

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

De vreugde van de politiek

door

HET denken van de mens over zichzelf, over zijn bestaan, over zijn ontstaan en ook over God is in onze tijd heftig en tot in de diepste roerseen in beweging.

De mens heeft altijd over de uiterste grenzen van zijn denkvermogen willen heengrijpen naar datgene, wat hij met zijn verstand niet meer vatten kan maar wel vatten wil.

Dit pogen is een eerbare bezigheid, het is een genade, dat de mens dit mag en kan proberen, maar men zal de resultaten daarvan steeds weer in alle betrekkelijkheid en alle beperktheid — nl. van de mens — moeten zien.

Daaraan moest ik denken bij het kennisnemen tijdens de afgelopen feestdagen in een uitgave van het blad *Wending*, van een groot aantal uiteenlopende commentaren en beschouwingen over en naar aanleiding van het de aandacht trekkende boekje van de Anglicaanse bisschop Robinson: „Eerlijk voor God”. Het was boeiende lectuur, die tot veel denken aanzette, zoals ook het boek zelf.

Maar de lezing van deze beschouwingen bracht ook met klem naar voren, dat het tenslotte maar mensen waren die over God schreven en dat ook een Anglicaanse bisschop niet uitmaakt wat en wie en hoe God is. En dat het — God zij dank — tenslotte God Zelf is, die uitmaakt Wie en Hoe Hij is, en hoe wij, Zijn schepselen, hem kunnen kennen. En dat wij als het erop aankomt niet in diepzinnig menselijk-theologisch denken maar als een kind hebben te geloven in Hem, zoals Hij Zichzelf openbaard heeft. Alleen dan staan wij, dacht ik, dicht bij het Evangelie van de Bijbel en ondervinden wij de blijdschap van het „algemeen en ongetwijfeld” christelijk geloof.

Het is goed om ons daarvan steeds weer bewust te zijn nu in onze tijd zoveel van wat tevoren in onze menselijke voorstelling overeind stond wordt aangevochten en aan het wankelen gebracht en dit, naar het zich laat aanzien, niet altijd ten onrechte.

Dat geldt ook voor ons politiek bezig zijn, ook voor ons Christelijk politieke denken, ook voor ons handelen als

dr. W. P. Berghuis

Anti Revolutionaire Partij. In wat er in deze tijd in de wereld aan de gang is zit zeker ook een les voor ons. Een les naar twee kanten.

Naar de ene kant, dat ook voor ons geldt dat allerlei dingen en standpunten, die tevoren als vaststaand en onaanastbaar hebben gegolden, tenslotte het resultaat zijn geweest van menselijk denken — ook al is het in geloof volbracht —, en dat wij er niet van moeten schrikken indien zij door een voortgaand gelovig denken — maar het blijft ook nu menselijk denken — niet in alle opzichten houdbaar blijken.

En naar de andere kant, dat wij ons, zowel in ons persoonlijk als in ons gemeenschappelijk denken, over onze politieke gedragingen en opvattingen — hoe belangrijk en noodzakelijk ook — niet laten afleiden van het centrale van een zinvol bestaan: het als een kind geloven in Jezus Christus als Koning van deze wereld en het als een kind aanvaarden van Gods eigen Woord als fundament van onze politieke beginselen.

Wanneer wij deze les, die overigens niet alleen van deze maar van alle tijden is, in ons opnemen, dan zullen wij beleven de vreugde ook van de politiek, de vreugde van het als Christen-mensen aan de politiek van deze aarde mogen meedoen. Een vreugde, die naar ik dacht — laat mij het maar eerlijk zeggen — ons in onze discussies en bij onze roep om bezinning nog wel eens ontgaat.

Het ernstig nemen van beginselen, waarvoor wij echt wel bekend staan, en het zwaar discussiëren en theoretiseren daarover, is beslist niet alleen maar een goede eigenschap. Er zit ook zo gauw een stuk menselijke hovaardij in. Iets meer gevoel voor humor in de ware zin van het woord, nl. het voortdurend oog hebben voor de betrekkelijkheid ook van onze gewichtigste menselijke bezigheden, zou ons werk naar binnen en naar buiten wat meer vreugdevol kunnen doen zijn.

Ik meende deze dingen te moeten neerschrijven nu ik in het eerste nummer van *Nederlandse Gedachten* in het nieuwe jaar allen, die in onze partij werkzaam of daarmee verbonden zijn, het allerbeste, de zegen van God, wil toewensen.

Het jaar 1963 ligt achter ons, het is volstrekt verleden geworden, dat nimmer terugkeert. Het was vol van gebeurtenissen in de snelle vaart van deze tijd, internationaal, nationaal en ook in het leven van onze partij. Ik behoef daarvan geen opsomming te geven. Dat

is ter gelegenheid van de jaarwisseling reeds allerwege gedaan.

In ons partijleven waren veel dingen, waaraan wij met blijdschap mogen terugdenken: goede vergaderingen, goede gesprekken, goede activiteiten van zeer velen en de vaststelling van een Program van Actie, waarvoor wij, omdat het weergeeft het gezicht van de A.R.P. in deze tijd, dankbaar moeten zijn. Er waren ook teleurstellingen, zoals bijvoorbeeld nog verdere achteruitgang bij de verkiezingen. Tot deze teleurstellingen reken ik niet — hoezeer het ook verdriet kan doen dat zij het uitwendige aanzien van onze partij op dit ogenblik geen goed doet — de ook in 1963 nog niet tot staan gekomen orrust in onze kring ten aanzien van uiterst belangrijke vraagstukken van Christelijke politiek in deze tijd. Dit kan n.l. geen teleurstelling in de zin van tegenvaller zijn, omdat zij verband houdt met al datgene, wat op dit ogenblik de gehele wereld in beroering houdt en omdat zij ons alleen maar moet aansporen tot een bewust en positief bezig met de zaken van een Christelijke politiek.

De gesprekken en de bezinning over dat alles zal ongetwijfeld ook in 1964 voortgaan. Dat is nodig en nuttig, kan het althans zijn. Maar ik voeg er wel aan toe — en daar zit niet denigrens in —: mits het met mate geschiedt en indien het onze aandacht niet afleidt van het feitelijke werk van ons als politieke partij, te weten het

Deze week:

- Bij de intrede van het nieuwe jaar (pag. 1 en 9)
- Mens en onderneming (pag. 2)
- De pasjes in Berlijn (pag. 2)
- Cyprus (pag. 3)
- 1.100.000 nieuwe kiezers (pag. 3)
- 500 jaar Staten-Generaal (pag. 4 en 5)
- De partij in 1963 (pag. 6, 7 en 9)
- De landbouw (pag. 8)

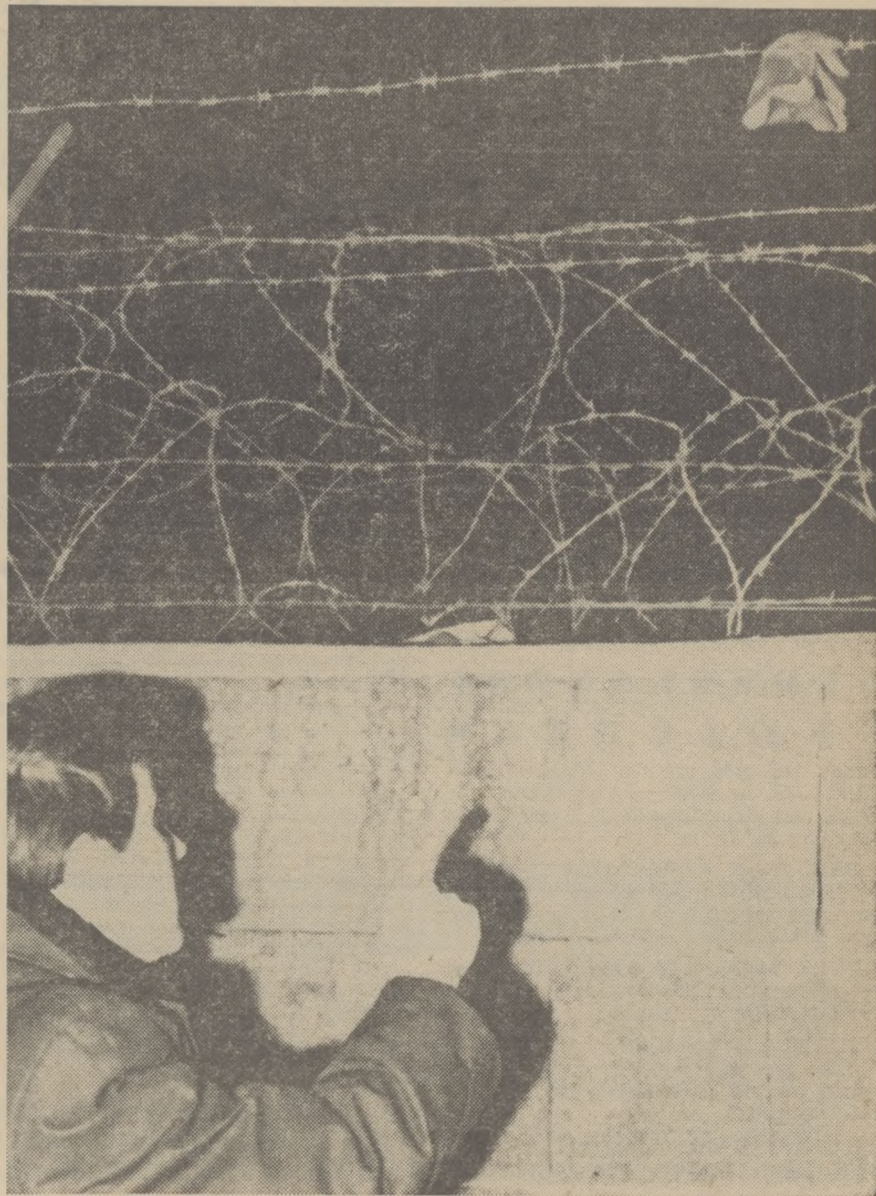
Kijk en luister...

naar onze televisie-uitzending op maandag 13 januari a.s. Nadere mededelingen volgen in ons nummer van 11 januari.

tot gelding trachten te brengen van wat wij krachtens Beginselprogram en Program van Actie voorstaan.

Laten wij nu samen, vergetende hetgeen achter ons is, het nieuwe jaar ingaan en ons verlustigen in de weldaden Gods.

Een handschoen — in het prikkeldraad op de beruchte muur in Berlijn — is de stille getuige van een drama, dat zich op Eerste Kerstdag voltrok, toen de 18-jarige Peter Schulz door een kogel van de Oostduitse politie dodelijk getroffen werd bij een poging naar West-Berlijn te vluchten (zie onze driestar op pag. 2).

N.V. Confectiefabriek „Heka”

v/h H. J. VAN HEEK - RIJSEN (05480-2661*)
brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING
voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING
vr MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

Laat al uw aan- en verkopen van onroerend goed door ons verzorgen

N.V. MAKELAARSKANTOOR
PRAASTERINK
Noord Kon. Wal 5, Helmond
Telefoon 04920 - 4753.

Direct slagen voor uw rijbewijs

door het succesvolle boekje „EXAMENTIPS” (nieuwste druk) met examenvragen en antwoorden betreffende de volledige theorie en praktische aanwijzingen.
Slechts f 2,50.

**NED. VOORL. VOOR RIJTECHNIEK
HARDERWIJK - GIRO 831092**

Even een briefkaartje of telefoon
03410 - 3554 en u heeft het per omgaande

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Prof. Van Zuthem vraagt om:

Gesprek tussen kerken en ondernemingen over MENSBEELD

„In de evolutie van de opvattingen over de verantwoordelijke mens weerspiegelt zich een verandering van het mensbeeld. De onderneming is in bijzondere zin in de discussies betrokken en is zelf reeds bezig antwoorden te formuleren. Is hiermee een duidelijke uitspraak gedaan over het mensbeeld? Wij menen, dat met betrekking tot de onderneming van een vooralsnog onbekend mensbeeld moet worden gesproken. Men mag dit de onderneming niet verwijten. Het is niet haar taak inhoud aan het mensbeeld te geven.

We mogen ons wel afvragen of andere instituten in de samenleving, waaronder in het bijzonder de kerken, hier voldoende actief zijn.

Het lijkt ons daarom van groot belang, dat tussen kerken en ondernemingen het gesprek op gang komt. Een gesprek waarbij de arbeiders zelf zo actief mogelijk moeten worden betrokken. Hier ligt ook een taak voor de vakbeweging”.

Met deze opmerking aan het adres van de kerken en de vakbeweging besluit prof. dr. H. J. van Zuthem zijn opmerkelijk artikel in een zojuist verschenen studie, samengesteld door de Commissie voor Sociale Zaken van de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland. In dit eerste deel, getiteld: *Sociale stroomversnellingen in Nederland*, schrijft prof. Van Zuthem over de ondernemingsstructuur en de verantwoordelijkheid van de arbeiders. Hij stelt een aantal vragen aan de orde met betrekking tot de roeping van de kerken in deze wereld ten opzichte van de moderne onderneming.

Volgens een eerder gedane uitspraak van de Wereldraad van Kerken dient bij de produktie te worden gelet op de bestemming van de mens. Hierbij staat de gedachte van de verantwoordelijkheid van de mens centraal.

Prof. Van Zuthem constateert, dat er binnen de onderneming twee met elkaar samenhangende verschijnselen bestaan, die in dit opzicht van belang zijn, namelijk het vertrouwen in elkaar en de sociale afstand tot elkaar.

De afstand tot elkaar blijkt uit de vrij grote onbekendheid met elkaars opvattingen, bedoelingen en normen. Voor zover men wel iets van elkaar weet of denkt te weten, blijkt maar al te dikwijls, dat men werkt met een vertekend beeld.

Hier ligt een voedingsbodem van veel wantrouwen. De klachten over de bedoelingen van de leiding, ook wanneer zij de belangen van de arbeiders beogen te behartigen, zijn veelvuldig. Vele weerstanden bij de arbeiders, veel gebrek aan belangstelling en wil tot inspanning zijn terug te brengen tot wantrouwen in de leiding.

Het minste, dat voor het toekennen van verantwoordelijkheid nodig is, is vertrouwen, want men geeft immers vrijheid en invloed en daarmee aanvaardt men het nodige risico.

BELANGENBEHARTIGING

Een andere belangrijke vraag, die prof. Van Zuthem aan de orde stelt, is de wijze waarop de arbeiders hun belangen kunnen behartigen en dus hun verantwoordelijkheid uiten. Het meest opvallende acht hij, dat arbeidersbelangen thans nog voor een belangrijk deel niet door de onderneming zelf, maar door externe instituten worden behartigd. Hij noemt met name de vakbeweging en de overheid. De onderneming beschikt niet over eigen middelen, waardoor de tot haar beho-

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS
f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT
f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Ook de vakbeweging heeft een taak

rende arbeiders zelf hun belangen kunnen behartigen.

Als ander punt wordt nog genoemd het feit, dat de arbeiders wel zijn betrokken bij de realisering van de doelstellingen van de onderneming, maar dat de formulering van deze doelstellingen is voorbehouden aan een slechts kleine groep. De arbeiders staan hier buiten.

In haar huidige vorm mist de onderneming ook de organen, waardoor de arbeiders invloed kunnen uitoefenen op de doelstellingen. De kennis, die de arbeiders van de doelstellingen hebben is beperkt, omdat de geheimhouding een belangrijk strategisch element wordt geacht.

Prof. Van Zuthem erkent, dat de gene, die meer verantwoordelijkheid in onze moderne samenleving en ook in de moderne onderneming wil, deze kan krijgen, mits hij de nodige kennis verwerft en uiteraard de capaciteit bezit, die voor het dragen van verantwoordelijkheid nodig zijn. Wanneer er arbeiders zijn die geen verantwoordelijkheid kunnen of willen dragen, dan zou er niet veel anders overschieten, dan zich hierbij maar neer te leggen.

WANTROUWEN

Zonder de verantwoordelijkheid als doel op zichzelf te gaan zien, meent prof. Van Zuthem, dat meer verantwoordelijkheid gewenst is. Als belangrijkste reden hiervoor ziet hij het feit, dat de huidige relaties in de onderneming aanleiding geven tot het ontstaan van wantrouwen, tegenstellingen en conflicten.

De huidige structuur van de onderneming is zodanig, dat arbeiders zich in en door hun werk niet geïntegreerd voelen in het geheel, waardoor het gevaar ontstaat, dat zij de zin van hun arbeid niet ervaren en zich een gemakkelijk en goedkoop te vervangen onderdeelje gaan voelen.

Het feit, dat de arbeiders niet verantwoordelijk zijn voor de inhoud van de doelstellingen van de onderneming, aldus prof. Van Zuthem, houdt een reden in tot herziening van de structuur van de onderneming.

Meer verantwoordelijkheid voor de arbeiders is voorts vooral gewenst, op grond van de verantwoordelijkheid die arbeiders en leiding voor elkaar hebben. De grote macht en verantwoordelijkheid van de leiding zijn zorgwekkend, niet in de eerste plaats vanuit juridische of democratische oogmerken, maar vooral vanuit menselijke en ethische overwegingen.

De meeste verwachting heeft prof. Van Zuthem van een open en eerlijk gesprek, ook al zou dit vele jaren moeten duren. Zolang de leiding de arbeider ziet als iemand, die voortdurend moet worden nagelopen, die men niet kan vertrouwen, zullen ook pogingen tot herziening van de structuur weinig effect hebben. De arbeider moet niet het gevoel hebben, dat van bovenaf wel zal worden uitgemaakt wat hij voelt en niet voelt en wat er dus moet gebeuren.

GEVOLG VAN VERLEDEN

Uit dit breedvoerige artikel van prof. Van Zuthem konden wij uiter-

aard slechts enkele punten aanstippen. Belangwekkend lijkt ons tenslotte nog, wat hij opmerkt over de belangstelling bij de arbeiders zelf. Het creëren van allerlei organen van medezeggenschap en toezicht zou van geen betekenis zijn voor de arbeider, omdat dit hem in wezen koud laat. Prof. Van Zuthem wil deze opmerking serieus nemen. Hij zou eerst de juistheid van deze bewering willen onderzoeken, maar hij is reeds van mening, dat uitgegaan zal moeten worden van de mogelijkheid, dat de houding van de arbeiders het gevolg is van de situatie, waarin zij altijd hebben verkeer.

DR. ALBEDA

In dezelfde studie van de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland is ook een belangwekkend artikel opgenomen van dr. W. Albeda, secretaris van het C.N.V. Hij haakt in bij de opmerking van prof. Van Zuthem, dat integratie binnen de onderneming niet mogelijk is, wanneer de onderneming niet zelf geïntegreerd is in de samenleving. De economische sanctie is voor het gezag in de onderneming niet voldoende. Meent men hiermee te kunnen volstaan dan ontstaat zowel buiten als binnen de onderneming een gevoel van wantrouwen.

DRIE PUNTEN

Om tot een gewenste democratisering binnen de onderneming te komen, zijn volgens dr. Albeda drie dingen nodig: de arbeider moet invloed kunnen uitoefenen op de keuze van de leiding, de leiding moet verantwoordingsplicht hebben en de leiding behoort zich te binden aan duidelijke en door het personeel geaccepteerde beleidsregels.

In overeenstemming met de rapporten van het C.N.V. en de Wiardi Beckman Stichting stelt dr. Albeda zich op het standpunt van een vervanging van de huidige Raad van Commissarissen door een Raad van Beheer, waarin ook het personeel is vertegenwoordigd. Hier kan het personeel invloed uitoefenen op de keuze van de leiding en tevens heeft de leiding hier een verantwoordingsplicht.

Om te voldoen aan de derde wens, namelijk de binding van de leiding aan duidelijke en door het personeel geaccepteerde beleidsregels, wil dr. Albeda een zogenaamd „policy document” opstellen, een soort grondwet voor de onderneming, een constitutie waaraan de leiding zich bindt. Dit document zou opgesteld kunnen worden door de

*** Wat volgt er op de pasjes?

HET eenrichtingsverkeer in Berlijn is nu nog steeds aan de gang. Er werden in de afgelopen week besprekingen gevoerd over de mogelijkheid, dat de bezoeken van Westberlijners aan familieleden in Oost-Berlijn ook in de toekomst kunnen plaatsvinden. En zoals het verlenen van pasjes voor de bezoeken rondom de Kerstlagen en de jaarwisseling slechts uit politieke overwegingen mogelijk werd gemaakt, zo is het ook met het doel van deze nieuwe besprekingen tussen het Westberlijnse stadsbestuur en het communistische regiem in de Sowjetzone van Duitsland. Het gaat om niets minder dan de erkenning van dit bewind, niet alleen door het stadsbestuur van West-Berlijn, maar ook door de regering te Bonn. Wanneer die hindernissen eenmaal genomen zijn, staat niets meer de erkenning van de zogenaamde Deutsche Demokratische Republiek in de weg.

Nu is het de vraag, of het zo erg is, dat er in de toekomst sprake is van een of andere vorm van feitelijke erkenning van het bewind in de Sowjetzone van Duitsland. In feite is daar al vele jaren lang sprake van geweest, omdat men met de vertegenwoordigers ervan steeds heeft onderhandeld over handelsovereenkomsten en dergelijke. Zulk een de facto erkenning behoeft een regeling van het Duitse probleem in de richting van hereniging bepaald

leiding samen met de ondernemingsraad. Hierin zou een visie op de mens tot uiting moeten komen.

De gedachte, dat de onderneming over deze visie niet alleen met de vakvereniging, maar ook met de kerken spreekt, is voor dr. Albeda niet zo wereldvreemd als zij op het eerste gezicht lijkt. In een overwegend r.k.-streek zal immers een andere visie uit zo'n stuk spreken dan in de gesecculariseerde wereld van de grote stad of in de dorpen van de Veluwe.

De ondernemingsraad zou daarbij zeer beslist niet mogen vermageren tot een klachtenbureau. Behalve meespreken bij het opstellen van het policy document zou aan de ondernemingsraad, behalve de organisatorische kant van het personeelsbeleid, ook dit beleid zelve mede toegewezen moeten worden. De Wet op de Ondernemingsraden zou in deze zin gewijzigd dienen te worden.

HET DOCUMENT

In het document zouden zaken geregeld moeten worden als introductie van nieuw personeel, regels voor ontslag, regels voor promotie, het beoordelingssysteem, het systeem van werkclassificatie, de interne bedrijfsopleiding, het overleg over de arbeidsvoorwaarden, de aanwijzing van vertrouwenslieden, de klachtenprocedure, de aanwijzing van leden voor de Raad van Beheer, de samenstelling van bedrijfscommissies en andere onderwerpen.

(In het nummer Sociale stroomversnellingen in Nederland, uitgegeven door de commissie voor Sociale Zaken van de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland, komen voorts artikelen voor van prof. dr. E. de Vries over: Verantwoord leven in een dynamische samenleving, van dr. J. M. Broekman over: Een veranderend complex van sociale factoren: religie, natie en sociale ideologie, van prof. dr. G. Kuypers over politieke dilemma's in de verhouding tussen individuele vrijheid, nationale eenheid en snelle economische ontwikkeling en van dr. C. P. van Andel over: Hoe leeft en dient de kerk te midden van de veranderingen, die zich in de maatschappij voltrekken?)

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES

voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

niet uit te sluiten. Wel moet worden toegegeven, dat een dergelijke erkenning de hereniging van Duitsland bepaald niet naderbij zal brengen. Hetzelfde kan echter ook worden gezegd van de politiek van niet-erkenning, die tot dusver werd gevoerd, zij het dan, dat zij niet volledig kon worden doorgevoerd. Er is wellicht iets te zeggen voor een streven, dat gericht is op toenadering tussen de gescheiden delen van Duitsland, zonder dat de hoop op hereniging wordt prijsgegeven.

Bondskanselier Erhard heeft enkele dagen besprekingen gevoerd met de Amerikaanse president Johnson op diens boerderij in Texas. Aangenomen mag worden, dat beide staatslieden zeker ook dit onderwerp hebben aangesneden. En al kan moeilijk worden verwacht, dat zij al tot bepaalde gevolgtrekkingen zijn gekomen, het ligt voor de hand, dat zij nu op de hoogte zijn van elkaars zienswijzen en dat de waarborg bestaat, dat in de toekomst geen misverstanden kunnen optreden waar het Amerikaanse en Duitse politiek met betrekking tot het regiem in de Sowjetzone van Duitsland betreft. Zeker is ook, dat de politiek van Erhards kabinet op dit punt wezenlijk verschilt van die van dr. Konrad Adenauer. De houding van de Sowjetunie geeft aanleiding tot het betreden van nieuwe wegen om te trachten, uit de impasse van de naoorlogse jaren te geraken. Daarbij zal men zich in Bonn en Washington geen illusies mogen maken. Het is echter de moeite waard na te gaan, of een aanvaardbare regeling in de lucht zit.

*** Vrede op Cyprus van korte duur

DE vrede op Cyprus heeft niet lang geduurd. Men kent de geschiedenis. Vele jaren achtereenvolgend hebben de Griekse Cyprioten zich in een bloedige strijd tegen Engeland gekeerd en naar aansluiting van het eiland bij Griekenland gestreefd. Al die jaren was het duidelijk, dat Engeland er niet aan kon denken, de Griekse bevolkingsgroep op Cyprus haar zin te geven. Het zou dan de Turkse Cyprioten, die een minderheid op het eiland vormen, aan de willekeur van de Grieken hebben overgeleverd. Om deze reden en tevens uit strategische overwegingen, peinsden de Britten er niet over, Cyprus te verlaten. Zij werden in deze houding gesteund door Turkije, dat er geen twijfel over liet bestaan, dat

het inlijving van het eiland door Griekenland niet zou toestaan.

Dank zij het optreden van de Griekse premier Karamanlis en dat van de Turkse premier Manderes werd drie jaar geleden overeenstemming bereikt over de toekomst van het eiland. Het werd een onafhankelijke republiek, die deel zou uitmaken van het Britse Gemenebest. Engeland zou een deel van het eiland blijven gebruiken als militaire basis voor zijn troepen in het Middenoosten. Griekenland en Turkije mochten eveneens troepen op het eiland stationeren als een extra garantie dat de bepalingen van de grondwet van Cyprus zouden worden nageleefd. Drie jaar ging het goed, naar buiten althans. De Turkse bevolkingsgroep had geen reden tot klagen. Maar de Grieken bleken al spoedig nadat Cyprus onafhankelijk was geworden, niet helemaal tevreden te zijn.

De moeilijkheden begonnen een ernstig karakter te krijgen, toen de Griekse Cyprioten er openlijk voor gingen pleiten, de Turkse bevolking de voorrechte positie te ontnemen, die zij volgens de grondwet heeft. Aartsbisschop Makarios nam contact op met de vertegenwoordiger van de Turkse Cyprioten en legde hem voorstellen voor, die stuk voor stuk neerkwamen op het ongedaan maken van de „garanties” in de Cypriote grondwet, die de Turkse minderheid moeten beschermen. En zo ontstond op Cyprus de explosieve situatie, die vorige week bijna tot een internationaal conflict tussen de Navo-bondgenoten Griekenland en Turkije leidde. De oude tegenstellingen herleefden en Griekse en Turkse Cyprioten stonden elkaar weer naar het leven.

Achteraf gezien is het een gelukkige omstandigheid geweest, dat de Britse troepen Cyprus niet hebben verlaten, toen dit eiland onafhankelijk werd. Aartsbisschop Makarios, die men beslist niet van pro-Britse sympathieën kan verdenken, heeft dat zelf gezegd. De „aanwezigheid” van Engeland heeft in elk geval een botsing tussen Griekse en Turkse strijdkrachten kunnen voorkomen. De Britse troepen zullen nog wel geruime tijd nodig zijn om de rust op het eiland te herstellen. Die rust kan alleen terugkeren, wanneer aartsbisschop Makarios zijn Griekse Cyprioten aan het verstand brengt, dat voortaan niet meer getornd mag worden aan de rechten, die de Turkse minderheid in de grondwet van Cyprus zijn toegekend. Gebeurt dat niet, dan zullen ook de Britten niet in staat zijn, een bloedige burgeroorlog te voorkomen. db

De jeugd treedt aan

NORMAAL worden in ons land om de vier jaar verkiezingen gehouden voor de Tweede Kamer. Dat is ook vaak genoeg. Zal een kabinet een rustige werkperiode hebben, dan kan het beslist niet korter. Vooral omdat er steeds meer tijd verloren gaat met het inwinnen van adviezen. Wij zijn overstelpt met „instanties” die geraadpleegd moeten worden. En de adviezen blijven soms lang uit. Interdepartementaal overleg is soms bijna tot een nachtmerrie geworden, zoveel vertraging kan het geven. Een kabinet moet beslist wel vier jaar de ruimte hebben.

Dus om de vier jaar verkiezingen, dat is inderdaad niet verkeerd. Maar dat betekent, dat er bij iedere verkiezing zeer veel kiezers en kiezersessen voor het eerst aantreden. Er komen normaal elke keer weer vier jaargangen bij. En elke nieuwe jaargang zal in de eerstkomende jaren liggen in de buurt van 175.000. Dat betekent na vier jaar 700.000, die voor het eerst gaan kiezen. Maar in 1967 zullen het er veel meer zijn. Want dan komen er twee jaarklassen bij, doordat bij de jongste grondwetsherziening de leeftijdsgrens voor het actieve kiesrecht van 23 is gebracht op 21 jaar. Dat betekent een extra aanwas van kiezers, die in de buurt van de 400.000 ligt. In elk geval zullen er bij de eerstvolgende kamerverkiezingen ongeveer een miljoen kiezers voor het eerst zich melden op de stembureaus. Velen van hen behoren nu nog tot „de tieners”.

Zullen de A.R. niet meer bereiken, dan dat zij hun gemiddelde over alle jaarklassen van de laatste verkiezingen ook weten te werven onder de nieuwe kiezers, dan zullen zij voor hun lijsten meer dan 90.000 stemmen moeten winnen van a.s. kiezers, die nu soldaat zijn of nog op het gymnasium zitten, of sedert kort student zijn, of nog als leerling meetellen in het bedrijf, of pas begonnen zijn als leerling verpleegster of in elk geval volgens de c.a.o. nog niet voor het volle loon in aanmerking komen.

En laten we elkaar niets wijs maken. Het gaat hier in het gehele land om jongeren, die nog weinig belangstelling hebben voor de politiek. Misschien lezen zij er wat over in de krant, misschien komt de politiek wat dichterbij doordat zij voor de televisie nog al eens prominente politici zien verschijnen. Maar de groep echt geïnteresseerden is niet groot. De jeugdorganisaties van verschillende politieke partijen hebben moeite met de ledenwerving.

WE zouden ons zeer ernstig vergissen, wanneer we zouden menen, dat we dit bij de eerstvolgende verkiezingscampagne bijzonder in de gaten zouden moeten houden, als dat zou betekenen: tot zolang kunnen we er niet heel veel aan doen.

Als we het dan nog moeten halen, is het te laat. Het is dringend noodzakelijk, dat wij in 1964 onszelf de vraag voorleggen, wat we zullen doen om de jeugd meer en eerder dan voorheen te confronteren met de A.R.-partij en de A.R.-beginselen.

Laten we als een begin van een gesprek over deze opdracht, alvast een paar dingen overwegen.

In de eerste plaats, dat de massacommunicatie, met name de televisie, een groter aandeel krijgt in de opinievorming, dan ooit tevoren. Honderdduizenden jonge mensen kijken bijna dagelijks naar de televisie. Al hebben zij weinig belangstelling voor de politiek, toch is hun belangstelling voor de tv-programma's wel zo groot, dat zij het toestel niet afzetten voor een paar minuten, dat de politiek aan de orde komt.

Maar ik moet mij al heel sterk vergissen, of zij hebben heel weinig aan een man, die gedurende tien minuten een praatje houdt. Een mijnheer, die naar binnen schijnt te kijken in de huiskamer, door een raampje en dan maar praat, maar praat. Over „daadwerkelijke daden”, waarover een kamerlid het had op 23 december voor de t.v..

Willen we de A.R. zó propageren, dat het indruk maakt op de jeugd, dan moet het een vlot programma zijn met een speels element. Maar ook met een vaste gedachte, een motto, een slagzin, die telkens in uitzending na uitzending terugkeert. De ervaring in Engeland en Amerika heeft uitgewezen, dat het oordeel van de vrouw over een politieke t.v. uitzending in vele gevallen beslissend is. Dat betekent niet, dat in een politiek programma vooral vrouwen moeten optreden en nog minder, dat zij er in moeten ontbreken. Maar in vredesnaam geen vrouwen, die geleerd kijken en met problemen afrekenen. Zoals wij onlangs hebben beleefd dat een dame op gedecideerde wijze en met een geleerd gezicht de vraag behandelde, of Zwarte Piet met zijn gevaarlijke attributen ook iets te maken had met rassen-discriminatie. Het bleek niet het geval te zijn, maar wel is er een verbinding tussen Zwarte Piet en oeroude voorstellingen van het kwade en daarom is Zwarte Piet zwart. Om zulke verhalen lacht de jeugd zich een hoedje of iets ergers.

Pittig, fris, met vaart, actueel, maar vooral niet flauw of kinderachtig. Want de jeugd is kritisch. Zij aanvaardt in bepaalde shows heel wat flauwiteit of meligheid, maar zij haat een preek, die in de „vlotte taal” van brasems en bakvissen wordt gebracht en zij zal niet licht een politieke uitzending serieus nemen, die zich niet als serieus aandient.

HET programma van de A.R.-partij voor de t.v. moet een speciale aantrekkingskracht hebben, doordat het elke keer goed is en nieuw en vol beweging. Dat kost duizenden guldens, maar daarom hebben we de contributie alvast verhoogd.

Wat voor de t.v. geldt, geldt natuurlijk ook voor de radio. Dan komt de pers. Een speciale rubriek met lichtere kost voor de jeugd schiet licht het doel voorbij. Maar wel dienen we er voor te zorgen, dat er naast brede en wat theoretische artikelen ook veel wordt geboden, dat even kort is als raak. Maar dit alles zou de gedachte kunnen doen post vatten, dat hier alleen taken liggen voor hen, die centraal de propaganda leiden.

Een heel verkeerde gedachte. Elke kiesvereniging moet zich in het komende jaar bezig houden met de vraag: „hoe de jeugd meer in het werk kan worden betrokken”. Niet maar: „hoe de jeugd kan worden bewerkt”, maar hoe de jeugd kan meedoen en wil meedoen aan het werk.

En — zoals gezegd, dit is bij de ingang van het nieuwe jaar niet anders dan een begin van een gesprek over de honderdduizenden, die in 1967 voor het eerst naar de stembus gaan voor de Tweede Kamer.

Wij zijn er voorlopig niet over uitgepraat.

'VESTA' MEUBELN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

De secretaris in zijn eentje...!

ZIEZO, de eerste antwoordlijst is binnen. Pardon, in feite zijn er al twee, maar één er van is ongeldig. Daarover straks. De eerste gespreksgroep, die het „rapport” in zond kwam bijeen in Spijk (Gron.). Er namen 18 personen deel, waarvan meer dan de helft, nl. 11, nog geen 45 jaar oud waren. Er waren 6 landarbeiders, 2 landbouwers, 5 middenstanders, 1 predikant, 1 onderwijsman en 3 gepensioneerden. Een bevredigende samenstelling van de groep. De dames elders nemen wel revanche voor de absentie van de Spijkster dames! Hulde in elk geval voor deze snelle reactie in Spijk!

Maar nu het tweede rapport. Dat was keurig ingevuld. Alleen maar, er stond deze aantekening bij van de secretaris: „het bestuur voelde er niet veel voor om hier vergaderdij aan te spenderen, om welke reden de secretaris dat formulier heeft ingevuld”. Kijk dat is de bedoeling nu niet niet. Hoe weet het bestuur dat geen der leden behoefte had om zich eens met anderen over het werk en de plaats der christelijke organisaties te beraden?

Dat bestuursleden het met elkaar over het nut daarvan eens zijn, is nogal wies. Maar kunnen zij dat ook namens alle leden verklaren? Hebben deze bestuursleden zich niet wat te vlug aan hun opgave om een gespreksgroep te vormen onttrokken? Ik hoop niet dat andere k.v.-besturen het net zo doen. Dat zouden — terecht — heel wat leden niet „nemen”. Zij zouden de communicatie in hun k.v. in de weg staan in plaats van bevorderen. Er wordt, ook binnen onze partij, wel geklaagd dat we te veel naar de kant van de algemeenheid hangen. Weet dit bestuur zeker dat die klacht onder de leden van zijn k.v. niet gehoord wordt? Laten andere besturen dan toch op z'n minst de leden in de gelegenheid stellen er een gesprek over te hebben aan de hand van de gespreksgroepen-documentatie '63-'64, die tot 1 februari 1964 in verantwoorde hoeveelheid op ons partij-bureau verkrijgbaar is. En dan vóór 1 mei 1964 het goede voorbeeld van Spijk volgen!

v. d. Sl.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 2.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdruvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.20

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.25

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN KRING

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
Internationaal autotransport o.a. op Zweden en
Noorwegen.
Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010-171317.

Landbouwwerktuigen- en machiefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

Kampert en Helm n.v. HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK

PL. DOKLAAN 8-12
AMSTERDAM C.
TELEFOON 94 80 22*

KEH SCRIPT

Voor gecarboniseerde formulieren

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

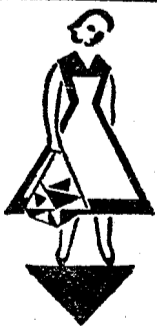
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

GRAAFSTROOM

melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LiSaPak

aangewezen voor
kantine en school!

ONDERGOED

van de bovenste plank!

VIJFHONDERD JAAR

ALS OP 15 december 1463 de afgevaardigden van alle landen van Filips van Bourgondië in Brugge bijeenkomen, is daarmee een begin gemaakt met de vergaderingen van de Staten-Generaal, zodat wij met wat goede wil het vijfhonderdjarige bestaan van dit hoge college kunnen gedenken. Die goede is dan nodig, omdat dit college niet officieel is ingesteld en in de eerste tijd niet kan worden beschouwd als een vaste staatsinstelling. Elke begin-datum is evenwel aanvechtbaar en bovengenoemde is het m.i. het minst. Er is alle reden om bij dit begin een ogenblik stil te staan en vervolgens de ontwikkeling van de Staten-Generaal door de eeuwen heen te volgen, omdat de wording van onze staat zich weerspiegelt in de geschiedenis van deze instelling.

ONDER HET ABSOLUTISME

HET is vooral Filips de Goede geweest die de eenheid van de Nederlanden een flink stuk naderbij heeft gebracht door een vrij groot aantal gewesten onder zijn gezag te brengen. Van de lagere school herinneren wij ons nog het tragische einde van het bewind van Jacoba van Beieren, die in 1433 haar landen Holland, Zeeland en Henegouwen aan Filips moet afstaan.

Het is duidelijk dat de gebieden die door verovering, erfenis of koop onder Filips' gezag zijn gekomen, weinig met elkaar gemeen hebben en ook weinig voor elkaar gevoelen. Men mag het gerust een samenraapsel noemen. Filips streeft er nu naar zijn gezag in al zijn landen te verstevigen en het bestuur zoveel mogelijk op gelijke wijze te organiseren.

Eén instelling hebben de gewesten met elkaar gemeen: de gewestelijke staten. In het ene gewest wat vroeger, in het andere wat later, zijn de vorsten ertoe overgegaan vertegenwoordigers van de standen (later komt het woord staten in gebruik) bijeen te roepen. Die standen zijn geestelijkheid, adel en steden. Het voornaamste doel van deze vergaderingen is het beslissen over beden (verzoeken om geld) van de vorst, als deze van zijn gewone inkomsten niet kan rondkomen, bijvoorbeeld in geval van oorlog. Als het aantal landen onder een vorst toeneemt, is het eenvoudiger de afgevaardigden van die gewesten op één plaats samen te roepen dan te onderhandelen in elk gewest afzonderlijk. Het was ook vóór 1463 al eens voorgekomen, dat de staten van enkele gewesten op één plaats werden ontboden, maar pas in 1463 zijn alle gewesten die Filips als landheer erkennen vertegenwoordigd. Het enige doel is sneller zaken te kunnen doen. Enig gezag inzake wetgeving of bestuur hebben de vergaderingen dan ook niet. Wel worden ze door de vorst geraadpleegd over belangrijke problemen, zoals zijn plan om een kruistocht te ondernemen en het conflict met zijn zoon Karel.

Onder die zoon, Karel de Stoute, komt van discussie in de Staten-Generaal niets, omdat zijn heftige uitvallen geen tegenspraak dulden. Zijn dochter Maria krijgt hiervoor na zijn plotselinge dood de rekening gepresenteerd in de vorm van een Groot Privilege, dat zij moet erkennen, wil zij steun krijgen tegen de Franse koning. In dit stuk kennen de Algemene Staten zich een staatsrechtelijke rol toe: zonder toestemming van de Staten mag dit niet en mag dat niet. Evenwel, de vreugde is van korte duur. Als de regent Maximiliaan van Oostenrijk het vorstelijk gezag heeft verstevigd, voelt Filips de Schone zich sterk genoeg om het Groot Privilege en daarmee de ruime bevoegdheid van de Staten-Generaal niet te erkennen en de Staten berusten hierin.

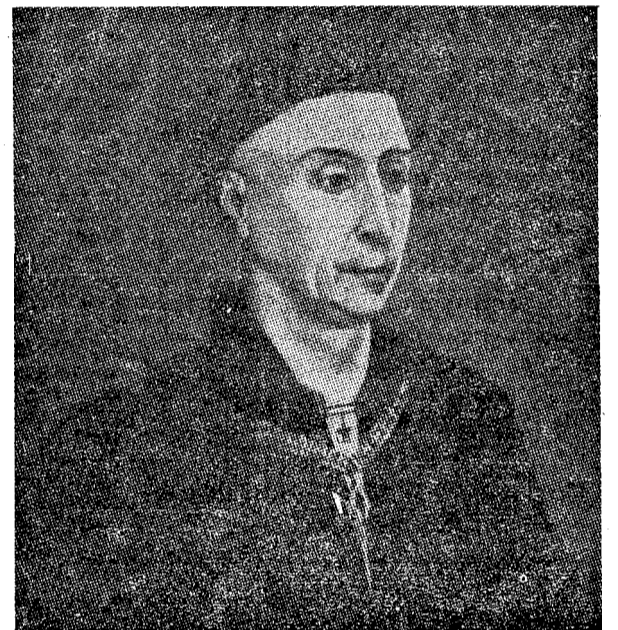
De vorst behoudt dus het laatste woord. Karel V roept de Staten-Generaal dikwijls samen, maar de hoofzaak blijft het beslissen over de beden. Soms mogen de Staten adviezen geven en plechtige regeringshandelingen bijwonen, zoals in 1555, als Karel de regering overdraagt aan zijn zoon Filips. Tussen Filips en de Staten botert het niet. De afgevaardigden van de gewesten voelen zich in de Staten-Generaal sterker dan wanneer zij afzonderlijk met de vorst moeten onderhandelen. De gedweeheid maakt dan ook allengs plaats voor de moed om kritiek te uiten, vooral als de politiek der Habsburgers indruist tegen de Nederlandse belangen. In 1558, als Filips in oorlog is met Frankrijk, wordt een bede toegestaan onder voorwaarde dat commissarissen, door de Staten te benoemen, toezicht op de besteding zullen houden. Trouwens, het afscheid van Filips (in verband met zijn vertrek naar Spanje) in de vergadering van de Staten-Generaal het volgend jaar, is ook niet prettig voor hem, omdat zonder er doekjes om te winden de

koning wordt gevraagd de Spaanse troepen, die hij hier juist wil achterlaten, mee te nemen. Filips is woedend en het staat bij hem vast, dat hij nooit en te nimmer de Staten nog zal samenroepen.

Zo is de toestand als de Tachtigjarige oorlog begint. Alva roept de Staten bijeen om de zgn. penningen te laten aanvaarden. Daarmee zullen ze dan hun eigen graf graven, want als de landvoogd bevoegd is vaste belastingen te heffen, heeft hij de Staten niet meer nodig. Zoals bekend gaat deze echter niet met Alva's plannen akkoord.

TIJDENS DE OPSTAND

DOOR de volksopstand in 1572 komen Holland en Zeeland buiten de Staten-Generaal, die in Brussel vergaderen, te staan. Het optreden van de plunderende Spaanse troepen drijft de gewesten weer naar elkaar toe: de Pacificatie van Gent komt tot stand. De Nederlandse gewesten sluiten zich aan om de Spanjaarden uit het land te verdrijven. Aan de Staten-Generaal wordt opdracht gegeven na de verdrijving van de vreemde troepen orde op zaken te stellen. Hier zien we voor het eerst na

Philips de Goede

honderd jaar de Staten-Generaal met bestuursmacht bekleed. Deze bestuursmacht behouden ze nu, want in de volgende rumoerige jaren zien we de Staten-Generaal als vertegenwoordigers van de Nederlandse gewesten met de Spaanse landvoogd Don Juan onderhandelen en later zelfs vechten. De macht van dit lichaam neemt steeds toe. Maar in 1579 komt de definitieve scheiding tussen Noord en Zuid.

Wij zullen ons verder alleen bezighouden met de Staten-Generaal van het gebied van de Unie van Utrecht, dat door de veroveringen van Parma weldra tot de Noordelijke Nederlanden beperkt blijft.

Bij de Unie van Utrecht krijgen de Staten-Generaal een vaste positie in ons staatsbestel, zij het dan ook dat men daarmee nog verschillende kanten uit kan en het tenslotte van de feitelijke politieke verhoudingen zal afhangen, of de Staten-Generaal al dan niet een overwegende plaats in het landsbestuur gaan innemen. Welnu, na enig geharrewar in verband met de aanbidding van de soevereiniteit aan vreemdelingen, wordt gekozen voor de republikeinse regeringsvorm, met de gewesten als soevereine staten. De Staten-Generaal wordt een bijeenkomst van afgevaardigden van zelfstandige staten. Maar het gezag van het college wordt groter dan oorspronkelijk was bedoeld. Was aanvankelijk de Raad van State als het regeringslichaam gedacht, spoedig wordt deze Raad overvleugeld door de Staten-Generaal, die in 1593 hun vergaderingen permanent maken, d.w.z. dat ze voortdurend bijeen zijn.

TIJDENS DE REPUBLIEK

HET zwakke punt in de staatsinrichting van de Republiek der Verenigde Nederlanden is het ontbreken van een krachtig centraal gezag. De zich soeverein voelende gewesten, vooral het machtige Holland, passen er wel voor op, dat een centraal regeringslichaam te veel macht krijgt. Het particularisme van de gewesten wordt duidelijk gedemonstreerd door de werkwijze der Staten-Generaal. De afgevaardigden van de gewesten moeten als er een zaak aan de orde komt eerst ruggespraak houden met de Staten van hun gewesten. Aan het oordeel van deze Staten zijn zij gebonden. In belangrijke

STATEN-GENERAAL

zaken is eenparigheid van stemmen nodig, maar men houdt zich hieraan niet altijd. Is het op deze wijze al moeilijk tot een besluit te komen, even moeilijk is het een eenmaal genomen besluit uitgevoerd te krijgen. Machtsmiddelen tegen een onwillig gewest ontbreken immers. Pogingen om in deze onverkwikkelijke toestand verandering te brengen stuiten af op de onwil van de provinciën, om maar iets van hun zelfstandigheid af te staan.

IN DE FRANSE TIJD

ZO blijft in hoofdzaak de situatie tot de komst der Fransen in 1795. Op elke verandering tijdens de Franse tijd in te gaan is ondoenlijk, vandaar dat slechts de hoofdzaken worden gememoreerd. De belangrijkste politieke wijzigingen zijn het creëren van de eenheidsstaat die de oude en langzamerhand bouwvallig geworden statenbond vervangt en het invoeren van de machtscheiding (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht), beide naar Frans voorbeeld.

Het is duidelijk dat het karakter van de Staten-Generaal, gesteld dat het college was blijven bestaan, door dit alles zo grondig was gewijzigd, dat het nieuwe met het oude niet meer dan de naam gemeen had. Maar zelfs de naam blijft niet behouden. Onder benamingen als Vertegenwoordigend Lichaam of Wetgevend Lichaam worden colleges ingesteld, die als volksvertegenwoordiging moeten dienen. Aanvankelijk lijkt het er ook op, maar naarmate de Franse invloed toeneemt wordt de volksinvloed minder om na de inlijving bij Frankrijk geheel te verdwijnen.

Bij alle ellende van de Franse tijd mogen we als lichtpunt zien, dat wij kennis maken met een grondwet, zodat wij het nogal vanzelfsprekend vinden, dat er na onze vrijwording in 1813 weer een grondwet komt.

IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

IN de commissie die met het opstellen van een grondwet wordt belast zijn de meningen verdeeld. Van Hogendorp, de voorzitter, is voorstander van een federatieve staat, terwijl anderen de eenheidsstaat willen behouden. Het compromisachtige van het resultaat dat hieruit voortvloeit, blijkt uit de samenstelling van de Staten-Generaal (de naam herleeft!). Zij worden gekozen door de Provinciale Staten. De sprong naar rechtstreekse verkiezingen, met het karakter van de eenheidsstaat het meest in overeenstemming, is blijkbaar nog te groot.

In 1815 wordt het tweekamerstelsel ingevoerd. Bij de hereniging van Noord- en Zuid-Nederland wordt een Eerste Kamer ingesteld, welker leden door de koning worden benoemd uit hen „die door diensten aan de staat bewezen, door hun geboorte of goedgeheid onder de aanzienlijksten van den

lande behoren". De Belgische adel die vooral deze kamer heeft gewenst, beleeft er weinig genoegen aan en weldra wordt de kamer beschimpt als „le ménagerie du roi (dierentuin van de koning)". De reeds bestaande kamer heet voortaan de Tweede Kamer.

De macht van de kamers is tot 1848 gering. Veel wordt door de regering buiten de Staten-Generaal om geregeld. Het jaar 1848 betekent een keerpunt. Nu worden belangrijke stappen op de weg naar de democratie gezet en natuurlijk zijn het ook nu weer de Staten-Generaal, waarin zich de grote veranderingen weerspiegelen. De Tweede Kamer wordt voortaan rechtstreeks gekozen door de kiezers, de Eerste door de Provinciale Staten, dus indirect door de kiezers. De ministers zijn verantwoordig aan de Staten-Generaal. Regering bij Koninklijk Besluit wordt onmogelijk gemaakt doordat de grondwet regeling van vele onderwerpen bij de wet eist (dus met medewerking van de Kamers).

Hoe is de macht van de Staten-Generaal door dit alles toegenomen! Het is de vraag, of de regering de consequenties hiervan wenst te aanvaarden, vooral wanneer regering en volksvertegenwoordiging door een verschil in opvatting tegenover elkaar komen te staan. Deze vraag beantwoordt de regering in de jaren 1866 en 1868 ontkenkend, wanneer zij tracht door kamerontbinding haar wil door te zetten. Deze opzet mislukt en tenslotte moet de koning het kabinet ontslaan. Het parlementaire stelsel heeft gezegevierd, d.w.z. een kabinet en een individuele minister hebben het vertrouwen van de Kamers nodig om te kunnen regeren. Overigens maakt de feitelijke situatie in ons land, vooral na de invoering van de evenredige vertegenwoordiging, die de versplintering van de Kamers doet toenemen, de vrije werking van dit stelsel, zoals we die in Engeland aantreffen, onmogelijk. We zien daarom meermalen, dat de Kamer het hoofd in de schoot legt in plaats van het kabinet. Zo is de toestand tot op vandaag gebleven. De grondwetsherzieningen na 1848 hebben alleen de wijze van samenstelling en het ledental der Kamers gewijzigd en we hebben zojuist gezien, dat het loslaten van het districtenstelsel de positie van de Tweede Kamer tegenover de regering eerder heeft verzwakt dan versterkt. Wellicht heeft men deze loslating gezien als een eis van democratie, maar het heeft dus niet alleen democratische winst opleverd.

Tenslotte moet nog worden vermeld de laatste wijziging in de positie van de Staten-Generaal, n.l. dat ze sinds het in werking treden van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden in 1954 ook deel uitmaken van de wetgevende macht van het Koninkrijk „nieuwe stijl", dat Nederland, de Ned. Antillen en Suriname omvat. De gevolmachtigde ministers van de rijksdelen overzee wonen dan de behandeling in de Kamers bij en hebben daar bepaalde rechten.

Nu we aan het eind gekomen zijn van dit overzicht van de geschiedenis der Staten-Generaal, is het duidelijk dat die meer is dan de geschiedenis van een staatsinstelling. Het is een boeiend stuk Nederlandse geschiedenis, omdat de ontwikkeling van onze staat en van onze democratie in haar historie terug te vinden zijn.

G. L. HEY.

De vergaderzaal van de Staten-Generaal in de 17e eeuw. Naar een ets van D. Marot. In sierlijke letters is boven de zaal de zinspreuk der Unie aangebracht, die ook te lezen is op het wapen onderaan: Concordia res parvae crescunt — door eendracht groeien kleine zaken. (Uit: Onze Gouden Eeuw)

UIT ONZE BOUW- EN, AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244

Gevestigd sinds 1919

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZON

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

DROOG HOUT

specialiteit: gewaterd iepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 514

BETONFABRIEK

DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland

Opgericht 1883

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

N.V. Houthandel

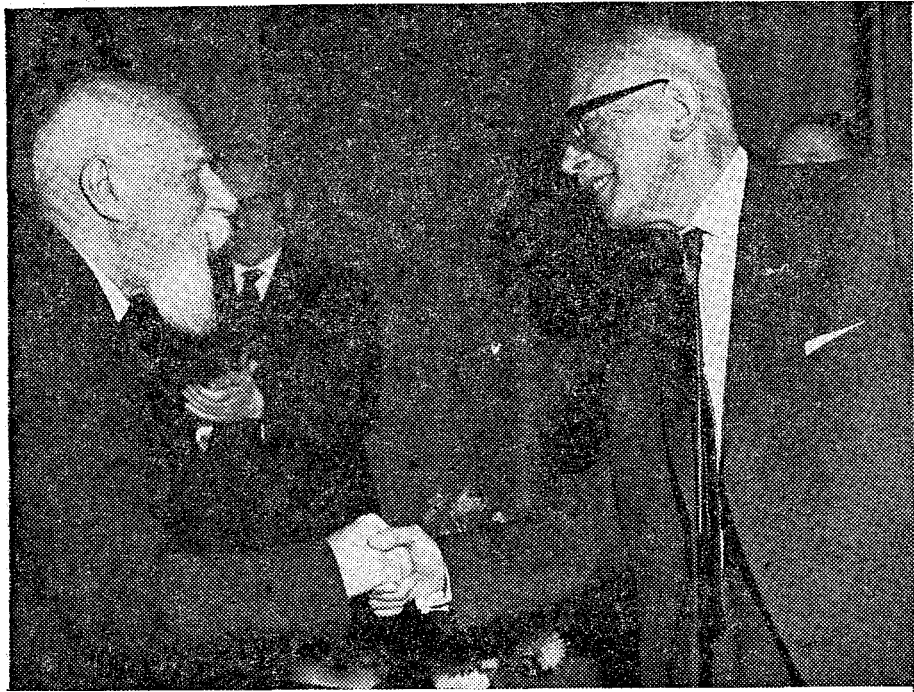
v.h. Firma J. & G. Alblas

Waddinxveen

ZAGERIJ SCHAVERIJ

Filiaal: Zwaanhals 119 - 125 - Rotterdam

Geeft dit blad door

Mr. Roosjen feliciteert de 80-jarige professor Severijn met zijn benoeming tot ere-lid van het Centraal Comité.

DITMAAL is afgeweken van de gewoonte om in het laatste nummer van de jaargang van ons weekblad een overzicht van het wedervaren der partij te schrijven. Deze keer verschijnt die traditionele terugblik nadat de eerste schreden in het nieuwe jaar zijn gezet. Natuurlijk kan men daar allerlei diepzinnige motieven voor verzinnen. De weinig opzienbarende, doch de werkelijke reden daartoe is: tijdgebrek.

De jaarwisseling is in feite een denkbeeldige drempel. Toch geeft het passeren er van een gevoel van onherroepelijke afsluiting van een stuk leven en werken, dat dus een afgerond stuk verleden tijd is geworden. Daarom alleen al is een samenvatting en een korte weergave van de hoofdlijnen zinvol. Het blijft een onvolledige weergave. Niet alleen vanwege de beknoptheid, maar meer nog omdat het zoeklicht hoofdzakelijk valt op hetgeen in de centrale, dus nationale organen werd meegemaakt, besloten en gedaan.

Ongemakkelijk, verdrietig jaar

Het jaar 1963 was geen gemakkelijk jaar. Het was in zijn algemeenheid gezien, een triest jaar. Alle dankbaarheid, die naar boven komt als men ziet hoe God ons toch door alles heen hielp, ten spijt, was 1963 in meer dan één opzicht een verdrietig jaar. Het heeft geen zin dat te verdoezelen of te ontkennen. Immers: ons ontviel de zo geliefde erevoorzitter, dr. J. Schouten

- we moesten in feite een electorale tegenvaller incasseren, hoezeer velen ook hebben betoogd dat het "nog mee viel";
- enkele zeer gerespecteerde A.R.-Kamerleden verdwenen uit het parlement;

- de met grote toewijding en zelfopoffering gestarte nieuwe voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer H. van Eijnsden, werd kort na die start zeer ernstig ziek en is dat nog steeds;

- binnen de partij traden spanningen op, die nog steeds niet tot het verleden behoren.

Het werk

Werk was er in overvloed. Laten wij beginnen daar het een en ander van te releveren. Dat zou en zal ongetwijfeld de instemming ondervinden van hen, die er recht op hebben hieronder eens persoonlijk voor het voetlicht te worden gehaald.

Ook van al die arbeid, plaatselijk, regionaal en op nationaal niveau verzet, kan maar iets worden genoemd. Het is nu eenmaal onmogelijk om een Deputatenvergadering, 2 Partij Conventen, 9 Centraal Comité-bijeenkomsten, alsmede 17 moderamen-vergaderingen te "verslaan". En dan nog zouden 3 vergaderingen van het Algemeen Organisatie Comité en nog eens 3 van de Organisatie Commissie buiten beschouwing blijven. Om van het werk van het A.R. Vrouwencomité en het Comité voor Varenden in 1963 nog maar te zwijgen.

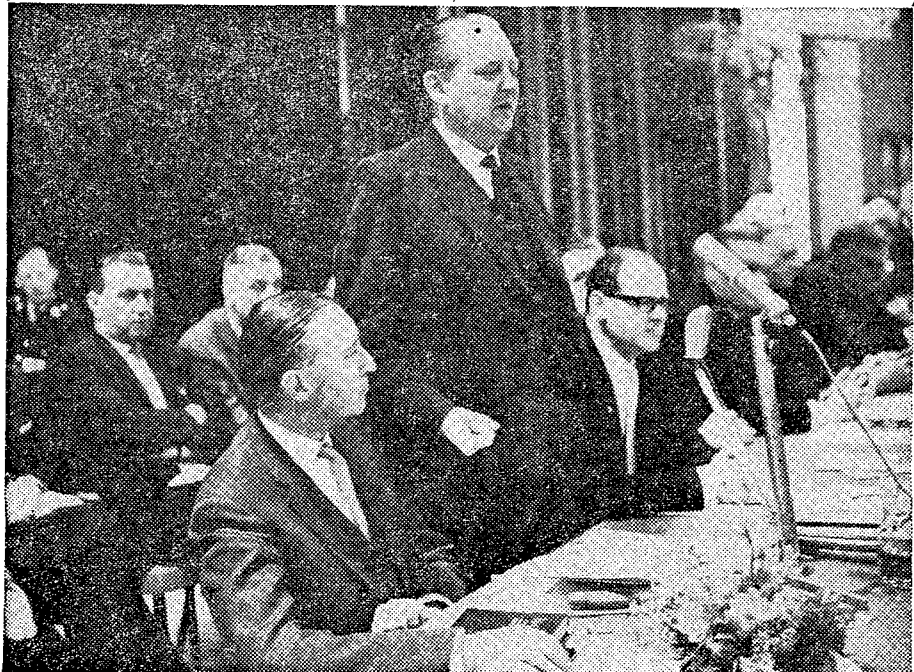
Zo zijn ze toch allemaal even genoemd, de organen die voor een geordende gang van zaken in de partij verantwoordelijk zijn. En wat kwam er uit de "molen"? We zullen - niet om u duizelig te doen worden - enkele der belangrijkste resultaten in snel tempo de revue doen passeren. Besluiten, die voor een deel al in 1962 werden voorbereid:

- de aanwijzing van de - ditmaal 3 - lijststuurvoerders;
- de vaststelling van het Program van Actie 1963;
- de verbetering van de inkomsten van het Centraal Comité;
- de voorbereiding en het voeren van de verkiezingscampagne.

Het eerste Partij Convent

Met bovenstaande opsomming zijn ongeveer zowel de agenda van het Partij Convent op 1 en 2 februari als het programma van de Deputatenvergadering

Op de Deputatenvergadering beantwoordde dr. Bruins Slot de woorden, die dr. Berghuis tot hem gesproken had i.v.m. zijn aftreden als voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie.

DE PARTIJ

ring van 23 maart jl. aangegeven. Het genoemde Partij Convent besliste over de lijststuurvoering. Een zo belangrijk besluit wordt natuurlijk niet zonder discussie genomen. Bij de bespreking stonden behalve de persoonlijke mérites der 3 voorgestelde lijststuurvoerders, ook op de voorgrond de vraag of één dan wel een drietal lijststuurtrekkers diende te worden aangewezen. De meerderheid van het Partij Convent ging met het Centraal Comité-voorstel akkoord, zodat de drie betrokkenen de A.R. lijsten in volgende Kamerkieskringen zouden aanvoeren:

mr. B. W. Biesheuvel:
Arnhem, Nijmegen, Utrecht, Amsterdam, Leiden en 's-Hertogenbosch;

B. Roolvink:
Leeuwarden, Zwolle, Haarlem, Den Helder, Rotterdam, Dordrecht en Maastricht.

J. Smallembroek:
Assen, Groningen, Middelburg, Tilburg en 's-Gravenhage.

Vervolgens diende het Partij Convent de 18 kandidatenlijsten zodanig voor te bereiden, dat deze door de Deputatenvergadering zouden kunnen worden vastgesteld. Daarna werd een aantal dubbeltallen samengesteld om de deputaten gelegenheid te geven de "vrijgekozen" leden van het Centraal Comité en enkele andere functionarissen te (her)kiezen. Zoals men weet moeten de hierbedoelde Centraal Comité-leden vóór elke Tweede Kamerverkiezing aftreden. Het nieuwe Centraal Comité treedt dan met een fris mandaat naar voren op de dag der Kamerverkiezingen. Van de statutaire mogelijkheid om aan de door het Centraal Comité gepresenteerde dubbeltallen nevenkandidaten toe te voegen werd geen gebruik gemaakt hetgeen geleet op de situatie waarin de partij zich bevond, bepaald niet als vanzelfsprekend kon worden gekenmerkt.

Het is duidelijk dat de avond van de eerste februari 1963 met deze agenda wel gevuld is geweest. De volgende ochtend te 10.30 uur begon de "marathonzitting" om het Program van Actie-1963 "pan-klaar" te maken voor de hoogste vergadering der partij, nl. de Deputatenvergadering. Om 20.30 uur n.m. werd deze arbeid beëindigd. Vele van de meer dan 900 ingezonden amendementen en opmerkingen van kiesverenigingen en centrales waren reeds door het Centraal Comité overgenomen. Dit feit was volgens de eerste spreker die de discussie opende "een bewijs hoezeer de democratie in onze partij doorwerkt". Een uitspraak, die terecht door vele afgevaardigden als een aanmoediging werd beschouwd om ook op deze lange dag te trachten het ontwerp-Program in de door hen gewenste zin te doen wijzigen; hetgeen menigmaal gelukte.

Deze beide Convents-dagen, vol van besluiten, die zowel strikte partij-aangelegenheden als A.R.-wensen inzake de nationale politiek betroffen, gaven ook blijk van belangstelling voor een toen nog zeer actueel gebeuren op internationaal terrein. Een verklaring waarin het onmogelijk maken van Englands toetreding tot de E.E.G. werd betreurd, vormde daarvan het bewijs.

De Deputatenvergadering

Wat nog te zeggen van de Deputatenvergadering, die op 23 maart de kroon op al dit gezwoeg van het Partij Convent zette? Alleen dit, dat het een kroon zonder barsten leek, omdat applaus telkens de reactie vormde op de herhaalde uitnodiging tot discussie van de voorzitter toen hij achtereenvolgens de definitieve vaststelling van het Program van Actie-1963 en van de kandidatenlijsten aan de orde stelde. Men zou een zo unanieme aanvaarding van die beide gewichtige documenten anno 1963 binnen de partij haast niet voor mogelijk hebben gehouden. Daarom te meer is er reden dit gebeuren hier te registreren....

Vrijwel hetzelfde gunstige onthaal viel het voorstel om de inkomsten van het Centraal Comité te vermeerderen door middel van contributie-afdrachtverhoging ten deel. Aan het einde van het jaar is wel gebleken dat de meeste kiesverenigingen zich goed realiseren wat zij hun deputaten op 23 maart, in Utrecht hebben doen besluiten. Het is namelijk één van de weinige prettige dingen van 1963, dat de partij zich

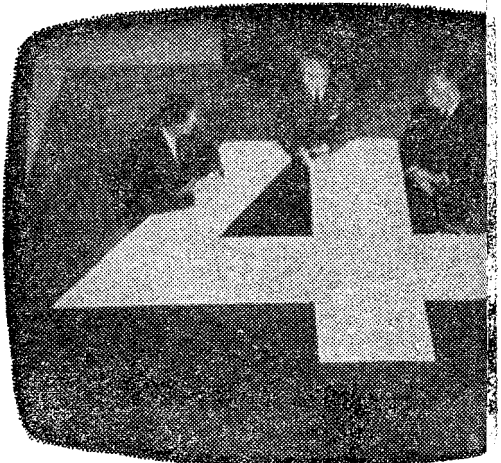

kennelijk met goede resultaten inspant om de aangegane financiële verplichtingen na te komen. Daarvoor komt hulde toe aan de vele kiesverenigingsbesturen, die al voor eind 1963 „glad” zijn. Moge dit voor anderen een stimulans wezen....!

De stembus tegemoet

De Deputatenvergadering vormde de inzet van de verkiezingscampagne. Hadden niet dr. W. P. Berghuis in zijn Deputatenrede en de drie lijsttrekkers in hun speeches voortdurend op dat stramien geborduurd? „Strijdvaardig”, luidde de titel van dr. Berghuis' rede. „De hand aan de ploeg”, aldus de oproep van mr. Biesheuvel. „Met open vizier” verzekerde staatssecretaris Roolvink zijn toehoorders. En de derde „musketier” van de A.R. verkiezingsvoorhoede, de heer J. Smallembroek, bepaalde de deputaten er bij dat onze politieke inzet „voor heel het volk” bedoeld is.

In een pittig slotwoord riep mr. A. B. Roosjen op om, het nieuwe lijstnum-

mer (4) indachtig, zich in te zetten: „Eén voor 4”. Geen wanklank was op de Deputatenvergadering gehoord. Voor lijst 4 wilde men zich inderdaad inzetten. Niemand weersprak dat laatste. Ook de „verontrusten” deden dat niet, al bleek uit hun pamflet, dat bij het uitgaan van de samenkomst in „Tivoli” aan de deputaten werd uitgereikt, wel een andere voorkeur dan de zojuist officieel vastgestelde volgorde....!

De stembus-uitslag

Wij zullen hier niet aangeven met hoeveel materiaal de A.R. Partij de kiezers en kiezeressen aan boord kwam tijdens de stembus-campagne. Als laatste aanvulling van het kader mag worden gezien de grote „Kadercontactdag”, die op 20 april te Amersfoort werd gehouden. Ongeveer 600, merendeels

Om...
aan...
tijd...
t.v...
ding...
om...
lijst

T IN 1963

jongere kaderleden, woonden deze bijeenkomst bij, die — typerend voor de moderne electorale strijdmethode — werd afgesloten met het kijken naar het op die dag gehouden televisie-debat Roolvink-Suurhoff.

Een toen kwam de 15de mei, Vol spanning en niet geheel gerust op de uitslag werd op de resultaten gewacht. Stelden deze teleur? Ongetwijfeld! Met ± 14.000 stemmen te weinig om de 14de Tweede Kamerzetel te behouden, kwam de A.R. Partij uit de bus. Al lag het verkiespercentage in de diverse provincies verschillend, het landelijk gemiddelde verlies van 0,68% was en blijft teleurstellend. Er was een rekening gepresenteerd, die velen verwachtten en waar natuurlijk niemand blij mee kan zijn, behalve de tegenstanders en de concurrenten.

De mutaties

Dat van een nieuwe Tweede Kamerfractie moest worden gesproken, vloeide dus niet als vanzelf uit de stembusuitslag voort. Het heengaan uit het parlement van enkele A.R.-voormannen stond tevoren vast, omdat dr. Bruins Slot, mr. Roosjen, de heer Biewenga Wzn, dr. Veerman en dr. Verkerk zich niet meer herkiesbaar hadden gesteld. Voor de Eerste Kamer gold dat de heer J. C. Haspels. De "vergeten" Eerste Kamer-stembus op 16 mei jl. wees uit dat de overige A.R.-senatoren door hun kiezers, de leden van de Provinciale Staten, waren herkozen.

Aan de "overzijde" van het Binnenhof deed ook dr. J. Zijlstra zijn intrede, na meer dan elf jaren ministerschap. Hij zou echter nog geen senatoriale „homo politicus" geworden zijn als niet de heer Elfferich, om met de woorden van diens zoonje te spreken, naar de Tweede klas was overgegaan.

In de Tweede Kamerfractie vormden oud-staatssecretaris Roolvink met de heer P. C. Elfferich en majoor T. J. Walburg voor vernieuwing.

Afzonderlijk noemen wij hier mej. mr. J. C. Rutgers, die deze vernieuwing wel van een heel bijzonder accent voorzag, doordat zij het eerste vrouwelijke A.R. Kamerlid in de hopelijk nog lange rij vormt. Onze partij is daarmee "laat aan de vrouw" gekomen. Maar wat ze doet, doet ze dubbel op, want mej. Rutgers werd meteen tevens lid van het Europese parlement.

Mr. Biesheuvel heeft zijn Kamerzetel nauwelijks meer aangevoerd, want op 25 juli werd hij beëdigd als vice-premier en minister van Landbouw en Visserij. Samen met mr. J. van Aartsen, die weer tot zijn "eerste liefde", Verkeer en Waterstaat terugkeerde, versterkt hij het ministers-team van premier-Marijnen. Na korte tijd werden de A.R. staatssecretarissen A. van Es (Marine), mr. J. A. Groshede (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) en drs. J. A. Bakker (Economische Zaken) benoemd, waardoor het A.R.-smaldeel in de regering thans 5 eenheden omvat.

Terug naar de fractie. De vacature-Biesheuvel wordt daar vervuld door dr. N. G. Geelkerken, die dus ervoer dat "eerste reserves" op kandidatenlijsten goed doen zich steeds gereed te houden, vooral bij kabinetsformaties.

Het fractie-voorzitterschap

Na de Kamerverkiezingen was het eerste werk van onze fractie om een nieuwe voorzitter te kiezen. Dat vergde niet veel tijd. De heer H. van Eijsden werd de aangewezen man geacht en hij vertrok na die aanwijzing vrijwel meteen naar „Huis ten Bosch" om Hare Majesteit de Koningin van advies te dienen inzake de kabinetsformatie. De eerste weken na de toch al drukke verkiezingscampagne is de heer Van Eijsden dag in dag uit in touw geweest om voor zijn deel mee te doen aan het beraad der fractie-voorzitters met de informateurs en de formatie.

Na twee maanden, op 16 juli, moest zijn „tweede man", mr. Biesheuvel het werk overnemen. Een ziekte in de hersenen, die niet zijn verstand, maar wel zijn gestel aantastte, deed de heer Van Eijsden uitvallen. Dit is één van de droeve gebeurtenissen, die ons partijleven in 1963 kenmerkten. Een kwaal, die door het inspannende werk de laatste maanden niet zozeer werd

veroorzaakt als wel verhaast, ontnam aan fractie en partij een voorman, die steeds bescheiden maar met grote parate kennis en bekwaamheid toegerust zijn weg was gegaan en stil-aan zich als de meest daartoe aangewezen op een post geplaatst zag, waar iedereen nog zo heel veel van kon verwachten.

Moge God hem en zijn vrouw geven, wat zij beiden aan steun en troost behoeven. De voorbede van de gehele partij moge hen op deze moeilijke weg begeleiden.

Dr. J. Schouten †

Er is ook een ander groot verdriet geweest in 1963. Dat werd veroorzaakt door het overlijden van de ere-voorzitter van het Centraal Comité, dr. J. Schouten. Op 80-jarige leeftijd, na een moeilijk ziekbed, dat twee maanden duurde is hij, die eveneens aller vertrouwen en respect, ja zelfs meer won, uit ons midden weggenomen. Dr. Schouten wenste geen belangstelling voor zijn persoonlijke aangelegenheden. De partij en de zaak van de christelijke politiek gingen hem vóór alles, dat is meermalen gebleken. Dat in augustus j.l. een „Schouten-nummer" ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag werd samengesteld, ont-

De heer H. van Eijsden, die kort na zijn benoeming tot fractie-voorzitter, door een ernstige ziekte werd getroffen.

moette hij hem zelfs nog enig verweer. Maar de partij wilde haar dankbaarheid uiten. Het kon toen nog tijdens zijn leven gebeuren. Zelfs op zijn begrafenis waren op zijn tevoren uitdrukkelijk uitgesproken wens, geen anderen dan zijn familieleden aanwezig. Dat dr. Schouten zolang het middelpunt in ons partijleven geweest is, was niet zijn eigen streven. Hij werd daar geplaatst door God, die dan ook in de eerste plaats dank gebracht moet worden voor wat wij in dr. Schouten ontvingen. Zijn bezonnenheid en loyaliteit, zijn toewijding en vermaan om één te zijn, zijn de wegwijzers op het pad naar de toekomst van onze partij.

Het werk gaat door

Voort gaat het leven. Ook na verkiezingen en na rouw om beminde overledenen. Ook tijdens droefheid om een zwaar zieke vriend. Het leven vergt ook van een partij: voortgaan en het werk doen. Het Centraal Comité kwam uiteraard bijeen om de gang van zaken na de stembus te bespreken. Op 25 mei en 6 juli werd de „politieke rondblik" nog door de heer Van Eijsden ingeleid. Op 21 september werd die taak overgenomen door de heer J. Smalbroek, die sinds minister Biesheuvels beëdiging als waarnemend voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie optreedt.

Het was een vernieuwd Centraal Comité, dat na de stembusdag bijeenkwam ook al bleven velen Centraal Comitélid omdat zij met grote meerderheid door de Deputatenvergadering waren herkozen. Hun mandaat was echter vernieuwd.

Tijdens de verkiezingsperiode werd er op het partij-bureau in Den Haag onder hoogspanning gewerkt.

Nieuwe leden in het Centraal Comité

Dit geldt zowel de partijvoorzitter, dr. Berghuis, de beide ondervoorzitters mr. Roosjen en de heer Smalbroek alsmede twaalf andere vrijgekozen Centraal Comitéleden, die ieder met circa 90% meerderheid van de op elk van hen uitgebrachte stemmen werden herkozen. Slechts de heer A. Borstlap had zich niet herkiesbaar gesteld. Eind 1963 traden de door de Arjos aangevozen adviserende Centraal Comitéleden, de heer C. Balkenende en dr. C. Boertien uit het Centraal Comité omdat hun bestuurslidmaatschap van onze jongeren-organisatie, de ARJOS, op 14 december eindigde. De nieuwe Arjos-voorzitter, de heer J. van der Ploeg, deed op 21 december zijn entree in het Centraal Comité.

Er waren meer mutaties in het partijbestuur, dat nu al bijna 80 jaar de naam Centraal Comité draagt.

Koos de Deputatenvergadering reeds mej. J. van Leeuwen (het derde vrouwelijk Centraal Comitélid) en de heren H. de Mooy, dr. Bruins Slot, prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, dr. A. Veerman en drs. R. Zijlstra tot CC-lid, het Partij Convent op 16 november j.l. vulde het Centraal Comité aan door tot leden te verkiezen de heren A. C. van Beek en prof. H. N. Ridderbos.

De vertegenwoordiging der Kamercentrale onderging in 1963 ook nog wat wijziging en verjonging. Den Haag verving de heer P. L. Hut door de heer A. C. Monster. Uit Zeeland trad de heer A. Schout terug, die door de heer D. Geuze werd opgevolgd. De Utrechtse afgevaardigde mr. G. A. Diepenhorst zag zich vervangen door de heer H. C. Smit terwijl dr. Geelkerken (Tweede Kamerlid geworden) als representant van de Kamercentrale Leiden thans definitief zijn Centraal Comité-plaats aan de heer C. Hobo afstond. Tenslotte de Kamercentrale Haarlem: hier trad na 38 jaar bestuurslid van de partij te zijn geweest mr. A. Bruch ter zijde om plaats te maken voor de heer C. van Stam. Uiteraard is de afgetreden op diverse plaatsen reeds dank gebracht en zijn hun opvolgers welkom geheten. Wij volstaan op deze plaats met dit alles nog eens te onderstrepen.

Het moderamen van het Centraal Comité onderging weinig wijziging, al was er wel een verschuiving in de

hoedanigheid waarin men in het dagelijks bestuur van de partij zitting nam. De voorzitter en de beide ondervoorzitters, alsmede dr. Bruins Slot en dr. Veerman zagen zich reeds door hun verkiezing door de Deputatenvergadering een plaats in het moderamen toebedeeld. Het Centraal Comité herkoos op 25 mei de heren Tjalma, Van Eibergen, Van Riessen en het wees voor de eerste keer de heer H. M. Oldenhof als moderamenlid aan. Prof. De Gaay Fortman vertegenwoordigt daar de Eerste Kamerfractie, omdat dr. Berghuis (voorzitter) en de heer Tjalma (penningmeester) speciale partij-verantwoordelijkheden dragen. De heer Smalbroek treedt sinds de ziekte van de heer Van Eijsden ook als vertegenwoordiger van de Tweede Kamerfractie in het moderamen op.

Nieuw-erelid

De „personalia" hebben in dit overzicht wellicht al een te belangrijke plaats ingenomen. Wij zouden echter volstrekt te kort schieten, indien wij niet even aandacht schonken aan de installatie van ons jongste ere-lid, de 80-jarige prof. dr. J. Severijn. Deze bijzondere band tussen de partij en de onverbloemd voor zijn A.R. overtuiging uitkomende hoofteraar, werd op 16 november j.l. op het Partij Convent gesmeed. Het was een sobere, doch treffende gebeurtenis waarbij mr. Roosjen de waardering, die de partij voor prof. Severijn heeft, tot uitdrukking bracht.

Opnieuw: het werk

Van de arbeid van de partij na de zomerrust, behoeft hier maar heel in het kort gewag te worden gemaakt. Alles ligt immers nog vers in het geheugen. We noemen in feite slechts de gespreks-groepen-activiteit, die in november van start is gegaan. Vóór 1 mei a.s. worden de ingevulde vragenlijsten over het in studie te nemen onderwerp: "De christelijke organisaties in deze tijd", terug verwacht. De eerste antwoordlijsten zijn al binnen. Het is de A.R. kiesvereniging te Spijk (Gron.), die het spit afbeet. Er

• Vervolg op pag. 9

De drie lijst-aanvoeders, Biesheuvel, Roolvink en Smalbroek.

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.

Telefoon Hendrik Ido Ambacht (01858) 2841

N.V. Gereedschapfabriek

Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH — NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER — RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

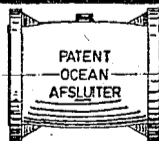
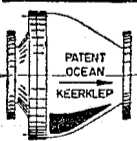
Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

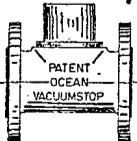
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

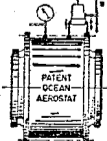

„OCEAN” N.V. DIEREN

RATELBAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
TEL. 4646 (3 lijnen) TELEX 45277

AANSLUITDIAMETERS 12 - 700 mm

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 127 - TELEFOON 05208 - 259 - 546
Zwartsluis

Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten

S(tichting) O(ntwikkelings)- en S(aneringsfonds)

LATEN wij voor één zaak oppassen. Het streven naar structuurverbetering in de landbouw is niet geboren omdat de Nederlandse landbouwpolitiek van de laatste jaren daartoe aanleiding zou zijn. De grote oorzaak ligt in de uiterst snelle technische ontwikkeling die het onze landbouw moeilijk maakt internationaal mee te komen.

De landbouw is het zorgenkind van alle industrielanden en niet alleen van de Nederlandse of ook van de Europese. Er is immers een nog niet eerder voorgekomen omschakelingsproces aan de gang.

Vroeger — stel 100 jaar geleden — kon 80 à 90 procent van de wereldbevolking zichzelf en de stadsbevolking (10 à 20 procent) voeden. Nu kan b.v. Amerika 10% van de bevolking de resterende 90% van de bevolking van Amerika en bovendien nog grote delen van de wereldbevolking van voedsel voorzien.

Zó is het resultaat van de technische vooruitgang. In dat verband rijzen er twee vraagstukken — ook voor ons land:

- op sociaal terrein de stabilisatie van het inkomen der landbouwbevolking;
- op landbouwtechnisch gebied de structuurverandering van de agrarische produktie.

Men mag daarom nimmer stellen dat de moeilijke situatie in Nederland moet worden toegeschreven aan een zeker gebrek aan goede wil. Zij is het onontkoombaar gevolg van de technische vooruitgang — die niet meer terug te draaien is.

Teneinde hulp te bieden had minister Biesheuvel (A.R.) een fonds in het leven geroepen dat de ontwikkeling en de sanering van de landbouw zou steunen. De regering stelde 50 miljoen gulden daarvoor beschikbaar en de Kamer moest hierover een oordeel uitspreken. De helft van dit bedrag wordt gebruikt ter bestrijding van de noodsituatie bij de gemengde bedrijven en de andere helft zal worden gebruikt óf om moeilijke bedrijven, „waar wat in zit” weer op de been te helpen óf om noodlijdende boeren die buiten de landbouw een nieuwe taak willen aanvatten daarbij te steunen.

WENSELIJK

Niemand in de Kamer betwistte de wenselijkheid van dit fonds — op de Boerenpartij na. De heer Harmsen geloofde nergens in en meende dat de regering druk wilde uitoefenen alleen op de kleine boeren om hun bedrijf te beëindigen. Het kabinet voert bovendien in dit opzicht een soort van apart-

MINISTER BIESHEUVEL

... grote verwachtingen ...

heidspolitiek omdat wél de boeren maar niet de noodlijdende kleine middenstander een vergoeding zal krijgen bij de bedrijfsbeëindiging. Voorts meende hij dat alleen in de gevallen van beëindiging, waarbij geen opvolger was, tot vergoeding mocht worden overgegaan.

De overige fracties — ook de communisten — waren het met de opzet eens.

De P.v.d.A. — de heer Egas was haar woordvoerder — sprak zijn waardering uit voor deze A.R. landbouwminister. „Hij is een actieve en bekwaame minister waar wij grote verwachtingen van hebben.” De heer Egas was er van overtuigd — zijn fractie had al vroeger aangedrongen op eer. structurele aanpak van de landbouwpolitiek — dat met de steun van dit fonds op vele honderdduizenden hectares grond op korte termijn hulp kan worden geboden.

Overigens wenste hij dat niet met geld moest worden „gestrooid”. De gezondmaking van de landbouw moest voorop staan. Waarop de minister de verzekering kon geven — mede omdat de middelen beperkt waren — dat met de uiterste zorg de prioriteiten zouden worden vastgesteld en behartigd.

SANERING

De heer Droesen (K.V.P.) vond het woord sanering wel een mooi woord voor gezond maken, maar het betekende toch zeker hier en daar dat een aantal bedrijven zou moeten verdwijnen. En daarom zal het bedrijfsleven daarbij een belangrijke rol spelen. Dat is de beste waarborg om het vertrouwen van de betrokkenen te winnen en te behouden. Alles moet worden gedaan om de schijn van willekeur te vermijden.

Het was de A.R. spreker de heer Elfferich die er op wees dat als er sprake is van bedrijfsbeëindiging, dit beslist op basis van vrijwilligheid moest gebeuren. Bedrijfsbeëindiging is misschien een mooi woord, maar hierin speelt heel vaak een stukje menselijke tragiek mee. Daar moet met name een A.R. bewindsman een open oog voor blijven houden, overigens wees hij er op — trouwens ook de heer Droese-

P. C. ELFFERICH

... op basis van vrijwilligheid ...

sen (K.V.P.) — dat niet de volle nadruk moest vallen op „opheffing” van bedrijven, maar eerder op het tot ontwikkeling brengen van de overgebleven bedrijven. Het feit dat dit landbouwfonds het positieve streven heeft de ontwikkelingskant te bezien, trekt de tanden uit aan de bewering dat het fonds alleen maar een koude sanering beoogt voor kleine boeren.

De C.H.U. spreker, de landbouwer Mellema, was er van overtuigd dat het fonds in de huidige landbouwpolitiek een zeer belangrijke functie zou vervullen. Voorlopig was het nog wel een zoeken en tasten op veel punten — hij stelde zeker een vijftienvintig concrete vragen — maar hij had uitdrukkelijk vertrouwen in deze minister. Dat hij con amore mee wilde werken lag ook aan het feit dat de nood hoog was en er een aantal dingen moesten worden gedaan.

De liberale woordvoerder Oldenbanning — ook een deskundige in landbouwkringen, meende dat de uittocht in de landbouw wel groter zou zijn dan men zich voorstelde. In 1950 waren er nog 182.000 landbouwbedrijven, in 1960 167.000 en waarschijnlijk in 1980: 130.000. Hij schetste het onderscheid tussen middenstand en landbouwstand niet onaardig als volgt: een middenstander kan zijn bedrijf en zijn winkel veranderen zonder inmenging van derden; een boer kan dat niet; hij is steeds afhankelijk van collega's boeren en andere grondeigenaren. De meeste vraagstukken kan hij moeilijk geheel alleen oplossen en daarom vraagt de landbouw nogal eens het treffen van maatregelen.

HET ANTWOORD VAN DE MINISTER

- De sanering zal de nadruk leggen op de bedrijfsbeëindiging op basis van volledige vrijwilligheid. Bij ouderen tussen 50 en daarboven zal de aandacht moeten vallen op de mogelijkheid dat men hen in de gelegenheid stelt het bedrijf te beëindigen door hen een vergoeding voor het leven te geven.

- Bij de jongeren zal dat anders kunnen liggen. Daar zal de nadruk kunnen vallen op herscholing of omscholing. Ook in die situatie zal uit dit fonds een financiële vergoeding behoren te worden verleend.

Maar... de verantwoordelijkheid voor de te nemen beslissing blijft bij de ondernemer. Vrijwilligheid is de basis waarop minister Biesheuvel blijft werken.

- De wijze waarop de gronden zullen worden overgedragen zal verschillend moeten zijn. Vast moet staan dat er waarborgen komen opdat de vrijgekomen gronden een bijdrage kunnen leveren voor de verbetering van de landbouwstructuur.

In ruilverkavelingsgebieden en daar waar die in voorbereiding is: via Stichting Beheer Landbouwgronden, in overige gebieden op een andere wijze, als maar vaststaat dat aan de toekomst wordt gedacht.

- In beginsel komen al liegenen die hun hoofdberoep in de landbouw hebben in aanmerking een beroep op het fonds te doen. Maar uiteraard kan niet direct iedereen geholpen worden, zodat prioriteiten moeten worden vastgesteld.

- Als het gaat om bedrijfsbeëindiging komt de pachter in aanmerking voor dezelfde vergoeding als de eigenaar-boer. Minister Biesheuvel wil geen discriminatie.

De minister mocht ervaren dat de Kamer in hem vertrouwen stelde — ook de oppositie. Met die wetschap kan hij stug door werken — de landbouw ten goede.

Goed C.H.U.

De heer Egas (P.v.d.A.): „Ja, u dacht terug en ik dacht vooruit dat was het misverstand”.

De heer Mellema (C.H.U.): „ik geloof dat men zich vooruitdenkende, goed moet realiseren wat in het verleden is gebeurd”.

De heer Egas: „daarvoor bent u dan ook C.H.U.”

De heer Mellema: „ik ben de heer Egas voor deze kwalificatie erkentelijk”.

DE PARTIJ IN 1963

• Vervolg van pag. 7

zijn belangrijke aanwijzingen dat dit goede voorbeeld door vele andere groepen zal worden gevolgd: bijna 100 kiesverenigingen en ook verscheidene geestverwante "groepen" (b.v. Arjos-clubs, vrouwen-groepen etc.) zullen dit onderwerp bespreken. In een tijd waarin de principiële grondslag door velen (ook door christenen) niet gezien wordt, ja soms zelfs bewust genegeerd wordt, is dat een verblijdend teken.

In de laatste maand van het jaar 1963 is ook op verschillende plaatsen aandacht gewijd aan de *abonneering* voor ons weekblad. Tientallen nieuwe abonnees werden gemeld. Als kampioenen in dit werk ontwikkeld zich de heer D. Hellinga te Nij Beest (Fr.) die in korte tijd 16 abonnees wierf. Ziet wat goede courage vermag. Wie gaat de heer Hellinga op dit goede spoor achterna?

De toekomst in

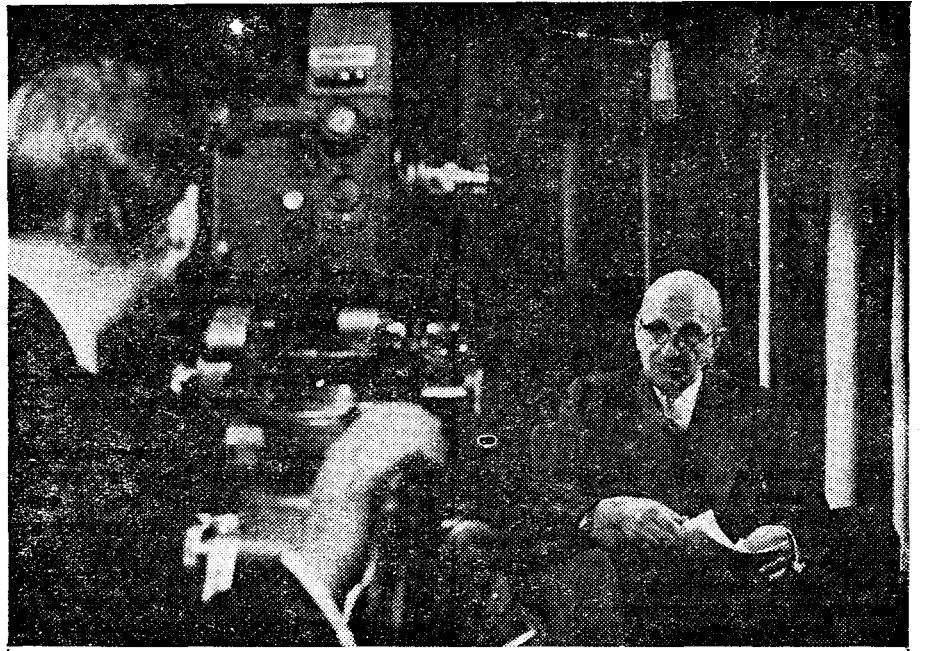
En nu 1964 verder in. Dit jaar staat niet los van het vorige. Een treffende illustratie daarvan vormt het gesprek over ons werk en de principiële achtergrond daarvan. Dat gesprek begon op het Partij Convent d.d. 16 november en zal, de jaarwisseling als het ware overspannend, op 1 februari worden voort gezet. Natuurlijk heeft dit te zijner tijd zijn uitwerking in de gehele partij. Laten daarbij alle hens aan dek zijn. Want 1964, vol rustige bezinning op de grondslagen van ons bestaan als partij, die voluit een christelijke partij wil zijn, zal dan een vruchtbaar jaar kunnen worden. De kwestie is stellig niet alleen: waarover praten wij? De (enigszins bange) vraag is ook: hoe praten wij? Iemand zei over het laatste Partij Convent: wij A.R. praten niet met elkaar, maar we praten tegen elkaar (in), en niet zo zachtzinnig ook! Die opmerking was raak. Op dat stuk moeten wij — strijd bare helden als we

vaak zijn — nog veel leren, vooral van de opperste Leidsman (ook) van onze politiek, die zegt: „Leert van mij, dat ik zachtmoedig ben...”

Geschonden „gezicht”?

Dit alles houdt nauw verband met het „gezicht” (de „image”), dat de A.R. Partij voor de buitenstaanders heeft. En hoeveel geestverwanten behoren daar niet bij? Men sluit zich niet graag aan bij een partij, die zoals mr. Roosjen het op de Deputatenvergadering zei: in de kijfhoek terecht gekomen is. Men beseft in deze tijd met zijn vele tegenstellingen en conflict-situaties, vaak nog niet half, hoe gemakkelijk een organisatie of instelling en ook een politieke partij aan invloed, werfkracht en sympathie kan inboeten, indien telkens in het openbaar (denk aan de voorpagina's van dagbladen, die de A.R. Partij wel willen wegschrijven) berichten staan, die even zovele „schrammen” op het „gezicht-naar-buiten” van de partij vormen. Daarom vooral dank aan die vele kaderleden, die soms, in 1963, wel eens de neiging hadden de boel er bij neer te gooien, omdat zij intuïtief voelden en in de praktijk ervoeren dat het werken, ploeteren en pleiten voor een partij, vol irritatie en met een „geschonden gelaat”, steeds moeilijker werd, maar die het als een stuk roeping vol verantwoordelijkheid zagen om voort te gaan met dat werk.

Daartoe is alle reden. Want hoeveel wij ook aan te merken hebben op de methode van het-zich-doen-gelden (en wie van ons is in dit opzicht zonder zonde?), in onze partij mag en moet tot heden toe worden aangenomen, dat het alleen te doen is om een echte principiële partij waarin allen zich thuis voelen. De verontrusting in onze kring heeft althans dit voordeel gehad, dat wij allen ons daarover meer het hoofd gebroken hebben dan anders wellicht het geval geweest was. Die kant van de medaille is er ook. De nabije toekomst

In één van onze t.v.-uitzendingen in 1963 werd speciale aandacht geschonken aan het werk van minister Talma. Zijn zoon — mr. J. Talma — tijdens de uitzending.

moet leren of de goede kant van de medaille vóór blijft hangen. Dan kan de A.R. Partij zich overal en aan een ieder onbeschoord vertonen.

Eén rondom het program

Discussies hebben vaak de neiging oeverloos te worden. Maar dat is in 1964 in onze partij heus niet nodig. Daar heeft 1963 voor gezorgd. In dat jaar hebben wij immers een Program van Actie vastgesteld op democratische, ja zelfs op een vermoeiend uitvoerige wijze. En dat program steunt weer op een nog recentelijk herzien Beginsel en Algemeen Staatskundig Program (1961). Die programs zijn richtsnoeren van onze bezinning en ons beleid. Natuurlijk zijn in die programs niet de „laatste woorden” gesproken. Dan zou geen gesprek met elkaar meer

nodig zijn. Maar zo is het niet. Er moet nog veel „vertaald” worden (deze juiste term is terecht door de heer Schakel in ons weekblad gebezigd). Niet alleen voor de „buitenwacht”, maar blijkbaar ook voor „intern” gebruik is zo'n „vertaaldienst” nodig. Zien wij het goed, dat vooral daarin de opdracht voor de partij in 1964 ligt?

Voor elkaar — zo nodig — ons beleid en onze idealen „vertalen”, maar daarbij elkaar blijven vertrouwen! Dat is onze wens voor 1964. Mogen wij — elkaar vasthoudend — in dat opzicht onder Gods onmisbare zegen, ver komen in 1964. Dan is de wens, die we aan het begin van het jaar tot alle partijleden richten vervuld. Dan ook vormen 1963 en 1964 een twee-eenheid waarvan dankbaar mag worden getuigd: lest best!

VAN DER SLUIS

Communicatie

DIT is de dag waarop de mensen die elkaar tegenkomen elkaar een goed Nieuwjaar toewensen. Daar wil ik eveneens graag mee beginnen. Van goede vrienden en bekenden, die we vandaag niet ontmoeten, kregen u en ik ansichten en kaarten, voorzien van een hartelijk opschrift.

U begrijpt dat ik nu het gevoel heb tussen de handenschudders en de kaarten-schrijvers in te zitten.

U hoort mij namelijk wel, maar we zien elkaar niet en we kunnen elkander dus ook niet de hand geven.

Daarom lijkt het mij het beste dat ik u vandaag van achter de microfoon een gesproken Nieuwjaarswens van de A.R. Partij doe toekomen. Het kan nu eenmaal niet anders en beter. Maar deze mogelijkheid van communicatie is er dan toch.

En wat mijn wensen betreft: vooraan, vlak onder de naam van de afzender (dus de A.R.P.), heb ik gezet: *We wensen u in 1964 een goede communicatie.*

Onder dat woord versta ik: *wisselwerking, dus twee richtingsverkeer.* Zo staat het ook ongeveer in mijn woordenboek.

Communicatie = *meedeling, gemeenschap, verbinding.* Zo staat het er. Maar het begrip *wisselwerking* zou ik er graag bij gehad willen hebben. Waarom?

WISSELWERKING

Omdat het in deze moderne tijd zo is, dat wij, ieder ons eigen leven leidend, vooral *wisselwerking* met elkaar nodig hebben. Wij begrijpen in deze zeer gecompliceerd wordende wereld, vaak steeds minder van elkaars beroep en andere bezigheden. Hoewel we dank zij pers, radio en televisie veel meer van elkaar kunnen lezen, horen en zien dan vroeger, is het net alsof de afstanden toch steeds groter worden.

Het is ook maar ten dele waar dat pers, radio en televisie *communicatie*-middelen zijn. *Wisselwerking*, *tweerichtingsverkeer* gaat er maar heel weinig van uit.

Natuurlijk, u kunt door middel van een ingezonden stuk proberer in de krant uiteen te zetten, waarom u er anders over denkt dan de redacteur, die in zijn blad iets geprezen of gelaakt heeft. Het wordt al moeilijker als u naar een studio zoudt willen gaan om voor de radio een weerwoord te

spreken. En in dit opzicht is het met de televisie al heel somber gesteld.

ONTMOETING

Echte communicatie is ondanks de hoge vlucht van het technisch vernuft nog steeds alleen mogelijk in een persoonlijk contact. U begrijpt daarom dat onze partij een enorm belang hecht aan goede ontmoetingsmogelijkheden, plaatselijk, regionaal en ook in landelijk verband.

Bijna uitsluitend tijdens die contacten kunnen standpunten doorgepraat en

bijgepraat worden. Daar kunnen bewegredenen en de achtergronden van ons denken worden toegelicht.

Dan kan er een echte gemeenschap, een twee- of meervoudige verbinding tussen mensen tot stand komen.

Iemand heeft eens gezegd: de mens is een „animal social”, dus een gemeenschapsdier. Dat is wat „beestachtig” uitgedrukt; en het getuigt niet van veel begrip voor de positie van de mens te midden van Gods andere schepselen en scheppingen. Maar het is waar dat de mens een gemeenschapswezen is.

Eenzaamheid is met geen geld of goud goed te maken. Dat ondervonden velen weer des te pijnlijker tijdens de feestdagen die we net gehad hebben. Dan vinden volgens statistieken de meeste zelfmoorden plaats.

Communicatie, dat is het probleem van deze tijd.

Daarom is onze eerste wens in 1964 aan uw adres: een goede communicatie met uw omgeving en met de samenleving waarin u geplaatst bent.

DE MENS IN 1964

Heeft de mens van 1964 daar nog behoefte aan?

Een gekke vraag na het voorgaande, zult u zeggen. Maar is het niet vaak zó, dat men niet of nauwelijks beseft waaraan men behoefte heeft?

Een sociologische studie zegt van de tegenwoordige mens het volgende:

Zijn zelfbewustzijn is gegroeid, vergeleken met dat van vroegere genera-

ties. De mens van nu heeft een dalend besef van collectieve lotsverbodenheid (je zou kunnen zeggen: hij is minder kuddedier geworden). De mens van deze tijd, aldus vervolgd die studie, heeft een toegenomen gerichtheid op de individueel persoonlijke en zakelijke levenssfeer. Hij heeft minder hoog gestemde idealen. Zijn belangstelling blijft letterlijk en figuurlijk dichter bij huis.

Een andere typering van de hedendaagse mens luidt als volgt:

„Buiten zijn beroepsarbeid heeft hij de neiging om louter als c o n s u m e n t

door
mr. W. R. v. d. Sluis

in de politiek

te leven. Hij maakt zich zelf dus ook eenzaam”.

Daar hebt u een paar uitspraken, die formuleren wat we zelf wel zo ongeveer aanvoelden. Wat doen we daaraan? Alles zo laten?

HORIZONTALE EN VERTIKALE COMMUNICATIE

Tot dusver sprak ik alleen over de *horizontale communicatie*. De *wisselwerking* tussen mens en medemens. Als die twee er alleen waren, zou ik zeggen: de ontwikkeling moet maar op z'n beloop worden gelaten.

Maar er is ook nog een andere *communicatie*; de *verticale*. Ik bedoel de *verbinding* tussen God en de mens. Zijn schepsel. 't Kerstfeest heeft ons er aan herinnerd dat Gods Zoon als mens op aarde kwam om de relatie tussen God en Zijn schepsel te herstellen. Als het goed is, bepaalt deze Nieuwjaardag ons er bij, dat de mens alleen, dus zonder God, het vaak zo kille begin van een nieuw kalenderjaar niet aan kan.

Daarom is er eerst een band met God nodig, wil er een goede verbinding met onze medemens kunnen zijn.

BIJBELPARTIJ

Dat het leven voortgaat, beseffen we allemaal juist vandaag. Dat we niet alleen voor en ter wille van ons zelf le-

ven, moet de Bijbel ons leren. Daarom stelt onze partij Gods Woord centraal in haar werk. De A.R. Partij is geen kerkelijke partij. Zij is wel een Bijbelpartij. Zij richt zich tot alle mensen, en zij vraagt aan alle christenen: treedt toe en tracht in communicatie met uw medeleden een evangelische invloed op Overheid en volk uit te oefenen.

Waarom noemt die partij zich Anti Revolutionair, zullen misschien velen zeggen. Ze denken bij het woord revolutionair aan barrikaden en opstanden. Ja, dat alles wordt vaak revolutie genoemd. En wij zijn inderdaad voor een geordende samenleving. Maar het woord Antirevolutionair richt zich ten diepste tegen de omkering van de ordeningen Gods. Dat is de werkelijke be betekenis van de naam van onze partij.

TEGEN EN VOOR

Waar we tegen zijn weet u nu wel, maar waar zijn we voor?

In ons werk als partij willen we de situaties en de feiten, die we aantreffen, ook de nu bestaande toestanden, meten, toetsen aan het Koninkrijk Gods. Dat is een evangelische benadering der dingen en dat leidt tot een strijd voor een rechtvaardige samenleving.

A.R.P., die drie letters kunt u ook — officieus — onthouden als u de woorden Alzijdige Rechtvaardigheids Partij er achter denkt.

Rechtvaardigheid voor allen betekent nog niet iedereen gelijk geven.

Het houdt soms ook de plicht in om „neen” te moeten zeggen tegen personen of groepen, die met egoïstische verlangens over de schreef dreigen te gaan. Maar ons „ja” en ons „neen” moet niet afgeleid zijn van menselijke normen. Zij moeten ontleend zijn aan de bede: „Leer mij naar Uw wil te handelen”.

God, die ook ons staatkundig handelen en ons politiek gedrag beoordeelt, vraagt naar onze diepste beweegredenen. Zijn die aan Zijn Woord ontleend of niet; daar komt het in het leven in wezen op aan.

Daarover als christenen met elkaar te spreken en van uit dat beginsel te handelen in de praktische politiek, dat is de opgave van onze partij. Daar komen wij maar 't liefst duidelijk en eerlijk voor uit.

Als u dat wat doet, mag ik dan aan mijn Nieuwjaarswens toevoegen de hoop, dat u mee wilt doen aan die communicatie tussen christenen in de politiek op de grondslag van het Evangelie? U bent in onze partij zeer welkom!

(Radiotoespraak, gehouden op 1 januari 1964)

Hoe zit het eigenlijk met de loon-, inkomsten- en belastinggrens?

NU onze sociale wetgeving over de gehele linie meer dan wordt aangepast aan het gesloten loonakkoord, terwijl ook de belastingwetgeving in een bepaald opzicht wijzigingen ondergaat is het nuttig de bebezigde termen als: **loongrens, inkomsgrens en aanslaggrens nader te verduidelijken.**

In de pers worden bovendien deze termen thans veel en gemakkelijk gebruikt zodat het nodig is voor een juist begrip, de inhoud van deze termen te kennen.

LOONGRENS

Als men over de loongrens spreekt dan heeft men het over het ziekenfonds, ziektewet, invaliditeitswet en werkloosheidswet. Ieder die in loondienst is valt onder deze wetten, d.w.z. ontvangt uitkeringen op grond van deze sociale wetten, mits zijn loon een bepaald bedrag niet te boven gaat. Dit bedrag wordt de loongrens genoemd. Deze grens was f 8650,— per jaar— en werd met ingang van 1 januari j.l. verhoogd tot f 9700,—. Wie dus meer (in loondienst) verdient, ontvangt niets meer — maar betaalt evenmin de premie. Deze werknemer wordt geacht financieel voldoende draagkrachtig te zijn de lasten zelf te dragen en dus zijn eigen verzekering te dragen.

INKOMENSGRENS

Spreekt men over de inkomsgrens dan heeft men het over de Volksverzekeringen (de A.O.W. (algemene ouderdomswet) en de A.W.W. (algemene weduwen en wezenwet), de A.K.B. (algemene kinderbijslag) en de kinderbijslag voor hen die in loondienst zijn (K.B.). Deze inkomsgrens betekent dat een ieder die boven een bepaald inkomen uitkomt geen premie over dat meerdere behoeft te betalen.

Met ingang van 1 januari 1964 werd deze inkomsgrens ook verhoogd, en wel tot f 9800,—.

Voor de te betalen A.O.W. en de A.W.W. betekent dit dat niet meer premie is verschuldigd dan over het maximale bedrag van f 9800,—.

De maximaal verschuldigde premie, ongeacht de hoogte van het inkomen, bedraagt: 6,8% van f 9800,— voor de A.O.W. en 1,3% van f 9800,— voor de A.W.W.

Voor de algemene kinderbijslag betekent die inkomsgrens dat in geen geval een hoger premiebedrag wordt gevraagd dan 2% van f 9800,—.

Voor de kinderbijslag ten behoeve van de in loondienst zijnde werknemers niet méér dan 3% van f 9800,—.

Zij die in loondienst zijn betalen overigens niet zelf deze premie; dat gebeurt door de werkgevers.

De zelfstandigen betalen de premie A.K.B. wel zelf, maar „profiteren” van de bijslag niet als hun inkomen boven f 14.000,— ligt. Dit kabinet zal echter deze grens van f 14.000,— doen verdwijnen zodat dan allen die premie betalen bij aanwezigheid van kinderen ook recht hebben op een bijslag.

BELASTINGGRENS

Spreekt men van de belastinggrens dan is men bezig met een fiscale aangelegenheid. Een belastingplichtige die uitsluitend in loondienst bij dezelfde werkgever zijn inkomen verkrijgt behoeft slechts loonbelasting te betalen indien dit totale loonbedrag niet hoger is dan f 8650,—. Dit betekent in feite — door de diverse extra loonuitkeringen (overwerk, gratificatie, uitkeringen ineens enz.) dat een lager bedrag aan belasting wordt betaald dan wanneer deze belastingplichtige in de inkomstenbelasting wordt betrokken. De belasting van die extra uitkeringen is nl. lager dan het (normale) tarief van de inkomstenbelasting. De bestaande progressie wordt voor een belangrijk deel uitgeschakeld.

Met ingang van 1 januari 1964 werd deze belastinggrens verhoogd tot f 10.000,—.

Zij die met hun looninkomsten beneden dit bedrag blijven — bij dezelfde werkgever — genieten voordeel van de gunstige loonbelastingtarieven. Bovendien zijn zij ontslagen van de moeilijkheid een belastingaangifte te doen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(12)

De president kon nu onmogelijk met goed fatsoen weer naar binnen gaan zonder iets te zeggen en daarom wendde hij zich ongekunsteld met Tad aan zijn hand tot de menigte en zei dat hij veronderstelde dat er wel een officiële feestviering zou worden georganiseerd en dat hij zijn toespraak wilde bewaren voor die gelegenheid. Hier en daar werd er geapplaudisseerd.

Het muziekkorps van de marine stond op de trappen van het Witte Huis en Lincoln verzocht de dirigent iets te spelen voor de mensen; „Dixie” vond hij wel een geschikt lied, want dat kon nu beschouwd worden als het legitieme eigendom van de Verenigde Staten.

Toen hij terugkeerde in zijn werkkamer vond hij daar een schrijven van het departement van Buitenlandse Zaken, waarin werd medegedeeld, dat de officiële viering van Lee's capitulatie zou plaatsvinden op de avond van dinsdag 11 april (de dag daarop) en dat de stad dan opnieuw feestelijk zou worden versierd, dat er parades zouden worden gehouden, redevoeringen enz.

Dinsdag was het rustig in de stad. De mensen spaarden hun krachten voor de avond en om zes uur toen de zon was ondergegaan, begonnen de feestelijkheden. Het was al even spectaculair als de vorige keer en toen het helemaal donker was geworden straalde het huis van Lee op de heuvels aan de andere kant van de rivier van honderden lichtjes en bevrijdende slaven dansten op de gazons ervoor, terwijl ze zongen „The Year of Jubilee”. De stad baadde in een zee van licht en de mensen waren door het dolle heen, alsof ze in jaren geen feest meer hadden gevierd. Het weer was warm en vochtig. De menigten voor het Witte Huis wisselden elkaar af en er stonden nu veel meer mensen dan vanmiddag. Op Pennsylvania Avenue liepen ze elkaar te verdringen en de struiken in het park werden vertrapt. De gaslampen beschenen kleine sectoren van de enorme mensen-massa en een opmerkelijk krantenreporter schreef: „Er lag iets angstaanjagends in hun enthousiasme”. Een gepeupel dat belust was op een lynch-partij was gekomen om te luisteren naar een man van barmhartigheid.

Het muziekkorps van de marine speelde marsen. De menigte riep: „Lincoln! Lincoln!” De volksmassa golfde heen en weer; die achteraan stonden probeerden naar voren te dringen en die vooraan stonden probeerden hun plaatsen te behouden. Onder degenen die naar voren drongen bevonden zich twee mannen, die er in slaagden een goed plaatsje te veroveren naast een hoge boom: John Wilkes Booth en zijn vriend Lewis Paine. Booth voelde zich gedwongen te luisteren naar de man die hij haatte.

De menigte begon juist ongeduldig te worden, toen de ramen boven de hoofdingang van het Witte Huis werden geopend en de gordijnen naar beide kanten werden weggeschoven.

Men kon het silhouet van de president zien staan tegen de lichte achtergrond en men zag hoe hij met beide handen boven zijn hoofd de menigte toezwaaide. Aan het gejubel kwam bijna geen einde. Het was alsof het volk niet eerder dan nu had kunnen geloven dat deze man kon overwinnen.

Hij stond rustig en ernstig af te wachten totdat het bijna stil was geworden. Toen ontrolde hij een bundeltje folienvellen en begon ze in tegengestelde richting op te rollen om ze vlakker te krijgen en ze gemakkelijker te kunnen vasthouden als hij zou lezen.

Naast hem stond iemand met een porseleinen lamp in de hand. Lincoln zette zijn bril recht en begon te lezen, in het begin zo zacht dat de menigte alleen maar een zwak gefluister hoorde, maar toen hij dat merkte sprak hij luider en na een paar minuten was zijn stem duidelijk hoorbaar voor iedereen, behalve voor degenen die aan de andere kant van de straat stonden.

Ze hadden erop gerekend triomf te horen, maar er was geen triomf. Ze stonden te wachten op welsprekendheid, maar er was geen welsprekendheid. Ze wachtten geduldig op wraaklust, maar er was geen wraaklust.

De president sprak over wederopbouw. Hij sprak op zakelijke toon over de na-oorlogse problemen, zoals hij die zag. Hij vertelde over de situatie bij de verkiezingen in Louisiana waar het aantal kiezers was gezonken van veertigduizend tot twaalfduizend; cijfers die er alleen maar op wezen dat de bewoners der zuidelijke staten niet wensten deel te nemen aan deze door de Yankees gedirigeerde verkiezingen. Maar Lincoln wist daar wel raad op en schreef een krachtig medicijn voor:

„Het is voor velen ook een onbevredigende situatie”, zei hij langzaam, „dat men aan de kleurlingen het kiesrecht tot nu toe heeft onthouden”. De menigte was nu doodstil geworden. „Ik zou er zelf de voorkeur aan geven dat het kiesrecht voortaan wordt verleend aan alle intelligente negers en aan alle negers die onze zaak hebben gediend als soldaat...”

John Wilkes Booth zuchtte eens diep. Hij tikte Lewis Paine op de arm. „Dit is de laatste rede die hij heeft gehouden”, zei de toneelspeler. De twee mannen verwijderden zich uit de volksmassa.

Lincoln besloot zijn rede en het applaus was gereserveerd en eerbiedig. Hij maakte een buiging en verdween van het open raam. De tweede spreker was senator James Harlan uit Iowa, die binnenkort de minister van Binnenlandse Zaken zou opvolgen. Zijn dochter zou nog eens in het huwelijk treden met Robert Lincoln.

Harlan had zeker de beste voornemens, maar hij wist niet dat een goed spreker nooit vragen stelt aan een opgewonden publiek.

„Wát”, riep hij met uitgestrekte armen, terwijl de echo van zijn zilverachtige stem weerklonk in de bomen, „wát zullen we doen met onze broeders?”

Als één man schreeuwde de menigte: „Hang ze op!” De senator glimlachte bij dit donderende antwoord en

zei dat de president in ieder geval wel gebruik zou maken van zijn recht van gratie.

„Nooit!” gilte de menigte.

De senator probeerde hen op andere gedachten te brengen door te verklaren dat de grote massa van het volk der zuidelijke staten niet schuldig was. Doodse stilte was het antwoord dat hij kreeg. De senator was niet meer bij machte nog een poging te wagen. Hij eindigde zijn rede onverwachts en plotseling met de verklaring dat hij in ieder geval bereid was de toekomst van de Verenigde Staten in handen te leggen van de president. Hij verliet het raam en het volk dankt hem met een enthousiast applaus. Het muziekkorps begon „The Battle Cry of the Republic” te spelen en de menigte verspreidde zich in de druillige motregen.

Niemand had op deze overwinningavond de doden geteld.

De Verenigde Staten zouden officieel nooit de doden van de Confederatie tellen, men zou niet eens lijsten opstellen van de gewonden der Confederatie. Het Noorden had evenwel meer betaald in bloed en mensenlevens dan het Zuiden. Ongeveer 110.000 mannen, de meeste van hen jong en gezond, sneuvelden of stierven aan hun verwondingen. Verder stierven ongeveer een kwart miljoen mensen aan ziekten die aan de oorlog moeten worden toegeschreven. De verliezen van het Zuiden, in de strijd en door ziekten, bedroegen ongeveer 133.000 menslevens. Beide partijen betaalden aan doden iets meer dan anderhalf procent van de totale bevolking die toen 31 miljoen zielen bedroeg.

In het Witte Huis hadden mr. en mrs. Lincoln een paar vrienden op bezoek. In de rode kamer zat hij naast zijn vrouw op een sofa, terwijl hij luisterde naar het gekwetter. Omstreeks tien uur werd er thee met koek geserveerd en onmiddellijk daarop begonnen de bezoekers aanstalten te maken om weg te gaan. Dat wil zeggen, met uitzondering van politiechef Hill Lamon, senator Harlan en zijn dochter, en nog een paar anderen. De atmosfeer in het gezelschap was er eerder een van opluchting dan van blijdschap. Het was moeilijk om te praten op een avond zonder enige spanning.

Om de conversatie aan de gang te houden verweet mrs. Lincoln haar man, dat hij temidden van de feestvreugde rondliep met een lang, ernstig gezicht. De president antwoordde, dat hij werd achtervolgd door droevige gedachten. Alle gezichten keerden zich naar hem toe.

„Het is eigenaardig”, zei hij langzaam, alsof hij naar zijn woorden zocht, „maar er wordt in de bijbel opvallend veel gesproken over dromen. Er zijn, geloof ik, zestien hoofdstukken in het Oude Testament en vier of vijf in het Nieuwe Testament waar iets staat over dromen en er zijn nog vele andere passages, verspreid over het gehele Boek, waar wordt verteld over visioenen. Als we geloven in de Bijbel moeten we het als een feit erkennen, dat God en Zijn engelen in vroeger tijden de mensen benaderden in hun slaap en tot hen spraken in hun dromen”.

Lincoln keek eens naar de gezichten van zijn vrienden, die plotseling ernstig waren geworden. Hij zat voorovergeleund, met zijn ellebogen op zijn knieën, en zijn blauwgeaderde handen maakten korte, zenuwachtige bewegingen.

„Tegenwoordig”, zei hij verontschuldigend, „worden dromen beschouwd als dwaasheden en er wordt nooit over gepraat behalve door oude dames en verliefde jongelui”.

Mrs. Lincoln begon onrustig te worden. „Waarom zeg je dat eigenlijk? Geloof jij dan wel in dromen?”

„Dat kan ik niet direct beweren”, zei hij, indachtig de nachtmerries waar zijn vrouw jarenlang zo'n last van had gehad, „maar een paar dagen geleden had ik een droom, die ik tot nu toe nog niet van me af heb kunnen zetten. De eerste keer dat ik na die droom mijn bijbel opensloeg, viel mijn oog — hoe vreemd het ook moge klinken — op het achtentwintigste hoofdstuk van Genesis, waarin verteld wordt van Jacobs wonderlijke droom. Ik bladerde verder overal waar ik begon te lezen stond er iets over een droom of een visioen. Ik bleef doorbladeren in het oude boek, maar steeds weer opnieuw stootte ik op passages die dingen beschreven, die op merkwaardige wijze verband hielden met mijn eigen gedachten — bovennatuurlijke openbaringen, dromen, visioenen en zo voorts”. Mrs. Lincoln drukte haar handen tegen haar borst: „Je maakt me bang”, fluisterde ze. „Wát is er met je?”

Onmiddellijk probeerde de president zijn verhaal te beëindigen. „Dom van me, om erover te beginnen”, zei hij, „maar om een of andere reden kan ik het niet van me afzetten en net als het spook van Banquo laat het zich niet verdrijven”.

Hij probeerde over iets anders te beginnen. Mrs. Lincoln bleef echter aanhouden en wilde beslist weten waarover zijn droom ging. Op Lincolns gezicht verscheen weer een bedroefde uitdrukking, maar hij liet zich toch overhalen. „Een dag of tien* geleden ging ik eens erg laat naar bed. Ik had de hele avond zitten wachten op belangrijke berichten. Ik lag niet erg lang wakker, want ik was nogal moe. Spoedig begon ik te dromen. Het scheen doodstil om me heen te zijn. Toen hoorde ik opeens onderdrukt gesnik, alsof er een hele hoop mensen zaten te huilen. In mijn droom stond ik op en zachtjes liep ik de trap af.

Daar werd de stilte verbroken door hetzelfde snikkende geluid, maar er was niemand te zien. Ik liep alle kamers door. Ik zag geen mens, maar overal waar ik liep hoorde ik dezelfde droevige, wanhopige geluiden. In alle kamers was het licht, ik herkende ieder voorwerp, maar waar waren al die mensen die zo hartverscheurend snikten?”

(Wordt vervolgd)

* Men is het er algemeen over eens dat Lincoln zich vergiste wat betreft het tijdstip van zijn droom. Lamon, die zich dit gesprek bijna woordelijk kon herinneren geloofde dat Lincoln zijn droom had in de nacht van de 19de op de 20ste maart, nadat hij 's avonds een voorstelling had bijgewoond van „Faust”.

• Statenverkiezing in Gouda

Zolang we in Nederland het districtenstelsel hadden, kenden we ook de tussentijdse vacatures. Dat is nu voor goed voorbij. Wanneer er nu een vacature komt door bedanken of overlijden, dan is de zetel voor hem, die het volgende nummer op de lijst heeft. Maar in het districtenstelsel leidde iedere vacature tot een tussentijdse verkiezing, zoals dat nog in Engeland het geval is. En de aandacht van heel het land was op zo'n tussentijdse verkiezing gericht. Zij werkte als een thermometer. Men kon er uit aflezen, of er ook een kentering was in de gezindheid der kiezers.

Zoals onze lezers weten, bracht 1913 een nederlaag voor rechts bij de Kamerverkiezingen. Bij de herstemmingen waren de liberalen en de socialisten trouwe wapenbroeders, en het resultaat was een linkse meerderheid in de Tweede Kamer. Inplaats van het coalitie-kabinet Heemskerk kwam het extra-parlementaire kabinet Cort van der Linden. De socialisten hadden voor minister-portefeuilles bedankt.

De tussentijdse verkiezingen, die daarna volgden, waren voor hen uiterst onplezierig. Zelfs het rode district Amsterdam III koos een liberaal.

Maar belangrijk was ook de statenverkiezing in Gouda, de dag voor oudejaarsdag 1913 gehouden. Er was een vacature Nederhorst. Hij was de enige liberaal geweest, die zitting had voor dat district.

De liberalen kwamen met een man van gezag in de strijd, jhr. mr. W. Th. C. van Doorn uit Den Haag. De socialisten met de kandidaat, die zij reeds herhaaldelijk, maar zonder succes hadden gesteld, n.l. de heer A. Dijkgraaf van Schoonhoven. De coalitie had als kandidaat de heer H. A. Schreuder (A.R.) van Schoonhoven. Maar er was een verontrustende zaak. Er waren twee rechtse kandidaten van kleine groepen, mr. Keuchenius van Den Haag voor de Christelijk sociale partij en de heer G. Roos, vrij-antir. van Nieuwerkerk aan de IJssel. Gouda was geen sterk district en die kleine afsplinteringen zouden rechts de das kunnen omdoen. Er werd hard gewerkt om iedereen naar de stembus te krijgen. Het aantal kiezers bedroeg 13.327. Aantal geldig stemmen 11.193. Volstreekte meerderheid dus 5597. En de heer Schreuder kreeg 5606 stemmen, dat is 9 stemmen boven de volstreekte meerderheid. De heer Keuchenius had 117 en de heer Roos 262 stemmen. Voorts de liberaal 4377 en de socialist 831, bijna dertig procent minder dan de vorige keer.

Bij rechts was grote dankbaarheid. De rechtse meerderheid in de Zuidhollandse staten was met een stem vermeerderd en die van de linkerzijde met een stem verminderd. In 1916 zou weer de helft van de statenleden aftreten, maar door de nieuwe stand van zaken als gevolg van deze overwinning was het nu menselijkerwijs uitgesloten, dat de linkerzijde in 1916 nog eens kans zou hebben, om Zuidholland links te maken en daarmee ook de Eerste Kamer een linkse meerderheid te bezorgen.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. beuk; 5. ahorn; 9. Saar; 13. Orion; 14. adé; 15. marge; 16. even; 17. bleek; 19. lies; 20. kerspel; 21. diamant; 22. leest; 25. prat; 27. spat; 31. helft; 33. wie; 35. akela; 37. are; 38. leenman; 39. kas; 40. neb; 42. bes; 43. niets; 45. Susa; 47. geen; 49. ritme; 53. bedelen; 55. eiseres; 58. edel; 59. negen; 61. Lima; 62. roemer; 63. een; 64. tijger; 65. Nein; 66. knots; 67. Kana.

VERTIKAAL: 1. boek; 2. erven; 3. uier; 4. konserf; 6. Halle; 7. ode; 8. reeds; 9. salmiak; 10. aria; 11. agent;

IN de kring, waarin dit blad regelmatig gelezen wordt, wordt veel gerookt. Het schijnt wel alsof de sigaar, de sigaret, de pijp deel heeft aan de soevereiniteit in die kring. Zij, die het niet goed menen, smalen: alles van Calvijn, behalve zijn ascese. Het schijnt ook, alsof velen in onze kring de verslaafdheid aan het roken niet erkennen. Ja, aan de drank kun je verslaafd raken en een gevolg daarvan is dat geheelonthouders ijveren voor beperkingen van het gebruik van alcohol. Om het goede voorbeeld te geven drinken zij geen alcohol.

Maar roken. Zou iemand aan roken verslaafd kunnen raken, zou iemand zijn, die zijn sigaar, sigaret of pijp NIET zou kunnen afschaffen? Maar... je verwoest je lichaam er toch niet zo mee, als met de alcohol en je stort je gezin toch niet in het ongeluk en je begaat onder de invloed van roken toch geen asociale handelingen en... je kunt toch goed een auto besturen met een brandende sigaar tussen de lippen!

Vrienden, ik vond, dat er op de laatste vergaderingen, die ik bijwoonde al minder werd gerookt, hetgeen ik meen te moeten danken aan de artikelen in de dag- en weekbladen, aan de praatjes voor radio en televisie, aan geschriften en opstellen, vaak geschreven door medici, gewijd aan de gevaren van het roken met het oog op longkanker.

Als u dit onderwerp met een roker bespreekt, dan krijgt u vaak te horen: ja, maar ik rook niet zoveel; mijn grootvader heeft zijn gehele leven gerookt en is 101 jaar geworden; ik rook geen sigaretten, alleen sigaren; ik inhaleer niet; ik rook filter; ach, van die grove herebaai? ik rook nooit gesausde tabak; ga nu eens na, wat rook IK nu? enz. enz.

Allemaal stemmen van een kwaad geweten, want men wil er niet af, men wil blijven roken. Want er is geen man, die niet roken kan en een gezellige roker is geen onruststoker en waarom zou ik vader zijn sigaretje misgunnen, de man heeft toch al zo weinig.

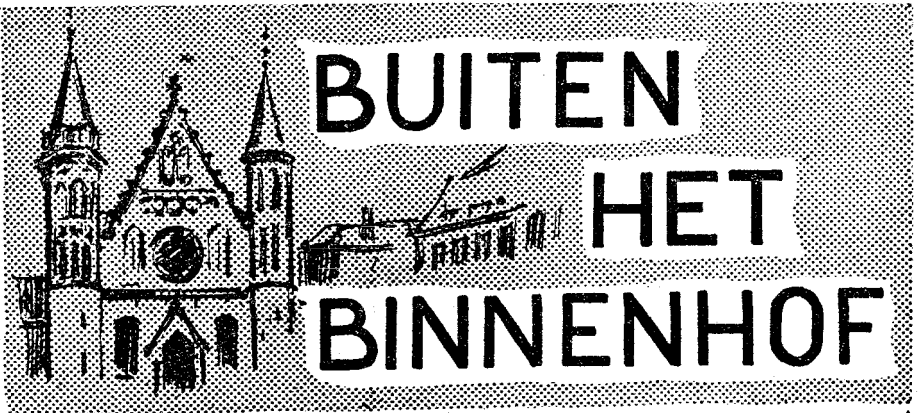
Bovendien, als we allemaal vandaag met roken ophielden, waar moet die middenstand naar toe, die van tabaksartikelen leeft? Denke eens aan de dan opgewekte werkloosheid in de sigarenmakersindustrie! En vergeet de advertenties van Hunter niet in Nederlandse Gedachten en die van Schimmelpenninck! En van sigarenmagazijn Matador op de Mauritskade in Den Haag. Dat zijn toch geen kleine jongens!

Inderdaad, sommige mannen hebben toch al zo weinig en de middenstand moet leven. En we moeten geen werkloosheid opwekken. En de adverteerders zullen hun geld niet weggooien, want het zijn geen kleine jongens, integendeel, zij behoren tot de grote jongens. Maar dat neemt niet weg, dat nu wel wetenschappelijk bewezen is, dat roken een aanslag op eigen leven is.

Dus: op! Naar een Gereformeerde Vereniging voor Tabaksbestrijding? Ook een opmerking van iemand, die liever blijft roken. Hij rookt niet op zijn longen, hij rookt op z'n geweten. Laten wij de zaak nuchter bekijken. Het verband tussen roken en longkanker is evident. Het verband tussen luchtvervuiling en longkanker is ook evident. Het verband tussen deze twee constatering is, dat wij eerbied moeten hebben voor ons eigen leven en voor dat van de ander.

Zeg nu niet, dat Dr. Colijn altijd sigaren heeft gerookt en Dr. Jan Schouten ook en dat Dr. Zijlstra rookt en Mr. Roosjen en Professor Verdam en meer dan de helft van de heren van het Centraal Comité, want als zij morgen overgaat naar de C.H.U., dan gaat u wellicht niet mee.

Een A.R.-uitspraak (van Professor De Gaay Fortman, opgemerkt i.v.m. de fluoridering van drinkwater) is: men

moet de mensen de grootst mogelijke verantwoordelijkheid laten voor hun eigen welzijn. Dat is niet in strijd met minder roken, doch hij laat wel veel ruimte. In het achter ons liggende parlamentsjaar heeft Dr. Veerman maatregelen gevraagd tegen luchtverontreiniging en daarbij zal hij ook wel gedacht hebben (misschien) aan kerkeradzalen en koffiekamers van DE Kamers.

Ernstig geloof ik, dat als er een groep uit eerbied voor het leven opkomt, het de A.R. Partij en haar gesterwante partijen moeten zijn. Wanneer zij de hoogste ernst willen maken met de volksgezondheid en natuurlijk willen zij dat, zullen zij het roken en de gevolgen daarvan grondig moeten bestuderen. Is het verband tussen roken en longkanker NIET aanwezig, dan zullen zij op dit misverstand eventueel op het kweken van een paniekstemming moeten wijzen. Is het verband aanwijsbaar — ik ben daarvan overtuigd — dan zullen zij niet moeten kijken alsof hun sigaar uit is.

Wellicht vindt u, dat u aan het begin van dit nieuwe jaar een sombere Groenkoper tegenkomt. Zo is het niet. Doordat ik in de gelegenheid was veel te lezen over de nadelige gevolgen van roken, van verontreinigen van lucht, van water, enz, ben ik overtuigd van de gevaren, die hier dreigen. Ik heb een enquête gevolgd, waarin antwoorden zijn verwerkt van mensen die het roken hebben gestaakt, om welke reden dan ook. Ik heb niet geweten dat het zo moeilijk kan zijn zich uit de greep van de verslaving los te maken. Dat betekent, dat er iets aan de volksgezondheid ontbreekt, afgezien van het verslaafd zijn aan tabak.

Wie geeft het voorbeeld? Kunnen wij ons werk naar geweten verrichten als wij ervan overtuigd zijn, dat verslaafdheid aan roken, dat roken op zichzelf, niet goed is? Als wij dat kunnen, moeten wij direct een sigaar opsteken. Die hebben we dan verdiend! Maar als iemand van u ervan overtuigd is dat roken schadelijk is, waarom hij zelf niet meer rookt, moet hij dan anderen rookwaren aanbieden, alleen maar vanwege de gastvrijheid en de gezelligheid?

Een aantal vragen vrienden om in 1964 mee te beginnen. Belangrijke vraag: heeft William Groenkoper het roken gestaakt?

Antwoord: Hij heeft het roken van sigaretten gestaakt, hij is doende om ook geen sigaar of pijp meer op te steken. Dat is geen groot offer voor hem, want hij is een onderontwikkelde roker. Hij kan zich indenken wat het moet zijn om plotseling niet meer te roken. Hij zet niemand het kauwgompijp op de borst, hij vraagt alleen om eens ernstig over een en ander na te denken.

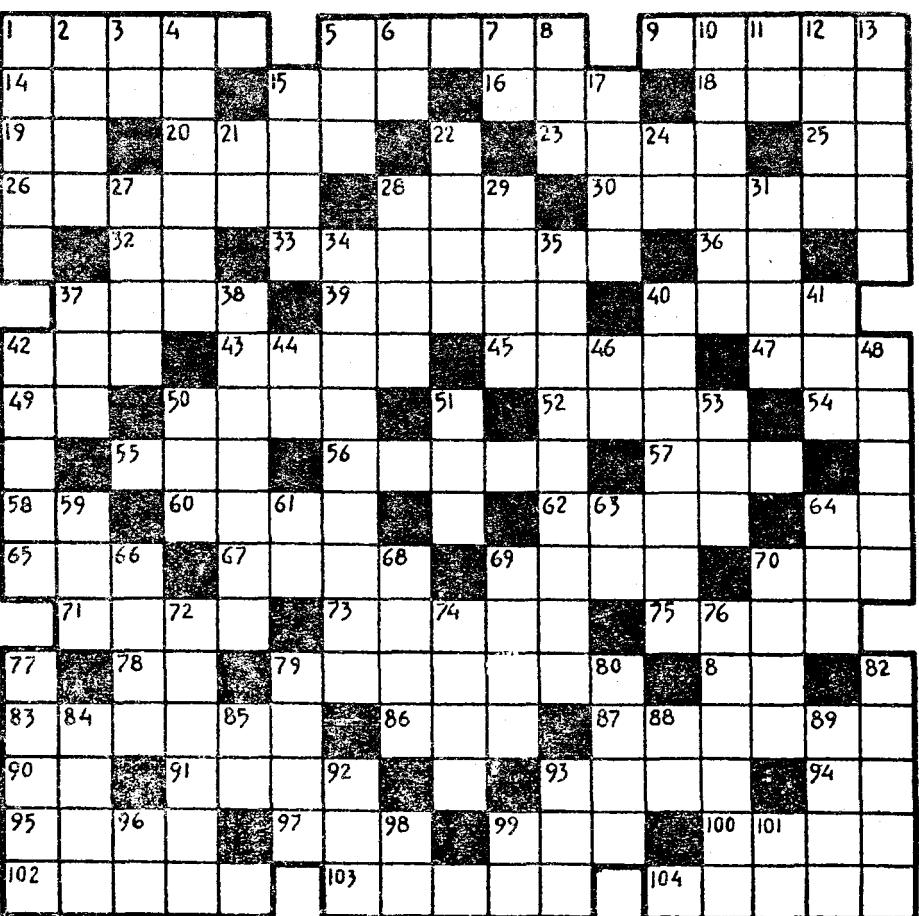
William Groenkoper

12. rest; 17. belt; 18. kits; 23. eminent; 24. thans; 25. plebs; 26. atlas; 28. panne; 29. teken; 30. massa; 32. ere; 33. web; 34. Ems; 36. lat; 41. burelen; 44. iegelijk; 46. arën; 47. geen; 48. gedoe; 50. ineen; 51. meent; 52. nemen; 53. Bern; 54. demi; 56. Riga; 57. Sara; 60. geo.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. herbergier; 5. gebladerte; 9. geul; 14. rivier in Italië; 15. grondstof voor bier; 16. spoorwagemateriaal; 18. liefdesgod; 19. stad uit O.T.; 20. dierlijk lichaamsdeel; 23. klap; 25. Amerikaans Off. v. Just.; 26. taak; 28. vis; 30. talisman; 32. tweeklank; 33. hagedis; 36. bijwoord; 37. man; 39. vrouwelijk soldaat; 40. groep; 42. belegeringswerktuig; 43. muziekinstrument; 45. behoeftige; 47. muzieknoot; 49. reeds; 50. griekse letter; 52. neiging; 54. voorzetsel; 55. jongensnaam; 56. nonsens; 57. bewaarplaats; 58. waterstand; 60. planteziekte; 62. sterk vooruitspringende kin; 64. dierengeluid; 65. strafwerktuig; 67. O.T.-figuur; 69. plaats in Zwitserland; 70. drinkgelegheid; 71. ijzeren pen; 73. schenker; 75. azijn; 78. rund; 79. opgetogen; 81. muzieknoot; 83. toets; 86. heftig; 87. gerecht; 90. Rijks-telefoon (afk.); 91. opening; 93. onderhorig gebied; 94. politieman (afk.); 95. gelijke; 97. kledingstuk; 99. eikeschors; 100. wet; 102. iemand van adel; 103. sober; 104. witte suiker.

VERTIKAAL: 1. eigenschap van hond; 2. muziektuk; 3. meisjesnaam; 4. treuren; 5. prul; 6. voorzetsel; 7. lengtemaat; 8. paard; 10. strandmeer; 11. emeritus (afk.); 12. met tegenzin; 13. weinig; 15. geluk; 17. groep; 21. tweeklank; 22. O.T.-figuur; 24. anno mundi (afk.); 27. verbrandingsproduct; 28. meerwaarde; 29. vulkanisch product; 31. wapen; 34. verpakkings-

materiaal; 35. serviesgoed; 37. daling; 38. idee; 40. brandstof; 41. voorzetsel; 42. zoogdier; 44. jongensnaam; 46. familieid; 48. lichaamsdeel; 50. dierlijk lichaamsdeel; 51. spoedig; 53. vrouw van 42 vert.; 59. geboorte; 61. vaderland van Job; 63. vaderland van Abraham; 64. mop; 66. heldendicht; 68. in-keep; 69. vonnisvoltrekker; 70. drank; 72. geel-wit; 74. gierigaard; 76. provincie; 77. soort stof; 79. smerig; 80. tocht; 82. uitgelooft suikerriet; 84. woonplaats; 85. slee; 88. tweeklank; 89. O.T.-figuur; 92. totaal; 93. productie; 96. lidwoord; 98. vogel; 99. lekker-nij; 101. ooster-lengte (afk.).

Gezamenlijk front maken

A C H T E R P A G I N A

GEZAMENLIJK FRONT MAKEN. Deze oproep aan het begin van het juist begonnen nieuwe jaar — anno domini 1964 — is alleszins op zijn plaats.

In tegenstelling tot de jaren 1962 en 1963 worden in het nieuwe jaar geen verkiezingen verwacht. Dit betekent evenwel bepaald geen rust. Integendeel. De komende periode zal intense krachtsinspanning gaan vragen.

allen samen . . .

DAARBIJ gaat het om onze positie als Anti-Revolutionaire Partij, zowel intern als extern, niet alleen naar binnen, maar ook naar buiten.

Het gaat dus alleszins om zaken, waartoe een oproep om samen aan het front te gaan staan gedaan moet worden. Alle aandacht mag en moet gevraagd worden van allen. Uw aller medewerking is nodig. Allen moeten wij hierbij samen denken, samen spreken en samen werken.

Aan het begin van een nieuw jaar wensen wij elkaar een rijk gezegend en voorspoedig jaar toe. Dat doen wij hierbij ook op deze plaats.

Zonder Gods zegen zal het niet gaan. Zal niet gaan hetgeen wij ons voornemen te doen, alsmede datgene waarvan in de loop van de komende tijd zal blijken dat het ter hand genome moet worden. Maar aan Gods leidende hand kunnen wij verder en kunnen wij de taak verrichten, welke Hij ons op de schouder legt.

Als partij willen wij in de politiek bezig zijn vanuit het geloof in Jezus Christus. Als partij willen wij God dienen, uitgaande van het gebod

God lief te hebben boven alles en de naaste als onszelf.

Vanuit deze achtergrond zullen wij in de politieke werkelijkheid van vandaag bezig moeten zijn als partij, samen en individueel.

Elkaar daartoe op te roepen is steeds op zijn plaats; zeker ook aan het begin van een nieuw jaar; met name bij de aanvang van 1964.

. . . en ieder afzonderlijk

WAT er in dit jaar precies voor ons ligt weten wij niet nauwkeurig. Wij hebben zo onze verwachtingen. Maar de vraag blijft: hoe zal het gaan met de partij? Hoe zal de invloed zijn van de christelijke politiek? Het is belangrijk als wij dat met elkaar goed „volgen” en „bijhouden”.

Deze rubriek biedt u daartoe mede de gelegenheid. Het lijkt belangrijk, dat ieder elke week deze Achter Pagina bijhoudt. Bijhoudt en daarover met anderen spreekt. Wat er in de partij gebeurt, is een zaak van ons allen samen, waarbij wij ieder als partijlid betrokken zijn.

Wekelijks hopen wij in ons blad, met name ook op deze pagina, weer te brengen datgene dat er aan actie is in de partij, datgene waarmee de partij te maken heeft, datgene waarmee de partij in aanraking komt.

Wij hopen op „een trouw volgen”

van deze rubriek. Dat heeft namelijk — het blijkt herhaaldelijk — veel zin. Nog al te weinig is het partijlid — laat staan de geestverwant die nog geen lid is — op de hoogte van wat er in en rond de partij gebeurt. En dat is toch bepaald niet nodig wanneer men maar regelmatig „Nederlandse Gedachten” leest! Voor een goede positie van onze partij is het van groot belang, dat niet alleen ieder partijlid, maar dat ook velen rond de partij weten wat gedaan wordt; wat gedaan wordt door de partij, haar organen, de Eerste- en Tweede Kamerfractie, de Kuypersstichting, het College van Advies, enz.

Derhalve is een appèl, om door middel van de publiciteitsmedia zelf regelmatig op de hoogte te blijven en daarnaast anderen op de hoogte te houden, zeer op zijn plaats.

Derhalve is ook meehelpen o.a. aan uitbreiding van de lezerskring van „Nederlandse Gedachten” zeer verdienstelijk werk. Evenals natuurlijk het winnen van leden om — wij laten de financiële versterking van de partij hier nu maar buiten beschouwing — samen met ons in onderlinge kring en in formeel kiesverenigingsverband over de zaak van de politiek te praten.

Gespreksjaar

Het onderwerp van discussie is voorlopig wel het onderwerp dat onlangs, eind 1963, algemeen in de partij aan de orde is gesteld: „De christelijke organisaties in deze tijd”. In onze tijd is volop in geding de vraag hoe onze houding tegenover de christelijke organisatie moet zijn. hierover nu eens grondig met elkaar te praten in heel het land is voor een christelijke politieke partij uiteraard van het grootste gewicht.

Het grondig hierover praten, wordt sterk bevorderd zowel door de met betrekking tot dit onderwerp gegeven documentatie (acht pagina's druk) als door de nodige concreet geformuleerde vragen waarop een antwoord wordt verwacht. De verwerking van de antwoorden, welke aan het partijbureau worden toegezonden, zal mede een stimulans zijn tot een goede oriëntatie op de hedendaagse verhoudingen en meningen.

Het is bijzonder waardevol wanneer uit alle delen van het land, van gespreksgroepen uitgaande van zoveel mogelijk kiesverenigingen en clubs, reacties binnenkomen.

Ook u kunt een bijdrage leveren door uw zienswijze tot uitdrukking te brengen. Informeer u bij uw kiesvereniging of dit onderwerp in behandeling wordt genomen. Alle besturen zijn van de nodige gegevens op de hoogte.

★

DIT jaar moet worden het jaar van het gesprek in de partij over de christelijke politiek.

Dit „gespreksjaar” betekent dus — ook al zijn er nu geen verkiezingen in zicht — géén rust. De gelegenheid tot gesprek is nu volop aanwezig. Hiermede moeten wij het — met name in 1964 — nu maar allemaal bijzonder druk hebben.

Het gaat er om als christelijke partij met élan en enthousiasme in de samenleving van heden bezig te zijn, om die samenleving vanuit de Bijbel te beïnvloeden en daardoor bij te dragen tot een samenleving in gehoorzaamheid aan en in dienst van Jezus Christus.

ZAKKEN

voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
IMPORT - EXPORT

N.V. Papierfabriek voorheen
G. SCHUT & ZONEN
HEELSUM

oud-hollands papier, o.a. waardepapier, schrijft- en drukpapier, bijetten, kaarten, enveloppen en wissels, luxe kartons en omslagpapier, vloeipapier, filterpapier aan vellen, rondvilters en vouwvilters voor chemische en technische doeleinden.

Op centrale plaatsen . . .

. . . in de partij zijn nog een paar mutaties tot stand gekomen, waar we de aandacht op willen vestigen.

Het **Provinciaal Comité Friesland** van onze partij heeft een nieuwe secretaris. Majoor **Tj. Walburg** is als zodanig afgetreden. Dat is begrijpelijk, want een secretaris moet in de buurt van zijn bureau verblijven. En „de majoor” is sinds zijn verkiezing tot lid van de Tweede Kamer elke week van dinsdag tot (op z'n minst) donderdag in 's Gravenhage. Zodoende!

Het is een „oude” bekende, die zijn secretariatsplaats inneemt. Want velen in onze partij kennen **Drs. W. K. de Roos**, die jarenlang tot begin 1963 de adjunct-secretaris van de A.R. Friesen was. Als zodanig blijft de heer **L. Dijkma** in functie. De heer De Roos, sinds begin van dit jaar burgemeester van Barradeel, wensen wij een goede rentree in de Friese partijkring. Hij zal, na zo korte absentie, geen lange inwerkperiode nodig hebben.

Na deze recente mutaties verwijzen wij naar het **Jaaroverzicht 1963** in dit nummer. De volgende week hopen wij ook in deze kolom nog enkele aanvullende gegevens te verschaffen.

Met een **rectificatie** kunnen we echter niet wachten. Dit betreft het laatste bericht uit deze rubriek, dat we de vorige week doorgaven. We hebben toen de boel op z'n kop gezet. De heer

K. Horjus heeft n.l. de heer **A. van der Mark** opgevolgd als secretaris van het **A.R. Provinciaal Comité Noord-Holland**. En niet andersom. Deze beide heren zijn er hopelijk niet duizelig van geworden. Het „fouten-duiveltje”, eenmaal aan de gang, vermeldde toen ook nog dat de heer **Horjus wethouder** van Monnikendam is. Ook dat blijkt niet juist. De heer **Horjus** is „gewoon” raadslid. Onze excuses aan de werkelijke wethouders. Behoorde de ten onrechte als wethouder aangeduide tot het Monnikendam college van B. en W., dan zou hij zeker geen tijd voor dit secretariaat hebben gehad. Kan de partij van Noord-Holland even blij zijn!

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door Uw kasabons
DRUGS-TERIJEN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export
N. V. Rederijen

KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Technisch
Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES
VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

ROZ

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Gederailleerde VARA

DE betekenis en het karakter van de goddeloze t.v.-uitzending van de Vara wordt eerst duidelijk, wanneer men haar ziet in breder verband.

De Vara begint te gelijken op een commerciële t.v. van de slechtste soort. Zij is de omroep van een politieke partij. In dat opzicht is zij anders dan alle andere omroeporganisaties. Het is de bedoeling, dat de banden met de P.v.d.A. nog nauwer zullen worden.

WANNEER wij voorstanders zijn van een democratisch omroepbestel, dan bedoelen wij daarmee, dat niet de staat of door de staat geschapen organen de verantwoordelijkheid voor de uitzendingen moeten dragen, maar de uit volksinitiatief voortgekomen vrije organisaties.

Dat sluit in, dat de burgers zich in die organisaties kunnen aansluiten op grond van de motieven, die zij zelf daarvoor aangewezen achten. Er is een groep, die het allereerst er om gaat, een omroep te hebben met de Bijbel. Een andere groep organiseert zich voor de radio als kerkelijke gemeenschap. En weer anderen organiseren zich als socialist om te komen tot een rode omroep. Dat ligt hen zelf ter beoordeling.

MAAR de omroepverenigingen staan bloot aan de verleiding van de populariteit. Het gaat ook bij de t.v. om een massamedium. Wanneer er geen honderdduizenden door een programma worden geboeid, letterlijk geboeid, vastgehouden, dan is het programma niet geslaagd.

De kritieken in de dagbladen werken dit mee in de hand. Ze zijn niet zelden van de hand van mensen, die zichzelf enige allure proberen te geven, door véél af te breken en alleen het zéér pikante en harde te loven. Als het programma niet een beetje Amerikaans is in die zin, dan zint het deze heren niet.

Toen de N.C.R.V. haar laatste t.v.-programma van het vorige jaar ontwierp, wilden zij eindigen met een ernstig woord over tijd en eeuwigheid. Dat was goed gezien. Het werd ingeluid door een merkwaardig filmpje met effecten van versnelde en vertraagde opnamen. En de dagsluiting sloot daar op treffende wijze bij aan. Zo nam de N.C.R.V.-T.V. afscheid van het oude jaar. Op de laatste zaterdagavond.

Het Vrije Volk schreef er vrij laatdunkend over. Maar werd in kritische geest verre overtroefd door het R.K. dagblad Ons Noorden. De zaterdagavond is de ontspanningsavond bij uitstek. En dan dit! De kritiek van het R.K. blad culmineerde in de laatdunkende toon waarmee over de dagsluiting werd gesproken. Men vindt in bij dit blad betrokken kringen blijkbaar een uitzending met circus-voorstelin-

gen, uit Treslong, genaamd „Piste”, meer passend op de vooravond van de dag des Heren. Wat niet representatief is voor de R.K.

DE hang naar populariteit kan er toe leiden, dat de vraag beslissend wordt: hoe krijg ik de meeste klanten rondom mijn stalletje? Hoe heb ik het meeste succes bij de massa?

En als die vraag beslissend wordt, is de omroepvereniging verworpen tot een soort commerciële televisie van de slechtste soort.

Van de slechtste soort. Want een eigenlijke commerciële televisie, zoals b.v. de Zwolsmangroep met mannen als burgemeester Van Walsum en de heer Beernink voorop dat willen, is het echt te doen om de commercie. Er moeten zaken worden gedaan. De uitzendingen moeten verpakte reclame inhouden.

Die verpakking bevat géén schimp-scheuten op personen, die zich niet kunnen verweren, geen hatelijkheden op de fijnen. Die verpakking laat het publiek niet gnuiven over psalm-slaatjes van de N.C.R.V. Die strijkt het publiek over de kuif, en leert, hoe men up to date moet blijven, wat was-machines en dameshorloges, likeur en roomboter betreft. Maar zij zal er zich wel voor wachten, het te zoeken in vle-gelachtigheid. Dat zou de dood van de reclame zijn.

NIET alzo bij de Vara. Daar is de programmaleiding er blijkbaar van overtuigd, dat het succes bij een bepaald publiek en bij de critici van

N.R.C. en het Parool het best is verzekerd, als men het normbesef over boord zet, en zich de vrijheden veroorloofd, die bepaalde studenten-vlerken inhaerent achten aan hun status.

IN het programma: Zo is het toevallig ook nog eens een keer, heeft de Vara in dat opzicht onder de speciale toejuichingen van het door deze omroep begeerde publiek zich al véél veroorloofd. Vooral in hatelijkheden en schimp-scheuten ten opzichte van bepaalde personen, die b.v. een functie hadden bij de K.L.M. of door H.M. de Koningin werden benoemd tot Commissaris der Koningin. Of over leden van het Koninklijk huis. Daarbij ontbrak het laag-bij-de-grondse gesol met iemands familienaam niet. Niet altijd was er geestdrift van de zaal even groot. Het publiek, waar het hier om gaat, is niet snel van begrip. Een mop over een psalm-slaatje is evenwel onmiddellijk een groot succes. En de imitatie van iemand, die een dagsluiting houdt, eveneens.

ZO was als vanzelf de weg gewezen naar nieuwe successen.

Dit publiek is het méést gediend met profanaties. En dus kan er op die manier wat worden geprobeerd.

En zo kwam een bespotting van de verslaving aan de tv. tot stand door middel van profanaties. Er moest een onderwerp zijn, en dat was toevallig de beeldbuis. Het had ook de sigaret kunnen zijn of het schoothondje. Maar de profanatie moest het doen. Daarom werd alles gegoten in de vorm van enigszins gewijzigde bijbelteksten. In den beginne was het beeld, en het beeld was goed, enz. Helemaal in die

Deze week:

- VARA t.v.-uitzending (pag. 1, 8 en 11)
- Jordaan als twistappel (pag. 2)
- 500 jaar Staten-Generaal (pag. 3)
- Justitie (pag. 4 en 5)
- A.R. vrouwenactie (pag. 6 en 7)

trant. Geef ons heden ons dagelijks program, etc.

Wie het leest, heeft er geen flauw besef van, hoe erg het was. Want die vervormde Bijbelteksten moesten het „doen”, mee doordat alles werd voorgedragen door het imiteren van een dagsluiting van de N.C.R.V. En het publiek, dat door applaus moest reageren — anders slaagt zo'n uitsluiting maar half — deed niets dan gnuiven. Niet om de kritiek op de verslaving aan de tv. — och kom — maar om de profanaties.

Zo heeft de Vara zich verlaagd tot de slechtst denkbare soort van commerciële tv. Onder de hoge bescherming van de N.R.C. en sommige andere linkse bladen.

En het bestuur van de Vara erkent geen schuld. Het vindt het alleen jammer, dat er „misverstanden” zijn ontstaan.

HIER is intussen een ernstige crisis gekomen in ons omroepbestel. Wij waren bereid, de vrije omroep te verdedigen tegen de commerciële tv.

Dat heeft geen zin meer als het de kant uitgaat, die de Vara, van stap tot stap, bracht tot dit uiterste. Van stap tot stap, na vele „succesvolle” vergrijpen tegen normen van fatsoen en vooral van ridderlijkheid. Na vele successen van geestelijke nozems, o.a. in het studentencabaret.

De Regering zal er wat aan doen, hopen wij.

Maar dat geeft weinig. Zij kan de ergste nozems weren. Zij kan de Vara zendtijd ontnemen. Maar zij kan de geest niet veranderen.

En die geest is verderfelijk. Ondanks het feit, dat mannen als de heer Kleijwegt in het bestuur van de Vara zitten.

Want zij hebben het eigenlijke beleid in handen gegeven van onvolgroeide succesjagers, die naar het woord van dr. Patijn een misselijk gebrek aan smaak hebben.

Daarom zijn wij geconfronteerd met een symptoom, en niet met een vergissing. En dat zal bij de verdere beoordeling van het te volgen radiobeeld een rol moeten spelen. A.

PRIJZEN EN POLITIEK

Over dit onderwerp kunt u meer horen op maandag 13 januari a.s. in onze televisie-uitzending.

De foto hierboven, welke tijdens de opname gemaakt werd, laat u reeds zien wie aan dit gesprek zullen deelnemen.

Als consument werd uitgenodigd mevrouw S. P. Marinus-Oostdijk en als middenstander de heer P. M. H. Quist. Verder nemen aan het gesprek deel de heer J. Smallenbroek, waarneming voorzitter van de A.R. Tweede-Kamerfractie en mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. partij.

De uitzending begin om 20.20 uur, direct dus na het N.T.S.-journaal.

Luister...

op woensdag 15 januari a.s. naar onze radio-uitzending. Spreker: Mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.
De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum II (VARA).

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waardeversteekkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

Zonder meer goed is het voortreffelijk
Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met
een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk. Gebonden f 7.90

Verkrijgbaar in de boekhandel

BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT

Het hotel waar u zich

thuis voelt. Parkeergel.

Sophialaan — Zeestraat

(nabij Plein 1813).

Den Haag. Tel 117700*

Onzeker jaar

DE gemeenteraden zijn ook weer een nieuw jaar binnengetroden. In sommige raden heeft men de traditionele nieuwjaarsredevoeringen van de burgemeesters al aangehoord. In andere gemeenten komen ze nog. In vele gevallen waren het weer overzichten van wat er gedaan is, dan wel van de plannen die men voornemens is uit te voeren. De burgemeester van Rotterdam verliet die platgetreden paden en maakte van zijn nieuwjaarsrede een adres aan de Tweede Kamer der Staten Generaal. Een adres aan, beter nog een appèl op dit hoge college om geen bovengemeentelijk orgaan Rijnmond te aanvaarden, dat niet gesneden is naar Rotterdamse snit.

WAT het nieuwe jaar de gemeenten brengen zal, valt moeilijk te zeggen. Natuurlijk hebben alle gemeenten hun begroting 1964 als financiële werk-basis. Mocht die nog niet zijn vastgesteld dan zal dat toch op korte termijn moeten gebeuren. Maar meer dan anders dringt zich de vraag op, wat die basis reëel betekenen zal. Sinds de begrotingen werden samengesteld is het een en ander gebeurd.

Geen enkele gemeente heeft bij het opstellen van de begroting bijvoorbeeld rekening kunnen houden met een loon- en salarisverhoging van tien procent. Natuurlijk zal het rijk, dat door de algemene loonsverhoging de opbrengst van de loon- en inkomstenbelasting met vele tientallen miljoenen zal zien stijgen, de gemeenten wel een zekere compensatie geven, maar hoe groot die compensatie zijn zal is niet bekend. In ieder geval blijft er altijd nog een aardig bedrag over, dat de gemeenten zelf maar bijeen moeten zien te brengen.

De opmars van het aardgas zal in het nieuwe jaar meer dan één gemeente noodzaken niet onbelangrijke kapitalen te investeren in de aanleg van nieuwe leidingen, de ombouw van apparaten, een gewijzigde berging, enz. In hoeverre dat allemaal rendabel zal zijn of worden, is voor de meeste gemeenten nog een open vraag.

Zoals het ook een vraag gaat worden of de gemeenten de nodige kapitalen voor hun investeringen in het komende jaar zullen kunnen krijgen. Althans tegen een aannemelijke rente. Hier spelen nl. twee factoren een rol. In de eerste plaats de per 1 november 1963 in werking getreden „Wet kapitaalsvoorziening-lagere publiekrechtelijke lichamen” en het besluit van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Financiën het aantrekken van kapitaal te beperken tot 91% van de periode 1 juni 1962 t/m 31 mei 1963.

Die wet houdt in dat kapitaalskredieten niet mogen worden goedgekeurd indien de financiering van de voorgenomen investering niet voor ten minste twaalf maanden is verzekerd. Dat is natuurlijk erg safe, maar het is voor de gemeenten ook duur. Want het betekent dat financieren met kort en daardoor goedkoop geld er in vele gevallen niet meer bij is en dat men dus van meet af aan langlopende leningen moet sluiten. Gevolg daarvan, aanmerkelijk hogere rentelasten dan voorheen. In de begrotingen voor '64 is daar niet mee gerekend. Weer een factor dus die de realiteit van de begroting vermindert.

Bovendien heeft de verplichting van

HET bezoek van de paus heeft in de week die achter ons ligt even de aandacht afgeleid van de spanningen, die in het Midden-Oosten heersen. Hij bracht bezoeken aan plaatsen in Jordanië, maar ook in Israël, zonder dat zulks tot moeilijkheden aanleiding gaf. En ook al ging de Jordaanse radio zich nu en dan wel eens te buiten, door te trachten politieke munt te slaan uit het bezoek van het hoofd van de Rooms-Katholieke kerk, er was niets bijzonders aan de hand. Maar toch broeit er heel wat in dat deel van het Midden-Oosten. En de inzet is ditmaal het water van de Jordaan, deze merkwaardige rivier, die we zo goed kennen uit het Boek der boeken, de rivier, waarin Jezus Christus werd gedoopt; de rivier ook, waarin Naäman de Syriër zevenmaal moest baden om van zijn melaatsheid verlost te worden, maar die daar aanvankelijk verachtelijk zijn neus voor ophaalde, omdat de Abana en de Parpar, de rivieren van Damascus, veel beter waren dan alle wateren van Israël. Het is ook de rivier, waar de Israëlieten doortrokken toen het water, dat van boven af kwam, bleef staan en opeens als een dam, terwijl het water aan de andere kant wegvloede naar de zee.

Er door heen

In het boek Jozua lezen we, dat de Israëlieten twaalf stenen uit het midden van de Jordaan moesten halen om tot een gedenkteken voor altoos te zijn. „Wanneer uw kinderen later vragen, wat deze stenen te betekenen hebben, dan zult gij tot hun zeggen: „Op het droge is Israël hier door de Jordaan getrokken, omdat de Here uw God de wateren van de Jordaan voor u heeft doen opdrogen, totdat gij er doorgetrokken waart, zoals de Here uw God gedaan heeft met de Schelfzee... opdat alle volken der aarde zouden weten, dat de hand des Heren sterk is en zij de Here uw God al de dagen zouden vrezen”, aldus sprak Jozua tot het volk van Israël, nadat de stenen te Gilgal waren opgericht. Het was het begin van de intocht in het Beloofde Land en de val van Jericho zou niet lang daarna een feit worden.

Steeds heeft de Jordaan een belangrijke rol gespeeld, bijvoorbeeld toen Lot zijn ogen opsloeg en zag, dat de

de nieuwe wet een groot aantal gemeenten tegelijkertijd op de kapitaalmarkt gebracht om voor de eerstkomende twaalf maanden dekking te zoeken. Een dergelijke algemene vraag kan alleen maar de tendens naar een hogere rente versterken.

DE minister van Financiën maakt het voor de gemeenten nog een tikje moeilijker om aan geld tegen een niet te hoge rente te komen, doordat hij bijv. een fonds als het Alg. Burgerlijk Pensioenfonds, dat voor een belangrijk deel door de gemeenten wordt gevoed, ten bate van het rijk afroemt en dat tegen een rente, waarvoor de gemeenten vandaag niet lenen kunnen.

Onzekerere factoren genoeg in het financiële vlak om onze raadsleden ervan te doordringen, dat de ontwikkeling van de gemeentelijke financiering met grote aandacht moet worden gevolgd. En gezien de beperking in het aantrekken van leningen zal nog meer dan voorheen, gelet moeten worden op de urgentie, op de noodzakelijkheid van de voorgestelde investeringen.

Vermoedelijk zal de uitspraak van de Franse politicus Mendes France „Gouverner c'est choisir” d.i. „regeren is kiezen” dit jaar in de gemeenteraden meer dan eens opgeld doen.

gehele streek van de Jordaan rijk was aan water.

In het groot en in het klein hebben de eeuwen door de waterrechten in wat we nu het Midden-Oosten noemen meer dan iets anders aanleiding gegeven tot grote moeilijkheden tussen stammen en volken.

Levensbron

Er is sinds het ontstaan van de staat Israël, enkele jaren na de tweede wereldoorlog, langzaam maar zeker een conflict gegroeid over de rechten op

Water van Jordaan

als „casus belli”?

het water van de Jordaan. Voorlopig stroomt er echt nog wel voldoende water door deze rivier om de omringende gebieden te kunnen bevoelen. De Arabische landen maken zich dan ook niet in de eerste plaats zorgen over de hoeveelheden water, die Israël voor bepaalde irrigatieprojecten aan de Jordaan wil onttrekken. Zij zouden Israël wel elke druppel Jordaanwater willen onttrekken, omdat dit water als het ware de levensbron van de Israëliëse economie is. Als Israël niet over Jordaanwater had kunnen beschikken, zou het geen gronden in cultuur gebracht kunnen hebben voor de vele duizenden emigranten, die naar het nationale Joodse thuis zijn getrokken na de ernstige beproevingen van de tweede wereldoorlog te hebben doorstaan. De Arabieren hebben deze ontwikkeling niet kunnen verhinderen. Dit heeft veel kwaad bloed gezet.

En nu Israël van plan is, belangrijke hoeveelheden water uit de Jordaan te gebruiken voor bevoelingsprojecten in de dorre Negebwoestijn,

lijkt het er naar uit te zien, dat we spoedig de druppel kunnen verwachten die de emmer doet overlopen.

Groots werk

De voor Israël belangrijkste gedeelten van de Jordaanvallei zijn het drooggelegde moerasgebied van Hoelë en de vlakke ten zuiden van het Meer van Galilea. In de Hoelë-vallei verbouwt men vooral rijst, katoen, suikerriet en aardappelen. In hun tegenwoordige staat zijn deze gronden nog niet geschikt voor de fruitcultuur. Dat is wel het geval voor het gebied ten zuiden van het Meer van Galilea, waar tomaten, druiven, citrusvruchten, dadels, meloenen en dergelijke met succes worden geteeld. Met behulp van aanvullende irrigatie zijn kunstmatige weiden mogelijk voor veeteelt. Ook in de Negeb, waar anders alleen in de dalen, waar zich nog wat regenwater verzamelt, wat graan wordt verbouwd, kan men nu op enkele nederzettingen, die al enige tijd via pijpleidingen van water uit het noorden worden voorzien, tomaten, perziken en vroege groenten verbouwen. Ook met de dadelcultuur heeft men succes geboekt. Men graaft goten van 1 tot 2 meter diepte, waarin jonge dadelpalmen worden geplant.

Deze palmen worden gedurende enkele jaren geïrrigeerd met water, dat uit de Jordaan komt. Gedurende deze tijd zijn de wortels voldoende uitgegroeid om het grondwater tot op ongeveer drie meter te kunnen bereiken, waarna irrigatie niet meer nodig is.

Weigering

Israël heeft steeds meer water nodig voor irrigatiewerken. En nu in de afgelopen jaren is gebleken, dat er met de Arabieren niet te praten valt over een eerlijke verdeling van het Jordaanwater, zal het er zonder de toestemming van de omringende landen toe

• Vervolg op pag. 9

• EVP of ARP?

Onlangs heeft de scheidende voorzitter van de Arjos, de heer C. Balkenende in Utrecht gepleit voor het veranderen van de naam Anti-Revolutionaire Partij in Evangelische Volkspartij.

Volgens hem spreekt de naam anti-revolutionair het volk niet meer aan, vooral de jeugd niet. Laten we het ronduit bekennen. Het is waar! We behoeven niets af te doen aan de grondslag van onze partij, aan haar doelstellingen t.o.v. de maatschappij, maar zou de naam Evangelische Volkspartij niet een groter deel van het kiezerskorps aanspreken?

Wij geloven dat de nieuwe naam inderdaad de jeugd meer zal aanspreken. Het „evangelische” zegt toch veel meer wa wij willen zijn dan het „anti-revolutionaire”. Laten we niet vergeten dat de thans opkomende jeugd zal beslissen of de A.R.P. nog zal blijven bestaan! Wij hebben rekening te houden met de mening van de jeugd. Laat het Centraal Comité dit advies van de heer Balkenende overnemen en op de eerstvolgende deputatenvergadering ter sprake brengen. Laat dit advies niet onder de tafel geschoven worden. Wij, evangelische jongeren, wachten op de dingen die komen gaan.

Naaldwijk. Wil van den Bos Czn. Baakwoning 5.

• Erfenis bewaren

Geachte redactie van „Nederlandse Gedachten”.

Uit de pers heb ik vernomen dat de Arjos een voorstel heeft gedaan, om de naam van onze partij te veranderen. De naam van onze partij die zo'n rijke inhoud heeft:

„Het spreekt ons van onzen naam, het gewaagt van het karakter onzer volksgroep en geeft uitdrukking aan de inhoud van ons politiek streven; wijst het doel aan, dat wij najagen.” (dr. Colijn)

Sinds meer dan een eeuw heeft die naam het essentiële van onze partij in de politieke wereld uitgedragen.

Het „anti-revolutionair” dat verbonden was aan onze grote voortrekkers. „Ons verzet richt zich tegen het drijvend beginsel der Franse revolutie. Het beginsel dat zijn scherpste uitdrukking vond in de woorden; ni Dieu, ni maitre, noch God, noch meester. Het beginsel dat de volkeren wil wegrukken van onder de soevereiniteit van de Eeuwige, en dat de autoriteit van de mens zelf stelt in de plaats van een almachtig God en Zijn ordinantiën niet meer horen wil, en de heerlijkheid van de mens ten troon verheft.

Tegen dat beginsel zijn we gekant. Het is dat beginsel waartegen we de strijd wensen te voeren. Het is daarom dat we ons anti-revolutionair noemen. — Het is die geest, die zoals Kuyper het tekenend uitdrukte, het rad onzes levens geheel doet revolteren, alzo, dat boven komt, wat onder was en naar omlaag kentert, wat eerst aan de hoge kant gezien werd. Het is die geest, die de band aan het Woord verbreekt. — Het was die geest, die Groen er toe bracht zich anti-revolutionair te noemen; die Kuyper er toe leidde dat woord voor alle tijden als eerste naam voor onze richting te aanvaarden; die het huidige geslacht de plicht oplegt de daarin uitgedrukte gedachte steeds meer te beleven.”

(dr. Colijn, Saevis tranquillius in undis)

Het is anti-revolutionair gebleven, tot nu toe, ook onze jonge mensen kunnen noch het getuigenis horen van een oud veteraan uit het politiek arena; prof. Severijn, nu een maand geleden:

„Ik ben anti-revolutionair, omdat God mij een christen gemaakt heeft. Een niet-christen is, gematigd of ongematigd, revolutionair, want hij wil als God regeren. Een partij die zich Anti Revolutionair noemt, wordt gedreven door de ontdekking van zonde en door de erbarmende genade Gods. Ik ben ook Anti Revolutionair omdat God mij tot Zijn dienst geroepen heeft.”

Ik zal u niet langer bestormen met citaten, en ik wil ook niet sentimenteel zijn, maar deze erfenis MOETEN we bewaren. Spreekt die naam niet meer aan? des te meer opgave voor onze mensen om het Nederlandse volk weer duidelijk te maken wat we willen. Deze naam is het wezenlijke van onze partij.

h. gr., Hans Mouthaan, Kerkstraat 43, Bleskensgraaf.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02930) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

VITESSE

groot in klein offset

BOEZEMSINGEL 136 a-b - ROTTERDAM
Telefoon 010 - 127137

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

VIJF EEUWEN STATEN-GENERAAL

* Donderdag j.l. is in een verenigde vergadering van de Staten-Generaal in de Ridderzaal te 's-Gravenhage op plechtige wijze het 500-jarig bestaan van dit hoge college herdacht.

In deze vergadering, waar ook H.M. de Koningin aanwezig was, werd de herdenkingsrede uitgesproken door de heer H. Algra, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De tekst van deze rede laten wij hieronder volgen.

1464, de tijd van Filips van Bourgondië, dan zijn we volgens Huizinga in het **Herfsttij der Middeleeuwen**. Soms menen we inderdaad iets te zien van de gouden praal van het park in de herfstzon. Maar de vergelijking schiet toch vrijwel meteen tekort, want het leven in die tijd was zo fel en zo bont. En het schijnt vaak tegenstrijdig ook: pronkende rijkdom en strenge devotie in de kerk; consequente berekening en ongebreidelde hartstocht in de politiek. De gehele machtspositie van Filips de Goede heeft iets paradoxaals. Hij is een Franse hertog en een middeleeuwse ridder. Hij is een modern politicus en rijgt hertogdommen en graafschappen aan elkaar van de Jura tot het Vlie, maar bijna altijd op Diets territorium. De meeste gewesten hebben al lang een eigen politieke habitus, maar de Bourgondiër wil ze tot een staatkundige eenheid omvormen met een gecentraliseerd bestuur — een zgn. moderne staat, maar die allerminst leeft in de gewesten. Hij zal veelszins moeten worden opgelegd. Dat is niet zo eenvoudig. Die aaneengesloten gewesten hebben weinig met elkaar gemeen; het bruisende Vlaanderen met zijn machtige gilden, Brabant, trots op zijn abdijen en kastelen, Henegouwen, het hart van Walenland en het eenkennige Holland, het gezicht gekeerd naar de zee....

Centrale ambtelijke bestuursorganen dienden Filips bij deze centralistische politiek met bekwaamheid en ijver.

Maar een dieper greep scheen mogelijk door het creëren van de Staten-Generaal. De naam is een spiegelbeeld van les États-Généraux, en dat is geen wonder.

In 1302, anderhalve eeuw eerder dus, was de Franse Koning Filips de Schone in conflict geraakt met de Paus en om de positie van het koningschap te versterken, had hij toen zijn Staten-Generaal bijeengeroepen, om zich er van te verzekeren en het anderen te bewijzen, dat de standen achter hem stonden. In Engeland functioneerde toen al het parlement van Westminster, maar anders dan in Frankrijk had het zich een plaats weten te veroveren tegenover een zwak koningschap.

Zowel in Engeland als in Frankrijk ging het om een standenvertegenwoordiging en in Engeland hebben nog de Lords en de gentlemen ieder hun eigen Huis. Les États, dat zijn de standen, de

adel, de geestelijkheid, de burgers. Elke stand is een besloten bevolkingsgroep, met eigen idealen, eigen ercode, eigen specifieke rechten. De Middeleeuwse mens geloofde in de onaantastbaarheid van die standen, noodzakelijk voor de ordening der wereld, bijna zo heilig als de engelenhierarchy. In de gewesten bestond sedert vele of weinige jaren al een standenvertegenwoordiging, de samenkomst van de **staten**, en als Filips de Goede de **algemene staten** te Brugge bijeenroep, dan centraliseert hij weer in zijn agglomeraat van gewesten. De gewestelijke staten ontmoeten samen hun gemeenschappelijke landsheer. Dat is de speciale bedoeling van de Bourgondiër met zijn Staten-Generaal in de Nederlanden: een samenbundeling der gewesten via hun standenvertegenwoordigingen.

Maar anders dan binnen het kader van ambtelijk en administratief centralisme sluimerde hier de mogelijkheid van een manifestatie van eensgezindheid, zelfs van een beginnende volks-eenheid, óók tegenover de vorst.

En daarbij konden de Staten-Generaal

raal zich sterk maken. De Middeleeuwse landsheer had zijn eigen vaste inkomsten en nieuwe lasten konden alleen maar aan de onderzaten worden opgelegd met hun toestemming. De landsheer kan genoodzaakt worden een **bede** te vragen. Filips de Goede deed het al in 1465. Daar begint het **gemeen overleg**, daar is de eerste aanzet van het budgetrecht. Daar kan ook uit lospringen het verzet tegen een dynastieke politiek, die de gewesten in zijn belang wil exploiteren en tegen absolutistische tendenzen, die de rechten en vrijheden van de onderzaten wil verkorten.

Die mogelijkheid sluimerde niet lang. Dertien jaar na de eerste samenkomst te Brugge zijn de Staten-Generaal te Gent bijeen, als Maria van Bourgondië na de dood van haar vader bijna weerloos is tegen Frankrijk. De Bourgondische macht wankelt. **Dan stellen de Staten-Generaal hun program op**, het Groot-Privilegie, een program tot herstel van geschonden rechten en verkorte vrijheden en zij dwingen de sanctie van Maria van Bourgondië af. De hertogin mag geen oorlog meer voeren zonder toestemming van de Staten-Generaal, een duidelijke reactie op een dynastieke politiek. En dan staat er als een nieuw en dreigend element: **De Staten-Generaal hebben voortaan het recht, op eigen initiatief bijeen te komen**. Dat laatste bleef we' een dode letter, maar tóch — hier beginnen de Staten-Generaal een eigen beleid te voeren, waarin verantwoordelijkheid voor de gezamenlijke gewesten wordt aanvaard. Men heeft dit beleid reactionair genoemd, omdat het zich verzette tegen de ontwikkeling van de zgn. moderne staat. In werkelijkheid werden hier gedachten wakker, die beslissend werden in later eeuwen.

Bijna een eeuw later, als de oude Bourgondische gewesten, de „landen van herwaarts over“ wingewesten dreigen te worden van de Spaanse monarchie, staan de Staten-Generaal tegen Filips II, de Habsburger in de bres. Dan komt in 1576 de tweede crisis van de landsheerlijke macht, en de Staten-Generaal nemen nu het heft geheel in handen. Zij regelen in Brussel de zaken der religie, zij werven troepen, zij bewerken een verzoening met Holland en Zeeland. Zij verstouten zich zelf tot het zoeken van een landvoogd, tegen wie zij hun overwicht kunnen handhaven. De spanning wordt evenwel te groot, de eenheid breekt, de Waalse gewesten verzoenen zich met Filips, Vlaanderen en Brabant worden door Parma aan Spanje onderworpen, maar het Noorden heeft zich al aaneengesloten tot de Unie van Utrecht. Het duurt niet lang meer en dan zijn de Staten-Generaal van Brussel naar het Noorden geweken, en met Holland in de plaats van Brabant als centrum van verzet,

blijven zij daarvan de verantwoordelijkheid aanvaarden en worden **de grondleggers van een vrije staat**. Het wordt een republiek, want Filips werd vervallen verklaard van zijn rechten en een nieuwe landsheer liet zich niet vinden. Zo was de republiek het enige wat overbleef. Maar al spoedig werd zij met overtuiging aanvaard als waarborg voor de echte vrijheid.

Werden de monarchieën in die tijd naar Frans voorbeeld niet hoe langer hoe meer absolutistisch? Noemden de Romeinen het jaar van de verdrijving van de laatste Koning niet annus libertatis? Had Calvijn met een verwijzing naar Grieken en Hebreëen niet de voorkeur gegeven aan een republiek?

Wij zien de divergerende lijnen. In Frankrijk, waar de Staten-Generaal voor het eerst in 1302 bijeenkwamen, Bourgondië ten voorbeeld, werden zij na 1614 niet meer bijeengeroepen; het koningschap wordt absoluut tot 1789, als met een bijeenroeping van de Staten-Generaal de nieuwste geschiedenis begint.

In Engeland wist het parlement zich te handhaven in een soms tragische strijd met de Koning, tot dat the Glorious Revolution leidde tot een zegenrijke consolidatie. En in deze uithoek van het vroegere Bourgondische gebied werden de Staten-Generaal de hoge overheid van een Republiek, uit het verzet tegen centralisme en absolutisme geboren.

En in vijf van de zeven gewesten zijn de staten nog altijd standenvertegenwoordigingen van ridderschap en steden. Meer dan twee eeuwen hebben de Staten-Generaal vrijwel dagelijks hier in Den Haag vergaderd in een sober vertrek in het tegenwoordige departement van Verkeer en Waterstaat. In de Trêveszaal verleenden Hunne Hoogmogenden later audiëntie. Hun vergaderingen hadden niets van een parlement, maar veel van een bestuursvergadering. De gewesten presideerden om de beurt, elk zijn week. Er werd niet met voor en tegen gestemd; ieder gewest gaf zijn gevoel en de president trok daaruit de conclusie, waaraan de griffier de geijkte vorm gaf.

Een enkele maal weigerde de president te concluderen, omdat hij zich in het gevoelen van de Heren slecht kon vinden. Vaker kwam het voor, dat afgevaardigden de zaak „overnamen“, dat wil zeggen, dat het onderwerp voorlopig van de agenda werd afgevoerd, opdat de heren ruggespraak konden houden met hun lastgevers.

Latere critici hebben veel nadruk gelegd op de schaduwzijden van dit systeem, maar het bleek bruikbaar ook in zware tijden en het gold ook in het buitenland als de toen beste realisering van de vrijheid. De Amerikanen hebben na hun onafhankelijkheidsverklaring bewust een Unie van Staten gevormd mede naar het voorbeeld van de Republiek der Verenigde Nederlanden met haar paradoxaal grondslag: de grootst mogelijke zelfstandigheid der gewesten en tóch een eenheid, alsof zij samen slechts één gewest uitmaakten, **Concordia parvae res crescunt**.

Beslissing bij meerderheid van stemmen was in gewichtige zaken uitgesloten, maar dit is veel minder vreemd dan wij geneigd zijn te denken. Een beslissing bij meerderheid van stemmen, die ook de tegenstanders bindt, is modern en lang werd het gezien als een verkorting van de vrijheid.

De Republiek was de ruïne van de standenstaat, zonder landsheer en diens vertegenwoordiger, de Landvoogd. Maar de stadhouder bleef, al kon hij geen vertegenwoordiger meer zijn van de landsheer in het gewest. Formeel

was zijn positie dus abnormaal. Maar het stadhouderschap, bekleed door prins uit het huis Oranje en Nassau, werd een nationale instelling, waaraan het groeiend nationaal saamhorigheidsbesef zich hechtte, vooral in tijden van gevaar. **Wij hadden een nationale dynastie in een Republiek**.

De omwenteling van 1795 betekende het einde van de Staten-Generaal als hoge overheid. Maar als na de nationale zelfbevrijding getracht wordt een nieuwe en toch historisch gefundeerde staatsregeling te scheppen, dan komt de naam Staten-Generaal terug. De provincien worden weer door staten-provinciaal bestuurd en zij kiezen de Staten-Generaal, ieder zijn aantal, uit de ingezetenen van het eigen gewest. Maar dit blijft het nieuwe: de Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele volk. In 1815 komt in de Grondwet, dat de provinciale staten gekozen worden door de drie standen: de ridderschap, de steden en de landelijke stand. De tijd van de standenstaat is evenwel voorbij en de radicale grondwetsherziening van 1848 liquideert de archaïstische resten van 1815. De oude organische bindingen waren verdwenen. De nieuwe tijd kwam met de uitdaging, nieuwe organische bindingen te belevens tussen de uitersten van individualisme en massificatie in het besef, dat een wiskundig stelsel van evenredigheid slechts een hulpmiddel is ter registratie. Maar de naam Staten-Generaal bleef. En de staten der provincien ook. Als een laatste herinnering aan wat eenmaal was, worden de leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal nog steeds gekozen door de Staten-provinciaal. Het zou bijna triest zijn, als we bij deze terugblik zouden moeten eindigen met de conclusie, dat er, formeel gezien, dus maar zo weinig overbleef.

Maar wij gaan terug naar het begin. Het begin van de lange weg naar de mondigheid van het volk. Het gemeen overleg, het budgetrecht, het gezamenlijk dragen van één verantwoordelijkheid bij zoveel verscheidenheid in stand en gewest, het besef, te wortelen in de natie met al haar stromingen, dat is gebleven en heeft nieuwe gestalte gekregen. Inplaats van landsheren die een dynastieke politiek wilden voeren, vaak ten detrimente der onderzaten, is uit het stadhouderschap een nieuw koningschap gegroeid, met de beste historische rechten, door de gehele natie in 1813 met bijna verrassende vanzelfsprekendheid na zo lange scheiding aanvaard.

En dit alles, het vindt zijn plechtige uitdrukking in de nationale ontmoeting, elk jaar weer, op de derde dinsdag in september.

De ontmoetingen tussen Uwe Majesteit, Koningin der Nederlanden (dat is meervoud) en de getrouwe Staten-Generaal, wederom meervoud, want het centralisme kon in deze lage landen nooit een volledig succes worden.

De ontmoeting, hier in het hart van de oude Republiek, hier in deze zaal, waar een bewogen geschiedenis, en een levend heden, daaraan verbonden, vlak om ons heen staan.

Vragen over VARA tv-uitzending

De heren Schmelzer (K.V.P.), Geertsema (V.V.D.), Smalbroek (A.R.P.) en Beernink (C.H.U.) hebben aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Heeft de Minister kennis genomen van de televisieuitzending, die op zaterdagavond 4 januari j.l. onder de naam „Zo is het toevallig ook nog eens een keer“ heeft plaatsgevonden?

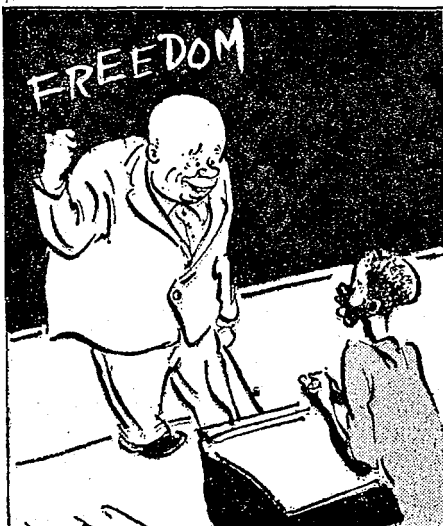
2. Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord, is de Minister dan met de vragenstellers van mening, dat deze uitzending voor een groot deel van onze bevolking ernstig aanstoot moet hebben gegeven, gezien het feit, dat daarin teksten uit de Heilige Schrift zijn gehanteerd op zodanige wijze, dat dit door zeer velen als spot met wat hun heilig is, moet zijn ervaren?

3. Zou het voor de Minister in dat geval niet mogelijk zijn geweest onmiddellijk in te grijpen? Zo ja, waarom is dit niet geschied?

4. Hoe denkt de Minister intussen bij een bevestigend antwoord op de tweede vraag zijn opvatting over de bedoelde uitzending te doen blijken en welke maatregelen denkt hij te nemen om te bevorderen, dat zulke aanstootgevende uitzendingen niet meer voorkomen?

Ghanese studenten demonstreren in Moskou

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

CLAEYS - maaidorsers BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

OVERIJSEL

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarssingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146—564
NAGELE TELEFOON 05276—2460

Enkele aspecten van de begroting van JUSTITIE

MR. Scholten, de vroegere staatssecretaris van O., K. en W., — de man van de commerciële televisie — bezet in het kabinet-Marijnen de post van minister van Justitie. Evenals zijn voorganger van C.H.U.-huizen. Hij is niet alleen praktisch jurist geweest maar hij is ook door wijlen zijn vader — prof. Paul Scholten, een der grootste juristen die ons land heeft gekend — opgevoed bij diens alles omvattende uitgangspunt dat „Recht nooit zonder gerechtigheid is“. Het tot gelding brengen van de gerechtigheid in het beleid is de nobelste taak van de minister van Justitie.

Dit uitgangspunt is door de minister duidelijk onderschreven. Waarbij hij de Kamer niet in het onzekere heeft gelaten over de toetssteen die hij bij deze arbeid hanteerde daartoe door de heer Meulink (A.R.) mede uitgelokt. Het Woord Gods is zijn uitgangspunt als het gaat om rechtsvorming. Waarbij heel nadrukkelijk de bewindsman als zijn persoonlijke mening naar voren bricht dat de overheid zich als dienaar Gods heeft te beschouwen.

Justitie wordt bezet door een man die zich niet voor zijn geloof schaamt — ook niet als het gaat om de verwezenlijking van het beleid dat zich met name zal richten op het dienen van de zwakke.

B.W.

Veel zaken — meer en minder belangrijk — zijn aan de orde geweest. Dat is meestal het geval bij nieuwe bewindslieden. Men wil weten waar men aan toe is — ook als het gaat om soms oude — niet opgeloste vraagstukken. Jarenlang is men doende om het oude burgerlijk wetboek van 1838 eindelijk eens „bij de tijd“ te doen zijn. Na 1945 is besloten het bestaande B.W. (burgerlijk wetboek) met sterke Franse inslag, grondig te vernieuwen. Met andere woorden: het aan laten komen op een volledig B.W.

De Kamer wordt ongeduldig omdat dit grote en belangrijke werk niet meer opschiet. Het werk kon wel eens weer op meerdere punten „achter lopen“ als het tijdstip van invoering nabij is. De heer Berkhouwer (V.V.D.) meende dat het daarom verstandig was om nu maar geen tijdschema meer op te maken. Een tempobepaling wordt toch weer achterhaald door de feiten! Een opvatting waar de heer Meulink (A.R.) zich mee kon verenigen, te meer omdat de bewindsman de indiening van een ontwerp invoeringswet omtrent het eerste boek (dat het personen- en familierecht gaat regelen met wellicht een herziening van de echtscheidingsregeling) op zijn werk-program heeft staan.

Sprekend namens de P.v.d.A. zei de heer Kranenburg dat met betrekking tot het nieuwe B.W. er verschijnselen en uitingen van moedeloosheid zijn waar te nemen. Maar het voornemen van de minister —

Minister Scholten

als dat uitvoerbaar blijkt te zijn, zal deze moedeloosheid doen verdwijnen. Hij wees er voorts op dat er één voorwaarde in elk geval is waaraan de minister moet voldoen: ontvankelijk te zijn voor het overleg in de vaste commissie van justitie. Overigens geldt deze voorwaarde voor alle ministers afzonderlijk. Wil een bewindsman produktief werk verzetten dan zal hij open moeten staan voor overleg met de volksvertegenwoordiging.

En mr. Baeten (K.V.P.) accentueerde aldus: „als dit uit de eerste maanden van herwonnen vrijheid stammend besluit er door de inspannen arbeid van velen toe zal leiden dat het nieuwe B.W. op de 25e verjaardag van onze bevrijding aan onze vrijheid in een vrij land kan worden opgedragen, dan zijn al deze samenwerkende krachten niet te ver gebleven beneden de taak, waartoe deze generatie van Nederlandse juristen uit dankbaarheid en eerbied voor die vrijheid geroepen is.

Oorlogsmisdadigers

Er was nogal wat deining over de vier oorlogsmisdadigers die tenslotte i.p.v. de doodstraf levenslang

Dr. J. Meulink

hebben gekregen. De vraag rees of de minister van oordeel was of deze misdadigers wellicht gratie behoorde te worden verleend. Te meer werd deze vraag dringender gesteld, omdat vanuit Duitsland meer en meer een roep klinkt om gratiëring.

De minister had op een hem gestelde vraag in het voorlopig verslag of hij wilde toezeggen dat geen gratie zou worden verleend noch ja noch nee geantwoord. Het voorgenomen beleid van de minister werd nu nader onder de loep genomen.

Overigens is deze zaak niet gemakkelijk. Enerzijds is het verlenen van gratie een voorrecht van de Koningin in de Grondwet vastgelegd. Een minister kan zich daarom niet vooraf binden aan een Kameruitspraak.

Aan de andere kant is de minister volledig verantwoordelijk aan de Kamer en zal ook daarmee rekening moeten houden.

De heer Berkhouwer (V.V.D.) dit wel wetende concludeerde toch dat hij zich niet kon voorstellen dat na alles wat in de Kamer was gezegd na 1962 hierover dat deze laatste vier oorlogsmisdadigers van de allergrootste soort op vrije voeten zouden worden gesteld. Met andere woorden: hij koos in feite voor een (morele en politieke) plicht van de minister een gratie te voorkomen.

De K.V.P.-er — oud officier van Justitie mr. Van Doorn — meende dat deze minister tegen de gedragslijn van zijn voorgangers in, zodra hij weet wat hem te doen staat eerst de Kamer zou willen polsen en daarna tot uitvoering over gaan. De heer Van Doorn hield strak vast aan het voorrecht van de Koningin op dit punt. De Kamer mag te voren geen invloed uitoefenen. Het Kameroordeel mag eerst worden gevraagd als de beslissing is gevallen! Waaraan de heer Meulink (A.R.) toevoegde dat hij en zijn fractie voorstanders waren van de van ouds gevolgde lijn vanaf minister Donker tot en met mr. Beerman.

De freule Wttewaal van Stoetwegen (C.H.U.) meende dat deze erfenis één der zeer moeilijke is die deze bewindsman heeft overgenomen. Hij moet deze gelegenheid grondig bestuderen omdat zijn verantwoordelijkheid hem zeer zwaar moet wegen. Freule Wttewaal van Stoetwegen trok het zwaarst aan het voorrecht van de Kroon en achtte in feite de verantwoordelijkheid van de minister tegenover de Kamer minder zwaar wegen. Immers het standpunt van de heren Berkhouwer, Van Doorn en Meulink betekende in de grond: wij zijn tegen gratie. Deze openbaring was haars inziens te ver gaand. Overigens: men weet dat de freule haar C.H.U. ministers en staatssecretarissen niet wenst af te vallen — dan in zeer buitengewone omstandigheden.

Gevangenisstraf-doodstraf

Dr. Meulink (A.R.) stak niet onder stoelen of banken dat de overheid niet zo maar straft. De rechtsgrond van de straf is niet een algemeen menselijke. De straf is gelegen in de vergeldingsgedachte door de Goddelijke gerechtigheid gevorderd. Ook ds. Abma (S.G.P.) betoogde in deze zin.

Naar de mate van zijn vergrijp zal de dader gevoelig leed moeten worden toegebracht, doch naar de mate van zijn zedelijke schuld en verantwoordelijkheid. Zowel door rekening te houden met de zwaarte en omvang van de daad als met de daad zelf. Daarom pleitte hij dat met toerekenbaarheid (psychiater) en overige omstandigheden moet worden gerekend.

Het recht wordt geschonden als een niet-toerekenbare gestraft wordt. Maar men moet misdadigheid niet met ontoerekenbaarheid gelijk stellen.

Freule Wttewaal van Stoetwegen (C.H.U.) was van oordeel dat er „mensen zijn die nog altijd dwepen met de wrekende gerechtigheid, die eigenlijk veel zwaarder en langer willen straffen met als uiterste consequentie de doodstraf“. Zij was daar tegen even-

• Hiernaast verder lezen

als de minister. Zij wilde de middenweg: niet alle vrijheidsstraffen direct laten verdwijnen maar een menswaardige behandeling van de gestraften. De noodzaak tot vrijheidsstraf accepteerde zij — maar de grond waarop bleef in het duister.

Na enkele eeuwen is men in Nederland nog niet veel verder gekomen met de straffen, wat de praktijk aangaat. De variatie is nog zeer gering. Bovendien zijn aldus de heer Meulink (A.R.) de gevangenen jaren ten achter wat de opzet en bouw betreft. Wordt er wel voldoende gedaan om gevangenen weer „rijp” te maken voor de maatschappij. Het huidige beloningsstelsel is b.v. er niet naar om de werklust te bevorderen. Hij pleitte voor een redelijke beloning. Waarom b.v. niet overgegaan tot een stelsel van kleine inrichtingen met hoog gekwalificeerd personeel?

Hij was, in verband met de noodzakelijke differentiatie in de straffen een voorstander van de weekendstraffen, al onderkende hij de bezwaren. Daarom leek hem de te nemen proef hiermee verantwoord.

De heer Berkhouwer (V.V.D.) pleitte voor een verbetering inzake de voorlopige hechtenis. De bestaande beperkingen bij een voorlopige hechtenis gaan in feite veel verder dan nodig is voor het onderzoek. Er wordt aan hen meer ontnomen dan strikt noodzakelijk is.

Ook de heer Baeten (K.V.P.) was een voorstander van de proef met weekendstraffen: een hechtenisstraf uitzetten gedurende een aantal weekeinden. Alleen vond hij het wat bezwaarlijk deze proef in één rayon uit te voeren.

Mevrouw Singer-Dekker (P.v.d.A.) wilde verder gaan op een ander punt: waarom de gevangene het recht ontnomen om tijdens zijn gevangenschap een huwelijk aan te gaan! Zij achtte het bemoeizucht om voor een ander te beslissen of het huwelijk mag worden gesloten. De minister wees dit verzoek niet ten onrechte af. Als er een dringende, gewichtige reden is, dan wil hij de gevangene niet van het huwelijk afhouden. Voor het overige is er geen reden anders te beslissen.

Politie

Freule Wittewaal van Stoetwegen (C.H.U.) had een kritisch woord over de verhouding tussen de politie en het publiek: „Wat mij nog weleens zore baart, is de verhouding tussen de politie en het publiek. Die verhouding is één van de zeer moeilijke kanten, juist bij het in dienst nemen van zeer jeugdigen. De tact, die is vereist, en de zelfbeheersing, die nodig is om in moeilijke situaties op te treden, kan men van de zeer jeugdigen vaak niet verwachten. Ik zeg dit niet als verwijt, maar ik constateer het als feit. Misschien is het daarom goed, de werving van ouderen ook met kracht voort te zetten. Ik denk in dit verband ook aan het gebruik van wapenen en aan het aanwenden van geweld. Wordt er bij de opleiding, maar ook daarna, regelmatig aandacht aan besteed? Ik weet, dat er hieromtrent een instructie bestaat, maar een instructie is theorie. Wordt de politie telkens weer duidelijk gemaakt naar aanleiding van recente voorvallen, wat de mogelijkheden zijn om tot het gebruik van wapenen over te gaan en wanneer dit bepaald niet moet gebeuren?”

Ik begrijp, dat dit een zeer delicaat punt is. Als ik verslagen van bepaalde gebeurtenissen lees, dan heb ik soms medelijden met de onervaren politiemann, die het verkeerd doet. Daarnaast beklag ik ook het publiek, dat de dupe wordt van zenuwachtig geworden

politie mannen, die erop los slaan en dan bijna altijd de verkeerde raken.”

Ook de heer Berkhouwer (V.V.D.) had hierover een oordeel, maar t.o.v. de politie meer waarderend: „Een belangrijk element in onze justitiële orde is de politie. Er is nog steeds een gebrek aan personeel. Hier speelt, geloof ik, een gebrek aan waardering voor dit ambt. Ook de verhouding tussen de politie en de bevolking kan beter zijn, wellicht van weerskanten. Dit is een heel moeilijke zaak. Er is hier een mutualiteit tussen het respect van de bevolking tegenover de behandeling van de bevolking door de politie. Ik vind het bijzonder erg wat onlangs in Rotterdam is gebeurd, nl. dat daar zonder meer een politieagent door bepaalde lieden kon worden neergeschoten.

Men is in Nederland nog wel eens geneigd te zeggen: Nu ja, een agent. Men dient deze man echter te appreciëren als iemand, die er is om onzentwille.”

De minister

Het was duidelijk dat de nieuwe bewindsman zich in de materie grondig had ingewerkt. De vragende Kamerleden zowel als de kritisch ingestelde volksvertegenwoordigers weten wat zij van hem hebben te verwachten. Hij heeft hen grondig geantwoord. Wij hebben ook de indruk dat er met deze minister te overleggen valt. Hij gaat niet uit van het standpunt: „mijn ambtenaren en ik weten het goede wel te zoeken.”

Enkele zaken

1. er komt een definitieve regeling inzake de huurders van bedrijfspanden, waarom de heer Meulink had gevraagd;
2. de tijdelijke regeling inzake de toto, die per 31 december 1964 vervalt zal tijdig worden vervangen; waarschijnlijk in de vorm van een technische herziening van alle huidige bepalingen die op de loterij betrekking hebben — een antwoord op vragen van freule Wittewaal van Stoetwegen (C.H.U.);
3. snellere afwerking van de procedures bij de rechterlijke macht zal deze minister bevorderen voorzover het in zijn macht ligt. Immers de leiding van de procedure berust bij de onafhankelijke rechter!;
4. het spijtoptantenbeleid — bijna struikelblok geworden van des ministers voorganger — staat nog niet geheel vast, maar deze minister zal zo spoedig mogelijk de grondslag leggen voor een nieuwe discussie — een zaak die de heren Meulink (A.R.) en Van Doorn (K.V.P.) bijzonder aan het hart lag;
5. er komt een spoedige beslissing inzake de subsidiëring van de nationale federatie en de groepsfederatie, waarnaar de heer Meulink (A.R.) had geïnformeerd;
6. ook na de opleiding blijft de politie onderricht krijgen inzake de bepaling betreffende het aanwenden van wapens;
7. de beloning van de arbeid in de gevangenen wordt nader bezien.

In verschillende gevangenen

De minister: De heer Berkhouwer heeft aandacht gevraagd voor het regime der preventief-gedetineerden. Ik mag hem misschien op één vergissing wijzen — het gebeurt slechts zelden, dat ik het doen kan, mijnheer de Voorzitter —; hij heeft gezegd, dat zij verplicht zouden zijn speciale gevangenskleding te dragen, maar dit is nu juist niet het geval.

De heer Berkhouwer (V.V.D.): Ik heb er nooit één gezien, die niet in gevangenskleren liep. Dat is dan misschien niet genoegzaam bekend, Excellentie.

De heer Van Rijckevorsel (K.V.P.): Ik heb er nooit één gezien, die gevangenskleren moest dragen!

Minister Scholten: U ziet, mijnheer de Voorzitter, uit deze onderlinge discussie, dat de ervaring in de praktijk enigszins verschillend is.

De heer Van Doorn (K.V.P.): De heren hebben beiden civiele praktijken!

De heer Berkhouwer (V.V.D.): Een wonderlijk regime!

De Voorzitter: Dan zitten de geachte afgevaardigden waarschijnlijk in verschillende gevangenen!

Minister Scholten: Ik stel in ieder geval vast, dat het niet noodzakelijk is, dat preventief-gedetineerden gevangenskleren dragen.

* * * De K.L.M. en de belastingbetaler

Enige tijd geleden deelde de financiële bedrijfsdirecteur van de K.L.M. mee dat de belastingbetaler gerust kan zijn. De K.L.M. heeft nog geen cent van de overheid gebruikt.

Zo is het in feite echter niet. De K.L.M. leende met overheidsgarantie in 1963 reeds 250 miljoen gulden. Dit bedrag kan alleen dan uit „eigen K.L.M. middelen” worden terugbetaald als de komende winsten dit toelaten. Zo niet — dan moet de overheid uit belastinggelden bijspringen! Die verplichtingen liggen nu reeds vast.

Bovendien is er geen sprake van winst over 1963 terwijl de verwachtingen voor de toekomst niet bijzonder hoog moeten worden aangeslagen. Tenslotte is het kapitaal van de K.L.M., waarin de overheid (middels de belastingbetalers) voor 70 percent deelneemt door de verliezen van 1961 en 1962 (en 1963) sterk gedaald.

Begin 1962 nog 114 miljoen gulden. Eind 1962 slechts 39 miljoen gulden.

Wie anders dan de belastingbetaler vangt (voor 70%) dit kapitaalverlies op? De mededeling van de financiële directeur van de K.L.M. is niet van objectieve kwaliteit.

* * * Beneden de maat

Alweer is ruzie tussen de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam openbaar geworden. De burgemeester van Rotterdam is boos omdat Amsterdam onder zijn duiven schiet. De burgemeester van Amsterdam omdat hij onprettige opmerkingen heeft gehoord van zijn Rotterdamse collega over de Amsterdamse haven.

Dat er verschil van mening kan bestaan, zelfs een ernstig verschil van mening over bepaalde ontwikkelingen is begrijpelijk.

Maar het is beneden de maat als burgemeesters van notabene de grootste gemeenten van Nederland in het openbaar elkander verwijzen doen. Ru- zien in gewoon Nederlands.

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank „EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP. - GRONINGEN

Spaarrente leden 3½ %
Spaarrente niet-leden 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie .. 3½ %

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telexnummer: 53073

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

„Bonte Floek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

Schatkamer
STOELDRAIERSTRAAT 3-5
GRONINGEN

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

AUTOMOBIELBEDRIJF J. KNOOP N.V.

ADUARD: telefoon 05903 - 235

GRONINGEN: Oosterhamrikkade 2,
telefoon 05900 - 27465

WIJ HEBBEN STEEDS VOORRADIG Z.G.A.N.

PERSONENAUTO'S

Komt u eens kijken? Inruil en financiering mogelijk.

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

**MEUBELTOONZALEN STEENTILSTRAAT 17
GRONINGEN**

HIER VINDT U DE BEROEMDE

van Rooyen MEUBELN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

OP AANVRAAG ZENDEN WE GRAAG EEN CATALOGUS

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Dekker

DE LIER TEL. 2213
NAALDWIJK 4163

DELFT-MARKT 49
TEL. 23762
DEN HAAG
BEEKL. 366 TEL. 652311

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

De vrouw in de A.R. partij

DE GESCHIEDENIS van het actief optreden van de vrouw in de Anti-Revolutionaire Partij is nog jong. Als daarover geschreven wordt, gaat het in de meest letterlijke zin van het woord over „het jongste verleden”. De vraag om in het kader van de herdenking van 150 jaar Koninkrijk een geschiedenis te schrijven over slechts de periode vanaf de bevrijding komt voor de A.R. vrouw dan ook goed van pas.

Immers het aanvankelijk enthousiasme van een aantal vrouwen in deze kring — nadat in 1919 het stemrecht verleend was — was wel geluwd, toen bleek hoe node haar medeverantwoordelijkheid geaccepteerd werd. Vele vrouwen waren toegetreden tot de kiesverenigingen, maar moesten ervaren, dat hun medeleven maar weinig op prijs werd gesteld. Deze situatie was er niet beter op geworden, toen in 1921 het hoogste partijorgaan, de Deputatenvergadering, terzake van de grondwettelijk aanvaarde verkiesbaarheid van de vrouw, besliste — in overeenstemming met het rapport van een commissie waarin géén vrouw zitting had gekregen — dat de A.R. Partij zich had te onthouden van het kandidaatstellen van vrouwen.

Van de zijde van een enkele van haar, over en zonder wie toen gehandeld werd, kwam het aanvankelijk tot een voorzichtig, omsluitend maar niettemin duidelijk protest.¹⁾

In de loop der vooroorlogse jaren was het met name de latere prof. Van der Molen die aan de bel bleef trekken, opdat het tot een werkelijk gezamenlijke verantwoordelijkheid zou komen.

Vanaf de bevrijding

GEDURENDE de bezettingsjaren, toen elke officiële partijwerkzaamheid verboden was, groeide er in de sfeer van het verzet iets van een gezamenlijk optrekken, op geheel spontane wijze, onder wederzijdse waardering.

Vrouwen droegen mede kleine en grote verantwoordelijkheden, en voor hen was het een vanzelfsprekende zaak ook na de bevrijding met dezelfde energie haar krachten te geven aan de wederopbouw van ons volksbestaan.

Maar het sprak niet van zelf: na een paar jaar bleek het partijleven, althans wat de medewerking van de vrouw betreft, geheel in het voor-oorlogse spoor te zijn geraakt.

Dit was de reden, dat in de vroege lente van 1948 een veertigtal A.R. vrouwen uit het gehele land — onder wie leden van verschillende kerken — samenkwam, om zich te beraden op welke wijze in eigen kring de politieke verantwoordelijkheid het best gestalte zou kunnen krijgen. De spreekster van die dag, aan wie opgedragen was ter inleiding op de bezinning de plaats van de vrouw in de A.R. Partij te belichten, kon over deze plaats nog maar weinig positiefs zeggen.

„Men kan zich zelfs afvragen”, zo heette het, „of zij wel een plaats inneemt. Zeker, zij wordt gewaardeerd als uitbrengster van haar stem op a.r. mannen. In dat opzicht wordt op haar gerekend, en zij heeft daarin nog nimmer teleurgesteld. Verder stelt men een contributie aan de kiesverenigingen op prijs. Verschijnt zij echter op vergaderingen van kiesverenigingen, dan zijn er inderdaad enkelen, die dat waarderen en anderen die dit gewoon vinden. Maar de meeste plaatselijke organisaties moeten van een dergelijke belangstelling niet veel hebben.”

Het telegram met het verzoek aan de partij de belemmering in de verkiesbaarstelling op te heffen vond gehoor in de

benoeming van een commissie ter bestudering van deze aangelegenheid, waarin ook enige vrouwen zitting kregen. Het uiteindelijk resultaat van de heroriëntering was, dat de barrière in 1953 verdunde.²⁾

S.C.E.V.A.R.

WANNEER men de klimaatsverandering geheel zou afmeten naar de sobere plaatsvervulling in publieke colleges — in 1959 voor het eerst een vrouw lid in een gemeenteraad, en pas in 1963, dus tien jaar later, een vrouw in de Tweede Kamer — dan heeft men toch geen goed beeld.

Want er is wel veel veranderd.

Daartoe heeft in de eerste jaren het uit het in 1948 gelegde onderlinge contact ontstane landelijk Studie Centrum van A.R. Vrouwen, — afgekort SCEVAR — onder de stimulerende leiding van haar toenmalige presidente, mevr. Van der Molen, veel bijgedragen.

Over het doel zie artikel 2 van het Scevar-reglement:

„Het studiecentrum stelt zich ten doel bij te dragen tot de staatkundige vorming van vrouwen, die bereid zijn een actieve plaats in het politiek en maatschappelijk leven in te nemen, en lid zijn van de A.R. Partij; bij te dragen tot de voorlichting van A.R. vrouwen over politieke en sociale zaken. Het tracht dit doel te bereiken door het in studie nemen van de daarmede verband houdende onderwerpen; het publiceren van artikelen; het vervullen van spreekbeurten; het deelnemen aan commissiewerk; het uitbrengen van adviezen.”

Het ging dus vooral om de vrouwen haar politieke verantwoordelijkheid te leren realiseren.³⁾

EEN grote belangstelling en activiteit onder de vrouwen was het gevolg; soms zelfs zo, dat het de sterkste verwachtingen overtrof. Vele studieclubs werden opgericht, die een bloeiend bestaan kregen, als overgangsvorm in vele gevallen naar de deelneming naast de man aan het gewone kiesverenigingsleven. In verschillende plaatsen bracht dit in het lauwe bestaan zelfs nieuw leven.

Er werden regelmatig landelijke vergaderingen belegd, waaronder die in 1954 met 400 vrouwen te Utrecht — behandelende Overheidsbemoeding met het gezin, en een podiumgesprek over gelijk loon voor gelijkwaardige arbeid — een hoogtepunt vormde.

Met het R.K. Vrouwendispuut werd om de paar jaar een gezamenlijke Studiedag gehouden. Dit politieke contact heeft zich later langs andere weg in de Nederlandse Sectie van de Europese Vrouwen Unie, waarin R.K. en A.R. vrouwen samenwerken, voortgezet.

Steeds meer door Scevar aangetrokken vrouwen fungeerden als actieve contactpunten in de verschillende provincies, zo zelfs dat de oorspronkelijke wijze van samenwerking om nieuwe vormgeving riep.

Intussen was in de partij, niet het minst onder invloed van de eminente leider Jan Schouten, de vroegere negatieve houding zich gaan wijzigen in positieve richting.

Dit bleek wel uit de voorstellen van de reorganisatiecommissie der partij, die tot een zelfstandige organisatie van a.r. vrouwen stimuleerde. Maar deze gedachte werd toch door het Centraal Comité in 1955 afgewezen.

Enige voorstellen van het bestuur van SCEVAR bij de reorganisatie waren eveneens niet overgenomen. Het uiteindelijke magere resultaat was, dat in artikel 37 van het nieuwe partijstatuut 1955 slechts een plaats werd ingeruimd aan plaatselijke vrouwenclubs.

In het najaar van 1956 vond een samenspreking plaats tussen het moderamen van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen en het dagelijks bestuur van SCEVAR.

Men vond elkaar in de opvatting dat er niet een zelfstandige organisatie van A.R. vrouwen moest komen.

Uit genoemde samenspreking bleek duidelijk, hoezeer ook het moderamen van oordeel was, dat de pogingen om de A.R. vrouw meer dan tot nu toe te brengen tot actieve medewerking op politiek terrein en haar in nauwer contact te brengen met de plaatselijke A.R. kiesvereniging, zouden moeten worden gesteund. (Men ziet in de hieronder opgenomen tabel dat het aantal vrouwelijke leden, in de periode 1960/1962, met 25% stijgt).

Er werd hiertoe een commissie samengesteld (vijf dames, vier heren). Op grond van een uitgewerkte nota besloot het Centraal Comité op 4 juli 1959 het werk met betrekking tot de vrouwen uit te bouwen.

A.R. Vrouwencomité

OP 26 september 1959 benoemde het Centraal Comité een aantal leden van het te vormen landelijk A.R. Vrouwencomité. Deze „startcommissie”, welke door de voorzitter van de A.R. Partij, dr. W. P.

Berghuis, op 27 oktober 1959 werd ingesteld, bestond uit de dames mevrouw dr. F. T. Diemer-Lindeboom - presidente, mevrouw M. Kuipers-Klapwijk - vice-presidente, mevrouw A. M. Bangma-Van Es, mevrouw C. A. Drayer-Veelma, mevrouw J. M. Meyers, mevrouw A. L. Lever-Brouwer, mevrouw E. A. Spoormaker, mevrouw W. M. Ridderbos-De Rooy en mevrouw J. van Leeuwen. De medewerking van de A.R. vrouwen werd gewaardeerd en op prijs gesteld, en id „toenemende mate onmisbaar”, zo schreef „Nederlandse Gedachten”, het weekblad van de A.R. Partij op 3 oktober 1959 aanleiding van de start van het landelijk Vrouwencomité. De partij heeft voortaan toekomst meer dan ooit de hulp van vrouwen nodig, zo had de partij-voorzitter bij de installatie o.m. gezegd.

Op verzoek van het Centraal Comité werden vervolgens de Kamercentrales op één vertegenwoordigster aan. Binnenkort zullen de Kamercentrales elk nog een vertegenwoordigster aanwijzen, zodat uit dus iedere Kamercentrale met twee dames in het landelijk vrouwencomité is vertegenwoordigd. Het secretariaat werd waargenomen door het partijsecretariaat met sinds kort als assistente mevrouw Nieuwenhuize-Verkamman, die voor haar huwelijk een aantal jaren als bureau-secrètresse van de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieverenigingen (A.R.J.O.S.) werkzaam was.

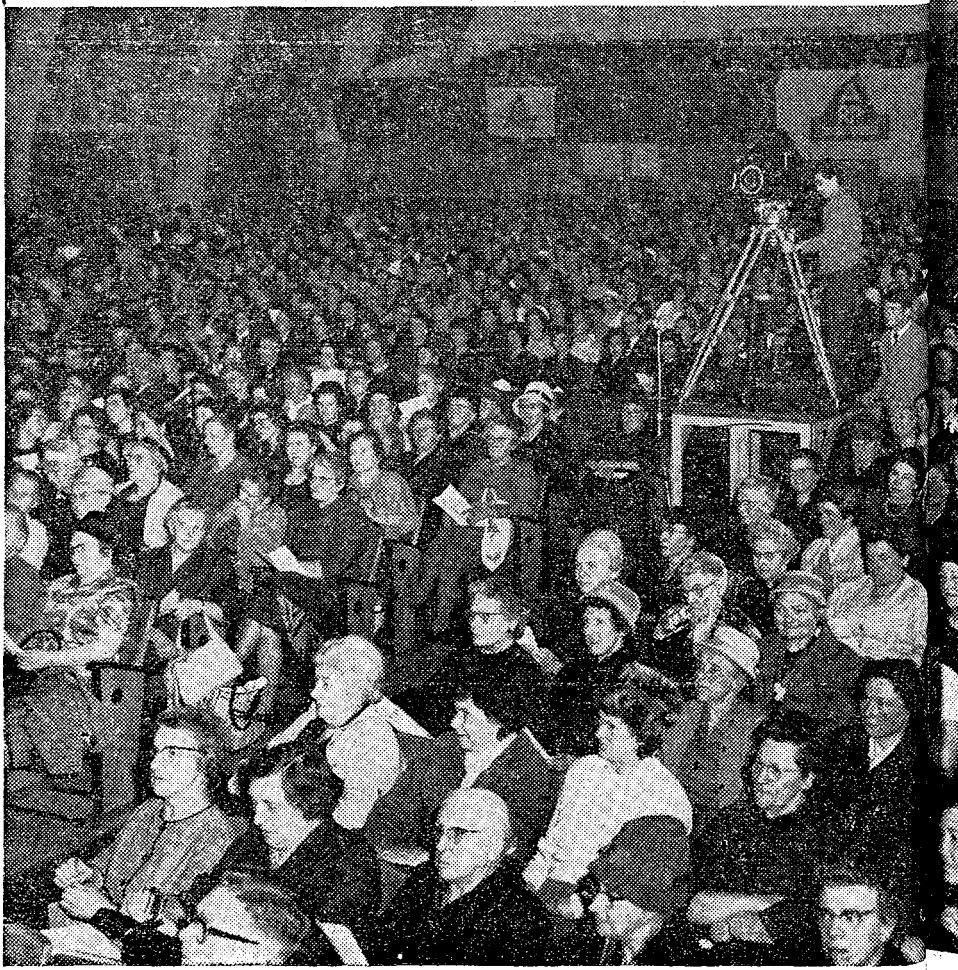
Met het optreden van het landelijk vrouwencomité hield SCEVAR op te bestaan.

A.R.V.A.-Friesland, de A.R. Vrouwenactie in deze provincie, kon de werkzaamheden in het nieuwe kader voortzetten. De Friese vrouwenactie ontplooide in na de oorlog sterk, waarbij in vele plaatsen de aangesloten vrouwen — gesteund door een provinciale organisatie en regionale bijeenkomsten — de politiek op diverse manieren onder de vrouwen uitbrengden.

Activiteiten

TOT de eerste stappen van het landelijk A.R. Vrouwencomité hoorde het leggen van een landelijke A.R. vrouwenconferentie in februari 1960 te Utrecht.

Op 22 maart 1962 werd in „Tivoli” te Utrecht een grote vrouwenvergadering gehouden. Ongeveer 1.500 vrouwen uit alle delen van het land vulden de zaal. Het was een bijzonder geslaagd appèl.

Sinds 1945

de dames mevr. dr. F. T. Diemer- boom over „De wereld van vandaag sidkind” en mej. J. van Leeuwen over e-derwerp „Schouder aan schouder” s, m. Deze conferentie werd door 125 uit het gehele land bijgewoond. e interne vergaderingen waren Ridaan de activiteiten door en voor en in de verschillende delen van het uieruit bleek, dat de aanpak ver- id was, al naar sociologische en schomstandigheden, maar dat langs kende wegen toch hetzelfde doel 59orden bereikt, n.l. het dichter be- t van de vrouw bij de politieke ookken.

vas zijn in de meeste besturen der ocentrales één of meer dames opge- en in steeds meer provincies is men Coauspiciën van het Kamercentrale- les of Provinciaal Comité-bestuur tot emig van regionale A.R. vrouwen- en overgegaan om deze activiteiten tuleren. Over het geheel genomen dan een niet gemakkelijke, doch wel sng hebbende zaak worden gespro- w. telding verdient bij wijze van voor- e bespreking in 1962 aan de hand r inleiding van de heer H. van Eijs- ur het onderwerp „De vrouw en de n en de interessante uiteenzetting Stvr. A. L. Hummelen-Althuis over rste ervaringen als raadslid van kgen.

te volgende interne vergadering stond eken, van de kandidatenlijst voor e Kamerverkiezingen in 1963. t eerst streefde het Centraal Co- ar de verkiezing van een A.R. e in de Tweede Kamer. Mej. J. ers werd de eerste a.r. vertegen- ster in het parlement.

re maart 1962 werd in „Tivoli” te een grote vrouwenvergadering n. Ongeveer 1.500 vrouwen uit alle an het land vulden de zaal. Mevr. c. G. H. J. van der Molen, dr. J. n en B. Roolvink voerden het De N.C.R.V. verzorgde een uitzen- d in deze bijeenkomst voor de radio. etel van vrouwen was bijzonder ge- u. t het einde van 1963 trad het A.R.

Vrouwencomité toe tot het Nederlandse Vrouwen Comité. Vermeld zij in dit verband, dat in de vergadering van 27 november j.l. het A.R. Vrouwencomité besprak „De groeiende deelneming van de vrouw aan het maatschappelijk leven”, het onderwerp, door het Nederlandse Vrouwen Comité aan de orde gesteld in verband met de viering van 150 jaar Koninkrijk.

Ledental

WAT het ledental betreft zijn de volgende cijfers beschikbaar (vóór 1960 is het aantal ongehuwde vrouwen niet apart geregistreerd):

	Totaal aantal leden waaronder:			totaal vr.
	geh. vrouwen	ongeh. vr.		
per 31 december 1956	95.041	1981	—	—
1957	97.186	1712	—	—
1958	99.340	2164	—	—
1959	99.613	2296	—	—
1960	97.980	2457	5841	8298
1961	98.544	3407	5875	9282
1962	100.643	3903	6252	10155

Hierop aansluitend nog enige gegevens. In het Centraal Comité is het aantal vrouwen tot drie uitgebreid. Sinds 1956 zaten er twee vrouwen in het Centraal Comité. In het bestuur van het Algemeen Organisatie Comité, de Organisatie Commissie heeft eveneens een vrouw zitting. Het College van Advies telt momenteel vier vrouwen. Het hoofdbestuur van de ARJOS heeft twee vrouwelijke leden.

Plaats en taak

MET het voorgaande is in hoofdtekken — deze bijdrage mag slechts een beperkte omvang hebben — de geschiedenis van de vrouw in de A.R. Partij weergegeven. Duidelijk blijkt, dat in het algemeen en landelijk gezien door de vrouwen een goede plaats wordt gezocht en ook een ruimere plaats wordt gegeven.

De vrouw, die na de oorlog eigenlijk eerst door de partij is „ontdekt”, wordt in de partij steeds meer gewaardeerd. Regionaal blijkt dit als regel ook het geval te zijn. Uit de jaarverslagen van de Kamercentrales over de jaren 1959 tot en met 1962 blijkt, dat steeds meer belangstelling bestaat in de Kamercentrale-besturen voor het werk der vrouwen, waarin, zoals uit de hiervoor reeds aangehaalde besprekingen in het A.R. Vrouwencomité bleek, een of meer dames zijn opgenomen.

In bijna elk gewest laat het Provinciaal Comité of de Kamercentrale zich bijstaan door een damescomité, waarvan de leider zowel in het regionale partijbestuur als in het nationale A.R. Vrouwencomité zitting heeft.

Samenvattend kan gezegd worden, dat de A.R. vrouwen haar taak niet vervullen door middel van een geheel aparte vrouwenorganisatie, maar als volwaardig geïntegreerd in een politieke partij, waarin plaats is voor mannen en vrouwen samen.

Het doel, in algemene richtlijnen weergegeven, is:

a. de vrouwen haar staatkundige roeping te doen verstaan, haar vertrouwd te maken met beginselen en doelstellingen van de A.R. Partij en haar in contact te brengen met de plaatselijke A.R. kiesvereniging en met de eventuele plaatselijke A.R. vrouwenclub, welke onder verantwoordelijkheid van het bestuur der kies-

In het kader van de herdenking van 150 jaar Koninkrijk besloot het Nederlandse Vrouwen Comité een bijdrage te leveren. Een onderdeel daarvan is, dat de Vrouwenorganisaties in kort bestek haar geschiedenis schrijven over de periode van 1945 tot heden.

Derhalve treft u hier een artikel aan over de vrouw in de A.R.-Partij in de genoemde periode.

vereniging kan worden opgericht en ten doel heeft te bevorderen — voorzover dat nog niet het geval is — dat de vrouwen deelnemen aan het werk der kiesvereniging;

b. te bevorderen, dat vrouwen, die krachtens haar maatschappelijke positie daartoe in staat en overigens daartoe be-

reid zijn, actief medewerken op politiek terrein, o.a. met betrekking tot sociale en maatschappelijke onderwerpen;

c. binnen het kader van de voorlichting, welke door de partij aan haar leden wordt verstrekt, speciaal aandacht te geven aan de staatkundige voorlichting van de (on)gehuwde vrouw.

Deze doeleinden vragen bij de voortduur de blijvende aandacht op landelijk, regionaal en plaatselijk niveau in samenwerking met en onder auspiciën van de desbetreffende partij-organen.

Landelijk zal het werk regelmatig de aandacht hebben in het Centraal Comité, mede door de vrouwelijke leden van dit comité.

Regionaal gebeurt hetzelfde in de besturen van de Kamercentrales, welke ieder een lid (spoedig twee leden) van het A.R. Vrouwencomité aanwijzen. De Kamercentrales houden hierover weer contact met de onder hen ressorterende Statencentrales.

De besturen der kiesverenigingen hebben zich eveneens over het activeren van de vrouwen te beraden, wat uiteraard het best tot zijn recht komt indien een of meer vrouwen lid van die besturen zijn, zoals gelukkig steeds meer het geval wordt. Zo is er juist in dit kader de beste gelegenheid tot het leggen van persoonlijke contacten met vrouwen.

Na enige aarzeling is de vrouw in de A.R. Partij „ontdekt”. Nu dit eenmaal het geval is mag een vrij snelle ontwikkeling verwacht worden van voortzetting van deze tendens. Het besef is groeiende dat op politiek terrein mannen en vrouwen elkaar evenzeer nodig hebben als in de private levenssfeer.

Samenspel

IN 1955 schreef Maurice Duverger in een publikatie van de UNESCO „The political role of women”, dat het tekort van deelname van de vrouw moet gezien worden als een rijpingsproces, dat nog niet is voltooid, en waarbij zowel de vrouw die zich op politiek terrein gaat bewegen, als de man, die haar in dit tot voor kort volkomen mannelijk milieu ontmoet, moet leren openstaan voor wederzijdse aanpassing, waardoor vruchtbare samenwerking eerst mogelijk wordt.

De schrijver wijst op het gevoel van „bedreigd” te zijn bij de man, wat eerst moet verwerkt, omdat nu eenmaal iedere plaats die de vrouw bezet op staatkundig terrein, de indruk wekt te gaan „ten koste” van een man. En op dit terrein is bij mannen onderling de concurrentie al bijzonder fel, van hoog tot laag. Door dat stadium, waar men kennelijk overal door heen moet, of reeds door heen gegaan is, beginnen wij aardig heen te komen.

De juiste harmonie zal beter verwezenlijkt kunnen worden naarmate wij als mannen en vrouwen oog hebben voor de diepere dimensie van de aan de manlijke en vrouwelijke mens tezamen door God gegeven cultuurofdracht, waarvan in onze tijd de politieke verantwoordelijkheid een wezenlijk deel uitmaakt. En het samenspel zal soepeler verlopen naarmate persoonlijke aspiraties aan beide zijden ondergeschikt worden gemaakt aan de dienst aan de hoge doeleinden van het gemeenschappelijk streven enerzijds, en anderzijds eveneens aan beide zijden nog vaak sluimerende belangstelling en verantwoordelijkheidsbesef ontwakent.

F. T. DIEMER-LINDEBOOM

- 1) Men zie blz. 58 e.v., Man en vrouw in het volle leven.
- 2) Op de Deputatenvergadering van dat jaar werd het besluit van 1921 ingetrokken. Vgl. ook het rapport van de Commissie inzake het vraagstuk van de verkiesbaarheid van de vrouw voor de vertegenwoordigende politieke lichamen, uitgebracht in 1949, alsmede het daaraan toegevoegde Rapport der Commissie 1920/1921.
- 3) Vgl. ook „De vrouw in de Nederlandse politiek”, dr. Jacqueline C. Schokking, 1958, blz. 173.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

Vraagt uw bakker naar

**TARVO-
BROOD**

Uw bakker
Uw dokter

UIT PERS EN PERIODIEK

Reacties op het VARA t.v.-programma

Het t.v.-programma van de VARA „Zo is het toevallig ook nog eens een keer” heeft vrijwel in de gehele pers scherpe afkeuring gekregen. En terecht. Wat op zaterdagavond 4 januari gepresenteerd werd, grenst aan het ongelofelijke.

Om hun lezers dienaangaande goed te informeren, hebben de meeste dagbladen elkaars commentaren opgenomen. Wij willen in deze rubriek volstaan met enkele hoofdartikelen en uitspraken van diverse personen weer te geven.

Dr. O. Jager zegt van dit VARA-programma in een vraaggesprek met de Telegraaf o.a.:

Studenten, die volgens Wim Kan nu eenmaal ruiten ingooien bij gevestigde maatschappijen — waarvan zij later commissaris hopen te worden — kunnen onder elkaar termen gebruiken, die door brave kerkgoers alleen maar als spot zouden kunnen worden opgevat, terwijl ze toch niet als spot zijn bedoeld.

Maar een televisie-uitzending stelt andere eisen dan een speech op een sociëteit. En wanneer men totaal geen rekening houdt met hen voor wie de woorden van Jezus eten en drinken zijn, handelt men niet christelijk, niet humaan, niet humoristisch, niet sociaal en niet beschaafd.

De schrijver Harry Mulisch is in het Handelsblad een andere mening toegeedaan:

Het programma „Zo is het...” behoort met de Deltawerken, het Concertgebouworkest en Amsterdam tot de weinige dingen, waardoor Nederland bestaansbaar is voor het aangezicht van de wereld.

Het Vrije Volk gaf ook een commentaar:

Het VARA-programma „Zo is het toevallig ook nog eens een keer” heeft de bedoeling opzien te baren. Met de uitzending van zaterdagavond is men daar bijzonder goed in geslaagd. Er is een storm van verontwaardigde reacties losgebroken over een onderdeel, dat — nimmer wij aan — niet de bedoeling had te kwetsen, maar het duidelijk wel heeft gedaan.

Uitgaande van de veronderstelling, dat „de eredienst van het televisiebeeld” is geschreven door een oprecht verontwaardigd auteur, Jan is toch voorbij gezien, dat de bijbel voor miljoenen een heilig boek is, dat het Onze Vader voor deze miljoenen iets is, waarvan men onder alle omstandigheden moet afbliven.

Het gunstigste uitgangspunt is, dat de VARA voor een goede bedoeling de verkeerde vorm heeft gekozen. Wij zijn er niet tegen, dat een programma aanstoot geeft, dat er onrust wordt veroorzaakt in een soms wat gezapige samenleving. Wij zijn er beslist tegen, dat er gekwetst wordt, ook al is dat onbedoeld.

„Zo is het” heeft zonder twijfel lofwaardige intenties. De VARA zal er zich op moeten bezinnen of deze intenties door een onjuist normbesef niet worden doorkruist.

Wat overigens de toon van veel kritiek betreft: de meute is weer los.

In hetzelfde blad, waarin geschreven wordt over „de meute is weer los”, verscheen ook een ingezonden stuk van dr. J. J. Buskes:

Profanie

Wie bijbelwoorden en het Onze Vader transposeert in een satirisch programma, zoals de ploeg van Herman Wigbold het zaterdagavond deed, moet goed weten wat hij doet. Ik ontken niet, dat hier mogelijkheden liggen, maar wie probeert deze tot werkelijkheid te maken — Multatuli heeft het geprobeerd — speelt een hoog spel met risico's, van welke deze ploeg blijkbaar geen flauw vermoeden heeft gehad. Laat men mij niet komen aandragen met goede bedoelingen. Niet wat men bedoelt, maar wat men presenteert en hoe men het presenteert, is beslissend, waarbij ik niet alleen aan de voordracht maar ook aan de uitbeelding denk.

De oude joodse profeten zijn tegen afgoderij te keer gegaan met woorden, die een mens door merg en been gaan en de afgodendienaars wild maakten. Aangezien ook wij, christenen, nog altijd stikken in afgoderij, moeten wij van deze profeten veelal niets hebben. Het officiële christendom is in de regel over profeten verontwaardigd. Het heeft de profeten uitgeworpen en hun het woord ontnomen. Met opzet zeg ik dit, om te voorkomen, dat men mij komt vertellen, dat het weer het officiële christendom is, dat op zijn tenen getrapt en daarom verontwaardigd is.

Van een profetische gezindheid was zaterdagavond niets te ontdekken. Wat profetisch recht van bestaan heeft —

ondanks alle protesten — wordt zonder profetische gezindheid tot profanie, grenzend aan het godslasterlijke. Bewust zeg ik: grenzend aan! Godslastering is geen kleinigheid. Daartoe acht ik de ploeg van Wigbold niet in staat. In tweemaal opzicht niet. Dat bedoelden ze niet, maar daartoe zijn ze ook niet groot genoeg van formaat. Daarom werd het een vrij grof en smakeloos

Synode vraagt VARA zendtijd

LUNTEREN (ANP) De generale synode van de Gereformeerde kerken, in Lunteren bijeen, zegt in een brief aan het VARA-bestuur, het op prijs te stellen wanneer zij in een TV-uitzending van deze omroepvereniging haar gevoelens over het laatste programma „Zo is het...” uiteen te mogen zetten.

geval. Van wezenlijke satire en wezenlijke humor was geen sprake.

Wie zo met bijbelwoorden en het gebed wenst om te springen, grijpt heel hoog, maar we kwamen in dit geval heel laag terecht. Laat het ons zo geen éne keer meer toevallen.

Heilige huisjes behoeven niet ontzien te worden, maar met centrale woorden uit de bijbel en met het gebed moet men liever geen spelletje spelen. Wat men mij als christen aandoet is niet zo belangrijk, maar wat men de bijbel en het Onze Vader aandoet vind ik rondweg een schandaal. En als men het bekrompen van mij vindt, dat ik over onaanvaardbare profanie, grenzend aan het godslasterlijke, spreek, goed, laat ik dan spreken over kwaajongens, die met rotjes werken. Hebben ze nu hun zin, nu hun rotjes in mijn mond terecht zijn gekomen en mij innerlijk bezeerd hebben? Wat willen ze eigenlijk?

De Telegraaf schreef in een hoofdartikel o.a.:

En hoe rijmt de socialistische omroep deze uitzending met de gedachte van de doorbraak, die inhoudt, dat politiek en religie niets met elkaar uitstaande hebben?

Onder de titel „Treurende VARA” schrijft het Fries Dagblad:

Het dagelijks bestuur van de VARA betreurt, dat de uitzending van zaterdagavond voor de televisie aanleiding heeft gegeven tot misverstanden. Zelfs tot ernstige misverstanden. Want ziet u, de uitzending was zo nobel bedoeld. Zij bedoelde, de mensen te cureren van hun materialisme. En daarom werden de woorden des Heren gebruikt om de mensen te leren, hoe verkeerd het is, de beelden te aanbidden.

Onze lezers zullen het met ons eens zijn, dat zulk een verontschuldiging kant noch wal raakt. Niet alleen en niet allereerst, omdat deze zo nobele bedoelingen dan wel op een vreemde wijze waren verhuuld.

Ook niet, omdat de inleiding dan sloeg als een tang op een varken. Over kerken, die na het kerstfeest, weer leeg zijn enz. ook niet, omdat de uitzending kennelijk werd „gebracht” als een spot-tende imitatie van een Christelijke dagsluiting.

Maar allereerst en bovenal, omdat hier het Woord des Heren op een verschrikkelijke wijze werd misbruikt.

Wanneer de VARA geintjes wil maken, zelfs als het met nobele bedoelingen zou zijn, dan dient deze omroep van de Bijbel af te blijven. Van de Woorden van Christus af te blijven. Van het gebed, dat Hij ons heeft geleerd, af te blijven.

En dan niet, omdat er dan misverstanden ontstaan. Ook niet, omdat personen, die het niet goed begrijpen, wat de VARA bedoelt, er aanstoot aan kunnen nemen, omdat zij dan ménen, dat een loopje wordt genomen met wat hun heilig is.

Want het gaat niet om wat bepaalde mensen of groepen van mensen er van denken. Het gaat niet om gekwetste gevoelens.

Het gaat om misbruik van het heilige, niet van wat sommige mensen heilig is. In die subjectieve sfeer ligt het niet. Het gaat niet om de gevoelens van andersdenkenden.

Het gaat om de eerbied voor het Woord van Hem, die de Heilige is, onafhankelijk van de vraag, of velen of weinigen dat erkennen en er rekening mee willen houden. Wat de VARA deed en niet betreurt, dat was het „opheffen van het heilige tot de ijdelheid”. Zij, die de Bijbel kennen, weten wat

dat betekent. Het komt voor in het derde gebod. Daar is sprake van het opheffen van Gods Naam tot het ijdele, het lege, het profane. Wanneer de VARA alleen maar misverstandent beurt, en het gebruik van de Bijbel op de wijze, zoals geschiedde, minder gelukkig vindt, zoals de verantwoordelijke bestuurder heeft verteld, omdat mensen er aanstoot aan kunnen nemen, dan heeft zij er weinig van begrepen, wat in het geding was. Het diepe, bewegende verzet in hun gevoelens gekrenkt vonden, maar die merkten, dat er een zondig spel werd bedreven met de woorden van Hem, die niet onschuldig zal houden, wie zijn naam ijdelijk gebruikt.

Omdat het verzet gaat tegen dit zondig spel, is het kletspraat, om de zaak te bagatelliseren tot een misverstand.

Door zulk een treurende spreken over misverstandent heeft het bestuur van de VARA het alleen maar erger gemaakt.

Er was geen misverstand. Wij hadden best begrepen, waar het om ging. En wij hebben het gnuivend lachen van het publiek, dat voor het applaus moest zorgen, ook helemaal niet misverstaan. En wij geloven, dat zulks bij niemand, die de knop omdraaide, toen hij merkte, waar het om ging, het geval is geweest.

En tenslotte het commentaar van De Rotterdammer:

De wal heeft het schip gekeerd. De ergerlijke spot van de televisieknepen is afgestuit op het verontwaardigd protest van miljoenen. En thans zit men met het verdriet. Ook de pers is vrijwel unaniem afwijzend.

Wat de bedrivers nu doen is zich verbergen achter hun verbazing. Dat is laf. Zij wisten wat zij deden. Wie de uitzending hebben gehoord weten hoe er in de zaal zelf van de uitzending werd gegnuifd. Daar was niets te bespeuren van mededogen met de mensheid die zich zou overgeven aan de religie van de beeldbuis; daar was alleen goedkope vreugde om het schandaal dat werd verwekt.

Een schandaal overigens dat geheel past in dit programma, zoals het in het algemeen reeds is van een opmerkelijke banaliteit. Er rijzen hier wel vele vragen.

Zo: hoe staat het met de samenwerking tussen de omroeporganisaties; welk verweer denkt men nog te hebben tegen commerciële televisie; hoe staat het met het aantrekken van de

juiste krachten; hoe wordt deze krachten het nodige besef bijgebracht die de enorme verantwoordelijkheid die de hantering van dit medium betekent.

Wart dit laatste is toch wel in sterke mate in het geding; de televisie is een ontzagwekkend medium, iets waaraan de stormachtige ontwikkeling die zij heeft doorgemaakt ons niet mag doen voorbijzien.

We staan hier voor een splitsing van wegen; zal dat medium een gebruik krijgen als met zijn betekenis in overeenstemming; of zal het worden tot een flodderachtige zaak met platvloers en ergernisgevend vermaak.

Ons volk is eens weer gewaarschuwd; het heeft gelukkig gunstig gereageerd.

Wat zeggen nu de medewerkers van „Zo is het...” en de verantwoordelijke personen van de VARA over de vele reacties?

In De Telegraaf en Het Parool lezen wij het volgende:

Herman Wigbold (we moeten politiebescherming aanvragen):

„Ik heb overigens het gevoel dat er zich een groter aantal mensen achter het programma stelt, dan nu naar voren komt”.

Peter Lohr (verontwaardigd en verbaasd):

„Kijkers moeten die lange tenen kwijt”.

Mies Bouwman: „Ik kan best begrijpen, dat christenen geschokt zijn”.

G. K. van 't Reve: „Gesteld dat wij christelijke waarheden zouden willen aantasten, waarom zouden wij daartoe niet het recht hebben?”

Jan Blokker: „Er zijn echter blijkbaar ook in Nederland krankzinnigen, die opgezweept door de persberichten hysterische plannen maken”.

Rinus Ferdinandusse: „Ik zelf heb intussen mijn standpunt niet veranderd. Ik vind het een leuk programma en ben er enthousiast over”.

Joop van Tijn: „Ik vind „Zo is het...” een fijn programma, anders zou ik er niet aan meedoen en ik sta volkomen achter wat in dit programma gezegd is”.

De heer P. te Nuyl (Hoofd VARA-T.V.): „Bovendien realiseert de redactie-commissie zich heel goed waarmee men bezig is en men ziet de gevaren”.

De heer G. Stappershoef (plv. Hoofd VARA-T.V.):

„En de VARA stelt de eis van het niveau”.

Het woord is nu aan minister Bot. Wij wachten met belangstelling af.

Het televisievraagstuk in ruimer verband

De „motie-Kleywegt” beoordeeld door een medestander

DE brochure „Het televisievraagstuk in ruimer verband”, van de hand van mr. G. E. van Walsum, burgemeester van Rotterdam¹⁾, ontleent haar betekenis niet in de eerste plaats aan de „rechtvaardiging”, die de schrijver daarin probeert te geven voor zijn patronage van de stichting Televisie Nederland (T.V.N.). Hij had, naar hij schrijft, zelf wel begrepen, dat het steunen van deze stichting voor reclame-televisie, waarin de heer Zwolsman als gangmaker optrad, in de kring van de Partij van de Arbeid, waartoe hij behoort, weerstand zou opwekken.

Nu de partij hem officieel besispte wegens „het verlenen van steun aan een n.v. waarin grote kapitaalbelangen volstrekt lijken te domineren”, constateert mr. van Walsum „n beetje zuur”, „een afwijking op een bepaald punt van de partij blijkt meestal moeilijk te verwerken”.

Hij had slechts willen demonstreren „dat men niet per sé tegen een nationale omroep en televisie en tegen reclametelevisie behoefde te zijn om het op de P.v.d.A. te houden” en meent er aan te mogen herinneren „dat de partij zich in haar eerste urgentieprogramma na de bevrijding voor de nationale omroep heeft uitgesproken. „Dit is, schrijft mr. van Walsum, uit de latere programma's wel verdwenen, maar voor zover ik weet niet krachtens een uitspraak van de partij, waarbij dit standpunt met zoveel woorden werd veroordeeld”.

Het blijkt uit heel de inhoud van de brochure, dat mr. van Walsum zich ook in zijn optreden voor de Zwolsman-groep heeft laten leiden door de alles overheersende gedachte, dat het bestaan van de omroepverenigingen en hun wettelijk recht op zendtijd, zoals dit in 1930 werd vastgelegd door de volksvertegenwoordiging, hem een doorn in het oog is.

„Ik heb, zo schrijft hij, herhaaldelijk laten blijken dat naar mijn gevoel het

huidige omroep- en televisiebestel een belemmering is in het verzet tegen de verzuijing en daarom een verandering van de structuur van ons staatkundig leven tegenhoudt”.

Daarom wil mr. van Walsum de omroepkwestie zien in een ruimer politiek aspect.

De P.v.d.A. kan na de catastrofale achteruitgang van 48 op 43 Kamerzetels zo niet doorgaan. Wanneer men de aansluiting aan de traditie boven alles stelt — b.v. door zich achter de VARA te scharen — loopt men kans, dat men het contact met de actualiteit verliest.

Hij is daarom van mening „dat de P.v.d.A. zich ten doel moet stellen alle progressief gezinden te verenigen”.

Om de schade van de vorige verkiezingen in te halen, moet voorts niet worden geschroomd door wijziging van de Kieswet alle kleine partijen met één slag uit het parlement te verdrijven. „Waarom zou alleen ons met mathematische nauwkeurigheid tot in het extreme doorgevoerde stelsel van evenredige vertegenwoordiging democratisch zijn?”

Zou de Tweede Kamer een eventueel voorstel van de Regering in deze richting niet aanvaarden: dan maar Kamerontbinding.

Komt de Regering niet met zo'n voorstel, dan de grootste oppositiepartij maar.

„Zij heeft thans de handen vrij voor een doelgerichte en harde oppositie” en kan zelfs zo ver gaan haar steun niet te geven aan voorstellen, die van veel belang zijn, Joch waaraan mer om redenen buiten het voorstel gelegen steun kan onthouden. Het doet wat komisch aan de hoogdelachtbare schrijver na deze boutade te horen uitroepen: „ik zeg dit niet uit strijdust of radicalisme. Het gaat mij persoonlijk vrijwel in elk opzicht tegen de draad in”...

Nu zou men kunnen vragen: hoe komt mr. van Walsum er toch toe,

• Vervolg op pag. 9

Strijd om het Jordaanwater

• Vervolg van pag. 2

overgaan, water aan de rivier te onttrekken ter bevoeding van de afgelegen Negebwoestijn. De Amerikaan Johnston heeft al geruime tijd geleden getracht een plan uit te werken, dat de instemming van zowel Joden als Arabieren zou hebben. De Arabische landen hadden zich bij voorbesprekingen reeds met de belangrijkste onderdelen van dit plan verenigd, zodat het er op leek, dat een akkoord in zicht was. Maar politieke motieven brachten de Arabieren er toe, zich van medewerking aan dit project te onthouden. Want zij zijn nu eenmaal tegen het voortbestaan van de Joodse staat.

Meer Jordaanwater voor Israël betekent meer mogelijkheden voor deze jonge staat om zijn totale bevolking zo vlug en zo sterk mogelijk te doen toenemen. En een grotere bevolking betekent een krachtiger samenleving, die nog moeilijker dan thans het geval is onder de voet kan worden gelopen. Er valt met de Arabieren dan ook niet te praten.

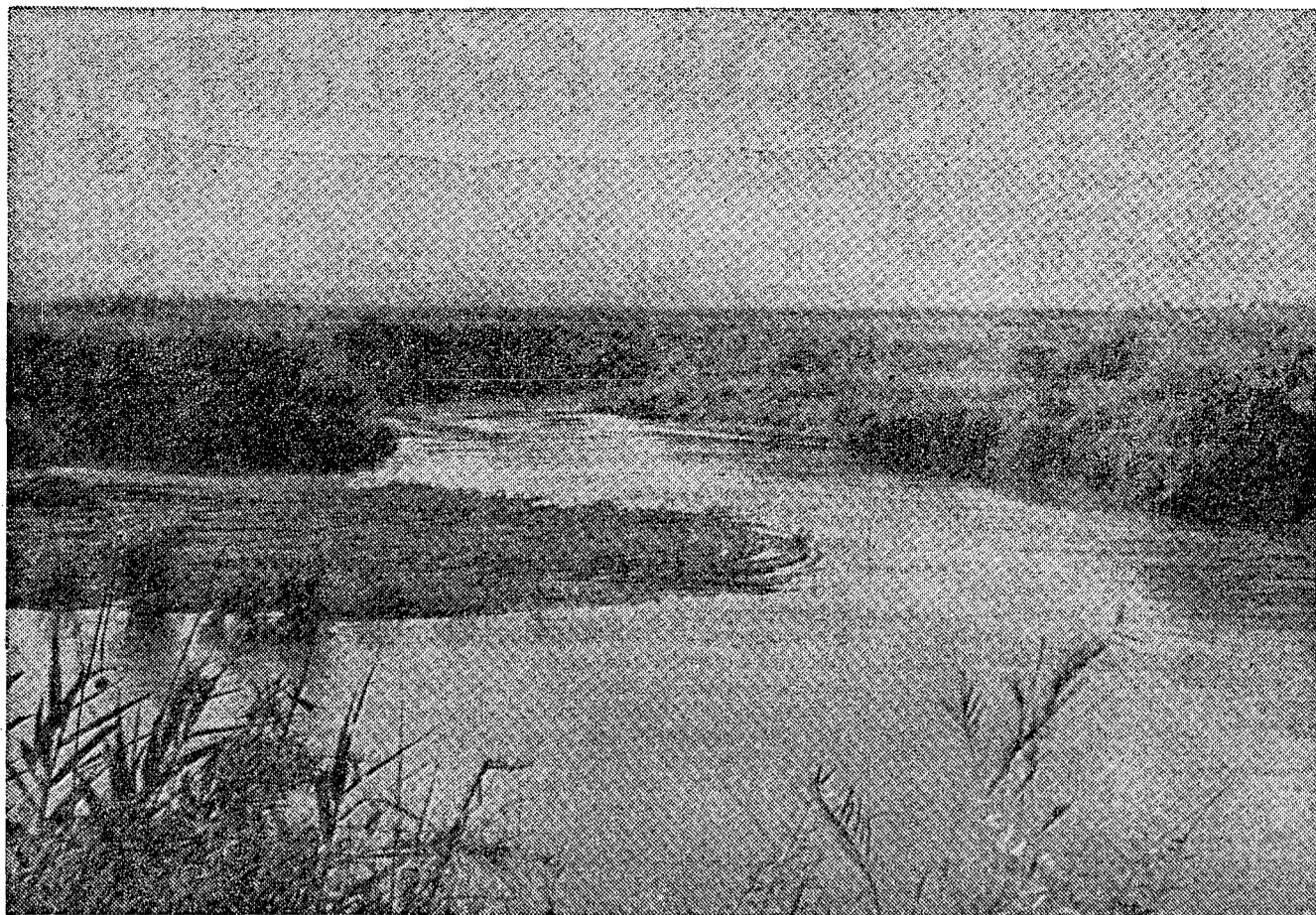
Dreigement

De regeringen in verschillende Arabische landen hebben al enige tijd geleden laten weten, dat zij maatregelen zullen nemen om te voorkomen, dat Israël zijn plannen ten uitvoer brengt. De stafchefs van elf dezer landen zijn al in Cairo bijeen geweest om te praten over de wijze, waarop het militaire probleem het best kan worden opgelost. Of was het een schijnvertoning om Israël angst aan te jagen en de westelijke mogendheden er van te overtuigen, dat zij er goed aan zouden doen, Israël te weerhouden van stappen, die tot een oorlog in het Midden-Oosten zouden kunnen leiden? Het feit, dat niemand zich er bijzonder druk over heeft gemaakt, ook niet in Israël, is er wellicht aanleiding toe geweest, dat president Nasser van Egypte in Cairo een nieuwe conferentie heeft georganiseerd, waaraan door vrijwel alle Arabische landen zal worden deelgenomen.

Ook hier valt moeilijk te onderscheiden, of we opnieuw te maken hebben met een demonstratie, met machtsvertoon, of dat het de Arabische landen ernstig is geworden en zij vastbesloten zijn, het omleiden van de Jordaan als een „casus belli” aan te grijpen en de vernietiging van de Joodse staat na te streven. Beschikt Nasser wellicht over wapens, waarmee hij de Israëliërs kan overrompelen?

Alleen geweld

Alleen door middel van een oorlog kunnen de Arabische landen proberen, de uitvoering van de Israëlische plannen te verhinderen. Op andere wijze kunnen zij geen verandering brengen in het feit, dat de twee door de natuur gevormde reservoirs van de Jordaan, het Hoelé-meer en het Meer van Galilea, zich op Israëlisch territorium bevinden. Ook voor de Arabische landen, die

De Jordaan is geen grote rivier, maar het water dat er door stroomt is van bijzonder grote betekenis voor de gebieden, die het zonder water moeten stellen.

geen olie hebben, is de Jordaan van groot belang. Door de verdeling van Palestina in 1948 kwam weliswaar driekwart van de bronnen van de rivier op Arabisch grondgebied te liggen, maar de belangrijke reservoirs kwamen in handen van de Joden. De Arabieren hebben nog getracht, het leven in het grensgebied ondraaglijk te maken om op deze wijze te verhinderen, dat Israël op grote schaal gebruik van het Jordaanwater zou maken. Maar dank zij de moed en het doorzettingsvermogen van deze pioniers van het nieuwe nationale tehuis is deze opzet niet gelukt.

Israël gaat door. Totdat het er in slaagt, een goedkoop systeem te ontwikkelen voor de zuivering van zee-water, zal het zich nog met Jordaanwater moeten behelpen. En zolang blijft de dreiging bestaan, dat de Arabieren met een belangrijk argument in handen de Israëliërs naar het leven zullen staan.

Argumenten

Dit argument is n.l., dat het tegen de internationale gewoonte en vermoedelijk ook tegen het internationale recht indruist, dat een oeverstaat water afleidt van een grensrivier, zonder dat het daartoe toestemming heeft verkregen van de andere oeverstaten en dit water dan nog buiten het gebied laat vloeien, waar het aan de rivier wordt onttrokken. Daar stelt Israël tegenover, dat dit Arabische argument niet steekhoudend is, omdat Israël wil beloven, niet meer water aan de Jordaan te zullen onttrekken, dan hun in 1955 volgens het plan van de Amerikaan Johnston werd toegewezen, maar welk plan door Arabische tegenwerking niet kon worden uitgevoerd. Daar komt nog bij, dat Jordanië zelf een heel slecht voorbeeld heeft gegeven en een „precedent van unilaterale actie” heeft

geschapen, door water aan een van de zijrivieren van de Jordaan, de Yarmoek, te onttrekken.

Ook voor deze opmerking valt heel veel te zeggen. Maar waterrechten spreken in het Midden-Oosten nu eenmaal tot de verbeelding van de bevolking en er behoeft dus geen kunstmatige aanwakking van vijandschap te zijn om een crisis te laten uitbreken, wanneer Israël inderdaad zijn grootscheepse plannen gaat uitvoeren.

Verenigde Naties

De Londense Times is blijkbaar bevreesd, dat de Arabische landen het menen als zij zeggen, dat het afleiden van Jordaanwater naar de Negebwoestijn voor hen een „casus belli” zal zijn. Het waarschuwt onlangs voor de gevolgen van een dergelijke oorlog in het Midden-Oosten en pleitte voor het inschakelen van de Verenigde Naties, die uitgewerkte plannen ter beschikking hebben om op vrij eenvoudige wijze een oplossing van het in de kiem staande conflict te bewerkstelligen. Het is echter de vraag, of de Verenigde Naties hier iets kunnen uitrichten. Wanneer de volkerenorganisatie zich met deze kwestie gaat inlaten, moet zij zich realiseren, dat zij over zeer beperkte mogelijkheden beschikt. De enige mogelijkheid is eigenlijk het richten van een verzoek tot Israël, zijn plannen met het Jordaanwater niet uit te voeren.

Maar zulk een daad zou niet als een wijs beleid aangemerkt kunnen worden, omdat het de Arabische landen zijn, die weigeren met Israël over het verdelen van het Jordaanwater te onderhandelen en Israël toegezegd heeft, niet meer water te zullen gebruiken dan het op grond van het Johnstonplan toegewezen zou hebben gekregen. Hoog-

stens zouden de Verenigde Naties er op toe kunnen zien, dat deze grens niet wordt overschreden.

Afwachten

Of het met een Arabische actie tegen Israël zo'n vaart zal lopen, moet overigens nog worden afgewacht. In een Egyptisch tijdschrift is onlangs gezegd, dat Egypte er niet aan denkt, het omleiden van het Jordaanwater aan te grijpen om oorlog te gaan voeren tegen Israël. Het zou zich het recht willen voorbehouden, het uur van de definitieve beslissing zelf te bepalen. In elk geval zou er geen oorlog tegen Israël worden ontketend, als eerst niet de Arabische eenheid een feit zou zijn geworden. Egypte zou deze houding hebben aangenomen, omdat het er van overtuigd is, dat er in de Arabische landen pogingen in het werk gesteld worden, Egypte in een militair avontuur te storten, waarvan zij hopen, dat in het nadeel van dit land zal eindigen. En omdat dit artikel niet werd veroordeeld, neemt men nog steeds aan, dat dit het standpunt van Nasser is.

Het is moeilijk, hier een juiste conclusie te trekken. Het kan Nasser's bedoeling zijn, de Israëliërs in verwarring te brengen. Het is mogelijk, dat de Egyptische president presse wil uitoefenen op Arabische leiders, die hem nog steeds de weg naar de macht in de Arabische wereld versperren. En het is ook niet uitgesloten, dat het blad uit de school heeft geklapt. De toekomst zal het ook hier moeten leren. db

Het televisievraagstuk

• Vervolg van pag. 8

zich aan zulke uitschieters over te geven bij een beschouwing over het televisievraagstuk? Zelf schrijft hij: „ik ga niet zover, dat ik zou willen stellen, dat de houding van de P.v.d.A. ten opzichte van de televisiekwestie van invloed is geweest op de nederlaag bij de verkiezingen. Ik zou dat niet waar kunnen maken”.

Maar hij kan het Schibboleth van de „verzuiide” omroep eenvoudig niet kwijt raken en schrijft daarom: „Wanneer de P.v.d.A. zich anders en duidelijker had opgesteld, zou dat invloed op de verkiezingsuitslag kunnen hebben gehad, omdat dan manifesteerd zou zijn, dat de P.v.d.A. niet terwille van de VARA het omroep- en televisiebestel in bescherming nam”.

En... „dit punt blijft ook verder van belang bij het bepalen van het beeld, dat velen zich van de P.v.d.A. zullen vormen. Dat geldt aanstands al in de pacificatiecommissie, maar straks ook wanneer de in uitzicht gestelde radio- en televisiewetgeving in de Kamers aan de orde komt. „Naar mijn mening”, aldus nog steeds mr. Van Walsum, „hangt het vertrouwen dat men zal stellen aan de P.v.d.A. om de leiding te nemen van het streven naar vernieuwing van het politieke leven daarvan af”.

Men moet deze brochure eigenlijk op

Hebreeuwse wijze lezen: van achteren naar voren.

Dan worden ook voorgaande pagina's duidelijk.

Ook de kreet: „Ik zou de dag zegenen, waarop als primeur in Het Vrije Volk het bericht zou verschijnen, dat de VARA besloten had tot liquidatie over te gaan, zodra de volksvertegenwoordiging zal besluiten tot invoering van een algemeen omroep- en televisiebestel”.

Interessant is in dit verband de opmerking, dat de Stichting T.V.N. „mede de stoot heeft gegeven tot de motie-Kleywegt”.

Omdat deze motie-Kleywegt — waarvan de behandeling zoals men weet is opgeschort — nog zal worden behandeld, is het goed aandacht te geven aan hetgeen de heer Van Walsum hierover zegt.

„De motie wil zo spoedig mogelijk een wetsontwerp, dat criteria stelt, waaraan de nieuwe gegadigden moeten voldoen. Verder spreekt zij uit, dat het gewenst is in het televisiebestel een grote mate van samenwerking tussen alle tot uitzending gemachtigden te realiseren onder een overkoepelend orgaan, waarin andere culturele en maatschappelijke organisaties moeten worden ingeschakeld en eigen zendtijd moeten krijgen teneinde ook zelfstandig televisieprogramma's te kunnen maken”.

Mr. Van Walsum acht deze motie

„een belangrijke stap in de goede richting”, mits men het eens kan worden over de criteria, die moeten gelden voor toelating van nieuwe zendgemachtigden. „Het ergste zou zijn, dat men de nieuwe gegadigden zou dwingen in het bestaande patroon en aan hen de eis zou stellen, dat zij een minimum aantal „leden” achter zich moeten hebben”.

Hier wordt duidelijk wat de heer Van Walsum en misschien ook de heer Kleywegt bedoelen: het stelsel van omroeporganisaties gesteund door vrijwillig zich daartoe verenigde leden, moet worden vervangen of uitgehold door een stichtings-creatuur waarin moderne regenten uit de culturele en maatschappelijke organisaties de toon aangeven in het „overkoepelend” orgaan.

Misschien het oude ideaal uit de eerste periode na de bevrijding, waaraan de heer Thomassen herinnerde in het kernnummer van „Je Maintiendrai” 1945?

Het ging toen bij de poging om het personalistisch socialisme ingang te doen vinden in ons volk om twee methoden: de overrompeling en het overleg.

„Over die beide heeft men gedacht en eigenlijk de eerste willen toepassen met pers en radio en regeringspropaganda” onthulde de tegenwoordige (rode) burgemeester van Enschede.

De heer Tilanus zei terecht, toen dit punt in het Kamerdebat werd aangesneden: „wij houden niet van dergelijke methoden en hebben het spoedig „door”.²⁾

Wanneer ook in ons verwante kring wel de leuze wordt aangeheven „vóór alles de VARA weg”, is het goed zich te realiseren, dat men beter te maken kan hebben met socialistische propaganda, die zich als zodanig aandient in een omroeporganisatie, die steunt op het democratisch recht zich daartoe te verenigen, dan overrompeld te worden door nieuwe organisatievormen die zo enthousiast door mr. Van Walsum worden begroet en waarvan hij blijkbaar verwacht, dat de P.v.d.A. er mee uit de impasse zal geraken.

Wie een „algemene” omroep nog niet „algemeen” genoeg vindt; wie nieuwe vormen van geestelijke beïnvloeding van ons volk wenst en daarvoor voldoende steun krijgt, zal in een nieuwe Omroepwet de mogelijkheid moeten vinden zich tot het volk te richten.

De legende van het „monopolie” zou dan naar het rijk der... legenden worden verwezen. Maar de brochure van mr. Van Walsum geeft alle aanleiding om gewaarschuwd te zijn tegen het politieke streven van de doorbraak, dat daarin wordt onthuld. G. H. Hoek

1) Uitg. Van Gorcum, Assen.

2) Men vindt dit in de „Schets ener parlementaire geschiedenis van Nederland”, deel V, pag. 37.

Aandacht voor Kurt Schmücker

de opvolger van Erhard
aan Economische Zaken

NU moet u eens horen, wat de „boss” te zeggen heeft”, zei een jaar of vier geleden de CDU-er Schmitz tegen bondskanselier Adenauer. Die „boss” was zijn partijgenoot Kurt Schmücker, een van de „coming men” in de Westduitse Bondsdag. Adenauer kon het woord „boss” niet erg waarderen, zei dat hij Schmücker voor een geboren democraat hield en niet voor een partijganger, maar zei toch: „Na, dann lasst den Boss mal reden!” Schmücker was toen al (hij werd op 10 november 1919 geboren) een invloedrijke figuur in de CDU. Later zou hij een van de eersten zijn, die Adenauer openlijk durfde tegenspreken en tenslotte definitief de weg voor Erhard naar het palais Schaumburg zou banen, waar de kanselier van de Bondsrepubliek Duitsland zetelt.

HET is bekend, dat Erhard nooit van plan is geweest, Kurt Schmücker, met wie hij toch bijzonder goed kon opschieten, voor te bestemmen als zijn opvolger als minister van economische zaken, als hijzelf kanselier mocht worden. Hij gaf om begrijpelijke redenen de voorkeur aan Westrick, die hem zolang als staatssecretaris terzijde had gestaan. Westrick was een figuur, die van de ene dag op de andere de leiding van Erhard zou kunnen overnemen, omdat hij uitermate deskundig kon worden geacht. Maar de Bondsdagfractie van de C.D.U., die een belangrijke stem had in beslissingen over de samenstelling van het nieuwe Westduitse kabinet, voelde er niets voor, een „vakminister” aan Economische zaken te benoemen. Zij stond er op, dat er een sterke politieke figuur op deze post zou worden geplaatst, die in het kabinet Erhard zijn stem ook in andere dan economische aangelegenheden zou kunnen verheffen.

ERHARD heeft gevolg gegeven aan deze wens van de fractie. Men mag zelfs aannemen, dat hij het beslist niet met tegenzin heeft gedaan. Dit neemt niet weg, dat de benoeming van Schmücker toch een merkwaardig geval is. Hij is nl. lang niet zo deskundig op het gebied van economische kwesties, als Erhard, Westrick, Blessing en Hellwig, die stuk voor stuk het „vak” beter verstaan. En er wordt dan ook in Bonn beweerd, dat er nogal wat hoge ambtenaren zijn geweest, die na het vertrek van Erhard naar de Bondskanselierij om overplaatsing hebben verzocht naar een ander ministerie. Dit maakt echter weinig indruk op Schmücker, de man van het kleine bedrijf, die de kunst verstaat om in alle opzichten zichzelf te blijven. Dat is vooral bij de debatten in de Bondsdag gebleken. Als men trachtte hem met een grote kennis van zaken te overbluffen, antwoordde hij langs zijn neus weg, dat hij er niet aan dacht, zijn politieke mening te wijzigen op grond van schijnbaar grotere deskundigheid van anderen.

SCHMÜCKER komt uit Löningen in het zuiden van Oldenburg. Hij bezocht verschillende scholen, voordat hij op 16-jarige leeftijd in de geheimen van het boekdrukkersvak werd ingewijd. Toen hij 19 was nam hij al de plaats in van zijn vader, die was overleden toen Kurt nog in een van de eerste klassen van het gymnasium zat. Het overlijden van zijn vader was er oorzaak van, dat hij niet de academische opleiding kreeg, die voor hem leek te zijn weggelegd. De drukkerij van de familie moest een nieuwe leider hebben en dus moest de jongeman al vroeg, geheel omschakelen. Enkele jaren werkte hij nog mee aan de redactionele verzorging van de „Oldenburgische Nachrichten”, die op de persen van het familiebedrijf werd gedrukt, totdat dit blad door Goebbels werd verboden. Kurt moest in militaire dienst en in 1940 was het zelfs zo ver, dat het bedrijf moest worden gesloten. Na de oorlog steeg de ster van Schmücker snel, vooral omdat hij in het gebied van Oldenburg bijzonder populair was.

VOORDAT hij tot minister werd benoemd, maakte hij deel uit van belangrijke commissies van de Bondsdag en van de CDU. Zo was hij plaatsvervangend fractieleider in de Bondsdag, woordvoerder van de CDU in kwestie betreffende de economische politiek. En achter de schermen was hij een van de voornameste regisseurs bij het naar voren schuiven van Erhard als opvolger van Adenauer, toen het voor Erhard een kwestie van er op of er onder was geworden.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(13)

Ik was verward en bang. Wat moest dit allemaal betekenen? Vastbesloten om de oorzaak te vinden van deze raadselachtige en angstaanjagende toestand bleef ik doorlopen totdat ik bij de oostelijke kamer kwam, die ik binnenging. Daar wachtte mij een afschuwelijke scène. Voor mij stond een katafalk waarop een lijk lag in doodsgewaad. Er omheen stonden soldaten op wacht en de kamer was vol mensen. Sommigen keken bedroefd naar het lijk, waarvan men het gezicht had bedekt en anderen hielden hartverscheurend.

„Wie is er dood in het Witte Huis”, vroeg ik een van de wachten.

„De president”, antwoordde hij. „Hij werd gedood door een sluipmoordenaar”.

Daarop begonnen de mensen in de kamer luidkeels te jammeren, waardoor ik plotseling wakker werd. Ik kon niet meer slapen die nacht en ook al is het maar een droom, ik word er sindsdien op een onverklaarbare manier door vervolgd”. Lincoln zweeg. Zijn verhaal was ten einde. Hill Lamon keek eens naar de gezichten om zich heen. Niemand zei iets. Mrs. Lincoln zag er verschrikt uit. „Afschuwelijk”, zei ze tenslotte. „Ik wou dat je het maar niet had verteld. Het is maar goed dat ik niet in dromen geloof, anders zou ik geen rustig ogenblik meer hebben”.

De president glimlachte. „Het was maar een droom, moeder. Laten we proberen het te vergeten”.

Senator Harlan stond op om weg te gaan. De minister van Binnenlandse Zaken, Usher, wilde nog even blijven zitten, evenals Hill Lamon. De president had Lamon gevraagd hem een dienst te bewijzen door als persoonlijke vertegenwoordiger naar Richmond te reizen om er voor te zorgen dat bepaalde gevreesde complicaties bij het staatsconvent werden geëlimineerd. Lamon had al beloofd te zullen gaan. Nadat de anderen waren vertrokken en Mrs. Lincoln naar haar slaapkamer was gegaan, probeerden Usher en Lamon de president ertoe over te halen voortaan niet meer naar buiten te gaan na het invallen van de duisternis. Hill Lamon smeekte de president bijna om in ieder geval 's avonds thuis te blijven, totdat hij zou zijn teruggekeerd uit Richmond.

„Usher”, zei Lincoln schertsend, „die jongen is gewoonweg een monomaan als het om mijn veiligheid gaat. Op alle mogelijke en onmogelijke tijden van de nacht hoor ik, of krijg ik te horen, dat hij hier is om te verhinderen dat iemand mij vermoordt. Hij gelooft dat ik vermoord zal worden, maar wij geloven dat hij gek wordt”. Met zijn grote handen greep hij Hill bij de schouders en schudde hem zachtjes door elkaar: „Waarom zou iemand mij willen vermoorden? Als iemand dat werkelijk zou willen, dan heeft hij daar toch iedere dag en iedere nacht gelegenheid toe, als hij bereid is zijn eigen leven in ruil te geven voor het mijne! Nee, het is allemaal onzin!” De minister van Binnenlandse Zaken schudde afkeurend zijn hoofd. „Mr Lincoln”, zei hij, „u zou er verstandig aan doen naar Lamon te luisteren en te doen wat hij zegt. Hij gaat om met mensen, die hem in staat stellen meer van dergelijke dingen af te weten dan wij”.

Lamon bracht de droom weer ter sprake, maar de president zei op terechtwijzende toon: „Begrijp je dan niet hoe het afloopt? In die droom was het niet ik, maar iemand anders die vermoord was. Schijnbaar wilde de spookachtige moordenaar het eerst proberen met een ander”. Lincoln deed een moeizame poging te lachen. Zijn vrienden stonden hem aan te staren. „Het doet me denken”, vervolgde hij, „aan een oude boer in Illinois wiens gezin ziek werd door het eten van groente. Een of andere giftige plant was tussen de sla gekomen en een paar gezinsleden waren er bijna aan gestorven.

Nu hadden ze in dat gezin een half-achterlijk zontje dat Jake heette en iedere keer als er sindsdien weer groente op tafel kwam, zei de vader: „Laat eerst Jake maar wat nemen, voordat wij gaan eten. Als hij er tegen kan is er geen risico”.

Zo is het nu ook met mij. Zolang die denkbeeldige moordenaar door blijft gaan zich te oefenen met anderen, kan ik er nog wel tegen”. De president lachte om zichzelf. „Nou ja”, zei hij nu weer ernstig „het zal wel gaan zoals het moet gaan. Ik geloof dat God, als Hij zelf vindt dat mijn tijd is gekomen, alles wel zal regelen op Zijn eigen manier”.

Lamon vroeg hem nogmaals te beloven niet naar buiten te gaan na het invallen van de duisternis, zolang hij zelf in Richmond was. Usher schudde zijn oude vriend de hand, keerde zich om en ging weg.

„Goed dan, zei Lincoln, „ik beloof dat ik uw raad zal opvolgen zo goed als ik kan. Vaarwel! God zegene je, Hill”.

Wat Lincolns dromen betreft herinnerde een van de lijfwachten, Crook, zich later zijn nachtelijke patrouilles in de gang bij Lincolns slaapkamer, waarbij hij in de stilte, die alleen maar werd verstoord door het gekraak van de oude houten vloer, dikwijls had gehoord hoe de president in zijn slaap lag te kreunen. „Meestal bleef ik dan even staan luisteren”, zei hij, „totdat ik werd overvallen door een soort paniek. Dan liep ik weer zachtjes verder met een gevoel alsof ik als een spion had staan luisteren aan het sleutelgat”.

Op de dag voordat Abraham Lincoln zijn noodlot zou ontmoeten, arriveerden generaal en Mrs. Grant in Washington. Het was donderdag de 13e april. De held van de oorlog was op weg naar Burlington in New Jersey om zijn twee kinderen op te zoeken. Nu Lee was uitgeschakeld vond Grant dat Sherman en Meade het wel alleen konden klaarspelen met de laatste tegenstander, Johnston. Hij zou slechts een paar dagen in Washington blijven om er met Stanton besprekingen te voeren over de wijze waarop de

personeelssterkte van het leger kon worden verminderd en bepaalde militaire contracten konden worden geannuleerd. De generaal hoopte binnen een dag — hoogstens twee dagen — met deze besprekingen klaar te zijn.

De Grants waren opvallend eenvoudig. Ze hielden niet van theater of parades of andere openbare vertoningen en gingen bijna nooit uit eten. Op het gerechtshof in Appomattox had Grant de uitdrukkelijke order achtergelaten dat het Potomacleger geen overwinningfeest mocht vieren. Hij arriveerde deze ochtend zo rustig en onopvallend in het Willard's Hotel, dat de directie volkomen in de war raakte. Met zijn grijs-bruine baard en zijn korte gezette figuur kwam hij naar de portiersloge toe en zei dat hij een salon en een slaapkamer wilde hebben voor een nacht. Als hij de suite nog een nacht nodig had, zou hij dat de directie laten weten. In zijn gezelschap bevonden zich kolonel Horace Porter, de adjutant van de generaal en twee sergeants, die zijn bagage droegen.

Boven begon Mrs. Grant meteen de koffers uit te pakken en de generaal zei dat hij samen met kolonel Porter naar het departement van Oorlog zou gaan, hier om de hoek, om nog wat te gaan werken. Toen de twee de Avenue opkwamen werd Grant door voorbijgangers herkend en binnen enkele ogenblikken was hij omringd door een enthousiaste, heldenvererende menigte. De mensen riepen en juichten. Porter probeerde tevergeefs de weg voor zijn chef vrij te maken, maar hij zag dat hij machteloos was. Een paar mannen van de stedelijke politie ontzetten de twee officieren en haalden hen er toe over om voor de rest van hun weg, nauwelijks drie huizenblokken, een rijtuig en een cavalerie-escorte te accepteren.

Op het departement van Oorlog kreeg de generaal een schrijftafel en na een serie handen te hebben geschud en gelukwensen in ontvangst te hebben genomen begon hij met zijn werk dat bestond uit het verminderen van de kosten voor een leger op voet van oorlog. Grant stelde voor, dat de oproepingen onmiddellijk zouden worden stopgezet; hij noemde de nummers van bepaalde divisies en brigades die konden worden gedemobiliseerd zonder dat daardoor de kracht van het leger, die nog nodig was om de uiteindelijke vrede te bevechten, zou worden verzwakt; hij zat te zwoegen op contracten voor levering van spaden en wagens en ammunitie en bedden en dekens en kogels, die volgens hem niet meer nodig waren.

's Middags ontving Grant een uitnodiging van Mrs. Lincoln om die avond samen met haar man een rijtoer te maken door de stad. De generaal had er weinig zin in. Hij was niet erg op de hoogte van de regels der etiquette — hoewel hij er genoeg van wist om in voorkomende gevallen koppig aan zijn rechten in dat opzicht te blijven vasthouden — en begaf zich daarom naar de werkkamer van Stanton om deze de zaak voor te leggen. Stanton zei dat de generaal kon weigeren op grond van zijn werk, dat zo spoedig mogelijk moest worden afgemaakt. Grant volgde deze raad op, ook al vroeg hij zich misschien wel af waarom zijn vrouw niet was uitgenodigd.

Later in de middag liep Stanton, voordat hij het departement zou verlaten, nog even binnen bij Grant om hem goedenavond te wensen en hem eraan te herinneren dat hij en zijn vrouw werden verwacht op een informele avond bij de Stantons thuis. Grant antwoordde dat hij nog even wilde blijven werken aan een paar punten op zijn lijst van besparingsvoorstellen en dat hij en zijn vrouw wel iets later naar de Stantons zouden komen. Hij vertelde de minister van Oorlog dat hij, na eerst met succes de uitnodiging voor een rijtoer met de Lincolns te hebben kunnen afwimpelen, nu een nieuwe uitnodiging had ontvangen — deze keer van de president. Lincoln wilde dat hij de volgende avond mee zou gaan naar het theater.

Stanton werd kwaad. In aanwezigheid van telegrafist Bates ried hij Grant beslist af met de president mee te gaan. Hij vertelde dat hij en de andere leden van de regering Lincoln er al talloze malen voor hadden gewaarschuwd om onder dergelijke omstandigheden in het openbaar te verschijnen en dat hij, Stanton, er een regel van had gemaakt om voor al dergelijke uitnodigingen te bedanken. Washington, zei de minister, zat vol met voorstanders van een afscheidingspolitiek, het was een stad van fanatieke samen-zweerders en explosieve zuidelijke temperamenten. Stanton bezwoer de generaal de uitnodiging van de president van de hand te wijzen en al zijn invloed aan te wenden om Lincoln ertoe over te halen zelf ook niet naar het theater te gaan.

Wat er omstreeks dit tijdstip — 6 uur in de middag — gebeurde is niet helemaal duidelijk, maar het is belangrijk. De uitnodiging om 's avonds een rijtoer te gaan maken was waarschijnlijk afkomstig van Mrs. Lincoln en was kort na de lunch overgebracht. Nadat Grant had geweigerd (het dagboek van het Witte Huis toont aan dat kolonel Horace Porter in de loop van de middag een bezoek had gebracht aan de werkkamer van de president) zou men zich kunnen voorstellen, dat Mrs. Lincoln haar man wees op de enorme populariteit van de generaal en hem vroeg Grant uit te nodigen voor het theater, om het volk gelegenheid te geven de held van de dag te eren.

Tegen een paar vrienden zei de president, zowel vandaag als op vrijdag, dat hij er zelf eigenlijk weinig zin in had om naar het theater te gaan, maar dat hij vond dat het publiek er recht op had de generaal te zien.

Hoewel er over deze kwestie diverse verklaringen zijn afgelegd en Grant er zelf een paar jaar later nog enige aan toe zou voegen, is er toch voldoende bewijsmateriaal aanwezig dat er op duidt dat de generaal, hoe dapper hij ook was in de strijd, de moed niet had om ook voor deze tweede uitnodiging te bedanken. Tijdens het gesprek met minister Stanton zei hij op een bepaald ogenblik, dat het hem eigenlijk erg ongelegen kwam de uitnodiging voor het theater te accepteren. De woorden „eigenlijk ongelegen de uitnodiging te accepteren” klinken alsof hij reeds had geaccepteerd.

(wordt vervolgd)

*) De president kan zijn belofte niet eerlijk gemeend hebben, want hij wist sinds lang dat, als Mrs. Lincoln 's avonds uit wilde gaan hij een huiselijke scène zou riskeren als hij weigerde.

In tegenstelling tot de Nieuwe Rotterdamse Courant vinden wij het een goed ding dat vier fractievoorzitters in de Tweede Kamer spontaan gereageerd hebben op het afschuwelijke televisie-gedoe van de Vara en daarover op de kortst mogelijke termijn schriftelijke vragen aan de minister hebben gesteld. Anders dan het Algemeen Handelsblad juichen wij het toe, dat hier niet alleen de voorzitters van de confessionele fracties gezamenlijk opraden, maar dat de voorzitter van de V.V.D.-fractie zich daarbij aansloot.

De N.R.C. vindt de vragen wat voorbarig. Het blad schrijft: „Wij meenden dat Kamerleden vragen moeten gaan stellen wanneer zij menen dat er iets mis dreigt te lopen. Hadden zij in dit geval het vermoeden, dat minister Bot niet zou doen wat geboden was?“. De N.R.C. vindt dat de fractievoorzitters de minister eerst de gelegenheid hadden moeten geven de zaak zelf uit te zoeken, zonder hem in een bepaalde richting te duwen.

Deze opvatting doet naar onze mening beslist te kort aan de taak van een Kamerlid in een zaak als deze. Wanneer uit zoveel spontane reacties, die langs allerlei wegen tot uiting komen, blijkt dat een zeer groot deel van ons volk diep geschokt is, zou de volksvertegenwoordiging haar plicht verzaken wanneer zij zweeg. Zouden de Kamerleden moeten wachten tot zij menen, dat er iets dreigt mis te lopen? Was er dan al niet iets radicaal misgelopen?

Door het stellen van vragen aan de regering over zaken die ons volk beroeren, geven Kamerleden er blijk van dat zij de vinger aan de pols hebben, dat zij weten wat ons volk bezighoudt en dat zij, wanneer daartoe aanleiding bestaat, daarop de aandacht van de regering willen vestigen. Bovendien krijgt de minister nu de gelegenheid om straks breedvoerig te motiveren waarom hij zo en niet anders is opgetreden.

Het Algemeen Handelsblad is van mening dat de fractievoorzitters zich op een bijzonder gevaarlijke weg hebben begeven door te vragen waarom de minister niet onmiddellijk heeft ingegrepen. Tegen zo'n maatregel meent het blad zich zelfs in dit geval met kracht te moeten verzetten. Het hoopt dat de minister zich een hoeder van de vrije meningsuiting zal tonen. Dat de voorzitters van de confessionele fracties in hun begrijpelijke verantwoordelijkheid de vrijheid van het woord uit het oog hebben verloren, wil het Algemeen Handelsblad hun niet euvel duiden, maar van de liberale heer Geertsema had het blad meer waardering voor die vrijheid verwacht.

Deze uitlatingen van het liberale blad doen de vraag rijzen of het wel iets begrepen heeft van de ernst van hetgeen zich zaterdagavond heeft voorgedaan. Het afbreken van een uitzending is inderdaad een maatregel, die diep ingrijpt. Maar is het niet vele malen ernstiger dat het gespot en het gesol met Bijbel en gebed maar onbelemmerd de huiskamers kan binnendringen, net zo lang en net zo erg als het een paar onvolgroeide geesten aan wie de „verzorging“ van televisie-uitzendingen is opgedragen, belijft? Hier kan het begrip „vrijheid van het woord“ nauwelijks meer gehanteerd worden en we zijn blij dat de heer Geertsema dat begrepen heeft.

VAN harte wens ik u een gezegend 1964. De overgang van „oud“ naar „nieuw“ heb ik in den vreemde doorgebracht, hetgeen overigens een vreemde gewaarwording is. Is de oudejaarsavond bij ons voor velen (die velen worden minder) een avond van bezinning, daar waar ik was bracht men de uren meer luidruchtig door, al kende het dorpje zijn oudejaarsavondpreek. Toch was in dit overwegend protestants Zwitser plaatsje Sint Silvester bekend, met of zonder Sint voor zijn naam. Ik neem aan dat de meeste Silvesteravondvierders niet weten, dat de feestdag van deze Paus, die van 314 tot 335 over de kerk regeerde, op 31 december valt; laat staan dat zij weten dat onder zijn pontificaat het concilie van Nicea is gehouden. Tijdens zijn bewind heeft keizer Constatijn het Christendom tot staatsgodsdienst verheven. Een historisch pontificaat dus, dat door champagne en vuurwerk niet vervangen kan worden.

Maar goed, ik was dus niet thuis, noch met de Kerstdagen, noch aan het begin van 1964.

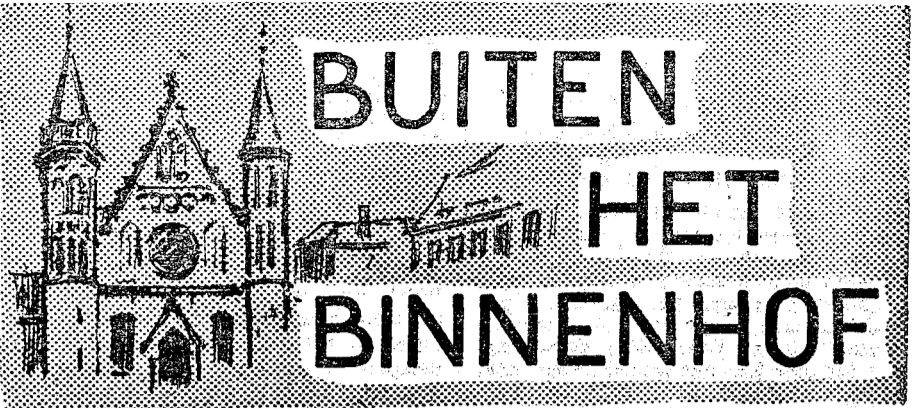
Dat is een merkwaardige gewaarwording, ook al ziet men zijn huisgenoten om de tafel.

Men voelt zich inderdaad in den vreemde, als men de Hollandse oudejaarsgeuren niet kan opsnuiven, de vertrouwde kerkklokken niet hoort beieren, de scheepsfluiten mist, de gebruikelijke telefoongesprekken niet voert. Je blijft op tot de klok 12 slaat, maar de slagen klinken niet huiselijk. De dominee heeft in een andere taal gepreekt dan men in Nederland gewend is, de gezangen zijn onbekende verzen en melodieën.

Ik kan mij voorstellen dat het gemis aan een vertrouwde oudejaarsavond heinwee kan opwekken, ook al tracht men die avond in een vreemd huis, in een vreemd land na te bootsen. (Ik moet daarbij denken aan iemand, die ik kort na de oorlog op Java ontmoette, die f 100,— over had voor die zoute haring, welke ik aan boord van het schip niet had opgegeten, maar ook niet voor hem had meegebracht).

Overigens had ik het, met de mijnen, goed, meer verstockt van Nederlands nieuws dan van gezonde berglucht en koesterende zon. Als je weer terugkeert in het vaderland en een pak van ongeveer twintig dagbladen doorbladert, kom je tot de slotsom dat je eigenlijk niet veel gemist hebt. Je hebt je veel ergeris bespaard door op een gegeven ogenblik niet naar de radio te luisteren en niet naar de tv te kijken; je weet niets van de koersen of van de huizenverhogingen; niets van de prijsverhogingen, niets van de marathonzittingen van de EEG; niets van de mist en van de gladheid; niets van de hoop en zorgen om de Elfstedentocht.

Weer thuis, vindt men een menigte van kaarten met gelukwensen, een kalender van de verzekeringsmaatschappij, groeten van de krantenbezorger, een rekening van de loodgieter, van de dokter en van de installateur. Het is allemaal zo nuchter en zo weinig feestelijk, al zijn

al die brieven en die kaarten en die rekeningen goed bedoeld.

Op een kaart staat... „en veel zonneschijn in het jaar dat mogelijk een zonnedag meer brengt omdat het een dag langer is dan 1963...“ Aardig gezegd, maar het valt niet goed, als je in de laatste veertien dagen meer zon achter de rug hebt dan in een jaar in Nederland is geweest.

En dat is het, geloof ik. De zon breekt zo moeilijk door in onze lage landen, letterlijk en figuurlijk. Spontaan de straat op en schreeuwen: „Hoera, hoera! Honderdvijftig jaar koninkrijk! Hoera!“ is er niet bij. Of: „Lang zullen ze leven! Lang zullen ze leven! Vijfhonderd jaar Staten-Generaal! Lang zullen zij leven!“ is er ook niet bij.

Ik belde iemand op om op 9 januari met mij naar een feestje van vrienden te gaan. „Neen“, zei hij somber, „ik moet naar de herdenking van Vijfhonderd jaar Staten-Generaal“, op een toon alsof hij naar het schavot moest. „Valt dat nu precies op donderdag 9 januari?“, vroeg ik. „Jaja“, zei hij, „op 9 januari 1464 heeft Philips de Goede in Brugge gedeputeerden uit Vlaanderen, Henegouwen, Brabant, Holland en Zeeland ontvangen en over politieke zaken gesproken“. „Weet je dat nu wel zeker?“, vroeg ik. Toen twijfelde hij wel even. Ik heb hem echter niet willen beroven van de vreugde van zijn herdenking, want per slot van rekening mag het nieuwe jaar best met een plechtigheid beginnen. Doch, en daarop wilde ik komen, warm of koud wordt de Nederlander er niet van. Want wat we ook mogen zijn, Bourgondiërs zijn we niet en als we de naam Philips horen, denken we eerder aan de koers van 151.50.

Mijn wens voor 1964 is veel zon, ook in onze herdenkingen. En... meer dames in de Staten-Generaal. Want 14 op de 150 is toch niet veel. Laat ik het hierbij laten. Wij moeten niet te veel verlangen. Er komen nog feestdagen genoeg. En laten wij elkaar niet ergeren, maar veel verdragen.

William Spaans

Fa. Jan de Mik

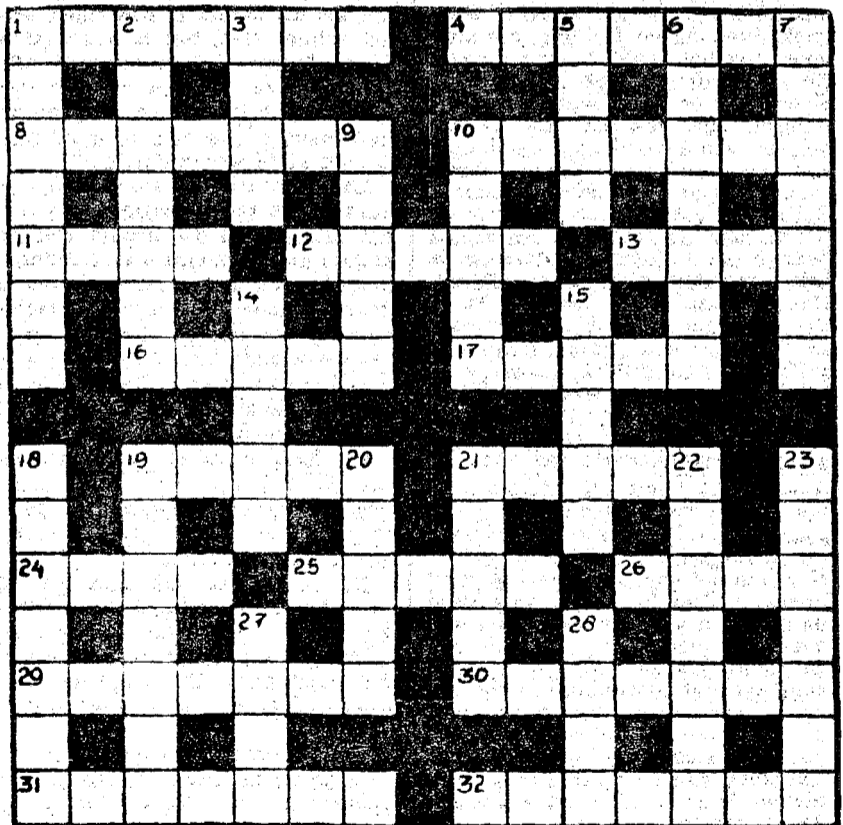
HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

Kryptogram

Horizontaal: 1. hij krijgt een soort „kijkgeld“. 4. zij raakt meestal in de soep. 8. deze bovenaardse wezen blijken in Noord-Brabant aan de Maas te liggen. 10. wassend water; 11. door deze kunstmest wordt Indonesië soms overstroomd. 12. hier wordt beneden de sluis gepeild. 13. is zij in Engeland ondergronds omdat ze in Nederland uitgeknepen wordt? 16. grondslag van Amsterdam? 17. Antiochië was de standplaats van de eerste niet-blanke(?) predikant. 19. wordt bij de vis gevraagd. 21. onzinnig(g)e klap. 24. het geeft een dikke huid. 25. zij wordt aan de borst gekoesterd. 26. hierheen verhuist wat verloren is. 29. afschrikwekkende proef. 30. dat wat men niet betaalt. 31. wegomlegging ter versnelling van het verkeer. 32. hier ligt het aan de kwaliteit.

Vertikaal: 1. wandelaar, doch soms vindt u hem bij wissels. 2. veroorzaakt tijdelijke blindheid. 3. overheerlijke tabak. 5. dit meisje tref je nogal eens in de handen van veeboeren aan. 6. de gestalte van een aan tijd gebonden briefbesteller. 7. nieuw-bakken Indonesiërs? 9. deze noorderlingen ziet men veel bij schaatswedstrijden. 10. schiften getal. 14. de Engelse plannen vinden wij nogal onverwacht. 15. wat hierna komt ligt de boer wel vlak. 18. zeer actief kiesgerechtigde? 19. naar ome Jan brengen. 20. hij heeft niet graag zijn scheepjes op het droge. 21. penne-likker. 22. geestelijke vader van de hoofdige boer. 23. mr. X. put veelal kracht uit water. 28. je moet — om genot van haar te hebben — haar doorzien.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. waard; 5. lover; 9. slenk; 14. Arno; 15. hop; 16. loc; 18. Amor; 19. Ai; 20. uier; 23. slag; 25. D.A.; 26. karwei; 28. aal; 30. amulet; 32. oe; 33. leguaan; 36. na; 37. vent; 39. milva; 40. bent; 42. kat; 43. hobo; 45. arme; 47. sol; 49. al; 50. beta; 52. dank; 54. te; 55. Leo; 56. larie; 57. zak; 58. eb; 60. krul; 62. wuit; 64. be; 65. roe; 67. Izak; 69. Bern; 70. bar; 71. spie; 73. gever; 75. edik; 78. os; 79. verrukt; 81. re; 83. essaa; 86. fel; 87. roerom; 90. R.T.; 91. bres; 93. leen; 94. m.p. 95. gade; 97. sok; 99. eek; 100. tora; 102. edele; 103. matig; 104. melis.

VERTIKAAL: 1. waaks; 2. aria; 3. An; 4. rouwen; 5. lor; 6. op; 7. el; 8. ros; 10. lagune; 11. em. 12. node; 13. krats; 15. heil; 17. elan; 21. ie; 22. Saul; 24. a.m.; 27. roet; 28. agio; 29. lava; 31. lans; 34. emballage; 35.

aardewerk; 37. val; 38. theorie; 40. benzine; 41. tot; 42. kater; 44. Ot; 46. ma; 48. lever 50. bek; 51. dra; 53. kat; 59. bos; 61. Uz; 63. Ur; 64. bak; 66. epos; 68. kerf; 69. beul; 70. bier; 72. isabel; 74. vrek; 76. Drente; 77. serge; 79. vies; 80. trek; 82. ampas; 84. stad; 85. ar; 88. oe; 89. Omri; 92. som; 93. leg; 96. de; 98. ka; 99. ei; 101. o.l.

**KOGEL-
RIJVEN LAGERS**
Van der Spek

Wolphaartsbocht 214

ROTTERDAM

Tel. 7 97 55

Een „gelukkig” jaar

A C H T E R P A G I N A

- E**EN „gelukkig” jaar kan het voor u worden:
- als u zich niet alleen christen „noemt”, doch zich ook christen „voelt”. Dat wil zeggen, dat u zich niet uit eigen verdienste, doch uit louter genade, het eigendom van Jezus Christus weet;
 - als u uw dankbaarheid daarvoor toont, door voor Jezus Christus werkzaam te willen zijn, hetzij in de kerk, hetzij in de evangelisatie of zending, hetzij voor het christelijk onderwijs, hetzij in de christelijke politiek;
 - als u uw dankbaarheid toont, door het werk waaraan u niet actief kunt deelnemen (men kan niet alles tegelijk doen), financieel te steunen.

Vraag en zeg het!

Het voorgaande lezen wij voor u in een kleine, smaakvol uitgevoerde nieuwjaarsfolder van het bestuur van de kiesvereniging voor Dieren, Ellecom, Laag-Soeren en Spankeren. Hebt u kritiek op onze partij? Wilt u over bepaalde punten wel eens meer weten? Komt dan, zo nodigt het bestuur, naar de forumvergadering op woensdag 22 januari a.s. in het gebouw „Nieuw-Dieren”. Zijn vragen kan men stellen en zijn mening kan men zeggen voor een gevarieerd samengesteld forum met vertegenwoordigers uit de kringen van landbouw, middenstand, werknemers, ambtenaren en AR-JOS.

Wij stellen ons voor, dat dit een voorbeeld is, dat ook andere kiesverenigingen op hun wijze kunnen navolgen.

Kom!

Met name willen wij hier ook die korte zinnen onderstrepen: „Hebt u kritiek op onze partij?” en „Wilt u over bepaalde punten wel eens meer weten?” en „Komt dan!”

Voor ieder lid en elke belangstellende geestverwant, die nog geen lid is (maakt u hem/haar lid!) is er gelegenheid zijn mening in de kiesvereniging, het plaatselijke orgaan van de partij naar voren te brengen. Regelmatig vergaderen de kiesverenigingen, regelmatig kunt u

vragen stellen of zeggen hoe u er over denkt.

Als de convocaties in de brievenbus vallen, zijn er echter altijd leden, die zeggen: ik ga maar niet. Echter: „De thuisblijvers hebben altijd ongelijk”, zo stelt de kiesvereniging „Nederland en Oranje” II te Dordrecht als titel van het onderwerp van een brief aan haar leden. Wij nemen nog graag een korte passage uit deze brief over: „Als wij géén vergadering beleggen, zijn er leden, die zeggen: „We worden niet gehoord” en als wij wel vergaderen zijn er vele leden, die zeggen: „Ze vergaderen maar — mij niet gezien.” Tot welke groep behoort u nu eigenlijk?”

Duidelijker kan het niet, zouden wij zo zeggen.

Allemaal

Het moet ook duidelijk zijn. Het gaat de partij om het brengen van christelijke politiek. De partij wil politiek bedrijven vanuit de Bijbel. Daar moeten wij dan als leden ook allemaal mee bezig zijn. Zeker wanneer wij in dit niet-verkiezingsjaar met elkaar over de betekenis van christelijke organisatie in het algemeen en over de invloed van de christelijke politiek in het bijzonder van gedachten wisselen.

Daarom kunnen wij bijvoorbeeld ook niet genoeg de aandacht vestigen op het gespreksgroepen-onderwerp, dat thans in heel de partij, in alle kiesverenigingen aan de orde moet komen: „De christelijke organisaties in deze tijd”. En niet alleen kiesverenigingen, ook geestverwante groepen, zoals bijvoorbeeld AR-JOS-clubs, vrouwengroepen enz., kunnen dit onderwerp aan de hand van de door het Centraal Comité

beschikbaar gestelde documentatie bespreken.

Niet genoeg kunnen wij de aandacht op deze zaak vestigen. Terecht schreef dan ook in de loop van december mevr. J. Bik-Meima, een der leden van het landelijk A.R. Vrouwencomité voor Gelderland in een brief aan alle A.R. vrouwen in Gelderland o.m.:

„Ons verzoek aan u, 'n héél dringend verzoek: wilt u deze maanden nu besteden om met de mannen samen — of als vrouwen alleen — zich te bezinnen op het onderwerp: „De christelijke organisaties in deze tijd”. Er wordt zoveel over gesproken en geschreven, maar weten wij ook allemaal onze eigen taak in dezen?”

Vier mogelijkheden

De Kamercentrale Amsterdam schenkt ook zeer veel aandacht aan de gespreksgroepen, zoals blijkt uit een brief van 30 december 1963 aan de besturen van alle kiesverenigingen in Amsterdam.

Het Centraal bestuur heeft zich bezonnen op de vraag hoe in Amsterdam in groten getale gespreksgroepen van de grond zouden komen.

Dit bestuur is van oordeel, dat het hier gaat om een belangrijke opdracht voor de kiesverenigingen, omdat het doel van de gespreksgroepen tweërlei is, namelijk:

- a. meer „neelevens”, meer discussie brengen in de kiesverenigingen met betrekking tot de christelijke actie;
- b. het partijbestuur informeren over de meningen die onder de leden en de kiezers leven.

Het Centraal Comité heeft reeds iedere kiesvereniging per brief inlichtingen verstrekt over de opzet van dit werk. Het centraal bestuur van Amsterdam oppert daarnaast voor de Amsterdamse kiesverenigingen nog enkele mogelijkheden, welke wij — ter kennisgeving van / ter navolging door anderen — hier graag doorgeven.

1. Voor bepaalde kiesverenigingen is het wellicht aanbevelenswaardig bij het partijbureau voor alle leden een exemplaar van de documentatie te bestellen en deze met een convocatie voor een bijeenkomst van de kiesvereniging toe te zenden. Het bestuur van de kiesvereniging zorgt dan, dat er op die bijeenkomst voldoende gespreksleiders zijn om een aantal discussiegroepen te vormen. Komt men op die avond niet klaar dan zorgt de

gespreksleider, dat hij met zijn groep een tweede avond samenkomt, zo mogelijk bij hem of een der leden thuis.

2. Een andere mogelijkheid is, dat het bestuur van de kiesvereniging een aantal gespreksleiders aanwijst. Deze krijgen dan ieder een aantal (tien of vijftien) adressen van leden en zoeken contact met de betreffende leden om tot een gespreksavond te komen, bij iemand thuis. Lukt het niet om uit de aangewezen adressen voldoende deelnemers (ook vrouwen, zonen en dochters van leden kunnen uiteraard meedoen), dan pooft de gespreksleider zijn groep aan te vullen met vrienden en kennissen, die geen lid zijn. Iedere gespreksleider krijgt voor zijn groep natuurlijk de nodige exemplaren van de documentatie.

3. De derde suggestie is de volgende. Het bestuur belegt met een aantal medewerkers/medewerksters een discussie-avond. Wanneer het gesprek rond is, gaat men na wie zelf nog met „vrienden, kennissen, broeders-ouderlingen, leden van een mannen- of vrouwenvereniging” een gespreksgroep kan vormen.

4. De laatste mogelijkheid welke aan de hand wordt gedaan is deze, dat het bestuur van de kiesvereniging aan alle leden een circulaire stuurt met het verzoek aan een gespreksgroep deel te nemen. Een antwoord-mogelijkheid wordt bij de circulaire ingesloten, zodat de leden ook wensen met betrekking tot datum, plaats e.d. kunnen opgeven.

★ ★ ★

Wij menen, dat het centraal bestuur van Amsterdam goed werk heeft gedaan met het formuleren van diverse mogelijkheden. Men kan een van deze vier methoden of een combinatie daarvan volgen, al naar gelang eigen situatie en plaatselijke omstandigheden.

Hoe het ook zij: laat geen kiesvereniging te lang aarzelen over de toe te passen methode. Richt een gespreksgroep op — zoals inmiddels reeds honderd kiesverenigingen deden.

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

* Op zaterdag 11 januari belegt de Kamercentrale Dordrecht een Kadercursus voor haar gehele gebied.

De plaats van samenkomst is het gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam.

Aanvang der vergadering te 10.30 uur, tot 's middags uiterlijk 16.00 uur. In de middagpauze wordt een koffiemaaltijd aangeboden.

Spreker is mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité. Ruime gelegenheid tot discussie.

* Op zaterdag 11 januari belegt het Provinciaal Comité Utrecht een vergadering.

De plaats van samenkomst is het ge-

bouw van Chr. Soc. Belangen, Kromme Nieuwegracht 39 te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

De agenda vermeldt o.m. als spreker dr. C. J. Verplanke te 's-Gravendeel.

* Op zaterdag 18 januari houdt de Statencentrale Franeker haar jaarlijkse vergadering. De plaats van samenkomst is hotel „De Bleek” te Franeker.

Aanvang der vergadering te 13.00 uur.

Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

* Op woensdag 22 januari belegt de gemeentelijke centrale Sneek een vergadering.

De plaats van samenkomst is de Gereformeerde Kerk te Enumatil.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden de heer Tj. Walburg, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Het bestuur beschikt over gegevens omtrent extra busvervoer.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

INTERNATIONALE EN INTERKERKELIJKE VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

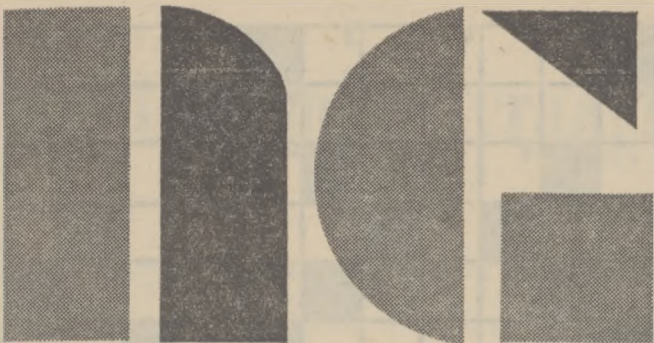
(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 01600 - 36885

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Norm en vrijheid

PROF. van Riessen heeft onlangs een leerzaam artikel gepubliceerd over feitelijkheid en norm.

Een norm is een wet, waaraan de mens in zijn gedrag is gebonden.

De wet Archimedes en de wet van Boyle zijn natuurwetten. Zij worden door de mens ontdekt en geformuleerd, maar zijn door de Schepper in de natuur gelegd.

De wet der Tien Geboden is een wet, door de Here geopenbaard aan de mensen, opdat zij die wetten zouden gehoorzamen.

Zulke wetten zijn normen voor ons gedrag. De Here eist van ons, dat wij ons er naar zullen richten. Door genade leren wij verstaan, dat het leven naar die normen vrijheid betekent, en dat de ongehoorzaamheid ons maakt tot slaven der zonde.

Nu betoegt Prof. Van Riessen in zijn artikel tweeërlei.

Vooreerst: in de plaats van de door God geopenbaarde normen wil de mens zelf, uit en voor zich zelf, normen opstellen. Zulke normen zijn veranderlijk, zonder binding des gewetens, willekeurig. De normaliteit is schijn.

Maar dan constateert Prof. Van Riessen in de tweede plaats, dat in onze tijd de feitelijkheid tot norm wordt gemaakt. Men zegt dan niet: dat moet zo, dat hóort zo, maar dat gaat tegenwoordig zo. Men doet dat zo, en dus doen wij het ook. Wij passen ons gedrag aan bij het gedrag van „men”. Dat betekent in wezen normloosheid en chaos.

VOOR die normloosheid zijn de meeste mensen bang. Zij houden vol, dat er normen zijn, waarnaar zij leven. Niet de normen, maar hun normen.

Merkwaardig was in dit verband de vorige week een opmerking in

de Friese Koerier. De nieuwe hoofdredacteur (opvolger van de heer Fedde Schurer) mengde zich in de discussie over de Vara-uitzending, waarin met Bijbelteksten en gebeden werd gesold. Men weet, dat dit kwaad in het algemeen meer door de liberale dan door de socialistische pers is verdedigd. De socialistische pers is verdedigd. De socialistische Friese Koerier bestreed de opvatting, dat in die uitzending een tekort aan normbesef aanwezig was. Wie zegt, dat hier de normen werden geschonden formuleert verkeerd. Hij moet zeggen mijn normen, onze normen, maar niet de normen. Want de ene groep en de ene mens aanvaardt andere normen dan de ander. Met andere woorden, er zijn geen normen, vaste normen, die iedereen binden.

Die stelling kan men alleen verdedigen, wanneer men de openbaring verwerpt. Dan is er geen

God, die Zijn wet geeft en van alle mensen gehoorzaamheid vraagt, maar zijn er alleen mensen, die niet algemeen bindende normen vaststellen.

Hier wordt de antithese openbaar.

NU komen we tot een moeilijk vraagstuk. De A.R. verwerpen de gedachten, dat de overheid neutraal mag of kan zijn. Zij kan dit vraagstuk ook niet omzeilen. Zij moet kiezen. En de enig juiste keuze is die van de gehoorzaamheid aan Gods gebod. De overheid erkent en belijdt, dat zij als Gods dienaar is gebonden aan de ordinantiën Gods.

NU is de overheid gebiedster. Zij gebiedt de mensen, de onderdanen, en vordert gehoorzaamheid, desnoods met de sterke arm.

Deze week:

- Bezitsvorming (pag. 3)
- Prijzen en politiek (pag. 4 en 5)
- Kerk en sport (pag. 6)
- Vrijpostig en vrijzinnig (pag. 7)

Zij zegt: de zondag is de dag des Heren. Zij beveelt, de zondagsrust in acht te nemen. Zij bestraft degenen, die de zondagsrust overtreden.

Zij aanvaardt, dat naar Gods wet het huwelijk monogaam moet zijn. Zij straft daarom de bigamie.

Maar haar bevoegdheid is beperkt en haar macht eveneens. Zij is niet bevoegd, de onderdanen te bevelen, de zondag te heiligen. Zij kan zulk een heiliging ook niet afdwingen. Zij kan evenmin een man dwingen, zijn vrouw lief te hebben. Wat man en vrouw bij de huwelijksbevestiging in de kerk beloven voor God en zijn gemeente, is heel iets anders dan wat de overheid in het Burgerlijk Wetboek voorschrijft.

DE A.R. partij heeft altijd gewaakt voor de geestelijke vrijheid.

Dat betekent meer dan dat zij een tolerantie voorstaat vanwege de hardigheid der harten, en dus om praktische redenen een groter vrijheid laat, dan zij principieel zou willen. Het betekent, dat zij door de geestelijke vrijheid een grote positieve waarde toekent.

Daardoor is er ruimte voor de persoonlijke beslissing in geestelijke zaken, vrijheid van keuze tussen christelijk en zgn. neutraal onderwijs, vrijheid om de ambts-

• Vervolg op pag. 8

Een recente foto van H.K.H. Prinses Margriet, die D.V. zondag a.s. haar 21ste verjaardag hoopt te vieren.

(foto Nat. Fotopersbureau)

vd

- PIANO'S
- VLEUGELS
- PEDALION
- ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8,
Telefoon 03490 - 13877

De beide edities van
EENZAAM MAAR NIET ALLEEN
(gebonden f 13,75; pocket f 4,90)
zijn thans weer verkrijgbaar bij de boekhandel.
UITGEVERIJ W. TEN HAVE N.V.

BIJ KAPTINO
keuze uit meer dan 2000
SCHRIJFMACHINES
ook TEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering.
De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

voor onderhoudswerk: **ANTI GEEL** *tex*
MURROX MUURVERFINDUSTRIE HOOGEVEEN

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

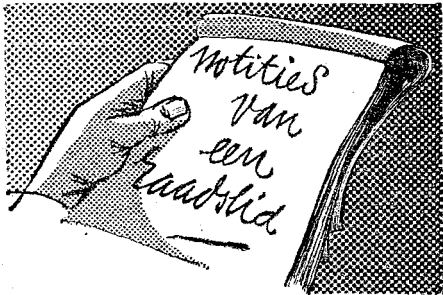

Dames-, heren- en kinderkleding

ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM

AMERSFOORT
ARNHEM

Een oude petroleumlamp?

DE OMBUDSMAN, een instelling van Zweedse oorsprong, wordt in onze dagen nog al eens ten tonele gevoerd als het gaat om de rechtsbescherming van de burger tegenover de overheid. Die rechtsbescherming is er natuurlijk wel, maar men meent vaak, dat die bescherming groter zou moeten zijn. In een aantal gevallen kan de burger wel in beroep gaan tegen overheidsbeslissingen, maar vaak is de procedure zo lang dat men maar van beroep afziet. En waar is rechtszekerheid als de overheid, wat ook meermalen gebeurt, rechter is in eigen zaak? Meer nog dan bij de rijksoverheid is dat het geval bij de gemeentelijke overheden. Waar kan de burger zich verweren, waar kan hij zijn recht krijgen als hem een standplaats op de markt of een ventvergunning wordt geweigerd? Waar, als zijn aanvraag om een woningtoewijzing wordt afgewezen of wanneer afwijzend wordt beschikt op zijn aanvraag om een perceel grond.

Waarom meent prof. Polak dat juist in de gemeenten een ombudsman goede diensten zou kunnen bewijzen. Een ombudsman als onafhankelijke instantie, die zonder inmenging van anderen klachten tegen overheidsbeslissingen kan onderzoeken of eigener beweging een onderzoek kan instellen naar werkelijk of vermeend machtsmisbruik van de overheid.

Zal Rotterdam, waar men met het instituut van ombudsman een proef wil nemen, de eerste zijn van een hele rij gemeenten? Niemand kan het zeggen. Vast staat dat niet iedereen in onze Nederlandse samenleving een ombudsman nodig vindt.

Zo was er een burgemeester, die in een gemeenteraadssitting waar ook gevraagd werd naar de instelling van een ombudsman, antwoordde met een citaat van prof. Van Poelje, dat een ombudsman een mode-artikel is, zoals het ook mode is „om oude petroleumlampen of namaak oude petroleumlampen in te richten voor elektrisch licht en dan te doen alsof men een modern en aantrekkelijk apparaat onder de mensen brengt”. Een nogal duidelijke afwijzing van de ombudsman. En een typering, die naar wij menen, niet zonder grond is.

Oud is het instituut van de ombudsman zeker, ouder zelfs dan de petroleumlamp. Maar zoals een petroleumlamp feitelijk niet past bij elektrisch licht, zo past de oude ombudsman niet in onze democratische samenleving. Want — en dat is het opmerkelijke — de ombudsman is in het leven geroepen door autocratisch regerende vorsten.

DE OMBUDSMAN stamt uit de tijd dat in Zweden de koningen uit het huis Wasa regeerden. Een koningshuis (de bekende coning Gustaaf Adolf behoorde er toe) dat bij het volk groot aanzien genoot. Maar invloed op het bestuur had het volk niet. De macht kwam geleidelijk aan steeds meer in handen van het hof, de adel en van een uiterst kleine groep van kooplieden en politici. Zij maakten de dienst uit en zij deden dat „in naam des konings”. Maar de koningen, die heel goed beseften dat de trouw en de afhankelijkheid van het volk in bepaalde omstandigheden van meer betekenis voor hen konden zijn dan de clan van hovelingen en kooplieden, wilden daarom weten hoe dat volk reageerde op het beleid van de koninklijke bestuurders.

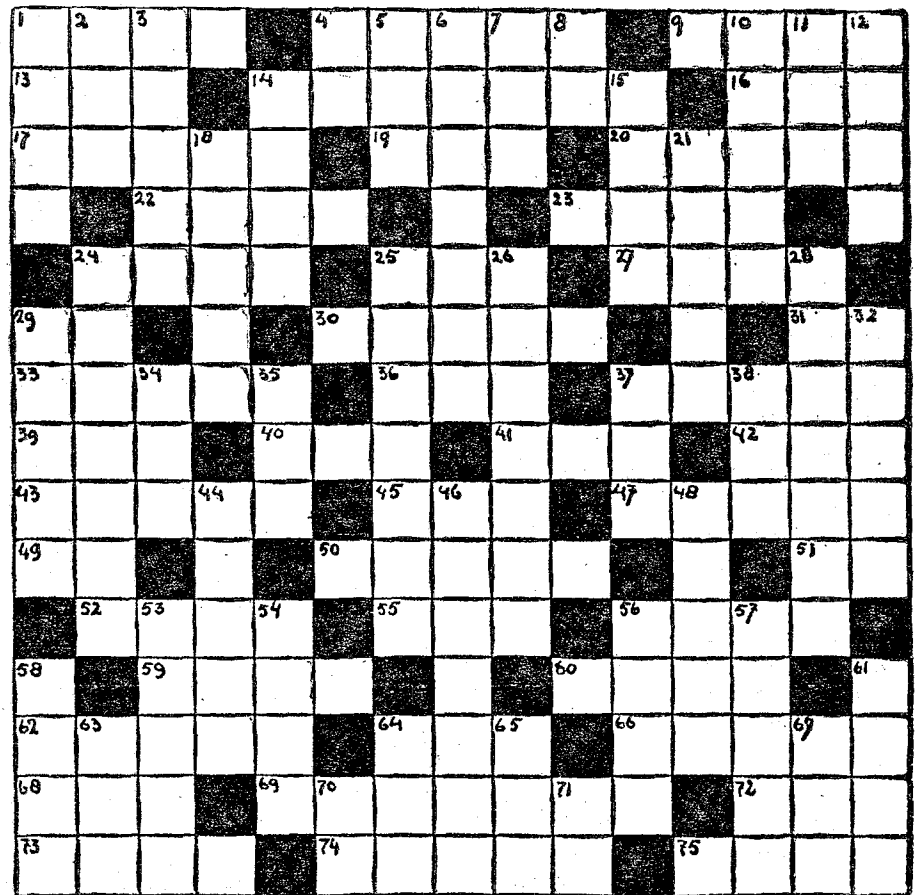
PUZZEL

Horizontaal: 1. club, 4. vlak, 9. voor- teken, 13. oppervlaktemaat, 14. natuur- verschijnsel, 16. groet, 17. lichaamsdeel, 19. bevel, 20. gebergte, 22. Ierland, 23. nederige woning, 24. smet, 25. aan- wensel, 27. schrede, 29. bijwoord, 30. sterk, 31. godsdienst, 33. voedsel, 36. dier, 37. vet, 39. roem, 40. voorzetsel, 41. priester, 42. meisjesnaam, 43. zoog- dieren, 45. bloeiwijze, 47. groep, 49. muzieknoot, 50. val, 51. Europese tijd (afk.), 52. gewaad, 55. ik, 56. wapen, 59. toespraak, 60. hap, 62. overblijfsel, 64. streling, 66. plaats in Duitsland, 68. voor, 69. niet doen, 72. getal, 73. meis- jesnaam, 74. Hist. figuur, 75. rivier.

Vertikaal: 1. stut, 2. roem, 3. mist, 4. maat, 5. kundig, 6. toneelspeelster, 7. O.T.-figuur, 8. lidwoord (Frans), 10. eiland, 11. O.T.-figuur, 12. dierenver- blijf, 14. zeilschip, 15. hemellichaam, 18. eens, 21. aanbeden dier, 24. voetbal- term, 25. eiland, 28. uitroep, 28. stijve vrouwen, 29. wonde, 32. uitroep, 34. ankerplaats, 35. bergplaats, 37. dier, 38. vordering, 44. onwaarheid, 46. achter- docht, 48. woonplaats, 53. sterrenbeeld, 54. havenstad, 56. lichaamsdeel, 57. be- roep, 58. O.T.-figuur, 61. in het jaar, 63. kruik, 64. drank, 65. zo (Latijn), 67. lidwoord, 70. meisjesnaam, 71. twee- klank.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. berk; 4. Babel; 9. haas; 13. roe; 14. caravan; 16. bal; 17. aster; 19. sla; 20. arena; 22. olim; 23. stee; 24. groc; 25. lam; 27. oele; 29. An;

30. radar; 31. i.o.; 33. luier; 36. mei; 37. psalm; 39. pin; 40. ons; 41. zee; 42. air; 43. Evert; 45. bre; 47. lakei; 49. ne; 50. loens; 51. vt.; 52. riks; 55. Ria; 56. spie; 59. neon; 60. stel; 62. serre; 64. ets; 66. erica; 68. Ali; 69. stroper; 72. aer; 73. rits; 74. zeper; 75. asla.

Vertikaal: 1. brak; 2. Eos; 3. retor;

4. ba; 5. ars; 6. ballade; 7. Eva; 8. la; 10. abeel; 11. aan; 12. slap; 14. cric; 15. nato; 18. eloge; 21. reeds; 24. gnuiver; 25. lamsoor; 26. maizena; 28. eilieve; 29. alpen; 32. omrit; 34. Ine; 35. rot; 37. pel; 38. aak; 44. roker; 46. reiltop; 48. amper; 53. inrit; 54. soes; 56. ster; 57. Ilias; 58. Isar; 61. Mara; 63. Eli; 64. ere; 65. spe; 67. cel; 70. t.z.; 71. er.

Daarom zonden zij dienaren uit onder het volk, dienaren die alleen aan de koning verantwoording schuldig waren, om te rapporteren of de bevolking niet al te zeer werd geknecht of geringel- oord. Dat zij op die wijze de sympathie van het volk behielden moge blijken uit het feit, dat koning Karel XI, die bij zijn meerderjarig worden in 1671 de troon besteeg, kans zag de macht aan de adel te ontwingen en die weer in eigen hand te nemen, dank zij de steun en medewerking van de boeren en de burgerij.

Officieel wordt de ombudsman het eerst genoemd onder de regering van Karel XII, de jonge, geniale maar on- besuisde dictator, die Zweden omhoog wilde stoten in de vaart der volken door het de hegemonie te verzekeren over het gehele Oostzee-gebied. Die daar aanvankelijk in leek te slagen, maar in 1709 bij Pultawa, diep in het Russische land door tsaar Peter de Grote beslis- send werd verslagen en daarmee Zwe- den terug deed vallen tot een natie van lagere rang.

Waarom Karel XII, die zich van het staatsapparaat weinig aantrok, de om- budsman aanstelde? Vermoedelijk om de klachten te onderzoeken tegen al te ijverige ambtenaren, wier taak het was te zorgen dat het hem niet ontbrak aan soldaten voor zijn oorlogen, noch aan geld en oorlogsmateriaal.

Na de dood van Karel XII wist de rijksdag, tot dan van weinig betekenis, de macht aan zich te trekken. Hoewel men in Zweden de dan volgende perio- de van vijftig jaar het „tijdperk van de vrijheid” noemt, regeerde de rijksdag even absoluut als de koningen daar- voor. De ombudsman bleef echter ge- handhaafd, zij het dat hij nu verant- woordelijk was aan de rijksdag in plaats van aan de koning. Waarom hij bleef bestaan? Om met een Engels schrijver te spreken, vermoedelijk om- dat gezagsdragers die met absolute macht bekleed zijn, altijd een waakhond nodig hebben. Een waakhond die blaft als het ergens verkeerd dreigt te gaan.

TOEN Zweden na 1800 een grondwet kreeg en toen later de parlemen- taire democratie haar intrede deed, bleef de ombudsman eveneens bestaan. Ogenscheinlijk overbodig, omdat de gekozen volksvertegenwoordigers in eerste instantie degenen dienden te zijn

tot wie de burgers zich met hun klach- ten en grieven konden wenden.

Maar aanvankelijk had nog lang niet iedereen kiesrecht en toen dit later wel het geval was, was de band tussen kie- zers en gekozenen al zodanig verzwakt doordat geen personen geen district- vertegenwoordigers meer werden geko- zen doch namen van een kandidaten- lijst van een politieke partij, dat het instituut zijn kansen behield. Zozeer zelfs, dat de rijksdagleden vandaag over het algemeen de bij hen binnenkomen- de klachten doorgeven aan de ombuds- man.

Het Zweedse instituut heeft zich reeds drie eeuwen gehandhaafd zich telkens aanpassend aan de gewijzigde omstandigheden, steeds wakend voor de rechtszekerheid van de burgerij te-

genover de overheidsbeslissingen.

Moeten de Nederlandse gemeenten nu ook een ombudsman gaan instellen zoals in Zweden of zoals de gemeenten in Denemarken? Het antwoord is niet zomaar te geven. Maar voorzichtigheid is wel gewenst.

Een petroleumlamp en een elektri- sche lamp hebben dit gemeen, dat ze beiden licht geven. Maar overigens zijn er grote verschillen. Wie vandaag licht nodig heeft gaat geen petroleum ge- bruiken of zo'n lamp ombouwen.

De rechtszekerheid is een groot goed. Elk antirevolutionair zal dat van harte onderschrijven. Blijken de bestaande middelen niet toereikend dan moet naar nieuwe worden gezocht. Naar nieuwe doch allereerst eigentijdse mid- delen.

het beeld der vadersen 1914

Onderwijzers als propagandisten

Vele jaren kon men in de Neder- landse politiek zeggen, dat de strijd ging tussen rechts en links. Tussen coalitie en de linkse partijen, die als regel bij de herstemmingen één lijn trokken. Maar bij de coalitie waren de A.R. meestal in de voorhoede en bij links waren de socialisten het strijd- baarst. En dan mag er ook bij worden gezegd, dat zowel bij antirevolutionai- ren als bij socialisten de onderwijzers een zeer belangrijk aandeel hadden aan de verkiezingsstrijd. Maar er was ook

een groot verschil. De a.r. onderwijzers spanden hun krachten in als leden van de kiesvereniging. Maar de openbare klasseonderwijzers waren met welbe- wuste uitsluiting van de hoofden ge- organiseerd in de Ned. Bond van on- derwijzers, waarvan Ossendorp jaren- lang de leiding had. Dat in die Bond geen schoolhoofden werden geduld, was een zaak van beginsel. De socialis- tische onderwijzers — en zij vormden in de openbare school de overgrote meerderheid — waren voor een repu- blikeinse school. De personeelsverga- dering moest alles beslissen. Zij kon een voorzitter kiezen, die een soort uitvoeringsbevoegdheid had, maar helemaal geen gezagspositie in de school.

Deze „Ossendorpse Bond” heeft aan de verkiezingen van 1913 ten gunste van de S.D.A.P. en bij de herstemmin- gen ook ten gunste van de liberalen een belangrijk aandeel gehad. Toen in de kerstvakantie van 1913 de heren in jaarvergadering bijeenkwamen, werd een overzicht gegeven van wat zij hadden gedaan als georganiseerde openbare onderwijzers, om de linker- zijde de overwinning te helpen bevech- ten.

De voorzitter, de heer Ossendorp verklaarde: de 7000 leden waren 7000 propagandisten voor links.

En hij gaf bovendien de volgende cijfers: Belegd door afdelingen van de Bond 55 verkiezingsvergaderingen; bo- vendien naar 92 vergaderingen van rechts een debate gezonden. Twee odernummers uitgegeven, samen met een oplage van ongeveer 750.000 exem- plaren.

Negentien afdelingen zorgden voor plaatselijke verkiezingskranten, samen met een oplage van 300.000 exempla- ren. Bovendien werden door de leden nog 140.000 strooibiljetten verspreid.

Dr. Albeda en drs. Schmelzer:

Bezitsvorming vraagt aandacht in belang van democratie

Actie-program van vakcentralen tot winstdeling voor werknemers

Bij uitgeverij Het Spectrum is deze week in de serie Mens en Medemens een boekje verschenen onder de titel: Bezitsvorming. Het is opgedragen aan de nagedachtenis van drs C. P. Hazenbosch, in leven secretaris van het C.N.V., speciaal belast met de belangen van de bezitsvorming.

De inhoud van deze belangrijke publicatie is verzorgd door dr. W. Albeda, thans secretaris van het C.N.V. en drs. W. K. N. Schmelzer, oud-staatssecretaris voor de bezitsvorming en voorzitter van de K.V.P.-Tweede Kamerfractie.

Een zaak, die in dit boekje bijzonder de aandacht trekt, is het onderwerp: Winstdeling.

Drs. Schmelzer begint met op te merken waardering te hebben voor het initiatief, dat het Convent van Chr. Sociale Organisaties enige jaren geleden nam om te komen tot oprichting van een beleggingsfonds speciaal gericht op te doen deelnemen van de werknemers in de beleggingen van het bedrijfsleven. Binnen dit Convent werken de centrale organisaties samen van werkgevers, middenstanders, boeren en tuinders en werknemers.

Drs. Schmelzer acht bijzonder belangrijk, wat de drie werknemersvakcentralen op het ogenblik voorbereiden met betrekking tot de winstdeling. Bij de vakcentralen is namelijk in voorbereiding een programma van actie, gericht op deelneming van de werknemers in ingehouden en/of uitgekeerde winst, gekoppeld aan het niet-consumeren van dit bezit.

Naar de mening van drs. Schmelzer zou dit in de toekomst de weg kunnen openen naar een geleidelijk verschuivingsproces, zonder dat de noodzakelijke besparingen voor het bedrijfsleven verminderen.

Aan het tegengaan van de vermogensconcentratie geeft hij de voorkeur boven een herverdeling van de inkomens achteraf van staatswege, zoals in socialistische kring wel is gesuggereerd.

Langs deze weg, zo meent drs. Schmelzer, zal de brede laag van het volk zich ook meer persoonlijk verbonden gaan voelen met het sociaal-economisch groeiproces en het zal dus niet vreemden van het eigen vrije ondernemingsgewijze produktiestelsel. De K.V.P.-fractievoorzitter ziet hier zelfs een mogelijkheid om in de communistische wereld het wantrouwen te overwinnen, dat er tegenover het westen bestaat. Naar zijn mening zou de bovengenoemde ontwikkeling in de richting van bezitsvorming en het tegengaan van de vermogensconcentratie tot een ontluistering kunnen leiden van de mythe der noodzakelijk geachte communistische wereldoverheersing.

DEMOCRATIE

Het wantrouwen van het communisme, aldus drs. Schmelzer, is gebaseerd op o.a. historische angst, te worden overvallen en op de overtuiging, dat de vrije wereld slechts wil bewapenen om kapitalistische uitbuiting te beschermen en de continueren. Door het voortbouwen aan een werkelijke politieke en sociaal-economische democratie in de vrije wereld, kan wellicht op den duur de volkeren, die nu nog achter het IJzeren Gordijn leven, een perspectief van menselijke waardigheid worden geboden.

In dit verband acht drs. Schmelzer ook de bestaande en nog in voorbereiding zijnde maatregelen van de overheid belangrijk om de spaarzen en de bezitsvorming te stimuleren. Gedacht moet daarbij worden aan de premie-spaarregeling voor jongeren, de ambtenarensparregeling, de fiscale faciliteiten bij het bedrijfssparen, de maatregelen ter bevordering van het effectenbezit voor de kleine spaarder en de nog op stapel staande Algemene Premiespaarregeling. Volgens de laatst genoemde regeling, die nog door het parlement moet worden aanvaard, krijgt iedere Nederlander bij een inkomen van minder dan f 12.000 een premie op het sparen.

GEEN UITHOLLING

Drs. Schmelzer taxeert, dat in de toekomst ongeveer f 100 miljoen uit de algemene middelen ter beschikking gesteld moet worden ter financiering van de bezitsvormingsmaatregelen van de overheid. Hij acht dit bedrag, gelet op het grote belang dat er mee gemoeid is, niet te hoog. Deze uitgave zal namelijk leiden tot grotere besparingen, die in de vorm van leningen weer naar de overheid terug vloeien. Bij een gunstige stand van de Nederlandse staatsschuld zou het ook niet nodig zijn deze uitgaven te dekken door belastingheffing.

De stormachtige industriële en internationale ontwikkeling, zo stelt de heer Schmelzer, gaat in onze tijd gepaard met een tendens tot centralisatie

van overheidsmacht en concentratie van ondernemingsvermogen. Dit tempo, waarin het sociaal-economische leven verandert, vereist een tijdige structuurhervorming van het maatschappelijk bestel. Alleen in dat geval kunnen de grondslagen van onze vrije ondernemingsgewijze produktie verstevigd worden, in plaats van dit stelsel aan geleidelijke, maar zekere uitholling en ondermijning bloot te stellen.

De heer Schmelzer ziet daarbij verdere spreiding van het particuliere bezit als een van de essentiële onderdelen om het vraagstuk van de politieke en sociaal-economische democratie voor de toekomst op te lossen.

GEMEENSCHAP

Bijzonder helder is ook de meer gedetailleerde uiteenzetting van dr. Albeda over de winstdeling in het kader van de bezitsvorming. Dr. Albeda schetst de positie van de werknemer in het bedrijf en merkt dan op, dat een arbeidsovereenkomst geen huurcontract is en dat een werknemer meer is dan een leverancier van arbeidskrachten. De onderneming is daarom niet af van de werknemer, wanneer ze het „overeengekomen loon” heeft betaald. Een arbeidsgemeenschap kan haar eigen regels maken voor de verdeling van de resultaten van de gemeenschappelijke arbeid van leiding, kapitaal en arbeid, wanneer die resultaten bekend zijn. De definitieve resultaten van de onderneming kunnen dus pas achteraf verdeeld worden.

In bepaalde kringen is wel de gedachte gelanceerd, een deel van de winst, die door het totale Nederlandse bedrijfsleven wordt gemaakt, in een „pool” samen te brengen en hierin alle Nederlandse werknemers te doen delen. Iets dergelijks zou ook mogelijk zijn per bedrijfstak, maar dr. Albeda voelt daar minder voor, omdat dan op geen enkele wijze de binding tussen de werknemer en zijn bedrijf tot uiting komt. Hij voelt daarom veel meer voor winstdelingsregelingen per onderneming. Wanneer hiermee voldoende ervaring is opgedaan, zouden op den duur wettelijke regelingen hiervoor vastgesteld kunnen worden. In bedrijfstakken, waar per onderneming moeilijk tot winstdeling kan worden overgegaan, zoals in de landbouw en het bouwbedrijf, zou meer armslag gegeven kunnen worden aan de lonen, die worden overeengekomen.

BLOKKEREN

Dr. Albeda realiseert zich goed, dat winstdeling slechts tot bezitsvorming kan leiden, indien en voor zover de werknemer kan en wil sparen. Hij is van mening, dat het blokkeren van via winstdeling verkregen effecten op zichzelf niet aantrekkelijk is, maar wanneer het gaat om het delen van de werknemers in de aanwas der ondernemingsvermogens, zal hieraan niet zijn te ontkomen.

Wie in bezitsvorming een mogelijkheid ziet om op zeer korte termijn eclatante successen te behalen, vergist zich, aldus dr. Albeda, een politiek gericht op bezitsvorming, moet lange-termijn-politiek zijn. Een dergelijke politiek moet uitgaan van twee veronderstellingen, namelijk: dat het reële inkomen van de Nederlandse werknemer zal stijgen in de loop der jaren en dat bij een stijgend reële inkomen, de bereidheid en de mogelijkheid tot het sparen toeneemt. Hiervan uitgaande behoort de bezitsvormingspolitiek op lange termijn geen wensdroom te zijn. Zo'n politiek behoort echter onderdeel te zijn van een breder beleid.

Spaarbevordering mag geen geïsoleerd stukje regeringspolitiek zijn. Punt 1 moet blijven het verhogen der

reële inkomens der laagst bezoldigden. De verhoging van deze lagere inkomens zal zelfs nog niet onmiddellijk resulteren in een toeneming van de besparingen, omdat bij velen eerst nog de moderne, meer duurzame gebruiks-goedert, zoals wasmachines, koelkasten, t.v.'s om van een auto nog maar niet te spreken, aangeschaft dienen te worden. Bezitsvormingspolitiek is ook daarom langetermijn-politiek en deze moet ook daarom ingebed worden in een breder sociaal-economisch beleid.

STUDIE-KANSEN

Hiertoe zou ook moeten behoren een politiek, gericht op het wegnemen van de belemmeringen, welke er nog steeds bestaan voor studie door jongeren uit de lagere inkomensgroepen. Vermeerdering van de geestelijke eigendom

behoort vooraf te gaan aan vermeerdering van de materiële rijkdom. Met name denkt dr. Albeda aan het kosteloos maken van alle onderwijs (lager, middelbaar en hoger) en het verschaffen van de studietoelagen voor het levensonderhoud van studerende uit de lagere inkomensgroepen.

Tenslotte vraagt dr. Albeda er aandacht voor, dat er een band gelegd dient te worden tussen een beleid, gericht op bezitsvorming en een beleid, gericht op het voorkomen van inflatie, een band, die door de huidige regering uitdrukkelijk wordt gelegd. Een anti-inflatie-politiek is echter geen uitsluitende overheidstaak. Het bedrijfsleven, de vakverenigingen en de politieke partijen behoren zich tesamen in dit opzicht bewust te zijn van hun verantwoordelijkheden.

*** Geen citaten

De Gereformeerde Kerk van Lippenhuizen-Hemrik had van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken maatregelen gevraagd, opdat een einde komt aan de toestand dat belijdende leden en ambtsdragers, met name een aantal predikanten, deel uit maken van of sympathiseren met de P.v.d.A.

De Generale Synode heeft besloten niet op dat verzoek in te gaan op grond van de overwegingen, die vermeld staan in wat „Trouw” noemt het commissie-rapport van prof. Nauta.

Zo lang wij dit rapport niet volledig hebben kunnen bestuderen, achten wij het niet verantwoord er een bespreking aan te wijden. Met name niet als wij tot basis zouden moeten nemen een aantal citaten die in de pers zijn gepubliceerd.

Zo staat in een van die citaten, dat het kwaad van de niet-erkenning van Christus als de enige Heer der wereld niet alleen gezocht moet worden bij de P.v.d.A., maar evenzeer bij elke andere partij, ook bij de partij, die zich „christelijk” noemt.

Dit zou de indruk kunnen wekken, dat het „commissie-rapport van prof. Nauta” het slechts van formele betekenis acht, dat een partij als partij wil optreden met het getuigenis dat Christus Heer is van de wereld.

Wij nemen niet aan dat dit de bedoeling is van het citaat met zijn vreemde overgang van het handelen van christenen naar een ander thema namelijk het bestaan van partijen die zich christelijk noemen.

Iemand zal dan bij voorbeeld de vraag kunnen stellen, of wij, dezelfde redenering toepassende, niet kunnen verkondigen dat elke onderwijzer in zijn onderwijs ontrouw kan zijn enz. en dat het er daarbij niet toe doet, of hij werkzaam is aan een openbare school of aan een school, die zich „christelijk” noemt.

Het bovenstaande moge dienen om duidelijk te maken, waarom wij behoefte hebben aan het volledige rapport en waarom wij weigeren te volstaan met een informatie die uit enkele citaten

bestaat, waaronder alvast één die op zich zelf genomen koren op de molen is van hen, die het bestaan van christelijke partijen allerminst nodig achten.

*** Vlag en lading

De A.N.P.-radionieuwsdienst gaf dinsdag 14 januari jl. te 23.55 uur dit bericht door:

De Generale Synode van de Geref. Kerken wenst niet alle politieke activiteiten van de lidmaten aan banden te leggen. De synode meent dat hun persoonlijke verantwoordelijkheid geëerbiedigd moet worden. Deze uitspraak is het antwoord op een brief van de gereformeerde kerkeraad van Lippenhuizen-Hemrik, waarin maatregelen werden gevraagd tegen ambtsdragers van de kerk die lid zijn van de Partij van de Arbeid.

Omdat dit bericht ons interesseerde hebben wij op woensdag 15 januari te 8.00 uur v.m. de volgende formulering uit de mond van de nieuwslezer opgetekend:

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken heeft er geen bezwaar tegen dat de leden van de kerk lid zijn van de Partij van de Arbeid. Zij wil niet alle politieke activiteiten van de leden aan banden leggen en meent, dat hun persoonlijke verantwoordelijkheid moet worden geëerbiedigd. De synode deed deze uitspraak naar aanleiding van een brief van de kerkeraad van de Gereformeerde Kerk in Lippenhuizen-Hemrik waarin maatregelen werden gevraagd tegen leden en met name ambtsdragers van de kerk die lid zijn van de Partij van de Arbeid.

De eerste zin van dit bericht hebben wij gespatieerd. Onze vraag is slechts: dekt deze eerste zin als „vlag” de „lading”, die in de rest van het bericht wordt „gelost”?

Iedereen kan, dunkt ons, voor zichzelf wel een duidelijke conclusie hierover trekken.

ongezouten

wajang

PLANTEN MARGARINE

smakelijk
gezond
licht verteerbaar

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 30

GEBR LOMMERTS N.V. takelwerk

Havenstraat 38 - Delfzijl - Telefoon 05961-3633
Westersingel 120 - Rotterdam - Telefoon 010-134658

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsediëp 3 - Telefoon 05900-23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerproducten en andere
materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM - Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719-2748 - Noordwijk aan Zee

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf-Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Telefoon 05271-294

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen,
Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

N.V. Staalsteiger „Gelria” - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije
steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

FIRMA C. VERMEER EN ZONEN'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe
rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en
bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERK AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 - Tel. 01720-2569

NEDERLANDSE GEDACHTEN

uw partijblad

PRIJZEN EN POL

Van der Sluis: Goeden avond dames en heren.

We zijn nog maar pas in het begin van het nieuwe jaar. Dus het is nog best de moeite waard om u een gelukkig 1964 toe te wensen. We zijn natuurlijk langzamerhand oud en wijs genoeg om te veronderstellen, dat in 1964 niet in alle opzichten een bijzonder gelukkig jaar kan worden. En als u de eerste berichten van de pers in 1964 leest, dan ziet u: vrees voor loonexplosies, vrees voor prijsstijgingen en we dachten dat dat misschien een probleem wordt, dat ons in de eerste maanden van dit jaar erg zal bezig houden. Daarom hebben wij hier dan ook gevraagd om een gesprek met ons te voeren mevrouw Marinus. Ik zou willen zeggen een consument, die dus als het wat onzeker gaat worden, echte spanningen te verduren krijgt. Maar we willen niet te eenzijdig zijn en daarom hebben we meneer Quist, die hier de ondernemers, die de eerste levensbehoeften aan de man brengen, representeert, ook gevraagd hier te komen. En dan de heer Smalbroek, waarnemend voorzitter van de Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie, want hoe het ook valt, meneer Smalbroek, u zult er in de politiek mee te maken krijgen wat er ook in 1964 gaat gebeuren op dit punt.

Hoe vindt u dit nu allemaal mevrouw Marinus. Bent u nu het jaar binnengegaan met de gedachte „er is geen vuilje aan de lucht, we zullen alles wat de prijzen betreft wel klaren” of hebt u daar ...

Mevr. Marinus: Nou, ik ben toch echt wel een beetje onzeker wat betreft die prijzen allemaal. Want zo gauw er sprake was van een loonronde in het afgelopen jaar, werden de prijzen al hoger. Dus ik dacht, dat het al een vooruit lopen was op de prijsverhoging van januari.

Van der Sluis: de minister heeft toegestaan om vanaf 1 januari 5% te compenseren en u denkt: daar gaat de zaak al heen.

Quist: Moet u eens luisteren, het is dus zo: u hebt een onderscheid tussen vóór en na 1 januari. Vóór 1 januari hebben we dus verschillende prijsverhogingen gehad van suiker, van boter, van melk, van kaas, van vlees. Maar laten wij eerlijk zijn, dat heeft niets met de loonsituatie te maken, dat zijn dus allemaal factoren, die terug te brengen zijn op import of iets dergelijks of een kwestie van vraag en aanbod, maar dat heeft niets met de loonkwestie te maken.

Van der Sluis: u bedoelt: het was een zeker automatisme.

Quist: dit was een automatisme. Dit zou ook gebeurd zijn als er geen loonsverhoging zou zijn geweest.

Als er suikertekort is, moet de suiker duurder worden of men zou ze moeten subsidiëren en daar is men in eerste instantie niet voor.

Van der Sluis: Maar die toestemming van de regering om vanaf 1 januari die 5% compensatie erbij te krijgen, dat is

waar de politiek mee te maken krijgt, meneer Smalbroek, dat is een belangrijke zaak dunkt mij.

Smalbroek: Altijd mee te maken gehad. Kijk eens, ik wil er graag iets van zeggen. De lonen worden belangrijk verhoogd in januari en april. Dat heeft natuurlijk gevolgen in de prijzen. Deze loonsverhogingen worden niet gefinancierd uit de stijging van de produktiviteit, althans niet voor het volle bedrag en dus moeten ze worden betaald op een of andere manier. Het bedrijfsleven is dat overeengekomen. De overheid heeft hier geen bedenkingen tegen gemaakt. De overheid doet het ook zelf voor haar personeel. Dus moet dit ten gevolg hebben dat de middenstand ook gecompenseerd wordt. Met andere woorden: dat hier redelijke prijsverhogingen plaatsvinden. Geen onredelijke, maar redelijke. En niet alleen de middenstand, ook de landbouw zal hier niet het slachtoffer mogen worden van het loonbeleid, dat nu in 1964 zal worden gevolgd. Dat is natuurlijk heel wat voor het prijsbeleid, dat we jaren in Nederland hebben gehad en dat zal naar mijn mening moeten worden gehandhaafd.

Quist: Ja, daar zijn we ook allemaal erg voor.

Smalbroek: Ik geloof, dat dat ook in het belang is van de middenstand. Dat prijsbeleid

De T.V.-uitzending
van de A.R. par
op 13 januari j

moet worden gehandhaafd. Dak kent dat uitwassen er niet mogen. Excessen moeten worden geweerd. is in het belang van de consument, het is ook in het belang, in het lijke belang van de middenstand. Want blijvende onrust in de pri in het hele sociaal en economis ven, dus ook voor de zakenma goede situatie.

Quist: Hij heeft er niet eens bij.

Mevr. Marinus: Nu hoor ten over lang van de middenstanders enne grijp dat best. Hij zal wel wat e prijsverhogingen moeten hebben ik heb daar als consument tota de dupe van te worden. Mijn magr nu wel loonsverhoging gekregen dat komt niet ten volle de com m ten goede. Maar ik loop toch d met het idee rond, dat het jor dat de zaak uit de hand loopt. doel: worden het van loonsvergen geen loonsverlagingen?

Lectuur-pakket

VOOR de laatste keer in dit seizoen bieden wij een aantal brochuren en rapporten aan in een zogenaamd „lectuurpakket” tegen een reduceerde prijs. U kunt — voor u zelf of ten geschenke voor een ander — thans nog van deze gelegenheid gebruik maken.

Het lectuurpakket, dat wij iedere belangstellende aanbieden, is dit maal als volgt samengesteld:

1. „Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie” door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr. De titel spreekt voor zich zelf. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het septembernummer 1958 van A.R. Staten-Generaal.
2. „Samenwerking met minderontwikkelde gebieden”. Dit is het bekende rapport van het College van Advies van de A.R. Partij over de betreffende problematiek, van september 1958.
3. „Gespreide bezitsvorming”. Eveneens een rapport van het College van Advies van de A.R. Partij, van oktober 1962. De titel mag geacht worden weer zichzelf te spreken.
4. „Televisie en Reclame”. Nota van de Doctor Abraham Kuypertstichting, van januari 1961. Een waardevolle bijdrage tot een verantwoorde meningsvorming over het vraagstuk van televisie en reclame.
5. „Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program van de A.R. Partij”. Vastgesteld in de buitengewone Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht.
6. „Program van Actie 1963”, van onze partij, vastgesteld in de gewone Deputatenvergadering van 23 maart 1963.

Voor de aantrekkelijke prijs van f 2,50 komen deze geschriften in uw bezit.

Bestellingen kunnen gedaan worden per giro, nummer 89673 ten name van de A.R. Partij-Stichting, dr. Kuypertstraat 3 's-Gravenhage.

Het is noodzakelijk op het „bij”strookje te vermelden „Lectuurpakket”. Van deze gelegenheid maken wij gebruik om er tevens uw aandacht op te vestigen, dat op het partijbureau gratis aangevraagd kan worden de zogenaamde brochurelijst, waarop alle brochures en rapporten vermeld staan (met vermelding van de prijs per exemplaar), welke menteel nog verkrijgbaar zijn.

De heer Smalbroek beantwoordt de vraag van mevrouw Marinus of de loonsverhogingen geen loonsverlagingen zullen worden.

CENTRALE

Wij komen

Gaarne vestigen wij in deze de aandacht op centrale vergadering welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn ditmaal de volgende:

☆ Op zaterdag 18 januari 1963 Statencentrale Franeker haar jaarlijkse vergadering.

De plaats van samenkomst is „De Bleek” te Franeker.

Aanvang der vergadering te 13.00 uur.

Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid Tweede Kamer der Staten-Generaal.

☆ Op zaterdag 18 januari 1963 Statencentrale Hoorn haar jaarlijkse vergadering.

De plaats van samenkomst is „De Doelen”, Achterstraat 2 te Hoorn.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Als spreker zal optreden de heer

LIEK

Sluisbroek: Mevrouw daar kunnen wij op dit moment nog niets van zeggen. Ik geloof dat u zich wel te vroegtijdig ongemak maakt over deze zaak. Het wil daar nog wel iets aan toevoegen. Ik meen dat hier de zelfdiscipline van de consument, maar ook van het georganiseerde bedrijfsleven een grote rol moeten spelen. Er zijn afspraken gemaakt. Afspraken gemaakt bij het verdrag in de Stichting van de Arbeid. En dat gegeven woord is ook nog de overheid gesanctioneerd. Dat woord zal moeten worden gestand gemaakt.

der Sluis: Vindt u niet dat dat een punt is, dat begrijpelijk maakt dat er onbegrijpelijk uit de woorden van mevrouw. Dat is dat zij het idee heeft: de zaak los.

Sluisbroek: Dat maakt de zaak veel ingewikkelder. Meneer Van der Sluis. Maar dat is nu niet behandelen. Alles hangt samen met onze hele arbeidsmarktpositie, hangt samen met de werkgelegenheid, hangt samen met de exportpositie. Maar de consument moet wel zijn, dat we met elkaar in discipline, zelfbeheersing en openbrengen, want anders gaat de economie over de kop. En daar is ik mee gebaat.

Sluis: Dat is zo, ik ben het volledig met u eens, dat u spreekt over zelfdiscipline, maar we moeten vooral de rechtvaardigheid niet uit het oog verliezen.

Sluisbroek: Maar daar ben ik zo straks vanuit. Rechtvaardig tegen de middenstand, rechtvaardig tegen de landbouwers.

Sluis: Die rechtvaardigheid die is niet altijd gehanteerd. Ik nu bijvoorbeeld de melkslijter, die heeft de Tweede Kamer actie ten volle erkend, een halve liter te weinig verdiend. Nou, ik nog een opmerking maken tegen mevrouw Marinus over die prijs. Wij hebben een heel systeem van vaste prijzen. Dat is dus een prijs voor de consument, dat zij te veel betaalt. Onderlinge concurrentie zorgt dat deze prijzen beslist laag zijn. We hebben dus de concurrentie tussen de handelaren onderling ook met het grootbedrijf. Ik dat u echt zich met die vaste prijzen en merkartikelen geen zorgen te maken. Dat is dus een zeer belangrijk punt voor de stabiliteit in de markt.

Sluisbroek: Naar mijn mening zijn die beroepen, die nu noemt, u bedoelde de melkbakkers, inderdaad wel eens schiel behandeld, maar ik meen dat het beleid, dat nu moet worden toegevoerd, de middenstandsectoren niet te mogen laten worden van een oplossing, die wij op grond van al deze overwegingen vandaag hebben.

Sluis: Het is inderdaad zeer verheugend dat u dat ook zo zegt. Ik hoop dat, en ik neem aan dat als het eens in de Kamer ter sprake komt, tergeve ook zult accen-

ADDERINGEN

oije... .

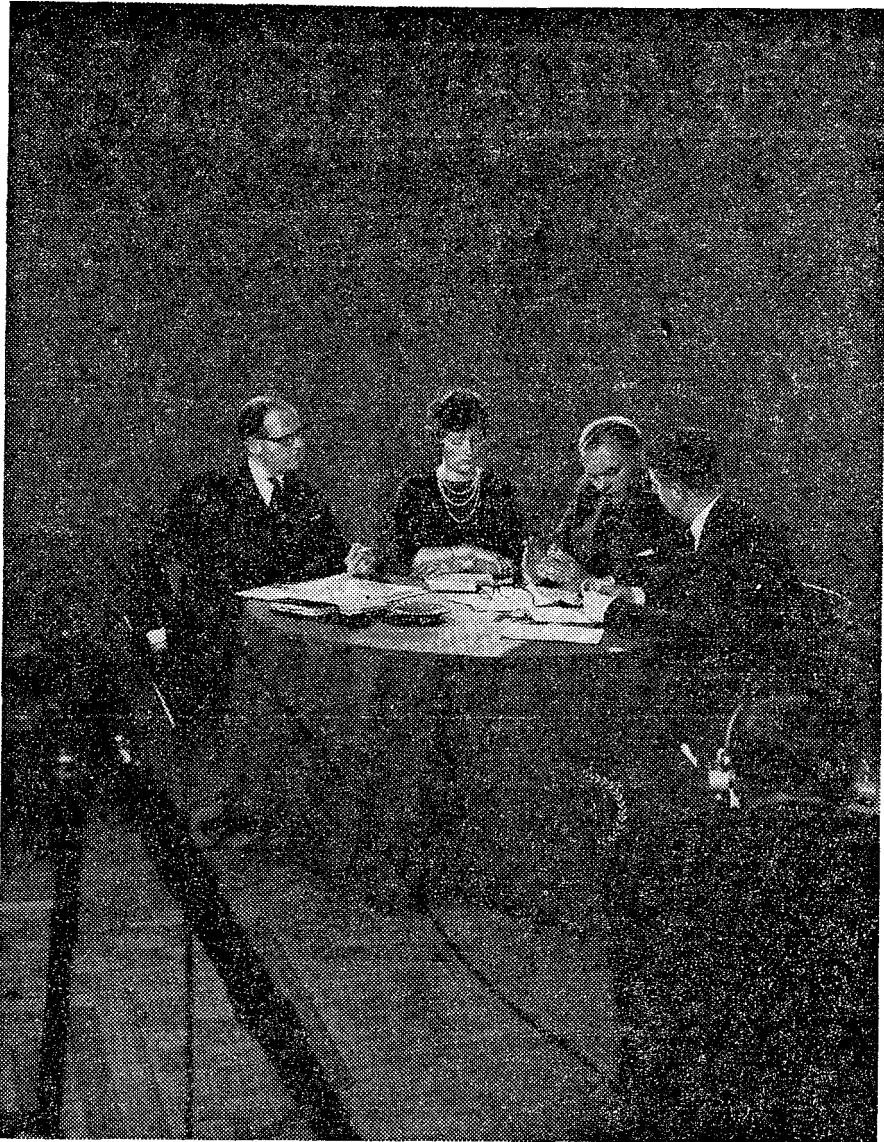
Diepenhorst te Zeist, lid van de Kamer der Staten-Generaal, spreekt over het onderwerp: Een nieuwe wet.

Op zaterdag 18 januari belegt het A.R.J.O.S.-verband een provincieconferentie.

De plaats van samenkomst is het bij de Gereformeerde Kerk te Harderwijk.

Op zaterdag 19 januari belegt de centrale Harderwijk een ledenvergadering. De plaats van samenkomst is Hotel "Veluwe", F. A. Molijn-1, Nunspeet, Aanvang: 19.45 uur.

Op vrijdag 24 januari houdt de gemeentelijke A.R. Kiesvereniging

Tijdens de uitzending v.l.n.r.: mr. W. R. van der Sluis, mevrouw S. P. Marinus-Oostdijk, de heer J. Smallenbroek en de heer P. M. H. Quist.

Van der Sluis: Ik zou wel eens willen weten of de onrust van mevrouw Marinus een beetje is weggenomen. Ik begrijp mevrouw Marinus, dat er dus twee dingen zijn, die toch wel kunnen worden aangeduid als de wal, die het schip wat keert. U hebt in de eerste plaats dus concurrentieverhoudingen.

Quist: Ja, die concurrentieverhoudingen bij ons zijn zeer scherp. Wij hebben dus de detailhandel in zijn totaliteit, het grootbedrijf en het kleinbedrijf, dus allerlei variaties. Dus u hoeft echt niet bang te zijn, dat we meer zouden kunnen nemen dan die 5%. Ik vraag mij af als wij die 5% compensatie kunnen realiseren, wat volgens mij en volgens de heer Smallenbroek een punt van rechtvaardigheid zou zijn. Ik zie het nog niet liggen.

Van der Sluis: En hoe denkt u nu over, over de positie van de consument?

Mevrouw Marinus: Ik heb met belangstelling geluisterd en ik ben wel wat gerustgesteld nu ik hoor dat er toch een concurrentie is, dus dat de prijzen niet onnodig verhoogd zullen worden.

Van der Sluis: En wat denkt u van de rol van de overheid daarbij?

Mevrouw Marinus: Die moet toch wel sterk toekijken, dat het niet te gek gaat worden.

De heer E. Groenendijk te Harderwijk, een deskundige op dit gebied, zal spreken over "Methodiek van het moderne groepsgebeuren".

☆ Op woensdag 22 januari belegt de Statencentrale Tiel een vergadering.

De plaats van samenkomst is de foyer van Hotel Stockei, Rijksstraatweg 7-9 te Geldermalsen.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Diverse politieke problemen kunnen aan de orde komen. Mr. W. Aantjes te Utrecht, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal aanwezig zijn.

☆ Op woensdag 22 januari belegt de gemeentelijke centrale Leek een vergadering.

De plaats van samenkomst is de Gereformeerde Kerk te Ennumatil.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur. Als spreker zal optreden de heer Tj. Walburg, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Het bestuur beschikt over gegevens omtrent extra busvervoer.

☆ Op vrijdag 24 januari houdt de gemeentelijke A.R. Kiesvereniging

Smallenbroek: U moet toch bedenken mevrouw, dat die mogelijkheden van de overheid toch niet onbeperkt zijn. Maar de overheid moet, voorzover zij daarmee te maken heeft, rechtvaardigheid betrachten.

Dat betekent rechtvaardigheid tegenover de middenstand, tegenover de landbouw, dat die niet het slachtoffer worden van grote loonsverhogingen in heden en verleden van bedrijfsleven. Maar ook een stuk rechtvaardigheid tegenover de consument. Namelijk afwezen en tegengaan en eventueel afknoten van uitwassen in het prijsverhogingsbeleid. En overigens ook bevorderen dat er gezonde concurrentieverhoudingen blijven.

Van der Sluis: Is het dan met name niet de taak van de politicus om te zorgen dat in deze moderne samenleving de geweldige economische machten de consument niet dooddrukken.

Smallenbroek: U bedoelt, natuurlijk meneer Van der Sluis, dat we de monopolievorming moeten tegengaan.

Ja, en daar kan de overheid naar mijn mening zeker wat aan doen. En ik ben van mening dat dat moet gebeuren. Dit hebben wij altijd gesteund en dat blijven wij ook nu steunen.

Ons aller middenstand is een belangrijke zaak voor onze gehele samenleving, maar dit moet in evenwicht worden gebracht met de gerechtvaardigde belangen van de consument. Wij Anti-Revolutionairen zien dit als één van de belangrijkste opgaven in de komende maanden.

Voorburg haar jaarvergadering van 19.30 uur tot 20.00 uur in de nieuwe bovenzaal van de Gereformeerde Kerk, Laan van Oostenburg te Voorburg. Agenda: voorzitterswisseling en jaarverslagen.

Daarna, te 20.00 uur, in dezelfde zaal: Forum-avond van de gemeentelijke A.R. Kiesvereniging Voorburg met de C.H.U. Kiesvereniging Voorburg.

Het forum wordt gevormd door de leden van de protestants-christelijke raadsfractie.

☆ Op donderdag 30 januari belegt de centrale kiesvereniging Haarlem een besloten vergadering voor alle leden der kiesverenigingen aangesloten bij de centrale.

De plaats van samenkomst is hotel-restaurant Brinkman, Grote Markt te Haarlem.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Spreker is mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

Ruime gelegenheid tot vragen stellen.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

UW INBOEDEL WORDT OP DE HANDEN GEDRAGEN
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf — Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).
Lijndiensten op Oslo, Stockholm + Copenhagen

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen — Moordrecht

Telefoon 305 (01827) - Westeinde 117

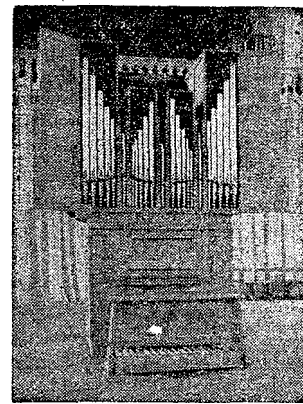
P. MOOLENAAR & ZOON

Sassenheim

BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL

Import — Export

Dahliaculturen — Vraagt prijs

**ECHTE
KERKORGELS**
OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

**ORGELBOUW
ERNST
LEEFLANG**

APELDOORN

Tel. 0 6760 - 17582

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.

WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 244

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJssel

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876

Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN
GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372

„Kerk en Sport”, studie van de Raad voor zaken van Kerk en Samenleving, No. 22 in de serie Practische Theologische Handboekjes, Boekencentrum N.V. te 's-Gravenhage, (1963).

Opzet

NA een arbeid van meer dan vijf jaren is de Raad voor de zaken van Kerk en Samenleving in de Ned. Herv. Kerk nu gekomen met een studie over het sportvraagstuk. Het Moderamen van de Ned. Herv. Kerk heeft blijkens een kort „Ter begeleiding” de verantwoordelijkheid voor de inhoud op zich genomen, daartoe gemachtigd door een eerdere synodevergadering, waarop het rapport in eerste lezing was behandeld en ter uitwerking uit handen gegeven. Als een „studie”, „handreiking” (zegt de Raad) of „rapport” (zegt het Moderamen) is het nu officieel in de handel gekomen, met de pretentie, dat de lezer in dit geschrift „vindt aangeduid, hoe thans in grote lijnen binnen de kerk over de sport wordt gedacht.” (pag. 5).

Het is een kloek deeltje geworden, waarin de te behandelen stof overzichtelijk is geordend in 7 hoofdstukken, een inleidende paragraaf en 4 bijlagen met cijfers. In het eerste paragraafje wordt het terrein verkend, waarna in hoofdstuk I een overzicht wordt gegeven van de huidige situatie van de sportbeoefening in ons land. Na enkele historische notities en de behandeling van sociologische, sociaal-culturele, psychologische en pedagogische aspecten van het vraagstuk, wordt in hoofdstuk V aandacht geschonken aan de sportbeoefende mens (een anthropologische oriëntatie). Dan volgt in hoofdstuk VI een ethische benadering van de sportproblematiek, waarna het rapport besluit met het trekken van enkele lijnen vanuit de verantwoordelijkheid der kerk volgens het gevoelen der opstellers. In de bijlagen worden cijfers gegeven over de sportbeoefening in georganiseerd verband, over het ledental van de confessionele sportbonden, het aantal bezoeken aan vermakelijkheidsmanifestaties in vergelijking met de bezoeken aan sportmanifestaties, en over de aantallen kolommen die in enige dagbladen aan de sport worden gewijd.

Dwarsdoorsnede

MAKEN we een dwarsdoorsnede van het rapport, dan blijkt pas, hoezeer allerlei zaken die in en rondom de sportbeoefening actueel (en controversieel!) zijn, steeds weer de aandacht hebben. Over sportbeoefening en de daarmee verbonden actieve (door de sportman) maar ook passieve (door de kijker) recreatie komen op vele plaatsen opmerkingen voor; de sportbeoefende mens wordt nauwgezet

Snuif en wrijf

Uw verkoudheid van neus, keel of borst weg met

DAMPO

gevolgd en zijn gedrag, zijn integratie in de sport, de integratie van zijn sportbeoefening in het geheel van zijn leven, zijn verantwoordelijkheid tegenover de medespeler, „tegenstander” en kijker, hebben all. aandacht. De prestatie in de sport keert op allerlei wijzen in de behandeling terug (de olympische idealen, de prestatie als „verzetsactie”, de training, de competitie, de opkomende kloof tussen spel en sport door de prestatie en conditietraining, de verhouding tussen prestatie-training en vrijheidsbeleving en de prestatie als scheppingsvaardigheid).

Ook over de taak en verantwoordelijkheid — maar ook over de gevaren en moeilijkheden — van de sportorganisatie, de trainer, de coach, de sportmanager, de bondsbestuurder wordt telkens weer gesproken. Dat daarbij ook de verhouding tussen sportbeoefening en tribune aan de orde moest komen, spreekt vanzelf. Over het publiek als macht, de toename van de emoties in en buiten het veld, de vermindering van persoonlijke normativiteit door de aanwezigheid van publiek en de daar-

N.V. Papierfabriek voorheen G. SCHUT & ZONEN

HEELSUM

oud-hollands papier o.a. waardepapier, schrijt- en drukpapier bijetten, kaarten, enveloppen en wissels, luxe kartons en omslagpapier, vloerpapier, filterpapier aan vellen, rondvilters en vouwvilters voor chemische en technische doeleinden.

door optredende zakelijke verhouding tussen productie en consumptie wordt telkens weer gesproken, waarbij ook andere gevaren worden gezien.

De verhouding tussen sport en pers en de grote verantwoordelijkheid die de publiciteitsorganen dragen (omdat zij ook op dit punt de verhoudingen kan maken en breken) ontgaat de opstellers niet. In dit verband worden ook telkens weer gevaren voor ontwaarding genoemd, waarbij het overwicht van de organisatie, de geldingsdrang der officials, de vorming van een sportrobot, de zucht naar prestatie als enige richtsnoer, de idoolvorming, het doorslaan naar materialisme en collectivisme, de pervertering der techniek, de doping en de pseudo-religie met name worden genoemd.

Hiertussen stelt het rapport zich op in het geven van een kerkelijk getuigenis. Bij de bestaande situatie wordt aangesloten, ook ethisch (63!). Enkele

een christelijke levensstijl in de algemene sportorganisatie, omdat die daar bepaald mogelijk is (82/3).

Nog meer

IN een dergelijke geest worden — zonder enige merkbare beweging met de zonen en dochteren van eigen huis, die jarenlang schade en schande hebben overgehad voor het opkomen voor een sportbeoefening in christelijke zin — nog veel meer opmerkingen gemaakt, of er wordt door het simpele ontbreken van de behandeling dier vraagstukken eenvoudig een zekere wrevel gewekt. Van elk van deze elementen een voorbeeld.

Bij de behandeling van de wetsvoorstellen tot wijziging van artikel 3 van de Loterijwet (het befaamde toto-debat) kon dr. Bruins Slot zich nog uitvoerig beroepen op een Memorandum van diezelfde Raad over de toto

KERK EN SPORT

theologische en anthropologische lijnen worden getrokken vanuit de Bijbel (i.c. het Nieuwe Testament; de scheppingsnoties noch het gehele Oude Testament spelen enige rol), en vandaaruit worden dan de lijnen getrokken naar de verantwoordelijkheid voor de kerk van vandaag in de sportwereld.

Teleurstellingen

WIE door de bovengenoemde inventarisatie hoopvol gestemd mocht zijn, komt bij lezing evenwel zeer teleurgesteld uit. Dat komt, omdat deze studie — als ware zij een herderlijk schrijven — in tegenstelling tot wat men toch verwachten mag van een werkelijke „studie” alleen maar een monoloog is vanuit een bepaalde theologische en praktisch-apostolaire overtuiging. Wie een literatuurlijst maakt, ontdekt dat de genoemde Bijbelteksten worden gelezen door de bril van Karl Barth, wiens Kirchliche Dogmatik hier model staat, aangevuld en geconcretiseerd door citaten uit werken van

dum van diezelfde Raad over de toto als ethisch kwaad en sferbederver in de sportwereld en -verhoudingen. Hij kon zeggen: „Ik stel er prijs op de kernpunten van dit memorandum te memoreren:

1. De kwestie van de toto is geen zedelijk indifferente zaak.
2. De toto is een maatschappelijk verschijnsel waardoor het geestelijk welzijn van ons volk in gevaar gebracht wordt.
3. De wekelijks verlokking van zeer

IVOROL tandpasta Behoud van Uw tanden

grote prijzen is vooral voor minderjarigen ernstig.

4. De zin van de arbeid en de zedelijke waardering van het geld worden door het gokken als erkend maatschappelijk instituut aangetaast.”

Wie thans, nu de sportwereld druk begint uit te oefenen op de regering om toe te staan dat de toto nog aantrekkelijker wordt door nog hogere prijzen enz., het rapport mocht willen opslaan om het Hervormde standpunt in deze zaak te vinden, vindt tot zijn ontsteltenis de hele zaak afgedaan met deze éne zin: „Door het geld, dat thans vanuit de voetbaltoto ter beschikking komt, hebben de algemene sportorganisaties een kans gekregen om doeleinden te gaan verwezenlijken, die voorheen, tengevolge van een volstrekt ontoereikend subsidiebeleid van de regering, onbereikbaar waren” (9).

Purol houdt de huid smetteloos zuiver

Berkhof, Bonhoeffer, G. v. Leeuwen en Smelik. Andere werken worden genoemd noch gebruikt, ook niet die van hen die zich terdege ingelaten hebben met de bestudering van de moderne theologisch-ethische en anthropologische vraagstukken, zoals Berkouwer, Von Meyenfeldt, Schipper, Brillenburg Wurth, Bakker, Kuitert e.a. Hetzelfde gebeurt op sport-technisch gebied. De publikaties van Dr. K. Rijdsdorp (die een van de leden van de commissie was) spelen door het gehele rapport heen, gesecondeerd door werken van Pietersen (sociologisch), Van Zijl (sporttechnisch), Miermans (idem, RK), en publikaties van het N.O.C. de N.S.F. en het C.B.S. Een confrontatie met publikaties van de zijde van de chr. sportbeweging of van personen die haar een warm hart toedragen, heeft niet plaats. Mannen als Van Stempvoort, Van Riessen, Diepenhorst, Kuiper, Hoek, Van Oosterom (voorzitter N.C.S.U.) en Gordijn directeur C.A.L.O. te Arnhem), worden niet genoemd, of — zoals alleen bij Gordijns brochure voor de N.C.S.U. — slechts aangeduid, maar niet verwerkt (pag. 32 rapport).

Van de vele Hervormden, die in de christelijke sportbeweging een kaderpositie innemen, is niemand in staat gesteld een bijdrage aan de totstandkoming van het rapport te leveren; de N.C.S.U. en alle christelijke sportorganisaties worden in het rapport alleen „afgedaan”. Eer toekomst hebben zij niet meer. Zij hebben een plaatsvervangende functie gehad (16), toen de kerk nog in slaap was (82). Maar nu zij ontwaakt is, kan zij de aanpak van dit probleem niet meer aan de N.C.S.U. overlaten (33). Deze staat immers in een volstrekt isolement (76/7) en telt slechts 7% van de sportbeoefenaars (14). Neen: de christelijke sportbeweging kan nog slechts één weg gaan — met lof voor wat ze tijdelijk heeft gedaan — en dat is: con amore met alle andere levensbeschouwingen meewerken aan de vorming van „gedifferentieerde referentie-kaders” (68) en de oprichting van sportcentra en sportaccommodaties in een gefuseerde of federatieve verhouding tot de algemene sportbonden (75, 32, 76). Een geïsoleerd bestaan moet zij maar voor de alleruiterste noodzaak houden (76), en thans bijdragen aan het ontplooiën van

Hotel-pension „Dreyeroord”

Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Als enig waarderingsoordeel van dit verschijnsel wordt gezegd, dat dit een „nieuwe ontwikkeling” is (9). Het is onbegrijpelijk — en ook bepaald onverantwoordelijk — dat deze integrale zaak zomaar wordt afgedaan. Is het standpunt gewijzigd? Laat men dat dan zeggen — er wordt bepaald wel op gewacht!!

Dr. Diepenhorst (toen Kamerlid voor de C.H.) zei in hetzelfde debat, dat er in zijn fractie gesproken was over bederf van het sportideaal voor de toto, en letterlijk vervolgde hij: „En dan spreek ik nog niet eens van de wel zeer ongewenste binding tussen toto en de wedstrijden op zondag, die het verlangen naar de Engelse zaterdagmiddagwedstrijden wel weer heel sterk doet herleven.” Even later zei hij — sprekend over genoemd Memorandum — „De C.H.U. wil krachtens haar Program van Beginselen letten op het oordeel der christelijke kerk...” Welnu: in dit rapport kan hij ook terecht met zijn verlangens naar de sportzaterdag: de zondagssport wordt in het rapport wel zo positief behandeld, dat zelfs overwogen wordt dat „aparte diensten voor sportbeoefenaars zouden georganiseerd kunnen worden waar sportmensen voor training bijeen zijn.” (81). „De rustdag is er voor de mens, en niet andersom.” (81).

Op deze wijze wordt tot veler diepe teleurstelling alies van zijn plaats ge-

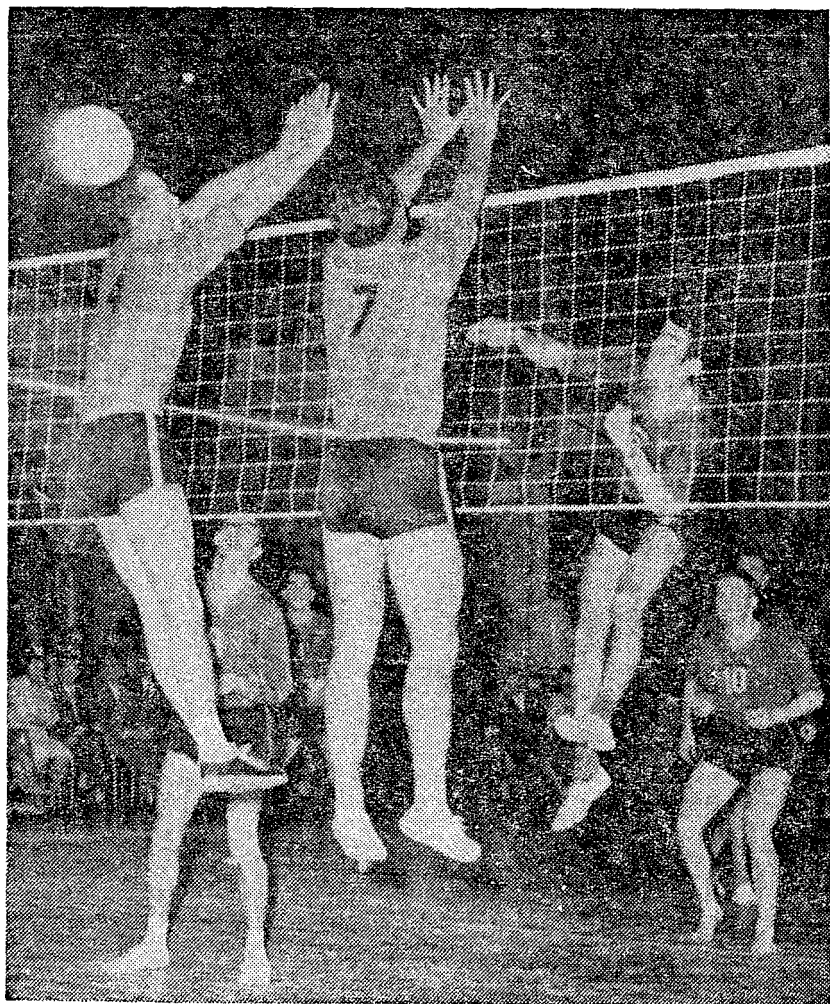
Bronchiletten Hoestdrank in tabletvorm.95ct

haald en worden in naam van een kerk, waarvan vele trouwe leden bepaald niet „in grote lijnen zo over de sport denken”, duizenden harde werkers in christelijke organisaties onnodig en onbewogen in een vacuüm gestort, uit beweging met anderen, die op weg zijn, niet wetende waar zij komen zouden — en zij kwamen terecht in een vercommercialiseerd, materialistisch sportbedrijf.

Conclusie

HET verrassende en het wrange liggen in dit rapport wel heel dicht bij elkaar. Enerzijds de inderdaad deskundige aanpak van het onderwerp, met vaak een verrassend scherpe kijk op tal van nevenproblemen, die via de achterdeur bepalend kunnen worden voor de sportiviteit. Maar anderzijds een zo uitgesproken monopolistisch-middenorthodoxe instelling, dat het maar beter is, goed te blijven bedenken dat het „slechts” een „studie” is en dat het een vergissing is, dat de woorden zijn gevallen: „zo denken wij in de Hervormde Kerk erover”. Er mocht soms eens iemand komen, die een tegenstander van dit rapport tot „ethische ketter” verklaart...!

ds. A. J. Kret

Vrijpostig en vrijzinnig

U zult het wel goed vinden dat ik mij meng in het koor van hen die in alle toonaarden op de VARA-uitzending van 4 januari j.l. hebben gereageerd. Op die uitzending zelf zal ik geen commentaar meer geven.

Iemand zei tegen mij: jullie A.R. hebben het thema „De christelijke organisaties in deze tijd” aan de orde gesteld in de gespreksgroepen van je partij. Mij dunk, aldus die man, een duidelijker bewijs van de noodzaak van christelijke organisatie, ook op het gebied van radio en televisie kon bijna niet geleverd worden dan juist door die flater in dit programma”.

Mijn mening ligt dicht in de buurt van deze opvatting.

Niet omdat er een misgreep te signaleren viel. Laten we eerlijk zijn, iedereen, ook een christen maakt fouten. Ook een christen drukt zich eens of zelfs meer malen hoogst ongelukkig uit over de heilige dingen die hijzelf onderschrijft en belijdt.

Ik ben het wel met die man eens omdat radio en televisie eigenlijk door gaans programma's geven, waarin men zogenaamd „leuk” is ten koste van de diepste religieuze overtuiging van anderen.

Dat zijn in de regel niet zulke duidelijke „uitschieters”, maar daarom gebeurt het nog wel symptomatisch en bijna stelselmatig.

Het schijnt weinig te helpen dat politiek of cultureel doorgebroken christenen in de besturen van bepaalde omroeporganisaties zitting hebben. De directie en veel minder nog de uitvoerende artiesten trekken zich daar blijkbaar veel van aan.

Stemming

In de pers is nog dagen lang de deining van kritiek en contra-kritiek doorgegaan.

Gelukkig hebben velen een juist onderscheid gemaakt tussen enerzijds reacties, die uit echte verontwaardiging voortsporen en anderzijds haatsalvo's jegens de VARA of de socialistische volksgroep, die vanachter de barricade van voorgewende christelijke woede werden afgevuurd.

In zijn weerwoord op al deze reacties, die de heer Rengeling vrijdagavond j.l. via de beeldbuis ten beste gaf, bleek hij deze beide soorten van kritiek zeer wel te onderscheiden.

Dat is tenminste een winstpunt.

Liberaal standpunt

Anders is het gesteld met het liberale dagblad de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van vrijdag j.l. Dit blad, kortweg de N.R.C. genoemd, had het al eerder voor de „Zo is het”-uitzending opgenomen.

In de rubriek „Dezer dagen” wordt bijna een week na de bewuste uitzending nog eens getoond tegen de Volkskrant, die het geestelijk klimaat van de socialistische omroep tegenover die van de christelijke samenleving stelde.

Van die twee-deling moet de N.R.C. niets hebben. Onze „christelijke” samenleving, aldus het liberale blad, „vindt haar felste verdedigers in anonieme brieven-schrijvers, Jodenhaters, mensen die faecaliën over de post sturen — daar kunnen de zondaars van het VARA-programma over mee-spreken”.

Radio-toespraak van mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij, d.d. 15 januari 1964.

nieme brieven-schrijvers, Jodenhaters, mensen die faecaliën over de post sturen — daar kunnen de zondaars van het VARA-programma over mee-spreken”.

Valse vlaggen

Als het liberale blad hiermee bedoelt, dat niet alles christelijk is, wat zich in deze kwestie als zodanig aandienende, dan stem ik daarmee in.

Naar aanleiding van deze VARA-affaire is met heel wat valse vlaggen gemanipuleerd, die de lading niet dekten. Dat is wel zonneklaar gebleken.

Maar nu komt het. De N.R.C. zelf maakt namelijk onderscheid tussen echte en onechte christelijke gekwetsheden. Het blad ontkent rondweg, dat er een christelijke samenleving zou zijn. Het gooit alle kritiek nu ineens op een andere hoop. „De menselijke natuur is in wezen onchristelijk”, zo onderwijst het blad zijn lezers. En daarom is het praten over christelijke samenleving en het geloof daarin, een mythe en is de neiging tot schijnheiligheid groot”.

Ziezo, dat kunnen ook alle christenen in hun zak steken. Want christen zijn is volgens de N.R.C. onmogelijk. Christenen, dat zijn mensen, die met hart en ziel proberen om Christus te volgen, ook al zijn ze van nature geneigd God en hun medemensen te haten. Dat laatste is waar. Maar voor hen is Goddank het oordeel van de N.R.C., dat de menselijke natuur in wezen onchristelijk is, niet het laatste woord. De Bijbel geeft ons dan toch altijd nog een beter perspectief dan deze liberale krant.

In wezen straalt uit heel dit kranten-artikel een stuk ergernis, die het christenen toch wel duidelijk maakt hoe er ook in het liberale gezelschap ten diepste over hen en hun geloofsovertuiging gedacht wordt.

Alarmerend

Ach, in een eerste, nog niet uitgebalanceerd commentaar, zoals dat van de Volkskrant, die maandag 6 januari j.l. heet van de naald reageerde, moet men niet elk woord op een goud schaalte wegen. De Volkskrant zal heus wel weten dat er tussen het klimaat van een socialistische omroep en een christelijke samenleving nog heel wat anders huist. Onder andere, de anonieme brieven-schrijvers, Jodenhaters, faecaliën-verzenders en telefoonmaniakken waar de N.R.C. het over heeft.

Maar dat bijna een volle week na dato in een liberale krant rustig de menselijke natuur definitief en blijvend onverenigbaar met het christendom wordt verklaard, dat is toch wel kras... En: alarmerend voor christenen, die zich in dat gezelschap ook politiek thuisgevoeld hebben, tot dus ver.

V.V.D.-program

Dat laatste is wel te begrijpen. Want er staat zo mooi in het Beginsel-program van de V.V.D. dat zij er diep van overtuigd is dat „de grondslagen der Nederlandse beschaving wortelen in het christendom”. En verder „dat het bovenal de christelijke geest is, die ons volk de waarde en de vrijheid van de mens... heeft doen beseffen”. Nou dan.

Maar de liberale N.R.C. zegt nu ronduit dat de menselijke natuur in wezen onchristelijk is!

Moet het dan anders worden?

Blijkbaar niet, want allerwegen leest men in de liberale pers sympathie voor het programma „Zo is het”. En ook dat de V.V.D.-fractie-voorzitter niet met de drie confessionele-fractie-voorzitters mee had moeten doen toen zij de Minister vragen stelden over „Zo is het...”.

Zelfs de jongerenorganisatie van de V.V.D. heeft de heer Geertsema daarover de les gelezen.

Want, aldus de N.R.C., liberalen plegen op te komen voor het vrije woord. Blijkbaar ook indien dat „vrije woord” van de VARA de meest elementaire vereisten van goede smaak en fatsoen ten aanzien van ander overtuiging aan zijn laars lapt. Hoe valt dat te rijmen met de „christelijke geest” waar het V.V.D.-program het over heeft?

De „fijnen”

Christenen zelf kunnen een medemens niet tot christen bekeren. Vroeger probeerden ze het nog wel eens te vuur en te zwaard, maar die methode heeft al eeuwen afgedaan.

Maar wat nog lang niet afgedaan heeft, is de hoera-stemming, die bij vrijzinnigen en anderen ontstaat, als dat dat gedoe an die „fijnen” weer eens belachelijk gemaakt is. Dan wordt zelfs een vereniging van vrienden van „Zo is het...” opgericht, zoals de krant meldde.

Wat is dan het V.V.D.-program met zijn verhalen over de „christelijke geest” en een op „christelijke grondslag” berustende samenleving nog waard?

Indien socialistische omroepmedewerkers en liberale dagbladen zelfs nog niet het fatsoer hebben om de gevoelens van religieuze medeburgers te ontzien is de organisatie-keuze voor christenen duidelijk als kristal.

Noodzaak

In onze partij nemen honderden leden juist in deze week deel aan de bezinning over de plaats en de taak van de christelijke organisaties in deze tijd.

Toen we daarmee in november begonnen, heeft wel eens iemand gezegd: is dat, nu in 1964 en in dit Nederland nog wel nodig?

Het antwoord is dunkt mij wel duidelijk. Dat antwoord is: ja.

Gespreksgroepen

Een Christelijke organisatie mag er niet zijn om de diepste gevoelens van anderen te bespotten. Maar zij mag wel duidelijk en onomwonden zeggen waar het op staat. Ze mag, ze moet opkomen voor de eerbiediging van de geestelijke waarden, die anderen wel met woorden erkennen, maar met daden belachelijk maken.

En christelijke organisaties zijn er bovenal om haar leden in staat te stellen zich vanuit de Bijbel met gelijkgezinden te bezinnen op hun taak in deze samenleving, waar ook zij met beide benen op de grond staan en zich van andersdenkenden niet kunnen en willen isoleren.

Een wereld waarin ze zó plotseling met socialistische vrijpostigheden en met liberale vrijzinnigheden kunnen worden geconfronteerd, dat ze er van duizelen.

Indien u als lid of als belangstellende, van dit bezinningswerk van onze gespreksgroep kennis wilt nemen, dan sturen wij u ons documentatie-materiaal graag toe.

Want een christelijke organisatie is ook vandaag een duidelijk opgelegde noodzaak.

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

HILVERSUM

„Cinderella”

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
U past en koopt prettiger bij Modehuis „Cinderella”
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151

VOOR AL UW RIJWIELEN EN BROMMERS

Uw adres: ANTH. MUYS

GERANIUMSTRAAT 26-28 (Bosdrift) hoek Nieuweg
TELEFOON 14472 - HILVERSUM

Brommers:
Amstel met Puchmotor vanaf f 625,-; Solex, geheel compleet f 417,-; Batavus, vol-automatisch f 569,-, fiets-o-matio.

Rijwiel en:
Grano f 154,50 compleet; Batavus f 157,-; De Magneet f 156,-; Germaan kinderrijwiel, compleet v.a. f 72,50.

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent u verzekerd van onze alom bekende „Je Gooische-Gasservice-Dienst”, met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

Fa. Paul C. Kaiser-Das

„Verrassend goed”

HILVERSUM

Voor groenten en fruit

bent u bij ons altijd goedkoper uit

Teus Veenvliet

KONINGSSTRAAT 120 - TELEFOON 45098
HILVERSUM

GELDERLAND

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTR. 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Voor BONTMANTELS
naar de BONTSPECIALIST

WAGENINGEN

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet

Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet

Het is onbetwist. Een goede drogist.

BENNEKOM - TELEFOON 2339

DEN HAAG

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

SIGARENMAGAZIJN Matador

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen u maar wenst.

♦ Als abonnee op NEDERLANDSE
GEDACHTEN blijft u politiek bij ♦

Norm en vrijheid

• *Vervolg van pag. 1*

eed af te leggen of de gelofte, eerbiediging van gewetensbezwaren tegen dienst bij de gewapende macht, handhaving van de vrijheid van het woord, van de propaganda.

Maar niet opbeperkt. De televisie bijv. geniet een grote vrijheid. Maar zij is wettelijk gebonden en mag niets uitzenden, dat in strijd is met de openbare orde of de goede zeden.

Zo heeft de overheid het voorgenomen. En terecht. Daardoor doet zij haar plicht als overheid en overschrijdt toch niet de grenzen van haar bevoegdheid.

En de Minister heeft als drager van overheidsgezag na te gaan, of de door de overheid gestelde normen in acht zijn genomen.

De discussie over het profanerend karakter van een uitzending bijv. met de kerken, kan verder gaan, dieper ingrijpen.

En de kerken en de christenen in het algemeen, hebben daarbij de roeping, te wijzen op het Goddelijk gebod, dat voor allen geldt, voor de Vara evenzeer als voor de N.C.R.V. A.

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

In verschillende gevangenissen
Prof. Van Zuthem vraagt
Gesprek tussen kerken en ondernemingen

Communicatie
Beneden de maat

DE PARTIJ IN 1963
De K.L.M. en de belastingbetaalder

MENSBEELD
Hoe zit het eigenlijk met de politiek

De vreugde van de belastingbetaalder?

het beeld der vaders 1914

G. VOGLER & CO.
(FIRMANT W. A. FIBBE)
Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.
WEGENBOUWMATERIALEN.

EEN GREEP...

uit de vele artikelen, die wekelijks verschijnen in

Nederlandse Gedachten

Voor slechts f 3,25 per halfjaar blijft u wekelijks op de hoogte.

U kunt dan als meelevende A.R. van week tot week kennis nemen van een blad, dat degelijke voorlichting geeft en dat „elck wat wils” biedt.

Vul vandaag de bon nog in.

BON Noteer mij als abonnee

NAAM: _____
ADRES: _____
PLAATS: _____

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Abonnementsprijs f 3,25 per half jaar of f 6,50 per jaar.

Giro 89673 t.n.v. A.R.-Partij-Stichting.

Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen

Voor ons bureau vragen wij een
STENO-TYPISTE
(EVENTUEEL TYPISTE)
met kantoorervaring

Voor deze functie is een Mulo-diploma of een daarmee gelijkstaande opleiding gewenst.

Geboden wordt een prettige en afwisselende werkkring. Salaris volgens rijksregeling. Zaterdags vrij.

Leeftijd tot 23 jaar.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op het secretariaat, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

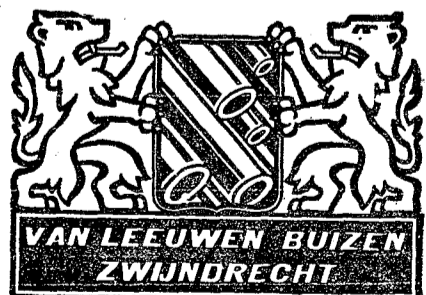
Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland
Telefoon 16 25 00

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 0 5219 - 1647 b.g.g. 1316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

De christelijke politieke partij

WIJ hebben het vandaag over de Christelijke politieke partij.

Dat wij het zo zeggen, is al een beginselverklaring. Wij gaan er niet van uit, dat de *mogelijkheid* van een Christelijke politieke partij in twijfel moet worden getrokken. Dus hebben wij géén behoefte aan de formulering: een partij, die zich Christelijk noemt.

WANNEER is een partij Christelijk?

Precies dezelfde vraag kan gesteld worden in andere gevallen: wanneer is een school Christelijk?, wanneer is een vakvereniging Christelijk?, wanneer is een jeugdbeweging Christelijk?

Het antwoord is niet: wanneer zij volmaakt is. Want elke Christelijke organisatie heeft dagelijks te worstelen met de zonde. Haar activiteiten en besluiten zijn allerminst onfeilbaar.

Een organisatie, ook een politieke organisatie, is Christelijk, als zij duidelijk zegt, dat zij wil handelen naar Gods gebod, en dat probeert waar te maken.

Wij weten, dat zulks niet gemakkelijk is, maar alleen niet gemakkelijk door onze eigen schuld, door onze ontrouw en door de gedeeldheid van ons hart.

Wij weten ook, dat de Christelijke partij haar specifieke gevaren meebrengt, van geestelijke hoogmoed en liefdeloosheid in het oordelen. Bovenal het gevaar, dat we onze constructie presenteren als Gods wijsheid. Maar daarmee is de Christelijke partij niet veroordeeld.

DE Generale Synode der Gereformeerde Kerken heeft een uitspraak gedaan omtrent het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid, voorzover het predikanten en andere ambtsdragers betreft.

De betekenis van deze uitspraak is nog moeilijk te begrijpen.

Daartoe zou men de motivering moeten kennen, en die is eerst goed en volledig te kennen uit de *discussie* en het *overleg* ter vergadering. Een rapport kan enige aanwijzing geven omtrent de motieven, toch is dat zonder de discussie slechts de kleinste helft van de zaak. En rapportdiscussie kennen wij niet.

Wij verkeren dus in de onmogelijkheid, dit besluit te interpreteren of te beoordelen.

WIJ doen in dit artikel iets anders.

Wij vertellen positief, en naar wij hopen duidelijk, hoe wij *dat* vraagstuk zien, waarover wij het *recht* en de *plicht* hebben te schrijven, nl. de Christen en de Christelijke politieke partij: En ook: de Christen en de P.v.d.A.

DAARBIJ gaat het om ja en nee.

De P.v.d.A. heeft duidelijk uitgesproken, dat een Christelijke partij niet behoort te bestaan. Principieel heeft zij *nóóit* bestaansrecht en praktisch is er ook geen reden, haar te doen voort-

bestaan. Natuurlijk betekent dit niet, dat de P.v.d.A. de A.R. partij wil verbieden. Dat zou in strijd zijn met de democratie. Maar wél, dat de P.v.d.A. niet zal ophouden, het bestaansrecht van de A.R. partij principieel te betwisten. En dat niet omdat de A.R. in socialistische ogen te conservatief zijn of een verkeerde politiek voorstaan, maar omdat het gaat om een *Christelijke* partij.

Het is mogelijk, het komt zelfs niet zelden voor, dat een socialist zegt: een partij, die zich Christelijk noemt, of een *zgn.* Christelijke partij. Maar in elk geval verwerpt de P.v.d.A. principieel de partij, die haar beginsel en beleid wil baseren op de Bijbel. En even principieel kiest de P.v.d.A. voor een partij, waarin Christen en godloochenaars als gelijkbetroefde leden het *zakelijk* eens worden en tot op zekere hoogte ook ideologisch eens worden, door *samen eensgezind* als partij de Bijbel *niet* als het Woord van God te aanvaarden, maar de betekenis van de Bijbel te beperken tot een aangelegenheid voor die leden, die het van

DEZE WEEK

- * Christen en politiek (pag. 1 en 8)
- * Moet literatuur aan normen voldoen? (pag. 3)
- * Arjos-studentenconferentie (pag. 4 en 5)
- * Frankrijk en China (pag. 6 en 7)
- * Bespreking van Patrimonium-publicatie „Antwoord aan deze tijd” (pag. 7)
- * NCBO (pag. 8)
- * Maatschappelijk werk (pag. 9)

belang achten daarover met zich zelf in het reine te komen.

EEN dominee, die zich uit overtuiging aansluit bij de P.v.d.A., kan niet tot zijn gemeente zeggen: over de politiek en over de politieke partijkeuze praat ik niet met de schapen mijner kudde.

Als hij op huisbezoek komt, heeft een huisvader het recht, de Bijbel te openen en daarna aan zijn dominee raad en voorlichting te vragen. De dominee, die lid is van de P.v.d.A., moet dan kunnen en durven zeggen, met de Bijbel er bij, waarom hij, *met zijn partij instemmende*, een Christelijke partij verwerpelijk vindt. Dat wordt een diep ingrijpend gesprek. Een gesprek, waarbij de Bijbel niet mag worden gesloten.

EÉN argument, dat die dominee dan zou kunnen of willen gebruiken, moet bepaald ter zijde worden gelegd.

Hij zou Trouw uit zijn zak kunnen halen en kunnen zeggen: hier staat een zin uit het rapport van Professor Nauta en *die* zin is mijn argument. Dit citaat is voor mij beslissend. Het luidt aldus:

Het mag *niet worden tegengesproken*, dat een Christen zich, bij het nakomen van bedoelde taak en bij het *doen van een politieke partijkeuze*, schuldig kan maken aan het kwaad van de niet-erkenning van Christus als de enige Heer der wereld. Maar dit kwaad moeten wij niet alleen zoeken bij een partij als de door de kerkeraad van Lippenhuizen-

• Vervolg op pag. 8

Gebouw

Op Gouden Wieden

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt inlichtingen

Een recente foto van Prinses Beatrix, die D.V. aanstaande vrijdag haar zesentwintigste verjaardag hoopt te vieren.

Foto Max Koot

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waarde vastekoopkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

FA. NIJHOFF & KWAST

Anno 1919

„MEUBELINDUSTRIE”

BORNE (Ov.)

Telefoon (05409) 1234

Fabriek voor speciaal meubilair t.b.v. de universiteits laboratoria, ziekenhuizen, chemische industrieën.
Exclusieve betimmering van representatieve ruimten, directiekamers etc.
Meubilair t.b.v. het zusterhuis „Vrije Universiteit”. „Reactor Instituut Delft”, Research Lab. v. d. „Koninklijke Ned. Zoutindustrie”, Betimm. en meubilair Gebouw v. d. Tweede Kamer der Staten Generaal, werd in onze fabriek vervaardigd en ter plaatse gesteld.

In de Aalsmeerder Courant van 17-1-'64 kwam de volgende advertentie voor:

Tijdens de jaarvergadering van de anti-revolutionaire kiesvereniging in Aalsmeer heeft ds. D. Biesma jr. de doorbraak afgewezen omdat hij daarin een streven naar vervaging van de grenzen tussen Kerk en Wereld meende te moeten verstaan. Hij noemde het bevorderen van de doorbraak het bevorderen van de neutraliteit.

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken heeft woensdag onder meer de volgende uitspraak gedaan: „De synode meent, dat geen voldoende bewijs wordt aangevoerd dat de Partij van de Arbeid een in wezen anti-christelijk grondbeginsel aanhangt”. Commentaar overbodig! Personen die als lid de P.v.d.A. willen ondersteunen kunnen zich opgeven bij het secretariaat Primulastraat 55, Aalsmeer.

Men leze in dit verband ook ons artikel op pagina 1.

In dok?

Het verkopen van de „Willem Ruys” en de „Oranje” duidt aan dat Nederland een minder zeegaande natie wordt. Dat komt, zo zegt men, omdat wij geen koloniën meer hebben.

Ditzelfde geldt voor Italië. Toch kocht een Italiaanse maatschappij de beide schepen.

De vraag rijst waarom de beide schepen voor Italië wel aantrekkelijk zijn en voor de Nederlandse rederijen niet meer.

Is de Nederlandse ondernemingsgeest ter zee geweken of wordt zij „gedokt” ter voorbereiding van nieuwe initiatieven?

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur **LOUIS RIETBERGEN** - Korenmaatstraat 55a-c, Rotterdam

LUISTER

op woensdag 29 januari a.s. naar onze radio-uitzending.
Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20 tot 18.30 uur via Hilversum II (VARA).

★ ★ ★ ★ ★

WIJ ONTVINGEN

De culturele ambtenaar - H. Molendijk, uitgave van het Ned. Cult. Contact, Nat. overleg voor gewestelijke cultuur en de N.J.G.

Oost-West, tijdschrift ter voorlichting over de Oost-West verhouding. Dit nummer geeft speciale aandacht t. a. v. Communistisch China.

Bijbels kwartetspel, uitgave van H. Medema te Apeldoorn. Dit spel is thans door een predikant omgewerkt.

„Contactorgaan” van de A.R. Kiesvereniging te Drachten.

„Woningnood uit de politiek” door C. J. van den Heuvel te Moerkapelle.

„De gereform. vrouw”, januarinummer van de Bond van Gereform. Vrouwenverenigingen in Nederland. Speciaal nummer t.g.v. 150 jaar Koninkrijk.

★ ★ ★ ★ ★

NEDERLANDSE GEDACHTEN

Onder redactie van:
H. Algra (voorzitter),
G. A. Kieft, J. W. Ooms,
mr. W. R. van der Sluis,
G. J. H. Griffioen (secr.)

Adres van redactie en administratie:

Dr. Kuyperstraat 3,
's-Gravenhage,
tel. (070) 631023 - 112138
giro 89673

Adres voor advertenties:

Botenmakersstraat 45,
Zaandam,
tel. (02980) 63224

Abonnementsprijs:

f 3,25 per half jaar.
Giro 89673 t. n. v. de
A.R. Partij-Stichting
te 's-Gravenhage.

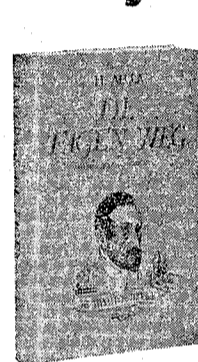
Studentenabonnement:

f 4,- per jaar.

Losse verkoop:

f 0,20

EEN DRASTISCHE PRIJSVERLAGING!
Verrijk nú uw boekenschat met bijna f 40.00 voordeel

H. ALGRA:
De eigen weg van het Nederlandse volk
Tweede druk, 290 blz. ingenaaid
Van f 12,- geb. nu f 4.90

„Zo af en toe komen er werken van de pers, die ver boven de middelmaat uitsteken. Om in het beeld te blijven: dan is Algra's boek aan de maat van een toren! Wij verblijden ons over deze uitgave en hopen, dat ze duizenden ten zegen mag zijn”.

Dr. P. G. Kunst
in de Amsterdamse Kerkbode

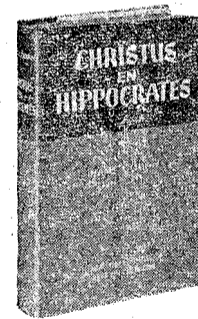
PROF. DR. H. BERGEMA e.a.:
Pioniers van het nieuwe Azië

(Gandhi - Nehru - Jinnah - Mau Tze Toeng - Hatta)
492 blz. tekst, incl. register; ruim 100 foto-illustraties.
Van f 17,50 geb. nu f 6.90

„Een omvangrijk boek, maar dat men van de eerste tot de laatste bladzijde geboeid leest. Wij hebben hier een boek ontvangen, dat onze horizon ongemeen kan verwijden”. Prof. Dr. G. Br. Wurth † in Horizon

„Met grote dankbaarheid begroeten wij de verschijning van dit boek, omdat het werkelijk in een behoefte voorziet.”

Prof. Dr. F. L. Bakker in De Heerbaan

DR. HANS GÖDAN:
Christus en Hippocrates
Kernproeven voor arts en theoloog.
Uit het Duits vertaald. ingenaaid
270 blz. Van f 12,50 geb. nu f 4.90

„Mede door de vele heldere uiteenzettingen omtrent medische fenomenen, zoals de invloed van het onbewuste, de allergie, de slijtage-ziekten, de houding t.o.v. de dood, is dit boek voor een ruimer publiek geschikt, temeer daar het over het algemeen zeer bevattelijk geschreven is”.

Prof. Dr. C. A. van Peursen in Trouw

WILHELM HOLZAPFEL:
Die duisternis voorstellen als licht...
Over het wezen van het Bolsjewisme. Uit het Duits vertaald. 224 blz. ingenaaid
Van f 8,50 geb. nu f 3.90

„Naar onze mening is deze christen doorgedrongen tot het wezen van deze aardse heilsleer... Dit is geen negatief boek: alleen contra het communisme. Juist omdat het zo positief is ingesteld, is het de moeite van het lezen overwaard. Je ontdekt nog eens op een andere manier de rijkdom van je geloof”.

Jong Gereformeerd

DR. KURT HUTTEN:
Geloof en sekte

Uit het Duits vertaald. gebonden
160 blz. Van f 7,90 geb. nu f 3.90

„Zelden heb ik een boek gelezen over het verschijnsel van de sekten, dat zo grondig de achtergronden en motieven, de uitingen en strevingen van de sekten in het licht heeft gesteld als dit boek. Het is spannende lectuur en voert in in de problemen, waar zovelen in onze dagen mee zitten, als genezingswonderen, geestesdoop, extase, geestesgaven, enz... Nogmaals: een boek, dat ik van harte aanbeveel en graag door velen gelezen zou zien”.

Dr. K. Dronkert in de Leidse Kerkbode

De wereld heeft geen vader

PROF. H. R. MÜLLER-SCHWEFE:
Een schriftuurlijke benadering van het gezagsprobleem.

Uit het Duits vertaald. gebonden
100 blz. Van f 3,95 geb. nu f 1.50

„... een briljant boek, dat én in de diagnose van de tijd én in de therapie de spijker op de kop slaat”.

Geref. Kerkbode van Delft

„... een fijnzinnig boekje, goed geschreven, zorgvuldig vertaald, vaak verrassend van visie en keurig uitgevoerd”.

De Rotterdammer

Uitgaven van T. Wever, Franeker

Verkrijgbaar in de boekhandel

Zes prachtboeken voor een spotprijs!

Deze waardevolle en fraai verzorgde werken, die stuk voor stuk uitstekend beoordeeld zijn — leest u de recensies er maar op na! — liggen nú binnen ieders bereik. U kunt thans uw boekenschat met een keur van boeiende en leerzame lectuur verrijken en tevens bijna f 40,- besparen. Zorg dat u er (ook) bij bent om van dit zeldzame aanbod te profiteren.

Zend vandaag nog de bestelbon (als drukwerk, in open envelop) aan uw boekhandelaar of aan:

**UITGEVERIJ T. WEVER
POSTBUS 13
FRANEKER**

Ondergetekende bestelt bij:

Uitgeverij T. Wever, Postbus 13, Franeker

Boekhandel:

- ex. H. Algra:
De eigen weg van het Nederlandse volk
Prijs f 4,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. H. Gödan: Christus en Hippocrates
Prijs f 4,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. H. Bergema e.a.:
Pioniers van het nieuwe Azië
Prijs f 6,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. W. Holzapfel:
Die duisternis voorstellen als licht...
Prijs f 3,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. K. Hutten: Geloof en Sekte
Prijs f 3,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. K. Sluys: Het wonder van Boechout
Prijs f 1,95 per exemplaar (+ porto)

Naam:

Adres:

Woonplaats:

* S.v.p. doorhalen wat niet bedoeld is.

BESTELBON

* * * Prijsbewust

Minister Andriessen heeft dinsdag via de televisie een dringend beroep gedaan op het Nederlandse publiek om prijsbewust op te treden. Het is goed dat van Overheidswege ook eens op die burgerplicht gewezen wordt. Ook de bona fide winkeliers zullen met deze wenk aan het publiek ingenomen zijn. Juist omdat zij niet meedoen met hier en daar door de minister gesignaleerde prijs-excessen, is hun behoefte om de service van een goede voorlichting te bieden, in het geding. Immers een clientèle die alles „neemt“ (ontoelaatbare prijsstijgingen inclusief), negeert deze service van de winkelier. Daardoor komt hij in de verleiding aan de prijs-race mee te doen. De secure klant, die goed uitkijkt, alvorens tot aankoop over te gaan, bewijst zichzelf, de goede winkelier en de nationale economie een grote dienst. Men mag daarom gerust van een roeping tot prijsbewustheid spreken.

Er staat te veel op het spel om daarop niet eens te wijzen.

* * * Deels onjuist

Wij horen en lezen zo nu en dan, dat de drie staatssecretarissen van Defensie, de heren A. van As (A.R.P.), J. C. Haex (C.H.U.) en W. den Toom (V.V.D.) nog lid van respectievelijk de A.R.-Partij, de C.H.-Unie en de V.V.D. moesten worden toen zij als staatssecretarissen werden aangetrokken.

Dit mag waar zijn voor twee van deze onder-ministers — de voorzitter van de C.H.U., mr. H. K. J. Beernink overhandigde minister van Defensie P. J. S. de Jong een lepelje in verband met het toetreden van staatssecretaris Haex tot de C.H.U. — voor de derde geldt dit in ieder geval niet.

De heer Van Es was voordat hij staatssecretaris werd al enkele jaren lid van de A.R.-Partij.

Wij menen, dat het goed is dit hier uitdrukkelijk te vermelden. Vooral nu vorige week bleek, dat zelfs „Flex“, getuige zijn kleinbeeld in „Trouw“ van 17 januari j.l., dit niet wist.

* * * Hernieuwd contact

Het hernieuwd overleg tussen de Air Union en de K.L.M. doet de hoop gloren op een alsnog gezonde samenwerking van een aantal Europese luchtvaartmaatschappijen.

Een ere-salut komt toe aan degene, die het eens door de K.L.M. bruusk afgebroken contact thans weer heeft hersteld. Dat vraagt zelfverloochening en bovenal tact.

De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, van wie gezegd wordt, dat hij het initiatief nam, verdient hiervoor grote achting.

Wij hopen dat men ditmaal met wederzijds besef voor de realiteit, waarin de West-Europese luchtvaart zich geplaatst ziet, tot een verblijvend resultaat komt.

Zoals West-Europa in E.E.G.-verband zich bundelt om een volwaardige onderhandelingspartner van de Verenigde Staten te zijn, zo moet de West-Europese burgerluchtvaart zich insgelijks gemeenschappelijk opstellen om de Amerikaanse concurrenten tegemoet te kunnen treden.

* * * Waarschuwend tweespan

Onze lezers zullen zich herinneren dat prof. Zijlstra bij de algemene financiële beschouwingen in de Eerste Kamer behartigenswaardige dingen gezegd heeft over de loonvorming. Wij hebben zijn rede in december in ons blad afgedrukt.

Men kan prof. Zijlstra moeilijk verwijten dat hij in de regel te laat is met zijn waarschuwingen.

Thans is ook de vinger van de N.V.V.-voorzitter, drs. Roemers, over dezelfde zaak waarschuwend omhoog gegaan. Dat siert hem want een vakbondsbestuurder is ook een mens en snijdt liever niet in eigen vlees, want dat doet pijn.

Ons dunkt dat het tweespan Zijlstra-Roemers ieder voor zich en vooral gezamenlijk aanspraak kan maken op bereidwilligheid tot luisteren.

De eerste heeft vroeg genoeg, de tweede, naar wij hopen, niet te laat gewaarschuwd.

DE LEIDSE KERKBODE OVER A

DE Leidse Kerkbode is het officiële orgaan van de Gereformeerde Kerken in de classis Leiden.

A. is een persoon, die in het officiële orgaan van die kerken Algera heet. Consequent volgehouden Algera. Dezelfde naam dus als oud-minister mr. J. Algera, thans lid van de Raad van State, en een andere naam dan de voorzitter van onze commissie van redactie. Maar wij hebben zoveel reden om aan te nemen, dat dit een fout is van de redactie van de Leidse kerkbode, dat wij aannemen, dat de voorzitter van onze redactiecommissie toch bedoeld is.

Wat is er aan de hand in het officiële orgaan van de Gereformeerde Kerken in de classis Leiden?

Natuurlijk moest de redactie háár oordeel geven over het Vara-programma „Zo is het toevallig ook nog eens een keer“, net als alle andere kerkbodes. In het artikel in de Leidse kerkbode wordt dit programma gewraakt. Hier is dus niet iemand aan het woord, die zelf eigenlijk wel bereid was, zo'n programma uit te spreken. Ook dat komt voor...

Vogens de Leidse Kerkbode hebben de mensen van de Vara twee fouten gemaakt. Vooreerst een „technische“ fout. „De Vara-satirici moesten het hebben van het gelach om de profanie, niet van de hekeling van de T.V.-slavernij“.

Maar een ernstiger fout is, dat zij niet goed door hadden, wat zij deden. Zij beseften niet, dat de satiricus van de religie af moet blijven; het woord van Johannes 1 moet ook voor hem heilig blijven, al gelooft hij er zelf niet in. Met „heilig“ wordt dan naar de verklaring, die er op volgt, bedoeld, „iets waarvan hij af moet blijven.“

De technische fout zal men de Varanensen wel kunnen uitleggen. Maar die andere fout, dat zij niet van het heilige af konden blijven, ja dat zal voor deze Varanensen moeilijker uit te leggen zijn, een poging daartoe zal misschien mislukken.

En dan vervolgt de Leidse kerkbode:

Deze mislukking zouden we dan voor een deel aan onszelf te wijten hebben. Zolang mensen als Algera op een kortzichtige en voor de betrokken schrijvers kwetsende manier in het parlement over moderne schrijvers spreken, verspelen wij crediet bij andersdenkenden. Het is helemaal geen kunst anderen met kreten te lijf te gaan; het is een kunst met die anderen in gesprek te geraken.

Nu vond ik wat in het V.A.R.A.-programma gebeurde van een geheel ander karakter dan de uit de tweede hand vermelde bezwaren van Algera in het parlement. Met Algera was ik het bepaald niet eens. Hij ging er van uit, dat die andere — in zijn geval zelfs een bepaalde schrijver — gewoon een schoft is die er uitsluitend behoefte aan heeft gorigheden te spuien. Ik ga hier niet in op de ondeskundigheid die hier achter zit; ik vestig slechts de aandacht op de vooringenomenheid: die ander is slecht. Met deze onchristelijke vooringenomenheid komen we nooit tot een gesprek.

Uit dit „verhaal“ is dunkt ons wel duidelijk, dat toch de voorzitter van onze redactie is bedoeld, die in de Eerste Kamer iets heeft gezegd over de moderne literatuur, dat de schrijver in de Leidse Kerkbode kennelijk nooit in de Handelingen der Staten-Generaal heeft gelezen, en waarvan hij dan ook een valse voorstelling geeft. Waarschijnlijk als gevolg van zijn ondeskundigheid omtrent de kwestie, die in het geding was. Anders zou hij dit debat er niet op deze wijze *zij hebben gesleept*.

Wij zullen daarop iets dieper ingaan. Een aantal Nederlandse schrijvers drong er sterk bij Regering en parlement op aan, dat zij groter bedragen voor hun werk zouden krijgen uit de staatskas. Zij voegden aan hun eis zelfs een dreigement toe. Mocht de Regering hun eis niet inwilligen, dan zouden zij niet verschijnen op het boekenbal...

Daarover heeft de heer Algra toen zijn mening gezegd. De Regering stelt steeds groter bijdragen beschikbaar voor de letterkundige produktie. Literaire tijdschriften worden in feite in stand gehouden, doordat de regering elke pagina met toenemende bedragen subsidieert. Terwille van het voortbestaan en de verdere bloei van de kunst! Schrijvers worden op allerlei manier gesubsidieerd, door eregeden, door reisbeurzen enz. En zij vinden het zelf veel te weinig en te weinig een vast inkomen en spreken in opgewonden termen over het plichtsverzuim van de regering. Zij moeten meer geld hebben want geld betekent tijd en tijd betekent meer en betere scheppingen.

Nu heeft de heer Algra een principiële vraag aan de orde gesteld. Als anti-revolutionair. Hij heeft nl. gesteld, er dat is voor geen tegenspraak vatbaar, dat een deel van de moderne literatuur zeer bedenkelijke kanten heeft. Zij is schaafteloos. Zij is nihilistisch. Zij is vervuld met vijandschap jegens het Evangelie. Bij die kenschetsing heeft hij onder meer gezinspeeld op ernstige kritiek van de zeer deskundige Rijnsdorp.

Hij meent, dat de feiten niet voor betwisting vatbaar zijn. Van het toneel geldt hetzelfde. In dat licht bezien is het beruchte exces van de Vara helemaal niet zo'n vreemd verschijnsel.

En nu komt de vraag. Als de Overheid als dienaar Gods het volk ten goede, het als haar taak ziet, de moderne literatuur grotendeels te financieren en de letterkundigen tot pensionarissen van de staat te maken, kan en mag zij dan vanuit haar roeping als overheid volstaan met te zeggen, *als het maar kunst is*, dan maak ik bij mijn financiering geen onderscheid tussen wat positieve waarde heeft en wat alleen maar ontbindend werkt en nihilistisch is? Dat is niet een teruggrippen op een onhoudbare scheiding van vorm en inhoud en dat is nadrukkelijk gezegd.

Om het toe te lichten met het Varaincident: wat daar geboden werd, is géén kunst in de goede, heerlijke zin van het woord, maar een soort virtuositeit. Nu is de heer Algra van mening, dat kunst in de eenheid vorm-inhoud een boodschap brengt.

Kan een overheid als dienaar Gods nu zeggen: en wat voor boodschap het is, dat gaat mij niet aan, als ik het in stand houd en bevorder door mijn financieringspolitiek? Een vorige minister van O. K. en W. heeft eenmaal geweigerd een letterkundige prijs toe te kennen aan een hem daartoe aanbevolen kunstwerk, omdat hij het zedenkwetsend vond. Stel, dat op „literaire wijze“ de Joden aan de verachting werden prijsgegeven, zou de Overheid dan kunnen volstaan met te zeggen: het hindert mij niet, het is althans niet voor mij van belang bij mijn subsidiebeleid, want dáarbij kijk ik alleen naar de kunstwaarde, de artistieke waarde, of hoe men het noemen wil?

Hier zit nog een ander vraagstuk achter. Sommigen menen, dat de kunstenaar de vrijheid heeft, omdat hij kunstenaar is, om ook die dingen te zeggen, waarvan Paulus schrijft dat ze zelfs schandelijk zijn om te zeggen.

Deze dingen gebeuren en alleen hij, die de moderne „literatuur“ niet kent, kan zulks ontkennen.

Nu is het moeilijk, ook in een debat in de Kamer, om deze dingen met feiten, met citaten te bewijzen. Op zichzelf zou dat een eenvoudige zaak zijn, want het materiaal is overvloedig. Maar het respect voor het gehoor verbiedt volstrekt, om hier met duidelijke citaten te komen. Alleen de indirecte methode is mogelijk nl. het citeren van deskundigen, die hier van een onverdachte deskundigheid zijn. Zo heeft de heer Algra verwezen naar een recensie in Het Vrije Volk van Alfred Kossmann, die van de

reisbrieven van G. K. van het Reve schreef, dat daarin gepoogd werd *blasfemisch* te schrijven en telkens gehandeld werd over seksuele verhoudingen, waarover anderen liever zwijgen.

Het gaat hier om het beschrijven van de homosexualiteit als een „variant van de natuur.“

Nu heeft Van het Reve in Het Vrije Volk van 2 november jl. zijn opvattingen nader uiteengezet.

Hij zegt: er is eigenlijk in de literatuur maar één zonde, en dat is slecht schrijven. „Aan iets, dat goed geschreven is, kan alleen een idioot aanstoot nemen.“ Maar er bestaat nu eenmaal in Nederland een grote vrees voor het niet opbouwende, en vooral voor het demonische. „Men weigert de nachtzijde van de mens te erkennen als een evenzeer door God gewild deel van de schepping. Men ontkennt de helft van de werkelijkheid. En dat, terwijl toch de Satan de tweelingbroer is van de Zoon.“ Van het Reve is tegen het wettelijk strafbaar stellen van pornografie. „Volgens mij is het gehele pornografieverbod gedoemd om te verdwijnen, net als de strafbaarheid van overspel en godslastering.“

Op den duur verwacht Van het Reve dan ook, dat de homoseksuele relaties zullen worden gelegaliseerd. Dat dus een man met een man kan trouwen. En dat bij woonruimte, erfrecht en belasting met zulke gelegaliseerde relaties zal worden gerekend.

Hij prijst het in de Roomse kerk, dat zij het officiële standpunt in overeenstemming brengt met de praktijk. Daarom is het nu denkbaar dat een R.K. priester de ringen van een vriendenpaar zegent. „Wat dan ook gebeurd is“, voegt hij er aan toe en die mededeling laten wij geheel voor zijn rekening.

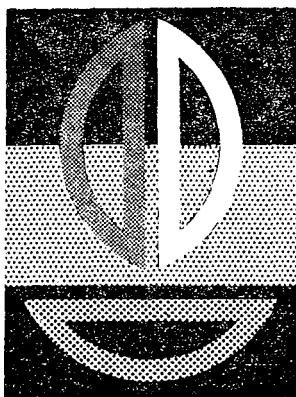
Wij keren terug tot de discussie in de Eerste Kamer. De socialist mr. Cammelbeek, die van de rede van de heer Algra geen woord had gehoord, viel hem daarover heftig aan en verklaarde zijn felheid omdat hij zoveel vrienden onder deze moderne schrijvers had. Toen heeft de heer Algra niet gezegd, wat de Leidse kerkbode beweert. Hij heeft niet gezegd dat een bepaalde schrijver gewoon een schoft is, die er een behoefte aan heeft, om gorigheden te spuien. Hij heeft gezegd: *als iemand zulke opvattingen over de homosexualiteit uitdragen wil en op blasfemische wijze wil spreken*, dan ontvang ik hem liever niet in mijn huis.

De Leidse kerkbode, officieel orgaan van de Gereformeerde kerken in de Classis Leiden vindt zulk een opvatting een belemmering als zij aan de Varacabaretiers zou willen uitleggen, waarom zij van het heilige moeten afblijven. Want zij vindt de opvattingen van de heer Algra en zijn afwijzing van dit soort literatuur kortzichtig en kwetsend voor heren als Van het Reve. Wij zullen dit verhaal niet te lang maken. De heer Algra is niet van plan, zijn standpunt op gezag van de Leidse kerkbode te wijzigen. Hij blijft op het standpunt staan: als de overheid als dienaar Gods, het volk ten goede, bepaalde literatuur door haar subsidies wil bevorderen, dan mag zij de vraag niet ontwijken, wat deze literatuur betekent voor de geestelijke gezondheid van ons volk.

En bovenstaande wijsgerige uitspraken van de heer Van het Reve zijn de grondslagen van zijn kunst. *Het is zijn boodschap.*

De heer Algra betreurt het, dat de Leidse Kerkbode van *dit probleem geen besef heeft* en liever het schild opeeft boven deze schrijvers, die niet „gekwetst“ mogen worden.

Of hij met de redactie van de Leidse Kerkbode over deze zaak „in gesprek zal geraken“? Hij vreest van niet. Met name niet, omdat de Leidse Kerkbode blijkbaar niet eens weet, waar het om ging en blijkbaar „slechts komt met uit de tweede hand vermelde bezwaren.“

dublan-felt Vloeren

Lust voor het oog. Lust voor het oor. Polyvinylchloride in fraaie structuren op een dikke, geluiddempende viltlaag. Slipvrij, aangenaam aan de voeten. In banen van 150 cm breed. N.V. HELMONDSCHIE TEXTIEL MAATSCHAPPIJ Afd. Dublan-feltvloeren POSTBUS 12 HELMOND EEN HATéMA PRODUKT

gespreide belegging in buitenlandse obligaties

Koers op 22 januari 737

per participatie. Effectief rendement 5½% + mogelijke extra koerswinstuitkering.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders:

LABOUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16

ANTRACIET

BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 86553 - AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheek
(eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN's Assurantiëkantoor

OREGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

LEIDEN

Leiden • Oegstgeest • Alphen v/d Rijn

Leiden:
Breestraat 65 tel. 21800

Oegstgeest:
Geversstr. 41 tel. 52917

Alphen a. d. Rijn:
v. Manderslootstraat 60

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties

OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

AAN- EN VERKOOP VAN ONROEREND GOED

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.

OOSTHAVEN 69 - TELEFOON 3964

BOOGAARD

ELEKTRICITEIT

VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

JAN DE KONING

- * EXCLUSIEVE KOSTUUMS
- * MODERNE REGENJASSEN
- * INTERN HERENMODES

Fransenstraat 13

Makelaarskantoor

L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880, na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie
van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE
LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt
SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

Onderlinge Vlaardingse
Begravenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN

KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60

TELEFOON 2828

1e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en
-schermen.

ARJOS-STUDENTENCONFERENTIE

De rechtsvorm van de onderneming

VRIJDAGMIDDAG 17 januari begon de vijftiende Studentenconferentie van de Arjos. Ze werden gehouden in het G.J.C. „De Witte Hei” te Huis ter Heide.

De laatste jaren hebben deze conferenties niet alleen een zekere faam gekregen door de manier waarop de problemen aan de orde worden gesteld, maar ook door het feit, dat het programma vaak anders is dan werd aangekondigd.

Was vorig jaar de heer mr. B. W. Biesheuvel, de huidige minister van landbouw, op het laatste moment door ziekte verhinderd, dit jaar moest prof. mr. W. F. de Gaay Fortman enkele dagen voor de conferentie het af laten weten.

Evenals 't vorig jaar kon ook nu een voortreffelijk referent worden aangetrokken en wel in de persoon van prof. dr. J. H. van Zuthem, buitengewoon hoogleraar aan de V.U. en bedrijfs socioloog by de AKU.

Het thema voor de vrijdag luidde: „De herziening van de rechtsvorm van de onderneming”.

Spreker wees erop, dat het bij de structuur en de rechtsvorm van de onderneming in wezen gaat om de medezeggenschap van de arbeiders.

Vooral na de tweede wereldoorlog is over dit vraagstuk reeds veel te doen geweest. Iedere belangrijke Nederlander heeft er wel iets over gezegd.

Vervolgens gaf spreker een historisch overzicht van de standpunten die ten aanzien van deze materie door onderscheiden personen en organisaties zijn ingenomen. De meningen lopen nogal uiteen. In 1960 werd een staatscommissie onder leiding van prof. Verdam ingesteld, die zich over de problematiek zal moeten uitspreken. Dan zal blijken, of men de bestaande ideeën wil kanaliseren of dat men de hele zaak op een zijspoor wil brengen.

De huidige situatie

Prof. Van Zuthem stond stil bij een aantal zaken die zijns inziens van belang zijn bij het beoordelen van de huidige situatie. Het is een vreemde situatie dat de aandeelhouder — die veelal niet meer dan „belegger” is — het recht heeft commissarissen te benoemen, directie-leden te ontslaan enzovoorts, terwijl de werknemer hier geen invloed op heeft. Is het juist dat het „dode kapitaal” wel, maar „levende arbeid” geen invloed uit kan oefenen?

Vaak wordt deze materie bekeken vanuit het rechtsaspect.

Prof. Van Zuthem was echter van mening dat andere aspecten belangrijker waren. Hij vroeg daarom aandacht voor enkele sociologische aspecten.

Wat willen de verontrusten?

BOVENSTAANDE vraag speelde door de gehele gedachtenwisseling heen, die zaterdagmorgen op de Studentenconferentie plaats vond.

Ongeveer 40 studenten waren bijeen om netelige vragen te stellen en naar een gedachtenwisseling te luisteren tussen de heren dr. W. Albeda te Utrecht, en mr. J. H. Prins te Den Haag, prof. dr. W. J. Prins te Utrecht en ds. J. H. Velema te Apeldoorn. Beide laatstgenoemde heren maken deel uit van de groepering van „verontruste anti-revolutionairen”.

Het forum — dat onder leiding van mr. A. Herstel jr. uit Gouda stond — had als thema meegekregen: „Gaaf de anti-revolutionaire partij uit de bocht?”

Een groot deel van de morgen woonden twee A.R. staatssecretarissen, de excellenties Van Es (marine) en Grosheide (O., K. en W.) de conferentie bij.

Ook prof. mr. Th. Versteeg uit Amsterdam gaf van zijn belangstelling blij en nam zelfs actief aan de discussie deel.

Topleiding fout?

De studenten moesten eerst op gang komen, maar al gauw kwam de vraag naar voren of de topleiding van de partij zo fout was gegaan dat een eigen groepering nodig was.

Prof. Prins: Het was onzes inziens niet mogelijk om met gelijkdenkenden van gedachten te wisselen zonder een rudimentaire vorm van organisatie. Wij zien onszelf als een soort politieke club.

Ds. Velema ging allereerst in op de formele kant van de zaak. Dat wij een eigen groepering hebben, betekent niet dat wij een partij in de partij willen gaan vormen. Het is jammer, dat die indruk werd gewekt. Dat is niet onze bedoeling en wij willen ook beslist niet tot afsplitsing komen.

Krachten in de maatschappelijke ontwikkeling

Als belangrijke krachten in de maatschappelijke ontwikkeling zag spreker vooral:

- a. De groeiende kritische instelling van de mensen.
- b. De ontwikkeling van het onderwijs.
In de 30er jaren kwam 50% van de leerlingen na de lagere school in het bedrijf terecht. Thans is dat \pm 8%.
- c. De toenemende democratisering in de breedte.
Steeds meer samenlevingsgroepen hangen de democratische gedachte aan.
Is men lid van een bepaalde groep, dan draagt men mede verantwoordelijkheid voor die groep. Oligarchie en aristocratie passen niet meer in deze tijd.
- d. In de socialistische geschriften treft men bijna geen eisen meer aan om te komen tot socialisering en nationalisering. Dit betekent dat de ondernemingswijze productie veel verdedigers heeft gekregen.
- e. Men staat anders tegenover het leiderschap.

Aan de eigendom kent men niet meer de absolute karakter toe dat het vroeger had. Bezit en verdienste maken iemand nog niet geschikt om als leider op te treden. Er is een tendens aanwezig om te zeggen: de beste kerel moet het doen.

De christen en de onderneming

Als christenen moeten wij vragen wat de Bijbel ons leert; dat is primair.

Dan blijkt, dat „verantwoordelijkheid, liefde en barmhartigheid” universele christelijke waarden zijn. Zij behoren tussen alle mensen te gelden.

Vanuit onze christelijke visie mogen we zeggen: deze normen behoren overal aanwezig te zijn.

In hoeverre hebben deze normen nu gelding gekregen in de sociale structuur?

Wij kennen alleen maar een verantwoordelijkheid van een meerdere voor z'n ondergeschikte. Het omgekeerde kennen we niet en daar ligt de kern van het vraagstuk.

De onderneming heeft bij ons een structuur, waarbij in 't beste geval, christelijke waarden als „verantwoordelijkheid”, „barmhartigheid” en „liefde”, geen gelding krijgen van beneden naar boven.

Het begrip „barmhartigheid” heeft een bepaalde klank gekregen, want waar nood heerst daar wordt barmhartigheid bewezen. Het heeft in hoofdzaak gefunctioneerd in een materiële nood situatie. Daarom heeft dit begrip zich aan de bezitter gehecht. Wij zullen moeten leren dit begrip ook te hanteren bij geestelijke nood.

Prof. Van Zuthem merkte op: voor mijn gevoel ligt het kernpunt voor een herziening van de structuur van de onderneming niet op 't gebied van het recht. De arbeiders hebben de plicht barmhartigheid te bewijzen aan hen die boven hen staan, doordat zij zich voor diegenen verantwoordelijk weten. Dit zal men gezamenlijk moeten doen.

Dit deel van de conferentie werd bijgewoond door de heer mr. K. Groen te Den Haag, oud-directeur van de dr. Abr. Kuypersstichting.

In 1962 kwamen enkele mensen bij elkaar die er verontrust over waren, dat er in de partij niet meer één lijn bestond. Nu is het jammer dat er in 1963 verkiezingen plaatsvonden, want toen ging men een actie op touw zetten.

Spreker betreurt dat; hij neemt ook niet voor zijn rekening wat destijds in circulaire door een paar Utrechtse heren allemaal is gezegd. Hij acht zich daar ook niet verantwoordelijk voor. De actie bewerkte in ieder geval, dat velen toch A.R. stemden die het anders niet gedaan zouden hebben.

Na de verkiezingen werd een bestuur gekozen, teneinde leiding aan de gespreksgroep te geven. Het bestuur heeft geen publikaties uitgegeven en zich ook niet tot de kiesverenigingen gewend.

Na het gesprek met het moderamen van het Centraal Comité zullen we ons nu bezinnen hoe wij ons verder gaan gedragen, dat wil zeggen wij zullen overwegen of wij in een interne gespreksgroep blijven of dat wij ook naar buiten zullen optreden. Spreker heeft er begrip voor, dat het Centraal Comité openbaar optreden niet prettig vindt, maar het moet mogelijk zijn bepaalde meningen te ventileren.

Er heerst in de partij een algemeen onbehagen over de communicatie tussen het Centraal Comité en de partij-leden.

Mr. Prins: heeft het gevoel dat het nodiger is dan ooit, dat in de ARP het gesprek plaatsvindt. Wij kunnen nu eenmaal niet voortgaan met zondermeer te accepteren van wat in 't verleden werd gezegd.

De „verontrusten” zijn echter reeds veel verder gegaan. „Ze voerden een actie bij de verkiezingen, ze gaven een brochure uit, ze vormden „Verar”.

Dit is een ongelukkige ontwikkeling. Het gezelschap is bovendien in zichzelf verdeeld. Spreker zou het op prijs stellen wanneer men terugkeerde tot het gesprek alleen.

In A.R. Staatskunde kan men een discussie voeren. Men probeert die echter buiten dat blad te doen plaatsvinden. Dat is betreurenswaardig.

Het is een historische wet, dat wanneer men een groep vormt, dit uiteindelijk leidt tot afsplitsing. Men doet on aardig tegenover elkaar, prestigies moe-

• Hiernaast verder lezen

ten gered worden enzovoorts. Laten we dit toch voorkomen.

Prof. Prins wil beslist geen nieuwe partij. Wij zien de bijeenkomsten van onze groep als een soort bijeenkomst in een „koffiehuis”. Wanneer het niet mogelijk is invloed uit te oefenen op de kandidaatstelling, dan moeten we maar terug naar het oude coöptatie-systeem van de regenten.

Dr. Albeda vindt het samenstellen van een fractie geen kleinigheid. Zelf is hij destijds benaderd door verschillende personen om een actie te gaan voeren voor een econoom in de fractie. Zoiets is goed bedoeld maar het resultaat is, dat er grote moeilijkheden komen.

Spreker verwijt de verontrusten dat zij ongrijpbaar zijn. Ze distancieren zich van „Tot vrijheid geroepen” en ook van „Antwoord aan deze tijd”. Wat wil men dan wel.

De achtergronden

Ds Velema zegt, dat beide genoemde zaken symptomen van onbehagen zijn, men voelt er zich hier en daar ook wel verwant mee, maar men bindt er zich niet aan. Wat de principiële achtergronden van de „verontrusten” betreft noemt spreker drie punten:

- De tendens in de partij om het feit tot norm te verklaren.** (Het beleid wordt teveel bepaald door de tijdsomstandigheden)
- Het Koninkrijk Gods is niet van deze wereld.** (De christelijke politieke partij moet dit met de daad waar maken en zich keren tegen deze wereld. De zucht naar algemeenheid is ook in onze kring doorgedrongen. Christelijke politiek is erg elastisch geworden).
- De visie op de overheidstaak is theoretisch en praktisch in onze partij een bron van verschil.** (Vroegere standpunten verdwijnen geruisloos. Bezinning op de overheidstaak is nodig. Wij zijn vrijheidslievend zonder liberaal te zijn).

Prof. Prins is het volledig met ds. Velema eens. Ten aanzien van de coöptatie merkt spreker op, dat dit meer dynamiek in de partijen zal brengen. Het huidige kiesstelsel lokt de partijen uit tot een statische houding. Er is geen rechtstreeks contact meer met de kiezers.

Spreker wijst er op, dat zijns inziens een getuigenis vaak belangrijker is dan een compromis. De omstandigheden maakten Nieuw-Guinea tot een moeilijke zaak. Maar Nederland had moeten abandoneren. Juist als getuigenis tegenover de wereld.

Mr. Prins heeft tegen praten geen bezwaar want we zitten allemaal met dezelfde moeilijkheden en we zijn het over de beginselen duidelijk oneens.

Maar als iemand een bepaalde uitlating doet die ons niet zint, dan moeten we daar de partij niet aan ophangen. Ten aanzien van de verontrusten kunnen we hetzelfde doen. Met een dergelijke handelwijze brengen we de zaak niets verder.

Ds. Velema: Als de partij dit zei kwamen we iets verder. De partij suggereert iets anders.

Prof. Prins meent, dat men als individu geen invloed heeft. Men adviseert ons: „Ontbindt u als groep en praat als individuen”. Onze ervaring is echter, dat dit niet gaat. Wij kregen contact door dat wij ons groepeerden. Wij bestrijden in onze partij nog steeds de Franse revolutie, maar er zijn nadien veel andere revoluties geweest. Daar zullen wij ons op moeten bezinnen.

Mr. Prins wijst er op, dat de verontrusten het er wel over eens zijn hoe het niet moet, maar dat ze niet zeggen hoe het wel moet. De partij juicht bezinning toe, maar zij verzet zich tegen groepsvorming. Wat de verontrusten kwijt willen kunnen ze kwijt, mits ze maar iets te zeggen heeft.

Soms geeft men liever een brochure uit, dan in A.R. Staatskunde te publiceren.

Dr. Albeda kan niet zondermeer met de door ds. Velema genoemde punten instemmen. Spreker zou ook verontrust zijn wanneer feiten tot norm werden verklaard. We zullen echter wel met de feiten rekening moeten houden. Ten aanzien van Nieuw-Guinea hadden wij te maken met het feit dat op deze wereld, het anti-kolonialisme veel aanhang heeft.

Dat kan men niet ontkennen. Spreker staat dan ook volledig achter het standpunt dat Bruins Slot c.s. inneemt.

Wij moeten ons niet zondermeer tegen de wereld keren. Wij moeten verontrust zijn over de situatie in de wereld en daarin verandering brengen.

Over de overheidstaak is altijd al verschillend gedacht. Daar komen we niet zo maar uit (Kuyper-Fabius).

Wat voor program?

Ds. Velema: In onze kring heeft men geen vast omlind plan. Wij trachten een gesprek voor te bereiden. Wel keren wij ons tegen verschillende punten uit het program van actie.

Er bestaat een tendens de vruchten van de wereld zo snel mogelijk binnen te halen. Een van die vruchten is bijvoorbeeld dat gesteld wordt, dat wij met de P.v.d.A. verschillende dingen gemeen hebben. Dat is een groot gevaar, want hierdoor wordt de eigen A.R.-visie verdoezeld.

Prof. Prins is ook verontrust over de toekomst. Hoe moet het met de Europese integratie? Wat is de plaats van de Nederlandse natie daarin? Hoe moet het met de hulp aan de minder-ontwikkelde gebieden?

Op al deze vragen is bezinning broodnodig. Wij kunnen niet aangeven hoe het antwoord op die vragen moet luiden, maar wij zijn verontrust over het algemeen opportunisme.

We hebben geen visie, maar wel bezwaren.

Dr. Albeda dacht juist dat men zich wel bezon. Ten aanzien van de minder-ontwikkelde gebieden publiceerde het College van Advies bijvoorbeeld een rapport. Ook in „Evangelie en Maatschappij” werden er artikelen over geschreven.

De verontrusten zeggen dat er geen bezinning plaatsvindt, maar van de bezinningsresultaten heeft men geen kennis genomen. Is het dan niet erg eenvoudig verontrust te zijn?

Prof. Versteeg gaf nog een uiteenzetting waarom zijns inziens de staatstaak niet vast te leggen is en waarom hier verschil van mening over zal blijven bestaan. Wil men deze taak wel vastleggen, dan negeert men twee wereldoorlogen en vele andere dingen. Aan de hand van een voorbeeld toonde spreker aan dat de kiesverenigingen wel degelijk invloed op de kandidatenlijst kunnen uitoefenen.

Uiteraard werden nog andere zaken aangesneden. Wij gaven de hoofdlijn van de discussie weer. Vanuit de zaal werd meermalen geïnterrupteerd. Het was dan ook een zeer levendige morgen.

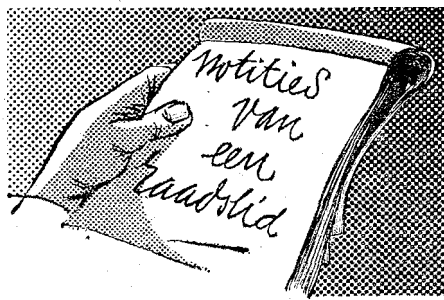
Ook werd nog uitvoerig over Nieuw-Guinea van gedachten gewisseld.

Ds. Velema maakte er gewag van dat deze zaak veel afbreuk aan de verhoudingen had gedaan.

Prof. Prins zei aanvankelijk dat het ingenomen standpunt niet uit een eerlijke christelijke visie voortkwam.

In het vervolg van de discussie kwam hij hierop terug. Spreker verklaarde toen onder anderen dat hij de heer Bruins Slot niet van oneerlijkheid wilde betichten, maar dat het standpunt hem oneervol voorkwam.

Aan het slot van deze zeer interessante conferentie dankte prof. Prins mede namens ds. Velema voor de ontvangen uitnodiging en voor de geboden gelegenheid van gedachten te wisselen.

• Homo-geen

ER was eens een burgemeester, die naar de mening van vele dorpingen nogal sterk domineerde. Men waardeerde dat hij steeds actief voor de gemeente bezig was, maar vond toch wel dat 's burgemeesters haan te veel koning kraaide.

Toen iemand hem eens vroeg, hoe het toch kwam dat de raad altijd deed wat de burgemeester wilde, antwoordde de burgervader dat men dat totaal verkeerd zag. „Zo is het niet. De raad is homogeen!”

„Ah”, replicerde de vrager; „nu begrijp ik het. Homogeen! Dan is de burgemeester natuurlijk de „homo” en de raad „geen”!

NATUURLIJK begrijpt men dat dit een grapje is, al heeft men mij verzekerd dat het echt zo gebeurd is. Het had trouwens in meer gemeenten zo gezegd kunnen zijn. Hoe vaak hoort men niet dat de burgemeester de dienst uitmaakt of een bepaalde wethouder, of dat het college van B. en W. alles maar bedisselt en de raad telkens weer voor voldongen feiten stelt. Als men dergelijke dingen maar vaak genoeg vertelt, dan is de burgerij al spoedig bereid te concluderen „dat die raad geen knip voor zijn neus waard is”.

Dan verflauwt de toch al niet grote belangstelling voor de publieke zaak nog meer en blijft er van de band tussen kiezers en gekozenen weinig of niets over.

NU moet men in het algemeen met dergelijke kritiek op de gemeenteraden voorzichtig zijn. Er is in ons goede vaderland helaas nog altijd een groep burgers, die gaarne afgeeft op „onmachtige praatcolleges als een gemeenteraad, omdat zij in hun hart vijanden zijn van de democratie. Hun kritiek heeft nooit de bedoeling te bouwen, maar alleen te slopen.

Raadsleden moeten met dergelijke kritiek op een burgemeester of op een college van B. en W. nog veel voorzichtiger zijn. Want als ze niet oppassen snijdt een dergelijke kritiek in eigen vlees. Als het waar zou zijn wat die burgemeester of dat college steeds hun zin zouden doordrijven, ja wat is dan zo'n gemeenteraad waard?

Nog veel te weinig beseft men dat de verhouding Raad-B. en W. een gans andere is dan die tussen Kabinet en Tweede Kamer. De wethouders zijn uit en door de raad gekozen, zijn vertrouwensmannen van de raad. Daarom is het dwaas, die vertrouwensmannen, zodra ze achter de tafel van B. en W. zitten, als een soort tegenstanders te zien.

De raad moet de voorstellen van B. en W. op hun merites beoordelen en daarom dient de raad zo goed mogelijk te worden voorgelicht en ingelicht. Daarvoor dient het college van B. en W. te zorgen. De hoofdlijnen van het te voeren beleid worden door de raad vastgesteld. Op voorstel van B. en W. als het goed is, maar na gemeenschappelijk beraad. In dat beraad nu moeten de raadsleden duidelijk hun standpunt kenbaar maken. Dat is van veel meer betekenis dan later „amok” maken over feitelijk ondergeschikte punten. Te vaak zoeken sommige raadsleden daarin nog hun kracht. Dat lijkt wel aardig en er zijn altijd wel persorganen die daaraan het nodige reliëf willen geven of zelfs het vuurtje willen aanblazen, maar de praktijk leert dat de invloed van zulke leden in de raad uiteindelijk gering is.

Neen, invloed hebben alleen die raadsleden van wie de raad weet, dat zij de zaken en principieel en zakelijk beoordelen. Naar zulke raadsleden wordt met aandacht geluisterd, ook al is men het met hun standpunt misschien niet helemaal eens.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

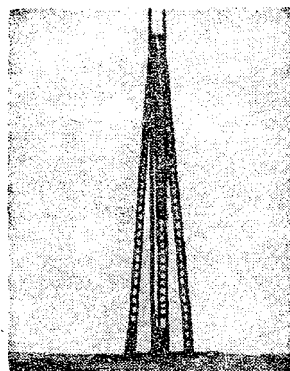

MACOTHERM

Synthetische moffellak

voor de metaalverwerkende industrie.

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN - EDE
TELEFOON 2047 (08380)

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 8000 kg.

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam

Telefoon 19 10 44

VOOR NIEUWBOUW, VERBOUW, ONDERHOUD EN RESTAURATIE

A. B. LEEUWIS

bouw- en aannemersbedrijf

MOORDRECHT, DR. IJSERMANSINGEL 2,
TELEFOON 01827 - 297.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

WERFT ABONNEES

Maar een dergelijk raadslid zal er zich nooit toe lenen terwille van een zgn. „homogene raad naar buiten”, vóór een voorstel te stemmen, indien aan zijn bezwaren niet tegemoet gekomen is. Want dan is er geen homogeniteit, geen eensgezindheid.

Vuurwerkmakers, die uiteindelijk toch maar met het voorgestelde meegaan, die zijn oorzaak dat de raad „geen” wordt, d.w.z. geen invloed heeft.

Een „huwelijk” uit berekening

De Gaulle papt aan met Rood China

ER is heel wat te doen over de aangekondigde erkenning van het rode regiem in Peking door Frankrijk. Zoveel zelfs, dat men zich terecht begint af te vragen, waarom velen zich hierover zo druk maken. Engeland en Nederland — om maar twee sprekende voorbeelden te noemen — hebben het bewind van de Chinese communisten al spoedig na de val van de regering van Tsjang Kai Sjek erkend. Waarom zou Frankrijk — zo zou men zich kunnen indenken — het dan nu na 15 jaar ook niet doen? Wat maakt het per slot van rekening uit, als ook generaal De Gaulle overgaat tot erkenning van het rode bewind in Peking? De meeste mensen wisten tot voor enkele weken wellicht niet eens, dat Frankrijk één van de landen was, die communistisch China nog steeds niet hebben erkend. Toch is wat zich thans tussen Frankrijk en China afspeelt van groot belang en wel om de wijze waarop de erkenning tot stand komt, het tijdstip, waarop zij een feit wordt en de mogelijkheden en moeilijkheden, die er voor de verschillende er zijdelings bij betrokken partijen aan vast zitten.

Geen overleg

Het valt dan onmiddellijk op, dat generaal De Gaulle met geen enkele van zijn bondgenoten overleg heeft gepleegd over de wenselijkheid van de erkenning van het bewind in Peking op dit ogenblik. Dat hij van tevoren er niet met de Amerikaanse regering over heeft gesproken is — hoewel fundamenteel onjuist — begrijpelijk. De verhouding tussen beide landen is als gevolg van de negatieve houding van de Franse generaal nu eenmaal niet om over naar huis te schrijven. Het heeft er helaas nog steeds veel van weg, dat de generaal de „grootheid” van zijn land slechts weet te versterken door dwars tegen de bedoelingen van de Verenigde Staten in te gaan, voorzover het althans in zijn vermogen ligt. Toldusver kon hij in dit opzicht zijn gang gaan als Europees bondgenoot van de Amerikanen zowel in EEG- als in Navoverband.

Maar sinds kort heeft De Gaulle zijn arbeidsveld uitgebreid tot het Verre Oosten, waar de ondergang van het Franse rijk een aanvang nam en waar de generaal nu uit de vergane glorie en uit de puinhopen van wat eens de Franse „aanwezigheid” in dat deel van de wereld was, iets nieuws wil opbouwen.

Duitsers

Gaf het dus al te denken, dat de Franse president er prijs op bleek te stellen, zijn bondgenoten in het algemeen voor een voldongen feit te stellen, bijzonder onverkwikkelijk was de gehele affaire voor de regering van de Westduitse Bondsrepubliek, die een

„eeuwig verbond” met Frankrijk heeft gesloten, volgens hetwelk beide landen eerst overleg zullen plegen, alvorens zij belangrijke stappen nemen, als nu door De Gaulle worden gedaan. Dit is niet gebeurd. Ook de regering te Bonn

Bondgenoten werden genegeerd

kreeg de simpele mededeling, dat Frankrijk diplomatieke betrekkingen zal aanknopen met de regering van de Volksrepubliek China. Deze houding is zonder meer een slag in het gezicht van Erhard, die blijkbaar naar de zin van de Franse president te goede vrienden met de Amerikanen wil zijn en niet — als Adenauer — de pleitbezorger van de politiek van het Elysee wenst te zijn.

Het feit, dat Bonn niet werd geraadpleegd was op zichzelf nog niet zo heel erg. De zaak waar het om gaat is echter voor de Westduitsers, die zich overal ter wereld met hand en tand verzetten tegen de erkenning van het communistische bewind in de Sowjetzone van Duitsland, een kwestie van levensbelang.

Tijd dringt

De Franse president had er echter alle reden toe, deze zaak vooral niet te bespreken met bondgenoten, die wel eens lastige vragen zouden kunnen stellen. Want het tijdstip, waarop de erkenning plaats zou moeten vinden, kon geen uitstel dulden. Het houdt namelijk verband met de reis, die de

communistic Chinese premier Tsjoe En-lai sinds enige tijd door verschillende Afrikaanse landen maakt. In deze landen gedroeg Tsjoe zich als een vredesengel, die China schilderde als een land, dat het beste met de Afrikaanse staten voor heeft en (in tegenstelling tot de Verenigde Staten en de Sowjetunie) volkomen belangeloos hulp wil verstrekken. De communistische premier maakte echter ook even een uitstapje naar Albanië, dat met de steun van Peking tegen Moskou rebelleert.

Hij keerde zich daar tegen de politiek van de „wereldmogendheden”, de Sowjetunie en de Verenigde Staten en gebruikte daarbij een formulering, die blijkbaar de bedoeling had, Frankrijk aan te moedigen in zijn obstructiepolitiek ten opzichte van Washington. Tsjoe verklaarde nl., dat de invloed van de Verenigde Staten binnen het

tot erkenning van het communistische bewind op het Chinese vasteland over te gaan.

De grote moeilijkheid was blijkbaar de positie van nationalistisch China van generaal Tsjang Kai Sjek op Formosa de man, die zich nog als de enige wettige heerser over geheel China beschouwt. Maar hier wil men in Peking toch liever geen probleem van maken. Voor de Chinese communisten is dat wellicht een zaak van later zorg. Zij willen nu gaarne zaken doen. In verschillende opzichten.

Cambodja

De toenadering tussen China en Frankrijk was voor prins Norodom Sihanouk van Cambodja aanleiding om alle Amerikanen te verzoeken, het land te verlaten. Hij stelde plotseling geen prijs meer op de militaire en economische steun van de Verenigde Staten, herinnerde zich de toespraak die De Gaulle enige maanden geleden heeft gehouden over de rol, die Frankrijk bereid was in het Verre Oosten opnieuw op zich te nemen en deed een beroep op de Franse president, de plaats van de Amerikanen te gaan innemen. Dit verzoek ging gepaard met loftuigingen aan het adres van communistisch China en een veroordeling van het Amerikaanse „imperialisme”. En de Chinese communisten, die al lang blij waren, dat de Amerikanen uit dat deel van Zuidoost-Azië moesten verdwijnen, betuigden hun instemming met deze „koerswijziging” in Cambodja.

Zij waren bijzonder ingenomen met het pleidooi van de Franse president voor het neutraliseren van Cambodja en Noord- en Zuid-Vietnam, naar het voorbeeld van Laos — hetwelk helaas geen voorbeeld tot navolging is. Maar de Chinezen hadden hun zin en De Gaulle kon tevreden zijn, ook al had hij zich enkele maanden geleden volledig verkeken op de situatie in Zuid-Vietnam.

Ver weg

Blijkbaar heeft De Gaulle er ook niet het minste bezwaar tegen, de Chinese communisten een handje te helpen bij het verwerven van zoveel mogelijk invloed op het Afrikaanse continent. Een groot deel van Afrika heeft vroeger onder Frans bestuur gestaan. Frankrijk speelt in die gebieden nog altijd een rol van enige betekenis en het lijdt geen twijfel, dat de toenadering tussen Parijs en Peking, straks bekroond door het uitwisselen van ambassadeurs in belangrijke mate bepalend zal zijn voor de relaties, die verschillende Afrikaanse landen (ook buiten de Franse invloedssfeer) met communistisch China zullen aanknopen. De Gaulle gaat blijkbaar van de gedachte uit, die enkele eeuwen geleden nog sterk in Frankrijk leefde, dat China vergeleken met de Sowjetunie een heel eind bij het Elysee vandaan ligt. Waarschijnlijk gaat men er in Afrika ook zo over denken.

Een dergelijke opvatting stelt de jonge staten van het „zwarte continent” in

De Gaulle gaat zijn gang, of zijn bondgenoten het leuk vinden of niet.

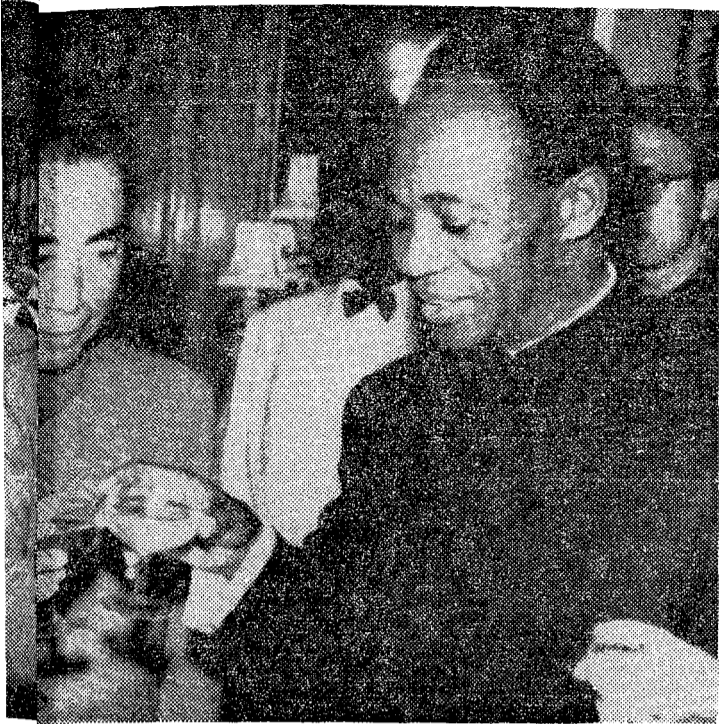
„imperialistische” kamp vermindert, terwijl de betekenis van de Westeuropese landen en van Japan steeds groter wordt.

Het begin

Dit was echter niet het begin van de Frans-Chinese toenadering. Die is langzaam maar zeker gestalte gaan krijgen, nadat zowel communistisch China als Frankrijk openlijk geweigerd hadden, het tussen de Sowjetunie, de Verenigde Staten en Engeland gesloten gedeeltelijke kernstopverdrag van Moskou, mede te ondertekenen, zoals vrijwel alle andere landen ter wereld dat hebben gedaan. Grote aandacht trok de missie van de vroegere (radicaal-socialistische) premier Edgar Faure naar Peking. Van het begin af heeft men er in Parijs opvallend sterk de nadruk op gelegd, dat Faure voor zijn vertrek naar Peking zijn reis uitvoerig met generaal De Gaulle had besproken. Later werd pas helemaal duidelijk, dat de ex-premier op verzoek van de Franse president naar Peking is geweest om de voorwaarden te gaan mededelen, waarop hij — De Gaulle — bereid zou zijn

Tsjoe En-lai (tweede van links) in Hanoi op bezoek bij Ho Tsjih Minh, de president van Noord-Vietnam, die een eind maakte aan de Franse rol in Indochina.

Sjo kan het best vinden met Kwame Nkrumah, de president

taelrijkheid te bewa-
en in de twee wereld-
logodusver overal de
kdeeld en van Engeland
et kielzog van de
erlijft voortbewegen
1 & wereldpolitiek te
edr

an

Zingen, die het voor
raijk hebben gemaakt,
et te gaan. Langzaam
aan er gaten in het
om ontstaan. Nu de
omische en andere
eustisch China vrijwel
heet, moet men in Pe-
ngren naar het Wes-
n om zichzelf zo-
elnen bedruipen. De
auler voor Frankrijk
keEn zijn haast om de
trod China te nor-
alicht ook worden be-
al dat er straks meer
pese kust zullen zijn,
alsh de Nederlanders,
e rode bewind in Pe-
ngl, maar ook de Ja-
nmaulle tot erkenning
n p China overgaat,
n anders, of de Japan-
r gedwongen voelen
r ap te ondernemen.

Debevolking, waarmee
pa heeft, maakt dat het
h roloven, geen pogin-
n om de „oude Chi-
se als mogelijk is te-
z Amerikanen zullen

ft, heeft de toekomst. Deze kinderen in Harbin (rood China)
marcheren is.

het wellicht reeds in de nabije toe-
komst tot hun grote teleurstelling er-
varen.

Genegeerd

Vanzelfsprekend is er op zichzelf
geen bezwaar tegen een erkenning van
het bewind in Peking. We hebben er in
het Oudejaarsnummer nog weer eens
op gewezen, dat er geen enkele reden
is, waarom de landen van het Westen
tegenover rood China een andere hou-
ding zouden aannemen, dan zij tegen-
over de Sowjetunie doen. Het is beide
staten om de ondergang van de weste-
lijke wereld te doen, met dit verschil,
dat China zonodig geweld wil gebrui-
ken en dat de Russen het zonder ge-
weld willen proberen. Waar het echter
om gaat is, dat president De Gaulle al-
leen maar met de belangen van Frank-
rijk rekening heeft willen houden en
zich bij het bepalen van zijn houding
niets aantrekt van de verwarring, die
hij zal aanrichten. Erkenning van com-
munistisch China had — na een perio-
de van bijna 15 jaar, waarin een geza-
menlijk standpunt werd ingenomen —
een zaak van gemeenschappelijk over-
leg moeten zijn.

Temeer, waar president Johnson nog
niet zo lang geleden een nieuwe „open-
deur-politiek” met betrekking tot Chi-
na aan de openbaarheid heeft prijsge-
geven. De Verenigde Staten zouden ni-
de deur openhouden voor de mogelijk-
heid van een verandering in de hou-
ding van de Chinese leiders. Zij zouden
die niet dichtslaan voor eventuele ont-
wikkelingen, die de vrije wereld tot
nut kunnen zijn en het volk van China
tot voordeel kunnen strekken. db

PATRIMONIUM

studie voor een sociaal-economisch program

HOE geven wij van uit christelijk-reformatorisch
standpunt het juiste „antwoord aan deze
tijd?”

Het is deze belangrijke vraag welke het hoofd-
thema vormt van de enkele maanden geleden ver-
schenen studie van Patrimonium voor een nieuw
sociaal-economisch program. In deze studie hebben
de schrijvers gepoogd, van uit een bewuste princi-
piële positiekeuze, op vrijwel alle belangrijke he-
dendaagse sociaal-economische vraagstukken in te
gaan.

En dat zijn er nog al wat!
Zo wordt, om een greep uit de inhoud te doen,
gesproken over geleide economie, lonen en prijzen,
bezitsvorming, inflatie, winstdeling, inkomensver-
houdingen, huurbeheersing, medezeggenschap enz.
enz. Het is geen wonder, dat de studie een lijvig
boekwerk is geworden; zij telt niet minder dan 340
dicht bedrukte bladzijden.

Eenheid van uitgangspunt

Welke onderwerpen in de studie van Patrimo-
nium ook behandeld worden, steeds ligt aan de uit-
eenzettingen één centraal motief ten grondslag. Alle
in het program aanbevolen maatregelen vloeien
voort uit het door de opstellers van de aanvang af
ingenomen principiële uitgangspunt.

Dit acht ik een verdienste.
Door deze opzet van de studie wordt de gedach-
tenwisseling over de in geding zijnde sociaal-econo-
mische vraagstukken immers voortdurend betrok-
ken op de daaraan ten grondslag liggende princi-
piële uitgangspunten. Wie deze studie wil bespre-
ken zal zich van de daarin neergelegde principiële
plaatsbepaling dan ook rekenschap moeten geven.
En dat is, indien ik de opstellers van het program
goed heb begrepen, ook precies hun bedoeling. Zij
wensen door deze studie de gedachtenwisseling op
gang te brengen over de beginselen welke aan onze
huidige samenleving ten grondslag liggen en over
de politieke en sociale praktijk welke daarvan het
gevolg is.

*Mijnerzijds wil ik hen gaarne toegeven dat zulk
een gedachtenwisseling, ook binnen de Anti-Revolu-
tionaire Partij, broodnodig is. Indien ik het goed zie,
is juist het achterwege blijven, althans het niet vol-
doende tot ontwikkeling komen van zulk een ge-
dachtenwisseling een van de oorzaken, waarom er
de laatste jaren in onze partij bij menigeen een
gevoel van onbehagen is opgekomen over de gevolg-
de en de te volgen koers. Bijna alle partijen in het
buitenland worden mede en soms in belangrijke
mate door opportunistische motieven geleid; dit
geldt ook van menige partij in Nederland. Een anti-
revolutionair daarentegen voelt zich niet gelukkig,
indien de door zijn partij gevolgde politiek voor
hem niet zonneklaar aan het door hem beleden
beginsel ontspringt.*

Men zegt wel eens, dat de huidige tijd een tijd
is van specialisme en dat de aard van de politieke
vraagstukken met zich mee brengt, dat slechts
enkele mensen tot een gefundeerd politiek oordeel
in staat zijn. Dit zou de ontwikkeling van een
antirevolutionaire politiek nadelig beïnvloeden.

Deskundigheid is inderdaad onontbeerlijk. Toch
kan onze partij, juist door de eenheid van princi-
piële benadering van alle vraagstukken, ook in
de tegenwoordige tijd in de ware zin van het
woord een volkspartij zijn, een partij opgekomen
uit en wortelend in de geloofsovertuiging van een
belangrijke volksgroep.

In dit licht bezien dient de studie van Patrimo-
nium ons welkom te wezen, ook al zijn we het met
de inhoud daarvan in tal van opzichten niet eens.
Zij levert een bijdrage tot de in onze kring zo
noodzakelijke bezinning, niet alleen over de begin-
selen van de huidige samenleving en van onze
politieke tegenstanders, doch ook over het door
ons te voeren sociaal-economisch beleid en vooral
over onze eigen principiële positiekeuze. Door
deze studie voor een program worden zeer funda-
mentele zaken in discussie gegeven.

Principiële vaagheid in de politiek

Uit het Voorwoord van de studie blijkt, dat zij
geschreven is van uit „een groeiend gevoel van
onbehagen over de onduidelijkheid in principiële
vraagstukken” en van uit het besef, dat „weifel-
achtigheid... geen christelijke deugd” is. „Juist
in tijdx van verwarring moeten Christenen de
weg kunnen wijzen” (blz. 7).

Onduidelijkheid van principes, weifelachtigheid,
het niet-de-weg-kunnen-wijzen: ik meen dat in
deze woorden iets is blootgelegd van de wortels
van de bij menigeen levende verontrusting en van
het onbehagen over de ontwikkeling der christe-
lijke organisaties — waaronder de A.R.P. Sommi-
gen missen in deze organisaties kennelijk de princi-
piële beslistheid welke voorheen voor deze orga-
nisaties zo kenmerkend was; men zou zo graag uit
volle overtuiging kunnen zeggen „zó moet het en
niet anders” en in de praktijk blijkt dat dit niet
kan, althans niet geschiedt.

Wanneer ik het goed zie, leeft dit heimwee naar
principiële vastheid ook bij velen die zich organi-
satorisch op geen enkele wijze van de partij
danciëren, die in de regel zelfs met het door de
partij gevoerde beleid wel kunnen instemmen en
die toch, dikwijls zonder het zelf nauwkeurig te
kunnen omschrijven, een gevoel van onbehagen
overhouden.

Wij beseffen allen, dat wij ook vandaag steun-
punten nodig hebben, welke niet door de stroom
van de tijd worden meegezogen en vastheid geven
temidden van de elkaar snel opvolgende gebeurte-
nissen; steunpunten welke het ons mogelijk maken
temidden der wisselende omstandigheden een vaste
koers te vervolgen.

Welke zijn nu deze vaste steunpunten, deze
principiële zekerheden?

Pijlers van de wereldbouw

Terecht stelt de studie, die wij in onszelf
nimmer enige vastheid zullen kunnen vinden. In ons

zoeken naar een steunpunt dienen wij te vragen
naar de wet Gods; slechts Zijn richtlijnen zullen
voor ons maatgevend mogen zijn, richtlijnen welke
wij, aldus Patrimonium, niet naar de letter, doch
naar de geest dienen op te vatten.

*Hiermee is ten diepste het uitgangspunt vastge-
legd en ik voeg er aan toe: het is ons gemeenschap-
pelijk uitgangspunt, ons aller gemeenschappelijke
vooronderstelling. Aan dit uitgangspunt hebben
wij ons als antirevolutionairen gebonden en mo-
gen wij elkaar blijven binden.*

Desondanks blijken er in onze kring verschillen
van opvatting voor te komen over de betekenis,
welke onze gerichtheid op de wet Gods in Jezus
Christus voor ons in ons leven heeft.

Zo stelt Patrimonium dat de wet Gods is neer-
gelegd in tal van scheppingsordinanties, „te veel
om op te noemen”, welke echter alle kunnen wor-
den samengevat in een viertal „hoekstenen” een
viertal scheppingsordinanties van bijzonder karak-
ter, welke wij in de Bijbel kunnen vinden en waar-
op de gehele wereldbouw rust. Deze hoekstenen
zijn: godsdienst, eigendom, huwelijk en gezag.
„Zoals de gehele logische bouw van de wiskunde
met al haar wetten gebaseerd is op enkele axioma's,
zo is de gehele menselijke samenleving ge-
vestigd op enkele pijlers”, zo lezen wij in dit ver-
band (blz. 13).

De gevolgtrekking ligt voor de hand. Christelijke
politiek, politiek naar de Wet Gods, komt voor de
opstellers van het program in hoofdzaak hierop
neer, dat de overheid zich in haar gehele beleid
door deze vier hoekstenen: godsdienst, eigendom,
huwelijk en gezag dient te laten inspireren.

Principe of constructie?

Bij dit punt van het betoog van Patrimonium
aangekomen wil ik aanstonds enige kritische kant-
tekeningen plaatsen.

De christenheid heeft in de loop van eeuwen op
velerlei wijze belijdenis gedaan van haar geloof.
Het kan, zoals Petrus het deed, in één enkele zin;
het kan, zoals sommige kerken het doen, in een
uitvoerige belijdenis welke op schrift is gesteld;
het kan ook, zoals onze partij het doet, in een in-
leiding op het program: „Zij (de A.R.P.) gaat uit
van de belijdenis, dat God de volstreckte Soeverein
is en dat Hij aan Jezus Christus heeft gegeven alle
macht in hemel en op aarde. Overheid en volk
behoren die macht te erkennen en hebben daarom
de plicht Gods geboden voor het staatsleven te
betrachten.”

Het kan op velerlei wijze en ik zou niet graag
iemand, ook de opstellers van het program van
Patrimonium niet, willen binden aan een bepaalde
formulering. Waarlijk belijden zal steeds nieuwe,
rijkere, diepere woorden vinden — en soms mis-
schien zelfs woordeloos — plaats vinden.

*Doch in welk samenlevingsverband het ook plaats
vindt en op welk stuk van de samenleving het ook
is gericht, wij mogen toch verwachten dat het op
enige wijze ons rechtstreeks in ons geloof zal aan-
spreken, dat het op enige wijze de centrale keuze
van ons hart zal vertolken. En nu maak ik mij
sterk, dat er buiten de opstellers van het program
slechts een enkeling en misschien zelfs wel nie-
mand gevonden zal worden, die, als hij leest over
godsdienst, eigendom, huwelijk en gezag daarvan
zal zeggen: ja, dat zijn inderdaad uitgerekend de
vier pijlers waarop de gehele wereldbouw rust;
in deze opsomming is de boodschap vervat welke
ook ik terzake van de wereldbouw immer in de
Schrift heb gelezen, zij het dat ik die zelf mis-
schien nog nooit zo scherp in vier punten onder
woorden heb kunnen brengen.*

*Wat men betreft: intuïtief rijst er bij mij verzet,
wanneer ik de betekenis van de Bijbel voor de
politiek, op deze wijze zie samengevat.*

*En ik voeg er aan toe: waarom is juist op deze
vier pijlers de keuze gevallen en niet b.v. op ge-
loof, hoop en liefde of op arbeid, liefde, gezag en
gemeenschap?*

De keuze van de hoekstenen door Patrimonium
vertoont op zijn minst iets willekeurigs, zoals elke
andere selectie van hoekstenen evenzeer iets wille-
keurigs moet hebben, wat uit de hierboven ge-
geven voorbeelden blijkt. Wat ik echter ernstiger
vindt, dat is dat deze keuze van Patrimonium niet
alleen iets willekeurigs heeft, doch bepaald tekort
doet aan wat ons in de Bijbel over het fundament
van de wereld is geopenbaard.

De keuze van Patrimonium voor godsdienst,
eigendom, huwelijk en gezag als de vier hoekste-
nen van de wereldbouw is voor mij niet het na-
spreken van datgene wat ik voordien reeds als
hoekstenen van de samenleving uit de Bijbel in
geloof had aanvaard, doch niet meer dan een con-
structie, door de opstellers van het program zelf
aan hun beschouwingen tot grondslag gelegd,
een axioma van waaruit zij, zoals in de wiskunde,
proberen verder te redeneren.

Indien dit waar is, dan komt de christelijke
politiek zoals die in het program wordt uitgewerkt,
in tegenstelling tot wat de opstellers voor ogen
staat, toch weer te berusten op wat wij mensen als
een aannemelijk uitgangspunt formuleren en zal
deze politiek evenzeer de vastheid ontberen, welke
de opstellers in de huidige antirevolutionaire poli-
tiek zo zeer missen. Tegenover de samenvatting
welke Patrimonium geeft van de hoekstenen van
de wereldbouw kan immers vandaag of morgen
een andere organisatie met een andere samenvat-
ting komen, een samenvatting, welke weer tot
andere praktisch-politieke gevolgen leidt.

Want wie zich eenmaal aan een bepaald a priori
heeft overgegeven, die raakt het niet meer kwijt.
Het drukt zich uit in al zijn handelen. Dat is bij
iedereen zo, dat is ook het geval bij Patrimonium.
In een volgend artikel hoop ik op de wijze, waarop
het uitgangspunt van Patrimonium in het program
tot uitdrukking komt, breder in te gaan.

Mr. W. C. D. Hoogendijk.

N.C.B.O.

„Straks zullen onze idealen overal in het land, in Amsterdam, maar ook in Nieuwe Pekela en Axel worden uitgedragen door onze mannen en vrouwen, ongeacht of zij tot de werklidengroep, dan wel tot de gemeente-, post-, of belastingambtenaren behoren.

Wij zullen een grote propaganda-actie moeten voeren, die zich uitstrekt tot elke plaats van enige betekenis in ons vaderland om alle ambtenaren, die van christelijke levensovertuiging zijn, op te wekken in onze rijen plaats te nemen. Duizenden christelijke ambtenaren zijn na de oorlog opnieuw in neutrale organisaties terecht gekomen. Zij behoren bij ons. Wij zullen niet eerder rusten voor zij het vaandel van onze bond volgen”.

Uit de rede van de toenmalige bondsvoorzitter Kapinga, op de oprichtingsvergadering op 16 oktober 1946.

WANNEER u de woorden leest, die de heer Kapinga in 1946 sprak, komt waarschijnlijk de gedachte bij u op, dat de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel nog maar een betrekkelijk jonge bond is. In zijn huidige omgang is dat ook zo. Toch kent ons land al sedert 1904 georganiseerde overheidsdienaren.

De 16e oktober 1946 moet dan ook veeleer beschouwd worden als een historische dag in het christelijk organisatieleven. Op deze dag sprak de voorzitter van het toenmalige Permanent Comité — de heer D. de Ridder — de volgende woorden:

„deze dag is voor het georganiseerd christelijk overheidspersoneel wel een van historische betekenis. Met vertegenwoordigers van vier organisaties in liquidatie zijn wij thans vergaderd om een beslissing te nemen over een nieuw op te richten bond.

Is dit een opwelling van de na-oorlogse tijd om mede te doen aan de mode der vernieuwing? Neen, in genen dele. Zij, die in het verleden de ontwikkeling hebben gevolgd van het organisatieleven van het overheidspersoneel weten beter. Het is resultaat van een groeiproces. Ook de ontwikkeling naar centralisatie der arbeidsvoorwaarden van het Overheids- en semi-Overheidspersoneel stuwde ons als vanzelf de weg op, die wij nu met elkaar in eensgezindheid hopen te gaan. Maar bovenal gaat het om de betekenis van het eensgezind optrekken, nu meer dan ooit van allen, die hun belijdenis ook willen belevan op het maatschappelijk terrein”.

Vier bonden

HOE was nu de situatie vóór 1946.

Er waren vier bonden t.w. de Algemene Nederlandse Christelijke Ambtenaarsbond (opgericht in 1915), de Christelijke Bond van Belastingambtenaren (opgericht in 1904), de Nederlandse Bond van Protestant-Christelijke Post-, Telegraaf- en Telefoonpersoneel (opgericht in 1908) en de Nederlandse Christelijke Bond van Personeel in Publieke dienst (opgericht in 1908).

Was er een oorlog voor nodig?

NA de bevrijding in 1945 werd ons land overspoeld met allerlei initiatieven. Het oude had voorgoed afgedaan. Het was nu de tijd om met een schone lei te beginnen. We citeerden reeds de heer de Ridder die zei, dat de oprichting van een nieuwe bond geen na-oorlogse opwelling was. De oorlog was in zekere zin alleen maar een verandering geweest om eerder tot een eenheid te groeien.

Reeds lang vóór 1940 waren pogingen aangewend

om tot één grote organisatie van overheidspersoneel te komen. Dit kwam o.a. tot uiting in de oprichting van een Permanent Comité in 1917. Dit comité — onder leiding van het C.N.V. — had ten doel, dat de bestaande christelijke organisaties van overheidspersoneel daarin zouden samenwerken, vooral met het oog op de gemeenschappelijke belangen van de aangesloten leden en voor het overleg, dat gezamenlijk met de Rijksoverheid zou kunnen worden gevoerd.

De oprichting van dit comité was a.h.w. een stap in de richting om tot eenheid te komen. Maar de weg, die afgelegd moest worden, was geen gemakkelijke. Niet bij iedereen leefde de overtuiging dat dit noodzakelijk was. Zelfs 16 jaar na de oprichting van dit comité — het was toen 1933 — concludeerde de commissie, — die de mogelijkheid moest onderzoeken om tot één organisatie te komen, — „dat er geen kans bestond het ideaal te verwezenlijken”. Aan de andere kant waren er feiten genoeg, die wél in die richting wezen.

Voorzitter Kapinga bracht dit in 1956 — bij het tienjarig bestaan van de bond — nog eens in herinnering en zei:

„toen dan ook spoedig na de bevrijding in 1946 de beslissende stap werd gedaan en onze bond werd opgericht, waren meer dan 25 jaren verstreken, waarin gepraat was over de zaak, vóórdat het tot de daad kwam. Men was waarlijk niet over één nacht ijs gegaan. Eindelijk was men gaan inzien, dat gezamenlijk optrekken geboden was”.

Fusie geslaagd

DE fusie van de vier bonden is een succes geworden. Hogere en lagere ambtenaren, d.w.z. Hoofdambtenaren en lager personeel, secretarissen-generaal en mensen van de openbare Nutsbedrijven, hoogleraren, verpleegsters, burgemeesters enz. zijn nu aangesloten bij één bond, van groepsvorming is beslist geen sprake. Om u een inzicht te geven welke groepen bij de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel zijn ondergebracht geven wij het volgende lijstje:

Rijksbelastingen, P.T.T., Gemeenten, Provinciën en provinciale bedrijven, Waterschappen. Bestuursambtenaren, Hogere technici, Volksgezondheid, Maatschappelijk Werk, Justitie, Gevangeniswezen en Psychopatenzorg, Landbouw en Visserij, Verkeer en Waterstaat, Defensie, Loodswezen; Sociale Verzekering, Sociale Zaken, Onderwijs en Gepensioneerden.

Nog veel mensen aan de kant

ACHTER dit indrukwekkende lijstje staan mensen, veel mensen, Maar er staan nog velen aan de kant, die wel de vruchten willen plukken, maar niet tot een offer bereid zijn. En er zijn helaas nog mensen, die het niet noodzakelijk vinden, zich bij een christelijke bond aan te sluiten. Daarvan sprak ook de oud-C.N.V.-voorzitter Ruppert op de Algemene Vergadering in 1955: „Christenen moeten echter niet alleen persoonlijk invloed uitoefenen in de wereld. Wij mensen zijn geroepen dat ook collectief te doen. Dat zal niemand willen betwisten. Maar de vraag die geldt is deze: niet of Christenen zich moeten afzonderen, maar de vraag is, wat dan voor dat optreden van die organisatie de norm, de maatstaf, het richtsnoer behoort te zijn.

Talma zei eens: „de democratie zal alleen maar veilig zijn wanneer zij zich laat beheersen door Christus”. Dat woord zou vandaag wellicht hebben geluid: „de vakbeweging zal alleen maar veilig zijn indien en voor zover zij zich laat beheersen door Christus”. Ik hoop dat wij dat allen zullen doen, niet alleen met de mond en met het hoofd, maar dat wij dat werkelijk zullen doen in het dagelijks vakverenigingswerk; ons werkelijk met heel ons hart laten regeren door het Evangelie van onze Here Jezus Christus, zonder hetwelk heel ons vakverenigingswerk vergeefs is”.

De christelijke politieke partij

• Vervolg van pag. 1

Hemrik signaleerde, maar *evenzeer* bij elke andere partij, ook die zichzelf christelijk noemt.

(De cursiveringen zijn van ons. Red. Ned. Ged.)

WAAROM doet dit citaat, dat de P.v.d.A.-dominee in de Ger. Kerken uiteraard gaarne in prediking en pastorale arbeid zal gebruiken, niet ter zake?

Omdat het *niets* te maken heeft met het bestaansrecht en de noodzaak van de Christelijke politieke partij.

Verleden week hebben wij uiteen gezet, hoe in onze tijd het *bestaan* van vaste, geopenbaarde normen wordt geloofchend. Er zijn volgens velen alleen menselijke, steeds wisselende en veranderende opinies.

Wij geloven daarentegen en wij belijden met dankbaarheid, dat wij het profetische Woord hebben, dat zeer vast is, schijnende

als een licht in een duistere plaats.

Wat zien wij nu in onze tijd gebeuren?

Er is een land, n.l. Nederland, waar in de strijd tegen de beginselen der Revolutie een Christelijke politieke partij werd geboren. Er zijn andere landen, waar al duidelijker wordt, hoe noodzakelijk de Christelijke politieke partij is, in Noorwegen, in Zwitserland, in Duitsland, in Canada. Het volk wordt overstroomd, overspoeld door het geweld van materialisme en ongelooft en zedelijke verwording.

De Christelijke politieke partij wil midden in het volk staan, om haar duidelijke boodschap te brengen op het terrein waar zij werkt. Zij wil er voor strijden, dat Gods Woord weer klèm krijgt op het openbare leven. Aan die strijd doet een „algemene” partij *niet mee*. Welbewust niet. Zij wil ook voor haar zelve *als partij* het onbetwist gezag van dat Woord niet erkennen.

Daarom is *politieke partijkeus* een antwoord op de *alles* beslissende vraag: wat heeft de politieke *partij* in deze ontkerstenende en geestelijk amorf wordende wereld te maken met Christus' Koningschap en het gezag van Zijn Woord? Daar gaat het om.

EN het gaat er niet om, dat een Christen ook in een Christelijke partij (het rapport der Generale Synode. een partij die zich Christelijk *noemt*) kan zondigen. Dat weten wij. Dat is onze beschaming en dat drijft ons uit tot schuldbelijdenis en gebed. Wij bekennen zelfs, dat zonde bij de geopende Bijbel zwaarder kan zijn dan zonde, waarbij de Bijbel uit de buurt wordt gehouden.

Datzelfde geldt voor de Christelijke school en de Christelijke Universiteit. (Wij schrijven niet: de school en de universiteit, die zich Christelijk *noemt*.) Maar noch de Christelijke school, noch de Christelijke Universiteit, noch de Christelijke politieke partij, noch de Christelijke vakbeweging, zijn opgericht tot beveiliging van zwakke zielen, om ze buiten de verleidingen der we-

reld te houden. Het zou om meer dan één reden een dwaas pogen zijn. Wij ontmoeten elke dag „de wereld”.

Wel heeft het Christelijk instituut vaak een bewarend karakter, maar daartoe is het niet opgericht. Het wil midden in de wereld een banier oprichten.

NATUURLIJK kunnen er bij het gesprek met de socialistische dominee, die op huisbezoek komt, nog meer punten ter discussie worden gesteld. Men kan hem vragen, of hij op dezelfde principiële gronden, waarop hij *met zijn partij* de Christelijke politieke partij *verwerpt*, ook aandringt op het lidmaatschap van de Vara en van het N.V.V. Zijn argumentatie behoeft hij dan principieel in *niets* te veranderen. Maar dit laten we rusten.

Het gaat er ditmaal om, duidelijk te maken, waarom wij *wel* en waarom wij *niet* opkomen voor de *roeping* van de Christelijke politieke partij te kiezen. Niet om een bunkertje te bouwen, waar we minder kans lopen, om te zondigen, maar om een banier op te richten midden in de wereld. A.

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan.

Reeds 44.000 leden gingen u voor.

Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Spaarbank voor Protestants Nederland

KROMME NIEUWE GRACHT 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

Rentevergoeding 3 1/4 procent

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.

Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentenschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Verandering van de maatschappij in

Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf.

Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

Het werk gaat door

OP het Bondsbureau in Den Haag en in talloze afdelingen in ons gehele land, wordt onder aanvoering van de huidige voorzitter, de heer J. ten Heuvelhof, hard gewerkt aan de rechtspositie van de ambtenaren. Er zijn reeds goede resultaten geboekt. Vooral onder het kabinet De Quay, kwam in veel zaken schot. Toch blijven er nog wensen — speciaal ten aanzien van het Rijksoverleg.

Aan de N.C.B.O. zal het niet liggen om mee te werken aan een goed functionerend apparaat. In de N.C.B.O., die in 1946 met rond 20.000 leden begon, stellen thans ruim 43.000 leden vertrouwen.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

TWEEDE KAMER

Aandacht voor verdrukten in moderne zin

Maatschappelijk werk heeft nog steeds een klein maar eigen departement. Daarover wordt verschillend gedacht. Vast staat dat mede door de aanwezigheid van een eigen ministerie het noodzakelijke werk goed van de grond is gekomen. Anderzijds is het ook weer zo dat het, naar de mens gesproken, minister mej. dr. Klompé is geweest die door haar energie en haar sociale bewogenheid hieraan bijzonder krachtig heeft meegewerkt.

Toch leeft de wens nog duidelijk naar een evenwichtig oordeel omtrent de taak en de terreinafbakening van dit ministerie.

De minister zelf — weer een vrouw, mevrouw Schouwenaar-Franssen (VVD) voormalig lid van de Eerste Kamer — voelt dat eveneens aan. In Nederland is dit werkterrein vaak nodeloos ingewikkeld. Departementale, functionele, territoriale en tevens beschouwelijke dimensies zijn nog allerminst op elkaar ingespeeld.

Daarom komt er een commissie die tot taak heeft een en ander nader onder de loep te nemen. Het is vaak zo in ons land dat er allerlei nieuwe dingen bijkomen maar dat er slechts zelden iets wordt opgeheven!

Mankementen

Dit gaf de heer Daams (PvdA) de gelegenheid zich bespiegelend uit te laten over de bestaande mankementen

J. A. van Bennekom

en de gewenste oplossingen. Misschien wordt hij wel lid van de aangekondigde commissie! Hij heeft ideeën genoeg, is gebleken. Ook over de leden van die

500 jaar
Staten-Generaal

DE Staten-Generaal hebben deze weken sterk de algemene aandacht getrokken door het feestelijk gebeuren rond de herdenking van de eerste bijeenroeping — 500 jaar geleden — van de Staten van een aantal gewesten op 9 januari 1464 te Brugge door Filips van Bourgondië.

Het is interessant om in dit verband de aandacht te vestigen op een zwart-wit-film, welke ter gelegenheid van de herdenking van het 500-jarig bestaan van de Staten-Generaal ter beschikking is gekomen.

Deze film kan men huren bij de Filmothek van de Rijksvoorl. dienst (R.V.D.), Noorderinde 43 te 's-Gravenhage. Over de voorwaarden van filmverhuur bij de R.V.D. kan men het beste rechtstreeks bij deze dienst nadere informatie (schriftelijk of telefonisch) inwinnen.

Zoals men weet kunnen bij de R.V.D. films op velerlei gebied gehuurd worden.

„500 jaar Staten-Generaal” is een 16 mm. film van Kees Stip; een Polygoon-Profilite Produktie. De vertoningsduur is elf minuten. Als afwisseling tijdens vergaderingen kan men hier zeker zijn voordeel mee doen.

commissie: niet te veel hoge ambtenaren (die redeneren toch maar naar zich toe)!

Hij meende ook dat het noodzakelijk was niet te protesteren tegen levensbeschouwelijke organisaties op zichzelf. Maar hij kwam duidelijk op voor de niet levensbeschouwelijke initiatieven en een indamming van consequenties voor levensbeschouwelijke organisaties.

Er moest maar een subsidiepremie komen voor een werkelijk samengaan! En daarmee proeft men toch weer de doorbraakman: eendrachtig samenwerken, als in de PvdA.

Merkwaardig was ook zijn pleiten voor 100% subsidie. Hij vindt een gedeeltelijke financiering uit eigen middelen wel te waarderen, maar als anderen maar moeilijk kunnen komen tot financiering met eigen geld, moeten die groepen dan maar een 100% subsidie ontvangen. En de anderen die uit „eigen geld” willen mede financieren moeten dat maar blijven doen. De „strijd om een bijzondere school” schijnt nog niet uitgestreden te zijn!

Mej. De Vink (KVP) had ook haar oordeel over de commissie. In tegenstelling tot de heer Daams meende zij dat die commissie niet te groot moest zijn, maar behoorde te bestaan uit een (gering) aantal wijze mannen maar óók vrouwen. De minister kon deze commissie weliswaar zelf niet benoemen, — dit is het voorrecht van de minister-president — maar moest toch het hare er toe bijdragen dat een en ander spoedig gerealiseerd wordt.

Overigens ontkwam ook mej. De Vink niet aan de drang om haar wensen m.b.t. het toekomstige ministerie op tafel te leggen. Het ministerie moet n.l. veel meer dan tot nu toe vooraf worden betrokken bij zaken die andere departementen direct aangaan: sociale en medische verzorging van bejaarden, kortopruiming, probleemgebieden, ruimtelijke ordening, onderwijs en zo meer.

Het was een juiste opmerking van de heer Van Bennekom (AR) die betoogde dat de bewuste commissie niet moest bestaan uit mensen van een zodanig niveau dat het resultaat van dit beraad na jaren en jaren pas zou vast staan. Er moet in dit opzicht rust komen en daarom is een afbakening van de betrokken terreinen binnen afzienbare tijd dringend noodzakelijk.

Hij liet zich terecht niet wiegen op golven van bespiegeling — al was de verleiding daartoe groot.

De zoon van de oud fractie-voorzitter van de CHU — de heer Tilanus — was er duidelijk van overtuigd dat het maatschappelijk werk van uitnemend belang is — ook uit ervaring aangevoeld. De taak van dit ministerie is niet meer weg te denken. Maar er zal op versnipperingsdreiging moeten worden toegezien, terwijl ook vaststaat dat de naam van het departement niet uitdrukt wat er wezenlijk gebeurt.

Dit laatste was ook het oordeel van de heer Laan (KVP). Maar, aldus de heer Tilanus — die uiterlijk bijzonder sterk doet denken aan zijn grote vader — al dit werk stagneert als er geen goed opgeleid personeel is.

Aan de opleiding hapert wel een en ander. Met name moet het mogelijk zijn dat „lager opgeleiden in staat moeten zijn een voorbereiding op leidinggevende functies te ontvangen bij het hoger onderwijs via de sociale academies. De opleiding kan niet straffeeloos achter blijven bij de grote ontwikkeling van het maatschappelijk werk.

Gods hoedster

De heer Tilanus meende dat de overheid als dienaar Gods hoedster is van algemeen welzijn en daarvoor de verantwoordelijkheid draagt. En daarom moet een fundament in de wetgeving worden gelegd voor de bevordering van dat welzijn in Nederland. Daartoe zal de Grondwet — alweer — moeten worden gewijzigd. Immers: er staat nog steeds, na de invoering van de bijstandswet, dat het arbbestuur een onderwerp is van aanhoudende zorg der Regering.

Dit is niet meer van deze tijd. Meer in de ontwikkeling ligt dat de overheid aanhoudende zorg behoort te hebben voor het maatschappelijk welzijn van de burgers. Als dienaar Gods is,

naar dr. Tilanus (CHU) opmerkte, de overheid hoedster van het algemeen welzijn en heeft daarvoor de verantwoordelijkheid.

Kritisch

De A.R. woordvoerder, de heer Van Bennekom had naast uitgesproken lof voor het voorgenomen beleid van de minister, ook kritiek. Hoewel de minister aan het particuliere initiatief grote waarde toekeende wees de heer Van Bennekom er op dat hier principiële achtergronden lagen die hun invloed laten gelden. De kerken zijn weliswaar dankbaar voor de financiële hulp van de overheid maar zij blijft zich verantwoordelijk voelen voor de leniging van de financiële nood van personen en gezinnen die bijstand nodig hebben. Met name de geestelijke hulpverlening moet bij uitstek taak blijven van levensbeschouwelijk gericht maatschappelijk werk. De K.V.P. dacht er net zo over.

Ook de plannen van de minister m.b.t. de sociale wijkopbouw werden kritisch bekeken. Hij meende niet ten onrechte dat de behoefte daaraan meer een zaak van suggestie was dan een reële behoefte die geconstateerd was. Natuurlijk, in de grote stadswijken moet er voor allerlei activiteiten accommodatie zijn: gebouwen en lokaliteiten voor jeugd, ouderen en bejaarden. Maar het werkelijke gemeenschapsleven laat zich niet vormen of beperken door wijkgrenzen. Juist in de grote stad is dit leven gericht op het centrum met al zijn mogelijkheden tot behoeftebevrediging. Het zich thuis voelen in de wijk is voornamelijk een kwestie van stedenbouwkundige aard en van het type woningen dat daar wordt gebouwd.

Gehandicapten

Practisch de gehele Kamer drong er bij de minister op aan een verbeterde regeling ten behoeve van de gehandicapten. Zowel de lichamelijke gebreken als de geestelijk gehandicapten verkeren veelal in een onbeschermde positie, waarbij de geestelijk gehandicapten beslist achteraan komen. Nog steeds vallen de gehuwde en minderjarige minder validen buiten de bijstandsregelingen.

De heer Daams (PvdA) vroeg eigenlijk om een volledige inventarisatie op dit terrein van de bestaande behoefte. Eerst dan — als men een inzicht heeft in de huidige nood — kan men een begin maken met een oplossing. En de heer Van Bennekom (A.R.) wees er de minister op hoevel leed door deze invaliden maar óók door de ouders werd geleden. Leed die hulp te meer noodzakelijk maakte. Er diende wat te gebeuren — alleen toezeggingen zonder meer zijn onvoldoende.

De minister

Mevrouw Schouwenaar-Franssen (VVD), de tweede vrouwelijke minister, was verheugd over de steun die zij in het algemeen had ondervonden. En zij vergat niet haar hulde te brengen aan haar voorganger die door haar beleid en haar werk aan het maatschappelijk werk volledig gestalte heeft gegeven.

In een goed opgebouwde rede, waarnaar uitnemend kon worden geluisterd — al speelden de zenuwen zo nu en dan een rol, zij het een kleine — heeft

Mevr. Schouwenaar-Fransse
Minister van Maatschappelijk werk

zij de prijzende en kritiserende volksvertegenwoordiging beantwoord.

- In het algemeen moet niet de overheid maar het particuliere initiatief kiezen. De overheid mag niet tot samenwerking dwingen, ook niet indirect door een extra-premie.
- Het ministerie heeft de „levensbeschouwelijke opdeling” — kritiek van de PvdA — beslist niet bevorderd. Naast de dorpshuizen is er ook de huishoudelijke en gezinsvoorlichting die van een algemene vorm zijn.
- Het maximum subsidie ten behoeve van de probleemgebieden is verhoogd van 50 tot 75 pct. Voor 1964 en 1965 is nu 10 miljoen gulden beschikbaar gesteld i.p.v. de voorheen beschikbare som van 6.5 miljoen.
- Met name voor de huisvrouwen, kinderen en bejaarden die niet naar een stadscentrum (kunnen) gaan, zullen meerdere sociaal culturele activiteiten in de nieuwe stadswijken toch worden ondernomen. Maar er zal „van bovenaf” niet te veel worden geregeld; dat zou de doodsteek voor het welslagen kunnen betekenen.
- De minister zal — in tegenstelling tot de PvdA opvatting — geen samenwerking dwingend voorschrijven tussen de levensbeschouwelijke en de provinciale organen.
- De tijdelijke bijstandsregeling voor minder validen zal worden uitgebreid tot de ongehuwde meerderjarige minder validen die niet in inrichtingen verblijven.
- Een 100% subsidie aan instellingen van maatschappelijk werk is beslist niet aanbevelenswaardig. Het is een juist uitgangspunt dat het particulier initiatief ook de financiële verantwoordelijkheid voor een deel blijft dragen.

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3³/₄%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE
BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 57170
Den Haag, Noorderinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 371, tel. 221182

Verspreiden is bestrijden

Niet alleen door uw woord en getuigenis, ook door het verspreiden van ons propagandamateriaal bestrijdt u de ruwe taal en het vloeken.

U kunt hiermee de Bond tegen het vloeken dagelijks helpen. Er zijn vloeiblinden, luciferboekjes, folders, visitekaartjes, wandkaarten, raambiljetten, enzovoort.

Bestel ze per brief, briefkaart of per giro, no. 852091, Bond tegen het vloeken te Den Ham (O.).

Wilt u ook meehelpen in het dragen van de kosten van het drukwerk en verzenden van het materiaal?

Hartelijk dank, bij voorbaat.

Bestuur Bond tegen het vloeken - adres Sportlaan 19 - Den Haag.

HELP BESTRIJDEN door te VERSPREIDEN.

Aandacht voor GASTON DEFERRE

de „tegenkandidaat” van
generaal De Gaulle

DE Franse socialist Gaston Deferre, burgemeester van Marseille, gedraagt zich op het ogenblik al als de tegenkandidaat van de generaal bij de presidentsverkiezingen, die uiterlijk in november 1965 in Frankrijk moeten worden gehouden. Het is echter de vraag, of hij een schijn van kans zal hebben tegenover de formidabele De Gaulle die — als het er op aan komt — toch nog steeds tot de verbeelding van de meeste Fransen blijkt te spreken. Maar dat beseft Deferre. Hij is pas 53 jaar oud en heeft de tijd — zo meent hij — om zonnig nog eens zeven jaar te wachten.

OVERIGENS heeft hij al laten doorschemeren, dat hij er voorstander van is, de ambtstermijn van de Franse president terug te brengen van zeven tot vijf jaar. Deferre wijst er op, dat de parlementsverkiezingen ook eens in de vijf jaar gehouden moeten worden en dat het dus eigenlijk voor de hand ligt, dat beide verkiezingen tegelijkertijd worden gehouden. Er is wat voor te zeggen. Maar voorlopig lijkt het er toch veel op, dat Deferre voor een ambtstermijn van vijf jaar is, omdat het voor hem twee jaren van wachten scheelt, als hij er volgend jaar niet in slaagt, de generaal te onttronen.

VORIGE WEEK heeft Deferre op een vergadering verklaard, dat hij niet met de steun van de communistische partij tot president van Frankrijk gekozen zou willen worden. Hij sneed daarmee een probleem aan, dat door de aanhangers van De Gaulle gaarne naar voren wordt gebracht, als figuren uit de linkse oppositie pogingen ondernemen, deze te organiseren. Zij beweren dan, dat er zonder de steun van de communisten geen linkse meerderheid valt op te brengen. Met andere woorden zou Deferre bij zijn verkiezing tot president al het odium op zich geladen hebben, het rode paard van Troje binnengehaald te hebben. Hetgeen niet noodzakelijkerwijs het geval behoef te zijn.

HOEWEL Deferre (al 30 jaar) socialist is en niemand aan zijn opvattingen twijfelt, is hij zeker geen onbemiddeld man. Hij is eigenaar van een florierend dagbladbedrijf (Le Provençal), houdt er ook 'n groot appartement in Parijs op na en brengt zijn vrije tijd door op zijn in de Verenigde Staten gebouwde jacht, hoe de weersomstandigheden ook zijn. Hij is behalve burgemeester van Marseille ook lid van de Franse Nationale vergadering. Deferre gaat altijd goed gekleed. Toen een tv-reporter in zijn werkkamer verscheen in een overhemd met opengeslagen boord, vroeg de burgemeester de journalist ijsig, of deze soms dacht, dat Marseille een kolonie was. Het feit, dat Deferre een protestant is, zal in het toch voornamelijk roomse Frankrijk niet in zijn voordeel werken.

NIETTEMIN heeft Deferre goede moed. Want hij brengt een heel ander programma dan De Gaulle, zonder dat hij alles verfoeit, wat de generaal in de afgelopen vijf jaren heeft gedaan. Deferre is tegen een eigen Franse kernmacht en voor nauwe samenwerking met de Ver. Staten. Ook is hij voorstander van een geïntegreerd Europa, waarvan Engeland eveneens lid zal zijn. En hij zou geen socialist zijn, als hij niet de wens had uitgesproken, dat dit een socialistisch Europa zou zijn. Een bijzonderheid is nog, dat Deferre de man was, die voor het hernieuwde optreden van De Gaulle een wetsvoorstel door de Nationale vergadering sleepte, dat de Afrikaanse koloniën van Frankrijk zelfbestuur zou verlenen. Wat De Gaulle later deed, was slechts het uitvoeren van de door Deferre opgestelde plannen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(14)

Hoe het ook zij, Grant had geen zin om te gaan. En Lincoln had er ook geen zin in.

Die avond waren de Grants te gast bij de Stantons en twee soldaten stonden op wacht voor het huis aan Franklin Square.

Voorbijgangers vroegen wie er binnen was, waarop de soldaten trots antwoordden: „Generaal Ulysses S. Grant!” Er verzamelde zich een grote menigte en men begon te roepen om de generaal. De minister van Oorlog kwam naar buiten en hield vanaf de trappen een korte passende toespraak. De generaal wuifde de menigte toe en zei niets.

Het feestje was vroeg afgelopen, want beide heren hadden nog veel te doen. Grant zei dat hij zijn opdracht morgen klaar wilde hebben en dat hij daarna verder zou reizen naar Burlington. Stanton zei dat hij nog deze avond verder zou werken aan de agenda, die hij op verzoek van de president zou klaarmaken voor de kabinetvergadering van morgen.

De minister werkte tot diep in de nacht. De president ging vroeg naar bed.

DE SAMENZWERING

Het is waarschijnlijk dat John Wilkes Booth zijn besluit om Abraham Lincoln uit de weg te ruimen pas heeft genomen op de dag na de presidentsverkiezingen van 1864. De toneelspeler had evenwel reeds daarvoor laten blijken dat hij de president verachtte; tijdens de verkiezingscampagne van dit jaar voorspelde Booth dat Lincoln, als hij zou worden herkozen, een dynastie zou trachten te vestigen. Emotioneel was Lincoln al vier jaar lang de zondebok van Booth.

Er zijn geen getuigenissen voorhanden over de oorspronkelijke oorzaken van Booth's oppositie. Ergens moet het zijn begonnen. De twee mannen hadden elkaar nooit ontmoet. Hun persoonlijke wegen kruisten elkaar nooit en Booth heeft nooit wat men zou kunnen noemen een gunst trachten te verkrijgen.

Toch moet de haat die hij hem toedroeg ergens zijn oorsprong hebben en het is mogelijk dat Abraham Lincoln de toneelspeler tegen zich innam toen hij bij de verkiezingen van 1860 als zijn mening te kennen gaf, dat de unie gehandhaafd moest blijven ondanks het streven van de zuidelijken om zich van de noordelijken af te scheiden. Booth, die een beginnening was op het gebied van de politiek, stelde zich het Zuiden voor als een land van trotse en hoofse mensen; het Noorden was in zijn ogen een land van onbehouwen marskramers met een enorme brutale kracht.

Of het nu hierdoor kwam, of door een accumulatie van presidentiële handelingen die er noodzakelijkerwijze op berekend waren het Zuiden op de knieën te dwingen, weet niemand; maar de haat die Booth de president toedroeg was hartstochtelijk en heftig en werd steeds intensiever uit eigen kracht. Lincoln hoefde alleen maar te ademen om de haat van John Wilkes Booth te doen toenemen. Wilkes sprak dikwijls over Lincoln met zijn familieleden en hij werd bijna wild van woede toen hij hoorde dat zijn broer Edwin in 1860 voor Lincoln had gestemd, en het in 1864 weer zou doen.

Er zijn bewijzen aanwezig voor de bewering dat Wilkes de president in 1864 zo intensief haatte, dat hij ervan overtuigd was dat zijn gevoelens werden gedeeld door de meerderheid van het volk en dat Lincoln zou moeten verdwijnen. Zijn afschuw was zo sterk dat hij met geen mogelijkheid begrip kon opbrengen voor mensen die vriendelijk over Lincoln spraken. In dit opzicht was hij in ieder geval eerlijk.

Hij was niet krankzinnig — voorzover zijn woorden en daden psychologisch kunnen worden beoordeeld — althans niet in hogere graad dan iemand anders krankzinnig kan worden genoemd omdat hij zo'n schrik heeft van slangen of wespen, dat hij vervelend wordt op dat punt. Hij was emotioneel onrijp — zijn seksuele buitensporigheden en zijn onvermogen een geregeld leven te leiden doen dat althans vermoeden — maar hij was ook schrandler en goedgeefs en hij was een trouwe vriend.

Maar vooral was Booth trots. Hij beschouwde zijn familie als een der voornaamste in Maryland, ook al had men zijn vader een zwakzinnig alcoholist genoemd, die niet eerder met zijn moeder was getrouwd dan een paar jaar na de geboorte van de eerste kinderen. Zijn liefde tot zijn zuster grensde aan melancholische adoratie. De genegenheid die hij zijn oudere broer Edwin toedroeg, was om politieke redenen meer gereserveerd.

Wilke's vader, een sentimentele dromer, had de Koran, het occultisme en de katholieke theologie bestudeerd. In zijn geestelijke verwarring geloofde hij dat alle dieren gereïncarneerde mensen waren en toen er in Bel Air eens een een mus doodviel, gaf mr. Booth Sr. het beest een complete begrafenis. De jonge Wilkes sloeg in zijn drift eens een kat en haar jongen dood. Zijn vader huilde onbedaarlijk. En andere keer, tijdens een zomer, dwong Wilkes een paard hem in een slee heen en weer naar de stad te trekken om een weddenschap te winnen.

In 1855, op zeventienjarige leeftijd, maakte hij zijn debuut in het St. Charles Theatre in Baltimore. Hij legde meer vuur in de rol van Richmond dan nodig was, maar het publiek dat de rollen beter kende dan hij, floot hem uit. Sindsdien studeerde hij zijn rollen beter in, maar hij zou toch meer bekend worden om zijn temperament en zijn acrobatiek dan om zijn rolbeheersing. Twee jaar later overreedde Asia Booth Clarke haar man om de jongen een kans te geven aan het Arch Street Theatre in Philadelphia en spoedig ontdekte John Sleeper Clarke dat hij een nieuwe toneelspeler had gekregen. De jongen ontwikkelde zich tot een brutale toneeldief, maar hij speelde zijn rollen met zó'n vuur, dat het publiek hem verafgootte.

Omstreeks 1860 was hij een erkend en beroemd toneelspeler en speelde hij overal in het zuiden en het westen voor uit-

verkochte zalen, hoewel hij pas tweeëntwintig jaar was. Het gerucht van zijn successen ging van New York naar Philadelphia, van Baltimore naar Washington, van Richmond naar Columbus, Georgia. In Madison, Indiana, wierp de schone Henrietta Irving een mes naar de beroemdheid, maar zij miste en stootte het wapen toen maar in eigen borst. Wilkes nam zijn vrouwen op dezelfde manier als hij zijn brandy nam, in lange gulzige teugen, en de lege glazen gooide hij achter zich neer op de vuilnisloop.

John Wilkes Booth speelde altijd de minnaar en had altijd foto's bij zich van zijn vlammen. Een van hen was Bessie Hale, de mollige donkere dochter van de democratische senator John P. Hale uit New Hampshire. Dan was er ook nog Ella Turner. Zij was het enige meisje — een klein roodharig geval — dat de half-permanente functie bekleedde van Booth's maitresse. Als hij niet in het National Hotel logeerde dwong hij haar verblijf te houden in het bordeel van haar zuster bij Ohio Avenue, om de hoek voorbij het Witte Huis. Hij had nooit een eigen foto van miss Turner bij zich.

Booth was zuiderling uit eigen vrije verkiezing. Geografisch hoorde hij thuis in het noorden van Maryland, in Bel Air, en hoewel talrijke Marylanders tijdens de burgeroorlog de zijde der confederatie kozen, bleef de staat zelf officieel federaal.

Booth nam zelf geen deel aan de strijd voor de zaak waarvan hij zo'n fanatiek aanhanger was. Hij had een tijdje geëind in de Virginia-compagnie, die deelnam aan de gevangenneming van John Brown, en uit de documenten van deze compagnie blijkt dat Booth aanwezig geweest kan zijn toen Brown werd opgehangen, maar hij was niet onder de wapenen toen de burgeroorlog uitbrak. Als vrienden hem vroegen waarom hij zich niet voor het leger had aangemeld, antwoordde hij dat hij een belofte had afgelegd aan zijn moeder. Booth's apologeten beweren dat hij er verschrikkelijk bang voor was een verwonding op te lopen in zijn gezicht en dat die vrees hem ervan weerhield te vechten voor de zaak der geconfedereerden.

Wat de reden ook geweest moge zijn: zijn onvermogen om te vechten en te sterven voor een zaak die hij zo vurig aanhing, kan hem langzamerhand wel eens te veel geworden zijn.

Toen Lincoln werd herkozen voor een tweede ambtsperiode, kwam Booth tot de conclusie dat de tijd was gekomen om nu eindelijk iets te doen; iets groots en belangrijks te doen voor de Confederatie. Hij zou de president ontvoeren. Hij zou hem ontvoeren en door de linies naar Richmond smokkelen. Dit plan zou, als het werd uitgevoerd, verschillende gevolgen hebben, alle even aantrekkelijk voor Booth: 1. het zou de toneelspeler tot een historische figuur maken; 2. het zou de man die hij haatte vernederen; 3. het zou het Noorden ertoe dwingen gevangenen uit te wisselen met het Zuiden, hetgeen het aan mensenmateriaal zo goedvoorzien Noord tot nu toe had geweigerd aan het in dit opzicht arme Zuiden.

Het woord „ontvoeren” is niet afkomstig van Booth. Tijdens zijn latere activiteiten gebruikte hij zelf het woord „gevangennemen” en dat maakt een belangrijk verschil, want volgens Booth's idealistische rechtsbegrippen was ontvoering een misdaad; gevangenneming daarentegen niet, althans niet in strijd van oorlog. Als opperbevelhebber van de gewapende strijdkrachten was Lincoln soldaat en een soldaat mag door de vijand gevangen worden genomen.

In november 1864 besloot Booth aan de uitvoering van zijn plan te beginnen. Hij was er niet bang voor zijn leven er bij in te schieten. In zijn ijdelheid vond hij het belangrijker, dat zijn naam bekend zou blijven dan lang te blijven leven. Wel was hij er bang voor dat de wereld zijn grote daad niet zou begrijpen, dat men zijn daad zou toeschrijven aan lage motieven, en daarom besloot hij een brief aan de wereld achter te laten, opdat de geschiedboeken van de toekomst een juist beeld van de zaak zouden kunnen geven.

Tegen het einde van de herfst ging Booth de wegen van en naar Washington verkennen. Er waren vier wegen die vanuit de stad in de richting van het zuiden liepen. Het verst van het Witte Huis af lag The Georgetown Aquaduct in het noord-westen. Deze ontsnappingsweg verwierp hij meteen, want hij zou een rit van bijna twee en halve kilometer door de stad hebben moeten maken en als hij dan goed en wel het aquaduct over zou zijn, kwam hij terecht in Virginia ten noord-westen van Washington, waar hij kon worden opgevangen door een patrouille die de stad in zuidelijke richting had verlaten.

Een andere ontsnappingsweg die hij onderzocht maar eveneens verwierp, begon aan de andere kant van de stad, Benning's Bridge in het oosten. Deze lag in de buurt van het armenhuis en zou hem over de oostelijke arm van de Potomacrivier (de tegenwoordige Anacostiarivier) heen naar Maryland voeren. Maar dan zou hij zich bevinden op de weg naar Annapolis, dat meer in het zuidoosten dan in het zuiden lag.

De derde mogelijkheid was Long Bridge, een paar minuten vanaf het Witte Huis. Deze weg leidde direct naar Richmond, dat honderdzestig kilometer verder weg lag. Het voordeel van deze weg was tegelijkertijd het nadeel ervan. Het Potomacleger had er de laatste vier jaar af en toe gebruik van gemaakt en sommige gedeelten ervan waren versperd door regimenten en brigades die op weg waren naar het front of naar de stad voor verlof. Op talrijke plaatsen in dit gebied lagen hoofdkwartieren van de legerleiding en het departement van Oorlog in Washington kon zich per telegraaf binnen enkele minuten met de hoofdkwartieren in verbinding stellen. Booth verwierp dus ook Long Bridge.

Nu was er nog maar één andere weg. Deze liep over Navy Yard Bridge aan het eind van Eleventh Street. Aan de overkant lag Zuid-Maryland, een groot schiereiland met kleine dorpjes, waar het wemelde van secessionistische intriges. Zuid-Maryland had bijna niets van de oorlog gemerkt.

(wordt vervolgd)

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schafkisten
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaf-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HABBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

• Finsterwolde

Finsterwolde is in onze tijd nog al eens in het nieuws, doordat het de enige gemeente is in ons land met een communistische meerderheid in de raad.

Een halve eeuw geleden werd ook in alle kranten over Finsterwolde geschreven.

De gemeente was een instelling rijk, die de naam droeg van armenwerkhuis. De naam is duidelijk genoeg. En wie arm en oud was, kwam er in terecht.

Nu was eind 1913 de ouderdomswet van Talma in zoverre in werking getreden, dat de ouden van dagen een ouderdomsrente uitgekeerd kregen van 3 gulden per week voor gehuwden en 2 gulden voor anderen.

De mensen, die het armenwerkhuis van Finsterwolde onderdak hadden gekregen, konden, voorzover zij zeventig jaar oud waren, wekelijks hun 2 gulden van het postkantoor halen. Uitdrukkelijk had de Regering bepaald, dat dit geen armenzorg was, maar pensioen. Het kon dan ook alleen worden aangevraagd door hen, die in loondienst waren geweest. De gehele wet ging uit van de gedachte, dat de ouderdomsrente het karakter had van uitgesteld loon. Zoals de arbeider, die zes dagen werkt, zoveel moet verdienen, dat hij zijn gezin ook op zondag kan onderhouden, zo moet hij ook op zijn oude dag, door middel van verzekering, kunnen leven van de jaren van zijn arbeid. Maar de mensen, die al zeventig waren, hadden zich niet kunnen verzekeren onder de werking van de wet, en kregen dus hun pensioen, zonder dat zij premie hadden betaald.

De oude arbeiders in Finsterwolde haalden dus hun pensioen maar in het armenwerkhuis werd hun meegedeeld, dat de gemeente dat pensioen moest hebben, omdat die voor hun levensonderhoud zorgde. Maar twee kwartjes per week mochten zij zelf houden. Als zakgeld. De mensen, die hun pensioen op het postkantoor hadden gebeurd, wilden het evenwel niet afstaan.

En toen zij weer met hun twee gulden op zak van het postkantoor terugkeerden, werden zij vanwege die weigering eenvoudig buiten de deur gehouden. Zij mochten er niet weer in.

Uiteraard hebben zij ten slotte bakzeil moeten halen.

De Minister verklaarde, dat hij er niets aan kon doen. En ook in andere gemeenten profiteerde het gemeentebestuur het meest van deze uitkeringen.

Maar voor hen, die dit pensioen als hun pensioen konden halen, het persoonlijk in ontvangst mochten nemen en er hun handtekening voor moesten zetten, was het wel een hard gelag.

En in Finsterwolde werd die hardheid het duidelijkst gedemonstreerd.

Kryptogram

Horizontaal: 1. gaatjesmaker; 7. voor de paarden is 't hollen en stilstaan; 9. 't gesprek zit in de knoop; 10. hij bestaat niet; 11. dromende denker; 13. plaats voor gezeten lui; 15. hoekige ar-

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN

Moderne woninginrichting

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL

HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 2156

Hardinxveld-Giessendam

MEN maakt zich op te gedenken dat op 19 februari 1864 Aritius Sybrandus Talma werd geboren. In hetzelfde jaar zag Herman Gorter het levenslicht. De eerste was dominee, de tweede dichter. Hun vaders waren predikanten. Hun wiegen hebben in pastorieën gestaan, voor ds. Talma in Angeren, voor dr. Gorter in Wormerveer. Beiden hebben zij zich bekommerd om de arbeider. Talma in anti-revolutionaire zin, Gorter in revolutionaire zin. Van Gorter is geschreven: „Hij was net een vlag. Een vlag, dapper-koel en strak-trilend, hoog van de stang in zon en wind, in storm en sneeuwbuien, over alles heenziend op het stampend en slingerend schip en laatste moment, in flarden gescheurd, nog hoop... levend!” Van Talma is gezegd: „Een stout bestaan, dat ons denken doet aan die man, van wie Horatius zingt in zijn Ode aan Virgilius, toen deze over zee naar Athene zou reizen — de man, die het waagde voor het eerst met zijn broze kiel de felle zee over te steken: Illi robur et aes triplex circa pectus: die man moest wel zijn gemoed met eikenschors onmuurd en met driedubbel staal gepantserd hebben.”

Het zou interessant zijn overeenkomsten en verschillen tussen de twee op te noemen, vergelijkingen te treffen, hun benadering van het socialisme naast elkaar te stellen. Doch dan zouden wij Talma niet herdenken op een wijze, welke wij ons hadden voorgenomen. Het wordt namelijk tijd dat wij Talma herdenken, vooral voor de generatie, die wel weet te citeren: „een nieuwe lente, een nieuw geluid”, uit Gorters Mei, (volgens Dirk Coster een heidens en absoluut primitief gedicht; voor deze dichter hebben de twintig eeuwen Christelijke cultuur met hun smart en geestelijke bekommernis niet bestaan). Maar een generatie, welke zo weinig weet van minister Talma, die uit een stille pastorie geroepen werd naar het brandpunt van de sociale kwesties aan het begin van deze eeuw, om daarna weer terug te keren naar de stilte van de pastorie. Bedienaar van het Goddelijk woord, verbi divini minister. Daarna minister van de kroon, daarna weer verbi divi minister.

Aritius Sybrandus Talma heeft te Utrecht theologie gestudeerd. Zou in zijn tijd in de sociale wetenschap onderwezen zijn, hij zou zeker die colleges gevolgd hebben. Want reeds als student werd hij getrokken naar het arbeidersvraagstuk, een nauwere omgrenzing dus van het sociale vraagstuk. Hij ontving echter noch een sociale noch een juridische opleiding. Als hij 24 jaar is staat hij in zijn eerste gemeente, Heinenoord. Vervolgens dient hij de Ned. Herv. Gemeenten van Vlissingen en Arnhem. Vanzelfsprekend volgde hij, als predikant, met aandacht de ontwikkeling van de organisaties van christelijke werknemers. Daar was de Christelijk Nationale Werkmansbond, opgericht in 1890. Hij had o.m. tot doel het aankweken van liefde tot de Ned. Herv. Kerk. Als men weet dat dr. Kuypert in 1886 de Doleantie had bewerkstelligd en dat ds. Talma zich willens en wetens van die Doleantie distancieerde, zou men de voor de hand liggende conclusie trekken, dat ds. Talma een voorman zou worden in de C.N.W. Neen. Het Christelijk Werkliedenverbond Patrimonium trok hem meer. Dat hield zich buiten de kerkelijke strijd, dat zag een scheiding in belijdenis van de reformatie-christelijke arbeiders als een versnippering van krachten. Sloot Talma zich niet kerkelijk aan bij dr. Kuypert en diens geestverwanten, politiek sloot hij zich aan bij de A.R. Op 24 mei 1894 schrijft hij aan jhr. de Savornin Lohman: „De sociale kwestie had mij gegrepen, en mij onder invloed gebracht van Maurice (Anglicaans geestelijke en sociaal hervormer, 1805—1872. W.G.), een eenwekelijks samenkomst met jonge boeren die ik wat helpen wilde, bracht mij tot de studie der Franse revolutie om hen daarover te onderhouden. Zo ben ik anti-revolutionair geworden, zonder het te weten dat ik het was. Ik schrikte, toen men (een liberaal) het mij voor het eerst zeide en geloofde het niet...”

Maurice was een Christen-socialist, die zich verzet heeft tegen het ontluisteren van de mens in de arbeider, een verschijnsel van zijn dagen. Vooral de ideeën van Maurice dat de sociale beginselen door het kerkelijke standpunt moeten worden beheerst, trokken ds. Talma aan. Als theoloog voelde hij net zo als Maurice, „ook hij achtte zich de van God geroepene om het zwakke

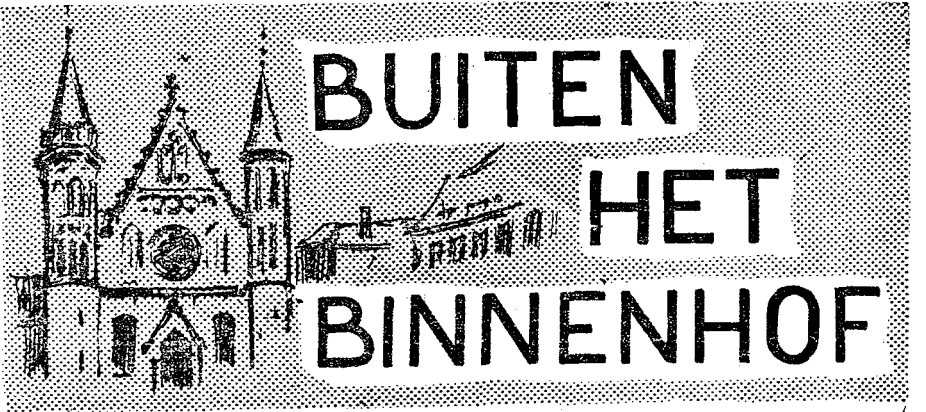
heid?; 18. andermans hand voor de mond houden; 21. de uitslag van deze voorspits is voordeel; 22. geliefde der Efeziërs; 24. zware jongen; 26. teerkost voor onderweg heeft hij niet nodig; hij eet de weg.

Vertikaal: 1. ligplaats van de dader; 2. herrie bij 't begin; 3. hoe men 't ook keert, verder gaat niet; 't loopt op zijn Duits dood; 4. dat is nog eens een raschte West-Europeaan; 5. uit Nw. Guinea afkomstig aardewerk; 6. op bijzondere wijze verpakte vrucht; 8. hierop slaat de veelvraat zijn maag; 9. taal der koeten? 12. de ruimte wordt — van achteren beschouwd — tijd; 14. begin van 2; 15. bevel om te herstellen geeft plezier; 16. vogel van bepaalde maat; 17. dat wat eersteklas drank niet nodig heeft; 18. men heeft hier geen blijvende woning; 19. uitgang bij gemotoriseerd vervoermiddel; 20. hij wordt geroepen, als ergens een steekje aan los is; 23. kijk er maar achter, het blijft een masker; 25. eindstation van Hagar's eerste vlucht.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. toonder; 4. mergpijp; 8. Engelen; 10. zeepsop; 11. kali; 12. Grave; 13. tube; 16. palen; 17. Niger; 19. boter; 21. klets; 24. eelt; 25. adder; 26. maan; 29. monster; 30. korting; 31. rondweg; 32. beleggen.

Vertikaal: 1. trekker; 2. oogklep; 3. Deli; 5. Riek; 6. postuur; 7. Papoeas; 9. Noren; 10. zeven; 14. plots; 15. eggen; 18. stemmer; 19. belenen; 20. reder; 21. klerk; 22. Staring; 23. Röntgen; 27. stuw; 28. bril.

te verheffen”. Het zou op deze plaats te ver voeren te onderzoeken, waar ds. Talma van rev. Maurice is afge- weken, n.l. in de opvatting van de sociale functie van de staat.

In de A.R. Partij trok Talma ook het democratische, het opkomen voor de arbeider, het uitbreiden van het kiesrecht voor die arbeider, het onderwijs voor die arbeider. Hoewel hij er zich van bewust was dat de A.R. Partij geen uitgesproken arbeiderspartij was.

Ds. Talma maakt de partij „social minded”, hij zet aan tot de bestudering van vakorganisatie, coöperatie, stakingsrecht e.a.

Het kon niet anders of de partij wenst hem in de Tweede Kamer. Dat lukt in 1901, als het kiesdistrict Tietjerksteradeel niet mr. P. J. Troelstra, maar ds. A. S. Talma in het parlement brengt. De S.D.A.P. incasseerde de nederlaag, Talma niet zozeer als een tegenstander van het socialisme ziende, meer als de populaire man van de arbeiders. Van onze tijd uit bekeken: was Talma een „dominee Drees”.

In de Kamer heeft ds. Talma levendig gediscussieerd over vakbewegings-, arbeids- en onderwijszaken. Als op 12 oktober 1908 het kabinet-Heemskerk optreedt, is ds. Talma de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, onder wie Arbeid ressorteert. Dan eerst blijkt overduidelijk welk een werk deze man kan verzetten. Zonder de arbeiderswereld te idealiseren, trad hij in het krijt voor de arbeider zonder zich in de klassenstrijd te storten. Steeds heeft hij gezocht naar een samenwerking tussen werknemer en werkgever met steeds dit doel voor ogen: sociale gerechtigheid.

De brede belangstelling op het terrein van het maatschappelijk leven, reeds in zijn studententijd getoond, heeft ds. Talma veelzijdig doen werken. Van deze predikant kon men een Boterwet, Schepenwet, Visserijwet, Vogelwet en Octrooiwet verwachten! Zijn arbeidswetten zijn voorbeelden. Niet minder, ja meer, spreekt zijn ministerieel werk betreffende het vraagstuk der arbeidersverzekering. De Raden- en Ziektewet, de Ouderdoms- en Invaliditeitswet, de Landarbeiderswet, de Bakkerswet, de reorganisatie van de Arbeidsinspectie en nog veel meer duiden op bovenmaatse krachten.

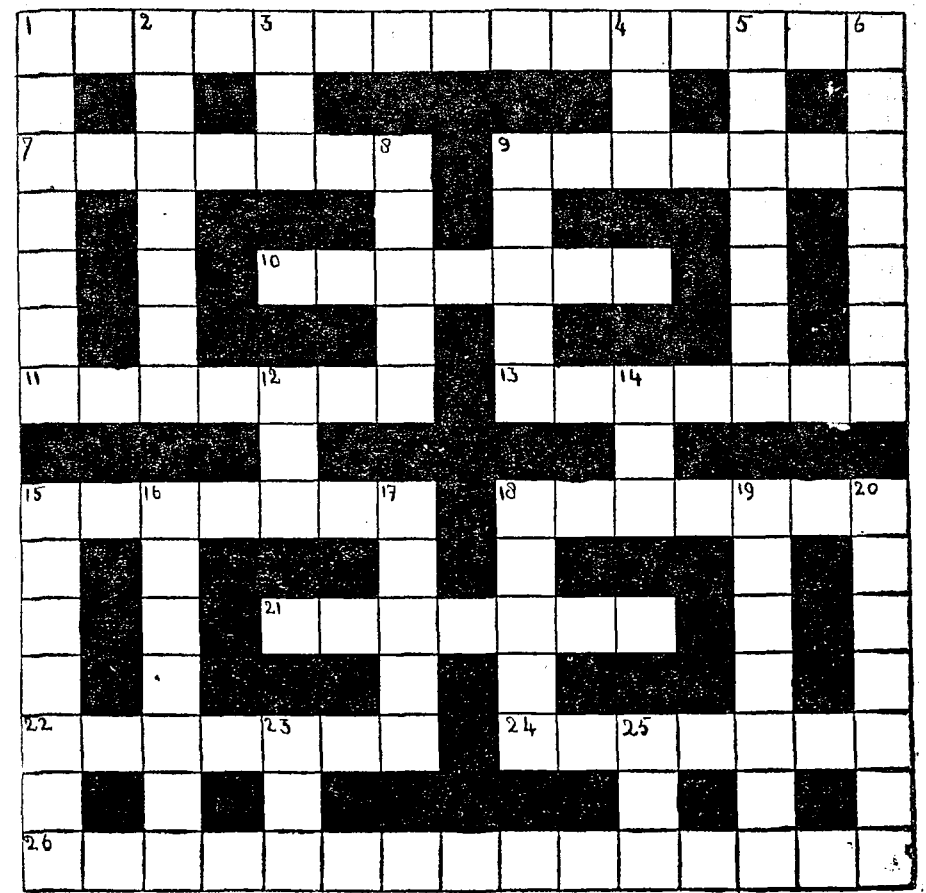
Dat in de praktijk die vele voorbereidende arbeid van minister Talma niet altijd in de praktijk verwezenlijkt is, de politieke omstandigheden waren niet altijd gunstig. Maar dat doet aan de betekenis van minister Talma niet af.

In augustus 1913 moest het kabinet Heemskerk aftreden. Er kwam een einde aan de politieke loopbaan van ds. Talma. Hij keerde terug naar de pastorie, naar die van Bennebroek. In de eerste wereldoorlog wordt hij veldprediker in algemene dienst, maar een paar jaar later moet hij dit werk opgeven. De laaiende vlam is opgebrand, de levensdraad is afgesponnen.

12 juli 1916 overlijdt hij.

Een man zonder fouten? Een A.R.-martelaar? Laten wij niet overdrijven. Een tijdgenoot in zekere zin geestverwant, schreef geestig van hem: „Hij behoorde tot die naturen, die de gave missen anderen te laten werken, om zich met de leiding te vergenoegen.” Hij was emotioneel, ietwat autoritair, gauw geraakt. Maar hij was ook, om met een van zijn biografen te spreken, „eerlijk en oprecht, diep gelovig, vooruitstrevend, weisprekend, intelligent, veelzijdig, kortom een man groot door adeldom van karakter en door verstandelijke begaafdheid.”

Hij heeft zijn borstbeeld, maar zijn naam en zijn werk zal in meer harten geschreven moeten zijn. Dat zou de grote hulde kunnen worden, waarmede wij op 19 februari zijn arbeid gedenken.

Woord en daad
aan
jong en oud

A C H T E R P A G I N A

DE SAMENVATTING van het verhaal gaat ditmaal voorop: het woord en de daad zijn aan jong en oud?

Inderdaad: men kan zeggen, dat deze stelling vrij algemeen geldt en van toepassing is op tal van zaken, situaties en omstandigheden.

Hier gaat het nu evenwel om deze twee zaken: „christelijke organisatie” en „organisatie”.

— „Christelijke organisatie”: een vereniging van christenen met het doel de boodschap van de Bijbel te vertolken voor de samenleving van mensen en volken, met het doel een christelijke visie weer te geven, met het doel — wat het staatkundig leven betreft — christelijke politiek gestalte te geven.

— „Organisatie”: het organiseren als zodanig, de aanpak van het werk, de opzet er van; kortom — weer toegespitst op de politiek — het laten draaien van de partij-machine.

Over deze beide zaken, welke voortdurend de aandacht blijven vragen, gaat het nu hier.

Constant

Weinig zaken staan zo constant in de actualiteit als de zaak van de christelijke partijformatie. Met name sinds de tweede wereldoorlog is dit punt eigenlijk onafgebroken in discussie. Wij behoeven slechts het woord „doorbraak” neer te schrijven om het probleem waarover het daarbij in hoofdzaak gaat, aan te duiden. Eindeloos veel boeken, brochures, tijdschrift- en dagblad-artikelen zijn er aan gewijd. Ontelbare woorden zijn er over gevallen in allerlei onderlinge gesprekken, kleine en grote bijeenkomsten.

Ook kerken hebben er zich in de loop der tijd mee bezig gehouden. Vorige week was het nog weer een uitspraak van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken, welke dit jarenlang onrustige water extra beroerde.

Het is logisch, dat wij als leden van een christelijke politieke partij bij deze discussies steeds betrokken zijn en aan de gesprekken daarover met regelmaat deelnemen.

Echter, alleen al gelet op de hardnekkigheid van de niet aflatende aanvallen op de christelijke organisaties in het algemeen en de christelijke politieke partijformatie in het bijzonder, is het goed zich nog weer eens zeer bewust te bezinnen op de hier in het geding zijnde vraagstukken.

Waar het hier gaat om een zaak, welke ons allen na aan het hart ligt, mag verwacht worden, dat ieder die daartoe in de gelegenheid is, meedoet aan de gespreksgroepen, welke de kiesverenigingen deze maanden vormen ter bespreking van het door het Centraal Comité aan de orde gestelde thema: „De christelijke organisaties in deze tijd”.

Dat wij hier ditmaal nog eens uitdrukkelijk de aandacht op vestigen vindt zijn oorzaak in het feit, dat de officiële sluitingsdatum tot wanneer het schetsmateriaal kan worden aangevraagd, is vastgesteld op 1 februari a.s.

Voor de kiesverenigingen, welke nog geen bestellingen deden is het nu dus echt wel tijd om dit alsnog spoedig te doen.

ARJOS

NIET ALLEEN de „oude” partij en haar leden, maar ook de jonge partij, de leden van de ARJOS hebben hiervoor — zoals inmiddels wel gebleken is — grote belangstelling, temeer daar op deze wijze, door middel van de gespreksgroepen, de meningsvorming in de partij van onderen af wordt bevorderd.

Het punt van de meningsvorming is een zaak, welke ook de ARJOS reeds geruime tijd bezig houdt. Zij heeft er zelfs een commissie voor ingesteld.

De resultaten daarvan moeten nog worden afgewacht. Echter, de nieuwe ARJOS-voorzitter schrijft thans in een hoofdartikel in het januari-nummer van „Op Wiek”, het ARJOS-maandblad: „Reeds nu kan iedere ARJOS-club — al of niet in samenwerking met de plaatselijke kiesvereniging — meedoen aan de „gespreksgroepenactiviteit” van de partij”. De ARJOS wordt door haar voorzitter opgewekt te zorgen er bij te zijn en constructief mee te doen als de partij de mening der jongeren en hun motivering vraagt.

Zo wordt de belangstelling voor het ditmaal wel zeer actuele gespreksgroepenonderwerp steeds groter.

Aanpak

DE wijze waarop men plaatselijk de groepen vormt kan zeer verschillen. Wij wezen daar twee weken geleden reeds op. Kiesvereniging Utrecht-Zuid roept schriftelijk alle leden op zich als deelnemers voor een of meer te vormen groepen schriftelijk of telefonisch te melden. Kiesvereniging Dordrecht I (Stad) belegt een vergadering, waar een spreker dit onderwerp zal inleiden. Een van te voren te vormen gespreksgroep zou het resultaat van haar werk in de discussie kunnen uitbrengen. De leden van de Kamercentrale Rotterdam, afgevaardigden dus van de aangesloten kiesverenigingen, hebben zich met de problematiek rond de stof, neergelegd in de door het Centraal Comité beschikbaar gestelde schets, in twee vergaderingen bezig gehouden. Dit zal ongetwijfeld het tot stand komen van gespreksgroepen in de Rotterdamse kiesverenigingen stimuleren. De kiesvereniging Poeldijk wijdt als kleine vereniging een normale vergadering aan het onderwerp.

Maar het is natuurlijk helemaal niet vereist te „vergaderen” in een „lokaliteit”. Klein-beeld-schrijver „Flex” schrijft in een stukje in „Trouw” van vorige week vrijdag over „Politiek in de huiskamer” onder meer:

„Ik juich het... bijzonder toe, dat de A.R.-Partij naast het vergaderleven in lokaliteiten, begint met gespreksgroepen in huiskamers, waarbij maximaal 5 tot 20 personen aanwezig zijn. Vooral de huiskamersfeer lijkt mij belangrijk. Op visites zijn we vaak rustiger dan in het gebouw voor christelijke belangen.”

En verder: „Er is een rustige sfeer nodig om christenen van velelei karakter bij dit werk te betrekken.”

Hoe het ook zij: doe mee aan de gespreksgroepenactiviteit en praat mee over de zaak van de christelijke organisaties in deze tijd.

Partij-machine

DE organisatie van het partij-werk in het algemeen, het draaiend houden van de gehele „partij-machine” vergt niet alleen landelijk, maar ook op regionaal en plaatselijk niveau goede zorg om alles „gesmeerd” te doen verlopen.

Dat is natuurlijk veelal een kwestie van routine, maar toch is het goed zo nu en dan eens na te gaan of de wijze waarop het werk gedaan wordt nog verbeterd kan worden.

De Statencentrale Delft had hiervoor een open oog. Eind vorig jaar werd een speciale bijeenkomst be-

legd om over deze materie te spreken met alle voorzitters, secretarissen en penningmeesters van alle bij deze centrale aangesloten kiesverenigingen.

Een viertal punten, aangekondigd in de agenda, werden in de bespreking centraal gesteld. Als voorbeeld voor andere centrales en ook voor kiesverenigingen willen wij deze punten hier graag doorgeven.

1. **Het huisbezoek.** Wordt dit nog wel gedaan? Is het inderdaad moeilijk hiervoor mensen te vinden? Krijgen de huisbezoekers nog een bepaalde voorlichting? Hoe zijn hun ervaringen?
2. **Het vergaderbezoek.** Is de opkomst bevredigend? Of moeten wij het gedeeltelijk anders inkleiden, bijvoorbeeld door gesprekskringen?
3. **De jongeren.** Trachten wij voldoende hun belangstelling te wekken?
4. **De contributie-verhoging.** Is de verhoging doorgevoerd en is dit geschied zonder verlies van leden?

Dit getuigt van een goede aanpak om over deze dingen te praten. Het werd dan ook een uitstekende, enthousiaste, zeer geslaagde bijeenkomst.

Contact

NOG een ander punt van belang willen wij hier signaleren, namelijk het contact tussen centrale en de besturen der aangesloten kiesverenigingen.

De Centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam laat dit jaar telkens twee van haar leden contact opnemen met een der zeventwintig kiesverenigingen die bij haar aangesloten zijn. Enkele jaren geleden is er eveneens op deze wijze contact geweest en toen bleek, dat de besturen het op prijs stellen de gelegenheid te hebben om over allerlei bestuurs- en partijzaken eens in kleine kring te spreken. De resultaten worden vervolgens neergelegd in een algemeen rapport, dat dan later in de centrale kiesvereniging wordt besproken. Deze activiteit kan het gezamenlijke werk alleen maar ten goede komen.

Ook volgende week willen wij graag nog even bij de mogelijkheden van stimulering der gezamenlijke activiteiten stilstaan.

Wij herhalen ook ten aanzien van dit organisatorische werk: help mee om de organisatie ook in deze tijd zo vlot en effectief als het maar kan te doen verlopen en praat mee over de mogelijkheden.

De samenvatting van het verhaal is aan het begin ervan gegeven.

Een paar weken geleden signaleerden we in deze kolom de vreemde situatie, waarin we met onze lonen en prijzen terechtgekomen waren. De stemmen die waarschuwden dat de 10% wel eens nare gevolgen zouden kunnen hebben, waren toen nog schaars en ze kwamen in hoofdzaak uit kringen, die niet rechtstreeks bij het loonakkoord betrokken waren.

Er zijn intussen wat stemmen bij gekomen en nu zijn het degenen die op basis van de door hen noodzakelijk geachte forse loonsverhogingen het akkoord tot stand hebben gebracht, van wie wij bezorgde vermaningen moeten incasseren.

Het zou op zichzelf nog zo erg niet zijn wanneer de heer Roemers, de voorzitter van het N.V.V., waarschuwde dat het niet al te gek moet worden, hoewel zijn vroegere uitspraken — „de vakbeweging is niet verantwoordelijk voor de prijzen” en „als de prijzen te veel stijgen komen wij met nieuwe looneisen” — hem niet direct de aangewezen man doen zijn om thans de vinger op te heffen. Het wordt echter een merkwaardige zaak als de heer Roemers, zoals hij nu doet, de vakbeweging als het slachtoffer van de werkgevers voorstelt.

In feite komt de verklaring van de N.V.V.-voorzitter er op neer, dat aan de vakbeweging wel de eer toekomt van het akkoord, dat in de Stichting van den Arbeid werd bereikt, maar dat haar niets verweten kan worden wanneer dat akkoord niet goed uitpakt. Het succes van het akkoord stelt de heer Roemers afhankelijk

van de discipline van de werkgevers. Wanneer zij menen dat het in het belang van hun bedrijven is bij de loononderhandelingen hoger te bieden dan in het akkoord is voorzien, moet de vakbeweging dat bod natuurlijk aanvaarden, maar de gevolgen zijn dan voor rekening van de werkgevers, zo is de redenering van de heer Roemers.

Het is duidelijk dat wie deze redenering onderschrijft, de vakbeweging onthefte van een verantwoordelijkheid, die zij wel degelijk draagt. Maar al te graag heeft de vakbeweging zich sinds 1945 — terecht — laten prijzen voor haar verantwoordelijkheidsbesef, dat een krachtige bijdrage aan de gunstige economische ontwikkeling van ons land is geweest. Zij heeft het verantwoord geacht het 10%-akkoord aan te gaan. Nu dit akkoord er is, behoeft zij met minder geen genoegen te nemen maar mag zij evenmin een belangrijke overschrijding accepteren. Het verantwoordelijkheidsbesef van de vakbeweging eist dat zij ook in deze situatie het landsbelang zwaarder laat wegen dan het eigenbelang. Op lange termijn gezien zijn deze beide belangen trouwens allerminst met elkaar in strijd. De heer Roemers zou er beter aan doen dit aan zijn leden duidelijk te maken. M.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

* Op donderdag 30 januari belegt de Centrale Kiesvereniging Haarlem een besloten vergadering voor alle leden der kiesverenigingen, aangesloten bij deze centrale. De plaats van samenkomst is Hotel-Restaurant Brinkman, Grote Markt te Haarlem.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden de secretaris van het Centraal Comité, mr. W. R. van der Sluis te Bithoven. Er zal ruime gelegenheid tot discussie zijn.

* Op maandag 3 februari wordt een vergadering gehouden voor de gemeentelijke kiesvereniging Het Bildt (Fr.).

De plaats van samenkomst is het lokaal achter de Geref. kerk te Nij Altoënae (Fr.). Aanvang der vergadering te 19.30 uur. Spreker is mr. W. R. van der Sluis te Bithoven, secretaris van het Centraal Comité.

* Op vrijdag 7 februari belegt het Provinciaal Comité Limburg een provinciale bijeenkomst.

De plaats van samenkomst is het Patronaatsgebouw, Kromstraat 27 te Sittard. Als spreker zal optreden de heer P. C. Efferich te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

fijn! die ken ik

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

VERGISSING VAN DS. OVERDUIN?

DE VARA was verantwoordelijk voor een uitzending, waarin de openbaring Gods aan-gaande Jezus Christus werd mis-bruikt en ontheiligd, door haar te gebruiken in een cabaret ter bes-potting van de verslaving aan de televisie, maar allereerst tot ver-maak van een publiek, dat er in een cabaretomgeving veel plezier om had. Schaterde, toen de spe-ler deze woorden, o.a. uit het al-lervolmaakste gebed, gebruikte om er een dagsluiting mee te bes-potten.

Hier was iets anders aan de or-de dan de kwetsing van gevoelens van een aantal medeburgers. Het was maar niet een tekort aan fat-soen, aan tolerantie, aan niveau. Maar het was aanranding van wat heilig is. Het was de tong uitste-ken, niet naar medemensen, die naar de kerk gaan, maar naar de Hemel zelf. Het is best mogelijk, dat de bedrivers van dit kwaad dat niet eens zo hebben begrepen of bedoeld. Dat pleit niet voor hun culturele niveau, maar dat is het ergste niet. Veel erger is, dat hier een tekort was aan eerbied.

WAT is er daarna gebeurd? De VARA heeft een verklaring uitgegeven, waarin zij be-treurt, dat het zo is gelopen. En zij beloofde beterschap.

De Synode der Gereformeerde Kerken vroeg aan de VARA zend-tijd voor de t.v. om de kijkers iets te kunnen zeggen. Om te verklar-en, waaróm zulk een uitzending verkeerd was. Ook om iets te doen, teneinde de vervreemding tussen verschillende volksgroepen te verminderen. De VARA is op dit verzoek ingegaan en heeft er prijs op gesteld, dat ook iemand namens het Moderamen van de Ned. Hervormde Kerk het woord zou voeren. Zo kregen we twee dominees voor de VARA-t.v., dr. Buskes en ds. Overduin. De eerste namens het Moderamen der Ned. Hervormde Kerk, de tweede na-mens de Christelijke Gereformeerde en de Gereformeerde Kerken.

ZIJ spraken ieder op zijn eigen manier.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGA-DERINGEN hebben wij 12 zalen be-schikbaar (1500 plaatsen). Dinercapa-citeit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Dr. Buskes heeft puntig en dui-delijk gezegd, wat er aan de ge-wraakte uitzending mankeerde.

Ds. Overduin heeft daar ook wel over gesproken. In de trant van: daar zijn ook echte heilige huis-jes. Zogenaamde heilige huisjes, daar mag je gerust tegenaan schoppen, dat doen de dominees zelf ook, elke zondag in hun preek. Maar de echte heilige huis-jes, daar moet je afblijven. Maar ds. Overduin deed ook iets anders. Hij verkondigde Christus. (Waar-mee wij niet willen zeggen, dat dr. Buskes daarin tekort schoot). Ds.

Ds. J. Overduin

Overduin wist heel goed, dat in de gewraakte uitzending op ge-maakt zalvende toon gesproken was over het kruis, en dat daarbij antennes op de daken werden ver-toond.

Hij wees naar het Kruis. Het Kruis van Golgotha. En hij pleitte voor de hand der verzoening. Waar zal men elkaar de hand ge-ven, dan bij dat Kruis? Waar zal men opnieuw het Onze Vader gaan zeggen, maar nu eerbiedig, nu echt biddend, dan bij het Kruis? Samen bij dat Kruis en dan gebeden: vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

HET is mogelijk, het is zelfs heel goed denkbaar, dat ds. Overduin heeft gedacht, dat hij hiermee het laatste en diepste woord had gevonden, dat hier de verzoening moest brengen. En dat hij het trouw aan Zijn Zaligma-ker zo moest zeggen. En dan heeft hij gelijk. Dan staan wij met ge-vouwen handen achter hem.

Maar als hij heeft gedacht, dat zijn uitgestoken hand op déze wij-ze, onder het Kruis, ook door iedereen zou worden aanvaard, dan heeft hij zich vergist. En hij kon het weten. Hij kon weten, dat die hand ter verzoening juist zou worden afgewezen, weggeslagen, omdat hij met zijn andere hand wees naar het Kruis van Christus. Had hij alleen een beroep gedaan op het algemeen menselijke, op de menselijke verdraagzaamheid

etc., dan zou die hand eerder zijn aanvaard, algemeen aanvaard. Nu werd die toegestoken hand niet algemeen aanvaard. Het is moge-lijk en wij hopen het, dat sommi-gen, die hier schuldig waren, door het woord van ds. Overduin tot andere gedachten zijn gekomen. Wij hebben verblijvende reacties gehoord ook over de zegenrijke gevolgen van zijn woord. Omdat zijn woord prediking was, heeft het geleid tot verzoening bij som-migen, maar zeker bij anderen tot nieuwe verbittering.

WIJ zullen dat bewijzen.

De Friese Koerier, uitgaan-de van de Stichting Je Maintien-drai onder voorzitterschap van dr. Vondeling, werd tot voor kort geredigeerd door de dichter en schrijver Fedde Schurer. Die heeft zich in zeer scherpe woor-den uitgelaten over de gewraakte uitzending van de VARA op 4 ja-nuari. Maar de Friese Koerier heeft nu een nieuwe hoofdredac-teur, even socialistisch als Fedde Schurer (anders had hij geen kans gehad), maar op godsdien-stig gebied geheel anders. De nieu-we redacteur is iemand, die het geloof in Christus afwijst. En die dus van het woord van ds. Over-duin niets moet hebben en zich geroepen gevoelt, om vanuit zijn ongelooft de lezers van de Friese Koerier deelgenoot te maken van zijn ergernis over het woord van ds. Overduin. In een hoofdartikel.

Daarin heeft hij een zekere waardering voor het woord van dr. Buskes. Want die gunde ruimte aan het ongelooft. Maar, aldus de Friese Koerier:

„Van ds. J. Overduin hebben wij geen woord begrepen. Er waren woorden genoeg, daar niet van. Het was heel vreemd, het eindigde met symbolische gebaren en een voorbede plus amen, na een soort algemene verzoeningsoproep: wij moes-ten, om niet verder van elkaar te vervreemden, elkaar onder het Kruis allemaal de hand ge-ven, een hand aan Mies Bouw-man, een hand aan Herman Wigbold, aan de VARA en ver-moedelijk aan ds. Overduin. Heel dierbaar. Maar waarom?”

NU zou men zeggen, als inder-daad de Friese Koerier er geen woord van heeft begrepen, waarom dan zo'n felle reactie? Maar in werkelijkheid heeft de redactie het verstandelijk heel goed begrepen en zich dáárom afwij-zend, ja vijandig tegen deze pre-diking opgesteld.

Oe hoofdredacteur van De Frie-se Koerier schrijft:

„Hier moeten zij, die niet ge-loven, iets doen, w a t z i j n i e t w i l l e n. Hier worden zij niet ernstig genomen, hier zijn zij de dwalenden, die nu moeten ophouden, en om de lieve vre-de, meedoen aan de verzoening onder het Kruis en dominee Overduin maakt het dan verder

DEZE WEEK

- Bijbel en volk (pag. 1 en 2)
- Lonen en prijzen (pag. 3)
- Verstandelijk gehandicapten (pag. 4 en 5)
- Problemen in Afrika (pag. 6)
- De studie van Patrimonium (pag. 7)
- Partij en kerk (pag. 9)

allemaal mooi in orde. In zijn gedachtengang is nu het inci-dent gesloten, opgeheven, ver-zoend in Christus.”

En dan vervolgt de Friese Koe-rier met een zin, die wij vanwege het belang en vooral de dodelijke ernst van de zaak, cursiveren:

„Dat is voor wie niet tot de kring der gelovigen behoort, volkomen onbegrijpelijk en kwetsend en ergerniswekkend. Het is dat soort zalvend ge-preek, dat de reacties wekt van hen, die boos geworden zijn om de reacties der andere gekwetsten.”

EEN ding is hier in zekere zin te prijzen, nl. de grote eer-lijkheid, waarmee deze socialisti-sche krant het zegt.

Zodra iemand zegt: de echte, de ware verzoening is de verzoening van en door Christus, wan-neer naar Hem wordt gewezen als naar de Enige, die ook in zijn toorn en in zijn oordeel heilig was en zonder zonde, dan barst het ongelooft los. En het zegt het rond-uit: zulk een verwijzing is erger-lijk. Met andere woorden: wij willen wel praten, mits ge Chris-tus er buiten laat. Hoogstens moogt ge zeggen, dat Hij wat voor

• Vervolg op pag. 5

Direct slagen voor uw rijbewijs

door het succesvolle boekje „EXAMENTIPS” (nieuwste druk) met examenvragen en antwoorden betreffende de volledige theorie en praktische aanwijzingen. Slechts f 2,50.

NED. VOORL. VOOR RIJTECHNIEK HARDERWIJK - GIRO 831092

Even een briefkaartje of telefoon 03410 - 3554 en u heeft het per om-gaande.

Laat al uw verzekeringen

door ons verzorgen

ASSURANTIEKANTOOR G. B. PRAASTERINK N.V.

Noord Kon. Wal 5, Helmond
Telefoon 04920-4753

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.

BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123111 - Amsterdam

* * * Boter op het hoofd?

Frankrijk heeft Rood-China erkend. Dat deden Engeland en Nederland al in 1950. Ze hebben er weinig plezier van beleefd, maar dat terzijde. Hebben zij nu zoveel boter op hun hoofd dat ze maar beter niets van de Franse daad kunnen zeggen? De situatie ligt, dunkt ons, wel even anders. Engeland en Nederland wilden tegenover een realiteit geworden omwenteling niet staan als een struisvogel met de kop in het zand. Natuurlijk wilden ze ook commerciële zaken doen. Frankrijk echter wil een politiek spel spelen. Het wenst zijn invloed in dat deel van Azië weer te doen toenemen. Dan moet een soort godsvrede met big boss Mao gesloten worden. Eerst dan kan De Gaulle ongestoord voortgaan met het tegenwerken van Amerika, die ook in dat deel van de wereld het vuile werk opknapt. De Zuid-Vietnamezen hebben het begrepen...

Het moet gezegd worden dat het Westen, waartoe de V.S. en Frankrijk beide behoren, een fraai figuur slaat in Zuid-Oost-Azië. De oude wijze mandarijn in Peking lacht en hoopt er zijde bij te spinnen...

* * * Ingezonden stukken

Een krant is geen vergaarbak, waar ieder voorbijganger rommel in kan gooien.

De redactie van een krant kan wel telkens verklaren, dat zij niet verantwoordelijk is voor de inhoud van de ingezonden stukken, zij is wel verantwoordelijk voor de plaatsing.

Het Vara-incident heeft geleid tot explosies van ingezonden stukken, en sommige kranten zijn voor de verleiding bezweken om deze in meer dan één opzicht goedkope kopij in overvloed te plaatsen. Ook wanneer deze stukken een grof en beledigend karakter droegen. Ook, wanneer er personen bij werden gesleept, die met het geval niets te maken hadden. Dat is onbehoorlijk. Dat is een symptoom van verwording, geboren uit de zucht om actueel en sensationeel te zijn.

Een schrijver van een ingezonden stuk vraagt gastvrijheid. Hij heeft zich dus als gast te gedragen. Een gast beledigt zijn gastvrouw niet. Een gast begeert ook niet de „vrijheid”, om vanuit de openstaande serre van zijn gastvrouw voorbijgangers na te schreeuwen. Zulke „gasten” moet de deur worden gewezen.

* * * Radio-actief

De heer Voskuil is nog steeds radio-actief. Voor de VARA-microfoon geeft hij grootvaderlijk zijn commentaren op het alledaags gebeuren. Niet alledaags is zijn constructie van zaterdagavond j.l. Toen kwam hij tot de conclusie, dat de eigenlijke schuldige van de loonexplosie de heer Roolvink is. Deze oudstaatssecretaris van Sociale Zaken zou achter de fraaie façade van het toenmalige loongebouw de woekerplant van de zwarte lonen welig hebben laten tieren. En nu overwoekert het wilde gewas Voskuil's model-tuintje.

De heer Voskuil heeft zijn luisteraars echter niets verteld van de huidige positie van de Stichting van de Arbeid en de daar plechtig gesloten akkoorden over 10% oonsverhoging. Het is ook gemakkelijker om politieke tegenstanders als zondebokken neer te schieten dan te erkennen dat er sinds Roolvink's vertrek uit het regeerkasteel wel iets meer en iets anders valt aan te merken als oorzaken van de loonexplosies met prijs-consequenties. Dat laat de heer Voskuil liever aan zijn jongere partijgenoot Roemers over.

Op Gods tijd werd zeer onverwacht van ons genomen, Zijn kind, onze zeer geliefde man en vader

Popke Kooi

in de leeftijd van 47 jaar.

God sterke ons in ons verdriet

„Zijn doen is enkel majesteit”

A. KOOI-DE GRAAFF
Tineke en Jaap
Jogchum
Rinny
Janny
Abe
Wim

BEDUM, 26 januari 1964
Emmalaan 14

De begrafenis heeft inmiddels plaats gehad op donderdag 30 januari j.l.

CONFRONTATIE

IN aansluiting aan wat wij over de Vara-uitzending en de Friese Koerier opmerkten, is er nog iets te zeggen.

Er was een tijd, dat ook in Nederland een venijnige haat heerste in sommige kringen, haat jegens de Christenen. Maar ook — dieper — afkeer van het Evangelie.

De spot was een van de meest gebruikte wapens. Als Frederik van Eeden zijn Kleine Johannes schrijft, dan heeft het veel van een sprookje. Maar hij laat niet na, een stuk in te lassen over een Zendingseest. De zendingdagen waren toen voor de rechtzinnige Christenen hoogtijdagen. Zij beleefden er iets van een echte oecumene, de gemeenschap van allen, die willen bevorderen dat het Evangelie der verzoening door het bloed des Kruises over de gehele wereld zou worden gepredikt. De grote literatoren en de kleine perskereltjes, die hun geld verdienden aan obscure blaadjes, hadden toen het zendingseest geregeld tot thema. Om er mee te spotten.

Deftige gezinnen hadden vaak een afkeer van de „fijnen”. Een dame uit een aristocratisch geslacht, die veel deed voor kerk en school, zei eens: Van thuis heb ik het niet mee gekregen, want in onze gehele familie werden de kinderen reeds gewaarschuwd, om op te passen voor de fijnen; daar werd je altijd mee bedrogen. En in zulke kringen was Justus van Maurik favoriet, omdat hij „fijne beschuiten” verkruimelde.

Later kwam er een andere periode. Geen vijandschap en spot meer, maar negatie. Gesteund door volledige of bijna volledige onbekendheid.

* * * Gasten in Oost-Afrika

De Oostafrikaanse landen, die kortgeleden soeverein werden, hebben bijna hetzelfde ervaren als voormalig Belgisch-Kongo, toen dit land zijn vrijheidsroes doormaakte: een muitend leger. Dank zij snel ingrijpen van de oude voogd, Engeland, zijn er niet veel brokken gemaakt. Maar elke dode blijft een smet op het onafhankelijkheids blazoen.

Nyerere van Tanganjika, Obote in Oeganda en Kenyatta in Kenya, ze hebben ervaren dat goede wil nog niet voldoende is om de orde te handhaven.

Het apparaat waarop hun gezag moet kunnen steunen is te wankel en de duistere machten, die omwentelingen à la Zanzibar willen bewerkstelligen, zijn te sterk om al echt op eigen benen te kunnen staan. Het is zaak dat schijn en werkelijkheid in Afrika goed worden onderscheiden.

Voorlopig kan Oost-Afrika de Britse troepen beter gebruiken dan de in dit werelddeel rondreizende Tsjoer uit China.

Een dame, die later overging naar de Roomse kerk, schreef over haar jeugd:

„Ik ben geboren en opgevoed in een gezin zonder godsdienst. Mijn ouders waren niet anti-godsdienstig, evenmin als zij anti-Chinees of anti-Boliviaans waren. God speelde in onze kring helemaal geen rol. Het was mogelijk, dat Hij bestond. De sultan van Turkije bestond ook, en dat was waarschijnlijk heel belangrijk voor de Turken; maar het raakte ons niet. Zo was het bestaan van God — als Hij bestond — zeker heel belangrijk voor christenen, joden en anderen, die daarin geloofden, maar wij „deden” er nu eenmaal niet aan, zoals er meer dingen zijn, waaraan de een wel en de ander niet doet. Wij waren op de negatieve liberale manier zeer verdraagzaam, en beschouwden vroom-zijn zelfs als iets respectabels, ongeveer op dezelfde manier als waarop wij onze familie-baker als iets zeer respectabels beschouwden, zonder dat daarom ooit de drang in ons opkwam zelf familie-baker te worden. Bij ons thuis werd nooit gespot met God; met de Dalai Lama trouwens evenmin, maar mijn vader zou ons het eerste meer kwalijk hebben genomen dan het laatste, want wij werden opgevoed als nette kinderen.”

Hier hebben we duidelijk de tekening van een tweede fase.

En de t.v. heeft die tweede fase verstoord.

De mensen, die in die tweede fase leven, in een wereld, waarin het Christendom achter de horizon is verdwenen, ontmoeten nu opeens de dominee in hun huiskamer. En de pater. Bij de radio hadden zij geer last. Zij hadden de N.C.R.V. nooit aan. Zij hadden genoeg aan de V.A.R.A. en A.V.R.O. Maar de t.v. heeft nog maar één programma. Er is dus geen keus. En daardoor komen die dominees en die paters binnen. Daardoor is er soms iemand aan het woord, die de Bijbel opendoet. Daardoor is er nu sprake van zonde en verzoening. En nu is het mis. Nu laat de vijandschap weer op.

Iedereen slooft zich uit, om te vertellen dat de reacties op de beruchte

V.A.R.A.-uitzending mis waren. Dominees gaan bij de veroordeling van de reacties van Christelijk Nederland voorop.

Maar in de vergaarbak van ingezonden stukken, die door sommige kranten werd geleegd over de kolommen van het blad, was véél vijandschap te merken tegen Christelijke uitzendingen. Zijn die Christenen beledigd? Wij worden geregeld beledigd, ons wordt verteld dat wij zondaren zijn en dat wij alleen gelukkig kunnen worden door Christus. Dat vertellen ze ons bij de Evangelisatie aan de deur, dat vertellen ze ons via de N.C.R.V. Moeten wij dat nemen?

Dat is geen ergernis over het gedrag van de fijnen. Dat is, net als bij de Friese Koerier, de welbewuste weigering, het Evangelie van Christus te aanvaarden. De t.v. heeft velen opnieuw gedwongen tot kiezen. Ze dachten, dat ze dat station al lang voorbij waren. Ze dachten te leven in een wereld, waar God geen rol meer speelde. Maar deze confrontatie via de t.v. brengt hen opeens terug naar een vroeger stadium, dat van de niet te ontwijken keuze. Soms is die keuze tot blijvende zegen; soms voert zij tot nieuwe, nu zeer wuuste verwerping van het Evangelie. Want het Evangelie via de televisie, dat is een nieuwe confrontatie voor duizenden, die volledig veilig schenen te leven in de tweede fase.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN		
Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische ONTVETTINGS- PILLEN 40 stuks f. 1,80 120 stuks f. 3,40	(KOEMIS KOETJING) REMOEKDOJONG Urine-afrùvend In tabletten: 20 st. f. 1,25 100 stuks f. 4,95 In kruiden: f. 2,31	Verhoog Uw gal- en leverwerking door TEMOE LAWAK Bloedzuiverend, sacht laxerend In tabletten: 20 st. f. 1,25 100 stuks f. 4,95 In kruiden: f. 2,65

N.V. THE SINGER IMPORT - ARNHEMSEWEG 16 - AMERSFOORT - TEL. 15547

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Humor

Mijne Heren,

Het nummer van N.G. van 11 jan. j.l. heeft als hoofdartikel „gederailleerde VARA”, ondertekend met A.

Met de grote lijnen van dit betoog kan ik het geheel eens zijn. Een paar kleine passages echter hebben mij geprikkeld; niet zozeer de opmerkingen op zich zelf, maar het feit dat deze opmerkingen vervat zijn in het hoofdartikel van het orgaan van de A.R.P. doen mij naar de pen grijpen.

Ik doel hier op de aanstoot die de schrijver van het artikel neemt aan in zijn ogen ongepaste grapjes als „psalm-slaatje” en het imiteren van dominees. Een op het eerste gezicht onbeduidend protest van mijn kant, waar echter meer achter schuilt.

Ik heb zeer genoten van Wim Kan's opmerking „psalm-slaatje van de N.C.R.V.” en van de persiflage op de kanseltoon in één van Toon Herman's nummers. Dit zijn essentieel andere zaken dan de zeer laakbare opmerkingen en „grappen” uit het zoveel besproken VARA-programma. Ik acht „psalm-slaatje” een aardige woordspeling die door niemand als bijtend en venijnig opgevat kan worden en als zodanig ook stellig niet bedoeld is; alle omroepen kregen een m.i. goedmoedige veeg uit de pan.

Toon Hermans maakt geen grapjes over wat een dominee zegt, maar over

de manier en de toon waarop hij het zegt. Het is helaas nog vaak zo dat we, wanneer we de radio aanzetten, aan de manier van spreken al kunnen horen dat er een dominee aan het woord is, zonder dat we gehoord hebben wat hij zegt of waarover hij het heeft. Dat een buitenstaander hierin stof voor een grap ziet, ligt voor de hand en is gezond. Het is eerder te betreuren dat deze grap niet uit eigen kring voortkomt. Zolang iemands bedoelingen en principes niet belachelijk gemaakt worden heeft niemand reden om beledigd te zijn.

De kerk, inclusief de schrijver A., moet hierom lachen, zoals een Hage-naar moet lachen om een grapje waarin het geaffecteerde Haagse spreken belachelijk gemaakt wordt.

Ik haal deze op zich zelf onbeduidende punten aan om er, ten overvloede wellicht, nog eens op te wijzen, dat men niet alle grapjes, direct of indirect gericht op de kerk en het kerkelijk leven, moet rangschikken onder het hoofd „vulgaire spot”. We spelen op die manier de echte grapjassen in de kaart, want de mens die zich ergert aan iets wat niet ergerlijk is, vormt alweer stof tot een nieuwe grap. Dit is op zichzelf niet erg. Wel erg is het dat we op deze manier ook de „grapjassen” die alleen zichzelf grappig vinden, in de kaart spelen. Die kunnen nu weer mooi de fout van een mens in de schoenen van de kerk schuiven.

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekkings in te korten.

Tot slot, los hiervan, nog één opmerking over de humor in het algemeen. Ik heb er een tiental oude weekbladen op nageslagen: ik kon geen enkele cartoon of mop vinden die niet doelde op een wantoestand. Men zou haast denken dat de humor bij de gratie van de onvolmaaktheid en de zondigheid der mensheid bestaat. Ik kan me een paradijselijke toestand niet voorstellen met een humor zoals wij die kennen. We raken hier op een terrein dat feitelijk oneindig veel triester is dan een predikant die op een kanseltoon preekt. Heel concreet beschouwd is een grapje of een cartoon over een echtscheiding iets verschrikkelijks. Hier wordt gegript over het zevende gebod, dat God zelf de mensheid gaf!

Hoogachtend,

J. Tichelman

ACHTERGROND VAN LONEN EN PRIJZEN

Betalingsbalans en werkgelegenheid

WANNEER dit nummer verschijnt is reeds het tweede gesprek tussen een regeringsdelegatie en het bestuur van de Stichting van de Arbeid over de uitvoering van het loonakkoord achter de rug. Op het moment, waarop wij dit schrijven moet het gesprek echter nog plaats vinden, zodat het een hachelijke zaak lijkt het vraagstuk van de lonen en de prijzen aan de orde te stellen. Deze zaak is echter te belangrijk om hieraan in een politiek orgaan geheel voorbij te kunnen gaan.

Ruim een maand hebben regering en bedrijfsleven thans ervaringen kunnen opdoen met het akkoord voor lonen en prijzen, zoals dit eind vorig jaar in het bestuur van de Stichting van de Arbeid overeengekomen werd. Ook de regering betuigde toen zijn instemming met de inhoud van het akkoord. De lonen zouden in Nederland met een maximaal gemiddelde van tien procent omhoog mogen en waar nodig zou ook iets met de prijzen mogen gebeuren.

Naar de mening van de regering zijn echter de prijzen en de lonen te sterk in beweging gekomen. Minister Andriessen heeft zowel vorig jaar als dit jaar een aantal prijsstoppen afgekondigd en het is inderdaad niet moeilijk een aantal voorstellen tot loonsverhoging op te sommen, die aanmerkelijk boven de bekende tien procent uitgaan.

Nu zal wat betreft de prijzen niet vergeten moeten worden, dat de bedrijfstakken, die de loonsverhoging niet uit produktiviteitsverbetering of rentabiliteit kunnen financieren, toestemming is gegeven 5 procent loonkostenstijging in de prijzen door te berekenen. Er zijn echter hier en daar ook wel prijzen ten onrechte en te veel opgetrokken en voorts hebben bepaalde externe invloeden zoals wereldmarkt-prijzen en EEG-maatregelen ook in sommige gevallen een prijsverhogend effect gehad.

Zoals gezegd, ook de loonsverhogingen blijken hier en daar fors te zijn. Hierbij moet echter niet vergeten worden, dat er achtergebleven bedrijfstakken kunnen zijn, die inderdaad recht hebben op een wat forse loonsverhoging vergeleken bij andere bedrijfstakken. In het algemeen kan dit gezegd worden van de dienstverlenende sectoren, waar de lonen immers sterk afhankelijk zijn van de prijzen. In deze arbeidsintensieve bedrijfstakken, die slechts geringe mogelijkheden bezitten tot produktiviteitsverhogende maatregelen, hebben de lonen nu eenmaal de neiging, achter te blijven,

omdat de prijzen en tarieven zo min mogelijk opgetrokken mogen worden. Ditmaal is dit sterk uitgekomen in de vervoerssector, wanneer we denken aan de c.a.o.'s voor het streekvervoer, voor Van Gend en Loos, voor de N.S. enz.

Niet zo donker

Er zijn echter ook tientallen bedrijfstakken, waaronder de metaal en de textiel, die met hun loonsverhoging niet boven de 10 procent zijn uitgekomen. In de kring van de industriële werkgevers is men dan ook geneigd de zaken niet zo erg donker in te zien.

Bovendien menen de werkgeversverbonden, dat de regering niet zo erg veel recht van spreken heeft wanneer het gaat om het nakomen van het loonakkoord van de Stichting van de Arbeid, omdat de regering zelf ook niet smetteloos is.

De loon- en salarisverbeteringen, die minister Toxopeus aan het overheids-personeel heeft toe gekend gaan in veel gevallen aanzienlijk uit boven de 10 procent van de Stichting.

Voorts heeft minister Bogaers in zijn bouwnota uit laten komen, dat de bouwlonen ditmaal fors opgetrokken konden worden. Hier en daar werd een percentage van 25 procent gefluisterd. De onderhandelingen over de lonen in de bouw verkeren thans in een uiterst precaire situatie. Gehoopt moet worden, dat partijen er inderdaad voor 1 maart, de datum waarop de nieuwe c.a.o. van kracht moet worden, nog uit

komen, anders kon het er met de produktie en produktiviteit in de bouw wel eens minder rooskleurig voorstaan. Er zal wel een hoog percentage loonsverhoging uit de bus moeten komen, al wordt het dan niet de wel genoemde 25 procent.

Maar het ligt voor de hand, dat vele andere bedrijfstakken, die nauw gelieerd zijn met de bouw eveneens op een wat hogere loonsverhoging zullen mikken. Ook deze bedrijven moeten immers hun personeel behouden. Bij te grote loonverschillen met het bouwbedrijf zou er immers wel eens een sterke afvloeiing van mankracht kunnen plaats vinden naar de bouw. Ook hier heeft dus het regeringsbeleid zeer bewust loonverhogend gewerkt. Wij keu dit niet af, maar willen er toch wel de vinger bij leggen.

De regering

Het zelfde geldt voor het beleid van minister Veldkamp. Hij heeft op 1 januari j.l. de uitkeringen van de A.O.W. en de A.W.W. reeds met 12 procent opgetrokken en hij heeft tevens per 1 januari 1965, zeer tot ongenoegen van de centrale werkgeversorganisaties, reeds een verdere verhoging van de A.O.W.-uitkeringen aangekondigd tot het zogenaamde sociaal minimum. Dit minimum zal ongeveer f 3600,- gaan bedragen en betekent een extra uit-gave van een f 500 miljoen, welke, of uit premieverhoging of uit de schatkist betaald zal moeten worden. Ook het beleid van deze excellentie heeft in Nederland nog weer eens extra gesuggereerd, dat er zo ongeveer alles mogelijk is op dit moment.

Dat deze tot matiging manende regering niet zoveel gehoor vindt bij het bestuur van de Stichting van de Arbeid lijkt nogal begrijpelijk. De grootwerkgevers wijzen de regering op haar eigen beleid en de werknemerscentrales erkennen weliswaar een gevaarlijke kant aan de huidige ontwikkeling, maar zij bedanken er voor in de looncommissie nee te zeggen tegen (te hoge?) loonvoorstellen, waarop de werkgevers in de betrokken bedrijfstakken ja hebben gezegd.

Druk op prijzen

Grootwerkgevers en vakcentrales hebben de regering gesuggereerd voorlopig de zaken nog eens aan te zien tot 1 april aanstaande. Inmiddels zou dan de regering alles in het werk moeten stellen om prijsverhogingen zoveel mogelijk tegen te gaan. De vakcentrales vrezten namelijk, dat wanneer prijsverhogingen al te gemakkelijk tot stand kunnen komen, de werkgevers ook al te gemakkelijk kunnen omspringen met hun loonsverhoging. De loonsverhoging wordt dan weer goedge-maakt door de prijsverhoging. De heer Kloos van het NVV heeft dit terecht loonsverhoging genoemd met een dubbele bodem.

Beperking van de prijsverhogingen zal ook de loonsverhogingen meer intomen. Zou dit laatste lukken dan wordt ook het Stichtingsakkoord beter nagekomen, een opvatting waaraan vooral middenstandsvertegenwoordigers en de landbouw-organisaties sterk hebben vastgehouden. Zij willen nog wel verder gaan en bij de toetsing van loonvoorstellen stipt de hand houden aan wat in de Stichting van de Arbeid is overeengekomen.

Om via de prijzen ook tot een betere beheersing te komen van de prijzen, deed sommige kringeh in het begin van deze week de hoop koesteren, dat de regering vrijdag zou komen met een verbod voor de verticale prijsbinding. Wanneer de fabrikant niet meer aan de winkel de consumentenprijs kan voorschrijven zou de onderlinge concurrentie en daardoor prijsver-lagingen gestimuleerd worden. Een uitzondering zou hierbij gemaakt worden, naar verluidde, voor de levensmiddelensector, omdat hier de verticale prijsbinding niet concurrentie-belemmerend blijkt te werken.

Planbureau

Op de hele problematiek van lonen en prijzen is deze week echter nog weer een nieuw licht geworpen door een concept-rapport van het Centraal Planbureau voor het jaar 1964. Uit een voortijdig gepubliceerd bericht over dit rapport blijkt, dat het planbureau voor 1964 een tekort op de betalingsbalans verwacht van niet minder dan een miljard gulden. In aanmerking genomen, dat over 1963 nog een tegoed op de lopende rekening prijkte van 450 miljoen gulden, betekent dit dus een achteruitgang van ongeveer anderhalf miljard gulden.

Het Planbureau is bij deze bereke-

ning uitgegaan van het 10 procent-akkoord van de Stichting. Wanneer de loonontwikkeling nog belangrijk boven deze 10 procent uitschiet zou dus de ongunstige invloed op de betalingsbalans nog wel eens groter kunnen zijn.

Anderzijds moet misschien ook aan nog twee andere factoren meer betekenis worden toegekend, namelijk de ontwikkeling in het buitenland en de (aardgas)schatten in de Nederlandse bodem, die voor de toekomst aanmerkelijk kunnen bijdragen tot onze welvaart.

Reeds thans constateert men in kringen van de werknemersvakbeweging, dat de loon- en prijsontwikkeling in het buitenland veel omvangrijker zal zijn dan aanvankelijk werd aangenomen. In België is reeds een loonontwikkeling aan de gang, die voor 1964 ook op ongeveer 10 procent valt te taxeren. Iets dergelijks valt te verwachten in Frankrijk en Italië.

Juist met het oog op deze verschijnselen heeft Robert Marjolin, vice-voorzitter van de EEG-commissie in zijn jaaroverzicht, gewezen op de noodzaak van inflatie-bestrijding. De heer Marjolin heeft daarbij waarschijnlijk bedoeld een systeem van gecoördineerde bestedingsbeperkingsmaatregelen in de EEG-landen.

Mocht het zover komen dan zal dit ongetwijfeld zijn weerslag hebben op de werkgelegenheid, maar zonder deze maatregelen zou in de toekomst de weerslag op de werkgelegenheid nog wel eens groter kunnen zijn.

Voor Nederland kan de verbreding van de inflatie-golf tot meer Europese landen inhouden, dat onze betalingsbalans er minder slecht af komt dan door het Planbureau reeds is verondersteld. (soc. med.)

Kanttekeningen bij een synodebesluit

NA onze eerste reactie op het besluit van de Generale Synode van de Gereformeerde kerken inzake het lidmaatschap van de P.v.d.A., bereikten ons nog verschillende vragen en opmerkingen.

Naar aanleiding hiervan willen wij ons standpunt nog eens kort samenvatten in onderstaande punten.

1. Wij kennen de overwegingen in de Synode niet, of de Synode de overwegingen van het rapport tot de hare heeft gemaakt. Daarom is een bespreking van het rapport op zich zelf wel nuttig, maar dat is niet een volledige behandeling van de zaak.

Wij weten ook niet, of er andere rapporten of voorstellen zijn geweest, die werden afgewezen.

2. In de kerken der Reformatie wordt iemand nooit gecensureerd, als de tucht zuiver wordt gehandhaafd, om het blote feit van een bepaald lidmaatschap. Formele officiële verboden in die zin komen alleen bij Rome voor. Ook een lid van de N.S.B. werd niet gecensureerd om zijn lidmaatschap. Daarover werd met hem gesproken, en bleek dan helaas, dat zijn principiële keus tegen het Woord van God inging, dan ging de kerk over tot tucht. „Maatregelen van Synode-wege” tegen lidmaatschappen etc. is dus een verwarring stichtende term.

3. De Wereldraad van Kerken heeft het bestaan van Christelijke partijen gewraakt. Wij hadden verwacht, en mogen verwachten, dat de Gereformeerde Synode was begonnen, met klaar en duidelijk uit te spreken, dat zij de Christelijke partij, die wil leven bij de Bijbel, met vreugde en dankbaarheid begroet.

4. Het is niet de taak van een politiek orgaan synodebesluiten op hun merites te beoordelen. Daarvoor is er in de eerste plaats de kerkelijke pers.

Wij reageren alleen, wanneer de beoordeling van de christelijke politieke partij ons daartoe aanleiding geeft.

Nederland kiest geld voor zijn eieren

DE Nederlandse pluimveehouderij is een bedrijfstak, die elk jaar grote bedragen aan deviezen ons land doet binnenkomen. Miljarden eieren vinden hun weg over de grens en bieden in ons land aan een grote bedrijfstak werkgelegenheid. Het zijn bovendien niet alleen de consumptie-eieren, maar ook het slachtpluimvee, de broedeieren en de ei-producten en nog vele andere voortbrengselen, die deze Nederlandse bedrijfstak een zekere vermaardheid over de hele wereld heeft gegeven.

Het is bovendien een agrarische bedrijfstak, waar de Nederlandse schatkist en dus de Nederlandse belastingbetaler geen cent op toe legt. Te veel bestaat er dikwijls nog de indruk, dat wat er in Nederland op agrarisch gebied gebeurt belastinggeld kost, omdat het steeds zou gaan om noodlijdende bedrijven. Dat is met de pluimveehouderij niet zo, evenmin als met nog verschillende andere agrarische bedrijfstakken, zelfs met de meeste is dit niet het geval.

Dat wij thans aandacht vragen voor de pluimveehouderij, vindt zijn oorzaak in het feit, dat de afgelopen week grote gevaren zijn opgedoemd voor deze bedrijfstak. Onze export van consumptie-eieren, vrijwel het belangrijkste artikel van deze veehouderij, werd ernstig bedreigd.

Onze grootste afnemer, West-Duitsland, zou voornemens zijn, zo luidden de geruchten, de grenzen voor onze eieren te sluiten. Zou dit een feit geworden zijn of nog worden, dan zou gerust gesproken mogen worden van een ramp voor onze pluimveehouderij. Zonder zeer bijzondere maatregelen en waarschijnlijk ook dan nog, zouden vele bedrijven in deze sector het bijtje er bij neer moeten leggen.

Tot nog toe zijn de geruchten echter niet bewaarheid. In tegenstelling tot wat de heer Mansholt, vice-voorzitter van de Europese Commissie te Brussel opmerkte, heeft minister Biesheuvel verklaard, niets te weten van een sluiting van de Duitse grens voor het Nederlandse ei.

Hij sprak ook het vertrouwen uit, dat onze oosterburen als partner binnen

de EEG ook in de toekomst niet tot een dergelijke verstrekende maatregel zullen overgaan. Per week bedraagt de waarde van onze eierexport ongeveer 2½ miljoen gulden.

In 1962 gingen er 2400 miljoen Nederlandse eieren naar de bondsrepubliek en in 1963 1800 miljoen. Beide jaren bedroeg de opbrengst in totaal 250 miljoen gulden.

Waarschijnlijk is de grote uitbreiding van de eierproductie in West-Duitsland van de laatste jaren aanleiding geweest voor het ontstaan van het gerucht over de invoerstop. Achter hoge tolmuren hebben de Duitsers namelijk de laatste jaren hun eigen eierproductie aanmerkelijk opgevoerd.

In 1963 nam het aantal leghennen in West-Duitsland toe met 5,4 miljoen (8,8%) tot 67,1 miljoen stuks. Bij het pluimvee voor de slacht werden 1,2 miljoen stuks geteld of 40 procent meer dan een jaar geleden. Deze enorme uitbreiding was alleen mogelijk door de grote bescherming, die de Duitse pluimveehouders van de regering genieten.

De subsidies op investeringen zijn aanzienlijk, terwijl de verplichte stem-peling voor importeuren hardnekkig wordt gehandhaafd, wat toch een duidelijke discriminatie betekent voor het produkt uit andere EEG-landen, w.o. Nederland.

Het lijkt er op, dat de Westduitse boeren zonder rekening te houden met de afzetmogelijkheden maar raak produceren, terwijl de Duitse regering deze boeren via subsidieverlening nog stijft in dit kwaad.

Nederland kan moeilijk aangewezen worden als mede-schuldige, omdat onze eierproductie de afgelopen jaren in dalende lijn is gegaan.

Het lijkt ons, dat de Nederlandse regering hier toe taak heeft nauwlettend toe te zien. Wanneer dit de resultaten moeten zijn van de EEG-regelingen dan kloopt er toch ergens iets niet in het systeem. De Nederlandse consument kan nu weliswaar voor weinig geld veel eieren kopen, maar deze eieren worden dan ook door de producent met verlies verkocht en van verlies kan niemand bestaan.

Zorg voor verstandelijk gehandicapten

HET aantal van hen, die met verstandelijke tekorten te midden van ons leven is niet precies bekend. De schattingen lopen uiteen van 2% tot 8% van onze bevolking. We hebben de indruk dat in de verschillende delen van ons land de percentages nogal uiteenlopen. Daarbij komt dat die tekorten in verschillende graden en vormen optreden, terwijl hun „kwaadaardigheid” en gevolgen voor de mogelijkheden tot deelname aan onze samenlevingsvormen sterk verschillen. Mede is dit afhankelijk van de structuur van deze samenlevingsverbanden, die veel variaties vertonen in de verschillende streken en sociale niveaus van ons land.

Het is daarom moeilijk om een juist beeld van de totale omvang van de zwakzinnigheid als probleem in ons land te geven. Enig houvast geven slechts de gegevens omtrent plaatsing op scholen voor buitengewoon onderwijs en in internaten, maar ook de aantallen waarom het daarbij gaat zijn niet bepalend. Zelfs al neemt men het laagste percentage aan (wat men overigens zelden doet), dan komt men toch nog tot cijfers (240.000) die aangeven dat het hier een zeer grote groep van de handicapten in onze samenleving betreft. Als men van dit laagste percentage uitgaat, zal dit de groep van de opvallendst en zwaarst gehandicapten betreffen.

De praktijk heeft bewezen dat deze allen in één of meer samenlevingsverbanden een vorm van hulpverlening nodig hebben, voorzover althans zij een mogelijkheid hebben om daar aan deel te nemen. Naast de deelname aan de samenleving in groter verband, waarin het gaat om het leveren van prestaties en voldoen aan de algemene normen en organisatie, denken we hier aan de samenlevingsvormen van:

school
eigen gevormd gezin
gezin
kerk
arbeid
en vrije tijdsbesteding.

Deze volgorde is niet willekeurig. Naar onze indruk namelijk hebben naar evenredigheid van deze volgorde de meeste en de minste verstandelijk gehandicapten als we de groep in zijn totaal bezien problemen bij het deelnemen aan de genoemde onderdelen.

Men zal begrijpen, dat het hier gaat om een omvangrijke en gevarieerde noodzaak tot hulpverlening.

Met dankbaarheid kan worden vastgesteld, dat veel hiervan, vooral ook de laatste jaren, tot stand is gekomen. Veel echter moet nog worden opgebouwd of voltooid. Van zowel het één als het ander hopen wij in twee artikelen een beeld te kunnen geven.

Indeling

Om een beeld te kunnen krijgen van de groep gehandicapten, waarover het hier gaat, is het goed een verdere indeling te geven en enkele vormen te beschrijven. Hierbij echter aanteeknend, dat in deze onderdelen de individuele variaties minstens even talrijk zijn als bij de niet gehandicapten. Aan-

I.Q. is een getal dat aangeeft het percentage van de gemiddelde verstandelijke begaafdheid dat de onderzochte persoon bezit.

Die gemiddelde begaafdheid van kinderen is per leeftijd door uitgebreid onderzoek van grote groepen kinderen voor iedere test uitgezocht.

Vindt men in een intelligentietest van een kind een quotient van 70 b.v., dan wil dit zeggen, dat het kind 70/100 ofwel 7/10 deel van een gemiddelde begaafdheid bezit.

Bekende intelligentietest, die elk op eigen wijze dit I.Q. bepalen, zijn de Binet-Simon, de Wechsler-Bellevue, de Terman-Merrill, de Metrix en de Snijders-Oomen.

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen, past men bij de onderzoeken graag verschillende soorten tests toe.

vallen voorgelegd, dan kan men zich vaak niet aan de indruk onttrekken dat een begeleiding en hulpverlening van meet af aan een kans op het functioneren van het gezinsleven op een weliswaar zeer eenvoudig, maar toch aanvaardbaar niveau zou hebben kunnen opleveren. Over de mogelijkheden daartoe door o.m. een verdergaande samenwerking tussen het gespecialiseerd maatschappelijk werk voor zwakzinnigen en het algemeen kerkelijk maatschappelijk werk komen wij eveneens nog te spreken. Men zal zich kunnen voorstellen, dat hoe langer en regelmatig het onderdeel „Nazorg B.L.O.” van dit gespecialiseerd maatschappelijk werk zal functioneren, hoe meer een tijdige bekendheid met deze gezinnen mogelijk zal zijn.

De hoofdproblemen van de „debiele gezinnen” blijken in onze praktijk vooral: De besteding van het budget, de opvoeding van de kinderen boven de tien jaar en nogal eens de vruchtbaarheid van de huwelijken. Wat dit laatste betreft, zal men zich kunnen voorstellen dat, waar de verzorging van het huishouden met enkele met geruime tussenpozen geboren kinderen soms nog op te brengen is, een huishouden met veel en kort na elkaar geboren kinderen gemakkelijk leidt tot overspannenheid en een daaruit voortvloeiende indolentie.

De hulp bij het regelen van het aantal en de tijdstippen der geboorten, thans gelukkig ook in onze kringen aanvaardbaarder dan vroeger, zou een geïntegreerd onderdeel van een regelmatige gezinszorg kunnen gaan uitmaken.

Het debiele kind en het lager onderwijs

Aan het normale lager onderwijs kunnen debiele kinderen niet deelnemen. Dat bleek hiervoor al toen we het begrip IQ illustreerden met de bijbehorende leerproeven. De lagere school is het instituut waar de debiliteit, vaak voor het eerst, duidelijk blijkt, en de eerste maatschappelijke hindernis voor de kinderen. Gelukkig staat er een goed ontwikkeld Buitengewoon Lager Onderwijs gereed om hen op te vangen. Het blijkt steeds weer dat een tijdige deelname aan dit onderwijs zeer in het belang van deze kinderen is. Hen die dit onthouden wordt, wordt een schade berokkend die een levenslange invloed kan hebben, zoals de praktijk nooit aflatend aantoonde. Dit ondanks het feit dat het gaan deelnemen aan dit onderwijs meest voor goed het stempel „debiel” of „B.L.O. klant” betekent, wat ook schade kan berokkenen.

Dit laatste blijkt echter eenvoudiger te overwinnen dan het eerste.

Veel draagt hiertoe bij de status die het in zijn organisaties en scholen actieve B.L.O. weet te bereiken. Aan normaal kleuteronderwijs kunnen debiele kinderen meest gewoon deelnemen. In de kleuterleeftijd is de ontwikkelingsachterstand met normale kinderen minder opvallend.

Het kleuteronderwijs is minder gauw verstoord door verschillen in verstandelijke begaafdheid dat het lager onderwijs dat de mogelijkheid tot het deelnemen aan een leerproces op een bepaald niveau in een bepaalde tijd moet veronderstellen. Het zijn pas de zwaar debiele kinderen, die al in de kleuterleeftijd hun debiliteit duidelijk tonen. Daarbij komt dat de kleuterleeftijd meer verschillen toont in ontwikkelingspeil tussen de kinderen dan de lagere schoolleeftijd. De B.L.O. school wordt door debiele kinderen meestal tot en met hun 15de jaar bezocht. Mogelijk is dit tot en met het achttiende jaar en hier wordt incidenteel door debiele kinderen met nog geringe arbeidsmogelijkheden gebruik van gemaakt.

Het debiele kind in zijn gezin

De meeste debiele kinderen zijn opvoedbaar in het originele gezin. Een enkele maal slechts maken bijkomende stoornissen dat dit vanuit het kind gezien in principe niet mogelijk zou zijn. Dit neemt niet weg dat deze opvoeding vaak een moeilijke opgave is voor de ouders. Naast het feit dat teleurstelling, verdriet en angst voor morgen gemakkelijk leiden tot een krampachtig opgelegde benadering van het zwakzinnige kind of een angst om op te voeden maakt de kwetsbaarheid van het kind voor samenlevingsproblematiek dat gemakkelijk problemen ontstaan. Wat dit laatste betreft merkt men nogal eens dat voor debiele kinderen dit minder gauw het geval is als de latere beroeps-

Zwakzinnigheid en enkele maatschappelijke consequenties

geven kunnen we slechts de algemene kenmerken. De gebruikelijke indeling hierbij is:

1. Debielen (Debilitus Mentis: zwak van geest)
2. Imbecielen (zonder steun)
3. Idioten (van de gemeenschap gescheiden)*

Deze drie groepen worden samengevat onder de naam „zwakzinnigen” of oligophrenen (lett. met weinig hersenen). De indeling is vooral gebruikt voor het nagaan van de mogelijkheden tot deelname aan onderwijs. Voor verdere vraagstukken is ze soms te willekeurig. Enig houvast geeft hij wel, vooral als men rekent dat zwaar debielen vele kenmerken en problemen te zien geven die ook bij imbecielen voorkomen enz. en men daarmee de grenzen niet absoluut stelt. De debielen vormen veruit de grootste groep van de zwakzinnigen, de idioten de kleinste. De grenzen bij deze indeling worden getrokken n.a.v. het intelligentiequotient (I.Q.), meestal vastgesteld door kennis- en bekwaamheids-onderzoeken met intelligentietests. Een

Wat betekent debiliteit

Tot de debielen worden gerekend de zwakzinnigen met een I.Q. van 60 tot aan 80 à 90.

Van wat dit betekent voor het geven van lager onderwijs kan men ter illustratie zeggen, dat kinderen met een dergelijke I.G. gewoonlijk beneden de 9 jaar een gemiddelde schoolachterstand van twee en van boven de 9 jaar van drie jaar vertonen.

Maatschappelijk is er vaak wat meer mogelijk.

Zij vallen op door een zekere „domheid”, vooral als het gaat om meningsvorming, inzicht en „overdenken”. Hun taal past zich hierbij aan. In de dagelijkse dingen kunnen zij zich vaak goed redden en hebben zij eenvoudige interesse. Tot gesprekken over concrete en waarneembare dingen zijn zij meest goed in staat. In hun gevoelens zijn zij vaak erg direct. Zij zijn soms wat impulsiever dan anderen. Eenvoudige verantwoordelijkheid voor zich zelf en hun omgeving kunnen zij dragen. De maatschappelijke normen kunnen zij zich eigen maken. Hoewel er op grond van hun „domheid” vooral in verleidingssituaties en bij aanleiding in de leefmilieus een verhoogde vatbaarheid voor wangedrag nogal eens voorkomt, omdat het verstand minder goed regelend kan functioneren, geldt voor het merendeel van de debiele medemens dat zij goed weten te voldoen aan de algemene aanvaarde maatschappelijke regels. Van veel belang hiervoor blijkt dus vooral het milieu waaruit zij afkomstig zijn en de inhoud van de opvoeding die zij krijgen.

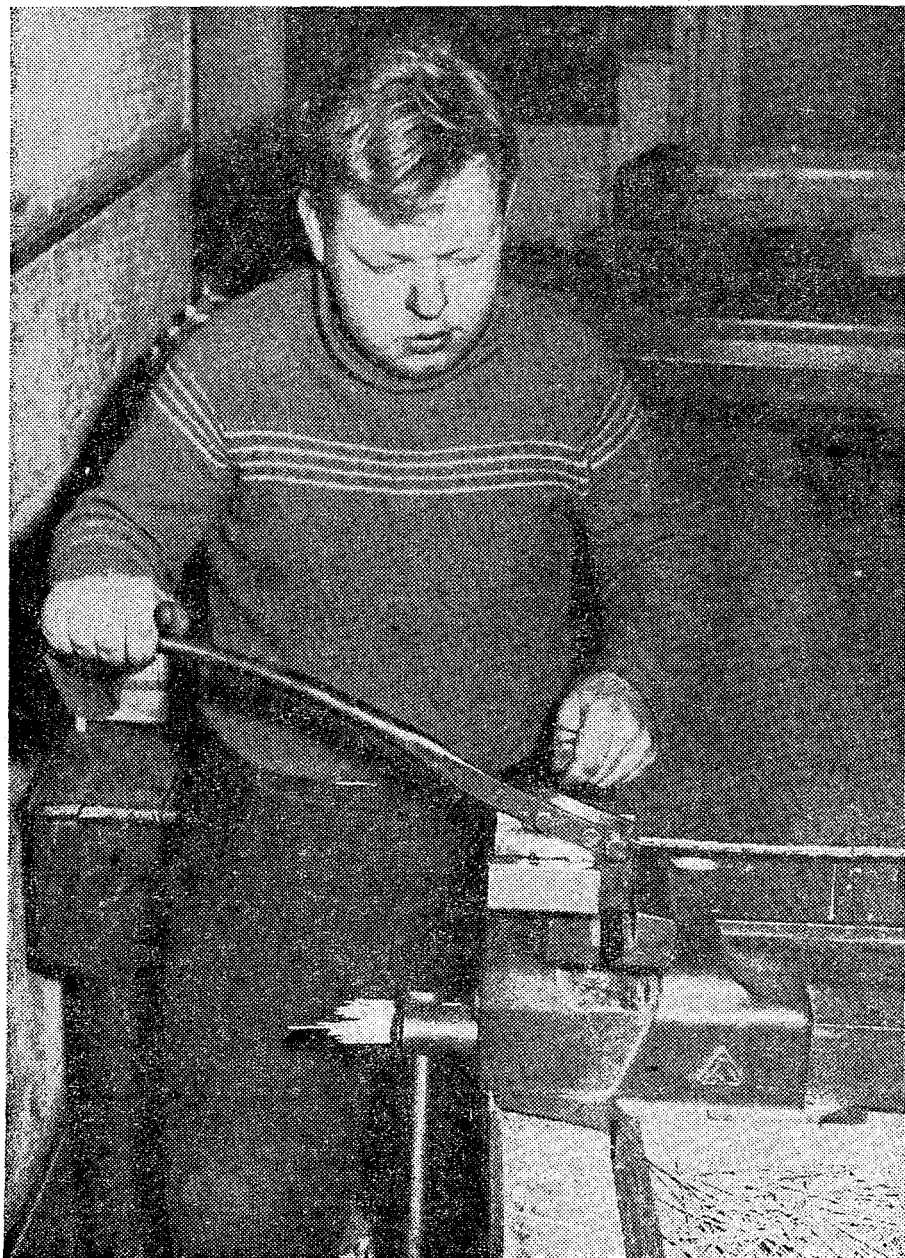
Trouwens over het algemeen kan gesteld worden dat zwakzinnige kinderen en volwassenen in sterke mate afhankelijk zijn van hun milieu.

De debiele mens en de gezinsvorming

Met de organisatie van de maatschappij, met zijn vele formulieren en dingen „waar je rekening mee moet houden”, hebben zij nogal eens de moeite als zij meer zelfstandig worden. Meestal vinden zij echter gemakkelijk hulp, vooral als zij hun relaties hebben met hun vroegere B.L.O. onderwijzers. Een groot percentage, waarvan een aantal vaak op vrij jeugdige leeftijd, gaat over tot gezinsvorming. Ook hier valt de invloed van het milieu weer op. Dit is een problematisch onderwerp. Er ontstaan vaak kwetsbare gezinnen, hoewel de onderlinge relaties vaak goed zijn.

Het onderzoek van G. Leerkamp naar de levensomstandigheden van een groep oudleerlingen van een school voor B.L.O. aan Debielen toonde aan dat het minst kwetsbaar zijn de gezinnen waarin een debiele man met een intellectueel normaal begaafde vrouw trouwt. De vrouw blijkt toch wel zo plaatsbepalend te zijn in het Nederlandse gezinsleven, dat de debiliteit van de man, vooral als hij regelmatig werkt, hier veel minder gauw storend kan werken. Veel moeilijker bleken de gezinsomstandigheden te zijn als de vrouw debiel was. Gezinnen waarin beide partners debiel zijn functioneerden uiteraard het moeilijkst. In de Nazorg van de B.L.O. scholen, waar we in een tweede artikel uitvoeriger over willen zijn, is m.i. het waarborgen van een goede begeleiding van deze gezinnen na een gevarieerde zorgvuldige diagnose van de behoefte aan hulpverlening nog te weinig tot zijn recht kunnen komen. Tot op heden geschiedde deze hulp slechts incidenteel, vooral als ernstige omstandigheden tot ingrijpen noopten. Krijgt men deze ge-

Zelfs het metaalvak komt voor sommigen binnen het bereik

• Hiernaast verder lezen

Een jongen aan het werk op een beschuttende werkplaats

mogelijkheden van het kind dicht liggen bij het beroep dat de vader uitvoert en spoediger naarmate die afstand groter wordt. Basis van iedere opvoeding van een zwakzinnig kind moet de acceptatie zijn van het kind op het niveau waarop het leeft. Hierom is een onbevangenheid en durf in de voorlichting over dit niveau, die met zorg en begrip gegeven dient te worden, zo belangrijk.

Een dergelijke voorlichting dient naast de tekorten ook de reële mogelijkheden aan te geven. Voorzover de onderzoeker, die de voorlichting geeft, zelf nog onzeker is, dient hij die onzekerheid ook in de voorlichting te betrekken. Te veel echter worden ouders „zoet gehouden”, waardoor de realiteit in hun opvoeding kan gaan ontbreken. In het zicht op hun kind worden de ouders ook nogal eens belemmerd door de „schuldvraag”, waar in onze kringen het geloof en in het algemeen de (bijna altijd misplaatste) gedachten over erfelijkheid meespelen.

Gelukkig ziet men zeer veel ouders bij alle vragen een benadering en levenshouding vinden die hun kind kansen biedt op geluk. Daarin kan het geloofsleven een grote steun betekenen. Waar dit niet plaats vindt ziet men dat de ouders of blijven zitten met hun probleem met dit kind samen te leven of geremd worden door een te grote angst voor „de hardheid van de samenleving”. De tact in de opvoeding van deze kinderen wordt vooral gevraagd als het er om gaat enerzijds niet te weinig te vragen anderzijds niet te veel. Het vinden van die middeweg is erg belangrijk. Een te weinig vragen, vaak voortkomend uit een verwenning die voor accepteren in de plaats komt, onthoudt het kind de nog resterende ontwikkelingsmogelijkheden, te veel vragen overspannen en leidt tot ontmoediging en minder-zijn gevoelens.

Ook veel aandacht moeten de ouders aan de plaats van het gehandicapte kind in het gezin besteden, als het één van een aantal kinderen is. Problemen van een juiste verdeling van de aandacht ondanks de extra aandacht die het kind vraagt kunnen gemakkelijk voorkómen. Meestal blijken de andere kinderen erg gevoelig voor de houding die hun ouders tegenover hun gehandicapte broertje of zusje aannemen.

Tenslotte kan over de mogelijkheden van het debiele kind tot deelname aan het gezinsleven en de daarmee samenhangende opvoedingsvragen gewezen op de extra gevoeligheid van gehandicapte kinderen voor gezinsverstoringe omstandigheden, die niet samenhangen met zijn invaliditeit.

Een aantal debiele kinderen moet buiten het gezin worden opgevoed. De

aanleiding hiertoe is altijd zo samengesteld en hangt samen met zoveel omstandigheden, dat een algemene aanleiding hiertoe niet is te vinden. Valt het organair milieu weg bij de meerderjarigheid van het debiele kind dan zijn een aantal van hen ongetuigd. Opname in pleeggezin/kosthuis of interne betrekking vindt voor deze ongetuigden het meest plaats. Een aantal, meest die aan de onderste grens van de debiliteit, is aangewezen op inrichtingsopname, waarbij de in een volgend artikel te beschrijven „Tehuizen voor Alleenstaanden” meestal de beste oplossing vormen. Hulp in acceptatie en opvoeding aan het gezin zal inmiddels als een noodzakelijkheid wel duidelijk zijn geworden.

Debiliteit en Kerkelijkheid

Ook hier valt ons direct de afhankelijkheid van de leefmilieus op. Een direct contact met de protestantse kerk, onafhankelijk van de meelevenheid van „thuis”, zien we zelden tot stand komen. Ook van het geloofsleven kan dit worden gezegd. Dat de protestantse „godsdienstoefening” en sommige wijzen van catechisatie geven deze kinderen niet gemakkelijk aanspreken, valt te begrijpen. De onderdelen zang, doop en avondmaal blijken wel vaak aan te spreken, maar daarvoor moeten ze dan meegenomen worden. Bij de bijbellen op de B.L.O.-school, in de speciale kerkdiensten (bv. in de zomerkampen en de internaten) en bij catechisaties die rekening met hen houden blijkt echter de mogelijkheid van „meeleven”, en een eenvoudige levensovertuiging (hetwelk christendom in wezen is). Dit vraagt om tegemoetkomendheid en ze erin betrekken. „Gemeenschap der gelovigen” kan juist hier veel betekenen. Als samen-zijn.

Debiliteit en Arbeid

Werken met de handen, in een nog vrij grote variatie van beroepen, kunnen ze bijna allemaal. Bij de oudlerlingen van de B.L.O. scholen voor Debielen vindt men o.m. bij de jongens wel chauffeurs, schilders, bouwvakarbeiders, tuinknechten, bijrijders. In hoofdzaak, vooral na de meerderjarigheid, ongeschoolde en geoefende fabrieksarbeiders. Bij de meisjes o.m. huishoudelijke hulpen, bejaardenhulpsters, verpleeghulpen, en eveneens veel fabrieksarbeidsters. Het in het arbeidsleven ontstaan van „deeltaken” opende voor bijna allemaal arbeidsmogelijkheden in het vrije bedrijf. De ruime arbeidsmarkt geeft de mogelijkheid de

werkgevers te doen ondervinden dat bij juist plaatsen de arbeidsmogelijkheden van deze groep van de verstandelijk gehandicapten onvermoed goed kunnen zijn. Waar arbeidsplaatsingen mislukken valt ons vaak op dat dit zelden te wijten is aan een gebrek aan handvaardigheid, maar meest aan:

1. Onjuiste beroepskeuze (te hoog gegrepen vaak).

2. Karakterologische ongeschiktheid en weinig werklust, gedragsmogelijkheden.

3. Geen plaats vinden tussen medearbeiders.

4. Lichamelijke bijkomende storingen. (Neurologisch bv.).

Voor degenen die hun plaats in het vrije bedrijf niet kunnen vinden, is plaatsing op een beschuttende werkplaats bijna altijd mogelijk.

Opvallend is ook, dat vele vijftienjarigen, die de school verlaten, weinig arbeidsrijp nog zijn en dat die arbeidsgeschiktheid groeit met de jaren.

Onderwijs en opvoeding kunnen veel tot deze arbeidsgeschiktheid bijdragen.

Bij de meesten ziet men hier dus een „normaal” kunnen meedoen, mee mogelijk geworden door de groei van een gedifferentieerde werkgelegenheid. Dat deze werkgelegenheid ter beschikking blijft is dan ook van het grootste belang voor hun handvaardingsmogelijkheden.

Debiliteit en Vrije Tijdsbesteding

Wat dit betreft vormt vaak het enig probleem dat ze niet mee mogen of kunnen doen aan vrije tijdsbesteding in club of groepsverband. Ook bij het spelen op straat treedt dit probleem soms op. Bij wat hulp, kan dit probleem vaak goed ondervangen worden.

Wat betekent imbeciel zijn

Een I.Q. van 30 tot 60 betekent hier dat de ontwikkelingsleeftijd verstandelijk, wat vrij veel tijd vergt, hoogstens ongeveer kan komen tot 6 jaar. Toch blijft er natuurlijk een verschil in mogelijkheden tussen volwassenen en onvolwassenen.

Gaan we de maatschappelijke consequenties in de hiervoor opgesomde onderdelen na, dan is de deelname aan lager-onderwijs uiteraard onmogelijk. Zeer gespecialiseerde scholen zijn ontoelbaar. Zelfstandigheid buiten het eigen gezin komt nooit tot stand. Valt het gezin uit dan moet het vervangen worden. Ook de verzorging en opvoeding in het gezin is voor een aantal ondenkbaar. Een aantal van hen is er te onrustig en driftmatig voor. De meeste zijn echter zeer aangepast en makkelijk in het gezin, als ze daar zijn geaccepteerd. Vooral de „mongooltjes”, die meestal imbeciel zijn, vallen nogal eens op door hun prettige aard. In de gezinnen spelen vaak dezelfde problemen, als bij de hiervoor besproken groep, zich af. Wel eens wat gemakkelijker maakt de duidelijkheid van de invaliditeit het. De grootste zorg is meestal de onzekerheid bij de ouders over de vraag wie de zorg van hen overneemt als zij die niet meer kunnen dragen.

Voor hun zeer eenvoudige, maar vaak ontroerende, geloofsleven zijn zij geheel afhankelijk van hun gezin en school.

Evengoed als kinderen van 3-6 jaar, is wederzijdse omgang met deze verstandelijk gehandicapten mogelijk.

Arbeid is voor een nog vrij grote groep van hen ook hier weer de mogelijkheid voor volwaardig zijn. Hun deelname aan het produktieproces bij plaatsing op een beschuttende werkplaats is vaak zeer waardevol. Hun vrije tijd besteden zij in hun gezin, bij familie en speciale clubs.

Veel imbeciele mensen zijn in staat tot het verrichten van ongeschoolde herhalingsarbeid, vooral als hen de aangepaste arbeidsomgeving van een beschuttende werkplaats ter beschikking staat. Hun produktiviteit is vaak onvermoed. Hier kan hen een stuk „volwaardigheid” worden gegeven. De illustraties bij dit artikel tonen u hier iets van.

Voor hun vrijetijdsbesteding zijn zij aangewezen op hun gezin en familie en op de speciaal voor hen georganiseerde clubs, waar ze zeer trouw enthousiast aan deelnemen.

Wat betekent idioot zijn?

Het idiote kind (I.Q.O.-25) zal nooit tot omgangsvormen kunnen komen. Het leeft impulsief, voor een groot deel vegeterend, uit zich meestal slechts in klanken en is op verpleging en een zeer intensieve verzorging aangewezen. Soms leren zij nog zitten, staan en lo-

Vergissing van Ds. Overduin?

• Vervolg van pag. 1

u betekent. Maar gij hebt niet het recht, te zeggen, dat Hij voor allen, voor alle zondaren, de weg is tot behoud.

De Friese Koerier van de Stichting Je Maintiendrai formuleert dat zo: met ds. Overduin kan geen gesprek worden gevoerd, „want de waarheid, die zijn waarheid is, moet (volgens ds. Overduin) ook de waarheid zijn van alle anderen.”

Natuurlijk is de formulering fout. Ds. Overduin heeft niet gesproken van *zijn* waarheid, maar van *de Goddelijke Waarheid*.

HEEFT ds. Overduin zich vergist?

Ja als hij de illusie heeft gekoesterd, dat de heenwijzing naar de Gekruisigde hier verzoening zou brengen. Die heenwijzing leidde immers ook tot deze felle afwijzing. *Zoals is voorzgd.*

Neen, als hij zulk een afwijzing heeft verwacht, de huiveringwekkende ernst er van heeft geweten, maar toch het als zijn roeping heeft aanvaard, om aan *allen*, die wilden kijken en luisteren, ook zij die gelachen hadden om de spot met Kruis en gebed, de boodschap te brengen.

Maar wij zeggen: wanneer de kerk des Heren er van zou afzien, om Christus als de enige Zaligmaker te verkondigen, en het liever zou zoeken in een gesprek met het ongeloof in de zin: zo geloven *wij* het nou en *jullie* gelooft het niet, en laten we nu eens tot een gesprek proberen te komen, maar met uitschakeling, praktische uitschakeling van het volstrekt énië karakter van de geopenbaarde *Waarheid*... laten we doen, *alsof* twee menselijke opvattingen en richtingen tot een gesprek komen, vrijblijvend en met wederzijds respect, dan is het zout smakeloos geworden.

pen, vaak zijn zij bedlegerig. De meeste zijn onzindelijk. Vooral als zij groter worden en als er meer kinderen in het gezin zijn, is de verzorging en de verpleging de moeder te zwaar. Opname in verpleeginrichtingen is meestal de enig juiste oplossing.

Besluit

Met grove lijnen hoop ik het beeld van de verstandelijk gehandicapten, in hun zeer uiteenliggende graden van invaliditeit en evenver uiteenlopende maatschappelijke mogelijkheden, vooral in hun maatschappelijke verhoudingen, zo te hebben kunnen tekenen, dat we in een volgend artikel verder kunnen spreken over de hulpverlening. Over wat ter beschikking staat, maar vooral, met politieke oogmerken, wat nog gedaan moet worden.

Onze samenleving komt tot een inrichting, die gemakkelijk gevolgen heeft voor een tekort aan verstandelijkheid. Anderzijds ontstaan nieuwe mogelijkheden tot deelname. De gezondheidszorg houdt ook de zwaarst beschadigden langer in ons midden. Met minder en met meer ernstige beperkingen in begaafdheid worden zwakzinnigen in ons midden geboren. Het opnemen in onze samenleving is een eerste opdracht. In ieder geval vraagt dit een persoonlijke inzet van iedere medeburger, waar ook een ontmoeting met deze medemens plaats vindt: In gezin, kerk, arbeid of gezamenlijke vrije tijdsbesteding. Als er daarnaast een behoefte is aan hulp om dat zijn temidden van ons beter mogelijk te maken, dan moet die ter beschikking zijn of komen. Daar hebben ze recht op.

D. W. DONDORP

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Tsjoe En Lai's bezoek komt ongelegen

In Oost-Afrika alles op losse schroeven

OP het ogenblik, dat generaal De Gaulle in Parijs liet mededelen, dat Frankrijk de regering van communistisch China volledig had erkend, bereidde de regering van de jonge Oostafrikaanse staat Tanganika de publikatie voor van het bericht, dat het bezoek van de premier van hetzelfde rode China, Tsjoe En-lai, zou worden "uitgesteld" en deelde de Amerikaanse minister van Defensie in Washington mede, dat de door Peking gesteunde communistische rebellen in Zuid-Vietnam de laatste maanden aanzienlijke vorderingen hebben gemaakt. Het samenvallen van deze feiten is typerend voor het bijzonder ongelukkige tijdstip, waarop de Franse president heeft gemeend, diplomatieke betrekkingen met het communistische bewind in Peking te moeten aanknopen. Het meest actueel is op dit moment de situatie in Afrika, waar de moeilijkheden enkele weken geleden op Zanzibar begonnen zijn en steeds meer aanwijzingen worden geleverd, dat de Chinese communisten de hand hebben gehad in de bloedige staatsgreep in deze eilandenrepubliek.

De toestand op de eilanden Zanzibar en Pemba is nog zeer onoverzichtelijk. We weten nu sinds korte tijd, dat het vroegere sultanaat een "volksrepubliek" is geworden. Maar er bestaat nog geen zekerheid over het antwoord op de vraag, of dit nu ook een volksrepubliek naar Russisch of Chinees (of Cubaans) voorbeeld is. Het is zelfs niet bij benadering te zeggen, of de nieuwe machthebbers de zaken op beide eilanden zo stevig in handen hebben, dat zij zich kunnen handhaven.

Zo is er reden, zich af te vragen, wat de militairen uit Tanganika nog steeds op Zanzibar doen, wat er met de zogenaamde veldmaarschalk Okello is gebeurd, hoe de verhoudingen liggen tussen de vertegenwoordigers van de vroegere oppositiepartijen, die nu als president, of minister van buitenlandse zaken of wat dan ook op Zanzibar de lakens uitdelen. Er is nog van alles mogelijk, ook al ziet de situatie er thans niet bepaald rooskleurig uit.

DREIGEMENT

Het Russische dreigement aan het adres van Engeland, dat het van Zanzibar moet afblijven, moet in Londen niet al te ernstig worden opgenomen. Vanzelfsprekend zouden de Russen niet graag zien, dat de Britten troepen naar de eilandenrepubliek zenden om een eind te maken aan de communistische overheersing, die slechts door middel van terreur kan worden gehandhaafd. Maar de waarschuwing heeft niet alleen ten doel, de Britse regering te weerhou-

Sjeik Karoeme, de president van de volksrepubliek Zanzibar, waar een terreurregiem heerst.

Erkenning van Peking op ongelukkig moment

den van een gewapend optreden tegen het nieuwe regiem op Zanzibar. Zij heeft voornamelijk ten doel de Chinese communisten de wind uit de zeilen te nemen, die op het eiland blijkbaar vaste voet aan de grond hebben gekregen.

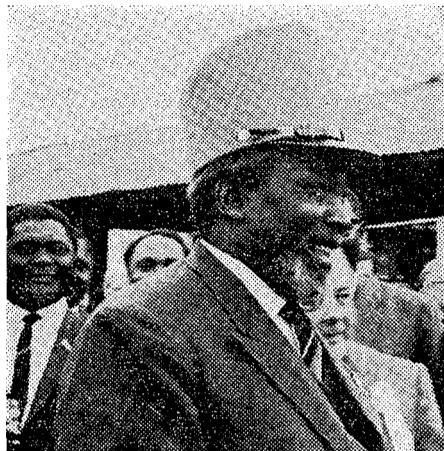
In Moskou, waar men de erkenning van communistisch China door Frank-

rijk zeker niet met gejuich heeft begroet, ziet men met lede ogen toe, hoe de invloed van Peking in de gehele wereld, maar op het ogenblik in het bijzonder in Afrika, hand over hand toeneemt. Vandaar deze Russische bijdrage.

ZANZIBAR

Intussen hebben de gebeurtenissen in de staat Zanzibar (die pas begin december jl. onafhankelijk is geworden) grote invloed gehad op de gang van zaken in Oost-Afrika, voor de kust waarvan de eilanden Zanzibar en Pemba zijn gelegen. Men kent de geschiedenis. Eerst kwamen de inheemse militairen in Dar-es-Salaam, de hoofdstad van Tanganika, in opstand. De situatie werd vorige week zo gevaarlijk voor president Nyerere, dat een beroep op Britse militaire steun niet kon uitblijven. Toen zich in de andere Oostafrikaanse staten Kenia en Oeganda soortgelijke verschijnselen voordeden als in Tanganika, besloten de regeringen van deze drie landen, niet langer een afwachtende houding aan te nemen. En aangezien zij zelf niet over de middelen beschikten om een eind te maken aan de opstandige bewegingen onder de strijdkrachten, wendden zij zich gezamenlijk tot Engeland met het verzoek, de rebellerende troepen in de drie landen te ontwapenen. Dit is een noodsporangeweest, waarvan het de vraag is, of het middel niet erger is dan de kwaal.

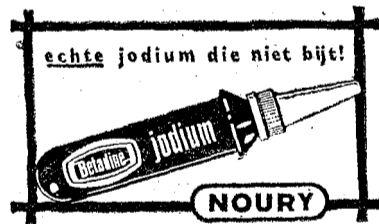

Jomo Kenyatta, president van het vorige maand onafhankelijk geworden Kenya, heeft met soortgelijke moeilijkheden te kampen als zijn Tanganikaanse collega Nyerere.

INSTRUMENT

Om begrijpelijke redenen heeft president Nyerere van Tanganika het doen voorkomen, alsof er in zijn land slechts sprake is geweest van muiterij in het leger, dat zich van zijn Britse officieren wilde ontdoen en een betere betaling eiste. In officiële verklaringen spreekt de president categorisch de geruchten tegen, als zouden vertegenwoordigers van communistische landen, in casu van communistisch China, achter de schermen aan de touwtjes van de rebellie in het leger hebben getrokken. Wellicht heeft Nyerere gelijk, als hij het formuleert, zoals hij het heeft gedaan. Maar er is meer.

Het leger van Tanganika is — evenals dat van Kenia en Oeganda, maar ook dat van Kongo en andere Afrikaanse landen, die na het verkrijgen van onafhankelijkheid in moeilijkheden zijn gekomen — slechts een instrument in de handen van bepaalde politieke groe-

peringen. Als het goed is steunt het het gezag van de wettig gekozen regering. Slagen echter revolutionaire krachten er in, vat op de leiding van de strijdkrachten te krijgen, dan is het hek van de dam.

NOG TIEN JAAR

De moeilijkheden in Kongo zijn in 1960 ook begonnen met muiterij in het leger. En dank zij het feit, dat generaal Mboetoe er in geslaagd is, vrijwel alle Kongolese strijdkrachten in de hand te houden en ter beschikking van de regering te Leopoldstad te stellen, is deze vroegere Belgische kolonie er tot dusver voor bewaard gebleven, in communistisch vaarwater terecht te komen. Zo is het ook in Oost-Afrika, waar soortgelijke moeilijkheden zich in een totaal verschillende situatie voor doen. Wat Tanganika betreft: president Nyerere is een van de weinige wijze mannen in het Afrika van vandaag. Hij is niet de revolutionair geweest, die koeien met gouden horens beloofde als het land onafhankelijk van Engeland zou zijn geworden.

Integendeel: hij reisde het hele land door om iedereen te vertellen, dat de vrijheid niet een lui leventje voor alle Tanganikanen zou betekenen, maar enorme inspanningen van hen zou vergen. Als zij bereid zouden zijn, hard te werken en zuinig te leven, zouden zij hun land binnen een periode van tien jaar tot een welvarende staat kunnen maken.

VAKBEWEGING

Nyerere had vrijwel het gehele volk achter zich, toen hij na het vertrek van het Britse bestuur de leiding over Tanganika op zich nam. Bij algemene verkiezingen verwierf zijn Tanganikaanse Afrikaanse Nationale Unie (TANU) vrijwel alle zetels in het parlement, dat het dus zonder oppositie moest stellen. Nyerere hoefde ook met niemand samen te werken. In gevallen als deze gebeurt het nogal eens, dat de oppositie tegen een bepaald beleid andere wegen zoekt, uiteraard buiten het parlement. In Tanganika hebben de linkse elementen, die het helemaal niet eens zijn met de geleidelijkheid, waarmee Nyerere vooral op sociaal terrein te werk wil gaan, in de grote vakbond een belangrijke strategische positie veroverd. Deze vakbond was tot dusver wel zeer nauw verbonden met de TANU van Nyerere.

De belangen van beide organisaties zijn echter in de loop van de jaren steeds meer uiteen gaan lopen. Er groeiden tegenstellingen en al geruime tijd voordat de strijdkrachten aan het muiten sloegen was het duidelijk, dat zich binnen afzienbare tijd spanningen zouden voordoen, die een eind zouden maken aan de rust in Dar-es-Salaam, dat "Vredeshaven" betekent.

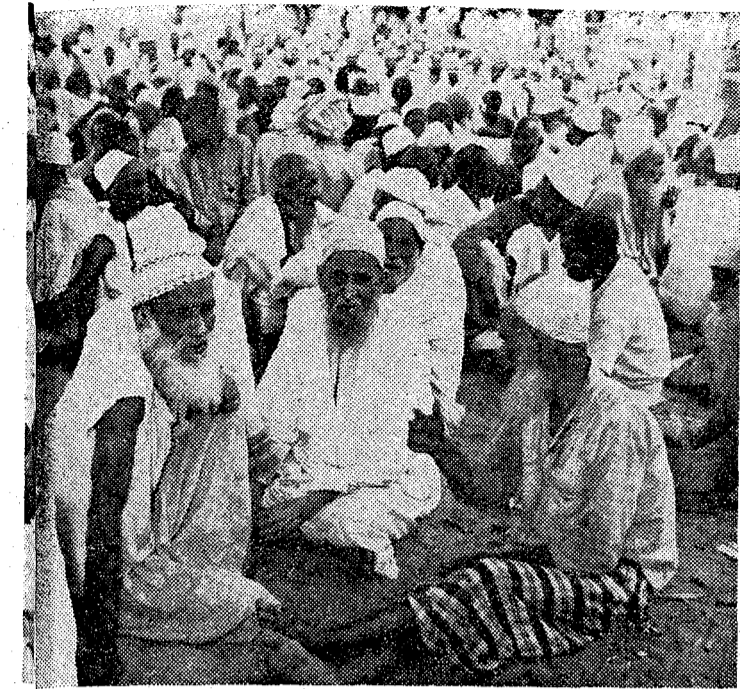
DE CHINEZEN

Dat daarbij gebruik zou worden gemaakt van het onder Britse leiding staande leger van Tanganika lag niet in de lijn van de verwachtingen. Alles liep in dit vroegere Britse mandaatgebied sinds de verwerving van de onafhankelijkheid zo geruisloos, dat de rebellie in het leger zelfs voor de Britten een grote verrassing moet zijn geweest. Dat er verband bestaat tussen het optreden van de muitende militairen en de ondermijnende activiteit van de leiding van de grote vakbond, mag nu wel worden afgeleid uit het feit, dat vrij-

wel alle vakbondleiders van enige betekenis zijn gearresteerd.

En het verband dat er zou bestaan tussen de gebeurtenissen in Oost-Afrika en de activiteiten van de communistische landen? Al in de dagen van de bloedige opstand op Zanzibar werd melding gemaakt van Chinese communistische diplomaten, die de opstand zouden hebben voorbereid in Tanganika, waar zij officieel waren geaccrediteerd. Bovendien later thans meer dan ooit de jonge Afrikanen zich gelden, die in de Sowjetunie en vooral ook in communistisch China een op marxistische leest geschoeide opleiding hebben gevolgd.

De volksgroep op Zanzibar moest het tijdens de revolutie ontgemen vele Arabieren bijeengedreven. Huis en goed werden hun die nog leven verblijven ze nu in kampen...

MOEDE

Tanganjika, maar ook in de andere gebieden zijn gunstig voor mannen, die revolutie willen aan de Britse best of geen verandering gemoede van de massa. De schreeuwen het hardst om. De handel wordt gedeels beheerst door de buitenlanders, zoals, Arabieren en andere. De bovenlaag afgunst. De vakbonden zijn de organisaties, die — zonding op zich te laden te toestanden kunnen machteloos, zolang de gesteund weet door de revolutie. En de grote te afgelopen weken is dat in geheel Oost-Afrikaanse elementen, die de samen beschermen, volkomen zijn gebleken.

D BLOED

Net er voor de landen niet rooskleurig uit. Het heeft waarschijnlijk haald door de rekeking of Moskou geaten in dat deel van de continent. Het gevaar is groot, dat het onder de betrokken landen te gezet en dat het van de Britten een toegebracht aan het regeringsleiders, in het de Tanganjikaanse te. Hoe noodzakelijk geweest moge zijn, het op verzoek van de in dus volkomen cornduur waarschijnlijk van de revolutionaire eer dan ooit in slagen, tingen aan het adres

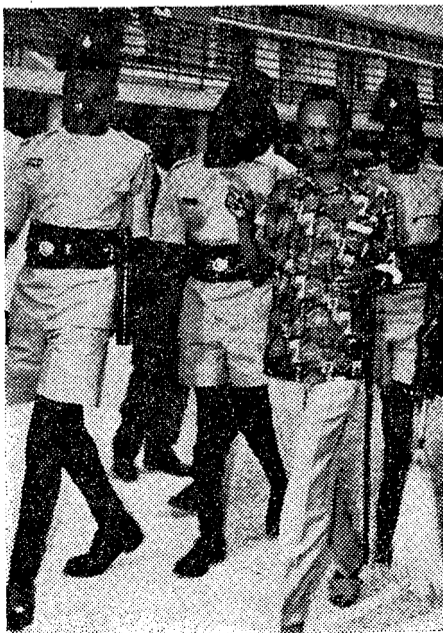
hoest?
codiol
hoestsiroop!
NOURY

niet zo heel veel merkt van de welvaart, die Nyerere beloofd heeft; die zich inderdaad blind staart op de weelde, die vele buitenlanders zich nog kunnen veroorloven; maar die helaas niet zal begrijpen, dat de door de communisten geleide revolutie hun land slechts in een grote chaos kan storten.

AVONTUUR

De gebeurtenissen in Tanganjika mogen een les zijn voor de andere Afrikaanse landen, die zich menen in een roekeloos avontuur met communistisch China te kunnen storten, juist nu generaal De Gaulle het nodig heeft gevonden, het regiem in Peking te erkennen. We wezen er vorige week reeds op, dat De Gaulle en de leiders van verschillende Afrikaanse staten blijkbaar van de zeer verouderde gedachte uitgaan, dat China zo ver weg is en dat het geen kwaad kan, er goede vrienden mee te zijn. In Tanganjika dacht men er ook zo over. Getuige het feit, dat premier Tsjoë En-lai van communistisch China dezer dagen een bezoek aan dit land zou hebben gebracht. Dat bezoek heeft geen doorgang gevonden in verband met de moeilijkheden, die zich in Tanganjika hebben voorgedaan. Het is "uitgesteld" en de regering van president Nyerere doet — alweer om begrijpelijke redenen — alsof dit uitstel geen politieke achtergrond heeft.

Hij heeft het niet gemakkelijk, omdat alles wat hij met zoveel moeite heeft opgebouwd plotseling op losse schroeven werd gezet. Niettemin hopen we, dat er van het uitstel in Tanganjika afstel komt en dat de andere Afrikaanse landen uit dit alles lering zullen trekken, voordat het te laat is.

President Nyerere van Tanganjika is een opvallende verschijning, ook als hij niet vergezeld wordt door zijn lijfwacht, waar niet mee te spotten valt...

PATRIMONIUM

Studie voor een sociaal-economisch program

In de studie van Patrimonium wordt gesproken van vier hoekstenen van de wereldbouw: godsdienst, eigendom, huwelijk en gezag. De vraag is, of deze hoekstenen wel een goed uitgangspunt bieden voor ons "antwoord aan deze tijd". In een vorig artikel heb ik er reeds het een en ander over gezegd. Ik wil thans speciaal aandacht geven aan de wijze waarop de keuze van deze hoekstenen doorwerkt in het program.

De hoeksteen van het gezag

Uit de hoeksteen van het gezag — waarvan de vrijheid der onderdanen het tegenbeeld is — wordt de conclusie getrokken, dat de overheid slechts gerechtigd is incidenteel in te grijpen "ter opheffing of voorkoming van misstanden of catastrofes... mits dit incidenteel ingrijpen niet permanent wordt en mits het ingrijpen steeds gericht is op herstel van zelfstandige functionering van het bedrijfsleven" (blz. 42). De taak van de overheid strekt zich in het algemeen, gelet op het feit dat haar gezag slechts beperkt is, niet verder uit dan tot "arbitrage" tussen haar onderdanen, het wreken van rechtskrenking, het incidenteel herstellen van algehele ontwijking van de samenleving en het beschermen van zwakken (blz. 27). De studie spreekt "van ons beginsel dat de staat incidenteel mag ingrijpen en niet blijvend" (blz. 51), wijst in principe overheidsbedrijven af en neemt hetzelfde afwijzende standpunt in ten aanzien van de beheersing van lonen, prijzen, huren.

Nu wil ik graag met Patrimonium erkennen, dat het overheidsgezag van andere aard is dan het gezag in het gezin, in de onderneming, in de vrije vereniging enz. en dat de overheid in de vervulling van haar roeping de grenzen behoort te eerbiedigen, "welke haar zowel door het karakter van haar ambt als in de eigen roeping en verantwoordelijkheid van personen en samenlevingsverbanden gesteld zijn" (art. 4 van ons Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program). Uit dit beginsel — wat waarlijk een beginsel is — vloeit echter niet rechtstreeks voort het "beginsel" (ik plaats het woord thans opzettelijk tussen aanhalingstekens), dat de overheid slechts incidenteel zou mogen ingrijpen. Het is niet een kenmerk van het handelen der overheid, dat het in c i d e n t e l plaats vindt. Zo komen wij met de weliswaar beperkte, maar toch e i g e n, van alle andere samenlevingsverbanden onderscheiden, roeping der overheid niet uit. In de studie van Patrimonium wordt aan de taak der overheid t e k o r t gedaan. Iets wat op zich niet minder erg is dan wanneer deze taak overspannen wordt, waarvoor de opstellers — terecht — zo beducht zijn.

De hoeksteen van de eigendom

De studie leidt uit de hoeksteen van de eigendom af, dat de overheid de "scheppingsordinantie" van de ongelijkheid van de menselijke talenten en van de eigendom te respecteren heeft. Niet de overheid doch God heeft de beschikking over de toedeling van geestelijke en materiële gaven. "De nivellerende hervorming, die uitholling van de eigendom, die de maatschappij half communistisch maakt, betekent eigenlijk opstand tegen God". "De opstand gaat tegen God, Wie men het recht wil ontzeggen, te beschikken over de toedeling van allerlei gaven, of het nu gaven van geest zijn, of materiële gaven" (blz. 130).

In het verlengde hiervan bepleit de studie o.a. een vrijwel algehele afschaffing van de progressie in de inkomstenbelasting (omdat dit een verkapt inkomsthervorming betekent) en een terugkeer naar de gouden standaard, als waarborg voor waardevast geld, zelfs al zou dit laatste een toenemende werkloosheid tot gevolg hebben. Niet, omdat de opstellers er geen oog voor zouden hebben hoe erg werkloosheid is, doch omdat zij hier een conflict zien liggen tussen twee geboden, dat der liefde en dat der gerechtigheid en in dit geval het gebod der gerechtigheid (dat betrokken is op de handhaving van de bestaande eigendom) in hun visie behoort te overwegen (blz. 166).

Het is duidelijk, dat op deze wijze de eigendom, welke als hoeksteen van de wereldbouw vervolgens nog vereenzelvigd wordt met de bestaande eigendomsverhoudingen, tal van andere verhoudingen gaat overheersen.

Uiteraard dienen wij de eigendomsverhouding te erkennen, doch niet ten koste van andere verhoudingen, zoals de arbeidsverhouding, de machtsverhoudingen, de rechtsverhoudingen, de liefdesverhoudingen en wat dies meer zij. Wij mogen niet de grote menigvuldigheid van verhoudingen waarin de mensen tot elkaar staan onderschikken aan het "beginsel" van de eigendom. Al deze verhoudingen zijn even belangrijk, zijn even heilig en hebben in gelijke mate recht op bescherming, zo nodig van de kant der overheid.

Soevereiniteit in eigen kring

Patrimonium legt aanstonds in het begin van de studie nogal de nadruk op de scheppingsordinanties. Daarvan zeg ik: akkoord, mits — en dat is voor mij het centrale punt — wij deze scheppingsordinanties niet op zich zelf stellen, wat Patrimonium doet.

Er is slechts één uitgangspunt voor christelijke politiek en één hoeksteen van de wereldbouw: Jezus Christus. Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen, ook godsdienst, eigendom, huwelijk en gezag.

Ik schrijf dit niet om op de opstellers van de studie de blaam te werpen, dat zij dit niet van harte zouden onderschrijven; integendeel, ik ben er van overtuigd dat zij dit wel doen. Doch het is hun, naar het mij voorkomt, niet gelukt dit uitgangspunt radicaal in hun denken over staat en maatschappij dóór te voeren. Want indien er in de ganse schepping niets is, dat niet op onze Heiland

betrokken is, indien alles gelijkelijk op Hem betrokken is, dan kunnen wij niet bepaalde facetten, in onderscheid tot andere, uit de schepping lichten en die als „hoekstenen van de wereldbouw" voorrang geven. Arbeid, en vrije tijdsbesteding, eigendom en gezag, huwelijk en onderneming, staat en gezin, cultuur en wetenschap; dit alles is, zonder onderscheid in „heiligheid" betrokken op Hem die aan het begin en aan het einde van de schepping staat. Hier ligt naar mijn mening de oorsprong van het beginsel der soevereiniteit in eigen kring, namelijk dat de verschillende kringen in de samenleving, dat de verschillende wetten voor de samenleving, niet aan elkaar ondergeschikt zijn, doch aan elkaar even geschikt; zij zijn alle even belangrijk, even heilig; zij zijn alle rechtstreeks betrokken op Hem die de Soeverein en Wetgever is.

Hoekstenen in het licht der soevereiniteit in eigen kring

Ik meen dat langs deze weg duidelijk kan worden wat de juiste betekenis van de vier hoekstenen van Patrimonium voor de christelijke politiek is. Godsdienst, eigendom, huwelijk en gezag zullen tezamen met andere, daaraan gelijkwaardige hoekstenen van de wereldbouw, dus samen met al die andere wetten waarvan Patrimonium zegt dat het te veel zijn om op te noemen, in onderlinge harmonie betrokken moeten worden op onze enige echte Hoeksteen, onze Heiland en Verlosser. Het huwelijksleven, het bedrijfsleven, het culturele leven, het staatsleven zullen nimmer op zich zelf mogen worden gesteld en als zodanig een uitgangspunt voor de politiek mogen vormen. Al deze sectoren dienen in hun betrekkelijkheid te worden gezien — dat wil zeggen: in hun betrekking op Jezus Christus en daardoor ook in hun betrekking op elkaar.

Daarom handelt een overheid m.i. alleen dan overeenkomstig de haar opgelegde roeping, indien zij alle sectoren van de samenleving, elk naar zijn eigen aard, recht doet wedervaren. Zij mag niet tot grondslag van haar overwegingen maken het huwelijk, of het gezag, of de eigendom, omdat dan de culturele verhoudingen, de arbeidsverhoudingen of welke andere verhoudingen ook daarin in feite ondergeschikt worden gemaakt en zich dus niet langer naar hun eigen aard, in hun rechtstreekse betrekking op Jezus Christus kunnen ontplooiën. Indien, om een voorbeeld te nemen, de eigendomsverhoudingen gaan domineren over de culturele of de arbeidsverhoudingen, dan is er iets mis en dient de overheid, juist omdat zij de gerechtigheid dient te bestellen, eventueel in de bestaande eigendomsverhoudingen in te grijpen, zoals zij op een ander moment in andere verhoudingen ingrijpt. En zulks niet incidenteel, doch telkens en net zo lang als dat ter wille van de gerechtigheid noodzakelijk is.

Wanneer Patrimonium zegt, dat „de overheid niets te verdelen heeft. God verdeelt", dan worden de bestaande eigendomsverhoudingen tot norm verheven voor het beleid der overheid. Dit nu is een eenzijdigheid welke voortkomt uit de keuze van de vier hoekstenen, welke — ik neem direct aan: ongewild — geïsoleerd en niet in hun betrekking op andere „scheppingsordinanties" worden gehanteerd. Het gevolg is — en dat is een rode draad die door de studie heenloopt — dat de bezitters worden beschermd, ongeacht of dit rechtvaardig is of niet — omdat het voor Patrimonium een a priori is dat het handhaven van de bestaande bezitsverhoudingen een eis der gerechtigheid is. Een goede overheid zal dat echter dienen te onderzoeken en mag dat m.i. niet als een vooronderstelling aannemen. Doet zij dat niet, dan wordt een architectonische kritiek op de samenleving onmogelijk.

Wanneer door de ontwikkeling van de samenleving bepaalde mensen niet bij machte zijn zich eigendom te verwerven door machtsmisbruik van anderen, dan kan het voor de overheid een eis der gerechtigheid zijn in te grijpen. Wanneer ten behoeve van een goede, zelfstandige ontplooiing van het onderwijs, van de cultuur of van welke sector van de samenleving ook bepaalde openbare voorzieningen getroffen moeten worden, dan kan het eis der gerechtigheid zijn dat de overheid zulks doet, ook indien dit niet een incidenteel doch een blijvend ingrijpen van de overheid betekent. Wanneer om dezelfde reden subsidies verleend moeten worden, loon- en prijsbeheersing gewenst zijn, dan mag de overheid zich daaraan niet onttrekken, wil zij aan de eis der gerechtigheid jegens allen niet te kort doen.

Conclusie

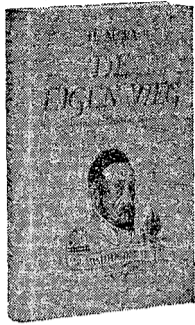
Het is niet mogelijk in een beknopt bestek op alle onderdelen van het program in te gaan. Ik heb daarom gepoogd en ik meen daarmee in de geest van het program te handelen, de tendentie van het program op het spoor te komen en die aan enkele voorbeelden toe te lichten. Uit het voorgaande zal inmiddels duidelijk zijn geworden dat ik mij met deze tendentie niet kan verenigen.

Door het uitgangspunt dat Patrimonium kiest is het niet mogelijk de huidige samenleving goed te analyseren en snijdt Patrimonium zich ook de weg af om een goed uitzicht te krijgen op de taak van de overheid.

Wat nodig is, is een architectonische kritiek op de samenleving, waaraan Patrimonium slechts ten dele toekomt, slechts in zoverre namelijk, als er totalitaire en socialiserende tendenties aanwijsbaar zijn. Ongewild keert Patrimonium zich derhalve sterker tegen het socialisme dan tegen het liberalisme. Tegenover de laatste stroming geeft het ons onvoldoende wapenen in handen. Dit

• Vervolg op pag. 8

EEN DRASTISCHE PRIJSVERLAGING! Verrijk nú uw boekenschat met bijna f 40.00 voordeel

H. ALGRA:

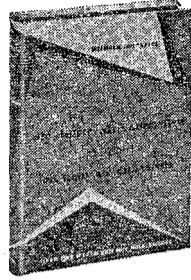
De eigen weg van het Nederlandse volk

Tweede druk, 290 blz. ingenaaid
Van f 12,— geb. nu f 4.90

„Zo af en toe komen er werken van de pers, die ver boven de middelmaat uitsteken. Om in het beeld te blijven: dan is Algra's boek aan de maat van een toren! Wij verblijden ons over deze uitgave en hopen, dat ze duizenden ten zegen mag zijn”.

Dr. P. G. Kunst
in de Amsterdamse Kerkbode

WILHELM HOLZAPFEL:

Die duisternis voorstellen als licht...

Over het wezen van het Bolsjewisme.
Uit het Duits vertaald. 224 blz. ingenaaid
Van f 8,50 geb. nu f 3.90

„Naar onze mening is deze christen doorgedrongen tot het wezen van deze aardse heilsleer... Dit is geen negatief boek: alleen contra het communisme. Juist omdat het zo positief is ingesteld, is het de moeite van het lezen overwaard. Je ontdekt nog eens op een andere manier de rijkdom van je geloof”.

Jong Gereformeerd

PROF. DR. H. BERGEMA e.a.:

Pioniers van het nieuwe Azië

(Gandhi - Nehru - Jinnah - Mau Tze Toeng - Hatta)
492 blz. tekst, incl. register;
ruim 100 foto-illustraties. ingenaaid

Van f 17,50 geb. nu f 6.90

„Een omvangrijk boek, maar dat men van de eerste tot de laatste bladzijde geboeid leest. Wij hebben hier een boek ontvangen, dat onze horizon ongemeen kan verwijden”. Prof. Dr. G. Br. Wurth † in Horizon

„Met grote dankbaarheid begroeten wij de verschijning van dit boek, omdat het werkelijk in een behoefte voorziet.

Prof. Dr. F. L. Bakker in De Heerbaan

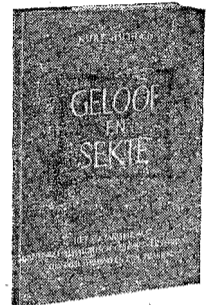
DR. KURT HUTTEN:

Geloof en sekte

Uit het Duits vertaald. gebonden
160 blz. Van f 7,90 geb. ... nu f 3.90

„Zelden heb ik een boek gelezen over het verschijnsel van de sekten, dat zo grondig de achtergronden en motieven, de uitingen en strevingen van de sekten in het licht heeft gesteld als dit boek. Het is spannende lectuur en voert in in de problemen, waar zovelen in onze dagen mee zitten, als geestingswonderen, geestesdoop, extase, geestesgaven, enz. ...

Dr. K. Dronkert in de Leidse Kerkbode

DR. HANS GÖDAN:

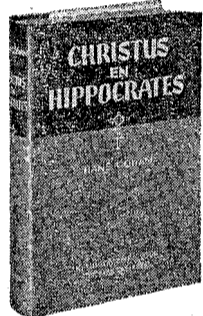
Christus en Hippocrates

Kernproblemen voor arts en theoloog.

Uit het Duits vertaald. ingenaaid
270 blz. Van f 12,50 geb. nu f 4.90

Gödans boek behandelt een aantal problemen, die voor arts en theoloog van primordiaal belang zijn. Hij behandelt ze grondig, en in korte, klare zinnen. Heel dit boek zit propvol met formuleringen, even raak als geestig, die zó in een medische zakagenda als dagmotto zouden kunnen worden opgenomen. Trouwens ook wel in een agenda voor niet-medic. Want dit boek is voor elk redelijk ontwikkeld mens leesbaar.

Ds. S. S. Smeding in Vrij Nederland

PROF. H. R. MÜLLER-SCHWEFE:

De wereld heeft geen vader

Een schriftuurlijke benadering van het gezagsprobleem.

Uit het Duits vertaald. gebonden
100 blz. Van f 3,95 geb. ... nu f 1.50

„... een briljant boek, dat en in de diagnose van de tijd en in de therapie de spijker op de kop slaat”.

Geref. Kerkbode van Delft

„... een fijnzinnig boekje, goed geschreven, zorgvuldig vertaald, vaak verrassend van visie en keurig uitgevoerd”.

De Rotterdammer

Uitgaven van T. Wever, Franeker — Verkrijgbaar in de boekhandel

Zes prachtboeken voor een spotprijs!

Deze waardevolle en fraai verzorgde werken, die stuk voor stuk uitstekend beoordeeld zijn — leest u de recensies er maar op na! — liggen nú binnen ieders bereik. U kunt thans uw boekenschat met een keur van boeiende en leerzame lectuur verrijken en tevens bijna f 40,— besparen. Zorg dat u er (ook) bij bent om van dit zeldzame aanbod te profiteren.

Zend vandaag nog de bestelbon (als drukwerk, in open envelop) aan uw boekhandelaar of aan:

UITGEVERIJ T. WEVER
POSTBUS 13
FRANEKER

Ondergetekende bestelt bij:

Uitgeverij T. Wever, Postbus 13, Franeker

* Boekhandel:

- ex. H. Algra: De eigen weg v. h. Nederl. volk
Prijs f 4,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. H. Gödan: Christus en Hippocrates
Prijs f 4,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. H. Bergema e.a.:
Pioniers van het nieuwe Azië
Prijs f 6,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. W. Holzappel:
Die duisternis voorstellen als licht ...
Prijs f 3,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. K. Hutten: Geloof en Sekte
Prijs f 3,90 per exemplaar (+ porto)
- ex. H. R. Müller-Schwefe:
De wereld heeft geen vader
Prijs f 1,50 per exemplaar (+ porto)

Naam:

Adres:

Woonplaats:

* S.v.p. doorhalen wat niet bedoeld is.

BESTELBON

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELLEN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

J. DE KORT metzel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422-62891
AMSTERDAM

GEBR. VAN ALTENA

smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren

G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veendam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Beregeningsinstallaties

Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

TELEFOON 08379-2227

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZON

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 514

BETONFABRIEK DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland
Opgericht 1883

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Partij en kerk

door mr. W. R. van der Sluis

Teveel mensen nemen als vanzelfsprekend aan dat de christelijke politieke partijen in feite ver- lengstukken van een kerkgenootschap zijn.

De K.V.P., zo zeggen zij, is natuurlijk een partij van de Rooms-Katholieke Kerk en de C.H.U. van de Ned. Hervormde Kerk.

In die lijn redenerend zijn er ook heel wat men- sen, die menen dat de A.R. Partij dus een aanhang- wagen is van de Gereformeerde Kerken.

Laat ik allereerst dit misverstand opruimen. Daarbij beperk ik mij maar tot die vermeende relatie tussen de A.R. Partij en de Gereformeerde Kerken.

Van een relatie in de zin van behoren tot, aan- hangwagen zijn van, is geen sprake.

Natuurlijk het is waar dat vele A.R. leden en A.R.- kiezers tevens behoren tot de Gereformeerde Kerk.

Toch zou ik niet graag de kost geven aan hen, die politiek tot de A.R. gerekend mogen worden, maar kerkelijk tot een ander kerkgenootschap be- horen dan het zojuist genoemde.

Andere A.R. behoren in het geheel niet tot een kerk.

Deze feiten alleen al maken het de A.R.P. on- mogelijk een kerkelijke partij te zijn of zich zo te laten noemen.

Maar het is wel zó dat uitspraken van kerkelijke instanties over politieke aangelegenheden ons, de mensen van de politiek, hogelijk interesseren.

Laat ik dit voor hen, voor wie dit nog niet zo vanzelfsprekend is, nog even nader mogen toe- lichten.

Gemeenschappelijke basis

Een kerk, die zich op de Bijbel baseert en een partij zoals de onze, die datzelfde doet, hebben die basis dus gemeenschappelijk.

Maar dat behoeft evenmin tot een positie van on- dergeschiktheid te leiden, als dit bij particuliere personen met dezelfde geloofsovertuiging het geval is.

Omdat onze partij dus niet een kerkelijke partij wil zijn, maar wel een partij met de Bijbel, interes- seert ons de uitspraak van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken inzake het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid dus wel ter dege.

Zeker, de Generale Synode van de Hervormde Kerk heeft het in het verleden ook wel eens over die aangelegenheid gehad en ook toen vonden wij dat belangrijk.

Maar omdat de uitspraak van de Gereformeerde Synode het meest recent is, wil ik daarover graag iets zeggen.

In vrijheid naast elkaar

Een kerkeraad van een plaatselijke Gereformeer- de kerk had deze Synode gevraagd maatregelen te nemen opdat een eind zou komen aan de toestand dat belijdende leden of ambtsdragers (dat zijn pre- dikanten, ouderlingen of diakenen), deel uitmaken van of sympathiseren met de Partij van de Arbeid, dan wel met de Protestants Christelijke Werkge- meenschap binnen die partij.

Op dat verzoek heeft de Synode „neen” gezegd. Ik moet zeggen dat ik daar op zichzelf geen ver- driet van heb.

En voor zover ik het heb kunnen waarnemen, ligt dat in onze partij algemeen zo.

Het is duidelijk waarom dit zo is. Stel u eens voor dat de Synode „ja” zou hebben gezegd.

Dat zou betekend hebben, dat de kerk zich f o r m e e l gaat bemoeien met de politieke partijkeus van de kerkleden.

Dat zou ook inhouden een kunstmatige bescher- ming van de christelijke politieke partijen door de kerk.

Wij A.R. zouden met zo'n kunstmatige bescher- ming van buiten af niet gelukkig kunnen zijn. Je zou dan immers moeilijk kunnen volhouden dat kerk en staat, dus kerk en politiek, naast elkaar staan.

In elk geval heeft de uitspraak van deze Synode aan iedereen duidelijk kunnen maken dat er van een „gedwongen (politieke) winkelering” bij de Gereformeerde Kerken geen sprake is.

Met andere woorden: de Gereformeerden, die lid van de A.R. Partij zijn, kozen hiervoor in volle vrijheid.

Misverstanden

Toch heeft de uitspraak der Synode ook misver- standen gewekt; er waren daartoe twee oorzaken. In de eerste plaats dit: in het rapport dat aan de uitspraak ten grondslag ligt, wordt in een bepaalde passage de indruk gewekt dat alle politieke par- tijen voor de Synode gelijk zijn. En dan nog wel in het negatieve. Want „het kwaad van de niet-erken- ning van Christus als enige Heer der wereld” moet ook bij de christelijke partijen gezocht worden, aldus die passage. Dit heeft veel oprechte onrust in onze partij opgeroepen.

Het tweede misverstand bracht de radio-nieuws- dienst. Die zette n.l. boven het bericht over deze uitspraak: „De Generale Synode der Gereformeerde Kerken heeft er geen bezwaar tegen dat leden van de kerk lid zijn van de P.v.d.A.”

In de Aalsmeerder Courant stond dan ook prompt daarop een advertentie van de P.v.d.A.-afdeling al- daar, waar deze door het A.N.P. verzonden titel als lokaas werd gebruikt.

Toelichting

Het duidelijkste bewijs, dat dit „neen” van de Synode nog niet hetzelfde is als een „ja” tegen de P.v.d.A., kwam eerst later in een toelichting, die de Synode zelf aan de kerkeraden, de predikanten en de kerkelijke pers toestuurde. Zij probeert daarin ook het op één hoop gooien van alle partijen min of meer ongedaan te maken. Doch tot een royale erkenning van verwantschap aan wat ik genoemd

heb de partijen-met-de-Bijbel, komt het helaas ook in die toelichting niet.

Wel wordt ons uit die toelichting duidelijk dat het „neen”, dat de Synode uitsprak tegen de maatrege- len vragende kerkeraad, een eerbiediging wilde zijn van de persoonlijke verantwoordelijkheid die de kerkleden dragen voor hun politieke activiteit.

En voorts zegt de Synode dat de strekking van het Synode-besluit allermint was een uitspraak te doen over de toelaatbaarheid van het lidmaatschap van de P.v.d.A.

Die strekking was wel de kerkleden op te wekken hun persoonlijke verantwoordelijkheid te beleven en in gehoorzaamheid aan hun roeping.

Deze roeping is dan volgens de Synode de Naam van Christus op alle terrein, ook op dat van het politieke leven, te belijden.

De Synode meent dat nu de misverstanden wel zijn opgelost.

De tijd moet leren of dat zo is.

Het is jammer dat ze niet voorkomen werden.

Want lang niet altijd is het gezegde juist dat luidt: als is de leugen nog zo snel de waarheid achterhaalt haar wel.

Die spreuk gaat in de regel evenmin op voor de „wedren” tussen een misverstand en de correctie daarop.

Daar moeten niet alleen politici aan denken. Dat geldt evenzeer voor Synodes en hun voorlichtings- functionarissen.

Onzorgvuldigheid

U bemerkt dat ik mij opzettelijk zeer voorzichtig uitdruk.

Ik wil namelijk niet graag de Synode de les lezen. Want dat zou op een onderschikking van de Kerk aan een partij kunnen wijzen.

En dat is evenmin juist als het omgekeerde.

Maar toch meende ik een kritische noot op de onzorgvuldigheid van de eerste formuleringen der Synode niet te mogen laten ontbreken.

Was die zorgvuldigheid voor de aanvang in acht genomen, dan had de nadere toelichting achterwege kunnen blijven.

Centrale plaats

Nog iets over de kern van de zaak der politieke partij-keuze.

Een politieke partij moet vormgevend werkzaam zijn in de samenleving.

Zij moet dus aan praktische politiek doen, dat is duidelijk.

Als zij dat niet doet, is zij hoogstens een bezin- ningsorganisatie, maar geen politieke partij.

Maar een christen vraagt, als het goed is, méer van een politieke partij dan alleen dat zij aan prac- tische politiek doet.

Een christen, die zelf probeert te leven vanuit het Evangelie, vraagt ook van de partij waarvan hij lid is, dat de Bijbel de centrale plaats in het partij- werk krijgt.

Dus vergt hij van zo'n partij op z'n minst dat Gods Woord daar niet statutair buiten spel gezet wordt. Er moet in dit leven in religieus opzicht ge- kozen worden.

Jesus Christus zegt er zelf dit van: „Wie niet vóór Mij is, is tegen Mij”.

Hij wil op alle terreinen van het leven als Opper- heer erkend worden. Daar letten veel mensen, ook menig christen, te weinig op.

Die uitspraak van Christus zelf had de Synode ook wel wat meer centraal kunnen stellen in haar rapport. Dan was het rapport wellicht korter en vooral duidelijker geweest.

De tegenstelling

Het minste wat een partij, die deze eis van Chris- tus wil eerbiedigen kan doen, maar dan ook moet doen, is toch wel in haar statuten en programs te zetten dat zij de Heilige Schrift, dus de Bijbel als richtsnoer voor het politieke leven aanvaardt en gehoorzamen wil. Dat doet de A.R.P. en dat doen ook andere christelijke partijen in tegenstel- ling tot partijen, die zich hierover niet willen uitspreken.

Ik ben ondanks de misverstanden blij dat de Synode, zonder propaganda voor een bepaalde partij te maken, in haar toelichting nog eens duidelijk zegt dat aan het kwaad van de niet-erkenning van Chris- tus als Heer der wereld paal en perk moet worden gesteld.

Nu dat nog eens uitdrukkelijk gezegd is, heeft de goede verstaander voor zijn partij-keuze maar een half woord nodig.

(Radiotoespraak gehouden op woensdag 29 januari 1964).

Patrimonium

• Vervolg van pag. 7

hangt samen, zoals gezegd, met het uitgangspunt: de vier hoekstenen en met de te beperkte taak van de overheid welke hiervan het gevolg is.

Het karakter van deze bespreking bracht met zich mee, dat op positief te waarderen onderdelen minder de aandacht is gevallen, al zijn ook die op tal van punten in het program aanwijsbaar. Waar het Patrimonium echter te doen is een gedachten- wisseling uit te lokken over de wijze waarop wij de huidige vraagstukken moeten benaderen te- einde in staat te zijn „antwoord te geven aan deze tijd” leek het mij juist, nu ik mij toch moest beperken, aan deze kritische benadering de voor- keur te geven.

Overigens, en daarmee wil ik besluiten, is deze kritiek slechts mogelijk geworden, dank zij het enorme werk dat door Patrimonium bij het zoeken van een antwoord aan deze tijd, door het op- stellen van de studie voor een program, werd ver- richt.

Mr. W. C. D. Hoogendijk.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

Een prettig stel vakluw willen u graag

VEILIG VERHUIZEN

waar u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereeden kilometers

BONGERS WAGENINGEN

Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

ONDERGOED

van de bovenste plank!

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor- tijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

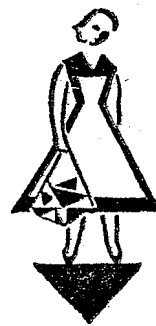
N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. VAN HOUWELINGEN-MOORDRECHT

Telefoon 305 (01827), Westeinde 117

GRAAFSTROOM
melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LiSaPak aangewezen voor
kantine en school!

Coöp. Landbouwvereniging
SAMENWERKING

GIESSENBURG - TELEFOON 01845 - 254

Alles voor de boer: veevoeders - meststoffen - zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen - maar ook veel voor iedereen: vaste- en vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde- len - gereedschappen.

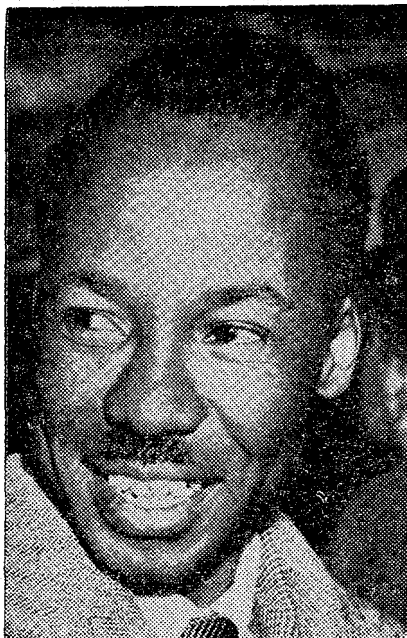
Aandacht voor

Julius Nyerere

de president van het nu zo roerige Tanganjika

HET droombeeld van Julius Nyerere, president van de jonge Oost-Afrikaanse republiek Tanganjika, is de weg van alle dromen gegaan. Deze nog jonge politicus meende er met Britse medewerking in geslaagd te zijn, zijn land langs de weg van geleidelijkheid naar onafhankelijkheid te brengen. Ruim twee jaar geleden leek het er op, dat hij hierin zou slagen: Engeland verleende het vroegere mandaatgebied onafhankelijkheid. Het onderhield daarna nog nauwe betrekkingen met het „moederland”, want Tanganjika bleef lid van het Gemenebest. En het was, alsof er in het land niets was veranderd. Want iedereen bleef doen wat hij gewend was te doen. Nyerere's politieke partij sleepte vrijwel alle zetels in de wetgevende vergadering in de wacht. Er leek dus geen vuiltje aan de lucht te zijn.

TODDAT plotseling de opstand in de eilandenrepubliek Zanzibar uitbrak, president Nyerere troepen naar het eiland zond en de militair-

ren, die in Tanganjika waren achter gebleven aan het muiten sloegen. De eerste actie van de muiters waren gericht tegen de vertegenwoordigers van de vroegere heersers over Tanganjika: de Britse officieren, die aan het hoofd van het leger van Tanganjika waren geplaatst. Blijkbaar waren zij tevens van plan, een greep naar de macht te doen, maar dank zij het optreden van krachten, die Nyerere goed gezind zijn, is deze vlieger niet op gegaan. Elders in dit nummer kan men uitvoerig lezen, wat wellicht de achtergrond van deze muiterij (die gevolgd werd door soortgelijke acties in een aantal andere Oost-Afrikaanse landen) is geweest.

WE willen het nu in het kort even hebben over de veelgeprezen president van Tanganjika, de 41-jarige Julius Nyerere, die toch blijkbaar een beroep op Britse militaire steun heeft moeten doen om zich in zijn eigen land te kunnen handhaven, zoals dat ook met de leiders van de staten Oeganda en Kenia het geval is geweest. Men kan van Nyerere niet zeggen, dat hij Brits gezind was of is. Ongeveer tien jaar geleden trok hij al door het gehele land om iedereen die het horen wilde te vertellen, dat het hoog tijd werd, dat de Britten Tanganjika onafhankelijkheid zouden verlenen. Zijn actie was in eerste instantie dus gericht tegen de koloniale politiek van Engeland.

Maar daar bleef het niet bij. Want Nyerere is een van de weinige politieke leiders op het Afrikaanse continent, die begrepen hebben, dat onafhankelijkheid alleen en een vrijheid, die slechts losbandigheid zou betekenen, de nieuwe staten in een enorme chaos zouden storten. Nyerere vertelde zijn gehoor er dan ook bij, wat vrijheid en onafhankelijkheid betekende: harder werken en niet de kip slachten, die de gouden eieren legt.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(15)

Er waren geen legers doorheengetrokken die het gele stof van de wegen hadden doen opwaaien; er waren geen dorpen overvallen en platgebrand; het was veronachtzaamd door beide partijen en werd alleen maar gebruikt als verbindingscentrum voor spionnen. Booth verkende deze weg vanaf Navy Yard Bridge tot aan Silesia en Pomfret en Port Tobacco, waar men voor goed geld een boot kon krijgen naar Virginia tot vlak bij Fredericksburg. Hij reed terug door Indian Head Junction, Bryantown en Surrattsville, terwijl hij hier en daar even bleef staan om de bevolking uit te vragen en zich voor te doen als paardenhandelaar en koper van boerderij.

Booth besloot deze weg te volgen bij zijn ontsnapping. Hij onderzocht de sympathieën van de bevolking door hen op een handige manier te ondervragen en hij kreeg de indruk dat het een zeer vriendelijk-gezinde streek was. Op een van zijn tochten, ergens tussen Waldorf en Bryantown, maakte hij kennis met dokter Samuel Mudd, een chagrijnige boer, die al in jaren geen dokterspraktijk meer had uitgeoefend. Mudd en zijn familie bezaten grote vruchtbare landerijen in de omgeving en wilden graag zaken doen met de toneelspeler. Een keer werd Booth uitgenodigd in het huis van dokter Mudd te blijven overnachten. Maar Booth kocht geen boerderij en had er waarschijnlijk ook nooit over gepraakt. Hij was er een te kopen. Wel kocht hij van een van Mudds vrienden twee paarden — een klein rijpaard en een grote schimmel. De schimmel was aan één oog blind en had vetlokken als een brouwerspaard.

De eerste uiterlijke aanduiding van het soort van misdaad waaraan Booth zich ging schuldig maken, kwam tijdens de winter 1864-'65, toen hij op weg naar New York op een koude vriesavond een oude vriend bezocht, de toneelspeler Samuel Knapp Chester. Chester was als toneelspeler erg middelmatig en voor het verkrijgen van een rol was hij dan ook afhankelijk van vriendelijk-gezinde sterren zoals Booth. Hij woonde in 45 Grove Street, samen met zijn vrouw en zijn kinderen.

Op deze avond kreeg hij bezoek van Booth, die hem vroeg een wandeling met hem te gaan maken. Ze liepen de stad door, hun hoofden die in de kraag van hun jas gedoken en gingen even naar binnen in „The House of Lords”, een kroeg in Houston Street. Ze praatten over het theaterseizoen, roddelden over collega's, spraken over „extra-investeringen” in andere branches en over Chesters kansen op werk in Ford's Theatre in Washington of in Grover's Theatre.

Ze aten en dronken. Chester luisterde. Hij hoopte dat Booth zou gaan vertellen over zijn land-speculaties, want Chester had een brief van hem gekregen waarin hij had geschreven dat er zoveel geld te verdienen was met boerderijen en vee in Zuid-Maryland. Chester verdiende nooit erg veel en in de perioden tussen zijn engagementen door zat hij altijd slecht bij kas. Booth bleef echter maar praten over theater, totdat Chester hem tenslotte vroeg:

„Vertel nu eens wat over je speculaties”.

„Ik heb op het ogenblik een hele goede speculatie aan de hand”.

„Laat me er eens iets over horen”.

„Je zult er over horen — zo meteen”.

Het had geen zin te blijven aandringen. Chester wist dat Booth er niet eerder over zou beginnen voordat het hem gelegen kwam. Ze verlieten „The House of Lords” en gingen naar een oesterbar nabij The Revere House; Booth was opeens erg stil geworden. Ze aten en dronken er nogal behoorlijk. Booth zat een belangrijk besluit te overwegen — of hij Chester in vertrouwen zou nemen of niet. Als hij zijn vriend zou inlichten over zijn plannen en deze zou weigeren mee te werken aan de uitvoering ervan, dan zou hij aan de willekeur van Chester zijn overgeleverd.

De twee mannen gingen weer naar buiten en wandelden zonder nagenoeg iets te zeggen langs Broadway. Toen ze ter hoogte van Bleeker Street waren gekomen zei Chester dat als Booth er niets op tegen had, hij hier linksaf zou gaan om zich naar huis te begeven. Booth vroeg hem nog een stukje mee te lopen. Bij de hoek van Fourth Street en Broadway zei Booth: „Het is nog erg druk op Broadway. Laten we Fourth maar door lopen”.

Even later, toen er niemand meer in de buurt was, bleef Booth plotseling staan onder een lantarenpaal. Hij keek zijn vriend aan en begon erover te spreken hoe weinig vrienden men tegenwoordig nog kan vertrouwen en toen Chester merkte dat zijn beschermer aarzelde met zijn betoog door te gaan zei hij: „Wilkes, ga door!”

DE Britse autoriteiten hebben dit goed onthouden en hun politiek met betrekking tot Oost-Afrika is voor een belangrijk deel beheerst geweest door het optreden van Nyerere in Tanganjika. Zo kregen niet alleen dit land, maar ook Kenia, Oeganda en Zanzibar eerder de fel begeerde onafhankelijkheid, dan aanvankelijk de bedoeling was. Nyerere, die een rooms-katholieke opvoeding heeft gehad, heeft de moed nog steeds niet opgegeven. Kort nadat Tanganjika onafhankelijk was geworden, trad hij af als premier om het contact met de bevolking te kunnen bewaren.

Ongetwijfeld zal hij ook nu weer pogingen ondernemen om de opstandige elementen en de ondergrondse groeperingen die achter hen staan, duidelijk te maken, dat hij nog steeds de grote meerderheid van de Tanganjikanen achter zich heeft.

Hortend en stotend vertelde Booth dat hij was betrokken in een samenzwering, die ten doel had de leidende figuren van de regering der Verenigde Staten, waaronder Lincoln, gevangen te nemen en naar Richmond te voeren. Even was het doodstil. Chester stond naar woorden te zoeken en kon nauwelijks geloven in dat wat hij zojuist had gehoord. „En nu wil je dat ik daar aan meedoe?”

„Ja,” zei Booth.

„Dat is onmogelijk, Wilkes.” Bijna smekend hief hij zijn handen op. „Denk eens aan mijn gezin!”

„Ik heb twee-drieduizend dollar die ik ze zou kunnen achterlaten.”

„Nee,” zei Chester. Hij was hevig ontsteld en diep geschokt. Hij had verwacht dat Booth hem had willen betrekken in een of andere zakelijke transactie waarmee hij iets extra's had kunnen verdienen, en nu werd hem in plaats daarvan de kans geboden medeplichtig te worden aan een daad die zo schunnig was, dat hij niet kon nalaten zijn vriend aan te blijven staren, om er zeker van te zijn dat deze het serieus meende.

Het was onbegrijpelijk. Hij wilde naar huis.

Booth wilde de zaak nader verklaren. Twintig minuten lang stonden ze onder de lantaren. Booth's argumenten kwamen hoofdzakelijk hier op neer, dat het Noorden de schuld droeg voor de oorlog met het Zuiden, dat het Zuiden in alle eer krijgsgevangenen wilde uitwisselen met het Noorden, maar dat Lincoln had geweigerd daarmee akkoord te gaan. De reden hiervan was, verklaarde Booth, dat het Noorden beschikte over een bijna onuitputtelijk mensenmateriaal, terwijl het Zuiden gedwongen was veertienjarige jongens in uniform te steken om ze de gevangenen te laten bewaken. Het Zuiden stelde geen prijs op krijgsgevangenen, het kon ze niet te eten geven en tengevolge van de blokkade kon het ze niet eens geneesmiddelen verschaffen. Het enige dat het Zuiden wilde was een rechtvaardige uitwisseling — een man voor een man. Van dag tot dag werd het Zuiden wakker. Van dag tot dag zag het de nederlaag naderbij komen, tenzij de president er op een of andere manier toe kon worden gedwongen met een uitwisseling van gevangenen akkoord te gaan.

Booth zei dat Chester ervan verzekerd kon zijn dat het een groot vermogen zou opbrengen, plus nog de eer voor degenen die mee zouden helpen aan de gevangenneming van Lincoln. Hij zou bijna binnen een dag rijk kunnen worden.

„Nee,” zei Chester.

„Maar je gaat me toch niet verraden?” vroeg Booth op rustige toon.

„Voor mij hoeft je niet bang te zijn, Wilkes”.

„Ik zal je in ieder geval toch opgeven als medeplichtige”.

„Dat is onnodig”.

„Onze groep heeft geheimhouding gezworen, Sam, en als je ons verradt zal je je levenlang vervolgd worden.”

„Ik zal alles wat je met hebt verteld vergeten”.

„Ik vraag je om je bij ons aan te sluiten”.

„Nee”.

„Jouw taak is erg eenvoudig, Sam. Je bent op de hoogte van de situatie in de theaters. Het enige wat je hoeft te doen is op een bepaald teken de achterdeur van Ford's Theatre open te maken.”

„In Washington?”

„Het is erg gemakkelijk en het kan niet misgaan”.

„Wilkes, in Godsnaam, denk aan mijn gezin”.

„Voor je gezin zal goed worden gezorgd. We hebben groepen aan de andere kant die met ons samenwerken. In totaal zijn er tussen de vijftig en honderd mensen bij betrokken”.

„Wilkes, ik moet nu gaan. Welterusten”. Chester ging naar huis.

Uit verschillende fragmentarische bewijsstukken blijkt dat John Wilkes Booth loog. Op z'n hoogst waren er nooit meer dan zeven personen betrokken bij zijn komplot. Het waren hoofdzakelijk naïeve intriganten, van wie er geen een méer was dan gewoon soldaat in het geconfedereerde leger. Allen — op één na — hadden een grotere genegenheid voor Booth persoonlijk dan voor het Zuiden. Niemand van hen beschikte over leiderscapaciteiten. Wat de groepen „aan de andere kant” betreft kan vermeld worden dat die niet bestonden. Booth wilde geen groepen. Hij wilde deze daad alléén uitvoeren, met behulp van een paar moedige mannen die niet zo groot waren als hij. Geen enkele keer heeft hij geprobeerd om officieel of onofficieel sancties te krijgen van het Zuiden. Booth was een eenzame wolf.

(wordt vervolgd)

Een nieuwe mededinger

Jesp in Wir Bruckbauer, Basel, Switzerland

Aan een televisie-uitzending als „Zo is het toevallig ook nog eens een keer” blijkt nog een heel andere kant te kunnen zitten dan die waarmee we onlangs — helaas — kennis hebben gemaakt. Daarop werd de aandacht gevestigd in een artikel in het weekblad Ariadne, een vakblad op reclame-gebied.

In een vaste rubriek beoordeelt een medewerker van dit blad advertenties, die in de dagbladen verschijnen. Ditmaal gaf hij een aantal voorbeelden van advertenties, die niet bijzonder mooi waren maar waarin heel duidelijk rekening was gehouden met het feit, dat eenvoudige huismoeders overtuigd moeten worden van de voortreffelijke kwaliteit van een bepaald wasmiddel of een nieuw merk koffie.

In dit verband vertelt de medewerker, dat hij een avond doorbracht in een Drents boerengezin. De televisie stond aan en het programma „Zo is het...” begon. De medewerker van Ariadne zegt dan: „Ze keken even, begonnen te praten, zeiden dat ze die ene juffrouw wel eens meer hadden gezien, probeerden nog te luisteren en verveelden zich vervolgens grenzeloos. Kortom: ze begrepen er geen woord van. Een der mannen zei dat er veel te snel gesproken werd. Maar alle woordspelingen, namen, toespelingen, venijnigheden en liedjes ontgingen hun volkomen”. Uit het verdere verhaal blijkt, dat het toch wel een gezin was, dat een ontspanningsprogramma op prijs wist te stellen.

Nu hopen we niet, dat Drentse lezers van dit blad boos in de pen zullen klimmen om ons te vertellen dat men in Drente heus niet zo dom is. Wij weten dat namelijk wel, maar deze ervaring is nu eenmaal in een Drents gezin opgedaan.

Wij zijn er echter van overtuigd, dat er in alle delen van ons land, zowel op het platteland als in de steden, vele ouderen en jongeren zijn aan wie een groot deel van het gesproken en geschreven woord voorbijgaat, om de eenvoudige reden dat het niet eenvoudig genoeg gebracht wordt. Televisie-programma's, radio-uitzendingen, artikelen in kranten en tijdschriften, advertenties, ze veronderstellen vaak een onmiddellijk en volledig begrip van elke woordspeling, elke nuance, elke korte verwijzing naar personen en gebeurtenissen waarmee slechts weinigen bekend zijn. Kortom, men meent zich vaak tot „het grote publiek” te richten terwijl men in werkelijkheid slechts een heel klein kringetje bereikt.

Wij hebben dit onderwerp in deze kolom aangesneden omdat juist een politieke partij hier een open oog voor moet hebben. Voor haar immers is het van het grootste belang dat haar woord doordringt tot het grote publiek en niet in een klein kringetje van ingewijden blijft hangen. Daarom moet elk optreden naar buiten op politiek terrein, of het nu een rede in de kamer of een toespraak voor de kiesvereniging is, een radio- of een televisie-uitzending, een artikel, een folder of een raambiljet, gekenmerkt worden door eenvoud en duidelijkheid.

Fa. Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

WAARSCHIJNLIJK omdat ik de laatste maal, toen ik over minister Talma schreef, de toegestane ruimte heb overschreden zijn enkele regels correspondentie niet onder de ogen van de lezers gekomen. In de eerste plaats antwoordde ik een zekere P. A., wie ik toegaf dat ik mij heb vergist, toen ik in het rijk van Karel de Grote de zon nooit deed ondergaan. Voor deze afdwaling naar Karel V mijn excuses. Ook beloofde ik E. R. W. te A., die mij dringend en uitvoerig heeft verzocht over een onderwerp te schrijven dat hem blijkbaar zeer ter harte gaat, namelijk het misbruik van de straatstoepen door honden, een antwoord.

De schrijver vraagt mij om over dit onderwerp „een smakelijk en gedegen artikel” op te stellen, hetgeen mij moeilijk valt, hoe volkomen ik het ook met des heren W. afkeuringen van de gedragingen van sommige honden en hun meesters c.q. meesteressen eens ben.

Helaas ben ik niet in staat, op gevaar af de grenzen van de mij gemeten ruimte weer te overschrijden, het uitvoerig betoog van de correspondent weer te geven. Wel wil ik wijzen op een ongedachte gedachtegang van hem. Hij heeft, schrijft hij, nog nooit met zoveel smaak mijn artikel over de nadelen van roken gelezen. Maar waarvan velen inderdaad tabak hebben, zo knoopt hij daaraan vast, is van de hondse manieren van hondemaniakken, en van de drek van hun dierbare schoothonden. En niet alleen van wat die honden doen of laten, maar ook van hun bijten en blaffen zowel des daags als des nachts.

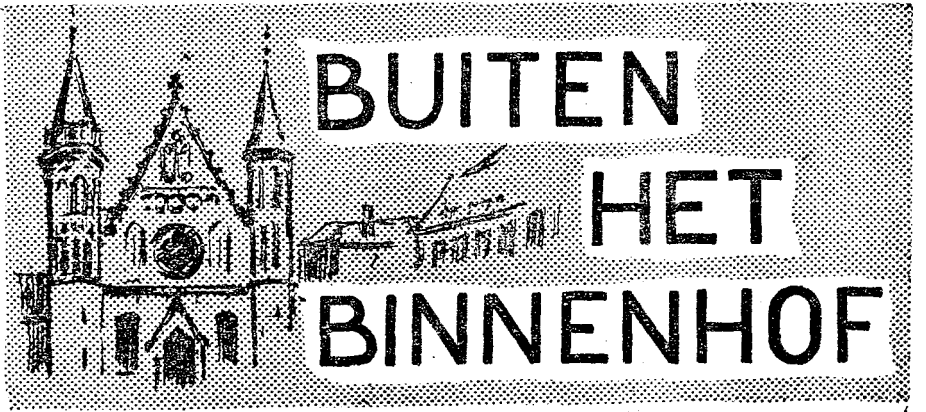
De heer W. komt op het terrein van de lands- en gemeentepolitiek als hij schrijft dat er een landelijke politieverordening moet komen, waarin uitdrukkelijk staat aangegeven bepaalde uren, waarop honden moeten worden uitgelaten. Tenslotte wijst hij op het woord in Jacobus 5 : 5, waar ik lees (over het gevaar van de rijkdom): „Gij hebt op aarde weelderig geleefd en u te goed gedaan, gij hebt uw hart vetgemest in de slachttijd”. Ik ben te weinig theologisch geschoold om deze woorden van Jacobus op zinnige wijze te verbinden aan het probleem, dat de heer W. drukt. Maar laat ik meteen mededelen, dat ik zijn opmerkingen in het algemeen en op het onderwerp gericht kan onderschrijven.

Als ik een hond had zou ik misschien geneigd zijn de eigenaars van oppassende honden meer te verdedigen. De grote stad biedt echter weinig vertier aan hond en eigenaar van de hond, echter wel veel overlast aan burens en straatgenoten. Woonde ik buiten, ik zou een hond kiezen als metgezel op mijn wandelingen en mij dan laten leiden door het gezichtspunt van de heer W.: „wij zijn wel dierenvrienden, maar misselijke diereigenaren zien wij liever niet”.

Inderdaad, wij zullen terug moeten naar de schone stoepen, willen wij niet zo moe en zo ziek zijn en behandeld worden als een hond en niet als de bonte hond bekend staan.

Ik zet hieronder nu maar een streep, in de hoop, dat dit antwoord voldoende is.

Welk onderwerp ik nu ook aansnij, het zal steeds een

vreemde combinatie blijven met het bovengenoemde. Ik waag het echter maar. Men moet ook kunnen vergeten. Iemand, die mij bij name kent heeft mij aangesproken in verband met mijn artikel over het verminderen c.q. nalaten van het roken. Hoe een jarenlang gekoesterde gewoonte af te wennen? vroeg hij.

De schrijver Mark Twain heeft beweerd, dat het afwennen van roken zeer gemakkelijk is, „ik heb het al meer dan duizend keer geprobeerd” zei hij. Maar in ernst, het zal velen niet meevallen de gewoonte van het roken van sigaretten en/of sigaren of pijp na te laten. Wie verslaafd is aan de sigaret, ga op een pijp, zonder dat hij de tabaksrook inhaleert. Want plotseling van gewend op ontwend overstappen kan voor de een gemakkelijk, voor de ander daarentegen ongezond zijn.

Roken afleren kan radicaal gebeuren, het kan ook in fazen gaan. De kenners zijn het daarover niet eens. Uitstellen en opschuiven van het roken is een manier om minder te gaan roken. Wie het moeilijk kan verdragen dat hij niet de kracht opbrengt om plotseling met roken op te houden, moet ophouden, want hij gaat lijden aan zijn zwakheid. Men kan ook bedenken waarom men rookt en men kan het roken, dat zo gedachtenloos verloopt, dan beter laten. Alle middelen, welke worden aangewend om het roken te laten en die van een ander karakter zijn dan de wil om het roken te laten, zijn waardeloos.

Het ligt zeker niet in de bedoeling van hen, die wijzen op het verband tussen roken van sigaretten en longkanker om de man een genotmiddel te ontnemen. In het algemeen is gesproken over de schadelijke gevolgen van veel roken, in het bijzonder van het roken van sigaretten.

Terugkerende tot de muren van het Binnenhof, de staatssecretaris van Onderwijs, mr. Grosheide heeft zich uitgesproken voor het propageren van NIET ROKEN door onderwijzers en leraren in de school.

Laten wij ons ook niet in slaap laten sussen door te denken dat het gevaar van roken nu pas ontdekt is. In het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde is tien jaar geleden al (pagina 307) op het verband tussen roken en longkanker gewezen.

William Frankop

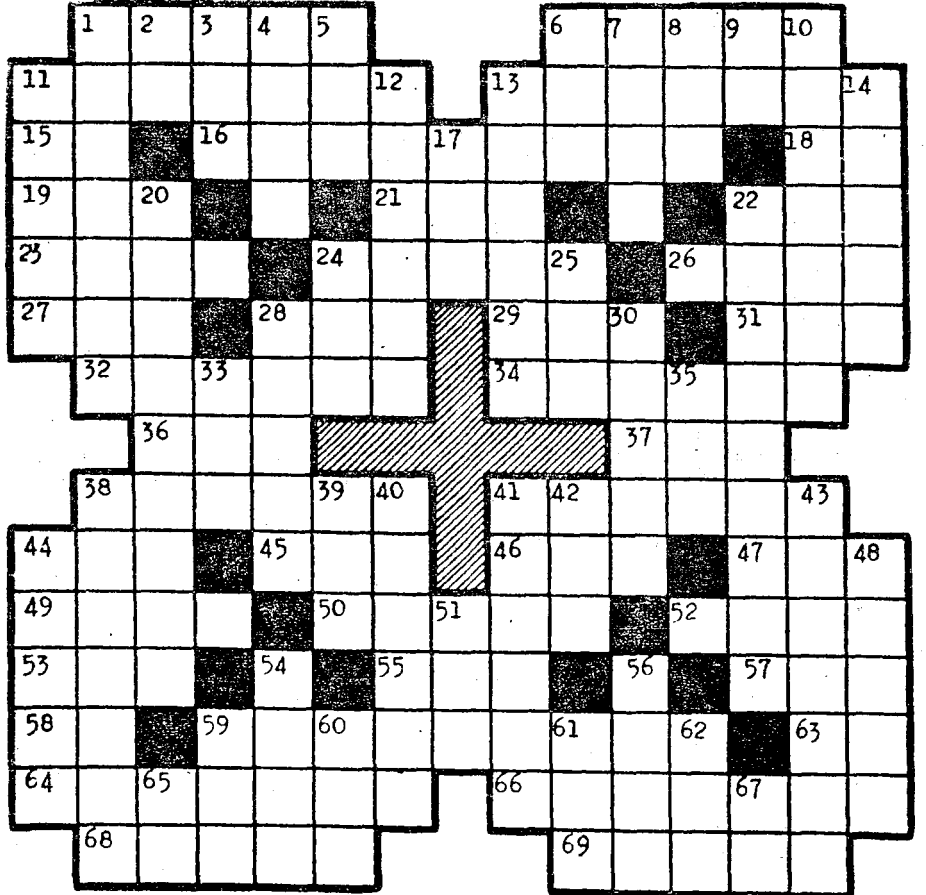
N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schafketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schafwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. strafwerktuig; 6. net; 11. fort; 13. mand; 15. geboortestreek van Job; 16. ziekenauto; 18. bevel; 19. vrouw uit O.T.; 21. hokje; 22. dwangmiddel 23. historische figuur; 24. zwelling; 26. kostuum; 27. groente; 28. hulp (Engels); 29. tijdperk; 31. kledingstuk; 32. ingang; 34. imiteren; 36. hierlangs voer Paulus (op weg naar Rhodos); 37. kruik; 38. gezeur; 41. diefjesmaten; 44. bekende raad; 45. groente; 46. zangstem 47. soort net; 49 plaats; 50. kwajongen; 52. antilope; 53. telwoord; 57. jongensnaam; 58. landbouwwerktuig; 59. de jeugd achter de rug (auto's); 63. per expresse (afk.); 64. becijferen; 66. opvolgen; 68. deel van Afrika; 69. hard voorwerp.

Vertikaal: 1. zoogdier; 2. loofboom; 3. bevel; 4. water in Duitsland; 5. maagvocht; 6. achternaam; 7. uiting van plezier; 8. telwoord; 9. uitgave (afk.); 10. plaats in Limburg; 11. achterstuk van kanon; 12. helder; 13. stopplaatsen; 14. korting; 17. water in Nederland; 20. opschieten; 22. sieraad; 24.

aanw. voornaamwoord; 25. tijdperk; 28. betoende lettergreep; 30. volwassen dier; 33. jongensnaam; 35. vreemde munt; 38. gunstig, geschikt; 39. boom; 40. deel van plant; 41. vissen; 42. ieder 43. (heimelijk) eten; 44. wapen; 48. zwaaien; 51. lucht (in samenst.); 54. meisjesnaam; 56. verharde huid; 59. een weinig; 60. ingewand van haring; 61. zoogdier; 62. ontkenning; 65. haven; 67. victorie in Europa (afk.).

Vertikaal: 1. kerkhof; 2. aangaan; 3. tot; 4. Ier; 5. Plateel; 6. rolmops; 8. leest; 9. Waals; 12. are; 14. aan; 15. vermaak; 16. kwartel 17. krans; 18. hotel; 19. knalpot; 20. stikker; 23. mom; 25. Sur.

OPLOSSING KRYPTOGRAM
Horizontaal: 1. kaartjesknipper; 7. renstal; 9. wartaal; 10. niemand; 11. fantast; 13. stallet; 15. vakwerk; 21. slaatje; 22. Artemis; 24. lastpak; 26. kilometerreter.

Technisch Bureau
A. Meerman N.V.
BOUWMACHINES
VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

EEN VROUW VERDWEEN

A C H T E R P A G I N A

EERST was zij er. Zij had al even mijn aandacht getrokken. Je voelde, dat dit toch eigenlijk geen plaats was voor een vrouw. Zeker niet voor een vrouw alleen.

Ik moest mijn blikken een ogenblik van haar afwenden, omdat ik in gesprek was met een ander. Mijn aandacht voor haar werd dus even afgeleid, hoewel ik toch aan haar bleef denken. Toen ik met mijn ogen de vrouw weer zocht, was zij verdwenen.

De rest van de avond bleef haar mysterieuze verschijnen en... verdwijnen mij bezig houden. Wie was zij en waarom was zij voor slechts een ogenblik gekomen en waarom was zij eensklaps, juist toen ik niet naar haar keek, verdwenen?

Ik moest daar die hele verdere avond maar praten en praten en natuurlijk ook maar steeds weer luisteren naar wat anderen zeiden. Ik weet nog altijd maar nauwelijks waarover het die avond ging. Het mysterie van de verdwenen vrouw had al die tijd beslag op mijn denken gelegd.

Begin

Dit verhaal is echt realistischer dan u misschien op deze Achter Pagina van ons weekblad zou verwachten. Maar het is, dat willen wij er wel gelijk bij zeggen, niet toonaangevend, niet symptomatisch.

De aanhef is, dat hebt u wel begrepen, „geromantiseerd”. Wij zouden ons op die wijze de aanvang van een „detective” kunnen voorstellen. Maar het gaat over een gewone vergadering; nog nauwkeuriger aangeduid: een vergadering van een kiesvereniging. Uiteraard in ons land en om heel precies te zijn: in Friesland. En de hele geschiedenis is slechts bedoeld als aanloopje voor dit stuk.

Sprekers

AAN het einde van het vorig jaar is door het Centraal Comité op advies van het Algemeen Organisatie Comité besloten om aan de leden van de sprekersorganisaties (elke Kamercentrale heeft een aantal sprekers verzameld, die regelmatig voor kiesverenigingen het woord voeren) te vragen van hun bevindingen tijdens die spreekbeurten een rapportje op te zenden naar het partijbureau. Door deze inge-

zonden rapportjes wordt bevorderd, dat het inzicht in het functioneren van de kiesverenigingen zo goed mogelijk wordt. Het Algemeen Organisatie Comité van de partij kan immers aan de hand van deze rapportjes de situatie in grote delen van de partij nog weer beter bekijken dan voorheen het geval was.

Op het rapportformulier vermeldt de spreker of spreekster onder meer het aantal aanwezige mannen en vrouwen, de titel van het onderwerp, de punten waarover de discussie hoofdzakelijk ging, vertelt hij/zij iets over de sfeer en maakt hij/zij „eventuele opmerkingen”. Een spreker deelde nu onder die „eventuele opmerkingen” mede: „Voor de aanvang was er een vrouw aanwezig die echter verdween, toen er niet meerdere dames kwamen opdagen”.

Vrouwen

MOET dit nu zo? Natuurlijk hoeft dat niet! Ofschoon; wij kunnen ons voorstellen, dat men zich als enige vrouw tussen allemaal mannen — evenals overigens als enige man tussen allemaal vrouwen — wellicht wel eens als een vreemde eend in de bijt voelt. Men behoeft dan echter niet weg te lopen. Een ander rapportje vermeldde de aan-

wezigheid van één vrouw temidden van dertig mannen.

Lang niet overal komen zo weinig of geen vrouwen. Er zijn op vele vergaderingen vrouwen aanwezig. Een enkele keer soms zelfs wel meer vrouwen dan mannen. Regel is dat laatste echter beslist niet. Als slechts een van beide echtgenoten kan gaan, gaat als regel de man. Maar ook op dit punt zijn uitzonderingen bekend; dan gaat de vrouw en de man past op.

Het bezoek aan vergaderingen van kiesverenigingen door de vrouwen is in de ene provincie meer ingeburgerd dan in de andere. Dat kan soms van streek tot streek, ook van plaats tot plaats, zelfs (in een grotere gemeente) van wijk tot wijk verschillen. Maar meer en meer wordt de vrouw op de kiesvereniging — het is wat lelijk gezegd — een „normaal verschijnsel”.

Het is onjuist om te menen, dat de vrouwen minder belangstelling hebben voor de politiek. Friesland was met zijn actieve A.R.V.A. (A.R.-Vrouwen-actie) reeds jarenlang een levend bewijs voor de vrouwelijke politieke belangstelling.

En niet alleen Friesland natuurlijk. Wij herinneren u hier aan het verhaal over de vrouw in de A.R. Partij, dat enige weken geleden in ons blad verscheen.

Tien procent

DIE belangstelling van de vrouw voor de politiek is van de grootste betekenis. Immers, de vrouwen in het algemeen hebben haar eigen kennis- en vriendenkring. In de gezinnen met opgroeiende kinderen hebben de moeders een belangrijk aandeel in de opvoeding. Het is daarom van bijzondere betekenis voor de partij, dus voor de zaak van de christelijke politiek, dat steeds meer vrouwen lid worden van de partij — thans reeds rond 10.000 of 10% van het gehele leden-tal — en ook steeds meer vrouwen de vergaderingen bezoeken om mee te denken en mee te praten over de politieke zaken, welke vandaag de dag aan de orde zijn. Ook in de

gespreksgroepen, waarin gesproken wordt over de christelijke organisaties in deze tijd.

Tot dat lid worden, tot dat meedenken en meepraten, tot het lezen van „Nederlandse Gedachten” ook, moeten de vrouwen elkaar dan ook maar voortdurend oproepen. De mannen moeten de vrouwen daartoe natuurlijk ook opwekken, en tevens moeten de vrouwen dat de mannen doen.

Meehelpen

AANSLUITEND bij het verhaal van vorige week op deze Achter Pagina kunnen wij zeggen: ook op deze wijze kunnen wij de gezamenlijke activiteiten van de partij in al haar organen stimuleren. Ook hier geldt: het woord en de daad zijn aan jong en oud.

Wij hebben een tijd gehad, dat de vrouwen schuchter en spaarzamer ter vergadering kwamen alleen ter opluistering van de aanblik der mannen samenkomst, om een koekje bij de koffie te presenteren en een bloemetje te schikken. Mogen de vrouwen daarom niet meer ter vergadering komen? Integerceel; heel graag. Maar óók om mee te denken en mee te praten, kortom om in het kader van het partijwerk mee te helpen.

Dan is het onmogelijk om nog eens als titel boven een verhaal te schrijven: „Een vrouw verdween.” Dan is het zelfs overbodig en zelfs bevreemdend om nog eens boven een verhaal te schrijven: „Géén vrouw verdween!”

Naschrift. Nadat dit stuk gereed was gekomen, vernamen wij, dat er een boekje bestaat, dat ook als titel heeft: Een vrouw verdween. Het is zelfs een soort „detective” — van Elizabeth White — verschenen in de Margriet-pocket-serie en verfilmd door Alfred Hitchcock. Waarmede weer eens bewezen is, dat twee personen geheel afzonderlijk van elkaar tot dezelfde titel van een verhaal kunnen komen.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

★ Op maandag 3 februari belegt de kiesvereniging Bergen op Zoom een openbare vergadering, waarvoor ook de kiesverenigingen van het eiland Tholen zijn uitgenodigd.

De plaats van samenkomst is het Verenigingslokaal van de Gereformeerde kerk te Bergen op Zoom.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op vrijdag 7 februari belegt het Provinciaal Comité Limburg een provinciale bijeenkomst.

De plaats van samenkomst is het Patronaatsgebouw, Kromstraat 27 te Sittard.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden de heer P. C. Efferich te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op vrijdag 7 februari wordt een vergadering belegd door de Statencentrale Apeldoorn.

De plaats van samenkomst is het gebouw „Patrimonium”, Roggestraat 47 te Apeldoorn.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „De politieke en sociaal-economische situatie in ons land”.

★ Op vrijdag 7 februari wordt een vergadering gehouden voor de kiesvereniging Rijssen en omgeving.

De plaats van samenkomst is de Cantine van de N.V. „HEKA”, Holterweg te Rijssen.

Aanvang der vergadering te 19.45 uur precies.

Spreker is mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

Verwacht worden leden en vele belangstellenden van binnen en buiten de gemeente.

★ Op zaterdag 8 februari houdt de Kamercentrale Leiden haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het Veemarktrestaurant, Kazernestraat 8 te Gouda.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Politieke en sociaal-economische rondblik van de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 8 februari wordt de jaarvergadering gehouden van de Statencentrale Meppel.

De plaats van samenkomst is de benedenzaal van het Klokkenhuis aan de Groenmarkt te Meppel.

Aanvang der vergadering te 15.00 uur.

De agenda vermeldt o.a.: jaarverslagen, bestuursverkiezing, verslag Partij Convent dd. 1 februari 1964, gespreksgroepen en propaganda. Behalve de afgevaardigden zijn ook andere leden van de aangesloten verenigingen welkom.

★ Op vrijdag 7 februari houdt de Kamercentrale Tilburg haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel Cosmopolite te Breda.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden de heer J. A. van Bennekom te Middelburg, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 8 februari wordt de jaarvergadering gehouden van de Statencentrale Middelburg.

De plaats van samenkomst is Hotel „De Eendracht”, Markt 65 te Middelburg.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Naast enkele huishoudelijke zaken vermeldt de agenda een causerie van mr. W. Aantjes te Utrecht, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

BOEKEN en periodieken

Vernieuwing en bezinning

De titel „Vernieuwing en Bezinning” herinnert aan de vernieuwingsleuze, die in de eerste jaren na de bevrijding en herrijzenis van ons vaderland van mond tot mond ging en vaak de roep om bezinning op de grondslagen en marsroute van het vernieuwingsstreven overstemde. De wijze, waarop de zgn. doorbraak-beweging meende met de „antithese” in haar betekenis voor het tijdelijk leven te kunnen afrekenen, maakte een hernieuwde bezinning noodzakelijk op de strekking en draagwijdte van de religieuze grondmotieven, die onze Westerse cultuur in haar historische ontwikkeling hebben beheerst.

Aldus prof. dr. H. Dooyeweerd in een Ten Geleide bij zijn boek „Vernieuwing en Bezinning”, dat als ondertitel draagt „Om het reformatorisch grondmotief”. 1).

De schrijver betoogt, naar wij menen terecht, dat deze bezinning noodzakelijk blijft. Het is daarom een gelukkige omstandigheid, dat na de eerste druk

in 1958, thans een tweede druk — met aanvulling — is verschenen.

„Vernieuwing en Bezinning” is een uitgave in boekvorm van de hoofdartikelen, welke de schrijver destijds publiceerde in het christelijk cultureel sociaal weekblad Nieuw-Nederland, waarvan hij hoofdredacteur was. Het eerste nummer van dit blad verscheen in augustus 1945.

In de tweede druk zijn tevens twee bijdragen opgenomen, welke de schrijver elders publiceerde, namelijk een in de Almanak 1951 van het Studentencorps aan de Vrije Universiteit en een in „Nederlandse Gedachten” van 28 februari 1948, het speciale „Groennummer” ter herdenking van het feit, dat Groen van Prinsterer toen honderd jaar geleden zijn bekende voorlezingen hield.

De artikelen zijn als afzonderlijke paragrafen (in totaal twintig) gerangschikt onder vier hoofdstukken, te weten: De Antithese; Reformatie en Accommodatie; Reformatie en Humanisme; Bedrijfsorganisatie en Natuurlijke gemeenschap.

In de discussies, welke ook in onze tijd zo volop aan de gang zijn, levert dit boek ongetwijfeld nog steeds een belangrijke bijdrage. De aard van dit wetenschappelijk werk leent zich niet voor een uitvoerige kritische bespreking in ons blad. Dit verhindert ons niet het gaarne ter lezing aan te bevelen. Hoewel het duidelijk geschreven is, betreft het betrekkelijk zware lectuur. Een woordenlijst verduidelijkt de meer onbekende termen en begrippen. Deze lijst is opgesteld door de bewerk, mr. J. A. Oosterhoff.

1) Uitg. J. B. van den Brink & Co, Zutphen, 291 blz.

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..
WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassaboon

WESTERVELD

WINKELN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Zwaartepunt maatregelen in fiscale en monetaire sector

Regering hakte knoop zo goed mogelijk door

* Middenstand leverde terecht kritiek

REGERING en bedrijfsleven zijn het eens geworden over het te volgen sociaal-economisch beleid in de komende maanden. Weliswaar heeft er volgende week nog een debat in de Tweede Kamer plaats over de lonen en de prijzen, maar het lijkt er op, dat dit debat toch geen schokkende dingen meer kan opleveren. De regering heeft in haar gesprek met het bestuur van de Stichting van de Arbeid van vorige week vrijdagavond volledig open kaart gespeeld met het bedrijfsleven en in dat gesprek zijn ook duidelijk de maatregelen aangekondigd, waarmee de regering in de komende periode de economische situatie en daarmee de sociale positie van ons land, zo gezond mogelijk wil houden.

De regering heeft het minder gezocht in maatregelen op loon gebied dan wel in maatregelen op het fiscale en monetaire vlak. De overheidsinvesteringen worden nog meer getemporeerd, waardoor de overheid haar investeringen in totaal met f 400 miljoen zal beperken. Voor het bedrijfsleven is de vervroegde afschrijving en de investeringsaftrek opgeschort. De beperking van de kredietverlening wordt uitge-

breid tot de persoonlijke leningen. De banken zullen voor deze leningen niet meer adverteren. Voorts gaat het rijk zijn afbetalingen met 5 procent verminderen en blijven beperkingen gelden voor het verlenen van goedkeuringen voor niet-woningbouw-objekten.

De minister van economische zaken blijft met onverminderde kracht zijn prijsbeleid voortzetten, wat betekent dat voor de toekomst ook de verticale prijsbinding, zij het dan ook niet in haar totaliteit, zal worden aangetast.

S.E.R.-advies

Met betrekking tot een iets verder verwijderde toekomst zal de regering nog advies vragen aan de Sociaal Economische Raad over te nemen maatregelen. Na 1 april kan de S.E.R.

Minister Veldkamp

.....ingreep in loonontwikkeling bood geen oplossing.....

namelijk een zogenaamde gerichte adviesaanvraag tegemoet zien. In deze adviesaanvraag zal de regering reeds haar eigen visie over het beleid voor de toekomst neerleggen. Ongetwijfeld zal daarbij het thans in bewerking zijnde rapport van het Centraal Planbureau over 1964 van grote invloed zijn. De regering zal haar beleid echter pas bepalen, nadat de S.E.R. haar van advies heeft gediend.

Bij het debat in de Tweede Kamer van volgende week zal dit punt ook nog wel aan de orde komen, evenals het uitgelekte bericht, dat voor 1964

Minister Andriessen

.....krachtige voortzetting van het prijsbeleid.....

volgens het Planbureau een tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans valt te verwachten van circa 1 miljard gulden.

De maatregelen van de regering hadden over het algemeen de instemming van het bedrijfsleven, met uitzondering echter van de middenstand. Het bedrijfsleven achtte het in meerderheid juist, dat de regering de spanningen in onze economie tracht te verminderen door de expansiemogelijkheden zoveel mogelijk te breidelen.

Een geringe expansie heeft immers ook een matigende invloed op de werkgelegenheid en dus op de spanning op de arbeidsmarkt en dus op het loonniveau. De regering heeft dit als de enig mogelijke weg gezien naar een beheersing van de economische situatie, zonder rechtstreeks in te grijpen in de loonontwikkeling.

Een laatst genoemde stap zou voor vele bedrijfstakken, waarvan de nieuwe looncontracten nog niet zijn goedgekeurd, beslist onbillijk hebben gewerkt, gelet op de in het begin van het jaar reeds goedgekeurde contracten voor andere bedrijfstakken.

Het bedrijfsleven zal wat betreft de toetsing van loonvoorstellen zich zoveel mogelijk houden aan de 10 procent, die vastgelegd werd in het loonakkoord van de Stichting van de Arbeid, maar men zal er in vele gevallen niet aan kunnen ontkomen aan dit akkoord een ruime interpretatie te geven.

Middenstand

Er kan begrip voor bestaan, dat met name de vertegenwoordigers van de middenstand naast het scherpe toezicht op de prijzen ook een strikte naleving van het loonakkoord van de Stichting van de Arbeid eisten, maar hoe juist deze stelling op zichzelf is, de omstandigheden zijn nu eenmaal anders gegroeid. Strikte nakoming van het loonakkoord op dit moment, is onbillijk tegenover verschillende bedrijfstakken, die hun wat grote loonsverhoging hierop zouden zien stranden, terwijl anderen een dergelijke verhoging in een eerder stadium wel ontvingen.

Bovendien kan ook de overheid haar loon- en salarisbeleid, dat niet bepaald strikt gebonden geweest is aan het loonakkoord van de Stichting, niet terugdraaien. Ook al zou de strikte naleving thans toegepast worden, dan zal deze niet te verwelkomen blijken, omdat de zwarte loonvorming het stringente karakter van de toetsing weer teniet zal doen.

Achteraf zullen wellicht niet zo heel velen zich nog gelukkig voelen met het loonakkoord van de Stichting van de Arbeid. Voor de toekomst zal uit de huidige gang van zaken dan ook iets geleerd moeten worden. De interne coördinatie, wat betreft de lonen, zo-

wel aan werkgevers- als aan werknemerskant, zal nog verbeterd dienen te worden en met centrale loonafspraken zal men wat minder royaal moeten omspringen, althans met het uitdragen van dergelijke afspraken naar buiten. Een centrale afspraak over een bepaald percentage tot loonsverbetering, functioneert in het land onmiddellijk als een minimum, waarmee de lonen opgetrokken mogen worden. Alle onderhandelingen, die dan nog volgen dienen alleen maar om boven dat „minimum” uit te komen.

De zaak zoals deze thans gelopen is, zal voor niemand een reden zijn tot bijzondere tevredenheid. De kritiek van de middenstand is daarom terecht gemaakt, maar zij zal zich vooral moeten maken tot een kritische instelling ten opzichte van de maatregelen, die in de toekomst ten aanzien van het loonbeleid genomen worden. Onder de gegeven omstandigheden heeft de regering uit vele kwade mogelijkheden, de minst kwade gekozen.

(soc. med.)

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit
INKOMSTENGARANTIE A.O.V.
Uniekepolis met waarde vastest koopkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

CARL UPMANN
CIGARS

Men schrijft ons...

... de laatste tijd vrij regelmatig dat ons blad niet op tijd bezorgd wordt.

Vooral als u ons blad eerst op maandag ontvangt is dat een vervelende zaak.

Niet alleen voor onze abonnees, maar ook voor de redactie.

De abonnees, die ons over de niet-tijdige bezorging geschreven hebben, zijn wij erkentelijk, omdat wij daardoor in veel gevallen stappen hebben kunnen ondernemen.

Wat is nu de gang van zaken bij het verzendklaar maken van ons blad.

Voor alle abonnees wordt „Nederlandse Gedachten” in de loop van donderdagmiddag ter verzending aan de P.T.T. aangeboden.

Ons blad kan dus uiterlijk zaterdagmorgen bij onze abonnees bezorgd worden.

Nu is ons gebleken, dat personeelsgebrek bij de (plaatselijke) P.T.T. dikwijls de oorzaak is, dat ons blad op een later tijdstip in de bezorging komt.

De ervaring heeft intussen geleerd, dat een persoonlijk gesprekje van de abonnee met de P.T.T. ter plaatse, goede resultaten oplevert.

Mocht echter blijken, dat uw plaatselijk P.T.T.-kantoor geen blaam treft, dan verzoeken wij u ons in te lichten.

Uw klacht wordt direct door ons in behandeling genomen.

De redactie hoopt evenwel in samenwerking met u dit onaangename probleem van het te laat bezorgen spoedig te verhelpen.

De beide edities van
EENZAAM MAAR NIET ALLEEN
(gebonden f 13,75; pocket f 4,90)
zijn thans weer verkrijgbaar bij de boekhandel.
UITGEVERIJ W. TEN HAVE N.V.

Wilt u
IN HET LEVEN SLAGEN?
Dan is onze leergang
spreken in het openbaar
het "middel" om uw doel te bereiken.
Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.
INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

• PIANO'S
• VLEUGELS
• PEDALION
• ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN
vd
R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8
Telefoon 03490 - 13877

Deze week

- Onze sociaal-economische toestand (pag. 1 en 8)
- Moeilijkheden van de Middenstand (pag. 2)
- De geestelijke gehandicapten (pag. 4 en 5)
- Neutraliteit in Azië (pag. 6 en 7)
- Rijnmond (pag. 5 en 8)
- Moeilijkheden met eieren (pag. 3 en 9)
- Discussie-groepen (pag. 10 en 12)

Luister...

Op woensdag 12 februari a.s. naar onze radio-uitzending. Spreker mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij. De uitzending vindt plaats van 18.20 - 18.30 uur via Hilversum II.
(VARA)

Gevaar van prijzenactie:

ONRECHT AAN MIDDENSTAND

In de sociaal-economische situatie van dit moment verdient de Nederlandse middenstand de bijzondere aandacht, zowel van regering als van volk. Het lijkt namelijk niet teveel gezegd, dat er op het ogenblik in Nederland een ware campagne aan de gang is tegen de prijsverhogingen. Iedereen, want wie is er geen consument, wordt opgeroepen, goed op de prijzen in de winkels te letten. Meent iemand, dat een bepaalde prijs ten onrechte en te veel verhoogd is, dan moet hij dit melden bij consumentenorganisaties, de werknemersvakbeweging, of zelfs het departement van economische zaken, want ook economische zaken acht dergelijke meldingen welkom. De prijzencontroledienst van dit ministerie zal graag nagaan aan de hand van deze meldingen, of er inderdaad hier of daar prijzen ten onrechte en te veel worden opgetrokken. Mocht dit het geval zijn, dan grijpt de minister prompt in.

In deze situatie is de kans levensgroot aanwezig, dat er een zekere algemene verdenking ontstaat en zelfs uitgroeit tot een hetze tegen de handeldrijvende middenstand in Nederland. Het zijn immers deze middenstanders, die de prijzen vaststellen die het publiek betalen moet. Zijn deze prijzen te hoog, dan is de middenstander daarvan de schuldige, zo lijkt de (al te) gemakkelijke conclusie.

Oproepen van consumentenorganisaties, berichten over hoge prijzen en prijsmaatregelen van de betrokken minister werken een dergelijke gedachtegang sterk in de hand. Nog maar een week geleden heeft deze excellentie weer prijsmaatregelen bekend gemaakt voor vloerbedekking, lakens en slopen, tafellinnen, frisdranken, patates frites, melk en melkproducten, glazewasserstareven, specialistentarieven, lesgelden van autorijscholen enz.

Voorts heeft minister Andriessen bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de prijzenwet. Via deze wijziging vraagt de minister de bevoegdheid prijsmaatregelen te nemen tegen afzonderlijke ondernemingen.

WANTROUWEN

Zijn hier nu de middenstanders de grote boosdoeners, waarom het bij al deze maatregelen en al deze prijzenactiviteiten gaat? Wij zouden hier een duidelijk „nee” op willen laten horen. Het publiek moet heel goed begrijpen, dat in de meeste gevallen de fout van een te hoge prijs niet bij de winkelier ligt, maar bij één van de voorliggende schakels. Wanneer fabrikant of importeur hun prijs te ver optrekken, dan merkt het publiek dit pas in de winkel. Het kan gebeuren, dat de winkelier op een artikel, dat sterk in prijs verhoogd is, minder verdient dan vroeger toen het bewuste artikel veel goedkoper was.

De hele prijsstijgingsgeschiedenis is daarom voor de middenstand een bijzonder onverkwikkelijke zaak. De win-

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS
f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT
f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

kelier wordt er niet „beter” van, in sommige gevallen ziet hij zijn omzet nog dalen en hij loopt het risico bij het publiek in discredit te worden gebracht.

Een prijsverhoging voor een artikel van f 2,25 tot f 2,30 is heel gewoon, maar het publiek heeft zijn aandacht toegespitst op elke prijsverhoging. Staat een winkel vol klanten en wordt er door iemand gevraagd: „Ik dacht, dat het de vorige keer f 2,25 kostte”, dan wordt het even stil en luistert ieder naar het antwoord dat volgt. Zo iets kan op het ogenblik iedereen regelmatig meemaken. Er moet tegen gewaakt worden, dat niet een hele volksgroep ten onrechte in het verdachtenbankje wordt gezet.

Het is juist, wanneer de middenstand stelt, dat ter beoordeling van een prijs ook de kwaliteit van het artikel

beoordeeld dient te worden en dat eveneens de service de juiste aandacht moet krijgen.

ONRECHT

En dan te bedenken, dat vele middenstanders voor een hele week heel hard werken met beslist meer dan 45 arbeidsuren, nog niet het inkomen verdienen, dat vele werknemers ontvangen. Hier dreigt zich in veel gevallen een stuk sociaal onrecht te voltrekken, dat niet gering is.

Terecht is al gevraagd, „maar wat doet de middenstand zelf hiertegen? De middenstanders zijn toch ook georganiseerd? Zij kunnen toch ook op hun beurt veel doen om het publiek op een juistere wijze voor te lichten over het tot stand komen van de prijzen?” Inderdaad zou de middenstand hier zelf

waarschijnlijk meer kunnen doen, maar anderzijds is de huidige situatie overrompend snel over ons land gekomen en verkeren de centrale middenstandsorganisaties in de nadelige positie, dat zij buiten het prijzenoverleg van consumentenorganisaties en werknemersvakcentrales worden gehouden.

Er zou misschien iets voor te zeggen zijn, wanneer de middenstandsorganisaties in de toekomst zich minder afzijdig hielden van dit prijzenoverleg. De voorlichting over de prijzen aan het Nederlandse publiek zou met de deskundige medewerking van de middenstand ongetwijfeld veel waardevoller, doeltreffender en billijker kunnen worden, zonder dat het vertrouwen in bepaalde groepen van ondernemers wordt geschokt.

(soc. med.)

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

◆ Bezitsvorming

Mijn aandacht werd getrokken door het niet-ondertekende artikel „Bezitsvorming vraagt aandacht in belang van democratie”, opgenomen in „Nederlandse Gedachten” van 18 januari 1964.

Nu ben ik een groot voorstander van individuele bezitsvorming. En ik kan geheel onderschrijven wat hieromtrent gesteld is in ons „Beginsel en Algemeen Staatkundig Program” (art. 15, laatste lid) en in het „Program van Actie 1963” (art. X onder g, en art. XIII, laatste lid), zodat ik mij met mijn opvattingen omtrent bezitsvorming in de A.R. Partij in goed gezelschap meen te bevinden.

Wanneer ik dan echter in het bewuste, niet-ondertekende artikel de opvattingen van dr. Albada en drs. Schmelzer lees, dan vraag ik mij af, of wij dit nu moeten aanvaarden als de anti-revolutionaire uitwerking van de bovengenoemde artikelen uit onze partijprogramma's?

Naar mijn mening althans wordt, gedacht in de goede anti-revolutionaire lijn, de individuele bezitsvorming nog altijd het best gediend door de zorg voor de waardevastheid van de munt bovenaan te zetten en niet op de laatste plaats.

En wanneer men werkelijk ernst maakt met de zorg voor de waardevastheid van de gulden, dan kan men alle kunstmatige maatregelen tot bevorderen van het sparen gerust achterwege laten, want ondanks de sluipende inflatie is de spaarzin bij het Nederlandse volk nog volop aanwezig.

Maar wanneer men tegelijk allerlei maatregelen uitvoert en bevordert, die, blijkens de ervaringen van de afgelopen 18 jaar, alleen mogelijk zijn door een systematische inflatie, dan wordt het hele kunstmatige samenstel van „maatregelen tot bevordering van het sparen” één grote farce, om geen ander woord te gebruiken.

Het saldo op het spaarbankboekje zal misschien stijgen, maar de waarde daalt door inflatie, d.w.z. door de waardedaling van de gulden. Dat hebben wij zo pas weer pijnlijk ervaren.

Hoe willen de heren nu het sparen bevorderen?

„Drs. Schmelzer taxeert, dat in de toekomst ongeveer f 100 miljoen uit de algemene middelen ter beschikking gesteld moet worden ter financiering van de bezitsvormingsmaatregelen van de overheid”.

De term „algemene middelen” schijnt het altijd nog goed te doen. Maar laten wij de dingen iets duidelijker zeggen. Deze 100 miljoen moeten uit de belastingen komen¹⁾. En waar komen de belastingen vandaan? Gezien het gehele economische proces, worden de belastingen betaald door het gehele Nederlandse volk van hoog tot laag via directe en indirecte belastingen. Ter bevordering van de individuele bezitsvorming gaat men eerst 100 miljoen van de Nederlandse burgers afnemen — legaal natuurlijk! Waarom? Hierop zijn maar enkele antwoorden mogelijk. De Nederlandse burgers weten nog altijd niet met geld om te gaan en moeten nog leren op de juiste wijze te sparen. Of: na 18 jaar strijd voor sociale rechtvaardigheid en ondanks voortdurende correctie en herverdeling van de inkomens zit het geld nog steeds op de verkeerde plaats, en nu zullen wij eindelijk eens gaan zorgen dat het op de goede plaats terecht komt.

Heeft men enige hoop, dat het geld ooit op de juiste wijze zal zijn verdeeld? En hoeveel regelingen moeten er nog komen, voordat het zover is?

Vooraf in het progressieve kamp is men onuitputtelijk in het vinden van telkens weer nieuwe „onrechtvaardigheden”, die noodzakelijk gecorrigeerd

moeten worden door middel van weer nieuwe regelingen.

Iedere nieuwe regeling echter, gevoegd bij de talloze bestaande, betekent, dat de beschikkingsmacht over een steeds groter deel van de particuliere inkomens wordt overgeheveld naar de staat; van alle inkomens, ook van de kleine.

Deze nog steeds bestaande tendens, blijkende o.m. uit de voortdurende stijgende belastingopbrengsten, is echter onvereenigbaar met echte individuele bezitsvorming. Ten overvloede blijkt dit uit het feit, dat men eerst een extra belasting moet heffen van 100 miljoen „ter financiering van de bezitsvormingsmaatregelen van de overheid”. Het minste wat men hiervan kan zeggen, is, dat het gebruik van de term „bezitsvorming” in dit verband taalkundig onjuist is.

Opvallend is het gemak, waarmee men de inkomens en het bezit van de Nederlandse burgers op alle mogelijke manieren „herverdeelt”, en de lichtvaardigheid, waarmee men in de afgelopen 18 jaar inflatie heeft getolereerd en bevordert, waardoor vooral de kleine bezitters en de kleine spaarders zijn gedupeerd. Dit gebrek aan eerbied voor het persoonlijk bezit en inkomen verdraagt een overwegend socialistische, d.i. revolutionaire inslag. Van socialisten is dit begrijpelijk, want het socialisme blijft, ondanks alle camouflage, gekant tegen het persoonlijk bezit (uitgezonderd wellicht meubilair en lijfgoed), en is dus ook tegenstander van echte, d.i. individuele bezitsvorming.

Zolang deze socialistische, revolutionaire houding ten aanzien van de eigendom de boventoon blijft voeren, is ook het bezit, verkregen door „bezitsvormingsmaatregelen van de overheid” alerminst veilig voor herverdeling en voor inflatie.

Echte individuele bezitsvorming is pas weer mogelijk, indien er een einde komt aan de inflatie en aan de heersende regel-, bedil- en dirigeerzucht. Maar dat einde is helaas nog niet te zien.

Daarom verdient het op dit moment verreweg de voorkeur om de bezitsvorming te zoeken in de richting van de bevordering van het eigen woningbezit, overeenkomstig ons Program van Actie 1963, par. XIII, laatste zin. Vast goed is tenminste nog het best beveiligd tegen herverdeling en inflatie. Een krachtige bevordering van het eigen woningbezit zou bovendien een zeer aanzienlijke bijdrage kunnen leveren in het belang van de volkshuisvesting.

Zo roept het artikel in „Nederlandse Gedachten” van 18 januari 1964 vele vragen op.

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekkings, in te korten.

Moet uit het feit, dat de bijdrage niet ondertekend is, en geen enkele kritische noot bevat, de conclusie getrokken worden, dat hier het officiële standpunt van de A.R. Partij ten aanzien van de bezitsvorming wordt weergegeven?

Dit valt moeilijk aan te nemen.

Maar dan is het wel merkwaardig, dat de bijdrage niet ondertekend is, waardoor het vermoeden wordt gewekt, dat wij hier met „geleide meningsvorming” te maken hebben.

Hoe dit zij, de anonieme bijdrage betekent een duidelijke afbuiging van de goede anti-revolutionaire lijn, zodat wij hier kennelijk weer „in de bocht” zitten, terwijl de onbekende schrijver het overbodig acht de afbuiging ook maar enigszins aannemelijk te maken. Dat hij zich van deze afbuiging niet bewust zou zijn, mag men van iemand, die voorlichting wil geven, niet verwachten.

Zou de schrijver zich beroepen op de bekende, mystieke „onvermijdelijke maatschappelijke ontwikkeling”, dan zou dit betekenen, dat de feitelijkheid tot norm wordt verheven.

Gezien de merkwaardige en gevaarlijke tekortkomingen van het anonieme artikel, meen ik, dat bovenstaande opmerkingen en beschouwingen van principieel-kritische aard niet achterwege mogen blijven.

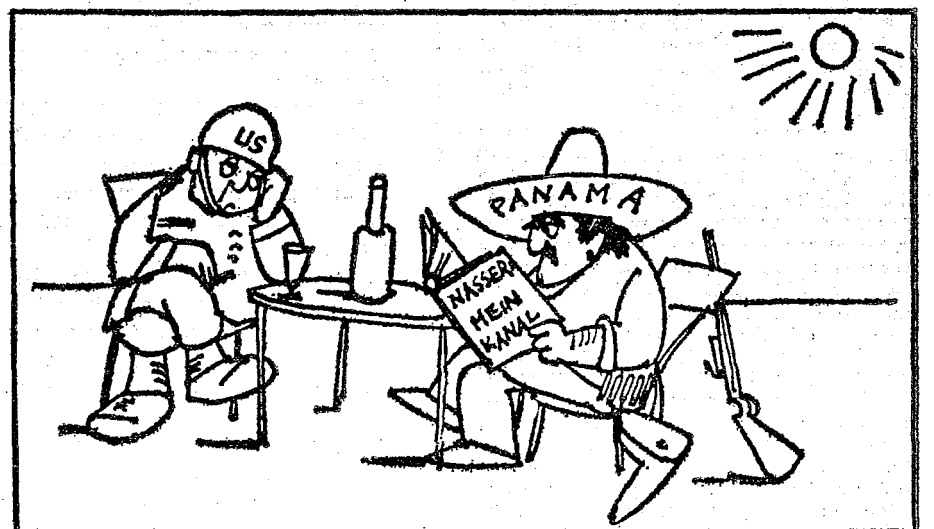
28 januari 1964. Ir. Ch. G. Meeder.

1) De andere mogelijkheid, die in het artikel wordt genoemd, is geen reëel alternatief.

Hotel-pension „Dreveroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

ROIV KOGEL-
LAGERS
Van der Spek

Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Bruns in Der Mittag, Düsseldorf

* * * Privé-beslissing

Ons blad heeft de vorige week bewust geen commentaar gegeven op de berichten, die betrekking hadden op de zeer persoonlijke beslissing van Prinses Irene. Naar onze mening zijn er genoeg vraagtekens overgebleven om deze terughoudendheid te wettigen. Het nieuws, dat deze week door H. M. de Koningin bekend gemaakt werd, is van zo particuliere aard, dat wij om deze reden ook daaraan geen commentaar verbinden. Wel spreken wij de innige wens uit, dat het de Prinses en haar familie gegeven moge worden, de moeilijkheden met Gods hulp te boven te komen.

* * * Kind en badwater

De bedrijfsorganisatie is steeds een ideaal geweest in onze kringen. Nu wij sedert enige jaren over de organen beschikken waarin werkgevers en werknemers regelmatig overleg met elkaar plegen, schijnt (ook) in onze kring de liefde bekoeld te zijn. Met name sinds de laatste verkiezingen kijken velen sceptisch tegen de p.b.o. aan. Dat is wel te verklaren. Zolang een ideaal nog niet verwezenlijkt is, houdt men het oog op het doel (samenwerking der bedrijfsgenoten) gericht. Zodra hieraan vorm gegeven is (de p.b.o.) moet men ook de bijkomstigheden aanvaarden: de administratieve rompslomp met hier en daar het gevaar van bureaucratie. Je zou kunnen spreken van kind (het ideaal) en het badwater (de nevenverschijnselen).

De heer Koekoek wil, om het vuile badwater kwijt te raken, ook het kind wel weggoien. Wij zijn van oordeel, dat alleen het badwater van tijd tot tijd vervangen moet worden. Daartoe staan nu plannen op stapel. Een werkgroep, ingesteld door de staatssecretaris De Meyer, en een organisatie-commissie van het Landbouwschap zelf, gaan het probleem van de inventarisatie en de heffingen te lijf. Het drastisch inkrimpen van het administratieve apparaat schijnt tot de mogelijkheden te behoren. Wij vinden dat de zorg voor goed badwater het kind alleen maar ten goede zal komen.

* * * Gelijke monniken

In de kringen van het Landbouwschap overweegt men blijkbaar de heffingen indirect te gaan innen. Bijvoorbeeld door inhouding op door het schap uit te keren toelagen of het verhogen van sommige vergunningsrechten. Ook zou het innen wellicht via veilingen en dergelijke kunnen plaatsvinden.

Behalve de juridische en de administratieve puzzels, die men hierbij nog zal ontmoeten, rijst een tweetal vragen van andere aard.

De eerste is of het psychologisch effect niet wat al te gemakkelijk door de bestrijders van de p.b.o. kan worden uitgebuit. En de tweede vraag is of andere bedrijfslichamen hun inningsmethode op dezelfde wijze kunnen veranderen.

Het spreekwoord: gelijke monniken, gelijke kappen, dient gelijkelijking van toepassing te zijn op al deze bedrijfs-overheden.

Hoewel wij elke mogelijke vereenvoudiging in het inningsstelsel en vooral inzake verlichting der lasten voor de toch al niet florerende agrarische bedrijven toelagen, moeten deze fundamentele kwesties toch ook de nodige aandacht hebben.

* * * Eierdans

Wat de Westduitsers na de komkommer-stop in de zomer 1963, nu met de eiereninvoer van plan zijn, is funest voor de Nederlandse pluimveehouders. Minister Biesheuvel doet dan ook alles wat mogelijk is om dit onheil te voorkomen. Zelfs heeft hij een vliegtuig gecharterd om in Brussel zijn Duitse collega te belezen, toen telefonisch overleg onvoldoende baat bracht. Bovendien heeft de Nederlandse regering de Europese Commissie ingeschakeld en zal zo nodig hetzelfde doen met de ministerraad van de E.E.G.

Men hoort echter ook in dit verband de verzuchting: wat hebben we nu aan de E.E.G.? Produktschap-voorzitter Garrelds heeft het goede antwoord gegeven: zonder E.E.G. zou dit al eerder gebeurd zijn en er zou geen haan naar kraaien. Ieder land zou dan eigen rechter zijn. Nu heeft Nederland althans een beroepsrecht op de Europese Commissie (het E.E.G.-bestuur) en duldelijk het morele gelijk aan zijn zijde. Neen, als er in dit verband over de E.E.G. moet worden geklaagd, dan moet die klacht luiden: was de E.E.G. er maar 6 jaar eerder geweest. Dan zouden onze Oosterburen deze eierdans wel helemaal uit hun hoofd hebben gelaten. Maar nu dit (nog) niet zo is, behoeven wij ons over de E.E.G. nog niet te uiten als hoenders zonder hoofd.

BEGRENSDE MACHT

HET blijft een klein, maar merkwaardig voorval in de Eerste Kamer, enige jaren geleden. De toenmalige minister van Landbouw, de heer Mansholt was aan het woord een getuigde van zijn socialistische visie. Hij was er principieel voor, dat alle cultuurgrond, alle weiden en akkers, alle volkstuinjes en alle boomgaarden, eigendom zouden worden van de gemeenschap. Toen vroeg een Kamerlid: mag ik dan alvast het adres van de gemeenschap weten? En die vraag werd niet gesteld, omdat dit Kamerlid alvast wou weten, voor welk loket hij zich als kandidaat-pachter zou kunnen melden. Hij deed het om politieke redenen. Even aarzelde de minister, maar toen begreep hij en draaide er niet om heen. Hij zei: u bedoelt, dat dan de staat eigenaar wordt van alle grond. Nu, ik heb er geen bezwaar tegen, om het zo te zeggen.

HIER raken we een merkwaardig duidelijk punt, waarin wij van de socialisten verschillen. Er zijn wel eens mensen, die denken: zodra wij als antirevolutionairen ernst maken met onze Christelijke beginselen, komen wij in de buurt van de socialisten terecht. Maar dat is een naïve redenering. Het Evangelie maakt altijd radicaal. Want radicaal betekent tot de wortel. Het wil zeggen, dat alles anders wordt van onderen op en van binnen uit. Maar dat radicalisme is gebonden, gebonden aan beginselen. Het leidt niet tot een wedloop van anderen maar tot het consequent banen van een eigen weg.

ER zijn twee wegen, die leiden naar de totalitaire staat. De ene zou men de ideologische weg kunnen noemen. Dan verovert een ideologie de hoofden en harten van de mensen. Zij krijgen een nieuw „geloof”. En door dit „geloof” gedreven, worden zij onverdraagzaam, zij beschouwen verzet tegen hun ideologie als een bewijs van kwaadwiligheid, en als zij aan de macht zijn gekomen, zetten zij het volk de pin op de neus. Met de consequentie, dat hier geen matiging mogelijk is, maar dat geleidelijk, stap voor stap, de geestelijke vrijheid wordt vernietigd. Zulk een totalitaire staat is fel gekleurd; hij is gekleurd in de kleuren van fanatisme en haat.

De andere weg naar een totalitaire staat is de economische weg. Zulk een staat is niet fel gekleurd, maar heeft de kleur van een grauwe fabrieksstad.

Hier gaat de staat alles aan zich trekken. Hij wordt de enige grondeigenaar en de enige huisbaas in het ganse land. Niemand mag meer een eigen woning hebben. Niemand mag schipper zijn op zijn eigen schip. Het loon van de arbeider wordt door de staat betaald, want dat is de enige werkgever.

HET spreekt vanzelf, dat een ideologische en een economische totaliteit kunnen samenvloeien. Sterker: beide systemen zijn nooit geheel los van elkaar te denken. Nog sterker: dat samenvloeien wordt eens volledig. Het is voorzeggd in Openbaringen XIII. Daar wordt gesproken van een totalitaire staat, waar niemand kan kopen of ver-

kopen (dat is economisch) dan die het teken draagt van het beest, d.w.z. die zijn hart heeft gegeven aan de ideologie van de antikrist.

HET streven naar een totalitaire staat langs beide wegen wordt gevonden bij het communisme.

Het socialisme was weliswaar voor sommigen een nieuw geloof, maar wordt thans meestal voorgedragen als een streven op economisch en sociaal terrein. En bij de P.v.d.A. is er van de oude socialistische doctrine niet zo heel veel terug te vinden. Zelfs dat de staat eigenaar moet worden van de grond en de woningen, wordt niet meer in absolute zin verdedigd. Een gezaghebbend man als prof. Schermerhorn vindt het ook best, wanneer de boeren hun boerderijen kunnen pachten van een groot kapitalistisch concern, b.v. op verzekeringsgebied.

ANDERS is het bij de P.S.P.

Zij is voor velen, mee op grond van haar eigen propaganda, de partij van het socialisme zonder atoombom. Als dat verschil over die bom er niet was, zouden dus P.v.d.A. en P.S.P. kunnen samensmelten.

Maar zo is het niet.

De P.S.P. pretendeert, dat zij het echte, onversneden socialisme voorstaat. Zij wil beter, zuiverder, consequenter socialistisch zijn dan de P.v.d.A.

Dat blijkt ook uit haar program. De P.S.P. wil, dat ieder tuintje, ieder huis, ieder schip, iedere bakkerij, ieder boerenbedrijf het eigendom zal zijn van de staat. De staat zal moeten bepalen, hoeveel er geproduceerd mag worden en tegen welke prijs het moet worden verkocht. Bij de verkoop mag geen winst worden gemaakt. Ziet iemand in zo'n socialistische maatschappij nog kans om iets achteruit te leggen, iets te sparen, dan mag hij het toch niet aan zijn kinderen nalaten. Want bezit, niet uit eigen arbeid verkregen, is volgens de P.S.P. niet toelaatbaar.

Het socialistisch program van de P.S.P. houdt dus in een diep ingrijpende, zich zelf repeterende onteigening door de staat. Uiteraard zonder schadevergoeding.

En consequente doorvoering van dit socialisme leidt tot lijfeigenschap van de staat. Het is een stap op de weg, die leidt naar de vervulling van Openbaring XIII.

HET BEGIN van dit alles ligt toch bij dat woord van ir. Mansholt. De grond aan de gemeenschap. En de gemeenschap, dat is dan de staat. Gemeenschap en staat zijn synoniemen. Beide woorden kunnen worden verwisseld.

Dat is de grondfout van het socialistische denken: het ziet geen onderscheid tussen staat en maatschappij. Het laat de maatschappij opgaan in de staat.

Het heeft ook geen ruimte voor het begrip overheid. En principieel ontkent het, dat, althans op economisch gebied, er grenzen zijn voor de staatsmacht.

UIT dit alles blijkt, hoe irreal de vraag is, in hoeverre we tenslotte terecht komen in de buurt van het socia-

lisme, als we ons Christelijk geloof ook op het politiek terrein consequent beleven.

Want dan gaan we de andere weg dan socialisten en liberalen. Een geheel andere weg.

EN daarbij staat een overtuiging voorop. De macht en de bevoegdheid van de overheid zijn niet onbeperkt. Haar gezag is niet zonder grenzen, ook niet op economisch gebied. En dat zeggen we niet alleen en niet allereerst om praktische redenen. Dus niet maar, omdat de praktijk telkens doet blijken, dat het theoretisch socialistisch verhaal niet klopt. De staat moet de produktiemiddelen in handen hebben en de omvang van de produktie bepalen. Maar Rusland koopt vele scheepsladings graan in Amerika, omdat de produktie verkeerd is gepland of de planning niet is uitgekomen. Maar dat argument komt eerst op de tweede plaats. Voorop staat, dat het overheidsgezag principieel is beperkt. Wezen en doel van dat gezag houden die beperking in.

HET is geen eenvoudige studie, die over de grenzen van het overheidsgezag. Wij hopen er nog wel op terug te komen.

Maar voorop staat, dat naar onze Christelijke overtuiging er voor dat gezag altijd grenzen zijn.

Bij eb liggen brede stranden droog. Bij vloed stuwt de zee tot de voet van het duin. Maar niemand ontkent, dat de zee door het land en het land door de zee wordt begrensd, en dat er daarom veilig wonen mogelijk is.

A.

* * * Representatief

Het Nederlands Instituut voor Publieke Opinie (het NIPO) houdt zich bezig met het meten van de openbare mening. Deze Nederlandse Gallup stelt daartoe onderzoeken in door middel van steekproeven, die representatief genoemd worden.

Een zeer interessant onderzoek wees dezer dagen uit dat 46% van de ondervraagden nog steeds het oplossen van de woningnood de meest dringende regeringstaak vindt. Daarentegen waren 23% van mening dat het bedwingen der prijzen voorop moet staan.

Andere wensen behaalden lagere percentages. Aan het slot van het bericht becijfert het NIPO hoe deze verlangens over aanhangers der politieke partijen verdeeld liggen. Over alle politieke partijen of althans de grootste 5? Welnee, alleen de P.v.d.A. en de V.V.D. zijn blijkbaar interessant voor het NIPO. De K.V.P., A.R., en C.H.U. komen kennelijk daarvoor niet in aanmerking. Zij hebben samen immers maar 77 van de 150 Kamerzetels. Wij kunnen de slotgegevens van dit onderzoek moeilijk representatief noemen voor het gehele Nederlandse volk.

* * * In een half jaar

Terecht wordt er veel over de inkomenspositie van (meestal de kleine) agrariërs geklaagd. Daar is dan geen woord Frans bij. Het volgende wrange grapje zelfs doet de ronde: een rover komt een slachtoffer tegen en zegt: je geld of je leven. Ik heb geen geld, want ik ben boer, zegt de aangesprokene. Loop dan maar door, want je hebt ook geen leven, antwoordt de rover...

Maar nu terzake: Velen die tot deze bevolkingsgroep behoren hebben het ronduit slecht. Is minister Biesheuvel de schuldige? De feiten wijzen voor wie zijn beleid aandachtig volgt, anders uit. Niemand kan beweren dat hij de zaken op hun beloop laat.

De in het (kabinetformatie-) akkoord van Wassenaar bedongen prioriteit voor de landbouw wordt door de nieuwe bewindsman ten volle benut. Zijn eerste begroting liet al een forse stijging van de voor de agrariërs bestemde gelden zien. Zelfs het socialistische dagblad „Het Vrije Volk” schreef zijn bewondering neer voor deze minister, die in 6 weken tijds een gunstige regeling voor de veenweidebedrijven uit de grond stampte. Laat men echter niet denken dat in een half jaar de situatie over de hele linie kan worden omgetoverd in een ideaal-toestand.

Zeker, daar heeft de heer Koekoek (in één volzin) slechts én een vrije economie (!) én 500 miljoen extra overheidssteun (!) voor nodig. Met het gezonde verstand van minister Biesheuvel zijn de boeren echter meer gebaat. Zijn daden boezemen onze nuchtere boerenstand gaandeweg meer vertrouwen in dan de krefen van de „geachte afgevaardigde” Koekoek.

Communiqué van het Centraal Comité

Op de bijeenkomst van het Partij Convent van de Anti Revolutionaire Partij, die zaterdag j.l. in Utrecht is gehouden, deelde de voorzitter, dr. W. P. Berghuis, mede, dat vanwege het Centraal Comité besprekingen zijn gevoerd met de groep, die in min of meer georganiseerd verband als groep van verontrusten optreedt. Deze besprekingen vonden plaats op beider verlangen. Daarbij is van de kant van het Centraal Comité opgemerkt, dat men dit optreden betreurt en binnen de partij organisatorisch niet aanvaardbaar acht.

Het Centraal Comité heeft een beroep op deze groep gedaan om haar organisatorisch optreden niet voort te zetten. Daarbij is tevens tot uitdrukking gebracht, dat het Centraal Comité volkomen bereid is met leden van de partij, die zich verontrust gevoelen, over deze verontrusting te spreken.

Voorts stelde dr. Berghuis dat het Centraal Comité er geen bezwaar tegen heeft, dat zij, die met het Centraal Comité of met het moderamen besprekingen willen voeren omtrent hun eventuele verlangens — zoals trouwens ook in het verleden het geval is geweest — met een of meer andere leden van de partij omtrent het naar voren brengen van die verlangens op particuliere basis onderling beraad voeren, indien het organisatorisch optreden van de partij als zodanig in tact wordt gelaten en daardoor niet wordt doorkruist.

Ds. Velema deelde daarna op het Partij Convent mede, dat hij met dankbaarheid kennis genomen had van de mededelingen van de voorzitter van het Centraal Comité, met name ook van het feit, dat er volkomen bereidheid bestaat tot een open gesprek met verontrusten over de kwestie waarover verontrusting bestaat. Ds. Velema zei voorts, dat er van de kant van hem en de zijnen nu dan ook geen behoefte meer bestaat aan een georganiseerd optreden.

Zorg voor verstandelijk gehandicapten

VORIGE week zagen we dat zwakzinnigheid kan betekenen een kleine, in sommige omstandigheden nauwelijks merkbare, beperking van levens- en belevingsmogelijkheden als wel een bijna totale beperking, met een daartussen liggende schaalverdeling van vele graden.

Voorts gaven we de toestand in de leefmilieus al aan als sterk meebepalende factor voor de aard en de graad van deze beperkingen.

Daardoor is de zorg voor deze groep „invaliden” een zowel veel omvattende als gevarieerde zaak.

Het besluit „Daar hebben ze recht op”, de vorige maal, moet, nu we de hulpverlening gaan bespreken, uitgangspunt zijn.

Anders dan vanuit een rechtsgevoel, dat zowel begaafde als minder begaafde medeburgers deel wil laten nemen aan een samenleving die persoonlijk geluk voor allen in groepsverband tracht te waarborgen, mag deze hulp niet verleend worden.

Als een buitenlandse collega mij bij het zien van imbeciele mensen, aan het werk in produktieve arbeid in de bij hen aangepaste omgeving van een beschuttende werkplaats, vertelt dat in zijn land de vakbonden dit niet toestaan, dan is dat veel bedenkelijker dan het feit dat men daar in de ontwikkeling van de zorg voor verstandelijk gehandicapten ook in 't algemeen nog zoveel moet doen.

Medelijden en liefdadigheid, als steeds bedenkelijke grootheden (hoezeer ook aangeprezen en ingeroepen), als zij in de plaats van rechten komen, kunnen dat niet wegnemen.

Het recht op de ouders, onderwijs, recreatie, arbeid, inkomen en gezondheidszorg b.v. dient voor allen gewaarborgd te worden en niet afhankelijk te zijn van een toevallige welwillendheid.

Het geven van rechtszekerheid is een overheids-taak.

En het particuliere initiatief?

M.I. krijgt dat in onze samenleving terecht gewaardeerde particulier initiatief dat een persoonlijke en directe verantwoordelijkheid waarborgt, dan zijn juiste waarde op dit terrein, als het een hulpverlening creëert, die de gehandicapte in staat stelt zoveel als mogelijk is zijn rechten te benutten en zijn plaats te midden van ons in te nemen.

Die hulpverlening is een recht, dat voor hen moet worden gewaarborgd.

Geen nieuwe gedachte, zoals ik mij wel bewust ben. Revalidatie en helpen bij het deelnemen aan de samenleving en de mogelijkheden, die „rechtvaardig” daarin geboden moeten zijn, zijn de erkende doelen van menswaardige maatschappelijke hulp aan het worden, verwant aan een begrip van sociale rechtvaardigheid dat erkenning kreeg in brede kring.

Persoonlijk heb ik behoefte aan het stellen van dit uitgangspunt, omdat tegengestelde of dit belemmerende tendenzen nog merkbaar zijn.

Ook, omdat het naar mijn gevoel samenhangt met het doel van alle hulpverlening aan verstandelijk gehandicapten: mogelijkheden geven tot deelneming aan onze samenleving.

Dit zo lang als mogelijk is in de gewone leefverbanden en ontmoetingspunten.

Pas als voldoende is gepoogd, die deelneming mogelijk te maken en vast staat, dat dit onbereikbaar is, dienen buitengewone (wel aansluitende) leefverbanden ter beschikking te worden gesteld en dat zo mogelijk nog als „overgangmaatregel”.

En nooit zal onze samenleving van die leefverbanden een ghetto mogen maken.

Nog een verzekering hebben we nodig:

Iedere zelfde diagnose dreigt tot eenzijdigheid te leiden. We dienen te beseffen dat niet iedere blinde dezelfde blinde is, niet iedere diabeticus dezelfde suikerzieke, hoe plaatsbepalend een dergelijke diagnose ook mag zijn.

Twee jongens met ieder een I.Q. van 70 hebben elk hun eigen behoeften, beperkingen en mogelijkheden. (Hierom is dit begrip I.Q. ook, hoe bruikbaar bij bepaalde vragen, tevens een gevaar). De diagnose mag ook maar spaarzaam genoemd. Als men zich herinnert, hoe ver uiteenlopend het begrip „zwakzinnig” is, zal men beseffen, hoe belangrijk een grote differentiatie in aanpak, benadering en middelen tot hulpverlening noodzakelijk is.

Maar ter zake:

In het algemeen kan men de hulpverlening indelen in drie hoofdzaken:

1. Ontwikkelingshulp aan het kind om het een zo groot mogelijke kans op deelname aan de samenleving te bezorgen.
2. Het helpen en beïnvloeden van de leefmilieus, opdat het zwakzinnige kind op zijn eigen niveau daarin volwaardig mee kan doen.
3. Wanneer de normale leefmilieus ook met hulp en advies niet in staat zijn het kind mee te laten

doen: het zoeken van andere milieus (speciale scholen, clubs, pleeggezinnen, internaten), die daartoe wel geschikt en bereid zijn.

In de praktijk betekent dat:

Onderwijs

Het buitengewoon lager onderwijs is het eerste, en nog steeds zeer centrale, hulpverleningsinstituut in de „open” maatschappij, met de leerplicht en de gevolgen daarvan, van zeer groot belang geworden.

Waar, lang geleden al weer, dit onderwijs voor wat betreft de zwakzinnigen, is begonnen vanuit het doof- (en toen daarvan nog gevolg zijnde) stommen onderwijs, staan thans, nadat apart zwakzinnigen-onderwijs was ontstaan, twee typen B.L.O. scholen bijna overal ter beschikking:

Voor imbecielen, die praktisch geen lagere schoolstof kunnen verwerken, maar wel praktisch gevormd kunnen worden.

Voor debielen, die nog een nuttig en belangrijk deel van deze stof zich eigen kunnen maken, van grote in-

Maatschappelijke hulp

- Onderwijs
- Werkplaatsen
- Tehuizen
- Inrichtingen

vloed op hun latere maatschappelijke handhavingsmogelijkheden.

Het onderwijs is sterk individueel gericht en wordt gegeven in kleine groepen. Het is sterk maatschappelijk gericht.

De didactiek werd veelzijdig en goed, vooral ook door onderlinge uitwisseling en scholing, gestimuleerd door de onderwijsorganisaties. (Vereniging voor Chr. B.L.O. — Chr. Paedagogisch Studie Centrum — Seminarium voor Orthopaedagogiek) en blijft beweeglijk.

Van oudsher zijn de activiteiten van deze scholen breder dan het geven van onderwijs alleen: veel contact is er met het gezin en de samenleving.

Beide schooltypen trachten uit te komen bij een zo groot mogelijke maatschappelijke- en vooral ook arbeidsgeschiedheid.

De B.L.O. school voor imbecielen richt zich daarbij vooral op de beschuttende werkplaats, die voor debielen op het vrije bedrijf.

Veel ter sprake is een uitbreiding en verdieping van dit beroepsonderwijs, waartoe de in het verschiep liggende verlenging van de leerplicht zeker zal kunnen bijdragen.

Kinderen worden pas op deze scholen toegelaten, nadat een onderzoek heeft bewezen, dat deelname aan gewoon lager onderwijs niet mogelijk is.

Dit onderzoek wordt, minstens samen met een medicus, verricht door het hoofd der school, vooral door het bepalen van het I.Q.

Een veelzijdiger onderzoek met meer specialisten, hoort men nogal eens bepleiten.

Voor „hoogvliegers” van de debielenschool is soms nog vervolgonderwijs mogelijk in de vorm van individueel onderwijs.

Wij achten het van groot belang dat dit type onderwijs, ook ten dienste van de „zwakbegaafden”, die niet aangewezen waren op B.L.O., maar voor wie technisch onderwijs te hoog is gegrepen, ter beschikking komt in alle delen van het land.

Bij de B.L.O. scholen voor debielen verdient nog een bijzonder vorm van onderwijs onze aandacht: het als „Nazorg” gegeven avondonderwijs aan jongens en meisjes, die reeds in het arbeidsproces zijn opgenomen.

Aanvankelijk was vooral het doel, de jongens en meisjes „van de straat te houden”.

Het onderwijs waarmee deze tijd door de leerkrachten werd gevuld, bleek echter — juist nu ze intensiever in aanraking waren met de maatschappij — nog zoveel ontwikkelingskansen te hebben, terwijl het bij ouders en leerlingen veel waardering ontvond, dat nogal sterk het accent kwam te liggen op het voortzetten van het onderwijs. Nu echter nog sterker gericht op hun plaats in de maatschappij.

Een groep scholen stelde zelf een omlijnd leerprogramma vast met mogelijkheden voor elke leerling, dat wordt besloten met een examen voor het z.g. Prago-diploma.

Hoewel soms nog als „te verstandelijk” bekritiseerd, bleek het in de praktijk een mogelijkheid om grote groepen oud-leerlingen te binden en verder te brengen.

Beschuttende werkplaatsen

Veel belangstelling hebben de B.L.O.-scholen steeds gehad voor de plaats die hun leerlingen in het arbeidsleven kunnen gaan innemen.

De leerkrachten gaven hun vrije tijd aan „Nazorg”, waarbij ze veel aandacht hebben voor het vinden van de juiste plaats van hun leerlingen daarin.

Er is regelmatig contact met werkgevers.

Voor degenen die de capaciteiten missen om in het vrije bedrijf te werk gesteld te worden, werd, vaak op hun initiatief „beschuttende werkgelegenheid” geschapen.

Aanvankelijk waren de tewerkgestelden daar weinig produktief. Het „bezighouden” stond op de voorgrond. Meestal werden matten en borstelwerk vervaardigd. Dit werk ontwikkelde zich tot beschuttende werkplaatsen, waarin eenvoudige deeltaken in het produktieproces van de industrie werden uitgevoerd, hetwelk meer produktiemogelijkheden opleverde en mogelijkheden gaf tot het uitbetalen van lonen.

Voorals bij het behalen van een bepaalde produktie, de z.g. Gemeentelijke Sociale Werkvoorzieningsregeling kan worden toegepast, kan een loon, dat in de richting van normaal arbeidsloon komt te liggen, worden uitbetaald.

De onlangs tot stand gekomen G.S.W.-regeling, die een lange aanloopperiode tot produktief worden ook in deze regeling heeft betrokken, maakt dat een grote groep verstandelijk gehandicapten, die niet in staat is tot gewone arbeid, toch uit passende arbeid met zijn beperkte capaciteiten zich een inkomen kan verwerven.

Wel heeft deze regeling de nadruk op de produktie gelegd. Sommigen, vooral ouders, vinden dat dit onjuist is. In de praktijk merkt men echter de goede invloed, die deze, de gewone werkomstandigheden dicht benaderende, aanpak heeft. De plaats in de samenleving is voor velen hierdoor menswaardiger geworden.

Ook ontstond echter een groep, vroeger beziggehouden op de werkplaatsen, die in dit produktieproces niet gemakkelijk meer past, waardoor hier en daar de behoefte aan een vorm zoals die vroeger bestond, voor een aantal „uitvallers” wordt gevoeld.

Op de meeste werkplaatsen treft men beide groepen aan. Er zijn in ons land twee soorten werkplaatsen:

1. Speciale voor verstandelijk gehandicapten.
2. Waarop verstandelijk gehandicapten met anderen, die niet in het vrije bedrijf tewerk kunnen worden gesteld, samenwerken.

Voor de meerderjarigen, die zich door arbeid geen minimum-inkomen kunnen verwerven, is er een uitkering ter beschikking gekomen in het kader van de Tijdelijke Bijstands Regeling in afwachting van een wettelijke maatregel.

Met dit alles zijn de financiële problemen voor de volwassen zwakzinnigen, die in hun gezin kunnen blijven, geen groot probleem meer.

Inrichtingen en internaten

Van oudsher zijn de inrichtingen het milieu geweest, waarin de zwakzinnigen, die om welke redenen dan ook, niet in hun gezin gehandhaafd konden worden, werden opgevangen.

Hoe meer hulpverlenende instituten, zoals scholen, werkplaatsen en sociaal-pedagogische bureaus de gezinnen ter beschikking staan, des te minder gauw is een opname noodzakelijk.

Toch blijft een belangrijk percentage, dat hoger wordt naarmate de gestoordheid van het kind groter wordt, aangewezen op internaatsverzorging en opvoeding.

Voor debiele kinderen is dit meestal tijdelijk. Deze hebben nogal eens een bijzondere opvoeding in internaatsverband nodig, of een speciale omgeving om hen arbeidsgeschied te maken.

Er zijn voor hen opvoedingsteuizen en tehuizen voor werkende jongens of meisjes.

Een bijzondere mogelijkheid vormen de kampen voor jeugdzorg van het Ministerie van Onderwijs. Daarin wordt in een periode van drie maanden of een jaar gewerkt met deze kinderen om hen beter geschikt voor samenleving en arbeid te maken.

Imbeciele kinderen worden meestal voor langere tijd of voorgoed opgenomen.

De redenen voor uithuisplaatsing kunnen ver uiteen lopen.

Om enkele voorbeelden te geven:

Een kind kan te gestoord of te storend zijn voor een gezin.

Een gezin kan ook wel eens ongeschikt zijn voor het kind.

Ook deze kinderen komen wel eens met de justitie in aanraking, hetgeen meestal wel geen strafmaatregel tot gevolg heeft, maar wel blijft dan vaak de noodzaak van een beschermend milieu.

Een bepaalde therapie of aanpak kan voor een kind nodig zijn, die slechts in internaatsverband gegeven kan worden. Zij kunnen alleen komen te staan, vooral ouder geworden, terwijl plaatsing bij familie of in een ander gezin dan veelal onmogelijk is. De verzorging die zij nodig hebben, kan het gezin te zwaar belasten. Zo zijn er veel aanleidingen, die meestal in combinatie voorkomen.

Rondom de uithuisplaatsingen zijn een viertal vraagstukken, die zich opdringen en die ook de volle aandacht van de overheid verdienen.

a. Er is een ontstellend gebrek aan plaatsen, vooral voor de groep van de zwaarst-gehandicapten, die het hardst een opname nodig hebben. Er zijn veel gezinnen die hopeloos ontworpen worden hierdoor.

Redenen zijn de te langzame uitbreiding van dit werk en het tekort aan die leidsters of verpleegsters vooral, die zich bezig willen houden met zwaar-gehandicapten.

Mede is dit een van de uitlopers van de woningnood. Nieuwe projecten wachten vaak op bouwvergunningen, die veel te spaarzaam verleend worden. Uiteindelijk is dit ook woningbouw.

Een ruim budget zal hier besteed moeten worden.

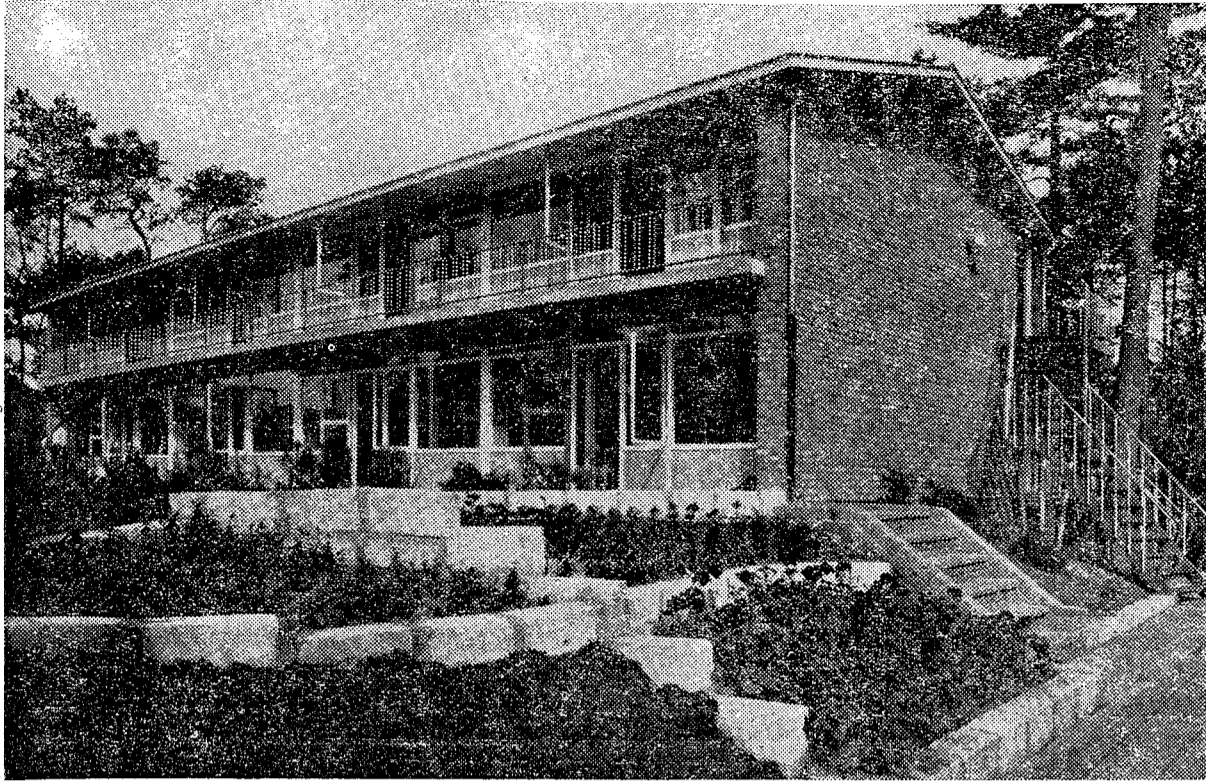
Anderzijds zal een goed geoutilleerde zwakzinnigenzorg een aantal plaatsingen overbodig kunnen maken door b.v. het tot stand komen van kleuterdagverblijven, dagverpleging en beschuttende arbeidsmogelijkheden.

b. Er dient een grotere differentiatie in typen tehuizen en inrichtingen voor zwakzinnigen te zijn.

Een voorbeeld hiervan zijn de „Tehuizen voor Alleenstaanden”, waarvoor overal in het land plannen zijn. Deze zijn bestemd voor mannen en vrouwen

Imbeciel kindje aan het spelen in de tuin.

Het tehuis voor imbeciele kinderen van de oudervereniging Philadelphia.

die, zolang hun ouders leven, in hun gezin kunnen blijven en vaak werkzaam zijn op beschuttende werkplaatsen of in de landbouw.

Vallen hun ouders uit, dan is een opname vaak onvermijdelijk. Vroeger moesten ze dan vaak samengebracht met hen, die al deze mogelijkheden missen in grote inrichtingen. Hoe goed daar verzorgd, waren ze toch vaak meer dan nodig afgesloten van de samenleving.

Voor hen zijn in oprichting kleine „gezinsteuizen” in hun eigen woonstreek, die hun gezin veel meer kunnen benaderen.

c. Om het contact met familie en samenleving te bevorderen mogen nieuwe projecten, waar dit niet nodig is om voldoende voorzieningen in eigen beheer te kunnen scheppen, niet te groot zijn en gesitueerd zo dicht mogelijk bij de woonplaats van de ouders.

d. De financiering van de plaatsing geschiedt gewoonlijk nog via de „Armenwet” door de gemeenten van herkomst. Tot de volwassenheid van hun kinderen dragen de ouders naar inkomen hierin bij. Hoewel door bijna alle gemeenten met begrip toegepast, is deze wet ongeschikt voor het uithuisplaatsen van zwakzinnigen.

Een vorm van volksverzekering hiervoor is dringend gewenst. Ik meen te weten, dat hiervoor plannen zijn. Is er misschien de beruchte „ruimte” nog niet voor?

D. W. Dondorp

Het openbaar lichaam Rijnmond

BIJ de Tweede Kamer der Staten Generaal is in behandeling een wetsontwerp strekkende tot de instelling van een openbaar lichaam voor 24 gemeenten in het Waterweggebied. Voor Nederland een nieuwe zaak.

De aanhef van het wetsontwerp zegt, „dat het noodzakelijk is regelen te stellen ter bevordering van de coördinatie van het beleid van de gemeentebesturen in het gebied Rijnmond.”

Het gaat dus om samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van tal van gemeenschappelijke

Amendement-Elfferich, rechtstreekse verkiezingen

belangen, die de ontwikkeling van de streek dienen. Voorts kan in dit geval gezegd worden, dat hier nationale belangen op het spel staan.

De stormachtige ontwikkeling van het Waterweggebied heeft een belangrijke invloed op het wel en wee van onze nationale economie. Het gaat bij dit wetsontwerp vooral om de wijze waarop de samenwerking tot stand zal komen en zal functioneren. Verder is van betekenis de bevoegdheid welke het openbaar lichaam krijgt, opdat het niet een gesprekscollege zal worden maar een lichaam dat zaken kan doen.

Bestuur en bevoegdheden zijn dus belangrijke punten.

Bij de openbare behandeling werd namens onze fractie het woord gevoerd door de heer Elfferich. Over het bestuur van Rijnmond heeft deze enkele opmerkingen gemaakt over de wijze waarop het bestuur zal worden samengesteld:

„Ik zou dus op één punt — naar mijn gevoel een essentieel punt — reeds nu een amendement willen indienen, hetgeen u, mijnheer de Voorzitter, ongetwijfeld inmiddels bekend zal zijn. Dat is een amendement op artikel 6, waarin gesproken wordt over de wijze van verkiezing van het bestuur van het openbaar lichaam. De huidige redactie van dit artikel laat het bestuur van Rijnmond samenstellen door rechtstreekse verkiezing van 2/3 van de leden en 1/3 benoemd door de raden van de deelnemende gemeenten. Ik wil hierover in de eerste plaats opmerken, dat naar mijn oordeel dit openbaar lichaam bewust is gedacht als een politiek orgaan, gezien het feit, dat 2/3 van de leden wordt gekozen rechtstreeks door de bevolking. Is het nu aanvaardbaar, dit lichaam aan te vullen op de wijze als in artikel 7 voorgesteld?

De vijf punten van de commissie-Klaassens zijn op blz. 16 van de memorie van toelichting weergegeven en ik behoef ze dus niet te herhalen. Ik neem aan, dat deze vijf punten bekend zijn. Deze punten geven duidelijk aan welke de voordelen van een algehele rechtstreekse verkiezing zijn van het bestuur van het openbaar orgaan Rijnmond. Bovendien wijs ik erop — het wordt in de vijf punten min of meer gesuggereerd, dat er niet

één politieke partij in dit gebied zal zijn, welke zich zal kunnen veroorloven om onvoldoende aandacht te schenken juist aan de kleine gemeenten.

De heer Van Helvoort heeft gewezen op de inspraak van de kleine gemeenten. Ik ben dat voor 100 pct. met hem eens, maar men kan er een uitvoerig debat over voeren met elkaar of juist de belangen van die kleine gemeenten niet beter worden gediend in een voorafgaand fractie-overleg dan wanneer dat zou gebeuren op de wijze, zoals nu de verkiezing resp. benoeming van de leden van Rijnmond zal plaatsvinden. Waar blijven die 27 benoemde leden in dat fractie-overleg, dat natuurlijk en terecht ontstaat, te meer waar de kans groot is, dat een aantal burgemeesters tot die 27 leden behoren, die qua hun positie wat moeilijker in dat bestuur aanwezig zijn, met name in dat fractie-overleg, dan wanneer zij rechtstreeks zouden zijn gekozen.

Uit de reacties is wel gebleken, dat de betrokken gemeenten over dit punt bepaald niet eensluidend denken. Het oordeel ligt wat kris-kras. Rotterdam met 730.000 inwoners is ervóór, Vlaardingen met 69.000 inwoners evenzeer en Kapelle met 13.000 is ook vóór rechtstreekse verkiezing. Ik noem deze inwonertallen om ermede te demonstreren, dat het bepaald een gedachtengang is, die leeft zowel bij grote als by kleine gemeenten, terwijl ik voorts uit de stukken heb opgemaakt, dat er minderheden in de gemeenten Barendrecht, Geervliet en Schiedam zijn, die eveneens pleiten voor rechtstreekse verkiezing van alle leden. De memorie van antwoord is geschreven in de tijd van de verkiezingscampagne. De datum is 10 april 1963. Ik zou gaarne van de bewindsman vernemen, of hij, nu hij in wat rustiger vaarwater is gekomen dan toen, alles overwegende, het synthese-standpunt niet wil verlaten en met mij wil kiezen de rechte weg van de rechtstreekse verkiezingen.”

Tevoren had de heer Elfferich enkele opmerkingen gemaakt over de naar zijn inzicht centraliserende tendens, welke samenwerking van gemeenten noodzakelijkerwijze met zich mee brengt:

De heer Elfferich gelooft, dat dit wetsontwerp van belang is voor dit Waterweggebied en dat het goed is, dat wij ons afvragen waarom dit allemaal moet gebeuren.

„Ik heb er behoefte aan in dit openbaar debat bij deze vraag een ogenblik stil te staan, omdat ik van mening ben, dat het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten in de praktijk zal betekenen, dat wij werken in de richting van een zekere centralisatie, althans dat wij bezig zijn grotere samenwerkingsverbanden te scheppen. Ik kan mij voorstellen, dat de argeloze burger zich afvraagt hoe het nu eigenlijk in elkaar zit. Hij zal zeggen: ik hoor maar steeds praten over decentralisatie, over autonomie van de gemeenten en hier wordt in een wetsontwerp aan een aantal gemeenten een vorm van samenwerking opgelegd, wellicht het aanvaarden van en het uitvoeren van genomen besluiten. Wordt aan de decen-

• Vervolg op pag. 8

Hebt u de artikelen over het geestelijk gehandicapte kind gelezen?

U weet 't, er moet nog veel gedaan worden! 7000 kinderen wachten op verzorging. Wilt u dit belangrijke werk steunen, geeft u dan op als lid of donateur aan het bureau van de Landelijke Vereniging

PHILADELPHIA

Protestants-Christelijke Vereniging van Ouders en Vrienden van het afwijkende kind - Postbus 70, Ede.

Wilt u dit uitbouwwerk voor een goede verzorging steunen door een gift, het gironummer is 10.80.80 t.n.v. Philadelphia, Hilversum.

Voor de in dit jaar nog te openen tehuizen van Philadelphia zijn nog nodig

50 verzorgsters

Helpt u mee om deze tehuizen te kunnen starten? Inlichtingen: Philadelphia, Postbus 70, Ede.

Vereniging tot Opvoeding en Verpleging van Geesteszwakke kinderen

STATUTAIR GEVESTIGD TE UTRECHT.

Adres: Centraal Kantoor, Arnhemseweg 17, Amersfoort. Tel. 03490-14521. Postrekening 28916.

Leden van het Moderamen:

H. M. Oldenhof, Ede, voorzitter.
Dr. J. G. Aalders, Leeuwarden, vice-voorzitter.
Mr. L. Stadig, Amersfoort, secretaris-penningm.

Doel: Het doel der Vereniging is, de bevordering van Christelijke verzorging, naar het Woord van God, van geesteszwakke kinderen, alsmede de duurzame verzorging van minderjarigen, ook al vallen dezen niet onder het begrip „geesteszwakke kinderen”.

Van deze Vereniging gaan uit de stichtingen:
„s Heeren Loo-Lozenoord” te Ermelo, inrichting voor geesteszwakke jongens en meisjes.
„Groot-Emaus” te Ermelo, internaat voor heropvoeding van debiele jongens en meisjes.
„Dr. Mr. Willem van den Bergh-Stichting” te Noordwijk-Binnen, inrichting voor geesteszwakke kinderen en volwassenen uit de provincies Zuid-Holland. Het „Van Arkel-Instituut” te Soestdijk, internaat voor geesteszwakke kinderen uit sociaal normale gezinnen.
„Groot-Schuylenburg” te Apeldoorn, inrichting voor geesteszwakke jongens en meisjes.
„De Gemzensprong” te Rotterdam, tehuis voor werkende debiele jongens.
„Saxenheem” te Almelo, tehuis voor werkende debiele jongens.

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan. Reeds 44.000 leden gingen u voor. Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Spaarbank voor Protestants Nederland

KROMME NIEUWE GRACHT 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

Rentevergoeding 3 1/4 procent

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.

Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSPAREN
SCHOOLSAPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf. Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

Geneefs akkoord in 1954 leerde

Neutraliteits-idee is koren op roed

DE Franse erkenning van communistisch China, gepaard gaande met een streven naar neutralisering van geheel Zuidoost-Azië heeft de Verenigde Staten in een bijzonder moeilijke positie gebracht. Niet zozeer omdat — wat wel eens beweerd wordt — de Amerikaanse regering zich door de Franse president in gebreke gesteld voelt. Want dat is niet het geval. Het is nl. nog altijd zó, dat de Amerikanen in Zuidoost-Azië de failliete boedel van de totale ondergang trachten te redden, die de Fransen er na de val van Dienbienphoe in 1954 hebben achtergelaten. De neutraliteitspolitiek, die generaal De Gaulle thans voorstaat dreigt echter alle inspanningen van de afgelopen jaren ongedaan te maken en in Zuidoost-Azië een situatie te doen ontstaan, die grote gevaren in zich bergt. Voor de Amerikaanse regering komt dit alles bijzonder ongelegen, omdat de Verenigde Staten midden in een belangrijk verkiezingsjaar zitten, waarin de buitenlandse politiek een van de belangrijkste inzetten is.

We mogen er in dit verband aan herinneren, dat de Amerikanen ook hun medewerking hebben geweigerd aan het akkoord, dat in 1954 in Genève werd gesloten met betrekking tot het beëindigen van de oorlog in het vroegere Frans Indochina. De Verenigde Staten met John Foster Dulles als minister van buitenlandse zaken, wilden destijds met een grootscheeps offensief de door communistisch China en de Sowjetunie gesteunde Vietminhrebellen beslissend verslaan. Frankrijk voelde er echter niets voor, de strijd voort te zetten. En zo kwam de Geneefse overeenkomst tot stand, die de helft van Vietnam in communistische handen overgaf en de rest van Indochina vrijwel onbeschermd achterliet. De Verenigde Staten hebben nadien de leegte opgevuld, die door de Fransen was veroorzaakt.

LAOS

Wat er van het Geneefse akkoord terecht is gekomen weten we. Van Noord-Vietnam uit werden Laos, Cambodja en Zuid-Vietnam door communistische infiltranten bedreigd. In Laos slaagden de Noordvietnamese communisten er samen met de troepen van de Pathet

Mao Tse Toeng, de Chinese communistische sterke man, samen met Nguyen Thi Binh, het hoofd van een delegatie van het (ondergrondse) nationale bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam.

Lao in, het grootste gedeelte van het land in handen te krijgen. De redding van Laos leek te liggen in een gegarandeerde neutralisatie er van. De drie elkaar bestrijdende groeperingen (pro-westersen, neutralisten en communisten) namen zitting in een kabinet van nationale eenheid onder leiding van de neutralist Soevanna Phoema. Er veranderde echter niets.

De communisten wisten systematisch hun militaire positie te verstevigen en keerden zich niet alleen tegen de pro-

westerse troepen, maar ook tegen die van de neutralisten, met wie zij het aanvankelijk zo goed eens konden worden. En de dag lijkt niet meer ver af te zijn, dat Laos volledig in communistische handen zal zijn.

ZUID-VIETNAM

Eenzelfde situatie treffen we aan in Zuid-Vietnam. De infiltranten uit Noord-Vietnam, die de medewerking hebben van de plaatselijke communisten, zijn aanvankelijk over de grens tussen de beide staten en later ook massaal via Laos Zuid-Vietnam binnenge-

grens en het heeft ook een gezamenlijke grens met Birma, dat zich met de Chinese communisten als buren evenmin op zijn gemak voelt. Van de houding die de Amerikanen in Zuid-Vietnam aannemen hangt in belangrijke mate af, welk standpunt de regering van Thailand zal innemen ten opzichte van toenadering tot communistisch China, naar het voorbeeld van Cambodja.

Onder invloed van de door De Gaulle verkondigde ideeën zijn er in Thailand al vooraanstaande politieke figuren, die de banden met de Verenigde Staten losser willen maken en tot diplomatie-

Nehroe weet er over mee te praten

trokken. Het Geneefse akkoord van 1954, waar ook premier Tsjoë En-lai van communistisch China en de vertegenwoordiger van Noord-Vietnam hun handtekeningen onder hadden gezet, hebben zulks niet kunnen verhinderen. Op een gegeven ogenblik was de dreiging van Laos uit zo groot, dat de Verenigde Staten zich genoodzaakt zagen, de regering van president Diem op grote schaal militaire hulp te verlenen om de strijd tegen de infiltranten te kunnen volhouden.

En op dit moment bevinden zich ook nog ongeveer 15.000 Amerikaanse militairen in dat deel van Azië om met gevaar voor eigen leven de Zuidvietnamese strijdkrachten bij te staan in de gevechten tegen de overal opduikende guerilla's.

CAMBODJA

Dan is er nog Cambodja, dat opnieuw zijn heil heeft gezocht in "toenadering" tot communistisch China, in de hoop, dat het met rust zal worden gelaten. We hebben er al eerder op gewezen, dat prins Norodom Sihanoe alle banden met Amerika verbrak, nadat generaal De Gaulle had bepleit voor neutralisering van de landen van Zuidoost-Azië en hij te kennen had gegeven, dat Frankrijk bereid was, opnieuw een rol te gaan spelen in dat deel van de wereld. De "neutraliteit" van Cambodja is gebaseerd op de steun van Frankrijk en de (wellicht ijdele) hoop, dat communistisch China geen pogingen in het werk zal stellen, de veiligheid van het land te ondermijnen, zolang dat in Laos en Zuid-Vietnam het geval is.

Prins Sihanoe heeft deze beide staten, die aan zijn land grenzen, al afgeschreven en probeert thans op een struisvogelachtige manier de gevreesde grote buurman gunstig te stemmen.

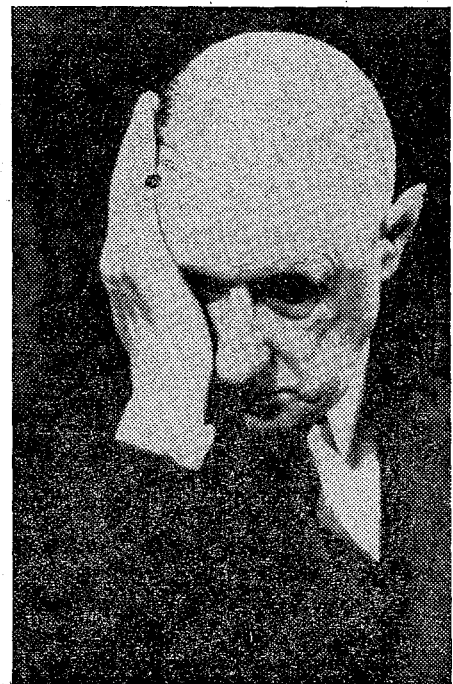
THAILAND

Ook in Thailand (vroeger Siam genoemd) voelt men zich niet langer op zijn gemak. En terecht. Als men de kaart bekijkt ziet men, dat dit land een heel lange grens met Laos en Cambodja heeft en zich dus rechtstreeks bedreigd kan voelen door het van China uit dreigende gevaar. In het noorden ligt Thailand gevaarlijk dicht bij de Chinese

ke erkenning van het communistische regiem in Peking willen overgaan.

INDIA

Ook India mogen we niet vergeten. Wat heeft dit land voor profijt gehad

Generaal De Gaulle op zijn vorige week gehouden persconferentie. Hij moet er nog eens goed over nadenken.

van de bijzonder toegeeflijke houding, welke het van 1949 af tot nog maar enkele jaren geleden heeft aangenomen? Alleen maar narigheid. De brute inval in de noordelijke grensgebieden van India liggen ons nog vers in het geheugen. En al heeft premier Nehroe zijn neutraliteitspolitiek nog niet helemaal vaarwel gezegd (dat kan men ook moeilijk van hem verwachten) er is in zijn land de laatste jaren toch wel het

een en ander veranderd. Van een vriendschappelijke verhouding met het regiem in Peking is geen sprake meer en kan ook geen sprake meer zijn. In-

Een andere Aziatisch probleem, nl. het conflict tussen Indonesië en Maleisië, werd enkele weken geleden besproken tussen de Amerikaanse minister Robert Kennedy en president Soekarno, die ook zo zijn Chinese probleem heeft...

hollen

Chinese communisten in tante leren kennen. heeft al zijn illusies laten geraffineerde spelletjes in Peking met Pakistan. nog toe bij, de Indiase kerken in hun mening, deze leiders nooit meer wenen.

KISTAN

pen jaar heeft zich een vaker voorgedaan in de velen China en Pakistan. in de zwenking van de politiek is de slechte verhouding India geweest. Welkistan er aanspraak op politiek met betrekking totisch China continuïteit teacht, maar het verschil in is toch wel opvallend gats van een gereserveerd is een actieve symponen. De oorzaak van de om zoeken in... de Chimis, die resulteerde in esse verhoudingen drastisch van het land van pre-

nde, dat de Verenigde Sland daarmee het milita-wellicht voorgoed — indden verstoord en toen diegerden, het land van p Khan op eenzelfde wis te voorzien, wendde de regering zich gekrenkt te potentiële vijand — of China. Men moet in Peking voldaan zijn.

ERHAALD

erstellende ervaringen, die van Zuidoost-Azië in mindere mate met comma hebben opgedaan, koDe Gaulle met zijn strevalisatie van geheel Zuid-ontent hy het rode regiem in te verwachting, dat het zing zal verlenen aan de vevan zijn denkbeelden. Alg niet heeft geleerd, dat de reenkoms van 1954, die

ium die niet bijt!

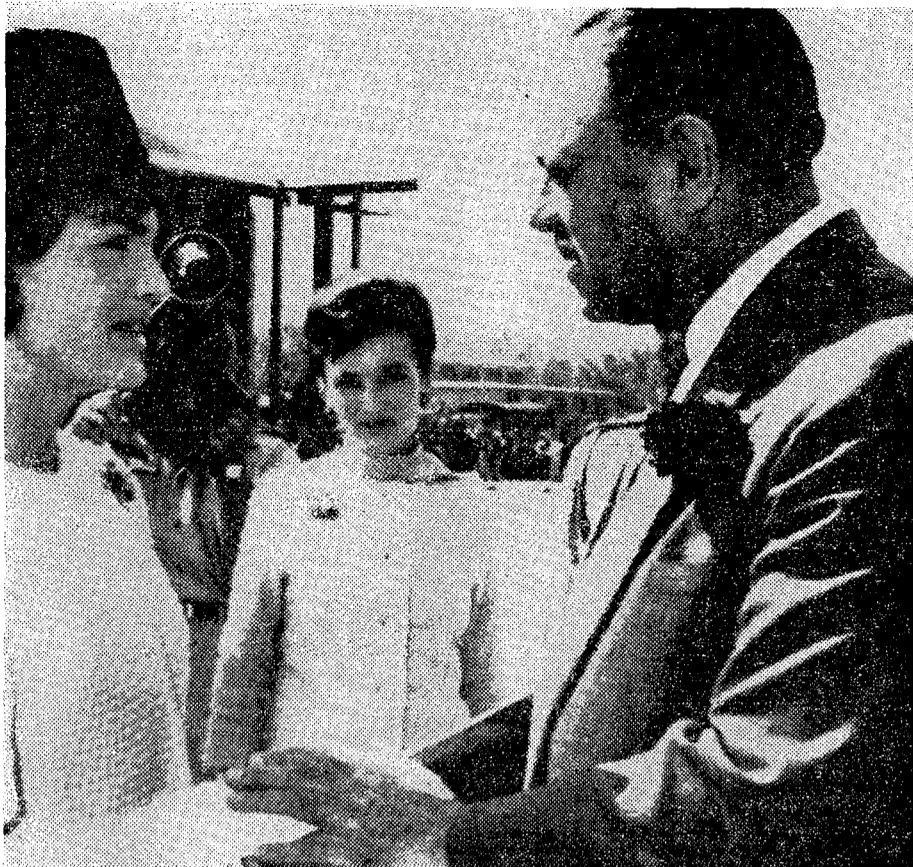

NOURY

Joe-En-lai van commu-persoonlijk werd onder-papier niet waard is ge-elij geschreven werd. den van generaal De zichzelf helemaal niet es ze zijn verouderd en edenis achterhaald. Het an de landen van Zuid-oe te juichen zijn, wan-er van op aan zou kun-bij betrokken partijen maakte afspraken zou-het is juist dit onmis-dat ten enenmale ont-

INSE STEM

ook goed te lezen, dat ankrijk de gevaren van generaal De Gaulle

President Ayub Khan van Pakistan, die nu heel goed bevriend is met rood China, tijdens een bezoek van mevrouw Kennedy in 1962.

heeft gesignaleerd. Raymond Aron schreef dezer dagen in Le Figaro, dat „neutraliteit voor Zuid-Vietnam zou betekenen, dat dit zonder verdediging aan de Noord-Vietnam gesteunde subversieve beweging zou worden uitgeleverd”. En hij gaat verder: „Om te voorkomen, dat de neutralisering van Vietnam uitloopt op een sowjetisering ervan, moet men er eerst voor zorgen, dat de oorlog in Vietnam niet wordt verloren. Hier liggen de gevaren van de politiek van De Gaulle”. En Aron vraagt zich af, „of dit nu het geschikte ogenblik is om — politiek en moreel — de partij en het land te versterken, die geheel achter de rebellen staan?”

LEKASIN tegen pijn

NOURY

Duidelijk is, dat hij hier zinspeelt op de erkenning door De Gaulle van communistisch China, ook wanneer hij zegt: „Als de buitenlandse politiek van Frankrijk tot doel blijft hebben, een zo groot mogelijke stabiliteit in Azië te verzekeren, dan moet tegen de stap van De Gaulle worden ingebracht, dat er een precair evenwicht mee kan worden verstoord”.

Premier Nehroe, die dertien jaar geprobeerd heeft, de Chinese communistische leiders op het goede pad te helpen. Hij kwam bedrogen uit...

verstopping?

NOURY

SCHONE SCHIJN

Frankrijk kan volgens Aron (die in Frankrijk niet de eerste de beste is) in het Verre Oosten geen grote militaire of economische kracht ontwikkelen. Het zijn „de Amerikaanse strijdkrachten, die er de communistische expansie in toom moeten houden en de meeste waarnemers in. Washington menen nu, dat de Franse erkenning van de Chinese volksrepubliek het Chinese expansiestreven ten goede zal komen. Walter Lippmann en enkele andere waarnemers beschouwen de zaak op wat langere termijn en zien in de Franse erkenning van Peking een stap op weg naar een normale ontwikkeling. Die kan echter alleen plaats vinden”, aldus Aron, „als de pessimisten (waartoe hij blijkbaar ook zichzelf rekent) op korte termijn ongelijk krijgen”.

Ook in dit opzicht moeten we echter er voor oppassen, dat de schone schijn niet bedriegt. Tsjoë En-lai verstaat nog beter dan Chroesjtsjef de kunst, zich in schaaapskleren te hullen. Zolang het gevaar van een communistische machts-overname in landen als Laos en Zuid-Vietnam niet wordt weggenomen, maar het integendeel hand over hand toeneemt, is er geen reden tot optimisme... db

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO
Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

De reidans der ambten

„... maar Gij zijt dezelfde, en Uw jaren zullen niet ophouden...”
Hebreeën 1 : 12b,
Psalm 102 : 28.

WE blijven bezig met Hebreeën. De lijn, die we daarin tot dusverre volgen konden, is zo vol nieuwe verrassingen en actualiteiten, dat het niet mogelijk is, ons af te wenden. Trouwens, de brieven schrijver is nog maar net begonnen — het eigenlijke moet nog komen. Weliswaar is het hoge woord er al uit: Jezus Christus is de inzet van zijn schrijven en de Weg die hij gaat wijzen. Maar de manier waarop en de wegen waarlangs doen ons sprakeloos staan. In luttele verzen (1 : 3-14) wordt zomaar alle ruimte en tijd opgevuld. In duizelingwekkende vaart sleurt Hebreeën ons geestesoog naar alle horisonten en naar alles wat maar tijd en wat maar ruimte is. De hemel, de aarde, de engelen, de mensen, de buitenmenselijke en de vleeselijke werkelijkheid — ze worden alle met reusachtige geloofsarmen omvat en met een overtuiging waarvan de blijdschap zomaar af te scheppen is.

Alles is in beweging — alles heeft het druk. Als de Here zijn Zoon inbrengt in de wereld, zien de herders van Lucas 2 weliswaar de engelen. Maar dat zijn slechts flarden van wat er wezenlijk aan de hand is. Het schijnt, dat de gehele kosmos een stroomversnelling passeert. De engelen gaan aanbidden (vs 6) — en zij houden er niet meer mee op. Een nieuwe dienst begint deze gediensdige geesten — de dienaars worden vuurvlammen, de machten kreperen — maar de rechtvaardigheid en de rechte scepter rijzen op uit de puinhopen van de gevallen mensheid. Een nieuwe bloem met een adembenemende pracht wordt gekweekt in het geblakerde laboratorium dat „wereld” heet. Temidden van alles wat vergaat, als een dekkleed ineengerold wordt en onder onze handen verandert (vs. 11v), temidden van het noest bedrijf der engelen die de kosmos doortrekken (vs. 14), troont de Zoon van Gods rechterhand, „totdat” (ja — het is een kwestie van rijping, proces, tijd, ontwikkeling, afwerking, volwassenwording en hoe u het ook verder noemen wilt!!!) de vijanden door God zelfgezet zullen zijn tot een voetbank voor des Heilands voeten.

Let op die eenvoudige woorden: door God tot een voetbank gezet. De Zoon des Mensen heeft overwonnen in de kracht en de naam — in de zalving — des Vaders. Zijn loon is de schepping, zijn glorie is het Koninkrijk der Hemelen, zijn recht is de heerschappij over dood en hel. In een machtige reidans dwarrelen de ambten door dit hoofdstuk heen: zij zijn de werkbijen die de ganse ruimte en de volle tijd vullen met hun echoënde woorden (2 : 1-4). Zij worden onophoudelijk gevoed door niemand minder dan God zelf, die mede-getuigt in wonderen, tekenen, vele krachten en allerlei bedelingen des Geestes. (2 : 4).

Met welk een opvallende dertelheid wordt hier onze levenssituatie geschilderd. Vrolijke kleuren, heldere lichtinval, machtige dieptewerkingen, brede perspectieven — en een figuratie die van een dusdanige lichtvoetigheid is, dat ons de verbazing bekruipt. Alles wat ons serieus een probleem is, alles wat ons dagelijks vele zorgen geeft en zelfs grote

verontrusting wekt, wordt als in een feestroes weggewimpeld. Er zijn in Hebreeën 1 en 2 geen zorgen meer, omdat de zorg om de mens-in-de-schuld door Jezus Christus is uitgelopen op een kosmische nieuwe morgen. Toch is dat verre van oppervlakkig; de heilige verwondering om 's Heren denken aan de mens (Psalm 8, Hebreeën 2 : 6) ontbreekt bepaald niet — en de herinnering aan de diepte van het onrecht (vs. 9), de gruwelen van de vijandschap (vs. 13) evenmin. Om vollediger te zijn: ook de ernstige waarschuwing ontbreekt niet (2 : 2, 3). Maar de gedachte aan dit alles maakt de vreugde alleen maar groter, echter, intenser; heiliger ook. Want hier is een echt getuige aan het woord, die diepten en hoogten beide heeft onderkend.

Waar het ons evenwel op dit moment vooral om te doen is, is de grote geloofskracht, waarmee het „voorlopige” wordt geaccepteerd en zelfs positief bezien. Op alle punten is dit zelfs de vooronderstelling van de pericoop. Het ene ambt is hoger dan het andere, de een is tot een ander dienstbetoon geroepen dan de ander, gradaties en onderworpenheden zijn aanvaarde begrippen. Dan is daar ook het vergaan, verouderen en veranderen van de schepping en zelfs het voorlopige van het zitten ter rechterhand des Vaders uit vers 13. Straks loopt dit zelfs uit op een „nog niet zien dat hem alle dingen onderworpen zijn”, doch een „zien van Jezus” — een tegenstelling waarvan de diepere achtergrond zo scherp doorzien is (2 : 9), dat de schrijver juist hierdoor de volle rijkdom toont van wat verlossing is. In de verlossing lost het huidige leven zich niet op, maar wordt het tot nieuwe betekenis gebracht. Alle slagschaduw die over dit leven vallen, worden onder Christus' heerschappij te zijner tijd verdreven. Alleen de Here blijft dezelfde. Alleen zijn „jaren zullen niet ophouden”. Al het andere houdt wel op, heeft wel een einde. Alles is immers voorlopig — en dit voorlopige is zelfs een kernelement in het heilshandelen van God door Jezus Christus.

Zo kan de Hebreeënbrief niet alleen „tevreden” zijn met het „lot”, maar zelfs met grote blijdschap zijn weg vervolgen in dit „voorlopige”, torso-achtige leven en in deze onvolkomen werkelijkheid. De verlossing is zulk een vast perspectief, dat het leven van vandaag, inclusief alle tekortkomingen en alle lijden (2 : 10-11) er ten volle leefbaar door wordt. In datzelfde licht wordt niet alleen het woeden der heidenen geridiculiseerd, maar wordt ook alle tuchtiging en pijniging positief gewaardeerd en vruchtbaar geacht. De schepping is hier als het ware opnieuw begonnen. De Geest Gods broedt boven de baaierd van zonde, ongerechtigheid, vijandschap en dood. Dat zijn de „bedelingen des Geestes”. En Jezus Christus regeert met vaste hand. Dat is de God die schept uit het niets en die de aarde, die „woest en ledig” is door het verderf van de zonde en schuld, tot leven en ordening brengt. Het procesmatige — en dus ook het nog onvolmaakte — wordt in alle rust onder ogen gezien. Want Paaskinderen — echte tenminste — kunnen met het onvolmaakte werken, omdat zij eigen onvolmaaktheid kennen en Christus' volheid zagen!

ds. A. J. Kret

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

waarborgmerk van weten-
schappelijk verantwoorde
genees- en verzorgings-
middelen voor kleine
en grote

HUISDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank

„EIGEN HAARD“ G.A.

LOPENDE DIEP - GRONINGEN
Spaarrente leden 3½ %
Spaarrente niet-leden 3¼ %
Jeugdsparrente met 10% premie .. 3½ %

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute“

Telexnummer: 53073

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 32
HEERLEN: Stationsstraat 9

„Bonte Floek“

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Voor VOLVO's naar WIERDA

VEENDAM: Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495
SNEEK: Sloepstraat 1 - Telefoon 05150 - 4215
Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 3106

Het komende debat over

LONEN EN PRIJZEN

ONS Nederlandsche volk is bij de huidige spanningen in de financieel economische en sociale sector, in al zijn geledingen betrokken. Het is niet zo dat de belangen van één of meer groepen zich in het centrum van de spanningen bevinden. Wezenlijk gaat het om allen, terwijl elke groep op zichzelf daarbij verweven is met eigensortige belangen.

Een maatregel ter gezondmaking van het ene belang zal van nadelige invloed zijn op het andere belang.

Daarom is een oplossing die allen volkomen bevredigt, niet te bedenken. Geen enkel complex van maatregelen van welk kabinet dan ook is in staat de tevredenheid van allen op te roepen.

Naar onze overtuiging zal het Nederlandse volk de zedelijke kracht op moeten brengen gezamenlijk de last van het heden te dragen, teneinde de toekomst — naar de mens gesproken — in evenwichtige banen te kunnen leiden.

Vandaag is er een duidelijke dreiging. Het gaat met de Nederlandse betalingsbalans niet bevredigend. Verwacht wordt een tekort over 1964 van ongeveer een miljard gulden. Weliswaar staat daartegenover een reserve in de vorm van deviezen (buitenlandse betalingsmiddelen en goud) maar veel langer dan een jaar is een zodanig tekort niet op te vangen. Als die tendens van oplopende tekorten zich over meerdere jaren zal uitstrekken, is blijkens theorie en ervaring het gevolg dat de slagen daar vallen waar het minste financiële economisch verweer is: de vergeten groepen in de maatschappij, de werknemers (werkloosheid) en de kleine zelfstandigen.

Het is dus zaak een zekere inventarisatie op te maken van de krachten die de betalingsbalans ten ongunste beïnvloeden. Kunnen deze krachten worden onderkend, zou uit de symptomen een juist beeld kunnen worden gevormd van de kwaal van de patiënt dan is een medicijn wel aan te wijzen.

Helaas is het zo gemakkelijk niet. De symptomen zijn veelal niet enkelvoudig. Integendeel bij een nader onderzoek vaak tegengesteld aan elkaar.

Dat maakt het moeilijk de juiste maatregelen te treffen. Daarom is een complex van maatregelen in deze situatie een enig mogelijke oplossing.

Het kabinet wil daarom terecht een aantal maatregelen nemen die een complex vormen met de duidelijke bedoeling op de strategische punten op globale wijze in te grijpen. Dit uitgangspunt komt ons juist voor. Althans beter dan over de gehele linie heel het maatschappelijk leven in een

keurslijf van overheidsbemoeiingen te wringen.

Hoezeer de loonontwikkeling één der directe aanleidingen is van de huidige situatie — een rechtstreeks ingrijpen in de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven wenst dit kabinet (nog) niet.

Het kwaad van de voortschrijdende besteding die de betalingsbalans nadelig beïnvloedt, wordt verder ingedamd door verkrapping van het krediet (ook het afbetalingskrediet!), een verdere verlangzaming van de overheidsinvesteringen en een tijdelijke terugneming van bestaande belastingvoordelen van het bedrijfsleven.

Op de prijzenontwikkeling zal tenslotte scherp worden toegezien.

Daat wil zeggen dat de prijsontwikkeling zal moeten blijven binnen de vrijwillig overeengekomen spelregels, waarbij de minister van economische zaken over een nieuw wapen wenst te beschikken; n.l. voor individuele ondernemingen een prijsmaatregel te kunnen afkondigen.

Een nota over deze problemen is deze week door de Tweede Kamer toegezonden en zal woensdag in het openbaar worden behandeld.

Uiteraard rijzen na bestudering van dit belangrijke stuk nog vele vragen. Te meer is dit het geval omdat deze nota vrij weinig kwantitatieve gegevens bevat, zodat thans een evenwichtig eindoordeel over het complex moeilijk kan worden gegeven.

Zal de woningbouw — ook in de premiesector — het gestelde doel bereiken bij opheffing van het voorrecht van vervroegde afschrijving en opschorting van de investeringsaftrek?

Zal de middenstand door de totaliteit van de maatregelen op het terrein van de prijzenpolitiek niet eenzijdig worden getroffen?

Zal de diepte-investering — arbeidsbesparende investeringen — niet zodanig worden teruggedrongen, mede tengevolge van een verslechtering van de winstpositie, dat er kans is op een tekort daaraan straks?

Is men niet te soepel met de lonen en te strak voor de prijzen, als het straks om de uitvoering gaat?

Bovenal zal de vraag in het debat beantwoord moeten worden of de rechtvaardigheid met betrekking tot de verdeling van de totale last over alle groeperingen voldoende is betracht. De beantwoording van deze vraag komt ons bijzonder belangrijk voor, omdat de overheid met name geroepen is tot het stellen van recht en gerechtigheid. In tijden van bijzondere spanningen wordt deze roeping te sterker.

Het wachten is op het debat van a.s. woensdag.

Het openbaar lichaam Rijnmond

• Vervolg van pag. 5

tralisatiegedachte en aan de autonomie van de gemeenten alleen maar lippen dienst bewezen, terwijl in de praktijk bewust wordt meegewerkt aan een ontwikkeling, die bepaald een centraliserende tendens heeft, waarbij als ik het goed zie, tegelijkertijd moet worden geconstateerd, dat zij kenmerken in zich moet hebben van een zekere verschraving van het contact tussen de bestuurders en de bestuurden. In een uitgave van het College van Advies van de A.R.P. handelende over het district als bestuursvorm voor agglomeratie komt de uitspraak voor:

„Van het begin onzer staatkundige eenheid af is de gemeente een autonome gebiedsorganisatie in ons staatsbestel. Vanouds heeft het gemeentebestuur de huishouding der gemeente zelfstandig geregeld“.

Ik geloof dat een wijs beleid daarmede altijd rekening zal moeten houden, nu en in de toekomst. Het gedecentraliseerde karakter van de Nederlandse eenheidsstaat is een groot goed. De inspraak en het medeleven, maar vooral ook de verantwoordelijkheid van de burgerij, kan ook in deze tijd niet worden gemist. Anderzijds moet worden gesteld, dat ook de gemeenten, voor wat de grenzen en de bevoegdheden betreft, afhankelijk zijn van de centrale overheid. Ook de autonomie der gemeente kent haar grenzen, waarbinnen deze zich echter vrij moet kunnen ontplooiën en ook dient te worden erkend.

Toch blijkt nu, dat wij daarmede anno 1964 niet klaar zijn.

Ons volk groeit. Twaalf miljoen inwoners tellt ons land op het ogenblik en dat cijfer beweegt zich nog steeds in een opgaande lijn. De consequentie daarvan is, dat tenminste twee punten onze aandacht verdienen. In de eerste plaats bouwen tal van gemeenten in ons vaderland naar elkaar toe op eigen grondgebied. Dit betekent, dat zij elkaars grenzen angstig naderen op een zodanige wijze, dat elke planoloog ervan griezelt, maar dat ook menig gemeentebestuurder de schrik om het hart slaat.

Wonen in ons land betekent niet alleen het bouwen van huizen, kerken, scholen, zwembaden e.d., maar wil ook zeggen: kunnen leven en ademen in de natuur. In de tweede plaats wijs ik erop, dat het groeiende Nederlandse volk vraagt, niet alleen nu maar vooral op langere termijn, om werkgelegenheid. In die gebieden, waar zich de meeste werkkrachten bevinden, zijn wij bezig met regionale industrialisatie en wij zien de zegenrijke gevolgen daarvan dagelijks voor ons. Daarnaast moeten op die plaatsen en voor die takken van bedrijf,

P. C. Elfferich

die zich het best kunnen ontplooiën, vooral door een bepaalde ligging, de gunstigste ontwikkelingsmogelijkheden worden geschapen. Ik dacht, dat de Rijndelta daarvan wel het meest spectaculaire voorbeeld in ons land was.“

Het is tijdens de behandeling wel duidelijk geworden dat in de Kamer verschillend wordt gedacht over de vraag hoever gegaan moet worden met betrekking tot de bevoegdheden welke Rijnmond zal moeten krijgen.

Met name de heer Westerhout (P.v.d.A.) en de heer Aarden (K.V.P.) willen in dit stadium reeds vrij ver gaan.

Belangrijk voorzichtiger is de C.H.-woordvoerder Bode, welke evenals de heer Elfferich het experiment van dit openbaar lichaam positief tegenover trad, maar toch de werking van het orgaan eerst wil aanzien. Er zal groei moeten zijn en mer. zal aan deze nieuwe bestuursvorm moeten wennen. Niettemin werd ook van C.H. en A.R.-zijde gepleit voor bescheiden uitbreiding van de bevoegdheden van het orgaan.

De minister van Binnenlandse zaken en Volkshuisvesting en Bouwnijverheid hebben inmiddels in eerste termijn geantwoord.

Daarbij is gebleken, dat de regering bereid is de kamer op bepaalde punten tegemoet te komen, met name voor wat betreft de bevoegdheden op het gebied van de planologie.

Wel zijn inmiddels tal van amendementen ingediend alsmede een nota van wijzigingen van de zijde van de regering.

Het ziet er dus naar uit dat het wetsontwerp in nogal gewijzigde vorm zal worden aanvaard.

Wij wensen het wetsontwerp een goede vaart toe, omdat in dit dicht bevolkte deel van ons land samenwerking niet kan worden gemist.

Zal E.E.G-commissie onze eier-export redden?

KONDEN we vorige week nog spreken van een dreigend gevaar voor de Nederlandse pluimveehouderij, thans lijkt het kwaad ten volle besloten. De Nederlandse pluimveehouderij bedreigt een ramp. In de Westduitse Staatscourant van dinsdag j.l. werd gepubliceerd, dat met ingang van zaterdag alleen nog eieren geïmporteerd zouden mogen worden, waarvoor de Westduitse instanties een invoervergunning hebben afgegeven. Over die vergunningen zal men waarschijnlijk geen te optimistische gedachten moeten hebben, zodať Nederland, indien de zaak niet verandert, met een enorm overschot aan eieren komt te zitten.

Het aanbod op de binnenlandse markt zal ongeveer verdubbeld worden. De prijzen zullen nog sterker naar beneden moeten en dan zal het Nederlandse publiek nog aanzienlijk meer eieren dan normaal moeten kopen, willen de producenten en de handelaar niet met grote onverkoopbare voorraden eieren blijven zitten.

Onze jaarlijkse eierexport naar West-Duitsland is vergelijkbaar in waarde met de Westduitse auto-export naar Nederland. Onze eieruitvoer naar West-Duitsland omvat ongeveer een kwart van onze totale uitvoer naar dat land. Nederland moet grote hoeveelheden agrarische producten exporteren om van andere landen, zoals West-Duitsland, industriële producten te kunnen betrekken.

Van welke betekenis de importstop van eieren voor ons land is, begrijpt men in Duitsland niet erg. Althans in het begin van deze week werd aan de hele eierenaffaire in de dagbladen van dit land nog maar bitter weinig aandacht besteed.

Ten onrechte

Hoe somber de Westduitse plannen ook zijn, er is ook nog wel enige reden tot optimisme. De Europese commissie zal namelijk de Duitse stap moeten goedkeuren en naar de opvattingen van vele vooraanstaande functionarissen kan Nederland meer gerust zijn op de uitslag van deze uitspraak dan West-Duitsland.

Zo is niemand minder dan onze minister Biesheuvel deze gedachte toegedaan. Hij is stellig van mening, dat West-Duitsland hier ten onrechte een beroep heeft gedaan op de zogenaamde vrijwaringsclausule, die een deliberalisatie van de handel mogelijk zou maken.

Dezelfde gedachte is de heer H. H. Garrelds, voorzitter van het produkt-schap voor pluimvee en eieren, toegedaan. De vrijwaringsclausule geldt immers uitsluitend, wanneer door te grote invoeren de binnenlandse prijzen te laag worden. Nederland heeft het laatste jaar echter wel minder maar niet meer eieren naar Duitsland uitgevoerd. Bovendien staat de invoer uit derde landen, zoals Denemarken, reeds langer stil, zodať het zonder meer duidelijk is, dat de door de regeringsbescherming steeds verder uitgebreide binnenlandse pluimveestapel in Duitsland zelf de oorzaak van de moeilijkheden is en niet de import van eieren uit het buitenland.

VRIJWARINGSCLAUSULE WORDT TEN ONRECHTE GEHANTEERD

Medestander

Een onverwachte medestander bij de Europese commissie te Brussel heeft Nederland nog gekregen in de drie miljoen leden tellende Westduitse vakbeweging, de D.G.B., die in een telegram aan de E.E.G.-commissie geprotesteerd heeft tegen de Duitse regeringsmaatregelen voor een hele of gedeeltelijke invoerstop voor eieren.

Gevraagd wordt het verzoek niet in te willigen. Naar de mening van de Duitse vakbeweging schiet de regering in haar land tekort in het benutten van de mogelijkheden tot prijsverlaging. Door een invoerstop wordt een

prijsverlaging voorkomen. Ongeveer 25 procent van het Westduitse eierverbruik is namelijk afkomstig van import. Tengevolge van een importstop zou de eierprijs in West-Duitsland nog stijgen.

In de loop van de week hadden Nederlandse pluimveekringen de moed dus nog niet opgegeven. Tegen het eind van de week hoopte men op gunstige berichten uit Brussel.

Ondanks de grote tegenslag, die de pluimveesector te verwerken krijgt, blijft men toch positief staan tegenover de Europese Economische Gemeenschap. Terecht merkte de heer Garrelds, voorzitter van het produkt-

schap, op, dat Nederland zonder lidmaatschap van de E.E.G. helemaal nergens zou zijn. Dan zou men immers met dezelfde Duitse maatregel geconfronteerd zijn zonder er ook maar iets tegen te kunnen doen.

Thans kan men zich in Brussel beroepen op de overeengekomen richtlijnen. Zo is voor Denemarken de situatie op dit moment veel moeilijker. Voor dit land gold reeds eerder een Duitse invoerstop voor eieren.

Zou echter onverhoopt geen gunstig bericht uit Brussel komen en zou inderdaad de Duitse grens voor onze eieren dichtgaan, dan onderstrepen wij hier de uitspraak van het bestuur van het landbouwschap van woensdag j.l., dat regering en landbouwschap zich zullen moeten bezinnen op mogelijke steunmaatregelen voor de pluimveehouderij, daar deze bedrijfstak onmogelijk alleen de klap kan opvangen. (soc. med.)

In gesprek met onze lezers

♦ Niet in dok

Mijne heren,

Ik lees met belangstelling ons blad en heb op de inhoud over het algemeen weinig kritiek. Ik meen echter, dat u er nu met de driestar „In Dok?“, blad van 25-1, volkomen naast bent. Evenals trouwens de T.V.-commentator in „Achter het nieuws“ of een dergelijke rubriek.

Om bij het beeld van „dokken“ te blijven, ik meen dat de verkoop van de „Oranje“ en de „Willem Ruys“ niet is een vraag of de Nederlandse zeevaart in dok, of op de „helling“ moet, maar dat deze verkoop juist de afsluiting betekent van de voorbijgegangene periode van herstel en heroriëntatie. Wij zijn helemaal niet een minder zeegaande natie geworden. Integendeel. Wat moderne schepen betreft, in tonnage, gemiddelde leeftijd, snelheid en vervoerscapaciteit, liggen wij op vele landen voor en zijn wij niet kleiner maar groter dan 10, 15 jaar geleden, of dan vóór de oorlog. Maar anders. Voor de 2 rederijen in kwestie lag het traditionele arbeidsveld in de diensten van Europa op Indië/Indonesië. Zowel voor lading als passagiers. Voor deze laatste waren de peilers het vervoer van gouvernementsambtenaren en van employés voor onze cultuurondernemingen. Dit vervoer is vervallen en komt, helaas, nooit terug. Na de soevereiniteitsoverdracht hebben de schepen nog een tijd emplooi gehad met het terugbrengen van land- en rijksgenoten en voor het vervoer van emigranten, samen met de „Sibajak“, de „Johan“ en de regerings-

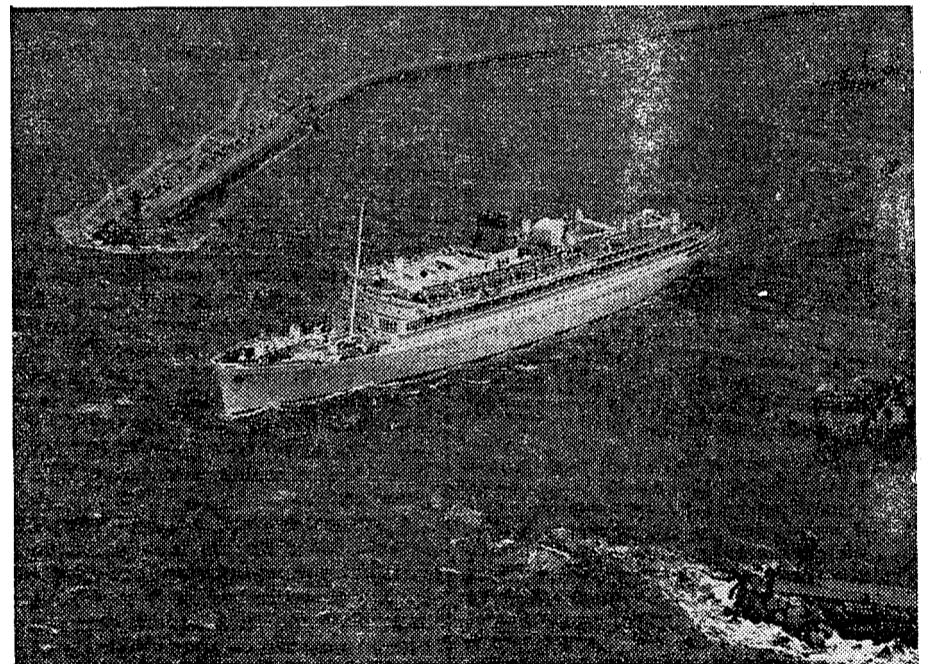
schepen „Grote Beer“, „Waterman“ en „Zuiderkruis“. Deze bronnen van vervoer zijn opgedroogd en vijf schepen waren reeds verkocht. De „Oranje“ en „Willem Ruys“ hebben nu een paar jaar gevaren in een geïmproviseerde dienst op Australië en rond de wereld. Dat kon, omdat men de schepen had. Zij waren, in verhouding, betrekkelijk goedkoop. Maar zij zijn ondertussen oud en naderen hun einde. Vervanging door gelijkwaardige, moderne schepen zal een enorm kapitaal kosten, ik denk zo tegen de f 100.000.000,— per stuk. Exploitatie daarvan is zonder een vaste basis (en die ontbreekt) onmogelijk.

Welnu, men heeft de consequentie getrokken en de schepen verkocht nu er nog een aantrekkelijke prijs was te maken. Of de Italianen het dan wel kunnen? Blijkbaar wel, omdat zij a. nog goedkoper kunnen exploiteren door lagere lonen, en b. omdat zij kunnen steunen op de emigratie die voor Italië door gaat, dank zij overbevolking en werkloosheid.

Betekent dit nu achteruitgang? Voor het passagiersvervoer ja. Maar de basis is nu eenmaal onder onze voeten gevallen. Maar in het algemeen? Ga maar eens na, welke prachtige vloten Lloyd, Nederland na de oorlog hebben opgebouwd en die nu, in nieuwe lijndiensten over de hele wereld varen. Daarnaast hebben zij zich geïnteresseerd in de tankvaart en in de z.g. „wilde vaart“, de Lloyd met de z.g. bulkcarriers „Schouwen“ en „Goeree“, en de Nederland door haar dochter, de Rederij Rotterdam, met de vele, nieuwe, „Amstel“-schepen. En dan de K.P.M. en de Kon. Paketvaartlijnen met de vele „Straat“-schepen. Om van anderen, v. Ommeren, v. Nievelt Goudriaan, Vinke, V.N.S. maar niet te spreken.

Neen, het pessimistische geluid is heus niet nodig. De ondernemingsgeest is niet geweken. Integendeel!

Met vriendelijke groet,
Hoogachtend,
A. Wilschut,
Sportlaan 16, Vlaardingen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERK, AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244

Gevestigd sinds 1919

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Telefoon 05271 - 294

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

N.V. Staalsteiger „Gelria“ - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen ! !

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

Vertrouwensadressen
VOOR DEN HAAG
EN OMSTREKEN

SIGARENMAGAZIJN Matador

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
waarheen u maar wenst.

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940

HAARLEM - Telefoon 10441

DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

Aandacht voor NGUYEN KHANH

de nieuwe sterke man van
zwak Zuid-Vietnam

Op Zuid-Vietnam wordt langzamerhand van toepassing het gezegde: "Op naar de volgende staatsgreep". Nog geen twee maanden had het "oude" militaire bewind onder leiding van generaal Doeng van Minh het heft in handen gehad na de val van president Ngo Dinh Diem, of er is al weer een andere militaire junta aan de macht gekomen, nu onder leiding van de 37-jarige generaal Nguyen Khanh, een van de bewaamst. commandanten van de Zuidvietnamese strijdkrachten. De Amerikanen beschrijven hem als een agressieve en knappe aanvoerder tegen de communistische guerilla's. Maar dat houdt wellicht ook verband met het feit, dat de generaal een Amerikaanse opleiding heeft gehad.

Het optreden van Khanh is een reactie geweest op de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Totdat het regiem van president Ngo Dinh Diem aan de kant werd gezet kon van Zuid-Vietnam worden gezegd, dat het met grote voortvarendheid de communistische indringers uit het noorden bestreed. Na de val van Diem was dat niet langer het geval. Het was of men het wat kalmer aan

ging doen. Er was veel meer belangstelling voor de geneugten, die het leven biedt aan hen, die over geld en invloed beschikken.

Van de nieuwe leiders kon worden gezegd: Ze dronken een glas, ze deden een plas en ze lieten de zaak zoals die was. En de communistische rebellen maakten van deze zergelozestemming een dankbaar gebruik, zo zelfs, dat de Amerikaanse minister van defensie in het Congres moest toegeven, dat de Viet Cong-troepen in de afgelopen maanden belangrijke vorderingen hadden gemaakt.

Van generaal Khanh wordt thans verwacht, dat hij eer eind zal maken aan de gelaten sfeer, die zich van de militaire leiders in Zuid-Vietnam had meester gemaakt. Of hem dat zal gelukken is de vraag, juist omdat de Viet Cong de laatste tijd nogal wat successen heeft geboekt, waardoor de rringstroepen gemoraliseerd zijn. Bovendien moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid, dat niet iedereen in Zuid-Vietnam erg ingenomen zal zijn met de staatsgreep van generaal Khanh.

De kreet "Op naar de volgende staatsgreep" mag dan misschien wat overdreven zijn, de vrees, dat het bij deze greep naar de macht niet zal blijven, is zeker niet van alle grond ontbloot. Vandaar dat men in de Verenigde Staten de ontwikkelingen in Zuid-Vietnam met zorg gadeslaat, ondanks het feit, dat Khanh als pro-Amerikaans bekend staat.

KHANH werd in 1927 in het Zuiden van Vietnam geboren, voltooide in 1947 zijn militaire opleiding en sloot zich toen aan bij de ondergrondse verzetsbeweging tegen de Franse heersers. Later keerde hij echter in de Franse gelederen terug. Hij werd benoemd tot adjudant van generaal De la Tour, opperbevelhebber van Cochinchina en later van generaal Nguyen van Xoaah, die in 1949 premier was tijdens het keizerschap van Bao Dai (die nu in ballingschap in Frankrijk leeft). Van 1954 tot 1960

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(16)

Tussen januari en april 1865 besteedde de samenzweerder ongeveer vierduizend dollar uit eigen middelen aan de voorbereiding van de „gevangenneming”. Het grootste gedeelte van dit bedrag werd gebruikt om zijn medeplichtigen te onderhouden; de rest werd besteed aan paarden en voeder en aan ontsnappingen uit Washington nadat verschillende plannen waren mislukt.

Deze verschillende plannen hadden het karakter van pogingen op goed geluk. Achteraf bezien hadden sommigen ervan nogal komische aspecten. Gedurende januari, februari en maart was het geluk doorlopend aan de zijde van de president gebleven en toen ieder plan mislukte, vatten de samenzweerders dat op als een bewijs dat de regering op de hoogte was van het bestaan der bende en in paniek vluchtten ze naar alle kanten. Maar de regering der Verenigde Staten heeft nooit iets geweten van de samenzwering; dat wil zeggen, op één uitzondering na, waaraan de autoriteiten toen echter weinig aandacht besteedden.

De eerste poging om de president „gevangen te nemen” zou plaatsvinden op woensdagavond 18 januari. Er was bekend gemaakt dat Lincoln samen met twee vrienden een bezoek zou brengen aan Ford's Theater om er een voorstelling bij te wonen van Edwin Forrest in „Jack Cade”, een toneelstuk over de opstand in Kent tijdens de 15de eeuw.

Een paar dagen tevoren had Booth een bezoek gebracht aan het huis van zijn zuster Asia in Philadelphia om er een belangrijke brief te ondertekenen die hij haar in bewaring had gegeven en die alleen gepubliceerd mocht worden in het geval hij zou worden gearresteerd of gedood. Het was de brief aan de geschiedschrijvers. Het was een onsamenhangend geschrift, dat vol stond met de gebruikelijke beroepen op God om getuige te zijn; met geklop op de borst, aanklachten, hartezeer en geklets over moeder en vlag.

De belangrijkste inhoud ervan luidt als volgt:

„Recht of onrecht, moge God mij oordelen, niet de mens. Want of mijn motief nu goed is of kwaad, van één zaak ben ik zeker: van de eeuwige verdoemenis van het Noorden. Ik bemin de vrede meer dan het leven. Ik heb de Unie meer bemind dan woorden kunnen uitdrukken. Vier jaar lang heb ik gewacht, gehoopt en gebeden dat de donkere wolken zouden wegtrekken en dat de vroegere zonneshijn zou wederkomen. Maar al mijn hoop op vrede is dood. Mijn gebeden zijn al even ijdel gebleken als mijn verwachtingen. Gods wil geschiede. Ik zal het bittere einde aanschouwen en meemaken.

Ik ben altijd van mening geweest dat het Zuiden gelijk heeft. Reeds de kandidatuur van Abraham Lincoln vier jaar geleden duidde op oorlog, oorlog tegen de rechten en tradities. Zijn verkiezing bewees het. „Wacht op openlijke daden”. Ja, totdat je gebonden bent en leeggeplunderd! Wat een dwaasheid! Het Zuiden was verstandig. Wie denkt er aan argumenten of tijdverdrijf als de vingers van de vijand de wapens omklemmen? In een oorlog met een vreemde mogendheid zou ook ik kunnen zeggen: Recht of onrecht, mijn land. Maar in een strijd als de onze — waarin de ene broeder het hart van de ander tracht te doorboren —: in Godsnaam, kies de zijde van het recht! Wanneer een land als het onze de rechtvaardigheid verstoot, verbeurt het de gehoorzaamheid en de trouw van ieder eerzaam, vrij man en dient het hem de vrijheid te laten om, bevrijd van welke plicht dan ook, te handelen naar zijn geweten.

Onze natie werd gesticht voor de blanke, niet voor de zwarte man. En als men de slavernij van de negers beschouwt vanuit het standpunt dat werd ingenomen door de edele scheppers van onze grondwet, dan kan men, zoals ik deze slavernij niet anders dan een van de grootste zegeningen noemen — zowel voor de negers als voor ons — die God ooit een begunstigd land heeft geschonken. Zie maar eens naar onze voormalige rijkdom en macht, zie maar naar hun verheffing en verlichting, die hun rasgenoten elders niet beschoren zijn. Het grootste deel van mijn leven heb ik onder hen gewoond en ik heb de heer zijn slaaf nog nooit zo hard zien behandelen als ik in het Noorden een vader zijn zoon zag doen. En toch, de hemel is mijn getuige, niemand is meer bereid dan ik om de negers nog verder te helpen, als ik maar een mogelijkheid zag om hun omstandigheden nog beter te maken dan zij al zijn.

Maar de politiek van Lincoln leidt alleen maar tot hun totale vernietiging. Het Zuiden vecht niet en heeft nooit gevochten voor de handhaving van de slavernij. De eerste slag bij Bull Run maakte een eind aan dat idee. De zaak van de zuidelijken is in deze oorlog even edel geweest en eigenlijk nog veel grootser dan de zaak die hun voorvaders bezielde. Ook al moeten we toegeven dat de zuidelijken in dit conflict aanvankelijk ongelijk hadden; *wreedheid en onrechtvaardigheid* hebben hun ongelijk veranderd in gelijk. Als een edele schare patriottische helden bleven zij zich verdedigen en wekken zij de verwondering en bewondering van heel de wereld. Wanneer men in de toekomst zal lezen over hun heldendaden, zal Thermopole zijn vergeten.

Het Zuiden heeft geen keuze. Het gaat om de totale uit-

roeiing of de slavernij voor hen zelf (verschrikkelijker dan de dood). Ik wéét mijn keuze....

Maar er is geen tijd voor woorden. Ik schrijf dit in haast. Ik weet dat men mij een dwaas zal noemen, omdat ik deze stap ga doen terwijl ik zoveel vrienden heb en andere dingen die mij gelukkig kunnen maken, terwijl mijn beroep *alleen* mij al een jaarlijks inkomen garandeert van meer dan twintigduizend dollar en mijn persoonlijke eerzucht reeds zo'n groot arbeidsveld heeft in mijn beroep. Anderzijds heeft het Zuiden mij nooit een vriendelijk woord waardig gekeurd; het is een land waar ik tegenwoordig geen vrienden meer heb, behalve onder de groene zoden; een land waar ik of gewoon soldaat of bedelaar zal moeten worden. Om behalve van mijn moeder en mijn zusters, die ik zo liefheb (ook al lopen onze meningen zover uiteen) ook afstand te doen van alle voordelen in mijn huidige positie terwille van alle nadelen in een onzeker toekomst, kan dwaas genoemd worden, maar God is mijn rechter. Ik bemin de rechtvaardigheid meer dan een land dat haar verstoot, meer dan roem en rijkdom, meer (God vergeve mij als ik ongelijk heb) dan een gelukkig thuis....

Mijn liefde (zoals de situatie op het ogenblik is) hoort toe aan het Zuiden alleen. En ik acht het niet oneerbaar om te trachten de man die haar zoveel lijden heeft veroorzaakt tot haar gevangene te maken. Als het geluk met mij is, ga ik haveloos naar haar zijde. Men zegt dat zij de „laatste schans” heeft bereikt, waarover het Noorden al zo lang heeft gehoopt en waar men haar met alle geweld heeft in gedwongen, vergetend dat men vecht tegen een broedervolk en dat het onverstandig is een vijand op te hitsen tot razernij. Als ik haar ooit levend zal bereiken en zal kunnen zien dat dit waar is, zal ik haar met trots in het hart om toestemming vragen te overwinnen of te sterven aan haar zijde, in dezelfde „laatste schans”. Een geconfedereerd strijder, die zijn oorlogsdienst verricht op eigen verantwoording. John Wilkes Booth”.

De bel voor de laatste ronde!

Wie dezer dagen de gelegenheid heeft aangegrepen om een gespreksgroep in actie bij te wonen, heeft het zelf kunnen ervaren. Mensen van wie men het niet zou verwachten, blijken met het probleem van „de christelijke organisatie in deze tijd” te worstelen (zoals dat heet).

Soms is dit niet overdreven uitgedrukt. Want dagelijks verkeren zij in hun werkkring tussen mensen, die er heel anders over denken. En deze A.R.eenlingen willen zich nu in eigen (gespreksgroeps)kring wel eens uitspreken en „bijtanken” voor de ontmoeting met „de tegenstander in de poort”, waar ze hun mannetje vaak in hun eentje moeten staan.

Ja, als meer besturen van kiesverenigingen, aan die situaties zouden denken, dan zouden er nu meer dan 200 kiesverenigingen zijn, die meedoen aan dit werk. Dan zou ook op meer plaatsen blijken dat ook jongeren in alle eenvoud en overtuiging een pleidooi voor de christelijke organisaties kunnen voeren, die de soms wat verkilde harten van ouderen verwarmt....!

Om zoveel mogelijk deze twee typen van gesprekspartners bij elkaar te brengen (met de anderen) zouden die kiesverenigingen besturen dan aan alle leden en belangstellenden een exemplaar van de documentatie sturen met de uitnodiging om „dan en daar” aan een groepssamenkomst deel te nemen.

Dan, ja dan zou deze activiteit nog grotere afmetingen aannemen dan nu gelukkig al genoteerd kon worden. Belast dus ook in uw woonplaats enkelen met dit werk. Is soms een gesprek over de christelijke organisaties niet nodig en actueel? Moeten we als bewijs daarvoor nu nog beslist naar VARA-uitzendingen en Synode-uitspraken verwijzen? Nee toch!

Kom, besturen van nog honderden kiesverenigingen, de bel voor de laatste bestelronde luidt...! We hebben de termijn met een maand verlengd. Tot 1 maart kunt u dus de documentatie nog gratis toegezonden krijgen. Voor de laatste maal, want de antwoordlijsten van de gespreksgroepen willen we graag vóór mei weer op het bureau ontvangen (dat blijft dus zo). Stel dus alsnog uw leden in de gelegenheid onderling aan deze communicatie deel te nemen. Ze hebben er recht op. U, als bestuur, moet dit recht realiseren. Daarvoor kozen ze u. Bestel dus nog heden en doe mee! v. d. Sl.

was hij — onder president Diem — bevelhebber over het gebied van de Mekongdelta.

In 1960 redde hij Diem van een zekere ondergang, toen Zuidvietnamese parachutisten het paleis van de president hadden belegerd. Khanh wist in het paleis te komen, nam de leiding van de lijfwacht op zich en wist stand te houden, totdat loyale troepen de parachutisten konden overmeesteren.

TOEN Diem zijn beleid niet wilde wijzigen, liep ook Khanh met de wijzen rond, een greep naar de macht te doen. De anderen bleken hem begin november echter voor te zijn. Hij bevond zich toen niet in Saigon en zegde pas zijn medewerking toe, toen de militaire leiders in de hoofdstad hem de garantie hadden gegeven, dat Diem niet zou worden gedood. Enkele uren later werd Diem toch vermoord. Daarover zou

Khanh zeer verbitterd zijn geweest. De officier, die verantwoordelijk wordt gesteld voor het neerschieten van Diem en diens broer Nhoë heeft volgens een bericht uit Saigon deze week zelfmoord gepleegd. De vraag rijst nu, of Khanh de klok zal terugdraaien naar het Diemtijdperk en of mevrouw Nhoë nu met haar kinderen naar Zuid-Vietnam kan terugkeren. De toekomst zal het moeten leren.

het
beeld
der
vaderen
1914

• **Onderwijzers-salarissen**

Een halve eeuw geleden, in de eerste week van februari 1914, werd in de Tweede Kamer een fel debat gevoerd over de onderwijzers-salarissen. Het Rijk stelde toen minimum-salarissen vast en vergoedde die zowel aan de burgerlijke gemeenten als aan de schoolbesturen. Gemeenten en schoolbesturen waren verplicht, dit minimum uit te keren en hadden de vrijheid, er méér bij te geven. Zoveel zij wilden.

Het gevolg was, dat de openbare onderwijzers in de regel belangrijk hoger salarissen hadden dan de leerkrachten aan bijzondere scholen. Want de gemeente kon het uit een publieke kas doen, en de schoolbesturen moesten het uit particuliere middelen zien te krijgen, terwijl er ook wat gebouwen en leermiddelen betreft, géén gelijkstelling was.

Soms deden de schoolbesturen er wel een schepje bovenop. Bijv. vijftig gulden per jaar. Dan werd er een onderwijzer gevraagd tegen een salaris van 50 gulden boven het wettelijk minimum. Zo luide toen de formule. Het wettelijk minimum was toen 500 gulden per jaar.

Nu diende de socialist Ter Laan begin februari 1914 een motie in, waarin werd gevraagd dit minimum tot 600 gulden te verhogen. Sommigen vonden dat een aanlokkelijk voorstel; anderen voelden er weinig voor. Want, zo zeiden de laatsten, als het rijk per onderwijzer 100 gulden meer geeft, dan is er geen enkele waarborg, dat de onderwijzers ook 100 gulden meer krijgen. Hebben zij al 100 gulden of meer boven het wettelijk minimum, dan kunnen de gemeentebesturen ook zeggen: jullie hebben al genoeg, de hogere rijksvergoeding betalen wij niet door.

En daarbij werd verwezen naar de kindertoeslag, die minister Heemskerk had ingevoerd. Die betekende een salarisverbetering voor onderwijzers met grote gezinnen, omdat die toeslag in zijn geheel moest worden doorbetaald. Maar hoe dit zij, de heer Ter Laan kreeg nul op het request. Minister Cort van der Linden zei: er is geen geld en daarmee uit. Het zou 3.300.000 gulden moeten kosten en dat is niet in kas. Maar — zei de heer Ter Laan, zowel in het verkiezingsprogramma van de S.D.A.P. als in dat van de liberale concentratie stond uitdrukkelijk, dat die minima verhoogd moeten worden. Dat is mij bekend, zei de minister, maar ik heb er niets mee te maken. Ik ben formateur noch van een socialistisch, noch van een liberaal kabinet, maar van een extra-parlementair kabinet. Dus hebben wij hier niets met die verkiezingsprogramma's te maken...

Maar bezuinig dan op defensie, zei de heer Ter Laan. Dat zou ik doen, als ik socialist was, zei de minister. Maar ik ben geen socialist en voor mij weegt defensie even zwaar, zo niet zwaarder, dan het onderwijs. Aldus de liberale leider van het extra-parlementaire kabinet Cort van der Linden.

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Telegr.: TESP.A.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

ER wordt verteld, dat Napoleon in de nacht voorafgaande aan de slag bij Waterloo, 18 juni 1815, slecht heeft geslapen en op de morgen van de slag slecht heeft gegeten. Deze factoren moeten een rol hebben gespeeld met betrekking tot het verliezen van de slag door de Fransen. Over die nacht gaan anekdotische vertellingen, dat zijn vertellingen, welke trekjes uit het leven van historische personen geven. Of met een anekdote altijd de waarheid wordt gediend, moet betwijfeld worden. Zij is echter meestal zo charmant van inhoud, dat de feiten er dor en droog bij afsteken. De anekdote wordt verder verkozen om de historie levend te houden. Om een Waterlose anekdote hieraan toe te voegen, de commandant van de beroemde Napoleontische garde was de generaal Cambronne. Toen een Britse generaal hem sommeerde zich met de garde over te geven, moet Cambronne gezegd hebben: „La vieille garde meurt, mais ne se rend pas”, „de oude garde sterft maar geeft zich niet over”. Cambronne heeft dit ontkend. Volgens hem heeft kolonel Michel die woorden gebezigd. Een grasjas heeft het verhaal nog mooier gemaakt door Napoleon (maar die moet dan Nederlands gesproken hebben!) aan garde-soldaten, die slecht eten hadden gekregen te laten vragen: „Hoe smaakt de maaltijd, mannen?” Het antwoord moet dan geweest zijn: „De oude garde sterft Sire, maar geeft niet over”. Doch scherts terzijde. Cambronne is ook bekend door een woord, dat hij bij Waterloo zou hebben gesproken, toen hij, gewond van zijn paard gevallen, gevraagd werd zijn degen te overhandigen. Dit woord is een woord, dat niet netjes is. Iedere Fransman kent het, maar hij zal het (en dat geldt ook voor de Francaïses!) zelden of nooit gebruiken. Dat ene woord, dat verachting, vertwijfeling, ontkenning en nog veel meer oprechte negaties inhoudt, leeft voort onder de mooie benaming van „le mot de Cambronne”, het woord van Cambronne. Alleen over dat woord en over de mogelijkheid dat Cambronne het zou gebezigd hebben — of dat het later in de geschiedenis is ingevlochten — zijn al meer dan een half dozijn boeken verschenen. Nu is het ene woord het andere niet, het een is minder van inhoud dan het andere. Dat neemt niet weg dat oprecht getwijfeld mag worden aan de woorden Luther in de mond gelegd, op het einde van zijn verdediging op de rijksdag te Worms: „Hier sta ik, ik kan niet anders, God helpe mij, Amen.” Of op 18 april 1521 werkelijk die woorden door de reformator zijn geuit? Er is daarvoor geen bewijs voorhanden. De uitdrukking „God helpe mij, Amen,” was een traditionele afsluiting van een pleidooi voor eigen handelen. Maar of het „Hier sta ik, ik kan niet anders” uitgesproken is, moet betwijfeld worden. Een typische anekdote dus, die wonderwel past in de verhalen over Luther, over wie meer anekdotes in omloop zijn dan over Calvijn!

Heeft Lodewijk XIV ooit gezegd: „L' état c'est moi”? De meeste historici twifelen daaraan. Niemand kan bewijzen dat hij dit gezegd heeft. Het staat ook nergens vermeld, het is hem gewoon in de mond gelegd. Het paste bij hem, dacht men, en daarom moet hij het gezegd hebben!

In 1879 is de Hongaarse stad Szegedin door een overstroming bijna geheel verwoest. De keizer van Oostenrijk en koning van Hongarije, Frans Jozef I, kwam naar het geteisterde gebied. Hij zeide niets. De verslaggevers konden echter niet met lege aantekeningjes thuiskomen. Zij lieten de keizer (die overigens geen Hongaars sprak) zeggen: „Szegedin wordt mooier opgebouwd dan het is geweest”. En hiermede was ieder tevreden.

De anekdote kán een waar verhaaltje zijn. Als drs. A. W. Timmerman vertelt dat Willem Kloos eens zei, toen het ging om ergens te gaan zitten: „Ik houd erg van een mooi uitzicht buiten, maar ik moet er iets bij te drinken hebben” dan behoort dit geen verzinsel te zijn.

Anekdoten laten zich lichter lezen dan zware artikelen, omdat zij speelser zijn en spitzer. Wie op anekdotische wijze een bepaalde wetenschap kan leren, onthoudt gemakkelijker. Zo vertelt dr. M. Banks, een Amerikaanse psycholoog dat men pas gemakkelijker een inzicht in het verschijnsel minderwaardigheidscomplex krijgt door de volgende anekdote.

Een patiënt verlaat de spreekkamer van een psychiater en zegt tegen zijn vriend buiten: „ik heb de dokter verteld dat ik een minderwaardigheidscomplex heb. Maar hij zegt dat daar geen sprake van is. Ik ben écht minderwaardig, zegt hij.” En met deze gedachte troost de patiënt zich dan.

Hoe belangrijker het optreden in de wereldgeschiedenis is des te meer anekdoten zullen om u heen gevlochten worden. Elke anecdote is als een lauwerkrans.

Een paar jaar geleden verscheen een anekdotenboekje over bondskanselier Adenauer.

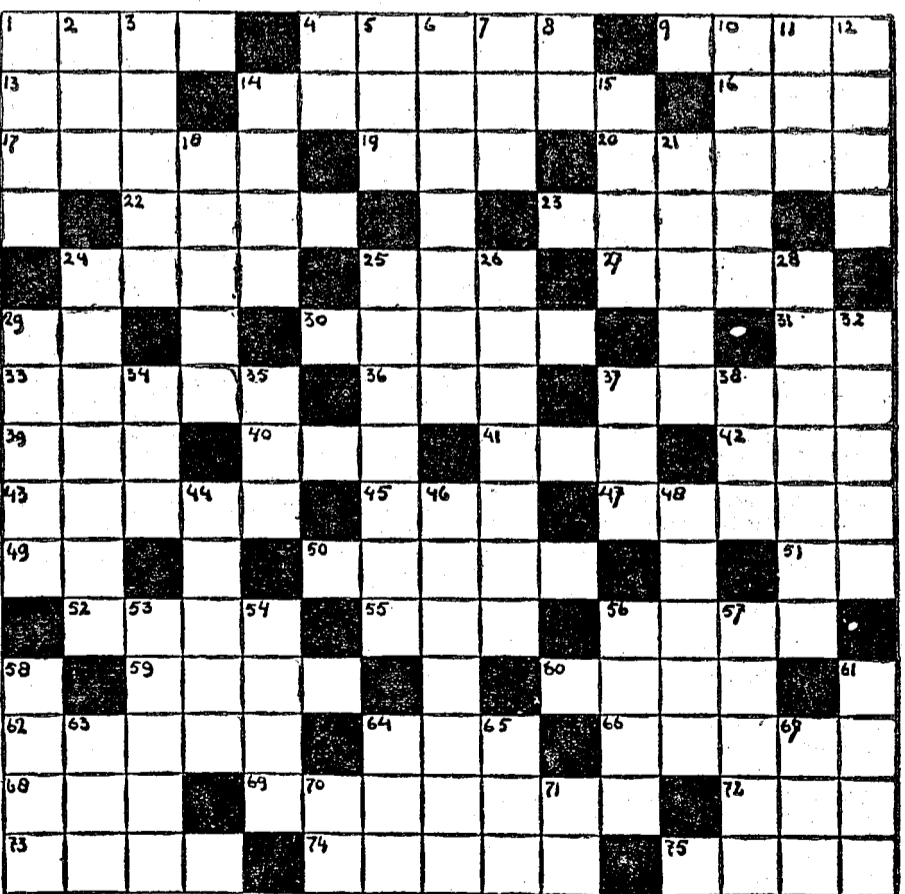
Hier moge een enkele volgen: „Waarom draagt u nog geen bril, mijnheer de Rijkskanselier?” vraagt een hoge Duitse beampte. De heer Adenauer antwoordt: „Waarom zal ik een bril dragen? Mijn vrienden ken ik en mijn tegenstanders hoor ik wel!”

En de meest bekende is wel: Dr. Adenauer wandelt met zijn oudste kleinzoon door de tuin. Het gesprek gaat over de toekomstige jaren.

„Ik zou ook wel bondskanselier willen worden, grootvader,” zegt de kleinzoon.

Dr Adenauer schudt met het hoofd van nee. „Dat kan niet jongen, er is altijd maar één bondskanselier, twee kunnen er niet bestaan!”

William Gaudin

Vraagt uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. Syrië; 4. behoeftigheid; 9. sufferd; 13. drinkgerei; 14. triumvir; 16. melkproduct; 17. prijs in wedstrijd; 19. Turkse titel; 20. eerbied; 22. uniek; 23. gunstbetoon; 24. regelmaat; 25. jongensnaam; 27. grond; 29. dyne (afk.); 30. oorzaak; 31. slede; 33. gasten; 36. plakmiddel; 37. salaris; 39. plaats in Gelderland; 40. voorkeur; 41. meisjesnaam; 42. zoogdier; 43. nonsens; 45. lichaamsdeel; 47. huishoudelijk voorwerp; 49. Salvation Army (afk.); 50. slang; 51. lekkernij; 52. voorzetsel; 55. vervoermiddel; 56. getroffen; 59. opgeld; 60. veren; 62. reukhoutboom; 64. O.T.-figuur; 66. wondtocht; 68. O.T.-figuur; 69. vouw; 72. tijdvak; 73. prijzen; 74. soort schrift; 75. knaagdier.

Vertikaal: 1. beroep; 2. strafwerktuig; 3. landbouwgrond; 4. slede; 5. meisjesnaam; 6. vestiging in Palestina; 7. familielid; 8. en anderen (afk.); 10. vogel; 11. roem; 12. strandhotel; 14. telwoord; 15. familielid; 18. plaats uit O.T.; 21. zinspreuk; 24. van streek; 25. elk; 26. halfgoud; 28. onmiddellijk; 29. gedeeltelijk; 32. al; 34. vroeger; 35. in de toekomst; 37. lekkage; 38. academische titel; 44. volwassen insect; 46. be-

roep; 48. geliefde; 53. planeet; 54. vork; 56. jongensnaam; 57. bloem; 58. landbouwwerktuig; 61. kist; 63. bloeiwijze; 64. jongensnaam; 65. bijl; 67. roem; 70. Reichsmark (afk.); 71. water in Friesland.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. gesel; 6. vleet; 11. kasteel; 13. haander; 15 Uz; 16. ambulance; 18. ga; 19. Lea; 21. cel; 22. web; 23. Alva; 24. dikte; 26. gala; 27. sla; 28. aid; 29. era; 31. pet; 32. entree; 34. naald; 36. Cos; 37. urn; 45. sla; 46. alt;

47. ink; 49. plek; 50. smaak; 52. gnoe; 53. een; 55. kei; 57. Ger; 58. eg; 59. ingereden; 63. p.e.; 64. rekenen; 66. naleven; 68. Natal; 69. steen.
Vertikaal: 1. gazelle; 2. es; 3. st.; 4. Eems; 5. leb; 6. van; 7. lach; 8. ene; 9. ed.; 10. Tegelen; 11. kulas; 12. lucide; 13. halten; 14. rabat; 17. Lek; 20. avanceren; 22. wapenring; 24. die; 25. era; 28. arsis; 30. adult; 33. Tom; 35. öre; 38. gelegen; 39. els; 40. ranken; 41. haaien; 42. elk; 43. snoepen; 44. speer; 48. keren; 51. aer-; 54. Anna; 56. eelt; 59. iet; 60. gel; 61. das; 62. nee; 65. ka; 67. V.E.

30 en
12 en
200

A C H T E R P A G I N A

DERTIG NIEUWE LEDEN. Een winst van belang voor de partij. Zij kwamen vorige week binnen — schriftelijk — op het partijbureau.

Dertig is veel en weinig.

Dertig leden toegevoegd aan 100.000 is betrekkelijk weinig.

Dertig leden toegevoegd aan 100 is veel.

Aan het aantal 100 komen wij door het totaal aantal partijleden van rond 100.000 te delen door het aantal plaatselijke kiesverenigingen: ruim 1.000. Honderd is dus het gemiddelde aantal leden der duizend A.R. Kiesverenigingen.

Natuurlijk telt niet elke kiesvereniging ongeveer honderd leden. Er zijn kiesverenigingen met twintig leden en er zijn kiesverenigingen met HONDERDEN leden.

De dertig nieuwe leden werden gewonnen door één kiesvereniging.

Dertig

De kiesvereniging telde reeds meer dan 350 leden. Het betrof hier dus een winst van bijna tien procent. Dat is dus niet betrekkelijk weinig, maar relatief veel.

Deze kiesvereniging is een voorbeeld voor andere kiesverenigingen. Temeer daar bij de opgave van het dertigtal vermeld werd, dat dit het voorlopige resultaat van de ledenverfactie ter plaatse was.

Er zijn nog vele leden te werven. Men moet er natuurlijk wel voor op pad gaan. Thuis zitten levert wat dat betreft niets op. Een organisatie leeft door activiteit. Wij spreken dan ook wel van een "partij in actie". Een "partij in ruste" is geen partij.

Natuurlijk kwamen er in totaal vorige week meer dan dertig leden binnen op het partijbureau. Er zijn meer kiesverenigingen actief in het werven van leden. En er zijn ook altijd mensen, die zich uit eigen beweging komen aanmelden.

Regelmatig treden nieuwe leden toe. Anderzijds lijdt een organisatie met zoveel leden natuurlijk ook wekelijks verlies door bedanken of overlijden. Dat nieuwe leden de geleerden komen versterken is een levensnoodzaak voor een organisatie. Laten wij daar ieder goed aan denken en het werven van leden zoveel als in ons vermogen ligt bevorderen.

Twaalf

UIT het toetreden van nieuwe leden tot de partij blijkt, dat de partij "aanspreekt". Men treedt immers niet tot een organisatie toe, indien men daar geen belangstelling voor heeft.

Die belangstelling uit zich verder onder meer door het bezoeken van vergaderingen. Er wordt in deze tijd wel geklaagd over vergadermoeheid en dergelijke, maar toch worden inmiddels maar steeds vergaderingen belegd... en bezocht.

Vergaderingen zijn dan ook niet uit de tijd. Vanzelfsprekend niet. Als men over bepaalde zaken met anderen wil spreken moet men daarvoor naar een vergadering gaan; dat wil zeggen: naar een bepaalde bijeenkomst op een bepaald tijdstip waar ook anderen komen die over die bepaalde zaken willen praten.

Overigens valt er natuurlijk wel het een en ander te zeggen over "de wijze waarop" men "vergaderd". Daarop willen wij een volgende keer wel eens nader ingaan. Inmiddels houden wij ons op dit punt ook aanbevolen voor suggesties. Wij vermen graag welke "vergadermethoden" men hier en daar toepast.

WIJ wilden nu alleen wat zeggen over de sprekers op vergaderingen. Elke Kamercentrale heeft een aantal sprekers verzameld, die regelmatig voor kiesverenigingen het

woord willen voeren. Aan het einde van het vorig jaar is aan die sprekers gevraagd om een rapportje over elke "spreekbeurt" te zenden naar het partijbureau.

Uit de rapportjes, welke tot dusverre reeds zijn binnengekomen in deze korte periode, blijkt, dat er heel wat sprekers regelmatig op pad zijn. De een heeft twee spreekbeurten vervuld, de ander vijf, weer een ander zeven en zelfs was er een die twaalf rapportjes, betreffende dus twaalf spreekbeurten inzond.

Er is door middel van vergaderingen heel wat onderlinge communicatie en communicatie tussen spreker en aanwezigen mogelijk.

Het is goed elkaar steeds weer op dit belangrijke punt te wijzen.

Laat men persoonlijk met zijn vragen en opmerkingen ter vergadering gaan.

Laten de kiesverenigingen gebruik maken van de steeds aanwezige mogelijkheid een spreker uit te nodigen, elke keer wanneer daar behoefte aan is. Men kan informeren bij het bestuur van de betrokken Kamercentrale. Altijd zijn er sprekers, die bereid zijn op een bijeenkomst van een kiesvereniging met de aanwezigen van gedachten te wisselen.

Tweehonderd

TWEEHONDERD maal hetzelfde onderwerp in een periode van slechts enkele maanden. Dat komt niet vaak voor. Maar dat is dus in deze maanden het geval. Het onderwerp "De christelijke organisatie in deze tijd" wordt door tweehonderd kiesverenigingen behandeld.

De gedachte om over te gaan tot het instellen van gespreksgroepen door de kiesverenigingen is "aangeslagen". Tot heden hebben ongeveer tweehonderd kiesverenigingen het nodige documentatie-materiaal voor hun gespreksgroep op het partijbureau aangevraagd. En nog dagelijks komen verzoeken om toezending van dit materiaal binnen.

Er is dan ook besloten om de aanvraagtermijn te verlengen tot 1 maart a.s. Tot die datum kan men dus op het partijbureau nog de benodigde aantallen exemplaren van de beknopte documentatie over dit

bijzonder actuele onderwerp aanvragen.

Het verdient echter nu wel aanbeveling dit zo spoedig mogelijk te doen, want de termijn van inzending der rapporten met de antwoorden op de concreet gestelde vragen sluit op 1 mei a.s. Die datum moet wel aangehouden worden, want — zoals begrijpelijk is — de verwerking van die rapporten zal ook de nodige tijd vragen en het zou goed zijn, indien het aan de hand van al die rapporten op te stellen centraal rapport in de loop van de zomer gereed zou kunnen komen.

OOK over dit getal tweehonderd valt overigens nog wel iets te zeggen. Dit namelijk: het is veel en het is weinig.

Het is veel in die zin, dat thans reeds ongeveer vijftien keer kiesverenigingen dit tweede "gespreks-groepen-onderwerp" bespreken als het aantal kiesverenigingen (ruim 40) dat vorig jaar het eerste onderwerp (De Sociale verzekeringswetgeving) besprak.

Het is weinig in deze zin, dat tot dusverre slechts een vijfde van het totaal aantal kiesverenigingen dit ook in deze tijd zo bijzonder belangrijke onderwerp van plan is te bespreken.

Vandaar dat wij niet willen besluiten alvorens nog eens een dringend beroep op alle besturen, ja op alle leden te hebben gedaan om ter plaatse een gespreksgroep te vormen en daaraan deel te nemen. Laat deze bijzondere gelegenheid om diepgaand dit onderwerp over "De christelijke organisatie in deze tijd" te bespreken niet zo maar voorbijgaan.

Als u mee doet — hebt u er zelf wat aan; — hebben anderen er in de gespreksgroep waaraan u deelneemt iets aan; — heeft de partij er wat aan; want de mening van uw groep beïnvloedt — via het in te zenden rapport — het centrale landelijke eindrapport.

U bent niet er ongetwijfeld mee eens, dat de volgorde van deze drie "voordelen" natuurlijk precies omgekeerd moet zijn.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

★ Op zaterdag 8 februari houdt de Kamercentrale Leiden haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is Vee-marktrestaurant, Kazernestraat 8 te Gouda.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Politieke en sociaal-economische rondblik van de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 8 februari wordt de jaarvergadering gehouden van de Statencentrale Meppel.

De plaats van samenkomst is de benedenzaal van het Klokkenhuis aan de Groenmarkt te Meppel.

Aanvang der vergadering te 15.00 uur.

De agenda vermeldt o.a.: jaarverslagen, bestuursverkiezing, verslag Partij Convent d.d. 1 februari 1964, gespreksgroepen en propaganda. Behalve de afgevaardigden zijn ook andere leden van de aangesloten verenigingen welkom.

★ Op zaterdag 8 februari wordt de jaarvergadering gehouden van de Statencentrale Middelburg.

De plaats van samenkomst is Hotel „De Eendracht”, Markt 65 te Middelburg.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Naast enkele huishoudelijke zaken vermeldt de agenda een causerie van

mr. W. Aantjes te Utrecht, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 8 februari belegt de Friese Arjos een toogdag.

De plaats van samenkomst is de Parkkerk te Huzum.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Spreker is dr. A. Veerman te Rijswijk (Z.H.). Gezamenlijke koffiemaaltijd.

Des avonds wordt een ontspanningsprogramma geboden.

Des morgens wordt een bezoek gebracht aan het Provinciehuis en de Kanselarij te Leeuwarden, onder leiding van de heer P. van der Mark, lid van Gedeputeerde Staten van Friesland.

★ Op maandag 10 februari wordt een openbare vergadering belegd door de kiesvereniging Wierden (Ov.), ook voor de kiesverenigingen Enter, Natter en Rijssen.

De plaats van samenkomst is Gebouw „Het Anker”, te Wierden.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Spreker is de heer J. Smalbroek te Assen, waarnemend voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie.

★ Op zaterdag 15 februari houdt de Statencentrale Dokkum haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is het „Bolwerk” te Dokkum.

Aanvang der vergadering tot 14.00 uur.

Na behandeling der huishoudelijke zaken, zal de heer A. Tjoelker te Surhuisterveen, lid van de Provinciale Staten van Friesland, een overzicht geven van de werkzaamheden der Staten in 1963.

★ Op zaterdag 15 februari belegt de Statencentrale Hoogeveen een vergadering.

De plaats van samenkomst is het Herman Bavinckhuis te Hoogeveen.

Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 15 februari houdt de Statencentrale Goes haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is het Herman Bavinckhuis te Hoogeveen.

Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op zaterdag 15 februari houdt de Statencentrale Goes haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is het Restaurant van de heer J. Meijers, Op-ril Grote Markt 8 te Goes.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Na de behandeling van diverse huishoudelijke zaken, zal de heer J. van den Bos te St. Annaland, lid van de Gedeputeerde Staten van Zeeland, spreken over „Provinciale vraagstukken en problemen”.

★ Op zaterdag 15 februari belegt het Provinciaal Verband van de ARJOS in Drente zijn jaarvergadering en toogdag.

De plaats van samenkomst is „Bellevue” te Assen.

's Morgens: aanvang der huishoudelijke vergadering te 10.00 uur.

's Middags: aanvang te 14.00 uur.

Als spreker zal dan optreden de heer T.J. Walburg te St. Anna Parochie, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Ditmaal zullen weer enkele clubs in Poli-quiz (wedstrijd in politieke kennis) hun beste beentje voorzetten.

Slotwoord van de heer J. van der Ploeg te Groningen, voorzitter van de Nationale Organisatie van ARJOS.

★ Het Provinciaal Comité Drente heeft twee kaderdagen voor de provincie Drente belegd en wel:

— op dinsdag 18 februari in het Herman Bavinckhuis te Hoogeveen van des middags 15.00 uur tot des avonds 21.00 uur;

— en op zaterdag 22 februari in „Bellevue” te Assen van des morgens 10.00 uur tot des middags 17.00 uur.

Als spreker treedt op beide dagen op dr. A. Veerman te Rijswijk (Z.H.), die het onderwerp „Waar staan wij en waar gaan wij heen” zal inleiden.

★ Op woensdag 19 februari zal te Hoofddorp de 47e A.R. Partijdag worden gehouden voor het zuidelijk gedeelte van Noord-Holland en omgeving.

Middagvergadering.

Deze vindt plaats in „t Verscholen Nest”.

Aanvang te 14.45 uur. Spreker is dan de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Gelegenheid tot discussie.

Avondvergadering.

Deze vindt plaats in de Aula van de Technische School, ingang Ter Veenlaan.

Aanvang te 19.45 uur. Sprekers zijn Z.E. minister mr. B. W. Biesheuvel en ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Leiden. Geen gelegenheid tot discussie.

★ Op vrijdag 21 februari wordt een vergadering belegd voor de hele Wieringermeer, uitgaande van de kiesvereniging Wieringermeer.

De plaats van samenkomst is „Ons Centrum” te Wieringerwerf.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

INTERNATIONALE EN INTERKERKELIJKE VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is: ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS. De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden. Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 01600 - 36885

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Grden van Prinsterer

Vorstelijke verloving

PRINSES IRENE is een gelukkige Prinses.

Alle pas verloofden zijn gelukkig.

Wat dit geluk betreft, wij hopen en bidden, dat Prinses Irene in haar verwachtingen niet zal worden teleurgesteld, dat haar geluk bestendig zal bloeien en dat haar huwelijk door de Here mag gezegend worden. Het zijn dezelfde beden, die we ook opzenden als een van onze kinderen zich verlooft. En dan denken we wel eens aan de legende, dat Adam en Eva, toen ze het Paradijs verlieten, als herinnering één roos mochten meenemen naar de vernielde en gebroken wereld, nl. de roos van de liefde, die zo onverwacht kan openbloeien.

EEN gelukkige Prinses, wij bedoelen het hier nog in een andere zin. Prinses Irene is een vorstkind. En vorstkinderen werden vroeger **uitgehuwelijkt**.

Met name om politieke redenen. Oorlog en huwelijken waren instrumenten in de politiek en het Huis Habsburg preef zichzelf gelukkig, omdat het meer door huwelijken dan door oorlogen had bereikt. **Bella gerant alii: tu, felix Austria, nube!** Laat anderen oorlog voeren, sluit gij, gelukkig Oostenrijk (d.i. Habsburg) huwelijken. De Latijnse spreuk schijnt door Matthias Corvinus te zijn gemaakt, en zij is treffende werkelijkheid geworden. Het geluk der bruiden deed hier niet ter zake. Ook in romanvorm is geschilderd, wat vrouwen als Catharina de Medicis op het gebied van het uithuwelijken van jonge prinsessen

aandurfden. Het was soms, alsof de jonge bruid in eeuwigdurende gevangenschap werd geleid en het is een hemels wonder, dat in die afgesloten tuin van haar opgelegd huwelijk het geluk der liefde een enkele keer toch stil ging bloeien.

Maar er zijn ook vergeefse offers gebracht. Een dochter van de keurvorst van de Palts verliet eenmaal Heidelberg en vertrok naar Parijs, omdat zij de vrouw moest worden van de broer van de Franse Koning Lodewijk XIV. Zij heeft haar ganse leven haar ziel gekweld en alleen haar openhartige brieven aan haar zusters en haar tante vormden een uitlaat. Zij was uitgehuwelijkt om te bereiken, dat Lodewijk XIV om der wille van zijn schoonzuster de Paltische erflanden zou ontzien, maar nog getuigen in Heidelberg ruïnen van de mislukking van die bedoeling...

PRINSES IRENE wordt niet uitgehuwelijkt. Aan haar aanstaand huwelijk zit een politieke kant, maar niet van de zijde van Nederland.

Zij is volkomen vrij in haar keuze geweest, en zij heeft gekozen, volstrekt vrijwillig, voor Spanje en voor het huis Bourbon. Maar indirect, naar wij mogen aannemen, Direct heeft zij in volle vrijheid gekozen voor haar bruidegom, omdat zij hem liefhad en hem tot haar man begeerde. Maar de keus had politieke consequenties. Want haar bruidegom draagt de titel van hertog van Madrid, om daarmee te getuigen, dat hij de wettige kroonprins is van Spanje, met een beroep op de rechten der Bourbons en de bindende kracht van de Salische wet, door Filips van Anjou bij zijn troonsbestijging voor Spanje afgekondigd, zoals zij reeds in Frankrijk gold. Duidelijk is gebleken, dat de Prins van Bourbon-Parma zijn aanspraken handhaven wil en daarvan de consequenties aanvaardt en de Prinses met hem. Zij houdt nu op, een mogelijke erfgename te zijn van de Nederlandse kroon en wordt de gemalin van een Spaanse kroonpretendent. Zij treedt uit de constitutionele positie in Nederland en krijgt een plaats in een andere dynastie, een plaats door huwelijk, maar toch met vele consequenties.

Dat alles heeft de Prinses tijdig geweten en goed geweten, en daardoor wordt de vrijheid van de keuze bijzonder geaccentueerd.

En dat de Regering besloot, geen toestemmingswet in te dienen is een bewijs, dat ook zij goed heeft begrepen, wat zulk een keuze betekent. Wij schrijven: de Regering, en niet: het kabinet. Want het kabinet kon hier geen eigen beslissing nemen; het is de Kroon in constitutionele zin, die de beslissing nam.

Prinses Irene met haar verloofde, Don Carlos van Bourbon

DOOR al deze beslommeringen en door het zo naar voren treden van politieke consequenties zou men bijna vergeten, dat het hier in de eerste plaats gaat om het geluk van twee jonge mensen, die elkaar hebben gevonden en voor het leven trouw beloofd. Een geluk, waarin ons volk meelevens mag. Een geluk, dat wij mogen omtuinen met onze gelukwensen en onze gebeden.

Maar wij zien tegelijk, dat wij in zekere zin afscheid nemen van Prinses Irene. Eenmaal nam zij tijdelijk afscheid en wist het niet. Dat was, toen zij mee in ballingschap ging, eerst naar Engeland, toen naar Canada. Nu gaat zij voorgoed naar het buitenland, als lid van een eeuwenoude, vreemde dynastie, vooral vreemd ten opzichte van Nederland, de dynastie van Lodewijk XIV, de Zonnekoning. Nu heeft zij gekozen, zoals elk meisje kiest; dat haar man gaat volgen. Zoals Rebekka kóós toen zij zeide: ik zal trekken.

En aan deze keus is een andere keus voorafgegaan. In hoeverre hier twee beslissingen van elkaar afhangen, in elkaars verlengde liggen, wij kunnen ons er niet in verdiepen. Hendrik van Navarre voerde eens de Hugenoten aan in de strijd voor vrijheid van godsdienst en hij bedroefde zijn medestrijders, die met hem alle gevaren en lotswisselingen hadden gedeeld, hij bedroefde hen, door ter wille van de eenheid en de rust van Frankrijk zijn Hervormde geloof af te zweren en te knielen voor het hoogaltaar, waar de mis wordt bediend.

Prinses Irene kon zich vrij houden van politieke overwegingen, toen zij knielde om deel te nemen aan de viering van de Roomse mis. Maar door haar beslissing stond zij ook kerkelijk aan de zijde van het koningshuis van Bourbon, het huis, waaruit Hendrik van Navarre de eerste koning was van Frankrijk.

In dit alles is veel van een afscheid. Een afscheid van Nederland als woonplaats, als vaderland. Een afscheid van het Koningshuis, waarbinnen het recht op de kroon geldt in Nederland. Een afscheid van de kerk, voor wier vrijheid de Vader des Vaderlands heeft gestreden. Een afscheid van de kerk, waartoe ook deze Prinses door doop en belijdenis behoorde, een belijdenis, die zij nu heeft herroepen.

Dat dit alles ons met droefheid vervult, is geen wonder. En alleen door het floers van die droefheid heen kunnen wij zien naar de vreugde, die straalt op Soestdijk en naar het jonge geluk in de tuin der rozen, die liefde heet.

FA. NIJHOFF & KWAST

Anno 1919

„MEUBELINDUSTRIE“

BORNE (Ov.)

Telefoon (05409) 1234

Fabriek voor speciaal meubilair t.b.v. de universiteits laboratoria, ziekenhuizen, chemische industrieën. Exclusieve betimmering van representatieve ruimten, directiekamers etc. Meubilair t.b.v. het zusterhuis „Vrije Universiteit“, „Reactor Instituut Delft“, Research Lab. v. d. „Koninklijke Ned. Zoutindustrie“, Betimm. en meubilair Gebouw v. d. Tweede Kamer der Staten Generaal, werd in onze fabriek vervaardigd en ter plaatse gesteld.

IVOROL tandpasta

Behoud van Uw tanden

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)

Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw **CONFERENTIES** en **VERGADERINGEN** hebben wij **12 zalen** beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Deze week

- De verloving van Prinses Irene (pag. 1 en 7)
- Lonen en prijzen (pag. 3)
- De Tweede Kamer over de verloving van Prinses Irene (pag. 4 en 5)
- Duel Smallembroek-Vondeling (pag. 4 en 5)
- De Carlsten (pag. 8)
- De uitspraak van de Gereformeerde synode (pag. 8)

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM

alleen Murox heeft **ANTI GEEL tex**

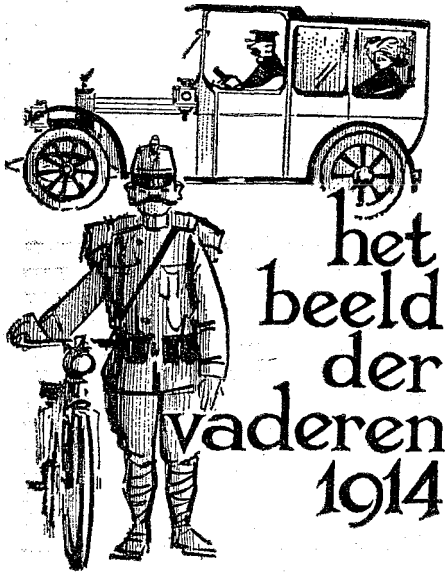
MUROX

MUURVERFINDUSTRIE
HOOGVEEN

Een recente foto van Prinses Christina die D.V. 18 februari haar zeventiende verjaardag hoopt te vieren.

(foto Max Koot)

◆ Dartele bries uit zee

Tegenwoordig schijnen sommige journalisten er maar op los te schrijven. Een halve eeuw geleden waren zij nog niet helemaal ontkomen aan de romantiek. Maar zij probeerden dan ook zich bij die romantiek aansluitende, iets te leveren, waar men de literatuur uit proefde.

Een halve eeuw geleden werd het gebied van de gemeente Rotterdam uitgebreid. De "Hoek" kwam er bij. Hoek van Holland was zo volkomen een voorhaven van de Rottestad geworden, dat het beter was, dit stuk aan de Nieuwe Waterweg bij de gemeente Rotterdam in te lijven. En het is zo gebleven tot op de huidige dag.

Maar de wet, waardoor de inlijving plaats had, bepaalde dat de inwoners van Hoek van Holland twee leden moesten kiezen voor de Rotterdamse gemeenteraad.

Natuurlijk hoopte de liberale N.R.C. dat door de aanvulling uit Hoek van Holland het vrijzinnig element in de Rotterdamse raad zou worden versterkt. Wat zouden die Hoekers daar in hun winderige voorpost eigenlijk ook anders kunnen kiezen dan liberalen?

Maar men lette op de schone wijze, waarop het liberale blad uitdrukking gaf aan die overtuiging. Aldus:

„Wat moet de dartele zeebries anders doen dan zin voor vrijheid en een ruime blik aanbrengen? Bedomptheid en onverdraagzaamheid van geest worden er dagelijks uitgelucht en het oog van den Hoek van Hollander is er aan gewend in de ruimte te zien. Wat kan hier anders gedijen dan liberale zin?”

Wij geven dit citaat met genoeg aan onze lezers door. Het is niet alleen de moeite waard om de overtuiging, die er uit spreekt, maar ook om de wijze, waarop die overtuiging wordt voorgedragen.

Die dartele zeebries zullen wij othouden, zodra wij weer met vakantie gaan.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

HET is deze keer wel erg moeilijk strikt buiten het Binnenhof en de journalisten sociëteit „Nieuwspoor” te blijven, vanwaar men, binnendoor, de Tweede Kamer kan bereiken. Want ook al maakten wij de gebeurtenissen met betrekking tot zekere vreugdevolle gebeurtenissen slechts op een afstand mee, wij zijn onder de indruk gekomen van de mogelijkheid, hoe slechts weinigen vélen op de hoogte kunnen houden van veronderstellingen en gissingen, waarvan die velen al op de hoogte waren.

Toen op het einde van de vorige week melding werd gemaakt van een ietwat geforceerd „eind goed al goed”, deed dit honderden naar de hekken van de Paleistuin in Soestdijk trekken, waar zij — het was een vreemd gehoor — zongen: „de koning van Hispanje heb ik altijd geëerd”.

Wanneer wij echter nagaan op welke wijze het Nederlandse volk, dat zo verbonden is met zijn vorstenhuis, is ingelicht over de verlovings van één der prinsessen, dan is die voorlichting, van welke zijde zij ook verwacht kon worden, beneden het traditionele peil geweest.

Op dit ogenblik, waarop wij dit schrijven, maandagavond zes uur, moeten wij, via het ANP, van de vader van de aanstaande prinses Irene horen, dat het huwelijk waarschijnlijk in Den Haag zal worden gesloten. Het bericht van de officiële verlovings kwam reeds uit Spanje, later pas uit Soestdijk. Daarvoor kunnen natuurlijk redenen genoeg worden aangevoerd, doch die nemen het onbehagen over de geheimzinnigheid om een gebeurtenis, die feestelijk had kunnen zijn, niet weg. „Het ongewisse duurde te lang” om met Dr. Beel, de vice-president van de Raad van State te spreken.

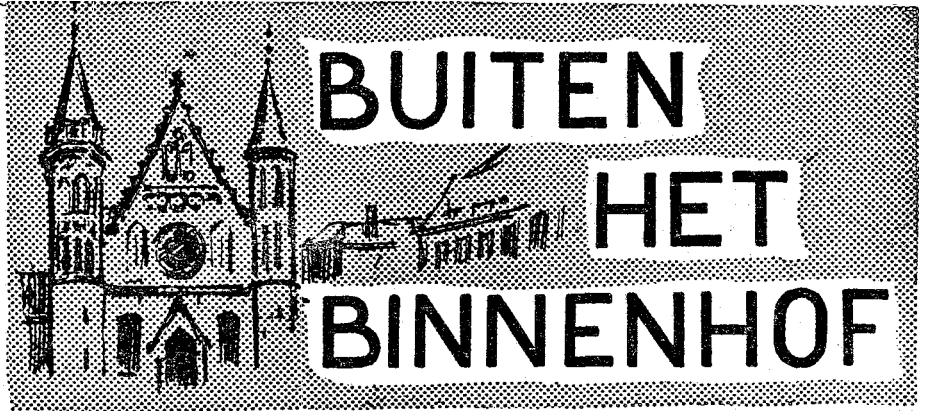
Geheimzinnigheid en tegenspreken namen de plaats in van openheid en samenspraken. Een rijksdienst werd in binnen- en buitenland belachelijk gemaakt: zijn directeur geblameerd. Sarcasme was te proeven uit artikelen over land en volk, voorzover deze in buitenlandse bladen verschenen. Politiek en religie werden doorengemengd, dan weer gescheiden, kortom de inlichtingen — als men deze inlichtingen noemen wil — werkten chaotisch.

Het zal wel enige tijd duren voor de nawerking van een en ander tot stilstand is gekomen. Wij zijn van mening dat de Nederlandse Pers, die steeds getoond heeft begrip te hebben voor de mogelijkheid wat wel en wat niet omtrent het Koningshuis kan worden gepubliceerd, de gestrengheid van haar regels, teleurgesteld als zij is, wel eens zou kunnen matigen. Het zou niet verwonderlijk zijn na alles wat er op voorlichtingsgebied op officieel niveau is gebeurd.

Dat heeft niets te maken met de beste wensen, welke ook wij gaarne voegen bij de reeds geuite, ten aanzien van het welzijn van Prinses Irene en haar aanstaande man (wiens titel Don, ons overigens minder welkom in de oren klinkt dan Prins. Waarom omroepers en nieuwslezers zich plotseling ook kronkels in hun tongen halen om alle namen en titels, met vreemde klemtoon maar zo mooi mogelijk uit te spreken, hoewel vernederlandsing voor de hand ligt, is ons een ander raadsel, dat overigens niet zo belangrijk is, wel treffend.)

De pers — en daartoe mogen wij ons rekenen — is teleurgesteld.

De Nederlandse dagbladen hebben niet geaarzeld van dat ongenoegen blijkt te geven. Zij zijn nog altijd een goede graadmeter van de gevoelens van ons volk.

Afgezien van enkele, overigens spontane, uitingen van vreugde is er over de verlovings van Prinses Irene geen wolkeloze vreugde. Dat is zeer te betreuren, gezien de reeds genoemde verbondenheid van ons volk met het Huis van Oranje. Dan mag een Engelse krant smalen, dat het Oranjebloed van Prinses Irene wel erg dun is, dat zij meer Mecklenburg-Strelitz-Lippe Biesterfeld bloed in de aderen heeft, de band Oranje-Nederland is altijd sterk gebleven. Hij is door de verlovings van Prinses Irene, voor ons gevoel, echter niet aangehaald.

Natuurlijk doet de overgang van de Prinses naar de Roomse Kerk en de vragen en opmerkingen daaromtrent het dagblad De Tijd vragen naar de reële positie van de Nederlandse Katholiek anno 1964. Die is overigens niet in het geding. Meer in het geding is de verhouding in zaken van religie tussen de Roomse Kerk en de Reformatorische Kerken van Nederland. Vooralsnog hult het Nederlands episcopaat zich, wat die nu toegespitste verhouding betreft, in klassieke zwijgen.

Nogmaals, met alle beste wensen voor het gelukkige paar, het komt toch wel als een verrassing, dat een prinses uit het huis van Oranje zich verlooft met een pretendent voor de Spaanse troon. Juist dat feit had de informatie op alle punten glashelder moeten doen zijn, zo glashelder dat er geen plaats was geweest voor onbehagen bij vele Nederlanders.

Persinterview van de Prinses, de plotselinge onbekendheid van haar verblijf, haar uitgesproken voorliefde voor Spanje doen haast vanzelf de wenkbrauwen fronsen, als men weet wat het woord vrijheid in godsdienstzaken, vrijheid in politiek, in Spanje betekent.

De geloofsvertoeging van Prinses Irene is een particuliere zaak. Haar overgang naar de R.K. Kerk mag iemand betreuren, hij moet van de motieven afblijven.

Verloving en huwelijk van een dochter van Koningin Juliana en Prins Bernhard is geen privé aangelegenheid, waarmede alleen ouders en kinderen te maken hebben. Wanneer die opvatting waar dan ook heeft geheerst, heeft een misverstand geheerst. De Grondwet spreekt hier duidelijke taal, de traditie en de verbondenheid van vorstin en volk spreken niet minder duidelijk.

Mochten de minister van de Kroon daarop uitdrukkelijk gewezen hebben — en wij twijfelen daaraan niet — dan hebben zij juist gehandeld.

Overigens ligt die Grondwet er al sinds 24 augustus 1815 en niet sinds half januari 1964.

William Frankema

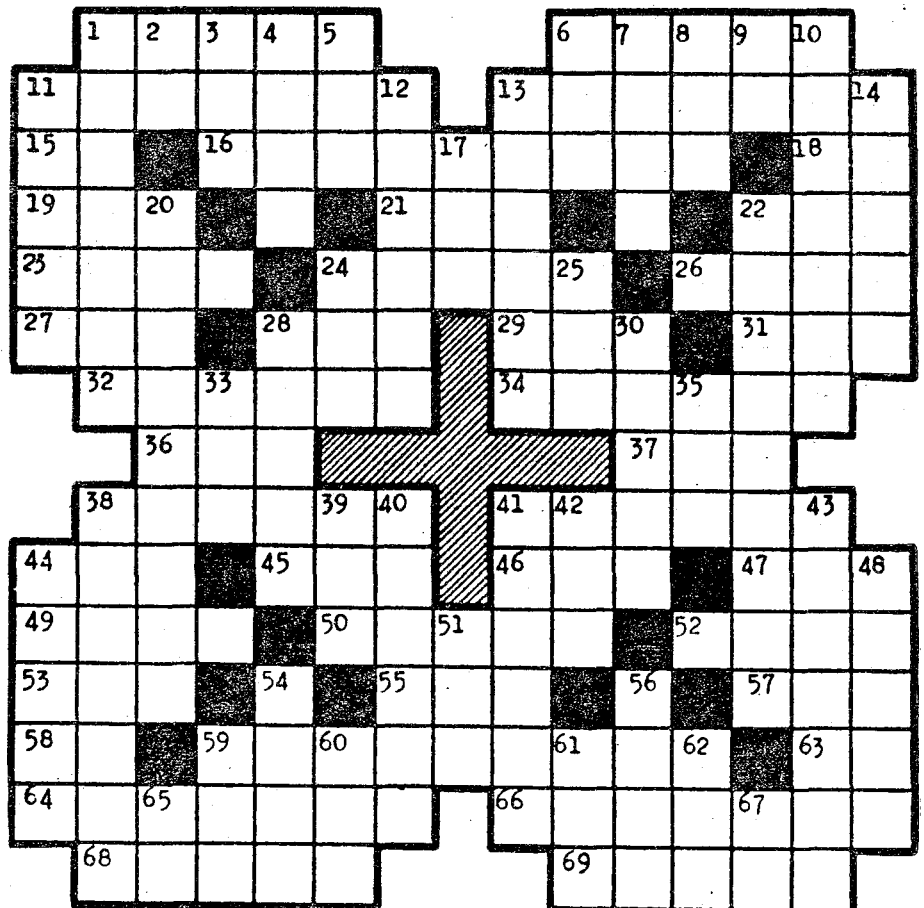
PUZZEL

Horizontaal: 1. mevrouw; 2. lawaai-verwekker; 11. gezondheid (latijn); 13. drank; 15. voorzetsel; 16. gebruiken; 18. onder andere (afk.); 19. Europeaan; 21. knaagdier; 22. optativus (afk.); 23. kostschool; 24. plant; 28. jongensnaam; 27. omroepvereniging; 28. luchtvaartmaatschappij; 29. elasticiteit; 31. huidkleur; 32. onjuiste vergelding; 34. weg; 36. transportmiddel; 37. groet; 38. tentoonstellingsgebouw; 41. gunst; 44. vreemde munt; 45. inactief; 46. vervelend; 47. loot; 49. verwend kind; 50. raadsel; 52. dus; 53. Europeaan; 55. onzacht; 56. bekende raad; 58. Europese tijd (afk.); 59. aanzeggen; 63. lidwoord (Frans); 64. cijferen; 66. geven; 68. genieter van brand; 69. oningewijden.

Vertikaal: 1. toonkunstenaar; 2. meisjes naam; 3. aanwijzend voornaamwoord; 4. eilandje; 5. meisjesnaam (Amerikaans); 6. rijks luchtvaartschool (afk.); 7. plaats in Duitsland; 8. bergplaats; 9. uitroep; 10. deel van hijskraan; 11. hoofddeksel; 12. taal; 13. planten; 14. niet doen; 17. bloeiwijze; 20. muziek; 22. achthoeken; 24. achternaam; 25. keurig; 28. kleenood; 30. leesstof; 33. zoogdier; 35. meisjesnaam; 38. titel; 39. stonde; 40. insecten; 41. ergernis; 42. godin van de dageraad; 43. helmbezoekers; 44. sneue opmerking; 48. bouwwerk; 51. bevel; 54. aanw. voornaamwoord; 56. uitroep; 59. lichaamsdeel; 60. voorzetsel; 61. troef negen; 62. lichaamsdeel; 65. knock-out (afk.); 67. muzieknoot.

Oplossing puzzel van 18 januari

Horizontaal: 1. bent, 4. egaal, 9. omen,

13. are, 14. bliksem, 16. ave, 17. lever, 19. sta, 20. atlas, 22. Erin, 23. krot, 24. vlek, 25. tic, 27. stap, 29. zo, 30. hecht, 31. rk, 33. wordt, 36. ree, 37. smeer, 39. ere, 40. aan, 41. Eli, 42. Ine, 49. ezels, 45. aar, 47. kaste, 49. re, 50. strik, 51. e.t., 52. toga, 55. ego, 56. ben, 59. rede, 60. beet, 62. ruïne, 64. aai, 66. Essen, 68. pro, 69. nalaten, 72. een, 73. Anna, 74. Kenau, 75. Arno.

Vertikaal: 1. balk, 2. ere, 3. nevel, 4. el, 5. gis, 6. aktrice, 7. Asa, 8. le, 10. Malta, 11. Eva, 12. nest, 14. brik, 15. Mars, 18. ereis, 21. totem, 24. voorzetsel, 25. Ternate, 26. cheerio, 28. prenten, 29. zweer, 32. kreet, 34. ree, 35. tas, 37. sik, 38. eis, 44. logen, 46. argwaan, 48. adres, 53. Orion, 54. Aden, 56. been, 57. etsers, 58. Orpa, 61. anno, 63. urn, 64. ale, 65. ita, 67. een, 70. Ak., 71. eu.

Alle hens

In een politieke partij is goede en regelmatige voorlichting een zaak van de eerste orde. De wisselwerking die aldus ontstaat versterkt de band tussen leden en leiding. Natuurlijk is het fysiek uitgesloten dat een partij-bestuur of een Kamerfractie in een bepaalde periode alle leden of kiezers persoonlijk zou ontmoeten. Het geringe bezoek aan vergaderingen is echter één van de redenen, dat de in dit opzicht toch nog geboden gelegenheden niet zoveel effect sorteren als mogelijk en wenselijk zou zijn.

Daarbij rijst natuurlijk de vraag of de leden dan op andere wijze proberen hunnerzijds het contact met de partij te bevorderen. Dit bijvoorbeeld door

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

het nemen van een abonnement op ons weekblad „Nederlandse Gedachten” of — zo men zelf al abonnee is — het bevorderen dat andere leden dit eveneens doen.

Hoewel ons weekblad ongetwijfeld meer abonnees telt dan al zijn soortgenoten, mag dit ons niet verleiden tot de zoete gedachte dat alles wel goed „zit”. Want nog steeds is minder dan 20% van onze leden abonnee. Daar zouden wij wat aan moeten doen.

„We”, dat is in de eerste plaats de Organisatie Commissie van onze partij, die plannen tot vermeerdering van het abonnementen-tal ontwierp.

Maar het „we” slaat ook op die leden, die nog geen abonnee zijn. De liefde mag dan ook gerust van hun kant komen. En wil ons blad voor de slechts f 6,50 per jaar, die met een abonnement gemoeid is, self-supporting blijven, dan zal dat ook op korte termijn dienen te geschieden. Dan behoort niet uit de kas van het Centraal Comité bijgepast te worden met geld, dat zoveel beter aan propaganda onder niet-leden besteed zou kunnen worden en daar in feite ook voor bestemd is.

Alle hens dus aan dek om „Nederlandse Gedachten” met meer abonnees te bemannen. De één zal het communicatie-argument meer toespreken en de ander het financiële motief. Als het doel: meer leden die wekelijks door de partij worden voorgelicht, maar bereikt wordt. Daarom nodigen wij u dringend uit de bon op pag. 5 in dit blad in te vullen (of te doen invullen) en in te zenden. Sl.

Actuele gebeurtenissen kunnen soms plotseling bepaalde begrippen of verschijnselen, die we allang als vanzelfsprekend aanvaard hebben en waaraan we zelden bijzondere aandacht schenken, in het volle licht plaatsen en tot onderwerp van discussie maken.

Dat is op het ogenblik het geval met het begrip voorlichting.

Het woord voorlichting is zo ingeburgerd dat we ons nauwelijks meer afvragen wat er onder moet worden verstaan. Het lijkt volkomen duidelijk, maar dat is het toch allerminst. Vandaar dat het zo vaak ten onrechte wordt gebruikt.

Het is nog niet zo heel lang geleden dat er noch door de overheid noch door bedrijven en instellingen iets aan voorlichting werd gedaan. Slechts voor zover krachtens de wet of andere voorschriften bepaalde zaken moesten worden gepubliceerd of in het openbaar behandeld, kwamen zij via de pers het publiek ter ore. Dat wil echter nog niet zeggen dat er in die gevallen ook werkelijk

Purol Ruwe handen
Schrale huid
fl.40-90 en 50ct

sprake was van voorlichting; dat behoeft althans niet altijd het geval geweest te zijn. Voorlichting geven wil namelijk zeggen een zodanige verklaring en toelichting geven van omstandigheden en achtergronden die bij een bepaald feit een rol spelen, dat een juiste en zuivere beoordeling van dat feit mogelijk wordt en dat dit feit niet tot misverstanden aanleiding geeft. Het enkel bekendmaken van het feit is echter geen voorlichting, maar berichtgeving, nieuwsverstreking. Dit laatste geschiedt tegenwoordig op ruime schaal, zodat pers en publiek bepaald niet meer uitsluitend zijn aangewezen op datgene waarvan openbaarmaking voorgeschreven is

De A.R. en het debat over

LONEN EN PRIJZEN

DE Kamer heeft zich woensdag 12 februari weer eens uitvoerig met de loon- en prijssituatie, alsmede met de door de regering voorgestelde fiscale maatregelen, bezig gehouden. Het debat werd gevoerd naar aanleiding van een nota, ingediend door de ministers van sociale zaken, economische zaken en financiën. Het was een zeer beknopte nota, die weinig meer nieuws bevatte, dan de belangstellende lezer uit de dagbladers reeds wist.

Er was ook weinig anders te vermelden. Immers het loon- en prijsbeleid wordt in onze dagen op het beeldscherm en op zo opvallende wijze in de pers aan het volk medegedeeld, dat werkelijk nieuwe dingen niet meer naar voren gebracht kunnen worden. Toch was het goed dat de volksvertegenwoordiging zich diepgaand met deze, onze gehele bevolking rakende problemen, heeft bezig gehouden. Tijdens vorige debatten kon vanuit de Kamer nog zo weinig worden gezegd. Het overleg in en met de Stichting van de Arbeid was of nog in volle gang, of men wist nog te weinig van de uitwerking van het getroffen akkoord.

Nu lagen de kaarten op tafel en iedere spreker kon naar hartelust kritiek, instemming, beduchtheid en vlammende protesten laten horen.

MAIDEN-SPEECH

Namens de anti-revolutionaire fractie trad als woordvoerder de heer B. Roolvink op, die bij deze gelegenheid zijn maidenspeech als Kamerlid hield. Uit

Bronchiletten

Hoestdrank in tabletvorm. 95 ct

zijn betoog bleek naast veel begrip voor het standpunt van de overheid en het bedrijfsleven diepe bezorgdheid voor de thans in gang zijnde ontwikkeling. „Wat is er toch in onze economie veranderd” zo vroeg hij; nog slechts enkele maanden geleden meende de minister van sociale zaken en volksgezondheid dat het nodig was een tweetal C.A.O.-en onverbindend te verklaren, wegens strijdigheid met het algemeen belang, omdat er een te grote overschrijding plaats vond van de getroffen overeenkomst. Al met al betekende het slechts weinig in vergelijking met wat slechts enkele weken later zou gebeuren.

Nog in de zomer van het jaar 1963, bevestigde de S.E.R. (d.w.z. ook de werkgevers- en werknemersorganisaties) dat een overschrijding van het inmiddels beroemd geworden percentage van 2,7 tot ongewenste gevolgen zou leiden. Het antwoord op de zoëven gestelde vraag, was eenvoudig te geven. In onze economie zijn geen noemenswaardige wijzigingen opgetreden sinds de S.E.R.-uitspraak en evenmin in de periode, die ligt tussen het tijdstip waarop minister Veldkamp de beide contracten onverbindend verklaarde, en het moment waarop het loonakkoord d.d. 29 oktober 1963 in de Stichting van de Arbeid tot stand kwam.

KLIMAAT

Maar wat is dan wel de oorzaak van de plotselinge omslag?

en op het nieuws dat door een journalist met een goede neus achterhaald is. Dat verstrekken van nieuws gebeurt door instellingen, die allerlei benamingen hebben zoals voorlichtingsdienst, persafdeling, afdeling publiciteit enz. Achter de benaming liggen echter vaak andere werkzaamheden dan uit de naam valt af te leiden. Er zijn persafdelingen van bedrijven en overheidsinstellingen, die een zeer ruime taak op het gebied van de voorlichting hebben en er zijn voorlichtingsdiensten die in feite niet anders doen dan berichten verstrekken.

Het is daarom nuttig zich te realiseren dat in het kamerdebat over de verloving van Prinses Irene de begrippen berichtgeving en voorlichting vaak zijn verward. Wanneer de minister-president toezegt een coördinatie tussen de secretariaten van het Koninklijk Huis en de Rijksvoorlichtingsdienst te bevorderen, zal dit kunnen leiden tot een betere en minder verwarrende berichtgeving; in de Kamer werd dit ten onrechte aangeduid als „voorlichting”. Als die coördinatie tot stand komt, wil dat echter nog geenszins zeggen dat de voorlichting rondom kwesties die zich aan

Volgens de heer Roolvink zijn er een aantal factoren te noemen.

Vooreerst de uitzonderlijk grote spanningen op de arbeidsmarkt, zich manifesterende in het aantrekken van buitenlandse arbeidskrachten, waarvoor grote kosten worden gemaakt.

Verder de vlotte wijze waarop een aantal werkgevers tegemoet komt aan de verlangens van het personeel, verlangens die in het georganiseerd overleg niet voor verwezenlijking in aanmerking kwamen, de zwarte lonen, de korte stakingen die hier en daar plaats hebben gevonden, de hier en daar te hoge vergoedingen voor commissarissen en zo zou nog meer te noemen zijn.

Al deze factoren hebben een klimaat geschapen, waarin een psychose als we nu enige tijd beleven, kan gedijen. Dat de arbeidersvakbeweging in deze omstandigheden een forse looneis op tafel heeft gelegd behoeft niet te verwonderen. Het gaat er zeker niet om, wie in dit proces de schuldige is. Veel is te verklaren, maar of dit alles in overeenstemming is met de belangen van ons volk is een andere zaak, die de tijd ons zal moeten leren.

NIET NAKAARTEN

Nakaarten is gemakkelijk, aldus de a.r. woordvoerder en de schuld op de rug van het vorige kabinet schuiven is nog veel gemakkelijker. Al het water van de zee wast niet af, dat de loonsverhoging in het jaar 1963 met volledige instemming van alle partijen is tot stand gekomen, ook met die van de socialisten. Indien men, zoals de socialistische senator Kloos deed, hier verwijten maakt, dan treffen deze de man, die ze maakt in de eerste plaats.

De heer Roolvink ging verder diepgaand in op de sociaal-economische en financiële situatie van dit ogenblik, waarbij hij een vergelijking trok tussen de jaren 1955-56 en de jaren 1963-64. Er is veel overeenkomst en enig verschil te constateren.

Overeenkomst in de zeer sterke loonstijging, de positie van de betalingsbalans, de arbeidsmarkt.

Er is echter ook een opvallend verschil, nl. het werknemers-aandeel in de primaire verdeling van het nationaal inkomen. Al moet hier wel enige reserve in acht genomen worden, vast staat dat in het jaar 1955 het werknemers-aandeel niet meer bedroeg dan 67,8%, terwijl dit in 1963 niet minder dan 72% beliep. Zonder te beweren dat dit cijfer als een absoluut maximum gezien moet worden, staat wel vast, dat een verdergaande stijging steeds moeilijker te verwezenlijken zal zijn. In 1955 vond geen loonronde plaats; in '56 wel.

De loonkosten stegen in '56 met niet minder dan 9%, waarbij de uitkeringineens van 3% kwam. Een totale stijging van niet minder dan 12%. Naast enkele andere factoren, zoals de verlaaging van de belastingen en een gewijzigd bouwbeleid, heeft dit alles in '56 geleid tot een ingrijpende beperking van de bestedingen.

En hoe staat het er thans voor? Een loonstijging van bijna 8% in 1963. Voor '64 staat in ieder geval vast dat het Stichtingsakkoord van 10% aanmerkelijk zal worden overschreden. In '63 en '64 zullen de lonen 22 tot 24% stijgen. In elk geval een aanmerkelijk grotere stijging dan in de jaren '55-'56.

het Hof kunnen voordoen, ruimer zal worden. Dit is een geheel afzonderlijk vraagstuk dat — terecht — in de afgelopen dagen in hoofdteksten in diverse bladen aan de orde is gesteld maar helaas in de kamer niet of nauwelijks ter sprake is gebracht.

TWEEDE KAMER

B. ROOLVINK
... maiden-speech ...

Daarbij moet wel bedacht worden, dat het overschot op de betalingsbalans in '55 nog circa 700 miljoen bedroeg bij een nationaal inkomen van minder dan 30 miljard, terwijl dit overschot in '63 niet meer dan 450 miljoen bedroeg bij een nationaal inkomen van omstreeks 50 miljard. Geen wonder, aldus de heer Roolvink, dat wij, hoe zeer wij iedere Nederlander een forse loonsverhoging van harte gunnen en hoe groot onze dankbaarheid is voor de gestegen welvaart, de nabije toekomst met grote zorg tegemoet moet worden gezien. Er mag wel een wonder gebeuren, wil dit alles goed aflopen. En toch: „het zal mij een grote vreugde zijn, wanneer ik over enige tijd mijn volledig ongelijk zal moeten bekennen”.

Met de voorgestelde fiscale maatregelen werd instemming betuigd. Misschien was het achteraf gezien beter geweest, dat deze ingreep op een vroeger tijdstip, gedacht werd aan een half jaar eerder, tot stand was gekomen.

EVENWICHT NODIG

Met de grote lijn van het prijsbeleid van de minister van economische zaken kon worden ingestemd, al klonk in de stem van de a.r. woordvoerder een vermanende toon door. Het valt immers niet te ontkennen dat de lonen veel sterker stijgen dan de arbeidsproductiviteit. In die omstandigheden zijn de stringente regels voor het prijsbeleid moeilijk te hanteren. In het geheel van

Kindje BABYDERM
welverzorgd POEDER - ZALF - OLIE - ZEEP

maatregelen moet een grote mate van evenwicht terug zijn te vinden. Immers de sociale gerechtigheid beperkt zich niet tot loontrekkers alleen. Ook de middenstand, de agrarische ondernemer, ja elke andere ondernemer valt hier onder. In de huidige omstandigheden is grote stuurmanskunst en wijsheid nodig. Dit laatste werd namens de a.r. fractie de regering van harte toegewenst.

Dat berichtgeving en voorlichting zijn verward is ongetwijfeld mede een gevolg van de benaming van de Rijksvoorlichtingsdienst, die weliswaar een voorlichtende taak heeft, maar juist in zaken als deze vrijwel uitsluitend als berichtgever optreedt.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Huiskamergesprekken over chr. organisaties nu

Er is op 't moment in onze A.R. Partij een interessante activiteit op gang gekomen. Een activiteit, die meelevende vrouwen — en mannen! — wel zeer aanspreken moet.

Ik denk aan de GESPREGSGROEPEN, die op verschillende plaatsen al gevormd zijn, of nog gevormd kunnen worden.

Het Centraal Comité heeft er nl. groot belang bij, te weten hoe het gehele A.R. volk denkt over „DE CHRISTELIJKE ORGANISATIES IN ONZE TIJD”. Dat wil het C.C. niet alleen weten van het handjevol mensen, dat op de kiesverenigingsvergaderingen komt, maar van al die duizenden, die in hun huiskamer met de partij meeleven — misschien veel kritiek hebben — maar wier stem eigenlijk nooit doordringt tot het partijbestuur en de Kamerfractie.

Daarom heeft het C.C. gezegd: Laten nu onze mensen eens een politiek onderwerp in de huiselijke kring gaan bespreken, door met elkaar een gespreksgroep te vormen.

Er is er altijd wel één te vinden, die in zo'n gespreksgroep wat leiding kan geven. Probeer dan enkele mannen, vrouwen... misschien — ja vooral ook volwassen kinderen! — bij elkaar te krijgen en kom dan één of meer avonden bijeen om een bepaald onderwerp te bespreken. Zomaar bij de één of ander aan huis."

Om het gesprek op gang te brengen, stelt het C.C. een documentatie beschikbaar, die het onderwerp: „De christelijke organisaties in onze tijd”, heel overzichtelijk inleidt.

Onder elk onderdeel zijn een paar vragen ter beantwoording opgenomen.

Wie de documentatie doorneemt vóór de groep bijeenkomt, weet er al heel wat vanaf en komt niet onbeslagen ten ijs. Het zal zéér de moeite waard zijn, zo'n gespreksgroep — en dan met dit ontzaglijk belangrijke onderwerp — mee te maken.

Bij elke documentatie is een lijst gevoegd, waarop de conclusies, waar het gesprek tenslotte toe leiden zal opgenomen kunnen worden. Die lijst wordt

ter kennis gebracht van verschillende organen, die politiek werk doen: Het Centraal Comité, de Kamerfractie, enz.

Zó kunnen de gespreksgroepen grote invloed uitoefenen op de praktische politiek en meewerken, niet alleen aan

Mevrouw L. A. Lever-Brouwer

eigen maar ook aan anderer meningsvorming. En het Centraal Comité komt te weten wat er in de partij leeft.

Ik kan me voorstellen, dat verscheidene lezeressen zeggen: „Daar zou ik nu graag aan mee willen doen. Eén of twee avonden, waar we — mannen en vrouwen — nu eens echt met elkaar van gedachten wisselen en vast en zeker heel wat opsteken er. dat in een gezellige huiskamer... ik voel er voor. We hebben genoeg visite-avonden, waarop heel wat onderwerpen van minder belang aan de orde komen.”

Wie dit zegt, kan met weinig moeite de zaak voor elkaar krijgen:

Praat er over met een paar collega's, als u ongetrouwd is, met uw man en vrienden als u getrouwd bent en probeer een groepje te vinden, dat er voor voelt.

Dan is één telefoontje met, of één bezoekje aan de secretaris, de voorzitter of een bestuurslid van uw kiesvereniging voldoende, om de zaak op gang te brengen. U zegt, dat u een groep wilt vormen en geeft de namen van de deelnemers door, dát is alles! Het bestuurslid zorgt dan, dat u zoveel documentaties krijgt, als er deelnemers zijn.

U zoekt dan een leider... een huiskamer, spreekt een avond af... en de zaak is klaar.

Zij, die lid zijn van een Gereformeerde Vrouwenvereniging zullen dit onderwerp op haar afdeling bespreken, want het C.C. heeft in overleg met het Hoofdbestuur van de Bond, aan alle afdelingen het documentatiemateriaal doorgestuurd.

Zo hebben zij prachtig materiaal en een onderwerp, dat in 't brandpunt van de belangstelling staat, terwijl de partij geïnformeerd wordt, over wat er onder deze leden hieromtrent leeft.

Maar lang niet iedereen is lid van een Gereformeerde Vrouwenvereniging. Laten al die anderen nu eens niet aan de kant blijven staan maar meedoen... meedoen!

Er zijn al verschillende groepen gestart, maar er is nog tijd genoeg om er vóór 1 mei nog vele te vormen.

En dan nu maar zéér letterlijk: Op hoop van ZEGEN. L. A. Lever-Brouwer

Het Kamerdebat over de VORSTELIJKE VERLOVING

Hieronder geven wij enkele gedeelten weer uit de rede die de wnd. A.R. fractievoorzitter, de heer Smallenbroek, tijdens het debat hield.

Gebrek aan voorlichting

„Wat mij de laatste weken sterk is opgevallen is de gebrekkige kennis van de betekenis van onze constitutionele monarchie, met onderstreping van het woord „constitutionele”. Is dit het gevolg van een gebrek aan voorlichting?

Wordt dit onvoldoende of helemaal niet op onze vele soorten van onderwijsinstellingen behandeld? Ik meen dat de pers en ook de politieke partijen hier een taak hebben, evenals de radio en de televisie. Wat dr. Van Raalte zondagavond voor de televisie heeft gezegd was in dit opzicht voortreffelijk werk. Dit zou vaker moeten worden gedaan. Het op duidelijke, begrijpelijke wijze bespreken van de waarde van onze constitutionele monarchie en de constitutionele instellingen is voor een vrij en mondig volk van belang en noodzakelijk.

Ik geloof, dat wij niet „nakaarten” in een verkeerde zin, indien van de zijde der Kamer kanttekeningen worden gemaakt naar aanleiding van de aan de Kamer gezonden brief van de Minister-President over de verlovings van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Irene. Ik wil namens de Anti-Revolutionaire Kamerfractie gaarne uitspreken, dat wij ons verheugen in het persoonlijk geluk van Prinses Irene. Wij wensen haar en haar verloofde Gods beste zegen toe.”

Vervolgens gaf de heer Smallenbroek het standpunt van de A.R. fractie over

de overgang van Prinses Irene naar de R.K. Kerk weer:

„Vrijheid van godsdienst, dus ook vrijheid van kerkkeuze is een groot goed in onze samenleving. Vrijheid van geloof, dus ook vrijheid van kerkkeuze vloeit voor mijn politieke vrienden en mij voort uit ons reformatorisch Christen zijn. Voor deze vrijheid heeft Prins Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, zijn leven gegeven en in een soortgelijke strijd is Koningin Wilhelmina ons voorgegaan. De persoonlijke beslissing van Prinses Irene dient derhalve op die gronden te worden geëerbiedigd.”

En over de staatsrechtelijke consequenties merkte hij het volgende op:

„Een Prinses is vrij om te huwen met wie zij wil. De Grondwet verbindt hier echter consequenties aan, consequenties, die voortvloeien uit de positie van dochter van het staatshoofd, de mogelijkheid van troonopvolgster. Wil een Prinses haar rechten als troonopvolgster handhaven, dan zal voor een aan te gaan huwelijk zij wet toestemming moeten worden gegeven. De juistheid van deze grondwettelijke bepaling is

Minister-president

ditmaal wel heel duidelijk ben blij, dat in het geval deze toestemming niet wordt gegeven, en dat hierover een besluit bestaat. De Regering, het Kabinet, is deze mening het is de wens van de Rege- slissing hebben geleid, mijn mening duidelijk en va-

Dienst aan de con- monarchie

Het kabinetsbeleid in de komende dagen ontklokt te worden, voerder het volgende:

In onze moderne tijd is communicatiemogelijkheid van belang. Het is van belang, dat de vorstehuis en volk samen, is vervreemding een gevaarlijk ook voor de handhaving van onze monarchie. Ik wil het dank brengen voor de van de belangen van de monarchie. Het Kabinet verantwoordelijkheid nemen van de con-

J. Smallenbroek

FEUILLETON

„De R.V.D. heeft gefaald”

Een hoofdredacteur van een Nederlands dagblad spreekt met zijn staf.

„Wij moeten zorgen, dat ons blad meer in the picture komt. Het is nu de tijd. De mensen zijn onrustig en zenuwachtig. Er is een geprikkelde stemming in verband met de voorlichting betreffende de verlovings van Prinses Irene. Wat kunnen we doen?”

„De onrust aan de gang houden. Iedereen is opgelucht, nu hij het verloofde paar heeft gezien in de krant en voor de televisie. Maar de stemming is nog zéér labiel. Zij wordt door sommigen welbewust geleid in de richting van R.V.D. en kabinet. Want daar zit politiek in.”

„Dan zouden we nog een stunt moeten uithalen omtrent één van de Prinsessen?”

„Ja waarom niet. Daarmee is succes verzekerd.”

„Hoezo?”

„Wel, we komen met een sensationeel bericht. Een andere prinses wil trouwen en de Koningin is er tegen. De rest van het verhaal volgt vanzelf.”

„Maar zoiets kun je toch niet verzinnen?”

„Is ook niet nodig. We gaan naar een kiosk van de spoorwegboekhandel van Bruna en kopen alle nummers van alle boulevardbladen uit het buitenland. Dan vinden we altijd iets. We beginnen met dat vod uit Hamburg. Dan maken wij ons verhaal en zeggen er bij, dat de berichten in de buitenlandse pers de ronde doen.”

„Is dat voldoende voor een stunt? Het is te doorzichtig en te goedkoop.”

„Dat is het ook. Maar we doen er iets bij. We vertellen, dat we, voordat we tot publicatie overgingen, eerst getracht hebben, zekerheid te krijgen ter bevoegder plaats. Maar dat is ons niet gelukt. Men wenste over deze berichten geen openhartig gesprek. Het betroffen particuliere zaken. Tussen aanhalings-tokens met véél uitroepkens. Dat suggereert veel.”

„We krijgen natuurlijk prompt tegenspraak van de R.V.D. Volkomen uit de lucht gegrepen en zo...”

„Dan vergen we van de R.V.D. om precies te vertellen hoe het dan wel is. Daar komt natuurlijk niets uit en daar kan ook niets uitkomen. Maar dan maken we een nieuw verhaal: De R.V.D. faalt opnieuw!”

„Er is altijd wel een Kamerlid, die graag zijn naam in de sensatiepers genoemd wil zien en die daarom met verwijzing naar onze publicaties het kabinet, speciaal de minister-president en zeer speciaal de R.V.D. te lijf gaat...”

„Goed, ik zie nu, hoe we het kunnen spelen.”

„Nog één punt: vooral een extra- editie, en tijdig de correspondent van De Telegraaf inlichten. Dat zijn zo van die kleine puntjes, die op de i moeten worden gezet.”

Redacteur haast zich naar zijn kamer. Hoofdredacteur treedt in overleg met directie. De stations-boekhandel krijgt bezoek van de jongste bediende, vergezeld van een briefje van vijftig gulden. De correspondent van De Telegraaf krijgt een tip. De eerste duizend bladen van de normale productie hebben in de kop de aanduiding extra- editie. Daarna wordt deze leugen weggestoken. De correspondent van De Telegraaf belt naar Amsterdam. En naar zijn collega in Nieuwspoor.

In Den Haag „gonst het van geruchten.”

De Haagse correspondent krijgt zijn opdracht. Hij informeert bij de R.V.D.

Het artikel: „De R.V.D. faalt opnieuw” is intussen reeds ter zetterij.

drukkerij
zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

narchie beseft. Voor zijn zijn betrokken, is dit de betekenis. Met natter- President en de minis- Scholten en Toropen- van spreken dag en met deze zaken hebben moud- verdienen dank. Zij hebben de consti- chie geënd. De ARP in met het door de Rege- besluit tot het niet- een wetsontwerp.

Lering tre

Het A.R.-standpunt oor- lichte was duidelijk. „De positie van de ch- tingsdienst is hierbij ge- bracht. Die dienst had de- dagen met zijn verru- strijdige berichtgeving- aard, ik denk weer sp- richtgeving vanuit S- gemakkelijk.

Ook het Kabinet is sin- gen gesteld geworden, de Regering. Ik meen, de situatie de kritiek op moet zijn. Wij moeten die situatie begrip opbre- Kabinet, voor de Min- nog het geheim van S- trouwelijke in het on- tussen Koningin en in- dit niets aan de vol- lijkheid tegenover de te kort mag doen. The- het zwakke in de vo- m.i. alleen zin, indien daaruit lering te trek- onbevredigende situ- satie, in het gebrek

ligt, dient dit te worden gewijzigd. Is de voorlichting via de Soestdijkse secretariaten voldoende gecoördineerd met de R.V.D.? Op dit terrein ben ik een voorstander van centralisatie in de verantwoordelijkheid."

De zondag

Tenslotte zei de heer Smallenbroek: Nog een opmerking van andere aard. Het moet mij van het hart, dat ik het betreure, dat de ontwikkeling der dingen ertoe heeft geleid dat praktisch de gehele zondag gemoeid is geweest met de ons allen bekende zaken.

Het heeft in verband met de dramatische ontwikkeling van de zaken, die het Kabinet en de Regering niet in de hand hadden, moeilijk anders gekund, maar velen onder ons volk kunnen het moeilijk verwerken, dat de gehele zondag met deze arbeid moest worden gevuld.

Hetgeen achter ons ligt heeft ook zijn menselijke kanten. Inderdaad, er is terecht aan herinnerd, dat het particuliere terrein van het Koninklijk Huis klein is; gevolg van het moeten functioneren van de constitutionele monarchie, maar daarom moeten wij met name aan de menselijke kanten van het gebeurde denken.

Ik heb daarvoor een open oog. Wij leven graag mee met Koningin en Prins der Nederlanden en met het gehele Koninklijke gezin, altijd; maar in het bijzonder in moeilijke en thans in minder spannende, gelukkige dagen. God zij met hen allen.

**DUEL
Smallenbroek-
Vondeling**

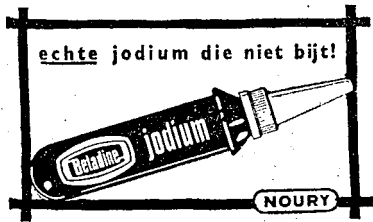
over de vraag of de A.R. een rooms-katholiek aanvaarden als vorst(in)

Tijdens de replieken in de Tweede Kamer, brak dinsdagavond een duel los tussen de Kamerleden Smallenbroek en Vondeling, nadat laatstgenoemde zich er over beklagde had dat de A.R. en de C.H.U. niet ingegaan waren op de vraag over bovenaangeduide aanleggenheid. In verband met de onvolledige weergave van de woorden van de heer Smallenbroek in sommige dagbladen, publiceren wij de tekst van het antwoord volledig:

De heer Smallenbroek: Mijnheer de Voorzitter. Ik wil graag iets leren. Ik wil ook graag iets leren van de geachte afgevaardigde de heer Vondeling. Het was mij echter niet bekend, dat ik verplicht ben te repliceren, wanneer ik hiernaar zelf geen behoefte heb. In de tweede plaats acht ik mij ook niet verplicht op vragen te antwoorden, die de heer Vondeling mij stelt.

De heer Vondeling kan mij allerlei hypothetische vragen stellen.

De heer Vondeling: ik heb u maar één vraag gesteld en die was zeer ter zake.

De heer Smallenbroek: De geachte afgevaardigde, de heer Vondeling kan mij vragen stellen in de „als-sfeer“, namelijk: „als het zo zou zijn, wat zoudt gij dan doen?“ Ik behoud mij het recht voor op die vragen van de heer Vondeling dan niet in te gaan. Het probleem — ik wil het nu nog wel zeggen ook, dat de heer Vondeling hier aan de orde stelt, hangt van tijd, van de omstandigheden, van het geval, van de casus af.

Ik weiger op het verzoek van de heer Vondeling in te gaan, zoals hij het stelt. De heer Vondeling mag van mij niet eisen, dat ik het doe.

Ik geloof, dat dit geen eis is, zoals de heer Vondeling het uitdrukt, overeenkomstig de regels van het huis.

De heer Vondeling: Ik heb het ook gevraagd, niet geëist.

De heer Smallenbroek: De geachte afgevaardigde, de heer Vondeling heeft gesteld: het is in overeenstemming met de regels van het huis, dat op elke vraag wordt geantwoord. Dat moest er nog bij komen ook, Mijnheer de Voorzitter. Ik wil hier heel duidelijk zeggen, dat ik hiernaar niet voldoe.

**Heer en
geen heer**

IN de Eerste Kamer was de begroting van Sociale Zaken aan de orde.

De heer Kloos voerde het woord namens de socialisten. Hij is de man van het N.V.V.

Het vorige jaar had een andere socialist, óók een man van het N.V.V., ook namens de fractie, het woord gevoerd, n.l. de heer Van Wingerden. Hij had geen geringe lof voor het beleid van minister Veldkamp en staatssecretaris Roolvink.

De heer Kloos verzweeg nu het beleid van minister Veldkamp in vroeger dag en viel namens de rode fractie de heer Roolvink aan, die thans lid is van de Tweede Kamer.

Zijne Hoogedelgestrenge deed dat met deze, hem typerende woorden (nadat hij stelde dat de loonpolitiek van het kabinet De Quay had gefaald):

Misschien ligt de erkenning van het falen van de loonpolitiek in het feit, dat staatssecretaris Roolvink zo geruisloos uit de regeringsploeg is geëlimineerd. Dat is blijkbaar zonder morren door zijn partij, die in het openbaar steeds zo hoog opgaaf van het succes van die bewindsman, aanvaard.

Uiteraard kon de heer Roolvink zich tegen zulk een ongepaste aanval niet verdedigen. Hij zit in de Tweede Kamer en niet in de Eerste.

Maar Prof. De Gaay Fortman was nog als spreker ingeschreven en zei er toen iets van. Duidelijk, afgestemd, en daardoor scherp.

Zijn woord aan het adres van de heer Kloos en diens fractie luidde aldus:

Wanneer ik het heb over het loonbeleid, zou ik eerst enkele opmerkingen willen maken over datgene, wat de geachte afgevaardigde de heer Kloos enkele uren geleden ter berde heeft gebracht met betrekking tot de activiteiten van de vroegere Staatssecretaris van Sociale Zaken.

Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af, of het wenselijk is en of het ook uit ethisch oogpunt juist is, een zo frontale aanval te doen op een

Minister Veldkamp

afgetreden bewindsman, die zich in deze Kamer niet kan verdedigen.

In de tweede plaats heeft het de schijn, dat het de geachte afgevaardigde ontgaan is, dat ministers de uiteindelijke verantwoordelijkheid dragen voor datgene, wat door hun staatssecretarissen wordt verricht, zodat een aanval in wezen gericht was tegen de huidige bewindsman van Sociale Zaken, althans voor wat betreft de twee laatste jaren van het loonbeleid van het kabinet-De Quay. In de derde plaats heeft voorzover mij bekend de vakbeweging aan dit beleid medewerking verleend; ook dat deel van de vakbeweging, waarmee de geachte afgevaardigde min of meer nauwe banden onderhoudt. Wanneer dat een dermate onzedelijk beleid was, dan had men aan die samenwerking geen dag, geen nacht, geen uur mogen meewerken. Ten vierde. Het is mijns inziens onmiskenbaar, dat onder het kabinet-De Quay een reële loonstijging van belangrijke proportie heeft plaatsgevonden. Zou men werkelijk willen volhouden, dat dit is geweest, ondanks het toen gevoerde beleid? Het wil er bij mij niet in. Tenslotte stel ik de vraag, of het produktiviteitscriterium wel zo onzinnig is als men ons vanmiddag heeft willen doen geloven. Wanneer ik denk aan de rapporten, die de laatste tien jaar zijn verschenen met betrekking tot het vraagstuk van de vormgeving van de loonpolitiek, dan treft men steeds ook het produktiviteitscriterium aan. Dat lijkt mij volkomen terecht. Wanneer het bezwaar zou zijn, dat het produktiviteitscriterium te eenzijdig is gehanteerd, dan

heb ik een verleden, dat in dat opzicht tenminste schoon is, want ik heb herhaaldelijk in deze Kamer tegen de wijze, waarop de loonpolitiek werd bedreven onder het kabinet-De Quay, bezwaar gemaakt.

Minister Veldkamp heeft op 11 februari bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Volksgezondheid in de Eerste Kamer op niet mis te verstane wijze tegen de heer Kloos stelling genomen. Hij zei er dit van:

Prof. de Gaay Fortman

Ik hecht eraan, mij met nadruk aan te sluiten bij de reactie, die de heer De Gaay Fortman heeft gegeven op wat hij noemde de frontale aanval van de heer Kloos, op de in deze Kamer niet aanwezige oudstaatssecretaris Roolvink. Terecht heeft de heer De Gaay Fortman eraan herinnerd, dat ik voor de laatste twee jaar verantwoordelijk ben voor het beleid, dat de heer Roolvink meer in het bijzonder was toevertrouwd. Ik wil gaarne zeggen, dat wij ons beleid in grote eenstemmigheid tezamen hebben gevoerd en ik wil ook nog eens herinneren aan de grote waardering, die de heer Roolvink zowel in het Parlement als buiten het Parlement ten deel is gevallen voor zijn gehele beleid. Ik wil er ook nog eens aan herinneren, dat hij, naast verantwoordelijkheid voor de loonpolitiek, gedurende de gehele periode verantwoordelijkheid heeft gedragen voor het beleid met betrekking tot de arbeidersbescherming en de sociale bijstand en complementaire arbeidsvoorzieningen.

Voorts is hij tot mijn optreden met de sociale verzekering en na mijn optreden met de arbeidsvoorziening belast geweest. Het leek mij goed, ook vanuit mijn waardering voor de arbeid van oudstaatssecretaris Roolvink, dit bij de aanvang van deze begrotingsbehandeling nog eens duidelijk te zeggen.

Wie het bovenstaande analyseert, heeft geen moeite met het opschrift boven dit stuk.

De A.R. en de gepensioneerden

De heren Smallenbroek en Kieft hebben de minister van Binnenlandse Zaken er op opmerkzaam gemaakt, dat ca. 20.000 gepensioneerden nog wachten op de uitbetaling van de verhoging van hun pensioen i.v.m. de pensioenmaatregelen 1963. Zij vragen of het juist is, dat de Pensioenraad ondanks alle bijzondere inspanningen deze verhoging niet voor midden 1964 betaalbaar kan stellen.

Zij vragen minister Toxopeus om een uiteenzetting van de oorzaak van dit alles en voorts wanneer uitbetaling van de verhoging der pensioenen over 1964 zal geschieden. Tenslotte willen zij, gelet op de stijgende prijzen tijdens een voorschot van 10% aan deze gepensioneerden zien uitgekeerd.

H. Diemer werd 85 jaar

De heer H. Diemer bereikte 13 febr. de gezegende leeftijd van 85 jaar.

Op allerlei posten heeft hij veel belangrijk werk verricht.

In 1905 trad hij op als directeur van de Coöperatie „Voorzorg“ te Rotterdam. Hij behoorde tot de oprichters van het Christelijk Nationaal Vakverbond, waarvan hij de eerste voorzitter is geweest. Vervolgens kwam hij bij het Dagblad „De Rotterdammer“, waarvan hij in 1912 directeur werd terwijl hij van 1928 tot 1946 directeur-hoofdredacteur van genoemd blad was. Driemaal had hij voor de A.R.-Partij zitting in de gemeenteraad van Rotterdam en van 1919—1923 was hij ook nog lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Bekend is hij ook geworden als voorzitter van de Centrale Commissie in het Boekdrukkers- en Rasterdrukkerijbedrijf, waarvan hij meer dan een kwart eeuw voorzitter was. Op sociaal gebied heeft hij veleleerle arbeid verricht en belangrijke publikaties heeft hij op zijn naam staan.

Zijn verdiensten werden erkend in zijn benoeming tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en tot officier in de Orde van Oranje Nassau.

De gedachten van de heer Diemer zullen zich thans ongetwijfeld vermenigvuldigen. Hij zal dankbaar zijn voor het vele werk, waartoe God hem heeft bekwaamd en hij mag er zeker van zijn, dat velen dankbaar zijn arbeid zullen gedenken.

God geve dat het voor hem verder nog ten tijde des avonds licht moge zijn.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Fa. Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

RADIO BECKER
ZEIST - TEL. 03404 - 13511
Na 7 uur 12333
HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Verolme United Shipyards
Rotterdam - Holland
Telefoon 16 25 00

BON VOOR SLECHTS f 3,25 PER HALFJAAR ONTVANGT U WEKELIJKS NEDERLANDSE GEDACHTEN
Noteert u als nieuwe abonnee:
NAAM:
ADRES:
WOONPLAATS:
Opgegeven door:
NAAM:
ADRES:
WOONPLAATS:
Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementsprijs f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245° — Postbus 30

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

F. VINK & ZOON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827 - 261

KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.

WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241°

Vraagt verhuisfolder of emigrantenfolders aan

BONGERS

INTERNATIONAAL VERHUISBEDRIJF

RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Opslag van inboedels

Overzee-verpakking

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

N.V. W. J. Schuiling's

Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

LICHT-, KRACHT- EN

ZWAKSTROOMINSTALLATIES

Electro-Technisch Bureau

FA. S. W. GABRIELSE - GOES

Radio - Televisie

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

☆ Op zaterdag 15 februari houdt de Statencentrale Dokkum haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het „Bolwerk” te Dokkum. Aanvang der vergadering tot 14.00 uur. Na behandeling der huishoudelijke zaken, zal de heer A. Tjoelker te Surhuisterveen, lid van de Provinciale Staten van Friesland, een overzicht geven van de werkzaamheden der Staten in 1963.

☆ Op zaterdag 15 februari belegt de Statencentrale Hoogeveen een vergadering. De plaats van samenkomst is het Herman Bavinckhuis te Hoogeveen. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

☆ Op zaterdag 15 februari houdt de Statencentrale Goes haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het Restaurant van de heer J. Meijers, Oprit Grote Markt 8 te Goes. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Na de behandeling van diverse huishoudelijke zaken, zal de heer J. van den Bos te St. Annaland, lid van de Gedeputeerde Staten van Zeeland, spreken over „Provinciale vraagstukken en problemen”.

☆ Op zaterdag 15 februari belegt het Provinciaal Verband van de ARJOS in Drenthe zijn jaarvergadering en toogdag. De plaats van samenkomst is „Bellevue” te Assen. 's Morgens: aanvang der huishoudelijke vergadering te 10.00 uur. 's Middags: aanvang te 14.00 uur. Als spreker zal dan optreden de heer T.J. Walburg te St. Anna Parochie, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Ditmaal zullen weer enkele clubs in Poli-quiz (wedstrijd in politieke kennis) hun beste beentje voorzetten. Slotwoord van de heer J. van der Ploeg te Groningen, voorzitter van de Nationale Organisatie van ARJOS.

☆ Het Provinciaal Comité Drenthe heeft twee kaderdagen voor de provincie Drenthe belegd en wel:
— op dinsdag 18 februari in het Herman Bavinckhuis te

Hoogeveen van des middags 15.00 uur tot des avonds 21.00 uur — en op zaterdag 22 februari in „Bellevue” te Assen van des morgens 10.00 uur tot des middags 17.00 uur. Als spreker treedt op beide dagen op dr. A. Veerman te Rijswijk (Z.-H.), die het onderwerp „Waar staan wij en waar gaan wij heen” zal inleiden.

☆ Op woensdag 19 februari zal te Hoofddorp de 47e A.R. Partijdag worden gehouden voor het zuidelijk gedeelte van Noord-Holland en omgeving.

Middagvergadering. Deze vindt plaats in „t Verscholen Nest”. Aanvang te 14.45 uur. Spreker is dan de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Gelegenheid tot discussie.

Avondvergadering. Deze vindt plaats in de Aula van de Technische School, ingang Ter Veenlaan. Aanvang te 19.45 uur. Sprekers zijn Z.E. minister mr. B. W. Biesheuvel en ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Leiden. Geen gelegenheid tot discussie. Des avonds is er samenhang en wordt muzikale medewerking verleend door de heren F. G. Zwaaving, piano, en E. Visser, hobo.

☆ Op vrijdag 21 februari wordt een vergadering belegd voor de hele Wieringermeer, uitgaande van de kiesvereniging Wieringermeer. De plaats van samenkomst is „Ons Centrum” te Wieringerwerf. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

☆ Op zaterdag 22 februari belegt het Provinciaal Comité Groningen de eerstvolgende vergadering met afgevaardigden van de kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. De heer P. C. Elfferich te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „De plaats van de landbouw in de algemene politieke situatie”.

☆ Op zaterdag 22 februari wordt de tweede kadercursus gehouden, georganiseerd door de Kamercentrale Dordrecht. De plaats van samenkomst is het gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 10.30 uur; sluiting omstreeks 16.00 uur. In de middagpauze wordt aan de deelnemers een lunch aangeboden. Referent is de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Onderwerp: Modern sociaal-economisch beleid. Ruime gelegenheid tot discussie.

☆ Op dinsdag 25 februari organiseert het A.R. Vrouwencomité Groningen een provinciale bijeenkomst van A.R. vrouwen. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 15.00 uur. Spreker op deze meeting is mevr. G. van Tuinen-Scheepsma te Amsterdam. Het zal prachtig zijn als uit alle kiesverenigingen een groot aantal dames deze provinciale meeting komt bezoeken.

Vrij baan

De rijbaan vrij... de militaire colonne kan passeren. Een der taken van de Koninklijke Marechaussee: het snel en deskundig regelen van het verkeer (in binnen- en buitenland).

De mannen van dit Keurkorps controleren ook het grensverkeer op vliegvelden, bij de grensposten, op de rivieren en in de havens. Zij maken ook vrij baan voor de Leden van ons Koninklijk Huis - en waken over Hun veiligheid.

Wanneer u denkt: dat is een baan voor mij, neem dan de vrijheid om onderstaande coupon in te sturen. Het kan een stevige stap zijn naar een goede toekomst. ZL 7516

COUPON

Aan de afdeling Personeelspubliciteit,
Grote Marktstraat 40, Den Haag.
Ik zou gaarne schriftelijk 1) (thuis 1) inlichtingen ontvangen inzake dienstneming bij de Koninklijke Marechaussee.

NAAM

ADRES

WOONPLAATS

GEB.DATUM SCHOOLOPL.

1) doorhalen wat niet gewenst wordt.

EISEN: 18-25 jaar; tenminste 1.75 m lang. Goede ogen (geen bril dragen). Nederlandse nationaliteit. Ongehuwd.

OPLEIDING: De opleiding is all-round en duurt ten hoogste 1 jaar. Tijdens de opleiding reeds een aantrekkelijk salaris. Bevordering afhankelijk van prestaties.

Kom vooruit bij de MARECHAUSSEE

Vragen rondom de verloving

Politieke radiopraatjes hebben als regel geen romances tot uitgangspunt. En het feit dat de verloving van Prinses Irene niet voor iedereen reden tot onverdeelde vreugde is, maakt mijn onderwerp ditmaal bovendien niet in alle opzichten aanlokkelijk.

Op zichzelf is de verloving van twee jonge mensen altijd een verheugend gebeuren. Dat geldt ook in dit geval.

Doch deze verloving heeft dinsdag langdurig in de Tweede Kamer, dus ook op politiek terrein de schijnwerpers der publiciteit tot zich getrokken.

Dat is op zichzelf al het bewijs dat het hier om een bijzondere en tevens gecompliceerde verbintenis gaat.

Alleen al daarom mag niet worden volstaan met het uitspreken van onze gelukwensen aan het jonge paar.

Al zou ik met dit laatste bepaald wel willen beginnen.

Bron van geluk

Wij hebben er geen enkele mocite mee, Prinses Irene en haar aanstaande echtgenoot, Don Carlos, toe te wensen dat een gelukkig leven hun deel mag zijn.

Moge God hun die dagelijkse genadegave schenken.

Mag het ook zo zijn dat de aanstaande echtgenoten beseffen dat zij daarvoor bovenal van Hem afhankelijk zijn.

Dat besef maakt ook het huwelijk van vorsten tot een echte eenheid.

Wij spreken onze felicitatie uit, ofschoon wij ons er van bewust zijn hoe andersdenkend in religieus en politiek opzicht het milieu is, waartoe de bruid van nu af aan gaat behoren.

Maar juist daarom zien wij het als onze plicht de beste wensen uit te spreken en Gods zegen toe te bidden aan dit paar, waarvan de aanstaande bruid een telg van ons geliefd vorstehuis is en blijft. Ook al zal zij na haar huwelijk niet meer tot ons Koninklijk gezin behoren.

Vragen

De bescheidenheid die ook de politieke partij moet kenmerken indien het om privébeslissingen gaat, brengt met zich dat ik mij beperkingen opleg bij het behandelen van vragen, die rondom deze gebeurtenis gerezen zijn.

Maar ze liggen er. En omdat het publieke zaken zijn, kan ook een politieke partij er in haar voorlichting niet omheen.

De kerkelijke overgang

Zo'n vraag is bijvoorbeeld waarom de overgang van de Prinses naar de Rooms-Katholieke Kerk zolang geheim gehouden is.

Begrijpt u mij niet verkeerd: al zijn wij door dit feit geschokt en als Pro-stantanten zelfs pijnlijk getroffen, wij

willen aan de godsdienstvrijheid niet tornen.

Stel je voor dat wij die vrijheid zo zouden willen doen functioneren, dat men slechts vrij zou zijn dat te doen wat ons aangenaam is.

Dat mogen we ook van een lid van de Koninklijke Familie niet vergen.

Opheldering gevraagd

Wel heeft het ons verbaasd dat men het feit dat de Prinses van die vrijheid gebruik maakte, zolang verborgen hield.

Waarom is dat geschied?

Wie kon er voordeel van hebben?

door

mr. W. R. van der Sluis

De R.K.-Kerk mijns inziens zeker niet, want de verhouding protestant-katholiek ligt, als gevolg van deze geheimzinnigheid gevoeliger dan sinds jaren het geval was.

En wie zou schade geleden hebben bij een tijdige, in alle openhartigheid gedane mededeling?

De Prinses zeker niet, want nu worden feiten gecombineerd, waarvan men officieel verklaart dat zij los van elkaar staan.

Wij Nederlanders hebben een hekel aan alles wat naar het stiekeme zweemt.

Daarom is het goed dat juist de Generale Synode der Nederlands Hervormde Kerk over deze overgang een paar duidelijke vragen aan kardinaal Alfrink heeft gesteld.

Wij protestanten willen weten wat we in dit opzicht aan de hoogste autoriteit van de R.K.-Kerk in ons land hebben.

Dit te weten te komen is allereerst de taak van die Synode en niet van een politieke partij.

Maar wel is het zo, dat ook de betrekkingen tussen de reformatorische partijen enerzijds en de K.V.P. anderzijds met een duidelijk antwoord evenzeer gebaat zijn.

Politieke ambities

De tweede vraag, die opkomt, betreft de politieke toekomst van onze Prinses, die met deze Spaanse troonpretendent, vervuld van politieke ambities, huwt.

Over die politieke aspecten doen al vreemde geruchten de ronde.

Zij komen uit Spaanse bron en kunnen binnenkort wel eens feiten blijken te zijn.

Duidelijk is in elk geval nu reeds, dat de activiteit der Carlistische beweging, die ons onmogelijk sympathiek kan zijn, door dit aanstaande huwelijk is gestimuleerd.

Men kan opmerken dat dit alles voor ons land niet meer van gewicht is, nu de prinses aan het parlement geen toe-

stemming voor haar huwelijk zal vragen en daardoor dus automatisch haar rechten op de Nederlandse troon verliest.

We ontkennen het belang van deze beslissing niet.

Wij zijn zelfs van mening dat de unanieme steun, die de regering (Kroon en kabinet), gisteren in de Tweede Kamer kreeg voor haar standpunt in deze, een hoogtepunt in dit parlementaire debat vormde.

De betekenis van dit feit is dan ook de moeite waard nog eens onderstreept te worden.

Vanaf haar huwelijk draagt de Nederlandse regering, noch ons parlement enige verantwoordelijkheid voor de politieke gebeurtenissen rondom het aanstaande echtpaar.

Daarom is het goed de privé-kant en de politieke zijde van deze echtverbintenis ook in de toekomst zoveel mogelijk uit elkaar te houden.

Falende communicatie

De derde mogelijkheid, die er geweest is betreft de voorlichting.

Wat wij in enkele weken tijds aan geruchten en tegenstrijdigheden te verwerken hebben gekregen, zouden we een maand geleden nog voor onmogelijk hebben gehouden.

Het is toch gebeurd en daarom heeft — achteraf — de Tweede Kamer zich er ook ernstig mee bezig gehouden.

Terecht, want op dit punt kunnen doeltreffende maatregelen, herhalingen worden voorkomen. De oorzaken van het falen der voorlichtingsdiensten zijn gemakkelijker vast te stellen dan de schuldvrage.

Onze Rijksvoorlichtingsdienst bevond zich dagenlang in een onmogelijke situatie.

Het is nu wel duidelijk dat de communicatie met name tussen de Spaanse verblijfplaatsen van de Prinses en Nederlandse kringen (het Hof en de regering inclusief), veel te wensen overliet.

Daar staat zelfs de meest bekwame voorlichtingsambtenaar machteloos tegenover.

De oorzaak is ons inziens voorts de wel zeer moeilijke te constateren grens tussen de privé-sfeer, waarop ook een koninklijk gezin en al haar leden afzonderlijk, recht hebben en de openbaarheid waarin kwesties met een politieke inslag in een democratie behandeld moeten worden.

Zelfs al hebben die kwesties betrekking op personen, die tot het gezin van de constitutionele vorst behoren.

Op of over deze grenslijn heen ontstonden kortsluitingen in de voorlichting. Vooral omdat het tempo ervan en de essentie van het nieuws de vorige week bijna uitsluitend door Spaanse bronnen werd aangegeven.

En de noodlottige samenloop van berichten over religieuze beslissingen en

nieuws over politieke achtergronden, maakte de verwarring compleet. Het was duidelijk dat er te veel nieuwsbronnen actief waren om de berichtstroom te kunnen coördineren. En ook om waarheid van verduistering te kunnen onderscheiden.

Vertrouwensbasis

Daarom moet alles in het werk worden gesteld om zulk een verwarring in de toekomst te voorkomen. Daarmee zijn de hoogste belangen van onze staat gemoeid, want dat staatsbestel berust voor een groot deel op onderling vertrouwen tussen Vorstenhuis en volk, tussen Overheid en onderdanen.

Ernstige constitutionele conflicten kunnen bij een slecht functionerende voorlichting sneller ontstaan dan men voor mogelijk houdt.

Zulke conflicten breken nl. juist dan uit als het vertrouwen ondermijnd wordt. Bijvoorbeeld door een manco in de voorlichting.

Dat het nu niet tot zulke conflicten gekomen is, kan niet genoeg worden gewaardeerd.

Eer is teer

Juist daarom moet alles in het werk worden gesteld om herhalig te voorkomen. De minister-president heeft in de Kamer toegezegd meer coördinatie in de berichtgeving over en vanuit het Hof te zullen bevorderen. Daar moet het kabinet aan gehouden worden.

Want de reputatie, of om het moderner te zeggen: het „gezicht" van ons land, volk en Koningshuis is bij de publiciteitskoorts die deze tijd kenmerkt, kwetsbaarder dan ooit. Vooral indien de publiciteits-media niet op de juiste wijze worden gehanteerd. Dan komt er zo gemakkelijk een „schram" op dat gezicht, een smet op die reputatie, die, hoezeer orverdiend ook, soms in geen jaren geneest of uitslijt. Eer is teer.

Met moet niet volstaan dit alles, bijvoorbeeld bij een K.L.M.-affaire te constateren.

Men moet dit alles eveneens onder ogen zien als het om de meest waardevolle zaken, zoals het aanzien van onze Koninklijke Familie en ons gehele regeringsbestel gaat. Daarom heeft de heer Smallegange namens de A.R. fractie dinsdag in de Kamer aangedrongen op het desnoods verstrekken van vertrouwelijk nieuws van de „koningin der aarde": de pers. Dan legt men in elk geval een minder koninklijke bezigheid, het publiceren van gissingen en geruchten, stil.

Indien alle betrokkenen aan de juiste opvoeding van dit gebleken vacuum meewerken — op welke wijze dit ook geschiedt — worden althans voor de toekomst veel risico's vermeden.

Moge het geluk van Prinses Irene en een doeltreffend voorlichtingsbeleid over zulke tere zaken als de liefde van koningskinderen de blijvende vruchten zijn van alles wat wij in deze dagen te verwerken kregen.

(Radiotoespraak gehouden op woensdag 12 februari 1964).

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN

NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.

Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostijlpapier enz.

DE LIER - TEL. 2215
NAALDWIJK - 4163
DELF - MARKT 49
TEL. 23762
DEN HAAG
TEL. 366 1637311
BEEKI 366 1637311

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Firma A .v. d. Meer & Zoon
AANNEMERSBEDRIJF

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD
Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
HONSELERSDIJK

HILVERSUM

„Cinderella"

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...

U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella"
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151

VOOR AL UW RIJWIELEN EN BROMMERS

Uw adres: ANTH. MUYS

GERANIUMSTRAAT 26-28 (Bosdrift) hoek Nieuweg
TELEFOON 14472 - HILVERSUM

Brommers: Amstel met Puchmotor vanaf f 625,-; Solex, geheel compleet f 417,-; Batavus, vol-automatisch f 569,-, fiets-o-matic.

Rijwiel en: Gruno f 154,50 compleet; Batavus f 157,-; De Magneet f 156,-; Germaan kinderrijwiel, compleet v.a. f 72,50.

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent u verzekerd van onze alombekende „le Goolsche-Gasservice-Dienst", met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

Voor groenten en fruit

bent u bij ons altijd goedkoper uit

Teus Veenvliet

KONINGSSTRAAT 120 - TELEFOON 45096
HILVERSUM

W. van HEERDT

HET ADRES voor rijwielen en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwielen, Batavus bromfietsen.

Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.

Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 722516

ANTRACIET

BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

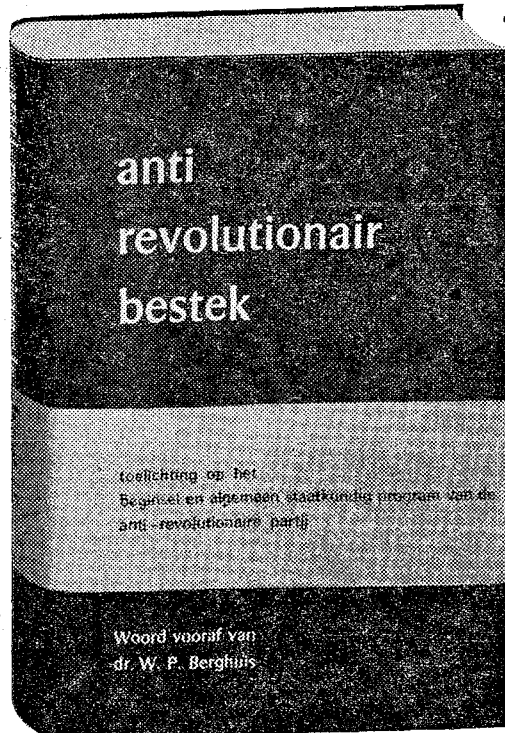
UTRECHT

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.

DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

♦ Als abonnee op NEDERLANDSE
GEDACHTEN blijft u politiek bij ♦

In maart verschijnt
een nieuwe toelichting
op het beginsel-
en algemeen
staatkundig program
van de
Anti-Revolutionaire
Partij:

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

De term is ontleend aan de zeevaart en impliceert dat naar vaste punten steeds opnieuw bestek getrokken dient te worden.

Door de toenemende ingewikkeldheid van de politieke vraagstukken, werd deze toelichting door verschillende medewerkers geschreven. Het voordeel hiervan is dat elke medewerker deskundig op zijn terrein kan worden geacht.

Aan de samenstelling van deze uitgave werkten mede: H. Algra, A. Borstlap, mr. P. J. Boukema, prof. mr. I. A. Diepenhorst, dr. J. Donner, prof. dr. A. C. Drogendijk, drs. B. Goudzwaard, mr. W. C. D. Hoogendijk, G. A. Kieft, ds. A. J. Kret, mr. J. A. Oosterhoff, mr. J. H. Prins, luit.-kol. A. van Ramshorst, M. W. Schakel, J. Schipper, drs. S. van Tuinen, dr. A. Veerman.

De uitgave kost f 25,—, maar tegen inzending van onderstaande bon is het mogelijk voor f 17,50 in het bezit te komen van dit belangrijke werk, dat nu reeds door ingewijden genoemd is het belangrijkste A.R.-werk van na de tweede wereldoorlog. Deze intekenprijs is tijdelijk.

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

heeft een omvang van 416 bladzijden, verschijnt in een formaat van 16 x 25 cm., wordt, in degelijke balacuir band gebonden, voorzien van een waardig stofomslag en is een uitgave van

N.V. UITGEVERSMIJ. DE GRAAFSCHAP - AALTEN

BON

te zenden aan N.V. Uitgeversmaatschappij De Graafschap, Aalten.

Gelieve mij te noteren voor levering bij verschijnen van

... ex. ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK à f 17,50
(na verschijnen is de prijs f 25,—) rechtstreeks/via boekhandel

Voor rekening Kiesvereniging/ARJOS-club

Naam

Adres

Plaats

Handtekening

Dr. W. P. Berghuis, die een Woord Vooraf voor deze uitgave schreef, herinnert er aan dat er in de geschiedenis van de Anti-Revolutionaire Partij twee uitgaven zijn geweest, die door de jaren heen een bijzondere plaats in onze kring gekregen hebben. Het betreft „Ons Program” van Dr. A. Kuyper en „Saevis Tranquillus in Undis” van Dr. H. Colijn. De eerste verscheen in 1879. Het tweede in 1934, nadat een herziening van het beginselprogram was tot stand gekomen.

De wereld van vandaag is in beweging, ook de politieke. De christelijke politiek blijft daarin niet onbewogen. Hoe zou het ook anders kunnen en het is goed dat het zo is. De A.R. Partij met haar rijk verleden is ook vandaag nog een levende partij, en zij ondergaat daarom ook de spanningen, die met het leven annex zijn.

Daarom werd in 1961 een geheel nieuw program vastgesteld, hetwelk voor ons aanleiding was tot het uitgeven van een toelichting daarop, waarvan wij de verschijning thans aankondigen onder de titel:

♦ De Carlisten

In het Friesch Dagblad troffen wij een uiteenzetting aan over de geschiedenis en aspiraties van het Huis Bourbon. Het betreffende artikel nemen wij hieronder in zijn geheel over.

IN 1700 overleed te Madrid de kinderloze Spaanse koning Karel II. In zijn testament had hij Philips van Anjou, tweede kleinzoon van den Franschen koning Lodewijk XIV, den Zonnekoning, tot zijn opvolger benoemd. Maar ook de Habsburgers uit Wenen konden rechten laten gelden. En de verbinding tussen de Franse en de Spaanse machten onder het Huis Bourbon, dat tóch al de vrijheid in Europa bedreigde, scheen voor die vrijheid gevaarlijk. Nederland en Engeland hebben zich dan ook met kracht tegen deze opvolging verzet, wat leidde tot den Spaanschen Successie-oorlog.

Het eind was evenwel, dat Philips V toch koning van Spanje werd en bij het beklimmen van den troon verklaarde hij, dat de Lex Salica, de Salische wet, nu ook in Spanje gold. Die wet had in Frankrijk diep ingrijpende betekenis gehad voor de troonopvolging en werd nu ook in Spanje ingevoerd. Zij sluit vrouwen uit van de troonopvolging. Zij behoort tot het credo van de echte Bourbons.

In 1833 overleed de Spaanse koning Ferdinand VII. Hij had geen zonen, alleen één dochtertje, dat nog zeer jong was. Maar voor zijn dood had hij bij decreet de Lex Salica ongeldig verklaard voor Spanje.

Had hij daartoe het recht? Had hij het recht, om zo met één pennestreek zijn wettigen opvolger, zijn broer Carlos, uit te sluiten van de directe opvolging in het belang van zijn eigen dochtertje?

Prins Carlos ontkende dat recht en

♦ De uitspraak van de Gereformeerde Synode

Ds. Vellenga uit Apeldoorn wijdt in de gereformeerde kerkbode van zijn gemeente een artikel aan de uitspraak van de gereformeerde synode over het lidmaatschap van de P.v.d.A. Hij haakt daarbij in op hetgeen hierover is gezegd door zijn naamenoot ds. Vellenga uit Meppel. Enkele gedeelten van zijn artikel laten wij hieronder volgen: Mijn naamenoot uit Meppel, die nogal kritisch staat tegenover de synodale uitspraak, concludeert, dat tegen het besluit formeel niet veel valt in te brengen. Er moest een antwoord worden gegeven op een concreet verzoek.

Als dat verzoek in de vorm van een vraag was gesteld, of het lidmaatschap van de P.v.d.A. verenigbaar is met het lidmaatschap van de gereformeerde kerk, zou het antwoord waarschijnlijk veel anders zijn uitgevallen.

Hij vervolgt dan: „Dan zou ze hebben moeten uiteenzetten waarom het lidmaatschap van de P.v.d.A. voor christenen af te raden is en hoe het in bepaalde gevallen in gereformeerden toch te dragen is. Ik dacht, dat het zo ongeveer staat. Net als het staat met gereformeerden, die geen christelijk, maar een neutraal dagblad lezen, lid van de A.V.R.O. en niet van de N.C.R.V. zijn, hun kinderen niet naar een christelijke school zenden, maar naar een openbare. Ik geloof niet, dat in dit soort gevallen onder ons kerkleden van het avondmaal afgehouden of gesnureerd worden, al wordt er in de „getrouwe prediking” stellig tegen getuigd.

Naar mijn mening had de spits van het synodale besluit anders gericht moeten zijn. Dat richtte zich nu tegen het nemen van „maatregelen”. Formeel was daartoe alle reden, want daar werd om gevraagd. De synode zei: géén maatregelen tegen lidmaatschap van de P.v.d.A. Zij voegde er aan toe: maar wel zo preken, dat de mensen een betere weg kiezen. Het eerste kreeg nu de meeste nadruk. Het laatste had dit moeten hebben. Het accent had moeten liggen op het: géén lidmaatschap van een politieke partij, die de opperhoofheid van Christus niet op alle terreinen des levens erkent. Dat had voorop moeten staan. Duidelijk. En dan ware er aan toe te voegen geweest: maar alle gevallen dienen afzonderlijk bezien te worden, want wij nemen nooit „maatregelen” tegen organisaties of verenigingen of partijen, doch alleen maar tegen gereformeerde mensen. Namelijk als dat nodig is”.

Is er nu een vrijbrief gegeven, om maar lid te worden van een niet-christelijke organisatie, c.q. de P.v.d.A.?

Wat de synode nog eens uitdrukkelijk gedaan heeft, is ons als kerkleden met onze neus te drukken op de persoonlijke verantwoordelijkheid, die wij hebben in het beleven van deze roeping, de Naam van Christus op elk terrein, ook op dat van het politieke leven, te belijden. Die verantwoordelijkheid wordt door velen maar al te gemakkelijk af-

hij heeft met de wapenen getracht, zijn recht te handhaven. Zeven jaar heeft de burgeroorlog geduurd, de Carlistenoorlog, waarbij Carlos de Basken achter zich had in Noord-Spanje en bovendien in het gehele land alles wat conservatief was en streng rooms en traditioneel gezind. Maar eindelijk won de liberale partij van Isabella de strijd en moest Don Carlos wijken. Maar hij behield altijd een aanhang in Spanje. Toen in 1868 Koningin Isabella werd verdreven, kwam er in Spanje een chaotische tijd, die zelfs aanleiding werd tot de Frans-Duitse oorlog van 1870. Maar de rust keerde weer, toen koning Alfonso, de zoon van Isabella, werd erkend. De kroon bleef sedert in de lijn van Alfonso en de Carlisten bleven de aanhangers van de andere tak, de nakomelingen van Don Carlos. Zij staan nóg op het standpunt, dat Spanje een monarchie moet zijn, dat er weer een koning moet zitten op den troon in Madrid, en dat die Koning volgens het eeuwenoude recht niemand anders kan en mag zijn dan Prins Xavier van Bourbon en na hem zijn zoon, de verloofde van Prinses Irene. En Prins Hugo Carlos heeft duidelijk te kennen gegeven, dat hij de volle consequenties wil aanvaarden van zijn positie als pretendent naar de Spaanse kroon.

Hij blijft dus stáán waar hij staat en blijft zijn rechten opeisen in Spanje, ook tegenover de pretendent uit de tak van de Alfonso's, die zich bij Franco aangenaam tracht te maken. Daarom draagt hij de titel Hertog van Madrid, zoals bij ons de mannelijke troonopvolger Prins van Oranje heet. Die titel alleen al is een program, een eis, op eeuwenoude wetten gegrond. En het is begrijpelijk, dat onze Regering en de Prinses zelve hebben verstaan, dat een verbinding met dezen prins alleen mogelijk is, als zij niet doorwerkt in de erfopvolging in Nederland.

geschoven b.v. op de bestuursleden van allerlei christelijke organisaties. Wij moeten daar zelf weer achter gaan staan.

Ons lid zijn van 'n bepaalde organisatie moet weer tot 'n stuk belijden en beleven van ons geloof worden.

De synode heeft in de reacties een aansporing ontvangen, bij dergelijke aangelegenheden duidelijke taal te spreken, die door iedereen kan worden begrepen.

Zij staat overigens nog geheel achter de „Zwolsche uitspraken” over de christelijke organisaties, die wij hier nog eens publiceren:

1. dat uit de erkenning van het Koningschap van Christus over heel het leven gelijk dit door de kerk wordt beleden en gepredikt, voortvloeit dat de gelovigen zich bij het licht der Heilige Schrift, gemeenschappelijk hebben te bezinnen op de betekenis van dit belijden voor elk levensterrein;

2. dat het niet gerekend kan worden te behoren tot de taak der kerken zich in haar vergadering over de toepassing van de eis Gods op allerlei praktische levensverhoudingen met het haar van Christus verleende gezag uit te spreken;

3. dat het niettemin de duidelijke roeping der kerk is er op toe te zien, dat haar leden in hun levensopenbaring in de breedste zin des woords zich niet schuldig maken aan het overtreden van enig gebod Gods, zich niet voegen in een levensverband, waarin zij gehinderd worden de Here te dienen naar Zijn Woord, en hetwelk, hetzij in zijn grondslag, hetzij in zijn doelstelling of arbeidsmethode uitdrukkelijk of metterdaad de openbaardheid wil Gods verwerpt;

4. dat de kerken met hartelijke waardering de arbeid erkennen van die instellingen en organisaties, die zich ten doel stellen, in gebondenheid aan de Heilige Schrift, de eis Gods voor heel het leven zich in te denken en in praktijk te brengen, waarbij met name gedacht moet worden aan hetgeen op het gebied van christelijk onderwijs, de christelijke barmhartigheid en met betrekking tot de grondslagen van de sociale en de staatkundige levensverhoudingen door de christelijke organisaties op sociaal gebied en door de christelijke partijen op politiek terrein is tot stand gebracht en gepropageerd;

5. dat dienovereenkomstig de kerken met de meeste zorg dienen vervuld te zijn, dat de hierin ontvangen en nog in te wachten rijke zegen niet worde prijsgegeven, inzonderheid nu in onze tijd de anti-goddelijke machten zich steeds meer verheffen en de verwerdelijking van het leven toeneemt; en dat zij uit dit oogpunt ook de thans door velen geuite gedachte, als zou het bestaan van zodanige christelijke organisaties niet meer gerechtvaardigd zijn, moeten afwijzen en veeleer haar leden dienen aan te sporen hier een werkzaam aandeel te hebben.” G. Y. V.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Hoe denken wij over een R.K. vorst(in) op de troon?

* Hieronder drukken wij de rede af die dr. Berghuis dinsdag jl. namens de A.R.-fractie heeft gehouden bij de behandeling van de begroting van Algemene Zaken in de Eerste Kamer.

Ik heb geen behoefte, na de besprekingen in de Tweede Kamer, nog weer uitvoerige beschouwingen te houden over de verlovings van Prinses Irene. Er is zoveel over gezegd en geschreven, dat er nauwelijks nog iets nieuws is te bedenken, waarmee de zaak zelf zou worden gediend, terwijl een herhaling van dat alles weinig zin heeft.

In vind, dat de Regering haar uiterste best heeft gedaan om ongeveer alles te zeggen wat van harentwege in een zaak als deze gezegd moest en mocht worden.

Voorts ben ik van mening, dat de Regering (ik zeg dus niet, het kabinet, maar de Regering, d.w.z. het Staatshoofd regerende onder verantwoordelijkheid van de ministers) in deze enerzijds teerpersoonlijke en anderzijds constitutioneel belangrijke zaak een goed beleid heeft gevoerd doordat zij: 1e. de positie van de constitutionele monarchie gaaf heeft gehouden; en 2e. de vrijheid van persoonlijke keuze heeft geëerbiedigd.

Het is vooral van belang, dat na al het rumoer, dat er is geweest en waarin het Nederlandse volk zeer intensief heeft meegedeeld, dit feit op de meest duidelijke wijze in het oog wordt gehouden en ook als het belangrijkste bij ons volk blijft hangen.

Dit is alles wat ik over de zaak zelf van de verloving wil zeggen. Wij sluiten ons aan bij de gelukwensen van de President aan het verloofde paar. Mijn fractie en ik hopen dat Prinses Irene in alle opzichten in haar verdere leven wordt gezegend en dat zij voor anderen tot een zegen mag zijn.

Een ander punt, dat in de afgelopen weken uitvoerige aandacht heeft gehad en dat tot vele en velerlei beschouwingen heeft geleid, is dat van de voorlichting vanwege, over en rond het Vorstenhuis.

Het is duidelijk, dat de officiële voorlichtingsorganen ieder voor zich dan wel in onderlinge samenhang voor het opvangen van een situatie, zoals zich heeft voorgedaan, niet geheel berekend waren. Men oordele daarover niet te

hard. Men moet in deze tijd met zijn ontzaglijke publiciteitsmedia, die voor een gedeelte gevoed worden door een damesbladen-romantiek en sensatiezucht, en op momenten waarop communicaties met de direct in de zaak

betrokken personen ontbrak, maar met een dergelijke situatie geconfronteerd worden.

Het was, dacht ik, bijna niet te vermijden dat deze zaak ver buiten haar werkelijke proporties zou uitgroeien. Laten wij onder het gebeurde op zichzelf nu maar een streep zetten. En laten wij aannemen dat allen, die bij de voorlichting betrokken waren, hun uiterste best hebben gedaan om het goed te laten verlopen.

Het is overigens wel duidelijk, dat uit deze ervaringen voor de toekomst lering moet worden getrokken. Het is gebleken dat ook de Regering dit inziet. Met hetgeen van harentwege de vorige week in de Tweede Kamer als haar voornemens daar omtrent is kenbaar gemaakt, zou ik op dit ogenblik genoeg willen nemen.

Dan is er in die Tweede Kamervergadering van een week geleden nog een ander punt aan de orde gesteld, nl. dat van een R.K. vorst op de Nederlandse troon.

Ik sluit mij aan bij de motivering door de heer Beerekamp gegeven waarom het verklaarbaar is dat de heren Smallegen en Beernink op dat ogenblik niet op de pertinente vraag van de heer Vondeling zijn ingegaan.

Overigens zal bij de bespreking van de vraag of een R.K. telg uit het Oranjenhuis de troon kan bezetten (in die zin heeft men ik de heer Van Lieshout de vraag gesteld), of van de vraag of er bezwaar zou zijn tegen een R.K. vorst op de troon (in die zin heeft men ik de heer Vondeling de vraag gesteld) in alle opzichten in het oog moeten worden gehouden, dat het voor dit ogenblik is een hypothetische, en daarom een in zekere zin academische vraag. Een vraag waarvan niet is te voorzien of er wanneer en onder welke omstandigheden zij in werkelijkheid aan ons zal worden voorgelegd. En die ook alleen dan wanneer zij zich feitelijk voordoet in concreto kan worden beantwoord.

In dit verband zou ik willen opmerken, dat naar mijn bescheiden mening de Staten-Generaal in het algemeen voorzichtig moeten zijn met een discussie over zaken zolang zij academisch

zijn. De Staten-Generaal vormen ten slotte nimmer een vrijblijvende debatclub.

Maar nu de vraag is gesteld, wil ik er toch iets over zeggen. Wanneer men mij in principiële zin de vraag stelt of een R.K.-vorst op de Nederlandse troon kan of mag zitten, dan antwoord ik: Ja zeker kan en mag dat. Er is niets in ons constitutionele bestel, dat dit uitsluit. Het is nergens verboden en een eventueel verlangen om een dergelijk verbod in onze constitutie op te nemen zou een discriminerende houding zijn ten opzichte van de in ons land geldende geloofsvrijheid. Een dergelijk verlangen zou niet alleen niet in overeenstemming zijn met de strekking van ons constitutionele bestel, maar evenmin met datgene wat de stichter van ons nationale bestel en de stichter van ons vorstenhuis, Willem van Oranje, in zijn strijd voor de geestelijke vrijheid heeft bewogen.

Onze grondwet onderscheidt zich zeer gunstig van die constituties (zoals die van Spanje) waarin een bepaalde godsdienst voor de vorst wordt voorgeschreven. Zij is duidelijk: zij kent géén discriminatie op grond van een kerkelijke keuze. Er is geen sprake van dat een wettige troonopvolger zou kunnen worden geweerd op grond van zijn kerkelijke positie.

De vraagstukken, die velen bezig houden, kunnen alléén aan de orde komen bij een eventuele goedkeuringwet van een huwelijk. De grondwettelijke bepaling daaromtrent is opgenomen om te voorkomen dat een afstammeling van het Huis van Oranje ondanks een ernstige en diepingrijpende vervreemding voor Nederland toch tot de troon zou worden geroepen.

Dit is mijn principiële antwoord op de bovengenoemde principiële vraag. En ik dacht, dat dit het punt is waarom het in deze op dit ogenblik speciaal gaat. Maar daarmee is niet voor alle tijden en omstandigheden alles gezegd, want het is daarmee niet een irrelevante zaak geworden. Daarnaast blijft bestaan de vraag, of het in een voorkomend geval moet, d.w.z. of het verstandig is, of het wenselijk is, of het in het belang van land en vorstenhuis is. Op deze vraag kan men niet in algemene zin een volstrekt antwoord geven. Men kan daarop alleen een antwoord geven als het geval zich voordoet en wanneer men alle omstandigheden kent.

Juist bij de beantwoording van een vraag als nu aan de orde is gesteld doet zich in een concreet geval in volle omvang de verantwoordelijkheid van de Regering, c.q. van de Staten-Generaal gelden. Een verantwoordelijkheid, die dan door allen, die haar dragen, of zij nu R.K. zijn dan wel protestant of geen van beide, ten volle moet worden beseft.

Dan zullen daarbij — zoals overigens bij elke belangrijke zaak het geval is — vele omstandigheden en factoren moeten worden afgewogen om tot een verantwoorde beslissing te komen.

En tot die factoren kan — ik spreek helemaal veronderstellenderwijs, want het is niet aan de orde —, naast vele andere en naast die van niet-discrimineren, bijv. behoren de staatkundige historie van ons land alsmede de historie van ons vorstenhuis, die beide nu eenmaal sterk aan de Reformatie zijn verbonden. Dan kan er rekening gehouden moeten worden met gevoelens en gevoeligheden in ons volk voor zover zij redelijk zijn. Dan kan een rol spelen de noodzakelijkheid van politieke rust om een regerend vorst of om het vorstenhuis. Dan kan een rol spelen, dat het behoud van het grote goed van een constitutionele monarchie in ons land gediend is met het vermijden van een koningsstrijd. En dan kunnen voorts factoren spelen, die wij nu zelfs nog niet kunnen bevroeden.

Alle omstandigheden en factoren zullen, indine het geval zich voor zou doen, in hun volle waarde door i e d e r, die in de beslissing is gemoeid, in zijn overwegingen moeten worden betrokken. En dan zullen allen die het aangaat, R.K. of protestant of geen van beide, wanneer het om een zo belangrijke nationale beslissing gaat, samen een antwoord moeten vinden, dat in het belang van land en vorstenhuis is.

En daarbij mag dan de eenheid van ons volk om de troon van Oranje niet verbroken worden.

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT

Het hotel waar u zich thuis voelt. Parkeergelegenheid. Vanaf augustus hebben wij nieuwe zalen voor vergaderingen, recepties e.d. SOPHALAAN-ZEESTRAAT (nabij Plein 1813)

Den Haag. Telefoon 117700*

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

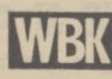
die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt onze nieuw uitgekomen woninggids

Kies vandaag zekerheid voor morgen.

Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waardeverastekoopkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

dubletta

Wandbekleding

P.V.C. plastic op een textielrug.
Voor aan de wand, voor op de deur, voor in de kast, Slijtvast, zéér buigzaam, gemakkelijk in onderhoud, Effen of met dessin. Levering op rollen breed 152 cm.

N.V. HELMONDSCH
TEXTIEL MAATSCHAPPIJ
Afd. Dubletta wandbekleding
POSTBUS 12 HELMOND
EEN HAT&MA PRODUKT

DEZE WEEK

- A.R. en R.K. vorst(in) (pag. 1)
- J. van Eibergen (pag. 2)
- De naam van onze partij (pag. 3)
- Historievervalsing met betrekking tot ds. A. S. Talma (pag. 3)
- Tweede-Kamerdebat rondom prinses Irene (pag. 4 en 5)
- Sociale aangelegenheden in Eerste Kamer (pag. 7, 9 en 10)
- Lonen en prijzen (pag. 8 en 9)
- Synode en politiek (pag. 3)

LUISTER

Op woensdag 26 februari a.s. naar onze radio-uitzending.

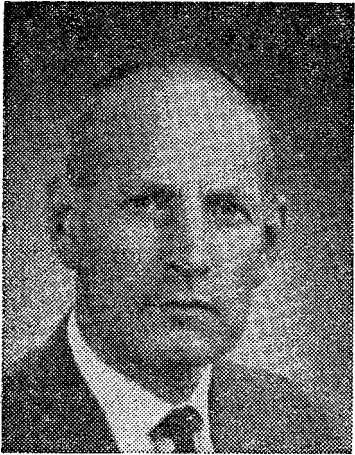
Spreker: Mr. W. R. v. d. Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum II (VARA).

★ ★ Gekozen

De heer J. van Eibergen is een veel gekozen man. Eerst als bestuurder en voorzitter van zijn bond. Later als A.R.-volksvertegenwoordiger en lid van het Centraal Comité. Aan deze reeks van vertrouwensvota is maandag j.l. een zeer belangrijke toevoeging. De heer Van Eibergen werd toen n.l. gekozen tot voorzitter van het C.N.V.

"Vij wensen hem daarmee van harte geluk. Met hem beseffen wij dat een zware verantwoordelijkheid vanaf 24

maart (de datum van zijn „ambtsaanvaarding“) op zijn schouders zal drukken. Hij weet dat zelf ook.

Wij hopen zeer dat God hem op deze sleutelpositie in onze samenleving alles zal schenken wat hij zozeer nodig heeft. Dit laatste is geen diskwalificatie van zijn karakter-eigenschappen of bekwaamheden. Integendeel, naar onze mening hebben onze geestverwante vakorganisatie van protestants-christelijke werknemers een goede voorzitterskeus gedaan. Maar wij weten ook dat een man als Van Eibergen niet voor zijn plezier deze zware taak op zich neemt en dat hij als christen beseft, het niet in eigen kracht aan te kunnen. Wij hopen dat hij zijn nieuwe functie toch met voldoening zal uitoefenen. Want dit is het beste bewijs dat hij er niet alleen voor staat. Het is ons onbekend wat de consequenties van deze maatschappelijke promotie zullen zijn, met name in politiek opzicht. Doch hoe dit ook zij, wij blijven het als een eer zien, dat deze toegewijde werker op sociaal en staatkundig terrein, nu op zijn nieuwe plaats aan zeer belangrijke arbeid leiding mag gaan geven. Ook daarmee wensen wij hem van harte geluk.

Wij weten ook dat werkelijke banden niet verbroken worden door functie- of positie-wisseling. En daarmee feliciteren wij onze partij.

★ ★ Het V.V.D.-partijbureau in vreugde

Er is een nieuwe groep staatssecretarissen geboren. Wij kenden reeds lang staatssecretarissen die ver te voren lid van een politieke partij waren, alleer zij tot het ambt werden geroepen: bijvoorbeeld de A.R. heren Roolvink en Van Es.

Wij kennen eveneens geruime tijd de partijloze staatssecretarissen, waarvan dr. Van de Berge een exponent is. Bij de laatste kabinetformatie is er een andere groep bijgekomen, bestaande uit twee soorten.

Eén die recent na zijn aantrekking als bewindsman kleur bekend: de C.H. heer Haex, en twee anderen die eerst de kat uit de boom keken om daarna partij te kiezen; de liberale heren Den Toom en Keyzer.

De echte vreugde van lid van de V.V.D. te zijn schijnt pas te komen met het ambt. Wat zal er gebeuren wanneer deze heren staatssecretarissen af worden?

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS

f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT

f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Vermeldenswaardige

P.U.N.T.E.N

die bij de begrotingsbehandelingen naar voren kwamen

MINISTER WITTEVEEN
(Financiën):

- De inflatiegolf plant zich voort over geheel Europa vanuit de haard: Italië en Frankrijk.

- Zo nodig zijn de voorgestelde maatregelen omkeerbaar — dat is van niet te onderschatten betekenis.

- De belastingverlaging komt — al is het niet in 1964.

MINISTER VELDKAMP
(Sociale Zaken):

- De gemiddelde loonstijging bedraagt thans reeds 15 procent.

- Een loonstop nu is onrechtvaardig voor die bedrijfstakken waar nog geen 10 procent is gerealiseerd.

MINISTER ANDRIESEN
(Economische Zaken):

- De loonsverhoging kan thans slechts voor een deel reëel zijn anders zou onze economie het niet verdragen.

- De lasten van de (noodzakelijke) loonsverhoging moeten rechtvaardig worden verdeeld.

- Tachtig procent van de prijzen is gelijk gebleven — zo blijkt uit de rapporten.

- Van de 10.000 kruideniers-artikelen zijn er 900 duurder geworden.

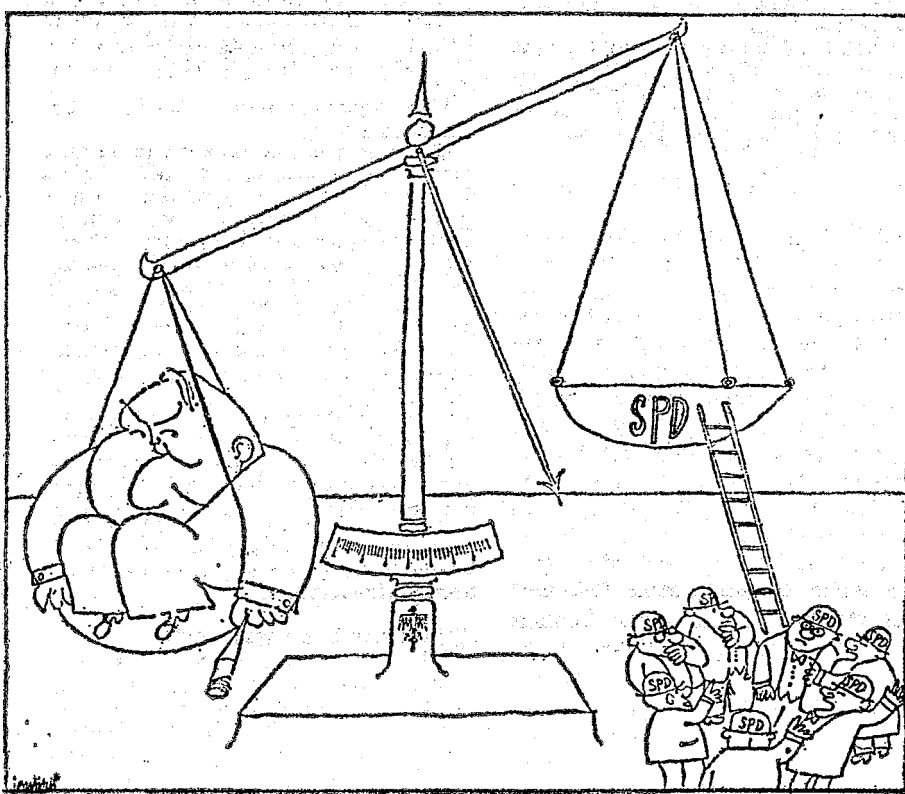
- In april zullen de prijzen nogmaals met 2 punten stijgen. Overigens is het grootste deel achter de rug.

MINISTER BOGAERS:
(Woningbouw):

- Nu de prijzen omhoog gaan is aan een huurverhoging niet te ontkomen.

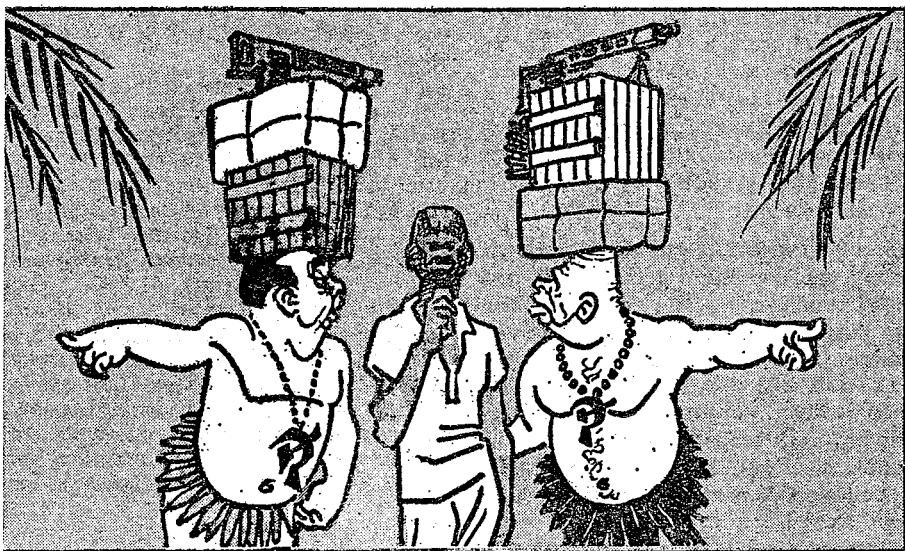
- Geen vergunning voor het bouwen van vrije woningen boven 30.000 gulden.

- In 1963 1200 woningen meer gebouwd dan in 1962.

Tegenwicht gezocht.

Süddeutsche Zeitung

„Dit is de weg naar vrijheid!“

Kay in B.Z., West Berlin

In de voetstappen van Europa.

Papas in The Guardian, Manchester

PIANO'S, VLEUGELS

o.a. BLÜTHNER, SCHIMMEL, KUHLA.

OP AANVRAAG ZENDEN WIJ U GAARNE EEN UITVOERIGE PROSPECTUS

GOLDSCHMEDIJG
KLASSIEK & MODERN

Randhuisstraat 48/50, Amsterdam, tel. 221404
Schiedamsche Vest 67, Rotterdam, tel. 122768
Haarlem - Hilversum - Kampen - Goes

★ ★ Democratische controle

In E.E.G.-verband noch in N.A.V.O.-verband is de situatie zó, dat de daarbij behorende parlementen een effectief recht van controle hebben op de door de ministerraden gedane uitgaven, zulks in tegenstelling tot de nationale parlementen.

Daarom was het verstandig van de Kamer om ter gelegenheid van het Associatieverdrag tussen de E.E.G. en de achttien Afrikaanse landen waarbij ongeveer drie miljard gulden kunnen worden besteed tot hulp en bijstand van deze Afrikaanse landen, een amendement te aanvaarden waarbij de regering verplicht wordt tot een jaarlijkse rapportage aan het Nederlandse parlement.

Weliswaar kan dit amendement niet voor 100% effectief zijn, maar het betekent een begin van een parlementaire controle.

Daar ging het om.

De socialisten, die in het Europese en in het Nationale parlement de mond vol hebben over een noodzakelijke controlerende taak van het parlement op grond van de democratie, stemden tegen. Was dit omdat het initiatief uitgegaan was van de samenwerkende christelijke groeperingen in de Tweede Kamer?

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 0 5219 - 1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

G. VOGLER & CO.
(FIRMANT W. A. FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN.

* * * Succes en zegen

De West-Duitse invoerstop voor Nederlandse eieren is opgeheven. De uitspraken van de E.E.G.-commissies en de E.E.G.-ministerraad zijn een compleet succes geworden voor minister Biesheuvel, die van geen compromis wilde weten. De uitkomst is nu dus zonneklaar: West-Duitsland heeft ten onrechte gebruik willen maken van de zogenaamde vrijwaringsclausule. Deze stelt de E.E.G.-landen in staat de eigen producenten te beschermen tegen importen, die de markt bederven. Maar Duitsland zelf bedierf in dit geval zijn macht.

Men doet goed deze uitspraken niet alleen als een SUCCES te zien. Er was meer in het geding dan alleen het belang van Duitse of Nederlandse pluimveehouders. Het ging en het gaat in de E.E.G.-samenwerking onzes inziens bovenal om het recht. Wij, Nederlanders, kennen binnen onze grenzen al jarenlang een stelsel van rechtsregels, dus een rechtsorde, die rechten en plichten aan sterkeren en zwakkeren gelijkelijk toedeelt. Wie onrecht gedaan wordt, kan bij onafhankelijke instanties zijn recht gaan halen. Het geeft niet of de willekeur van de buurman, nu een vreemde of van de Overheid afkomstig is.

Het steeds intensiever wordend onderling verkeer der West-Europese volken, maakt eveneens een rechtsorde tussen de Zes broodnodig en niet alleen tussen hen. Deze Zes hebben echter een begin van zulk een rechtsregeling gemaakt in de Europese Verdragen, die aan de K.S.G., de E.E.G. en de Euratom, ten grondslag liggen. Daarom vooral heeft deze vorm van samenwerking onze A.R.-steun. Het gaat ons natuurlijk in de E.E.G. ook om zoveel mogelijk stabiliteit van de welvaart. Maar evenzeer — en daar leggen helaas andere politieke partijen soms minder de nadruk op — gaat het (ons) om een stelsel van rechtsregels, die voorkomen dat grotere en sterkere landen de kleinere naar willekeur bejegenen. Dit gevaar dreigt vooral als de conjunctuur minder gunstig wordt. Dan willen de grootsten het meest uit de trog en dringen zij de kleineren terzijde. Dat is in strijd met wat ons beginselprogramma noemt: de goddelijke wet voor het samenleven der volkeren. De uitspraken, die wij hierboven citeerden en de bemoeienissen, die het Europese Hof van Justitie op verzoek van de Europese Commissie nog met deze eieren-affaire zal hebben, zijn dienstbaar aan het recht. En dat is meer dan succes, dat is ZEGEN. Minister Biesheuvel verdient vooral ook dank omdat hij deze rechtsgang door zijn vasthoudendheid mogelijk maakte. Met een halfbakken compromis was Nederland, doch vooral het recht in de jonge Europese Gemeenschap, niet gediend geweest.

* * * Andere partijnaam?

Het is waar dat het enige uitleg vereist om de diepere zin van het woord Anti-Revolutionair duidelijk te maken. Die naam geeft niet op het eerste gezicht te kennen, dat wij — A.R. — ons verzetten tegen de omkering van de ondernemingen Gods in dit leven. De Franse Revolutie deed dat door de mens met zijn rede (ratio) ten troon te heffen. Maar nog dagelijks wordt binnen en buiten onze grenzen niet de plaats en de eer aan God gegeven, die Hem alleen toekomt. Daartegen keert onze partij zich krachtens haar naam ook nu nog. Dat is haar roeping als organisatie van Christus-belijders op het staatkundig terrein.

Het is ook waar dat deze naam een begrip is geworden, dat velen, vooral de ouderen dierbaar is. Wat moet nu domineren: de duidelijkheid of de traditie? Wij gaan er vanuit dat niemand naamsverandering voorstaat om tevens het wezen der partij te wijzigen.

Het antwoord op de vraag wordt onzes inziens daarom vooral door tactische overwegingen bepaald. Daarbij speelt het tijdstip waarop men tot naamsverandering overgaat, een rol.

Eenzijdige geschiedschrijving

Ook in het weekblad Hervormd Nederland is Talma herdacht. Daar was alle reden voor. Op 17 februari was het een eeuw geleden, dat hij in de Ned. Hervormde pastorie te Angeren werd geboren. Zelf werd hij ook Nederlands Hervormd predikant, maar in 1901 werd hij door het kiesdistrict Tietjerksteradeel tot lid van de Tweede Kamer gekozen. Het aftredende lid Troelstra moest het tegen hem afleggen, reeds bij de eerste stemming. Terecht wordt in het artikel van Cees Timmer verteld, dat het hem zeer kwalijk is genomen, dat hij toetrad tot de partij van Dr. Kuyper. Hervormde collega's verklaarden hem dood, behalve dat sommigen hem lelijke briefkaarten schreven.

In 1908 werd Talma minister van Landbouw, Handel en Nijverheid. Onder dit departement ressorteerde ook de sociale wetgeving. En zo is Talma de grondlegger geworden van onze sociale wetgeving. De Steenhouderswet, een nieuwe Arbeidswet, de Schepenwet, de Visserijwet, de Boterwet, de Vogelwet, het is maar een begin van de opsomming. Het belangrijkste was echter, wat minister Talma bereikte op het gebied van de sociale verzekering. De ziektewet, de ouderdomswet, de invaliditeitswet en de radenwet staan op zijn naam.

Hij heeft het bij dit alles zeer zwaar gehad en zijn werkkraft grensde aan het ongelooflijke. Maar hij heeft toch te veel van zijn krachten geveerd en hij is betrekkelijk jong gestorven.

Datzelfde ziet men bij naamswijzigingen van ondernemingen of instellingen. Naar onze mening was — uit tactische overwegingen — het herop-treden in de openbaarheid van onze partij bij de bevrijding van ons land, een geschikt moment geweest om alleen ter wille van de duidelijkheid een andere naam te lanceren. De Rooms Katholieke Staatspartij werd toen de K.V.P. en niemand heeft daar toen wat achter gezocht. Dat zou nu in 1964 ongetwijfeld anders geweest zijn. Met name indien die partij sinds 1945 niet op de stembus-successen had kunnen bogen. Dan hadden politieke tegenstanders er wel een verhaal bij gemaakt, dat als anti-propaganda zou hebben gewerkt. En trouwe medestanders zouden hun partijleiding van wankelmoedigheid hebben verdacht. Tenzij belangrijke wijzigingen in de constellatie der protestantse partijen het voeren van een nieuwe naam geboden doen zijn, lijkt het voorhands het beste de bezinning over deze zaak voort te zetten. Dit betekent tevens dat bij de propaganda voor ons beginsel ook de eigenlijke betekenis van het woord „Anti-Revolutionair” duidelijk van de sluier, die haar voor het besef van velen omhult, ontdaan wordt. Want in elke partij zal men kunnen bevestigen, dat ook van de mooiste partij-naam OP ZICHZELF nog geen werkkraft uitgaat, als de leden en het kader van zo'n partij niet voor de zaak, die zij dient, op pad willen gaan.

* * * Letterwoorden

Bij het gesprek over een eventuele naamwijziging van onze partij, moet ook nog op iets anders worden gelet. Wij leven n.l. in de tijd van de letterwoorden. Aanduidingen als E.E.G., N.A.T.O., S.E.R. en dergelijke, vervangen in publikaties en gesprekken steeds meer de daarachter schuilgaande officiële benamingen. Dit geldt ook voor de politieke partijen, wier namen nog zelden voluit worden genoemd. De letters P.v.d.A., V.V.D. en K.V.P. enz. zijn dan ook als begrippen een zelfstandig leven gaan leiden.

Ditzelfde geldt voor de twee (of drie) letters A.R.(P.). Het zou jaren kosten om de beginletters van een nieuwe partijnaam zó bij het grote publiek te doen inburgeren, dat iedereen bij het horen of lezen er van, direct begrijpt wat en wie er mee bedoeld worden. Om van een „goede klank” dan nog maar te zwijgen, want onbekend maakt onbemind. Ook dit alles is slechts een praktische overweging, doch het blijkt nuttig er eens op te wijzen.

Nu werd hij in Hervormd Nederland herdacht.

In twee artikelen, een van Mr. Van Rhijn en een van de heer Cees Timmer. In het laatste artikel wordt ook het een en ander gezegd over de bestrijding, die Talma ondervond van ARP en CHU. Die hebben hem „voortdurend bestreden”. Hij is verder bestreden door politieke tegenstanders, maar wie dat waren, wordt niet gezegd. Ook in het artikel van Mr. Dr. van Rhijn niet.

Aan de lezers van dit kerkelijk blad wordt blijkbaar welbewust en stelselmatig deze waarheid onthouden, deze historische waarheid, dat de socialistische tot zijn felste bestrijders behoorden.

Toen de algemene beschouwingen over de Invaliditeitswet in de Tweede Kamer werden gehouden, heeft de grote exponent van de socialistische oppositie, mr. J. E. W. Duys, Talma op vinnige en grove wijze bestreden. De bestrijding onttaarde in hoon. Vooral het laatste gedeelte van die rede ging alle perken te buiten. En ook de andere socialistische, waaronder Troelstra, lieten zich niet onbetuigd. Trouwens, wat Troelstra reeds in 1905 over zijn rivaal in Tietjerksteradeel had geschreven kan maar beter ongciteerd blijven. De socialistische bestrijding tegen Talma een afmattende strijd gevoerd, die vaak het karakter kreeg van obstructie.

Maar daarover staat in beide artikelen geen woord.

Wel wordt in het artikel van de heer Timmer beweerd, dat de A.R. Talma voortdurend hebben bestreden, en hier is geen sprake meer van wat men elders Die Lüge des Schweigens noemt, maar hier wordt onwaarheid gesproken. De niets ontziende oppositie van de socialistische wordt geheel verzwegen. En de legende, dat de A.R. Talma „voortdurend hebben bestreden”, wordt vlotweg verteld. Misschien is het een kwestie van onkunde en zijn de enige bronnen voor de schrijver enkele socialistische brochures of pamfletten. Maar de parlementaire geschiedenis van die tijd kan hij niet gelezen hebben. Daar weet hij niets van. Elke andere veronderstelling leidt tot de conclusie van kwade trouw. Kwade trouw in de geschiedschrijving, in een herdenkingsartikel.

Want hoe is de waarheid?

De antirevolutionaire fractie heeft Talma geregeld en met kracht gesteund. Op één uitzondering na, waar we straks op komen. Toen de ziektewet aan de orde kwam, heeft Kuyper bij de algemene beschouwingen een rede gehouden, waarbij hij Talma krachtig steunde, en hem gelukkig zou prijzen, als deze wet met des ministers handtekening in het staatsblad zou komen. Het was voor Talma een prachtige steun, dat in 1912 Mr. V. H. Rutgers in de Tweede Kamer kwam. Deze jonge, scherpe, strijdbare jurist heeft voor Talma veel betekend. Het wordt trouwens ook in het verhaal van de heer Timmer vermeld, opgetekend uit de mond van een van de dochters van Talma. Kuyper, Rutgers, Van der Molen, Van Vliet en in de Eerste Kamer onder meer de heer Waller stonden onvermoeid en strijdbaar aan Talma's zijde. En alle stemmen van de A.R. fractie waren bij alle wetten van Talma op één na éénparig voor.

De socialistische hebben tegen de invaliditeits- en ouderdomswet gestemd.

En nu de ene uitzondering.

Een déél van de antirevolutionairen heeft Talma niet gesteund bij de behandeling van zijn ontwerp bakkerswet.

Dr. Kuyper en anderen hadden een principieel bezwaar. De wet verbood niet alleen de nachtarbeid van de gezellen, maar ook van de patroon. Vaak is de bakkerij met de woning van de baas onder één dak.

De baas blijft in zijn eigen huis als hij des morgens b.v. om vier uur opstaat om de oven aan te steken. Dat zou strafbaar zijn, als het ontwerp werd aangenomen. Talma meende, dat het niet anders kon. Kwam er geen „patroonsverbod” dan zouden er allerlei „patroons” worden gecreëerd. Bovendien zou er dan oneerlijke concurrentie kunnen ontstaan, doordat eenmansbedrijven in de vroege morgen het verse kadetje zouden kunnen aanbieden, terwijl de grotere bedrijven dat niet konden. Het verschil ontstond, doordat aan de ene kant het principiële bezwaar een overaccëntuering kreeg terwijl aan de andere kant de practicus Talma geen lek systeem wilde aanvaarden.

Daardoor werd de bakkerswet verworpen, mede doordat twee A.R. tegenstemden en een aantal anderen de zaal voor de stemming verlieten, waaronder Dr. Kuyper, omdat zij principiële bezwaar hadden om vóór te stemmen en Talma toch een tegenstemmen wilden

besparen. Talma heeft toen gedacht aan aftreden maar door persoonlijke invloed van mr. Rutgers, die hem onvoorwaardelijk had gesteund, is hij zijn werk blijven voortzetten.

Toen Talma in 1916 te Bennebroek werd begraven, droegen Patrimoniummannen hem naar het graf. Bij die begrafenis, zo heeft Mr. van Rhijn elders geconstateerd, was geen enkele socialist aanwezig.

Heeft het zin, dit alles nog opnieuw te verhalen?

Op zichzelf niet.

Maar als in een kerkelijk weekblad de felle strijd en de niets ontziende agitatie van de socialistische onderaanvoering van hun grote vocaal Duys volledig wordt verzwegen, en aan de andere zijde volkomen ten onrechte wordt beweerd, dat de Antirevolutionairen Talma voortdurend hebben bestreden, dan moet tegen zulk een kwalijke geschiedschrijving worden ingegaan en de zaak worden rechtgezet.

En als de heren er meer van willen weten, de Handelingen van de Tweede Kamer zijn ter beschikking.

Desnoods willen wij behulpzaam zijn bij het vinden van de redevoeringen van de heer J. E. W. Duys, de socialistische kampioen in die dagen, de kampioen, die telkens urenlang — eenmaal sprak hij een obstructie-redevoering uit van négen uur — in de strijd was tegen Talma.

Wij willen nog verder gaan.

Wij willen hen ook wel helpen bij het vinden van voorbeelden uit Het Volk, De Notekraker, en andere officiële socialistische geschriften, waarin mannen als Van der Molen, Van Vliet, Rutgers en andere antirevolutionairen worden aangevallen om hun trouwe steun aan Talma.

* * * Op eigen terrein

De uitspraak van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken op de vraag van een kerkeraad of tegen ambtsdragers in de Gereformeerde Kerken, die tevens lid zijn van de Partij van de Arbeid, geen maatregelen moeten worden getroffen, heeft begrijpelijkerwijs ook binnen onze partij heel wat discussie-stof opgeleverd. Dat is toe te juichen, want in de meeste gevallen gaf die discussie uiting aan liefde jegens onze partij. Er wordt daarbij ook zorg over de gezindheid der Synode ten aanzien van de A.R. Partij tot uitdrukking gebracht.

En zo gemakkelijk leidt die discussie tot de vraag: moct de partij-leiding zich over deze zaak niet tot de synode wenden? Natuurlijk is de partij vrij om haar mening over deze uitspraak te zeggen. Dat is in een radio-uitzending namens de partij dan ook publiekrechtelijk gedaan. De tekst van die toespraak is in ons blad van 1 februari gepubliceerd.

Op het Partij Convent van 1 februari j.l. heeft de voorzitter van het Centraal Comité, dr. Berghuis terecht opgemerkt dat de Synode-uitspraak zich voor leden der Gereformeerde Kerken met name leent om op het eigen kerkelijk terrein ter sprake te worden gebracht. Dat de A.R. Partij van mening is, dat christenen zich politiek in een christelijke partij dienen te organiseren, kan immers bij de Synode als bekend worden verondersteld.

Dat het Centraal Comité dit nog eens aan de Synode zou berichten, is overbodig. Bovendien moet men bedenken, dat onze partij leden in allerlei kerkelijke groeperingen telt. Indien het Centraal Comité zich dus tot de Gereformeerde Synode zou moeten wenden, dan zou het ditzelfde in overeenkomstige gevallen dienen te doen tot alle kerkgenootschappen, die A.R. onder haar leden tellen. Ook dit praktische argument moet een partij-bestuur dat een evenwichtig beleid wil voeren, in haar overwegingen betrekken.

Albracht N.V. - Utrecht

BOEKBINDELIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 28, resp. Bolstraat 20 Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Het Huis van Oranje — een constitutionele monarchie

Laten wij ditmaal beginnen met de eindconclusie inzake het debat tussen Kabinet en Kamer naar aanleiding van de verloving van prinses Irene. Het debat dat extra lang duurde was beslist niet vergeefs. Integendeel. Er waren duidelijke pluspunten:

- 1e. Er was vreugde over het persoonlijke geluk van de beide jongelui;
- 2e. vast kwam te staan dat het Kabinet in het verkeer binnen de Kroon, Hare Majesteit in bijzonder moeilijke dagen trouw terzijde heeft gestaan;
- 3e. de Tweede Kamer heeft, omdat zoveel onduidelijk was een aantal zaken aan de orde gesteld waarop een antwoord moest worden gegeven en ook werd gegeven;
- 4e. het probleem van de constitutionele monarchie in de huidige tijd is nader onder de loep genomen op een wijze die bewondering afdwingt gezien de voorzichtige benadering door de Kamer en het Kabinet;
- 5e. de officiële voorlichting zal opnieuw worden bekeken;
- 6e. de minister kon waar maken dat het Nederlandse grondwettelijke recht van godsdienstvrijheid niet in geding is geweest bij het nemen van de allerlaatste beslissing;
- 7e. hoewel niet alles nog duidelijk is geworden, kan men vrede hebben met de inlichtingen die de regering heeft gegeven.

Op een zo openhartig mogelijke wijze zijn deze zaken besproken waarbij de meeste van de sprekers de grenzen van het „geheim van Soestdijk” niet hebben overschreden. Zoiets moet op Don Carlos een niet uit te wissen indruk hebben gemaakt. Temeer omdat — afgezien van de schok die velen in ons volk hebben ervaren bij het vernemen van de overgang van prinses

Irene naar het Rooms-Katholicisme — de band tussen het Huis van Oranje en het Nederlandse volk door dit parlementair debat, mede door het beleid van de vier ministers (van elke politieke partij in het Kabinet één) in deze tere zaak, niet op losse schroeven is komen te staan.

Enigermate merkwaardig was de opvolging der sprekers. Bij belangrijke politieke debatten is het de gewoonte dat de oppositie eerst aan het woord komt, terwijl de volgorde der sprekers bepaald wordt door het tijdstip van inschrijving op het sprekerslijstje. Deze regel is door de Kamervoorzitter kennelijk terzijde geschoven, al dan niet in overleg met de fractievoorzitters. Immers, ditmaal werden de sprekers, op de kleine fracties na, door de voorzitter opgeroepen in volgorde van de grootte der partijen. Een methode die overigens bij wijze van zeldzame uitzondering niet onverdienstelijk was.

Het debat was over het algemeen goed van toon. Weliswaar werden scherpe vragen zo hier en daar gesteld — dat was niet onverklaarbaar, gelet op de vele en veelsoortige tegenstrijdige berichten — maar de meeste fractievoorzitters wisten insinuaties te vermijden.

Een uitzondering hierop maakte de heer Harmsen van de Boerenpartij — (die bij afwezigheid van de heer Koekeek kennelijk de woordvoerder van diens fractie is). Hij had niet veel meer van deze vragen moeten stellen. De luisterende Kamer begon zich verontwaardigd te tonen.

Een korte bloemlezing hiervan: Is soms prins Bernhard ook al geruime tijd Rooms-Katholiek? Heeft de prins tevoren besprekingen gevoerd met Franco van Spanje over de troonrechten van zijn a.s. schoonzoon? Is prinses Irene thans al niet kerkelijk gehuwd? Heeft prinses Irene haar rechten op de troon afgekocht met een levenslang (dik) jaargeld?

De heer Bakker (CPN) maakte zich er gemakkelijk af. Hij hoopte dat het de prinses goed zou gaan — in Nederland waren belangrijker zaken aan de orde bij voorbeeld lonen en prijzen! Het was niet een nationale zaak, maar slechts een nationale bijzaak.

Op de door de heer Harmsen gestelde

J. Smallegenbroek

vragen volgden bijzonder korte antwoorden van de minister-president — ook de heer Marijnen was getroffen door de „nin of meer insinuerende vragen van deze vertegenwoordiger. Kort en krachtig klonk zijn „neen” — zonder meer.

Geheel anders reageerde de heer Van Dis (SGP). Op een toon die zeer nadrukkelijk was — eigenlijk van deze rustige parlementariër nooit eerder vernomen, betoogde hij dat allen die in de Reformatie een werk Gods zien de stap van Irene ten diepste betreuren. Hij besloot dan ook zijn korte rede met de bede dat God almachtig hen in Zijn bijzondere genade zal doen delen en

hen de weg naar het enig ware geloof zal doen vinden.

Troon-geloof-vrijheid

Dr. Vondeling (PvdA) heeft in het debat geprobeerd een scheurtje te krabben zowel in het samenwerkingsverband tussen CHU, KVP, en AR als in het KVP-kamp zelf, als in de ministersploeg. Het is bekend dat niet alle Nederlandse katholieken gelijk denken over de vrijheidsbeknotting in het Spanje van generaal Franco. Er is een duidelijke stroming die er van overtuigd is dat het met de vrijheid van godsdienst, het belijden daarvan, en de gelijkheid ten opzichte van de overheid niet juist is gesteld.

Toen de KVP fractie-voorzitter, de sympathieke drs. Schmelzer — voormalig staatssecretaris — er zijn vreugde over uit sprak dat in Nederland niet werd gediscrimineerd als het om een kerkelijke keuze gaat werd gevraagd naar de mening van de KVP over die onvrijheid in Spanje. Terecht merkte drs. Schmelzer op dat deze zaak thans niet aan de orde is. „De wijze kent tijd en plaats” zal hij terecht overwogen hebben.

De PvdA fractie-voorzitter wilde ook weten of er soms een vierde (de minister-president had drie motieven genoemd waarop het besluit was gebaseerd prinses Irene uit te sluiten van de troonopvolging) — geheime — reden was geweest. Deze n.l.: Was misschien haar geloofsovergang de reden tot uitsluiting geweest?

Minister Marijnen — leider van een kabinet met vier protestantse ministers — had hierop geen onomwonden woord gegeven in eerste termijn.

Maar nader door dr. Vondeling aan de tand gevoeld, bekende de minister-president dat die overgang in het kabinet niet aan de orde is geweest. Wel zei deze minister dat hij tegen elke discriminatie is, waarop dr. Vondeling gretig vroeg: „Is dit dan ook de mening van het kabinet?”

Minister-president Marijnen

Minister Biesheuvel

Minister Toxopeus

Minister Scholten

Dit zijn de vier bewindslieden, die voortdurend met de zaken rondom Prinses Irene bezig zijn geweest. Zij hebben vermoeiende dagen achter de rug . . . !

Vrijheid

Uit de Nieuwe Haagse Courant (prot. chr.):

„De grondwet geeft alle burgers, ongeacht hun godsdienstige overtuiging, gelijke aanspraken op ambten, waardigheden en bedieningen. Maar de praktijk leert, bijvoorbeeld bij burgemeestersbenoemingen, dat de omstandigheden veelal beslissend meespreken. Zou een protestant aanspraak kunnen maken op een burgemeesterszetel in Den Bosch of op een gouverneursambt in Brabant of Limburg? Met de grondwet in de hand zeker.

Er zijn blijkbaar andere factoren die meespreken, bijvoorbeeld de traditionele aanvaardbaarheid. Terecht hebben de fractieleiders zich gisteravond niet laten overrompelen. Dit zijn geen kwesties die men in een antwoord op een uitdaging afdoet.”

Uit de R.K. Volkskrant:

Grondwettelijke vrijheid vergt geen uitdrukkelijke bevestiging.

„... Begrijpt prof. Duynstee dan niet dat wat hij te berde brengt (een katholiek op de troon) slechts mee werkt tot het werkelijk oproepen van die extreme protestantse verantwoordiging die hij al te vlug aan de kaak heeft gesteld? Wij moeten met enige schaamte erkennen dat een extreme minderheid niet alleen aan protestantse zijde is!”

Niet gevangen

De heer Marijnen zwom niet in deze fuik: „Hoe zou dat kunnen nu dit punt in het kabinet niet is besproken”, aldus de minister-president. Dr. Vondeling liet deze zaak niet los, maar stelde aan de protestantse fractie de vraag hoe zij dachten over een mogelijke katholieke oranjevorst in Nederland. Hij en de zijnen zouden daar niet tegen zijn — nu reeds niet vanwege het principe

'VESTA'
MEUBELN

plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

dat voor de wet elke burger gelijk was. Slechts de heer Geertsema (VVD) reageerde hierop. De drager van de Kroon moet diezelfde vrijheid hebben, omdat de vrijheid van religie boven elke twijfel moet zijn. Maar aldus de praktische VVD-er: Ook al zou een kabinet de verantwoordelijkheid van een katholieke koning willen dragen, als er een niet te verontachtzame minderheid zou zijn die daar anders over denkt, dan zal men daarmee rekening hebben te houden." Dit wat niet een overduidelijk antwoord. Mocht het laatste immers zo zijn, is er weerstand bij een betrekkelijk grote minderheid, dan zou het koningschap zijn nationaal karakter kunnen verliezen.

De heren Smallenbroek (AR) en Beernink (CHU) werden door dr. Vondeling in derde termijn (toen zij overigens terecht, niet reageerden) uitgedaagd om in overeenstemming met de regels van het „huis" (waarmee de kamer werd bedoeld) een antwoord te geven op zijn vraag in deze.

Toen wilde ook de heer Smallenbroek (AR) niet in zwijgen volharden. Al was het alleen maar om duidelijk te stellen dat de door dr. Vondeling genoemde „regel van het huis" nooit had bestaan, tot de dag van vandaag niet. Op deze wijze voert men in de kamer geen discussies.

Trouwens, de vraag van dr. Vondeling had met het debat eigenlijk niets te maken, want deze vraag bestond uit een hypothese: „Stel dat de situatie eens zo was dat..." Daar is geen afdoend antwoord op te geven, aldus de heer Smallenbroek (AR).

En de heer Beernink (CHU) was het ook ditmaal volledig met hem eens. Met welk antwoord de PvdA het moest stellen, zoals zo vaak andere fracties dit moeten doen, als het gaat om vragen gesteld aan de PvdA. Deze fractieleiders hebben zich terecht niet laten overrompelen door de oppositie. Zo behandelt men, ook in de kamer niet dergelijke gewichtige problemen.

Het was niet zo dat de heer Smallenbroek in eerste termijn in dit opzicht dubieus zou zijn geweest. Hij had er op gewezen dat de persoonlijke beslissing van de prinses behoorde te worden geëerbiedigd. Zij heeft gebruik gemaakt van vrijheid van geloof en kerkkeuze die voortvloeit uit het „reformatorisch christen zijn". Een vrijheid waarvan de Vader des Vaderlands en Koningin Wilhelmina hebben getuigd.

Toch positief

Uit het debat is duidelijk gebleken wat er niet is gebeurd. Hoe groot het aantal vragen is geweest, hoeveel tijd er ook aan besteed is, hoe scherp soms het debat ook was, op vele vragen werd een positief antwoord niet gegeven.

De grens die de Kroon (koningin en kabinet) hadden gesteld aan het recht van vorstelijke personen ook bij een constitutionele monarchie op een stuk privé leven werd niet overschreden. Terecht niet. Hoezeer dat stuk privé is ingekrompen — privé leven met facetten van publiek belang behoren zelfs binnen de kring te vallen van de ministeriële verantwoordelijkheid (zo wij de grondwet dat: de koning is immers onschendbaar) — de uiterste grens werd niet overschreden. De minister-president heeft dit op hoffelijke wijze weten te voorkomen. Hetgeen niet is gebeurd staat nu vast. En dat waren de allerbelangrijkste, politiek gezien.

Er is geen politieke druk op de prinses en haar verloofde vanuit Nederland uitgeoefend; dat de verlovings eerst niet is doorgestaan is niet toe te schrijven aan politieke druk vanuit ons land. Een conflict tussen koningin en haar ministers is er niet geweest, de vriendin van de prinses had geen officiële functie en het kabinet noch de ambassadeur was op de hoogte van het bezoek van de prinses aan de paus.

Nederland, noch het Oranjestad zullen worden gemengd in Spaanse interne conflicten.

Voorlichting

Met de heer Smallenbroek (AR) was men van oordeel dat de kritiek van de afgelopen weken zich voornamelijk toespitste op de voorlichting. De mededelingen waren verwarrend, verrassend, overrompelend. Toch keerde de

kritiek zich niet speciaal tot „de man" van de R.V.D., dr. Lammers. In de organisatie bleken achteraf knelpunten te zitten.

Er zal meer gecoördineerd en meer gecentraliseerd moeten worden, met name de meerdere Soestdijkse secretariaten vertoonden hiaten in het geheel voor de samenwerking.

De heer Geertsema (VVD) vond dat de bestaande regeling drastisch moest worden herzien. Naar zijn mening zouden alle inlichtingen over het koninklijk huis voortaan uitsluitend via de directeur van de R.V.D. moeten worden gegeven onder volledige verantwoordelijkheid van de minister-president.

Waarna de heer Beernink (CHU) de raad toevoegde dat het waarschijnlijk verantwoord was van de voorlichting vanwege de regering een staatssecretaris aan te trekken.

De heer Jongeling (GPV) stak niet onder stoelen of banken dat hij de voorlichting erbarmelijk vond — ook al was dr. Lammers na de minister-president „de meest geplaagde man" in de afgelopen weken.

Overigens — een vraag of alle journalisten zich van hun eigen verantwoordelijkheid bewust zijn geweest, is een open vraag. Het is op zijn minst genomen zo, dat niet alle journalisten

Tegengestelde brieven op één dag

Aan het begin van de vergadering van de Eerste Kamer deed zich de merkwaardige omstandigheid voor dat in één adem de ontvangst van twee elkaar tegengestelde brieven werd medegedeeld, een brief van de premier met de tekst van de radiorede van de koningin volgens welke de verwachte verlovings van prinses Irene niet zou doorgaan, en een latere brief van de minister-president, waarin het voornemen van prinses Irene om haar verlovings aan te kondigen wordt medegedeeld.

met de berichtgeving het koninklijk huis betreffende de nodige zorgvuldigheid hebben betracht. Overigens de minister-president heeft de toezegging gedaan de Rijksvoorlichting nader te bezien.

EEN KATHOLIEK OP DE TROON...?

Smallenbroek: „...En als het dan niet anders kan, beginnen we weer van voren af an!"

(overgenomen uit de Volkskrant van 15 februari).

SMALLENBROEK (A.R.) UIT TWEDE KAMER: „Volledig achter Marijnen"

(Van onze correspondent)

BINNENHOF, 19 febr. — De heer Smallenbroek, fractie-leider van de anti-revolutionairen in de Tweede Kamer, die vorige week bij het debat over de verlovings van prinses Irene in de Tweede Kamer geen uitspraak wilde doen over een katholiek op de troon, gaf gisteren desgevraagd het volgende commentaar op het debat in de senaat: „Ik ben dankbaar dat het in de Eerste Kamer zo gegaan is. Ik ben het volkomen eens met het Kabinet en met wat dr. Berghuis in de senaat zei. Ik sta volledig achter de minister-president. Ik ben blij dat de senaat mijn houding heeft begrepen en heeft aangevoeld, dat de heer Vondeling slechts een politiek stuntje wilde uithalen."

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN FRIESLAND

METZ
SNEEK

Alle **TEXTIELGOEDEREN**, **BEDDEN, DEKENS**, **MATRASSEN, COMPLETE WONINGINRICHTING**

Grootzand 14-38, Sneek - Midstraat 114, Joure

FIRMA P. S. DE BOER

MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeloord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

Beddenmagazijn

JAN HARMS

Onze specialiteit: **voor gezonde slaap**
DE BETERE BEDDEN EN DEKENS

Vlasstraat 36, Dokkum, tel. 2765
Ook voor woninginrichting.

FIRMA HARMS

DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens- en kleuterkleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

WERFT ABONNEES

HOTEL „DE KROON"

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

Beter en voordeliger kunt u niet slagen dan alleen bij

Babyhuis Kingma

Ruim gesorteerd in BEKLEDE WIEGEN, LEDIKANTJES, COMMODES en KASTEN.

Ook onbeklede wiegen kunnen wij voor u als nieuw opmaken; wij hebben een grote sortering in de nieuwste stoffen.

Babyhuis Kingma - Dokkum

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen voeding... doch ook een lekkernij!

RIVEL

Fabriek van RIJWIELEN en AUTOPEDES

SURHUISTERVEEN

Telefoon 05124 - 269

DE VOLHARDING

Fabriek van kinderstoelen etc.

Surhuisterveen

TELEFOON 05124 - 437

EEN PRACHT KOLLEKTIE MEUBELN

VINDT U IN

MEUBELTOONZALEN

frimeto

SCHRANS 3
LEEWARDEN

LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

VERKOOP EN KOOP **VAN DER VALK'S**
ADMINISTRATIE- EN
MAKELAARSKANTOOR
LEEWARDEN: HOFFLEIN 31 TELEFOON 26096

DOUMA'S IJZERHANDEL N.V.

Grootzand 66 - Postbus 30 - Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer. Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEWARDERWEG 31 - 35 — SNEEK

HET leek allemaal zo mooi, toen nu ruim drie en een half jaar geleden op Cyprus de strijdbijl werd begraven. Het eiland werd een onafhankelijke republiek. De Turkse minderheid kreeg in de grondwet verankerde rechten, het streven naar aansluiting bij Griekenland werd afgezworen en de drie landen, die deze oplossing mogelijk maakten (Engeland, Griekenland en Turkije) bleven bij verdrag garant voor het gehele complex van overeenkomsten, dat in de Zwitserse stad Zurich werd getekend. Aan een bloedig conflict tussen Cyprioten en Britten, was een gelukkig einde gekomen. Het gevaar, dat de Navo in grote moeilijkheden zou geraken als gevolg van een groeiende vijandschap tussen de lidstaten Griekenland en Turkije, was geweken. Beide landen hadden volgens het garantieverdrag het recht, een troepenmacht op het eiland te stationeren en ook Engeland werd bij verdrag toegestaan, bepaalde militaire bases op Cyprus te handhaven. Er leek inderdaad geen vuiltje meer aan de lucht te zijn.

UITGEWERKT

We weten nu — na ruim drie jaren — echter wel beter. Gebleken is, dat de Griekse Cyprioten slechts korte tijd blij zijn geweest met de onafhankelijkheid, die ze in de ongelijke strijd met de Britse troepen hadden bevochten. Want toen de overwinningsoes was uitgewerkt, beseften zij, dat er maar weinig was veranderd en niet veel was verbeterd. Aartsbisschop Makarios was dan wel president van de republiek Cyprus geworden en de bevolking van het eiland kon dan wel in vrijheid leven. Maar de Britse troepen waren er nog altijd en er waren behalve Griekse troepen ook Turkse militaire eenheden bij gekomen.

Wat nog erger was: de Turkse minderheid, in de top vertegenwoordigd door vice-president dr. Kuchuk, kon over het recht van veto beschikken, als de regering van Cyprus maatregelen zou willen nemen, die tegen de belangen van deze minderheid zouden indruisen. De zo zorgvuldig in elkaar gezette akkoorden van Zürich droegen reeds de kiem in zich van wat later een levensgroot conflict zou worden.

GEBONDEN

De grote moeilijkheid was voor de Griekse Cyprioten, dat zij aan handen en voeten gebonden waren. Zonder de medewerking van de Turkse gemeenschap op het eiland konden zij aan de in de grondwet neergelegde verhoudingen niets veranderen. En het was van het begin af duidelijk, dat geen enkele Turkse Cyprioot er iets voor

voelde, ook maar het kleinste deel van de eens verworven rechten prijs te geven. Ook konden aartsbisschop Makarios en zijn Grieks-Cypriotische meerderheid er niet aan denken, door middel van een „staatsgreep” de Turken hun rechten te ontnemen. Want zij beseften, dat zij dan met Engeland, maar ook en vooral met Turkije te maken zouden krijgen.

Men kan dus begrijpen, dat Makarios en de zijnen van dag tot dag het ogenblik hebben betreurd, waarop zij instemden met de exclusieve rechten voor de Turkse minderheid en met het recht, dat Turkije, Engeland en Griekenland werd toegekend om op Cyprus met militaire middelen tussenbeide te komen, als op illegale wijze zou worden getracht, verandering te brengen in de status quo op het eiland.

VERTROUWEN

Inderdaad heeft aartsbisschop Makarios aanvankelijk getracht, de Turken te bewegen, hun exclusieve rechten prijs te geven om er andere rechten voor in de plaats te krijgen. Deze voorstellen zagen er niet eens zo gek uit. En ze zouden voor de Turken dan ook wel acceptabel zijn geweest, als er op Cyprus een sfeer van vertrouwen had bestaan, die aanvaarding zou hebben gewettigd. Het was deze sfeer, die enkele maanden geleden, toen Makarios zijn aanbod deed, volledig ontbrak. Als de Turkse bevolkingsgroep het voorstel van de Grieks-Cypriotische president Makarios zou hebben geslikt, zou zij zich aan de willekeur van de meerderheid hebben overgeleverd.

Britse soldaten dragen een gewonde Turk weg uit een gebouw in Limassol, waar de gehele Turkse gemeenschap met uitroeping werd bedreigd.

Makarios wil nu t

Men weet wat er gebeurd is, toen de Turkse gemeenschap weigerde, zich van haar rechten te laten beroven. Zij werd het doelwit van Grieks-Cypriotische benden, die trachtten, het recht in eigen hand te nemen. Massale moordpartijen dreigden op het ogenblik dat Turkije besloot, tussenbeide te komen, gerechtigd als het daartoe was volgens het in 1960 gesloten garantieverdrag.

POLITIEMACHT

De Turkse interventie beperkte zich tot activiteiten van de troepen, die zich op Cyprus bevonden. Tot een invasie kwam het toen niet, omdat overeen-

op Cyprus zorg te dragen, maar ook om aan de conferentietafel te zoeken naar een regeling van het politieke probleem op het eiland, waarmede alle betrokken partijen zich zouden kunnen verenigen.

Het eerst wendde Engeland zich tot de Verenigde Staten, die toezegden, troepen ter beschikking van een Navo-vredesmacht te zullen stellen. Op een gegeven ogenblik lekte zelfs het nieuws uit, dat opvarenden van de Amerikaanse Zesde vloot, die in het Middellandse zeegebied opereert, op het punt stonden, op Cyprus aan land te gaan.

DENKFOUT

Het lijkt ons toe, dat Engeland een grote denkfout maakte, toen het zich tot de Verenigde Staten wendde om een deel van de grote verantwoordelijkheid voor de gang van zaken op Cyprus van zich af te schuiven. En de eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat het

Aartsbisschop Makarios, president van Cyprus

Ernstige tegenslag voor Navo

evenmin van de Amerikaanse regering verstandig is geweest, zich zonder dwingende reden in dit wespennest te wagen. Alsof de Amerikanen in verschillende andere delen van de wereld al niet genoeg narigheid beleven, omdat zij menen, daar de rol van politieagent te moeten spelen. Dat ondank het loon van de wereld is, hebben de verschillende regeringen, die de Verenigde Staten sinds de tweede wereldoorlog hebben bestuurd, nu toch wel aan den lijve ondervonden.

Beter ware geweest, als de Britse regering zich eerst tot aartsbisschop

stemming kon worden bereikt over een soort wapenstilstand, waarvan de naleving zou worden gecontroleerd door de zich op Cyprus bevindende Britse strijdkrachten. Voor dat ogenblik was het gevaar geweken, dat er op het eiland een massale slachting zou uitbreken en dat Griekenland en Turkije, beide lid van de Navo, elkaar in de haren zouden vliegen. Spoedig bleek echter, dat het voor Engeland helemaal niet aantrekkelijk was, voor onbepaalde tijd op Cyprus de rol van politiemacht te blijven vervullen.

In de eerste plaats waren er binnenlandse moeilijkheden. De socialisten verklaarden zich tegen de rol, die premier Douglas-Home aan de Britse strijdkrachten had toegedacht. De kwestie Cyprus dreigde inzet te worden van de campagne voor de uiterlijk in het najaar te houden verkiezingen voor het Lagerhuis. En de Britse Conservatieven, die toch al bijzonder zwak staan in de stembusrijd, wilden zo spoedig mogelijk van hun verplichtingen af.

DE NAVO

Dit is echter niet de enige reden geweest, waarom Engeland een beroep deed op de Verenigde Staten en andere leden van de Navo. De Britse regering realiseerde zich, dat de kwestie Cyprus alleen kon worden opgelost als er een politieke overeenkomst tot stand gebracht zou kunnen worden. Een dergelijke regeling zou Engeland nooit alleen hebben kunnen verwezenlijken. Vandaar dat het van de Navo, waarvan behalve Griekenland en Turkije toch ook de machtige Verenigde Staten lid zijn, een instrument wilde maken om niet alleen voor handhaving van orde en rust

Grivas, de leider van de opstand tegen de Britten op Cyprus, bevindt zich nog steeds in Griekenland. Hij wil weer vechten: nu voor aansluiting van Cyprus bij Griekenland, zijn levensdoel.

Makarios zou hebben gewend om hem te vragen, hoe hij dacht over de vorming van een Navo-politiemacht, die de taak van de Britse militairen op Cyprus zou moeten overnemen. Een afwijzend antwoord zou dan al voldoende zijn geweest om het plan te laten varen en in een andere richting een oplossing te zoeken, zoals nu — na zoveel verloren weken — het geval is.

MOTIEVEN

We hebben begrip voor de motieven, die Engeland en de Verenigde Staten

Wissel op de neus?

De onderste uit de kan

Op de markt in Limassol ligt deze Turks-Cypriotische strijder. Op zijn borst is een Turks embleem bevestigd.

... hebben, tot het laatst
... Makarios een Navo-
... dringen. Want er
... in het Middellandse
... het spel. We staan
... maar aan het begin
... een bittere controverse
... en Turkije over de
... van Cyprus. Als de-
... leiden tot het uit-
... enland en Turkije of
... dit hoogst nadelige
... hebben voor de posi-
... in het oostelijke
... dlandse zeegebied.
... er beide landen deel
... maken van de Navo,
... hever de toekomst van
... antische bondgenoot-
... kunnen verzwakken.
... e is reeds gebleken,
... wijk zich aan de Navo
... en.

... open beschikbaar te
... vredesmacht van de
... er heus geen ramp
... een Franse eenheden
... handhaven van orde
... land, de mededeling
... regering, dat „alles
... weest als de regering
... om zou hebben ge-
... boekdelen.

ONDER DRUK?

Aartsbisschop Makarios bleef weigeren, een vredesmacht op zijn eiland toe te laten, die niet op de een of andere wijze onder auspiciën van de organisatie der Verenigde Naties zou opereren. Aanvankelijk had het er nog naar uitgezien, dat hij bereid was, zich neer te leggen bij het Brits-Amerikaanse voorstel. Hoe dat ook zij: deze verwachtingen bleken niet op goede gronden te berusten. Men zegt, dat de oorzaak van de afwijzende houding van de Cypriete president moet worden gezocht in de invloed van de extremistische Grieks-Cypriete benden, die thans op het eiland de lakens zouden uitdelen en ook in het optreden van de communisten onder de Grieks-Cypriete bevolking. Inderdaad lijkt deze bewering wel een kern van waarheid (en meer dan dat) te bevatten.

Makarios kan blijkbaar de krachten niet meer de baas, die hij zelf heeft opgeroepen. Ook de aanvoer van wapens, waarschijnlijk uit Griekenland, Egypte en enkele andere landen, die aan de Middellandse zee zijn gelegen, is een zaak, waar zelfs Makarios weinig of niets tegen blijkt te kunnen of te willen doen. En zo drijft het eiland langzaam maar zeker in een richting, die de westelijke landen met zorg moeten vervullen.

VER. NATIES

Makarios wilde tot elke prijs de kwestie voor de Verenigde Naties brengen, omdat op deze organisatie al zijn hoop is gevestigd wat de verwezenlijking van zijn plannen betreft. Het is duidelijk dat de aartsbisschop — al dan niet gedwongen door de extremisten en de communisten — aanstuurt op het annuleren van de exclusieve rechten van de Turkse gemeenschap op Cyprus en van het garantieverdrag, dat Engeland en Griekenland, maar vooral Turkije het recht geeft, met militaire middelen tussenbeide te komen, als de positie van de Turkse Cyprieten zou worden bedreigd.

Het stond voor Makarios en de zijnen als een paal boven water, dat er op Cyprus niets wezenlijks (in het voordeel van de Grieks-Cyprieten althans) zou veranderen, als de „pacificatie” op het eiland aan de Navo zou worden overgelaten. En het lag ook inderdaad voor de hand, dat deze organisatie zou streven naar een situatie, waarin een eind zou zijn gekomen aan de onmogelijkheid om de eilandenrepubliek op efficiënte wijze te besturen, maar waarin ook de veiligheid en zelfstandigheid van de Turkse minderheid op Cyprus zou zijn gegarandeerd. En dat wilde Makarios blijkbaar niet.

db

Oe Thant, de secretaris-generaal van de Ver. Naties, die ook hier zijn rol speelt.

rijwillige beëindiging landbouwbedrijven

... behandeling van het ontwikkelings-
... fonds van de landbouw heeft een
... resultaten opgeleverd.

... staan de grote lijnen vast betreffende
... voor bedrijfsbeëindiging. Helaas is
... zo ver met de mogelijkheden betrek-
... de op de (stimulerende) ontwikke-
... overheid ten gunste van landbouw-
... bekend is geworden komt in grote
... neer:

... vergoeding zouden in aanmerking ko-
... ondernemers van 55 jaar en ouder, die
... voorwaarden voldoen en hun bedrijf
... digen onder afstoting van de grond die zij
... hebben.

... van deze ondernemers moet de laatste
... paald maximum gemiddeld niet overschre-
... De gedachten gaan uit naar f 6.500,— per

- De hoogte van de beëindigingsvergoeding zal afhankelijk zijn van de leeftijd van de ondernemer. Daarbij wordt uitgegaan van de gedachte dat naarmate men jonger is de kans op het verrichten van werk elders en het zich daarmee verwerven van enig inkomen, groter is.

- De hoogte van de vergoeding ware uit te drukken in een zeker percentage van het op het moment van de uitkering geldende landarbeidersloon.

De ondernemer zal, om voor beëindigingsvergoeding in aanmerking te komen zijn hoofdberoep in land- of tuinbouw moeten hebben en van een bepaalde peildatum af als zelfstandig ondernemer werkzaam geweest moeten zijn.

De spoed die minister Biesheuvel betracht is toe te juichen. Wij hopen dat het andere facet, n.l. de ontwikkelingszijde van het fonds — minstens even, zo niet belangrijker dan de beëindiging — met kracht zal worden ter hand genomen.

De A.O.W. en de Bedrijfspensioenfondsen

DE Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft in zijn memorie van antwoord aan de Eerste Kamer over de begroting 1964 verschillende gegevens verstrekt over de bedrijfspensioenfondsen. Helaas konden niet, zoals in het Voorlopig Verslag gevraagd werd, alle gegevens verschaft worden, zoals de vraag hoe groot maximaal de uitkeringen per jaar konden zijn aan hen die daarvoor in aanmerking kwamen. Wel werden de gemiddelde uitkeringen vermeld van de 66 bedrijfspensioenfondsen. Voor degenen die deze opgaven mochten interesseren, zij verwezen naar de bijlage I, toegevoegd aan de memorie van antwoord.

Het aantal werknemers die krachtens deze bedrijfspensioenfondsen aanspraak op pensioen kunnen maken, bedroeg volgens de gegevens van het Departement 1.100.000. Naast dit aantal moet dan nog worden vermeld dat plm. 500.000 werknemers pensioen kunnen ontvangen krachtens ondernemingsfondsen.

Hoezeer deze vormen van pensioenvoorzieningen van grote betekenis zijn, toch moet worden geconstateerd dat nog ongeveer de helft van de werknemende bevolking niet langs deze weg van pensionering, bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, wordt geholpen. Hier ligt dus voor de werkgevers- en werknemersorganisaties nog een belangrijke taak. Er wordt wel eens gesuggereerd dat de vakorganisaties geen taak meer zouden hebben, maar op dit gebied ligt er nog een heel groot terrein braak.

Trouwens er is niet alleen een taak om bedrijfspensioenfondsen te stichten voor deze grote groep van de werknemende bevolking, maar daarnaast moet er voor de bestaande fondsen nog heel wat gebeuren om de zogenaamde bodemvoorziening van de A.O.W. aan te vullen. Bij de optrekking van de algemene ouderdomsvoorziening tot een sociaal minimum, zeer waarschijnlijk op 1 januari 1965, zal er voor ondernemings- en bedrijfspensioenfondsen nog heel wat te doen blijven om de pensioenen voor de werknemers in het particulier bedrijf, inclusief de A.O.W. op te trekken tot een zodanig bedrag dat zij ten naaste bij vergelijkbaar zijn met de pensioenen die de overheid aan haar personeel kan uitkeren. Daar komt dan nog bij de vraag op welke wijze de bedrijfspensioenfondsen de strijd tegen de waardevermindering van ons ruilmiddel kunnen aanbinden. Over welvaarts vaste pensioenen, zoals bij de overheid, kan zelfs niet gesproken worden!

De Minister was niet in staat gegevens te verschaffen over het maximum bedrag dat aan werknemers kon worden uitgekeerd als volledig voldaan was aan de premiebetaling. Daarom heb ik een poging gewaagd om bij een vijftal C.N.V.-organisaties de gewenste gegevens te verkrijgen. Toen dat mogelijk bleek, konden deze gegevens aan de Kamer worden overgelegd en werden ze in de Handelingen opgenomen. Deze gegevens zijn hieronder vermeld.

PENSIOENEN DIE IN 1962 DOOR BEDRIJFSPENSIOENFONDSEN WERDEN UITBETAALD

Gemid. uitk. volgens tabel I m.v.a.	Namen der fondsen	Maximum uitkering per jaar
f 279,46	Twents-Gelders Bedrijfspensioenfonds textielbedrijf	f 520,— ¹⁾
f 362,—	Centraal Pensioenfonds voor de Textielindustrie	f 520,— ²⁾
f 300,—	Sigarenbedrijf en aanverwante bedrijven (zuid)	f 521,76 ³⁾
f 300,—	Sigarenindustrie en aanverwante bedrijven (noord)	f 521,76 ³⁾
f 749,36 ⁴⁾	Grafische bedrijven (gezellen)	f 1.599,2 ⁵⁾
f 218,— ⁶⁾	Metaalindustrie	f 312,— ⁵⁾
f 200,—	Metaalnijverheid	f 300,— ⁶⁾
f 300,21 ⁷⁾	Bouwnijverheid	f 688,—
f 380,27 ⁸⁾	Schildersbedrijf	f 644,80
f 177,— ⁹⁾	Meubelindustrie	minder dan f 208,—

¹⁾ Na 1 januari 1963 f 730,80 per jaar bij onafgebroken premiebetaling op basis van 33 dienstjaren.

²⁾ Na 1 januari 1964 worden deze bedragen met 30 procent verhoogd tot f 684,04.

³⁾ Per 1 januari 1963 verhoogd met 15 procent en per 1 januari 1964 nog eens met 10 procent, zodat het bedrag f 2.023,08 wordt.

⁴⁾ Per 31 december 1962 gemiddeld f 1.188,—.

⁵⁾ Als minimum indien bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd ten minste 10 jaren in de metaalindustrie werd gewerkt. Per 1 januari 1963 verhoogd tot f 468,—.

⁶⁾ Per 1 januari 1963 is ook voor dit fonds de uitkering op f 468,— gebracht.

⁷⁾ Per 1 juli 1962 is het gemiddelde gebracht op f 425,—.

⁸⁾ Per 1 juli 1962 is het gemiddelde gebracht op f 500,—.

⁹⁾ Gemiddelde uitkering bedraagt thans f 162,—.

Wat blijkt nu? Dat de loonsverhogingen die na 1962 plaats hadden ook ten dele zijn aangewend om de pensioen-uitkeringen te verhogen, waardoor niet onbelangrijke verbeteringen tot stand kwamen. Behoudens voor het grafisch bedrijf, zullen de uitkeringen voor de textiel-industrie, het sigaren-bedrijf, metaal-bedrijven en de sectoren in de bouwnijverheid, ook als de A.O.W. opgetrokken wordt tot een sociaal-minimum, nog in geen verhouding staan tot de pensioenen die aan het overheidspersoneel worden uitgekeerd.

Het streven dient er dus op gericht te blijven voor de groep van de werknemende bevolking, die nog niet door pensioenen uit ondernemings- of bedrijfstakfondsen worden geholpen, behoorlijke voorzieningen te treffen. En daarnaast voor degenen die wel reeds pensioen in het vooruitzicht hebben, te blijven ijveren voor een zodanige verhoging der uitkeringen, dat ten naaste bij de pensioenen voor het overheidspersoneel worden verkregen.

J. SCHIPPER.

VERTROUWENS-ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

Goudriaan's
Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

Getron Handels- en
Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876

Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

GBR. LOMMERTS N.V.
takelwerk

Havenstraat 38 - Delfzijl - Telefoon 05961 - 3633
Westersingel 120 - Rotterdam - Telefoon 010 - 134658

BAGGERMAATSCHAPPIJ
TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN
Hoornsiediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Gjaltema's Timmerfabriek
Volharding N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944 - 531 - 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN

N.V. Houthandel
v.h. Firma J. & G. Alblas
Waddinxveen

ZAGERIJ SCHAVERIJ

Filiaal: Zwaanhal 119-125 - Rotterdam

TWEEDE KAMER

Opheldering gevraagd over LONEN EN PRIJZEN

DE algemene financiële beschouwingen naar aanleiding van de ingediende miljoenennota 1964 hebben zich gekenmerkt door een zekere vaagheid. Dat kon ook moeilijk anders in verband met de vrij plotseling opgekomen en geaccepteerde forse loonronde. De gevolgen daarvan waren toen beslist niet te overzien. Van de zijde van de Kamer zowel als door dit kabinet zijn echter de achterliggende uitgangspunten wel duidelijk geworden.

De heer Kieft (A.R.) had bij die gelegenheid namens de fractie bijzondere aandacht gevraagd voor een drietal zaken waaromtrent zekerheid behoorde te bestaan. Allereerst moest voor ogen worden ge-

Roolvink oefent druk uit
naar twee zijden:
— verantwoord prijsbeleid
— verlaging belasting

houden dat ook dit kabinet alles op alles moest zetten — evenals zijn voorganger — de volledige werkgelegenheid te handhaven. De grote zegen van het hebben van regelmatig werk weegt boven alles zwaar. Voorts moest zowel uit een oogpunt van algemeen belang als met het oog op de loontrekkenden, die met de loonsverhoging een extra fiscale druk te verwerken kregen, de voorgenomen belastingverlaging (neutralisering van de progressie) spoedig in de vorm van een wetsontwerp worden gerealiseerd. Maar tevens mocht het prijzenbeleid niet zodanig worden gevoerd dat de middenstand noch de zwakke economische groeperingen in ons volk het kind van de rekening werden.

Voortgezet debat

In wezen betekende het debat over lonen en prijzen van de vorige week een voortzetten en een uitdiepen van deze algemene beschouwingen van het vorige jaar.

De loonexplosie heeft zich nu ten dele voltrokken, van de prijsaanpassing kon een voorlopige balans

B. ROOLVINK

worden opgemaakt, terwijl de financiële zijde wat duidelijker uit de verf kon komen.

Dat was dringend nodig, aldus de heer Roolvink (A.R.), die zijn maidenspeech heeft gehouden. Wat dit laatste betreft was het verheugend te constateren dat deze woordvoerder — nummer 6 op het sprekerslijstje! — toch de aandacht van de Kamer en die van de ministers volledig wist vast te houden. Hij boeide door zijn helder en evenwichtig betoog. Met het gevolg dat er geluisterd werd naar de door hem geuite kritiek. En dat is een belangrijk ding in de politiek debat. De ervaring leert, zo kon men zijn betoog samenvatten, dat als men bepaalde krachten in het economisch leven min of meer explosief in beweging brengt er nieuwe krachten en reacties ontstaan die men niet geheel kan leiden en uitrangeren. Het toekomstig economisch beleid kan niet volledig van te voren worden bepaald. Het gehele beleid is daarom geen zaak van wat cijfers maar gaat veel verder. Ervaring van voorheen, een zuiver inzicht en het aanvoelen van situaties. Maar vooral: het aanvaarden van verantwoordelijkheid.

Nu dit kabinet een vrij groot complex van maatregelen had genomen die in wezen van de ene op de andere dag omkeerbaar waren, kon hij in grote lijnen met het beleid akkoord gaan.

Waar gaan wij heen?

Minister Witteveen (V.V.D.) uit Rome teruggeko- men van een conferentie met E.E.G.-ministers over het vraagstuk van de inflatie, sprak het duidelijk uit.

„Voor een deel varen wij in de mist. Wij kunnen in die situatie beter het risico lopen dat de binnenlandse vraag iets te veel terug loopt, dan dat wij geen ontspanning verkrijgen”. Is dat laatste niet het geval dan zal onze concurrentiepositie worden ondergraven met het gevolg van werkloosheid.

Waarmee hij een positief antwoord gaf aan de heer Roolvink (A.R.) die getuigd had van een zekere ongerustheid die bij hem leefde. „Als wij zouden vallen, zou de val groter zijn dan in 1956”.

De heer Roolvink (A.R.) sprak van een zekere beduchtheid voor de gevolgen van de grote loonstijging. Er was te gemakkelijk toegegeven aan de psychose sfeer, die door bepaalde sociaal psychologische spanningen zijn ontstaan, (het gedrag van bepaalde werkgevers en het onbehagen bij grote groepen werknemers over het huidige, niet volledig rechtvaardige bestel). Er zal haast moeten worden gemaakt met structurele maatschappelijke verbeteringen! Een opmerking die in beginsel onderschreven werd door dr. Von deling (P.v.d.A.), de man die duidelijk trachtte te maken dat als hij het voor het zeggen zou hebben een straffere prijspolitiek zou voeren, een belasting op vermogenswinsten zou introduceren en de grote ondernemers aan banden zou leggen.

Het sociale klimaat zal moeten worden verbeterd en dat kan alleen via een straffe inkomensverdeling.

Loonbeleid

Alle sprekers waren het in feite eens over de gevolge gedragslijn ten aanzien van het loonbeleid. Gezien de achterliggende situatie (het onbehagen over het maatschappelijk bestel) moest deze koers wel worden ingeslagen. Indien nu reeds het bedrijfsleven de verantwoordelijkheid van het loonbeleid zou moeten worden ontnomen, zou een veel te grote stap worden teruggezet op de goede weg naar ruimte voor het maatschappelijk leven.

Overigens waren er wel nuanceringen.

De V.V.D.-er Joekes vond dat de loonontwikkeling toch ietwat uit de hand was gelopen. Het liberale standpunt: doe ook wat aan lonen en prijzen was een voorwaarde voor het aanvaarden van een rem op de investeringen.

De heer Van der Ploeg (K.V.P.) meende dat het onverstandig was een percentage te noemen als gemiddelde loonsverhoging. Hij werd daarbij gesteund door de heer Roolvink (A.R.) die de minister van Sociale Zaken er op wees dat deze loonoperatie bedenkelijk dicht de verplichte loonrondes naderde van vóór 1959. En die weg moeten wij in het belang van land en volk niet meer op. De minister poogde de gebezigde argumentatie weg te redeneren maar slaagde daarin beslist niet naar het ons voorkomt.

Een groot bezwaar van zowel de heer Roolvink (A.R.) als de heer Van der Ploeg (K.V.P.) was, dat in de huidige situatie niets, maar dan ook helemaal niets, was gedaan ter bevordering van de bezitsvorming.

Typisch was dat de liberale sprekers er voor pleitten dat de regeringsmaatregelen ten gevolge moesten hebben een volledige ontspannende arbeidsmarkt.

De heer Corver (V.V.D.) sprak daarbij zelf van

MINISTER WITTEVEEN

de wenselijkheid van een zekere werkloosheid (± 3%) in tegenstelling tot de overige sprekers. Met name de A.R. spreker was van oordeel dat het centrale punt van het beleid moest blijven de volledige werkgelegenheid. „Dat is een zegen voor ons volk — elke zegen verplicht ons tot een dankbaar gebruik er van”.

De C.H.U. en de V.V.D. bleken ongerust te zijn over de lonen in de bouwwereld.

De heer Corver (V.V.D.) wilde een deel der lonen maar zwart laten: zo niet, trek dan het witte loon-niveau nog verder op.

En de heer Kikkeri (C.H.U.): als er volledig gewit wordt is het hek van de dam. Beide heren kenden toen kennelijk nog niet de uitslag van de nieuwe c.a.o. in het bouwbedrijf.

Prijsbeleid-Middenstand

Het leven is ontegenzeggelijk duurder geworden. Sinds 15 november reeds drie procent en nog is het einde niet volledig in zicht.

Bovendien was er nogal onbehagen bij de Kamer over de wijze waarop minister Andriessen (C.H.U.)

op trad. Er was wel begrip voor de tot stand gekomen prijsmaatregelen maar tegen de wijze waarop deze tot stand waren gekomen had de heer Blaisse (K.V.P.) ernstige bezwaren.

Dr. Vondeling (P.v.d.A.) was er zelfs niet zeker van dat deze minister in staat zou zijn de naleving van de prijsvoorschriften te verzekeren.

Ook de heer Roolvink (A.R.) had er op gewezen dat het aantal prijsstoppen beperkt moet blijven. Een te veel werkt fout. Als het overleg goed is dan zijn dit soort van maatregelen volledig overbodig. Met bijzonder veel nadruk vroeg hij voorts aandacht voor de moeilijke positie van de middenstand. Wat wil de minister precies met de individuele vertikale prijsbinding. Waarom wenst hij de mogelijkheid te hebben om tegen individuele ondernemingen prijsmaatregelen te treffen?

De heer Jongeling (G.P.V.) had uren lang geluisterd naar hij mededeelde naar de „voorgelezen” redevoeringen en achtte zich een goed volksvertegenwoordiger omdat hij — net als het Nederlandse volk — geen econoom is. Een (grote) bijdrage aan dit debat heeft hij (ditmaal) niet geleverd.

EERSTE KAMER

Prof. De Gaay Fortman over belangrijke sociale aangelegenheden

IN de Eerste Kamer heeft prof. De Gaay Fortman bij de begrotingsbehandeling van het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid een aantal opmerkingen gemaakt waarvan wij het een en ander willen vastleggen.

De A.R. senator begon met een korte, doch treffende herdenking van de nu 100 jaar geleden geboren A. R. voorman, ds. A. S. Talma:

De behandeling van deze begroting vindt plaats in de maand, waarin zal worden herdacht, dat het 100 jaar geleden is, dat een ambtsvoorganger van deze minister, Artitius Sybrandus Talma, werd geboren. Mij dunkt, dat de grote betekenis van Talma deze is, dat hij in de kring, waarin hij leefde, ook in de kring van de kerk, met grote klem naar voren heeft gebracht, dat men niet maar wat moet dokteren aan het maatschappelijk bestel, maar dat men het grondig moet hervormen door het te confronteren met het Evangelie. Wij moeten, zo heeft Talma eens gezegd, bij het Evangelie licht en kracht zoeken voor de maatschappij. Wanneer iemand 50 jaar geleden werkzaam is geweest, is het niet zonder meer vanzelfsprekend, dat hij nu nog betekenis heeft, maar ten aanzien van Talma is dat geen vraag. Ik beperk mij tot twee punten. Wij kunnen van hem leren in de eerste plaats voor wat betreft zijn volstrekte toewijding aan de zaak, die hij als opdracht zich toegeworpen zag. Het was hem nooit om zich zelf, het was hem steeds om de zaak te doen. In de tweede plaats heeft Talma telkens — ik meen, dat ik dat mag zeggen — „geworfeld” met de grote verantwoordelijkheid, die het werken aan het maatschappelijk bestel vanuit het christendom schept. Waar en wanneer men mistast, wordt dit het christendom aangerekend en daarom — ook daarin was Talma een voorbeeld — moet men zich zelf, als men op deze wijze meent werkzaam te zijn, voortdurend stellen onder de tucht van de normen van het Evangelie. Partijen, die zich voor hun politiek handelen stellen op de basis van het christelijk geloof, zullen bij de voortduur deze les van Talma ter harte moeten nemen.

HET LOONBELEID

Vervolgens legde prof. De Gaay Fortman namens zijn fractie een verklaring af over het huidige loonbeleid. Van hem mocht verwacht worden dat hij het niet alleen over „knikkers” zou hebben, doch ook over het „spel”, dat tot nu toe gespeeld is.

Het is van belang dit alles hier nog eens te releveren, omdat alle beschouwingen over de loonontwikkeling niet steeds gekenmerkt worden door kennis van zaken op dit punt.

De eigen verantwoordelijkheid — een goede A.R. gedachte — van de meest verantwoordelijken bij de loonontwikkeling kwam hierbij duidelijk aan de orde:

Nu iets over het huidige loonbeleid. Wij hebben niet zo lang geleden in deze Kamer het nieuwe systeem van loonpolitiek aanvaard; dat systeem is spoedig daarna op de proef gesteld. De gebeurtenissen in Amsterdam, die ik niet nader behoeft te schetsen, omdat zij ons allen bekend zijn, waren aanleiding tot een loonontwikkeling, waarvan althans de buitenstaander moet zeggen, dat zij tenminste verrassend was. Nu kan men, dunkt mij, wat daarna is gebeurd van twee kanten benaderen. Men kan het benaderen van deze zijde, of het bedrijfsleven wel voldoende op wat toen gebeurde heeft gereageerd. Men kon immers weten, dat wat door deze gebeurtenissen openbaar werd een ernstige zaak was. De Minister zegt in de memorie van antwoord, dat de Regering — hij heeft het ook in de brief, die hij over de loonontwikkeling aan de Tweede Kamer heeft geschreven, gezegd — harerzijds terstond van haar bezorgdheid heeft doen blijken. Misschien zou een iets grotere activiteit nuttiger zijn geweest, maar het onttrekt zich aan de waarneming, in hoeverre dat blijkt geven van bezorgdheid meer of minder klemmend was.

Zo kan men denken, wanneer men meent, dat terstond had moeten worden getracht de doorgebroken dijk te dichtten. Men kan de zaak echter ook van een andere kant benaderen, nl. zo, dat wat gebeurde voor de ondernemersorganisaties en de vakverenigingen geen nieuws was, dat zij reeds lang ermee bekend waren, dat deze dingen aan de gang waren en dat zij mede daardoor de overtuiging hadden gekregen, dat men in de gegeven omstandigheden niet anders kon reageren dan langs de weg van een belangrijke loons-

Belastingverlaging

De heer Roolvink (A.R.) wees er op dat de loonsverhogingen duidelijk voor een min of meer groten deel zou worden afgeroomd door de bestaande progressie van de belastingen. Dat is een factor waaraan bijzondere aandacht moet worden geschonken. Te meer omdat dit punt deel uitmaakt van het akkoord van Wassenaar. Hij pleitte er voor zo spoedig mogelijk dit wetsontwerp in te dienen. Dan kan de Kamer vroegtijdig oordelen over de vraag op welke wijze deze belastingverlaging moet worden gerealiseerd.

Ook dr. Vondeling (P.v.d.A.) vroeg daarom en hield de liberale minister van Financiën flijtjes voor dat hij — vóór de beloofde belastingverlaging — reeds vier belastingverhogingen had voorgesteld!

De forse loonsverhoging doet de opbrengst van de belastingen stijgen. Hetgeen de staatssecretaris van financiën niet ontkende; maar hij had deze bedragen (300-400 miljoen) gulden nodig om dekking te vinden in de verhoging van ambtenarsalarissen, pensioen en overheidsuitkeringen.

PROF. DE GAAY FORTMAN

verhoging, omdat de voordien getrokken nauwe grenzen voor haar leden — van ondernemersorganisaties en vakverenigingen — niet meer aanvaardbaar waren. Dat laatste zou begrijpelijk zijn — en dan zou de hele ontwikkeling ook niet meer zo onverklaarbaar zijn —, want wij herinneren ons allen, dat met nogal wat moeite ten slotte een loonstijging voor 1963 van 2,7 pct. — wij hebben het zorgvuldig gewogen — aanvaardbaar werd geacht. Maar de werkelijkheid was, dat zwarte lonen aangeboden en betaald werden, zonder dat dit blijkbaar voor de betrokken ondernemingen ernstige bezwaren opleverde. De dividenden over 1962 of 1962/1963 waren niet of nauwelijks minder dan in voorgaande jaren. Men ging door met het toekennen van tantièmes, waarbij het verband tussen prestatie en beloning verbroken was. Als klap op de vuurpijl kwam het openlijk aanbieden van toeslagen door ondernemers, die in hun organisaties een rol van betekenis hadden gespeeld of nog speelden. Men verbaast zich weleens over de kortzichtigheid van een ondernemersbeleid, dat er blijkbaar van uitgaat, dat, als men in de eigen onderneming hogere lonen dan toegestaan zijn aanbiedt, men dan het vraagstuk van de krappe arbeidsmarkt oplost. Misschien lost men dat tijdelijk voor zich zelf op, maar toch zeker niet in het verband van de nationale economie.

Wanneer men ziet het gemak, waarmee zwarte lonen worden aangeboden en betaald, de bevredigende dividenden, de hoge tantièmes en de openlijke aanbieding van toeslagen, die de geoorloofde grenzen overschrijden, dan moet men wel een heilige zijn als men, eenvoudige arbeid in een onderneming verrichtende en van een nog steeds beperkt inkomen moedende leven, nog onvoorwaardelijk gelooft, dat de loonontwikkeling binnen de nauwe grenzen van 2,7 pct. moet worden gehouden. Geen loonpolitiek is uitvoerbaar zonder medewerking van de ondernemersorganisaties en van de vakbeweging; het liefst worde zij gevoerd met de instemming van deze organisaties en vakverenigingen. Evenzeer moet men zeggen: geen loonpolitiek is uitvoerbaar zonder dat zij gedragen wordt door de instemming en door het vertrouwen van de leden dier verenigingen en organisaties.

VAKBEWEGING EN ONGEORGANISEERDEN

Men hoort bij alle kritiek op de werknemersvakbeweging (en dit alles geldt evenzo de werkgeversbonden) te weinig over het werk, dat door deze organisaties ook in het belang van de ongeorganiseerden wordt verricht.

Daarop wees ook prof. De Gaay Fortman:

Zij treedt op voor de arbeiders bij hun streven naar een rechtvaardiger rechtspositie en naar een rechtvaardig welvaartspeel. Zij representeert hen en bundelt hun kracht. Dat vertegenwoordigend karakter heeft zich in de loop der jaren zo ontwikkeld, dat door haar de arbeiders deelnemen aan de leiding van het maatschappelijk bestel, nationaal gezien. Voor de bedrijfstakken en ondernemingen ligt het anders.

Vervolgens heeft de vakbeweging ook steeds de

• Vervolg op pag. 10

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw

v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

N.V. GERFA Gereedschapfabriek

Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOGEZAND

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH — NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER — RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelsonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28006

POLITIEKE VOORLICHTING

Dat de Staatkundig Gereformeerde Partij niet veel doet aan de voorlichting van haar leden, wisten we al. Weliswaar zorgt zij wel, dat men geestelijk voedsel krijgt, maar staande in de wereld menen wij, dat een politieke partij ook politieke voorlichting dient te geven vanuit de geestelijke levensovertuiging welke men belijdt.

De Staatkundig Gereformeerde Partij daarentegen blijkt van het standpunt uit te gaan dat men door het beluisteren van een preek reeds voldoende geschoold wordt om de vraagstukken van deze tijd te onderkennen, te doorzien en er een antwoord op te kunnen geven.

Ds. J. T. Doornebal, Hervormd-gereformeerd predikant te Oene, vertelt in de Hervormde kerkbode voor de Veluwe hoe het bij de S.G.P. gaat. Hij schrijft: „Bij dat al had ik vorige week ook nog op een avond te spreken, te preken of wat 't dan ook was, uitgeroemd voor de Staatkundig Gereformeerde Partij en uitgeroemd in Deventer. Ik kon mij niet herinneren, dat ik ooit in Deventer gesproken had (hetgeen achteraf toch wel het geval bleek te zijn voor één enkele maal, vele jaren geleden) en veel minder, dat ik ooit in een politieke samenkomst het woord had gevoerd of er zelfs maar bij aanwezig was geweest. Ik kwam dus van verbazing uit de lucht rollen toen ik de uitnodiging kreeg en had direct al visioenen van een zetel op mijn oude dag in de Tweede Kamer, naast dominee Abma, en misschien nog wel meer. Maar ik moest terugschrijven, dat ik geen lid was van de S.G.P. en er ook lang niet in alles mee akkoord kon gaan. Maar ik kreeg antwoord: „dat hindert niet“, en dus moesten ze 't zelf maar weten. Tenslotte kun je overal nog een goed woord spreken, al was het voor de V.V.D., maar die zullen me wel nooit vragen. Ik zag er wel tegenop, maar ik ben op pad gegaan en ik heb er geen spijt van gehad. Het is zeker wel de vreemdste politieke samenkomst geworden, die er ooit op deze planeet gehouden is. Over politiek is er niet gepraat. Daar heb ik ook niet het allerminste benul van.”

En zo vond dan plaats wat men pleegt aan te kondigen als spreekbeurt voor de S.G.P. Ds. Doornebal schrijft er zelf van: „Tenslotte leek de samenkomst meer op een gezelschap (in de oude zin van het woord) dan op een politieke vergadering; „elk besprak zijn stand en zaken“, zoals vader Groenewegen zingt....”

EERSTE KAMER

• Vervolg van pag. 9

niet-georganiseerden vertegenwoordigd. Men krijgt, als men sommige beschouwingen over de vakbeweging leest, soms de indruk, alsof het niet-georganiseerd zijn een van de hoogste deugden is. Ik vind dit een verwerpelijke beschouwing. Men behoort geen waardering te hebben voor degenen, die niet georganiseerd zijn, want wat tot stand is gebracht — ook voor hen — danken zij aan de vakbeweging. Zo representeert de vakbeweging niet alleen de georganiseerde, maar ook de niet-georganiseerde arbeiders.

DE POSITIE VAN DE S.E.R. EN HET MINIMUM LOON

De A.R. senator klaagde er over dat de Sociaal Economische Raad, die toch tot taak heeft de regering inzake belangrijke wetsontwerpen op sociaal-economisch gebied te adviseren, vaak voor een vol-dongen feit wordt geplaatst, omdat werkgevers en werknemers het vaak reeds eens zijn geworden, alvorens de S.E.R. heeft kunnen adviseren. Soms is dat eigen schuld..

Ook wat betreft de kwestie van het minimumloon, is in de Stichting van de Arbeid al overeenstemming bereikt, terwijl de S.E.R. nog met een advies daarover bezig is. De Minister zegt: Het is een advies over de wettelijke regeling van het minimumloon, maar natuurlijk heeft hetgeen in de Stichting van de Arbeid bereikt is en wat ook in een juridische formulering is neergelegd, betekenis voor hetgeen de raad nu nog kan doen. De raad heeft in dit geval overigens zijn min of meer buiten-spel-gezet-zijn aan zich zelf te wijten, want hij heeft de vraag om

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(17)

Hij ondertekende de brief om zich daardoor een plaats te veroveren op de bladzijden der historie en spoedde zich terug naar Washington. Hij liet twee jeugdvrienden uit Baltimore overkomen. Michael O'Laughlin en Sam Arnold. Beiden waren soldaat in het geconfedereerde leger en waren dus gehard door de verschrikkingen van de oorlog, maar toen hun oude vriend begon te vertellen van zijn plannen schrokken ze. Arnold was zo bang dat hij een tijdlang vergeefs probeerde Booth ervan te overtuigen dat het plan zou mislukken.

Geen van deze twee soldaten was erg snigger. Het waren arme jongens uit Baltimore die Wilkes beschouwden als een rijke en machtige vriend. De toneelspeler maakte hun wijs dat ze deel uitmaakten van een grote geheime liga. De rest van de groep — Arnold en O'Laughlin hadden hen nog nooit ontmoet; ze wisten niet eens hoe ze heetten — bestond uit George A. Atzerodt, een wagenmaker uit Port Tobacco, David Herold, een jonge winkelbediende die zijn matriachale milieu beu was, en John Surratt, koerier van de geconfedereerden, wiens moeder een pension hield.

Atzerodt verdient hier speciale aandacht, omdat hij het was die later werd aangewezen om de vicepresident te doden. Hij was Duitser en werkte overdag met hout en wagenwielen — een klein mannetje met sluwe oogjes en een hangsnor; iemand wiens trekken even kneedbaar waren als warme stopverf en die er altijd even smoezelig uit zag en zich daar ook van bewust was. 's Nachts voer hij heen en weer over Pope's Creek met zuiderlingen, maar als een noorderling door de blokkade heen wilde komen, kon hij ook terecht bij George. Het voordeligste wat er ooit van mr. Atzerodt is gezegd, was dat hij iemand was die nooit kwaad werd over een belediging. Hij deed bijna ontroerend zijn best om vrienden te maken en was dan ook altijd bereid iemand op een borrel te trakteren en te lachen om iemands grappigheden, maar zo gauw men het niet eens was met iets wat hij had beweerd, zette Atzerodt zijn bruine kastoren hoed op en verdween.

Booth beschikte over vijf man, verdeeld over twee groepen. Allen namen deel aan de samenzwering die ten doel had de opperbevelhebber van de Unie „gevangen te nemen“; geen van hen wilde doden; twee twijfelden er ernstig aan of de gevangenneming rechtmatig en uitvoerbaar was. Sam Arnold was bang voor ieder plan dat gericht was tegen Lincoln. John Surratt, die zijn leven had geriskeerd voor de zuidelijken als koerier, kreeg toen hij zich pas bij de bende had aangesloten de indruk dat de chef-samenzweerder krankzinnig was. Booth bracht evenwel een bezoek aan het pension in H Street en met zijn openhartigheid en gemoedelijkheid slaagde hij erin Surratt onder zijn invloed te brengen. Hij overtuigde de koerier ervan dat juist de brutaliteit van het plan er toe zou bijdragen de verrassing zo volkomen mogelijk te doen zijn en dat de gevangenneming op zich een wettige handeling was.

Intussen zat Booth nog steeds verlegen om een toneelspeler; om iemand die op de hoogte was met theaters en die op een bepaald teken de gehele verlichting van een theater kon uitschakelen. Nadat Sam Chester had geweigerd mee te doen probeerde hij het met een tweederangs-acteur in Washington, genaamd John Matthews. Mr. Matthews was zich heel goed bewust van zijn onbeduidendheid in de Amerikaanse theaterwereld, en hoewel hij het gehele jaar werk had in Ford's Theater, maakte hij er geen gewoonte van om met andere toneelspelers te gaan drinken in Taltavul's bar, omdat hij dan immers gedwongen zou zijn ook af en toe een rondje te geven. In plaats

daarvan zat hij te drinken in een kroegje dat even verder van het theater lag.

Booth probeerde Matthews te interesseren voor het komplot, maar de kleine toneelspeler schrok ervoor terug. Hij antwoordde onmiddellijk dat hij er niets voor voelde en ried Booth aan het idee op te geven. „Matthews“, zei Booth later, „is een grote lafaard die niet waard is verder te leven“. De toneelspeler zou zijn minachting voor Matthews niet vergeten en hij zou trachten hem zoveel mogelijk schade te berokkenen.

De samenzweerdere — met uitzondering van Arnold en O'Laughlin — kwamen af en toe bij elkaar in het pension van Mrs. Surratt. Ze hielden fluisterende gesprekken in de kamer op de bovenste verdieping, oefenden zich met mes- en pistolen en leerden hoe deze fungeerden, en maakten verkenningstochten in de omgeving. De weduwe Surratt begon ze langzamerhand te kennen en in een ogenblik van nadenken, vroeg ze eens aan haar zoon John waarom al die mannen soms op de meest vreemde tijden van de dag het huis kwamen binnenlopen, waarop John antwoordde, dat ze gemeenschappelijke interesse hadden in een oliespeculatie.

Mrs. Surratt had bewondering voor Booth, de elegante gentleman, die de aandacht had getrokken van haar zeventienjarige dochter; ze was gek op de jonge David Herold die altijd vol zat met fantastische jachtverhalen uit haar eigen Zuid-Maryland; ze hield niet van George Atzerodt, die door de gasten „Port Tobacco“ werd genoemd. Mrs. Surratt was, volgens gelijkkluidende verklaringen, een godvruchtige nul die de neiging had om in economische moeilijkheden te raken. Het is niet bewezen dat zij van het bestaan der samenzwering afwist.

Mrs. Surratt had drie kinderen: Isaac, die soldaat was in het geconfedereerde leger; John, geconfedereerd koerier en Anna. Het pension hield Mrs. Surratt en Anna in leven. Een paar jaar te voren bezaten zij en haar man een boerderij en een herberg in Zuid-Maryland en de regering had Mr. Surratt benoemd tot postmeester en het poststation de naam gegeven van Surrattsville. Kort daarna was Mr. Surratt gestorven en de weduwe kwam tot de ontdekking dat het niet meeviel de boerderij en de herberg alleen te beheren.

Ze liet John thuiskomen van het St. Charles College bij Ellicott's Mill en een tijdlang verving de jongen zijn vader als plaatselijk postmeester. Later werd er iemand anders benoemd en John vond de rest van het bedrijf niet aantrekkelijk genoeg. Hij was een lange blonde intelligente jongeman met diepliggende en een gewelfd voorhoofd. Hij was nu twintig jaar en probeerde zijn baard te laten staan.

Mrs. Surratt verhuurde de boerderij en de herberg aan een zekere Mr. John Lloyd, een dronkaard met een slecht geheugen. Zij verhuisde met John en Anna naar Washington en begon daar haar onberispelijk, kleine pension in H. Street. Ze plaatste advertenties in „The Star“ en „The National Intelligencer“, kreeg huurders en kookte goed.

Toch had ze nog geldzorgen en ze had iedere penny die binnenkwam hard nodig. Onder andere stond ze in de schuld bij Mr. Charles Calvert in Zuid-Maryland voor een bedrag van een paar honderd dollar. In een langdurige briefwisseling hield ze hem van het lijf door te vertellen dat haar man jaren geleden een stuk grond had verkocht aan Mr. Nothey en zodra deze haar betaald zou hebben, zou zij op haar beurt haar schuld aan Mr. Calvert voldoen.

Haar politieke horizon was erg smal en het is de vraag of zij wel wist waar de twist tussen de staten over ging.

(wordt vervolgd)

advies over de wettelijke regeling van het minimumloon jaren laten liggen.

DE A.O.W. EN DE ALGEMENE MIDDELEN

Nadat de A.R. spreker de hoop had uitgesproken dat de verzekering voor langdurige zieken en zware geneeskundige risico's spoedig tot stand zou komen, evenals het advies van de S.E.R. daarover, (men zie daarvoor ook onze wens in het A.R. Program van Actie 1963) maakte prof. De Gaay Fortman enkele belangwekkende opmerkingen over de A.O.W. en over de financiering daarvan voor een deel uit de algemene middelen:

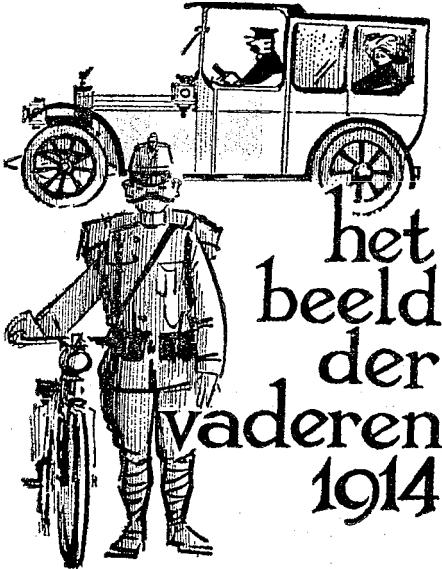
Enkele opmerkingen over de Algemene Ouderdomswet. Daarbij krijgen wij te maken met de financiering uit de algemene middelen, als ik het goed heb begrepen, voorshands alleen van volksverzekeringen. Wij blijven voorstanders van sociale verzekering, omdat die is gebaseerd op de gedachte van het zelf verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering door het bedrijfsleven in zijn organisatorische verbanden en omdat door het systeem van de sociale verzekering, beter dan enig ander systeem, het verantwoordelijkheidsbesef van ondernemers en arbeiders tot gelding kan komen. In de premiebetaling ligt een stuk gestolde verantwoordelijkheid. Nu kan men wel zeggen, dat de arbeider het niet voelt als een bijdrage, die hij zelf heeft gegeven, omdat hij die niet zelf betaalt, maar dat zou nog geen reden zijn om het systeem als zodanig af te schaffen, want in elk geval ligt aan dit systeem ten grondslag de gedachte, dat uit het loon — wil men: uit het inkomen — voor de voorzieningen, die door de sociale verzekering worden gewaarborgd, wordt betaald.

Speciale aandacht werd gevraagd voor het feit dat bij een optrekken van de A.O.W. ook mensen, die dit niet nodig hebben, de verhoogde uitkering krijgen:

De minister heeft zich vroeger een voorstander betoond van volksverzekeringen, maar puur en alleen op praktische gronden. Hij heeft gezegd: Ik vind het zeer moeilijk voor die volksverzekeringen een

rechtsgrond te vinden, ik vind die rechtsgrond wel in de arbeid, zowel van zelfstandigen als van arbeiders, maar ik aanvaard, dat het nodig kan zijn, ook een volksverzekering toch in te voeren. Nu lijkt het mij ook onmiskenbaar, dat het verzorgingselement door een grotere bijdrage uit de algemene middelen wordt versterkt en dit is de reden, waarom wij erop zouden willen aandringen zorgvuldig te overwegen, of dit moet geschieden en om ervoor te waken, dat het verzorgingselement niet gaat werken ten gunste van hen, die voor zich zelf kunnen zorgen. Dat alles gaat te meer klemmen, als men de uitkeringen volgens de Algemene Ouderdomswet optrekt tot een sociaal minimum. Dan verandert de Algemene Ouderdomswet van karakter. Ik zeg niet bij voorbaat, dat ik daartegen ben, maar wij moeten ons goed realiseren, dat dan de Algemene Ouderdomswet van karakter verandert. Voor wie niets anders dan de uitkering volgens de Algemene Ouderdomswet heeft, is deze uiteraard te weinig, maar niet weinigen hebben meer en naarmate men de uitkeringen volgens de Algemene Ouderdomswet optrekt, verzwakt men de prikkel om zelf aanvullende voorzieningen te treffen. Wanneer men tot dat optrekken overgaat, gaat te meer klemmen het bezwaar, dat mensen, die dit ouderdomspensioen niet nodig hebben, het toch krijgen, en dit kan men niet afdoende weerleggen met te zeggen: dat wordt wel wegbelast. Dit betekent niet, dat wij ons zouden willen verzetten tegen de optrekking van de uitkeringen volgens de Algemene Ouderdomswet. Het enige, dat wij vragen, is, dat men zich van de wijze, waarop men het doet, en de wijze, waarop men de hogere lasten gaat financieren, goed rekenschap zal geven vóórdat men daartoe overgaat. Het spreekt vanzelf, dat, zoals ieder in deze Kamer, ook ons een goede oudedagsvoorziening zeer ter harte gaat.

Wij hebben gemeend deze uitspraken over vraagstukken, die bij velen leven, aan de vergetelheid, waaraan de Handelingen der Staten-Generaal meestal ten prooi vallen, te moeten ontrukken.

• **Ds. Lief tinck**

Nu een halve eeuw geleden, in 1914, was hij reeds nestor van de Tweede Kamer. Hij werd voor het eerst afgevaardigde in 1878 en had sedert die tijd onafgebroken zitting. Vóór zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer was hij Ned. Hervormd predikant in Kims-werd, eens befaamd als de woonplaats van de Friese vrijheidsheld Greate Pier. Ook Ds. Frans Lief tinck had in Kims-werd vermaardheid. Hij was een bemiddeld man en hield een eigen equipage, een koets met twee schimmels, een koetsier op de bok. Natuurlijk werd ook van hem verteld het verhaal van een hatelijk dispuut met de burgemeester, die praatjes had over een zo dure wijze van reizen door een dienaar van Hem, die op een ezel zijn intocht deed. Waarop de dominee zei, dat er in de laatste tijd zo moeilijk ezels waren te krijgen, en als er eens een beschikbaar was, dan werd die gauw gepromoveerd tot burgemeester. Het is een oud verhaal, maar het wordt óók aan Ds. Lief tinck toegeschreven. In elk geval was hij een strijdbaar man. Toen hij nog dominee in Kims-werd was, had het hoofd-district Leeu-warden 'n militair deskundige naar de Tweede Kamer afgevaardigd. De Roo van Alderwerelt. Die was in 1877 minister van oorlog geworden en kamerlid gebleven. Dat was toen grondwettelijk mogelijk. Maar in het laatst van 1878 stierf de minister van oorlog en zo kwam er ook een vacature in de Tweede Kamer. Liberale leiders drongen er zéér bij de liberale kiezers in Leeuwarden op aan, om weer een militaire deskundige te kiezen, maar de kiezers wilden het niet. Zij gaven graag toe, dat er ook militaire deskundigen in de Kamer moeten zitten, maar waarom moeten wij die altijd leveren? Neen, zij kozen Ds. Lief tinck, die het zelf ook graag wou en zich na zijn verkiezing een strijdbaar liberaal betoonde. In een van zijn eerste speeches roemde hij in de overwinning van Kappeyne met diens schoolwet en juichte: wij ongelovigen hebben overwonnen.

Hij stemde dan ook altijd tegen wetsvoorstellen, waarbij aan bijzondere scholen enige subsidie werd verleend. In 1914 werd door Minister Cort van der Linden een pacificatie-commissie benoemd onder leiding van Dr. Bos, die moest trachten een oplossing te vinden, waardoor er een einde zou kunnen komen aan de schoolstrijd.

Ds. Lief tinck voelde er niets voor. Het beste van zijn parlementaire loopbaan noemde hij nog altijd zijn verzet tegen de schoolwet Mackay en hij wilde in die geest voortgaan tot het einde. Bij de instelling van de commissie werd hij geïnterviewd en stak toen zijn mening niet onder stoelen of banken. De aanneming van de wet-Mackay was de eerste stap geweest op een verkeerde weg. Hij, Ds. Lief tinck kende ze, die ijveraars voor het bijzonder onderwijs. Hij kende ze al lang uit zijn predikantentijd. Er is geen beginnen aan: wie eenmaal begint toe te geven, zal zien, dat ze nooit bevredigd worden, voordat zij hun verlangen volledig bevredigd zullen zien. Daarom was altijd zijn standpunt geweest: pas op bij het begin!

Ds. Lief tinck overleed in de zomer van 1917 op 82-jarige leeftijd, korte tijd voordat de pacificatie op het gebied van het lager onderwijs volledig haar beslag kreeg.

ZO nu en dan sta ik, in gedachten, stil bij een advertentie in dag- of weekblad. Dezer dagen werd op die wijze mijn aandacht getrokken door een aangeboden droomflat, die alles herbergde wat een verwend mens maar dromet: kan, van verlicht aquarium tot 23 buurgezinnen van erkende standing. De koop prijs bedroeg maar f 115.000, doch dat mag het genoeg van erkende buren van erkende standing te hebben niet drukken.

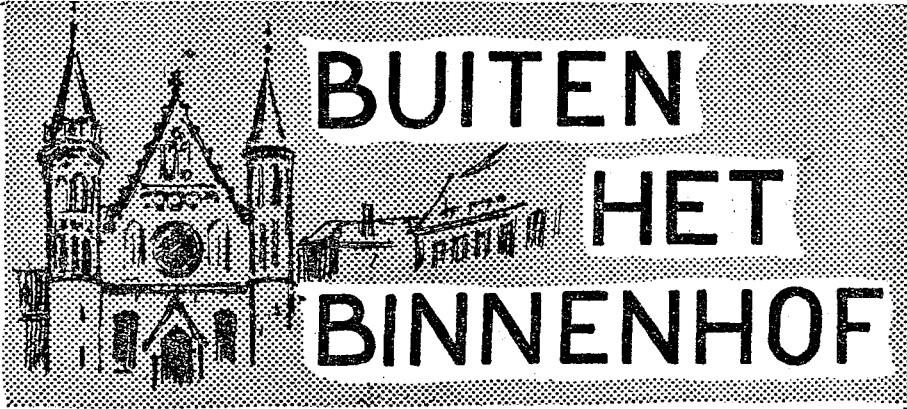
Wat is erkende standing, vroeg ik mij af. Ik dacht aan de timmerman van Delft, die uit een blokje ijzersterke woningen voor intellectuelen gewerd was, omdat zijn standing blijkbaar niet was erkend. En ik verbaasde mij, niet voor de eerste keer, om dwaze advertenties, aangeboden door dwaas denkende mensen, in een tijd waarin velen van dwaasheid niet meer weten wat zij zullen doen.

Aangezien ik op het moment geen f 115.000 ter beschikking had, ben ik maar verder gaan lezen in een boek, dat aan de beurt was en waarin ook sprake is van advertenties welke ik aardiger vond dan die met betrekking tot de droomflat. Advertenties zijn bijna zo oud als de kranten. In de eerste bladen vielen zij amper op, meestal waren zij mededelingen, welke de lezer echt moest zoeken. Deze bijvoorbeeld: "Alzoo de Vroedvrouws-Plaats te Ouderkerk, Crimpen op d'Yssel en Storms-Polder is komen te vaceren, op een Tractement van f 100 Guldens en 24 Tonnen Turf; Zoo worden die geene, die geneegen zyn, en de vereischte bekwaamheden hebben, verzogt haar te adresseren aan Dr. Abraham Anthony de Haas, Schout van de drie voorsz. Ambagten en woonende te Ouderkerk voornoemt."

Deze advertentie was zo omstreeks 1673 te lezen. Veel ophef werd in de tekst niet gemaakt. Van "verborgen verleiders" was geen sprake. Men trachtte geen aanval te doen op welke onverdedigd liggende eigenschap van de lezer. Men ging rustig zijn gang, zoals blijkt uit de volgende annonce: "Te Amsterdam, by Joannes van Someren, Boeckverkooper, is gedrukt en wert uyt gegeven, de drie Pylon Gods, namentlick Peste, Honger, S'waart, waer in seer naekt die seer sware Oordeelen Gods werden ver-toont, en op Conscientie der Menschen toegepast, beschreven in de Engelsche taalen door William Gonge, en nu in 't Neerduyts vertaelt, een Traktaat seer noodigh en dienstigh in deze tyden in 8. Noch wert by den selven uyt gegeven verklaringe van het vierde gebod in de Wet des Heeren, afghandelt in twee Predicaten, door Do. Petrus van Poot, doenmaels Predicant tot Pynacker in 8." Dat "in 8" slaat blijkbaar op het formaat van het boek.

Een hemelsbreed verschil met de moderne advertentie in het moderne dagblad vormen deze 17e eeuwse annonces wel! Er wordt ook wel wat meer geld voor uitgegeven. Alleen in de Verenigde Staten wordt per jaar zeker meer dan \$ 10.000.000.000 aan adverteren besteed, dat betekent dat tussen de \$55 en \$ 60 wordt uitgegeven om elke burger van baby tot grijsaard iets aan te prijzen. Voor een cosmetische firma bijvoorbeeld is het niet uitzonderlijk wanneer zij een vierde van haar gehele winst voor reclame uitgeeft. Een van zulke firma's drukte zijn wens naar klanten aldus uit: "wij verkopen geen lippestiften, wij kopen klanten!"

Adverteren is sinds het bestaan van de kranten, de inhoud van de kranten over het hoofd gegroeid. De stijl van de advertentiepagina is een andere dan die van het hoofdartikel. Waren zij hetzelfde, misschien zou adverteren weggegooid geld zijn, misschien zouden hoofd artikelen

beter gelezen worden! De advertentiestijl, de Amerikaanse dan, is al overgenomen door de bringers van blijde boodschap. Maar het kan ook zijn, dat de industrie de stijl van de evangelisatie heeft overgenomen. Als ik dit lees (vertaald klinkt het zwakker dan in het origineel) dan denk ik daarbij iets: "Indien u waarlijk een auto wil hebben, die 180 km per uur loopt, die gemakkelijk in het gebruik is, die groot aandoet, maar ook groot is en die nu net iets meer dan f 12.000 kost, dan bent u inderdaad de aangewezen mens voor...", vul het merk van de auto maar in.

Dacht u dat de advertentieverzenners niets van psychologie afwisten? Zij en alle volbloed reclamemensen kennen hun Freud en hun Adler. "De baby aan moeders borst is het klasieke voorbeeld voor de mens, die zuigend en smakkend en verlangend door het leven gaat. Het is een uitgemaakte zaak, dat alleen voor voedsel door de Amerikanen per jaar \$ 65.000.000.000 wordt besteed. Speelt de mond dan een rol ja, of nee? Goed, dan moeten wij daarmee rekening houden als we adverteren..." Zulke theorieën zijn in de V.S. niet zelden te beluisteren. Reclamepsychologen hebben uitgevonden, dat de aard van de maaltijd en de wijze waarop die door de huismoeder wordt bereid een afspiegeling is van haar gevoelens voor man en kinderen. Indien moeder 's avonds op tafel brengt een sappige biefstuk, verse doppers, bloemige aardappelen en chocoladepudding met vanillevla, dan is zij in de beste stemming en houdt zij van haar gezin. Maar als ze een onbestemde bal gehakt met natte andijvie en een gerimpeld appeltje serveert, dan is er iets mis met de verhoudingen onderling.

Begrijp me goed, ik zeg niet dat dit allemaal waar is. Maar de reclamemensen en de advertentiemensen van de 20e eeuw houden rekening met de gevoelens, zij zijn zeer gevoelig. Misschien gevoeliger dan die vrouw, die in het begin van de 18e eeuw naar mijn gevoel toch liefdevol, adverteerde:

"Daar is Saturdag voor Paaschen, in de Laag op Dikstal over Boord gevallen een Manspersoon, aanhebbende een Blaauw Baaitje met Rode Bloemen, een Linne Kiel daarover, een Gryze Spanbroek met Swarte Knoopen, een Gryze Linne Broek daar over, het Hemd gem. G.K. een Linne Doek om den Hals, zilvere Gespen op de Schoenen gem. G.K., Gryse Kousen aan de Beenen. Zoo iemand hem vind en te regt brengt by de Wed. Jan Kreps, in de N. Armsteeg, zal eerlyk beloont worden".

William Frankop

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

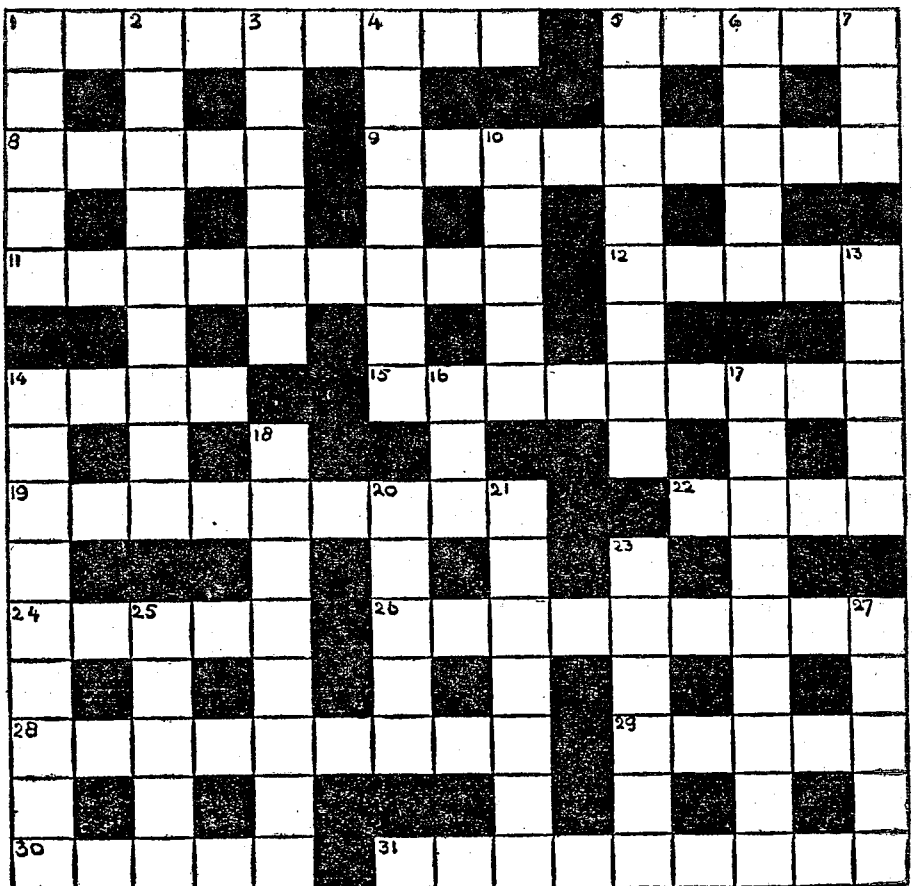
KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. dat is een heerlijk gevoel van hen; 5. ziener; 8. grondstof van kletskoeken; 9. winplaats van eierkolen; 11. het is mager; 12. mond zo hij niet stilstaat; 14. lacht zo hij naar de tandarts moet; 15. rustplaats op de jaarmarkt?; 19. van huis en haard verdreven; 22. hierop gaan lichte vrouwen; 24. eigendom dat goud waard is; 26. is hierin de toekomst te lezen?; 28. dit been vereist vorst; 29. dit gebak kan een oude taaie zijn; 30. geen woorden; 31. een zitplaats met muziek loopt in de papieren;

Vertikaal: 1. spion van Juda; 2. golven die niet kabbelen; 3. Grieks heer; 4. zeurt altijd over 't zelfde; 5. zit op zetel en werkt (soms) hard om te blijven zitten; 6. dat is krijgen; 7. zo te horen een zuiver stroom; 10. eenjarig dier, dat vroeger de zeeover diensten bewees; 13. louteringsbron; 14. zo'n beschermmer heeft een vierkante kop; 16. het kortste officiële gebed; 17. een harde (bank) noot om te kraken; 18. we moeten maar duiden, dat de prijzen omhoog gaan; 20. hier wordt de hadji 'gemaakt'; 21. hierna ligt het wel vlak; 23. mannen, als ze groot of hoog zijn; 25. stad, waarin Dagon op zijn snuit viel; 27. aaneengesloten rij gebouwtjes?

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Aram; 4. armoe; 9. ezel; 13. mok; 14. drieman; 16. wei; 17. beker; 19. Aga; 20. egard; 22. enig; 23.

gena; 24. orde; 25. Ids; 27. fond; 29. dn.; 30. reden; 31 ar; 33. eters; 36. gom; 37. wedde; 39. Ede; 40. pré; 41. Ina; 42. ree; 43. larie; 45. lel; 47. naald; 49. SA; 50. pyton; 51. ijs; 52. naar; 55. kar; 56. raak; 59. agio; 60. dons; 62. garoe; 64. Lea; 66. etter; 68. Gad; 69. kreukel; 72. era; 73. eren; 74. morse; 75. fret.

Verticaal: 1. ambt; 2. roe; 4. ar; 5. Ria; 6. Megiddo; 7. oma; 8. e.a.; 10. zwaan; 11. eer; 12. Lido; 14. drie; 15. neef; 18. Endor; 21. gnome; 24. onttaan; 25. iegelijk; 26. semilor; 28. dadelijk;

29. deels; 32. reeds; 34. eer; 35. spé; 37. wan; 38. dra; 44. imago; 46. etaleur; 48. amant; 53. aarde; 54. riek; 56. Roel; 57. aster; 58. egge; 61. krat; 63. aar; 64. Lee; 65. aks; 67. ere; 70. RM; 71. Ee.

WOUDE ZADEN
ORANJEWOOD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2 lijnen

Niet de naam maar de zaak

A C H T E R P A G I N A

WIJ hadden laatst een gesprek over propaganda. Dat was vanzelfsprekend niet voor het eerst en ook niet voor het laatst. In zo'n gesprek komt natuurlijk heel wat op tafel, want propaganda is een zaak met tal van boeiende facetten.

In dat gesprek van kenners kwam weer als een van de voorname punten naar voren de vraag naar de beste methode van propaganda. Unaniem was het oordeel, dat een bezoek bij iemand thuis het beste is en de meeste kans van slagen biedt.

Huisbezoek dus. Het oude woord voor de ook in deze tijd meest actuele, succesvolle, moderne propaganda-activiteit. (Wie overigens een nog meer aantrekkelijke naam voor huisbezoek weet, geve dit door aan het partijbureau.)

Elke kiesvereniging zal er dan ook goed aan doen het afleggen van kortere of langere bezoeken bij mensen, die daarvoor in aanmerking komen, te bevorderen. Overigens kan ieder individueel lid op dit terrein persoonlijk zijn of haar medewerking verlenen.

Reëel

Niet elk bezoek slaagt. Althans niet in die zin, dat elk bezoek — het gaat in dit verband natuurlijk in hoofdzaak over het winnen van leden voor de partij en het werven van abonnees op ons weekblad „Nederlandse Gedachten” — een nieuw lid en/of een nieuwe abonnee oplevert. Dat wil dan overigens nog niet zeggen, dat zo'n „succesloos” bezoek geen betekenis heeft. Degene, die opgezocht is, heeft door de ontmoeting met degene, die bij hem/haar aan de deur kwam toch een zeker contact gehad met de partij. En het is heel goed mogelijk, dat een na enige tijd herhaald bezoek wel succes oplevert. Wij komen hier volgende week nog op terug.

Welkom

Sommige bezoeken hebben dus niet onmiddellijk het graag gewenste effect. Andere bezoeken zijn soms moeilijk, in die zin, dat een uitvoerige discussie nodig is voordat het adspirant-lid zijn ja-woord geeft of de adspirant-abonnee zich in de lezerskring schaart. Weer andere be-

zoeken zijn een stuk gemakkelijker. En tevens — dat willen wij nog weer eens nadrukkelijk onderstrepen — krijgen bezoekers soms tot antwoord:

blij, dat u komt; ik wil graag lid worden. Ik was al jarenlang lid geweest als er eens eerder iemand bij mij langs was gekomen. Uit mij zelf kwam ik er niet toe mij ergens uit eigen beweging te gaan aanmelden, trouwens, ik wist niet precies het juiste adres daarvoor en ik wist niet hoe dat precies ging met dat lidmaatschap en hoe het zit met de contributie. U moet ook eens bij mijn buurman informeren en een paar huizen verder woont iemand, die zeker ook wel belangstelling heeft om lid te worden.

Deze en dergelijke verhalen hoort men óók regelmatig van propagandisten, leden van kiesverenigingen, die „er op uit” zijn geweest. Men kan zich afvragen waarom die mensen zich dan niet zelf even aanmelden. Blijkbaar doen heel wat mensen dat nu eenmaal niet. Gaat u er

daarom heen. Dan blijkt, dat u welkom bent.

Secaties

Het is goed wanneer de kiesverenigingen het propagandawerk wat organiseren. In een kleine kiesvereniging is de zaak wat meer overzichtelijk dan in een kiesvereniging met een groot werkterrein. In zulk een kiesvereniging kan men het instituut van de „secties” gebruiken.

De kiesvereniging Hoogeveen heeft haar gebied bijvoorbeeld in een vrij groot aantal secties gesplitst, ieder met een paar sectiebestuursleden en sectie-medewerkers.

Tot het werkterrein van deze secties — respectievelijk in en buiten verenigingstijd behoort o.m.:

- het verspreiden van propagandalectuur, strooibiljetten, verkiezingsbladen, convocaties, etc.
- het bezoeken van nieuw in de wijk ingekomen personen, die in aanmerking komen om lid te worden.
- het bezoeken van personen in de sectie, die lid kunnen zijn en het nog niet zijn, om hen te vragen zich alsnog als lid op te geven.
- leden, die de gemiddelde minimum-contributie nog niet betalen, vragen deze zo mogelijk op peil te brengen.
- propaganda maken voor het weekblad „Nederlandse Gedachten”.
- adressen verzamelen van hen, voor wie bij verkiezingen bij volmacht gestemd moet worden (b.v. zieken, bejaarden, invaliden, etc.) en deze volmachten laten tekenen.
- nagaan welke personen op de

verkiezingsdag per auto naar het stembureau moeten worden gebracht.

Wij achten het van belang, dat vooral grotere kiesverenigingen aan deze opzet, het werken met secties, aandacht schenken en overwegen of dit voorbeeld plaatselijk navolging verdient. Een voordeel is, dat meer leden actief met het werk van kiesverenigingen worden belast.

Samenvatting

Samenvattend zouden wij wat deze dingen betreft willen zeggen, dat het er om gaat — ter versterking van de partij en ter bevordering van de zaak van de christelijke politiek — nieuwe leden te winnen en nieuwe abonnees te werven door middel van persoonlijk contact. Iedereen is het er over eens, dat huisbezoek de beste methode is. Overigens kan natuurlijk ook een andere persoonlijke ontmoeting — op straat, evenals een telefoongesprek. Het gaat niet om de naam „huisbezoek”, maar om de zaak: het contact, de ontmoeting, het gesprek.

Dat aan deze zaken zoveel aandacht moet worden besteed vindt zijn oorzaak in het trachten te bevorderen van het politiek meeleven van alle staatsburgers en van de democratie in het algemeen, alsmede van de christelijke politiek in het bijzonder.

De gedachtenwisseling over de politiek is van grote betekenis. Daarvoor is gelegenheid op de gewone vergaderingen van de kiesverenigingen en op de (huis)bijeenkomsten van de gespreksgroepen. Daar moeten wij zoveel mogelijk mensen bij betrekken.

Met het voorgaande hebben de kiesverenigingen, de plaatselijke partij-organen, alles te maken, evenals wij persoonlijk individueel als leden van die kiesverenigingen.

Het is nauwelijks voor tegenspraak vatbaar, dat politieke activiteit door een betrekkelijk kleine groep mensen wordt bedreven. Politiek-actief zijn in de eerste plaats degenen, die in het openbare leven op bepaalde posten staan die een politiek karakter hebben. Verder allen, die in de organisaties van politieke partijen een functie hebben, bezoldigd of onbezoldigd. Dan nog de mensen, die bij bepaalde gebeurtenissen, bijvoorbeeld verkiezingen, helpen bij de organisatie en de uitvoering van het werk dat voor de politieke partijen uit zulke gebeurtenissen voortvloeit.

We mogen stellig ook politiek-actief noemen de grote groep leden van politieke partijen, die een grote belangstelling en trouw aan de dag leggen wanneer het gaat om het bezoeken van bijeenkomsten. Zij immers tonen hiermee dat de politieke vraagstukken hen ter harte gaan, dat zij de politiek willen meebelevan en er niet passief tegenover staan.

Van al deze politiek-actieven mag wel worden aangenomen dat zij dit gemeen hebben, dat zij zich verdiepen in de achtergronden van de politieke vraagstukken. Zij nemen niet alleen kennis van het standpunt van een politieke partij, maar willen ook weten waarom dat standpunt wordt

ingenomen. Zij speuren naar de beginselen van politieke partijen en stromingen.

Op de grote massa van de kiezers vormen deze politiek-actieven een minderheid. Degenen die zich niet met de politiek bemoeien, zoals ze het meestal zelf uitdrukken, zijn ver in de meerderheid. Om de paar jaar worden zij een ogenblik actief, nl. als ze naar de stembus gaan.

Het is echter de vraag of bij velen van hen dan wel van een politieke activiteit, van een werkelijk bewust en belangstellend politiek handelen, gesproken kan worden. Tal van mensen geven hun stem aan een partij zonder dat er van een weloverwogen politieke keuze, van een politieke overtuiging sprake is. Ze zijn van-huis-uit een bepaalde politieke richting toegedaan zonder eigenlijk te weten waarom; of ze zijn voor of tegen bepaalde ontwikkelingen en hebben dan een vaak ongefundeerd idee dat die of die partij er net zo over denkt.

Als deze grote massa eens werkelijk politiek-actief werd, politieke beginselen ging bestuderen en op grond daarvan bewust en weloverwogen het stembiljet invulde, zouden belangrijke verschuivingen in de stembusuitslag niet denkbeeldig zijn.

Aan het stimuleren van de echte politieke activiteit hebben de politieke partijen nog heel wat werk. Het is een zaak waarbij men de handen ineen zou moeten slaan en de radio- en televisiemogelijkheden gezamenlijk zou moeten gebruiken. Het is immers een zaak, die ons hele politieke leven en niet één bepaalde partij ten goede komt.

De A.R. Partij heeft e onder het protestantisch volksdeel ook nog wel het een ander aan te doen, zelfs onder de eigen leden. De generale synode van de Gereformeerde Kerken mag van oordeel zijn dat het „niet aangaat alle politieke activiteiten van de leden der kerk aan banden te leggen”, vooralsnog is het gevaar van een gebrek aan politieke activiteit, ook bij de leden der kerk, heel wat groter. Dit is een zaak, die de aandacht moet hebben.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

☆ Op zaterdag 22 februari beleggt het Provinciaal Comité Groningen de eerstvolgende vergadering met afgevaardigden van de kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

De heer P. C. Elfferich te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „De plaats van de landbouw in de algemene politieke situatie”.

☆ Het Provinciaal Comité Drenthe heeft twee kaderdagen voor de provincie Drenthe belegd. De eerste is gehouden op 18 februari. De tweede vindt plaats op zaterdag 22 februari in „Bellevue” te Assen van des morgens 10.00 uur tot des middags 17.00 uur.

Als spreker treedt op dr. A. Veerman te Rijswijk (Z.H.), die het onderwerp „Waar staan wij en waar gaan wij heen” zal inleiden.

☆ Op zaterdag 22 februari wordt de tweede kadercursus gehouden, georganiseerd door de Kamercentrale Dordrecht.

De plaats van samenkomst is het gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam.

Aanvang der vergadering te 10.30 uur; sluiting omstreeks 16.00 uur. In de middagpauze wordt aan de deelnemers een lunch aangeboden. Referent is de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Onderwerp: Modern sociaal-economisch beleid. Ruime gelegenheid tot discussie.

☆ Op dinsdag 25 februari organiseert het A.R. Vrouwencomité Groningen een provinciale bijeenkomst van A.R. vrouwen.

De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 15.00 uur.

Sprekster op deze meeting is mev. G. van Tuinen-Scheepna te Amsterdam. Uit alle kiesverenigingen wordt een groot aantal dames op deze provinciale meeting verwacht.

☆ Op zaterdag 29 februari houdt het Provinciaal Comité Utrecht zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het gebouw

voor Chr. Sociale Belangen, Kromme Nieuwegracht 39 te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Nadat de huishoudelijke zaken behandeld zijn, zal mr. J. H. Prins te 's-Gravenhage, directeur van de Dr. A. Kuypertstichting, spreken over „De weg tot christelijke politiek”.

☆ Op zaterdag 29 februari beleggt het Provinciaal Comité Gelderland een vergadering. De plaats van samenkomst is „Royal”, Willemplein te Arnhem.

Aanvang der vergadering te 14.15 uur.

Afscheid van de heren B. Geleijnse en D. Pereboom.

Rede van de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met als titel „De sociaal-economische situatie in ons land”.

☆ Op dinsdag 3 maart wordt een vergadering beleggt voor de kiesverenigingen Neede, Eilbergen, Geesteren-Gelselaar en Winterswijk.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker treedt op mr. W. R. van der Sluis te Bithoven, secretaris van het Centraal Comité. Onderwerp: „Kleine partij in grote wereld”.

☆ Op dinsdag 3 maart beleggt het Provinciaal Comité Gelderland een bijeenkomst voor alle A.R. vrouwen in Gelderland. De plaats van samenkomst is „Riche National”, Nieuwe Plein, hoek Jansstraat te Arnhem.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan te Amsterdam zal iets vertellen over de plaats van de vrouw in het Europa-contact.

☆ Op woensdag 4 maart wordt voor het gebied van de centrales Doetinchem en Winterswijk een bijeenkomst beleggt voor A.R. vrouwen.

De plaats van samenkomst is een van de zalen van hotel „De Graafschap” te Doetinchem.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Sprekster is het eerste vrouwelijke A.R. Tweede Kamerlid, mev. mr. J. C. Rutgers te Amsterdam.

☆ Op vrijdag 6 maart beleggt de Statencentrale Assen een algemene vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „Overcingel” te Assen.

Aanvang der vergadering te 19.00 uur.

Na de behandeling der jaarstukken en andere huishoudelijke zaken, zal de heer E. van Ruller te Groningen spreken. Titel van het onderwerp „In de stroomversnelling”.

☆ Op vrijdag 6 maart houdt de Kamercentrale Haarlem een vergadering met een huishoudelijk karakter, de voorjaarsvergadering.

De plaats van samenkomst is hotel-restaurant Lion d'Or, Kruisweg 36 te Haarlem. Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week

COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week

OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

TROONOPVOLGING

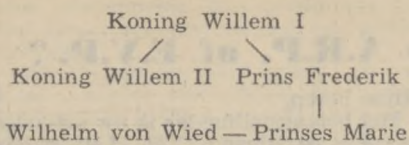
Nu ongeveer 60 jaar geleden bevatten jaarlijks in de zomer de kranten berichten over en foto's van een voorname familie uit Duitsland, die de vakantie doorbracht in Scheveningen. Er kwamen matrozenpakjes en mutsen met lange linten aan te pas. Dat in die tijd er foto's van verschenen, was wel een bewijs hoe belangrijk de familie was. Het was Prins von Wied met zijn gezin. En de mensen zeiden, dat de familie kwam om „al vast te wennen”.

Dat zat zo. Koningin Wilhelmina was in 1901 gehuwd met Prins Hendrik en gedurende acht jaren bleef het huwelijk kinderloos. En wie zou dan de Koningin moeten opvolgen?

Dat stond precies in de grondwet, zodat geen misverstand of vergissing mogelijk was. En wie de ingewikkelde tekst, die toen gold, goed had begrepen, die wist, dat een Prins von Wied aan de beurt zou kunnen komen.

Het graafschap Wied lag van ouds aan de Rijn boven Keulen, maar sedert het Weener Congres behoorde het tot Pruisen. De graaf Von Wied was erfelijk lid van het Pruisisch Herrenhaus, maar geen regerend vorst meer.

En nu verder een schema:

Wilhelm von Wied was dus getrouwd met een kleindochter van Koning Willem I, en derhalve met een nicht van Koning Willem III. En wie nu verder puzzelt, die begrijpt, dat de kinderen van Wilhelm von Wied en Prinses Marie, als achternichten van Koningin Wilhelmina erfrechten hadden, als de Koningin kinderloos bleef.

Maar zij bleef niet kinderloos; op 30 april 1909 werden de feestklokken bijna te barsten geluid in een storm van geestdrift, die we voorheen niet kenden. Prinses Juliana was geboren. De verre familie had voorlopig geen kans meer.

De kans verdween voorgoed in 1922.

Toen werd bepaald, dat de afstammelingen van de *laatst* overleden Koning volgens bepaalde voorrangregels rechten op de troon hebben, en heeft de *laatst* overleden koning geen afstammelingen, dan moet het in *elk* geval een afstamming van Koningin Wilhelmina zijn.

Een soortgelijke bepaling geldt nog. Als er geen afstammelingen zijn van de *laatst* overleden Koning, dan komen afstammelingen van zijn ouders of grootouders aan de beurt, mits zij de *laatst* overleden koning niet verder bestaan dan in de derde graad van bloed-

verwantschap. Dat wil zeggen, als een koning kinderloos overlijdt, geen rechtstreekse afstammelingen heeft, dan mag zijn broer of zuster opvolgen, zijn oom of het kind van zijn broer of zuster. Verdere familie komt niet in aanmerking.

Zonen gaan vóór dochters en daarna het oudere kind vóór het jongere, met **plaatsvervulling**. Die laatste bepaling is belangrijk. **Plaatsvervulling** betekent nl., dat bij het overlijden van een prins of prinses de **kinderen schuiven in de plaats van de vader of moeder**.

Om een voorbeeld te noemen: als een prins, oudste zoon van een koning, vóór zijn vader overlijdt, en die prins laat kinderen na, dan treden zij in de plaats van hun overleden vader en hebben dus voorrang boven de jongere broers en zusters van hun vader.

Of om concreter te zijn, wanneer H.K.H. Prinses Beatrix zou huwen, de echt zou met kinderen worden gezegend en Prinses Beatrix zou vóór haar Moeder komen te overlijden, dan zouden de kinderen van Prinses Beatrix voorrang hebben boven de Prinsessen Margriet en Christina.

Plaatsvervulling heeft dus tot resultaat, dat men altijd zoveel mogelijk aan de oudste linie vasthoudt.

Er kan dus menselijkerwijs bij overlijden van een Koning of bij afstand van de Regering niet de minste twijfel bestaan omtrent de erfopvolging. De naast gerechtigde tot de troon treedt onmiddellijk op, kan onmiddellijk wetten en koninklijke besluiten tekenen. Ook vóór de inhuldiging. De Koning aanvaardt de Regering niet bij de inhuldiging, maar terstond nadat de vorige Koning is overleden.

Koningin Elisabeth van Engeland werd Koningin, terwijl zij in Oost-Afrika op reis was. Zij was al enige uren Koningin, voor zij het wist. Toen het in Oost-Afrika bekend werd, hebben de autoriteiten in de Britse gebieden aldaar haar onmiddellijk de koninklijke eer doen bewijzen.

En de Engelse bladen, die het overlijdensbericht van Koning George VI bevatten, schreven reeds over H. M. de Koningin, die op reis was naar huis. De troon is nooit ledig, noch in Engeland, noch in Nederland.

En dat staat allemaal heel secuur in de grondwet.

Als een nieuwe Koning wordt ingehuldigd, **legt hij de eed op de grondwet af**.

Elke Minister, die door de Koningin wordt beëdigd, zweert trouw aan Koningin en Grondwet Elk lid van de Eerste en de Tweede Kamer zweert getrouwheid aan de Grondwet (of legt de vervangende gelofte af).

Er is dus geen sprake van, **dat hier enige willekeur mogelijk is**.

De gehele opvolging is vast gemetseld. Er zit geen enkele steen los.

Nergens staat in de Grondwet, dat de troonopvolger nog aan **enige** andere voorwaarde moet voldoen om Koning te worden, om **recht** te hebben op de troon, dan wat uit de **afstamming** volgt. Uit de afstamming en **uit niets anders**. Welke godsdienst — het heeft geen enkele invloed. Het **kan** in dit systeem geen enkele invloed hebben.

Ds. Lingbeek moet eens gezegd hebben, dat een Roomse telg uit het Oranjehuis even ondenkbaar is als een zwarte sinaasappel.

Maar dat weten wij wel beter. Dat wisten wij al lang, dat het anders was. Dochters van Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, zijn R.K. geworden en in de tijd van stadhouder Willem V kwam het ook voor, dat loten uit de stam der Oranjes werden overgeplant in de Roomse tuin.

Wordt een Koningin of een Koning, een Prins of een Prinses lid van de Roomse kerk, **dan blijven de rechten op de troon precies dezelfde**.

Verlies van die rechten kan alleen plaats hebben via een huwelijk, dat niet door de Staten-Generaal is goedgekeurd.

Want een huwelijk kan leiden tot vervreemding. Op den duur dus tot erfrechten van personen, die geheel van ons land en volk zijn vervreemd. Daarom wordt het a.s. huwelijk van H.K.H. Prinses Irene niet wettelijk goedgekeurd. Zij en haar kinderen zijn daarmee **voor altijd** uitgesloten van alle rechten op de troon.

Maar hier is de vervreemding of dreigende vervreemding beslissend, en niet het lidmaatschap van een kerk.

In Spanje **moet** de koning R.K. zijn. In Denemarken gaat het erfopvolgingsrecht verloren, als een prins of prinses niet meer Luthers is.

Zulke bepalingen omtrent de godsdienst van de vorst kennen wij sedert 1815 niet meer.

En er is geen kans, noch reden om ze weer in te voeren.

Wanneer iemand mij vraagt: mag een R.K. Prinses Koningin van Nederland worden? dan antwoord ik: zij **moet** Koningin van Nederland worden, krachtens de door ons allen bezworen

DEZE WEEK

- Onze troonopvolging (pag. 1)
- Europa en Afrika (pag. 3 en 8)
- Landbouwvragen (pag. 3)
- Europese integratie (pag. 5)
- Gevaren in Azië (pag. 6 en 7)
- Wethouderssalariissen (pag. 9)
- Rijnmond (pag. 4)

grondwet, als zij volgens die grondwet de troonopvolgster is.

Het is geen kwestie van mogen, maar van moeten.

En wie toch de vraag wil stellen, stelt haar anderhalve eeuw te laat.

Zo liggen de feiten. **Zo staat het recht beschreven**.

En alleen, omdat we 't ons nooit realiseerden, omdat we het **vanzelfsprekend** vonden, dat Oranje was verbonden aan de Reformatie, dáárom worden er soms zulke vreemde vragen gesteld.

Daardoor zijn sommigen zelfs ongerust of ontevreden, wanneer zij ervaren, dat Dr. Berghuis, sprekende namens de gehele fractie, die zich eerst met elke zin uit zijn rede had verenigd, openlijk en eerlijk heeft uiteengezet, dat hij **weet** wat in de Grondwet staat en daarnaar, **overeenkomstig de afgelegde eed**, hoopt te blijven **handelen**.

Misschien is het hun nu iets duidelijker, wat recht is, en welke plichten daaruit volgen. Ook voor de antirevolutionairen.

Hoe Reformatorisch gezind we ook zijn. We zeggen niet: Protestant, **want dat zegt niets**. Dat is ook de aanduiding van iemand, die geen enkele van de twaalf artikelen gelooft, die we belijden met de Kerk van alle eeuwen en plaatsen.

Niet Protestant, maar Reformatorisch. Worstelend met heel ons leven en onze overtuiging in de gezegende Reformatie.

Trouw aan het Huis van Oranje, ook om der Vadersen wil. En gehoorzaam aan de wet.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw **CONFERENTIES** en **VERGADERINGEN** hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk. Gebonden f 7.90

Verkrijgbaar in de boekhandel. **BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE**

N.V. Confectiefabriek „Heka”
v/h H. J. VAN HEER - RIJSEN (05480-2661*)
brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING
voor elk seizoen

LEUKE SPORTIEVE KLEDING
voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

INTERBONDS gespreide belegging in buitenlandse obligaties

Koers op 26 februari 738

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissienair of door de beheerders: **LABOUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM**

per participatie. Effectief rendement 5½% + mogelijke extra koerswinstuitkering.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Verstand in de zak

In uw blad van 22 februari geeft u in de rubriek „Het beeld der vaderen”, een blik op het parlementaire leven van ds. Lief tinck. Of op deze wijze voldoende recht wordt gedaan aan het overleden liberale Kamerlid, laat ik gaarne aan uw redactie over.

Wel kan ik u mededelen dat het verhaal dat u weergeeft omtrent de equipage van ds. Lief tinck en de informerende burgemeester, in authentieke vorm (we hoorden het enkele malen van prof. P. A. Diepenhorst) veel fraaier is, en een duidelijk beeld geeft van de scherpe wijze waarop de vroegere parlementariërs van repliek wisten te dienen. In dat opzicht moge het voorbeeld der vaderen een voorbeeld zijn voor vele voorlezers die tegenwoordig achter het spreekgestoelte van de Tweede Kamer treden.

Gaarne willen we nog een treffend voorbeeld van repliek uit die tijd aan u doorgeven dat uit dezelfde bron werd vernomen.

Tijdens een Kamerdebat over defensiezaken stond de rijzige ds. Lief tinck, langs één der wanden van de vergaderzaal te luisteren naar de spreker; de minister van Defensie.

Een medelid, doch zeer klein van postuur, stond naast ds. Lief tinck en maakte enkele hatelijke opmerkingen aan het adres van de sprekende minister, die zijn begroting verdedigde.

Dat beviel de heer Lief tinck allerminst, hij keek zeer laatdunkend op zijn medelid neer en sprak op langzame autoritaire toon: „Wil jij je mond wel houden, anders zal ik je eens in mijn zak steken”. Prompt kwam het antwoord van de kleine r.k. afgevaardigde nl.: „In dat geval zou u meer verstand in uw zak, dan in die stomme kop hebben”. Het moge wat ongekuist klinken in 1964, raak was het en... misschien horen we het nog wel eens tijdens een debat, over het landbouwschap b.v.

(naam en adres zijn bij de redactie bekend).

D.

• Problemen van het vervoerbedrijf

Geachte redactie,

Tegen enkele conclusies die de schrijver van het artikel „In het vervoersbedrijf is sociale problematiek aan de orde” in N.G. 19e jrg. no. 51/52 van 28 december 1963 heb ik als A.R.-lid en lid van de Prot. Chr. Bond van Vervoerspersoneel enige bezwaren die ik gaarne ter plaatsing in N.G. of ter commentariëring aan u doorgeef.

Gaarne had ik eerder gereageerd doch zeer drukke werkzaamheden rond de

RHEUMA?

STIJVE SPIEREN

SPIT...

WANNEER NIETS HELPT

dan FINITUS

BEAPHAR - RAALTE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

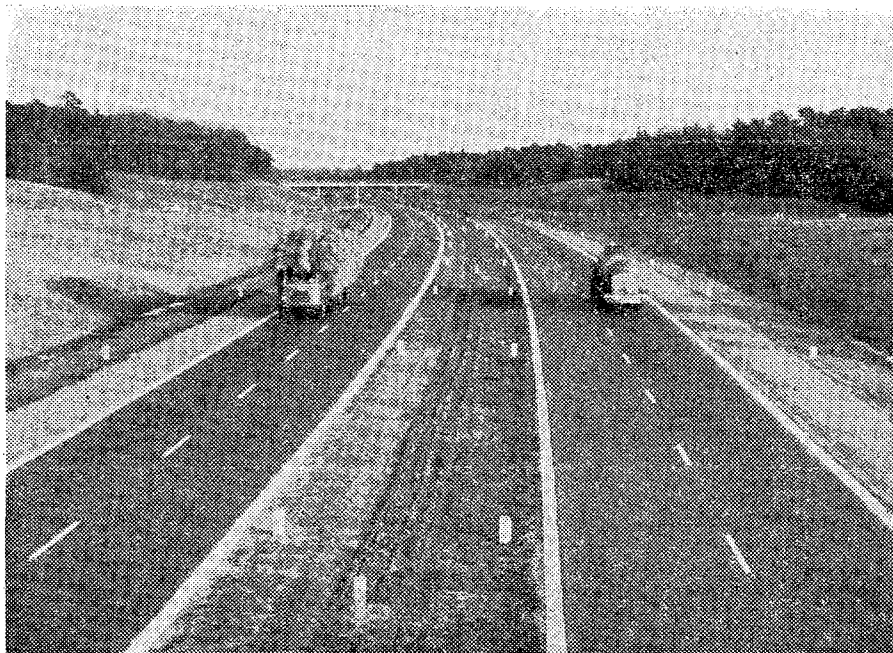
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

sociale problematiek in het vervoersbedrijf weerhielden mij daarvan. Niettemin hoop ik dat u mijn kritische opmerkingen alsnog wilt aanvaarden daar deze de bedoeling hebben om leden van onze partij te behoeden voor een mijns inziens onjuiste oordeelsvorming over de problemen welke zich rond en in de bedrijfstak vervoer voordoen, terwijl daarmede tevens de rol van de vervoersvakbeweging in een mijns inziens juist licht wordt geplaatst.

Onder het hoofdje „achtergebleven” constateert de schrijver:

„In het vervoer zijn de officiële lonen in het verleden reeds achtergebleven, omdat in vele gevallen tariefverhogingen werden geweigerd. Het is daarom niet zo verwonderlijk dat juist in deze dienstverlenende sector de vakbeweging de rekening gepresenteerd krijgt. De rekening voor haar beheerst beleid in het belang van onze nationale economie. Wij vragen ons in dit verband af, of het zo verwonderlijk genoemd kan worden, dat reeds eerder als protest tegen de vakbeweging in de kring van het N.S.-personeel categorale organisaties werden opgericht?”

De conclusie dat het niet verwonderlijk is dat juist de vakbeweging de rekening gepresenteerd krijgt is m.i. verkeerd getrokken. Zelf zegt schrijver dat de lonen achter bleven omdat tariefverhogingen werden geweigerd. Wanneer de overheid een verkeerd tariefbeleid voert en geen of te weinig rekening houdt met het arbeidsintensieve karakter van het vervoersbedrijf en de zeer beperkte en nagenoeg uitgeputte mogelijkheid van de produktiviteitsverhogingen, dan is niet de vakbeweging het adres voor de rekening. Bovendien is de werknemersvakbeweging niet verantwoordelijk voor het gevoerde tariefbeleid. De leden wensen ook niet dat de vakbeweging zich met de tarievenpolitiek officieel inlaat. Terecht, omdat dit in de allereerste plaats een zaak is van de ondernemers en hun organisaties. De werknemersvakbeweging kan slechts indirect zijn invloed laten gelden op het tariefbeleid. Doch blijkt dat ondanks herhaald, gedegen, gedocumenteerd en nadrukkelijk pleit voeren de overheid onvoldoende ruimte laat om de redelijke en gerechtvaardigde loonkostenstijgingen op te vangen dan heeft de volksvertegenwoordiging m.i. een taak en met name die vertegenwoordigers die rechtvaardigheid betracht willen zien.

In het kader van het loon- en prijsbeleid had zij het pleit moeten voeren om de dienstverlenende sector niet aan dezelfde regels te binden als de producerende sectoren van het bedrijfsleven. De betrokken bewindslieden moeten worden herinnerd aan hun politieke verantwoordelijkheid.

Wanneer er dan sprake is van een rekening presenteren dan is beslist niet de werknemersvakbeweging het adres omdat zij beheerst is opgetreden, doch het departement van Economische Zaken en de ministeries van Verkeer en Waterstaat en Sociale Zaken.

Ook thans, in het kader van het huidige loonakkoord, dreigt opnieuw de vervoerssector voor wat het tarieven-

besluit betreft getroffen te worden, terwijl daarin boven verhoging van brandstofbelasting en motorrijtuigenbelasting deze sector nog eens extra dupeert.

Een ernstige waarschuwing van de Tweede Kamer is m.i. dringend gewenst.

Wat de loononderhandelingen in het streekvervoer betreft moge worden opgemerkt dat de vakbeweging met drie belangrijke gegevens heeft rekening te houden.

- de loonpolitieke spelregels waaraan men materieel gebonden is, mede door het toezicht van de toetsende instanties;
- het economisch mogelijke van de vervoersbedrijven;
- de coördinatie en harmonisatie met de door de gemeentebesturen geëxploiteerde vervoersbedrijven.

De overheid volgt de algemene trend met een eventuele nacalculatie. Deze methode blijkt betere sociale resultaten te geven dan de dienstverlenende sector kan opbrengen.

De vervoerbedrijven kunnen niet verder springen dan hun polsstok lang is. De overheid, lees de door de gemeente geëxploiteerde vervoersbedrijven, wel.

De polsstok is precies zo lang als de gemeentebesturen het belang van openbaar vervoer achten. De tekorten (veelal miljoenen) welke ontstaan door sterke loonkostenstijgingen, en exploitatie van de bedrijven kunnen niet alleen door tariefverhogingen doch voor een zeer belangrijk deel worden opgevangen door subsidies uit de gemeenschapskassen.

Waar hier bovendien nog geldt de gemeentelijke autonomie en het feit dat de overheid voor haar loonbeleid alleen aan het parlement verantwoording schuldig is protesteer ik tegen het verwijt dat de vervoersvakbeweging in haar taak tekort geschoten zou zijn.

Hebben de politieke partijen, met name onze partij veel voldoende acht gegeven op de problemen van het streekvervoer en het beroepsgoederenvervoer. Is het enorme belang van het autobuslijndienstbedrijf en het goederentransport voor onze nationale produktiviteit wel onderkend? Ik meen van niet. Wie heeft dit streekvervoer geholpen bij het bijhouden van het gemeentelijk vervoer?

Zonder zich in de werkelijke achtergronden en de speciale problematiek van het beroepsvervoer te verdiepen wordt rechtstreeks en eenzijdig een verwijt aan de vakbeweging gericht. Dat betreurt ik ten zeerste. Temeer omdat het er op gaat lijken dat allerwege de vakbeweging tot bliksemafleider gaat dienen. Beheerst ze zich dan krijgt ze de rekening, treedt ze fors op dan even zeer. Van de redactie van N.G. had ik toch mogen verwachten dat men, voor dat men tot een oordeelvelling zou komen eerst de vervoersdeskundigen uit werkgevers- en werknemerskring zou informeren. Heeft de vakbeweging geen recht op een billijke beoordeling?

Tenslotte een enkele opmerking over de categorale organisatie bij de N.S. en de belangenvereniging bij het wegvervoer.

Ik meen dat u deze beide verschijningen moet losmaken van de kern van de sociale problematiek, zoals uw schrijver die ziet, namelijk het beheerste optreden van de vakbeweging.

Natuurlijk heeft het er wel mee te maken doch alvorens een oordeel te kunnen geven over de eigenlijke oorzaken die tot de oprichting hebben ge-

leid en de eventuele schuld van de vakbeweging aan deze ontwikkeling dient er eerst een sociologische benadering plaats te vinden. Een paar interessante gegevens en omstandigheden wil ik noemen.

In de vakbonden zijn speciale vakafdelingen voor conducteurs en machinisten. Op tal van rustplaatsen in het bedrijf treft men deze werknemers veelal in onderling gesprek onder het genot van een kop koffie. Voor de buschauffeurs geldt dat evenzo. Zij ontmoeten elkaar op stand-, halte- en pleisterplaatsen. In de betrokken vakafdelingen vormen zij, de chauffeurs, de grootste groep van georganiseerden.

Deze homogene groepen van rijdend personeel, die maatschappelijk voor het merendeel behoren tot de lager onderwijsgroep in onze samenleving, voelen zich sterk aangetrokken tot behartiging van groepsbelangen en pressiegroepsvorming. U treft dit verschijntel in meer sectoren van ons bedrijfsleven aan. Onmiddellijk rijzen hier vragen! Wat lezen deze werknemers? Wat wel en wat niet? Als ze vrij van dienst zijn luisteren en kijken ze dan naar T.V. of radio? Naar sociologen en professoren die vertellen dat de vakbeweging het verkeerd doet of overbodig is? Hoe liggen de communicatie en onderlinge contacten binnen de organisaties en de bedrijven? Heeft de wisselende onregelmatige dienst invloed? Welke wensen en bezwaren heeft men? Zijn zij over de resultaten van het gepleegde overleg ontevreden op de bonafide vakbonden? Kortom een reeks van vragen waar uw sociale redacteur mijns inziens geen antwoord op heeft.

Zonder de vakbeweging door dik en dun te verdedigen vraag ik mij toch wel af af het niet beter en billijker was geweest om het oordeel op te schorten tot meer inzicht was verkregen.

Men is pas tot objectief oordelen in staat wanneer men zich terdege heeft laten informeren zowel bij de pressiegroepen als bij de bonafide vakbeweging en de bedrijven.

Ik vind het verwonderlijk dat N.G. zo lichtvaardig tot zulke bonte uitspraken komt.

Terwille van een juiste oordeelsvorming over de kern van sociale problematiek en de specifieke problematiek in de dienstverlenende sector, met name het vervoersbedrijf, zie ik gaarne dat u mijn reactie publiceert waarbij uiteraard uw commentaar door mij op hoge prijs wordt gesteld.

U bij voorbaat dankend,

Hoogachtend,

C. Groenendijk,

• A.R.P. of E.V.P.?

Mijne heren,

Met belangstelling las ik uw artikelen „Andere partijnaam?” en „Letterwoorden” in Nederlandse Gedachten van 22-2-64.

U schrijft daarin: „naar onze mening was — uit tactische overwegingen — het her-optreden in de openbaarheid van onze partij bij de bevrijding van ons land, een geschikt moment geweest om alleen ter wille van de duidelijkheid een andere naam te lanceren.”

Volgens u moeten we nu voorlopig maar voortgaan met „bezinnen”. Tot hoe lang? Tot bijvoorbeeld de C.H.U. zou besluiten zich voortaan de E.V.P. (Evangelische Volks Partij) te noemen en dan later weer te zeggen „hadden we toen maar...?”

Waarom zou het „jaren kosten” om deze beginletters te doen inburgeren? Was dit ook het geval met de door u genoemde P.v.d.A., V.V.D. en K.V.P.?

Ik geloof, dat bij naamsverandering de oudere vogels het nieuwe nest best zouden weten te vinden en dat voor de jongere en de zoekenden de nieuwe naam een grotere aantrekkingskracht zou hebben.

Om misverstand te voorkomen merk ik nog op, dat ik niet tot de „revolutionaire” eugde behoort (ik ben de 6 kruisjes reeds gepasseerd), maar het toch prettig zou vinden bij een volgende verkiezing op de Evangelische Volks Partij te kunnen stemmen.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend,

S. C. Stikkel,

Fa. Dix & Zijerveld Heemstede

Bloembollen - Gladiolen - Dahlia's enz. Vaste planten - heesters - rozen - kleinfruit. (Kerklaan 97) Telefoon 02500-38181. Vraagt ons rijk geïllustreerd voor- en najaarsprijzenboek (gratis).

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

* * * Koekoek op pad

Om propaganda, te maken voor de Boerenpartij vertelt de heer Koekoek, zo werd ons gemeld, dat de Overheid ten behoeve van de landbouw niet uit de openbare middelen put, maar slechts uit het Egalisatiefonds teruggaat hetgeen eerst aan heffingen wordt opgelegd bij de importen van b.v. voedergranen.

Het is echter beslist onjuiste voorlichting, die hier wordt gegeven. Uit aan de Tweede Kamer en dus ook aan de heer Koekoek toegezonden bescheiden blijkt, dat de z.g. importheffingen voor het jaar 1964 worden geraamd op slechts 100 miljoen gulden. Daartegenover staat een uitgaven-totaal ten laste van het Egalisatie-Fonds van niet minder dan ongeveer 525 miljoen gulden (restituties in de granen- en vleessector en meer dan 400 miljoen voor de zuivel sector).

Wanneer men daarbij bedenkt dat op de Rijksbegroting voor 1964, voor de landbouw ongeveer 730 miljoen gulden is uitgetrokken, dan is duidelijk dat van deze reclame-stunt van de heer Koekoek weinig meer overblijft. H.

* * * Aardappelproblemen

Wanneer in E.E.G.-verband binnenkort een begin zal worden gemaakt met een gemeenschappelijk beleid voor aardappelen, zullen daarmee de problemen in deze sector niet direct zijn opgelost. De Nederlandse boeren zitten nu met grote partijen consumptie-aardappelen, die ze terecht fier in de maag der consumenten zouden zien verdwijnen. De teruglopende consumptie per hoofd van de bevolking, een onvoldoende presentatie, maar vooral het weer, zorgden echter voor het huidige overschot en voor onvoldoende prijzen voor de telers.

Gedwongen door de Franse subsidies bij export waardoor de traditionele Nederlandse export nadelig werd beïnvloed, is in het najaar van 1963 tijdelijk subsidie verleend bij export. Inmiddels heeft het produktieschap voor aardappelen 25 duizend ton van het ras Bintje aangekocht voor bestemming veevoeder, terwijl nog wordt overlegd over de invoering van een bepaalde minimummaat voor de in de handel gebrachte aardappelen. Dit alles om deze kwestie dichterbij een oplossing te brengen.

De overheid grijpt voor allerlei produkten in bij forse prijsstijgingen, maar ziet geen reden om permanent een „bodemprijs” in de markt te leggen voor aardappelen. Een inkrimping van het areaal zal daar nu wel het gevolg van zijn.

Terecht mogen onze telers en de handel echter verwachten dat Nederland zich met klem zal blijven verzetten tegen het verlenen van export-subsidies van de E.E.G.-partners aan hun exporteurs. Concurrentie in het E.E.G.-gebied is aanvaardbaar, doch kunstmatige export-protectie niet. H.

* * * Souteneurs

Souteneurs zijn lieden, die geheel of gedeeltelijk van de verdiensten van publieke vrouwen leven. Bovendien zijn het over het algemeen geen zachtzinnige „werkgevers”. In Amsterdam duidt men hen dan ook aan met een kernachtig woord. Zij en hun beschermelingen vormen een lidteken op het gezicht van onze samenleving. Hun aanwezigheid is een volk, dat zich nog steeds graag „christelijk” noemt, onwaardig. In de hoofdstad zijn reeds verscheidene pogingen gedaan het kwaad van de ontucht te beteugelen. Thans heeft dr. T. Hartsuiker, officier van justitie aldaar, een nieuwe weg aangewezen. In zijn proefschrift stelt hij o.m. voor het souteneurschap wetelijk als een misdrijf te bestemmen, dat met fikse gevangenisstraffen dient te worden gestraft. De heer Hartsuiker weet beter dan iemand anders hoe urgent deze wijziging in ons strafrecht is. Wij hopen dat regering en Staten-Generaal niet aan dit vermaan voorbij zullen gaan. Er zijn landen, die de ontucht veel energieverer bestrijden dan hier geschiedt. Het proefschrift van dr. Hartsuiker levert materiaal genoeg aan de bedachtzame Nederlandse Overheid om nu krachtig in te grijpen. SI.

S
A
M
E
N
W
E
R
K
I
N
G

tussen EUROPA en AFRIKA

In de afgelopen weken is in de Tweede Kamer het wetsontwerp aan de orde geweest tot goedkeuring van de het vorig jaar gesloten Associatie-overeenkomst tussen de landen van de E.E.G. en 18 zelfstandige Afrikaanse Staten, vroeger gebiedsdelen van Frankrijk, België en Italië. Het is te begrijpen dat bij de overvloedige stroom van nieuws die de kranten de laatste tijd te verwerken gekregen hebben, voor dit wetje niet zoveel publiciteit kon overschieten. De behandeling in de Kamer bracht immers geen „spanning” mee, want de aanneming, met vrijwel algemene stemmen, stond bij voorbaat vast. Het onderwerp zelf echter is van voldoende belang om het in deze kolommen te memoreren.

Toen in 1957 de E.E.G. tot stand kwam is in het oprichtingsverdrag van Rome direct een paragraaf opgenomen waardoor het mogelijk werd een afzonderlijke regeling te treffen om de toenmalige overzeese gebiedsdelen van de deelnemende landen bij de E.E.G. te betrekken. Dit zijn de z.g. Associatie-bepalingen van deel IV van het verdrag. Op grond van die verdragsbepalingen kwam een overeenkomst tussen de E.E.G.-landen tot stand, krachtens welke voor de geassocieerde overzeese gebiedsdelen bepaalde economische voordelen bedongen werden. Tevens werd het z.g. Ontwikkelingsfonds in leven geroepen, waaruit sociale en economische projecten gefinancierd konden worden. In de jaren na 1957 zijn uit dit fonds o.a. studiebeurzen aan de Afrikaanse studenten toegekend en zijn werken van z.g. infrastructurele aard (b.v. wegen, bruggen) in verschillende Afrikaanse landen gefinancierd. De looptijd van de overeenkomst is dus ook van het fonds was 5 jaar; het lag in de bedoeling na 5 jaar, dus in 1962, de zaak opnieuw te bezien. Maar de geschiedenis, en met name de geschiedenis van het Afrikaanse continent, heeft niet stil gestaan.

Sinds 1957 zijn alle of bijna alle Afrikaanse gebiedsdelen, de ene na de ander, tot onafhankelijke staten uitgegroeid. Van een Associatie-overeenkomst, in de vorm van 1957, waarbij de „moederlanden” samen een aantal afspraken maakten ten behoeve van „hun” overzeese gebieden, kon geen sprake meer zijn.

Vanuit het Europese Parlement werd reeds begin 1960 de aandacht voor deze ontwikkeling gevraagd. In een resolutie werd aangedrongen op het beleg-

gen van een conferentie met de nieuwe staten, waarin de nieuwe politieke omstandigheden onder ogen gezien konden worden en overlegd kon worden welke vorm een eventuele samenwerking in de toekomst zou moeten hebben.

In het hierop gevolgde overleg is gelukkig gebleken dat de meeste van de onafhankelijk geworden staten een blijvende vorm van samenwerking met de E.E.G.-landen op prijs stelden. Als gelijkberechtigten partijen is men daarop om de onderhandelingstafel gaan zitten en het resultaat is de nieuwe Associatie-overeenkomst geweest, die nu voor wat Nederland betreft door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Eenzijdig

De overeenkomst heeft een economisch doel: de deelneming van de E.E.G. aan de versteviging van de nog wankel economieën van de jonge Afrikaanse staten. Politiek gezien is het belangrijke de wederzijdse erkenning van de door de loop der geschiedenis bepaalde saamhorigheid van de beide dicht bijeen liggende continenten.

Hier moet direct aan toegevoegd worden dat, vanuit hetzelfde politieke gezichtspunt bezien, de overeenkomst ook een mankement vertoont. Het zijn alleen de Franstalige Afrikaanse staten (en het voormalig Italiaans Somaliland) die deelnemen. De Engeltalige landen, vroegere gebiedsdelen van Groot-Brittannië en ook nu, na hun onafhankelijkheidsverkiezing, nog lid van de Britse Commonwealth, ontbreken op het appel. Alweer: een van de nare gevolgen van het afbreken der onderhandelingen over de toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de E.E.G. Tijdens de voorbereidingen is met name van Nederlandse zijde nogal zwaar aan deze eenzijdigheid getild. Het gevaar is immers niet denkbeeldig dat de overeenkomst nu een ongewenste tegenstelling in de hand gaat werken tussen de Franstalige en de Engelstalige Afrikaanse staten, op basis van in de vorige eeuw door de koloniserende mogendheden in Afrika willekeurig getrokken grenzen. En dat terwijl tegenwoordig juist alles wijst in de richting van de nood-

• Vervolg op pag. 8

* * * Animeermijnen

De regering heeft eindelijk laten blijken dat het haar ernst is met de bestrijding van de televisie-piraten, die ons land vanaf de Noordzee willen vergasten op uitzendingen, die binnen ons land contrabande zijn. De heren eiland-bouwers traden de laatste tijd steeds meer met hun plannen in de publiciteit. Geen wonder dat de pacificatie-commissie, die ingevolge het Wassenaarse akkoord aan het werk ging, er het bijtje bij neerlegde. Zo lang het kabinet zijn gevoelens ten aanzien van de R.E.M. in nevelen hulde kon de commissie moeilijk verder.

De commissie blijkt deze „Wassenaarse slag” te hebben gewonnen. Dat het geen slag in de lucht moge blijken te zijn. Immers de liberale mevrouw Haja van Someren-Downer was al maanden geleden vol lof over de t.v.-eiland-bouwers. De P.v.d.A. is wellicht meer vanwege onderlinge meningsverschillen over het t.v.-beleid dan uit oppositionele stoerheid buiten de pacificatie-commissie gebleven. Bij zoveel onzekerheid is het het beste, dat het kabinet nu alles op één kaart zet en door pakt. Die kaart is door de omroep-organisaties — eindelijk — op tafel gelegd: een t.v. bestel met de mogelijkheid van reclamaboedschappen, die uiteraard het overige programma niet mogen beïnvloeden. Dat is iets anders dan commerciële televisie, waar — aldus de heer H. Algra — de muze (de cultuur) het animeer-meisje der commercie wordt. En wij hebben geen behoefte aan animeermijnen langs onze Noordzee-kust. De regering moet de V.V.D. nu maar door de voor liberalen zo zure appel laten heen bijten. Want de V.V.D. krijgt dikwijls meer behoefte aan het spelen van helden-rollen naarmate de verkiezingen dichterbij komen. SI.

* * * Het zeegat uit

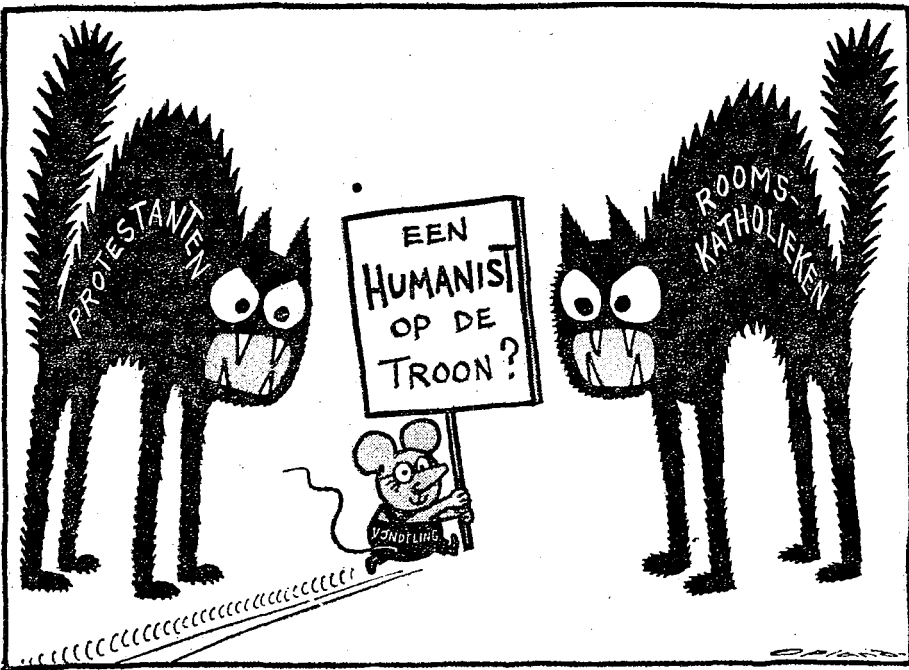
De Scheveningse vloot vaart weer. Zeven weken heeft de door communistische agitators beheerste O.V.B. de schepen binnengaats gehouden. De reders — meestal van liberale huize — hebben eerst een rechterlijke uitspraak die de O.V.B. in het ongelijk stelde, praktisch onuitgevoerd gelaten, en zijn daarna voor de agitators door de knieën gegaan. Dat de bonafide werknemers-organisaties door deze slag in het gelaat hun gezicht hebben verloren, schijnt de reders niet te deren. Voor het oog van Neerlands volk trachten zij hun capitulatie te verbloemen door de buit, die de O.V.B. binnen sleepte, in de vorm van verbeteringen in de C.A.O. aan deze vakbonden te offeren. Vroeger riep een Hollandse vloot gedachten over Hollandse courage op. Ditmaal zullen velen hebben gedacht: Ziet wat slechte camouflage vermag. SI.

* * * Wazig geschermd

Het lijfblad van de P.v.d.A. „Het Vrije Volk” constateert dat de K.V.P. uit het Eerste Kamerdebat over een eventueel R.K.-staatshoofd, een teleurstelling heeft overgehouden. Het blad stelt verder vast dat dit het gevolg is van de levensbeschouwelijke blokvorming op politiek terrein. Zoiets krijg je „als het om principiële politieke beslissingen gaat en niet meer over wazig geschermd met het woord: christelijke politiek”, aldus H.V.V.. De christelijke partijvorming wordt er wel aan de haren bijgesleept. Geen van de confessionele fracties heeft er immers twijfel aan laten bestaan dat zij het niet-discriminerend karakter van de Grondwet eerbiedigt. Van grote verschillen is dan ook alleen gebleken in de fantasie van het socialistisch blad, dat voorts de K.V.P. graag ten dienste is om haar allerlei illusies toe te dichten over protestanten en rooms-katholieken in één partij. De werkelijkheid is echter dat de K.V.P.-leiding zich hierover te duidelijk en te verstandig heeft uitgelaten om deze socialistische „hulp” nodig te hebben.

De confessionele partijen in Nederland kunnen onderling hun eigen boontjes wel doppen. Zij komen van het wazig geschermd van H.V.V. over hun onderlinge relaties al lang niet meer onder de indruk. SI.

DISCRIMINATIE?

De muis: „... Rustig maar, 't is zuiver academisch...!”

(overgenomen uit de Volkskrant van 20-2-'64)

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIJWERKERK AAN DE IJSSEL

NA UITVOERIGE DISCUSSIE IN TWEEDE KAMER

RIJNMOND over de eindstreep

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

De Kamerdebatten over het Rijnmondplan hebben vrij veel tijd gekost. Dat mag een lastige opgave geweest zijn voor die Kamerleden die er direct bij betrokken waren als spreker, anderszins zijn er een aantal belangrijke zaken goed uit de verf gekomen. In een aantal kranten is de opmerking gemaakt, dat minister Toxopeus „bijna elke ronde verloor bij het debat omtrent de Rijnmond“.

Als men daarmee bedoelt dat er een aantal amendementen in het wetsontwerp zijn opgenomen heeft men gelijk, door te suggereren dat de minister alleen maar verlies heeft geleden is beslist onjuist. Hij heeft het parlementaire spel geheel in overeenstemming en loyaal gespeeld overeenkomstig de grondwettelijke regels: „Een wetsontwerp komt tot stand in gemeen overleg met de Staten-Generaal“.

Hij heeft — gelet op het grote belang van het wetsontwerp — de uiterste soepelheid betracht en daarmee het nieuwe bestuursorgaan gered.

Natuurlijk kan niet een ieders wens worden gerealiseerd — en die waren er vele! —

Natuurlijk waren er tegenstrijdige belangen die tóch gebleven zijn.

Natuurlijk heeft niet iedereen volkomen vrede met dit ontwerp.

Hoe kan dat anders nu het ging om een district, (een apart orgaan naast een aantal gemeenten) bovengemeentelijk, met eigen bevoegdheden — te scheppen in de Nederlandse staatsinrichting.

Maar men kan, volkomen objectief, stellen dat de mogelijkheden die nu in het ontwerp liggen de redelijke zekerheid geven dat het nieuwe orgaan — de Rijnmondraad — op een democratische wijze zijn taak zal kunnen vervullen.

DE RIJNMOND

De bestaande grenzen van Rotterdam zijn onvoldoende ruim. Niemand betwist dat. Rotterdam, nu de grootste haven van de wereld heeft voorheen nieuwe havencomplexen tot ontwikkeling gebracht op het terrein van andere gemeenten:

Botlekgebied en Europoort. Met alle daarbij behorende gevolgen (woningbouw, industrialisatie, etc.).

Naast Rotterdam maken een aantal andere gemeenten in dit gebied (Vlaardingen b.v.) voor een deel dezelfde ontwikkeling door, zij het op kleinere schaal.

De gemeenten hebben dus bijzonder met elkaar te maken, terwijl er vele gemeenschappelijke problemen zijn.

Zó als de situatie nu is, kan het niet blijven. Daarvan is vrijwel een ieder overtuigd.

Maar hoe?

De methode van annexatie is onjuist. Een monstergemeente voor alle (24) gemeenten is onhanterbaar en bovendien zullen de belangen van deze aparte gemeenten in de knel komen.

De methode van samenwerking in de vorm van gemeenschappelijke regelingen was evenmin bruikbaar. Overeenstemming dier gemeenten was niet te verkrijgen: de belangen liepen te ver uiteen. Bovendien betekent een dergelijke regeling — alle gemeentebestuurders die daarmee op de hoogte zijn zullen die ervaring hebben — een uitholling van gemeentelijke bevoegdheden.

De minister heeft een nieuwe vorm bedacht. Niet een regeling van bovenaf opgedrongen! Eerst Rotterdam zelf, daarna overleg met de betrokken gemeenten, daarna overleg met Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, vervolgens een commissie wier rapport met alle gemeenten weer is besproken. Zó is het ontwerp van „benedenaf“ ten slotte gegroeid.

De voorbereiding mag dan lang hebben geduurd — aan het overleg met betrokkenen is niet voorbijgegaan.

DE BEDOELING

De in het watergebied liggende 24 gemeenten met Rotterdam als grote kern zijn nu tot een hechte samenwerking te brengen.

Er komt een openbaar lichaam dat

veel overeenstemming vertoont met een gemeente: een raad, een dagelijks bestuur en een door de Kroon aangewezen voorzitter.

De taak (vlg. het ontwerp) zal bestaan uit een (coördinerende) behartiging van de belangen van het gehele gebied. Ruimtelijke ordening en vormgeving, vaststellen van streekplannen, recreatie enz. In wezen slechts regelende bevoegdheden. Een deel van de raad (27) wordt benoemd en een ander deel (54) door verkiezing aangewezen.

Het dagelijks bestuur van de Rijnmond bestaat uit 7 leden, 3 Rotterdammers, 3 niet Rotterdammers en een voorzitter door de Kroon te benoemen. De zetel van het bestuur zal in Rotterdam zijn, zo wilde het wetsontwerp het.

RAAMWET

De heer Elfferich (A.R.) was duidelijk in zijn opvattingen. Er moest iets gebeuren ten aanzien van de in aantal toenemende agglomeraties. Met een raamwet kon niet worden volstaan — elk geval kan immers anders liggen.

Elke agglomeratie vraagt zijn eigen bestuursvorm.

Daarom was hij verheugd dat de minister de koe bij de horens had gepakt en al vast voor het waterweggebied een concrete vorm had bedacht.

De socialisten hadden liever wel een raamwet gezien. Dat zou dan de basis zijn ook voor andere agglomeraties. De kern van de moeilijkheden lag immers niet in de waterweg alleen. Daarom zou een wetsontwerp die de agglomeratie op zichzelf regelde beter zijn. De rest van de sprekers liet zich hierover niet duidelijk uit. Met dit experiment moest maar eens wat ervaring worden opgedaan. Daarna kon een raamwet misschien wel eens aan de orde worden gesteld. Dit betekende dat de Kamer in zijn geheel in beginsel met de opzet van het ontwerp wel kon instemmen.

Er wordt eindelijk iets gedaan — was kennelijk aller verzuchting.

VERKIEZINGEN RECHTSTREEKS

De minister wilde van rechtstreekse verkiezingen beslist niets weten.

Er bestaat een kans dat dan niet alle

Na de verwerping van het amendement-Aarden feliciteerde voorzitter Van Thiel vanmiddag minister Toxopeus. Het bleek, dat deze gelukwens echter geen verband hield met het aan de orde zijnde wetsontwerp-Rijnmond, noch met het verworpen amendement. Minister Toxopeus vierde namelijk zijn verjaardag. Hij is 46 jaar geworden.

24 gemeenten een „zetel“ zouden krijgen.

Voor een goed functioneren van deze nieuwe vorm is het nodig dat alle gemeenten in het beraad betrokken zijn. Voor het welslagen van dit experiment is een vertegenwoordiging van alle gemeenten gewenst.

De Kamer was het met hem niet eens. De P.v.d.A., drs. Westerhout, ondersteunde de A.R. gedachte bij amendement Elfferich ingediend.

De Rijnmondraad is een politiek orgaan. Het zou niet juist zijn als in een dergelijk orgaan benoemde raadsleden zitting zouden hebben.

De verantwoordelijkheid van de leden van die Raad moet blijken als bij de kiezers. En de praktijk zal wel zijn dat de politieke partijen er duidelijk mee zullen rekenen dat naast bekwaamheid ook de plaats van inwoning een rol zal hebben te spelen bij de samenstelling der lijsten.

De democratische verantwoordingsplicht kan zo het best tot haar recht

komen te meer omdat er in die situatie minder kans is op overheersing van de belangen van de individuele (grootste) gemeente.

Hoewel de minister het „spijtig“ vond, werd dit amendement met een stemverhouding 68-58 aanvaard.

Een uitweg voor eventuele niet vertegenwoordigde gemeenten, werd alsnog gevonden in een amendement van de P.v.d.A. inhoudende de mogelijkheid door middel van gemachtigden aan de discussie in de raad te kunnen deelnemen. Ook dit voorstel werd aanvaard.

BEVOEGDHEDEN

De vraag of aan de Rijnmond wat meer bevoegdheden moest worden gegeven werd door velen bevestigend beantwoord. Wel is waar voorzichtig aan omdat men eerst wat meer ervaring hiermee wilde opdoen. Dat was het duidelijke uitgangspunt van de heer Elfferich (A.R.): van harte voorstander van deze nieuwe vorm — het was blijken de praktijk dringend nodig — maar het was onverantwoord te snel van stapel te lopen met bevoegdheden.

Men mag niet zonder meer de zelfstandigheid van de gemeenten aantasten.

Men moet er duidelijk voor oppassen dat deze nieuwe bestuursvorm een directe oorzaak wordt dat tal van gemeenten langzaam gaan „afsterven“.

Hiermee was de heer Bode (het nieuwe Kamerlid van de C.H.U. en burgemeester van Elburg) het volkomen eens. Trouwens ook de P.v.d.A. en een groot deel van de K.V.P.

Maar dit uitgangspunt nam niet weg de noodzaak van uitbreiding van een aantal taken. De heer Bode kon aannemelijk maken dat de Rijnmondraad — hij meende te moeten zeggen (en niet ten onrechte) uiteraard — bevoegdheden te geven inzake het vervoer van personen en goederen. Juist het openbaar vervoer is één van de belangrijkste aangelegenheden van het waterweggebied. Zijn amendement dien aangaande werd aanvaard. Mèt de stem van één der partijgenoten van de minister.

HET GROTE VERSCHIL

Een deel van de K.V.P. — aangevoerd door drs. Aarden — was het met dit onderdeel beslist oneens. In feite stond deze graag op het Rotterdamse standpunt: „Geef aan de Rijnmondraad de bevoegdheid tot rechtstreekse belangenbehartiging die nu nog berusten bij de afzonderlijke gemeenten“.

Dit ging én de Kamer én de minister voorhands veel te ver. Dit kan er misschien t.z.t. van komen maar nu is dit beslist onverantwoord.

De Rijnmond is er om de verschillende belangen en soms botsende belangen te coördineren maar niet om gemeentelijke taken over te nemen.

Het voorstel van drs. Aarden (K.V.P.) tast in wezen de bestaande zelfstandige gemeenten nodeloos aan.

De heer Aarden (K.V.P.) was nogal heftig in het debat met name toen de minister zijn amendement destructief noemde en aan een eventuele aanname gevolgen wilde verbinden. Dit deel van de K.V.P. vond de opvatting van de bewindsman een „krampachtig vasthouden aan de gemeentelijke autonomie“.

„Kronkelend heeft de minister getracht een nieuwe bestuursvorm in te houden te geven. Ik krijg de indruk dat de minister mijn amendement onvoldoende heeft bestudeerd: waarschijnlijk niet eens heeft gelezen!“ Waarna de voorzitter ingreep omdat deze laatste veronderstelling te ver ging; de heer Aarden moest zich matigen! Het was inderdaad geen goede beurt voor deze afgevaardigde.

Hij handhaafde „met de zijnen“ zijn amendement.

VONDELINGS TAKTIEK

Toen het zover was kwam er een aapje uit de mouw van dr. Vondeling (P.v.d.A.). Daaraan was voorafgegaan de mededeling van zijn fractiegenoot (drs. Westerhout) dat hij, hoewel niet onsympathiek tegenover de gedachte om de gemeentelijke zelfstandigheid nu reeds „om zeep“ te brengen, toch niet zou voorstemmen.

„Beter een half ei dan een lege dop“, bleek zijn eindconclusie te zijn.

Niet aldus dr. Vondeling! Hij wilde een ander spel en vroeg om schorsing van de beraadslaging. Dit voorstel wakte nogal verbazing in de Kamer, hetgeen de heer Kieft (A.R.) noopte tot

„Een rechtstreeks gekozen orgaan vormt een vrijwel zuivere afspiegeling van de politieke verhoudingen in het betrokken gebied“.

de vraag waarom de oppositie een schorsing wilde.

Toen kwam het!

„Er is verdeeldheid in K.V.P. kring“, aldus dr. Vondeling. Wij weten niet hoevelen vóór het amendement zijn.

Dat wil ik graag weten ter vaststelling van het eigen fractie-oordeel (waarmee hij tegen zijn fractiegenoot Westerhout inging!).

Terecht vond de fractievoorzitter van de K.V.P. dit een merkwaardige motivering. Het is toch de gewoonte dat een fractie dit op eigen merites bekijkt ongeacht het standpunt van de P.v.d.A.

Dr. Vondeling gaf nog niet toe. Zijn fractie zag een kans minister Toxopeus danig in het nauw te brengen (die immers het „onaanvaardbaar“ had uitgesproken) en... de K.V.P. daarvan de schuld te geven.

Het was de heer Geertsema (V.V.D.) die dit ook doorzag en later constateerde dat dr. Vondeling blijkbaar ontdekt had, dat er wellicht een vuurtje te stoken zou zijn. „Ik vind die manier van oppositie beneden het peil van loyale oppositie“!

Toen dr. Vondeling nader verklaarde dat zijn fractie zonder meer aan beraad behoefte had, was er bij de Kamer geen bezwaar om dit te verlenen. Een fractie die het wat moeilijk heeft moet je de tijd gunnen, was kennelijk de overweging!

Overigens, het was in feite een raar verhaal van dr. Vondeling toen hij vroeg of een deel van de K.V.P. zijn medewerking wilde verlenen om t.z.t. een initiatief voorstel van de P.v.d.A. te steunen, met de bedoeling van meer bevoegdheden aan de Rijnmondraad.

Voor ieder staat vast dat een dergelijk initiatief voorstel moest stranden — minister Toxopeus bleef immers!

DE BURGEMEESTER VAN ROTTERDAM

De K.V.P. had er wel oren naar om in de wet vast te leggen dat de burgemeester van Rotterdam de vaste voorzitter zou zijn voor deze Rijnmondraad.

Dat zou wat „olie in de machine betekenen“. Het is (gelukkig) niet zo ver gekomen. De argumenten van de minister hadden dr. Van Helvoirt (K.V.P.) zo aangesproken dat hij zijn amendement introk. Misschien jammer voor Rotterdam maar niet onoverkomelijk. De minister — de overige sprekers slopen zich bij hem aan — meende dat in dat geval een te uitgesproken Rotterdamse stempel op deze nieuwe Raad zou worden gelegd. Het werk als burgemeester van Rotterdam is zwaar, het werk als voorzitter van de Rijnmondraad ook.

Combinatie zou wel eens te zwaar kunnen zijn.

Men wilde een en ander liever laten afhangen van de omstandigheden en aan de Kroon het benoemingsbeleid over laten.

Meubiler-inrichting
ZANDBERGEN

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN

Moderne woninginrichting

West-Europa voor de keus

SCHIJDOD

ER is dunkt mij ditmaal aanleiding weer eens een blik te slaan op dat deel van de wereld waar wij Nederlanders wel zeer nauw met andere volken samenwerken.

Dat is West-Europa, of nog precieser gezegd: de Europese Economische Gemeenschap, de E.E.G.

Gemakshalve reken ik nu ook maar tot dit geheel de Kolen- en Staalgemeenschap en de Euratom-Gemeenschap, die respectievelijk kolen- en staal-aanlegingen en de atoombestemming voor vreedzame doeleinden behartigen.

Sinds begin 1963 scheen die E.E.G. ten dode gedoemd.

Frankrijks president, generaal De Gaulle, had toen Englands toetreding verhinderd.

Tegen d. zin van zijn 5 E.E.G.-partners: Oost-Duitsland, Italië en de Benelux-landen in.

Deze 5 landen zijn daar enige tijd zo verontwaardigd over geweest, dat dit de onderlinge goede betrekkingen tussen de Zes niet ten goede kwam.

Bijna het gehele jaar 1963 was dan ook een periode waarin de E.E.G. schijndood leek.

De Gemeenschap was uiteraard niet werkelijk ter ziele, want het "apparaat" van de Europese samenwerking ging gewoon door en de tot dan toe gemaakte verplichtingen en afspraken werden normaal nageleefd.

Maar levenskracht, expansie, scheen er niet meer in te zitten.

HET "ULTIMATUM"

HET teleurgestelde Engeland verzamelde zijn Efta-partners dan ook weer om zich heen en men maakte in dat concurrerende kamp de afspraak om sneller nog dan de E.E.G. tot een algehele onderlinge vrijhandel van industrie-producten te komen.

Het is merkwaardig dat het juist Frankrijk is geweest, dat de E.E.G. als het ware uit de schijndood-houding heeft gepord.

Wat is namelijk het geval? Frankrijk heeft, evenals vrijwel ieder land, moeite om een aezetmarkt voor zijn agrarische producten te vinden.

En op het punt van de landbouw ziet De Gaulle dus wel enig perspectief in de E.E.G.

Daarom stelde hij eind juli vorig jaar, aan zijn 5 E.E.G.-partners een soort ultimatum.

Dit luidde: vóór 1 januari 1964 moet het landbouwprobleem opgelost zijn, anders dient te E.E.G. te verdwijnen.

Of dit laatste nu helemaal of gedeeltelijk bluf was, laat ik nu maar onbesproken. Slechts dit: Frankrijk kan in z'n eentje de E.E.G. niet opheffen; het kan er hoogstens zelf uitreden.

Maar het zal zich terwille van zijn

landbouw en industrie nog wel drie keer bedenken, vóór het dat doet.

ATLANTISCH VERVOLG

DE aanmaning van De Gaulle heeft geleid tot de zogenaamde marathonzitting van de Europese landbouwministers, eind vorig jaar. De inzet was het z.g.n. plan-Mansholt. Iedereen herinnert zich hoe er toen na dagenlang zwoegen in principe overeenstemming is bereikt over een gemeenschappelijk te voeren landbouw-beleid. En het bestuur van de E.E.G., de E.E.G.-Commissie, kreeg tevens volmacht om in mei

door
mr. W. R. v. d. Sluis

1964 met de Verenigde Staten van Amerika te onderhandelen over een wederzijds akkoord.

Dat akkoord kan wel eens de basis worden van een hechte Atlantische samenwerking.

Maar zover zijn wij nog niet.

Dezelfde president De Gaulle zal nog wel voor genoeg hinderpalen zorgen om deze onderhandelingen, de zogenaamde Kennedy-Ronde, tot een moeilijke politieke Tour de France te maken.

Inmiddels moet wel gezegd worden dat het principe-besluit om tot een gemeenschappelijk landbouwbeleid te komen, nieuwe impulsen aan de E.E.G. gaf. En dat die E.E.G. wat voorstelt, is zo langzamerhand wel duidelijk geworden. U hoeft maar te denken aan de eieren-affaire, die ons land dezer dagen met West-Duitsland gehad heeft.

Zonder de E.E.G. zou geen macht ter wereld de Duitsers hebben kunnen dwingen de grens voor de Nederlandse eieren open te houden.

RECHTSREGELING

MAAR in de E.E.G. was juist voor soortgelijke moeilijkheden een rechtsregeling getroffen waarop Minister Biesheuvel zich beriep. Hij had het recht aan zijn zijde en aan ons land werd recht gedaan.

De Duitse grens moest weer open, graag of niet, en die grens ging weer open.

Dit rechtselement, dat willekeur van de grotere landen jegens de kleinere en dus zwakkere volken zoveel mogelijk tegen gaat, spreekt ons A.R. bijzonder aan.

Zoals wij binnen onze grenzen een rechtsorde hebben, zo moeten de steeds meer op elkaar aangewezen volkeren, te beginnen die van West-Europa, ook

op basis van het recht met elkaar omgaan.

Dat is het ideaal, dat ons beginsel-program zo treffend noemt: de goddelijke wet voor het samenleven der volken.

EURO-MARKT

IN 1970, zo luidt de afspraak der zes E.E.G.-landen, zal er één gemeenschappelijke markt zijn.

Dat wil zeggen: dan zullen personen, goederen en kapitalen geen last meer hebben van douane-formaliteiten en tariefbarrières aan de onderlinge grenzen van die zes landen.

Dat is een groots ideaal, maar de verwerkelijking daarvan is voor een deel nu reeds verwezenlijkt.

Ook uit de afspraak van de E.E.G.-Commissie en van de E.E.G.-Ministeraad over de eier-stop van West-Duitsland blijkt, dat dit ideaal de Europese organen ernst is.

DE E.P.U.

INMIDDELS heeft De Gaulle ook zijn idealen.

Hij wil de samenwerking tussen de zes E.E.G.-landen uitbreiden tot het culturele, militaire en politieke vlak.

Maar daarvoor wil hij geen nieuwe Europese organen in het leven roepen. En 't liefst zou hij ook de reeds bestaande Europese organen zien opheffen, of althans gedegradeerd tot commissies van deskundigen ten dienste van de zes ministers van Economische Zaken.

Want De Gaulle wil een Europese Politieke Unie, die voorziet in regelmatig politiek overleg tussen de zes regeringsleiders en hun ministers.

Geen rechtsorde dus, maar politiek belangenspel zal dan de koers van deze unie bepalen. En in dat politieke spel zal Frankrijk zich ter dege kunnen doen gelden. Reeds nu eist De Gaulle het secretariaat van zulk een unie voor Frankrijk, dus voor zichzelf, op. Dat secretariaat, dus De Gaulle zelf, moet dan als de woordvoerder van West-Europa kunnen optreden, ook als de regeringshoofden niet in (uiteraard gesloten) vergadering bijeen zijn.

NEEN

DAN heeft De Gaulle zijn zin. U begrijpt dat wij daar niets voor voelen.

Internationale samenwerking, best, maar dan in alle openheid en op basis van rechtsregels, die rechten en plichten gelijkelijk over grote en kleine landen verdelen.

En wij willen die rechtsregels toegepast zien door internationale organen, waarvan ieder deelnemend land een lid kan aanwijzen.

Deze supranationale organen dienen

permanent bijeen te zijn en tegen hun beslissingen moet men zondig in beroep kunnen gaan bij het — reeds bestaande — Hof van Justitie, dat als onafhankelijke rechtsinstantie uitspraken doet op grond van gezamenlijk overeengekomen rechtsregels, die in de Europese Verdragen zijn vastgelegd.

ZELFSTANDIG DOEN WAT ZELFSTANDIG GEDAAN KAN WORDEN

WIJ voelen op dit moment voor de Europese Politieke Unie, die De Gaulle wil, dan ook niets.

Om twee redenen. De eerste noemde ik al: deze unie is niet gebaseerd op recht maar op macht. De tweede reden is: laat West-Europa eerst het gigantische project van de E.E.G., de Euro-markt, maar eens afbouwen.

Als die gemeenschappelijke markt in 1970 klaar komt, is daardoor ook politiek al heel wat geïntegreerd.

Want het sociaal-economische-financiële beleid is nooit geheel te scheiden van politiek beleid. Die twee hangen ten nauwste samen.

En voorts: de gemeenschappelijke defensie is al in de NATO geregeld. Dat behoeven wij in de E.E.G. nog niet eens dunnetjes over te doen. Vooral niet omdat Frankrijk juist met de Verenigde Staten van mening verschilt over NATO-aangelegenheden.

Tenslotte: de culturele zaken in de ruimste zin van het woord, kunnen ook door elk land afzonderlijk worden behartigd. Dat sluit onderling contact natuurlijk niet uit. Waarom zouden wij voor taken, die elk land zelf nog aan kan, een gemeenschappelijk orgaan in het leven roepen? Bovendien: in een land als West-Duitsland is de cultuur zelfs geen taak van de Bondsregering, doch van de Länder afzonderlijk.

NEDERLAND, LET OP UW ZAAK

WAAR het in onze A.R.-visie op aankomt is dit: afmaken waar wij mee bezig zijn. Die opgave is, met een De Gaulle in dat gezelschap, geen gemakkelijke. Vooral als wij van West-Europa een democratisch functionerend geheel willen maken.

Daar kunnen wij Franco-Spanje, dat vorige week voor de tweede keer aan de bel getrokken heeft, om in de E.E.G. binnengelaten te worden, niet bij gebruiken.

Het is al moeilijk genoeg dat Frankrijk en West-Duitsland samen, binnen de E.E.G., een soort Politieke Uniespelletje opvoeren.

Bondskanselier Erhard, die op 2 maart a.s. naar Den Haag komt, zal daar toch eens duidelijk moeten maken welke zijn positie is: die van een loyale medestander van een democratische E.E.G. of die van een koerier van De Gaulle.

De tijd zal het leren. De schijndoodperiode van de E.E.G. moge dan voorbij zijn, voor ons land, dat steeds voor zuivere internationale betrekkingen op de bres heeft gestaan blijft het parool: Nederland let op uw zaak.

(radiocauserie op 26 februari)

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties

OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

SCHILDERSBEDRIJF

Firma F. J. Kloet & Zoon

Vlaardingen telefoon 3276
Spijkenisse telefoon 2192

BOOGAARD
ELEKTRICITEIT
VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Makelaarskantoor

L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880. na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie
van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE
LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt

SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

Onderlinge Vlaardingse
Begravenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

1e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en -schermen.

MAASSLUIS

SCHILDERWERK AAN:

- * bouwwerken
- * industrie
- * gevel onderhoud
- * glas herstel
- * behangwerk
- * verfhandel

FA. D. LUB

Fenagoliuslaan 12
Taanstraat 18
Telefoon 2073
MAASSLUIS
sinds 1910

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10, MAASSLUIS

Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

J. Poldervaart

IJzer- en Metaalhandel

Afvoer voor
fabrieksafvallen

MAASSLUIS: HELDRINGSTRAAT 31

Telefoon 01899 - 2487

MODEHUIS

DE RAAF

MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

U is welkom
en hebt vrij
entree in al
onze afdelingen

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372.

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Auto-groupage naar Scandinavië

BONGERS WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

Firma C. A. Mosterd en Zonen

- INTERNATIONAAL MEUBELTRANSPORT
- RUIME BERGPLAATSEN VOOR INBOEDELSEN
- GESLOTEN WAGENS TOT 15 TON

LEIDEN: MIDDELSTEGRACHT 89
TELEFOON 22085 - 21496

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

OM IN GEDACHTTE TE HOUDEN...

Zaazaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?
Wij leveren prima zaden aan tuinders en landbouwers.
Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG

NOORDSCHARVOUDE - sinds 1899

DRENTE

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

N.V. W. J. Schuiling's

Handelonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

Firma Breman

Machinefabriek en grofmederij
Klip- en stokankers t.m. 2500 kg.

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 406

Communistische machtsovername d

Tweeërlei gevaar in zuio

WAT zal er groeien uit het conflict tussen Indonesië en Maleisië? Beide landen bevinden zich bijna met elkaar op voet van oorlog. De confrontatiepolitiek van president Soekarno dreigt een enorm fiasco te worden. Totdusver is de economische „blokkade” van Maleisië alleen maar nadelig voor de Indonesiërs geweest. En in politiek opzicht heeft deze politiek van de Indonesische president ook geen zoden aan de dijk gezet. Want behalve van de communistische landen, die er zo hun eigen bedoelingen mee hebben, vindt de agressieve houding van Indonesië tegenover een buurland, dat slechts vreedzame bedoelingen heeft, vrijwel nergens instemming. Dit heeft reeds geleid tot een gezichtsverlies, hetwelk in de Aziatische verhoudingen tot gevaarlijke ontwikkelingen kan leiden. Op het ogenblik zijn er nog twee mogelijkheden. Of eigenlijk zijn het er drie, als men rekening wil houden met het feit, dat Soekarno wellicht naar een gelegenheid zal zoeken om een adempauze te verkrijgen, waarin hij zich op een nieuwe en betere krachtmeting kan voorbereiden.

EEN AANVAL

Die eerste mogelijkheid is, dat de Indonesische president zich zal laten verleiden tot het doen van een verrassende aanval op de federatie Maleisië. En als we het woord „verleiden” gebruiken, dan bedoelen we daar in de eerste plaats mee, dat hij zal handelen onder de enorme druk van het leger, waarvan de hoogste leiders bevreesd zijn voor een communistische machtsovername. We hebben er in deze rubriek al vaker op gewezen, dat er een wezenlijk verschil is tussen de kwestie Nieuw Guinea en het probleem Maleisië. En misschien zouden we dit onderscheid het best kunnen laten uitkomen door het zó te stellen, dat Soekarno thans wat Maleisië betreft zelf het slachtoffer dreigt te worden van de krachten, die hij ten tijde van de Nieuw-Guinea-crisis heeft opgeroepen.

Op Nieuw-Guinea zag Indonesië zich slechts tegenover de Nederlanders geplaatst. Een militair avontuur moest tenslotte altijd goed aflopen. Daar zouden de grote mogendheden wel voor zorgen. Maar wat Maleisië betreft vindt Djakarta niet alleen Engeland, maar ook de Ver. Staten tegenover zich.

COMMUNISTEN

We noemden de tweede mogelijkheid al: een communistische machtsovername in Indonesië. Deze is zeker niet denkbeeldig, vooral nu een dreigend gezichtsverlies bij Soekarno gepaard gaat met het toenemen van de toch al grote economische chaos. De hongersnood in bepaalde delen van Indonesië moge dan worden toegeschreven aan transportmoeilijkheden, voor de mensen die er mee te maken hebben, maakt dat geen verschil. Zij heb-

ben niet te eten. En de communistische leiders, die in Indonesië over een enorme aanhang beschikken, kunnen dankbaar gebruik maken van het feit, dat er nu nog steeds — na circa vijftien

Openlijke strijd tegen Maleisië?

jaren van onafhankelijkheid — miljoenen mensen met een lege maag rondlopen of van hongers en ellende sterven.

Aidit, de leider van de Indonesische communistische partij, onderhoudt zeer nauwe relaties met de Chinese communistische leiders in Peking. Hij krijgt op grote schaal steun van zijn Chinese kameraden, die er op vertrouwen, dat Indonesië hun eerste grote verovering in het gebied van Zuidoost-Azië zal worden.

EEN PLAN

Het is duidelijk, dat de woede van president Soekarno zich in de eerste plaats richt tegen Engeland, welks strijdmacht de Indonesische troepen er van weerhouden heeft, een aanval op de Maleisische federatie te doen. Volgens moeilijk controleerbare berichten zou Indonesië van plan zijn geweest, geheel Noord-Borneo (dat thans deel uitmaakt van de Maleisische federatie) in de zomer van het vorige jaar „over te nemen” met een kleine expeditie-macht, in samenwerking met vrijwilligers in de betrokken gebieden. Deze laatste zouden op hun beurt weer versterking hebben gekregen

President Soekarno verstaat nog altijd uitstekend de kunst om de Indonesische massa te beïnvloeden.

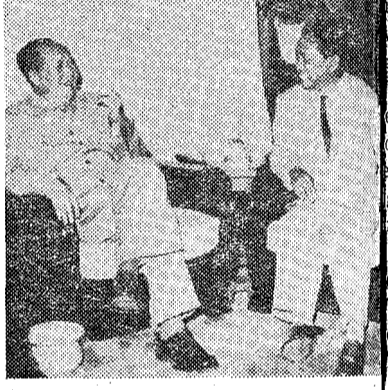

van Indonesische officieren en kader in het grensgebied. De Indonesische president zou ook gerekend ben op de steun van een vijfde co van Chinese communisten en Ind sische arbeiders in het vroegere Borneo.

Hij zou een penetratie in het westen van Serawak en Sabah op oog hebben gehad, aangezien dan wegen zijn, die operaties met mil voertuigen mogelijk maken. D zouden landingen gevolgd moeten aan de kust en langs de rivieren

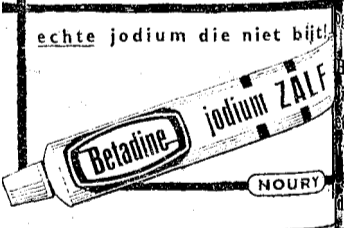
MISLUKT

Het heeft niet zo mogen zijn Indonesiërs hebben ervaren, dat geland het meende, toen het liet bereid te zijn de wapens tegen nesië op te nemen ter verdediging de onafhankelijkheid en de territor onschendbaarheid van de Maleis federatie. De Britse marine heeft treffend iedere landing op de kust langs de rivieren onmogelijk gem

Aidit, de voorzitter van de Indonesische communistische partij, is „kind in de hand” bij Mao Tse Toeng, de leider van de Chinese communisten.

En de grote moeilijkheid voor Soekarno was als gevolg daarvan, dat slechts de mogelijkheid was overgebleven, een langdurige en bijzonder moeilijke strijd te beginnen lang

1500 km. lange grens op Borneo bezaaid ligt met oerwouden. Niet niets stemde president Soekarno verzoek van Robert Kennedy, de Amerikaanse minister van justitie, in een wapenstilstand in dit grensgebied.

Het optreden van Indonesië van kracht worden van het be deed echter ernstige twijfel rijzen de oprechtheid van het Indones verlaten naar een regeling van conflict aan de conferentietafel. E vestigde het de indruk, dat in Djakarta het bestand wilde geb om de eigen positie te versterke

BEVOLKING

Nu zit het de Indonesiërs in het grensgebied op Borneo ook in d zicht niet mee, dat zij weinig of steun van de zijde van de bevo sta kunnen verwachten. Voor de sta in dit gebied is er geen kwestie een keus tussen Maleisië of Indon Met andere woorden, men heeft geen enkele reden om te verlan naar de komst van de Indone

Ost-Azië

bewoners van het grensgebied wil alleen maar met rust gelaten worden. De meerderheid van de iets meer ontwikkelde bevolking, de Chinezen inzonderd, staat loyaal tegenover de federatie, al hadden velen de voorkeuren gegeven aan een soevereine, onafhankelijke staat, boven de autonome die zij thans bezitten binnen de Maleisische federatie. De mensen daar weten ook, dat Koala Loempoeer hoofdstad van de federatie op Malakka ver weg is om de specifieke problemen van Borneo te kunnen behandelen.

En zij steunen op de Britten bij het verzet tegen de eisen van Soekarno, ook al weten zij, dat Engeland niet hard gaat tegen de Indonesiërs optreedt.

SINGAPORE

Singapore, dat een belangrijk uitvalspunt van de Maleisische federatie is, leeft een diepgaande vrees, dat Soekarno een plotselinge drastische maat zou kunnen bevelen gedreven door zijn eigen onbeheersbaarheid of door de wens, de aandacht af te leiden van de grote economische moeilijkheden in zijn eigen land. Ook houdt men daar rekening met de mogelijkheid, dat de Indonesische president door de wens, om steun voor zijn eigen regiem te krijgen, de Indonesische strijdkrachten macht zal geven, de gewapende reizen op Sumatra en op Celebes op te nemen.

Wat een verrassingsaanval op de Maleisische federatie betreft, deze zou de lucht uit moeten plaatsvinden. Het zou militair zinloos zijn, de kleine eilanden van Tawau te bombarderen met Russische bommenwerpers on-

Abdoel Rachman, de premier van Maleisië, die niet van plan is, te zwichten voor de eisen van Soekarno. Rechts de Philippijnse president.

verspreiding van het communisme in Zuidoost-Azië. Men meent zelfs, dat hoe langer de Indonesische president de macht in zijn land blijft uitoefenen, des te sterker het communisme er zal worden. Er zijn naar hun mening voldoende bewijzen te leveren, dat de Indonesische communistische partij haar invloed onder de onderofficieren van het leger steeds vergroot. Als dit zo is, dan schuilt hierin een groot gevaar. Voordat de kwestie Maleisië in de wereld kwam, slaagde Soekarno er op meesterlijke wijze in, het leger en de communisten tegen elkaar uit te

spelen. Zij hielden elkaar in vrijwel alle opzichten ongeveer in evenwicht. Met betrekking tot Maleisië doet zich voor de Indonesische president al de moeilijkheid voor, dat het leger en de communisten er (zij het dan om totaal verschillende redenen) soortgelijke ideeën op na houden, die Soekarno wel wil, maar niet kan verwezenlijken. Althans zonder het bestaan van zijn regiem op het spel te zetten.

den van het vroegere Britse Noord-Borneo eerst onafhankelijkheid hadden moeten verkrijgen, voordat zij met Malakka en Singapore in de federatie werden opgenomen. Wanneer deze ge-

bieden echter korte tijd zelfstandig zouden zijn geworden, zouden zij vermoedelijk snel in handen van Indonesië zijn gevallen. Het zou dan nog de vraag zijn geweest, of Singapore en Malakka op den duur ongemoeid zouden zijn gebleven.

Intussen is de situatie in Zuidoost-Azië bijzonder kritiek, enerzijds omdat er een oorlog kan uitbreken, die ernstige gevolgen met zich kan brengen en anderzijds omdat het mislukken van de confrontatiepolitiek de dag naderbij kan brengen, waarop de communisten in Indonesië met succes een greep naar de macht doen.... db

President Macapagal van de Philippijnen, die getracht heeft een bemiddelende rol te spelen in het conflict, is bereid met Maleisië tot overeenstemming te komen.

President Macapagal van de Philippijnen, die getracht heeft een bemiddelende rol te spelen in het conflict, is bereid met Maleisië tot overeenstemming te komen.

KRITIEK

Officieel heet het, dat het Indonesië te doen is om de volken van Noord-Borneo, „die zich thans onder het juk van Maleisië en Engeland bevinden, in hun vrijheidsstrijd te steunen en de Maleisische federatie vernietigen“. Er is niet bij gezegd, wat er dan later met deze gebieden moet gebeuren. Indonesië, communistisch China en de ondergrondse communistische partij op Malakka hebben gesteld, dat de gebie-

len, waardoor het karakter van de openbaarheid van de behandeling van gemeentezaken ernstig geschaad zou kunnen worden. De openbaarheid, grondpijler van het gemeentelijk bestel, is een belangrijk goed.

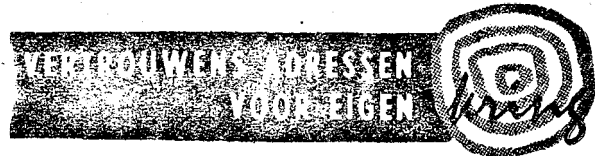
Welnu, de Kroon is er ook nog en deze heeft het gevaar ingezien. Blijkens het staatsblad is het raadsbesluit van Soest tot instelling van de genoemde commissie vernietigd. In de overweging wordt gezegd, dat de verordening voor deze commissie in strijd is met de gemeentewet. Wel kent de gemeentewet de gemeenteraden de bevoegdheid toe tot het instellen van commissies van bijstand. Commissies van raadsleden dus, die met B. en W. overleggen over bepaalde takken van het gemeentelijk

beleid. De door de Soester gemeenteraad ingestelde commissie was echter geheel iets anders.

Dat de Kroon waakt over de openbaarheid van de vergaderingen van raden der gemeente, is verheugend. Daarmede wordt de democratie gediend.

Fa. Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

in de NOORD-OOST POLDER

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuighedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORE - Tel 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564
NAGELE TELEFOON 05276-2460

H. A. HOUTMAN

Timmerman - Aannemer

Leverancier van alle bouwmaterialen
Maanhuizenlaan 2 - Tel. 05273-1395
MARKNESSE

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat - Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines

tractoren

Smederij

Walstraat 2 - Tel. 05275-2310

Kraggenburg (N.O.P.)

FIRMA K. POST

Manufacturen

Woninginrichting

Baan 30 - Tel. 05275-1578 - ENS (N.O.P.)

LOONBEDRIJF

MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

FA. H. BRUINSMA

LANDBOUWWERKTUIGEN

De Deel 3 - Tel. 05270-2809

EMMELOORD

Geeft dit blad door

De Kroon is er ook nog

In de gemeente Soest had de raad het besluit genomen, een commissie van bijstand inzake algemene gemeentelijke beleidszaken in te stellen. Nu was dit niet wel wat eigenaardige commissie: het uitzondering van de wethouders, waren alle raadsleden er lid van. Men begrijpt, waar men met een dergelijke commissie toe kan komen; het gevaar bestaat, dat men het algemeen beleid afbreide in deze commissie gaat behande-

Hotel-pension „Dreyeroord“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

EUROPA en AFRIKA

• Vervolg van pag. 3

zakelijkheid van continentale aaneensluiting. De Afrikaanse landen zijn zelf van die noodzaak overtuigd.

Bij de ondertekening van het verdrag is daarom een uitdrukkelijke principe-verklaring opgenomen, dat de overeenkomst geen exclusief karakter draagt, maar in de toekomst steeds open blijft staan voor aansluiting van alle Afrikaanse staten die zulks verlangen en die wat hun structuur betreft overeenkomst vertonen met de thans geassocieerde partners.

Economische samenwerking

Het doel, de bevordering van de economische en sociale ontwikkeling der geassocieerde staten, wordt langs verschillende wegen nagestreefd. Aan deze staten wordt een afzetgebied verzekerd voor hun produkten op de Europese Gemeenschappelijke markt. De industrialisatie en de diversificatie (uitbreiding van het produkten-assortiment) der jonge landen wordt vergemakkelijkt. Ook de economische samenwerking tussen de geassocieerde staten onderling wordt bevorderd. Aan de deelnemende Europese landen worden gelijke bedrijfs- en mededingingsvoorwaarden gewaarborgd. Dat betekent een doorbreking, in principe althans, van de oorspronkelijk zuivere bilaterale verhouding, tussen moederland en kolonie, die zo kenmerkend was voor de Franse koloniale politiek en waarvan de huidige economische structuren van de onafhankelijk (of kwasi-onafhankelijk) geworden voormalig Franse gebieden nog alle sporen vertonen.

En dan is er, als een van de voornaamste punten, de voortzetting van het reeds bestaand Ontwikkelingsfonds, waarin de Europese staten opnieuw belangrijke bijdragen zullen storten. Voor Nederland betekent dit een bijdrage van 235 miljoen gulden in de loop van 5 jaren. Op de begroting voor 1964 van het Departement van Buitenlandse Zaken is hiervoor reeds een bedrag van 47½ miljoen gulden opgenomen. Een stukje concrete toepassing dus, in multilaterale vorm, van de samenwerking met ontwikkelingslanden.

Dit verklaart het feit dat Minister Luns bij de behandeling van het wetsontwerp door zijn beide staatssecretarissen geflankeerd werd: de Staatssecretaris voor de E.E.G. De Block en de Staatssecretaris voor ontwikkelingshulp Diepenhorst.

Jaarlijks verslag

Naar het verdere verloop van het Associatie-verdrag, wat er dus in de praktijk van terecht zal komen, en ook naar de wijze van besteding der gelden uit het Ontwikkelingsfonds, bestond in de Kamer begrijpelijkerwijs grote belangstelling. Vandaar een van verschillende fracties afkomstig en mede door de heer Kieft ondertekend amendement, waarin uitdrukkelijk werd vastgelegd dat de Minister jaarlijks tegelijk met het verslag over de werkzaamheden van de E.E.G. ook verslag aan de Kamer zal doen over de toepassing van de Associatie-overeenkomst. De Minister zegde dit gaarne toe. Dat de socialistische fractie tegen het amendement stemde was niet om enig materieel verschil van inzicht omtrent de wenselijkheid van verslaggeving, maar alleen op formele gronden: men achtte die verslaggeving

reeds voldoende gewaarborgd door de bestaande bepalingen.

De Associatie-overeenkomst werd tenslotte goedgekeurd met alleen de stemmen van communisten en P.S.P., alsmede de stem van de heer Van Rijckevorsel als eenling van zijn fractie van de K.V.P. tegen. Reden van tegenstemmen voor communisten en P.S.P.: vermeende kolonialistisch imperialistische smetten. Voor mr. Van Rijckevorsel: kritiek op het te grote aandeel van het Franse bedrijfsleven en op de z.i. te gebrekkige administratieve controle op de bestedingen der gelden uit het Ontwikkelingsfonds.

Een waardevol experiment bij de oplossing van het wereldprobleem der ontwikkeling, zo werd de nieuwe samenwerking door een der sprekers gekarakteriseerd. Onze beste wensen vergezellen dit experiment!

Mr. J. C. Rutgers

1) Het betreft de volgende Afrikaanse staten: Boeroendi, Boven-Volta, Centraal-Afrikaanse Republiek, Dahomey, Gaboen, Ivoorkust, Kameroen, Kongo (Brazzaville), Kongo (Leopoldstad), Madagaskar, Mali, Mauritanië, Niger, Rwanda, Senegal, Somalia, Togo, Tsjaad.

*** Aandacht

Er dreigt een groep Nederlanders in de verdrinking te komen. Dat zijn de kamerbewoners. Enerzijds omdat de gezinswoningbouw grote voorrang geniet, zodat een eigen, modern home voor hen uitermate moeilijk te bemachtigen is. Anderzijds omdat in een groot aantal gemeenten de kamerbewoners worden beschouwd als „vogelvrijen”. De prijs die wordt gevraagd van en de eisen die worden gesteld aan volwassen kamerbewoners overschrijden vaak alle grenzen van betamelijkheid.

Het wordt tijd dat deze problemen de aandacht trekken van regering en volk.

*** Versimpelen

Het liberale blad de "Nieuwe Rotterdamse Courant" deelde deze week ook 'n behartigenswaardige vermaning uit. Het blad schrijft: "Waarom is Nederland zo geporteerde voor een internationale rechtsorde? Omdat het, als klein land, daarin beter aan zijn trekken komt dan in een internationale anarchie, waar het recht van de sterkste geldt". Na nog opgemerkt te hebben dat men zich voor zo'n standpunt niet behoeft te schamen, maakt het blad duidelijk dat eigenbelang dus het eigenlijke motief van het streven naar een rechtsorde is.

Wij hebben het ook altijd zo gezien dat recht, ook aan het welbegrepen (dus het niet-egoïstische) eigenbelang dienstbaar is. Maar het is ook zo dat het recht boven het eigenbelang uitgaat. Het is een roeping, die niet gebagatelliseerd mag worden tot een garantie van het "aan zijn trekken" komen. Er zijn vele voorbeelden te geven van mensen, die zich voegden naar een rechtsuitspraak, hoewel dit hun belangen schaafde. Daarom is eigenbelang bepaald niet hetzelfde als recht.

Men kan de Bijbelse uitspraak: "Gerechtigheid verhoogt een volk", toch moeilijk "vertalen" met: "eigenbelang verhoogt een volk".

Wij zijn, met de N.R.C., tegen het mooier voorstellen van de dingen dan ze zijn. Maar het liberale blad moet de kern van onze begeerte naar een rechtsorde nu ook weer niet versimpelen. Sl.

Vicky in The Evening Standard, London.

Premier Douglas-Home zoekt een oplossing voor de Cyprus-kwestie

Waar ligt de grens?

COURANT, radio en televisie blijven schrijven of spreken over grensoverschrijdingen door de jeugd.

Iedereen moet zo langzamerhand een pedagogische douane zijn of worden, teneinde de jongeren binnen de perken te kunnen houden. Velen geven de ouderen adviezen waar ze helemaal niet om gevraagd hebben of die ze net niet kunnen gebruiken. Als oudere voel je je soms zo aangevallen dat je het gevoel krijgt dat de poten onder je vaderlijke stoel worden weggezaagd en dat de kinderstoel als enige bron van rust weer wenkt. Af en toe smacht je naar de A.O.W.-hof, niet om het geld doch wel om verlost te zijn van jongeren-problemen. De grenzen tussen het vader- en grootvaderschap zijn vaak vage contouren die slechts zichtbaar zijn door de veelheid der opvoedkundige problemen.

En nu de andere zijde van de me-

daille. Zijn we niet allemaal grensgangers dat wil zeggen dat we — jong en oud — vaak langs de uiterste grens lopen en deze ook wel overschrijden. Is de jeugd alleen maar zo gedurfd om sprongen te maken naar het onbekende niemandsland? Ik geloof er niets van. Allemaal hebben we de neiging, het verbodene dubbel begeerlijk te vinden. In dat opzicht zijn we vaak al grensnuffelaars. Theorie en praktijk zijn ook bij ons vaak tegenstrijdig en niet hetzelfde.

Jongeren bekijken ons, ouderen, kritisch als we de grenzen bespieden of overschrijden.

Geven wij zelf in ons eigen leven de grens nog aan en komen we ervoor uit dat we vaak tegen het schrikdraad opgelopen zijn? Is de preek niet vaak een elastiekje in plaats van een stevige grenspaal, die ons aanduist: „Tot hier toe en niet verder”.

Jongeren hebben respect voor afbakening van wat wel en wat niet mag, dus grensbepaling. Ze zien dat graag van ouderen die daarin geen snuffelaars en hooggestemde alles-toelaters maar echte overtuigde mensen zijn. Is daarom de politiek vaak voor hen zo onaantrekkelijk? Het compromis is zo gauw bedekte grensoverschrijding. Men vraagt kerels en kweekt zo gauw slappelingen.

De Bijbel trekt duidelijke grenzen en wij doen vaak niets anders dan ze verleggen of met fluweel markeren. Zindelijk denken in dit geval is niet alleen belangrijk, zindelijk handelen is toonaangevend. Ook in het grensgebied.

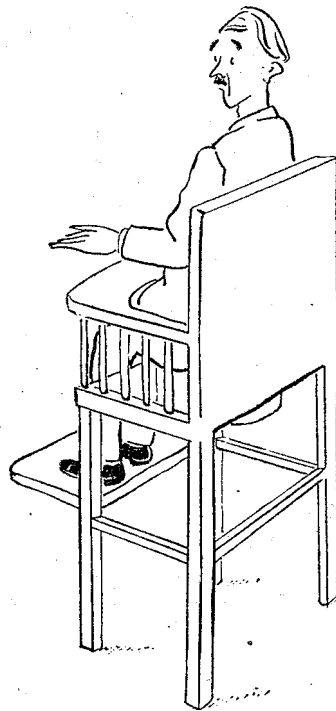
Grenzen stellen wil niet alleen zeggen bordjes „Verboden Toegang” neerzetten. Dat is vaak erg negatief.

Jongeren willen graag vrijheid die toch begrensd is. En die grensbepaling geeft de oudere aan door zijn voorbeeld.

De wereld van vandaag heeft niet zoveel grenzen meer. We leven in werelddelen en niet in landjes. Jongeren overschrijden gemakkelijk de grenzen (Vredeskorps!). Gelukkig maar.

Laten wij, ouderen, ervoor zorgen dat ze de grenzen niet overschrijden. Daar zijn wij mede verantwoordelijk voor. De echte vrijheid kent geen grenzen en is daarom zo prettig begrensd. Voor jong en oud.

Dorpelwachter

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam

Telefoon 19 10 44

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

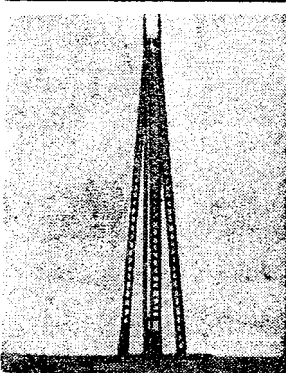
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 8000 kg.

A A N N E M I N G S B E D R I J F

DE LATER VENLO

Telefoon 04700 - 4336

Firma J. Kleywegt & Zonen

Hoek van Holland

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

voor

KERK- EN SCHOLENBOUW

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19

Telefoon 05457 - 561

Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle

voorkomende bouwwerken

EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

• Wethouders-salarissen

WETHOUDERS zijn geen ambtenaren. Zij delen dan ook niet in de voordelen van het ambtenaar zijn als huurcompensatie, vakantietoelagen of salarisverhoging. In dat opzicht zijn ze dus nadrukkelijk onderscheiden van burgemeester en secretaris, die wel ambtenaren zijn.

Het salaris van wethouders wordt vastgesteld door het college van gedeputeerde staten van de provincie, nadat dit college eerst de raad gehoord heeft. Zijn er algemene salarisverhogingen geweest dan kunnen G.S. in het geweer komen en ook verhogingen voor de wethouders vaststellen. Vaak doet men dat, maar het zal duidelijk zijn dat die verhogingen altijd achteraf komen, soms zelfs belangrijk later. Hoe die vaststelling geschiedt, d.w.z. krachtens welke richtlijnen, is voor velen duister.

De gemeenteraad van Amsterdam heeft nu onlangs over de wethouderssalarissen gedebatteerd en daarbij met 26 tegen 9 stemmen een motie aangenomen die ter kennis gebracht is van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en van de minister van Binnenlandse Zaken.

In de motie, die was ingediend namens de fracties van de P.v.d.A., de K.V.P., de V.V.D. en de Prot. Chr. fractie, werd betoogd dat de salarissen van wethouders in overeenstemming dienen te zijn met de maatschappelijke en bestuurlijke betekenis van de door de wethouders beklede functie. Door de huidige wijze van salarisvaststelling is dat naar het oordeel van de Amsterdamse raad niet het geval. De raad is daarom van oordeel dat de aanpassing van de wethouderssalarissen aan gewijzigde economische en sociale omstandigheden even snel dient te geschieden, als dat met andere personen in de overheidssector het geval is.

DE burgemeester van Amsterdam bevestigde het dat er geen automatisme was tussen de salarissen van de burgemeester en de wethouders. Deze personen doen immers in vele opzichten hetzelfde werk.

Deze gedachte van burgemeester Van Hal is ook in de kring van A.R. gemeentebestuurders al eens naar voren gebracht en de Wiardi Beckmanstichting stelde enkele jaren geleden voor, het salaris van de wethouders van grote en middelgrote gemeenten vast te stellen op een bepaald percentage (bijv. 65%) van het burgemeestersalaris. Wordt het salaris van de burgemeester verhoogd dan gaat dat van de wethouder automatisch ook omhoog. Tot nog toe is die gedachte echter niet gerealiseerd. Misschien dat de Amsterdamse motie hier in de goede richting kan sturen.

De huidige situatie is nl. niet bevredigend. Een voorbeeld moge dit duidelijk maken. Voor gemeenten van 60 tot 80.000 inwoners werd in de provincie Gelderland bijv. het salaris voor de wethouders vastgesteld op f 16.000. Het salaris van een burgemeester in een dergelijke gemeente was toen (jan. '62) ongeveer 27.000 gulden. De wethouder verdiende dus ongeveer 60% van wat een burgemeester verdiende. Een verhouding die naar onze mening aanvaardbaar is. In zulke gemeenten is het wethouderschap over het algemeen toch een functie die vrijwel de gehele persoon opeist. Per 1 januari 1963 ging het salaris van de burgemeester echter met tien procent omhoog en per 1 januari 1964 nog eens met 23%. Het salaris van de wethouder, dat ergens „los in de lucht” hangt, bleef echter gelijk, zodat zijn f 16.000 op 1 januari 1964 nog maar 45% bedroeg van het burgemeestersalaris, dat immers was opgelopen tot bijna f 36.000. Een verhouding die niet reëel meer is. Zou men de verhouding van 60% handhaven dan zou het salaris voor een wethouder in een gemeente van 60 tot 80.000 inwoners ongeveer f 21.500 moeten zijn.

Zover is men echter nog niet. De maand januari is voorbij gegaan zonder dat er aan de wethouderssalarissen iets gewijzigd is. Alleen is bekend geworden dat de salarissen voor wethouders van Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zijn vastgesteld, met terugwerkende kracht tot 1 januari 1963, op f 27.000. Maar wat op die datum misschien juist kon zijn, is het vandaag niet meer. De verhouding tot het burgemeestersalaris is immers weer volledig verstoord omdat per 1 januari '64 ook de burgemeesters van de drie grote steden een verhoging kregen van ruim 20% (nl. 10% vanwege de zgn. gedifferentieerde salarisverhoging en 10% algemene verhoging).

ZOU men een vaste verhouding aannemen tussen de salarissen van de burgemeester en van de wethouders, dan zou het telkens vaststellen van wethouderssalarissen achterwege kunnen blijven.

Het zou goed zijn als de Tweede Kamer aan deze zaak eens aandacht ging besteden. Misschien zouden ze dan ook nog een ander punt ter sprake kunnen brengen en wel het volgende.

EEN burgemeester krijgt naast zijn salaris een ambtstoelage van ongeveer tien procent van zijn salaris. Die toelage is belastingvrij. Zou het niet

billijk zijn wanneer men wethouders, die eveneens hun representatieve verplichtingen hebben, een soortgelijke toelage gaf. En zou het zo vreemd zijn wanneer men bepaalde dat het presentiegeld dat raadsleden genieten eveneens belastingvrij zou zijn. Bij ons huidige belastingstelsel levert het presentiegeld weinig of niets op. Sommige raadsleden (we zeiden daar reeds eerder op) leggen, dank zij de dubbele belasting, op hun raadslidmaatschap nog geld toe. Dat nu is een wel zeer wonderlijke beloning voor het dienen van de publieke zaak.

Tenslotte nog dit. Het wethouderschap is niet overal gelijk. In kleine gemeenten vraagt het weinig of geen tijd, in andere gemeenten is het een halve taak, in weer andere een nagenoeg volledige dagtaak. Bij het vaststellen van een bepaalde verhouding zal men met deze situatie natuurlijk rekening moeten houden. Maar daar is uit te komen.

De huidige methode van vaststelling van wethouderssalarissen is uit de tijd en verouderd.

Evenals in Amsterdam zouden andere gemeenteraden op deze noodzaak kunnen wijzen.

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

☆ Op vrijdag 28 februari belegt de Statencentrale Harderwijk haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is hotel „t Vosje”, Stationslaan 80 te Nunspeet. Aanvang der vergadering te 19.45 uur. De agenda vermeldt o.m. als spreker de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

☆ Op zaterdag 29 februari houdt het Provinciaal Comité Utrecht zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het gebouw voor Chr. Sociale Belangen, Kromme Nieuwegracht 39 te Utrecht. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Nadat de huishoudelijke zaken behandeld zijn, zal mr. J. H. Prins te 's-Gravenhage, directeur van de Dr. A. Kuyperstichting, spreken over „De weg tot christelijke politiek”.

☆ Op zaterdag 29 februari belegt het Provinciaal Comité Gelderland een vergadering. De plaats van samenkomst is „Royal”, Willemplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.15 uur. Afscheid van de heren B. Geleijnse en D. Peereboom. Rede van de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met als titel „De Sociaal-economische situatie in ons land”.

☆ Op dinsdag 3 maart wordt een vergadering belegd voor de kiesverenigingen Neede, Eibergen, Geesteren-Gelselaar en Winterswijk. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. Als spreker treedt op mr. W. R. van der Sluis te Biltoven, secretaris van het Centraal Comité. Onderwerp: „Kleine partij in grote wereld”.

☆ Op dinsdag 3 maart belegt het Provinciaal Comité Gelderland een bijeenkomst voor alle A.R. vrouwen in Gelderland. De plaats van samenkomst is „Riche National”, Nieuwe Plein, hoek Jansstraat te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan te Amsterdam zal iets vertellen over de plaats van de vrouw in het Europa-contact.

☆ Op woensdag 4 maart wordt voor het gebied van de centrales Doetinchem en Winterswijk een bijeenkomst belegd voor A.R. vrouwen. De plaats van samenkomst is een van de zalen van hotel „De Graafschap” te Doetinchem. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

☆ Op vrijdag 6 maart belegt de Statencentrale Assen een algemene vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „Overingel” te Assen. Aanvang der vergadering te 19.00 uur. Na behandeling der jaarstukken en andere huishoudelijke zaken, zal de heer E. van Ruller te Groningen spreken. Titel van het onderwerp „In de stroomversnelling”.

☆ Op vrijdag 6 maart houdt de Kamercentrale Haarlem een vergadering met een huishoudelijk karakter, de voorjaarsvergadering. De plaats van samenkomst is hotel-restaurant Lion d'Or, Kruisweg 36 te Haarlem. Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

☆ Op zaterdag 7 maart houdt het Provinciaal Comité Drenthe zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „Bellevue” te Assen. Morgenvergadering. Aanvang 10.00 uur. Behandeling huishoudelijke zaken, o.a. jaarverslagen. Middagvergadering. Als spreker zal optreden dr. W. P. Berghuis te Kampen, voorzitter van het Centraal Comité en voorzitter van de A.R. Eerste Kamerfractie. De vergadering eindigt te ongeveer 17.00 uur.

☆ Tenslotte: De Kamercentrale Amsterdam verzoekt ons mede te delen, dat de afdeling Amsterdam van de Europese Beweging op donderdag 5 maart a.s., in het kader van de viering van de Dag van Europa, een bijeenkomst hoopt te beleggen in de Aula van de Universiteit van Amsterdam, (Lutherse kerk, Spui, Amsterdam). Spreker is Z.E. mr. J. M. A. H. Luns, minister van Buitenlandse Zaken. Aanvang der vergadering te 20.15 uur.

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTELKEN,
FREESIAZADEN

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

ROTTERDAM

DE LANGE ROTTERDAM

Specialisten sinds 1920.
WASAUTOMATEN — KOELKASTEN — VAATWASSERS
FORNUIZEN — STOFZUIGERS — VERWARMING.
Oude Binnenweg 146-148 — Telefoon 124067
Jonker Fransstraat 106 — Telefoon 123251
SHOWROOMS: Beijerlandsestraat 31 — Telefoon 71593
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161631
TECHNISCHE DIENST: Coolhaven 230 — Telefoon 56595

VOORDAMES- EN
HERENKLEDING

de Jong ROTTERDAM-Z.

Katendrechtse Lagedijk 371-377 en 398-402, Tel. 77820
Filiaal Zuidwijk: De Slinge 431, Tel. 170290

drukkerij graféno

folders - katalogi - affiches
kalenders - formulieren-sets - etiketten
periodieken
en alle soorten industrieel drukwerk

boekdruk - offset

w. v. hillegaersbergstraat 127-129
rotterdam-12 - tel. 010-18 08 91

BERLIJN'S - herenkapsalons

Annex Parfumerieën en
Toiletartikelen

Oudedijk 145, tel. 131784 - Station Blaak, tel. 131626
Nieuwe Binnenweg 154, telefoon 39365 - Rotterdam

Barendrecht's

SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421 - 423 - 430 - 432 — Telefoon 176630
Schiedamsesweg 47 — Telefoon 52992
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161819

FIRMA C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen

Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

KOLEN EN OLIE

VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE

A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL

Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

A. Sluyter & Zonen

LUDOLF DE JONGHSTRAAT 25
Telefoon 42565 - 48207. Na 19 uur 155864
Transporten door het gehele land

Brillen — Foto — Smalfilm

LANGSTRAAT

GRUTTOSTRAAT 3 - TELEFOON 76042 - 71751
Rotterdam - Hoogvliet - Capelle a/d IJssel

**Koopt uw vlees en vleeswaren in
Breeman's Slagerijen**

Prima kwaliteit — Lage prijzen
Pleinweg 214, telefoon 78015
WINKELCENTRUM WERELDHAVEN ZUID
Putselaan 40a, telefoon 72471

W. J. SPOORMAKER N.V.

AUTOMOBIELBEDRIJF ROTTERDAM-ZUID
Wolphaartsbocht 246 - Telefoon 77550

OFFICIAL PEUGEOT-DEALER

voor
ROTTERDAM-ZUID
en de eilanden
IJSELMONDE en VOORNE-PUTTEN

♦ Als abonnee op **NEDERLANDSE
GEDACHTEN** blijft u politiek bij ♦

Aandacht voor KYPRIANOU

de Cyprische minister van
buitenlandse zaken

We horen en lezen de laatste tijd weer heel wat moeilijk uit te spreken namen van buitenlandse staatslieden. Zo heette de Griekse minister van buitenlandse zaken tot voor kort Papanikolopoulos, een echte naam voor een spelletje hersengymnastiek. Die van zijn Cyprische collega (die van Griekse afkomst is), is wat minder moeilijk uit te spreken. Deze heet Spyros Achilles Kyprianou. Maar bepaald eenvoudig is de naam toch ook weer niet. Minister Kyprianou was de afgelopen weken nog al in het nieuws. Vandaar dat we hem eens voor deze rubriek hebben uitgekozen.

Als we over de kwestie Cyprus spreken, denken we vrijwel altijd aan aartsbisschop Makarios, de man, die het eiland geleid heeft naar de onafhankelijkheid en die de Britten in 1959 dwong, hem uit ballingschap naar Cyprus te laten terugkeren om daar de touwtjes in handen te nemen. Het zou echter onjuist zijn aan te nemen, dat de Cyprische politiek

Kyprianou in de Veiligheidsraad
(met rug naar de camera)

alleen door Makarios, wordt bepaald. Al moeten we helaas wel vaststellen, dat de invloed van de aartsbisschop soms wel bijzonder groot is. Dat lijkt ook het geval te zijn, nu hij zijn zin heeft doorgedreven en de moeilijkheden rondom zijn eiland-republiek aan de Veiligheidsraad van de organisatie der Verenigde Naties heeft voorgelegd.

Ook Kyprianou speelt een belangrijke rol. Hij is uit harder hout gesneden, dan zijn kleine gestalte, gladde gelaatstreken en zachte stem zouden doen vermoeden. Drie weken lang heeft hij de onafhankelijkheid van zijn land onder moeilijke omstandigheden verdedigd. Met Cyprus aan de rand van een burgeroorlog, een dreigende Turkse invasie en Amerikaans-Brits-Griekse aanranding om een internationale politiemacht onder Brits bevel te aanvaarden, bleef Kyprianou op het standpunt staan, dat Cyprus geen buitenlandse troepen wil toelaten, tenzij op gezag van de Veiligheidsraad.

Het is dan ook de vraag of het van Britten en Amerikanen verstandig is geweest, zich zo lang te blijven verzetten tegen deze Cyprische voorwaarde, die tenslotte toch onontkoombaar bleek te zijn. Wellicht zou dan ook eerder een voor alle partijen aanvaardbare oplossing zijn gevonden.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(18)

Maar wel is het zeker dat haar sympathieën uitgingen naar het Zuiden en dat zij er heilig van overtuigd was dat het Noorden er verkeerdt aan deed de zuidelijke staten binnen te vallen. Vroeger had zij een paar slaven gehad en minstens één van hen verklaarde dat zij hard was; twee anderen vonden haar vriendelijk en zorgzaam. Het is bekend dat zij in Surratsville voorbijtrekkende unie-soldaten te eten had gegeven zonder er geld voor in ontvangst te willen nemen. Op een keer vond zij een paar loslopende legerpaarden, die ze net zolang verzorgde totdat de bevoegde autoriteiten ze lieten afhelen. Zij weigerde betaling voor het voer dat ze de paarden had gegeven.

Onder haar huurders, die vandaag allemaal vroeg hadden gegeten, bevonden zich mr. en mrs. John T. Holahan met hun veertienjarig dochttertje. Holahan was een grote man met grote handen. Zijn beroep was steenhouwer met als specialiteit grafstenen. De Holahans hadden een kamer aan de straatkant op de tweede verdieping, benevens een klein kamertje ernaast. De kamer die er tegenover lag op dezelfde verdieping werd bewoond door John Surratt (als hij thuis was) en een van zijn vroeger studievrienden, Louis J. Wiechman. Wiechman was dik en pafferig en verspreide een onaangename lucht; een overrijpe meloen. Hij had gestudeerd aan het St. Charles College voor het toelatingsexamen van het priesterseminarie, maar was gezakt. Daarna was hij een tijdje onderwijzer, maar ook dat baantje was hij kwijtgeraakt. Nu was hij in staatsdienst bij het commissariaat voor krijgsgevangenen. Sommige van Wiechmans mislukkingen kunnen worden toegeschreven aan zijn persoonlijkheid, die deed herinneren aan die van een beroeps-spion. Hij hield van roddelen en afluisteren en gedroeg zich gelijktijdig als een verontachtzaamde heilige die voortdurend leed.

Er was ook een klein zolderkamertje in het pension, dat werd gebruikt als zit-slaapkamertje door miss Anna Surratt en haar nicht Olivia Jenkins. Beiden waren jong en koket en kochten prenten van toneelspelers en dappere zuidelijke generaals.

Op de eerste verdieping bevonden zich een ruime zitkamer — die men kon bereiken van buitenaf via een witte trap in de vorm van een omgekeerde V — en een klein kamertje aan de achterkant. Dit kamertje werd gebruikt als gemeenschappelijk slaapvertrek voor mrs. Surratt en miss Honora Fitzpatrick, een jonge huurster. Op de benedenverdieping — of het souterrain — lagen nog een zitkamer, een eetkamer en een keuken.

Er zijn weinig gegevens bewaard gebleven over deze eerste poging om president Lincoln te ontvoeren. Tijdens het weekend vóór woensdag de 18e januari werd Herold naar Zuid-Maryland gestuurd om het verwisselen van paarden te regelen. Atzrodt was in Port Tobacco en informeerde naar de mogelijkheden om een boot te huren die groot genoeg was „om tien, twaalf personen en een wagen” te vervoeren.

De ontvoeringspoging schijnt zó geregeld te zijn, dat Surratt de taak had om op een bepaald teken de hoofdgaskraan van Ford's Theatre dicht te draaien, waardoor de verlichting in het gehele gebouw zou worden gedoofd. In het donker zou hij dan het toneel op moeten komen en daar blijven wachten, terwijl Booth in de loges 7 en 8 de president onder bedreiging met een pistool ertoe zou dwingen zich te laten binden en knevelen. De toneelspeler zou vervolgens de president aan een touw laten neerzakken op het drie en een halve meter lager gelegen toneel en daarna zelf naar beneden springen. Met z'n tweeën zouden ze de president door een achterdeur naar buiten voeren, waar in de steeg een gesloten rijtuig stond te wachten. In het donkere theater zou verwarring ontstaan, zowel onder de toneelspelers als onder het publiek, en Booth verwachtte dat dit hem eerder zou helpen dan hinderen. De president

Kyprianou werd in 1932 te Limassol geboren als zoon van een welgesteld zakenman. Toen hij in 1960, kort na de onafhankelijkheidsverklaring van Cyprus tot minister van buitenlandse zaken werd benoemd, was hij dus nog maar 27 jaar oud. Na op Cyprus de middelbare school bezocht te hebben, studeerde Kyprianou rechten in Londen, waar hij in 1954 tot de balie werd toegelaten. Inmiddels was hij aangesteld als vertegenwoordiger in de Britse hoofdstad van de ethnergie, de nationale raad der Grieks-Cyprioten onder voorzitterschap van aartsbisschop Makarios.

Aan de lange en bloedige strijd tegen het Britse bestuur op Cyprus nam Kyprianou niet persoonlijk deel. Hij bleef in Londen tot begin 1959, toen Makarios uit ballingschap terugkeerde en Kyprianou naar Cyprus riep voor onderhandelingen over onafhankelijkheid.

Na de onafhankelijkheidsverklaring benoemde Makarios hem tot minister van justitie en enkele dagen later tot minister van buitenlandse zaken. Zijn taak was als zodanig niet eenvoudig. De Turkse minderheid had een veto in buitenlands-politieke kwesties. Engeland, Griekenland en

Turkije konden interveniëren, wanneer de status quo werd bedreigd en bovendien moest Kyprianou de buitenlandse dienst van de jonge staat opbouwen.

Hij heeft nooit verheeld, dat hij voorstander was van ENOSIS (dwz. vereniging met Griekenland), de leus, die de onafhankelijkheidsstrijders en de Turken op Cyprus in woede doet ontsteken. Maar hij denkt realistisch genoeg om te beseffen, dat Griekenland en niet Cyprus moet beslissen, of ENOSIS tot de praktische mogelijkheden behoort.

zou vastgebonden achter in het rijtuig worden geplaatst, waarna Surratt het rijtuig de steeg uit zou rijden, terwijl Booth er te paard achteraan ging. Aan de andere kant van Navy Yard Bridge zouden ze de eerste door Herold bestelde aflossingspaarden ophalen en daarna koers zetten naar Port Tobacco, nauwelijks vijftig kilometer daar vandaan. Omstreeks het tijdstip dat Atzerodt het gezelschap met zijn boot de Potomac had overgezet naar Mathias Point, zou het hele land van hun glorieuze daad hebben gehoord en de bevolking van Virginia zou hen dan wel helpen om door de linies heen naar Richmond te komen.

Arnold en O'Laufflin deden niet mee aan deze poging. Als een soort straf voor hun gebrek aan enthousiasme ging Booth aan het werk zonder hen. Op de 18de januari, om 7 uur 's avonds, waren de samenzweerders gereed.

President Lincoln ging die avond niet naar het theater. Er werd geen reden opgegeven. De directie van het theater had hem wel verwacht, want de losse wand tussen de loges 7 en 8 was 's middags weggehaald en vooraan in de loge, nabij de ballustrade, had men de schommelstoel van de president neergezet.

De teleurstelling was bijna te groot voor Booth en zijn bende. De volgende ochtend verspreidden ze zich naar alle kanten, als kaf voor de wind. Booth vluchtte naar New York. Surratt ging naar het zuiden om bescherming te zoeken bij de geconfedereerden. Herold haastte zich terug naar zijn moeder en zijn zeven zusters. Atzerodt nam een baantje aan in Port Tobacco.

Begin februari kreeg de bende weer een beetje moed. Er was niemand gearresteerd en voorzover kon worden nagegaan had niemand hen geschaduwd. John Wilkes Booth engageerde het laatste lid van zijn samenzweerdersbende. In zeker opzicht was deze man nog de beste, want men kon erop vertrouwen dat hij, als hij bevel kreeg iemand te doden, het ook werkelijk zou doen. Hij heette Lewis Powell en was afkomstig uit Florida. Hij had zijn naam veranderd in Lewis Paine en zou onder deze naam bekend blijven tot aan zijn dood.

Lewis Paine was groot en sterk, zwijzaam en dom. Hij had stug, koolzwart haar, een open knap gezicht en spieren als een cirkusatleet.

In het zuiden had hij John Wilkes Booth eens op het toneel gezien. Na de voorstelling had iemand hem meegenomen naar de kleedkamers achter het toneel waar hij de grote ster had ontmoet, en Lewis Paine zou zich altijd de hoofse manieren, de gracieuze houding en de uitdrukking van vanzelfsprekende superioriteit blijven herinneren. Later namen Lewis en zijn broers deel aan de oorlog en hij ontwikkelde zich tot een buitengewoon geschikt soldaat. In het geheim was hij er trots op dat hij nooit een Unie-soldaat verwondde. Hij doodde — of hij miste. Zijn sterkste schild tegen de morele gevaren van de oorlog was zijn domheid, die hem in staat stelde het werk te doen dat hem werd opgedragen, maar hem ervan weerhield erover na te denken. Zonder flink te willen doen liet hij iemand eens een doodskop zien die hij gebruikte als asbak, en vertelde dat hij die had overgehouden van een Uniesoldaat die hij had gedood.

Tijdens de veldtocht op het schiereiland en tijdens de slagen bij Antietam en Chancellorsville vocht Paine hard en goed. Hij verloor twee broers bij Murfreesboro en bij Gettysburg werd hij zelf gewond en gevangengenomen.

Op dit punt zijn Paines antecedenten erg onduidelijk. Hij werd aangewezen om dienst te doen als ziekenverzorger in een militair hospitaal van de Unie, maar slaagde erin te ontsnappen. Daarna werd hij gezien in Baltimore, waar de noordelijke autoriteiten in plaats van hem te arresteren, hem bevel gaven verder naar het noorden te trekken, naar Philadelphia of New York. Het is mogelijk dat Powell hier zijn naam heeft veranderd in Paine en dat de autoriteiten, die helemaal geen berichten hadden ontvangen over een Paine, veronderstelden dat hij een van die rondtrekkende deserteurs was van het geconfedereerde leger en hem daarom minstens driehonderd kilometer van de frontlinie af wilden houden.

(wordt vervolgd)

Illingworth in The Daily Mail, London

President Makarios: maar heren, het probleem lost zich zelf toch op ...

Diplomatie wordt tegenwoordig niet meer zo in het geheim bedreven als vroeger het geval was. Het begint er nu zelfs wat op te lijken, dat we in het andere uiterste zijn vervallen en dat diplomaten zoveel mogelijk publiciteit zoeken.

Dat de publiciteit niet aan de Nederlandse ambassadeur in Spanje voorbij gegaan is, mag wel bekend gedacht worden. Heel radio-luisterend, t.v.-kijkend en kranten-lezend Nederland is getuige geweest van de Kamerdebatten waarin deze ambassadeur en zijn optreden besproken zijn.

Op heel andere wijze is de oud-ambassadeur in Rusland, die thans een andere diplomatieke post bekleedt, in het nieuws gekomen. Van zijn hand is onlangs een boek verschenen, getiteld "Rusland, momentopnamen en perspectieven".

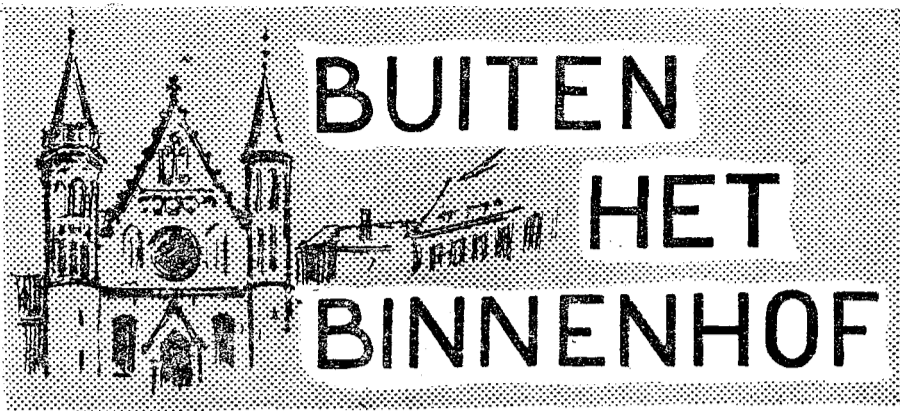
Het verschijnen van dit boek is voor de bekende parlementaire journalist dr. E. van Raalte aanleiding geweest om in een artikel in de "Nieuwe Rotterdamse Courant" van 27 januari jl. op te merken, dat het voor ambtenaren van de Buitenlandse Dienst verboden zou moeten zijn indrukken uit te geven, die zij hebben opgedaan in de uitoefening van hun functie op een van hun standplaatsen. "De kans blijft altijd bijzonder groot", zegt de schrijver, "dat dergelijke indrukken — ten onrechte of terecht, dat doet er helemaal niet toe — prikkelend zouden kunnen werken op hen (of op sommigen hunner) om wier land en landgenoten het gaat". Dr. Van Raalte heeft zijn artikel dan ook getiteld "Diplomatie en prikkellektuur".

Dat dit gevaar niet denkbeeldig is, blijkt uit de recensie, die het Russische blad "Izvestija" van 16 februari jl. aan het boek heeft gewijd. Het "Algemeen Handelsblad" gaf een samenvatting van die recensie. Het Russische blad blijkt niet erg ingenomen te zijn met de "momentopnamen en perspectieven". De oud-ambassadeur heeft volgens het blad "onderbelichte foto's" gemaakt en het heeft dan ook noch voor het boek, noch voor de schrijver een welwillend, laat staan een vriendelijk woord. Met gretigheid haalt het blad het oordeel van enige Nederlandse kranten aan, dat ook al niet erg vleidend was.

De misprijzende recensie in de "Izvestija" is geïllustreerd met een spotprent, waarop een ambassadeur in gala is afgebeeld, in de ene hand een camera, in de andere een glas.

Het is natuurlijk best mogelijk dat het Russische oordeel overdreven is en dat het boek helemaal niet zo'n onjuist beeld geeft. Dat doet er echter weinig toe. Het gaat er om dat men in Rusland gebelgd is over een boek van een Nederlandse schrijver, niet een willekeurig schrijver maar de man die de officiële vertegenwoordiger van de Nederlandse regering in Moskou is geweest en thans hoofd van de permanente vertegenwoordiging van Nederland bij de Verenigde Naties. In die functie, zo merkt dr. Van Raalte terecht op in zijn artikel in de N.R.C., zal hij zeker in aanraking komen met Russische diplomaten, die zich — al dan niet terecht — gekwetst zullen voelen door het boek. Het is niet denkbeeldig dat de betrekkingen op diplomatiek niveau daaronder te lijden hebben.

Een ambassadeur doet ongetwijfeld een rijkdom aan ervaringen en indrukken op. Voor een deel zullen die, in rapporten verwerkt, hun weg vinden naar zijn regering. De overige blijven zijn eigendom maar zij kunnen beter niet bij een uitgever terecht komen.

Wie heeft Anneke dan naar Kopenhagen namens Nederland afgevaardigd? Twaalf jury's, van wie die te Schagen en te Sneek not. bene nog de doorslag hebben gegeven. Zat u in de jury? Neen. Zat ik in de jury? Neen. Wie dan wel? Onbekende grootheden die precies weten wat zingen is en wat liedjes zijn en weet wie er wel en niet naar Kopenhagen moet.

Dat wordt in zulke gevallen meestal niet gevraagd aan mensen die het weten KUNNEN. Wij leven in een tijd waarin deskundigheid maar een kleine rol speelt. Goed, denkt u, laten dan de kranten tegen deze uitwassen schrijven. Doen zij al. Maar niemand leest het en niemand stoort zich eraan al leest hij het. Men zou die kritiek moeten adverteren wil men er resultaat van verwachten. Ik kan helaas hier niet alle kritiek afdrucken die op het optreden van Anneke Grönloh is gegeven. Het dagblad De Tijd/Maasbode, dat ernst maakt met kritiek op uitingen van culturele aard, schreef onder het opschrift "Een prul" een stukje over onze nationale afvaardiging naar Kopenhagen, een stukje dat ik gaarne onderstreep:

"Anneke Grönloh gaat dus met "Jij bent mijn leven", een liedje van René de Vos en Ted Powder naar het Eurosongfestival in Kopenhagen. Het is een liedje met een erbarmelijke tekst: "Jij bent mijn leven; ik weet dat je liegt en dat je mij bedriegt, maar ik aanvaard het want je bent mijn leven." Het is een liedje met een volstrekt onoorspronkelijke melodie. Het is dus een lor. Niettemin was het relatief nog het beste van de drie prullen, die Anneke ons gisteravond luidkeels deed toekomen. "Weer zingt de wind" ("Twee harten smelten samen ineen") was zonder meer een ramp en over "De vliegende Hollander" valt in het geheel niet meer te praten. Dat was dus de "nationale finale" van het Eurosongfestival die noch iets nationaals noch iets van een finale had, nademaal slechts de brave Anneke — alléén er aan deelnam. Zij zingt bijzonder ongenueanceerd, dat wil zeggen vrijwel voortdurend als een luchtalarmsirene. Maar dat wisten wij al..."

Kijk, daar is geen woord Frans bij. Maar het geeft niets. Mevrouw Grönloh gaat naar Kopenhagen en zal Europa laten horen wat Nederland op het gebied van het lied presteert. Daarbij wordt zij geholpen door een nationale instantie als de NTS, waarbij ook de NCRV een vinger heeft. Die stak zeker in het oor toen een ander bekokstofd werd.

Wij zijn met z'n allen niet beter dan de Beatles-aanbidders als we dat alles maar over ons hoofd doen gaan.

William Groenlo

DE vorige maal heb ik iets geschreven over advertenties, waarvan velen zeggen: die lees ik nooit! Nu zullen er inderdaad lezers zijn, die de advertentiepagina's van dagbladen, weekbladen en tijdschriften overslaan, doch hun aantal is niet groot. Groter is het aantal dat zegt die pagina's nooit te lezen en het toch doet. Want dacht u nu werkelijk dat ondernemingen zoveel geld uitgeven voor adverteren als er zo weinig aandacht aan hun opwekkingen zou worden besteed?

Wij hebben gezien dat de taal van de advertenties een andere is dan die van het hoofdartikel. Vaak is de annoncestijl meer overtuigend, dikwijls ook niet. Maar, en dat raakte ik ook aan, soms is het wel eens gewenst dat de redactionele artikelen meer een gesprek van hart tot hart zijn dan een academisch betoog voor een onzichtbare leesgemeente. Neem eens de kritiek op de televisie. Van redactiezijde wordt wel eens beweerd dat die en die t.v.-man of -vrouw er niets van kan. Van artiestenzijde worden krantencritici dan gekenmerkt als onbenullen enz. Ik laat dat nu maar voor wat het is. Er zijn inderdaad jonge mensen verbonden aan de t.v. die nog wel iets leren kunnen, er zijn jongelui op redacties, die te veel van hun hoofdredacteur mogen, alleen al vanwege hun "frisheid". Er zijn ouderen aan radio en t.v. verknocht, die wel eens een steek laten vallen, er zijn ouderen aan kranten en periodieken verbonden die weten dat alle begin moeilijk is, maar er geen rekening mee houden als het anderen betreft.

Goed. Waar gewerkt wordt worden fouten gemaakt. Een foute advertentie wreekt zich echter. De verkoop van het aangekondigde produkt zal niet gestimuleerd worden. Een fout of verschrijving of vergissing van een journalist wrekt zich niet zo direct. Een ingezonden stuk van een boze lezer betekent nog niet dat deze bedankt als abonnee. Nog erger. Stel u nu eens voor dat HET GROTE PUBLIEK "Kijk die Rijk" mooi vindt en van die voorstelling intens geniet. Stel nu eens voor dat alle kritieken in dagbladen "Kijk die Rijk" maar zo zo vinden. Dan duurt het nog wel maanden eer die kritiek, indien zij rechtvaardig is, doorbreekt. Maandag- en dinsdagavond heb ik daarvan een voorbeeld meegemaakt. Mevrouw Anneke Grönloh een jongere zangeres is voor velen een idool. Niet voor mij, maar ik heb nu eenmaal weinig idolen. Wie in weinig tijd op een nette wijze aan veel geld weet te komen om daarna later op een even nette wijze van te leven zonder anderen, in het bijzonder de naaste, te kort te doen, is soms meer te benijden dan te beklagen. Tien miljoen gulden per jaar voor elk van de Britse Beatles, die vier schreeuwende jongelieden met hun in het oog springende pruikjes, is veel. Maar als een groot aantal jonge dwazen en een aantal niet dwaze ouderen in die jongelui hun geld stoppen, is het niet geheel de schuld van de Beatles dat zij rijk worden. (Dat de kerk van hun gaven niet kan profiteren is alleen maar jammer). Terug naar Anneke Grönloh, idool van ontelbare "tieners". Zij heeft maandag voor de t.v. een liedje gezongen, getiteld "Jij bent mijn leven". Op grond van dat liedje, op grond van de muziek, op grond van de woorden, kortom op grond van Anneke Grönloh gaat Anneke naar Kopenhagen naar het Eurovisie liedjesfeest. Daar vertegenwoordigt zij u en mij of we willen of niet. We moeten wel vanwege de NTS en vanwege de heer Piet te Nuyl. Of ik nu al schrijf naar de NTS of naar mijnheer Te Nuyl dat Anneke voor mij heus niet behoef te zingen en zeker niet naar Kopenhagen behoef te gaan, zeker niet voor mijn kijkgeld en belastinggeld, zij gaat toch en mijnheer Te Nuyl gaat ook.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. deel van wapenuitrusting; 4. warmtebron; 9. Duitse stad; 13. bid (latijn); 14. kalm; 16. groet; 17. hoop; 19. meisjesnaam; 20. rangtelwoord; 22. boom; 23. getal; 24. beperkt; 25. lichaamsdeel; 27. kenteken; 29. soort onderwijs (afk.); 30. verstand; 31. maanstand (afk.); 33. een keer; 36. boom; 37. bloem; 39. steen; 40. mak; 41. lichaamsdeel; 42. plaats in Gelderland; 43. geldlade 45. mijnheer; 47. kolfhamer; 49. water; 50. bouw materiaal; 51. noot (afk.); 52. dwang; 55. zaak (latijn); 56. bakkersgrondstof; 59. land in Amerika; 60. dapper; 62. welpenleider; 64. deuntje; 66. opdracht; 68. insect; 69. fatsoenlijk; 72. belofte; 73. klap; 74. injectie-vloeistof; 75. behoeftige.

VERTICAAL: 1. klont; 2. tijdperk; 3. werptouw; 4. uitroep; 5. meisjesnaam; 6. part; 7. soort; 8. titel; 10. kern; 11. plaats in Gelderland; 12. ader 14. voordeel 15. lichaamsdeel; 18. beddek; 21. onbep. voornaamwoord; 24. Aziat; 25. vervoermiddel; 26. kledingstuk (m. v.); 28. bedekking; 29. bedevaartplaats; 32. uitroep; 34. vordering; 35. bevel; 37. lichaamsdeel; 38. moment; 44. zetel; 46. werkplaats; 48. vroeger; 53. muziek-

1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
13				14					15		16	
17			18		19				20	21		
		22						23				
	24				25	26		27			28	
29				30							31	32
33		34		35		36			37		38	
39				40				41			42	
43			44		45	46			47	48		
49				50							51	
	52	53		54		55			56		57	
58		59						60				61
62	63					64		65		66		67
68				69	70			71			72	
73					74					75		

stuk; 54. bezinksel; 56. sterven; 57. horizon; 58. voedsel; 61. regelmaat; 63. drinkgerei 64. bier; 65. hond; 67. water in Utrecht; 70. boom; 71. maanstand (afk.).

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. kiplekker; 5. kijker; 8. larie; 9. eiermijnen; 11. brandhout; 12. ratel; 14. boer; 15. kermisbed; 19. ontheemde; 22. baan; 24. haard; 26. koffiedik; 28. onderdaan; 29. taart; 30. daden; 31. banknoten.

Vertikaal: 1. Kaleb; 2. permanent; 3. efendi; 4. koekoek; 5. kamerlid; 6. kunst; 7. Rijn; 10. enter; 13. lijden; 14. blokhoofd; 16. eed; 17. brandkast; 18. verduren; 20. Mekka; 21. effenen; 23. pieten; 25. Asdod; 27. keten.

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 5% korting door Uw kassabonnetje.

DRUGGISTERIJEN WESTERVELD

DELLEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP DE KOFFIE

A C H T E R P A G I N A

SOMS blijkt iets dat oud is toch ook nieuw te zijn. Soms blijkt iets dat meestal ouderwets genoemd wordt weer volop modern en actueel te zijn.

Een voorbeeld daarvan gaven wij vorige week, toen wij hier doorgaven, dat „specialisten” unaniem van oordeel zijn, dat „huisbezoek” (niemand meldde tot dusverre op ons verzoek een eventueel aantrekkelijker geachte naam!) ook in deze tijd de meest actuele, succesvolle en moderne propaganda-activiteit is.

Reclame en propaganda — niemand zal het ontkennen — staan de laatste tijd meer dan ooit in de volle belangstelling. Er worden boeken over geschreven. U weet natuurlijk, althans u voelt aan wat het verschil is tussen reclame en propaganda.

Reclame is de „publieke aanprijzing van wat men verkoopt”; is de „georganiseerde activiteit om de kooplust of de publieke opinie in een bepaalde richting te leiden”.

Aldus — u hebt het geraden — „Van Dale”.

Propaganda is de „werkzaamheid om aanhangers te winnen voor zekere principes”; politieke denkbeelden, zouden wij er aan toe kunnen voegen.

Een partij bedrijft propaganda. Kiesverenigingen hebben — als het goed is — een propagandacommissie, geen reclamecommissie.

Buiten de grenzen

In Amerika bijvoorbeeld en eveneens in Engeland (wij laten het hier nu maar bij) wordt door de partijen veel aan huisbezoek gedaan. Huisbezoek is Amerikaans, zo zouden wij kunnen zeggen als dat een aanbeveling is.

Wanneer er in Amerika verkiezingen zijn, worden alle mogelijke propagandamiddelen ingeschakeld. Dan vervullen met name ook radio en televisie daarbij een grote rol. Maar daarnaast is een der belangrijkste activiteiten, dat propagandisten — mannen en vrouwen — op pad gaan, huis aan huis aanbellen en in een persoonlijke ontmoeting hun partij, hun presidents-kandidaat aanbevelen.

Wij weten uiteraard wel, dat de omstandigheden daar en hier in vele opzichten nauwelijks te vergelijken zijn, maar niettemin mag onderstreept worden, dat men ook in Amerika zeer veel waarde hecht aan de persoonlijke ontmoeting.

IN Engeland wordt eveneens politieke propaganda gemaakt door het afleggen van veel persoonlijke bezoeken. Zoals u weet heeft men in Engeland voor de verkiezingen van de leden van het Lagerhuis het districtenstelsel. Meestal twee, hoogstens drie Lagerhuiskandidaten voeren daar dan in elk district de strijd, namelijk een conservatief, een Labourman en soms ook een liberaal. Zo'n kandidaat in een Engels district heeft een aantal mensen om zich heen, die op huisbezoek gaan. Het district wordt in bepaalde gedeelten afgewerkt.

Zeker in districten, waar een zeker invloed-evenwicht bestaat tussen de verschillende partijen, geeft een goede en intensieve huisbezoekcampagne op een gegeven moment de doorslag.

Binnenslands

WIJ gaan op de activiteit van het huisbezoek als zodanig nu niet verder in. Dat deden wij vorige week reeds. Wel willen wij aan hetgeen wij toen stelden nog iets toevoegen.

Wij schreven al dat een bezoek, dat niet direct succes heeft, meestal na enige tijd herhaald kan worden.

Ook de volgende methode kan toegepast worden, zoals met succes gedaan is door een van de kiesverenigingen te 's-Gravenhage.

Een zestal leden hadden het voeren van een ledenwerfactie voor de kiesvereniging op zich genomen. Een dezer leden-propagandisten nodigde degenen, die voornamelijk niet de stap hadden willen doen toe te treden als lid in de kiesvereniging, op een avond gezamenlijk bij zich thuis uit. Op de bewuste avond ontving hij zo doende een zestiental „aanvankelijke weigeraars”.

Over allerlei dingen werd gesproken, in een rustige sfeer, met een kop koffie en een sigaar. Het gevolg was, dat reeds aanstonds tien van de zestien personen, die eerst nog niet zover waren, dat zij als lid wisten toe te treden, alsnog zich als leden lieten inschrijven.

Dit is één methode. Men kan er zelf meer bedenken. Het gaat er maar om met vasthoudendheid het werk te doen, dat gedaan moet worden.

De genoemde methode is natuurlijk bijzonder goed bij grotere ledenwerfacties. Maar in principe hetzelfde kan ieder lid persoonlijk doen. U hebt iemand op het oog waarvan u weet, dat hij/zij nog geen lid is. U brengt een bezoek. Heeft dat gelijk succes, dan bent u klaar. Heeft u niet direct succes, nodig dan degene, die u bezocht hebt uit om eens een keer bij u thuis een kop koffie te komen drinken en wat over de politiek te praten.

Het moet dan wel bijzonder toevallig zijn, als u uw gast dan niet als lid kunt inschrijven.

Voor leden

ER zijn nog duizenden, ja nog wel tienduizenden leden te winnen. Wij onderstrepen dit voor het geval u mocht denken, dat voor onze partij met haar honderdduizend leden reeds alle gras zou zijn weggemaaid.

Dat er nog zoveel leden te werven zijn blijkt uit:

— het feit, dat bij een landelijk gevoerde ledenwerfactie om de drie of vier jaar tienduizend leden gewonnen worden;

— het feit, dat er vijf à zesmaal zoveel stemmen op de A.R. kandidatenlijst voor de Tweede Kamer worden uitgebracht als de partij leden telt;

— het feit, dat ook zonder landelijk gestimuleerde acties regelmatig door actieve kiesverenigingen leden worden gewonnen.

Kort geleden meldden wij, dat een kiesvereniging dertig leden had gewonnen. Een andere kiesvereniging gaf zeventien nieuwe leden op, evenals een kiesvereniging elders in het land, waarvan de secretaris schreef: „Hierbij zend ik u de mij toegezonden ledenlijst weer retour, voorzien van enkele doorhalingen, wegens bedanken of overlijden.”

Door een ledenwerfactie onzerzijds kunt u de volgende nieuwe leden inschrijven: ... (volgen de namen en adressen van zeventien nieuwe leden).

En voor abonnees

HET voorgaande is in aangepaste vorm ook van toepassing op het werven van abonnees op ons weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Ook dan gaat het er om persoonlijk iemand te benaderen met de vraag of hij/zij het niet op prijs zou stellen geabonneerd te zijn op het weekblad.

Veelal zal ieder in zijn of haar omgeving een paar mensen kennen, die nog niet geabonneerd zijn en die dat best zouden willen zijn. Er zijn nog duizenden abonnees te winnen. Er komen ook regelmatig nieuwe abonnees op het partijbureau binnen, gewonnen doordat iemand hen op het blad attent maakte.

Geeft u ook hieraan uw aandacht. Versterking van het ledental van de partij en van het aantal lezers op het weekblad is van grote betekenis voor de invloed van de christelijke politiek.

GELDERLAND

Wilt u apart gekleed gaan, koopt dan bij.

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 3, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAAT 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet
Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet
Het is onbetwist. Een goede drogist.
BENNEKOM - TELEFOON 2339

Houdt u
van uw

koeien,
kippen en
varkens?

Wij ook!

Daarom leveren wij u
rundvee-
pluimvee-
en varkens-

voeders

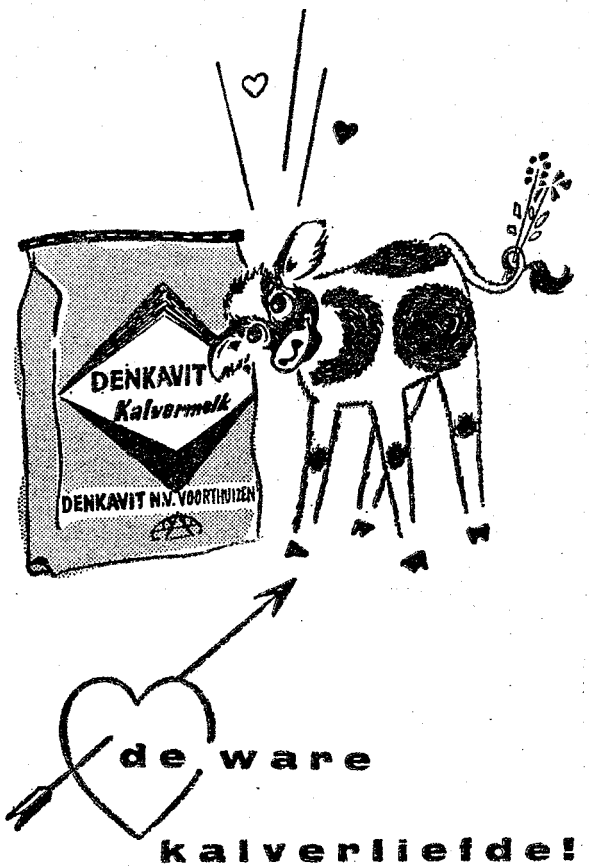
Fa. W. H. H. v. d. Born & Co

GRAANHANDEL

TERSCHUUR

TEL. 03426-303

DENKAVIT-KALVERMELK

Werft abonnees

nederlandsche gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

BIJ HET OUDE GEBLEVEN

IS onze dominee een ouderwets man? Ik weet het niet. Oud. en nieuwerwets gaan tegenwoordig snel stuijvertje wisselen.

In elk geval, zondag hebben we in de kerk voor de overheid gebeden. We doen dat niet, omdat de overheid het voorschrijft. Dat is vroeger wel eens zo geweest. En de Staten van Holland hebben onder invloed van Jan de Witt eens een voorschrift gegeven, op welke wijze, met welke titels en in welke volgorde de verschillende politieke autoriteiten aan de gunst des Heren moesten worden aanbevolen. Zulk een voorschrift kennen wij niet meer.

Toch wel een voorschrift, maar niet van de aardse overheid. Het staat in een van de brieven van Paulus:

„Ik vermaan u dan allereerst smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen, voor koningen en alle hooggeplaatsten, opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid.”
(1 Tim. 2 : 2).

NU had Paulus niet zo veel reden, zouden wij zo zeggen, om enthousiast te doen over keizers en overheden. Hij kwam er soms vrij onzacht mee in aanraking, bij Felix en Festus en anderen. En afgezien van die persoonlijke ervaring, de staat van die dagen had wel iets van een goed georganiseerd en deftig chantagebedrijf. Augustinus heeft later zelfs gesproken van een roofstaat.

Maar de apostelen van Christus hebben ons geleerd, de overheid te eren. Bij het schrijven van zijn eerste algemene zendbrief heeft Petrus zich bezig gehouden met de wandel van de Christenen in deze wereld. De Christen mag geen vrijbuiters zijn, geen libertijn, al is hij in de hoogste zin door Christus vrijgemaakt. De Christen moet zó leven, dat zijn gedrag een getuigenis is. Niet alleen hoorders, maar ook daders des Woords.

„Onderwerpt u aan alle menselijke instellingen om des Heren wil; hetzij aan den keizer, als opperheer, hetzij aan stadhouders, als door hem

gezonden tot bestraffing der boosdoeners, maar tot lof van wie goed doen. Want zó is het de wil van God, dat gij door goed te doen den mond snoert aan de onwetendheid van de onverstandige mensen, als vrijen en niet als mannen, die de vrijheid misbruiken tot dekmantel voor hun kwaadwilligheid, maar als dienaren Gods. Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de Keizer.”
(1 Petrus 2 : 13-17).

DUS geen ouderwets man, als onze dominee des zondags bidt voor de overheid. Maar een man, die met de gemeente handelt naar apostolisch voorschrift.

Kritiek op gebeden, ook op publieke gebeden, is een tere zaak.

Maar toch — ik geloof dat het gebed geen meditatie moet zijn, al of niet aansluitend bij de preek, maar een eenvoudig en kinderlijk vragen. En dat de voorbede daarbij een voorname plaats moet hebben, „voor alle nood der Christenheid”. Ook, en allereerst voor de overheid.

1955—1965

Jubileum-actie
N.G.

DE lente en de zomer naderen. Het vergaderseizoen loopt dan ten einde. Betekent dit ook het afsluiten van uw voorlichting door onze partij? Tien jaar lang behoeft dit al niet meer het geval te zijn. Want bijna tien jaar geleden verscheen „Nederlandsche Gedachten” voor het eerst als weekblad. Elke week geeft het — ook in korte driestarten — informatie en voorlichting over actuele zaken.

Als men over de oorzaken van een zekere verslapping in de christelijke politiek wil spreken, dan is één er van toch wel deze: velen, te velen nog, maken van de mogelijkheid tot voorlichting en oriëntatie te weinig gebruik. Dan geldt: onbekend, maakt onbemind. Dat vergeet men wel eens; ten onrechte. Wie te weinig van een zaak afweet, kan er ook niet voor op de bres staan, voor op pad gaan. Daarom doe ik een beroep op alle leden zich er op te bezinnen of het niet anders moet. Dienen wij niet met meer abonnees de drempel van het jubileumjaar van ons weekblad te overschrijden?

Abonneer daarom uzelf of maak kennissen, vrienden of familieleden nu abonnee.

Berghuis

Kijk en luister...

Op maandag 9 maart van 20.20-20.30 uur heeft de A.R.Partij weer een televisie-uitzending. Dan beantwoordt Z.E. Minister Mr. B. W. Biesheuvel vragen, die hem gesteld worden door Mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R.Partij.

Deze vragen hebben o.m. betrekking op:

- het a.s. initiatief-wetsontwerp inzake de prijsbeheersing van landbouwgronden;
- speculatie;
- de K.L.M. en het luchtnet der Ned. Antillen;
- de eieren-affaire en het internationale recht.

Deze week

- Ons blad en uw taak (pag. 1)
- Het gebed en de overheid (pag. 1)
- 50 jaar N.C.A.B. (pag. 3)
- A.O.W. (pag. 3)
- Tantièmes (pag. 3)
- Drankwet (pag. 4)
- Eerste Kamer (pag. 9)
- De christelijke organisatie (pag. 9)
- Erhard's bezoek aan Nederland (pag. 6 en 7)

Onder het toezien van regisseur, de heer R. Keers (links) en vragensteller, mr. W. R. van der Sluis (midden), maakt minister Biesheuvel nog een aantekening voor de camera's hun werk doen.

Gebouw Op Gouden Wieken Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Wilt u
IN HET LEVEN SLAGEN?
Dan is onze leergang
spreken in het openbaar
het "middel" om uw doel te bereiken.
Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.

INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90
is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
~ Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.
Uniekepolis met waardeversteekkoopkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

EEN gebed, ook voor de Koningin en haar huis. Dat betekent geen approbatie van haar regeringsbeleid waartoe de gemeente geen bevoegdheid heeft, maar een beleving van het vijfde gebod: Alle eer, liefde en trouw bewijzen aan de Koningin, aangezien het Gode belijft on door haar hand te regeren. (Heidelbergse Catechismus)

SOMS kan dat gebed zwaar vallen. In 1878 richtte de verdrukte minderheid zich met een smeekschrift tot de Koning.

• Vervolg op pag. 7

vd

- RIPPEN
- FÖRSTER
- SCHIMMEL
- IBACH
- GROTRIAN-STEINWEG

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8,
Telefoon 03490 - 13877

N.V. Confectiefabriek „Heka”
v/h H. J. VAN HEEK - RIJSEN (05480-2661*)
brengt naast de

BEKENDE
BEDRIJFS- EN WERKKLEDING
voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING
voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

BON VOOR SLECHTS f 3,25 PER HALFJAAR ONTVANGT U WEKELIJKS NEDERL. GEDACHTEN

Noteert u als nieuwe abonnee:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opgegeven door:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementsprijs f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• R.K. en buitenlandse macht

Benschop, 25 febr. 1964,

Geachte redactie,

„De grondwet kent geen discriminatie op grond van kerkelijke keuze”, lees ik in N.G. Zij verbiedt niet dat er een Roomse koning zou komen. Nu heb ik eens gelezen, dat een Rooms-Katholiek altijd staat onder de Paus en dus onder een buitenlandse macht. In tegenstelling tot een A.R. b.v. Is hij dan wel voor 100 procent Hollander?

Toelichting:

In de oorlog met Spanje was het onmogelijk om aan een Rooms-Katholiek een verantwoordelijke post te geven. Ook later, b.v. in 1672 en in de Franse tijd, gaf het moeilijkheden en teleurstellingen. Moet met die ervaringen in de toekomst geen rekening gehouden worden?

Mag ik, hier eens een antwoord op?

Met de meeste hoogachting,
E. van Oosterom.

(Noot van de redactie — De Paus heeft een enorm gezag. Maar niet omtrent het politieke beleid in een bepaalde staat. Dat behoort juist volgens Rome tot het rijk der natuur en staat onder heerschappij der rede.

Wanneer wij dit niet in het oog houden zou een R.K. minister-president en een R.K. burgemeester en rechter onaanvaardbaar zijn.)

• De A.R. en een R.K. vorst(in)

De gebeurtenissen rond de verlovings van Prinses Irene hebben o.a. tot gevolg gehad, dat ook van de A.R. een antwoord werd verwacht op de (theoretische) vraag of er in Nederland een R.K. op de troon kan komen. In de officiële stellingname van de A.R. met betrekking tot deze vraag kunnen m.i. twee fasen worden onderscheiden. In de eerste plaats toen deze vraag in de Tweede Kamer aan de orde werd gesteld.

In de bewuste vergadering daagde de heer Vondeling o.a. de A.R.-fractie uit om te zeggen hoe men dacht over discriminatie inzake de troonopvolging t.a.v. belangrijke, in ons land levende, geestelijke stromingen. De heer SmalLENbroek wenste hierop aanvankelijk niet te antwoorden. Ik kan erin komen, dat het om politieke redenen juist was, zich niet door de P.v.d.A. uit de tent te laten lokken. De heer SmalLENbroek zei, dat hij op een dergelijke eis niet wilde ingaan, maar hij deed dit toch, toen hij verder zei: „Het probleem, dat de heer Vondeling hier aan de orde stelt, hangt af van tijd, van de omstandigheden, van het geval, van de casus”.

Geen antwoord geven, was te verdedigen, maar dit „antwoord” was m.i. niet acceptabel. Wat bedoelde de heer SmalLENbroek hiermee? Vriend en tegenstander kon hierover gissen en er is over gegist, want velen waren via radio of t.v. getuige van het debat. Het A.R.-volk verkeerde weer eens in de mist. Jammer!

Een week later kwam de tweede fase, n.l. de behandeling in de Eerste Kamer. Aangezien nu ook de K.7.P. om opheldering vroeg, was het te ver-

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

wachten, dat de onderhavige vraag weer aan de orde zou komen. Onze woordvoerder, de heer W. P. Berghuis, heeft er één en ander over gezegd, maar weten we het nu? In het eerste deel van zijn rede laat hij een duidelijk geluid horen wanneer hij zegt: „Er is geen sprake van, dat een wettige troonopvolger zou kunnen worden geweerd op grond van zijn kerkelijke positie”. Ter adstructie van deze stelling wijst hij niet alleen op de grondwet, maar ook op de opvattingen van Willem van Oranje. Tot zover is alles duidelijk en ik kan mij er volkomen mee verenigen.

Maar dan komt het tweede deel van zijn betoog. Ik wil dit nu niet helemaal

herhalen, maar als ik het goed begrepen heb dan hangt een concrete beantwoording van de vraag (die toch reeds in principe beantwoord is) af van allerlei omstandigheden en moeten allerlei facetten in het oog worden gehouden, zoals bv. het feit, dat de staatkundige historie van land en vorstenhuis nu eenmaal sterk aan de Reformatie zijn gebonden. Wordt hierdoor nu het mooie, principiële antwoord uit het begin van de rede niet volkomen ondersteboven geworpen? Natuurlijk, iedere goedkeuring van een huwelijk van één der leden van ons vorstenhuis moet op z'n mérites worden beoordeeld en zowel bij R.K. als bij Prot. huwelijkskandidaten kunnen er omstandig-

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

heden zijn, die een goedkeuring onmogelijk maken. De vraag was echter, of de kerkelijke gezindte op zichzelf genomen voor ons voldoende is voor een negatieve beslissing en deze vraag is m.i. nog steeds niet beantwoord.

Wat hebben onze woordvoerders in het parlement nu willen betogen? Het is m.i. beslist noodzakelijk dat er een verdere verduidelijking komt. Niet alleen de A.R. kiezers, maar het hele Nederlandse volk heeft hier recht op.

Met dank voor de plaatsruimte.

Hoogachtend,
H. J. Emmink, Ridderkerk.

Noot van de redactie

De rede van de heer Berghuis bestaat uit twee delen.

In het eerste gedeelte betoogt hij, dat de grondwet moet worden nageleefd. Die grondwet regelt, wie de wettige troonopvolger is (zie ons hoofdartikel van 29 februari).

In het tweede deel, daar van duidelijk onderscheiden, heeft hij de vraag behandeld van een „goedkeuringswet”, die de erfopvolgingsrechten handhaaft bij huwelijk.

Bij de vraag, of zo'n goedkeuringswet, die door de grondwet wordt geëist, om te voorkomen, dat erfrechten worden behouden.

Ondanks een huwelijk, dat tot vervreemding van volk en vorstenhuis leidt of kan leiden, moeten vele factoren in ogenschouw worden genomen, zoals bij de verlovings van Prinses Irene is gebleken. Daar is niet vooraf en volkomen theoretisch een eenvoudige regel voor te geven.

• Souteneurs

Mijne Heren,

In het nummer van 29 febr. wordt met instemming melding gemaakt van het voorstel van dr. Hartsuiker om het souteneurschap als misdrijf te bestemmen en met fikse gevangenisstraf te doen straffen.

Dit heeft mijn hartelijke instemming. Het verbaasde me echter, dat ook de hoop werd uitgesproken, dat de Staten-Generaal aan dat vermaan niet zou voorbijgaan.

Daar is n.l. de laatste jaren in de Staten-Generaal herhaaldelijk voor gepleit.

Bij de behandeling van de begroting voor 1961 ben ik zelf daar breed op ingegaan, terwijl het jaar daarop zowel de heer Berkhouwer als ikzelf dit vraagstuk weer ter sprake hebben gebracht.

Dit vraagstuk heeft dus wel terdege de aandacht van de Staten-Generaal. De regering blijft echter tot nu toe heelaas in gebreke de wet te verbeteren.
Dr. J. Meulink

(De driestar waar Dr. Meulink op doelt nebbet wij vorige week direct geschreven na het verschijnen van het proefschrift van Dr. Hartsuiker. Wij hebben daarbij niet de Handelingen van de laatste jaren geraadpleegd. Het spijt ons dat ons streven om snel en actueel te reageren in dit geval tot een voorbijgaan van de activiteiten van de Staten-Generaal in dezen heeft geleid. Met dankbaarheid nemen wij dus van de aanvulling van Dr. Meulink kennis. — redactie N.G.)

VERMAGERINGSDRUPPELS

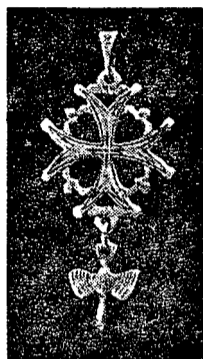
volkomen onschadelijk plantaardig, vet oplossend en op homeopathische basis. Flac. 1½ tot 2 mnd. f 5,—

NERVINA ZENUWDRUPPELS

Uit geneeskr. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,—

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker

Julianalaan 88, Soestdijk - Giro: 155518

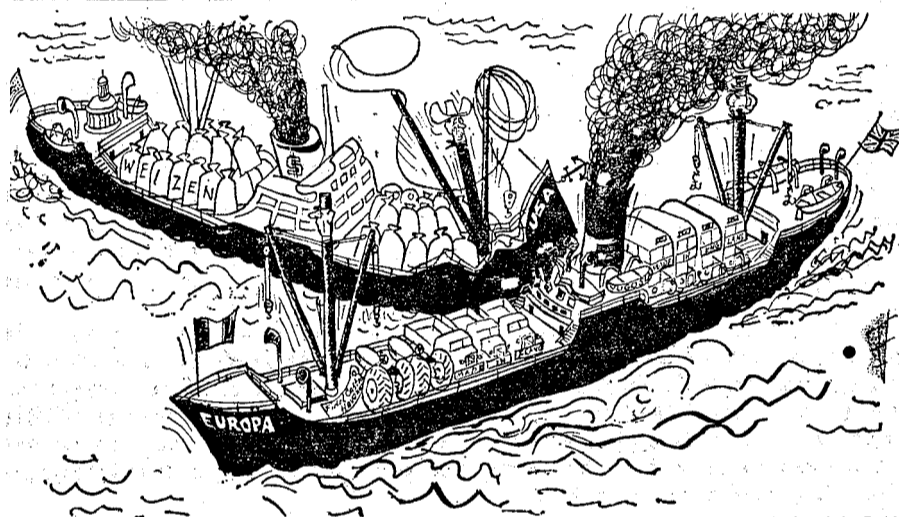

ALS BELIJDENISGESCHENK DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON heeft beschikbaar Huguenotkruisen in onderstaande uitvoeringen:

H.	Zilveren hanger (groot model)	f 5,75
H.G.	Gouden hanger (groot)	f 50,—
H.V.	Verzilverde hanger	f 3,15
H.M.	Zilveren hanger (middensoort)	f 4,90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort) (broche f 40,—)	f 37,50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	f 2,90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew. achterz.) (broche f 22,50)	f 20,—
P.	Zilveren broche f 6,25; P.G. Gouden broche	f 51,—
P.V.	Verzilverde broche	f 3,25
K.	Zilveren reversknoop	f 2,10
K.G.	Gouden reversknoop	f 20,—
S.	Zilveren speld f 2,10; S.G. Gouden speld	f 28,—
	Verz. Paronlepelkje	f 2,60
	Wit en blauw geëmailleerde hangers	f 5,—
	Zilveren ketting	f 2,90
	Gouden ketting	f 25,—

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron”, Jacob Catsstraat 111 b, tel. 43746 (9—5 uur) Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron”, verkoop Huguenotkruisjes te Rotterdam.

Twee-richtingsverkeer met navigatiefout

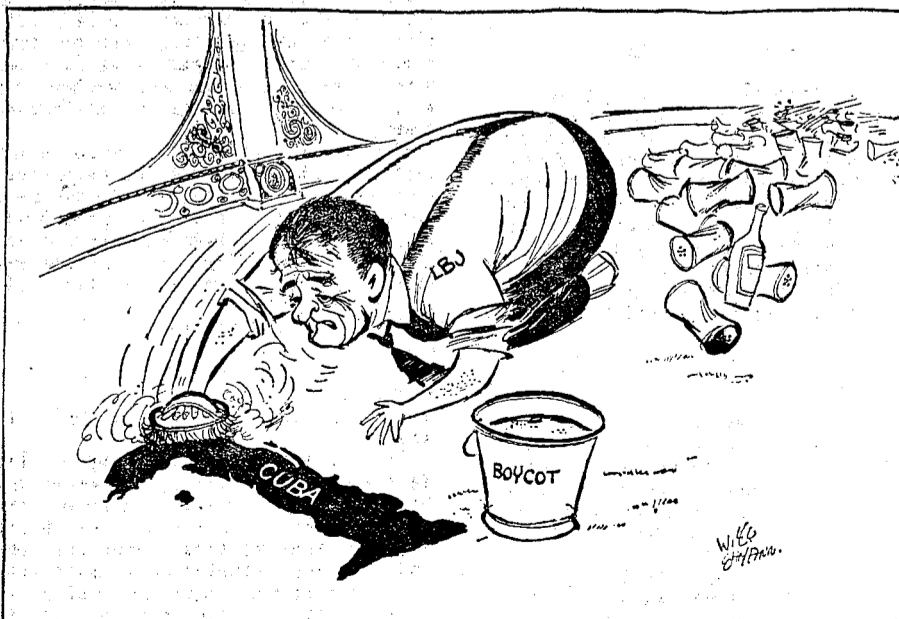
Steger in Zürcher Woche, Zürich

Amerikaans graan naar Rusland...
Europese bussen en tractoren naar Cuba...

COMPLETE WONINGINRICHTING MODERNE MEUBELN

Direct van fabriek, met schriftelijke garantie.
Ook inruil van oude meubelen tegen zeer hoge prijzen.
Toonkamers door geheel Nederland
Vraagt schriftelijk inlichtingen bij ons Hoofdkantoor

HET MEUBELCENTRUM
GED. GRACHT 237, DEN HAAG of TELEFOON 070—60 48 93

De hardnekkige vlek

(Uit „Het Parool” van 24 februari)

Meubiler-inrichting
ZANDBERGEN
MEPPEL - HOOGVEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

* * * Voor ik val...

Minister Scholten heeft in de Eerste Kamer officieel het optreden van de regering tegen het t.v.-Noordzee-eiland aangekondigd.

Merkwaardig zijn de sindsdien gevolgde reacties van de voorstanders der commerciële televisie. De dames en heren en de dagbladen, die zich steeds voor het dienstbaar maken van de t.v. aan de commercie uitspraken, hebben nu ineens geen goed woord meer voor het eiland, waarmee de R.E.M. onze aether vanuit zee wil belagen. De R.E.M.-directeur, die tijdens een spreekbeurt voor reclame-mensen fier uitriep dat alles gewoon door gaat zal weinig indruk op zijn gehoor hebben gemaakt. De klanten kiezen nu eieren voor hun geld. En de braafheid waarmee de R.E.M.-directeur beweerde dat de t.v.-Noordzee alleen maar dienstbaar wil zijn aan het amusement van de kijkers, zal de gehaaide zakenlui, die zich alleen terwille van hoge verkoopcijfers voor de commerciële televisie interesseren, wel niet meer tot andere gedachten brengen. Evenmin als de regering nog vertederd wordt door het roerende aanbod van de heer Brandel om zijn t.v.-eiland in de ure des gevaars aan Defensie af te staan.

Het meest opmerkelijke blijft echter, dat geen der voorstanders van de commerciële televisie zich tegen de onwetige eiland-bouwerij keerde, vóórdat de minister zijn mededeling deed. Nu opeens doen ze het allemaal. Hopen ze aldus hun plannetjes voor de toekomst veilig te stellen? Of is ook voor die luchtkastelen bij de eerste de beste tegenwind van toepassing het gezegde: "vóór ik val, lig ik al"? Sl.

* * * AOW-impasse?

Minister Veldkamp heeft enige tijd geleden het plan geopperd de A.O.W. per 1 januari 1965 tot het sociaal minimum te verhogen. Zoals de wet voorschrijft, heeft het kabinet omtrent dit belangwekkend voornemen het advies van de S.E.R. ingewonnen. De minister heeft nu 3 verschillende visies vanuit dit toporgaan van het georganiseerde bedrijfsleven op zijn bureau gekregen. De regering kan nu echt gaan regeren. Zij moet dus kiezen. Op de inhoud van het komende wetsontwerp lopen wij niet vooruit. Drie zaken hebben evenwel onze bijzondere belangstelling. In de eerste plaats staat het voor ons vast dat de vele bejaarden, die zich nu beneden het sociaal minimum bevinden, spoedig verlichting van hun lot moeten krijgen. In de tweede plaats dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan de twijfel, die prof. De Gaay Fortman onlangs in de Eerste Kamer uitsprak omtrent de wenselijkheid de A.O.W.-uitkering over de gehele linie te verhogen, nu vaststaat dat het merendeel der bejaarden zich reeds boven het sociaal minimum bevindt. (of het in de S.E.R. genoemde percentage van 75 juist is, laten wij in het midden). In de derde plaats lijkt het ons onjuist om voor de overige 25% (?) der bejaarden de Algemene Bijstandswet in te schakelen. Dit ondanks het feit dat deze wet niet zoals de Armenwet gunsten, doch rechten verschaft. Een bezwaar tegen inschakeling van de A.B.W. is dat de ouderdomsvoorziening niet over twee wetten (de A.O.W. en de A.B.W.) dient te worden gespreid. Dit kan zo licht leiden tot het in het leven roepen van twee "soorten" bejaarden. Een betere oplossing is onzes inziens dan nog een tijdelijke aanvullende regeling in het kader van de A.O.W. ten behoeve van hen, die niet aan het sociaal minimum toekomen. Zulk een aanvullende accentueert de plicht van onderscheiden sectoren der samenleving om tot verantwoorde en afdoende eigen pensioenregelingen te komen. Slechts dan kan de A.O.W. het karakter van een bodempensioen behouden.

Wij geven hier geen eind-oordeel, doch slechts een aantal overwegingen, die in dit stadium het verdere overleg in de boezem der regering misschien kunnen stimuleren. Sl.

* * * Groepshygiëne

Reeds eerder hebben wij in dit blad opgemerkt dat het vraagstuk van de commissarissen-tantièmes en dergelijke, vooral een kwestie van groepshygiëne is. De Overheid kan er rechtstreeks niet zo heel veel aan doen. Het socialistische verwijt dat de Overheid de lonen van de arbeiders wel aan grenzen bindt, doch die van de "hoge heren" niet, gaat formeel niet meer op. Sinds 1963 bepaalt het bedrijfsleven zelf de normen waaraan de loonstijgingen worden getoetst.

Wel is nog goedkeuring van de inkomstenverbetering van de "gewone" werknemer vereist. Dit geldt in zekere zin uiteraard ook voor de inkomsten van directies en commissarissen. Hun arbeidsvoorwaarden komen natuurlijk niet zo maar uit de lucht vallen. Dit

• Lees verder 4e kolom

MISS HOLLAND 1964

„... U zit op mijn continentaal plateau...!”

(Uit de Volkskrant van 28 februari)

Nederlandse
Christelijke

Agrarische
Bedrijfsbond

Wanneer de landarbeider in Nederland de balans opmaakt over de afgelopen vijftig jaar dan heeft hij ruimschoots reden tot tevredenheid. In de positie van vele werknemers is in deze periode een aanmerkelijke verbetering ingetreden; de landarbeider is er zelfs het sterkst op vooruit gegaan. Dit was ook nodig, want vijftig jaar geleden waren het juist de arbeidsvoorwaarden voor de landarbeider die nog bepaald te wensen overlieten. Er kan ook nu nog niet gezegd worden, dat de achterstand volledig is ingehaald, maar voor de ontwikkeling die aan de gang is kan de landarbeider dankbaar zijn.

Het opmaken van de balans over de afgelopen vijftig jaar doen in deze maanden in het bijzonder de leden van de Nederlandse Christelijke Agrarische Bedrijfsbond, voorheen de Ned. Chr. Landarbeidersbond. Deze bond bestond op 25 februari j.l. namelijk precies vijftig jaar. Is er in deze tijd veel voor de landbouw gedaan, met name via de wetgeving, ook de arbeidersstand in de landbouw is maatschappelijk tot groter aanzien gekomen.

Hiertoe hebben de algemene sociale verbeteringen voor de werknemers in Nederland bijgedragen, maar de organisaties van landarbeiders hebben speciaal voor deze categorie veel weten te bereiken. Het bestuur van de N.C.A.B. kan daarom met dankbaarheid terugblikken naar het verleden.

Alleen al het feit, dat er een grote chr. landarbeidersorganisatie kan bestaan, die in alle vrijheid vergadert, besluiten neemt en mede landbouwbeleid voert is een bijna ongekende weelde vergeleken bij de situatie van vijftig jaar geleden. In het prille begin van het organisatieleven, waren er voor vergaderingen van de landarbeiders geen behoorlijke vergadergelegenheden beschikbaar. Het vergaderen in de open lucht was geen uitzondering. Er is daarom sindsdien niet alleen materieel, maar ook moreel enorm veel veranderd in de positie van de landarbeider.

Verbeteringen

De betekenis van de organisatie is algemeen erkend en ook het werk van de vakbeweging wordt gewaardeerd zowel door boer als arbeider. Men mag er trots op zijn, dat de lonen van de landarbeiders thans op één lijn gesteld worden met de lonen van werknemers in vergelijkbare bedrijfssectoren. Dankbaar mag men zijn voor de aanzienlijke verbetering in de arbeidstijden. Vijftig jaar geleden waren arbeidstijden van 12 uur per dag normaal, soms van 4 uur 'smorgens tot 6 uur 's avonds met enkele uren schafttijd.

Ook in de landarbeid wordt nu zoveel mogelijk de 8-urige werkdag gerealiseerd en in enkele bedrijfssectoren ook de 5-daagse werkweek. De aard van het bedrijf brengt soms mee, (met name in de veehouderij) dat dit laatste niet uitvoerbaar is.

Alleen op de grotere bedrijven met voldoende personeel, waar dus rouleersystemen kunnen worden doorgevoerd, kan de 5-daagse werkweek een feit worden.

Evenals zovele bedrijfstakken kent ook de landbouw een tekort aan arbeidskrachten. Onvoldoende man-

kracht brengt veelal langere arbeidsweken met zich mee. Enige ontspanning op de arbeidsmarkt zou ook hier verbetering kunnen brengen.

Ten aanzien van de kleinere bedrijven is de voorzitter van de N.C.A.B., de heer P. Stokman, van mening, dat hiervan in de toekomst nog een aantal zal sneuvelen. Naar zijn mening kan een akkerbouwbedrijf van 4 à 5 ha moeilijk meer bestaan, een oppervlakte van 12 bunder acht hij voor een goed florerend bedrijf noodzakelijk.

Bredere basis

Dat men in de kring van de landarbeidersorganisaties zich niet uitsluitend bezig houdt met de positie van de landarbeider in engere zin, maar ook met al het wel en wee van de hele landbouw, blijkt uit de standpuntbepaling van de N.C.A.B. in de belangrijkste agrarische vraagstukken van dit moment. Zo schaarde de N.C.A.B. zich achter de opvatting van de drie centrale landbouworganisaties in haar streven te komen tot een verbreding van de bestaansbasis van de landbouwbedrijven.

Het werk van de landbouw moet niet beperkt worden tot het voortbrengen van de grondstoffen. De verdere verwerking van deze basisproducten zou de landbouw ook kunnen volgen. Te denken valt bijv. aan de bollenexporteur, die in vele gevallen ook zelf kweker is.

De bollenkweker profiteert hier zowel van de voortbrenging als van de handel. Deze verbreding van de bedrijfsbasis is zowel in het belang van de producent als in die van de landarbeider.

Op het ogenblik is het nog zo, dat de Nederlandse teler zijn groenten en fruit op de veiling aanvoert en daarna geen enkele bemoeienis meer heeft met zijn produkt. Ook hierin zou verandering en verbetering kunnen komen. Het streven van de landbouworganisaties in deze richting wordt door de arbeidsorganisaties gesteund.

De samenwerking van boeren en landarbeiders in deze tijd demon-

• Vervolg op pag. 5

blijkt o.m. uit het feit, dat bij de Hoogovens en Breedband deze dagen de algemene vergadering van aandeelhouders een statutenwijziging heeft aangenomen waarbij de tantièmes voor commissarissen voortaan aan een maximum van f 25.000,— per jaar worden gebonden (voorheen was het een nog aantrekkelijker job...!).

Wij hebben evenwel de indruk dat zulke mogelijkheden tot verbetering in de groepshygiëne niet in alle ondernemingen statutair geboden worden.

In het kader van de herziening van het ondernemingsrecht, waarop de Staatscommissie-Verdam nu al enige tijd studeert, verdient deze zaak dan ook zeer de aandacht. Want het — vooral psychologische — kwaad van de te hoge beloning van directies en commissarissen, dient allereerst door de meest verantwoordelijken, dus de aandeelhouders, te worden tegengegaan. Al zou enige begeleidende Overheidshulp in de vorm van uitbreiding van de wettelijke verslaggevingsplicht voor N.V.'s en het stellen van wettelijke eisen met betrekking tot het tot stand komen van de honoraria etc. voor directeuren en commissarissen, niet overbodig zijn. Want wij hebben de indruk dat de groepshygiëne, die gelukkig hier en daar al wat beter toegepast wordt, meer het gevolg is van door de publieke opinie uitgeoefende druk dan van het ingrijpen door hen, die daartoe in de eerste plaats geroepen zijn. Sl.

* * * Goedgeefs

Soms laten de aandeelhouders bij het vaststellen van verantwoorde grenzen ten aanzien van de loonvorming van de werkelijke leiders van ondernemingen, duidelijk verstek gaan. Een illustratief voorbeeld daarvan is Amsterdam. De hoofdstad is namelijk aandeelhouder van Hoogovens. B. en W. van Amsterdam hebben onlangs weliswaar meegedeeld dat het recente winstdeel van circa f 260.000,— voor elk der directieleden van deze N.V. "buitensporig hoog" is, doch daar bleef het dan ook bij. (voor de commissarissen werden wel beperkende bepalingen getroffen; zie boven).

Als een stad als Amsterdam met een rode raadsmeerderheid zich zo als aandeelhouder gedraagt, moet gevreesd worden dat de Rijksoverheid er wel aan te pas dient te komen om echt paal en perk te stellen aan het verschijnsel van de te ongebreidelde honorering van hoge N.V.-functionarissen. Waarbij aangetekend wordt dat fiscale maatregelen tot nu toe weinig zichtbaar effect hebben gehad.

Wij gunnen ieder graag een goed inkomen. Wij zijn ook niet te benepen om het dragen van zware verantwoordelijkheid in financieel opzicht tot gelding te willen doen brengen. Maar, nogmaals, door iedereen als uitwassen aangevoelde situaties ondermijnen de moraal en de mentaliteit van een samenleving waarin velen de welvaartstoening zelf nauwelijks ervaren.

De enkelen, die zich de gouden eieren in zo ruime mate zien toevallen, dienen te bedenken dat de kip (de N.V.) die ze deponeren, ook door vele anderen aan de leg wordt gehouden. Voor die velen is vaak nog niet eens een goede ondernemings- of bedrijfspensioenregeling getroffen...! De goedgeefsheid der aandeelhouders kan zich in die richting stellig wel wat meer ontwikkelen.

De heer Schipper heeft 2 weken geleden nog in ons land op deze schrijvende achterstand kritisch de aandacht gevestigd. Sl.

* * * Horzels

Rusland heeft van de impasse waarin de Cyprus-affaire verkeert, een dankbaar gebruik gemaakt om zijn betrekkingen met het op zichzelf weinig belangrijke eiland te verstevigen. En de chanteur in priesterkleid, die in Nicotia de lakens uitdeelt, grijpt alles aan wat dienstbaar kan worden gemaakt om de Britten, de Verenigde Staten en de N.A.T.O. een stok tussen de benen te steken. In die sfeer kwamen een luchtvaartovereenkomst en een regelmatige vliegverbinding met Moskou tot stand. De Britten, die een totale burgeroorlog op Cyprus voorkwamen, moeten er nu snel weer uitgewerkt worden. Russische "adviseurs" zullen wel met de regelmaat van de klok worden aangevoerd om daarbij te helpen. De Cubatragedie dreigt zich te herhalen.

Op die wijze hebben het Amerikaanse, het Afrikaanse en het Europese continent elk een horzel, die gevoelige steken in hun huid aanbrengen: Cuba, Zanzibar en Cyprus. En communistische horzels steken fel.

De Veilheidsraad heeft een noodverband gelegd, maar indien Cyprus, Engeland, Griekenland en Turkije het niet spoedig — en 't liefst buiten de V.N. om — eens worden over een definitieve oplossing van de Cyprus-kwestie, zal ons werelddeel in het vervolg in communistische hoofdsteden zonder meer als een rund worden beschouwd. Sl.

Tweede Kamer

DE Tweede Kamer heeft nogal aarzelend aangekeken tegen de nieuwe drankwet. Ook de A.R.-fractie. Er was een zeker onbehagen, omdat de nieuwe wet zo geheel anders van opzet was dan de huidige. Waarbij tevens een zekere vrees voorzat dat het drankgebruik zou toenemen.

Overigens was de bestaande wet zo langzamerhand volledig buiten haar oorspronkelijke jasje gegroeid. Reeds in 1931 toen de oude drankwet van 1881 werd gewijzigd was er ook al het algemeen gevoelen dat de drankwet op dat moment niet volledig meer voldeed.

De vraag rees toen en nu ook weer of — gezien de 80-jarige ontwikkeling op dit gebied — een bij de tijd passende regeling kon worden aanvaard.

Vroeger

Momenteel heerst er het regiem van het maximumstelsel voor het verlenen van vergunningen (sterke drank) en van verloven A (zwak alcoholische). Dat maximum stelsel houdt in, dat het aantal verkoopplaatsen afgestemd is op het aantal inwoners van elke gemeente. Bovendien is de afgegeven vergunning afhankelijk van één persoon (die zijn recht slechts een maal kan overdragen). Dit systeem heeft in de praktijk geleid tot een grote beperking van het aantal drankgelegenheden. Maar daarnaast ontwikkelde zich een handel in bestaande vergunningen waarbij veel geld omging en waarbij de overheid het niet in haar hand had vergunningen niet te laten verplaatsen naar dubieuze inrichtingen.

Het doel van de vroegere drankwet is nu een heel eind bereikt.

In 1881 waren er 32.000 verkoopplaatsen (78 per 10.000 inwoners).

In 1960 zijn er 17.000 of 16 per 10.000 inwoners.

Het gebruik van sterke drank liep terug van 8,7 liter per hoofd tot 2,3 liter per hoofd in 1960.

Nu

Het wetsontwerp stelde voor aan iedereen een vergunning te verlenen mits de a.s. vergunninghouder voldeed aan bepaalde vrij stringente eisen van zedelijkheid, van vakbekwaamheid en van inrichting van het pand. Die vergunning heeft betrekking op alle alcoholhoudende dranken. Alle inrichtingen zullen dus moeten voldoen aan de te stellen eisen: nu óók de slijterijen en de horecabedrijven.

Uiteraard zal er een overgangsregeling gelden, die zoveel mogelijk verkregen rechten handhaaft. Maar aan de eisen van zedelijkheid zal iedere onderneming moeten voldoen, terwijl aan de

DE NIEUWE EISEN

1. De bedrijfsleiders en de beheerders dienen aan de volgende eisen te voldoen:

- zij mogen niet onder curatele staan dan wel uit de ouderlijke macht of voogdij ontzet zijn;
- zij mogen niet in enig opzicht van slecht levensgedrag zijn;
- zij moeten de leeftijd van vijftientig jaren hebben bereikt, behoudens voor zover krachtens artikel 39 onthefing is verleend.

2. Bij algemene maatregel van bestuur worden naast de in het tweede lid gestelde eisen andere eisen ten aanzien van het zedelijk gedrag van bedrijfsleiders en beheerders gesteld en kan de in dat lid, onder b, gestelde eis nader worden omschreven.

3. Alvorens tot vaststelling, wijziging of intrekking van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in het vorige lid wordt overgegaan, worden de Centrale Raad voor de Volksgezondheid en de betrokken bedrijfslichamen gehoord.

De nieuwe Drankwet

inrichtingseisen van de nieuwe wet (dit geldt ook voor de bestaande zaken) op een later tijdstip zal moeten worden voldaan.

Die inrichtingseisen hebben betrekking op verlichting, ventilatie, sanitair en vloeroppervlakte van het betreffende pand.

Dr. Kuyper

Het alcoholisme rond 1900 was schrikbarend hoog:

Het gebruik van alcoholische drank was uitgegroeid tot een drankmisbruik. Toen was het een sociaal probleem.

Slechte woontoestanden, wantoestanden in woon- en werkmilieu, lage lonen, geen enkele sociale zekerheid, geen mogelijkheid praktisch tot ontspanning en recreatie.

Het drankgebruik was voor velen de enige mogelijkheid tot afleiding uit de sociale sfeer van ellende waarin men leefde.

Men greep naar sterke prikkels om het gevoel van geestelijke en lichamelijke ellende kwijt te raken. En de goedkoopste prikkel was de borrel van 3 tot 5 cent (de heer Jongeling, G.P.V.).

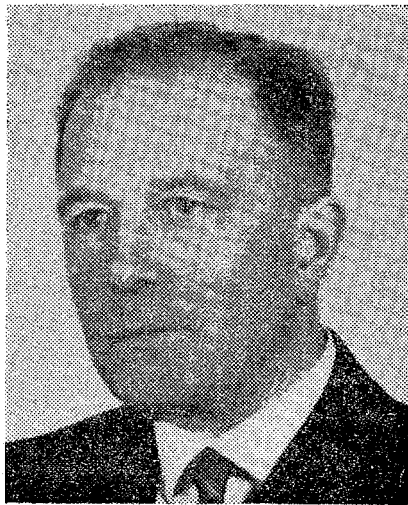
Toen was het dr. Kuyper — de stichter van de georganiseerde A.R. Partij — die het probleem duidelijk doorzag.

Hij toonde begrip voor het alcoholisme als sociaal zedelijk probleem in die dagen en ontwierp de drankwet met zijn maximum stelsel.

Tegen de zin van de liberalen vanwege de vrijheidsbeperking!

Het christelijk sociaal denken van dr. Kuyper vond zijn neerslag in de drankwet van toen. De vragen die in het debat aan de orde zijn gesteld zijn dan ook uiteraard deze geweest: Is het getal op de huidige situatie nog noodzakelijk dat directe overheidsbemoeiing gewenst blijft?

Moet aan de eigen verantwoordelijk-

Prof. Versteeg

„Ik vind het amendement-Portheine duidelijk, als er maar niet een toelichting bij had gestaan”.

heid van de volwassen mens geen plaats worden gegeven?

Is het een eis van christelijk sociaal denken in de tijd waarin wij leven, dat de strakke eisen die in het verleden uitnemend hebben gewerkt moeten worden gehandhaafd?

Feiten

Iedereen was er in de Kamer van overtuigd dat een absoluut verbod van drank onmogelijk is. De ervaring met het „drooggelegd” Amerika en Zweden heeft dat overduidelijk bewezen. Een extreme drooglegger is nog gevaarlijker dan een drinkebroer!

Aan de andere kant is volledige vrijheid eveneens onmogelijk.

„Jenever is tenslotte geen katjesdrop” (mr. Herzberg).

Daarom moet er een drankwet zijn. Een drankwet is een hulpmiddel om ons als gemeenschap zo veilig mogelijk te laten leven met het gevaar dat de alcohol kan zijn als men er niet verstandig mee omgaat!

De tegenstemmers waarvan velen geen geheelonthouders, konden geen andere oplossing dan de voorgelegde regeling

aan de hand doen — hoewel ook zij bezwaren hadden tegen de bestaande wetgeving.

Teleurgesteld

Mr. Daams (P.v.d.A.) was duidelijk: Zijn partij was teleurgesteld. Hij meende dat dit wetsontwerp te veel sociale risico's neemt.

Zo lang er nog de ongewisheid is vond hij het onverantwoord over te gaan van een maximum stelsel naar een vrijer stelsel. Hij vroeg de minister daarom zijn ontwerp maar in te trekken.

Het oordeel van de heer Jongeling (G.P.V.) was in wezen gelijk.

Hij meende dat het bestaande maximum stelsel in de een of andere vorm ook in de nieuwe wet behoorde te worden gehandhaafd. Overigens: het hoe, kon ook deze spreker niet aanwijzen.

Wel was hij er van overtuigd dat het pogen van de maker van dit ontwerp er op gericht was door een stelsel van strikte kwalitatieve en kwantitatieve

Minister Veldkamp

„Geef mij, o Kamer, het voordeel van de twijfel die bij U bestaat”.

eisen de zaak van alcoholgebruik in de hand te houden.

Maar de heer Jongeling (G.P.V.) meende dat deze poging in de praktijk schipbreuk zou leiden.

Wat merkwaardig was de redenering van de heer Harmsen (Boerenpartij). Ik ben er tegen; niet zozeer vanwege de mogelijkheid van groter drankmisbruik — dat moet Justitie maar opknappen — maar omdat een groot aantal kleinere bedrijven door de nieuwe eisen het loodje zullen leggen ten voordele van het groot-winkelbedrijf!

Morele factoren

Prof. Versteeg (A.R.) die een betoog hield waarnaar de Kamer als steeds luisterde, stelde zich niet alleen in op de financiële en economische facetten. Met name speelden in zijn betoog vragen die liggen in de morele sector.

Bij het eindoordeel over het wetsontwerp moet er uit deze hoofde waakzaamheid zijn, die niet mag worden versluierd door al te lichte verwachtingen maar men moet oppassen voor elke overdrijving.

Het feit dat de laatste jaren het alcoholgebruik toeneemt behoeft niet te wijzen op een groter wordend misbruik.

De welstand in de laatste jaren, naast een gewoonte verandering kan oorzaak zijn van verbruik door meer mensen dan vroeger.

Het punt is: Is het verantwoord thans over te gaan tot een grotere vrijheid met betrekking tot het drankgebruik.

Zijn daartoe wel voldoende waarborgen geschapen om zo mogelijk in te grijpen? Weliswaar liggen er een aantal duidelijke remmen, maar er zijn toch lacunes.

Met betrekking tot een enkele wilde hij amendementen indienen:

Drankverkoop aan kinderen beneden 18 jaar, moest worden verboden en de gemeentebesturen moesten de bevoegdheid hebben verkoop te verbieden in kantines van h.v. kampeercentra.

Een definitief oordeel kon hij niet geven: het eindoordeel komt na de behandeling van de vele amendementen.

GEMEENTELIJKE BEVOEGDHEDEN

1. Bij gemeentelijke verordening kan worden verboden in inrichtingen — of in inrichtingen van een bij de verordening aangewezen aard — in de gemeente of in bij de verordening aangewezen delen daarvan:

- anders dan om niet alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse te verstrekken;
- anders dan om niet sterke drank voor gebruik ter plaatse te verstrekken;
- bedrijfsmatig sterke drank voor gebruik elders dan ter plaatse te verstrekken.

2. Bij zodanige verordening kan worden bepaald, dat het verbod slechts geldt voor een bij of krachtens die verordening aangewezen tijdsruimte.

Twee van de fractie

De C.H.U. had twee sprekers in de strijd gezonden. Eén voor- en één tegenstander.

De heer Scholten — geheelonthouder — was van oordeel dat de overheid de eigen taak heeft even groot als die van het individu.

En die gaat verder dan het geven van subsidie aan preventieve zorg.

De overheid moet meer doen: het laten groeien van een samenleving waarin het drankmisbruik zoveel mogelijk teruggedrongen wordt.

Zeker in de kring van jongeren! het schijnt zo te zijn dat daar toename van drankmisbruik wordt geconstateerd.

En in die situatie past nog steeds de huidige drankwet met zijn niet al te grote fouten.

Zijn fractiegenoot — de heer Van Gelder — was daarentegen van oordeel dat de bezwaren van het huidige stelsel duidelijk aanwijsbaar zijn.

Hij was bovendien de mening toegedaan dat het niet juist is als tot de minister gezegd wordt: Toon nu maar eens aan dat de nieuwe wet geen aanleiding zal geven tot een belangrijke verhoging van het verbruik!

Belangrijk is dat telkenmale voortaan er een dwingend voorschrift is dat eisen stelt aan de a.s. vergunninghouder.

Niet alleen de hoge overheid, maar ook de gemeenten hebben dienaangaande aanvullende bevoegdheden.

Liberaal

Het was van de aanvang af duidelijk dat de V.V.D. een vrij grote instemming zou betuigen met dit ontwerp. Te voorzien was ook da' deze fractie pogingen zou aanwenden de vrijheid te vergroten. Mej. Ten Broecke (V.V.D.) meende dat het in het bijzonder op de weg van Justitie zou liggen aan de straffen op gebruik van alcohol bij verkeer streng de hand te houden en zo nodig deze straffen te verzwaren.

Met bijzondere nadruk kwam zij op voor de stelling dat ieder mens zijn eigen verantwoordelijkheid moest dragen voor het gebruik van alcohol. En de overheid moest eigenlijk volstaan met subsidiëring aan die organisaties die zich bezig houden met drankbestrijding in de ruimste zin.

Overigens vond zij het maar zorgelijk dat er in de wet moraliteits eisen zouden worden gesteld.

Concubinaat en echtscheiding moesten alvast maar buiten de beoordeling vallen, aldus haar conclusie.

Niemand had er aan getwijfeld dat de K.V.P. niet vóór dit ontwerp zou zijn. De heer v. d. Heuvel (K.V.P.) deed mee het principieel eens te zijn met het voorstel, maar sprak praktisch niet over de gevaren die het nieuwe systeem meebrachten.

Zijn betoog was voornamelijk gericht op het sociaal hygiënische aspect van een goede bedrijfsvoering dat van de financiën.

De amendementen

Er waren zoveel amendementen — bijna 50 — dat de Kamer het gewenst achtte dat de minister en de leden voor de bijzondere commissie deze nog eens rustig samen bekeken. Daarna is uit-

• *Vervolg op pag. 5*

• Vervolg van pag. 4

voerig in de Kamer het vóór en het tegen van elk amendement besproken.

Een aantal amendementen is aanvaard, tengevolge waarvan de A.R.-fractie — op twee na — van oordeel was, dat het wetsontwerp zodanig verbeterd was dat men de sprong naar het nieuwe stelsel aandurfde.

Een amendement Versteeg (A.R.) ten doel hebbende de verkoop van sterke drank aan jeugdigen beneden 18 jaar te verbieden is aanvaard.

Vele amendementen door de P.v.d.A. ingediend zijn verworpen.

Niet om politieke redenen maar vanwege de omstandigheid dat het ontwerp bij aanname zowel zou verslechteren als minder hanteerbaar zou worden.

De amendementen van de V.V.D. — die desondanks toch voorstelde — werden vrijwel alle verworpen.

De vrijheid van handelen ten behoeve van de a.s. vergunninghouders zou onevenwichtig groot geworden zijn.

Het belangrijkste amendement van de heer Van Gelder (C.H.U.) inhoudende de mogelijkheid dat gemeentebesturen onder bepaalde omstandigheden en voorwaarden over kunnen gaan bij (gemeentelijke) verordening een maximum voor bepaalde wijken in te voeren werd aanvaard.

De eindstemming wees uit dat een minderheid (P.v.d.A. plus de kleine fracties) tegenstemde.

Het zal zaak blijven toe te zien op de nieuwe ontwikkeling.

In het bijzonder door de gemeenteraden die de beschikking krijgen over een aantal instrumenten om die ontwikkeling in goede banen te leiden.

*** Synode, bis

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken heeft besloten een commissie in te stellen, die de binnengekomen blikken van bezorgdheid etc. over de uitspraak inzake Lippenhuizen-Henrik dient te bestuderen. Een positief bericht, dat er op wijst dat de adressanten niet tevergeefs hebben gereageerd. Evenals zij wachten ook wij de verdere gang van zaken met belangstelling af. En ook met vertrouwen, omdat Synodepraeses, dr. P. G. Kunst, blijkens eerdere persberichten als zijn privémening te kennen gaf, dat de hele kwestie z.i. op een „breder vlak” dient te worden gesteld. Misschien besluit de Synode ook om iets dieper in de materie af te dalen.

Het zou ons inziens de zaak waarom het gaat n.l. geen kwaad doen indien het hoogste bestuurslichaam van een

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week

COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week

OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

Honderden gespreksgroepen aan het werk!

HET gespreksgroepen-werk in de A.R.Partij heeft een zeer bevredigend verloop. Een kwart van de 1.000 kiesverenigingen neemt aan deze activiteit deel. In vele van deze 250 kiesverenigingen zijn zelfs twee of meer gespreksgroepen gevormd, die zich in de periode maart-april gaan bezinnen op het thema „De christelijke organisaties in deze tijd”.

Ook een 40-tal organisaties en groepen buiten de A.R.Partij hebben het documentatie-materiaal op het A.R.Partij-bureau aangevraagd om aan dit bezinningswerk deel te nemen.

Verscheidene tientallen antwoord-rapportjes werden inmiddels reeds weer ingezonden bij het Centraal Comité, dat zich medio 1964 een beeld hoopt te kunnen vormen van wat ten aanzien van dit onderwerp binnen en buiten de partij leeft.

Inmiddels heeft de A.R.Partij ook de voorbereiding van de gespreksgroepen-activiteit voor het seizoen 1964/65 ter hand genomen.

christelijk kerkgenootschap zich niet alleen afvraagt of een bepaalde politieke partij een anti-christelijk karakter heeft, doch dat het zich ook de vraag stelt of zulk een partij harezijds meewerkt aan het — wat de Synode zelf in haar uitspraak zo treffend noemde — paal en perk stellen aan het niet erkennen van Jezus Christus als Heer van deze wereld. De pastorale zorg, die ook — misschien juist — van een Synode verwacht mag worden, is met een antwoord op die vraag wel gediend, want de roeping tot dat paal en perk stellen beperkt zich niet tot de kerken. **Sl.**

Op centrale plaatsen...

In Gelderland heeft een wisseling plaatsgevonden. De heer B. Geleijns heeft het voorzitterschap van het Provinciaal Comité overgedragen aan de heer J. G. Köhler, terwijl de eveneens onder ons bekende heer D. P. eboom (ja, van de N.C.R.V.) het penningmeesterschap overdroeg aan de heer J. H. Dulfer.

We moeten en kunnen over deze mutaties kort zijn. Van de nieuwe functionarissen wordt veel verwacht. Zij volgen beiden iemand op, die met groot gezag en met visie de partij hebben gediend. De heren Geleijns en Pereboom zijn personen die in de partij een naam hebben (en ook elders). Hun danken wij voor hun activiteit en bestuurskracht. Zij zullen ongetwijfeld blijven meeleven en daarom is dit geen afscheid. De heren Köhler en Dulfer treden wij met hetzelfde verwachtingsvolle vertrouwen tegemoet als het Provinciaal Comité Gelderland dat op 2 maart j.l. deed.

• Vervolg van pag. 3

streert overduidelijk welk een enorme ontwikkeling zich de afgelopen vijftig jaar voltrokken heeft. Zowel boeren als landarbeiders hebben zitting in het Landbouwschap en in alle publiekrechtelijke organen op agrarisch gebied. De boeren opereren niet meer individueel, maar er wordt een nationaal beleid gevoerd, zowel op het gebied van de produktie, de ziektebestrijding, de prijszetting, de afzet, enz. Ook in deze economische aspecten van het bedrijf spreken de landarbeiders mee, zodat hier de medezeggenschap, of beter de mede-verantwoordelijkheid, zowel sociaal als economisch, volledig tot ontplooiing is gekomen. Met dankbaarheid mogen hier de namen van de voorzitters van de N.C.A.B. genoemd worden, die in Nederland niet weinig hebben bijgedragen tot deze moderne ontwikkeling binnen de landarbeid, een ontwikkeling waarmee deze bedrijfstak in Nederland voorop loopt. In de afgelopen vijftig jaar is de N.C.A.B. geleid door: H. Koetje, R. Siemons, M. Ruppert, C. J. van Mastrigt en P. Stokman.

Een belangrijke historische bijdrage tot de jubileumviering van de bond heeft de heer R. Hagoort geleverd, die de geschiedenis van de bond in een boek heeft vastgelegd. De uitgave heeft de vorm gekregen van een pocketboek, dat aan alle 26.000 leden van de bond gratis wordt uitgereikt. Aan zijn voor de chr. vakbeweging belangrijk historisch werk heeft de heer Hagoort dit dus nog toegevoegd. Ditmaal heeft hij zich niet beperkt tot de historie alleen, maar heeft hij de geschiedenis van de bond geplaatst in het kader van de ontwikkelingsgang van de landarbeid door alle eeuwen heen.

*** 40 jaar vooraan

De heer Jac Broere heeft 40 jaar de kiesvereniging te Dordrecht gediend. En hoe! Hij is niet alleen een accuraat man (voor een penningmeester een onmisbare eigenschap), maar ook een toegewijd ledenwerver. Hij kent de vele leden van „Nederland en Oranje II” in Dordrecht persoonlijk. Dat alles kan omdat de heer Broere het werk in de partij als een stuk roeping ziet en deze roeping met de daad wil realiseren. Een figuur als de heer Broere is uitermate waardevol, niet alleen voor de eigen kiesvereniging, doch voor heel de partij. Van dit laatste heeft het Centraal Comité hem dan ook doen blijken.

Uiteraard lag het zwaartepunt van de huldiging in de vergadering van zijn kiesvereniging, die hem tot haar erepenningmeester benoemde.

Ook op deze plaats wensen wij hem en zijn vrouw heel hartelijk geluk. Moge dit jubileum van een doorgewinterd kaderlid een stimulans aan vele van zijn collega's-bestuurslid van heel het land geven. Er zijn er die bepaald wel een paar „delen van Broere's geest” kunnen gebruiken.

Het boek heet dan ook: Twintig eeuwen emancipatie.

Het jubileum van de bond zal officieel worden gevierd op 2 april te Utrecht. In Tivoli worden dan meer dan 1400 afgevaardigden van de 1040 afdelingen en correspondentschappen verwacht. Voor deze bijeenkomst wordt in de ochtendvergadering als spreker uitgenodigd een vertegenwoordiger van het kabinet en de voorzitter van het C.N.V. 's Middags zal de heer H. Algra, lid van de Eerste Kamer en hoofdredacteur van het Friesch Dagblad de feestrede uitspreken.

M. C. van Staaveren

AALSMEEK — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN KRING

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02346 - 444 (4 lijnen).

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.

WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

SCHUDDEN? GOED

GOED SCHUDDEN? BETER

IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO

Telefoon 05400 - 16461

VOOR UW WASGOED

èn

UW STOOMGOED

Wasserij en Chemische Wasserij DE LELIE,
Bergen op Zoom - Telefoon 01640 - 5171
Depots en filialen in geheel Zeeland
en West-Brabant.

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
- * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
- * GEPROFILEERDE BUIZEN
- * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN

TELEFOON 05190 - 2043

kh

Kampert en Helm n.v.

HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK

PL. DOKLAAN 8-12

AMSTERDAM C.

TELEFOON 94 80 22*

REK SCRIPT

Voor gecarboniseerde formulieren

ONDERGOED

van de bovenste plank!

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. VAN HOUWELINGEN-MOORDRECHT

Telefoon 305 (01827), Westeinde 117

P. MOOLENAAR & ZOON

Sassenheim

BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL

Import — Export

Dahlia's — Vraagt prijs

ONVERMOGEN

„En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege (hun) ongelooft”.

Hebreeën 3:19.

In heel wat scholen hangt een landkaart van het Nabije Oosten, waarop met een dikke lijn de tocht van Israël van Egypte naar Palestina is aangegeven. Die lijn is veelbetekenend: het is een grote omweg. Het begint al met het raadsel van de afbuiging naar de Rode Zee, terwijl er land genoeg is om rechtdoor te gaan. En nauwelijks is de zin daarvan duidelijk geworden, of een nieuwe, verdere afbuiging brengt Israël naar het Sinai-gebergte. Deze raadsels lossen zich op: de Here brengt zijn volk door het water van de reiniging en langs de berg van de verbondsvernieuwing. Het wordt een heerlijke tocht, vol betuigingen van Jawehs verkiezende genade.

Maar dan...! Volg de lijn maar — recht omhoog. Totdat een haarspeldbocht veelzeggend aangeeft, dat een nieuwe omweg wordt gemaakt. Het is bepaald niet mogelijk, hiervan te zeggen wat Jaweh zegt van de eerste: „Jaweh leidde ze niet door het Filistijnenland hoewel die nader was; want Hij wilde niet dat het volk berouw over de uittocht zou krijgen wanneer zij dadelijk in de strijd gewikkeld werden”. Exodus 13:18 heeft het uitdrukkelijk: over Jawehs omweg, maar de curve op onze landkaart wijst ook andere aan. Er zijn omwegen waarlangs God zelf ons leidt; omwegen die aanpassen in zijn beleid van het „nu nog niet”.

Er zijn omwegen die passen in het Messiaanse „gij kunt dit nu nog niet dragen” (Joh. 16:12). Dat zijn omwegen die behoren tot het goddelijk onvermogen om zijn eigen Raad te doorbreken. Dat het zo moet gaan en niet „recht toe recht aan” is in dat geval een van de ondoorgroendelijke zijden van het heilsmysterie. Zulke omwegen zijn er in de Heilige Schrift vele, in Oude en in Nieuwe Testament. Het is een huiveringwekkend onvermogen, omdat het zo hoog, zo heilig is. Denk eens aan Jezus, die geen krachten kan doen vanwege het ongelooft (Mc. 6:5) en die niets van zichzelf kan doen, tenzij Hij het de Vader ziet doen (Joh. 5:19,30). Denk eens aan al die andere „vertragingen” die de ergernis van psalmdichters en discipelen en het kruis van bijbelfiguren en martelaren zijn geweest.

Er is een goddelijk onvermogen — dankzij dat genadige onvermogen leven wij nog. Het is het onvermogen om zichzelf en dus ook zijn schepping te verloochenen — het is het onvermogen om het Boek van de Wording (Genesis) niet naar het Boek der Voleinding (Openbaring) te dragen. Dit „onvermogen” heeft het leven uit de dood opgehaald, omdat het in zijn zwakte triomfeerde over dood en hel.

Maar er is ook een ander onvermogen — dat van het vlees, van de mens, van het ongelooft, van de duisternis. Daarop stuit

Hebreeën in bovenstaande tekst en pericoop. Zogoed als dat eerste onvermogen voluit voor Jawehs verantwoording is en voortvloeit uit zijn ondoorgroendelijkheid, zijn wijsheid, zijn plan met deze wereld, zijn zalving van de Messias en de opening van zijn Rijk-dat-niet-van-hier-is, zogoed is dat tweede onvermogen voor de volle verantwoordelijkheid van de mens. Hij „kan” tenslotte niet meer, omdat hij gevangen wordt door zijn eigen onwil, domheid, planloosheid, eigenwaarde en vleselijke gebondenheid. Over dat onvermogen gaat het hier — het is het niet „kunnen” — het „niet de moed en de kracht meer hebben” van de mens of het volk, dat zichzelf van die kracht heeft beroofd doordat het het vermeten heeft, vergoed, vergoekt. (Mt. 23:37, Luc. 13:34).

Er is dus ook menselijk onvermogen. Maar het wonderlijke is, dat het goddelijke onvermogen het eerste ochtendgloren is van een nieuwe dag die straks in volle glans zal staan, terwijl het menselijke onvermogen het gruwelijke eind is van een sombere avond die straks zal eindigen in een stikdonkere nacht zonder hoop, zonder rust, zonder uitzicht. Als Jaweh zich hult in onvermogen, scheidt Hij het licht, de ruimte, de toekomst, het „morgen”. Als de mens in onvermogen raakt, snoert hij de duisternis, de beklemming, het „gisteren” om zich heen en hij is het eind nabij.

Als Jaweh er niet toe kan komen, Israël in de strijd te zenden (Ex. 13), is Hij het volk ten zegen. Maar als de verspieters (Num. 13 en 14) er niet toe kunnen komen om Israël aan te zetten tot de strijd, zijn zij het volk ten vloek.

Het is niet zo, dat „onvermogen” een lot is waaraan de mens is onderworpen, maar een toestand, waarin hij zichzelf werpt. Onvermogen is bij God het verschil tussen wat Hij kan en wat hij wil — ons ten nutte; onvermogen is bij de mens de som van wat hij niet heeft willen horen en niet heeft willen doen — hem ten ondergang.

Niet de concrete situatie, maar de mens is hier bepalend. De situatie is: verdrukking achter zich, de woestijn om zich heen, de strijd voor zich. Maar de mens in die situatie is of de mens-in-het-gelooft (en die heeft ver-mogen) of de mens-in-ongelooft (en die stikt in het onvermogen). Van die laatste heeft Jaweh verdriet (Psalm 95).

Het ongelooft wordt gevloerd door de feiten. Maar het geloof houdt het uit in een omweg, heeft leeftocht in de woestijn en speelruimte tussen de vijand van Egypte, die achter hem is en die van Kanaän, die voor hem ligt.

Alléén de Here mag zeggen „nu nog niet”. Zijn volk — hoe ook de kaarten liggen — kan en mag alleen maar zeggen: „..... en de Here is met ons; vrees het niet” (Num. 14:9b). Want „ik vermag alle dingen, door Christus die mij kracht geeft” (Fil. 4:3). ds. A. J. Kret.

ERHARD HAALDE DE DUITSE REGERING MET NEDERLAND

HET was een historische gebeurtenis, toen bondskanselier prof. dr. Ludwig Erhard maandag jl. voor een tweedaags officieel bezoek in ons land arriveerde. Want het was voor het eerst na de tweede wereldoorlog, die zoveel wonden heeft geslagen, dat een Duitse regeringsleider naar ons land kwam voor een dergelijke „visite”. Dat was een merkwaardige gewaarwording. We zijn er al weer zo aan gewend, dat ons land door Duitsers wordt overstroomd, die nu alleen maar vreedzame bedoelingen hebben, dat we ons wellicht wel wat verbaasd hebben afgevraagd, of Adenauer dan nog nooit een officieel bezoek aan ons land heeft gebracht in de periode van veertien jaren, waarin hij bondskanselier was. Het is echter zo. Bijna vijf en twintig jaar na het begin van de tweede wereldoorlog, bijna achttien jaren na het einde van deze bloedige worsteling en bijna vijftien jaren na de stichting van de Bondsrepubliek Duitsland is het pas zo ver, dat een Duitse regeringsleider officieel in Nederland kon worden ontvangen.

VAKER GEWEEST

Overigens was het voor prof. Erhard niet de eerste keer, dat hij zich in Nederland bevond. Als minister van economische zaken en als (protestants) lid van de Internationale unie van christen-democraten is hij verschillende malen in ons land geweest en hebben velen hem leren kennen als een vriend, aan wie men zijn vertrouwen durft schenken. De woorden, die hij maandagavond aan het diner in Wassenaar sprak in antwoord op de toespraak van minister-president Marijnen, klonken uit zijn mond dan ook niet onwezenlijk en niet speciaal voor deze gelegenheid gekozen. Hij zei:

„Als ik door dit bezoek de harten van de Nederlanders kan raken, zal ik dat als het grootste succes van mijn reis beschouwen. Het nieuwe Duitsland is bereid, de Nederlanders de hand te reiken om een nieuwe wereld op te bouwen. De Duitsers willen degenen, die veel geleden hebben en die niet kunnen vergeten, de hand reiken, maar ook degenen, die niet willen vergeten.”

DANKBAARHEID

Erhard heeft ook gezegd, dat zijn land met dankbaarheid erkent, dat Nederland na de oorlog een van de eerste landen was, die bereid waren met de Duitsers een democratisch Europa op te bouwen. De Duitsers willen het verleden niet ontkennen, aldus de kanselier, die er echter op aandrong, desondanks te proberen met elkaar tot overeenstemming te komen om de taken te kunnen aanpakken, die de toekomst stelt. Hij wees op het vele, dat het Nederlandse en het Duitse volk verbindt: „Europa kan niet bloeien als het geïsoleerd is. Duitsland staat open voor de wereld. Er zijn nog hinderpalen op de weg naar Europa's eenwording. Wij zullen proberen, de goede weg te vinden, maar wij mogen ons geen overdreven illusies maken”.

Erhard bracht kort geleden ook een bezoek aan generaal De Gaulle. In het midden ziet men minister Schröder.

Tweedaags be...

Nieuwe fase in relatie tussen beide landen?

Vóór hem had premier Marijnen Erhard's bezoek gekenschetst als een bewijs van de vriendschap en de samenwerking, die sedert het ontstaan van de Bondsrepubliek is gegroeid. De komst van Erhard zag hij als een nieuwe stap op de weg naar verdere versteviging van de nieuwe banden.

SYMBOLISCH

Interessant is te vernemen, wat buitenlandse bladen over het bezoek van Erhard aan ons land zeggen. De Londense Times schrijft, dat de reis van de kanselier niet alleen praktische, maar ook symbolische waarde heeft, omdat Erhard de eerste kanselier van de Bondsrepubliek Duitsland is, die Nederland bezoekt. „Het wantrouwen tegen Duitsland heeft in Holland een even taai leven als in Engeland en de herinneringen aan de schending van de neutraliteit en de daarop volgende bezetting hebben er toe bijgedragen, dat de vrees voor de sterke buur werd versterkt. Evenals in Engeland zal dr. Erhard het echter toch gemakkelijker hebben dan zijn voorganger. Zijn economisch en politiek liberalisme en zijn hartelijke persoonlijkheid brengen hem meer tot de Hollandse manier van denken.”

De Nederlanders hebben nu het gevoel, in Bonn iemand te hebben, waarmee zij praten kunnen. Kanselier Adenauer had — aldus de Times — de neiging, zijn kleine burenen te negeren. Die legde de nadruk op de samenwerking met Frankrijk. Met Erhard is dit niet het geval.

HINDERPAL

Erhard stuwt de Nederlandse politieke eenheid, als heel belangrijk onderdeel waarover deze week uitvoerig is gesproken. Dit doet, probeert hij brug over de Atlantische sterken, met Engeland. Bij wordt hij in het door de kleinere landen hoewel er verschillen bestaan over de eenheid moet worden echter twee grote het blad: de ene is andere is het vacu waar een Britse zijn en de onzekerha en waarmee dit vult.

In Europa bestaat een gevoel, dat een kabinet weinig belangstelling tonen. Hierdoor wordt oorzaak op het hooft aan actie het

Nederland is een land, die op Engeland Duitsland wil dat land wellicht ook Franse president land besluiteloos blijft niet mogelijk zijn”.

COMMUNIS

In het communiek sprekingen werd uitgezegt, dat de problemen de voortzetting van de wording hebben voorgrond hebben gesamen. De ringen hebben het vese economische kader van de verdrag der uit te breiden de resultaten toe, die ting van de ministerr zijn bereikt. Zij zullen dat de fusie van de nen van de Europese op 1 januari a.s. tot regeringen zullen streding van de bevoegdhe staving van het Eur Zij beklemtonen de contact tussen de sse gemeenschap en kader van de Westeu

Als uiteindelijk de ppe politiek bescho regering de totstand op democratische basis pa, waarin zowel de

Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen

Voor ons bureau vragen wij een

STENO-TYPISTE

(eventueel typiste) met kantoorervaring.

Voor deze functie is een Mulo-diploma of een daarmee gelijkstaande opleiding gewenst.

Geboden wordt een prettige en afwisselende werkring. Salaris volgens rijksregeling. Zaterdag vrij.

Leeftijd tot 23 jaar.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op het secretariaat, dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

van Den Haag

BAND VERLAND AAN

thans lid zijn van de EEG, als Engeland en andere Europese landen een plaats kunnen vinden.

MINISTERRAAD

Vermeld dient echter te worden, dat de resultaten, die enkele weken geleden in Brussel werden bereikt, in werkelijkheid niet zo geruchtmakend zijn. Overeengekomen werd, te streven naar samensmelting van de drie Europese gemeenschappen op 1 januari 1967. En men ging daarbij uit van de gedachte, dat de voorgenomen fusie van de uitvoerende organen van de gemeenschappen uiterlijk op 1 januari a.s. een feit zal zijn. Maar van Nederlandse zijde werd in dezelfde zitting, waarin hiertoe werd besloten, de waarschuwing laten horen, dat zijn land zich niet aan beide data wilde binden en ze als voorlopig zou beschouwen. Nederland wenst te voorkomen, dat tegen het eind van dit jaar weer in eenzelfde crisissfeer moet worden onderhandeld als eind vorig jaar het geval was, toen overeenstemming moest worden bereikt over de Europese landbouwpolitiek. Een van de voor ons land belangrijke geschilpunten is, dat Nederland weigert genoegen te nemen met een samengesmolten uitvoerend orgaan, waarin de Beneluxlanden ieder slechts een lid zullen hebben en de grotere landen Frankrijk, Duitsland en Italië elk twee leden.

Deze landen zouden de kleinere drie partners dan zonder meer de wet kunnen voorschrijven. Nederland wil een

Terwijl prof. Erhard het gastenboek in het Catshuis (waar premier Marijnen thans woont) tekent, nodigt mr. Marijnen minister van buitenlandse zaken Schröder uit, te gaan zitten.

Bij het oude gebleven

• Vervolg van pag. 1

Het ging om de schoolwet Kappeyne. Honderdduizenden smeekten de Koning: „Zet, Sire, onder zulk een wetsvoorstel uw koninklijke handtekening nooit!”

Maar de Koning droeg Kappeyne op, een nota te maken over dat volkspetitionnement. Het werd een onbarmhartige nota. Het werd een nota, die het bewijs leverde, dat deze minister innerlijk volkomen vreemd stond jegens het Christenvolk, dat zich met een smeek-schrift in de hand had verzameld rondom de troon.

Toen gaf de Koning last, dat deze nota zou worden gepubliceerd.

Toen tekende de Koning het wetsontwerp. Dr. Kuyper had het smeek-schrift opgesteld, maar het niet mee aangeboden op het paleis Het Loo. Zijn komst zou Zijne Majesteit niet aangenaam geweest zijn.

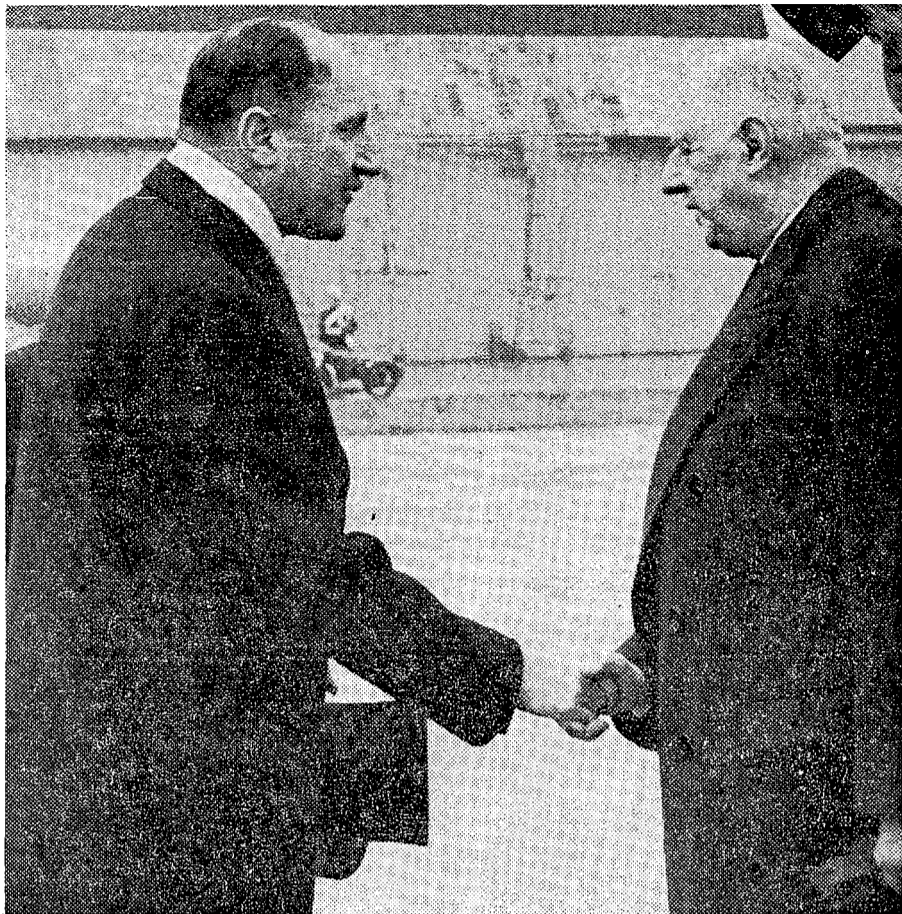
En — toen de Koning had getekend, en de Scherpe Resolutie van kracht werd, schreef Dr. Kuyper een ontroerend stuk in De Standaard, een stuk, geboren uit zieleworsteling, een stuk, waarvan de lezing nog ontroeren kan, een stuk, dat opwekt tot trouw aan en gebed voor de Koning.

uitvoerend orgaan met veertien leden, waarvan Duitsland, Frankrijk en Italië er elk drie, België en Nederland er elk twee en Luxemburg er een aanwijst.

ZORGVULDIG

Voor het overige zijn de bewoordingen van het communiqué zorgvuldig gekozen. Let maar eens op de zinsneden, die de positie van Engeland betreffen, het land, dat zichzelf op het ogenblik geheel heeft uitgeschakeld in verband met de naderende verkiezingen. Gezegd wordt, dat beide regeringen nadruk leggen op de waarde van het contact tussen de EEG en Engeland in het kader van de Westeuropese unie. Men weet echter, dat dit contact weinig of niets te betekenen heeft, omdat door de houding van Frankrijk de Unie niet eens als een gesprekscentrum dienst kan doen. Voorts wordt medegedeeld, dat beide regeringen de totstandkoming van een op democratische basis verenigd Europa, waarin zowel de landen die reeds thans lid zijn van de EEG, als Engeland en andere Europese landen een plaats kunnen vinden, „als uiteindelijk doel van hun Europese politiek beschouwen”.

We hebben de indruk, dat generaal De Gaulle helemaal niet boos op kanselier Erhard zal zijn, als hij deze woorden leest. Het gaat er de Franse president veel meer om te weten, wat het onmiddellijke doel van de Europese politiek van zijn Duitse bondgenoten is. En daarover wilde Erhard, ook op zijn

Ook mr. Luns is voor generaal De Gaulle geen onbekende. Op deze foto kan men zien, dat onze minister van buitenlandse zaken iets groter is dan de Franse president. Napoleon zou gezegd hebben, dat hij langer is...

persconferentie van dinsdagavond, om begrijpelijke redenen niets zeggen.

EERSTE HAND

Het zou echter niet juist zijn, het bezoek van de Westduitse bondskanselier te zien als een mislukte poging om de Nederlandse regering voor een bepaald Europees karretje te spannen. Zo is het niet. Want er is waarlijk niet alleen over de politieke unie gesproken. Andere belangrijke onderwerpen waren de grondige voorbereiding van de tarief-onderhandelingen in het kader van de zgn. Kennedy-ronde, de versterking van het Navo-bondgenootschap door de oprichting van een multilaterale kernstrijdmacht en de grote internationale problemen, zoals de Duitse kwestie en de Berlijnse crisis. Erhard heeft zich voorgenomen, het probleem van de politieke samenwerking met de regeringen van alle bij de EEG aangesloten landen te bespreken. Ongetwijfeld is hij in het begin wat optimistischer geweest dan hij op het ogenblik is, met alleen nog bezoeken aan Brussel en Luxemburg voor de boeg.

Dat neemt niet weg, dat de kanselier na voltooiing van zijn spit, en graafwerk uit de eerste hand weet, hoe men overal over de mogelijkheden om tot Europese politieke samenwerking te komen en over de moeilijkheden, die nog overwonnen moeten worden, denkt. Wellicht kan deze kennis er toe bijdragen, dat er een eind komt aan het „getrent Aufmarschieren” van de vijf EEG-landen, die het niet eens zijn met de pogingen van generaal De Gaulle, de Europese politiek naar zijn hand te zetten. db.

ILLUSIES

Tijdens dit gesprek, waar heel weinig nieuws te vernemen viel, verklaarde Erhard met enige nadruk, dat men zich in Europa geen illusies moet maken over de mogelijkheden om tot een zo nauw mogelijke politieke samenwerking te geraken. Hij gaf toe, dat er tussen de Bondsrepubliek en Nederland geen eenheid van opvatting bestaat over het hoe en wanneer van een Europese politieke unie. Dat kon Erhard overigens al weten, voordat hij zondagavond naar Den Haag vertrok. Minister Luns had enkele dagen daarvoor in Londen een redevoering gehouden, die geen twijfel liet bestaan over de afwijzende houding van Nederland tegenover welke plannen ook om op het ogenblik te praten over de vorming van een politieke unie. Hij beweerde zelfs, dat er in Europa nog nooit zoveel verschil van opvatting over de politieke toekomst van dit werelddeel heeft bestaan als thans het geval is.

Minister Luns liet duidelijk weten, dat er van een politieke unie zonder Engeland eigenlijk geen sprake kan zijn. Want, zo zei de minister, een economische belangengemeenschap van de Zes is kennelijk op zichzelf nog niet voldoende om een gemeenschap van ideeën te doen ontstaan. We mogen dan ook aannemen, dat Erhard nog wat wijzer was, toen hij dinsdagavond de terugreis aanvaardde.

roeping blijven we elkaar herkennen. En dat herkennen geeft aan het gebed voor de Koningin, het gebed der gemeente in aansluiting aan de boodschap van de apostel, een diepe innigheid.

OTTO FUNCKE vertelt in een van zijn brieven, dat na de Maartse revolutiestormen in Duitsland in 1848 een schoolinspecteur de school bezocht

in een afgelegen dorp. Hij hoorde, dat het er volkomen rustig was gebleven. Geen contact met wat elders het land in opschudding bracht, zo meende hij te moeten constateren.

Maar de schoolmeester vertelde het hem anders: De dominee bidt elke zondag voor de Overheid en op school wordt de geschiedenis van Korach, Dathan en Abiram verteld.

A.

fijn! die ken ik

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

KRAAIJEVELD'S

Aanneming- en Handelsonderneming

ONTWERPEN EN AANLEGGEN VAN JACHTHAVENS

AANNEMERS VAN

GROND-, WATER- EN WEGENBOUWKUNDIGE WERKEN

Koedood 25. — Telefoon 01806 - 3108 - 3083.

BARENDRECHT

N.V. Houthandel
v.h. Firma J. & G. Ablas
Waddinxveen

ZAGERIJ SCHAVERIJ

Filiaal: Zwaanhals 119 - 125 - Rotterdam

N.V.

Gereedschapfabriek

Zwolseseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

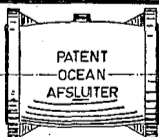
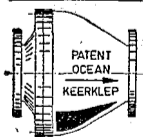
fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

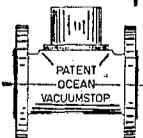
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

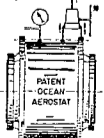

„OCEAN” N.V. DIEREN

RATELBAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
TEL. 4646 (3 lijnen) TELEX 45277

AANSLUITDIAMETERS 12 - 700 mm

Koopt bij onze adverteerders

UIT PERS EN PERIODIEK

De Christelijke organisatie

In het Amersfoorts Kerkblad lezen wij een tweetal artikelen van de hand van ds. H. W. Engelkes (geref.) over het onderwerp: „de christelijke organisatie”. Dit naar aanleiding van het initiatief van onze partij om het onderwerp van „de christelijke organisatie in deze tijd” in gespreksgroepen te laten bespreken. Ds. Engelkes die dit initiatief van harte ondersteunt, schrijft verder, dat hij hier nog een paar opmerkingen over wil maken:

Het betreft hier toch niet een bij uitstek politiek onderwerp, wij hebben er in de kerk ook telkens mee te maken. Ik denk aan de uitspraken, die verschillende kerkelijke vergaderingen tot de Generale Synode toe over de roeping tot christelijke organisatie gedaan hebben.

Ik denk ook aan de recente uitspraak van onze Generale Synode over het lidmaatschap van ambtsdragers in onze kerken van de Partij van de Arbeid.

Dat het bestaansrecht van de christelijke organisatie van buiten onze kerken wordt aangevochten is algemeen bekend. Wij kennen de argumenten die daarbij worden aangevoerd, argumenten, die het overgrote deel van ons gereformeerde kerkvolk nog nooit hebben kunnen overtuigen. Toch is het zo, dat ook binnen onze kring de vraag rijst of christelijke organisatie op maatschappelijk en politiek terrein voor de christen van deze tijd wel eis is. Wij kunnen in ieder geval wel rustig zeggen, dat daaraan door sommigen, misschien zelfs al vrij velen getwijfeld wordt.

Het is van belang de vraag te stellen hoe dat zo komt. Is dat bijvoorbeeld te verklaren uit het feit, dat bijvoorbeeld een jongere generatie lang niet meer zo traditioneel gebonden is als een oudere generatie? Het geslacht, waartoe ik zelf behoor, zag het als een vanzelfsprekendheid, dat een christen zich op allerlei gebied in het leven christelijk organiseerde en alle doorbraaktheorieën waren ons vreemd. De jongere generatie stoot zich meer aan deze vanzelfsprekendheden; ze vraagt meer dan vroeger wel gebeurde naar het waarom van haar beslissingen. Ze wil de Here wel dienen op allerlei levenssterren, maar het is voor haar de vraag of ze dat op dezelfde wijze moet doen als een vroeger geslacht dat deed.

Als één van de oorzaken noemt hij de doorbraakgedachte, die ook op mensen uit onze kring invloed heeft uitgeoefend. Hij vervolgt:

Toch geloof ik dat we met het aanwijzen van deze dingen, het minder gebonden zijn aan het traditionele en het doorwerken van de doorbraakgedachte, nog niet geraakt hebben aan wat de voornaamste oorzaak is, dat velen in onze kring niet meer zo warm lopen voor de christelijke organisatie. Ik dacht dat de voornaamste oorzaak hiervan hierin gevonden wordt, dat wij christenen bijna zonder uitzondering zo materialistisch ingesteld zijn. Wij hebben helaas dikwijls meer belangstelling voor onze zaak, dan voor Gods zaak.

Ds. Engelkes wijst vervolgens op allerlei activiteiten uit het verleden (de tijd van de strijd voor het christelijk onderwijs, de tijd van de oprichting van de Vrije Universiteit, van de stichting van een politieke partij en de christelijke organisaties op maatschappelijk terrein) waarin de mensen een duidelijke roeping zagen en dat neutraliteit verloochening van de Here betekende. Dat besef is aan het slijten. Men krijgt de mensen niet meer enthousiast.

Wat is daaraan te doen? Ik meen, dat het goed zal zijn, als de christelijke organisaties eerst zelf de hand in eigen boezem steken. We kunnen hier niet alles over één kam scheren, maar ik meen toch dat verschillende christelijke organisaties wel eens te veel de nadruk hier op gelegd hebben, dat het eigen belang van de aangesloten leden door deze organisaties gediend worden en te weinig hebben doen uitkomen, dat het belijden van de Here op elk levensgebied een roeping is.

Het bestaansrecht van de christelijke organisatie wordt, volgens de predikant, ondermijnt, omdat de programma's van de christelijke en niet-christelijke organisaties — op enkele christelijke woorden na — maar weinig verschillen.

De christelijke organisatie zal geen onzeker geluid mogen laten horen. Ze moet de mensen duidelijk maken, dat de letter C in haar naam betekenis heeft.

Hij vervolgt dan:

Als we vragen wat er aan te doen is om de christen zijn verantwoordelijkheid op dit gebied te doen beseffen, zullen we ook moeten wijzen op de taak van de kerk speciaal wat haar prediking betreft. Die prediking mag toch zeker niet volstaan met de mensen iets mee te geven voor wat we dan maar voor het gemak willen noemen hun zieleleven. De preek zal juist iets moeten meegeven voor het leven van een christen in de tegenwoordige tijd. Ze zal daarbij niet de Christen en zijn heil, maar Christus en zijn zaak in het middelpunt moeten stellen. Ze zal moeten roepen tot de dienst van de Heer van ons leven op elk terrein van dit leven.

Ze zal de mensen met vage aanduidingen ook nooit in het onzekere moeten laten. Ze zal bijvoorbeeld duidelijk moeten zeggen, dat je als christen in de maatschappij en in de politiek Christus moet belijden. Ze zal ook moeten zeggen hoe dat gebeuren moet.

In het tweede artikel gaat ds. Engelkes in op de recente uitspraak van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken. Hij wijst erop, dat de Synode in 1946 zich duidelijk uitgesproken heeft ten gunste van de christelijke organisaties.

De laatste uitspraak echter is door velen verkeerd

begrepen. Men heeft t.a.v. het lidmaatschap van de P.v.d.A., de Synode woorden in de mond gelegd, die ze beslist niet gezegd heeft.

Ds Engelkes besluit zijn artikel:

Ze heeft gezegd, dat de getrouwe prediking van het Woord Gods het aangewezen middel is om het kwaad van de niet-erkenning van Christus als de Heer der wereld naar wie zijn volk op alle terreinen des levens heeft te luisteren, te bestrijden en dat zij er voor heeft te zorgen, dat aan dat kwaad paal en perk gesteld worde en er een eind aan moge komen.

Ik lees hier duidelijk uit, dat de Synode afkeurt, als het om organisaties gaat, die de geestelijke beïnvloeding van ons volk bedoelen, dat een christen zich voegt bij een partij of organisatie die als partij of organisatie niet het Evangelie de centrale plaats geeft. Misschien was alle misverstand vermeden, als de Synode in haar uitspraak nog eens verwezen had naar het bij een vorige gelegenheid door onze kerken ingenomen standpunt.

Over deze dingen behoeft in onze kerken geen onzekerheid te zijn. Ik wil daarbij nog met nadruk zeggen, dat ik het christen-zijn van iemand, die om principiële redenen de christelijke organisatie verwerpt, niet in twijfel mag trekken. Maar ik ben van oordeel, dat zo iemand door zijn lid-zijn van de niet-christelijke organisatie tekort doet aan de roeping Christus als Heer in heel het leven te belijden, al meent hij dat in dat bepaalde verband wel te kunnen doen.

EN WELKE WAARDE HECHT NU DE P.V.D.A. AAN DE DOORBRAAK?

Wij geven de visie van P.v.d.A.-voorzitter Suurhoff omtrent de doorbraak weer, zoals die afgedrukt stond in „Het Vrije Volk” van 3 maart:

Vraag: Werkt op kandidaat-leden de 'doorbraak' irriterend? Omdat ze vrezen dat de boot met zoveel gezindten op sleeptouw geen duidelijke richting kan bepalen?

LEVENS BESCHOUWELIJKE GRENS WEGGEVAAGD!

De heer Suurhoff: „Ik ken géén voorbeeld, waarin op het politieke vlak — dat is waar het om gaat — de bepaling van richting of standpunt is bemoeilijkt. De doorbraak is binnen de partij een volstrekt aanvaarde zaak. Veel jongeren irtreert het juist, dat de diverse werkgemeenschappen in de partij nog bestaan.

Ik persoonlijk geloof, dat wij zonder gevaar onze federatieve opbouw overhoord zouden kunnen zetten. In Rotterdam is Reehorst voorzitter van de P.v.d.A.-fractie in de gemeenteraad. Hij is katholiek. En niemand heeft ook maar met de ogen geknipperd.

Bij ons zijn die grenzen weggevaagd. In het land wordt het isolement der groepen gaandeweg ook zwakker; de confessionele partijen gaan hun einde tegemoet, al zal het nog wel lang op zich laten wachten...”

DE HEER SUURHOFF „PLANT” ONS INZIENS OP WAT AL TE LANGE TERMIJN!

ANTWOORD

van minister Toxopeus op de vragen van de heren Smallegenbroek en Kieft inzake de uitbetaling van verhoogde pensioenen.

1 en 2 Het is de ondergetekende bekend, dat, nadat van de 145 000 pensioenen in mei en juni 1963 114 000 pensioenen volgens de wet van 29 mei 1963 (Pensioenmaatregelen 1963) na herberekening door middel van een computer waren betaald, de overige rond 32 000 gevallen een individuele herberekening moesten ondergaan.

Van deze 32 000 gevallen zijn er thans ruim 14 000 geheel afgewikkeld. Van de overblijvende 18 000 gevallen is de afdoening thans in een zover gevorderd stadium van bewerking dat een snelle geleidelijke afneming van dit aantal in het vooruitzicht ligt. Verwacht mag worden dat eind mei a.s. nog slechts 2000 gevallen overgebleven zullen zijn.

3. De oorzaak dat deze afhandeling zoveel tijd vordert is gelegen in het feit, dat de aansluiting op de geldende pensioenwetgeving vele juridische en technische moeilijkheden oplevert. Voor de niet-gecompliceerde gevallen heeft de Pensioenraad met grote voortvarendheid de Pensioenmaatregelen 1963 uitgevoerd, zodat de betaling goeddeels zelfs vóór het verschijnen van de wet in het Staatsblad kon geschieden. Voor de navolgende gecompliceerde gevallen was dit onmogelijk.

Deze gevallen betreffen onder meer:

- gepensioneerden met twee of meer pensioenen ten laste van het Algemeen Burgelijk Pensioenfonds; (2.000).
- gepenseioneerde weduwen voor wie een behouds-verzekering is gesloten; (1.100)
- gepenseioneerden, aan wie pensioen is toegekend volgens de vóór 1 juli 1922 geldende bepalingen; (4.400)
- gezinspensioenen, waarvan het weduwen- en wezengedeelte op elkaar inwerken en die bovendien beheerst worden door verschillende bedragen van het bodempensioen en andere sociale uitkeringen; (2.100)
- de gevallen, waarin de interimregeling voor wegens invaliditeit gepenseioneerden de Pensioenmaatregelen 1963 doorkruist; (1.500)
- beperking van de „inbouw” van bodempensioen in het ambtelijk pensioen bij samenloop met andere pensioenen, die eveneens door het bodempensioen worden beïnvloed; (12.000)
- pensioenen, die niet volledig betaalbaar zijn wegens genot van bij-inkomsten uit overheidsdienst; (1.000)
- mutaties in het eerste kwartaal 1963 wegens verandering van omstandigheden, welke het pensioen dan wel het bodempensioen beïnvloeden; (5.300)
- militaire weduwenpensioenen, die een van de Pensioenwet 1922 afwijkende regeling hebben. (3.000)

EERSTE KAMER

Prof. Zijlstra: 'Niet somber'

Prof. Zijlstra voorziet dat de reële loonstijging van acht procent die voor dit jaar verwacht wordt, in de komende jaren inverdiend moet worden. De reële stijging van 8½% in 1956 is in de jaren 1957 en 1958 inverdiend. De gemiddelde stijging werd over die periode van drie jaar drie procent. Dat zal nu weer gebeuren. Daarbij gaat het er om de aanpassing met zo weinig mogelijk ongelukken gepaard te laten gaan.

Onze vroegere minister van Economische Zaken eerst en van Financiën later, kwam tot deze prognose bij het debat over de begroting van Economische Zaken, dat deze week in de Eerste Kamer gehouden is. Zijn analyse van de economische situatie maakte grote indruk. Het was een aangename uitschieter. De loon en prijs-ontwikkeling is zo langzamerhand in het parlement een beetje doodgepraat. De ar-senator doorbrak de welhaast ingetreden apathie met een voortreffelijk betoog. Hij wond er geen doekjes om dat we midden in een loon- en prijsinflatie zitten en dat de nabije toekomst daarvan de onaangename consequenties te zien zal geven. De weinig roosklerige verwachtingen die ik bij de behandeling van de Miljoenennota heb uitgesproken zijn helaas vrijwel geheel uitgekomen, stelde prof. Zijlstra vast. Er komt zeker een tekort op de betalingsbalans — als duidelijk symptoom van overbesteding — en er komt ook een periode van krap en duur krediet; de liquiditeitsquote zal tegen het eind van het jaar het crisispeil van 1956 bereiken hebben. De betalingsbalans zou alleen gered kunnen worden door een voortgaande inflatoire ontwikkeling in het buitenland. Maar zouden wij dan gered zijn? Nee. Er zou nieuwe spanning op de arbeidsmarkt komen, en men zou een tweede loonexplosie mogen verwachten. Trouwens, men mag niet hopen op een verdergaande geldontwaarding in de wereld, vond prof. Zijlstra.

Hij liep aanleiding en oorzaken van de zorgelijke economische situatie nog eens door, waarbij hij P.v.d.A.-senator Vos voorhield dat niemand tot voor kort de onvermijdelijkheid van de huidige ontwikkeling voorzag terwijl velen nu achteraf duidelijk weten waarom het allemaal zo moest aflopen.

Het is niet waar dat wij deze sterke loonstijging moesten ondergaan voor een noodzakelijke aanpassing aan het buitenlandse peil. De stelling dat de loonexplosie zo heilzaam is omdat op deze manier het evenwicht met het buitenland hervonden wordt is schadelijk en gevaarlijk; de economische groei en de export komen in het gedrang. Niets wijst er op dat er een fundamenteel gebrek aan evenwicht was met het buitenlandse prijspeil, betoogde prof. Zijlstra.

De spanning op de Nederlandse arbeidsmarkt (die stellig ook wel door de buitenlandse vraag is veroorzaakt) kan ontstaan zijn door een relatief laag loon en prijsniveau in Nederland, zij kan ontstaan zijn door een inflatoire ontwikkeling van de buitenlandse vraag. Prof. Zijlstra heeft de indruk dat dit laatste het geval geweest is. Wanneer men in zo'n situatie aanpast, loopt het mis als het buitenland de inflatiehaarden dempt.

„Misschien was de loonexplosie om andere oorzaken onvermijdelijk, maar men moet zich niet troosten met de stelling dat ten lange leste het evenwicht met het buitenland hervonden is; dat kon wel eens telijk tegenvallen.”

Prof. Zijlstra die zich achter het loonbeleid van de regering stelde en die de door de regering genomen ontspanningsmaatregelen juist noemde, zei, dat men op het ogenblik niets meer kan doen dan afwachten hoe hard de klap op de produktie en werkgelegenheid gaat aankomen. Het regerings-

program kan de klap alleen verzachten, zei de ar-senator, die meent dat de regering nog maar één ding kan doen en dat zou dan een fout zijn, namelijk de pijn straks verzachten door inflatoire injecties. Dan zou de loon- en prijs-spiraal met zekerheid losbarsten, voorspelde prof. Zijlstra. Zoiets ongerijmds bleek hij echter van de regering, waarin zijn fractie een nog steeds groeiend vertrouwen heeft, niet te verwachten.

Wat het prijsbeleid betreft heeft de minister zich heldhaftig geweerd, vond prof. Zijlstra. Maar 21 prijsstoppen is eigenlijk teveel, zei hij ook, en hij nam aan dat minister Andriessen dit met hem eens kon zijn. Naarmate er meer prijsstoppen komen, neemt het effect van de laatste steeds meer af, zei prof. Zijlstra, een nieuwe economische wet lanceerend. Het prijsbeleid moet door het loonbeleid gedragen worden en andersom. Het is er op gericht uitschieters aan te pakken om een psychose te voorkomen. Maar nu kan de loonontwikkeling op het ogenblik de prijsontwikkeling eigenlijk niet meer dragen; het aantal zondaren neemt toe en het aantal prijsstoppen wordt groter. Ik heb er begrip voor dat er in deze spannende fase wat rauwer is opgetreden dan in het algemeen gewenst is, zei prof. Zijlstra, maar hij gaf minister Andriessen („ik heb grote waardering voor zijn besluitvaardigheid, zijn doorzettingsvermogen”) toch in overweging in snel tempo in overleg met het bedrijfsleven een aantal prijsstoppen in te trekken. Anders gaat men zich afvragen hoe dicht we bij een algemene prijsstop komen. Die paste wel in '46 maar in '64 is hij onaanvaardbaar.

De minister, „die een bijna onmogelijke taak op zich genomen heeft”, moet door het intrekken van een aantal prijsstoppen weer wat speelruimte krijgen voor nog eens een nieuwe prijsstop, vond prof. Zijlstra, die tenslotte zei dat hij niet somber gestemd is over de vaderlandse economie. Deze is in de kern gezond en sterk. We komen er wel weer door, maar niet zonder builen en schrammen, zei de hooggeleerde senator, die kennelijk nog een lichtpuntje voor de economische wetenschap ontwaarde, want hij voegde eraan toe: dan hebben we er weer wat bijgeleerd. P.

• Opleiding kleuterleidsters

De heren VAN BENNEKOM (A.R.P.) en SCHURING (C.H.U.) hebben aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de heer Grosheide de volgende vragen gesteld:

1. Kan de Staatssecretaris mededelen wanneer het z.g. klasplan met betrekking tot de spreiding van de opleidingscholen voor kleuterleidsters, dat reeds enkele jaren geleden is toegezegd, naar verwachting gereed zal zijn?

2. Is de Staatssecretaris bereid over dit plan, overleg te plegen met de Staten-Generaal, alvorens tot definitieve vaststelling wordt overgegaan?

3. Is de Staatssecretaris bereid bij de bepaling van het noodzakelijk aantal opleidingscholen rekening te houden met de grote vervangingsbehoefte aan kleuterleidsters i.v.m. het gering aantal jaren dat zij als regel in functie zijn?

4. Is de Staatssecretaris in verband met het onder vraag 3 gestelde niet van mening dat ook de bestaande christelijke opleidingscholen in Amersfoort niet zonder dringende redenen buiten het klasplan moet worden gehouden?

• Godsdienstleraren

De heren SCHURING (C.H.U.) en VAN BENNEKOM (A.R.P.) hebben aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Is het de Minister bekend, dat in gevallen, als bedoeld in de op 29 januari j.l. door de heer Vis ingediende schriftelijke vragen, ten aanzien van leraren, die extra-uren godsdienstonderwijs geven op de beloning voor die uren nu eens 15 pct. en dan weer 27½ pct. wordt ingehouden volgens richtlijnen, die verband zouden houden met de graad van bevoegdheid der betrokken leraren, terwijl de vigerende regelingen voor het geven van het vak godsdienstonderwijs geen bepaalde bevoegdheid voorschrijven?

2. Is de Minister bereid te bevorderen, dat lessen in het godsdienstonderwijs niet langer worden bezoldigd volgens onbekende interne departementale richtlijnen, die naar buiten de schijn van willekeur wekken, maar volgens algemeen aanvaarde regels, die aan de schoolbesturende instanties zowel als aan de leraren duidelijk worden bekendgemaakt?

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN

CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw

v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.

Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

N.V. Scheepsbouw v.h.

FIRMA A. LANSE

Sliedrecht - Holland

H. D. C. SCHOT'S

TELEFOON 138234 - 113923

TELEX 21652

ROTTERDAM - JERICHOOLAAN 6A

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH — NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER — RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 127 - TELEFOON 05208 - 259 - 546

Zwartsluis

Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten

W. Visser & Zn. N.V.

Scheepswerf - motorenherstelplaats

Ankerpark 2 - Telefoon 02230 - 2887

DEN HELDER

NIEUWBOUW EN REPARATIE

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt u te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.90
120 stuks f. 2.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-aftrekkend
In tabletten: 20 st. f. 1.20
100 stuks f. 4.90
In kruiden: f. 2.20

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
sacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.20
100 stuks f. 4.90
In kruiden: f. 2.20

N.V. THE SINGER IMPORT - ARNHEMSEWEG 16 - AMERSFOORT - TEL. 15547

Geeft
dit
blad
door!

Aandacht voor Bill Don Moyers 'de rechterhand van president Johnson

EEN naam om te onthouden is die van Bill Don Moyers, die in Washington als de „rechterhand” van president Johnson wordt beschouwd. De nu nog pas 29-jarige Moyers en Johnson zijn nauw met elkaar verbonden geweest, sinds hij in de zomer van 1954 een tijdje op het bureau van de toenmalige senator kwam werken. Daarna trad hij in dienst van het Austin radio- en televisie-station van mevrouw Johnson. In zijn vrije uren voltooide hij zijn studie aan de universiteit van Texas. Later maakte hij te Edinburgh studie van de verhouding tussen kerk en staat en de grondslagen van de westerse beschaving. Uit Europa teruggekeerd vervolgde hij zijn theologische studie en werd hij baptistisch predikant.

IN 1960 riep Johnson hem terug naar Washington, opdat hij de campagne voor de kandidatuur van de Democratische partij voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen van dat jaar en later die voor het vice-presidentschap zou leiden. Nadat Kennedy was vermoord, was een der eerste daden van Johnson, hem naar Dallas te roepen. Moyers nam dezelfde avond zijn intrek in het huis van Johnson en week sindsdien niet meer van de zijde van de president. Hoewel politiek wellicht een van de gevaarlijkste beroepen is, komt Moyers telkens ongeschonden uit het strijdgeveel tevoorschijn. Een deel van zijn geheim ligt wellicht in het feit, dat hij er de voorkeur aan geeft, te wachten tot zijn mening wordt gevraagd en dat hij zijn denkbeelden niet aan anderen in de mond legt, zo schrijft de New York Herald Tribune.

MOYERS heeft geweigerd zijn nieuwe functie in het Witte Huis in details te bespreken, maar zijn omgeving ziet hem als een verlengstuk van de persoon van de president. Zijn positie is niet vergelijkbaar met die van Johnson's andere secondanten. Hij zal het karakter van diens presidentschap wel helpen bepalen, zo meent men in Washington. Dit is geen gemakkelijke taak voor een jongeman van 29 jaar met een magzweer en een chef, die het uiterste van hem vergt. Moyers schijnt de gave te hebben, in een bepaalde situatie niet alleen te zien wat gedaan moet worden, maar ook wat gedaan kan worden. Door dit constante conflict tussen hoofd en hart is hij dan ook veel gecompliceerder en intrigerender dan zijn gemoedelijke Texaanse manier van doen doet vermoeden.

TJJDENS zijn jarenlange werkzaamheid voor het Vredescorps loste hij conflicten onder hoogspanning op. Hij deed dat op een manier die bijdroeg tot het succes van het corps. Samen met de directeur van dit corps, Sargent Shriver, ontwierp hij ook de strategie, welke het Vredescorps de steun deed verwerven van de meest uiteenlopende figuren in het Congres. Overigens won hij geen vrienden voor dit corps door de Congresleden te ontzien. Toen iemand hem enkele uren voor een belangrijke stemming opbelde en hem tien stemmen meer garandeerde, als een bepaalde figuur uit het Vredescorps zou worden geweerd, drong hij er bij de leiding van het corps op aan, niet te wichten voor deze persie. Verrassend genoeg leverde deze houding het corps vele vrienden in het Congres op.

TEGENOVER de regering stond Moyers vaak voor soortgelijke problemen. Zijn politieke instinct stelde hem echter in staat veel gedaan te krijgen, zonder de antipathie te wekken van de functionarissen, die hem als nieuweling op hun terrein zagen verschijnen.

wanneer de kwaliteit
moet
beslissen...

vraag dan
KG
koffie

in
luchtdicht
metaalfolie

KG ... om de kwaliteit!
KANIS & GUNNING - KAMPEN - sinds 1885

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(19)

Hij was twintig jaar oud en woonde in bij Mrs. Mary Branson in 16 Eutaw Street, Baltimore. Sommige van zijn burens probeerden vriendschap met hem te sluiten of in iedere geval kennis met hem te maken, maar de enige reactie zijnerzijds was een verbaasd-starende blik. Als hij sprak leek het alsof hij zijn lippen niet bewoog. Alleen de rechterkant van zijn bovenlip bewoog even, hetgeen hem een spottende gezichtsuitdrukking gaf. Paines zwakheid was een ongewoon heftig temperament. Dit beheerste hem slechts zelden, maar als het zover kwam was die heerschappij dan ook volkomen. Op een ochtend kwam een negermeisje zijn kamer binnen om het bed op te maken en hij vroeg haar iets. Zij beging de fout een onbehoorlijk antwoord te geven. In een oogwenk lagen zijn twee grote handen om haar hals en hij bleef net zo lang knijpen tot ze bewusteloos op de grond viel. Het meisje overleefde de scène.

In de tweede week van februari kwam John Wilkes Booth naar Baltimore om met Arnold en O'Laughlin te spreken over zijn plannen een nieuwe poging te wagen om de president „gevangen te nemen”. Paine, die stond te lanterfantten op een hoek, zag hem voorbijgaan en groette. Hoewel er inmiddels vijf jaar waren verlopen herkende Booth onmiddellijk de grofgebouwde jongen uit het zuiden, die eens aan hem was voorgesteld in zijn kleedkamer. Ze voerden een lang gesprek over Paines belevenissen in de oorlog en de toneelspeler kocht een kostuum voor hem en gaf hem geld. Vanaf dat ogenblik had Booth een trouwe hond. Paines gevoelens voor de toneelspeler grensden aan afgodverering. Voor Booth was het een aangename verrassing te merken dat zijn nieuwe medewerker een bijna ideaal type was; hij zou doen wat hem gezegd werd zonder ergens naar te vragen; hij kon wekenlang alleen worden achtergelaten in een pension zonder herrie te schoppen en hij scheen zich niet te interesseren voor meisjes. Hij kon lange tijd doorbrengen met alleen maar eten en slapen.

Paine werd overgebracht naar Surratts pension en daar voorgesteld als dominee Lewis Wood, doopsgezind predikant. Mrs. Surratt, die katholiek was, vond het wel eigenaardig dat een protestants geestelijke van alle pensions in Washington juist het hare had uitgekozen, maar tegen haar dochter Anna zei ze, dat als de dominee er niets op tegen had, dan had zij het ook niet.

Er was veel te zien in Washington, maar Paine had er geen belangstelling voor. Iedere keer dat hij de straat op ging om „Cap” ergens te ontmoeten, verdwaalde hij, en ook de weg terug naar het pension kon hij nauwelijks vinden. Hij klaagde erover dat de straten niet recht waren, dat ze elkaar niet rechthoekig kruisten, en dat hij er niet uit wijs kon worden.

Op de avond van dinsdag de 7e maart, vier weken en drie dagen voor de noodlottige dag, vond er een klein incident plaats in Ford's Theater. Mr. Thomas Raybold, de kaartjesverkoper, had in de voorverkoop vier parketplaatsen verkocht aan Thomas Merrick, de dagportier van het National Hotel. Het was de gewoonte van het theater om, wanneer verkochte plaatsen nog niet waren ingenomen als de eerste acte was afgelopen, de zaalwachters toestemming te geven deze lege plaatsen te laten innemen door bezoekers die minder gunstig zaten.

Merrick kwam binnen bij het begin van de tweede acte en zag dat zijn plaatsen waren bezet. In zijn gezelschap bevonden zich een zekere Mrs. Bunker en een Mr. Norton. Merrick werd kwaad. Raybold zei dat het hem speet en bood aan het gezelschap andere plaatsen te wijzen die minstens even goed waren: logeplaatsen. Dit kalmeerde het groepje en ze volgden de kaartjesverkoper de trap op naar het balkon en daarvandaan door de linkerzijgang naar loge nr. 6. Deze was gesloten.

Raybolds verlegenheid nam toe. Hij verklaarde dat de zaalwachter de sleutel had van alle loges, omdat Mr. Ford niet wilde dat toneelknechten er overdag in gingen slapen, maar dat de zaalwachter van het balkon op het ogenblik ziek thuis lag en dat het enige wat hij kon doen, was, het gezelschap naar de andere kant van het balkon brengen en het plaatsen te geven in de loge van de president. Hij voerde de bezoekers langs de achterkant van het balkon naar de rechterzijgang. Door een kleine witte deur kwamen ze bij loge 7. De binnendeur was gesloten. Raybold voelde aan de deur van loge 8. Gesloten.

De kaartjesverkoper werd nu kwaad op zichzelf. Hij zette zijn schouder tegen de deur en drukte. De deur boog iets door en veerde terug. Hij probeerde het nog eens. Achter in de donkere gang stond Mrs. Bunker te giechelen. Raybold tilde zijn voet op en gaf een harde trap tegen het

slot. Er weerklonk een krakend geluid en de deur vloog open. Het ijzeren montuur dat de schoot van het slot op zijn plaats had gehouden hing er los bij. Nadat het gezelschap had plaats genomen en Raybold zijn excuses had aangeboden, ging hij het slot eens onderzoeken en zag dat het gebroken was. Voortaan zou de deur van de loge door iedereen kunnen worden geopend. Raybold maakte geen melding van het gebeurde.

Op een kille namiddag nam Booth zijn nieuwe vriend Lewis Paine met zich mee op een wandeling om hem het Witte Huis te laten zien. Ze liepen door het zuidelijke gedeelte van het park naar de voorzijde van het gebouw. Booth liep vertrouwelijk te praten en intussen keken ze naar de zwarte statige bomen, naar de daklozen die in het park kampeerden, naar de soldaten in hun wachthuisjes, en hoorden ze het gemekker van Tad Lincolns geiten en de blaffende commando's van de wacht aan de andere kant van het gebouw.

„Daar woont hij”, zei Booth en wees naar een raam. Paine keek. „Als je hem werkelijk wilt doden”, zei de toneelspeler, „dan zou je doodgewoon naar binnen kunnen stappen en je kaartje kunnen afgeven, en als je dan wordt binnen gelaten, loop je naar zijn schrijftafel en schiet je hem dood. Zo zou ik het tenminste doen”.

Paine antwoordde niet. Booth verweet hem dat hij bang was. Nog steeds geen antwoord. De toneelspeler stelde toen maar een minder riskant alternatief voor: „Als je wilt, kan je je verbergen in de struiken bij het gazon en hem op welke avond dan ook neerschieten als hij terugkomt van zijn dagelijks bezoek aan het departement van Oorlog”.

Dit idee scheen Paines goedkeuring te kunnen wegdragen. Hij antwoordde dat hij het zou doen. Hieruit blijkt voor de eerste keer dat John Wilkes Booth niet meer de gevangenneming, maar de dood van de president beoogde.

De soldaat verborg zich inderdaad op een avond in de struiken voor het Witte Huis, maar toen hij terugkwam in het pension zei hij tegen Booth dat hij niet had gedurfd. Hij vertelde dat hij genoeg dichtbij was geweest om de president van de Verenigde Staten te kunnen wurgen.

Lincoln was die avond naar het Witte Huis teruggewandeld in gezelschap van majoor Thomas Eckert, de chef van de telegraafdienst, en Paine had hem op schertsende toon horen zeggen: „Verspreiden majoor, verspreiden, anders zakken we door het ijs!”

Op een keer in maart 1865, raakten de schrijvers op het commissariaat voor krijgsgevangenen in gesprek over die ziekte van de president en een van hen vroeg zich af wat er zou gebeuren met de Unie als de president zou sterven. Deze opmerking was weer aanleiding voor een discussie over de moordcomplotten waar de kranten zo druk over schreven.

Louis Wiechman, de dikke pafferige pensionsgast van Mrs. Surratt, trok een gezicht als iemand die een smakelijk roddelpraatje wil gaan vertellen en zei toen dat er in het huis waarin hij woonde een complot werd beraamd tegen Lincoln. Een groep voorstanders van de afscheidingspolitiek smeadden plannen om de president te vermoorden.

Tenzij Wiechmans karakter verkeerd is geïnterpreteerd, was deze mededeling alleen maar bedoeld als een spannend roddelpraatje; niet anders. Als de man werkelijk had gevreemd voor het leven van de president, zou hij de zaak zeker hebben gerapporteerd aan zijn chefs in het commissariaat voor krijgsgevangenen, of zou hij, gezien zijn gevoel voor dramatiek, direct naar minister Stanton zijn gegaan. In ieder geval zou hij de zaak hebben moeten rapporteren aan generaal-majoor Christopher C. Augur, commandant van de tweeëntwintigste legerafdeling in Washington.

Wiechman schrok, toen hij ontdekte dat men zijn sensatieverhaaltje ernstig had opgevat. Hij werd verhoord door zijn chef bij het commissariaat, kapitein Gleason, die verklaarde dat hij de zaak moest rapporteren aan de assistent-generaalprovoost, luitenant Sharp. Wiechman zat diep in de put. Hij was niet dom en kan er voor bevreesd zijn geweest dat hij ervan zou worden verdacht deel te hebben aan de samenzwering. In allerijl bezocht hij de aanwervingsofficier, kapitein McDavitt, aan wie hij de gehele geschiedenis vertelde. Er zijn dus bewijzen voor aanwezig, dat Wiechman als een goed patriot het land heeft gewaarschuwd voor het dreigende gevaar, ook al bekende hij later dat hij alleen maar „voor de grap” had gepraat over een samenzwering, en ook al is later gebleken dat hij na het complot te hebben verraden bezoek kreeg in zijn kamer van Atzerodt; dat hij zijn militaire jas en cape uitleende aan Atzerodt en Paine, en dat hij zijn slaapkamer bleef delen met John Surratt.

(wordt vervolgd)

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES
voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

**Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN**

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

**HOUTBOUW
HARDINXVELD**

Telefoon Hardinxveld-Glessendam 2141

Reklame voor de sigaret

In onze dagen zijn sommigen bezig, de sigaretten er uit te krijgen. Het is een halve eeuw geleden, dat de sigarettenverkopers hun uiterste best deden, om de sigaretten er in te krijgen.

Wij vonden een merkwaardig bericht uit Dordrecht, uit februari 1914. Het bericht vertelde er van, dat de gezamenlijke Dordtse verkopers van rookartikelen een gemeenschappelijke actie voerden, om de sigarettenverkoop te stimuleren. Zij volgden daarbij het voorbeeld van de margarinefabrikanten, die bij elk pakje een zegel of een bon gaven, en voor de gespaarde zegels kon men dan allerlei huishoudelijke artikelen krijgen. Er was zelfs een margarinemerk Surprise.

Met de sigaretten ging het nu net zo. In Dordrecht werd bij elke tien sigaretten een bon verstrekt.

En nu de prijzen: 50 bonnen een mondharmonica, 240 bonnen een carbidlantaarn. Ja, dat weten de ouderen onder onze lezers nog wel, wat een plezier en ellende je met zo'n carbidlantaarn kon hebben op je fiets. Er waren beste merken, zoals Solar, goede, kopers lantaarns. Maar die ene keer liet je de carbid zelf verzuipen en een andere keer deed een ander het voor je, om je dwars te zitten. En als het streng vroom, dan was het water weer bevroren. Maar ze gaven best licht, als ze het deden, en — met een elektrische lantaarn heb je ook nog al eens pech. Dus geen kwaad van de carbidlantaarn, en 2400 sigaretten betekent een nieuw exemplaar.

Er is ook een fiets te krijgen. Maar dat liegt er niet om. Daarvoor heb je 12.000 bonnen nodig en moet je dus 120.000 sigaretten kopen, alleen of met anderen in een kongsi. Want er werd in de bonnen ook handel gedreven.

Welnu, de grote triomf voor de detaillisten is er. Een achttienjarige jonge man in Dordrecht heeft zijn 12.000 bonnen ingeleverd en hij heeft zijn nieuwe fiets gekregen. Het is in de oude Merwestad een sensatie geweest en de verkopers van sigaretten hebben er veel reclame mee gemaakt. Er kwamen prentjes van in de krant.

Zo kwam de sigaret er in. Een halve eeuw geleden.

Fa. Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Op 27 mei zal het 400 jaar geleden zijn dat Johannes Calvijn te Genève overleed. Aangezien de anti-revolutionaire partij een calvinistische partij is — hetgeen niet wijst, althans niet behoort te wijzen op kerkelijke of theologische richting — moge in deze rubriek de genoemde datum niet ongemerkt voorbijgaan.

Het is verleidelijk over calvinistische staatkunde te schrijven, over het gezag en over de oorsprong en waarborg van onze constitutionele vrijheden, welke, naar het woord van Groen van Prinsterer, in het Calvinisme verankerd liggen. Het is misschien aanbevelenswaardig in deze tijd te schrijven over de absolute macht van de vorst en over het recht van opstand van de onderdanen, welk recht Calvijn niet direct bepleit heeft.

Maar er zijn zoveel Calvijnkenners onder ons en er staan zoveel herdenkingen van de 27e mei 1564 op stapel, dat al deze facetten nog wel aan de beurt komen.

Kennen wij Calvijn goed? Als wij zeggen, dat wij Calvinist zijn kennen wij dan de opvattingen van Calvijn en beseffen wij wat het betekent dat God soeverein is over alle zienlijk of onzienlijk, leven? Weten wij genoeg van zijn persoon, van zijn gezin, van zijn leven, van zijn sterven? Soms krijg ik de indruk dat wij meer van Dr. Kuiper afweten dan van de theoloog, jurist, literator en hervormer Calvijn. Het is ook begrijpelijk, omdat velen, letterlijk dichter bij Kuiper hebben geleefd dan bij de grote reformator.

Calvijn is geboren in Frankrijk, 10 juli 1509. Te Noyons, waar zijn vader procureur-fiscaal van het graafschap was, secretaris van het bisdom en scriba van het kerkelijk gerechtshof. Vader heette Gérard Cauvin, moeder Jeanne Lefranc. Denkt niet dat Calvijn bij de kleine luiden hoorde, integendeel. Het gezin Calvijn was een vooraanstaande familie, behoorde tot de aristocratische groep. Johannes was bestemd voor het priesterchap. Voordat hij de wijding ontving genoot hij al, als 12-jarige (naar het gebruik van die dagen) een deel van de opbrengst van de kapel van la Gésine, wier altaar in de kathedraal van Noyons stond. Op 18-jarige leeftijd werd Calvijn pastoor van Marteville, een dorp in de buurt van zijn geboortestad. Een plaatsvervanger neemt zijn dagelijkse plichten waar. Hij zit dan volkomen vast aan de toenmalige macht en majesteit van de middeleeuwse kerk. Hij kuste als jongen de schedel van de heilige Anna, de moeder van Maria, die, naar de overlevering wilde, in de kapel van de abdij van Ourscamp werd bewaard. In zijn commentaar op de Psalmen schrijft hij: „Ik herinner mij wat ik heb zien doen met de beeldjes in onze parochie, toen ik nog een klein kind was. Toen het feest van de heilige Stephanus naderde, tooide men hem met de afbeeldingen dergenen die hem gestenigd hadden (men noemde hen in de omgangstaal geweldenaars) met mutsen en linten evenals zijn beeld.

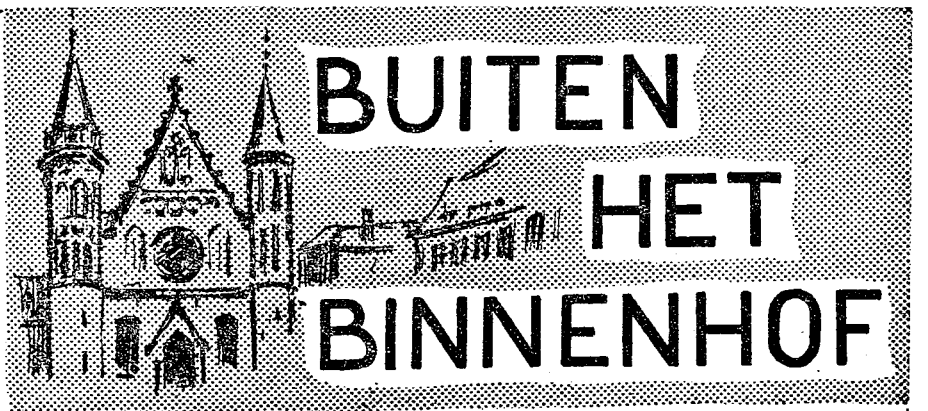
De eenvoudige vrouwtjes, die geweldenaars dus getooid ziende, hielden hen voor medegenoten van de heilige en ieder kreeg zijn kaars”.

Als men dit leest kan men beseffen dat Calvijn later zo tegen beelden en opschik in de kerk is. Hij kende het gevaar van de afleiding en de verleiding te goed dan dat hij maar een enkele concessie zou willen doen.

Temidden van een gezin waar behalve Johannes nog vijf kinderen zijn geboren, is Calvijn door zijn moeder vroom opgevoed. Hij moest haar missen toen hij veertien jaar werd. Nog voor zijn pastoraat studeerde Calvijn te Parijs, als 14-jarige. Hij bleef in Frankrijks hoofdstad tot 1528.

Daarna gaat hij rechten studeren te Orleans en te Bourges, om na de dood van zijn vader (1531) zich aan zijn lievelingsvakken te wijden: letteren en wijsbegeerte.

Een 22-jarige Calvijn, wees, vertoefte dan weer in Pa-

rijs en studeert Hebreeuws en Grieks. Latijn kende hij al als zijn moedertaal, gezien zijn priesteropleiding. Door de nieuw verworven talenkennis leest hij beter de Bijbel. Hij is een stille, teruggetrokken student, die de stille studeerkamer verkiest boven het woelige studentenleven. Nog niets is dan te speuren van de felle strijd, die hij later zal voeren, van de onverbiddelijke ijver voor de soevereiniteit Gods op alle terreinen van 't leven.

In wezen een verlegen, wat boerse student, een provinciaal in de hoofdstad, die in de geboortestad nog een broer heeft die pastoor is. Maar een hardnekkig student is Calvijn, hij wil wetenschappelijk iets bereiken. Dat doet hij met de publikatie van een commentaar op het werk „De Clementia” (over de lankmoedigheid) van de heidense Romeinse wijsgeer Seneca.

Calvijn heeft studievrienden, die hij inwijdt in de vreugden van zijn studie. Met wie hij ongedwongen omgaat, wiens mentor hij lijkt te zijn in vreugde en verdriet.

Waarom Calvijn dit onderwerp „De Clementia” van Seneca heeft verkozen voor zijn eerste publikatie is een vraag waarop het antwoord ons hier te lang zou bezighouden. Wie daarop een antwoord verlangt leze de uitstekende studie van dr. N. J. Hommes over Calvijn, welke in 1959 bij Meinema te Delft verscheen.

Op 1 november 1533 houdt Calvijns vriend, Nicolaas Cop, rector magnificus van de Sorbonne, de beroemde Parijse universiteit, een rede. Het is Allerheiligen, precies zestien jaar na het aanspijken van de 95 stellingen van Luther. De titel van Cops rede is: „Zalig zijn de armen van geest”. Cop is geen theoloog, maar medicus, die het opstellen van deze rectorale oratie in handen van zijn vriend Calvijn heeft gegeven. Op grond van ketterij wordt Cop aangeklaagd. Hij moet vluchten. Maar Calvijn heeft voor het eerst duidelijk een reformatorische stem doen horen, zij het dan door rectorale mond.

Want de toespraak van Cop komt neer op de volle heerlijkheid van het Evangelie, waarin geen goede werken passen. Wij zijn Gods kinderen, zeide Cop, God heeft ons een heilig recht gegeven op alle weldaden die Christus voor ons heeft verworven. Niet de wet of de goede werken geven rechtvaardigheid, Gods genade alleen. Ook vroeg Cop, doelende op vervolging vanwege het geloof, dat het Gode moge behagen in deze droeve tijd de vrede in de kerk te herstellen op grondslag van het Woord en niet door de kracht van het zwaard. Laten wij niet vrezen, zo voegde hij hieraan toe, voor hen die het lichaam kunnen doden, maar geen macht hebben over de zielen.

Het was de eerste Calvinistische rede van een rector aan de Sorbonne. Niet alleen Cop moest vluchten, ook Calvijn.

Een volgende maal volgen wij hem op zijn vlucht door Frankrijk naar Zwitserland.

William Graafland

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

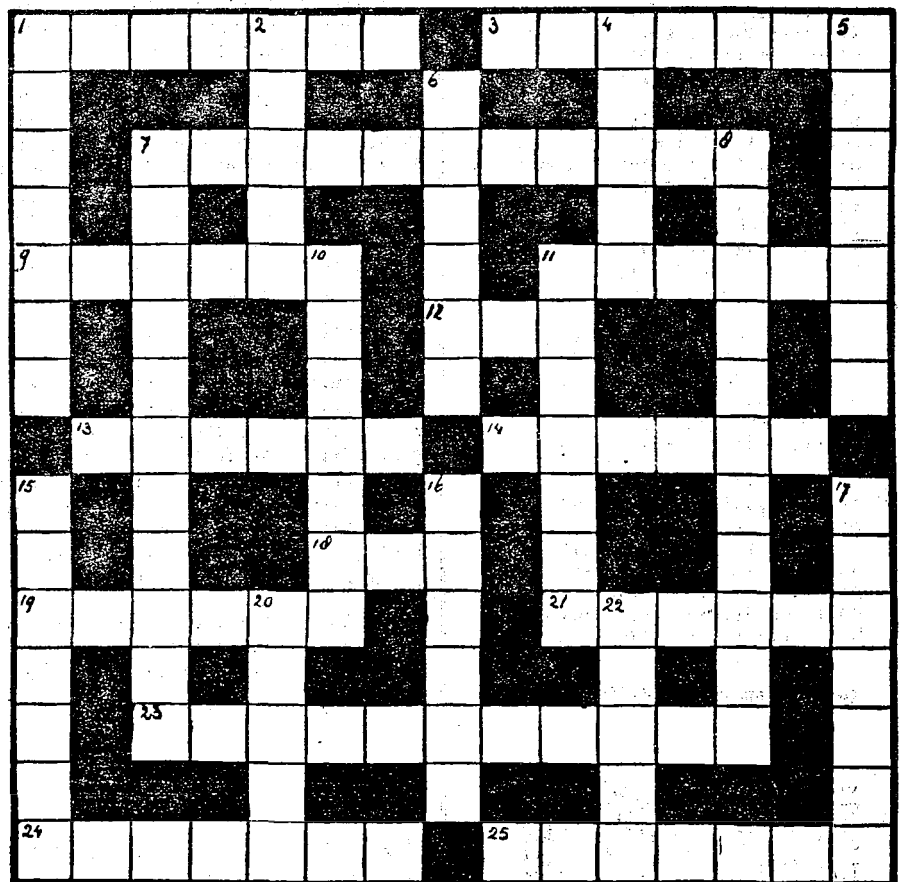
KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Van metaal, vertind ijzer, dat ½ koper en ¼ zilver is. 3. Zij kan andermans bloed wel drinken. 7. vervoer van waterlopen. 9. het verdwijnt, zodra het in 't licht der publiciteit komt. 11. verplaatsingskosten. 12. dat is geen paling. 13. hier gaat men de brede weg op. 14. hierop stond de stam. 18. verkort Bijbelboek. 19. eetbaar verhoginkje. 21. ondeugende expolitieman. 23. allemáál uitstappen! 24. op zee brengen ze binnen, aan land bergen ze binnen. 25. luchtsluisje.

Vertikaal: 1. vervoer, dat morgen niet plaats vindt. 2. als eenling maakt zij géén seizoen. 4. postuur van Hein. 5. oordeelkundig vakman. 6. zielespiegel. 7. geeft het waterberichten door? 8. nachtelijke overgave? 10. hij is van alles. 11. door dit apparaatje gaat het gemakkelijker. 15. woordenreeks. 16. westeuropes en niet bepaald recht. 17. soort „achter-deurtje”. 20. fikse „pakker”. 22. lichte hand-massage.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. helm; 4. haard; 9. Aken; 13. ora; 14. bedaar; 16. adé; 17. massa; 19. Ans; 20. ander; 22. spar; 23. drie; 24. kort; 25. bek; 27. merk; 29. m.o.; 30. brein; 31. lk.; 33. ereis; 36. olm; 37. aster; 39. kei; 40. tam; 41. oor; 42. Ede; 43. kassa; 45. man; 47. malie;

49. Aa; 50. beton; 51. nt.; 52. nood; 55. res; 56. deeg; 59. Peru; 60. koen; 62. akela; 64. air; 66. order; 68. tor; 69. beleeft; 72. eed; 73. smak; 74. serum; 75. arem.

VERTICAAL: 1. homp; 2. era; 3. lasso; 4. hê; 5. Ada; 6. aandeel; 7. ras; 8. dr.; 10. kader; 11. Ede; 12. nerf; 14.

baat; 15. darm; 18. spreij; 21. niets; 24. Koreaan; 25. brommer; 26. kimonos; 28. kleding; 29. Mekka; 32. kreet; 34. eis; 35. sta; 37. arm; 38. tel; 44. stoel; 46. atelier; 48. aleer; 53. opera; 54. drab; 56. dood; 57. ender; 58. rats; 61. orde; 63. kom; 64. ale; 65. reu; 67. Eem; 70. es; 71. n.m.

ERGENS OVER PRATEN

A C H T E R P A G I N A

ER wordt veel meer vergaderd dan u dacht. Meer dan u op grond van allerlei berichten over vergader-moeheid zou mogen denken.

Het is wel goed dit eens nadrukkelijk te stellen; alleen maar dit feit vast te stellen.

„Vergaderen” is overigens een aanlokkelijk onderwerp om breedvoerige verhalen over te schrijven. Wij willen dat op dit moment echter niet doen. Later!

Thans gaat het er slechts om de mededeling te publiceren, dat 250 kiesverenigingen meedoen aan de gespreksgroepen-activiteit met betrekking tot het landelijk in de partij aan de orde gestelde onderwerp: „De christelijke organisaties in deze tijd”.

Dat is toch wat anders dan „vergaderen”, wordt dan wel gezegd. Wel neen; het gaat om vergaderingen of bijeenkomsten of huis-kamer-samenkomsten. Hoe men het ook noemen wil: het gaat om de ontmoeting van een aantal mensen, die met elkaar „ergens” over praten willen.

Als mensen over dingen willen praten, die hen raken en dus interesseren, is dat altijd belangwekkend en aantrekkelijk. Alleen het woord vergadering heeft een wat slechte klank gekregen.

Zesmaal zoveel

250 kiesverenigingen doen dus mee. Dat is ruim zesmaal zoveel als het aantal kiesverenigingen, dat zich met het eerste gespreksgroepen-onderwerp „De sociale verzekerings-wetgeving” in 1963 bezig heeft gehouden.

Dat toen het aantal kiesverenigingen de veertig maar nauwelijks overschreed, had verschillende oorzaken. Het was de eerste maal, dat met deze nieuwe activiteit werd begonnen; het was een wat meer specialistisch onderwerp en bovendien moest de start plaatsvinden in een periode, dat men het in heel de partij bijzonder druk had met verkiezingsactiviteiten.

Verheugend

HET mag nu bijzonder verheugend worden geacht, dat reeds voor het tweede onderwerp zoveel kiesverenigingen de documentatie bij het partijbureau hebben besteld. Het Algemeen Organisatie Comité van de partij, dat aan het begin van deze week vergaderde, nam hiervan dan ook met blijdschap kennis.

Uit deze stand van zaken blijkt de belangstelling voor de zaak van de christelijke politiek en de behoefte om van anderen af de meningen ter plaatse door te geven naar boven.

Dat dit doorgeven van de opvattingen van beneden af naar boven — naast het bevorderen van de onderlinge gedachtenwisseling ter plaatse — de bedoeling is, blijkt ook uit het **derdiental zeer concrete vragen**, dat, bij het vijftal korte hoofdstukjes waaruit de acht-bladige gedrukte documentatie bestaat, is gesteld.

Het zal nog een hele opgave zijn om gedurende de zomermaanden centraal een duidelijk landelijk rapport samen te stellen op grond van de binnengekomen antwoorden. Zoals men weet sluit de termijn van **inzending** der formulieren met de antwoorden op de gestelde vragen op 1 mei a.s.

DE AANVRAAGTERMIJN voor de kiesverenigingen om documentatie-materiaal te bestellen is — zoals men ook weet — nu officieel verstrekt (1 maart j.l.). Er is evenwel nog een beperkte voorraad aan-

wezig. Indien door bepaalde omstandigheden nog geen bestelling kon worden gedaan, is er dus nog gelegenheid dit alsnog te doen. Dit moet dan echter op zeer korte termijn gebeuren.

Zoals gezegd, de termijn van inzending sluit op 1 mei a.s. Inmiddels zijn echter thans reeds tientallen antwoord-formulieren op het partijbureau binnengekomen. Wij hopen, dat ook de overige kiesverenigingen tijdig de formulieren zullen inzenden.

Met de verwerking der gegevens kan immers eerst definitief begonnen worden wanneer alle formulieren op het partijbureau binnen zijn.

Hoewel er dus 250 kiesverenigingen meedoen, mogen meer formulieren worden verwacht. Het is namelijk zo, dat gebleken is, dat sommige kiesverenigingen meer dan één gespreksgroep hebben kunnen vormen; twee, drie of soms zelfs vier.

Ook anderen

OOK kan nog medegedeeld worden, dat eveneens met belangstelling mag worden uitgezien naar de reacties van een veertigtal groepen, gevormd buiten de sfeer van de kiesvereniging, en wel door ARJOS-clubs, vrouwenverenigingen e.d., die verzocht hebben mee te mogen doen aan de bespreking van dit in deze tijd zo belangwekkende onderwerp. Deze groepen hebben op hun verzoek eveneens het documentatie-materiaal toegezonden gekregen en hun antwoordformulieren zullen apart in een afzonderlijk rapport worden verwerkt.

Verschillende kiesverenigingen hebben ook niet-leden uitgenodigd aan door hen gevormde gespreks-groepen deel te nemen. Dit is een verstandig besluit. Zo kan ook van opvattingen van geestverwanten (nog) niet-leden kennis worden genomen, hetgeen van belang is voor het totaalbeeld van de meningen in de hele geestverwante kring.

Blijvend effect ? !

TEVENS heeft overigens zulk een uitnodiging aan niet-leden een propagandistische waarde in de beste zin van het woord. Wij mogen

daar nog wel even op wijzen, na hetgeen wij reeds over de propaganda in de vorige nummers van dit blad schreven.

Aangenomen mag immers worden, dat een niet-lid, na in een gespreksgroep met leden kennis te hebben gemaakt en na te hebben meegesproken over een belangrijk onderwerp als thans aan de orde is, niet zal nalaten vervolgens — al of niet daartoe nog eens uitgenodigd — als lid toe te treden tot de kiesvereniging, welke begon met de gelegenheid te bieden eigen opvattingen naar voren te brengen.

Nu wij weer bij het punt van de propaganda zijn uitgekomen, citeren wij nog graag een passage uit een al weer wat oudere brief van de kiesvereniging Hardenberg aan haar leden:

„Wat de verdere activiteiten betreft: er is inmiddels een speciale propagandacommissie gevormd. De heren... (volgen vier namen)... zullen nieuw-ingekomen geestverwanten een welkomstbrief toezenden en hen daarna persoonlijk bezoeken. De commissie zal ook aandacht schenken aan de vergroting van het aantal abonnees op „Nederlandse Gedachten” en „A.R. Staatskunde” (een goudmijn voor ieder, die verder wil kijken dan zijn politieke neus lang is). Voor wij het vergeten, aan de werving van nieuwe leden kunt u natuurlijk ook meewerken, al was het alleen-maar door ons namen van nieuw-ingekomenen door te geven. En dan denken wij vooral aan Hervormden, Baptisten, Lutheranen enz., de laatste vermoedelijk weinig in getal, maar waarvan velen van oudsher — wij vormen een interkerkelijke partij — A.R. stemmen. Juist zij zijn voor ons moeilijk te achterhalen.”

Zo is het: propagandacommissies en individuele leden moeten leden en abonnees werven in alle geestverwante kringen. Ter versterking van de partij en daardoor ter bevordering van de invloed van de christelijke politiek.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

★ Op zaterdag 7 maart houdt het Provinciaal Comité Drenthe zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „Bellevue” aan de Dr. Nassaulaan te Assen. Morgenvergadering. Aanvang 10.00 uur. Behandeling huis-houdelijke zaken, o.a. jaarverslagen en een toespraak van mevr. A. L. Hummelen-Alt-huis te Groningen over „Het gehele gezin bewust A.R.” Middagvergadering. Als spreker zal optreden dr. W. P. Berghuis te Kampen, voorzitter van het Centraal Comité en voorzitter van de A.R. Eerste Kamerfractie. Gelegenheid tot discussie. De vergadering eindigt te ongeveer 17.00 uur.

★ Op zaterdag 14 maart houdt de Staten-centrale Gouda haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het „Hervormd Centrum „De Haven”, Oosthaven 31, te Gouda. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Als spreker treedt op mr. A. B. Roosjen te Amsterdam, ondervoorzitter van het Centraal Comité. Onderwerp: „Radio en televisie”.

★ Op zaterdag 14 maart belegt het Provinciaal Verband ARJOS Groningen een studie-conferentie. De plaats van samenkomst is het landgoed „Ekenstein” te Appingedam. Aanvang der vergadering te 10.30 uur: sluiting te 16.30 uur. Het onderwerp is de „medezeggenschap”. Ter inleiding op de discussies zal een zestal ARJOS-leden een rollenspel opvoeren over dit onderwerp. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij het Provinciaal Verband, Kraneweg 63a te Groningen, tel. 05900-37381.

★ Op maandag 16 maart belegt de Staten-centrale Zutphen haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is de vergaderzaal van de Chr. Geref. Kerk, Hobbenakade 2 te Zutphen. Aanvang der vergadering te 19.45 uur. De heer Tj. Walburg te Nij Altoena, lid

van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „De christen en de atoom-bewapening”.

★ Op dinsdag 17 maart wordt door de Hulpcentrale Zoetermeer de jaarlijkse toogdag voor midden-Zuid-Holland georganiseerd. De plaats van samenkomst is het Gebouw „De Ark”, Julianastraat 1 te Berkel en Rodenrijs. Juliaanstraat 1 te Berkel en Rodenrijs. Aanvang der vergadering te 19.45 uur. Spreker is de heer J. Smalendroek te Assen, wnd. voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie. Ds. A. Boertje Ned. Herv. predikant te Amsterdam, spreekt het slotwoord. Muzikale medewerking van de Chr. Muziekvereniging „Vlijt en Volharding” te Berkel en Rodenrijs.

★ Op donderdag 19 maart belegt de Kamercentrale 's-Gravenhage een vergadering. De plaats van samenkomst is de Dierentuin te 's-Gravenhage. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over het huidige loon- en prijsbeleid.

Het fiscale klimaat in Nederland is kil. Dat heeft de Staatssecretaris van Financiën een poosje geleden onomwonden verklaard. En als iemand het weten kan, is het wel deze bewindsman, die als het ware de fiscus in eigen persoon is.

Een ongunstig klimaat kan men ontvluchten, maar er zijn niet zo heel veel mensen die het zich kunnen permitteren voor een kil fiscaal klimaat op je loop te gaan. De grote massa van de belastingbetalers kan weinig anders doen dan reikhalzend uitzien naar het moment dat de Nederlandse fiscus het voorbeeld van zijn Amerikaanse collega zal volgen en z'n tarieven met zo'n 20 procent zal verlagen.

Met te meer ongeduld wordt dat moment afgewacht, nu door de forse loonsverhogingen de progressie in de belastingtabellen zich weer extra duidelijk laat voelen. Menigeen heeft dank zij de verbetering in zijn inkomen een ferme promotie bij de fiscus gemaakt. Als hij door „prijsbewust kopen” nog iets van zijn loonsverhoging weet over te houden, ziet hij een groot deel daarvan in de schatkist verdwijnen.

Zo zijn we dan weer in een van die wonderlijke situaties terechtgekomen, die alleen afgestudeerde economen geheel kunnen doorgronden. Want de loonsverhogingen hebben de prijshverhogingen doen ontstaan en bovendien het fiscale klimaat nog killer gemaakt. Maar diezelfde loonsverhogingen kunnen tot zo'n gevaarlijke ontwrichting van ons economisch leven leiden, dat het niet verantwoord is nu ook nog belastingverlaging door te voeren. Dan zouden we midden in de inflatie zitten.

Een eenvoudig mens, die er niets van begrijpt, denkt: als er nu eens niets aan de lonen en de prijzen was gedaan en we hadden alleen maar een klein beetje belastingverlaging gekregen, wat zouden we dan dubbel goed af zijn geweest!

Gelukkig is iedereen er nu wel van overtuigd, dat het belastingklimaat milder moet worden. Ook de regering. Er komt een wetsontwerp waarin de belastingverlaging wordt geregeld. Maar het is wel jammer dat het wetsontwerp, als het aanvaard is, weer in de kast gaat totdat de regering het ogenblik gekomen acht om het er uit te halen. Want de regering wil de bevoegdheid hebben zelf te bepalen wanneer de verlaging zal ingaan.

Waarom moet het eigenlijk zo? Als belastingverlaging op zichzelf nu mogelijk zou zijn-maar opgeschort wordt om te voorkomen dat we teveel geld gaan uitgeven, kan de regering dat geld toch zolang voor ons vast houden? Ze kan toch zeggen: de belasting wordt verlaagd maar we blijven het oude tarief hanteren en wat u nu teveel betaalt, wordt volgend jaar in mindering gebracht. Een matige rentevergoeding zou op haar plaats zijn en op die manier zou de overheid een spaarregeling voor belastinggelden in het leven hebben geroepen, die haar geen premies kost zoals de premiespaarregelingen.

Na de kille, zeg maar ijskoude jaren zou dit een hartverwarmend gebaar zijn.

INTERNATIONALE EN INTERKERKELIJKE VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is: ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS. De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden. Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 01600 - 36885

IKOR

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Het recht der overheid

HET is de hoogste tijd, dat wij als anti-revolutionairen ons eens ernstig bezighouden met het recht der overheid.

De positie van de overheid wordt op méér dan een manier ondergraven.

Het gebeurt al sinds jaar en dag door hen, die de beginselen der Franse revolutie nog altijd zijn toegedaan en die dus de Regering beschouwen als de jongste bediende van het soevereine volk. In de moderne tijd spreekt men dan graag van de gemeenschap. Het geld in de schatkist is gemeenschapsgeld. De cultuurgrond in Nederland moet in handen van de gemeenschap komen. Die gemeenschap zijn wij allemaal samen als een monsterachtig grote coöperatie en de regering is het bestuur van de coöperatie. Van een eigen recht der overheid is dan geen sprake meer. Zij is geen dienaar van Gods, maar dienaar van het volk. Zij bekleedt geen door God ingesteld ambt, maar een bestuursfunctie. Dit is een oude, revolutionaire leer, die telkens opnieuw het hoofd opsteekt. Zij kan evengoed worden verkondigd in een koninkrijk als in een republiek en is in beide gevallen principieel verwerpelijk.

IN de nieuwe tijd wordt de positie van de overheid ook ondergraven door dat haar recht en bevoegdheden worden vermengd met die van andere organen. Zij is dan geen overheid meer in dat bepaalde geval, maar zij participeert in een soort vennootschap. Haar gemachtigden treden dan niet op namens de overheid, maar namens een van de geldschietters. Men spreekt dan graag van semi-overheidsorganen, maar bedoelt soms in feite een particulier lichaam, waarin de overheid niet vanuit haar ambt functioneert, maar een vinger in de pap heeft, vanwege het geld, dat zij uit de zakken van de belastingbetalers via de schatkist heeft

overgeheveld in de kas van de "stichting". De vertegenwoordigers van de overheid trekken dan aan het langste eind, althans in de regel, niet omdat zij namens een speciaal gezag spreken, maar omdat zij aan de kraan zitten.

ER is een derde bedreiging van het eigen recht der overheid, die dieper ingrijpt dan hetgeen in het voorafgaande is aangeduid. Die derde bedreiging komt van het toenemend clericalisme.

Van huis uit is Rome clericaal. Het geeft aan de clerus een in vele opzichten onaantastbare positie. Dat heeft er toe geleid, dat kerkelijke autoriteiten zich schuldig maakten aan machtoverschrijding bij de ordening van openbare aangelegenheden. Koning Willem I heeft met dat clericalisme in België de grootste moeite gehad en heeft zich van zijn kant laten verleiden tot maatregelen, waarbij hij weer de rechten van de R.K. Kerk aantastte.

Maar in de laatste tijd neemt het clericalisme ook in Protestantse kringen toe. Het blijkt reeds uit het spraakgebruik. Er wordt in sommige kerkelijke kringen weinig gesproken over de gemeente. Maar des te meer over "de Kerk", als orgaan, dat het gehele openbare leven tot een kerkelijk erf wil maken.

Vooraf in kerkelijke kringen, die met de doorbraak sympathiseren of haar bevorderen en bepleiten, is dit te merken. Een Christelijke politieke partij? Zelfs de naam wordt aangevochten. Het mag hoogstens zijn: een partij, die zich Christelijk noemt. Maar: zo'n zgn. Christelijke partij heeft geen recht van bestaan. De Wereldraad van Kerken is er tegen. De Kerk en z' alleen mag zeggen en moet zeggen, hoe het in het openbare leven in geestelijk opzicht moet toegaan. Zij maakt uit, of atoombewapening toelaatbaar is. Zij geeft richtlijnen omtrent de plaats, die de overheid aan het Humanistisch Verbond heeft toe te kennen.

Zij geeft als haar oordeel, in hoeverre het lidmaatschap van de Nato geoorloofd is. Zij spreekt uit, dat de politiek van de neutralistische landen, zoals India, Egypte en Joego-Slavië beter is en meer in overeenstemming met Gods wil, dan de politiek van de zgn. Westerse mogendheden.

Zij erkent nog wel de staat, zij aanvaardt, dat er politiek moet worden bedreven, maar dan als een zakelijke gelegenheid. In het Nederlandse parlement is de stelling verdedigd, dat de N.C.R.V. geen recht van bestaan meer heeft, omdat het IKOR volledig bevoegd is, datgene te doen, wat de N.C.R.V. voor ogen stond. Wordvoerders van de P.v.d.A. hebben herhaaldelijk verklaard, dat een Christelijke po-

litieke partij een gevaar is voor de democratie. Zij behoort te verdwijnen. En alles, wat die Christelijke politieke partij zich ging vermeten te zeggen over de gehoorzaamheid van volk en overheid aan de goddelijke wet, en de concrete toepassingen, die zij daarbij zocht, behoren tot de bevoegdheid van de kerk. Achter de naam van elke Christelijke organisatie wordt dan een vraagteken gezegd, en de bevoegdheid van de Kerk is onbegrensd.

VOOR dat gezag hebben niet alleen de Christelijke organisaties het veld te ruimen, maar heeft ook de overheid geen eigen plaats meer om op te staan.

Wanneer een legerpredikant het goed vindt, om aan de rekruten te vertellen, dat het gehele regeringsbeleid principieel fout is, tegen de wil van de Heer, dat het defensiebeleid zondig is, en dat het Kremlin te verkiezen is boven het crematorium, dan heeft de overheid ook op haar specifieke terrein daartegen niets in te brengen. Zij moet dat toelaten, ook in de kazerne en eventueel ook aan het front. Want... het is verkondiging. De uitspraken van de kerk prevaleren overal boven het gezag der overheid.

WIJ verwerpen de communistische en fascistische denkbeelden, dat de Kerk zich zou moeten terugtrekken uit de wereld om zich te beperken tot de zgn. zielszorg. Het Evangelie is wereldwijd. Maar het is in strijd met heel de Reformatie, om het zo voor te stellen alsof de clerus, van welke kerk ook, een soort alleenrecht heeft, om uit te maken, wat naar de wil van God is. Dat recht en die plicht heeft de overheid ook. Op haar terrein. En haar enige bron voor die kennis is Gods openbaring. Daar is zij rechtstreeks, en niet via een kerkelijk leergezag, aan gebonden. Zelfs kan het haar plicht zijn, om tegen kerkelijke uitspraken zich met kracht te verzetten en de haar ten dienste staande macht der overheid aan te wenden, om kerkelijke uitspraken te weerstaan, ook al wordt er nog zo nadrukkelijk bij gezegd, dat het verkondiging is. Wanneer b.v. een kerk dienstweigering tot Christenplicht verklaart, dan heeft de overheid haar eigen recht en plicht en is zij niet verplicht tot capitulatie, maar tot gepaste overheidsmaatregelen.

Wanneer men zich beroept op de vrijheid van geweten, dan zeggen wij, dat de overheid het geweten zoveel mogelijk moet eerbiedigen, maar dat de overheid óók haar gewetensplicht heeft in gebondenheid aan het Woord van God.

MISSCHIEN zegt iemand, dat wij op die manier voor conflicten kunnen komen te staan, die een heel ernstig karakter dragen. Zelfs, dat, wanneer het zo wordt gesteld, een oplossing onmogelijk schijnt. Tot op zekere hoogte is dit juist. Maar wat is voor dit toene-

• Vervolg op pag. 12

1955 - 1965 JUBILEUM - ACTIE N.G.

Iedere vrouw wil graag "bij" blijven. "Bij" op het gebied van de nieuwste modesnuffjes, "bij" op het terrein van de hulpmiddelen in de huishouding, "bij" met nieuwe voedingsgewoonten.

Zij wil graag kennis nemen van de praktische wensen op opvoedkundig gebied, zij wil het gebeuren op nationaal en internationaal terrein kunnen volgen.

Kortom, zij wil graag veel lezen om dit alles in haar gezin te kunnen indragen. Niet alleen om de sfeer te verhogen, maar ook om te kunnen meespreken en -leven met haar man en kinderen. Maar zij is ook vaak — door weinig hulp — moe en zij wil dit alles dan ook in een smakelijke en zo mogelijk licht verteerbare vorm opgediend krijgen.

Wat de damesbladen zijn ten aanzien van de huishouding en kleding, "bij" en "fris", dat is "Nederlandse Gedachten" voor het "bijblijven" op politiek gebied.

De schoonmaaktijd breekt aan en bij een schoongemaakte kamer hoort nu eenmaal een traktatie. Welnu, neem een abonnement op "Nederlandse Gedachten".

Het zal u steeds weer "geestelijk opfrissen".

Mej. J. van Leeuwen

DEZE WEEK

- Het eigen recht der overheid (pag. 1)
- Korte commentaren op de gebeurtenissen van de dag (pag. 2 en 3)
- Uit het parlement (pag. 3 en 4)
- De Gaulle en Zuid-Amerika (pag. 5)
- Maatschappelijk werk en ouderverenigingen voor geestelijk gehandicapten (pag. 6 en 7)
- Onze TV-uitzending (pag. 8 en 9)

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT

Het hotel waar u zich thuis voelt. Parkeergelegenheid. Vanaf augustus hebben wij nieuwe zalen voor vergaderingen, recepties e.d. SOPHIALAAN-ZEESTRAAT (nabij Plein 1813) Den Haag. Telefoon 117700*

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

FA. NIJHOFF & KWAST

Anno 1919

„MEUBELINDUSTRIE“

BORNE (Ov.)

Telefoon (05409) 1234

Fabriek voor speciaal meubilair t.b.v. de universiteits laboratoria, ziekenhuizen, chemische industrieën. Exclusieve betimmering van representatieve ruimten, directiekamers etc. Meubilair t.b.v. het zusterhuis „Vrije Universiteit“, „Reactor Instituut Delft“, Research Lab. v. d. „Koninklijke Ned. Zoutindustrie“, Betimm. en meubilair Gebouw v. d. Tweede Kamer der Staten Generaal, werd in onze fabriek vervaardigd en ter plaatse gesteld.

DIRECT SLAGEN VOOR UW RIJBEWIJS

Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in één keer“

Nederlandse Voorlichting voor Rijtechniek

HARDERWIJK - POSTBUS 60

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

BON VOOR SLECHTS f 3,25 PER HALFJAAR ONTVANGT U WEKELIJKS NEDERL. GEDACHTEN

Noteert u als nieuwe abonnee:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opgegeven door:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementsprijs f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

In gesprek met onze lezers

• Waarom tegen de nieuwe drankwet?

Vorige week stond er in Nederlandse Gedachten een goed leesbare beschouwing over de nieuwe drankwet. Daar deze beschouwing echter wel wat eenzijdig en onvolledig was, gaf hij mij het volgende in de pen.

Zoals bekend, hebben twee leden van de A.R. fractie hun stem tegen dit wetsontwerp uitgebracht. Dat in het betrokken artikel met geen letter aandacht wordt besteed aan hun bezwaren en argumenten, vind ik onjuist, mede met het oog op de historie.

Zeker, ook de twee tegenstemmers ontkennen niet, dat door de amendementen van de heren Versteeg en Van Gelder verbeteringen in de wet zijn aangebracht.

Maar om de oude wet, (van Kuyper nog wel), die goed gewerkt heeft, om hals te brengen en daarvoor een nieuwe wet in de plaats te brengen waarvan niemand kan zeggen wat hij zal uitwerken, dat was te zwaar voor de twee tegenstemmers.

Hier volgt hun argumentatie:

1e. Loslating van het z.g.n. maximumstelsel zal vrij zeker leiden tot meer verkooppunten en drankgebruik, mogelijk tot misbruik.

Onaanvaardbaar.

2e. Daar de mogelijkheid geopend wordt om op knooppunten waar de jeugd van ons volk graag samenkomt (cafetaria's, koffiebars, e.d.) nu ook met weinig moeite een volledige vergunning te verkrijgen, was voor de tegenstemmers weinig aantrekkelijk.

3e. In een tijd, waarin alcohol in toenemende mate bij het snelverkeer levensgevaarlijk wordt of is, een wet in het leven te roepen die meer verkooppunten mogelijk maakt, ontmoette bij de tegenstemmers te veel bezwaren.

4e. De moraliteitseisen, aan vergunninghouders gesteld, zijn zo summier gesteld en zo rekbaar, dat de tegenstemmers hierin geen vertrouwen stelden.

Als argument hiertoe moge dienen het antwoord van de minister van sociale zaken en volksgezondheid, waarin hij stelde, dat bijvoorbeeld het leven in concubinaat nog niet als slecht gedrag behoort te worden aangemerkt. Wat is dan wel slecht gedrag, vraagt men zich af!

5e. Aangezien men op dit moment niet kan overzien wat er na het inwerking treden van deze wet gaat gebeuren, doch wel met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan vaststellen dat het drankgebruik zal toenemen, deed deze twee leden van de A.R. fractie besluiten, tegen de wet te stemmen.

Aan de voorlichtende beschouwing van Nederlandse Gedachten meende ik het bovenstaande te moeten toevoegen.

T. Walburg.

onderlinge waarborg maatschappij ziekte-kosten-verzekering

gunstige voorwaarden

lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

*** Onwaardig

Een gemeenteraadslid van de S.G.P. heeft op de dag, dat er gevraagd werd voor de verloving van H.K.H. Prinses Irene, de vlag halfsto' gehesen. Dat is waarschijnlijk een goede propaganda voor de S.G.P. bij een bepaald type anti-papisten.

Maar het is voor een Christen-politicus onwaardig.

*** Ze zeggen...

De S.G.P. neemt alle middelen te baat, die kunnen leiden tot angst voor Rooms-Katholieke overheersing. Zelfs geruchten zijn daartoe dienstbaar. In de pers (welke krant wordt niet vermeld) heeft het S.G.P.-orgaan "De Banier" gelezen dat de paus van plan is een gezant bij de E.E.G. te benoemen. En aangezien de pauselijke nuntius in vele landen de deken van het diplomatenkorps is, weet "De Banier" al welke kant het op gaat in de E.E.G.

En nog doen die stoute A.R. en C.H. mee aan de Europese samenwerking... Dit soort propaganda van de S.G.P. zal het wel moeten doen, want aan argumenten is de S.G.P. nog nooit toegekomen.

Een krant zegt iets en "De Banier" maakt er dan verder een "verhaal" van.

Een verhaal dat moet suggereren, dat alle gezanten en ambassadeurs in enig land niet hun eigen regeringen vertegenwoordigen, maar gehoorzaam zijn aan de paus. "De Banier" waarschuwt tegen de tijdgeest. Een waarschuwing tegen "De Banier" is minstens even zeer op haar plaats.

*** Kerkelijke partij

Het G.P.V. is een kerkelijke partij, waarin alleen plaats is voor Vrijgemaakten. Maar dat verhindert niet om te hengelen naar stemmen b.v. van Christelijke Gereformeerden. Het verband van kiesverenigingen van deze partij in Zuid-Holland heeft een vergadering gehouden, waar een forum, bestaande uit ds. Drost van Gouda, het Kamerlid P. Jongeling en de heer Van Leeuwen uit Rotterdam de verhouding tot de Christelijke Gereformeerden besprak.

Het G.P.V., zo luidde de conclusie, is een confessionele partij, die met verstand zal moeten luisteren naar geluiden, ook van niet kerkleden, die toch op schriftuurlijke wijze de banier van Jezus Christus willen opheffen. Politieke eenheid is echter slechts mogelijk, waar men

Fa. Dix & Zijerveld Heemstede

Bloembollen - Gladiolen - Dahlia's enz.
Vaste planten - heesters - rozen - kleinfruit.
(Kerklaan 97) Telefoon 02500-38181
Vraagt ons rijk geïllustreerde voor- en najaarsprijzenboek (gratis).

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielstandaards.

Vraagt gratis folder.

„MEKA”

AUSTERLITZ

Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

ook gehoorzaam wil zijn tot het betrachten van rechte kerkelijke eenheid.

Dus — zo moet deze verklaring worden gelezen — wel met verstand luisteren naar sommige geluiden van sommige Christelijke Gereformeerden, maar geen politieke eenheid met hen, zolang ze niet gehoorzaam zich willen voegen bij de kerken van de Vrijgemaakten. Het is te hopen, dat zulks ook in verkiezingsdagen nu eens duidelijk wordt gezegd.

*** Groen en de Afgescheidenen

Het forum, waarvan hierboven sprake is, sprak ook over Groen. „Hoe moeten wij degenen benaderen, die, evenals Groen van Prinsterer, kerkelijk ongehoorzaam blijven, en toch blijken hun uitgedrukte overtuiging medestanders van ons zijn?”

Op deze vraag werd o.m. geantwoord, dat de hier bedoelde personen over het algemeen afwijzend staan tegenover de Vrijmaking. Hier treedt dus een verschil aan het licht met Groen, aangezien deze het voor de zaak der Afgescheidenen steeds weer heeft opgenomen.

Zulk een verklaring heeft een misleidend karakter.

Groen heeft zich verzet tegen de maatregelen, die de Regering tegen de Afgescheidenen nam, op moedige en raderlijke wijze. Maar daaruit wilde hij niet zien afgeleid, dat hij de Afgescheidenen zelf goedkeurde. Hij heeft dat scherp en duidelijk gezegd in zijn geschrift: „Het regt der Hervormde Gezindheid. „Het verlaten van een kerk is zonde, wanneer het niet pligt is.” Ondanks kerkelijke gescheidenheid aanvaardden de Afgescheidenen Groen dankbaar en vol vertrouwen als hun politieke leider.

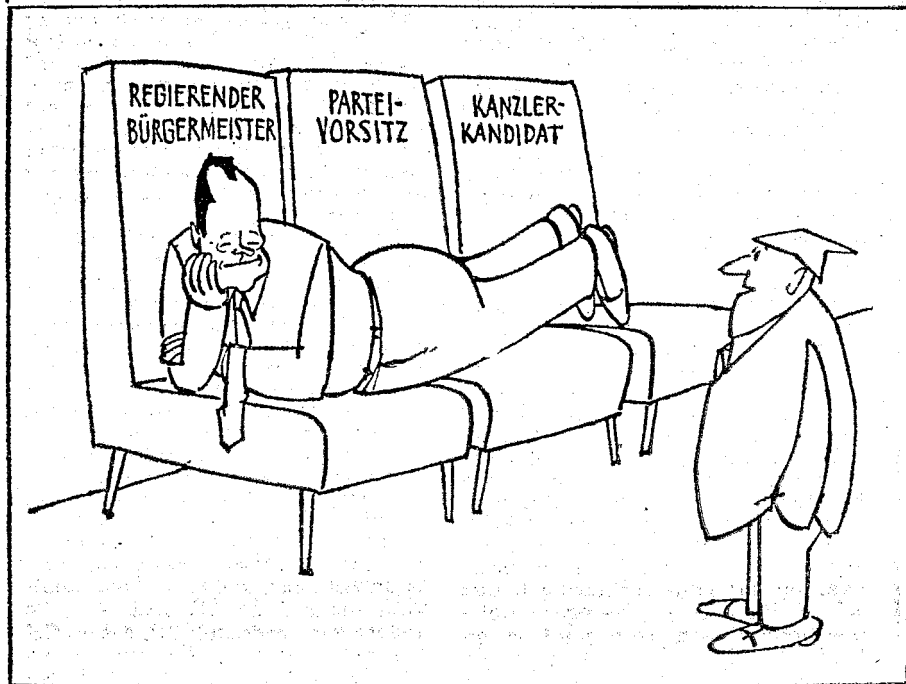
Groen, evenals De Costa, verwierp de Afscheiding. Hij heeft het voor de zaak der Afgescheidenen dus niet steeds weer opgenomen. Hij heeft die zaak verworpen. Maar hij bleef hen erkennen als behorende tot de Gereformeerde gezindte en hij had geen goed woord over de behandeling, die hun van de zijde der Regering ten deel viel. En dus zouden ds. Drost en de heren Van Leeuwen en Jongeling beter en eerlijker spreken, als zij verklaarden: zolang Groen, leefde hij in deze tijd, zich nog niet in gehoorzaamheid voegde bij de Vrijgemaakten, zou er met hem geen politieke eenheid mogelijk zijn.

Maar vooruit, het is ook wel nobel, om edelmoediger en ruimer te zijn ten opzichte van de doden dan tegenover de levenden. Al moet het dan met behulp van twijfelachtige redeneringen.

*** Groen als G.P.V.-er

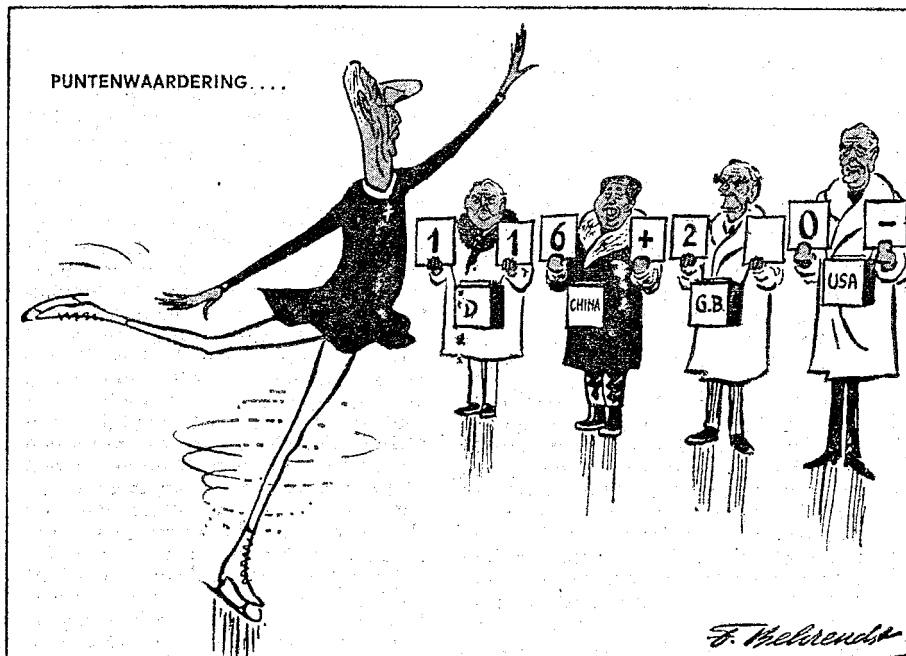
Het G.P.V. maakt er soms ook een potje van. De heer Jongeling kijkt zelf wel uit dat hij niet op het televisiescherm beweert wat ds. Drost daar op 24 februari ten beste gaf. Dat was niets minder dan de inlijving van Groen van Prinsterer, Willem van Oranje, Prins Maurits, Koningstadhouder Willem III en nog wat Nassau-graven bij het G.P.V. Ondanks hun kerkelijke richting. Je moet maar durven! Niet Kuyper, maar Jongeling is volgens ds. Drost de confessioneel-zuivere opvolger van Groen van Prinsterer in de Kamer. Want de A.R. heeft "Woordverlating" gepleegd. Het doel: "de samenleving van ons volk te ontwikkelen tot eer van de Allerhoogste", wordt volgens ds. Drost alleen nog door het G.P.V. nagestreefd. Ach, meneer Jongeling, laat u de televisie-sprekers van uw partij eerst het Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program en het Program van Actie van de A.R.P. nog even doornemen, voordat ze optreden. Want ook voor hen staat er geschreven: Gij zult geen vals getuigenis spreken... En u weet ook dat de overleden A.I. voormannen niet meer terug kunnen zeggen.

Cumulatie van functies in West-Duitsland

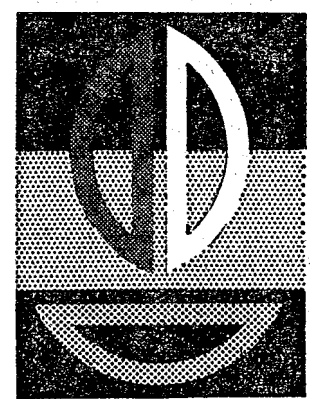

Sonntagsblatt

De Duitser: Maar Willy Brandt, kun je zo ook nog werken?

F. Hebrants

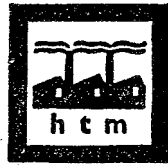

dubletta vloeren

Stá op Dubletta vloeren. Vloeren waar het goed lopen op is (slipvrij, voetwarm). Vloeren die goed en gemakkelijk te onderhouden zijn. P.V.C. op een zuivere jute rug. Effen of met dessin. Levering op rollen breed 150 cm.

N.V. HELMONDSCHÉ TEXTIEL MAATSCHAPPIJ

Afd. Dubletta vloeren
POSTBUS 12 - HELMOND
Een HaTeMa produkt.

grootste wijnkelders van nederland
een oude traditie, levering rechtstreeks aan particulieren
ROBBERS EN VAN DEN HOOGEN N.V.
velperweg 23 arnhem telefoon 08300-24377

* * * Snel en goed

Met bekwame spoed heeft de Synode der Gereformeerde Kerken haar in januari gedane uitspraak over het lidmaatschap van de P.v.d.A. en de houding der kerken daaromtrent, verduidelijkt.

De uitspraken van de Synode (1946) te Zwolle werden nog steeds van kracht verklaard. Deze uitspraken publiceerden we al eerder in ons blad.

Bovendien bond de huidige Synode de persoonlijke verantwoordelijkheid van leden en ambtsdragers der kerken inzake hun politieke partijkeuze nog eens uitdrukkelijk aan Gods Woord, hun belijdenis en ook aan de trouw die onze Heer en Heiland van ons vraagt op alle terreinen des levens. Daarop moeten de plaatselijke kerkeraden die leden en ambtsdragers aanspreken, als dat nodig mocht blijken.

De zaak is ons thans volstrekt duidelijk.

Alleen wie in allerlei specifieke interpretaties wil vervallen, kan in deze uitspraak mogelijkheden van verschillende aard ontdekken. Maar dan wordt de strekking van de uitspraak toch wel gewelddadig aangedaan.

De Synode heeft ons inziens snel en goed gewerkt. De onrust, die tot nu toe bestond, kan bijgezet worden in het pantheon der kerkelijke misverstanden.

* * * Prima keus

Toen wij mejuffrouw J. van Leeuwen vroegen het stukje te schrijven dat u op pagina 1 van dit blad aantreft, was haar benoeming tot presidente van de Christelijke Plattelandsvrouwenbond ons onbekend. Toen zij haar bijdrage schreef was deze eervolle verkiezing al haar deel geworden. De C.P.B. is met deze keus goed klaar. De Bond zal dat wel merken, want mej. Van Leeuwen heeft op velerlei terrein haar sporen verdiend, die nu tot heil van het werk voor en door de christelijke plattelandsvrouwen worden aangewend. De Bond en niet minder de nieuwe presidente wensen wij van harte geluk met het feit dat ze elkaar vonden. Moge het van een lang, gelukkig en gezegend samengaan het begin zijn.

* * * Herdenking

Diep iroevig is de vertoning, die de Boerenpartij in Hollandsche Veld op touw zette. Kamerleden, die trouw aan de Grondwet des lands hebben gezworen (de p.b.o.-paragraaf van de Grondwet inclusief) hebben uit partij-propagandistische overwegingen de wond van wat daar een jaar geleden gebeurde, weer open gehaald. Drie boeren met wie het uiterste geduld was betracht, maar voor wie uiteindelijk geen genade voor recht gold, moesten ten behoeve van boer Koekoeks elektorale perspectieven, parade lopen. De vroegere A.R., mr. dr. Zeegers en mr. L. van Heyningen hielpen mee de vertoning op touw te zetten. Ook wij hebben ons afgevraagd of het gezien de complicaties destijds wel verstandig was om door te zetten. Andere middelen zouden beter aangewend kunnen zijn. Terecht studeren regering en landbouwschap daar nu op. Maar de behoefte van Koekoek en de zijnen om aan het Derde Rijk herinnerende spektakels op te zetten, is de beste waarschuwing dat zij een koers varen waar elke verstandige Nederlander weigert hen nog maar één stap te volgen.

ACCOUNTANTS- EN BELASTINGADVIESBUREAU

K. M. van den Berg

Haarlem, Rechthuisstraat 38
Tel. 02500-55878

Inrichten en controle van administraties, behandelings van alle belastingzaken.
Bezoekt relaties over het hele land.

Uit zijn gezin en werkring heeft God na een zeer korte ziekte onverwacht tot Zich geroepen het bestuurslid onzer vereniging, de heer

F. EEFING

die gedurende enige jaren met veel toewijding aan het werk onzer vereniging heeft deelgenomen.

Wij gedenken hem met weemoed en dankbaarheid om wat hij voor ons werk betekend heeft, en bidden zijn vrouw en kinderen Gods bescherming toe.

Namens de A.R. Kiesvereniging Nederland en Oranje 21 te Rotterdam-Hillegersberg,

A. van den Akker, voorzitter,
J. de Wit, secretaris.

POLITIEKE IMPRESSIES

DE liberale heer Joekes, die zich in de weinige maanden van zijn pasverworven Kamerlidmaatschap al als een van de betere parlementariërs deed kennen, heeft de regering aangeraden zelf meer aan voorlichting te gaan doen. Bij de behandeling van de („zonder geestdrift ontvangen”) voorstellen om de belasting op benzine en op sigaretten wat te verhogen, zei hij dat er in het land een aanzienlijke verwarring heerst. Laat de regering een poging doen de sociaal-economische en fiscale vraagstukken uit te leggen, suggereerde hij.

Ik geloof dat de VVD-er hier een heel lastig probleem aanroerde. Een moeilijkheid waarmee ook boer Koekoek te kampen heeft. Dat bleek uit diens argeloze bekenen: „Als ik hier voor stem durf ik m'n kiezers niet meer onder ogen te komen”.

Het gaat erom dat soms in ieders belang weinig populaire maatregelen genomen moeten worden, waarvan heel vele mensen de zin niet begrijpen. De economische politiek kan op basis van grotere kennis en grotere ervaring wat beter tegen dreigende ontsporingen van onze economie aangewend worden, een feit blijft het dat alleen wie een beetje ingewijd is door heeft waar het om gaat.

In dezelfde week dat de Tweede Kamer tenslotte akkoord ging met de duurdere benzine en de duurdere sigaretten trof ik een overigens welvarende middenstander die hartgrondig van leer trok tegen wat hij huichelarij noemde. Ons pakken ze als we de prijzen verhogen, zelf maken ze de sigaretten en de benzine duurder, luidde de aanklacht.

Om een klein steentje bij te dragen aan een juiste oordeelsvorming over onze dierbare regering heb ik geprobeerd wat opheldering te brengen. Maar ook nadat ik omstandig had gebabbeld over het verschil tussen geld dat in omloop blijft en geld dat door de overheid (via duurdere sigaretten en duurdere benzine) wordt afgetapt, bleef mijn middenstander nog verongelikt. Het kan bij hem een karaktertrekje zijn geweest, ik houd het er maar even op dat mijn verklaring tekort schoot. En hoewel „de-regering-als-voorlichter” een teer punt is en blijft, lijkt het me toch niet zo gek als de regering het — zoals de heer Joekes wil — zelf eens probeert. Witteveen van Financiën, hoe knap ook, lijkt op het eerste gehoor niet zo'n populaire uitlegger. Maar Andriessen van Economische Zaken zou het regeringsstraatje voor radio en televisie aardig schoon kunnen vegen. En als onze ministers, de vinger permanent op de pols van onze economie, geen gelegenheid mochten hebben tot tekst en uitleg aan ons volk, kunnen ze altijd nog het beproefde koppel Zijlstra-De Pous inhuren om den volke wat economisch inzicht bij te brengen.

Moeilijk zal het allemaal wel blijven. Dat blijft het zelfs voor de beproefde economen. Onze minister van Economische Zaken heeft dat vorige week in de Eerste Kamer eerlijk gezegd. Wij hebben de afgelopen jaren gedacht dat wij de economische ontwikkeling wel in de hand hadden; internationaal gezien was ons sociaal-economisch beleid schijnbaar een schoolvoorbeeld, zei de heer Andriessen. Allengs was er een beetje de stemming van de bouwers van de Titanic: er kan ons niets gebeuren. Maar intussen had zich onder de oppervlakte eer ijsberg gevormd, waarvan wij ons de betekenis onvoldoende hadden gerealiseerd; namelijk het voortduren van de spanning op de arbeidsmarkt. Sinds 1962 hebben wij gedacht, en de voorspellingen gingen daarvan uit, dat die ijsberg wel zou smelten. In feite is de spanning toegenomen, moest de heer Andriessen erkennen, en hij voegde eraan toe: wij moeten bescheiden zijn.

Als de binnenlandse economie in 1965 weer evenwichtig wordt, dan moeten we ons beleid toch maar weer afstemmen op het fraaie instrumentarium dat wij de afgelopen jaren hebben opgebouwd, vond de minister. Hij redeneerde blijkbaar: al kan het instrument waarmee wij de conjunctuur willen beheersen wel eens te kort schieten, toch maar altijd liever doen wat je kunt dan de zaak op z'n beloop laten. Of zoals prof. Zijlstra in de senaat zei: „Ook in de toekomst is weer een vorm van bewuste loon en prijspolitiek nodig”.

Het motto een half ei is beter dan een lege dop wordt in het parlement veel gebruikt. Het is in feite de basis van een compromis. En zonder compromissen zijn wij nergens, komen wij nergens. Had eerst minister Andriessen zich toen zijn Prijzenwetvoorstel vergaand aangetast werd met het „halve ei” getroost, even later kwam mev. Brautigam van de P.v.d.A. met de rest van het ei aandragen om toch maar te kunnen voorstemmen. U weet wellicht nog waar het om ging. De minister wilde de Prijzenwet zo veranderen dat hij voortaan ook tegen afzonderlijke ondernemers kan optreden als zij hun prijzen onredelijk verhogen (tot nu toe kon hij zijn „prijstoppen” alleen maar aan een hele branche opleggen). Tegen zijn voorstel was — vooral van werkgeverskant — verzet gerezen. Het was een vreemd element in ons rechtsbestel, het zou tot willekeur leiden, het was nergens voor nodig.

Typend voor de aard van de kwestie was de reactie in de Kamer. Heeft namelijk mev. Brautigam het voorstel namens de socialisten een enthousiaste ontvangst bereid, de heer Portheine — nu niet direct een grappenmaker — kwam al dadelijk vertellen dat de VVD tegen was en dat de VVD, wat er mocht gebeuren, tegen zou blijven.

De christelijk-democratische fracties waren ook niet zo blij met het ontwerp. Zij hadden nogal wat reserve. „Dat de invloed van de overheid op prijsgebied toegenomen zal zijn als dit wet wordt, valt niet te ontkennen”, stelde de heer Roolvink namens de AR vast. Aan de andere kant hadden KVP, AR en CH ook oog voor de goede argumenten van de „prijzenminister” en zij begrepen dat hij in deze spannende tijd slagvaardig wil zijn. Het was duidelijk. De christen-democraten moesten gezamenlijk tot een oplossing komen, wilde deze omstrede prijzenwet niet als een breekijzer gaan fungeren. Nu was de Kamer het van links naar rechts over één zaak hartroerend eens: dat het jammer was dat de SER niet over het voorstel had kunnen oordelen. De minister had het college liever wel geraadpleegd, maar hij had teveel haast gehad, vertelde hij. Hier nu lag een compromis voor de deur. Want zorgden KVP, AR en CH eerst gezamenlijk al voor een paar wijzigingen, waardoor de rechtspositie van de ondernemer met nog meer waarborgen omgeven werd dan die welke de wet al bood, bovendien kregen zij er tezamen en in vereniging een amendement Roolvink door dat de wetswijziging een tijdelijk karakter gaf. Na enig loven en bieden tussen de Kamer en een soepele minister kwam men overeen dat de nieuwe versie van de Prijzenwet tot 1 januari 1966 zou gelden. Voor die tijd zou het georganiseerde bedrijfsleven via de SER gelegenheid krijgen de materie nog eens door te lichten, waarna de minister dan met een definitief voorstel kan komen. Dit nu was het „halve ei” waarmee de minister genoegen nam. De PvdA, die in het begin haast wat al te uitbundig vóór was geweest (het was natuurlijk een mooi vuurtje om aan te stoken) was aan het eind niet zo enthousiast meer, vertelde mev. Brautigam. De socialisten stemden toch maar voor de tijdelijke regeling. En hoe konden ze anders na alle prijzende woorden over de wijziging als zodanig, die zo noodzakelijk was — vertelde mevrouw Brautigam — omdat „de minister op het ogenblik op een brandweer-

* * * Weg er mee

Het irriteert veel jongeren dat de diverse werkgemeenschappen in de P.v.d.A. nog bestaan. Dat heeft P.v.d.A.-voorzitter Suurhoff blijkens „Het Vrije Volk” van 3 maart j.l. gezegd. En de heer Suurhoff gelooft persoonlijk dan ook dat de P.v.d.A. zonder gevaar haar federatieve opbouw overboord zou kunnen zetten. Wij geloven dat ook. Want een prot.-christelijke, een rooms-katholieke en een humanistische werkgemeenschap in de P.v.d.A. duiden altijd nog op een verlangen om zich met geestverwanten te bezinnen over politieke vraagstukken. De resultaten van die bezinning moeten echter dienstbaar zijn aan het socialisme, wat dat dan ook is. Dat moeten de doorbraak-christenen zo langzamerhand toch door hebben. Daarom irriteert ons de camouflage der werkgemeenschappen in de P.v.d.A. ook. Weg er mee.

* * * Voorbeelden

De heer J. G. Suurhoff („J.G.S.”, om met „Het Vrije Volk” te spreken) zei ook nog dat hij geen voorbeeld kende, waarin op het politieke vlak de bepaling van richting of standpunt in de P.v.d.A. is bemoeilijkt. Wat J.G.S. met deze duistere orakel-taal ook bedoeld mag hebben, er zullen heel wat socialistische zijn, die daar niet mee instemmen. Sam de Wolf, de marxist, heeft het destijds wel anders ervaren. De pacifisten, die zo graag in de P.v.d.A. wilden blijven, ook. En mr. Van Walsum, die de commerciële televisie wil helpen verwezenlijken, heeft het in een tussen de regels van H.V.V. ook kunnen lezen.

Maar misschien het J.G.S. zien maar willen zeggen dat de Nederlandse socialistische het lang niet zo met elkaar eens zijn als de P.v.d.A. voor geeft... En dat zijn we roerend met hem eens.

* * * Dat kost het

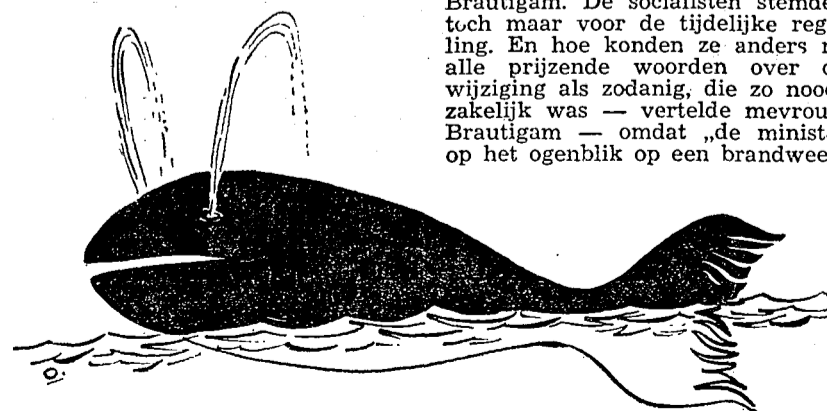
„Wat kost het?” Die drie woordjes schijnen elke Nederlander op de lippen bestorven. In deze tijd van prijsstijgingen is dat ook uitermate nuttig. Maar men moet niet trachten ons volk iets aan te praten met het argument: het kost niets. Dit nu doet „De Telegraaf” ten aanzien van de commerciële televisie. Want, och mensen, die zullen zijn zo duur. Als er nu maar gauw commerciële televisie komt, dan kan de kijkbijdrage worden opgeheven. Dan kijkt men voor niets naar de mooiste programma's. De werkelijkheid is natuurlijk wel iets anders. De grote firma's, die kapitalen aan de commerciële televisie besteden, willen overal in de wereld waar voor hun geld. En (meer) geld voor hun waren. De baat moet de kost overtreffen. Want zaken zijn zaken. Ook in Nederland. En ook menig middenstander, die niet mee kan doen in de goldrush naar de camera's, zal moeten betalen. Met zijn hele bestaan...

man lijkt die een schoorsteenbrand niet mag blussen voor het een uitslaande brand geworden is”. De socialistische woordvoerder toonde overigens aan dat een debat over sociaal-economische problemen ook mogelijk is zonder een overmaat aan in het parlement overtollige vaktijdschriften-praat.

Zo heeft de Kamer, die er en passant mee akkoord ging dat wij ons (weer) bij het „walvisverdrag” aansloten (waarbij de socialistische heer Van der Goes van Naters een heel goed woordje deed voor de met uitroeiing bedreigde „blauwe vinvis”) zich vorige week een paar dagen geweldig gewerd. Men zou haast niet zeggen dat de Kamer in feite een slappe tijd beleefte. Door de moeilijkheden in verband met de verloving van Prinses Irene en het veelvuldige loon- en prijsgepraat is het niet zo opgevallen dat de Kamer voor het ogenblik weinig om handen heeft. Dat komt omdat men zich voor het eerst sinds jaren weer voor januari door de begrotingen heen geworsteld heeft en verder omdat een regering in haar eerste levensjaar nog maar weinig wetsontwerpen van belang op tafel pleegt te leggen. De oogsttijd is nog niet aan-gebroken.

Ondanks de zeeën van tijd die het parlement nu heeft, is minister Andriessen door de Eerste en door de Tweede achtereenvolgens een paar dagen buitensporig druk beziggehouden. De bewinsman heeft zich er voortreffelijk doorgeslagen. Zo'n ijzeren conditie als zijn voorganger De Pous heeft hij volgens waarnemers niet. Toch kreeg niemand de indruk dat Zijne Excellentie op zijn laatste benen liep. Dat komt waarschijnlijk omdat hij aan de problematiek niet hoeft te tillen. Hij speelt er mee.

P.

TWEEDE KAMER

Medicijnen voor een overspannen maatschappij

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

De Kamer moest thans haar oordeel geven over de concrete geneesmiddelen die dit kabinet had voorgeschreven ter sanering van onze economie.

Bij de behandeling van het vraagstuk van lonen en prijzen in zijn algemeenheid rond 12 februari had de Kamer zich op een enkele uitzondering na niet ongunstig uitgelaten over de globale aanpak van de huidige situatie. Toen werd over de schuldvraag ook niet meer gesproken. "Nakaarten heeft geen enkele zin", aldus de heer Roolvink (A.R.).

De Kamer realiseerde zich dat de economische situatie in Nederland van dien aard was dat het zorgen gaf.

Weliswaar niet in deze zin dat de patiënt bij wijze van spreken ernstig ziek was! Maar wel dat er een aantal verschijnselen te constateren waren die het noodzakelijk maakten beslisse rust voor te schrijven.

De toename van de bestedingen over de gehele linie: overheid, particulieren en het bedrijfsleven, was dusdanig dat daarin een rem moest worden in-

Minister Andriessen

„... ik verkeerde in tijdnood”

gebouwd zowel in het belastingvlak als ook op het terrein van de prijzen.

Minister Andriessen (C.H.U.) nam het wetsontwerp ter betoelgeling van de prijsstijging voor zijn rekening en minister Witteveen met de staatssecretaris v. d. Berge van financiën de ontwerpen met een fiscale kant.

Verdeling

Berekend was dat de gehele loonoperatie ongeveer 5 miljard gulden aan de geldhoeveelheid zou toevoegen.

De loon- en salarisverhoging ten behoeve van de ambtenaren (1 miljard) werd opgevangen door de hogere belastingontvangsten, tengevolge van alle loon- en salarismaatregelen.

De rest, dus vier miljard, behoorde derhalve op andere wijze te worden opgevangen. Enerzijds via de winsten en de prijzen maar anderzijds door een extra belastingverzwaring, de nationale reserve (deviezenpot) en de overheidsuitgaven.

Minister Witteveen meende dat uit de totale belastingverzwaring rond een half miljard moest worden opgebracht.

Een deel daarvan (rond 200 miljoen gulden) in de vorm van belastingverzwaring op benzine, wegenbelasting en sigaretten voor de tijd van een jaar.

De oppositie

De oppositie kon niet de moed opbrengen — hoezeer ook zij de situatie zorgelijk vond — dit kabinet te steunen. Zij was kennelijk niet bereid de kastanjes uit het vuur te halen voor belastingvoorstellen die de andere grote fracties óók impopulair vonden. Heel haar houding wees er op dat zij er voor bedankte in deze situatie nog langer bekend te staan als "de partij die de belasting hoog houdt".

DRS. PESCHAR (P.v.d.A.) was van het nut der verhoging niet overtuigd.

Kennelijk dacht hij anders dan zijn fractie in 1956/57. Maar toen was de P.v.d.A. dan ook in het regeer-kasteel opgenomen.

Hij vond het eveneens bezwaarlijk om voor te stemmen als hij niet wist hoe in de toekomst deze verzwaaarde druk zou worden gecompenseerd.

Zijn gedachten gingen uit naar een financiering van de A.O.W. uit deze hogere belastingontvangsten en naar een verlaging van de inkomsten- en loonbelasting, met name naar een grotere vrijstelling aan de voet.

Aarzeling

Zeker is dat over de gehele linie in de Kamer ernst werd gemaakt met de beloofde belastingverlagingen in de persoonlijke sector. De heer Kieft (A.R.) noemde het een niet te accepteren feit dat wel de belastingverzwaring zo vlot op tafel kwam, maar dat met betrekking tot de toegezegde belastingverlaging er tot

Volgende week hopen wij nog een korte beschouwing van de heer Roolvink over de herziening van de Prijzenwet in Nederlandse Gedachten/A.R.-Post op te nemen.

nu toe slechts algemene vaagheden waren medege-deeld.

Het was verstandiger geweest nu zowel het een als het ander in de vorm van een wetsontwerp concreet voor zich te hebben.

Dr. Lucas (K.V.P.) nam een iets strakker standpunt is. Hij wilde pas een oordeel geven als m.b.t. de belastingverlaging en een uitdrukkelijke verklaring kwam dat in deze kabinetsperiode — vóór 1967 dus — de belastingverlaging als wetsontwerp zou verschijnen.

De heer Joekes (V.V.D.) ging nog verder: hij wilde alleen voorstemmen als die wetsontwerpen op korte termijn zouden komen.

En de jongste afgevaardigde van de C.H.U. de heer Scholten, herinnerde er de minister aan dat een belastingverlaging niet blijvend om conjuncturele redenen uitgesteld kon worden. Op den duur moet het structurele aspect de doorslag geven.

De minister was bijzonder aarzelend in zijn antwoord. Hij wilde wel zeggen dat zijn beleid er opgericht was te realiseren wat de Kamer verlangde. Maar deze persoonlijke verklaring vonden de "regeringspartijen" beslist onvoldoende.

Bij de replieken werd de vraag dringender herhaald, met het gewenste resultaat: In deze kabinetsperiode zal de extra progressie (een bedrag van rond 6 à 700 miljoen) aan het Nederlandse volk worden teruggegeven, waartoe een wetsontwerp zo spoedig mogelijk zal worden ingediend.

Bedenkingen

Overigens over het algemeen had men volledig vrede met de verhoging van de sigarettenbelasting. Temeer omdat de totale handel hiermee akkoord was en de extra druk op de roker niet een overwegend bezwaar kon worden genoemd! Er zijn immers een aantal uitwijkmogelijkheden: tabak, sigaren etc.

Maar omtrent de verzwaring van de benzinebelasting, waren er een aantal bedenkingen.

Met name de heer Scholten (C.H.U.) waarbij de heren Kieft (A.R.) en Peschar (P.v.d.A.) zich hadden aangesloten, deed nog een dringend beroep op de bewindslieden om de belastingverzwaring op benzine te verlichten en daarvoor in de plaats de alcoholaccijns te verzwaren.

De laatste belasting was sedert 1957 niet verhoogd in tegenstelling tot benzinebelasting. De staatssecretaris v. d. Berge (partijloos) meende dat deze suggestie niet voldoende opbracht om de 200 miljoen die nodig was, vol te maken. De accijns zou dan op een te hoog bedrag moeten worden vastgesteld waardoor bovendien de kans te groot was, dat de verkoop zou teruglopen, waardoor de opbrengst niet zou worden gehaald. Dat zou dan betekenen "het paard achter de wagen spannen".

Beroepsvervoer

De heer Kieft (A.R.) heeft een poging gewaagd de nadelige gevolgen van de benzinebelasting-verhoging voor het beroepsvervoer weg te nemen.

De minister had voorgesteld de wegenbelasting voor auto's rijdende op (diesel) olie en l.p.g. omhoog te brengen teneinde ook voor deze auto's de belastingdruk te verzwaren als voor de "benzine-auto's".

De heer Kieft (A.R.) gesteund door de heer Scholten (C.H.U.) en dr. Lucas (K.V.P.) meende dat de positie van het beroepsvervoer zodanig was, met name het internationale goederen- en personenver-

G. A. Kieft

„Waarom het beroepsvervoer alweer in de wielen rijden?”

voer, dat het onbillijk zou zijn thans de exploitatiekosten te verzwaren.

Te meer omdat vanaf 1956 dit vervoer het loodje heeft moeten leggen i.v.m. een aantal belastingverhogingen, toen en in 1959. Hoezeer op zichzelf niet ondankbaar dat het beroepsvervoer de verhoogde belasting mag doorberekenen — een uitdrukkelijke toezegging van de bewindsman — het was deze Kamerleden niet voldoende. Zij vroegen stemming over het betreffende artikel.

Zowel de V.V.D. als een aantal K.V.P.-ers, als de P.v.d.A. (die overigens tegen het wetsontwerp stemde!) stemde voor deze belastingverzwaring.

Er zou een verschil in fiscale druk ontstaan als alleen de benzine auto's werden getroffen — maar concreet duidelijk maken konden zij dit niet.

Immers de formule om benzinebelasting "om te rekenen" tot wegenbelasting is een formule met een aantal onzekerheden.

Het artikel werd aangenomen met 69 tegen 67 stemmen.

Het wetsontwerp werd aanvaard met de stemmen van de P.v.d.A., P.S.P., C.P.N. en S.G.P. tegen.

De motie

Voor het zover was diende de heer Peschar (P.v.d.A.) een motie in. Deze motie hield in dat het kabinet bij de komende belastingverlaging allereerst de druk van de laagste inkomens moet verlagen.

Voorts moet een belangrijk deel van de komende A.O.W.-verhoging uit de schatkist komen.

De Kamer aarzelde niet..

Dr. Lucas (K.V.P.): Wij willen het regeringsvoorstel afwachten, nu beloofd is met de belastingverlaging spoed te betrachten

G. A. Kieft (A.R.): De motie is onbehoorlijk, omdat de Kamer bij aanneming op de stoel van de regering zou gaan zitten.

W. Scholten (C.H.U.): De motie is volkomen onnodig en geheel voorbarig.

Mr. Joekes (V.V.D.): De motie is onjuist. Het gaat bij dit wetsontwerp om een tijdelijke verhoging van één jaar en niet om een structureel plan.

... en stemde af.

Golf van kritiek

De tweede concrete maatregel was aan de orde in de vorm van een wetsontwerp van minister Andriessen (C.H.U.)

Deze bewindsman had voorgesteld hem mandaat te geven op te treden tegen prijsverhogingen door individuele ondernemingen, indien deze niet overeenkomstig de spelregels van het prijzenbeleid zijn.

Momenteel is het zo dat Economische Zaken alleen kan optreden tegen bedrijfstukken in het algemeen

De socialisten waren enthousiast. Mevr. Brautigam meende dat de huidige situatie irreal is. „De minister is nu een dokter die pas komt als de patiënt longontsteking heeft”.

B. Roolvink

„Wij hebben ernstige bezwaren”

Met dit wetsontwerp mag de minister-dokter nu komen, als de patiënt een griepaanval heeft. Zij vond dat er voldoende waarborgen waren die ministeriële willekeur en rechtsongelijkheid zouden voorkomen.

Immers bij KB, dat ten hoogste één jaar zal gelden, moet worden vastgesteld dat er ernstige spanningen in het sociaal economische leven zijn. Eerst dan mag de minister ingrijpen in de individuele ondernemingen. „Wat is er tegen”, aldus de spreker, om iemand te verbieden wat zijn collega's uit zichzelf hebben gedaan, met betrekking tot de prijzen.

De heer Roolvink (A.R.) kwam hier tegen in het geweer. Hij had tegen het ontwerp vrij ernstige bezwaren. De deur staat open voor een willekeurige subjectief optreden van een minister. In wezen past dit ontwerp niet in ons rechtsstelsel in normale tijden.

Het zou te gek zijn als de minister kleine kruide-niers in de kraag zou pakken als zij een artikel met een enkele cent zouden verkopen.

Hoezeer hij er van overtuigd was dat deze minister voor een bijna bovenmenselijke taak staat — deze greep op het economische leven gaat te ver.

In deze vorm achtte hij het ontwerp te vergaand en diende een amendement in, samen met de K.V.P. en C.H.U., dat de wet een tijdelijke werkingsduur geeft. Er blijft een te grote rechtsonzekerheid.

De V.V.D. stond volledig afwijzend tegenover dit wetsontwerp, hoe ook verbeterd door amendementen die ook zij zouden steunen — hun fractie bleef afwijzend.

• Vervolg op pag. 7

Belastingverzwaring van rond f 200 miljoen
DR. LUCAS (K.V.P.): „Met dit bedrag geen extra jaarlijks terugkerende rijksuitgaven financieren, excellentie!”

G. A. KIEFT (A.R.): „En evenmin te gebruiken voor eenmalige uitgaven, heer minister!”

MINISTER WITTEVEEN (V.V.D.): „Ik ben niet van plan deze extra inkomsten voor welke extra uitgaaf dan ook, te gebruiken, geachte afgevaardigden”.

De Gaulle's Latijns-Amerikaanse reis

♦ *Verwijdering in westen
gaat zich al wreken*

♦ *Moeilijke beslissing
inzake Zuid-Vietnam*

NU president De Gaulle maandag a.s. zijn eerste Latijns-Amerikaanse reis gaat maken, te beginnen naar Mexico, wordt meer dan ooit de aandacht gevestigd op het wereldwijde karakter van de Frans-Amerikaanse tegenstellingen, die door de Franse generaal demonstratief in stand worden gehouden, ja soms zelfs verdiept en verscherpt. Het begon in Europa, in mindere of meerdere mate in Afrika, later in Azië en nu dan op het "eigen terrein" van de Amerikanen, die de Monroe-doctrine nog niet vergeten hebben en vinden, dat "Amerika voor de Amerikanen" is. Frankrijk gaat zijn eigen weg en het gedraagt zich daarbij als iemand, die zich in het drukke levensgevaarlijke verkeer heeft gestort, zonder zich aan de verkeersregels te willen houden. Het is duidelijk, dat ongelukken niet kunnen uitblijven, al lijkt het ook hier, dat anderen meestal het slachtoffer worden van dergelijke "gedragingen". Dit laatste is met name het geval in Zuidoost-Azië. En het is typerend voor de verhoudingen tussen Parijs en Washington dat, nu in dat deel van de wereld zulke belangrijke beslissingen genomen moeten worden, de Franse president het niet de moeite waard vindt zijn Amerikaanse collega op te zoeken, terwijl hij toch over enkele dagen bij wijze van spreken dicht bij hem in de buurt is.

HET VERLEDEN

Gaston Deferre, de man die volgend jaar hoopt mee te doen als tegenkandidaat bij de presidentsverkiezingen, die dan in Frankrijk moeten worden gehouden, is het in veel dingen met De Gaulle eens. In een belangrijk opzicht verschilt hij echter van zijn illustere landgenoot. Deferre wil naar de toekomst kijken. Maar De Gaulle, zegt hij, wendt zich naar het verleden. We bespeuren bij hem een streven naar het herstel van de machtspositie, die Frankrijk eens heeft bekleed in verschillende delen van de wereld. Het is een streven, dat slechts — zij het dan nog ten dele — verwezenlijkt kan worden door de mening van anderen te

de Verenigde Staten en andere landen te zoeken naar de beste wijze, waarop de problemen, die de Latijns-Amerikaanse landen hebben, tegemoet getreden kunnen worden. De generaal heeft veel meer pijlen op zijn boog. Drew Middleton, de bekende Parijse correspondent van de New York Times, schreef dezer dagen, dat De Gaulle aan meer denkt dan aan een alleen maar politieke rol voor Frankrijk. Hij heeft daar ook politieke ambities, gericht op het overnemen van de rol, die de Verenigde Staten sinds jaar en dag in de landen van Latijns-Amerika spelen. De generaal wil de politieke invloed van Frankrijk niet alleen met economische middelen versterken, maar ook door een intensivering van de culturele relaties. De sociale bovenlaag in genoemde landen ziet Parijs nog steeds als het culturele centrum van de wereld.

Uitgaande van het feit, dat men de Amerikaanse bevoogding moe is en er naar verlangt, een positie in te nemen tussen de twee machtscentra Washington en Moskou, meent De Gaulle te mogen aannemen, dat thans een speciale rol voor Frankrijk is weggelegd. In zijn gedachtengang komt zijn land in aanmerking om als woordvoerder

regering van Cyprus rechtstreeks aan de Franse regering zou hebben gevraagd, troepen naar het eiland te zenden om te helpen, de terugkeer naar vreedzamer omstandigheden mogelijk te maken. Dat was een slag in het gezicht van Engeland en vooral de Verenigde Staten, die in dat stadium van het conflict min of meer de politieke taak van Engeland hadden overgenomen. Waarom, vragen we ons af, moet dit telkens weer met zoveel nadruk onder de aandacht van de „buitenwacht" worden gebracht?

En waarom was het nodig, dat Frankrijk enkele uren voordat de Veiligheidsraad — na langdurige en moeizame onderhandelingen achter de schermen — een regeling voor Cyprus zou aanvaarden, laten weten, dat het bezwaren had tegen de inhoud van het ontwerp, terwijl aartsbisschop Makarios van Cyprus zich er al mee akkoord had verklaard?

VRAGEN

Ook hier hebben we te maken met een poging van Frankrijk, zijn invloedssfeer in het gebied van de Middellandse Zee uit te breiden, ook al gaat dat ten koste van Engeland, de Verenigde Staten en zelfs van de Turkse minderheid op Cyprus. Het optreden van Frankrijk heeft reeds zoden aan de dijk gezet. Aartsbisschop Makarios heeft al laten weten, dat hij graag gebruik zal maken van de goede diensten eventuele hulpverlening van de zijde van Frankrijk. En minister van buitenlandse zaken Kyprianou heeft op de terugreis van New York naar Nicosia een bezoek aan Parijs gebracht om uitvoerig met zijn Franse collega, Couve de Murville te spreken over het Cypriese probleem. Het is duidelijk, dat deze heren hebben gesproken over de mogelijkheden, die het aanbod van generaal De Gaulle de Grieks-Cypriese regering, die op het ogenblik in Nicosia aan het bewind is, biedt.

Alweer gaan we er van uit, dat er op zichzelf geen enkel bezwaar tegen bestaat, als een land met belangen in het Middellandse Zeegebied tracht zijn invloed te vergroten in een gebied, dat van strategische betekenis kan zijn. Ook hier is echter de vraag, wat de werkelijke beweegredenen zijn. De Franse houding spreekt wat dat betreft boekdelen.

MONUMENT

En dan Azië. Daar staat het monument van de Franse onafhankelijkheid

Generaal De Gaulle gaat volgende week naar Mexico om een begin te maken met de nieuwe rol, die hij Frankrijk in Latijns-Amerika wil laten spelen.

heeft gemaakt, op de mislukte neutralisering van het vroegere Indochina en op de weinig verkwikkelijke wijze waarop generaal De Gaulle door de zeer eenzijdige erkenning van het communistische bewind in Peking (onder totaal verschillende omstandigheden als bijv. Nederland en Engeland het in 1949 deden) de toch al zo moeilijke situatie in Zuidoost-Azië nog gecompliceerder maken. Het is geen toevallige samenloop van omstandigheden, dat de situatie in Zuid-Vietnam aanmerkelijk verslechterd is, sinds De Gaulle zijn neutralistische ideeën aan de openbaarheid prijs gaf. Dat gebeurde nl. al voordat het regiem van president Ngo Dinh Diem ten val was gebracht. Bij die gelegenheid liet de Franse president weten, dat Frankrijk bereid was, opnieuw een rol te gaan spelen in Azië.

De communistische Noordvietnamezen werden door de door de Franse generaal gestichte verwarring aangemoedigd, met name nadat in Saigon de eerste staatsgreep had plaatsgevonden en de Zuidvietnamese troepen lieten kennelijk de moed zakken, waardoor de strijd zich spoedig in het voordeel van de rode guerilla's ging ontwikkelen.

MCNAMARA

Het is duidelijk dat de Verenigde Staten zich (zeker niet alleen omdat 1964 een verkiezingsjaar is) niet kunnen veroorloven, de strijd in Zuid-Vietnam te verliezen. Het is eveneens niet langer aan twijfel onderhevig, dat het bijzonder moeilijk zal zijn, de strijd tegen de communistische rebellen in dat

negeren en zich in bepaalde gevallen zelfs het beleid van die anderen te doorkruisen om de wereld te demonstreren, dat er met het nieuwe Frankrijk rekening moet worden gehouden. Een zekere bedrevenheid mag de Franse generaal hierbij niet worden ontzegd.

Het is echter een eigenschap, die de landen, waarmee Frankrijk door vriendschapsbanden is verbonden, met zorg vervult. Men vraagt zich alleen nog maar af, wat de volgende stap van De Gaulle zal zijn, om de onafhankelijkheid van Frankrijk te demonstreren.

NORMAAL

Wat De Gaulle's reis naar Latijns-Amerika betreft is het op zichzelf echt geen bijzonderheid, dat de president van een Europese staat een dergelijk bezoek brengt. In dit verband dient te worden opgemerkt, dat ook dr. Lübke, president van de Duitse Bondsrepubliek binnen afzienbare tijd een soortgelijke reis zal maken. Ook is het zo, dat de Verenigde Staten er helemaal geen bezwaar tegen hebben, als de landen van Europa zich meer voor dit deel van de wereld gaan interesseren. Men beseft in Washington, dat de hulp die men de Midden- en Zuid-Amerikaanse landen biedt nog steeds ontoereikend is en dat slechts een gezamenlijke krachtsinspanning van de Ver. Staten en Europa kan leiden tot betere economische en politieke omstandigheden in deze staten.

Latijns-Amerika voelt zich verwaarloosd, ondanks het feit, dat de Alliance for progress, de alliantie voor vooruitgang, drie jaar geleden op initiatief van Kennedy werd gesloten om tot betere verstandhouding te komen tussen de Ver. Staten en Latijns-Amerika. Deze alliantie heeft de weg naar sociale, economische en politieke vooruitgang in Latijns-Amerika niet kunnen openen. Europese hulp zou dus goed te pas komen.

NIEUWE ROL

Het is er president De Gaulle echter niet zozeer om te doen om samen met

— zo niet leider — van de Latijns-Amerikaanse landen te gaan optreden.

CYPRUS

Een ander probleem, waarin president De Gaulle op demonstratieve wijze de onafhankelijkheid van Frankrijk binnen de Noord-Atlantische verdragsorganisatie heeft getoond, is dat rondom Cyprus. De Franse president liet weten, dat Frankrijk geen troepen ter beschikking van een Navo-vredesmacht op Cyprus zou stellen. Veelbetekenend werd hier aan toegevoegd, dat de zaak anders zou liggen, als de

President Johnson staat voor een moeilijke beslissing wat Zuid-Vietnam betreft. Hier ziet men hem met zijn militaire adviseurs, de stafchefs.

in Peking. We hebben daar al eerder uitvoerig over geschreven. Daarbij hebben we gewezen op de lessen uit het verleden. Op de grote fouten, die Frankrijk tot 1954 in Zuidoost-Azië

land te winnen. Dat zou alleen maar kunnen, als de wijze van oorlogvoeren wordt veranderd. Met andere woorden als de Verenigde Staten bereid zijn, de strijd tot Noord-Vietnam uit te breiden. De communisten hebben al jarenlang geprofiteerd van het feit, dat zij hun benden van Noord-Vietnam naar Laos, Cambodja en Zuid-Vietnam konden sturen, zonder dat zij bevreesd hoefden te zijn voor aanvallen op hun eigen gebied. De laatste tijd zijn er 20 Zuidvietnamese militairen nodig om een enkele Vietcong-guerilla in de gaten te houden. En nog wordt de positie van de communistische rebellen met de dag sterker.

De Ver. Staten staan nu voor een moeilijke beslissing. Minister van defensie McNamara is naar Zuid-Vietnam gereisd om zich uitvoerig op de hoogte te stellen van de situatie in dat land.

• *Vervolg op pag. 9.*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel - Kistenfabriek

N.V. Staalsteiger „Gelria“ - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

H. D. C. SCHOT'S

scheepvaart- en controlebedrijf

TELEFOON 138234 - 113923

TELEX 21652

ROTTERDAM - JERICHOOLAAN 6A

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en andere materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM - Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ. LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN

ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Telefoon 05271 - 294

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244

Gevestigd sinds 1919

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

AANNEMERSBEDRIJF J. WALRAVEN

Nieuw te bouwen woningen te koop

Noordweg 297 - Telefoon 01180 - 2589 - Sint Laurens

Koopt bij onze adverteerders

Zorg voor verstandelijk gehandicapte

MAATSCHAPPELIJKE ZORG EN OUDERWIJS

In het onderwijzen van verstandelijk gehandicapte kinderen heeft men van het begin af aan veel belangstelling gehad voor de levensomstandigheden van de leerlingen buiten schoolverband en vooral ook voor hun verdere lotgevallen na het verlaten van het beschermende milieu van deze scholen.

Er bleef en blijft in veel gevallen, ook al door in het vorig artikel beschreven avondschoolwerk, ook na het einde van de leerplicht, een geregeld contact met de leerkrachten.

Zij werden geraadpleegd, als er werk moest worden gevonden, of als andere problemen zich voordeden, vooral in de eerste jaren na het verlaten van de school.

Daaruit groeide spontaan een „nazorg B.L.O.“.

Aanvankelijk belangeloos door de leerkrachten B.L.O., in hun vrije tijd gegeven.

Dit werk kwam te heten: Sociaal-paedagogische-Zorg. Immers de pedagogie ging zich bewegen in een breder sociaal werk dan alleen zijn onderwijs-taak.

Hoe beter dit vrijwilligerswerk in de loop van de jaren werd georganiseerd, des te meer kreeg men kijk op de grote omvang van de sociale problematiek die het merendeel der oud-leerlingen ondervond.

Allengs werd ook duidelijk dat de behoefte aan hulpverlening te groot was om in een paar vrije avonden en tussen de lessen, door enkele leerkrachten te kunnen worden gedaan. Ook bleek de behoefte aan een speciale deskundigheid in deze problemen. Men wilde daarom sociaal-pedagogen met een volledige dagtaak in de maatschappelijke hulpverlening aan de oud-leerlingen aanstellen.

Vanuit het onderwijs werden daarvoor overal in het land verenigingen voor „Nazorg B.L.O.“ opgericht, overkoepeld door een landelijk verband. Deze zochten contact met de overheid, om een subsidieregeling te verkrijgen, die het aanstellen van speciale krachten in dagtaak mogelijk zou maken.

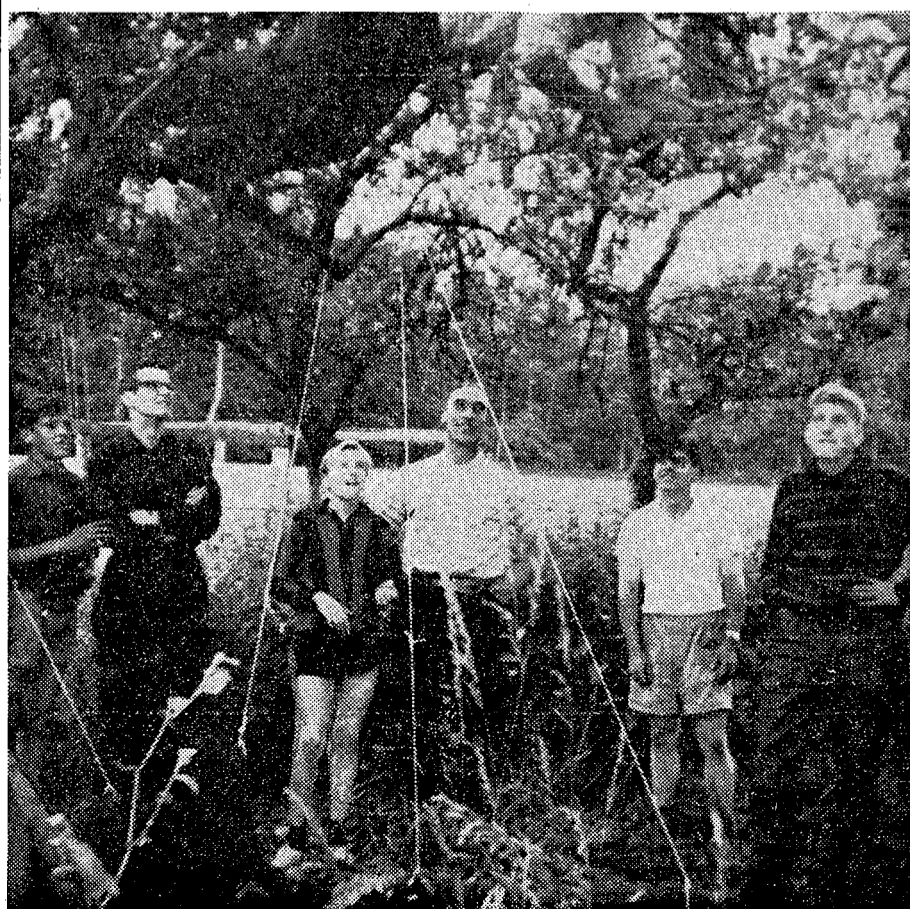
Het tot stand brengen van deze hulpverlening door organisaties voor Nazorg B.L.O. werd één van de taken voor het destijds nog jonge „Ministerie voor Maatschappelijk Werk“.

Er kwam een subsidieregeling tot stand, die veel invloed heeft gehad op het karakter dat dit werk heeft gekregen.

In deze subsidieregeling werd bepaald, dat als „Sociaal-pedagogen“ slechts mochten worden aangesteld aan erkende scholen opgeleide maatschappelijke werkers.

Daardoor is deze hulpverlening in het kader van het maatschappelijk werk komen te liggen.

Oud-leerlingen van B.L.O.-scholen in het zomerkamp, georganiseerd door Philadelphia, Sociaal-Paedagogisch Bureau en de Hervormde Jeugdraad.

Geëist wordt van deze maatschappelijke werkers, dat zij reeds ervaring hebben en dat zij deelnemen aan een specialisatie-opleiding. Deze specialisatie van maatschappelijk werk kwam „Maatschappelijk Werk voor Zwakzinnigen“ te heten.

Daardoor heten na de tot stand koming van de subsidieregeling opgerichte verenigingen vaak: „Verenigingen voor Maatschappelijk Werk voor Zwakzinnigen“.

Zij beoogen echter hetzelfde als de organisaties met de naam: „Nazorg B.L.O.“.

Omdat de term: „zwakzinnigen“ naar buiten toe een te beladen begrip is, wordt het eigenlijke werk meestal gedaan onder de vroegere titel: „Sociaal-Pedagogische-Zorg“.

Ik heb u deze wirwar van namen maar eens opgeschreven, omdat zij nogal eens verwarring wekken.

In ons land worden de laatste jaren overal maatschappelijk werkers aangesteld, die in elk geval de nazorg voor leerlingen, die de B.L.O.-scholen verlaten hebben, behartigen.

Hier en daar kwamen al grotere diensten tot stand; menigmaal zijn het nog eenmans-posten.

Het gehele werk is sterk in ontwikkeling en groeit in snel tempo.

Daarbij krijgt dit gespecialiseerde maatschappelijk werk steeds meer aandacht. Voor een breder veld van hulpverlening dan het steunen bij de intrede in de maatschappij buiten gezins- en schoolverband na het verlaten van dit laatstgenoemde instituut.

Het gaat zich richten op alle vormen van zwakzinnigheid. Zoals ik die in mijn eerste artikelen heb beschreven. Het wil die zwakzinnigenhulp verlenen in een optimaal te bereiken deelneming aan de samenleving in alle leeftijden.

Steeds meer doet het dit in samenwerking met andere vormen van maatschappelijk werk en geestelijke volksgezondheid.

Hoewel in een durende relatie met het B.L.O. komt het toch steeds meer zelfstandig te staan.

In de verschillende delen van ons land is dit werk in ver uiteenlopende stadia van ontwikkeling.

Opsporing, diagnose en kleuterdagverblijven

PROBEREN we de inhoud van de hulpverlening wat te concretiseren, uitgaande van de, in mijn eerste artikel beschreven samenlevingsproblematiek voor zwakzinnigen en hun gezinnen, dan komen we tot het volgende: De behoefte aan hulpverlening moet worden gemeten in een dierend contact

vanaf het moment dat de afwijking van het kind wordt geconstateerd. Bij debiele kinderen kan en moet hun kort meestal pas worden vastgesteld het gaan naar de lagere school. Te echter nog wordt de diagnose pas steld na een jarenlang niet mee kom op de lagere school, als dit tot gedragsmoeilijkheden leidt of door het voortvuldig zitten blijven, de leeftijdsafwijking met de klasse-genoten te opvallend wordt.

Soms is zelfs dat nog niet eens een geval en benaamt men de afwijking na 8 jaar vruchteloos deelnemen lager onderwijs. Gelukkig wordt sporadisch en beseft het lager onderwijs, waarop men voor signalering eerste instantie is aangewezen, steeds meer zijn verantwoordelijkheid.

Een tijdige en o.i. noodzakelijke sociale behandeling zou echter zeker steld kunnen worden, als tot stand kunnen komen (wat ik momenteel hoor noemen) een school-psychologische onderzoek van alle kinderen, die onderwijs in de 1e klas van de lagere school niet hebben kunnen volgen.

Een intensievere kleuterzorg zou duidelijke gevallen zelfs nog vóór de schoolleeftijd kunnen signaleren.

De imbeciele kinderen zijn reeds vroeg te onderkennen.

Vaak zijn ze ook wel aan enkele specialisten bekend, maar slechts incidenteel wordt er van deze of gene hulp verleend, totdat ook zij verplicht zijn en een geregelde zwakzinnigenzorg gaan ontvangen.

Bij het toelatings-onderzoek voor B.L.O.-school blijkt dan vaak, hoe vaak de imbeciele kleuter en zijn gezin heeft moeten ontberen.

Een vroege opsporing en start van de zwakzinnigenzorg komt ons hier zeer belangrijk voor. Dit zou b.v. geïntegreerd kunnen worden door de samenwerking met kruisverenigingen en zijds en sociaal-medische diensten derzijds, omdat de hulpverlening veel medische aspecten heeft.

Trouwens, in de hele ontwikkeling van deze zwakzinnigenzorg blijkt steeds meer de behoefte aan een verbreding van de hulpverlening door het samenwerken van de gespecialiseerde maatschappelijk-werkers met andere specialisten: vooral met de kinderchirurg, de psycholoog en de orthopedagoog.

Bij de ontwikkelings-hulp aan de kinderen, ook met onderwijzers, speltherapeuten, bewegings-therapeut en logopedist.

De samenwerking met de medicijnen en de ouders, en de ouderher betrokken in de zorg voor de geestelijk afwijkende mens, moet daarbij zeer nauw zijn.

Na een tijdige opsporing is er een grote groep van kinderen die al tijdens de kleuterleeftijd kunnen worden gediagnostiseerd, behoefte aan een instituut, dat de in hun gezinnen verblijvende kleuters overdag kan opvangen en in de plaats komt van de kleuterschool, die geen op deze kinderen sluitende mogelijkheden geeft: kleuter-dagverblijf.

Dit niet alleen, om de moeders te ontheffen van een zeer veeleisende zorg, ook voor de ontwikkeling van het kind zelf zijn zij van het grootste belang.

Een gespecialiseerde spel-training en hulp bij de ontwikkeling van de functies, zoals: lopen en bewegen, spreken en zindelijk worden, moet hier gegeven kunnen worden.

Naast een bekwame leidster (waarmee voor kleuterleidsters zouden kunnen worden gespecialiseerd (uit het orgaan voor kleuterleidsters bleek de behoefte hiertoe reeds) is er in de staf van al een bewegings-therapeut en ook een logopedist nodig.

Het geheel zou onder medische supervisie moeten staan. In en vanuit het instituut zou via het maatschappelijk werk voor zwakzinnigen de ouders hulp in het vinden van een juiste omgeving en houding t.o.v. het kind kunnen worden gegeven.

Ook zou er een goede observatie-gelijkheid in liggen. Voor het tot stand brengen van deze instituten heeft momenteel veel aandacht. In dit verband heeft het maatschappelijk werk uiteraard steeds een deeltaak. Eventueel kan het coördineren.

Hoofdtak van het maatschappelijk werk blijft de hulpverlening in het gezin.

Hoewel vaak in relatie met de hulpverlening

WINGINGEN

ingsinstituten, waarvan er nu
Bij een groot aantal de revue hebben
geerd.

het gezin dient het maatschappelijke
werk te helpen bij het tot stand kom-
men van een aanvaarding van het kind
aan de juiste benadering er van, moet
twee dingen geven en wijzen op moge-
lijheden. Vaak moet het helpen bij het
vullen van die mogelijkheden.
heel veel ouders b.v. is het zenden
van een kind naar een B.L.O.-school of
tuttende werkplaats een heel moei-
nig ding. Als het zwakzinnige kind bij
der worden daarvoor mogelijkhe-
den moet krijgen, komt het ook in re-
kening met het kind zelf. Komt het kind
in verwerking met de maatschappij bui-
ten beschermend milieu van gezin
of B.L.O.-school, dan moet het zwakzin-
nig kind vaak begeleid worden.

ens moet die maatschappij vaak
niet goed worden om de zwakzinnige
elk nadat zijn mogelijkheden daar-
voor bepaald, aan de samenlevings-
lichamen te doen deelnemen.

lag van de normale leefverbanden moe-
ten worden vervangen, moet het maat-
schappelijk werk hiervoor mede de moe-
den zoeken en ouders en kind
in deze mogelijkheden te verwer-
gen benutten.

in het vrije maatschappelijk ver-
moeten de mogelijkheden vaak
voorzien worden.

verstandelijk-gehandicapten zelf
in gezin gaan vormen, dient een spe-
ciaal aandacht aan dit gezin gegeven
worden.

wat de arbeid betreft moeten
mogelijkheden bepaald en opge-
gevoerd worden.

gebeurt meestal in samenwerking
van de Gewestelijke Arbeidsbureaus.

men moet vanuit het gespecialiseerd
maatschappelijk werk voor zwakzinni-
gevoorzieningen tot stand komen.

kan dit, omdat het vaak het be-
hoeften kan overzien. Men zal
moeten, dat het gespecialiseerd maat-
schappelijk werk voor zwakzinnigen
meer veelzijdige taak heeft.

is, zoals gezegd, echter niet alleen
van het gespecialiseerd maat-
schappelijk werk. Hier liggen, in sa-
menwerking mede-verantwoordelijkhe-
den voor andere vormen van maat-
schappelijk werk, zoals b.v. voor het
maatschappelijk werk, het ge-
maatschappelijk werk, de kinderbe-
tekening enz.

maatschappelijk werk voor zwak-
zinnigen kan op zichzelf genomen moei-
lijker functioneren, wanneer dit niet ge-
vanuit een team, waarin min-
stens een psychiater en liefst ook een
orthopedagoog en een ortho-pedagoog deel
nemen.

in het bureau waaraan ik zelf ver-
antwoordelijk ben, werd dit tot stand ge-
bracht door een integrale samenwer-
king met een sociaal-medische dienst
voor hulp aan geestelijk-gestoorden: dit
is een goed gekozen vorm te zijn om
een team te komen.

voor deze opzet lijkt het mij belang-
rijk dat het werk gebeurt vanuit gro-
tere regionale of provinciale bureaus
of meerdere maatschappelijke wer-
ken onder specialisten om te komen
aan verantwoorde en deskundige
hulp.

een goede registratie, die hulpverle-
ning waarborgt en overzicht van het
maatschappelijk probleem; dat de
zwakzinnigheid in een streek of pro-
vincie vormt (waaronder adequate in-
voorzieningen kunnen worden genomen),
moet hierdoor bevorderd.

financiering van het werk

subsidie van het Ministerie
voor Maatschappelijk Werk dekt
de kosten voor deze diensten
van maatschappelijk werk, behalve
het aanstellen van de andere spe-
cialisten, hetwelk tot het werkterrein
van het Ministerie van Sociale Zaken
behoort. Bij de verdere ontwikkeling
van het werk zal een goede communi-
catie tussen de beide Ministeries dan
van belang zijn.

voornamelijk worden subsidies verleend
aan provinciale- en gemeentelijke
instellingen, waarvoor verschillende re-
glementen worden gehanteerd.

de meeste van deze regelingen houden
in dat voor ieder „behandeld geval”
een bepaald bedrag wordt gegeven. Dit
bedrag is in de praktijk een moeilijk te
bepalen en te gebruiken vorm.

deze organisaties staan dan ook an-
geschreven, beter aansluitend op
de wetgeving, voor. Naar schatting

Gezamenlijk corvee-verantwoordelijkheid voor het geheel.

kunnen de kosten van het werk gemid-
deld voor 85% gesubsidieerd worden.
Vijftien procent moet door het particu-
lier initiatief gedragen worden.

Daarvoor wordt vaak (bijna nooit te-
vergeefs) een beroep op de kerken ge-
daan in een jaarlijkse landelijke collec-
te.

Voor het uitbreiden van het werk
vormt vaak een belemmering dat, waar
het gaat draaien met grote budgetten,
het niet-gesubsidieerde gedeelte zulke
bedragen gaat vragen, dat het met par-
ticuliere middelen moeilijk kan worden
opgebracht.

Ook nogal eens een probleem is het
vinden van investerings- en startkapi-
taal bij het aanvangen van nieuw werk
of het uitbouwen er van.

Het Koningin Juliana Fonds komt de-
er toe dat het door hulp hierin, menig-
stuk werk op weg heeft geholpen.

Samenvatting

van voorzieningen naast het maatschappelijk werk

NAAST het maatschappelijk werk die-
nen gedifferentieerde voorzieningen
te staan, waarvan de meeste reeds wer-
den genoemd. Omdat hiervoor nog veel
initiatief en aandacht nodig is, noem ik
ze nog even in volgorde:

1. Medische Observatie-Centra.
 2. Kleuterdagverblijven.
 3. Scholen.
 4. Beschuttende werkplaatsen.
 5. Dagverblijven voor verpleging-behoevenden.
 6. Gezinsvervangende gedifferentieerde huizen en internaten.
 7. Vrije tijd en vakantiebestedings-mogelijkheden.
- Alle gespecialiseerd voor zwakzinnigen.

Ouderverenigingen

EEN nieuwe vorm van hulpverlening
van zeer speciaal karakter en een
impuls tot het tot stand komen van een
verantwoorde vorm van hulp aan het
verstandelijk gehandicapte kind zijn de
„verenigingen van ouders en vrienden
van het afwijkende kind”, waarvan de
Protestants Christelijke Vereniging
„Philadelphia” heet en reeds veel van
zich doet spreken.

Als activiteiten van de vereniging zien
we het volgende:

1. Organisatie van de ouders van ge-
handicapte kinderen.
2. Doorbreking van alleen-staan door
onderling contact met ouders met
identieke problemen, in grote of
kleinere kringen en huisbezoek.
3. Verwerven van voorlichting en ken-
nis over het gehandicapte kind,
door:
 - a. Voorlichtingsavonden te organi-
seren.
 - b. Het verzorgen van een perio-
dieke uitgave.

c. Werkgroepen te organiseren,
waar tesamen met deskundigen
(e.v. sociaal-pedagogische dienst)
vraagstukken over opvoeding en
verzorging kunnen worden be-
studeerd.

d. Contacten met personen en in-
stanties te onderhouden die
voorlichting en hulp geven over
individuele problemen.

c. Samenstellen van een ouderbi-
bliotheek.

4. Voorlichting geven aan- en belang-
stelling wekken in de samenleving.

5. Contacten met hulpverlenende in-
stanties en personen om deze te
betrekken in de hulp aan de kinde-
ren.

6. Signaleren van behoeften aan be-
paalde voorzieningen en belangstel-
ling wekken van hen die in de tot
stand koming van deze voorzienin-
gen meespelen.

7. Initiatieven nemen of deelnemen in
het tot stand komen van gewenste
voorzieningen in samenwerking
met op het desbetreffend gebied
deskundigen.

8. Eventueel (helpen) beheren of be-
sturen van tot stand gekomen voor-
zieningen (Vakantiehuisen) en
(mede) mogelijkheden geven (b.v.
financieel).

9. Praktische Hulpverlening door Le-
den-Vrijwilligers in de sociaal-ped-
agogische en andere zorg, door
bijvoorbeeld:

- a. Mee leiding geven in clubwerk
of avondschoon.
- b. Hulp op een kleuterdagverblijf.
- c. Leiding van zomerkampen.
- d. Reisbegeleiding.

10. Coöperatieve aankoop onder des-
kundig advies van speciale in op-
voeding en verzorging van gehandi-
capte kinderen benodigde materia-
len. (b.v. Speelgoed).

Er groeit een intensieve samenwer-
king tussen de ouderverenigingen en de
organisaties voor Maatschappelijk
Werk voor Zwakzinnigen.

Veel initiatieven worden gezamenlijk
genomen.

Besluit

Ik hoop, dat ik met deze drie artikelen
ondanks het misschien verwarrend
vele, dat ter sprake werd gebracht, u
een beeld heb kunnen geven van
hetgeen de zorg voor verstandelijk-ge-
handicapten inhoudt. Men zal begrij-
pen, dat hier nog veel valt te doen —
en lang niet alleen door de „beroeps-
krachten”.

Ik hoop dan ook op een bijdrage van
iedere lezer, in groot of klein verband
en op een durende aandacht in ons
„program van actie”.

DONDORP

Een dringende vraag aan alle anti-
revolutionaire ambtenaren (van hoog
tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo
niet, sluit u bij ons aan.

Reeds 44.000 leden gingen u voor.

Onze bond heeft 325 plaatselijke afde-
lingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de
NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Spaarbank voor Protestants Nederland

KROMME NIEUWE GRACHT 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

Rentevergoeding 3 1/4 procent

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.

Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over
ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Verandering van de maatschappij in

Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf.

Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije
bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

• Vervolg van pag. 4

Het wetsontwerp brengt een systeem waarbij de
ene onderneming gestraft wordt, terwijl anderen die
dezelfde fouten begaan tegen het prijsbeleid, niet
strafbaar worden gesteld voor hetzelfde feit.

De K.V.P. bij monde van de heer Van Son had
ook duidelijke bezwaren: alle criteria waaraan moest
worden voldaan zijn gebonden aan de inzichten van
de minister. Juist dat maakt het ontwerp zo onver-
teerbaar.

S.E.R.

Bijna alle fracties maakten bezwaren tegen het
feit dat de S(ociaal) E(conomische) R(aad) niet was
gehoord.

Met name dit wetsontwerp is er een waarvan van
te voren vaststaat dat het oordeel van het gezamen-
lijke bedrijfsleven moet worden gevraagd. De minis-
ter ontkende dit ook niet maar wees er op dat hij in
tijdnood verkeerde.

Door aanvaarding van het amendement Roolvink,
dat de werking van het ontwerp beperkte in tijds-
duur zal daartoe alsnog die gelegenheid aanwezig
zijn. Dan kan een veel objectiever oordeel worden
gegeven.

Slechts de heer Koekoek (boerenpartij) verheugde
zich over het niet-vragen-van-de-S.E.R. Hij vond dit
feit het enige vriendelijke wat er over te zeggen viel.

Meer verbeteringen

De K.V.P. bracht een tweetal verbeteringen aan
met medewerking van de A.R., C.H.U. en V.V.D.

1. Aan de betrokken ondernemingen moet schriftelij-
k worden medegedeeld welke bezwaren er zijn.
2. De ondernemer moet drie dagen de tijd hebben
om daarop te reageren.
3. Na de definitieve beslissing van de minister heeft
de ondernemer nog twee dagen respijt.

Daarna zal de beslissing in de staatscourant pas
worden gepubliceerd. Door deze invoering aldus de
heer Roolvink (A.R.) en Van Son (K.V.P.) mag de
slagvaardigheid iets minder geworden zijn — de
rechtszekerheid wordt groter. En daar ging het de
regeringspartijen om!

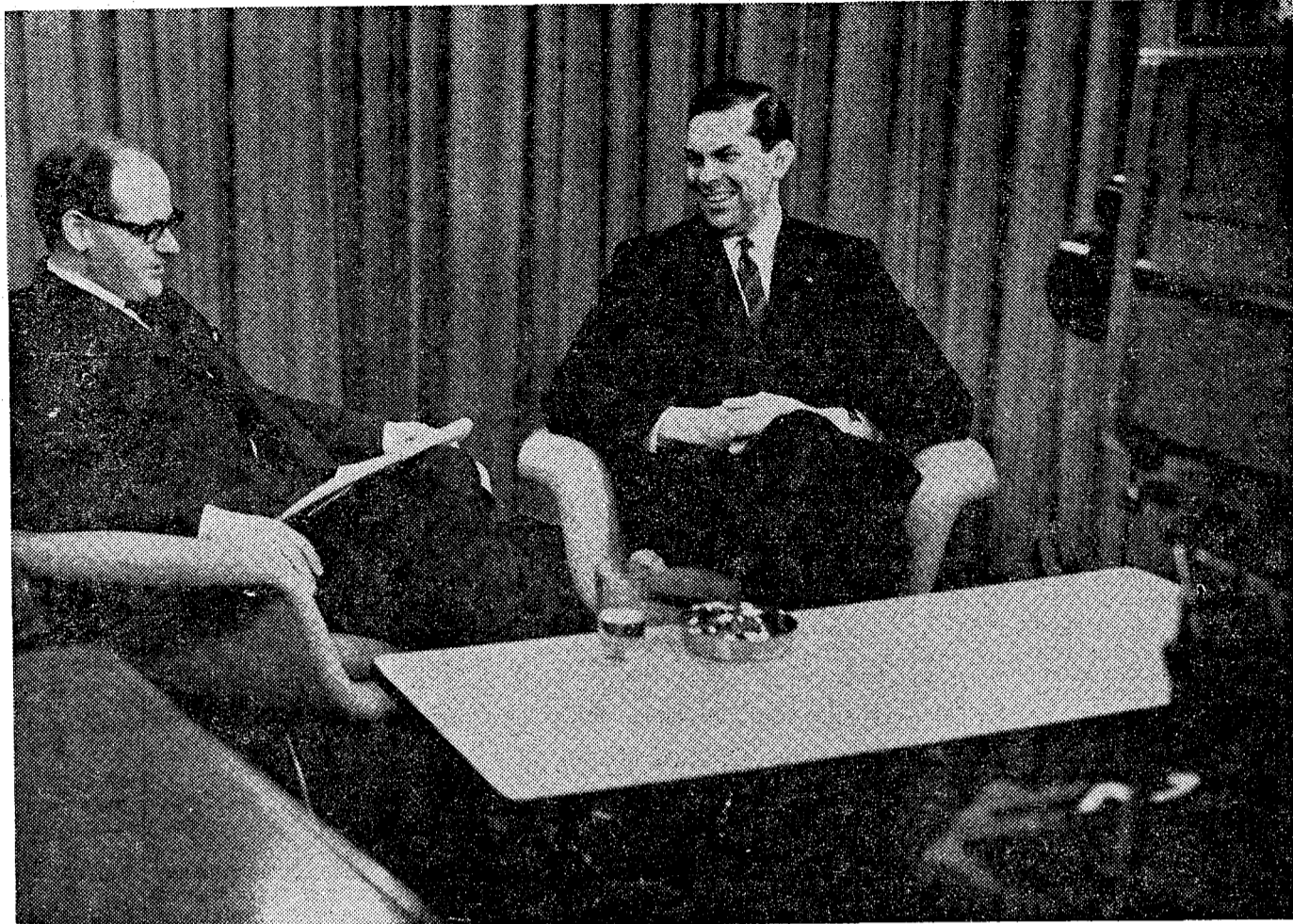
Zo verging het ook een amendement Nelissen
(K.V.P.); ook de financiële toestand van het betrok-
ken bedrijf zal in de overwegingen moeten worden
betrokken.

De minister heeft zijn ontwerp rustig en even-
wichtig verdedigd — dat moet tot zijn eer worden
gezegd. En hij heeft daarbij geen „hoog spel gespeeld”
in de trant van: zoals mijn ontwerp er ligt moet het
worden aangenomen.

De minister bleek in staat het gemeen overleg
tussen regering en kamer te kunnen beoefenen.
Uiteraard heeft daarbij de houding van de C.H.U.-
fractie ook een rol gespeeld. De heer Van der Mei
(C.H.U.) had n.l. in zijn betoog laten weten dat alleen
na aanneming van de amendementen — met name
dat van de heer ROOLVINK (A.R.) — zij het wets-
ontwerp zouden kunnen aanvaarden.

Onze TV-uitzending van 9 maart

In
gesprek
met
minister
Biesheuvel

U ziet hier mr. B. W. Biesheuvel, vice minister-president en minister van landbouw en visserij, voor de TV-camera in gesprek met mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

Mr. v. d. Sluis: Excellentie, hartelijk welkom in dit programma van onze partij. In de verkiezingstijd was u een oude bekende in onze programma's, nu zit u, als ik het

Ik neem aan, dat dit nog niet betrekking heeft op een instemming uwerzijds met de inhoud van wat hij als oppositieleider naar voren brengt.

In dit verband mag ik misschien deze vraag stellen: blijft u deze instemming handhaven, ook nu de heer Vondeling heeft aangekondigd een initiatief-wetsontwerp te zullen indienen met betrekking tot (in de eerste plaats) de prijsbeheersing van landbouwgronden?

Min. Biesheuvel: Uw vraag is tweeledig, dacht ik. In de eerste plaats de wijze van het oppositie-voeren en de inhoud van de oppositie.

Daar moet men geloof ik onderscheid tussen maken. Dat heb ik in mijn redevoeringen althans op de grote partijdag van de A.R. in Hoofddorp ook gedaan.

Ik ben van oordeel, dat de oppositie bezig is een nieuwe stijl te ontwikkelen.

Ik mag de hoop uitspreken dat die gehandhaafd blijft.

Dat laat volkomen overeen de belangrijke, principiële en zakelijke meningsverschillen, die ontstaan tussen regering en oppositie. En u noemt een heel actueel voorbeeld.

De heer Vondeling heeft aangekondigd, dat hij met een initiatief-wetsontwerp komt om de beheersing van de prijzen van landbouwgronden weer in te voeren, althans de onroerende goederen in hun totaliteit onder de Prijzenwet te brengen.

Ik verschil met hem op dit punt bepaald van mening.

Dat betreft dus de inhoud: een stuk landbouwbeleid, waarvan ik meen, dat ze op een andere wijze gevoerd moet worden dan hij. Maar dat doet niets af aan mijn waardering voor de wijze waarop hij dat doet. Ik vind het in tegendeel politiek heel interessant wanneer de oppositie met een initiatief-wet komt.

Mr. v. d. Sluis: U hebt gezegd, dat inderdaad een prijsstijging van de landbouwgronden heeft plaatsgevonden sinds de wet op de beheersing van die prijzen is afgeschaft.

Nu zou men het zo kunnen zien: is het niet een schrijnende zaak, dat, waar enerzijds het inkomen van heel veel agrariërs terugloopt, en anderzijds dus de prijzen van de landbouwgronden duurder worden, deze mensen dus bijna zelf niet aan grond kunnen komen.

Dat is iets waarover nog wel een opmerking te maken valt.

Min. Biesheuvel: Ik krijg bijna de indruk, dat u ook voor de prijsbeheersing van land-

bouwgronden bent, meneer Van der Sluis.

Er zijn ook wel mensen in onze kring, die daar voorstander van zijn. U moet niet vergeten, dat er in Nederland 20 jaar lang een prijsbeveiliging van de landbouwgronden is geweest, terwijl, dat weten wij toch allemaal, vooral in de afgelopen jaren alles in Nederland duurder is geworden.

En het is nu niet zo'n vreemde zaak, dat na 20 jaren lang prijsbeheersing (wat op zichzelf onnatuurlijk is), de prijzen stijgen.

Daarbij moet u niet vergeten dat de Wet vervreemding landbouwgronden tot allerlei ontduikingen aanleiding gaf, zodat er bij tal van transacties zwarte prijzen werden betaald.

Bij vergelijking met het huidige prijspeil, dat u zoëven noemde, moet u daar-

van landbouwgronden bij verkoop weliswaar vrij zijn, maar dat de pachten nog steeds door de overheid beheerst worden. Dat is dus een zeer belangrijke matigende factor op de prijzen van landbouwgronden.

Overigens ben ik met u van oordeel, dat de speculatie een nare en moeilijke zaak is.

Mr. v. d. Sluis: Dank u. Wij zullen de parlementaire behandeling maar moeten afwachten en daar niet al te zeer op vooruit lopen.

Ik wou nog even opmerken, dit ten behoeve van de dames en heren die kijken, dat wij deze uitzending wat vroeger opnemen omdat u, excellentie, op het moment waarop deze uitzending wordt uitgezonden, in de West zit.

U bent ook vice-minister-president en u hebt dus nog heel wat andere zaken aan uw hoofd dan alleen Landbouw en Visserij. Wij hebben dat de laatste weken wel kunnen merken.

U gaat in Suriname waarschijnlijk ook nog besprekingen voeren over twee punten, die nogal interessant zijn en die de laatste tijd nogal eens in de pers komen.

In de eerste plaats over het geringe aanpassingsvermogen, dat menige Surinamer hier te lande blijkt te bezitten. Dat heeft toch ook uw aandacht.

Gaat u daar inderdaad uw besprekingen over voeren?

Min. Biesheuvel: Ik heb over dat punt kort geleden bij de behandeling van de begroting van de vice-minister-president ook gesproken in de Tweede Kamer.

En ik hoop daarover ook eens van gedachten te wisselen met de regering van Suriname.

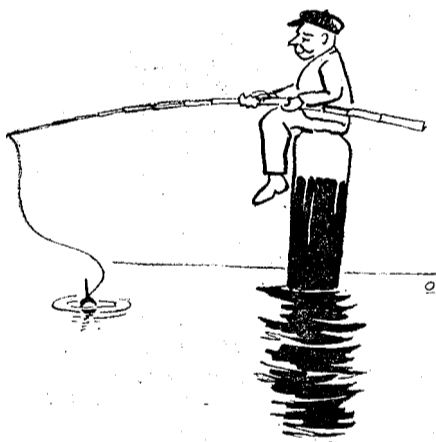
Het is met name een Surinaams probleem. Maar ik zou hier voor de televisie, meneer Van der Sluis, toch willen zeggen dat wij in Nederland deze mensen ook zouden kunnen helpen.

Wij moeten er oog voor krijgen dat de aanpassing van de arbeidskrachten uit Suriname, dat zijn onze rijksgenoten, veel moeilijker is dan voor arbeidskrachten, bijvoorbeeld uit Italië.

Dat zijn Europeanen. Het bedrijfsleven zelf kan er veel aan doen om die mensen te helpen over de eerste moeilijkheden heen te komen.

Wij moeten ook proberen deze mensen maatschappelijk en sociaal in ons Nederlandse leven op te nemen.

Mr. v. d. Sluis: U gaat dus, als ik het goed begrijp, met name de mentale voorbereiding, die plaats vindt voordat die mensen hier heen komen, bevorderen.

zo mag zeggen, op een andere stoel. Maar u bent desniettemin even welkom.

Ik kan de verleiding niet weerstaan om als sportvisser (in mijn weinige vrije tijd) u hartelijk dank te zeggen dat u, ons sportvissers, een volledig weekend er bij gegeven hebt om straks weer met het hengelen te beginnen.

Min. Biesheuvel: Dat pleziertje heb ik u en uw collega's graag gegund, meneer Van der Sluis.

Mr. v. d. Sluis: Namens vele honderdduizenden hartelijk dank.

Maar, nu mogen wij in dit programma ook wel even over de politiek spreken.

Het is mij opgevallen, excellentie, dat u in één van uw recente redevoeringen ongeveer gezegd hebt, dat de oppositie, en met name de leider van de oppositie, dus de heer Vondeling, een stijl ontwikkelde in het parlementaire werk, die u aanstond.

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 • Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

in wel verdisconteren, dat vroeger ook voor een groot deel zwarte prijzen werden betaald.

Mr. v. d. Sluis: Graag nog een vraag over dat onderwerp.

Ik neem aan, dat u van mij aanneemt, dat het stijgen van de prijzen van de landbouwgronden op zichzelf niet een merkwuurige zaak is.

Maar ik neem ook aan, dat de regering toch bereid is om, wanneer er inderdaad sprake is van speculatie (dat wil dus zeggen, als iemand grond koopt alleen maar met het oogmerk om die enige tijd later weer voor een hele hoge prijs weer te verkopen) daar vrij kritisch tegenover te staan.

Min. Biesheuvel: Ik zal mij tot mijn eigen vak beperken als minister van Landbouw en Visserij en ik zou u er even opmerkzaam op willen maken, dat de prijzen

Min. Biesheuvel: Ja, dat is na een taak voor de Surinaamse regering. Daarnaast hoop ik kennis te maken met de regering van Suriname en uiteraard ook met de regering van de Nederlandse Antillen. En er zijn een menigte problemen, die ik met ze hoop te bespreken.

Mr. v. d. Sluis: Waaronder met name op de Ned. Antillen, de vliegerij.

U weet dat er in de pers nogal opzienbarende berichten waren volgens welke de PANAM, ik mag het zo mischien zeggen: de aartsconcurrent van de K.L.M., toch wel een vlieg voor de neus van de K.L.M. wegkaapte.

U hebt in de Kamer gezegd, dat dit niet de schuld is van de Antilliaanse regering.

Maar heeft de K.L.M. hier inderdaad een kans gemist?

Kunt u daar misschien nog in het kort iets over zeggen?

Min. Biesheuvel: Die kans is naar mijn oordeel nog niet gemist. Die onderhandelingen worden gevoerd tussen aan de ene kant de K.L.M. en aan de andere kant de Antilliaanse regering.

En die onderhandelingen zijn nog niet afgebroken, al liggen ze een beetje moeilijk...

U zult zich voor kunnen stellen dat ik tijdens mijn verblijf in Willemstad toch bepaald ook met de minister-president van de Antillen over de zaak van de K.L.M. spreek, die mij natuurlijk ook na aan het hart ligt.

Mr. v. d. Sluis: Ik hoop dat het u lukt.

Ik heb nu dan nog een vraag.

U hebt een succes geboekt, misschien mag ik zeggen meer dan een succes geboekt met de eieren-affaire.

Wij zijn natuurlijk allemaal blij dat de Duitse grenzen weer open zijn voor onze eieren.

Dat is niet alleen een vreugdevolle zaak voor de pluimveehouders. Ik zou het als a.r. nu even met u over deze boeg willen gooien: wij hebben daarbij toch niet alleen getracht om een stukje

welvaart voor een deel van onze mensen te behouden, maar ook een strijd gevoerd om een stuk internationale rechtsorde?

Is een rechtvaardig onderling samen-

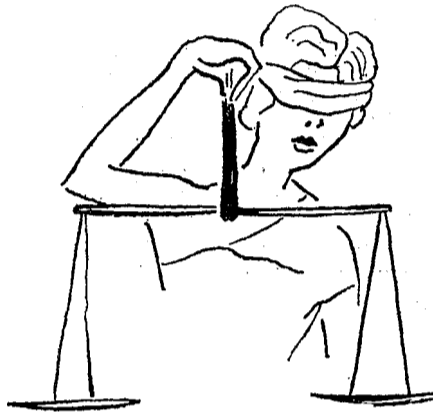
gaan tussen de volkeren ook niet één van de zeer dringende motieven geweest bij uw optreden in deze affaire?

Er staat in de Bijbel: "Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natie."

Ik geloof dat de zonde van willekeur en egoïsme in dit sterk geïntensiveerd wordende internationaal verkeer tussen volkeren, ook onze bijzondere aandacht als partij moet hebben.

Min. Biesheuvel: Ik ben blij dat u dit punt aan het slot van dit interview, helaas is onze tijd weer om, nog even noemt.

Inderdaad is het zó, dat ik niet alleen

gedacht heb aan de materiële belangen van onze pluimveehouders.

Mijn Duitse collega heeft tijdens de moeilijke onderhandelingen tegen mij gezegd: wat ben je hard en weinig vatbaar voor een compromis.

Dat was ik daarom, omdat ik van oordeel was dat dit de toetssteen moest zijn of wij inderdaad in onze groeiende Europese samenwerking ook recht kunnen vinden.

Dit gebeuren bewees, en dat is de grote betekenis van deze beslissing rond de eieren, dat je in Europa ook recht kunt vinden; ook in onze internationale organen.

Natuurlijk streven wij in de internationale samenwerking naar een verbetering van onze materiële welvaart.

Dat is één van de belangrijkste doeleinden.

Ook een zegen, uiteraard! Maar daarnaast en ik zou zeggen, bovenal, is de internationale samenwerking ook zo belangrijk, omdat je daarin een middel hebt om de rechtvaardigheid tussen de volkeren te helpen bevorderen.

De Gaulle's reis naar Zuid-Amerika

• Vervolg van pag. 5

Van deze reis zal wellicht afhangen, wat er gaat gebeuren. Zeker is in elk geval, dat na zijn terugkeer belangrijke beslissingen genomen zullen worden.

ANALYSE

Voordat men in Washington tot de conclusie kan komen, dat uitbreiding van de oorlog tot Noord-Vietnam onvermijdelijk is, dient men eerst het gehele bevoorradingsstelsel van de communisten te analyseren en tot het al of niet onderscheppen van via Laos en Cambodja gezonden voorraden te besluiten. Ook zal men de mogelijkheid onder ogen moeten zien, dat het leeuwendeel van de strijd zal neerkomen op de schouders van Amerikaanse militairen en dat hoe dan ook rekening moet worden gehouden met tegengaatregelen van Chinese of Noord-Vietnamese zijde. China zou van de gelegenheid gebruik kunnen maken om in Korea of bij Formosa in actie te komen. En wat ook niet vergeten mag worden: hoe zal de rest van Azië reageren, als blanken de Aziaten gaan bombarderen? En dan rijst de vraag, of een Amerikaanse interventie van invloed zal zijn op de verhouding tussen Peking en Moskou en (wat ook heel belangrijk is) of de Europese bondgenoten de Amerikaanse politiek zullen afkeuren en de zijde van Frankrijk, nl. de weg van de minste weerstand, zullen kiezen.

Men ziet, eenvoudig zien de zaken er niet uit en president Johnson, die een heel moeilijke erfenis van wijlen president Kennedy heeft overgenomen, zal in de komende weken veel wijsheid nodig hebben om een in alle opzichten verantwoorde beslissing te nemen. Het is jammer, dat hij daarbij niet op de medewerking van zijn bondgenoot Frankrijk kan rekenen.

SOWJETUNIE

Intussen streeft De Gaulle ook naar goede betrekkingen met de Sowjetunie. Sinds 1960 was de relatie tussen de Franse president en Chroesjtsjef niet bijzonder hartelijk. Zelfs vorig jaar verweet men hem nog, dat hij al te goede vrienden was met de Duitse „revanchisten“, waarmede Adenauer en diens medewerkers werden bedoeld. En het feit, dat Frankrijk weigerde, het gedeeltelijke kernstopverdrag te ondertekenen, leidde in Moskou tot de uitspraak, dat De Gaulle de laatste der Mohikanen van de koude oorlog was. Na Frankrijks erkenning van Rood China is dat veranderd. De Franse minister van financiën ging in januari naar Moskou. Een Russische deskundige bracht een tegenbezoek aan Parijs. En op het ogenblik bevindt niemand minder dan Edgar Faure, de man die ook als wegbereider in Peking optrad, zich in Moskou om de Frans-Russische betrekkingen op te poetsen.

Minister McNamara in gezelschap van generaal Nguyen, die na de jongste staatsgreep als premier van Zuid-Vietnam optreedt (rechts).

Chroesjtsjef ziet wel wat in enkele ideeën van de Franse president, zoals het opnemen van China in de Ver. Naties, een conferentie over de (neutrale) status van Cambodja, naar het overigens slechte voorbeeld van Laos, en neutralisatie van Zuid-Vietnam. Vanzelfsprekend speelt de Russisch-Chinese tegenstelling hierbij een belangrijke rol.

AVONTUUR

Het is jammer dat, als gevolg van het eenzame avontuur van de Franse president de verwijdering tussen de landen van het Westen en in het bijzonder tussen Washington en Parijs zienderogen groter wordt. We weten het: er zijn belangrijke meningsverschillen, waarvoor een oplossing heel moeilijk bleek, of in elk geval leek. Die meningsverschillen waren echter niet onoplosbaar, voor zover zij niet kunstmatig in stand werden gehouden ter bevordering van een bepaald niet op het algemene belang gericht streven. Alles wat De Gaulle doet of het nu in Europees of in wereldwijd verband is, moet dienen om het aanzien van Frankrijk te verhogen. En het lijkt, of hij daarin metterdaad is geslaagd. We kunnen bewondering hebben voor de prestaties van het Franse volk op vele terreinen, met name sinds De Gaulle in 1958 weer aan de macht is gekomen maar ook al voor die tijd.

Dat neemt echter niet weg, dat er wat de positie van Frankrijk in de wereld betreft, een situatie is ontstaan, waarin dit land zich laat gebruiken als een instrument in handen van de vijanden van de vrijheid, die in verschillende delen van de wereld zo zwaar moet worden bevochten. Dit is niet groots. En het is jammer, dat de Franse president hier geen oog voor heeft. **db**

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker
Uw dokter

N.V. Papierfabriek voorheen

G. SCHUT & ZONEN

HEELSUM

OUDE-HOLLANDS papier, o.a. waardepapier, schrijft- en drukpapier, biljetten, kaarten, enveloppen en wissels, luxe kartons en omslagpapier, vloeiend papier, filterpapier aan vellen, rondvilters en vouwvilters voor chemische en technische doeleinden.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

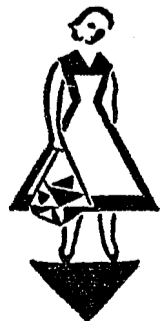
CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

GRAAFSTROOM

melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LiSaPak aangewezen voor
kantine en school!

WERFT ABONNEES

Leiden • Oegstgeest • Alphen v/d Rijn

Leiden:
Breestraat 65 tel. 21800

Oegstgeest:
Geversstr. 41 tel. 52917

Alphen a. d. Rijn:
v. Mandersloostraat 60

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLETEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN - VERPAKKINGEN - MEUBELOPSLAG

Internationaal autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.

Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle

voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN

STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

W. DE ZEEUW JGZN
Zaadteelt en Zaadhandel
 BARENDRECHT - Tel. 01806-2225
 Reeds vanaf 1923 zijn wij gevestigd tegenover de Coöp. Tuinbouwveiling en leveren onze **KWALITEITSZADEN** af aan afnemers door het gehele land. — Vraagt onze nieuwe beschrijvende prijscourant.

voor **TUIN en PLANTSOEN**
 hoveniersbedrijf **Ad Kraan**
 AANLEG telefoon 01827-342
 ONDERHOUD moordrecht
 ARCHITECTUUR middelweg 63

De laatste dag van **ZINCOLN**
 door JIM BISHOP

(20)

Louis Wiechman noemde in zijn gesprek met kapitein McDavitt de namen van alle habitués van het pension en van alle andere geregelde gasten en de regering had dus de beschikking over belangrijke informatie. Geen enkele officier zou op eigen verantwoording dergelijke inlichtingen vóór zich hebben gehouden. Men mag aannemen dat het verhaal van Wiechman langzamerhand bij Stanton terecht kwam. Kapitein Gleason had dezelfde inlichtingen ontvangen van Wiechman en deelde ze mede aan luitenant Sharp, die ze ook weer doorgaf aan hogere instanties om er een onderzoek naar te laten instellen. Aan de top van de twee pyramides zat Stanton, die zo chronisch bevreemd was voor moordaanslagen, dat hij samenzweringen zag die niet bestonden. Gaan we te ver als we beweren dat de regering van de Verenigde Staten, hetzij op het ene of het andere niveau, omstreeks het midden van maart 1865 op de hoogte was van het bestaan van John Wilkes Booth en zijn bende en van de gang van zaken in het pension in 541 H Street? Gaan we te ver als we verwachten dat de regeringsambtenaren aan dit rapport meer dan vluchtige aandacht zouden besteden, omdat het immers niet kon worden vergeleken met de imbeciele anonieme brieven die meestal hetzelfde verhaaltje bevatten over dergelijke komplotten, maar nu afkomstig was van een betrouwbare ambtenaar aan het departement van Oorlog?

Stanton had gedurende de oorlogsjaren ongeveer 38.000 mensen laten arresteren, waarvan velen op aanzienlijk zwakkere bewijsgronden dan het woord van een militaire zegsman. Bovendien was Stanton bijna doorlopend in een stemming om te arresteren en aangezien de habeas-corpus wetten tijdelijk buiten werking waren gesteld, had hij maar hoeven te knikken om Booth en zijn medewerkers en de Surratts en hun gasten achter de tralies te laten zetten.

Ongetwijfeld zou Atzerodt — en misschien ook wel Herold — als hij werd opgesloten in een aparte cel, bij een verhoor hebben doorgeslagen en binnen een dag of twee het hele plan voor de „gevangenneming” hebben verteld.

Maar er werd niets gedaan, ook al zou de politie later verklaren dat zij het pension van de Surratts een paar weken lang had laten bewaken, waarschijnlijk zijn beide rapporten, dat van Gleason en dat van McDavitt, gelezen en beoordeeld en daarna zoekgeraakt in de ambtelijke molen. Ze zijn nooit meer teruggevonden. De rechercheurs, die hadden beweerd dat ze het pension een paar weken lang hadden bewaakt, werden later verzocht dit rapport te tonen, maar ze konden het niet. Ze werden verzocht een beschrijving te geven van de dagelijkse gewoonten van de pensiongasten, maar ze konden het niet.

Booth kreeg het gevoel dat het kort dag werd voor de Confederatie. Wat er ook gedaan moest worden, het moest in ieder geval snel worden gedaan. Alle berichten van het front waren voor hem tragische berichten. Het Zuiden kon ieder ogenblik ineenstorten en als hij niet snel handelde zou de oorlog zijn afgelopen, zou de confederatie zijn gestorven en zou er geen zaak meer zijn die hij kon dienen.

Op maandag 13 maart begon hij zijn medewerkers bijeen te roepen en aan Mike O'Laughlin zond hij het volgende telegram:

„Mr. O'Laughlin
 57 North Exeter Street
 Baltimore MD
 Wees niet bang om je zaken in de steek te laten. Kom onmiddellijk.
 J. Booth”

Op vrijdag was Booth klaar. Alle samenzweerders waren voor de eerste en enige keer bij elkaar. Hij vroeg de beide groepen hem omstreeks middernacht op te zoeken in Gautier's Restaurant op de hoek van 4½ Street en Pennsylvania Avenue. Eerder op de avond had hij John Surratt gevraagd om Paine met zich mee te nemen naar Ford's Theatre om de ex-soldaat vertrouwd te maken met het gebouw.

(wordt vervolgd)

Tot 1 april f 7,50 voordeel...

Inderdaad, thans bestellen levert u f 7,50 voordeel op, want op 1 april a.s. wordt de prijs verhoogd van het vermaarde geschiedeniswerk

DISPEREERT NIET

Twintig eeuwen historie van de Nederlanden, door H. en A. Algra

Over deze 5-delige serie zegt Mr. W. R. van der Sluis: „De beide Algra's zijn ras-vertellers. Zij bekwaamden zich ook tot formidabele kenners van de geschiedenis . . . Dit indrukwekkende werk is geen opsomming van feiten en jaartallen, maar een levend stuk werkelijkheid . . . Schaf deze boeken aan, vooral ook voor de rijpere jeugd, want u zelf zult ze zonder speciale aanbeveling wel verslinden.”

Kan het welsprekender? Welnu, zo zouden er honderden enthousiaste recensies te noemen zijn, genoeg om u te overtuigen dat **DISPEREERT NIET** echt een werk is om persoonlijk te bezitten en om trots op te zijn: zó boeiend, zó betrouwbaar, zó boordevol illustraties!

Gun uzelf dit bijzondere standaardwerk over onze nationale historie! Het zal uw inzicht in de achtergronden en motieven van het menselijk streven in verleden en heden verrijken.

De afbeelding hiernaast geeft u een indruk van dit unieke standaardwerk: 5 forse, fraai gebonden delen met tezamen meer dan 2000 bladzijden tekst en ruim 500 prenten, kaarten, tekeningen en foto's.

Prijs per deel thans nog f 13,50

(ná 1 april a.s. f 15,—).

Door nu te bestellen geniet u dus f 7,50 voordeel. Maar bovendien...

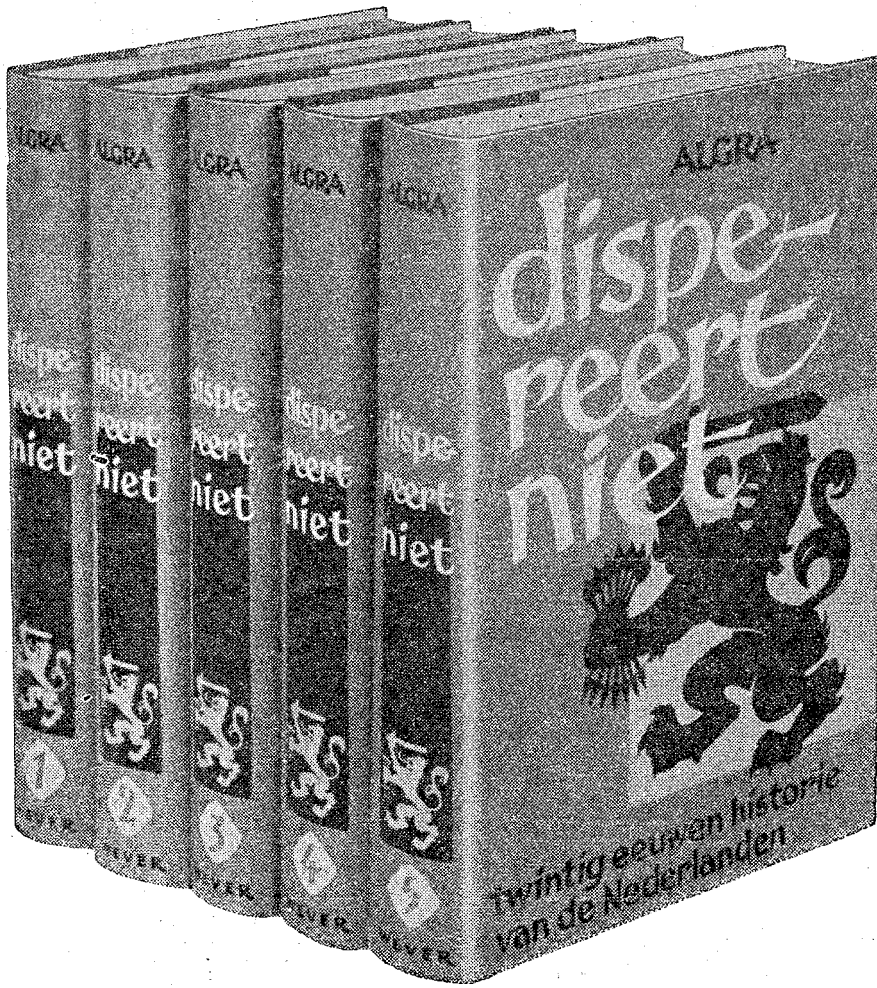
reeds voor f 4,50 p. maand

kan deze prachtige serie ook in uw boekenkast prijken!

De delen 1 t/m 4 (de geschiedenis van Nederland en het voormalig Ned. Indië tot de tweede wereldoorlog) worden u **onmiddellijk** toegezonden en deel 5 na verschijning, zodat u weldra de beschikking hebt over het complete werk.

Grijp deze gelegenheid aan! Profiteer van dit voordeel en van de gemakkelijke betalingsvoorwaarden door **vandaag** nog de bestelbon te zenden (als drukwerk in open envelop) aan uw boekhandelaar of aan de uitgever

T. WEVER - FRANEKER
POSTBUS 13

Benut deze unieke kans:

f 7,50 voordeel

èn

reeds voor f 4,50 per maand

UITGEVERIJ T. WEVER - FRANEKER *)

Aan **BOEKHANDEL:**

Zendt mij de complete serie **DISPEREERT NIET**, door A. en H. Algra. Ik betaal direct na ontvangst ineens/in 15 mndl. term. van f 4,50 *)

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Datum: _____ Handtekening: _____

*) S.v.p. doorhalen wat niet bedoeld wordt.

N.G.

BESTELBON

Zware verkiezingsstrijd

Sedert 1913 had de linkerzijde de meerderheid in de Tweede Kamer en was het kabinet-Cort van der Linden aan het bewind. Een extra-parlementair kabinet, want een parlementair kabinet was mislukt, doordat de socialisten wel de liberalen bij de herstemming hadden geholpen, maar niet met hen in één kabinet wilden zitten.

Maar de Eerste Kamer was in overwegende mate rechts. Want de provinciale staten van elke provincie kozen bij volstrekte meerderheid van stemmen een aantal leden in de Eerste Kamer. Was een provincie rechts, dan waren alle leden van de Eerste Kamer, door de staten van die provincie gekozen, ook rechts, en omgekeerd. Van vier provincies waren in 1914 de in de Senaat gekozen leden links, nl. voor Friesland, Groningen, Drente en Noord-Holland. Zeven provincies waren rechts. De linkerzijde hoopte er evenwel op, in 1916, wanneer de helft der provinciale statenleden moest aftreden, haar positie te verbeteren. De kans daartoe was evenwel in Zuid-Holland door een pas gehouden tussentijdse verkiezing voor het staten-district Gouda, die ongunstig voor links uitviel, voor 1916 verkeken. Maar in Gelderland was nog een kans. Maar dan moest de tussentijdse vacature, die in Oldebroek ontstond, door een liberaal worden bezet. Dan kon het in 1916, zo berekend de experts. Maar werd bij deze tussentijdse vacature in Oldebroek weer een A.R. gekozen, dan was in 1916 de kans verkeken.

Beide partijen zetten daarom alles op alles. Er ging geen avond voorbij of in het district Oldebroek was een verkiezingsvergadering. En er traden geen plaatselijke grootheden op. Neen, de kopstukken uit het gehele land wierpen zich in de strijd.

In de tweede week van maart 1914 viel de beslissing.

Aldus:

- Baron van Sytzama 2439 stemmen.
- Fikse (lib.) 2025 stemmen.
- Hermans (soc.) 229 stemmen.

Eerstgenoemde, burgemeester van Oldebroek, was dus gekozen en daar hij tot de A.R. Partij behoorde, betekende dit, dat nu ook in Gelderland de linkerzijde in 1916 geen kans meer had, de meerderheid te halen.

'VESTA' MEUBELN

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

TUSSEN november 1533 en mei 1534 is Calvijn „een pastoor op de vlucht” in Frankrijk. Zijn brieven en zijn papperassen zijn in beslag genomen, zelf heeft hij met moeite het zwakke lijf kunnen redden door uit een venster van zijn woning te ontkomen. Hij zoekt een verblijfplaats in het Zwitserse Bazel, nadat hij afstand heeft gedaan van zijn kerkelijke rechten en plichten als geestelijke van Noyon. Nog is Genève niet in het zicht. Daar komt hij pas in 1536, via een omweg van Bazel door Frankrijk. Dat hij zich weer in zijn geboorteland waagt wijst erop, dat hij daar geen onmiddellijk gevaar voor zijn leven ducht; dat hij in Genève terecht komt is een Goddelijk ingrijpen in zijn plannen, dat hem wijst naar Farel en naar diens tot de Reformatie overgegangene stad.

Calvijns Instituut is dan al bekend, de eerste uitgave dateert van vóór zijn aankomst in Genève. De hervormer wil nu bij zijn studie blijven en voelt er weinig voor om in te gaan op Farel's voorstel predikant te Genève te worden. „Gij zoekt u zelf meer dan gij Christus zoekt” zegt Farel, „als gij weigert u hier aan dit werk van God te geven, zal God u vervloeken.” Tegen de aankondiging van deze vloek durft Calvijn niet op te tornen, hij blijft in Genève. Genève wordt de stad waar het centrum van het Calvinisme ontstaat, niet Nyon, niet Bazel.

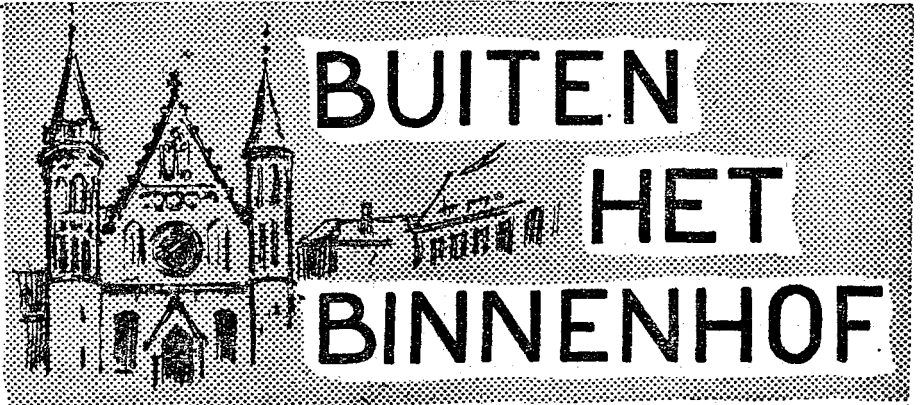
Als de Roomse Kerk echter weer de overhand in de stad krijgt wordt Calvijn verbannen. Hij vlucht naar Straatsburg waar hij herder en leraar kan zijn van de eerste Franse ge-reformeerde kerk. Dertien september 1540 volgt hij de roep van Genève om weer terug te komen. Hij woont dan daar tot zijn dood.

Het zou te ver voeren en bovendien zou het onnodig zijn hier de geschiedenis van Calvijn op de voet te volgen. Wie daarover wil lezen vindt literatuur genoeg. Op een zaak willen wij nog wel wijzen, omdat deze verband houdt met de argumenten tegen Calvijn: hij heeft Servet verbrand!

Servet was een Spaans medicus-theoloog (de eerste arts, die de kleine bloedsomloop heeft beschreven). Hij is in Genève, ook door Calvijn, beschuldigd van ketterij en door de Raad van die stad tot de brandstapel veroordeeld. Hoewel Calvijn niet direct zijn stem aan dát vonnis heeft gegeven, heeft hij zich ook niet tegen dat vonnis met alle macht verzet. Dr. Hommes (wiens boek wij een vorige maal noemden) schrijft op pagina 146 e.v.: „Het blijft ontegenzeggelijk een donkere zwarte bladzijde in het leven van de grote reformator dit proces van Servet...”

„De hele tragedie van Servet is een bewijs hoezeer oprechte kinderen Gods, wier hele bestaan een verterende ijver voor het Woord Gods wil zijn, niettemin slachtoffer kunnen zijn van een dwaling in het blinde tumult van hun tijd...”

„En wij kunnen niet anders dan met ontbloot hoofd, ootmoedig en schuldbelijdend staan bij het boetedoelingsmonument, dat de Geneefse geesteskinderen der Reformatie op 27 oktober 1903 hebben opgericht op de plek der verbranding van Servet en daar met instemming

lezen de boetekst: „Met eerbied en dank vervulde kinderen van Calvijn, onze grote Reformator. Maar veroordelende een dwaling, welke was die van zijn eeuw en vast verbonden aan de vrijheid van geweten overeenkomstig de ware beginselen van de Reformatie en het Evangelie, hebben wij dit boetemonument opgericht”.

Ook professor Waterink in zijn boek „Uren met Calvijn” (uitgave Hollandia Baarn), geeft toe, dat Calvijn de dood van de ketter Servet gewild heeft, zij het dan niet op de brandstapel. Men moet die straf voor ketterij echter zien in het, zij het dan verduisterde, licht van de tijd. Ketterijen werden in die dagen met de dood gestraft. Toen de ketterij van Servet bewezen was, kon niet veel anders gebeuren dan gebeurd is.

Dr. Hommes citeert nog uit een studie van de Geneefse geleerden Geisendorf en Klein, die in 1953 over de veroordeling van Servet is verschenen. Daarin schrijft Klein: „De veroordeling van Michael Servet is niet alleen Calvijn toe te rekenen, maar het Geneefse en geheel het Zwitserse Protestantisme. Zij was onvermijdelijk, gelet op de toenmalige ideeën: protestanten en rooms-katholieken waren eensgezind van oordeel dat ketter's des dood waardig waren en zij waren overtuigd God te dienen met hun het leven te nemen. Men kan en moet betreuren dat een zodanige opvatting in de Kerk is ingevoerd en zich daar heeft gehandhaafd, betreuren dat de reformators, beter verlicht, het monsterachtige daarvan tegenover het Evangelie der liefde niet hebben begrepen. Dit neemt niet weg dat zij ter goeder trouw waren en geloofde aldus te werken voor de glorie Gods”.

Zoals gezegd in een vorig artikel, er zal gelegenheid genoeg komen Calvijn en het Calvinisme voor het huidige geslacht te belichten. Het Calvinisme is niet meer weg te denken uit Europa en uit vele andere delen van de wereld. Voor het besluit van deze regels één vraag en één antwoord:

Wat heeft Calvijn ons nagelaten? Een reformatorisch levensbeginsel, waaruit op alle terreinen van het leven, de Calvinist leeft op de adem van de stem Gods, zoals die in Zijn Woord klinkt.

William Gaarke

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscurant
Tel. 05120-2141 4.61 uur

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 05219 - 1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. druk bezig; 6. gebergte; 11. slons; 13. muziketeken; 15. getal; 16. gevoelig; 18. pers. voornaamwoord; 19. strijdbijl; 21. voorzetsel; 22. kraag; 23. lucht; 24. bijnaam van Ceres; 26. 1/100ste pikol; 27. voorzetsel; 28. aanwijzend voornaamwoord; 29. belofte; 31. meisjesnaam; 32. tovenaer; 34. ongetrouwde dame; 36. vurig; 37. traag; 38. zeer doende; 41. graansoort; 44. voorzetsel; 45. roem; 46. grondsoort; 47. voorzetsel; 49. viezigheid; 50. aanspreker; 52. uitroep; 53. draf; 55. nakomeling; 57. lichaamsdeel; 58. daar; 59. hoogstaand; 63. muzieknoot; 64. bedehuis; 66. half-blinden; 68. land in Azië; 69. wegnemen.

Vertikaal: 1. natuurverschijnsel; 2. ex officio (afk.); 3. getal; 4. loven; 5. metaal; 6. meisjesnaam; 7. oningewijde; 8. ondermaatse zeevis; 9. Europese Tijd (afk.); 10. handel; 11. ruitvormige mineralen; 12. O.T.-figuur; 13. ongemakkelijk; 14. bloem; 17. doorzichtig; 20. engelen; 22. partij in Spanje; 24. compagnie (afk.); 25. roem; 28. plant; 30. algebraïsche term; 33. erfelijke eigenschap; 35. stonde; 38. afweren; 39.

	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						12		13			14
15			16			17					18
19	20				21					22	
23				24			25		26		
27				28			29	30		31	
32		33					34		35		
		36							37		
38				39	40		41	42			43
44				45			46			47	48
49				50		51			52		
53				54		55			56		57
58				59		60			61	62	63
64		65							66		67
		68							69		

vreemde munt; 40. nakomelingen; 41. voormalig eiland; 42. Europeaan; 43. werk van 32 hor.; 44. gevat; 48. sein; 51. schat; 54. lekkernij; 56. haast; 59. zeer belangrijk persoon (afk.); 60. schuw; 61. water in Nederland; 62. hoofd; 65. Sociaal-economisch (afk.); 67. pers. voornaamwoord.

Vertikaal: 1. brengen. 2. kraai. 4. mager. 5. rechter. 6. gelaat. 7. schrijvertje. 8. nachtbraken. 10. Manusje. 11. vlotter. 15. verhaal. 16. schots. 17. portaal. 20. Janus. 22. aaien.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. blikken. 3. vampier. 7. slangewagen. 9. geheim. 11. vracht. 12. aal. 13. avenue. 14. stobbe. 18. Jac. 19. rotsje. 21. rakker. 23. eindstation. 24. loodsen. 25. ventiel.

Technisch

Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

Onbekend maakt onbemind

A C H T E R P A G I N A

IETS wat men niet kent, kan men niet beminnen. Dat is logisch en volmaakt duidelijk. Dat geldt niet alleen "iemand", maar ook "iets", dus zowel een persoon als een zaak.

Dat geldt derhalve ook een weekblad. Een blad is een zaak; hoewel: "de krant is een meneer", heeft iemand eens gezegd.

Hoe dit allemaal verder zij: als men "Nederlandse Gedachten", het weekblad van de A.R. Partij niet kent, kan men het niet op prijs stellen, niet waarderen.

Het is dan ook een goede zaak om — nu volgend jaar de partijkrant gedurende tien jaren als weekblad verschijnt — gezamenlijk als trouwe lezerskring van "Nederlandse Gedachten" te bevorderen, dat het blad in nog ruimer kring een — graag geziene — gast gaat worden.

"Als men over de oorzaken van een zekere verslapping in de christelijke politiek wil spreken, dan is één er van toch wel deze: velen, te velen nog, maken van de mogelijkheid tot voorlichting en oriëntatie te weinig gebruik. Dan geldt: onbekend maakt onbemind".

U k e n t h e t

De geciteerde woorden zijn van de partijvoorzitter, dr. W. P. Berg-huis. Hij schreef deze vorige week in ons blad, toen hij de jubileum-actie 1955-1965 voor "Nederlandse Gedachten" warm aanbeval.

Dat betekent een verzoek aan de lezers en lezeressen om in hun omgeving op Nederlandse Gedachten te attenderen. Biedt u uw eigen exemplaar na lezing eens aan aan een familielid, een kennis of vriend(in). U kunt zelf als lezer(es) de beste propaganda voor het blad maken. U kent zelf de inhoud van hetgeen wekelijks geboden wordt. U weet wat het blad biedt.

Eigen oordeel

ELKE week een hoofdartikel over actuele en principiële politieke zaken. De "driestarren", waarin in het kort op allerlei gebeurtenissen en uitspraken in de politiek wordt ingegaan. In de rubriek "In gesprek met onze lezers" kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. De artikelen, welke ingaan op de achtergronden van de belangrijkste debatten in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het buitenlands overzicht. De rubriek

"Uit pers en periodiek". Feuilleton. Kruiswoordpuzzel of kryptogram. Enzovoort. En tenslotte, op deze AchterPagina treft u wekelijks aan wat in de partij gebeurt.

Kortom, wekelijks worden — zoals u zelf hebt gemerkt — vele zaken van belang in ons blad behandeld, waardoor men beter in de gelegenheid is politiek bij te blijven; wat meer is: de politieke meningen te toetsen en vervolgens een eigen oordeel te vormen.

Het weekblad biedt daarvoor meer "stof" dan de dagbladen, welke over het algemeen toch slechts betrekkelijk summier de politieke zaken behandelen. Zelfs zijn de kranten-artikelen over hetgeen in ons parlement gebeurt, in verhouding vaak weinig duidelijk wat betreft de achtergronden van standpunten en beslissingen.

In een meer uitgebreide vorm en dieper gravend kan de behandeling in een politiek weekblad plaats vinden. De voorlichting in zulk een blad geeft een zeer belangrijke en velen zeer welkome aanvulling.

12½ cent

DE prijs zal toch zeker in het algemeen geen bezwaar zijn. Het blad wordt aangeboden tegen de

kostprijs: f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Dat is wekelijks twaalf pagina's voorlichting voor 12½ cent. Wij kennen geen weekblad, dat zoveel voorlichting tegen een zo geringe prijs biedt. Voorlichting is echter een zeer belangrijke zaak. Daar moeten zoveel mogelijk personen gebruik van kunnen maken. Daarom wordt het blad tegen de kostprijs aangeboden.

U kunt natuurlijk ook altijd belangstellenden voor "Nederlandse Gedachten" verwijzen naar een van de bestuursleden van uw kiesvereniging, die zeker allen gaarne bereid zullen zijn nadere inlichtingen te verstrekken.

Huisbezoek

U zult zich herinneren, dat wij de laatste weken nogal eens iets hebben geschreven over huisbezoek. Wij hebben gevraagd om suggesties voor een andere — misschien (!) aantrekkelijker — naam voor de zaak waarbij het hier om gaat. Er is niet één suggestie binnengekomen.

Dat verwondert ons niet, want er is waarschijnlijk geen woord, dat deze ook in de huidige tijd meest actuele, succesvolle, moderne propaganda-activiteit beter aanduidt.

Dat deze opvatting juist is, hebben wij op deze plaats in het nummer van Nederlandse Gedachten van 22 februari proberen aan te tonen. Het is in dit verband wel aardig hier nu enkele uitspraken van de voorzitter van de P.v.d.A., de heer Suurhoff, over te nemen, zoals die gepubliceerd werden in "Het Vrije Volk" van 3 maart j.l.:

"Het ledental van de P.v.d.A. stagneerde..."

"We hadden het gevoel tegen de stroom op te roeien, maar nu zijn we plotseling heel duidelijk in een kentering terechtgekomen. Elke postbestelling brengt ons tientallen nieuwe leden!"

"Voor de pasbegonnen wervingsactie, die in elk geval tot en met maart voortduurt, gaan ook zoveel mogelijk Kamerleden, burgemeesters, enz. op huisbezoek (spatiëring van ons). Voor hen zelf is het bar leerzaam en het animeert anderen".

"Dit is altijd weer onze ervaring:

er is goodwill genoeg en als je er maar op uitrekt, maak je winst".

Het is, dachten wij, interessant van deze opmerkingen uit een ander kamp kennis te nemen.

A.R. bestek

GAARNE vestigen wij op deze plaats ook nog even de aandacht op het boek, dat deze maand verschijnt onder de titel "Anti-Revolutionair bestek", bij de Uitgeversmaatschappij "De Graafschap" te Aalten. De kiesverenigingen hebben hieromtrent vorige week een schrijven ontvangen van het Centraal Comité, waarin o.m. opgemerkt wordt, dat van nu af weer een betere systematische bestudering van ons Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program mogelijk is. Geadviseerd wordt dit boek (tegen de gereduceerde vóórintekprijs van f 17,50; na verschijning f 25,—) aan te schaffen.

Jaarverslagen

WIJ ontvingen in de afgelopen weken weer een aantal jaarverslagen van verschillende partijorganen.

In de eerste plaats vermelden wij dat van de actieve kiesvereniging Hoozevee. In het kort worden de diverse activiteiten in 1963 gememoreerd. Er kan op grote activiteit worden teruggezien. Wij vermelden alleen: zeven bestuursvergaderingen, vier ledenvergaderingen, twee vergaderingen van het bestuur met de sectiemedewerkers en twee openbare vergaderingen.

Vervolgens het jaarverslag 1963 van het Provinciaal Verband ARJOS Drenthe. Overzichtelijk wordt het veelsortige werk weergegeven. Hulde.

Dan het jaarverslag 1963 van de partij in deze provincie. Het Provinciaal Comité Drenthe kan kennelijk eveneens op een werkzaam jaar terugzien. Interessant is het schematisch overzicht van de leden- en abonneestand en het aantal en de oorkomst der vergaderingen, gegroepeerd per kiesvereniging en Statencentrale. Verder overzichtelijk adresmateriaal.

Tenslotte ditmaal het zeer beknopte verslag van de kiesvereniging Dordrecht II, welke penningmeester, de heer J. Broere, onlangs voor 40 jaar trouwe dienst gehuldigd werd en het erepenningmeesterschap kreeg aangeboden.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

☆ Op zaterdag 14 maart houdt de Statencentrale Gouda haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is de grote zaal van het Hervormd Centrum "De Haven", Oosthaven 31, te Gouda.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Als spreker treedt op mr. A. B. Roosjen te Amsterdam, ondervoorzitter van het Centraal Comité. Onderwerp: "Radio en televisie".

☆ Op zaterdag 14 maart belegt het Provinciaal Verband ARJOS Groningen een studie-conferentie.

De plaats van samenkomst is het landgoed "Eikenstein" te Appingedam.

Aanvang der vergadering te 10.30 uur; sluiting te 16.30 uur.

Het onderwerp is de "medezeggenschap".

Ter inleiding op de discussies zal een zentral ARJOS-leden een rollenspel opvoeren over dit onderwerp. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij het Provinciaal Verband, Kraneweg 63a te Groningen, tel. 05900-37381.

☆ Op maandag 16 maart belegt de Statencentrale Zutphen haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is de vergadering van de Chr. Geref. Kerk, Hobbemakade 2 te Zutphen.

Aanvang der vergadering te 19.45 uur. De heer Tj. Walburg te Nij Altoena, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over "De christenen en de atoombewapening".

☆ Op maandag 16 maart belegt de A.R.-Statencentrale Noord-oostpolder samen met de C.H.U. Statencentrale een openbare vergadering.

De plaats van samenkomst is het Geref. Centrum te Emmeloord.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Als spreker zal optreden drs. D. F. van der Mei, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de C.H.Unie. Onderwerp: "Loon- en prijspolitiek".

☆ Op dinsdag 17 maart wordt door de Hulpcentrale Zoetermeer de jaarlijkse toogdag voor midden-Zuid-Holland georganiseerd.

De plaats van samenkomst is het Gebouw "De Ark", Julianastraat 1 te Berkel en Rodenrijs.

Aanvang der vergadering te 19.45 uur.

Spreker is de heer J. Smalbroek te Assen, wnd. voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie.

Ds. A. Boertje, Ned. Herv. predikant te Amsterdam, spreekt het slotwoord.

Muzikale medewerking van de Chr. Muziekvereniging "Vlijt en Volharding" te Berkel en Rodenrijs.

☆ Op donderdag 19 maart belegt de Kamermercentrale 's-Gravenhage een vergadering. De plaats van samenkomst is de Dierentuin te 's-Gravenhage.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over het huidige loon- en prijsbeleid.

☆ Op zaterdag 21 maart houdt de Statencentrale Goes haar algemene vergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel "De Korenbeurs" te Goes.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

De agenda vermeldt o.m. als spreker de heer Tj. Walburg te Nij Altoena, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

☆ Op zaterdag 21 maart houdt het Provinciaal Comité Noord-Holland zijn jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is "Krasnapolsky" te Amsterdam.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Prof. mr. W. F. de Gaay Fortman te 's-Gravenhage, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over "De A.R. Partij en de toekomst".

☆ Op donderdag 19 maart wordt door de C.H.U.- en A.R.-kiesverenigingen in de Wieringermeer een gecombineerde vergadering belegd.

De plaats van samenkomst is "Ons Centrum" te Wieringerwerf.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

De heer S. J. Zoodma, wethouder van de gemeente Wieringermeer zal spreken over "gemeentebestuur 1963".

HET RECHT DER OVERHEID

• Vervolg van pag. 1

mend clericalisme het alternatief? De onderwerping van de staat aan de kerk. En dat is evenmin anti-revolutionair als de onderwerping van de kerk aan de staat. Het conflict ontstaat echter (en daarom is de noodzaak van het conflict niet aanwezig) wanneer de staat of de kerk zich schuldig maakt aan grenschending.

Er is nog één merkwaardig symptoom, dat hier niet onvermeld mag blijven. Hetzelfde clericalisme, dat in het Westen niet of met moeite een eigen recht en gezag van de overheid erkent, en eist, dat de overheid altijd zal wijken voor "de verkondiging", werpt de kritiek op het kerkelijk bedrijf achter het IJzeren Gordijn, wanneer dat begint, met zich "positief op te stellen" tegenover het communistische regime. Dat is een dialectiek, die niet vreemd is, maar kenmerkend voor het clericalisme. Daaraan kan het worden herkend, want juist het clericalisme kent alle vreemde wegen der dialectiek van ouds.

En het wordt ons vandaag méér dan ooit duidelijk, welke verstrekkende betekenis de uitspraak in ons beginsel-program van 1878 had, dat de overheid rechtstreeks gebonden is aan Gods ordinarantiën en niet via enig kerkelijk gezag.

A.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDEWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

NDG nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Een nieuwe lente

WAT brengt „Nederlandse Gedachten” u in de komende maanden? Nu het vergaderseizoen zo langzamerhand teneinde loopt, dreigt er een gevaar. Dit gevaar, dat de voorlichting en informatie van vele partijleden stagneert. (een gevaar dat levensgroot is voor hen, die zelden of nooit de vergaderingen der kiesverenigingen kunnen bezoeken).

- in hoofdartikelen van de heer H. Algra.
- in driestarren, die een kort commentaar op actuele zaken geven.
- in „Politiek Palet”, waarin een medewerker, die er dagelijks op het Binnenhof „boven-op” zit, de parlementaire gang van zaken schetst.

Bovendien brengt ons blad behalve de reeds bestaande rubrieken binnenkort:

CORRESPONDENTIES VANUIT DRIE ANDERE WERELDDELEN

Prof. dr. K. Runia te Geelong (Australië) beschrijft het leven van de reformatorische christen in Australië.

Ds. K. L. F. le Grand te Palembang geeft zijn beschouwing over het leven van de christen in het Indonesië van vandaag.

De heer B. Zijlstra (die aan het Calvin College te Grand Rapids studeerde en colleges aan de V.U. volgt) vertelt van de „way of life” van een christen in de Verenigde Staten van Noord-Amerika en Canada.

Over enige tijd begint ons nieuwe feuilleton van Foka van Loon.

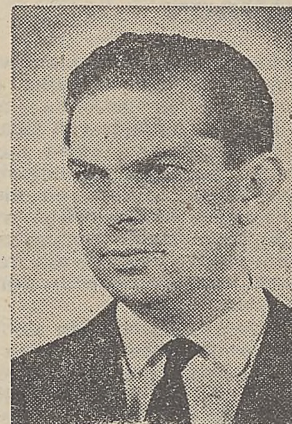
En dan de straks kiesgerechtigde jeugd!

Die wordt niet vergeten. Want de heer H. Algra en anderen zullen zich regelmatig in „Nederlandse Gedachten” tot die jeugd (meisjes en jongens) wenden in hun brieven: „Wist je dat, Kees...!” en „Luister eens, Anneke...”

Dat brengt — met andere bijdragen — Nederlandse Gedachten u!

Toont u nu uw belangstelling voor ons blad in de vorm van een abonnement!

1955-1965 JUBILEUM-ACTIE N.G.

Politiek is een zaak van beginsel, maar ook van feiten. Die feiten veranderen van dag tot dag en van week tot week. Aan politiek doen = vanuit het beginsel een visie op de feiten hebben. Die visie komt niet vanzelf. Daarvoor moet men de feiten „bijhouden”.

Ik ben lang genoeg organisatieman geweest om te weten dat leden, die niet aan de meningsvorming deelnemen of die zich niet op de hoogte stellen van de mening van hun organisatie, die organisatie verzwakken. Dat geldt ook voor onze partij.

Om te weten wat er gaande is en om ons standpunt daarover te kennen, zou elke A.R. zich eigenlijk op het eigen weekblad moeten abonneren. En wat u in deze tijd van prijsstijgingen bijzonder moet toespreken is dit: „Nederlandse Gedachten” is sinds 1955 niet in prijs verhoogd. Dat verdient de waardering der leden. Een waardering die zich uit in het nemen van eer abonnement.

Ik vraag u met aandrang ons weekblad aan een of meer nieuwe abonnees te helpen. Begin bij uzelf indien u nog niet tot de regelmatige lezers van ons blad behoort. Mr. B. W. Biesheuvel

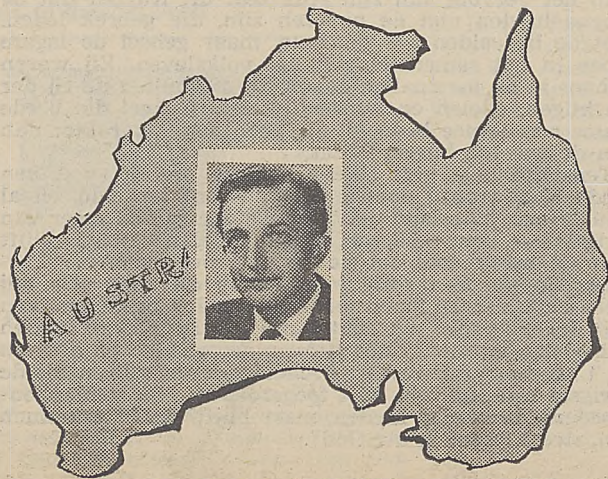
Luister.....

Op woensdag 25 maart a.s. naar onze radio-uitzending.

Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris A. R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20-18.30 uur via Hilversum II (VARA).

Om misverstanden te voorkomen, delen wij u mede, dat dit nummer aan elk partijlid wordt gezonden. Onze abonnees ontvangen het blad onder de naam „Nederlandse Gedachten” en de niet-abonnees ontvangen het onder de naam „A.R.-Post”. De inhoud van beide bladen is gelijk.

PROF. DR. K. RUNIA

Ons blad: na tien jaar hernieuwd

meerde partij, waarvan men met overtuiging lid is.

Ons weekblad „Nederlandse Gedachten” is een ander middel om hetzelfde doel te bereiken. Ons blad doet het uiterste om u in de komende maanden voldoende te informeren. Natuurlijk doen ook de christelijk-nationale dagbladen daartoe hun best. Maar „Nederlandse Gedachten” brengt u het standpunt en de visie vanuit de partij zelf, onder meer:

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Bronchiletten

Hoestdrank in tabletvorm. 95ct

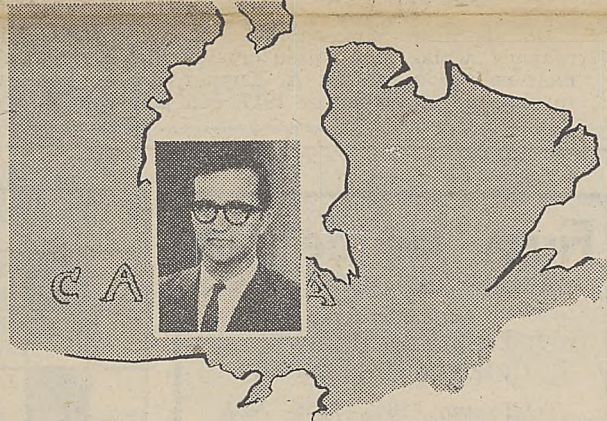
Dames-, heren- en kinderkleding

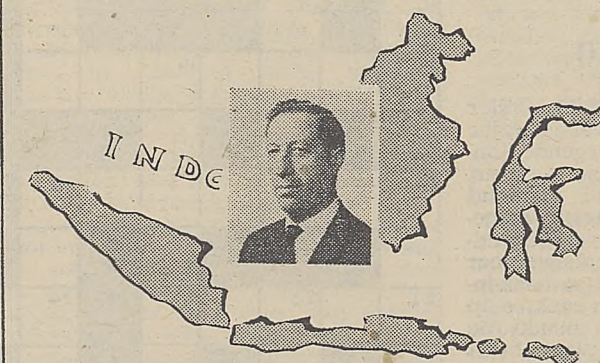
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM

FOKA VAN LOON ... feuilleton ...

B. ZIJLSTRA

DS. K. L. F. LE GRAND

omspant de wereld

Kies vandaag zekerheid voor morgen. Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Unieke polis met waardeversteekopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen
Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk. Gebonden f 7.90
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

BON voor slechts f 5,— ontvangt u wekelijks vanaf heden Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

WOONPLAATS:

NAAM:

ADRES:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673. Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

• Calmette en Caillaux

Calmette was hoofdredacteur van Le Figaro, een blad van "standing" in Parijs. Standing dan van ouds. Caillaux was de Franse minister van financiën. Ware hij een Duitser geweest, men zou hem een Streber hebben genoemd. Een man van harde politiek, en die zijn eigen belangen voortreffelijk wist te dienen. Caillaux stelde een nieuwe inkomstenbelasting voor er dit wetsontwerp werd door Calmette in zijn blad fel bestreden.

Niet alleen, zelfs niet in de eerste plaats, door dat ontwerp zelf te ontleden en te wegen, maar door persoonlijke aanvallen op Caillaux. Door die persoonlijke aanvallen trachtte de journalist de minister politiek dood te maken.

En hij had daartoe een "prachtig" middel ter beschikking.

Caillaux was voor de tweede keer getrouwd, nadat zijn eerste huwelijk door echtscheiding was ontbonden. Tien jaar geleden, voordat die echtscheiding plaats vond, had hij met zijn vriendin, die zijn tweede vrouw werd, reeds een intieme verhouding. Die verhouding kreeg niet alleen gestalte in persoonlijke omgang, maar ook in correspondentie. De tweede mevrouw Caillaux had blijkbaar niet de uiterste zorgvuldigheid betracht in het bewaren van deze vertrouwelijke brieven. Of waren ze gestolen? In elk geval, Calmette had ze. En... hij publiceerde er een van in Le Figaro. En mevrouw Caillaux hoorde, dat hij er méér had en telkens opnieuw een zou publiceren, om haar man onmogelijk te maken. Le Figaro werd zeer druk verkocht in Parijs. Maar het artikel, waarin de eerste intieme brief werd gepubliceerd, was tevens het laatste artikel, dat Calmette schreef. Mevrouw Caillaux ging naar de rechter en klaagde haar dood. Maar de rechter vertelde haar, dat hij niets tegen Calmette kon doen. Als die voortging, met de brieven van Caillaux aan zijn vriendin te publiceren, dan kon hij voor de rechter zijn gang gaan. Toen besloot mevrouw Caillaux tot krasser maatregelen. Zij kocht een revolver, ging naar het bureau van Le Figaro en verzocht de hoofdredacteur te mogen spreken. Zij moest wel een uur wachten want een hoofdredacteur is niet zo maar voor de gaande en komende man of vrouw te bereiken. Maar haar geduld werd beloond. Zij werd toegelaten in zijn deftige kamer. En toen had zij niet lang werk, want onmiddellijk schoot zij Calmette dood. Zij raakte hem drie keer, een kogel in de borst, een in de buik, en nog een laatste, toen hij uit zijn stoel viel, in zijn dij. Calmette was dood.

Mevrouw Caillaux werd naar de vrouwengevangenis gebracht en minister Caillaux vroeg zijn ontslag.

En de bladen in Neerlandia schreven minstens een kolom over de verdorvenheid van de "lichtstad".

Hoe de rechtzaak tegen mevrouw Caillaux verliep, dat komt later in deze rubriek.

DE V.U., vierenveertig jaar geleden zou hierboven kunnen staan. Maar ook: „De kleyne luyden”. Door het zoeken naar een bepaald stuk uit de jaren '20 kwam ik de studentenalmanak N.D.D.D. van 1921 tegen. Een bescheiden boek gezien de huidige almanak, slechts 130 pagina's dik. Als openingsportret een foto van een nog jeugdige prof. dr. R. H. Woltjer in het 16e jaar van zijn professoraat. Hij is dan 42 jaar oud. Professor Anema 48, de hoogleraar dr. Aalders 40, professor Geesink 66, prof. dr. H. H. Kuyper (23 juli zal het honderd jaar geleden zijn dat hij werd geboren) 56, professor Grosheide 39, professor Bavinek 66. De universiteit telde toen vijftien hoogleraren en een lector. De kleinste faculteit was die der geneeskunde: twee hoogleraren, dr. L. Bouman en dr. F. J. J. Buitendijk, die later zou overgaan naar de R.K. kerk. Onder de namen van de studenten, een tweehonderd ongeveer (de ingeschreven doctorandi inbegrepen) lezen we namen als: J. J. Buskes, H. A. Colijn, W. H. Gispén, K. van Haeringen, H. A. Höweler, E. D. Kraan, P. N. Kruijswijk, J. Meynen, D. Nauta, A. D. R. Polman, H. J. Pos, J. Postmus, C. J. Sikké, E. L. Smelik, C. van der Woude, G. B. Wurth e.a. Van de theologen hadden in het afgelopen academiejaar de kandidaten Sikké, Van der Woude en Wurth hun examens cum laude afgelegd. De latere Haagse predikant dr. S. O. Los had cum laude zijn doctoraal gedaan. Mr. Chr. Zevenbergen was cum laude gepromoveerd. Ook A. D. R. Polman, faculteit der letteren en wijsbegeerte, had c.l. zijn kandidaats gedaan. En onder de propaedeuten waren de heren Smelik, D. Ringnalda, S. J. Popma en C. Mak, om er maar enkele te noemen.

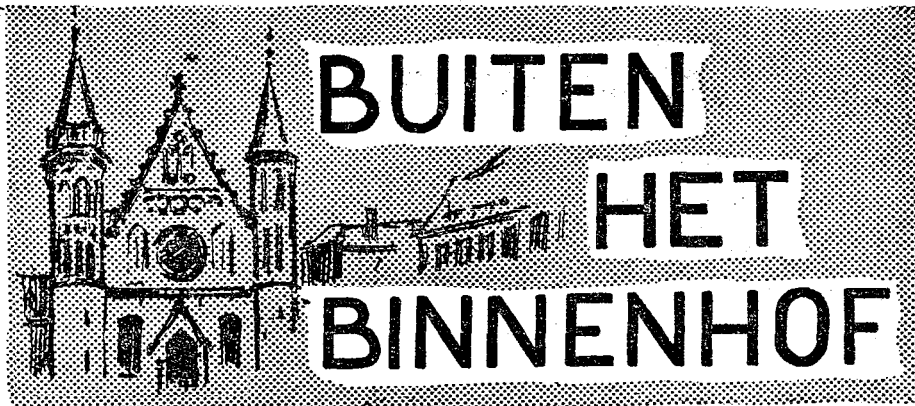
Rector Corporis was de heer H. A. Colijn geweest, in wiens senaat ook de latere dr. J. J. Buskes zitting had. In de lustrumcommissie (1920) zat de toekomstige hoogleraar Pos en de predikant J. H. Sillevius Smit. Reünisten waren toen al ds. T. Ferwerda, dr. J. G. Geelkerken, mr. D. W. O. A. Schut, dr. Th. Ruys jr., mr. G. Seret e.a.

De tijdsomstandigheden waren er niet naar het achtste lustrum uitbundig te vieren, hoewel de ouderen en jonge zich toch wel vermaakt hebben, gezien de verslagen in de almanak. Het veelomstreden toneelstuk „De tant van Charley” is toen opgevoerd.

Volgens het verslag „in kerkeraad en Tweede Kamer, in Gemeenteraad en Kerkbode tot vervelens toe besproken en beschreven”. „Ons wil het voorkomen, dat het stof dat over deze onschuldige klucht is opgejaagd, lichtelijk naar conservatisme riekt. 't Is waar, de spelers hadden misschien beter gedaan zich vooraf met enige vroede mannen over de keuze van het stuk te verstaan, maar dit is dan ook het enige verwijt, dat men hun maken kan”.

De oprichter van de V.U. prof. dr. A. Kuyper lag alrede ziek. In het genoemde academiejaar is hij overleden. In de almanak wijst professor Anema in een magistraal artikel op zijn grote betekenis voor het calvinistisch wetenschappelijk leven.

De als bron aangeboorde almanak voerde mij om redenen, welke hier buiten beschouwing kunnen blijven naar een rede van dr. A. Kuyper, die hi heeft uitgesproken op 23 november 1917, één jaar voor de wapen-

stilstand van november 1918. Die rede draagt tot titel „De kleyne luyden”.

Het is een misverstand dat dr. Kuyper die benaming voor de A.R. volksgroep van toen zou hebben verzonnen. Hij zegt daarvan in zijn toespraak: „Voere mijn rede daarom ten titel: „De kleyne luyden”. Immers in die „kleyne luyden” school van oudsher, en tot op het ogenblik toe, onze kracht, om weerstand te bieden en stand te houden...”

Vervolgens geeft dr. Kuyper aan hoe hij aan de benaming komt.

„Wat vaste hope had niet aanvankelijk Prins Willem van Oranje op de Edelen uit zijn dagen gevestigd, en hoe jammerlijk liep het toch niet al op bittere teleurstelling uit, tot tenieste alleen de „kleyne luyden” hem gerouw bleven, schier enkele kleyne luyden, niet dan door zeer enkelen uit de mannen van naam gerugsteund..... 't Woord was daarom door Prins Willem zo juist en zo bezielend gekozen, toen hij het, na veel worsteling, tenslotte uitriep: Niet wat machtig is naar de wereld, maar alleen wat schuilt onder de kleyne luyden heft met mij de banier omhoog voor de ere onzes Gods”.

In het vervolg van zijn rede zegt dr. Kuyper dat de kleyne luyden niet de poveren zijn, die gebrek leden. Niet de bedelden der diaconie, maar geheel de lagere groep in het samenstel van het volksleven. Zij waren althans in de toenmalige dagen, zij die buiten de rij der machtigen, edelen en wijzen stonden. Geheel die brede klasse was ermee bedoeld, die geen ander karakter dan van de gewone burger bezat.

Tenslotte heet het: „Weer leeft in ons op, wat hen (bedoeld zijn onze nobele voorvaderen) bezielde, en al behield ons vaderland de wereldbetekenis niet meer van eertijds, — nieuwgeboren kleyne luyden te zijn, blijft toch het eresymbool, dat we ons niet roven laten...”

Dr. Kuyper is tachtig jaar als hij dit zegt. „De mij toebeschikte jaren lopen ten einde, en het beste deel van mijn levenskracht ligt achter mij.... De kleyne luyden te bezielen is steeds mijn streven geweest... En daarom zij 't nu door uw straks verscheidende voorzitter, als de vurigste bede uit zijn hart toegeroepen: „Blijft Mannenbroeders, de kleyne luyden, maar blijft, om 't te kunnen zijn, steeds groot in uw God”.

William Frankema

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

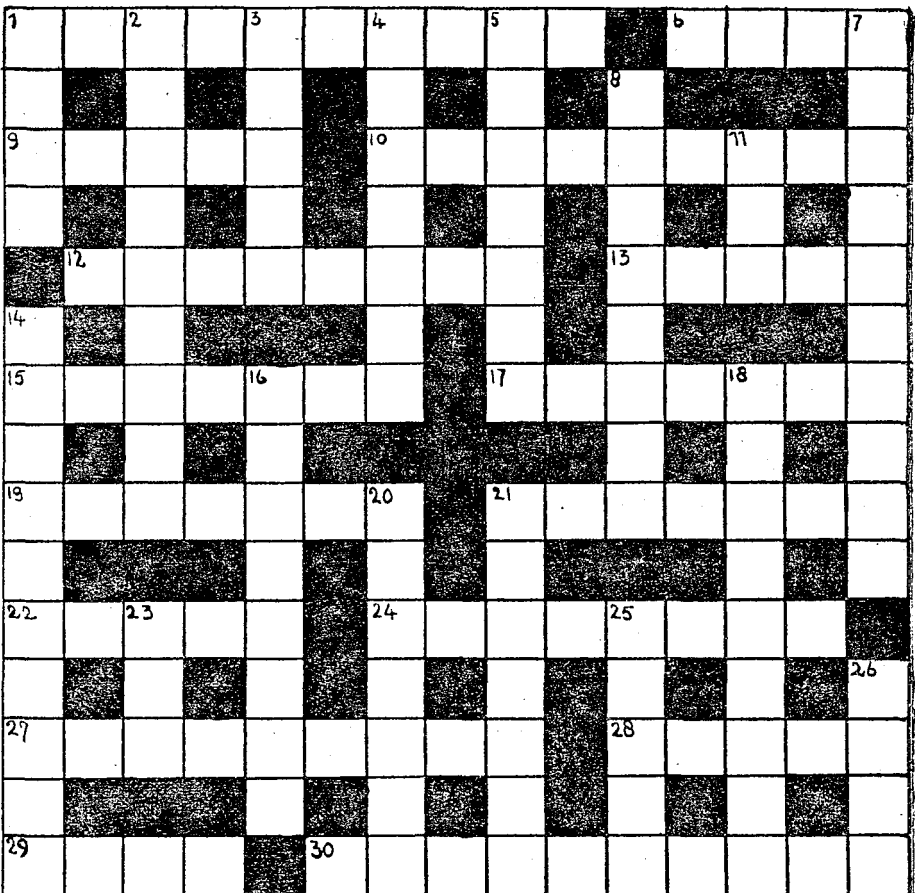
Kryptogram

Horizontaal: 1. de waarheid zonder één korreltje zout; 6. een weinig water tegen de hoest; 9. zwaarwegende jongen; 10. hij loopt in de pas; 12. komt men niet tijdig, dan is er niemand meer; 13. hierop is geen terug mogelijk; 15. van een openbaar vervoermiddel gebruik maken? Nee, kolenvervoer in 't klein; 17. oorlogszuchtige haak-in-aktie; 19. zo krijgt men zijn zaakjes op het droge; 21. de xleren maakt de vrouw; 22. in deze Engelse plaats heeft men een letter teveel; 24. zijn klanten zetten een grote mond tegen hem op; 27. vervangt het "Vollek!"; 28. lichaampje om 't lichaam; 29. heel dom dier; 30. overal is 't niet.

Vertikaal: 1. zij dwingen als ze vreemd zijn; 2. doet zijn werk in stilte; 3. begeerde kamerstoel; 4. 't afscheid komt na de raaltijd; 5. vrucht van wetskennis; 7. de dames brengen het gaarne om hals; 8. familielic dat nimmer stilstaat (5,3); 11. zo'r dwaas ziet u wel eens op het dak; 14. stuk des aanstoots (3,2,2,3); 16. eenzaamste plaats van Nederland?; 18. eetbaar meubel?; 20. voornaam uit twee tekens: de eerste is leesbaar, de andere hoorbaar; 21. u kunt het als touw maar ook als tabak gebruiken; 23. achternaam; 25. rustpunt der aarde? De hele wereld kan er in ieder geval in staan; 26. 2 x overleg.

OPLOSSING PUZZEL van 15-2

Horizontaal: 1. madam; 6. ratel; 11. sanitas; 13. alcohol; 15. te; 16. toepas-

sen; 18. o.a.; 19. Est; 21. rat; 22. opt.; 23. Eton; 24. varen; 26. Okke; 27. Kro; 28. P.A.A.; 29. rek; 31. rat; 32. ondank; 34. straat; 36. kar; 37. adé; 38. museum; 41. genade; 44. sen; 45. lui; 46. rot; 47. ent; 49. nest; 50. rebus; 52. ergo; 53. Est; 55. ruw; 56. SER; 58. e.t.; 59. betekenen; 63. le; 64. rekenen; 66. leven; 68. roker; 69. leken.

Vertikaal: 1. maestro; 2. An; 3. dit; 4. atol; 5. Mae; 6. R.L.S.; 7. Aken; 8. ton; 9. eh; 10. loopkat; 11. steek; 12. spraak; 13. asters; 14. later; 17. aar; 20. toonkunst; 22. oktaeders; 24. van; 25. net; 28. parel; 30. krant; 33. das; 35. Ada; 38. meester; 39. uur; 40. mie-

ren; 41. gruwel; 42. Eos; 43. engelen; 44. sneer; 48. toren; 51. buk; 54. gene; 56. leve; 59. bek; 60. ter; 61. nel; 62. nek; 65. k.o.; 67. re.

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTLKKEN, FREESIAZADEN

Wees zuinig met Uw geld koop bij... WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabonds

REGISTREEREN WESTERVELD

REJALLEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

*** Hulp

De heer Jongeling heeft van onverwachte zijde hulp gekregen in zijn strijd tegen de A.R. De heer T. Knecht, die zich laat aankondigen als oud-medewerker van de dr. Kuypertstichting, heeft met behulp van een goede pen en een dikke duim een lang artikel geschreven over Christelijke Europese Politiek. Daarin wordt breedspakig uiteen gezet dat de Nederlandse C.D.U. (die overigens niet bestaat) niet deugt. Een prachtige aanleiding voor de heer Jongeling om drie dagen lang een hoofdartikel in het Gereformeerd Gezinsblad te wijden aan de "schadelijke weg", die de A.R. opgegaan is. En omdat de heer Jongeling het of niet aandurfte om alles wat de heer Knecht schrijft voor zijn rekening te nemen, of omdat hij geen tijd heeft om zelf een betere uiteenzetting te geven, neemt hij ellenlange citaten van de heer Knecht over. Onder andere deze ontlekkende volzin: "Het is vrij moeilijk protestante argumenten pro de C.D.U. (Europese of Nederlandse — red. N.G.) op het spoor te komen". Dat is juist. Daarom had zowel de heer Knecht als de heer Jongeling zich de moeite van hun geschrijf kunnen (neem: b e h o r e n t e) besparen. In de A.R. publicatie "De samenwerking tussen Rooms-Katholieken en Protestanten in Nederland en Europees verband" (1961) zegt dr. Berghuis duidelijk dat en waarom de A.R.P. geen Nederlandse C.D.U. wil. Die mededeling had er — eerlijkheidshalve — in het lange hoofdartikel van het Gereformeerd Gezinsblad nog wel even bij gekund. Het is niet gebeurd. Waarom niet? Omdat het G.P.V. aan onvolledige en dubieuze voorlichting over de A.R.P. een Tweede Kamerzettel te danken heeft...

*** En toch

Op de vergadering van een A.R. kiesvereniging waren deze week een paar G.P.V.-ers verzeild geraakt. Zij namen deel aan de bespreking over de Europese integratie. En zij hoorden dingen, die hun niet bekend waren. Hun conclusie was: "We moeten veel meer met elkaar praten; zijt gij, A.R., daartoe bereid?"

Dit laatste kan van onze zijde ronduit worden bevestigd. De vraag of dit aan G.P.V.-kant ook zo is, kan het best worden beantwoord, indien onze partijorganen op nationaal, regionaal en plaatselijk niveau blijven proberen met hun G.P.V.-partners in gesprek te komen of te blijven. Daarbij moeten de dingen duidelijk worden gesteld. Want we geloven dat het G.P.V. op de verkeerde weg is en dat zijn verkiezingsprogramma zichzelf op verschillende punten weersprekt. En toch zijn we partijen met een zeer nauwe verwantschap. Ons beider uitgangspunt is: Jezus Christus en Gods Woord centraal te stellen in de politiek.

Daarom zijn pogingen om het nog verder uit elkaar groeien te voorkomen, geboden. Wij hopen dat dit bij de leiding van het G.P.V. ook zo gezien wordt. Elk blijk aan die kant dat dit zo is, zal de A.R. gaarne en met blijdschap aangrijpen.

Het is menselijkerwijs niet te verwachten. En toch...

*** Schaars

De heer Vondeling heeft een initiatiefwetsvoorstel ingediend. Tweede Kamerleden hebben daartoe het recht. Er wordt geen veelvuldig gebruik van dat recht gemaakt zodat bijna alle wetsvoorstellen van de kant der regering komen. De heer Vondeling stelt voor de Prijzenwet in haar werking uit te breiden tot onroerende goederen. Daardoor zouden ook grond- en huizenprijzen onder de controle van de Overheid komen. Men mag aannemen dat de bedoeling van deze maatregel niet is om normale prijsstijgingen te verhinderen. Daar beide "produkten" schaars zijn maakt echter ook de speculatie zich hoe langer hoe meer van de handel in grond en huizen meester. In een optimistische bui kan men zich nog voorstellen dat de schaarste aan woningen niet blijvend zal zijn. Met betrekking tot de grond is dat bepaald wel het geval. Huizenbouwers en re-

DE BOODSCHAP

ELKE politieke partij heeft een boodschap, niet alleen bestemd voor de eigen leden, maar voor heel het volk.

Er is een tijd geweest, dat de vergadering, en speciaal de meeting het middel was, om die boodschap te brengen. In de verkiezingscampagne van 1937 hebben we voor het laatst zulke meetings gehad, met dr. Colijn als spreker, massale meetings met telkens duizenden bezoekers, in beursgebouwen en markthallen. Dat is nu voorbij. Zulke meetings schijnen niet meer te passen in onze tijd.

We houden nog geregeld vergaderingen van onze kiesverenigingen. Maar daarbij bereiken we maar een klein deel van de eigen partij. Dat neemt niet weg, dat zulke vergaderingen onmisbaar zijn. Bovenal om de gedachtenwisseling. Het is bijna de enige kans voor een "gewoon" partijtied, om ook van zijn kant iets te zeggen. En die kans mag hem tot geen prijs worden ontnomen.

MAAR een partij en een kiesvereniging, die zouden menen, dat met goed georganiseerde vergaderingen eigenlijk kan worden volstaan, zouden zich deerlijk vergissen.

De vergaderingen zijn voor intern beraad met die leden, die daarvoor in aanmerking wensen te komen. Maar de boodschap van de partij is voor allen bedoeld. Niet alleen voor de leden, ook niet alleen voor hen, die op de lijst van de partij stemmen, maar voor heel het volk.

In ons beginselprogramma staat duidelijk, wat de kern is van de boodschap, die wij willen brengen. Die kern heeft primair geen betrekking op de welvaart, noch op de sociale voorzieningen, noch op de nationale verdediging. Primair op geen enkel onderdeel. Er is maar één prioriteit: het beslag van Gods Woord op het gehele publieke leven.

Dat is de kern van de boodschap. En het zou ontrouw zijn, wanneer die boodschap niet werd gebracht aan heel het volk.

Sommigen beweren, dat wij alleen oog hebben voor de belangen en de positie van "ons eigen volksdeel". Maar dat is onwaar.

Ons christelijk-nationaal programma richt zich tot heel ons volk.

MAAR hoe bereiken wij dat volk? Er gaat een vraag aan vooraf: hoe bereiken wij de kiezers, die op onze lijst stemmen, de leden, en zij, die nog geen lid zijn?

Via radio en televisie bereiken wij ze

creatie-bevorderaars zullen steeds meer grond aan het agrarische bedrijf onttrekken. Ons volk, dat in 1970, naar verwacht wordt, 18 à 20 miljoen zielen zal tellen, dient reeds thans uit die ontwikkeling consequenties te trekken. Daarom zal het voorstel-Vondeling serieus van A.R.-kant worden bekeken. Een overweging daarbij zal stellig zijn, dat nu het roerend goed wel onder de Prijzenwet valt, er geen principieel verweer mogelijk is: om grond- en huizenprijzen niet door de Overheid in de gaten te doen houden. Een andere overweging zal stellig zijn de doelmatigheid van het voorstel. Daarbij rijst de vraag of, gelet op de aard der objecten, met de simpele oplossing, die de heer Vondeling aan de hand doet, kan worden volstaan. De A.R.-fractie heeft dit onderwerp eveneens in studie. Wij zullen op de uitkomst daarvan niet vooruit lopen. Voor ons staat evenwel vast dat goede argumenten om tegen de speculatie niets te doen hoe langer hoe schaarser en schraller worden.

*** Behoeft

De K.V.P. heeft haar Overijssels Appel gehouden. Op die bijeenkomst in Emmeloord sprak ook de heer Schmelzer, voorzitter van de K.V.P.-Tweede Kamerfractie. De pers maakte uit deze rede op, dat de houding van de K.V.P. ten opzichte van de commerciële televisie wat "soepeler" is geworden. Dat kan — hopelijk — een verkeerde indruk zijn.

Meer te denken geeft de volgens verslagen door drs. Schmelzer gelanceerde uitlating over radio Veronica. Die zou namelijk in een "behoefte" voorzien. Minister Scholten heeft het kort geleden anders gesteld. Hij zei: Veronica is in strijd met de Telefoon-

slechts zeer onvoldoende, door middel van krap toegemeten zendtijd. Via de christelijke dagbladers misschien de helft. De andere helft is volledig aangewezen op de zgn. neutrale of de links georiënteerde pers. De statistieken misleiden hier niet. In welk een beschamende situatie hier laksheid, onverschilligheid en gebrek aan inzicht een rol spelen, laten we nu in het midden. Het feit zelf verandert er toch niet door.

HET minste wat we kunnen doen is er in elk geval voor zorgen, dat het eigen wekelijks orgaan van de partij Nederlandse Gedachten in alle gezinnen van A.R. kiezers zoveel mogelijk een plaats krijgt.

Sommigen vinden ons weekblad te moeilijk. Maar het is nu eenmaal noch als sensatieblad, noch als ontspanningslektuur bedoeld! Wel zullen wij ons best doen, om meer belangstelling te wekken bij de jonge lezers en lezeressen.

Niet alleen vader en moeder, maar ook Kees en Anke moeten naar Nederlandse Gedachten leren grijpen.

En wij willen nog wel eens onderstrepen, dat wij de rubiek Lezers schrijven ons, belangrijk, ja onmisbaar vinden.

Laten de Kiesverenigingen er trouw voor zorgen, dat de werfactie voor Nederlandse Gedachten niet verslapt. En laat men A.R. Post steeds op ruime schaal verspreiden mee met de bedoeling om hen, die eenmaal in de maand A.R. Post ontvangen, te winnen voor het wekelijks orgaan. Voor de verbreiding van onze boodschap is dat van groot belang.

MAAR dan zijn we er niet. Het gaat immers uiteindelijk om de boodschap aan heel ons volk. Hier zit bepaald een zwakke stee. Dat kunnen we niet verhelpen door in verkiezingsdagen een plaat op te hangen en ook nog mee te helpen bij het verspreiden van folders.

Die boodschap moet geregeld worden gebracht, jaar in, jaar uit.

En hier komen we op een terrein, dat nog grotendeels braak ligt.

De propaganda naar buiten vergt veel. Zij bestaat voor 'n belangrijk deel ook in het mondeling contact, waarbij we niet verlegen mogen staan. Als de politiek aan de orde komt, waar en wanneer ook, dan zorgen we, dat we er bij zijn.

En voort... laten we plaats voor plaats nagaan, telkens weer, waar de gaten zitten, en hoe ze kunnen worden gestopt.

en Telegraafwet, doch deze wet biedt zelf geen aangrijpingspunt om daar wat tegen te doen; we moeten wachten op maatregelen van de Raad van Europa. Dat was een vreemd verhaal, want de Nederlandse wetgever is steeds voegdel om een onvolkomen wet te verbeteren. De onwil van het kabinet om daartoe het initiatief te nemen zal wel verband houden met de "behoefte" waarin Veronica volgens drs. Schmelzer voorziet.

Als de regering die mening inderdaad deelt kan ze dat beter rechtuit zeggen. Dan behoefde de toch al niet florerende Raad van Europa niet langer te fungeren als het bekende doekje voor het bloeden. En dan weten degenen, die 's lands wetten overtreden dat ze dit ongestraft kunnen doen zolang de K.V.P. daarin een behoeftenbevrediging ontdekt.

*** Mist-piraten

Ons volk is vorige week weer geconfronteerd met verkeersvijand no. 1: de mist. Elf doden en 30 gewonden zijn, afgezien nog van de materiële schade, de droeve tol geweest. Van wat? Van een afschuwelijk misverstand dat hardnekkig sommige auto-bestuurders(!) blijft beheersen. Het misverstand n.l. dat mist en rijnsnelheid weinig met elkaar te maken hebben. Het wordt tijd dat het begrip "dood door schuld" door de rechters met meer gestrengheid wordt gehanteerd tegen deze onverantwoordelijke maniakken. Ook de politie, die langs de wegen patrouilleert, dient gro-

tere bevoegdheden te krijgen om het verkeer tijdens mist een verantwoord rijtempo op te leggen. Het mag in ons land niet zo worden dat mensen, die ook bij mist de auto moeten gebruiken, zich juist dan als vogelvrij verklaarden op de weg beschouwen. Juist dan moeten de mist-piraten, die zonder zelfbeheersing en verantwoordelijkheidsgevoel de weg tot een botsbaan maken, ondervinden dat zij bij het minste of geringste risico nemen door politie en justitie van een koude kernis thuis gebracht worden.

*** Er in of er uit!

"Die man, De Gaulle", zo luidde het opschrift dezer dagen van een hoofdartikel in een Amerikaans blad. Er is voor het Westen inderdaad reden tot ergernis. Frankrijk is lid van de NATO. Maar De Gaulle predikt het neutralisme voor Cambodja, Vietnam, Cyprus en Zuid-Amerika. Rusland en China moeten wel bijzonder plezier beleven aan zo'n tegenstander in het Westelijke kamp.

Waarom doet De Gaulle dit allemaal? Het ligt voor de hand te veronderstellen dat deze obstructie bedoeld is om bij de eventuele herziening van het NATO-verdrag in 1969, ingeruild te worden tegen een "directeurs-zetel" in dat bondgenootschap. Men "koopt" vaker de medewerking van lastige figuren...

Frankrijk is ook lid van de E.E.G. Maar De Gaulle wil aan de fusie der drie executieven (de Hoge Autoriteit van de K.S.G., de Europese Commissie van de E.E.G. en de Commissie van Euratom) niet meewerken, tenzij ook de Europese Verdragen worden herzien. Waarom? Omdat hij dan de supranationaliteit, die indruist tegen Frankrijks grandeur en heerszucht, zal pogen ongedaan te maken, door de Europese gemeenschappen te degraderen tot advies-organen der soevereine regeringen. Ook die poging zal vóór het jaar 1970, waarop de Euromarkt van kracht wordt, haar beslag moeten krijgen. De Gaulle's strategie op beide "fronten" wordt steeds doortichtiger. Daarom kan het Westen niet beter doen dan hem vóór te zijn.

Met de keus: er in of er uit! Want het Westen (N.A.T.O. en E.E.G.) kan — met enige moeite — wel buiten De Gaulle. En deze is realist genoeg om te weten dat het omgekeerde niet mogelijk is.

De Gaulle is ook de man van de reuzenzwaai-als-het-moet. Dat heeft Algerije ervaren. Het wordt tijd dat De Gaulle tot zulk een Atlantische en West-Europese salto wordt gedwongen. President Johnson en de 5 E.E.G.-partners kunnen met zulk een kracht-toer bewijzen wat zij waard zijn.

De Gaulle: Ten noorden van Mexico ligt niets belangrijks meer!

COMPLETE WONINGINRICHTING MODERNE MEUBELEN

Direct van fabriek, met schriftelijke garantie. Ook inruil van oude meubelen tegen zeer hoge prijzen. Ideale betalingsmogelijkheid, zonder hinderlijke informatie, tot 18 mnd. Tot 6 mnd. zonder rente.

Toonkamers door geheel Nederland
Vraagt schriftelijk inlichtingen bij ons Hoofdkantoor

HET MEUBELCENTRUM
GED. GRACHT 237, DEN HAAG of TELEFOON 070-604893

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZOON

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELLEN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakanthuisjes enz.

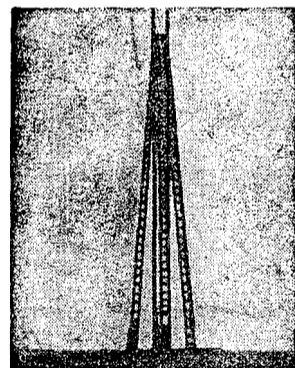
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
 - Rietmattenfabriek
 - Hoepelmakerijen
- WERKENDAM - TELEFOON 514

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

BETONFABRIEK DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Ogericht 1833

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 19 10 44

AANNEMINGSBEDRIJF

DE LATER VENLO

Telefoon 04700 - 4336

Fa. H. Eikenaar & Zn.

TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF

Weerdstraat 69 en 76 - Telefoon 05220 - 2287 - 2652

Meppel

Kan ons volk de welvaart

DEZER dagen wordt er in veel steden en dorpen op zondag of op een avond in de week een kerkdienst met een speciaal karakter gehouden. Die dienst noemde men vroeger de bidstond voor het gewas. Daarin werd Gods zegen afgesmeekt voor wat ik zou willen noemen: de broodwinning. Die was in hoge mate van het welslagen van de oogst afhankelijk.

Wij zijn nu niet meer een overwegend agrarische samenleving. Nederland is een sterk geïndustrialiseerd land geworden. Daarom spreekt men in grote delen van het land nu van bidstond voor arbeid en gewas of voor maatschappelijke zegeningen.

De benaming is hier en daar verschillend. Maar de zaak waarom het gaat, is dezelfde gebleven. Uit die kerkgang spreekt sterk het besef dat godsdienst en alledaagse arbeid niet los van elkaar staan. De één beïnvloedt de ander.

Het kan niet op

Ik ben bang dat dit in toenemende mate niet meer wordt beseft. Wie de gejaagdheid, de nerveuse spanning bij de mensen van deze tijd opmerkt, zal het met mij eens zijn, dat velen de indruk wekken alsof zij het allemaal zelf moeten presteren. Ze laten om zo te zeggen, niets meer aan God over. Er is bij menigeen ook slechts een streven om voor zichzelf een zo groot mogelijk deel van de nationale koek te bemachtigen. En als ze dan mogen meedelen in de welvaart, dan vinden zij dat toch vaak ook weer de gewoonste zaak van de wereld. Zo zijn we eigenlijk allemaal geworden. Ga het bij uzelf maar na.

Wie dikwijls van de grote verkeerswegen in ons land gebruik moet maken, krijgt wel eens de indruk, dat het niet op kan. Niet alleen dat het autoverkeer elk jaar drukker wordt, maar de voertuigen worden ook telkens mooier, beter en duurder.

Terzijde van de heirbaan

Terzijde van de heirweg der welvaart is de toestand vaak in menig opzicht heel anders. Want het is duidelijk, dat er in onze samenleving ook nog heel veel is, dat niet klopt. Vele bejaarden of invaliden komen zelfs niet aan het sociaal-minimum toe, hoewel enkele anderen de wind onvoorstelbaar mee hebben.

Naast het winstaandeel van een kwart miljoen guldens, dat de N.V. Hoogovens onlangs aan ieder van de 5

directieleden toekende, zijn er wellicht nog een kwart miljoen mensen, die hoopvol naar een stijging van hun A.O.W. uitzien. En die mensen gaan heus deze dagen niet allemaal naar de kerk om de bidstond bij te wonen. Velen van hen vervloeken zelfs de samenleving waarin enkelen schatrijk worden, maar waarin zij niet rond kunnen komen. En er is nog meer ellende dan alleen die van de stijgende prijzen: bijvoorbeeld van levensmiddelen.

Het legioen zonder huis

Er is ook nog het legioen van woningzoekenden, dat steeds meer in het gedrang dreigt te komen. Want de prijs van de grond waarop het huis, waarin zij eens hopen te wonen, gebouwd moet

door

mr. W. R. van der Sluis

worden, stijgt ook. Elke keer dat die grondprijs 10% hoger wordt, stijgt de a.s. huurprijs van dat huis met circa 1½% à 2%. Een verdubbeling van die grondprijs betekent dus ruwweg een stijging van de huren met 15 à 20%.

De gehele jeugd van nu valt binnen 10 à 20 jaar in deze categorie van woningzoekenden...! Wat doet de huidige generatie met de prijzen van de grond en de huizen waar de jongeren straks op hun beurt een onderdak hopen te vinden?

Dat is één der klemmendste vragen van dit ogenblik. Zijn wij als volk bezig hen op onrechtvaardige wijze te duperen?

Te weinig land

Een derde punt wil ik in dit verband ook nog graag aanroeren. Iedereen weet dat de agrariërs het moeilijk hebben. Hun inkomens zijn aan de lage kant. Een verbetering van die inkomens zal mede gezocht moeten worden in een vergroting van het bedrijf. Maar juist de stijgende prijzen van landbouwgronden dreigen deze mogelijkheid van inkomensverbetering af te snijden, althans voor de minderdraagkrachtigen onder hen.

Ontplooiing

Bejaarden, gehandicapten, de tegenwoordige en toekomstige woningzoekenden, kleine middenstanders en de

agrarische gezinnen, dat zijn belangrijke bevolkingsgroepen. Hun leven en ontplooiing komt steeds meer in het gedrang.

Het is duidelijk dat de overheid toezicht op hen een taak heeft. Zij zal voor hen een weg moeten banen. Dat is een onontkoombare conclusie voor de A.R. Partij, die juist aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de enkeling zulk een grote waarde hecht op gronden, aan de Bijbel ontleend. Wat is de weg, die naar dit doel leidt?

Niet alleen de overheid

Die weg is niet alleen geplaveid door overheids-verordeningen en wetten. Want vele mensen menen dat die slechts zijn om overtreden of ontdukt te worden. Dat is ook een welvaartsverschijnsel.

De strengste loonbeheersing kan het "zwarte loon" niet keren, maar zal dit uitwas juist vaak tot bloei brengen. De grondigste prijsbeheersing kan het probleem van het onder-de-tafel-doorgebetalen, niet opheffen. Ik zeg dus niet dat de overheid niet in zal moeten grijpen. Dat is zeker het geval wanneer duidelijk speculatie-zucht in het spel is. In de bezettingstijd toen iedereen te weinig voedsel kreeg, was het achterhouden daarvan en het zwart verkopen, voor ieders gevoel duidelijk een misdrijf. Maar even onaanvaardbaar is thans, in 1964, het speculeren in grond, die voor woningbouw, recreatie of landbouw bestemd is. Want dat is het onrechtvaardig duperen van anderen.

Volgepropt land

Wij geloven echter, dat naast het ingrijpen van de overheid iets anders evenzeer nodig is: dat is het besef dat wij, 12 miljoen Nederlanders, niet ieder alleen voor zichzelf zijn. Naastenliefde is in het Nederland van vandaag een dringender eis dan ooit voren.

De overheid kan de naastenliefde niet met dwang opleggen. Daartoe een innerlijke gesteldheid nodig die velen nog niet bezitten. Ook op dit inzicht te versterken zijn er bidstonden nodig. Want juist in ons land is de naaste dichterbij ons, meer van ons gedrag afhankelijk, dan elders. Noorwegen en Zweden tellen bijvoorbeeld samen ook ongeveer 12 miljoen mensen, maar het gebied dat ze bewonen is 24 maal zo groot als ons land. Ons land is met zijn 350 inwoners op elke vierkante km één der meest volgepropte gebieden ter wereld. Dat zegt wel iets over de gevaren, die dreigen als iedereen zich door egoïsme of wilkeur laat leiden. Geen overheid kan met dirigisme de situatie gezond maken, als de enkeling zich op het standpunt stelt: ik doe waar ik zin in heb. Alleen zelfbeheersing en geestelijke groei, gefundeerd op de gerechtigheid waarvan de Bijbel spreekt, kunnen ons volk menselijkerwijs een toekomst bieden waarin velen het wat beter krijgen in plaats van door anderen in de hoede geduwd te worden.

Dubbele opgave

Willen wij die toekomst niet dan moeten wij ons wellicht schuldig aan ons

at aan?

Langzaam maar zeker wordt de aardige verrijking van de een aan onrechtvaardige verrijking van de ander. Daarom verstaan wij dat iemand iets toeëigent, wat de bronplooiing van die bron belemmert. De bron is de bron voor volk en overheid, die samenleving steeds duidelijker krijgt, is het gerecht tegen de onrechtvaardige verrijking van de een tegen de onrechtvaardige dupering anderzijds, van het volk die dubbele opgave aan? Het is niet de beide geuren beneden de welvaart zoals de schaduw van vergetelt. Speculatie in grond en onmatige beloning van hoge ambtsfunctionarissen onderbovendien het moreel van het volk. Deze misstanden roepen het besef wakker, dat er in samenleving met twee maten wordt. Dat moet de overheid beseffen. Maar ook voor het bevolken en voor ons allen geldt dit.

Baatzucht

Er is geen wonder dat in onze partij het probleem van de baatzucht, volop aandacht krijgt. Want wie een saking wil, die met de Bijbelse maat gemeten kan worden, die hoezeer juist de baatzucht in samenleving is met de gerechtigheid, waar de Bijbel telkens zo indringend spreekt over het werk ten behoeve van de rechtvaardigheid, moet er het hart niet op al deze dingen laten. Daarom is het oude begrip "hand voor het gewas", in deze tijd ook een gebed om voor de uitkomst van de welvaart gespaard te worden. Na dit gebed zal de zelf-disciplines, het licht de zelf-verloochening, die zijne politiek nu eenmaal vraagt, gemakkelijker vallen.

(Radiotoespraak van 11 maart 1964)

350 inwoners op elke vierkante kilometer

VOROL tandpasta Prima en niet duur!

DE VVD-MOTIE

De Kamer van uit de Kamer, ook door de Kamer pleegt te noemen de „regentarijnen” is een vanzelfsprekende Kabinet en fracties hebben een verantwoordelijkheid! Maar die verantwoordelijkheid moet niet ontwaarden in politieke besluiten. Dat kan verkillig in de samenleving met zich brengen. Het debat over de verhoging van de bijdrage (aan P.T.T.) is duidelijk gebleken dat volkomen ten onrechte een smet is geworpen op de omroepverenigingen. Wettelijk ligt vast dat de totale kosten van de gebrachte programma's — de kosten van het radio- en tv-uitzendingen — betaald moeten worden uit de opbrengst van de luistergelden. Het is niet met betrekking tot deze publieke uitgaven is er een plicht tot openbare verantwoording. Voordat over deze uitgaven totaal mag worden beschikt, moet de minister de betreffende begroevingsstukken goedkeuren. Als het jaar verstrekt moet van de gedane uitgaven verantwoording worden afgelegd door de omroepverenigingen ten overstaan van de minister, die deze verantwoording zorgvuldig laat controleren. In de Staten-Generaal om deze stukken te vragen zijn deze stukken volledig beschikbaar.

thans verplichte openbaarheid zou worden vastgesteld ten behoeve van de Staten-Generaal, omtrent die vrijwillig uitgegeven bedragen, die bestempeld werden tot publieke gelden. Wat dat punt betreft was de V.V.D.-motie er dus volledig naast. Er is geen enkele plicht tot openbaarmaking van die vrijwillig gedane uitgaven.

Er lag in de motie nog een V.V.D.-wens. Ook de financiën (inkomsten en uitgaven) van alle omroepinstellingen (dus niet alleen de omroepverenigingen) moesten ter openbare beschikking staan van de volksvertegenwoordiging omdat ook deze financiën publieke gelden zouden zijn. Eerst hiervan inzage en pas daarna verhoging van de luisterbijdrage!

Ook wat dat betreft was de motie fout.

De eigen financiën van de omroepverenigingen staan krachtens de wet — evenals b.v. de eigen financiën van een schoolbestuur — geheel buiten de luisterbijdragen.

Wat de motie wilde — tegen de wet in — betekende een verkorting van de bestaande rechten van de omroepverenigingen.

En daarom was de A.R. fractie vierkant tegen. De heer Kieft heeft dit duidelijk gesteld.

Houdt dit in dat de huidige wettelijke regeling inzake het omroepbestel zonder meer moet worden gehandhaafd? De A.R. fractie was van oordeel dat een dergelijke stelling niet zonder meer aanvaardbaar is. Zij meende dat in de toekomst een grotere openheid in het bestel gewenst is waarbij wettelijke normen moeten worden vastgesteld. Overigens een wens die eveneens bij de omroepverenigingen leeft. Ook met betrekking tot de uitgaven die

worden gedaan ten behoeve van de uitzendingen is een meerdere openheid niet ongewenst.

De vrijheid van de omroepverenigingen — door de A.R.-fractie onderstreept — wordt hierdoor niet aangetast. Het is immers geen schande mede te delen welke bedragen uit eigen middelen worden besteed ten behoeve van nog betere programma's? Maar dit zal niet onder ongeoorloofde druk mogen worden afgedwongen.

Dat laatste wilde de V.V.D. Wij begrijpen het wel: het bestaan van omroepverenigingen op levensbeschouwelijke basis is die partij een doorn in het oog.

Maar de Kamer maakte duidelijk dat de V.V.D.-motie onaanvaardbaar was. En daarom trok deze fractie haar motie liever in dan deze te laten afstemmen.

Dampo bevrijdt

neus, keel, borst van vastzittend slijm

Centrale Vergaderingen

Wij komen bijeen . . .

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- ☆ Op zaterdag 21 maart houdt de Staten-centrale Goes haar algemene vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „De Korenbeurs” te Goes. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. De agenda vermeldt o.m. als spreker de heer T.J. Walburg te Nij Altoena, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- ☆ Op zaterdag 21 maart houdt het Provinciaal Comité Noord-Holland zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „Fides et concordia” te Winterswijk. Aanvang der vergadering te 15.00 uur. De agenda vermeldt o.m. als spreker mr. W. Aantjes te Utrecht, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Onderwerp: „Met het beginsel in de praktijk”.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

ECHTE KERKORGELS OOK VOOR KLEINE KERKEN

ORGELBOUW ERNST LEEFLANG

APELDOORN
Tel. 0 6760 - 17582

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876
Binnenlandse en internationale transporten. Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoord genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN
Veerlaan 17-23 - Rotterdam

Snelle persen en vakkundig personeel staan klaar om uw drukwerk vlot en goed gereed te maken

periodieken boeken en handelsdrukwerk

DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
drift 13 / tel. 030 - 11811 / utrecht

Koopt bij onze adverteerders

Altijd gaaf huldje

B. Roolvink geeft antwoord op de vraag:

Waarom hebben wij niet tegen de Prijzenwet gestemd?

Met enige spanning werd het debat over de wijziging van de Prijzenwet van Minister Andriessen tegemoet gezien. Het ontwerp lag niet goed, zowel in als buiten de Kamer. Er waren in hoofdzaak een drietal bezwaren. Het eerste was, dat de bewindsman niet het advies van de S.E.R. had ingewonnen. „Is dat dan zo erg”, vraagt wellicht iemand. Ja, want het is duidelijk in strijd met de Wet op de Bedrijfsorganisatie. In artikel 41, tweede lid, van deze wet staat, dat de regering eerst advies dient te vragen aan de S.E.R. alvorens belangrijke sociaal-economische maatregelen worden genomen. Hiervan kan alleen afgeweken worden, indien het landsbelang zich hiertegen verzet. Dit laatste was naar het oordeel van de Kamer en van de S.E.R. niet het geval. De minister had derhalve advies moeten vragen en bij nader inzien heeft hij dit ook wel erkend.

Een tweede bezwaar van niet geringe omvang bestond hierin, dat de wetswijziging, een verscherping van de Prijzenwet, de minister een wel zeer grote bevoegdheid toekende. Tot goed begrip zij hier terloops opgemerkt, dat de huidige Prijzenwet reeds een belangrijke macht aan de bewindsman van economische zaken verschaft. De ambtsvoorganger van de huidige minister heeft hieraan steeds genoeg gehad. Nu echter, naast de meer globale bevoegdheden die er reeds waren, de minister ook de mogelijkheid wilde hebben om de individuele ondernemer in de kraag te kunnen grijpen, was de A.R. fractie van oordeel, dat de grens van het toelaatbare zo al niet overschreden, dan toch wel zeer dicht benaderd was. Om maar niet te zeggen dat een te gedetailleerd ingrijpen van de overheid in individuele gevallen niet geheel in overeenstemming is met ons rechtsbestel. En ten slotte is onzerzijds naar voren gebracht dat men wel erg voorzichtig moet zijn met het trekken van een al te zware wissel op het prijsbeleid. Ware het zó geweest dat tot nu toe geen enkele maatregel was genomen, dan stond de zaak anders. Maar toegegeven moet worden, dat een reeks van maatregelen, hoofdzakelijk in het financieel- en monetaire vlak liggende, zijn genomen. De grote spanning rondom de prijzen wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de

loonstijgingen. Nu heeft onze fractie een en andermaal groot begrip voor de moeilijkheden op dit terrein aan de dag gelegd, maar de overheid en de volksvertegenwoordiging dienen er voor te waken, dat het geheel van het beleid niet onevenwichtig wordt.

Als positieve punten werden namens de fractie naar voren gebracht, dat er in het ontwerp van wet wel enige aansprekende elementen zaten. Vervolgens, dat wij voor de persoon en de arbeid van de minister waardering konden opbrengen; hij heeft een bijna bovenmenselijke taak te vervullen, iets wat overigens voor meerdere bewindslieden geldt. Tenslotte was er het politieke argument. De minister van economische zaken voert kabinetsbeleid. Ieder ontwerp van wet dat bij de Staten-Generaal wordt ingediend, is in de ministerraad aan de orde geweest en wordt geacht een ontwerp van het kabinet te zijn. De A.R.P. is regeringspartij en de fractie had derhalve te doen met een wetsvoorstel van een bevriend kabinet.

Het enige wat in dergelijke omstandigheden te doen staat is, door amendering een wet meer aanvaardbaar maken, d.w.z. een constructieve bijdrage leveren. Deze bijdrage is geleverd door de fracties van de A.R.P., de C.H.U. en de K.V.P. Een drietal amendementen werd ingediend. De eerste twee hadden betrekking op het vergroten van de rechtszekerheid, waarbij tevens een sociaal element werd ingevoegd. Beide werden met algemene stemmen aanvaard. Het derde was het meest ingrijpend. Dit van anti-revolutionaire zijde ingediende amendement had de strekking de werkingsduur van de wet te beperken tot één jaar. De minister werd uitgenodigd alsnog advies te vragen aan de S.E.R., zodat de Kamer t.z.t. dus nadat het advies is verschenen, in volle vrijheid over het ontwerp van wet kan beslissen. In het spel van geven en nemen is deze periode iets langer gesteld, maar het tijdelijk karakter is gehandhaafd. Wij hebben zeer wel beseft, dat het voor de minister een minder prettige zaak was, maar daar was in de gegeven omstandigheden niets aan te doen. Politiek is nu eenmaal geen zachte, maar veelal een harde zaak. De fractie van de P.v.d.A. steunde dit amendement niet.

Door een uitstekend samenwerkingsverband tussen de A.R., C.H.- en K.V.P.-fracties is een aanvaardbaar resultaat bereikt. Hoewel de V.V.D. alle amendementen heeft gesteund, stemde deze fractie toch tegen de wet. Dit is uiteraard geheel voor verantwoording van de liberalen, maar het doet toch wel wat eigenaardig aan, dat men eerst de minister verwijt, dat hij geen advies aan de S.E.R. heeft gevraagd en daarna tegen de wet stemt, terwijl deze wet slechts een tijdelijke werking zal hebben en volop aan de orde komt, nadat het bedrijfsleven heeft geadviseerd. De S.E.R. heeft de minister medegedeeld, ernstig teleurgesteld te zijn. De S.E.R. heeft gelijk. De liberale werkgevers in de S.E.R. zouden nu op hun beurt kunnen zeggen, dat zij teleurgesteld zijn, omdat hun politieke geestverwanten in de Kamer niet eens hebben afgewacht hoe het advies er uit zal zien. De A.R. fractie heeft na rijp beraad besloten unaniem voor de tijdelijke regeling te stemmen. De zaak komt in 1965 bij leven en welzijn weer aan de orde. Dan valt de definitieve beslissing.

Verolme United Shipyards
Rotterdam - Holland
Telefoon 17 26 40

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWIJNDRECHT

Vakantie Ommen
Te huur in Ommen, 1 kamer en 2 slaapk. m. kookgelegenheid en gebruik van gas en waterleiding, ± 4-5 personen. Bosrijke omg. B. J. v. Lenthe, Dr. A. C. v. Raaltestr. 18, Ommen (Ov.)

TRANS SKANDIA EXPRESS
3 x per week COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week OSLO
Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP.A.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend.
DUTHLER
VARSEVELD

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens etc.
HABBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

N.V. Houthandel v.h. J. Tulp & Zonen
E D E
HOUT - TRIPLEX - BOARD
ETERNITPRODUKTEN

Stichting
Een vereniging bestaat uit leden. Een stichting heeft hoogstens donateurs. Beide hebben uiteraard een bestuur, maar het is duidelijk dat het werk van een stichting uitsluitend door het bestuur moet worden opgeknapt. Op één onzer kiesverenigingen werd onlangs de vraag gesteld: zijn wij eigenlijk niet veel meer een stichting geworden? De zin van die opmerking is nu wel duidelijk. Zij is in vrijwel alle christelijke organisaties aan de orde.

Met alle respect, die wij stichtingen toedragen, moet toch worden vastgesteld, dat een politieke partij voluit een vereniging, beter nog: een beweging moet blijven. Daar moeten ook de plaatselijke kiesverenigingen voor zorgen door het middel der ledenvergaderingen dienstbaar te blijven stellen aan het doel: de innerlijke kracht, zo mogelijk zelfs de bezieling in de partij. En de leden moeten dit mogelijk maken door die vergaderingen ook te bezoeken. Zonodig om hun invloed aan te wenden ter verbetering van de vergaderingstechniek. Want leden, die zelf geen blijk van belangstelling geven, moeten niet klagen dat de politiek zover van hen af staat. Zij maken het er zelf naar. Elke politieke partij krijgt het karakter (stichting of vereniging) die de leden er aan geven.

Jeugdpuistjes
drogen in met Purolpoeder, f1.60 en f1.-

Het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika
Onder bovenstaande titel organiseert de Buitenlandse Werkgroep van de ARJOS op ZATERDAG 4 APRIL aanstaande in „Pays Bas” te Utrecht een conferentie. Als referenten zullen optreden de heer A. Kroes, hoofd inlichtingen-attaché van de Zuid-Afrikaanse ambassade in ons land en prof. dr. P. A. van Stempvoort, hoogleraar aan de Rijks Universiteit te Groningen.
De werkgroep beoogt door het organiseren van deze conferentie er aan mee te werken dat met meer kennis van zaken over het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika kan worden gesproken. Zij hoopt tevens een bijdrage te kunnen leveren aan een verantwoorde gedachtenwisseling over dit vraagstuk.
De deelnemers aan de conferentie zullen van te voren documentatiemateriaal en de stellingen van de referenten ontvangen. Tijdens de bijeenkomst, die 10.30 uur begint en omstreeks 17.00 uur zal eindigen, zullen enkele korte documentaires over Zuid-Afrika worden vertoond. De reiskosten van de deelnemers worden vergoed.
Iedere deelnemer is echter een inschrijfgeld van f 3,50 verschuldigd. Zij die aan deze conferentie deel willen nemen kunnen zich wenden tot het secretariaat van de ARJOS, Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag.

Verhoeff's Isoler- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

RIEMERSMA kindervagens
Uw benjamin is mooi erin

Kijken naar kindervagens. Samen kijken, gezellig, maar moeilijk. Mevrouw wil een mooie, menseer een degelijke.
Samen kiezen ze een Riemersma wagen, om het elegante model, de degelijke uitvoering, het altijd mooi blijvende chroom, de soepele deinvering, de all-safe rem.
Riemersma kindervagens zijn bekleed met luxe suwuide doek, of naar keus met orlon of marimo, in elke gewenste modekleur.
Riemersma kindervagens zijn door ingenieus vouwmechaniek op te vouwen tot handig pakket.
Kies een Riemersma wagen ook om de veilige hoogte - geen last van gevaarlijke uitlaatgassen.
Naar keus 300 of 400 mm wielen.

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

DE heer Vondeling, die onlangs als oppositieleider een complimentje van onze landbouw-minister Biesheuvel (wie is bereid op het eerstvolgende a.r.-partijconvent ongerust te vragen waarvoor dat nu wel weer goed mag zijn, al dat „lonken naar de socialisten“?), eerdergenoemde heer Vondeling dan, heeft vorige week een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingeleverd.

Hij nad deze zet nog geen maand tevoren bij het loon en prijsdebat in het vooruitzicht gesteld, en ziedaar, binnen de kortste keren kwam hij voor de draad met zijn voorstel om ook onroerend goed onder de Prijzenwet te brengen.

Ter vergoelijking van de ministers die soms eindeloos veel tijd nodig hebben voor ze hun ontwerpen tenslotte voor het forum brengen, zei de socialistische aanvoerder, dat hij zo snel had kunnen opschieten omdat hij niet met collega-ministers van doen had gehad, noch advies behoefde te vragen aan de Raad van State.

Verder was de heer Vondeling niet opgehouden door ambtenaren die hardnekkig bepaalde komma's wilden invoegen of deze juist wilden uitwissen; er schijnen op het punt van de komma's in Den Haag echte fijnproevers rond te lopen.

Tenslotte had de heer Vondeling ook geen last van de schroom die sommige ministers bevangt als zij met hun werkstukken de Kamer in moeten. De tegenzin van sommige ministers, die tegen het treffen met het parlement als tegen een berg opzien, kan de vertraging van wettelijke regelingen geducht in de hand werken; dan vinden de excellenties, net als kandidaten voor een examen, steeds dat ze nog niet helemaal klaar zijn. Verscheidene dienaren van de Kroon hebben deze parlementaire drempelvrees in het verleden tegen de heer Vondeling opgebracht. Dat zal dan wel gebeurd zijn tussen januari en december 1958, toen de huidige fractieleider van de PvdA geroepen werd zijn partijgenoot Mansholt op te volgen op de agrarische troon; zijn excellente loopbaan werd ruw onderbroken toen het kabinet vlak voor het einde van het jaar uiteenviel en de socialistische oppositie raakten. Men kan alleen maar gissen voor wie de Kamer als een soort leeuwenkuil gegolden heeft. Voor Drees niet, dacht ik, en evenmin voor Zijlstra. Wellicht voor Staf, of voor Klompé, of voor Suurhoff? Ach, je weet nooit wat er in een mens omgaat, laat staan in een homo politicus.

☆ ☆ ☆

Dit dan naar aanleiding van een paar opmerkingen die de heer Vondeling in de kantlijn maakte, toen hij zijn initiatiefvoorstel vorige week bij de parlementaire pers introduceerde. Een mooi gebaar, waaruit maar weer blijkt dat de PvdA als het om de politieke public relations gaat (als het erom gaat de zaak te verkopen) in de voorste

gelederen staat; welke gelederen in dit land overigens zo voorlijk niet zijn.

Nu was die uitvoerige verklaring van de snelle levertijd van het wetsvoorstel grotendeels spel. Een betere verklaring voor het kwieke werk is de omvang van de voorgestelde wijziging, die ik hierbij letterlijk aan u voorleg: „In artikel I lid 1 van de Prijzenwet wordt in de omschrijving van het begrip „goederen” achter het woord „roerende” toegevoegd „en onroerende.” Dat is alles. Maar het is genoeg. Het door de heer Vondeling ingediende initiatiefvoorstel zou met een paar woorden een kleine revolutie teweeg brengen. Het zou erop neer komen dat de minister van Economische Zaken niet alleen de prijs van celstofluiers — roerende goederen — kan bevroren als dat gewenst is, maar dat hij ook de prijzen van huizen en grond — onroerende goederen — met maatregelen kan treffen.

☆ ☆ ☆

Nu lijkt het er nog niet op dat het piepkleine wetje dat zulke grote gevolgen kan hebben, de eindstreep haalt. Niet alleen zou eerst de parlementaire akkoord moeten gaan, ook zou de regering daarna de wet nog voor haar rekening moeten nemen. Maar ondanks deze beletselen zal het voorstel ongetwijfeld genoeg leven in de brouwerij brengen. Niet alleen omdat initiatiefvoorstellen — die zelden ter tafel komen — zo al interessant zijn, ook omdat de regeringspartijen zich er niet zo makkelijk af kunnen maken. Over en weer zullen de zaken heel duidelijk uit de doeken gedaan moeten worden. Omdat ook hier en daar uit het regeringsgezinde kamp scherp afstand genomen wordt van de speculatie in onroerend goed en omdat — al zijn de cijfers schaars — iedereen wel weet dat de prijzen van huizen en grond opzienbarende capriolen maken, moet bij de parlementaire behandeling heel duidelijk worden wie-waarom-voor-en-wie-waarom-teen de voorstellen van de oppositie stemt. Anders wordt het langzamerhand voor eenvoudige partijgangers al te moeilijk om uit te leggen dat de doodkissen te duur zijn maar dat het niet hindert dat de Amsterdamse huizenbaas Maup Caransa (Volkskrant 14 maart) tevreden vaststelt: „In het onroerend goed gaat

het ontroerend goed”, een voor de hand liggende woordspeling die het daarom in de Kamer nog wel goed zal doen.

☆ ☆ ☆

Ook een andere oud-minister deed vorige week van zich spreken. Dat was Cals, die — eerst kort als staatssecretaris, later lang als minister — sedert 1950 had geregeerd en die nu, nadat hij zijn mammoet tenslotte zo had gedresseerd dat het dier veler sympathie verwierf, als volksvertegenwoordiger de arena betrad. Hij heeft, meen ik, dit jaar in de Tweede Kamer zijn mond nog niet open gedaan. Of het moest zijn voor een interruptie die er altijd wel uit komt en er altijd wel in gaat. Maar de heer Cals is nu buiten de Kamer van leer getrokken als parlementair hervormer. Sprekend voor de Haagse St. Jacobskring zette hij vlotweg het parlement op de helling. Nu is het al een tijdlang een aardige gewoonte, om over het parlement te spreken als over een patiënt. Daarbij pleegt ieder zo zijn eigen recept voor te schrijven aan de Kamer, die inmiddels ook zelf al een tijdje aan eigen werkwijze dokt. Maar aan het optreden van de heer Cals is opmerkelijk veel aandacht geschonken. Dat „De Telegraaf” de krant met uitspraken van Cals opende zegt op zichzelf nog niets. Dat kan gewoon komen omdat de 10e maart dit jaar op dinsdag viel of om een andere voor de hand liggende reden. Maar ook elders kreeg de oud OK en W-er nogal veel belangstelling. Dat komt geloof ik omdat men van Cals alles kan verwachten.

Niemand pleegt hier politieke hervormers helemaal ernstig te nemen. Wie de Eerste Kamer wil afschaffen, het districtenstelsel weer wil invoeren en de republiek weer wil uitroepen krijgt daarvoor immers (wat een land waar dat allemaal niet kan) toch geen meerderheid. Maar als de heer Cals zich ermee gaat bemoeien krijgt iedereen een beetje het gevoel dat het menens gaat worden. Na de mammoet staat hij bekend als een politieke doordouwer. Daar doet zijn eenvoudige positie in de grootste fractie niets aan af. Hij is daar onlangs bij de reorganisatie niet in het uitgebreide fractiebestuur gekomen. Dat hij — zijn naam was wel genoemd — geen fractievoorzitter werd, valt te verklaren uit het

feit dat zijn conditie na alle onderwijskunsten te wensen overliet. Dat hij in het geheel niet in het bestuursteam verzeild raakte kan men slechts verklaren uit de omstandigheid, dat de o-zo-grote KVP-fractie na het bewind van de grote Romme de eerste tientallen jaren niet weer bereid is een leider in het zadel te helpen. Liever ieder voor zich en de aardige Schmelzer, als het even kan, voor allen.

Het gaat te ver om op alle wensdromen van Cals in te gaan. Maar ik wil toch graag van de gelegenheid gebruik maken om op twee punten van harte met spreker in te stemmen. Minder specialisten en meer televisie in het parlement, dat zij onze leus.

☆ ☆ ☆

Werkte de Tweede vorige week week alleen achter de schermen, de Eerste ging onverdroten voort de begrotingen voor het al een eindweegs gevorderde jaar 1964 te doorvorsen. Nu stond Financiën op het program. Na de al gehouden algemene financiële beschouwingen is dat een verplicht nummer waar de aardigheid een beetje af is. Er is natuurlijk altijd gelegenheid om nog eens over de conjuncturele en structurele kanten van belastingverlaging te praten (de minister en zijn staatssecretaris zoeken thans eendrachtig het „minst ongeschikte ogenblik” waarop de verlaging in de komende drie jaar verwerkt kan worden). En ook de zogenaamde belastingvrije voet — de grens beneden welke geen loon- en inkomstenbelasting betaald wordt — kwam weer aan de orde. Begin nu maar vast met het optrekken van de belastingvrije voet, zonder de rest van de schaal te herzien, had Amsterdams burgemeester Van Hall, die voor de PvdA in de senaat zit, aangedrongen. Maar de vriendelijke fiscale staatssecretaris Van den Berge, die met nauw verholten hartstocht over belastingen pleegt te spreken, moest van „dat knoeien aan de voet” niets hebben. Belasting is een verdelingsprobleem, geen onteigeningsprobleem, zei hij devoot, en hij barstte haast in tranen uit toen de senator Pollema nog eens met een oude suggestie op tafel kwam; deze wilde de belastingtarieven nu vast verlagen, maar zolang het conjunctureel nodig was de hoge tarieven blijven heffen. Het te veel betaalde (sparen-bij-de-fiscus) kon dan zolang op een geblokkeerde rekening gestort worden, tot de tijd rijp was om de centen terug te geven.

„Onmogelijk, onmogelijk”, zei de staatssecretaris. „Het is volstrekt uitgesloten bij alle ingewikkeldheid die toch al bestaat.”

Dan nog een opmerkelijke uitspraak van de heer Pollema (ch): „Het departement van Financiën is te statisch, het gaat niet snel genoeg mee met de veranderingen in de maatschappij.”

En een opmerkelijke uitspraak van de heer De Wilde (vvd): „Als er één departement niet statisch is dan is dat Financiën.”

GELDERLAND

voor een GEKLEDE of SPORTIEVE MANTEL naar

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor keukens, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAT 33 - TEL. 2753 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet
Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet
Het is onbetwist. Een goede drogist.
BENNEKOM - TELEFOON 2339

HILVERSUM

„Cinderella”

U past en koopt prettiger bij
Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
Modehuis „Cinderella”
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151

VOOR AL UW RIJWIELEN EN BROMMERS

Uw adres: ANTH. MUYS

GERANIUMSTRAAT 26-28 (Bosdrift) hoek Nieuwe
TELEFOON 1172 - HILVERSUM

Brommers:
Amstel met Puchmotor vanaf f 625,-; Sokx, geheel compleet f 417,-; Batavus, vol-automatisch f 599,-; fiets-ommatie.

Rijwiel en:
Grano f 154,50 compleet; Batavus f 157,-; De Magniet f 156,-; German kinderrijwiel, compleet v.a. f 72,50.

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons rekent bent nu verzekerd van onze unieke service: de Goosische-Gas-service-Dienst, met de kindjes personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 16886.

W. van HEERDT

HET ADRES voor rijwiel en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwiel, Batavus bromfietsen.

Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.

Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

Voor groenten en fruit

bent u bij ons altijd goedkoper uit

Teus Veenvliet

KONINGSSTRAAT 120 - TELEFOON 45099
HILVERSUM

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 11 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

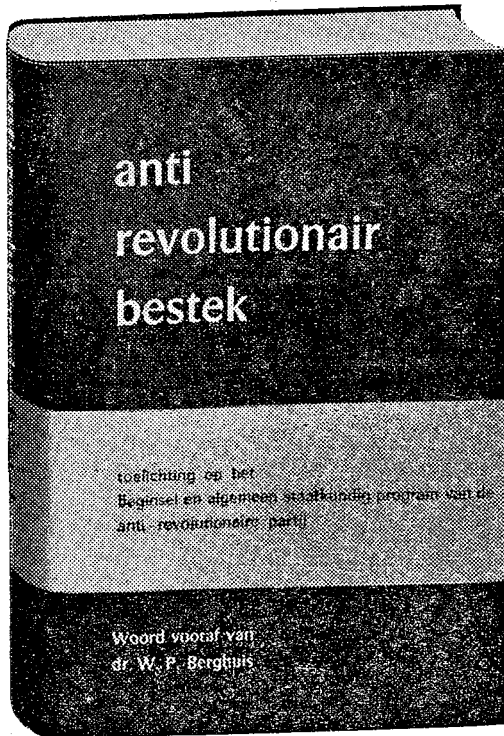
G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDIJKERDIJK 338 - TEL. 5053 - AMSTERDAM

◆ Als abonnee op NEDERLANDSE GEDACHTEN blijft u politiek bij ◆

Verschenen:

Een toelichting op het beginsel- en algemeen staatkundig program van de Anti-Revolutionaire Partij:

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

De term is ontleend aan de zeevaart en impliceert dat naar vaste punten steeds opnieuw bestek getrokken dient te worden.

Door de toenemende ingewikkeldheid van de politieke vraagstukken, werd deze toelichting door verschillende medewerkers geschreven. Het voordeel hiervan is dat elke medewerker deskundig op zijn terrein kan worden geacht.

Aan de samenstelling van deze uitgave werkten mede: H. Algra, A. Borstlap, mr. P. J. Boukema, prof. mr. I. A. Diepenhorst, dr. J. Donner, prof. dr. A. C. Drogendijk, drs. B. Goudzwaard, mr. W. C. D. Hoogendijk, G. A. Kieft, ds. A. J. Kret, mr. J. A. Oosterhoff, mr. J. H. Prins, luit.-kol. A. van Ramshorst, M. W. Schakel, J. Schipper, drs. S. van Tuinen, dr. A. Veerman.

Een standaardwerk, dat reeds nu door ingewijden genoemd is het belangrijkste A.R. werk van na de tweede wereldoorlog.

Een boek voor de bibliotheek van elke kiesvereniging, van iedere arjos-club, van alle jeugdverenigingen. Maar ook voor het persoonlijk bezit van gemeentebestuurders, van bestuursleden van kiesverenigingen, van elke méélevende anti-revolutionair.

Uitstekend geschikt om ten geschenke te geven!

Prijs f 25.-

Anti-Revolutionair Bestek telt 416 bladzijden, verscheen in een royaal formaat, werd in balacuir band, met goudopdruk, gebonden, heeft een voornaam beschermomslag en is een uitgave van

N.V. UITGEVERSMATSCAPPIJ DE GRAAFSCHAP, AALTEN

In de boekhandel verkrijgbaar.

Bestelformulier zenden aan N.V. Uitgeversmaatschappij De Graafschap, Aalten. Gelieve te zenden rechtstreeks/via boekhandel.

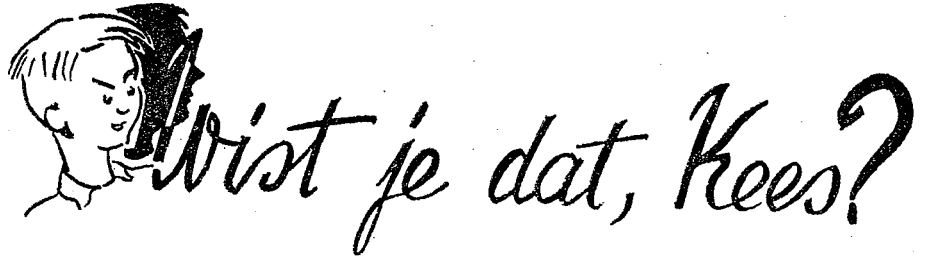
.... ex. ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK à f 25,-

Naam

Adres

Plaats

Handtekening

HEBBEN jullie televisie thuis? Dan heb je in elk geval de kans gehad, Kees, om een volledig debat in de Tweede Kamer te volgen. Je hebt de president gezien, op zijn hoge zetel. Wat is dat een onverstaanbaar man! De leden spreken, worden heftig, vallen elkaar ook wel eens in de rede, het wordt rumoerig en... de president blijft onverstaanbaar. Rustig temidden der woedende baren. Het schijnt hem niet te interesseren. Maar hij let scherper op, dan je denkt. Hij past op twee dingen: de heren mogen niet buiten de orde gaan, d.w.z. geen onderwerpen gaan bespreken, die niet aan de orde zijn, en ze mogen niemand beledigen. Dat laatste is soms niet eenvoudig. Het is in de Tweede Kamer eens gebeurd, dat een lid over zijn medelid zei: de geachte afgevaardigde heeft blijkbaar het buskruit ook niet uitgevonden. Toen de voorzitter met de hamer tikte en zei dat zo iets te ver ging, zei de spreker: U zult het beter weten dan ik, mijnheer de voorzitter, maar dan hebben ze het mij op school vroeger verkeerd geleerd. Daar hadden ze het over een zekere Barthold Schwarz.

Je hebt ook de leden gezien. Rustige leden en beweeglijke leden. Leden, die stil zitten luisteren en leden, die telkens van hun plaats lopen of er een onderonsje van maken.

Maar... ieder lid heeft zijn vaste plaats. En de leden van een fractie zitten bij elkaar, zodat ze gemakkelijk voeling met elkaar kunnen houden. (In de Eerste Kamer zitten de fracties door elkaar).

In de Tweede Kamer zitten er op elk bankje drie, wat een grote handicap is, vooral voor de middelste. Het is heel lang geleden, dat het op een school nog toegestaan was, dat er meer dan twee leerlingen in één bank zaten. Er is maar één bankje, waarop twee leden hun plaats hebben, want de voorzitter heeft zijn eigen plaats en dat maakt dat er maar 149 hun plaats(je) in de zaal hebben. Dat bankje met z'n tweeën is voor de heren Ellferich (A.R.) en Jongeling (G.P.V.).

Als je in de Tweede Kamer komt kijken op de publieke tribune, dan heb je een mooi gezicht op de zaal. Je kunt dan de A.R. broeders en de ene zuster (mev. Rutgers) gemakkelijk vinden. Je moet natuurlijk zoeken rechts van de voorzitter. Dat is het gehele geheim. Want de A.R. behoren met de C.H. en de K.V.P. tot de rechterzijde. De socialisten, de communisten, de liberalen, de P.S.P.-ers en de Boerenpartij behoren tot de linkerzijde.

Waarom? Omdat ze links van de voorzitter hun banken hebben. Om niets anders. Het is zo duidelijk, als het maar kan. Maar in de historie is het bij ons praktisch zo geworden, dat de partijen, die in géén geval tot de Christelijke partijen willen worden gerekend, links hun plaatsen krijgen en de partijen, die in hun program uitspreken, dat zij de Christelijke beginselen zijn toegedaan, als partij en niet maar als loslopend persoon, aan de rechterzijde zitten.

In sommige andere landen heeft men ook centumpartijen, die tegenover de voorzitter zijn gezeten. Bij ons is dat niet zo. Daar zitten tegenover de voorzitter de ministers, al of niet vergezeld van staatssecretarissen.

En hoe vind je de zaal, Kees? Die is gebouwd in de tijd van Stadhouder Willem V en was bedoeld als balzaal, wanneer er een Hofbal werd gegeven. Nu wordt er niet meer gedanst, behalve een enkele keer op het slappe koord.

Eenvoudig en logisch

HET was op de bestuursvergadering van een Kiesvereniging.

Ter tafel was een circulaire van ons aller Centraal Comité. Het bevatte een aanbeveling, om in te tekenen op het nieuwe boek ter toelichting van ons Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program, dat de naam "Antirevolutionair Bestek" draagt.

De dames en heren vonden het een mooi initiatief. Zij prezen het in het bijzonder dat de gezamenlijke medewerkers niets hebben van een in partij-dige eenzijdigheid geselecteerde groep. Dus maar intekenen.

Maar ook als bestuur van de K.V.? We hebben geen bibliotheek, geen

eigen bibliotheek. Het zou allicht bij een van de bestuursleden blijven hangen, ook na diens aftreden.

Bijna was de gedachte van de intekening vanwege de K.V. van de baan. Toen zei een van de leden: we bestellen tóch een exemplaar en geven het meteen cadeau aan de bibliotheek van onze jeugdvereniging. Die moeten het best kunnen gebruiken.

En toen was de bestelling meteen een feit.

En... elke Kiesvereniging weet wel een bibliotheek van een jeugdvereniging of centrale, waar dit geschenk welkom is.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

KERK EN POLITIEKE PARTIJ

DE kerk en de politieke partij verschillen principieel. Ook de kerk en de Christelijke politieke partij.

Toen de Engelse wijsgeer John Locke zijn brieven over de verdraagzaamheid schreef, mede om de politiek van Willem III te verdedigen, gaf hij van de kerk een merkwaardige omschrijving. Een kerk is een vereniging. Er zijn mensen, die een vereniging oprichten om samen te gaan vissen. Zo'n vereniging is een visclub. Er zijn mensen, die voor andere doeleinden samen als vereniging iets proberen te bereiken. De doeleinden kunnen zeer verschillend zijn. Maar is het doel de behartiging van elkaars zieleheil, dan heet zo'n vereniging kerk. Het is ons gebleken, dat zulke opvattingen vooral in Amerika nog een grote rol spelen. Maar de kerk is wezenlijk iets anders. Zij is een planting Gods in deze wereld. Het is Christus, die Zijn kerk vergadert. De Nederlandse wetgeving beschouwt kerken dan ook niet als verenigingen, die rechtspersoonlijkheid kunnen aanvragen onder aanbidding van de statuten. Volgens Locke zou dat eigenlijk moeten. Maar wij drukken het meestal zo uit, dat de kerk van eigen rechte is.

DE politieke partij is wel een vereniging, burgerrechtelijk van dezelfde aard als een visclub en een voetbalvereniging. Maar met een ander doel. Haar doel is de openbare mening in politieke zin te beïnvloeden. En verder, in de tweede plaats, om zo mogelijk voorstanders van haar politieke overtuiging gekozen te krijgen in staten en raden.

Een Christelijke politieke partij is een vereniging, waarin Christenen samen aan de arbeid gaan om als burgers politieke invloed te gaan uitoefenen in gehoorzaamheid aan het Woord des Heren.

De grondleggers van de A.R. Partij hebben dat goed begrepen. Zij wilden per sé geen kerkelijke partij zijn, in geen enkel opzicht. Niet in die zin, dat zij zich de marsroute zouden laten voorschrijven door enige kerk. Zulke kerkelijke horigheid verwerpen wij voor de overheid, maar ook voor de politieke partij. En evenzo verwerpen wij iedere gedachte, alsof een kerk ambtelijk propaganda zou maken voor een Christelijke politieke partij.

Nu is het merkwaardige, dat zulks in

discussie is, terwijl daarop althans in Protestantse kring minder kans is dan ooit. Wie het niettemin meent te moeten betogen, maakt zelfs de indruk de tijd en de situatie niet te kennen. Het is juist vrijwel algemeen, dat de kerk voor niets zo bang is dan voor een bewijs van sympathie jegens een Christelijke politieke partij.

Nog sterker, van de zijde van de Wereldraad van Kerken is de Christelijke politieke partij veroordeeld. En tal van Protestantse theologen sluiten zich daarbij aan. Zij ontkennen zelfs het recht van een politieke partij om zich Christelijk te noemen.

Een betoog, dat men van de kerk geen propaganda moet verwachten voor een Christelijke politieke partij is dus van kerkelijke zijde vrijwel overbodig. Evenals de verklaring, dat een Christelijke politieke partij, mocht zij te klagen hebben over gebrek aan "succes", dit niet mag zien als een gevolg van het in gebreke blijven van de kerk, maar de fout maar bij zich zelf moet zoeken.

HET is intussen wel noodzakelijk, hier enige duidelijke onderscheidingen te maken.

Vooreerst verwerpen wij het clericalisme, dat meent, dat de kerk de Christelijke politieke partij overbodig moet maken door als kerk te doen, wat de Christelijke politieke partij meent te moeten doen.

In de tweede plaats verwerpen wij als kerkleden, die een Christelijke politieke partij voorstaan, de kerkelijke neutraliteit ten opzichte van ons politieke streven. De kerk kan niet voor een partij kiezen, maar het is haar roeping, duidelijk uit te spreken, dat ook op het staatkundig terrein het de roeping van de Christenen is om zich te geven aan het werk, dat hier is te doen. Dat doperse mijding moet worden verworpen. En dat in dat politieke streven, in de activiteit van de leden der kerk moet uitkomen, dat zij ook hier vroom

Laat al uw aan- en verkopen van onroerend goed door ons verzorgen

N.V. MAKELAARSKANTOOR
PRAASTERINK
Noord Kon. Wal 5, Helmond
Telefoon 04920 - 4753.

wensen te leven. "Dat ik toch vroom mag blijven, Uw dienaar te allen stond."

Een kerkelijke prediking, die de politiek buiten haar gezichtsveld houdt en doet, alsof die politiek niet gebonden is aan Gods 'oord, verzuimt een deel van de boodschap, die zij moet brengen. De verkondiging van het Evangelie betekent het brengen van een boodschap, die het gehele leven omvat.

EN zo kan het voorkomen, dat de politieke partij goede gronden heeft om zich te beklagen over de kerk en zelfs gronden heeft om te constateren dat haar arbeid moeilijk wordt, belemmerd wordt, ondergraven wordt, doordat de prediking in de kerk ten opzichte van grote vraagstukken in staat en maatschappij zich kenmerkt door vaagheid en nevelachtigheid.

In onze politieke arbeid missen wij dan de fundering en bemoediging in de prediking, en evenzeer de terechtwijzing en de vermaning. Wij zijn als Christenen wel bezig in de politiek, maar "de kerk blijft daarbuiten". Zij heeft ons blijkbaar niets te zeggen. Dan hebben wij reden, om ons te beklagen, ook als Christelijke politieke partij.

DEZE opmerkingen gelden niet alleen van het politieke terrein. Zij hebben ook op andere Christelijke activiteiten betrekking. Wanneer een kerk zegt: ik kies als kerk niet tussen de school met de Bijbel en de school, waar de Bijbel gesloten blijft en de neutraliteit wordt gehandhaafd, maar ik begeleid de scholen kritisch en heb tegelijk over beide scholen mijn handen zegend uitgebreid, dan klinkt dat breed en verdraagzaam, maar de Christelijke school heeft dan recht, om zich over de kerk te beklagen.

Hetzelfde geldt, wanneer een kerk zou zeggen: ik kies niet tussen het communisme en het kapitalistische stelsel, maar ik ga ze beide kritisch begeleiden, en daarbij zou verzuimen, duidelijk te zeggen, dat het communisme uitgaat van de loochening van God en de heerschappij van Christus verwerpt en zelf nieuwe "religieuze" symbolen invoert, die een anti-Christelijk karakter dragen. In dat opzicht durft en verzuimt de protestantse kerk bij monde van haar officiële vertegenwoordigers heel wat in sommige communistische landen. Daar laat zij niet zelden ondanks haar algemeen gehouden verklaringen de Christenen in de praktijk dagelijks in de steek. Die Christenen mochten wat anders van de kerk verwachten.

WANNEER een theoloog tot de Christelijke politieke partij zegt: als het u niet goed gaat, wijs dan niet naar de kerk maar zoek de schuld bij u zelf, dan is dat veel te algemeen en te simpel gesteld.

Want de vraag is allereerst, of de kerk door haar prediking de arbeid van haar leden op politiek terrein op de juiste wijze brengt bij de Schriften. Als de kerk dat verzuimt, dan laat zij haar leden op schuldige wijze in de steek. En wij dachten zo, dat vragen omtrent deze dingen belangrijker zijn dan de vraag, of de kerk zich moet bezig houden met propaganda voor een bepaalde Christelijke partij. Want dat is door niemand gevraagd.

1955-1965 JUBILEUM-ACTIE N.G.

Wie regelmatig op kiesvereniging-vergaderingen spreekt, merkt al spoedig, wie zich wel en wie zich niet w e k e l i j k s door „Nederlandse Gedachten” laten informeren. Daarom wijs ik met enige klem op het volgende: Deze dagen hebben alle nog niet op N.G. geabonneerde partij-leden het contactorgaan „A.R. Post” ontvangen. Zij hebben toen gemerkt wat ons w e e k b l a d „Nederlandse Gedachten” van plan is in de komende maanden te brengen.

U als abonnee van „Nederlandse Gedachten” hebt dat ook gezien. Naar mijn mening ligt de conclusie voor de hand. Als het ook u ter harte gaat dat onze partij — dus alle partijleden goed op de hoogte blijven met wat er om ons heen gebeurt, dan zult u proberen zoveel mogelijk „A.R. Post”-ontvangers tot „Nederlandse Gedachten”-lezers te maken. Dan doet u iets voor hen en voor de partij. Ik zou u willen aanraden daar in de komende dagen werk van te maken. Niet alleen om deze jubileum-actie te doen slagen, maar ook omdat het nu een uitgezochte gelegenheid is om voor „Nederlandse Gedachten” abonnees te werven: zij hebben „A.R. Post” immers net nog deze week in handen gehad; het blad ligt dus nog vers in het geheugen.

Als ik er dan nog bij bedenk dat men dit blad in de komende 9 maanden van 1964 voor slechts f 5,— tot een vertrouwde vriend kan maken, dan aarzel ik geen ogenblik om u allen met klem aan te raden: abonneert u zelf en anderen op ons eigen weekblad. Verstuur de bon nog vóór de Paasdagen! B. Roolvink

Zie bon op pag. 2

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt onze nieuw uitgekomen woninggids

CIGARS

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

IBB
INTERBONDS

gespreide belegging in
buitenlandse obligaties

Koers op 25 maart 738

per participatie. Effectief
rendement 5½% + mogelijke
extra koerswinstuitkering.

L. POUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Successie en pensioenen

Geachte redactie,

Heden werd ik herinnerd aan een opmerking in Ned. Gedachten van 16 nov. j.l. pag. 9 onder toezegging, punt 8.

„De successie belasting zal worden verlicht als het gaat om de pensioenen der Weduwen en wezen”.

Deze herinnering gewerd mij toen ik enige tijd geleden voor de Vara microfoon toevallig een vraag opving van een weduwe die met een pensioen van f 5000,— maar even f 9000,— successie-rechten moest betalen. Deze mededeling gaf mijn vrouw de schrik van haar leven!

Ik weet niet of deze mededeling juist is, maar indien de juistheid daarvan kan worden bevestigd lijkt het mij onbegrijpelijk dat juist nu pas over deze zaak in de 2e Kamer is gesproken!

Zelf ben ik nu ook 2 jaar gepensionneerd en heb nog een studerende dochter.

Stel dat mij iets overkomt en mijn vrouw wordt belast met duizenden guldens successiebelasting, vanwaar zou dat moeten worden betaald? Ik vind het zeer jammer dat onze A.R. Minister van Financiën prof. Zijlstra daar geen oog voor heeft gehad.

Dit betreft toch een preciaire zaak met betrekking tot de mensen met te lage pensioenen. Ik doe bij deze dan ook het beleefde verzoek, of het mogelijk zou zijn daar iets over mede te delen in Ned. Gedachten door een onzer deskundige medewerkers.

Er zullen toch ongetwijfeld meerdere lezers zijn met een evenredige positie die hiermede zouden zijn gebaat. Want stellig zijn er ook velen die met deze schrikbarende successiebelasting niet op de hoogte zijn en daarmede worden geconfronteerd als de man komt te overlijden.

hoogachtend, J. KRAMER Kzn
Den Helder

Er schijnen misverstanden gerezen te zijn over de successiebelasting en weduwpensioenen, getuige meerdere brieven die bij de redactie binngekomen zijn. Daarom een korte uiteenzetting: wat wordt ingeval van een weduwschap met weduwpensioen door de wet thans belast? Zo'n weduwpensioen kan uit verschillende

bron komen: overheids (ambtenaren)-pensioen
overheids A.O.W. en Algem. weduwpensioen
pensioen door een werkgever toegekend aan de weduwe van een voormalige werknemer
pensioen in de vorm van een lijfrente bij een verzekeringsmaatschappij gesloten.

Principieel onbelast is de door een weduwe verkregen overheids (ambtenaren) pensioen. Ook de A.O.W. en de A.W.W. worden door de belasting niet getroffen.

De werknemerspensioenen en pensioenen in de vorm van de lijfrente zijn wel belast — maar voor beiden bestaat een vrijstelling van een bedrag tot f 4000 per jaar. Het meerdere wordt belast waarbij de leeftijd van de weduwe een grote rol speelt. Hoe jonger zij is — des te meer belasting!

Als een en ander tegelijk aan de orde is en de weduwe „erft” ook andere waarden aan pensioen of lijfrenten is de heffing ingewikkelder maar dit kan nu buiten beschouwing blijven.

Het grote bezwaar dat de A.R. fractie reeds vanaf 1959 voortdurend heeft laten horen bestaat hierin: de pensioenen van ambtenarenweduwen, die vrij van heffing blijven, worden hoe langer hoe hoger (en terecht!) maar de vrijstelling van f 4000,— voor hen die zelf moeten zorgen voor een weduwpensioen (werknemers in het vrije beroep en bedrijf) bleef op hetzelfde peil! Dat is een niet rechtvaardige situatie!

Bij de begrotingsbehandeling 1964 zag de staatssecretaris dit ook zelf in en beloofde een wetsontwerp in te dienen, teneinde deze te groot geworden verschillen weg te nemen.

Het wetsontwerp zal dit jaar wel worden aangeboden. (Red. N.G.)

• Vlag halfstok

Geachte Redactie,

Het verwondert me dat u zo schrijft onder hoofd „onwaardig” in Nederlandse Gedachten van 14 maart 1964. Me dunkt dat het Oranje kloppend hart wel geschikt is door de verloving van Prinses Irene met een Carlist. In „Trouw” van de 11e maart wordt 't nodige herinnerd aan de behandeling van de Protestanten in Spanje en u

hebt misschien ook de Prot. dominee op de televisie gezien en gehoord. We weten er trouwens al jaren van, gezien de vragen om geld door Prof. Wisse en na zijn dood voortgezet om de protestanten te helpen in hun nood.

Zo onwaardig is dat niet om halfstok te vlaggen. Legt u 't oor maar te luisteren bij de oranjegezinden over de houding van de Prinses. Herleest u „Trouw” maar van 9 maart „Prins haalt Don Carlos uit Parijs” en dat er spijkers met koppen geslagen zullen worden. De openbare gebouwen moesten vlaggen. Maar veel Nederlanders hebben niet gevraagd. 't Hart van het S.G.P. gemeenteraadslid heeft gesproken!

Uw abonnee T. A. POSTMA
Beverwijk

De inzender maakt een ernstige verissing.

De vlag halfstok hijsen is een teken, dat wij treuren omeen dode. Als wij bedroefd of teleurgesteld zijn, hangen wij de vlag niet halfstok, maar laten het vlaggen achterwege. Maar als de dood is gekomen, dan hebben wij tekenen van rouw, als rouwgewaden, gesloten gordijnen en vlaggen, die halfstok hangen.

Wie dus op de dag van de verloving van een jonge vrouw dit teken van rouw om een dode uitsteekt maakt zich schuldig aan een onwaardige wijze van protesteren.

Het is hetzelfde geval, als wanneer wij iemand, vanwege een huwelijksverbintenis dood verklaren en hem behandelen, alsof we hem niet meer zien. We noemen dat „dood verklaren”. Maar christelijk is dat niet. (Red. N.G.)

• De economische huurwaarde

Mijne Heren,

Sinds 1956 bezit ik een eigen woning, hetwelk door zuinig lever. en sparen door mij gekocht kon worden. Jaarlijks wordt mijn aanslag Ink. Bel. verhoogd met de huurwaarde, hiermede kan ik akkoord gaan, maar als de Belastingdienst je gaat aanslaan naar de economische huurwaarde, vind ik dit onjuist.

Tenslotte moet ik zelf in dit pand wonen en kan ik dit niet verhuren. Het zou mijns inziens wel billijk zijn, als

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

ik naast mijn eigen woning meerdere woningen zou bezitten en voor dit meerdere bezit naar de economische huurwaarde zou worden aangeslagen. Waarom anders sparen, waarom propaganda voor eigen bezit?

Verder vragen zeer velen met mij uw bemiddeling te trachten de progressie van de Inkomstenbelasting dusdanig door de regering te willen verlagen, dat eventuele salaris-loonsverhogingen voor ons middengroepen, ook inderdaad een verhoging inhouden. Momenteel betekent dit incl. alle kostenverhogingen als pensioenpremie, A.O.W., Loonbel. Ziekenfonds enz. + extra verhogingen Inkomstenbelasting (en let op a.s. huurverhoging met dan weer alle gevolgen van dien) + levensonderhoud een belangrijke inkomstenvermindering.

Juist in onze groeperingen hebben wij veel leden die in deze categorie vallen.

Wij verwachten nog voor dit jaar een belangrijke verlaging van de progressie + herziening economische huurwaarde.

Uw berichten gaarne tegemoet zien, teken ik hoogachtend,

Warnsveld A. B. HUSKEN

De heer Kieft heeft dit moeilijker wordend probleem reeds meerdere malen in de Kamer aan de orde gesteld. Tot voor kort was de minister niet geneegen hieraan iets te doen! De duidelijke wettekst zou een verhindering betekenen.

Bij de laatste begrotingsbehandeling 1964 is wederom dit probleem aangesneden — de aanhouder wint, zegt het spreekwoord. Nu heeft de staatssecretaris toegezegd dat hierin tegemoet zal worden gekomen. Waarschijnlijk met ingang van de aanslagen 1963 die zo ± vanaf 1 juli 1964 zullen loskomen. Hij zal de oplossing zoeken in een duidelijke matiging van de hoogte van de economische huurwaarde. Naar onze opvatting behoort in de huidige omstandigheid voor niet-vrije en vrije bouw die huurwaarde te worden vastgesteld op hooguit 1½ x de huurwaarde van de personele belasting. (Red. N.G.)

DEZE WEEK

- Kerk en politieke partij (pag. 1)
- Commentaar op kritiek (pag. 5)
- De souteneur in het Nederlandse recht (pag. 6 en 7)
- De V.V.D.-motie (pag. 8)
- Voorjaarspuzzel (pag. 9)
- Het Centraal Comité bijeen (pag. 12)

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

RHEUMA?

STIJVE SPIEREN
SPIT....

dan FINITUS

WANNEER NIETS HELPT

BEAPHAR - RAALTE

BALLPOINTS

bedrukt met firmanaam

Alle soorten en prijzen

JAC. KOK

K. Doormanlaan 404, HILVERSUM, Tel. 1.70.50.

UIT PERS EN PERIODIEK

• Het GPV tegenover de ARP

Knabbelpolitiek van het G.P.V. Daarover schrijft dr. Meulink in „Contact”, het orgaan ten dienste van de ontwikkeling van het gereformeerde leven (Vrijgemaakt).

„Toen de heer Jongeling lid van de Tweede Kamer werd, is van A.R.-zijde met belangstelling afgewacht, hoe hij zich in de Kamer tegenover de A.R. zou opstellen. Gelukkig mag worden geconstateerd, dat hij zich tot nu toe onthouden heeft van een zich afzetten tegenover de A.R.P. Dit in tegenstelling met de S.G.P.-fractie, die de laatste tijd bovendien haar kracht zoekt in concurrentie met de Boerenpartij.

Al ben ik voor deze houding dankbaar, immers het is een nare zaak, wanneer geestverwanten elkaar voor het oog van het Nederlandse volk te lijf gaan, toch blijft de vraag, waarom het G.P.V. in Gezinsblad en andere organen blijft volharden in de houding van een knabbelpartij, wier toekomst ligt in het knagen aan de meest verwante partij, de A.R.P.

Twee voorbeelden wil ik daarvan noemen.

Naar aanleiding van het Kamerdebat betreffende de verloving van Prinses Irene, constateerde het Gezinsblad, dat de A.R.P. hierover niet openhartig genoeg durfde zijn, vermoedelijk wegens interne verdeeldheid. Door een duidelijke uitspraak zou een crisis in de partij kunnen ontstaan. Daartegenover zou het G.P.V. dan veel openhartiger zijn geweest.

Wie de Handelingen van de Kamer naleest, moet echter constateren, dat

de heer Jongeling hier even voorzichtig is geweest als de heer Smallegenbroek.

Het zou ook ongepast zijn geweest hier verder te gaan. De vraag, of een roomse vorst aanvaardbaar is, kan pas in een concreet geval worden uitgesproken, terwijl voorts grondwettelijk vast staat, dat het lid zijn van de r.k. kerk als zodanig geen motief mag zijn een Oranje van de troon te weren.

He Gezinsblad maakt melding van verdeeldheid en mogelijke crisis in de A.R.P. Het komt me voor, dat de wens hier toch wel de vader van de gedachte is.

Natuurlijk hebben de woordvoerders van de A.R. fracties zich zeer voorzichtig uitgelaten. Niet wegens de situatie in de A.R.P., maar wegens de mogelijke algemeen politieke en constitutionele gevolgen, die onberaden opmerkingen zouden hebben.

In dit opzicht heeft de heer Jongeling het inderdaad veel gemakkelijker. De woorden van een eenmansfractie hebben, of men dat betreurt of niet, in de regel nu eenmaal geen politieke gevolgen.

Jammer, dat het Gezinsblad evenals de heer Vondeling uit een constitutioneel zo moeilijke situatie politieke munt voor eigen partij tracht te slaan. Eenzelfde knabbelverhaal gaf het Gezinsblad over de „Verontrusten”.

Deze hebben op verlangen van het

Centraal Comité hun naar buiten georganiseerde actie gestaakt.

Het Gezinsblad doet nu alsof heel deze actie op een mislukking is uitgeleden. Men had toch maar beter op het G.P.V. kunnen stemmen, zo leest men tussen regels door.

Het Gezinsblad ziet over het hoofd, dat de Verontrusten er helemaal niet over piekerden om te kiezen tussen de A.R.P. of G.P.V.

Verontrust A.R. zijn is bepaald wat anders dan G.P.V.-er zijn. Al wordt dan naar buiten niet meer in georganiseerd verband opgetreden, daarom kan men in de A.R.P. nog wel als verontruste optreden.

Het gaat in de A.R.P. niet toe, zoals in verscheidene Vrijgemaakte kerken. Ook zij, die verontrust zijn, zijn volwaardig lid van de A.R.P., al moge zo iets voor het G.P.V. een onbestaanbare zaak zijn. Het G.P.V. aast kennelijk op de stemmen der verontrusten. G.P.V.-ers laten dat b.v. in „Tot vrijheid groepen” duidelijk blijken.

Maar men vertelt er natuurlijk niet bij, dat mensen als ds. Velema, prof. Scholten en ds. Vreugdenhil niet als lid acceptabel zijn.

Waarom toch naar buiten dat kerkelijk karakter van de partij steeds zwegen? Het ware te wensen, dat de arbeid van de heer Jongeling in de Kamer het G.P.V. er toe bracht wat meer in positieve zin werkzaam te zijn.

Dat zou op den duur ook voor het G.P.V. meer heilzaam zijn, dan die knabbelpolitiek.”

J. M. (eulink)

BON voor slechts f 5,— ontvangt u wekelijks vanaf heden Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

WOONPLAATS:

NAAM:

ADRES:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673. Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

*** Samengaan

Het (niet) samengaan van A.R. en C.H.U. is weer eens behandeld. Ditmaal op een vergadering te Velsen. En de pers heeft daarin aanleiding tot breedvoerig commentaar gevonden. De ene krant treurt en de andere maakt een leutig stukje over het feit, dat tot dusver alles bij het oude bleef. De theologische bezwaren en de klimaatverschillen spelen nog volop een rol. Dat betreft dus meer de interne bezwaren. De A.R. spreker — ditmaal de heer Roolvink — beziet de kwestie gewoonlijk tegen de achtergrond van de externe omstandigheden, die tot verzamelen-blazen nopen.

Men moet respect hebben zowel voor de bereidheid van de C.H.U.-spreker om als onwillige aangeboden op te treden en voor de A.R.-woordvoerder, die als onstuimig minnaar fungeert. Maar een opwekkend beeld biedt het geheel toch niet. Daarom is het wel juist wat „De Volkskrant” schreef: „Wij geloven best, dat men in de C.H.U. niet rijp is voor een versmelting van de beide protestantse partijen. Dat kan echter ook moeilijk anders, zo lang de leiding van de unie niet voortgaat met het wekken van begrip en sympathie voor deze gedachte”. Daarom is het wellicht beter dat men over het samengaan wat minder praat, zo lang het niet van beide kanten een opwekkend woord wordt.

*** Dun

Er is niet alleen een „Holland op zijn smalst”. Ook West-Duitsland kan een politieke wespentail laten zien. Dat is deze week bewezen toen eerst Erhard in Bonn en daarna zijn landbouw-minister in Brussel weigerde de Duitse graanprijs in de eerstkomende 2 jaar in te passen in het plan-Mansholt. Dat laatste zou een betrekkelijke verlaging van de hoge (steun) inkomsten van de Westduitse boeren betekenen.

De Bondsregering heeft de agrarische positie niet durven trotseren. Het gevolg is dat niet alleen de gemeenschappelijke Europese graanprijs er niet op korte termijn zal kunnen komen, maar dat nu ook het a.s. E.E.G.-gesprek met de Verenigde Staten in de lucht hangt.

West-Duitsland dat weet hoe zeer zijn bestaan van de Verenigde Staten afhankelijk is, gaat zijn grootste bondgenoot gevoelig op de tenen staan.

De vastberadenheid van de Duitse boeren imponeert Erhard blijkbaar meer dan de weifelachtige houding van President Johnson in de buitenlandse politiek.

Een bewijs temeer dat deze nog lang niet in het internationale jasje van wijlen president Kennedy gegroeid is.

Erhard, die net in Nederland geweest is, zal wel gedacht hebben: aan mijn lijf geen Koekoek!

Maar daarom juist is z'n welgevoeld postuur in politiek opzicht wel aanzienlijk gekrompen in de ogen van zijn E.E.G.-partners.

En op de gevolgen lettend, zijn we zelfs geneigd te zeggen: het is dun!

*** Wenk begrepen

De vorige week gaven wij de aansporing aan de kiesverenigingen, om het nieuwe boek, toelichting op het A.R. beginsel e.a. algemeen staatkundig program, aan te kopen, maar het niet als een bezit van de K.V. te beschouwen. Dan blijft het bij een van de bestuursleden hangen. Neen, het moet worden geplaatst in de bibliotheek. Een lezer vraagt ons: geldt dit ook van de Openbare leeszaal? Hij meent van niet. En hij heeft gelijk. De openbare leeszaal ontvangen subsidie, om boeken van allerlei richting aan te schaffen. Zij zouden zich schuldig maken aan grove partijdigheid, als zij dit standaardwerk op staatkundig gebied niet kochten. Onze wenk gold de bibliotheken van jeugdcentrales en dergelijke, die dit boek niet kunnen missen, maar op eigen middelen zijn aangevoerd.

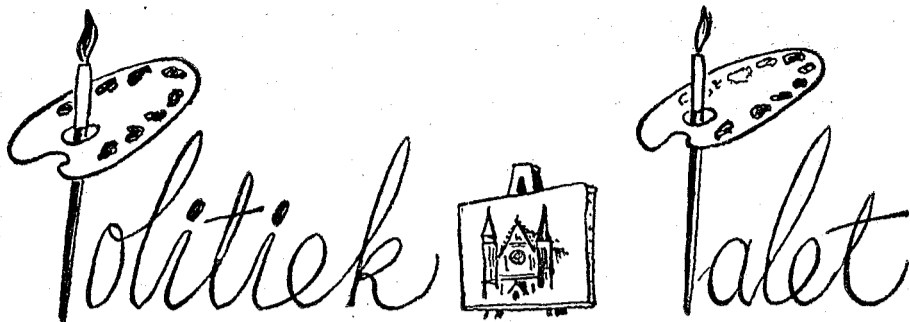
De lezer schrijft nog iets. Hij zegt: ik meen, dat kamerleden, statenleden, gemeenteraadsleden en verder allen, die leiding geven in de partij, dit boek zelf moeten hebben.

Ook daarin heeft hij gelijk.

Wanneer mannen, die in a.r. kring verantwoordelijkheid dragen, niet studeren en hun „ronnen” niet bij de hand hebben, worden het oppervlakkige opportunisten.

In oude tijden hadden wij een a.r. kamerlid „de oude heer van Alphen”, die elke winter „Ongelooft en Revolutie” las. „Zeer aan te bevelen” zei Prof. Fabius op een Deputatenvergadering, „desnoóds om de andere winter”.

Wij willen A.R. Bestek niet met „Ongelooft en Revolutie” vergelijken. Maar het is wel onmisbaar voor hen, die willen meepraten.

Lang niet iedereen in dit land is dolgelukkig met de Eerste Kamer. Van tijd tot tijd duikt er wel weer een parlementair hervormer op, die het college drastisch wil ombouwen of zelfs helemaal opdoeken.

Je kunt het daar dan mee eens zijn of niet, je neemt het niet zo ernstig. Tenslotte heeft de Eerste Kamer het laatste woord, ook als het eigen blote bestaan op het spel staat. En niemand verwacht van de hoogedelgestrengere heren dat zij bereid blijken hun politieke doodvonnis te tekenen. Elke partij telt namelijk enige voorstanders van het tweekamerstelsel, en die zitten onveranderlijk in de Eerste Kamer. Als ze er al niet van huis uit voor zijn, dan komt dat nog wel als ze er in zitten. Je kunt nu eenmaal niet tegelijkertijd afschaffer en gebruiker zijn. Bovendien vallen er — nu wij er geen behoefte meer aan hebben „den troon te omringen door een bolwerk, waartegen alle partijen afstuiten” (grondwetscommissie 1815) — altijd nog wel vele voordelen op te sommen van het bestaan van het college dat men gemakshalve steeds vaker de senaat noemt.

Het is waar dat het college soms duidelijke trekken vertoont van een politieke bejaardensociëteit. Maar het maatschappelijk werk heeft hier dan wel de hoogste graad van perfectie bereikt; het wordt namelijk door de betrokkenen niet als zodanig ervaren.

Bovendien: in een tijd dat het blauwe bloed van de adel in dezelfde paar bloedgroepen is opgedeeld als dat van de gewone man — waardoor wij aan een soort Hogerhuis niet de minste behoefte hebben — blijkt er nog steeds voldoende geestesadel voorhanden om de senaat te bemannen. Men treft in de Eerste in een aantal gevallen de zeer begaafden voor wie in de Raad van State geen plaats meer was, en men krijgt er met staaltjes kwaliteitswerk te doen die de Tweede node ontbeert. Dat komt misschien ook omdat de Eerste nog als hobby aangehouden kan worden, waar de Tweede — wat nog niet iedereen inziet — een volledige dagtaak betekent.

Dit alles zo zijnde kon men niet geloven dat het bestaan van de Eerste Kamer nog eens wezenlijk bedreigd zou kunnen worden, tot zich vorige week ernstige tekenen van verval voordeden. In de gevaarlijkste vorm. Namelijk als verval van binnenuit.

Wat is het geval? De Eerste Kamer heeft minister Toxopeus vijftig minuten laten wachten, omdat er geen quorum aanwezig was. Van 36 senatoren moest de handtekening op de presentielijst prijken voor de vergadering kon starten. En dat wilde maar niet lukken. Terwijl de minister van Binnenlandse Zaken braaf vanaf half elf stond te wachten, bleek men pas om ongeveer tien voor half twaalf een quorum bijeengetrommeld te hebben. Inmiddels waren bij voorbeeld prof. Zijlstra en mr. Burger al weer naar elders vertrokken. Hun handtekening prijkte op de presentielijst. Dus dat zat goed zolang er niemand om een hoofdelijke stemming zou vragen. En een scherpslijper die bereid is dat te doen bij een brok gesneden koek als de bevestiging van binnenlandse zaken, is op het ogenblik in de senaat niet te vinden.

Toen men tenslotte kon starten begon voorzitter Jonkman met het aanbieden van excuses aan de minister. In één moeite door kregen de senatoren een veeg uit de pan. Want de heer Jonkman zei: „De treinen uit Brabant schijnen vertraging te hebben, maar de sneeuw in Engeland heeft de heer Vos niet verhinderd aanwezig te zijn”.

Men kon het aan de heer Toxopeus niet merken, dat hij het wachten op de Kamer minder aangenaam had gevonden. Maar hij maakte in het verdere verloop van het debat een nogal dodelijke opmerking, die ik maar als wraak wil uitleggen. Bij het verplichte nummer „decentralisatie” zei de minister namelijk, toen men uit de fijne nuances van zijn woorden meer wilde peuren dan er in zat: „Het is niet gemakkelijk om telken jare nieuwe woorden te vinden om hetzelfde verhaal te vertellen”.

Voor de Tweede Kamer tot 14 april uiteen ging, hielden onze volksvertegenwoordigers zich nog even opgewonden bezig met de wijziging van het tijdelijke telegraaf, telefoon en radio-besluit (voor kenners: TTTR).

Het ging erom dat minister Bot het luistergeld, dat een generatie lang 12 gulden per jaar bedroeg, nu tot 18 gul-

den wilde verhogen omdat men sinds 1962 met tekorten werkt; bovendien wilde de bewindsman graag de bevoegdheid krijgen om het luistergeld zodig later op 24 gulden te kunnen brengen, zonder dat de Kamer daar dan nog aan te pas behoefde te komen.

Nu was de Kamer in meerderheid wel bereid met de noodzakelijke verhoging van het luistergeld in te stemmen. Al wilde de PvdA hiermee minstens nog een jaar wachten, en al vond vrijwel iedereen dat de financiële situatie van de omroepen niet duidelijk genoeg uit de doeken kwam. De cijfers die de minister — op verzoek van de omroepen vertrouwelijk — ter inzage had gelegd waren niet zo verhelderend.

Meer openheid over de omroepfinanciën, dat vroegen dus zo ongeveer alle sprekers. En van een machtiging voor de minister om er straks op eigen gelegenheid nog eens zes gulden bij te doen, wilde niemand weten. De vermaarde christelijk-historische freule Wittewaal oogste dan ook met haar amendement, dat deze machtiging uit de wet haalde, zoveel instemming dat de minister het maar toegeeflijk overnam.

Maar nu het hoofdstuk VVD. Mevr. Van Someren-Downer, die het dagblad De Telegraaf vroeger op de perstribune vertegenwoordigde en die dit nu kennelijk nog doet als liberaal kamerlid, brandde al dadelijk los. Zij heeft een hekel aan het bestaan van omroeporganisaties en een voorliefde voor reclame in de ether, en zij laat niet na van deze last op haar liberale ziel bij elke gelegenheid op welhaast monomane wijze te getuigen. Het luistergeldvoorstel was zo'n gelegenheid. Mevr. Van Someren had kennelijk binnen ruime grenzen volmacht om haar gang te gaan; de liberale achterwacht in den lande heeft heel duidelijk behoefte aan een portie grote woorden, nu de VVD-inbreng in het kabinet zo redelijk blijkt om enige liberale stokpaarden in verband met het conjuncturele seizoen tijdelijk te stallen.

Het budgetrecht van het parlement was in geding, klaagde mevr. Van Someren. En ook: „Het zenuwachtig gepraat over Radio Veronica zou niet nodig zijn als op Nederlands gebied kon gebeuren wat dit schip doet”. En dan nog: „Terwijl het parlement vergadert legt de PIT de kabels”. En gevaarlijker: „Men moet goed begrijpen dat het buiten de Kamer echt allemaal wel duidelijk is”. En tenslotte: „het wetsontwerp is voor ons vrijwel onverteerbaar tenzij er nog een zeer goed antwoord van de regering komt”.

Toen het goede antwoord van de regering geheel volgens de verwachting uitbleef, kwam mevr. Van Someren met een motie waarmee zij de omroepen wilde dwingen de boeken open te leggen, ook waar het de eigen inkomsten uit contributies en abonnementsgeld betrof.

De minister legde duidelijk uit dat de omroepen wettelijk niet gedwongen kunnen worden hun „eigen inkomsten” te verantwoorden. Alle omroepkosten moeten uit de luistergelden bestreden worden. Wat de omroepen langs andere weg „als club” binnenkrijgen is hun zaak.

De overgrote meerderheid van de Kamer kon zich met deze redenering verenigen, hoewel men ook graag iets meer over de omroepfinanciën wilde weten. Zelfs de freule („de omroepen hebben vast een goed gevulde kous, dat ze zo geheimzinnig zijn”) die toch geducht op het aambeeld van de „openheid” hamerde, kon zich met de liberale motie niet vinden. Mevr. Van Someren kreeg alleen maar steun van de erkende Telegraaf-speller Van Dis, van boer Harmzen en van de pacifistische onderwijzer Burggraaf. Omdat, zoals achter de schermen van enig commissie-overleg al gauw bleek, de motie geen kans maakte, trok de VVD deze tenslotte in. De juridische bezwaren werden niet geteld.

Het is opmerkelijk dat de VVD-fractie de ene week „alleen al op grond van juridische bezwaren” tegen een wijziging van de Prijzenwet stemt, de andere week de juridische bezwa-

*** E.E.G.-democratie

Een kernpunt van de democratie ligt in de parlementaire controle van het parlement op de gedragingen van de regering.

Het siert daarom het Nederlandse lid van de E.E.G.-Raad van ministers, dat hij in die Raad met grote kracht gepleit heeft voor een doeltreffende controle van het Europese Parlement op de straks in het Europese Oriëntatie- en Garantiefonds binnenstromende gelden. Van minister Biesheuvel hadden we ook niet anders verwacht. De Raad kwam er niet uit. Niet alleen omdat ook zulk een orgaan niet graag in eigen vlees snijdt, maar vooral omdat de Fransen zo langzamerhand niet meer weten hoe een democratie functioneert.

Overigens gaan de ministers medio april verder met hun diepgaand be-raad. Docent Biesheuvel moet zich maar troosten met de gedachte dat „herhaling de leerstof doet bekliven”.

*** Breed

De installatie van de heer J. van Eibergen tot voorzitter van het C.N.V., heeft een heel bijzonder accent gekregen door breedheid van visie.

Hij nam het n.l. ook op voor anderen dan degenen die tot zijn verbond behoren.

Hij sprak (evenals hij dit deed in de Talma-t.v.-uitzending op 18 november 196 van onze partij) van een grote groep zelfstandigen, die een lager inkomen heeft dan vele werknemers.

Daarmee heeft de nieuwe C.N.V.-voorzitter duidelijk blijk gegeven, dat er van hem veel te verwachten is in het overleg dat nu al jaren — doch niet steeds succesvol — plaats vindt in het Convent der Christelijk-sociale organisatie (C.N.V., C.B.T.B., C.M.B. en Prot. Chr. Werkgevers).

Dit biedt perspectieven voor een harmonische ontwikkeling van het sociaal-economisch denken, dat ook in 1964 dikwijls zo spoedig tot belangen- en klasstegenstellingen leidt.

Een ander gelukkig symptoom in dit opzicht is de hernieuwde bezinning, die het Verbond van Christelijke Werkgevers dezer dagen openbaar maakte.

*** Begeleiding

„Bij een goede preek heb je altijd de neiging mee te gaan preken”, zei eens iemand tegen een predikant. Dat was een goed woord. Daarom onderstrepen wij van harte de woorden, die oud-staatssecretaris en Kamerlid B. Roolvink op de voorpagina schreef.

Onze actie loopt goed, maar het kan met aller medewerking nog beter. Juist nu „A.R.Post” (dat dezelfde inhoud had als „Nederlandse Gedachten” van 21 maart) nog vers in het geheugen ligt, kan een grote slag worden geslagen. Vele, vele nieuwe abonnees op 1 april; dat is het ideaal van de redactie en van het Centraal Comité. Zet u zich daarvoor ook dezer dagen in?

Als elke kiesvereniging-voorzitter nog eens wil denken aan de brief d.d. 20 februari j.l., die hij ontving, ondertekend door de heren Algra, Berghuis, Van der Sluis en Veerman, dan weet hij wat hem nu te doen staat.

Het kiesvereniging-bestuur kreeg op 10 maart j.l. een afschrift van die brief, met een begeleidend schrijven, waarin nog eens uiteengezet werd waarom het bij deze jubileumactie gaat.

Aan beide brieven was een aanmeldingsstrook gevoegd. Het kader kan dus aan de slag. Daar rekenen wij dan ook op! Ons partijbureau wacht de resultaten per kiesvereniging met groot vertrouwen af. Die resultaten worden nauwkeurig geregistreerd. In de komende dagen zullen ongetwijfeld ook de centrales stimulerend werkzaam zijn. Alles ten dienste van een zo goed mogelijke voorlichting en een zo breed mogelijk ontvangst daarvan in de partij. Dat is nu het vergaderseizoen afloopt, nodig.

Laten wij aan deze jubileumactie grote zorg besteden.

Het komt in de komende week op u w daad aan! Daarom dit woord ter begeleiding.

ren niet telt als er een kans is de omroeporganisaties een hak te zetten.

Voor de Kamerleden die niet helemaal begrepen waarom KRO, NCRV en VPRO wel een post „onderhoud en aanschaffing van fietsen” opvoeren, terwijl AVRO en VARA hiervoor niets in rekening brengen, heeft minister Bot terzijde verklaard: „Dit is een beruchte kwestie in Hilversum; bij AVRO en VARA gaan de loopjongens te voet, bij KRO en NCRV gebruiken ze rijwielen”.

Ondernemers in twee krachtvelden

- Convent in middelpunt van belangstelling geplaatst
- Verantwoording en positiebepaling van chr. werkgeversverbond

Het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers in Nederland heeft de afgelopen weken een belangrijke publikatie gepleegd. In een brochure getiteld: Verantwoording en positiebepaling spreekt het verbond zijn mening uit over een groot aantal actuele sociale vraagstukken. Deze verantwoording en positiebepaling komt in de plaats van de reeds uit 1923 daterende beginselverklaring, die sterk verouderd was.

Een studiegcommissie onder leiding van prof. dr. G. Kuiper Hzn heeft deze verantwoording en positiebepaling geformuleerd en in het najaar van 1963 heeft de algemene vergadering van het verbond zijn goedkeuring gehecht aan dit stuk werk.

De brochure doorbladerend vallen twee dingen op. In de eerste plaats heeft het verbond gestreefd naar een duidelijke christelijke fundering van de eigen visie op het maatschappelijk gebeuren en in de tweede plaats heeft men daarbij niet geschroomd de positie van de werknemer in het bedrijf daarbij eerlijk onder ogen te zien.

Illustratief daarvoor zijn bijv. uitspraken als: De ondernemer-werkgever staat met zijn organisatie zowel in het krachtveld van de sociaal-economische realiteiten, als in dat van de persoonlijke verhoudingen, waarin God in Christus de nieuwe mens bouwt. Rekening houdend met beide krachtvelden zoeken de christen-ondernemers en hun organisaties hun weg. Het christelijk inzicht dringt tot een voortdurend zoeken naar organisatorische vormen, waarin de fundamentele verhoudingen tussen de mensen tot hun recht komen. De ondernemer onderneemt tezamen met medewerkers. Deze medewerking wordt primair gezien in het licht van de nieuwe mens en het nieuwe gemeenschapsleven in Christus. Ieder mens groeit in het arbeidsproces naar verantwoordelijkheidsbesef en zelfstandigheid toe, het een nooit zonder het ander.

Besluitvorming

Over de positie van de werknemer wordt opgemerkt, dat de toegepaste methodieken en technieken om de werknemer op een met zijn mens-zijn overeenkomende en tegelijk zo doelmatig mogelijke wijze in dienst te stellen van het ondernemingsdoel, dienen van zodanige aard te zijn, dat de werknemer wordt gestimuleerd tot het dragen van verantwoordelijkheid en tot zelfstandigheid, waarbij men er zich van bewust dient te zijn, dat de aard, zowel van de arbeid als van de onderneming hieraan bepaalde grenzen stelt.

Het Verbond is van oordeel, dat het betrekken van de werknemer, overeenkomstig zijn plaats en ontwikkeling, in het proces van besluitvorming van grote waarde is. Voorts acht het verbond het van belang, dat er waarborgen zijn voor de positie van de werknemer in de onderneming.

In de commissie, die deze verklaring onder leiding van prof. Kuiper heeft opgesteld, hadden voorts zitting drs.

A. J. v. d. Meer (rapporteur), mr. A. W. W. v. d. Bos (secretaris), prof. mr. P. Borst, drs. S. Popta, ir. F. Sprey, prof. dr. P. A. van Stempvoort en de heren A. Borst Pzn en W. A. van der Velde.

Veel aandacht

Dit stuk werk, dat het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers ter discussie heeft gesteld, zal in brede kring waardering ontmoeten. Opvallend was het reeds, dat het Chr. Nationaal Vakverbond in zijn orgaan De Gids bijna een hele pagina besteedde om de inhoud van deze Verantwoording en positiebepaling weer te geven. Het is ook de bedoeling van het werkgeversverbond geweest om met dit stuk de bezinning op een eigen christelijke visie op het maatschappelijk gebeuren in Nederland te stimuleren en te beïnvloeden.

Deze bezinning is al lang aan de gang, maar blijkt toch steeds weer nieuwe injecties nodig te hebben om goed van de grond te komen.

Het Convent van Chr. Sociale Organisaties lijkt wel in de eerste plaats de aangewezen instantie, waar deze bezinning moet plaats vinden.

Sommigen vragen zich zelfs al af, of er nu niet al lang genoeg bezonnen is, zodat eindelijk eens tot concrete formuleringen kan worden overgegaan. In deze geest sprak bijv. deze week drs. R. Zijlstra, voorzitter van de Chr. Boeren- en Tuindersbond in de algemene vergadering van het C.N.V. ter gelegenheid van de voorzitterswisseling bij dit vakverbond. We zijn nu wel „uitbezonnen”, zo meende hij. Het Convent zou zich nu moeten zetten tot de formulering van een duidelijk christelijk sociaal program.

Bijdragen in het verleden zijn hiertoe ook al geweest het jubileumboek „De verantwoordelijke maatschappij”, dat in 1958 werd uitgegeven door het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan.

Het Convent

Bij het 25-jarig bestaan van het Convent lanceerde de heer C. J. van Mastrikt als voorzitter van het C.N.V. de gedachte in de toekomst een chr. sociaal congres te organiseren, waar de grondslagen voor een nieuw chr. sociaal program gelegd zouden kunnen worden.

In zijn installatierede als voorzitter van het C.N.V. citeerde de heer Van Eibergen deze week ook een uitspraak van de heer Van Mastrikt, waarin deze opmerkt: „Wie christelijke maatschappelijke organisaties wil, moet ook het Convent willen”. De heer Van Eibergen voegde hieraan toe: Ik kies voor de christelijke organisaties en daarmee voor het Convent. Als zaken, die in het Convent aan de orde gesteld dienen te worden noemde de nieuwe C.N.V.-voorzitter de toekomstige rechtsvorm van de onderneming, de vraagstukken van gezag en eigendom, de ontwikkeling op het terrein van de sociale verzekering en de nog ongelijke verdelingsverdeling. Al deze punten worden ook min of meer in de Verantwoording en positiebepaling van het Chr. Werkgeversverbond aan de orde gesteld. Het lijkt er dus op, dat thans van alle zijden het besef levendig wordt, dat het Convent van Chr. Sociale Organisaties voor de toekomst hard aan het werk moet om duidelijk te maken, wat het christelijk organisatieleven in Nederland is en wil.

Het lijkt er op, dat het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers hiertoe opnieuw een belangrijke stimulans heeft gegeven, een stimulans waarover we ons kunnen verheugen.

Het open boek en de Verrezen Koning

WE zullen nog veel meer van het Joodse (geloofs-)leven moeten leren om ten volle mee te beleven, wat in Hebreëen 4 met „rust” wordt aangegeven. Met nog steeds dezelfde allegorische speelsheid wordt in deze brief gewerkt met schaduwen van die rust; daaronder neemt de intocht in het beloofde land de grootste plaats in. Psalm 95 en psalm 139 behoren tot de partijen, die in het koraal over de rust de harmonie completeren. Maar vanuit die intocht wordt in één grote sprong de intocht in het nieuwe, komende Rijk van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde bereikt. Het ingaan in de rust staat voor de deur. De wederkomst van Christus werpt even nadrukkelijk de schaduw vooruit als de intocht in Kanaän dat deed tijdens de woestijntocht van Israël.

En evengoed als de omwegen door de woestijn „slechts” voorspel zijn geweest voor de verschijning van de Intocht, is deze tijd met haar raadselen, omwegen en doornen een voorspel voor de Intocht in de eeuwigheid. Wij mensen kunnen dat niet zien, zolang wij tenminste zelf onderweg zijn naar die intocht. Wel kunnen wij de doortocht van Israël van Egypte naar Kanaän (nu) overzien. De ontberingen ervan, de dagelijkse ontuchtelingen, gevaren, tegenslagen, halfheden, twijfelingen zelfs, neemt niemand nu meer ernstig. We hebben ze immers zelf niet meegemaakt. Het dagboek is ons niet bewaard gebleven. Het visioen wel. De dalen zijn niet meer zichtbaar, de bergtoppen wel.

Op een dergelijke wijze neemt Hebreëen ook het heden in ogen-schouw. In feite is het niet eens een „ogen”-schouw, want de feiten domineren niet, zoals voor de ogen. De feiten behoren namelijk tot de categorie van de zwakheden (4:15), maar van meer waarde is het visioen, dat alleen door het geloof gekend wordt.

Vandaar dat er twee tekeningen van het heden in dit Schriftgedeelte voorkomen. De ene schets is die van de concrete situatie. Dat is een weinig rooskleurig beeld. Er wordt niets van afgedaan; er wordt in deze wereld geleden, geworsteld, gearzeld, gelapt. Tot in de offerdienst toe — ook daar is immers zelf nog sprake van het eindeloze worstelen om verzoening van de schuld. Elke dag maar offers, elke dag maar schuld. Elke dag die reiniging, en elke dag meer vuil. Elke dag meer offerbloed, elke dag meer bloedschuld. Niemand bant de schandvlek uit — zelfs de Hogepriester heeft „mains sales”, vuile handen.

Maar de andere tekening is die vanuit een ander „heden”, het heden van Jezus Christus' opstanding. Het „Woord”, d.i. wat Johannes 1:1 ervan zegt, dus Christus, de overwinnaar, de Koning van het Nieuwe Rijk, is levend, krachtig, doordringend, doorlichtend. Zo zegt 4:12 het; en dan komt vers 13, waarin gezegd wordt: Er is geen schepsel voor Hem onzichtbaar, mysterieus, ondoordringbaar of onoplosbaar; want alle dingen zijn voor zijn ogen als naakt, machteloos, ongewapend, ontdaan van alle schijn of omfloer-

sing. Alle dingen, dus de gehele concrete situatie waarin de mens, de schepping zich bevindt, zijn als bij de kraag gegrepen, bij de nek gepakt, overmeesterd, ruggelings in machteloosheid neergelegd, uitgeleverd. Met zó iemand hebben wij te doen. Dat is onze Heiland. Zo is ook zijn Woord dat tot ons komt, zó is het ook in de ogen van de ware verspieder, die met Jozua-ogen kijkt. De wereld is een open boek voor Hem.

Het komt er nu evenwel op aan, dat we de klemtoon blijven leggen waar die hoort. Er wordt verkondigd, dat het Woord Gods, d.i. Jezus de Verrezen, van wien het Paas-evangelie spreekt, alles aan zijn voeten heeft. Hij is dus een vertaling van Mattheüs 28:20: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde”. Maar er wordt niet gezegd, dat nu ook wij alles aan onze voeten hebben liggen, zelfs niet indien wij ons wenden tot Hem van wie dit wel geldt. Christus is op de aarde geweest. Hij heeft geleden, kent daarom onze zwakheden en is op gelijke wijze verzocht geweest. Maar nu is Hij de grote Hogepriester, die door de hemelen is doorgegaan. Wij kunnen dus niet meer Hem vasthouden, of naar de aarde terugtrekken, of opbergen in een soort mystieke unie met hem in ons hart, alsof de gelovige een soort gereïncarneerde christus zou zijn, een nieuwe gezalfde die zichtbaar de wereld ordent, scheidt, rechtlegt en effent. Wij kunnen niet meer Hem vasthouden, maar moeten die belijdenis vasthouden. Géén Grieks-filosofische speculaties of oosters-mystieke unificaties, maar werkelijkheidszin in Christus. Daarbij behoort de gelovige aanvaarding van het zwakke, onordelijke „nu”, zij het in het licht van het reeds voorbereide volmaakte „straks” in Christus.

De wereld is een open boek voor GóD, niet voor óns. Dat kan iets anders betekenen dan dat de christen om Christus' wil de wereld, de feiten, de dagen en de nachten trouw blijft. En die trouw kan de christen nooit ontlenen aan het feit dat hij in dat open boek kan kijken; hij kan die trouw slechts ontlenen aan een andere „trouw”, waarvan dit Schriftgedeelte spreekt met een woord dat in onze vertalingen door „geloof” is weergegeven. Die trouw, dat geloof, die gehoorzaamheid (4:11), die rust maakt het werken met vuile handen in een ontworpen wereld tot een blij gebeuren — omdat de engel eruit is weggenomen door het vleesgeworden „Woord”, dat medelijden heeft met onze zwakheden en krachten geeft naar kruis, licht over de paden, voedsel in de woestijn en psalmen in de nacht.

Een alternatief is er niet — of het moest zijn het „voorbeeld der ongelovigheid”, d.w.z. het verderf, de verharding, de hulpeloosheid, de hel, niet straks maar nu al. Als dit nu niet het stellen van de antithese is tussen geloof en ongelooft, dan heb ik er niets van begrepen. Er is maar één weg, inderdaad — maar er zijn twee soorten wandelaars!

A. J. Kret.

Uw adres voor

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W. A. FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN.

* * * En vroeger dan ?

De heer Vondeling heeft voor de televisie onder meer met verwijzing ook naar de prijsbeheersing bij de rijw. stalletjes gefulmineerd tegen de voorgenomen huurverhoging.

De heer Vondeling heeft daarbij ten tonele gevoerd een liberaal, een groot man in een beleggingsmaatschappij. De teneur was: de arme lieden moeten betalen, de huizenbezitters profiteren.

Hij heeft verzuimd te wijzen op de bedoeling van de huurverhoging. Het is op de duur onmogelijk, een wezenlijk verschil tussen de huren van voor-oorlogse en nieuwe woningen te handhaven.

Dat is het inzicht geweest van alle kabinetten van na de oorlog. De aanpassing moet geleidelijk gebeuren, maar is noodzakelijk.

Ook alle kabinetten met socialisten stonden op dat standpunt en hebben er naar gehandeld. Dr.

Drees heeft dat ook altijd verdedigd, zelfs als de huurverhoging „kreupel” was.

Het bezwaar, dat de heer Vondeling met zoveel verve ontwikkelde, gold evenzeer, in even sterke mate, tegen de huurverhogingen tijdens de periode. Drees. Maar toen stemden de socialisten er vóór. Ook Dr. Ir. Vondeling.

En dat herinnert hij zich natuurlijk zeer wel.

Maar hij denkt misschien, dat de kiezers het niet meer weten.

KOGEL-
ROUV LAGERS
Van der Spek

Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

Firma J. Kleywegt & Zonen

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747-757
Hoek van Holland
voor

KERK- EN SCHOLENBOUW

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe
rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en
bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERK AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 - Tel. 01720-2569

GEBR. LOMMERTS N.V. Koel- en vriestransporten

Havenstraat 38 - Delfzijl - Telefoon 05961-3633
Westersingel 120 - Rotterdam - Telefoon 010-134658

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsediep 3 - Telefoon 05900-23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

WEGEN, GROND- EN WATERWERKEN

Fa. J. v. d. Kamp & Zn.

Meursingeweg 4
Telefoon 05220-1212-1000-1285
MEPPEL

Groothandel in bouwmaterialen, zand,
grint, beton, en kalkmortelcentrale

NIEUWBOUW Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200-14092
ALKMAAR

Aannemersbedrijf

R. MATEBOER

Burg. van Engelenweg 40 - Telefoon 05292-3366
IJSELMIJDEN

Aannemersbedrijf

G. J. JISKOOT

Voordijk 365 - Telefoon 01806-2106
BARENDRECHT

W. J. HOEK

Timmerman en Aannemer
J. de Braystraat 4 rd - Telefoon 02500-51961
HAARLEM
Voor onderhoud en verbouw uw adres.

Fa. Kloosterziel & Zn.

Aannemers in Waterwerken

J. H. van Linschotenstraat 7 - Telefoon 05220-2981
MEPPEL

Commentaar op kritiek

Misschien herinnert u zich dat ik veertien dagen geleden gesproken heb over de baatzucht, die de welvaart, waarin velen mogen leven, kenmerkt. Daarnaast stelde ik dat velen, enkelingen en groepen, aan welvaart ook nu nog nauwelijks of in het geheel niet toekomen.

Het heeft me aan reacties niet ontbroken. En zoals steeds, ze waren van geheel verschillende aard.

Zij, die het snelst reageerden — per telefoon — waren meestal fel van toon. Zo is me verweten dat ik „bijna als een communist” sprak.

Ik heb nooit zo duidelijk begrepen dat mensen, die bepaalde passages uit een toespraak niet kunnen waarderden, geneigd zijn het verband waarin die passages voorkomen onmiddellijk te vergeten.

Socialistisch?

In sommige brieven werd het woord „communist” vervangen door „socialist”. Dat duidt al op iets meer zelfbeheersing.

Maar ook voor hen was ik blij hun de tekst van mijn toespraak toe te kunnen zenden.

Daaruit zal hun gebleken zijn dat mijn woorden gebaseerd waren op een fundament, dat de socialisti-

door
mr. W. R. van der Sluis

sche partij als zodanig niet aanvaardt: n.l. de Bijbel. Want als wij, A.R., over gerechtigheid spreken, denken wij niet in de eerste plaats aan een bundel Nederlandse wetten of verordeningen. Dan denken wij vooral aan de onmiskenbare richtlijnen, die de Bijbel, ook voor de hedendaagse samenleving, geeft.

En doordat wij ons ook als partij wel aan de Bijbel onderwerpen, hebben wij vanuit die Bijbel ook kritiek op maatschappelijke toestanden in 1964. Indien die kritiek in bepaalde opzichten soms lijkt op die der socialistischen, dan is daarom de A.R. nog niet plotseling een socialist geworden.

Huiseigenaren

Een voorbeeld om dit aan te tonen: sommige huiseigenaren hebben mij ook geschreven op kritische toon.

Voor al in deze zin: u hebt het onrecht, dat wij nu al jarenlang ondergaan, niet genoemd (dat zouden andere groepen uit de samenleving natuurlijk ook hebben kunnen schrijven — maar dit tussen haakjes).

In die brieven van huiseigenaren heb ik, op mijn beurt, gemist instemming met mijn bezorgdheid over de stijgende grondprijzen.

En ik dacht nog wel dat het huiseigenaar-zijn voor de toekomst zo goed als uitgesloten moet worden geacht, indien de grond en de huizen, die men daarop bouwt, zo duur worden dat geen particulier ze meer koopt voor de verhuur. Met andere woorden: stijgende grond- en huizenprijzen werken helaas socialisatie in de hand.

Vindt u dit ook een socialistisch geluid?

Vermoedelijk hebben dus juist die huiseigenaren mij geschreven, die van plan zijn huiseigenaar-af te worden en daarom tegen de stijgende huizenprijzen geen bezwaar hebben.

Als zij die verkoopplannen hebben opgevat omdat zij terecht kwamen in de hoek waar slagen vielen, dan heb ik daar bepaald begrip voor. Maar mijn uitgangspunt blijft, dat een samenleving, waarin alleen de overheid en grote concerns nog huizen kunnen verhuren, voor ons niet erg aantrekkelijk is.

Kritiek ontwend

De vraag waarom er kritiek kwam, is op zichzelf al belangwekkend. De oorzaak daarvan kan uiteraard bij de radio-spreker liggen. Misschien heeft hij tere kwesties te abrupt aangesneden.

Er is ook een andere oorzaak mogelijk. Deze namelijk, dat men van christelijke politieke partijen geen ingrijpende kritiek op de huidige maatschappelijke orde verwacht. Of niet meer verwacht.

Die christelijke politieke partijen zijn weliswaar begonnen als strijdorganisaties. Zij stredden op voor het recht van enkelingen en groepen, die in verdrukking waren gekomen, of die geen kans kregen zich naar eigen levensovertuiging te ontplooiën. Misschien hebben die partijen lang, te lang, gezweven, nadat zij hun eerste doeleinden hadden bereikt.

Wellicht is men daarom gewend geraakt aan het verschijnsel, dat kritiek of oppositie tegen het bestaande, monopolie werd van communisten en socialistischen.

Vermoedelijk worden daarom kritiek en onbehagen vanuit de christelijke partijen, te vlot bestempeld als uitingen van communistische of socialistische gezindheid.

Hoe het ook zij, ik ben blij dat tientallen luisteraars niet direct naar de telefoon of de pen grepen om aan hun ongenoegen lucht te geven.

Het is verheugend dat die velen eerst eens de woordelijke tekst van het gesprokene bij ons bureau opvroegen.

Ik zou de snelle critici willen vragen ditzelfde te doen.

Evangelische onvrede

Dan zal hun blijken dat op grond van het Evangelie telkens weer kritiek moet worden geïntendeerd op het bestaande.

Want het toetsen van omstandigheden en feiten, die wij op deze aarde aantreffen, aan de gerechtigheid van het Koninkrijk Gods, zoals de Bijbel ons dat leert, leidt tot onvrede met veel wat er in deze samenleving bestaat of gaande is.

Met instemming haal ik de woorden aan, die prof. Nauta dezer dagen schreef: „Een christelijke politieke partij doet verstandig”, aldus deze hoogleraar, „met haar kracht niet te zoeken in het aanleunen tegen uitspraken van de kerk. Die partij moet er zorg voor dragen door haar program en haar optreden in de politieke arena te spreken tot de verbeelding der kiezers. Indien zij daarin te kort schiet of daarop zich niet met grote ernst en ijver toelegt, helpt het niet dat zij zich christelijk noemt”.

Tot zover prof. Nauta.

Ik ben dit volkomen met hem eens.

Wij hebben allemaal de neiging om dat toetsen, zoals ik het zojuist bedoelde, na te laten.

Als we het „honger en dorsten naar de gerechtigheid”, zoals Jezus Christus het in de Bergrede noemt, nog kennen, dan blijkt dat er niet alleen binnen, maar ook buiten onze grenzen nog heel veel is dat veranderen moet. Wij moeten ons er voor hoeden dat wij iets dat er nu eenmaal is, als gewoon en als goed beschouwen, omdat het er is.

De wereldhandel

Een actueel voorbeeld van wat ik bedoel, ligt voor het grijpen. Maandag j.l. is in Genève de Wereldhandelsconferentie begonnen. Er nemen 120 landen aan deel. Vele daarvan zijn arm. Wij hebben in ons moderne jargon daar een camouflage-term voor. We spreken dan van ontwikkelingslanden.

Natuurlijk is er veel kritiek op die volkeren te oefenen. Zij werken niet hard genoeg, of althans niet zo efficiënt als wij in het Westen. Anders zouden zij wellicht meer welvarend zijn.

Zij hebben nu hun afgevaardigden naar Genève gestuurd, om te horen waartoe de rijke landen bereid zijn. Ze zullen ook wel eisen stellen, want als pas onafhankelijk geworden naties vinden ze dat zo iets bij hun gloednieuwe soevereiniteit behoort. En ze hebben vaak even lange tenen als pas zelfstandig geworden jonge mensen. Die eisen zullen bij een verstandig beleid ook niet allemaal ingewilligd kunnen worden.

Maar waar het in de kern van de zaak om gaat is dit: Zijn de Westerse landen bereid om die ontwikkelingslanden een toekomst te bieden? Niet alleen, zelfs niet in de eerste plaats, in de vorm van hulp-zonder-meer.

Met aalmoezen geven alleen, kan zelfs de rijkste niet bezig blijven. Het gaat er om of het Westen bereid is de produkten van die ander af te nemen tegen redelijk blijvende prijzen. Daardoor wordt de energie en de arbeidslust van die jonge volkeren geprikkeld. Dat opent voor hen perspectieven.

Ons standpunt

Ik ben verheugd dat de christen-democraten meermalen, o.a. reeds op een conferentie in 1960 te Parijs, duidelijk hebben uitgesproken dat die volkeren in staat moeten worden gesteld stabiele prijzen voor hun grondstoffen en produkten te krijgen.

Dat zal één van de hoofdpunten zijn waarover het in de komende maanden te Genève gaat

Zullen die landen op een rechtvaardige bejegening van het Westen kunnen rekenen of zullen zij een speelbal worden van de economisch zoveel sterkere en rijke volkeren. Daar gaat het in wezen om. Ook hier krijgt de baatzucht een kans om slachtoffers te maken.

Gelukkig heeft onze regering bij monde van minister Andriessen zich bereid verklaard aan zulk een rechtvaardige oplossing mee te werken. En de E.E.G. deed dit ook. Ze liggen misschien op het eerste gezicht wel ver van ons af, al deze economische problemen. Maar er steekt meer achter dan alleen handelsregelingen, cijfers en percentages.

Daarom zullen wij nauwlettend de gang van zaken moeten blijven volgen. Want zij zijn bepalend voor het functioneren van de samenwerking tussen Oost, Zuid en West in de eerstkomende jaren.

De geschiedenis van de rijke man en de arme Lazarus gaat als het ware opnieuw leven daar in Genève.

Maar ditmaal zal die rijke man, die nog door de rest van de wereld voor christelijk gehouden wordt, voorgoed vervloekt of weer gerespecteerd worden.

Radio-toespraak gehouden op woensdag 25 maart j.l.

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties

OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

BOOGAARD
ELEKTRICITEIT
VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Uw adres voor

Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens,
Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.

Woninginrichting Firma C. Brouwer

Voorstraat 41 - Telefoon 4530

Makelaarskantoor

L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880, na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie
van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE
LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt

SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

Onderlinge Vlaardingse
Begravenis OndernemingDIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 28281e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en
-schermen.

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10, MAASSLUIS

Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

MODEHUIS DE RAAF MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS	Welkom en vrij entree
--	--------------------------------------

WESTLAND

H. HORTENSUS & ZON METSELAARS en
AANNEMERSBevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamhedenNIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIESTOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

DE LIER TEL. 2215 NAALDWIJK 4163	 Dekker	DELFT-MARKT 49 TEL. 23762 DEN HAAG BEEK 366 632311
-------------------------------------	--	---

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

De Souteneur in het Nedl

door

Mr. H. Bouma

Aan de Rijksuniversiteit te Leiden is onlangs het Hoofd van het Amsterdamse Parket, de Officier van Justitie mr. J. F. Hartsuiker, gepromoveerd tot doctor in de rechtgeleerdheid op een proefschrift over bovengenoemd onderwerp.

Dr. Hartsuiker heeft jaren lang de strafzaken van het Amsterdamse politiebureau aan de Warmoesstraat, onder welk bureau de bekende Amsterdamse Walletpjes ressorteren, behandeld, zodat hij uit dien hoofde een grote ervaring heeft verkregen van hetgeen zich rond en op de wallen afspeelt. Bij het schrijven van zijn proefschrift heeft dr. Hartsuiker ook gegevens kunnen putten uit een groot aantal strafdossiers van souteneurs en tevens uit documentatiemateriaal van de Amsterdamse Zedenpolitie waardevolle feiten kunnen verzamelen, waardoor deze dissertatie kan bogen op een goed gefundeerde ondergrond. Het is vaak zeer moeilijk om de achtergronden van het souteneurschap en de daarmee nauw verbonden prostitutie te peilen, omdat zowel de souteneur als de prostituee altijd een subjectief-gekleurd beeld geven van de redenen waarom zij tot hun beroep zijn gekomen én van de omstandigheden waaronder zij deze beroepen in onderlinge samenwerking hebben uitgeoefend. Bovendien worden onder de geëmotioneerde stemming van het politie-onderzoek en de daarop volgende gerechtelijke behandeling van de strafzaak tegen de souteneur veelal onjuiste gegevens verstrekt, omdat enerzijds de prostituee, die de aangifte tegen haar souteneur doet, er belang bij heeft om deze souteneur zo zwart mogelijk voor te stellen, terwijl anderzijds de souteneur vaak alle mogelijke moeite doet zijn prostituee allerlei minder fraaie feiten aan te wijven teneinde zijn eigen daden te verdoezelen. Dr. Hartsuiker heeft uit de door hem verzamelde gegevens dan ook zeer voorzichtig conclusies getrokken en het is duidelijk, dat men met zeer veel beleid deze conclusies moet hanteren.

De souteneur

DR. HARTSUIKER wijst in zijn historisch overzicht op het steeds samengaan van prostitutie en souteneurschap. Reeds in oude tijden, bijvoorbeeld in het oude Rome, bestonden er souteneurs, terwijl ook in Griekenland de souteneurs niet onbekend waren. De kerkvader Augustinus verwierp de prostitutie, maar achtte het anderzijds een noodzakelijk en onuitroeibaar kwaad. Feitelijk heeft elk land in enigerlei vorm het probleem van de prostitutie en van het souteneurschap in enigerlei vorm gekend en kent het nog, want het is een niet uit te roeien kwaad. Men kan alleen proberen dit kwaad zoveel mogelijk de kop in te drukken door de bestrijding zo doelmatig mogelijk te organiseren.

Uit de geschiedenis van de prostitutie en het souteneurschap blijkt, dat de souteneur niet alleen de uitbouter, maar ook de beschermer van de prostituee is. Voorts werd de souteneur gezien als een asociale en criminele figuur, die vaak allerlei andere misdrijven, zoals diefstal, chantage en mishandeling, begaat. Op zichzelf is deze historische visie niet geheel onjuist, maar in de relatie souteneur-prostituee spelen vele andere factoren een rol. De souteneur treedt soms op als beschermer en uitsmijter voor de prostituee, soms is hij haar impressario en probeert het debiet van de prostituee uit te breiden. Meestal echter is de souteneur de minnaar van de prostituee, hij is haar „man“. De prostituee heeft behoefte aan een vaste binding, want zij wil ook een „echte minnaar“. De souteneurs kunnen worden onderscheiden in diverse types. Men spreekt wel van gewoonte- en beroeps-souteneurs enerzijds en gelegenheids-souteneurs anderzijds.

Tot de eerste groep behoren ook souteneurs, die door de prostituee aan zich worden gebonden. Deze souteneurs komen niet uit zichzelf zich opwerpen tot souteneur van een prostituee, maar de prostituee trekt hem tot zich en bindt hem op allerlei wijzen, omdat zij behoefte heeft aan een lots-verbundene.

De typische trekken van de souteneurs zijn wilswakke en arbeidsschuweheid, waarbij komt, dat vele souteneurs psychische afwijkingen vertonen; ook vele prostituees vertonen psychische defecten.

Bij andere souteneurs treft juist, dat zij de leidinggevende functie ten opzichte van de prostituees uitoefenen. Dit zijn de typische uitbouters. Juist deze groep komt vaak met de rechter in aanraking, omdat hij voortdurend brutaler wordt tegenover zijn prostituee en er komt dan een ogenblik waarop zij zulks niet langer verdraagt en naar de politie loopt om aangifte te maken tegen de prostituee. Het is de politie die de aangifte doet, want de prostituee heeft geen belang bij de vervolging van de souteneur, want zij heeft hem nodig als minnaar.

Onder de actieve souteneurs is een grote solidariteit en vaak gebeurt het, dat een prostituee, die aangifte bij de politie gedaan heeft tegen haar souteneur, bedreigd wordt door de collega's van de bedreigde souteneur teneinde haar te nopen haar aangifte in te trek-

ken. In Duitsland waren vroeger souteneurs-organisaties, die een kas hadden om advocaten te betalen ter verdediging van souteneurs, die terecht moesten staan.

Vele souteneurs zijn ook reeds voor andere misdrijven met de Justitie in aanraking geweest.

Maatschappelijk onduldbaar

IN ZIJN PROEFSCHRIFT gaat dr. Hartsuiker vrij uitvoerig in op de kwestie van de strafwaardigheid van de souteneur. Een souteneur is iemand, die zich laat onderhouden, geheel of gedeeltelijk, door een prostituee van het door haar met ontucht verdiende geld. Het behoort geen betoog, dat deze gedraging zedelijk laakbaar is. Bovendien is deze gedraging maatschappelijk niet te dulden. De souteneur tast de

openbare zedelijkheid aan en is voorts gericht tegen de openbare orde, want hij vormt een gevaar voor de maatschappelijke orde.

Het Nederlandse souteneursartikel in het Wetboek van Strafrecht is ingevoerd bij de Wet tot bestrijding van zedeloosheid en het werd zonder principiële motivering geplaatst onder de overtreding betreffende de openbare orde. De souteneur werd min of meer gelijkgeschakeld met de bedelaars en de landlopers, die allen in artikel 432 met straf bedreigd worden. Dit is destijds alleen geschied, omdat men meende, dat de parasitaire levenswijze van de souteneur overeenkomt met die van de bedelaar en van de landloper. Men beschouwde dus de souteneur als een gevaar voor de openbare orde. In werkelijkheid echter behoort het delict van de souteneur gerangschikt te worden onder de misdrijven tegen de zeden. Het souteneurschap richt zich tegen de openbare zedelijkheid. De openbare zedelijkheid is een rechtsbelang voor welker bescherming het recht heeft op te komen. Het souteneurschap is niet alleen maatschappelijk onduldbaar, maar het is ook aanstootgevend en verwekt ergernis bij anderen.

Hierbij komt, dat de souteneur heel dicht staat bij de omschrijving van een ander delict tegen de zeden, te weten artikel 250bis Wetboek van Strafrecht, waarin strafbaar wordt gesteld de persoon, die van het opzettelijk tweewegbrengen of bevorderen van ontucht door anderen met derden een beroep of gewoonte maakt, welk delict wél onder de misdrijven tegen de zeden is gerangschikt. De souteneur bevordert de ontucht ook, hetzij direct of indirect. Het verschil tussen beide strafbare gedragingen bestaat slechts hierin, dat bij art. 250 bis geacht wordt een zuiver zakelijke verhouding te bestaan tussen de

prostituee en de bevorderaar, tenzij bij de souteneur een persoonlijke verhouding bestaat tussen hem en de prostituee bestaande in een liefdesrelatie.

Het is daarom aan te bevelen het souteneurschap in ons Wetboek Strafrecht strafbaar te stellen onder de misdrijven tegen de zeden, aldus dr. Hartsuiker. Hij meent voorts, dat geen principiële bezwaren bestaan tegen de strafbaarstelling van de prostituee, maar hij voegt daaraan toe, dat een strafbaarstelling van de prostituee geen zin heeft, daar zulks nutteloos is. Hij baseert zulks op de stelling, dat voordelen van de strafbaarstelling opwegen tegen de nadelen daarvan verbonden. De prostituee gaat dan naar de zedelijkheid van de prostituee zoeken, die nog minder gewaarschuwd is, dan de prostituee zelf, die de geheime prostitutie gaat nemen en de exploitatie door de prostituee zal scherper worden. Daardoor wordt de openbare belangen nog ernstiger geschaad dan in geval van straffeloosheid van de prostituee en derhalve zal de verstandig wetgever van strafbaarstelling afzien. De geschiedenis heeft reeds bewezen, aldus dr. Hartsuiker.

Bij de souteneur ligt het juist andersom. Bij niet-strafbaarstelling het souteneurschap juist onbeschaamd aan de dag treden en zou in omvang en intensiteit toenemen.

Werkschuw

ONS strafwetboek heeft de souteneurs gerangschikt onder de overtredingen, hetgeen wellicht te verklaren is door de bedreigde straf, te weten een werkinrichtingstraf van hoogstens twee jaar. De wetgever lette voornamelijk op de werkschuweid van de prostituee, evenals die van de bedelaar, van de landloper. Het is echter een overtreding, die door de Rechtbank moet worden berecht, in tegenstelling tot vrijwel alle andere overtredingen die door de Kantonrechter moeten worden berecht. De Wetgever heeft de de souteneur de mogelijkheid van een voorlopige hechtenis willen openstellen en was dus gedwongen de bepaling aan de Rechtbanken op te dragen. Daarmede werd echter tevens de gelijkheid van hoger beroep, zodat de prostituee steeds voor elk strafbaar feit in een stepe bestaat, uitgesloten. Dit is natuurlijk een groot nadeel, dat voor de verdachte souteneur als

het Openbaar Ministerie. De verdachte kan niet in hoger beroep van een oordeling en het Openbaar Ministerie niet van een vrijspraak. Ook hij is het zeer aan te bevelen de strafbaarstelling van de souteneur onder de overtredingen tegen de zeden, want dan is hoger beroep mogelijk. Bovendien is de termijn waarna een overtreding verjaart door een andere omschrijving, te weten „Hij die opzettelijk uit de openbare ontucht van een publieke oeffening onder het uitbuiten van een tussenbestaande persoonlijke verhouding zich geheel of gedeeltelijk laat onderhouden, wordt gestraft met...“ (Hij die bedreigde straf moet worden gevuld door de Wetgever)“ Dr. Hartsuiker geeft de voorkeur aan de omschrijving van het souteneurschap als strafbaar feit, omdat het souteneurschap vier kenmerken heeft:

1. Bij souteneurschap zijn personen betrokken, een man en

Nederlandse Recht

... die zich beroepsmatig aan prostitutie overgeeft.

2. Tussen de man en de vrouw bestaat een persoonlijke band, berustende op een zekere „liefdesverhouding“.

3. De man is er van op de hoogte, dat de vrouw prostitutie bedrijft. Het is niet vereist dat hij de prostitutie goedkeurt. Het enkele weten of goedkeuren is voldoende.

4. De man laat zich geheel of gedeeltelijk onderhouden door de vrouw. De wet moet zich niet keren tegen de man, die met een vriend heeft, die minnaar met wie zij samenleeft; de relatie wordt eerst maatschappelijk schuldbaar indien zij wordt gebruikt als lever misbruikt doordat de man tijdens deze relatie zich laat onderhouden door de vrouw, die met haar uitsluitend gelden verdient. Dr. Hartsuiker wil met name buiten de delictschrijving doen vallen het onderhouden door de publieke vrouw van haar eigen kinderen of wellicht van haar familie.

Het is niet nodig in de wet te omschrijven wat een publieke vrouw is. Deze woorden ligt al een voldoende omschrijving van wat bedoeld wordt. Bovendien geeft de maatschappij ook nieuwe vormen van prostitutie, zoals de salonprostitutie, de all-girl en partij-girlprostitutie, de prostitutie en de auto-prostitutie; deze soorten prostituees zijn onder het begrip „publieke vrouw“ te brengen.

Strafmaat

DR. HARTSUIKER gaat voorts in op de straf, die aan het misdrijf van souterneurschap ware te verbinden. Hij kiest dan voor een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar. Onze huidige wetgeving kent een maximum van veertien dagen hechtenis en daarnaast de bijkomende straf hoogstens drie maanden Rijkswerkinrichting. In de praktijk betekent dit, dat de souterneur in de gevangenis zit voor acht weken in voorlopige hechtenis verblijft, welke voorlopige hechtenis niet kan worden afgetrokken van de uiteindelijke opgelegde straf, zoals bij de misdrijven wél mogelijk is. Dit is zeker niet gewenst, noemen en het is bovendien voor de souterneurs niet te begrijpen. Ook in dit bezwaar weg te nemen is het niet mogelijk het souterneurschap tot een misdrijf in de zin van ons strafwetboek te maken.

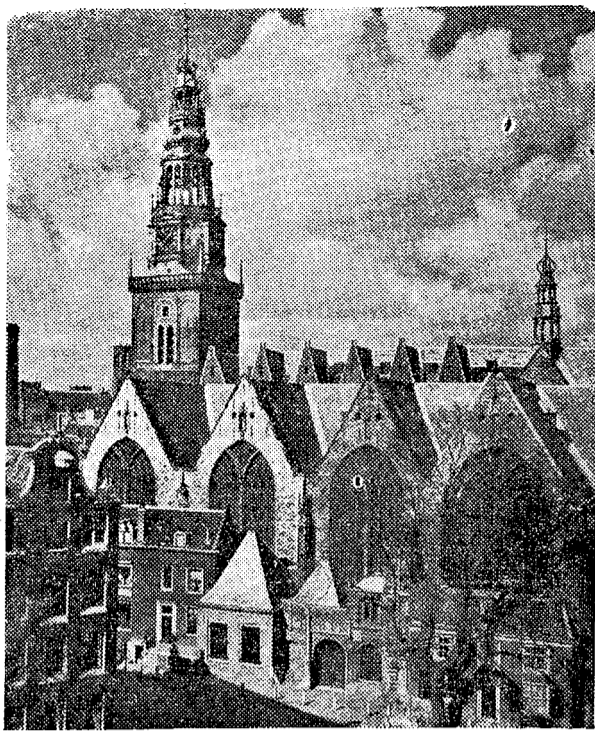
Een strafverzwarende omstandigheid kent Dr. Hartsuiker gelegen in het feit, dat de publieke vrouw, waarvan de souterneur profiteert, minderjarig is. Hij wenst dan het maximum van de bedreigde straf verhoogd te zien tot drie jaar.

De thans geldende bijkomende straf van drie jaar Rijkswerkinrichting zou volgens Dr. Hartsuiker kunnen vervallen indien twee of drie jaar gevangenisstraf kan worden opgelegd. Over het strafmaximum is uiteraard nog discussie mogelijk. De rechter is altijd vrij een lagere straf op te leggen ook al zou de bedreigde straf hoger gesteld worden.

In het voorgaande heb ik een overzicht gegeven van de voornaamste

... anten van het wetenschappelijk beoog van Dr. Hartsuiker in zijn proefschrift over de souterneur in het Nederlandse Recht. Het is uitermate nuttig gebleken historisch en gedocumenteerd de huidige wetsbepaling aan een onderzoek te onderwerpen, waarbij ook de praktijk van groot belang is achten. De wetenschap en de Wetgever kunnen uit dit interessante proefschrift lering trekken hoe het probleem van het souterneurschap aan te pakken. Uiteraard is het probleem van de souterneurs niet geheel met een andere wetgeving op te lossen. Het gaat om een betere en doelmatige wijze van bestrijding van de souterneurs. Men kan het wellicht met Dr. Hartsuiker niet eens zijn met de te bedreigende maximum straf of de aard van deze straf, maar zijn principiële visie ten aanzien van de bestempeling van het souterneurschap tot misdrijf

De kerk midden in een Amsterdamse buurt, die doorgaans „de walle-tjes“ wordt genoemd.

tegen de zeden zal wel weinig bestrijding kunnen ontmoeten.

Overheidstaak

IN één van zijn stellingen gevoegd bij zijn proefschrift zegt Dr. Hartsuiker, „dat de Overheid verantwoordelijkheid draagt voor de algemene en de geestelijke volksgezondheid, waarbij ten aanzien van het verschijnsel van de prostitutie deze verantwoordelijkheid onder meer inhoudt, dat op de Overheid de taak rust om ordenend op te treden inzake de verschijningsvormen van de prostitutie en zo mogelijk de prostitutie weer in het maatschappelijk leven te doen opnemen zodra zij haar beroep wil verlaten.“

Met het laatste zal een ieder het eens kunnen zijn, want de ex-prostitutie moet door de reclassering of een andere instantie geholpen worden om zich weer in een gewoon beroep aan te passen in het maatschappelijk leven teneinde een terugval te voorkomen. Dr. Hartsuiker geeft helaas niet aan hoe hij zich het ordenend optreden van de Overheid inzake de verschijningsvormen van de prostitutie denkt. Dit ligt feitelijk ook buiten het kader van zijn proefschrift, maar het is wel een nauw daarmede verbonden probleem. Ten opzichte van de prostitutie zijn verschillende stelsels van ordening mogelijk, zoals zij ook in verschillende landen worden toegepast.

1. De klassieke gereglementeerde prostitutie. In dit stelsel vertoeven de prostituees in bordelen, die gecontroleerd worden door de Overheid.

2. De gereglementeerde prostitutie, hetgeen in feite een zelfde systeem is als de klassieke gereglementeerde prostitutie, maar zonder de officiële bordelen.

3. Het abolitionistische systeem. Dit houdt in de afschaffing van de reglementering, omdat de reglementering in feite een erkenning van de prostitutie inhoudt. Het abolitionisme acht het erkennen van de beroepen van prostituee en van bordeelhouders ethisch ontoelaatbaar, waarbij bovendien krachtig wordt opgetreden tegen tippelen, etaleren, enz. Daarnaast is dan nodig de opvoeding van het publiek ten aanzien van het verschijnsel van de prostitutie, terwijl ook aandacht moet worden besteed aan de resocialisatie van de prostituees.

4. Het prohibitionisme. In dit stelsel, dat het zelfde is als het abolitionistische, voegt men aan de onder 3 omschreven maatregelen nog toe de strafbaarstelling van de prostituees zelf. In de twee laatste systemen van bestrijding van de prostituees wordt de pro-

stitutie vanzelf tot een slinkse geheime prostitutie.

IN het begin van dit artikel is reeds vermeld, dat de kerkvader Augustinus de prostitutie een noodzakelijk en onuitroeibaar kwaad achtte. Dit kan echter geen beletsel zijn om niet toch te proberen dit kwaad zoveel mogelijk te beteugelen. Hierin heeft de Overheid een beslissend woord, maar voor

een belangrijk deel hangt het welslagen van wettelijke maatregelen af van het zedelijk normbesef van de burgers.

Dr. Hartsuiker heeft stof genoeg gegeven om te overdenken en ik meen, dat zijn verdienste voor een belangrijk deel gelegen is in het ius constituendum, dat wij zeggen in de te nemen wettelijke maatregelen, waarvoor hij een richtsnoer heeft gegeven. Wellicht zal de Wetgever een deel van de voorstellen van Dr. Hartsuiker mettertijd in overheidsmaatregelen overnemen en dat zou zeker een bekroning op zijn werk vormen.

Ik kan mij zeker behoudens een kleine aanvulling verenigen met de door Dr. Hartsuiker voorgestelde omschrijving van het nieuwe artikel in het Wetboek van Strafrecht, maar ik zou daar als tweede lid aan toegevoegd willen zien, dat „hij, die een persoonlijke verhouding met een prostituee heeft, wordt geacht deze persoonlijke verhouding uit te buiten, tenzij hij kan aantonen over genoegzame inkomsten uit arbeid of kapitaal te kunnen beschikken“.

Een andere mogelijkheid is het samenwonen of samenleven met een prostituee strafbaar te stellen, zoals ook in andere landen is geschied. In de door mij voorgestelde redactie van een tweede lid van het souterneursartikel wordt hierdoor het bewijs van het souterneurschap veel gemakkelijker, hetgeen juist in deze materie vaak een onoverkomelijk bezwaar voor de vervolging oplevert.

Indien het samenleven of samenwonen, dan wel het verkeren met een prostituee strafbaar wordt, vermindert men daarmede de neiging tot het aangaan van een persoonlijke verhouding met een prostituee, hetgeen dr. Hartsuiker juist als één der criteria van het souterneurschap ziet. Naar mijn mening zou op deze wijze geformuleerd in het hoofdstuk van het Wetboek van Strafrecht, onder de misdrijven tegen de zeden een nieuw artikel kunnen worden opgenomen, luidende als volgt:

1. Hij, die opzettelijk uit de opbrengst der ontucht van een publieke vrouw, onder het uitbuiten van een tussen hen bestaande persoonlijke verhouding, zich geheel of gedeeltelijk laat onderhouden, dan wel op andere wijze voordeel van haar trekt, wordt gestraft met ten hoogste (drie) jaren gevangenisstraf.

2. Hij, die een persoonlijke verhouding met een publieke vrouw heeft, wordt geacht deze persoonlijke verhouding uit te buiten door zich door haar geheel of gedeeltelijk te laten onderhouden, tenzij hij kan aantonen over voldoende inkomsten uit arbeid of kapitaal van zichzelf te kunnen beschikken.

3. Hij, die met een publieke vrouw een persoonlijke verhouding aangaat of regelmatig met haar verkeert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste (twee) jaren gevangenisstraf.

4. Indien tijdens het plegen van de sub 1 of 3 bedoelde misdrijven nog geen drie jaar is verlopen, sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens één der in dit artikel genoemde strafbare feiten onherroepelijk is geworden, kan een gevangenisstraf van ten hoogste (bijv. 5 jaren) worden opgelegd.

Door deze aanvullingen zal ongetwijfeld de attractie tot het kiezen van het beroep van souterneur nog meer verloren gaan en ik meen, dat de bestrijding van de souterneurs hiermede alleen maar gebaat zal zijn, hetgeen uit maatschappelijk oogpunt bezien een belangrijk winstpunt zal betekenen.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

OVERIJSEL

- * VERBOUW
- * NIEUWBOUW
- * ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarssingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

Varwijk's Handelonderneming en Veevoederfabriek „Salland“ C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255
FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN
KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS
Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

in de NOORD-OOST POLDER

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564
NAGELE TELEFOON 05276-2460

LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

FA. H. BRUINSMA

LANDBOUWWERKTUIGEN

De Deel 3 - Tel. 05270-2809

EMMELOORD

Accountantskantoor D. Koole

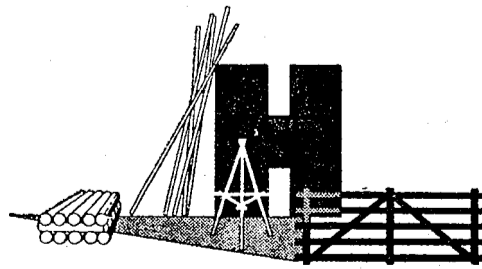
Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

SCHILDERSBEDRIJF S. POSTMA

Hoogzijde 36 - Telefoon 05273 - 1585

MARKNESSE (N.O.P.)

FA. HARKEMA GROOTHANDEL IN HOUT

BEDUM TELEFOON 05901 - 2321 - 2417
MARKNESSE TELEFOON 05273 - 1535 - 1509
Creosoteerhout. Mijnhout. Heipalen. Boerengeriefhout.

De VVD blaast de terugtocht

TWEEDE KAMER

De zaak als zodanig was duidelijk. Minister Bot had voorgesteld de luisterbijdrage te verhogen van 12 gulden tot maximaal 24 gulden per jaar. Het bedrag van 12 gulden was sedert 1942 niet verhoogd, terwijl de kosten van het radioomroepbedrijf intussen sterk waren gestegen. Bovendien staat de realisatie van een derde zender voor de deur met alle daarbij behorende uitgaven.

Van VVD-zijde was in de schriftelijke stukken gesuggereerd: als de reclame in de radio niet wordt ingevoerd is er bij ons maar bitter weinig animo deze verhoging voor de luisterbijdrage te accepteren.

Aangezien toelating van reclame in de ether een afzonderlijk vraagstuk van principiële aard is — de Staten Generaal zullen t.a.v. dit vraagstuk een beslissing moeten nemen op een voorstel van het Kabinet — kon aan deze VVD-eis niet worden voldaan. Dat wist de VVD ook wel — het akkoord van Wassenaar is mee door hen ondertekend!

Maar niettemin werd een aanval ondernomen op het bestaande omroepbestel.

In de wandelingen werd gefluisterd: „je moet het maar van je politieke „vrienden” hebben”.

Openheid

Mevrouw van Someren (VVD) betoogde dat hoezeer misschien een verhoging nodig was, haar fractie niet zou meegaan tenzij de omroepverenigingen meer openheid in financiële zaken zouden geven.

Het bedrag dat de omroepverenigingen uit eigen middelen bijdroegen mocht niet eens openbaar worden gemaakt! Bovendien — aldus redeneerde zij — de omroepverenigingen worden van 's rijks wege gesubsidieerd uit de luisterpot. Om rijkssubsidie te kunnen ontvangen is het nodig te weten hoe deze verenigingen er financieel bijstaan. Deze houding neemt de overheid ook aan als het gaat om subsidie aan ballet en opera. Waarom dan niet de omroepverenigingen aan deze norm te binden en al de verenigingsinkomsten en uitgaven aan minister en Kamer over te laten leggen?

Tenslotte meende zij dat het hier publieke gelden betroffen waarvan rekening en verantwoording moest worden afgelegd ten overstaan van de minister en de Kamer. Zolang deze verantwoording niet werd gedaan was het regeringsvoorstel vrijwel onverteerbaar.

De socialisten meenden dat een beslissing omtrent de verhoging beter kon worden genomen ten tijde van de definitieve regeling van het omroepbestel. De pacificatiecommissie is immers aan de slag gegaan en de minister studeert eveneens. Is het daarom niet verstandig de verhoging op te schorten tot 1 juli 1965? De heer Voogd (PvdA) was eveneens van oordeel dat de omroepverenigingen wat meer openheid kunnen betrachten als het om financiële gegevens gaat. Overigens had hij ernstige bezwaren tegen invoering van reclame in de radio.

Reclame in de omroep

Vandaag, aldus de heer Kieft (AR), is niet aan de orde de vraag of al dan niet reclameboodschappen zullen moeten worden geaccepteerd. Deze vraag is welbewust verschoven naar de dag waarop het omroepbestel in nieuw gewaad zal zijn gekleed. De voorwaarde door de liberalen thans gesteld is zodoende irreal. Aangezien onweersproken vaststaat dat het radio-bedrijf voor tekorten komt te staan is het niet onredelijk de luisterbijdrage te verhogen. Maar de „blanco” volmacht door de minister gevraagd tot 24 gulden is niet acceptabel. Hij achtte een bedrag van 18 gulden voorshands voldoende.

Ook hij toonde begrip voor een grotere openheid inzake de omroepfinanciën. Met name wat betreft de gelden, die uit de eigen middelen der verenigingen bijgepast worden ten behoeve van het radiobedrijf. Maar voor het overige is het een zaak der verenigingen zelf. Al was het gewenst dat een grotere openheid zou worden betracht door de verenigingen.

De stellingen van mevrouw Van Someren dat de verenigingsinkomsten publieke gelden zouden zijn is ten ene

male onjuist. En daarmee ook haar conclusie!

Overigens drong hij aan op een verhoging van de vrijstellingsnorm voor hen die een te laag inkomen hebben — zieken en bejaarden — hetgeen de minister toezegde. Zijn verzoek om de verhoogde bijdrage in twee termijnen te doen innen werd afgewezen: de inrichtingskosten zouden het voordeel van de verhoging grotendeels te niet doen.

Dr. Albering (KVP) wilde eveneens een matiging tot 18 gulden. Dan is het radiobedrijf voorlopig uit de nood en de zaak kan opnieuw worden bezien als een beslissing omtrent reclame is genomen. De heer Harms (Boerenpartij) was onomwonden in zijn oordeel: de bestaande zullen brengen niet wat ons volk wil; zie maar naar Veronica. Hij zou tegenstemmen.

Jonkvrouw Wittewaal (CHU) was het in wezen met de heer Kieft (AR) eens: in de huidige situatie is een verhoging tot f 18,— acceptabel. Zij diende daartoe een amendement in dat de minister overnam. Maar het feit dat de omroepverenigingen niet met hun financiën in de openbaarheid willen komen gaf haar de woorden in de mond: „ze zullen daar wel over een goed gevulde kous beschikken; want wie arm is wil daarmee wel op de proppen komen.”

Stormaanval

Na het antwoord van de minister diende mevrouw Van Someren (VVD) een motie in:

De Kamer, gehoord de beraadslagingen over wetsontwerp 4800, overwegende dat besteding van publieke gelden aan de volksvertegenwoordiging verantwoord dient te worden, besluit tot schorsing der beraadslagingen over wetsontwerp 4800, waarbij de luisterbijdragen met 50 pct. — en op een nog niet nader bepaald ogenblik met 100 pct. — verhoogd zullen worden, ten einde nader geïnformeerd te worden omtrent de samenstelling van het geheel van inkomsten en uitgaven der onderscheidene omroepinstellingen, die voor een groot deel betrekking hebben op publieke gelden, en pas daarna te beslissen over het wetsontwerp, en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie was onduidelijk vond de heer Kieft (AR) omdat een aantal zaken ten onrechte door elkaar waren gehaald en vroeg om schorsing van de beraadslaging. Hij kreeg de steun van alle fractie voorzitters. Ook de minister vond deze motie beslist onjuist en ontraadde de aanneming daarvan ten sterkste.

Na opheffing der schorsing — de volgende dag — werd deze motie in het openbaar besproken.

Zowel freule Wittewaal, de heer Albering (KVP) als de heer Voogd (PvdA) konden deze motie niet steunen. De freule vond er wel een aantal sympathieke elementen in terug, maar een koppeling van openbaarheid van omroepverenigingsfinanciën aan de opschorting zoals de motie wil is niet verteerbaar. Dat zou immers tot gevolg hebben dat de salarissen niet zouden kunnen worden betaald. Daarvan wilde de CHU niet mee werken. Ook de AR-fractie was niet van plan mee te werken aan een verkorting van de rechten der omroepverenigingen zoals de VVD dit wilde. Bovendien was de motie in meerdere opzichten onjuist en onduidelijk, aldus de heer Kieft (AR).

Onjuist, omdat de opbrengst der luistergelden wel degelijk onder gebondenheid van verantwoording zijn. Vooraf moet de minister de betreffende begroting van het radiobedrijf goedkeuren.

Na afloop van het jaar wordt de rekening in al haar uitgaven van post tot post gecontroleerd. De publieke gelden worden wel degelijk publiek verantwoord.

Het feit dat een deel der inkomsten van de verenigingen wordt gecontroleerd door de overheid (de luisterbijdrage) brengt niet mee dat de vrijwillige bijdragen der leden uit contributies nu ook door de overheid moeten worden gecontroleerd. Dat deel blijft volledig ter verantwoording van elke vereniging. Het parlement staat er buiten!

Overigens was het jammer dat de heer Kieft (AR) zich vergiste in zijn mededeling omtrent de bereidwilligheid der gezamenlijke omroepverenigingen om de uit eigen middelen bijgepaste miljoenen, volledig openbaar te maken. Dat was voor mevrouw Van Someren (VVD) terecht een aanleiding om hem op dit punt schalkmat te zetten.

Ingetrokken

Er was enige spanning in de Kamer toen de VVD haar motie kennelijk wilde intrekken. Eerst al omdat de behandeling moest worden geschorst op verzoek van mevrouw Van Someren (VVD) — ten tweede wilde deze fractie een motief zoeken om het gezicht van de motie te redden, ook al zou deze worden ingetrokken?

Kennelijk was de tijd van schorsing te kort gelet op de motivering, waarom de motie ten slotte werd ingetrokken. Het motief bleek te zijn: „de Kamer heeft deze motie moreel aanvaard”. Als iets niet waar was dan was het deze reden. De heer Van Doorn (KVP) maakte dit onomstotelijk duidelijk. De eis in de motie neergelegd was immers „geen beslissing over dit wetsontwerp tenzij de financiële verenigingsvervoerders openbaar zouden worden gemaakt”. De Kamer in overgrote meerderheid wenste dit laatste niet. Te

minder omdat deze voorwaarde in strijd met de wet was.

Slechts de boerenpartij, de PSP en de SGP toonden bereidheid voor te stemmen.

Mevrouw Van Someren veroorzaakte enige deining toen zij mededeelde dat zij geen andere motie wilde indienen omdat zij de Kamer een beschamende vertoning wilde besparen. Omdat, aldus haar beschuldiging, de Kamer zich in allerlei bochten zou moeten wringen om ook tegen deze nieuwe motie te kunnen stemmen. En daarmee aanvaardde de VVD haar terugtocht. Deze motie die zij „onthutsend duidelijk” had genoemd werd als een „verwarring brengende motie” ingetrokken.

De heer Van Doorn (KVP) merkte terecht op dat niet mevrouw Van Somerne moet uitmaken wat de Kamer wil, maar dat de Kamer dit zelf moet constateren.

Hierna werd het wetsontwerp aanvaard, waarbij de VVD vóór stemde.

HOE IN 1961 DE LUISTERPOT WERD VERDEELD

Nederlandse Radio Unie	f 17.065.009,19
Algemene Vereniging Radio Omroep	f 2.198.434,46
Katholieke Radio Omroep	f 2.124.535,48
Nederlandse Christelijke Radio Vereniging	f 2.039.750,88
Omroepvereniging V.A.R.A.	f 2.122.293,30
Vrijzinnig Protestantse Radio Omroep	f 340.709,63
Interkerkelijk Overleg in Radioaangelegenheden	f 159.373,70
Radio Volksuniversiteit	f 17.636,35
Rijksvoorlichtingsdienst	f 20.869,88
Convent van Kerken	f 44.351,40
Radio Nederland Wereldomroep	f 4.129.126,88
Totaal	f 30.262.091,15

EERSTE KAMER

J. TJALMA:

Stemmen per brief mogelijk maken

Bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken, die vorige week dinsdag in de Eerste Kamer plaats had, bepleitte de heer Tjalma (A.R.) de opnemings van een inleidend artikel in de Grondwet, dat tot uitdrukking dient te brengen, dat bij God de oorsprong en het fundament van het gezag is te vinden. Hij voegde er aan toe, dat een zodanige erkenning niet alleen voor de Koning, maar ook voor de dienaren der Kroon van betekenis is. Het geeft hun houvast bij het handhaven van het gezag en het dragen van hun verantwoordelijkheid.

verbaal was opgesteld tegen hen, die bij de laatste autobuschauffeursstakingen, werkwillige chauffeurs hadden gehinderd of gemolesteerd of zelfs verzet tegen de politie hadden gepleegd.

Daarna wijdde hij aandacht aan de Bescherming Bevolking, waarbij hij aanmerking maakte op de bepaling, dat zij, die gewetensbezwaren hebben tegen de militaire dienst, deze bezwaren om praktische redenen ook erkend zagen ten opzichte van de Bescherming Bevolking.

Tenslotte drong hij er op aan, dat de ziektekostenregeling voor de Rijksambtenaren spoedig zou verschijnen.

Gemeentewet en Kieswet

De heer Tjalma wijdde verder aandacht aan de voorgenomen herziening van de Gemeentewet en de op het programma staande wijziging van de Kieswet, met name betreffende het stemmen bij volmacht.

Hij bepleitte, om evenals in sommige andere landen, het stemmen per brief mogelijk te maken voor hen, die in het buitenland vertoeven, o.a. militairen.

Commissarissen der koningin

Minister Toxopeus had betoogd (in antwoord op het voorlopig verslag) dat Commissarissen van de Koningin moeten passen in het politieke beeld der provincies. De heer Tjalma voegde hieraan toe, dat zij ook moeten passen in het politieke beeld, dat ons land in zijn geheel te zien geeft.

De spreker maakte daarna nog enkele opmerkingen over de financiële verhouding tussen het Rijk en de Gemeenten.

Politie en B.B.

Naar aanleiding van het tekort bij de gemeentepolitie, dat meer dan 1400 man bedraagt, bepleitte de heer Tjalma vereenvoudiging van de benoeming van de politie met verkeersongelukken, indien de gevolgen hiervan zich tot materiële schade beperken.

Hij informeerde verder of proces-

Antwoord van Minister Toxopeus

Minister Toxopeus antwoordde de volgende dag de heer Tjalma, dat een inleidend artikel in de Grondwet, zoals hij voorstaat, niet zou stroken met de overtuiging van alle Nederlanders en zij een zekere druk zou uitoefenen op een deel van de bevolking. Bovendien zou een dergelijk inleidend artikel geen rechtsregel bevatten.

Replieken

Bij de replieken antwoordde de heer Tjalma, dat er meer artikelen in de Grondwet staan, waarmee niet iedereen het eens is en dat zulks ook geldt van artikelen in andere wetten. Hij ontken- de, dat een dergelijk artikel aan de geestelijke vrijheid te kort zou doen — er is dus geen sprake van druk — want aan niemand wordt iets tegen zijn overtuiging opgedrongen of afgedwongen. Bovendien wordt niemand daardoor achtergesteld bij een ander.

Wat het argument van de minister betreft, dat er in dit geval geen sprake is van een rechtsregel en dat deze daarom niet in de Grondwet thuis hoort, merkte de heer Tjalma op, dat het bedoelde artikel zou aanduiden, dat alle staats- en rechtsbestel aan een hogere orde is gebonden en dat recht en gezag hun bron niet in de mens vinden. Daardoor wordt derhalve het fundament van de rechtsregels gelegd, die in de Grondwet zijn opgenomen.

Voorjaarspuzzel

"EEN NIEUWE LENTE" was het thema, waarmee wij vorige week ons weekblad onder uw aandacht brachten.

Omdat de lente nog erg pril is en het warme zomerweer nog even op zich laat wachten, bieden wij u deze week een speciale puzzel aan.

Wat moet u doen?

U schrijft op een vel papier de getallen 1 t.m. 155 op de volgende wijze: Op de eerste regel 1 t.m. 11, de tweede regel blijft open, op de derde regel 12 t.m. 22, dan weer een regel open laten. Zo gaat u door tot 155.

U ziet nu, dat vóór of achter onderstaande vragen ook getallen staan. Wanneer u nu het antwoord op de vraag weet, schrijft u elke letter van dat antwoord onder het corresponderende getal op uw vel papier. Vandaar de open regel.

Als u de antwoorden op de juiste plaats hebt ingevuld, ontstaan er een paar zinnen, die zeer belangrijk zijn.

Inzenden

De redactie wil met deze puzzel eens een uitzondering maken op de nog toe gevolgde regel. U kunt namelijk de puzzel nu wel insturen.

Beloning

Voor de beste oplossers stelt de redactie een aantal beloningen in het vooruitzicht, te weten:

* Vijf uitnodigingen om met vrouw of verloofde op Prinsjesdag 1964 in Den Haag de gast van de partij te zijn.

* Tien exemplaren van het pas verschenen standaardwerk: Anti-Revolutionair Bestek.

Sluitingstermijn

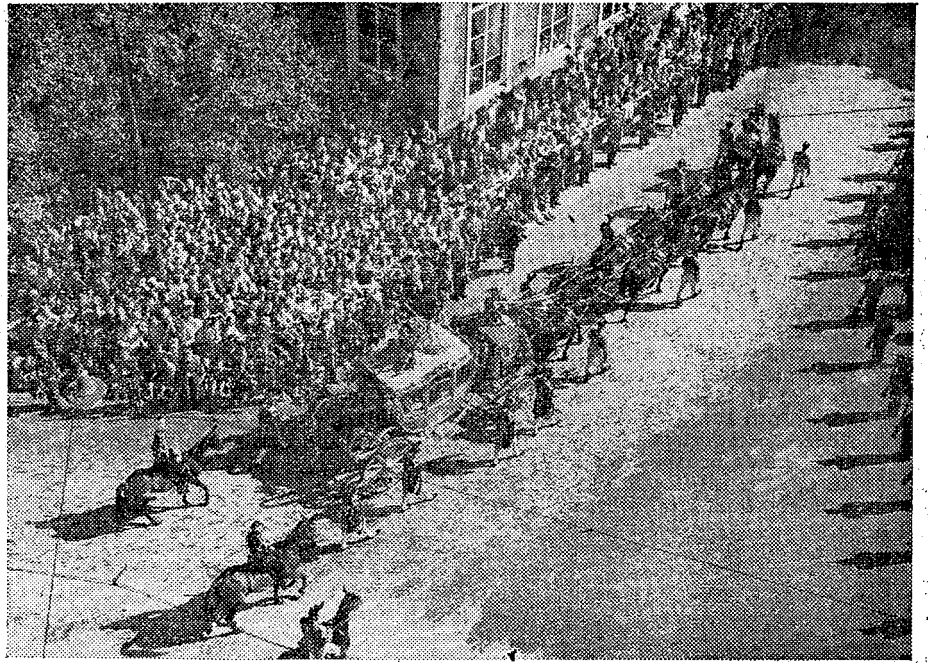
Uw oplossing — de corresponderende getallen kunt u weglaten — moeten wij uiterlijk 15 april a.s. in ons bezit hebben.

U adresseert aan:

Redactie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag.

Op de enveloppe schrijft u in de linkerbovenhoek:

VOORJAARSPUZZEL.

Vragen

90, 10, 120, 43, 106 was de eerste redacteur van Nederlandse Gedachten.

15, 57, 29, 91, 77, 117 was Minister van Verkeer en Waterstaat in één van de kabinetten-Drees.

59, 77, 146, 48, 56, 102, 126, 90, 34, 145, 68, 6 bekleedde eens het ambt van burgemeester in Smilde.

De grote bijeenkomst van de A.R. Partij, die gehouden wordt in het jaar waarin de verkiezingen worden gehouden voor de Tweede Kamer, heet: 1, 36, 113, 5, 40, 15, 75, 109, 18, 7, 51, 89, 29, 87, 20, 144, 10, 101, 131, 41.

De radiotoespraken van mr. W. R. van der Sluis zijn altijd 's woensdags om de veertien dagen te beluisteren van 18.20—18.30 uur. Hiervoor wordt het programma van de 79, 73, 103, 32 onderbroken.

Met 41, 2, 27, 113, 119, 28, 67, 122, 29, 22, 150, 66, 48, 114, 142 behoorde iedere

kiesvereniging in dit seizoen bezit te zijn.

Toen mr. Biesheuvel minister werd, volgde de heer 29, 154, 4, 61, 72, 102, 17, 96, 130, 152 hem op als lid van de Tweede Kamer.

Wat was de voor-oorlogse naam van de ARJOS?: 105, 10, 14, 24.

In de A.R. Partij-organisatie kennen wij o.a. 18 districten, die wij 62, 58, 121, 19, 126, 33, 111, 94, 135, 89, 148, 71, 65, 49 noemen.

In het kabinet-Marijnen is de heer 149, 16, 128, 45, 53, 10 staatssecretaris van Economische Zaken.

De laatste pagina van Nederlandse Gedachten heet 16, 33, 100, 83, 39, 119, 48, 15, 41, 127, 151, 104.

In samenwerking met de Dr. A. Kuiperstichting geeft de A.R. Partij een 14-daags geschrift uit, getiteld 31, 42, 33, 82, 107, 54, 115, 50, 148, 140, 76, 137, 26, 93, 63, 86, 134, 40.

16, 77, 155, 123, 148, 32, 35, 55, 82, 37, 44, 108 is een maandelijkse uitgave van de Dr. A. Kuiperstichting.

52, 12, 81, 99, 95, 16, 138, 29, 89, 8, 70, 25, 67, 80, 48, 144, 10 schrijft geregeld in Nederlandse Gedachten.

92, 133, 3, 155, 13, 77, 105 is sinds vorig jaar lid van de Eerste Kamer.

De artikelen van onze militaire medewerker verschijnen in Nederlandse Gedachten onder de samenvattende titel 138, 88, 23, 143, 135, 32, 10, 98, 105.

Een belangrijk boekwerk dat deze maand verschenen is 118, 89, 56, 21, 27, 123, 30, 72.

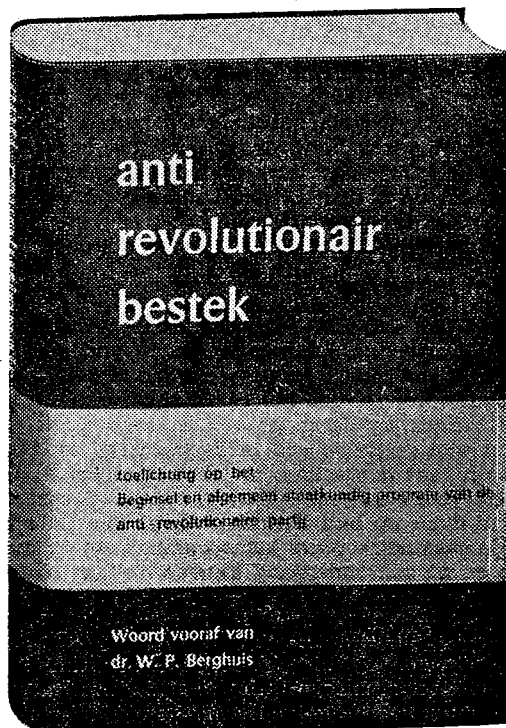
Zijn naam kwam nog eens voor in Nederlandse Gedachten 11, 124, 132, 112, 60, 27.

Voor welk artikel wilde Duitsland onlangs de grens sluiten? 78, 84, 129, 103, 153, 69.

Afkorting van West-Europese Unie 64, 139, 125.

136, 9, 38, 74, 97, 88, 57, 45, 147, 6, 56, 46, 85, 135, 110 was de man die Lincoln neerschoot.

U moet met deze puzzel iets 116, 47, 137, 18.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02528 - 841 (7 lijnen)

UW INBOEDEL WORDT OP DE HANDEN GEDRAGEN
naar Madrid of Stockholm,
naar Luttjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf — Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).
Lijndiensten op Oslo, Stockholm + Copenhagen

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP — GRONINGEN
Spaarrente leden 3½ %
Spaarrente niet-leden 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10 % premie 3½ %
Beleggingsboekjes (½ jaar opzegging) 3¼ %

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 05900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telexnummer: 53073

MEUBELTOONZALEN STEENTILSTRAAT 17
GRONINGEN
HIER VINDT U DE BEROEMDE
van Rooyen MEUBELEN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER
OP AANVRAAG ZENDEN WE GRAAG EEN CATALOGUS

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Vertrouwensadressen
VOOR DEN HAAG
EN OMSTREKEN

SIGAREN MAGAZIJN Matador

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
waarheen u maar wenst.

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940

HAARLEM - Telefoon 10441

DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

Koopt bij onze adverteerders

Aandacht voor KONSTANTIJN

de jonge koning van
Griekenland

KONSTANTIJN, de 23-jarige opvolger van de kortgeleden overleden Griekse koning Paul I, is koning geworden in een periode in de Griekse geschiedenis, die verre van eenvoudig moet worden genoemd. Het land heeft nu eindelijk wel kans op een stabiele regering, sinds de partij van premier Papandreou een flinke meerderheid in het parlement heeft behaald. Maar de kwestie Cyprus blijft ook voor Griekenland een heet hangijzer. Als het uit-

houdingsvermogen van de Turken te zwaar op de proef wordt gesteld, is een gewapende botsing tussen strijdkrachten van beide landen (buurlanden nota bene) wellicht niet langer te vermijden.

DAAR komt nog bij, dat Konstantijn nog vrij jong is en dat het overlijden van zijn vader menselijkerwijs gesproken hem voor een belangrijk deel de mogelijkheid heeft ontnomen om zich voor te bereiden op de taak, die hem als koning van Griekenland zou wachten. In de Griekse verhoudingen speelt de koning een belangrijke rol. Men kan van Konstantijn moeilijk verwachten, dat hij met even grote bedrevenheid als zijn vader zijn weg zal weten te vinden in het politieke krachtenspel in zijn land.

Hij zal het voorhands moeten hebben van raadgevers, van wijze mensen, die alleen het landsbelang voor ogen hebben. Als de koning er in slaagt, zich met dergelijke mensen te omringen zal het hem waarschijnlijk gelukken, spoedig de moeilijkheden te overwinnen, waarmee hij door het verscheiden van zijn 62-jarige vader werd geconfronteerd.

GELUKKIG is van Konstantijn bekend, dat hij niet voor moeilijkheden en problemen opzij gaat. Bekend is zijn prestatie in 1960 op de Olympische Spelen in Rome een gouden medaille bij het zeilen (Drakenklasse) in de wacht te slepen. Hij werd op 2 juni 1940 in Psychiko bij Athene geboren. Nauwelijks een jaar oud was de prins, toen zijn ouders voor de oprukkende Duitsers uit Griekenland moesten vluchten. Eerst kwamen zij op Kreta terecht, later in Cairo, waar de Griekse prinselijke familie enige tijd de gast was van koning Farouk en tenslotte naar Zuid-Afrika, waar zij het langst bleven. In 1947, toen de Duitsers verslagen waren en de Griekse monarchie in ere was hersteld, werd Konstantijn kroonprins, nadat zijn vader koning was geworden in de plaats van zijn overleden oom George II.

KONSTANTIJN bezocht scholen, die behalve door zonen van vooraanstaande Grieken ook werden bezocht door kinderen van minder bevoorrechten en zeer eenvoudigen. Lichamelijke ontwikkeling en praktische werken waren waardevolle elementen van de opleiding, die hij kreeg. Na zijn studietijd ging prins Konstantijn naar de Griekse marine, waar hij een volledige opleiding kreeg. Al met al kreeg Konstantijn een gedegen „training”, die sterk heeft bijgedragen tot de vorming van zijn persoonlijkheid.

Voor het overige zal hij eerst de nodige ervaring moeten opdoen. Toen Salomo koning was geworden, vroeg hij een opmerkelijk hart, opdat hij het volk zou richten door te onderscheiden tussen goed en kwaad. Moge dit ook de bede van en voor de jonge Griekse koning zijn.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(21)

Surratt huurde een gesloten rijtuig en nam behalve Paine, die gekleed was in Wiechmans militaire cape, ook nog twee meisjes mee, namelijk miss Honora Fitzpartick, negentien jaar, en Appolonia Dean, elf jaar. Allen zaten in de loge van de president. Booth was tot de conclusie gekomen dat Paine de man was die moed genoeg had om te doden, en als er anderen moesten worden gedood of gevangen genomen dan alleen Lincoln, wilde hij Paine bij zich in de buurt hebben.

Af en toe verscheen Booth in de donkere deuropening om te vragen hoe ze het stuk vonden. Hij vroeg Paine en Surratt om even naar buiten te komen in de donkere gang achter de loges. Na tien minuten kwamen ze terug. Nadat het gordijn was gevallen bracht Surratt en Paine de meisjes terug naar het pension en gingen toen meteen door naar de vergadering in Gautier's Restaurant.

Booth had een aparte kamer gehuurd. Op een tafel stonden koude gerechten, kaas, whisky en champagne. De toneelspeler had tegen mr. Lichau, die behalve van Gautier's Restaurant ook eigenaar was van Lichau House, gezegd dat het gezelschap absoluut niet gestoord mocht worden. Allen, behalve Herold, dronken behoorlijk. Booth dronk champagne en bleef het grootste gedeelte van de bijeenkomst staan.

Met luide stem stelde hij de samenzweers aan elkaar voor, terwijl hij iedere man op zijn beurt met de vinger aanwees. De Arnold-O'Laughlin vleugel had de Herold-Atzerodt-Surratt-Paine groep niet eerder ontmoet dan op deze avond. Met uitzondering van Booth scheen niemand erg veel te voelen voor een „gevangenneming” van Lincoln. Toen ze toestemming kregen om te spreken, zeiden de meesten van hen dat de regering al op de hoogte was van het plan en dat het gevaarlijk zou zijn er mee door te gaan. Atzerodt zat met zijn bruine kastoren hoed op en kauwde op een sigaar; zijn kleine oogjes schoten van het ene gezicht naar het andere. Surratt, mager en bleek, zat in zijn glas te staren en luisterde. Paine, groot en wezenloos, probeerde zijn minachting voor de anderen te verbergen. Sam Arnold, tegenstander van het hele plan en bovendien nog bang, had het kostuum dat hij aan had, te danken aan Booth. Mike O'Laughlin, in een geruite broek en een geelbruine lange jas, zat aan zijn lange snor te trekken en dronk zijn whisky puur. Herold, die zich gelukkig prees een man te zijn onder mannen, zat zijn idool verrukt aan te staren. Booth vervolgde zijn betoog. Hij gaf toe dat het niet gemakkelijk was om de president tegen zijn wil in weg te voeren uit Ford's Theatre. Paine zou hem daarom komen helpen in de staatsloge, zei hij. Met z'n tweeën zouden ze de president binden, verborgen voor het oog van het publiek door de zware gordijnen rond de loge, en op een bepaald teken zou Sam Arnold met getrokken pistool het toneel opkomen en onder de loge blijven wachten terwijl de twee anderen hun vrachtje naar beneden lieten zakken. Gelijktijdig zou Mike de hoofdgaskraan onder het podium afsluiten, waardoor de gasverlichting gedoofd zou worden. Surratt en Atzerodt zouden hen opwachten aan de andere kant van Navy Yard Bridge en het gehele gezelschap begeleiden naar de boot. Davey Herold zou klaarzitten op de bok van het gesloten rijtuig dat stond te wachten bij de achterdeur van het theater en zou de steeg uitrijden zodra Arnold met Lincoln achterin was gesprongen. O'Laughlin, Paine en Booth zouden met hun paarden even blijven wachten in de steeg, met getrokken pistolen, om de achtervolgers tegen te houden, en daarna het rijtuig inhalen. Het was erg eenvoudig. Of soms niet? Booth beëindigde zijn betoog en bleef zijwendend staan. Hij wachtte op commentaar. Het bleef stil. Hij verbleekte.

Eindelijk begon Sam Arnold te hoesten en opende zijn mond. Hij was tegenstander van het plan, zei hij. Het was niet zijn bedoeling om Wilkes, de trouwste van de vrienden, te krenken, maar ten eerste was niemand er zeker van wanneer Lincoln naar het theater zou komen. Ten tweede kon niemand garanderen dat de president zich zo gemakkelijk gevangen zou laten nemen. Ten derde was het gevaarlijk om zo'n werkje op te knappen vlak voor de neus van duizenden getuigen. Ten vierde zou er onmiddellijk na de ontvoering overal in de noordelijke staten alarm worden geslagen en de groep zou binnen een uur worden gegrepen.

Zijn vijfde argument noemde hij niet: dat het voor iedereen duidelijk was dat het Zuiden de oorlog had verloren en dat de gevangenneming van Lincoln daarom zinloos en melodramatisch zou zijn. Arnold keek op en zag dat Booth bijna over hem heen stond gebogen. Zonder enige angst te tonen bleef Sam met zijn glas zitten spelen en zei zachtjes, dat het voor alle betrokkenen beter zou zijn als de gevangenneming kon plaatsvinden aan de buitenkant van de stad. Hij had ergens gelezen dat de president een matinee zou bijwonen in The Soldiers Home aan het eind van Seventh Street. Het zou veel eenvoudiger zijn een rijtuig te overvallen op een verlaten weg, de lijfwachten onschadelijk te maken en met Lincoln weg te rijden. Op die manier, voegde hij er aan toe, zou het bovendien nog een tijdje duren voordat de regering te horen kreeg wat er gebeurd was en de groep zou al lang onderweg zijn naar Zuid-Maryland, voordat men alarm had kunnen slaan.

„Nog iets”, zei Arnold, „als dit zaakje niet binnen een week voor elkaar is, trek ik me terug”.

„Een ieder die spreekt van zich terugtrekken”, zei Booth langzaam, „verdient te worden neergeschoten”.

Alle ogen richtten zich op Sam. Deze haalde zijn schouders op, keek naar zijn glas en glimlachte toen eens naar zijn beschermer.

„Daar heb ik ook nog een woordje in mee te spreken”, zei hij. Booth stond te trillen van woede. Maar langzamerhand werd hij kalmer, dronk een glas champagne en bood Arnold zijn excuses aan. Hij gaf gelegenheid tot vrije dis-

cussie en de meeste mannen gaven de voorkeur aan het plan van Arnold. Tegen het aanbreken van de dag moest Booth voor zijn mannen capituleren. Goed, dan, zei hij ongeveer, als Lincoln naar The Soldiers Home gaat, wordt het een matinee-voorstelling en dan zal ik er in het theater wel van horen, want een paar van onze spelers plegen bij te springen in The Soldiers Home. Ik speel vanavond in Ford's Theater (zaterdag de 18de maart) en krijg dan al het nieuws te horen wat er is. Na de voorstelling zal ik wel verdere instructies geven.

Die avond speelde Booth de rol van Pescar in „The Apostate”.

Hij kreeg te horen dat Sam gelijk had. Een paar leden van het Ford's ensemble waren geëngageerd voor een matinee-voorstelling op maandagmiddag in The Soldiers Home.

Het werd een druk weekend. Surratt en Atzerodt reden naar Surrattsville, waar ze Herold ontmoetten. Met z'n drieën reden ze acht kilometer in zuidelijke richting naar een dorp dat „T.B.” genoemd werd. Een uur later kwamen ze terug en gingen ze zitten kaarten in de herberg.

Surratt nam John M. Lloyd, de alcoholist die de herberg had gehuurd van Mrs. Surratt, even apart in de voorkamer. Daar lag op een sofa wat materiaal, o.a. twee legerkarabijnen met foudraal, een bundel hennepouw en een schroefsleutel. Surratt vroeg Lloyd de voorwerpen voor hem te verbergen.

De herbergier antwoordde dat hij niets met schietwapens te maken wilde hebben. Patrouilles van de Unie hadden al een paar maal huiszoeking gedaan in huizen in de omgeving zei hij, op jacht naar wapens en contrabande, en hij peinsde er niet over om betrappt te worden op ongeoorloofd bezit van wapens.

John Surratt zei dat hij, toen hij nog in het huis woonde, een uitstekende bergplaats had ontdekt boven de keuken in een klein kamertje met kale balken en gebinten. Lloyd, die het huis al vele keren hand onderzocht, twijfelde aan het bestaan van de bergplaats. Surratt nam de geweren en het touw en bracht de man naar het kamertje. Tussen de balken in, verborgen ze het materiaal.

„Over een paar dagen komen we het weer halen,” zei Surratt.

Op de ochtend van maandag de 20ste maart werden de laatste plannen gesmeed. De samenzweers verlieten te paard het centrum van Washington, twee man tegelijk. Arnold en O'Laughlin vertrokken het eerst, omstreeks twaalf uur; daarna Atzerodt en Paine en als laatsten Booth en Surratt. Herold was gestationeerd in de herberg van Surrattsville, waar hij zat te wachten met het „materiaal”. Hij kreeg bevel ook voor een paar bijlen te zorgen. Als ze de achtervolgers te dicht op hun hielden kregen, zou de achterhoede van de samenzweers bomen omhakken en over de weg leggen en na zonsopgang touwen op lage hoogte over de weg spannen. In Port Tobacco lag een boot klaar.

Booth's enige zorg was gebrek aan paarden. Niemand van de mannen had een eigen paard, ook al schepte Surratt er tegen zijn vrienden over op dat hij eigen paarden had staan in Howards stal in G Street. Booth bezat er twee, de kleine draver en de grote schimmel die aan een oog blind was. Beide stonden in een kleine stal achter Ford's Theatre.

Ongeveer dertig meter ten zuiden van het theater lag er in de steeg een klein bouwvallig huis en Ned Spangler, een toneelknecht die nog eens had gewerkt bij Booth's vader in Bel Air, had de oude houten betimmeringen in het huis vastgespijkerd en er een nieuwe deur in gezet. Spangler, een onverzorgde kerel met bruin haar en schele ogen, was een van de velen in de parade van drinkebroers die John Wilkes Booth vererden. Hij bood hem aan het oude huis te gebruiken als stal, en hij verzorgde de paarden voor hem en gaf ze voor. Ned Spangler's grootste beloning kwam als Booth hem meenam naar Taltavul's bar vlak naast het theater en hem trakteerde op een stevige borrel.

Terwijl de mannen de stad uit reden, maakten de kranten bekend dat president Lincoln een bezoek zou brengen aan The Soldiers Home — waar mr. en Mrs. Lincoln iedere zomer veel van hun tijd plachten door te brengen — om er een matineevorstelling bij te wonen van „Still Waters Run Deep”. In het tehuis had de geneesheer-directeur, dr. A. F. Sheldon, een toneel in orde laten maken en stoelen laten neerzetten voor toeschouwers. Hij organiseerde zoveel mogelijk amusement voor de mannen en was een van de eerste artsen die begreep welke waarde verstrooiing kan hebben voor herstellende patiënten.

Om twee uur 's middags stonden zes ruiters te wachten tussen de bomen nabij het kruispunt van Seventh Street en Florida Avenue. Het was koud en grauw weer en Booth besprak voor de laatste keer de taak die ieder was toegevozen. Als men het rijtuig om de bocht zag komen, zouden hij en Surratt de schuilplaats verlaten en het rijtuig tegemoet rijden. Ze zouden zich opstellen langs de weg en het rijtuig laten naderen tot het zich tussen hen in bevond. De anderen zouden even blijven wachten, daarna achter het rijtuig om rijden, maar het niet passeren voordat ze Surratt de teugels zagen grijpen om het tegen te houden. Op dat moment zouden alle anderen tevoorschijn komen en Paine zou in het rijtuig springen om de president te overmannen. Surratt en Booth zouden de koetsier uitschakelen. Surratt zou daarna de jas en de hoge hoed van de koetsier overnemen en met het rijtuig wegrijden. Booth en Paine zouden achterin zitten met Lincoln. Arnold en O'Laughlin zouden de eventuele bereden lijfwachten voor hun rekening nemen. Atzerodt zou een paar meter verderop moeten blijven staan, gereed om in te grijpen als een van de anderen hulp zou nodig hebben.

(wordt vervolgd)

• De pest der afhankelijkheid

Een halve eeuw geleden was in Nederland het liberale kabinet Cort van der Linden aan het bewind. Zoals bekend was het een extra-parlementair kabinet.

Het vorige kabinet, het kabinet Heemskerck was gevallen. Maar de ouderdoms- en invaliditeitswet van Talma was aangenomen en had in het Staatsblad gestaan. De eerste uitkeringen waren reeds verstrekt.

De liberalen en socialistische waren samen tegen die wetten geweest.

En nu zou het liberale kabinet iets anders bieden. Een staatspensioen, waarvoor door niemand premie zou worden betaald. Een "pensioen" uit de staatskas.

Treub diende als opvolger van Talma het betreffende voorstel in. Doel van het staatspensioen was volgens hem het behoeden van oude mensen voor de pest der afhankelijkheid. Daarom werden volgens het ontwerp allen, die op enigerlei wijze van de gemeente of van de kerk reeds onderstand hadden ontvangen, van dit staatspensioen uitgesloten. Zij hadden door het aanvaarden van onderstand dit recht op onafhankelijkheid verbeurd. De pest der afhankelijkheid had hen reeds aangetast.

Tegen deze voorstellen kwam van rechts scherp verzet. Vooral het C.H. dagblad de Nederlander schreef er over op scherpe wijze.

Het stelde twee mannen tegenover elkaar.

De ene was een eerzame arbeider, die op zijn negen-en-zestigste jaar aan het kwakkelen was geraakt en daarom door de diaconie van zijn kerk was geholpen. Door de Christelijke gemeente, waartoe hij behoorde. Door die hulp te aanvaarden had hij zijn recht op onafhankelijkheid via het ontvangen van staatspensioen verbeurd. De andere was een afgezak lid van een voorname familie, die lang "gezeten" had, vanwege zijn maatschappelijk wangedrag, dat bleek uit praktijken, die door de strafwet worden strafbaar gesteld. Nadat hij in de maatschappij was teruggekeerd werd hij door de rijke familie ergens "uitbested" om nieuwe schandalen te voorkomen.

Hij wordt volgens dit wetsontwerp begroet als een van de onafhankelijken, die waardig is onafhankelijk te blijven via het staatspensioen van Treub. Hij kan fier als onafhankelijk man zijn weg gaan, althans krachtens de voorgestelde wet, terwijl de arbeider, die een leven van harde arbeid achter de rug heeft en in zijn nood door zijn broeders en zusters in Christus niet in de steek werd gelaten, krachtens de wet wordt afgewezen.

Met deze en dergelijke voorbeelden toonde de Nederlander aan, hoe onzedelijk de strekking is van zulk een liberale wetgeving.

Het wetsvoorstel van Treub is ondertussen nooit wet geworden en toen de linkerzijde weer in de minderheid geraakte, werden de wetten van Talma, enigszins gewijzigd, over de gehele linie ingevoerd door een rechts kabinet.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

ACCOUNTANTS- EN BELASTINGADVIESBUREAU K. M. van den Berg

Haarlem, Rechthuisstraat 33
Telefoon 02500 - 55878

Inrichten en controle van administraties,
advies bij wijziging van bedrijfsvorm,
behandeling van alle belastingzaken.
Bezoekt relaties over het hele land.

ONLANGS is een boekje verschenen, waarin verschillende uit de Bijbel stammende in het Nederlandse spraakgebruik overgegangene uitdrukkingen, gezegden, spreuken enz. zijn gesignaleerd. Zo nodig geeft de schrijver hier en daar een toelichting, ook wijst hij op de vindplaats of op de afleiding van het gezegde. Ondergetekende, op zoek naar minder gewijde gezegden en uitdrukkingen stuitte niet lang geleden op enkele in ons taalgebruik gangbare zegswijzen, die zo vaak worden gebruikt, maar waarvan weinigen de oorsprong weten. Wie was bijvoorbeeld nu dat Nieuwsgierig Aagje, die haar naam aan zovele onbescheiden kinderen heeft meegegeven?

Zij was hoofdpersoon van een klucht, waarin een nieuwsgierige vrouw uit Enkhuizen Aeghje geheten, met haar buurman, een schipper, naar Antwerpen vaart en daar in allerhande moeilijkheden geraakt. In Friesland is zij bekend en in Groningen, in Holland en in Brabant. In de eerstgenoemde provincie sprak men nog wel: „sa nijsgjirrich as Aechje fen Inkhuzen”.

Aagje staat overigens niet alleen in onze taal. Niet ver van haar af vinden wij Stijve Piet, die een rol speelt in een klucht van W. D. Hooft. Laten wij Vrolijke Frans niet vergeten, die onbezorgde jongen, die de hoofdpersoon is van de 17e eeuwse roman „t Kluchtige Leven van vrolyke Fransje, daar in de hedendaegse ongeregeltheden en bedriegerijen naaktelijk vertoont worden. Uyt het François van de Heer Du Parc, vertaelt door D.V.R. t'Amsterdam, voor Cornelis Jansz. Boekverkoper, achter de Nieuwe Kerk, 1643.”

Is er iemand in uw omgeving, die zich een Adonis waant, weet dan dat Adonis volgens de Griekse sageleer een knappe jongeman was, bemind door de goden, in het bijzonder door Aphrodite. Hij overleed op jeugdige leeftijd, na een aanval door een everzwijn.

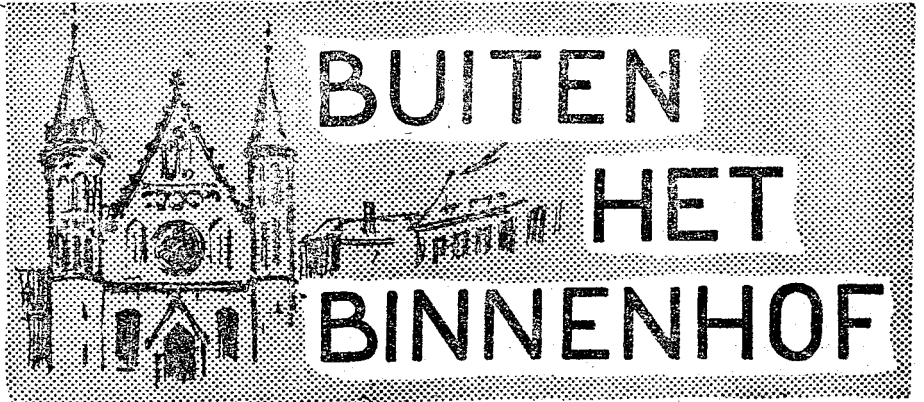
Een geheel andere figuur is Van Putten, met wie u zo dikwijls akkoord gaat. Het „akkoord Van Putten” wordt ook wel gewijzigd in „Akkoord Van Varelens” gevonden. Het ligt er dan aan waar de uitdrukking gebruikt wordt. Het verhaal gaat dat een militair, Van Putten geheten, die de Tiendaagse veldtocht had meegemaakt, een nogal volgzame vrouw had, die op al zijn zeggen een nederig „akkoord Van Putten” deed horen. Maar diezelfde Van Putten duikt ook op als timmerman in Delft en als kastelein in Hellevoetsluis.

Hoe het huishouden van Jan Steen er heeft uitgezien kunt ge wel bevroeden, al doen we de schilder wel wat onrecht door dit nawijzen met de vinger. Wie zijn Aanbidding der Herders ziet, zijn Bruiloft van Kana of zijn Hoenderhof zal dat beamen.

Jan Alleman komt overal. Hier is Jan een gebruikelijke voornaam en is Alleman niemand meer of minder dan alle man. Om misverstand te voorkomen, alsof men het misschien zou hebben over iemand die als voornaam Jan droeg en als achternaam Alleman, is men de uitdrukking gaan wijzigen in Jan en Alleman.

Jan Gat was vroeger een meer bekende verschijning dan tegenwoordig. Netjes heet hij nu Jan Hen, maar hij is dezelfde bemoeial en verwijfde kerel. Dat men in de 17e eeuw niet mis was met scheldwoorden bewijzen de volgende „lieve naampjes” welke een vrouw haar echtgenoot geeft:

Jan Zaggelaar,
Jan Frik, Jan Gort, Jan Freunick-vaar,
Jan kongterse, Jan hen, Jan zul,

Jan zotte-bol, Jan droogh-
Jan oly-koek, Jan koome-
Jan plomp, Jan gat, Jan droog-broot,
Jan bedil-al, Oly-bok, Jan zaly, Frik in 't veurhuis,
Propdarm, aschbeer, logge Jan,
Hongsklink, pakbier, veech-de-kam,
Jan kite brui, Jan even-zuit,
Jan zoete-kauw, Jan tuureluir,
Dat's op zijn Passch-daags noch zzeit,
Dat zijn heur beste tarmen!

Jan Hen is ook een keukepiet, een hannes. Een Jan Kalebas (een redenering van Jan Kalebas, of een rekening van Jan Kalebas in de zin van een rekening van „lik mijn vestje”) heeft te maken met de vrucht kalebas, die vroeger uitgehold werd en tot masker verwerkt, hetgeen hier en daar nog wel geschiedt trouwens. Zo'n lege kalebas doet denken aan een leeghoofd. Ook bestaat er een mening die verband legt met de Markies van Carabas uit het sprookje van de Gelaarsde Kat.

Dat Ome Jan de Bank van Lening vertegenwoordigt stamt uit de tijd, dat men deed alsof men naar een oom, hier oom Jan, ging en maar in feite de Bank van Lening bezocht, waarvoor men zich schaamde. Eeuwen geleden heette het al:

Wy selle nou beget hongeren moeten lieren
Of brenghen tot Jan-ooms mantel en deuse klieren.
Jan Salie komt weer voor in een klucht van W. D. Hooft, een droge vervelende vent, wiens naam smaakt naar saliemelk.

Niet om mij met een Jantje van Leiden van dit opstel af te maken, doch hij is een van de laatsten die ik bespreek. Een voor velen bekende overigens. Jan van Leiden of Jan Beukelszoon, hoofd der Wederdopers, die met een loos versiersel en bedriegelijke scherpzinnigheid velen voor de mal gehouden en om de tuin heeft geleid. Hij stond bekend als een mooiprater, die zich van de zaken gemakkelijk afmaakte.

Een ander maal — misschien — eens over die Joost die alles weet, over Hansje in de kelder, Piet de Smeerpots, Teeuwis en Meeuwis. Maar niet over Nolens en Volens, die door iemand zijn aangezien voor twee R.K. Staatslieden. Niet juist!

William Graafland

OPENHEID

„Mijn kinderen zijn zo open, ze vertellen mij alles”.

Zielige ouders die dat nog denken als hun vaak gesloten kinderen midden in de puberteit rond dwalen en klagen dat hun ouders zo „gesloten” zijn.

„Mijn zoon is zo gesloten als een bus en ik kan niets uit hem krijgen”.

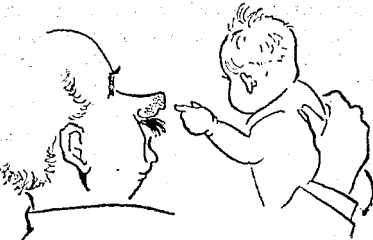
Zie hier, geachte ouders en kinderen, twee uitersten van een probleem dat al zo oud is als de weg naar Rome. Hoe komt het toch dat zowel ouders als kinderen elkaar zo slecht verstaan en soms dicht bij elkaar levende, door een grote afstand gescheiden zijn?

Ik vind dat op zichzelf niets bijzonders. De kleuter flapt er nog van alles uit en zegt onomwonden dat hij de neus van oom Jan ook erg groot vindt. Oom Jan is de enige die goed geluisterd heeft en dat woordje ook spreekt voor hem boekdelen. Bovendien is het nog de waarheid ook.

Als het kind groter wordt gaat het vaak over in de vragende vorm en brengt daardoor toch al gespannen ouders op verjaarsvisites en dergelijke in grote verlegenheid. Toen een meisje van acht jaar in een dergelijke kring de vraag stelde: „Wat is overspel?” moest moeder plotseling naar de keuken en vader boog zich ijverig over zijn schoenen om de veters vast te maken,

die helemaal niet los waren.

Als ze nog wat ouder zijn gaan ze welbewust vragen stellen waarvan ze weten dat de beantwoording moeilijk is. Zo in de vorm van: „Toen jullie gisteravond ruzie maakten en mama tegen vader... zei, toen heb ik toch goed mijn brood opgegeten?” Hierbij geeft het kind al blijk een grote mate van mensenkennis te bezitten en precies

De neus van oom Jan...

te weten wat in de diplomatie past.

En dan tenslotte als ze nog wat ouder zijn dan beperken zij zich vaak tot een grauw en een snauw die niet gewent maar daarom wel echt zijn. Hoe kun je dat laatste nu opvangen en voorkomen?

Ik geloof dat wij als ouders ook vaak grauwen en snauwen en daarin ons zelf uitleven. Het optrekken van een ooglid kan een grauw betekenen. Een jongen vertelde mij dat hij aan het kuchen

van zijn moeder in de keuken kon horen dat ze boos was.

Hoe breken wij die kinderhartjes open? Ik geloof dat daarvoor maar één pedagogisch breekijzer bestaat, namelijk door dat slot op ons eigen hart eerst te forceren. Geslotenheid forceert u alleen maar met echte openheid. Neemt u uw eigen kind, dat zo gesloten is wel eens in vertrouwen? Vertelt u het wel eens iets wat de anderen misschien nog niet mogen weten? Geeft u veel vertrouwen? Dan krijgt u veel vertrouwen. Bent u open dan wordt uw kind van zelf ook open.

Tenstolle nog dit: Waarom spreekt u niet eens rustig met dat gesloten kind over zijn geslotenheid? Niet alleen verwijten maar ook trachten in medemenselijke en christelijke openheid die jonge medemens (dat is uw kind) te benaderen, dat is veel waardevoller dan tegen anderen klagen over de geslotenheid van uw kind.

Uw jongen en meisje hebben vaak ondanks hun botte geslotenheid veel behoefte aan uw liefdevolle openheid. Opvoeden wil zeggen veel geven en misschien straks veel ontvangen. Begint u maar met open te zijn dan gaat de deur van het gesloten jonge hart langzaam maar zeker open. U bent dan een inbreker in de goede zin des woords.

Dorpelwachter

Kiezers en gekozenen

A C H T E R P A G I N A

EEN Kamerlid — een gekozone — zit op een avond in een vergadering. Hij houdt spreekuur.

Hij luistert. Dat is van bijzonder gewicht. Hij zegt ook wat. Dat is eveneens belangrijk. Praten en luisteren, luisteren en praten; anders is er geen echt gesprek.

Per advertentie was medegedeeld, dat hij dan en dan, daar en daar persoonlijk te spreken zou zijn. Leden van kiesverenigingen konden van deze gelegenheid gebruik maken, evenals trouwens niet-partijleden.

Dit is een goede vorm van contact tussen een gekozone en kiezers.

Het aantal personen, dat die avond te bestemder plaatse verscheen, was deze eerste keer nog niet zo groot. Een tiental.

Het liep uiteindelijk zo, dat dit tiental gezamenlijk met het Kamerlid rond de tafel kwam te zitten.

Het werd een goed, interessant en bevredigend gesprek.

Contact

Het contact tussen kiezers en gekozenen wordt genoemd — en is — een actueel vraagstuk. (Dat is het overigens ook altijd geweest). Het is bovendien een bijzonder veelzijdig onderwerp.

Men kan er een flink boek over vol schrijven. Wanneer men er slechts een betrekkelijk dunne brochure aan wijdt, moet men wel onvolledig zijn. Wij willen maar zeggen, dat, als wij er hier een enkele opmerking over maken, lang niet alles gezegd wordt en dat wij ons dat wel bewust zijn.

Niettemin schrijven wij er nu op deze AchterPagina iets over. Deze rubriek is immers mede bedoeld om zo nu en dan bepaalde dingen naar voren te halen en suggesties door te geven uit bepaalde plaatsen of provincies, omdat men daar mogelijk elders in het land — op eigen wijze — zijn winst mee kan doen.

In velerlei vorm

DE in de aanhef vermelde vorm van contact is er één van de vele, welke mogelijk zijn.

Het is natuurlijk helemaal niet nodig, om — op een spreekuur komend — op een gegeven ogenblik ook nog met anderen, die eveneens verschenen, samen rond de tafel te gaan zitten teneinde met het Kamerlid ook een gemeenschappelijk gesprek te hebben. Maar het kan zo lopen en het is dan een mogelijkheid waarvoor ook iets te zeggen is.

Contact tussen kiezers en gekozenen is er niet alleen, wanneer die gekoze-

nen spreekuren gaan houden. Dat is er ook en zelfs zeer vaak en met grote regelmaat wanneer zij, daartoe uitgenodigd, spreken op vergaderingen van kiesverenigingen of centrales.

Dan heeft men — als op die vergadering aanwezige kiezer — wel geen direct persoonlijk contact onder vier ogen, maar dan kan men toch zeker in het algemeen tijdens de discussies concreet zijn opmerkingen, kritiek of bijval laten horen.

OVERIGENS zou elke kiesvereniging of centrale waarvoor een gekozone spreekt op een (openbare) vergadering, het zo kunnen regelen, dat die gekozone een (half) uur voor aanvang aanwezig is voor meer persoonlijke contacten of nog een spreek(half)uur(tje) houdt na afloop van de officiële vergadering. Het bestuur moet er dan natuurlijk wel voor zorgen, dat de officiële vergadering niet te buitensporig laat gesloten wordt.

Onze kandidaten gaan regelmatig uit spreken. Men kan hen dus ontmoeten. De Tweede Kamerfractie heeft zelfs een indeling gemaakt, waardoor elk Kamerlid een of meer van de achttien Kamercentrales waarin het land is verdeeld heeft toegewezen gekregen. De Kamercentrales en de daarbij behorende kiesverenigingen kunnen van deze regeling gebruik maken door het vragen van inlichtingen over bepaalde politieke aangelegenheden, door het naar voren brengen van regionale belangen, door het verzoek om bepaalde bijeenkomsten bij te wonen of aan

besprekingen deel te nemen of door het verzoek om een spreekbeurt te vervullen. Het is duidelijk, dat het initiatief natuurlijk in hoofdzaak van de organen van de partij zal dienen uit te gaan.

Deze regeling is overigens niet van vandaag of gisteren. Zij bestaat reeds jaren en is ook de kiesverenigingen en centrales bekend, aangezien deze regeling telkenjare in het jaarverslag van de partij wordt neergelegd.

OP nog een mogelijkheid van contact willen wij wijzen. Het is eigenlijk een bepaalde vorm van een spreekuur: een telefonisch contact.

De Kamercentrale Amsterdam zorgde er (tijdens de laatste verkiezingscampagne) voor, dat de heer Biesheuvel — lijststaanvoerder in deze Kamercentrale — op een bepaalde avond tussen acht en tien uur 's avonds op een bepaald telefoonnummer persoonlijk telefonisch te spreken was.

Met allerlei gekozenen

DE aandacht is tot dusverre eigenlijk wel in het bijzonder op de Kamerleden gevallen, maar wij hebben hiervoor toch ook veelal het woord „gekozenen” gebruikt. Niet zonder opzet. Er zijn meer gekozenen dan alleen Kamerleden, nl. leden van de Provinciale Staten en gemeenteraadsleden.

Er zijn er echter nog meer. Wij vestigen uw aandacht op de partijbestuurders: de leden van het landelijk partijbestuur, het Centraal Comité, de bestuursleden van de Kamercentrales en Statencentrales, alsmede ook de bestuursleden der plaatselijke kiesverenigingen.

Ook met al deze gekozenen moet steeds contact mogelijk zijn.

Het contact met gemeenteraadsleden vindt regelmatig plaats. Herhaaldelijk horen wij van vergaderingen, waarin niet alleen één lid van de A.R. fractie in de gemeenteraad optreedt, maar waarin de hele fractie een forum vormt, waaraan men vragen kan stellen.

Tenslotte moeten leden van een kiesvereniging regelmatig met hun bestuursleden kunnen praten.

Als het contact, dat steeds mogelijk is in de vorm van grotere of kleinere vergaderingen, onvoldoende wordt ge-

acht, kan dat plaats vinden in een losse persoonlijke ontmoeting of via een brief of telefoongesprek, alsmede in de vorm waarop in dit stuk ditmaal met name de schijnwerper werd gericht: het spreekuur.

Advies nodig?

TENSLLOTTE herinneren wij nog even aan de mogelijkheid, welke wij hier een paar maanden geleden al doorgaven, nl. dat een kiesvereniging een commissie in het leven riep om advies te geven aan haar leden, indien en voorzover deze daaraan behoefte hebben en daarom verzoeken. Men ging er daarbij van uit, dat er leden kunnen zijn, die met belangrijke vragen of moeilijkheden niet direct naar een officiële instantie willen gaan, maar zich eerst onofficieel willen laten voorlichten. Advies kan gevraagd worden op elk terrein van het maatschappelijk leven.

Twee voorbeelden noemde deze kiesvereniging in een brief aan haar leden: 1. Wanneer een uitbreidingsplan door de gemeente ter visie wordt gelegd kunnen degenen die willen weten of zij bij dit plan betrokken zijn en hoe zij in deze moeten handelen zich tot de commissie wenden. 2. Er kunnen leden zijn die nadere opheldering wensen over politieke vraagstukken. Zij kunnen daartoe eveneens naar de commissie gaan.

De commissie vraagt daarnaast aan de leden van de kiesvereniging medewerking te willen verlenen indien hun raad of hulp nodig is. Zij houdt elke laatste donderdag van de maand zitting van acht tot tien uur 's avonds. Er zal gelegenheid zijn lectuur te lenen of in te zien.

Met een en ander wordt mede beoogd een poging te doen tot het verkrijgen van een hechtere band tussen leden en kiesvereniging.

Jubileum

EEN paar weken geleden vierde de kiesvereniging Wateringen (Kwintshul) haar gouden jubileum. De voorzitter van de Organisatie Commissie, dr. A. Veerman lied er een toespraak. Gaarne bieden wij ook op deze plaats onze gelukwensen aan.

Het Centraal Comité kwam bijeen

Op 21 maart j.l. kwam het Centraal Comité bijeen. Ons partij-bestuur behandelde daar de volgende zaken:

- Het voorjaar-Partij Convent zal bijeen komen op zaterdag 23 mei a.s. in „Esplanade” te Utrecht. Dit is rijkelijk laat, doch begrijpelijk indien men zich herinnert, dat het „vervolg”-Partij Convent op 1 februari j.l. bijeen kwam.

Het jaarverslag 1963 van het Centraal Comité, dat ter vergadering werd vastgesteld, zal ter behandeling aan de leden van het Partij Convent worden toegezonden.

- Het Centraal Comité constateerde met vreugde, dat de toelichting op het A.R. Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program, onder de titel „A.R. Bestek”, die zijn weg naar de lezers zoekt, deze bestemming grotendeels reeds bereikte. De eerste druk is als gevolg van de vele voorintekeningen al bijna uitverkocht.

Hoewel dit boekwerk niet onder verantwoordelijkheid van het Centraal Comité verscheen, ziet het Centraal Comité toch gaarne, dat de kiesverenigingen en de Arjosclubs van de thans geboden gelegenheid gebruik gaan maken om als het kan systematisch de artikelen van ons Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program aan de hand van „A.R. Bestek” en „Kleur bekennen” (uitgave van de Arjos) te bestuderen.

- Ook verheugde het Centraal Comité zich over de bevredigende deelname door de kiesverenigingen aan de gespreksgroepenactiviteit. 300 kiesverenigingen en andere groepen bezinnen zich over het onderwerp „De christelijke organisaties in deze tijd”. Verschillende kiesverenigingen hebben 2, 3 of meer gespreksgroepen gevormd.

- Ook heeft het Centraal Comité de jubileum-werfactie 1955-1965 voor „Nederlandse Gedachten” doorgesproken en benadrukt, dat het vooral voor de bestuursleden der kiesverenigingen en centrales in hoge mate wenselijk, zo niet noodzakelijk geacht moet worden, tot de abonnees van ons weekblad te behoren.

- In het nieuwe vergaderseizoen, dus september/oktober 1964, zal, aldus besloot het Centraal Comité, een grote landelijke ledenwerfactie worden gestart. De voorbereidingen daarvoor (een folder en een brochure, die de a.s. leden omtrent onze partij oriënteert) kunnen dus nu ter hand worden genomen. Ieder van de 18 Kamercentrales zullen 4 of 5 personen aanwijzen, die de a.s. actie in hun werkgebied speciaal zullen stimuleren.

- Een groot deel van de vergadering van het Centraal Comité was gewijd aan de bespreking van politieke onderwerpen, die de laatste tijd aan de orde zijn geweest of binnenkort in het parlement zullen worden behandeld.

- Het Centraal Comité nam afscheid van notaris H. J. R. van der Veen, die het Provinciaal Comité Groningen jarenlang presideerde en in het Centraal Comité vertegenwoordigde. Met de heer Van der Veen, die op 11 april wegens zijn leeftijd als voorzitter van het P.C. Groningen en als C.C.-lid aftreedt, verliest ons partijbestuur een zeer waardevol lid.

Het is nog niet bekend wie hem opvolgt.

VAN DER SLUIS

Centrale Vergaderingen

Wij komen bijeen . . .

★ Op vrijdag 3 april houdt de Statencentrale Haarlem haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is de Kroonzaal van Restaurant Brinkmann, Grote Markt 9 te Haarlem.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Als spreker hoopt op te treden dr. N. G. Geelkerken te Leiden, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

★ Op donderdag 9 april houden de kiesverenigingen dr. Colijn, dr. Bavineck, ds. Talma en dr. Kuyper te Haarlem een gemeenschappelijk politiek appèl. De plaats van samenkomst is de Koningkerk aan de Kloppersingel te Haarlem.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Prof. mr. I. A. Diepenhorst te Zeist, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over de actuele politiek.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

fijn! die ken ik.

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Grondwets-herziening

HET eigen karakter van de grondwet wordt onder meer tot uitdrukking gebracht door de speciale herzieningsprocedure.

Een ontwerp tot wijziging van de grondwet wordt aanvankelijk niet als zodanig ingediend bij de Staten-Generaal. Het is eerst een ontwerp van wet tot het in overweging nemen van veranderingen in de grondwet. Wordt dat wetsontwerp, waarin de voorgenomen veranderingen zijn opgenomen, aangenomen en bekrachtigd, dan moeten de beide Kamers worden ontbonden. Er volgen dus nieuwe verkiezingen. Opdat de kiezers zich over de voorgenomen grondwetsherziening kunnen uitspreken. Het moet dus eigenlijk zo zijn, dat in die verkiezingsstrijd de grondwetsherziening de inzet is. Als dan de nieuwe Kamers bijeenkomen, krijgen zij de eigenlijke herzieningsvoorstellen te behandelen en die kunnen alleen aangenomen worden met een meerderheid van tweederde der uitgebrachte stemmen. Toen de Eerste Kamer nog 50 leden telde is een verandering eenmaal afgewezen, doordat 17 leden tegen stemden.

Nu hebben we in de laatste tijd telkens grondwetsherzieningen gehad, die niet veel om het lijf hadden. De procedure werd wel gevolgd, maar dat was voor een deel ook nog een schijnmanoeuvre.

Want de Tweede Kamer werd ontbonden tegen de tijd, dat de periodieke verkiezingen toch moesten plaats hebben. En bij die verkiezingen stonden de stroomlijnen vol over lonen, huren en prijzen, en er was geen letter bij over de voorgenomen grondwetsherziening. Die was daarvoor blijkbaar te onbelangrijk. Het raadplegen van de kiezers over de voorgenomen grondwetsherziening had in feite niet plaats. Kón ook niet plaats hebben, want tegelijk met de grondwetsherziening werd het algemene regeringsbeleid aan de orde gesteld, waarover het bij periodieke ver-

kiezingen altijd gaat. Het doen samen-vallen van ontbinding en periodieke aftreding had plaats, omdat de Regering zelf van oordeel was: dit is geen grondwetsherziening van zodanig belang, dat een aparte kamerontbinding daarvoor zin heeft.

VOOR de Eerste Kamer had het wel merkwaardige gevolgen. Volgens de grondwet worden de leden gekozen voor zes jaar, terwijl om de drie jaar de helft aftreedt. De helft van de nu zittende Eerste Kamer treedt af in 1966, de andere helft in 1969. Als de Regering nu weer een zéér partiële grondwetsherziening in het hoofd heeft, en de bij de grondwet voorgeschreven Kamerontbinding laat samenvallen met de periodieke aftreding in 1967, dan wordt de Eerste Kamer ontbonden, zonder dat er van een periodieke aftreding sprake is. De leden die in 1969 en die in 1972 moeten aftreden, beëindigen hun zittingsperiode in 1967; er komt een nieuwe Eerste Kamer bijeen, door het lot wordt bepaald, wie in 1970 en wie in 1973 zullen aftreden, de Regering komt in 1971, als de Tweede Kamer periodiek aftreedt, weer met een weinig belangrijke grondwetsherziening, de Eerste Kamer wordt ontbonden, enzovoort.

HET is op zich zelf al een weinig elegante methode, om telkens de periodieke aftreding van de Tweede Kamer te koppelen aan een grondwetsherziening. Tegenover de Eerste Kamer is het erger dan onelegant. Het is in de praktijk een terzijde stelling van de grondwettelijke regeling van de aftreding der Eerste Kamer.

Daarom heeft de A.R. fractie van de Eerste Kamer bij de behandeling van de jongste herziening der grondwet de Regering gewaarschuwd. Deze fractie heeft tegen de steeds meer gevolgde methode zulke ernstige bezwaren, dat zij, ongeacht de inhoud van volgen-

de zeer partiële herzieningen, zich om de methode wel eens tegen zulke voorgenomen voorstellen zal kunnen keren.

UITDRUKKELIJK heeft de A.R. fractie daarbij laten uitkomen, dat haar bezwaar tegen de meer en meer gebruikelijke methode ook nog een andere grond heeft.

Partiële herzieningen van de grondwet, bijna aan de lopende band, hebben namelijk nog een ander, zeer fundamenteel bezwaar. De grondwet wordt op die manier tenslotte een slecht restaureert gebouw, zonder eenheid in de architectuur. Er staan bepalingen in, geheel nog in de geest en de stijl van 1814, en andere bepalingen, die anderhalve eeuw later zijn opgesteld, in een andere stijl, vanuit een andere gedachtenwereld. De innerlijke eenheid gaat op den duur ontbreken.

Daarom moeten wij in de tweede helft van de twintigste eeuw komen tot het herschrijven van de gehele grondwet. En — een aaneenschakeling van fragmentarische herzieningen staat een generaal herziening in de weg!

WANNEER wij inderdaad zouden komen tot een generaal herziening, dan zou het de moeite waard zijn, de voorgeschreven procedure ook reëel uit te voeren. Met een Kamerverkiezing, waarbij inderdaad op alle platformen over de grondwetsherziening zou worden gesproken. Eenvoudig al, omdat de kiezers nu willen weten, wat er aan de hand is, en waartoe de herziening strekt.

En bij zulk een grondwetsherziening zullen ook de meest fundamentele vragen aan de orde kunnen en moeten komen.

Toen in 1878 het A.R. program van beginselen werd vastgesteld, kwam daarin een merkwaardig artikel voor over de grondwetsherziening. Het luidde aldus:

„De grondwet, gelijk die in 1848 gewijzigd is, aanvaardt zij (de A.R. Partij) als uitgangspunt, om langs wettige weg tot een hervorming van onze staatsinstellingen naar eis der Christelijke Historische beginselen te geraken”.

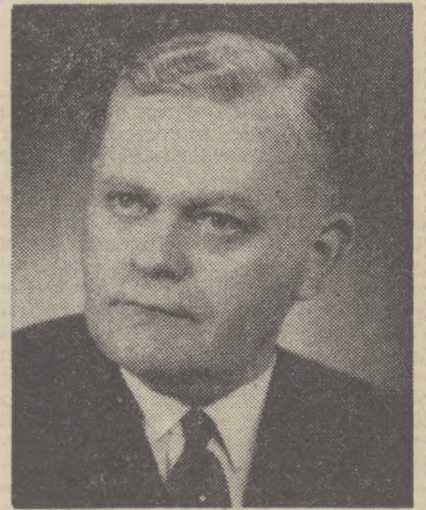
In 1934 is deze uitspraak niet weer herhaald.

Bij de werkelijk generale en fundamentele herziening van de grondwet zou zij opeens weer zeer actueel kunnen worden. Een klein voorproefje daarvan hebben wij reeds gehad bij het debat tussen minister Toxopeus en het A.R.-lid der Eerste Kamer, de heer Tjalma. Een debat, waarop wij nog wel terug hopen te komen. A.

1955-1965

JUBILEUM -ACTIE

N.G.

De band tussen kiezer en gekozen is steeds een heel belangrijke geweest. Dat is nu nog zo. Die verbinding kan op verschillende manieren worden gelegd. Het ligt voor de hand dat men daarbij vooral denkt aan persoonlijke ontmoetingen. Dus ook aan vergaderingen waar direct contact tussen kiezers en gekozenen mogelijk is. Alleen al vanwege dit contact behoudt de vergadering in een politieke partij een belangrijke functie.

Maar er zijn ook andere middelen om die band te verstevigen. Voor onze partij denk ik aan het eigen weekblad „Nederlandse Gedachten”. In de 10 jaar van zijn bestaan als weekblad heeft het de politiek dichter bij tienduizenden partijleden en kiezers gebracht. En dus ook bij gekozenen, die de politiek als volksvertegenwoordigers moeten voeren in „goede en kwade dagen”. Het „hoe” en het „waarom” van de christelijke politiek zijn in ons blad week in week uit aan de orde. Dat scheidt een band, die velen niet graag weer zouden missen.

Vooraf voor de kern en voor het kader van onze partij (aldus het Centraal Comité op 21 maart) moet daarom een abonnement op „Nederlandse Gedachten” gewenst, zo niet noodzakelijk geacht worden. Ik ben het daar volkomen mee eens. Alle A.R. Kamerleden wensen van harte dat zeer velen in onze partij van hun kant de gelegenheid aangrijpen om ook via „Nederlandse Gedachten” de band met de fracties te versterken. Dan zou de klacht over het ontbreken daarvan minder worden gehoord. Daarom mag er toch wel op gerekend worden dat in ieder geval de kaderleden, die deze week „Nederlandse Gedachten” (voor ’t laatst) „op zicht” in huis krijgen, zichzelf nu via de aanmeldingsbon zullen abonneren. Maar ook vele anderen raad ik dit van harte aan.

J. Smallenbroek

Zie bon op pag. 2

vd
 • PIANO'S
 • VLEUGELS
 • PEDALION
 • ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

R. v. d. Burg n.v.
 AMERSFOORT
 Arnhemsestraat 8
 Telefoon 03490 - 13877

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
 Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Unieke polis met waarde vaste koopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN
 van ds. H. Giesen
 Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk Gebonden f 7.90
 Verkrijgbaar in de boekhandel.

BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

dublan-felt

Vloeren

Lust voor het oog. Lust voor het oor. Polyvinylchloride in fraaie structuren op een dikke, geluiddempende vitllaag. Slipvrij, aangenaam aan de voeten. In banen van 150 cm breed.

N.V. HELMONDSCHIE TEXTIEL MAATSCHAPPIJ
 Afd. Dublan-feltvloeren
 POSTBUS 12 HELMOND
 EEN HAT&MA PRODUKT

HET IS

HOPMAN NV

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
 Telefoon 01740 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een

EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
 Vraagt onze nieuw uitgekomen woninggids

DEZE WEEK

- Grondwetsherziening (pag. 1)
- Commentaar op binnen- en buitenlandse gebeurtenissen (pag. 2 en 3)
- Politiek palet (pag. 3)
- Omroep-pacificatie (pag. 4)
- Moelijkheden voor president Johnson (pag. 5)
- Is de diensttijd verloren tijd? (pag. 6 en 7)
- Een prijs voor Rijnsdorp (pag. 9)
- Luister eens, Anneke (pag. 9)

LUISTER

op woensdag 8 april a.s. naar onze radio-uitzending. Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20-18.30 uur via Hilversum II (V.A.R.A.).

*** Geen spanning

De heer Beernink heeft deze week op de Algemene Vergadering van de C.H.U. de wens uitgesproken dat de spanningen in de A.R. Partij spoedig tot het verleden mogen behoren.

Dat is erg vriendelijk van de C.H.U.-voorzitter, maar niet erg bij-de-tijd. Sinds het Partij-Convent van 1 febr. j.l. immers is de „ban uit het leger”. Daar hebben alle A.R. leden zich zeer over verblijd. De heer Beernink zou deze vreugde al maanden lang met ons hebben kunnen delen indien hij zich evenzeer met het „wel” van de A.R.P. op de hoogte had gehouden als met het „wee” van weleer. Op de door de heer Beernink aangekondigde besprekingen van beide partij-besturen kan hij zich daaromtrent desgewenst zoveel nadere zekerheid verschaffen als hij maar wil.

Dat niet alle leden van een partij over elke aangelegenheid precies dezelfde mening hebben, is toch iets dat men zeker in de Unie niet met het woord „spanning” pleegt aan te duiden.

Wij zouden de heer Beernink dan ook willen vragen zich bij zijn voorlichting over de A.R.P. voortaan te houden aan de stelregel: „wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet”.

*** Onverdacht

De directeur-generaal voor de kunst, mr. Reinink, heeft onlangs een knappe en boeiende rede uitgesproken over vrijheid en verantwoordelijkheid in de Kunst.

Hij wees er o.m. terecht op dat de Kunst in Nederland door de overheid niet langs bepaalde dwingende lijnen wordt geleid. Er bestaat in ons land een politieke vrijheid in een mate welke in geen land ter wereld overtroffen wordt, waarbij de overheid tevens streeft naar het economisch vrij maken van de kunstenaar. Dat is in Nederland mede mogelijk geworden omdat, aldus de heer Reinink, door het susidiëren van het bijzonder onderwijs de overheid sinds 1917 eraan gewend is geraakt gelden ter beschikking te stellen zonder daarvoor invloed te vragen op de aanstelling van docenten, het aanschaffen van leermiddelen en de richting van het onderwijs. Dat is een zaak van de schoolbesturen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Voorjaarspuzzel

Op ons bureau in Den Haag hebben wij een aantal oplossingen van onze voorjaarspuzzel ontvangen, die wij plaatsten in ons blad van 21 maart j.l. Ons is echter gebleken, dat sommige abonnees de puzzel niet volledig hebben ingezonden. Wanneer u de toelichting bij de puzzel nog eens leest, ziet u, dat alleen die abonnees voor een beloning in aanmerking komen, die de puzzel het beste oplossen.

Hoe u dit te weten kunt komen? Heel eenvoudig. Wanneer u de oplossing gevonden hebt, leest u deze nog eens goed over. Let u hierbij vooral op het getal 141. Om u een klein beetje te helpen: onder dit getal, moet u een ander getal invullen.

Welk getal? Een en ander ligt besloten in de laatste vraag van de puzzel. Oplossingen die niet aan de gestelde voorwaarde voldoen, komen uiteraard niet voor een beloning in aanmerking. Voor het overige: Veel succes.

Geen land ter wereld heeft tot dusver deze ontwikkeling meegemaakt.

Deze constatering door een bijzonder deskundige als de heer Reinink, is wederom een bevestiging van de zegenrijke gevolgen van het door liberalen zo gehate „zuilen systeem”.

*** Liberale staatsinmenging

De VVD motie om de omroepinstellingen te dwingen inzake te geven van hun eigen verenigingsinkomsten en uitgaven — hun clubgelden — is voor een liberale partij een merkwaardige zaak. Daarom merkwaardig omdat zij aandringt op staatscontrole op particuliere instellingen waardoor deze instellingen onder indirecte controle komen van de overheid.

De reden waarom de VVD van de liberale traditie thans afwek zal wel gelegen zijn in de wens de gehate „zuilen” te kunnen bestrijden.

*** School en ballet

Om haar stelling waar te maken (dat de omroepverenigingen hun eigen in- en uitgaven in de openbaarheid behoren te brengen) poneerde de VVD dat balletgezelschappen teneinde subsidie te krijgen wel haar eigen (privé) inkomsten moesten opgeven. Waarom dan de omroepverenigingen niet?

De VVD vergiste zich met deze vergelijking

Over het „subsidie” aan het omroepbedrijf, noch over het subsidie aan het bijzonder onderwijs, behoeft te worden gepraat: de hoogte ervan staat objectief — bij de wet geregeld — vast.

Bij het ballet ligt dat anders. Daar gaat het om een billijke en rechtvaardige verdeling per jaar van beschikbare overheidsfinanciën ten behoeve van de gezamenlijke kunstinstanties. Daarbij hoort een inzicht in alle inkomsten van deze kunstbedrijven.

De overheid draagt voor haar financieel beleid zelf de verantwoordelijkheid.

*** Uitrangeren

Oud-minister Cals is tegenwoordig in het nieuws vanwege zijn kritiek op ons parlementaire stelsel. Hij heeft zijn ideeën ook in „Het Vrije Volk” van

dinsdag j.l. gelanceerd. Andere prominente politici deponeerden soortgelijke Paas-eieren buiten het eigen politieke nest. Zo hebben de heren Drees en Zijlstra een „Telegraaf” interviewer deelgenoot gemaakt van hun zorgen en verlangens. Alle drie bepleitten min of meer een kiesstelsel waarin zowel de evenredige vertegenwoordiging als het districtenstelsel tot uitdrukking komt. Oud-Minister Cals zegt daarvan in „Het Vrije Volk”: „In gemengde vorm dan, zodat de kleinere partijen niet geheel worden uitgerangeerd, omdat zij in geen enkel district de meerderheid kunnen behalen”. Niet geheel uitrangeren...., maar blijkbaar wel groten-deels! Het is duidelijk dat wij voor een dergelijke bejegening der kleinere partijen niet warm kunnen lopen. Het zou meten met twee maten zijn. En dat is niet dienstbaar aan de democratie, waaraan alle drie genoemde politici — terecht — nieuwe gloed en élan willen geven.

*** Tijd en kans

Wij geloven niet dat men alleen via drastische Grondwetswijzigingen ons parlementair systeem weer goed kan laten functioneren. Er zijn ook eenvoudiger middelen om het ideaal van de heer Cals en anderen te bereiken. Zo'n middel is dat de partijen bij de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer niet zo krampachtig op zoek gaan naar specialisten. Of naar personen, die in de ogen van provincie zus, kerk zo, bond x en organisatie ij (enz.) aanvaardbare figuren moeten zijn. Het afvaardigen van algemeen politiek georiënteerde en strijdbare personen naar de volksvertegenwoordiging komt de levendigheid en de belangrijkheid van het debat in 's Lands hoogste vergaderzaal tenminste even zeer ten goede als het gejongleren met kiesstelsels waardoor de gemiddelde kiezer het zicht op de politieke verhoudingen helemaal verliest. Bovendien geldt nog steeds dat men vooral in het parlement moet bewijzen een goede volksvertegenwoordiger te zijn. Het is belangrijker jongeren de tijd en de kans daartoe te geven dan allerlei ingewikkelheden met de wetgeving uit te halen.

*** Wereldhandelsconferentie

Op de gedachte tot bijeenroeping van een internationale handels- en ontwikkelingsconferentie — een denkbild dat in eerste aanleg was gelanceerd door de Sovjet-Unie — reageerden vele landen, met name de Westelijke industrielanden aanvankelijk afwijzend. Het Westen voorzag in een dergelijk forum steriele propagandistische debatten met het Oostblok. Min of meer gesteund door de ontwikkelingslanden, die deze Sovjet-pogingen doorzagen, bereikten de Westelijke landen, dat voorstellen in die richting werden afgewezen.

Inmiddels echter begonnen de ontwikkelingslanden in toenemende mate hun bezorgdheid te uiten over het

achterblijven van hun economische en sociale ontwikkeling. Als oorzaken werden o.m. aangewezen de onvoldoende internationale hulpverlening en met name ook de betalingsbalansmoeilijkheden, o.m. veroorzaakt door verslechtering van de ruilvoet. Met name het uitblijven van concrete resultaten aanzien van een handelsverruiming met de geïndustrialiseerde landen leidde ertoe, dat de ontwikkelingslanden een toenemende behoefte begonnen te voelen aan een internationale conferentie, welke hen in staat zou stellen hun problemen op het gebied van de internationale handel naar voren te brengen, in de hoop daar meer resultaten te bereiken.

Als gevolg van een en ander heeft in de zomer van 1962 de Economische en Sociale Raad der Verenigde Naties een resolutie aanvaard tot het bijeenroepen van een internationale conferentie van de V.N. inzake handel en ontwikkeling. Deze resolutie werd door de daaropvolgende Algemene Vergadering der V.N. bevestigd.

Deze ongeveer drie maanden durende conferentie is thans in Geneve begonnen.

De heer Roolvink is mede aangewezen deze bijeenkomsten als Nederlands afgevaardigde bij te wonen.

Wij hopen van harte dat deze wereldbijeenkomst er toe mag bijdragen de schrille sociale tegenstellingen in de wereld tot een oplossing te brengen.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

★ Op donderdag 9 april houden de kiesverenigingen dr. Colijn, dr. Bavinek, ds. Talma en dr. Kuyper te Haarlem een gemeenschappelijk politiek appél.

De plaats van samenkomst is de Koningkerk aan de Kloppersingel te Haarlem. Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Prof. mr. I. A. Diepenhorst te Zeist, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over de actuele politiek.

★ Op zaterdag 11 april houdt het Provinciaal Comité Groningen zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen.

Aanvang der morgenvergadering tot 10.30 uur.

Behandeling der huishoudelijke zaken. Aanvang der middagvergadering te 14.15 uur.

Als spreker zal optreden Mr. W. R. van der Sluis te Bithoven, secretaris van het Centraal Comité.

De voorzitter, de heer H. R. J. van der Veen, neemt in deze vergadering afscheid.

★ Op zaterdag 11 april wordt de jaarvergadering gehouden van de Kamercentrale Den Helder.

De plaats van samenkomst is Hotel „Victory”, Langestraat 68 (ingang Van de Boschstraat) te Alkmaar.

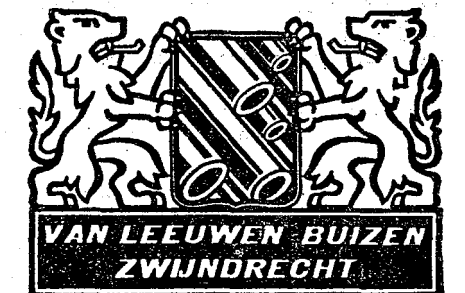
Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Na de behandeling der huishoudelijke zaken, zal als spreker optreden de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Onderwerp: „Politiek bedrijven” in onze tijd.

voor TUIN en PLANTSOEN
hoveniersbedrijf Ad Kraan

AANLEG telefoon 0 1827 - 342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

BON voor slechts f 5,- ontvangt u wekelijks vanaf heden Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

WOONPLAATS:

NAAM:

ADRES:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673. Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

HOLWERDA ZONEN
Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

OM IN GEDACHTE TE HOUDEN ...
Zaaizaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?
Wij leveren prima zaden aan tuinders en
landbouwers.
Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG

NOORDSCHARWOUDE - sinds 1899

GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

Getron Handels- en
Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876
Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen, zwaar transport, verhuizingen.

*** Holle, bolle toto

De regering heeft een wetsontwerp ingediend om de „poet” van de toto te verdubbelen. Zij wil deze gelijk doen zijn aan die der staatsloterij. Wellicht is die behoefte verklaarbaar voor degenen die in het kabinet zitting hebben. Ons spreekt deze wijziging niet in het minst toe.

Het is ons wel duidelijk dat de toto-beheerders nooit tevreden zullen zijn. Zij zijn ook niet gelukkig met het ingediende wetsontwerp, want dat geeft op geen stukken na wat ze wensen. Ondank is des toto's loon, dat moge een ieder bedenken die tracht deze holle bolle gijs genoegdoening te geven.

*** Zedelijk zwak

Tegen allerlei zedelijk kwaad is telkens weer het betoog geweest: je keert het niet, je roeit het kwaad niet uit; je moet het reglementeren. De overheid reglementeert het kwaad; zij ordent en waakt tegen „excessen”.

Maar zodra zij dit standpunt principieel aanvaardt (vroeger gold het zelfs ten opzichte van de prostitutie!) staat zij zedelijk zwak tegen allen, die niet ophouden méér ruimte te vragen, méér gelegenheden, meer variatie, méér aanpassing aan stijgende behoeften van het publiek.

*** Gokzucht en charitas

De toto is er voor de sport; de sport wordt hoe langer hoe meer een onderneming, die bedrijfskapitaal moet hebben. Het kan het gemakkelijkst, zo denkt men, bijeengebracht worden door de goklustigen in den lande.

Maar — daaraan heeft men gekoppeld, dat uit de opbrengsten der toto ook de zwakken in de maatschappij worden geholpen. Het is zo „fraai”, als het gokken ook gebeurt ten bate van het zwakke en gehandicapte kind.

Maar in wezen is het vals spel.

*** Poliep

Zwolsman tracht een monopolie-politie te veroveren in de amusementswereld. Er worden eveneens pogingen ondernomen om van ons land een speeltuin van bedenkelijk allooi te maken. In dat geheel past heel goed de poging om het gokelement dat de sport begeleidt, uit te breiden. Er zijn gelukkig nog vele sportorganisaties die van deze begeleiding niet gediend zijn. Zij komen echter financieel in de hoek waar harde slagen vallen. Dat schept grote problemen. Niet in het minst ook voor de instellingen, die uit deze bron geen geldelijke onderstand willen ontvangen.

Als we voor één ding moeten oppassen dan is het wel dat de poliep van de goklust de sport en de instellingen die hulp aan de medemens beogen, in een dodelijke omarming krijgt.

DE duurdere benzine en de duurdere sigaretten stonden nu in de Eerste Kamer op de agenda. Van de senatoren die hun licht lieten schijnen over dit staaltje conjunctuurpolitiek heeft de Friese ch-man Pollema me het meest verbaasd. Hij hield een narrig requisitoir tegen de regering, waaruit men de indruk kreeg dat de unie bij nader inzien toch maar in de oppositie was gegaan. Maar dat bleek niet het geval. Het was tenslotte alleen maar een kwestie van stoom afblazen en het liep met een Leeuwarder sisser af. „Wij zullen onze stem aan de wetsontwerpen geven”, zei de heer Pollema uiteindelijk braaf, al mopperde hij nog wel dat het „zonder élan, zonder enthousiasme” zou geschieden.

De heer Pollema kon er maar niet in komen dat de Kamer nu weer „ja” zou moeten zeggen tegen belastingverhoging, terwijl de regering alsmat „nee” blijft zeggen tegen verhoging. De liefde kan toch niet van één kant komen, zei de senator bedroefd. Hij begreep het vooral niet „van een minister van Financiën die toch lange tijd een zeer gewaardeerd lid van onze Kamer is geweest” (dit was, ik zeg het er maar even bij, kennelijk ernstig bedoeld).

Van de heer Van den Berge had hij blijkbaar niet veel beters verwacht. „Ik kan het me best indenken van Zijne Excellentie de heer staatssecretaris, die een geheel andere functie bekleed heeft”, zo klonk hier het oordeel. Nu zijn er twee mogelijkheden. Of de heer Pollema — die al 46 was toen de economische baanbreker Keynes in 1936 zijn opwindende theorieën in een beroemd geworden boek ontvoude — heeft een diep geworteld wantrouwen tegen de inzichten van de moderne economische politiek, of hij vergreep zich voor het gemak aan de lichtverteerbare wijsbegeerte die elk verschil tussen moeders huishoudbeurs en de financiën van onze geliefde overheid van de hand wijst. Omdat geen van de beide mogelijkheden mij voor de heer Pollema aantrekkelijk voorkomt, opper ik een derde. Zou het mogelijk zijn dat de ch-senator een beetje kribbig was omdat de beide bewindslieden twee weken tevoren een (oude) suggestie van hem van de hand gewezen hadden?

De heer Pollema had toen namelijk de gedachte op het tapijt gebracht om de allerwege begeerde belastingverhoging vast van kracht te laten worden, maar voorlopig om conjuncturele redenen nog het oude tarief in rekening te brengen. De fiscus zou het teveelbetaalde dan voor de belastingplichtige op een geblokkeerde rekening kunnen zetten. De staatssecretaris had deze uitweg als onaanvaardbaar ingewikkeld van de hand gewezen.

Nu greep de heer Pollema de kans

aan om zich over de „vrij botte afwijzing” van zijn voorstellen te beklagen. Steeds krijgt de regering te horen dat zij-nu-eindelijk-eens-wat-moet-doen en als er een behoorlijk voorstel uit de Kamer komt wil zij er niet aan, zei de heer Pollema verongelikt.

Ik weet niet of de senator het op enige afstand kon zien. Zo niet dan kan ik hem alsnog vertellen dat de beide bewindslieden zich om zijn opmerkingen enigermate vrolijk hebben gemaakt. Zij namen het niet helemaal serieus.

Het optreden van de heer Pollema ging met nog een bijkomstigheid gepaard. Aan het einde van zijn aanklacht („u moet dit niet opvatten als een zuivere filippica, men toont iemand z'n feilen vóór het te laat is”) vertelde hij dat hij in de plaats van zijn verhinderde politieke vriend De Geer had gesproken. Maar nu was helaas zijn tijd beëindigd. Als hij weg zou zijn tegen de tijd dat de bewindslieden gingen antwoorden, moest men dat niet als gebrek aan belangstelling uitleggen. Hij zou het antwoord tezamen in elk geval uit de Handelingen van de Kamer nalezen, zo beloofde hij.

Inderdaad was de heer Pollema toen het antwoord van de regering loskwam al verdwenen. „Wegens verplichtingen elders”, zo heeft kamervoorzitter Jonkman later nog verhelderend opgemerkt.

Omdat het niet de eerste keer is dat de ch-spreker bij het antwoord van de regering verstek laat gaan, ontspint zich dan op de tribune (op de onbehoorlijk kleine sta-tribune van de Eerste Kamer) een debatje over de vraag of-dat-nu-wel-kan.

Er was een stroming, die vond dat iemands lijfelijke conditie of iemands beslommeringen elders hem in zo'n geval inderdaad kunnen excuseren; dat het een vraag voor de fractie is of men hiermee akkoord gaat.

Een andere „denkrichting” meende dat een dergelijk optreden, wat er achter de schermen ook voor goede verklaringen voor bestaan, niet in de haak is. Het gaat om een optreden voor het forum. Men kan niet eerst een minister de les lezen en dan vervolgens diens antwoord in de Handelingen naslaan.

Ik ben het met de laatste opvatting eens. De Eerste Kamer is geen politiek onderonsje. Elke burger heeft — in theorie — „entree” tot elk woord dat er valt. Als wij wat dikker in onze tv-netten en onze radio-golfengten zaten, zou de burger desgewenst in een handomdraai het parlement in zijn huiskamer kunnen halen. Nu is dat alleen op politieke hoogtijdagen het geval. Maar de vergaderingen zijn openbaar of ze zijn niet openbaar. En als ze openbaar zijn dan mag elke toeschouwer een oordeel vellen over de parlementaire zeden zoals ze tot hem doorkomen.

Wat zal de toeschouwer er dan van vinden als hij iemand eerst de regering zo ongeveer in staat van beschuldiging hoort stellen, en als hij vervolgens verneemt dat de betrokkene het weer thuis tezamen zal nalezen?

Dan beleefde de Eerste Kamer nog de première van het optreden van de socialistische senator Polak. De heer Polak, die rechten en economie gestudeerd heeft, was dertien jaar lang hoogleraar (in de sociologie) aan de economische hogeschool in Rotterdam. En wie was daar zijn collega? Ja, ja, onze liberale minister van Financiën, die nu achter de regeringstafel zat. Nog sterker: de beide heren hebben in Rotterdam een jaar of tien één werkkamer gedeeld, verklaapte de heer Polak in zijn welverzorgde maidenspeech. De socialistische nieuwkomer, die optimistisch vanda dat de Eerste Kamer meer kan presteren dan de Handelingen van de Tweede „herkauwen”, nam de belastingvoorstellen van de regering uitvoerig onder de loep. Hij had er op een keurige manier van alles op aan te merken. Maar als je dat allemaal bij elkaar optelde, kreeg je de indruk dat hij voor hetzelfde geld met een gerust

geweten vóór had kunnen stemmen als de PvdA nou toevallig eens in de regering had gezeten.

De AR-heer Zijlstra voelde dat geloof ik ook een beetje zo. Hij zei tenminste op dierbare toon dat het toch zo jammer was dat de PvdA in de Tweede Kamer tegengestemd had. Als u toch vindt dat het uit een oogpunt van conjunctuurpolitiek doelmatig is, dan zoudt u toch voor moeten stemmen, drong hij aan.

Even leek het er op alsof de heer Polak door de tekst van zijn liberale vriend Witteveen en de uitleg van de hooggeleerde Zijlstra overtuigd zou raken. Want dat de heer Polak „de doelmatigheid ook in conjunctureel opzicht enigermate twijfelachtig vond” was toch nauwelijks genoeg om de voorstellen af te wijzen.

Maar de redelijkheid van economen onder-elkaar werd ruw doorbroken, toen PvdA-fractieleider Vos met een handvol meer politieke dan economische argumenten het toch-maar-ten-stemmen van de socialistische kwam verklaren. En wat wilde men ook? Dat de socialistische uit de Eerste de socialistische uit de Tweede en bloc voor schut zouden zetten? Dat heeft ook de heer Zijlstra geen ogenblik gedacht.

De heer Zijlstra had de duurdere benzine en de duurdere sigaretten aangegrepen om het „ontspanningsprogramma” van de regering nog eens in de weeksschaal te leggen. Twee weken eerder — bij de begroting van Financiën — stond hij eveneens op de sprekerslijst. Dat was meer een soort voorzorgsmaatregel. De oud-minister (zo wil het ook de parlementaire zede) had er nog geen behoefte aan de departementale daden van zijn opvolger te kritiseren. Maar als diens aandeel in het „ontspanningsprogramma” aan de orde zou komen, wilde hij daarvoor graag een goed woordje doen. Dat heeft hij dan nu, twee weken later, gedaan. En hij was het zo roerend met de heer Witteveen eens dat de heer Polak op een gegeven moment opmerkte: „Ik kreeg het gevoel alsof ik niet tegenover twee maar tegenover drie bewindslieden stond en alsof ik tussen hen als tussen een sandwich ingeklemd zat.”

P.

*** Q.L.M.

Het vorige kabinet trad hoe langer hoe meer als een hecht team naar voren. Van de KLM is het opgevallen dat de leiding steeds minder samenhang vertoont. Nu heeft de man, die in het kabinet dat zijn naam droeg, als samenbinder gefungeerd, zich bereid verklaard ook de K.L.M. met z'n gaven te dienen.

Uit het bovenstaande is duidelijk dat minister Van Aartsen naar onze mening een goede greep heeft gedaan door Dr. de Quay uit te nodigen zich als (president) commissaris van de K.L.M. beschikbaar te stellen. Dit bedrijf heeft voldoende detail experts ter beschikking. Het ontbrak echter aan een man, die de vele leiders samenvoegde tot een leiding.

Wij geloven dat die man nu gevonden is. Het vertrouwen dat hij weet te winnen komt de gehele K.L.M. ten goede. Deze nog altijd als een nationale instelling beschouwde onderneming, kan nu aan een nieuwe toekomst beginnen, waarin zij misschien gaandeweg in de harten van velen de naam Q.L.M. krijgt.

VERMAGERINGSDRUPPELS

volkomen onschadelijk plantaardig, vet oploosend en op homeopatische basis, Flac. 1½ tot 2 mnd. f 5,-

NERVINA ZENUWDRUPPELS

Uit geneesk. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,-

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker

Julianalaan 88, Soestdijk - Giro: 155518

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielstandaards.

Vraagt gratis folder.

„MEKA”
AUSTERLITZ

Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

LAS VEGAS AAN ZEE

Den Haag met de paasdagen

(Overgenomen uit De Volkskrant van 28 maart jl.)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245 - Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELLEN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen.
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM - TELEFOON 14

GEBR. VAN ALTENA

smeed- en constructiewerk

stalen ramen en deuren

G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

C.V. J. H. VAN LEEUWEN

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERK AAN DEN RIJN
Telefoon 01714 - 228 - Telefoon 01720 - 2569

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 19 10 44

AANNEMINGSBEDRIJF

DE LATER VENLO

Telefoon 04700 - 4336

N.V. Houthandel
v.h. Firma J. & G. Ablas
Waddinxveen

ZAGERIJ SCHAVERIJ

Filiaal: Zwaanhal 119-125 - Rotterdam

OMROEP-PACIFICATIE

DOOR

G. H. HOEK

DE bij het Accoord van Wassenaar uitgedachte en door Minister Bot ingestelde Pacificatie-commissie voor de omroep is aan het werk.

Sterker nog: zij heeft reeds resultaten bereikt! En dat wel door... te weigeren aan het werk te gaan aler de Regering zich had uitgesproken over het zg. televisie-eiland voor commerciële televisie.

Ongevoon snel heeft Minister Scholten van Justitie, die — mirabele dictu! — als Staatssecretaris naar O.K. & W. de wenselijkheid van commerciële televisie in een nota had voorgestreden, een verklaring afgelegd dat de Regering een dergelijk eiland niet zou gedogen.

Begrijpelijkwijls heeft dit zelfs bij voorstanders van reclame-televisie de vraag opgeworpen, waarom de Nederlandse Regering nu ook maar niet optrad tegen het illegale Radio Veronica en dit al niet veel eerder had gedaan.

Deze en andere vragen kunnen echter voorshands blijven rusten nu aller ogen zich opnieuw richten naar het vat vol tegenstellingen, dat zijn opschrift „Pacificatie” waar moet maken.

Erg veel vertrouwen in het resultaat van het werk van deze Staatscommissie schijnt er niet te zijn, maar hoop doet leven en in elk geval wordt van verschillende kanten geprobeerd deze commissie mars-routes voor te schrijven.

Hoogst merkwaardig is in dit verband een gedachtenwisseling, die in de R.K. „Volkskrant” werd geopend door een anonieme schrijver, die ondertekent met No. 151, waarmee wordt bedoeld, dat hij zich als het 151ste Tweede Kamerlid wil laten gelden. Men fluistert, dat zich achter dit pseudoniem verschuilt een oud-Kamerlid van de K.V.P.-fractie, die tot voor kort grote invloed had op de landspolitiek... maar: men zegt zo veel!

Aan No. 151 wordt in elk geval het lot bespaard, dat dr. Kuyper moest ondergaan, toen hij als hoofdredacteur van „De Standaard” kritiek uitoefende op het Kabinet-De Meester. De tekenaar Braakensiek maakte toen een prent van een schip, dat kennelijk een aanvaring had gehad en met de kiel naar boven op de wateren dreef. De boeg van dat schip voorstelde het gelaat van de grote Abraham en het onderschrift luidde: „Onbestuurbaar wrak, gevaarlijk voor de scheepvaart!”

Aan dat caricaturale gevaar staan teruggetreden politici bloot, wanneer zij van de pers-tribune af toch het politiek bedrijf voortzetten... en hun identiteit bekend is!

De anonieme No. 151 heeft vergelijkingen getroffen tussen de omroep-pacificatiecommissie en de onderwijs-pacificatiecommissie die in 1913 werd ingesteld.

Hij vond veel punten van overeenkomst al was er ook verschil: beide commissies hadden een nationale taak te vervullen: „uit ons volk een splijtzwam weg te nemen, waarvan op den duur de giftige werking niet mag worden onderschat”.

Zaten in 1913 de vrijzinnigen te paard en lagen de christelijken onder, nu is er, zo constateert hij, een strijd tussen de zuilenomroep die er is en die boven ligt en een eenheidsomroep, die er niet is maar er, als de pacificatie-commissie slaagt, in vrede moet komen.

„De geveer, de grote geveer, aldus No. 151, zijn ditmaal de zuilen. Voor zover zij op christelijke grondslag staan, ligt bij hen de kans van de christelijke revanche: recht geven aan allen van wie een halve eeuw geleden recht werd ontvangen”.

Voort-filosofierend over deze christelijke revanche en „en passant” zichzelf corrigerend, door te verwijzen naar het pacificatie-pakket van onderwijsvrede en algemeen kiesrecht van 1917, constateert de schrijver op de publieke tribune, dat door soortgelijke verdraagzaamheid „ons Nederlandse godsdienstig en sociaal gelede organisatiesysteem zou worden veilig gesteld”.

„Het zuilenelement in ons hele systeem — zo constateert hij als „voorzitter van het zuilenelement in ons hele maatschappelijke en politieke organisatiesysteem” komt op den duur in gevaar te verkeren, wanneer men dat gebied (van radio en televisie) alleen door de zuil bezet houdt en de eenheidsorganisatie daar van het erf blijft weren”. Het betoog van „No. 151” bleef in de Volkskrant niet onweersproken.

Mr. W. Wagenaar, adjunct-directeur van de K.R.O., noemde het rondweg geschiedvervalsing, de situatie bij de schoolstrijd als gelijkwaardig aan te duiden met die bij radio en televisie.

De radiostrijd van 1929 ontbrandde, toen de reeds bestaande eenheidsomroep, de A.V.R.O., voortgekomen uit de H.D.O., die alle kenmerken toonde van de openbare school, de eis stelde „zendtijd van een volle week op een eigen zender en de beste omroepgolf”.

„Bij het zendtijdbesluit 1930 werd de A.V.R.O. tot „omroepzuil” geconformeerd, evenals overigens het Openbaar Onderwijs, na de pacificatie, tot „onderwijszuil” — aldus mr. Wagenaar, na geconstateerd te hebben dat de A.V.R.O., met 200.000 minder leden

dan de K.R.O., thans evenveel zendtijd heeft als deze, zodat er in dit opzicht niets meer moet worden gepacificeerd omdat er is gepacificeerd.

„Wie neutraal — of om met No. 151 te spreken — eenheidsonderwijs verlangt, zal de Openbare School moeten kiezen: wie een neutrale of zagezegde eenheidsomroep verlangt zal de A.V.R.O. moet kiezen; in eenheid immers kan geen tweedracht zijn”.

In een repliek kwam de (vermoedelijke) oud-politicus terug met de stelling dat de A.V.R.O. uitging van een negatief neutraliteitsbegrip, waartegenover hij een principiële positieve eenheids-gedachte stelde. „Het zou een zegen zijn, wanneer wij de oprechte verdediging van ons eigen goede zuilenstandpunt zouden weten te verbinden met de oprechte erkenning van het goed recht van het eenheidsstandpunt en met royale medewerking, overal, aan levensruimte ervoor”.

De positieve eenheids-gedachte bij het openbaar onderwijs zag No. 151 het best uitgedrukt in de rede, die het socialistische Kamerlid Gerhard in 1916 in de Tweede Kamer hield en die een ander uitgangspunt had dan de negatieve image van de A.V.R.O..

Dit betoog werd niet versterkt door een beschouwing van de heer W. Vogt, oud-directeur van de A.V.R.O. in het zelfde nummer van De Volkskrant, die constateerde: De „eenheidsomroep” zoals mr. Wagenaar het noemt, is er inderdaad al in de A.V.R.O., maar ik spreek liever van de onverzuiilde of van algemene of als hij niet verbleekt van: „nationale” omroep. Die werd in 1930 om zeep gebracht door de zuilenvictorie, doch die herrijst weer in reïncultuur met het tweede t.v.-net”, aldus de „duurrijder” van No. 151-W. Vogt.

De Volkskrant, die al eerder blijk had gegeven het standpunt van No. 151 te ondersteunen (zij behoort ook tot de OTEM-groep), liet opnieuw het woord aan Mr. Wagenaar, die niet veel meer had te doen dan de statuten van de A.V.R.O. te leggen naast de tekst van de Onderwijswet van 1857 en van 1920 die een merkwaardige gelijkenis vertoonden in het negatieve „niet kwetsen van andersdenkenden” om daarnaast te constateren, dat de opleiding tot „alle christelijke en maatschappelijke deugden” — de positieve formulering — ook al in de wet van 1857 voorkwam, zodat de geroemde redevoering van de heer Gerhard in 1916 daar geen invloed op had gehad.

Om de lezer van „Nederlandse Gedachten” gerust te stellen: het voorpostengevecht in het roomse pacificatieland is beëindigd.

In De Volkskrant van 14 maart heeft No. 151 nog een „laatste woord” geschreven. Zeer kort en weinig indrukwekkend.

In de kringen van het openbaar onderwijs was er — los van de tekst van de wet — nog zoiets geweest als een geestelijke ontwikkeling.

Voorts: „Naar mijn mening bestaat de inhoud van de positieve neutraliteit bij de omroep in het representatieve voor de nationale cultuur (waartoe de A.V.R.O. niet in staat is), bij het onderwijs in de poging tot gezamenlijke opvoeding tot christelijke en maatschappelijke deugden. Allebei mooie strevingen, waaraan levensruimte moet worden gegeven omdat er behoefte aan bestaat. Maar naar mijn gevoel staan ze achter bij het goede van de zuilenorganisatie”.

Aldus de anonieme N. 151, die er haastig en definitief aan toevoegt: „en dit is dan mijn laatste woord”.

Het klinkt als het klapperen van de witte vlag in het voorpostengevecht om de omroep-pacificatie.

In een volgend nummer hopen we nader in te gaan op de vraag of die omroep-pacificatie nu écht zo'n onoplosbaar probleem is als wel wordt gesteld en welke positieve oplossingen mogelijk zijn.

Merkwaardige voorpostengevechten

Invloed van presidentsverkiezingen

Johnson's positie niet benijdenswaardig

PRESIDENT JOHNSON bevindt zich met name in de afgelopen maanden in een weinig benijdenswaardige positie. Wat de internationale situatie betreft wordt hij verantwoordelijk gesteld voor een naar het zich laat aanzien in verschillende opzichten falende Amerikaanse buitenlandse politiek. In dit verband kan men het stille verwijt horen, dat de kracht van Johnson niet op het terrein van de buitenlandse, doch van de binnenlandse politiek ligt. De beoordeling van Johnson als president van de Verenigde Staten wordt temidden van de felle verkiezingsstrijd, die in de Amerikaanse staten is ontbrand wat al te gemakkelijk in dit vlak getrokken. En het merkwaardige is, dat zulks niet alleen geschiedt door zijn Republikeinse tegenstanders, maar ook door zijn partijgenoten, ja zelfs door de degenen, op wier loyaliteit hij had moeten rekenen in de speciale positie, waarin hij zich ongevraagd sinds de moordaanslag op president Kennedy op die bewogen dag in november heeft bevonden. Want één ding moet duidelijk worden gezegd: als er al sprake is van een falen van de Amerikaanse buitenlandse politiek, dan is het niet een gevolg van Johnson's optreden in de afgelopen vier maanden, doch een uitvloeisel van het beleid, dat in de jaren daarvoor door president Kennedy en diens raadgevers werd uitgestippeld. En als verschillende adviseurs van de president, die na de dood van Kennedy waren aangebleven, Johnson nu de rug toekeren, dan trachten ze op hem de verantwoordelijkheid af te schuiven voor een beleid, waarvoor zij zelf in de afgelopen drie jaren de bouwstenen hebben aangedragen.

DIEPTEPUNT

De situatie in de wereld stond er helemaal niet rooskleurig voor, toen president Kennedy in Dallas werd vermoord. Een week voordat John Fitzgerald Kennedy stierf schreven we nog in deze rubriek: „Van president Kennedy wordt veel wijsheid gevraagd. Hij heeft een jaar voor de boeg, waarin hij het bijzonder moeilijk zal krijgen en waarin hij dieper dan wie ook zijn diepe afhankelijkheid als mens zal gevoelen”. Enkele dagen na de moord in Dallas begon het aan het sterven van Kennedy gewijde artikel met woorden: „Op het ogenblik, dat John Fitzgerald Kennedy in Dallas verraderlijk werd doodgeschoten, was de toestand in de wereld allesbehalve geruststellend. De betrekkingen tussen de Verenigde Staten en de Sowjetunie hadden nog maar kort tevoren een nieuw dieptepunt bereikt. Dat bleek na de arrestatie van de Amerikaanse professor Barghoorn, welke voorafgegaan was door een reeks incidenten op de autosnelweg tussen West-Duitsland en West-Berlijn”. En aan het slot van dezelfde alinea wezen we er op, dat voor Johnson in nog sterkere mate zou gelden, wat we een week tevoren met betrekking tot president Kennedy hadden geschreven.

Het gaat dan ook niet aan, thans te zeggen, dat alles misschien beter zou zijn gegaan, als Kennedy nog geleefd zou hebben. Want Johnson treedt in wezen nog steeds op als executeur-testamentair. Hij heeft nauw samengewerkt met de medewerkers, die Kennedy zelf had uitgekozen, aldus handelend in de geest van zijn ongetwijfeld illustere voorganger.

RUGGESTEUN

Het is overigens de vraag, of Johnson zal blijven vasthouden aan de politieke gedragslijn, zoals die in de Kennedy-periode werd gevolgd. Opvallend is de redevoering, die de invloedrijke senator Fulbright vorige week in de Verenigde Staten heeft gehouden. Van Fulbright is bekend, dat hij altijd op zeer goede voet heeft gestaan met Johnson. Ook mag worden aangenomen, dat de president open staat voor de ideeën van deze partijgenoot, die voorzitter is van de belangrijke commissie voor buitenlandse betrekkingen van de Senaat. Op drie belangrijke punten bepleitte hij het volgen van een andere weg door de Verenigde Staten. Wat Cuba betreft wees hij op de noodzaak, een eind te maken aan de mislukte boycot-politiek, die de Ver. Staten in grote moeilijkheden brengt. Met betrekking tot Panama verklaarde hij dat „we niet moeten doen of de kanaalkwestie een toetssteen is van de Amerikaanse moed en vastberadenheid”. En ten aanzien van het Chinese probleem toonde hij zich voorstander van een wat soepeler benadering, zoals eerder werd voorgesteld door de onlangs afgetreden onderminister van buitenlandse zaken, Hilsman. Zou deze redevoering bedoeld zijn als ruggesteun voor president Johnson?

GEVAARLIJK

De positie van Johnson als president van de Verenigde Staten zou ongetwijfeld veel sterker zijn, als hij — zoals met Kennedy het geval was — zou kunnen rekenen op de hartelijke medewerking van degenen, van wie hij nu eenmaal in hoge mate afhankelijk

Deze foto werd gemaakt, nadat Robert Kennedy op het Witte Huis verslag had uitgebracht aan president Johnson van zijn reis naar Azië. Zij geven elkaar de hand, maar erg enthousiast gaat het niet.

is. Het lijkt er de laatste tijd echter verdacht veel op, dat er een poging gedaan wordt, de poten onder de stoel van Johnson weg te zagen. En om maar precies te zeggen wat we er mee bedoelen: het heeft er veel van weg, dat er in de Democratische partij (voor een goed deel nog achter de schermen) krachten aan het werk zijn, die willen voorkomen, dat Johnson op de nationale conventie van de partij, die over enkele maanden na die van de Republikeinse partij zal worden gehouden met de kandidatuur voor de presidentsverkiezingen van november gaat strijken. Het is in de Verenigde Staten een vanzelfsprekende zaak, dat een president, die herkiesbaar is, zijn partij vertegenwoordigt bij de volgende presidentsverkiezingen. Het zou dus zeer ongewoon zijn, als dit jaar niet zou gebeuren, ondanks het feit, dat Johnson dus niet onder normale omstandigheden president is geworden en eigenlijk slechts de termijn van een ander „uitdient”.

Het zou echter niet alleen ongewoon zijn: het zou een gevaarlijke onderneming zijn, omdat nog een half jaar na de kandidaatstelling een president aan het bewind zou zijn, die blijkbaar niet het vertrouwen van het Amerikaanse volk heeft. Dit zou een verlamme uitwerking hebben op de rol van de Ver. Staten in de wereld en een situatie kunnen scheppen, welke niet van gevaar is ontbloot.

NEW HAMPSHIRE

Het zal dan ook een geruststellende gedachte zijn als de ontwikkelingen, die tot deze vermoedens aanleiding geven, blijken tot mislukking te zijn gedoemd. Een van de Amerikaanse leiders, die prompt een eind kan maken aan de geruchtenstroom rondom de kandidatuur voor de presidentsverkiezingen, is Robert Kennedy, de jongere broer van de overleden president, die nog steeds als minister van justitie zitting heeft in het kabinet van president Johnson. Het is duidelijk, dat de aanhangers van wat we gemakshalve de familie Kennedy noemen, iets van plan zijn met deze zeer begaafde Robert Kennedy, die enkele dagen voor het overlijden van zijn broer 38 jaar is geworden. In New Hampshire, waar op 10 maart voorverkiezingen werden gehouden in verband met de nationale conventies en de presidentsverkiezingen, hebben deze aanhangers tegen alle geschreven en ongeschreven regels in en ondanks een verklaring van Robert Kennedy, dat hij niet achter de

actie stond, een campagne gevoerd om zoveel mogelijk stemmen te verzamelen om hem kandidaat voor het vice-presidentschap te maken. Toen de uitslag bekend werd, bleek Kennedy bijna net zoveel stemmen behaald te hebben als Johnson voor de kandidatuur voor het presidentschap.

Later is gebleken, dat er tussen Johnson en Kennedy over deze zaak harde woorden zijn gevallen. En al doen beide mannen voor het oog van de wereld, of er niets bijzonders aan de hand is, achter de schermen speelt zich een strijd af, die neerkomt op een wanhopige poging om opnieuw een Kennedy in het Witte Huis te brengen.

AL IN 1960

Johnson wordt door vele Kennedy-aanhangers beschouwd als een indringer in het Witte Huis, die er zo gauw mogelijk weer moet worden uitgewerkt. Of Robert Kennedy precies zo over Johnson als president denkt, weten we niet. Wel is het een publiek geheim, dat Robert Kennedy al vele jaren een afkeer van Johnson heeft. Dat is het duidelijkst aan de dag getreden tijdens de verkiezingscampagne in 1960, toen John Kennedy en Lyndon Johnson geruime tijd elkaar het leven zuur hebben gemaakt in de strijd om de kandidatuur van de Democratische partij voor de presidentsverkiezingen van dat jaar. Johnson heeft toen nogal wat schampere opmerkingen over John Kennedy gemaakt, o.a. over diens jeugd en onervarenheid en over het feit, dat de jonge senator in de Senaat bepaald niet tot de uitblinkers behoorde. Johnson kon dit doen, omdat hij een jaar of acht ouder was en in de Senaat een schitterende staat van dienst achter de rug had. Maar Robert (meestal Bobby genoemd) heeft dat nooit vergeten.

Dit bleek tijdens de nationale conventie van de Democratische partij, waar John Fitzgerald met de kandidatuur voor het presidentschap ging strijken en aan niemand minder dan zijn grote rivaal Lyndon Baines Johnson vroeg, de kandidatuur voor het vice-presidentschap te willen aanvaarden. Bob Kennedy was woedend toen hij het hoorde, maar het hielp niets. Later bleek, hoe verstandig John Kennedy had gedaan: zonder de steun van Johnson zou hij nooit president zijn geworden. Of had hij beter toch naar Bob kunnen luisteren?

„UITGELEKT”

Van die tijd af zijn de betrekkingen tussen Bob en Johnson bijzonder koel geweest. Dat was zo tijdens het bewind van president Kennedy. En het werd er niet beter op na diens dood. Het moet voor Bob Kennedy dan ook heel wat geweest zijn, toen hij zijn broer had verloren en hij diens plaats zag ingenomen door de man, die hij overal behalve in het Witte Huis wenste. En het moet voor Johnson geen prettige gedachte geweest zijn, als een sta-in-de-weg beschouwd te worden door de broer van de man, wiens lege plaats hij volgens de grondwet had moeten innemen. De eerste tijd na de dood van Kennedy hebben zich wellicht geen nare incidenten voorgedaan. Langzaam maar zeker keerden echter normaler omstandigheden in het Witte Huis terug en kregen ook de politieke belangengroepen weer vrij spel.

Reeds in januari kwam Johnson tot

de ontdekking, dat er pogingen werden ondernomen om Bobby Kennedy (al of niet met diens medeweten) naar voren te schuiven. Voordat Johnson een beslissing had kunnen nemen over het voorstel, Bob Kennedy nog eens naar Azië te sturen om Soekarno te weerhouden van een militair avontuur tegen Maleisië, was het nieuws al „uitgelekt” en brachten de dagbladen het in grote opmaak. Johnson liet de reis toen doorgaan, omdat hij geen opschudding wilde veroorzaken. Toen echter de Kennedy-campagne in New Hampshire werd geopend op het moment, dat Bob Kennedy met roem overladen naar Washington terugkeerde (hij had toch een wapenstilstand bewerkstelligd!) hoefde Johnson niet meer te twijfelen aan de juistheid van zijn vermoedens.

VRAAGTEKEN

Dat het de bedoeling van de „write-in”-acties in New Hampshire (en wellicht straks ook in staten als Californië) is, Bob Kennedy naar voren te schuiven als kandidaat van de Democratische partij voor het presidentschap, lijkt een plausibele verklaring. Men kan zo redeneren, dat Johnson — gesteld dat hij in november herkozen zou worden — over vier jaar niet voor herverkiezing in aanmerking komt. Bob Kennedy zou dan (op 42-jarige leeftijd) een pracht van een kans maken om zelf voor de kandidatuur voor het presidentschap in aanmerking te komen. En zelfs wanneer Johnson er dit jaar niet in zou slagen, de presidentsverkiezingen te winnen, zou de mogelijkheid vrij groot zijn, dat de Democratische partij in 1968 alsnog haar keus op Bob Kennedy zal laten vallen. De kansen van Bob Kennedy zijn dus — wat de presidentsverkiezingen van 1968 betreft althans — vrij gunstig, als hij er dit jaar in slaagt, de kandidatuur voor het vice-presidentschap te bemachtigen.

Er is echter een maar. En dat is de bijzonder koude relatie tussen de twee politici, die elkaar in de campagne, die aan de presidentsverkiezingen van november voorafgaat, moeten aanvullen en ondersteunen. Is dit op zichzelf al een bijzonder moeilijke taak voor de teleurgestelde Bob Kennedy, helemaal moeilijk wordt het, als het een publiek geheim is, dat de kandidaat voor het vice-presidentschap van mening is, dat de kandidaat voor het presidentschap niet de juiste man op de juiste plaats is.

SALINGER

Er is dan ook nog altijd reden om aan te nemen, dat de aanhangers van de Kennedy's op het ogenblik verder kijken dan hun neus lang is. Onder normale omstandigheden zou het geen opzien baren, als er bij een wisseling van het commando op het Witte Huis (ook een sterfgeval, als in 1945, toen Truman de plaats van Roosevelt innam) mensen komen en gaan. Zoals de zaken thans staan, moet elke ontslag-aanvraag gezien worden tegen een bepaalde achtergrond. Bijzonder demonstratief was het vertrek van Pierre Salinger, de perschef van het Witte Huis, die vorige week plotseling ontslag nam en meteen naar Californië vertrok. Nu is het vertrek van een perschef geen ramp. Bovendien heeft

• Vervolg op pag. 10

Johnson in gesprek met Rusk (links), de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, van wie beweerd wordt, dat hij er ook wel mee zou willen ophouden.

ALLEMAAL VERLOREN TIJD

WIJ slaan weer 's een bladzijde om in het klachtenboek van Sijmen de belastingbetaler, die gewend is de tering naar de nering te zetten en foetert, telkenmale wanneer de gemeenschap blijk geeft er een andere gedragscode op na te houden!

Twee klachten behandelden wij reeds: Sijmen is en blijft van oordeel, dat er in het Nederlandse leger veel gevloekt wordt (bijdrage III); hij houdt ook vol, dat de „hogen” er een leventje hebben als een luis op een zeer hoofd..... (bijdrage IV).

Zijn derde klacht is ook niet mals: Sijmen gelooft, dat de diensttijd voor „onze jongens” als *verloren tijd* moet worden beschouwd. Hoort wat hij ervan denkt: Dienstplicht? Dat betekent gedurende zekere uren van de dag bezig gehouden te worden, hetzij met nietsdoen (wachten-kloppen, enz.), hetzij ook met geklungel (peukjes-rapen, enz.) om dan de rest van de dag op te mogen draven in het circus, dat het ceremonieel van zo'n dag voor-schrijft. Kan men zich grotere „show” voorstellen van deze poppenkast? En dat terwijl de arbeidsmarkt zo krap is.....!

Wij willen samen nagaan in hoeverre Sijmen hier de spijker op zijn kop slaat. Nu is er geen klacht of zij bevat altijd wel een kern van waarheid, vooral wanneer zo'n klacht maar niet verstomt. Van Multatuli is het gezegde „twee halve waarheden maken geen waarheid”. Zo is het ook hier. Het waarheidsgehalte van een gegeven klacht kan nimmer worden afgeleid uit de som van wat die klacht aan deelwaarheden bevat, gesteld dat wij erin zouden slagen die deelwaarheden onder één noemer te brengen. Eenvoud moge het kenmerk zijn van de waarheid, de werkelijkheid is meestal te gecompliceerd dan dat zij ooit met behulp van een rekensommetje zou kunnen worden gegrepen.

Het hangt mede af van de rangschikking dier elementen, alsook van de wijze van belichting, hoe nu in een concreet geval die waarheid uitvalt. Ook is het zo, dat de waarheid van de één niet noodzakelijkerwijs die van de ander behoeft te zijn. Dat zien wij maar al te vaak over het hoofd.

Een simpel voorbeeld moge dit laatste verduidelijken.

Andere kijk

Stel twee voetgangers passeren eenzelfde gevel, zegge de gevel van een bepaald type woonhuis. Dan is het zeer goed mogelijk, dat de één zegt: „Deze gevel herinnert mij aan de gevel van een ander huis. Toe blijf 's even staan...”, terwijl de ander zijn schouders ophaalt en mompelt: „Wat is daar nu aan te zien? Zouden wij niet doorlopen...”

Ieder mens heeft zo zijn eigen betekeniswereld: zijn eigen visie op de werkelijkheid, die hij ervaart.

Daarom heeft de doorsnee-be-roepsmilitair een andere kijk op de dienst dan de eerste de beste dienstplichtige.

Daarom ook is er zoveel verschil van opvatting omtrent het vraagstuk van de kernbewapening, daargelaten nog de omstandigheid, dat dit vraagstuk zo ingewikkeld is!

Het getuigt derhalve slechts van werkelijkheidszin, als wij dit gegeven in onze beschouwingen verdisconteren.

Ik herhaal: een klacht, die zich aanhoudend doet horen, bevat altijd een kern van waarheid.

Er is dus reden tot zelfonderzoek.

Meer dan één reden zelfs, als wij ons afvragen: Drong het reif van Sijmens klaagzang wel ooit tot ons door?

Want wat zegt Sijmen hier eigenlijk?

In het geding is hier de *bestaansgrond* van ons leger; een bedrijf toch, dat zijn existentie rekt om der wille van zichzelf, doet er beter aan schikkingen te treffen voor zijn liquidatie....

Sijmen tekende overigens op, wat Jan de Soldaat hem in het oor fluisterde, niet wat de legerleiding ervan denkt.... Waar anders vandaan zou hij kunnen zijn ingelicht?

Is het ook niet bedroevend wanneer zo'n milicien gedwongen zou zijn zijn diensttijd in ledigheid door te brengen dan wel te vullen met arbeid, die hem zinledig toeschijnt, wat voor hem eigenlijk op hetzelfde neerkomt (1)? Vreselijk lijkt mij dat toe: je bestaan te moeten slijten, kauwend op de herinneringen van het afgelopen, watertandend bij de gedachte aan het volgende „week-end”....

Laten wij hier niet te gering-schattend over denken.

De z.g. ambtelijke molens zijn er zelfs om berucht: 't komt nog dagelijks voor, dat mensen worden vermalen tot een wrak, zonder dat de leiding er iets van bespeurt!

Wij kunnen, wat dit aangaat, allen bij Karl Marx in de leer.

De profeet toch van het marxisme heeft zich als weinig anderen verdiept in de betekenis van de factor „labour” (mense-lijke arbeid). Op dat „homo fa-

ber” zijn van de mens grondde hij zijn filosofie van de geschiedenis: het is de mens, die geschiedenis maakt, aldus Marx, en het is aan het front van zijn arbeid, dat het pad der geschiedenis zichtbaar wentelt.

Daar immers verwezenlijkt zich de mens en dat niet alleen: door zijn arbeid draagt die mens tevens een steentje bij tot de vermenschlijking van zijn wereld, die zijn „anorganisch lichaam” is, want het is achter, met en vóór de ander uit, dat zich een mens uitslooft in de estafetteloop der geschiedenis. Dat doet hij niet op z'n eentje!

Zo — aldus Marx — torsen wij met z'n allen de last van een betere toekomst in een zichzelf naar het Rijk der Vrijheid opschroevende wereld....

In deze redenering schuilt veel waars. Kennen wij niet het oud-hollandse gezegde: „Arbeid adelt”?

Knelpunt

Wij beleefden dit zo intens en ook van nabij in de jaren dertig. Jaren, die in menig opzicht een diepere voor door onze samenleving ploegden dan de oorlogsjaren, die erop volgden.

Nog worden wel arbeiders(?) woedend, als je ze over Colijn begint.... Hitler beschouwen zij als een warhoofd, goed genoeg om er de draak mee te steken, doch meer niet: zeker niet de moeite waard om je erover op te winden. Colijn daarentegen was voor hen de grote zondebok! Zo ontstond er zelfs een mythe-Colijn, overigens niet zo zeer het product van de verontwaardiging onder die arbeiders als wel het gedachtenspinzel van een groepje hoog te paard zittende, zich progressief wanende intellectuelen, met aspiraties in de richting van de doorbraak....

Zelf was ik nimmer een bewonderaar van Colijn, maar dat neemt niet weg, dat Colijn een man was van internationaal formaat. Daarom past het ons niet hem te verguizen, als zou hij een aarts-reactionair zijn geweest, een Bataafs christen.. (2) Arme partij, die zijn eigen symbolen vertrap!

Colijn fungeerde destijds als bliksemafleider, en dat niet zo zeer vanwege zijn persoonlijke kwaliteiten als wel vanwege de tragische omstandigheid, dat het zijn spriet was, die op ons dak stond! Het ging Colijn heus wel aan het hart, dat er onder ons volk zo geleden werd.

Het knelpunt van de crisis van toen was niet, dat er in ons land honger geleden werd, als mij later van de zijde der „Genossen” in Buchenwald (3) — communisten uit Oost-Europa veelal! — zo dikwijls onder de neus is gewreven....

De crux zat 'm ergens anders:

tal van goedwillende huisvaders hadden wel handen om te werken maar geen werk om die handen mee te kunnen vullen. De gang naar Canossa voor hen was — iedere dag weer opnieuw — de weg terug: van het stempel-lokaal naar moeder de vrouw, die altijd wel werk had! Nog werkt zij gemiddeld 62 uur per week, als ik de statistiek geloven mag.... Menige vader, die dan huilend thuis kwam, als een geslagen hond....

Onze jongeren deden er goed aan zich eens te verdiepen in de ellende, die er toen is geleden, ook buiten Nederland: bijkans overal trad verpaupering in als gevolg van de maar niet aflattende werkloosheid, en dat op ongekende schaal! Zij zouden milder oordelen, dacht ik. Ja, geld voor teenerfuijjes was er toen niet....

Het was in die dagen, dat velen zeiden: Marx had het toch maar bij het rechte eind: zijn crisistheorie wordt thans volledig bewaarheid!

Wat ik maar zeggen wil is dit: Sijmens klacht is het beluisteren alleszins waard.

Omstreden zaak

Is het nu waar, dat er in de militaire dienst zoveel tijd ver-lummeld wordt en dat er zoveel werk moet worden verricht, waarvan Jan de Soldaat zich afvraagt: Heeft dit werk enig nut?

De eerste kanttekening, die ik in dit verband zou willen maken, is deze: dat is ontegenzeggelijk waar, dat de arbeidssituatie in ons leger — de z.g. legerbedrij-

ven buiten beschouwing gelaten — in menig opzicht *ongunstig* af-steekt bij wat het bedrijfsleven te onzent zijn medewerkers te bieden heeft, en dat om twee redenen voornamelijk:

1. De positie van de strijdkrachten in vredetijd (4) is en blijft een *omstreden* zaak; het leger kan zijn bestaansgrond pas bewijzen als onverhoopt datgene gebeurt, waarvan iedereen hoopt, dat het nooit gebeuren zal. Leger en politie zijn er voor het geval, dat toch gebeurt, wat niemand hoopt. De normale houding van een zwaarmacht is dan ook die met het geweer aan de schouder of bij de voet. De grondnoties van het krijgswezen — bij de politie spreekt dit minder — wijzen in dezelfde richting (5).

Wat het leger dus in vredetijd doet is niets anders dan het beoefenen van een *spel*. De armee bevindt zich daarbij in een situatie, te vergelijken met die van een orkest, dat al maar repeteert, zonder dat het ooit tot een officiële uitvoering komt. Is dit niet om er moe van te worden....?

Dat zulk een situatie gevaar oplevert voor het welzijn van onze dienstplichtigen is zonneklaar: lang voordat de burgerlijke samenleving te worstelen kreeg met het vraagstuk van de vrije-tijds-besteding kampte reeds de militaire samenleving met dit probleem; tot een ethisch verantwoorde oplossing kwam het doorgaan echter niet: levensgroot is en blijft derhalve het gevaar van afstomping en geestelijke verwildering (6).

Het feit, dat de onderhavige klacht jarenlang dé klacht is geweest uit de boezem van onze *parate troepen*, spreekt in dit verband voor zich. Het is immers daar, dat onze dienstplichtigen „vastgehouden” kunnen worden, buiten de eigenlijke diensturen....

2. Een factor apart is het *subjectieve* oordeel van Jan de Soldaat, de zegsman van Sijmen de belastingbetaler:

- a. Jan is onvrijwillig onder dienst en daardoor geneigd die dienst te bezien door de bril van zijn *vooroordeel*. Zijn gedwongen verblijf onder de wapenen is voor hem dé waarheid, zoals 't feit van de dekolonisatie dat is voor de bewoners van „le tier monde”, zeggen de negers van Centraal-Afrika. Het is nu eenmaal ons inzicht in de waarheid, dat ons ruimtegevoel (vrijheidsbeleving) bepaalt. Daarom zwaait de

.... de instrumentmaker

één met z'n stok (7) roept de ander: „Oeh roel!”....

- b. Het doel, dat hij dient hem *niet sympathiek*, kan dat ook anders: beoefent er nu graag kunst van de oorlog? ten wij er toch geen dejes om winden: wees oorlogsromantiek past „planetaire mens” (8) in het geheel niet....

- c. Het doel, dat hij dient, *virtueel*: wat hij ervaart slechts spel, soms slecht gespeeld bovendien.... Hoe wreekt zich hier aanhoudende tekort aan-

Militair

- d. Jan is tijdelijk *verstoort* van het gerief „che- (minder leefruimte).

Begrip

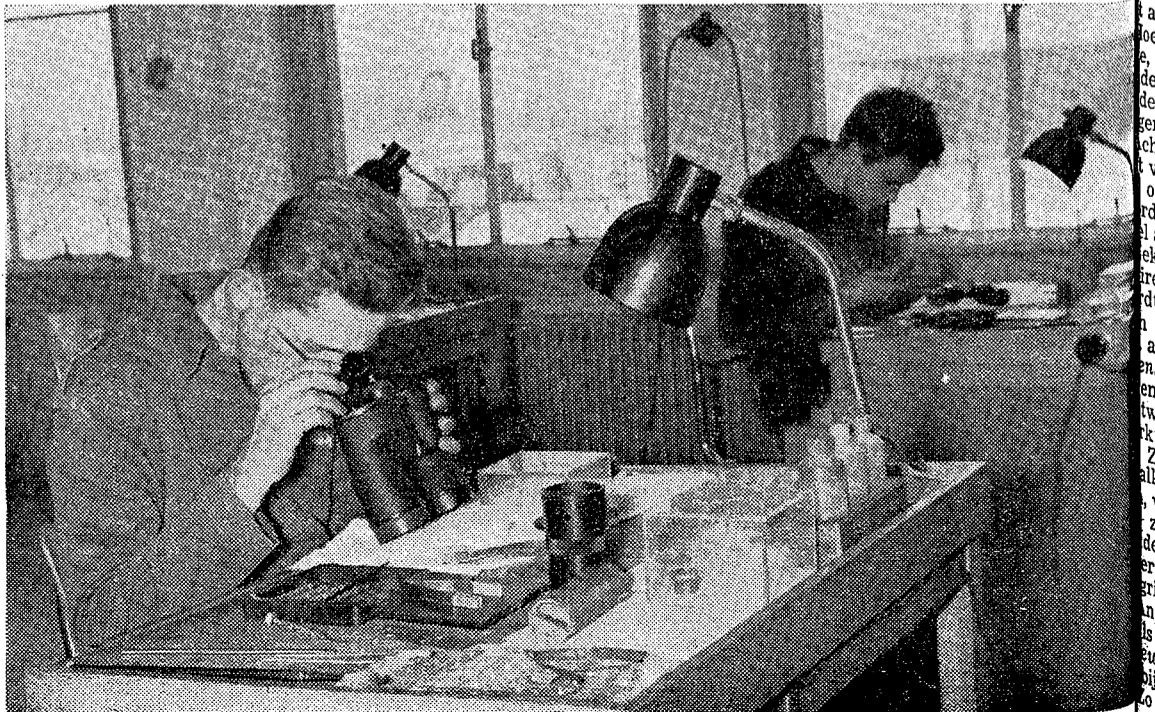
Men hechte overigens niet te veel waarde aan dit oordeel, Jan conformeert zich liever de mening van zijn groep ploeg, die er standaardvattingen op na houdt (men derschatte in dit verband de afwijking niet), dan dat hij zich afwijkend standpunt aanmat dat hem de toorn van zijn meesters zou kunnen bezorgen, straffe soms wel van excommunicatie.... Stel je ook 's voerieturen in de bres te springen Zoieten kan geen Nederlander permitteren....

Voorlichting van de zijde het gezag moge een middel een probaat middel is het niet, als het erom gaat, onze tot andere gedachten te brengen.

Aan alle overheidsvoorlichting — in zoverre het zaken van leid en bestuur betreft (9) — kleeft nu eenmaal een bijsm (schijn van zelfrechtvaardig En daarvoor zijn wij, Nederlanders, bijzonder gevoelig.

De houding van Jan zelf tenslotte de doorslag: als hij oren toestopt, faalt zelfs de te voorlichting!

Er is meer. Het leger is, wat het algemeen beeld der in het leger te vervullen functies betreft, *allerminder* afgietsel van de burgerlijke samenleving. Het leger kent functies, welke die samenleving kent, en omgekeerd.

D...?

(7) De burgerlijke samenleving...
 (8) Het laat zich raden wat dit in...
 (9) Het laat zich raden wat dit in...
 (10) Het laat zich raden wat dit in...

(11) Het laat zich raden wat dit in...
 (12) Het laat zich raden wat dit in...
 (13) Het laat zich raden wat dit in...

ita (V)

lopen, als hij haast heeft...
 (14) Het laat zich raden wat dit in...
 (15) Het laat zich raden wat dit in...

(16) Het laat zich raden wat dit in...
 (17) Het laat zich raden wat dit in...
 (18) Het laat zich raden wat dit in...

(19) Het laat zich raden wat dit in...
 (20) Het laat zich raden wat dit in...
 (21) Het laat zich raden wat dit in...

(22) Het laat zich raden wat dit in...
 (23) Het laat zich raden wat dit in...
 (24) Het laat zich raden wat dit in...

(25) Het laat zich raden wat dit in...
 (26) Het laat zich raden wat dit in...
 (27) Het laat zich raden wat dit in...

(28) Het laat zich raden wat dit in...
 (29) Het laat zich raden wat dit in...
 (30) Het laat zich raden wat dit in...

(31) Het laat zich raden wat dit in...
 (32) Het laat zich raden wat dit in...
 (33) Het laat zich raden wat dit in...

(34) Het laat zich raden wat dit in...
 (35) Het laat zich raden wat dit in...
 (36) Het laat zich raden wat dit in...

(37) Het laat zich raden wat dit in...
 (38) Het laat zich raden wat dit in...
 (39) Het laat zich raden wat dit in...

(40) Het laat zich raden wat dit in...
 (41) Het laat zich raden wat dit in...
 (42) Het laat zich raden wat dit in...

(43) Het laat zich raden wat dit in...
 (44) Het laat zich raden wat dit in...
 (45) Het laat zich raden wat dit in...

(46) Het laat zich raden wat dit in...
 (47) Het laat zich raden wat dit in...
 (48) Het laat zich raden wat dit in...

(49) Het laat zich raden wat dit in...
 (50) Het laat zich raden wat dit in...
 (51) Het laat zich raden wat dit in...

(52) Het laat zich raden wat dit in...
 (53) Het laat zich raden wat dit in...
 (54) Het laat zich raden wat dit in...

(55) Het laat zich raden wat dit in...
 (56) Het laat zich raden wat dit in...
 (57) Het laat zich raden wat dit in...

(58) Het laat zich raden wat dit in...
 (59) Het laat zich raden wat dit in...
 (60) Het laat zich raden wat dit in...

(61) Het laat zich raden wat dit in...
 (62) Het laat zich raden wat dit in...
 (63) Het laat zich raden wat dit in...

(64) Het laat zich raden wat dit in...
 (65) Het laat zich raden wat dit in...
 (66) Het laat zich raden wat dit in...

(67) Het laat zich raden wat dit in...
 (68) Het laat zich raden wat dit in...
 (69) Het laat zich raden wat dit in...

(70) Het laat zich raden wat dit in...
 (71) Het laat zich raden wat dit in...
 (72) Het laat zich raden wat dit in...

(73) Het laat zich raden wat dit in...
 (74) Het laat zich raden wat dit in...
 (75) Het laat zich raden wat dit in...

(76) Het laat zich raden wat dit in...
 (77) Het laat zich raden wat dit in...
 (78) Het laat zich raden wat dit in...

(79) Het laat zich raden wat dit in...
 (80) Het laat zich raden wat dit in...
 (81) Het laat zich raden wat dit in...

plichtige, die min of meer bij toeval in een magazijn terecht kwam. Al spoedig echter bleek deze jongen met kop en schouder uit te steken boven de veteranen in zijn omgeving, w.o. in de dienst vergrijsde onderofficieren. De jongen in kwestie had een aangeboren materiaalgevoel (een talent apart!), en zin voor orde en systematiek. Dat bleek de eerste dag reeds!

Een andere geval: ik adviseerde eens — het is al jaren geleden — een oudere kapitein, het type van de „chairborn” ambtenaar zonder ook maar een spoor van fantasie, zich te doen bijstaan door een niet gegradueerde burgerschrijver, tot zover de rechterhand van een oudere beroepsonderofficier bij zijn dienst. Drie maanden later zat deze burger in zijn stoel, met meer „prestige” dan zijn voorganger ooit had bezeten. Het kostte mij wel de nodige moeite, eer ik het zover had, dat de man zich commies mocht noemen....

Het is ook in de militaire dienst niets bijzonders, dat de één teveel en de ander te weinig verdient, maar wie is er bij machte dit euvel uit de wereld te helpen? Periodieke beoordelingen zijn een bruikbare maatstaf, mits voorzichtig en met deskundigheid gehanteerd, wil men niet opgescheept zitten met het tegenovergestelde van wat men beoogt: een „natuurlijke” doorstroming in de richting van de top van al wat stijgt bij gebrek aan eigen gewicht....

Het bezit van een bepaald diploma is nimmer een garantie, in het gunstigste geval een indicatie. Hoe vaak komt het bij de officiersopleidingen niet voor, dat een ex-MULO-scholar meer in zijn mars blijkt te hebben dan zijn confrater van de 5-jarige HBS?

O, kwam er in ons land aan dat „diploma-secretarisme” (10) toch eens een einde! Hoe zou de mens ooit zijn leven lang kunnen zijn vastgenageld op een diploma of een getuigschrift, op 17, 18 of 19-jarige leeftijd behaald (11)? Welk een dwaasheid toch!

Om kort te gaan: wij hebben er allen belang bij, dat in de militaire dienst alles gesmeerd loopt, ware het slechts met het oog op de toekomst onze dienstplichtigen in de burgermaatschappij.

Het leger kan daartoe een beslissende schakel zijn, een zeer nuttige schakel althans.

Zoals bekend, kan thans reeds ieder dienstplichtige profiteren van de helpende hand, die het leger hem biedt, indien zijn beroepskeus nog niet mocht zijn gemaakt (12).

Baten en lasten

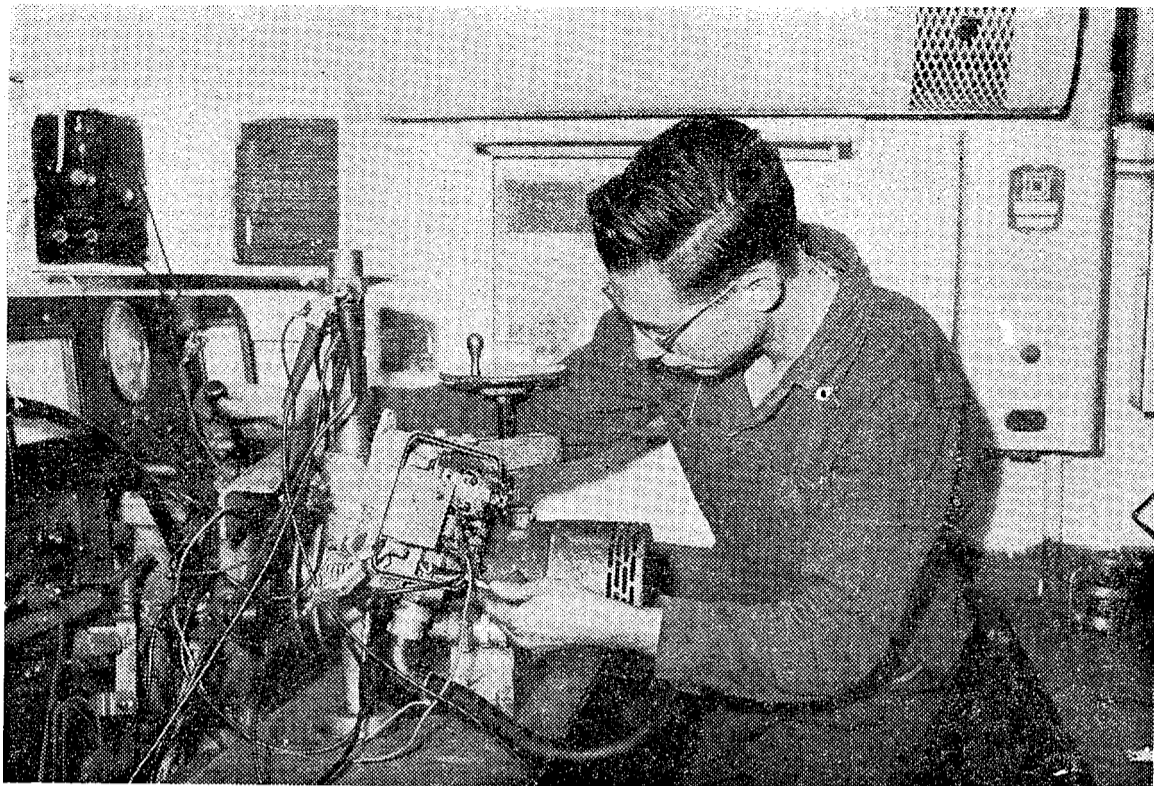
Mijn tweede kanttekening betreft het rendement van de dienstplicht. Staan de baten van de dienstplicht in redelijke verhouding tot de lasten, die een dienstplichtige te dragen krijgt?

Het hangt ook weer van de „attitude” van zo'n dienstplichtige af, hoe groot dat rendement in een gegeven geval wel is.

Een positief ingestelde jongen bereikt in de militaire dienst meer dan een jongen, die het wel gelooft (het gilde, dat zucht: „t Zal mijn tijd wel duren”). Jan leert altijd iets:

1. Welke functie hij ook vervult, zijn arbeid in de dienst brengt altijd *verruiming van gezichtsveld en verdieping van inzicht*, zij het op nog zo beperkt terrein. Ook doet hij altijd handvaardigheid op, of hij nu aan het stuurwiel van een auto zit dan wel aan de zwengel van een stencilmachine. Zelfs het eenvoudigste werkt levert voldoening op, als hij er niet op uit is er de kantjes af te lopen. En het kan niet vaak genoeg worden herhaald: menigeen heeft het „te hoog in de bol”: waarom zou het beneden onze „standing” zijn, eens een bezem te hanteren, of een schop....? Een veeg teken is ook de heerzende genotzucht in ons midden (13).

2. In de militaire dienst leert een jongen wat „teamspirit” is, en discipline, altijd nog een positief te waarderen goed, naar ik meen. Gezien evenwel het doorgaande gedrag van ons ouderen in een bus of aan een loket, verbaas ik mij

... de monteur ...

er niet over, dat het soms zoveel moeite kost, haar aan te kweken.... Zo best staan wij er wat dit aangaat niet op! Pas nog constateerde de voorzitter van de Nederlandse Tucht Unie — een instelling, die al 55 jaar oud is, doch nog een leven voor zich heeft —: „De mensen, daarover zijn wij het in de Tucht Unie eens, hebben geen tucht meer. Tucht van binnenuit, bedoel ik. En een ander ding is de minachting voor het gezag” (14). Een beroepsmilitair is dan geneigd te jammeren: arme armee, die uit zo'n volk haar „bibbit” (15) te verwerken krijgt....

3. In de militaire dienst doet iedere jongen *mensenkennis* op, kennis ook omtrent de mens, hemzelf inbegrepen. Deze kennis evenwel blijkt zelden converteerbaar op het moment, dat onze Jan denkt haar ter verzilvering te kunnen aanbieden! Daarom waardeert een afzwaaiende haar ook niet. Het is gewoonlijk pas op middelbare leeftijd, dat hij er zichzelf telkens weer op betrapt, dat hij er profijt van trekt.

4. Vrijwel eender is het met de *sociale vaardigheden*, die Jan zich in zijn diensttijd verworft, hoezeer hij het nut daarvan betwijfelt op het ogenblik, dat hij wel gedwongen is met andersdenkenden om te gaan. Thuis kon hij zijn vriendjes kiezen, maar in de dienst is dat niet mogelijk. Botsingen zijn daarvan altijd het gevolg, doch niet zonder vrucht: het is in deze weg, dat ook Jan de scherpste kantjes van zijn karakter verliest en dat zijn persoonlijkheid gevormd wordt.

Ons bedrijfsleven weet het *beschavingswerk*, dat in het leger plaats vindt, te waarderen, naar ik aan de weg zo dikwijls heb gezien en gehoord. Ik wilde wel, dat wij van de zijde van het onderwijs dezelfde waardering genoten, maar dat is helaas niet het geval. Als er één plaats is, waar de klacht van Sijmen weerklank vindt, is het wel daar!

Het gaat niet aan de militaire dienst aansprakelijk te stellen voor wat een jongen, die in dienst is geweest, nu bereikt of niet bereikt.

Verantwoordelijkheid

Dit is de *derde kanttekening*, die ik maak.

Hetgeen zo'n dienstplichtige bereikt, nadat hij zijn eerste oefentijd heeft volbracht, hangt van zoveel factoren af, dat het daarom alleen al dwaasheid is, er de dienst op aan te zien.

Het kan iemand om zoveel redenen voor de wind gaan, of ook niet. Dikwijls blijkt een bepaald gebeuren achteraf van beslissende betekenis te zijn geweest in zijn leven: een langdurige ziekte, een sterfgeval „dichtbij”, een „toevallige samenloop van omstandigheden”, een kennismaking

zo-maar-aan-de-weg met 'n ander, dé ander of ook de Ander.. Het is geenszins de mens zelf, die de wissels van z'n spoor omlegt, al verbeeldt hij zich dit. Iemand kan zich voorgenomen hebben ik-weet-niet-wat te zullen worden terwijl hij nu juist wordt, wat hij gehoopt had nooit te zullen worden!

M.i. is het vóór alles *de mens zelf*, die de verantwoordelijkheid draagt voor hetgeen hij bereikt of niet bereikt.

De lezer schenke ook geen geloof aan de verhaaltjes, die hierover in omloop worden gebracht. Soms zelfs is er aperte *kwaadaardigheid* in het spel.

Zo herinner ik mij het geval van een pas afgezwaaide dienstplichtige, die zijn leeftijdgenoten in het dorp S. dag-in-dag-uit tracteerde op wat hij in de dienst al zo hebben beleefd. De officieren vooral waren het mikpunt van zijn spot.

Zijn geroddel nam zodanige vormen aan, dat zich ouderen met zijn geval gingen bemoeien. Zo kon het gebeuren, dat een buurvrouw van zijn vader mij aanklampte met de vraag: „Is het wel waar, wat B. hier overal vertelt....?”

Mijn onderzoek bracht alras de waarheid aan het licht: De jongen was één en andermaal gestruikeld voor een examen. Hij had toch zo graag officier willen worden....

Tot een vrije gedachtenwisseling in het plaatselijke „sufferdje” — een aanbod mijnerzijds — kwam het helaas niet. De jongen koos tevoren eieren voor zijn geld....

Ik herhaal nogmaals, wat ik reeds gezegd heb en altijd blijf zeggen: Laten zij, die klachten hebben — het is de plicht van ouders en voogden om voor hun kroost in de bres te springen —, niet schromen zich rechtstreeks te wenden tot de *commandant*, op wiens weg het ligt die klachten in ontvangst te nemen. Met het schrijven van briefjes in het wilde weg komt men gewoonlijk niet ver. Men haan ook niet te gauw aan de telefoon, toch al de plaag bij uitnemendheid van zo'n commandant. Zou men het zelf zo prettig vinden, om de haverklap gestoord te worden bij zijn werk?

Ook kan het zin hebben de assistentie in te roepen van de *sociale dienstofficier*, binnen wiens ressort de gebeurtenissen hebben plaats gevonden, waar het in voorkomend geval om draait.

Het is, zoals gezegd aan Jan zelf, ervan te maken wat ervan om zijn diensttijd productief te maken.

Zelfstudie is altijd nog de beste vorm van actieve vrije tijdsbesteding; zelfstudie verzet de geest en levert tegenwicht op tegenover de eigenlijke dienst.

Daartoe kan een dienstplichtige terecht bij de Dienst Welzijnzorg (bibliotheek, schriftelijke cursussen tegen gereduceerd tarief, enz.), of ook aan een inrichting voor avondonderwijs in of nabij de plaats, waar hij geleerd is.

Misschien is er bij zijn onderdeel ook wel een *hobbyclub*, die zijn belangstelling geniet.

En wat nog veel te weinig gebeurt: Zou Jan zich niet eens in de naastbijzijnde „parochie” kunnen aanmelden voor het *jeugdwerk*, uitgaande van zijn kerk? Gilt niet heel ons land om assistenten bij dat werk?

Zo is er meer. Het gaat dan ook bepaaldelijk niet aan de militaire dienst in de schoenen te schuiven al wat er anders verloopt of ook dreigt te verlopen dan wel gehoopt.

Daarom kan ook *nooit* iemand in ernst staande houden, dat de diensttijd allemaal verloren tijd zou zijn.

Dit zou immers impliceren,

- a. dat de mens of de mensen (wat is de militaire dienst anders dan een organisatie van mensen?) vrijelijk zouden kunnen beschikken over *Gods tijd* en
- b. dat een jongen zich gedurende zijn diensttijd ontslagen mocht weten van zijn *persoonlijke verantwoordelijkheid*.

Beide gedachten zijn door-en-door *onschrijftuurlijk* (16).

Voorlichting

Maar hoe verklaren wij het dan, aldus de lezer wellicht, dat er omtrent dit punt (diensttijd is verloren tijd) zoveel overeenstemming van gevoelen bestaat onder hen, die thans klein dan wel groot verlot genieten?

Ik weerspreek dit feit niet, doch merk twee dingen op:

1. Het is gewoonlijk pas op *oudere* leeftijd, dat een dienstplichtige gaat inzien, dat zijn diensttijd geenszins verloren tijd is geweest (zie hiervoor).
2. Met moge waar zijn, dat tal van afzwaaiende dienstplichtigen de slechtst denkbare ambassadeurs zijn van de zaak, die wij met elkander heten te verdedigen, het gaat niet aan onze Jan aansprakelijk te stellen voor wat in feite *heel ons volk* op zijn kerfstok heeft.

Ik zou dit laatste punt nog wat willen verduidelijken.

Waar blijft in de *gezinnen* en aan onze *scholen* de voorlichting, die Jan behoeft, vóórdat hij onder de wapenen wordt geroepen?

Wat weet Jan op het tijdstip, dat hij ingelijfd wordt, af van onze democratie, de waarden van het Westen, het communisme, enz.? Op een enkele uitzondering na: weinig of niets!

Ja, geachte lezer, dit is *Uw en mijn werkelijkheid!*

Of zouden wij er misschien beter aan doen nu eens openlijk te bekennen, dat wij er zelf eigenlijk niets van weten?

Dit is, dacht ik ook, de tragiek van de „koude oorlog”.

• Vervolg op pag. 8

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2341

N.V. GERFA Gereedschapsfabriek

Zwolseseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

NIEUWE LIEREN. STOOM- EN ELEKTRISCH — NIEUW
IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER — RIJ-
PLATEN IN DIVERSE MATEN

STOLK'S

Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

ALLEMAAL VERLOREN TIJD...?

• Vervolg van pag. 7

In slaap gewiegd door de geruststellende commentaren op het in augustus j.l. afgesloten kernstopverdrag, enz. gelooft bijkans niemand meer, dat het om ons heen nog steeds „vriest”.

Het ontgaat dan ook een groot deel van ons volk wat er zich momenteel afspeelt langs de Equator in heel de wereld, doch ik vrees, dat deze „slaap” slechts van korte duur zal blijken te zijn... Het communisme is nog steeds aan de winnende hand, terwijl de rassentegenstellingen met de dag scherper worden.

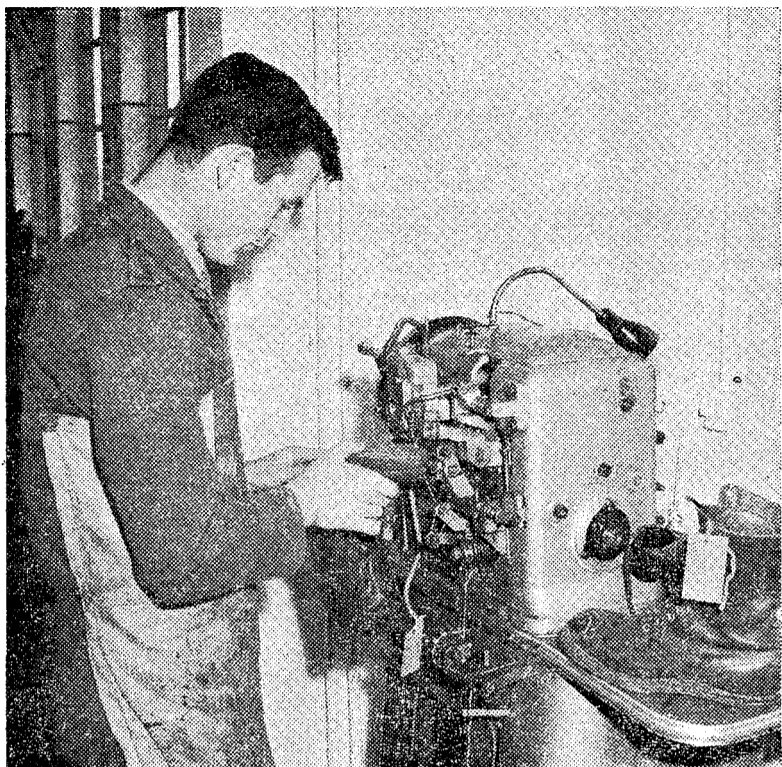
Het zou nog wel eens zover kunnen komen, dat Franco en Verwoerd als medestanders moeten worden begroet. Als het blanke ras zich niet anders dan met de grootst mogelijke moeite zal kunnen handhaven...

Ik zie de naaste toekomst somber in, doch hoop, dat ik het volslagen mis hebt.

v. R.

Aantekeningen

1. Hoezeer een mens murw kan worden gemaakt, doordat hij gedwongen wordt zinloze arbeid te verrichten, bewijst ons het feit, dat zulks ook bij hersenspoeling wel wordt toegepast, bij wijze van kadertraining... (nadere informatie hieromtrent: „Hersenspoeling” door dr. J. H. Plokker in „Wending”, 16e jaargang no. 2, april 1961).
2. J. B. Charles „Van het kleine koude front”, blz. 264 e.v. (De Bezige Bij, Amsterdam, 1962). Schrijver laat van figuren als Hirschfeld en Colijn niets heel...
3. Een bijzonderheid van het v.m. concentratiekamp Buchenwald was, dat communistische gevangenen er de dienst uitmaakten, in zoverre de SS het wel geloofde...; dit was althans het geval in de jaren veertig. Over hun gedrag is in het laatste oorlogsjaar heel wat te doen geweest. Zeer opvallend was o.a. de wijze, waarop zoveel prominente communisten getracht hebben hun straatje schoon te vegen, toen duidelijk werd, dat het kamp niet door de Russen maar door de Amerikanen zou worden bevrijd. Geen trefender illustratie op dit pogen dan het communistische standaardwerk „Buchenwald”, verschenen onder de redactie van dr. Walter Bartels c.s. (Kongress Verlag — Ost-Berlin, 1960)! Een goed verstaander heeft hier maar een half woord nodig... Maar je vraagt je wel eens af: Hoe lang zal ook ons volk nog in onwetendheid worden gehouden omtrent hetgeen daar werkelijk is geschied?
4. Nader: bijdrage IV, aantekening 2.
5. Als grondnoties zouden o.a. kunnen worden genoemd: a. het Romeinse gezegde:

... de schoenmaker ...

„si vis pacem pare bellum” (bereid u voor op de oorlog, als ge de vrede wilt) en

- b. de zinspreuk „ultimo ratio regum” (vrij vertaald: het laatste woord van de machthebbers), corresponderende met von Clausewitz' bekende uitspraak: „Der Krieg ist nichts anderes als die Fortsetzung der Politik mit anderen Mitteln” (oorlog is niets anders dan de voortzetting van de politiek met andere middelen).
6. Ook wel „geestelijke fall-out” (prof. dr. J. de Graaf) genoemd, indien het een krijgsmachtsdeel betreft, uitgerust met kernwapenen.
7. De z.g. oudehopsstok (statussymbool van de het langs onder de wapenen zijnde dienstplichtigen).
8. Uitdrukking van prof. dr. ir. A. F. van Leeuwen S.J. (Bundel „Oorlog en vrede”, blz. 50, Dekker & van de Vegt N.V. — Utrecht/Nijmegen, 1960).
9. Technische voorlichting in de vorm van een landbouwpraatje-of i.d. valt hier geheel buiten. Bedoeld is hier die voorlichting, die erop gericht is begrip te kweken voor het doen en laten van het gezag.
10. Uitdrukking van prof. dr. A. D. de Groot (naar het verslag van een door deze hoogleraar gehouden toespraak, opgenomen in „Het Parool” van 9 oktober 1961).
11. Het kan nuttig zijn er in dit verband nog eens op te wijzen, welk een hoedanigheden een mens al zo kan bezitten: de één is intellectueel begaafd, de ander sociaal (bijzonder toegelegd op zijn naaste), weer een ander ethisch (toegerust met een sterk gevoel voor recht en billijkheid); de één beschikt over bestuurstalent, de ander over „spraakwater”, weer een ander over culinaire gaven; de één is musicaal begaafd, de ander schijnt in de wieg te zijn gelegd voor chauffeur of ook kapper; de één heeft gevoel voor wat schoon en lelijk is, de ander voor coupe en snit, weer een ander voor humor...; de één beschikt over tact of „feeling” de ander over een klinische blik, als het gaat om de beoordeling van mensen en toestanden: enz. Wie onzer is in staat dit rijtje af te sluiten?
12. Bedoeld is hier het Beroepskeuze Adviescentrum, een departementaal orgaan, dat gevestigd is te Wassenaar (Maaldrift).
13. Een teken des tijds ook! Van de mens immers uit het laatste der dagen getuigt ons het Woord van God, dat hij zal zijn „met meer liefde voor het genot dan voor God” (2 Tim. 3:4). Aan ons om voor de spiegel te gaan staan...!
14. Naar het verslag van Wim Koevoets onder de titel „De mensen hebben geen tucht meer”, opgenomen in de „Telegraaf” van 21 november j.l.
15. Jargon: bibit (maleis) = jonge rijstaanplant.
16. Ad a: Ps. 31: 6 e.a.; ad b: 2 Sam. 12: 7 e.a.

De haven van Yerseke

De heer Aantjes (A.R.P.) heeft aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, van Binnenlandse Zaken en van Financiën de volgende vragen gesteld:

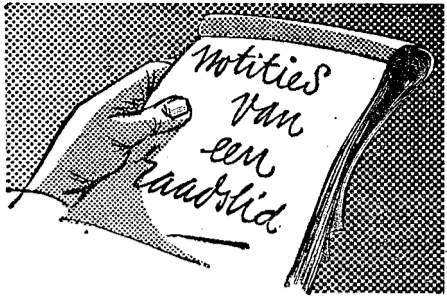
1. Is het juist, dat met de uitbreiding van de haven van Yerseke nog geen aanvang kan worden gemaakt, omdat de financiering nog niet geheel verzekerd is, en dat het daarbij slechts om een betrekkelijk gering bedrag gaat?
2. Is het voorts juist, dat de uitslag van de op 10 oktober 1963 gehouden aanbesteding vrijwel in overeenstemming was met de voor dit werk opgestelde begroting en dat de laagste inschrijver op verzoek van het gemeentebestuur zijn prijsaanbieding telkens met een maand heeft verlengd en tot nu toe nog gestand heeft gedaan?
3. Kan worden aangenomen, dat — uitgaande van het in de vorige vraag bedoelde begrotingscijfer — het houden van de aanbesteding geschied is met instemming van de

rijksoverheid, gezien ook het antwoord op vraag 210 van het voorlopig verslag van de Tweede Kamer op hoofdstuk XII van de rijksbegroting voor 1964?

4. Zijn de Ministers niet van oordeel, dat aan Yerseke, dat als gevolg van de uitvoering der Deltawerken reeds een zwaar offer moet brengen door het verdwijnen van de oestercultuur, zo enigszins mogelijk een nieuwe tegenslag ten aanzien van het voorgenomen havenplan moet worden bespaard?

5. Indien een spoedige uitvoering van de havenuitbreiding nog steeds de instemming van de Regering heeft, is het dan niet zaak, dat ten spoedigste tot gunning kan worden overgegaan, wil — gezien de recente ontwikkeling op het gebied van lonen en prijzen — zulks op basis van de cijfers der gehouden aanbesteding nog mogelijk zijn?

6. Zijn de Ministers bereid te bevorderen, dat de belemmeringen om tot uitvoering over te gaan worden weggenomen?

♦ Wat gebeurt er allemaal?

UIT de zo nu en dan binnenkomende reacties op deze rubriek noteerden wij de vraag of de „Notities van een raadslid” niet veelvuldiger geplaatst konden worden. Het gemeentelijk politiek bedrijf, zo meende de vrager, is belangrijk en gevarieerd genoeg om daar meer aandacht aan te schenken dan tot nu toe in ons blad gebeurde.

Inderdaad is de gemeentepolitiek van groot belang. Het is dat deel van de politiek, dat naar zijn aard het dichtst bij de burgerij staat. Vaak zijn de onderwerpen die in de gemeenteraden behandeld worden zodanig, dat de burgerij daarbij geïnteresseerd is. De burger die belangstelling heeft voor het bestuur van zijn stad of dorp zal daarom ook wel willen weten, wat er in andere gemeenten gebeurt. Het is dan ook naar onze mening van betekenis meer aandacht te schenken aan wat er in de verschillende gemeenten geschiedt.

Niet te ontkennen valt dat de belangstelling in het algemeen voor de gemeentepolitiek in onze kring soms maar matig is, dat soms de tendens te bespeuren valt om de gemeenten met hun groot aantal wensen maar wat naar achteren te dringen. Soms misschien begrijpelijk, maar anderzijds valt niet te ontkennen dat de Nederlandse gemeenten samen een belangrijke factor vormen in het nationale investeringspatroon. Ook daarom is het goed te weten wat er in de gemeenten omgaat. Niet alleen voor de raadsleden, maar ook voor de burger.

WIL een rubriek als deze echter actueel blijven en een beeld geven

van wat er in de gemeenten en in de gemeenteraden gebeurt, dan dienen bijzondere gebeurtenissen of belangrijke besluiten en voorstellen te worden doorgegeven.

Want inderdaad valt er op het gemeentelijk terrein wel het een en ander te beleven. We sommen hier voor de vuist weg enkele dingen op.

In de gemeente Huizen had men de primeur van verlichte straatborden.

In Heerjansdam kwam een plan gereed tot het aanleggen van een jachthaven met ligplaats voor 150 boten met een kampeerterrein en een terrein voor caravans. De kosten van dit plan (waarin Rotterdam een zeer belangrijke bijdrage zal geven) worden geraamd op f 900.000. Met de verwezenlijking van dit plan wordt tevens een begin gemaakt met de realisering van het recreatieplan Oude Maas.

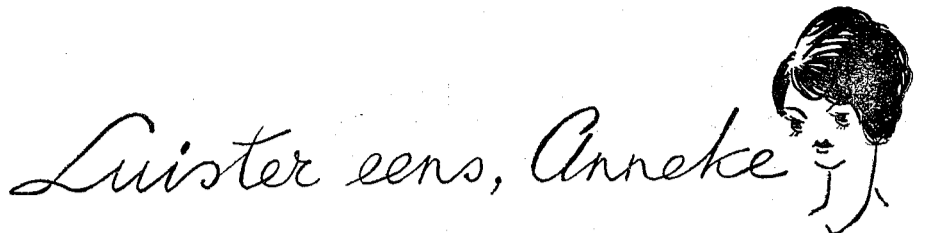
De burgemeester van Oosterhesselen wakte de bevolking op, evenals in het naburige Coevorden, een burgerzinnig fonds te vormen dat bijdragen zou kunnen geven voor verbetering van het woonklimaat in de gemeente. Dit fonds zou geen gemeentelijke fondsen worden maar gevoerd en beheerd worden door de burgerij zelf.

Uit de gemeente Zandvoort zalt weer iets heel anders te vermelden. Daar bood het bestuur van het Oecumenisch Contact van de Zandvoortse kerken een Bijbel aan voor de nieuwe raadzaal. B. en W. stelden de raad voor dit geschenk te aanvaarden en het een waardige passende plaats in de raadzaal te geven.

Zo zou er meer te noemen zijn. Soms zullen dergelijke berichten redenen geven tot het leveren van commentaar. Andere berichten zullen door het feit van hun plaatsing alleen al betekenis hebben. Maar duidelijk is dat de berichten eerst moeten binnenkomen.

Daarom zouden wij het zeer op prijs stellen op de hoogte gesteld te worden van wat er in de diverse gemeenten gebeurt. Dat daarbij ook behoort het echte politieke bedrijf in de raad, behoeft in een blad als het onze geen betoog.

Heeft u iets voor deze rubriek, hetzij berichten, tips of commentaar, zendt het aan de redactie Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag. Zet u in de linker bovenhoek van de envelop „Notities van een raadslid”?

Jij bent geloof ik nooit op een kostschool geweest. Bij ons zijn kostscholen niet zo in de mode als in Engeland en in Nederland bij de rooms. Daarom weet je misschien ook niet precies, wat een kostschoolmeisje is.

In de vorige eeuw leefde in Engeland de grote geschiedschrijver Macaulay. Hij had een vreemd ideaal. Hij schreef een groot boek over de Engelse geschiedenis en hoopte, dat het zo boeiend zou zijn, zo een mens te pakken zou krijgen, „dat zelfs een kostschoolmeisje het liever zou lezen dan een roman”. Nu is het grote boek van Macaulay inderdaad de moeite waard. Het is een prachtig boek. Het vertelt en schildert de geschiedenis. En uit dat boek rijst indrukwekkend omhoog de gestalte van the Dutch William, de stadhouder-koning Willem III, onze bevrijder in 1672, de redder van de Engelse vrijheid in 1688.

Je weet, dat hij in november 1688 voet aan wal zette te Brixham, het vissersdorp aan de Torbay.

Ik ben er geweest. Ook in de pastorie, waar veel later de dominee woonde, die het aangrijpende lied dichtte: Blijf bij mij Heer.

Maar aan de kade is in de muur een steenklomp gemetseld. Dat is de steen, waarop Willem III stapte, toen hij de sloep verliet. Het regende tijdens de landing, dat het goot. De Prins ging schuilen in een herbergje aan de haven. Ik heb dat herbergje gezien. Er staat op een steen in de muur, dat de hersteller van Englands vrijheden hier is binnengestapt om er te schuilen: „makende daardoor dit nederige huis voor een enkel uur tot een paleis”.

Zo is er véél over Willem III te vertellen. Maar Macaulay wilde, dat de jongelui zijn verhaal zouden lezen. Wanneer zij de geschiedenis van Engeland, en vooral de geschiedenis van The Glorious Revolution niet zouden kennen, zouden zij de betekenis van de Engelse vrijheid niet verstaan. Een volk dat zijn geschiedenis niet kent, is politiek gezien, een verdorde boom.

Hou jij niet van geschiedenis? Heb je het land aan jaartallen en vredesbepalingen? Heb je een onvoldoende gehad, omdat je de ministeries niet op een rijtje hebt kunnen leren? Dat is dan allemaal wel naar, vind ik. Maar het neemt niet weg, dat de jongelui, die in Nederland moeten stemmen, als zij 21 jaar zijn geworden, beslist wat van de geschiedenis van het eigen volk moeten weten.

Je weet, dat Groen van Prinsterer een groot historicus was. Hij is de grondlegger van de A.R.-partij. En hij zei: Er staat geschreven en er is geschied. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat de vaderlandse geschiedenis een soort tweede bijbel kan zijn. Maar wel, dat, als je nooit warm bent geworden bij het verhaal van strijd en lijden, en nooit hebt bevoeld, wat een leven het was van Willem I en Willem III, je niet echt met je hart bij de poitiek kunt wezen.

En — er zijn ook nog andere boeken over de vaderlandse geschiedenis dan dat malle boek van school, waar van elke vrede de vredesbepalingen op een rijtje stonden om ze voor de repetitie uit het hoofd te leren. Vraag 5 van de repetitie: op welke wijze werden bij de vrede van Breda de bepalingen van de Acte van Navigatie verzacht? Hebben ze jou met die vragen tureluurs gemaakt en verwens je nu de geschiedenis?

Vraag thuis dan eens om een boek, waarin de vaderlandse geschiedenis wordt verteld, zoals Macaulay het deed. Allicht kunnen ze je wel helpen.

Over de schreef geschreven

DE criticus, schrijver en dichter — in de naar onze opvatting geplaatste volgorde die C. Rijnsdorp allermeeft is — heeft dit jaar de prijs voor de literaire kritiek verworven. Deze prijs van duizend gulden is ingesteld door de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en de Vereniging tot bevordering van de belangen des boekhandels.

Rijnsdorp is eigenlijk de stem van het orthodox protestants christelijk volksdeel als het gaat om de kunst. We kunnen hem met recht een dienaar van de kunst noemen. Hij heeft zowel over Bach, de architect-mysticus, als over Querido en Nietzsche ons voorgelicht en zelfs schrijftes bij laatstgenoemde aanbevolen. Hij is een analyserend criticus, maar hij is allereerst christen. Hij weet zich hecht verbonden met de orthodox protestantse gemeenschap in Nederland.

Weinigen onder ons hebben zo intensief gespeurd naar de verhouding van het Calvinisme tot de kunst als Rijnsdorp. Zijn werk als criticus is belangrijk, want dienend heeft hij leiding

weten te geven. In de Rotterdammerbladen, maar ook in het maandblad Op de Uitkijk heeft hij sedert jaar en dag zijn visie op het menselijk levensbesef gegeven zoals dat in de literatuur tot uiting komt. Het verheugt ons, dat hij daarvoor een officiële waardering kreeg door de hem verleende kritiekprijz.

Er zijn nu eenmaal altijd mensen, die de zon niet in het water kunnen zien schijnen. Een artikel over deze prijs-toekening door Alfred Kossmann in het Vrije Volk geschreven, geeft daar onomwonden blijk van. Deze Alfred Kossmann is geen groot man; — dat blijkt uit het bedoelde artikel van zijn hand. Niet alleen dat hij deze prijs-toekening onjuist acht, maar hij reageert ook nog zijn klaarblijkelijke haat tegen het orthodox protestantisme op een minderwaardige manier af. De 42-jarige Kossmann dicht en schrijft en doet aan journalistiek. Hij doet het voorkomen, alsof hij boven alles een verdraagzaam man is; in werkelijkheid heeft hij in het bedoelde artikel zijn onverdraagzame geest geuit. Hij is ook dom: Hij schrijft over Rijnsdorp o.a.: „Hij vervaardigt sinds jaar en dag boekbesprekingen voor het christelijk dagblad De Rotterdammer en men moet die activiteit zien als beschavingswerk onder de culturele heidenen die zijn lezers zijn”...

Als Kossmann met enige wezenlijke kennis van zaken over het protestants lezerspubliek van Rijnsdorp geschreven had, zouden deze woorden niet uit zijn pen gekomen zijn. Geen zinnig mens zal de melevende protestanten van heden nog als culturele heidenen durven bestempelen. Men weet wel beter. Wij weten heus wel, dat er nog verschillende barrières te doorbreken zijn binnen ons volksdeel, maar de werkelijk cultuurschuwendende zijn zeldzaam geworden.

Natuurlijk weet Kossmann ook wel beter. Hij zal toch echt niet menen, dat de lezers van zijn krant, van Het Vrije Volk, meer cultuurminded zijn dan protestanten die een christelijk dagblad lezen.

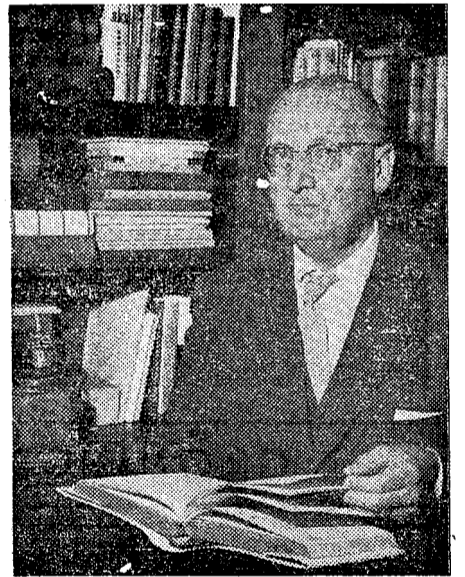
„Dat een algemene prijs wordt gegeven aan een man die de literatuur beoordeelt naar de maatstaven van zijn zeer bijzonder geloof, dat gaat mij als niet-christen te ver”, schrijft Kossmann. Het is ons een raadsel, dat het Vrije Volk iets dergelijks opneemt in zijn kolommen. Men slaat in de PvdA — waar het Vrije Volk de spreekbuis van is — mensen met een uitgesproken geloofsovertuiging zo hoog aan, dat voor hen speciale werkgemeenschappen gecreëerd zijn. Waarom dan deze bedledigende woorden?

Kossmann schrijft ook, dat de prijs voor literaire kritiek eerder ontvangen is door een niet-christen die vooral voor de oorlog door zijn beschouwingen over leeftijdgenoten en jongeren zijn betekenis heeft gehad voor de hele Nederlandse literatuur. Dat christenen in dié beschouwingen soms een dimensie misten, daarover schrijft Kossmann niet.

„Als tweede werd Kees Fens bekroond, een katholiek, wiens kritisch werk ook door niet katholieken werd hooggeacht”, schrijft Kossmann en dan vervolgt hij: „Zijn geloofsovertuiging beïnvloedt zijn waardering van letterkundig werk niet in het minst”.

Als zijn geloofsovertuiging op zijn waardering voor letterkundig werk niet van enige invloed is, zouden wij ons moeten afvragen, wat dat geloof dan betekent. Kees Fens zelf zal trouwens ook wel niet erg gelukkig zijn met hetgeen Kossmann over hem schreef.

De scribe in het Vrije Volk blijkt er niet toe te kunnen komen, openheid van blik bij een orthodox protestant te veronderstellen. Wij zijn nog nachtschuitmensen, meent hij. En hij vergeet, dat een visie op het leven, dat een vaste overtuiging met betrekking tot onze levensbestemming, niet behoort te betekenen een gebrek aan openheid. Ziet Kossmann nooit nieuwgebouwde kerken? Zo ja, is het hem dan niet opgevallen, dat zij veelal modern en zeer eigentijds van vormgeving zijn? Maar de kerk verzwijgt niet, waar het in de kerk om gaat, wat de wezenlijke betekenis is van de kerk op aarde.

C. Rijnsdorp

Dat heeft Rijnsdorp evenmin ooit verzwegen. Daarom temeer doet het ons goed, dat hem de prijs werd toegewezen.

„De Reformatorische kunst erkent te zijn een maatschappelijke aangelegenheid”. Deze woorden zijn van Blijdorp zelf: hij schreef ze neer in zijn boek Ter Zijde, een bundel beschouwingen over literatuur en muziek. Hij schreef deze woorden al dertig jaar geleden. Kossmann moest Ter Zijde beslist eens lezen!

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511
Na 7 uur 12333

HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

Koopt een goed
kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Johnson's positie niet benijdenswaardig

• Vervolg van pag. 5

Johnson er zelf een bij de hand, die hem al vijftien jaar terzijde heeft gestaan. Daar gaat het dus niet om. Maar Pierre Salinger is niet zomaar een perschef. Deze man is de grote promotor geweest van de familie Kennedy, toen John Fitzgerald Kennedy in 1960 in een grootscheepse verkiezingscampagne heel Amerika overrompelde en niet alleen de kandidatuur van de Democratische partij, maar ook het Amerikaanse presidentschap in de wacht sleepte.

Salinger en Bob Kennedy onderhouden zeer nauwe relaties. En als we lezen dat Salinger naar Californië is gereisd om te dingen naar een senaatszetel („misschien ben ik al te laat”, zei hij) en we ons herinneren, dat straks in Californië voorverkiezingen worden gehouden, die van grote betekenis kunnen zijn voor de kandidaatstelling op de nationale conventies van beide partijen dan vragen we ons toch wel even iets af. Naar we hopen ten onrechte.

EEN SURPRISE

Het is een bekend feit, dat de leiding van de Democratische partij om het zacht te zeggen zeer geporteerd is voor de Kennedy's. Dat was in 1960 het geval, toen senator John Kennedy tijdens de voorverkiezingen en op de partijconventie op haar steun kon rekenen. Het was een van de oorzaken, waarom Johnson het destijds tegen Kennedy moest afleggen. Als we verschillende Amerikaanse bladen mogen geloven is het thans ook zo wat Bob Kennedy betreft. Het moet niet onmogelijk worden geacht, dat de aanhangers van Kennedy op de partijconventie bij verrassing zullen proberen, hem de kandidatuur voor het presidentschap te bezorgen. Met alle gevolgen van dien. Johnson weet, dat een dergelijke surprise hem boven het hoofd kan hangen. Hij is er de man niet naar, met zich te laten sullen. Maar hij kan in het openbaar helemaal niets doen om bedoelde Kennedy-aanhangers de pas af te snijden, omdat een conflict binnen de Democratische partij, waarbij de positie van de president in het geding is, in een verkiezingsjaar catastrofale gevolgen kan hebben.

Overigens: is het Amerikaanse volk werkelijk van mening, dat Johnson het zo slecht doet als president? Kreeg bij de voorverkiezingen in New Hampshire niet Cabot Lodge, die zich in Zuid-Vietnam bevindt, bij de Republiken de meeste stemmen, terwijl hij toch rechtstreeks betrokken is bij de gang van zaken in dat land, waar hij nog door president Kennedy als ambassadeur werd benoemd? We zijn benieuwd, hoe deze strijd achter de schermen, die ongetwijfeld zal worden beïnvloed door het wereldgebeuren, zich in de komende maanden verder ontwikkelt. db

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(22)

De samenzweerders wachtten. Op de weg was het nog doodstil en er was niets te zien. De paarden hinnikten en stonden te schudden met hun koppen. De mannen voerden een fluisterend gesprek. Toen klonk plotseling het geluid van wagenwielen. „Hoeveel?”, fluisterde Booth, maar niemand antwoordde. Hij rende de weg op om een blik te kunnen werpen op de bocht en kwam terug met de mededeling dat het rijtuig in aantocht was. Na enkele seconden zagen ook de anderen de glimmende zwarte wagen naderbij komen over de zanderige weg.

De toneelspeler en John Surratt haastten zich de weg op. De anderen bleven wachten tussen de bomen. Booth en Surratt reden naar voren, steeds langzamer, en toen de wagen naderbij kwam gingen ze uit elkaar zodat ze ieder aan een kant van de paarden kwamen. Booth hield in en boog zich diep voorover om in het rijtuig te kijken. Daar zat een eenzame passagier, een gladgeschoren man, die verschrinkt naar buiten staarde. Booth gaf Surratt een wenk om zich terug te trekken en de twee reden terug naar de groep. Daar begon een heftige discussie. Arnold en Surratt hielden vol dat het de wagen van de president was geweest en dat de regering op de hoogte was van het plan en de wagen had uitgestuurd als een soort lokaas. De federale cavalerie kon ieder ogenblik hier zijn. Booth wierp tegen dat dit slechts het eerste rijtuig was geweest en dat ze het rijtuig van Lincoln ieder ogenblik konden zien aankomen, als ze nog even geduld hadden. De mannen besloten te wachten.

Vijftien minuten later verspreidden de samenzweerders zich in alle richtingen, doodsbang en vloekend van ergernis. Lincoln was niet gekomen. Arnold en O'Laughlin verlieten de stad langs een omweg en reden in gestrekte draf in de richting van Baltimore. Met opzwaaiende jasslippen riep Atzerodt, dat als iemand iets van hen wilde, men hem kon vinden in Port Tobacco, en dat hij onderweg zou afstappen in Surrattsville om Davey alles te vertellen. Surratt, die kwaad was, reed weg in z'n eentje. Booth en Paine, de ene wit van woede en de ander onverschillig, begaven zich in noordelijke richting naar The Soldiers Home.

De bende zou nooit meer voltallig bijeenkomen. Arnold en O'Laughlin beloofden elkaar zich nooit meer met samenzweringen in te laten. Surratt trok zich verbitterd terug, want hij had met hart en ziel gewerkt voor de Confederatie en hij vond dat dit komplot op een operette begon te lijken.

Voor de deur van The Soldiers Home stond een toneelspeler, genaamd Edward Davenport, een luchtje te schepken toen Booth in z'n eentje aan kwam rijden. Het jongste lid van de beroemde toneelspelersdynamie Booth, droeg een rijbroek, glimmende laarzen en lichtbruine handschoenen met kappen.

„Goedemiddag, Ned”, zei Booth. „Wie zijn er binnen vandaag?”

„Hallo, Wilkes,” zei Davenport. „Ja, een hele verzameling. Seward, Stanton, Chase — bijna allemaal”.

„Is de oude man er ook?”

„De president?”

„Ja”.

„Nee”.

Booth keerde om.

„Waarom heb je zo'n haast?”, vroeg Davenport.

„Ik heb een schichtig paard.

In H Street zat Mrs. Surratt te huilen. Ze stuurde Wiechman naar beneden; hij moest vandaag maar alleen eten. De dikke jongen zag haar tranen en vroeg wat er aan de hand was. Zij schudde haar hoofd. Aan tafel vertelde Wiechman aan Dan, de negerbediende, dat Miss Mary boven zat te huilen. Dan antwoordde, dat hij al wist dat ze huilde en dat hij haar had gevraagd waarom ze zo bedroefd was. Miss Mary had gezegd dat ze John had zien wegrijden met een paar andere mannen en dat ze zich ongerust maakte.

Om halfzeven kwam Surratt de zitkamer op de eerste verdieping binnen — de kamer die in verbinding stond met de trap aan de buitenkant — met een pistool in zijn handen. Wiechman keek op van zijn krant en John zwaaide wild met zijn pistool.

„Mijn toekomst is naar de maan”, riep hij uit. „Mijn hoop is de bodem in geslagen. Ik moet wat te doen hebben. Kan je me geen baantje bezorgen als kantoor-schrijver?”

Nog voordat Wiechman had kunnen antwoorden, was Surratt al op weg naar zijn kamer. Een paar minuten later kwam Paine binnen met een pistool in zijn hand. Hij zag Wiechman zitten, maar zij geen woord. Hij ademde zwaar, alsof hij hard had gelopen. Booth kwam binnen, luidkeels uitweidend over de tegenslag van de afgelopen middag. Opgewonden liep hij heen en weer door de kamer totdat hij plotseling Wiechman zag zitten.

„Ik zag je niet”, zei hij en liep naar boven met de anderen. Een uur later verliet Booth het huis om zich op weg te begeven naar New York, terwijl Paine naar Baltimore vertrok.

Op die dag ontving president Lincoln geen bezoek meer na 1 uur 's middags. Hij was van plan de matinee-voorstelling bij te wonen en geen enkele patient in The Soldiers Home had zo hard ontspanning nodig als hij. Hij stond gereed om te vertrekken, toen gouverneur Oliver P. Morton, een indrukwekkende man met ronde wenkbrauwen en een lange zwarte baard, binnenkwam en hem mededeelde dat hij zojuist had gehoord dat een van zijn eigen regimenten — het 140ste Indiana — de Avennue op kwam marcheren en een veroverde rebellen vlag aan hem wilde overhandigen; zou Mr. Lincoln willen meekomen?

Met tegenzin stemde de president toe.

Om twee uur 's middags, toen Booth en zijn bende stonden te wachten bij Seventh Street, stond de president dus op de trap van Booth's hotel, National, waar hij voor een troep paraderende soldaten verkondigde, dat de oorlog spoedig zou zijn afgelopen en dat ze daarna konden terugkeren naar hun gezinnen, met de innige dankbaarheid van de gehele natie.

Tijdens de ochtend van zaterdag de 25ste maart gebeurden er twee onbeduidende dingen. John Wilkes Booth kwam terug in Washington, waar hij een kamer huurde in het National Hotel. John Surratt en een zekere Mrs. Slater huurden een rijtuigje en verlieten het pension in H Street. De weduwe Surratt zei later: John is samen met Mrs. Slater naar Richmond vertrokken om er een baan te krijgen als schrijver”.

In „The Washington Star” stond op maandag de 27ste maart een bericht, dat de president en zijn gezin logeplaatsen hadden gereserveerd in Ford's Theatre voor de uitvoering van de Italiaanse opera „Ernani” op woensdagavond. Booth las het bericht en stuurde een telegram aan O'Laughlin om woensdag naar Washington te komen, met of zonder Sam Arnold. (wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank

„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden	3 1/2 %
Spaarrente niet-leden	3 1/4 %
Jeugdspaarrente met 10 % premie	3 1/2 %
Beleggingsboekjes (1/2 jaar opzegging)	3 1/4 %

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

„Bonte Floek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48

Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telefoonnummer: 53073

Voor VOLVO's naar WIERDA

VEENDAM: Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495

SNEEK: Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 4215

Sloepstraat 1 - Telefoon 05150 - 3106

Schatkamer
STOLDRANIERSTRAAT 2-8

GRONINGEN

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle

voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN

STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laarssingel 101 - Telefoon 3021

Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

Firma Breman

Machinefabriek en grofsmederij

Klip- en stokankers t.m. 2500 kg.

ZWARTSLUIS - TELEFOON 05208 - 406

♦ Als abonnee op NEDERLANDSE
GEDACHTEN blijft u politiek bij ♦

• Pietje Baltus

Wie de levensgeschiedenis van dr. Abraham Kuyper kent, weet ook van Pietje Baltus. Zij was een arme vrouw in Beesd, de eerste gemeente van Kuyper. Het is bekend en dr. Kuyper heeft het zelf meermalen verklaard, dat zij op hem, toen hij een jong predikant was, een diepe en blijvende invloed heeft gehad.

Pietje Baltus overleed in 1914, in een tehuis voor ouden van dagen.

De begrafenis werd geleid door dr. W. J. Aalders, die toen in Beesd stond en die later hoogleraar werd. Dr. Aalders heeft haar in haar laatste levensjaren gekend en is getroffen door haar mystieke geloofsopvatting. Dr. Aalders heeft een diepgaande studie gemaakt van de mystiek en wat hem bijzonder heeft getroffen, is de diepe innerlijke samenhang, die telkens door hem werd ontdekt, zodat hij dezelfde elementen ontdekte bij grote middeleeuwse mystici en bij eenvoudige mensen uit het volk als Pietje Baltus.

Toen Pietje Baltus overleden was, heeft dr. Kuyper over haar het volgende in de Standaard geschreven:

"Ook in ons blad mag een kort woord van herinnering bij het afsterven van Pietje Baltus niet ontbreken.

Gelijk men weet is de kennismaking van dr. Kuyper met deze eenvoudige in den lande, toen hij predikant in het dorp Beesd was, niet zonder indruk en niet zonder gevolg voor zijn verder leven geweest.

Het kenmerkende in die toen nog jonge vrouw was haar beslistheid.

In Beesd was nog geen moderne prediker op den kansel geweest, en het

hoofd der openbare school was een lief gelovig man, de oude heer Kievits. Maar ook al bleef in Beesd de orthodoxie nog min of meer den toon aangeven, Pietje Baltus wilde van zulk kerkelijk leven niets weten. Dat was half werk en daar deed ze niet aan mee. Al dat half orthodoxe gedoe zonk toch al meer in. Daar kon Gods kerk niet bij leven, veel minder bij bloeien. En daarom ging ze naar geen kerk, en wilde ze zelfs zo'n halfgaren prediker niet bij zich aan huis ontvangen. Ze stond op volle belijdenis van het geloof, waarvoor onze martelaren gestorven waren. In al dat schikken en plooiën en toegeven had ze den dood gezien.

Ook toen dr. K. predikant geworden was, wilde ze niets van hem weten. Dit zou ook wel zo'n halfwas, zo'n halfslag, zo'n halfbakken, halfvleugelig kerkverwoester zijn. Kortom, ze wilde en moest ook van hem niets hebben. En dit was in zoverre begrijpelijk, dat dr. K. bij zijn komst te Beesd wel was wat men toen rechtzinnig noemde, maar sterk ethisch en daarom eer anti-Gereformeerd.

Toch heeft er toen een ontmoeting plaats gehad en in zoverre bracht die ontmoeting in dr. K.'s overtuiging een keer, dat hij op eenmaal in deze vrouw de kracht van het absolute greep, en met alle halfslachtigheid brak.

Toen volgde kennismaking met der vaders er goeod. Dordt, dat eerst had afgestoten, trok van toen af aan. Van Calvijn ving hij lichtstralen op.

Die eenvoudige vrouw had de lijn van zijn leven van half naar heél omgebogen en steeds bleef het dr. K.'s dankbare erkenning, dat hij eerst door haar kennismaking gebracht was, waar hij thans voelde te moeten zijn.

De Telegraaf merkte naar aanleiding van dit sterven op, dat Pietje Baltus zo aanmerkelijken invloed op onze kerkelijke historie in de laatste halve eeuw had uitgeoefend.

Dat is ook zo; en daarom moge bij haar graf de bede geoorloofd zijn, dat de eenvoudigen in den lande naar het edele voorbeeld van deze vrome vrouwe toch in de volstrekteid van hun geloof mogen volharden.

Eén kind Gods; hoe gering naar de wereld ook, kan zijn als een morgenster, die weer glans krijgt in den nacht van het kerkelijk leven."

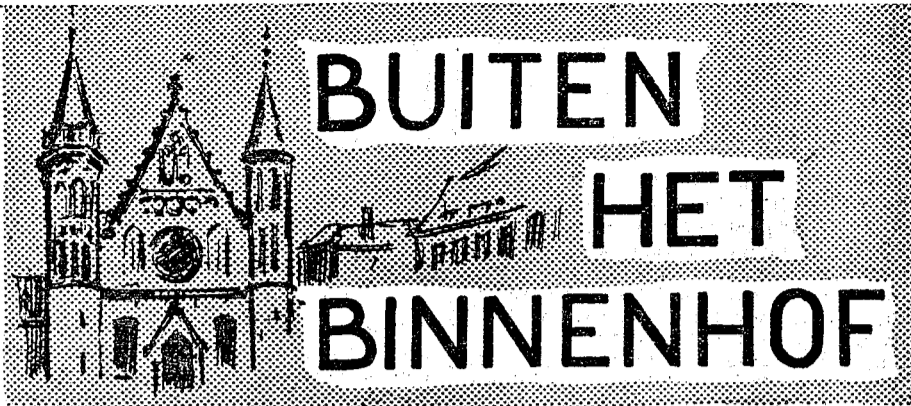
ONDER de titel „Op leven en dood” is aan het begin van deze week te Amsterdam een wetenschappelijke bijeenkomst gehouden, waar problemen zijn besproken in verband met de chemische en biologische bestrijding van plagen. Zoals bekend, strijdt de mens iedere dag tegen het insect, tegen de mijt, tegen de schimmel, tegen het onkruid, tegen aaltjes in de grond enz., die zijn dagelijks brood belagen. Hij doet dat met chemische middelen, welke niet altijd ongevaarlijk zijn voor de mens en het dier. Doch bij een zorgvuldig gebruik en met inachtneming van de voorschriften, die óók van de wettelijk ingestelde instanties uitgaan, houdt de mens strijd en overwinning in evenwicht. Niet optimistisch was de titel, welke de Amerikaanse biologe Rachel Carson aan haar langzamerhand wel bekend geworden (ook in het Nederlands vertaalde) boek gaf: „Silent Spring”, dat is „Zwijgende lente”. Mevrouw Carson is fel tegen het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw, omdat die alles — zegt zij — wat op aarde leeft vergiftigen. „Wij dineren bij de Borgias” is een van haar slagzinnen, „alles sterft, de vogels gaan dood, de lente laat zich niet meer horen”.

Op de in Amsterdam gehouden samenkomst, welke uitging van de Biologische Raad van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, is de naam Rachel Carson en die van haar geschrift vele malen genoemd. Men sprak over HET BOEK en dan wist iedereen wel welk boek bedoeld werd.

Wat het betekent geteisterd te worden door sprinkhanen, muizen, honingdauw, brandkoren (1 Koningen 8 : 37) weten we uit de Bijbel, uit de historie der volken, uit de geschiedenis, ook uit die welke wijzelf hebben zien ontstaan. Ruim een eeuw geleden zijn in Ierland ten gevolge van een aardappelziekte tussen 1841 en 1851 niet minder dan 21.000 Ieren van honger gestorven. Ziekten en uitputting maaiden er nog eens 980.000 weg. In de volgende tien jaar weken er één miljoen naar betere oorden uit. Ierland is die ellende nooit helemaal te boven gekomen.

Wij mogen zeggen, dat vandaag de dag zulke rampen als de totale vernietiging van het volksvoedsel door een schimmel niet meer kunnen voorkomen, dank zij gerichte chemische bestrijdingsmiddelen. Bij de behandeling van de Bestrijdingsmiddelenwet in de Eerste Kamer heeft, 10 juli 1962, ir. M. A. Geuze zich afgevraagd hoe Nederland er zou uitzien wanneer de betrokken ondernemers niet de beschikking hadden over het huidige arsenaal van bestrijdingsmiddelen. „Men mag gerust aannemen”, zei hij, „dat het welvarende platteland er dan zou uitzien als een onkruidzee; de graanvelden zouden meer lijken op een schilderij van de een of andere Franse impressionist dan op een gezond gewas; het vlas zou vergeven zijn van de klaprozen; de erwten zouden, na de eerste keer witgebloeid te hebben, voor de tweede keer bloeien maar dan van de kamille; de weiden zouden meer lijken op gele koolzaadvelden vanwege de boterbloemen; de appels zouden het najaar wemelen van de wormen; de peren zouden zwart zien van de schurft; sommige bossen zouden door rupsen worden kaalgevreten; de aardappels zouden wellicht binnen korte tijd zo lijden als in de jaren 1845 en 1846, toen er aardappeloproeren zijn voorgekomen in Europa....”

Wie een beeld wil hebben van de schade, welke in de land- en tuinbouw wordt geleden door plantenziekten en aantasting van opgeslagen voorraden wete, dat die schade in 1957 in de Verenigde Staten 3.5 miljard dollar bedroeg. De kosten aan bestrijdingsmiddelen kwamen op 400 mil-

joen dollar dat jaar. Voor Nederland gold toen het cijfer schade: f 200 miljoen. Kosten van bestrijding f 25-40 miljoen. Overigens is de bestrijding geen zaak van een rekensommetje, aangezien er zoveel onbekende factoren in het spel zijn, dat wiskundig juiste cijfers niet te geven zijn.

De industrie, welke chemische bestrijdingsmiddelen maakt, wordt nog al eens aangezien als de kwade pier. Zij doet maar en verdient maar en de mensen moeten het allemaal maar slikken, zegt men dan.

Dit is geen goede redenering. De chemische industrie zoekt op wetenschappelijk verantwoorde wijze naar die middelen die zonder het minste gevaar het meeste effect hebben. Voordat zij met een produkt op de markt komt, zijn zeker ettelijke duizenden chemische verbindingen beproefd. Als een bestrijdingsmiddel de ontwikkelingsfase voorbij is en geproduceerd kan worden zijn 5 à 6 jaar verlopen. Kan het produkt dan eindelijk te koop worden aangeboden, dan heeft de betrokken industrie tussen de 5 en 8 miljoen gulden uitgegeven aan haar nieuwe vinding.

Als we alleen nu eens de malaria nemen, de ziekte, welke overgebracht wordt door de anopheles-mug, waarvan tien jaar geleden 3 miljoen mensen per jaar stierven. Door het bestrijden van die mug met chemische middelen is dit dodencijfer teruggedrongen tot 1 miljoen per jaar, hoewel in 1940 in Griekenland en in Italië nog een half miljoen malarialijders te vinden waren!

De samenkomst in de hoofdstad heeft zich twee dagen lang met vele problemen bezig gehouden. Met de moderne ontwikkeling van de bestrijdingsmiddelen; met de volksgezondheid; met de verarming van flora en fauna door de chemie; met het optreden van resistentie, dat is het weerstandsvermogen van de bestreden insecten. Er is uitvoerig gesproken hoe ver de mens kan gaan zich te bemoeien met de natuur zonder nieuwe krachten op te roepen welke hij niet kan beteugelen.

Want waar giften gebruikt worden kan er schade zijn voor de volksgezondheid, voor de hoedanigheid van de levensmiddelen, voor de produktievermogen van de grond, gevaar voor de gebruiker en nadeel voor dier en plant.

Rachel Carson heeft alarm geslagen en onbeheerst „Help” geroepen. De wetenschapsmensen die te Amsterdam in alle rust over de vele problemen hebben gesproken kwamen tot de conclusie dat het roepen van „brand!” niets helpt, maar dat alle vraagstukken welke met de bestrijding van plagen te maken hebben wetenschappelijk moeten bekeken worden.

William Franke

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens etc.
HABBO HOUTBOUW HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Kruiswoordraadsel

HORIZONTAAL: 1. steen; 6. planeet; 11. gerecht; 13. bruine oker; 15. regionale omroep (afk.); 16. spel; 18. bevel; 19. plaats in Duitsland; 21. zo staa' er!; 22. duinvallei; 23. boom; 24. beroep; 26. onvriendelijk; 27. moment; 28. opgewekt; 29. plechtige belofte; 31. Europeaan; 32. vrucht; 34. trekken; 36. inham; 37. stiefmoeder van Jozef; 38. drank; 41. gekleurd; 44. insect; 45. titel; 46. tijdperk; 47. voorzetsel; 49. overal; 50. wijkplaats voor eerste christenen; 52. flink; 53. slaapje; 55. grondstof voor Bahmi; 57. plaats in Gelderland; 58. daar; 59. beter maken; 63. ons inziens (afk.); 64. vogel; 66. controleren; 68. in weerwil van (Z.N.); 69. brandstof.

VERTICAAL: 1. muziekinstrument; 2. ex officio (afk.); 3. dwaas; 4. paradijs; 5. laag schoven op dorsvloer; 6. berg; 7. voorwaar! (Grieks); 8. loopvogel; 9. gewicht (afk.); 10. kwellen; 11. haven in Frankrijk; 12. uitstel; 13. onthouder; 14. plaats in Gelderland; 17. lichaamsdeel; 20. plezierboot; 22. bekende gebeurtenis uit vorige eeuw; 24. op de wijze van; 25. jongensnaam; 28. grondslag; 30. riviermond; 33. wapen; 35. dans; 38. aanstellerige wijze van optreden; 39. kantie (Z.N.); 40. zee; 41. plaats in Limburg; 42. tijdperk; 43. helpen; 44. maat; 48. spoor; 51. abonné; 54. Duitse champagne; 56.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13				14
15		16		17				18	
19	20			21				22	
23			24		25			26	
27			28		29	30		31	
32		33			34		35		
		36					37		
38			39	40	41	42			43
44			45		46			47	48
49			50	51			52		
53			54	55		56		57	
58			59	60		61	62		63
64	65				66			67	
							69		

nul; 59. onbezet; 60. paard; 61. verf; 62. water; 65. en passant (afk.); 67. lidwoord.

28. die; 29. eed; 31. Rie; 32. magiër; 34. freule; 36. fel; 37. rui; 38. pijnlijk; 41. gierst; 44. aan; 45. eer; 46. oer; 47. tot; 49. drek; 50. noder; 52. leve; 53. ren; 55. oor; 57. nek; 58. er; 59. vorstelijk; 63. re; 64. mesigit; 66. eenogen; 68. Napal; 69. kapen.

Oplossing puzzel van 14/3

Horizontaal: 1. bezet; 6. Alpen; 11. sloerie; 13. sleutel; 15. pi; 16. sensitif; 18. ge; 19. aks; 21. ter; 26. kati; 27. ter;

Vertikaal: Is met behulp van de oplossing horizontaal te vinden, behalve: 4. eren; 7. leek; 54. noga; 56. bijna.

Politieke seizoen-arbeid?

A C H T E R P A G I N A

ER zijn in de politiek seizoen-arbeiders en continu-arbeiders. Het is niet toevallig, dat wij hierover komen te schrijven.

U hebt van sommige zijden de laatste weken al kunnen lezen en horen, dat het vergaderseizoen van de partijen afloopt. Men kan van deze stelling denken wat men wil, u kunt er gelukkig mee zijn of niet, het is een stukje realiteit, dat niet alleen de maand augustus, maar ook de maanden juli en juni, zelfs de meimaand in de tegenwoordige tijd, al minder geschikt worden geacht voor politieke vergaderingen en in feite daarvoor ook steeds minder worden gebruikt.

Overigens willen wij die vroege „politieke vakantie” hier bepaald niet stimuleren. Er is in het kader van het politieke organisatieleven wel zoveel te doen, dat er eigenlijk niet meer dan ten hoogste twee maanden (gedeeltelijke) werkloosheid af kan.

Trouwens, de politici kennen eigenlijk helemaal geen zomertijd zonder zorgen, moeilijkheden en problemen. Voor hen is hun leven politieke continu-arbeid, al mag het dan — soms — in de zomermaanden „iets” rustiger zijn.

Nog volop werk

ZOALS gezegd, het vergaderseizoen moet niet te vroeg aflopen. Dat de laatste openbare vergaderingen in — laten wij zeggen — mei belegd worden is tot daar aan toe. Maar er zijn dan nog wel de nodige bestuursvergaderingen van kiesverenigingen en centrales te houden, alsmede tal van activiteiten (en voorbereidingen daarvan voor het nieuwe seizoen) door bestuursleden en leden van propaganda-commissies. Het zou bepaald te vroeg zijn als het politiek-organisatorische bedrijf nu al geheel zou dreigen stil te staan.

Dat is overigens gelukkig ook zeer bepaald niet algemeen het geval. Uit de mededelingen en agenda voor vergaderingen van kiesverenigingen en centrales, welke ter kennisgeving aan het partijbureau worden toegezonden, blijkt nog steeds dat men in grote delen van het land nog volop met het partijwerk bezig is.

Gelukkig. Want er is nog heel wat te doen ter verbetering van de organisatie, van de partij als apparaat. Die organisatie, dat apparaat dient zo goed mogelijk te zijn en zo efficiënt mogelijk te functioneren om de invloed van de partij, van haar geestelijke invloed in het land, zo groot mogelijk te maken, waarvan het effect kan blijken bij volgende landelijke verkiezingen.

Gespreksgroepen

WAT is er dan zoal allemaal nog te doen, zullen sommigen wel eens vragen.

Er kan allereerst nog eens de aandacht op gevestigd worden, dat de gespreksgroepenactiviteit nog volop aan de gang is; een vrij brede activiteit in de kiesverenigingen, waarbij zeker niet alleen de bestuursleden, maar met name ook leden (en nog-niet-leden) betrokken zijn.

Er zijn inmiddels al een zeventigtal rapporten van gespreksgroepen, welke reeds bijeenkwamen, binnengekomen. Er worden er echter nog een paar honderd

verwacht van gespreksgroepen, die in april — sommige mogelijk ook nog in mei — zullen samenkomen. De officiële sluitingstermijn is overigens — wij willen daar nog eens even graag aan herinneren: 1 mei a.s. In verband met het verwerken van deze rapporten is het van groot belang, dat de rapporten tijdig binnen zijn.

Jubileumactie 1955-1965

VERDER is er de gezamenlijke taak (óók niet alléén van bestuursleden) om te zorgen voor een behoorlijke toename van het aantal abonnees op ons weekblad „Nederlandse Gedachten”. Wij moeten er met elkaar voor zorgen, dat in deze weken de jubileumactie 1955-1965 ter vermeerdering van het totale abonnee-aantal slaagt. Overigens: als men nu geen tijd zou hebben om aan deze actie persoonlijk veel aandacht te besteden, is het goed wel nu het besluit te nemen dan in de maanden mei en juni (ook juli en augustus) alsnog aan de abonneewerving te denken.

De besturen zullen trouwens doorlopend het hele jaar — en overigens jaar in jaar uit — aan een zaak als de abonneewerving hun aandacht wijden. Het behoort bij de organisatorische taak van de kiesverenigingen en de centrales, evenals de zaak van de ledenwerving.

Het werven van abonnees en het winnen van nieuwe leden zijn activiteiten die voor organisaties en bladen altijd door moeten gaan om „op peil” te blijven. Er is immers het normale verloop door verhuizingen binnen of buiten een gemeente, bedanken en overlijden.

Daar staat tegenover, dat er natuurlijk ook met een zekere regelmaat nieuwe leden toetreden en nieuwe abonnees zich in de lezerskring van het blad scharen. Maar zonder zo nu en dan, bijvoorbeeld om de twee of drie jaar, een bijzondere, speciale min of meer grootscheepse actie, zou op de

duur vermindering van het ledenbestand en het aantal lezers en lezeressen niet zijn tegen te gaan.

Ledenwerfactie

DAT geldt ook onze partij. Zo vindt dus momenteel een abonneewerfactie voor het weekblad „Nederlandse Gedachten” plaats en zal er in het nieuwe seizoen, na de aanstaande zomermaanden, een grote landelijke ledenwerfactie plaats vinden.

Na de zomermaanden. Hierbij willen wij echter twee opmerkingen maken. In de eerste plaats deze, dat als men met zulk een actie plaatselijk in september a.s. goed wil starten, men vóór de zomer — als besturen en propagandacommissies — deze actie moet voorbereiden.

Een flinke, grondige actie eist die voorbereiding om goed succes te hebben. Als men daarmee nog beginnen moet in begin september, laat men veel tijd verloren gaan, die juist voor de uitvoering van de actie in vele delen van het land het meest geschikt is.

De tweede opmerking is deze. Er zijn plaatsen in het land waar de maanden met een „R” in de naam (september t.m. april) niet de meest geschikte zijn voor een ledenwerfactie. Waar dat zo is, is het dan nu kort tijd geworden om vast de spits van de landelijke ledenwerfactie af te bijten. Men kan natuurlijk de achterhoede vormen in de maanden mei, juni en juli van volgend jaar (1965), maar het lijkt toch wel aanlokkelijker om de actie dan nu maar te beginnen. Aanlokkelijker; en voor de partij als geheel van belang. Waarom zou men wachten om vele honderden geestverwanten, die nog geen lid zijn, pas volgend jaar „lid te maken” als dat nu in de komende maanden ook zou kunnen?

Financiën

OP nog een zaak willen wij wijzen, waaraan men in de komende maanden nog aandacht zou moeten besteden, wanneer dat al niet gedaan is. Dat is de zaak van de financiën.

Dit betreft dus in de eerste plaats een taak van de penningmeesters der diverse partijorganen. Maar ook weer niet van hen alléén. De financiële kant van het partijwerk is ook een zaak, welke de besturen in hun geheel niet zo maar, Jaconiek, zonder meer mogen afweten op de schouders van de penningmeester, in deze zin: dat moet hij (zij) maar zien uit te zoeken. Zeker niet thans, nu dit jaar de laatste trapsgewijze, (door de Deputatenvergadering vastgestelde) ingevoerde verhoging van de contributie-aftocht aan het landelijk partij-apparaat (thans f 4,50) ingaat. Dan moeten door het bestuur als geheel besluiten genomen worden t.a.v. de contributies der bij de kiesvereniging aangesloten leden.

Hoe hoog de contributie aan de kiesvereniging per lid per jaar moet zijn is niet voor het hele land precies vast

te stellen. De kiesverenigingen moeten ook een bepaald bedrag per lid afdragen aan de Kamercentrales en Statencentrales voor de activiteiten, welke regionaal gedaan en betaald moeten worden. Die bedragen verschillen veelal per Kamercentrale en Statencentrale. Ook hebben de kiesverenigingen eigen uitgaven.

De kiesverenigingen moeten dus een begroting opstellen bevattende de bedragen, welke moeten worden afgedragen aan het Centraal Comité, de betrokken Kamercentrale en de betrokken Statencentrale, alsmede het bedrag dat de kiesverenigingen voor eigen werkzaamheden nodig hebben.

Kunnen wij nu zeggen, dat dat totaal bedrag, dat de kiesvereniging nodig heeft, gedeeld kan worden door het aantal leden dat zij telt, zodat wat elk lid moet betalen op die manier vast staat en hetzelfde is?

Neen. Wij zijn een volkspartij en zijn daar trots op. Dat betekent, dat de leden ook „naar vermogen” — zoals dat heet — bijdragen. De één, die meer kan betalen, betaalt ook meer; de ander, die aan de gemiddeld nodige contributie niet kan toekomen, betaalt minder. Gezamenlijk echter moet men er als leden van een kiesvereniging proberen uit te komen. En zal men er in het algemeen ook uit kunnen komen.

Dat kan hier of daar wel eens hoofdbreken kosten. Daarin moet het bestuur in zijn geheel ten nauwste met de penningmeester samenwerken, zoals het ook in het algemeen goed is, dat de penningmeester bij de inning bijgestaan wordt door een paar helpers en helpsters. Vooral als men de leden in de gelegenheid wil stellen niet alleen per jaar, maar ook per half jaar, per kwartaal, per maand of zelfs per week contributie te betalen. Dat komt in vele gezinnen beter uit. Daar moet het bestuur op letten.

Iedereen op de hoogte

TENSLOTTE nog dit. Het is goed om het hele jaar door, maar met name in de periode dat de kiesvereniging niet meer vergadert, de leden toch op de hoogte te houden van wat er gebeurt. Het is goed als de leden dat weten; zij hebben er ook recht op. En het stimuleert de belangstelling.

Men zegt wel eens: er zijn zoveel leden, die niet ter kiesverenigingvergadering komen; men heeft blijkbaar niet algemeen belangstelling. Dat is wel mogelijk, maar het is toch goed om de leden op de hoogte te houden. De mensen willen toch wat weten, wat horen. En als de leden daar al niet om zitten te springen, dan is het toch goed, dat zij op de hoogte blijven. Het behoort zo te zijn, dat men weet en laat weten. Dat is „plicht”.

Alleen een partij die levend en levendig is, is een echte partij temidden van ons volk.

Seizoen of geen seizoen.

85 jaar geleden

3 april.
Een datum, die als zodanig niets zegt. 1 april heeft wel een algemene bekendheid. Wij denken dan automatisch aan het jaar 1572.

Dat is met de derde april niet zo het geval. Dat behoort ook niet, zo'n preciese datum is niet zo heel erg belangrijk.

Het jaartal, dat voor Anti-Revolutionairen bij 3 april past, is 1879; 85 jaar geleden.

Toen kreeg de Anti-Revolutionaire of Christelijke-Historische richting haar georganiseerde vorm.

De Anti-Revolutionaire Partij, de oudste georganiseerde partij in ons land, viert dus thans haar zeventiende lustrium.

Als aanhef staat boven de officiële statuten van de partij:

„In de constituerende vergadering te Utrecht, de 3e April 1879 gehouden, is tussen de Anti-Revolutionaire kiesverenigingen in Nederland, op de grondslag van een program van beginselen, een onderling verband tot stand gekomen, en is dit verband vastgelegd in een centraal college, dat de naam draagt van: Het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen.”

Het is niet de bedoeling nu op deze plaats een historische uiteenzetting van (het ontstaan van) de partij te bieden. Er zal wellicht in de loop van dit jaar wel eens gelegenheid zijn om in Nederlandse Gedachten enkele korte flitsen te geven.

Wel is het interessant om in het nummer van deze week enkele citaten

weer te geven, o.m. een korte driestar uit „De Standaard” van woensdag 26 maart 1879:

* * * Centraal-Comité,

„De aansluiting van alle antirevolutionaire kiesverenigingen in een centraal-comité, mits op den voet van onverkorte autonomie, schijnt dan toch metterdaad tot stand te zullen komen.

Naar we toch vernemen, is van bijna allen mededeling van instemming met het plan ontvangen, en ontbreekt nog slechts de toetreding van de kiesverenigingen in Alkmaar, Hoorn, Zuidhorn, Zierikzee en Brielle; dus van districten, waarin onze partij dusver nog meest sliep.

Dit resultaat verblijdt ons bij uitnemendheid.

Zoo zal het project-program dan toch metterdaad program van onze richting worden.”

In een driestar van 26 maart, over een overigens hier niet terzake doende kwestie, wordt de datum voor het eerst in de redactionele kolommen genoemd in deze zin:

„Overweging ook in het Centraal Comité, dat, naar we hopen, op 3 April e.k. op vaste basis zal komen te staan.”

Reeds in een advertentie echter in het nummer van 21 maart (niet eerst in het nummer van 2 april zoals gelezen kan worden uit het gestelde op blz. 10 van „Geen vergeefs woord”, verzamelde deputaten-redevoeringen, uitgegeven in opdracht van de Dr. A. Kuy-

perstichting, 1951, J. H. Kok N.V. Kampen) gevolgd door advertenties met dezelfde tekst in de nummers van 25, 28, 29 en 31 maart, 1 en 2 april 1879, werd aangekondigd:

„Centraal-Comité,

Vergadering van het Centraal-Comité op Donderdag den 3 April 1879, des voormiddags te 12 uur precies, in de Schilderijzaal van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

Hier toe worden uitgenoodigd Afgevaardigden van Kiesverenigingen, afdeelingen van Anti-Schoolwetverbond en Redactiën, die de politieke denkbeelden van het bekende Program in substantie beamen.

Meedeeling van afvaardiging en deelneming aan den maaltijd (ad. f 1,50) wordt vóór 1 April ingewacht bij

den secretaris
J. A. Wormser
Amsterdam, 15 maart 1879.”

Uit het verslag van deze vergadering, opgenomen in „De Standaard” van zaterdag 5 april 1879 blijkt, dat de vergadering van „het voorlopig Centraal Comité” te twaalf uren werd geopend. „Dr. Kuyper, die haar leidde, gaf vooraf een retrospectief overzicht van de lotgevallen onzer partij sedert haar optreden in 1839 (1840, toen Groen van Prinsterer voor het eerst in de Tweede Kamer trad, zo wordt vermeld in „Geen vergeefs woord”), en trok uit de veranderde positie, waartoe en het wegvallen van den heer Groen, en de

ontrouw der conservatieven, ons sinds '76 met noodwendigheid gedwongen had, de onafwijzbare conclusie, dat we op den ouden voet thans niet langer konden voortgaan en tot degelijker partijorganisatie verplicht waren.”

„Het bekende program werd daarop, met inlassing van de later bijgevoegde artikelen over „Justitie”, „Publieke eerbareheid” en Hygiëne”, eenstemmig aangenomen.”

Als statuut voor het Centraal Comité werd na breedvoerige discussie een reglement aangenomen.

„Op den voet, in dit reglement bepaald, sloten zich alsnu schier alle in den lande bestaande Kiesvereeningen van eenige beteekenis, waaronder er zelfs zijn die 750 leden tellen, door haar afgevaardigden aan.”

In de „Commissie van Advies, die met de politieke leiding der partij belast zal zijn” verkoos de vergadering „tot voorzitter Dr. A. Kuyper, oud-lid der Tweede Kamer”.

He verslag vermeldt ook: „Voorloepig heeft zich met het Secretariaat belast Mr. D. P. D. Fabius”.

„Als uitkomst van deze vergadering mag alzo geconstateerd, dat de Anti-revolutionaire partij thans, langs geleidelijken weg, tot een vaste en volledige organisatie is geraakt, steunende op deze drie beginselen: 1. eenheid van program; 2. autonomie der districten; en 3. officiële opdracht in den wettigen weg van de politieke leiding.”

Wij wilden u in ieder geval het hier geciteerde in deze week niet onthouden. Binnenkort kunnen enkele andere punten in de herinnering worden teruggeroepen.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Verdraagzaamheid?

NOG onlangs werd in het Nederlandse parlement beweerd, dat de openbare school gedragen wordt door het beginsel der verdraagzaamheid. Die bewering is onjuist. De openbare school is in het verleden het volk opgelegd, allerminst uit verdraagzaamheid. Maar bovendien: verdraagzaamheid is geen beginsel. Het is een manier van leven met de naaste. Verdraagzaam betekent naar de afleiding van het woord: geneigd om te verdragen. Men verdraagt een persoon, die ons niet ligt. En een opvatting, die we onjuist of verkeerd vinden. In verdraagzaamheid zit iets van „en toch”. Ik vind hem vervelend, ik vind die opvatting verkeerd, en toch zal ik hem verdragen en zijn opvatting tolereren. Zo is iemand verdraagzaam.

VERDRAAGZAAMHEID is dus géén beginsel, maar een houding jegens de naaste en zijn opvatting, in die gevallen, waarin er van goedkeuring, verering of instemming geen sprake kan zijn en allerminst van liefde. De brave aansporing, om te proberen, die vervelende snuiter te verdragen, is dus heel wat „burgerlijker” dan de radicale eis van het Evangelie, om de vijanden lief te hebben, en te bidden voor de vervolgers.

Verdraagzaamheid, zelf géén beginsel, kan wel met een beginsel te maken hebben, er uit voortvloeiende.

Maar ook dat is niet noodzakelijk. Er is ook „verdraagzaamheid” uit hoogmoed of uit mensenvrede.

Verdraagzaamheid kan een neven-ton hebben van meewarigheid. Zij kan ook dienen als een voorwendsel, om de discussie over geloof en richting te ontwijken.

Fundament

MAAR wie zoekt naar een principiële fundament voor de verdraagzaamheid, komt terecht bij — Pilatus.

Hij zei tot Jezus: Wat is waarheid? Meestal wordt dat zo verstaan, dat deze vraag voortkwam uit verlegenheid. Jezus brengt het gesprek op een terrein, waar Pilatus niet thuis is. Maar één ding weet hij wel. De wijsgeren zijn het niet eens. Zij spreken elkaar tegen, als het om de waarheid gaat. De waarheid staat blijkbaar niet vast. En wie de discussie, al is het maar uit de verte, probeert te volgen, wordt er niet wijzer van en vraagt: wat is waarheid? Het kan een vraag zijn vol verwondering; zij kan ook blijk geven van onvrede en angst. Wist ik het maar, had ik maar zekerheid. Maar wij wéten niet en wij zullen niet weten.

FA. NIJHOFF & KWAST

Anno 1919

„MEUBELINDUSTRIE”

BORNE (Ov.)

Telefoon (05409) 1234

Fabriek voor speciaal meubilair t.b.v. de universiteits laboratoria, ziekenhuizen, chemische industrieën. Exclusieve betimmering van representatieve ruimten, directiekamers etc. Meubilair t.b.v. het zusterhuis „Vrije Universiteit”. „Reactor Instituut Delft”, Research Lab. v. d. „Koninklijke Ned. Zoutindustrie”. Betimm. en meubilair Gebouw v. d. Tweede Kamer der Staten Generaal, werd in onze fabriek vervaardigd en ter plaatse gesteld.

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES
BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Wilt u

IN HET LEVEN SLAGEN?
Dan is onze leergang

spreken in het openbaar

het „middel” om uw doel te bereiken.
Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.

INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

Geen neutrale staat

Wijlen dr. J. C. de Moor heeft jaren geleden op verschillende plaatsen een winterlezing gehouden over de Pilatusvraag. Hij vatte die vraag heel anders op. Hij wilde er niet alleen een vraagteken, maar ook een uitroepeten achter plaatsen. Wat is waarheid?! Wat koop je er voor, wat doe je er mee, wat schiet je er mee op. We hebben het hier, o gevangene uit Galilea, over belangrijke zaken, over de macht van de keizer, over de staat, over een

mogelijke revolutie. Dat past allemaal in een raam, dat houvast geeft. Daar komen in dat raam kazernes voor en schatkisten en executie-peletons. Maar Gij, gevangene uit Galilea, wilt het gesprek maken tot een woordenspel. Daarom begint Gij over waarheid. Maar dan draai ik mij om en haal ik de schouders op. Want op die manier kan ik geen zaken doen.

Een stukje

DIT alles kan bij de verdraagzaamheid een rol spelen.

Ik kan zeggen: ik ben bereid, mijn tegenstander en zijn opvattingen te verdragen, want misschien heeft hij ook wel een beetje gelijk. Zoals ik misschien ook wel een beetje gelijk heb. Want wat is waarheid? En misschien hebben we elk wel een stukje van de waarheid.

Maar het is ook mogelijk, dat ik zeg: Waar maken we ons druk over? Al dat getob en getwist over de waarheid is waardeloos. Laten we tot de zaak komen.

De liberale oud-minister Staal, bekend door „de nacht van Staal”, heeft eens in de Eerste Kamer verteld, hoe verdraagzaam zijn liberalisme was.

„Als mijn beste vriend morgen Mohammedaan zou worden, zou mij dat koud laten.”

Versterkte band

Dr. Drees heeft dinsdagavond voor de televisie een aantal verstandige dingen gezegd over de nieuwe ontwikkeling rondom de positie van H.K.H. prinses Irene. En hij eindigde met de trouwhartige en eerlijke verzekering, dat door dit incident de verhouding tussen Koningin en Nederland niet was veranderd. Daarvoor hadden tal van Nederlanders gezien, hoe H.M. de Koningin, gesteund door de prins, de zware tocht begon naar Mexico.

Het geldt een staatsbezoek. Dat is een regeringsbezoek en niet een particuliere visite van de koninklijke familie. Twee prinsessen van het Oranjehuis hadden daarbij mede een taak, in overleg met het Kabinet. Prinses Irene staat nog in haar volle rechten als de tweede naast de troon. Maar zij heeft zich aan haar verplichtingen tegenover haar Moeder en tegenover Nederland menen te moeten onttrekken, omdat zij nú reeds, vóór haar huwelijk, haar positie als toekomstige prinses van Bourbon met de aanspraken, volgens de Carlisten daaraan verbonden, laat prevaleren boven haar wettige positie in het Huis van Oranje. Zij koos daarmee nu reeds volledig vóór Bourbon en vóór Spanje. Zij gaat geheel haar eigen weg en dat is haar vrije keuze. Maar voor H.M. de Koningin was het een echt verdrietige zaak. Zij staat nu de komende dagen in het felle licht van de publiciteit van de gehele wereld, met deze lege plaats aan haar zijde.

En zij moet toch kloekmoedig volhouden, omdat het een staatsbezoek geldt, een optreden als regerend vorstin.

Zo is zij nu weer geheel plichtsgetrouw de Koningin der Nederlanden.

Wij kunnen ons indenken, dat het een moeilijke reis voor haar is geweest. Maar wij leven met haar mee in sterke verbondenheid.

De verhouding is niet veranderd, zei dr. Drees, en terecht. Maar wij voelen opeens de band sterker trekken. Het is onze Koningin.

Koud laten, zei hij. En hij voegde er aan toe, want ik ben zéér verdraagzaam.

Hoe ver kan de verdraagzaamheid verwijderd zijn van liefde! De liefde, die de naaste voor Christus wil winnen. „Want er is onder de hemel geen andere naam, door welke wij kunnen zalig worden.”

Geestelijke vrijheid

DE overheid is dienaar van Gods, het volk ten goede. Haar charter staat in Romeinen XIII.

„Als dienaar van Gods bij Wiens gratie zij regeert, is zij geroepen Gods naam te erkennen in het openbare leven.”

Zo staat het in art. 8 van het A.R. beginselprogramma.

Dat betekent, dat wij de neutrale staat verwerpen.

Maar tegelijk nemen wij het op voor de geestelijke vrijheid, en vragen van de overheid, die vrijheid te eerbiedigen. Dat heeft met verhalen over verdraagzaamheid niets te maken. Maar het vloeit voort uit wat Willem van Oranje reeds als beginsel vooropstelde: het komt de overheden niet toe, te heersen over de gewetens der onderdanen.

Belijdenis

MAAR de overheid kan niet zeggen: ik weet van de waarheid niets af en houd mij dus buiten alle vragen daaromtrent.

Zij heeft wél wat van de waarheid te weten. Want het Woord van God is ook voor haar geschreven. En dus wéét zij, wie haar opzachtgever is er wat Hij van haar vraagt. En dat heeft zij te erkennen.

De Here zegt: door Mij regeren de koningen. Elke wet in Nederland geeft daarop antwoord, door de aanhef, Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden. Dat is geen frase, maar belijdenis.

Grondwet

IN het verlengde van deze belijdenis ligt de wens, door de heer Tjalma in de Eerste Kamer namens de A.R. fractie geuit, om bij een herschrijving van de grondwet in de aanhef, in een

• *Vervolg op pag. 2*

DEZE WEEK

- Geen neutrale staat (pag. 1)
- Prinses Irene en ons staatsbestel (pag. 1 en 3)
- Korte commentaren op binnen- en buitenlandse gebeurtenissen (pag. 2 en 3)
- Moeilijkheden in Brazilië (pag. 4 en 5)
- De Christelijke sportbeweging (pag. 6 en 7)
- Artsenstaking in België (pag. 8)
- Conferentie over Z. Afrika (pag. 9)

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningsweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

DOUGLAS
MAC ARTHUR †

Ook wij brengen een erbewijs aan een man, die al 12 jaar uit het nieuws verdwenen is. Hij behoorde dus niet meer tot de actualiteit. Maar dezer dagen wordt zijn naam weer veel genoemd: Generaal Douglas Mac Arthur.

Een legendarische figuur is heengegaan. Hij was zelfs al tijdens zijn leven een legende. Een groot deel van de wereld heeft de vrijheid aan hem te danken. Niet alleen als de overwinnaar van het imperialistische Japan in Wereldoorlog no. II verdient hij onze hulde.

Eveneens is hij de grote dwinger van de communistische hordenloop in Korea. Dat laatste wapenfeit, in 1950-1951 verricht, bepaalt nog dagelijks de situatie in Zuid-Oost Azië. Sindsdien hebben de Chinese Communisten immers geen openlijke oorlog meer aangedurfd.

Wij leven in een tijd, waarin de herinnering aan het grote lijden, dat Wereldoorlog no. II heet, snel vervaagt. De jongeren kennen die periode slechts uit de geschiedenisboeken. Daarom te meer is het goed dat we terugdenken aan die tijd en dat we, in het drukke leven van vandaag, even stilstaan bij deze grote soldaat voor de vrijheid. Dat zoveel Aziatische volken na 1945 onafhankelijk hun toekomst hebben mogen ingaan, was mee aan zijn moed en volharding te danken.

Uit de meest desolate positie, waarin hij van de Japanse overval op Pearl Harbor in 1941, in terecht gekomen was, is hij onvermoeibaar voorwaarts getrokken, stap voor stap. Van eiland naar eiland „overspringend“; een schier onmogelijke taak.

Maar weinige jaren later dicteerde hij de capitulatievoorwaarden aan de Japanse krijgsheren. En het wonderlijke is, dat de overwonnenen, de Japanners hem, die hen met grote strengheid regeerde, in 1951 met groot eerbetoen uitgeleide gedaan hebben. Toen, na een conflict met President Truman, was zijn rol uitgespeeld.

Douglas Mac Arthur is geschiedenis geworden.

NEDERLANDSE
GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Onwaardige
boycot

Zeer geachte Redactie,

Er moet mij iets van het hart over de houding der prot. chr. fracties in de Amsterdamse Raad naar aanleiding van het socialistische voorstel voor een boycot van Z. Afr. produkten. Dat voorstel zelf, dat nog wel geboren schijnt te zijn uit de schoot der P.S.P., de vredesapostelen bij uitnemendheid naar hun pretentie, is een typisch staaltje van genadeloze agressie. Het is niet consequent, enerzijds gebruik van wapens te verfoeien, en anderzijds te propageren, een politieke tegenstander economisch te wurgen. Geweld is geweld, in welk vorm ook. Als men een lid heeft in een college, bv. de I.L.O., tegen wie men bezwaren maakt en zelfs een hetze voert, dan is het dom geweld, als men de zaal uitloopt, als dit lid zich wil verdedigen. En als dat lid dan voor het lidmaatschap bedankt, dan schreeuwt deze hele vredesschaar: nee, dat mag niet, je moet nog twee jaar lid blijven en we moeten je contributie nog hebben. Boycot, staking, wegpesten e.d. zijn in deze vredesbewegingen heilige middelen. De warme oorlog is bar, de koude prachtig. Nu laat ik nog verder thans terzijde de naïeve en onvolledige belichting van het Z. Afr. vraagstuk. Daarvoor zouden we het plaatje kunnen herdrukken, dat Jo Spier indertijd tekende bij de opgewonden debatten over het Belgische Tractaat: de éne plaat vol mensen met onderschrift „Met wie ik er dagelijks over praat“ en de andere plaat blanco met als onderschrift „Wat we met zijn allen ervan weten“.

Maar dat dan in zo'n debat de prot. chr. fracties niet veel meer weten te zeggen dan of dit misschien niet beter op regeringsniveau dan in een gemeenteraad kan worden behandeld — aangenomen dat de pers dit juist weergaf — acht ik op zijn minst formalistisch en ontwijkend, in feite in zulk een zaak en voor een principiële partij onwaardig.

Hoogachtend, Dr. Joh. H. Scheurer

• G.P.V. en A.R.:

In Nederlandse Gedachten van 21 maart wordt opgemerkt dat het G.P.V. op de verkeerde weg is. Ik maak me sterk dat de heer Jongeling best kans ziet in een tiental artikelen in het zogenaamde Gereformeerd Gezinsblad aan te tonen dat het de A.R. Partij is die op de verkeerde weg is.

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers“ kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

Het is duidelijk dat het G.P.V. het moet hebben van afvallige A.R. en dus zal de G.P.V.-leiding z'n best blijven doen aan te tonen dat er van de A.R.-politiek niet veel deugt. Van de communistische politiek wisten we dat al, om het van de A.R. te weten moeten we eerst worden voorgelicht door het vrijgemaakte gezinsblad.

Enkele jaren geleden presteerden de G.P.V.'ers in Amsterdam het om — voor de gemeenteraad — te stemmen op een kandidaat die geen schijn van kans had. Toen ik daarover een opmerking maakte kreeg ik van een G.P.V.'er de dooddoener te horen: „Ja, maar die stemmen zijn voor God niet verloren!“

Misschien kunnen we over twintig jaar eens wijzen op de zeer nauwe verwantschap die er tussen G.P.V. en A.R. zou bestaan, voorlopig lijkt me dat bepaald niet aan de orde.

R. POSTMA
Amsterdam

• Economische
huurwaarde

In het nummer d.d. 28 maart van Ned. Ged. schrijft de heer A. B. Hüskens over de „Economische Huurwaarde“.

Om te voorkomen dat men als eigenaar van een huis, of huizen, daarin wordt aangeslagen, dient men bij de belastingaangifte de volledige huurwaarde van een huis op te geven, d.w.z. met inbegrip der volle waarde van alle huurverhogingen.

Heeft men dat gedaan, en wordt men toch aangeslagen voor economische huurwaarde dan dient men daarover te reclameren binnen de gestelde termijn van 2 maanden en kan restitutie verkregen worden als uit de administratie blijkt dat de aangifte juist was.

Inmiddels met de meeste hoogachting
F. ZWIEP

BALLPOINTS

bedrukt met firmanaam

Alle soorten en prijzen

JAC. KOK

K. Doormanlaan 404, HILVERSUM, Tel. 1.70.50.

Verdraagzaamheid?

• Vervolg van pag. 1

soort praecambule, de plechtige verklaring op te nemen, dat de overheid regeert bij de gratie Gods.

Minister Toxopeus wil als liberaal daar niets van weten. Hij vindt het in strijd met de verdraagzaamheid. En hij had het wonderlijke argument, dat in de grondwet dan iets zou staan, waarmee een aantal Nederlanders het niet eens is. Dat laatste is natuurlijk een argument zonder enige waarde. In elke wet staat, dat de Koningin regeert bij de gratie Gods. En daar zijn ook duizenden Nederlanders het niet mee eens. Vroeger waren de socialistische zelf principieel voor een republiek en tegen een monarchie. En toch legden de socialistische kamerleden de belofte

van trouw af aan de grondwet waarin de erfelijke monarchie is verankerd.

Ruimte

ER is geen enkele wet te maken, ook geen grondwet, waarmee iedereen het eens is.

Maar de overheid heeft twee dingen te doen. Zij heeft Gods Naam te erkennen in het openbare leven. Zij heeft de geestelijke vrijheid te beschermen. En daar is geen innerlijke tegenstrijdigheid. Juist het tegendeel. In de erkenning van Gods opperhoogheid ligt de beperking van de bevoegdheden van elk aards gezag en daardoor de principiële ruimte voor geestelijke vrijheid, die geen enkel revolutionair systeem kan bieden.

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

OHRA
ARNHEM

gunstige voorwaarden
lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300 35651

* * * Gewetens-
kwestie

De lagere Overheidsorganen, vooral de gemeenten, zijn grote opdrachtgevers. Met name in de sector van publieke werken en woningbouw. De vraag rijst of elk lager overheidsorgaan daarbij beseft, dat het gehouden is onredelijke prijsstijgingen tegen te gaan. Desnoods door opdrachten of gunningen, waarbij duidelijk van ongeoorloofde prijsvorming sprake is, niet door te laten gaan. Indien dit niet geschiedt, wordt er drieërlei fout gemaakt:

- 1e. volgt het lagere orgaan dan de landsregering niet, wier beleid in feite wordt ondergraven;
- 2e. geeft de lagere overheid niet het voorbeeld aan de burgers waartoe het zedelijk verplicht is;
- 3e. beïnvloedt die lagere overheid in ongunstige zin de bonafide leveranciers en bouwers, die zich in overeenstemming met hun geweten wel aan het door regering en bedrijfsleven uitgedokterde prijsbeleid zouden willen houden, doch voor wie de verleiding om de tering naar de nering te zetten dan te groot kan worden.

Wij hopen dat de „Notities van een raadslid“ in ons blad ook eens op deze problematiek zullen ingaan.

Duizenden (ook A.R.-) gemeenteraadsleden komen dezer dagen met deze kwestie in aanraking, die ook voor hen een gewetenszaak moet zijn.

* * * Geen Spanje
in de E.E.G.

In het Europese Parlement is onlangs de aansluiting van Spanje aan de E.E.G. ter sprake gekomen. Voor zover we weten stond dit punt niet op de agenda. De Gaullisten waren om begrijpelijke redenen vóór aansluiting. Van de Christen democratische kant sprak alleen de Duitser Burgbacher. Als we goed zijn ingelicht, deed hij dit zonder mandaat van zijn fractie. Dat ook hij een voorstander bleek te zijn, verplicht zijn groep dus tot niets. Het is echter wel jammer dat geen van zijn fractiegenoten duidelijk heeft gemaakt hoezeer het E.E.G.-lidmaatschap van een (nog) totaal geregeerd land onaanvaardbaar is.

* * * Persoon en taak

Brazilië is een land vol felle tegenstellingen tussen arm en rijk. Het zal dat voorlopig nog wel blijven ook. Sinds president Quadros in augustus 1961 van zijn hoge post deserteerde omdat hij de conservatieve meerderheid van het Congres niet de baas kon, is het land in onrustig vaarwater geweest. President Goulart was allerminst de geschikte man om Quadros' sociale plannen te verwerken. Bij zijn ambtsaanvaarding in zijn presidentiële macht beknot, begon hij eerst kostbare tijd te verspillen aan het herstellen van zijn persoonlijke bevoegdheden. Daarna had hij natuurlijk niet meer de tijd om zijn (te) ambitieuze politiek program af te werken. Daarom probeerde hij de grondwet op zij te schuiven om een tweede ambtstermijn te bemachtigen. Het resultaat van dit gewroet is alleen geweest: een toenemende schare van persoonlijke vijanden, een vrijwel waardeloos geworden munt, een ontredderde economie en tenslotte een vlucht voor opstandelingen, die wel zullen zorgen dat alles bij het oude blijft.

Dit is gewoonlijk het verloop van zaken als goed bedoelende maar tactloze hervormers eerst denken aan hun eigen persoonlijke positie en daarna pas aan de taak waarvoor ze zeggen te staan.

Maar de tegenstelling rijk-arm, die Zuid-Amerika tot zulk een verleidelijk jachtgebied voor Castristen (= communisten) maakt, wordt er allerminst door verzacht.

BON voor slechts f 5,— ontvangt u wekelijks vanaf heden
Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

NAAM:
ADRES:
WOONPLAATS:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673. Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

* * * Melk en producent

De Minister van Landbouw en Visserij, mr. B. W. Biesheuvel, heeft bij schrijven van 31 maart 1964 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal mededeling gedaan van de beslissingen van de Regering inzake het melkprijsbeleid voor het melkprijsjaar april 1964—april 1965.

Bedoeld schrijven bevat tevens een verhoging van de zgn. industriemelktoeslag¹⁾ gedurende de interimperiode november 1963—april 1964. Een nabetaaling dus en wel met f 0,50 per 100 kg industrieel verwerkte melk en bedoeld als gedeeltelijke compensatie van de aanpassingsloonronde van 5% per 1 januari 1964.

Met dit laatste is de Regering tegevoet gekomen aan de wensen welke — ook vanuit de Kamer — in de afgelopen maanden waren geuit.

Zo gezien, moet deze aparte beslissing als een juist en helder element worden gekenschetst in de nogal ingewikkelde methode van prijsvaststelling inzake de melk.

Voor wat het nieuwe merkprijsjaar betreft moet — helaas — worden geconstateerd, dat noch de richtprijs van f 31,— per 100 kg (met 3,7% vet), noch de overige onderdelen de instemming van het bedrijfsleven blijken te hebben.

Het Landbouwschap als vertegenwoordiger van het bedrijfsleven heeft f 33,— per 100 kg (met 3,7% vet) gevraagd.

Het verschil is dus nogal groot en men kan zich afvragen, hoe het mogelijk is, dat deskundigen als de Minister van Landbouw en het bestuur van het Landbouwschap het over deze — overigens moeilijke — materie niet eens zijn geworden.

De interimperiode gaf, wat dat betreft, de burger moed, zij het dat op onderdelen ook toen reeds enig verschil duidelijk werd.

Er rijzen dan ook aanstonds enkele vragen:

1. Hoe is de opzet geweest van de berekeningsmethode?
2. Is deze methode onderling en in goed overleg doorgesproken?

Het valt b.v. op, dat de voorzitter van de C.M.C. (Consumptiemelk-centrale) in zijn jaarrede voor de ledenvergadering zegt: "Het noodzakelijk samenspel tussen Regering, Produktschap en Landbouwschap is slecht gespeeld".

Wat is daar allemaal van waar?

Gelukkig ontmoeten Minister en Landbouwschap elkaar nog deze week en zal het goed zijn de verschillende standpunten maar eens openhartig door te spreken.

De individuele boer en het Nederlandse volk zullen gaarne het resultaat ervan vernemen.

Nu is het allemaal nog wat onduidelijk.

Er is zo het een en ander aan de melkprijs gebeurt in het laatste halfjaar en de internationale zuivel-situatie biedt bepaald gunstiger perspectief dan in voorgaande jaren het geval is geweest. Tenslotte is het uit een oogpunt van melk-gebruik in het binnenland en export van het verwerkte produkt gewenst, goed in de markt te blijven.

De commerciële zijde van het zuivelvraagstuk is belangrijk, vooral nu er een schone markt is, doordat de voorraden zijn geruimd.

Wel kan men zich afvragen wat de reden is geweest dat de Regering en in het bijzonder de bewindsman van Landbouw niet tegelijk de oriëntatieprijs voor het rundvlees heeft vastgesteld.

Ditzelfde geldt voor bepaalde maatregelen in de sector van de structuur van de veehouderij, bijvoorbeeld de omstreden kwestie van de bedrijfsgebouwen.

Misschien ligt hier nog een sleutel om de deur naar de Kamer ter overeenstemming te openen.

De Nederlandse boer zal er en de Minister en zijn leidslieden dankbaar voor zijn.

Luther heeft eens gezegd: "Het boerenwerk is vrolijk en vol beloften".

Moge dat ook gelden voor de veehouder in 1964.

1) Industriemelk is de melk, die wordt verwerkt tot boter, kaas, enz.

* * * Melk en consument

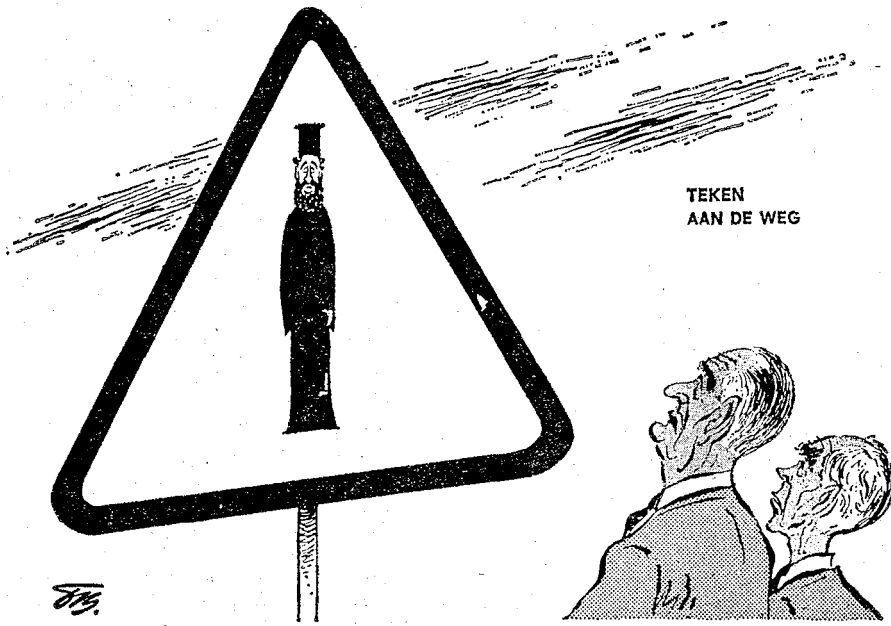
Er was nogal wat verschil tussen de prijs, welke de producent van de melk in handen krijgt en datgene wat de huisvrouw uiteindelijk betaalt voor een liter melk.

De melkweg, de weg van koe naar glas blijkt een lange weg te zijn.

Het produkt ondergaat bewerkingen, in de vorm van het standaardiseren en het pasteuriseren.

Er zijn verzendkosten, verpakking en er is de handel.

Meermalen zijn er, ook aan de Kamers berekeningsstaten overgelegd en dan blijkt het allemaal wel te kloppen.

TWEE ZIELEN IN EEN BORST

NIET VERGETEN

De liberale N.R.C. had een jubileumartikel over vijftig jaar lijkverbranding in Nederland. Het gaat met de lijkverbranding crescendo. Steeds meer lijkkasten gaan onder orgelspel op weg naar de oven, en de as wordt aan de nabestaanden ter hand gesteld.

Vroeger, zo heeft de N.R.C. onthuld, was er verzet tegen deze manier van de bezorging van lijken. Een kamerlid, een zekere Scheuring, heeft er zelfs eens vragen over gesteld, toen de regering zich had doen vertegenwoordigen bij de verbranding van het lijk van Louis Couperus.

Maar die Scheuring is nu wel helemaal vergeten.

Zo was de kennis en de filosofie van de N.R.C.

Maar ds. Flinterman van Den Haag reageerde met het volgende ingezonden stuk, dat door de N.R.C. werd opgenomen:

Het artikel „Een halve eeuw geleden de eerste crematie in Nederland” (N.R.C. van 1 april 1964) behoeft enige correctie. Dat

het antirevolutionaire Kamerlid „Scheuring”, die de betrokken minister vragen zou hebben gesteld over vertegenwoordiging bij de crematie van Louis Couperus, totaal vergeten is, wil ik graag geloven, want een antirevolutionair Kamerlid met deze naam is er nooit geweest. Het met weinig eégards gememoreerde Kamerlid heette niet Scheuring maar Scheurer. Volledig: dr. J. G. Scheurer.

Welnu, de overwinning van de crematiegedachte wordt mede geïllustreerd door het vermeende feit, dat het vragenstellende Kamerlid uit de twintiger jaren: totaal vergeten is. Maar dan staat het er met deze overwinning niet best voor. Want de bewering is apert onjuist. Dr. Scheurer is namelijk totaal niet vergeten. Hij is eer van de grootste pioniers geweest op het gebied van de medische zending op Midden-Java, die zich door zijn grenzeloze toewijding en zelfopoffering een „monumentum aere perennius” heeft gesticht in het hart van vele duizenden Javanen. Dr. Scheurer behoort tot die Nederlanders die niet naar Indië gingen om te ontvangen, maar om te geven. In een tijd waarin het Javaanse volk door ziekten vaak geteisterd en zelfs gedecimeerd werd, stelde hij zich met zijn medische bekwaamheden ten dienste van het volk en toonde zich een christen in woord en daad. Als we vandaag met vreugde constateren, dat het eenvoudig volk van Indonesië zich, ondanks alles wat er gebeurde, toch nog aan Nederland verbonden voelt, dan mogen we niet vergeten, dat dit grotendeels te danken is aan de wijze waarop mensen als Scheurer zich voor dit volk hebben ingezet.

Dr. Scheurer is niet vergeten. Zijn naam leeft voort onder het volk van Midden-Java, in onverbreekelijke samenhang met zijn bijnaam „dokter tulung” (de helpende dokter).

Ds. R. A. FLINTERMAN,
Den Haag.

Toch zijn er op dit punt ook nog wel enkele opmerkingen te maken.

In de eerste plaats is er altijd nog een deel van de gebruikers, die volle melk verkiezen boven de melk met een vetgehalte van 3,7% vet.

Voorts ligt er nog de vraag van de A.R. afgevaardigde Elfferich inzake een mogelijk verschil in prijs van melk al of niet afgehaald in de winkel. Het probleem van de bezorging zou er door worden vergemakkelijkt en de huisvrouw zou er iets van merken in haar beurs.

Een wat meer beweeglijke benadering van deze — en wellicht andere — vragen is van belang voor producent en consument beide.

De gestadige druppel...

* * * Nuchter

De tijdens de Nieuw-Guinea-kwestie fel tegen Nederland gekante heer en mevrouw Soebandrio zijn in ons land op bezoek geweest.

Indien Indonesië voor herstel van normale betrekkingen geen belangstelling had, zouden ze wel weggebleven zijn.

Nu ze toch kwamen, viel op dat zij zich mentaal goed op het bezoek hadden voorbereid. Zij kenden blijkbaar het hun gastvrijheid verlenende volk nog maar al te goed. De wijze waarop minister Soebandrio voor pers en televisie sprak over delicate zaken, was nuchter. Dat deed sympathiek aan. Ook de overeenkomst, die de heren Luns en Soebandrio tekenden, betreft geen aangelegenheden, die men niet waar kan maken.

Wat een eventueel bezoek van president Soekarno aan ons land betreft, het volgende. Een deze week onthuld resultaat van een NIPO-onderzoek in het najaar-1963 toont aan dat een derde van ons volk daar tegen is, 35% vóór; 32% van de ondervraagden had toen nog geen oordeel. De conclusie van minister Soebandrio past hier wonderwel op aan.

Ook was het verstandig dat hij niet probeerde ons land op enigerlei wijze te betrekken bij de strijd tegen Maleisië.

Terugziende op deze visite kan worden geconcludeerd, dat de tweede man van Indonesië op het vriendelijk onthaal dat hem bereid werd, op passende wijze reageerde. Met dezelfde nuchtheid, die hem kenmerkte, wachten wij verdere contacten af.

En de wijze, waarop minister Luns voor de televisie een nabeschouwing gaf, getuigde van dezelfde gezonde nuchtheid.

* * * Geen boycot

Een aantal tegenstanders van de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek heeft gemeend een boycot tegen Zuidafrikaanse produkten te moeten beginnen. In een brief aan Nederlandse dag- en weekbladen schrijven de organisatoren: „niet de illusie te hebben enig economisch effect te bereiken”. Wat bezielt ze dan, zal men vragen.

Het gaat hen om het psychologisch effect. Naar onze mening zal zulk een effect er inderdaad zijn, maar dan met averechtse werking. De regering-Verwoerd zal zich door een actie als deze niet van de wijs laten brengen. En degenen, die overtuigd zijn dat er een ander beleid in Zuid-Afrika nodig is, verliezen door aan deze actie mee te doen moreel het recht om Verwoerd c.s. tot andere gedachten te brengen. Een betere weg is die van het gesprek. In „Trouw” en „Die Burger” heeft zich onlangs het begin van zo'n gesprek afgetekend.

Wij hebben die gebeurtenis als een constructieve bijdrage gekenschetst. Onze motieven behoeven we thans niet meer te herhalen.

Op dezelfde gronden achten we de uitwerking van deze boycot-actie alleen maar destructief.

* * * Afscheid

Fotografen schijnen de beste informateurs van ons volk te zijn omtrent de besluiten, die Prinses Irene neemt. Eerst de foto in een kerk te Madrid, die de overgang naar het rooms-katholicisme onthulde, nu het portret van de audiëntie bij de paus.

Een routine-toezending van deze laatste kiek aan een persbureau, zette de ambassadeur van ons land in Italië en die bij de Heilige Stoel voor schut, want zij hadden — uit onbekendheid met het feit — het bezoek van het verloofde paar ontkend.

Al ging het hier om een particuliere audiëntie, het is duidelijk dat men dit bezoek met een waas van geheimzinnigheid wilde omhullen, die onnodig was en daardoor menigeen pijnlijk treft. Men kan er maar beter geen lange verhalen meer over houden, nu vast staat dat alle gedragingen van het verloofde paar met Nederland en met de positie van de nog niet gehuwde prinses binnen ons staatsbestel, niets meer te maken hebben. Laten we het na de trieste gebeurtenissen van dinsdag jl. daar maar op houden.

De beide foto's waarvan hierboven sprake was, markeren het begin en de voltooiing van een afscheid.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZOON

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Telefoon 05271 - 294

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen,
Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

N.V. Staalsteiger „Gelria” - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

F. VINK & ZOON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827 - 261
KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244

Gevestigd sinds 1919

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

AANNEMINGSBEDRIJF

„SCHOUWEN-DUIVELAND” N.V.

Schuithaven 10 — Zierikzee — Telefoon 01110 - 2478
Telefoon 01110-2478

Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water-
en wegenbouwkundige werken.

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

Firma J. Kleywegt & Zonen

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757
Hoek van Holland

voor
KERK- EN SCHOLENBOW

NIEUWBOUW

Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092
ALKMAAR

Aannemersbedrijf

R. MATEBOER

Burg. van Engelenweg 40 - Telefoon 05292 - 3366
IJSSELMUIDEN

Goulart verdween... maar de problemen bleven

EEN tragische zaak is de revolutie geweest, die vorige week in Brazilië geleid heeft tot het uitwijken van president Goulart naar Uruguay. De tegenstanders van deze politicus hebben in de afgelopen jaren met etiketten gewerkt, die hun uitwerking tenslotte niet hebben gemist. Goulart werd voor een communist uitgemaakt. Onder Goulart was Brazilië bezig, zo beweerde men, een nieuw Cuba te worden. Goulart zou zich zelfs hebben gezien als een grotere en betere uitgave van Fidel Castro. In werkelijkheid was er in Brazilië echter sprake van een laatste wanhopig verzet van de heersende klasse tegen pogingen om een eind te maken aan de bevoorrechte positie, die zij nog altijd inneemt. Goulart was vastbesloten gedurende zijn bewind een begin te maken met het opheffen van de schrijnende tegenstellingen in een land, dat inderdaad gevaar loopt, eenzelfde lot te ondergaan als Cuba. Want vele miljoenen Brazilianen leven nog in economische slavernij, zoals drie eeuwen geleden met hun voorouders al het geval was. Deze miljoenen zijn, mede als gevolg van communistische infiltratie, bezig te ontwaken. Op het ogenblik kunnen de landheren hun pachters en arbeiders nog met geweld onder de duim houden. Dit kan niet zo blijven. Goulart bleek echter niet van het formaat te zijn, dat in een soortgelijke situatie onontbeerlijk is. Hij zocht steun bij wat men noemt de massa en gaf op die wijze zijn tegenstanders een wapen in de hand, dat tenslotte met succes tegen hem werd gebruikt.

WASHINGTON

Het is dan ook betreurenswaardig, dat de Verenigde Staten er zo vlug bij zijn geweest om de Brazilianen geluk te wensen met de geslaagde staatsgreep tegen president Goulart. Deze gelukwens kwam op het ogenblik, dat nog niet vaststond, hoe de strijd om de macht in Brazilië zich tenslotte zou ontwikkelen. Men had Joao Goulart wel van diens presidentiële rechten vervallen verklaard en de voorzitter van de Nationale Vergadering tot waarnemend president beëdigd. Doch toen het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken zijn optreden met betrekking tot de ontwikkeling in Brazilië voorbereidde, bevond Goulart zich nog altijd in Brazilië en was de mogelijkheid van een „tegenrevolutie” geenszins uitgesloten. Het had de Amerikaanse regering dus wel gepast, als zij wat minder haastig zou zijn opgetreden en zich niet op zulk een demonstratieve wijze in haar kaart had laten kijken. Wat dit laatste betreft: wat moeten de tientallen miljoenen Brazilianen van de houding van de Verenigde Staten denken, nu zij op hun vingers kunnen uitrekenen (als zij tenminste kunnen rekenen) dat er voor hen in de nabije toekomst vrijwel niets zal worden gedaan? Voor deze mensen zijn de Amerikanen degenen, die aan de kant staan van de heersende klasse, die het ook in de toekomst voor het zeggen zal hebben. Met alle gevolgen van dien voor de „have nots”.

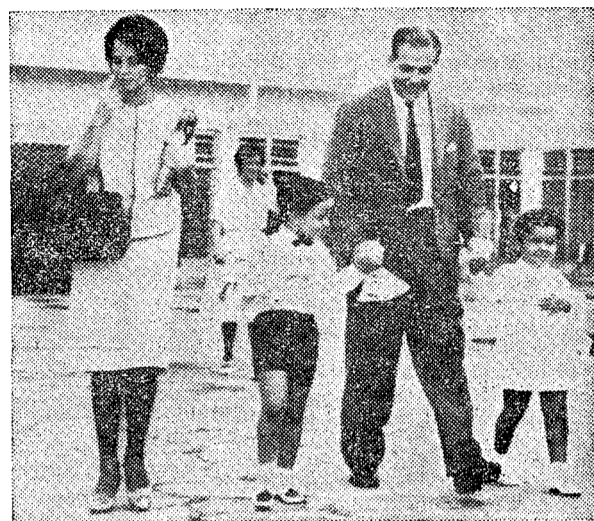
GROTE FOUT

Dat is de grote fout, die de Amerikanen sinds de tweede wereldoorlog steeds hebben gemaakt, in het bijzonder met betrekking tot de Latijns-Amerikaanse landen. Willen de Verenigde Staten als het problemen in landen in Azië en Afrika betreft nog wel eens oog hebben voor de oorzaken, die er aan ten grondslag liggen, als er op het Westelijk Halfrond iets aan de hand is, wordt men in Washington hypernervus, als er in de bestaande omstandigheden iets dreigt te veranderen, met name, als er linkse tendenzen te bespeuren vallen. Zo is het in het bijzonder, wat Brazilië betreft. Dit land is een van grootste ter wereld. De oppervlakte is groter dan die van de Verenigde Staten zelf en ongeveer 260 maal die van Nederland. Het zal niet lang meer luren, of Brazilië telt 70 miljoen inwoners, hetgeen wil zeggen, dat meer dan de helft van alle Zuid Amerikanen in dit land woont.

Per jaar stijgt de bevolking met ruim anderhalf miljoen, hetgeen vrijwel geheel te danken is aan de uitzonderlijk sterke bevolkingsaanwas. Mocht dit zo doorgaan, dan zal Brazilië tegen 1980 een honderd miljoen inwoners tellen. Dit is te meer opmerkelijk, omdat het grootste deel van de bevolking in grote armoede leeft, het sterftecijfer vrij hoog is en de gezondheidstoestand over het algemeen veel te wensen overlaat. Als dit land onder communistische invloed zou komen, zou dit inderdaad voor de Verenigde Staten een enorme tegenslag zijn.

OORZAKEN

Kort samengevat zou men kunnen zeggen, dat landhervormingen, enkele voorgestelde grondwetsherzie-

Een foto van Joao Goulart met vrouw en kinderen, die enkele jaren geleden werd genomen. Goulart behoort zelf tot een welgestelde familie.

ningen en een duidelijke koersverandering onder leiding van president Goulart, geleid hebben tot het door de strijdkrachten geleide verzet tegen het bewind van de president. Enkele maanden geleden begon zich in Brazilië een gespannen situatie te ontwikkelen, toen de grootgrondbezitters in de staat Minas Gerais zich gingen organiseren en bewapenen om het hoofd te kunnen bieden aan een hervorming van bepaalde delen van hun omvangrijke bezittingen. Meer dan de helft van de grond is in het bezit van één procent van de families, die er wonen en de voor bouwgrond geschikte gebieden zijn voor de helft in het bezit van een gering aantal mensen. De boeren, die in vrijwel alle opzichten afhankelijk zijn van hun landheren, wachten nu al weer jaren op de in het vooruitzicht gestelde herverdeling van de landbouwgronden. Er kwam echter niets van terecht, omdat deze landhervormingen pas kunnen worden uitgevoerd, als de grondwet wordt gewijzigd. In de grondwet wordt nu bepaald, dat alleen maar tot onteigening kan worden overgegaan „tegen contante betaling”.

Dat is in Brazilië onder de gegeven omstandigheden echter onmogelijk. Daarom wilde Goulart een grondwetsherziening doorvoeren om de betaling door middel van staatsobligaties te doen geschieden. Hier voelden de grootgrondbezitters echter in het geheel niets voor en dus kwam er van de voorgestelde veranderingen niets terecht.

De militaire staatsgreep in Brazilië

BOEKDELEN

Deze constatering spreekt boekdelen. De grootgrondbezitters wilden het niet en dus gebeurde het niet. Het parlement wordt nu, voornamelijk bevolkt door deze mensen of hun vertegenwoordigers. Er bestaan nu, op het Braziliaanse platteland soortgelijke toestanden als bijvoorbeeld in Perzië hebben bestaan. In de grondwet van het land komt nog altijd de bepaling voor, dat alleen zij kiesgerechtigd zijn, die kunnen lezen en schrijven. Deze bepaling heeft tot gevolg, dat vele miljoenen mensen op het platteland wel de stemgerechtigde leeftijd hebben, maar niet in aanmerking komen voor het uitbrengen van hun stem. En de „bevoorrechten”, die wel hebben leren lezen en schrijven, zijn zo afhankelijk van hun landheren, dat dezen over de mogelijkheid beschikken, de stem van deze „kiezers” te controleren. Men begrijpt nu wellicht, wat er op het Braziliaanse platteland aan de hand is. De grootgrondbezitters hebben er belang bij, dat geen verandering wordt gebracht in de thans geldende verhoudingen.

Landhervormingen, die de massa op het platteland uit een toestand van achterlijkheid en grote afhankelijkheid kunnen verlossen, moeten tot elke prijs worden verijdeld. Want zij zouden een sociale ommekeer in Brazilië tot gevolg hebben. Het verlenen van stemrecht aan de ongeletterde plattelandsbevolking zou — gevoegd bij de landhervormingen — deze omwenteling ook in het parlement tot uitdrukking doen komen. En het hek zou dan van de dam zijn.

NIET DE MAN

Goulart, die van het begin van zijn optreden als president grote tegenwerking had ondervonden, zocht steeds naar andere middelen om zijn plannen te verwezenlijken en het verzet van de grootgrondbezitters te breken. Hij bleek echter niet de man te zijn, die voor de taak berekend was, welke hij zichzelf had aangemeten. In maart werd het denkbeeld van een volksfrontregering gelanceerd door Santiago Dantas, de voornaamste theoreticus van de Braziliaanse arbeiderspartij, waarvan Goulart de leider is. Kort daarop werd een grote bijeenkomst gehouden op het centrale plein van Rio de Janeiro, ondanks het verzet van de gouverneur van de staat, waarin deze vroegere hoofdstad van Brazilië gelegen is. Deze gouverneur, Lacerda, was de grote rivaal van Goulart. Hij is ook de man geweest, die de van zijn rechten vervallen

verklaarde president in Rio de Janeiro van diens laatste steunpunten beroofde en hem daardoor de beslissende slag toebracht.

Deze bijeenkomst en het streven naar een volksfrontregering leidde er toe, dat de grote Braziliaanse conservatieve partij (die de naam Sociaal-democratische partij draagt), Goulart haar steun ging onthouden. De president kondigde daarop twee besluiten af, waarvan er een betrekking had op een gedeeltelijke hervorming op landbouwgebied (vooral om speculatie tegen te gaan). Het andere hield de nationalisatie in van de in particuliere handen zijnde olie- raffinaderijen.

VOLKSFRONT

Ongeveer tegelijkertijd stelde de linkse arbeiders-leider Leonel Brizzola, een zwager van Goulart, het uitschrijven van verkiezingen voor een grondwetgevende vergadering voor, die de grondwet in "populaire zin" zou moeten wijzigen. Dit denkbeeld werd door de president overgenomen, die het verwerkte in een op 16 maart tot het parlement gerichte boodschap. Het verzet tegen de regeringspolitiek nam toen hand over hand toe, ondanks het feit, dat Goulart zich nog steeds van parlementaire methoden had bediend. Ondanks een massale tegendemonstratie in Rio de Janeiro bleef in regeringskringen de vorming van een volksfrontregering veld winnen. Een dergelijke regering zou ingrijpende hervormingen op landbouwgebied, een herziening van het belastingstelsel en van het bankwezen en wijzigingen in de grondwet tot stand moeten brengen. Op dat ogenblik kwam het verzet tegen Goulart nog vrijwel alleen (openlijk althans) van burgerlijke zijde.

Dat veranderde, nadat zich de zaak van de opstandige beweging van een groot aantal links-georiënteerde matrozen en onderofficieren van de marine had voorgedaan. De opstandelingen verschansten zich in het gebouw van de vakbond van metaalbewerkeren. De minister van marine, admiraal Silvio Motta, gelastte aan arrestatie. De marinemannen reageerden hierop door zich in het gebouw te verschansen, dat urenlang door militairen en politie werd omsingeld. Goulart verschafte de opstandelingen een vrijgeleide en verklaarde, dat zij niet gestraft zouden worden.

LEGER TEGEN

Hiermede jaagde hij de strijdkrachten tegen zich in het harnas. Admiraal Motta verkoos af te treden. Aanvankelijk beschouwde men in Rio de Janeiro de afloop van de marinemuiterij als een succes voor Goulart, omdat deze er in geslaagd was, zich van Motta te ontdoen en daarmee een deel van het tegen hem gevormde bolwerk van verzet af te breken. Dit bracht Goulart in de verleiding, op 31 maart in een toespraak tot onderofficieren van het Braziliaanse leger de stellige verzekering te geven, dat hij niet zou aftreden, wat er ook zou gebeuren en de strijd te zullen volhouden. Het was toen duidelijk, dat er een beslissende botsing op til was. Men weet het verdere verloop van de gebeurtenissen in Brazilië. De strijdkrachten grepen in onder leiding van generaal Krueel, die vorig jaar uit Goularts kabinet was getreden als minister van oorlog. Goulart zag zich genoodzaakt uit te wijken, via de hoofdstad Brasilia naar Porto Alegre in de provincie Rio grande do Sul en van daar naar Uruguay, waar hij zich in het begin van deze week nog bevond.

Daar heeft Goulart een eind gemaakt aan de bewering van de Braziliaanse militaire leiders, dat hij afstand zou hebben gedaan van zijn rechten op het presidentschap. Ranieri Mazzilli, die als waarnemend president fungeert, doet dit dan ook op nog al wankel gronden. Bovendien moet worden aangenomen, dat hij niets kan doen zonder de instemming van de militaire leiders. Zelfs moet worden aangenomen, dat een van deze leiders binnenkort met het presidentschap zal worden bekleed voor de periode tot de verkiezingen, die volgend jaar gehouden moeten worden.

MILITAIRES

Van Amerikaanse zijde heeft men Mazzilli met diens beëdiging tot president geluk gewenst omdat hiermede werd voorkomen, dat een militaire junta werd ingesteld. Het is echter de vraag, of men niet wat te vroeg heeft gejuicht. Want zoals de zaken er nu voorstaan, krijgt Brazilië toch een militaire regering. Bovendien moet worden gevreesd, dat het land thans een periode doormaakt die neerkomt op een

Ranieri Mazzilli, de man die tot waarnemend president werd benoemd in de plaats van Goulart. (links)

Lacerda, de gouverneur van de staat Guanabara, waarin Rio de Janeiro is gelegen. Hij leidde het verzet tegen Goulart, dat ten slotte in het militaire ingrijpen van vorige week resulteerde. (rechts)

Waarom komt de bijzondere Commissie voor Georganiseerd Overleg voor het V.H.M.O. niet bijeen?

De heren SCHURING (C.H.U.) en VAN BENNEKOM (A.R.P.) hebben aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1 Is het juist, dat de bijzondere Commissie voor Georganiseerd Overleg voor het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs in 1963 niet bijeen is geweest, hoewel verschillende vraagstukken, die in voormelde commissie behandeld dienen te worden, zoals:

- de gelijkstelling van de volledige betrekking van leraren in de lichamelijke oefening met die van de volledige betrekking van docenten in andere vakken;
 - de te lage marges voor rectoren en directeuren;
 - de noodzakelijke uitbreiding van het aantal diensturen voor conrectoren en adjunct-directeuren;
 - de vermindering in omvang van de volledige betrekking;
 - de toekenning van fictieve diensttijd aan leraren die voor één september 1961 in dienst zijn getreden;
 - de honorering van de leraren in handenarbeid,
- dringend om een oplossing vragen?

2 Is de Minister bereid te bevorderen, dat in de betrokken commissie het overleg over deze kwesties zo spoedig mogelijk wordt hervat, opdat de aanhangige problemen in het belang van het onderwijs worden opgelost?

poging, de klok terug te zetten en alles ongedaan te maken, wat tot een revolutionaire ontwikkeling op het platteland zou kunnen leiden. De mensen, die het thans in Brazilië voor het zeggen hebben, hadden niet alleen bezwaar tegen het optreden van Goulart, getuige de ontboezeming van een van hen: "Wij zijn er in geslaagd, de twee J's te verslaan (Janio Quadros en Joao Goulart) en nu is de beurt aan de derde J, Juscelino Kubitschek, die de raadsman van Goulart is geweest en die het vuur steeds heeft aangeblazen.

Van Quadros weten wij, dat hij geprobeerd heeft, een eind te maken aan de schrille tegenstellingen in Brazilië, maar dat hij op een muur van verzet stuitte en er de voorkeur aan gaf, af te treden, nadat hij nog geen anderhalf jaar aan het bewind was geweest. Kubitschek was president van Brazilië, voordat Quadros werd gekozen. Kubitschek kon toen niet worden gekozen, omdat de grondwet hervorming uitsluit. Voor de verkiezingen van volgend jaar was Kubitschek de grote favoriet. Maar ook hem wil men nu de pas afsnijden.

NIEUW CUBA?

De New York Times, het meest invloedrijke Amerikaanse blad, schreef dezer dagen: De problemen van Brazilië wortelen veel dieper dan persoonlijkheden of politieke etiketten. Er bestaat een ernstig gebrek aan politiek evenwicht tussen de weinige gefortuneerde en de talrijke armen, hetgeen ondraaglijk wordt gemaakt door een ingebreidelde inflatie, die neerkomt op een economische ineenstorting. Brazilië is een hopeloos ziek land. De huidige strijd strekt alleen om uit te maken, wie de ongelukkige patiënt in handen krijgt. Wat de overwinnaars ook doen, voor het herstel van de economie en de politiek zal een langdurige periode nodig zijn." Het zal echter eenvoudiger zijn — met name als de Verenigde Staten op grote schaal willen helpen — de Braziliaanse economie weer op de been te brengen, dan verbetering te brengen in de levensomstandigheden van de tientallen miljoenen Brazilianen, die teveel van hun landheren krijgen om er van te sterven, maar te weinig om er van te leven. Ongeveer twintig miljoen van deze mensen leven in feite buiten de volkshuishouding van hun land. Zij genieten geen enkele wettelijke bescherming, weten niet wat minimumlonen zijn, maar krijgen slechts "werkbonnen", waarvoor ze wat eten en kleding kunnen krijgen.

Wat hebben die mensen er aan, als het Brazilië economisch goed gaat? Ze zullen er toch niets van merken, als de situatie blijft zoals hij nu al eeuwenlang is geweest. Het kan echter niet zo blijven. De onrust op het platteland is al enkele jaren bijzonder groot. Zij die thans de leiding hebben in Brazilië, beweren, ternaauwernood te hebben verrijdeld, dat Brazilië een nieuw Cuba zou worden. Hun optreden zal er echter eerder toe leiden, dat een ontwikkeling als die op Cuba bestond, voordat Fidel Castro de macht overnam, in de hand wordt gewerkt. db

AMSTERDAM

GEZOND. GEZELLIG EN 'T GOEDKROOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 12 25 16
ANTRACIET BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 TEL 80553 - AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheeken (eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN'S Assurantiekantoor

STADIONKADE 111 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

HILVERSUM

„Cinderella“

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
U past en koopt prettiger bij Modehuis „Cinderella“
HAVENSTR. 53. HILVERSUM
Telefoon 42151

VOOR AL UW RIJWIELEN EN BROMMERS

Uw adres: ANTH. MUYS

GERANIUMSTRAAT 26-28 (Bosdriët) hoek Nieuwe
TELEFOON 14472 - HILVERSUM
Brommers.
Amstel met Puchmotor vanaf f 625,-; Solex, geheel compleet f 417,-; Batavus, vol-automatisch f 569,-, fiets-o-matic.
Rijwiele.
Grano f 154,50 compleet; Batavus f 157,-; De Magniet f 156,-; Germaan kinderrijwiel, compleet v.a. f 72,50.

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

in onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent u verzekerd van onze alom bekende „Le Gooische-Gasservice-Dienst“ met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

W. van HEERDT

HET ADRES voor rijwiele en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwiele, Batavus bromfietsen.

Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.

Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

Voor groenten en fruit

bent u bij ons altijd goedkoper uit

Teus Veenvliet

KONINGSSTRAAT 120 - TELEFOON 45098
HILVERSUM

G. DEKKER'S KOLENHANDEL N.V.

Verenigde Brandstoffenhandel

Vaartweg 8 HILVERSUM Wandelpad 26
Tel. 46644 HILVERSUM Telef. 13155

VERT. STAATSMIJNEN,
B P SUPER HAARDBRAND-, HUISBRAND- EN STOOKOLIE

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZON

METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK

EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK

Telefoon 0 1740 - 48 08

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Firma A. v. d. Meer & Zoon

AANNEMERSBEDRIJF

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD

Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239

HONSELERSDIJK

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.

Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier enz.

Over sport gesproken

NOG ALTIJD ZIJN ER MENSEN, die voor de sportbeoefening geen goed woord over hebben. De oorzaak van een dergelijke houding moet vaak gezocht worden in een bekrompen kijk op het leven. Het komt ook wel voor, dat men afkerig staat van alle soorten van sport als een aversie met betrekking tot sommige sportbeoefenaren die doen alsof er werkelijk niets belangrijker is dan sport.

Het is er mee als met talloze andere zaken: ook de sport kent goed en kwaad gerucht. 't Heeft weinig zin om diegenen die van sport niets willen weten en er geen goed woord voor over hebben, tot andere gedachten te willen brengen. Men krijgt ze immers toch niet om. Ze zijn te star, te stijf en te weinig sportief om tot een andere kijk op de sport te kunnen komen.

Voor diegenen evenwel die de opvatting huldigen, dat sportbeoefening op zichzelf genomen prijzenswaardig is, maar dat jammer genoeg velen er een overtrokken betekenis aan hechten, is dit artikel allereerst geschreven.

Overtrokken betekenis

Inderdaad geven velen er blijk van, de sport in een sterk overtrokken beeld te zien. Zo zijn er maniakale voetballiefhebbers, die bij het bespreken van de kansen voor een interlandwedstrijd precies doen of het wel en wee van ons land afhangt van het winnen of verliezen van de wedstrijd. Tegen zulke voetbalmaniakken heb ik grote bezwaren. Er zijn oneindig belangrijker zaken dan het winnen van een voetbalwedstrijd, of van een gouden medaille bij het kunstrijden op de schaats.

Maar het is wèl zo, dat juist belangrijker zaken slechts bereikt kunnen worden als ons volk fit en geestelijk weerbaar is. En daarom kan het goed zijn, voetbalspel of een andere sport te beoefenen.

Lichamelijke oefening sterkt het lichaam en kan tevens de geest bouwen. Levendig herinner ik mij hoe wijlen mijn grootvader zijn verontwaardiging uitsprak over een Amerikaanse president die zich had laten fotograferen terwijl hij aan het tennissen was. Die man moest zich schamen, hij heeft toch wel belangrijker werk te doen dan tegen een bal te slaan, bromde grootvader.

Klaarblijkelijk is het niet in hem opgekomen om te overwegen, dat juist voor het vervullen van die belangrijke en verantwoordelijke taken, dat partijtje tennis voor die president noodzakelijk was. En ook hier geldt dan weer, dat de sport niet als doel op zichzelf gezien moet worden.

Gelukkig is in onze kring de discussie

Dominee Kret...

de ontwerper van het plan-Kret is ten gevolge van zijn plan eindelijk vaak genoemd. Boze tongen hebben willen beweren, dat hij na het verzanden van zijn plan niets meer met de christelijke sportbeweging te maken wil hebben. Dit is onjuist: ds. Kret is medewerker aan het kaderblad *Spiraal* van de christelijke sportbeweging.

sie over de vraag of een christen aan sport mag doen al lang ten einde. Op een enkele uitzondering na is men tot de overtuiging gekomen dat sportbeoefening een goede zaak is. Maar we zullen de sport moeten zien in de juiste

De Nederlandse

proporties. Sport mag nooit en nimmer tot een soort religie verheven worden. En al kan het wedstrijdelement in de sport niet gemist worden, het moet toch niet de hoofdzaak uitmaken voor de sportbeoefening.

De ware zin en bestemming van ons leven is uniek. De christen brengt zijn handelingen in het teken van het voorlopige, want hij weet dat hij hier geen blijvende stad heeft. Hij bouwt kerken die de eeuwen schijnen te moeten verduren, maar hij weet dat de triumferende kerk het zonder zijn kerkgebouw zal kunnen stellen.

De levensbestemming van de mens is de basis van het optreden van christelijke organisaties. Dat is ook het geval in de sportbeoefening. Als men zegt, dat het onzin is om een christelijke voetbalclub te hebben — voetballen is immers voetballen — dan vergeet men, dat het gaat om de intentie waarmee de sport beoefend wordt. Sport is ontspanning — maar een christen mag alles zien in het licht van zijn wezenlijke bestemming; ook de ontspanning door middel van de sportbeoefening. Vandaar, dat er — terecht — christelijke sportbonden zijn. Het lichaam een tempel van de geest, deze gedachte zal ons niet loslaten.

Dienen wij God ook in onze ontspanning? Het is een vraag, die al velen heeft beziggehouden. Christen te zijn ook in de sportbeoefening, dat zit voor bij de christelijke sportbonden. En dat betekent dan, dat men bij deze bonden niet het wedstrijdelement als het voornaamste ziet, maar het vormende element van de sportbeoefening. Wel is het wedstrijdelement niet te ontberen. Het behoeft ook niet ontbeerd te worden; maar het besef moet leven dat het winnaar zijn niet primair is, doch het beoefenen van de sport vanuit onze levensbeschouwing.

De N.C.S.U.

De Nederlandse Christelijke Sportunie is een overkoepelend orgaan voor zes christelijke sportbonden, namelijk:

- Kon. Ned. Chr. Gymnastiek Verbond;
- Chr. Korfball Bond in Nederland;
- De Ned. Chr. Wandelsport Bond;
- Verbond van Chr. Voetbalverenigingen;
- Ned. Chr. Athletiek Bond;
- Verbond van Chr. Volleybalverenigingen.

Deze bonden hebben tezamen ongeveer 118.000 leden. In deze bonden wordt door de sportbeoefening ongemerkt een belangrijk stuk interkerkelijk werk verricht.

De christelijke sportbeoefening heeft het niet gemakkelijk. Het hete hangijzer is: onvoldoende financiële middelen. De genoemde bonden zijn tégen de toto — zij aanvaardden derhalve geen gelden uit deze pot.

Overigens is die toto zelf ook een heet hangijzer. De toto-inkomsten lopen achteruit. Men zegt dat dit komt omdat het plafond voor de prijs niet hoog genoeg ligt. Het kabinet komt nu met een voorstel tot toestemming voor verhoging van de eerste prijs van vijftigduizend gulden tot honderdduizend gulden. Men denkt op die wijze de belangstelling voor de toto te doen toenemen. Maar men mag niet uit het oog verliezen dat als de hoofdprijs hoger wordt, ook het lot hoger in prijs zal worden, namelijk van twee gulden op een rijksdaalder.

Neen, de christelijke sportbeoefenaars stellen geen prijs op inkomsten van gelden die door een wat wonderlijke vorm van hazard verkregen zijn. Maar de afwijzing van de toto schept consequenties. Het betekent: geen financiële ontvangsten uit die bron.

Het plan Kret

Men weet, dat het plan-Kret, dat op zichzelf bijzonder goed was, niet aan de verwachtingen voldaan heeft. Er is verbazend hard aan gewerkt, maar op het christelijke levensterrein scheen

men onvoldoende doordrongen van de ernst van de zaak der christelijke sportbeoefening.

Ook de leden van de christelijke sportverenigingen waren klaarblijkelijk niet rijp voor de uitvoering van een dergelijke omvattend plan. Er zijn uitzonderingen. Voornamelijk moeten hier de sportverenigingen in Friesland genoemd worden, die zich best gehouden hebben en ijverig werkten met het plan-Kret.

Het plan-Kret is verzand, hoewel het een uitstekend plan was. Intussen is het niet slagen van het plan oorzaak geworden van moeilijkheden in kringen van de christelijke sportbeweging. Gelukkig is dat volkomen verleden tijd. De eenheid is hersteld en men is versterkt te voorschijn gekomen.

Nieuw plan

De christelijke sportbeweging vervult een belangrijk vormingswerk. Men besefte dat zelf ook en men acht het een belangrijk uitgangspunt. Het is jeugdwerk. Dat jeugdwerk heeft behoorlijk kader nodig. Sportclubs zijn zeer gebaat met goed bestuurskader. Vandaar dat de N.C.S.U. dit jaar over het gehele land gaat starten met kadercursussen. Het beleven van het christen-zijn — daar gaat het uiteindelijk om, ook in de christelijke sportwereld. Als je christen bent, zal dat uit je daden moeten blijken, ook op het voetbalveld bij voorbeeld. De heer De Smit, directeur van de N.C.S.U. drukte het kernachtig en plastisch uit: Als je de bal niet kunt raken, raak je dan de enkel van je tegenstander?

Er is een gebrek aan goede sportleiders en -leidsters. Men krijgt voor de

Vroege gasten in Valkenburg / door Mr. W. R. van der Sluis

ONDANKS het gure lente-weer herbergt één toeristen-oord in ons land veel gasten.

Het is Valkenburg, waar u en ik liever wat later in het voorjaar vertoeven.

Toch is het er nu al druk.

Er was zaterdag j.l. zelfs een lange file auto's te zien.

Een vreedzame tocht was het niet, want de claxons scheurden de trommelvliezen van de toeschouwers bijna aan flarden.

Het spektakel werd ten beste gegeven op verzoek van enkele televisie-mensen, die vreesden dat het anders een wat te saaie reportage zou worden.

De burgemeester, die toch weet dat zijn stadje het van vrolijke gasten moet hebben, maande tot stilte, want dit werd hem te bar.

Echte vrolijkheid was het dan ook niet.

En de gasten van Valkenburg zijn geen echte vakantie-gangers.

Het zijn artsen uit België.

Zij voerden de „Operatie Reiskoffer” uit.

Dat wil zeggen dat ze met hun collega's plotseling op 1 april hun woonplaatsen verlieten en als een koppel patrijzen uiteenvlogen.

Een aantal ging naar Frankrijk. Anderen naar Luxemburg of Duitsland. Ook in Nederland zochten driehonderd Belgische doktoren een goed heenkomen.

Zij genieten hier minder van hun vrije dagen dan van de publiciteit.

Eigen recht

Ik behoef nauwelijks meer te vertellen wat er aan de hand is.

Een nieuwe wet van de Belgische overheid staat deze artsen slecht aan.

Hun honoraria zijn de heren niet naar de zin en daarom hebben ze de stethoscoop en de injectie-naald er bij neergelegd. Ze namen het recht in eigen hand.

Zij staken!

Wellswaar zijn er wachtdiensten om in de aller-ergste gevallen de Belgische bevolking van geneeskundige hulp te voorzien. Maar als de twee doktoren, die in staat van beschuldiging werden gesteld wegens de dood van een kind, niet vrijkomen, houdt ook dat op, zo is bedreigd door de stakingsleiders.

Men kan vandaag aan de dag ten zuiden van ons land beter geen ongeluk krijgen of ziek worden.

Aangezien een mens dat zelf echter niet in de hand heeft, waart er een begrijpelijke nervositeit door het land van Vlamingen en Walen.

Onaanvaardbaar

Er is reden te over om een kort commentaar op deze stand van zaken te geven. Het is duidelijk dat hier een strijd wordt uitgevochten ten koste van derden.

Het is evenzeer klaar en helder dat dit een onaanvaardbare zaak is.

Het is verblijdend dat de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering van de Geneeskunst, dat is de Nederlandse artsorganisatie, elke steun aan deze stakende artsen onthoudt.

Want wat hier gebeurt gaat de perken van de ethiek ver te buiten.

Op zichzelf is het begrijpelijk dat de man of de vrouw, die een vrij beroep kiest, liever geen beambte of ambtenaar wordt.

Natuurlijk geeft dat spanningen in deze tijd, waarin overheid en parlement zich genoopt voelen collectieve voorzieningen door te voeren. Wij kennen die regelingen hier al lang. In België is het nog iets nieuws.

Daar hebben ook de artsen mee te maken.

Hun beroep wordt inderdaad minder vrij.

Dat daarover wel eens een hard woord valt, is bepaald niet vreemd.

Dat de geneesheren via hun organisaties proberen voor zichzelf een goede regeling te bedingen, be-

hoort eveneens bij het moderne levenspatroon.

De onderhandelingen, die daarop gericht waren, liepen in België op een fiasco uit.

Niet onder stoelen en banken werd gestoken, dat het overleg stuk sprong op de honoraria der artsen. Daarom doet hun gepraat over beroeps- en erencode zo onwezenlijk aan.

Laatste redmiddel

Wederkerig vragen partijen zich bij het stukspringen van onderhandelingen gewoonlijk af: welke middelen resten ons nu nog?

Tot het maatschappijbeeld, dat wij sinds de eerste industriële revolutie kennen, behoorden tot die laat-

De Belgische artsenstaking

ste middelen: de staking, de boycot en de uitsluiting. Hoe dikwijls zijn die in het verleden, ook in ons land, niet toegepast.

De economie van menig volk heeft daar in de laatste decennia onder geleden.

Het waren economische wapenen, die gehanteerd werden en hun uitwerking beperkte zich dan ook meestal tot de economie.

Dit wil niet zeggen, dat de ellende van huismouders en kinderen, die zwaar onder de gevolgen van stakingen of uitsluitingen leden, onderschat mag worden.

Maar toch: de strijdende partijen richtten hun activiteit op elkaar, niet direct op anderen.

Degenen, die elkaar vroeger aldus te lijf gingen, zijn over het algemeen wat verstandiger geworden, al steekt de oude adam nog wel eens de kop op, zoals onlangs bij de vissersstaking in Scheveningen.

Gelukkig hebben in de regel overleg en samenwerking de ere-plaats gekregen in het onderling verkeer tussen werkgevers en werknemers.

Niet meer het Marxistische standpunt, dat de staking het „koninklijke strijdmiddel” der arbeiders is, beheerst het denken der vakbonden.

De christelijke vakbeweging en de christelijke politieke partijen hebben in ons land van meet af aan de collectieve arbeidsovereenkomst als resultaat van overleg en samenwerking, de ereplaats gegeven.

Vandaag aan de dag — het moet met grote dankbaarheid worden geconstateerd — heeft de C.A.O., die plaats onbetwist. Het „laatste redmiddel” is uit de tijd.

En op de uitvoering van een wettige overheidsmaatregel, reageert men in een normale situatie niet met een staking of iets dergelijks. Want dat zou opstand tegen het gezag zijn.

Onschuldigen

Van dit historische uitstapje keer ik naar onze Valkenburgse gasten terug. Het is nu wel duidelijk hoe wij hun gedrag fundamenteel bezien, moeten beoordelen. Zij beginnen — aldus melden de verslaggevers, die hen daar nauwkeurig in het oog houden — zich dan ook wat onplezierig te voelen. Niet omdat het in Valkenburg aan mogelijkheden tot vertier zou ontbreken denk ik. Nee, het zal wel iets anders zijn.

En niet alleen — naar ik hoop — kritiek op hun stakingsleiders, die hun volgelingen een complete overwinning binnen een paar dagen hadden beloofd. Het zal veeleer de gedachte aan het weer thuis-komen zijn, die de vakantiegangers dwars gaat zitten. En wellicht voelen ze zich ook gegeneerd nu de voor velen van hen hoogste kerkelijke leider hun heeft laten weten — rijkelijk laat overigens — hoe

hij, de kardinaal er over oordeelt. Misschien denken ze nog dieper na.

Wellicht worden ze zich de essentie van hun houding bewust.

Die essentie is dat onschuldigen het slachtoffer van hun gedrag worden.

En ze zullen zich misschien weer herinneren, dat ze het arts-zijn niet kozen om het vrije beroep alleen. Ik neem tenminste aan dat ze geneeskunde gingen studeren om zieken te helpen. Nu lijken het mensen te zijn geworden, die patiënten helpen om er financieel beter van te worden. Staat dat ook bij het uitschrijven van recepten op de voorgrond? Je moet er niet aan denken. Maar men kan toch moeilijk tot een andere conclusie komen. Misschien piekeren ze er in hun betere momenten ook eens over, welke indruk hun staking op anderen moet maken.

De Belgische arbeiders hebben dat antwoord al gegeven: ze demonstreren dat het een lieve lust is.

Laat ik mij echter niet verder in de onderlinge Belgische verhoudingen begeven.

Mammon

Ook voor ons zit er in deze trieste vertoning een duidelijke les.

En wel deze: de mens, of hij nu arbeider is, geneesheer of iets anders, die vermaterialiseert, dat wil zeggen: die het stoffelijke bovenal gaat tellen, komt tot deze spektakels. Die balaceert zelfs op de rand van de misdadigheid. Dat heeft de dreiging om de noodwachtdiensten op te heffen, wel bewezen. Een samenleving, die door de vermaterialisering aangetaast wordt, zinkt ondanks welvaart en luxe terug in een toestand waarin onschuldigen het gelag betalen.

En laten wij, Nederlanders, nu niet hoogmoedig zeggen: 't zijn weer die Belgen.

Ook in onze samenleving is de zakelijkheid s. i. d. e., een mooi woord voor een kille vaak egoïstische en liefdeloze mentaliteit, ver voortgeschreden.

En waar die opmars plaatsvindt, trekt de ethiek zich terug; of liever gezegd: wordt ze opzij gezet. Want Mammon duldt niemand naast zich.

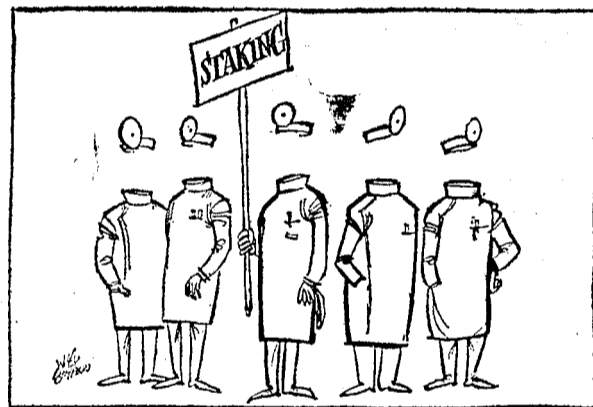
Als men in een beroep of ambt niets anders meer ziet dan het aardse slijk, worden de hogere waarden door de modder gehaald.

Het spijt me dat ik over de vroege gasten in Valkenburg dit moest zeggen.

Ik hoop de gastvrijheid, die ons volk kenmerkt, in het vervolg weer zonder gemengde gevoelens te kunnen beoefenen.

Maar vandaag sta ik in gedachten toch ook langs de straten van Valkenburg met een spandoek waarop staat: ga naar uw patiënten terug en schaam u!

(radiotoespraak van 8 april)

(uit het Parool van 3 april)

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties

OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

BOOGAARD ELEKTRICITEIT

VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

SCHILDERSBEDRIJF

Firma F. J. Kloet & Zoon

Vlaardingen telefoon 3276
Spijkenisse telefoon 2192

AAN- EN VERKOOP VAN ONROEREND GOED

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.

OOSTHAVEN 69 - TELEFOON 3964

Makelaarskantoor

L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880, na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt

SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

Onderlinge Vlaardingse Begrafenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

le klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en -schermen.

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10, MAASSLUIS

Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie. Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf. Off. Hoenson dealer.

125 jaren

MODEHUIS
DE RAAF
MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

125 jaren

DEN HAAG

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

Sigarenmagazijn MATADOR

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen u maar wenst.

Arjos-conferentie over:

Het apartsheidsbeleid in Zuid-Afrika

EEN honderdtal Arjosleden en belangstellenden waren op 4 april j.l. naar Utrecht getogen om deel te nemen aan een conferentie over het apartsheidsbeleid in Zuid-Afrika. De Buitenlandse Werkgroep van de ARJOS belegde deze conferentie, die een bijzonder geanimeerd verloop had.

De deelnemer-ontvingen van tevoren documentatie-materiaal, o.a. de ruilpagina's van „Trouw” en „Die Burger”.

Als referenten traden op prof. dr. P. A. van Stempvoort, hoogleraar te Groningen en dr. H. Turkstra, oud-rector van het chr. lyceum te Hilversum en thans lector aan de V.U.

Ter illustratie werden enkele korte documentaties over Zuid-Afrika vertoond.

In zijn openingswoord wees de voorzitter van de Buitenlandse Commissie, de heer drs. J. van Putten, er op, dat het standpunt dat de ARJOS en de Anti-Revolutionaire Partij innemen met betrekking tot de verhouding tussen de rassen en in het bijzonder t.a.v. Zuid-Afrika, te vinden is in een verklaring en een resolutie die indertijd door partij en ARJOS resp. werden afgelegd en aangenomen.

De heer Van Putten constateerde, dat er een tekort aan deskundige en objectieve voorlichting over Zuid-Afrika bestaat.

Vooraf om deze reden heeft de ARJOS gemeend een conferentie te moeten beleggen over het apartsheidsbeleid in Zuid-Afrika.

Prof. Van Stempvoort

De eerste spreker, prof. Van Stempvoort, begon zijn betoog met enkele opmerkingen over de affaire prof. Geyzer. Uit deze zaak blijkt duidelijk, hoe wrang het huidige rassenbeleid zelfs doorwerkt tot in de kerk.

Prof. Geyzer heeft de consequenties aanvaard van de uitspraak, die de Wereldraad van Kerken te Evanston deed over de verhouding tussen de rassen. Hij komt uit een afrikaans geslacht en is beslist geen linkse idealist of iemand, die niet met beide benen op de grond staat. Mensen als prof. Geyzer streven een geleidelijke ontwikkeling na. Ze hebben de juiste concrete oplossing ook niet voor-ogen, maar ze willen vanuit hun principe daar naar zoeken.

Wanneer in Zuid-Afrika iemand iets beweert dat afwijkt van de gangbare opvatting, dan is zo iemand al gauw een halve communist.

Daarom werd prof. Geyzer ook een val gelegd door een kerkelijk proces tegen hem aan te spannen. Via een kerkelijke proces werd vastgesteld, dat zijn leer afweek van de belijdenisgeschriften. Hij werd dan ook afgezet als hoogleraar te Pretoria. Prof. Geyzer nam

hier echter geen genoegen mee en begon een burgerlijke procedure. Toen hij verklaarde, dat hij de belijdenisgeschriften onderschreef, vroeg de kerk een minnelijke schikking. Prof. Geyzer accepteerde dit en de kerk werd veroordeeld tot het betalen van de proceskosten van een hal, miljoen gulden. Thans is prof. Geyzer hoogleraar te Johannesburg.

Prof. Van Stempvoort vond het een kwalijke zaak, dat de Nederduits Hervormde kerk in Zuid-Afrika zich verzette tegen een andere mening over het rassenbeleid onder het mom van dogmatische onzuiverheid. Hier ziet men wat een funeste invloed er van de rassenkwesie op de kerk kan uitgaan. Hij betreunde de minnelijke schikking, omdat het z.i. beter was geweest wanneer de waarheid volledig aan het licht was gekomen en de kerk in dit geval was „uitgekleed”.

Spreker had weinig waardering voor het boek dat dr. Buskes na een verblijf van drie maanden over Zuid-Afrika had geschreven. Hij betitelde het als „linkse opruiing” en noemde het „niets waard”.

Het is jammer dat zo weinig kerkmensen in Zuid-Afrika bereid zijn na te denken over het juiste principe in deze kwestie. Spreker weet dit aan het feit dat de Zuid-Afrikaanse kerken sterk gebonden zijn aan oude tradities. Slechts weinigen zijn bereid het principe te stellen boven de feitelijke verhoudingen.

De christelijke ethiek, dat is de ethiek van Jezus Christus, dwingt ons er toe de gelijkheid van de rassen te aanvaarden. Daarom zal het ook in Zuid-Afrika tot een geleidelijke aanpassing moeten komen. De Bijbel leert ons wel de eigegeaardheid van ieder volk, maar niet de apartheid.

De christelijke ethiek gaat vaak een moeilijke weg. Er waren bijna 20 eeuwen voor nodig om zover te komen dat de slavernij werd afgeschaft.

De „natuur” d.w.z. de situatie zoals die nu reilt en zeilt kan ook voor een oplossing zorgen, maar het zal betekenen dat er een revolutie ontstaat die alles en allen verslindt. (Nacht der lange mensen). Zover is het nog niet.

Dit kan misschien nog wel 25 jaar duren, want de positie van de blanke is nu nog oppermachtig. Spr. vreesde echter dat het huidige beleid op niets anders dan op revolutie uit kan lopen.

De regering in Zuid-Afrika doet veel voor de zwarte bevolking. Aan huisvesting en onderwijs wordt veel geld en aandacht besteed. Men kampt ook met veel moeilijkheden. Er is bijvoorbeeld een sterke trek van Bantoes naar de stad.

Prof. dr. P. A. van Stempvoort

Dr. H. Turkstra

De manier waarop men de huisvesting e.d. poogt te regelen is bewonderenswaardig.

Zuid-Afrika is een mooi en rijk land. Het beleid is echter vrij uitzichtloos.

De atmosfeer onder intellectuelen is verschrikkelijk, zodat men na enkele maanden blij is wanneer men in Nederland weer vrijuit adem kan halen.

Dr. Turkstra

De heer dr. H. Turkstra meende dat er moed voor nodig is wanneer men het apartsheidsbeleid in Zuid-Afrika wil beoordelen.

Een voorwaarde, vond hij wel dat je er geweest moet zijn.

Anders weet je niet goed waar je over praat, aldus spreker.

Er bestaat onderscheid tussen apartheid als persoonlijke levenshouding van de doorsnee Afrikaaner tegenover de Bantoe en de apartheid als regeringsbeleid. Het eerste vond spreker beslist verwerpelijk, het tweede is hij geneigd in veel opzichten te verdedigen.

De term apartheid is bijzonder ongelukkig. Het is veel beter om te spreken over „Eigensoortige ontwikkeling van de Bantoe in eigen stamverband”.

De Bantoe behoort tot een ander ras. Het zijn anderssoortige mensen. Ze hebben een andere denkwijze, andere levensgewoonten, andere etische en religieuze opvattingen, een andere moraal, andere aanleg en intelligentie.

De neger is meer gevoelsmens dan verstandsmens. Zijn gevoelsleven is zeer sterk ontwikkeld. Dit bleek bijv. in de Congo-affaire.

Voor techniek en mathematica heeft hij hoegenaamd geen aanleg.

Voor talen daarentegen hebben ze haast een aangeboren aanleg.

Aan de Bantoe colleges doceren dan ook wel Bantoe-hoogleraren. Aanleg hebben ze wel, maar het zijn andere mensen.

Dr. Turkstra liet zich zeer lovend uit over de activiteiten van de Zuidafrikaanse regering met betrekking tot het

onderwijs, de medische verzorging en de sociale verzorging.

In 1959 bijvoorbeeld werd voor 100 miljoen gulden besteed aan het onderwijs ten behoeve van 1,3 miljoen Bantoe-kinderen.

Spr. had er veel begrip voor dat men zich tegen rasvermenging verzet.

Hierbij wees hij o.a. op publikaties van de arts drs. De Bruin.

Dit verzet bestaat echter wel instinctmatig. Daarom is het niet nodig hiervoor een speciale wetgeving in het leven te roepen.

Over het algemeen vond spr. het een van de kwalijke kanten van het beleid van de Zuidafrikaanse regering dat men te veel met wettelijke maatregelen wil vaststellen en vastleggen. De regering wil teveel „bemasregelen”. Het beleid wordt veel te weinig beheerst door psychologische overwegingen.

Het „kleurprobleem” in Zuid-Afrika is een economisch probleem en dat kan als alle andere sociale onrechtvaardigheden door de economie worden opgelost.

Spreker wakte de aanwezigen er toe op begrip te hebben voor de Zuidafrikaanse christenbroeders, zonder dat men het met alles eens moet zijn. Het gaat om het voortbestaan van de christelijke beschaving en de westerse cultuur aan de Zuidpunt van Afrika.

Laten we niet vergeten, dat Verwoerd lid is van de Nederduits Gereformeerde Kerk.

Zij nemen op religieuze gronden hun dagelijkse beslissingen.

Gedachtenwisseling

Het zal u duidelijk zijn dat de beide referenten met hun verhalen de aanwezigen veel stof tot discussie gaven.

In een viertal groepen werden dan ook tal van facetten besproken.

Het zou ons te ver voeren hier alles

• Vervolg op pag. 10

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

Firma C. A. Mosterd en Zonen

- INTERNATIONAAL MEUBELTRANSPORT
- RUIJME BERGPLAATSEN VOOR INBOEDELSEN
- GESLOTEN WAGENS TOT 15 TON

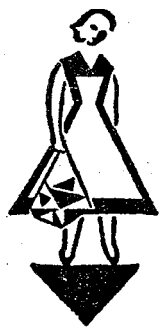
LEIDEN: MIDDELSTEGRACHT 89
TELEFOON 22085 - 21496

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

LisaPak aangewezen voor
kantine en school!

GRAAFSTROOM

melk

in papierverpakking

- smakelijk
- hygiënisch
- gemakkelijk

Coöp. Landbouwvereniging
SAMENWERKING

GIESSENBURG - TELEFOON 01845 - 254

Alles voor de boer: veevoeders - meststoffen -
zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen -
maar ook veel voor iedereen: vaste- en
vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde-
len - gereedschappen.

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. VAN HOUWELINGEN-MOORDRECHT

Telefoon 305 (01827), Westeinde 117

Een prettig stel vaklui willen u graag

VEILIG VERHUIZEN

wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt
geen leeg-gereden kilometers

BONGERS WAGENINGEN

Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
- * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
- * GEPROFILEERDE BUIZEN
- * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN

TELEFOON 05190 - 2043

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

waarborgmerk van weten-
schappelijk verantwoorde
genees- en verzorgings-
middelen voor kleine
en grote

HUIDDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

'VESTA' MEUBELEN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

Zuid-Afrika

• Vervolg van pag. 9

weer te geven wat tijdens de discussie naar voren kwam.

De deelnemers luisterden intens en trachtten de problematiek zo veel mogelijk te benaderen.

De geëmotioneerdheid ontbrak echter niet.

Dr. Turkstra pas hersteld van een vrij ernstige ziekte) werd bij de vragenbeantwoording bijgestaan door de heer Langeveld uit Hilversum.

Wij lichten enkele momenten uit de discussie en geven enkele antwoorden op vragen weer.

Prof. Van Stempvoort:

• De boycot van sinaasappelen is een belachelijke zaak. Het sorteert geen enkel effect en is daarom een zinloze actie. Op zo'n manier bereikt men ook in Zuid-Afrika niets.

• De Bantoe is anders. Dat zal wel, want hij is zo uit de bananen gehaald. In wezen is hij gelijk aan de blanke en naar dit principe zal men moeten doorstoten. Het is een verdienste van de Wereldraad van Kerken dat zij dit duidelijk heeft gesteld. Het is logisch dat de Zuidafrikaners niet aan alle Bantoes stemrecht geven op dit moment — geen zinnig mens zou dat doen — maar men zou een begin kunnen maken met b.v. de intellectuelen.

• In Zuid-Afrika valt een sterke mate van rassenaan waar te nemen. Het land is rijk, er wordt veel geld verdiend maar als het zo door gaat, zal het ze daar de nek kosten.

• De kerk compromitteerde zich verschrikkelijk met de zaak-Geyzer.

Het was een schandaal. In Zuid-Afrika ziet men dat helaas niet in.

• De ARJOS zou het apartheidsbeleid eens in breder verband aan de orde moeten stellen. Ze zou op grotere schaal voor- en tegenstanders bij elkaar moeten brengen.

Over Zuid-Afrika bestaan veel misverstanden. Vele daarvan kunnen verdwijnen.

Dr. Turkstra:

• De anderssoortigheid van de Bantoe is reëel.

Voor organisatie, bestuur e.d. hebben ze beslist geen aanleg.

Sommige stammen hebben daarentegen een buitengewone aanleg voor beeldhouwkunst en muziek.

• Zuid-Afrika is een heel apart volk en het heeft jaren geleefd in een speciale sfeer.

De bevolking is sterk anti-rooms ingesteld.

Voorts hebben ze veel behoefte aan psychologen.

• "De Transvaler" beging een blunder toen zij niet inging op de suggestie van "Trouw".

Gelukkig deed "Die Burger" het wel. Op deze ruil zijn veel reacties gekomen.

Gebleken is dat het begrip voor Verwoerd's politiek groter is dan werd gedacht.

• Hoe men ook over Luthuli mag denken en hoe men hem ook kan bewonderen, hij is lid van een revolutionair comité. De regering moet daar rekening mee houden.

• Bij alle kritiek op Zuid-Afrika moet

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(23)

„We doen beslist goede zaken die dag. Kom er bij”.
Er kwam niemand. Arnold had zojuist vernomen dat Booth de week tevoren in Baltimore geweest was en niet eens had geprobeerd om hem te bereiken. Sam schreef hem een brief.

Hookstown, Balto, Co., 27 maart 1865

„Beste John!

Waren je zaken zo belangrijk dat je niet eens in Baltimore kon blijven tot ik je had kunnen bezoeken? Ik kwam terug zo gauw ik kon, maar kreeg te horen dat je al was vertrokken naar W-n. Ik probeerde Mike ook te bereiken, maar hoorde van zijn moeder dat hij met je mee was gegaan... Wat ben je onbezonnen geweest. Toen we de laatste keer afscheid namen, zei je, dat we elkaar de eerste paar maanden niet meer zouden zien. Ik heb daarom naar een baantje gesolliciteerd en deze week kan ik antwoord krijgen. Ik heb tegen mijn ouders gezegd dat ik met je heb gebroken. Kan ik dan wel onder de huidige omstandigheden meteen naar je toekomen, zoals je dat nu vraagt? Je weet wel heel goed dat de G-t het vermoeden heeft dat er iets gaande is; de hele onderneming wordt dus erg gecompliceerd. Waarom niet voorlopig de hele zaak laten rusten, om diverse redenen die je, als je even nadent even goed kent als ik en die ik hier dus niet hoeft te noemen. Noch jij, noch iemand anders kan iets aanmerken op mijn handelwijze. Je bent er zelf de oorzaak van, want hoe zou ik naar je toe kunnen komen sinds ik heb verteld dat ik met je heb gebroken. Ik word nu verdacht door mijn hele familie en zelfs door personen hier in de buurt. Ik word tóch gedwongen hier weer vandaan te gaan; wanneer kan me niet schelen. Niemand, absoluut niemand heeft méér geijverd voor de onderneming dan ik, en ik zou er vandaag aan de dag nog aan mee willen doen, als je niet had gehandeld zoals je nu hebt gedaan; ik bedoel je manier van werken. Zoals je wel weet ben ik er slecht aan toe. Ik loop rond in lompen, hoewel ik vandaag eigenlijk goed gekleed had moeten gaan. Ik vind het verschrikkelijk te moeten rondzwerven zonder enige middelen, uiterlijk bijna als een bedelaar. Ik voel mijn afhankelijkheid, maar dit alles zou vergeten zijn en was vergeten, want ik was één met je. Er zal zich nog wel een gunstiger gelegenheid voordoen. Handel niet onbezonnen of overhaast. Ik zou de voorkeur geven geven aan je eerste voorstel: Ga eens informeren hoe de zaak wordt opgenomen in R-d, en binnenkort zal ik er beter op voorbereid zijn om me weer bij je te voegen. Ik houd er niet van om te schrijven; liever zou ik mijn zienswijze mondeling willen geven, maar je stilzwijgen dwingt me ertoe op deze manier te werk te gaan.

Word niet kwaad als je dit leest. Overweeg alles wat ik je heb gezegd, en als verstandig mens en vriend kan je eenvoudig mijn gedrag niet afkeuren of becritisieren. Ik ben er eerlijk van overtuigd, dat noch dit noch iets anders dat kan of zal gebeuren, ooit aanleiding zal kunnen zijn om onze vroegere vriendschap en genegenheid te vergeten. Stuur je antwoord naar Balto, waar ik omstreeks woensdag of donderdag nog denk te zijn, en als je misschien gelegenheid hebt om zelf te komen, ontmoet ik je dinsdag in Balto in het B-.

Als altijd, je vriend
Sam

Booth stuurde geen antwoord. Arnold had de groep verlaten en had nu geld nodig. Er kwam ook een andere brief. Deze was afkomstig van John Wilkes Booth's moeder.

„Mijn lieve jongen!

Ik heb je brief ontvangen. Ik was blij weer iets van je te horen. Bedroefd nam ik afscheid van je en ik ben nog steeds bedroefd, héél erg zelfs. June* heeft me zojuist verlaten. Hij is nog zo lang mogelijk gebleven. Rose** is nog niet terug. Ik ben erg ongelukkig. Ik heb nooit aan je liefde en aanhankelijkheid voor mij getwijfeld; ik heb je altijd geprezen als de liefste van al mijn jongens, maar sinds je me zo'n verdriet hebt aangedaan, begin ik eraan te twijfelen. Ik ben geen Romeinse moeder. Ik bemin mijn dierbaren meer dan mijn land of iets anders. Dat God je bescherme is mijn doorlopend gebed.

Je liefhebbende moeder
M. A. Booth

* De oudste zoon Junius.

** Dochter Rosalie.

De woorden „sinds je me zo'n verdriet hebt aangedaan” roepen de vraag op: Welk verdriet? Voorzover kan worden nagegaan hield Wilkes zich niet bezig met dingen die een moeder aanleiding kunnen geven om te schrijven over verdriet. De opmerkingen die ze erop laat volgen: „Ik ben geen Romeinse moeder”, en „Ik bemin mijn dierbaren meer dan mijn land...” klinken bijna alsof Mrs. Booth op de hoogte was of een vermoeden had van het complot. Wie in de familie zou het haar in dat geval hebben kunnen vertellen? Alleen Asia Booth Clarke, die in Philadelphia woonde en nu een kind verwachtte, kan van het plan hebben geweten. Het was immers bij haar dat Wilkes een brief had achtergelaten die gepubliceerd moest worden als hij gevangengenomen of gedood zou worden; waarin Lincoln de schuld kreeg van alle ellende in het zuiden, en die

men er rekening mee houden dat de blanken daar nergens op terug kunnen vallen.

Zelfhandhaving is beslist niet verwerpelijk.

• Natuurlijk kan ik samen met een Bantoe het Heilig Avondmaal vieren.

Hij is voor mij een broeder in Christus.

• Bij de vroegere beroepen krijgt de zwarte in Zuid-Afrika een gelijk loon als de blanke. Bij de lagere beroepen is dat niet zo. Hij heeft dat ook niet nodig. M.i. moet het hem wel worden gegeven, maar de regering kan b.v. de helft inhouden voor hygiëne e.d.

Op den duur zal er ook in Zuid-Afrika meer gelijkheid moeten komen.

hij had beëindigd met de woorden: „een geconfedereerd strijder, die zijn oorlogsdienst verricht op eigen verantwoording”.

Het einde van maart en de eerste dagen van april waren nogal saai voor de samenzweerders. Lewis Paine — „de eerwaarde mr. Wood” — was niet meer welkom in het pension in H Street en hij verhuisde naar Herndon House op de hoek van Ninth Street en F Street. Mrs. Martha Murray, de vrouw van de eigenaar, gaf hem een grote kamer op de hoek van de derde verdieping. Zij vroeg hem of hij ook zijn maaltijden zou gebruiken in Herndon House en hij antwoordde ja. Het diner werd opgediend om precies 4 uur, zei ze.

Het complot was bijna dood. Niet helemaal, maar het scheelde toch niet veel. Surratt had zich teruggetrokken en was naar het zuiden gegaan, niet om een baan als schrijver te krijgen, zoals hij aan zijn moeder had verteld, maar om er contact op te nemen met mr. Judah Benjamin en documenten van de Confederatie te gaan smokkelen naar Canada. Sam Arnold was ook uitgeschakeld. Hij kreeg een baan in een kruidenierswinkel in de buurt van Fortress Monroe, Virginia. Mike O'Laughlin had genoeg gekregen van samenzweringen, ook al probeerde hij een slag om de arm te houden door Booth's brieven niet te beantwoorden en toch de vriendschap niet op te zeggen.

De enigen die na de herhaalde mislukkingen waren overgebleven waren Booth, Paine, Atzerodt en Herold. Een briljant toneelspeler, een simpele moordenaar, een alcoholist en een jongen. Dat waren de samenzweerders twee weken voor de grote dag. Nog erger was het dat Booth door zijn geld heen was. Hij nam de trein naar New York om te lenen van zijn familie en zijn vrienden. Hij bezocht Sam Chester en vroeg om de vijftig dollar die deze hem schuldig was. Hij zou er niet om hebben gevraagd, zei Wilkes, als hij niet zonder geld had gezeten en gedwongen was zijn paarden te verkopen. Het oorspronkelijke, later verworpen plan kwam ook nog ter sprake, en Booth vertelde dat hij op de dag van de beëdiging even dicht bij Lincoln had gestaan „als ik nu bij jou.” Hij had de president kunnen doodschieten en betreurde nu dat hij het niet had gedaan.

Al deze tegenslagen, hoe pijnlijk ze misschien ook geweest zijn voor de samenzweerders, betekenden nog niets vergeleken bij het verschrikkelijke feit dat er geen Confederatie lag op dit ogenblik te stuip trekken. Booth had geen taak meer, geen land, en niemand waar hij Lincoln heen kon voeren. Over een paar dagen zou Lincoln arriveren in de stad waarheen Booth hem had willen ontvoeren — Richmond. Maar het verschil was dat Lincoln er zou komen als veroveraar.

Om negen uur op de avond van maandag de 3de april lag John T. Holahan, grafsteenhouwer en pensionsgast bij Mrs. Surratt, in zijn bed. Nog voor hij insliep hoorde hij iemand zachtjes kloppen op de deur. Hij stond op, trok een broek aan over zijn nachthemd, liep naar de deur en vroeg: „Wie is daar?”

Het was John Surratt. Hij was zojuist met de Leonardsville-diligence teruggekomen uit Richmond. Drie dagen geleden was hij vertrokken om een opdracht te halen die hem naar Montreal, Canada, zou voeren. De geconfedereerde autoriteiten hadden hem verzekerd dat, wat men ook in het noorden zou trachten wijs te maken, Richmond niet zou vallen en dat het Zuiden nooit zou capituleren. En hij geloofde hen.

„Wat is er?” vroeg Holahan.

„John,” antwoordde Surratt, „ik zou wat geld willen hebben”.

Holahan opende de deur en kwam zijn kamer uit.

„Hoeveel heb je nodig?”

„Vijftig dollar”.

„Die kan je krijgen. Wacht maar even.”

Holahan ging naar binnen om het geld te halen. Hij telde het uit voor Surratt.

„Is dit genoeg, John?”

Surratt keek naar het geld in zijn hand en zei: „Kan ik er misschien nog tien bij krijgen, zodat het bij elkaar zestig dollar wordt?”

Holahan ging weer zijn kamer in om nog een briefje van tien te halen. Toen hij het overhandigde aan de zoon van zijn hospita, zei Surratt: „Neem jij dit dan,” en hij wilde Holahan twee goud stukken van twintig dollar geven.

„Die heb ik niet nodig,” zei Holahan. „Houd ze voor jezelf. Ik vertrouw je wel voor dat bedrag.”

„Nee,” zei John, „ik wil dat je ze aanneemt.” Holahan nam de veertig dollars in goud in ruil voor de zestig dollar in bankbiljetten.

Nog dezelfde avond vertrok Surratt naar Canada. De treinreis was lang en eentonig en de verbindingen waren slecht. Waar zijn opdracht uit bestond is nooit duidelijk geworden. Men heeft verondersteld dat (1) zijn opdracht iets had te maken met een waarschuwing aan de geconfedereerden in Canada om zo spoedig mogelijk te vluchten (in dat geval zou zijn opdracht vergezeld geweest zijn en kan hij zelf nooit op de hoogte geweest zijn van de inhoud ervan); dat (2) zijn opdracht verband hield met pogingen om de geconfedereerde krijgsvangsten, die zich in het noorden van de staat New York bevonden, te bevrijden.

(wordt vervolgd)

Tenslotte

Het was een prettige conferentie en er heerste een openhartige sfeer.

Enkele gasten woonden de conferentie geheel of gedeeltelijk bij, o.a. de heren dr. J. Donner, mr. J. Meulink, B. Roolvink, J. Schipper, mr. W. R. van der Sluis en A. van der Wees. C.

het beeld der vaders 1914

♦ Generaal Pop

Een halve eeuw geleden hadden we als hoogste legerautoriteit een generaal, die de naam Pop droeg. Zo'n naam kan lastig zijn. Toen hij later minister werd en om bezuinigingsredenen jaarlijks maar een klein contingent onder de wapenen wilde roepen, zei iedereen dat Nederland nu een poppenleger kreeg.

Maar in 1914 was hij nog geen minister.

Hij was generaal en hij trok het land rond, om te kijken, hoe het in het leger toeging.

En naar aanleiding van zijn onderzochtingen zond hij een circulaire aan de garnizoenscommandanten, die hij meteen liet publiceren. Die publikatie moest wel preventief werken.

Wat had de generaal gezien? De troep moet uitrukken voor een oefening. Het commando is in handen van een kapitein of majoor. Is het een majoor, dan gaat die te paard mee. De kapitein heeft de fiets bij zich. Zolang de oefening duurt, zorgt een mindere voor de fiets.

Maar als de oefening is geëindigd, dan rijdt de majoor weg, de kapitein bestijgt de fiets en rijdt weg. Maar niet dan na het commando te hebben overgedragen aan een onderofficier. Die leidt de troep terug naar de kazerne.

Dat zal niet weer gebeuren, schreef de generaal aan alle commandanten. De officieren rukken mee uit voor de oefening, zij blijven tot het einde en marcheren weer mee terug naar de kazerne. En eerst als de troep weer binnen de kazerne is, is hun dienst afgelopen. En of de oefening nu in het holt van de nacht eindigt of op de vroege middag, het doet er niet toe. De officier blijft er bij tot de laatste passen. Hier moet streng op worden gelet.

Daarom zorgde de generaal, dat het in de krant kwam. Dan wist iedere officier en iedere onderofficier en soldaat het...

Het doet denken aan een andere gebeurtenis. Maar van veel later datum. Er werd op de Veluwe een oefening gehouden op de heide, waarlangs een weggetje liep. De soldaten gingen in tirailleurslinie vooruit, in korte sprongen, om dan onmiddellijk weer dekking te zoeken. De luitenant, die het bevel voerde over het peleton, wandelde mee, langs het weggetje. Toen kwam de chef van de generale staf er langs. En toen was de luitenant niet jarig. Want, zo legde de generaal uit, in oorlogstijd kruipt de luitenant ook met zijn manschappen door sloten en struiken. Dus nu ook en gauw...

ZAKKEN
 Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 010-69195. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 010-69195. Postbus 6043.
 Telegr.: HABAG.
 Import - Export

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN
 's-Gravenmoer - Julianalaan 18
 Telefoon 01623-2507
 Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

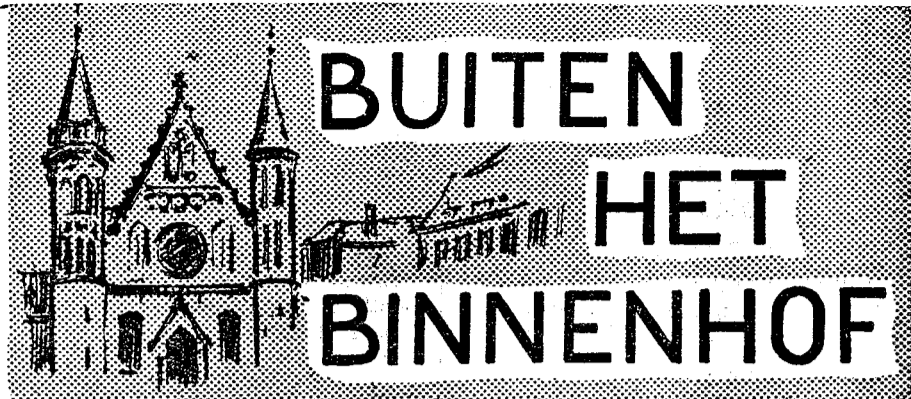
IN een, in de vorige eeuw verschenen aardrijkskundig handboek (1508 pagina's!) las ik dat het dorp Petten al zeer oud is. Het wordt reeds in de 11e eeuw vermeld. Vroeger bloeide het door zeevaart en visserij, maar tegenwoordig bestaan de ingezetenen meest van het werken aan de zeevinger der Hondsbosse- en de Petemerdijk, alsmede van het schelpen verzamelen...

Alles is maar betrekkelijk, vrienden. Het dorp Petten mag dan oud zijn, Petten in zijn huidige vorm is na de oorlog gebouwd, want het oude Petten is, op last van de Duitse bezetter, met de grond gelijk gemaakt. Alleen het nu buiten het dorp gelegen kerkhof wijst aan, waar het oorspronkelijke Petten, althans het Petten van vóór 1940, heeft gelegen. Ach, de geschiedenis herhaalt zich, al zijn er historici die zeggen dat de geschiedenis zich nooit herhaalt. In mei 1489 kwamen er al schuimers, in dit geval zeeschuimers, Petten plunderen. En in de oorlog der Bataven en Fransen tegen de Engelsen en de Russen, 1799, heeft Petten ook geleden. Zelfstandig is het al niet meer, het behoort tot de gemeente Zijpe, die tevens omvat: St. Maartenbrug-St. Maartenszee, Schagerbrug, Oude Sluis, 't Zand, Burgerbrug, Stolpen en Stolpervlotbrug, St. Maartensvlotbrug, Burgervlotbrug en Mennonietenbuurt.

Het schelpen verzamelen heeft zijn glorie achter de rug, zodat men zich zou kunnen afvragen waarom hier over Petten wordt geschreven.

In de eerste plaats omdat — hoewel het geenszins belangrijk is — ik mij dezer dagen naar Petten moest begeven, dat ik kende van vele zomers in Groot en Camperduin en van vakanties in Hargen en Catrijp. Misschien voor sommigen vreemde namen, maar het zijn toch heerlijke dorpen, alle liggende in de gemeente Schoorl, waar de beroemde schilder Jan van Scorel is geboren, en wel op 1 augustus 1495. Zijn werk is zelfs in Karinthe te bewonderen, in de kerk van Obervellach, in de buurt waarvan hij heeft gewoond. Deze Jan van Scorel, vrienden, over wie ik uitweid met uw goedvinden, reisde in zijn dagen — wat voor dagen! — naar Venetië, naar Jeruzalem, naar Kreta, Cyprus, Rhodos en Rome en vestigde zich tenslotte in Utrecht. In het Centraal Museum daar is eveneens werk van hem te vinden. Wie in Rotterdam woont of in de buurt komt, moet zeker in Boymans zijn portret van zijn jonge scholier bewonderen, een meesterwerk van portretkunst waaronder staat (in het Latijn) „Wie is rijk? Die niets verlangt. Wie arm? De vrek”.

Terug naar Petten, dat tegenwoordig wereldberoemd is. Want daar staat een reactor. Beter gezegd: een kernreactor, waarin kernsplijtingsprocessen plaats vinden in dienst van de wetenschap. De eerste reactor werd in 1942

in Amerika gebouwd en in 1942 in werking gesteld. Hij staat in Chicago. Na tien jaar bezaten de V.S. er al tweeëntwintig. Engeland bouwde reactoren, Frankrijk, Noorwegen, Zweden, België, om maar enkele te noemen. Ik zal niet zeggen dat een reactor een status-symbool is, maar zonder een telt een land wetenschappelijk niet mee. Een reactionair land als Rusland heeft ook reactoren. Vergist u zich daarin niet!

Het ligt niet op mijn weg hier het proces van de kernsplijting te behandelen, dat nogal ingewikkeld verloopt. Wat het bezit van een eenvoudige reactor betreft, (en wij zijn in Nederland eenvoudig) met alles wat daarbij hoort en reilt en zeilt moet u wel rekenen op een bedrag per dag, dat per jaar al een heel aardig inkomen is in Nederland.

Maar goed, wetenschap kost geld en voor het behoud van die wetenschap hebben wij veel over.

Na een bezoek aan de verschillende afdelingen, waar radioactiviteit opgewekt wordt, heb ik mij moeten onderwerpen aan een aantal metingen, die gelukkig in mijn voordeel uitvielen. Ik mag dan het actief en passief kiesrecht bezitten, radioactief ben ik niet.

Terugreizende overdacht ik hoe veel een generatie kan veranderen. Niet dat ik ernaar snak, maar ik zal nog wel vervoerd worden in een vliegtuig of in een boot of in een auto, welke als „brandstof” atoomenergie verbruikt. Mij dan, hoop ik, herinneren, dat ik in de jaren '20 per raderboot (geen radarboot!) van Vreeswijk naar Rotterdam mocht. Maar aangezien ik in Utrecht woonde ging ik dan eerst met de paardetram naar de vertrekplaats van de boot.

Toch blijven we in de paardekrachten rekenen!

William Groeneweg

Wees zuinig met Uw geld koop bij..
WESTERVELD
 Bovendien 3% korting door Uw kassaboon
 DROGISTERIEN
WESTERVELD
 VERJALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. vrouwtjesdier; 4. de "vuurhaard" uit de Staten-Vertaling; 9. vlees; 13. jongensnaam; 14. bepaalde route; 16. oppervlaktemaat; 17. laan; 19. badplaats; 20. bloem; 22. meisjesnaam; 23. vis; 24. koning der Amelekieten; 25. plaats in Brabant; 27. massa; 29. ooster lengte (afk.); 30. landstreek uit O.T.; 31. en andere (afk.); 33. troep; 36. vlak geslepen lat; 37. plaats in N-Nederland; 39. u (Duits); 40. belofte; 41. water; 42. Europeaan; 43. lichaamsdeel; 45. priester; 47. heester; 49. lidwoord (Frans); 50. plaats in N-Nederland; 51. verbindingswoord; 52. victorie; 55. traag; 56. rivier; 59. hoeveelheid gras; 60. bloedvat; 62. oude bijbelvertaling; 64. nakomeling; 66. prinses; 68. opgeheven wapen; 69. meisjesnaam; 72. Europeaan; 73. jongensnaam; 74. scheepseigenaar; 75. lucht.

Vertikaal: 1. Griekse held; 2. pin; 3. aandeel (bij Coöperatie); 4. partij; 5. soort; 6. moeilijkheid; 7. 4de koning van Israël; 8. van de wind af; 10. binnenhof; 11. roem; 12. onzichtbare gemeenschap; 14. nakomeling; 15. hechtting; 18. zoogdier; 21. vlakke; 24. bep. papierbewerking; 25. mening; 26. dun sjortouw; 28. litel; 29. lichaamsdeel; 32. officiële stukken; 34. deel van schip; 35. drank; 37. O.T.-figuur; 38. vroeger; 44. bondgenoot van Abram; 46. voor-malig koning; 48. elk; 53. O.T.-figuur;

1	2	3		4	5	6	7	8		9	10	11	12
13				14						15		16	
17			18			19				20	21		
		22						23					
	24				25	26		27				28	
29					30							31	32
33		34		35		36				37		38	
39				40				41				42	
43			44			45	46			47	48		
49						50							51
		52	53		54					56		57	
58			59							60			61
62	63					64		65		66			67
68					69	70			71			72	
73						74						75	

54. plaats in Holland; 56. oppergod der N-Germanen; 57. vroeger; 58. gewicht; 61. flink; 63. begerig; 64. vreemde munt; 65. zoogdier; 67. ontkenning; 70. slee; 71. daar.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. tegel; 6. aarde; 11. broeder; 13. almagra; 15. RO; 16. kegelspel; 18. ga; 19. Ems; 21. sic! 22. del; 23. spar; 24. appel; 27. tel; 28. blij; 29. eed; 31. Let; 32. tomaat; 34. toeren; 36. nes; 37. Lea; 38. absint; 41. getint; 44. vlo; 45. sir; 46. era; 47. tot; 49.

alom; 50. Pella; 52. fier; 53. dut; 55. mie; 57. Ede; 58. er; 59. veredelen; 63. o.i.; 64. meerkol; 66. narijden; 68. spijs; 69. kolen.

VERTICAAL: Af te leiden uit horizontaal, behalve: 4. Eden; 7. Amen; 54. Sekt; 56. zero.

M. C. van Staaveren
 AALSMEER — TELEFOON 4051
 Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
 FRESIAZADEN

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

WOUDE ZADEN
 ORANJEWOUD
 Vraagt nieuwe prijscourant
 Tel. 05130-2141 - 5-Rotterdam

Kunst der Politiek

A C H T E R P A G I N A

"POLITIEK is de kunst van het mogelijke."

Over deze veel geciteerde definitie — van Bismarck — willen wij het nu niet hebben. Men zou er overigens wel bladzijden over vol kunnen schrijven, want er zijn natuurlijk verschillende interpretaties van deze uitspraak mogelijk. Maar dat is niet het doel van dit verhaal.

Het is, dat mag intussen toch even gezegd worden, wel een van de betere slagzinnen, uitspraken, gezegden, spreuken, of hoe men het noemen wil, die met betrekking tot de politiek bekend zijn.

Wij willen hier nóg wel een paar aardige uitspraken over de politiek citeren. "De politiek is de kunst der verwickelingen" heeft Talleyrand gezegd.

En in het meer kwalijke genre: "Het woord "politieke deugd" is onzin" (Napoleon) en "Politiek is geen zaak van beginselen: het is een zaak van tact", alsmede deze: "Politiek is niets anders dan de kunst om te doen geloven, dat de tegenpartij liegt" (andere heren).

Al dit soort typering van "politiek" geven de juiste betekenis van dit begrip niet zuiver weer.

Politiek

In "politiek" zit het Griekse woord "polis", dat "stad" (de oude stad-staat) betekent. De Griekse steden waren kleine zelfstandige staten. Een "politikos" (ons woord "politikus") kan als aanduiding van de "burger" worden beschouwd. Politiek is dan het geheel van regels volgens welke een stad wordt of moet worden geregeerd.

Het ging dus eerst over het besturen van een stad (nu: gemeente-politiek). Het woord "politiek" werd daarna ook algemeen gangbaar als aanduiding voor het besturen van grotere verbanden, zoals een gewest (provinciale politiek) en een staat (nationale politiek). En vervolgens krijgen wij de internationale politiek.

Naast de hier genoemde soorten politiek betreffende kleinere en grotere verbanden, kennen wij de politiek naar haar verschillende facetten: economische politiek, sociale politiek, financiële politiek, cultuur-politiek e.d.

Program

HET gaat in de politiek om de beïnvloeding, de sturing van het praktische leven.

Het is duidelijk, dat bepaalde opvattingen, standpunten, uitgangspunten, beginselen de kijk op het leven en dus zienswijze op de politiek beïnvloeden.

Hoe men persoonlijk en tevens als groepering van gelijkgezinden (partij) over de dingen denkt en er tegen aan kijkt, legt men op schrift vast in een beginselprogramma en in een programma van actie.

De Anti-Revolutionaire Partij, de oudste georganiseerde partij in Nederland, trad 85 jaar geleden voor het eerst met een beginselprogramma naar voren. In de loop der tijd werd het enkele malen op een paar punten gewijzigd of aangepast. De laatste en grotere, algemene herziening dateert van 1961, nog

geen drie jaar geleden. Op 10 juni 1961 werd het in een Buitengewone Deputatenvergadering vastgesteld als "Begin-sel- en Algemeen Staatkundig Program".

Het — kortweg — beginselprogramma geeft de grote lijnen. Het is een programma, dat niet steeds weer na een paar jaar herzien behoeft te worden.

Daarnaast heeft de partij om de vier jaren — steeds bij Tweede Kamerverkiezingen — een nieuw Programma van Actie, dat direct op de actuele politiek is afgestemd. Het laatste Programma van Actie dateert dus van vorig jaar, 1963.

Toelichting

PROGRAMS gaan op een vrij groot aantal punten slechts in het kort in. Het zijn geen boeken, waarin verhaald wordt wat en hoe men precies wil, maar puntsgewijze aanduidingen. Het is begrijpelijk, dat er dan ook steeds behoefte is aan toelichting, aan nadere uitwerking van wat men met die korte formuleringen meer nauwkeurig bedoelt.

In die behoefte werd in 1879 prompt voorzien.

Er verscheen een toelichting op het anti-revolutionaire beginselprogramma. Op het in 1961 herziene programma verscheen nu, in 1964 — nadat in 1962 reeds een schetsenbundel van de ARJOS terzake het licht zag ("Kleur bekennen") — een toelichting in de vorm van het pas verschenen boek "Anti-Revolutionair bestek".

Tussen 1879 en 1964 verschenen nog enkele toelichtende boeken, waarop wij straks terugkomen.

WIJ willen in dit verhaal nog eens op het belang van de kennis(neming) van de inhoud van de politieke zienswijze attenderen.

Vorige week schreven wij uitvoeriger over politiek-organisatorische activiteiten. Van zeer groot belang overigens,

ook voor de partij. Maar uiteindelijk toch middelen ten dienste van de beïnvloeding van het volksleven in de door ons meest juist geachte richting.

Over de politiek zelf praten, kan men doen aan de hand van kranten-artikelen, politieke week- en maandbladen ("Nederlandse Gedachten", A.R. Staatskunde), brochures en rapporten, welke regelmatig over allerlei onderwerpen verschijnen.

Ook kan men over de politiek praten aan de hand van het documentatiemateriaal, dat voor de gespreksgroepen beschikbaar wordt gesteld.

Maar een boek heeft toch zijn eigen beleving en daarin kan breder en dieper op allerlei politieke zaken ingegaan worden.

1879

VANDAAR, dat het gelukkig is, dat "Anti-Revolutionair bestek" nu is verschenen.

Maar wij wijzen eerst nog graag even op de toelichtende werken, die eerder verschenen.

In de eerste plaats dus "Ons Program" van dr. A. Kuyper. De eerste druk is van 1879. In een advertentie in "De Standaard" van 1 april van dat jaar stond o.m.: "Thans is verscheenen, en aan de Intekenaren verzonden: "Ons Program" door dr. A. Kuyper (met bijlagen). Fraai en solied gebonden. Prijs f 15,25."

In zijn "voorrede" begint Kuyper met te stellen:

"Het boekdeel, dat hier volgt, maakt geen hoger aanspraak, dan herdruk te bieden van gesorteerde, geparagrafeerde en geregistreerde courant-artikelen, verzameld met het tweeledig doel, om aan wie van anti-revolutionairen huize is, de welgegrondheid, den samenhang en de profijtelijkheid voor het leven van zijn politieke geloofsartikelen te toonen, en om aan dengeen die van andere herkomst zijn mocht, het lichter te maken, dat hij ons streven en bedoelen versta."

En even verder:

"Toch onderstelle niemand, dat deze herdruk op onze volgrees den ik poogt te zetten van éénig geldende of alleen rechtzinnige uiteenzetting der anti-revolutionaire leer. Zulk een beweren toch zou, op politiek gebied, zichzelf weerleggen, en, met het oog op de realiteit, belachelijk zijn. Veeleer stelt de schrijver niemand dan zichzelf voor wat hij neerschreef aansprakelijk; behoeft het wel niet gezegd, dat de aansluiting van de Kiesvereeningen op het "Program"; en niet op deze toelichting, moet volgen; en begrijpt ieder, dat zoomin onze als eenige andere Staatspartij ooit een allen in alles bevredigende en daardoor in alles bindende detailformulering van haar beginselen ook maar zou kunnen geven.

Indien de hoofdenkeelden van het "Program" zelf maar beleden worden, verblijf dan ook aan een ieder onzer geestverwanten het onverkorte recht, om in de uitwerking ervan "zijns eigen weegs" en dus c.q. ook een geheel anderen weg dan wij te gaan. Mits hij ook op zijn standpunt zich dan slechts de moeite gunne, die wij op het onze namen: t.w. om voor viend en vijand rekenschap te geven van den grond waarop hij zijn beginselen rusten doet."

Een leerzaam citaat. Ook dr. W. P. Berghuis haalt een gedeelte van deze passages aan in zijn "woord vooraf" bij "A.R. bestek".

Het is duidelijk: Kuyper bracht geen officiële, door de partij gesanctioneerde toelichting. Zulk een toelichting is er ook nooit gekomen, kan er ook niet komen en dat is dus ook het nieuwe "A.R. bestek" niet. Maar wel zijn de toelichtingen van groot belang en eigenlijk onmisbaar bij het nadere gesprek over hetgeen in de programma's is geformuleerd.

In 1879 dus de eerste druk van "Ons Program", in 1907 verscheen reeds een vijfde druk.

1916

IN zijn twee delen "Anti-Revolutionaire Staatskunde" (1916) gaf Kuyper een "nadere toelichting op ons Program". In het "woord vooraf" hierbij, schreef hij o.m.:

"Ons Program" zag het licht reeds in 1879, toen de worsteling pas aanving, en mij nog alle tijd ontbroken had om mij op staatkundig gebied nader te oriënteren. Voor het gebrekkige en on-

voldoende van dit eerste politieke geschrift had ik dan ook reeds voorlang een open oog; maar bij het vele dat ik mij als dagtaak zag aangewezen, ontbrak de tijd mij ten eenenmale om er nader op in te gaan.

Eerst toen mijn gebrekkig gehoor mij meer in het studeervertrek opsloot, kon hier tijd voor worden gewonnen; en het is deze ruimer beschikking over mijn tijd, die mij bekwaamd heeft om het nu verschijnend werk te voltooien."

1902 - 1934 - 1935

"De Anti-Revolutionaire Partij en haar Program van Beginselen", toegelicht door H. de Wilde was inmiddels in 1902 verschenen. Een vijfde druk daarvan zag in 1922 het licht.

In 1935 verscheen "Ons isolement", praktische toelichting van het Program van Beginselen der Anti-Revolutionaire Partij, door prof. dr. P. A. Diepenhorst. "Naast den neesterlijken commentaar, die dr. H. Colijn bood in zijn "Saevis tranquillius in undis" heeft eene eenvoudige bewerking bestaansrecht", aldus de schrijver in zijn voorwoord.

"Saevis tranquillius in undis", toelichting op het Anti-Revolutionaire Beginselprogramma, door dr. H. Colijn, was kort daarvoor, in 1934, verschenen. Interessant is het volgende citaat uit het "woord vooraf" van Colijn, vooral wanneer men let op het hier voorgaand citaat van Diepenhorst:

"Het boek 'Saevis' is allereerst bestemd voor diegenen, die lezer zijn van de anti-revolutionaire dagblad-pers. En daaronder zijn vele eenvoudigen naar de wereld. Door hen te worden begrepen was het naaste doel, waarnaar ik streefde."

("Saevis" kwam voort uit Standaard-artikelen, zoals de schrijver eerder had opgemerkt).

1964

AAN de thans verschenen toelichting "Anti-Revolutionair bestek" hebben zeventien personen hun medewerking verleend door het leveren van een of meer bijdragen.

Ook deze toelichting is geen officiële. Dr. Berghuis zegt echter in zijn "woord vooraf", bij dit boek:

"Maar dat wil niet zeggen, dat niet de behoefte werd gevoeld aan een boek, dat op dezelfde wijze als met "Ons Program", en met "Saevis tranquillius in undis" het geval was, van deskundige en bewaamde hand beschouwingen en uiteenzettingen inzake de onderscheidene artikelen van het nieuwe programma zou geven.

Integendeel, een dergelijke uitgave werd begerenswaardig en wenselijk geacht, omdat zij kan dienen ter instructie, ter belichting van achtergronden, ter verduidelijking en vooral ook ter bevordering van de studie-zin."

Persoonlijk en in het verband van de kiesverenigingen kan men mede met behulp van dit boek weer volop tot bezinning en studie komen met betrekking tot de inhoud, het wezen van de politiek in het algemeen en de christelijke visie daarop in het bijzonder. Tot die bezinning en studie in de komende maanden wordt hiermede dringend opgeroepen.

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen welke in verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- ★ Op zaterdag 11 april houdt het Provinciaal Comité Groningen zijn jaarvergadering.
De plaats van samenkomst is "Het Tehuis" te Groningen.
Aanvang der morgenvergadering te 10.30 uur.
Behandeling der huishoudelijke zaken.
Aanvang der middagvergadering te 14.15 uur.
Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.
De voorzitter, de heer H. R. J. van der Veen, neemt in deze vergadering afscheid.
- ★ Op zaterdag 11 april wordt de jaarvergadering gehouden van de Kamercentrale Den Helder.
De plaats van samenkomst is hotel "Victory", Langestraat 68 (ingang Van de Boschstraat) te Alkmaar.
Aanvang der vergadering te 14.30 uur.
Na de behandeling der huishoudelijke zaken, zal als spreker optreden de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.
Onderwerp: "Politiek bedrijven" in onze tijd.

STEEDS GROTEVOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG. T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

ROD nederlandsche gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Chroesjtsjef...

en wie dan

TWEEMAAL is in een moeilijke periode een Amerikaanse president plotseling door de dood weggenomen.

Eerst president Roosevelt in 1945, toen Duitsland op het punt stond te capituleren. Daarna president Kennedy, die vermoord werd in de periode, toen hij probeerde zijn positie op propagandistische wijze te versterken, nadat gerapporteerd werd, dat zijn aanhang in Florida en Texas afbrokkelde in verband met het negervraagstuk.

In beide gevallen was er een opvolger. In het eerste geval Truman, in het tweede Johnson. De vice-president is onmiddellijk beschikbaar, om de president op te volgen. Hij legt ergens in de Unie de eed af in handen van een rechter, en hij is meteen bevoegd om te handelen. Hij is meteen hoofd van de regering en opperbevelhebber van de krijgsmacht. Dat geeft een grote stabiliteit in de politiek. Te meer, omdat in Amerika de vice-president altijd van dezelfde partij is als de president.

VERLEDEN maandagavond was er ineens het bericht, dat premier Nikita Chroestjef was overleden. Het uur werd er bij vermeld. Het vermoeden rees, dat hij aan het diner was overleden, waar hij Gomoelka toesprak, de Poolse premier.

Chroestjef is géén president, maar zijn positie als premier komt geheel overeen met die van de Amerikaanse president. Hij is de eigenlijke leider van de Russische politiek.

ONMIDDELLIJK toen het bericht kwam, was er grote spanning in alle hoofdsteden.

Was het bericht wáár?

Dan was één ding meteen zeker: er zou een felle strijd volgen om de macht.

wrede Beria een tweede Stalin zou worden. Maar Chroestjef heeft ze allemaal aan kant geschoven of opgeruimd. Beria werd gedood en de aan hem gewijde bladzijden in de Russische Encyclopedie moesten door andere worden vervangen. Het lijk van Stalin werd uit het mausoleum gehaald.

Chroesjew heeft verteld, wat een schoft Stalin was en hoe verkeerdt het toen ging met het communisme. Hij verwijt de Chinezen, dat ze van hetzelfde allooï zijn als de Stalinisten. En in de laatste weken heeft hij weer een aantal Stalinisten uit de partij laten gooien.

Maar na de dood van Stalin heeft niemand verwacht, dat het zo zou

En Chroesjew is een sterfelijk mens. En zeventig jaar.

Vroeg of laat komt het ogenblik, dat er scherp en misschien wel bloedig zal worden gevochten om de macht, na zijn dood.

Zoals na de dood van Stalin.

HET communisme is een systeem. Het heeft een onveranderlijke basis: het Marxisme.

Het heeft een **profeet**, die tot nu toe onaantastbaar was: Lenin.

Het heeft een eigen methode, om uit de grondstellingen te komen tot een antwoord op praktische vragen.

Dat zou doen verwachten, dat het bij wisseling van personen zelf onveranderlijk blijft.

En in een bepaald opzicht is dat ook zo. Het blijft anti-christelijk, revolutionair, materialistisch. Het belijdt: mijn koninkrijk is alléén van deze wereld.

MAAR het is een dictatuur.

En dat betekent, dat één man tentlotte de dienst uitmaakt en iedereen verplettert, die het hoofd durft op te steken.

Daarom was de wereld opeens vol spanning, toen het gerucht kwam, dat Chroesjew dood was.

Wij weten vandaag ongeveer, wat wij aan Rusland hebben.

Van wat wij morgen of overmorgen aan Rusland zullen hebben, weten wij niets.

Daar moeten we rekening mee houden, ook in onze defensiepolitiek.

A.

Geen kroonprins

En de uitslag van die strijd kon grote gevolgen hebben voor de gehele internationale politiek. Het zou een volkomen ommekeer kunnen worden.

ZO was het al eerder.

Na de dood van Stalin is het immers ook zo gegaan.

Eerst scheen het, dat Stalin even canoniek zou blijven voor de Russen als Lenin. Twee communistische „heiligen”, begraven in dezelfde begraafplaats. Het leek al gauw, alsof de

gaan. Met name niet, omdat Chroestjef eens een der beulsknechten van Stalin was.

ZO kan ook niemand ook maar in de verste verte voorspellen, welke machtsstrijd er zal ontstaan na de dood van Chroestjef. Hij werd deze week zeventig jaar. Onlangs zei hij, dat de wetenschap, de medische wetenschap binnenkort wel zal bereiken, dat de mensen 110 jaar worden.

Maar zover is het nog niet.

Purol houdt de huid smetteloos zuiver

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT

Het hotel waar u zich thuis voelt. Parkeergelegenheid.

Vanaf augustus hebben wij nieuwe zalen voor vergaderingen, recepties e.d.

SOPHIALAAN-ZEESTRAAT (nabij Plein 4813)

Den Haag. Telefoon 117700*

ANTI GEEL

niet te evenaren!

MUURVERFINDUSTRIE HOOGVEEN

Kies vandaag zekerheid voor morgen. Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waarde vastekoopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK

Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90

is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

Dames-, heren- en kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM

AMERSFOORT
ARNHEM

De kop van Jut

Maar het is een vreemde kop van Jut, die u op pag. 8 van dit nummer aantreft.

Want Jut heet hier Jan Salie.

Een echt nationale figuur dus,

die volgens Potgieter „overal tehuis ligt”.

Zelfs in A.R. kiesverenigingen is hij een niet onbekende figuur.

Hij pas, niet bij gelovige mensen, maar uitstekend bij mensen,

„die het wel geloven”.

Maar de leden van onze kiesverenigingen zijn mondige leden,

die het recht hebben om mee te praten. Die dus op de hoogte moeten blijven.

Vandaar onze jubileum-actie voor Nederlandse Gedachten.

Dat is het officiële weekblad van onze partij. Wie het stuk over twintig kanonneerboden heeft gelezen, die begrijpt, dat Ned. Gedachten vele „kanonneerboden” moet vervangen. Het is ons enige „fregat” maar modern uitgerust.

„Nederlandse Gedachten” verscheen het eerst onder redactie van Groen. Het verdedigde een Christelijk-nationale politiek.

Dat doen we nog.

door

H. Algra

Maar wij doen dat vooral, door het geven van voorlichting, op alle terreinen van het politieke leven. Wij houden onze lezers ook op de hoogte van wat in de beide Kamers der Staten-Generaal gebeurt.

De klap op de kop van Jan Salie is al stevig aangekomen. Vanaf 1 januari kregen we 391 intekenbiljetten toegezonden.

Steeds meer leden der kiesverenigingen willen niet volstaan met 11 keer per jaar een A.R. Post. Zij kiezen voor Nederlandse Gedachten, dat iedere week komt.

Nog één keer doen wij een beroep op u.

Wordt nu één van de duizenden leden, die elke week de boodschap van de A.R. Partij in huis ontvangen.

Helpt ons, de jubileumactie met een groot succes af te sluiten.

In elk geval komt er binnenkort weer een plaatje met de kop van Jan Salie, om te laten zien, hoe ráák de klappen zijn.

Luister

op woensdag 22 april a.s. naar onze radio-uitzending. Spreker mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij. De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum II (VARA).

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in verschillende delen van het land worden gehouden.

* Op zaterdag 18 april belegt het Provinciaal Comité Overijssel de Provinciale voorjaarsvergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel Dijkstra, Markt te Zwolle. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Na behandeling der huishoudelijke zaken zal als spreker optreden de heer J. A. van Bennekom te Middelburg, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Onderwerp: Actuele politieke vraagstukken. Gelegenheid tot discussie.

* Op zaterdag 18 april belegt het Provinciaal Comité Utrecht zijn laatste vergadering in dit seizoen.

De plaats van samenkomst is het Gebouw voor Chr. Sociale Belangen, Kromme Nieuwe Gracht 39 te Utrecht. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Mej. mr. J. C. Rutgers te Amsterdam, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „Europese integratie”. Gelegenheid tot discussie.

N.V. Rederij en Haringhandel
 Import — Export
N. Parlevliet Jr.
 KATWIJK AAN ZEE
 Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
 Buiten kantooruren 2092 — 2283

Albracht N.V. - Utrecht
 BOEKBINDELIJK EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
 Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?
 Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN BARAKKEN SCHOLEN ZOMERHUISJES enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
 Directie- en schaftketen Noodwoningen, scholen en kerken. Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
 Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Firma H. van Triest & Zoon
 Groothandel in fourages
DWINGELO
 Telefoon 05219 - 1647 b.g.g. 1316
 EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR
 voor instellingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK L. SCHEEPSTRA
AMERSFOORT
 Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

ER is een tijd geweest dat de mensen, die nu niet direct elkaars burens waren, lang op het nieuws van buiten hun grenzen moesten wachten. Die tijd is voorbij. Wat vandaag in Nederland gebeurt kan, bij wijze van spreken, gisteren bekend zijn in de Verenigde Staten van Noord Amerika. De internationale persbureaus hebben overal op de wereld hun correspondenten, die elkaars concurrenten zijn, als de een voor dit en de ander voor dat bureau werkt. Om maar twee voorbeelden te noemen: de Associated Press (A.P.) en de United Press International (U.P.I.) beconcurreren elkaar op een seconde en een minuut. Vergeet niet dat elk uur van de dag ergens op deze aarde een krant verschijnt of een radio-nieuwsdienst uitgaat. Wie het eerst het bericht, HET BERICHT, doorgeeft heeft het gewonnen. Dan is de concurrent met een lengte van twee seconden bijvoorbeeld geslagen.

Om bij zo'n wedren van het nieuws stil te staan, ik herinner mij dat op 16 oktober 1946 een Britse krant de eerste wilde wezen om de uitvoering van de vonnissen te Neurenberg, uitgesproken over de Nazi-misdadigers, die daar hadden terecht gestaan, te publiceren. Vertaald luidde de „kop” van het bericht op de voorpagina (nadat de vorige dagen bekend geworden was wie ter dood veroordeeld waren): „Zij zijn opgehangen, Göring als eerste”. In haar ijver om inderdaad de eerste te zijn, maakte die krant een grote fout. Göring was niet opgehangen, op die 16e oktober had hij zichzelf van het leven beroofd. De redacteur had zijn bericht op goed geluk gelanceerd. Hij maakte een ernstige fout.

Ik moest daaraan denken toen ik maandagavond laat hoorde dat een West-Duits persbureau de dood van premier Chroestsjef wereldkundig had gemaakt. Nu is er, om te beginnen, een groot verschil tussen de berichtgeving in Rusland en die in Amerika. De pers in Rusland publiceert wat en wanneer de regering dat goed vindt. De journalist is een ambtenaar, hij staat onder discipline van de partij. Wat het Kremlin geheim wil houden, blijft geheim. Als de officiële voorlichter zwijgt, zwijgt ieder met hem mee.

In Amerika is dat een beetje anders. Soms krijg ik wel eens de indruk dat de persvrijheid opening van zaken moeilijker maakt dan nodig is, maar die vrijheid van het woord, de vrijheid van de drukpers, zal ik altijd verdedigen. William Groenkoper zou moeilijk in een redactiestaf van de Prawda wennen. Het zou volstrekt onmogelijk zijn, dat de plotselinge dood van president Kennedy geheim had kunnen worden gehouden; geen minuut zelfs. Dat het overlijden van de heer Chroestsjef pas bekend zou gegeven worden dagen na het gebeuren, is niet onvoorstelbaar.

Maandagavond werd het bekend gegeven en de wereld raakte in rep en roer. De wereld van het vrije woord wel te verstaan. Aandelen op de beurs van San Francisco daalden, hier haalden mensen ruimer adem, daar treurden zij, elders bleef men onverschillig. Het bericht maakte in ieder geval indruk. Dictators maken indruk, de dood van een dictator maakt ook indruk. Alleen weet men nooit of zulke landen waar dictators optreden, niet het spreekwoord hebben: „de dictator is dood, leve de dictator”!

Als journalist moet je echter wel weten wat je seint als je de dood van een dictator wereldkundig maakt. Dat moet je trouwens van iedereen weten. Het niet ze-

ker zijn van iemands overlijden en toch maar in de krant zetten, is levensgevaarlijk. Het voorbeeld van onoordeelkundige flodderberichtgeving met betrekking tot de schrijver Anne de Vries (neen, hij is geen dictator) ligt nog vers in het geheugen. Wij zullen treuren als wij het ware bericht omtrent Anne de Vries' dood zullen horen, maar de wereld zal er niet van stil staan. Ook als Groenkoper er niet meer is, draait de wereld verder.

Met de heer Chroestsjef is dat iets anders. Verkeerde berichtgeving met betrekking tot zijn gezondheid kan grote consequenties met zich brengen. Dat moet de berichtgever weten. Als hij (in het huidige geval) verstaan heeft dat de premier van de Sovjet Unie overleden is, dan spreekt hij zijn talen toch wel moeilijk. Als je in Moskou werkt, moet je wel trachten Russisch te spreken, althans te verstaan. Dat een Japanner daar zetelt voor een Duits persbureau, D.P.A., sluit al een beetje moeilijke taalbasis in.

Enfin, D.P.A. heeft zijn excuses aangeboden. Ik weet niet aan wie, maar het ligt in de rede van het fatsoen, dat het dit in de eerste plaats aan de Russische premier heeft gedaan. Nog altijd beter dan het volgende geval, dat in de hoofdstad van een hoofdstedelijke krant verteld wordt. Een nachtedacteur hoort van een politie-man dat er een verkeersongeval heeft plaats gehad. He-las valt er een slachtoffer te betreuren. De agent noemt de naam van het slachtoffer. De redacteur vraagt, aangezien de naam hem bekend in de oren klinkt, of de man die overleden is de bekende kunsthandelaar is. „Dat weet ik niet” zegt de agent, „het blijkt niet uit het proces verbaal”. De redacteur neemt zonder meer aan dat het de kunsthandelaar is en maakt voor het ochtendblad een bericht. De kunsthandelaar vindt in dat ochtendblad vermeld dat hij is overleden. De man is terecht boos en wandelt naar de krant. De portier vraagt hem waarom hij de hoofdredacteur zo dringend wil spreken. De kunsthandelaar brengt dat de portier aan het verstand en voegt daaraan toe: „In het ochtendblad staat dat ik dood ben”. „En dat is dus niet zo” zo merkt de portier beleefd op.

De hoofdredacteur heeft geen tijd. De redacteur die het bericht heeft gemaakt slaapt. Een jongere collega behandelt het geval en zegt dat hij er niets aan kan doen. Als zijn krant zegt dat de kunsthandelaar is overleden, dan is deze overleden...

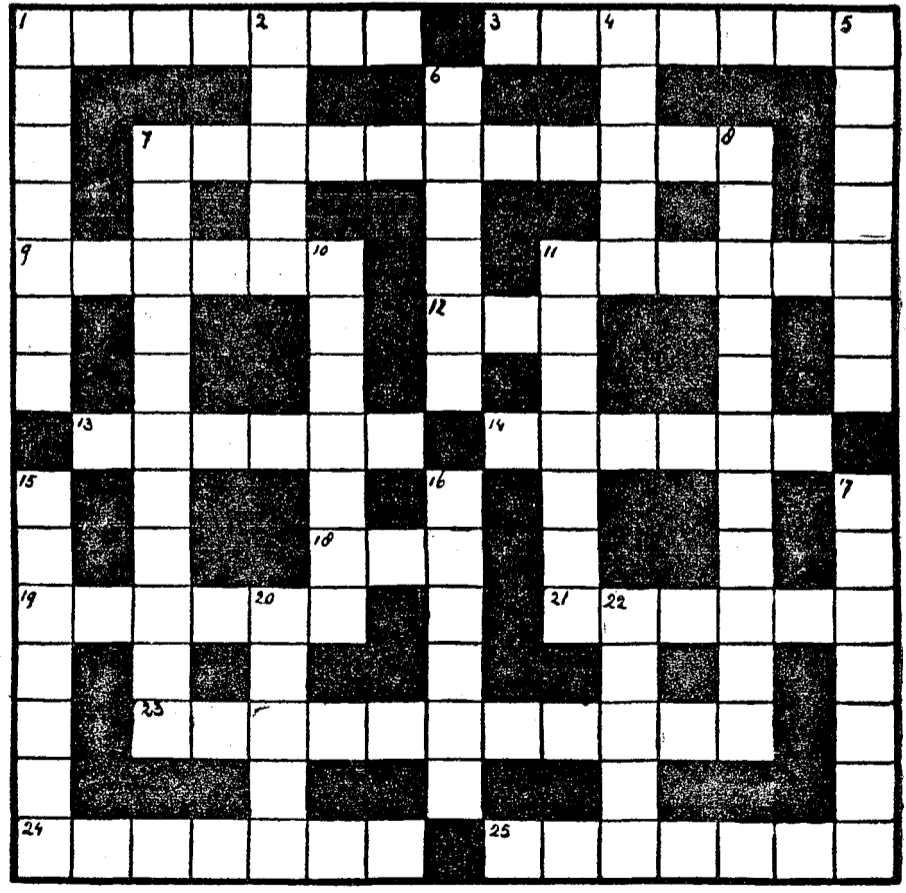
Een wat overdreven verhaal, het typeert een zonderlinge mentaliteit.

William Groenkoper

Vraagt uw bakker naar
TARVO-BROOD
 Uw bakker
 Uw dokter

TRANS SKANDIA EXPRESS
 3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
 1 x per week
OSLO
 Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS - WAGENINGEN
 Telefoon 3750 - Telex 45122

KRYPTOGRAM
 HORIZONTAAL: 1. jongen en meisje, die men in de praktijk niet tegenkomt; 3. penvrienden? Het resultaat is dragelijk; 7. in Zeeland zit een portret van een staatsman bij de roompot; 9. deze kleintjes kunnen óók horen; 11. plechtig uur; 12. keurig, maar 't betekent een wisse dood voor de waterbewoners; 13. daar verbleekt men van; 14. een bevel aan de kamerbediende in te rukken brengt iemand in 't wijnlokaal; 18. in België kouden ze op deze oosterling; 19. eetbare onderkin? 21. in deze moeilijkheden werken de vogels zich geregeld; 23. hij wil altijd de andere kant uit als u; 24. deze wielen maken weg; 25. vrucht van onbehaarde zanger?
 VERTICAAL: 1. een bijzonder slecht slaginstrument kan onder 't koperwerk nog wel meedoen; 2. vroeger ging 't hier in Drenthe op wietjes; 4. om precies te zijn: uit een Engelse wet;

5. werkelozen die niet willen werken; 6. dat moet kinderen wel luilekkerland lijken; 7. door vragen wordt hij wijs; 8. deze ambachtsman is op politiek terrein een knoeier; 10. duwtje waar u tegen moet kunnen; 11. zoete, maar strafbare bezigheid; 15. smaldeel dat u rond de aanlegplaats kunt vinden; 16. op financiën is dit gewild; 17. een buitenwijk van een plaats in de N.O.P. ligt boven Groningen; 20. achtervolger te land, ter zee of in de lucht; 22. bovenaardse figuur.

Oplossing vorige puzzel
 Horizontaal: 1. ongezoeten; 6. drop; 9. Ernst; 10. telganger; 12. verlaten; 13. enkel; 15. tremmen; 17. enteren; 19. indijken; 21. modiste; 22. Dover; 24. tandarts; 27. winkelbel; 28. lijfje; 29. gans; 30. plaatselijk.
 Vertikaal: 1. ogen; 2. genieperd; 3. zetel; 4. uiteten; 5. ellende; 7. paret-snoer; 8. Vader Tijd; 11. gek; 14. sta-in-de-weg; 16. Mokerhei; 18. rijsttafel; 20. notabel; 21. manilla; 23. van; 25. Atlas; 26. werk.

*** Het debat

Dinsdag is in de Tweede Kamer wederom de Irene-questie aan de orde geweest. De situatie waarover gesproken moest worden was ernstiger dan tijdens het overleg tussen kabinet en parlement in februari j.l. Dit was merkbaar en het kwam de indruk, die de televisie-kijkers kregen, ten goede.

Op 11 februari probeerde de heer Vondeling nog van de gelegenheid gebruik te maken om de regeringspartijen tegen elkaar uit te spelen door hun vragen te stellen die niet aan de orde waren. Ditmaal heeft ook de oppositie de regering gesteund. Dit is te prijzenswaardiger omdat staatshoofd, noch kabinet in staat waren om aan het gedrag van haar, die nog steeds de tweede rechthebbende op de troon is, een eind te maken.

Het is goed dat de Raad van State en twee ministers van Staat, Dr. Drees en Prof. Oud, zullen worden geconsulteerd over maatregelen, die bij een eventueel — uiteraard onverhoopt — eendere situatie in de toekomst genomen kunnen worden.

De behandeling van deze delicate zaak op zulk een discrete wijze in de Tweede Kamer heeft het aanzien van het parlement in den lande versterkt.

*** Onmisbaar

Er zijn de laatste jaren nog al wat symptomen geweest die het aanzien van ons democratisch parlementair staatsbestel ondermijnden. Bepaalde dagbladen hebben een en andermaal de indruk gewekt dat er nodig eens een sterke man moest komen om de bezem door de parlementaire stal te halen.

Deze week dinsdag is weer eens duidelijk komen vast te staan welk een zegen het is dat de spanningen en zorgen van een natie via een open en openhartig overleg tussen regering en volksvertegenwoordiging een uitweg kunnen vinden.

Men moet zich niet indenken welk een onbehagen zich rondom de kwestie-Irene zou hebben opgestapeld indien dit alles boven en buiten het volk om was bedisseld door een groepje machthebbers rondom één grote baas, die geen overleg met het parlement behoeft te plegen.

Een staatsbestel dus zoals men in Spanje kent...

De zegen en de onmisbaarheid van ons parlementaire systeem is deze week zonneklaar gebleken. Goed onthouden.

*** 30 april nationale feestdag

Het is geen wonder dat menigeen de terugkeer van het koninklijk paar op zaterdag zou willen zien aangegrepen om ons staatshoofd en haar prins-gemaal een ontvangst te bereiden, die aan de Malieveld-demonstratie in 1918 herinnert. Het zal dan ook wel een bijzondere thuiskomst worden.

Toch heeft de minister-president precies het tere en zere punt in zo'n massale aanhankelijkheids-betoging aangesneden. Zulk een betoging zou immers evenzeer een demonstratie tegen Prinses Irene zijn en dus degene, die men wil eren, pijn doen. Enthousiaste organisatoren, wier handen jeuken om nu eens een nummertje actie weg te geven, moeten dit goed bedenken, hoe best hun bedoelingen ook zijn.

Aanhankelijkheidsbetogingen in deze periode zijn echter wel gewenst om de buitenlandse sensatie-pers, die schrijft alsof de Koningin en de monarchie in Nederland op het punt van verdwijnen staan, eens een lesje te geven.

Doch de hulde- en trouwbetoning aan onze Vorstin dient zich naar aanleiding van een concreet feit geheel op haar te concentreren. Anders gaat er juist een averechtse publiciteit van uit. Daarom heeft de heer Smallegen terecht 30 april aangewezen als de meest geschikte datum. De verjaardag van onze huidige Koningin heeft tot nu toe meer op een vrolijk familiefestijn geleken dan op een nationale feestdag.

Ons volk heeft — begrijpelijk — in dit opzicht moeite gehad van de 31e augustus om te schakelen naar de 30e april.

Nu is het zover! Laten vanaf 1964 niet alleen de omgeving van paleis Soestdijk, maar heel ons land en volk van 30 april jaarlijks een echt nationaal gevierde en diep gevoelde manifestatie van verbondenheid aan onze vorstin maken.

Niemand zou zich daar meer over verheugd hebben dan Koningin Wilhelmina.

Steun aan Regering voor beleid met betrekking tot Prinses Irene

EEN verdrietige zaak is thans aan de orde, een zaak met staatkundige, staatsrechtelijke en menselijke aspecten. Ik heb geen behoefte om uitvoerig in de oorzaken van deze zaak te treden. Het is ook niet nodig. Politiek-staatkundig is in deze Kamer de beslissing gevallen door na een discussie op 11 februari j.l. de brief van de Minister-President betreffende de verlovning van Prinses Irene voor kennisgeving aan te nemen. Staatsrechtelijk-constitutioneel is de kwestie niet af. Prinses Irene blijft tweede troonopvolgster tot de dag van Haar huwelijk. De Regering staat te recht op het standpunt, dat Prinses Irene zolang Zij niet gehuwd is zich dient te onthouden van politieke activiteiten. De Prinses deelt deze opvatting niet. Zij heeft besloten nu reeds in het werk van a.s.-echtgenoot te delen met alle consequenties van dien. Dit standpunt verdraagt zich b.v. niet met een deelnemen aan een staatsbezoek aan Mexico. Een huwelijksvoltrekking buiten Nederland is daarvan tevens de consequentie, reeds vanwege het gevaar van politieke demonstraties.

Te recht is de Regering van oordeel dat, indien het huwelijk in Nederland zou worden gesloten, daarbij geen demonstraties van politieke aard zouden mogen plaatsvinden. De beweging, waarvan de a.s.-echtgenoot van Prinses Irene blijkbaar de leiding heeft, is een politieke beweging, in strijd met de beste tradities van ons volk. De Koningin en de andere leden van het Koninklijk Huis mogen niet worden gebracht in politieke verwickelingen, of, zoals de Minister-President het uitdrukte in de brief, waar de huwelijks-sluiting ook plaatsvindt, de Koningin mag in geen geval aan het gevaar worden blootgesteld, in politieke actie betrokken te geraken. Dat is het geval als de huwelijksplechtigheid wordt gemaakt tot een politieke demonstratie. Het standpunt van de Regering acht ik juist.

De Minister-President deelt in zijn brief verder mede, dat de ministeriële verantwoordelijkheid „met betrekking

maar dan voorbereid. Zou de Minister-President dit willen overwegen?

De A.R.-fractie stemt gaarne in met het door de Regering gevoerde beleid. De Regering, Koningin en Kabinet,

verdient opnieuw hartelijk dank voor de wijze, waarop zij de constitutionele monarchie heeft gediend. Ik heb voorts het vertrouwen, dat de Regering, mede gelet op het duidelijk standpunt, dat zij bij de ons toegezonden brief inneemt, in de komende weken, dus tot aan de voltrekking van het huwelijk, het tot heden gevoerde beleid zal voortzetten. Dit is een nationaal belang van de eerste orde.

Ik heb thans nog enkele vragen. Is het de Regering c.q. het Kabinet mogelijk haar standpunt kenbaar te maken ten opzichte van het samen reizen van Koningin en Kroonprinses in één vliegtuig? Te recht is deze vraag opnieuw aan de orde gesteld. Ik ben het overigens met de hoofdredacteur van de „Nieuwe Rotterdamse Courant” eens, dat het samenrijden in één auto misschien nog wel riskanter is.

Nog een ander punt. Rondom de kwestie-Prinses Irene is veel geheimzinnigheid geconstateerd. In deze moderne tijd is dat in vele gevallen feitelijk niet meer mogelijk.

Ik denk hierbij aan het bezoek van Prinses Irene aan de Paus. Niemand was van het voornemen tot dit bezoek op de hoogte. Een foto in de krant maakte openbaar, wat blijkbaar geheim moest blijven. Waarom toch die geheimzinnigheid?

Gaarne zou ik van de Minister-President vernemen, of er ten aanzien van bezoeken aan het Vaticaan van leden van het Koninklijk Huis bepaalde regels bestaan. Wordt b.v. de Minister van Buitenlandse Zaken daarin niet gekend? Worden de betrokken ambassadeurs, die bij het Vaticaan en de Italiaanse Regering daarvan niet van te voren op de hoogte gesteld? Indien daarvoor regels zijn, waarom zijn die thans dan niet gevolgd? Wellicht kan de Minister-President hierover nadere mededelingen doen.

Het onderwerp, dat ons thans bezighoudt, heeft ook een sterk menselijk aspect. Ook bij noodzakelijke staatsrechtelijke en politieke beslissingen, die hard kunnen zijn, mogen wij de menselijke kant niet vergeten. Dit betekent, dat ook nu onze gedachten uitgaan naar Hare Majesteit de Koningin en de leden van het Koninklijk Huis.

Gaarne breng ik hulde en dank aan Hare Majesteit, de Prins der Nederlanden en de Kroonprinses, voor de wijze waarop zij Nederland in Mexico

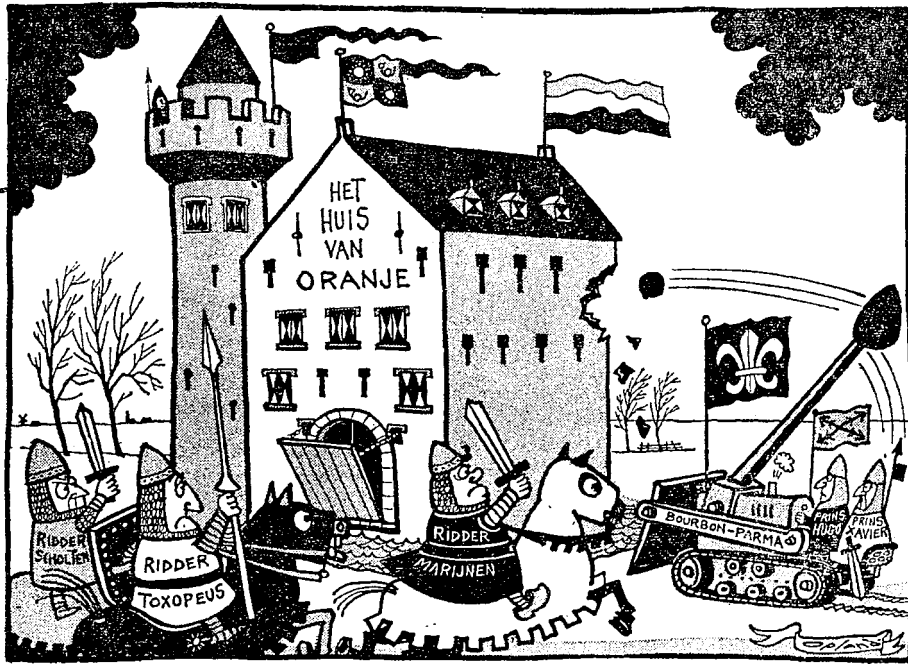
• Vierde kolom verder lezen

Rede van J. SMALLENBROEK in Tweede Kamer

tot hetgeen Prinses Irene doet en gaat doen” niet meer kan werken. Ik leg de nadruk op „kan”. „Haar woorden en handelingen kunnen het Kabinet niet meer worden toegerekend.” Een ander standpunt is vandaag niet mogelijk. Ik stem dus met dit standpunt in. Het is thans naar mijn mening niet de gelegenheid allerlei vragen rondom de ministeriële verantwoordelijkheid, b.v. ten aanzien van de leden van het Koninklijk Huis en andere principieel staatsrechtelijke kwesties van andere aard, nader te behandelen. Het zou wellicht het beste zijn, indien dit bij een andere gelegenheid geschiedde,

ALS IN DE MIDDELEEUWEN...

De Heren van 's-Gravenhage: „Mag ik Uw papieren?!“

(Uit de Volkskrant van 9 april j.l.)

vertegenwoordigen. Over ruim veertien dagen hoopt Hare Majesteit haar verjaardag te vieren. Laat bij die gelegenheid ons gehele volk opnieuw blijk geven van aanhankelijkheid en trouw. Laat men overal de vlaggen uithangen. Laten de kerken de in de Bijbel gevraagde voorbede voor „koningen en hooggeplaatsten” — ik denk aan hetgeen de apostel Paulus schreef aan Timotheüs (hoofdstuk 2, vers 1, van de eerste brief) — niet vergeten; laat ons volk de voorbede in de gezinnen niet vergeten. God behoeft en zegene onze Koningin en allen, die tot Haar Huis behoren.

*** Ook nu nog?

Een vraag die dikwijls gesteld wordt, is deze:

Indien er in ons land nog geen christelijke partij was, zouden we er dan nog één oprichten? Met andere woorden: houden we het bestaande uit eerbied voor het verleden in stand of zijn we nog ten volle van het bestaansrecht van een christelijke partij overtuigd?

Op dit laatste zeggen wij van ganser harte: ja!

Al is een christelijke politieke partij geen doel in zichzelf, zij is toch een — vaak gebrekkelijk — onmisbaar middel tot het levensdoel van elke christen: God liefhebben boven alles en de naaste als zichzelf. Wat de naastenliefde betreft is het misschien vaak moeilijk de sociale beweging van christenen en die van niet-christenen tegen elkaar af te wegen.

Maar wat het eerste deel van dit dubbelgebed aangaat kan toch moeilijk worden ontkend dat een partij, die God en Zijn Woord niet centraal stelt, aan deze eis niet voldoet. Het dikwijls struikelen van christelijke partijen doet daaraan niets af of toe. Daarom zou naar onze inzichten en in onze verhoudingen, het oprichten van een christelijke partij ook nu geboden zijn als ze er nog niet was. In het buitenland neemt de bezinning daarover onder christenen dan ook eer toe dan af.

Bovendien, wie dienen zich geroepen te voelen in deze tijd van toenemende normloosheid, materialisme en valse erotiek, vanuit de Bijbel een ander geluid te laten horen?

Zijn dat het liberalisme of het socialisme in al hun variëteiten?

De vraag stellen is haar beantwoorden!

Nog één opmerking: zij die de eerste hierboven genoemde vraag stellen, zijn meestal niet degenen, die regelmatig partij-bijeenkomsten bijwonen of zich dagelijks dan wel wekelijks — bijv. door dit blad — omtrent de christelijke politiek oriënteren. Anders zou die vraag ook voor hen overbodig zijn.

*** Heimwee of herkenning

Op vergaderingen verneemt men wel eens een uiting van heimwee naar vroegere perioden in het partij-leven. En dan bedoelt men bepaald niet een terug verlangen naar toen „eens en vooral vast en zeker” geachte standpunten. Want degenen, die wij hier op het oog hebben, realiseren zich wel terdege dat in een onstuimige tijd als deze, oude opvattingen meestal tevens verouderd zijn. Dat „heimwee” houdt juist in een behoefte aan een op de Bijbel gefundeerd inzicht in de huidige problemen. En tevens een openlijk uitkomen voor die herkomst van het hedendaagse AR-standpunt. Die behoefte is dus zeker niet alleen een node missen van „vertrouwde klanken”. Zij is veel meer een uiting dat men in deze verzakelijkte en zelfs vermaterialiseerde tijd ook in 's lands vergader- en raadszalen een wel op de actualiteit aansluitend en passend maar toch principieel gefundeerde reactie wil horen doorklinken. In feite is er dus helemaal geen sprake van heimwee, doch van een gezonde behoefte aan herkenning van het uitgangspunt dat kiezer en gekozene gemeenschappelijk hebben.

Het is goed dat Kamer-, Staten- en Gemeenteraadsleden zich hiervan steeds bewust zijn. Juist omdat zij vaak wat te beschroomd zijn om de vaak alledaagse praktische politiek in verband te brengen met Bijbelse waarden, die zeer hoog en heilig zijn. Die fout is ons in de laatste jaren wel eens hardhandig afgeleerd. Maar men kan ook in het andere uiterste, nl. dat der verzakelijking, vervallen. En dan is er dat herkennen door de „achterban” niet meer, wat tot vervreemding van elkaar leidt.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

ONDERGOED

van de bovenste plank!

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372.

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

GELDERLAND

Voor betere dameskleding naar

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor
woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAAT 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet

Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet

Het is onbetwist. Een goede drogist.

BENNEKOM - TELEFOON 2339

Ook Regering beoogt geen chaos op prijzengebied

STAATSSECRETARIS drs. J. A. Bakker van economische zaken heeft betrekkelijk kort na zijn optreden als bewindsman bij dit departement reeds volop kennis gemaakt met de moeilijkheden, die nu eenmaal bij het samenspel tussen regering en bedrijfsleven horen.

Naast andere taken is aan staatssecretaris Bakker immers ook de zorg toevertrouwd voor het midden- en kleinbedrijf, veelal kortweg als middenstand aangeduid. Evenals het hele bedrijfsleven hebben ook deze middenstanders het moeilijk met sterke kostenstijgingen, die samenhangen met de befaamde „loonexplosie” en de prijzenmaatregelen, die de regering genomen heeft, ter voorkoming van een volledige doorberekening van de loonstijgingen in de prijzen. De middenstanders voelen zich echter in het bijzonder hierdoor getroffen, omdat zij de consument persoonlijk met de prijzen van de artikelen moeten confronteren.

De prijzen van voorliggende handels- en produktieschakels zijn voor het publiek minder zichtbaar, maar stijgen deze prijzen, dan moet de middenstander wel mee. In vele gevallen betekent voor hem de prijsstijging geen commercieel voordeel, maar het publiek kan dit niet beoordelen. Over het algemeen zal de middenstander daarom zijn prijzen niet verhogen om ook maar de schijn van prijsopdriving bij het publiek te vermijden. Maar dikwijls kan het niet anders.

In deze sfeer nu is in Nederland evenals in het buitenland de discussie op gang gekomen over een verbod van de collectieve verticale prijsbinding, een verbod dat in incidentele gevallen ook zou gaan gelden voor de individuele verticale prijsbindingen.

(Vertikale prijsbinding houdt in, dat de fabrikant aan de winkelier de prijs, die hij aan het publiek vragen mag, voorschrijft).

Laatstgenoemde maatregel van de regering is de druppel geweest, die voor de middenstand de emmer heeft doen overlopen. Men zag hierin een doorkruisen van het ordelijk, doorzichtig en redelijk prijsbeleid, dat tot nog toe in Nederland met gunstig resultaat voor vele merkartikelen was gevoerd.

De middenstand belegde een demonstratieve vergadering in het Kurhaus

Het is bekend, dat de gehele georganiseerde middenstand verontrust is. Daar is reden voor. De Regering voert nl. haar prijzenbeleid met nogal straffe hand. Maar in de loonsector is die straffe hand onvoldoende merkbaar.

Daardoor dreigen loonbeleid en prijsbeleid uit elkaar te lopen. En dit is een bedreiging van de positie van de middenstand. Maar dat is een andere kritiek dan de kritiek op het prijsbeleid, op zich zelf bezien. Over karakter en doel van dit beleid hebben wij de staatssecretaris, die de middenstandszaken behandelt geïnterviewd.

te Scheveningen en hier hebben de middenstanders onder leiding van de voorzitter van de Chr. Middenstandsbond, de heer H. de Mooij, op duidelijke wijze van hun grote ontstemming laten blijken.

Waardering

Toch was het niet allemaal ontstemming in deze vergadering, achteraf dat duidelijk gebleken. In deze vergadering leefde ook nog wel waardering en hoe vreemd het misschien klinkt, moge, deze waardering gold staatssecretaris Bakker, tegen wiens aankondigde maatregelen de vergadering zich richtte. Algemeen heeft men namelijk gewaardeerd, dat deze staatssecretaris in deze vergadering op voorste rij tot op het laatste moment aanwezig was. Hij heeft geluisterd begin tot eind. De middenstanders denken er zeker van zijn, dat zij die dag niet voor dovemansoren had gesproken.

Of staatssecretaris Bakker het zo'n bijzonderheid vond in deze vergadering aanwezig te zijn? Hij vond de meest vanzelfsprekende zaak.

Zelf zei hij hierover: „Ik wilde geluisteren naar de meningen die in de middenstandskring leefden, al had zo nu en dan ook wel eens een interruptie willen plaats. De vergadering zelf heeft op mij een bijzondere indruk gemaakt en ik acht het juist, dat een belangrijke bevolkinggroep als de middenstand op bepaalde momenten ook duidelijk van zich laten spreken”.

Geen rampen

De heer Bakker gelooft niet in desastreuze gevolgen van regering maatregelen zoals de middenstand vandeze afgelopen weken heeft formuleerd. De regering bedoelt, dat helemaal niet. Elke regeringsmaatregel, ook die inzake de verticale prijsbinding, is gericht op het versterken van een economisch en belangrijke ontwikkeling, waarbij belangen tegen elkaar afgewogen worden.

Op het moment waarop dit artikel

A.R. en C.H. op hoog niveau...
Burgemeester Rijpstra (C.H.) van Terneuzen toont staatssecretaris Bakker (A.R.) tijdens een werkbezoek aan Zeeland, op welke wijze de expansie van zijn gemeente tot stand zal worden gebracht.

en gesprek met staatssecretaris Bakker over prijsbinding

wordt gepubliceerd, is waarschijnlijk de regeringsmaatregel, waarbij de collectieve verticale prijsbinding wordt verboden, al afgekondigd. Ernstige gevolgen hiervan voor de middenstand ziet de heer Bakker niet. De bezwaren van de middenstand keren zich dan ook voornamelijk tegen een verbod van de individuele verticale prijsbinding. Maar de bedrachtheid hierover is te groot.

Het is niet de bedoeling van de regering alle individuele verticale prijsbindingen te ontbinden. De regering is waarschijnlijk in enkele gevallen bereid. En dan zal het vermoedelijk in sectoren gelden, waar de verticale prijsbinding voor 100 of bijna 100 procent geldt en waar terecht deze prijsbinding als concurrentiebelemmerend wordt aangemerkt.

De staatssecretaris erkent onmiddellijk, dat in de levensmiddelensector concurrentie nu reeds bijzonder fel is. Ondanks de vele verticale prijsbindingen voor vele merkartikelen op het gebied van de levensmiddelen. De regering zal naar onze indruk weinig moeite gevoelen om op het gebied van de levensmiddelen iets aan de individuele verticale prijsbinding te doen.

Gevolgen afwachten

Bij een eventuele maatregel in deze sectoren zal ongetwijfeld in het algemeen nauwlettend worden toegezien op resultaat van een dergelijke maatregel. Wordt het gewenste doel bereikt? De functie van zo'n maatregel binnen de Nederlandse verhoudingen? De antwoorden op deze vragen zullen van groot belang zijn voor het verdere beleid van de regering op het gebied van prijsbindingen en de concurrentiebevordering. Het moet dan ook niet gesloten worden geacht, dat bij te-

leurstellende ervaringen deze weg in de toekomst niet verder betreden zal worden.

Waar het de regering en dus de bewindslieden van economische zaken in beginsel om gaat, is de garantie voor een structureel gezond mededingingsbeleid. Noch aan de aanbod-, noch aan de vraagzijde zal sprake mogen zijn van een monopolistische positie.

„Extreme machtsposities passen niet in onze maatschappijbeschouwing, die steunt op het particulier initiatief en de ondernemingsgewijze voortbrenging”.

De regering wil gezonde concurrentiebevordering, maar zeer beslist niet de chaos. Tegen dit laatste zal zij ook waken. Met betrekking tot de verticale prijsbinding zal, naar de mening van de staatssecretaris, het Nederlandse bedrijfsleven zich bovendien moeten realiseren, dat deze bindingen binnen de EEG in de toekomst al te veel van haar kracht zullen verliezen.

Ander systeem

De concurrentie is noodzakelijk om het distributie-apparaat efficiënt te maken en te houden. Na de oorlog heeft het levensmiddelenbedrijf onder invloed van de concurrentie tussen grootwinkelbedrijf en inkoopverenigingen reeds de opbouw van een geheel nieuw distributieapparaat te zien gegeven. De grotere efficiëntie, die een lagere prijs mogelijk maakte, ging gepaard met het ontstaan van grotere bedrijfseenheden met grotere omzetten en kleinere winstmarges.

De heer Bakker wilde beslist niet beweren, dat in welke bedrijfssector ook de winstmarges en de prijzen te hoog liggen. Op grond van het huidige systeem van voorraadvoering, service aan het publiek, breedheid van assortiment en soms geringe omloopsnelheid, zijn in vele gevallen ook hoge marges verantwoord. Maar is het juist, iedere detaillist aan dit systeem te binden?

Wat is het onrecht, wanneer iemand tegen lagere prijzen wil verkopen? Waarom moet deze man voor de rechter verschijnen?

Staatssecretaris Bakker en met hem de regering pogen zo goed mogelijk de belangen en van de consument en van de producent te dienen. Een gezonde concurrentie is daarbij een elementaire voorwaarde. Te sterke bindingen kunnen vooral in een tijd van voortgaande hoogconjunctuur gevaarlijke aspecten krijgen. In het belang van het particulier initiatief en de ondernemingsgewijze produktie, welke de peilers zijn van ons maatschappelijk stelsel, vraagt de vrijheid juist nu, speciale aandacht. Een onttaarding van deze vrijheid in een chaos zal een even krachtige bestrijder tegenover zich vinden als thans de misshien hier en daar in het bedrijfsleven wat te grote gebondenheid. (Soc. med.)

De middenstand

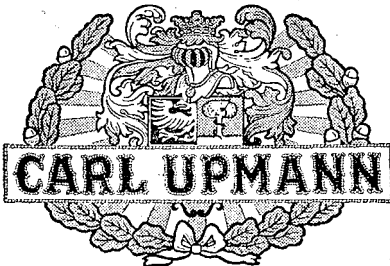
Wij hebben in dit blad aandacht gewijd aan de middenstand. Dat is niet ten onrechte. Als gevolg van de loonen prijsontwikkeling van de laatste maanden, is deze maand een kritieke maand genoemd voor de prijzen. Van de middenstand wordt vaak en veel zelfbeheersing gevraagd. Dat brengt spanningen mee in de 400.000 middenstandsbedrijven in ons land, waarin ruim één miljoen mensen werken. Wij wensen met name in deze maand dat zij er ook een goed bestaan in vinden. Dat laatste staat voor velen ondanks hun geploeter niet vast. Zij zitten in de regel tussen de hamer van de loondruk en het aambeeld van het prijsbeleid. Daarom wensen wij uitdrukkelijk uit te spreken, dat overheid en volk goed dienen te beseffen dat de middenstand een onmisbaar deel van onze samenleving vormt. De winkelier besteedt een persoonlijke zorg en service aan zijn klant, waarin als regel geen ander bedrijf hem evenaart. Dat geeft hem het recht te verlangen dat ook aan zijn belangen voldoende aandacht wordt besteed.

Hand aan de pols

Het verbieden van verticale collectieve prijsbindingen verontrust de middenstand. Men vreest dat op de vinger, die de regering nu neemt, wel eens de hele hand zou kunnen volgen. Het merkwaardige is dat de Overheid met haar maatregelen juist beoogt het bedrijfsleven meer de vrije hand te geven. Toch begrijpen wij die onrust wel. Want er zijn ook economische machten, die de vrijheid tot een illusie kunnen maken. Daar wijst ook het AR program van Actie 1963 op. Daarom zal ook onze partij nauwgezet de vinger aan de pols van het prijsmechanisme houden. Want in de economische strijd tussen de sterkere en de zwakkere is het vaak de vrijheid, die verdrukt en de wet, die bevrijdt en beschermt. Daar hebben de heren Koekoek en Zeegers blijkbaar geen weet van, maar de A.R.P. wel.

Verschrijvingen

De heren Roolvink, Walburg en Kieft hebben de Minister van Volkshuisvesting gevraagd of de toetsingsprijs voor woningwetwoningen niet te laag is. Vele gemeentebesturen menen dat zij hierdoor in de verleiding komen zich aan „verschrijvingen” schuldig te maken. Zij vragen de minister om hier maatregelen te nemen, die deze verleiding wegnemen. Althans als de minister dit oordeel der gemeentebesturen deelt. In ieder geval is het volgens ons een nuttige vraag over een urgente kwestie. Dat zullen niet alleen raadsleden met ons eens zijn. En ook de directuren van gemeentewerken...

CIGARS
CHOCOLATERIE
A. J. BURGER
in samenwerking met de NVS Dealer suikervrije artikelen
KORTE DELFT 16
POTTENMARKT 24
MIDDELBURG

Verkade-specialiteiten

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Bërengingsinstallaties
Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

TELEFOON 08379 - 2227

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUS
AANSLUITDIAMETERS 13-700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

GBR. LOMMERTS N.V. takelwerk

Havenstraat 38 - Delfzijl - Telefoon 05961 - 3633
Westersingel 120 - Rotterdam - Telefoon 010 - 134658

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN
Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Gjaltema's Timmerfabriek Volharding N.V.

MARUM (Gr.)
Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN,
GROND- EN WATERWERKEN

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Fa. H. Eikenaar & Zn. TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF

Weerdstraat 69 en 76 - Telefoon 05220 - 2287 - 2652

Meppel

Koopt bij onze adverteerders

Voorjaarspuzzel

ONDER onze abonnees tellen we heel wat puzzelaars. Dat is duidelijk gebleken bij onze voorjaarspuzzel. Van verschillende zijden vernamen wij echter, dat de sluitingstermijn — woensdag 15 april j.l. — wat aan de krappe kant was.

Wij hebben daarom besloten, de inzendtermijn te verlengen tot 1 juni a.s.

Voor degenen, die (nog) niet aan de puzzel mee hebben gedaan, lichten wij nu een stukje van de sluiser op. Het is namelijk de bedoeling, dat u tegelijk met het inzenden van de oplossing een aantal nieuwe abonnees opgeeft.

Vele puzzelaars zijn hier druk mee bezig, maar konden e.e.a. niet op korte termijn voor elkaar krijgen. Vandaar de verlengde inzendtermijn. U ziet het, ook zij, die nog niet mee hebben gedaan, kunnen thans hun geluk beproeven.

Voor de abonnees, die de meeste nieuwe lezers en lezeressen aanbrengen, stellen wij enkele beloningen in het vooruitzicht,

namelijk 5 uitnodigingen om met vrouw of verloofde op Prinsjesdag 1964 in Den Haag de gast van de partij te zijn en 10 exemplaren van het pas verschenen standaardwerk: Anti-Revolutionair-Bestek.

Tenslotte nog een verzoek aan de abonnees, die wél de oplossing hebben gevonden.

Sluitingstermijn verlengd tot 1 juni 1964

sing ingestuurd hebben, doch het lijstje met nieuwe abonnees ons apart doen of deden toekomen. Wilt u ons wel berichten, dat uw opgave betrekking heeft op de puzzel. Ook onze niet-abonnees, die nu A.R. Post ontvangen, kunnen — als zij zich tevens als abonnee opgeven — aan de puzzel meedoen. Een briefkaartje aan de redactie „Nederlandse Gedachten”, Dr. Kuiperstraat 3 te 's-Gravenhage en de puzzel wordt u alsnog gaarne toegezonden. Red. N.G.

Op centrale plaatsen....

hebben zich in de afgelopen weken weer enkele mutaties voorgedaan. Op de jaarvergadering van de **Kamercentrale Rotterdam** heeft de heer **W. A. Fibbe** de voorzittershamer neergelegd.

W. A. FIBBE

Heel A.R. Rotterdam heeft hem 9 jaar lang leren kennen als iemand, die bewees dat zakenlieden met heel hun hart de partij en de christelijke politiek toegedaan kunnen zijn.

Met dynamiek en toewijding heeft de heer Fibbe in zijn stad aan de A.R. activiteiten leiding gegeven. Toen hij — enige jaren geleden — lid van de Gemeenteraad en vervolgens fractievoorzitter werd, heeft hij veel van zich geveerd door deze tijd- en energie eisende hoedanigheden met het voorzitterschap te combineren. Het is dan ook te begrijpen, dat hij de hamer overdroeg. Wel blijft hij Rotterdam in het Centraal Comité vertegenwoordigen.

H. A. BROKKING

De nieuwe Rotterdamse voorzitter is de heer **H. A. Brokking**, ook al een zakenman, die de partij met grote ijver dient. Sinds november 1959 als secretaris van zijn Centrale, thans als voorzitter. Evenals de heer Fibbe uit de „school” van de heer Wilschut afkom-

Technisch Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES
VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

stig zou men kunnen zeggen. A.R. Rotterdam zal ook met hem niet slecht af zijn.

De nieuwe secretaris van Rotterdam is de heer **C. van Rij**, een journalist. Daarmee is een traditie hersteld, want jarenlang heeft zijn voorganger „aan de krant”, wijlen de heer A. R. de Kwaadsteniet, eveneens het secretariaat van de Kamercentrale Rotterdam behartigd.

Op 11 april vond in het **Provinciaal Comité Groningen** aflossing van de wacht plaats.

Notaris **H. R. J. van der Veen**, de 70-jarige leeftijd gepasseerd, trad af

H. R. J. VAN DER VEEN

als voorzitter en afgevaardigde naar het Centraal Comité. Vanaf de Bevrijding heeft hij A.R. Groningen geleid en vertegenwoordigd, na tevoren reeds een actief A.R. voorman in Zeeland te zijn geweest. Bij monde van zijn opvolger, de heer **E. van Ruller**, eerde Groningen deze bekwame partij-bestuurder.

E. VAN RULLER

Ook werd afscheid genomen van de heer **P. Renkema**, die wegens zijn a.s. vertrek uit de provincie, het secretariaat moest neerleggen. Een opvolger werd nog niet aangewezen.

De heer **S. Silvis** werd in het moderamen gekozen, zodat Groningen nu met 2 oud-Arjos-voorzitters geen gebrek aan organisatorische talenten heeft.

Moge het ook de in dit gewest de afgetreden goed gaan en de opgetreden functionarissen op hun centrale plaatsen gegeven worden met enthousiasme en zegen voor de partij werkzaam te zijn.

Luister eens, Anneke

MACAULAY was een Engelsman, en hij probeerde zo over zijn vaderlandse geschiedenis te schrijven, dat het kostschoolmeisje er meer door gepakt werd dan door een roman. Hij vond, dat alle jongelui de geschiedenis van hun volk moesten leren kennen. Anders hebben ze later geen recht, om mee te praten in de politiek. Een vorige keer hebben we het daarover gehad.

„1585—1587 Leicester in ons land”.
Wij hebben in ons land een romanschrijfster gehad, mevr. A. L. C. Bosboom-Toussaint. Zij schreef het liefst historische romans en was bijna afgrijselijk knap in geschiedenis. Haar man, de kunstschilder Bosboom, bewonderde haar, zijn kleine, geleerde Truitje. Was er visite, dan wilde hij het liefst, dat de gasten d'r mond hielden en naar zijn vrouw luisterden. Was zij aan het woord, dan zei hij alleen maar sst! als iemand anders de mond niet kon houden.

Mevr. Bosboom-Toussaint leefde met heel haar hart in de geschiedenis en had een grote hekel aan de politiek. Zij bewonderde Groen van Prinsterer, omdat die ook zo knap was in de geschiedenis. Maar zij vond het naar, dat hij ook aan politiek deed.

Een van haar boeken, De Delftse Wonderdokter, zou ze eerst aan Groen van Prinsterer opdragen, maar ze deed het toch maar niet, want de mensen mochten eens denken, dat ze het in de politiek ook met Groen eens was.

Mevr. Bosboom-Toussaint, die zo'n hekel had aan de politiek, kende het Leicesterse tijdperk verbazend goed en schreef er drie romans over, samen 8 delen. In die 8 delen leidt zij de lezers en lezeressen al de geheimen van de politiek binnen, de politiek uit de tijd van Leicester. Zo knap was het, dat de Leidse professor Fruin zijn studenten aanriep, om deze romans te lezen. Want dat was de beste manier, om de ingewikkelde politiek van het Leicesterse tijdvak te leren verstaan. Met behulp van de vrouw, die zo'n hekel aan de politiek had.

Toen Leicester in ons land kwam, heeft een onbekende man hem een nota geschreven, met raadgevingen. Heel nuttig voor een Engelse graaf, door Koningin Elizabeth gestuurd om de Nederlanders te helpen. Een voorname raadgeving is deze: sta altijd open voor het volk. Geef ze de kans, om met u te praten. Laat ze binnen. Doe gewoon tegen gewone mensen.

Bij Willem I, Willem van Oranje — hij was toen een jaar tevoren vermoord — liepen de mensen ook zomaar binnen. Hij was voor iedereen te spreken, ook voor de gewone man. De boodschappers uit Leiden, die over het beleg moesten praten, zaten gewoon bij zijn bed, en de Prins onder de wol, omdat hij koortsig was. Oranje was altijd een vader voor het volk. Iedereen zou hem de hand mogen geven.

Dat was een raar verhaal voor een Engelsman. Engelsen zien een vorst graag als iemand die je uit de verte ziet, iemand van een andere wereld, héél hoog en bijna heilig.

Wij hebben altijd Oranjevorsten gehad, die het meer gewoon deden. Toen Willem III tot koning van Engeland werd gezalfd, met véél plechtigheden in de Westminster Abbey, was hij die dag ongenietbaar, en 's avonds schreef hij een briefje over die „zotte ceremonieën”, net alsof de zaak Paaps was.

Onze Koningin zoekt het ook niet in de verhevenheid, in het ongenaakbare. Zij is een Moeder van het volk. Zij is helemaal op haar gemak tussen gewone mensen. Toen zij in Amsterdam in verband met haar zilveren bruiloft werd gehuldigd, begon de burgemeester zijn toespraak met „Lieve Koningin, beste Prins”. Dat is alleen in Nederland mogelijk.

Maar Anneke, daarmee is het verhaal niet uit.
Wij houden veel van onze Koningin. Wij leven vooral met haar mee, nu er narigheid is in verband met de verlovings van H.K.H. Prinses Irene.

Maar wij eren haar als onze Koningin.
Dat heeft wat te maken met het vijfde gebod.
Maar dat wordt wel op de catechisatie behandeld.

**KOGEL-
RIV LAGERS**
Van der Spek
Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

♦ Twintig kanonneerbotten

In april 1914, een halve eeuw geleden, schreef dr. Abraham Kuyper in De Standaard een artikel over de antirevolutionaire pers.

Het was niet om te jubelen. De mensen hebben overal geld voor over, voor alle mogelijke Christelijke activiteiten, maar in de regel niet voor de pers.

En de liberalen zijn juist op persgebied zo machtig. Zij behèersen de pers. Dat is een van de instrumenten van de liberale heerschappij. De antirevolutionaire pers beschikt niet over slagschepen.

Maar er is tóch al een vloot. Het ziet er ook niet zo somber uit, als het wel geweest is.

Er is een vloot van twintig kanonneerbotten onder antirevolutionaire vlag.

In Enkhuizen, in de Haarlemmermeer, in Arnhem, in Zwolle, in Goes, in Bergum, in Sneek in Bedum, in het Westland, overal zijn antirevolutionaire bladen. Meestal weekbladen, soms ook verschijnen ze tweemaal in de week. Maar samen vormen ze een strijdmacht, die echt wat gaat betekenen.

Zo was het verhaal van dr. Kuyper. Veertien jaar later had de A.R. Partij een halve eeuw bestaan. Er verscheen een prachtig gedenkboek: Schrift en Historie. Het bevatte ook een artikel van R. A. den Ouden over de A.R. parten in den lande.

En in dat artikel werd verteld, dat we toen geklommen waren tot acht antirevolutionaire dagbladen, verschijnend in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Dordrecht, Utrecht, Goes, Groningen en Leeuwarden en voorts 25 bladen van A.R. richting die een of tweemaal in de week verschenen.

De vloot was dus inmiddels weer versterkt.

Geen gebalde vuisten

HOE vaak hebben wij als ouders niet de neiging onze vuist te ballen tegen die kinderen, die groot en zelfstandig worden en daarom hun eigen weg gaan.

Hoe vaak hebben groter wordende kinderen niet de neiging hun vuist te ballen tegen die conservatieve ouders die hen voor de voeten lopen.

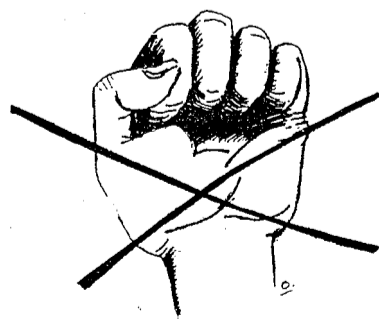
In de afgelopen weken zijn we er allemaal weer bij bepaald als ouders en als Nederlanders, dat onze groter wordende kinderen op een ogenblik zelf beslissingen nemen er zelf hun toekomst kiezen terwijl wij daar niets aan kunnen veranderen. Persoonlijk en als volk hebben we misschien wel tegen bepaalde figuren de vuist willen ballen en daarin onze onmacht willen tonen.

Ik geloof dat opvoeden dienen is en dat wij nog veel te veel willen heersen en regelen. Ik sluit niet uit dat kinderen een naam hebben hoog te houden, ook al veranderen zij op een ogenblik van naam.

Ik weet ook wel dat kinderen in eigenwijsheid onwijs kunnen zijn en later voor de gevolgen van hun onwijze daden zullen moeten opdraaien. Ik ontken ook niet dat kloven ontstaan tussen ouders en kin-

deren, vooral als die levenspartner aan de horizon verschijnt. Ik weet ook uit de Bijbel dat tweedracht in gezin en familie bijzonder kwetsend kon zijn.

En wat moeten we met dit alles nu aan? Ik vraag mij wel eens af of in onze kleine en grote samenleving

die, vaak uit wanhoop gebalde vuist van ouder en kind, niet veel meer de gevouwen hand omhoog moet zijn. Ik dacht dat alle verwijdering en alle verkeerde en soms onbegrepen beslissingen door die gevouwen

handen en die gesloten ogen weer hersteld konden worden.

Een biddende vader en een biddend kind zijn machtiger dan welk kwaad ook.

Ditzelfde geldt ook voor een volk en voor koninklijke ouders en koninklijke kinderen. Als we de nationale en huiselijke spanningen tot deze proporties terugbrengen dan hebben wij als Nederlanders, zowel vaders als moeders, zowel lastige als volgzaam kinderen, zowel politieke figuren als kerkleden van allerlei kerken, slechts één taak: de gebalde vuist naar beneden en de gevouwen hand omhoog. Ook voor hen die in hoogheid zijn gezeten en die vaak onbarmhartig met hun menselijke problemen in de publiciteit komen. Ook voor hem en haar die eigen wegen inslaan en die misschien wel zelf spijt hebben van hun daden.

Tenslotte kunnen wij als ouders en kinderen alleen maar dankbaar zijn dat over een brede kloof heen Eén en Dezelfde naar ons luistert en dat Hij op Zijn tijd en uit Zijn Liefde aardse kloven verkleint.

Fijn om zo ouder en kind te mogen zijn in paleis en kleine woning. De dorpelwachter.

Kindje **BABYDERM**
wilverzorgd
POEDER - ZALF - OLIE - ZEEP

IK was dezer dagen, kort over onze grenzen, in de gelegenheid een gloednieuw parlamentsgebouw te bekijken. De moderne behuizing was knap en smaakvol opgezet. Het was ronduit een genoegen om van zaal tot zaal wandelend de eigentijdse schoonheid in te ademen; waarbij zich ook een zeker gevoel van jaloezie liet gevoelen. Toen de gastheer tenminste als een vriendelijk gebaar van onze historische vergaderzaal aan het Haagse Binnenhof gewaagde en hij (ook wel een beetje vermaakt) herinneringen begon op te halen aan een confrontatie met de (voorheen) „pluchebankjes” van de Nederlandse parlementariërs, heb ik gezegd dat we wat mij betreft gelijk konden oversteken. Veel geluk met de historische bankjes uit onze dierbare oude balzaal, die met zijn belendende percelen zo weinig geschikt is om er een modern parlement in te runnen. Een traditionele verdraagzaamheid moet je nooit verkwanselen, maar een traditioneel ongerief moet je zo gauw mogelijk uit de wereld helpen.

Ja, ik weet het wel, een democratische gezindheid hangt niet rechtstreeks samen met het voor en tegen van een behuizing; je wordt niet democratischer in een efficiënt gebouw, maar het wordt er ook niet beter op in de krappe genoeglijkheid van een historisch pand. Klagen de volksvertegenwoordigers hier en daar elders dat zij — hetgeen inderdaad hinderlijk is — met drie en vier tegelijk over slechts één kamer in het parlamentsgebouw beschikken, hier zijn we blij als iedere fractie na enig aanbouwen over een behoorlijk vertrek beschikt. Waarbij de heer Jongeling van het GPV dan opeens de buitensporige vruchten van zijn optreden plukt, omdat hij een éénmansfractie vormt.

Nu geloof ik niet dat ons parlement het nog ooit zal opbrengen het Binnenhof te verlaten. Niet dat er geen andere mogelijkheden zijn. Ik denk even aan een drive-in-parlement ergens in het nog zo groene hart van onze gezellige randstad. Het zou een aardig uitstapje kunnen worden voor de vaderlandse staatsburger die als hij nu al geen auto heeft er voor we tien jaar verder zijn zeker een heeft. Hij zou er onze volksvertegenwoordigers in een glazen huis aan het werk moeten zien (dat is immers het enige passende onderdak) vanaf een pu-

blieke tribune op stadionformaat. En zo voort.

Omdat wij bij nader inzien tegen de revolutie zijn (ja, de Franse) is het toch wellicht beter wat geleidelijker te werk te gaan. Daarbij moeten we er in elk geval op staan, dat het parlement het hele Binnenhof tot zijn beschikking krijgt. Alle departementale vestigingen en ook de Raad van State zou men net zo goed aan Laan Copes van Cattenburg (ja, die bestaat) kunnen onderbrengen. En dan vervolgens achter de historische geveltjes alles slopen en er voor alle Kamerleden een vertrek inrichten. Dan kunnen ze daar hun kiezers ontvangen, als ze die niet hebben; hetgeen bij ons kiesstelsel nog zo zeker niet is.

Men herinnert zich dat de heer Cals onlangs als parlementair hervormer van zich deed horen na een lezing voor de Haagse St. Jacobskring. Hij heeft zijn opvattingen kort daarna nog eens nader uit de doeken gedaan voor het juridisch dispuut van de Nijmeegse universiteit. Voor de liefhebbers heeft hij nu zijn volledige verhaal op stencil beschikbaar. De staatkundige opmerkingen van de mammoet-man mogen wat mij betreft ook nog wel eens in pocketvorm gegoten worden, zodat alle geïnteresseerde staatsburgers ze kunnen indrinken.

Om meelevende burgers is het de vorige minister van O K en W te doen. Het gaat er niet om bij alle suggesties van Cals hoera te roepen, het gaat erom dat hij een brede en actieve politieke belangstelling bij het volk wil aanwakkeren door onder andere de traditionele vormen van ons bestel op de helling te zetten.

De heer Cals meent dat hier — terwijl wij op de drempel van een nieuwe tijd staan — de neiging overheerst om het bestaande te con-

solideren en dat men huiverig is voor grondige vernieuwingen. En grondige vernieuwingen prijst hij juist aan.

Toen ik onlangs als gezegd door een modern parlamentsgebouw wandelde, drong zich opeens de gedachte op dat de door Cals gesignaleerde weerzin om verandering te brengen in de spelregels, zich als het ware weerspiegelt in de parlementaire behuizing. We breiden het aantal kamerleden uit maar we zien tot in lengte van dagen geen kans te behoorlijk onder te brengen. We gaan over tot het benoemen van — steeds meer — staatssecretarissen, maar we kunnen ze als het kabinet in het parlement te gast is, geen behoorlijke zitplaats aanbieden. We hebben een fijn historisch gebouw maar we wijzen niemand behoorlijk hoe hij erin moet komen. Ik heb herhaaldelijk mensen ontmoet die wel op het Binnenhof geweest waren maar die er geen idee van hadden hoe ze eens even de Tweede Kamer in konden lopen. Ik weet wel, het heeft niets geholpen dat er op het rijksdaggebouw in Berlijn met koeienletters staat dat het voor het Duitse volk is. Maar een paar opvallende verwijzingen op het Binnenhof zouden toch geen kwaad doen. Om maar eens iets te noemen, waarvoor de Grondwet niet vermaakt hoeft te worden.

Er is ook een zekere gezapigheid die zonder twijfel zijn aangename

kanten heeft, maar die tevens maakt dat het vaak zo vervelend is. Zeker maakt het verschil of het over prinses Irene handelt of over de Prijzenwet, als het erom gaat zoveel mogelijk mensen te boeien. Maar ook de presentatie is doorslaggevend. Dat bewijst onze communistische afgevaardigde de heer Bakker, die lang niet alleen de aandacht heeft omdat hij vrijblijvend de draak kan steken met andermans woorden en daden.

De journalistieke verslaggeving heeft nieuwe vormen gezocht om de lezertjes van deze eeuw te boeien, maar vele parlementaire redevoeringen kunnen kop en staart blijkbaar missen. Bezondigt onze platenindustrie: zich aan zogenaamde smartlappen, vele parlementariërs breien onbekommerd aan broddelappen. Ze vertellen braaf hun verhaaltje van het papier en ze wagen het nauwelijks het andersdenkende debaters lastig te maken, wellicht omdat zij beducht zijn voor een boemerang-effect. Zelfs de heer Cals voelt zich geroepen zijn kritiek op ons systeem te larderen met schouderklopjes als "ik weet uit ervaring in mijn naaste omgeving dat de meeste parlementariërs hardwerkende, deskundige en toegewijde parlementariërs zijn".

Het ligt dacht ik niet alleen aan de grootte van de problemen. Zeker, wij zijn in korte tijd, en daar hoeft niemand een traan om te laten, in de wereldpolitiek van een partij (tje) op een deelfront tot een stem(metje) in het koor geworden. Maar ook het beveiligen van onbewaakte overgangen is een onderwerp voor eersrangpolitiek, net als de uitgifte van studiebeurzen en het bouwen van gevangenissen. Daar ga je niet in het holst van de nacht met een kalkkwast de straat voor op (met dat soort behoeften kun je beter gaan kamperen), maar daar kun je wel over meedenken, meepraten, meebeslissen. P.

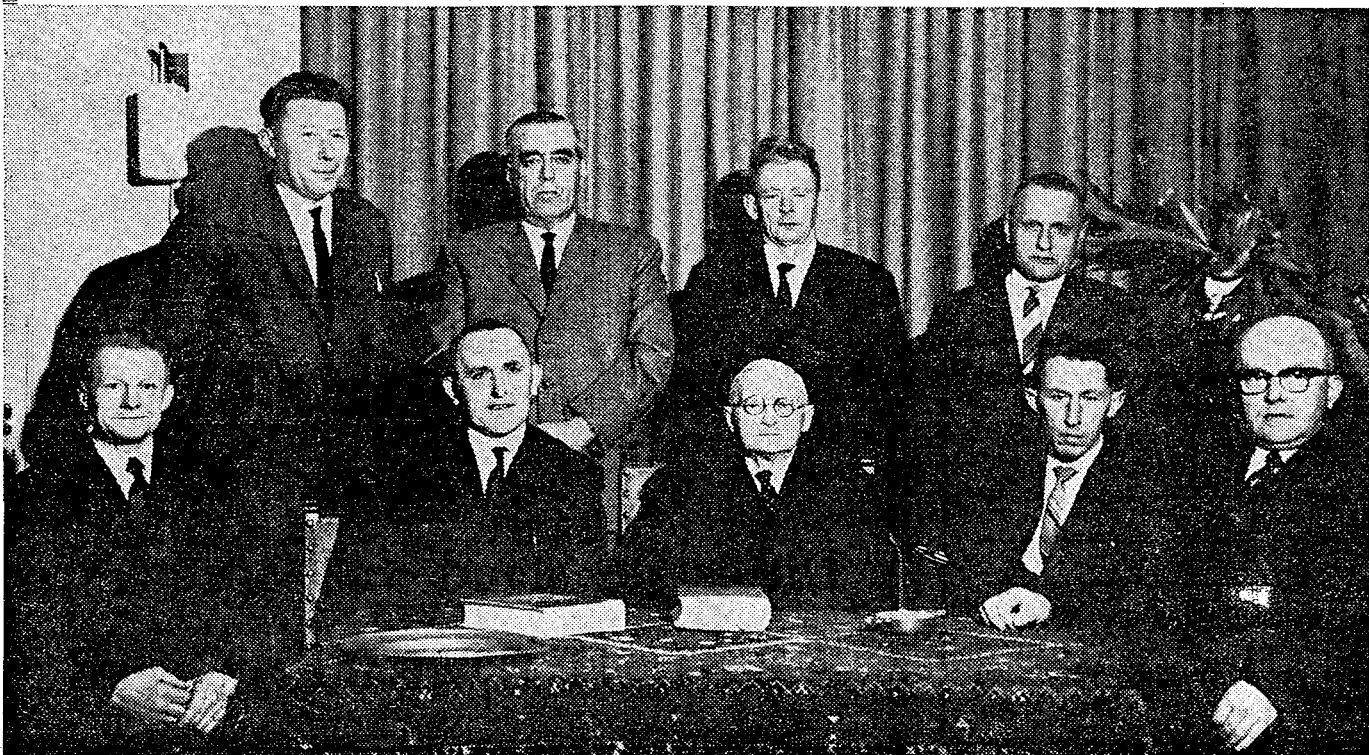
Een praatje bij een jubileum

De kiesvereniging te Ouderkerk aan de IJssel heeft dezer dagen haar 75-jarig bestaan herdacht. Gevierd is het jubileum nog niet, want dat gebeurt op 13 mei. Onlangs, op 3 april, bestond het Centraal Comité — dus de A.R.P. zelf — 85 jaar. Tien jaar nadien was men er dus in Ouderkerk aan de IJssel al bij om ook daar ter plaatse de partij gestalte te geven. Ook nu nog is het een actieve kiesvereniging. Daarom is onze gelukwens van harte gemeend. Een bijzonderheid van deze kiesvereniging is, dat zij in deze drie-kwart eeuw slechts 3 voorzitters en 3 secretarissen heeft gehad. Dat getuigt van grote trouw en toewijding. Ons spreekt bijna nog meer aan dat

deze kiesvereniging met 82 leden niet minder dan 26 abonnees op ons blad telt. Dus bijna een derde deel van de leden houdt zich w e k e l i k s op de hoogte van het politiek gebeuren. Als het er overal zo goed voorstond, telde ons blad ruim 30.000 abonnees . . . ! Maar zover is het nog niet. Mogen dit plaatje en dit praatje daarom een stimulans voor de overige kiesverenigingen zijn.

Tijdens de Jubileumactie (1955-1965) van ons weekblad typeert dit andere jubileum treffend ons ideaal.

Ouderkerk aan de IJssel bewijst dat men wel „bejaard” kan zijn zonder zich te oud te voelen om intens mee te leven en voort te gaan.

HET BESTUUR VAN DE A.R. KIESVERENIGING TE OUDERKERK AAN DE IJSSEL

Zittend van links naar rechts: M. de Jong, bibliothecaris; C. Rijk-aart, voorzitter; W. van Rijswijk, ere-voorzitter; W. Mourik, secretaris en G. de Jong, tweede voorzitter.

Staand van links naar rechts: W. Geneugelijk; H. P. Heuvelman, H. C. Slappendel, penningmeester en G. Domburg.

Theologen in militaire dienst

VOLGENS art. 15, lid 1, van de Dienstplichtwet wordt vrijstelling van dienst als gewoon dienstplichtige onder meer verleend wegens „het bekleden van een geestelijke of godsdienstig-menslievend ambt of opleiding tot zodanig ambt”.

In art. 18 wordt dit nader uitgewerkt:

De vrijstelling wordt verleend:

- aan de geestelijke, de bedienaar van de godsdienst, de zendeling, de broeder-diakoon van een godsdienstige vereniging en de rooms-katholieke orde-broeders.
- aan de student in de godgeleerdheid en de zendeling-kwekeling, die tot geestelijke, tot bedienaar van de godsdienst of tot zendeling wordt opgeleid, en aan de proefbroeder die tot broeder-diakoon van een godsdienstige

vereniging wordt opgeleid.

In een tabel, gevoegd bij het dienstplichtbesluit, is dit voor alle mogelijke kerken uitgewerkt. Voor de R.K. Kerk ligt dit anders dan voor de Ned. Herv. Kerk en daar is het weer anders dan in de Ger. Kerken. En bij de Gereformeerde Gemeente is het weer anders. Daar moet je eerst kandidaat zijn in de theologie, om voor vrijstelling in aanmerking te komen.

Maar de vrijstelling wordt nooit verleend, ook niet aan een theologische student, als er niet om wordt gevraagd. Alle theologische studenten, die vrijstelling van militaire dienst genieten, hebben het persoonlijk aangevraagd.

Daarom was het vreemd, dat de theologische studenten in Leiden na de mobilisatie in 1914 vroegen, dat die vrijstellingen niet meer zouden worden

verleend. Waarom vreemd? Want zij konden de vrijstelling laten lopen.

Maar het is merkwaardig, dat prof. P. A. Diepenhorst toen een rectorale oratie hield: *Elke student militair, ook de theoloog.*

Waarom?

Om dezelfde reden, waarom de studenten van Leiden de vrijstelling afgeschaft wilden zien.

Het vaderland dienen is een ereplicht, en daarmee ook een recht.

En vrijstelling is een kwalijke gunst. Zulke merkwaardige uitspraken zijn er vroeger gedaan.

En nog véél meer.

Eén onzer lezers vroeg om onze mening.

Wij hopen er het een en ander over te zeggen, een volgende keer.

* * * De koekoek roept

De heer Koekoek van de Boerenpartij zou zich eens ernstig moeten bezinnen op de eerlijkheid in de reclame. Zijn optreden voor de televisie op 13 april was namelijk in hoge mate oneerlijk. — Als de boer veertig cent per liter voor de melk zou krijgen is alles in orde met de boeren en zou overheids-subsidie niet nodig zijn, oreeerde hij. Hij zweeg evenwel over de melk die niet regelrecht voor consumptie bestemd is, doch die door de industrie verwerkt wordt. Dit zwijgen hierover maakte zijn hele betoog zeer oneerlijk. De boeren die hem hebben horen spreken weten over het algemeen heel goed, dat het niet zo eenvoudig ligt als de heer Koekoek voorgeeft. De Nederlandse boer is intelligent. Sommige eenvoudige burgers echter menen misschien dat het kamerlid Koekoek waarheden als koeien debiteert, omdat ze zelf immers belangrijk meer dan veertig cent per liter moeten betalen voor de melk. Over industriemelk peinen ze niet.

De boerenpartij speculeert klaarlijk op de onkunde van een aantal mensen. Het is in hoge mate oneerlijk. Een halve waarheid is een leugen.

Bronchiletten Hoestdrank in tabletvorm.95ct

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W. A. FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.

GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN.

IVOROL tandpasta Prima en niet duur!

* * * De les

Men mag aannemen dat aartsbischof Makarios het niet onprettig vindt tevens president van Cyprus te zijn. Als staatshoofd kreeg hij een plaats op de eerste rijen, daar waar de groten der aarde bijeen zijn. Zo ook bij de begrafenis van Koning Paul van Griekenland.

Met Makarios streed jarenlang generaal Grivas de strijd tegen de Britten om het eiland bij het moederland aangesloten te krijgen. "Enosis" was het toverwoord, dat die worteling typerde. Maar men bleef halverwege het ideaal hangen, want bij de verdragen van Zürich werd Cyprus onafhankelijk. Makarios werd president en Grivas keerde morrend naar Athene terug. Deze week is de president bij hem geweest. Hij verzocht Grivas het bevel over de Grieks-Cypriotische garde op zich te nemen. Vermoedelijk kon hij onder de druk van zijn volgelingen niet anders en is hij blij dat de Griekse regering Grivas niet naar Cyprus laat gaan. Want indien dit geschiedt, zal de strijd om hereniging met Griekenland wel worden hervat. Daar

Internationale en interkerkelijke VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOUVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 01600 - 36885

zal Grivas voor zorgen. En Makarios moet toezien. Hij heeft sinds de Kerstdagen 1963 de huidige troebelen op Cyprus uitgelokt door de Turkse minderheid nog meer in de hoek te drijven, ten behoeve van eigen macht. Nu heeft het er alle schijn van dat hijzelf in een hoek gedreven wordt waar hij liever niet zijn wil. Maar de krachten, die hij ontketende kan hij blijkbaar niet meer baas. Het is de oude les, die echter door extremisten nooit geleerd wordt.

Z drukkerij
zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

**Verolme United
Shipyards**

Rotterdam - Holland

Telefoon 16 25 00

Snuif en wrijf
Uw verkoudheid van neus,
keel of borst weg met
DAMPO

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Natuurlijk blijft U niet
aan de kant staan!

Stuur daarom deze bon
vandaag nog weg!

BON voor slechts f 5,- ontvangt u wekelijks vanaf heden
Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

WOONPLAATS:

NAAM:

ADRES:

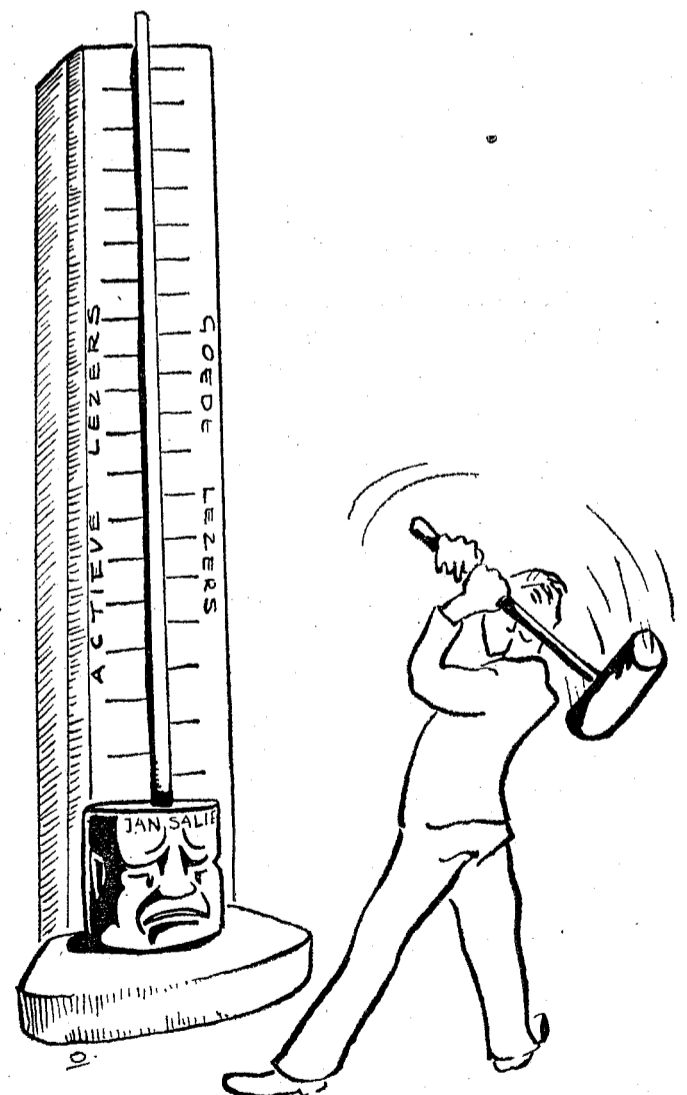
Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673.

Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

Jubileum-actie N.G.

1955-1965

391

Dit is de stand van onze

ABONNEEWERFACTIE

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Het schoon drievoudig snoer

OP 14 april j.l. werd in de Tweede Kamer beraadslaagd over de Brief van de Minister-President naar aanleiding van de verklaring van H.K.H. Prinses Irene van 7 april 1964.

Zo staat het in de officiële stukken. Het debat is via de televisie uitgezonden en de Boerenpartij heeft daarvan op een merkwaardige manier geprofiteerd.

Namens de andere fracties sprak telkens één man. Alleen de driemansfractie van de boeren zond tot ieders verbazing twee man in het debat. Eerst de fractievoorzitter, de heer Koekoek, en vlak na hem mijnheer P. Voogd.

Waarom de Boerenpartij zulks deed, was voor velen een raadsel. Sommigen beweerden, dat er een misverstand was, daarin bestaande, dat zowel de heer Koekoek als de heer Voogd meende, alleen te zullen spreken. Toen het bleek, dat zij thuis daardoor ieder een speech maakt hadden, vonden zij het jammer, dat één van beide redevoeringen onuitgesproken bleef. Maar wij geloven daar niets van. Er zat iets anders achter, dunkt ons.

MAAR eerst iets anders.

In de Tweede Kamer zit als derde lid van de Boerenpartij de heer P. Voogd. Hij woont te Bergambacht aan de Kadijkselaan aldaar.

Er zit ook een lid in van de PvdA die de naam J. J. Voogd draagt. Hij woont in Haarlem en leidt de actie om geen Kaapse sinaasappels meer te eten.

Door die actie is mijnheer J. J. Voogd voortdurend in het nieuws. Er is zelfs een ruit bij hem ingegooid. Maar de heer P. Voogd was tot nu toe een stille in de Kamer. Hij zweeg terwijl de heren Koekoek en Harmsen elkaar afwisselden.

En zo kwam het misverstand.

De heer P. Voogd (Boerenpartij) beklom het spreekgestoelte en geheel Nederland keek toe. En — de tv-commentator stelde hem voor als „de heer Voogd van de P.v.d.A.”

En toen hoorde het kijkend en luisterend publiek het begin van het optstel van de heer P. Voogd:

„Ons geliefd vorstenhuis heeft in deze dagen, die zowel voor de leden van dit huis als voor ons zo somber zijn, een gevoelige klap gehad en dat geldt zowel het binnen- als het buitenland. Het drievoudige snoer, God, Nederland en Oranje, is een verbinding, die soms in donkere tijden, zoals de Franse overheersing in de jaren 1795—1813 en de laatste wereldoorlog wel onderbroken kon worden, maar die niet te verbreken is. Door deze droeve geschiedenis met Prinses Irene dreigt er echter in een deel van ons volk een breuk te ontstaan.”

Men moet deze zinnen niet scherp analyseren, want dan blijken ze weinig logisch en doordacht.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Laat al uw aan- en verkopen van onroerend goed door ons verzorgen

N.V. MAKELAARSKANTOOR PRAASTERINK

Noord Kon. Wal 5, Helmond
Telefoon 04920 - 4753.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Maar velen verwonderden zich, dat de socialist zo sprak over het drievoudig snoer.

Jammer voor de Boerenpartij. De S.G.P. probeert in deze tijd sterk te spelen op het „Oranjegevoel”. Zij spreekt dierbaar over de vaders en over het doorluchtige Huis. En bij een bepaald deel van ons volk zijn dierbare klanken machtiger dan gezonde waarheden. De heer P. Voogd komt uit S.G.P.-kringen. Hij trachtte er voor te zorgen, dat uit de Boerenpartij een geluid opklonk, dat náást dat van Ir. van Dis zou worden genoemd. En zie — de commentator gaf de kans aan de socialist J. J. Voogd.

LATER schreef Het Vrije Volk er over. Men moest toch kunnen begrijpen, dat een socialist niet over dit

drievoudig snoer zou spreken. Dat doen zelfs de meeste Antirevolutionairen niet meer.

Wij zullen zien, of dat zo is.

IN de vorige eeuw leefde in Sexbierum een bekwaam man, hoofd der christelijke school. Hij heette J. C. de Puy en had muziek gestudeerd. Hij componeerde goed. Verschillende liederen voor de christelijke school zette hij op muziek. En zo kreeg de christelijke school een flink repertoire van christelijke liederen. Dat vond men toen algemeen winst.

Er was ook een lied bij dat begint:

Neerlands duin en frisse stranden . . .
Een dominee in Suriname heeft op dezelfde melodie en geïnspireerd door het lied van De Puy later het Suri-naamse volkslied gemaakt.

Doch het gaat mij nu om het tweede couplet:

God met Neerland en Oranje
Is het schoon, drievoudig snoer,
Onverbreekbaar sedert Spanje
Werd verdreven van ons roer.
Eert dien band, o Neerlands Zonen,
Vreest uw God, eert uw Vorstin,
Dan zal 't waar geluk hier wonen,
Keert Gods zegen tot ons in.

• Vervolg op pag. 10

Dit nummer:

- Koningin en volk (pag 1 en 10)
- Commentaren op Binnenlandse gebeurtenissen (pag. 2 en 3)
- Tweede Kamer (pag. 2 en 10)
- Eerste Kamer (pag. 4).
- Het Omroepvraagstuk (pag. 5)
- Liberale fakkeldragersdag (pag. 6)
- Rusland en China (pag. 6 en 7).

KONINKLIJK

Het spreekt vanzelf dat wij dit jaar in het bijzonder de behoefte gevoelen om onze Koningin met haar verjaardag op 30 april geluk te wensen. Dit niet in de eerste plaats omdat het een lustrum is, dat voor de deur staat. Veel meer worden onze felicitaties verdiept door alles, waarin wij eigenlijk al vanaf het begin van

1964 met Haar en het koninklijk gezin hebben mee geleefd.

In vele kranten wordt hetgeen begin april geschiedde en op de dag vóór de verjaardag formeel een afsluiting vindt in het prinselijk huwelijk te Rome, een breuk genoemd. Dit is een zwaar en definitief woord, dat het verdriet op paleis Soestdijk alleen maar kan verheven. Daarom vermijden wij opzettelijk dat woord. Zoals het gelukkig in allerlei families voorkomt, dat donkere wolken voorbij drijven en dat de verhoudingen tussen ouders, kinderen en aangetrouwde kinderen weer goed worden, zo kan dat ook in ons koninklijk gezin door Gods goedheid gebeuren. De wens, dat dit op 30 april al een feit mag zijn of zeer spoedig een feit zal worden, is een element in onze felicitatie, die waarlijk een geluk-wens wil zijn.

Daarnaast is er de dank voor de koninklijke houding van onze vorstin, die het ook als moeder moeilijk gehad heeft, toen een ons land en volk vreemde familie haar zeer onhoffelijk bejegende. Daardoor zijn wij allen geraakt. Geen vreemde huis-potentaat kan echter op dit punt een wig drijven in de onderlinge verhouding tussen ons staatshoofd, onze overheid, onze natie en onze volksvertegenwoordiging. Op deze verjaardag staan zij en wij allen dichter bijeen rondom de troon dan in jaren het geval was. De ernst van het ogenblik dringt alle frasen terzijde. Daarom bidden wij juist nu voor onze geliefde Koningin en haar gehele huis om een toekomst waarin deze verbondenheid ondanks mogelijke verdere bedreigingen van buiten-af of van binnen-uit stand mag houden. En ook om warme gloed van volledig herstelde persoonlijke relaties.

Foto Max Koot

30 april: alle vlaggen uit!

* * * Belastingverlaging

De belastingdruk is over de hele linie te zwaar geworden en daarom niet acceptabel om maar niet een sterker oordeel uit te spreken. Met name voor de laagst bezoldigden en wat men noemt de middenklassen.

Deze druk wordt bovendien jaar in jaar uit zwaarder omdat de bestaande progressie sterker toeneemt dan de groei van het inkomen in de laatste jaren.

Minister Witteveen heeft toegezegd een belastingverlaging te zullen bevorderen die overeenkomt met de extra stijging van de progressie boven de groei van het nationale inkomen. Dat zal betekenen een belastingverlaging in de orde van grootte van 600 tot 700 miljoen gulden per jaar. Het wetsontwerp zal dit jaar nog worden ingediend, maar de datum van ingang zal open blijven totdat het geschikte moment is aangebroken.

* * * De andere kant

De datum van ingang van de beloofde belastingverlaging wordt opengelaten. De minister is niet ten onrechte van oordeel dat een verlaging in deze orde van grootte in een tijd van spanningen in de economie wel eens ongewenste gevolgen kan hebben. In de zin van een onverantwoorde toename van de bestedingen.

Toch zit aan dit vraagstuk ook een andere kant. Immers zonder deze belastingverlaging valt het bedrag van 6/700 miljoen toe aan de staat om daarmee meerdere uitgaven te doen. Als dit bedrag nu in handen van de belastingbetaler komt, kan de overheid deze som niet meer uitgeven.

In handen van de belastingbetaler betekent zeer zeker dat er een deel van deze gelden in de bestedingssfeer terecht komt. Maar, gelet op de jongste ontwikkeling bij de spaarbanken blijkt toch wel dat een groot deel van deze belastingvermindering in handen komt van burgers die sparen. In feite neutraliseren zij dus geld dat anders door de overheid zou worden uitgegeven. Dit geld wordt als het ware stilgelegd. Conjunctureel gezien betekent dit een neutralisatie in plaats van een opjagend effect van de conjunctuur.

Deze feiten en overwegingen zullen minister Witteveen tot de conclusie moeten doen komen dat een spoedige belastingverlaging wel degelijk mogelijk kan zijn.

Zou zijn liberale collega van Financiën in Duitsland — die in E.E.G.-verband „machtiging” ontving de Duitse belastingverlaging door te voeren (3 miljard mark!) — hem in dit opzicht niets te zeggen hebben?

* * * R.K. en zondag

Wij oordelen wel eens te gemakkelijk over de opvattingen van de rooms-katholiek omtrent de zondag. Daarom is het van belang de mening in rooms-katholieke kring te vernemen.

Een commissie uit de katholieke arbeidersbeweging — nu geheten Nederlands Katholiek Vakverbond — heeft hierover haar oordeel gegeven.

De christelijke zondagsvrieving moet, aldus de commissie, in stand worden gehouden. De motieven daartoe zijn:

1. de betekenis van de zondag berust op het goddelijke gebod om op de zevende dag te rusten. Met andere woorden: de heerschappij van de mens over de natuur is bewust ondergeschikt aan die van God
2. godsdienstoefening, bezinning en rust krijgen alleen hun vereiste klimaat als zoveel mogelijk het gehele maatschappelijke leven daarop op één dag ingesteld is en het bedrijfsleven zoveel mogelijk stil valt;
3. op de zondag kan het gezin verenigd zijn. In onze samenleving, waar woon- en werkmilieu gescheiden zijn, is dat noodzakelijk.

Wij kunnen voor deze uitgangspunten dankbaar zijn.

Met grote droefheid geven wij kennis van het overlijden van ons bestuurslid de heer

K. DE JONG

In dankbaarheid gedenken wij het werk dat hij gedaan heeft voor onze kiesvereniging.

Dat de Here zijn vrouw en kinderen moge troosten in dit zware verlies is onze innige wens.

Namens de A.R. kiesvereniging Nederland en Oranje te Bleiswijk

C. J. BIEMOND, voorzitter
P. BOS, secretaris

ACCIJNZEN in nieuw gewaad

DE Kamer heeft zich ook bezig moeten houden met een aantal belastingwetsontwerpen. De bestaande wetten op de suikeraccijns, de belasting op minerale oliën en de tabaksaccijns, werden in een nieuw kleed gestoken — zonder dat er sprake was van een belastingverhoging. Integendeel: alle wetten brachten een, zij het een lichte vermindering mee.

De tabaksaccijns-wet gaf de meeste moeilijkheden. Immers was er het voorstel het aantal verkoopplaatsen van tabaksartikelen door middel van automaten sterk te vergroten.

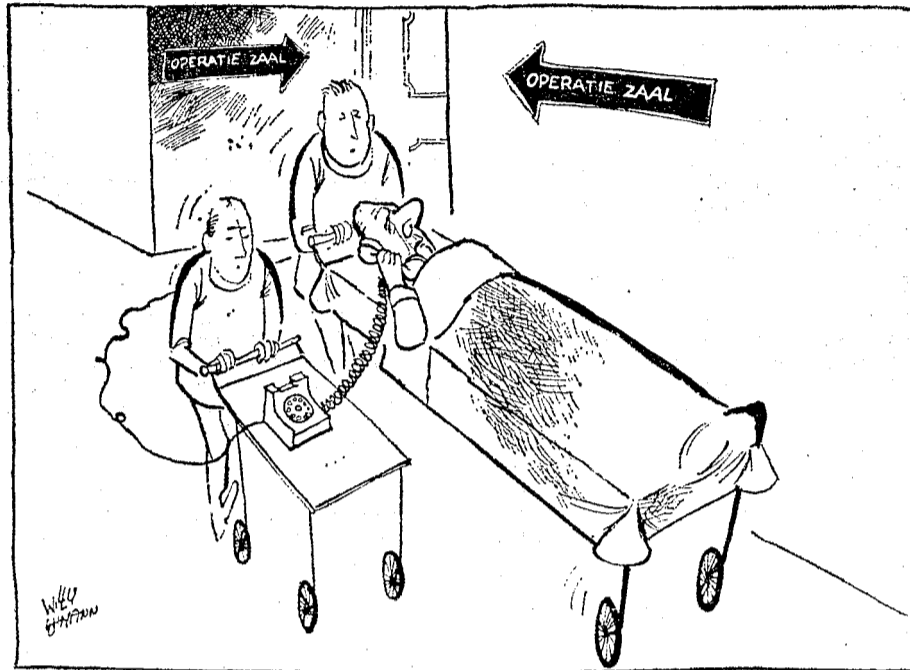
Afgezien van de mogelijkheid dat hiervan een stimulans uitgaat tot meer roken, werden ook de middenstandsbelangen onrechtvaardig aangetast.

Zonder enig voordeel voor de consu-

ment werd het bestaan van zeker 12.000 sigarenwinkeliers ondergraven. De heren Noteboom (K.V.P.) en Kieft (A.R.) dienden daarom een amendement in teneinde deze verkoopmogelijkheid via automaten in te perken tot de huidige omvang. Dit amendement werd door de gehele Kamer aanvaard.

Een poging om de korting die op de prijs van sigaretten in feite wordt gegeven — wezenlijk in strijd met het cadeau-stelsel — door coöperaties en door het verstrekken van kassa-bonnen die recht op korting geven, ongedaan te maken, strandde op het verzet van K.V.P. en V.V.D.

Teneinde de winstmarge in deze branche niet te verstoren werd alsnog een verzachting aangebracht in de werking van de accijnswet.

Nee, geen plaatsvervanger. Waarom?

(Uit „Het Parool” van 21 april)

grootste wijnkelders van Nederland
een oude traditie: levering rechtstreeks aan particulieren
ROBBERS EN VAN DEN HOOGEN N.V.
velperweg 23 arnhem telefoon 08300 2437

**DIRECT SLAGEN
VOOR UW RIJBEWIJS**
Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in één keer”
**Nederlandse Voorlichting
voor Rijtechniek**
HARDERWIJK - POSTBUS 60

WURLITZER
DE KONING
ONDER DE ELEKTRONISCHE ORGELS.
VRAAG ONZE PROSPECTUSSEN.
GOLDSCHMEDING
KLASSIEK & MODERN
Raadhuisstraat 48/50, Amsterdam, tel. 221404
Schiedamsedijk 67, Rotterdam, tel. 122766
Haarlem - Hilversum - Kampen - Goes

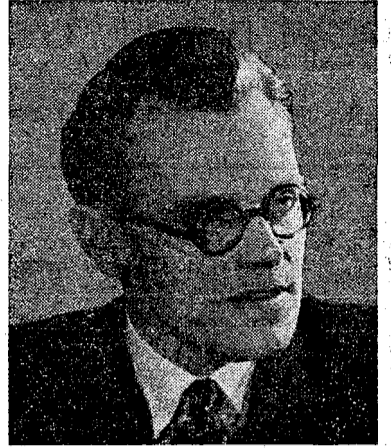
* * * Zondagsarbeid

De commissie uit het N.K.V. (voorheen K.A.B.) komt dan tot de conclusie dat er maatschappelijke motieven kunnen zijn tot zondagsarbeid. De orde en de regelmaat moet in de samenleving gehandhaafd worden. De arbeid die hier wordt verricht kan worden aanvaard omdat ze de aandacht op de zondag gericht houdt. Maar als het gaat om zondagsarbeid uit economische of technische motieven dan moet worden aangenomen dat die arbeid veel meer afbreuk doet aan de betekenis van de zondag. Men zal met zeer zwaarwichtige argumenten moeten komen (b.v. wezenlijke aantasting van de werkgelegenheid) voordat het toelaten van zondagsarbeid overwogen mag worden.

Het wordt dringend over deze belangrijke zaak een gemeenschappelijk E.E.G.-standpunt in te nemen.

Als het N.K.V. dit advies opvolgt — wie zal daar aan twifelen — blijkt eens te meer dat in rooms-katholieke kring opnieuw een stuk praktische christelijke politiek wordt gerealiseerd waarvoor wij dankbaar mogen zijn.

Bij de inauguratie van Prof. Van Riessen

ETTELIJKE malen per jaar aanvaardt een nieuwe hoogleraar zijn ambt. Bij die gelegenheid spreekt hij een z.g.n. inaugurale rede uit.

Dat wij aandacht besteden aan zo'n rede, op 16 april j.l. uitgesproken door prof. ir. H. van Riessen, geschiedt dus niet omdat dit een zeldzame gebeurtenis zou zijn. En al evenmin omdat de nieuwe V.U.-professor lid van het Centraal Comité van onze partij is, (hoewel dat onze belangstelling uiteraard wel stimuleerde).

De betekenis van prof. Van Riessen's rede ligt vooral in het door hem gekozen onderwerp: de moderne cultuur. Dat handelde over de geweldige technische ontwikkelingen der laatste jaren, die de mens macht gegeven hebben. En die macht werkt het gevoel van onafhankelijkheid jegens God in de hand. Dat is de secularisatie. Een verschijnsel, dat we dagelijks om ons heen kunnen waarnemen. Alle christelijke organisaties, ook de christelijke politiek, onderkennen er de nare gevolgen van. Het is prof. Van Riessen's taak dit verschijnsel nader te onderzoeken. Wij zijn verheugd dat juist hij dit doet. En we zijn niet minder voldaan over het feit, dat dit werk aan de Vrije Universiteit door zulk een geharnaste „vakman” wordt aangepakt. In zijn publicaties heeft deze cultuur-filosoof zich al doen kennen als een scherpzinnig waarnemer. Wij noemen in dit verband slechts zijn voortreffelijke studie (samen met ds. Firket) over de Moderne Algemeenheid.

Ons volksdeel (om het zo maar weer eens uit te drukken) heeft ontdekkende studies als deze nodig als brood.

Moge het prof. Van Riessen gegeven zijn met zijn studies niet slechts vele aankomende reformatorische intellectuelen te bezielen, doch ook ons allen te waarschuwen voor de zonde van de afval. Want dat is het, ondanks alle fraaie frasen, wat ook ons dagelijks bedreigt.

RHEUMA?

STIJVE SPIEREN
SPIT....

dan FINITUS

WANNEER NIETS HELPT

verkrijgbaar bij drogisten
of bij

BEAPHAR - RAALTE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

BON voor slechts f 5,— ontvangt u wekelijks vanaf heden Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673. Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

★ ★ ★ Fantasterij

Namens het G.P.V. heeft dr. Verbrugh deze week het televisie-kijkend publiek toegesproken. Hij hield een verhaal over de noodzaak van samenwerking met andere kleine landen in „onze hoek van Europa“.

De G.P.V.-er beoogde een verbond tussen Nederland, Noorwegen, Denemarken en België. Het ging hem daarbij vooral om een machtsverwicht tegenover de grotere Westeuropese landen, Frankrijk en Duitsland. Koning-Stadhouder Willem III werd als voorbeeld aangehaald. Deze vorst richtte zich — dachten wij — tweehalve eeuw geleden vooral op het inschakelen van Engeland tegen Frankrijk. Iemand die even nadenkt vindt het G.P.V.-beoogd natuurlijk een vreemd verhaal. Duitsland en Frankrijk zullen immers — als het om macht gaat — in deze 4 landjes met samen nauwelijks 30 miljoen inwoners, zonder gemeenschappelijke economische belangen en militaire mogelijkheden, noch een bedreiging, noch een aantrekkelijke partner zien.

Tot deze fantasterij komt men, indien men de kern van de Europese samenwerking — de gemeenschappelijke rechtsorde — niet ziet of niet wil zien.

Eerst wanneer het recht en niet de macht aan internationale samenwerking ten grondslag ligt, buigt ook een groter land zich voor wat het zelf mee als rechtsregel heeft aanvaard. De eieren-affaire met West-Duitsland heeft dit bewezen.

Natuurlijk is het nog een lange weg, vol voetangels en klemmen, die naar het sociaal-economisch E.E.G.-doel leidt. Maar het begin is er, Gode zij dank. Die richting moet men verder durven gaan, omdat zij principieel geboden is.

De antieke verhalen over machtsverwicht, die het G.P.V. houdt, werken alleen maar verwarrend. Men moet zich er ook geen illusies over maken dat de Noren en Denen hier iets in zouden zien. Zij verlangen allen naar het moment waarop zij — met Engeland — de E.E.G. binnen kunnen treden.

Hoe lang zal het nog duren aler het G.P.V. zich dit rechtsprincipe in de huidige werkelijkheid eigen maakt?

★ ★ ★ Geluidsversterker

De V.V.D. voelt zich ernstig te kort gedaan. Het N.T.S.-televisie-journaal is namelijk niet bij haar op bezoek geweest tijdens de algemene vergadering in Eindhoven. Ondanks gedane toezeggingen. Nu weet iedereen, die het televisie-journaal uitnodigt dat hij nooit een definitieve toezegging krijgt. In verband met andere activiteiten moet de N.T.S. — die niet over onbeperkte hoeveelheden mensen en materiaal beschikt — altijd een slag om de arm houden. Is dat voor de V.V.D. anders? Zo ja, dan vragen wij: Waarom?

Mevrouw Van Someren-Downer heeft over de afwezige gast vragen aan de minister gesteld. Dat is haar goed recht. De minister zal haar de bekende weg wel wijzen.

Maar: „De Telegraaf“ was er woensdag als de kippen bij om dit „nieuws“ op de voorpagina met een 3-koloms kop uit te schreeuwen. En dat niet alleen vanwege de goede relaties met haar oud-medewerkster Haja van Someren, denken we.

Veleer omdat in deze vragen buskruit zit om de zuilen met hun N.T.S. in de lucht te blazen. Let maar eens op.

Het wordt steeds duidelijker dat de V.V.D. zich ontwikkelt tot een kernende belangen-groepering. Mevrouw Van Someren is haar hoofd-klaagvrouw.

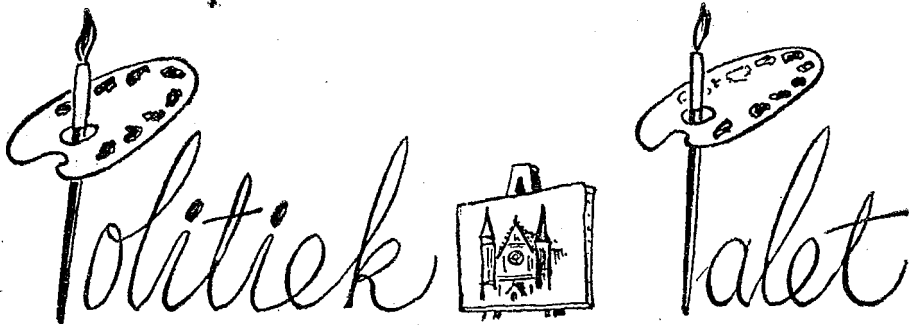
En „De Telegraaf“ fungeert als geluidsversterker.

Het wordt weer net als in de goeie oude V.V.D.-Telegraaftijd van 1957-1959.

★ ★ ★ Inflatie

Inflatie is in wezen een sociaal onrecht. De economische zwakkeren vooral hebben onder geldontwaarding te leiden. Men zou geneigd zijn inflatie een misdrijf te noemen, indien men een schuldige zou kunnen aanwijzen en straffen. Dat kan echter niet, want hele volken of zelfs werelddelen zijn voor dit euvel aansprakelijk. Maar de zwakken betalen in hoofdzaak het gelag. Natuurlijk is ons land na de loongolf van de laatste maanden bezig geweest een stuk inflatie op te roepen. Maar de andere Westeuropese landen deden dit door soortgelijke maatregelen evenzeer.

Daarom is het goed dat de Zes in E.E.G.-verband dit gevaar, dat bij geen enkele landsgrens halt houdt, te lijf gaan. De Europese Commissie heeft dit goed begrepen en zich vol energie aan die taak gezet. Ons inziens moeten de nationale regeringen hierbij de grootst mogelijke medewerking verlenen. Anders is West-Europa bezig zijn minst-draagkrachtige inwoners te „bestelen“ en zichzelf uit de wereldmarkt weg te prijzen.

DE algemene vergadering van de VVD in Eindhoven was een uitgelezen kans de benen onder de tafel te steken bij onze liberale regeringspartners. Op dit soort bijeenkomsten leert men zijn vrienden kennen. Op een partijdag kom je er snel achter uit welke hoeken de wind waait. Wie klappen hoe-hard-en-waarvoor? Dat is de wegwijzer naar politieke stokpaardjes en politieke splijtzwammen. Van één volledige tv-uitzending van een partijdag zouden de mensen wijzer worden dan van twintig kwartiertjes zendtijd voor de politieke partijen. Maar daar zal het wel niet van komen. Vooralsnog moesten de vaderlanders die Geertsema wilden horen zich met hun radio behelpen. De NTS liet het helemaal afweten hoewel de liberale fractieleider een tv-genieke man lijkt. Waarschijnlijk waren alle camera's bij Soestdijk nu daar (gelukkig) weinig te beleven was en moest men in het zuiden des lands verstek laten gaan. Dat is wel eens anders geweest. Hoe dat zij, het hoofdbestuur van de VVD („Wij zullen onze strijd voor vrijheid in de ether voortzetten tot de uiteindelijke overwinning“, zei Geertsema) proefde Hilversumse politiek in het wegblijven van de cameramannen. Maar dat is misschien overgevoeligheid. En bovendien, het moet ook voor de radio heel mooi geweest zijn. Schreef Cees Nootboom vorige week in De Volkskrant niet over de stem van de liberale aanvoerder: „Het geluid is doordringend en heeft nog steeds de uitdagende autoriteit van de student, die om zijn bediende roept...“

Men moet overigens, om het eens van een andere kant te bekijken, voor de heer Geertsema veel begrip hebben. De man heeft het moeilijk. Een deel van zijn kiezertjes vindt blijkbaar dat de coöperatie met de christelijk-democratische partners in het kabinet nog al te weinig liberale vruchten heeft afgeworpen. Wat deze klagers vooral verdriet is het uitblijven van belastingverlaging. De groep fiscale monomanen groeit met de dag en het aantal VVD-ers wier politieke ethos zich langzamerhand in de kreet belastingverlaging laat vatten bleek vorige week in het Eindhovense Grand Hotel de Cocagne (Neerlands keurklasse) groot. Behalve deze politieke vrienden van de heer Geertsema zijn er nog de honorabele partijgenoten in de regering, die naar eer en geweten in het team meeregeren en die als verstandige mensen op dit ogenblik geen fiscale hervormingen aandurven. De burgemeester van Wassenaar mag enerzijds zijn ontevreden aanhangers niet tegen het hoofd stoten en moet anderzijds zijn regerende geestverwanten de hand loyaal boven het hoofd houden. Men kan niet anders zeggen dan dat hij dat knap gedaan heeft. Voor zijn morrende middengroepers heeft hij flink van zich afgesproken — „de belastingdruk is eenvoudig ondraaglijk geworden“ — en voor de liberale ministers heeft hij het opgenomen: „Als een liberale mi-

nister naar zijn geweten overtuigd is dat belastingverlaging inflatie teweeg zal brengen mag men deze niet van hem eisen.“

Op deze opmerkelijke VVD-meting — sommigen spraken van „liberale fakkeldragersdag“ — is nog een vreemde vertoning opgevoerd, toen het er om ging de eerste steen te leggen voor een gemoderniseerd beginselprogramma. Men acht het program van 1948 niet meer helemaal up to date, en daarom had een commissie met haast alle liberale opperhoofden erin een discussiegrondslag ontworpen die nu ter algemene vergadering behandeld werd. Het werkstuk werd ingeleid door dr. E. Nordlohne, voorzitter van het liberaal democratisch centrum (en dus koploper van de vooruitstrevende jongeren?), ook sedert enige tijd parlementair redacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant. Het was een poging van de VVD alsnog tot een grondtoon van ons volkskarakter te herleiden en de partij historisch een beetje back-ground te verschaffen; het was ook — en dat werd al gauw duidelijk — een voor de VVD al te beschouwelijk werkstuk.

Zo'n twintig afgevaardigden hadden zich gemeld voor een reactie op deze liberale filosofie. Maar voor zij aan bod kwamen kreeg ere-voorzitter Oud het woord. Zijn requisitoir duurde een half uur. Toen was de discussiegrondslag nergens meer. De hooggeleerde spreker die anno 1948 grotelijks tot het huidige beginselprogramma heeft bijgedragen, liet onder luide toejuichingen van de zaal van het nieuwe ontwerp nauwelijks iets heel. Toen er geen twijfel meer aan bestond dat de discussiegrondslag voor de vergadering een lachertje was geworden, liet men vervolgens haarfijn uitkomen dat de heer Nordlohne als de geestelijke vader van het geschrift beschouwd moest worden. Voor de andere hoogmogenden was „handen-af“ het parool. Het commissielid Van Riel (voorzitter van de Eerste Kamerfractie) gewaagde nog wel vriendelijk van „een worsteling om achtergronden van achtergronden te vinden“ maar daarop vertelde hij dat hij het volkomen met Oud eens was. En als een staaltje van liberale zelfinkeer kon men nog van hem horen: de werkelijkheidsbenadering is zo tot een gewoonte in het leven van de liberaal geworden, dat alleen een beginselprogramma dat van werkelijkheidsconstatering uitgaat voor ons bruikbaar is. Ik heb dit maar begrepen als: aan ons liberale lijf geen wijsgerige polonaise.

Het leek er warempel veel op alsof men de heer Nordlohne hier tezamen en in vereniging een aanzienlijke poets gebakken heeft. En het lijkt er nog meer op dat VVD-voorzitter Van der Pols zich na de woorden van Oud en de geweldige bijval uit de zaal helemaal niet versprak, toen hij zei: „Dit is precies wat wij bedoelden“.

Genoeg over de VVD-dagen, ook al bieden zij verder nog rijke stof. Even

★ ★ ★ Prioriteiten

„Ach man, het bandje komt er bij mij niet eens af“. Wie op propagandapad is, bijvoorbeeld voor de abonneewerving van ons blad, hoort die uitspraak meermalen. Sommigen gaan voor dit aldus gemotiveerde „neen“ opzij. Volgens ons is het geen motief. En mag er van opzij gaan geen sprake zijn. Want zo'n „dooddoener“ vraagt om een indringend gesprek, waarin prioriteiten gesteld worden. Dit doet iedereen in zijn leven: prioriteiten stellen; kiezen. In zijn beroep, zijn zaak of in het privé-leven. Heel vaak hebben hobbies een heel hoge prioriteit. Daar is tijd voor en geld en daarvoor wordt allerlei lectuur aangeschaft. Daarom: als het bandje niet van het kerkblad, het orgaan van de vak- of standsorganisatie of van het weekblad van de partij af komt, dan is dat geen kwestie van „geen tijd“. Dan is het een zaak van „geen interesse“. Zo is het eerlijk en open gesteld. En daarom is een gesprek zo nodig.

Een gesprek over prioriteiten, die anders gerangschikt moeten worden. Want als de belangstellingsfeer zich versmalt tot het dagelijks beroep of de eigen hobby, dan is dat een leven op te smalle basis. Voor een christen helemaal. Want die belijdt (alleen met de mond?) dat het niet alleen zijn hartelijk begeren is God de Heer lief te hebben, maar ook om Hem te dienen...!

Dat dienen moet toch op z'n minst bestaan uit het kennis nemen van wat in de hoofdsectoren van de wijngaard des Heren geschreven en gedaan wordt. En dat dienen mag toch ook wel — op zijn minst — bestaan uit het verlenen van financiële steun aan organisaties en partijen, die zich ten doel stellen voor Gods Naam en de doorwerking van Zijn Woord in het publieke leven uit te komen.

Op één van die sectoren werkt ook de christelijke politieke partij. Een zaak en opdracht dus die op prioriteit in de belangstelling en de steun van alle belijdende christenen aanspraak mogen maken. Daarom moet (voldoende) contributie uit de portemonnaie en het bandje van het blad gepraat worden in dat gesprek over de prioriteiten. Dat gesprek mag niet omzeild worden.

terug naar het tweede „Irenedebat“ dat in ons parlement een vergaande eensgezindheid te zien gaf. Dit zou gelooft ik nog sprekender tot uiting gekomen zijn als de vier regeringspartijen en de oppositie zich in één korte verklaring hadden kunnen vinden. Maar dat zat er kennelijk niet in. En men kan het zich trouwens wel voorstellen ook dat politici, als de tv-camera's dan eens een enkele keer in de vergaderzaal staan, niet licht van een optreden afzien.

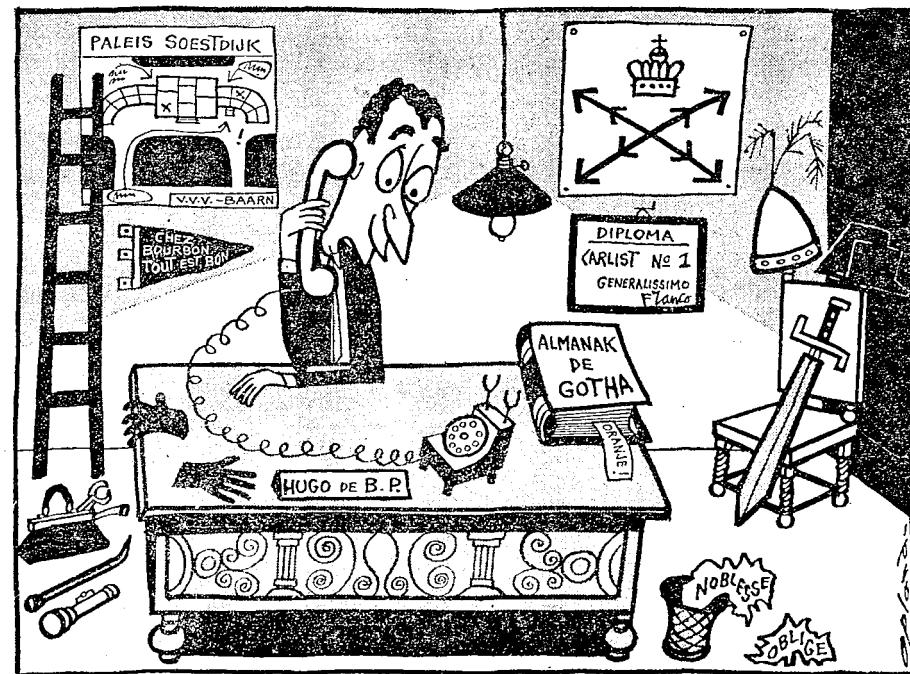
De heer Jongeling, die weer als aanvoerder van zichzelf fungeerde (hij is een eenmansfractie en dat is naar de mens gesproken het beste politieke resultaat dat hij bereiken kan zolang het aantal Kamerleden niet verduubeld wordt), de heer Jongeling dan, die op zijn penetrante preektoon naar mijn smaak wat al te dierbaar deed poogde zich aan het visuele medium aan te passen door met een oorlogsfoto van de beide oudste prinsesjes te zwaaien. Het had zo ongeveer het effect van een slag in de lucht.

Even opmerkelijker was nog het optreden van de heer Voogd van de Boerenpartij. Toen iedereen zijn zegje gedaan had over de „afgeleide verantwoordelijkheid“ en voorzitter Van Thiel de vergadering net wilde schorsen, kwam de brave Voogd van zijn bankje. Fractieleider Koekoek had zojuist het boerenoordeel gegeven, maar dat was voor de heer Voogd geen bezwaar. De vriendelijke agrariër hield alsnog een eigen verhaal waarvan ik op enige afstand weinig meer kon verstaan dan de woorden „drievoudig snoer“. Men kwam er niet achter of beide boeren een speech gemaakt hadden en zij het jammer vonden er een weg te gooien, dan wel dat mevrouw Voogd haar man had opgedragen in elk geval voor de beeldbuis te verschijnen. Vreemd bleef het dat er van de drie boeren twee het woord voerden, den want we hebben met het politieke waren. Dat moet geen gewoonte worden want we hebben het met politieke splinterwerk zo al stagnatie genoeg.

Aan de andere kant is er gelooft ik geen beter manier om de boerenpartij de kans te geven zichzelf op te doeken dan door de brave heer Voogd dikwijls gelegenheid te geven voor de tv te komen. Al is het dan wel beter als de NTS hem voortaan niet, zoals nu tot verdriet van onze socialisten het geval was, met de PvdA-er Voogd verwacht.

En voor het overige, welke boeren in den vervolg ook nog op de heer Koekoek zullen stemmen, één boer zal daar zeker niet bij zijn. Dat is de bekende agrariër Boerke Naes. Niet omdat de man geen leeuwenhart heeft. Maar eenvoudig omdat hij niet dwaas is.

HET TELEFOONTJE

„Uw dochter nemen we maar meteen mee; komt U soms ook nog...?“

(uit De Volkskrant van 21 april)

P.

EERSTE KAMER

DE HEER ALGRA BIJ DE BEGROTING VAN LANDBOUW:

Het landbouwschap van grote constructieve waarde

DE Eerste Kamer heeft zich dinsdag j.l. bezig gehouden met de begroting van Landbouw en Visserij. Een zestal senatoren: mevrouw Van Ommen (CPN) en de heren Baas (VVD), Mertens (KVP), Algra (AR), Geuze (CHU) en Van der Ploeg (PvdA) namen aan het debat deel, waarbij de heer Baas met nadruk mededeelde, dat zijn betoog een sterk persoonlijke inslag zou hebben. In zijn rede oefende hij kritiek op het Europees landbouwbeleid en vroeg de minister of de regering niet een te groot risico had genomen het plan-Mansholt te aanvaarden. Bij de beantwoording van de sprekers noemde minister Biesheuvel de heer Baas dan ook een geval apart, omdat hij kennelijk niet namens de VVD-fractie had gesproken. Hij moest hieruit concluderen, dat de overige leden van de VVD-fractie het dus wel met hem eens waren.

De heer Algra (AR) voerde deze middag — hoewel hij al jaren lid is van de Eerste Kamer — voor het eerst het woord bij de begroting van Landbouw en Visserij. Hij zei, dat hij zou proberen te voorkomen dat hij in herhalingen zou vallen van hetgeen reeds gezegd is in de Tweede Kamer.

Hij begon zijn rede met 'n historische beschouwing en citeerde de Engelse schrijver Trevelyan, wat deze geschreven had over de grote landbouwcrisis, die van 1818—1890 in ons land duidelijk sporen naliet en die in Engeland nog iets vroeger begon. Trevelyan zegt hiervan in zijn "English Social History": „dat toen zowel de liberale als de conservatieve leiders doordrenkt waren in de vrijhandelsdoctrine. Wanneer door deze nieuwe ontwikkeling de landbouw zou ondergaan in een free competition, zou een andere bedrijvigheid de plaats daarvan innemen en "so all would be well".

Dan zegt deze Engelse schrijver: „Nu vergisten deze economen zich, want het ging niet alleen om een bedrijfstak, niet maar om een wijze van bestaan, maar om een "way of life." Hij zegt: "die way of life is uniek en onvervangbaar in zijn geestelijke en menselijke waarde. De laissez-faire politiek zou de landbouw dus ten onder doen gaan en die mag niet ondergaan, want dat zou niet slechts betekenen een verlies van een der bronnen van bestaan, maar het verlies van een way of life, dat een onherstelbaar nationaal gemis zou betekenen."

Ik ben het daarmee eens en ik zal ervan afzien dat nader te adstrueren.

Het platteland

Als ik de agrarische bedrijfstak zie, zie ik het platteland. Dan is het gebleken bij de jongste volkstelling, dat in Nederland 1 miljoen mensen wonen in verspreide huizen op het platteland, op een boerderij in de polder, een zandpad, een huis bij een molen, een arbeiderswoning tegen een dijk, en dat nog eens 1 miljoen mensen wonen in dorpen en buurten met minder dan 1000 inwoners, in totaal meer dan 2600 dorpen. Dat is het platteland met veel individualiteit en elk van die dorpen heeft een eigen gezicht. Daar is geen stabiliteit en allerminst verstild leven, maar

een toenemende beweging en grote verschuivingen, een stroom naar de stad en daling en veroudering van de agrarische beroepsbevolking maar ook een toenemende stroom van de stad naar het platteland.

Ik zou de zoëven geciteerde schrijver willen aanvullen en ik wil zeggen: Het leven op het platteland is nog altijd een unieke way of life. Het zou een nationale armoede betekenen, als dit leven zou verschrompelen. Ook de regeringspolitiek moet erop gericht zijn, dat leven te helpen behouden, zodat het zich kan vernieuwen. Zo komt de agrarische politiek in een ruimer kader, in het kader waarin ook horen het scheppen en handhaven van onderwijsmogelijkheden, het bevorderen van culturele ontwikkeling en een kernbeleid van Economische Zaken, waarbij men niet in de eerste plaats denkt aan een geforceerde schaalvergroting. Verder behoort daartoe het behartigen van de recreatiemogelijkheden. Hier wil ik echter alvast beginnen met de Minister te waarschuwen, niet omdat ik tegen het bevorderen van de recreatiemogelijkheden ben, maar omdat het mijn ervaring is dat onder degenen, die zich speciaal met deze zaken bezighouden, een, zij het klein, aantal maniakken wordt gevonden, mensen die denken dat de echte recreatie alleen kan worden gevonden in een soort van woestijn, waar niets van menselijke activiteit, ook niet op agrarisch gebied, wordt gevonden.

Georganiseerde landbouw

Ik heb gezegd, dat het hier niet alleen gaat om een landbouwvraagstuk, maar om die way of life, die wij het leven ten plattelande noemen. Nu moet ik de georganiseerde landbouw daarbij toch wel even prijzen. De activiteit van

Minister Biesheuvel

deze georganiseerde landbouw was dikwijls zo, dat men bepaald niet alleen dacht aan de agrarische belangen in engere zin, maar dat men ook de hele positie van het platteland op het oog had, ook wat betreft allerlei voorzieningen, wat betreft waterleiding, elektriciteit, gas en zelfs onderwijs. Er zijn mij gevallen bekend, waarbij de landbouw zelf penetreerde in de stad, zodat plaatsen als Sneek en Ede landbouwhuishoudscholen hebben. Dat vind ik een mooi symbool van de activiteit vanuit de agrarische sector.

Niet teveel voorlichting

Wij zijn het er allemaal over eens, dat er nu grote veranderingen plaatsgrijpen. Daarover wordt echter dikwijls in een enigszins retorische taal gesproken. Wil men bij de tijd zijn, dan moet men tegenwoordig in elke sector van het leven bij het spreken daarover het woord „stormachtig" gebruiken; eerst bij windkracht 10 wordt het kennelijk indrukwekkend. Zo spreekt men natuurlijk ook steeds van een stormachtige ontwikkeling op het platteland. Ik heb daarmee vrede, maar kom er niet altijd van onder de indruk. Bij die ontwikkeling speelt de voorlichting ook een rol. Wij mogen zelfs zeggen, dat de voorlichting voor de ontwikkeling van de agrarische sector en van het gehele platteland van grote en soms beslissende betekenis is geweest.

Ik zou de Minister echter willen zeggen: maak het niet te bont. Er komen zoveel takken van voorlichting, die dan weer moeten worden geïntegreerd — waar belanden wij anders —, dat men er bijna geen wijs meer uit kan worden. Het gevaar is niet geheel denkbeeldig, dat men allerlei instituten gaat scheppen — er komt een woekering van instituten —, waar de zaken worden uitgebreid en waar ambtenaren worden gevormd, die dan in een nieuwe sector

alweer aan het voorlichten moeten gaan. Men moet er bij blijven bedenken — de Minister weet hier iets van, ik denk dat hij er meer van weet dan ik —, dat boeren mondige mensen zijn, die zelf heel goed kunnen nadenken en dat men die boeren een voortdurend betere opleiding geeft, zodat er hoe langer hoe minder aanleiding is, ze al voorlichtende voortdurend bij de hand te houden en ze alles voor te zeggen.

Wanneer b.v. voor de radio wordt gezegd, dat er op die en die plaatsen een kritische temperatuur is geweest voor de ontwikkeling van een bepaalde ziekte, dan vind ik dat uitstekend. Wanneer echter ongeveer dertig keer — ik heb dit nagegaan — voor de radio wordt verteld, dat de knoppen van de appelbomen nu zodanig uitlopen dat een winterbespuiting met carbonileum nu gevaar voor de knopontwikkeling gaat opleveren in bepaalde streken, dan denk ik weleens: maar die boeren, die nogal uitgebreid aan fruitteelt doen, hebben al sedert vele jaren de ervaring, dat er een bepaald moment komt, dat men met de winterbespuiting moet ophouden. Ik geloof warempel niet, dat zij er telkens aan herinnerd moeten worden: nu is het in het midden van het land zo, nu is het in het zuiden van het land zo en nu is het in het noorden van het land zo. Laat men het, bij de voorlichting wat meer zoeken in de diepte en de visies op de vraagstukken in het algemeen en wat minder in dat betuttelen en in dat voorzeggen, waarin het door dat vrij grote bataljon van voorlichters zo langzamerhand wordt gebracht.

Vroeger en nu

Ik heb zopas in de geschiedenis teruggerepen. Men zal dit van mij kunnen billijken. Ik heb ook eens een zo exact mogelijke vergelijking gemaakt tussen allerlei prijzen van april 1914 en de prijzen van nu. Ik heb april 1914 gekozen, niet alleen omdat dit zo prachtig precies een halve eeuw geleden is, maar omdat wij ons dan nog bevinden in de periode net voor de Eerste Wereldoorlog, dan is men de crisis van de jaren tachtig te boven en dan is er een welvarende periode in de landbouw, waarbij slechts als een somber aspect moet worden gezien, dat de landarbeiders in die welvaart wel heel weinig delen.

Ik heb de prijzen vergeleken. In 1914 kreeg de boer voor de melk ongeveer 5 cent per liter; in de winter kwam deze prijs wel eens op 6 cent. Nu ontvangt hij voor de melk 31 cent per liter. De tarwe kostte toen f 11,— de 100 kg, nu f 33,—. In de klei-weidestreek waar ik vandaan kwam kostte bij de verkoop van een boerderij in april 1914 de grond f 2500,— per hectare; deze prijs is nu gemiddeld in diezelfde streek — dit blijkt ook uit de cijfers, die de Minister ons heeft verstrekt en die ik hierbij heb geraadpleegd — ongeveer f 5.000,—. Het loon van een vaste arbeider bedroeg toen ongeveer per jaar f 600,—, tegen nu — sociale lasten en alles wat er bij komt hierbij inbegrepen — tegen de f 8.000,—. Men kan ook zeggen, dat toen het uurloon 20 cent was terwijl het nu 3 gulden per uur is. De pacht was toen f 100,— per hectare en nu f 200,—. Wanneer wij hierop letten en als wij er rekening mee houden, dat wij met een verhouding van één op drie mogen werken in verband met de waardedaling van het geld — en wanneer ik dan zie, dat de opbrengst bij verkoop van die kleiweidegronden toen f 2.500,— per hectare was en nu ongeveer f 5.000,—, dan kan ik niet anders concluderen, dat zowel wat de verkoop, als de pacht betreft de grond vergeleken met 50 jaar geleden goedkoper is geworden. Dit slaat natuurlijk niet op bepaalde ontwikkelingen in woeste gebieden, waar men in verband met de recreatie en zeer merkwaardige speculaties de prijzen opjaagt. Thans gaat het echter om de cultuurgronden in typische landbouwgebieden. Gelet op de cijfers, is er mijns inziens niet zoveel reden voor agitatie.

Ik merk hierbij nog op, dat de pacht prijs wordt vastgesteld naar generale normen, waarbij men uitgaat van de gemiddelde mogelijkheid, doch dat de koop prijs sterk wordt beïnvloed door wat de waarde is voor een bepaalde koper in zijn situatie.

Niets nieuws

In het vervolg van zijn betoog zei de heer Algra, dat een minister van Land-

H. Algra

bouw en Visserij zich nooit de illusie mag maken, dat zijn beleid met een tevreden gegrom zal worden begroet, maar wel met gegrom. Hij illustreerde dit met een artikel uit „Landbouwwereldnieuws", dat door het ministerie van Landbouw en Visserij wordt uitgegeven. Hij citeerde hieruit een verhaal van onze landbouwwattaché in Rome over een plan voor de landbouw in Italië. Over dat plan wordt gezegd: „Het landbouwplan omvat de volgende vijf actiepunten: prijsstabilisatie, structuurverbetering, integratie bij de afzet, onderzoek, onderwijs en voorlichting, steun uit openbare middelen."

Ik dacht zo — aldus de heer Algra —, dat dit een progressief program was. Het verhaal eindigt dan aldus: „In boerenkringen is het rapport slecht ontvangen." Niet alleen de organisatie der grote boeren heeft een negatieve houding aangenomen, maar ook de door de economische planning juist begunstigde kleine boeren hebben de plannen slecht ontvangen. Er is in dat opzicht niets nieuws onder de zon. Ik wil de Minister daarom zeggen, dat wij zelfs niet geheel van de kook worden gebracht, wanneer op vergaderingen van Antirevolutionaire kiesverenigingen wel eens wordt geklaagd: Waarom moest bij deze kabinetsformatie nu juist weer een Antirevolutionaire minister zo'n ondankebare portefeuille hebben? Dan zeggen wij: dat valt wel wat mee...

Coöperatie en P.B.O.

Zal het beleid van de minister, aldus de heer Algra, dat geregeld zeer kritisch en soms wel wat ondankebaar wordt bejegend, op den duur voor de landbouw voldoende perspectief bieden? De minister gelooft dit wel. Het spreekt dat zo uit, dat hij hoopt, dat de landbouw op den duur mede dankzij dit beleid, weer op eigen benen kan staan. Dat vind ik een prachtige formulering. Alleen kunnen daarbij nog allerlei vragen worden gesteld, ook wat betreft het volledig aanvaarden van eigen verantwoordelijkheden. Ik heb nog de tijd meegemaakt, dat de boeren bijzonder gesteld waren op dat „staan op eigen benen" en vast geloofden — het was bijna een nieuw geloofsartikel voor hen — dat de coöperatie voor hen het grote middel zou zijn om op eigen benen te staan.

Dit geloof aan de kracht van de coöperatie is verzwakt. Helaas, maar het is verzwakt en daar wordt heel wat gedaan om jonge boeren weer wat coöperatie-mind te maken. Ik meen, dat de kracht van de coöperatie op het ogenblik nog wel heel duidelijk tot uiting komt in de coöperatieve veilingen in de tuinbouw, waar er werkelijk naar wordt gestreefd een beleid te voeren.

Nu kom ik in verband met het op eigen benen staan even bij de p.b.o.

Landbouwschap

Er is in Nederland iets vreemds gebeurd. Toen de uitslag van de verkiezingen van verleden jaar nog niet bekend was, hebben velen — ik ook — met overtuiging de functie en de betekenis van het Landbouwschap verdedigd. Na de uitslag van de verkiezingen heb ik nogal wat mensen gehoord, die zeiden: Het Landbouwschap ontwikkelt zich niet goed en er moet nodig wat aan worden gedaan. Ik vond dit soms

• Vervolg op pag. 9

DEPOSITO-
BANKBOEKJES

4%

Folder op aanvraag verkrijgbaar

ZUIDHOLLANDSE
BANK N.V.Rotterdam, Schiedade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 571, tel. 221182Meubiler-inrichting
ZANDBERGEN
MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

EEN ONOPLOSBAAR VRAAGSTUK?

DE georganiseerde geluidsomroep bestaat in Nederland 40 jaar; de beeldomroep 12 jaar.

De radio beschikte in 1924 slechts over één zender van betekenis; de televisie heeft het tot voor kort ook met één zender moeten doen.

Zodra men de betekenis van de radio als massa-communicatiemiddel had ingezien, was er in de twintiger jaren een geweldige drang om zich daarvan in georganiseerd verband te bedienen.

Men stelt nu wel eens, dat de "verzuiling" Nederland door een politieke beslissing zou zijn opgelegd, waarbij K.R.O., N.C.R.V. en V.A.R.A. de eenheid der natie zouden hebben verstoord.

Maar behalve deze drie organisaties, de H.D.O. en de V.P.R.O. was er nog een reeks van andere gegadigden voor eigen zendtijd, zoals de Vereniging van Liberale Radio Amateurs, de Vrijdenkers Radio Omroep, de Humanitaire en de Idealistische Radio Omroep de Radio Volksuniversiteit, de Politie Radio Omroep, het Onderwijsfonds voor de Scheepvaart en nog enkele andere waaronder de Vrijzinnig Democratische Bond, de Plattelandersbond en de Christelijk Democratische Unie.

De Staatscommissie Ruys de Berenbrouck kwam in juli 1926 tot de met algemene stemmen aangenomen conclusie, dat een kleurloze omroep niet gewenst was en dat iedere levensbeschouwing, welke niet in strijd was met 's lands wetten, gelegenheid moest krijgen zich te uiten.

Radio-strijd

Bij de indiening (bij Koninklijke Boodschap van 9 juni 1927) van een wetsontwerp tot aanvulling en wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet van 1904, wilde de toenmalige minister v. d. Vegte "door samenwerking met de verschillende omroeporganisaties eene oplossing bevorderen daarin bestaande, dat die organisaties ten slotte — met eerbiediging van elkanders politieke en godsdienstige levensbeschouwingen — zouden komen tot één lichaam, den nationalen omroep".

Bij de behandeling van de zgn. radiowet in de Kamer werd een liberaal amendement aangenomen, waarbij een toen reeds voorgestelde verplichte luisterbijdrage uit het ontwerp werd geschrapt, zodat de omroeporganisaties geheel afhankelijk bleven van de vrijwillige bijdragen der luisteraars.

Dit heeft mede geleid tot de felle radio-strijd, die zijn culmineerpunt vond toen in 1930 bij het zendtijdenbesluit, met reservering van afzonderlijke zendtijd voor kleine gegadigden, de zendtijd over twee zenders (Hilversum en Huizen) in vier gelijke parten over de vier grote omroepverenigingen werd verdeeld.

In het "Radio Jaarboek 1932", waarin de heer P. A. Enserinck, Referendaris bij het Hoofdbestuur der P.T.T. deze geschiedbeschrijving geeft, wordt de wens

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

**STEINFORT's
Roggebroodfabriek N.V.**

TELEFOON 05170 - 2208 - FRANEKER

Fries roggebrood zoals Fries roggebrood moet zijn. Levering praktisch door geheel Nederland.

VRAAGT OFFERTE

NATIONALE ONDERLINGE

VAN 1908

Leeuwarden - Ooster-Grachtswal 123
Tel. 05100 - 20446 - 24581

's Gravenhage - Javastraat 58
Tel. 070 - 636583

Directie: K. Hoogenkamp

★ Ziekte- ★ Motor- ★ Brand-
★ Ziektkosten- ★ Bromfiets- ★ Gezins-
★ Ziekenhuiskosten- ★ Wett. aansprakelijkheid- ★ Rijwiel-
★ Ongevallen- ★ Glas-
★ Auto- ★ Invaliditeit- ★ VERZEKERINGEN

W. VAN DER HORN

ZEILMAKERIJ - TENTEN

boottenten, zonweringen, dek-
kleden, kampeerbenodigdheden

Ook voor reparaties

MOLENPAD 31 - LEEUWARDEN
TEL. 22887, b.g.g. 24307

uitgesproken, dat door samenwerking van alle betrokkenen zal worden bereikt "het ideaal van velen, een nationale omroep, federatief, in vrede en goede verstandhouding verzorgd door de omroepverenigingen gezamenlijk".

Spanningen

Hoe komt het nu, dat na de vervulling van deze in 1932 uitgesproken wens, nl. bij de tot standkoming van de Nederlandse Radio Unie in 1947, toch de omroep tot een twistpunt in de Nederlandse verhoudingen is gebleven?

Twee factoren hebben daartoe bijgedragen:

- 1e. bij de "oude" A.V.R.O.-klanten herleefde het heimwee naar de tijd, waarin deze omroepvereniging financieel en organisatorisch de sterkste was der grote vier;
- 2e. in de kringen van de v.m. Nederlandse Volksbeweging en van de na-oorlogse politieke en geestelijke "doorbraak" werd sterk naar voren gebracht het verlangen om geen federatieve, maar een ongedeelde nationale omroep te verkrijgen.

Dit heeft geleid tot de interne spanningen in de A.V.R.O. en andersoortige spanningen in de Partij van de Arbeid, voor een deel ook in de V.V.D., terwijl los van de doorbraakgedachte het onder 2 genoemde verlangen in geringere mate ook in andere partijen en groeperingen heeft doorgewerkt.

Het klimaat van grotere samenwerking, dat in de jaren 1947-1952 tussen de omroepverenigingen was tot stand gekomen, werd weer bedreigd toen de televisie kwam.

Minister Cals schreef voor, dat bij de geringe zend-

Omroep-pacificatie (slot)

tijd, waarover de stichting Nederlandse Televisie Stichting aanvankelijk beschikte; 40% onder het gezamenlijk schild van de N.T.S. moest worden gebracht.

Dat is zo gebleven toen de zendtijd vermeerderde en is nu ook van toepassing op het tweede net.

Daarmee werd de federatieve opzet van de omroep in Nederland ondergraven en is met name in de kring van de A.V.R.O., waar men immers gaarne de exclusieve "algemeenheid" vooropstelde, een sfeer van bitterheid geschapen, die nog werd versterkt door persoonlijke tegenstellingen en het dépit dat deze omroep in ledental achter bleef.

Commercie

Bij de komst van de televisie kwam ook als een vloedgolf de commercie opzetten.

Amerika had van de aanvang af commerciële radio gehad; de Europese landen wisten zich, met enkele uitzonderingen (Luxemburg en Monaco) daar vrij van te houden. Toen echter het traditionele land van de eenheidsomroep, Engeland, met zijn B.B.C., door een "coup-de-theatre" in de Conservative Party, overstagging, en een tweede commercieel televisienet ging invoeren, scheen dit overal in Europa en ook in Nederland het sein te zijn tot een stormaanval op televisie-land. Een commerciële t.v.-machtiging was immers zo veel als een machtiging tot het drukken van bankbiljetten!

Het was duidelijk, dat commerciële stations zich niet konden binden aan geestelijke of politieke stromingen en een federatieve opzet van de omroep daar ook niet in zou passen.

Het indienen van de Nota Scholten-Veldkamp inzake Reclame-Televisie, en het ogluikend toelaten van de inmiddels verschenen "Radio Veronica" hebben er mede toe geleid, dat commerciële gegadigden in hun g o l d r u s h overal "claims" gingen uitzetten.

Het — nu getorpedeerde — Noordzee-t.v.-eiland was er het logisch gevolg van.

Zo is nu de situatie.

Onder deze omstandigheden moet de Pacificatiecommissie werken, nadat de Commissie-Scholten een Rapport met drie minderheidsnota's heeft ingediend, waaruit wel duidelijk naar voren komt, hoe groot de verwarring buiten de omroep over de omroep momenteel wel is.

Staat de Pacificatiecommissie, waarin vertegenwoordigers van de politieke partijen, omroepbestuurders, nieuwe omroepgegadigden en commercieel geïnteresseerden zijn opgenomen, niet voor een onoplosbaar vraagstuk?

Bundeling

Men zal, dunkt ons, de kluwen van tegenstellingen en problemen alleen kunnen ontwarren, door, juist

als bij de onderwijs-pacificatie in 1916/17, uit te gaan van enkele vaste uitgangspunten:

1. De omroepverenigingen, zoals die in de loop der jaren in ons volk zijn verankerd, vertegenwoordigen de belangrijkste geestelijke en maatschappelijke stromingen en verkregen langs wettelijke weg rechten deze te vertegenwoordigen;
2. Niet vertegenwoordigde stromingen, die naar objectieve normen hun bestaansrecht kunnen aantonen, mogen een beroep doen op zendtijd en verdere omroepfaciliteiten;
3. Er behoort in federatief verband te worden samengewerkt tot bundeling van alle krachten om voor de geluids- en beeldomroep tot de beste nationale prestaties te komen ten bate van heel het volk;
4. Indien de reclame in de televisie voor het bedrijfsleven in zijn geheel van essentieel belang is, en dit door de Regering wordt uitgesproken, zal deze geen invloed, direct of indirect, mogen hebben op het programma;
5. Binnen het federatief verband moet het, zowel bij radio als televisie, mogelijk zijn, te komen tot een podium, waarop alle geestelijke en maatschappelijke stromingen elkaar ontmoeten.

Het zal de lezer duidelijk zijn, dat in kort bestek niet te veel details kunnen worden uitgewerkt. Wanneer uitgegaan wordt van het toch onaantastbare gegeven, dat 2/3 van de Nederlandse luisteraars en kijkers zich vrijwillig in omroepverenigingen hebben verenigd, evenals er de vrijwillige keus is bij het onderwijs, zou het een dwaasheid zijn om deze organisatievorm van overheidswege ongedaan te maken.

Om elke gedachte aan monopolieposities te doen verdwijnen, moeten nieuwe gegadigden zich kunnen uiten in de omroep. Evenals echter in de politieke sector de onzinnige toestanden uit de dertiger jaren (53 lijsten bij een Kamerverkiezing!) zijn gecoupeerd, zal bij een omroeporganisatie een zekere "legitimatie van bestaansrecht" bij nieuwe omroeporganisaties noodzakelijk zijn.

De Nederlandse Radio Unie heeft reeds aangetoond hoezeer men in federatief omroepverband kan komen tot bundeling van krachten op technisch, artistiek en organisatorisch gebied.

Indien men de omroep in Nederland daartoe de rust en de tijd en de middelen verschaft, kan deze gezamenlijke krachtsinspanning, om te komen tot een rijk gevarieerd programma, nog sterk worden uitgebreid.

Bij de zo kostbare televisie zullen de inkomsten uit reclame-spots een aanvulling van de inkomsten kunnen zijn. De reclame zal echter nooit het programma mogen overwoekeren en dus slechts in beperkte mate moeten worden toegepast.

Dat is dan tevens het essentiële verschil met commerciële televisie, waarbij het programma slechts is de "verpakking van de reclameboodschappen" die het uiteindelijk doel van de uitzending zijn.

Tenslotte: het moet mogelijk zijn binnen het federatieve kader van de omroep, zoals deze historisch is gegronde, een gemeenschappelijk podium te vormen, waarop men elkaar kan ontmoeten.

Adviesraad

Wanneer politieke jongerengroepen samenkomsten weten te beleggen, waarin lustig wordt gedebatteerd en geargumenteed; wanneer in oecumenisch verband de kerken met elkaar spreken, en maatschappelijke organisaties elkaar in onze na-oorlogse wereld als frères-compagnons ontmoeten met handhaving van hun eigen organisatievorm en behartiging van hun eigen belangen, waarom zou dit dan niet eveneens in federatief verband bij de omroep kunnen?

Hier ware te denken aan gemeenschappelijk opgezette programma's, waarbij een breed samengestelde adviesraad nuttige diensten zou kunnen bewijzen en de omroepvoerders met hun kennis van de communicatiemiddelen tot het uitzenden van boeiende forums en andere programma's zouden kunnen komen.

Indien — zoals het geval is — alle omroepverenigingen, bij veel eigens in haar programma's, ook een rijkdom van uitzendstof brengen, waarvan elke luisteraar, hoe ook ingesteld, ten volle kan genieten, is er geen enkele aanleiding tot de verkrampte pogingen om ons Nederlandse volk een eenheidsorganisatie op te leggen, die een bron zou vormen voor grote moeilijkheden en telkens weer oplaaierende tegenstellingen.

Is het omroepvraagstuk onoplosbaar?

In geen enkel opzicht.

Indien slechts de goede wil, en het respect voor hetgeen door de geestesstromingen in ons volk in vrijheid is opgebouwd, aanwezig is.

G. H. HOEK

Een tekening van Ton van Tast
uit het Radio-Jaarboek 1932

Liberale fakkeldragersdag?

ALS niet de jongste berichten over het huwelijk van Prinses Irene zoveel kolommen in de kranten gevuld hadden, zou ongetwijfeld meer plaats-ruimte beschikbaar zijn geweest voor een politiek belangrijke ontwikkeling in de liberale gelederen. U begrijpt, dat het mij daarom meer lukt om over dit laatste iets te zeggen.

Ik geef toe, dat de Irene-kwestie evenzeer van belang is.

De trieste ondergrond van het nieuws hierover wordt gevormd door de tegenstelling, die in 's lands eerste familie aan de dag getreden is.

Toch is het beter dat onderwerp te laten rusten. Met politiek heeft de kwestie weinig meer te maken.

Wel met het meest elementaire fatsoen, dat de familie Bourbon-Parma blijkbaar niet voor ons staatshoofd en onze regering kan opbrengen.

Het valt mij op dat sommige kranten enerzijds als om strijd schrijven, dat men er nu maar beter over kan zwijgen, maar dat zij anderzijds elk detail van de meestal oncontroleerbare nieuwtjes rondom dit verloofde paar gretig aan het gulzig lezerspubliek voorzetten. Laat ik zo vrij mogen zijn er het zwijgen toe te doen.

Geen werkmeerderheid

De andere kwestie, die ik zo terloops al even noemde is, ten minste evenzeer uw aandacht waard. Zoals u weet beschikken de drie christen-democratische partijen in ons land, de K.V.P., de A.R. en de C.H.U., in de Tweede Kamer niet over wat men noemt de werkmeerderheid.

Dit betekent dat zij bij het vormen van een kabinet een vierde partner moeten kiezen. Tot eind 1958 was dat de P.v.d.A. en sinds die tijd de V.V.D.

Aan het deelnemen van de P.v.d.A. aan de regering kwam een einde na een geruchtmakende bijeenkomst van de socialistische Fakkeldragers.

Op die vergadering werden eisen gesteld, die het kabinet-Drees niet waar kon maken. De overige partijen, dus de drie christelijke partijen, wilden het hoofd niet voor de socialistische buigen en daarmee was de oorzaak van de kabinetscrisis in december 1958 een gegeven feit.

De liberalen, die onder leiding van prof. Oud niet met de socialisten wilden samenwerken, waar ze in de toenmalige omstandigheden groot gelijk aan hadden, boekten bij de stembus van maart 1959 een klinkende overwinning.

Het was geen wonder dat zij vanaf dat ogenblik de vierde regeringspartij werden. Dat is zo gebleven gedurende de gehele periode van het kabinet-De Quay.

In 1963 verloren zowel de socialisten als de V.V.D. bij de Kamerverkiezingen.

Toch werd de samenwerking met de V.V.D. voortgezet in het huidige kabinet-Marijnen.

Voor ons A.R. was dat geen principiële voorkeur. Herhaaldelijk hebben wij laten weten dat wij principieel evenver van het socialisme als van het liberalisme afstaan.

Wij betreuren het nog steeds dat de kiezers en kiezeressen de drie christen-democratische partijen niet een zodanige Kamermeerderheid hebben verschafte, dat een kabinet zonder P.v.d.A. en V.V.D. gevormd kon worden.

Dat dit niet kon, brengt zijn eigen moeilijkheden met zich

Moelijkhe...

Dit laatste is vorige week zonneklaar gebleken. De toen in Eindhoven gehouden algemene vergadering van de V.V.D. is namelijk een soort liberale Fakkeldragersdag geworden.

Zodat het drama van december 1958 zich dreigt te zullen herhalen.

Wat is er namelijk aan de hand?

De heer Geertsema, die prof. Oud als voorzitter van de liberale Tweede Kamerfractie opvolgde, heeft daar in Eindhoven een paar eisen gesteld, die wel duidelijk tot in Den Haag doorklinken.

Hij wil zo snel mogelijk een belastingverlaging doorvoeren.

Dat wil iedereen. Maar het moet kunnen.

De partijgenoot van de heer Geertsema, minister van Financiën Witteveen, is terecht bevreesd voor de inflatie-gevolgen, die een uit belastingverlaging voortvloeiende koopkracht-vergroting zal hebben.

De jongste loongolf heeft ons in dat opzicht wel het een en ander geleerd.

De liberalen willen overigens blijkbaar niet in de eerste plaats een belastingverlaging voor de laagste inkomens.

Om het in de beedspraak van hun financiële expert in de Tweede Kamer, mr. Joeke te zeggen: "De voet zit niet klem, maar bij het middel moet het adembenemende corset lossen gemaakt worden".

De arbeiders en de kleine zelfstandigen behoeven zich van deze V.V.D.-eis dus geen gouden bergen voor te stellen.

Ook voor hen zou een belastingverlaging ons heel wat waard zijn, maar voor de V.V.D., die zich wel volkspartij noemt weegt het groepsbelang blijkbaar het zwaarst.

Het agrarisch inkomen

Een andere eis van de heer Geertsema betrof de verbetering van het agrarisch inkomen.

Volkomen akkoord natuurlijk.

NOG GEEN BREUK IN ROE...

DE jongste ronde in de ideologische strijd tussen Chroesjtsjef en Mao Tse Toeng is — naar het zich laat aanzien — in remise geëindigd. De Russische premier heeft zijn zin niet gekregen, als het zijn bedoeling is geweest, communistisch China uit de gelederen van het door Moskou geleide internationale communisme te doen stoten. Het was al bekend, dat er niet alleen in communistisch geregeerde landen als Polen en Roemenië, maar ook in grote communistische partijen als die van Italië, nogal bedenkingen waren gerezen tegen Chroesjtsjefs plan, een conferentie van alle communistische partijen ter wereld bijeen te roepen om de houding van de Chinese leiders te veroordelen. Verwacht werd, dat de Russische premier de viering van zijn 70ste verjaardag zou gebruiken om te proberen, deze bezwaren weg te praten. Zijn plannen werden echter doorkruist door een telegram uit Peking, waarin Mao Tse Toeng en andere Chinese communistische leiders deden of er geen vuiltje aan de lucht was. Het gebrek aan eenheid zou slechts van tijdelijke aard zijn en in geval van een groot conflict zouden beide volken schouder aan schouder staan tegenover een gemeenschappelijke vijand. Dit telegram bleek een heel belangrijke Chinese tegenzet te zijn.

Opvallend was, dat Nikita Chroesjtsjef, van wie een Chinees blad nog maar enkele dagen tevoren had geschreven, dat hij „uit de weg moest worden geruimd”, in het telegram niet met het bereiken van zijn zeventigste verjaardag werd gefeliciteerd. In de aanhef werd gezegd, dat China voor de communistische partij en het volk van de Sowjet-Unie de warmste gevoelens en de hoogste achting heeft en hen van harte gelukwens met... het grote werk, dat sinds de oktober-revolutie van 1917 is verricht”, terwijl het telegram toch verzonden was naar aanleiding van Chroesjtsjefs verjaardag. Toch sloeg dit gebaar van Mao Tse Toeng, de man van wie Chroesjtsjef enkele dagen eerder nog had gezegd, dat er wormen in zijn hoofd draaiden en kronkelden, onder de in Moskou verzamelde communistische leiders in. Het werd dankbaar aangegrepen om te proberen, de door Chroesjtsjef aangekondigde breuk met communistisch China te voorkomen. En voorzover het thans mogelijk is dit te beoordeelen, kan worden gezegd, dat het telegram zijn werk heeft ge-

daan. De kleine topconferentie, die in Moskou zou worden gehouden, ging niet door, er werd in bepaalde kringen grote betekenis gehecht aan de

Chinese communisten door vrijwel alle communistische partijen ter wereld te doen veroordelen als scheurmakende na het verzenden van het telegram naar aanleiding van de verjaardag van de Russische premier is dat bepaald niet meer zo. Chroesjtsjef moet het weer naar nieuwe methoden zoeken om de strijd tegen zijn Chinese rivalen te kunnen voortzetten. De opzet van de Rus is mislukt. Het communisme als blok is niet in twee brokken uiteengevallen. De Chinezen hebben het — zonder dat het hun iets heeft gekost — genoodzaakt, het voortbestaan van de ene internationale communistische beweging van alle communistische partijen ter wereld te aanvaarden. Het wordt nu geen alleenheerser in de Sowjet-blok, dat zich niet langer behoeft aan te trekken van communistisch China en een kleine groep partijen, die achter het standpunt van dit land menen te moeten staan. Het verzwakt de positie van de Sowjet-Unie in Oost-Europa.

Want landen als Polen, Hongarije, Roemenië staan veel sterker tegenover

Mao brengt Chroesjtsjef in grote verlegenheid

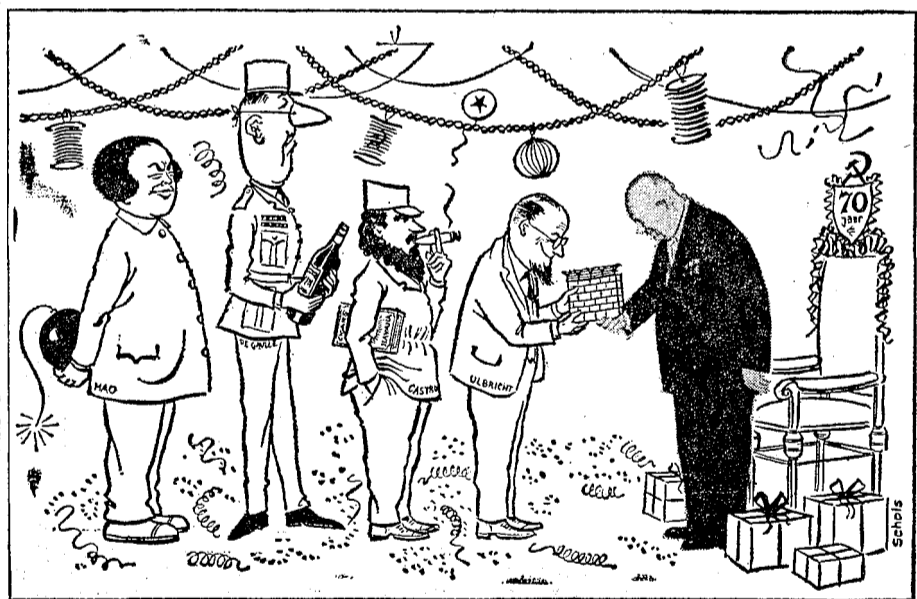
Chinese verklaring. En de Poolse leider Gomoelka daagde de Chinese leiders uit, hun woorden waar te maken.

MISLUKT

Zag het er dus aanvankelijk naar uit, dat Chroesjtsjef er eindelijk in geslaagd was, het optreden van de

de Russische overheersing, dan weer men in het Kremlin rekenen moet houden met de Chinese communisten, dan wanneer zij openbaar zouden zijn in een blok, waarin slotte alleen de Russen de rode lak zouden uitdelen. Juist daarom is de grote vraag, of het ooit tot definitieve breuk met communistisch China zal komen.

Chroesjtsjef 70 jaar!

(Uit „Het Parool” van 17 april).

METHODEN

Westelijke waarnemers in Moskou zien in het conflict tussen de Sowjet-Unie en rood China twee mogelijkheden: ten eerste een strijd om de macht in Azië, Afrika en Latijns-Amerika en voorts een strijd om de macht in de communistische wereld. Het is moeilijk om uit te maken, waar precies om gaat. Maar wel lijkt duidelijk te zijn, dat beide elementen een kern van waarheid bevatten. China streeft inderdaad naar het nemen van de leiding in de communistische wereldbeweging, doch ten aanzien van het opbouwen van machtsposities in wat we gemakshalve noemen onderontwikkelde gebieden. Daar staat tegenover, dat ook de Sowjet-Unie streeft naar het leiderschap in de internationale communistische beweging en dat ook zij in de minder bedeeld landen van Azië, Afrika en Latijns-Amerika een stevige voet aan de grond probeert te krijgen.

Het ene is een uitvloeisel van het andere, maar toch is het interessant de vraag te stellen, waarom zij — in het belang van de door hen te ontke...

We weten dat minister Biesheuvel in dit opzicht al het een en ander gepresteerd heeft. In de Eerste Kamer is daar gisteren nog eens op gewezen. Maar de vraag is of bij de gegeven marktsituatie voor landbouwprodukten een verdere inkomensverbetering niet regelrecht zou moeten komen uit de belastingen, die de V.V.D. juist verlaagd wil hebben. Uit de schatkist is nu al zo'n slordige ¼ miljard gulden voor de agrariërs nodig. En de consument heeft vandaag aan de dag ook bepaald geen behoefte aan verdere prijsverhogingen!

Niet akkoord met Akkoord?

Het zou verleidelijk zijn nog het een en ander te zeggen over de liberale eisen met betrekking tot de financiering van een A.O.W.-verhoging en de verlangde goedkeuring voor woningen duurder dan f 35.000,—. Over de volkswoningbouw hebben we de heer Geertsema helaas helemaal niet gehoord. Dat de A.O.W. tot het sociaal-minimum dient te worden verhoogd, bestrijdt niemand.

Het kabinet zal het voornemen van minister Veldkamp om dit per 1 januari 1965 te realiseren, nader moeten uitwerken. Vooral wat de financiering betreft.

Aan de liberale ministers is daarbij door de heer Geertsema weinig speelruimte meer gelaten. Maar

de V.V.D. dient goed te beseffen dat de A.O.W.-verhoging daarop niet mag afspringen.

Wassenaar

Een andere eis van de V.V.D. mag ook niet onvermeld blijven.

De heer Geertsema, die behalve het Kamerlidmaatschap ook nog het burgemeestersambt bekleedt, heeft het woord "Wassenaar" nog al eens laten vallen.

Niet omdat hij juist daar als burgervader optreedt, doch omdat in Wassenaar op 4 juli 1963 tussen de fractie-voorzitters afspraken zijn gemaakt, die de vorming van dit kabinet mogelijk maakten.

Onder andere deze afspraak, dat een pacificatie-commissie op het televisiebeleid zal gaan studeren. Dat doet die commissie thans met nog weinig waarneembaar succes.

Het akkoord van Wassenaar verwachtte dat blijkbaar al, want het bepaalt letterlijk, dat "de voorlopige bezetting van het tweede televisie-net zal worden toevertrouwd aan de huidige concessio-narissen".

Dat zijn de N.T.S. en de bestaande omroep-organisaties.

Welnu, aan die afspraak wil de V.V.D. blijkbaar een nieuwe conditie toevoegen.

De heer Geertsema wil n.l. in geen geval aan die omroepverenigingen een machtiging tot reclame-uitzendingen verstrekt zien.

DE KAMP

wereldrevolutie — niet gezamenlijk
brekken. En dan komt de aap uit de
keg.
geide communistische machten stre-
naar een rode machtsovername in
gehele wereld, maar de methoden,
zij daarbij willen gebruiken, ver-
ellen sinds de dood van Stalin nogal
elkaar. De oorzaak daarvan is, dat
na zelf nog een onderontwikkeld
ed bij uitnemendheid is en dat de
jet-Unie langzaam maar zeker be-
is, een zekere mate van welvaart
verwezenlijken.

GOED LEVEN

de belangen van de Sowjet-Unie en
munistisch China lopen dus zeer
uiteen. Chroesjtsjef heeft langzaam
er zeker de overtuiging gekregen,
het vestigen van een communis-
the wereldorde door middel van
log in het tijdperk van de massale
nietigingswapens, slechts een her-
schim is. Een oorlog zou slechts
icht kunnen afwerpen voor het
nationale communisme, als de
and bij verrassing verslagen zou
nen worden, zodat het Sowjet-blok
ten schot zou kunnen blijven. Ook
het dreigen met geweld aange-
nd kunnen worden ter ondersteu-
g van een intimidatiepolitiek, die de
-communistiche wereld met stuk-
en brokjes in handen van het inter-
onale communisme zou spelen.
er sinds het Russische avontuur op
in oktober 1962 op een grandiose
lukking is uitgelopen, heeft
oesjtsjef definitief besloten, het
een andere boog te gooien.

ndsdien concentreert hij zijn ener-
meer dan ooit op de opbouw van
communistiche maatschappij, die

hoorn des overvloeds aan Chroesjt-
es verjaardagstafel. Hij staat hier als
ongekroonde koning. Zijn vrouw
naast hem.

HET BEGIN

Westen in comfort kan evenaren
voorbijstreven en die eerder door
betrekkelijke welvaart dan door
revolutionaire optreden aantrek-
lijk is. In Hongarije verklaarde de
sische premier enkele weken gele-
nog, dat „marxisten-leninisten
in de eerste plaats belang hebben
revolutie, maar bij goede goulash,

naam van de vrijheid, die blijkbaar
niet voor de huidige omroeporga-
nie?

dat de V.V.D. hoog spel speelt.
vrij, evenals het de andere kabi-
staat „neen” tegen de liberale eisen
ook over de belastingverlaging, de
en het bouwbeleid staan in de
praak duidelijke dingen. En afspra-
agekomen te worden.
ellen de V.V.D.-ministers niet met
egen aan de bijeenkomst te Eind-
eelgenomen.

steeds duidelijker dat de V.V.D.
leden voor moeilijkheden plaatst,
er maakt hun taak in overeenstem-
ere ministers te verrichten. En ook
ing met het Wassenaarse akkoord
iger van Wassenaar nu schijnt te
n.

ten afwachten of de soep zo heet
ens ze in Eindhoven is opgediend.
ch op een andere politieke constellatie
r
te verwachten, dat de drie overige
die zich in 1958 de wet niet door
n voorschrijven, dit nu wel door
laten doen.

Bij vrienden op bezoek: Chroesjtsjef met zijn vrouw in Hongarije, waar hij zei,
dat goulash beter is dan oorlog. Van links naar rechts: Chroesjtsjef, mevrouw
Kadar, mevrouw Chroesjtsjef en Janos Kadar, de Hongaarse premier.

meer scholen, meer woningen en bal-
let — dingen die waard zijn om er
voor te vechten”, aldus Chroesjtsjef.

STALIN-PERIODE

Het is Chroesjtsjef zelf geweest, die
de scheuring in de communistische we-
reldebeweging heeft veroorzaakt, voor-
dat de Chinezen met hun botte bijlen
gingen werken. En het merkwaardige
is, dat Chroesjtsjef daartoe genood-
zaakt werd door de ontwikkelingen in
de Sowjet-Unie zelf en dat er dus geen
sprake van is, dat hij er weloverwogen
toe is overgegaan. Toen Stalin gestor-
ven was, kwamen zijn opvolgers al
spoedig tot de ontdekking, dat de bevol-
king van de Sowjet-Unie langzaam
maar zeker volwassen begon te wor-
den. Het Rusland, dat Stalin in de
twintiger jaren van Lenin had „over-
genomen”, was onwetend, ongeschoold,
primitief. Stalin moest deze mensen
in beweging brengen. Hij kon kiezen
tussen overredingskracht en terreur.
Dat hij de terreur koos was voor een
deel toe te schrijven aan zijn karak-
ter. Om zich voor de discipline van de
terreur te verontschuldigen eiste hij
van iedereen een onfeilbaarheid, die
de rechtvaardiging voor elke barbaars-
heid werd.

De Russische boeren hebben dat aan
den lijve ondervonden. Het heeft mil-
joenen mensenlevens gekost en tegen
deze hoge prijs wist Stalin zijn doel
te verwezenlijken. In die tijd werd de
basis gelegd voor de krachtige posi-
tie, die de Sowjet-Unie op het ogenblik
in de wereld inneemt. Zolang Stalin
nog leefde was het echter niet moge-
lijk, tot grootse prestaties te komen.
Stalin was te star om met het zich ver-
anderende Rusland mee te gaan. En
toen hij stierf was het duidelijk, dat
een donkere periode uit de geschiede-
nis van Rusland was afgesloten.

Na de dood van Stalin hebben ver-
schillende gebeurtenissen de nieuwe
ontwikkeling in de hand gewerkt. Eerst
moest afgerekend worden met Beria,
de chef van de geheime dienst, die —
naar beweerd werd — een greep naar
de macht wilde doen. Hij werd dood-
geschoten en de macht van de geheime
staatspolitie werd gebroken. Het leger
was voortaan verantwoordelijk voor
handhaving van orde en rust. Op het
uitschakelen van de gehate geheime
politie volgde Chroesjtsjefs verguizing
van Stalin. Zijn rivalen in het Krem-
lin hadden hem zo in het nauw gedre-
ven, dat hij zich alleen nog kon red-

den door een dramatische aanval op
Stalin en diens monsterachtige prak-
tijk. Van die tijd af dateren de moei-
lijkheden met communistisch China.
Want de leiders van dit land hadden
met nog groter moeilijkheden te kam-
pen dan al het geval was, toen Lenin
na de oktober-revolutie van 1917 de
macht in handen nam in wat toen de
Sowjet-Unie was gaan heten.

De verguizing van Stalin door de
Russen zelf was het ergste, wat de
Chinese communistische leiders kon
overkomen. Zij beseften, dat zij zich
van de methoden van Stalin zouden
moeten bedienen, wilden zij de com-
munistische revolutie in hun land zo
spoedig mogelijk kunnen voltooien. De
ontluistering van Stalin kon dus on-
mogelijk de instemming van het regiem
in Peking wegdragen.

LIEVER RIJST

Een conflict kon niet uitblijven.
Chroesjtsjef, die zich genoodzaakt zag,
in eigen land te zorgen voor een be-
langrijke verbetering in de levensstan-
daard, moest de grootscheepse hulp-
verlening aan China inkrimpen. Het
militante optreden van de Chinese
leiders leidde er toe, dat de relaties
tussen beide landen snel verslechter-
den en dat Chroesjtsjef besloot, de
Chinezen in alle opzichten aan hun lot
over te laten. De leiders in Peking
reageerden op deze voor hen vernede-
rende stap van de Russische premier
met hun „grote sprong voorwaarts”,
die gekenmerkt werd door het stich-
ten van „volkscommunes” en het bou-
wen van zeer primitieve oventjes,
waarin staal kon worden gesmolten.
Het liep allemaal op een grote mis-
lukking uit. Vervolgens gingen de
Chinezen zich richten tot de Oosteuro-
pese communistische landen en tot de
jonge staten van Azië, Afrika en de
tegen de Verenigde Staten rebelleren-
de staten van Latijns-Amerika, om
steun te krijgen tegen de discrimine-
rende politiek van de Sowjet-Unie en
tegelijktijd de machtspositie van
communistic China te verstevigen.

Het sterkst keerden de Chinezen
zich tegen de politiek van vreedzame
samenleving van Chroesjtsjef en tegen
diens streven om met de Verenigde
Staten tot een vergelijk te komen. De
Russische premier kan zich hier alleen
tegen verdedigen door deze landen
voor te houden, dat zelfs voor commu-
nisten een goed leven belangrijker is
dan het plegen van revolutie. „Ik
denk dat de Chinezen ook liever rijst
dan oorlog hebben”, aldus Chroesjt-
jef, die hier op den duur mee aan het
langste eind hoopt te trekken... db

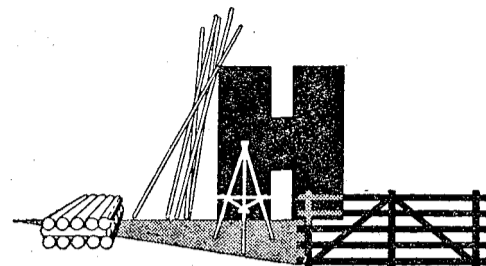
Antwoordlijsten gespreksgroepen-activiteit

Per dag komen bij het Centraal Comité thans tenminste 10 antwoord-
lijsten binnen van gespreksgroepen. Dit bevestigt de verwachting, dat
een paar honderd kiesverenigingen gespreksgroepen hebben samen-
gesteld om zich over het thema van dit seizoen „De christelijke organi-
saties in deze tijd” te bezinnen.

Als datum waarop de antwoordlijsten op het partijbureau ontvangen
zouden zijn werd destijds genoemd 1 mei 1964. Wij willen de rapporteurs
die hun antwoordlijst nog niet ingezonden hebben graag even aan die
datum herinneren. Laten wij ons allemaal zoveel mogelijk aan die
afpraak houden. Is men een paar dagen te laat met de toezending, dan
is dat niet erg, maar ongeveer half mei beginnen wij op ons bureau
toch wel met de samenstelling van het verzamelrapport. Vandaar nog
even deze herinnering.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

in de NOORD-OOST POLDER

FA. HARKEMA
GROOTHANDEL IN HOUT
BEDUM TELEFOON 05901 - 2321 - 2417
MARKNESSE TELEFOON 05273 - 1535 - 1509

Creosoteerhout. Mijnhout. Heipalen. Boerengeriefhout.

FA. H. BRUINSMA

LANDBOUWWERKTUIGEN

De Deel 3 - Tel. 05270-2809

EMMELOORD

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines
Tractoren
Smederij

Walstraat 2 Tel. 05275-2310
Kraggenburg (N.O.P.)

FIRMA K. POST

Manufacturen

Woninginrichting

Baan 30 - Tel. 05275-1578 - ENS (N.O.P.)

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER - TELEFOON 05146 - 564
NAGELE - TELEFOON 05276 - 2460

LOONBEDRIJF

MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

UIT PERS EN PERIODIEK

Congres van V.V.D., geen onverdeeld succes voor liberalisme

De Algemene Vergadering van de V.V.D. heeft niet alleen liberale tongen, doch ook „geestverwante” en „andersdenkende” pennen losgemaakt.

Schimmenspel

HET VRIJE VOLK van 21 april acht de onjuiste propaganda de oorzaak van de stunt die mr. Geertsema vrijdag j.l. in Eindhoven uithaalde:

De VVD heeft het moeilijk. Zij heeft vele jaren haar propaganda gericht op beperking van de overheidstaak en verlaging van de staatsuitgaven. Daarbij had zij niet alleen het oog op een zo economisch en efficiënt mogelijk beheer. Hierover zijn alle partijen het eens. De propaganda van de VVD bestond uit twee delen gewone demagogie en één deel gebrek aan inzicht in de richting van de maatschappelijke ontwikkeling.

Dit begint de VVD nu op te breken. Zij heeft zich in de zomer van 1963 nog eens in de regering kunnen nestelen met behulp van confessionele politici die door afkeer of vrees voor de socialistische bezeten waren. De basis voor de samenwerking werd het befaamde „akkoord van Wassenaar”, waarin voor de VVD belastingverlaging wel het voornaamste punt was.

In de negen maanden die sindsdien zijn verstreken, is echter de belastingdruk alleen nog maar verzwaaard. Met het hele akkoord wordt een merkwaardig schimmenspel opgevoerd. De VVD blijft roepen dat zij vasthoudt aan de afspraken en dat na de woningbouw de belastingverlaging de hoogste voorrang heeft. In werkelijkheid is de rangorde van het akkoord al dadelijk veranderd. Vóór de belastingverlaging heeft de regering — terecht — de steun aan de landbouw gesteld en minister Veldkamp heeft bij herhaling de verhoging van de AOW (die in een restgroep achteraan de verlanlijst stond) naar voren gehaald, naar 1 januari 1965 namelijk.

Brandwacht

HET PAROOL van 20 april meent, dat de heer Geertsema meer als brandwacht dan als stokebrand is opgetreden. Het blad vindt dit een bewijs van het niet ingesteld zijn (van de V.V.D.) op een moderne staatshuishouding.

Veelbetekend wordt eraan toegevoegd, dat de confessionele partijen hunnerzijds ook wel eens genoeg van deze partner kunnen krijgen:

Er ieken in de rede, die mr. Geertsema, de voorzitter van de Tweede Kamerfractie der V.V.D. vrijdagavond in de algemene vergadering van zijn partij te Eindhoven hield, enige ongewoon kritische en voor het voortbestaan van de confessioneel-liberale samenwerking nogal dreigende uitlatingen te zitten. In het verdere verloop van de bijeenkomst is echter wel duidelijk geworden, dat de heer Geertsema met zijn woorden veeleer een storm heeft willen bezweren dan oproepen. Hij wist, dat het punt van de belastingen tal van afgevaardigden hoog zat; en het was een kwestie van tactiek, hun de wind enigermate uit de zeilen te nemen.

Men mag gerust aannemen, dat de heer Geertsema geen voorstander is van een al te vlot uittreden van de liberale ministers uit de regering. Een andere zaak is echter of dit congres erg geschikt is geweest om de twijfel weg te nemen bij degenen in de confessionele partijen, die al lang vinden, dat de V.V.D. niet de meest geschikte partner is bij het voeren van een sociaal beleid. Het overwegend belang, dat zoveel afgevaardigden hechten aan belastingverlaging, verraadt een gebrek aan inzicht in de vervlochtenheid van economie en politiek in een moderne staatshuishouding. De overheid moet nu eenmaal voor de vervulling van haar taak over een flink stuk van het nationale inkomen kunnen beschikken: ten bate van allen.

Volkspartij

De **ROTTERDAMMER** (chr. nat.) van zaterdag 18 april suggereert dat de V.V.D. na haar jongste standpunt-

bepaling misschien beter niet langer volkspartij zou kunnen worden genoemd:

De V.V.D. wil niet anders zijn dan haar naam zegt: een volkspartij. Aldus heeft mr. Geertsema gisteren opnieuw betoogd. We zullen wel niet de enigen zijn, die er moeite mee hebben om de partij van de liberalen zo te zien. Ook in Eindhoven treedt zij weer naar voren als de partij van de middengroepen (waartoe ook mensen met f 50.000 inkomen per jaar zich nog gerust mogen rekenen). De sociale rechtvaardigheid wordt betracht indien deze groepen worden ontzien. Want van herverdeling der inkomens wil de V.V.D. niet weten. Wat de een houdt voor het betrachten van sociale rechtvaardigheid, is in de ogen van de ander juist sociale onrechtvaardigheid.

Maar op één punt heeft de heer Geertsema stellig gelijk. De herverdeling van het nationaal inkomen zou inderdaad wel eens het kernvraagstuk kunnen zijn voor de politieke verhoudingen in ons land voor de komende jaren.

Ook de kritiek van de V.V.D. op de maatregelen van de bewindsliden op Economische Zaken vindt de **Rotterdammer** maar vreemd. Waar blijft op deze manier bij de liberalen het verlangen naar vrijheid in het bedrijfsleven:

Hoe men ook over de verticale prijsbinding moge denken, stellig hebben minister Andriessen en staatssecretaris Bakker maatregelen daartegen aangekondigd in de hoop daarmee het Nederlandse volk in al zijn geledingen te dienen. Wanneer de maatregelen de verwachte uitwerking hebben, zal de consument ervan profiteren. Van de volkspartij had men meer begrip hiervoor mogen verwachten dan de V.V.D. gisteravond bij monde van haar fractievoorzitter heeft opgebracht. En van een liberale volkspartij nog des te meer. De maatregelen in strijd met de vrijheid van middenstand en bedrijfsleven om overeenkomsten aan te gaan? We hadden altijd gedacht, dat juist vrije concurrentie zo goed in het liberale systeem paste!

Relativering

Een nieuw ontwerp-beginselprogramma werd ook aan de liberale afgevaardigden gepresenteerd. Typerend is de grotere distantie, die het nieuwe programma van het christendom neemt.

Dr. Cramer schrijft er in **HET PAROOL** van 17 april over:

Blijkbaar wordt gestreefd naar een duidelijker uitnodiging tot de buitenkerkelijken. Het huidige beginselprogramma is er — typisch vrijzinnig protestant — „diep van overtuigd, dat de grondslagen der Nederlandse beschaving in het christendom wortelen”. Het nieuwe ontwerp relativeert dit ietwat door te spreken van „christelijke grondslagen, die zozeer bepalend zijn voor onze samenleving, dat hun betekenis voor onze maatschappij door allen — christenen en niet-christenen — wordt erkend”. Hiermee streeft de VVD dus naar een bredere basis. Maar welke richting wil zij daarmee uit: de progressieve of de conservatieve?

De liberale **NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT** is het met die nieuwe richting geheel eens. Dit blad wil ook van de „christelijke grondslagen” af:

In de diepste diepten van de grondslagen zien we, dat de commissie uit de V.V.D. net als het geldende beginselprogramma, verwijst naar „christelijke grondslagen” van onze samenleving, zij het op een iets andere manier. Wij hebben ons afgevraagd in hoeverre dat nodig is. Ook Joden en humanisten moeten een tehuis in de liberale partij kunnen vinden. De verwijzing geeft, zoals de ervaring leert, ook aanleiding tot het misverstand, dat de V.V.D. — ten onrechte — als een christelijke partij wordt beschouwd. De formulering in het beginselprogramma rechtvaardigt die mening niet. Maar zo'n formulering zou geen aanleiding tot misverstand mogen geven. Een beginselprogramma hoort niet een document met gebruiksaanwijzing te zijn.

Hand van de meester

Dat het ontwerp beginselprogramma, na eerst door het congres vrijwel aan flarden te zijn gepraat, nog eens duchtig gerestaureerd moet worden alvorens opnieuw aan de orde te komen, is niet te wijten aan de bovengenoemde ontwikkeling.

Een verslag in **TROUW** van 20 april maakt dit duidelijk:

Het huidige beginselprogramma spreekt slechts van de christelijke grondslagen van de Nederlandse samenleving, en daar zal het wel bij blijven ook. „Tegen de christelijke zedeleer hebben wij geen enkel bezwaar”, zei prof. Oud, „maar iedere verwijzing naar godsdienstige documenten dient achterwege te blijven”. Zijn woorden werden met daverend applaus, stampen en kreten van bijval begroet.

Deze ingreep van prof. Oud moge dan voor christenen in de V.V.D. een niets aan duidelijkheid over te laten vertrekksignaal zijn geweest, de **VOLKSKRANT** van 21 april vindt dat de V.V.D. het nu zo langzamerhand ook zonder de heer Oud zelf moet kunnen.

Toch zetten we een groot vraagteken bij het heroptreden van prof. Oud. Hij mag zich opnieuw de meester hebben getoond, de juiste gang van zaken is het niet. Vooral niet als de VVD zou besluiten om prof. Oud nu ook nog weer als lid van de programmacommissie toe te voegen. Met hem mag er een veel beter werkstuk ter tafel kunnen komen, de jongeren moesten het nu toch zonder de oude meester kunnen stellen. Als dat nog steeds niet kan, moeten zij het zo spoedig mogelijk leren. Dat kan het best gebeuren — prof Oud heeft dat kennelijk niet begrepen — door te proberen om zich, met vallen en opstaan, zelf te redden en niet door zo lang mogelijk aan de hand van de meester te blijven lopen.

Het lijkt er niet op, dat het al zo ver is.

Geen eenheid

In zeer kies gekozen bewoordingen heeft de liberale **NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT** van 20 april in een paar woorden ten voeten uit het gebrek aan eenheid in liberale kringen aangetoond.

Het is altijd geloofwaardiger indien medestanders dit schrijven dan wan-

neer politieke tegenstanders daar de nadruk op leggen. Vandaar ook dat wij dit persoverzicht besluiten met de laatste woorden van het liberale blad:

De algemene vergadering was goed bezocht. Onder de afgevaardigden bleek een levendige belangstelling te bestaan voor het beginselprogramma en de politieke vraagstukken van de dag.

Uit de discussies kwam naar voren, dat er in de V.V.D. twee stromingen bestaan. Of men wil spreken van een liberale en een conservatieve stroming, is een kwestie van terminologie. Maar dat in feite de twee stromingen niet al te dicht naast elkaar lopen, lijkt wel duidelijk.

Ieder kan er nu het zijne van denken. Het congres van de V.V.D. lijkt ons geen onverdeeld succes voor het moderne liberalisme te zijn geweest.

Wij ontvingen

1. Recreatie-studiedag ANWB 1963, verslag van de bijeenkomst te Rotterdam op 25 november 1963 georganiseerd door de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB, 74 pagina's.)
2. Industrieel Ontwikkelingsplan voor West-Brabant deel 2 (Inventarisatie en Programmering, uitgave van de Stichting Welvaartsbevordering West-Brabant, 98 pagina's.)
3. Systematische indeling der Nederlandse brochures, (uitgegeven door Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, 56 pagina's.)
4. E.E.G. en grensarbeid, (rapport inzake de gevolgen van het vrije verkeer van grensarbeiders voor de regionale arbeidsmarkt, uitgegeven door de Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf, 63 pagina's.)
5. Verslag over het jaar 1962 (van het Bedrijfschap voor het Hotel-, het Restaurant-, het Café- en het Pension- en Kamerverhuurbedrijf en Aanverwante Bedrijven, 165 pagina's.)
6. Boerenbont, (vijftig jaren Groninger C.B.T.B., uitgegeven door de Groninger Chr. Boeren- en Tuindersbond, 61 pagina's.)
7. De Noord-Atlantische Verdrags Organisatie, (het Navo-handboek, uitgave van de Noord-Atlantische Verdrags Organisatie Voorlichtingsdienst, 115 pagina's.)

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

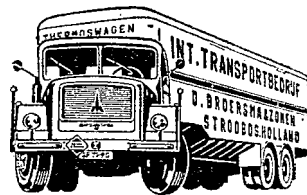
EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

N.V. D. BROERSMA & ZONEN
Internationale Transportonderneming

STROOBOS

telf. 05123 - 291 - 498
telex 46018

BODEGRAVEN

telf. 01726 - 2643

VRAAGT EENS
VRIJBLIJVEND
INLICHTINGEN

- ★ Regelmatige groepgediensten naar en van geheel West-Duitsland, o.a. ook Bodensee, Allgäu, München.
- ★ Gelegenheid voor opslag in douaneloods aan de grens.
- ★ Behandeling douane-formaliteiten.
- ★ Verdeling en doorzending goederen door geheel Nederland.

OMTRENT DE VELE MOGELIJKHEDEN TOT SNEL- EN RECHTSTREKS VERVOER!

TWEEDE KAMER SPRAK OVER MOEILIKHEDEN RONDOM PRINSES IRENE

Gezag van Kabinet versterkt

DE Kamer heeft zich tijdens het debat over de door Prinses Irene geschapen moeilijkheden gelukkig niet strikt gehouden aan de politieke kanten van deze aangelegenheid.

Bijzonder duidelijk is tot uiting gebracht dat er groot begrip bestond voor de aanwezige menselijke spanningen. „Onze koningin is ook moeder” was bij de heren Smallembroek (A.R.), Schmelzer (K.V.P.) en Geertsema (V.V.D.) een duidelijk te onderkennen onder-
toon.

Immers, zoveel gezinnen in ons eigen volk ervaren met hun eigen problemen en spanningen verwantschap met de vraagstukken waarvoor een koninklijk gezin zich ook menselijk gesteld kan zien, aldus de K.V.P. fractievoorzitter Schmelzer. Hij was daarom van oordeel dat deze situatie tot een verdere versterking van de band met het Huis van Oranje zou leiden.

Ook de oppositiepartij — de P.v.d.A. — heeft zich gedragen „als harer majesteits loyale oppositie”, zou de Engelsman zeggen.

Volgens de grondwet, aldus dr. Von-
deling — formeel geredeneerd — blijft het kabinet de verantwoordelijkheid dragen voor het doen en laten van de prinses, maar zolang de huidige situatie duurt zal de P.v.d.A. net doen alsof die verantwoordelijkheid niet bestaat. Dat is een loyale houding van de oppositiepartij — sterk afstekend tegen de houding van de vroegere S.D.A.P. als het ging om het Koninkshuis.

De heer Jongeling (G.P.V.) was van oordeel dat de huidige situatie nog onbevredigend is. De prinses behoudt haar rechten op de troon — hoewel zij zich losmaakt van haar constitutionele plichten.

Overigens moet ons van het hart dat de heer Jongeling ten onrechte het kammerdebat over prinses Irene in een emotionele sfeer bracht toen hij zijn mede-afgevaardigden (en de T.V. kijkers) een foto voorhiel waarop de prinsessen Beatrix en Irene staan afgebeeld. Een foto — die naar hij zei — een gelukkig gevoel bracht bij hen die in de bezettingstijd in concentratiekampen waren ondergebracht.

De ministerpresident mr. Marijnen — die eenzaam achter de regerings-
tafel zat tegenover een vrijwel voltalige kamer — erkende ronduit dat er ministeriële verantwoordelijkheid bleef bestaan voor alle leden van het Koninklijke Huis.

Maar, erkende hij, die verantwoordelijkheid kan op dit ogenblik en in deze situatie niet werken voor de handelingen en uitlatingen van de prinses.

Niet bij het huwelijk

Het merendeel van de fractievoorzitters — de boerenpartij bracht naar aller verrassing en kennelijk ook tot verbazing van de heer Koekoek (boerenpartij) twee sprekers in het veld — meende dat het onjuist zou zijn dat de koningin de huwelijksluiting van haar dochter zou bijwonen.

Hoewel de ministerpresident dit niet met zoveel woorden zei, stelde hij toch met nadruk dat, waar het huwelijk ook zou worden voltrokken — de Koningin niet mag worden blootgesteld aan het gevaar in politieke acties te worden betrokken. De plichten van een koningin wegen nu eenmaal zwaarder dan die van een moeder!

De P.S.P. woordvoerder ging vrij ver in zijn consequenties!

Hij wilde aansturen op een wijziging van de Nederlandse staatsvorm. Na aftreden van de Koningin of bij de voltooiing van haar regering zou de Staten Generaal zich opnieuw moeten uitspreken over de gewenste staatsvorm. Ook zou het mogelijk moeten zijn dat elke troonopvolging afhankelijk wordt gemaakt van de goedkeuring van de volksvertegenwoordiging.

Zijn woord vond in de Kamer geen bijval — hetgeen te verwachten was.

Waardig en gematigd

De enige spreker die enthousiast was over een groots (maar overigens waardig) welkom a.s. zaterdag op Schiphol — à la Telegraaf — was de heer Jongeling (G.V.P.).

Met name de heer Smallembroek (A.R.) was van oordeel dat matigheid behoorde te worden betracht bij het

Minister-president Marijnen

bewijzen van afhankelijkheid, natuurlijk was er blijdschap over deze spontane reactie van het Nederlandse volk.

Is dan de op handen zijnde Koningsdag 30 april niet bij uitstek de dag om deze afhankelijkheid en trouw te tonen?

Immers een bijzondere manifestatie nu zou tevens betekenen een demon-

stratie tegen Irene. Dat zou niet juist zijn. Prinses Irene blijft een telg uit ons vorstenhuis! De ministerpresident was het in feite volledig hiermee eens. Het volk moet begrijpen dat deze tijden voor onze Koningin bijzonder zwaar zijn. Uitbundig demonstreren zou wonden maken, die wij allen de Koningin zouden willen besparen.

Versterkt

Men heeft van minister Marijnen — evenals in de begintijd van het kabinet De Quay van deze president — in vele kringen gezegd: moet deze man die als minister van landbouw niet een succes is geweest, thans premier zijn?

In de wandelgangen van de Kamer zijn veel van deze critici teruggekomen van hun aanvankelijk oordeel! De wijze waarop met name de heer Marijnen is opgetreden in deze onverwacht opgekomen tere en moeilijke aangelegenheid verdient terecht aller waardering.

Het gezag van het Kabinet is versterkt.

Evenals de band tussen Koningin en volk.

Het antwoord van de minister

- De ministeriële verantwoordelijkheid voor de leden van het Koninklijk Huis is ingewikkelder geworden. Daarom zal er intern advies worden gevraagd van de heren ministers van

De Landbouwbegroting

• Vervolg van pag. 4

niet erg „kerelachtig”.

Ik geloof, dat wij moeten beginnen met te zeggen, dat het Landbouwschap van grote constructieve waarde is en dat het dit moet blijven. Al zal ik maar één ding noemen: Ik geloof niet, dat er één sector in het bedrijfsleven van heel Nederland is, waar werkgevers en werknemers elkaar zo hebben gevonden als bedrijfsgenoten en zo samen de verantwoordelijkheid willen dragen als in deze sector.

Daarom vind ik dat Landbouwschap van grote waarde.

Ik kan het best hebben dat men het wil reformeren; wij leven altijd om te reformeren, maar om er almaar vraagtekens achter te zetten, zodra men denkt: dat ligt in het land electoraal niet meer zo goed, dat vind ik geen krachtige politiek.

Produktschappen

Anderzijds: de produktschappen bieden mij wel enig houvast. De minister is op het ogenblik zeer ingenomen met het produktschap voor zuivel. Dat is ook wel eens iets anders geweest, maar ik wil geen belegen kazen gaan bekijken, een variant op het oude koeien uit de sloot halen. Maar dat neemt niet weg dat in zo'n produktschap voor zuivel een gemeenschap is gevormd van belanghebbenden die wel eens de kans benutten om mogelijke initiatieven tot verbetering van de marktpositie, tot nieuwe merken en nieuwe manieren en artikelen af te remmen. Ik neem maar een voorbeeld. Wij kunnen tegenwoordig als consumenten geen melk meer kopen, wel een wit vocht in een fles dat nog iets van melk heeft. Er zijn echter wel andere mogelijkheden beproefd en ook mogelijk; wanneer er meer vrijheid op dit gebied was om eigen initiatieven te ontwikkelen, dan zouden zij er zijn maar men wil dat in de collectiviteit blijikbaar niet. Het afspeuren van de markt, de sprong naar nieuwe kansen kan alleen worden bemeerd door de kracht van zulke organisaties.

Het produktschap voor aardappelen is een andere zaak dat heeft van de minister „een draai om de oren” gekregen in de stukken en dat is verdiend. De minister heeft gezegd: dat produktschap is achter de feiten aan gaan lopen. Dat is juist. Is het onzin dat de minister dat gezegd heeft?

Men heeft in dat produktschap allereerst te maken met een produkt, dat in het geheel geen eenheidsprodukt is. Daarbij komt nog, dat in dat produktschap verschillende belangengroepen

zitting hebben. Daarin zitten in de eerste plaats de boeren die met hun aardappelen speculeren. Dat is hun goed recht; een goede boer speculeert met zijn aardappelen die kijkt uit wanneer hij ze zal verkopen. In dat produktschap zitten voorts kooplieden die ook speculeren; dat is ook hun goed recht, maar zij speculeren tegen elkaar in. Nu moeten zij komen tot bepaalde maatregelen tot ordening en sanering van de markt, maar dat kunnen zij pas doen als zij het eens worden. En dat zijn zij pas, als zij achter de feiten staan en de dwang van de feiten groot is.

E.E.G.

In dit verband wil ik ook iets zeggen over de ontwikkeling in het kader van de EEG.

In de eerste plaats wil ik de Minister prijzen, omdat hij bij de besprekingen in EEG-verband zijn been stijf heeft gehouden, een vaste politiek heeft gevoerd en zich door niemand van zijn plaats heeft laten dringen. Hij heeft dat niet zonder succes gedaan. Ten opzichte van de ontwikkeling van de landbouwpolitiek in EEG-verband kunnen dus enkele pluspunten worden genoteerd.

Er blijven voor mij echter wel een paar vragen over. In de eerste plaats deze vraag: blijft hier niet klemmen het vraagstuk van de steeds stijgende agrarische produktie? Een produktie die als men het op de keper beschouwt nog veel en veel sterker kan stijgen, vooral in bepaalde sectoren, waar men minder gebonden is aan de oppervlakte van de grond. Onlangs is een merkwaardige berekening gemaakt over de vleesproduktie, die mogelijk is, wanneer men zich op een bepaald bedrijf geheel toelegt op de produktie van braadkuikens. Die behoeven maar 8½ week te leven, dan sterven zij en dan gaan zij naar de consumptie. Zeer deskundigen hebben mij voorgerekend, dat het in een eenmansbedrijf, waar men zich op die produktie toelegt, waarbij er natuurlijk wel degelijk voor moet worden gezorgd, dat de vetgemeste kuikens al verkocht zijn voordat de eieren in de broedmachine gaan — dat is nog wat anders dan wat men tegenwoordig wel zegt, dat men reeds vroegtijdig maatregelen neemt, wanneer een geboorte wordt verwacht — mogelijk is, dat één man een produktie aan vlees heeft even groot wat het gewicht betreft als wat op een weidebedrijf van 100 ha aan rundvlees wordt geproduceerd.

Zo zijn er tal van voorbeelden te noemen, waaruit blijkt, dat er bijna geen grens is aan de produktiemogelijkheden zolang het graan op de we-

Vorstenhuis

en

volk

dichter bijeen

staat Drees en Oud, terwijl de Raad van State zal worden gehoord.

- Prinses Irene was door Mexico reeds uitgenodigd voordat de staatsrechtelijke kloof van nu is ontstaan.
- Prins Hugo de Bourbon heeft geen verzoek gedaan de reis naar Mexico mee te maken.
- Vliegen brengt niet meer risico's mee dan het verkeer op de weg. Daarom is er bezorgdheid voor gezamenlijke reizen van Koningin en Kroonprinses in beide gevallen.
- Het bezoek aan de Paus was strikt privé. Noch kabinet noch ambassadeur wisten daar iets van.
- In de toekomst verschijnen er vanwege de voorlichtingsdienst geen berichten meer van Prinses Irene. Wel als het gewenst is, berichten over haar.
- De uitleg van het communiqué in Parijs komt geheel voor rekening van de familie de Bourbon.
- Het onderhoud met het senioren convent (= de voorzitters van de vijf grootste fracties) betekent niet een vooruitlopen op de openbare behandeling. Van verkorting van rechten zoals de heer Van Dis meende, was geen sprake.

reldmarkt nog goedkoop kan worden gekocht. Daarbij komt nog, dat er door de ontwikkeling van de wetenschap bijna beangstigende dingen gebeuren wat het bevorderen van groeiproces-
sen betreft.

Ik heb op een tentoonstelling in Kensington Garden in Londen gruwelijke dingen gezien van hetgeen men met behulp van grondstoffen enz. aan monsterachtige vormen weet te verkrijgen. Ik vraag mij af of wij bij die ontwikkeling van de wetenschap niet nog in sterkere mate komen te staan voor het vraagstuk: wordt de produktie niet zo groot, dat het toch alijd weer leidt tot een ingrijpen, dat allerlei reperkusies heeft, die wij liever niet wensen.

Een tweede vraag is: dreigt het gevaar binnen EEG-verband niet, dat men samen besluit tot het saneren van elkaars calamiteiten en dat wij b.v. moeten meehelpen een olijfolieproduktie in Italië, waarvan niet veel goeds is te zeggen, ook niet van de perspectieven, verder te saneren, terwijl al te lang de verantwoordelijkheden van het eigen land, van de eigen organisatie en de eigen landbouw daar zijn verwaarloosd?

In de derde plaats — en dat vind ik het belangrijkste punt — wil ik wel eens nadrukkelijk de vraag stellen of hier niet de mogelijkheid al zichtbaar wordt van een nieuwe Westeuropese autarkie op agrarisch gebied, waarbij b.v. de Italiaanse rijst een bepaalde pre krijgt boven de rijst uit wat wij nu noemen de onderontwikkelde gebieden, die toch ook de mogelijkheden van afzet moeten hebben en waarbij volgens sommigen — maar ik kan dat niet geloven — zelfs de Surinaamse rijst bij de Italiaanse rijst wordt achtergesteld. In verband met het associatieverdrag lijkt mij dat haast onmogelijk.

Zo zijn er toch wel een aantal vragen, die overblijven, maar ik keer nu terug naar mijn begin. Ik zie nog eenmaal voor mij dat platteland met zijn eigen leven, waar de landbouw zulk een belangrijke rol speelt, waar het gevaar dreigt, dat het wordt overstromd door de schablonen van de stad en van de imitatie, maar waar toch altijd nog sterk leeft de wereld van de amateurs op velerlei gebied, die het zelf doen en die men niet bij de hand moet houden, waar een zekere wildgroei en ongelijkvormigheid toch nog altijd bekoring aan het leven geven en het schematische van de bureaus het nog niet heeft gewonnen.

Ik zou het niet een van de minste verdiensten van de Minister vinden — en ik geloof, dat die zaak bij hem ook wel leeft —, wanneer hij dat leven ook zo ziet in zijn vrijheid en het verder wil helpen stimuleren.

TWEDE KAMER

Meer vrijheid voor gemeenten

MINISTER Toxopeus heeft de gemeenten een dienst bewezen. Voortaan kunnen gemeenteraden commissies instellen ter behartiging van bepaalde belangen (functionele decentralisatie) of van de belangen voor een deel der gemeente (territoriale decentralisatie). Bovendien kan de raad aan deze commissie bepaalde bevoegdheden overdragen.

De vrijheid in dit opzicht is opzettelijk groot gehouden, terwijl er praktisch geen beperkende bepalingen zijn opgenomen, noch sprake is van vooraf toezicht van de hogere overheidsorganen. De gemeentebesturen kunnen volledig zelf uitmaken wat zij er mee willen doen.

Waarom dit „vrijblijvend aanbod van vrijheid in de decentralisatie aan de gemeenten”, vroeg de heer Kieft (A.R.) zich af. Omdat er blijkens de praktijk een gebrek aan belangstelling is voor de openbare zaak. Elke poging die ondernomen wordt om bestuurder en bestuurden dichter bij elkaar te brengen zal door de A.R. fractie met vreugde worden begroet. Hij had gewezen op het feit dat in de praktijk van nu reeds honderden stichtingen in het leven zijn geroepen. Via deze stichtingen — zonder eigenlijk een wettelijke basis — werd getracht dit contact tussen bestuurder en bestuurde te creëren: sportraden, jeugdraden, wijkraden, opbouwraden, enzovoort.

Het A.R. bezwaar tegen deze stichtingen is gelegen in het feit dat er meestal een vermenging plaats vindt van overheid en maatschappij waarbij bovendien de openbaarheid niet aanwezig is!

Door deze wetswijziging is dit gevaar uitgesloten. De commissies zijn overheidscommissies. De taak aan haar opgedragen is een overheidstaak. Principieel gezien is de voorgestelde wetswijziging een goed stuk wetgevende arbeid te noemen.

De C.H.U. woordvoerder, de heer Bode — burgemeester van Elburg — was het daarmee eens. Al was hij wel van oordeel dat de wijkraden in grote gemeenten waarschijnlijk niet gemakkelijk van de grond zouden komen. In plattelandsgemeenten met een aantal dorpskernen zou dat veel beter kunnen gaan. Overigens, wat voor taken zouden deze wijkraden moeten uitvoeren! Minister Toxopeus hielp hem aan een aantal voorbeelden: het maken van huiselijke verordeningen, het regelen van de rechtspositie van personeel der wijkgebouwen, het besturen van een badhuis, het beheren van jeugdthons etc.

Inperking van de vrijheid

Van de zijde van de C.H.U., de K.V.P. en de P.v.d.A. was er een duidelijke drang om de gemeenteraden toch te binden. Het is toch verstandig, aldus was de redenering om in die commissie in elk geval een raadslid te benoemen

— zo niet een wethouder, die dan de commissie behoorde voor te zitten.

Men zei wel: deze persoon moet u niet zien als een pottekijker, maar veel eerder als een verbindingsfiguur tussen de gemeenteraad en de commissie.

Maar ondertussen beperkte men het in het ontwerp neergelegde uitgangspunt „naar eigen inzicht regelen”.

Dat was voor de heer Kieft (A.R.) aanleiding om er op te wijzen dat blijkens opgedane ervaring er maar bij zonder weinig gemeenteraden gevonden worden die haar eigen verantwoordelijkheid niet weten te dragen. Moet nu om der wille van een enkele, die uit de band springt, het geheel aan banden worden gelegd.

Bovendien is het ook zo dat in het dragen van openbare verantwoordelijkheid een stimulans ligt opgesloten om dit op de juiste wijze te doen.

Ook minister Toxopeus onderschreef dit standpunt. Toch werd een amendement, waarin de eis van het zitting hebben van ten minste één raadslid in de commissie, door de Kamer aangenomen. De vreesachtigen hebben het pleit gewonnen.

In het wetsontwerp is nog een wijziging aangebracht. Algemeen was men van oordeel dat wel moest worden vastgelegd in de wet dat ook de vergaderingen van deze commissie openbaar moesten zijn. Het besluit tot het overgaan in geheime zitting moest in het openbaar worden genomen.

Dat was — de heer Voogd (P.v.d.A.) diende dit amendement in — een redelijke zaak, die immers ook geldt voor de gemeenteraden zelf. De minister nam tenslotte dit amendement over.

Niet-ingezetenen

De minister had voorgesteld om de vrijheid van de gemeenteraden zo ver te doen strekken, dat niet-ingezetenen ener gemeente ook lid van de overheidscommissie zou zijn. De heer Voogd (P.v.d.A.) was, evenals de heer Kolf-schoten (K.V.P.) van mening dat hoewel er bezwaren waren dit toch diende te worden geaccepteerd. Deze conclusie was niet verwonderlijk omdat een P.v.d.A.-studie over dit onderwerp een aanbeveling had gedaan. Met name vanwege zijn deskundigheid zou een niet-ingezetene kunnen worden aangetrokken. Mensen die wel bereid zijn hun capaciteiten in dienst te stellen van een bepaalde zaak, maar om welke reden dan ook zich voor de gehele zaak niet kunnen of willen geven, konden dan toch mee het beleid bepalen. De heer Bode (C.H.U.) volstond met de opmerking dat het zijn instemming had. Men kan b.v. in de nieuwe situatie een vertegenwoordiger van de Rijksdienst Monumentenzorg als commissielid benoemen.

Het feit dat een niet-ingezetene ook kan deelnemen aan het bestuursbeleid en dus een vrij grote medezeggenschap krijgt over de ingezetenen was voor de heer Kieft (A.R.) een overwegende reden zich hier tegen te verzetten. Een dergelijke „vertegenwoordiging” van de

inwoners van een gemeente achtte hij onjuist. Deze methode wijkt te zeer af van het in Nederland geldende beginsel: alleen gekozenen zullen bestuursbevoegdheid bezitten. Bovendien is het voordeel dat de andere sprekers beogen n.l. het aantrekken van bijzondere deskundigen ook mogelijk door hen als deskundige aan deze commissie toe te voegen. Het praktische gevaar is groot dat een commissie met een lid-deskundige te veel de nadruk legt op een zekere deskundigheid dan een open oog heeft voor het algemeen belang.

Een amendement om deze mogelijkheid af te snijden werd door hem echter niet ingediend omdat een afstemmen van een dergelijk amendement vaststond na de discussie in eerste termijn. En de minister deed de toezegging dat hij de Kamer regelmatig op de hoogte zou houden van de praktijk der gemeenten in dit opzicht.

Naar onze mening is de gemeentewet thans verrijkt. Er liggen voor alle gemeenten in ons land mogelijkheden die aan de plaatselijke behoeften kunnen worden aangepast. Het is te hopen dat veel gemeenten daarvan gebruik zullen maken en niet te spoedig van zichzelf zeggen: wij kunnen het even goed, zo niet beter dan daarbij niet-gekozen inwoners onzer gemeente. Vergrote en versterkte belangstelling bij de plaatselijke politiek is voor de democratie een der grondpeilers.

De woningbouw

De communist De Jager had te voren geïnterpelleerd over de industriële woningbouw. Deze interpellatie was voor minister Bogaers aanleiding mee te delen dat:

- aan alle verantwoorde bouwmethoden een gezonde kans moet worden gegeven;
- in 1964 waarschijnlijk 8000 woningen uit de fabrieken zullen komen;
- er geen financiële garantie zal worden gegeven voor het oprichten van nieuwe woningfabrieken;
- een overheidsbouwbedrijf door deze minister niet zal worden bevorderd;
- er een stijging van het aantal gebouwde woningen te constateren is: van 1 april '62—31 maart '63: 70.000 gereed gekomen woningen, van 1 april '63—31 maart '64: 90.000 gereed gekomen woningen. Dat feit houdt een belofte voor de toekomst in.

Drievoudig snoer

• Vervolg van pag. 1

In het noorden des lands werd jaar op jaar Koninginnefeest gevierd door de leerlingen van de christelijke school, op een weiland met vlaggen en een erepoort.

Na de tweede wereldoorlog gaven de socialistische hun verzet tegen een Koninginnefeest op en deed de openbare school ook mee. De kinderen van beide scholen zongen samen het Wilhelmus. Boven de erepoort stond tot nu toe God met Nederland en Oranje. Nu voor het eerst een nieuw opschrift: Leve de Koningin.

En het Vrije Volk constateert, dat zelfs de antirevolutionairen niet meer zo vlot spreken over het schoon drievoudig snoer.

INDERDAAD, wij zijn een beetje voorzichtig. Want wij weten, dat hier aanleiding is tot misverstand. Hier kan de gedachte gaan heersen, dat ze met z'n drieën bij elkaar horen, de Almachtige God, Schepper van hemel en aarde, en het kleine Nederland met zijn Huis van Oranje. Op een speciale manier bij elkaar.

Daar schemerde iets in na van de Oud-testamentische theocratie. Vader Hellenbroek kon in zijn nationale gelegenheidspreken de parallel duidelijk trekken. De vervallen hut van David — het achteruit gezette huis van Oranje tijdens Jan de Witt. De bevrijding van 1672 — verlossing uit der Midianieten hand door onze Gideon.

En in vroom onderricht in de Vaderlandse Geschiedenis is het onze jeugd dikwijls voorgehouden: Met Oranje gaat het goed, z o n d e r Oranje hebben we ramp op ramp te vreezen.

Zulke opvattingen maken ons voorzichtig. Zo mag het immers niet.

En toch — een schoon drievoudig snoer, door Gods genade ook nu nog onverbreekbaar.

God heeft de weg van Oranje geleid naar Nederland. Gods bestel is wonderlijk. Wie had kunnen denken, dat die 11-jarige knaap, die in 1544, om zijn aanspraken op een rijke erfenis niet te verspelen, naar het Brusselse hof ter opvoeding werd gezonden, opvoeding in Spaanse geest, eenmaal de Vader des Vaderlands zou worden?

Mogen we dan niet zeggen: de Here heeft ook ons volk een richter verwekt? Natuurlijk in andere zin dan in Israël, maar uit dezelfde genade, waarin Hij volken helpt en redt in oude en nieuwe tijden?

EN als we zo het begin zien, dan zien we zo ook het vervolg. N.l. in het licht van Gods genade. En onder de klem van Zijn hoog bevel. Dat wil zeggen: Als God in genadige ontferming ook verder met Oranje en Nederland wil zijn, de banden wil bevestigen, de trouw wil bewaren, en Nederland en Oranje samen willen luisteren naar des Heren Woord, dan mogen wij de hand leggen op des Heren beloften:

Die Mij eren, zal Ik eren.

Zo viere wij Koninginnefeest.

A.

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij Houthandel - Kistenfabriek

Aannemersbedrijf

G. J. JISKOOT

Voordijk 365 - Telefoon 01806 - 2106
BARENDRECHT

W. J. HOEK

Timmerman en Aannemer

J. de Braystraat 4 rd - Telefoon 02500 - 51961
HAARLEM

Voor onderhoud en verbouw uw adres.

Fa. Kloosterziel & Zn.

Aannemers in Waterwerken

J. H. van Linschotenstraat 7 - Telefoon 05220 - 2981
MEPPEL

Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrastreringspalen,
piketten. Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

DORPSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Vraag verhuisfolder of emigratiefolders aan

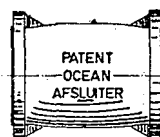
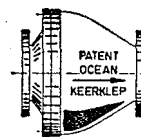
BONGERS

internationaal verhuisbedrijf

RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Opslag van inboedels Overzee-verpakking

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

BETONFABRIEK

DEN BOER

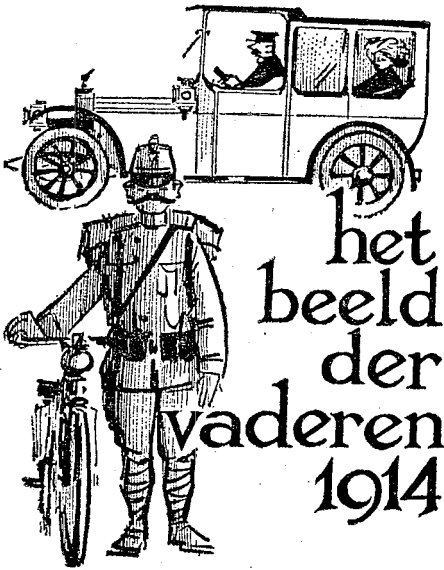
NIEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Opgericht 1883

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

het
beeld
der
vaderen
1914

Die arme, bleke man

Een halve eeuw geleden hadden we we het ministerie-Cort van der Linden, over welk kabinet in deze rubriek wel eens méér is gehandeld. Het was een ECHT extra-parlementair kabinet. Een kabinet, steunende op een meerderheid die de overwinning bij de stembus had gehaald, bleek niet mogelijk. Socialisten en liberalen hadden elkaar bij herstemmingen vlijtig gesteund tegen rechts, nadat de liberale kandidaten enkele schriftelijke vragen van de S.D.A.P. ten genoegen van Troelstra hadden beantwoord. Maar toen Dr. Bos een kabinet van liberalen en socialisten wilde vormen, weigerden de socialisten. Het was in strijd met hun Marxistisch beginsel, om met de bourgeoisie in één kabinet te zitten.

Toch vormde Cort van der Linden een extra-parlementair kabinet. Een kabinet van heren van buiten het parlement. Niet gebonden aan enig politiek program.

De grootste moeite had de formateur met het vinden van een minister van financiën. Maar een goede vriend gaf hem een advies. Daarbij schijnt een misverstand te zijn ontstaan, zodat de formateur een ander uitnodigde, dan was bedoeld door de raadgever. Toch geen ondeskundige man. Een inspecteur van de belastingen.

Maar als minister viel hij tegen. En het was de heer Cort van der Linden ook al gauw duidelijk, dat hij niet degene had gevraagd, die was geadviseerd.

De minister van financiën wist wel iets van financiën af. Maar hij wist niets van politiek. Hij wist niets van de gebruiken in de Kamer. Hij bekende het ook een keer. Toen zei hij hulpeloos: ik zou dan die post dus iets moeten verhogen en ik ben daartoe ook wel bereid, maar ik weet niet, of dat hier in de Kamer zomaar kan.

Toen hebben hulpvaardige kamerleden hem uitgelegd, dat de minister tijdens het debat een wetsvoorstel in overleg met de Tweede Kamer wel kan wijzigen. In de Eerste Kamer kan dit niet.

Toen de minister de eerste keer zijn begroting verdedigde, maakte hij een zwakke indruk.

En de Zaanlandse krant, een onvervalst liberaal blad, schreef over deze minister: „geestverwant op deze manier: „Die arme bleke man..... Wij zagen hem als een subalterne figuur, fatsoenlijk niet onbekwaam, maar alermint uit het hout gesneden, waarvan men generaals maakt, en op het alleronverwachts is hem de maarschalkstaf in handen gedrukt. Is het voor het land en voor het kabinet en voor die arme man zelf ook maar niet beter, dat er nu een eind aan wordt gemaakt?”

Nu, het duurde niet lang, en toen ging deze minister inderdaad met pensioen.

Maar de journalisten hadden één ding opgemerkt, dat zij konden waarden. Zij waren met het verslag gauw klaar. Want de minister had zijn speech op papier en dat was binnen een uur bekeken. De Kamer heeft het later wel anders beleefd. Minister Lief-tinck deed er soms zes uren over.

DIPLOMATIE is de kunst van het voeren van staatsonderhandelingen. Wie die kunst verstaat is een knap diplomaat, die die kunst niet verstaat, faalt. Het klinkt nogal eenvoudig. Even eenvoudig als: bakken is de kunst van het bereiden van brood. Wie die kunst verstaat is een bekwaam bakker, wie de kunst niet verstaat faalt. Toch is er een verschil, wij hebben iemand nooit het boos bedoelde woord diplomaat naar het hoofd horen gooien, wel het woord koekebakker, waarvan ik het kwalijke karakter overigens nooit heb kunnen ontdekken.

Hoe oud de diplomatie wel is, is een ander verhaal, ditmaal willen wij iets vertellen over diplomatieke onschendbaarheid, de exterritorialiteit.

Een artikel in de Financial Times heeft op dit voorrecht dezer dagen gewezen, naar aanleiding van een geschil tussen een onderneming en een diplomaat, waarbij de betrokken diplomaat geen proces kon worden aangedaan. Het gaat er om, aldus de Financial Times, of een diplomaat in zulke gevallen handelt als privé persoon of als vertegenwoordiger van zijn regering of van het staatshoofd van zijn land. Vroeger waren die moeilijkheden niet zo groot. Er waren niet zo veel diplomaaten als tegenwoordig en die er waren hadden meer ervaring in de genoemde kunst. Natuurlijk zijn alle ambassadeurs, gezanten, minister-residenten, zaakgelastigden etc. geen engelen, maar dat er hier en daar een bengel tussenloopt is nieuw. Onlangs werd een diplomaat aangehouden wegens een grote smokkelaffaire in verdovende middelen. Zijn onschendbaarheid kon hem op dat moment blijkbaar niet helpen. De autoriteiten hadden precies het ogenblik afgewacht, waarop hij op deze exterritorialiteit geen beroep kon doen. In Nederland kennen wij het geval waarin een regering verzocht werd haar gezant alhier terug te roepen. Hij was niet langer persona grata, gezien zijn voorliefde voor vreemde praktijken met betrekking tot de verkoop van auto's.

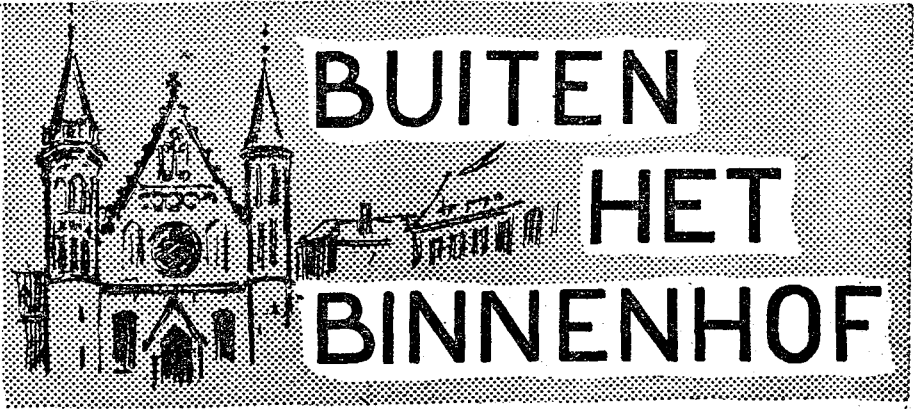
Denkt nu niet, dat iedereen diplomaat kan worden, want dat is in de meeste landen beslist niet zo. De mogelijkheid dat bij ons een jonge man (ons land kent merkwaardig genoeg geen vrouwelijke diplomaaten) tot de Buitenlandse Dienst wordt toegelaten is niet erg groot. Elk jaar kan die Dienst, die zijn eigen opleiding heeft, er ongeveer tien à twaalf gebruiken.

Dat vader of grootvader of oom diplomaat moet zijn geweest is geen absolute voorwaarde. Onze voormalige ambassadeur in Zuid-Afrika, dr. J. van den Berg, heeft zonder een beroepsdiplomaat in zijn familie, zonder een adellijke titel te voeren, zonder buitengewoon met aardse goederen gezegend te zijn, een eervolle carrière in de diplomatieke dienst gemaakt.

Via zijn studie van het Chinees kwam hij in de consulaire dienst, daarna in de diplomatie.

Vacante diplomatieke posten worden niet geadverteerd, de B.D. wijst de weg.

Terugkomende op die onschendbaarheid en immuniteit nodig om de diplomaat geheel onafhankelijk te maken van de staat waarbij hij is geaccrediteerd, deze dateert al uit de zeer grijze, ja witte oudheid. Toen werd een gezant min of meer voor heilig gehouden.

BUITEN
HET
BINNENHOF

Ach als er zo twintig of dertig in een land zijn is er nog wel een oog te houden op de faits et gestes van de diplomaten, maar als er — en dat is in Engeland het geval — 3000 onschendbare rondrijden, plus nog alle onschendbare diplomaten van de Common Wealth-landen, dan wordt het moeilijker. Een diplomaat rijdt een fietser aan. Geen vervolging. Een diplomaat weigert de rekening van de centrale verwarming te betalen. Geen civiele procedure. En ga zo maar voort. Ja, de ambassadeur of gezant kan worden teruggeroepen, maar daarmee heeft de benadeelde zijn recht nog niet gevonden. Een moeilijkheid is dat niet altijd duidelijk is, waar en wanneer de onschendbaarheid begint en eindigt. Vergeet niet, dat de diplomaat zich naar de strafwet en de politieke voorschriften van de verblijfsstaat moet gedragen. Overtreding daarvan kan terugroepen tot gevolg hebben. Ook kan de minister van Buitenlandse Zaken de diplomatieke boosdoener zijn paspoort overhandigen. Dan kan hij nog met ere over de grens rijden.

Natuurlijk kan de benadeelde zich richten tot de regering van de diplomaat, die hoe dan ook tegenover een burger van de gaststaat in gebreke is gebleven. Men kan hem dagen voor een rechter in het land van zijn herkomst.

Overigens heeft de diplomaat het recht in burgerlijke of in strafprocedures te weigeren getuigenis tegenover de rechter af te leggen.

De zaken liggen nogal moeilijk. Er is een tijd geweest dat regeringen minder moeite hadden met diplomaten. Diplomatie is nu eenmaal de kunst van het voeren van staatsonderhandelingen. Wie de kunst niet verstaat..... en dan zijn we weer aan het begin van ons verhaal gekomen.

Voor wie iets meer wil weten over de ervaringen van een Nederlandse diplomaat gedurende een tijdperk dat er "geheime diplomatie" bestond leze de memoires van mr. Van Vollenhoven, die gehuwd was met een prinses van Bourbon.

Een gezellig boek van iemand die zijn diplomatiek licht niet onder de korenmaat verborg. Integendeel.

William Franke

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Firma Jan de Mik

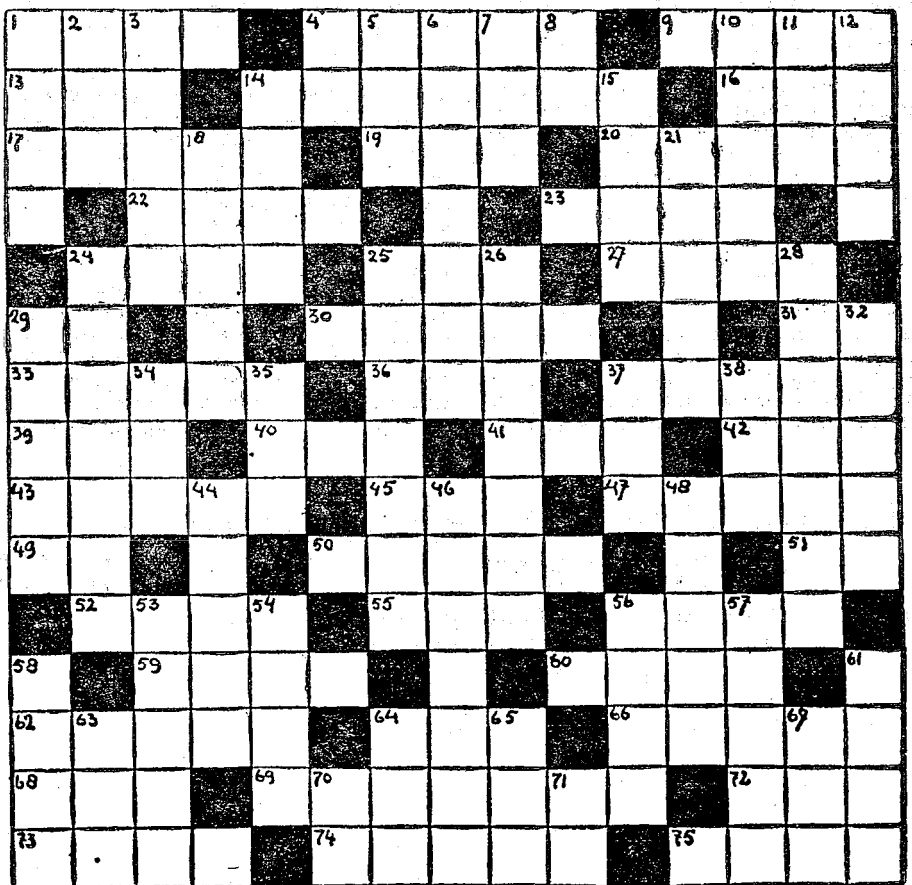
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL

Telefoonno. 01846-2156-2484
Hardinxveld-Giessendam

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. klooster; 4. windstille plaats; 9. grensplaats in Palestina; 13. onbeduidend mens; 14. zeeprodukt; 16. blinde; 17. gesteente onder ertsafzetting; 19. gewicht; 20. ontwikkeld insect; 22. voorheen; 23. zoutbak; 24. werkplaats; 25. munt; 27. afdeling voor vrouwen in kerk; 29. knokploeg (afk.); 30. worp, gooi; 31. uitroep; 33. land in Azië; 36. hevige; 37. jongensnaam; 39. bloeiwijze; 40. loot; 41. sprekende vogel; 42. loflied (letterkeer); 43. welpenleidster; 45. jongensnaam; 47. uitgeput; 49. per expresse (afk.); 50. natuurverschijnsel; 51. Isaias (afk.); 52. zijkant; 55. O.T.-figuur; 56. stad in Duitsland; 59. eilandje; 60. speeksel; 62. draad; 64. kunstwerk; 66. zoogdier; 68. profeet; 69. schip; 72. rivier in Engeland; 75. roemen; 74. ploert; 75. pluim.

Vertikaal: 1. Historische figuur; 2. meetkundig lichaam; 3. fantastische toekomstbeelden; 4. uitroep; 5. voor; 6. grensbewaker in Oostenrijks-Hon-

gaarse leger der 18de eeuw; 7. loofboom; 8. serie; 10. viool; 11. kielwater; 12. plant; 14. wapen; 15. lichaamsdeel; 18. profeet; 21. horde; 24. voorzitter Lagerhuis; 25. hulpmiddel bij het zagen van hout; 26. eiertransporteur; 28. wereld; 29. klerenstander; 32. wellevend; 34. voorkeur; 35. O.T.-figuur; 37. slee; 38. lichaamsdeel; 44. periode; 46. lessenaar (dieventaal); 48. wadi bij Hebron, waar de verspieters druiven plukten; 53. modder; 54. geluid; 56. zoogdieren; 57. echtgenote; 58. landbouwwerktuig; 61. bloedvat; 63. bloeiwijze; 64. priester; 65. muzieknoot; 67. ontkenning; 70. exit; 71. Europese tijd (afk.)

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Abdij; 4. opper; 9. Gaspak; 13. Jan; 14. tramlijn; 16. are; 17. allee; 19. Spa; 20. aster; 22. Elly; 23. haai; 24. Agag; 25. Oss; 27. drom; 29. O.L.; 30. Gosen; 31. e.a.; 33. kudde; 36. rel; 37. Sneek; 39. Sie; 40. eed; 41. zee; 42. Est; 43. enkel; 45. Eli; 47. mirre; 49. le; 50. Leens; 51. en; 52. nikè; 55. log; 56. Oder; 59. zode; 60. ader; 62. Itala; 64. oor; 66. Irene; 68. tuk; 69. Marleen; 72. Ier; 73. Okke; 74. reder; 75. asem.

Vertikaal: (voorzover niet uit de oplossing van Horizontaal af te leiden): 1. Ajax; 6. impasse; 12. kerk; 18. eland; 21. Saron; 44. eskol; 46. Leopold; 48. ieder; 58. kilo; 61. ferm.

Het einde van de week

A C H T E R P A G I N A

EEN weekblad behoort bij een weekend, zoals een krant — een dagblad — bij ieder werkdag.

Een weekend vraagt blijkbaar — dat is niet meer dan een constateren van een feit — om een bijzondere begeleiding van de zijde der publiciteitsmedia.

De publiciteitsorganen hebben daar een open oog voor. Zij kennen de kenmerklijke behoefte van de mensen in het weekend. Televisie en radio trachten zo goed mogelijk programma's te brengen waar het publiek in doorsnee naar uitkijkt.

Ook de pers, het dagblad, kent de speciale verlangens van de lezende mens in het weekend. De krant van zaterdag — tegenwoordig ook reeds in zekere mate de krant van vrijdag (het weekend begint voor zeer velen immers vrijdagsavonds) — is een andere krant dan die van de overige door-de-weekse-dagen. Het weekblad bevat natuurlijk met name „weekender lezersstof“.

In een weekblad — evenals zo mogelijk nog sterker in een tweewekelijks of een maandblad — kan grondiger op allerlei onderwerpen worden ingegaan, dan in globale berichten van de dagbladen: de èëndagsvliegen.

Wat geldt ook de politieke weekbladen.

De kranten staan dagelijks vol met politieke berichten. Wat is de achtergrond? Wat zijn de diepere motieven? Wat is het onderlinge verband?

Daarover licht een politiek weekblad ons nader in.

Geen scheef beeld

Een politiek weekblad is dus bepaald niet overbodig, ook al is men een serieus krantenlezer. Integendeel. Zonder een politiek weekblad hebben wij als regel onvoldoende informatie om het dagelijkse politieke bedrijf, waarover de krant ons actueel, maar slechts oppervlakkig inlicht, goed te kunnen beoordelen.

En een goede beoordeling is juist een zaak, waaraan wij in onze tijd ook zo'n grote behoefte hebben. Een onjuiste beoordeling kan immers nare gevolgen hebben.

Bij de ouderen

TOT een goede meningsvorming in het politieke leven poogt ons weekblad „Nederlandse Gedachten“ een bijdrage te leveren. Het poogt bovendien een redelijke plaats in te nemen temidden der overige politieke weekbladen van andere politieke partijen.

Wij noemen een paar voorbeelden. Daar is in de eerste plaats het „Christelijk Historisch Weekblad“, een uitgave van de Persvereniging Koningin en Vaderland. Het telt acht pagina's. Abonnementprijs f 5,— per half jaar, f 10,— per jaar. Studentenabonnement f 5,— per jaar. Losse nummers f 0,30.

In dit verband noemen wij gelijk even „De christelijk-historische Nederland“, het Contactblad voor de C.H. Unie, dat eenmaal per 14 dagen verschijnt. Abonnementprijs (inclusief „Binding“, daarover straks) f 2,25 per kwartaal (dus f 9,— per jaar). Zes pagina's.

„Binding“ is het maandelijks ledencontactblad voor de C.H. Unie. Prijs

f 2,— per jaar. Acht pagina's.

Dan stappen wij over naar „De Banier“, wekelijks orgaan der Staatkundig Gereformeerde Partij. De abonnementsprijs van dit weekblad is f 4,75 per half jaar (dus f 9,— per jaar). Acht pagina's.

„Vrijheid en Democratie“ is het weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Wekelijks acht pagina's tegen een abonnementsprijs van f 10,— per jaar. De leden van de V.V.D. betalen een minimum-contributie van f 20,— per jaar, waarin dan het abonnement op het weekblad is inbegrepen.

De P.v.d.A. doet het met een tweewekelijks blad. „Paraat“ heet het 14-daags orgaan van de Partij van de Arbeid. Prijs f 6,— per jaar. Voor leden van de P.v.d.A. echter slechts f 3,— per jaar. Het nummer van 20 maart telde zestien pagina's, echter van een formaat, ongeveer overeenkomend met acht pagina's „Nederlandse Gedachten“.

De Katholieke Volkspartij doet het met een maandblad. „De Opmars“ heet het ledenblad van de K.V.P. Het blad van maart j.l. telt zestien pagina's, ongeveer overeenkomend met acht pagina's „Nederlandse Gedachten“. Gratis voor de leden. Het is dus geheel vergelijkbaar met ons ledencontactorgaan A.R. Post.

Wij zijn op deze manier inmiddels aangeland bij de maandbladen. Wij noemen nu vervolgens „Doorbraak“, orgaan van de protestants-christelijke werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid. Acht pagina's. f 1,75 per jaar. Losse nummers f 0,15.

Vervolgens vestigen wij de aandacht op:

Gereformeerd Staatkundig Tijdschrift „Ons Politieuma“, officieel orgaan van het Gereformeerd Politiek Verbond. Het blad is blijkbaar gratis voor de leden van het G.P.V. Immers wordt vermeld: abonnementsprijs voor niet bij het Verbond aangesloten lezers f 3,75 per jaar. Het blad (van januari 1964) telt zestien pagina's, ongeveer overeenkomend met acht pagina's „Nederlandse Gedachten“.

In de serie echte tijdschriften, vergelijkbaar met A.R. Staatskunde, noemen wij „Politiek“, het maandblad van de K.V.P. Abonnementprijs f 12,50 per jaar; voor studenten f 6,50 per jaar.

Vervolgens „Socialisme en democratie“, maandblad van de P.v.d.A., f 8,50 per jaar. Losse nummers f 1,—.

Dan „Liberaal reveil“, uitgegeven door de N.V. Uitgeverij Nijgh en Ditar in samenwerking met de prof. mr. B. M. Telderstichting en de Stichting Liberaal Reveil. Acht nummers. Abonnementprijs f 15,— per jaar; voor studenten f 9,50 per jaar. Losse nummers f 2,45.

Het „Christelijk Historisch Tijdschrift“ verschijnt eens in de twee maanden. Het is een uitgave van de Jhr. mr. A. F. de Savornin Lohanstichting. Abonnementprijs f 4,50 per jaar; voor studenten f 2,50 per jaar. Losse nummers f 1,25.

„Anti-Revolutionaire Staatskunde“, maandelijks orgaan van de dr. Abraham Kuypertstichting ter bevordering van de studie der anti-revolutionaire beginselen. Kost thans f 7,— per jaar; voor studenten f 4,50.

De „Documentatiedienst“, ten behoeve van de A.R. Partij, samengesteld met medewerking van de Doctor Abraham Kuypertstichting, verschijnt om de veertien dagen. De abonnementsprijs bedraagt f 3,— per kwartaal, dus f 12,— per jaar; voor studenten f 8,— per jaar.

„A.R. Post“ is het maandelijks contactorgaan, dat alle 100.000 partijleden eenmaal per maand gratis ontvangen.

Stijgende belangstelling

VERVOLGENS dan het weekblad „NEDERLANDSE GEDACHTEN“. Na het voorgaande is het wel zeer duidelijk, dat het blad er wat omvang betreft, zijn mag. Het verschijnt als regel met twaalf pagina's en kost niettemin slechts f 3,25 per half jaar, f 6,50 per jaar.

De hoeveelheid voorlichting, welke wekelijks geboden wordt tegen een toch wel zeer gering bedrag (levering tegen kostprijs), is groot.

Wij dachten, dat het alleszins op zijn plaats was ook tegen de achtergrond van dit verhaal „Nederlandse Gedachten“ aan te bevelen, nu wij bezig zijn met de Jubileumwerfactie 1955—1965 „Nederlandse Gedachten“.

Dit jaar zijn nu reeds (sinds 1 januari j.l.) ruim 400 nieuwe abonnees ingeschreven. Dit aantal moet toch in korte tijd zeker te verdubbelen zijn. Laten wij ook met elkaar op korte termijn dit bewerkstelligen.

In het kader van de politieke A.R. bladen noemen wij volledigheidshalve nog „De Magistratuur“, het maandelijks orgaan van het Verband van Verenigingen van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders.

Bij de jongeren

ZEKER gaan wij nu ook niet stilzwijgend voorbij aan „Op Wiek“, het maandelijks ARJOS-blad. 16 pagina's, abonnementsprijs f 5,— per jaar.

Tenslotte noemen wij van de politieke maandbladen van de jongerenorganisaties van andere partijen:

„De Jonge Nederlander“, maandblad voor Christelijk-Historische Jongeren. 4 pagina's. Prijs f 3,50 per jaar.

„Jongeren Voorop“, tijdschrift voor de K.V.P.-jongerengroepen. Gratis voor de leden. 12 pagina's met een omslag, f 3,— per jaar.

„Onderling Kontakt“, driemaandelijks orgaan van het Landelijk Verband van Staatkundig Gereformeerde Studieverenigingen.

Abonnementprijs minimum f 2,50 per jaar, voor studenten f 2,— per jaar. 24 pagina's gestencil met een omslag.

„De Driemaster“, maandorgaan van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie. Acht pagina's. Voor niet-leden f 5,— per jaar.

WIJ onderstrepen tenslotte nog eens de conclusie van dit overzicht: voor een goede oordeelsvorming is een politiek geschrift van wezenlijk belang. Laten wij dan met elkaar die goede oordeelsvorming bevorderen, door verbreding van de lezerskring van onze A.R. bladen, met name van „Nederlandse Gedachten“, tijdens de jubileumwerfactie, welke nu aan de gang is.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN
FRIESLAND

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

VOOR
TAXATIËN
VAN DER VALK'S
ADMINISTRATIE- EN
MAKELAARSKANTOOR
LEEWARDEN HOFPLEIN 31 TELEFOON 26096

FIRMA P. S. DE BOER

MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeloord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

Alle TEXTIELGOEDEREN,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14—38, Sneek - Midstraat 114, Joure

EEN PRACHT KOLLEKTIE MEUBELËN
VINDT U IN
MEUBELTOONZALEN
frimeto
SCHRANS 3
LEEWARDEN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen
voeding... doch ook een lekkernij!

DOUMA'S IJZERHANDEL N.V.

Grootzand 66 - Postbus 30 - Sneek

Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.
Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEWARDERWEG 31 - 35 - SNEEK

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor: Rotterdam: telefoon 010 - 171317

FIRMA HARMS

DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens-
en kleuterkleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

Beter en voordeliger kunt u niet slagen dan alleen bij

Babyhuis Kingma

Ruim gesorteerd in BEKLEDE WIEGEN, LEDIKANTJES,
COMMODOES en KASTEN.

Ook onbeklede wiegen kunnen wij voor u als nieuw
opmaken; wij hebben een grote sortering in de nieuwste
stoffen.

Babyhuis Kingma - Dokkum

Beddenmagazijn

JAN HARMS

Onze specialiteit: voor gezonde slaap

DE BETERE BEDDEN EN DEKENS

Vlasstraat 36, Dokkum, tel. 2765
Ook voor woninginrichting.

RIVEL

Fabriek van RIJWIELEN
en AUTOPEDS

SURHUISTERVEEN

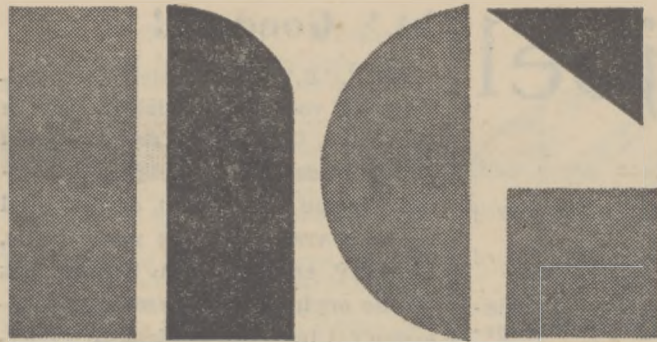
Telefoon 05124 - 269

DE VOLHARDING

Fabriek van kinderstoelen etc.

Surhuisterveen

TELEFOON 05124 - 437

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

1955-1965

JUBILEUM-ACTIE

N.G.

• **Een actief
abonneewerver
schrijft ons:**

Tijdens de gespreksgroepen, die we onlangs hebben gehouden is wel duidelijk gebleken hoe nodig het is kennis te nemen van wat ons A.R. Weekblad „Nederlandse Gedachten“ ons biedt. Want wil men op de hoogte blijven van wat er zoal aan de politieke markt komt, dan kan men niet zonder degelijke principiële voorlichting.

Vergaderbezoek neemt af, gespreksgroepen geven wel wat opleving, maar „Ned. Gedachten“ brengt ons elke week thuis een keur van artikelen van deskundige medewerkers, voorts puntige driestarrren enz. en dat voor f 3,25 per halfjaar, dat is slechts 12½ cent per week; goedkoper kan het niet.

Ons A.R. weekblad viert volgend jaar z'n 10 jarig bestaan. „Toe, geef de jubilaris een geschenk in de vorm van een abonnement. U doet er Ned. Gedachten en ook uzelf een plezier mee!“ Is u zelf reeds abonnee, wek dan uw vrienden op ook een abonnement te nemen. In twee avonden mocht ik 7 abonnees winnen en heus 't ging van een leien dakje. En vergeten we bij onze actie de jongeren niet.

Hilversum H. P. Appelman

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw **CONFERENTIES** en **VERGADERINGEN** hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

HERDENKING

Voor velen in den lande is de herdenking van de bevrijding in 1945 een probleem.

De mensen weten er zo weinig van, klagen wij dan. Vooral de jeugd heeft een ontstellend tekort aan kennis van wat toen is gebeurd. En op school leren zij er weinig over.

Dat laatste is in sommige gevallen waar. Maar men valle de onderwijzers niet te hard. De jonge onderwijzers weten er vaak ook niets van. Zelfs niet van de strijd voor de vrijheid van de bijzondere school in die dagen. De oudere onderwijzers hebben het zelf meegemaakt. En zij zien een visioen. De vader van die jongen was landwachter. De grootvader van die andere jongen werd door de Duitsers vermoord. De ouders en grootouders van de méeste kinderen keken de kat uit de boom.

Dat schaadt de geestdrift van hen, die het hebben meegemaakt, om te vertellen. Want straks gaan de kinderen naar huis en vragen, of vader of grootvader ook bij de K.P. is geweest en gevangenen heeft bevrijd. Of op zijn minst onderduikers heeft geholpen. Het kan pijnlijk worden.

Laten we sommigen niet te hard vallen. Laten we liever vragen, hoe we zelf het best de bevrijding kunnen herdenken.

Er is geen betere wijze van herdenking, dan het openen van ons psalmboek. Begin maar met de eerste verzen van Ps. 78.

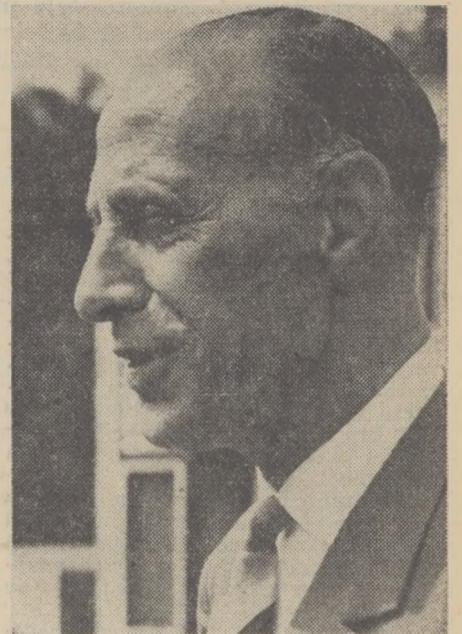
En laten we vooral letten op psalm 66:

*Hier scheen ons 't water te overstromen,
Daar werden wij bedreigd door 't vuur,
Maar Gij deed ons 't gevaar ontkomen,
Verlossen d ons te goeder uur.*

Zo wordt herdenken tot danken.

Het bevrijdingsmonument te Rijswijk.

EERBEWIJS

Ter gelegenheid van haar verjaardag heeft Hare Majesteit de Koningin o.a. de heer H. van Eijsden benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hirein mag een bewijs worden gezien van de hoge waardering, die de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie voor zijn werk als volksvertegenwoordiger ondervindt. Daarmee wensen wij hem van harte geluk. Iedereen zal met instemming van dit bericht kennis hebben genomen.

Zoals men weet is de heer Van Eijsden al sinds juli 1963 door een ernstige ziekte tot non-activiteit gedwongen. Daarom ook heeft de waarnemend fractievoorzitter, de heer J. Smallembroek, dit eerbewijs namens de heer Van Eijsden in ontvangst genomen.

Moge ook in deze dagen allerwege in onze partij voor de heer Van Eijsden en voor zijn echtgenote, die deze zware opgave mee heeft te verwerken, voorbede worden gedaan. Want het meeleven op die wijze van ons allen, die met geen uiterlijke eerbewijzen gestalte kunnen geven aan onze verbondenheid met deze zo zwaar getroffen vriend en voorman, troost meer dan in woorden tot hem gezegd kan worden.

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van
Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt onze nieuw uitgekomen woninggids

**gespreide belegging in
buitenlandse obligaties**

Koers op 28 april 741

per participatie. Effectief
rendement 5¼% + mogelijke
extra koerswinstuitkering.

Inlichtingen worden u gaarne
verstrekkt door uw bank, com-
missionair of door de beheerders:
LABOUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

Dit nummer:

- De bevrijdingsherdenking
- Liberalen en Bijbel (pag. 2)
- Minister Biesheuvel over de landbouw (pag. 2 en 10)
- Cuba en Castro (pag. 4)
- Veenendaal, van alle kanten bezien (pag. 5, 6, 7, 8 en 9)

De liberalen en de Bijbel

IN het jaar 1933 vormde Dr. Colijn een kabinet op brede basis. Een kabinet, dat optrad in de tijd, toen de crisis — een wereldcrisis! — op zijn hoogst was. Dr. Colijn achtte toen een coalitie-kabinet niet mogelijk. Hij wilde een bredere basis en betrok ook de liberalen en de vrijzinnig-democraten in het overleg, dat leidde tot een sterk kabinet.

Naast Dr. Colijn, de minister-president, was mr. P. J. Oud, minister van financiën. Bij de periodieke verkiezingen in 1937 bleek duidelijk, hoe sterk dit kabinet de steun had van de kiezers. Dr. Colijn en mr. Oud bleken „lijsttrekkers” in de volste zin van 't woord. Iedereen verwachtte dat zij het samen weer zouden doen. Dr. Colijn zei zelfs: als ik de opdracht tot kabinetsformatie krijg, doe ik het uiteraard in nauw overleg met de heer Oud. En — er kwam géén nieuw kabinet op brede basis, maar een kabinet, samengesteld uit de drie oude coalitiepartijen. Het was voor Dr. Colijn een grote teleurstelling. Hij had het graag anders gewild en stak dit niet onder stoelen en banken.

EN waardoor liep het mis?

Zéér bepaald, doordat speciaal Dr. Colijn en mr. Oud het niet eens konden worden.

Zij hadden vier jaar prachtig samengewerkt en nu scheidden hun wegen. Dat kwam zo. Dr. Colijn meende, dat er bij de vrijzinnigen geestelijk iets was veranderd. Hij had in mr. Oud een ernstig religieus mens ontmoet. Had mr. Oud niet op de jaarvergadering van de vrijzinnig-democratische bond de hoorders meegevoerd tot een getuigenis: Het leven is een krijgsbanier...? Een krijgsbanier die tot in Gods handen moest worden gedragen.

Dr. Colijn vergiste zich en het was een grote vergissing. Dr. Schouten had hem gewaarschuwd: Mr. Oud is wel religieus, maar hij is een vrijmetelaar en geen belijdend Christen in de zin, die u meent.

Maar het was niet alleen een kwestie van personen, maar ook van partijen en beginselen.

HET conflict kwam, toen Dr. Colijn formateur werd. Hij stelde, zoals hij gewoon was, een kort en bondig regeringsprogramma op. Een „accord van Wassenaar” zou hij hebben verfoeid. De hoofdlijnen in een paar puntige zinnen, dat was genoeg.

En — toen kwam de breuk.

Er stond in die korte schets, dat de grondslag van het kabinet **POSITIEF - CHRISTELIJK** zou zijn. En toen zei mr. Oud: nee, dat is onaanvaardbaar.

Wij herinneren ons nog levendig, hoe hij dat motiveerde. Misschien zegt iemand, dat positief-Christelijk hetzelfde is als Christe-

Kijk ...

Op woensdag 6 mei a.s. naar onze televisieuitzending.

De heer B. Roolvink, lid van de Tweede Kamer en mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij hebben dan een gesprek over: „Leven tussen de feestdagen”.

De uitzending begint om 20.20 u.

Luister ...

Op woensdag 6 mei a.s. naar onze radio-uitzending.

Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum II (V.A.R.A.).

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

lijk. Is positief niet overbodig? Christelijk is immers altijd positief? Formeel kan men er zo uitkomen, aldus mr. Oud. Maar dat

is struisvogelpolitiek. Als dr. Colijn positief-christelijk schrijft, dan bedoelt hij dat in de in ons land gebruikelijke zin. En dat betekent, dat men uitgaat van het gezag van de Bijbel, als het onfeilbaar Woord van God. Wie positief-Christelijk zegt, bedoelt rechtzinnig. Die vraag van ons, dat wij evenals hij, de Bijbel als gezaghebbend aanvaarden en dat kunnen wij als vrijzinnige partij nooit.

DE V.V.D. is bijeen geweest.

Zij heeft een begin gemaakt met het gesprek over een vernieuwd beginselprogramma.

In de voorstellen stonden enige merkwaardige uitspraken, die deden denken aan een verschuiving in christelijk-historische richting. Er was een beroep op het Placcaet van Verlatinghe van 1581, waarin gehandeld wordt over vorst en volk. De vorsten mogen geen tyrannen zijn, zij zijn door God gesteld tot herders over het volk. Dat Placcaet, onder invloed van Beza ontstaan, is een manifest der nationale vrijheid.

De verwijzing naar dit placcaet was Christelijk-historisch. Er werd ook verwezen naar de Bijbel met name naar de tien geboden en sommige gedeelten uit het Nieuwe Testament, die niet nader werden aangeduid.

Dat tendeerde in Christelijk-Historische richting. (Alleen voor de „buitenwacht” is het nodig, hier uitdrukkelijk te stellen, dat wij Christelijk-Historisch hier bedoelen in de zin,

waarin reeds in 1878 onze partij werd getypeerd als vertegenwoordigende de A.R. en C.H. richting. A.R. en C.H. zijn historisch gezien namen van dezelfde richting.)

TOEN verscheen mr. Oud ten tonele. Hij is erelid van de V.V.D. En nadat de N.R.C. de kritiek had ingeleid, ging mr. Oud frontaal tot de aanval over.

Geen verwijzing naar Christelijke schriften in een liberaal program van beginselen, dat was zijn parool. En de partij juichte van geestdrift om deze taal.

De voorstellen werden onder de tafel gewerkt.

De commissie moest haar rapport overmaken. Maar nu met mr. Oud als lid van de commissie. Dat betekent, dat mr. Oud een nieuw program zal maken.

Wij achten deze beslissing juist en zijn van oordeel, dat mr. Oud terecht heeft ingegrepen. Want zo blijft de situatie duidelijk.

EN om dit nader toe te lichten, gaan wij terug naar 1937.

De lezer ziet het verschil.

In 1937 wees mr. Oud de term positief-christelijk af, omdat naar zijn mening de vraag in discussie kwam, of de

Bijbel een onaantastbaar gezag had, ook in het politieke leven.

Dat is voor een vrijzinnige partij onaanvaardbaar, zei mr. Oud.

Nu was het gezag van het Woord van God niet in discussie.

Nu koos de commissie, die het beginselprogramma moest maken, enkele gedeelten uit de Bijbel. Dat kiezen sluit de vraag naar het gezag van de Heilige Schrift formeel buiten de discussie.

Maar het was toch een heenwijzing naar godsdienstige geschriften. Dat mag niet, zei mr. Oud. Dat mag niet, zei de V.V.D. Want wij willen een partij zijn van gelovigen en ongelovigen. Precies als de P. v. d. A. voegen wij er aan toe.

Het vraagstuk lag dus anders dan in 1937. Maar wel kunnen we zeggen, dat mr. Oud de lijnen van toen heeft doorgetrokken. En heeft verhinderd, dat naar de schijn de lijn zou worden omgebogen, terwijl de situatie principieel dezelfde bleef.

*** Goed zo!

Het N.C.R.V.-bestuur stelt de verenigingsraad voor de financiële stukken te publiceren. Daarmee schaart zij zich in de rij van de grote lanuelijke organisaties, die van oordeel zijn, dat deze tijd openheid vraagt. De drie vakcentrales, de A.R.P. en de P.v.d.A. behoren ook tot die organisaties. Mevrouw Van Someren zal, indachtig het jongste Kamerdebat over de luisterbijdrage, wel verheugd zijn. Haar blijdschap zal natuurlijk volledig zijn, indien ook de V.V.D. nog eens in deze rij gaat staan.

BEGROTING VAN LANDBOUW IN EERSTE KAMER

Antwoord van Minister Biesheuvel

VORIGE week waren wij niet in de gelegenheid uitvoerig in te gaan op hetgeen minister Biesheuvel had geantwoord op vragen uit de Eerste Kamer bij de behandeling van de begroting van Landbouw.

De bewindsman, die reeds enkele uren nadat de senatoren hun visie hadden gegeven tot een nadere beschouwing overging, liet er aanstonds al geen onzekerheid over bestaan hoe hij zijn beleid zag.

CHRISTEN-POLITICUS

De heer v. d. Plöeg (PvdA) had namelijk betoogd, dat het voor hem de vraag was of minister Biesheuvel de in de agrarische bedrijfstakken werkende mens wel op de voorgrond had geplaatst. Hij had namelijk de indruk, dat de minister de concurrentiepositie van de Nederlandse landbouw belangrijker achtte.

Het antwoord — dat niets aan duidelijkheid te wensen overliet — kwam prompt. Minister Biesheuvel zei namelijk: „In de eerste plaats staat voor een christen-politicus, die ik tracht te zijn, ook in de politiek, of men nu volksverteenwoordiger of minister is, altijd de mens centraal, de mens als beeldrager Gods, ook in de landbouwpolitiek”.

De bewindsman lichtte dit nog toe door te wijzen op hetgeen hij geschreven had in de memorie van toelichting, waarin nadrukkelijk tot uiting komt, dat de agrarische bevolkingsgroep onder zware geestelijke spanningen staat. Het gehele beleid van de Overheid moet er op gericht zijn, dat men begrip heeft voor wat onder deze groep leeft.

STIJGENDE PRODUCTIE

Uitvoerig ging de minister in op de vragen die de heer Algra gesteld had met betrekking tot de E.E.G. (U kunt deze nog eens nalezen op pagina 9 van ons blad van de vorige week). Hij had namelijk gevraagd of niet het gevaar bestaat van een (te zeer) stijgende produktie, vooral in die sectoren waar men niet bepaald gebonden is aan de oppervlakte van de grond. De heer Algra noemde in dit verband de produktie van braadkalkens, die na een korte levenstijd van slechts 8½ week voor de consumptie gereed gemaakt worden. Wordt dit niet in de hand gewerkt zolang het graan op de wereldmarkt nog goedkoop te krijgen is?

De minister zei hiervan, dat men ook oog moet hebben voor de andere kant van de zaak. De vrees voor overproduktie deelde hij daarom niet. „Er zijn”, zo zei hij, „frappante voorbeelden van een toenemend verbruik.” Hij dacht bijvoorbeeld aan een produkt als koffiemelk. De schaarste aan rund-

vlees op het ogenblik was ook te wijten aan een toenemend verbruik. De minister zei vervolgens dat er op het ogenblik grote kansen zijn als de landbouw zijn taak maar verstaat door met nieuwe produkten aan de markt te komen. Letterlijk zei hij: „Ik heb reeds het voorbeeld van de koffiemelk genoemd en er zijn zo nog tal van andere voorbeelden te noemen. Men maakt ruzie met de minister om een paar melkcenten. Het geld ligt vaak voor het grijpen, als het bedrijfsleven het zelf maar wil zien”.

OLIJFOLIE-TEELT

Uit het grote landbouwdebat, dat eind vorig jaar in Brussel is gevoerd, herinnert u zich misschien nog wel het punt van de olijfolie-teelt in Italië. Deze verkeert in Italië niet in een rooskleurige toestand. In Brussel werd destijds besloten, dat de aangesloten E.E.G.-landen dit project zullen saneren. De heer Algra wilde graag van de minister vernemen of de E.E.G.-landen nu gemeenschappelijk de rekening gepresenteerd krijgen van hetgeen door één lid-staat lange tijd werd verwaarloosd.

De minister zei hiervan dat — naarmate wij in de E.E.G. meer en meer groeien naar een gemeenschappelijk beleid en een volledige vrije markt — de solidariteit met zich brengt, dat wij in veel zaken anders moeten gaan denken dan vroeger het geval was en „dat wij de verantwoordelijkheid, die wij in Nederland dragen voor de streken, die in ontwikkeling zijn achtergebleven, in

• Vervolg op pag. 10

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

*** Verolme - R.E.M.

Achter het in aanbouw zijnde televisie-eiland van de R.E.M. is eensklaps de heer Verolme opgedoken. Hij blijkt de grootste belanghebbende in deze miljoenen-affaire te zijn. In „De Telegraaf” liet dez. scheepsbouwer/televisiemaker onder meer afdrucken dat er behoefte is aan TV-kerkdiensten in de ochtenduren. Wij weten niet of de heer Verolme van dit verlangen aan de N.C.R.V. — een andere omroeporganisatie — heeft gegeven, alvorens te besluiten aan het R.E.M.-avontuur deel te nemen.

Ook wilde de heer Verolme na de T.V. nog een paar van zijn (andere) produkten op de markt introduceren. Vandaar...

Wat de kerkdiensten betreft, die worden op elke zondag door de bestaande omroepverenigingen in de ether gebracht, plus nog een groot aantal religieuze uitzendingen tijdens de werkdagen. Wij willen niet in een beoordeeling treden van wat de heer Verolme bij zijn televisie-plannen het meest drijft, de kerkdiensten of de commercie. Doch dat deze laatste op weg is een levensgrote plaats in ons cultuurleven voor zich op te eisen staat wel vast.

*** Rem Verolme

Op 11 februari jl. heeft prof. Van Bemmelen in „De Telegraaf” uiteengezet dat op het R.E.M.-eiland moord en diefstal zouden kunnen worden begaan, zonder dat de Nederlandse politie en justitie er iets aan zouden doen. De heer Verolme vindt dit „waanzin”. Verander dan het Wetboek van Strafrecht, is zijn advies. Alsof daardoor het door hem zozeer gehuldigde beginsel van de „vrije zee” geen geweld zou worden aangedaan. Het is duidelijk dat de eilandbouwers spoedig moeten weten waar zij aan toe zijn. En het Nederlandse volk eveneens. Daarom wordt het tijd dat de op 26 februari jl. door minister Scholten aangekondigde maatregelen spoedig uit de verf komen. Dat wil zeggen: bij de Tweede Kamer aanhangig gemaakt.

Dan weet iedereen waar hij op rekenen kan: het parlement, de heer Verolme en ook „De Telegraaf”, die blijkbaar nu weer meer in de woorden van de heer Verolme ziet dan in de betogen van zijn medewerker, prof. Van Bemmelen.

Alleen de publikatie van de op stapel staande regeling kan de wilde vaart van de heer Verolme vermoedelijk afremmen, dan wel in de juiste koers leiden. Want in een juiste navigatie op de onstuimige T.V.-zee blijkt zijn kracht niet te liggen. Daar is hij tenslotte scheepsbouwer voor. Als kapitein op de brug van het Schip van Staat moet de regering zich nu spoedig laten gelden.

*** It's in the air

Er zijn meer schoenmakers, die zich niet meer bij hun leest houden. Naast „De Telegraaf” en „Het Parool” heeft nu ook de „Haagsche Courant” een zendmachtiging gevraagd om Den Haag en omgeving via de ether te laten genieten van wat in de kolommen van dit blad geen plaats kan vinden. Het wordt druk in de lucht. „It's in the air”, zullen de hoogvliegende kranten-directies wel denken; zorg dat je er bij komt. Overigens is er niets nieuws onder de zon. In ons blad van de vorige week schreef de heer G. H. Hoek dat in 1924 naast de toenmalige concessionsrissen niet minder dan 9 andere gegadigden om zendtijd stonden te dringen. Er kunnen er dus ook nu nog wel een paar bij. Misschien is dat juist goed om aan ons volk duidelijk te maken, dat het „bestel der zuilen” nog niet zo geluk is. Men kan nu de bomen tenminste nog door het bos heen zien.

*** Tendens

Bondskanselier Erhard beleeft plezierige dagen. Voor het eerst in zijn persoon en politiek de inzet geweest van verkiezingen in West-Duitsland. Het ging nu nog slechts om Baden-Württemberg, doch de uitslag daar bepaalt mede het verloop van de Bondsdag-verkiezingen in 1965. Welnu, de christen-democraten lieten de socialisten in Baden-Württemberg ver achter zich. De liberalen boekten een zwaar verlies en een vierde partij verdween uit het Landsparlement. Een bemoedigend resultaat voor Erhard, die de toekomst hoopvol tegemoet kan zien.

Die toekomst heeft blijkbaar ook nog wat anders in petto. Dat is het feit dat de kiezers zich schijnen te concentreren op de twee grote Duitse partijen. De rest doet in feite niet meer mee. Deze conclusie wordt versterkt als men zich realiseert dat Baden-Württemberg het stamland van het Duitse liberalisme is. Als deze concentratie-tendens zich voortzet, brengt dat voor de Duitse C.D.U. problemen met zich. Die partij wordt dan vermoedelijk de vergaarbak van alle niet-socialisten. Met alle kwade kansen van dien voor de inhoud, dus de principiële fundering, van haar politiek.

DE televisie zal in de komende jaren meer tot een goede werking van ons parlementair stelsel kunnen bijdragen, dan de een of andere niet haalbare grondwetswijziging.

Deze opgewonden stelling vraagt wellicht nog een kleine toelichting voor dat het instemmend gemompel loskomt. Ik wil daarom deze keer een paar gedachtenstroomingen met u maken rond HET MEDIUM.

Eerst dit: de belangstelling van de burgerij voor woorden en daden van onze volksvertegenwoordigers mag misschien een beetje te wensen over laten, het parlementaire bedrijf blijkt nog in staat meer mensen te boeien dan men had kunnen denken. Vooral na het eerste „Irenedebat” is het mij opgevallen hoeveel kijkers van het begin tot het eind door het gebeuren gebiologeerd geweest zijn. Wat zij aan het vertoog van sommige debaters tekort kwamen werd ruimschoots goedge-maakt door hun vaak curieuse optreden. Allerlei wonderlijks waarvoor de geregelde bezoeker van de Kamer een beetje blasé geworden is, blijkt een interessant décor te vormen voor het parlementaire drama. Niet de feitelijke inhoud van de verhalen is bepalend voor het oordeel van het huiskamertribunaal, veeleer geeft de manier waarop de bijdrage gepresenteerd wordt de doorslag.

Als men nu tegenwerpt dat de emoties rond de-verloving-van-de-eeuw hier sterk in het geding waren, dan zeg ik ja. Natuurlijk is een debat dat gekruid is met een brokje nationale mythe geschikter om de geesten in beroering te brengen dan „het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van de gemeentewet met betrekking tot de commissies”, hoewel ik ervan overtuigd ben dat Godfried Bomans over deze laatste kwestie minstens drie kwartier onderhoudend zou kunnen spreken. Maar ook zonder diens rethorisch talent moet een gemiddeld kamerlid het kunnen leren twintig minuten terzake over de begroting van volkshuisvesting te praten zonder dat een gemiddelde kiezer zich hoeft te vervelen. Ook als het niet over ons koninklijk huis gaat maar eenvoudig over ons huis, of heel gewoon over onze lonen, onze prijzen, ons toneel, onze tanks, onze scholen en onze evangennisen hoeft men tijdens een openbare zitting niet zodanig dieventaal te spreken, dat de staatsburger die niet op een paar punten I.Q. meer of minder hoeft te kijken toch in arren moede het slaperige hoofd afwendt.

Als men met een andere tegenwerping komt, namelijk dat ook de huiskamer snel uitgekeken zal raken op het urenlange doordraaien van de parlementaire mallemoden, dan ben ik helemaal waar we hadden kunnen beginnen: bij de constatering dat de huidige spelregels voor de confrontatie

van parlement en televisie niet deugden. Het is hier namelijk het systeem alles of niets. Anders gezegd: de televisiecamera's mogen binnenkomen op voorwaarde dat dan ook het hele debat uitgezonden wordt. De regeling, die nog op naam staat van wijlen de heer Kortenhorst (hij was er steeds op uit het parlement aan het publiek te verkopen) was als een eerste stap te billijken, misschien zelfs vooruitstrevend te noemen. Maar deze eerste stap is tot nu toe de laatste gebleven. Het is te hopen dat de huidige voorzitter Van Thiel — die getuige zijn eigen woorden toch ook niet wars is van goede publiciteit voor het parlement — de Kamer snel zover zal kunnen krijgen aan de onnodige beperkingen een eind te maken.

Het zal ieder duidelijk zijn dat een volledige uitzending van een kamerdebat maar hoogst zelden een behoorlijke kijkerskring zal kunnen boeien. En het is ook zo klaar als een klontje dat een gesproken tekst geïllustreerd met een paar foto's het medium maar voor de helft benut. Met dit soort lezingen met lichtbeelden moet men zich behelpen als het niet anders kan, het parlement verdient beter. Hoe zou het dan moeten zijn? Onze parlementaire hervormer Cals heeft er dit van gezegd: „Radio en tv — vooral deze laatste — hebben in korte tijd Nederland veroverd. Wat dat betekent weet u. Iedereen kent niet alleen Luns en Sonneveld of Hiltermann en Pipo de Clown, maar ook De Gaulle en Ivanhoe zelf. De pers verslaat alle vergaderingen van de Staten-Generaal; de radio-nieuwsdienst evenzeer. Welnu, zou het zo gek zijn als wij in de tv-journaal (het meest 'geziene' tv-programma als ik het wel heb), na elke vergadering van de Kamers een samenvatting kregen? Het is niet zo gemakkelijk, ik weet het, maar het is nodig: de democratie is een zaak die wij ernstig nemen!”

Voor zo'n samenvatting is het nodig dat de tv- of filmcamera's voortdurend present, bemand en bedrijfsklaar zijn. Daarvoor is het nodig dat de tv-redacteurs bevoegd zijn het kamerdebat op maat te knippen. Het is merkwaardig dat de omroepen de stof nu wel mogen sorteren en zo comprimeren als het debat eerst in zijn geheel uitgezonden is. Waarom de mannen van HET MEDIUM niet steeds de vrijheid gegeven om te doen wat ze in het belang van de kijkende burger geboden lijkt? Ik weet trouwens nog iets mooiers dan de hervormer Cals. Een rubriek namelijk waarin men passend en metend vanuit de ongeordende parlementaire materie de toch wel hier en daar voorhanden „dramatiek” tevoorschijn tovert; de essentie van het debat versiert met de

*** Stimulator

De christelijke vakbeweging in West-Duitsland is naar verhouding een klein „geval”. Met haar 230.000 leden zinkt zij in het niet bij de socialistische D.G.B. Maar de vaste wil om haar onafhankelijkheid te bewaren schept voor de christelijke werknemersorganisatie in Duitsland goede kansen.

De voortgaande toespitsing van de keuze der kiezers op slechts twee politieke partijen, de C.D.U. en de S.P.D., zal echter ook van betekenis zijn voor de positie van de christelijke vakbeweging. Van haar kant kan deze organisatie de C.D.U. er wellicht mede voor behoeden dat deze mammoet-partij in een negatief anti-socialistische houding of in een liberalistisch immobilisme blijft steken. Het komt meer voor dat een kleine groep de werkelijke stimulator van een veel groter geheel blijkt te zijn.

*** Goede oplossing

Enige tijd geleden hebben wij Zanzibar gekenschetst als een (communistische) horzel op de huid van Afrika. Cuba vervult die nare functie nog steeds actief ten aanzien van het Amerikaanse continent. Waarbij moet worden opgemerkt dat Afrika veel gevoeliger voor de steken van zo'n beest is dan de krachtige Verenigde Staten van Noord-Amerika. Daarom te meer is het verblijdend dat het plotseling tot een samengaan tussen Tanganjika en Zanzibar is gekomen.

Ondanks de alarmerende mouterij van eind januari in het land van president Julius Nyerere, wordt het, met Nigeria, als één van de betrouwbaarste gebieden in Afrika aangemerkt. Zijn president gooit in dat opzicht zelfs de hoogste ogen van alle Afrikaanse staatslieden.

Wat ook de reden voor Zanzibar is geweest om de nog geen half jaar oude soevereiniteit op te geven, de fusie met Tanganjika is een bittere ervaring voor alle communistische complottanten in Afrika en dus een reden tot vreugde aan Westerse zijde.

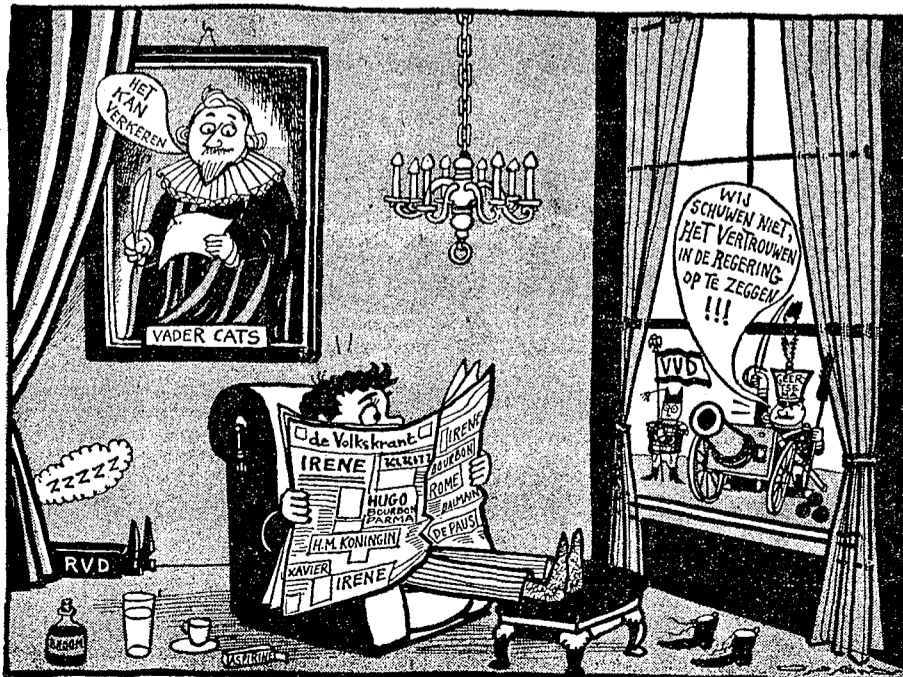
franje van de menselijke eigenaardigheden die onze tienpartijen-kamer in overvloed biedt. Zoals het er nu voorstaat heeft de Kamer kennelijk de gebruikelijke angst voor wat nieuw en daarom nog een beetje vreemd is. Men weet dat de camera's onverbiddelijk registreren en is zich hun aanwezigheid overbewust. Men vrees misschien dat de parlementariërs die van nature makkelijk praten hebben de show zullen stelen. Men is wellicht huiverig voor de reacties die een vaak groterdeels lege vergaderzaal kritische kijkers zal ontlokken.

Omdat de ervaring geleerd heeft dat alle bedenkingen van deze soort geleidelijk verdwijnen, kan men toch maar beter direct over de bezwaren heen stappen. De openbaarheid van de vergaderingen als zodanig is ooit ook een overwinning geweest en nu weten we niet beter, liever: he. hoort er onlosmakelijk bij. Ook heeft men er zich bij neergelegd dat de schrijvende journalisten onder invloed van de tijdgeest van hun ellenlange chronologische verslagen zijn afgestapt. Wat zal men de tv-boot langer afhouden?

Tenslotte een kleine prognose om een beetje waar te maken dat de beeldbuis veel kan bijdragen tot een goede werking van het parlementair stelsel. Als de tv namelijk straks — wat zeker zal gebeuren — een volwassene plaats inneemt in het parlementaire leven, en de dan onopvallend ingebouwde camera's (waarmee men geheel vertrouwd zal raken) in alle rust hun werk doen, dan zullen de parlementariërs — en dat hoort ook zo — hun best gaan doen de zaken die ze voortaan aan het volk dat ze vertegenwoordigen te verkopen. De trieste voorlezers zullen zich de moeite getroosten hun speeches uit het hoofd te leren; de brabbelaars zullen spraaklessen nemen; de principiële maar wellicht wat warhoofdige redenaars zullen spook-schrijvers in de arm nemen om hun diepe gedachten appetijtelijk onder woorden te brengen, en degenen die dat allemaal niet doen zullen er toe bijdragen dat het parlement de kijkers niet alleen tot leren maar ook tot vermaak strekt. Zo zal de volksvertegenwoordiging tot het volk komen, de Kamer tot in de huiskamer, en dat alles door de heilzame werking van HET MEDIUM dat ons allen zo lief is en dat als het erop aan komt weinig kwaad doet.

Weet u nog hoe de roomse heer Welter zich, toen het afscheidsdebat van Nieuw-Guinea werd gevoerd, voor de camera's haast in zijn verontwaardiging verslikte? En hoe zijn gebit daardoor zodanig in opstand kwam dat hij het koelbloedig uit zijn hoofd moest zetten, alvorens zijn toespraak te voltooien? Is uw achting voor de man door dit diep-menselijk gebaar verminderd? Welnee. Waarom zouden de parlementariërs niet eens een keer voor de tv hun tanden mogen laten zien? P.

HUIZE „SORGHVLIET”

Premier Marijnen: „...Nou dat weer!”

(Uit de Volkskrant van 25 april)

De dreigementen van Castro

Cuba ontketent een zenuwenoorlog

OOK in de internationale politiek wordt de soep niet altijd zo heet gegeten als ze wordt opgediend. We hebben dat door de jaren heen ervaren wat de kwestie Berlijn betrof. En het zal nu wellicht ook weer het geval zijn met betrekking tot de moeilijkheden, die zich rondom Cuba voordoen. Met name doelen wij op de Russische waarschuwing, dat de Sowjetunie niet lijdelijk zal toekijken „als Cuba het doelwit van een verraderlijke aanval zou worden”. De wijze, waarop en de omstandigheden waaronder deze „vingerwijzing” uit Moskou de Amerikanen bereikte, deed reeds onmiddellijk vermoeden, dat er niet al te veel aandacht aan zou moeten worden besteed. Hetgeen echter niet wegnam, dat de door de Cubaanse premier Fidel Castro in de afgelopen weken afgelegde verklaringen, er een dreigender karakter door kregen, dan aanvankelijk het geval was. Er is vanzelfsprekend een kans, dat Castro er niet voor terug zal schrikken, met vuur te gaan spelen. Zover hoeft het evenwel niet te komen. Voorlopig ziet het er naar uit, dat er rondom Cuba een zenuwenoorlog zal worden gevoerd, die president Johnson midden in de grote verkiezingscampagne in een moeilijke positie zal brengen, maar die toch ook de Russische premier Chroesjtsjef de nodige kopzorgen zal geven.

Houding van Sowjet-Unie probleem

Het is nu ongeveer anderhalf jaar geleden, dat president Kennedy zijn Russische tegenspeler Chroesjtsjef dwong, de Russische aanvalswapens van Cuba te verwijderen. Schepen uit de Sowjetunie, die grote aantallen projectielen naar dit eiland wilden vervoeren, wendden de steven, toen de Verenigde Staten Cuba blokkeerden met een machtige oorlogsvloot en een groot aantal bommenwerpers. De Russische lanceerbases op het eiland werden ontmanteld, raketten en bommenwerpers werden gedemonteerd en naar de Sowjetunie teruggebracht. Maar daar was heel wat aan voorafgegaan. Het was in de maanden september en oktober al een publiek geheim in Washington, dat er op Cuba dingen gebeurden, die geen daglicht konden zien. De politieke tegenstanders van president Kennedy legden hem het vuur na aan de schenen. Maar de president kon geen stappen ondernemen, zolang hij geen zekerheid had en zolang hij niet kon bewijzen, wat velen vermoedden.

En toen gebeurde er iets belangrijks. Een van de U2-verkenningsvliegtuigen, die opdracht gekregen hadden, vluchten boven Cuba uit te voeren, kwam terug met foto's, welke geen twijfel lieten bestaan over de duivelse bedoelingen van de Sowjets.

VOORWAARTS

Deze verkenningsvliegtuigen zouden een belangrijke rol blijven spelen in de koude oorlog tussen de Ver. Staten enerzijds en de Sowjetunie en Cuba anderzijds. Temidden van de ernstige crisis tussen Washington en Moskou werd een Amerikaans U2-toestel boven Cuba neergeschoten. Dit incident leidde er toe, dat president Kennedy de Sowjetunie liet weten, dat onmiddellijk vergeldingsmaatregelen genomen zouden worden, als soortgelijke vliegtuigen op verkenningsvluchten boven het eiland opnieuw zouden worden aangevallen. Op het hoogtepunt van de crisis had de Sowjetunie de Amerikaanse regering al toegesegd, er aan te zullen meewerken, dat de ontmanteling van de Russische raketbases, het demonte-

Fidel Castro in november 1962 met Mikoyan (rechts) in een niet al te beste stemming.

ren van Russische raketten en bommenwerpers en het terugzenden van alle onderdelen naar de Sowjetunie, door een speciaal inspectieteam van de Verenigde Naties zou worden gecontroleerd.

Slechts op die voorwaarde was de regering van de Verenigde Staten bereid, af te zien van een grootscheepse aanval op Cuba, of in de vorm van luchtaanvallen ter vernietiging van de Russische aanvalsbases op het eiland, of in de vorm van een invasie, die een eind zou moeten maken aan het bewind van de aan de hand van de communisten lopende Fidel Castro.

GEEN INSPECTIE

Van de Russische belofte kwam niets terecht. De Russische vice-premier Mikoyan vertrok naar Cuba om de afwikkeling van de failliete boedel op het eiland te regelen. Want Fidel Castro bleek het helemaal niet eens te zijn met de wijze, waarop premier Chroesjtsjef zich door president Kennedy had laten overtroeven. Hij kon toen nog niet beseffen, dat zijn Russische leermeester had gehandeld in de overtuiging, op het nippertje een derde wereldoorlog te hebben voorkomen. Kennedy had de situatie dan ook uiterst scherp gezet. Chroesjtsjef had steeds in de mening verkeerd, dat de Amerikanen te slap waren, om een oorlog te riskeren. Hij kreeg de les van zijn leven toen hij tot de ontdekking kwam, hoe hij zich had vergist. Daarom beloofde hij te zullen aansturen op controle door een VN inspectieteam. Daarom stuurde hij Mikoyan naar Cuba om Fidel Castro deelgenoot te maken van de problemen, waarvoor hij zich gesteld zag.

En daarom aanvaardde hij vervolgens de Amerikaanse eis, dat verkenningsvliegtuigen van de Verenigde Staten te allen tijde boven Cuba zouden mogen vliegen om na te gaan, of alle lanceerbases, raketten en bommenwerpers wel zouden verdwijnen en of er geen pogingen gedaan zouden worden, in het geheim nieuwe bases te bouwen. Want van een VN-inspectieteam was — dank zij het verzet van Castro — niet gekomen.

SCHADUW

Opgelost was hiermede de kwestie Cuba geenszins. Er bleef een schaduw hangen over het succes van president Kennedy. Het regiem van Fidel Castro was aan het bewind gebleven en was een voortdurende bedreiging voor verschillende Latijns-Amerikaanse landen. Het gevaar, dat de camera's van de U2's niet alles zouden zien en dat er in het geheim toch nieuwe aanvalswapens op Cuba opgesteld zouden worden, bleef aanwezig. En ook liepen de Amerikanen steeds het risico, dat de Sowjetunie de Cubaanse leiders zou steunen in een eventueel verzet tegen de Amerikaanse verkenningsvluchten boven het omstreken eiland. Bijna anderhalf jaar lang is het goed gegaan. Al die tijd hebben de Amerikanen ongehinderd elk stukje van Cuba kunnen fotograferen. Maar nu lijkt daarin verandering te zullen komen.

Enkele weken geleden heeft Fidel Castro laten weten, dat het maar eens afgelopen moest zijn met die Amerikaanse spionagevluchten boven Cuba, die hij een flagrante schending van de Cubaanse soevereiniteit noemde. Ook

Dezelfde Castro enkele maanden geleden in Moskou, als gast van premier Chroesjtsjef. Is de stemming nog steeds goed?

bracht hij de aanwezigheid van Amerikaanse militairen op de (op Cuba gelegen) marinebasis Guantanamo opnieuw ter sprake. Hij zou de kwestie aan de Verenigde Naties voorleggen, omdat het optreden van de Ver. Staten in strijd zou zijn met het Handvest van de Ver. Naties.

REACTIES

In Washington reageerde men onmiddellijk op de dreigende woorden van Fidel Castro. Men is daar bijzonder gevoelig op dit punt en bepaald niet alleen, omdat er dit jaar in de Verenigde Staten presidentsverkiezingen gehouden moeten worden. Ook wanneer dit laatste niet het geval geweest zou zijn, zou de Amerikaanse regering zo fel hebben gereageerd, als nu is gebeurd. Volgens berichten uit de Amerikaanse hoofdstad is in het zuidoosten van de Verenigde Staten een grote luchtmacht samengetrokken, die op elk gewenst ogenblik in actie kan komen om tegenmaatregelen te nemen, als een Amerikaans verkenningsvliegtuig boven Cuba zou worden neergeschoten.

Fidel Castro stuurde naar aanleiding hiervan een brief aan Oe Thant, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties waarin hij hem vroeg, opnieuw als bemiddelaar te willen optreden. En de Sowjetunie veroordeelde prompt de Amerikaanse verkenningsvluchten boven Cuba en liet de waarschuwing horen, die in de aanhef van dit artikel werd vermeld. Opvallend was echter, dat veroordeling en waarschuwing afkomstig waren van een (weliswaar heel belangrijke) commentator van het Russische regeringsblad Izvestia en dat de publikatie kwam op een ogenblik, dat de Sowjetunie alle redenen had, iets over deze zaak van zich te laten horen.

DRIE FEITEN

Het is niet onmogelijk, dat de Russische premier Chroesjtsjef niet erg gelukkig is met de activiteiten van Fidel Castro. Niet zozeer omdat hij Cuba zou willen opofferen ter wille van de vriendschap met de Verenigde Staten. Want dat is bepaald niet het geval. We kunnen er zeker van zijn, dat ook de Sowjetunie niets liever zou willen dan het zo snel mogelijk uitbreiden van zijn invloedssfeer in de Latijns-Amerikaanse landen. Wat de Russische premier wel wil is: voorkomen, dat Castro opnieuw uit de band springt en de

Sowjetunie in een nieuw gevaarlijk avontuur stort. Wat Fidel Castro op het ogenblik doet, is gebruik maken van drie omstandigheden. In de eerste plaats wil hij profijt trekken uit het feit, dat dit jaar in de Verenigde Staten presidentsverkiezingen moeten worden gehouden. Er zijn tekenen dat hij er naar streeft, Cuba op korte termijn uit het isolement te verlossen, waarin het als gevolg van de gebeurtenissen in oktober 1962 terecht is gekomen.

Om dit te kunnen verwezenlijken, tracht hij de relaties, die hij met Britten, Fransen en Spanjaarden heeft aangeknoopt aan te wenden als wapen tegen de Verenigde Staten en wil hij Amerika als het ware dwingen, Cuba in alle opzichten met rust te laten. Ten derde gebruikt hij de Russisch-Chinese tegenstellingen om ook de handen vrij te krijgen tegenover Moskou.

SPANNING

Hierbij vergeet Castro, dat ook in een verkiezingsjaar niet van de Amerikaanse regering mag worden verwacht, dat zij zich met betrekking tot Cuba in een dwangsituatie zal laten brengen. Zodra men de Ver. Staten het recht ontzegt, boven Cuba verkenningsvluchten te maken, is de regering te Washington ontslagen van de door Kennedy gedane belofte, af te zien van militaire maatregelen tegen Cuba. Of Castro succes zal hebben bij de bondgenoten van de Verenigde Staten, die de laatste maanden hebben getoond, er ten aanzien van Cuba afwijkende meningen op na te houden, moet nog worden afgewacht. Als een dreigende situatie ontstaat en VN-secretaris-generaal Oe Thant inderdaad aan het bemiddelen slaat, is het niet uitgesloten, dat de Amerikaanse regering in een lastig parket wordt gemanoeuvreerd, omdat de verhoudingen thans anders liggen, dan in oktober en november 1962 het geval was.

Dank zij de tegenslagen, die Chroesjtsjef de laatste tijd heeft geboekt in zijn strijd tegen de Chinese communistische leiders, kan hij tot op zekere hoogte zich de luxe permitteren, de Sowjetunie ook tegenover de Ver. Staten uit te spelen. Erg overtuigend klonk het Russische protest totdusver niet. En ook de dreigementen van Castro lijken ernstiger dan zij in werkelijkheid zijn. Hetgeen niet wegneemt, dat we een spannende tijd tegemoet kunnen gaan. db

**Waar sinds
mensenheugenis
oude
Veenendaalse
geslachten
huizen ...**

Daar staat de Panter sigarenfabriek

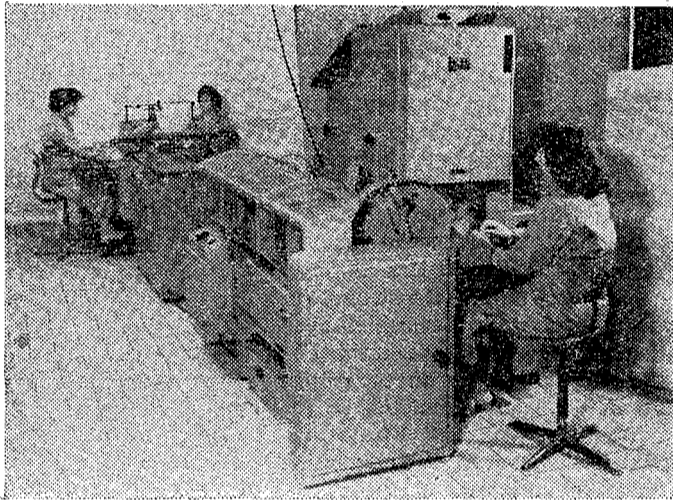
**Wereldwijd
gerenommeerd**

Als wij vergaderen...

Het anti-revolutionaire volk is een volk van sigaren-rokers. Geen vergadering van moderamen of kiesvereniging, of een kist sigaren draagt (mèt de koffie) aan de genoeglijkheid bij. Een geurig mistgordijn van sigarenrook schijnt wel onontbeerlijk om bestuurlijke en politieke problemen scherp te zien. Een welbekende leverancier nu van de middelen om deze nevelen te produceren is een gerenommeerd bedrijf in Veenendaal: de „Panter sigarenfabriek”.

Men vindt het bedrijf aan de Kerke-wijk, de bekende noord-zuid-traverse door Veenendaal, in het zuidelijk deel van de gemeente. De fabriek bevindt zich daar in het vredige gezelschap van een rij grote villa's, waarin sinds mensenheugenis oude Veenendaalse geslachten huizen. Een eindweegs naar het zuiden staan o.a. „De Rozelaar” en „De Tol”, waar de oprichters van de fabriek, wijlen de heren H. en J. van Schuppen hebben gewoond, leden van een oude familie met een algemeen hoog-geachte sigarentraditie.

De fabriek zelf maakt trouwens evenzeer een vredige indruk — maar men vergisse zich niet. Er wordt — naar goede plaatselijke traditie — hard en goed gewerkt. Het enkele honderden mannen en vrouwen sterke personeel is honkvast en kent het bedrijf door en door. Dat verzekert een constante produktie en is mede een waarborg voor een goede afwerking en kwaliteit. Het laatste is misschien wel het belangrijkste, want een sigaar is een teer produkt. Het minste lekje, een miniem splintertje in het „binnengoed” (het vulsel van een sigaar) doet het genot van het roken omslaan in ergernis.

Een ingenieuze machine: een combinatie van drie. Het meisje rechts bedient de bosjes-machine en geheel links wordt het dekblad machinaal omgelegd. Daartussenin in een automatische pers- en droog-inrichting. Produktie van deze combinatie: 65.000 tot 75.000 sigaren per week.

de „Panter” kijken: daar wordt het sigarenvak in al zijn facetten en in een buitengewoon overzichtelijke produktiegang beoefend. Het begin is de opslagplaats van de grondstof: in rieten matten verpakte tabaksbladeren uit Java, Sumatra en Brazilië, die hier de gelegenheid krijgen, rustig en gelijkmatig na te rijpen. Na dit voor geur en

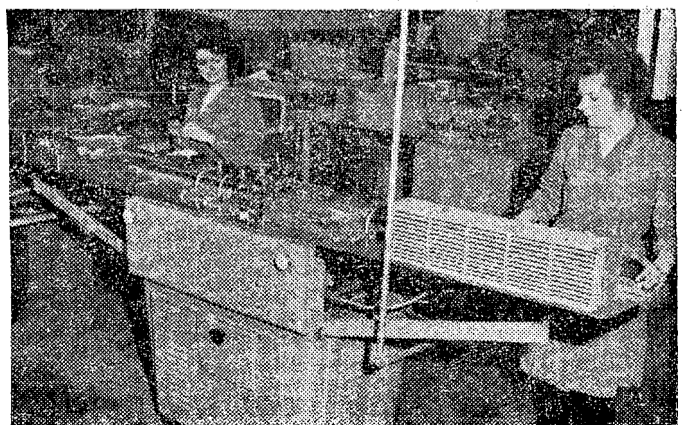
de „Mignon”, het lichte, geurige aroma van de „Furore” en van de „Senoritas-rood”, de allure van de grote sigaren zoals „Excellent”, „Briljant” en „Robijn”. Hier wordt de smaak bepaald van de 26 merken die de „Panter” produceert.

De vormgeving van de sigaar is nu verder nog een kwestie van techniek. De drie elementen zijn ervoor gereed gemaakt: het binnengoed, het omblad en het dekblad. Het binnengoed wordt eerst machinaal door het omblad omwikkeld: zo ontstaat het „bosje”, dat nog slechts een dekblad behoeft om althans wat de vorm betreft een sigaar te zijn. Dit „opdekken” geschiedt tegenwoordig vrijwel geheel machinaal. De enige soort, die nog handvaardigheid behoeft, is de bolknak, met zijn mechanisch moeilijk te realiseren torpedovorm. De sigarenmakers zijn dan ook de enige handwerklieden, die zich in het sigarenvak hebben weten te handhaven, al is kort geleden ook voor de bolknak een opdekmaschine ontworpen. In de toekomst zullen dus nog meer sigarenmakers worden opgeleid tot „operator” aan deze moderne rustige machines.

Circa 70.000 per week

De noodzaak om behalve goed ook veel te produceren heeft ook bij de

Hier wordt de sigaar geringd, en verpakt.

De sigarenzaal een goede vijf jaar geleden. Inmiddels zijn vele sigarenmakers opgeleid tot „operator” aan moderne, rustige machines.

tientallen tabaksoorten is een bijzondere gewichtige en subtiële zaak. De afdeling die hiermee is belast, mag wel de keuken van de fabriek heten. Hier ontstaat de „bloemige” kwaliteit van

„Panter-sigarenfabriek” een enorm en kostbaar machinepark doen ontstaan. De bosjes-, opdek- en compleet-machines ontwikkelen dan ook een geweldige produktie: 65.000 tot 75.000 sigaren per machine per week. Overigens: ook een sigarenmaker weet een geweldige werkkraft te ontplooiën: onder zijn geroutineerde vingers ontstaan: acht- tot twaalfduizend sigaretjes per week.

De sigaar heeft nu zijn vorm gekregen. De produktie is met alle mogelijke controle-maatregelen omgeven geweest. Toch volgt nog een kwaliteitscontrole als het produkt na in elektrische kasten gedroogd te zijn, machinaal op maat wordt gesneden. Dan is de sigaar rijp om met een ingenieuze machine gebandoleerd, geringd en gecellafoneerd te worden. De expeditie zorgt dan dat de in blikjes, dozen en kisten verpakte sigaren de deur uit komen. Een voor een middelgroot bedrijf als de „Panter”, dat overigens in Culemborg, Dodewaard, Cuijk en Deventer zijn „hulp-afdelingen” heeft gesticht, verbazende produktie van miljoenen sigaren passeert de expeditie.

Tevreden en wereldwijd

De klantenkring van de „Panter” groeit gestaag en is dus duidelijk tevreden. De invloed van de recente campagnes tegen de sigaret heeft zich bij dit Veenendaalse bedrijf overigens geducht laten voelen. De bekende kleine merken moeten veelvuldig als vervangingsmiddel voor de gewraakte sigaret zijn gebruikt — temeer waar ze in verpakkingsformaten worden gebracht, die ook in damestasjes niet misstaan.

De klantenkring van de „Panter” is bovenal wereldwijd. De afbeelding van het dier op sigarenblikjes en -dozen is bekend in o.a. Zweden, Noorwegen, Duitsland, België, Frankrijk, Amerika, Zuid-Afrika en Noord-Afrika (waar vooral Marokko en Algiers de Veenendaalse produkten uitstekend blijken te waarderen). Nederland staat over de grenzen bekend als „sigarenland” — aan deze reputatie heeft de Panter-sigarenfabriek niet in het minst gebouwd.

De machine, die de sigaren op maat snijdt.

Reputatie door kwaliteits-bewaking

Deze kwaliteitseis geldt in versterkte mate voor de „Panter”, de fabriek immers is in heel de wereld beroemd om zijn kleine sigaretjes (wie kent niet de Mignon uit het witte doosje?). Wat zich in een grote sigaar nog over het hoofd laat zien, is in een klein model een levensgroot gebrek. Dat de „Panter” met zijn kleine sigaren een reputatie heeft weten op te bouwen, duidt op een pijnlijk nauwkeurige kwaliteitsbewaking die uiteraard ook de grote merken ten goede komt.

Hoe produceert een sigarenfabriek? Regelmatig komen excursiegroepen bij

smaak heilzame proces worden de bladeren voor bewerking handelbaar gemaakt door de „vochterij”, die het droge broze materiaal soepel en elastisch maakt. De „stripperij” maakt de bladeren tenslotte door het verwijderen van de hoofdnerf geschikt voor hun functie: het „verpakken” van het binnengoed.

26 merken

Dit binnengoed is intussen volgens een soortgelijk procédé ontstaan: ook de hiervoor nodige tabaksoorten zijn gevocht en gestript, maar worden tenslotte in kleine stukjes verdeeld, weer gedroogd en gemengd. Dat laatste, het samenstellen van de melange uit de

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

VEENENDAAL

MODERNE MENSEN
KOPEN 'N Modere
MONTUUR BIJ
OPTICIEN PRUMMEL
ZIEKENFONDS LEVERANCIER
KERKEWIJK 17A TEL. 3313 VEENENDAAL

Bij de

NUTSSPAARBANK

KERKEWIJK 6, VEENENDAAL, TELEFOON 2198

worden uw spaargelden uiterst solide beheerd en ontvangt u een hoge rente. Bovendien verricht zij kosteloos vele diensten.

Banketbakkerij

HUIZE SCHUURING

HOOFDSTR. 87, VEENENDAAL, TEL. 2961

Het fijne komt van de banketbakker

Erkende Autorijschool

„HET CENTRUM”

voor uw

AUTORIJLLESSEN

M. JAN BEEK, Vamor-instructeur.

JAN STEENLAAN 61, TELEF. 3726, VEENENDAAL

MAATKLEDING

voor dames en heren

Gaarne zullen wij u onze fraaie collectie tonen.

W. VAN MANEN & ZOON

HOOGSTR. 17, TEL. 2335, VEENENDAAL

HET BROOD UIT

„DE KWALITEITSBAKKERIJ”

IS ALTIJD BETER.

P. HOEKSTRA

NIC. BEETSSTRAAT 2 — VEENENDAAL — TELEFOON 2812

MAGAZIJN „HET ANKER”

HOOFDSTRAAT 94-96 — VEENENDAAL

Zeer voordelige aanbieding in Terlenka vallen en gordijnen. Specialiteit in Nylonkousen.

Koopt uw

dames-, heren- en
kinderkleding

bij

Hein van Schuppen

U krijgt er waar voor uw geld

Het jonge VEENENDAAL

HET is een Belg geweest die Veenendaal op zijn geweten heeft. Gilles van Schoonbeke heette hij. Hij was een Vlaming en belast met de controle op de maten en gewichten. Vandaag zouden we hem ijkmeester noemen. Maar hij deed er nog iets bij: Gilles van Schoonbeke was grondspeculant — een speculant met een vooruitziende blik. En ook was hij nog bouwmeester. De Antwerpse vroedschap gaf hem groot werk te doen: uitbreiding van de stedelijke vestingwerken.

Gilles was een aanpakker. Hij zag zijn werk in groot verband en hij was handig. Grond, eertijds door hem gekocht, wist hij tengevolge van de stadsuitbreiding met veel winst te verkopen. En zo sneed het mes voor Van Schoonbeke aan verschillende kanten. Hij was eigenaar van steenbakkerijen en hij begon ook kalkbranderijen. Hoe kwam hij aan voldoende brandstoffen voor zijn industrieën? Dat was een vraag die hem klaarblijkelijk ernstig heeft bezighouden. Hij moest turf hebben — turf was in die tijd dé brandstof!

Een gewiekst zakenman als Gilles wist daar raad op. Hij ging veenmoerassen kopen en die liet hij ontvenen. Hij ging tot heinde en ver er op uit om veengronden te kopen en te exploiteren. Zo kwam hij ook in de buurt van het oude Rijnstadsje Rhenen. Daar vond hij turf in overvloed. De Rhenense venen lagen er vrijwel ongerept. Het bosgebied, het Rhenens woud (Renswoude) had vroeger veel meer belangstelling gehad dan het moerassige veengebied.

Van Schoonbeke kocht de moerassen; dat viel hem niet moeilijk. Hij schijnt, volgens het boekje: Vier eeuwen Veenendaal, van dr. J. G. Thoomes, in de gunst gestaan te hebben bij Karel de Vijfde. Gilles ontving een octrooi om een vaart te graven voor het vervoer van de turf. Deze vaart kreeg de naam Schoonderbeekse grift. Ze liep naar de Lunterse beek.

De Vlamingen komen

Gilles van Schoonbeke was een doorzetter. Hij wilde het werk in de Rhenense venen krachtig ter hand nemen, maar daar had hij mensen voor nodig. Weliswaar woonden er wel wat mensen in de buurt, maar het waren er weinigen; bovendien woonden ze zeer verspreid. Gilles loste de zaak energiek op. Hij zorgde dat ongeveer driehonderd Vlamingen op grootscheepse wijze verhuisden naar Veenendaal. En zó ontstond Veenendaal. Dat was in 1549. Veenendaal is dus een jonge plaats.

Dat is eigenlijk nog waar te nemen als men door Veenendaal dwaalt. Fraaie oude gebouwen zijn er niet. Het karakteristieke van Veenendaal is be-

boteren. Rhenen hield vast aan de rechten. De bevolking van Veenendaal grotendeels voortgekomen uit de gieke Vlaamse landverhuizers, wist zich keer op keer hevig tekort te doen en dat gaf dan aanleiding tot grote conflicten. Rhenen wist niet van toevoegingen. Veenendaal kende het woord niet. In de eerste tijd van de stichting van Veenendaal had men het zeer moeilijk. De Stichts en Geldersers hielden altijd ruzie, altijd gewapende conflicten en die werden veelal uitgevochten in de buurten van Veenendaal.

Veenendaal was een Veenendaal geworden, maar vaak moest men nog dansen naar de pijpen van Rhenen... of van Ede. Want een deel van Veenendaal was grondgebied van Rhenen. Een en ander is lang blijven bestaan. Uit onze tijd kennen wij nog wat wonderlijke situaties dat men in Utrecht en een Gelders Veenendaal had. Natuurlijk gaf dat de gemeente allerlei perikels. De gemeente had een hulpsecretarie in... Veenendaal.

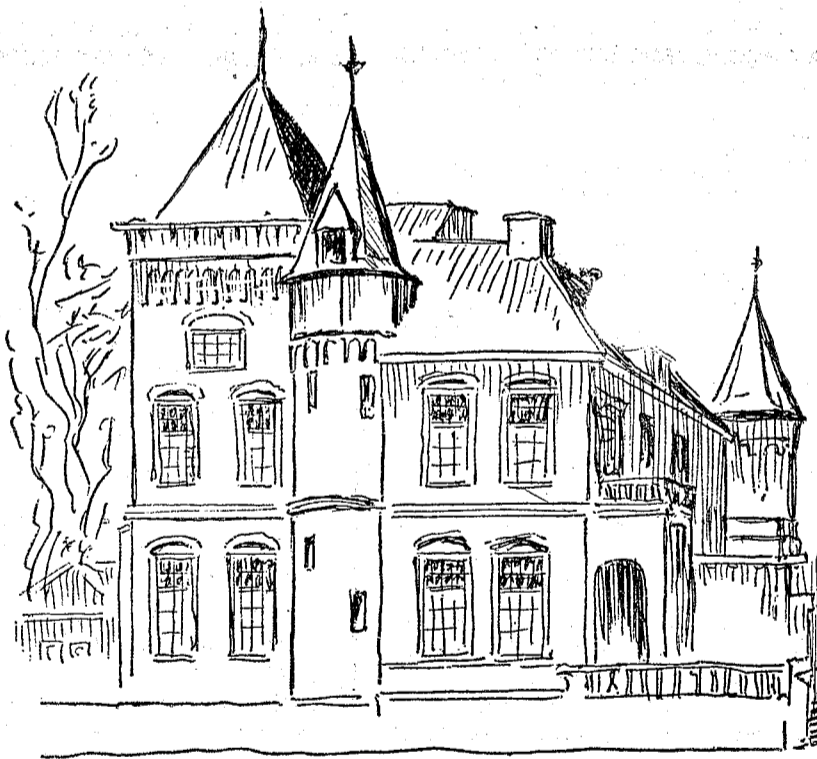
Ijver en vastberadenheid

paald niet te vinden in bouwwerken — of het moest zijn in de moderne fabrieksgebouwen die Veenendaal rijk is. Maar dat is een andere zaak.

En zo ligt daar dan het nog jonge dorp Veenendaal in de vallei, de Gelderse vallei en het heeft, indien al niet alles, dan toch wel veel aan die stichter uit de zestiende eeuw te danken.

Veenendaal behoorde vroeger hoofdzakelijk tot de gemeente Rhenen. Maar tussen Rhenen en die van Veenendaal heeft het eigenlijk nooit recht willen

Kasteel Prattenburg.

Vraagt uw melkhandelaar

steeds

MELK

en

MELKPRODUKTEN

Beproefde bankservice
in een moderne interpretatie:

ROTTERDAM

„Uw bankier
uw adviseur”

KANTOOR VEENENDAAL

TELEF. 3045 - 3046 — TELEX 45303

De groei van een veenkolonie

Veenendaal was dus van oorsprong een veenkolonie, goeddeels bevolkt door Vlamingen. In de eerste eeuwen van Veenendaal was de bestaansbron: de turf. Pas veel later begon de industrie en de handel er te bloeien. Tot kort voor de tweede wereldoorlog was nog te zien dat door verschillende straten een grift — een sloot — gelopen had. Die grift was er voor de afvoer van turf.

De wilskrachtige Vlamingen, die er niet tegenop zagen hun land te verlaten om boven de rivieren turf te gaan steken, hebben Veenendaal voor wat de bevolking betreft een eigen karakteristiek nagelaten. De Veenendalers zijn bijzonder wilskrachtig en energiek. Zij zien — zoals een Veenendaler mij zei — met een zekere soevereine minachting neer op die van Wageningen of Ede, of die van Rhenen. Zij zijn er zich van bewust, een energieke bevolking te zijn. En dát ze het zijn, zou met talloze voorbeelden gestaafd kunnen worden. Ze zien nergens tegenop en hebben durf en doorzettingsvermogen. Men kan u in Veenendaal in geuren er kleuren vertellen over

Kees de bijbel

Dat was de bijnaam van een heel eenvoudige en arme fabrieksarbeider. Op zekere dag nam hij het besluit, voor zichzelf te gaan beginnen. Hij leende van iemand vijftig gulden en kocht daar wol en sajet voor. Toen trok hij er met een geleende kruiwagen op uit om deze waren aan de man te brengen. Hij slaagde: Voor de oorlog woonde hij in een grote villa, hij had twee grote

textielzaken in Veenendaal, drie zaken in Amsterdam, een in Arnhem en een in Utrecht.

Een dergelijk doorzettingsvermogen, zo'n ondernemingsgeest is typerend voor de Veenendaalse bevolking. De arbeidsprestaties liggen in Veenendaal dan ook hoog, hoger dan die in vele gemeenten in de omgeving.

Politieke samenstelling

Veenendaal is een protestantse, orthodoxe gemeente. Dat komt ook in de samenstelling van de gemeenteraad wel tot uiting. Men heeft in Veenendaal 25000 inwoners, de raad is nog samengesteld uit negentien leden. De zetelverdeling is er als volgt:

5 Anti-Revolutionairen, 5 Christelijk-Historischen, 3 P.v.d.A., 2 onafhankelijke socialisten, 2 S.G.P.-ers, 1 K.V.P.-er en 1 V.V.D.-er.

Van de bevolking is ongeveer 66%

Karakteristieke gebouwen

Die zijn er niet in Veenendaal, hebben we geschreven. En toch heeft deze gemeente een welhaast beroemde kerk. En wel de gereformeerde Petrakerk, een staal van uiterst moderne kerkarchitectuur, waarvan bijna iedereen verklaart dat met name het interieur van een zeldzame schoonheid is.

De molen beheerst de entree van Veenendaal.

Nederlands-Hervormd. De Hervormde Kerk heeft er zes predikanten; hiervan behoren er 5 tot de Gereformeerde bond. De Gereformeerde Kerk heeft er twee predikantsplaatsen, evenals de Christelijke Gereformeerde Kerk.

Het christelijke karakter van de bevolking blijkt ook uit de onderwijsinstellingen: 1 chr. lyceum, 3 chr. Mulo-scholen (waarvan 2 Hervormde scholen), 1 christelijk technische school, 1 christelijke huishoudschool, 4 Hervormde lagere scholen, 4 christelijke-nationale scholen (en voorts nog 1 in aanbouw), 1 lagere school op Geref. Grondslag, 1 christelijke B.L.O.-school, 1 christelijke school voor handel en bedrijf (V.G.L.O.), 1 rooms-katholieke lagere school en drie openbare lagere scholen. Voorts is er nog een Handelsavondschool, die opleidt voor het middenstandsdiploma en uitgaat van de Veenendaalse winkeliersvereniging.

Het protestantse karakter van de bevolking blijkt evenzeer uit de in Veenendaal aanwezige sportverenigingen. Er zijn verschillende christelijke sportverenigingen, waaronder voetbalverenigingen.

Industriegemeente

Er is geen turfwinning meer in Veenendaal. Men voorziet op andere wijze in het levensonderhoud. Wie aan Veenendaal denkt, denkt allicht aan tabaksverwerking en textielverwerking. Inderdaad zijn dit belangrijke industrieën van Veenendaal. Zij verschaffen

• *Vervolg op pag. 9*

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VEENENDAAL

HET MONTUUR DAT PAST BIJ UW GELAAT HEEFT...

OPTICIEN PRUMMEL

ZIEKENFONDS LEVERANCIER

KERKEWIJK 17A - TEL. 3313 - VEENENDAAL

WAT U OOK MAAR BEPLANTEN WILT:

Een perk begonia's... een bed met snijbloemen... een haag ligusterum... een afscheiding coniferen... een boomgaard met fruit... een laan met bomen... een vijver met lelies... een bloembak geraniums...

LOEF HELPT U DAARBIJ

Kwekerij n.b. Postkantoor VEENENDAAL, TELEFOON 2672

INSTITUUT „DUBBEL W”

Opleiding voor:
Machineschrijven - stenografie "Grote" - Ned. handelscorr. - boekhouden - M.B.A. - S. P. D. - moderne talen.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door de heer Anbeek, Stationssingel 16, Veenendaal, tel. 3355 voor machineschrijven en Stenografie en door de heer De Ruiters, Populierenlaan 4, Veenendaal, telefoon 2605 voor de resterende vakken.

Voor al uw loodgieterswerk naar

FA. JAC. BOUMAN & ZOON

TALMASTRAAT 6 — TELEF. 3001 b.g.g. 3401

Ook voor leveranties van gasfornuizen, gasstellen en sanitair.

Firma W. Nieboer en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF van BURGERLIJKE en UTILITEITSBOUW.

GORTSTR. 29 — TELEFOON 2720 — VEENENDAAL

Bouwmaterialen

v.h. DE JONG & SCHOUTE

KANAALWEG 38
VEENENDAAL

Telefoon 2625 - 2574 - 3471

Het adres voor Veenendaal en omstreken voor:

- ijzerwaren
- gereedschappen
- hang- en sluitwerk
- benegas - butaan - propaan
- butaan-gasfornuizen
- AVIA-minerale olieprodukten

Geha van Leeuwen

HOOGSTRAAT 7 - TEL. 3246
VEENENDAAL

THE BANK N.V.

- * met 352 vestigingen het wijdstvertakte bankbedrijf in Nederland.
- * voor het buitenlands documenten- en betalingsverkeer een net van correspondenten over de gehele wereld.

Makelaarskantoor

VERMEULEN

KERKEWIJK 110 — VEENENDAAL

Telefoon 08385-2252 of 3900

- Zorgt voor uw aankoop of verkoop woning.
- Financieringen.
- Persoonlijke leningen.
- Hypothecaire leningen.
- Verzekeringen.

Voor honderd procent en zonder discussie...!

Waar moet dat heen?

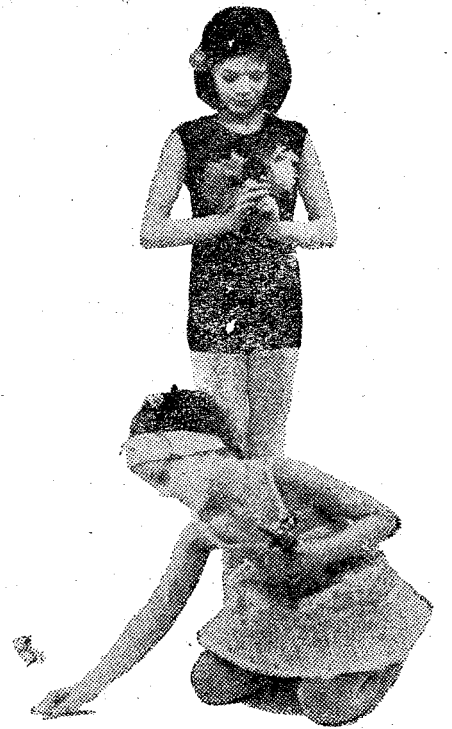
„Elk artikel, dat hier wordt gemaakt, is voor honderd procent gegarandeerd. Is er een mankement, het wordt de klant zonder discussie vergoed.”

Deze nogal wat verplichtingen scheppende toezegging geldt voor alle klanten van de **Hollandia** („Ondergoed van de bovenste plank”) **Tricotagefabriek in Veenendaal**. Het zijn nochtans verplichtingen, die de directie veilig op zich kan nemen: de **Hollandia** is een voorbeeldig bedrijf, in alle opzichten.

De fabriek verkeert in een benijdenswaardige economische positie — dat is trouwens al jaren zo. Sinds 1945 (het bedrijf bestond toen pas acht jaar) is „**Hollandia**” zonder onderbreking in een verbazend tempo gegroeid.

beleid en de besluitvaardigheid, die „**Hollandia**” weet te ontplooiën. Het bedrijf stelt er zich niet mee tevreden, dat de zaken goed gaan: er is een drang tot voortdurende vernieuwing, tot aanpassing bij nieuwe omstandigheden. Het feit, dat „**Hollandia**” zeer jeugdige krachten in de bedrijfstop heeft, zal hieraan wel niet vreemd zijn.

Maar ook andere facetten in de onderneming getuigen van deze **progressieve geest**. De fabriek staat in Veenendaal en omgeving, zo goed als in de gemeenten, waar de dependances gevestigd zijn, bekend als een bedrijf,

Doch er kan niet voldoende geproduceerd worden

Voor de Veenendalers (die zich wel eens hebben afgevraagd **waar dat heen moest**) was deze bloei aanvankelijk vrij nauwkeurig te volgen aan de hand van de bijna constante reeks verbouwingen en uitbreidingen. Dat duurde totdat Veenendaal te klein werd voor de noodzakelijke confectiecapaciteit van „**Hollandia**”. In snel tempo kwamen er nieuwe vestigingen, over de gemeentegrenzen heen: In Alphen aan de Rijn, in Soestdijk, in Loppersum en in de Belgische gemeente Hechtel (Limburg), waar confectie-ateliers werden gesticht.

Omkeren!

Op het Veenendaalse fabrieksterrein is nu nog een grootscheepse verbouwing aan de gang, die parallel loopt met de uitvoering van een nieuwbouw-plan. Korte tijd geleden heeft de langgerekte fabriek aan de Kerkewijk een reorganisatie ondergaan. De (in vergelijking tot de diepte van de fabriek althans) zeer smalle toegangsweg was volstrekt ontoereikend geworden om de kolosale transportwagens ruimte te geven de expeditieafdeling te bereiken.

Gezien het feit, dat aan de achterzijde een nieuwe omleidingsweg door de open weilanden in aanleg is, heeft de bedrijfsleiding reeds lang gezien dat het efficiënter zou zijn zich een 180° om te draaien. Aan de achterzijde, achter de produktieafdelingen werd daarom een geheel nieuwe expeditieafdeling gebouwd met een hypermodern

dat veel voor zijn rond duizend man sterke personeel doet. Er is een bedrijfsschool, waar meisjes voor het confectie-atelier worden opgeleid. De fabriek heeft een eigen wandel- en zangclub, die binnen en buiten het bedrijf bekend en populair zijn. De zevenhonderdvijftig meisjes, die bij „**Hollandia**” in dienst zijn hebben het er zo naar hun zin, dat adverteren voor nieuwe werkkrachten voor het atelier vaak niet nodig is. De reputatie, die „**Hollandia**” heeft opgebouwd, maakt dat overbodig. Trouwens: het personeelsverloop is bijzonder klein.

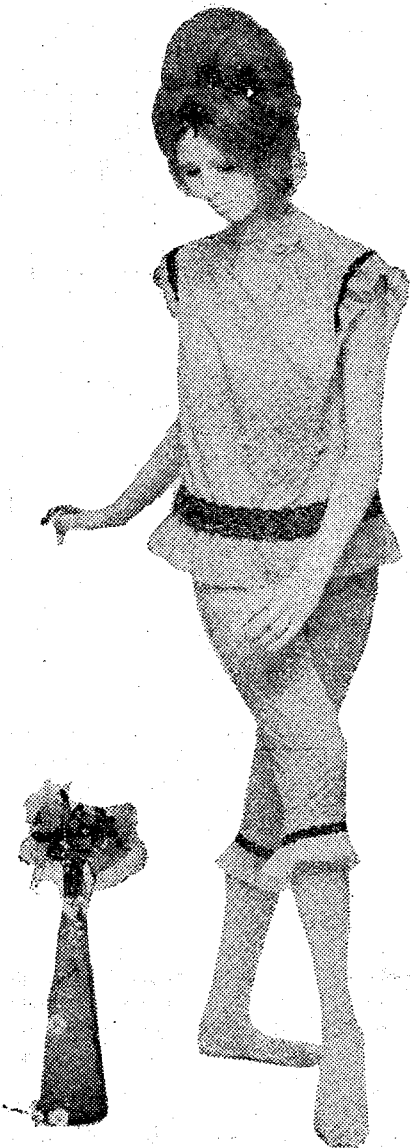
Onder deze plezierige omstandigheden wordt goed en hard gewerkt. Een uitgebreide, van de laatste snuffjes voorziene collectie machines staat het personeel hierbij ten dienste. Er zijn reusachtige borduurmachines, die rol na rol katoen of nylon ragfijn bewerken. Er zijn nerveuze kantbreimachines, de kettingvlak-breimachines, in de vlakbreierij, waar sommige machines honderdtwintig vierkante meter stof per uur kunnen produceren, onder voortdurende controle van een elektronische fouten-zoeker. Er is de rondbreierij met zijn honderd rondtollende machines, die in hoog tempo meter na meter rondgebreide stof voortbrengen. En verder: de enorme waskuipen, de verfketels, waarin de stoffen mooi gelijkmatig worden gekleurd; de installaties, die naar believen donzige, ondoorzichtige of coupe-vaste stof maken.

De „geheime” afdeling

De afdelingen waar al deze gonzende, snorrende en tikkende installaties staan opgesteld monden tenslotte uit in het confectieatelier, waar meisjes met allerlei speciale naaimachines de laatste schakel vormen in het ontstaan van de onderjurken, slips, camisoles, jupons, dusters en nachtkleding, alle vervaardigd naar ontwerp van de „geheime” afdeling van „**Hollandia**”: die van de ontwerpsters.

Gedurende het hele produktieproces worden de artikelen telkens weer aan de strengste controlebeurten onderworpen. In het confectie-atelier komen de artikelen stuk voor stuk nog eens onder scherp naar fouten speurende ogen, voordat ze keurig in plastic, papier of karton verpakt per railbaan in containers naar het magazijn worden gestuurd.

Onder de poëtische namen (**clematis**, **appelbloesem**, **orchidee**, enzovoort), die alleen „**Hollandia**” voor onderkleding mag gebruiken, gaan de goederen naar de consument waar zij een gretig onthaal vinden. „**Hollandia**” kan de vraag niet eens helemaal aan. De „dealers” (alle detaillisten) van de fabriek nemen dan ook geen risico: ze komen de produkten vaak zelf in Veenendaal halen...

Bij de Hollandia Tricotagefabriek in Veenendaal

geoutilleerd magazijn en een fraai ingerichte verkoopafdeling. De oude ruimten aan de kant van de Kerkewijk konden zo voor andere afdelingen worden benut. De gereedgekomen produkten, die vroeger na de laatste bewerking in het oude magazijn uitkwamen, worden nu met een ingenieuze „kabelbaan” naar de nieuwe expeditieruimte gestuurd.

Intussen wordt op het voormalig achterterrein (dat in de naaste toekomst dus voorterrein zal zijn) gezorgd voor een nieuw, representatief front. Daar is een reusachtige nieuwe hal in aanbouw, waar te zijner tijd het confectie-atelier zal worden gehuisvest. Er komt bovendien een nieuwe kantine voor het personeel. Zodoende ontstaat er een nieuwe bebouwing, die cachet heeft en die een sieraad kan zijn temidden van de woningen, die hier in de omgeving zullen worden gebouwd, in het kader van een gemeentelijk uitbreidingsplan.

Progressieve geest!

Alleen al dit ambitieuze bouwprogramma geeft een beeld van het frisse

Mijnheer de Voorzitter . . .

van de Anti-Revolutionaire kiesvereniging te Veenendaal is de oud-burgemeester van Veenendaal, de heer A. Bakker, die thans deel uitmaakt van het college van Gedeputeerde Staten der provincie Utrecht.

Hoewel de kiesvereniging 234 leden telt, is de belangstelling voor de vergaderingen slecht, aldus de heer Bakker. Een huisbezoekcommissie zou goed werk kunnen doen, maar voor zo'n commissie zijn jammer genoeg ook al geen mensen te vinden. Men heeft het te druk met andere dingen in Veenendaal, zo schijnt het. Het gevolg is, dat we de mensen vrijwel niet bereiken kunnen. Dat is een verdrietige zaak. Met name de geringe politieke belangstelling bij de jongeren acht de heer Bakker onrustbarend. En hoewel hij over de Veenendalers geen kwaad wil horen, verdriet hem de weinige politieke belangstelling toch heel erg. „Dat deugt niet van de Veenendalers,” zegt hij. „Maar overigens zijn het beste mensen.” En de heer Bakker, die een uitstekend verteller is en duizenden anecdotes weet, vertelt weer verder over een Veenendaalse dominee, die de kerk, de gemeente en alles regeerde en zelfs met de hoge hoed op naar het Ministerie in Den Haag toog om daar de Veenendaalse belangen te behartigen. Maar dat was al vóór mijn tijd hier in Veenendaal, zegt hij ter geruststelling.

De Ned. Herv. Kerk - het oudste gebouw van Veenendaal.

Het jonge VEENENDAAL

• Vervolg van pag. 7

duizenden ingezetenen werk, maar bovendien verschaffen zij werk aan talrijke mensen uit omliggende gemeenten, zoals Rhenen, Elst, Amerongen en uit de Betuwe.

Toch heeft de gemeente niet stilgezeten om ook andere industrievestigingen in de gemeente te krijgen. We achten dit een verstandig beleid; men moet niet alles op één kaart zetten. Het gemeentebestuur is inderdaad geslaagd in het aantrekken van industrieën van ander karakter. Zo kent men er nu een papierverwerkingsbedrijf, een instrumentenfabriek, een kogellagerfabriek en andere industrieën.

Waar het is wil 't wezen, zegt een oud spreekwoord.

Ligt Veenendaal zo uiterst gunstig voor de industrie? Men moet die vraag ontkennend beantwoorden. Het ligt niet aan groot vaarwater, de spoorwegverbinding ligt op enige afstand van Veenendaal. En toch... in Veenendaal wil het! Daar wil het omdat het een ijverig volk is met een hoog prestatiegemiddelde.

Het is een echte industriegemeente. Niet mooi, wel voortvarend. We zoch-

ten naar karakteristieke gebouwen, maar vonden die niet. Men wist ons te vertellen, dat de Hervormde Kerk, helemaal wit, het oudste gebouw van Veenendaal is. We vonden ook nog een kasteel, Prattenburg geheten. We maakten ijlings een schetsje. Pas later vernamen wij, dat Prattenburg wel in Veenendaal staat, maar tot de gemeente Rhenen behoort. Het kasteel wordt bewoond door Jhr. mr. dr. L. H. K. C. van Asch van Wijck, procureur-generaal bij de Hoge Raad. Na zijn pensionering vestigde hij zich op het kasteel.

Neen, Veenendaal is beslist niet mooi van bouw, noch van natuurschoon. Maar het is mooi op een andere wijze: Om zijn ijver, zijn energie, zijn bruisende durf.

Verder is Veenendaal bij velen ook nog bekend om zijn jaarlijkse bijenmarkt. Ook wordt er de lampegetersavond gevierd. Die lampegetersavond werd gevierd op een maandag die het dichtst bij de 17e september ligt. Op deze avond werden de olielampen gevuld en de volgende dag begon het werken bij lamplicht. Dit oude feest herinnert weer aan de Vlamingen, die in 1549 naar Veenendaal kwamen om zich daar te vestigen, want het feest van het lampegieten is ook nu nog in Vlaanderen vrij algemeen bekend.

Duizenden automobilisten die 's avonds over de rijksweg Utrecht-Arnheim snellen, zien Veenendaal liggen in het uitstralende licht en door een enorme lichtreclame, reeds van verre zichtbaar: Scheepjeswol.

Veenendaal met zijn energieke bevolking, zijn hoopmansgeest, zijn doorzettingsvermogen. We spreken nu niet meer van Gelders Veenendaal, want per 1 januari 1960 is er een provinciale grenswijziging tot stand gekomen, die Veenendaal uit de wat wonderlijke situatie haalde, dat ze twee heren moest dienen; Gelderland en het Sticht.

En Veenendaal werkt voort. Burgemeester van deze gemeente is mr. dr. J. Hazenberg, 61 jaar oud, de Anti-Revolutionaire beginselen toegedaan zijnde. Hij werkt eveneens voort, in het belang van Veenendaal, maar hij heeft geen prachtig gemeentehuis tot zijn beschikking. De gemeentesecretarie is in verschillende gebouwen ondergebracht

omdat een groot en representatief raadhuis ontbreekt. Dat zal er wel komen.

De plannen zijn reeds ontworpen, het wachten is slechts op de goedkeuring van de hoge overheid. Wachten, wachten, zuchtte een ambtenaar. Maar hij voegde er aan toe: eens komt de goedkeuring en dan gaan we beginnen en als het dan klaar is, kom dan nog eens kijken!

Maar zó lang zullen we denklijk niet wachten om Veenendaal nog eens te bezoeken. Want het heeft iets... het is niet mooi, beslist niet, maar het heeft iets dat aantrekt. Wat het precies is, ik weet het niet. Misschien speelt de Vlaamse aard er nog een beetje in de bevolking, wie weet.

Gilles van Schoonbeke kon slechtere dingen op zijn geweten hebben dan het stichten van het nijvere Veenendaal!

Voor uw

VLEES EN VLEESWAREN

GEBR. BRESCHOTEN

JAN STEENLAAN 69 - TEL. 2028 - VEENENDAAL

Geef dit blad

door en
werf abonnees

**JUIST
NU**

Houthandel Joh. Bos & Zoon

MIDDELLAAN 89, TEL. 08385-2196, VEENENDAAL

Voor alle soorten rondhout, o.a.: zaaghout, gecreosoteerde palen; verder alle soorten timmerhout, board, triplex, carboleum en ijzerhandel.

Krijgsknechten

WIJ hebben in een der vorige nummers iets gezegd over de vrijstellingen, die de dienstplichtwet kent voor „bedienaren van de godsdienst” en voor hen, die daartoe worden opgeleid.

Vele landen in Europa kennen die vrijstellingen niet. En predikanten en theologische studenten van de Altreformierte Kirche in Bentheim en Oost-Friesland, die met de Gereformeerde

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week

COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week

OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

Kerken in Nederland één kerkverband vormen, zijn wel soldaat geweest, toen zij in 1939 werden opgeroepen.

In ons land heeft wijlen Prof. mr. P. A. Diepenhorst er in 1914 voor gepleit, dat ook de theologische studenten soldaat zouden moeten worden.

Bij een debat tegen het einde der vorige eeuw in de Tweede Kamer was Schaepman zo hartstochtelijk vóór die vrijstellingen, en vond hij de betwisting daarom zó krenkend voor de geestelijkheid, dat hij zich zelfs meende te moeten verontschuldigen vanwege de bijzondere heftigheid, waarmee hij zich in het debat wierp.

Er is, om die vrijstelling te verdedigen, soms de merkwaardige redenering gehoord.

De aardse koning, zo zei men dan, roept zijn soldaten op, om het aardse koninkrijk te verdedigen. Maar de hemelse Koning heeft de eerste rechten. Hij roept sommigen op om Zijn krijgsknechten te zijn.

Dat zijn de geestelijken. Of — dat zijn de dominee's. Iedereen weet, dat deze onderscheiding van belang is.

Want de Reformatie kent geen geestelijke stand.

Maar goed, het gaat om die krijgsknechten. Wie door de hemelse Koning als krijgsknecht is opgeroepen, mag niet meer door een aardse koning bij zijn leger worden ingelijfd.

Dr. Kuyper heeft eenmaal deze redenering tot de zijne gemaakt.

Maar — het betoog stuit af, afgezien van andere bezwaren, op het formulier om ambtsdragers te bevestigen.

Want daarin wordt duidelijk gesteld, dat de Here zijn gemeente regeert door een raad van ouderlingen. Enigen van deze ouderlingen arbeiden voornamelijk in de bediening van Woord en sacramenten.

Het zijn ouderlingen met een speciale taak, maar niettemin ouderlingen.

En wie het bovengenoemde betoog wil volhouden, kan er niet onder uit, dat ook de ouderlingen, als door de gemeente, en mitsdien door God zelf geroepen, ook vrijgesteld moeten wor-

den van de dienst aan de aardse Koning.

Dit is geen spitsvondigheid.

Onze redenering dient alleen, om te laten zien, dat de onderscheiding tussen tweeërlei krijgsknechten, opgeroepen door de hemelse Koning of door de aardse koning, alleen hout snijdt, als men de predikanten toch weer wil maken tot de geestelijke stand. En ons dus niet bij de Reformatie, maar bij Schaepman aansluiten.

**Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN**

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

**HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD**

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Het antwoord van Minister Biesheuvel

• Vervolg van pag. 2

het kader van de E.E.G. wat ruimer moeten gaan zien. Dat is kenmerkend voor de gezamenlijke verantwoordelijkheid, die wij in het kader van de E.E.G. hebben aanvaard".

Hij wilde de heer Algra geruststellen door er op te wijzen, dat het gemeenschappelijk structuurbeleid nog op gang moet komen en dat er voor bepaalde acties voldoende waarborgen zijn. De bewindsman noemde in dit verband de E.E.G.-ministerraad.

NIEUWE EUROPESE AUTARKIE

De derde vraag van de heer Algra, betrekking hebbend op de E.E.G., was: ontstaat er niet een nieuwe Europese autarkie binnen de E.E.G.?

De heer Baas (VVD) had dienaangaande iets anders naar voren gebracht. Hij zei namelijk, dat de E.E.G. minder protectionistisch zou zijn dan de Verenigde Staten. Als bewijs hiervoor plaatste hij de tarieven naast elkaar. De minister zei echter, dat men niet alleen de tarieven moet gebruiken. "De mate van bescherming wordt niet bepaald door de tarieven, maar door de binnenlandse en Europese landbouwpolitiek, het niveau van de graanprijzen, de hoogte van de heffingen en dergelijke", aldus mr. Biesheuvel.

Hij zei voorts dat het vraagstuk heel wat gecompliceerder is. Het is voor Nederland — niet alleen voor de industrie, maar ook voor de landbouw — van groot belang het open karakter van de Gemeenschap zo goed mogelijk te handhaven.

SURINAAMSE RIJST

De heer Algra had ook nog een opmerking gemaakt over de invoer van rijst. Was het juist dat men aan rijst uit Madagascar een voorkeurspositie zou geven boven de rijst uit Suriname?

De minister zei, dat tijdens de marathon-zitting in Brussel de Nederlandse delegatie erop heeft aangedrongen, dat de E.E.G.-Commissie een voorstel zou indienen inzake de voorkeurspositie voor rijst uit de geassocieerde staten en overzeese gebiedsdelen. De E.E.G.-Commissie heeft echter een voorstel ingediend, dat niet geheel aan de Nederlandse en Surinaamse verwachtingen voldoet. Er is op het ogenblik sprake van discriminatie ten nadele van rijst uit Suriname. In het nog aan de gang zijnde overleg in Brussel zullen wij samen met Suriname aandringen op gelijktrekking van behandeling.

De minister vervolgde echter: "Helaas — ik moet dat tot mijn grote spijt vaststellen — heeft het Europese Parlement in zijn advies — het was een meerderheidsbestemming van het Europese Parlement — ten aanzien van het commissievoorstel een analoge behandeling van Surinaamse rijst en rijst uit Madagascar afgewezen".

De heer Algra (ARP): O, daarvan akte!"

Bij de verdere behandeling kwam vast te staan, dat de liberale heer Baas zich merkwaardigerwijze bij die meerderheid in het Europese Parlement had gevoegd . . .

Waarvan eveneens akte!

Mevrouw Van Ommeren-Averink (CPN) kwam weer met het bekende stokpaardje; zij wilde nogmaals vertellen hoe slecht het toch allemaal wel is onder de kapitalistische verhoudingen. Zij ging zo ver te stellen, dat onder de kapitalistische verhoudingen de natuur de boeren altijd tegen zit. Is er een misoogst enz., dan hebben zij het slecht; hebben zij overproduktie dan zijn er weer andere problemen waardoor het hun tegen zit.

De minister merkte echter terecht op, dat wanneer hij de landbouwpolitiek van de Sovjet-Unie met die van de E.E.G. vergeleek, de vergelijking voor de E.E.G. nogal gunstig uitviel.

De heer Baas (VVD), die gezegd had een betoog te zullen houden met een sterk persoonlijke inslag (de minister noemde hem een "geval apart"), kon ook in tweede lezing de minister niet duidelijk maken hoe zijn redevoering nu opgevat moest worden. Sprak hij nu voor zichzelf of namens zijn fractie. Wat er uit kwam was alleen maar een verward verhaal. De minister trok zijn conclusie en zei dat hij het betoog van de heer Baas beschouwde los staande van de VVD-fractie.

Ook de heer Kapteyn (PvdA), die bij de replieken het woord vroeg, kon evenmin bewondering opbrengen voor het betoog van de heer Baas.

Het was tegen tien uur in de avond toen de begroting van Landbouw en Visserij zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(24)

Bijna op hetzelfde ogenblik dat Surratt Washington verliet, verzocht de portier van het Aquidneck Hotel in New York een deftige jonge man en een knap jong meisje hun namen te schrijven in het gastenboek. „J. W. Booth met echtgenote", schreef de jonge man, „Boston."

Het paar kreeg kamer 3. Nauwelijks een maand geleden had Booth bij het aanbreken van de dag op een hotelbed gezeten met een ander meisje en toen op de achterkant van een enveloppe de volgende regels geschreven:

„Now in this hour that we part
I wil ask to be forgotten never
But, in thy pure and guileless heart
Consider me thy friend dear Eva"

Met alle weemoed waarmede het einde van een nacht vervuld kan zijn, had Eva er onder geschreven:

„For of all sad words from tongue or pen — the saddest are these — it might have been. March 5, 1865, in John's room."

Op dinsdagmorgen de 11de april regende het. Het volk in steden en dorpen vierde nog steeds feest, dronk nog steeds en kon maar niet uitgepraat raken over de capitulatie van generaal Robert E. Lee. In Washington zou vanavond de officiële viering van de capitulatie plaatsvinden, maar mrs. Surratt kon er geen enthousiasme voor opbrengen.

„Mr. Wiechman," zei ze, „zoudt u misschien voor mij naar het National Hotel willen gaan en aan mr. Booth vragen of ik zijn rijtuig en paard mag lenen en of hij die dan aan u wil meegeven?"

In het National Hotel herhaalde Wiechman de boodschap, maar Booth schudde zijn hoofd.

„Het paard en het rijtuig heb ik verkocht," zei hij. Toen stak hij zijn hand in zijn zak. „Maar hier heb je tien dollar. Ga maar een wagen huren."

Wiechman herinnerde zich opeens dat John Surratt erover had opgeschept dat de paarden van hem waren. „Ik dacht eigenlijk dat het Johns paarden waren," zei hij.

„Nee", zei Booth, „ze waren van mij."

Wiechman nam het geld aan en liep in de stromende regen door Seventh Street naar Howards stal. Hij huurde een hoog smal rijtuigje met een zeildoeken kap en een zwart paard. Om halftien in de morgen klakte hij met zijn tong naar het paard en vertrokken hij en mrs. Surratt naar Surrattsville. Het was een flinke rit — zestien kilometer naar Surrattsville en zestien terug — en mrs. Surratt noemde het altijd haar „uitstapje naar het land".

Voor de weduwe was het eigenlijk alleen maar een van haar vele pogingen om haar financiën op orde te brengen. Zij wilde proberen een bedrag van 479 dollar plus dertien jaar rente te incasseren van een zekere mr. John Nothey. Jaren geleden had hij van haar man een stuk grond gekocht van vijfenzeventig acres, gelegen vlak achter de herberg. Op alle mogelijke manieren had zij geprobeerd haar geld binnen te krijgen, — met geduld, met tact en brieven — want een van haar crediteuren dreigde haar een proces aan te doen. Nu was ze op weg om met Nothey te gaan praten en ze hoopte op een of andere manier met hem tot overeenstemming te komen voor ze 's avonds weer naar Washington terug zou keren. Bovendien moest ze John Lloyd nog een korte boodschap overbrengen van Booth en hem zeggen dat hij de „spullen" of de „wapens" (de getuigenverklaringen variëren) moest klaarmaken omdat ze afgehaald zouden worden.

Het is juist deze boodschap die het uitstapje van mrs. Surratt zo belangrijk maakt, want drie maanden later zou zij de eerste vrouw zijn die werd opgehangen in de Verenigde Staten, en wel hoofdzakelijk op grond van de aard en de bewoordingen van de boodschap aan Lloyd. De re-

gering zou van mening zijn dat deze boodschap bewees, dat zij betrokken was bij de samenzwering van John Wilkes Booth — dat zij er actief deel aan had. En zij zou de dood ingaan na ontkend te hebben dat zij betrokken was bij het complot, na ontkend te hebben dat ooit iemand, zelfs haar eigen zoon niet, haar over de samenzwering had verteld, en na in aanwezigheid van een priester ontkend te hebben dat men haar had gevraagd iets tegen Lloyd te zeggen over „wapens". Men had haar alleen maar gevraagd tegen hem te zeggen dat hij de „spullen" klaar moest maken. Men had haar verteld, zei ze, dat Lloyd wel wist waar het over ging.

De weg langs de kust van Maryland begon op te drogen. De hemel was helder en licht toen de wagen een heuvel begon op te klimmen. Er werd weinig gezegd. De weduwe was kwaad op mr. Nothey en ze nam zich voor om iedere penny waar zij recht op had uit zijn zak te kloppen.

Om elf uur passeerden ze een dorp, genaamd Uniontown, toen mrs. Surratt plotseling een rijtuig zag aankomen uit de tegenstelde richting.

„Mr. Lloyd!" riep ze. „Hallo mr. Lloyd!"

Wiechman liet het rijtuigje stoppen en een meter of tien achter hen, aan de andere kant van de weg, bleef het rijtuig van John Lloyd staan. In zijn gezelschap bevonden zich mrs. Emma Offut, zijn schoonzuster, en haar kind. Lloyd kwam zijn rijtuigje uit en liep naar mrs. Surratt. De herbergier was nuchter en zijn haar was gekamd. Hij glimlachte als iemand die er niet zeker van is dat hij er geen spijt van zal krijgen. Hij zei dat hij op weg was naar de stad om inkopen te doen en de weduwe zei dat ze op weg was naar de herberg om met Nothey te spreken. Lloyd zei dat hij Nothey een paar dagen geleden had gezien in de buurt van de herberg, maar dat hij er niet zeker van was of hij daar vandaag ook nog aangetroffen kon worden. Op gedempte toon (volgens Lloyd) zei mrs. Surratt tegen hem dat hij de wapens klaar moest houden. „Ze zullen spoedig gebruikt moeten worden," zei ze. Wiechman probeerde te horen wat ze zei, maar verklaarde later, dat hij haar woorden niet had kunnen verstaan.

„Ik heb gehoord dat ze van plan zijn het huis te doorzoeken", zei Lloyd. „Dat zaakje bevalt mij niet, mrs. Surratt." (Ook dit is Lloyds versie van het gesprek en werd pas aangehaald na zijn arrestatie).

Ze bleven nog even staan praten. „John is op reis gegaan," zei ze. „Hij komt voorlopig niet terug." Lloyd zei dat hij geruchten had gehoord, dat de regering op het punt stond om John te laten arresteren, omdat hij naar Richmond was gegaan terwijl de stad nog belegerd werd.

De weduwe lachte. „Iemand die in deze dagen naar Richmond kan komen en weer binnen een week tijds terug kan zijn moet wel heel erg slim zijn." Ze bedoelde waarschijnlijk dat het de regering niet mee zou vallen om te bewijzen dat zoiets mogelijk was. Zij wuifde naar het andere rijtuig, riep een groet naar mrs. Offut en vervolgde haar reis.

Tegen twaalf uur kwamen ze aan bij de herberg en mrs. Surratt werd kwaad en opgewonden toen ze van de barhouder hoorde dat Nothey niet in de buurt was.

„Laat onmiddellijk iemand mr. Nothey gaan halen," zei ze. Samen met Wiechman reed ze naar Bryantown om te gaan eten. Toen ze terugkwamen zat Nothey in de voorkamer te wachten. De weduwe had een lang gesprek met hem en pas laat in de middag reed Wiechman haar weer naar huis.

Het is onmogelijk om na bijna honderd jaar de waarheid over deze reis te weten te komen. Binnen enkele dagen zouden de meeste betrokken personen zijn gearresteerd en degenen die hen verhoorden zouden hen steeds weer bedreigen met de dood als ze niet bereid waren „samen te werken".

(wordt vervolgd)

De verslagen die de dagbladen hebben gegeven van de K.V.P.-jongerencontactdag in Sneek zouden de indruk kunnen wekken, dat oud-minister Cals nog een tweede mammoet op zijn naam wil hebben. Na de onderwijsmammoet de mammoet-partij, die ontstaan zou uit een samengaan van de K.V.P. en de Prot-Christelijke partijen. Een indruk overigens, die vooral gewekt wordt door de koppen boven de verslagen, want wie goed leest moet wel tot de conclusie komen dat mr. Cals bepaald niet voor een fusie op stel en sprong pleit.

Wat hij wel bepleit, zoeken naar een gemeenschappelijk standpunt, naar een gezamenlijk optreden waar dat mogelijk is, verdient alle aandacht. Zijn suggestie om voor een aantal onderwerpen die daarvoor in aanmerking komen één woordvoerder voor K.V.P., A.R. en C.H.U. in de tweede kamer te laten optreden, is niet alleen uit politiek oogpunt van belang. Het zou tevens een bijdrage zijn aan de hoogstnoodzakelijke vereenvoudiging van de werkzaamheden en de beperking van de debat-

ten in de kamer. De heer Cals heeft er onlangs blijk van gegeven, dat ook dit een zaak is die hem zeer ter harte gaat.

Mr. Cals verwacht dat uit een dergelijk overleg langzamerhand een hechtere samenwerking zal groeien maar als nuchter politicus heeft hij een open oog voor de vele en vaak grote belemmeringen die aan deze samenwerking in de weg staan. Dat blijkt o.m. uit zijn opmerking, dat een samengaan van de christelijke partijen ten eerste zou worden bevoorwaard als eerst de A.R. en de C.H.U. elkaar zouden weten te vinden.

De Nieuwe Rotterdamse Courant schreef in een hoofdartikel over dit betoog van mr. Cals, de verzeenlij-

king van zijn denkbeelden onaan-trekkelijk te vinden. Wij hebben de confessie als basis voor partijvorming steeds verworpen en als er dan op die onjuist rechte basis een machtig blok met misschien wel een absolute meerderheid tot stand zou komen, zouden we dat betreuren, aldus het blad.

Een opmerking als deze uit liberale kring is een aanwijzing te meer van hoe grote betekenis een gezamenlijk optrekken van de christelijke partijen wordt geacht. De kracht en de invloed, die van de christelijke politiek zouden uitgaan, wanneer die politiek gevoerd zou worden door nauw samenwerkende partijen, mogen niet worden onderschat.

BON voor slechts f 5,— ontvangt u wekelijks vanaf heden
Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1965

Noteert u als nieuwe abonnee:

WOONPLAATS:

NAAM:

ADRES:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89673.

Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden dat het u voor de zondag kan bereiken.

• Local option

Een halve eeuw geleden wist bijna iedereen wat local option was. Het was een deftige term voor plaatselijke keuze.

Velen hielden zich in binnen- en buitenland bezig met het vraagstuk van het alcoholisme. En al gaf men in Nederland allengs meer toe, dat het vergunningsstelsel van de drankwet van Dr. Kuyper regulerend werkte, sommige drankbestrijders wilden veel verder gaan. Zij ijverden voor local option.

Dat hield in, dat in een burgerlijke gemeente gestemd zou kunnen worden over de vraag of alle vergunningen dienden te worden ingetrokken. Wettelijk moest dat worden geregeld, en dan zo, dat b.v. een gekwalificeerde meerderheid werd vereist. Was meer dan 2/3 van de mannelijke en vrouwelijke meerderjarige personen blijkens een geheime stemming vóór de sluiting van alle vergunningen, dan zou het gemeentebestuur verplicht zijn, tot het intrekken van de vergunningen over te gaan. Dat zou dus betekenen, dat in die streken, waar het volk in grote meerderheid afkerig was van alcohol, de drooglegging een feit zou worden.

In het voorjaar van 1914 werd alom in Nederland een petitionnement ter tekening gelegd voor plaatselijke keuze. Een van de grote ijverars daarvoor was het a.r. kamerlid mr. V. H. Rutgers.

Het petitionnement kreeg min of meer het karakter van een proefstemming. Wanneer meer dan 2/3 van de bevolking door het plaatsen van de handtekening om local option vroeg, dan mocht men er op rekenen, dat bij een echte plaatselijke keuze in zo'n streek of gemeente alle vergunningen tot verkoop van sterke drank zouden verdwijnen.

Het resultaat in de verschillende provincies liep sterk uiteen.

Wij plaatsen hier achter de namen van de 11 provinciën twee cijferkolommen. De eerste bevat het aantal handtekeningen, de tweede het aantal inwoners van de gemeente, waar „gestemd” was.

Groningen	23.371	257.245
Friesland	60.214	258.533
Drenthe	14.180	130.318
Overijssel	36.862	271.780
Gelderland	49.084	431.502
Utrecht	11.716	120.814
Noordholland	85.404	871.973
Zuidholland	86.093	906.144
Zeeland	21.308	208.815

De actie had in Noordbrabant en Limburg niet vee. om het lijf; daarom zijn de cijfers uit die provinciën maar niet opgenomen.

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

ONLANGS waren wij in een kring, waarin een gesprek werd gevoerd over normen en feiten, over „de ouden paden” en de huidige kronkelwegen, over de wet der Tien Geboden en de toepassing daarvan in „de concrete situatie”. Ondermeer werd de vraag gesteld of de Wet Gods van en voor alle tijden is, of het „een nieuw gebod geef Ik u”, een ander gebod is, of het gebod der liefde alles omvat, wat in de Tien Geboden harde regels zijn.

Het was een leerzame middag, waarop heel wat vraagstukken zijn blijven liggen voor een volgende bespreking. Want het is zeker niet gemakkelijk in onze tijd normen af te passen aan de feiten. Te gemakkelijk is het een afdoend antwoord te geven, als wij om ons heen zien, dat die aansluiting van wet en toepassing van die wet meer dan ooit mislukt.

Om een voorbeeld te geven. Als Mozes de Wet ontvangt is het monogame huwelijk geen wet. Vandaag is dit, in het westers denken, niet weg te cijferen. Het „Gij zult niet doden” daarentegen is hetzelfde „Gij zult niet doden” als in de dagen van Israël in de woestijn. De oorlogen des Heren werden door dat gebod niet onmogelijk gemaakt.

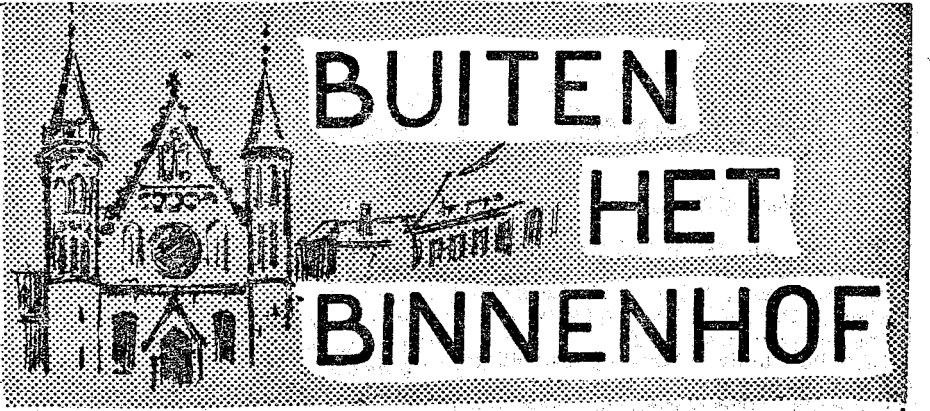
In het gezelschap was iemand, die binnenkort weer zal worden opgeroepen voor de militaire dienst. Hij weet dat zijn werkzaamheden nauw verband houden met de verdediging van het vaderland per atoombom. Vandaag nog op papier, morgen nog op papier, overmorgen nog op papier, maar eens kan de dag komen, dat zijn papieren berekeningen harde werkelijkheid zullen worden. Hij zag ertegen op. Als hij niet op de bestemde tijd zich meldt, is hij een dienstweigeraar, als hij wel komt klaagt zijn geweten hem aan. Dat hij over die dingen nadenkt is belangrijk, dat hij vrede krijgt met zijn beslissing nog belangrijker. Te gemakkelijk is de oplossing, welke zegt: het gaat tegen Rusland, dat land, waarvan de regering een anti-godsdiensstige politiek voert. Want de constellatie kan ook zo worden, dat de strijd tegen een land gaat waarvan de regering zulks niet kan verweten worden. „De concrete situatie” is vandaag zo, dat het zwaard een bom geworden is, die meer mensen zal doden, dan die — bij wijze van voorzichtig spreken — voor dat zwaard bestemd zijn.

Een ander voorbeeld. Gedwongen huwelijken werden vroeger niet zo gemakkelijk door de kerk ingezegend. Schuldbelijden voor de gemeente, waarvan het aantaande echtpaar zeker kon zijn, werkte mede om geen sexueel verkeer voor het huwelijk te hebben. Deze norm wordt door velen gehandhaafd, maar het is weer de huidige situatie, het zijn de feiten, welke de kracht van de norm verzwakte hebben. Vroeger kon een jonge man op zijn twintigste, eenentwintigste jaar trouwen, een gezin stichten. Vandaag kan dat niet, de situatie is veranderd. Vroeger bestond er een norm met betrekking tot het gebruik van preventieve middelen, vandaag spreekt de kerk zich uit ten aanzien van „de pil” en nog niet eens altijd negatief.

Zo zijn er vele voorbeelden te noemen op dit punt, de norm is verlegd, omdat de feiten en de feitelijke toestand veranderd zijn.

Is dan ook de Wet, zijn de Geboden veranderd?

Vroeger gold, in niet kleine kring, dat op zondag fietsen tegen het gebod was. Tegenwoordig is het soms moeilijk een parkeerplaats voor de auto te vinden, zo vlak voor het aangaan van de dienst in de kerk op zondag. Vroeger gold, dat liegen liegen is en onwaarheid spreken onwaarheid spreken. In de oorlog hebben velen

God gedankt dat zij konden liegen en zodoende de naaste bijstaan. Of heeft de kerk een verkeerde interpretatie van de geboden gegeven?

Nogmaals, hier liggen vele moeilijke vraagstukken. Als, onder ds. Vonkenberg, in het Gereformeerd Jongelingsblad gevraagd wordt: „Mag een Gereformeerde Jongeling op zondag fietsen?” dan is het antwoord: „Een Gereformeerde jongeling mag alles...”. Een Paulinisch antwoord, alles mag als het maar ter ere Gods is. Hoever gaat dat? Het uit te meten is al een bewijs dat de ere Gods niet op de voorgrond staat bij de uitmeter. Hij wil weten hoever hij gaan kan, hoe ver van de ere Gods.

Norm en feit zijn niet van elkaar te scheiden, al zal men duidelijk moeten onderscheiden, waar wet en waar moraal, waar zeden en waar normen spreken. Wij hebben in de loop van de eeuwen de Wet Gods met vele menselijke geboden aangevuld, geboden en verboden, die niet altijd met de geboden Gods synchroon liepen.

Wij hebben ds. Dijkstra, vroeger predikant in Amsterdam, eens horen zeggen: „Ook aan Voetius werd reeds de vraag voorgelegd: Mogen wij dansen? Voetius zei: ja, als je het maar in je eigen huis doet, met de gordijnen gesloten en met je eigen vrouw”. Toen was blijkbaar voor velen de aardigheid er al af.

Het boek van professor Schippers over de Gereformeerde zede spreekt over dit alles geen onduidelijke taal. Neem bijvoorbeeld zijn visie op het tweemaal per zondag naar de kerk of eenmaal: „Evangelisch hanteren is wat anders dan er de hand mee lichten. Het is ook iets anders dan het gehuil: de zede is de wet van God niet en er staat nergens in de Bijbel dat we tweemaal per zondag naar de kerk moeten. Dergelijke kreten moeten we maar aan de letterknechten overlaten. Men zou ze met de moralistische koppen tegen elkaar willen slaan, die twee, die zo heftig kunnen vechten over één of tweemaal naar de kerk! Wat zullen we op zondag doen? We mogen naar de kerk, dus gaan we naar de kerk. Eigenlijk zo zonder meer: naar de kerk!”

Ook geen oplossing zal iemand zeggen. Er is geen oplossing, er is verlossing. Van veel dat ons kwelt, als norm en feit niet meer kloppen.

Willy van Gansbeke

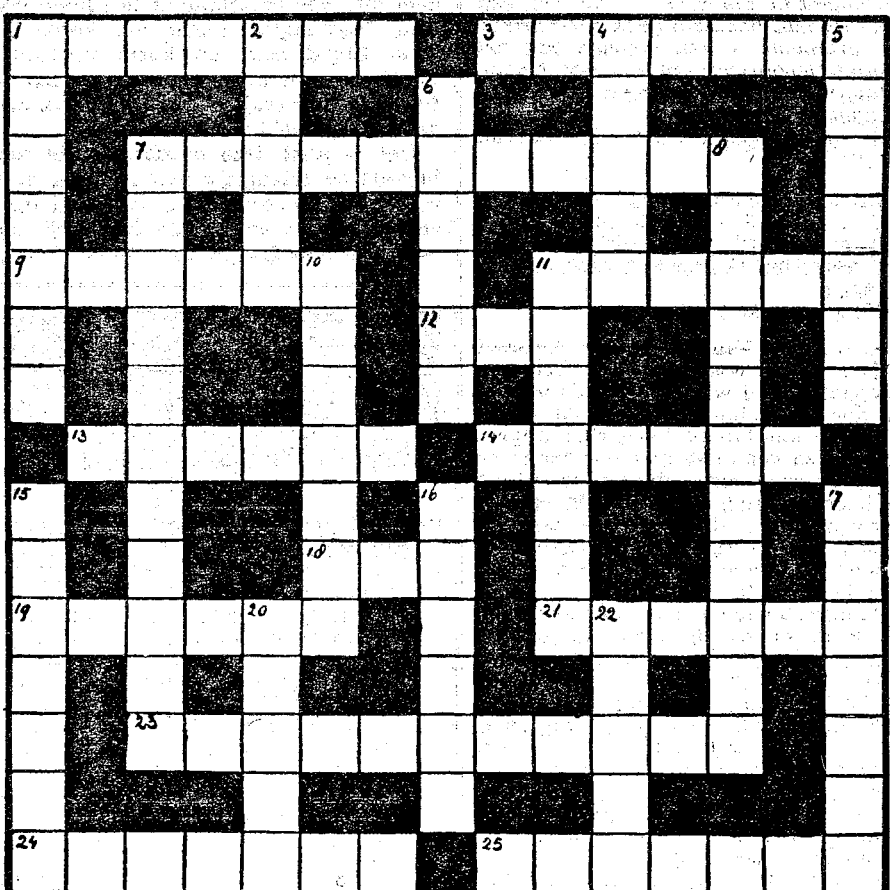
N.B. Mag ik voor een studie over het reformatische leven tussen de jaren 1925 en 1935 een beroep doen op uw attentie ten aanzien van ingebonden jaargangen Spiegel, Schouwvenster, De Ster, Timotheus, Gereformeerd Jongelingsblad, Meisjesblad, op foto's van jaarfeesten en uitvoeringen van J.V.'s, M.V.'s, Chr. Sportverenigingen enz. in die genoemde jaren? Gaarne een berichtje!

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. mondelinge strijd; 3. typische (ongetrouwde) vrouwenkwaal; 7. duif met capaciteiten; 9. beladen doch niet vrolijk; 11. harig begin van de afpersing; 12. plukte de wrange vruchten van de geplukte vrucht; 13. zijn werk is niet opbouwend; 14. terwijl zij niet anders doen dan bouwen; 18. teerprodukt; 19. worteltrekken valt hier niet onder; 21. hij is als zijn baas; 23. luchtschuimer; 24. deze hutten zorgen voor behouden binnenvaart; 25. daardoor kom je in de verdrukking.

Vertikaal: 1. droogdraaier; 2. vochtige gelukwens; 4. daarbij gaat men veelal door de knieën; 5. koop prijs van citrusvruchten? 6. met deze klappen kom je erdoor; 7. beestachtige rust; 8. Vrouwe Justitia beheerst het scheepvaartverkeer door een stroom zonder bochten; 10. doen het met onze hand; de hond met zijn staart; 11. is er maar één vertrek in deze Franse stad? 15. als men dit haalt, gaat men terug; 16. het lichaam zit er precies midden in; 17. onvrijwillige wederzijdse aanraking; 20. hierdoor krijgt men zijn stem terug; 22. hier komt alles bijzonder heet vandaan.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Abdij; 4. opper; Gaza; 13. lor; 14. koralijn; 16. mol; 17. vloer; 19. ons; 20. imago; 22. olim; 23. keet; 24. smis; 25. sol; 27. ruim; 29. K.P.; 30. smet; 31. ohl; 33. Nepal; 36. erg; 37. Benno; 39. aar; 40. ent; 41. beo; 42. ode; 43. akela; 45. Leo; 47. bekaf; 49. p.e. 50. bijzon; 51. Is; 52. rand; 55. ner; 56. Aken; 59. atol; 60. spog; 62. garen; 64. ets; 66. eland; 68. Gad; 69. galjoen; 72. Dee; 73. eren; 74. fielt; 75. veer.

Vertikaal: De gevraagde woorden vertikaal zijn uit de oplossing horizontaal af te leiden met uitzondering van: 1. Alva; 6. pandoor; 12. aloë; 18. Elisa; 21. meute; 44. lente; 46. ezeltje; 48. eskol; 58. egge; 61. ader.

Zo niet en zo wel

A C H T E R P A G I N A

De agenda luidt:

1. opening en welkom
2. notulen
3. ingekomen stukken en mededelingen
4. onderwerp
5. discussie
6. rondvraag
7. sluiting

Een agenda voor praktisch elke willekeurige vergadering.

Is er iets tegen zulk een agenda voor een vergadering van de kiesvereniging? Er is als zodanig niets tegen! Dit alles passeert op een bijeenkomst van anti-revolutionairen de revue. Wij komen bij elkaar om een bepaald onderwerp, een zekere principiële en actuele politieke zaak te bespreken. Verder nemen wij samen de ontvangen post even door en horen wat het bestuur graag wil mededelen over bijzonderheden in de gemeente, de wijk van de kiesvereniging. Natuurlijk moet er voor de leden even gelegenheid zijn eventuele opmerkingen en suggesties te spuien of inlichtingen te vragen. Dat heet nu eenmaal „rondvraag”. Dat de voorzitter het samenzijn opent en sluit is nogal logisch.

De belangrijke vraag is echter: HOE GEBEURT DIT ALLEMAAL?

Samen — en hoe

OVER het „hoe” van een vergadering willen wij ditmaal in kort bestek nog eens wat schrijven. Dat „hoe” van een vergadering — wij gebruiken nu verder gemakshalve maar weer dit belaste woord — is zeer belangrijk. Natuurlijk wordt er in het algemeen niet meer vergaderd in de stijl van een eeuw geleden. Maar het komt toch nog wel eens voor, dat de wijze van vergaderen wat ouderwets aandoet.

Dat ligt echter meer aan de aankleding van de vergadering, de sfeer en de manier van praten dan aan de vergadering als zodanig. Welk woord men ook gebruikt om een vergadering aan te duiden: het gaat in wezen om het — op een bepaald tijdstip, op een bepaalde plaats — samenkomen van een aantal mensen om over een bepaald punt met elkaar van gedachten te wisselen.

Van gedachten wisselen is zeer belijst niet een ouderwetse aangelegenheid. Het is zo modern als het maar kan en zo nodig als maar denkbaar is. Nogmaals, het gaat er dus om, hoe doen wij het.

Bij het begin

OM te beginnen de opening; het „hoe” van de opening. Is dat nu van belang? Dat is zelfs van zeer groot gewicht! De wijze van opening kan de hele bijeenkomst „kleuren”.

Als de opening door de voorzitter helemaal in mineur is, als hij een paar keer in zijn openingswoord verwijten uit over slecht vergaderbezoek en afwezigheid van velen — de mensen tot

wie hij spreekt zijn aanwezig! — dan is dat niet opwekkend.

Als dan daarna de secretaris de notulen van de vorige vergadering voorleest, waarin deze ook nog eens onderstreept de weinige animo der leden tot vergaderbezoek en de geringe opkomst, is dat een tweede klap voor de aanwezige toehoorders.

Deze „treffen het” natuurlijk in het bijzonder als het een jaarvergadering is en in het jaarverslag ook nog eens ten aanhore der aanwezigen getreurd wordt over de opkomst op de vergaderingen in het afgelopen jaar.

Dit alles in mineur gebracht bevordert sfeer-bederf. Resultaat? De thans aanwezigen komen misschien de volgende keer ook maar niet. 't Is elders gezelliger!

Hoe het ook kan

MOET het dan plezierig geacht worden, dat er slechts weinigen ter vergadering zijn gekomen? Neen. Mag daar niet eens een opmerking over gemaakt? Ja. Maar het „hoe” is weer van belang. De voorzitter kan aan het begin ook zeggen:

Dames en heren. Wij zijn vanavond in kleine kring bijeen. Dat bevordert een intense bespreking. Hartelijk welkom.

En aan het slot:

Wij hebben in deze kleine kring nu een bijzonder vruchtbare discussie gehad. Het zou goed zijn als u allemaal dit hier en daar eens vertelde. Een volgende keer is er dan wellicht een nog grotere kring van belangstellenden. En dat is toch wel van

belang. Dan worden meer mensen voorgelicht; kunnen meer mensen samen met elkaar een goed inzicht in de zaken verwerven, kunnen meer mensen hun verlangen en visie naar voren brengen en wordt de zaak van de christelijke politiek sterker gediend. Wilt u door over deze succesvolle kleine bijeenkomst hier en daar te vertellen daaraan medewerken?

In dit verband nog een opmerking over het aantal aanwezigen. Natuurlijk is slechts hoogst zelden 100 % der leden aanwezig en dat dan nog alleen in kleinere plaatsen met kiesverenigingen met een beperkt aantal leden.

Van grotere kiesverenigingen komt altijd maar een deel der leden ter vergadering. Nooit allemaal. Dat was „vroeger” („toen het altijd beter was”) ook niet het geval. Dat moet men nooit in zijn beoordeling vergeten.

Natuurlijk hadden er anderzijds meer mensen kunnen komen, die het niet deden. Dat probleem lost men echter hoe dan ook niet op door treurzangen ten aanhore van de aanwezigen. Opklaringen zijn daarvan als regel bepaald niet te verwachten; alleen depressies. Een eerste vereiste is, dat men een prettige, sfeervolle vergadering houdt.

Tips

WIJ laten hier nu in telegramstijl nog eens een aantal tips volgen.

Stuur een prettig gestelde uitnodiging (niet alleen de hierboven in de aanhef zakelijk opgesomde agenda-punten). Maak daar voor elke uitnodiging even wat werk van. Bel als bestuursleden bovendien elk een paar leden op, om die schriftelijke convocatie mondeling te onderstrepen. Eén telefoontje heeft soms meer resultaat (de komst ter vergadering) dan tien schriftelijke uitnodigingen. U kunt ook een paar dagen van te voren bij een paar leden langs lopen om nog even op de komende vergadering te attenderen.

Zorg voor een zo prettig mogelijke vergadergelegenheid. Kleed een zaaltje wat aan met een kleedje en wat bloemen. Schenk iets (koffie of wat anders). Waarom zouden de mensen ongezelliger zitten dan thuis? Regel een prettige begroeting en een praatje vooraf voordat de vergadering begint.

Openingswoord als regel niet te lang, zeker niet als er op die avond een spreker of spreekster optreedt. Behandel de notulen eens aan het einde van de vergadering bij de rondvraag.

Kortom er zijn tal van mogelijkheden om ook in deze tijd op een afwisselende en aantrekkelijke wijze een goede vergadering voor te bereiden en op te bouwen.

Het Centraal Comité heeft destijds een aantal suggesties in gestencilde vorm aan de kiesverenigingen beschikbaar gesteld. De ARJOS heeft — nog veel meer gedetailleerd — een serie tips voor een ARJOS-club opgesteld, waarmee een kiesvereniging — natuurlijk op haar wijze — haar nut kan doen.

Als men dus nadere informatie zou wensen, is bekend waar men die krijgen kan.

Band

NOG een punt.

Een aantal kiesverenigingen geeft een eigen (maand)blad uit om beter contact met haar leden te houden. Zo blijven de leden regelmatig op de hoogte van alles wat in de kiesvereniging gebeurt en van wat ondernomen wordt. Niet iedere kiesvereniging kan gemakkelijk tot het uitgeven van zo'n contact-blaadje komen.

Maar het is natuurlijk wel nuttig de leden, die niet regelmatig ter vergadering komen op deze wijze toch op de hoogte te houden van allerlei dingen. Dat geldt voor alle leden in een periode tussen twee vergaderingen.

Maar men kan natuurlijk ook een convocatie gebruiken om als bestuur de leden gelijk een aantal mededelingen te doen, zeer in het kort, bijvoorbeeld op deze wijze:

Wist u.....

- dat weer een aantal leden tot onze kiesvereniging zijn toegetreden?
- dat een viertal abonnees op „Nederlandse Gedachten” werd ingeschreven?
- dat de actie tot verhoging van de contributie tot gemiddeld f 10,— per lid in het algemeen goed is geslaagd?
- dat deze actie nog niet geheel is afgerond door ziekte van bestuursleden?
- dat daarom veel prijs gesteld wordt op spontane reacties op dit punt van leden, die nog geen bezoek hebben gehad om hen te vragen de contributie te verhogen?

Enzovoort.

Tenslotte. Suggesties worden steeds gaarne ingewacht. Voorzover die ook voor andere kiesverenigingen van belang kunnen zijn, worden zij op deze plaats graag doorgegeven.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

s-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245 — Postbus 30

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

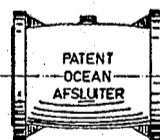
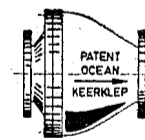
NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

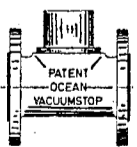
OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

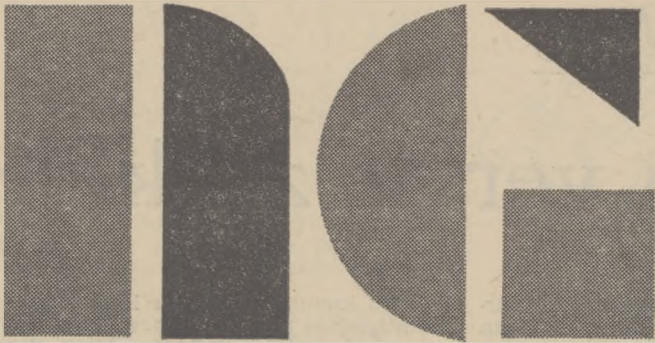
Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

GEEF DIT BLAD DOOR!

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Partij van Christenen?

*** Dr. Chris Soumokil

IN de laatste tijd is nogal eens onderscheid gemaakt tussen een partij van Christenen en een Christelijke politieke partij. Als een aantal Christenen samen een politieke partij vormen, dan is het mogelijk, dat zij géén politiek program hebben. Ze zijn alleen maar een groep. Het zijn heilige banden, die samenbinden en de sfeer is echt broederlijk (en zusterlijk). De sfeer is zelfs een wezenlijk kenmerk van de partij. Maar vraagt iemand wat de partij, in dit geval een partij van Christenen, over de politieke vraagstukken van vandaag en de principiële grondslagen van het politieke leven heeft te zeggen, dan komt er geen antwoord. Of als er wel een antwoord komt, dan luidt het: daarover zijn we het niet eens. Wij zijn niet alleen een partij van Christenen, maar ook, en in verband daarmee, een partij van de openheid en de ruimte. Hier staan wij en het kan ook anders.

IN zulke kringen denkt men met een zekere schrik, met een weinig afkeer gemengd, aan een andere mogelijkheid.

Een christelijke partij, die haar positie duidelijk bepaalt. Zó, dat „vriend en vijand” weten, wat zij aan deze partij hebben. Zij stelt er dan prijs op, duidelijk te zeggen, wat zij nastreeft. Zij heeft een program, op democratische wijze aanvaard, en zij rekent er op, dat haar mannen in staten en raden dit program kennen en er naar handelen.

NU zien velen hier een tegenstelling. „Op het christelijke erf” is blijkbaar tweeërlei mogelijkheid, met wezenlijk onderling verschil. De partij van christenen, in alle ruimte en openheid, waarbinnen alles mogelijk is, en de christelijke politieke partij, met een richting gevend duidelijk program.

Over dit vraagstuk is veel te zeggen, veel meer, dan in één artikel kan worden verteld.

Voorlopig...
en
radicaal

Maar een ding moet allereerst worden gezegd, omdat het aan al het andere voorafgaat. Een partij van christenen zonder program is een onwezenlijke zaak. Om twee redenen.

Vooreerst, omdat geen enkele politieke partij zonder een program kan. Een politieke partij richt zich tot het volk, en toont de kleuren van haar vlag. Hier zijn wij; hier is een politieke partij. Wij vragen confrontatie met wat wij te zeggen hebben.

Zo hóort het. Anders is een democratisch bestel, gedragen door politieke partijen, niet mogelijk.

Maar dit is het voornaamste niet. Een aantal christenen komt bijeen, om een politieke partij in het leven te roepen. Zij gaan aan politiek doen, zij gaan aan de verkiezingen deelnemen.

En als iemand vraagt: „Waarom doen jullie dit samen,” dan is het maar een héél voorlopig antwoord: „omdat wij als christenen elkaar hebben gevonden.”

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT
Het hotel waar u zich thuis voelt. Parkeergel. Sophialaan — Zeestraat (nabij Plein 1813). Den Haag. Tel. 117700*

Want als christenen elkaar vinden, dan vinden ze elkaar bij de Bijbel.

En dus kunnen ze daarna niet meer zeggen, dat zij in de politiek allemaal toch weer de eigen gang kunnen gaan. Ze kunnen alleen maar zeggen: en dus gaan we samen die ene weg, de weg van de gehoorzaamheid aan het Woord van God.

ER is én mogelijkheid, om aan deze consequentie te ontkomen. Deze n.l.: dat deze christenen gaan zeggen, dat ze in de ontmoeting met elkaar veel liefde en stichting ondervinden, ook bij het lezen van Gods Woord, maar dat ze samen bij het bijbellezen tot de conclusie kwamen, dat de Bijbel over de politiek geen boodschap heeft. Wel een boodschap voor de bekommerde zielen en voor de gemeente, maar niet voor de politiek.

Bij Amerikaanse christenen vindt men deze piëtistische opvatting niet zelden. En ook in Europa is zij door oudere en nieuwe theologische profeten verkondigd.

Maar het is een verwerpelijke redering. De Bijbel laat ons in het leven niet in de steek. Ook niet in het politieke leven. En dus hebben we, vanuit de Schriften levend, samen iets te zeggen, als partij, tot het volk.

Niet maar door het noemen van enige woorden, die in de Bijbel voorkomen, zoals liefde, gerechtigheid, waarheid, enz. Maar door te vertellen, wat die oude Bijbel voor radicale beslissingen kent en leert, ook in de allernieuwste tijd.

Met dat vertellen zijn we nooit klaar. En we staan ook nooit met de mond vol tanden. Het is allemaal voorlopig en tegelijk allemaal radicaal.

Zo'n wonderlijk boek is de Bijbel, zo paradoxaal is een christelijke partij, zo moedgevend is het leven in een partij met de Bijbel in elke tijd.

A.

*** De Kroon

Van veel kanten is gesuggereerd, dat onze Koningin door het kabinet zou zijn geprest het huwelijk van prinses Irene niet bij te wonen. Dit verwijt is volkomen ten onrechte gemaakt.

Noch de Koningin, noch het kabinet hebben staatsrechtelijk de bevoegdheid mee te delen hoe het overleg tussen Koningin en kabinet is geweest. Het „geheim van Soestdijk” dient te worden bewaard.

Daarom temeer zijn wij er bijzonder door getroffen, dat koningin Juliana de minister-president en de vice-president heeft uitgenodigd haar verjaardag op het bordes in Soestdijk mee te maken. Ondubbelzinnig staat hierdoor vast, dat bovenbedoelde verwijten volledig ten onrechte zijn geuit.

Tussen kabinet en Koningin is geen sprake van verwijdering — integendeel, de regering is een eenheid gebleven. De constitutionele monarchie van Nederland heeft haar grote waarde opnieuw bewezen.

De vrijheidsstrijder der Zuid-Molukken, dr. Soumokil, is ter dood veroordeeld. Hij heeft een gratie-verzoek bij president Soekarno ingediend. Van dat verzoek uitgaande kunnen wij ons moeilijk indenken dat het Indonesische staatshoofd, bij het overwegen daarvan, niet zal terugdenken aan de vele opstanden die de jonge historie van zijn land reeds telt.

Met uitzondering van een leider van de Daroel Islam, die op Java jarenlang een terreur uitoefende, heeft Soekarno de chefs der revoltes niet om het leven laten brengen. Dit geldt ook voor Sjafoeddin Prawiranegara, die in februari 1958 op Sumatra zelfs een complete tegen-regering in het leven riep en diens mede-rebellen, de kolonels Hoessein en Simbolon. De dappere volhouder Soumokil mag onzes inziens op eenzelfde bejegening aanspraak maken.

Mocht de president zich ergeren aan het feit dat juist vanuit Nederland vele stemmen ten gunste van dr. Soumokil opgaan, dan worde hem 19 december 1948 in herinnering gebracht. Soekarno zelf, in opstand tegen Nederland, werd op die dag in Djokja door de Nederlandse troepen gevangen genomen. Hem werd geen haar gekrenkt...

In deze tijd waarin de betrekkingen tussen onze beide landen worden genormaliseerd, is het normaal dat dit alles de Indonesische president ter overdenking wordt aangeboden.

Macht om Soumokil te redden heeft Nederland evenmin als het dat had om de Republiek der Zuid-Molukken militair bij te staan in haar strijd voor de vrijheid. Maar een goed woord voor de vrijheidsstrijders spreken is onze plicht.

Soekarno zelf heeft ervaren dat het gezegde: „wee de overwonnenen!” hen geen angst behoeft in te boezemen, die in de macht kwamen van het volk, van waaruit nu zoveel vurige pleidooien worden gehouden voor Soumokil.

DEZE WEEK

- Politiek palet (pag. 3)
- Tweede Kamer-perikelen (pag. 4)
- Visie op Atlantisch deelgenootschap (pag. 5)
- Blik op de Middeleeuwen (pag. 6 en 7)
- Huwelijksmoeilijkheden in Oranjehuis (pag. 7)
- Prijzenwet (pag. 9)

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90 is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

dubletta

Wandbekleding

P.V.C. plastic op een textielrug. Voor aan de wand, voor op de deur, voor in de kast. Slijtvast, zéér buigzaam, gemakkelijk in onderhoud. Effen of met dessin. Levering op rollen breed 152 cm.

N.V. HELMONDSCHHE
TEXTIEL MAATSCHAPPIJ
Afd. Dubletta wandbekleding
POSTBUS 12 HELMOND
EEN HAT&MA PRODUKT.

De Navo-conferentie in Den Haag

Eensgezindheid van 1949 nu ver te zoeken

WAT ZAL DE NAVOCONFERENTIE BRENGEN, die volgende week in Den Haag zal worden gehouden? De eensgezindheid, waarmee meer dan vijftien jaar geleden tot oprichting van de Navo werd besloten, is verre te zoeken. De situatie in de wereld is dan ook grondig veranderd, sinds een groot aantal landen in West-Europa het besluit nam, samen met de Verenigde Staten en Canada te streven naar de gemeenschappelijke verdediging van vrede en veiligheid in de wereld. Het is echter de vraag of de situatie ook verbeterd is en of er thans werkelijk reden is om van de gedachte uit te gaan, dat de Navo langzamerhand overbodig is geworden. Zij die menen, dat deze vraag bevestigend kan worden beantwoord, vergissen zich echter. Zij vergeten dat het — naar de mens gesproken dan altijd — juist het bestaan van de Navo is geweest, dat de Sowjetunie van agressieve daden heeft weerhouden. De leiders in het Kremlin hebben dat maar al te goed beseft. Zij wisten, dat zij met alle Navo-landen te maken zouden krijgen, als zij naar een er van de handen zouden uitsteken. En zolang de eensgezindheid binnen de Navo werd gehandhaafd, slaagden zij er niet in, de ledenstaten tegen elkaar uit te spelen. Daarom is het zo betreurenswaardig, dat het met die eensgezindheid niet zo bijster goed gesteld is.

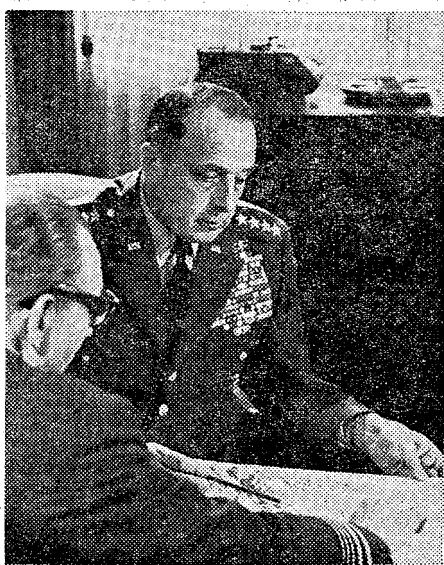
HET BEGIN

Zestien jaar geleden stonden de zaken in de wereld er niet rooskleurig voor. Tsjechoslowakije was door middel van een staatsgreep die was voorbereid door de Russische diplomaat Valerian Zorin, achter het ijzeren gordijn getrokken. De Berlijnse blokkade wees op de vastbeslotenheid van de Sowjetunie, de westelijke mogendheden onder druk te zetten en tot een smadelijke terugtocht te dwingen. In Italië was de communistische partij zo machtig geworden, dat zij bij de parlementsverkiezingen bijna op legale wijze aan de macht was gekomen en een rode staatsgreep op handen leek te zijn. In Griekenland voerden militairen een verbeterd strijd tegen indringers uit Albanië, Joegoslavië en Bulgarije en deden communistische organisaties verwoede pogingen, de macht in handen te nemen. Turkije en Perzië stonden onder zware Russische druk en het gevaar, dat zij door het Rode leger onder de voet zouden worden gelopen, of door een van Moskou uit georganiseerde „opstand” achter het ijzeren gordijn getrokken zouden worden, was zeker niet denkbeeldig.

Deze situatie leidde er toe, dat een twaalf landen besloot over te gaan tot vorming van een defensieve organisatie, die later de naam Navo (Noord-atlantische verdragsorganisatie) zou krijgen.

NEDERLAAG

Het verdrag tussen genoemde twaalf landen (de Verenigde Staten, Canada, Engeland, Nederland, België, Luxemburg, Noorwegen, Denemarken, IJsland, Frankrijk, Portugal en Italië) werd op

Generaal Lyman Lemnitzer, opperbevelhebber van de Navo in Europa, in gesprek met zijn adviseur voor kernvraagstukken, de Belgische generaal Van Rollegheem.

4 april 1949 door de ministers van buitenlandse zaken in Washington getekend. Ongeveer een maand daarna besloten de Russen onverwachts, de Berlijnse blokkade op te heffen. Dat was geen gevolg van de totstandkoming van het verdrag, maar het besluit had er wel veel mee te maken. De opheffing van de blokkade had in de eerste plaats een „technische” oorzaak: de westelijke geallieerden hadden tijdens de wintermaanden getoond, dat zij de zaken in West-Berlijn onder de meest benarde omstandigheden draaiende konden houden. Met de zomermaanden in het vooruitzicht was het voor de Russen bijzonder onaantrekkelijk, de blokkade langer te doen voortduren, dan noodzakelijk was.

Voordat het Noordatlantische verdrag werd getekend was de Russische blokkade van de vroegere Duitse hoofdstad al op een mislukking uitgelopen. Wel heeft het sluiten van het verdrag tot gevolg gehad, dat Stalin de kwestie Berlijn en slotte niet liet uitgroeien tot een militaire krachtmeting met de westelijke mogendheden. Hij waagde het niet, de luchtbrug naar West-Berlijn „af te breken”, maar slikte zijn nederlaag.

KERNWAPENS

Dat was nog in de tijd, dat de Sowjetunie niet over kernwapens beschikte. De Amerikanen hadden toen wat men noemde het „atoom-monopolie” en de Sowjetunie, Engeland en Frankrijk waren er nog niet in geslaagd, een kernwapen te ontwikkelen. Pogingen van de Verenigde Staten, atoomwapens bij internationaal verdrag te verbieden, waren tot mislukking gedoemd gebleken. Het was duidelijk, dat in de veroveringsplannen van het toen nog uitsluitend in Moskou zetelende internationale communisme, geen stappen pasten, die een dergelijk akkoord mogelijk zouden maken. En zo werd het Amerikaanse atoomschild ook en vooral nadat de Sowjetunie eveneens de beschikking over kernwapens had gekregen, de basis van de westelijke verde-

diging. Intussen waren Grieken en Turken er in geslaagd, de situatie in hun land te normaliseren. De burgeroorlog in Griekenland eindigde nog onverwacht snel als gevolg van de breuk tussen de Sowjetunie en Joegoslavië.

De stabilisatie, die als gevolg daarvan intrad in beide landen, deed de twaalf landen, die de Navo hadden opgericht, besluiten ze in hun gelederen op te nemen. Het mislukken van de pogingen, de Duitse Bondsrepubliek lid te maken van een Europese defensiegemeenschap (door Frankrijk getorpedeerd) leidde er tenslotte toe, dat ook de Duitsers (als vijftiende lid) in de Navo werden opgenomen.

GEEN BREUK

De samenwerking binnen de Navo leverde geen bijzondere moeilijkheden op, totdat De Gaulle in Frankrijk voor de tweede maal aan de macht kwam. De generaal, die er altijd in geslaagd is, zijn plannen en gedachten in een was van geheimzinnigheid te hullen, had er wat de Navo betreft nooit een geheim van gemaakt, dat hij de positie van Frankrijk in deze organisatie zonder meer als veronderend beschouwde. Langzaam maar zeker groeide de verwijdering tussen Frankrijk enerzijds en de Verenigde Staten en Engeland anderzijds, met name, nadat de Franse kerngeleerden er in waren geslaagd, een atoombomb tot ontploffing te brengen. Naar buiten bleef de eenheid echter gehandhaafd, hetgeen in het bijzonder tot uitdrukking kwam, wanneer Chroesjtsjef trachtte, de Berlijnse crisis op de spits te drijven.

Ook toen in oktober 1962 president Kennedy de Sowjetunie voor de keus plaatste, haar aanvalswapens snel van Cuba te verwijderen, of een aanval met kernwapens te riskeren, stond De Gaulle acuter de Verenigde Staten, vastbeslotener zelfs dan het over het algemeen toch veel meegaander Engeland. En ook nu mag niet worden aangenomen, dat Frankrijk de Navo ontrouw is geworden. Zeker, in de praktijk is er van werkelijke samenwerking steeds minder sprake. Van een breuk echter in geen geval.

HET GEVAAR

Het uiteenvallen van de Navo moet echter in de toekomst niet helemaal uitgesloten worden geacht. Dat is ook de mening van de Fransman Jean Battiste Duroselle, lid van de Fondation Nationale des sciences politiques, die onlangs een bezoek aan de Verenigde Staten heeft gebracht. Hij is van oordeel, dat het werkelijke gevaar is gelegen in de mogelijkheid, dat de provocatie aan de ene kant en de gepriktheid aan de andere zijde zo groot worden, dat er kortsluiting ontstaat, die een abrupt einde aan het bondgenootschap kan maken, althans wat de deelneming van Frankrijk betreft. Dit ein-

de zou kunnen komen in 1969, als de twintigjarige periode, waarvoor de Navo werd gesloten, afloopt. Maar dat zou geen abrupt einde zijn, in de zin van het betoog van Duroselle. Ook hij wijst de huidige stand van zaken aan de Franse president en dan wel te verstaan aan de persoon van de Franse president en aan de Verenigde Staten en dan niet speciaal de president van de Verenigde Staten.

Duroselle vindt het onjuist, dat generaal De Gaulle zijn machtige en onmisbare bondgenoot kritiseert, zelfs al heeft hij objectief gezien soms gelijk met deze kritiek. De Amerikanen hebben echter naar zijn mening de indruk gewekt, dat zij zuiver op het behoud van hun macht in de westelijke wereld uit zijn en dat zij daarmee het krachtige vertoon van onafhankelijkheid van de zijde van hun meest ambitieuze bondgenoot hebben uitgelokt.

„OVERLEG”

De oplossing van het grootste probleem, waarvoor de Navo zich thans geplaatst ziet, is volgens de Franse politicus het scheppen van een systeem van overleg, waardoor een eind komt aan de overheersende rol van de Verenigde Staten en landen als Frankrijk gelegenheid krijgen, een wezenlijke bijdrage te leveren aan de politieke en militaire besluitvorming binnen het bondgenootschap. Hij keerde zich tegen wat hij noemde een tendens in de Verenigde Staten in de richting van „neo-isolatie”. En daarmee wilde hij te kennen geven, dat de Amerikanen, daar zij over de middelen beschikken om zelfstandig beslissingen te nemen, al te dikwijls de verleiding niet kunnen weerstaan, te menen dat wat goed voor de Verenigde Staten is, ook in het belang van de Europese landen is, die beleefdheids-halve van de genomen besluiten op de hoogte worden gebracht. In navolging van de Amerikanen, zo meent Duroselle, heeft De Gaulle sinds 1958 eenzelfde methode gevolgd, al maakte hij meer misbruik dan gebruik van deze tactiek van neen-zeggen. Niettemin zegt Duroselle, dat het van tijd tot tijd wellicht een betere tactiek is neen inplaats van altijd ja te zeggen.

Het moge waar zijn, maar er staat teveel op het spel en dat moet niet alleen de Amerikanen, maar ook generaal De Gaulle te denken geven. Want zelfs al bieden de Verenigde Staten de Franse president aan, het door Duroselle bedoelde systeem van overleg te schep-

• Vervolg op pag. 10

STALEN

bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielstandaards.

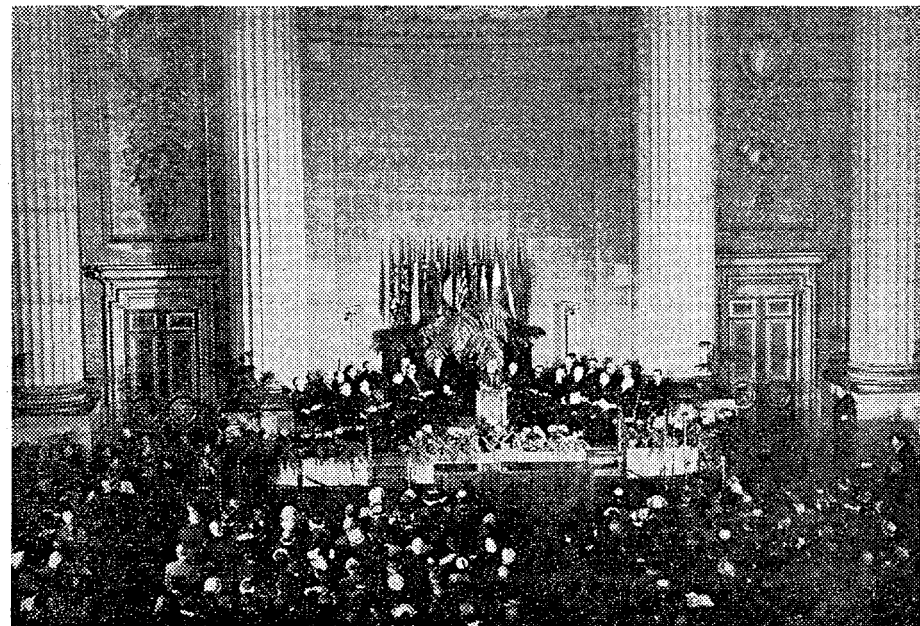

Vraagt gratis folder.

„MEKA”

AUSTERLITZ

Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

Dit was het begin. Op 4 april 1949 tekenden de ministers van buitenlandse zaken van twaalf landen plechtig het verdrag, waarbij de Navo werd gesticht.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 89673, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

STUDENT EN PASTOR

Een vorige keer vertelden wij, dat dr. Kuyper evenals dr. Schaepman er tegen was, dat bedienaren van de godsdienst werden opgeroepen in de militaire dienst.

Schaepman zei: „de overheid heeft geen recht, de priester op te roepen.” Kuyper oordeelde: „de overheid heeft geen recht, de pastoor te mobiliseren. Want die pastoor heeft een andere oproep, die vóór moet gaan.”

Nu had prof. mr. P. A. Diepenhorst een rectorale rede gehouden aan de V.U. over „Elke student voldoet, ook de theolog!”

Dr. Kuyper betuigde in De Standaard van 24 september 1915 zijn instemming met die rede. Maar logde tegelijk nog eens uitdrukkelijk vast, dat hij op het standpunt bleef staan, dat de dominee geen soldaat mocht zijn. De theologische student moest dienen, net als ieder ander. Maar is hij eenmaal dominee, heeft hij ergens de herdersstaf opgenomen*), zoals dat toen in de kerkbodes placht genoemd te worden, dan had de overheid geen recht meer hem op te roepen.

Hier volgt de betreffende Driestar:

RECTORAAT

De rectorale rede aan de Vrije Universiteit werd ditmaal door den hoogleraar Mr. P. A. Diepenhorst gehouden, en had tot onderwerp: „Elk student soldaat, . . . ook de theolog!” Ze verscheen bij G. J. A. Ruys te Utrecht.

Gelijk uit de titel blijkt, behandelde deze Rede meer een detailonderwerp, maar ze deed dit op zoo degelijke en complete wijze, dat ze ook zoo onze Universiteit tot eere strekt.

Prof. Diepenhorst bleef in deze Rede geheel op de antirevolutionaire lijn. Reeds in 1878 toch was door ons reeds in „Ons Program” (zie § 311) de stelling verdedigd, dat door de Kerk aan de Overheid moet worden teruggegeven het recht op vrijdom van militiedienst. Naar het in 1878 stond, kon toen niet ook voor het huurleger deze regeling gelden, en werd alzoo eeniglijk op den militiedienst de aandacht gevestigd. Maar van het militeerleger werd dan ook betuigd, dat in dat leger ook de kerk geen aanspraak kan maken op vrijdom voor haar aanstaande leeraren of geestelijken.

Of het raadzaam is den theol. student te laten dienen, is een andere quaestie, maar de Overheid heeft het recht hem te roepen.

Van zelf verheugde het ons, dat thans Prof. Diepenhorst deze overtuiging op zoo degelijke wijze nader toelichtte.

Te meer kunnen we ons met zijn voorstelling verenigen en zijn pleidooi zonder voorbehoud aanvaarden, waar ook hij onderscheid maakt tussen de pastor en de student, en de eerste even beslist vrij stelt als hij op de tweede beslag legt.

Vooraf dient het op prijs gesteld, dat de hoogleraar Diepenhorst de literatuur die hier in aanmerking kwam, zoo bijna volledig in zijn rede opnam.

In 1878 gold ons als hoofdmotief het „moreel van den soldaat”.

Ook dit nu staat bij hem scherp op den voorgrond. In zijn toespraak aan de studenten toch trok hij zijn kracht saam in deze woorden: „Blijft rein, rein i. Uw denken, rein in Uw levenswandel. Gij zult er later God voor danken, indien ge ouder geworden zijt, en dan terug moogt zien op een loopbaan gehouden naar het heilig blad.”

*) Als een curiositeit op het gebied van de beeldspraak vermelden wij, dat toentertijd niet zelden door een scriba werd vermeld dat de beroepen predikant dan en dan de herdersstaf zou opnemen in dit deel van des Heren wijngaard.

ALS niets menselijks u vreemd is, zult u de laatste maanden net als ik met jan en alleman ontaard veel over Prinses Irene gebabbeld hebben. Het was een brok gesprekstof zonder weerga. De terughoudendheid die ons parlement toch wel gesierd heeft, hoefde er in de conversatie van alledag niet zo bij te zijn. Als wij rond de haard over en weer onze visie gaven op het prille geluk met zijn vele complicaties, hielden wij geen halt als wij de staatsrechtelijke nasleep gehad hadden. Ook over de meer huiselijke kant van de zaak konden wij onbekommerd licht en dwaallicht laten schijnen.

De kwestie had niet alleen een politieke kant, er waren tevens godsdienstige en ook regelrecht amoureuze elementen in het geding. Deze samenloop garandeerde niet alleen enige passie in de gesprekstof, hij zorgde er ook voor dat de staatsrechtelijke ongeschonden altijd wel ergens houvast aan de stof konden krijgen. Misschien heeft u ook de ervaring dat het verhaal nooit helemaal rond kwam. Wat ook uit verdachte en onverdachte bron aangevoerd mocht worden, nooit vielen de stukjes van het drama tenslotte als in een detectiveroman ordelijk en overzichtelijk ineen. De vergelijking had steeds een paar onbekenden te veel; je kon de oplossing hooguit wat naderbij brengen, nooit rolde zij er éénduidig uit.

En zo zal het voorlopig wel blijven. Het zal nog decennia duren voor de geschiedvorsers alle achtergronden uit de doeken kunnen doen. Want moge men de memoires die de prins van Bourbon van gisteren overhield morgen al in de Engelse zondagsbladen lezen, de archieven van ons koninklijk huis plegen langer ontoegankelijk te blijven dan strookt met wetenschappelijke interesse en alledaagse nieuwsgierigheid.

Maar de psychologen en vooral ook de sociologen onder ons hoeven niet zo lang te wachten. Men zit tegenwoordig bij de sociologische instituten met de hand aan de trekker. Zodra er weer iemand „Brand” roept, komt men in de weer om onze emoties als groepsgegoten en als enkeling in te boeken. En nu wij na de explosie van open-het-dorp nauwelijks op de analyses van onze reacties hoefden te wachten, zou het me niets verbazen als de sociologen ons binnen de kortste keren hun anatomische les lezen van de vorstelijke verlovings en wat daarop verder volgde.

Hoe dat zij, één instantie heeft deze keer zelfs de sociologen de loef afgestoken. Dat is het partijbestuur van de K.V.P. Op dezelfde dag dat de t.v. ons de opgewonden tafereel van de Romeinse bruiloft aan huis bezorgde, kregen de afdelingsbestuurders en het kader van de K.V.P. van hun partijbureau een bundeltje gestencilde velen in de bus. Het motto: documentatie inzake de houding van de K.V.P. rond verloving en huwelijk van Prinses Irene.

U weet waarschijnlijk waar het om gaat. Een groep rooms-katholieken in

den lande heeft het gevoel dat niet de politieke background van de carlistische troonpretendent en de omgangsvormen van de 20ste-eeuwse Bourbons de sleutel zijn tot het optreden van koningin en regering, nee, zij proeven achter de Nederlandse gedragslijn een soort anti-papistische samenzwering en zij vinden dat hun vertegenwoordigers in het parlement het er nogal bij hebben laten zitten.

De analyse van het partijbureau, die men wel als een ruggesteuntje voor de K.V.P.-politici mag zien, probeert hier klaarheid te brengen. Nu is het jammer dat er tussen de reconstructie van de feiten een paar hele en halve verdachtmakingen opduiken waaraan niemand behoefte heeft.

Net nu de opwindende een beetje bejaard is, begint de K.V.P. in eigen kring een sus-actie, waarbij zij voor alle anderen een handjevol ergernis rondstrooit. P.v.d.A.-voorzitter Suurhoff is al dadelijk op de ketting gesprongen. Met De Volkskrant in de hand (en „met stomme verbazing geslagen”) schrijft hij naar K.V.P.-voorzitter Aalberse dat deze hem zou gerieven met een uitzetting waarin de beschuldiging van „maandenlange systematische tendentieuze voorlichting” (hup maar, toe maar) wordt waargemaakt.

Meneer Aalberse kan nu aan meneer Suurhoff antwoorden dat de K.V.P.-analyse het oog heeft op de „tegen het belachelijke aan overdreven manier waarop de socialistische ons volk vooral via de televisie duidelijk probeerden te maken hoe grote gevaren ons bedreigen vanuit Spanje en het Carlisme”, maar dan zal meneer Suurhoff toch weer van meneer Aalberse willen weten: wanneer, door wie en hoe? En verder zouden wij allemaal kunnen vragen wat er toch precies bedoeld wordt met „de Nederlandse politieke stromingen, die in deze zaak voor ons onaantoonbare motieven hebben gedemonstreerd of minstens hebben doen doorschijnen?”. Maar nog veel beter kunnen we er nu eens een keer niet op ingaan. Gewoon volgens het oude recept van Sonneveld: niet-reageren-Lena. Nu horen en zien ons in deze kwestie wel wat vergaan is, maar liever een tijdje zwijgen.

Minister Andriessen heeft het hele verhaal in de senaat nog eens van a tot z verteld. Ik bedoel zijn argumentatie voor de wijziging van de Prijzenwet waardoor hij niet meer alleen met prijsstoppert voor een branche hoeft te opereren, als hij beter enkele ondernemers die met hun prijzen buiten spel staan afzonderlijk tot de orde kan roepen. Hoewel de minister zich nu in de Eerste een nieuwe beeldspraak had aangemeten over de „stompe bijl” en het „verfijnd pincet”, bood zijn onderhoudend voorgedragen verdediging geen nieuws. En dat kon ook niet. Toch was het kennelijk een doorslaggevend succes. ’s Ministers partijgenoot de C.H. heer Kranenburg bij voorbeeld vertelde in de eerste ronde „dat hij tot nog toe niet geheel overtuigd was van de noodzaak van de wetswijziging”, aan het eind van de debat stond hij nog niet te juichen, maar hij had toch „met tevredenheid naar de bewindsman gehoord”.

Daar sta je als argeloos burger dan even van te kijken. De heer Kranenburg heeft toch ook de handelingen, de voorlopige verslagen en de memoires doorvorst, denk je, zou hij dan toch nog een bevredigend nieuwtje uit het betoog van de prijzenminister opgediept hebben? Onmogelijk. Heeft dan ook in de politiek het persoonlijk woord nog zo’n ongekende overtuigingskracht? Of was het hele debat, en dat geldt dan niet alleen voor de heer Kranenburg, eenvoudig een kwestie van stoom aflazen? In ondernemerskring bestaat zoals u weet een uitgesproken weerzin tegen het nieuwste wapen van de minister. En daarvan klomk heel wat door in de senaat. Sterker nog: de woordvoerders van de regeringspartijen stonden stuk voor stuk afwijzend.

En wat kreeg de minister temidden van alle blaffende honden? Zesenvestig stemmen voor, twaalf tegen. Men ging duidelijk onder protest akkoord.

Mij heeft de minister al bij zijn optreden in de Tweede Kamer kunnen

★ ★ ★ Mondiale V.V.D.

Dat de V.V.D. — uitgezonderd natuurlijk de liberale ministers — iets tegen het prijsbeleid heeft, is sinds de rede van de heer Geertsema op een V.V.D.-bijeenkomst in Eindhoven wel gebleken. Degeenen die gedacht hebben dat de liberale volksvertegenwoordigers nu ook de eerste de beste gelegenheid zouden aangrijpen om dit standpunt waar te maken, zijn bedrogen uitgekomen. Bij de behandeling van de Prijzenwet in de Eerste Kamer hebben weliswaar 2 liberalen tegengestemd, maar de rest van de V.V.D.-fractie had zich over het rond der aarde verspreid.

Eén was in New York, een ander in Straatsburg, terwijl een derde zich op handelsmissie in het Verre Oosten (Peking) bevond, een vierde zich in Tokio ophield, terwijl er een vijfde zijn toevlucht tot de Pyreneeën gezocht had — uiteraard zonder Carlistische oogmerken.

Het is wel duidelijk dat de V.V.D. te mondiaal is om nationaal waar te kunnen maken wat zij de kiezers belooft.

★ ★ ★ Kennedy-Ronde

Terecht wordt nog steeds Kennedy's naam verbonden aan de grote conferentie, die maandag j.l. te Genève begonnen is.

Hoewel deze besprekingen in het kader van de Algemene Overeenkomst voor Tarieven en Handel (het G.A.T.T.), waaraan 40 landen deelnemen, worden gevoerd, valt de nadruk op de commerciële relatie tussen de Verenigde Staten en de E.E.G. Die beide moeten tot een wederzijdse verlaging van de invoerrechten komen. Dat zal nog heel wat voeten in de aarde hebben, want de E.E.G. zelf is, dank zij beurtelings Franse en Duitse verdragsacties, nog geen economische eenheid in haar optreden naar buiten. Het Duitse verzet tegen de gemeenschappelijke graanprijs is een even treffende als pijnlijke illustratie daarvan.

Toch is het goed dat het gesprek met Amerika alvast maar begonnen is. De Duitsers zijn zeer op goede relaties met de Yankee's gesteld. Misschien is het leerzaam dat zij nu eens van die kant te horen krijgen: gij, Europeanen, moet eerst in eigen (E.E.G.) huis orde op zaken te stellen, alvorens de Ronde echt afgerond kon worden.

Dit laatste zou in het gunstigste geval eerst in september kunnen worden bereikt. Tussen de openingsvergadering van nu en september moeten de E.E.G.-partners het dan onder heilzame druk van buiten, onderling eens zien te worden.

★ ★ ★ Familiebetrekkingen

Minister Luns heeft in de Tweede Kamer het regeringsstandpunt ten aanzien van de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek uiteengezet. Daarbij is terecht een economische boycot afgewezen.

Vanwege de verwantschap tussen Nederland en Zuid-Afrika zou met name steun van ons land aan zulk een actie door Zuid Afrika als een soort familie-boycot worden aangemerkt.

Tegenover de beperkingen, die familieleden zich jegens elkaar moeten getroosten, dienen uiteraard voorrechten te staan. Anders zou onderling contact wel heel moeilijk worden.

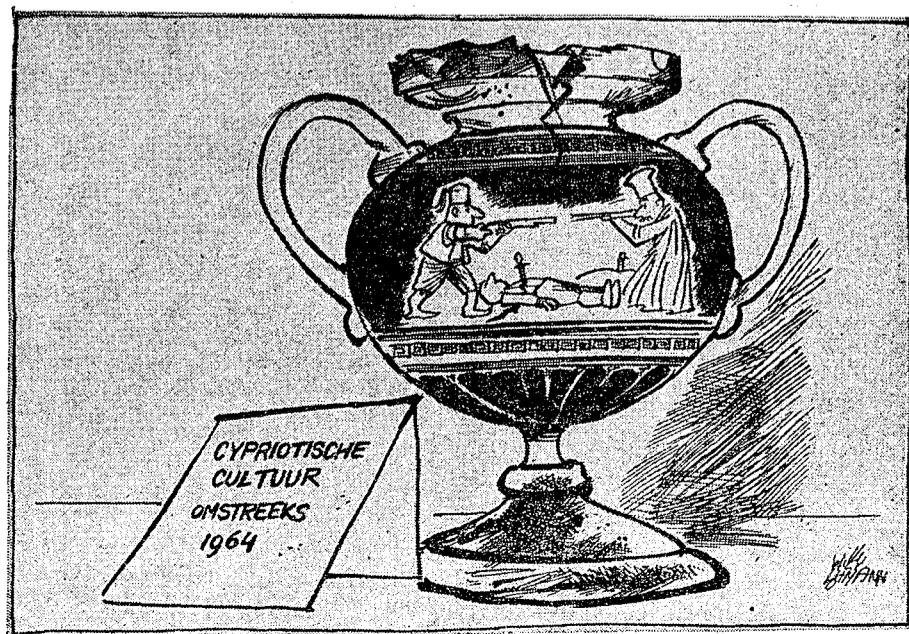
Daarom heeft minister Luns tot onze vreugde meegedeeld dat tussen hem en de Zuidafrikaanse regering beraad gaaude is over een reis van een niet-officiële commissie van Nederlanders, die ginds over de apartheid moeten gaan praten.

Een gelukkig initiatief dunkt ons, dat tot meer ontspanning in de familiebetrekkingen kan leiden dan de sinaas-appelen-boycot van de socialistische heer Voogd en de zijnen.

overtuigen, zodat ik nu in de Eerste alleen maar aan zijn lippen hing om het bestaande vertrouwen nog eens gehonoreerd te zien. Want het is allemaal zo aannemelijk.

Normaal stelt de ondernemer, de blik gericht op de markt, zijn prijs naar believen vast. Maar als de economie in de gevarezone raakt, steken wij de koppen bij elkaar om enige spelregels op te stellen voor het prijzenfront. Houden de ondernemers zich in de een of andere sector zonder wettige reden niet aan de spelregels, dan kan de voor onze economie verantwoordelijke minister — als het anders niet meer lukt — een prijsstop afkondigen. En zijn er slechts een paar buitensporige ondernemers, dan kan de minister ze voortaan stuk voor stuk tot de orde roepen. Slotsom: een mooi systeem waarin oppassende ondernemers het nooit met de minister aan de stok krijgen.

Toen ik deze simpele en daarom zo aantrekkelijke redenering laatst in ruil gaf voor de afwijzende beschouwing van een geschokte ondernemer, zei hij verschrikt: jongen, jij begint ook aardig rood te worden. Het was een afschuwelijke mogelijkheid, waardoor ik natuurlijk wel even uit het veld geslagen was. Maar het kon immers niet waar zijn. Wij hebben toch zeker geen rode regering zonder socialist. P.

(Uit „Het Parool” van 30 april)

Een „grabbelton” met wijzigingen van de L.O.-wet

HET lag in de verwachting dat de Kamerzittingen de vorige week niet bijzonder lang zouden duren.

Er waren slechts een klein aantal wetsontwerpen aan de orde en een enkele vraag van de oppositieleider, dr. Vondeling (P.v.d.A.) inzake het probleem in het ons verwante Zuid-Afrika (zie driestar).

Die verwachting is niet uitgekomen. Naar ons oordeel was dit een gevolg van het feit dat met name de K.V.P. van oordeel was dat het wetsvoorstel inzake de lager onderwijswet ten onrechte het bijzonder onderwijs in een wat nadelige positie zou brengen ten opzichte van het onderwijs. Van die zijde waren een aantal amendementen voorgesteld die nogal tijd van behandeling vroegen. Zij die het openbaar onderwijs een bijzonder goed hart toedragen kwamen eveneens in het geweer. Al zou het alleen maar zijn om duidelijk te maken dat zij voorstanders waren van openbaar onderwijs. Dat de heer Engelbertink (K.V.P.) praktisch al zijn amendementen introk mag een bewijs worden genoemd voor het feit dat hij wellicht zich ietwat heeft verloren in minder technische zaken.

De grabbelton

Dr. Schuring (C.H.U.) typeerde het wetsontwerp bijzonder geestig „een grabbelton”. De inhoud betrof dan ook

J. A. VAN BENNEKOM
... amendement ...

velerlei zaken: de invoering van Esperanto als facultatief vak op de u.l.o. en v.g.l.o. scholen, meer bevoegdheid van de ouders bij de stichting van openbare lagere scholen, het mogelijk maken van ouderraden en schoolraden bij het openbaar onderwijs, verlaging van te storten waarborgsom en een geheel andere wijze inzake de vergoedingsregeling, exploitatiekosten van het bijzonder onderwijs, om maar enkele te noemen.

Over het algemeen kon men zich wel vinden in de voorstellen van mr. Grosheide (A.R.), de jonge staatssecretaris van O., K. en W.

Van A.R. zijde was het de heer Van Bennekom, die er op wees dat de pacificatiegedachte met zich bracht dat ook ouders thans de stichting van openbare lagere scholen ter hand kunnen nemen. Weliswaar wordt ten behoeve van het openbaar onderwijs een voorsprong gegeven omdat de openbare school moet komen indien er tenminste 50 leerlingen zullen zijn in gemeenten beneden 25.000 inwoners. Dit minimum getal ligt lager dan het getal leerlingen dat nodig is voor de oprichting van een bijzondere school. Het

TWEEDE KAMER

feit dat er nu ook schoolraden, oudercommissies en ouderraden — volledig op kosten van de gemeente! — tot taak krijgen bij de ouders belangstelling aan te kweken voor het openbaar lager onderwijs en de bloei van dit onderwijs te bevorderen had praktisch aller instemming.

Uit de overheidskassen

„Geen zinnig mens, aldus de heer Van Bennekom (A.R.) zal hiertegen bezwaar willen inbrengen.”

Toch leefde er in de kring van het gehele bijzonder onderwijs enig onbehagen over dit punt. Met name over de financiële uitwerking. Immers de kosten worden betaald uit de openbare kas. Terwijl bijzondere scholen die deze taken al jaren lang op zich hadden genomen op eigen kosten, dit voortaan zouden moeten blijven doen!

Hoezeer men kan stellen dat een deel van deze taken, propaganda b.v. nu juist het kenmerk van particulier initiatief is en daarom niet gesubsidieerd zouden moeten worden teneinde de bestaande vrijheid ongeschonden te houden, is er ook een ander facet. Immers de wet zegt, dat de kosten van de besturen der bijzondere scholen — ter behartiging van het onderwijs — op hetzelfde niveau als die der openbare scholen behoren te worden vergoed.

Vandaar dat de heer Van Bennekom (A.R.) een amendement indiende om de kosten der oudercommissies, ouderraden en schoolraden mee te doen tellen voor het bedrag per leerling. Het amendement, waartegen de staatssecretaris tien principiële bedenkingen

had, werd aanvaard met de stemmen van de voorstanders van het openbaar onderwijs en de gehele P.v.d.A. tegen.

De heer Cals — voormalig bewindsvan (K.V.P.) — was zoals hij zei „een beetje voor”. Een merkwaardige houding overigens!

Esperanto

Een duidelijk „neen” tegen de invoering van Esperanto op de u.l.o. en het v.g.l.o. kwam van ds. Mieras (S.G.P.). „God heeft sinds de torenbouw van Babel de verwarring der talen gewild en door de invoering van het esperanto gaan wij tegen de wil van God in”.

Ook de heer Van Bennekom (A.R.), Schuring (C.H.), Mevrouw Kuyper-Struik (V.V.D.), waren niet bijzonder enthousiast, maar wilden de gedachte van vele esperantisten — waaronder een groot aantal overtuigde christenen — dat het esperanto het gevoel van saamhorigheid kan versterken, niet bestrijden. Een eerlijke kans is hier duidelijk op zijn plaats vond de heer Van Bennekom (A.R.).

Waarborgsommen

De K.V.P.-er Engelbertink had nogal bezwaren tegen de plicht van het bijzonder onderwijs een waarborgsom te storten, al had de staatssecretaris het percentage dan ook verlaagd. Hij wilde naast deze regeling de mogelijkheid voor de schoolbesturen om via een borgstellingsfonds de garantie t.b.v. de gemeente te doen geven.

De heer Grosheide, staatssecretaris, had nogal bezwaren tegen deze gedachte. En niet ten onrechte; wie geeft de zekerheid dat als het nodig zou blijven deze waarborgsommen in de kas te storten dat dit bedrag er ook werkelijk komt?

Om tegemoet te komen aan een aantal bezwaren van de heer Engelbertink, stelde hij voor het percentage van de bouwsom als waarborgsom verder te verlagen en bovendien een gunstige regeling inzake de rentevergoeding door de gemeente te treffen.

Toen trok de K.V.P.-er zijn amendement maar in. Er waren teveel tegenstemmers te verwachten. Ook in de politiek kan het wel eens een keer voorkomen — op het stuk van de techniek — dat een half ei beter is dan een lege dop.

Administratie schoolbesturen

De penningmeester van een schoolbestuur heeft veel werk aan de financiële administratie. Om tegemoet te komen aan de wens tot werkverlichting heeft de minister thans voorgesteld te laten vervallen de jaarlijkse en de 5 jaarlijkse typische overheidsafrekeningen.

Hiervoor komt in de plaats een normale, nauwkeurige boekhouding, die een penningmeester eigenlijk toch al moet aanhouden voor de vereniging. De rechten van een schoolbestuur op het bedrag dat de gemeente méér geeft voor het openbaar onderwijs dan voor het bijzonder onderwijs beschikbaar

was gesteld gaan verloren. De heer Van Bennekom (A.R.) bepleitte dat het besturen van kleinere scholen financieel mogelijk moet worden gemaakt zich aan te sluiten bij een administratiebureau. Een gedachte waartegenover de staatssecretaris zich niet onwelwillend opstelde.

Overigens is er een onduidelijkheid blijven bestaan: moeten de schoolbesturen bestaande straks verplichte boekhouding ook eigen verenigingsinkomsten en uitgaven opgeven? Het is onbegrijpelijk dat de Kamer zich hieromtrent niet nader deed informeren!

Staat van oorlog en beleg

Het is vóór alles nodig dat de burger weet waar hij aan toe is, als Nederland in staat van oorlog of in staat van beleg verkeert.

Natuurlijk had de communist Bakker gelijk toen hij opmerkte dat in een dergelijke situatie een wet uit hoofde van „noodrecht” wel eens een enkele keer buiten werking zal zijn. Maar de overige Kamerleden die bij dit wetsontwerp — nog uit 1955 stammend! — het woord voerden waren van oordeel dat toch vooraf moest worden geregeld welke rechten en plichten aan het militair gezag, de burgerlijke overheid en de betrokken inwoners toekomen. Wezenlijk betekent de nieuwe wet (een vervanger van de wet van 1899) het militaire apparaat mogelijk te maken in tijd van nood zijn taake goed te volbrengen. De burgerlijke overheden blijven hun taak uitoefenen tenzij het militair gezag het nodig oordeelt, in te grijpen. Nu zijn óók aan de burgerlijke overheden bijzondere bevoegdheden toegekend, zodat het militair gezag minder ver kan ingrijpen dan in de meidagen 1940.

Vast staat nu beter dan voorheen het recht der onderdanen op schade-loosstelling en het beroep op de rechter indien hun rechten worden ingekort.

De minister president kan de Koningin voorstellen doen inzake het begin van de staat van oorlog en die van beleg. Maar de volksvertegenwoordiging moet een en ander sanctioneren.

De heer Walburg (A.R.) die hierbij

T.J. WALBURG

het woord voerde bepleitte een degelijke vooropleiding van de a.s. commandanten van het militair gezag in de „burgerstaatkunde”.

Een nauwe en goede samenwerking tussen militair gezag en burgeroverheid is voorwaarde voor een goede functionering van de nieuwe wet.

Minister De Jong (K.V.P.) deelde op verzoek van de heer Walburg nog mede dat aan NAVO bevelhebbers op Nederlands territorium niet worden bekleed met de bevoegdheden die bij deze wet in handen van het militair gezag worden gelegd.

De P.S.P. en de communisten stemden tegen.

De bescherming van de burger stelden zij in feite ten achter bij hun verlangen naar eenzijdige ontwapening — ook op dit punt.

Overdenken en feestvieren / door Mr. W.R. van der Sluis

Het is haast onvoorstelbaar, doch het is waar: bijna 20 jaar scheiden ons nu al weer van de Bevrijding in 1945.

Wij hebben eergisteren de doden uit de bezettingstijd herdacht en gisteren de belevenis, die we Bevrijding noemen.

Ik zal die dag in 1945 nooit vergeten. Als 21-jarige was ik nog wel erg jong, maar toch oud genoeg om te beseffen wat er gebeurde en wat het betekende.

Maar de mensen, die toen bijvoorbeeld 15 jaar oud waren, hebben het weer anders ervaren, meer incidenteel, denk ik.

Nef zo onvolledig als ik het afschuwelijke op 10 mei 1940 meemaakte: de Duitse overval op ons land.

Dat was toen voor mij een mijn leeftijdgenoten een opwindende zaak, maar wat er ten diepste aan de hand was, dat ontging ons toen nog.

Zo zal de Bevrijding ook zijn ervaren door hen, die toen nog te jong waren om het helemaal te snappen.

Papieren herinnering

Ik noemde het een „enorme belevenis”. Nu na twintig jaar voel je dat nog precies zo aan.

Er was toen iets prills in de sfeer alsof het leven opnieuw begon.

Zo zullen velen het zich gisteren weer hebben herinnerd.

Maar laten we goed begrijpen, dat dit niet met allen zo kon zijn.

Wat betekenen deze dagen van herdenken voor hen, die jonger zijn dan 30 jaar?

Geen historie waarin ze zelf meespeelden, al was het maar als figu-

rant. Ze hebben die mei-dagen niet meegevierd.

Het is voor hen zoets als voor ons, de 40-jarigen, de Eerste Wereldoorlog, die we alleen maar uit de krantenartikelen en oude tijdschriften kennen.

De 5e mei is een soort nationale snipperdag geworden en dan nog maar die ene keer in de 5 jaar waarin we het feest echt vieren.

In de overige 4 jaar staan wel de woorden „nationale feestdag” in onze zakagenda's, maar het werk gaat gewoon door.

5 Mei ligt ook wel erg dicht bij 30 april, de dag waarop vanaf dit jaar wel steeds meer het echte nationaal festijn gevierd zal worden.

En tegen de tijd dat 31 januari Koninginnedag zal zijn (wat hopelijk nog heel lang uitblijft), is de Duitse bezetting en het Bevrijdingsfeest voor de meeste Nederlanders net zo iets geworden als wat de Franse overheersing voor ons allen is: een heel ver verleden tijd.

Geen kunstmatige vijand

Laten we er maar niet al te verdrietig om zijn.

Want we kijken de Spanjaarden vandaag ook op heel andere dingen aan dan op de verdrukking tijdens de 80-jarige oorlog.

De Fransen van nu nemen we als volk het slaafs volgen van Napoleon niet meer kwalijk.

Wij gunnen hen een binnenlandse orde-op-zaken-zetten als generaal De Gaulle van harte.

En dan de Duitsers. Dat ligt natuurlijk nog steeds veel gevoeliger.

Maar toch sta je er versteld van hoeveel Nederlandse kamers tijdens de lente- en zomermaanden als „freie Zimmer” worden aangekondigd.

En tienduizenden Nederlanders verdienen aan onze Oosterburen ook op andere wijze een goede boterham. Het heeft ook geen zin om vijandschap kunstmatig in leven te houden.

Wij zitten nu met onze voormalige bezetters in de NAVO, de EEG en in nog een heleboel andere internationale organisaties.

Bovendien weten de jongere Duitsers van die afschuwelijke 5 oorlogsjaren evenmin uit eigen aanschouwing iets als onze jeugd.

Nationale herdenkings- en feestdagen spitsen zich voor steeds meer mensen niet meer toe op persoonlijke rouw en eigen bevrijdingservaringen. Maar daarom moet men die dagen naar mijn mening niet afschaffen of een langzame dood laten sterven.

Er kan een nieuwe inhoud aan worden gegeven, die ook de jongeren aanspreekt.

En daarbij behoeven niet alleen gruwelfoto's en jubelprenten uit lang vervlogen dagen in de kranten of weekbladen als hulpmiddel dienst te doen.

Ook martelaren nu

Wie vandaag de vele martelaren der vrijheid, elders op deze aardbol

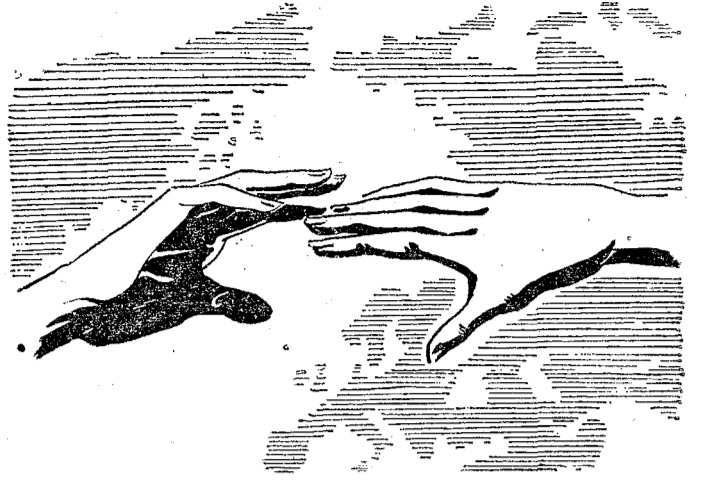
• Vervolg op pag. 5

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
E D E
HOUT - TRIPLEX - BOARD
ETERNITPRODUKTEN

Christen-democratische visie

op het Atlantisch deelgenootschap

VOOR de tweede keer heeft de Nederlandse groep van de Unie van christen-democraten (K.V.P., A.R.P. en C.H.U.) een tweedaagse conferentie gehouden. Vorig jaar werd op „Woudschoten” gediscussieerd over het thema „Verdediging der Vrijheid”. Ditmaal kwamen ongeveer 100 genodigden in het goed geoutilleerde Scheveningse gebouw „Op Gouden Wieken” bijeen om zich te bezinnen over het Atlantisch Deelgenootschap. Op vrijdag 1 mei startte men, na een korte openingszitting in 3 discussie-groepen. Groep 1 behandelde de politiek-militaire aspecten van het vraagstuk. Lt.gen.kol. prof. Th. Mathon en vice-adm. b.d. H. Bos fungeerden als inleiders.

Groep 2 hoorde inleidende opmerkingen van prof. dr. J. Zijlstra en dr. W. Albada over sociaal-economische facetten, terwijl groep 3 de geestelijk-culturele kanten van het Atlantische Deelgenootschap doornam onder leiding van prof. dr. ir. H. van Riessen en dr. K. J. Hahn.

Zaterdagochtend brachten rapporteurs de conclusies van de 3 groepen ter kennis van de gehele conferentie, waarna dr. Berghuis een forum van de 6 inleiders voorzat en „de zaal” vragen en opmerkingen op dat gezelschap afvuurde.

Aldus de organisatorische opzet. Nu de inhoud van dat bijeen-zijn. Laten wij één der deelnemers citeren, om korte karakter-schetsen daarvan te geven. Hij zei:

het is niet meer de angst voor communistische aanvallen die ons tot (negatief) samengaan dringt, het is veel eerder een (positief) gevoel van saamhorigheid in deze roerige wereld, die de Atlantische volkeren dichter bij elkaar brengt.

Een tweede kenmerk van deze bijeenkomst:

het gesprek over de geestelijke achtergronden van de Europese en Amerikaanse volken vormde het meest geanimeerde deel van deze toch al levendige conferentie.

Doch laten we de groepsvolgorde aanhouden, bij het weergeven van enige indrukken.

M.L.F.-nuances

De politiek-militaire beschouwingen spitsten zich toe op de Multilateral Forces, het sterk in discussie zijnde experiment ter verdere integratie van de kernbepanning. Over deze M.L.F. werd niet geheel gelijk gedacht, doch dit is geen typisch christen-democratisch verschijnsel. Overigens waren de deelnemers het er wel over eens, dat het ontstaan en de uitbreiding van nationale atoommachten zoveel mogelijk moet worden voorkomen, wil men een verdere verbondenheid op Atlantisch niveau bevorderen.

Suggestie van Zijlstra

Prof. Zijlstra wees er op, dat het tot stand brengen van het Atlantisch Deelgenootschap bemoeilijkt wordt door de afgewezen toetreding van Engeland en andere Efta-landen tot de E.E.G. Indien die toetreding een feit zou zijn geworden, dan was het A.D. in feite slechts een kwestie van nauwer samengaan van 2 partners, de E.E.G. en de Verenigde Staten geweest.

Er komen vooral 4 onderwerpen voor een betere coördinatie op Atlantisch vlak in aanmerking: de handelspolitiek, het landbouwbeleid, het monetair verkeer en de ontwikkelingshulp.

Bij een „voltooid” E.E.G. zou die coördinatie gemakkelijk te verwezenlijken zijn door een commissie van uitvoering, een Raad van Ministers der deelnemende landen en een raadgevende parlementaire vergadering; gecompliceerd door een Hof van Justitie. Nu dat nog niet kan beval prof. Zijlstra aan een „commissie van wijze mensen” i.r. te stellen, die moet inventariseren en voorbereiden hetgeen naar inhoud en vorm de A.D. moet worden.

De heer Albada voerde ter wille van een beter sociaal overleg een pleidooi voor een (Atlantisch) regionale arbeidsorganisatie, waarin rege-

ringen, alsmede werkgevers en werknemersafgevaardigden conventies kunnen opstellen, die op de sociale (arbeids)verhoudingen in het Atlantisch bekken betrekking zouden moeten hebben.

Dr. Albada zag het als een handicap voor de sociale toenadering in het Atlantisch gebied dat men aan de overzijde van de oceaan (nagenoeg) geen christelijk-sociale organisaties heeft.

De kern van de zaak

Prof. Van Riessen maakte heel wat tongen los door zijn kernachtige typering van de geestelijke verschillen tussen Europeanen en Amerikanen. De vraag is, aldus prof. Van Riessen, of de verschillende geestelijke voeding kan leiden tot een krachtige mentale eensgezindheid.

Verschillen

Er bestaan belangrijke verschillen tussen Europa en de V.S. op het punt van de levensconceptie. Zo zijn de Amerikanen meer dynamisch, zij waarderen de competitie meer, de produktie staat meer in het centrum van hun aandacht, zij geloven sterker in de vooruitgang, zij hebben een meer praktische instelling, hun gemeen-

schapsbesef is groter; zij hebben geringer respect voor gezag, zij hebben meer respect voor de mens in de gewone man, zij neigen sterker naar conformisme en zijn daarin pragmatischer, naiever en oppervlakkiger dan de Europeanen, waarbij zij in grote verlegenheid verkeren als zij geconfronteerd worden met fundamentele standpunten en tegenstellingen daartussen.

Die verschillen worden thans vrij snel min of meer uitgewist, waarbij Europa zich meer aanpast bij Amerika dan omgekeerd. Zij zijn als zodanig in ieder geval van weinig betekenis voor de geestelijke eensgezindheid.

Omdat beide continenten hun geestelijk centrum in het christendom bezig zijn te verliezen — men denke aan de vervanging in de geestelijke leiding van de kerken door de universiteiten — in een proces van extensieve en intensieve secularisatie der cultuur, die daardoor reeds geruime tijd in een crisis verkeert, is de huidige geestelijke leiding die van de Westen uitgaat noch passend, noch eensgezind. Van deze geestelijke en culturele crisis is Europa zich vrij helder bewust, terwijl Amerika er nagenoeg geen oog voor heeft, alhoewel daar het onbehagen over deze kwestie groeit.

Geestelijke eensgezindheid

Geestelijke eensgezindheid als een afwijzing van het communisme biedt geen werkelijk elan en is ook niet duurzaam. Zulk een eensgezindheid in de vrijheid als een negatieve bepaling en in materiële vooruitgang blijft beneden de maat van de wereldproblemen. De toekomst van de wereld is voor wat het doen van mensen en staten betreft, afhankelijk van de doorwerking van het Evangelie, van de roeping van mensen en staten in dienst van God voor het komen van zijn Koninkrijk, van het tot gelding brengen, ook in het verkeer der staten, van het grote gebod.

De christenen zijn meer dan ooit geroepen tezamen een schriftuurlijke weg te zoeken en te gaan. Wanneer zij aldus met anderen, nationaal en internationaal to. praktische samenwerking komen, mogen zij voor de noodzaak daarvan de realiteit van de antithese niet negeren. De bewustwording van deze roeping is in Amerika dringend nodig en een eerste vereiste.

Eindindruk

Uiteraard geeft het bovenstaande slechts een klein gedeelte weer van alles wat op een twee-daagse conferentie te berde wordt gebracht. Doch bij het bepalen van die keus, doen we de werkelijkheid geen geweld aan door het accent op de geestelijke achtergrond te leggen. Want daar lag de klemtoon, ook en vooral in de algemene discussie op zaterdagmorgen 2 mei.

Mede dankzij vooral de professoren Van Riessen en Van Niftrik (soms werd het een geanimeerde dialoog tussen deze beide hoogleraren) kreeg dit samenzijn het karakter, dat van een gesprek tussen christenen verwacht mag worden. Want als ook daar de koude zakelijkheid overheerst, wordt het dubbel kil.

Er waren ook verscheidene niet-reformatorische christenen, die wij over dit punt spraken, het gelukkig mee eens.

Natuurlijk is ook de positie van kleine landen, zoals het onze, in het grote Atlantische bondgenootschap aan de orde geweest. Verdwijnen zij in het niet? De nog korte historie van de E.E.G. leert ons dat het tegendeel waar is. Zo zullen de kleine volken ook in een A.D. geen onbeduidende bijrolletjes behoven te spelen. Zij zijn het die de machtsdrift der groten, die in dit atoombijperk trouwens door geen enkele mogendheid straffeloos bot gevierd kan worden (de Cuba-crisis in oktober 1962 toonde dit zelfs voor Rusland aan), in de richting van het recht moeten stuwen.

Ook de groteren zullen die koers moeten aanhouden. Want zoals één der conclusies van de conferentie het zegt: het grote gebod geldt niet alleen van mens tot mens maar ook van staat tot staat.

Dat dit Bijbelse grondmotief de christen-democraten in Scheveningen beheerste, zal er mede toe geleid hebben dat menige deelnemer na afloop van de conferentie als zijn mening stelde dat een bijeenkomst als deze in een wereld waarin te vaak ook de grote vraagstukken veralgemeend worden, weldadig aandeed.

De theologen en filosofen zijn er niet van onpas geweest. Ze zijn onontbeerlijk om christelijke politiek een duidelijker gestalte te geven

v. d. S.

Overdenken en feestvieren

• Vervolg van pag. 4

gedenkt, eert hen het best door de eigen doden niet te vergeten.

Achter het ijzeren- en het bamboegordijn zijn er miljoenen, die ook wel eens uit hun cel gehaald willen worden of in een jubelende roes hun vrijheid vieren.

Een ter dood veroordeelde vrijheidsstrijder als dr. Soumokil herinnert ons er ook in deze dagen aan, dat het zelfbeschikkingsrecht nog niet bereikbaar voor allen is.

De Turkse Cyprioten strijden op leven en dood tegen een overmacht die door de Verenigde Naties niet in toom kan worden gehouden.

Dekolonisatie

En wie het Bevrijdingsfeest in 1964 echt wil vieren, behoeft niet alleen aan de bevrijding van ons eigen volk te denken.

Ja, ook daaraan natuurlijk. Maar sinds 1945 zijn tientallen volken zielsblij geweest omdat zij hun onafhankelijkheid konden begroeten.

Evenmin als wij zouden zij hun vrijheid tegen meer welvaart, maar dan genoten in een afhankelijke positie, weer willen inruilen.

Wij kunnen ons een wereld, waarvan 2/3 deel onder vreemde voogdij — hoe goed bedoeld ook — leeft, niet meer indenken.

En niemand zou dat proces van dekolonisatie willen stuiten of terug draaien.

Daarom is het goed de vrijheid te vieren.

Mits men daarbij tevens nagaat wat men van die vrijheid terecht brengt. Er zijn landen zowel binnen als buiten ons werelddeel, die langzamerhand terug zakken naar een autoritair staatsbestel, waarin de democratie niet meer functioneert.

Niet als gevolg van een terreur-regiem, maar omdat het volk, die betere vorm van vrijheid niet meer op prijs stelt en zelf verwaarloosd heeft.

Daarom is een bevrijdingsfeest het best gevuld en besteed, wanneer de vervagende herinnering aan historische feiten wordt aangevuld met bezinning op de vraag hoe men de vrijheid beleefd en wat men er van maakt.

Hoe beter het verschil tussen de periode van knechtschap enerzijds en de kenmerken der huidige vrijheid anderzijds aan de jeugd duidelijk kan worden gemaakt, des te meer mag men vrouwen een goed gebruik van de herwonnen zelfstandigheid te hebben gemaakt.

Zulk een vergelijking zal op de jeugd indruk maken en hen doen voelen dat het feest echt is.

Een vergelijkende studie over de uitings-mogelijkheden, die de gewone man in de diverse landen heeft, maakt ook duidelijk waar men werkelijk feest viert en waar het een van staatswege opgelegde hol vreugdebetoon is.

Alleen en gezamenlijk

Elk land kan alleen zijn eigen doden herdenken.

Desnoods ook die der bondgenoten. Een rouw-appél op de Grebbeberg of in de Waalsdorpervlakte is een uitsluitend Nederlandse aangelegenheid.

Elk volk heeft zulke plaatsen vol herinneringen aan eens geslagen wonden.

Maar het feest der vrijheid zouden de volken meer en meer samen moeten kunnen vieren, naarmate de herinnering aan de vroegere vijand verwaagt.

Want dan wordt zulk een feest een gemeenschappelijke dank voor wat werd verkregen en een bede voor de toekomst.

Het beste adres

Voor dat gebed menen wij, die de christelijke politiek voorstaan, een concreet adres te hebben.

Daaraan denken wij, met name op Hemelvaartsdag.

Dat is het feest van de Heiland, die niet alleen mensen, maar heel de schepping verloor door Zijn lijden.

En Hij voer ten hemel op, waar Hij zit ter rechterhands Gods.

Vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.

Een oordeel dat ook op ons politiek gedrag en diepste motief betrekking heeft. Wij noemen onszelf geen christenen omdat wij zulke puike mensen zijn. Wij zijn dat niet en wij kunnen nog wel wat van niet-christenen leren.

Maar wij duiden ons als christenen en onze partij als christelijke partij aan om daardoor iedereen te laten weten dat wij Christus als Heer van ons leven en als de hoogste Koning van al het bestaande, dus ook van de politiek, erkennen.

Met minder kan een mens en ook een partij, die Hem wil volgen niet toe. Ik hoop dat u met ons aanvoelt, dat deze erkenning in een wereld, die ook nu nog vol is van vraagtekens en vraagstukken, de kroon zet op dankbaar herdenken en zinvol feestvieren.

(Radiotoespraak gehouden op woensdag 6 mei jl.)

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

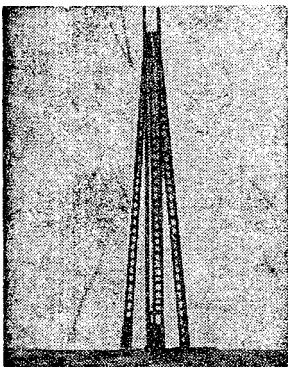
KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Houthandel
v.h. Firma J. & G. Alblas
Waddinxveen
ZAGERIJ SCHAVERIJ

Filiaal: Zwaanhs 119 - 125 - Rotterdam

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154

NIEUWBOUW EN REPARATIE

C.V. J. H. VAN LEEUWEN

Fabrikanten van rode en blauwe
rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en
bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERK AAN DEN RIJN
Telefoon 01714 - 228 — Telefoon 01720 - 2569

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS — TELEFOON (01724) 108

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf-Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Telefoon 05271 - 294

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen,
Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

't Was niet zo donker

HEEFT DE MENS IN DE MIDDELEEUWEN ondragelijk en tegelijkertijd verbazingwekkend moeten tobben en zeulen en was hij een beklagenswaardig schepsel? Deze gedachte leeft ongetwijfeld bij velen; maar laten we ons hierin niet al te zeer vergissen. Men had in de middeleeuwen al een vijfdaagse werkweek!

Weliswaar waren de arbeidstijden lang niet zo goed geregeld als in onze tijd; er zijn bijna geen vergelijkingen te trekken. Toch komt het er op neer, dat men in de middeleeuwen, die donker en duister genoemd worden, per week ongeveer vijf dagen werkte.

De werkende bevolking hield in het begin van de zaterdagmiddag met werken op en aan de vooravond van een feestdag zette men er eveneens halverwege de dag al een punt achter. Het grote aantal feestdagen dat men toen had was de oorzaak dat men bijna elke week een extra vrije dag had. Deze wijsheid vonden wij in een prachtig deeltje van de Pictura-reeks, geïllustreerde pocketboeken. Het betref-

BOEKEN en periodieken

Belastingheffing van vermogenswinsten

J. Spaanstra. Aspecten van de belastingheffing van vermogenswinsten.

Kluwer's uitgevers My te
Deventer. f 12,50.

EEN deskundige heeft een aantal aspecten bestudeerd van 'n vraagstuk dat politiek gezien een twistappel is.

De vraag is of het in ons belastingstelsel gerechtvaardigd is een belasting in te voeren op vermogenswinsten van b.v. onroerend goed, effecten, loterij-winsten enz.

Hoewel hij tot de conclusie komt dat een belasting van vermogenswinsten in beginsel gerechtvaardigd is, heeft hij grote bezwaren tegen de gedachten die naar voren komen in de studie van de Wiardi Beckman Stichting (P. v. d. A.)

Hij komt tot de slotsom — anders dan de studie van deze stichting — dat bij een vermogens-winstbelasting, alle schijn-winsten (inflatie-winsten b.v.) moeten worden uitgeschakeld.

Eveneens behoren alle vermogensverliezen volledig te worden gecompenseerd voordat er sprake kan zijn van een vermogens-winstbelasting.

De eindconclusie is wel dat de uitvoering en toepassing van een dergelijke belasting op zoveel moeilijke weerstanden zal stuiten, dat een verantwoordde vermogensbelasting nog beneden de fiscale horizon behoort te blijven.

Het geschrift (197 blz.) is goed leesbaar en brengt een aantal houdbare argumenten bij een om thans een globale vermogenswinstbelasting af te wijzen. Bovendien — dat acht ik een van de meest geslaagde hoofdstukken — geeft de schrijver een duidelijk inzicht in het inkomensbegrip voor belasting doeleinden.

fende boek heet: De bouw van een kathedraal, door Jean Gimpel.

Op grond van allerlei aan het licht gekomen feiten is men tot de conclusie aangaande het vijf dagen werken per week gekomen. Werklieden werden in de tijd van de middeleeuwen — en zelfs nog eeuwen daarna — per dag in dienst genomen; men verdiende toen derhalve letterlijk een daggeld.

Jawel, de middeleeuwse kerk was niet veel te bereiken; maar we moeten niet vergeten, dat zich in de middeleeuwen ook grote mislukkingen voordeden. Zijn kathedralen tijdens de bouw kort na het gereedkomen ingevallen dergelijke rampen hebben ingevallen aan velen het leven gekost.

Bij het bekijken van de schetsen die het interieur van een

In middeleeuwen reed vijfdaagse werkweek

Uit bewaard gebleven rekeningen en andere archiefstukken is gebleken, dat over het algemeen slechts voor vijf dagen in een week betaald werd. Daaruit valt af te leiden, dat men ook maar vijf dagen per week werkte.

Vrije dagen

Nu waren er in de tijd van de middeleeuwen inderdaad veel feestdagen; uiteraard waren dat bijna allemaal kerkelijke feestdagen. Uit een rekening en verantwoording uit het jaar 1280 blijkt dat bij de bouw van een abdij het werk in dat jaar 29 keer telkens een dag werd onderbroken wegens een kerkelijk feest.

Met de bouw van de kathedralen heeft de middeleeuwse mens reukenschap afgelegd van zijn kunnen op dit gebied. Wij hebben nog altijd grote bewondering voor die machtige bouwwerken uit dat verre verleden. Hoe is het mogelijk, dat men dit heeft kunnen bereiken, hoewel men bij de bouw slechts over eenvoudige en primitieve middelen beschikte? De stenen moesten worden uitgehakt en dat op zichzelf was al een geweldig werk. De steenhakkers hadden een eigen teken, een kenteken dat zij in de door hen gehakte stenen hakten; op die wijze kon er niet zo gemakkelijk bedrog plaatsvinden bij de betaling van het steenhakkersloon.

In een tijdsverloop van driehonderd jaar zijn alleen al in Frankrijk tachtig kathedralen, vijfhonderd grote kerken en enkele tienduizenden parochiekerken gebouwd, zo deelt Jean Gimpel ons in zijn belangrijke boek mee. Onwillekeurig zeggen we dan: hoe is 't mogelijk... Want we moeten wel bedenken, dat alles in dat verre verleden oneindig veel moeilijker ging dan in onze tijd. En ondanks dat: wat een geweldige bouwwerken kwamen er tot stand! In de kathedraal van Amiens konden ongeveer tienduizend personen gelijktijdig een plechtigheid bijwonen: de hele bevolking van die stad kon ten tijde van de ingebruikneming in de kathedraal terecht. De hoogte der kathedralen was dikwijls verbazingwekkend. De kathedraal van Beauvais had een hoogte van veertig meter. Al die fraaie bouwwerken zijn met de meest eenvoudige middelen tot stand gekomen.

Fouten ...

Terecht zijn we er trots op als zo'n mooi middeleeuws bouwwerk tengevolge van de soliditeit waarmee het gebouwd is en dank zij het feit dat het door de eeuwen heen goed onderhouden is en niet door oorlogshandelingen of andere calamiteiten getroffen, nog de glorie van het verleden vertolkt. En onwillekeurig zeggen we dan: „Toén wisten ze tenminste wat bouwen was....”

draal of grote kerk tot op de dag van vandaag hebben, valt het op, dat er in die tijd zoveel mensen zich waren verzameld. In gesprek met anderen inkerk ophielden. Er was daar ook een voor: banken of stoelen waren er, of indien ze er al waren, zo geringe getale dat slechts een uiterst klein aantal zitplaatsen kan worden. Ook hondene wel afgebeeld in kerkinterieurs, twintigste eeuwers, komt dan eerbiedig voor. We moeten niet uit het oog verliezen, dat in de middeleeuwen gedeelten van zo'n gebouw ook voor andere doeleinden dan de eredienst gebruikt werden. In de kathedraal of in de dorp, tot ontmoetingspunt werden kwamen daar bij elk aanbelangen te bespreken. Ver-

GEEN E

HET huwelijk van prinses Margaretha heeft ons rustig vorend volksbestaan in het huidige Nederland heftige beroering gebracht. Zelfs in die mate, dat er zich af te vragen, of Nederlanders wel zo nuchter zijn als we graag geloven. Wellicht kan men blik naar het verleden en de geringste nuchterheid heeft gedragen. Ook in vroeger tijden was het immers met de koningen der Oranjes niet anders en vree.

Een vrij recent verleden van ons koning Willem I: hoe onze koning, de vereine vorst, zwaarmoedige prinses Margaretha na het overlijden van zijn vader, koning Willem III, in 1837, troost vond in de Rooms-katholieke prinses, volgens de geschiedschrijver, een opschudding veroorzakende beschrijving van de „schromelijkste gevolgen” van de „vreesd. De Koning ging niet naar kabaal op zij. Groen van hant heeft enige ontroerende uitdrukkingen de Koning opgeschreven wat zijn hart toen bewoog. Een campagne, in feite door de kroon geleid, leek de koning van de afbrengen. Maar velen van de koning nadat hij afstand van de troon daan (7 oktober 1840), werd omstrede huwelijk toch gezij het buiten de grenzen van Nederland (in Berlijn) en in allen eenvoud. De opwinding zette ook daarna voort: een stroom van pamfletten overspoelde ons land de uitverkorene des konings was de „dubbele betrekking van de koning en Roomse” bij het volk niet gehaat.

Twee jaar na dit huwelijk werd de ex-monarch — zonder de

kr toen

digers van de gemeenschap behandel- den daar hun aangelegenheden met betrekking tot hun dorp of stad. Stads- bestuurders troffen elkaar in de kerk. Vroeger was het zo, dat steden die een grote kathedraal bezaten, geen stad- huis hadden. Men liet stadhuisbouw eenvoudig achterwege omdat men bij- eenkomen kon in de kathedraal.

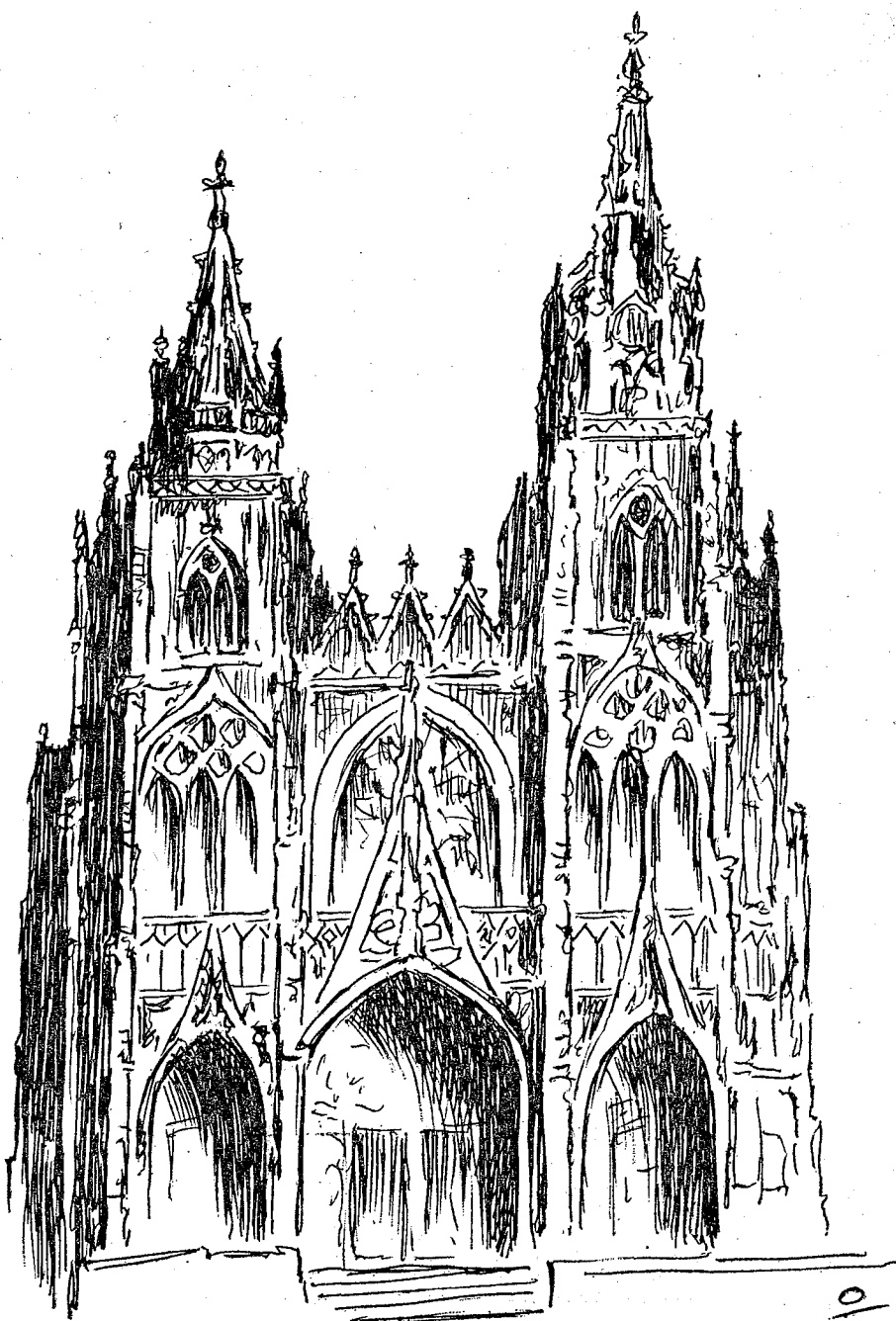
De schoonheid der gothiek

De kathedralen uit de twaalfde en dertiende eeuw vervullen ons ook nu nog met een grote bewondering. Wat heeft deze mensen toch bezielde om tot zulke grote prestaties te komen? Men heeft, dat staat omonstotelijk vast, God willen eren en dienen door de schoon- heid van het gebouw. Maar tegelijker- tijd vormde het machtige bouwwerk een symbool van de belangrijkheid van de stad die op zo'n fraai bouwwerk prat kon gaan.

In de middeleeuwen openbaart zich in West-Europa de technische geest die ons thans, in de twintigste eeuw, geheel dreigt te overheersen. Een technische geest... want het is al echte ingenieurskunst, de meetkunde viert reeds triomfen in de kathedra- lenbouw, zoals deze in de middel- eeuwen zich openbaarde.

Wat dit betreft waren de middel- eeuwen dus beslist niet zo duister als sommigen menen.

Het volk van Frankrijk groeit on- der het bouwen van zijn kathedralen tot een natie, heeft Friedrich Heer gezegd in zijn boek: Balans der Mid- deleeuwen. Hij heeft gelijk. Maar héél West-Europa heeft werkelijk vorm ge- kregen tijdens de zo vaak verguisde middeleeuwen.

Notre-Dame de l'Épine, bij Chalons-sur-Marne

Uw kind en de kiesvereniging

IK geloof dat het goed is om nu dit praktische probleem maar eens scherp aan te snijden. U zult misschien denken: welk probleem? maar ik ga er van uit dat een opschrift dit al duidelijk aangeeft. Ik ken namelijk talrijke jongeren (van 16 jaar en ouder) die niet eens weten wat een kiesvereniging in onze partij is. Met de kerk leven ze door catechese en jeugdwerk nog wel mee maar van de partij weten ze niets. Ik zal het maar scherp zeggen: dat is ook Uw schuld, partijbestuur en besturen van andere partijorganisaties. Ik heb het idee en de jongeren denken er vaak ook zo over dat je vijftig moet zijn om in de a.r.-partij mee te tellen. Waarom wordt niet veel meer aandacht aan de jeugd besteed?

Is het partijbestuur iedere vergadering dat het bijeen is, ongerust over het handjevol meelevende jongeren dat in de Arjos georganiseerd is? Weet het partijbestuur dat tallozen van de jongeren zich aangetrokken voelen tot het pacifisme en de P.S.P.? Als de leiders van onze partij wisten wat er in dit opzicht in jeugdland omgaat dan zou veel van hun goedbedoeld doch misplaatst vertrouwen in de jeugd teniet gedaan worden. Een partij, die niet aan zijn toekomst bouwt gaat ten onder. Dit blijkt wel bij de uitslagen van de verkiezingen.

Hetzelfde geldt voor de plaatselijke kiesverenigingen waar men in het algemeen gesproken, geen enkele interesse heeft voor de jongeren van zestien jaar en ouder. Of denkt men die interesse aan te kweken door een spreker van tweeënveertig jaar uit te nodigen om de economische politiek in te leiden?

Hoeveel kiesverenigingen weten welke problemen de jeugd van tegenwoordig interesseren? Waarom moet je oud en der dagen zat zijn om tot verantwoordelijkheid geroepen te worden in de plaatselijke kiesvereniging? Ik weet natuurlijk heel goed dat er ook gunstige uitzonderingen bestaan maar dat het uitzonderingen zijn, dat is al een onheilspellend teken. Hoe moet het dan zult U vragen? De oplossing is zo moeilijk niet, als U maar oren en ogen open zet om ook naar de jongeren te luisteren. Durft U als kiesverenigingsbestuur een samenspreking te hebben met een aantal actieve en gelovige jongeren, die U precies zeggen hoe ze over het kamerdebat inzake de commerciële televisie denken? Zou U er niet mee gediend zijn eens uit hun mond te horen dat het verschil tussen a.r. en c.h. een kunstmatig in leven gehouden verschil is om ver- starden hun zin te geven? Stelt U er prijs op eens keihard te horen dat een politiek debat in de Tweede Kamer en uitgezonden door de televisie alleen maar tegenvalt en de liefde voor de politiek met sprongen bij hen doet dalen?

Toch blijf ik erbij, dat onze partij, die de liefde van Uw, van mijn en van hun hart heeft, het waard is ook door jongeren gestimuleerd en geactiveerd te worden. Jarenlang hebben we gezocht onder principiële begin- selen, die vaak meer principe dan beginsel waren. Jongeren willen daar graag over praten en vooral in een openhartig en eerlijk gesprek meedenken en mee verantwoordelijk zijn.

De terruggang van de christe- lijke politieke gedachte in ons volk is ook te wijten aan de ouderen, die in dat oude, ver- trouwde, anti-revolutionaire huis wonen en eigenlijk niet dulden dat er op de gezonde manier ge- zinsuitbreiding komt. Daarom juist is het broodnodig dat jonge en oude a.r.-mensen om de RONDE tafel gaan zitten en sa- men spreken, luisteren en den- ken over de toekomst van hun en Uw partij.

Dorpelwachter.

EUWS ONDER DE ORANJEZON

derlandse volk merkbare tekenen van rouw vertoonde.

Een dozijn huwelijken

Doordat dit tweede huwelijk van koning Willem I werd voltrokken na zijn troonsafstand, was de grondwettelijk vereiste toestemming van de volksver- tegenwoordiging hier uiteraard niet in het geding. Sinds het begin van ons koninkrijk hebben de Staten-Generaal echter in twaalf andere gevallen hun goedkeuring aan een Oranje-huwelijk verleend. Dr. E. van Raalte heeft er goed aan gedaan de geschiedenis op dit punt vast te leggen („Nederlandse vorstelijke huwelijken en hun problematiek”, uitgave Samsom, Alphen aan de Rijn). Veel moeilijkheden, blijkt die toestemming in dit dozijn verbintenissen niet te hebben opgeleverd. Van Raalte heeft het allemaal minutieus nagezocht en bevonden, dat het aantal kolommen druks, dat in de Handelin-

gen van beide Kamers aan die twaalf toestemmingsontwerpen is gewijd, niet meer dan acht en een half bedraagt. Anders gezegd: er is in het parlement nauwelijks een woord over gesproken. Daar tegenover staan dan de debatten over verlovings en voorgenomen huwe- lijk van Prinses Irene: de parlemen- taire beraadslagingen daarover nemen in totaal 193 kolommen van de Hande- lingen in beslag. En dat, terwijl er voor dat huwelijk géén toestemming van de Staten-Generaal was gevraagd!

Precedent

In zijn bijzonder actuele geschrift vertelt dr. Van Raalte uitvoerig van een geval, dat tot op zekere hoogte als precedent voor Prinses Irene kan gel- den. Zij is nl. niet de eerste Oranje- prinses, die zich met een buitenlandse troonpretendent verbond. Haar voor- gangster op deze weg was de dochter van koning Willem I, prinses Marianne. Ook in haar dagen is er heel wat de- ning over de verloving geweest. De moeilijkheden werden zelfs zo groot, dat het engagement er onder bezweek.

Mariannes echtgenoot-in-spe was prins Gustaaf, zoon van de Zweedse ex-koning Gustaaf IV, die in 1809 ge- dwongen van de troon afstand had ge- daan. De jonge geliefde liet zichzelf be- titelen als „Prins Gustaaf van Zweden” — en juist dat bracht de poppen aan het dansen. De fungerende Zweedse koning en zijn ministers moesten be- grijpelijkwijls niets hebben van het lonken van prins Gustaaf naar de troon van zijn vroegere vaderland. Zij lieten dan ook op een manier, die voor mis- verstand geen plaats liet, aan de Ne- landse regering weten dat de benaming „Gustaaf van Zweden” hun allerminst welgevallig was.

Maar toen in den vervolge in de Ne- derlandse officiële stukken gesproken werd van „Prins Gustaaf, zoon van de voormalige koning van Zweden Gustaaf IV” wenste de betrokkene zich daar beslist niet bij neer te leggen. Dat had weer tot gevolg, dat Mariannes vader aan elke illusie van de Zweedse prins een definitief einde maakte. Hij liet Gustaaf weten, dat de verloving als

verbroken moest worden beschouwd.

Voor prinses Marianne daagde ove- rigens al spoedig een nieuwe bruide- gom op. Nog geen jaar later was zij verloofd met prins Albert van Pruisen, met wie zij — na de toestemming van het Nederlandse parlement te hebben verkregen — in 1830 trouwde. Helaas bleek de prinses voor het huwelijksge- luk niet geboren: het echtpaar scheidde na bijna negentien jaar, en Marianne sleet haar verdere dagen op het Voor- burgse Rusthof.

Smeekbeden

Dichter bij het heden ligt de weinig opwekkende liefdeshistorie van de oud- ste zoon van koning Willem III. Deze kroonprins had maar één broer, elf jaar jonger dan hijzelf. Toen Kroon- prins Willem de dertig was gepasseerd en er nog altijd geen huwelijk in het verschiep scheen, begon men zich in de regeringskring ongerust te maken over de toekomst van ons koninklijk huis. De voorzichtige aandrang op de prins om naar een huwelijkspartner uit te zien had in zekere zin succes. Hij liet weten graag te willen trouwen. Het voorwerp van zijn liefde was echter geen buitenlandse prinses, maar een Hollandse freule: Anna Mathilde van Limburg Stirum. Was die keus voor de ministers van die dagen al bijzonder moeilijk te verstouwen, Willem III van zijn kant was volkomen onvermurw- baar. De smeekbeden van zijn zoon hadden niet het minste succes, en het verblijf van de kroonprins hier te lande werd hem zo onaangenaam, dat hij de wijk nam naar Parijs. Nog geen twee jaar na zijn laatste dringend maar te- vergeefs verzoek om toestemming voor het huwelijk overleed prins Willem in de Franse hoofdstad, ongehuwd, 38 jaar oud.

Toen enlele jaren later ook de jon- gere broer, prins Alexander, als vrij- gezels stierf, leek het voortbestaan van het Oranjehuis op het spel te staan. De „hechte band” tussen Oranje en Neder- land was een zijden draad geworden. Hoeveel hoopvoller lijkt nu de toe- komst, ook na het vaarwel van één der prinsessen!

Koning Willem I

UIT PERS EN PERIODIEK

Niet knabbelen...

In ons blad van 28 maart j.l. namen wij in deze rubriek een stukje op, dat (A.R.-Tweede Kamerlid) dr. Meulink geschreven had in „Contact”, het orgaan ten dienste van de ontwikkeling van het gereformeerde leven (vrijgemaakt), over de houding van het G.P.V. (vooral tot uiting komend in het Geref. Gezinsblad) tegenover de A.R.P.

Hij schreef toen o.a.: „... toch blijft de vraag, waarom het G.P.V. in Gezinsblad en andere organen blijft volharden in de houding van een knabbelpartij, wier toekomst ligt in het knagen aan de meest verwante partij, de A.R.P.”

Dr. Meulink heeft — na bestreden te zijn in het Geref. Gezinsblad — zich genoodzaakt gezien in „Contact” wat dieper in te gaan op het begrip „knabbelen”.

Hij schrijft:

Wat is knabbelpolitiek?

„Politieke organisaties die niet opkwamen uit een wezenlijk eigen beginsel en een eigen zelfstandig program formuleerden, blijken steeds weer te verlopen in knabbelpartijen, knagende aan de meest verwante politieke groeperingen en slaan vaak de grote politieke strijd met machteloosheid.”

Het is een citaat uit de situatietekening „Wat is heden onze politieke roeping” van prof. B. Holwerda, ds. J. Francke en H. C. Smit, gegeven op het congres van Amersfoort van 1948.

Deze uitspraak sloot nauw aan bij die van Groen, dat een partij zonder beginsel geen partij is, een partij zonder program doelloos is en bij een beginsel zonder organisatie de uitkomst zelden gelukkig is. Aan dit citaat dacht ik, toen ik er laatst in Contact op wees, dat het G.P.V. zich in haar organen blijft gedragen als een knabbelpartij, die knaagt aan de meest verwante partij, de A.R.P., eraan toevoegend, dat de heer Jongeling in de Kamer gelukkig in meer positieve zin werkzaam is.

De heer Jongeling, deze uitspraak over zijn houding in de Kamer aanvaardend, verwerpt echter mijn opmerkingen over de knabbelpolitiek van de G.P.V. pers (onder welke helaas ook verscheidene kerkelijke organen begrepen zijn).

De pers, zo stelt hij, heeft een bredere taak en wanneer men daarin positief werkzaam is, moet men ook waarschuwen tegen dwalingen. Daarbij verwijst hij naar de houding van Groen.

Nu was door mij niet betoogd, dat het G.P.V. geen kritiek op de A.R.P. behoort te leveren, maar wel, dat ze niet knabbelen moet in de zin van bovengenoemd citaat.

De G.P.V. pers is nu al jarenlang bezig de A.R.P. op hinderlijke wijze te

volgen. Daar kan bij wijze van spreken geen A.R. zich verslikken, of men maakt zich op om te betogen, dat de A.R.P. steeds verder afglijdt. Op elk vermeend slakje wordt zout gelegd.

De artikelen b.v. van A. Zijlstra (lid van de A.R. Tweede-Kamerfractie van 1918-1940 en thans medewerker van het Gereformeerd Gezinsblad, red. N.G.) vertonen vaak overeenkomst met wat met een volkswoord „roddelen” genoemd wordt. Waartoe dient dat?

Is dat tot opbouw hetzij van de A.R.P., hetzij van het G.P.V.?

De lezers moeten langzamerhand wel het idee krijgen, dat de A.R.P. het grote gevaar is in het politieke leven in ons vaderland.

De gedachte, dat de A.R.P. een geestverwante partij is, die, al geschiedt het met gebreken, evenzeer begeert dienstbaar te zijn aan de komst van Gods Koninkrijk, wordt vrijwel nooit openlijk uitgesproken. Het G.P.V. laadt daardoor toch op zijn minst de schijn op zich, dat het alleen maar gaat om de vraag, hoe men anti-revolutionairen kan bewegen op het G.P.V. te stemmen, omdat die A.R.P. zo slecht is.

Wanneer de verkiezingen in zicht komen wordt de tendens nog versterkt. In de verkiezingsfolders wordt vaak het kerkelijk karakter van het G.P.V. weggemoffeld.

Groen wordt voorgesteld als de grote voorloper van het G.P.V.. Dat Groen in het G.P.V. geen plaats zou kunnen krijgen wordt er niet bij verteld.

Het G.P.V. wordt voorgedragen als de enige christelijke en nationale partij, terwijl het christelijk nationale karakter van de A.R.P. door het slijk gehaald wordt.

Bij de laatste kamerverkiezingen werd in een G.P.V. pamflet verteld, dat door de komst van de heer Jongeling er voor het eerst weer een **Evangeliebijder** in de Kamer zou komen. Dat verhaal moest dan speciaal in Enschede dienst doen, omdat daar een vrijgemaakt kamerlid woont, dat A.R. is.

Misschien past hier nog een scherper woord dan knabbelpolitiek.

Het ergste is nog niet, dat men hierdoor de A.R.P. afbreuk doet, maar dat men de christelijke politiek in opspraak brengt en de strijd voor de christelijke politiek met machteloosheid slaat.

Het Prinses Irenedebat

Nu is de heer Jongeling breed ingegaan op twee voorbeelden, die in mijn vorig artikel genoemd werden.

Daar wil ik graag op antwoorden, maar vooraf toch de opmerking, dat het maar twee voorbeelden waren uit het jongste verleden.

De jaargangen van de G.P.V. pers

staan vol met dergelijke voorbeelden.

Het eerste voorbeeld betrof een opmerking naar aanleiding van het kamerdebat over de verloving van prinses Irene.

De woordvoerder van de A.R. fractie kreeg in het Gezinsblad een aanmerking, omdat er vanuit reformatorisch gezichtspunt over de algemene aspecten wel meer te zeggen was geweest. Natuurlijk was dit het geval, maar terecht heeft de heer Smallegenbroek dat nagelaten.

Het kamerlid Jongeling weet ook wel, dat de constitutionele situatie het wenselijk maakte op dat tijdstip hierover zeer sober te zijn. Daar kwam nog bij, dat ook het kabinet over die aspecten nog geen standpunt had kenbaar gemaakt.

De heer Jongeling suggereert dan, dat de A.R. hierover zweeg, omdat men in A.R. kring over Rome verschillend denkt. Natuurlijk denkt men in A.R. kring hierover niet precies gelijk. Bij het G.P.V. trouwens ook niet. Maar dit is toch heus geen brandende kwestie.

In de A.R. pers is men er later dan ook wel breder op ingegaan. Het was echter verstandig om op dat moment in de Kamer zeer sober te zijn in zijn uitlatingen. De oppositieleider trachtte er politieke munt uit te slaan, maar dat was weinig fraai.

De heer Jongeling heeft dat terecht in de Kamer niet gedaan.

Waarom nu toch in het Gezinsblad suggereren, dat er op dit punt tussen A.R.P. en G.P.V. wel verschillen bestaan en dat ook hierover in de A.R.P. ernstige meningsverschillen heersen?

Lijkt dat niet op knabbelen?

De Verontrusten

Een tweede voorbeeld was de tedere zorg van het G.P.V. voor de „Verontrusten”.

De heer Jongeling tracht hun ongerustheid te vergroten door te stellen, dat hun actie mislukt is.

Zou het niet beter zijn de Verontrusten zelf te doen constateren in hoever hun actie is geslaagd?

Ik meen overigens, dat al zijn natuurlijk niet alle doeleinden verwezenlijkt, de Verontrusten er in geslaagd zijn ook de partijleiding meer te bepalen bij de vraagstukken, waarover men verontrust is en de contacten van de partijleiding met de Verontrusten verbeterd zijn.

Door mij was verder geschreven, dat de Verontrusten er helemaal niet over piekerden te kiezen tussen A.R.P. en G.P.V. Dat weet ik niet, meent de heer Jongeling.

Maar de Verontrusten zijn toch zeker geen geheim genootschap?

Ik kan de heer Jongeling verzekeren, dat ik door regelmatig contact met de

G.P.V. en A.R.

Verontrusten, heel goed op de hoogte ben.

Maar ook een buitenstaander kan het weten.

Immers de Verontrusten zijn ondanks alles A.R. gebleven.

Hun publicaties gaven aan, dat ze in de A.R. wilden blijven koersen, terwijl voor de meesten van hen zelfs geen plaats in het G.P.V. zou zijn, omdat dit een partij van vrijgemaakten is.

Broeders

De heer Jongeling eindigt met een meer persoonlijke noot.

„Al vinden we het bijzonder jammer dat onze broeder Meulink — met wie we graag in vrede leven voor zoveel het aan ons ligt — dan in „Contact” vlijtig gaat plakken met lelijke etiketten als „knabbelpolitiek” en „op stemmen azen”.”

Het doet me gerioegen, dat broeder Jongeling daarmee eindigt. Natuurlijk leeft ook bij mij de wens met hem in vrede te leven. Dat blijkt echter in de Kamer gemakkelijker te zijn, dan in de pers.

Jongeling vindt het uiteraard onaangenaam, dat ik het G.P.V. etiketten wil opdrukken als „knabbelpolitiek”.

Laat hij ook beseffen hoeveel pijn het mij doet, dat het G.P.V. op de hiervoor geschetste wijze nu al jarenlang de A.R.P. bestrijdt. Jongeling wil staan voor het G.P.V.

Akkoord, maar ik voor de A.R.P. Wij weten beiden, dat die partijen maar gebrekkige instrumenten zijn.

Wij menen beiden, dat wij in onze partij op de goede plaats staan. Maar dan kan discussie natuurlijk niet uitblijven.

Dat lijkt me ook niet erg.

Dat kan zelfs voor beide partijen gezond zijn.

Mits... we beseffen en erkennen, dat we uitgaan van eenzelfde beginsel, het Koningschap van Jezus Christus over heel de wereld.

J. M.(eulink)

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

N.V. Gereedschapfabriek

Gereedschappen voor de metaalindustrie
Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelsonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 127 - TELEFOON 05208 - 259 - 546

Zwartsluis

Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten

H. D. C. SCHOT'S

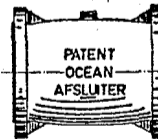
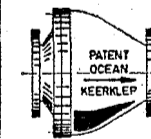
scheepvaart- en controlebedrijf

Jericholaan 6a, Rotterdam-16

telefoon 010-138234/113923

beurstelefoon 010-131521/128409

telex 21652

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOGEZAND

GEEF DIT BLAD DOOR!

Minister Andriessen kan aan het werk

IN de Eerste Kamer is dinsdag 28 april het ontwerp van wet tot wijziging van de Prijzenwet in behandeling geweest. Deze wijziging achtte de minister noodzakelijk om op te kunnen treden tegen individuele ondernemers die te hoge prijzen berekenen. De Prijzenwet, die reeds in de Tweede Kamer tot uiteenlopende beschouwingen aanleiding heeft gegeven, werd ook in de Eerste Kamer niet met algehele sympathie ontvangen. Vrijwel alle sprekers hadden min of meer ernstige bezwaren tegen de door de minister van Economische Zaken te volgen procedure.

Staatsrechtelijk onjuist

De eerste spreker, Ir. Vos (PvdA), trachtte hieruit politieke munt te slaan door te vragen welke betekenis gehecht moest worden aan het akkoord van Wassenaar. Er bleek — zei hij — nogal verschil van mening te bestaan tussen de partijen waarop dit kabinet steunt. De eventuele aanneming van deze wet ligt dan ook voor een groot deel in handen van de oppositie. De heer Vos wilde duidelijk stellen, dat bij een verschil van mening opnieuw overleg tussen de regeringspartijen moest plaats vinden. Hij betoogde „niets is vastgelegd omtrent de prijzenwet; de regeringspartijen zijn dus aan niets gebonden”. In het vervolg van zijn rede probeerde hij minister Andriessen „naar zich toe te praten” — zoals prof. Zijlstra tijdens het debat opmerkte — door te beweren, dat de minister met dit wetsontwerp meer beoogde dan aan een bepaalde prijsituatie het hoofd te bieden.

Ir. Vos bracht nog even de gang van zaken in de Tweede Kamer ter sprake en zei, dat in deze Kamer het wetsontwerp zeer verzwakt was door de aanneming van het amendement-Roolvink. Door de aanneming van dit amendement had de wet een tijdelijk karakter gekregen. Hij betreunde het dat niet eerst het advies van de S.E.R. was ingewonnen. De thans gevolgde weg achtte hij staatsrechtelijk onjuist.

De socialistische fractieleider maakte van de gelegenheid gebruik om naar aanleiding van het V.V.D.-congres, deze partij als anti-gouvernementeel voor te stellen. Hij verlangde dat de V.V.D. duidelijk positie zou kiezen.

De volgende spreker, de heer Kranenburg (CHU), stond evenzeer zeer kritisch tegenover het wetsontwerp. Zijn bezwaar ging voornamelijk tegen de verregaande maatregelen, die de minister zou kunnen treffen tegen een bepaalde bedrijfstak wanneer één of twee ondernemers zich niet in het geld zouden

MINISTER ANDRIESEN
... beter een half ei dan een lege dop ...

Ernstige bezwaren

Prof. Zijlstra (ARP), vroeg zich af of de door de minister gevraagde bevoegdheden wel pasten in het economisch bestel. Hij had zowel ernstige als zeer ernstige bezwaren. Zijn ernstige bezwaar gold het feit, dat de minister niet vooraf het advies van de S.E.R. had gevraagd. „Was het werkelijk zo'n ernstige zaak om van de richtlijnen af te wijken. In de S.E.R. bestaat toch de mogelijkheid van een spoedprocedure?”

Prof. Zijlstra — inhakende op hetgeen de heer Vos had gezegd omtrent het karakter van deze wet — zei, dat wanneer de bewindsman hierop in bevestigende zin zou antwoorden, dit van invloed zou zijn op de houding van de A.R.-fractie.

De A.R.-woordvoerder ging nog nader in op de huidige gedragsregels. Zijn zeer ernstige kritiek richtte zich tegen het feit, „dat we hier het terrein van de individuele ondernemer op een bepaalde wijze betreden. We moeten dit normatief beoordelen. Het gemis aan criteria is ook in de Tweede Kamer duidelijk gevoeld. Zou er opgetreden moeten worden tegen een gehele bedrijfstak, dan was de zaak eenvoudiger. Hier komt iets geheel anders naar voren.

In het bijzonder keerde Prof. Zijlstra

zich tegen een bepaling, die bij amendement in het wetsontwerp was opgenomen, namelijk dat bij de beoordeling van een prijsverhoging door één onderneming „de financiële omstandigheden” van die onderneming mee door de minister moeten worden beoordeeld. Op grond van zijn ministeriële bevoegdheid is hij daartoe niet in staat, aldus Prof. Zijlstra.

De minister trachtte in zijn verweer de term „de financiële omstandigheden” zo uit te leggen, dat alleen bedoeld was de positie van het bedrijf in een bepaalde economische zin te bezien. Maar verschillende interrupties wezen hem telkens terug naar de tekst van het wetsontwerp, want een beroepinstantie kijkt wat in de wet staat en niet wat de minister daarover heeft verteld. Prof. Zijlstra noemde het wetsontwerp een stap in de verkeerde richting, die aanleiding zou kunnen zijn voor een ombuiging van het tot nog toe gevoerde beleid. Hij vertrouwde er op, dat de minister t.z.t. zijn voet weer van die weg zou aftrekken.

De laatste spreker, de heer v. d. Spek (PSP), betoogde evenals de heer Vos, dat het wetsontwerp een verzwakking had ondergaan door het amendement-Roolvink. Hij adviseerde de minister dit amendement tegen te gaan en — indien mogelijk — te ontlopen.

Geen botte bijl

Minister Andriessen zei, dat hij dankbaar was dat de Kamer hem zo kritisch tegemoet was getreden, omdat er tal van misvattingen aan het licht waren gekomen. De bewindsman zette daarom de functie van het prijsbeleid nog eens uiteen. Samenvattend kwam zijn betoog hierop neer:

- Voor onze economie is het zeer belangrijk, dat de prijzen zo stabiel mogelijk worden gehouden. Dit is vooral van betekenis voor de inkomensverhoudingen (b.v. de vergeten groepen), voor de vermogensverhoudingen (b.v. besparingen voor de kleine man) en voorts voor de groei in een open economie, die scherp op de concurrentiepositie moet letten.
- Twee aspecten hiervan zijn: een voorkomen van een loon- en van een prijs-spiraal.

Prijzenwet in Eerste Kamer aangenomen

- De uitvoering van het prijsbeleid steunt op drie zuilen. (De minister zei hiervan, dat dit typisch Nederlands is, maar dat de ervaring heeft geleerd, dat dit (soms) een stevige fundering is.) De drie zuilen zijn dan: de medewerking van het bedrijfsleven, het formuleren van de prijsgedragsregels en de prijsmaatregelen op basis van de prijzenwet 1960.
- De minister zei nadrukkelijk, dat de huidige aanvulling op de Prijzenwet niet bedoeld te zijn een principiële ombuiging van het beleid; dat het niet speciaal bericht is op een bepaalde groep ondernemers en dat het niet bedoeld is om de ondernemers te blameren.
- De aanvulling van de Prijzenwet bedoelt wel: aan de overheid een vriend instrument te geven om inflatie te voorkomen. „Het is geen botte bijl, maar een verrijnd pincet”.

Aan het slot van zijn rede lichtte de minister zijn besluit toe waarom hij niet vooraf het advies van de S.E.R. had gevraagd. Hij wees op de eerste plaats op het spoedeisende karakter. Door de aanvaarding van het amendement-Roolvink was er nu toch 'n vorm gevonden om alsnog de S.E.R. te horen. De bewindsman zei, dat hij met de tijdelijke werking van deze wet van 1½ jaar flink geholpen was om zijn beleid te voeren. Liever had hij een langere termijn gewenst. Hij verzekerde de Kamer dat hij onder deze omstandigheden genoeg nam met liever „een half ei dan een lege dop”. Hij zegde toe het S.E.R.-advies nauwkeurig te zullen bestuderen.

Bij de hoofdelijke stemming stemden 46 leden voor en 12 tegen het wetsvoorstel. Onder de tegenstemmers bevonden zich 2 V.V.D.-ers (de overige 5 leden van deze fractie verbleven in het buitenland) en een deel van de K.V.P.-fractie, waaronder de oudminister-president de Quay. hgr.

Jongerenconferentie over:

De houding van de protestant in de politiek

OP zaterdag 18 april j.l. belegden de landelijke besturen van de jongerenorganisaties van de CHU en de ARP een conferentie over „De houding van de protestant in politiek”. Behalve jongeren van hun eigen organisaties waren er ook jongeren aanwezig van de Staatkundig Gereformeerde Partij en van de Protestant Christelijke Werkgemeenschap van de Partij van de Arbeid. Helaas lieten de jongeren van het Gereformeerd Politiek Verbond en van de VVD verstek gaan. Als referenten fungeerden Dr. J. J. Buskes (doorbraak richting), Dr. G. J. A. Delfgouw (CHU) en de heer R. Rosker (ARP). 's Morgens berustte de leiding bij de heer J. Baarda, van de FCHJG en 's middags bij de heer L. de Graaf, van de ARJOS.

Dr. Buskes stelde allereerst dat een Christen met lichaam en ziel het eigendom is van Jezus Christus en hem met woord en daad behoort te belijden in heel zijn leven, dus ook in het politieke leven. Ook de wereld van de politiek is een stuk van de wereld, waarin we Jezus Christus behoren te dienen. In een politieke beslissing speelt behalve ons geloof ook de feitelijke en gewenste structuur van de maatschappij een rol. Vervolgens ging Dr. Buskes in zijn werkstuk in op de politieke partijvorming. Christelijke partijen zijn ontstaan als gevolg van een antithese, die de christenen in de vorige eeuw en aan het begin van deze eeuw is opgedrongen. Het is volgens Dr. Buskes fout van deze antithese een beginsel te maken. Met name in onze tijd werkt dit antithese principe verwarrend. Evenwel net zo min als de antithese tot een principe mag worden gemaakt, mag dit gedaan worden met het idee van de doorbraak. Wanneer de doorbraak mogelijk is, moet ze verwerkelijkt worden. Het gaat dan om de „rechte politiek”, dat is de politiek waarvoor een christen zich kan inzetten.

De Kerk behoort Christus te verkondigen, ook in de wereld van de politiek, maar zij mag zich niet vastleggen op een bepaald politiek program.

Dr. Delfgouw schetste het ontwerp als „een zeer ingewikkeld, fijn vertakt, typisch Nederlands verschijnsel” en beperkte zich in zijn werkstuk voornamelijk tot een beschrijving van het verband tussen Kerk en een Politieke partij. In grote trekken kiezen leden van de Gereformeerde Gezindte voor de ARP, GPV of SGP, al naar gelang men lid is van de Gereformeerde Kerken, de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerken of van de Gereformeerde Gemeenten. Terwijl de SGP ook wel enige kiezers uit de Gereformeerde Bond van de Hervormde Kerk zal hebben.

De CHU heeft het grootste gedeelte van zijn aanhang onder de midden-groepen van de Nederlands Hervormde Kerk. Terwijl de vrijzinnigen meer kiezen voor de PvdA, PSP of VVD. In de Hervormde Kerk leidt een kerkelijk bewustzijn niet zonder meer tot een politieke keuze.

Het protestant zijn werkt op drie wijzen door in de politiek aldus Dr. Delfgouw:

a. Formeel-Christelijk, de Gereformeerde belijdenis is zondermeer aanleiding om voor de ARP, CHU, SGP of GPV te kiezen.

b. Materieel-Christelijk motief; men zet zich voor bepaalde doelstellingen in (sociale gerechtigheid, geestelijke vrijheid enz.) en komt dan meestal terecht bij de PvdA, de PSP of de VVD.

c. Belangen-motief, wanneer een bepaald belang in de verdrukking komt, kiest men die partij, die voor dit belang opkomt, b.v. de Boerenpartij.

De heer Gosker, stelde in zijn werkstuk beschouwingen over het wezen en het doel van de staat centraal. Er is volgens hem geen christelijke staat en deze komt er ook nooit; er is wel een christelijke staatsidee. Met deze idee hebben de christenen tot op de dag van vandaag geworsteld. Juist de spanningen, die er vandaag in de ARP zijn wijzen erop dat er geworsteld wordt om het rechte inzicht. Christelijke politiek is altijd een hachelijke onderneming. Maar vanuit de gemeenschap der Heiligen, die christenen in de kerk en aan het avondmaal be-

leven, behoren ze zich samen in te zetten voor de zaak van de christelijke politiek. Een christelijke politieke partij is daarom voor alles een bezinningspartij.

De PvdA en de VVD zijn niet anti-christelijk, maar zij laten zich niet uit over de vraag: of of niet christelijk. Zij wensen evenals de ARP een scheiding tussen Kerk en staat; ze gaan echter te ver wanneer ze ook een scheiding aanbrengen tussen godsdienst en politiek. De Christenen moeten zich bezinnen op begrippen als: welvaart, vrijheid, democratie, rechtvaardigheid e.d., zaken die alle partijen voorstaan, maar waaraan elk een andere inhoud geeft.

Discussies.

Verheugend in de discussies was, dat zowel alle referenten als alle jongeren het eens waren over de „definitie” van een christen. Uiteraard werd het door de verschillende referenten op andere wijze naar voren gebracht, doch in alle formuleringen was eenzelfde bedoeling te herkennen.

Enkele van de belangrijkste discussiepunten waren: de antithese idee, de vereenzelviging van de politiek gevoerd door een christen en de christelijke politiek. Over een weer bleken hier vaak caricatuur denkbeelden te bestaan, die enigszins uit de weg geruimd mochten worden. Helaas werd door niemand van de referenten ingegaan op de vraag: Hoever moet en mag de overheid ingrijpen in het maatschappelijk leven? Daardoor werd niets gehoord over de staatsopvattingen van de verschillende referenten, behalve dan dat de heer Gosker er in zijn werkstuk op ingegaan was.

Voorzover mij bekend was dit de eerste conferentie, waarop protestanten van allerlei richting van gedachten wisselden over hun houding in de politiek. Mogen we de stemming aan het eind van de conferentie geloven, dan is dit ook zeker niet de laatste geweest. En terecht, eerst in het gesprek komen de zaken en de mensen op hun juiste plaats te staan. Moge een dergelijke gedachtenwisseling ook buiten de jongerenkring navolging vinden

H. J.

PROF. DR. ZIJLSTRA
... een stap in de verkeerde richting ...

opstellen. Van de zijde der ondernemers is daarop terecht ernstige kritiek geuit. Niettemin wilde hij pogen begrip te krijgen voor het standpunt van de minister. „De waarborgen zijn wel goed, maar de maatregelen boezemen geen vertrouwen in”.

Dr. v. d. Vliet (VVD), liet er al direct geen twijfel over bestaan, dat de Prijzenwet bij de V.V.D.-fractie geen gunstig onthaal zou vinden. Het zou wel tegenstemmen worden net zoals in 1960 bij de Prijzenwet.

Geen ontspanning

De woordvoerder van de K.V.P.-fractie, de heer Terwindt, kon ook geen juichtoon laten horen. Het ware hem liever geweest, wanneer er weinig verschil van mening zou hebben bestaan. De thans ingediende wet, zei hij, moeten we zien tegen de achtergrond van de huidige economische politiek. Met de gesloten loon- en prijzenaccorden moesten we komen tot een ontspanning op de arbeidsmarkt. Nu we wat verder zijn, weten we, dat de gemiddelde loonstijgingen veel groter zijn geweest en dat er van ontspanning op de arbeidsmarkt nauwelijks sprake is.

Navo-conferentie in Den Haag

• Vervolg van pag. 2

pen, dan is het nog de vraag, of er overeenstemming over kan worden bereikt.

HIJ WIL MEER

Wat De Gaulle voor ogen staat, is heel wat anders dan wat de Navo in de afgelopen vijftien jaren is geweest. Als het werkelijk zo was, dat de Franse generaal alleen maar streefde naar een waardiger rol voor zijn land binnen deze organisatie, zou het niet moeilijk geweest zijn, met hem tot overeenstemming te komen. Maar hij wil meer. Hij is geen tegenstander van een militair bondgenootschap als de Navo. Ook is hij niet tegen internationale samenwerking tussen de landen, die binnen de Navo verenigd zijn. Zelfs' behoeft niemand er aan te twijfelen, dat hij de verplichtingen wil nakomen, die Frankrijk tegenover die landen op zich heeft genomen. Daar gaat het dan ook niet om. Maar De Gaulle heeft er bezwaar tegen, dat Amerikanen of Engelsen iets te vertellen hebben over Franse strijdkrachten, of het nu de vloot, het leger of de luchtmacht betreft. Hij is tegen integratie, het geveugelde woord, dat de Navo gemaakt heeft, tot wat zij vijftien jaar lang voor de westelijke wereld is geweest.

De generaal laadt echter de verdenking op zich, dat hij deze houding alleen maar aanneemt om zijn onafhankelijkheid tegenover de atoommogendheden Amerika en Engeland te demonstreren. Want in Europa en met name binnen het verband van het Kleine Europa van de Zes, wenst hij wel tot een zo nauw mogelijke militaire samenwerking te komen, die nog vervolmaakt zou moeten worden met een overkoepelende politieke unie naar Frans model. En hij kijkt er vreemd van op, dat de andere vijf daar niets voor voelen.

BEDREIGING

Zo stapelen de problemen zich op als een bedreiging van een organisatie, die vijftien jaar lang van wezenlijke waarde in de westelijke samenleving is geweest. Fransen kunnen niet langer met Amerikanen overweg, maar vinden ook Europese bondgenoten tegenover zich. Grieken en Turken dreigen elkaar in de haren te vliegen, omdat een aartsbischop op Cyprus hen op geraffineerde wijze tegen elkaar uit weet te spelen. In Engeland moeten dit jaar verkiezingen worden gehouden, die — als de socialistische aan de macht zouden komen — de ontbinding van de Navo nog een stapje dichterbij kunnen brengen. En in de Verenigde Staten gaan stemmen op, die herinneren aan de isolationistische stemming, die de Amerikanen er jarenlang van weerhouden heeft, aan de oorlog tegen Duitsland te gaan deelnemen. Het is geen verheffend schouwspel. Landen als Frankrijk en mannen als De Gaulle denken dat zij zich de weelde kunnen veroorloven, een eigen weg te volgen, omdat de gewijzigde omstandigheden in de wereld dat mogelijk zouden hebben gemaakt.

Zij vergeten echter, dat de nieuwe verhoudingen slechts mogelijk zijn geweest, dank zij de wijze waarop de Navo functioneerde als schild, waaronder de deelnemende landen zich beschermd wisten. En zij beseffen ook niet, dat de westelijke wereld zich in de toekomst slechts staande zal kunnen houden, als zij de samenwerking in Atlantische verband niet beperkt tot militaire zaken, maar zo snel mogelijk uitbreidt tot het politieke en economische terrein. Helaas, hoe ver zijn we daar nog van verwijderd. db.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(25)

Wiechman, die zelf erkende dat hij een lafaard was, zou zijn uiterste best doen om een acte van beschuldiging in elkaar te zetten tegen de weduwe, die altijd vriendelijk tegen hem was geweest; Lloyd, een alcoholist zou te horen krijgen dat hij werd opgehangen samen met mrs. Surratt als zijn geheugen niet beter werd. Het was zijn getuigenverklaring die haar aan de galg bracht, ook al zou hij binnen twee jaar zijn woorden herroepen en toegeven dat hij niet meer wist of zij nu „wapens" had gezegd of „spullen".

De volgende dag, woensdag 12 april, was het John Deery die een verandering opmerkte in Booth's optreden. Deery was de eigenaar van een kroeg in E Street, vlak bij het punt waar deze overgaat in Pennsylvania Avenue. Aan de overkant lag Grover's Theatre waar het altijd vol was met toneelspelers en biljardliefhebbers, want Deery was biljardkampioen van Amerika.

John Wilkes Booth kwam even voor twaalf uur binnen en vroeg om een fles cognac en wat water. Deery kon zich niet herinneren dat de toneelspeler ooit zoveel had gedronken als de laatste paar dagen. Booth was ook nog nooit zo zwijzaam geweest.

Deery stond glazen te poetsen en probeerde een gesprek te beginnen met zijn oude vriend. Had mr. Booth gezien, vroeg hij dat het gemeentebestuur zich ertoe had laten overhalen een eigen feestelijke versiering van de stad te organiseren? Alle feestelijkheden ter gelegenheid van de overwinning waren georganiseerd door de federale regering en nu had de bevolking geëist dat burgemeester Wallach iets zou doen voor rekening van de stad, waarna het gemeentebestuur had besloten dat de avond van morgen — donderdag — de grote avond zou worden van de stad.

John Wilkes Booth keek op. Hij zag er somber en duister uit. Ja, zei hij, hij had het gezien. Hij vroeg of hij nog wat water kon krijgen. Deery gaf het hem. Daarmee was het gesprek afgelopen.

Donderdag de 13de was een prachtige dag. De zon was goudgeel en miljarden knoppen decoreerden de bomen in felle, chartreusegroene kleuren. Tulpenbedden langs The Mall begonnen te pronken met duizenden bontgekleurde bloemkelken. Overal zag men het gracieuze geel van forsythia, dat haar knoppen liet wiegen in de wind. De zwarte aarde sprong open en de lijsters die in een oude iep aan het vechten waren om een plaatsje, stoorden er zich niet aan wie er in het Witte Huis woonde. Het was een heldere mooie dag en een warm briesje uit het zuiden koesterde de koude stenen van het Washington-monument en deed de modder in de straten stollen.

Voor Booth was het een onbelangrijke dag, totdat hij hoorde dat generaal Ulysses S. Grant en zijn vrouw in de stad waren. Dit bericht elektriseerde hem. De held der helden was in de stad en Booth wist dat het allerminste wat de Lincolns konden doen was hem uit te nodigen in het Witte Huis te komen logeren of een gala-bal of een gala-voorstelling in het theater aan te bieden. Het hart van de aarts-samenzweerder moet hebben geklopt van verrukking, want dit nieuws was als besteld voor een sluipmoordenaar. Hoe en waar dan ook; de president en de Man Die De Oorlog Had Gewonnen zouden in het openbaar verschijnen. Booth wilde alleen nog maar weten wanneer en waar.

Algemeen werd beweerd dat de Lincolns officiële ontvangsten te hunnen huize vermeden, omdat het congres aanmerkingen had gemaakt op de onkosten van het Witte Huis, en dat mrs. Lincoln gepikeerd had besloten om hoge gasten alleen maar mee te nemen naar het theater, hetgeen goedkoper was.

Booth bedacht dat als het een theatervoorstelling zou worden, deze waarschijnlijk zou plaatsvinden in Ford's of Grover's, de theaters die de president meestal bezocht. De toneelspeler keek de programma's van de week eens door en vond dat Grover's nog de meeste kansen had, omdat daar de première zou plaatsvinden van „Aladdin, or the Wonderful Lamp", een nieuw dramatisch stuk, terwijl

Ford's het oude Laura Keane-blijspel „Our American Cousin" 'op het program had staan. Hij herinnerde zich dat dit stuk niet erg gunstig was ontvangen, zelfs niet toen het nog nieuw was. Booth wandelde via de Avenue naar Grover's Theatre en toen hij binnenkwam lag de zaal gehuld in een koele duisternis, met uitzondering van het toneel waar de plafondverlichting brandde. Op het toneel zat de directeur, mr. C. Dwight Hess, samen met de souffleur regie-aanwijzingen te schrijven in een tekstboekje. Onder normale omstandigheden zou Booth enorm respect hebben gehad voor de theater-etiquette en niet zijn komen storen, maar deze keer klom hij het toneel op en nam een stoel.

De toneelspeler vroeg of Hess van plan was vanavond mee te doen aan de versiering van de stad. De directeur zette zijn vinger onder een regel in de tekst, keek op en antwoordde ja, in zekere mate, maar voor Grover's zou eigenlijk morgenavond de grote avond zijn.

„Morgenavond?" vroeg Booth.

„Ja. Het is de vierde verjaardag van de val van Fort Sumter, en morgen wordt de vlag weer boven het fort gehesen".

„Bent u van plan de president uit te nodigen?" vroeg Booth.

„Ja," zei Hess. Hij schudde zijn hoofd: „Dat is waar ook, ik moet nog een uitnodiging sturen". (Deze werd binnen een uur verzonden en was geadresseerd aan mrs. Lincoln).

Booth verliet het theater en ging naar de kroeg van Deery.

Deze keer was hij vriendelijk en spraakzaam. Hij zei dat hij Hess had gesproken en dat Grover's Theatre morgenavond een feestvoorstelling zou geven ter ere van Fort Sumter. Zou Deery misschien de rechter-frontloge voor hem willen reserveren?

Deery grinnikte. Waarom zou een van 's lands beroemdste toneelspelers logeplaatsen moeten laten reserveren door een kroegbaas?

„Ja, zie je, als ik ze zelf bestel in het theater", antwoordde Booth, „voelt Hess zich natuurlijk gedwongen om me vrijkaartjes te geven, en ik wil er liever voor betalen".

„Goed," zei Deery, „in dat geval kan ik wel zorgen dat u ze krijgt". Hij begreep wel dat Booth de voorstelling niet graag wilde missen, want hij had gehoord dat Hess van plan was om voor het begin van de voorstelling buiten een groot vuurwerk te laten afsteken en er zou een schitterend oosters schouwspel worden gegeven en een nieuw gedicht van majoor French worden voorgedragen, „The Flag of Sumter". Dit alles, samen met de première van *Aladdin*, zou van de avond van morgen een werkelijk grootse feestavond maken.

De avond vóór de 14de april was koud en helder. John Wilkes Booth reed de stad rond op een gehuurd paard en sprak met Lewis Paine, David Herold en George Atzerodt. Het waren de enigen die de bende trouw waren gebleven. De wagenmaker, de zwakste van de groep, logeerde in Pennsylvania House, een hotel in C Street vlak bij Sixth, dat zijn gasten onderbracht in kamers voor vier, of vijf personen tegelijk. Wilkes gaf hem bevel een kamer te huren in Kirkwood House op de Avenue, om vice-president Andrew Johnson te gaan bespioneren. Johnson immers bewoonde in dit hotel een suite van twee kamers, gelegen langs de eerste gang achter de hal. Tot ieder van zijn drie mannen zei Booth dat het uur van handelen nabij was en dat het zeker deze keer niet zou uitlopen op een fiasco, want hij was van plan de president definitief onschadelijk te maken.

Atzerodt was de enige die vrees toonde. Paine bleef onverschillig. Herold vond het spannend een rol te mogen spelen in zo'n schokkende gebeurtenis.

's Avonds om een uur of acht werd de feestelijke gasverlichting voor de ramen van City Hall ontstoken en voor het gebouw van de YMCA stond een grote menigte bewonderend te kijken naar een groot, verlicht spanboek, waarop stond geschreven:

GOD, GRANT, ONS LAND, VREDE

Omstreeks middernacht zat de minister van Oorlog Stanton zijn ontwerp voor een vredetraktaat om te werken, en nauwelijks een kilometer verder naar het oosten, in kamer 228 van het National Hotel, zat Booth, ook met een pen in zijn hand. Hij schreef een laatste brief aan zijn moeder:

„Lieve moeder —

Ik weet dat je zit te wachten op een brief van mij en ik ben ervan overtuigd dat je het me nauwelijks zult kunnen vergeven. Maar ik heb werkelijk niets gehad om over te schrijven. Alles is somber en saai, dat wil zeggen, tot aan gisteravond. Toen was alles schitterend en prachtig. Het had in mijn ogen nog mooier kunnen zijn als het een triomf was geweest voor een edeler zaak. Maar zo gaat het in de wereld. Macht geeft recht. Ik schrijf u alleen maar om u te laten weten dat ik het goed maak en om u te zeggen dat ik niets van u heb gehoord. Vergeef me dat ik zo kortaf ben; ik heb haast. Kreeg een brief van Rose. Met hartelijke groeten aan u allen.

Uw altijd liefhebbende zoon
John".

Booth verzegelde de brief en maakte zich klaar voor de laatste rustige nacht van zijn leven.

(wordt vervolgd)

Als de Navoraad in Parijs vergadert, stelt de veiligheidsdienst van de Navo een extra zware controle in. Ook minister Luns moet de controle passeren

het
beeld
der
vaderen
1914

• **Bondsdag**

Hemelvaartsdag is van ouds de dag voor de toogdagen of Bondsdagen van verschillende christelijke jeugdbonden. De vraag is wel eens gesteld, of dit wel pas gaf. Op Hemelvaartsdag komt de gemeente samen om het feit van de Hemelvaart te gedenken. Gaat het dan aan, dat de jongere leden der gemeente op die morgen absent blijven vanwege hun toogdag?

Er is zelfs eenmaal advies over gevraagd van een theologisch hoogleraar en die heeft toen beredeneerd, dat de jongelui niet in overtreding waren. Dat heeft veel bevrediging gegeven. Het gaf een kwestie minder.

Maar daar willen we het nu niet over hebben.

De Bond van J.V. op G.G. had in 1914 zijn bondsdag in Amsterdam, in het Concertgebouw. Vonkenberg, De Lange en Oversteeg op het podium. Vonkenberg de openingsrede, prof. dr. J. Ridderbos de grote rede over „Des Konings helden” en dr. F. C. Meyster de opwekkende rede in de Keizersgrachtkerk des avonds over „De bloeiende staf”.

Ik herinner me er niet veel meer van. Wel, dat er hevig geapplaudisseerd werd toen dr. Ridderbos niet alleen Davids helden ten tonele voerde (hij was een oud-testamenticus) maar ook de oversten over honderd en over duizend in de Bond, met als héél bijzondere heldenpositie het voorzitterschap van de Bond. Met een gebaar naar ds. Vonkenberg, die het hoofd schudde en wuifde, terwijl er „langdurig applaus” volgde. Wij wisten toen onze leiders te eren.

Maar ook dát is niet aan de orde. Het gaat er om, dat er veel verandert in een halve eeuw. Nu is er een massa-meeting onder de naam Palaver, van een aantal jeugdbonden. De opkomst belooft vele duizenden. Er zijn géén drie redevoeringen ieder van minstens de lengte van een preek.

Hoe komen die duizenden bijeen? Door de touringcar.

Hoe waren wij in staat in 1914 in noord en zuid en oost het Concertgebouw te vullen?

Geen enkele autobus reed. Die waren er niet. Maar er reden vier extra-treinen heen en terug. En elke extra-trein moest als minimum voor die reis heen en terug 600 gulden opbrengen. Anders kwam het voor de spoorwegen niet uit.

Op een van de trajecten was 's morgens en 's avonds ook nog een extra-boot ingelast, n.l. tussen Staveren en Enkhuizen.

De trein tussen Leeuwarden en Staveren stopte 12 keer, bij elke halte waar een J.V. mee moest.

Zo duurde de reis héél lang en in de warme Concertzaal was dat des middags te merken, temeer daar er geen tussen-zang was zoals des zondags.

Wees zuinig met uw geld koop bij .. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door uw kasbonus

ROEGISTEREEREN WESTERVELD

VERHALEN DOOR GEBIED AMSTERDAM

Vraagt uw bakker naar **TARVO-BROOD**

Uw bakker
Uw dokter

Er blijken nog heel wat mensen geschrokken te zijn bij het vernemen van het overlijdensbericht van Johan Rudolf Thorbecke, driemaal minister van Binnenlandse Zaken. Het klonk op 30 april door de radio, ingekapseld in een hoorspel. Dat het overlijden van Thorbecke heeft plaats gehad op 5 juni 1872 ontging de verontruste luisteraars. Bovendien hadden zij de naam maar half verstaan. Zij hadden begrepen dat er een minister was overleden; wie en wanneer was niet duidelijk en daarom belden zij de P.T.T. en het A.N.P. De minister was Thorbecke, bijna honderd jaar geleden gestorven, op een zomeravond, oud en eenzaam. Een van zijn biografen schrijft: „December '71 werd hij ziek, zodat hij niet meer in staat was, het — nu afgebroken — huis, hoek Koninginnegracht en Javastraat in Den Haag, waar hij sinds 1850 woonde, te verlaten. Begin '72 liep het gerucht dat hij van plan was ontslag te vragen. In april, enigszins hersteld, kwam hij nog één keer, hoewel tegen het advies van zijn dokters, in de Kamer.

Op weg naar huis overviel hem een verkoudheid, waarvan hij niet meer herstellen zou. Zijn helderheid van geest bleef ongerept, ja kreeg met de jaren zelfs iets profetisch. Juist in deze dagen, kort na de stichting van het nieuwe Duitse keizerrijk heeft Olivier (W. C. D. Olivier, die „Herinneringen aan J. R. Thorbecke” heeft geschreven, 1872) uit zijn mond opgetekend, dat hij een groot tegenstander van de algemene dienstplicht was, „die van de straten legerkampen en van de burgers soldaten maakt en, in geval van oorlog, de veten tussen de nu werkelijk elkander bekampende volken bijna onverzoenlijk doet worden”.

Begin mei '72 zag Thorbecke zich genoodzaakt zijn ontslag en dat van zijn ministerie te vragen. Het was uit: het was op. De 4e juni trad er plotseling een verergering in zijn toestand en hij overleed 's avonds om half zeven van de daarop volgende dag.

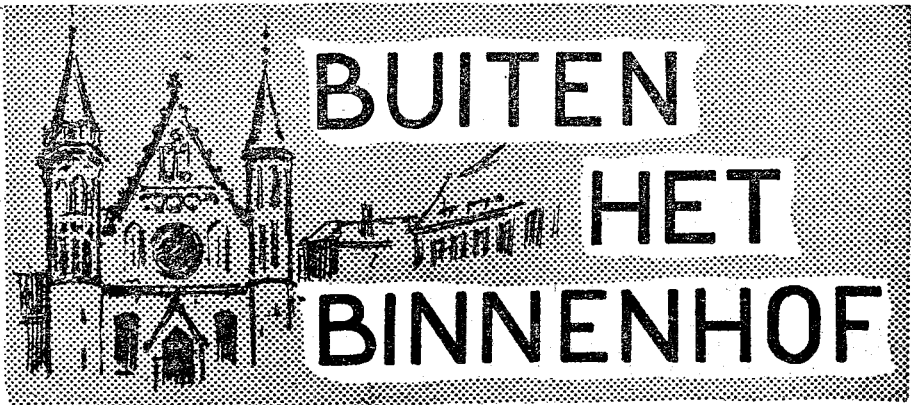
Drie dagen later volgde de, op wens van de overledene, zeer eenvoudige begrafenis: naast Adelheid (zijn in 1870 overleden echtgenote Adelheid Sorger, dochter van een hoogleraar te Berlijn) op het kerkhof aan het Kanaal, aan wat toen nog de rand van zijn woonstad was . . .

Een alleen gelaten tragische figuur is hij genoemd.

Zijn oudste zoon vertrok als koloniaal naar Indië. Voor zijn tweede heeft hij dringend om een betrekking in de culturessiteit als zijn vader. Drie kinderen verloren, zijn beste vriend zien sterven, zijn vrouw ten grave gedragen, zo is de toestand van Thorbecke als hij op 73-jarige leeftijd in 1871 nog eens het juk van een ministerie op zich neemt. Op het meest bezochte, maar wat entourage betreft het minst illustere plein van Amsterdam staat zijn standbeeld, een starre figuur, met de rug naar het nachtleven gekeerd. Een beeld dat ook de naam van het plein, Kaasplein aanvankelijk, heeft veranderd.

De liberaal Thorbecke, onder meer de wetgever op het gebied van gemeente en provincie.

De liberaal Thorbecke, die de Paus niet in de weg kon treden toen deze de kerkelijke hiërarchie in Nederland wilde herstellen, want, volgens Thorbecke, op grond van de Grondwet van Nederland mag de Paus dit doen. Hierin viel Mr. Groen van Prinsterer hem bij. Beiden waren echter verstoord over de wijze waarop de paus dit deed, bruusk

en zonder rekening te houden met de protestantse gevoelens.

Mr. Groen van Prinsterer zei daarvan in de Kamer dat artikel 169 van de Grondwet niet in acht genomen was. „Daar staat: de Koning waakt dat alle gezindheden zich binnen de perken der wet houden.” Maar zo vroeg Mr. Groen van Prinsterer, heeft de Koning in deze iets gedaan? Men laat Rome geheel vrij! Is zulk een lijdelijkheid — waakzaamheid te noemen? En is zulk een lijdelijkheid tegenover Rome te excuseren? Want „het Gouvernement ziet hier een zuiver godsdienstige zaak”. Ik meen daarentegen — en de geschiedenis staft het — dat de Kerk van Rome nauwelijks kan worden beschouwd als eene enkele godsdienstige instelling . . . Ook vele Roomsche-gezinden hebben erkend, dat er in de richting hunner kerk iets is, waartegen de Staat waarborgen behoort; juist omdat het ingrijpt in het politiek terrein en niet van zuiver godsdienstige aard is”.

Tot zover Mr. Groen van Prinsterer.

Hoewel de volksvertegenwoordiging genoeg nam met de verklaring van Mr. Thorbecke, kon deze het reformatische volksdeel niet bevredigen. Dit volksdeel komt dan in 1853 in beweging, de April Beweging. Onder leiding van Dr. B. ter Haar worden de Koning, ter gelegenheid van zijn bezoek aan de hoofdstad, ruim 51.000 namen van onderdanen aangeboden, die de vorst verzoeken de vestiging van de roomse hiërarchie in Nederland niet toe te staan. Het ministerie had intussen de Koning een antwoord op dit adres der protestanten aangeboden, dat de Koning niet zinde. Nog minder zinde hem de toon waarop Thorbecke en de zijnen van de vorst „een ronde en openbare verklaring” verlangde. Zo niet, dan zou het ministerie moeten aftreden.

Zoals uit de geschiedenis bekend, is het afgetreden. Maar nog voor die datum zongen de gelegenheidsrijmers:

O, Willem Drie, o Geuzenkoning,
Gedenk uw afkomst en uw plaats,
Ontwaak, en toon U in Uw woning —
Trots de schreeuwers — weer de baas.
't Woedend Torgebrom —
Maal daar niet om!
Maar het Geuzenlied —
Versmaad dat niet —
Och help ons, help ons uit 't verdriet.

William Frankop

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden

T. SPAAN
v. Berkenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010 - 69195. Telegr.: TESP.A.

N.V. G. HAAK
v. Berkenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010 - 69195. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.

Import - Export

Uw adres voor

**DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.**

Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. wapen, 4. plaats in Utrecht, 9. kort, 13. loflied, 14. plezier, 16. groet, 17. aline, 19. bundel, 20. tweede, 22. land uit O.T., 23. water in Nederland, 24. bouwval, 25. plakmiddel, 27. flink, 29. deel van ontkenning, 30. plezier, 31. in orde (afk), 33. dierenkleed, 36. getal, 37. bloem, 39. drank, 40. vreemde munt, 41. belasting, 42. berg op Kreta, 43. laan, 45. drank, 47. schildergerei, 49. lidwoord (frans), 50. soort, 51. reis (afk), 52. onbep. voornaam woord, 55. onderdeel, 56. bezinksel, 59. deel van Sumatra, 60. snert, 62. kledingstuk, 64. plaats in Duitsland, 66. omweg, 68. jongensnaam, 69. kalm, 72. meisjesnaam, 73. aansporing, 74. jaarbeurs, 75. voertuig.

Vertikaal: 1. titel, 2. groet, 3. kleur-ling, 4. pers. voornaamwoord, 5. lichaamsdeel, 6. rivier in Z-Amerika, 7. vlug, 8. bijwoord, 10. familielid, 11. plaats in Gelderland, 12. keizer, 14. vaartuig, 15. zoogdier, 18. echter, 21. onbep. voornaamwoord, 24. schieten, 25. gezeur, 26. kruidertij, 28. familieleden, 29. eirond, 32. weinig, 34. hokje, 35. dicht, 37. berg in Europa, 38. dierenverblijf, 44.

1	2	3		4	5	6	7	8		9	10	11	12
13			14						15		16		
17		18			19				20	21			
		22						23					
	24				25		26		27			28	
29					30							31	32
33		34		35		36			37		38		
39				40				41			42		
43			44			45	46			47	48		
49					50								51
	52	53		54		55				56		57	
58			59							60			61
62	63					64		65		66			67
68				69		70			71			72	
73						74						75	

lichaamsdeel, 46. raadsels, 48. gevat, 53. afgodsbeeld, 54. morsdoek, 56. overleden, 57. maand, 58. deel van kachel, 61. plaats, 63. ogenblik, 64. plaats in Gelderland, 65. sluis, 67. meisjesnaam, 70. rustend predikant (afk), 71. muziknoot.

nijgen; 5. knollen; 6. slagen; 7. hazeslaapje; 8. rivierrecht; 10. tekenen; 11. Kamerijk; 15. bakzeil; 16. prompt; 17. botsing; 20. echo's; 22. naald.

M. C. van Staaveren
AALSMEEK — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. woorden; 3. manziek; 7. hoogvlieger; 9. gezakt; 11. knevel; 12. Eva; 13. sloper; 14. telers; 18. eer; 19. kappen; 21. knecht; 23. etherpiraat; 24. loodsen; 25. gedrang.

Vertikaal: 1. wringer; 2. dronk; 4.

De invloed van een partij

A C H T E R P A G I N A

HET is misschien niet helemaal juist uitgedrukt, maar men zou kunnen zeggen, dat een partij zoveel invloed heeft als zij leden telt, die de visie van de partij — tevens hun eigen inzicht dus — met overtuiging en kracht naar voren brengen in hun eigen directe omgeving.

Een partij is — globaal gezegd — een groep van gelijkgezinden met een zelfde uitgangspunt en doel.

Over de eigen visie op de politieke vraagstukken — principiële en praktische — beraden de leden zich natuurlijk intern in de partij, in haar diverse organen, met name ook in de kiesverenigingen.

Daarnaast, ja onmiddellijk daarna moeten de standpunten van de partij aan het gehele volk duidelijk worden gemaakt. Dat is niet alléén een taak van "het apparaat", maar mede en zeer nadrukkelijk een zaak van alle partijleden, ieder op zijn/haar plaats.

Dat willen wij ditmaal nog eens goed onderstrepen en in een bepaald opzicht nader uitwerken.

Intern

BINNEN de partij wordt met regelmaat over allerlei politieke gebeurtenissen en problemen gesproken, dat gebeurt in de regionale, provinciale en landelijke partijorganen. Maar ook in de ruim duizend kiesverenigingen, welke de partij over het gehele land telt.

Alle kiesverenigingen tezamen houden gemiddeld drie vergaderingen per jaar. Dat zijn dus in één jaar in totaal drieduizend plaatselijke bijeenkomsten.

NAAST die „gewone” kiesvergaderingen tracht de partij nu de gespreksgroepenactiviteit tot een

integreerend deel van het partijwerk op plaatselijk niveau te maken.

Zoals men weet is daarmee in 1962/1963 begonnen. Het centraal aan de orde gestelde onderwerp was toen „De sociale verzekeringswetgeving”. Omdat dit de eerste keer was en omdat de kiesverenigingen de handen tevens vol hadden aan de verkiezingsvoorbereidingen, kwamen er slechts ruim veertig gespreksgroepen tot stand.

Eind 1963 werd het tweede onderwerp centraal in de partij aan de orde gesteld: „De christelijke organisaties in deze tijd”. De laatste weken zijn de rapporten binnengestroomd. Verwacht wordt, dat het aantal gespreksgroepen zal blijken te zijn gestegen tot ongeveer driehonderd.

Naar buiten

HOE belangrijk dat interne partijgesprek ook mag zijn, het gesprek met niet-leden zal op gang moeten komen. Het gaat er niet alleen om voor ons zelf een visie op de dingen te hebben, maar ook — dat hangt daar onverbreekelijk mee samen — om die visie aan anderen, aan het gehele volk bekend te maken, te verduidelijken en toe te lichten. Gebeurt dat niet, dan is ons interne werk en gesprek steriel.

ER zijn ook nog meer bijzondere mogelijkheden. Bijvoorbeeld deze. (In de praktijk reeds een jaar in een kiesvereniging toegepast.)

Een (bestuurs)lid van een kiesvereniging nodigt bij zich thuis — drie of viermaal per jaar — een stuk of tien geestverwanten-niet-leden. Gewoon om over de politiek in het algemeen te praten.

DRIE of vier keer per jaar ontmoet ongeveer dezelfde groep van personen elkaar. Men houdt niet van „vergaderingen”, men is beslist tegen een

of andere „organisatie”. Maar praten in de huiselijke kring wil men wel. Hoeveel randkiezers kunnen op deze manier toch niet voor de partij behouden blijven?

Er zijn in zeer veel kiesverenigingen meer bestuursleden of leden die dit kunnen doen. Men kan dit met één groep doen, drie of viermaal per jaar. Men kan dit — als men tijd heeft — met twee groepen doen.

Dit werkt op de duur natuurlijk goed door. De kiesvereniging, binnen welke ressort dit zoals gezegd reeds gebeurt, heeft daar al profijt van getrokken.

Beslist niet iedereen wordt lid. Maar men staat meer vertrouwd tegenover, men is meer bekend met wat de A.R.

Partij wil en bedoelt als zij een bepaald standpunt inneemt. Men heeft zijn vragen, zijn kritiek. Die kan men nu eens uitpraten. Men hoort eens wat.

Het-zelfde kan men met een groep alleen jongeren doen, samen met de ARJOS-club als die er is, of anders natuurlijk zonder de ARJOS.

Wij geven deze mogelijkheid: hier graag door. Bekijk eens of u op deze wijze ook eens iets kunt doen om de invloed van de christelijke politiek uit te breiden.

De komende maanden geven wellicht goede gelegenheid om in uw woonplaats op deze wijze eens te experimenteren.

Wij komen hier nog wel eens op terug.

In memoriam W. G. van Gool

Zondagmiddag 3 mei jl. overleed te Roermond de heer W. G. van Gool, gepensioneerd directeur van het Limburgs Scheepvaartkantoor. De heer Van Gool was na de oorlog de initiatiefnemer tot de oprichting van het Provinciaal Comité van A.R. Kiesverenigingen in Limburg. Hij is hiervan na de oprichting vele jaren voorzitter geweest en daarna tot aan zijn overlijden een gewaardeerd en graag gehoord lid.

Hij is enige jaren lid geweest van de gemeenteraad van Roermond en sedert 1961 lid van de Provinciale Staten van Limburg voor de Prot. Chr. groepering. Hij was Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De heer Van Gool werd per 1 december 1963 gepensioneerd en was voornemens nog veel werk te verzetten voor verenigingen en instellingen. Een volledig programma had hij hiervoor opgesteld. Hij heeft geen gelegenheid gehad om iets van deze plannen te verwezenlijken. Even voor Kerst moest hij reeds het bed houden. Na een geduldig gedragen lijden heeft de Heer en Gebieder van hemel en aarde hem tot Zich genomen.

K. A. Santing, secr.

OVERPLAATSING BIJ HET LEGER

Het lid van de Tweede Kamer, de heer Walburg (Anti-Revolutionair) heeft aan de Minister van Defensie de volgende vragen gesteld:

1. Is het de Minister bekend, dat het grote aantal overplaatsingen bij de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht oorzaak is van toenemend onbehagen?

2. Is het waar, dat niet altijd voldoende zorgvuldig te werk werd gegaan bij het gelasten van overplaatsingen en dat daarom de „Commissie overplaatsingen Militair Beroepspersoneel” werd ingesteld?

3. Is de Minister niet van oordeel, dat het resultaat van gencemde commissie bijzonder gering is over de afgelopen jaren?

4. Moet worden aangenomen, dat dit geringe resultaat zijn oorzaak vindt in het feit, dat de bevoegdheden van de genoemde commissie praktisch „nihil” zijn?

5. Is de Minister bij bevestigende beantwoording van vraag 3 bereid aan deze commissie bevoegdheden toe te kennen in deze zin, dat zij zich niet hoeft te beperken tot het voeren van besprekingen met de militaire autoriteiten, die op grond van hun instructies tot overplaatsing bevoegd zijn?

Technisch
Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES
VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

DRIE of vier keer per jaar ontmoet ongeveer dezelfde groep van personen elkaar. Men houdt niet van „vergaderingen”, men is beslist tegen een

fijn! die ken ik

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Auto-groupage naar Scandinavië

BONGERS WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN
Veerlaan 17-23 - Rotterdam

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

P. MOOLENAAR & ZOON

Sassenheim

BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL

Import — Export
Dahliaculturen — Vraagt prijs

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

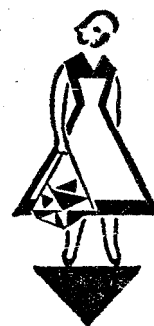
G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372.

Kampert en Helm n.v.
HANDELS- EN-RECLAMEDRUKWERK

PL. DOKLAAN 8-12
AMSTERDAM C.
TELEFOON 94 80 22*
Voor gecarboniseerde formulieren

**GRAAFSTROOM
melk**

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LisaPak aangewezen voor
kantine en school!

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876
Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen, zwaar transport, verhuizingen.

GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

Pinkster-perspectief

„Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen, die verre zijn, zovelen als de Heer onze God er zich zal roepen”.

(Handelingen 2 : 39, vert. Keulers).

ONEINDIG zou ook onze verwarring zijn, indien ons zou overkomen wat daar op dat tempelplein en in die ruisende Heilige Stad op Pinksteren gebeurde. Het hoogtepunt van het Feest van de Wetgeving werd er grandioos door verstoord en alle festiviteiten verkleurden op slag. Een duizendkoppige menigte stond in grote drommen gereed om in grootse liturgie te gedenken hoe op de Sinai de Here Zijn wet gaf aan het volk dat Hij verkoren had. Zó was het immers in Israël gegroeid; en alle ver van huis levende Joden hadden er toch wel dit van vastgehouden, dat die Wet van Jahweh de grondstructuur van het geloof was — de slagader van het volksbestaan. Daarom waren ze in Jeruzalem, in hún stad, om naar hún tempel te gaan, waar de priesters in rijke en kleurrijke gewaden, bewust van de glorie van hun ambt, gereed stonden om voor en met het volk door te dringen tot de kern van de zaak.

Toen gebeurde het grandioze. De kern van de zaak werd openbaar. Het voorhangsel, dat op de Goede Vrijdag met kracht was opengescheurd en zó maar het Heiligste op de straat en in het daglicht had gezet, was wel dichtgenaaid; maar de Adem Gods, een stormwind gelijk en met een schepingskracht als in het eerste uur, flonkerde in honderd tongen als van vuur om opnieuw Gods stem te doen horen over zijn volk. „Ik ben de Here uw God. . . . Ik heb u uitgeleid.” Het was wéér als bij Sinaï in Mozes' tijd, waar vandaan het Woord als een lopend vuur was doorgegeven door de geslachten: „Met onze vaders heeft de Here dit verbond niet gemaakt, maar met ons, wij die hier heden allen levend zijn” (Deuteronomium 5 : 2). Het werd het feest van de wetgeving zoals het nog nooit tevoren was geweest.

Vergeefs was het voorhangsel gerepareerd. De doorbraak werd nu volkomen. Bij het heldere licht van de grootste aller dagen verschroeden de ambtsklederen van hen, die de tijd der schaduwen hadden voldragen. Noch het offer, noch de hogepriester met zijn zegenende hand, het tempellied, noch het reukaltaar vermochten meer de gloed te verdrijven die was opgelaaid in die mensen-van-de-wereld, die Galileeërs-van-buiten-Levi's-stam, die nu tot de sleutel werden waardoor Jahweh de deur opende naar de grote, wijde wereld, die met alles wat zij heeft het wettig eigendom des Heren is.

Wij zullen ons nooit meer kunnen voorstellen, wat dat geweest moet zijn, toen één windvlaag een duizendkoppige menigte omdraaide, met de rug naar de plaats waar het laatste offer leegbloedde en met het gezicht een nieuwe wereld in, zonder voorhangsels, zonder tussenmuren, zonder grenzen en zonder diensten. „Wij horen hen in onze eigen talen Gods grote werken verkondigen.” In onze taal. De Geest spreekt de taal van de tijd!

Voor het eerst werd „de belofte” levend voor hen. Gebracht in hun eigen taal. Welke taal was dat? Niemand weet het. Glossolalie, tongentaal zo zegt de één. Vele talen, zegt een ander. Geestestaal, meent een derde en hij zoekt verbanden met spreek- of hoorwonderen die in ogenblikken van

de hoogste geestelijke spanning kunnen optreden als God het gebruiken wil. Maar Lucas zag dat éne, beslissende verband tussen wat hier gebeurde, op dat benauwde en volle tempelplein in die benauwde, volle stad en daarginds die wijde wereld, met die allen die „verre”, in de verste verten wonen en die behoren tot „alle vlees” dat God geschapen heeft.

Een geheel nieuw perspectief opende zich voor zijn ogen. Aan het oude, het voorlopige, het schaduwachtige, het zinnebeeldige, dat in Jezus Christus was vervuld, ontsproot de levensadem, de Adem Gods, om in de neusgaten geblazen te worden van allen die verre zijn. Omdat het hen beloofd was, werden zij in hun taal aangesproken; en

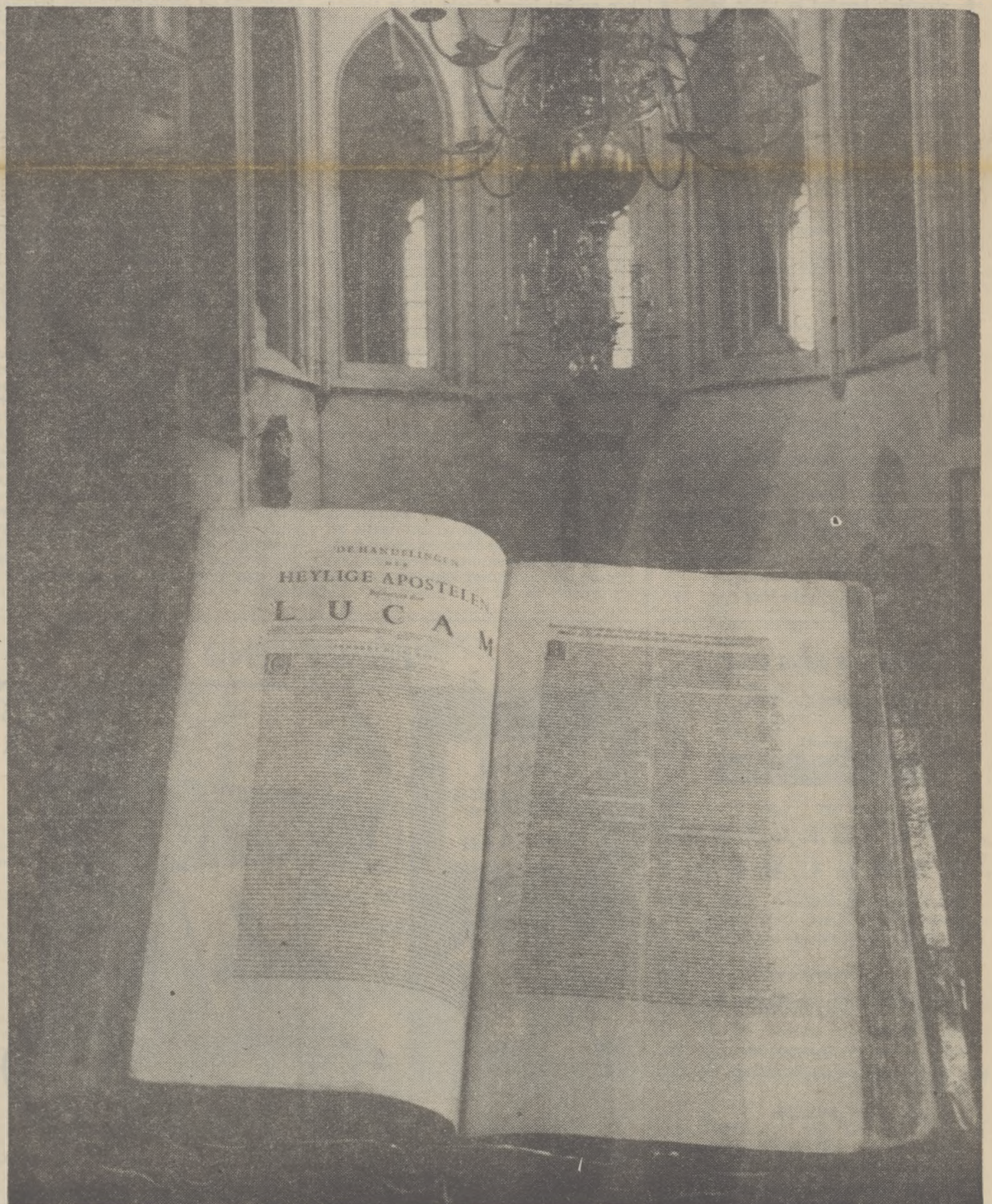
net als Adam hoorden zij (het nieuwe volk van de nieuwe Sinaï, de „berg waarop het voorzien werd”) Gods Stem uit het vuur en door de wind des daags. Uit de stam vloede het levenssap nu in de takken en zette hen in volle bloei.

Vreemd toch dat de Kerk zo slecht Pinksteren kan vieren. Of misschien toch niet zo vreemd. In wezen weet de Kerk nog steeds niet veel beter raad met de wereld dan de arme priesters van het verbleekte tempelplein. De mensen staan allang met de rug naar hen toe, en de Geest blaast waarheen Hij wil en wij horen zijn geluid, maar met die hele situatie weten wij nog niet zo goed raad. Onze kleren zijn er niet op gemaakt om midden in de we-

reld te staan. Wij staan in de kleren van Aäron en Abrahams kleren passen ons niet. Maar toch zal het moeten. Wij zullen van Pinksteren moeten leren, het vee niet langer te mesten voor het offer, maar te weiden voor het leven. Het tempeloffer van de oude dag heeft het leven geschonken aan het tijdperk des Geestes. Het kwam van achter het Voorhangsel, waar het volgroeid was, totdat dat heiligdom stervende de voleinding baarde. Het „laatste der dagen”.

Dát is het wat gij ziet en hoort. En wat moeten wij nu doen, mannen broeders? Met die belofte in de hand? „En Petrus zei tot hen: bekeert u!”

Ds. A. J. KRET.

In memoriam

O. de Moor

Op de stralende dinsdag van deze week is de heer O. de Moor in Bilthoven ten grave gedragen. Velen kennen hem van de regelmatige korte radio-causerieën, die deze toegewijde secretaris van het P.I.T. tot voor kort verzorgde. Maar ook buiten het Protestants Interkerkelijk Thuisfront hebben velen hem leren waarderen. Tot de jeugd voelde hij zich sterk aangetrokken en omgekeerd. Velen, die zich op het kruispunt van jong-zijn en volwassen-woorden bevonden, hebben heel wat aan hem gehad. Dat kan niet van iedereen getuigd worden. In onze partij heeft de heer De Moor zich niet in de voorste rijen bevonden. Maar wel was hij present als plaatselijk zijn medewerking werd gevraagd. Hoewel zijn dagelijkse arbeid op nationaal niveau lag, achtte hij zichzelf daartoe niet te „hoog”. Nog onlangs leidde hij tot twee keer toe in zijn woonplaats de bijeenkomst van de A.R. gespreksgroep over „De christelijke organisaties in deze tijd”. Hij deed dit met tact en geest, want het onderwerp ging hem zeer ter harte. Hoewel hij vooral de laatste tijd met zijn gezondheid worstelde, was hij een voorbeeld van geïnteresseerdheid en toewijding. Het wegvallen van mensen als de heer De Moor is ook voor onze partij een wezenlijk verlies.

Moge God zijn achtergebleven gezin troosten. Moge de Heer, die zijn leven beheerste, ook vele anderen in zijn voetspoor doen treden. Want mensen als hij zijn er te weinig: kritisch maar constructief; bemind in wijde kring en vooral bij de jeugd. Van zijn persoonlijkheid behouden wij voorgoed een stralende herinnering.

LUISTER . . .

op woensdag 20 mei a.s. naar onze radio-uitzending.

Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum I (VARA).

DEZE WEEK

- Een nieuwe moraal (pag. 2)
- Commentaren op actuele gebeurtenissen (pag. 2 en 3)
- Het Middenoosten (pag. 4)
- Eerste Kamer over woningbouw (pag. 5)
- Onze T.V.-uitzending (pag. 6)
- Het verslag van de Nederlandse Bank (pag. 7)
- Economische huurwaarde (pag. 9)
- Belastingherziening (pag. 8)

KRABT UW HOND OOK?

DEX-
VERDELINGS-
LOTION

helpt direct!

BEAPHAR RAALTE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

VERROTTENDE WORTELS

NIETS is dodelijker voor een plant dan dat de wortels gaan verrotten. Merkwaardig is, dat zulk een plant schijnbaar nog enige tijd volkomen fris blijft. Zij komt zelfs vroeger in bloei en is mooier dan ooit. Maar het loopt af. De plant is niet meer te redden. Zo kan ook een cultuur op haar wortels verrotten. De schone schijn blijft nog enige tijd bestaan, maar in de diepte is de dood zijn werk begonnen.

In de Nederlandse samenleving zijn veel mooie dingen te zien en te beleven. Maar de wortels zijn ernstig aangetast. En over een zeer verontrustend aspect willen wij in sobere woorden ditmaal iets zeggen.

Er zijn een aantal mensen, ook jongeren, die zich groepen voelen, een nieuwe moraal op te bouwen, met name ten opzichte van de seksualiteit.

„VAN ouds” was ons volk er van overtuigd, dat een seksuele verhouding tussen twee mannen of tussen twee vrouwen een diep zondig bestaan was. Daarbij speelde de herinnering aan Sodom een grote rol: Toen engelen in de gestalte van jonge mannen hun intrek in het huis van Lot hadden genomen, omsingelden de mannen van Sodom het huis van Lot, en zij riepen Lot toe en zeiden tot hem: Waar zijn de mannen, die vannacht bij u gekomen zijn? Breng hen bij ons buiten, opdat wij met hen gemeenschap hebben. (Gen. 19 : 5).

Het was hier de bedoeling via geweldpleging tegennatuurlijke gemeenschap te hebben. Maar dit kwaad komt ook voor langs de weg der vrijwilligheid. Wanneer een meerderjarige man in Nederland met een minderjarige van hetzelfde geslacht ontucht bedrijft, wordt dit als een zwaar misdrijf beschouwd en als zodanig gestraft. Maar wanneer twee meerderjarige mannen of vrouwen hetzelfde doen, is het geen strafbaar feit. Het is niet strafbaar voor de wet. En als dit bedrijf dus in een literair kunstwerk wordt beschreven en aangeprezen, dan is er voor de Nederlandse overheid geen aanleiding zulk een kunstwerk deswege te wraken en het bijvoorbeeld uit te sluiten van subsidiëring. Dat is het standpunt van de staatssecretaris Van de Laar, onder verantwoordelijkheid van minister Bot. Het schijnt verbijsterend, maar de feiten wijzen het uit en in het jongste debat in de Eerste Kamer is het alerduidelijkst gebleken. De staatssecretaris is niet bereid andere normen toe te passen dan de Nederlandse strafwet. Er zijn in Nederland met zijn geestelijke verscheidenheid verschillende opvattingen. Iemand kan een dergelijk bedrijf als het liggen van mannen bij mannen veroordelen, maar dan is dat zijn persoonlijke mening. Het blijft zijn persoonlijke mening en niets meer, als hij zich op de Bijbel beroept. En de overheid doet in dat opzicht geen keus. Waarbij men zich zal herinneren, dat het tegenwoordige kabinet in zijn regeringsverklaring heeft gezegd, dat het uitgaat van de Christelijke beginselen en bovendien niet over het hoofd mag zien, dat de minister en de staatssecretaris beide leden zijn van de K.V.P.

DIT verschijnsel staat niet op zich zelf.

De wetenschappelijke hoofdbambtenaar van de Utrechtse universiteit drs. R. R. Gras, een psycholoog, heeft op een jongerenconferentie in Amsterdam waaraan zowel Jeugd en Evangelie als een Humanistische jongerengroep deelnamen, een uiteenzetting gegeven over zijn opvatting ten opzichte van moraal en seksualiteit.

Wij beschikken over de tekst van deze uiteenzetting en behoeven dus niet af te gaan op krantenverslagen.

De liefde tussen twee jongens of tussen twee meisjes, aldus drs. Gras, de homosexualiteit, „is eeuwenlang verworpen als de zonde van Sodom, vorm van hekserij, seksuele ontucht of zoals nu nog als een vorm van erotische of psychopatische stoornis.”

„Nu echter het liefdespel gezien wordt als een uiting van verlangen naar lichamelijke toenadering, als uiting van vreugde over het bij elkaar zijn, nu wordt het begrijpelijk en ook aanvaardbaar, dat ook twee meisjes, twee jongens de liefde kunnen spelen en dat dit voor hen de meest eigen en persoonlijke, bij hen behorende vorm van liefde kan zijn.”

„Ik kan het niet anders zien, dan dat de liefdesrelatie tussen twee jongens of tussen twee meisjes in principe dezelfde is als die tussen een jongen en een meisje. Ook voor hen geldt, dat het liefdespel een uiting van vreugde is over het bij elkaar zijn, ook voor hen geldt dat de seksualiteit het verlangen is naar tweëenheid, ook zij streven naar verhoudingen, die gebaseerd zijn op vriendschap en liefde.”

„Ik ben van mening, dat de houding tegenover de homo-sexualiteit één van de hoekstenen is of de bevrijding uit de éénvormige, dwingende moraal wel echt is.” (de kreupele beeldspraak blijft voor rekening van de wetenschappelijke hoofdbambtenaar!)

HET spreekt vanzelf, dat zulk een nieuwe moraal ook voor de overheid consequenties mee moet brengen. De schrijver Van het Reve heeft dan ook in Het Vrije Volk als zijn mening te kennen gegeven, dat op den duur de overheid een huwelijk tussen twee mannen of tussen twee vrouwen evenzeer zal moeten legaliseren, met alle consequenties daaraan verbonden, als een huwelijk tussen een man en een vrouw, en hij gewaagt er met dankbaarheid van, dat de trouwringen van twee mannen reeds door een R.K. priester zijn gezegend.

Het verbijsterende is de felheid, waarmee de organisator van dit congres, Jeugd en Evangelie daarbij inbegrepen, hebben gereageerd op de kritiek van ds. Landsman in Hervormd Nederland. Ds. Landsman sprak van vergif. De organisatoren noemen zulk een kritiek giftig. En zij verklaren niet, dat de jongeren van Jeugd en Evangelie zich met verontwaardiging hebben gekeerd tegen de gedachten van drs. Gras, maar vermelden met dankbaarheid, dat de tegenstellingen door alle zuilen heenliepen, en dat dus uit alle groepen velen met drs. Gras instemden.

(Het hoofdbestuur van Werkende Jeugd van het C.N.V., waarvan de Amsterdamse jongelui meededen, heeft zich nadrukkelijk en kras aan de zijde van ds. Landsman gesteld, wat door sommige bladen, die het protest van de andere vier organisaties met grote koppen plaatsen, merkwaardigerwijze wordt doodgezwegen).

ER is over deze ernstige zaak veel meer te zeggen en wij komen er op terug. Maar het bovenstaande is al duidelijk genoeg.

Er heeft hier een verandering plaats die een dodelijke bedreiging vormt voor onze jeugd. En voor ons gehele volksbestaan. Er is geen duidelijker bewijs, dat wij in een na-christelijke periode zijn terecht gekomen.

En dat de overheid soms geen ander woord heeft dan wat de staatssecretaris voor de kunsten meende te moeten zeggen, is méér verontrustend dan dat een wetenschappelijk hoofdbambtenaar van een staatsuniversiteit de jeugd op boven beschreven wijze voorlicht en opvoedt.

A.

*** Onduidelijke situatie

Het stuk over de kernwapens, afkomstig van de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk heeft geen bindende kracht. Daarop heeft mr. Aantjes destijds ook al in ons blad gewezen. Het is geen belijdenis en zelfs geen ambtelijk pastoraal advies. Het is — aldus constateerde prof. Ridderbos in het „Gereformeerd Weekblad” — ter overweging aangeboden aan allen, die met deze zaak ernst maken. Toch is uit dit stuk de conflict-situatie rondom de hoofdlegerpredikant ds. B. A. Bos gegroeid. Daarover is in de dagbladen veel geschreven. Wij behoeven dat niet meer in herinnering te roepen. De aard van deze publicatie van het moderamen der synode speelt hierbij een belangrijke rol. En omdat hierover niets vast staat, krijgt het conflict een extra gecompliceerd karakter. Daarom stemmen wij van harte in met de conclusie, die prof. Ridderbos daaromtrent trekt: „Waar ik echter tegen opkom is dat degenen, die voor de onduidelijkheid van deze situatie het meest verantwoordelijk zijn, de gevolgen daarvan, ook al zouden deze niet in alle opzichten adequaat schijnen, op anderen menen te kunnen afweten. Men zal hier begrip moeten tonen voor een situatie die men zelf, uit welke edele motieven dan ook, heeft geschapen en waarvan men niet kan verwachten, dat zij zonder meer door de Nederlandse samenleving wordt geaccepteerd.”

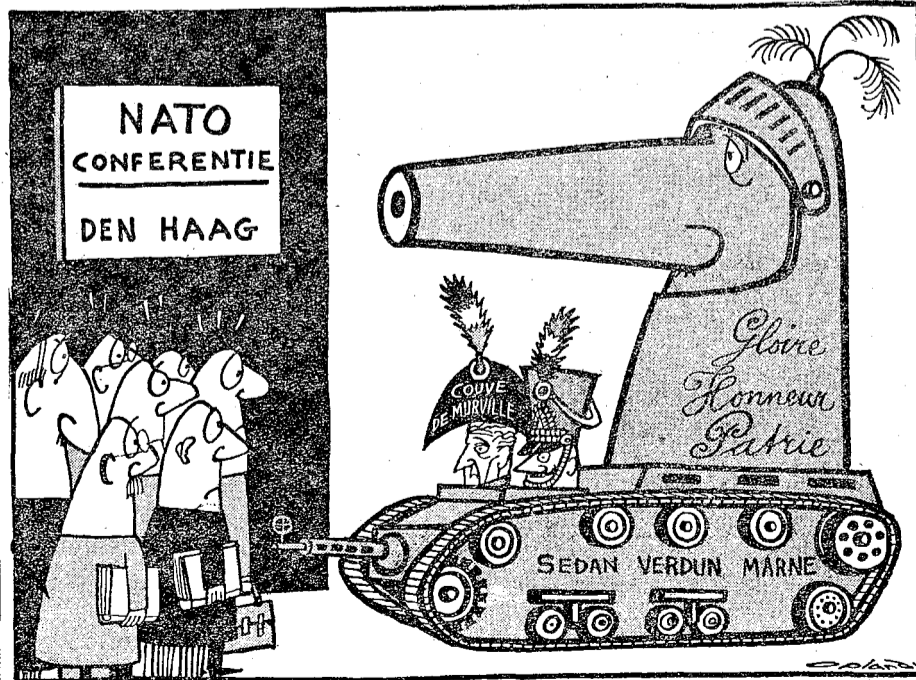
Prof. Ridderbos heeft hier de spijker op de kop geslagen.

*** Wedloop

Het wetsontwerp tegen het R.E.M. televisie-eiland en eventuele gelijksoortige „kunstwerken” is er. De Tweede Kamer ka. nu de wedloop tegen de tijd en tegen Verolme beginnen. De laatste heeft het ontwerp reeds een maatregel tegen de „vrije meningsuiting” genoemd. Alsof geen andere middelen ook de heer Verolme daartoe ten dienste staan.

„De Telegraaf”, die nog op 22 februari j.l. een artikel van prof. Van Bemmelen publiceerde, waarin veel motieven voorkwamen waarop de regering thans haar beslissing baseert, noemt die argumenten nu gezocht en ziet de „Vrije Zee” (met hoofdletters) in gevaar. Het blad bedoelt natuurlijk de vrijgevochten eilandbewoners, die op hun platformen goud willen slaan uit alles wat op de vaste wal niet getolereerd wordt. Als het blad werkelijk zo overtuigd is van de uiteindelijke victorie der commerciële televisie, waarom vecht het dan zo voor het R.E.M.-eiland? Wie overtuigd is van zijn gelijk, staat steviger met beide benen op de grond dan op 4 stelten in de woelige baren.

/REEMDE EEND...

Aankomst van de Franse delegatie

(Uit de Volkskrant van 11 mei)

* * * Prijs-, „beleid” van de P.v.d.A.

De socialisten zijn er telkens als de kippen bij zodra er verschil van mening in de confessionele partijen te constateren valt. Zij zullen op dit punt nog wel even vooruit kunnen, want het denken in deze groeperingen is nu eenmaal niet gedraineerd.

Gelukkig blijkt regelmatig dat dit zelfs in de PvdA niet het geval is. Getuige ook weer het volgende: Het socialistische Tweede Kamerlid de heer Reehorst, die in middenstandzaken gespecialiseerd is, betreft blijkens een VARA-uitzending d.d. 27 april de maatregelen en voornemens van de regering inzake de verticale prijsbinding. De bewijslast wordt bij deze verbodswetgeving naar het bedrijfsleven verschoven, zo klaagt de heer Reehorst. Dat is zijn goed recht; ook in de PvdA.

Geheel anders schrijft de socialistische senator, de heer Kloos in „de Vakbeweging” van 28 april. Hij juicht deze maatregelen van de Overheid toe: „Maar de middenstand voelt zich blijkbaar heerlijk in zijn gevangenschap... Het ondernemersbloed vloeit traag bij onze detaillisten”, volgens deze andere vooraanstaande socialist. Het gaat bepaald niet om kleinigheden.

Laten wij op dit voor beide voorlichters zo pijnlijke moment volstaan met de constatering dat het ook in de socialistische geleerden wel eens botst. Tot in de voorste linies zelfs.

Moge het de socialisten afleren munt te slaan uit anderer binnenbrandjes.

* * * Kabaal

Op zaterdag 9 mei insinueerde „De Telegraaf” dat „Den Haag” de ter dood veroordeelde dr. Soumokil had „laten vallen”. Blijkens het redactionele bij-schrift verstaat het blad daaronder, dat onze regering het gratieverzoek van dr. Soumokil „niet officieel” ondersteunt. Dat is evenwel heel iets anders dan „laten vallen”.

Dit is „De Telegraaf” ten voeten uit: iets heel ergs suggereren en tevens de tegengestelde waarheid heel onopvallend en in negatieve bewoordingen registreren.

Maandag j.l. brachten de andere dagbladen het bericht, dat de regering er de laatste weken herhaaldelijk in Djakarta op heeft aangedrongen het doodvonnis niet ten uitvoer te leggen. Hierbij is de Nederlandse zaakgelastigde aldaar, drs. Barkman, ingeschakeld. Verstaat „De Telegraaf” onder: „officieel ondersteunen” dat onze regering deze verzoeken met spektakel gepaard had moeten doen gaan? Dan zou de positie van dr. Soumokil slechts geschaad zijn. Men moet wel de indruk krijgen, dat dit „De Telegraaf” minder interesseert dan het slaan van een goed figuur bij een aantal lezers door kabaal te maken.

* * * Boemerang

De heer Van Dis van de S.G.P. heeft zich gehaast in het openbaar vragen te stellen over het doen en laten van de regering inzake het doodvonnis van dr. Soumokil. Het „antwoord” stond echter al eerder in de krant dan de vraag. De regering liet er bij aantekenen dat zij deze activiteiten geheim had willen houden omdat het niet in het belang van de ter dood veroordeelde zou zijn, wanneer in Indonesië bekend werd dat de Nederlandse regering zich voor hem inspannt. Zou de heer Van Dis met zijn jarenlange ervaring als Kamerlid dit niet van te voren hebben kunnen bedenken? Zijn vraag getuigt van weinig vertrouwen in het kabinet en kan ons vertrouwen in de heer Van Dis niet versterken. Het wekken van de schijn dat men de regering in gebreke stelt, werkt in deze delicate zaak als een boemerang.

* * * „Toeristen”

Egypte is in trek bij oorlogsmisdadigers, die zich zelf aan een gerechtelijke uitspraak of aan reeds opgelegde gevangenisstraffen willen onttrekken. De neutrale Nasser spint daar geen slecht garen bij. Het Nazi-geboefte mag zich dan ook vrij in zijn „V.V.V.-staat” bewegen. En als zij met de vruchten van hun huidige bedrijvigheid, in de vorm van raketten en ander „kernachtig” materiaal de macht van deze moderne Farao versterken, zijn ze dubbel welkom. Evenals Chroetstjew, omdat deze de Amerikanen vóór was met hulp voor de Assoeandam. Het is een griezelige collectie gasten, die Nasser om zich heen verzameld heeft. Met degenen, waarover zijn satelliet Oost-Duitsland moord en brand schreeuwt zolang ze zich nog in West-Duitsland ophouden, geniet Chroetstjew van de gastvrijheid van de grootste Jodenhaat, die de wereld sinds Hitler e.q., telt.

Wat cynische opportuniteit betreft, zijn gasten en gastheer volkomen aan elkaar gewaagd.

EEN vertienduizendvoudiging van de publieke tribune in ons parlement, zoals de televisie die mogelijk maakt, haalt van alles overhoop. Niet alleen moet nu om maar eens iemand te noemen onze eigen heer Smallegenbroek voor een en dezelfde beeldbuis naar de volksgunten dingen als zeg maar Swiebertje, ook kijken de vaderlandse kiezers opeens bij hele kiesdelers tegelijk in het parlement op tafel. En wat ze daar zien bevat ze soms helemaal niet.

Een nogal wanordelijke bende oordeelen de kijkers die orde en regel hoog hebben, geschrokken. Anderen vinden gewoon dat de heer Vondeling een on-aangenaam stemgeluid heeft, al kan hij daarmee ook nog zo aardig uit zijn hoek komen. En de dames onder ons die er bij het beeldscherm een politiek middagje van gemaakt hebben gewagen van wonderlijke, dan wel aardige, dan wel knappe mannen, waarbij de diepe zin van wat de heren gezegd hebben er niet altijd helemaal uitgekomen blijkt te zijn. Misschien ook al omdat het zelfs als je het geluid eens even afzet nog een aardige vertoning blijft.

En zo zie je maar weer dat hier de uiterlijkheden, waarvan ik in kerk en school steeds geleerd heb dat ze niet geheel onbelangrijk maar nou toch ook niet weer doorslaggevend zijn, voor de duizende t.v.-critici in den lande zwaar wegen. En daar zal het parlement op de een of andere manier een beetje nota van moeten nemen.

Een kijker die het allemaal eigenlijk maar helemaal niks vond kwam dezer dagen met een wat norske reactie los, toen in een driestar in dit weekblad geschreven was dat het aanzien van het parlement in den lande door het Irene-debat voor de t.v. versterkt zou zijn.

Hij legt deze mening op tafel: „De gemiddelde Nederlander vindt de politiek maar een vreemd bedrijf en hij zal bij het volgen van het t.v.-debat stellig niet van mening veranderd zijn. Wat hem wel opvalt is het gedrag van onze volksvertegenwoordigers die zich zeer onbeleefd — niet alleen tegenover elkaar, maar ook via de beeldbuis tegenover het hele Nederlandse volk gedragen. Enkele feiten: Ondanks de wetenschap dat tienduizenden thuis zaten te wachten druppelden de dames en heren ongeïnteresseerd en over tijd de Kamer binnen.

Tijdens het afraffelen van een aantal mededelingen door de voorzitter liepen de Kamerleden druk pratend door elkaar; welke voorzitter van welke vereniging zou dit toestaan?

Naar elkaars mening luisteren schijnt geen gewoonte te zijn; men gaat zijn eigen gang, confereert met elkaar, loopt achter de spreker om en hangt als een zoutzak in zijn bank.

Het blijkt eveneens een gewoonte te worden met z'n allen boer Koekoek belachelijk te maken. Wat hadden de grote jongens een lol. Zelfs onze C.H.U.-fréule moest lachen, hetgeen wel eens in de krant mag. Doet de stembusover-

winning van de Boerenpartij nog steeds pijn? Een misselijke vertoning!

Velen, waaronder ook onze woordvoerders, hebben blijkbaar van hun moeder niet geleerd dat het in gezelschap geen pas geeft met de handen in de zakken te lopen.

Als de Kamer bij dit debat ons duidelijk heeft willen maken „Publiek, ik veracht u”, dan is men daar uitstekend in geslaagd. Jammer dat het juist de communist Bakker moest zijn die met een snedige opmerking de ongeïnteresseerdheid doorbrak; na zijn opmerking bleek men plotseling wel te kunnen luisteren. Al met al een droevige vertoning rond een verdrietige zaak.”

Dat was fris van de lever het commentaar van een anti-revolutionaire t.v.-kijker waarvoor ik hem hartelijk dank zeg omdat zijn relaas in elk geval een gedeeltelijke leesbaarheid van dit palet waarborgt. Maar toch, beste partijgenoot, u toont zich daar opeens zo ergerd dat even de vraag bij mij opkomt of u nu wel zo onbevengend voor de buis bent gaan zitten. Je krijgt soms wel eens de indruk dat het een of andere t.v.-beeld als een soort bliksemafleider fungeert, als een kop van Jut voor alle onlustgevoelens die er eens een keertje uit moeten. Nu is het ieders goed recht zich in zijn vrije tijd eens lekker te gaan zitten ergeren en voor mijn part de Kamer als wrijfpaal aan te vatten, maar gezond is een overmaat aan ergernis nooit.

Komt deze verontwaardiging mij een tikkeltje overtrokken voor, zeker is het dat vele vaderlanders nu zij eens een paar keer het parlementaire bedrijf van nabij gadeslaan op zijn minst verwonderd zijn over wat zij als een ongedisciplineerde vertoning ervaren. Zij hebben — wat in Nederland plicht van iedere jongen is — op gezette tijden keurig hun stem uitgebracht maar er verder meestal niet bij stil gestaan hoe dat in Den Haag nu verder allemaal in zijn werk gaat. Nu ze opeens via de t.v. geconfronteerd worden met de parlementaire zeden op de bekende indringende manier waarvoor ons medium garant is, weten ze niet beter te doen dan een paar huiselijke fatsoensnormen aan te leggen en de gang van zaken aan het Binnenhof te vergelijken met het meer vertrouwde protocol van de kiesvereniging of de kerkeraad. Het is allemaal begrijpelijk maar het gaat voor een groot deel niet op.

Er is natuurlijk van alles aan te merken op de parlementaire procedure. Daarvan is, zoals ik eerder geschreven heb, de Kamer zelf het meest overtuigd omdat men de gebreken van het systeem dagelijks aan den lijve ervaart. En ons parlement is al geruime tijd bezig de hand in eigen boezem te steken. Maar of er iemand met zijn handen in zijn zak loopt, of misschien als een zoutzak in zijn bankje zit is daarbij

AFRIKA-KORPS

Mevrouw Meir: „Wilt u uw toeristen uit Cairo terugroepen?”

(Uit de Volkskrant van 9 mei)

de laatste zorg.

Alvorens men zo hardvochtig de staf breekt over onze eigen volksvertegenwoordigers is het nodig iets meer van dit bedrijf af te weten. Anders is het net zoets als een protest tegen het feit dat er midden op straat gekampeerd wordt, afkomstig van iemand die daar een tent van het energiebedrijf heeft aangetroffen.

Het ligt niet in mijn lijn de boven-aangehaalde schrijver te willen bekeren van wat, meen ik, grotendeels dwaling is. Ik heb zoals het de meelevende burger betaamt ook een bundeltje aanmerkingen op het parlementaire protocol, maar ik heb me vast voorgenomen me niet meer te ergeren dan een klein beetje. Dat is niet alleen beter om straks in gezondheid van de dan inmiddels wel tot een sociaal minimum opgetrokken A.O.W. te kunnen profiteren, ook geloof ik dat we het in deze — misschien wat gezapige, maar toch zeer democratische oase zo goed getroffen hebben dat wij liever niet met al te grof geschut moeten komen. Wel wil ik graag voor zover het bestek van deze kolommetjes het nog toelaat mijn mening naast en tegenover die van onze verontruste t.v.-kijker geven als een kleine bijdrage tot de oordeelvorming die hem tot niets verplicht.

Daar gaat-ie dan. Zijn de volksvertegenwoordigers onbeleefd tegenover elkaar?

Uit eigen waarneming moet ik zeggen: nee, integendeel. Ze zijn geweldig beleefd. Wat ze ook op elkaars politieke opvattingen aan te merken of af te dingen hebben, in de dagelijkse omgang gaat het tussen de geachte afgevaardigden meestal uiterst hoffelijk toe. Ontpopen de senatoren zich bijvoorbeeld als beproefde en welhaast demonstratieve handenschudders, ook de leden van de Tweede Kamer zijn erg aardig tegen elkaar. Als u de Handelingen er eens op naleest zult u zien dat ze vol plichtplegingen staan. Dat de heren niet altijd naar elkaar luisteren wordt door hen zelf niet als onbeleefdheid ervaren. Waarom zouden wij ons dan langs het lijntje ongerust maken. Mag men overigens verwachten dat alle 150 afgevaardigden steeds een en al oor zijn als gedurende uren lange vergaderingen hele rijen sprekers elkaar afwisselen met vertogen waarvan men de inhoud vaak in grote trekken al goeddeels had kunnen voorzien? Maar zijn ze dan niet onbeleefd tegenover het Nederlandse volk door „ongeïnteresseerd en over tijd de Kamer binnen te druppelen”? Maar beste partijgenoot, het parlement heeft gelukkig nog altijd meer van een (serieuze) speeltuin dan van een schooltje. Er zit in het hoogst ernstige politieke bedrijf — soms maar „een vreemd gedoe”, inderdaad — gelukkig een zeker spelelement dat er helaas maar al te weinig uitkomt. Wilt u nu echt dat de afgevaardigden klokslag één uur op hun stoeltjes zitten of er nu al wat zinnigs aan de hand is of niet? En mogen de als het er op aan komt toch echt wel geïnteresseerde Kamerleden nu heus niet druk pratend door elkaar lopen als de Kamervoorzitter zijn litanie prevelt van mededelingen die noodzakelijk geboekstaafd moeten worden maar die voor het overige niemand kunnen boeien? Men moet grote bewondering hebben voor de voorzitter die kans ziet deze mededelingen zo snel af te raffelen dat hij de Kamer zo weinig mogelijk van het eigenlijke werk afhoudt. Hoe sneller raffelaar, hoe beter voorzitter. De Kamer moet nog al eens om boer Koekoek lachen, inderdaad. En ik zou het toejuichen als men wat vaker kans zag hem serieus aan de kaak te stellen. Maar u moet niet vergeten dat de Kamer niet Koekoek belachelijk maakt, Koekoek pleegt zichzelf belachelijk te maken. Hij is daarmee al begonnen toen hij zich als kandidaat-volksvertegenwoordiger opwierp. Nee, dit is geen rancune over wat al te veel stemmen op de Boerenpartij, een feit dat aan niemand's aandacht is ontsnapt en dat echt wel hier en daar een rood lichtje heeft laten aangloeien. Over rode lichtjes gesproken, de heer Bakker is inderdaad een boeiende en erkend bekwaam parlementariër. Het zou mooi zijn als meer afgevaardigden enkele van zijn kwaliteiten zouden hebben, maar men mag hem de C.P.N. niet misgunnen. Het is daar toch ook geen vetpot. Tenslotte, beste partijgenoot, het is allemaal natuurlijk heel bedroevend, maar is het nu zo bedroevend? P.

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit
INKOMSTENGARANTIE A.O.V.
Uniekepolis met waardevervalste koopkracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

Nieuwe deining in Midden-oosten

HET bezoek van Chroesjtsjef aan Egypte valt samen met een hernieuwde agressieve houding van de president van dit land, Gamal Abdel Nasser. Hij heeft het nu vooral voorzien op de aanwezigheid van de Britten in het protectoraat Aden. Hetgeen niet te verwonderen valt, omdat hij van oordeel is, dat de strijd in Jemen alleen kan worden beslecht, wanneer de Britse strijdkrachten uit het Middenoosten zijn verdreven. Dat zal hem niet meevallen. Daarom heeft hij het feit, dat de Russische premier ter gelegenheid van het afsluiten van de eerste fase van de Assoeandam naar Egypte is gekomen, dankbaar aangegrepen om zijn eisen kracht bij te zetten. Zowel Nasser als Chroesjtsjef heeft belang bij het verdwijnen van de Britse invloed uit het Middenoosten, zij het uiteraard om heel verschillende redenen. Nasser weet dit laatste, maar dat vindt hij blijkbaar niet belangrijk. Op het ogenblik is het voor hem alleen maar interessant, dat Chroesjtsjef zijn optreden steunt. De rest is naar hij meent van later zorg. En de Russische premier is bereid alles te steunen, wat in de kraam van het door Moskou geleide internationale communisme te pas komt, zeker waar het de Arabische wereld en Afrika betreft.

BRITSE INVLOED

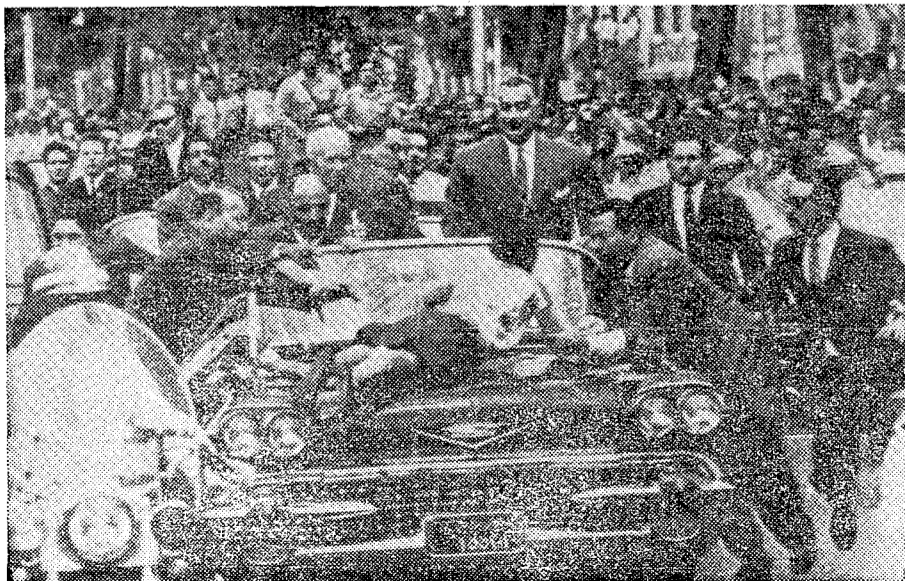
Het gaat er bij Nasser en Chroesjtsjef thans voornamelijk om, een einde te maken aan de invloed van Engeland in het Middenoosten en als het kan ook in Afrika. Daarom steunen zij de Cyprusische aartsbisschop in diens streven, een eind te maken aan de situatie in diens eilandrepubliek, zoals die heeft bestaan sedert de verdragen, die Cyprus onafhankelijkheid gaven. Makarios wil van die verdragen af, omdat het annuleren er van hem niet alleen in staat stelt, als een ongekroonde koning over het eiland te regeren, maar ook de Britten op een „nette” manier te dwingen, hun biezen te pakken. Terwille van het voortbestaan van de goede betrekkingen tussen de ervijanden Griekenland en Turkije werden de Britse militaire bases op het eiland omgetoverd in Navo-bases. Behalve Britse troepen werden ook Griekse en Turkse eenheden op Cyprus gelegerd.

Voor de aanwezigheid van de militairen uit Turkije was bedoeld als een garantie, dat de in 1960 gesloten verdragen zouden worden nageleefd. De gebeurtenissen op Cyprus zijn van dien aard, dat vooral de Turken er niet aan denken, hun troepen van het eiland terug te trekken. De Britten staan dus niet alleen. En er zal nog heel wat water door de Middellandse zee stromen, voordat Makarios zijn zin krijgt.

ZWAARTEPUNT

Niettemin houden de Britten reeds rekening met het feit, dat Cyprus in de toekomst als militaire basis voor het Britse koninkrijk moet worden afgeschreven. En zij treffen al geruime tijd voorbereidingen om het zwaartepunt van hun strijdmacht in het Middenoosten naar elders te verleggen. Het protectoraat Aden neemt in de gedachten van de plannenmakers in Londen een heel belangrijke plaats in, temeer omdat de positie van Engeland in Oost-Afrika sinds de opstanden in Zanzibar en Tanganjika nu niet bepaald sterk meer kan worden genoemd. De gebeurtenissen in het vroegere Brits Oost-Afrika, die de leiders van deze jonge staten in de verleiding bracht, een beroep op de militaire macht van Engeland te doen om in het zadel te kunnen blijven, zullen Engeland op de duur geen goed doen. Het is de vraag, of de leiders van Tanganjika, Kenia en Oeganda, die de verdenking op zich hebben geladen, marionetten te zijn van de vroegere koloniale mogendheid, zich kunnen handhaven, als zij blijven

Chroesjtsjef en Nasser, staande in een open auto, tijdens een rit door Cairo.

zijn grote olierijkdommen (in Saoedi-Arabië) aan zich te onderwerpen. Het grote Saoedi-Arabië heeft steeds kans gezien, zich Nasser van het lijf te houden. Er hebben zich in dat land onlangs wel belangrijke veranderingen voorgedaan, toen koning Saoed zich genoodzaakt zag, de leiding van zijn land over te laten aan zijn jongere broer Feisal. Maar deze wijzigingen hebben tot dusver nog niet geleid tot nauwere samenwerking met Egypte. En het is ook niet waarschijnlijk, dat dit laatste spoedig het geval zal zijn.

Feisal weet beter dan wie ook, wat hij van Nasser te verwachten heeft. Hij beseft ook, dat het met de regerende klasse van zijn land snel gedaan zou zijn, als Nasser er wat te vertellen zou krijgen. Om daar zeker van te zijn,

Chroesjtsjef is goede vrienden met de Afrikaanse leiders. Hier ziet men hem met president Ben Bella van Algerije, die de Sowjetunie bezoekt.

Aanval op laatste Britse bolwerk

steunen op de militaire bijstand van de Britten.

Hoe men de zaak ook bekijkt, er zal in de naaste toekomst op het Afrikaanse continent geen plaats meer zijn voor strijdkrachten van vroegere koloniale mogendheden en voor Afrikaanse leiders die wat het voortbestaan van hun bewind betreft van militaire steun afhankelijk zijn.

Britse troepen vechten onder moeilijke omstandigheden tegen opstandelingen in het grensgebied tussen Jemen en Aden.

PROTECTORAAT

Blijft over het Britse protectoraat Aden, dat voorlopig nog uitstekend dienst zou kunnen doen als de basis, van waaruit de Britse belangen in het Middenoosten beschermd zouden kunnen worden. De aanwezigheid van de Britten in dit deel van de Arabische wereld is al heel lang een doorn in het oog van Nasser. De Egyptische president is er nog altijd niet in geslaagd, het grote Arabische schiereiland met

behoeft hij maar even naar het zuidwesten van zijn land te kijken, waar het door strijd verscheurde Jemen is gelegen.

BLOK AAN BEEN

Ditzelfde Jemen is nog steeds een blok aan het been van Nasser. In dit vroegere koninkrijk, dat thans algemeen wordt erkend als republiek, staan in

voudig niet veroorloven. Want wanneer hij zijn handen van dit land zou aftrekken, zou het in een ommekeer weer in royalistische handen zijn. Het is een publiek geheim, dat de bevolking van Jemen — mede als gevolg van het brute optreden van de Egyptische strijdkrachten, die bij tienduizenden naar hun land werden overgebracht — liever vandaag dan morgen het republikeinse bewind zouden zien vertrekken. Niet zozeer, omdat zij het tijdens het bewind van de imams zo goed hebben gehad. Integendeel. Wel mogen zij vertrouwen, dat de terugkeer van de huidige imam een situatie zou scheppen, die heel gunstig zou afsteken bij hetgeen de Jemenieten voor en na de revolutie gewend zijn geweest. Nasser weet dit. Hij beseft ook, dat de aanwezigheid van de Britten in het zuidelijke deel van het Arabische schiereiland grote invloed heeft op de gang van zaken in Jemen.

De Britten hebben er n.l. heel veel belang bij, dat Nasser niet de baas wordt in Jemen. Want Jemen in handen van de Egyptische president zou een rechtstreeks gevaar opleveren voor de situatie in Saoedi-Arabië en moeilijkheden in dit land zouden weer van grote invloed kunnen zijn op de ontwikkelingen in het rijkje van koning Hoessein.

MALEISIË

Wanneer Nasser er in slaagt, een eind te maken aan de militaire invloed van Engeland in het Midden-Oosten, kan hij er wellicht ook minder moeilijk dan op het ogenblik het geval is naar gaan streven, een punt te zetten achter de politieke en economische macht, waarover dit land nog in dat deel van de wereld beschikt. Het zou te ver voeren, daar thans uitvoerig op in te gaan. Maar het verdwijnen van de Britten zou niet alleen voor Jemen, Saoedi-Arabië en Jordanië grote moeilijkheden meebrengen, maar ook voor olierijke landen als Irak en Perzië en ook voor Syrië, dat voor een belangrijk deel van zijn inkomsten (oliepijpleiding van Irak naar zee), van de Britten afhankelijk is. Ook tegen deze landen wordt geageerd, omdat zij weigeren, zich bij het Groot-Arabisch rijk aan te sluiten, dat Nasser nu al zo lang wil stichten. De Egyptische president wil nu proberen, door verdrijving van de Britten de uitvoering van zijn plannen mogelijk te maken.

Hij maakt daarbij niet alleen gebruik van het feit, dat Engeland rondom Cyprus grote moeilijkheden heeft en in Oost-Afrika een behoorlijke troepenmacht op de been moet houden. Ook meent hij te kunnen profiteren van de Maleisische crisis, die als geen andere kwestie de handen van Engeland bindt en het dit land moeilijk maakt, overal tegelijk met voldoende kracht in actie te komen en te blijven.

Men zou hier haast tot de veronderstelling komen, dat men de Russische premier in Moskou heel slecht heeft voorgelicht. Algemeen bekend is n.l., dat die vreselijke bombardementen tot dusver door Egyptische vliegtuigen werden verricht, omdat de troepen van Nasser bij operaties „op de grond” niet tegen de royalistische troepen opgewassen blijken te zijn.

HET PROBLEEM

Dit is het grote probleem van Nasser. Hij heeft vorig jaar al toegezegd, zijn troepen uit Jemen te zullen terugtrekken. Maar hij kan het zich een-

ISRAËL

En dan is er nog het probleem Israël, waaraan Chroesjtsjef deze week ook

• Vervolg op pag. 9

EERSTE KAMER

Minister Bogaers:

Nadruk leggen op het pluriforme en dynamische karakter van de woningbouw

„De nog bestaande woningachterstand noopt tot het treffen van bijzondere voorzieningen, welke ertoe kunnen leiden, dat in de periode 1963-1967 in beduidende mate op deze achterstand zal worden ingelopen en daarvoor een evenredige bijdrage zal worden geleverd om — zo enigszins mogelijk — in 1970 tot opheffing van de woningnood te geraken. De lasten, welke daartoe noodzakelijk zullen blijken te zijn, worden bij voorrang aanvaard.”

DEZE belangrijke passage uit het akkoord van Wassenaar ten aanzien van het woningbouwbeleid, vormde in de Eerste Kamer de achtergrond bij de beraadslagingen over de begroting van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. De oppositie had hiervoor een belangrijk deel van de spreektijd gevorderd, want niet minder dan drie senatoren kwamen achter de kathedraal.

De eerste spreker, de heer Broeks (PvdA), kwam vertellen hoe slecht het met het woningbouwbeleid nu wel is. Hierbij werd de tijd, toen er nog een socialistische minister op dit departement zetelde, gemakshalve maar vergeten. Desondanks noemde de heer Broeks de Bouwnota van minister Bogaers een goed stuk werk, alhoewel duidelijk bleek, zei hij, dat we nu een liberale minister van Financiën hebben. Afgaande op wat er geschreven is in de Bouwnota, wilde de socialistische senator gaarne van de minister vernemen wat nu zijn daden zijn. De daden noemde hij voornamelijk minder indrukwekkend dan de woorden. Het akkoord van Wassenaar op het punt van de woningbouw hierbij aanhalende, zei de heer Broeks, dat nu wel gebleken is, dat niet de woningbouw, maar de utiliteitsbouw in de sector Bouwnijverheid in werkelijkheid de hoogste voorrang heeft. Hij vroeg zich af of onze economie gediend was met schitterende winkelpanden. Hij achtte het onjuist, dat — wanneer er eventueel meer dan 90.000 woningen gebouwd zouden worden — de eerstvolgende 5000 woningen terecht zouden komen in de vrije sector.

Op hoger plan

De heer Kraayvanger (KVP) begon zijn rede met een verweer tegen het door oud-minister Cals gestelde omtrent de werkwijze van de Eerste Kamer. Hij gaf toe, dat de Senaat voor een deel in herhalingen vervalt. Hij adviseerde zijn mede-leden daarom ook eens de moed te hebben een begroting zonder meer goed te keuren. „Dat dit niet voor alle begrotingshoofdstukken geldt”, zei hij, „blijkt wel duidelijk nu er tussen de behandeling van de begroting van Volkshuisvesting in de Tweede Kamer en vandaag een half jaar tijdsruimte ligt. De minister is nu in de gelegenheid ons over de jongste ontwikkelingen nader in te lichten.”

De heer Kraayvanger uitte voorts zijn vreugde over het feit, dat dit jaar het gestelde aantal woningwetwoningen zal worden gebouwd. Hij vroeg hierbij de minister of het niet de hoogste tijd wordt om de woningwetwoningen op een hoger plan te brengen. „Het gaat er niet om goedkope woningen te bouwen zo goed mogelijk, maar goede woningen zo goedkoop mogelijk”.

Juiste bestedingssubsidie

Ook bracht hij het probleem naar voren omtrent het bewonen van woningwetwoningen door gezinnen, die daar eigenlijk — gelet op hun financiële mogelijkheden — niet in thuis horen.

(Vorig jaar heeft de heer Algra in Nederlandse Gedachten hierover al geschreven, waarbij hij de idee lanceerde, dat Nederlanders, die in een dergelijke woning wonen, via het belastingbiljet het Rijk een deel van de verleende subsidie terug zouden betalen.)

De heer Kraayvanger citeerde uit een artikel in de Nieuwe Haagse Courant het volgende:

„Bondsmistère Lücke heeft bij het Westduitse parlement een wetsontwerp ingediend, dat onder meer inhoudt, dat in perioden van twee à drie jaar huurders van met subsidie gebouwde woningen het bewijs moeten leveren, dat zij nog gerechtigd zijn tot het bewonen van het huis, hun financiële toestand in aanmerking genomen. Ieder, die van de staat iets wil hebben, moet het bewijs leveren, dat hij daarop recht heeft”.

De senator zei hiervan, dat het tijd wordt, dat wij ook in ons land iets dergelijks moeten overwegen, opdat de met subsidie gebouwde woningen ook in-

derdaad beschikbaar komen voor mensen, die een woning uit een andere sector niet kunnen betalen. De heer Tjalma kon zich hiermede volledig verenigen.

Met de senatoren Tjalma (AR), Knottnerus (CHU) en v. d. Vliet (VVD) drong hij er bij de minister op aan de grens van f 35.000,—, waarin ongesubsidieerd gebouwd kan worden, te verruimen.

Flatneurose

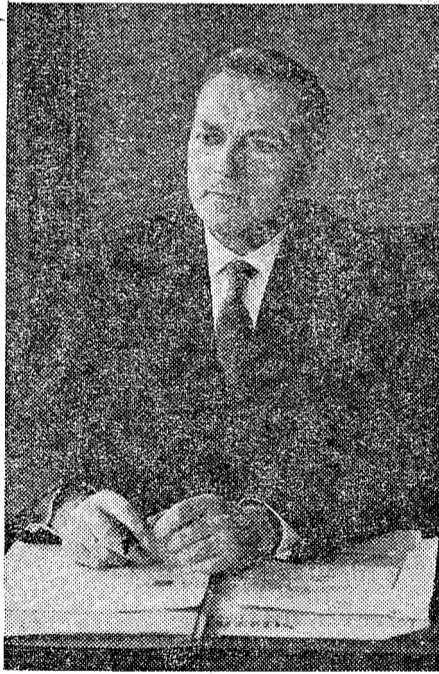
De heer Knottnerus (CHU) was bezorgd over het toenemend percentage hoogbouw. Deze woonvorm achtte hij voor jonge gezinnen met kinderen verre van ideaal. De geluidshinder is zeer ernstig en veroorzaakt een groeiend aantal flatneurotici. Het gaat hierbij om een zeer concreet geval van geestelijke volksgezondheid.

Het probleem van de zogenaamde „Bogaers”-woningen bracht de heer In 't Veld (PvdA) er toe de minister te vragen met dit soort woning niet ons hele land te overdekken.

Toetsingsprijs

De heer Tjalma (AR) zijn vertrouwen uitsprekend in de minister, vroeg zich echter af of de bewindsman „nu hij steeds meer overtuigd is van de ernst en de omvang van de vraagstukken die om een oplossing vragen” het jaar 1970 — zijnde het streefjaar voor het einde van de woningnood — niet moet opschuiven.

De heer Tjalma ingaande op hetgeen de bewindsman had geschreven in de memorie van antwoord namelijk: „dat hij er op vertrouwde dat de Kamer het hem niet euvel zou duiden, indien hij bij de be-

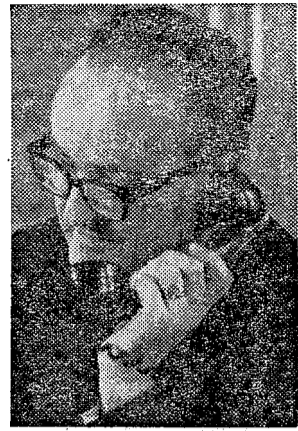
J. TJALMA

... prijzen en ramingen met elkaar vergelijken...

antwoording reeds eerder en elders gedane mededelingen moest herhalen”, zei hiervan dat de minister, toen hij dit schreef, waarschijnlijk gedacht had aan het Paulinische woord: „Hetzelfde aan u te schrijven is mij niet verdrietig en het is u nuttig”.

Nadat de A.R.-senator de bewindsman gewezen had op het feit, dat er in ons land nog wel iets hapert aan het toekennen van rijksgoedkeuringen en op hetgeen de minister had betoogd over het inlopen van de achterstand — die in het eerste kwartaal 1963 door de strenge vorst was ontstaan — zei hij: „dank zij de in 1962 aangevangen bouw. Ik voeg hieraan toe, het is een ander (in dit geval minister Van Aartsen - red. N.G.) die zaait en een ander die maait. Zo zal ook de opvolger van de huidige bewindsman deels maaien, wat tevoren naar ik hoop door deze bewindsman zal zijn gezaaid”.

Uitvoerig ging de heer Tjalma in op de toetsingsprijs van nog te bouwen woningen. Hij zei hiervan: „Aan de bouw van een woning gaat vooraf het onderzoek naar de vraag of de aannemingsom de curveprijs niet overschrijdt. Dat onderzoek, meermalen gevolgd door langdurige onderhandelingen, vergt dikwijls veel tijd. Ik heb er begrip voor, dat de minister een maximumprijs moet hanteren om te kunnen beoordelen of een inschrijving acceptabel is. Ik acht het ook te verdedigen”, aldus de heer Tjalma, „dat de minister de curveprijs niet wil publiceren, omdat inschrijvingen daarbeneden dan waarschijnlijk niet meer tot stand zouden komen. Maar ik stel wel de vraag of het departement met de curveprijs, d.w.z. met zijn standpunt betreffende de toelaatbare

MINISTER BOGAERS

... perfectionisme doorbreken...

maximumprijs, dikwijls niet achter de feiten aanloopt. Een Regering kan nu eenmaal een aanzienlijke loonsverhoging aanvaarden en tegelijkertijd de daaruit voortvloeiende noodzakelijke prijsverhogingen gedeeltelijk ignoreren.”

De heer Talma vervolgde: „ik merk hierbij op, dat er ook externe redenen zijn, die verhoging van bouwkosten tot gevolg hebben. Ik wijs er bijvoorbeeld op, dat het gebrek aan graan in Rusland één van de redenen is, waarom de bouwkosten in ons land zijn gestegen, want de grote tarweaanvoer uit dat land heeft de zeevrachten doen stijgen en dus ook de houtprijzen van de Oostzee naar ons land.

Wanneer een aanneemsom werkelijk te hoog is, laat men dan de oplossing hierin zoeken, dat het departement, de technische dienst van de desbetreffende gemeentebesturen en de aannemer, dus die drie, hun prijzen en ramingen met elkaar vergelijken en tegenover elkaar deze geargumenteerde verdedigen. Dan kan men sneller tot een aanvaardbaar resultaat komen dan nu dikwijls het geval is. Het is niet juist, dat het departement volstaat met te zeggen: het bedrag is te hoog. Men maakt het zich dan wel gemakkelijk, maar men dient mede te delen op welke posten kan worden bezuinigd”.

Lof voor Minister van Aartsen

Dr. v. d. Vliet (VVD) sloot zich aan bij hetgeen de heer Tjalma had gezegd over de ambtsvoorganger van de huidige minister van Volkshuisvesting. Hij zei hiervan, dat de beleidslijnen van deze minister niet zo heel veel afwijken van die, welke zijn voorganger bij de begroting van 1963 had ontwikkeld.

„Wij maken deze opmerking niet”, aldus dr. v. d. Vliet, „om de verdiensten van de huidige minister te verkleinen — dat zij verre van ons — maar omdat wij het gepast en billijk achten vanaf deze plaats het werk van minister Van Aartsen de waardering te geven, die het ongetwijfeld verdient.”

Ook de VVD-woordvoerder zag met enige zorg de ontwikkeling van een te groot aantal „Bogaers”-woningen.

Waardevolle initiatieven

De minister kon in zijn antwoord de diverse sprekers die bezorgd waren over het grote aantal „Bogaers”-woningen geruststellen door mede te delen, dat het nooit in zijn bedoeling heeft gelegen met dit type woningen de woningnood in Nederland op te heffen. Het is slechts één onderdeel van een pluriform beleid en zeker niet als het belangrijkste onderdeel. De minister prees zich gelukkig, dat hij geen „neen” heeft behoeven te zeggen tegen allerlei initiatieven. Het was hem gelukt verschillende waardevolle initiatieven, ook uit volkshuisvestingsoogpunt, tot verantwoorde initiatieven om te buigen. Wanneer in een bepaalde situatie ingegrepen moet worden, moeten wij samen tot een oplossing zien te komen, die voor alle partijen wel aanvaardbaar is.

De minister kon de heer Tjalma verzekeren, dat hij niet alleen zijn zorg deelt omtrent het stagneren van de rijksgoedkeuringen, maar dat hij ook, waar hem dat mogelijk is, dit perfectionisme tracht te doorbreken.

Ten aanzien van het hanteren van de toetsingsprijs, zei de minister, dat hij dit beschouwt als een essentieel deel van het beleid. Hij meende dat de overheid dit middel nodig heeft om zich te weer te kunnen stellen tegen buitensporige prijsstijgingen. Hij bestreed echter de mening, dat het bestaan van de toetsingsprijs een onoverkomelijke rem zou zijn op het tot stand komen van woningwetwoningen. Dit wordt namelijk duidelijk door de cijfers weerlegd.

De minister was ook niet bereid de grens van f 35.000,— voor ongesubsidieerde woningen te verleggen, omdat de f 35.000,— grens uitsluitend de zilveren bouwkosten en niet de totale stichtingskosten betreft. De stichtingskosten zouden het bedrag verre overschrijden door de kosten van de grond, centrale verwarming, architectonhonorarium enz.

De minister vervolgde: „er is een grote woningnood en dus: hoe meer kwalitatief verantwoorde woningen wij bouwen, hoe beter. Daarvan uitgaande zal het duidelijk zijn, dat wij met de beschikbare bouwcapaciteit meer woningen beschikbaar kunnen krijgen als de grens gehandhaafd wordt, dan wanneer zij wordt opgeheven. Populair gezegd, in plaats van één woning van f 120.000,— kan men stellig niet vier huizen bouwen van elk f 30.000,—, maar in elk geval wel twee en waarschijnlijk wel drie. In 1963 konden mede door deze maatregel rond 1700 woningen in de ongesubsidieerde sector extra in productie worden genomen. Ik verwacht een soortgelijke tendens in 1964”.

De begroting van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, die voor het eerst in de Eerste Kamer door minister Bogaers werd verdedigd, werd — na het aanvankelijke vuurwerk van de oppositie — zonder hoofdelijke stemming aangenomen. hgr.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EISEN

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
 LOPENDE DIEP - GRONINGEN

Spaarrente leden	3 1/2 %
Spaarrente niet-leden	3 1/4 %
Jeugdspaarrente met 10 % premie	3 1/2 %
Beleggingsboekjes (1/2 jaar opzegging)	3 1/4 %

JUTE ZAKKEN
 voor binneland en export
 EEN VERTROUWENSARTIKEL
Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.
 GRONINGEN EEMSKANAAL N.Z. 48
 Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
 Telegramadres: „Jute” Telexnummer: 53073

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik
 GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
 HEERLEN: Stationsstraat 9

„Bonte Hoek”
 BOOMKWEKERIJEN
 GLIMMEN (Gron.)
 Leveranciers aan diverse gemeenten
 Prijzen op aanvraag

MEUBELTOONZALEN STEENTILSTRAAT 17
 GRONINGEN
 HIER VINDT U DE BEROEMDE

van Rooyen MEUBELEN
 LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER
 OP AANVRAAG ZENDEN WE GRAAG EEN CATALOGUS

HILVERSUM
„Cinderella”
 Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
 HAVENSTR. 53, HILVERSUM
 Telefoon 42151
 U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella”

Laat u NU voorlichten over de vele mogelijkheden van
AARDGAS - VERWARMING
 in uw woning door de Eerste Gooise Gasservice Dienst
SMEINK & ZONEN
 Larenseweg 37-39 - Tel. 46886 - Hilversum

W. van HEERDT
 HET ADRES voor rijwielen en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwielen, Batavus bromfietsen.
 Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.
 Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

G. DEKKER'S KOLENHANDEL N.V.
 Verenigde Brandstoffenhandel
 Vaartweg 8 HILVERSUM Wandelpad 26
 Tel. 46644 Telef. 13155
 VERT. STAATSMIJNEN,
 B.P. SUPER HAARDBRAND-, HUISBRAND- EN STOOKOLIE

AMSTERDAM
 GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
 is het stoken met de kolen van de
FIRMA S. DOGGER Hzn.
 SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
 ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN
 Aannemersbedrijf
 SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

In gesprek met

B. ROOLVINK

V. d. Sluis: Hartelijk welkom in deze uitzending, meneer Roolvink. De uitzending die valt in de maand mei. Een maand vol met feestdagen, nationale feestdagen en christelijke feestdagen. Wij leven vlak voor Hemelvaart en Pinksteren. Vindt u het nu niet moeilijk om in zo'n maand over de politiek te praten?

Roolvink: Ik vind dat helemaal niet moeilijk. De maand mei geeft ons zowel kerkelijke hoogtijdagen, als nationale. Wij hebben pas onze Koninginnedag gevierd, dat viel dan nog in april. Wij hebben weer opnieuw gezien, wat in de jaren '40/'45 is gebeurd. De dodenherdenking heeft, zoals ieder jaar, weer een diepe indruk op ons gemaakt en wij hebben als volk weer het feest van de Bevrijding mogen vieren. Dat is een jaarlijks terugkerende gebeurtenis, maar dit jaar kreeg dit alles toch wel een bijzonder reliëf, m.n. de Koninginnedag. Dat was, wat ik zou willen noemen, zonder meer een hartverwarmende dag. Ik zie geen enkel onderscheid tussen deze dingen. Het hoort alles tot het leven van elke dag.

De A.O.W.

V. d. Sluis: Dat leven gaat gewoon door. Maar ik heb wel de indruk, dat sommige dingen toch wel wat spannend gaan worden. Als ik denk over wat wij te horen en te lezen hebben gekregen, bijv. over de verhoging van de A.O.W., dan rijzen er toch wel een paar vraagtekens. Aan de ene kant is er minister Veldkamp, die een tijd geleden toezeggingen heeft gedaan aan onze bejaarden. En nu heeft pas in de krant gestaan, dat een andere autoriteit, de heer Holtrop, president van de Nederlandse Bank, heeft gezegd, dat die verhoging beter achterwege zou kunnen worden gelaten.

Roolvink: Het is een moeilijk punt, dat u aanroert. Ik stem dat onmiddellijk toe. U heeft eigenlijk met twee belangrijke hoofdpunten te doen. Het eerste is dat zowel in het akkoord van Wassenaar als in een uitspraak van minister Veldkamp duidelijk in het vooruitzicht is gesteld, dat de A.O.W.-uitkeringen worden verhoogd. Ik zou dus willen zeggen, daar ligt een belofte. En vroeger hebben ze ons als kinderen altijd al geleerd: belofte maakt schuld. En een belofte aan ca. 850.000 ouden van dagen gedaan en nog wel door de overheid, moet nagekomen worden. Dat is punt één. Punt twee is het spanningsveld van vandaag. En de president van de Ned. Bank heeft uitdrukkelijk de aandacht

gevestigd op de economische moeilijkheden, die met één en ander verband houden.

Wat ons nu te doen staat in het politieke arbeidsveld van vandaag is, dat wij een aanvaardbare oplossing vinden, zodat er aan beide zijden recht wordt gedaan. En in dat verband zie ik eigenlijk maar één oplossing. En dat is, dat deze twee punten in verband worden gebracht met het derde punt, dat ook een belofte is, namelijk een overeenkomst in het akkoord van Wassenaar, inzake de aangekondigde verlaging van de loon- en inkomstenbelasting. De belastingen zijn, zoals u weet, in Nederland uitzonderlijk hoog en de sleutel, of liever gezegd de brug die hier ligt, is dat wij deze drie met elkaar in verband brengen en dan als verstandige mensen een oplossing gaan vinden.

V. d. Sluis: Ik ben blij, dat u dat zo ziet. Het is ook wel eens nuttig dat het zo gezegd is, want bij een heleboel dames en heren zal, evenals bij mij de vraag zijn opgekomen: is iets, dat economisch ongewenst wordt geacht, politiek wel verantwoord.

Ethische inhoud

Roolvink: Dit heeft dus met het spanningsveld te maken, waarover ik sprak. Het leven bestaat niet alleen uit economie. Ook niet alleen uit psychologie. Ook niet alleen uit sociale vraagstukken. Het leven heeft tal van facetten. En in het politieke leven worden wij met al deze vragen elke dag geconfronteerd. Nu brengt een verstandige politiek met zich mee, dat men aan al deze facetten voldoende recht laat wedervaren. Niet alleen puur economisch denken, maar het ook niet bepaald verwaarlozen; geef het maar een behoorlijk zwaar gewicht, wat mij betreft. Maar hier behoren ook bij die beloften, die toch een ethische inhoud hebben. Die kunt u niet zonder meer opofferen aan het economisch gegeven van dit ogenblik. Er moet dus een evenwicht gezocht worden tussen deze drie. En ik kom tot dezelfde conclusie als daareven: daar ligt de brug.

Prijsstijgingen

V. d. Sluis: Dat was dus, meneer Roolvink, de kwestie van de hogere A.O.W. Wij hebben daarnaast natuurlijk ook een punt gehad, waar de laatste maanden veel over te doen is geweest: de hogere lonen. En daar hoort haast onverbrekkelijk bij een derde punt: de hogere prijzen. De prijsstijgingen. Zijn die nu het regelrechte gevolg van die hogere lonen, hoe ziet u dat?

Roolvink: De De van de laatste maanden in het verband houdende met de stijging van de wereldmarktprijzen, die bepalen de prijzen in Nederland ondergaat die prijsstijgingen is er is een niet onaanzienlijke tering gekomen voor de wettelijke bevolking. Dat zou meer een zaak van recht en niet van willen noemen. Maar als u een bepaalde groep wat doet, daardoor het nationaal inkomen hoger, dat houdt dus in een schuiving. De derde is de prijsstijging, dat is ondermeer een loonexplosie. Die heeft een langrijke eigen bijdrage. Als u die drie nu met elkaar in verband brengt, dan is het een zaak, dat er enige maatregelen opgetreden, waaraan ik toegeef, dat ook dit een essentieel onderdeel was van het akkoord, getuigd door de Stichting van den Arbeid, dat hogere lonen zouden komen, ook een hoger prijspeil zou worden. Hier gebeurt in het verband overeen gekomen.

V. d. Sluis:

De laatste van prijsverhogingen, hebben in het meest in eigen hand. De de loonvorming weer te doen moet de S.E.R. weer een voorstel brengen aan de regering, niet, dat wij op dat punt een extra voorzichtig mo

Niet nakaarten

Roolvink: Ik ben met u eens, eigenlijk is het toe te voegen. U weet dat de regering heeft toegezegd een gewillig aanvraag aan de S.E.R. te stellen. Dat wil dus zeggen, dat de regering wil, dat deze worden, al is uitgestippeld, een natuurlijk een winstpunt. Het is het eerst en het woordelijk voor het sociaal beleid. Als derde verantwoordelijkheid is het ook toegekend aan de niseerde bedrijfsleven. Naar mijn opvatting zo, die voltrokken in de afgelopen is achter de rug. Daar zou willen nakaarten. Maar het grootste betekenis zou de vating zijn, wat doen wij jaar op het gebied van de Daar loop ik niet op het ogenblik. Ik zou daar advies over willen afwachten.

De Prijzenwet

V. d. Sluis: U zou eigenlijk verantwoordelijkheid, dan in een zeer beheersing. Dat is iets, wat de ste maanden vooral in de kringen nogal wat onrust wekt. Wij hebben zojuist de Prijzenwet in de Eerste Kamer aangenomen. Dat ging met de grootste moeite had grote bezwaren. En het eigenlijk aan uw danken is, dus aan het Roolvink in de Tweede Kamer. Eerste Kamer toch haar herziene Prijzenwet heeft. Dat was toch wel een in de boeg, dat na in de mer, nu ook in de Eerste is in de richting van de zijn prijsbeheersing.

Tijdelijk

Roolvink: Heel vroeger was dat waarin men moest zeggen

Ons dagelijks brood: een belangrijke post in het huishoudboekje.

Ten behoeve van de lezers die onze T.V.-uitzending niet hebben gezien en voor hen die het gesprokene nog eens rustig willen overlezen, plaatsen wij hieronder de woordelijke tekst van het gesprek tussen de heren B. Roolvink (A.R. Tweede Kamerlid) en mr. W. R. van der Sluis (secretaris van de A.R. partij).

Onze T.V. uitzending van 6 mei j.l.

den loonbeleid en het vrije prijsbeleid kan moeilijk samengaan. Nu moet je altijd oppassen dat je niet doorstaat naar een ander uiterste. Wij hebben nu het vrije loonbeleid, waar ik het op zichzelf mee eens ben, ik heb er ook aan meegewerkt in het verleden. Want het is in principe juist wat hier gebeurd is. Maar daar komt ook bij, dat men de teugel van het prijsbeleid wat laat vieren. En nu had de minister dus het plan opgevat (en dat was ook neergelegd in het wetsontwerp), dat hij zelfs in individuele gevallen in kon grijpen. Dat ging ons erg aan het hart. Maar wij hebben hem, in deze gespannen situatie van het ogenblik, die bevoegdheid niet willen onthouden. Maar we hebben er uitdrukkelijk een tijdelijk karakter aan gegeven, opdat de minister de gelegenheid zou hebben eerst advies van de Sociaal Economische Raad in te winnen.

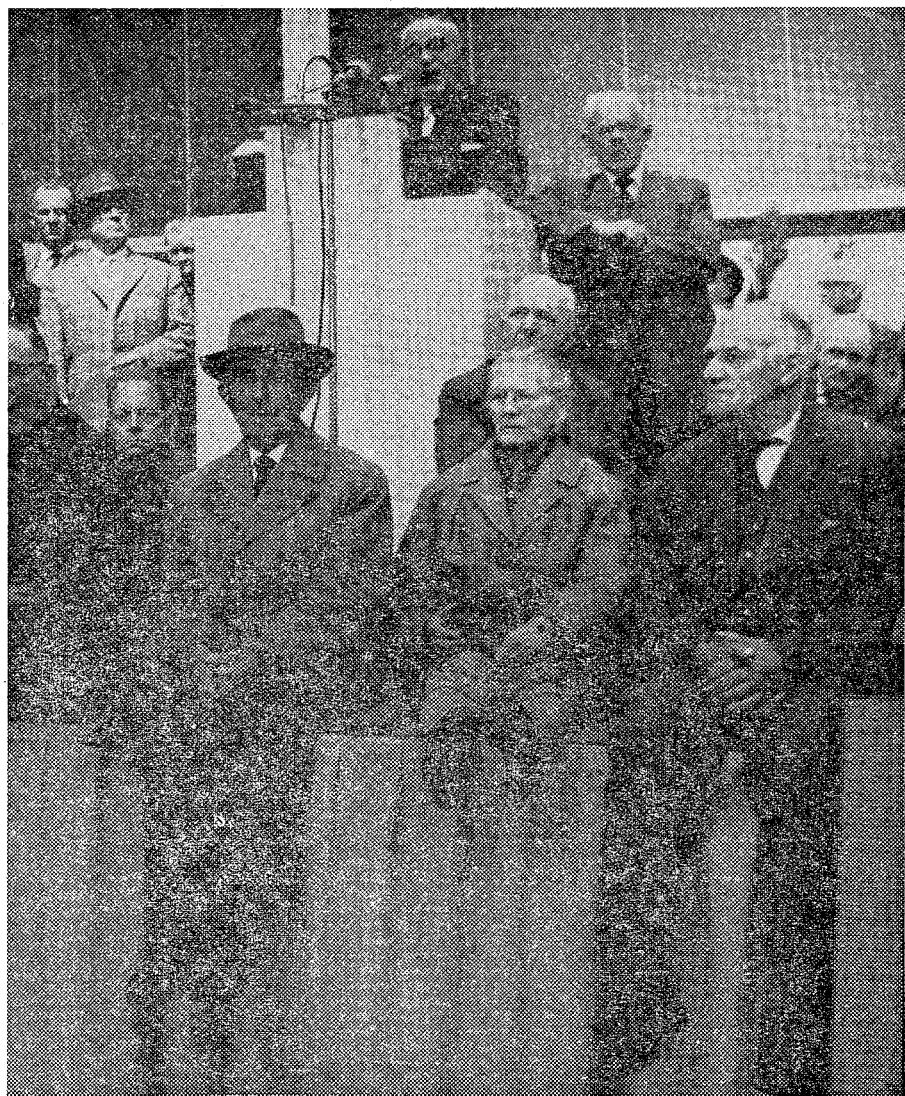
Verticale prijsbinding

V. d. Sluis: Meneer Roolvink, er zijn nog andere, ik zou haast zeggen, nog donkerder wolken aan de prijzenhemel. Ik doel op de verticale prijsbinding. Dat is dus de bevoegdheid van

de fabrikant om uit te maken welke prijs de grossier en welke prijs de winkelier mag vragen. Ik heb de indruk, dat wij nu zo langzamerhand verschuiven van een **misbruikwetgeving** naar **verbodswetgeving**. Dat betekent dat de regering alles verbiedt en zelf onthefing gaat geven. Ik vind dit een gevaarlijke zaak, want op die manier wordt de vrijheid van het bedrijfsleven aangetast. Ik had het dus liever zo willen hebben dat de regering alleen dan verbiedt wanneer zij er van overtuigd is, dat het bedrijfsleven het zelf mis doet.

Misbruikwetgeving

Roolvink: Voor een belangrijk deel is die onrust echt. Wij hebben, zoals reeds gezegd is, met een misbruikwetgeving te maken. Dat wil dus zeggen: er is vrijheid om overeenkomsten te treffen. Zowel op het gebied van de arbeidsvoorwaarden als op het prijzenterrein. Pas wanneer men misbruik maakt van deze vrijheid (en er komen zowel lonen als prijzen tot stand, die strijdig zijn met het algemeen belang, waardoor belangen van anderen in gevaar komen), dan is deze

Op zaterdag 9 mei j.l. hebben meer dan 20.000 bejaarden in de Irene-hal te Utrecht gedemonstreerd voor een verhoging van de A.O.W. De zaal was afgeladen. Zelfs op het podium en voor het spreekgestoelte zaten de mensen.

verbodswetgeving er om daaraan een halt toe te roepen. Het is dus vanuit dit standpunt, dat wij deze zaak benaderen. Dat houdt met andere woorden in, dat de overheid volkomen gerechtigd is om in te grijpen op dit terrein, maar dat zij er vanuit dient te gaan dat er vrijheid bestaat overeenkomsten aan te gaan. En als van die vrijheid misbruik wordt gemaakt, dan is er weer de misbruikwetgeving, dan is het

de taak van de overheid om in te grijpen. Dat is onze visie.

V. d. Sluis: Ik dank u zeer, meneer Roolvink, voor uw medewerking aan deze uitzending. Het is bijzonder plezierig te vernemen, dat ook onze Kamerleden op dit belangrijke vraagstuk precies weten wat ze gaan doen.

Wat zegt de president er van?

NA lezing van het jaarverslag van de Nederlandsche Bank over 1963 kan men zich niet onttrekken aan de gedachte, dat de president zich beter kon vinden in het beleid van prof. Zijlstra dan in dat van minister Witteveen. Het beleid in 1963 was te zeer een aanpassing aan de inflatie van anderen (Italië en Frankrijk). Deze gedragslijn mag dan betekenen dat onze betalingsbalans wat meer in evenwicht komt — er zit toch een bittere bijsmaak bij. Nederland is bezig aanzienlijke prijsstijgingen te accepteren.

De president had daarom liever gezien dat Nederland zich had aangepast aan een hoger niveau van economische bedrijvigheid. Met andere woorden; een sterke toeneming van de produktie die niet gepaard gaat met een nog sterkere stijging van de bestedingen. Met nog andere woorden: loonsverhogingen moeten blijven binnen de grenzen van de produktiviteitsstijging.

Daarmee wordt in feite veroordeeld hetgeen het kabinet heeft geaccepteerd met betrekking tot de overeenstemming tussen werkgevers en werknemers over de loonsverhoging 1964. De jongste loonexplosie is in de ogen van de leiding van de Nederlandsche Bank dubbel zo hoog geweest als ze had mogen zijn. Hij acht het een fabel dat deze loonexplosie nodig was om een achterstand t.o.v. het buitenland in te lopen.

ADVIES

Het jaarverslag laat het niet bij een oordeel over de niet-meer-terug-te-draaien feiten. De president legt zich bij de huidige situatie neer. Uiteindelijk is hij het niet die de verantwoordelijkheid voor de te voeren politiek draagt. Dat is juist maar overigens is het de vraag of het ogenblik niet zou kunnen aanbreken, dat de president ook zijn eigen verantwoordelijkheid niet langer kan dragen. Dit zou zijn af te leiden, naar het ons voorkomt, uit de duidelijke adviezen die hij zeer nadrukkelijk verstrekt.

De A.O.W.-verhoging die aanstaande

is acht hij niet verantwoord — op welke wijze de financiering ook wordt gekozen. Een belastingverlaging, hoezeer gewenst moet over een aantal jaren worden uitgesmeerd. De komende huurverhoging zou eigenlijk volledig uit het inkomen moeten worden betaald; huur-

het levensonderhoud 5 maal zoveel in datzelfde tijdsbestek.

Geen maatschappij van de huidige structuur kan een dergelijke waarde-daling van de gulden straffeloos aanvaarden.

Wordt de eis van waardevastheid los-

Een beschouwing naar aanleiding van het jaarverslag van de president van de Nederlandse Bank

compensatie is op zichzelf al een slechte zaak.

INFLATIE

Wanhopig als het ware klinkt de aanvangszin uit het jaarverslag: waardevast geld blijft een essentiële grondslag van onze maatschappelijk structuur (d.w.z. een maatschappij die gegrondvest is op het particulier initiatief en op een grote mate van eigen verantwoordelijkheid).

Dr. Holtrop, wetend dat dit soort zinnen op den duur geen indruk meer maken op een groot deel van het publiek, illustreert deze waarheid met een aantal becijferingen.

Een loonsverhoging van gemiddeld 7% per jaar zoals in het verleden het geval was heeft tot gevolg dat het inkomen van één werkzaam werknemersleven (over een tijdvak van ± 45 jaar) vertwintigvoudigt.

Het minimum loon van f 100,— per week wordt in die 45 jaar f 2.000,— per week of „ 100.000,— per jaar!

Zelfs als de arbeidsproduktiviteit stijgt zoals in de achter ons liggende 10 jaren, dan nog stijgen de kosten van

gelaten dan zal het einde crises of chaos worden, aldus dr. Holtrop.

Helaas is de inflatie niet alleen een zaak van het eigen land. Er bestaat eveneens een geïmporteerde inflatie die moeilijker te bestrijden valt.

Minister Witteveen heeft reeds bij de algemene financiële beschouwingen bij de begroting 1964 verklaard dat hij voor beide inflatiemogelijkheden een open oog heeft.

En zich op Europees niveau alle moeite getroost regeringen en monetair autoriteiten ervan te overtuigen dat alle aandacht behoort te worden geschonken aan het wegnemen van de oorzaken zowel van de interne (binnenlandse) inflatie als van de geïmporteerde (c.q. geëxporteerde) inflatie.

Het is geruststellend, aldus de president dat vele tekenen erop wijzen dat regeringen en monetair autoriteiten zich daarvan meer en meer bewust worden.

VERDELING VAN HET INKOMEN OVER 1963

De inkomen-ontwikkeling in de bedrijven bleek opnieuw gunstig te zijn

voor de werknemers. De stijging van de totale loonsom bedroeg ruim 10%. Het overig inkomen (winsten en opbrengsten) steeg ruim 4%; over 1962 was deze laatste stijging nihil.

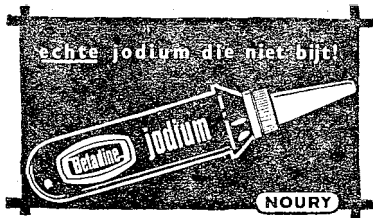
De Nederlandse beroepsbevolking nam met 2% toe zodat de loonkostenstijging per werknemer toenam met 8%. Als gevolg van de belastingverlaging van prof. Zijlstra in 1962 bedroeg de toeneming van het besteedbaar inkomen per werknemer ruim 8%.

CONCLUSIE

Bij het lezen van het verslag van de president van de Nederlandse Bank moet men een ding goed bedenken. Hij kan zich niet losmaken van zijn functie. Hij heeft ingevolge de Bankwet van 1948 de plicht te fungeren als het monetaire geweten van het Nederlandse volk. Politieke wenselijkheden en politieke noodzakelijkheden behoren hem vreemd te zijn. Vandaar dat men kan stellen, dat het oordeel van de president misschien wat eenzijdig getoonzet is. Dit wil niet zeggen, dat de kritiek van de president niet belangrijk is. Dat is ze wel: hij zorgt voor de noodzakelijke tegendruk tegenover de in de politiek levende wensen.

Hetgeen in het tijdsbestek van vandaag noodzakelijk is. Het monetaire aspect wil wel eens te veel uit het oog komen. En dat zou een droevige zaak worden.

Verslag 1963 — Raad voor het midden- en kleinbedrijf.

„Geen discriminatie” — Uitgave van de Stichting voor Nederlandse zelfstandige handel en industrie.

„Oost-West” — Meinummer. Tijdschrift ter voorlichting over de Oost-West verhouding.

Centrale vergaderingen Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij in deze rubriek de aandacht op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

Ditmaal alleen deze:

★ Op zaterdag 23 mei belegt het Provinciaal Comité Zeeland zijn jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is het Verenigingsgebouw „De Schakel”, Bachtensteene te Middelburg.

Aanvang der morgenvergadering te 11.00 uur.

Behandeling huishoudelijke zaken en een causerie van de heer C. Balckenende te Biezelinghe over „Indonesië 1964”.

Aanvang der middagvergadering te 14.00 uur.

Rede van de heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, over „Bezinning en trouw” Gelegenheid tot discussie.

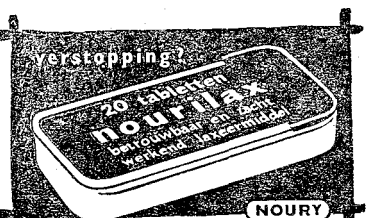

Wij ontvingen...

Agrarisch plan voor Noord-Holland, deel I en II — Rapport van de door het Provinciaal Bestuur ingestelde centrale commissie voor het Agrarisch plan voor Noord-Holland.

Jaarverslag 1963 — Van de Nederlandse Bond van Makelaars in onroerende goederen, hypotheeken en assurantien.

Jaarverslag 1963 — Christelijke Emigratie Centrale.

A.R. Tweede Kamerfractie naar Schiermonnikoog

Op zaterdag 6 juni zal de grote jaarlijkse Schiermonnikoog-meeting van de Groninger ARJOS plaats vinden. Als speciale attractie geldt dit jaar, dat de Tweede Kamerfractie van de ARP meegaat. Dit is van bijzonder groot belang voor de versteviging van de band tussen gekozenen en de kiezers, met name de grote groep jonge kiezers, die in 1967 voor het eerst ter stembus gaan. Het belangrijkste punt uit het programma is dan ook een gesprek tussen een Kamerlid en kleine groepjes jongeren. 's Morgens om 8 uur vertrekt een speciale A.R.-boot van Zoutkamp; tot 13.00 uur zal de meeting plaats vinden en de middag is bestemd voor ontspanning. Om 17.15 uur vertrekt de boot weer van Schiermonnikoog.

De kosten bedragen f 6,— per persoon (bootreis inbegrepen). Belangstellenden kunnen zich wenden tot de secretaris van het Provinciaal Verband, de heer H. Jonker, Kraneweg 63a, Groningen, tel. 05900-37381. Iedereen (dus ook niet-ARJOSleden) is hartelijk welkom!

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Bravo Excellentie

Minister Biesheuvel vindt de vleesprijs voor de consument te hoog. Dat zijn alle huisvrouwen met hem eens. De bewindsman ziet ook een weg om tot lagere prijzen te komen. Hij wil goedkoper buitenslands vlees invoeren. Je zou geneigd zijn te zeggen: dit is het ei van Columbus.

Het Produktschap van Vee en Vlees zat ook op het ei. Het schap broedt naar de mening van de minister te lang. Daarom zegt hij: schiet een beetje op en doe het nu. Dat is gebeurd.

Hier houdt de vergelijking op, want een kip die echt broedt mag niet worden gestoord. Maar een andere vergelijking dringt zich op. Wij hebben n.l. de indruk dat het dit schap meer te doen is om een beperkte groep belanghebbenden nog een graantje mee te laten pikken van de huidige prijzen. Daarom heeft de minister gelijk als hij het algemeen belang voorop stelt. Dat had het Produktschap moeten voorkomen door zelf sneller te handelen.

Met alle huisvrouwen zeggen wij: bravo Excellentie!

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Erger dan teenagers zijn „groot” geworden teenagers

(Cummings in The Daily Express, London)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 19 10 44

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

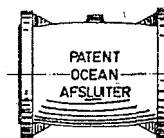
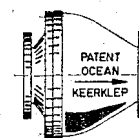
Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen,
piketten. Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

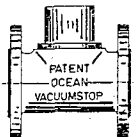
DORPSSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

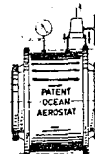
OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Aannemersbedrijf VERSLUJIS

NIEUWBOUW
VERBOUW

ONDERHOUDSWERKEN

Middelburg - Brakstraat 9 - Telefoon 01180 - 2219

Firma M. J. Verlinde

Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers

Kantoor: Polderstraat B 166 B
ZAAMSLAG

Telefoon 01153 - 227 - 429

Het Midden-oosten

• Vervolg van pag. 4

uitvoerig aandacht heeft besteed, toen hij de Egyptische parlementsleden toesprak. Hij veroordeelde het onttrekken door Israël van water aan de Jordaan om het naar de Negevwoestijn om te leiden. Maar dat was niets bijzonders, omdat de Arabische landen in Cairo officieel hebben besloten, de Israëliërs hun gang te laten gaan. Zij zullen zelf op het grondgebied van enkele Arabische landen kanalen gaan graven om te voorkomen, dat er nog water naar Israëliërs gebied kan vloeien. De Russische premier deed ook een beroep op Israël, de resoluties van de V.N. over het probleem Palestina ten uitvoer te brengen. Die resoluties zouden het grondgebied van Israël beperken tot dat van voor de oorlog van 1948.

Het is echter de vraag, of deze opmerking bij de Arabische leiders, die eens goed over deze woorden nadenken, veel enthousiasme teweeg zou brengen. Want volgens het oorspronkelijke V.N.-plan zouden er twee Palestijnse staten worden gevormd: een Joodse en een Arabische staat. Het waren de Arabieren, die eenvoudig niet eens over de vorming van een Joodse staat wilden praten en in 1948 gewapenderhand trachtten, de vorming er van te voorkomen.

KASTANJES

De situatie in het vroegere Palestina is inderdaad niet zoals die volgens de V.N.-plannen had moeten zijn. Meer dan zestien jaar geleden werden de grenzen aangehouden, zoals die bij het sluiten van de wapenstilstand waren. Volgens de Arabische landen duurt de oorlog nog steeds voort. De staat Israël erkennen zij niet, of die nu de grenzen heeft van het door de V.N. opgestelde plan, of die van vandaag. De omleiding van het Jordaanwater hadden de Arabische landen als „casus belli” kunnen beschouwen. Het heeft even geduurd, voordat er een beslissing kon worden genomen. De één wilde de ander de kastanjes uit het vuur laten halen. Nasser voelde er niets voor, een herhaling te beleven van de vernederende gebeurtenissen in 1948, die hij zelf aan den lijve heeft ondervonden, toen hij deelnam aan de oorlog tegen Israël. Kleine landen als Jordanië en Syrië, voelden er nog minder voor, de aanval te openen. En zo gebeurde er niets, omdat de Arabieren blijkaar nog niet gereed zijn voor de beslissende aanval op Israël.

Misschien heeft Nasser, wiens Duitse geleerden allerlei duistere zaken aan het uitdokteren zijn, iets in petto, waarmee hij de Israëliërs en de rest van de wereld wil verrassen. De geruchten, dat aan een geheim wapen wordt gewerkt, worden steeds krachtiger, zo zelfs, dat de Israëliërs regering stappen bij West-Duitsland wil ondernemen om de terugtrekking van Duitse geleerden uit Egypte te bewerkstelligen.

HET BEGIN

Het is vrij lang betrekkelijk rustig geweest in de Arabische wereld, vooral sinds duidelijk is geworden, dat alle dreigementen met betrekking tot de omleiding van het Jordaanwater door Israël niets om het lijf hadden. We gaan nu echter een spannende tijd tegemoet, omdat Nasser er niet voor zal terugschrikken, de medewerking van alle Arabische landen te vragen voor de strijd, die tot verdrijving van de Britten uit hun laatste stellingen in het Midden-Oosten moet leiden. Er zijn verschillende Arabische landen, die belang hebben bij het handhaven van goede betrekkingen met de regering te Londen. Dit geldt in het bijzonder voor landen als Irak en Jordanië, maar niet voor hen alleen. Nasser heeft zelf een begin gemaakt. Van Jemen uit wordt de strijd geleid, die de stammen in het grensgebied voeren tegen de Britse militairen in het projectoraat Aden.

Eén van de doelen die zij op korte termijn voor ogen hebben, is het verbreken van het contact, dat er naar zijn mening bestaat tussen de royalistische opstandelingen in Jemen en de Britse strijdkrachten in Jemen. Op langere termijn hoopt hij op een omwenteling in Aden, die zal leiden tot het vertrek van de Britten. Hij heeft al over een „heilige oorlog” gesproken, een woord, dat ook Soekarno voor in de mond ligt....

Jarenlang achtereen heeft de A.R. fractie bij de behandeling van de begroting van het ministerie van Financiën aangedrongen op het wegnemen van de bestaande onrechtvaardigheid inzake de toepassing van de regel dat de economische huurwaarde van eigen woningen het inkomen van de eigenaar vergroot.

Die onrechtvaardigheid lag besloten in de omstandigheid dat de eigenaar van premiewoningen en woningen buiten de subsidiesector gebouwd een hoog bedrag (soms tot 5 à 6% van de bouwkosten) moest bijtellen bij zijn overig inkomen, in tegenstelling tot de eigenaren van vooroorlogse woningen, zelfs na grote verbouwingen!

De Staatssecretaris is thans voor deze aandrang bezweken. Hij heeft een nieuwe regeling goedgekeurd met ingang van 1963, waarbij een normering is aangebracht die bijzonder redelijk kan worden genoemd. Hieronder wordt deze regeling toegelicht.

Aan deze normering is kennelijk een diepgaand onderzoek door het departement voorafgegaan.

Het verheugt ons dat het ministerie daarvoor niet is teruggeschrokken.

De gestadige druppel

De economische huurwaarde

Voor eigenaren van premiewoningen en woningen in de zgn. vrije sector gebouwd is er goed nieuws. Vanaf 1963 zal de fiscus bij het inkomen niet langer tellen de hoge bedragen die het begrip economische huurwaarde met zich meebracht.

Weliswaar was de grootte van het bedrag van de economische huurwaarde geen uitvinding van het ministerie of van de plaatselijke fiscus — de rechtspraak had dit beslist — maar de resultaten hiervan voor de eigenaar waren onbillijk. De staatssecretaris heeft na jaren lange aandrang — met name van de zijde van de heer Kieft (A.R.) — besloten de bestaande onbillijkheden te verzachten als volgt.

VRIJE SECTOR WONINGEN

De huurwaarde voor de inkomstenbelasting (en loonbelasting) wordt gesteld op 150% van de huurwaarde van de personele belasting voor het jaar 1963/64, zoals dat op het aanslagbiljet personele belasting voorkomt (deze laatste huurwaarde wordt vastgesteld door vergelijking met de onder normale omstandigheden gehuurde, vóór 27 december 1940 tot stand gekomen woningen.)

PREMIEWONINGEN

De huurwaarde voor de inkomstenbelasting van premiewoningen wordt als volgt vastgesteld.

Woningen gereed gekomen in:
1956 of eerder 100% van de pers. bel. huurwaarde 63/64

1957 t/m 1959	110%	van de pers. bel. huurwaarde 63/64
1960	115%	van de pers. bel. huurwaarde 63/64
1961	120%	van de pers. bel. huurwaarde 63/64
1962	125%	van de pers. bel. huurwaarde 63/64
1963	135%	van de pers. bel. huurwaarde 63/64

AMBTSWONINGEN

De geldswaarde van het genot van een woning uit dienstbetrekking mag niet hoger worden gesteld dan de zovelen genoemde bedragen.

Werknemers die tevens in de inkomstenbelasting moeten worden betrokken, kunnen de voor de loonbelasting in aanmerking te nemen huurwaarde aanhouden voor de inkomstenbelasting.

PERSENELE BELASTING

Als de huurwaarde voor de personele belasting te laag zou zijn vastgesteld kan uiteraard herziening volgen. Maar de staatssecretaris heeft de uitdrukkelijke wens uitgesproken dat in die gevallen de nodige soepelheid wordt betracht.

OPLETTEN

De meeste lezers hebben hun aangiftebiljet reeds ingevuld en verzonden, zonder dat hen dit „voordeel” bekend was. Het is dus zaak dat — als het aanslagbiljet ontvangen wordt — men er op let of de fiscus de nieuwe (voordelige) regeling heeft toegepast.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

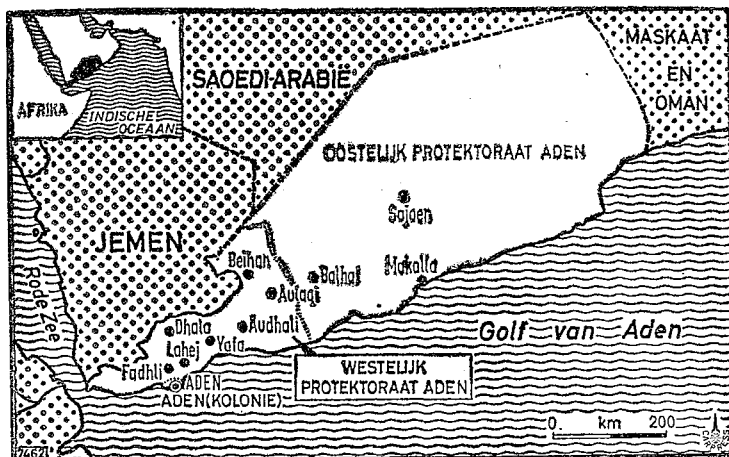
STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 4%

ROTTERDAM — 'S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken

* * * Herziening der belastingwetten

Einde 1958 zijn door de toenmalige minister van Financiën de heer Hofstra een drietal wetsontwerpen ingediend inhoudende een aantal herzieningen op het stuk van de loonbelasting, de vermogensbelasting en de inkomstenbelasting. De Tweede Kamer wenste daaraan toegevoegd een herziening van de vennootschapsbelasting en van de dividendbelasting om een inzicht te hebben in de gehele materie van belastingen die betrekking hebben op vermogens, winsten en inkomens.

De opvolger van minister Hofstra, prof. Zijlstra, vond dat redelijk en diende op 27 juli 1960 deze wetsontwerpen in. Tevens maakte hij van de gelegenheid gebruik de vroeger ingediende wetsontwerpen nader te herzien. De huidige minister van Financiën, prof. Witteveen, zal na de wisseling van de schriftelijke stukken wederom een aantal wijzigingen aanbrengen, zo vernemen wij. Overigens moet worden gesteld dat de Staatssecretaris van Financiën, dr. Van den Berge, het leeuwenandje al drie jaar voor zijn rekening heeft genomen.

Het lag niet in de bedoeling van de opvolgende ministers van Financiën Hofstra, Zijlstra en Witteveen een herziening van het tarief te realiseren. Voornamelijk zou de wijziging bestaan in vereenvoudigen, technische verbeteringen en het wegnemen van een aantal bestaande knelpunten.

Uiteraard zal het wegnemen van knelpunten met zich mee brengen dat de minister budgettaire offers zal moeten brengen.

En het ligt in de lijn van de verwachtingen dat de Tweede Kamer dit budgettaire offer zo mogelijk zal vergroten. Terrecht naar het ons voorkomt, al zal de Kamer er zich voor moeten hoeden de grenzen buiten proporties te trekken. Daarom zal ook de Volksvertegenwoordiging tot een prioriteitsregeling moeten komen — er zijn vele knelpunten die bij oplossing meerdere miljoenen per jaar zullen vragen.

* * * De mondelinge behandeling

Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de openbare behandeling der drie belastingwetsontwerpen (loon-, vermogens- en inkomstenbelasting) einde mei of begin juni van dit jaar een aanvang zal nemen.

De behandeling van een zodanig drietal ontwerpen brengt het gevaar met zich mee, dat een bijzonder langdurig debat mogelijk kan zijn.

Met name op het terrein van belastingen is het: „zoveel hoofden zoveel zinnen”.

Te meer omdat specialisten deze ontwerpen, gelet op de moeilijke materie en de bijzonder deskundige bewindsman, zullen moeten behandelen. Indien dit het geval zou zijn zal het debat oeverloos worden, zich toespitsen op kleinigheden en dus schadelijk zijn voor het aanzien van de Kamer.

De Kamer zal zich naar het ons voorkomt in grote lijnen moeten houden aan de knelpunten die in de stukken duidelijk aan de orde zijn gesteld. Het ware bovendien te wensen dat duidelijk, maar niet uitvoerige algemene beschouwingen over de drie wetsontwerpen tezamen worden gehouden, waarna met de artikelsgewijze behandeling een aanvang kan worden gemaakt. Bij de artikelsgewijze behandeling is het gewenst dat tevoren de amendementen reeds ter tafel zijn, waarin zo mogelijk het voorlopig standpunt van meer dan één fractie is neergelegd. Als de verdediging in dit geval wordt beperkt tot één spreker mede namens de anderen zal niet alleen veel tijd zijn gewonnen maar zal het debat tussen bewindsman en Kamer beter uit de verf komen.

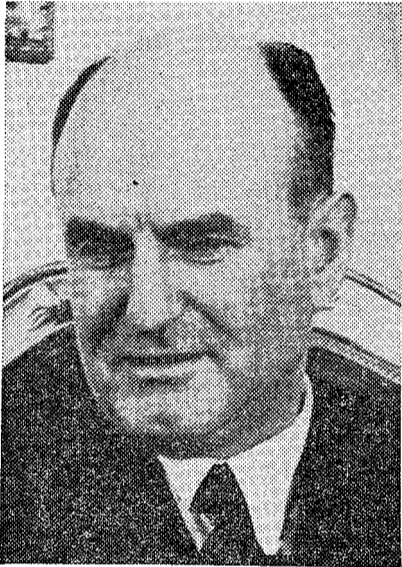
Beperkt de Kamer zich bij deze wetsontwerpen niet op een verstandige wijze dan zal dit door niemand in dank worden afgenomen.

Aandacht voor Josef Klaus

de kanselier van Oostenrijk

Een nogal omstreden politieke figuur is enkele maanden geleden kanselier van Oostenrijk geworden in de plaats van zijn partijgenoot Alfons Gorbach. Met zijn benoeming kwam een einde aan een periode van onzekerheid en tevens aan een tegenstelling binnen de Oostenrijkse (r.k.) volkspartij. Het aarzelende beleid van Gorbach, die zich teveel door de socialistische regeringspartner liet beïnvloeden, heeft nu plaats gemaakt voor een doortastend en zakelijk beleid van dr. Josef Klaus, voorheen Oostenrijks minister van financiën en sinds de herfst van het vorige jaar voorzitter van de OVP, ook al als opvolger van dr. Gorbach. Een jaar geleden had het er nog op geleken, dat Gorbach zich van Klaus had weten te „ontdoen”, maar al spoedig bleek dit niet het geval te zijn.

Dr. Klaus, die nog maar 53 jaar oud is, staat voor een moeilijke opgave. Al vele jaren wordt Oostenrijk geregeerd door een coalitie van de Oostenrijkse volkspartij en de Sociaal-democratische partij. Lange tijd heeft deze samenwerking geen problemen opgeleverd, met name

niet tijdens de periode, dat een deel van Oostenrijk nog door de Russen was bezet. Nadat het land echter geheel onafhankelijk was geworden, begonnen zich langzaam maar zeker tegenstellingen voor te doen, die de sfeer tussen de OVP en de socialistische vertoebelden. En vooral tijdens het bewind van dr. Gorbach hebben de socialistische kan gezien, gebruik te maken van de rondom de kanselier heersende onzekerheid om hun positie binnen het kabinet te verbeteren.

Dit liep uit op ernstige spanningen binnen de Oostenrijkse volkspartij, vooral toen deze partij — ondanks een duidelijke stemmenwinst bij de verkiezingen van 1962 — de regeringsformatie hadden „verloren”. Dr. Klaus, die minister van financiën was geweest, tot aan de verkiezingen, weigerde tot het nieuwe kabinet van dr. Gorbach toe te treden.

Klaus en diens volgelingen, „hervormers” genaamd, omdat zij nieuwe wegen wilden bewandelen voor het coalitiebewind, waren van oordeel, dat veel teveel concessies aan de socialistische waren gedaan. Dr. Gorbach vormde toen toch een kabinet, maar zag zich in de herfst van 1963 genoodzaakt, het voorzitterschap van de OVP uit handen te geven en het aan niemand minder dan dr. Klaus over te dragen. Sindsdien was het duidelijk, dat er binnen de partij een beslissing zou vallen over de tegenover de socialistische te volgen gedragslijn. Langzaam maar zeker bleek, dat Gorbach aan het kortste eind trok, dat niet hij, maar Klaus de woordvoerder van de OVP was. En in februari gebeurde, wat niet langer kon uitblijven: Gorbach moest ook zijn kanselierschap afstaan aan Klaus.

Men verwacht, dat hij „hard zal zijn” tegen de socialistische, zoals hij dat ook was, toen enkele jaren geleden de politieke ging staken om kracht bij te zetten aan iouneisen. Al liep alles in de war, Klaus niet voet bij stuk. Voor radio en tv verklaarde hij: Ik heb geen geld voor hogere lonen. Ik moet aan heel Oostenrijk denken en niet alleen aan de belangen van een bepaalde groep!”

Josef Klaus werd in de Zuidoostenrijkse provincie Kaernten geboren als tweede van de vier kinderen van een bakker. Toen zijn vader nog betrekkelijk jong overleed, moest hij

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(26)

DE OCHTENDUREN

9 UUR

President Lincoln vouwde de kranten op en legde ze apart om ze beter te lezen als hij daar later tijd voor zou hebben. Hij ondertekende twee documenten. Toen gaf hij de soldaat, die nu aan de binnenkant van de dubbele deur stond, een wenk om de eerste bezoeker binnen te laten.

Een vooruitziend iemand met zin voor historie die hem op deze laatste ochtend had kunnen horen, zou zich later tal van opmerkingen kunnen herinneren die erop zouden kunnen wijzen dat de president heeft geweten dat deze dag zou komen.

„Ik ben ervan overtuigd dat ik nog nooit iets heb gedaan zonder God,” had hij gezegd, „en als het Zijn wil is dat ik sterf door de hand van een moordenaar, moet ik mij daarin schikken. Ik moet mijn plicht doen zoals ik die zie, en de rest maar overlaten aan God”.

Tijdens het gesprek met Harriet Beecher Stowe, de schrijfster van „De Negerhut van Oom Tom”, had hij gezegd: „Hoe de oorlog ook afloopt; ik heb het gevoel dat ik niet lang meer zal leven als het eenmaal voorbij is”.

Niemand die hem hoorde kon eraan twijfelen dat hij de mogelijkheid om te worden vermoord beoordeelde met een filosofische gemoedsrust, wanneer hij zei: „Als ik word gedood sterf ik maar één keer; maar te leven in een voortdurende vrees om gedood te worden, betekent iedere keer weer opnieuw te sterven”. Om deze zienswijze nog eens te onderstrepen, lag er in zijn schrijftafel een dikke enveloppe, waarop stond geschreven: „Sluipmoord”. Er zaten tachtig brieven in en in iedere brief werd bedreigd met zijn leven.

Hij maakte zich er ook geen zorgen over of men hem nu wel of niet zou roemen na zijn dood. „Ik zal het allerbeste doen wat ik weet,” had hij gezegd, „het allerbeste wat ik kan, en dat zal ik blijven doen tot het einde. Als het einde aantoon dat ik juist heb gehandeld, hebben verwijten voor mij geen betekenis. Als het einde aantoon dat ik verkeerd heb gehandeld, maakt het geen verschil of er tien engelen op zweren dat ik juist heb gehandeld”.

Men had hem o.a. uitgemaakt voor „nikkervriend” en dat was hij ook, op een barmhartige en vaderlijke manier. En hij was de man die schreef: „Evenmin als ik slaaf zou willen zijn, wil ik ook geen slavenmeester zijn”. En eens, heel lang geleden, had hij in de ongenadige hitte van een zomer in Illinois dezelfde gedachte uitgedrukt: „Als ik een man met sterke handen zie die graan zaait, oogst en dorst tot brood, kan ik niet nalaten te wensen en te geloven dat deze man ééns, wanneer God de tijd gekomen acht, de mond zal bezitten die hij te eten kan geven”.

Hij had zijn mening geuit over dingen en toen een christelijk predikant eens had geschreven, dat het niet juist was dat de president van de Verenigde Staten theatervoorstellingen bijwoonde terwijl de natie baadde in haar bloed, had Lincoln teruggeschreven:

„Er zijn mensen die het onjuist vinden dat ik naar een opera of theater ga, maar ik vind er mijn rust. Ik houd ervan om alleen te zijn en gelijktijdig samen te zijn met anderen. Ik wil mijn zorgen van me afzetten, mijn gedachten een andere richting geven. Een hartelijke lach geeft me opluchting en naderhand schijn ik beter in staat te zijn om mijn kruis te dragen”.

In juni van het vorige jaar had hij gemerkt dat vele kranten in het land een onmiddellijke vrede wensten en tijdens een openbare vergadering in Philadelphia had hij daarop gereageerd met de volgende woorden:

„Oorlog is op zijn minst verschrikkelijk en onze oorlog is wat betreft zijn omvang en zijn duur een van de verschrikkelijkste. De oorlog heeft het zakenleven in de war gebracht, hij heeft eigendommen vernield en huizen in puin gelegd, hij heeft een enorme nationale schuld en een ongehoorde belasting veroorzaakt... hij heeft rouw gebracht in bijna ieder gezin, zodat men zou kunnen zeggen dat „de hemel is bedekt met zwart”... Wij aanvaardden deze oorlog om een doel te bereiken, een waardig doel, en de oorlog zal afgelopen zijn als wij dat doel hebben bereikt. Als het Gods wil is, hoop ik dat de oorlog niet éérder is afgelopen...”

Het was de bleke voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, Schuyler Colfax, die binnenkwam. Hij was een knappe man met een bruine baard en had een voorliefde voor lange zwarte jassen met mouwen waar de vingers nog maar net uitstaken. Hij had de overdreven-hartelijke manieren en het eeuwige glimlachje van een handelsreiziger. En wat mr. Colfax had te verkopen was altijd hetzelfde: zichzelf.

Ze gaven elkaar een hand en Colfax ging zitten. Lincoln mocht hem graag, niet zozeer omdat hij zich als president geen vijandschap met de voorzitter van het Huis kon veroorloven, dan wel omdat hij Colfax begreep en hem waardeerde voor wat hij was. Zeven jaar geleden had Colfax de voorkeur gegeven aan Douglas boven Lincoln, maar dat was alweer vergeten. Als leider van de wetgevende vergadering had de man tamelijk goed met de president samengewerkt, en ook al wist de president dat deze man zijn carrière belangrijker achtte dan zijn principes en geld belangrijker dan moraal; hij beschouwde hem toch als een sympathieke lummel.

in de bakkerij helpen. Niettemin slaagde hij er in, rechten te studeren en te promoveren tot doctor in de rechtsgeleerdheid. In de oorlog werd hij bij de Duitse weermacht ingelijfd en maakte hij veldtochten mee in Polen, Frankrijk en Finland. Na zijn terugkeer in Oostenrijk be-

gon hij een advocatenpraktijk in Salzburg. In 1948 werd hij voorzitter van de plaatselijke afdeling van de Oostenrijkse Volkspartij en in 1952 werd hij voorzitter van de partij in Salzburgerland. In 1954 werd hij provinciaal gouverneur van Salzburg.

Zeven jaar later was hij minister van financiën. Hij was helemaal niet geliefd, omdat hij weigerde, als minister voor sinterklaas te spelen. Zijn socialistische regeringspartners zullen terdege rekening met hem moeten houden.

Over hun gesprek van deze ochtend werden geen aantekeningen gemaakt, maar het is waarschijnlijk dat ze spraken over Colfax' pogingen lid te worden van Lincolns regering. De president was niet onpartijdig is deze aangelegenheden. Hij had de ambities van de congresvoorzitter aangewakkerd en de conversatie had het stadium bereikt van „manieren en methodes”.

Het was algemeen bekend dat Stanton had geprobeerd af te treden als minister van Oorlog — wellicht alleen maar een theateraal gebaar — en dat de president zijn armen om zijn gewaardeerde sterke man had geslagen en hem had gevraagd aan te blijven. Maar Stanton wilde lid worden van de Hoge Raad en als er een vacature zou ontstaan was het zo goed als zeker dat Lincoln hem zou hebben voorgedragen aan het Congres. Daardoor zou de portefeuille van Oorlog vrijkomen en tijdens een na-oorlogse periode van demobilisatie en vrede zou er geen veiligere post voor Colfax te vinden zijn.

Een andere kwestie die werd besproken was de groeiende onrust van het Congres voor een eigenmachtig optreden van de president in het Zuiden; men was bang dat Lincoln een begin zou willen maken met de wederopbouw zonder vooraf overleg te plegen met het wetgevende orgaan van de regering. Colfax probeerde de president de belofte af te dwingen, dat de na-oorlogse politiek zou worden bepaald in samenwerking met het Congres dat daartoe in een speciale zitting bijeen zou worden geroepen, maar het enige wat hij uit Lincoln kon krijgen was, „ik heb momenteel geen plannen” het congres in een speciale zitting bijeen te roepen, „maar als ik van mening zou veranderen, zal ik daarvan kennisgeven en rekening houden met de vereiste termijn van zestig dagen”.

Als voorzitter was het Colfax' plicht de rechten van het Congres in deze aangelegenheid te beschermen, maar als toekomstig lid van de regering was hij gedwongen om de positie van het staatshoofd te verdedigen wanneer deze een barmhartige vrede wenste te sluiten met het Zuiden en daarbij op geen enkele andere hulp kon rekenen dan die welke hij kon verwachten van Seward, Welles en Stanton, en dan nog alleen maar zoveel hulp als hij kon dulden.

Dit standpunt was geen geheim. Iedereen wist dat Lincoln alleen wilde werken en zelfs onder zijn vrienden waren er maar weinigen die sympathie hadden voor zijn zienswijze. Ook degenen in zijn eigen partij die het met hem eens waren dat een verzoenende vrede de duurzaamste vrede zou zijn, achtten zich verplicht hun stem te verheffen en toe te geven dat het Congres er „recht” op had in deze kwestie te worden gekend.

Congreslid George Julian, een van de vrijmoedigste en verbitterdste, zei dat Lincolns standpunt ten opzichte van de wederopbouw „gewoonweg walgelijk” was voor radicale republikeinen. Wendell Phillips, die expert was in het uitvinden van nieuwe uitdrukkingen, noemde Lincoln een „eerste klas tweedeklasman”. Anderen, die Lincoln hadden horen beloven dat intelligente negers en negers die krijgsdienst hadden gedaan kiesrecht zouden krijgen, mompelden teurgesteld: „Alleen die maar?” Toen Colfax wegging waren zijn stappen veerkrachtiger en glimlachend groette hij degenen die in de gang zaten te wachten. Het is dus mogelijk dat hij het gevoel had de strijd voor het Congres te hebben verloren, maar dat zijn hoop op een regeringsfunctie was versterkt.

De volgende bezoeker was congreslid Cornelius Cole uit Californië. Wat zijn boodschap was weet men niet, maar hij bleef ongewoon lang binnen en de president wilde zijn lijst van bezoekers vóór elf uur hebben afgewerkt, omdat hij op dat tijdstip een kabinetvergadering had bijeengeroepen. Er zaten nog twee bezoekers buiten te wachten.

Op de bovenverdieping had William Crook, een van de lijfwachten van de president, zojuist zijn collega afgelost die de afgelopen nacht de wacht had gehouden voor de deur van Lincolns slaapkamer. Crook was een openhartige intelligente jongeman met een sterk plichtsgevoel. Tijdens zijn dagdienst, van 8 uur 's morgens tot 4 uur 's middags, bevond hij zich bijna doorlopend op hoogstens enkele meters afstand van de man wiens leven hij bewaakte. Hij zette nu de stoel van zijn collega in een kast en draaide de gaslampen in de gang uit.

Hij liep de trap af en bemerkte dat de bedelaars waren verdwenen. Daarna inspecteerde hij de militaire wachtposten bij de hoofdingang, bij het hek in het park en bij de deur die toegang gaf tot de dienstvertrekken. De nachtwaker, Alfonso Dunn, stond voor de hoofdingang en lachte om een paar feestvierders, die waggelend en schreeuwend voorbij het hek liepen. Crook ging bij hem staan, halfgeamuseerd, en schreef later:

„Iedereen viert feest. De aard van de feestviering hangt af van de persoon. De een is geestelijk dronken en de ander lichamelijk. Een stroom van bezoekers komt de president gelukwensen en hem vertellen hoe loyaal ze zijn geweest en dat ze er de hele tijd van overtuigd zijn geweest dat hij zou winnen. De stad wordt bijna geregeerd door mensen die (te uitgelaten) feestvieren”.

Later: „De mensen in de omgeving van de president verloren iets van het onderhand gebruikelijke gevoel dat zijn leven niet veilig was. Het gevaar leek geweken nu de oorlog was afgelopen... sinds de president zich als een mikpunt voor zuidelijke kogels had vertoond in de straten van Richmond en er ongedeerd vandaan was gekomen”.

(wordt vervolgd)

het
beeld
der
vaderen
1914

Beumer
interrumpeert

In de beide Kamers der Staten-Generaal zijn interrupties toegestaan. Zij werken soms zeer verhelderend. Een flitsende vraag of opmerking is soms belangrijker bijdrage tot het debat dan vele volzinnen, thuis zorgvuldig opgeschreven.

De A.R. afgevaardigde mr. dr. E. Beumer, die in 1914 voor Kampen in de Tweede Kamer zat, was een scherpzinnig en vasthoudend man. Zijn maiden-speech was niet gelukkig geweest. Zij handelde over de volgens de spreker gewichtige vraag, of in de inleidende formule van een wet saluut of salut moest worden geschreven.

Maar hij herstelde zich gauw. Hij bleek een scherp debater te zijn. En zijn interrupties waren vaak zeer ad rem.

In mei 1914 werd in de Tweede Kamer het ontwerp Stuwadoorswet behandeld, dat arbeidsbescherming beoogde.

Het wetsontwerp was nog ingediend door minister Talma. Maar door de gezamenlijke aanval van liberalen en socialisten was het kabinet-Heemskerck, waarin ook Talma zitting had, ten val gebracht. De opvolger van Talma, de vrijzinnige minister Treub, veranderde nog al wat in het wetsontwerp. Hij probeerde er een liberaal ontwerp van te maken. De werkgevers waren bij die veranderingen zeer gebaat, de werknemers niet.

Toen kreeg Treub veel bijval in de Kamer, vooral van een aantal liberalen, nogal conservatief gezinde heren. De socialisten waren zeer onttemd. Zij vonden het ontwerp van Talma veel beter dan dat van Treub. En zij gingen de liberale sprekers met felheid te lijf.

Als zij dan weer een naam noemden van zulk een liberaal, om hem te bestrijden, herhaalde Beumer die naam bijna plechtig en voegde er aan toe: gekozen met steun van de socialisten.

Intussen werd het ontwerp van Treub duchtig geamendeerd. Het formuleren van die amendementen was trouwens gemakkelijk genoeg. De Kamerleden namen ze over uit het oorspronkelijke ontwerp van Talma. En ze werden één voor één aangenomen. Zodat tenslotte het ontwerp van Talma, en niet dat van Treub, als wet in het Staatsblad kwam.

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

RHEUMA?

STIJVE SPIEREN
SPIT....

dan FINITUS

WANNEER NIETS HELPT

verkrijgbaar bij drogisten
of bij

BEAPHAR - RAALTE

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

WIJ zijn ons er van bewust, dat wij te weinig denken aan onze lezeressen, op het moment waarop wij deze wekelijkse kroniek schrijven. Dat is een vrucht van onze opvoeding. Niet dat het een schone vrucht is. Integendeel. Wij schamen ons dat wij die lezeressen vergeten, nu wij bekennen dat wij te weinig voor haar en voor haar alleen schrijven. Wij merken dat ook. Er is een tijd geweest dat wij brieven kregen van lieve lezeressen, die ons bij- of afvielen, maar zij schreven, waardoor het contact bleef. Die tijd is blijkbaar voorbij. Sinds mevrouw Groenkoper ook al zo'n rol niet meer speelt in dit Binnenhof (daar-buiten, echt daarbuiten wel!) zijn wij op te mannelijk spoor geraakt, waarvoor wij onze verontschuldiging aanbieden.

Hoe kwamen wij nu tot dit inzicht? Was er een tante in Den Haag, die ons daarover kapittelde? Neen. Die tante is er wel maar zij kapittelde niet. Was het mevrouw Groenkoper, die ons op ons falen wees? Neen. Zij kent de Grondwet en laat ons volkomen vrij in het schrijven. Schreef de fractie? De fractie heeft ons nog nooit geschreven. De reden ligt elders. Wij bladerden dezer dagen in een jaargang van Christelijk Vrouwenleven, dat indertijd uitgegeven werd door E. J. Dosch JBzn. te Baarn en waarin vrouwen schreven als Johanna Breevoort, Jo Smits, Jo Spierenburg, Anthonia Margaretha, A. van Hoogstraten-Schoch, G. H. J. v. d. M(olen), J. H. Kuyper, Tinne Bonnama, H. S. S. Kuyper, J. M. Westerbrink-Witz en andere dames.

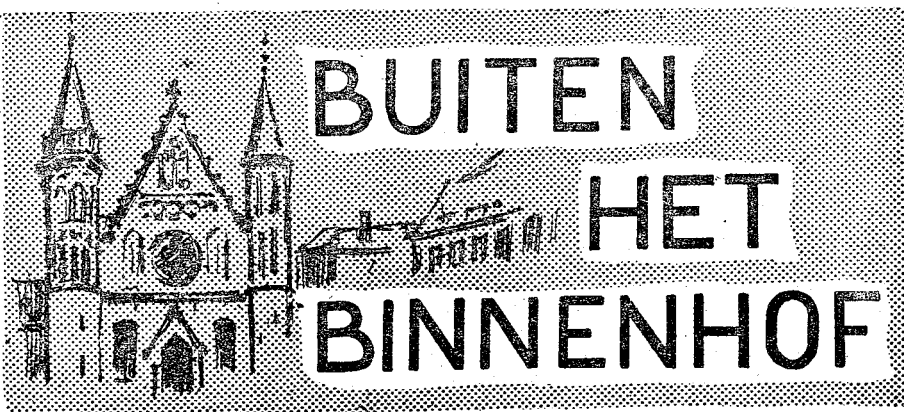
In een van de jaargangen van de twintiger jaren staat een artikel in dit (ook door ons moeder gelezen damesblad (dat woord had toen een betere naam dan welke vandaag in sommige kringen opgeld doet,) over dienstboden nood. Dat was een probleem in die dagen. Met Jack London kunnen wij niet zeggen dat wij door wolven zijn opgevoed, maar wij zijn wel een beetje mede door dienstboden opgevoed. Thuis hadden wij dienstboden, dat wil zeggen, ± om de tien jaren kwam er een ander. Ik herinner mij die hulpen in de huishouding goed. Zij woonden in ons huis, aten bij ons aan tafel, genoten het volle vertrouwen van vader en moeder en de kinderen. Wij kinderen noemden haar bij de voornaam en zij noemden ons kinderen ook bij de voornaam. In die ongeveer vijftien jaar, gedurende welke wij bewust in het huis van mijn ouders hebben geleefd hebben wij er drie à vier meegeemaakt, van wie wij ons Marie, Anna en Nel goed herinneren. Dat er naderhand een dienstboden nood is ontstaan kunnen wij ons niet te binnen brengen. Toen wij trouwen hadden wij geen huis en geen inkomen voor een dienstbode. En na de oorlog hebben wij ook geen hulpen in het huishouden gekend dan eens per week een mevrouw, die van negen tot twaalf uur het ruwe werk doet.

Maar er is dus een dienstboden nood geweest in die twintiger jaren.

H. baronesse van Lynden schrijft er over. En zij vraagt zich af welke nu wel de oorzaak daarvan mag zijn. „Hoe komt het, dat waar het vroeger geen zeldzaamheid was, dat men in deftige huizen, ook in eenvoudige gezinnen, oude getrouwe gedienden vond, die daar twintig, ja dertig jaren vaak bleven, men zich nu al buitengewoon bevoorrecht acht, als men kan zeggen gedurende vier of vijf jaren door dezelfde dienstbode gediend te zijn?”

Ook wij waren nieuwsgierig hoe dat nu kwam in die dagen. „Menigeen is dadelijk gereed met een antwoord”, schrijft baronesse van Lynden, „de schuld hiervan is het lang gekweekte socialisme”.

Men glimlacht als men dat zwart op wit leest. „Men wil niet meer dienen. Alle mensen hebben gelijke rechten; waarom moet ik schoon maken wat een ander vuil maakt; waarom moet ik voor een heet vuur staan te koken en staan te braden wat een ander op zijn gemak in

een koele kamer opeet? Waarom moet ik een katoenen japon en een witte boezelaar dragen, waar mevrouw en de freule kunnen aantrekken wat zij willen?”

Ah, wij horen hier het morrend ongenoegen van de opstandige dienstboden uit het jaar 1925! Het klinkt overigens wel onwezenlijk. Want dan zouden er, als dit waar was, ook geen kelners, geen koks en geen hotelpersoneel geweest zijn! Andere redenen zijn er ook, althans zij werden gehoord in die dagen: „de meisjes willen des avonds vrij zijn ook des zaterdagsmiddags en des zondags. Wie dit wil kan op een fabriek, een atelier of op een kantoor terecht...”

Baronesse Van Lynden gaat niet helemaal mee met die opgave van redenen. Zij vraagt zich terecht af: mankeert er dan niets aan de werkgeefster, ligt de oorzaak alleen bij de onwil van de werknemster?

Na de oorlog (van 1918) kwam er een crisis en met die crisis een bezuiniging. Bezuinigd werd er ook op loon van de dienstboden, op inkrimping van het aantal in een gezin waardoor het werk meer werd. „Eenzelfde persoon moet nu koken en strijken, eten opdoen en binnen brengen, tafeldekken en tafeldienen, kamers doen en zilverpoetsen en naar de bel lopen. Wie dacht er vroeger aan, de keukenmeid te laten strijken of het tweede meisje te laten koken? Dit geschiedde alleen in geval van nood...”

De schrijfster herinnert zich vroeger, toen het huis voor een dienstbode haar tweede tehuis was en hoe daar een band bestond tussen mevrouw en de meisjes! En zij geeft aan de jeugdige mevrouw van 1925 de goede raad die band weer te versterken. „Bezuiniging is goed, maar niet ten koste van de dienstbode... Vergeet vooral niet dat zij geboren zijn met dezelfde smaak als gijzelf voor aardbeien en peren, frambozen en bessen, peren en pruimen en wat dies meer zij... Laten wij huisvrouwen eens ophouden met ons blind te kijken op de fouten van ons dienstpersoneel en de hand in eigen boezem steken...”

Tot zover de schrijfster in Christelijk Vrouwenleven. Wij hebben het mevrouw Groenkoper voorgelezen. Onder de thee, die zij had gezet en ons had ingeschonken. Plotseling liep zij weg, maar kwam even later terug met aardbeien en peren, frambozen en bessen en pruimen. „Voor al het koken, strijken, eten opdoen en binnen brengen, tafeldekken en tafeldienen, kamers doen en zilverpoetsen en naar de bel lopen” zei ze.

Toen dachten wij, komaan laten wij eens iets voor onze lezeressen schrijven, echt iets voor haar alleen.

William Groenkoper

P.S. Hartelijk dank aan hen, die zo snel reageerden op mijn oproep naar oude jaargangen (1925-1935) van jongelingsbladen, meisjesbladen, vrouwenbladen, foto's van jaarfeesten en wat dies meer zij, op het terrein van het reformatorische leven der genoemde jaren. Er kan nog meer bij!
W. G.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.
Goes

Drukkers - uitgevers

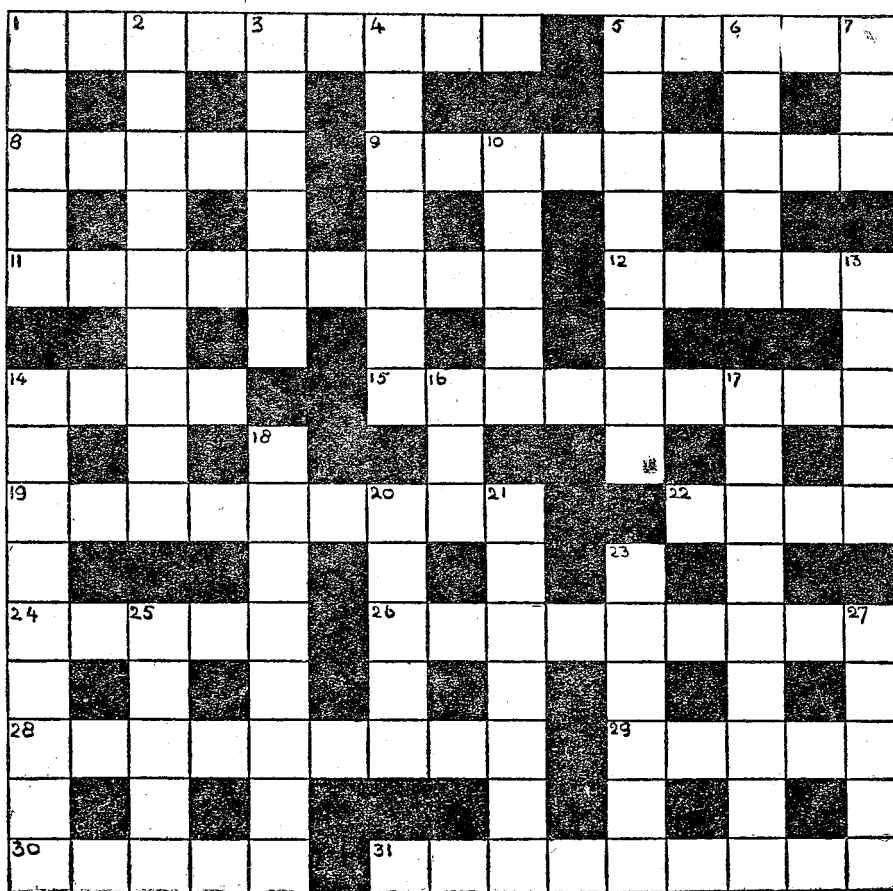
Telefoon (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. bijzonder mondig man; 5. hartig vocht; 8. object van mislagen; 9. massabeest; 11. antieke staatsemmissies; 12. dient voor elk verzetje: klein, maar voor al groot; 14. hier begint de baard te groeien; 15. het loon is bij dit aangaan van een verbintenis centraal; 19. pech-eten? 22. komt om haar verdienste; 24. Romeinse wetten, die thans soms nog verschuldigd zijn; 26. geen landerige kwaal; 28. men krijgt gehoor; 29. opslagplaats, waar — na de scheiding — soms de hond in zit; 30. messenwerk; 31. lijkt een aan lager wal geraakte kasteelheer, die o.a. afzakkertjes verkoopt.

Vertikaal: 1. de schuinmarcheerder onder de schaakstukken; 2. men zou denken dat dit bot nogal wat lawaai maakt; 3. deze twee bomen geven één vruchtsoort; 4. deze kennis komt na de biecht te voorschijn; 5. zelfrespect; 6. geen geruisloze afsluiting; 7. een lijst is — achteraf beschouwd — toch onbetekend; 10. hevig = ondergeschikt minus onder; 13. zij hollen achter de prijzen aan; 14. in de kerk schijnen deze geestelijken niet thuis te horen; 16. men hoort dit niet graag, maar heeft het altijd; 17. zij was kleurrijk gekapt; 18. plaats waar vroeger velen stierven; 20. een verkoper doet alles om de laatste letter van het abc; 21. maken vleugelmuziek; 23. wijs, maar als 't oud is, is 't meestal niet wijs; 25. drukte, doordat u zelf een bezigheid moet hebben; 27. woonplaats v. „Sudeten-Nederlanders”.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. lans, 4. Maarn, 9. éven, 13. ode, 14. vermaak, 16. adé, 17. regel, 19. map, 20. ander, 22. Edom, 23. Vlie, 24. krot, 25. gom, 27. ferm, 29. on, 30. genot, 31. o.k., 33. vacht, 36. zes, 37. aster, 39. ale, 40. ore, 41. tol, 42. Ida, 43. allee, 45. mee, 47. palet, 49. le,

50. genre, 51. rs, 52. niks, 55. lid, 56. dras, 59. Deli, 60. soep, 62. stola, 64. Ems, 66. omrit, 68. Leo, 69. bedwaard, 72. Ine, 73. alla, 74. messe, 75. slee.

Vertikaal: Af te leiden uit Horizontaal, behalve: 1. lord, 6. Amazone, 13. Nero, 18. edoch, 21. niets, 44. enkel, 48. ad rem, 58. asla, 61. stee.

De invloed van een partij (2)

A C H T E R P A G I N A

HOE belangrijk het interne gesprek in de partij — in vergaderingen van kiesverenigingen en in gespreksgroepen — ook mag zijn, het gesprek met niet-leden zal op gang moeten komen.

Het gaat er niet alleen om voor onszelf een overtuiging en een visie op de dingen te hebben, maar ook — dat hangt daar onverbreekelijk mee samen — om die overtuiging, die visie aan anderen, aan het gehele volk bekend te maken, te verduidelijken en toe te lichten. Gebeurt dat niet, dan is het interne werk en gesprek — althans naar buiten — stiel; dan wordt de werfkracht niet ontplooid.

Dit was de voornaamste stelling in ons verhaal van vorige week op deze plaats; een punt waarvoor wij vanwege het gewicht van de zaak deze week nog eens aandacht willen vragen.

Van het hier gestelde zullen wij als partij-organen en als individuele leden niet alleen steeds meer doordrongen moeten zijn, maar daaraan zullen wij in feite ook ieder persoonlijk iets moeten doen, als wij het — weer ieder persoonlijk — wel menen met de partij. D.w.z. als wij verstaan, dat wij een roeping hebben en als wij begrijpen, dat onze visie, op grond van de Bijbel gevormd, belangrijk genoeg is om aan anderen te vertellen, anderen daarvan deelgenoot te maken.

Individueel

Dat betekent helemaal niet, dat wij voortaan overal waar wij komen en waar wij geestverwanten (nog) niet-leden en niet-geestverwanten ontmoeten, hoogdravende verhalen, doorwrochte betogen, inleidingen en grote speeches moeten gaan houden.

Dat betekent alleen, dat wij in het doodgewone dagelijkse gesprek — bij wijze van spreken haast ongemerkt — duidelijk van ons standpunt (getoetst in vergaderingen van de kiesvereniging en in een gespreksgroep of getoetst aan hetgeen geschreven werd in ons politieke wekelijkse lijforgaan „Nederlandse Gedachten”) doen blijken.

Dat zal in het doodgewone, niet geforceerde, dagelijkse gesprek of praatje na enige tijd veel meer invloed hebben dan je misschien op het eerste gezicht zo denken.

Dit kan iedereen doen, en wel iedereen op zijn of haar wijze in zijn/haar omstandigheden

Samen

HET voorgaande is de aanduiding van één mogelijke praktische toepassing, welke welhaast automatisch moet volgen op de stelling, dat het interne werk en gesprek van de partij — wil dat vruchtdragend zijn — gevolgd moet

worden door het verbreiden van het eigen standpunt, de eigen zienswijze in bredere kring.

Een bijzondere mogelijkheid, welke wij ook vorige week reeds noemden, is dat een (bestuurs)lid van een kiesvereniging — drie of viermaal per jaar — een stuk of tien geestverwanten-niet-leden bij zich thuis nodigt. Niet om dan daar referaten aan te horen, maar gewoon om onder elkaar over de politiek in het algemeen te praten.

Gemakkelijk gezegd, zal misschien schouderophalend tegengeworpen worden. Hoe breng je dat voor elkaar?

Aan de hand van de praktijk, gehoord van een bestuurslid van een kiesvereniging, waarin deze methode reeds een jaar is toegepast, kan het volgende in het kort worden doorgegeven.

Een (bestuurs)lid, hij of zij, kent de mensen in zijn of haar buurt wel zo'n beetje, de een meer, de ander minder. Hij gaat er een aantal langs: *komt u op die avond bij mij op bezoek; ik nodig nog een aantal mensen uit; samen praten wij dan over de politiek. U hebt tot dusverre niet toe willen treden als lid van de kiesvereniging; laten wij onderling in kleine kring bij mij thuis wat over de politiek praten. Een bepaald punt van gesprek wordt genoemd. Op die avond kunt u evenwel ook andere punten in het gesprek brengen.*

Op de bewuste avond komen de gasten, zo tussen half acht of kwart voor acht. Men maakt kennis, drinkt eerst een kop koffie en praat wat over koetjes en kalfjes.

Daarna wordt het gesprek algemeen over het (de) politieke punt(en). Het wordt een prettige avond, waarop ieder zich naar hartelust uit kan spreken. Men drinkt nog eens wat en men gaat om tien uur of half elf weer naar huis. Er was een geanimeerd gesprek, waarin men ronduit voor zijn persoonlijke mening kon uitkomen en de opvattingen van anderen kon horen. Het was een zinvolle visite. Gastheer en gastvrouw worden zeer bedankt. Tot ziens, want dit doen wij nog eens.

Zodoende ontmoet drie of viermaal per jaar ongeveer dezelfde groep van personen elkaar. Men houdt niet van „vergaderingen”, men is zeer beslist tegen een of andere „organisatie”. Maar praten in de huiselijke kring wil men wel. Er zijn niet zoveel partijleden, die elkaar drie of viermaal op een avond-bijeenkomst van hun kiesvereniging ontmoeten!

Als een flink aantal kiesverenigingen deze methode gaat toepassen — ieder kan natuurlijk een en ander aanpassen aan de (plaatselijke) omstandigheden — wordt de kring waarin de A.R. politiek aan de orde komt — breder en breder. Heel wat breder dan de kring van de honderdduizend mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, die lid zijn van de partij.

Politiek leven

EEN dat is nu juist van zo groot belang. Een partij is er niet zo maar om als leden „knus” in die partij te zitten, maar om als christenen gezamenlijk over hetgeen politiek aan de orde is zich te beraden en daaraan bekendheid te geven aan anderen, binnen en buiten de grenzen.

Dit is een bijzonder belangrijke zaak, want in de politiek gaat het om het leven, om de vraag hoe wij leven zullen. Politiek is niet zomaar iets vaags, zo in de geest van: o ja, er is ook nog zoiets als politiek. Politiek is er alleen maar in verbinding met economische problemen, sociale vraagstukken, financiële moeilijkheden en mogelijkheden, maatschappelijke toestanden, militaire aangelegenheden, nationale en internationale situaties. Met al die dingen hebben wij persoonlijk dagelijks min of meer te maken. En daar heeft de politiek volop mee te maken. Al die dingen worden in belangrijke mate, in velelei opzicht „in de politiek” in een zekere richting, naar een bepaalde oplossing geleid. Hoe? Dat kunnen wij ieder mede bepalen door politiek mondig te zijn.

DIT is niet een verhaal, waarvan men kan zeggen: dat moet je in verkiezingstijd tijdens propaganda-acties houden. Zeer zeker niet. Juist in rustiger tijden kan men hier beter en juist over praten, dan in de meer bewogen dagen van de verkiezingsopwinding.

Juist in rustiger tijd moet de partij, dat wil zeggen, moeten de leden, met de eigen visie naar buiten treden. Eerst dan zal t.z.t. een goede propaganda-actie gevoerd kunnen worden in tijden van verkiezingen.

In dit verband is het goed nog eens te wijzen op de A.R. radio- en televisie-uitzendingen. Laat mer in brede kring

daarop de aandacht vestigen en daarbij aanhaken in het gesprek met de ander. Verder kan men natuurlijk de hiervoor bedoelde huisbijekomsten houden op de avond van zo'n uitzending. Men kan het gesprek dan hierbij doen aansluiten.

Jongeren

OOK in het kader van dit verhaal is het op zijn plaats nog eens uitdrukkelijk de aandacht te vestigen op de jongeren. Betrek hen toch in ruime mate bij het gesprek en het werk van de partij — intern en extern. En zijn kiesverenigingen, waar geen jongeren ter vergadering komen, noch anderszins bij het werk betrokken zijn.

Jongeren heeft men niet als men alleen op 40-jarigen wijzen kan. Op 21-jarige leeftijd is men stemgerechtigd. Derhalve moet een jongere van die leeftijd geen sporadisch „verschijnsel” zijn.

Van jongeren mag men enige spontaneiteit om „er bij te zijn” verwachten. Maar dan zal er van de kant van de ouderen ook steeds een zeer grote mate van tegemoetkomendheid tegenover hen moeten zijn. Jongeren behoren een goede plaats in de partij te hebben, zowel in het werk als het gesprek. Het is te gek wanneer men eerst de leeftijd van minstens 40 jaar bereikt moet hebben voor men min of meer voor „vol” wordt aangezien. Overigens: hoe meer jongeren in de kiesvereniging, hoe sneller dit euvel dat plaatselijk — het is gelukkig geen algemeen verschijnsel — voorkomt, verdwenen is.

Ook in het optreden naar buiten is het meedoen van de jongeren noodzakelijk. Als alleen ouderen naar buiten optreden maakt dat voor de partij geen goede indruk.

Jaarverslag

HET jaarverslag van de A.R. Partij over 1963 is gereed gekomen. Eind vorige week is het aan de leden van het Partij Convent toegezonden i.v.m. de behandeling ervan op het Partij Convent op zaterdag 23 mei a.s. Deze week wordt het toegezonden aan de secretarissen van de kiesverenigingen. Volgende week hopen wij op deze plaats nader bij de inhoud van dit verslag stil te staan.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

N.V. W. J. Schuiling's Handelonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - oprappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
- * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
- * GEPROFILEERDE BUIZEN
- * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN

TELEFOON 05190 - 2043

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292. (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580. Rotterdam: telefoon 010-171317.

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

Leiden • Oegstgeest • Alphen 9/4 Rijn

Leiden:
Breestraat 65 tel. 21800

Oegstgeest:
Geversstr. 41 tel. 52917

Alphen a. d. Rijn:
v. Manderslostraat 60

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. • NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

DEN HAAG

SIGARENMAGAZIJN Matador

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

BIJBEL EN PROGRAM

ONLANGS hebben wij betoogd, dat een politieke partij niet kan bestaan zonder een program.

Een Christelijke partij onderscheidt zich van andere politieke partijen, doordat zij haar program schrijft bij de geopende Bijbel. Een halve eeuw geleden hielden de liberalen op Hemelvaartsdag een grote meeting, waarop prof. Eerdmans van Leiden nadrukkelijk stelde, dat de Bijbel niet als Bijbel kon worden aanvaard en dus ook in de politiek geen beslissende betekenis kon en mocht hebben. Onlangs heeft prof. Oud op de jaarvergadering van de V.V.D. nog eens duidelijk laten uitkomen, dat in het program van een liberale partij geen verwijzingen mogen voorkomen naar godsdienstige schriften, ook niet naar de wet der tien geboden.

DE a.r. stellen in hun beginselprogram voorop, dat het streven van de partij er op gericht moet zijn, dat het Woord van God weer klem krijgt op het openbare leven.

Wanneer wij dat zo in het algemeen stellen, dan ondervinden wij in eigen kring geen tegenspraak. Het wordt door ons volledig aanvaard.

Maar dat betekent niet, dat wij de moeilijkheden over het hoofd zien, waarvoor wij hier worden geplaatst.

DAAR is vooreerst het gevaar, dat wij de Bijbel verkeerd lezen en daarna onze eigen opvatting en praktijken vereenzelvigen met wat de Bijbel ons leert. Een sprekend voorbeeld was de wijze, waarop vroeger wel de slavernij der negers werd verdedigd. Vervloekt zij Kanaän, de zoon van Cham, een knecht der knechten zij hij zijne broederen. Die tekst scheen voldoende. De afstammelingen van Cham, de negers, droegen een vloek mee door de geschiedenis, die in de slavernij gerealiseerd werd. Een ander voorbeeld is het beroep op de tekst: Rijken en

armen ontmoeten elkaar; de Here heeft ze beide gemaakt. Het is gemakkelijk dat zo op te vatten, alsof er stond: De Here wil, dat er rijken en armen zijn. Maar er wordt alleen maar geconstateerd, dat rijken en armen elkaar als het ware dagelijks tegenkomen, maar dat we wel moeten bedenken, dat de Here ze beide heeft gemaakt, de armen evenzeer als de rijken. Alle mensen hebben dezelfde Maker.

DIT gevaar is alleen bestaanbaar, wanneer wij vervallen in een misbruik van de Bijbel, en doen alsof wij te maken hebben met een verzameling spreuken, die we in een soort kaartregister kunnen onderbrengen, om een greep te doen, al naar we een bepaalde tekst nodig hebben. Wij geloven evenwel, dat we de Bijbel steeds weer moeten lezen in zijn geheel, als één machtige openbaring. Dat bewaart ons voor een gereduceerde Bijbel, gereduceerd naar onze behoefte. Op die manier wordt de Bijbel een te gemakkelijk boek.

ER is een ander punt van discussie. Om aan het gevaar, dat hier zoeven werd aangegeven, te ontkomen, wordt soms de opmerking gemaakt, dat de Bijbel ons geen richtlijnen geeft, maar alleen een richting aangeeft.

Wie dat in zijn volle zin volhoudt, ontken, dat we kunnen spreken over Schriftuurlijke beginselen. De Bijbel stuwt ons dan slechts in een bepaalde richting, waar we zelf de weg moeten zien te vinden. Wij hebben dan eigenlijk aan de Bijbel géén houvast.

TEGEN deze opvatting wil ik twee bedenkingen maken.

Vooreerst geloof ik, om een woord uit de Nederlandse geloofsbelijdenis aan te halen, dat in de Bijbel ons de wil Gods volkomenlijk is geopenbaard. De Bijbel is rijker en actueler dan wij vaak denken. Hij is geen regenbak, die je leeg kunt scheppen, maar een onuitputtelijke bron. Het ligt niet aan de Bijbel, maar aan ons, wanneer we menen, dat het Woord Gods schraal van inhoud is geworden. Er wordt van ons geloof gevraagd een bereidheid om echt discipelen te worden en te blijven.

DE tweede bedenking ziet op wat wij reeds geleerd hebben, als blijvende lessen. Als men bezwaar heeft, om van richtlijnen te spreken, dan kiese men een ander woord. Laten we dan zeggen van Bijbelse waarheden.

De Bijbel leert ons duidelijk en heeft ons duidelijk geleerd, wat het karakter is van het overheidsgezag: het is uit God en niet uit de mensen. De overheid is er om der zonde wil, om de boosheid te beteugelen. De zonde is

richtlijnen, hij geeft alléén een richting aan.

WIJ kunnen ons vergissen op bepaalde punten.

Maar niets zou erger zijn, dan wanneer wij daaraan de conclusie verbieden: dan laten we de Bijbel maar liever voorgoed en helemaal dicht, als we over ons beleid in de politiek praten. Dat is alleen maar mogelijk voor wie het Woord Gods krachteloos wil maken. A.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.

BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Wilt u

IN HET LEVEN SLAGEN?

Dan is onze leergang

spreek in het openbaar

het "middel" om uw doel te bereiken. Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.

INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

CIGARS

gespreide belegging in
buitenlandse obligaties

Koers op 20 mei: 723

per participatie. Effectief
rendement 5½% + mogelijke
extra koerswinstuitkering.

Inlichtingen worden u gaarne
verstrekkt door uw bank, com-
missionair of door de beheerders:

LABOUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

Mijmerend in de koesterende zonnestralen

Cyprus • Frankrijk • Duitsland

NAVO-CONFERENTIE NIET TEVERGEEFS

DE Navo-conferentie, die vorige week in Den Haag werd gehouden, is niet tevergeefs geweest. Zij heeft in verschillende opzichten als uitlaatklep gefungeerd, in de eerste plaats in de kwestie Cyprus, maar ook met betrekking tot het streven van Frankrijk, de structuur van de Navo drastisch te veranderen. De Westduitse minister van buitenlandse zaken, Gerhard Schroeder, kon wat de Duitse kwestie betreft, voldaan naar Bonn terugkeren. Over de Oost-West-verhoudingen bleek een opmerkelijke eenheid van visie te bestaan. En slechts wat de problemen Cuba en Zuid-Vietnam aangaat, was er blijkbaar zoveel verschil van opvatting, dat men deze vraagstukken tenslotte maar wijselijk heeft laten rusten. Nadat Frankrijk vorige maand zijn vlootstrijdkrachten geheel uit de Navo had teruggetrokken, vroegen de andere Navo-leden zich af, of dit het voorspel was van hetgeen hun op de voorjaarsconferentie van de organisatie te wachten zou staan. Het bleek niet het geval te zijn. In een bijzonder openhartige sfeer werd de Fransen gevraagd nu eindelijk eens te vertellen, wat zij wilden op het gebied van wijzigingen in de structuur van de Navo. Dit antwoord kwam, maar anders dan men had verwacht. Minister Couve de Murville zei slechts, dat zijn land niet met voorstellen voor de dag zou komen, omdat het terdege beseft, dat het in deze zaak alleen staat.

CYPRUS

Op de Navo-conferentie is de kwestie Cyprus niet tot een oplossing gekomen. In genen dele. De moeilijkheden op het eiland zullen voorlopig nog wel voortduren, zolang aartsbischop Makarios niet aan het verstand wordt gebracht, dat er een einde moet komen aan het onderdrukken van de Turkse minderheid. Het probleem zit in wezen vast op Griekenland, dat thans een heel andere regeringsploeg heeft dan die, welke in 1960 met Turkije en Engeland het complex van verdragen sloot, die leidden tot het verlenen van onafhankelijkheid aan de bevolking van Cyprus. Premier Papan-dreoe is aan de macht gekomen door juist wat de kwestie Cyprus betreft een andere houding aan te nemen, dan de vroegere regeringspartij (van de gedesillusioneerde ex-premier Karamanlis) had gedaan.

Ook nu het probleem zo'n dreigende vorm heeft aangenomen, blijft Papan-dreoe de aartsbisschop, die tevens president van Cyprus is, de handen boven het hoofd houden. En ook op de Navo-conferentie is het niet zo ver gekomen, dat de Griekse minister van buitenlandse zaken de onvoorwaarde-

lijke medewerking van zijn regering kon toezeggen bij het zoeken van een redelijke oplossing voor de moeilijkheden op het eiland.

ONDER DRUK

Toch is hetgeen op de Haagse conferentie werd bereikt wellicht van niet te onderschatten betekenis. Van zeer betrouwbare zijde werd tijdens de besprekingen vernomen, dat Dean Rusk, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, zijn Griekse en Turkse collega's had laten weten, dat „de Verenigde Staten eenvoudig niet zouden toestaan, dat hun landen met elkaar in conflict zouden komen”. Bijzonderheden over deze verklaring van Rusk werden niet verteld, maar 't was duidelijk, dat de Amerikaanse Zesde Vloot, die zich in het oostelijke Middellandse zeegebied bevindt, bij dit „niet toestaan” een belangrijke rol zou moeten spelen. Dat was echter niet het enige. De Verenigde Staten beschikken ook over de mogelijkheid, Grieken en Turken met andere middelen tot rede te brengen, o.a. door te dreigen met stopzetting van militaire en economische hulpverlening.

Volgens insiders heeft het een en het ander ook op de Grieken grote indruk gemaakt. De Griekse delegatie in Den Haag beseftte, dat de houding van hun land catastrofale gevolgen zou kunnen hebben voor de situatie in het oostelijke deel van het Middellandse zeegebied.

BEZORGD

Met name hebben ook de Grieken hun bezorgdheid uitgesproken over de wijze, waarop de Sowjetunie en andere communistische landen hun invloed op Cyprus hebben weten te versterken. Als men dit hoort is men geneigd zich af te vragen, waarom zij dan niet snel hun medewerking verlenen aan de pogingen der Verenigde Naties, het probleem Cyprus tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing te brengen. De Grieken zullen dan antwoorden, dat zij aartsbischop Makarios hebben gesteund, omdat zij daarmee wilden proberen, de Sowjetunie de wind uit de zeilen te nemen.

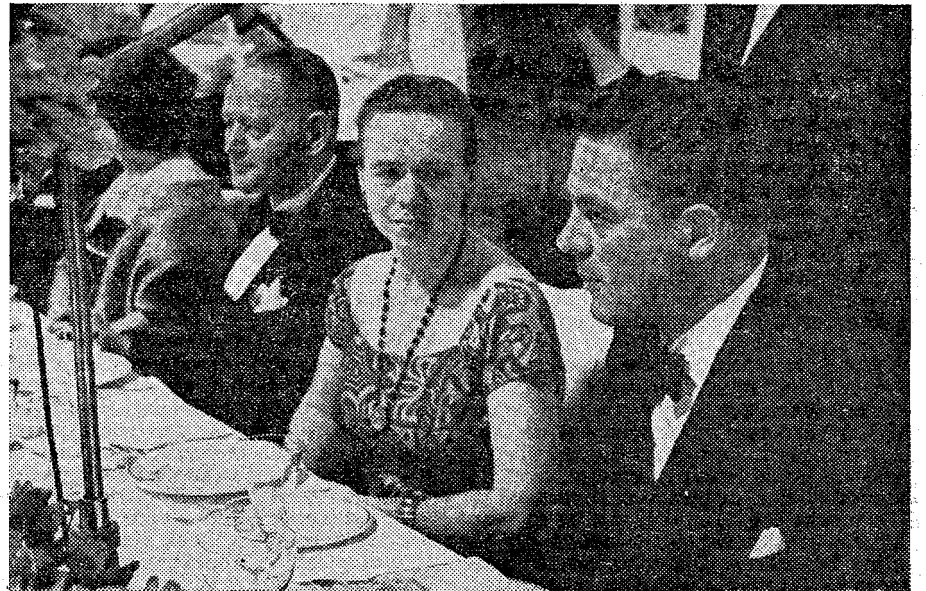
Dat Makarios hoog spel speelt, is buiten kijf. Dat hij helemaal als vrij man handelt, is echter een vraag, waarop het nog steeds moeilijk is, het juiste antwoord te geven. Wellicht dat de houding van de Griekse delegatie op de Navo-conferentie daar ook wel het een en ander mee te maken had. Een feit is in elk geval, dat er tijdens de conferentie meer werd afgesproken, dan in het communiqué werd vermeld, dat na afloop van de besprekingen in Den Haag werd uitgegeven.

TOEZEGGING

Naar wij van bevoegde zegglieden hebben vernomen heeft de Griekse delegatie toegezegd er aan te zullen medewerken, dat aan de VN-strijdkrachten op Cyprus meer bevoegdheden worden gegeven bij het herstel van orde en rust op het eiland. Het is zonder meer duidelijk, dat een politieke oplossing van het Cyprische probleem slechts mogelijk is, als er normale omstandigheden zijn teruggekeerd. Totsdusver is het de VN-troepen nog niet gelukt, het eiland te pacificeren. Zij worden tegengewerkt door

vrees voor een overhaast opzeggen van de banden van dit land met de Navo behoeft thans ook niet meer te bestaan. Minister Couve de Murville heeft zijn instemming betuigd met een communiqué, waarin de Navo een onmisbare factor wordt genoemd in de verdediging van de westelijke wereld. En tijdens de besprekingen heeft hij er geen twijfel over laten bestaan, dat zijn land deel van de Navo wil blijven uitmaken. En dat behoeft niet te verwonderen ook. Wanneer Frankrijk niet langer lid van deze organisatie zou zijn, zou het in de wereld van vandaag zeker niet de rol kunnen spelen, die De Gaulle het heeft toegedacht.

De Franse president kan zijn „onafhankelijke” politiek in verschillende delen van de wereld slechts bedrijven bij de gratie van het bestaan van de afschrikwekkende kernmacht van de Ver. Staten. Hij weet, dat het lidmaatschap van de Navo zijn land een veiligheid verschaft, die de slechts in embryonale vorm aanwezige Franse kernmacht het nooit zal kunnen geven. Daarbij komt ook, dat hij terdege beseft, slechts invloed in de westelijke wereld te kunnen uitoefenen, zolang

Minister-president Marijnen was gastheer aan het regeringsdiner in het Kurhaus. Van rechts naar links: de heer Marijnen, mevrouw Rusk en mr. Stikker, de secretaris-generaal van de Navo.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

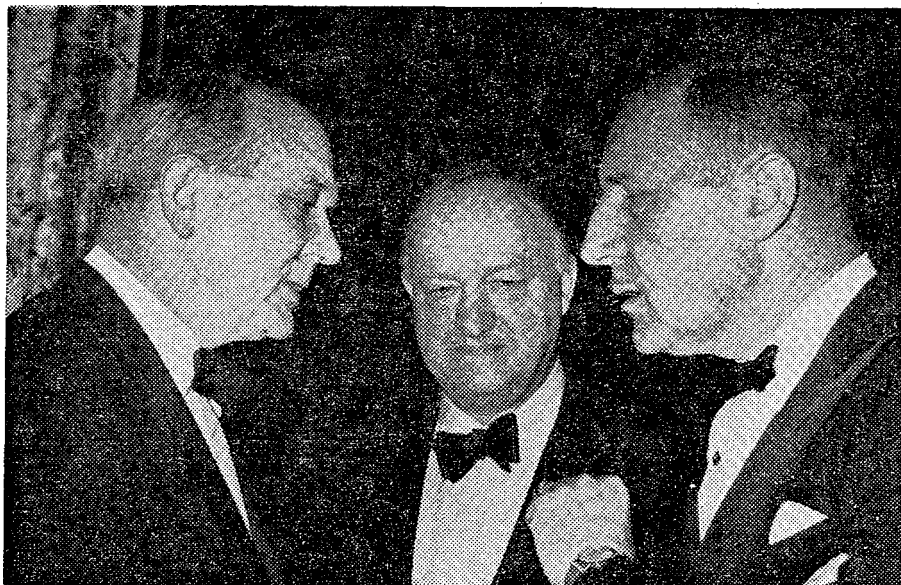
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Tijdens het diner, dat de regering de deelnemers aan de Navo-conferentie aanbood in het Kurhaus, hadden de ministers Rusk (VS), Butler (Engeland) en Luns (Ned.) nog het een en ander met elkaar te bespreken.

Frankrijk lid van de Navo blijft. Slechts dan zal men rekening met De Gaulle houden.

COÖRDINATIE

Zo zullen we rekening moeten houden met een Frankrijk dat — zonder zijn lidmaatschap van de Navo te willen beëindigen — zich steeds lossen van deze Noordatlantische organisatie zal gaan maken, Frankrijk gaat onder leiding van De Gaulle langzaam maar zeker op een situatie aansturen, waarin Franse strijdkrachten niet langer onder internationaal bevel zullen staan. Het geleidelijk onttrekken van de vlootstrijdkrachten leverde de minste moeilijkheden op, omdat de integratie van deze strijdkrachten in wezen slechts op papier bestond. Geheel anders is het echter met de luchtmacht en de landmacht. De Gaulle zal zich echter door niets en niemand laten weerhouden.

Bij een reorganisatie van de Navo, die zou neerkomen op betrekkelijk ge-

• Vervolg op pag. 10

**DIRECT SLAGEN
VOOR UW RIJBEWIJS**
Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in één keer”
**Nederlandse Voorlichting
voor Rijtechniek**
HARDERWIJK - POSTBUS 60

de ongeregelde troepen van Makarios, die misschien gebruik maken van het feit, dat Turkije de Turkse bevolkingsgroep op Cyprus niet te hulp kan snellen, omdat de gehele kwestie aan de Ver. Naties is toevertrouwd.

Het is van groot belang, dat de Navo besloten heeft, zich achter de VN-bemiddeling op het eiland te scharen en wat de Grieks-Turkse betrekkingen betreft, de secretaris-generaal van deze organisatie op te dragen, als een „waakhond” toe te zien, dat deze niet verder verslechteren, doch integendeel zodanig verbeteren, dat de oplossing van de Cyprische kwestie er door naderbij kan worden gebracht. Er zal bij alle betrokken partijen echter veel wijsheid nodig zijn om deze brandende kwestie onder controle te kunnen houden.

FRANKRIJK

Wat de kwestie van de structurele wijzigingen in de Navo betreft, liggen de zaken thans wat duidelijker en weet men voorlopig, wat men aan elkaar heeft. Frankrijk zal dus voorlopig niet aandringen op dergelijke wijzigingen in het bondgenootschap en

DEZE WEEK

- Resultaten Navo-conferentie (pag. 2).
- Actuele commentaren (pag. 3).
- Visserij-problemen (pag. 4).
- Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in Eerste Kamer (pag. 5).
- Het Hoogeland (pag. 6 en 7).
- Pers en periodiek (een vraaggesprek over ontfaarde literatuur) (pag. 8).
- Gesprek bij de Kazernepoort (pag. 9).
- Predikanten en militaire dienst (pag. 10).

grootste wijnkelders van Nederland
een oude traditie levering rechtstreeks aan particulieren
**ROBBERS EN VAN
DEN HOOGEN N.V.**
velperweg 23 arnhem telefoon 08300 2 43 77

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Aandacht voor visserij op Noordzee (en verder) en IJsselmeer

Tweede
Kamer

ALS er één onderwerp was dat de kamerleden interesseerde en waarover men praktisch gelijk dacht, dan was dat omtrent de vissers en hun toekomst. Het ware dan ook bijzonder logisch geweest indien de sprekers de koppen bij elkaar gestoken hadden! Zij zullen dit vooraf misschien ook wel hebben gedaan maar enig resultaat heeft dit „vooroverleg“ kennelijk niet opgeleverd. Een ieder sprak naar hetgeen zijn hart en zijn verstand hem ingaf, maar.... de inhoud kwam op hetzelfde neer.

Het was jammer dat de sprekers niet op het idee waren gekomen één te laten spreken, ook namens een aantal anderen — gelijkgezinden.

Voor de minister — de heer Biesheuvel — was het plezierig te horen dat men over het algemeen veel vertrouwen stelde in zijn persoon. De bewindsman had n.l. reeds verschillende malen blijk gegeven van meer dan oppervlakkige belangstelling voor een ook voor hem nieuwe problematiek — aldus de heer van Bennekom (A.R.). De socialist Vermooten wilde niet achterblijven: „Sinds mr. Biesheuvel de scepter zwaait, waait er op de afdeling visserij een frisse wind“.

Verre visserij

De minister gaat meer geld beschikbaar stellen voor het experiment met de verre visserij. Hiermee is reeds een proef gestart. Teneinde echter het experiment een bredere grondslag te geven wordt het aantal reizen vergroot van 50 tot 75.

Bovendien kunnen enkelen een heel jaar door deze proef nemen — ook in de periode dat er wellicht meer op de Noordzee te verdienen is.

Teneinde de proef eens wat sterker te maken wordt het daggeld per schip dat er aan meedoet verhoogd van f 500,— tot f 750,—.

De vraag of deze overheidsbelangstelling nodig en gewenst is kon de heer van Bennekom (A.R.) positief beantwoorden. De Nederlandse visserij moet op boksen tegen een Europese concurrentie — die zwaarder wordt. Andere landen geven steun aan de modernisering van de vissersvloot — waarop de heer Aantjes (A.R.) sinds jaar en dag gewezen had en gepleit had voor een sterkere Nederlandse overheidsbegeleiding.

Thans is de overheid zo ver, dat de minister wil overwegen of een richtprijzenstelsel voor haring kan worden gerealiseerd.

IJsselmeervisserij

Allen waren het er over eens — dat de bestaande moeilijkheden zo moesten worden opgelost, dat men daarbij uitging van de stelregel: Beroepsvisserij gaat voor boven de sportvissers in het IJsselmeer.

In de eerste plaats pleit ik voor de belangen van hen die een stuk brood moeten verdienen (van Bennekom (A.R.)).

De S.G.P.-er de heer Abma had daarvoor nog een ander amendement: sportvissers misbruiken de zondag, in tegenstelling tot de beroepsvisserij.

Natuurlijk was die situatie niet zo zwart/wit als de heer Abma tekende. Er zijn vele sportvissers die zondags niet vissen uit principe — en er komen helaas vele beroepsvisserij die de lijn der vaderen op dit punt gaan verlaten.

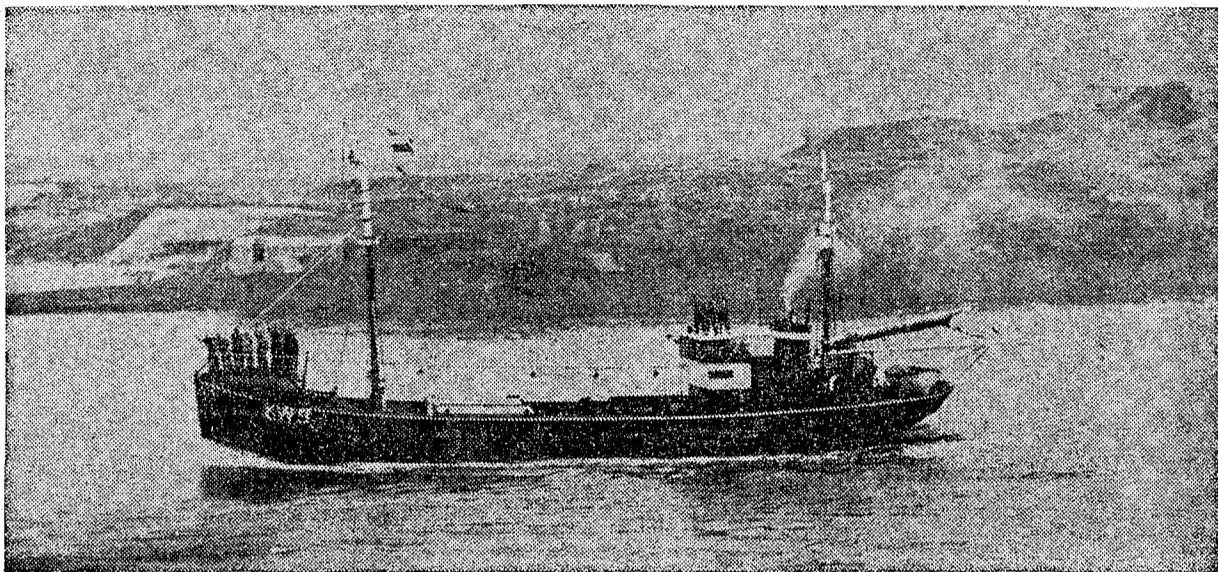
Maar aan beide groepen moest blijvend worden gedacht, als het mogelijk is. Zo was ook het oordeel van de minister: Overdrijf de gevaren zowel van de kuilvisserij als de sportvisserij niet op voorhand!

Met name mag zonder meer de kuilvisserij niet verboden worden.

Verstandig is de gekozen oplossing: een voorlopige adviesraad zal worden ingesteld waar alle belanghebbenden rond dezelfde tafel worden geplaatst, onder voorzitterschap van de zeer bekwame heer van Drimmelen — inspecteur van de visserij.

Sanering

„De mens is beelddrager Gods“, had de minister van visserij, mr. Biesheuvel in de Eerste Kamer gezegd. En daarom kon hij bij de behandeling in de

Tweede Kamer de zekerheid geven dat, als het onontkoombaar zou zijn te moeten afremmen in de sector van de beroepsvisserij, dit beslist niet een koude sanering mocht zijn: „na een verbod de benadeelden maar rustig laten uitsterven.“ Met de heer van Bennekom (A.R.) was hij het eens financiële vergoedingsmaatregelen niet achterwege te mogen laten, mits in vrijwilligheid tot sanering wordt overgegaan.

Zeeland

Het kon niet uitblijven dat aan Zeeland bijzondere aandacht werd besteed, met name door de heer van Dongen (K.V.P.) en van Bennekom (A.R.). De laatste maakte zich tot tolk van de bestaande nood toen hij zei:

„Ik aanvaard de afsluiting van de Oosterschelde als een gegevenheid, als een offer dat voor de nationale veiligheid moet worden gebracht, afgezien nog van de andere winstpunten van deze nationale gigant-arbeid. Maar voor de gevolgen van deze afsluiting voor een bepaalde volksgroep mag niemand het oog sluiten en ik vertrouw, dat ook de Regering dit niet zal willen doen.“

Zeeland wil zich niet uitsluitend ontwikkelen tot een speeltuin voor de rest van Nederland, hoeveel betekenis ik ook aan de recreatie wil hechten.

We kunnen de klok niet terugzetten. Maar wel mogen wij verwachten, dat ook voor Zeeland alles zal worden gedaan wat binnen het menselijk vermogen ligt om te redden wat er te redden valt.

Ik denk ook aan de mossel- en de garnalenvisserij met hun niet te verwaarlozen opbrengsten; volgens de laatste mij bekende cijfers bedroeg de aanvoerde van beide producten rond 3½ miljoen gulden per seizoen. Ik wil met klem pleiten voor 't behoud van de mosselverwatering in Zeeland en voor maatregelen ten behoeve van de garnalenvissers, die als gevolg van de afsluiting van het Veerse gat naar Colijnsplaat hebben moeten verhuizen.

Maar het is bijna overbodig de Minister nog eens met klem te verzoeken, of hij open wil blijven staan voor de redelijke verlangens van hen, die geen slachtoffers mogen worden van een stuk nationale glorie.“

Urk

Er werd ook gepleit voor een sterke verbetering van de haven van Urk. De Kamer was het eens met de constructieve bijdrage van de A.R. fractie over dit punt. Hierover werd gezegd:

„Vandaag willen wij in het bijzonder de Minister iets vragen over de enerzijds verheugende, maar anderzijds benauwende situatie op Urk. Verheugend als wij denken aan de toenemende betekenis van de visafslag daar: vorig jaar bereikte de totale opbrengst van de geveilde vis op 31 mei het eerste miljoen,

dit jaar werd deze grens reeds op 27 maart bereikt. De verwachting is niet ongewettigd, dat dit jaar op 31 mei de 3 miljoengrens zal worden gepasseerd.“

In schril contrast daarmee staat de uitermate bedreevende situatie met betrekking tot de wal- en havenouillage.

Het betreft hier een bijzonder snel groeiende bevolking met een groot geboorte-overschot, een bijzondere gehechtheid aan eigen land en volk en een eenzijdige gerichtheid op de visserij.

Het is waarlijk niet uit behoefte aan instandhouding van een stuk folklore, wanneer wij met klem de aandacht van deze bewindsman en die van zijn ambtgenoten van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken en Maatschappelijk Werk vragen voor dit bijzondere nijvere deel van ons volk. Voor de 110 Noordzoekers en de 70 IJsselmeervisserij wordt het ruimteprobleem — het is ons uit eigen aanschouwing reeds vele jaren bekend — inderdaad benauwend.

Bovendien ontwikkelt Urk zich in snel tempo tot een haven voor de Noordoostpolder, terwijl de infrastructuur van het voormalig eiland het noodzakelijk maakt aandacht te schenken aan de opkomende industrie.

Het voortvarende gemeentebestuur heeft een havenplan ontworpen, waarvan de uitvoering in één klap uitkomst zou kunnen bieden in een benarde situatie.

Wij menen te weten, dat kort geleden ook de Minister zich van de situatie ter plaatse op de hoogte heeft gesteld.

Dat geeft ons te meer reden hem te verzoeken zijn invloed aan te wenden, opdat er — al is het dan in bepaalde fasen — iets voor Urk wordt gedaan. Zeer concreet: Wil de Minister bevorderen; dat op de begroting voor 1965 een post voor de werken op Urk wordt opgenomen? Naar onze stellige overtuiging zal ook hier de cost op de voet worden gevolgd door de baet.

De minister stond hier zonder meer niet afwijzend tegenover.

Ontgronding

Dit wetsontwerp beoogt de bestaande provinciale regelingen op dit gebied van vooral de ontgrondingen langs de grote rivieren te passen in het kader van een landelijke regeling.

Met dit wetsontwerp zijn er voor het gehele volk grote belangen gemoeid niet het minst ten aanzien van de ruimtelijke ordening die in ons dichtbevolkt land onontkoombaar is geworden.

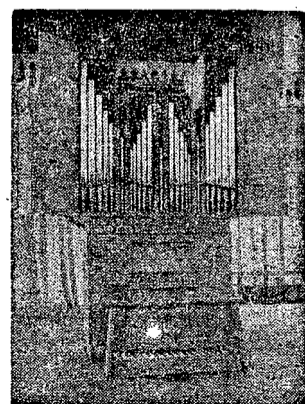
De heer Walburg die namens de A.R. fractie hierover het woord voerde diende een amendement in waarmede de rechtszekerheid ten behoeve van de burger zeer werd gediend.

Zonder tegenstanders werd dit amendement aangevaard.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Vicon
Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek
H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526 - 841 (7 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

ECHTE
KERKORGELS
OOK VOOR
KLEINE
KERKEN
ORGELBOUW
ERNST
LEEFLANG
APELDOORN
Tel. 0 6760 - 17582

Koopt bij onze adverteerders

BONGERS WAGENINGEN

VERHUUZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
Internationaal autotransport o.a. op Zweden en
Noorwegen.
Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 45122

ONDERGOED
van de bovenste plank!

EERSTE KAMER

Prof. Diepenhorst: Universiteit mag onder geen beding verambtelijken

IN de Eerste Kamer is de begroting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de orde geweest. Bij de behandeling van deze begroting, was er voor de senatoren voldoende gelegenheid om over een uitgebreid aantal onderwerpen het woord te voeren. Onder O. K. en W. ressorteert nu eenmaal veel, van hondenmarkten tot aan subsidie aan schrijvers, van universiteit tot aan kleuterleidsters, van studietoeloo voor studenten tot aan radio en televisie enzovoort. In dit overzicht willen we ons echter beperken tot enkele onderwerpen uit het rijk geschakeerde debat.

Namens de A.R.-fractie voerden hierbij drie senatoren het woord, namelijk de heer Algra, professor Diepenhorst en de heer Schipper. Op hetgeen de heer Schipper heeft gezegd — t.a.v. het nijverheids-onderwijs — hopen wij volgende week uitvoeriger in te gaan.

Prof. Diepenhorst ving zijn rede aan met te zeggen, dat af en toe een staatsman een verbinding slaat tussen academie en politiek, maar dat in het algemeen het wetenschapsbeleid voor een politieke vergadering een wat vreemd onderwerp vormt. Hij beriep zich hierbij echter op Luther, die zei: "Het is evenzeer de plicht voor de overheid voor beschaving en opvoeding als voor wegebouw en fortificaties te zorgen".

De senator ging uitvoerig in op de verhouding "overheid-academie". Hij zei: "Er is een verwevenheid, maar die verwevenheid kan op een zeer verkeerde manier leiden tot staatsbemoeienis van de meest ergerlijke grootte". Hij waarschuwde er voor, dat de universiteit onder geen beding, ook niet door departementaal toedoen, mag verambtelijken. Aan de universiteit mag geen hiërarchie worden geschapen. Aan de universiteit liggen de verantwoordelijkheden nu eenmaal anders, waar vóór alles het gezag van de geest geldt. "Persoonlijke activiteit mag niet worden opgeslokt door de gemeenschap, het team of door het koppel. Grote geleerden zijn tenslotte altijd individualisten geweest".

Prof. Diepenhorst vervolgde: "Er is — ik erken het — heel wat wetenschappelijk onderzoek, dat alleen gemeenschappelijk kan worden volbracht, maar tevens is er onderzoek, waarvoor men de eenzaamheid nodig heeft. Er bestaat ook nadenken, dat slechts in afzondering kan geschieden".

Over de studenten, zei de A.R.-senator, dat het beslist niet zo is, dat er over het algemeen in Nederland zo laks wordt gestudeerd. Het is ook niet zo, dat het peil van degenen, die van de middelbare school komen, werkelijk schrikbarend laag is. "Dat een geslaagde eind-examinandus toevallig niet van Degas heeft gehoord, is misschien spijtig, maar het zegt tenslotte niets over zijn algemene toerusting. Het is zelfs niet bedenkelijk aldus prof. Diepenhorst, "als de Beatles hem op dit ogenblik méér zouden zeggen".

De hoogleraar was van mening, dat men moet weten wat men van de betrokkenen op de leeftijd van 18, 19 of 20 jaar verlangt.

Middelbare meisjesschool

Dr. v. d. Vliet (VVD) maakte zich ernstig zorgen over de middelbare meisjesschool, die het slachtoffer dreigt te worden van het h.a.v.o.-experiment. In dit verband beval hij de minister een recent artikel te lezen van dr. Karsemeyer, oud-rector van het christelijk lyceum te Dordrecht, in het Weekblad van het Genootschap getiteld: "Het lot van de M.M.S."

Dr. v. d. Vliet vroeg voorts de aandacht van de staatssecretaris voor de salarissen van het onderwijzend personeel in het algemeen. Hij zei, dat de marge tussen de salarissen van kleuterleidsters en onderwijzers en tussen die van hoofdleidsters en hoofden van scholen onvoldoende is. Naar aanleiding van hetgeen de staatssecretaris in de memorie van antwoord had opgemerkt, dat er veel factoren zijn die hierbij een rol spelen — o.a. de leeftijd — zei dr. v. d. Vliet, dat hij het leeftijds-element wel wat wonderlijk vond, omdat hij wel personen kende (o.a. de staatssecretaris, red. N.G.), die omstreeks hun

Forums

Prof. Polak (PvdA) zei o.a. in zijn rede, dat de enorme belangstelling voor radio en televisie aanvankelijk uitsluitend lag bij de sociaal lagere groepen. Wanneer aan een intellectueel wordt gevraagd of hij televisie heeft, laat hij zijn bevestigend antwoord onmiddellijk vergezeld gaan van een excuus b.v. „voor mijn vrouw” of „alleen om het jaartal” of „wij hebben wel televisie, maar wij kijken er niet naar."

„Dat verandert”, aldus prof. Polak, „als er een educatieve televisie komt; dan behoort hij zich niet meer te schamen".

Prof. Van Hulst (CHU): „U bent dus van mening, dat die educatieve televisie er nu nog niet is? In dat opzicht kan ik het naar ik meen ook met u eens zijn".

Prof. Diepenhorst (AR): „Kijken de heren nooit naar forums?"

Prof. Van Hulst: „Of ik naar forums kijk, mijnheer de voorzitter? Ja, dit wordt, geloof ik, gezegd, mijnheer de voorzitter, door iemand, aan mijn rechterhand gezeten, dus voor de minister links, om in televisietermen te spreken".

Prof. dr. Diepenhorst
... grote geleerden zijn tenslotte altijd individualisten geweest ...

30ste jaar niet schroomde een grote verantwoordelijkheid op hun schouders te nemen. Dr. v. d. Vliet vervolgde: "Het argument is dan ook niet juist. Om bij het kleuteronderwijs te blijven, daar is het werkelijk wel zo, dat men voor ongeveer f30,— in de maand schoon, weinig lust gevoelt al de zorg en de rompslomp, die het hoofdschap meebrengt, op zich te gaan nemen".

Renteloze voorschotten

Prof. Polak (PvdA) toonde zich een tegenstander van de renteloze voorschotten, omdat terugbetaling moet volgen enkele jaren na beëindiging van de studie. Hij noemde dit een extra belasting, omdat men met een eerste — meestal bescheiden gehonoreerde — baan, tevens aan gezinsvorming gaat denken. "Ik acht dit samenvallen" — aldus prof. Polak, "in het algemeen uitermate onwenselijk". Het instituut van renteloze voorschotten noemde hij verouderd en ondoelmatig. De socialistische senator zei voorts, dat een jonge man of vrouw, die het eind-diploma behaald en een vader met een goedgevulde beurs heeft, altijd kan gaan studeren. "Ben ik wel ingelicht, dan geldt dit als regel niet bij aanvraag van een studietoelage. De minimum-eis is dan een gemiddeld cijfer van 7 of voor bepaalde vakken, waarin men wil studeren, minstens een 8. „Met alle respect”, aldus prof. Polak, „ik geef weinig om die schoolcijfers. Ik zou niet graag alle professoren met slechte schoolcijfers de kost geven. Misschien zijn er zelfs ministers, die op de middelbare school bepaald niet excelleerden".

Vroeger en nu

Prof. Van Hulst (CHU) maakte o.a. enkele opmerkingen ten aanzien van de algemene onderwijs-situatie. Hij vond, dat wij tegenwoordig gerust kunnen spreken van de mondiale aspecten van onderwijs en cultuur. "De telecommunicatiemiddelen dringen dagelijks door in de intimiteit van de huiskamer. De televisie-journaaldienst snijdt als het ware de plakken van het wereldnieuws af, zoals een winkelier de plakken van een kaas snijdt". Prof. Van Hulst maakte in dit verband een vergelijking tussen vroeger en nu. Hij zei hierover: "toen ik in 1929 mijn eerste schreden als onderwijzer in de school zette, was het toppunt van schoolwijsheid, dat de kinderen de plaatsen in Nederland en in Europa konden aanwijzen op een blinde atlas; dat zij onmogelijk geconstrueerde sommen konden maken over leeglopende vaten, elkaar ontmoetende wandelaars en erfenis verdelende kinderen, die zonder een spoor van menselijk verdriet een kapitaal, dat mijn leerlingen nog nooit bij elkaar hadden gedroomd, moesten verdelen volgens een formule, die slechts door een idioot kon zijn bedacht".

Hierbij de tegenwoordige tijd aanhalende zei hij, dat het lagere schoolkind thans per week geconfronteerd wordt met een schier oneindig aantal nationale en internationale gegevens. De taak van de school wint dan ook iedere dag aan betekenis.

Moderne literatuur

Een onderwerp dat veel stof heeft doen opwaaien, was het betoog van de heer Algra over de subsidiëring van de letterkunde. De senator, die reeds vorig jaar op niet mis te verstane wijze zijn ongehoorden over de moderne literatuur had uitgesproken, kwam ook nu weer in het strijdperk. Alvorens hij tot de aanval overging, citeerde hij de woorden van de directeur-generaal voor de Kunsten, mr. Reinink. (Hierover kunt u lezen in onze „Pers en Periodiek").

De heer Algra bracht het debat van vorig jaar in herinnering en zei, dat zijn opponent, mr. Cammelbeek (PvdA) bij de replieken niet aanwezig had kunnen zijn. De heer Cammelbeek had hem echter geschreven, dat een ander lid van zijn fractie zo nodig zou antwoorden. Dat antwoord is uitgebleven, ondanks het nadrukkelijk verzoek van de president van de Eerste Kamer of iemand het woord verlangde.

• Vervolg op pag. 9

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties
OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

BOOGAARD
ELEKTRICITEIT
VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

Makelaarskantoor
L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880, na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie
van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE
LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt

SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

Onderlinge Vlaardingse
Begrafenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN

KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60

TELEFOON 2828

Ie klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en
-schermen.

Uw adres voor

Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens,
Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.

Woninginrichting Fa. M. van Schaik

Voorstraat 41 - Telefoon 4530

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2361

Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.

Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.

Off. Hoenson dealer.

MODEHUIS

DE RAAF

MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

Welkom en
vrij entree

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZON METSELAARS en
AANNEMERS

Bevelen zich beleeft aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK

Telefoon 0 1740 - 48 08

DE LIER TEL. 2213

NAALDWIJK 4163

Dekker

DELFT MARKT 49

TEL. 23762

DEN HAAG TEL. 366

BEEKL. 366 163231

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan.
Reeds 44.000 leden gingen u voor.
Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf. Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

STICHTING „HET HOOGELAND”,

gevestigd te

BEEKBERGEN

Christelijke Stichting tot het stichten en instandhouden van arbeidskoloniën, opgericht 1892.

Beschermvrouwe H. M. de Koningin.

De Stichting heeft de beschikking over vijf inrichtingen en vier tehuizen: „Het Hoogeland” te Beekbergen met de tehuizen „Ons Thuis”, „Klein Bouwzicht” en „Vita Nuova” te Beekbergen en „De Poll” te Voorst; „Het Hietveld” te Beekbergen; „De Beele” te Voorst; „Fildelfia” te Vries en het tehuis „Het Regelink” te Hengelo (Gld.).

In de inrichtingen en tehuizen worden opgenomen: ontslagen gevangenen; voorwaardelijk veroordeelden en in vrijheid gestelden; thuislozen; kinderrechtspupillen; lichamelijk en geestelijk onvolwaardigen; alleenstaande personen; maatschappelijk onaangepasten; alcoholisten; ouden van dagen en zieken van alle gezindten.

Het doel van de Stichting is: het verzorgen, opvoeden en reclasseren van bovenvermelde personen op christelijke grondslag door opname in een van haar inrichtingen om hen — indien mogelijk — terug te brengen in de maatschappij en diegenen, die om welke reden dan ook niet meer in de maatschappij terugkeren, in haar tehuizen een blijvende plaats te bieden.

In 1963 konden na verblijf in onze inrichtingen en tehuizen 90 personen in de maatschappij worden herplaatst.

Inlichtingen voor opname aan het Centraal Bureau, „Rauwenhul”, Loenenseweg 44, Beekbergen. Telefoon 0 6766 - 545.

Bijdragen en giften op postrekening 884373 t.n.v. het Propagandabureau van de Stichting „Het Hoogeland”, Loenenseweg 44 te Beekbergen.

Steunt u de arbeid reeds als contribuant voor minimaal

f 2,— per jaar?

Bij de foto's

Rechtsboven: De jongens komen thuis van het werk op „De Beele”.

Rechtsonder: Het „Beele-bromkoor”.

Linksonder: Het Hoogeland te Beekbergen.

Midden: Aan het werk op het Hoogeland.

De Samaritaan heeft no

Wat doet het Hoogeland eigenlijk? Deze vraag stelden wij aan een kennis van ons. Zijn antwoord was: O, het Hoogeland is een inrichting in Beekbergen die dronken mensen op de been helpt.

Uit dit antwoord bleek ons, dat niet iedereen op de hoogte is van het veelzijdige werk van de Christelijke stichting Het Hoogeland, die in de genoemde plaats gevestigd is. Het antwoord van mijn kennis was zeer, zeer onvolledig.

Er werden in het vorige jaar in de inrichtingen van het Hoogeland 233 personen nieuw opgenomen; onder die 233 waren er drie die op verzoek van een consultatiebureau voor alcoholisme opgenomen werden. En de overige 230 dan? In ieder geval kan er al uit blijken, dat de taak van het Hoogeland veel breder is.

Het Hoogeland wil in christelijke gehoorzaamheid zich bemoeien met de medemens, die onaangepast door het leven gaat, met de vereenzaamden, de thuislozen en uitgestotenen in onze samenleving, met hen, die anderen veel moeite geven en het zelf ook zo moeilijk hebben. Hen bij te staan en hun het evangelie te brengen, dat is het, wat het Hoogeland als haar taak ziet.

Dit is een samenvatting van het brede werkkterrein dat de stichting heeft.

Opvoeden van jongens

Moeilijke jongens, jongens die niet thuis kunnen zijn omdat zij zich niet kunnen aanpassen in het maatschappelijke leven, vinden bij 't Hoogeland helpende handen. De oorzaak van het niet aangepast zijn aan het algemene levenspatroon kan zijn een gebrekkige verstandelijke ontwikkeling, zodat we van debiliteit kunnen spreken. Het kan ook zijn een ziekelijke afwijking of wangedrag. Het Hoogeland heeft een warm hart voor deze kinderen en tevens een stevig leidende hand.

En dat is dan één taak die het Hoogeland op zich genomen heeft. Eén van haar negen inrichtingen, namelijk De Beele te Voorst in Gelderland, is het tehuis waar deze jongens vol zorg omringd worden door het Hoogeland. Ruim zeventig jongens worden hier verzorgd.

Het Hoogeland trekt zich ook het lot aan van degenen die met straf bedreigd worden of reeds gevangenisstraf ondergingen. Het reclasseren van zulke mensen door hen op te nemen in haar inrichtingen en hen zo mogelijk vandaar uit weer een plaatsje in de maatschappij te bezorgen, is een moei-

lijke taak, maar het Hoogeland zet zich er voor in.

En dan de dronkaards. Ja, inderdaad, die zijn er ook. Het reclasseren van alcoholisten is mede een van de moeilijke taken, waar het Hoogeland zich voor gesteld ziet. En met de reclasering van hen is het eigenlijk begonnen. Dat was in 1892, toen de vereniging Het Hoogeland werd opgericht en zich het lot van de dronkaards aantrok. Die vereniging, in de loop der jaren enorm gegroeid, werd in 1961 omgezet in een stichting. Door die omzetting veranderde er niets aan het werk; slechts organisatorisch was het van belang.

De oude eenzamen

Het verzorgen van oudere mannen die door velerlei oorzaken alleen op de wereld staan, de thuislozen voor wie geen kansen meer bestaan tot terugkeer in de maatschappij, krijgen ook de helpende, verzorgende hand van het Hoogeland. Dat zijn veelal mannen, wier geestelijke afwijking maatschappelijke aanpassing in de weg staat. Onder hen zijn veel oudjes die niet ondergebracht kunnen worden in bejaardentehuizen.

Wie gingen voorbij aan de man, die door rovers uitgeschud was? U weet het wel. De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan is bekend genoeg. Maar wie er in deze tijd ook voorbij mag gaan aan de alcoholist, de vereenzaamde, de debiele — het Hoogeland gaat er niet aan voorbij. Daarom heeft deze stichting onze achting. En daarom ook zeggen we: Laten wij zorgen, dat het Hoogeland in onze naam de uitgestotenen, de kneusjes, de gederaileerden helpende handen kan aanbieden.

Hoewel velen zouden zijn ondergegaan in drank en misdaad als het Hoogeland hen niet opgevangen had? Denk niet te min over zo'n zeventig jaar werk van christelijke barmhartigheid!

De tehuizen en inrichtingen

We schreven al, dat het Hoogeland negen tehuizen of inrichtingen heeft. Merkwaaardigerwijze hebben die inrichtingen allemaal namen welke in 't geheel niet doen denken aan christelijke barmhartigheidsbetrachting. Trouwens, de stichting Het Hoogeland draagt een naam welke evenmin enig doel aangeeft. Vanwaar die wat wonderlijke naam? Het is heel eenvoudig. Toen de oprichters van de vereniging, die zich ten doel stelden christelijk barmhartigheidswerk te gaan beoefenen, een terrein kochten met een gebouw er op, was dat gebouw niet anders dan een boerderij — en die boer-

derij droeg de naam

En het is altijd het ven, nu al meer dan lang. En dan heeft Beekbergen ook nog Hietveld — en die naam oorspronkelijke naam. Het Hietveld is de debiele mannen. Het bureau van de stichting eens een naam uit wenhul. Voorts heeft gen nog Ons Thuis — naam, die iets aangeeft. Daarin verblijven personen. Verder heeft Beekbergen nog Klein Vita Nuova. In wonen personen uit milieu. Het reeds gedige geesteszwakke

HET H

Met deze opsomming en inrichtingen van men er nog niet. Ook te en te Voorst in Hengelo, eveneens heeft men tehuizen, De Beele en De Poll heeft men Het Regelink draagt de inrichting stond aan de bijbel fia. In deze inrichting classenten en maats gepasten.

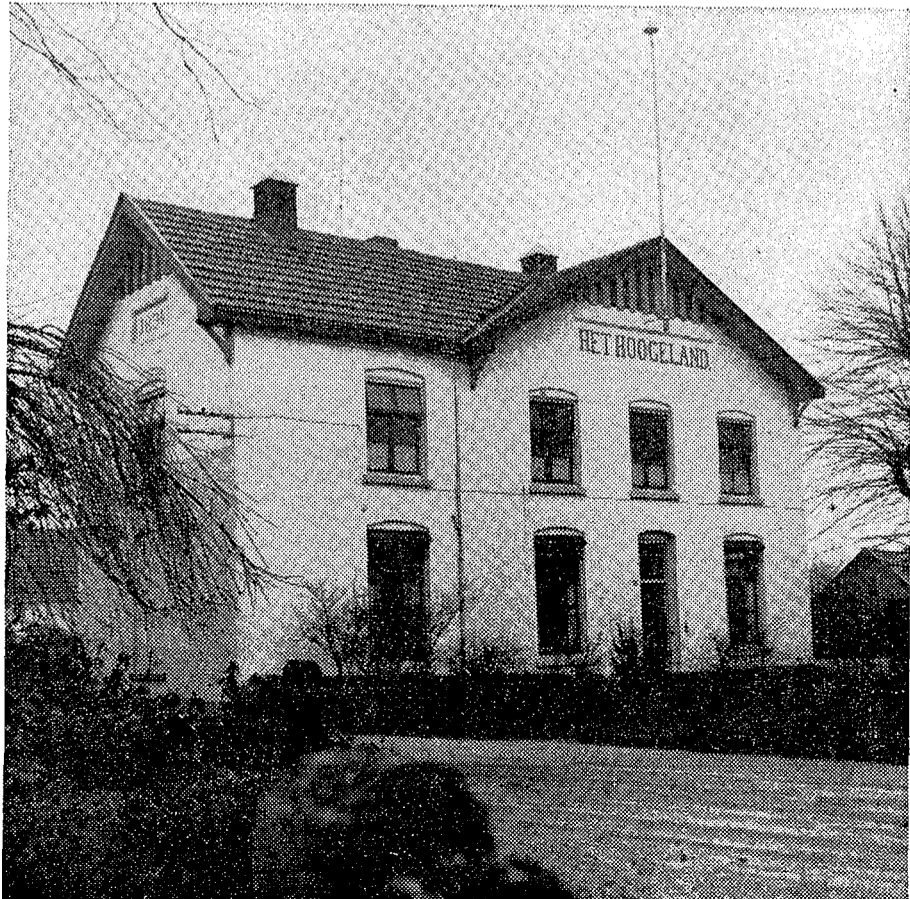
Het Regelink is voor gen en hulpbehoevende voor bedlegerigen eden. De Beele in Voorst derjarige jongens van gingen, kinderrecht voor de kinderbeschergens volgen of hebben B.L.O. gevolgd.

Uit de opsomming geworden, dat het Hoog groot gebouwencomp moet ook wel, want sonen worden in de richtingen verpleegd.

Hoe komen ze

Hoe komt men in tingen van het Hoogee bureauchef, de heer S groot genoeg ons an gen wilde verstrekte overlijden van de al de heer J. Schouten, hem de algemene leid gaf ons het volgende 1963.

Opgenomen op ver G.G.D. en Sociale Justitie Voogdijverenigingen Kinderrechtters Familie en kennissen Diakonien Op eigen verzoek of anderen en geheel ning van de Stichting Instellingen v. Maats Konsultatiebureaux v

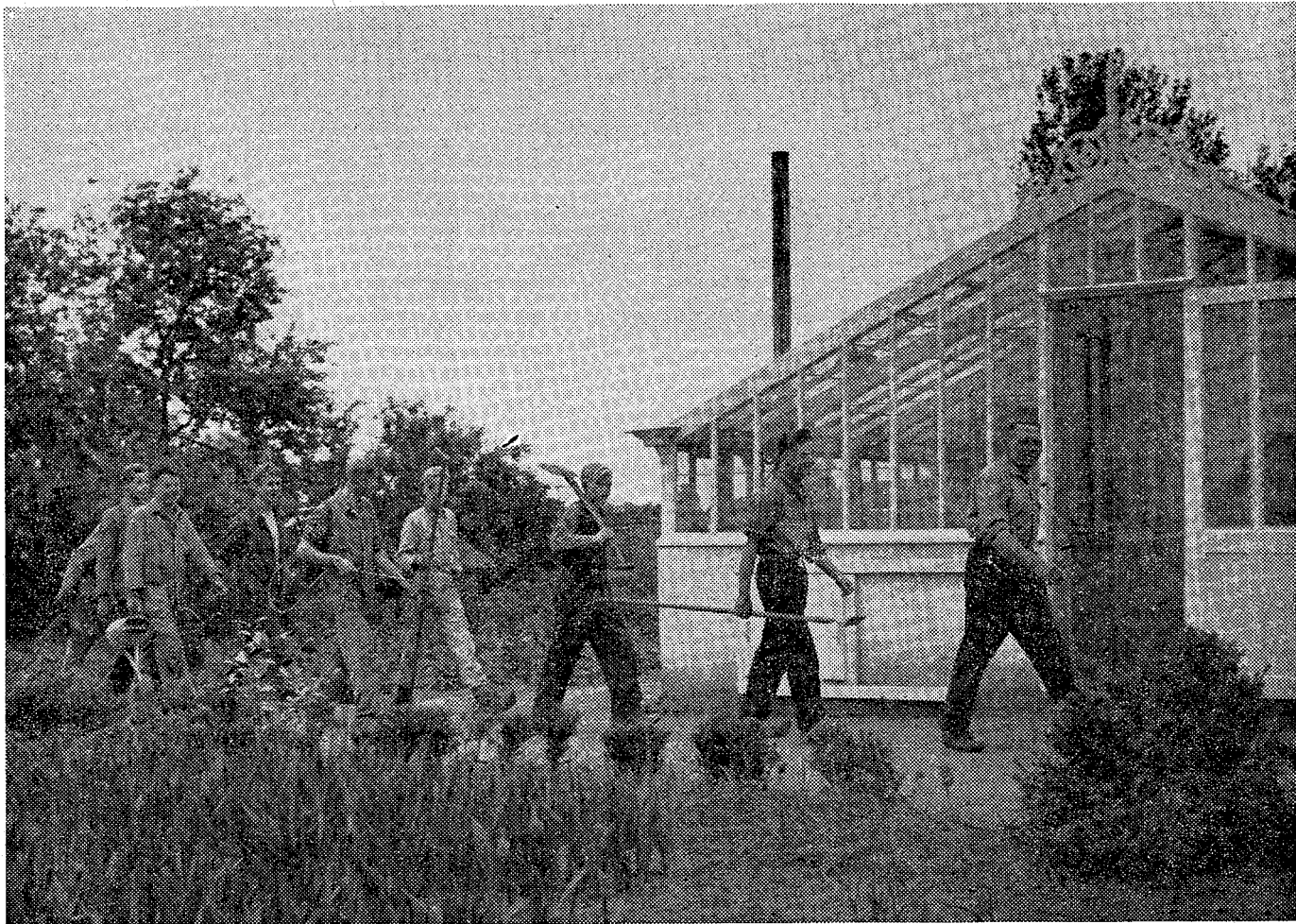
onnavolgers

Raden voor Kinderbescherming . . . 5
 Andere Instanties 1

Dit staatje geeft beter dan lange zinnen weer, waar de klantjes van het Hoogeland vandaan komen en hoe ze door de stichting opgenomen werden.

Interkerkelijk barmhartigheidswerk

Dit werk van barmhartigheid vindt plaats op volkomen interkerkelijke basis. Voor degenen die geen vreemdelingen zijn in het Jeruzalem onzer kerkelijke wereld, geven wij de namen van hen, die het dagelijks bestuur van Het Hoogeland uitmaken en dan kan men onmiddellijk het interkerkelijke karakter van de stichting herkennen.

Maar ja, de geldmiddelen, zei de heer Bakker. Op drieërlei wijze tracht men gelden bijeen te krijgen. Allereerst heeft men het — reeds oude — driecent-fonds. Vervolgens houdt men collecten en tenslotte heeft men contribuanten. Het zijn de goede bronnen, waarop het bestuur van het Hoogeland meent te mogen rekenen om het werk van christelijke liefdadigheid en barmhartigheid te kunnen voortzetten. Helpende Handen — zó heet het kwartaalorgaan dat het Hoogeland uitgeeft en dat gezonden wordt aan contribuanten, vrienden van het Hoogeland en aan alle belangstellenden in het werk van de stichting. In dit blad wordt allerlei nieuws over het Hoogeland medegedeeld.

Wat doen de mannen die in een te-

Interkerkelijk, óók in opnamegevallen		
Van de verpleegden behoorden tot de:		
Ned. Hervormde kerk	346	Chr. Geref. kerk
Rooms-Katholieke kerk	83	Geref. gemeenten
Gereformeerde kerken	49	Baptisten
Evang. Lutherse kerk	6	Leger des Heils
Doopsgezinde gemeenten	5	Jehova Getuigen
Remonstrantse broederschap	1	Israëlitische kerk
Vrij Evangelische gemeenten	2	Vrije Zendinggemeente
Hersteld Apostol. gemeenten	3	Tot generlei kerkformatie of godsdienstige gezindheid behorende
		132

huis opgenomen zijn en niet te oud zijn om te werken? Het Hoogeland heeft een boerderij. Zeventien koeien en de landerijen eisen een dagelijkse, regelmatige verzorging. Men heeft een tuinderij en een bloemisterij en voorts heeft men verschillende werkplaatsen. Er worden daar matrassen gemaakt en automatten. De arbeidstherapie acht men terecht van groot belang om de verpleegden weer terug te kunnen voeren naar de maatschappij.

bare collecte te mogen houden en in het college van B. en W. en in de raad der gemeente zouden Anti-revolutionairen zitting hebben, wel — dan zal, dunkt mij zo'n A.R.-gemeentebestuurder niet gauw weigeren een toestemming daartoe te verlenen.

HOOGEELAND: Christelijke barmhartigheid

- Ds. E. I. F. Nawijn, voorzitter, Hattem;
- Lt.Gen. b.d. M. R. H. Calmeyer, onder-voorzitter, 's-Gravenhage.
- Mevr. M. L. de Beaufort-Van Hamel, secretaresse, Baarn;
- C. Lettinga, penningmeester, Amersfoort;
- H. J. Hendriksen, Lunteren.
- Ds. J. A. de Klerk, Heemstede.
- Prof. dr. B. J. Oosterhoff, Apeldoorn.
- Ds. D. Ringnalda, Overveen.
- Ir. B. D. van Schelven, Amersfoort.

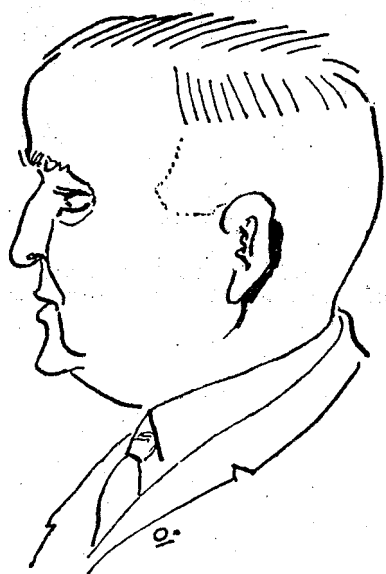
Het Hoogeland werk voort. Natuurlijk wordt in zeer belangrijke mate rijkssubsidie genoten voor dit werk van barmhartigheid. Maar een deel der benodigde gelden — met name de gelden voor noodzakelijk nieuw te bouwen paviljoens — moet zelf worden opgebracht. Vandaar dat het Hoogeland het voor een groot deel moet hebben van de christelijke offervardigheid.

Helpt ons helpen

Onder dit motto wil het Hoogeland er bij ons op aandringen financieel aan haar arbeid mede te werken. Het Hoogeland biedt de helpende hand, maar dan moet ze ook in de gelegenheid zijn, die helpende hand te bieden.

Jarenlang was 't propagandabureau in Leeuwarden gevestigd, terwijl het centraal bureau zich in Den Haag bevond. In September 1959 zijn deze bureau's in Beekbergen gevestigd geworden en dat was het begin van wat we zouden kunnen noemen de grote concentratie.

Men wil namelijk - en dat is heel begrijpelijk - de verschillende inrichtingen in de toekomst concentreren in Beekbergen. Dat kan, men heeft er voorshands genoeg terrein voor. Het Hoogeland te Beekbergen heeft daar ongeveer 37 hectaren grond tot haar beschikking. Daar de inrichtingen De Poll en de Regelink niet meer aan de tegenwoordig te stellen eisen voldoen, hoopt men in de nabije toekomst te komen tot nieuwbouw te Beekbergen.

De Bakker van het Hoogeland

Neen, niet de broodbakker. Die kennen wij niet. Maar wij bedoelen de heer S. Bakker, chef de bureau van het Hoogeland, die vooral in de huidige interimperiode na het overlijden van de algemeen directeur de heer J. Schouten te Beekbergen, een uiterst gewichtige en moeilijke taak te vervullen heeft. Het bestuur vertrouwdde hem namelijk in deze periode de algemene leiding toe. De heer Bakker is Fries van geboorte en sedert 1954 werkzaam bij het Hoogeland. Hij kwam uit het bedrijfsleven en hij verklaarde er nooit spijt van gehad te hebben, zijn werkkraft aan het Hoogeland te hebben geschonken.

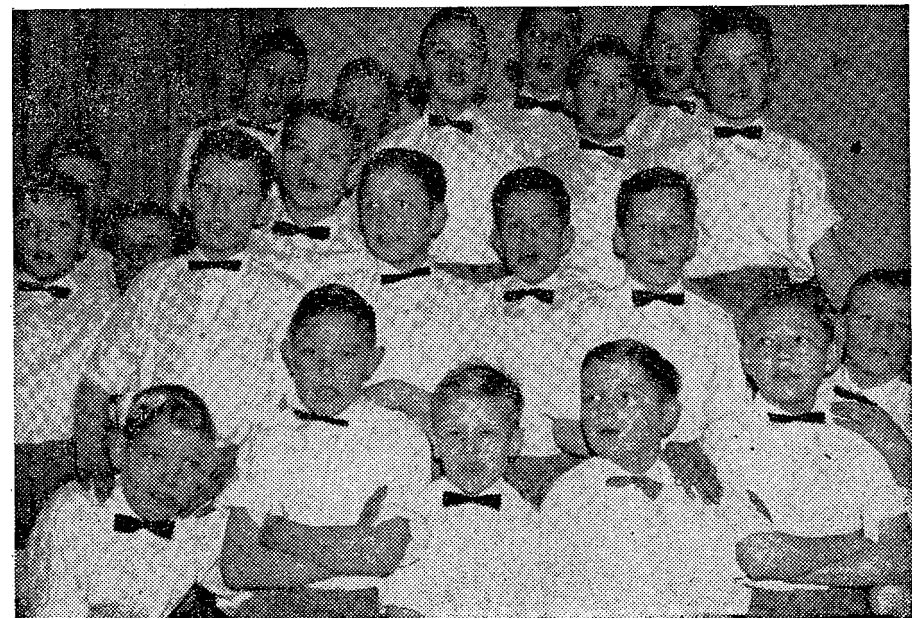
Geestelijke verzorging

Het spreekt vanzelf, dat zeer grote aandacht besteed wordt aan de geestelijke verzorging van de verpleegden. Ds. M. F. Dekkers is de geestelijke verzorger in algemene dienst. Maar vanwege de afstand wordt de geestelijke arbeid van de inrichting in Vries verricht door de plaatselijke predikant daar. Dit is ook het geval met De Beele in Voorst, waar het geestelijk werk wel speciaal in het kinderbeschermingswerk vervlochten is.

Er zou nog veel meer over het Hoogeland te vertellen zijn. Maar één ding is wel duidelijk: Christelijk Nederland mag dit werk van de barmhartige Samaritaan niet vergeten. En als het Hoogeland bij een gemeentebestuur toestemming zou vragen om een open-

Firma H. van Triest & Zoon
 Groothandel in fourages
DWINGELO
 Telefoon 05219 - 1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Koopt een goed kostuum
 enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
 De verste reis is lonend.
DUTHLER
VARSSEVELD

UIT PERS EN PERIODIEK

LOS VAN DE MEUTE

IN de Eerste Kamer is onlangs bij de begroting van O. K. en W., de subsidiëring van de letterkunde aan de orde geweest.

Hierbij heeft de heer Algra van zich doen spreken, toen hij o.a. het werk van G. K. van 't Reve sterk afkeurde. De gehele vaderlandse pers heeft hier min of meer geëmotioneerd op gereageerd, evenals de Vereniging van Nederlandse Letterkundigen in een brief aan Staatssecretaris Van Laar.

De heer Algra zei o.a. in zijn betoog, dat wanneer men publiekelijk tegen een verderfelijke literatuur opkomt, men de hele meute achter zich aan krijgt.

De redactie van een neutraal weekblad — De Haagse Post — heeft zich echter uit die meute losgemaakt en is eens met de senator gaan praten.

Het leek ons voor onze abonnees interessant van dit vraaggesprek kennis te nemen.

HP: Uw redevoeringen in de Eerste Kamer hebben nogal wat stampel veroorzaakt. Er is zelfs gezegd dat we met u terecht komen bij de boekverbrandingen van de nazi's.

H. ALGRA: Er is in de kunst een ontwikkeling aan de gang die ik verderfelijk vind. En nou heeft men inderdaad met mij de aardigheid uitgehaald — het laat mij overigens Siberisch — om te zeggen dat je met mijn opvatting terecht komt bij wat de nationaal-socialisten deden. Toen heb ik gezegd: heren, je kunt van mij het volle pond krijgen. Ik hou nog steeds vol dat het gewone volk zulk een kunst niet neemt. Dus zeg nou ook maar, dat ik mij beroep op „Das gesundes Volksempfinden” van de nationaal-socialisten.

HP: U staat inderdaad niet alleen.

ALGRA: Ja, maar wacht even. In een rede voor de stichting Kunstenaarsverzet heeft de directeur-generaal voor de Kunsten, mr. H. J. Reinink, gezegd dat de illegaliteit — dat is dus niet het nationaal-socialisme — verwachtte dat de kunstenaar in volledige vrijheid afscheid zou nemen van al te persoonlijke uitingen van kunst. Men hoopte op een sociaal gerichte

kunst. Het werd door de illegale pers verontrustend en weezinwekkend gedacht dat de hoofdmotieven in de literatuur blijven: onbenullige romantiek, overspannen sexualiteit, puberidealen. Zo dacht de illegaliteit erover. Verder vertelt hij dat in Vrij Nederland in 1944 werd gezegd dat die nieuwe geest bezig is te komen.

HP: Heeft u uit deze rede geciteerd in de Kamer?

ALGRA: Uitvoerig.

HP: Dat hebben de kranten niet vermeld.

ALGRA: Nee, natuurlijk niet. Daar gaan de heren niet op in. Maar het is wel kras.

HP: U heeft vorig jaar dus vooral geklaagd over de normloosheid in de hedendaagse literatuur.

ALGRA: Ja, en toen heeft de staatssecretaris gezegd, normen veranderen almaar. Dat ontken ik. In diepste grond blijven de normen onveranderd. Omdat ons onveranderbare normen gegeven zijn. In het Evangelie. Normen zijn een gebod, niet van mensen, maar van Godswege.

HP: Juist, ja.

ALGRA: Het gaat er mij niet om, het volk voor artistieke extremisten te behoeden. Ik ben van mening dat er extreme kunstuitingen kunnen zijn die niet door de meerderheid aanvaard worden, maar die zeer vruchtbaar voor de toekomst kunnen zijn. Het is gevaarlijk om die richtingen af te wijzen of te verbieden. Daar ben ik niet mee geholpen.

HP: U heeft zich in het bijzonder verzet tegen het werk en de opvattingen van Gerard Kornelis van het Reve...

ALGRA: Ja, hij heeft het erover, in dat boek, „Reis naar het Einde”.

HP: „Op Weg naar het Einde”.

ALGRA: Ja, „Op Weg naar het Einde”. Als u leest wat hij durft te schrijven in het hoofdstuk „Brief in een Fles gevonden”, dat is toch allerverschrikkelijkst!

HP: Hoe heeft u het boek eigenlijk in handen gekregen?

ALGRA: Door Kosmann van Het Vrije Volk. Die noemde het blasfemisch. Zodoende. Het allerergste vind ik dat men dit, onder het mom van literatuur, in handen van jonge mensen geeft.

HP: Heeft u vooral bezwaren tegen Van het Reve, of...

ALGRA: Nee, er zijn er meer, ik ben nu eenmaal toch aan het uitpakken. Neem Jan Wolkers. Die wordt blijkbaar door de overheid bijzonder gewaardeerd, want hij kreeg een reis-subsidie voor zijn literaire kunstwerk. Hij heeft een overspannen, ongezonde aandacht voor het seksuele. Maar wat ik het ergste vind: hij creëert geen gestalten, hè, hij gaat niet scheppend te werk.

HP: U denkt dus wel dat dit soort schrijvers op een grote verkoop mikt.

ALGRA: Best mogelijk. Er komt ook een raar soort libertijns snobisme bij. Ze staan doodgewoon om zich heen te spuwen en te schelden.

HP: Kunt u schrijvers noemen die wel scheppend te werk gaan?

ALGRA: Het is moeilijk te zeggen, want ik heb zo ontzaglijk veel gelezen... ik heb niet voor niets meer dan dertig jaar letterkunde-onderwijs gegeven. Laat ik een heel duidelijk voorbeeld geven. Achterberg. Er zit in zijn kunst een opklimmen naar het algemeen menselijke. Achterberg heeft iets... eh, dat mij ontzaglijk heeft gegrepen.

HP: Dat spreekt.

ALGRA: Ik herinner mij nog dat ik in de klas zijn gedicht heb behandeld, dat begint met de regel: „Mijn moeder is een grijze Vrijdagmorgen...”

HP: Heeft u het gevoel dat u, afgezien van uw partij- en geloofsgenoten, alleen staat?

ALGRA: Ik zal u eens wat vertellen! En dat is heel merkwaardig: ik heb ontzaglijk veel reacties gehad van mensen, die zeiden: wij zijn blij dat u het gezegd hebt. Brieven! Telegrammen! Een socialistisch kamerlid komt bij me en zegt: „Ik moet je de groeten doen van mijn vrouw en je namens haar bedanken, dat je dit gezegd hebt, en ik sluit me er van harte bij aan!” Een rooms kamerlid zei tegen me: „Ik zou het nooit durven zeggen”. Dergelijke geluiden hoorde ik ook van een aantal liberale burgemeesters!

HP: Volgt u ook de ongunstige reacties?

ALGRA: Ja natuurlijk, allemaal. Maar die laten me Siberisch.

HP: Ziet u het zedelijk verval ook in andere kunstuitingen om zich heen grijpen?

ALGRA: Daar weet ik te weinig van om met gezag over te kunnen praten, al heb ik bij voorbeeld wel mijn ideeën over de beeldende kunst.

HP: U maakt ons nieuwsgierig.

ALGRA: Ik hou heel veel van schilderen, maar ik wil weten wat het voorstelt. Ik wil ook aan mijn kinderen kunnen laten zien wat het voorstelt. Dan begrijpt u wel wat ik bedoel, hè

HP: Zeker.

ALGRA: Ach, het betreft eigenlijk maar een kleine bent in ons volk. Deze mensen worden voortdurend gestimuleerd omdat ze elkaar stimuleren. Zij worden bijkans sacrosanct gemaakt door degenen die eenvoudig geen kritiek dulden op wat zij onder moderne literatuur verstaan. En als je dan eens uitpakt zeggen ze: u hebt zich zo ongenueanceerd uitgedrukt! Wel, verdraaid nog an toe, hoe moet ik me dan genueanceerd over dit spul uitdrukken! Ik walg ervan! Het gaat alle perken te buiten!

HP: Verwijt u het andere gezagsdragers dan niet, dat zij over deze zaak zwijgen?

ALGRA: Ja. Er zijn veel te veel mensen, die zich op de achtergrond houden. Als de schrijvers willen dat hun werk door de overheid wordt gefinancierd, dan mag de overheid de ogen niet sluiten voor de inhoud van hun boeken. De artistieke vorm als maatstaf tot betalen, is een volslagen verouderd standpunt, ook uit het oogpunt van literaire kritiek. De overheid heeft een zedelijke verantwoordelijkheid. Bovendien, er heerst wel degelijk ongerustheid! De mensen schrijven mij, zelfs uit het buitenland, zelfs socialisten: kunt u er niet meer aan doen, want wij moeten toch onze kinderen beschermen tegen deze verwording.

HP: Wat stelt u voor om de verwording tegen te gaan?

ALGRA: Ik vind dat men, vooral in de pers, een eerlijk en open gesprek over dit soort boeken nu eindelijk eens moet aandurven. En zeggen: ja of nee. En niet altijd eromheen draaien. Als de pers dit werk duidelijk zou afwijzen, dan zou dit, ook voor die kunstenaars, stimulerend werken. Ze hebben nu het gevoel dat ze door dik en dun beschermd worden. Ze weten bij voorbaat dat de NRC en dergelijke bladen hun beschermende handen over hen uitstrekken. Dat Van het Reve kan rekenen op een halve pagina in Het Vrije Volk.

HP: Hoe vindt u eigenlijk zijn optreden in: „Zo is het toevallig ook nog eens een keer”!

ALGRA: Eerlijk gezegd, als ik 'm zie vind ik het een zielig manneke. Een stakkerd.

HP: En wat is uw standpunt tegenover de homosexualiteit in het algemeen?

ALGRA: Ik sta op het standpunt, dat een soort van geslachtsgemeenschap tussen twee mannen of twee vrouwen absoluut Zonde is. Deze mensen moeten bijzonder geholpen worden, met pastorale zorg omgeven. We moeten ze liefdevol opnemen. Maar je moet ze geen leider maken van een padvindersclub. Je moet ze opvangen en helpen, maar je moet ze niet verachten. Inte-

gendeel, ze hebben behoefte aan meer sympathie dan anderen. Als we toegeven aan de wensen van iemand als Van het Reve, dan helpen we hen in de afgrond. Op weg naar het verderf.

HP: Volgens de verslaggever van de NRC bent u in de Kamer nogal kwaad geweest. Hij schrijft over „een van woede opgekropte uitval”. Ben u in de Kamer altijd zo emotioneel?

ALGRA: Kijk, ik hou ervan om door het saaie debat heen te breken. Als het dan mijn beurt is, denk ik, ziezo, nou kom ik. Nu gooi ik de knuppel in het hoenderhok, want ik heb wat op mijn hart. Dat ga ik dan fris van de lever zeggen. Maar dan ben ik niet echt kwaad, hoor. Welnee, man. Ik geef de heren iets om op te kauwen.

• Vrijzinnig gepraat

De nieuwe Rotterdamse Courant (die van zichzelf zegt, dat zij de journalistieke gouden standaard handhaaft!) was het met de heer Algra radicaal oneens.

Maar het goud is dunkt ons toch wel erg verdonkerd als het blad niet meer weet op te brengen dan het volgende tendentieuze commentaar, waarbij de behandeling van een ernstige aangelegenheid als de onderhavige wordt afgedaan met de term „orthodox gepraat”.

Een serieuze discussie wordt zo wel erg moeilijk. De lezer oordele zelf:

Opmerkelijk was ook een van woede opgekropte uitval van de a.r. Algera tegen allen die pleiten voor een open benadering van seksuele problemen. Hij haalde er een wetenschappelijk assistent van de universiteit van Utrecht bij, hoewel dit eigenlijk helemaal buiten de orde was. Op een kweekschool was aan een meisje de opdracht gegeven een scriptie te maken over het boek „Op weg naar het einde” van G. K. van het Reve.

De heer Algra meende dat dit aan aanranding grensde. Het werk van de heer G. K. van het Reve achtte de a.r. senator verfoeilijk en goddeloos, omdat daarin gepleit wordt voor erkenning van homoseksuele relaties tussen mensen. De overheid moet zulk werk niet subsidiëren, meende de heer Algra. Dat was gebeurd door subsidie aan het tijdschrift Tirade, dat werk van Van het Reve had opgenomen. Maar als je zo iets zegt, krijg je de meute achter je. Zie maar naar het lot van de Morele herbewapening, een groep eerbiedwaardige idealisten, tegen wie men zich nu keert, omdat zij zich tegen homoseksualiteit uitsprak. De heer Algra was zeer ontstemd over Mies Bouwman, die voor de t.v. gezegd had „morele herbewapening” vieze woorden te vinden. De socialistische heer Broeksx interrumpeerde met te zeggen, dat Mies Bouwman daarbij in de roos had geschoten.

Na al dit orthodox gepraat sprak de socialist Cammelbeek de politiek moedige woorden, dat hij de homoseksuelen in hun anderszijn aanvaardde. Hij betreurde het, dat vaak de meute was losgelaten op mensen waar de heer Algra op doelde. Ook van christelijke zijde zijn in ons land de homoseksuelen in vereenzaming en desintegratie gebracht. Van de fouten uit het verleden plukt men nu nog de wrange vruchten. Tegen deze liefde-loosheid kwam de heer Cammelbeek in het geweer. De Eerste Kamer luisterde stil.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANTAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIUWERKERK AAN DE IJSSEL

wanneer de kwaliteit
moet
beslissen...

vraag dan
KG
koffie

in
luchtdicht
metaalfolie

KG... om de kwaliteit!
KANIS & GUNNINK - KAMPEN - sinds 1885

'VESTA'
MEUBELN
plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

Gesprek bij de kazernepoort

Het gaat in het leven niet alleen om lonen, prijzen en huren.

Ook in de politiek zijn andere onderwerpen aan de orde. Soms moet een politicus dat op een bijzondere manier ervaren.

Dat is jaren geleden een Engelse kandidaat voor het Lagerhuis overkomen. Hij richtte zich in een verkiezings toespraak tot een aantal arbeiders. Ze waren werkloos, want er heerste in die dagen een zware malaise.

Dus — zo dacht hij — zal ik het maar over de economische en sociale boeg gooien; dan zal ik wel in de roos schieten.

Maar toen hij klaar was met zijn speech en het de beurt van het publiek was, wachtte de spreker een ontgoocheling.

De eerste de beste die het woord nam vroeg: Hoe denkt u eigenlijk over de verhouding tussen staat en kerk? Die man leverde het bewijs dat er nog andere dingen tussen hemel en aarde zijn, die de menselijke geest bezig houden.

Aan dit voorval moest ik denken toen ik besloot het ditmaal eens te hebben over een zaak die de pennen de laatste maanden nogal in beweging gebracht heeft.

Eigenlijk zijn het twee aangelegenheden.

De eerste is de toelating van humanistische raadslieden in de strijdkrachten.

De tweede is de kernbewapening als geschilpunt bij de geestelijke en religieuze verzorging der militairen.

Humanistische raadslieden

Eerst iets over de humanistische raadslieden, die kortgeleden naast de reformatorische en rooms-katholieke verzorgers in de strijdkrachten hun werk mochten beginnen. Hoe moeten wij daarover oordelen?

Voorop dient gesteld dat de overheid de strijdmacht tot haar beschikking heeft als instrument om de orde te handhaven. Een regering, die zich hiervan niet bewust is en die leger, vloot en luchtmacht niet in haar greep zou houden, heft in feite zichzelf en de staat op.

Dat wil nog niet zeggen, dat in een democratische rechtsstaat zoals de onze, de overheid zou mogen verhinderen dat het verschil in godsdienstige en politieke overtuiging niet tot in de strijdmacht zou mogen doorwerken. Zou dit door de overheid worden tegengegaan, dan zou zij aan de burger in uniform, dus aan de militair, onthouden wat van de grootste waarde is voor elke burger: de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van politieke meningsvorming.

Om het eens kras te zeggen: de kiezers houden niet een democratisch staatsbestel op gang om toe te staan dat de bestuurders van dat bestel, dus de overheid de motor op de kazerneterreinen afzetten.

Dat zou levensgevaarlijk zijn voor de democratie, want in die kazerne bevindt zich de generatie van jonge burgers van wie men hoopt dat zij straks de vaart erin zullen houden.

Taak van christen-politicus

Politici, dus ook christen-Kamerleden, moeten het zich tot een belangrijke taak rekenen, scherp op de regering toe te zien dat deze vrijheden ook voor de soldaat, de matroos en de piloot blijven gelden.

De overheid behoeft nog geen neutrale houding aan te nemen om ook de humanistische vorming in het leger toe te laten. De humanisten hebben

Duidelijkheid geboden

ben in de gewone maatschappij het recht om zich in hun Humanistisch Verbond te verenigen. Deze vrijheid houdt geen halt bij de poort van de legerplaatsen. Indien de regering de humanisten aan de kazernepoort de toegang zou weigeren, zou zij het machtsapparaat aanwenden om een stuk vrijheid voor bepaalde burgers, dus de humanistische militairen, aan banden te leggen. Dat is ook voor ons, christenen, onaanvaardbaar.

Bovendien wie zou ons kunnen garanderen dat op een gegeven moment ook die poort niet dicht gaat voor leger- en vlootpredikanten of aalmoezeniers?

Als een inbreuk op de democratische grondrechten ten aanzien van één bepaalde groep burgers wordt aanvaard, is de rest op de lange duur evenmin veilig.

Gelijkstelling

Natuurlijk zijn er wel moeilijkheden.

Bijvoorbeeld de vraag: mag men het Humanistische Verbond gelijk stellen aan de kerken? Ik zou het griezelig vinden als de staat een antwoord op die vraag zou geven in deze zin: Ik laat u, humanistische verzorgers, niet tot de militairen toe, ook al vinden zij u de meest aangewezen raadslieden inzake hun levens- en wereldbeschouwing.

De worsteling tussen christendom en humanisme dat wij weliswaar onmogelijk als een religie met die van kerken op één lijn kunnen stellen, mag niet door de overheid worden beslist.

Dat is een strijd der geesten.

De overheid moet deze raadslieden o.i. dus toelaten. Zij is wel verantwoordelijk voor het goed functioneren van deze vorm van bijstand. Maar zij

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij op 20 mei

is niet geroepen de inhoud en de richting van deze zorg te bepalen, tenzij deze in strijd komt met de openbare orde, de goede zeden of met het overheidsbeleid, dat volgens een goed democratische procedure is vastgesteld; dan mag zij ingrijpen.

De kernbewapening

Hiermee ben ik aan de kwestie van de kernbewapening toegekomen.

Ook dit conflict, dat in zijn uitwerking van politieke aard is, betrek ik op de geestelijke en religieuze verzorging van de militairen. De politieke meningsvorming is evenals de godsdienstvrijheid een „motor” van de democratie. Ook deze mag niet op militair terrein worden stilgezet.

De militair is evenals de man en de vrouw zonder uniform een onderdaan. Dus een mens met rechten en verplichtingen jegens de samenlevingsvorm, die wij de staat noemen.

Een mening, die eenzijdige ontwapening huldigt, is een politieke mening. Zij is op zichzelf evenmin onwettig als de opinie, die eenzijdige ontwapening afwijst.

Dit laatste standpunt wordt gelukkig door de overgrote meerderheid van ons volk ingenomen.

Daarop is dan ook het huidige regeringsbeleid gebaseerd.

Wij hebben in ons land dezer dagen een belangrijke Navo-conferentie gehad. Welke meningsverschillen daar ook ter tafel zijn gekomen, menselijkerwijs gesproken hebben we onze vrijheid van spreken en handelen aan de effectieve en preventieve werking van dit verdedigings-bondgenootschap te danken. Dit geldt ook de vrijheid der pacifisten om voor ontwapening te zijn.

De Cuba-crisis in October 1962 heeft aangetoond dat Rusland, toen puntje bij paaltje kwam, zijn raketten op Cuba niet durfde gebruiken en zelfs terughaalde omdat duidelijk werd dat de Verenigde Staten en de Navo terug zouden slaan.

Na die kritieke dagen is de ruzie in de communistische gelederen, dus de strijd tussen China en Rusland, eerst recht opgelaaid. Die ontwikkeling komt onze veiligheid ten goede, al is wazaamheid nog steeds geboden.

Vrijheid niet onbegrensd

Terug naar ons eigenlijke onderwerp.

Politieke meningsvorming moet ook in het leger toegelaten worden op dezelfde gronden als het gebruik maken van andere, door de wet gewaarborgde vrijheden.

Maar ook in dit opzicht wordt die vrijheid begrensd door de openbare orde, de goede zeden en de gehoorzaamheid aan het op democratische wijze vastgestelde regeerbeleid.

Met andere woorden: Men moet de vrijheid om éenzijdige (kern-)bewapening voor te staan goed onderscheiden van het propageren van dienstweigering door religieuze en geestelijke verzorgers of raadslieden bij de strijdkrachten.

Het voorgaande is niet met zichzelf in strijd. Een democratie wordt immers gekenmerkt door het zich onderwerpen aan meerderheidsbeslissingen waarmee men het persoonlijk misschien niet eens is.

En indien dit gehoorzamen om des gewetens wille niet mogelijk is, zijn er ook hier regelingen die bijzondere voorzieningen treffen.

Duidelijkheid

Wij menen dat de discussies, die de laatste tijd ontstaan zowel rondom de humanistische raadsman in de strijdmacht als rondom de geestelijke verzorging der militairen en de kernbewapening, in deze richting tot een oplossing moeten worden gebracht. Een bijdrage daartoe vindt u in het laatst verschenen nummer van het maandblad „A.R. Staatskunde”, geschreven door mr. Hoogendijk. Aan dat artikel heb ik in deze causerie vastgehaakt.

In elk geval is urgent dat ook kerkelijke en andere instanties, die over deze problemen hun licht laten schijnen, dit in alle duidelijkheid doen. Dit is in de laatste tijd nogal eens nagelaten, met alle gevolgen van dien.

Het aandringen op duidelijkheid is door onze partij steeds als een van haar taken gezien. Die opgave wordt er tegenwoordig niet eenvoudiger op. Het tegendeel is helaas eerder het geval.

Godsdienstoefening te velde

...maar er zijn ook de problemen van humanisme en kernbewapening.

Eerste Kamer

• Vervolg van pag. 5

De heer Algra vervolgde: „Maar er is wel iets anders, want bij de repliek heb ik verwezen naar een kritiek in „Het Vrije Volk”, waarbij de heer Alfred Kossman van het werk van Gerard Kornelis van 't Reve zei:

„dat hij iemand is, die niet zonder bravour beschrijft erotische ervaringen van afwijkende aard en dat er in die zogenaamde eerlijkheid veel opzettelijk provocerends schuilt. Het lijkt wel of een door haat en opvoeding ontstane preutsheid is omgeslagen in haar tegendeel, of een typisch Hollandse kleinburger uit verzet tegen de taboes zich gedraagt als een blasfemisch, met de godsdienst spelende libertijn.”

Toen ik dat had gelezen, heb ik er de conclusie aan toegevoegd, dat ik dan geen behoefte meer had om dat hier gerecenseerde kunstwerk te lezen. Ik kan mij zelfs moeilijk voorstellen, dat iemand van mijn geachte medeleden zou zeggen: Nu ik die beschrijving van een deskundig man als Kossman heb gelezen, wil ik het speciaal wel lezen en het daartoe aanschaffen. Maar de heer Kossman heeft hier kennelijk nogal enige moeite mee gekregen.”

Pornografie

„Van 't Reve kreeg van „Het Vrije Volk” een halve pagina om zich tegenover mijn kritiek op zijn wijze

te verweren”, aldus de heer Algra. „Er staat boven „Algra, Luns en andere stenengooiers”. Hij is b.v. tegen strafbaarheid van pornografie, want hij vindt, dat de strafbaarheid van pornografie net als de strafbaarheid van overspel en godslastering moet verdwijnen. Dat zijn restanten uit de politieke censuur. Hij zegt: Mijn argument, dat de strafbaarheid van pornografie moet verdwijnen is: Waarom zouden burgers zich zelf niet door middel van een drukwerk seksueel mogen prikkelen? Dan betoogt hij verder, dat het hem er vooral om te doen is te bereiken, dat de homoseksuele gedragingen gelijk worden gesteld met het liefdesspel tussen man en vrouw. In de heel verre toekomst ziet hij dan ook diverse vormen van legalisatie van homoseksuele relaties, b.v. op het gebied van woonruimtetoe wijzing, erfrecht, belasting, enz. Hij bedoelt dus, dat men in al die gevallen een homoseksuele verhouding tussen twee mannen of twee vrouwen van overheidswege op dezelfde wijze zal honoreren als een huwelijk.”

De meute

„Het is,” aldus de heer Algra, „wel duidelijk wat de bedoelingen van de heer Van 't Reve zijn met zijn literaire arbeid. Het is tendenskunst, als het kunst is. Maar dan is het tendenskunst, die met niets sparende brutaliteit homoseksuele verhoudingen en handelingen in het licht brengt met de boodschap: Dit is even normaal als het wonder van het liefdesspel tussen man en vrouw. Wie zulk een tendenswerk afkeurt — dat is mijn ervaring —, krijgt een

hele meute achter zich aan. Dat heb ik ondervonden, maar ik ben er rustig onder gebleven. Ik heb ook instemming verkregen van zeer vele zijden, zelfs van mensen, die mij zeiden: Ik zou het nooit in het openbaar durven zeggen, omdat je dan een actie tegen je ontketend vindt, waar het eind van zoek is.”

De heer Algra zei verder nog, dat het hem gebleken was, dat een leerlinge van een kweekschool van de leraar Nederlands de opdracht had gekregen over dit boek een scriptie te maken. „Dit grenst aan aanranding”.

Mr. Cammelbeeck (PvdA) zei dat hij het betoog van de heer Algra verward vond. Er werden volgens hem veel dingen overhoop gehaald, die weinig met elkaar te maken hadden. Hij zei: „ik ben zo bang, dat, wanneer men op de weg, die de heer Algra gaat, zou doorgaan en met hem zou meelopen, ten aanzien van problemen als deze (homosexualiteit), maar ook ten aanzien van problemen als de subsidie voor de moderne literatuur en überhaupt als het fenomeen van de moderne literatuur, die weg zou kunnen voeren naar de brandstapel.”

De staatssecretaris kon de heer Algra geen genoegdoening geven. Hij zei, dat binnen de grenzen van de wet in ons staatsbestel ook op het gebied van de literatuur vrijheid bestaat. Het werk van een kunstenaar moet in zijn geheel beoordeeld worden. Staatssecretaris Van Laar zei „dat niemand artistieke onfeilbaarheid heeft”. Hij vertrouwde echter op de positieve krachten van het kunstleven, dat zich alleen in vrijheid kan ontwikkelen.

hgr.

Navo-conferentie

• *Vervolg van pag. 2*

ringe wijzigingen in de structuur van de verdrags-organisatie, heeft de Franse generaal geen enkel belang. Het enige wat hij wil is een bondgenootschap naar Frans model, waarin niet langer sprake is van integratie, (dus het opgaan van alle strijdkrachten in het grote geheel, onder één opperbevel), maar van coördinatie (het samenwerken van de strijdkrachten van alle betrokken landen, die echter onder het eigen nationale commando blijven staan en steeds op bevel van hun eigen regering in actie kunnen komen).

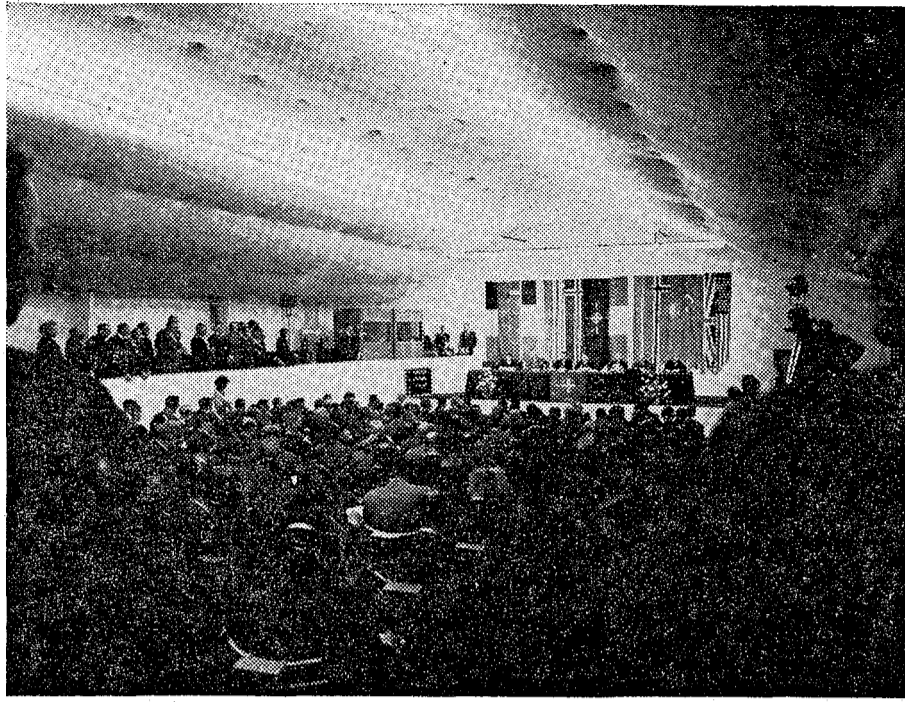
TOT 1969

De Gaulle moet — zoals bekend — echter nog tot 1969 wachten, voordat hij kan proberen, de anderen voor zijn plannen te winnen. Als er voor die tijd geen bijzondere dingen gebeuren mogen we aannemen, dat de generaal de resterende vijf jaren zal gebruiken om het terrein voor zijn denkbeelden rijp te maken. Veel zal afhangen van de wijze, waarop de Frans-Duitse verhoudingen zich in de komende jaren ontwikkelen. We weten nu zo langzamerhand wel, dat generaal De Gaulle er in allerlei opzichten naar streeft, te voorkomen, dat Duitsland voor de derde maal in deze eeuw een gevaar gaat opleveren voor de veiligheid van Frankrijk. Dat is, dachten we, zijn goed recht. Zo heeft Frankrijk belang bij het voortduren van de verdeeldheid van Duitsland. Een eventuele Russische bereidheid, mede te werken aan de hereniging van het land, zou Frankrijk (evenals overigens Engeland) in een moeilijke positie brengen. Ook hebben de Fransen belang bij het feit, dat de Duitse strijdkrachten deel uitmaken van de Navo, en dat zij dus min of meer onder internationaal bevel staan en geen zisprongen kunnen maken. Om die reden reeds heeft Frankrijk slechts voordeel bij het bestaan van de Navo en van het lidmaatschap er van.

Zou Frankrijk geen lid van de organisatie zijn, dan zou het bijvoorbeeld ook onmogelijk kunnen verhinderen, dat er een door de Verenigde Staten georganiseerde Navo-kernmacht komt, waaraan ook door Duitsers kan worden deelgenomen. Als De Gaulle zich tegen een zogenoemde „multilaterale kernmacht” verzet, dan is dat in de eerste plaats om te verhinderen, dat de Duitsers iets met atoomwapens te maken krijgen.

MEDEDELING

Tot onze spijt moet deze week het feuilleton vervallen.

In deze grote zaal, „Media Centre” genaamd, werd het officiële nieuws over de Navo-conferentie bekendgemaakt.

PLICHTMATIG

De woorden, die in het communiqué aan de Duitse kwestie zijn gewijd, klinken wat Frankrijk betreft dan ook wat plichtmatig. Op een van de eerste dagen van de Haagse Navo-conferentie liet minister Schroeder weten, dat naar zijn mening de tijd rijp was voor een nieuwe benadering door de vier mogendheden, wier taak het is een vredesverdrag te sluiten met een vrij en ongedeeld Duitsland. In het communiqué werd slechts herinnerd aan het zelfbeschikkingsrecht van het Duitse volk en aan het feit, dat de regering van de Bondsrepubliek Duitsland (die gemakshalve West-Duitsland wordt genoemd) als enige wettige vertegenwoordiger van het Duitse volk kan worden beschouwd. Daar is het echter bij gebleven en het valt niet te verwachten, dat de westelijke Grote Drie binnen afzienbare tijd stappen bij de Sowjetunie zullen ondernemen om de kwestie van de Duitse hereniging weer eens grondig te gaan bespreken. Intussen staan de binnenlandse politieke gebeurtenissen in Duitsland ook niet stil.

Uiterlijk in september van het volgend jaar moeten in de Bondsrepubliek nieuwe verkiezingen worden gehouden. Het ziet er nu al naar uit, dat de kwestie van de hereniging dan een zeer belangrijke rol zal spelen en dat christen-democraten, socialisten en

liberalen het elkaar bijzonder moeilijk zullen maken. Behoort het dus al tot de normale taak van de regering van kanselier Erhard, te ijveren voor de hereniging van Duitsland, de naderende verkiezingen zullen haar ongetwijfeld aanzetten tot een groter voortvarendheid.

NAAR MOSKOU

Men hoort wel eens beweren, dat kanselier Erhard van plan zou zijn, naar Moskou te reizen voor een ontmoeting met premier Chroesjtsjef. Een dergelijk bezoek zou een zeer degelijke voorbereiding vergen. Het zal zeker niet plaatsvinden, wanneer het weinig weerklank zou vinden bij Amerikanen, Britten en Fransen. Bovendien kan de verhouding tussen Bonn en Moskou niet worden vergeleken met andere politieke betrekkingen. Diplomatieke banden bestaan weliswaar sedert 1955, maar het feit, dat de Sowjetunie als enige van de geallieerde mogendheden aan Duitsland de hereniging onthoudt, werd daardoor niet veranderd. Aangenomen moet worden, dat een Russisch-Duits gesprek op het ogenblik weinig resultaat zou afwerpen. Sedert Adenauer in 1955 naar Moskou ging zijn vele Duitsers naar het Kremlin getogen om op eigen gelegenheid het terrein te verkennen. Overigens met bijzonder weinig succes.

In Bonn heeft men thans voldoende begrip voor de Russische problemen, vooral naar het Russische verlangen naar veiligheid aan de westelijke grenzen der Sowjetunie. Bonn heeft herhaaldelijk waarborgen voor deze veiligheid willen geven. Het heeft tot dusver echter niet geholpen. Vandaar, dat er in Erhards regeringspolitiek stemmen opgaan, dat de kanselier nu zelf maar eens naar Moskou moet gaan om een hele serie misverstanden weg te nemen. Dat de Duitse hereniging daardoor dichterbij kan worden gebracht, zal echter niemand mogen verwachten.

db

CONCLUSIE

Wij hebben in voorgaande nummers iets gezegd over het vraagstuk van militaire dienstplicht voor degenen die worden opgeleid tot „bedienaren van de godsdienst”. Die vrijstelling is beperkt tot bepaalde opleidingen. Zij geldt niet voor de opleiding van alle kerkelijke gemeenschappen in Nederland. Reeds daarom zit er enige willekeur in.

Maar ook om andere redenen is er terecht bezwaar gemaakt tegen die vrijstelling. Wat wijlen prof. P. A. Diepenhorst daarover heeft gezegd, geldt nog onverkort.

Een heel andere vraag is, of predikanten moeten worden opgeroepen voor militaire dienst in geval van mobilisatie. Onze mening is, dat zij voor de overheid gelijk staan met artsen, burgemeesters enz. Een deel van de artsen wordt opgeroepen om dienst te doen als officier van gezondheid. De anderen worden thuis gelaten, omdat zij in de maatschappij niet kunnen worden gemist. Hetzelfde geldt voor de predikanten. Een aantal wordt opgeroepen om als legerpredikant op te treden. De anderen blijven thuis om hun werk in de gemeente te kunnen blijven doen.

Maar vrijstelling louter op grond van de studie in een bepaalde faculteit aan een universiteit is niet te verdedigen.

Intussen — dit zijn alleen theoretische beschouwingen. Een verandering van de regeling is in Nederland niet mogelijk. De Roomse Kerk zou die verandering niet aanvaarden en de K.V.P. zou reageren, zoals eenmaal Schaepman deed. Er is geen kabinet denkbaar, waar de afschaffing van deze vrijstelling tot een punt in het regeringsprogramma zou kunnen worden gemaakt.

En één ding wordt bij deze discussie telkens over het hoofd gezien. De vrijstelling wordt alleen verleend als de betrokkene er om vraagt. Vraagt hij er niet om, dan wordt hij gewoon ingelijfd.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
BATELBAANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV
GRONINGEN
Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

N.V. Staalsteiger „Gelria” - Nijmegen
Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

Gjaltema's Timmerfabriek Volharding N.V.

MARUM (Gr.)
Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

FA. R. MATEBOER & ZON

wegen-, grond-, beton- en waterbouw,
bronnering en zandpalen

Burg. van Engelenweg 40, IJsselmuiden,
telefoon: Kampen 3366.

W. J. HOEK
Timmerman en Aannemer
J. de Braystraat 4 rd - Telefoon 02500 - 51961
HAARLEM
Voor onderhoud en verbouw uw adres.

NIUWBOUW Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092
ALKMAAR

AANNEMINGSBEDRIJF „SCHOUWEN-DUIVELAND” N.V.
Schuithaven 10 — Zierikzee — Telefoon 01110 - 2478
Telefoon 01110-2478

Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water- en wegebouwkundige werken.

DUBBELGEHARDE
ALUMINIUM
PROFIELEN

CONDENS-
LEKDORPEL-
GLASAL-
GLASLAT-
WELDORPEL-
PROFIELEN ENZ.

PA 301
CONDENSPROFIELEN
GLASGOOT
7, 10, 15 MM
NED. OCTR. 89504.

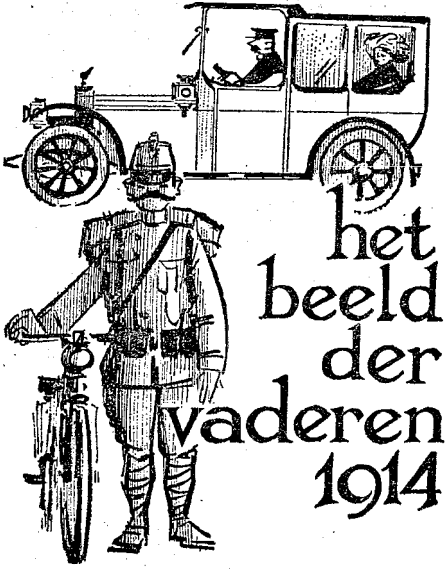
**BUVA
BETER
BOUW-
BESLAG**

N.V. BUVA

GROOTHANDELS-
GEBOUW
INGANG D. 10 ETAGE.

POSTBUS 379
TEL (010) 119662
ROTTERDAM-4

Koopt bij onze adverteerders

• Ontsmetting der waterleiding

Wanneer er een halve eeuw geleden in Nederland weinig politiek nieuws was, gingen de redacties der dagbladen wel eens op zoek naar nieuws uit Nederlands Indië. Dat nieuws was soms wel zo pikant als hetgeen uit de Hofvijver in Den Haag werd opgevist. Zo vonden wij in de kranten van een halve eeuw geleden een schoon verhaal uit Malang.

Malang op Oost-Java had in die dagen reeds een gemeenteraad, zoals meer plaatsen op Java.

En Malang kreeg een waterleiding. Dus werden er zware buizen ingegraven in de berm van de wegen. Dat brengt risico's mee. Men informere maar in Delft.

Nu had een Malangs raadslid het bedrijf gadeslagen. En hij hield zijn hart vast. De koelies, die het werk uitvoerden, hadden vuile handen en met die vuile handen zaten ze aan de buizen. Uiteraard. Maar als die buizen op die manier besmet werden met ziektekiemen, dan zou het drinkwater ook besmet zijn. Daarom, zo vond het raadslid, moesten die buizen worden ontsmet. Zij zouden na plaatsing met kokend water dienen te worden begoten. En hij gaf zijn suggestie in de gemeenteraad ten beste.

De burgemeester wist, hoe het hoorde, en stelde dus voor, deskundig advies in te winnen bij de directeur van gemeentewerken, die de verantwoordelijkheid voor de aanleg droeg. Zo werd de gedachte van het raadslid naar die directeur gezonden om rapport.

Het rapport kwam.

Het was een brutaal rapport.

Een rapport, zoals het in Nederland nooit zou gegeven worden.

Hier is het:

De directeur van gemeentewerken van de gemeente Malang (en dan komt een heel relaas van ontvangen hebbende enz. gelezen hebbende enz.) heeft de eer te rapporteren, dat het inderdaad in de bedoeling ligt, de buizen met kokend water te ontsmetten. Gelet evenwel op het feit, dat voor een goede ontsmetting van het buizen-net in de geest van het voorstel vele kubieke meters kokend water van nood zijn, ziet de ondergetekende zich verplicht, mede te delen, dat de ontsmetting nog niet heeft kunnen plaatsvinden, aangezien ondergetekende tevergeefs heeft doen zoeken naar de pannetjes, waarin al die kubieke meters water gekookt zouden kunnen worden.

Een van de in Nederland verschijnende bladen voegde er één zin als commentaar aan toe, n.l.: antwoord de zot naar zijn dwaasheid.

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511
Na 7 uur 12333

HET ADRES

voor zenders, richtingzoekers en echoloden

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W. A. FIBBE)
Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.

GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN.

Het is een tijd geleden, dat ik iets schreef over Engeland en over Britse gewoonten. Daarom mag 't wel weer eens een keer. Zoals gewoonlijk, voerde mijn reis mij naar Londen, een stad waarvan je houdt of die je vreselijk vindt. Althans die ervaring heb ik in gesprekken met vrienden opgedaan. Verschillende bekenden zien op tegen de reis over het Kanaal, dat de Engelsen The British Channel noemen, waarom enkele vrienden al woedend worden. Dat er een stoomtrein rijdt van Harwich naar Londen, Liverpool Street Station, is voor Nederlandse treinreizigers ook al zo iets belachelijks. En als er bovendien in de restauratiewagen iemand tegenover je zit met een krant voor zijn neus, die hij min of meer in de lucht doet hangen boven een bord gekookte haring — en dan moet het nog acht uur in de morgen slaan — is hij degene die de deur dicht doet. De deur naar Engeland wel te verstaan.

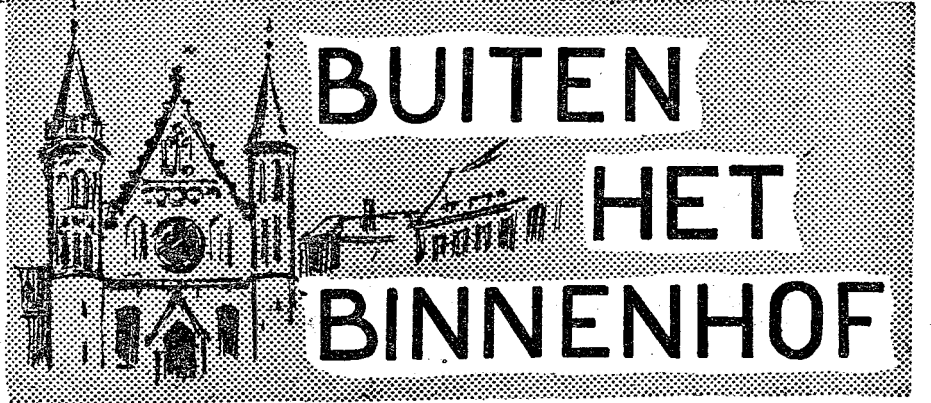
Ditmaal hadden de anti-Londen-leden hun dag wel gehad overigens. Op geen vijf minuten afstand van mijn hotel werd in een ondergronds spoorwegstation een gelddiefstal gepleegd, waarbij een aantal brave burgers die hun plicht deden eenvoudig met loden pijpen werden neergeslagen. Op klaarlichte dag, voorzover het onder de grond klaarlichte dag kan zijn dan. Dezelfde dag werd in het zelfde Londen een bankloper overweldigd en tastte Scotland Yard nog steeds in het duister over een lijk, dat aan de oever van de Theems was gevonden. Voor de rechtbank werd het faillissement uitgesproken van de reclame-agent van Miss Keeler, terwijl een oud-officier van een van de garderegimenten een vergoeding mocht, bij vonnis der rechtbank, omdat een schandaalblaadje zijn portret (zonder naam) had afgedrukt als voorbeeld van een verwaande kwast zonder hersens.

Maar goed, hoe was het hotel zult u vragen? Matig grootbedrijf met net zoveel persoonlijke zorg als door de gast wordt gevraagd en soms nog minder. Gebrek aan personeel althans aan personeel dat hart voor de zaak heeft. Men is beleefd maar niet dringend en je moet in de rij staan voor je ontbijt, tenminste als je ontbijten wil tussen zeven en acht. Degenen, die niet in de rij gaan staan, zijn meestal Nederlanders.

Nu denkt u misschien, dat ik al mijn gat zit over te geven ten aanzien van onze burenen aan de overzijde van het water, dat zij HUN kanaal noemen. Integendeel, ik was blij dat ik weer door de Londense straten kon lopen, waar naast bolhoed en parapluie nu het Beatles-kapsel bij een bepaalde groep jongeren opvalt. Niet dat een jongeman die een Beatles-hoofd heeft een bolhoed draagt en een parapluie, 't is het een of het ander.

De Beatles beheersen het stadsbeeld ook met hun afbeeldingen en met de boeken en tijdschriften, welke aan hen gewijd zijn en wie als vreemdeling zou vragen wie de Beatles zijn, zou waarschijnlijk keurig verpakt naar zijn land worden teruggezonden, want rare mensen kent Engeland zelf genoeg.

Op diezelfde dag nog altijd sprak een minister in het Lagerhuis over de vrije tijdsbesteding, en hij betrok in zijn rede ook de merkwaardig gelokte vier jonge mannen, die — maar dat zei hij niet — per avondje optreden ongeveer f 10.000,— de man verdienen. Hij zeide, zeer sportief, dat hij niets had tegen deze zingende en

spelende hope des vaderlands maar, dat hij wel ernstig moest waarschuwen tegen de waardering, welke deze jeugdige Britten in Engeland oogsten. (Let straks op als ze in Blokker komen!)

Hij sprak van een plastic cultuur, van een buiten alle perken tredende adoratie van een soort muziek, die de naam muziek amper verdient. Het is een gevaarlijke decadentie welke zich van velen meester heeft gemaakt, die op het ogenblik bijna tot religie wordt verheven, aldus ongeveer de minister.

Zijn woorden hebben vele conservatieven en aanhangers van de arbeiderspartij mitsgaders liberalen goed gedaan, hoewel hij ook wel zal zijn uitgekreten voor een ouwe sok. In dezelfde krant waarin ik een verslag van zijn rede las las ik ook, dat er duizenden scholieren verslaafd zijn aan opwekkende middelen en daardoor in ongeremde toestand tot daden komen welke men zeker niet kinderlijk kan noemen. Voeg daarbij 'n reeds jaren tanende invloed van de kerk, een vrij hoog drankmisbruik en een groeiend materialisme dan komt men tot de conclusie dat er „something rotten in the State of Great Britain” is.

Ach, zolang men in de zon door Regent Street wandelt of thee drinkt in een club, of een internationale vergadering bezoekt lijkt alles nog zo schokkend niet. Aan een diner van tweehonderd heren zittend, hoorde ik de traditionele toast op de Koningin uitbrengen, hoorde ik redevoeringen van Europees karakter. Op weg naar huis is 'mij niets overkomen en ik ben niets aan een zakkenroller of hoteldief kwijt geraakt. Maar dat Engeland alleen het land zou zijn van bolhoeden, paarden, pijpen, Rolls Royces, Beefeaters en gardesoldaten met beremutsen is niet waar.

En wat Londen betreft dat is geen stad meer dat is een land met ik weet niet hoeveel nationaliteiten. Daarom kan er zoveel gebeuren, veel meer dan in Amsterdam of Den Haag.

Wij hebben onze brommers en bermtoeristen, die gelukkig niet zo gevaarlijk zijn. Wat denkt minister Marijn van de Beatles? Wij weten het niet. Wat denkt Engeland van onze kwesties. Van sommige vrienden weet ik het zeer goed. Laten wij er maar niet te veel over zeggen.

Oost West, Thuis Best geldt blijkbaar voor Engelsen en voor Nederlanders.

William Spaans

KOGELLAGERS
RIV Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Meubileer-inrichting
ZANDBERGEN
MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

Kruiswoordraadsel

Horizontaal:

1. klap, 2. pentateuch, 9. kledingstuk, 13. diktator, 14. vanaf (in samenst.), 15. diversen, 16. water in Duitsland, 17. zoogdier, 19. in verhouding, 20. deel van fort, 21. onder invloed, 22. drukte, 25. meisjesnaam, 27. wang, 31. hoop, 33. kunstwerk, 35. zweep, 37. belofte, 38. eiland, 39. loflied, 40. eerbewijs, 42. kans, 43. plaats uit O.T., 45. ren, 47. wortel, 49. plaatsbepalingsmiddel, 53. achternaam van een Peppijn, 55. fat, 58. plaats in Holland, 59. schrijver, 61. aansprektitel, 62. pakken, 63. op de wijze van, 64. plaats in Holland, 65. meisjesnaam, 66. geestdrift, 67. dierenverblijf.

Vertikaal:

1. lat, 2. had ezelsoren, 3. soort palm, 4. verpakkingsmateriaal, 6. plaats in Duitsland, 7. familielid, 8. toer, 9. boerengereedschap, 10. land in Azië, 11. hoeveelheid, 12. verf, 17. echtgenote, 18. drap, 23. streek in Duitsland, 24. de laatste, 25. plaats uit O.R., 26. soort teer, 28. soort antilope, 29. nimmer, 30. kunstbeen, 32. lucht (in samenst.), 33. hevig, 34. kleding-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13					14			15			
16				17				18		19	
20							21				
				22		23					
24		25		26				27	28	29	30
31	32					33	34		35		36
37				38						39	
40			41			42			43	44	
			45			46			47		
				48		49	50		51		52
53		54						55		56	57
58						59	60			61	
62						63			64		
65						66				67	

stuk, 36. plaats in Gelderland, 41. erfenis v. Adam, 44. wreekster, 46. herenrok, 47. stuk, 48. mytologische figuur, 50. voornaam (engels), 51. figuur uit O.T., 52. terug, 53. jongensnaam, 54. plaats uit O.T., 56. bakkersgrondstof, 57. lichaamsdeel, 60. priester.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. lekkerbek; 5. pekel; 8. plank; 9. kuddedier; 11. rijkslenen; 12. takel; 14. keel; 15. engageren; 19. pannekoek; 22. loon; 24. leges; 26. zeeziekte; 28. audiëntie; 29. depot; 30. snede; 31. kastelein.

Vertikaal: 1. loper; 2. kraakbeen; 3.

eikels; 5. prestige; 6. klink; 7. lor; 8. klink; 10. danig; 13. lonen; 14. kape-laans; 16. nee; 17. roodkapje; 18. bedstede; 20. omzet; 21. krekels; 23. liedje; 25. gedoe; 27. Elten.

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitprodukten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt uw winkelier ons merk jams, appelmoes - vruchten op sap - etc.

Jaarverslag van de A.R. partij

A C H T E R P A G I N A

MEN hoort soms de klacht, dat er teveel een éénrichtingsverkeer is tussen de leiding en de leden van de partij, d.w.z. als ik het zo even mag noemen, wel van boven naar beneden, maar niet omgekeerd. Een klacht die ook in andere partijen wordt gehoord.

Ik zou beslist niet willen beweren, dat er op dit punt nog geen verbetering mogelijk is, maar ik zou wel eens willen weten, wanneer er in de geschiedenis van onze partij zoveel twee-richtingsverkeer heeft plaatsgevonden als juist in de laatste jaren en wel in de vorm van Partij Conventen (2x per jaar), vele landelijke en regionale conferenties, commissies en besprekingen en spreekbeurten voor kiesverenigingen. En dat niet alleen in de vierjaarlijkse verkiezingsperiode, waartoe het zich vroeger nogal eens beperkte, maar zonder onderbreking jaar in, jaar uit.

Ik weet wel, de technische omstandigheden van nu maken dit beter mogelijk dan vroeger. Maar daar komt bij, dat wij in de omgang met elkaar veel democratischer zijn geworden dan vroeger".

Publieke zaak

Deze woorden van de partijvoorzitter — officieel de voorzitter van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen — dr. W. P. Berghuis, gesproken op de Deputatenvergadering van 23 maart 1963, treft men aan in het verslag van de partij over het jaar 1963, dat de secretariaten van de kiesverenigingen, Staten- en Kamercentrales deze week ontvingen. Reeds eerder werd het toegezonden aan de leden van het Partij Convent, in verband met de behandeling op het voorjaars-Partij Convent op zaterdag 23 mei a.s.

Het voorjaar is de tijd, waarin van vele organisaties de overzichten betreffende het afgelopen jaar gepubliceerd worden. Bij die organisaties behoort ook de A.R. Partij. Van geen partij — behalve ook van de P.v.d.A. — verschijnen jaarlijks zulke uitvoerige verslagen (inclusief de financiële!) als van onze partij.

Het „Jaarverslag van de A.R. Partij over het jaar 1963" is geen overzicht om alleen intern in de partij te lezen en te bespreken. Ook buiten de partij kan er kennis van worden genomen en er over worden gepubliceerd.

Het verslag wordt immers aan de publiciteitsmedia — pers, radio en televisie — toegezonden.

De openbaarheid van de jaarverslagen van politieke partijen is een goede zaak. Zij houden zich bezig met de politiek, d.w.z. met de vraag hoe en in welke omstandigheden wij leven zullen, in welke richting de samenleving zal worden gestuurd. Daarop oefenen de partijen grote invloed uit. Hoe zij dat doen en wat zij in de politiek in het algemeen doen — ook intern als organisatie — is geen zaak die geheim moet blijven. Het gaat om de publieke zaak.

Namen en daden

WELNU, de zaken van de partij worden in het verslag-1963 ook weer uitvoerig uit de doeken gedaan. Het werkje telt 370 bladzijden en het mag dus zonder eigenlijk te overdrijven best een boekwerk worden genoemd.

In dertien hoofdstukken en in totaal eenentwintig bijlagen passeert al het landelijke partijwerk de revue. Namen en data treft men in overvloed aan. In het kort willen wij u daar een indruk van geven.

Na hoofdstuk I, het Centraal Comité, en hoofdstuk II, de Partij Conventen,

volgen de hoofdstukken over de Deputatenvergadering 1963, de verkiezingen, de Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité, het A.R. Vrouwencomité, het Comité voor Vrienden, de Contactcommissie Herv. Geref. A.R., Varia, de gespreksgroepenactiviteit, Nederlandse Gedachten en A.R. Post, Sprekersorganisatie, radio- en televisie-zendtijd en buitenland contact.

Dan volgt de serie bijlagen. Daarin vindt men onder meer: het overzicht van het landelijke ledental van de partij met een specificatie per Kamer- en Statencentrale en de financiële verslagen van de landelijke partij-organisatie. Dan volgen de korte jaarverslagen van alle achttien Kamercentrales, het jaarverslag van de Nationale Organisatie van A.R. Jongeren Studieclubs, de verslagen van het College van Advies, de dr. A. Kuiperstichting, het Verband van Verenigingen van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders, de A.R. Eerste Kamerfractie en Tweede Kamerfractie.

VERDER bevat het jaarverslag een zeer grote hoeveelheid namen en adressen. Wij vragen hiervoor met name de aandacht van de secretariaten (besturen) der kiesverenigingen. Men heeft het antwoord op vele vragen dicht bij de hand dan men — na te oppervlakkige kennisgeving van dit boekwerk — wel zou kunnen menen.

Niet zijn opgenomen de namen en adressen van de secretariaten van alle ruim duizend kiesverenigingen. Dit materiaal zou op het moment van verschijning in gedrukte vorm reeds niet meer betrouwbaar zijn, gezien de regelmatige mutaties.

Wel vindt men o.a. de namen en adressen, meestal met de telefoonnummers, van alle leden van het Centraal Comité, Organisatie Commissie, Algemeen Organisatie Comité, A.R. Vrouwencomité, comité voor Vrienden, van de functionarissen (voorzitter, secretaris, penningmeester) van de Provinciale Comité's, Kamercentrales en Statencentrales, de leden van het hoofdbestuur van de ARJOS, de ongeveer honderd leden van het College van Advies, de leden van de beide Kamerfracties en de A.R. leden van de Provinciale Staten.

Een greep

ENKELE kort geformuleerde feiten willen wij hier noemen.

Het zijn maar een paar betrekkelijk willekeurige grepen uit de grote hoeveelheid materiaal, die niettemin nog

wat beter een indruk van de inhoud van het verslag geven.

★ Op 9 september overleed de erevoorzitter van de partij dr. J. Schouten, wiens heengaan de gehele partij ontroerde.

Op 8 mei was prof. dr. J. Severijn tot erelid benoemd, naast de erelieden dr. A. A. L. Rutgers, prof. mr. A. Anema en dr. J. Donner.

★ Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer (15 mei) en de Eerste Kamer (16 mei) kwam er wijziging in de samenstelling van onze beide fracties.

Afscheid namen de heren J. C. Haspels (Eerste Kamer) en dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, mr. A. B. Roosjen, A. W. Biewenga Wzn., dr. E. P. Verkerk en dr. A. Veerman (Tweede Kamer); een zestal. Het volgende zestal deed zijn intrede in het parlement: prof. dr. J. Zijlstra (Eerste Kamer), mej. mr. J. C. Rutgers, B. Roolvink, P. C. Elfferich (die van de Eerste Kamer naar de Tweede Kamer overging), Tj. Walburg en dr. N. G. Geelkerken (Tweede Kamer).

★ Prof. Zijlstra ging heen als minister van Financiën en de heer Roolvink als staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid in het kabinet-De Quay. Mr. Van Aartsen werd van minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid in het vorige kabinet, minister van Verkeer en Waterstaat in het nieuwe kabinet-Marijnen, waartoe mr. Biesheuvel toetrad als vice-premier en minister van Landbouw en Visserij, terwijl een drietal nieuwe a.r. staatssecretarissen optrad, n.l. drs. J. A. Bakker (Economische Zaken), A. van Es (Marine) en mr. J. H. Groshede (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen).

★ Dr. W. P. Berghuis bleef voorzitter van de A.R. Eerste Kamerfractie. De Tweede Kamerfractie moest, aangezien de heer Bruins Slot niet terugkeerde, een nieuwe voorzitter kiezen. De heer Van Eijdsen werd aangewezen, die na twee maanden ernstig ziek werd. De tweede voorzitter, de heer Biesheuvel, werd al spoedig minister, waarna de heer Smalbroek als waarnemend fractievoorzitter werd aangewezen.

★ Op de gewone Deputatenvergadering van 1963 (gewoon, omdat het een statutair voorgeschreven vergadering is wanneer er Tweede Kamerverkiezingen op komst zijn) waren de kandidatenlijsten vastgesteld. De drie lijst-aanvoorders traden voor het voetlicht met een toespraak, nadat voorzitter Berghuis ter opening de Deputatenrede had uitgesproken, waarvan wij aan het begin een passage citeerden. Het slotwoord was van mr. Roosjen.

Uit de Deputatenrede zijn in hoofdstuk III de voornaamste passages geciteerd. Dat is ook het geval wat betreft de rede van wnd. voorzitter, mr. Roosjen, uitgesproken op het najaars-Partij Convent, toen de voorzitter door ziekte verhinderd was. De verkiezingsvoorbereidingen passeren in het verslag breedvoerig de revue.

★ Wij lezen, dat in 1963 het Centraal Comité zevenmaal bijeen kwam. Het moderamen vergaderde zeventienmaal. Bovendien vonden de twee laatste maanden vóór de verkiezingen ook bijeenkomsten plaats met de zitting hebbende A.R. Tweede- en Eerste Kamerleden, tijdens welke besprekingen overleg werd gepleegd over standpunten, die tijdens de aan de gang zijnde campagne van A.R. zijde zouden moeten worden ingenomen, zulks al of niet n.a.v. door andere partijen en/of politici gedane uitlatingen.

★ In het verslag van de dr. Kuiperstichting kan men o.m. lezen, dat het aantal uitleningen vergeleken bij verleden jaar weer is gestegen. De brede bibliotheek bewijst goede diensten.

De financiële verslagen van de Kuiperstichting zijn eveneens opgenomen.

★ Het verslag van de Eerste Kamerfractie telt 38 pagina's, dat van de Tweede Kamerfractie 34 pagina's, gevolgd door een overzicht van de schriftelijke vragen door leden van de fractie gesteld aan een of meer bewindslieden.

Ook is weer opgenomen het overzicht van de indeling, welke de A.R. Tweede Kamerfractie maakte voor het contact met de Kamercentrales. Daarna volgen de fractiecommissies uit de A.R. Tweede Kamerfractie voor de verschillende begrotingshoofdstukken en een opgave van de A.R. leden in commissies van de Tweede Kamer.

Zoals men weet is de heer J. Tjalma secretaris van de Eerste Kamerfractie en de heer J. A. van Bennekom van de Tweede Kamerfractie.

Na hetgeen nu in het kort over de inhoud van het jaarverslag is vermeld — op een enkel punt komen wij dezer weken nog terug — is het wel duidelijk, dat dit boekje niet ongelezen in de kast van de secretaris(esse) moet komen te staan.

Het zou goed zijn, indien het jaarverslag om te beginnen circuleerde bij alle bestuursleden. Op de ledenvergaderingen kan inzage worden verleend en belangstellende leden zouden het bij toerbeurt enkele dagen moeten kunnen lenen.

Ieder die nader van het verslag wil kennis nemen raden wij aan contact op te nemen met het secretariaat van zijn of haar kiesvereniging.

Internationale en Interkerkelijke

VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 01600 - 36883

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen voeding... doch ook een lekkernij!

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEUWARDERWEG 31 - 35 - SNEEK

Alle **TEXTIELGOEDEREN**,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14-38, Sneek - Midstraat 114, Joure

Voor **VOLVO's** naar **WIERDA**

VEENDAM: Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495
SNEEK: Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 4215
Sloepstraat 1 - Telefoon 05150 - 3106

STEINFORT's

Roggebroodfabriek N.V.

TELEFOON 05170 - 2208 - FRANEKER

Fries roggebrood zoals Fries roggebrood moet zijn. Levering praktisch door geheel Nederland.

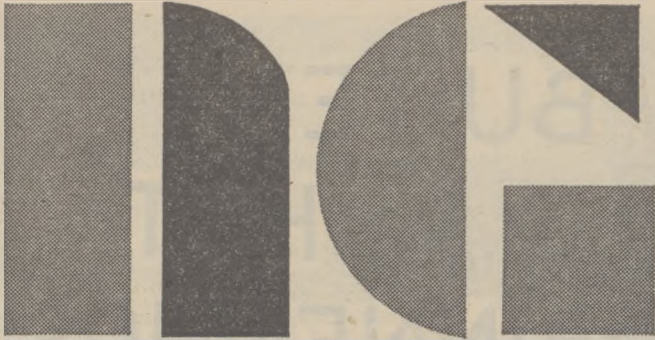
VRAAGT OFFERTE

DOUMA'S IJZERHANDEL N.V.

Grootzand 66 - Postbus 30 - Sneek

Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer. Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

nederlandsche gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

DE CONVENTSREDE VAN DR. BERGHUIS

IN het nu bijna verstreken politieke jaar is de nationale, de binnenlandse politiek wel zeer sterk beheerst geweest door zaken van stoffelijke aard. De gebeurtenissen, welke in het vorige najaar aan het loonfront plaatsvonden hebben dit noodzakelijk gemaakt en zij hebben het pas opgetreden kabinet-Marijnen voor een zware krachtproef gesteld ten aanzien waarvan men moet hopen, dat zij die ook bij de voortduur zal weten te doorstaan.

De economische kant van het volksleven neemt overigens in deze tijd ook zonder loonexplosies een zeer grote plaats in de Nederlandse politiek in. Ik zeg daar geen kwaad van. Integendeel. Ook de zorg voor de stoffelijke kant van het leven, voorzover de overheid daarmee te maken heeft, is politiek belangrijk. Vooral ook vanwege de sociale aspecten, welke ermee annex zijn.

Maar het zou wel te betreuren zijn en het zou leiden tot een versmalling van het politieke besef, indien in de praktijk de nationale, de binnenlandse politiek als het ware in overwegende mate zou worden „vereconomiseerd”, een zaak vooral van stoffelijke welvaartszorg zou worden, terwijl dan alleen de buitenlandse politiek nog in alle duidelijkheid zou moeten demonstreren dat er in de politiek meer aan de orde is dan de directe zorg om het dagelijkse brood.

Wij behoeven er, politiek gesproken, niet rouwig om te zijn dat er in de afgelopen maanden een „kwestie-Irene” is geweest, die onze aandacht in het binnenlandse op andere dingen heeft gedrukt dan op lonen en prijzen.

Het zou bijvoorbeeld aan de betekenis van de nationale politiek ten goede komen, indien vooral ook de niet-stoffelijke kant van een sociale politiek, waarbij ik in het bijzonder denk aan een herziening van de maatschappijstructuur met betrekking tot de ondernemingsvorm, in de politieke discussie meer naar voren zou komen.

Commerciële televisie

En wat dit betreft is het bij wijze van spreken nog gelukkig, dat er in ons land een commerciële-televisiekwestie is. Het is wat deze kwestie aangaat alleen jammer, dat betrekkelijk weinigen zich hier werkelijk politiek druk over maken en dat velen geneigd zijn gauw geloof te hechten aan de bewering als zou het hier eigenlijk gaan om het voor of tegen het behoud van machtsposities van bestaande omroeporganisaties.

Zoals het ook jammer is, dat de aandacht vaak van de hoofdzaak, waarom het in deze gaat, is afgeleid naar het

bijkomstige punt of al of niet reclame in de televisie moet worden toegelaten.

Wat dit betreft, spijt het mij te moeten zeggen, dat de omroeporganisaties aanvankelijk aan het welslagen van deze afleidingsmanoeuvre voedsel hebben gegeven door zich niet tijdig in te stellen op een zelf accepteren van het element reclame in de televisie. Er zouden mijns inziens heel wat moeilijkheden en spanningen hebben kunnen worden voorkomen, indien dit wel tijdig was geschied. Naar mijn mening is het echter ook thans daarvoor nog niet te laat, ofschoon blijkbaar mr. Geertsema, de voorzitter van de V.V.D.-Tweede Kamerfractie, van oordeel is, dat dit nu op grond van het akkoord van Wassenaar niet meer zou kunnen. Ik deel deze mening van mr. Geertsema niet.

De hoofdzaak, waarom het in dezen gaat, is het organisatie-patroon van ons Nederlandse radio- en televisiebestel. Het gaat niet om bescherming van monopolieposities. En ook niet om het al of niet willen belemmeren van vrije meningsuiting. Dat zijn zaken, die niet in het geding zijn. Ik dacht, dat het Nederlandse volk op die punten voldoende democratisch gepokt en gemazeld is, om zich daaromtrent niet in de eerste plaats zorgen te behoeven te maken.

De overheid heeft nu eenmaal — en dat wordt ook door niemand betwist — een regelende taak met betrekking tot een verdeling van het zeer speciale en beperkte terrein van radio en televisie. Dit terrein is geen vrij terrein. Het gaat in deze om de maatstaven welke daarbij zullen worden gehanteerd. En het is niet alleen de bevoegdheid, maar ook de taak van de regering om deze maatstaven, deze criteria aan te leggen. En daarop is, indien dit plaats vindt op democratische wijze en onder democratische controle en indien zij geen monopolieposities van bestaande particuliere acties erkent, op zichzelf niets aan te merken.

Het omroepbestel, zoals wij dat in ons land kennen, weerspiegelt vrij goed het algemene organisatie-patroon, zoals dat vanuit de vorige eeuw te onzent is gegroeid. Het wordt gesmaad om zijn „zullen”, maar ik meen, dat wij voor dit organisatie-patroon dankbaar moeten zijn, dat het ons organisatie-leven heeft verdiept en dat het als totaliteit door het Nederlandse volk sterker

wordt gedragen dan welke spectaculair geannonceerde commerciële organisatievorm ook.

En het rekening houden door de Nederlandse regering met deze omstandigheid kan moeilijk als ondemocratisch of als in strijd met de vrijheid van meningsuiting worden gezien.

V.V.D.

De liberalen zijn het blijkbaar met deze opvatting niet eens, zoals zij ook in de vorige eeuw met de toen in gang gezette organisatie-ontwikkeling niet eens waren. Dat is uiteraard hun goed recht en een honorabel standpunt.

Maar het is wel noodzakelijk en van groot, ook politiek, belang, dat de verschillende standpunten en de strekking daarvan duidelijk worden onderkend.

De V.V.D. heeft mijns inziens terecht van deze kwestie een zaak van grote politieke orde gemaakt. Dat zal ook voor de andere partijen het geval moeten zijn. Dat de zaak noodgedwongen in het akkoord van Wassenaar is versluierd en dat als voorlopige zoethouder een pacificatie-commissie is ingesteld, zal toch niemand, naar ik hoop, het gevoel hebben gegeven, dat hier maar iets bijkomstigs aan de hand is. Het gaat om een strijdpunt van grote betekenis, waarvoor op een gegeven ogenblik ook in de huidige regeringsconstellatie niet uit de weg kan worden gegaan.

Indien er binnen de huidige regeringscombinatie bepaalde spanningen zouden zijn — de redevoering van de heer Geertsema gaf daarvan toch wel blijk — dan zou het eerlijker en politiek ook belangrijker zijn, indien zij zich zouden toespitsen op dit punt van de commerciële televisie dan bijvoorbeeld op het punt van de belastingverlaging, ten aanzien waarvan men elkander op basis van het akkoord van Wassenaar toch altijd moet kunnen vinden. En ook dan op het ook mij zeer toesprekende punt van de verhoging van de A.O.W., waaraan in het akkoord van Wassenaar meer vage prioriteitsaanspraken zijn toegekend, maar waaromtrent men elkander, voorzover de financiële mogelijkheden het toelaten, toch ook wel zal kunnen vinden.

Het televisie-punt is naar mijn mening in zijn strekking van veel meer fundamentele orde, en zal daarom, als het erop aankomt, niet voor verdoezeling in aanmerking mogen komen.

Ik zou voorts met betrekking tot onze liberale regeringspartners de opmerking willen maken dat het mij juist voorkomt en dat het mijns inziens aan de zuiverheid van de Nederlandse politieke verhoudingen ten goede komt, dat de V.V.D. zich in haar algemene vergadering niet uitwendig een „confessioneel” jasje heeft laten aanmeten

• Vervolg op pag. 5

1955-1965

JUBILEUM-ACTIE

N.G.

Het aantal dames dat het Partij-convent bezoekt neemt steeds toe. Voor een deel zijn het vrouwelijke leden van het partij-convent, afgevaardigd door hun kamercentrales. Daarnaast komen er de leden van het A.R. vrouwencomité, die als gast welkom zijn.

Hoewel de gasten laatst betiteld werden met de minder elegante naam van applausmensen, krijgen ook zij gelegenheid aan de discussies deel te nemen.

Het partij-convent is een afspiegeling van het hele land. Zowel uit Friesland als uit Limburg komen de afgevaardigden. En hoewel we leven in een tijd van Europese éénwording, blijft een Fries een Fries en een Limburger een Limburger, die elkaar ontmoeten aan de koffietafel of in de theepauze, want ontmoetingen zijn er vele. Wanneer u iets wilt proeven van de sfeer op het Convent, zoudt u het zelf mee moeten maken. Maar het is nu eenmaal onmogelijk alle 100.000 leden af te vaardigen. Daarom kan ik u aanraden te lezen wat er in Nederlandse Gedachten over geschreven wordt.

U bent er dan helemaal in en wat de huidige politieke problemen betreft, weer helemaal bij. Of het nu over een huurverhoging, het optrekken van de A.O.W. of het radiobestel gaat. Wanneer u een abonnement op Ned. Gedachten neemt blijft u van week tot week op de hoogte.

C. M. Tonkens-Kaajan

Onrustige Zenuwen?

Mijnhardt's Zenuwtabletten

Het zijn kennelijk geen „ernstige zaken”, die hier aan de orde zijn. V.l.n.r.: minister Biesheuvel, waarn. fractievoorzitter Smallegenbroek, minister Van Aartsen en dr. Berghuis.

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit
INKOMSTENGARANTIE A.O.V.
Uniekepolis met waardeversterkingskracht
(en de belasting betaalt 30-60 % mee)
WBK Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

vd
— RIPPEN
— FÖRSTER
— SCHIMMEL
— IBACH
— GROTRIAN-STEINWEG
R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8,
Telefoon 03490 - 13877

Dames-, heren- en kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM
AMERSFOORT
ARNHEM

voor onderhoudswerk: **ANTI GEEL tex**
MURKX MUIJVERINDUSTRIE HOOGEVEEN

• Kamerverkiezing in 1905.

We zijn in deze rubriek gewend aan een stof ter overdenking, die zich afspeelt een halve eeuw geleden. Ditmaal gaan we evenwel terug tot 1905, tot de Kamerverkiezingen van dit jaar.

En dan speciaal over de verkiezing in het district Leeuwarden. Tijdens het ministerie-Kuyper zat voor dat district de socialist Ds. Melchers.

Het kamerdistrict was voor de rechterzijde kansloos. Zelfs was het als regel niet mogelijk, het tot een herstemming te brengen.

Het werd of een liberaal, of een socialist. In de 19de eeuw was het een liberale burcht geweest, maar de socialisten, onder de vurige leiding van Troelstra, namen er toe in getal en macht en werden sterker dan de liberalen.

Maar — het was de vraag, wat de Christelijke partijen gingen doen. Bleven zij thuis (opkomstplicht bestond niet) dan wonnen de socialisten het. Hielpen zij de liberaal, dan won die het.

Als regel stonden zij, vooral de anti-revolutionairen, op het standpunt dat liberaal of socialist lood om oud ijzer was. En du. bleven zij thuis.

Men zegt, dat zij eenmaal in Appingedam in grote getale Schaper hebben geholpen. Schaper was nl. een verversknecht, en een Groninger had het advies gegeven; er zitten al zoveel kwasten in de Tweede Kamer, er moet nu nodig een verver in...

Hoe dit zij, in 1905 hebben de anti-revolutionairen in Leeuwarden de liberale kandidaat geholpen, die het daardoor won van Troelstra.

Want de revolutionaire beweging van 1903 had de a.r. kiezers niet gesmaakt.

Meester P. v. d. Ploeg was actief. Er werden geen strooibiljetten gedrukt, maar een paar jongelui schreven stapels briefjes, die door meester werden ondertekend. „Kiezers, vergeet nooit de revolutionaire beweging van 1903! Stemt als één man op kapitein Thomson.” Dat sein was genoeg.

Thomson werd gekozen bij de herstemming.

Bij de eerste stemming hadden de vrijzinnig-democraten ook een kandidaat gehad: Treub. Maar die kreeg geen voet aan de grond.

Hij kon tegen de populariteit van Thomson niet op. Kapitein Thomson, L. W. J. K. Thomson, drager van de militaire Willemsorde, kapitein bij het 9de regiment infanterie, was gehaat bij een grote militaire kliek en werd door de soldaten op de handen gedragen.

De aanhangers van Treub wisten het wel, en gingen hun kandidaat aanbevelen met het kreupelig gedicht:

Als Thomson naar de Kamer gaat
Is 't uit met zijn vaderschap voor
de soldaat.
Laat Thomson in de kazerne blijven,
Dan zal Treub 't wel met Kuyper
bekijven.

Zelfs dit gedicht hielp niet. Thomson werd kamerlid.

Hij was officier geweest in Indië, hij was militair attaché geweest tijdens de Boerenoorlog en had De Wet en De la Rey leren bewonderen. Hij was een voorstander van een volksleger en was een ridderlijk man.

Hij bleef lid van de Tweede Kamer tot 1913, toen hij door Troelstra werd verslagen. Toen trad hij terug in het leger en werd weer officier. Nu majoor en bataljonscommandant.

En dit verhaal heeft een vervolg, zodat we toch weer komen bij wat een halve eeuw geleden gebeurde.

voor **TUIN en PLANTSOEN**
hoveniersbedrijf **Ad Kraan**
AANLEG telefoon 01827-342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

TWEEDE Pinksterdag was het dertig jaar geleden, dat ik de Bondsdag van de Meisjesverenigingen op G.G. bezocht. Denk nu niet, dat zich achter W.G. toch een vrouw verschuilt, denk ook niet, dat ik nu ongeveer zeventig jaar moet zijn. Een zeer vriendelijke en attente lezer heeft mij verrast met enkele jaargangen Bouwen en Bewaren. Daarin lezende ontdekte ik de Bondsdag van 1934. Die heb ik „verslagen” voor De Standaard, als jong Amsterdams journalist. De datum was maandag 21 mei en de stad was Middelburg. Ik ben daarheen gevlogen, letterlijk. Om de een of andere reden kon ik niet reeds zaterdagavond in de Zeeuwse hoofdstad zijn. Er zal trouwens in die dagen meer te doen geweest zijn dan alleen die Bondsdag. Zoveel verslaggevers had De Standaard nu ook niet. Op zondag reizen kwam bij niemand op. Maar wie op maandag de trein zou pakken, haalde van Amsterdam uit het begin van de morgenvergadering niet. Dus koos ik het vliegtuig naar Vlissingen, en vandaar per trein naar Middelburg te reizen. In die dagen vloog de KLM op Zeeland, op Limburg, op het Noord-Oosten van ons land, meen ik, en op Texel. De reis zal om en nabij f 12,50 het retour gekost hebben, maar zeker daarvan ben ik niet.

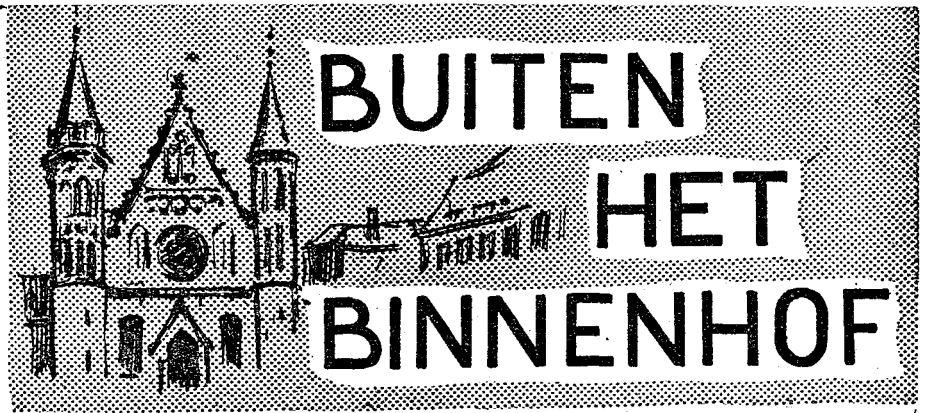
Ik had de samenkomst in de Noorderkerk bijgewoond, waar de Bondspresidente mej. Tj. Torenbeek, voor het laatst presideerde; ik meen dat ik des middags naar de Hofpleinker ben gegaan om prof. dr. K. Schilder te horen spreken over „Twee Priscilla's”.

Andere sprekers en spreeksters waren — het verslag in B. en B. komt mijn herinnering te hulp — de heer Joh. C. Francken, mej. E. C. Versluys, mej. B. v. den Berg, ds. H. Torenbeek, dr. K. Dijk, ds. H. A. Wiersinga, ds. W. F. M. Lindeboom, ds. J. Overduin, ds. S. Wouters en ds. A. Koning. Allemaal mannen, op de presidenten na.

Het was een stralende dag. Ik voelde me wel een beetje, dat ik als vliegende reporter naar Zeeland kwam, terwijl van een Meisjesbondsdag. Ik mag nu wel bekennen dat ik toen liever aan het strand was gaan liggen. Op de algemeen christelijke feestdagen, met name op de tweede dag van de algemene christelijke feestdagen had je als redacteur van De Standaard altijd wat. Ik herinner me niet ooit vrij te zijn geweest, vrij van dienst dan, op die feestdagen al de jaren dat ik bij De Standaard werkte. Niet dat ik mij beklag, integendeel. Maar ik ben eerlijk als ik zeg dat ik die dag liever op de Boulevard in Vlissingen was gebleven. Vergeet niet, dat ik een jonge man was, die net de leeftijd van de J.V. te boven was. Een beetje verlegen tussen al die duizenden meisjes en te klein om te kunnen optrekken met de sprekers.

Huize Henriette, het zomerhuis van de Bond te Wijk aan Zee, genoemd naar Mej. H. S. S. Kuyper, was kort te voren geopend. Daar was mijn oudere collega J. J. F. van den Bergh geweest, zodat het mijn beurt was naar Middelburg te gaan.

De op zaterdagavond plaats gevonden hebbende „Vooravond”, in de Noorderkerk en in de Hofpleinker had ik gemist. Die samenkomsten, alsmede de Bondsdag zelf, stonden o.m. in het teken van het herdenken van de arbeid en de persoon van Mej. H. S. S. Kuyper, de oudste dochter van dr. A. Kuyper, hoofdredactrice van B. en B.,

die in oktober 1933 was overleden. Ook in het teken van het afscheid van de presidente Mej. Torenbeek, die opgevolgd werd door Mej. Parmentier.

Drie kerken konden de leden net bevatten, want ook de Oosterkerk was voor de eigenlijke Bondsdag gereserveerd.

Ik meen dat zulke vergaderingen als toen niet meer gehouden worden. Het was meer dan een „palaver”, het waren opwekkingssamenkomsten, die slaagden in afwezigheid van Mahalia Jackson, zonder dat ik iets van mijn waardering voor deze zangeres wil laten vallen. Zulke bondsdagen slaagden met redevoeringen als: „Waar het hart klopt in ons werk... Het hart klopt in ons werk als...” Hoofdgedachte van de rede van de heer Francken was: het hart van ons werk klopt in de studie van de Schrift.

Een andere titel: „Volgen”. Nog een andere: „Allen en een iegelijk”. En: „Blijvende waarden”, alsmede „Richting en beweging”.

Geen overrompelende redevoeringen voor het gehoor in de dagen welke wij nu beleven. Ook hier merkt men dat in de tijd het spreken over eeuwigheid en zaligheid een andere toon heeft gekregen.

Die redevoeringen zijn niet alleen „met kunst en vliegwerk” in uittreksel door ondergetekende — met behulp van de sprekers zelf — in De Standaard gepubliceerd, zij zijn gedrukt in het jaarboekje van de Bond dat later in het jaar verscheen.

Ik weet niet meer, hoe laat ik weer in Amsterdam was die dag. Het is wel nachtwerk voor de krant van dinsdag geworden, waarvan de eerste edities al kort na tien uur des morgens op de pers gingen, waarom de verslagen om zes uur in de morgen op de zetterij moesten zijn.

Ik heb later meer bondsdagen meegemaakt, maar geen enkele heb ik ooit meer per vliegtuig bereikt.

Die Bondsdagen zowel van de meisjes als van de jongelingen waren topdagen van de Gereformeerde jeugd, met een enthousiasme waarop terug te blikken een dankbare plicht is.

Ja, ik was liever die Tweede Pinksterdag toen gaan zonnen. Nu herinner ik me die tijd toch met vreugde. „Vliegende naar de Bondsdag”, ik kijk er nog van op!

William Francken

Uw adres voor
**DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.**
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTLEKKEN,
FREESIAZADEN

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. dierlijk wapen; 6. tooneelstuk; 11. wijn; 13. versieringsmotief; 15. voor de middag (afk.); 16. bergplaats; 18. victorie in Europa (afk.); 19. nieuw; 21. haven; 22. kwast; 23. eiland; 24. teruggaan; 26. herenrok; 27. moerasvogel; 28. nakomeling; 29. opstootje; 31. boom; 32. regenwolk; 34. wapen; 36. royaal; 37. deksel; 38. toevenaar; 41. deel van Europa; 44. voorzetsel; 45. lidwoord; 46. roem; 47. bloeiwijze; 49. goudland; 50. organische verbinding; 52. behoeftige; 53. meisjesnaam; 55. tijdperk; 57. stam van Israël; 58. noot; 59. kopstuk; 63. symbool voor astatium; 64. helling; 66. ontvangmiddel; 68. babysitter; 69. rij.

Vertikaal: 1. orkest; 2. uitgave; 3. vangapparaat; 4. land; 5. toorn (latijn); 6. spoedig; 7. vijlwerktuig; 8. kloosterling; 9. pers. voornaamwoord; 10. vuilnisbelt; 11. aanporder; 12. ongewoon; 13. bouwland; 14. vroom; 17. droog; 20. geldswaardig stuk; 22. hardvochtig mens; 24. lage temperatuur; 25. keurig; 28. wafeltje; 30. stad in Frankrijk; 33. insect; 35. nor; 38. verleider; 39. telwoord; 40. samenvatting; 41. plaats in Groningen; 42. Arrondissement (afk.); 43. deel van een jaar; 44. zeden; 48.

	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	
11						12		13				14
15			16				17				18	
19	20				21					22		
23				24				25		26		
27				28				29	30		31	
	32	33						34		35		
		36								37		
	38				39	40		41	42			43
44				45				46			47	48
49					50		51			52		
53				54		55			56		57	
58			59		60			61		62		63
64		65						66			67	
								68				
									69			

vruchten van geld; 51. touw; 54. drank; 56. gebruik; 59. bedrukt; 60. soort onderwijs (afk.); 61. nauw; 62. moment; 65. en passant (afk.); 67. symbool voor nikkel.

Oplossing van 18 april
Horizontaal: 1. theorie; 3. breiers; 7. Colijnsplaat; 9. potjes; 11. stonde; 12. net; 13. chloor; 14. bodega; 18. jap; 19. kaakje; 21. nesten; 23. tegenligger; 24. raderen; 25. raderen.
Verticaal: 1. trompet; 2. Rolde; 4. exact; 5. stakers; 6. IJsland; 7. cathchisant; 8. tinnegieter; 10. stootje; 11. stropen; 15. eskader; 16. opgeld; 17. Kantens; 20. jager; 22. engel.

VERMAGERINGSDRUPPELS
volkomen onschadelijk plantaardig, vet oplosend en op homoeopatische basis. Flac. 1½ tot 2 mnd. f 5,-

NERVINA ZENUWDRUPPELS
Uit geneesk. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,-

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker
Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 15518

★ ★ ★ Waar was Koekoek?

De behandeling van een wetsvoorstel tot huurverhoging is steeds een delicate zaak. Een volksvertegenwoordiging denkt over zulk een verhoging meestal — en ook ditmaal — anders dan het resultaat van een referendum te zien zou geven.

Een opinie-peiling van het N.I.P.O. heeft dezer dagen uitgewezen dat in de kring van de protestants-christelijke partijen het aantal tegenstanders en weifelaars even groot is als het aantal voorstanders.

Bij de K.V.P.-aanhang waren de tegenstanders van huurverhoging groter in aantal dan bij de P.v.d.A.-stemmers. Meer socialisten dan K.V.P.-ers uitten zich pro. Zo ziet men weer eens.....!

De parlementariërs moesten hier wel echt eigen verantwoordelijkheid dragen. Aldus niet de Boerenpartij-afgevaardigden. Die waren afwezig; alle drie. Dat zegt wel iets. Dat zegt voor een goed verstaander alles.

Om met Wim Kan te spreken: een partij, waar je op kunt stemmen, maar het is niet aan te bevelen.

Weigerde Koekoek bij zijn intrek in de Tweede Kamer ook al niet lid van de vaste Kamercommissie voor de landbouw te worden? Hij mocht eens door de mand vallen.....!

★ ★ ★ Eén miljoen auto's

Op het moment waarop u dit leest, telt Nederland 1 miljoen personenauto's. En met 1 auto op 12 Nederlanders is ons land nog achter bij andere West-Europese naties. Het is goed dat de wegenbouw en de recreatie in de Conventrede van de heer Smalbroek royaal aan bod kwamen. Want dit worden hoe langer hoe meer politieke onderwerpen van de eerste rang. Een partij, die daarvoor besef opbrengt, gaat met haar tijd mee.

★ ★ ★ Een jaar geleden

Ir. P. S. Heerema, één der R.E.M.-geïnteresseerden heeft blijkens een krantenbericht laten blijken dat het avontuur met het televisie-eiland in de Noordzee nog gestopt had kunnen worden als het wetsontwerp een jaar geleden aan de orde was gesteld. Nu kan men met dit project om financiële redenen (zoals men zegt) en uit prestige-overwegingen (naar wij aannemen) niet meer stoppen.

Wij vragen ons af of de heren een jaar geleden wel eens een krant ingezien hebben. Het commerciële televisie-debat in de Tweede Kamer was toen net achter de rug. Daarin was duidelijk „neen” tegen de toenmalige plannen van de heren Scholten en Veldkamp gezegd. Bovendien vonden er op 15 mei 1963 Tweede Kamer-verkiezingen plaats, die de enige uitgesproken pro-commerciële televisiepartij, de V.V.D., 3 zetels kostte. We nemen ook aan dat het Akkoord van Wassenaar eerder op stapel stond dan Verolme's tv-eiland. Het zag er dus een jaar geleden al niet naar uit, dat vrijbuitelij op dit terrein ongemoeid zou worden gelaten. Een kabinet dat zich wil doen respecteren, stoot zich liever niet ten tweede male aan de Veronica-steen.

Neen, voor een goede oriëntatie hebben de heren van de R.E.M. zich destijds niet de tijd gegund, alvorens hun miljoenen er aan te wagen. Bezint eer gij begint, het spreekwoord geldt niet alleen de „kleine man”.

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Christelijk technisch onderwijs

DE heer Schipper, die bijkans het onmogelijke van zijn krachten heeft gevegd om in heel ons land het Christelijk technisch onderwijs tot ontwikkeling te helpen brengen, heeft in dit nummer iets gezegd van wat de ontwikkeling van dit onderwijs nog kan bedreigen.

ER is reden, hier nog iets aan te toe voegen.

Het is nog niet zo lang geleden, dat in een industriestad in Overijssel getracht werd te komen tot de stichting van een Christelijke technische school. Het ministerie van predikanten der Ned. Herv. gemeente aldaar gaf een verklaring uit, dat een Christelijke technische school niet nodig was. De neutrale school was voldoende.

Opmerkelijk was het nauwelijks, dat de verklaring uitging niet van de kerkeraad, maar van de predikanten alleen. Want dit is hoe langer hoe meer de gang van zaken. Het is een symptoom van de verclericalisering van het leven.

Maar wél was opmerkelijk, dat althans sommigen van deze predikanten het Christelijk VHMO niet overbodig achtten. Een van hen was zelfs leraar aan het Christelijk Lyceum.

Maar het Christelijk technisch onderwijs was niet nodig.

DIT verschijnsel komt méér voor.

In Vlissingen heeft de gehele gemeenteraad zich uitgesproken tegen een Christelijke technische school op Walcheren. Ook de antirevolutionaire leden waren tegen. De bestaande neutrale school mocht niet in gevaar worden gebracht. Terecht heeft de socialist De Loo onlangs in de Eerste Kamer gezegd: als die motieven ook hadden kunnen gelden bij de stichting van lagere scholen, dan was er in tal van dorpen helemaal geen Christelijke school gekomen. Het is beschaamd, dat hij dit sommigen van ons moest leren.

NU zit hier nog iets anders tussen. Het verzet speciaal tegen de Christelijke technische school is in wezen een discriminatie van het arbeiderskind. Het zijn in hoofdzaak de arbeiderskinderen die de lagere technische scholen bezoeken. Zij moeten dan maar na 6 jaar lager onderwijs op een Christelijke school verder naar een neutrale school, een school zonder Bijbel. De kinderen uit de „betere standen” kunnen dan naar een Christelijke school voor V.H.M.O. Maar de arbeiderskinderen worden voor een belangrijk deel gevormd door de neutrale school. En daarna gaan zij niet naar de Universiteit of het kantoor of de school, maar ze beklimmen de steigers of trekken de overall aan, om hun plaats in te nemen in de fabriekshal. Het leven is er vaak zéér onbeschermt. Maar zij hebben een voorbereiding gehad, waarin het geestelijke, het Evangelische element nauwelijks een plaats had.

DAT is onverantwoordelijk.

Dat is een geestelijke benadeling van een bevolkingsgroep.

En daarom zullen wij een bijzondere, scherpe waakzaamheid betrachten, als het gaat om het Christelijk technisch onderwijs.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

★ ★ ★ Een christelijke partij in Zweden

De socialisten en liberalen willen ons graag doen geloven dat de christelijke partijen hun einde voelen naderen. P.v.d.A.-voorzitter Suurhoff zei het op 3 maart jl. nog zo: „De confessionele partijen gaan hun einde tegemoet al zal het nog wel lang op zich laten wachten”.

De wens van Suurhoff is de vader van zijn uitspraken, want de praktijk wijst anders uit.

In 2 van de 4 Scandinavische landen, waar het socialisme (in milde vorm) oppermachtig is, zijn thans (protestants-) christelijke partijen.

Die van Noorwegen bezet zelfs 10% van de parlementszetels. Nu is in Zweden de Christelijke Democratische Unie, onder leiding van de lutherse predikant dr. Birger Eksted opgericht.

De partij zal zich keren tegen het uitgesproken materialistische karakter van de Zweedse politiek.

Wij zijn verheugd dat ook Zweedse christenen deze hedendaagse opdracht en rechtsgrond voor christelijke politiek-bij-uitstek duidelijk zien.

★ ★ ★ Rotterdamse wormpjes

HET zou niet mooi zijn, en wij zouden ons schamen, als we niet op de een of andere wijze ons meelevens betuigden met het beproefde Rotterdam, de grootste haven der wereld. Maar — met vies drinkwater.

Het smaakt al jaren niet.

De kellner in de trein zegt ons, als je om een potje thee vraagt: liever niet mijnheer, want ik heb Rotterdams water in mijn tank.

Nu zitten er ook nog wormen in. Het doet in de verte zelfs denken aan de plagen van Egypte.

Ach, die smaak is al zo lang een ergernis. Eenmaal was er een congres van

de P.v.d.A. Het werd door de t.v. uitgezonden. Er stonden grote verslagen van in de krant. Ir. Vondeling leidde de oppositie. Het was vóór de verkiezingen en het kabinet De Quay moest over de gehele lijn in gebreke worden gesteld. Weet U het nog? Toen kwamen er tijdens het spreken van de heer Vondeling, maar met diens medeweten, „lieftallige serveersters” (term uit Het Vrije Volk) bij de voornaamste gasten langs en offereerden ze een glas water. Rotterdams water! De gasten proefden en trokken een vies gezicht. De regie was uitstekend. Dr. Drees proefde en zette een raadselachtig gezicht. Mej. Mr. Zeelenberg proefde, mr. Van Walsum proefde, ze proefden allemaal, en keken ontzet. En intussen stelde de heer Vondeling het kabinet-De Quay in gebreke. Ook voor dat Rotterdamse water.

Nu zit het gewormte er in.

Hoe het is doorgebroken in dit water, weet niemand. Ze zeggen, dat het onschuldig gewormte is, dat zich echter op twee manieren weet te vermenigvuldigen, op de legale manier, door eieren te produceren, en op meer illegale en radicale manier, door zich zelf door middel van insnoeringen in tweeën of drieën te knippen.

Maat wat baat deze wetenschap?

De Rotterdamse raad houdt er zich mee onledig.

Maar waar blijft Dr. Ir. A. Vondeling? Met zijn lieftallige serveersters? Het kabinet-Marijnen is nu in gebreke.

En die arme socialistische burgemeester van Rotterdam, die net een tripje zou maken naar het buitenland, moest thuis blijven, vanwege de aangevraagde interpellaties over het gewormte.

En — zelfs de Vara is nog niet op de gedachte gekomen om de Regering in gebreke te stellen.

Vooruit Vondeling! Laat Rotterdams water serveren als bron van uw afgrijzen.

Dit is de kans van uw leven. Of — erken, dat het de vorige keer een kwalijke stunt was.

Dat kan ook.

In memoriam Pandit Nehroe

Nehroe is niet meer. Van 1946 tot 1964 heeft hij India als premier geleid. Nog langere tijd was hij de politieke leidsman van miljoenen, die zich in zijn Congres-partij verenigden. In heel India geldt hij als de vader des vaderlands. Buiten de grenzen van zijn reusachtig groot land, werd hij de „motor” van het neutralisme.

Zijn ideaal van de verdraagzaamheid heeft deze grote volging van Ghandi door anderen met voeten zien treden en met bloed besmeuren. Oof zelf was hij niet steeds consequent.

De haat tussen hindoes en moslems deed India staatkundig in tweeën splijten. Nog steeds illustreren stromen vluchtelingen de religieuze onverdraagzaamheid in dat deel van de wereld.

Het succesvol innemen van een positie tussen het Westen en het communisme is Nehroe evenmin geheel gelukt. De Chinese dreiging aan India's grenzen ontladde zich in 1963 en noopte hem nog op 22 mei jl. in Amerika 3 eskaders straaljagers (kosten: een half miljard gulden) te bestellen.

Toch is Nehroe's betekenis voor zijn land enorm geweest en ook was zijn gewicht in de wereldpolitiek zeer groot.

Vele eveneens pas onafhankelijk geworden volken zagen in het neutralisme de vluchtheuvel, die hen er voor behoedde in de rode greep te belanden, terwijl een zich openlijk uitspreken voor het Westen hun niet mogelijk was of niet gewenst werd.

Met Nehroe is een man heengegaan, die mede de structuur van de na-oorlogse constellatie bepaalde.

Soms zelfs door een ietwat schoolmeesterachtig optreden.

Hij greep dikwijls mis (Kasjmir.)

Hij schonk vaak ten onrechte vertrouwen (Krishna Menon). Maar zijn liefde voor vrede en vrijheid maakte hem toch tot een figuur met een schier magnetische aantrekkingskracht.

Deze man, die een boek schreef over de Nederlandse geschiedenis en de vrijheidsstrijd van ons volk, wist ook te vergeten.

De Engelsen, die hem jarenlang gevangen hielden, zullen zich dit het best weten te herinneren.

Daarin was hij een groot voorbeeld voor vele hedendaagse staatslieden.

Wees zuinig met Uw geld koop bij: WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasabona

DRUGSISTERIEN WESTERVELD

WALIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Tactische fout

Enkele dagen lang heeft Spanje het Nederlandse, Belgische en Italiaanse vervoer naar dat land belemmert. Dit was een duidelijke wraak-oefening, omdat de regeringen van die landen zich tegen Spanje's toetreden tot de E.E.G. keren. Nu is op dit punt het gezonde verstand in Madrid blijkbaar weer gaan functioneren. Franco is stellig slimmer dan Alva.

Toen Franco zijn tactische fout nog niet hersteld had, was „De Telegraaf” echter al voor hem door de knieën gegaan. Het blad zag in opheffing van Spanje's isolement een kans om het regiem zich te doen ontwikkelen in „Europees-democratische zin”. Nu, van zo'n ontwikkeling heeft men aan het Frankrijk van De Gaulle niet veel kunnen merken.

Bovendien hebben de vele contacten tussen de Verenigde Staten en Spanje de caudillo eerder steviger in het zadel doen zitten dan omgekeerd.

Hoewel wij geen voorstanders zijn van honger-blokkade's e.d. om ergens een ander staatsbestel af te dwingen, komt „De Telegraaf”-redenering ons voor een even grote tactische fout te zijn als de stunt van Franco.

Belastingen

De staatssecretaris van financiën heeft een aantal wijzigingen aangebracht in de belastingherzieningswetsontwerpen.

Deze wijzigingen hebben vóór- en nadelen. Daarom zijn wij er nog niet aan toe nu reeds „ja” te zeggen op de aanhangige wetsontwerpen inzake de loon-, vermogens- en inkomstenbelasting.

Er zal meer moeten worden gedaan voor het zover is.

De Kamer zal de komende weken een sterke poging wagen een aantal noodzakelijke verbeteringen aan te brengen. Het zou de positie van de minister van financiën en diens staatssecretaris versterken indien niet te spoedig het argument wordt gebezigd: „wij zijn aan onze budgetaire grens”.

Wij zullen de openbare Kamerbehandeling in ons blad nauwkeurig volgen.

ONZE minister van buitenlandse zaken die al zoveel overleefd heeft, zal ook de ergernis van de vorige week al wel weer te boven zijn. Maar een feit is het, dat de heer Luns het helemaal niet leuk vond dat collega Andriessen vorige week in de Tweede Kamer zijn meesterrol als enfant terrible van het kabinet speelde; deze schilderde de gang van zaken op de Brusselse marathon-kermis net een tikkeltje anders af dan Luns kort tevoren gedaan had.

Het begon allemaal met een verwijt van de socialistische hoogleraar Patijn. Deze wierp het Nederlandse onderhandelingssteam niet alleen een gebrek aan coördinatie voor de voeten, hij gewaagde bovendien van ministers die slaags raakten en ambtenaren die elkaar uit de stoelen sleurden. Verder kreeg meneer Spierenburg, de permanente vertegenwoordiger van de regering bij de EEG in Brussel van de verschillende ministers verschillende instructies en behartigde minister Biesheuvel de belangen van zijn departement als een tank die overal doorheen walst.

Het was een mooie gechargeerde aanval van de heer Patijn en hij miste zijn uitwerking niet.

Als de heer Patijn zegt dat het schouwspel van vechtende Nederlandse teams ons prestige niet verhoogt ben ik dat met hem eens, begon Luns. Maar dat had hij toch als voorzitter van de marathon-conferentie echt gemist. En toen de heer Patijn bij interruptie opperde dat hij het misschien niet gemerkt zou hebben, zei onze populairste bewindsman verontwaardigd: u denkt toch niet dat ik zou hebben zitten slapen dat ik zoiets zou missen!

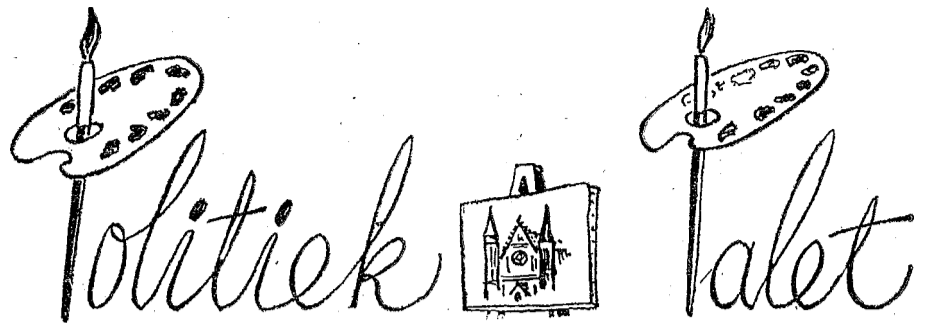
De indruk die in Nederland heeft postgevat van een verdeelde, verscheurde en zelfs vechtende delegatie is helemaal onjuist, verklaarde Luns ook nog.

Maar toen werd de socialistische inlichtingendienst actief. „De Nederlandse delegatie was wel degelijk als delegatie verdeeld”, wierp de heer Vredeling in het midden. „Ik kan het weten want ik logeerde in hetzelfde hotel”.

Lees er toch de buitenlandse pers van die dagen eens op na, verweerde zich Luns. „De Nederlandse delegatie heeft met grote energie en eensgezindheid onderhandeld”.

Vervolgens kwam — en men zag Luns verstarren — de heer Andriessen zijn duiten in het zakje doen. Plezierig dat de heer Patijn dat allemaal eens gezegd heeft, zei de minister van economische zaken opgewekt. Veel mensen hebben de indruk gekregen dat het maar een vreemde boel is bij die ministers en ambtenaren. Daar wil ik graag eens op ingaan. Ongecoördineerd optreden? Geen sprake van: wij hebben zelfs dubbele coördinatie. We hadden een duidelijk standpunt toen we naar Brussel gingen, maar toen we daar op eens met die bundel voorstellen van de commissie geconfronteerd werden, waren we het begrijpelijkerwijs niet dadelijk helemaal eens. De minister van landbouw was geneigd die margarineheffing op de koop toe te nemen, ik was daartoe niet zo direct bereid. We hebben daarover gediscussieerd. Maar we zijn beslist niet slaags geraakt. Dat kan de heer Vredeling getuigen...

De minister van buitenlandse zaken heeft nooit gezien dat er ambtenaren

uit hun stoel gesleurd werden. Ik zat daar een beetje anders en ik heb het wel eens gezien. Het is er namelijk zo vol, dat er wel eens ambtenaren uit moeten. Dat komt in elke delegatie voor. Dan komt er een ambtenaar en die zegt: „kom nou zeg, ik geloof dat ik hier beter pas dan jij!”

De heer Patijn vatte het zo samen: de heer Luns zegt dat het niet waar was, de heer Andriessen zegt dat het soms wel waar was. Hij ging er verder niet meer diep op in maar stelde wel, haast wat dramatisch, vast: „zoals het nu gaat, gaat het ten koste van de Nederlandse belangen en de zenuwen van de ambtenaren.”

Dit alles speelde zich af bij de behandeling van het jaarlijks verslag over de EEG en Euratom. Deze had plaats in een openbare commissievergadering van de begrotingscommissie voor buitenlandse zaken. Over deze nieuwe methodiek van de Tweede Kamer die er toe dient de schriftelijke voorbereiding van het openbaar debat (voorlopig verslag, memorie van antwoord) te vervangen, zei de heer Smalbenbroek zaterdag op het partijconvent dat hij eerst bang geweest was dat de democratie op deze manier niet voldoende zou functioneren. Maar de praktijk had hem geleerd dat de behandeling er grondiger, directer en levendiger van wordt.

Zo was het ook inderdaad bij het commissiedebat over Europese zaken, al duurde het woensdag — van één uur 's middags tot één uur 's nachts — wel wat heel lang en bleek men ook de volgende dag nog een uurtje of vier, vijf nodig te hebben voor de Europese ton leeggegrabbeld was. Daarbij lieten de liefhebbers geen detail onberoerd, zodat het vaak nogal technisch werd en alleen de doorgewinterde Europeanen er nog een touw aan vast konden knopen.

Juffrouw Rutgers die de a.r.-fractie bij het commissiedebat eenzaam vertegenwoordigde prees de regering en de ambtenaren voor de uitvoerigheid van het verslag. „Ik kan me voor ambtenaren boeiender bezigheden voorstellen dan het maken van zo'n verslag”, zei ze, en ze voegde er heel onverwachts aan toe: „ik kan me ook boeiender bezigheden voorstellen dan zo'n verslag te moeten lezen...”

Zou de regering dit relaas voortaan niet wat met eigen meningen kunnen doorspekken, vroeg ze, „dan hebben we iets om tegenaan te praten”.

Wie dat vraagt van de regering probeert veren te plukken van een kikker, zo haakte de communistische heer Bakker op haar woorden in. Hij had een ander bezwaar. Dit verslag is onleesbaar voor iemand die de geheimtaal

van de Europese commissie niet verstaat. Om zijn woorden waar te maken, las de heer Bakker onder meer deze passage voor:

„...de eerste beschikking bepaalt dat voor zover op de uit derde landen ingevoerde grondstoffen of halfabrikaten niet het stelsel van landbouwheffingen van toepassing is, er een compenserende heffing bij uitvoer dient te worden toegepast als korting op de volledige restitutie. Deze korting is gelijk aan een percentage van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief op deze grondstoffen of halfabrikaten. Dit is derhalve een voortzetting van het reeds bestaande systeem.

Nieuw is echter de regeling voor het geval op de be- of verwerkte grondstoffen of halfabrikaten bij invoer uit derde landen wel het landbouwheffingenstelsel van toepassing is. In dat geval namelijk dient de compenserende heffing bij uitvoer gelijk te zijn aan een percentage van het rekenkundig gemiddelde van de ten opzichte van derde landen geldende landbouwheffingen op deze grondstoffen of halfabrikaten.

In de tweede beschikking wordt de hoogte van de vorenbedoelde percentages vanaf 1 januari 1964 en totdat een nieuwe beschikking wordt uitgevaardigd, vastgesteld op 55 voor de eerste categorie van produkten en op 60 voor de tweede categorie.”

Voor degenen die dag en nacht in Brussel, Straatsburg en Luxemburg Europese zaken doen is dit natuurlijk de klarste wijn die ooit geschonken wordt, zei de heer Bakker, maar hij vond dat dit er niet toe bijdroeg een aanzienlijk deel van het Nederlandse volk duidelijk te maken wat er nu eigenlijk aan de hand is.

Luns: ik geef toe dat deze moeilijke stof veel vraagt van het intellect van lezers en schrijvers. Ik adviseer: vraag aan Vredeling hoe het precies zit. En misschien vindt u het ook goed dat mijn capabele ambtgenoot van economische zaken hierover z'n licht zal laten schijnen.

Andriessen: het is een afschuwelijke moeilijke materie, maar ik vind dat het toch wel redelijk uiteengezet wordt. U zoudt eens een keer het dossier door moeten lezen wat een minister van zijn ambtenaren meekrijgt naar Brussel.

Overigens zijn de opmerkingen die de heer Bakker aanhaalde toevallig de enige waarbij ik in het rapport zelf een vraagteken heb gezet...

Zo'n commissiedebat, waarbij de debaters zich in het centrum van de vergaderzaal rond een tafel scharen met de ministers en hun ambtelijke handlangers aan het hoofd, en de journalisten van de tribunes in de bankjes van de afgevaardigden afdalen, krijgt op een gegeven moment niet alleen iets levendigs maar ook iets huiselijks. Het wekt van tijd tot tijd de illusie van een onderonsje waarbij de deelnemers zich kennelijk steeds minder realiseren dat het een openbaar debat is en dat elk woord in de handelingen komt.

Opmerkingen als: Hou nu eens even je mond!, en: Je ben weer veel te ongeduldig! typeren de stemming, die soms haast in oubolligheid dreigt te onttaarden.

Tenslotte: het debat weerspiegelde ook de ongerustheid over de impasse waarin de werkelijke integratie in Europa verkeert. Temidden van alle brave afgevaardigden, brave ministers en brave ambtenaren van dit Europees en ook mondiaal — ja, ja — denkende landje, waarde de schim van De Gaulle rond. Op de achtergrond van het onbehagen in het uitblijven van parlementaire controle op het Europese doen en laten in Brussel, dat met het jaar een ernstiger gebrek dreigt te worden, verrees de gestalte van de eigenzinnige Charles van wiens grandeur men hier niet zo verschrikkelijk ondersteboven is maar op wiens tegenspel men geen antwoord weet.

En ten leste, om niet in mineur te eindigen, een lachertje van Luns. Ervan beschuldigd dat hij niet genoeg aandacht zou schenken aan de frans-talige landen in Afrika, herinnerde de heer Luns eraan dat hij niet alleen naar Kameroen is gereisd om daar zijn handtekening te zetten, maar dat hij er ook nog dagenlang is rondgereisd tot aan het Tsjadmeer toe. „Daarbij hebben wij grote zelfbeheersing aan de dag gelegd,” zei de minister, „door van de zo ruim geboden gastvrijheid niet tot in alle consequenties gebruik te maken.”

N.V. Papierfabriek voorheen G. SCHUT & ZONEN
HEELSUM
 OUD-HOLLANDS papier, o.a. waardepapier, schrijft- en drukpapier, bijjetten, kaarten, enveloppen en wissels, luxe kartons en omslagpapier, vloeipapier, filterpapier aan vellen, rondvilters en vouwvilters voor chemische en technische doeleinden.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
 Directie- en schaffketen
 Noodwoningen, scholen en kerken.
 Directie- en schaffwagens etc.
HOUTBOUW HARDINXVELD
 Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWIJNDRECHT

Verolme United Shipyards
 Rotterdam - Holland
 Telefoon 17 26 40

7 drukkerij zwagers
 Sinds 1903
 Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

TOVARITSJ LUNS

„In de gegeven omstandigheden is het bepaaldelijk wel mogelijk om, ughе, rekening houdend met sommige factoren, in de richting van economische en culturele gebieden op voorzichtige wijze, met inachtneming van zekere veiligheids-ughe-clausules, door middel van commissies de eerste schreden te zetten naar een positieve benadering van een doelstelling, ughе, om op nauwkeurig omschreven terreinen tot gunstiger betrekkingen te geraken met de autoriteiten van de Sovjet-Unie, wat ik bepaaldelijk zeer wel mogelijk acht... ughе!”
 (Uit de Volkskrant van 14 mei.)

De rede van dr. Berghuis

• Vervolg van pag. 1

— hoezeer ik ook zou wensen dat zij dit **inwendig** wel zouden doen — en dat zij zich ook nu nog als een uitgesproken **vrijzinnig-humanistische** organisatie doet kennen.

Wij weten, wat wij in dit opzicht aan elkaar hebben. En het doet juist daarom aan het politieke respect jegens de V.V.D. als regerings-partner niets af.

Staten-Generaal

Op een ander thema overstappend, moge ik u erop wijzen, dat in de laatste tijd de samenstelling en de werkwijze van ons parlement weer uitvoerig in het openbaar zijn besproken, in het bijzonder naar aanleiding van een door de oud-minister en het huidige Tweede Kamerlid mr. Cals gehouden redevoering.

Die discussie als zodanig is een goede zaak, die in de breedst mogelijke kring aandacht verdient, omdat het gaat om het meest centrale element in ons democratische staatsbestel. Een voortdurend kritisch volgen van het functioneren van de Staten-Generaal, zowel binnen als buiten de Kamers, moet als een zaak van de eerste orde worden beschouwd.

De beide Kamers zijn uit zichzelf reeds bezig hun werkwijze nader onder de ogen te zien. De volksvertegenwoordiging zal in verschillende opzichten evenzeer een aanpassingsproces moeten doormaken als met andere organen het geval is.

De discussie, welke thans buiten het parlement gaande is, gaat evenwel verder dan een kritisch beoordelen van de wijze van werken en raakt ook de structurele opzet van onze Staten-Generaal.

Ik wil op dit ogenblik over deze materie niet in uitvoerige beschouwingen treden, maar ik zou toch wel enkele opmerkingen willen maken als bijdrage in deze zo belangrijke discussie.

Eerste Kamer

Ik zou om te beginnen willen zeggen, dat naar mijn mening de volksvertegenwoordiging in volle omvang een **politiek** lichaam moet zijn en blijven, indien zij werkelijk zal functioneren als volksvertegenwoordiging. Dat geldt voor de beide Kamers van de Staten-Generaal.

Dit betekent, dat zij zowel qua colleges als ook wat de leden individueel betreft de **algemeen-politieke** zaak moeten behartigen, en dat zij niet moeten zijn een **conglomeraat van groepsbelangen** of belangen-vertegenwoordigers. Daarom sta ik afwijzend tegenover de gedachte, zoals die nu weer door mr. Cals in het voetspoor van Romme en Oud naar voren is gebracht en zoals die overigens in een wat andere zin vroeger ook bij dr. Kuyper leefde, de gedachte namelijk van een omvorming van de Eerste Kamer tot een college, dat in zich verenigt de representanten van de onderscheidene maatschappelijke en andere groeperingen.

Door groepsbelangen op te tellen verkrijgt men namelijk niet het algemeen belang. De behartiging van het algemeen belang vergt een benadering der dingen vanuit een andere richting dan van binnen uit de groepsbelangen. De **politieke** functie van de volksvertegenwoordiging — en ik denk hierbij vooral aan mijn leermeester Anema — vertoont mijns inziens juist hierin haar

De A.R.-,regeringstafel". V.l.n.r.: de staatssecretarissen drs. Bakker (Econ. Zaken), Mr. Grosheide (O.K. en W.) Van Es (Marine) en de ministers Biesheuvel (Landbouw en Visserij) en Van Aartsen (Verkeer en Waterstaat).

wezenlijke waarde, dat zij opereert, althans moet opereren onafhankelijk van groepsbelangen en ook onafhankelijk van een combinatie van deze belangen.

Dat de volksvertegenwoordiging voor een niet onbelangrijk gedeelte is samengesteld uit personen, die uit anderen hoofde ook groepsbelangen moeten behartigen, scheidt in het individuele vlak wel eens problemen maar tast op zichzelf het wezen van de volksvertegenwoordiging niet aan. Ik wil niet zeggen, dat hierop soms geen problemen zijn, maar het gaat om het beleid van de kandidaatstellende politieke partijen, die hierin ook de verantwoordelijkheid dragen. Het is daarom bijvoorbeeld onjuist om maatschappelijke organisaties er een verwijt van te maken, indien politieke partijen uit hoofde van hun eigen verantwoordelijkheid figuren uit die organisaties aan de burgers ter verkiezing als volksvertegenwoordigers aanbevelen. Dit partijen doen dit vanwege haar politieke verantwoordelijkheid.

Wezenlijke waarde

Over de betekenis van het blijven bestaan van de Eerste Kamer als politiek college in ons staatsbestel wil ik nu niet veel zeggen. Ik meen dat zij een wezenlijke waarde heeft als component naast de Tweede Kamer in ons parlementaire stelsel.

Ik zou alleen dit willen zeggen — en dat klinkt wat ondeugend maar het is oprecht gemeend — dat de omstandigheid, dat de kritiek op het bestaan van de Eerste Kamer veelvuldig uit de boezem van de Tweede Kamer wordt gehoord, op zichzelf reeds een rechtvaardiging kan inhouden voor haar bestaan als tegenhanger van de Tweede. De Eerste Kamer doet kennelijk de Tweede Kamer iets. En dat is gezond. Dat moeten wij juist hebben.

Ik zou het ook zo kunnen zeggen: Het is voor het functioneren van de Tweede Kamer goed, dat de Eerste Kamer er is. Of nog anders: Het is voor een evenwichtig staatsbestel en staatsbestuur, zoals die in een democratie worden nagestreefd, nuttig en nodig, dat ieder gewicht dragend orgaan zijn contra-gewichten heeft. En daartoe behoort naast het kiezerscorps en naast de publieke opinie de Eerste Kamer. En daarin ligt haar wezenlijke waarde.

Wel zal de Eerste Kamer meer dan tot dusver haar eigen aard in haar wijze van werken moeten tot uitdrukking brengen. Zij komt in haar feitelijk functioneren niet voldoende tot haar recht. Zij zal meer een eigen stijl moeten ontwikkelen. Het zou anders kunnen zijn, dat zij zelf haar voortbestaan tot een probleem maakt.

Overigens zou ik erop willen wijzen, — en dat geldt mijns inziens voor de beide Kamers van de Staten-Generaal — dat een democratisch staatsbestel niet daarin zijn kracht en zijn waarde vindt, dat de volksvertegenwoordiging als medewetgevend en controlerend orgaan alle onderdelen van het regeringsbeleid voortdurend van stap tot stap aan een publieke verantwoording feitelijk onderwerpt. De kracht ligt mijns inziens hierin, dat zij, de volksvertegenwoordiging, de **bevoegdheid en de middelen heeft om het te doen**, als het nodig is ook op een zeer klein detailpunt, maar dat zij daarbij in de praktijk een grote zelfbeheersing aan de dag legt.

„Poujadisme”

Ik zou in dit verband echter nog een andere opmerking willen maken. Namelijk deze, dat wij in een discussie over verbeteringen in ons parlementaire bestel naar aanleiding van op zichzelf gerechtvaardigde kritiek, onze aandacht niet moeten laten afleiden van een ander verschijnsel, dat bezig is de kop op te steken. Een verschijnsel, dat op dit ogenblik nog niet direct gevaarlijk is, maar potentieel wel gevaarlijker is dan welke mankementen ook van het parlementaire stelsel.

Er is ook in ons land blijkbaar weer een voedingsbodem aanwezig voor een proces, dat voet geeft aan een onderstroom in het politieke leven, die wellicht het beste naar de naam van de

Fransman, die in de vijftiger jaren plotseling een grote en overigens kortdurende aanhang voor anti-parlementaire optreden verkreeg, als „Poujadisme” kan worden aangeduid. Het is een soortgelijke onderstroom, als onlangs in België bij de artsenstaking fej naar voren kwam.

Prinses Irene

Ik wil mijnerzijds niet meer terugkomen op de politieke gebeurtenissen, welke zich rondom de verloving en het huwelijk van prinses Irene hebben voorgedaan.

Wel zou ik buiten de direct-politieke sfeer twee dingen willen vaststellen. Het eerste is dit, dat door deze gebeurtenissen heen de positie van het Oranjerijk in onze constitutionele monarchie en in ons volk is versterkt.

De wijze waarop de Koningin, samen met Haar huis, heeft blijk gegeven de hoge verantwoordelijkheid van Haar functie van staatshoofd, ook wanneer zij er sterk persoonlijk bij betrokken is, ten volle te beseffen, dwingt alleen maar het allergrootste respect af. Dat onze liefde en onze beste wensen ook na alles wat gebeurd is prinses Irene als kind van ons vorstenpaar en als kind van ons volk blijven vergezellen moet vanzelfsprekend zijn.

Het tweede punt is dit, dat hoewel de geloofsovergang van prinses Irene politiek geen rol gespeeld heeft — ik dacht, dat dit toch ook wel duidelijk is komen vast te staan — dit feit op de achtergrond in de sfeer van de publieke opinie toch wel tot een zekere confrontatie van het Rooms Katholieke volksdeel en het protestantse volksdeel heeft geleid, waarbij zich uiteraard ook het noch Rooms Katholiek noch Protestant zijnde volksdeel heeft laten horen.

Ik denk, dat protestanten — ik gebruik hier nu maar een benaming voor de Reformatorische Christenen, die ik bij voorkeur niet gebruik — wel eens zijn geschrokken van reacties uit hun kring, zoals ik aanneem dat Rooms Katholieke Christenen wel eens zijn geschrokken van reacties uit de hunne.

Ik meen, dat deze confrontatie niet moet worden betreurd, omdat het op zichzelf reeds nuttig is te weten, hoe de situatie over en weer ligt, als zij zich op een gegeven ogenblik toespitst. En ik zeg dit te meer, omdat ik meen dat in het geheel genomen, indien men het terrein nuchter beschouwt en zich niet te zeer laat beïnvloeden door degenen, die de confrontatie als een levensgrote controverse willen voorstellen, deze confrontatie niet negatief is uitgevallen, maar integendeel positief kan worden gewaardeerd in de rich-

• Vervolg op pag. 10

ongezouten

wajang

PLANTEN MARGARINE

smakelijk
gezond
licht verteerbaar

Met trouw en vertrouwen

MENEER de voorzitter, dames en heren. Volgens lid 6 van artikel 30 van het partij-statuut bespreekt het Partij Convent het politieke beleid van de Anti-Revolutionaire Kamerfractie. En dan gaat het artikel verder, tot welk doel de voorzitter van de Tweede Kamerfractie uitgenodigd wordt ter vergadering een overzicht te geven van de werkzaamheden in het afgelopen jaar. Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe partij-statuut in 1956 geschiedt dit op elke voorjaar-vergadering van het Partij Convent. Ten gevolge van verdrietige omstandigheden, de zeer ernstige ziekte van de heer Van Eijdsen, moet ik thans deze statutaire taak vervullen. Van deze plaats wens ik onze vriend Van Eijdsen en zijn vrouw Gods onmisbare zegen toe.

Fractie-verslagen

De door mij te vervullen taak, een overzicht van de verrichte werkzaamheden, is reeds vanaf 1958 van karakter veranderd. Door de secretaris van de Tweede Kamerfractie wordt een uitvoerig verslag gemaakt, hetwelk als bijlage aan het jaarverslag wordt toegevoegd. Ik wil de secretaris van de Tweede Kamerfractie, de heer Van Bennekom daarvoor hartelijk danken. De laatste jaren geschiedt hetzelfde door de secretaris van de Eerste Kamerfractie, ook als bijlage van het jaarverslag dat u allen hebt ontvangen. Ik dacht, meneer de voorzitter, dat ik niet buiten de orde was indien ik via u de heer Tjalma voor zijn waardevol, systematisch opgebouwd verslag hartelijk dank breng.

Kanttekeningen

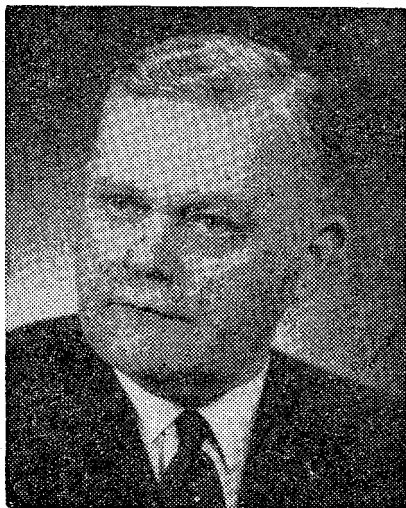
De verslagen zijn dus uitgebracht. Ik dacht dat ik in de geest van het Partij Convent zou handelen, indien ik mij op kanttekeningen op die verslagen beperkte. Zeker past het mij niet kanttekeningen te maken op een verslag van de Eerste Kamerfractie. Beide verslagen handelen over het jaar 1963. De politieke vraagstukken houden geen gelijke tred met een kalenderjaar. En het is overigens weinig interessant om de thans actuele vragen te bewaren tot het volgende jaar. De Tweede Kamer is in 1963, dat is na de oorlog nog niet gebeurd, klaargekomen met de behandeling van de begroting 1964, behoudens dan de begroting van onze vice-president. Maar er waren verontschuldigen van zijn kant voldoende om die begroting, ik geloof dat ik dat objectief uitdruk, in 1963 nog niet te behandelen. Deze tijdige afwerking van de begrotingen hangt samen met een nieuwe werkwijze, die in 1963 voor een viertal begrotingen is toegepast, n.l. het behandelen van de begrotingen in openbare commissievergaderingen, zonder dat tevoren een voorlopig verslag, gevolgd door een memorie van antwoord was uitgebracht. Ik heb daar in het begin wel eens bezwaren tegen gehad, ik was bang dat de democratie daardoor niet voldoende zou functioneren, maar ik wil u wel zeggen, dat de ervaring mij heeft geleerd dat dit nieuwe systeem een vlottere afdoening van zaken bevordert.

En de praktijk heeft geleerd dat het grondiger, directer en levendiger geschiedt. Een voorwaarde voor dit systeem is, dat de betrokken bewindslieden en de betrokken Kamerleden de te behandelen stof goed kennen.

Het eerste jaar

Het eerste jaar van een nieuw kabinet geeft als regel een kleine oogst van wetsontwerpen. De eerste maanden van 1964 gaf de Tweede Kamer dan ook geen overvolle agenda voor openbare vergaderingen. Thans, enige maanden voor het zomer-reces, is de agenda weer overvol. Te bezet. Ik noem alleen maar de belasting-ontwerpen: inkomstenbelasting, loonbelasting, vermogensbelasting. Die zijn door de heer Zijlstra ingediend. Daarvoor waren er ook al ontwerpen geweest van minister Hofstra, belastingontwerpen, die de uit de bezettingstijd stammende bezettingsbesluiten zullen vervangen.

Deze belastingontwerpen, die dus volgende week en de week erop in de Kamer aan de orde komen,

Rede van de heer
J. Smallenbroek
op het
Partij Convent

geogen geen belastingverlaging. Wel verbeteringen. Verbeteringen van technische aard. Ook verbeteringen, ik kan dat nu niet uitvoerig behandelen, ten opzichte van de liquidatie van de bedrijven. Verbeteringen ten opzichte van de oudedags-voorziening en de in onze kring zo voorgestane, ik herinner mij nog heel goed dat de heer Van den Heuvel daar vroeger altijd voor opkwam, de mogelijkheid van middeling van de inkomens in de toepassing van de tarieven. De materie is vrij ingewikkeld en die zal een vrij lange behandeling vragen.

Ik noem verder ook nog dat in behandeling komt het wetsontwerp-Ziekenfondswet ook ter vervanging van een regeling uit de bezettingstijd.

De kwestie-Irene

Meneer de voorzitter, in de achter ons liggende maanden hebben de regering en de Staten-Generaal zich bezig moeten houden met de kwestie-Irene. En met de daarmee verband houdende vragen van staatsrechtelijke en staatkundige aard. Ik sluit mij gaarne aan bij de zakelijke en persoonlijke opmerkingen, meneer de voorzitter, die vanmorgen door u over deze zaak zijn gemaakt. Staatsrechtelijk en staatkundig staat er thans een streep onder. Ik heb behoefte om de regering (het staatshoofd en het kabinet) hulde te brengen voor hetgeen zij voor de handhaving van de constitutionele monarchie in die spannende tijd heeft gedaan.

U hebt vanmorgen in uw openingsrede, meneer de voorzitter, een aantal belangrijke actuele, politieke vraagstukken behandeld, waarover ik thans in eerste termijn niet behoef te spreken.

Televisie en dagbladpers

Uw beschouwingen over het radio- en televisiebeleid onderschrijf ik gaarne. Evenzo die over de geestelijke verzorging in de krijgsmacht.

Ik zou nog één opmerking willen maken over het televisiebeleid en de positie van de Nederlandse Dagbladpers. In Nederland kennen wij een geestelijk gevarieerde dagbladpers. Zowel landelijk als regio-

naal. Deze pers vervult een belangrijke publieke functie. Het zou een verarming betekenen, indien de geestelijke verscheidenheid, die het gehele organisatie-patroon van ons land kenmerkt, in die pers zou verdwijnen. De pers heeft het vandaag moeilijk. Onlangs is in een uitvoerig adres aan de regering en aan de Staten-Generaal daaraan uiting gegeven, Concentraties vinden plaats. Dagbladen die jarenlang zijn verschenen, verdwijnen. Ik denk in onze kring aan het Zeeuws Dagblad. Ook aan de noodzakelijke concentratie van de Nw. Prov. Groninger en de Nw. Drentsche met het dagblad Trouw. De onkosten van de kranten stijgen meer dan de sterk vertraagde verhoging van de abonnementsprijs, mede ten gevolge van het prijsbeleid. Daar kan staatssecretaris Bakker niets aan doen. Dat beleid is vóór dat hij zijn functie aanvaardde, zeer traag geweest in het toestaan van de verhogingen van de abonnementsprijzen. De kranten moeten het met name hebben van advertentie-opbrengsten. Veel meer dan vroeger. Advertentie-opbrengsten hangen ook weer samen met het aantal abonnementen. Naar zijn mening zou bij eventuele invoering van reclame-boodschappen in de televisie, wat zoals u weet heel iets anders is dan de commerciële televisie, de pers in de organisatorische vormgeving moeten worden betrokken. Indien wij als anti-revolutionairen opkomen voor de handhaving van de geestelijke verscheidenheid in het radio- en televisiebeleid, mag het toelaten van reclame-boodschappen in de televisie (voor mij is dit een beleidszaak) niet ten gevolge hebben dat de geestelijke verscheidenheid in de Nederlandse pers verloren zou gaan.

Voor het behoud van een zo waardevolle geestelijke structuur van onze samenleving, zowel in de politiek, als in de maatschappelijke en in de onderwijsorganisaties en voor de jeugd- en sportverenigingen is het geestelijk erfgoed van onze voorouders, is dus een geestverwante pers noodzakelijk. Met alle constructieve kritiek, (maar dit geldt ook voor de geestverwante radio- en televisieorganisaties) die u en ik daarop mogen brengen, ja, moeten uitbrengen.

Voor hen die zulks wel eens betwijfelen merk ik op, dat de Anti-Revolutionaire Partij en dat de Anti-Revolutionaire Kamerfracties geen enkele organisatorische binding hebben met de prof. chr. pers of met de N.C.R.V. Maar er is vanzelfsprekend genegenheid. Terecht en naar ik hoop over en weer.

Beleidsbeslissingen

Binnenkort staan we in de politiek voor enige moeilijke politieke beleidsbeslissingen. Ik wil hier gaarne iets van zeggen. Ook in verband met de meningsvorming in onze eigen kring. Bij die meningsvorming dienen wij, en dat geldt voor partij en fractie, uit te gaan van het Program van Actie 1963. De fractie heeft zich bovendien te realiseren de gebondenheid, formeel en moreel aan het bij de kabinetsformatie opgestelde akkoord van Wassenaar.

Ik denk hierbij in de eerste plaats aan een tweetal vraagstukken. De verhoging van de A.O.W. en de belastingverlaging, u leest er elke avond in de krant van. Er zijn ook berichten die op dit punt wat prematuur zijn, maar het vraagstuk ligt er. Dus de verhoging van de A.O.W. en de belastingverlaging. Het akkoord van Wassenaar kent, zoals u weet, prioriteiten. Voorop staat de woningbouw. Ik kom daar straks nog op terug. Daarna de conjunctuere belastingverlaging, die beoogt de door de werking van de inflatie gestegen belastingdruk met name van de loon- en inkomstenbelasting ongedaan te maken.

Het derde punt de landbouw. Ik hoop hier straks ook nog een opmerking over te maken.

De AOW-verhoging

In het kader van de sociale zekerheid, zo staat het in het akkoord van Wassenaar, wordt prioriteit gegeven aan de geleidelijke opvoering van het sociaal-minimum van de uitkeringen A.O.W. en A.W.W.

In de regeringsverklaring bij het eerste optreden van het kabinet-Marijnen, staat het wat anders: de optrekking van de A.O.W.-uitkeringen tot het sociaal minimum heeft een voornamelijk plaats in het regeringsbeleid. Het is nu reeds gebleken, dat een bij de kabinetsformatie gesloten akkoord niet afdoende is. Vier jaar vooruit zien is onmogelijk. Het akkoord van Wassenaar gaat er van uit, dat in de periode 1963 tot 1967 geen scherpe conjunctuere fluctuaties zal optreden. Toen het kabinet-Marijnen geformeerd werd had niemand enig besef van een loonexplosie, zoals wij die in het najaar-1963 hebben gekregen. Er is ook niemand geweest, althans naar buiten is dat niet gebleken, die reeds bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Volksgezondheid 1964 in oktober 1963 een ander geluid had verwacht over de verhoging van de A.O.W. dan het akkoord van Wassenaar en ook de regeringsverklaring aangaf.

Minister Veldkamp (en ik ontken niet: uitgelokt vanuit de Tweede Kamer) heeft verwachting gewekt. Het kabinet heeft door te zwijgen, en ik heb er voldoende politiek begrip voor, dat het kabinet moeilijk anders kon, ook de verwachting gewekt dat per 1 januari 1965 de A.O.W. zou worden opgetrokken tot het sociaal-minimum.

Daarbij zou de mede-financiering uit de algemene middelen geen beginsel-kwestie maar een zaak van prioriteit zijn. Dit alles heeft zo gefunctioneerd dat zij, die in het genot zijn van een A.O.W. of van de A.W.W., dus de Weduwenuitkering, eenvoudig rekenen op een verhoging van de uitkering tot een sociaal-minimum met ingang van 1 januari 1965: Moeten wij als anti-revolutionairen in het algemeen en de A.R. Tweede Kamerfractie in het bijzonder, ja, het eerst onze bewindslieden, moeten wij daar bezwaar tegen maken. Ik meen, dat wij dit niet mogen doen.

Velen, zeer velen, die in het genot zijn van een A.O.W. of van een A.W.W. hebben het financieel erg moeilijk. Ik erken dat dit niet voor allen het geval is. Maar het karakter, de opzet van de A.O.W. als volksverzekering (en langs een andere weg had die

„Hoe druk het was achter de pers-tafel”. Niet alleen zaten daar de vertegenwoordigers van onze rijk geschaakte pers, óók de journalisten van de N.C.R.V. en het N.T.S.-journaal hadden daar een plaatsje gevonden. De heer Prillewitz van de Nieuwe Haagse Courant moest genoegen nemen met een plaats vóór de tafel.

Het vrouwelijk element op onze partij-conventvergaderingen ontwikkelt zich steeds meer van „knop tot bloem”.

regeling niet kunnen worden getroffen) laat geen verschil in behandeling toe. In het Program van Actie heeft onze partij een verbetering van de financiële positie van de gepensioneerden gevraagd. Ook door middel van een verhoging van de A.O.W. Ik betreur dat de ontwikkeling van de bedrijfs-pensioenfondsen niet in Nederland zo is gegaan als wij gaarne hadden gezien. Het georganiseerde bedrijfsleven bestemde veelal de economische ruimte en soms meer dan de economische ruimte uitsluitend voor verbeteringen in de directe loonsfeer. Maar met deze ontwikkeling, ik constateer hier dus een feitelijke ontwikkeling, hebben wij rekening te houden.

De financiering

Over de financiering van de verhoging, want dat is in wezen het moeilijke punt, wil ik gaarne nog iets zeggen. Moet dit nu geschieden uit de verhoging van de premie of moet het geschieden via een gedeeltelijke financiering uit de schatkist. Gedeeltelijke premieverhoging, gedeeltelijke financiering uit de schatkist.

De verhoging van de premie is voor heel veel mensen een moeilijke zaak. Ik weet wel, dat die premieverhoging bij de werknemers wordt gecompenseerd en dat men dat dus niet zo merkt, maar bij de zelfstandigen, met name bij de onderlaag in de midden-groepen van de zelfstandigen functioneert die verhoging van de premie toch wel uiterst scherp. De premie is nu, meen ik, 10,1%. Iemand met een inkomen van 9.000 gulden betaalt nu dus reeds een premie voor de beide volksverzekeringen, de kinderbijslag en de A.O.W. en A.W.W. van meer dan f 900. En iemand met een inkomen van f 10.000 komt op f 1.000. Dat betekent voor zelfstandigen, die ook regelmatig moeten investeren, dat zij een jaarlijks aanslagbiljet krijgen van de bedragen, die ik net noemde. Meneer de voorzitter, dat is een hele moeilijke zaak. Nu kan men zich op het standpunt gaan stellen: als dat dan niet uit de premie kan worden betaald, dan moet dat niet gebeuren. Ik meen dat wij in een tijd leven waarin wij niet via een economisch, theoretisch verhaal dit vraagstuk kunnen oplossen.

Andere sociale wensen

Hier spelen sociaal-ethische, hier spelen ook politieke vragen, wanneer een oplossing moet worden gekozen. Daar komt nog iets anders bij. Daar zijn nog een aantal wensen op sociaal gebied. Ik wil ze alleen maar memoreren, zoals wij ze geformuleerd hebben in ons Program van Actie. Maar die wensen vindt ge terug in de bouwstenen-Romme en ook in het aanhangsel van het akkoord van Wassenaar: een arbeidsongeschiktheids-verzekering, een volksverzekering van zware geneeskundige risico's en niet te vergeten de hele zaak van de gehandicapten. Ik denk aan de invalide geborenen, een zaak die wij tijdig aan de orde hebben gesteld in Nederland. Dit brengt kosten met zich mee. En wanneer dit gaat gebeuren op basis van volksverzekeringen, dan zijn die kosten

vooral bij arbeidsongeschiktheids-verzekeringen niet gering: voor de anderen veel minder. Ik zou graag zien dat het voor de gehandicapten, voor de invalide geborenen en ook voor de zware geneeskundige risico's niet te lang zal duren, dat voor hen algemene regelingen zouden worden getroffen.

Maar deze wensen zullen worden gefinancierd. Nu is een bijdrage uit de schatkist voor de A.R. Tweede Kamerfractie geen nieuw punt. Zij is er dan ook helemaal niet van geschrokken toen het kabinet in de regeringsverklaring meedeelde, dat het principieel geen bezwaren had tegen een bijdrage uit de schatkist voor de medefinanciering van deze verzekeringen. Reeds bij de behandeling van de Kinderbijslagwet, enige jaren geleden, heb ik namens de overgrote meerderheid van de fractie geen bezwaar gemaakt tegen een aanvullende bijdrage uit de schatkist.

A.R.-suggestie

Ik zou het vandaag nog gaarne in die richting willen zoeken. Het karakter van de Kinderbijslagwet is anders dan het karakter van de Algemene Ouderdomswet. De Kinderbijslagwet draagt sterk het karakter van een her-verdeling, een nieuwe verdeling van het inkomen. Zij draagt sterk het karakter van een correctie op de loonvorming en een correctie op de prijsvorming, want noch bij de loonvorming, noch bij de prijsvorming kan rekening worden gehouden met het kindertal. Ik zou dus tegen een bijdrage uit de schatkist, een storting in het Kinderbijslagfonds, minder bezwaren hebben. Ik zou dat een betere oplossing vinden dan financiering uit de schatkist van de A.O.W. Het komt zegt men, dan op hetzelfde neer. Dat is natuurlijk zo. Maar het is een goede zaak om te proberen een volksverzekering (het samen dragen van risico's voor de ouderdagsverzorging) zo zuiver mogelijk te houden. Dan gaan wij niet langzaam in de richting van het staatspensioen. Wanneer een deel van de Kinderbijslag dus gefinancierd wordt uit de algemene middelen, komt een deel van de premie, die daarvoor betaald wordt vrij. Die kan dan gebruikt worden voor de optrekking van de A.O.W.

Belastingverlaging

Nu staat naast die A.O.W. verhoging, waar ik mij positief tegenover opstel, de belastingverlaging. De verzwaaring van de druk in de inkomstenbelasting en de loonbelasting als gevolg van de werking van de progressie, moet ongedaan gemaakt worden.

En ook nog de verzwaaring op niet reëel gestegen inkomens. De belastingdruk is hoog. Ik gebruik liever het woord „hoog” dan het woord „ondraaglijk”, want er zijn dingen in ons leven die meer ondraaglijk zijn dan de hoge belastingdruk. Er

zijn in Nederland maar ook buiten Nederland, ik denk aan de ontwikkelingslanden, ondraaglijker zaken dan de hoogte van onze belastingdruk. Maar ik constateer, dat die belastingdruk hoog is. Velen die daar geen weet van hadden, hebben dit de laatste maanden na de forse loonsverhogingen gemerkt.

Anderen hebben dat opnieuw bemerkt. En ook van onze zijde is het kabinet gevraagd een wetsontwerp tot verlaging in te dienen met een open datum. Door minister Zijlstra is het indertijd op dezelfde wijze gedaan. De datum van de inwerkingtreding kan dan op een conjunctureel niet al te ongunstig moment worden bepaald. Hier moet de uiteindelijke verantwoordelijkheid liggen bij het kabinet. Een wetsontwerp met een open-datum en een uiterste datum, lijkt conjunctureel minder verstandig.

Ongehuwden en lagere inkomens

De belastingdruk is hoog, bijvoorbeeld voor de ongetrouwden. Ook nog hoog voor de ongehuwden na de niet onbelangrijke extra verlaging, die deze categorie bij het verlagings-ontwerp-Zijlstra heeft ontvangen.

Wij vragen dus in de herziening van de tarieven speciale aandacht voor het ongehuwdentarief. Typisch een tarief uit de Duitse tijd. Ook zijn de belastingen hoog voor de lagere inkomens. De vrijstelling aan de voet is thans bij gehuwden zonder kinderen f 2700,—; dat is ongeveer f 50,— in de week. Met f 50,— in de week deelt men dan in eens in de draagkracht-belasting: de loon- en inkomstenbelasting. Dit is in wezen sociaal onrechtvaardig en het is in wanverhouding tot de thans geldende sociale minima.

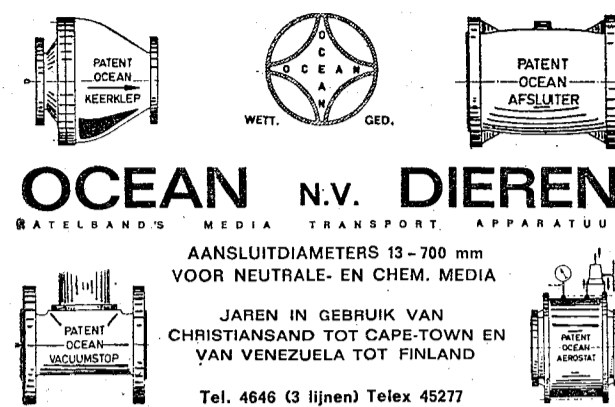
De belastingdruk is ook hoog voor de middengroepen met name ten gevolge van de steile opvoering van de progressie. En in die middengroepen is de druk met name weer hoog voor de onderste laag van die groep. Nu is iedereen het in Nederland er over eens, dat deze soort belastingverlaging er komen moet. Alleen is er verschil van mening over het tijdstip van ingang. Dat is het moeilijke punt. In het akkoord van Wassenaar is uiteraard geen ingangsdatum genoemd. De A.O.W.-verhoging en de belastingverlaging hebben een belangrijke bestedingsimpuls. Het kabinet zal dit nauwgezet in zijn gevolgen moeten bezien.

Inflatie

Niemand is gebaat bij een verdere inflatie en zeker niet „de kleine luyden”, de sociaal zwaksten. Inflatie, dus het verlagen van de koopkracht van de munt, is een vraagstuk dat bijzondere aandacht verdient. Ook,

• *Vervolg op pag. 8*

UIT ONZE BOUW- EN, AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
GATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
s-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245 — Postbus 30

BETONFABRIEK DEN BOER NIEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Opgericht 1883

D. MEIJER - AANNEMER
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerproducten en andere
materialen.
Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMBEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244
Gevestigd sinds 1919

J. DE KORT metzel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.

LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

Aannemersbedrijf GEBR. HAKKERS

• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 514

Fa. H. Eikenaar & Zn.

TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF
Weerdstraat 69 en 76 - Telefoon 05220 - 2287 - 2652
Meppel

Trouw en vertrouwen

• Vervolg van pag. 7

ja en vooral, vanwege de sociale rechtvaardigheid. Wij hebben sinds enige jaren in Nederland een hoge graad van werkgelegenheid. Hoe moeilijk ook er moet, gelet op de sterke bevolkingsaanwas, een beleid blijven dat gericht is op de handhaving en op de uitbreiding van die werkgelegenheid. En die werkgelegenheid kan in gevaar worden gebracht, wanneer in conjuncturele zin en in financieel monetaire zin door de overheid dingen al of niet gedaan worden, die op een bepaald moment niet hadden mogen plaatsvinden.

Ik denk aan de periode 1956-1958. Wij moeten daaruit leren.

Wegen voor het verkeer

De vraagstukken van financieel-economische en van sociaal-economische aard kunnen niet op zichzelf worden gezien. Er wordt van alle kanten een beroep gedaan op de schatkist. Voor vele doeleinden die op zichzelf tot de taak van de overheid behoren. Ik wil er een paar noemen.

In de eerste plaats de wegen. Elke dag komen er 700 à 800 auto's bij. Er is geen sterving in Nederland, die een verbod tot het kopen van auto's zou willen invoeren. De wegenbouw houdt geen gelijke tred met die stijging; dat kan ook niet. Maar ik dacht dat die wegenbouw een hoger tempo moest krijgen en dus een hogere prioriteit. Ik kan mij voorstellen, dat wij nog in een periode terecht komen waarbij naast de hoge prioriteit van de woningbouw ook een hogere prioriteit wordt gegeven aan de wegenbouw. Dit is een vraagstuk dat benauwend is. Je hebt mensen die zeggen (het is in de Eerste Kamer gebleken vorige week) de minister van Verkeer en Waterstaat moet dit maar *binnen* zijn begroting behandelen. Dan moet er maar een temporisering plaatsvinden in de aanleg van de havens, bijvoorbeeld van Rotterdam en Amsterdam. Dat zou in strijd zijn met het nationaal belang.

In de tweede plaats zijn er die zeggen: de Delta-werken maar „uitsmeren” en de Zuiderzee-werken maar „uitsmeren”. Ik meen, dat de minister van Verkeer en Waterstaat er op die manier niet komt, maar dat het kabinet hem in de komende jaren heel eenvoudig, en dat is een afweging van prioriteiten, meer gelden zou moeten geven voor de wegenbouw. In ons zo sterk groeiend land met zijn zeer dichte verkeers-intensiteit.

De recreatie en dergelijke

Ik noem een ander vraagstuk, de recreatie. Het zijn allemaal vraagstukken, die wij in ons Program van Actie ook hebben genoemd.

Wij komen ten aanzien van de recreatieve voorzieningen achterop. Met name voor de inwoners van de grote steden. Er vindt vandaag in Nederland een versnippering van natuurschoon plaats. Ik ben wel eens bang, dat wij over een aantal jaren via een onteigeningswet weer natuurschoon moeten terugkopen. En dan is het natuurlijk veel duurder. Gemeenten en provincies hebben onvoldoende gelden om recreatie-terreinen tijdig aan te kopen. Ik noem ook nog de waterverontreiniging, de rioolzuiveringsinstallaties, de financiële positie van de gemeenten (over de provincies zal ik dan maar niet spreken), de stijging van de onderwijs-uitgaven. Ik noem ze, omdat dit ieder op zichzelf wenselijke en noodzakelijke zaken zijn.

Een keuze doen

En er zijn nog veel meer. Lees ons Program van Actie maar rustig door. Dit betekent dat een kabinet in de komende jaren herhaaldelijk voor een keuze zal worden geplaatst. En dat ook hier besturen kiezen is. Het is onmogelijk alle bestaande, zelfs de bestaande reële verlangens in een kort tijdsbestek te verwerklijken. Een overheidsgulden blijft een gewone gulden. Daarom is ook grote voorzichtigheid geboden met het wekken van verwachtingen ten aanzien van belastingverlagingen boven de verlaging in verband met de doorgaande werking van de progressie-factor. In het akkoord van Wassenaar wordt ook nog over een structurele belastingverlaging gesproken. Gelet op hetgeen in overheidssfeer zal moeten geschieden, welke wensen en verlangens er leven, moeten wij oppassen voor het wekken van meer mogelijkheden bijvoorbeeld van verlagingen van belastingen in de structurele sfeer. Daar komt nog bij, dat wij in een dichtbevolkt land wonen met een sterk groeiende bevolking. Dat heeft tengevolge dat er altijd meer uitgaven zijn en dat ook hogere belastingen moeten worden geheven dan in dunne of dunnere bevolkte landen in Europa. Alle vergelijkingen met Europese landen moeten we ook in dit licht zien. Wij zijn een dichtbevolkt land en wij hebben een sterke bevolkingsaanwas.

Harmonisatie

Ik wou tot besluit van dit onderdeel nog een opmerking maken over een vraagstuk van andere orde. Aan dat vraagstuk kunnen we niet voorbijgaan. Ook in eigen kring niet. De vraag of er in Nederland, mede gelet op omliggende landen, thans nog wel een juiste verhouding tussen de directe en indirecte belastingen bestaat. Een moeilijk vraagstuk. Maar die zaak klemt op het ogenblik te sterker omdat wij nu in dit verband komen te staan voor een harmonisatie van de omzetbelasting, die de bestaande verhouding tussen directe en indirecte belastingen nogal zal wijzigen.

Die harmonisatie is gewenst met het oog op de vrijmaking van Europese handel op basis van gezonde concurrentieverhoudingen. Daarbij komt dat er wellicht mogelijkheden ontstaan zijn om op een niet direct onaanvaardbare wijze, bijvoorbeeld door een kleine belasting (met een klein percentage) op aard-

gas de druk wat te verleggen van de directe naar de indirecte sfeer. De gemeenten en de provinciën, met name de gemeenten doen dit ook op ander terrein. Ik vind dit een vraagstuk dat bekeken moet worden. Ter voorkoming van misverstand wil ik direct er aan toevoegen dat het onjuist zou zijn indien de verschuiving onaanvaardbare verschillen teweeg zou brengen in de kring van de sociaal zwakkeren en in de kring van de grotere gezinnen. Maar dat ook door ons aan dit probleem van verschuiving een bijzondere aandacht moet worden besteed in de eerstkomende tijd, staat naar mijn mening ongetwijfeld vast. Het heeft mij getroffen dat ik gisteravond in het dagblad „De Nieuwe Rotterdammer” mocht lezen dat de voorzitter van het N.V.V. de heer Roemers in die zelfde richting wil denken. En dat hij ook dat vraagstuk van de verhoging van de indirecte belasting aan de orde stelde zonder terecht sociaal zwakkere groepen onevenredig te belasten. De heer Roemers benaderde dit vraagstuk ook in positieve zin. Deze zaak zal nader moeten worden bekeken, wij zullen dit ook moeten doen in onze kring en daarbij alle sociale aspecten afwegen.

Woningbouw

Ik heb over dit financiële vraagstuk, het uitgavenbeleid en het belastingvraagstuk nogal vrij uitvoerig besproken. De financiering van allerlei noodzakelijke overheidsuitgaven vraagt dat wij in eigen kring dat beraad voortzetten.

Op dit gebied moet elke demagogie worden vermeden. De woningbouw heeft een hoge prioriteit. Minister Bogaers heeft zich kort na zijn optreden met groot enthousiasme op het zo moeilijk op te lossen woningvraagstuk geworpen. Het is een sociaal-ethisch vraagstuk vooral onder jongeren. Onze fractie heeft het uitgestippelde beleid gesteund. Wij moeten bereid zijn om op het gebied van de woningnood, op het gebied van het woningvraagstuk, aparte desnoods discriminerende maatregelen te accepteren. Doen wij dat niet dan moeten wij niet meer spreken over volksvijand nummer één. De resultaten van het beleid-Bogaers kunnen thans nog niet worden gezien. Het kabinet is nog slechts tien maanden oud en de bouwtijd van de woningen is vandaag langer dan 10 maanden. Wanneer nu wel eens wordt geconstateerd dat bijvoorbeeld vanaf april 1963 tot april 1964 90.000 woningen zijn klaar gekomen, dan is dat nog het resultaat van het beleid van minister Van Aartsen. Maar minister Van Aartsen zal met mij wensen dat volgend jaar mag worden geconstateerd dat van april '64 tot april '65 het aantal belangrijk boven de 90.000 is gestegen.

Ik was van plan enige kritische opmerkingen te maken over het rijksgoedkeuringsbeleid. De klachten over de onbenutte bouwcapaciteit namen de laatste maanden toe. Juist deze dagen zijn daar maatregelen tegen genomen. Speciaal de kleine aannemersbedrijven, wij zijn daar steeds in onze kring voor opgekomen, moeten alle bouwcapaciteit ook die op het platteland kunnen benutten. Ik hoop dat deze nieuwe maatregelen succes zullen hebben.

Decentralisatie

Ik had in dit kader gaarne gezien dat minister Bogaers het eens gewaagd had met een echte decentralisatie. Bij bestuurlijke decentralisatie kunnen klachten en de wensen, die er altijd zijn, veel vlugger door bestuurlijke verantwoordelijkheid dragende personen worden opgevangen. Maar echte decentralisatie is veelal in Nederland lippendienst. Voor een goede functionering van de democratie is zij evenwel noodzakelijk.

Landbouw

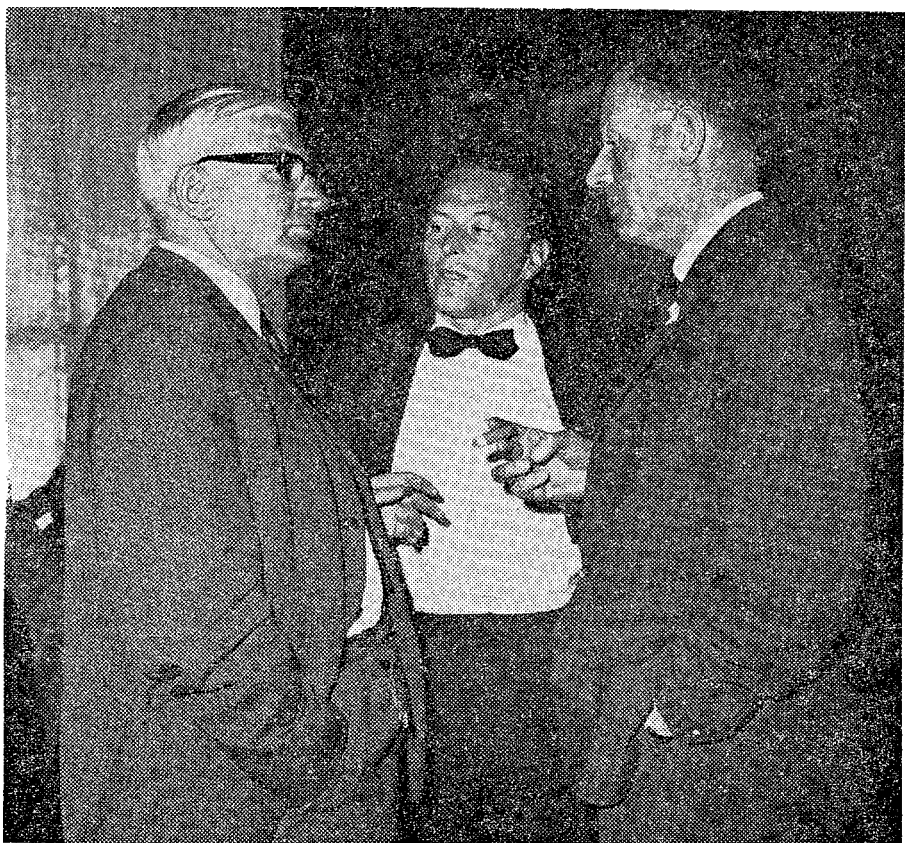
De landbouw heeft thans ook een hoge prioriteit. Dat was noodzakelijk, er was een groot onbehagen in landbouw-kringen. En een gevoel van onzekerheid kreeg de overhand. Het Nederlandse volk, dus niet alleen de landbouw, heeft regelmatig kunnen constateren dat minister Biesheuvel niet zonder werk is. In Nederland niet zonder werk, in het buitenland niet zonder werk.

Het landbouwbeleid wordt meer en meer E.E.G.-beleid. En onze land- en tuinbouw-export is hoogst belangrijk voor onze nationale economie. De West-Europese partners voeren hun productie op en moderniseren het landbouwaparaat. Nederland moet dus alles op alles zetten om de structuur van het beleid te verbeteren. Daarvoor is een samenspel tussen de minister van Landbouw en de staatssecretaris van Economische Zaken in verband met het industrialisatie-beleid en een verbetering van de infrastructuur noodzakelijk. Het akkoord van Wassenaar is voor de landbouw goed.

De gemaakte afspraken moeten dan ook worden ingelost. Dat betekent volgens het akkoord een actief prijs- en marktbeleid, regelmatige voeding van het nieuwe Ontwikkelings- en Saneringsfonds en een versterkte, en daar wil ik speciaal de aandacht voor vragen, een versterkte voortzetting van de ruilverkaveling. Landbouwbeleid is ook kabinetsbeleid. De minister van Landbouw heeft een andere verantwoordelijkheid dan een voorzitter van een landbouworganisatie, en een minister van Landbouw heeft ook een ander verantwoordelijkheid dan een Kamerlid.

En tenslotte citeer ik uit een onlangs gehouden rede: „Als ik dan in alle objectiviteit met behoud van de zakelijke kritiek met name op het punt van de melkprijs de balans tracht op te maken, van ons beleid en van het regeringsbeleid dan hoop ik toch te mogen zeggen dat wij op de goede weg zijn.

Minister Biesheuvel heeft getoond een krachtig pleitbezorger te zijn voor de landbouwbelangen. Met een opleiding in de C.B.T.B. zal trouwens ook niet anders worden verwacht.” Dit citaat is uit een rede, die de tegenwoordige voorzitter van de C.B.T.B., drs. Zijlstra, op 23 april j.l. in Amersfoort heeft gehou-

den. Ik weet dat ik daarmee kan volstaan. Dit advies geef ik de landbouw, en allen die daarin werkzaam zijn: Stel vertrouwen in de overheid, maar ook, stel vertrouwen in eigen zaak en eigen toekomst.

Prijsstijgingen en middenstand

Er is in de afgelopen tijd nogal heel wat te doen geweest rondom de prijsstijgingen en over de gevolgen van de loonsverhogingen, ook over de gevolgen voor de middenstand. Een hardwerkende volksgroep, die het moeilijk kan verteren, dat die gevolgen op haar dreigen te worden afgewenteld. Dat geldt niet voor alle branches, want loonsverhoging, inkomensverhoging, betekent ook een hogere koopkracht. Dat is allereerst te zien in omzetcijfers, maar dat geldt voor allen niet. En wanneer men vrijheid in de loonvorming toereert (en dat is in zekere zin in een aantal bedrijfstakken het geval geweest) en men doet dat niet in de prijsvorming, dan zit daar toch een element van tegenstrijdigheid in. In elk geval moet men toch proberen van overheidswege het loonbeleid en het prijsbeleid tijdig te coördineren.

De wijziging in de Prijzenwet, waardoor ook ten aanzien van individuele bedrijven aan de Overheid mogelijkheden werden gegeven, heeft moeilijkheden gegeven in de Staten-Generaal. Zowel de Eerste als de Tweede Kamerfractie hebben die wijziging alleen kunnen accepteren omdat via een amendement-Roolvink de zaak tot een tijdelijke zaak is gemaakt, en waardoor de zaak opnieuw ten principale over ruim een jaar wordt gezien, nadat de S.E.R. een advies heeft gegeven over deze zaken.

Een goed overleg met de middenstandsorganisaties is natuurlijk in al deze zaken van grote betekenis. En het middenstandsbeleid is niet alleen een zaak van het prijsbeleid. Daar zitten ook nog heel andere kanten aan vast. En ik hoop dat de bewindsman van Economische Zaken, die speciaal belast is met het middenstandsbeleid, straks ook kan komen met een aantal positieve maatregelen ten bate van die middenstand die zo gevarieerd is in onze samenleving. Ik denk aan het tot standkomen van een wet op het ordelijk economisch verkeer, waarbij een verbetering van de Uitverkoopwet, een verbetering van het cadeaustelsel, een verbetering van de Winkelsluitingswet. Maar ik denk ook aan het bevorderen van het tot stand komen van een ontwikkelings- en saneringsfonds voor de middenstand. De landbouw heeft dit. Dit moet ook eens bekeken worden voor de middenstand. Ik vraag ook aandacht voor bevordering en subsidiëring van de voorlichting van de middenstand. Hier is op middenstandsgebied een achterstand. En ik weet wel, dat hier financiële consequenties aan zitten, maar de staatssecretaris van Economische Zaken, belast met de zaken voor de middenstand moet zeker van het kabinet gelegenheid krijgen om ten opzichte van dat proces in de middenstand een begeleidingsbijdrage te kunnen geven in de schaal-vergroting, die in de middenstand plaats vindt en die nodig is. Het voeren van een middenstandsbeleid is geen gemakkelijke zaak. Hierbij moet allerlei tegen elkaar worden afgewogen, maar de verantwoordelijke bewindslieden, zou ik toch vooral op het hart willen drukken om ook wanneer de omstandigheden dwingen tot snel ingrijpen, deze verdelende rechtvaardigheid altijd goed in het oog te houden en daadwerkelijk toe te passen. En overigens meneer de voorzitter wens ik onze staatssecretaris toe dat hij door het kabinet in staat wordt gesteld om het door de ministers Zijlstra en De Pous zo met succes ingezette regionale industrialisatiebeleid onverkort voort te zetten. Ook in zijn infrastructuurbeleid. Het kabinet geve onze staatssecretaris daarvoor de gelegenheid.

De constellatie

Meneer de voorzitter, het kabinet Marijnen is een parlementair kabinet, tot stand gekomen in overleg met de fractievoorzitters, via overleg met de fracties. Dit betekent dat wij dit kabinet niet alleen steunen, maar ook in bepaalde vraagstukken op

„De landbouw bijeen”.
V.l.n.r.: de heer Biewenga (oud-Kamerlid, thans voorzitter van het Landbouwschap), drs. Zijlstra (voorzitter C.B.T.B.) en heer Elfferich (ons Tweede Kamerlid, die zich voornamelijk met de landbouw en aanverwante zaken bezig houdt).

voorhand medewerking hebben beloofd tot verwezenlijking van het beleid.

Dit geldt voor elk der vier regeringspartners. Beleidsoverwegingen hebben er toe geleid dat de met de liberalen tot stand gekomen samenwerking van 1959 tot en met 1963 is voortgezet. Principeel hebben wij als anti-revolutionairen geen voorkeur. Het is voor ons, en ik weet dat dit voor de C.H. en de K.V.P. evenzo geldt, geen keuze tussen socialisme en liberalisme. Wij begeren in de eerste plaats een goede samenwerking van de drie christelijke partijen. Niet alleen internationaal, maar ook op nationaal niveau. Deze samenwerking hebben wij in Nederland, het is geen nieuws, reeds jaren. Meer dan 75 jaar met de in de menselijke samenleving normale onderbrekingen. Maar deze samenwerking moeten we behouden. Ik wou wel eens dat de leden van het Partij Convent een vergadering zoals wij die enige weken hebben gehad van de drie politieke partijen, K.V.P., C.H., en A.R. over internationale vraagstukken meemaakten; de geest op zo'n conferentie. Dan zou u met mij komen tot dezelfde conclusie: wij moeten deze samenwerking behouden.

Onvrede en nood

De christelijke politieke partij en dus ook haar tegenwoordigers in de Staten-Generaal hebben altijd kritisch te staan tegenover de ontwikkelingen in de samenleving. Wij mogen geen vrede hebben, u niet en ik niet, met bestaande situaties. Altijd weer heeft de zonde zijn verdere invloed. Er is in de wereld van vandaag nog veel nood, in ons land en met name, ik heb het reeds even gememoreerd, in de ontwikkelingslanden. Op 12 november 1960 is het toenmalig Tweede Kamerlid mr. Biesheuvel op opdringende wijze op de nood in de ontwikkelingslanden ingegaan. Hij deed een appèl op de partij en niet te vergeefs. De tegenstellingen tussen volken die gezegend zijn met grote welvaart en de volken die in bittere armoede leven zijn niet in overeenstemming met de eis en de norm van het Evangelie, van het grote gebod. Naast het particulier initiatief, naast de kerken, zending en missie heeft ook de Overheid haar eigen taak. Een christelijke politieke partij moet daarbij vóórlop lopen en moet waar maken wat wij op dit punt hebben gezegd en ook in ons Program van Actie hebben geformuleerd. Bij de volgende verkiezingen hebben honderdduizenden kiezers voor de eerste maal het kiesrecht. De kiesgerechtigde leeftijd is gebracht op 21 jaar. Wij hebben onze jonge kiezers bij het politieke werk te betrekken en met hen te behandelen, wat wij als christelijke politieke partij wensen; wensen ook ten aanzien van een meer rechtvaardige samenleving. Voor een meer rechtvaardige verhouding in onze samenleving, nationaal en internationaal. Het vraagstuk van de hulp aan de ontwikkelingslanden is daarbij een heden-dagse sociale roeping van de eerste orde.

Daar is natuurlijk ruimte een beleid te voeren dat onze instemming heeft. In het kader van de afweging van de prioriteit moet aan deze zaak een voorname plaats worden ingeruimd. Ik hoop dat het kabinet dat aan de christelijk historische staatssecretaris Diepenhorst mogelijk zal maken.

Politiek is vaak een moeilijke zaak. Met getuigen kan niet worden volstaan. Voor een fractie, die een verantwoordelijkheid wenst te dragen in de besluitvorming, zal steeds een afwegen van pro's en contra's nodig zijn; zullen steeds ook moeten gelden de gevolgen die een politieke beslissing heeft. Christelijke politiek is een nog moeilijker zaak. Want dat betekent, dat politiek verbonden wordt aan de naam van onze Here Jezus Christus. We moet het samen doen, u en wij. In trouw aan God en Zijn Woord en in trouw en vertrouwen tegenover elkaar, om daardoor in ons pogen de bijbelse gerechtigheid te dienen. Om daarvoor in onze menselijke tekortkomingen iets te bereiken, u en ik. Moge het zijn ten dienste van heel ons volk.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen — Moordrecht

Telefoon 305 (01827) - Westeinde 117

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

GELDERLAND

DAMES . . . wilt u apart gekleed gaan
koopt dan bij

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8. Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor
woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAAT 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet
Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet
Het is onbetwist. Een goede drogist.
BENNEKOM - TELEFOON 2339

Tropisch hard- & fijnhout

Fijnhouthandel

STAPELKAMP

Spoorstraat 52 - DIEREN - Telefoon 08330 - 4801

Koopt bij onze adverteerders

IVOROL maakt wittere tanden

De rede van dr. Berghuis

• Vervolg van pag. 5

ting van een nader tot elkander komen van Rooms-Katholieke en Reformatorisch-Christenen in ons land.

Wat dit betreft heb ik eerlijk gezegd de noodzaak van de eigenlijk door de K.V.P. aangehangen gemaakte na-schermselingsen, die hebben geleid tot een correspondentie tussen de voorzitters van de P.v.d.A. en de K.V.P. en tot discussie voor de V.A.R.A.-televisie, niet goed begrepen. Het is kennelijk van K.V.P.-zijde typisch voor intern gebruik bestemd geweest.

Blijkbaar ligt deze materie bij de Katholieken gevoeliger dan men gelet op de positie van de K.V.P. en van de Rooms-Katholieken in het algemeen in den lande zou veronderstellen.

Ook ik heb in de afgelopen maanden wel eens het gevoel gehad, dat de P.v.d.A. de geloofsovergang van prinses Irene gebruikte om de Christen-democratische samenwerking op de proef te stellen, maar ik had niet de indruk, dat dit geschiedde op een niet passende wijze.

Mijns inziens heeft de feitelijke gang van zaken bewezen, dat de Christen-democratische samenwerking wel tegen een stootje kan, alle ingezonden stukken en alle oppositie ten spijt. Laten wij daarvoor dankbaar zijn. Want het zou kunnen wijzen op een gemeenschappelijke emancipatie van Rooms-Katholieke en Reformatorische Christenen samen.

Christen-democratische partijen

Wat de samenwerking tussen de drie Christen-democratische partijen C.H.U., K.V.P. en A.R.P., betreft is er op zichzelf wel geen schokkend nieuws te vermelden, maar zij ontwikkelt zich met name langs de weg van de internationale unie, die ook nationaal actief is, goed. Ik heb daar wel vertrouwen in. De Christelijke partijen zijn bezig naar elkander toe te groeien, al zit het ook in internationaal verband nog niet in alle opzichten glad. Dit moet uiteraard zijn tijd hebben. En dan is "tijd" een rekbare maatstaf. Dan zal tijd een grotere dimensie hebben in het internationale dan in het nationale vlak. Dan zal tijd in het nationale vlak een andere dimensie hebben in het elkander benaderen van R.K. en Ref. Chr. politiek, dan in het elkander benaderen van de Reformatorisch-Christelijke groeperingen onderling. Dat zou althans voor de hand liggen. En juist op dit laatste voor de hand liggende punt ben ik enigermate bezorgd.

A.R.-C.H.U.

In de ontwikkeling naar één Reformatorisch-Christelijke partij zit geen schot, ondanks alle vriendelijke opmerkingen van mr. Beernink over een goed contact tussen de fracties.

De heer Beernink heeft onlangs met betrekking tot het samengaan van A.R. en C.H. gezegd, dat deze zaak niet geforceerd moet worden en dat de A.R. daar ook zo over denken. Dat laatste is natuurlijk op zichzelf ook zo, want wij alleen kunnen niets forceren. Maar het punt van het al- of niet-forceren is niet het primaire. Eerst komt de vraag, of wij beide dat samengaan willen. Op deze vraag ontbreekt tot nu toe nog steeds een antwoord van de C.H. En zolang, dat antwoord er niet is varen wij met betrekking tot het uitzicht naar één Reformatorisch-Christelijke partij in de mist. Mijns inziens zal de C.H. toch kleur moeten bekennen.

Ik ben over deze situatie juist daarom bezorgd, omdat ik meen, dat althans in ons land de reformatie nog steeds met een waardevolle eigen gestalte kan blijven optreden naast de Rooms-Katholieke, ook al gaat men ervan uit, dat zij in een goede onderlinge samenwerking moeten zijn verbonden.

Uiteraard mogen wij hopen, dat er een moment zal komen, dat in ons land

de fundamentele toenadering in een gemeenschappelijk bijbels-christelijk geloof zover zal komen, dat Rooms-Katholieken en Reformatorisch-Christenen zich uit volle overtuiging in een politieke partij kunnen verenigen, maar zover is het nu niet.

Teleurstelling voorkomen

Wij weten ook niet of het zover zal komen. Daarom moeten wij daarop ook niet vooruitlopen. Op dit ogenblik kan mijns inziens het propageren van de gedachte aan een Nederlandse C.D.U. alleen maar vertroebelend werken.

Vertroebelend naar twee kanten. Enerzijds in de zin van teleurstelling aan de Rooms Katholieke kant, indien men van protestantse zijde nu niet verder wil gaan dan Christen-democratische samenwerking, en anderzijds aan de Reformatorische kant waar hier en daar nog een wantrouwen inzake het Christen-democratisch samenwerken als zodanig aanwezig is. Het is echter des te meer duidelijk, dat het uitblijven van een werkelijke totstandkoming van één Reformatorisch-Christelijke partij, steeds meer, vooral bij de jongeren, werkt in de richting van een C.D.U. Van de kant van die jongeren is dat volkomen begrijpelijk, wanneer zij zien dat de Reformatorische partijen het onderling niet klaren. Op dit punt mag men van deze jongeren nauwelijks veel geduld meer vergen.

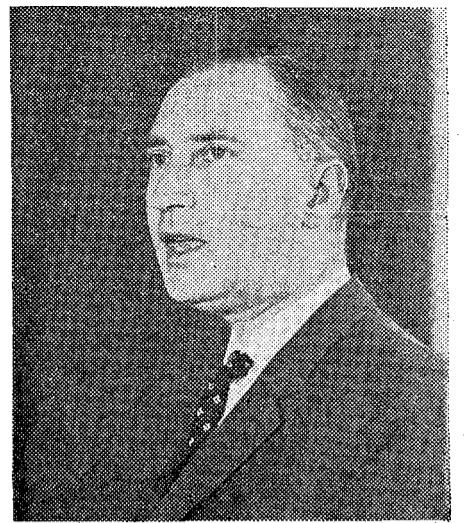
Want het is in het licht van wat er in deze tijd aan de gang is en in een

schil in zondagszede, in maatschappelijke, in sociale en ook in politieke zin om gaat, is het behoud van de zondag als bijzondere dag van christelijke signatuur in onze samenleving, een dag, die zich in het gehele levenspatroon uitdrukkelijk onderscheidt van de andere dagen van de week.

De zondag is één van de monumenten, één van de zij het ook door velen nog slechts als uitwendig beleefde instituten, waarin zich in een tijd, waarin velen stellen, dat wij zijn aangekomen in een na-christelijke periode van de wereldgeschiedenis, nog demonstreert het christelijk-geïnspireerde karakter van onze westerse samenleving. Er ligt voor de christelijke maatschappelijke en politieke organisaties, niet alleen in ons land maar ook in hun internationale verbanden, een gemeenschappelijke taak om zich voor het handhaven van het specifieke karakter van deze dag vanwege haar christelijke waarde in te zetten. Het is verblijvend, dat dit onlangs is gebeurd in een rapport van de zijde van de Nederlandse Katholieke Vakbeweging.

Enige jaren geleden is van de kant van het Christelijk Nationaal Vakverbond ook een rapport over de zondag verschenen.

De aan de gang zijnde technische ontwikkeling in het industriële bedrijfsleven gaat de zondag als normale constante rustdag in het arbeidsproces bedreigen en sturen naar de aantrekkelijkheid van een glijdende werkweek. Indien deze ontwikkeling zich voortzet kan het in de toekomst onze

Dr. W. P. Berghuis

deze zo hoogst ernstige zaken, waar ook en vooral de politiek rechtstreeks mee te maken heeft.

Kerk en Overheid

Wel zou ik iets willen zeggen over de vorm waarin en de wijze waarop zich het conflict heeft voorgedaan en naar buiten is getreden, aangezien deze naar mijn mening ergens nauw verband houdt met de organisatie van de geestelijke verzorging binnen onze krijgsmacht. Of de zaak met wijsheid is behandeld laat ik buiten beschouwing, aangezien ik daarover niet kan oordelen wegens gebrek aan kennis over de interne gang van zaken.

Maar een feit is, dat het conflict is ontstaan, althans naar buiten is getreden als een conflict tussen het „diensthoofd" ds. Bos en zijn ambtelijke „ondergeschikte" ds. Diekerhof.

Bij een zaak als die van de geestelijke verzorging binnen een overheidsapparaat moet er naar twee kanten een duidelijke eigen vrijheid en eigen verantwoordelijkheid bestaan. Aan de kant van de kerken en anderen, die zich met geestelijke verzorging bezig houden, en aan de kant van de overheid, die deze verzorging binnen haar organisatie toelaat.

De tot geestelijke verzorging toegelaten kerken en anderen zullen niet gebonden mogen worden inzake de boodschap, die zij menen ten dienste van de geestelijke verzorging van hen, die aan deze zorg zijn toevertrouwd, te moeten brengen.

Daar staat tegenover dat tevens erkend moet worden de bevoegdheid; en als het erop aankomt, de plicht van de overheid om overeenkomstig haar verantwoordelijkheid te beoordelen in hoeverre en tot hoever een bepaalde vanwege geestelijke verzorgers gebrachte boodschap kan worden toegelaten indien de uitoefening van haar wettige overheidstaak daardoor in gevaar zou worden gebracht.

Het spreekt uiteraard vanzelf, dat beide, kerk en overheid, vanuit hun eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden met grote voorzichtigheid en wijs beleid moeten handelen. Maar indien er bijvoorbeeld vanwege een geestelijke verzorging binnen de krijgsmacht een feitelijke opwekking tot dienstweigering zou uitgaan — en dat is uiteraard nu niet aan de orde — dan zou de overheid uit hoofde van haar verantwoordelijkheid geroepen en verplicht kunnen zijn deze geestelijke verzorgers de toegang tot het leger te ontzeggen.

De eigen vrijheden en verantwoordelijkheden van beide, staat en kerk, zullen in deze zo gewichtige en gevoelige materie, die zowel de geestelijke vrijheid als de goddelijke overheidsstaak raakt, in hun eigen waarde moeten worden gelaten door deze in de organisatievorm zo duidelijk mogelijk gescheiden te houden.

Aanleiding tot verwarring

En nu is mijns inziens het geval, dat in de huidige organisatie-vorm van de geestelijke verzorging beide, kerk en leger, niet duidelijk uit elkander zijn gehouden, maar ergens zijn vermengd op een wijze, waardoor het huidige conflict zich kan toespitsen als het heeft gedaan, en waardoor zowel ds. Bos als ds. Diekerhof in een vrij onmogelijke positie kwamen te staan.

Nu weet ik wel: Minister De Jong zegt: Ik bemoei mij op geen enkele wijze met de inhoud van de geestelijke verzorging en ik laat dat aan de kerken over. En dat is natuurlijk ook zo.

En ik weet ook wel, dat de hoofdlegerpredikant zijn organisatorische maatregelen niet treft dan in nauwgezet overleg met de commissie voor interkerkelijk overleg. Maar dat is de interne kant van de zaak. Een feit is, dat naar buiten opereert het „dienst-

TELEGRAM AAN H.M. DE KONINGIN

„Aan Hare Majesteit de Koningin Paleis Soestdijk te Soestdijk — de Anti-revolutionaire partij te Utrecht in vergadering bijeen, wil jegens Uwe majesteit ook thans weer uitdrukking geven aan haar diepste respect en haar grote afhankelijkheid. Zij wenst Haar en alle leden van Haar huis en Haar gezin Gods zegen toe”.

Berghuis, voorzitter.

ANTWOORD

In antwoord op dit telegram ontving de heer Berghuis de volgende brief van Jkvr. C. E. B. Röell, particulier secretaresse van H. M. de Koningin:

„H. M. de Koningin verzoekt mij u te willen bedanken voor de gevoelens, geuit in uw telegram.”

Soestdijk, 25 mei 1964.

tijd die van verschillende zijden als een na-Christelijke periode in de geschiedenis van de mensheid wordt aangeduid, een beschamende zaak, dat de Reformatorische Christenen nog niet eens bereid zijn zich politiek samen op te stellen op een ogenblik, waarop wij dankbaar moeten zijn, dat allen, die Christus naam in de politiek willen belijden — R.K. en protestant — zich gemeenschappelijk verbonden gevoelen in het besef van een volstrekt wezenlijke boodschap aan de wereld, alle belijst niet onwezenlijke onderlinge geschildpunten ten spijt.

Zondagsheiliging

Ik stap nu weer op een geheel ander thema over. Onder de politieke en sociale aangelegenheden van niet-stoffelijke aard is er ook het punt van de zondag, dat voortdurend aandacht verdient. Velen in ons land zullen dit een overleefd thema vinden. Maar dat is het daarom niet. Ik wil niet treden in de theologische discussies, welke zo nu en dan ook in onze kring gaande zijn over het wezen van de zondag. Het blijkt wel dat de opvattingen daaromtrent meer uiteenlopen dan in het verleden het geval was.

Ik wil het ook niet hebben over het verschil in zondagszede binnen de kring der christenheid. Ik meen zelfs, dat wij door deze interne christelijke discussies over de zondag, aan de betekenis van deze dag soms schade doen. Waar het, ongeacht verschil in theologische beschouwingen en ongeacht ver-

maatschappij stellen voor de keuze tussen een willen binnenhalen van de economische voordelen daarvan ten koste van de zondag of een terwille van die zondag bereid zijn van de economische voordelen af te zien en technische inconvenienten te aanvaarden, waarbij het overigens ook nog mogelijk is, dat van de in onze tijd tot vrijwel alles in staat zijnde technische wetenschap moet worden verlangd, dat zij een zodanige technische oplossing voor het industrieproces vindt, dat zowel de zondag als de economische voordelen worden behouden.

Hier ligt, voor zover de politiek ermede te maken heeft, stof voor een gemeenschappelijk programmpunt voor de samenwerkende christen-democratische partijen in Europees en verder internationaal verband.

Legerpredikanten

Een zaak, die in de laatste tijd met name in de protestants-christelijke kring de gemoederen nogal heeft bezig gehouden, is de spanning welke is opgetreden binnen de organisatie van de protestants-christelijke geestelijke verzorging in de krijgsmacht, een spanning, die zich heeft toegespits in een openlijk conflict tussen de hoofdlegerpredikant ds. Bos en de legerpredikant ds. Diekerhof, en dat zich onverhoopt zou kunnen uitbreiden tot een conflict tussen kerken, die in de C.I.O.M. samenwerken.

De directe aanleiding tot de spanning en het conflict is geweest het bekende kernwapenrapport van het moderamen van de synode van de Hervormde Kerk en de behandeling van dit rapport binnen het raam van de militaire geestelijke verzorging.

Ik wil over dit rapport zelf hier niet spreken. Indertijd heb ik dit na zijn verschijning uitvoerig in de Eerste Kamer gedaan. Wel zou ik er op willen wijzen, zoals overigens ook reeds van andere zijde is geschied, dat wellicht spanning zou kunnen zijn of worden voorkomen en althans de situatie duidelijker voor ieder open zou liggen, indien het genoemde moderamen in helderder daglicht zou stellen, hoe de uitspraken van het rapport in concreto voor het heden moeten worden geïnterpreteerd en hoe zij zou willen, dat zij op dit ogenblik binnen onze krijgsmacht functioneren. Wellicht mogen wij daarover nog eens iets vernemen. Het lijkt mij uitermate wenselijk voor een over en weer goed verstaan van

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

fijn! die ken ik

De rede van dr. Berghuis

• **Vervolg van pag. 10**

hoofd" hoofdlegerpredikant, functionerende in het kader van een departement, waarvan de minister het verantwoordelijke hoofd is.

Het zal innerlijk, intern wel goed zitten. Daar twijfel ik niet aan. Maar naar buiten treedt een vermenging op, die op z'n minst aanleiding tot verwarring geeft.

Ik hoop daarom, dat de gebeurtenissen van de laatste tijd aanleiding zullen mogen geven om de organisatievorm van de geestelijke verzorging nader onder de ogen te zien. En dan meen ik dat wanneer een vorm kan worden gevonden, waarin de zelfstandigheden en verantwoordelijkheden ook organisatorisch duidelijker in hun verscheidenheid naar buiten treden, het financiële punt van bekostiging uit overheidsmiddelen geen struikelblok zal moeten zijn.

Dr. Somoukil

Tepslotte zou ik nog iets willen zeggen over een zaak, waarover ik anders in het openbaar niet zou hebben gesproken. Maar nu daarover van verschillende zijden in de laatste weken in ons land wel in het openbaar is gesproken, en soms op een wijze die het voor degene om wie het gaat wellicht alleen maar moeilijker kan maken, doe ik het nu toch wel. Ik doel hier op het doodvonnis dat in Indonesië is uitgesproken over dr. Somoukil, de leider van die Ambonezen, die hebben geijverd voor een erkenning van de zelfstandigheid van de Republiek der Zuid-Molukken en die dit streven ook blijkbaar jarenlang gewapenderhand tegen de Republiek Indonesië hebben volgehouden.

Wij kunnen niet treden in een beoordeling van dit vonnis, als liggende buiten onze competentie, en wij mogen dat dan ook niet doen. Wij moeten ervan uitgaan, dat het overeenkomstig de wetgeving en de jurisprudentie van het land, waarin het is geveld, rechtvaardig is. Een motief voor het feit, dat deze zaak ons beroert en bezig houdt, kan dan ook alleen hierin zijn gelegen, dat ons land zich mede verantwoordelijk moet achten voor de houding, welke die Ambonezen uit volle overtuiging en op zuiver-juridische moeilijk aanvechtbare gronden in hun strijd voor zelfbeschikking hebben aangenomen.

Ik meen, dat in het bijzonder om die reden ons land tegenover hen verplicht

is clementie te bepleiten voor hen, die in de door de Ambonezen gevoerde strijd de leiding hebben gehad. Overigens hoop ik, dat de herstelde betrekkingen tussen Nederland en Indonesië ertoe zullen mogen leiden, dat de hier te lande verblijvende Ambonezen in de naaste toekomst in volle vrede naar hun eigen land zullen kunnen en willen terugkeren. Naar de mens gesproken ligt ginds hun taak voor de vervulling van hun christelijke roeping.

Vanwege de verplichtingen welke wij uit het verleden jegens hen hebben, spreekt het overigens vanzelf, dat zij hier kunnen verblijven, zolang zij dit wensen.

Nieuwe mogelijkheden

Dr. Berghuis zei tenslotte: „Wij zullen na de vakantie, die thans eerst in het verschiet ligt, ons werk als partij met kracht moeten voortzetten. De organisatie blijft grote waarde houden. Ieder, die in deze verantwoordelijkheid draagt, zal er voor moeten zorgen, dat zij niet hier en daar indut. Want tenslotte gaat het niet om de organisatie maar om waar te maken, dat wij met de Goddelijke opdracht voor het politieke leven ernst willen maken.

Indien wij dat niet doen is onze organisatie een zouteloze zaak. Voor een christelijke politiek zijn in de wereld van vandaag nieuwe mogelijkheden en kansen geboden, die zo geweldig zijn, dat wij er onder dreigen te bezwijken. Indien wij als partij een bescheiden bijdrage mogen geven om iets van de mogelijkheden in wereldwijde zin te realiseren, dan is dat op zichzelf een reden om dankbaar te zijn en zal dit ons werk met blijdschap moeten doen verrichten.”

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen
Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk. Gebonden f 7.90
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO
Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

A.R. Tweede Kamerfractie naar Schiermonnikoog

Op zaterdag 6 juni zal de grote jaarlijkse Schiermonnikoog-meeting van de Groninger ARJOS plaats vinden. Als speciale attractie geldt dit jaar, dat de Tweede Kamerfractie van de ARP meegaat. Dit is van bijzonder groot belang voor de versteviging van de band tussen gekozenen en de kiezers, met name de grote groep jonge kiezers, die in 1967 voor het eerst ter stembus gaan. Het belangrijkste punt uit het programma is dan ook een gesprek tussen een kamerlid en kleine groepjes jongeren. 's Morgens om 8 uur vertrekt een speciale A.R.-boot van Zoutkamp; tot 13.00 uur zal de meeting plaats vinden en de middag is bestemd voor ontspanning. Om 17.15 uur vertrekt de boot weer van Schiermonnikoog.

De kosten bedragen f 6,- per persoon (bootreis inbegrepen). Belangstellenden kunnen zich wenden tot de secretaris van het Provinciaal Verbond, de heer H. Jonker, Kraneweg 63a, Groningen, tel. 05900-37381. Iedereen (dus ook niet-ARJOSleden) is hartelijk welkom!

UIT PERS EN PERIODIEK

Steun voor Senator Algra

Na de citaten uit de Haagsche Post en de Nieuwe Rotterdamse Courant, die wij vorige week gaven, willen wij nu nog een stukje overnemen uit de Leeuwarder Courant over sommige uitwassen in de moderne Nederlandse literatuur. Dit blad schrijft onder de kop „Steun voor senator Algra” het volgende:

De Algra's waren in dit land de eersten die tegen de brandstapels in Duitsland protesteerden en die, na de bezetting, weigerden één pen ten gerieve van de Duitsers op het papier te zetten. Als dergelijke mensen hun stem laten horen is het zaak de oren te spitsen. Ze hebben getoond een fijne neus te hebben voor dodelijke gevaren, aldus het „Dagblad van het Oosten” (onafh.) in een artikel waarin sympathie wordt betoond met de aanval die de Friese senator H. Algra in de Eerste Kamer heeft gedaan op de uitwassen in de moderne Nederlandse literatuur.

„Ook een kunstenaar heeft zich te onderwerpen aan wetten. Dat is de voorwaarde voor z'n vrijheid. Het is echt de vraag, of onze schrijvende kunstenaars van nu zich daar voldoende van bewust zijn. Of ze, door een al te gemakkelijke prijzenpolitiek, niet het gevoel hebben alles ongestraft te kunnen schrijven en uitgeven. Dat schijnt wel zo te zijn, want ze prijzen elkaar uitbundig en de overheid staat willig gereed met welgevulde enveloppes.

De heer Algra pleit er niet voor, dat hen de mogelijkheid om te publiceren ontnomen wordt — welnee, laat de pubers hun onlust maar uitschreeuwen. Maar dan — en dat is de kern van zijn protest — tegen ieder die het horen en kopen wil. En niet gesteund met overheidsgelden.

Kunst moet zichzelf belonen. Onze schrijvers menen dat het onmogelijk is, omdat ons taalgebied te klein is. Maar dan moeten ze beter schrijven. Zodat ze ook buiten onze grenzen lezers behoefte voelen van hun gedachten kennis te nemen. Dan kunnen er goede vertalingen ontstaan. De lezer is mans genoeg om zich te beschermen tegen kwade dampen, die uit een klein aantal werken van Nederlandse auteurs walmen. De heer Algra wil slechts, dat het effect van de afwijzing niet te niet gedaan wordt doordat de overheid het werk van deze auteurs subsidieert.”

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK

L. SCHEEPSTRA

AMERSFOORT

Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

in de NOORD-OOST POLDER

Firma Gebr. Slump
Brandstoffenhandel
LEMMER - TELEFOON 05146 - 564
NAGELE - TELEFOON 05276 - 2460

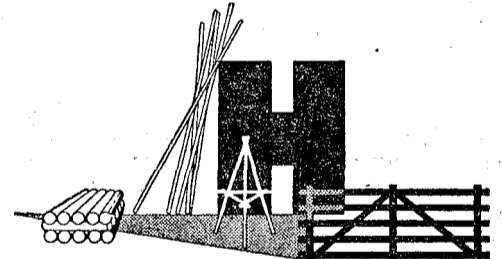
LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39
MARKNESSE
Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

H. A. HOUTMAN
Timmerman - Aannemer
Leverancier van alle bouwmaterialen
Maanhuizenlaan 2 - Tel. 05273-1395
MARKNESSE

Accountantskantoor D. Koole
Staalstraat Tel. 05270-3330
EMMELOORD

FERNHOUT N.V.
Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, zandzuigbedrijf, op- en overslag Scheepsbevrachting
ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

FA. HARKEMA
GROOTHANDEL IN HOUT
BEDUM TELEFOON 05901 - 2321 - 2417
MARKNESSE TELEFOON 05273 - 1535 - 1509

ZEELAND

Hollestelle GOES
Machinefabriek en Constructiebedrijf:
Zaagmolenstraat 1 - Telefoon 01100 - 5540.
Handelsafdeling:
Ganzepoortstr. 28 - Telefoon 01100 - 6995 - 6996 en 6387.

- FLOORFLEXVLOEREN
- COMPLETE KEUKENS
- LOSSE KASTEN

Prima materiaal voor elk interieur
BOUWMATERIALENHANDEL
A. DE JAGER - TOLHOEK N.V.
GOES filialen: Middelburg - Vlissingen

BAAYENS
OPTIEK
L.VORSTSTR.106-GOES-TEL.6678

de speciaalzaak voor uw BRIL

Meubels om trots op te zijn en gezellig om op te wonen vindt u bij
Woninginrichting Jakobsen
PASPOORTSTRAAT 20-24 - SOUBURG (O)
Speciaal ingericht voor éénkamer-tapijten 380, 390 en 400 cm breed. Uit voorraad leverbaar.

Electrictechnisch Installatiebureau
GRAMMOFOONS
GRAMMOFOONPLATEN
RADIO KLOKKEN
TV NEON
VERLICHTING WÄSMACHINES
INSTALLATIES OP ELK GEBIED
L.J. van 't Westende
Middelburg - Markt 73 - Tel. 2587
Vlissingen - Walstraat 4 - Tel. 2814

Fa. Gebrs. Den Herder-Serooskerke (W.)
Uw adres voor:
Conservering van aardappelen
Fabricage van slootreinigers (maaikorf)
Groothandel in bestrijdingsmiddelen

WERFT ABONNEES

EERSTE KAMER

OM DE TOEKOMST VAN SCHOLEN NAAR EIGEN RICHTING VOOR HET BEROEPSONDERWIJS

Met de aanvaarding van de wet op het voortgezet onderwijs door de Staten-Generaal, is een nieuwe fase aangebroken in de ontwikkeling van de scholen naar eigen richting. Tot nu toe werd dit voortgezet onderwijs in het algemeen beheerst door de Nijverheidsonderwijswet. Dit zal straks bij de toepassing van de dusgenaamde Mammoetwet anders worden. Hoewel het nog wel enige tijd duurt voor deze wet in werking treedt, was er voor de fractie van onze partij in de Eerste Kamer aanleiding om, gelet op de toekomst van het beroepsonderwijs, aandacht te besteden aan het te voeren beleid van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Naast de algemene wenselijkheid om zich een beeld te vormen van de toekomst van scholen naar eigen richting voor het beroepsonderwijs, had de memorie van toelichting aanleiding gegeven tot het stellen van vragen over hetgeen in de negende paragraaf over het nijverheidsonderwijs was neergeschreven. Dit te meer omdat, sinds de Nijverheidsonderwijswet tot stand kwam, zowel van rooms-katholieke als van protestants-christelijke zijde de ervaring was opgedaan dat het verkrijgen van de z.g.n. nodigverklaring in verschillende gemeenteraden niet van een „leien dakje” omo

In de wet op het voortgezet onderwijs is het obstakel van de nodigverklaring door de gemeenteraad af te geven, vervallen. In de dusgenaamde plan-procedure — in de artikelen 65-72 van bedoelde wet — zal de vrijheid tot het stichten van scholen naar eigen richting worden gewaarborgd.

De minister had in zijn memorie van toelichting op de begroting voor 1964 over het verlangen van scholen naar eigen richting verklaard, dat hij daarmee zoveel mogelijk rekening wilde houden en er de aandacht op vestigde dat zulk een nijverheidsschool slechts kan bestaan indien het aantal leerlingen, dat zich meldt of melden zal, de oprichting en instandhouding rechtvaardigt. Als de minister in deze zinsede niet een tussenzin gevoegd had, luidende: „mede gelet op de levensvatbaarheid van reeds aanwezige scholen” dan zou iedereen gezegd hebben: „dat klopt”, want dit is de voorwaarde in art. 69 van de Mammoetwet gesteld.

WELKE BETEKENIS

In het voorlopig verslag van de Eerste Kamer over de begroting 1964 van O.K. en W. is echter de vraag gesteld welke betekenis aan deze tussenzin gehecht moet worden. Die vraag luidde als volgt:

„Zal de bewindsman bij de beoordeling of subsidie wordt verزند uitgaan van de getallen, welke ten aanzien van het lager technisch onderwijs zijn genoemd in de wet op het voortgezet onderwijs?”

Pijn Dampo
IN SPIEREN

Purol houdt de huid smetteloos zuiver

BON

Wanneer u zich nu abonneert, ontvangt u vanaf 1 juni Nederlandse Gedachten wekelijks voor slechts f 3,80. (tot 1-1-1965)

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's Gravenhage. Giro 89673 t.n.v. A.R. Partijstichting.

Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden, dat het u voor de zondag kan bereiken.

Indien zulks het geval zou zijn, welke betekenis moet dan worden gehecht aan de mededeling dat bij de beoordeling of een nijverheidsschool naar eigen richting zal worden gesticht, mede gelet zal worden op de levensvatbaarheid van aanwezige scholen?”

De memorie van antwoord gaf op deze vraag wel een antwoord maar de vier woorden die nodig waren om de bezwaren weg te nemen, die in de vraagstelling te voorschijn traden, nl. scholen naar eigen richting, stonden er niet in.

Wel bevatte de Memorie van Antwoord de mededeling dat o.a. de vraag aan de orde was of de naastbijgelegen school nog leerlingen kan toelaten en of een nieuwe lagere technische school de bestaande school op niet-aanvaardbare wijze zou schaden.

Het was duidelijk dat indien deze voorwaarden betrekking hadden op scholen naar eigen richting, niemand daartegen enig bezwaar zou maken.

Maar de mededeling over de naastbijgelegen-school of de bestaande school had geen betrekking op scholen naar eigen richting, doch goldt zowel voor neutraal-bijzondere als R.K. bijzondere of Christelijk bijzondere scholen, zodat schrijver dezes bij de openbare behandeling er de aandacht op vestigde dat bij handhaving van deze stelregel enerzijds het neutraal-bijzondere onderwijs, anderzijds het confessionele onderwijs zou worden geschaad.

GEEN BEVREDIGEND ANTWOORD

Voorts is er op gewezen dat in art. 69 van de Mammoetwet staat te lezen: „Onze Minister neemt in zijn plan in elk geval op de dagscholen waarvan redelijker wijze kan worden aangenomen dat zij in het laatste leerjaar zullen worden bezocht door” en dan volgt voor de lagere technische scholen „54 leerlingen met 3-jarige cursus en 2 vakrichtingen”.

Het antwoord van de bewindsman bij de openbare behandeling heeft geen voldoening gegeven. Zo werd wel op-

gemerkt dat wel zoveel mogelijk gerekend werd met de cijfers die in de wet op het voortgezet onderwijs worden genoemd, maar dat dit niet in uiterste konsekventie kon geschieden, omdat er in de zo-even genoemde wet een plan-procedure is waarbij de stichting van nijverheidsscholen wordt afgewogen tegen de belangen van andere scholen. Met factoren dat er scholen zijn die schade kunnen ondervinden als nieuwe scholen „naar eigen richting” worden gesticht, meende de bewindsman, moet rekening worden gehouden.

Bij de replieken is schrijver dezes er nog op teruggekomen, maar het gewenste antwoord heeft hij niet ontvangen, zodat de vraag blijft openstaan of bij de beslissing, op grond van art. 69 der Mammoetwet de genoemde cijfers beslissend zullen zijn. Wel is door de bewindsman de opmerking gemaakt dat hetgeen in de Memorie van Toelichting en de Memorie van Antwoord werd weergegeven, betrekking zou hebben op de marginale gevallen (twijfel-gevallen), maar naar mijn gevoelen is dit niet het geval. Het ging over de normale gevallen en in dit teken werd de discussie gevoerd.

Hierbij dient te worden aangetekend dat de plan-procedure van de wet betrekking heeft op de aanvragen die redelijkerwijze voldoen aan het aantal leerlingen om een school te stichten. Afwegen van de belangen van andere scholen komt in de Mammoetwet niet te voorschijn. Aanvragen die daaraan niet voldoen, zullen niet worden inge-

zonden en als dit wel het geval is, sneuvelen zij bij voorbaat.

Zowel in de M. v. T. als de M. v. A. is het vraagstuk niet gesteld omtrent twijfelgevallen, maar had de uiteenzetting betrekking op het algemene vraagstuk van stichting van scholen „naar eigen richting”.

Er is wel aanleiding om deze zo belangrijke zaak nader te bezien, te meer omdat de dagbladders hieraan, geen aandacht heeft besteed. „Trouw” vermeldde alleen dat schrijver dezes over leerplichtverlenging gesproken had. Dit is slechts geschied in verwijderd verband en op het probleem zelve is niet ingegaan. Het gaat bovendien om het gehele complex van scholen voor beroepsonderwijs. J. Schipper

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

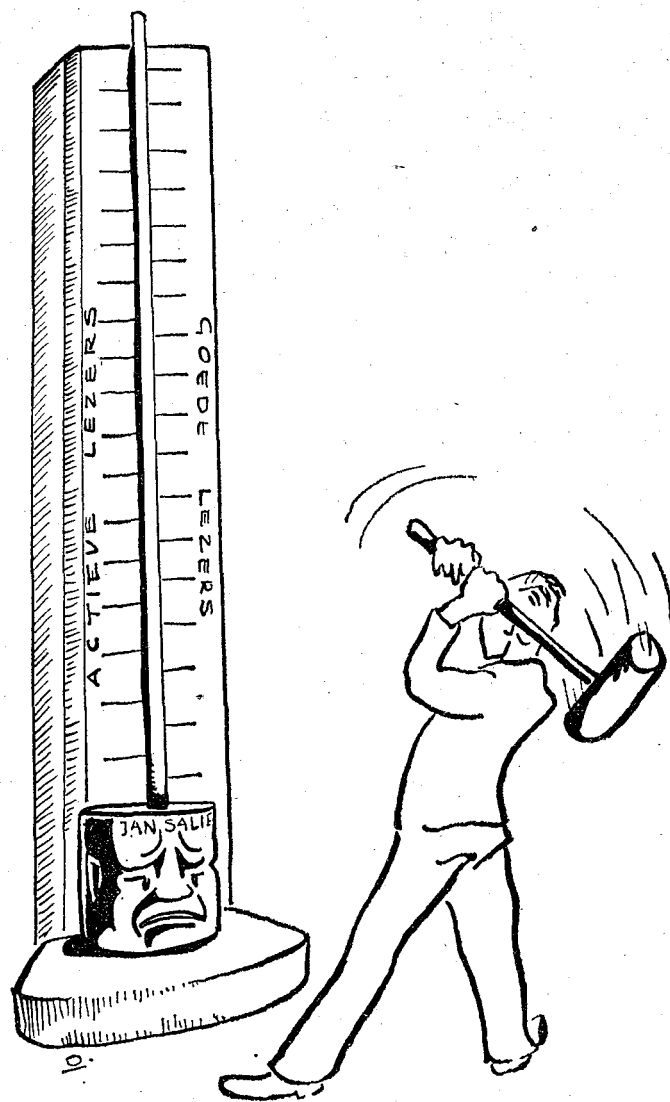
Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

Moeder Voor het fere
Baby-huidje
★ **BABYDERM** POEDER-ZALF
OLIE - ZEEP

Jubileum-actie N.G.

1955-1965

555

Dit is de stand van onze
ABONNEEWERFACTIE

nederlandsche gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Al zal het op andere wijze zijn . . .

SJASTRI ZET HET WERK VAN NEHROE VOORT

HET IS MOEILIK aan de gedachte te wennen, dat Pandit Jawaharlal Nehroe in India niet langer het roer in handen heeft. Hij heeft bij wijze van spreken de Indische staat van de grond af opgebouwd. Zeventien jaren achtereen heeft hij persoonlijk zijn land bestuurd, alsof het een grote familie-onderneming was. En in al die jaren hield hij zich bezig met allerlei binnen- en buitenlandse problemen. Zijn grote verdienste is hierbij geweest, dat hij nationale eenheid heeft gebracht waar zij niet bestond en dat hij geen revolutionaire methoden heeft gebruikt om deze te kunnen verwezenlijken. Als gevolg hiervan heeft India dan ook geen spectaculaire ontwikkeling doorgemaakt. Alles ging langs de weg van de geleidelijkheid. De rol, die India in de wereld heeft gespeeld, was dan ook niet te danken aan militaire, economische of politieke macht er van, maar aan de invloed van de staatsman Nehroe. De neutralistische politiek van Nehroe, ingegeven door het dreigende gevaar van een botsing tussen twee machtsblokken, stelde hem als leider van een grote Aziatische natie in staat, grote invloed uit te oefenen op het wereldgebeuren. Van beide kanten werd rekening met hem gehouden en Nehroe deed, wat in zijn ogen goed was voor India, vooral nadat in 1949 de communisten het Chinese vasteland hadden veroverd.

NIET BEGREPEN

Nehroe, die zijn leven als rijke jongeling begon, maar het later vooral in dienst stelde van de arme plattelandbevolking, had het vertrouwen van de bevolking van India, die nu al meer dan 400 miljoen zielen telt. Dat was op zichzelf al een enorme prestatie, omdat er in het veeltalige India maar weinig mensen waren, die hem konden verstaan, omdat hij slechts Engels, Oerdoe en Hindi sprak. Maar al konden zij hem niet verstaan, zij begrepen blijkbaar wel wat hij wilde en daarom steunden zij zijn Congrespartij, die ook nu nog over een grote meerderheid in het Congres beschikt. Maar buiten India werd hij veelal niet of verkeerd begrepen. Van Nehroe is bekend, dat hij heel veel moeite heeft gedaan, tot goede betrekkingen te komen met de Sowjetunie. Om dit te kunnen bereiken heeft hij vaak de westelijke mogendheden voor het hoofd gestoten. Sedert 1949 volgde eenzelfde politiek ten opzichte van de Chinese communisten, wier leiders voor eenzelfde moeilijke opdracht stonden als Nehroe in eigen land. Ondank is zijn loon geweest.

Van Stalin wordt verteld, dat hij Nehroe „een hond van het imperialis-

Lal Bahadoer Sjastri, de man, die de bijzonder zware taak op zich heeft genomen, India in navolging van Nehroe de weg naar een betere toekomst te wijzen.

me" noemde. Want al profiteerde de Sowjetunie van de neutralistische houding van Nehroe in wereldproblemen, hij verachtte de Indische premier omdat deze trachtte langs een andere weg dan die der revolutie zijn grote land tot ontwikkeling te brengen.

CHINA-POLITIEK

Ook de vriendschappelijke houding tegenover communistisch China heeft Nehroe niet gebracht, wat hij er van verwachtte. Men mag het arrogantie noemen, dat hij aanvankelijk in de mening verkeerd heeft, zijn enorme in-

vloed in de wereld en met name in Azië te kunnen aanwenden om de Chinese communistische leiders in het goede spoor te kunnen brengen. We geloven echter te mogen aannemen, dat Nehroe door edeler motieven dan eigenwaan alleen werd gedreven. Van zijn standpunt bekeken, was er ook alles voor te zeggen. Het was in het belang van India, dat China gelegenheid zou krijgen, zich langs vreedzame weg te ontwikkelen. Daarom keerde hij zich tegen de heroveringsplannen van de verdreven president Tsjang Kai Sjek (op Formosa) en om die reden kwam hij ook in conflict met de Verenigde Staten, die zich weigerden neer te leggen bij de communistische machtsovername in China.

Het heeft er enige tijd op geleken, dat Nehroe succes zou hebben met zijn neutralistische politiek, die ook in andere delen van de wereld navolging vond. Dat was in de periode, die de Chinese leiders nodig hadden om een vaste greep te krijgen op de meer dan 600 miljoen zielen tellende bevolking. Maar ook toen Peking Tibet onder de voet liet lopen en via Noord-Vietnam in Indochina infiltreerde, protesteerde Nehroe niet. Lang legde hij dergelijke activiteiten uit als een poging om de veiligheid van China te verzekeren.

BEDROGEN

De relatie tussen India en communistisch China is tenslotte ongunstig beïnvloed door de binnenlandse ontwikkeling in beide landen. De politiek van Nehroe was — wellicht onbedoeld — een uitdaging aan het adres van de leiders in Peking. En langzaam maar zeker groeide er een situatie, waarin de Chinezen zich genoodzaakt zagen, ten koste van alles het experiment van Nehroe te doen mislukken. Dat was vooral het geval, nadat de betrekkingen tussen de Sowjetunie en China op de klippen waren gelopen en Mao Tse Toeng en de zijnen niet meer mochten rekenen op een razendsnelle ontwikkeling in de richting van een wereldomgrendheid van formaat. Sindsdien zijn de Chinese communistische leiders er op uit geweest, premier Nehroe te vernederen. Deze moest de ene teleurstelling na de andere verwerken. Tenslotte besloot men in Peking, India zelf te vernederen en de invloed van dit land in geheel Azië in één slag weg te vagen.

Het begon met de aanleg van een weg van Tibet naar Sinkiang, over grondgebied van India. Daarna trokken Chinese troepen het grensgebied van India binnen. En toen Nehroe troepen naar dit dunbevolkte gebied zond, rukten de rode troepen over een grote afstand India binnen. Het leek er toen zelfs op, dat zij meteen zouden doorstoten. Maar zover is het niet gekomen. Er werd een wapenstilstand gesloten. De Chinezen trokken terug, maar weigerden grote stukken van India prijs te geven. Met dit probleem zit thans ook de opvolger van Nehroe, Lal Bahadoer Sjastri.

GEVOLGEN

De mislukte neutraliteitspolitiek van Nehroe had grote gevolgen in India zelf. Voordat de Chinezen het land binnenvielen begon er al langzaam een eind te komen aan de vrijwel absolute macht, waarover de premier beschikte. Hij bleef even geliefd bij de gehele bevolking, ook onder zijn politieke tegenstanders. De wijze waarop Nehroe zijn land regeerde, bleek echter niet meer te passen in de nieuwe omstandigheden, waarin het land zich bevond. Nehroe's macht en gezag begonnen langzaam maar zeker af te nemen en de gevolgen daarvan deden zich spoedig gevoe-

• *Vervolg op pag. 2*

1955-1965

JUBILEUM-ACTIE N.G.

door M. H. L. Weststrate

• Aan een aantal A.R.-raadsleden

Tot de vaste lezerskern van N.G. behoren gelukkig veel A.R. Raads- en Statenleden. De „Notities van een raadslid" zullen hieraan wel niet vreemd zijn, zegt de redactie van N.G.

Ik wil mij hierover maar liever niet uitlaten, want de meeste „Notities" heb ik thuis in mijn klad-bloc al aangetroffen, voordat ze in N.G. verschenen . . .

Wat mij zwaarder op de maag ligt is, dat blijkbaar nog niet ALLE A.R. Raadsleden op N.G. geabonneerd zijn. Waarom niet?

De Raadsleden vormen toch de plaatselijke stoottroepen van de praktische politiek, ook al treden ze in de raadsvergaderingen meestal vreedzaam op. Maar daarom is hun „proviandering-van-week-tot-week" — ook ten aanzien van de landelijke politiek — niet minder belangrijk. Die verschafte ook „Nederlandse Gedachten".

Daarom vestig ik in de eerste plaats de aandacht van die Raadsleden op de bon op pag. 12.

Laten vele anderen tijdens deze jubileum-actie van ons blad die bon ook invullen. Ditmaal, dat wil zeggen: DEZE WEEK moeten de raadsleden, die dit nog niet eerder deden, mijns inziens voorop gaan. Daarom juist ontvangen ze deze week „N.G." op zicht.

Hun kiezers verwachten terecht van hen, dat zij zich WEKELIJKS op de hoogte stellen van de mening van N.G. over tal van onderwerpen, die ook hun raads-werk raken.

Zie bon op pag. 12

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT
Het hotel waar u zich thuis voelt. Parkeergel.
Sophialaan — Zeestraat
(nabij Plein 1813).
Den Haag. Tel. 117700*

THUIS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90
is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt onze nieuw uitgekomen woning

dubletta vloeren

Stå op Dubletta vloeren. Vloeren waar het goed lopen op is (slijprij, voetwarm). Vloeren die goed en gemakkelijk te onderhouden zijn. P.V.C. op een zuivere jute rug. Effen of met dessin. Levering op rollen breed 150 cm.

**N.V. HELMONDSCHÉ
TEXTIEL MAATSCHAPPIJ**

Afd. Dubletta vloeren
POSTBUS 12 - HELMOND
Een Ha&Ma produkt.

Balans van India na het verscheiden van Nehroe

• Vervolg van pag. 1

len in de binnenlandse ontwikkelingen. Nehroe was een man, voor wie het nemen van een besluit een verschrikking was. Hij stelde het zolang mogelijk uit, in de overtuiging, dat de tijd alles wel in orde zou maken. Ook geloofde hij in het compromis. Vele zijn de beoordelingsfouten, die hij op het gebied der binnenlandse als dat der buitenlandse politiek heeft begaan. Maar steeds weer wist hij door schipperen op bewonderenswaardige wijze met beide benen op de grond te komen.

Het was een tactiek, die vaak met die van een sjacheraar werd vergeleken. Niettemin accepteerde men hem en was men bereid, hem alles te vergeven. Dit nam echter niet weg, dat beslissingen van Nehroe niet meer voetstoots werden aanvaard en dat ook de pers zich aan kritiek op het beleid van de premier durfde wagen. Met name is dit het geval geweest sinds de Chinese invasie.

IN HARNAS

Nehroe zag zich genoodzaakt, zijn goede vriend Krisjna Menon, die bekend stond als crypto-communist, te ontslaan als minister van defensie. Hij moest zijn oude idealen, die niet meer bleken te passen in de tweede helft van de twintigste eeuw, overboord gooien. En hij besefte meer dan ooit de tragische waarheid van de stelling, dat wie vrede wenst, zich op een oorlog moet voorbereiden. De laatste jaren van zijn leven zijn voor Nehroe bijzonder moeilijk geweest. Alles, wat hij had opgebouwd, dreigde rondom hem in te storten. De eenheid van het land werd bedreigd door de taalstrijd en godsdiensttwisten. De veiligheid van het land was voortdurend in gevaar, evenals die van de andere niet-communistische landen van Zuidoost-Azië. De kwestie Kasjmir, die als gevolg van de weigerachtige houding van Nehroe zelf nooit was opgelost, vertoebelde de betrekkingen tussen de buurlanden India en Pakistan, welk land in de verleiding werd gebracht, steun bij communistisch China te zoeken.

Nehroe heeft echter niet bij de pakken neergezeten. Hij is in het harnas gestorven. Op de dag voor zijn overlijden werd bekend, dat hij een ontmoeting zou hebben met president Ayoeb Khan van Pakistan om de kwestie Kasjmir te bespreken. Na de vrijlating van de nationalistische leider Sjeik Abdoellah leefde algemeen de verwachting, dat eindelijk een aanvaardbare regeling voor dit netelige probleem zou worden gevonden.

OPVOLGING

Gevreesd moet worden, dat de besprekingen over Kasjmir door de dood van Nehroe vele maanden zijn ver-

KRABT UW HOND OOK?

DEX-
VERDELINGS-
LOTION

helpt direct!

BEAPHAR - RAALTE

STALEN

bureaus, stoelen, tafels,
wandstellingen, rijwiel-
standaards.

Vraagt gratis folder.

„MEKA”

AUSTERLITZ

Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

daagd. En als het al tot een gesprek komt, dan is het de vraag of de nieuwe premier, Lal Bahadoer Sjastrri, zich politiek sterk genoeg zal achten om met president Khan een regeling uit te werken, die in India ongetwijfeld op verzet zou stuiten. Dat is — voorlopig althans — het verschil met vroeger. Nehroe kon zich veroorloven, een akkoord met Pakistan over Kasjmir te sluiten, zoals hij het zich kon permitteren, Sjeik Abdoellah vrij te laten, ondanks het feit, dat zelfs zijn vrienden er tegen hadden geprotesteerd. Wel is echter duidelijk, dat de problemen van India door een dergelijke besluitvorming nadelig werden beïnvloed en dat de verwijdering in de Congresspartij er telkens groter door zou zijn geworden. Dat gevaar dreigde aan het eind van Nehroe's leven. Nu hij gestorven is, is er een (zeer belangrijk) tijdperk in de geschiedenis van India afgesloten. Een tweede Nehroe is er niet. Niemand kan hem opvolgen — althans in de ware zin van het woord niet. Er is eenvoudig niemand, die zozeer het symbool van het vertrouwen en de hoop van meer dan 400 miljoen Indiërs is, als met Nehroe het geval was.

Men heeft in de afgelopen week, toen een nieuwe premier moest worden aangewezen, dan ook niet naar een nieuwe Nehroe gezocht, maar naar de man, die naar de mening van de meerderheid (en naar buiten zelfs van de gehele) aan de regering zijnde Congresspartij, het best in staat moet worden geacht, het werk van Nehroe voort te zetten en als het kan te voltooien.

DEMOCRATISCH

Het zou onjuist zijn te menen, dat India aan de rand van de chaos leeft, nu Nehroe is weggefallen. Dit doet niets af aan de grootheid van de overleden premier. Die is boven alle twijfel verheven. Hij heeft zelf eens gezegd, dat hij voornamelijk belang stelde in de vestiging van de democratie in India. Daarin is hij op bijzondere wijze geslaagd, getuige de wijze, waarop tenslotte de nieuwe premier van India werd gekozen. Vanzelfsprekend moet nog blijken, of dit democratische krachten spel sterk genoeg in de leiders van India geworteld is om een blijvend karakter te kunnen krijgen. Maar zeventien jaren zijn een heel lange tijd en de jongste ontwikkelingen — daarbij inbegrepen het groeiende verzet tegen de politiek van Nehroe in de laatste jaren van diens leven — geven (hoe paradoxaal het wellicht moge klinken) hoop voor de toekomst. Als India met levensgrote problemen te kampen heeft, dan zal dat niet zijn, omdat de reddende hand van Nehroe niet meer kan ingrijpen. Die problemen bestonden al tijdens het leven van Nehroe en ook hij slaagde er niet meer in, de middelpuntvliepende krachten in zijn land te neutraliseren.

Toen Gandhi kort nadat India onafhankelijk was geworden door een lid van een extremistische Hindoe-organisatie werd vermoord, omdat de mahatma een verbodering tot stand wilde brengen tussen Hindoes en Moslims,

Nehroe tijdens een bezoek van mevrouw Kennedy aan India. Links op de foto Nehroe's dochter Indira (mevrouw Gandhi), die een belangrijke rol heeft gespeeld in de Indische politiek.

Sjeik Abdoellah, de nationalistische leider van Kasjmir, die in opdracht van Nehroe werd vrijgelaten, blijkbaar om een oplossing van het probleem Kasjmir in de hand te werken.

vreesde men, dat de jonge staat deze ramp niet zou overleven. Zonder Gandhi wist men de crisis te bezweren en Nehroe werd van dat ogenblik af de onomstreden leider van India.

DE LEIDING

Iemand heeft eens gezegd, dat Nehroe een grote boom was, in de schaduw waarvan niets anders kon groeien. Het is het bekende beeld van de man, die alles zelf wil doen, omdat hij denkt dat het anders niet goed gaat. Anderen krijgen dan niet de gelegenheid, hun capaciteiten te tonen. Dit heeft in India er toe geleid, dat er geen prominente figuren zijn, die zonder meer tot de hoogste leiding geroepen lijken te zijn. Dat betekent echter niet, dat er geen staatslieden in India zijn, die — in de geest van Nehroe uiteraard — India met grote verbeeldingskracht en in samenwerking met anderen kunnen leiden. Dat zal de tijd moeten leren. Ook bestaat de mogelijkheid, dat de president van India een belangrijker plaats in de Indische samenleving gaat innemen. De grondwet is nooit erg duidelijk geweest wat betreft de scheiding tussen de macht van de president en die van de premier.

WIJSHEID

De nieuwe premier van India is 59 jaar. Hij is klein van gestalte (niet veel meer dan anderhalve meter), heeft een vriendelijk gezicht, waarin een klein snorretje opvalt, maar ook — en dat is zeer belangrijk — een grote wilskracht. Wij noemen hem in navolging van de persbureaus gemakshalve ook maar Sjastrri, hoewel zijn eigenlijke naam alleen maar Lal Bahadoer is. Sjastrri is een titel, die aan deze naam is toegevoegd. Maar hoewel „de heer Sjastrri” ongeveer hetzelfde betekent als „de heer Meester in de rechten”, gaat hij toch blijkbaar onder die naam door het leven. Hij was een grote vriend van Nehroe, al deelde hij lang niet al diens inzichten. Dit doet hem aanvaardbaar zijn voor de beide vleugels van de Congresspartij. Evenals Nehroe is Sjastrri tegen India's toetreding tot een der machtsblokken, maar meer dan Nehroe is hij geneigd, zich op het Westen te oriënteren. Hij gelooft ook dat het socialisme India op de weg naar welvaart voor allen kan brengen, maar hij is veel minder doctrinair in zijn opvattingen dan met Nehroe het geval was. „We moeten de armoede van de bevolking bestrijden en hun levensomstandigheden verbeteren”, aldus Sjastrri, die er aan toevoegde: „Het zou echter onjuist zijn van het standpunt uit te gaan, dat er maar een manier is, waarop dat kan gebeuren”.

Hij heeft zichzelf nooit op de voorgrond geplaatst, hoewel hij sinds Nehroe in januari voor het eerst door een beroerte werd getroffen, praktisch als plaatsvervangend premier van India is opgetreden. Hieruit blijkt een grote wijsheid, die niet alleen zijn unanieme benoeming tot premier mogelijk maakte, maar hem voorlopig ook tot de aangewezen leider van India deed uitgroeien.

BEMIDDELAAR

In tegenstelling tot de aristocratische Nehroe is Sjastrri afkomstig uit een middenstandsfamilie. Toen hij nog maar een jaar oud was, stierf zijn vader, een dorpsonderwijzer. Aan zijn op-

• Vervolg op pag. 3

grootste wijnkelders van nederland
een oude traditie: levering rechtstreeks aan particulieren
**ROBBERS EN VAN
DEN HOOGEN N.V.**
velperweg 23 - arnhem - telefoon 08300 2 43 77

*** **Beleid**

Ter gelegenheid van een advies-aanvraag aan de S.E.R. heeft het kabinet enkele belangrijke voornemens ontvouwd.

De A.O.W. wil zij per 1 januari verhogen tot resp. f 3.540,— (voor gehuwden) en f 2.478,— (ongehuwden).

Slechts een bescheiden deel van de premielast zal op de schatkist drukken.

Deze regering gaat tot onze vreugde blijkbaar slechts met tegenzin een richting uit, die tot staatspensioenen kan leiden. De argumenten contra zulk een schijnschone weg van de minste weerstand, doen het binnen het regeerkasteel beter dan velen meenden.

Vervolgens is er de belastingverlaging, die 1 miljard kan omvatten, en binnen afzienbare tijd zal worden gerealiseerd.

Deze en nog enkele andere beduidende verbeteringen op sociaal terrein, worden te rechter tijd geëtaleerd. Want langs die etalage zijn nu reeds de onderhandelaars van werkgevers en werknemers op weg naar de conferentietafel voor de volgende c.a.o.-ronde. Zij kunnen daar nu al met het regeringsbeleid rekening houden. Een beter gekozen moment om dit voorgenomen beleid te openbaren kon moeilijk gevonden worden. Regeren is ook vooruit d o e n zien.

*** **Oogkleppen**

Heel wat mensen zijn geschrokken van de rede van prof. Rogier. Dat is overbodig, dunkt ons. Deze feestredenaar van de jubilerende Nijmeegse r.k. universiteit heeft precies gezegd waar het bij hem op staat: Occumene is terugkeer tot de éne (r.k.) kerk. We weten dus waar we aan toe zijn en dat zal de verhoudingen minder schaden dan allerlei vaagheden van mensen, die zich aan illusies overgeven.

Jammer is wel dat prof. Rogier de afkeer van vele protestanten jegens de streken van het Huis Bourbon-Parma en het carlistische gedweep nog steeds blijft verwarren met een „nijdig adieu” naar een prinses omdat zij katholiek geworden is. Op dit punt loopt de hooggeleerde spreker nog met oogkleppen op. Hij alleen?

*** **Grimmig**

Uncle Sam wordt grimmig. Deze week heeft een lid van de Amerikaanse Defensie-Commissie zich laten ontvalen dat de V.S. een aanval op Noord-Vietnam voorbereid om het van daaruit bedreigde Zuid-Vietnam en Laos te ontlasten. Daarna heeft president Johnson verklaard, dat zulk een actie nu nog niet in de bedoeling ligt, doch dat de plannen gereed zijn.

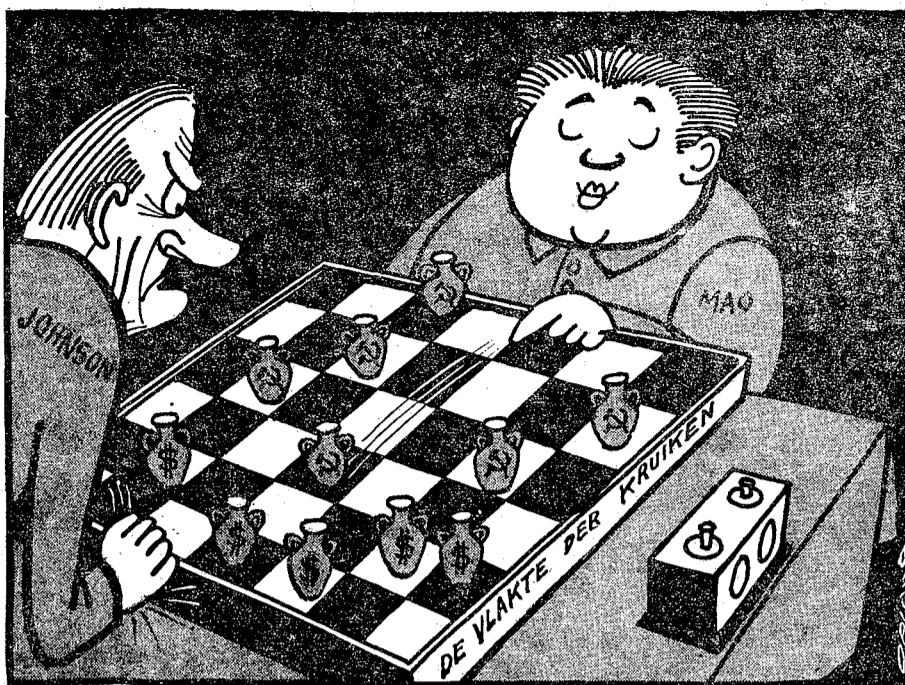
Een goed samenspel tussen 2 Amerikanen, om de communisten in Peking te doen weten, dat de klok op vijf voor twaalf staat. Jammer echter dat de klokken der Vietnamezen en Laotianen zelf zo hopeloos achter lopen. Grimmige Uncle Sam wil hen beschermen, maar we hebben niet de indruk dat de beschermelingen dit op de juiste waarde weten te schatten.

*** **Stembus**

In de Verenigde Staten speelt zich ook een hevige strijd af.

Het gaat daar om de presidentszetel. De republikeinse kiesmannen schijnen voorkeur te hebben voor de conservatieve Barry Goldwater. Bij gebrek aan beter? Zijn rivaal Rockefeller heeft dat vooral door zijn privé-leven bewerkstelligd. Nixon, die destijds Kennedy bijna versloeg, houdt zich nog „schuil”. Onder deze omstandigheden lijkt het voor iedereen het meest verkiezelijk, dat president Johnson de republikeinen helpt in 1968 een betere kandidaat te vinden, door zelf dit jaar met vlag en wimpel herkozen te worden.

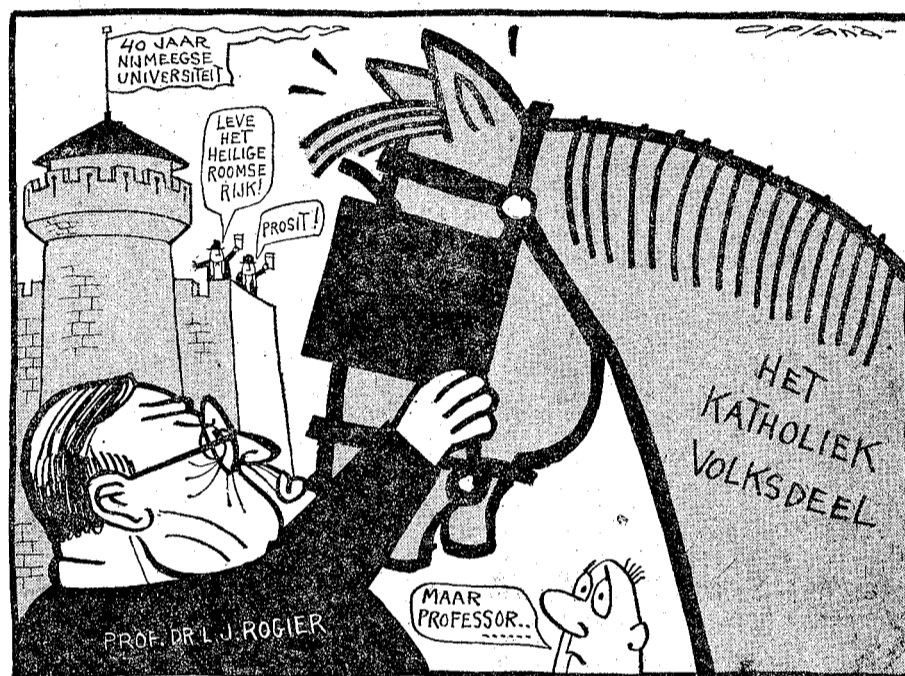
AZIATISCH SCHAKEN

Rood is aan zet

(Uit: „De Volkskrant”)

KOPZORG

Het paard: „Wat krijg ik nou aan m'n hoofd hangen?!”

(Uit: „De Volkskrant”)

Balans van India

• *Vervolg van pag. 2*

voeding werd aanvankelijk dan ook heel weinig gedaan. Hij moest naar school zwemmen, omdat hij geen geld had om met de boot te gaan; hij had zijn boeken dan boven op zijn hoofd gebonden. Toen hij zeventien jaar was, bezocht hij het college in Benares, dat onder bescherming van Gandhi stond. Ook al anders dan Nehroe heeft hij zijn politieke carrière vrijwel geheel gemaakt in de sfeer van een onafhankelijk geworden India. Zijn binnenlandse politieke optreden begon hij in feite in 1952 met het organiseren van een succesrijke verkiezingscampagne van de Congresspartij. Daarna werd hij achtereenvolgens minister van spoorwegen en verkeer (welke post hij na vier jaar prijs gaf als consequentie van het feit, dat hij persoonlijk de verantwoordelijkheid op zich nam voor een ernstig spoorwegongeluk), van handel en industrie en van binnenlandse zaken.

In augustus van het vorige jaar verzocht Nehroe hem af te treden en zich te gaan wijden aan het partijwerk. Hij keerde op het regeringstoneel terug, toen Nehroe in het begin van dit jaar ziek werd. Sjastrri bleek over de nodige tactische en bemiddelingscapaciteiten te beschikken om in moeilijke kwesties een oplossing tot stand te kunnen brengen, met het behoud van het respect van beide partijen. Veel buitenlandse reizen heeft hij niet gemaakt en met de buitenlandse politiek had hij tot dusver weinig te maken.

VOORTGAAN

Naar het zich laat aanzien zal Sjastrri vooral zijn kracht zoeken in het oplossen van de binnenlandse problemen van India — problemen, die ook en vooral rechtstreeks verband houden met de dreiging, welke nog steeds uitgaat van het agressieve communistisch China. Waarschijnlijk zal thans met meer voortvarendheid dan voorheen aan een krachtige bewapening van India worden gewerkt. Minister van defensie Sja-

*** **Centrum-partij**

De heer W. Scholten, het Tweede Kamerlid van de C.H.U., heeft op maandag jl. de televisie-zendtijd van zijn Unie verzorgd.

Hij hield een rustig en verstandig betoog over de belastingwetgeving. Aan het slot van de toespraak verrastte hij zijn publiek met de mededeling, dat de C.H.U. de protestantse centrum-partij is.

Het is natuurlijk het goed recht van elke partij om zich van een nadere politiek-geografische of functionele plaatsaanduiding te voorzien.

De manier waarop de C.H.U. dit nu deed, vraagt wel een nadere uitwerking, die nu helaas achterwege bleef.

Misschien kan een andere C.H.U.-prominent ons nog eens uitleggen of deze benaming inhoudt dat andere protestantse partijen zich buiten het centrum ophouden.

Zo ja, betekent dit dan dat zij slechts randpartijen zijn? Of werd hier alleen gedoeld op het beleid van de C.H.U.? Zo ja, wat houdt dat dan in?

Voorhand lijkt ons de sinds lang in onze kring gebezigde aanduiding van de A.R.P. als volkspartij duidelijker.

*** **Rectificatie**

In ons blad van 23 mei werd de drie-ster „Zes” afgedrukt. Daarin werd opgemerkt dat de N.V.V.-bestuurder Van Tilburg commissaris van de A.K.U. zou zijn geworden. Dat bericht is onjuist. Het betreft hier een andere socialist, nl. de heer J. van Tilburg, voorzitter van de Scheepvaarvereniging-Zuid en oud-gouverneur van Suriname. We hebben er behoefte aan dit even recht te zetten; overigens zonder onze kritiek op de filippica's van „Het Vrije Volk” in te trekken.

Technisch

Bureau

A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

Eisen, waaraan een republikeinse presidentskandidaat moet voldoen

Valtman in The Hartford Times:

Ike: Wat wenst u?

Goed militair beleid

Geen rassen-discriminatie

Steun aan de V.N.

Vredes-beleid

Johnson (democraat): het past me precies

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

„MIEDEMA“ landbouwwagens

„MIETRA“ transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

VOOR UW WASGOED

en

UW STOOMGOED

Wasserij en Chemische Wasserij DE LELIE,
Bergen op Zoom - Telefoon 01640 - 5171

Depots en filialen in geheel Zeeland
en West-Brabant.

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372

Zaaizaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?

Wij leveren prima zaden aan tuinders en
landbouwers.

Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG

NOORDSCHARWOUDE - sinds 1899.

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

UW INBOEDEL WORDT OP DE HANDEN GEDRAGEN

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf — Wageningen

telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

Lijndiensten op Oslo, Stockholm + Copenhagen

Goudriaan's

Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

Getron Handels- en
Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876

Binnenlandse en internationale transporten.

Fartijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

EERSTE KAMER

Minister Van Aartsen:

MEN MAG HET TOTALE BEELD VAN DE RIJKSBEGROTING NIET UIT HET OOG VERLIEZEN

In onze A.R.-televisieuitzending — vorig jaar september — heeft minister Van Aartsen uiteengezet, waarmee zijn departement heeft te maken. In grote lijnen waren het vervoersaangelegenheden ter zee, te land en in de lucht, waterwerken en P.T.T. Wanneer men deze posten nu gaat onderverdelen, ontstaat er een veelheid van onderwerpen. Met deze onderwerpen en bijna evenveel sprekers werd de minister geconfronteerd, toen hij in de Eerste Kamer de begroting van Verkeer en Waterstaat verdedigde. Uit hetgeen de senatoren naar voren brachten, bleek wel, dat het wegverkeer hen grote zorgen baarde.

Lof en kritiek

Prof. Mazure (P.v.d.A.) wees hierop en zwaaide minister Van Aartsen lof toe voor de maatregelen die hij genomen had kort na zijn ambtsaanvaarding door de middenberm te beveiligen. Hij noemde het een goede beslissing „zelfs als men aanvaardt, dat de gekozen oplossing niet de beste is en dat verdere studie tot een betere oplossing had kunnen leiden“. Prof. Mazure vond de genomen beslissing een duidelijk voorbeeld, „dat het betere de vijand van het goede kan zijn“.

Het was te verwachten, dat de woordvoerder van de oppositie zich niet alleen tot loftuitingen zou beperken. Ook de kritiek kwam los. Prof. Mazure twijfelde er namelijk aan of de waterstaatswerken in de minister wel die pleitbezorger vinden die zij behoeven. Hij leidde dit af uit hetgeen de minister in de memorie van antwoord had geschreven. Hij vond, dat deze passages „zo door de minister van Financiën zouden kunnen zijn geschreven en dan passend zijn, want zijn taak is het om tegenstrijdige aanvragen tot een harmonisch compromis te verwerken en daartoe elke aanvraag op zich zelf te relateren“.

De socialistische spreker zei voorts, dat een bewindsman moet durven zeggen, dat voor kostbare waterstaatswerken — en zij zijn allen kostbaar — zijn begroting omhoog moet met als consequentie bijvoorbeeld minder ruimte voor belastingverlaging.

Tram en trein

De heer Kranenburg (C.H.U.) vroeg de speciale aandacht van de staatssecretaris — de heer Keyzer — voor het verzoek van de Rotterdamse Tramwegmaatschappij om de tramlijn Rotterdam-Hellevoetsluis-Oostvoorne te mogen staken. Het vervoer tussen deze plaatsen diende in het vervolg door autobussen te geschieden. Hij pleitte er namens zijn fractie voor, de termijn waarin de adviezen ingewonnen moeten worden, zo kort mogelijk te laten duren.

„Deze tramlijn“, aldus de heer Kranenburg, „past niet meer in het stadsbeeld en veroorzaakt al gedurende decennia stagnatie en is ook gevaarlijk, hoewel door vele voorvallen gewaarschuwd, toch de grootst mogelijke voorzichtigheid wordt betracht.“

De heer Kranenburg nam vervolgens een overstapje van de tram op de trein en vroeg de staatssecretaris of de zeer snelle trein Groningen—Den Haag, die met ingang van de dienstregeling 1964/65 in de ochtend en de avond gaat rijden, in Zwolle gesplitst kan worden, zodat met dezelfde snelheid Leeuwarden bereikt kan worden.

Hij verzekerde de bewindsman, dat bij realisering hiervan de bezetting van de snelle trein de verwachtingen zal overtreffen „en het dynamische Friesland nog meer met het westen zal worden verbonden.“

Waterstaatswerken

De heer Tjalma (A.R.) hoopte dat de mededeling van de minister, dat de Deltawerken omstreeks 1978 voltooid zullen zijn, verwerkelijkt mogen worden en dat niet met het woordje „omstreeks“ een rekbaar begrip wordt geïntroduceerd. Na 1963 zullen de Deltawerken volgens het huidige prijspeil nog ongeveer 2½ miljard vergen. De heer Tjalma nam aan, dat hierin de loon- en prijsverhogingen, die tot nu toe zijn tot stand gekomen, zijn verwerkt. „Ook dan zal er in 15 jaar nog wel een percentage bijkomen“, aldus de A.R.-senator. „Bovendien zijn in de bedragen die voor het Deltaplan zijn geraamd, niet de uitgaven opgenomen, die voor de verbindingswegen worden gevorderd“.

Prioriteiten

Over de Zuiderzeewerken sprekend, zei de heer Tjalma, dat eerst in de eerste helft van de jaren '90 de investeringen sterk afnemen.

„Reeds enkele decennia geleden speelde men met de gedachte, dat na de inpoldering van de Zuiderzee — ik voeg er nu aan toe: na de totstandkoming van de Deltawerken — met de inpoldering van de Wadden een aanvang zou kunnen worden gemaakt.“

MINISTER VAN AARTSEN

...niet alle wensen in vervulling...

Het komt mij voor“, aldus de heer Tjalma, „dat het meer urgent zal zijn, indien er bedragen beschikbaar komen, die te besteden aan de verbetering en uitbreiding van ons wegennet, ook al kan dit de vergelijking met andere landen dikwijls doorstaan“.

De A.R.-senator wees de minister op het benauwend karakter van het verkeer in bepaalde delen van ons land, nu er 700 auto's per dag bijkomen. Hij was zich echter tevens bewust van het feit, dat goede havens en scheepvaartwegen van eminent belang zijn voor onze economie.

Drinkwaterprobleem

De heer Tjalma bracht ook het drinkwaterprobleem van de gemeente Rotterdam ter sprake. Hij haakte hierbij in op hetgeen de minister geschreven had, n.l. dat de drinkwatervoorziening van Rotterdam na het gereedkomen van het in uitvoering zijnde Berenplaat-project voorlopig zal zijn veilig gesteld. „Dit lijkt mij te optimistisch“, zei de heer Tjalma, „in elk geval mag onder „voorlopig“ wel een dikke streep worden gezet. De waterverontreiniging is hierbij ten nauwste betrokken en ik heb met voldoening in de memorie van antwoord gelezen, dat een desbetreffend wetsontwerp binnenkort het departement zal verlaten. Mijn voldoening heeft niet alleen betrekking op de materie, die zal worden geregeld“, aldus de heer Tjalma, „maar houdt ook hiermede verband, dat ik hierin een aanwijzing zie, dat de afdeling Wetgeving van het departement nieuw leven is ingeblazen, wat hoog nodig was. Ik vertrouw erop, dat meer symptomen van deze versnelde polsslag zullen volgen“.

Waterverontreiniging

„Wat overigens de waterverontreiniging aangaat“, vervolgde de heer Tjalma, „in het bijzonder die van de Rijn, vestigt de minister in de memorie van antwoord terecht de aandacht op de medewerking van Duitse zijde, maar hoe is het met de Franse medewerking gesteld? De minister wijst er op, dat een sterke beperking van de lozing van de Franse kalimijnen de meest eenvoudige en minst kostbare maatregel zal zijn, maar“, aldus de heer Tjalma, „is Frankrijk hiertoe bereid en heeft het daartoe al voorbereidingen getroffen?“

„Afschaffers“

De heer Van Pelt (P.S.P.) sprekende over de K.L.M. zei, dat zijn fractie voorlopig niet mee wil doen met het gejuich over het kleiner wordend verlies bij de K.L.M. Hij was er eerder van overtuigd, dat het voor een klein land in deze tijd — mede gezien de toenemende concurrentie — praktisch niet meer mogelijk is zelfstandig een luchtvaartmaatschappij te exploiteren. Hij drong aan op fusie of liquidatie. Dat de regering hier anders over dacht, was hem intussen

• Hiernaast verder lezen

wel gebleken, omdat zij het niet juist achten „indien de K.L.M. naamloos zou onderduiken in een of andere luchtvaartmaatschappij”.

„Na het lezen van deze ontboezemingen”, aldus de heer Van Pelt, „moet ons toch de opmerking van het hart, dat bij het neerschrijven van de aangehaalde zinnen wellicht de herinneringen aan een

J. TJALMA
...700 auto's per dag...

geromantiseerd. „Flying Dutchman”-verleden een grotere rol hebben gespeeld, dan het inzicht in de mogelijkheden van thans.

Koopvaardij

De heer Delprat (V.V.D.) wees nog op het grote belang van onze koopvaardijvloot. Internationaal staat onze koopvaardijvloot op de negende plaats van de wereldranglijst en wij staan ongeveer gelijk met Italië, Frankrijk en West-Duitsland.

„Ik heb nogal eens over de wereld gezworven”, aldus de heer Delprat, „het was daarbij steeds een voorrecht in vreemde havens onze vlag te mogen zien en het is een nog groter voorrecht bij economische besprekingen te ervaren hoe goed onze koop-

vaardij aangeschreven staat en welk een betekenis aan haar door onze concurrenten wordt gehecht”.

Niet alle wensen in vervulling

Minister Van Aartsen zei in zijn antwoord aan Prof. Mazure (P.v.d.A.), dat bij de beoordeling van de cijfers van een begroting men het totale beeld van de rijksbegroting niet uit het oog mag verliezen.

„Er zijn”, aldus de minister, „toenemende eisen op het gebied van schier alle takken van regeringszorg. Van jaar tot jaar wordt een sterker beroep gedaan op de overheidsfinanciën voor uitgaven ten behoeve van sociale en culturele doeleinden, voor landbouw, voor onderwijs, voor defensie, voor bijna alle gebieden, waarover de overheidszorg zich uitstrekt”. De bewindsman zei daarom, dat het uitgesloten moet worden geacht, dat één departement, welke dit ook moge zijn, al zijn wensen in vervulling zal kunnen zien gaan.

Tot de heer Tjalma zei de minister, dat er gewerkt wordt op het jaar 1978, maar er kunnen zich bepaalde moeilijkheden voordoen (hij dacht hierbij aan de sluiting van b.v. de Grevelingen). Hoewel van voorbijgaande aard, zei de minister, laat het toch weer zien, dat een precieze tijdsbepaling wellicht boven ons vermogen ligt.

Over de waterverontreiniging deelde de minister mede, dat van Franse zijde actief wordt medegewerkt bij het zoeken naar de technische uitwerking van dit vraagstuk.

K.L.M.

De heer Van Pelt (P.S.P.) kreeg van de minister te horen, dat de hulp die de regering de K.L.M. verleent, is gebaseerd op de mogelijkheden, die naar haar mening aanwezig zijn om van de K.L.M. weer een rendabele maatschappij te maken.

Ook andere belangen

De staatssecretaris — de heer Keyzer — antwoordde de heer Kranenburg (C.H.U.) op hetgeen hij gezegd had over de tramlijn Rotterdam-Hellevoetsluis-Oostvoorne. De bewindsman zei, dat hij er naar streeft een spoedige beslissing te nemen. Hij kon dit echter niet eerder doen, zonder eerst de adviezen ingewonnen te hebben van de gehele streek, omdat haar belangen — naast die van Rotterdam — hierbij ten nauwste zijn betrokken.

Over de spoorlijnverbinding Groningen-Den Haag zeide staatssecretaris dat een „verbinding Groningen-Den Haag voorhands eerder een behoefte schijnt te rechtvaardigen, dan een verbinding Leeuwarden-Den Haag. Het is mij evenwel bekend”, aldus de heer Keyzer, „dat de directie van de N.S. een open oog heeft voor een mogelijke verbinding van Leeuwarden met Den Haag en zij zal, mede op grond van de ervaring, die zal worden opgedaan met de nieuwe verbinding met Groningen, zeker overwegen of het mogelijk zal kunnen zijn ook een snelle verbinding tussen Leeuwarden en Den Haag te creëren”.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

HILVERSUM

„Cinderella”

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151
U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella”

W. van HEERDT

HET ADRES voor rijwielen en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwielen, Batavus bromfietsen.
Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.
Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

G. DEKKER'S KOLENHANDEL N.V.

Verenigde Brandstoffenhandel
Vaartweg 8 HILVERSUM Wandelpad 26
Tel. 46644 Tel. 13155
VERT. STAATSMIJNEN,
BP SUPER HAARDBRAND-, HUISBRAND. EN STOOKOLIE

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „1e Gooische-Gasservice-Dienst”, met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

F. VINK & ZOON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827-261
KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

BOEKEN en periodieken

VAN de hedendaagse leidinggevende A.R. (partijbestuurders en fractieleden) is prof. mr. I. A. Diepenhorst niet de enige, die zich aan uitspraken en publikaties over de kernbepaling gewaagd heeft. Toch is hij in die kring wellicht degene, die het meest systematisch en het diepst in deze materie is gedoken. Reeds eerder legde een ook in dit blad aangekondigde publikatie van zijn hand daarvan getuigenis af. Ook nu weer trekt hij de aandacht van — met name christenen — naar dit vreselijke vraagstuk. „Kernoorlog en Kernbeslissingen” wil volgens de auteur een beknopte, kenmerkende bezinning op het oorlogsvraagstuk zijn om het gesprek met name onder de zielszorgers bij de weermacht los te maken.

Niemand die niet tot deze categorie behoort, hoeft echter te denken dat hij of zij deze studie daarom maar ongelezen moet laten. Wij zouden het in veler handen willen zien, want met schaamte moet worden opgemerkt, dat ook in onze kring, te veel „gerustheid in Sion” wordt gevonden.

Goed lezen

Prof. Diepenhorst heeft een beklemmend relaas neergeschreven. Als het ware in één adem, want aparte hoofdstukken of andere onder-verdelingen treft men in deze 50 pagina's niet aan. In de begin-pagina's (vooral) zal de één genieten van, en de ander misschien wat geïrriteerd worden door de typische I.A.D.-achtige volzinnen. Wellicht roepen ook de thans weer kwistig rondgestrooide citaten deze reacties op. Toch, naarmate men zich met de schrijver dieper in het vraagstuk inleeft, neemt de beklemming toe.

Beklemmend relaas

Vooraf voor wie goed leest. Want wat op het eerste gezicht speelse gedachten-sprongen schijnen, blijken bij nauwgezet kennisnemen aspecten van de problematiek te zijn, waarmee men in het eigen — vaak te op-

Prof. Mr. I. A. DIEPENHORST

pervlakkig — denken en praten over deze dingen nauwelijks rekening houdt.

Kerk en Individu

Hoewel vooral de houding van de kerken tegenover de kernoorlog geregistreerd wordt (zij bevinden zich daarbij spoedig aan „de „zoom” van het belijden” zoals prof. Diepenhorst kernachtig opmerkt), loopt het betoog toch uit op een heenwijzen naar de verantwoordelijkheid, die de afzonderlijke mens tegenover God draagt voor zijn gehele bestaan, dat mede het burgerschap en het politieke handelen omvat (pag. 43, 45, 48).

Daarbij is het van belang, dat de overheid als met goddelijk gezag bekleed, gehoorzaamheid verschuldigd is en dat de staat, die zelf het leven schraagt, overeind gehouden moet

worden, zolang hij niet volledig aan zijn roeping ontzonken is.

Geen bijbel-teksten

De stelling, die prof. Diepenhorst op zijn eigen wijze formuleert, komt hierop neer, dat overheid en staat, zonder machtsmiddelen, hun taak en roeping niet kunnen vervullen.

Men moet uit deze rechtlijnige weergave van gedachtegang van de auteur niet afleiden dat hij een-twee-drie met zijn conclusie klaar is. Zo is het — gelukkig — niet. Naast de opmerking dat een beroep op bijbel-teksten, zowel pro als contra de kernbom, meestal misplaatst is (een op pag. 30 en 34 rijk geïllustreerde stelling) treft de uitlating dat men niet lichtvaardig het politie-zwaard met het militaire (kern)zwaard gelijk moet stellen.

Degenen, die bij dit probleem een toevlucht zoeken in het Godsvertrouwen alleen, krijgen ook een veeg uit de pan, evenals de „kerkelijke zijde”, die aan pro en contra standpunten ieder een eigen goed recht gunt door ze beide als wettig te erkennen. Met zulk in- en uitgepraat, zo laat prof. Diepenhorst duidelijk weten, heeft een overheid en heeft ook een politieke partij niets.

Climax

De climax van het relaas wordt bereikt als de auteur de vraag stelt of het Westen zich voor de democratische vrijheid desnoods behoort te laten vernietigen.

Bij „eerste overweging” acht de schrijver dit op z'n minst twijfelachtig. Hoewel niet met name een tweede

overweging aangekondigd wordt, lijkt het aannemelijk dat de afsluitende conclusie deze is: „Een atoomoorlog is ontzettend. Een vrede opgelegd door absolutistische machthebbers is, zonder dat men tot het uiterste gepogd heeft hun heerschappij te keren, in de huidige omstandigheden misschien nog ellendiger en, voorzover dit voor ons voorzienbaar is, onder de huidige omstandigheden vrij zeker minder verantwoord.”

Voorzichtig geformuleerd? Zeer zeker, maar dat is niet verwonderlijk voor een denker, die gelooft dat de vraag of de oorlog zijn geoorlooftheid verloren heeft, de beklemmendste is, welke na die van de persoonlijke geloofsovertuiging kan worden gesteld.

Wij zijn geneigd de auteur hierin bij te vallen. Deze hoge prioriteit, gegeven aan de individuele mening over de kernoorlog doet wellicht velen vreemd aan. Zou daarin juist niet het bewijs gelegen zijn dat ook in onze kring te weinig werkelijk geworsteld wordt met het ontzettendste (uitwendige) gebeuren dat onszelf, onze kinderen, onze vrijheid en onze beschaving bedreigt? Wij hopen dat dit boekje dat denken meer op gang brengt.

Ons rest nog één vraag, die in de toekomst wellicht nog eens door prof. Diepenhorst zwart op wit beantwoord wordt: Is het gebruik van kernwapens in elk geval niet geoorloofd indien de potentiële tegenstander wel onze nationale vrijheid bedreigt, doch desondanks zelf geen absolutistische macht is? Dit kan een zich steeds meer toespitsende kernkwestie worden.

Men hoeft in dit verband slechts te denken aan het toenemend aantal atoom-mogendheden en de verhoogde risico's, die daaraan voor de vrede verbonden zijn.

v. d. Sl.

1) „In de schaduw der vernietiging” door prof. mr. I. A. Diepenhorst (zie Nederlandse Gedachten d.d. 13 oktober 1962).
2) „Kernoorlog en Kernbeslissingen” door prof. mr. I. A. Diepenhorst. Uitgegeven door Kemink en Zn. N.V. te Utrecht (50 pagina's; prijs f 1,75).

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245 - Postbus 30

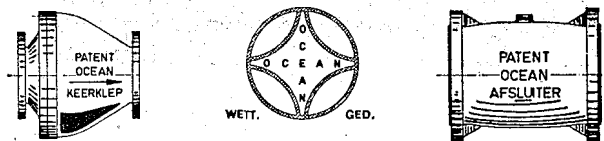
Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel - Kistenfabriek

N.V. **GERFA** Gereedschapfabriek

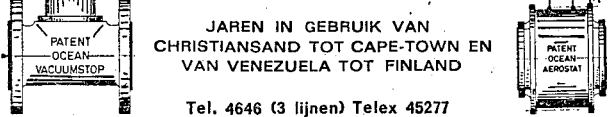
Zwolseseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

OCEAN N.V. DIEREN

BATELBRANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Aannemersbedrijf

G. J. JISKOOT

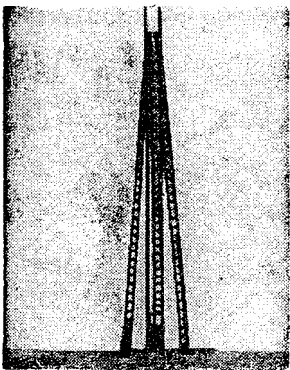
Voordijk 365 - Telefoon 01806 - 2106

BARENDRECHT

Gebr. Van Altena

smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TELEFOON 82298

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

W. J. HOEK

Timmerman en Aannemer

J. de Braystraat 4 rd - Telefoon 02500 - 51961

HAARLEM

Voor onderhoud en verbouw uw adres.

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

Firma J. Kleywegt & Zonen

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757
Hoek van Holland
voor

KERK- EN SCHOLENBOUW

N.V. Houthandel

v.h Firma J & G. Alblas

Waddinxveen

ZAGERIJ SCHAVERRIJ

Filiaal: Zwaanhs 119 - 125 - Rotterdam

KLEINE MAN OP

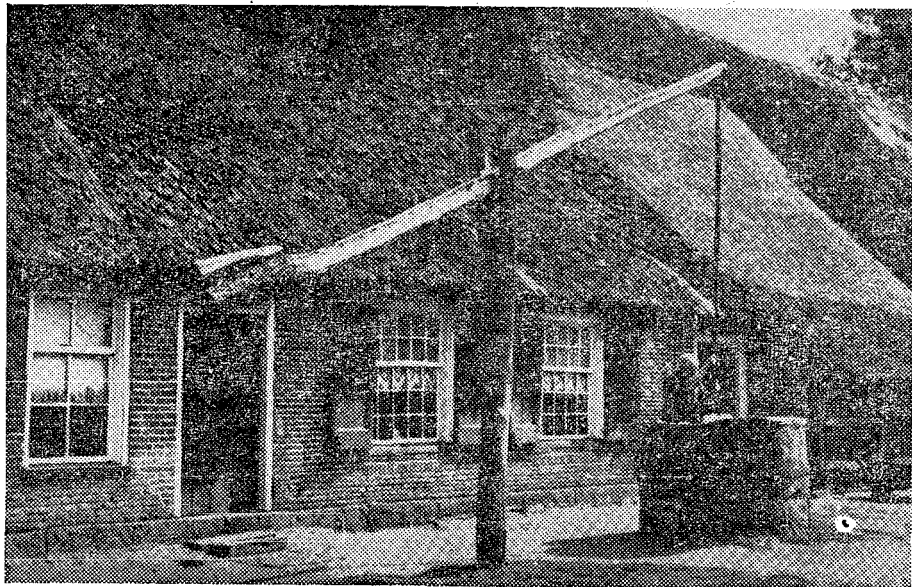
PUUR economische verhalen heb ik nooit voor deze microfoon gehouden. In de eerste plaats omdat ik geen economie van beroep ben. Maar daarnaast omdat de feiten en gebeurtenissen steeds allerlei facetten vertonen.

Het economische is slechts één ervan. Toch wil ik ditmaal eens met twee sterk economisch getinte termen beginnen en wel om de belangrijkheid van het onderwerp een beetje duidelijker te maken. Het gaat om het verschil tussen de begrippen conjunctureel en structureel. Zo spreekt men bijvoorbeeld weleens van conjuncturele werkloosheid en structurele werkloosheid.

Conjunctureel

De eerste is een verschijnsel van meer voorbijgaande aard.

Het grondvraagstuk levert ook voor de kleine pachters moeilijkheden op.

MINISTER Bogaers van volkshuisvesting heeft iets weg van een dominee die uit een zelfgemaakte catechismus preekt. Toegegeven, de vergelijking is voor een roomse bewindsman wat bizar. Maar nu ik de man de voorbije driekwart jaar een en andermaal en daarna nog eens en nog eens over de hoekstenen van zijn bouwbeleid en de harmonisering van de produktiestromen heb horen spreken, heeft het beeld zich als vanzelf opgedrongen. Ik geloof dat het ongeveer zo gegaan is: de tomeloos energieke bouwminister heeft zich dadelijk bij zijn verschijnen op de politieke bouwplaats tot aan zijn nek in de problematiek gestort. Hij heeft een voor een licht in vervoering rakende man als hij zeer nuchtere inventarisatie van de bouwbehoefte gemaakt en hij heeft in een moeite door een daaraan aangepaste bouwfilosofie ontworpen. Dat alles tezamen vormt de veelgeprezen bouwnota, de getuigenis van een pluriform en expansief beleid; twee woorden waarmee de minister maar even wilde aangeven dat hij op alle fronten slag zou leveren voor meer en meer woningen en waaruit tevens de behoefte spreekt aan sleutelwoorden die als bezweringsformules gehanteerd kunnen worden.

De minister heeft de bouwnota-geheid in zijn hoofd, pagina voor pagina, nee, woord voor woord. Het is allemaal erg aardig. Zodra er iemand een voorzichtige opmerking over het bouwbeleid maakt (men wil zo'n geïnspireerd bouwkampioen niet voor het hoofd stoten) begint de minister uit hetzelfde hoofd toepasselijke passages uit zijn nota te citeren. Voor wie daarna nog een beetje twijfelend kijkt is hij altijd bereid het gesprokene nog eens met klem te herhalen. Hij moet zich zo al vaak gehoord hebben, maar het is alsof hij er nooit genoeg van krijgt. Het zou me niet verbazen als hij sedert zijn optreden als minister gevast heeft; de bouwnota is voor hem als het ware eten en drinken. Daarbij spiegelt hij zich duidelijk aan het vaderlandse rundvee dat ons allemaal met elkaar groot gemaakt heeft: hij kauwt en hij herkaut gelijkelij, tot enige vermoeienis van het gehoor maar tot heil

Een toevallig tekort aan verkooporders, een tijdelijke stagnatie in de levering van materialen of dergelijke omstandigheden kunnen ertoe leiden dat mensen werkloos worden.

Zodra die omstandigheden opgeheven zijn, is de normale situatie hersteld en gaat het leven weer zijn gewone gang.

Mijn woordenboekje zegt: conjuncturen zijn samentreffende omstandigheden, die een grotere levendigheid of ook een stremming in de zaken te weeg brengen. Tijdelijke verschijnselen dus.

Structureel

Daar ligt nu juist het verschil met een toestand, die men als structureel aanduidt.

Dan heeft men met iets blijvends te maken.

Radiotoespraak

W. R. van der Sluis
taris van de AR

3 juni.

Tenminste, voorzover men het ven gelijkblijvend kan zien. Ook hier is het niet het wit. Een voorbeeld mag bedoel duidelijker.

Indien als gevolg van het schot van werkkrachten een voor velen geen arbeid is, spreekt men van een structurele werkloosheid.

Dan helpt maar één middel: structureel herorganiseren.

Vandaar dat in verslagen van Nederland de industrie wezenlijke betekenis is toevoert. Maar dit terzijde.

Met deze woorden kan men structureel kunt u dus de omschrijvingen te vervangen, gelijke, maar in wezen verschillende situaties schetsen.

Daarbij is iets dat moet worden bestemd, ook een ingrijpend en ernstig.

Grond-tek

Zoiets ernstigs is er van de grond waarop wij ten er op wonen, werken er ook ons vertier zoeken.

De meeste mensen op de begane grond, die meer gaat lijker, op het strand bij mooi weer.

Het ernstige van de situatie is nl. dat steeds meer oppervlakte grond bebouwd wordt.

In het begin van de eeuw er circa 5 miljoen mens- thans ruim 12 miljoen. Over 25 à 30 jaar meer

des volks. Bij dit alles kan hij van tijd tot tijd de expansieve resultaten van zijn pluriforme beleid met vi-va-verve uit de doeken doen. Steeds heeft hij weer nieuwe cijfers om ze te laten spreken als hij zelf een ogenblik stil is. Door veel over het succes te spreken dwingt hij het succes haast af, hetgeen hem te zijner tijd nog een geliefd schrijver in de succesreeks zal maken.

Nu hoort men de laatste tijd wel het verwijt dat de minister wat de florissante cijfers betreft nog enigszins bezig zou zijn de late vruchten van het beleid van zijn voorganger te plukken. Hij zou zagezegd — wat alleen een Indiaan past — een beetje met andermans veren pronken. Zelfs als dat zo is, wat ik niet kan beoordelen, moet men daarover niet vallen. De politiek is, hoewel het in dit overwegend vriendelijke land een beetje meevalt, één hard bedrijf. Dat is een snippertje tragiek waarover men niet moet kniezen.

Veel tragischer is iets anders. Dat betreft de vermaarde f 14.000-woningen, die voorgoed aan de naam Bogaers gekluisterd zijn. Je hoort de laatste tijd over deze woningen allerlei afschuwelijke dingen en het beleid dat de bouw ervan mogelijk maakt wordt hier en daar afgekraakt.

Ten onrechte, geloof ik. Niemand zal beweren dat dit nu het zozeer gewenste

bouwen voor de toekomst. De andere kant heeft de delligke nood te maken met de gang ook vooruitgang van deze huizen past in een ene doet en het andere uit de nood te raken. Het verleden ervaren de mi-permanent bedoelde eeuwigheidswaarde hoeft men deze ervaringen staf te hanteren. Niet de geklede woningen aan a situatie zich daarvoor.

Maar wat is dan de naam van Bogaers tot de jaren aan het project blijven. Als hij er inder het woningtekort in zal de gedachte opperen voor zijne succesvolle richten, dan zal een dat zijn naam al voor reeks woningen geklonen dan niet zijn de ver- jaarlijkse gemiddelden, duizenden inderdaad behuizingen van zijn bouwnota allang ligt Bogaers nog voortlevende woningen. Een Maar men weet nu een profet niet geëerd wor-

Bovenstaande over- me in bij de behandel- vende naoorlogse huur- Tweede Kamer.

Het was wat je noemt zaak. En daardoor een debat.

DURE GROND

Grond . . . voor recreatie

De Overheid

De liberalen zwijgen. Dat is ook onbevredigend. Want een politieke partij kan niet voorbijgaan aan dit structuur-probleem van onze huidige samenleving. Daarbij is demagogie uit de boze. Naar onze mening mag men echter ook van de regering vergen, dat zij zich op deze zaak bezint. En ook dat zij zich er over uitlaat, een beleid uitstippelt.

De regering is in Nederland de eerste en wellicht de enige instantie, die de gehele materie nog het best kan overzien. Want allerlei beleidslijnen komen hier samen.

De grond, nodig voor huizenbouw en industrialisatie, voor de wegebouw, de vele hectaren bestemd voor de recreatie, voor militaire oefenterreinen, dat alles kan door de nationale overheid als het ware het best worden „opgemeten“. Dan rijst de vraag wat die overheid kan doen om rust in de prijs van al deze grond te bevorderen.

Zij ook kan inzicht verkrijgen in de prijsontwikkeling, die nu al aan de gang is.

De overheid kan natuurlijk niet voor elke conjuncturele golfbeweging als golfbreker fungeren.

Maar het is duidelijk dat een structurele beweging niet alleen haar aandacht, maar ook haar daadkracht moet wekken.

Laat het kabinet zich daarover beraden en met plannen, desnoods met ingrijpende voorstellen komen.

Zij kan daarbij — dacht ik — op de steun van het grootste deel van ons volk rekenen.

sen de economisch sterkere en de economisch zwakkere meestal in het na-deel van de laatste wordt beslecht.

Dan kan alleen het recht, dat de overheid handhaaft, uitkomst bieden.

Tegen die kleine man, vooral de pachter, zou ik echter willen zeggen: er is ook nu bescherming in de wet. Laat u dus niet in paniek brengen in geval u een grondeigenaar getroffen hebt, die u onder druk wil zetten. Vraag advies aan deskundigen, alvorens u zich tot een stap laat dwingen, waar u later berouw van hebt.

Tegen de Rijksoverheid zeggen wij met steeds meer nadruk: denk vooral aan die kleine man op de dure, steeds duurder wordende grond. Denk ook aan de lagere overheden, die in een richting worden geduwd, waar zij niet heen willen. Een nieuwe wettelijk geregelde procedure lijkt nodig, die de lagere overheid en instellingen, die in het algemeen belang werkzaam zijn, grond tegen reële prijs kan verschaffen. Ook zal een steviger bescherming van de pachter leed en onrecht kunnen voorkomen.

De tijd van het versregeltje „hoe genoeglijk rolt het leven des gerusten landmans voort,“ is voorgoed voorbij. Duidelijker spreekt ons in 1964 toe het Bijbelwoord dat zegt: Gerechtigheid verhoogt een volk!

Recht voor de kleine man

Met name ook op de steun van de kleine man, die zich hoe langer hoe meer als grondgebruiker in de hoek gedrukt voelt, waar de slagen vallen. Het is nog altijd zó, dat bij schaarste, ook bij grondschaarste, het gevecht tus-

naar verwacht wordt, 20 miljoen inwoners.

Maar de afmetingen van onze nationale bodem veranderen nagenoeg niet, afgezien dan van enkele inpolderingen.

Hier hebt u een probleem van de eerste orde.

Prof. Zijlstra heeft dan ook onlangs gezegd dat het grondtekort in ons land niet van conjuncturele, maar van structurele aard is.

Prijsstijgingen

Iedereen kan in zijn onmiddellijke omgeving nagaan welke gevolgen dit alles heeft.

Direct waarneembaar is de stijging van de prijs van de grond.

Natuurlijk spelen ook andere factoren daarbij een rol.

In een tijd van geldontwaarding, zoeken velen een betere belegging voor hun kapitaal.

Die ziet men veelal in onroerend goed.

Vandaar dat de vraag naar grond en huizen ook daarom al groot is.

Een duidelijk anti-inflatie beleid, komt dus de rust in de grondprijzen wel enigszins ten goede. Maar de schaarste aan grond is toch wel de voorname oorzaak van de prijsstijging.

Op zichzelf is een zekere prijsstijging van grond wel te rechtvaardigen. Het zou onbillijk zijn om, nu alles duurder wordt, de grondprijzen met allerlei kunstgrepen op het waardepeil te houden van bijvoorbeeld 1900 of 1940.

U begrijpt echter dat enkel een normale prijsstijging van de grond het huidige levensgrote probleem niet in het leven zou hebben geroepen.

Opjagen

Het is het opjagen van de grondprijs, die dit doet. Kleine en grote speculanten werpen zich als hongerige wolven op de markt. Zij denken op deze manier in korte tijd steenrijk te worden en dat lukt ook vaak nog. Ten koste van de kleine man, dikwijls.

De regeringspartijen met de rechte splinters stonden tegenover de linkse oppositie. Het beste verhaal kwam weer eens van de socialistische bouw-expert Bommer. Hij is in 1901 geboren, in hetzelfde jaar als de woningwet, en deze samenloop heeft een stempel op zijn carrière gedrukt. Ik zeg niet dat de heer Bommer nu per se gelijk had. Ik vind alleen dat hij om de socialistische tegenstem te argumenteren een spits betoog opzette, dat hij bovendien mooi ironisch voordroeg. Dat komt niet alleen omdat de nee-zegger meestal de aantrekkelijkste partij kan spelen. Zonder de integriteit van de heer Bommer ook maar voor een fractie in het geding te durven brengen en aan zijn rustige verontwaardiging ook maar even te willen tornen, geloof ik dat hij ook een aardig en aannemelijk verhaal zou kunnen leveren om het voorstemmen waar te maken.

Dat is het wat dit soort debatten nogal gauw overloos maakt: iedereen heeft al gauw een beetje gelijk. Dit wordt allemaal pas anders als straks ook de huizen op onze welvaartsmarkt een zoek-maar-uit-artikel geworden zijn en als een gaaf huisje op het zuiden weer een beetje meer doet dan een enigszins tochterig huisje op het noorden. Zo'n toekomstbeeld hebben alle gelijkhebbers dan ook voor ogen. Daarmee willen ze in een zo nabij mogelijke toekomst.

Daarom kunnen we alleen maar hopen dat de profeet Bogaers erin zal slagen de pluriforme ontwikkeling naar zijn hand te zetten. Mocht het hem lukken, dan moet dat standbeeld er toch nog maar komen. Al hoeft hij wat mij betreft niet al te rijkelijk met frasen rond te strooien als deze hele fijne over de huurverhoging: "Hoe populair zo'n maatregel ook mag zijn, het is een van de weinige middelen die het Nederlandse volk als geheel heeft om zich solidair te tonen met hen die de ellende van de woningnood dagelijks aan den lijve ervaren!"

Een huurverhoging, zij mag erg nuttig zijn, is iets anders dan een actie-open-het-dorp.

Zodra een gebied wordt bestemd voor recreatie-terrein of voor bouwterrein, begint de gold-rush. De gemeenten, die grond voor huizenbouw moeten hebben en ook de elders uitgekochte boeren, die opnieuw willen beginnen, behoren ook vaak tot de hoge bieders.

Grondeigenaars zien hun kansen liggen. Op zichzelf is dat niet onredelijk.

Maar de dupe is vaak de kleine man, met name de pachter, die met hard werken op een weinig winstgevend agrarisch bedrijfje zijn karig dagelijks brood moet verdienen.

Als de verpachter tot openbare verkoping kan overgaan, is het voorkeursrecht van die pachter vaak onbruikbaar geworden. En zijn continuatie-recht levert dikwijls onvoldoende soulaas.

P.v.d.A. verdeeld?

Het is onmogelijk om in 10 minuten het hele grondprijzen-probleem op te lossen.

Ook ligt het vraagstuk niet overal in den lande gelijk.

Dr. Vondeling heeft een initiatief-wetsvoorstel ingediend dat beoogt de overheid via de Prijzenwet greep op deze materie te geven.

Ik betwijfel of dat het probleem oplost.

De prijsbeheersing op landbouwgronden is per 1 januari 1963 afgeschaft. „Helaas“, zou men geneigd zijn te zeggen. Maar vaststaat dat één der overwegingen daarbij was, dat er zó geen werkelijke prijsbeheersing mogelijk was.

Kan dr. Vondeling die garantie nu wel bieden?

Ik zie het nog niet.

Kopers met een ruimer geweten, mogen ons inziens geen voorrang hebben boven personen, die zich nauwgezet aan een officieel vastgestelde prijs willen houden.

Bij gebleken onmogelijkheid om „zwarte“ prijzen, dus geld dat zogenaamd onder de tafel door betaald wordt, te keren, trekken de gewetensvolle aspirantkopers gewis aan het kortste eind.

Een wetgeving, die een dergelijke situatie bestendigt of in de hand werkt, is in wezen onchristelijk.

Zij leidt tot gewetensnood bij vele onderdanen.

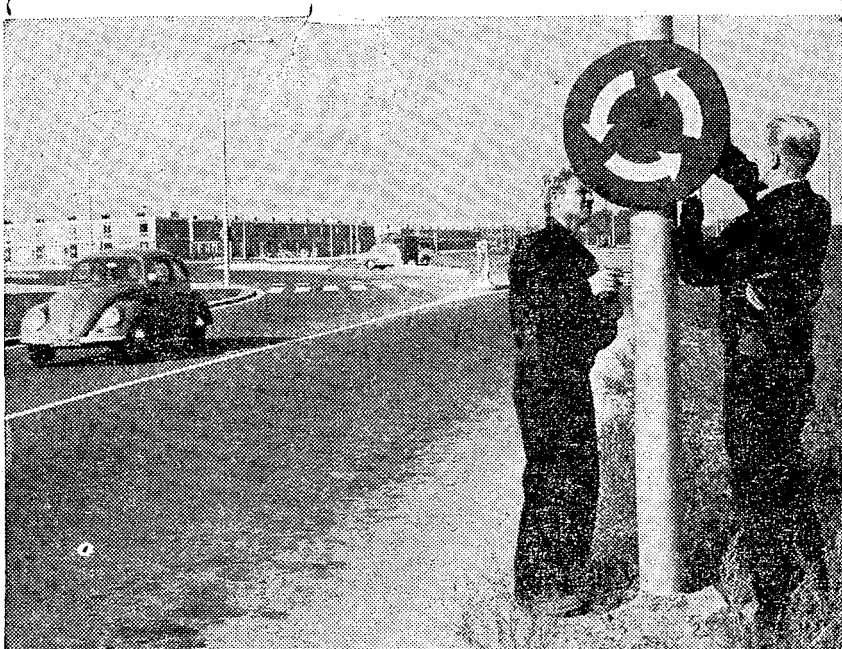
De jongere partijgenoten van dr. Vondeling hebben het gemis in zijn voorstel blijkbaar gevoeld. Zij eisen, volgens een krantenbericht van eergisteren, socialisatie van de grond.

De socialisten zijn het dus in eigen huis niet eens.

Dit is op zichzelf niet erg, want niemand ziet nog een waterdichte oplossing voor het grondprobleem.

Ook wij niet, al lokt noch dr. Vondelings solutie, noch de oplossing der P.v.d.A.-jongeren ons erg aan.

Grond . . . voor wegen en stadsuitbreiding

Bestuur van het Het Hoogeland

In ons artikel over het Hoogeland, opgenomen in Nederlandse Gedachten van 23 mei j.l., zijn bij vermelding van de leden van het dagelijks bestuur enkele vergissingen gemaakt. De juiste samenstelling van dit bestuur laten wij hieronder volgen:

Ds. E. I. F. Nawijn, voorzitter, Hattem.

Lt.Gen.b.d. M. R. H. Calmeijer, ondervoorzitter, 's-Gravenhage.

Mevr. M. L. de Beaufort-van Hamel, secretaresse, Baarn.

Mevr. A. G. Enthoven-Schouten, waarn. secretaresse, Baarn.

Ir. B. D. van Schelven, penningmeester, Amersfoort.

Ds. J. A. de Klerk, Heemstede.

Prof. dr. B. J. Oosterhoff, Apeldoorn.

Ds. D. Ringnalda, Middelburg.

Mr. W. J. H. Graaf van Limburg Stirum, 's-Gravenhage.

Dr. A. L. C. Palles, adviserend lid, Baarn.

UIT PERS EN PERIODIEK

Reacties op het A.R. Partij Convent

Ook ditmaal heeft de rede van dr. Berghuis op het Partij Convent een aantal reacties in de vaderlandse pers uitgelokt. Hieronder geven wij, per onderwerp gerangschikt, een greep uit de commentaren, die ons onder ogen kwamen.

● ALGEMEEN

„De Rotterdammer” (chr.-nat.) schrijft:

Wie kennis neemt van de rede, waarmee dr. W. P. Berghuis vanmorgen het Partij-Convent van de Anti-Revolutionaire Partij heeft geopend, wordt vooral getroffen door de rustige nuchterheid, waarmee allerlei politieke vraagstukken worden beschouwd. Wie op de nogal emotionele gebeurtenissen der laatste maanden een emotionele reactie verwacht, is bij de A.R. partijvoorzitter aan het verkeerde adres. Zijn rede is wel zeer verschillend van die, welke mr. Geertsema onlangs op de algemene vergadering van de V.V.D. heeft gehouden. Verschillend naar toonaard, maar ook naar inhoud.

Zo vond de voorzitter het kennelijk niet op zijn weg liggen om in te gaan op de sociaal-economische problematiek, hoewel de binnenlandse politiek daardoor de laatste tijd goeddeels is beheerst. Hoe belangrijk de stoffelijke welvaartszorg ook is, een christelijke partij kan het niet voorstellen alsof ten slotte alles draait om het vraagstuk van de verdeling van het nationale inkomen. Politiek bedrijven is vóór alles een geestelijke strijd voeren.

Stellig vloeit uit deze — door ons gedeelde — overtuiging voort, dat dr. Berghuis het televisie-vraagstuk naar voren heeft geschoven. Hierbij gaat het inderdaad om zaken van fundamenteel belang, zodat we ons er wel in kunnen vinden als wordt betoogd: moeten de spanningen tussen de regeringspartijen zich toespitsen, laat het dan zijn op een zo belangrijk punt als de commerciële televisie.

„Trouw” (chr.-nat.) geeft het volgende oordeel:

De voorzitter en de waarnemend fractievoorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij hebben op het Partij-Convent te Utrecht in hun beschouwingen over actuele politieke vraagstukken uitstekend samenspel geleverd. Wat de onderwerpen betreft die zij aansneden vulden zij elkaar goed aan en wat de toon betreft: beide toespraken gaven blijk van de nuchterheid en de eerlijkheid die een goede politiek mede kenmerken.

Als wij op een paar punten in het bijzonder onze instemming betuigen dan noemen wij in de eerste plaats de vingerwijziging van de heer Berghuis in de richting van de wezenlijke — de principiële — geschilpunten. Over het feit dat de belastingtarieven aangepast moeten worden aan de waardedaling van de gulden zijn we het wel eens. Op dat punt is alleen de datum van invoering een probleem en daar moet men toch op basis van het akkoord van Wassenaar uit kunnen komen betoogde de heer Berghuis. Tegenstellingen in het kabinet zouden zich met meer recht kunnen toespitsen op het punt van de commerciële televisie dan op A.O.W. of belastingverlaging.

Bij het omroepbeleid gaat het om het organisatiepatroon van het radio en televisiebestel: om de maatstaven die bij de verdeling van een beperkt terrein

den. En bij deze zaken, die stuk voor stuk hoge uitgaven uit de schatkist zullen vergen, gaat het helemaal niet om collectieve voorzieningen waar wij afwijzend of sceptisch tegenover zouden staan, zei de heer Smallembroek heel duidelijk.

Wij geloven dat het goed is dat de waarnemend A.R. fractievoorzitter nadrukkelijk stelling genomen heeft tegen de wijze waarop er in het liberale kamp over belastingen wordt gesproken. De tarieven zijn hoog, zei hij, maar de term „ondragelijk” wil ik toch liever niet gebruiken. Er zijn in dit land — maar vooral in de arme landen — veel zaken die voor ons ondragelijker behoren te zijn dan hoge belastingdruk.

● C.H.U. EN A.R.

„Het Parool” (soc.) maakt naar aanleiding van de Conventsrede van de heer Berghuis over de verhouding A.R.-C.H.U. de volgende opmerkingen:

De voorzitter van de A.R. Partij, dr. Berghuis, heeft bij de C.H.U. aangedrongen op „kleur bekennen”. De aangename maar tot niets verplichtende discussie over de totstandkoming van de ene reformatorisch-christelijke partij neemt geen einde en de vorming van zo'n partij geen aanvang, klaagde de heer Berghuis. Er zijn allerlei bezwaren in de gevoelsfeer, en men moet niets willen forceren. Maar wenst de C.H.U. zo'n partij? Op deze vraag, zo zei de heer Berghuis, ontbreekt nog steeds het C.H.-antwoord.

Er bestaat enige reden om te twijfelen of de heer Berghuis dit antwoord in categorische vorm ooit zal krijgen. Voor de C.H.U. is de grote moeilijkheid, dat zij op maar weinig vragen in staat is een duidelijk en eensluidend antwoord te geven. Eigenlijk is de C.H.U. geen partij in de eigenlijke zin van het woord. Haar leden mogen over allerlei politieke zaken zeer ongelijk denken, en zij zijn er even goede vrienden om. In deze groepering is het naar gebelken is mogelijk, eerst in behoudende zin invloed uit te oefenen op de kabinetsformatie en daarna een vooruitstrevende minister te leveren.

Men spreekt in de C.H.U. graag over beginselen en daar zal het haar ook wel niet aan ontbreken, maar die beginselen zijn of niet van politieke aard of men kan er alle kanten mee uit. Zo'n partij moet welhaast onoverkomelijke bezwaren hebben tegen een zich vastleggen op bepaalde standpunten, tegen activiteit in plaats van een soepele passiviteit, die haar trouwens bij het elec-

Datgene, wat de heer Van der Schaaf neerschreef, is voor ons nog weer eens een bewijs te meer, dat men in socialistische zowel als in liberale kring van een fusie A.R.-C.H.U. voor zichzelf wel een en ander verwacht. Fusiepogingen tussen Antirevolutionairen en Christelijk Historischen zouden immers bij socialisten en liberalen zeker een warm onthaal vinden. Maar is dat niet een reden te meer om voorzichtigheid te betrachten? Is het immers niet zo, dat deze groeperingen er alleen maar zijde bij kunnen spinnen, wanneer er één protestants-christelijke partijformatie zou komen? Dan toch zouden zij een kans maken zeker een deel van de huidige C.H.U.-kiezers, die zich niet binnen een vrij eng partijverband, zo daarnaar zou worden gestreefd, thuis zouden gevoelen, op zich te verenigen.

Wij menen, dat de vraag van de heer Berghuis om: kleur te bekennen een al heel goedkope vraag is, waarop hij zelfs helemaal geen antwoord mag verwachten, wanneer hij daarbij een bepaalde inhoud van het begrip reformatorisch-christelijke partij voor ogen heeft, tenzij hij eerst zelf zou hebben aangegeven, wat hij onder die éne reformatorisch-christelijke partij verstaat.

Wil men immers zich voor een kleur uitspreken, dan zal men eerst precies moeten weten tussen welke kleuren men te kiezen heeft.

En wanneer de heer Berghuis nu zou stellen, dat die éne reformatorisch-christelijke partij nog niet dadelijk uit de verf hoeft te komen, dat hij daarvoor ook nog geen nauwkeurige voorstelling heeft en dat het hem in feite

alleen erom gaat of men in de C.H.U. ook bij gesprek met de Antirevolutionairen werkelijk wil pogen te komen tot een protestants-christelijke groepering, dan mag hem gezegd worden, dat hij dan het antwoord allang heeft en niet om een „kleur bekennen” hoeft te vragen.

De C.H.U. is naar haar eigen structuur immers al een politieke groepering, die alle reformatorische christenen zou willen omvatten.

In het nummer van 15 mei jl. van dit weekblad gaven wij een beschouwing over de christelijke staatkundige groepering en haar program naar aanleiding van een artikel van de Antirevolutionaire, de heer Algra in „Nederlandse Gedachten”.

De heer Algra heeft in het nummer van zijn blad van 23 mei jl. zich nader verklaard in een artikel onder titel: „Bijbel en program”. Dat verheugt ons, omdat hij daarmee een positieve bijdrage levert tot de discussie omtrent de vraag naar de betekenis van het program van de christelijke politieke groepering. Maar tevens wordt dit in het artikel van de heer Algra meer duidelijk, wat de kleur is, die hij geneigd zou zijn om de ene reformatorisch-christelijke partij te geven.

De heer Algra stelt, dat de Bijbel geen houvast zou geven indien zij ons slechts een richting zou bieden en geen richtlijnen.

Hij soms dan een aantal, wat hij noemt „Bijbelse waarheden” op. Wij citeren hem op dit punt. Hij schrijft:

„De Bijbel leert ons duidelijk en heeft ons duidelijk geleerd, wat het karakter is van het overheidsgezag; het is uit God en niet uit de mensen. De overheid is er om der zonde wil, om de boosheid te beteugelen en verder:

De overheid moet rekenen met de ernst der zonde, in aard en gevolgen. Het straffen der overheid is waarlijk straffen van kwaad en niet maar een veiligheidsmaatregel van de gemeenschap. Elke rassendiscriminatie is principieel verwerpelijk. De overheid wordt gekwalificeerd door haar zwaarmacht. Eigendom is rentmeesterschap. De Kerk mag door de overheid niet worden bejegend als een menselijke organisatie tot bevordering van geestelijke belangen. De ouders zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor de opvoeding der kinderen en allerminst de staat. Het is de zaak der overheid, de zwakken en weerlozen te beschermen. Het akker aan akker trekken is een uiting van zondige begeerten. Het hu-

welijk is door de Here ingesteld en echtscheiding, anders dan vanwege hoerij, is niet naar de Bijbel. Het ritme van zes dagen werken en op de dag des Heren rusten is een Goddelijk gebod”.

Tot zover het citaat. „Wij kunnen ons op bepaalde punten vergissen”, wordt aan de geboden opsomming nog toegevoegd.

Dat kunnen wij natuurlijk ook. Maar als wij ons niet vergissen, dan worden in de hierboven weergegeven opsomming wel een aantal belangrijke vraagpunten aangeroerd, maar worden

daaromtrent wel zeer ongenueanceerde richtlijnen als Bijbelse waarheden geboden.

Wij zijn nu zelf van de overigens bescheiden mening, dat die Bijbelse richtlijnen wel degelijk meer genuanceerd zijn, dan de heer Algra ons wil doen geloven.

Zo stelt hij om een enkel voorbeeld te noemen de kern van de taak van de overheid op het terrein van het strafrecht ons bepaald te beperkt en te eenzijdig als „wreken van onrecht”.

Zo menen wij, dat hij, waar het op verantwoordelijkheid voor de opvoeding van de kinderen betreft, de staat te ver wegwerpt. En zo is er meer te noemen, wat door de heer Algra naar onze mening veel te ongenueanceerd wordt gesteld.

Maar bovendien mogen we hieraan dan nog toevoegen, dat de door de heer Algra gestelde „Bijbelse waarheden” voor de concrete staatkundige vragen van de dag zeker niet telkenmale een enkele oplossing bieden.

Dat betekent echter helemaal niet, dat daarmee de Bijbel krachteloos zou zijn.

Het komt ons voor, dat in deze discussie tussen de heer Algra en ons naar voren komt een van de meest duidelijke punten van verschil in visie op die éne reformatorisch-christelijke partij, waarnaar wij beiden, ieder op zijn manier, streven. Voor de heer Algra zal er — zien wij het goed — zijn een kleur van door Bijbelonderzoek gevonden „waarheden”, waaromtrent men zich soms wel eens kan vergissen, maar die, men toch zoveel mogelijk moet pogen te zoeken en vast te leggen om de leden van de eigen Staatkundige groepering daaraan te binden.

Wij zien dat anders. Zeker zien wij wel duidelijk richtlijnen in de Bijbel. Al zijn die naar onze bescheiden mening niet zo ongenueanceerd als de heer Algra er enige formuleert. Maar het zijn overigens naar onze visie meer het klimaat en de richting, die in de Bijbel worden aangegeven, dan de concrete oplossingen.

Daarom kan er wel duidelijke binding zijn aan een beginselverklaring maar moet er overigens meer vrijheid zijn en blijven ook in een gedachte éne reformatorisch-christelijke partij, dan de heer Algra ons schijnt te bieden.

„Het Vrije Volk” (soc.) zegt er dit van:

De heer Berghuis, voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, heeft zich over de C.H.U. beklagd. De C.H.U. verzet geen stap om te komen tot een samensmelting van beide protestants-christelijke partijen. Zij houdt zich rustig op de vlakte.

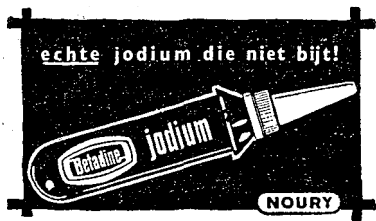
Hoe zou dat komen? Zou, wij vragen maar, de C.H.U. wachten tot zij definitief de grootste aanhang bij de kiezers heeft en de A.R.P. door verdere afbrokkeling zoveel tonen lager zingt, dat de C.H.U. de eerste viool speelt? Christelijke politiek is vanouds een harde aangelegenheid in Nederland.

● K.V.P.

„De Rotterdammer” geeft ook nog een korte beschouwing over de verhouding tot de K.V.P.:

Dr. Berghuis is kennelijk niet erg onder de indruk van de geluiden, die in

● Vervolg op pag. 9

aangelegd worden. Dat is van fundamenteeler orde dan de vraag op welke tijdstippen belastingverlaging en AOW-verhoging tot stand moeten komen.

De heer Smallembroek heeft er recht op gewezen dat men zich over belastingverlaging die verder gaat dan een aanpassing van de progressiefactor niet te veel illusies moet maken. Hij schetste in het kort een paar van de vele noodzakelijke collectieve voorzieningen die nog getroffen moeten wor-

toraat geen windelieren blijkt te leggen.

Het verschijnsel is merkwaardig. Het wordt overigens bevorderd door het Nederlandse kiesstelsel, dat er eerder op is gericht de kiezers problemen te besparen dan hen daarover tot nadenken te brengen. Gehele of gedeeltelijke herinvoering van het districtenstelsel zou de twee (middel)grote reformatorische partijen wel dwingen tot samenwerking, die de heer Berghuis nu maar niet ziet komen, en tot de confrontatie van de traditionele C.H.U.-kiezers met allerlei problematiek, waar zij zich nu ongaarne in verdiepen. Misschien, dat er dan eindelijk zo iets als kleur bekennen in zou zitten.

In het „Christelijk-Historisch Weekblad” gaat mr. J. W. van Gelder ook op deze kwestie in. Hij schrijft:

De heer Berghuis, de voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, heeft in zijn rede op het Partij-Convent van zijn partij bij de C.H.U. aangedrongen op „kleur bekennen”. Hij vindt de discussie met de Christelijk Historischen op zichzelf wel aangenaam en interessant, wil ook helemaal niet forceren, maar wenst wel een antwoord op de vraag of de C.H.U. nu eigenlijk wel één reformatorisch-christelijke partij wenst. (En dan volgt een citaat uit het door ons hierboven afgedrukte artikel).

De heer Sj. van der Schaaf heeft blijkens een artikel in „Parool” het antwoord al klaar.

• Vervolg van pag. 8

K.V.P.-kring worden gehoord met betrekking tot de samenwerking met de protestants-christelijke partijen. De gebeurtenissen rond prinses Irene hebben bewezen, dat de christen-democratische samenwerking tegen een stootje kan, zo zegt hij. We zijn geneigd om dit te beamen, aannemende dat ideeën als werden gepubliceerd in „De Gelderlander” en „De Tijd” niet representatief voor de K.V.P. zijn. De confrontatie met extreme opvattingen, zowel in het r.k. als in het reformatorische kamp, heeft inderdaad verduidelijkend gewerkt. We weten nu beter hoe de situatie over en weer ligt. Maar dat deze confrontatie, zoals dr. Berghuis meent, „positief kan worden gewaardeerd in de richting van een nader tot elkaar komen van r.k. en reformatorisch-katholieke christenen in ons land” zien we nog niet. We hopen dat spr. gelijk heeft. De toekomst zal het moeten leren.

• LEGERPREDIKANTEN

Ook aan de geestelijke verzorging van de strijdkrachten wijdt „De Rotterdammer” een beschouwing:

Belangwekkende opmerkingen heeft dr. Berghuis zaterdag op het A.R. Partij-Convenc gemaakt over het conflict in de prot. chr. geestelijke verzorging van de krijgsmacht. Belangrijk vinden we met name zijn stelling, dat de organisatievorm van het militair pastoraat opnieuw moet worden bekeken. Helaas heeft minister De Jong aan de Eerste Kamer meegedeeld, dat dit niet in zijn bedoeling ligt.

We zijn het geheel eens met de a.r. partijvoorzitter, dat in de persoon van de krijgsmachtspredikant kerk en leger — wij zouden zeggen: kerk en staat — merkwaardig zijn vermengd. We achten het een ongewenste situatie, dat een krijgsmachtspredikant niet alleen die naar van zijn kerk, maar ook burgerambtenaar is. Blijkens art. 2 van zijn instructie geldt zelfs voor de hoofdlegerpredikant: „Hij is voor de uitoefening van zijn ambt verantwoordelijk aan den minister van Oorlog”. Het lijkt ons dan ook slechts vrijwillige zelfbeperking van de huidige bewindsman wanneer hij volstaat met het stellen van regelingen van administratieve en huishoudelijke aard en zich onthoudt van aanwijzingen met betrekking tot de boodschap, die de geestelijke verzorgers brengen.

Dr. Berghuis erkent evenwel de bevoegdheid en zelfs de plicht van de overheid om te „beoordelen in hoever en tot hoever een bepaalde vanwege geestelijke verzorgers gebrachte boodschap kan worden toegelaten indien de uitoefening van haar wettige overheids-taak daardoor in gevaar zou worden gebracht.” We hebben er enige moeite mee om dit dr. Berghuis zonder meer na te zeggen. Voorop gesteld zij, dat wij beslist niet menen in een tijdperk te zijn aangeland, dat als vóór Constan-tijns kan worden aangemerkt. Sprekend over de verhouding van kerk en staat, is ons alle catacomben-romantiek vreemd. Wij eren de overheid als di-naresse Gods, maar geloven niet in haar onfeilbaarheid. We zien de overheid dan ook liever niet ex cathedra oordelend over de boodschap, die de predikanten in de strijdkrachten brengen. Deze boodschap kan in strijd zijn met de Heilige Schrift, maar dat kan de uitoefening van de overheidstaak evenzeer zijn. Ook aan de uitoefening van de wettige overheidstaak, de bescherming der kwaden, zijn grenzen gesteld.

Op grond van het beginsel van de scheiding van kerk en staat, menen we, dat de kerken de uitsluitende verantwoordelijkheid dragen voor de boodschap, die haar dienaren brengen. Meent de overheid, dat een predikant aan de evangelie-boodschap conclusies verbindt, die voor haar taakvervulling schadelijk zijn, dan zullen de met het opzicht belaste kerkelijke organen een onderzoek moeten instellen. Zij kunnen de betrokken predikant in gebreke stellen, maar ook tot de conclusie komen, dat naar de wil des Heren gesproken is. Zouden de andere kerker daarmee instemmen, dan staat in het laatste geval het conflict tussen kerk en staat levensgroot voor ons. Maar dan is het een zuiver conflict — om het zo maar aan te duiden — en niet een botsing tussen overheid en een predikant, die van de minister via de hoofdlegerpredikant aanwijzingen over zijn zuiver-ambtelijk werk kan krijgen, omdat hij ook staatsambtenaar is.

• EERSTE KAMER

De plaats van de Eerste Kamer in ons staatsbestel gaf eveneens aanleiding tot verscheidene commentaren.

„Het Parool” geeft als zijn mening:

Wat moet er met de Eerste Kamer gebeuren? Het is de verdienste van oud-minister Cals geweest dit probleem midden in de belangstelling te hebben

geplaatst. De door hem aanbevolen oplossing vond minder ingang. Op het Partij-Convenc der Anti-Revolutionaire Partij heeft de voorzitter, dr. W. P. Berghuis, zelf lid van de Eerste Kamer, zaterdagmorgen betoogd, dat de Eerste Kamer niet mag verworden tot een conglomeraat van groepsbelangen. Door de groepsbelangen op te tellen krijgt men namelijk niet het algemeen belang. Ook de Eerste Kamer moet de algemene politieke zaak behartigen; als contragewicht tegen de Tweede Kamer kan zij nuttig werk doen. Wel, zo erkende dr. Berghuis, zouden de senatoren zich groter zelfbeheersing bij het handelen van detailpunten van het regeringsbeleid kunnen opleggen.

De theorie, volgens welke de Eerste Kamer als contragewicht van de Tweede Kamer moet optreden, gaat slechts op zolang zij niet wordt toegepast. Stel dat de Eerste Kamer zich bij herhaling geroepen zou achten de beslissingen der Tweede Kamer ongedaan te maken. Wat zou de A.R.P. van de Eerste Kamer denken als deze bijvoorbeeld een haar welgevallig besluit der Tweede Kamer met betrekking tot het radio- en t.v.-bestel — een probleem, dat in haar ogen een hoofdzaak is voor het kabinet-Marijnen — zou weerleggen. In de landen waar zich zo'n situatie heeft voorgedaan zijn de bevoegdheden van het Hogerhuis steevast ingekrompen. Anders zou immers geen politiek bedreven kunnen worden. Alle daadkracht zou uit het staatsbestel worden weggenomen.

Onze Eerste Kamer heeft zich kunnen handhaven door hoogst zelden van haar bevoegdheden gebruik te maken. Sinds 1849 heeft zij nog geen honderd regeringsvoorstellen verworpen. Het aantal gevallen waarin zij dit na de oorlog deed kan men bijna op de vingers van één hand tellen. Heel belangrijk waren die veto's bovendien niet. Zij betroffen wijzigingen van de enquêtewet, de wet op de zeevaartdiploma's, de toto, en de archiefwet. Weliswaar heeft de Eerste Kamer bij de grondwetsherziening van 1953 nog verscheidene onderdelen, betreffende het aantal en de leeftijdsgrenzen van de Kamerleden e.a. verworpen, maar op die beslissingen is zij in later jaren veelal teruggekomen.

Het meest ingang heeft de theorie gevonden dat de Eerste Kamer als revisie-instantie geroepen is eventuele fouten van de Tweede Kamer te herstellen. Wie deze leer aanvaardt, erkent praktisch dat Kamerleden aan de overzijde van het Binnenhof sinds de bevrijding heel weinig steken hebben laten vallen. Voordat men die conclusie trekt, dient men zich echter te realiseren, dat zich sinds de bevrijding in ons maatschappelijk leven een ingrijpende wijziging heeft voltrokken. Steeds meer zijn maatschappelijke instanties — via de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie — als adviseurs ingeschakeld bij de voorbereiding van beleidsbeslissingen en wetsontwerpen.

Ten aanzien van de adviezen van de Sociaal-Economische Raad treedt de Tweede Kamer eigenlijk al op als revisie-orgaan. Onder die omstandigheden blijft er voor de Eerste Kamer weinig anders over dan te herhalen wat reeds zo dikwijls is herhaald of zich te verdiepen in onderwerpen die slechts zijdelings het staatsbestuur raken, zoals de homofilie in de moderne letterkunde.

Dat is op het ogenblik het probleem der Eerste Kamer. Terwijl zij in betekenis is teruggedrongen, neemt de spraaklust van sommige senatoren toe. Met de oproep tot zijn medeleden de breedvoerigheid hunner betoog in te perken, heeft dr. Berghuis goed werk gedaan, maar is het niet het cureren van een symptoom?

„De Rotterdammer” geeft over deze aangelegenheid de volgende mening:

Dr. Berghuis heeft het bestaansrecht van de Eerste Kamer verdedigd. Aangezien hij behalve partijvoorzitter ook fractieleider van de a.r.-fractie in de Senaat is, valt dit niet te verwonderen. Maar, betoogt hij, de Eerste Kamer zal wel meer dan tot dusver haar eigen aard in haar wijze van werken tot uitdrukking moeten brengen. Zij zal meer een eigen stijl moeten ontwikkelen. Het zou anders kunnen zijn, dat zij zelf haar voortbestaan tot een probleem maakt. Wie de behandeling van de begrotingen van O.K. en W. en van Verkeer en Waterstaat de afgelopen weken in de Eerste Kamer heeft meegemaakt, is geneigd met deze opmerkingen hartelijk in te stemmen. We hebben verwondering voor de punctuele wijze, waarop tal van senatoren de zaken behandelen en voor de gedetailleerde kennis, die zij ons telkens de vraag of de Eerste Kamer zo toch niet als een dubbele van de Tweede Kamer functioneeret. In dit verband is interessant wat de heer Kraaijvanger (K.V.P.) enkele weken geleden in de senaat heeft opgemerkt. „Bij alle bestrijders van de Eerste Kamer komt toch wel de klacht naar voren, dat wij te veel in herhaling vallen van hetgeen al gezegd en geschreven is. Naar mijn mening zullen

wij dit voor een deel ook moeten beamen. Ik geloof, dat wij de moed moeten opbrengen over meer wetsontwerpen dan tot nu toe het geval is, een blanco verslag uit te brengen. Ik geloof dat het niet noodzakelijk is verslagen te maken, waarin ondergeschikte verschillen van mening naar voren komen, die parallel lopen aan die, welke aan de overzijde van het Binnenhof tot uitdrukking zijn gebracht, als wij niet voornemens zijn zo'n wetsontwerp te verwerpen, dus onze revisietaak uit te oefenen. Onze Kamer is uitermate geschikt en kan nuttig werk verrichten door bij begrotingsbehandelingen in rustige sfeer de grote beleidslijnen te behandelen. Zij zal haar aanzien daarmee verhogen, mits — en dit is een noodzakelijk iets, daartussen dan ook niet details worden gemengd. Voor de detail-kwesties staan andere wegen open.”

We hebben er geen woord aan toe te voegen.

• REDE SMALLENBROEK

Tenslotte de rede van de heer Smal-lenbroek op het Convenc. Deze gaf „Het Vrije Volk” het volgende commentaar in de pen:

Wie de rede op zich laat inwerken, die de Anti-Revolutionaire fractievoorzitter, de heer J. Smal-lenbroek, op het Convenc van zijn partij heeft gehouden, moet vaststellen, dat de leiding van deze partij druk bezig is zich in te stellen op de politieke vraagstukken van de komende jaren. Van een voorkeur voor principiële bespiegelingen is niet veel meer over. Van fraaie theoretische — doch weinig vruchtbare — verhandelingen over „Het Gezag”, de „Taak der overheid”, de „Soevereiniteit in Eigen Kring” heeft men afscheid genomen.

De heer Smal-lenbroek maakt zich zorg over de vrijheid en de verscheidenheid van pers en radio. Hij voelt er niets voor die vrijheid en verscheidenheid door een aantal op geld beluste lieden omver te laten lopen.

De Anti-Revolutionaire leider doet niet mee met hen die smalen op de collectieve voorzieningen. Hij zegt klip en klaar dat Nederland grote behoefte

heeft aan goede wegen, aan betaalbare huizen, aan toegankelijk recreatiegebied. Hij wil de bejaarden te hulp komen met verhoging van de A.O.W., omdat hij moet erkennen dat de bedrijfs-pensioenfondsen niet tijdig en voldoende zijn versterkt.

De heer Smal-lenbroek vindt de armoede in de ontwikkelingslanden voor een christen onverdraaglijker dan de belastingdruk in Nederland. Hij ziet geen heil in het uitverkopen van grond aan speculanten. Grond die de gemeenschap straks tegen veel hogere prijzen terug zal moeten kopen.

Een program als uit deze verlangens naar voren komt, wordt in de Anti-Revolutionaire Partij niet eenparig toegejuicht. Dat is op het Convenc ook wel gebleken. Er zijn te veel mensen, die door het eigen onmiddellijke belang verhinderd worden om de grote vraagstukken te zien, die om een oplossing vragen. Dat komt trouwens in elke politieke partij voor. En in veel ergere mate buiten de politieke partijen! Door zo direct de grote vraagstukken van onze samenleving aan de orde te stellen dwingt de heer Smal-lenbroek zijn partijgenoten tot een keuze. Zoals hij ook dwingt tot open en opnieuw overdenken van wat te doen staat.

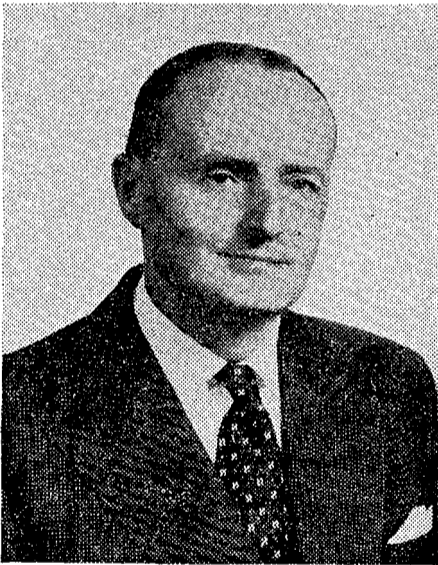
Bij wie zal hij daarmee op politieke weerstand stuiten? Waarschijnlijk bij hen, die niet voor hervormingen van onze samenleving voelen. Bij hen die het of wel goed hebben of wel goed vinden. Van oudsher zat deze stroming naast de radicale óók in de Anti-Revolutionaire Partij. In veel sterkere mate is thans die stroming in de V.V.D. te vinden naast de intellectuelen in die partij, die wel meer en anders willen dan bestaande belangen verdedigen.

Wie deze rede van de heer Smal-lenbroek leest vraagt zich af waarom de Antirevolutionairen moesten kiezen voor samenwerking met de V.V.D. in de regering-Marijnen. Wie ervan uit zou gaan, dat de opvattingen van de heer Smal-lenbroek op dit moment kenmerkend voor de Anti's zijn, weet op deze vraag geen antwoord. En daarom rijst de vraag of de politieke leiding van de Anti's niet bezig is veel verder te denken dan haar achterban, dat weet en daar rekening mee moet houden.

Aandacht voor

MANLIO BROGIO

de man, die Mr. Stikker bij de Navo heeft opgevolgd

TOEN Lord Ismay als secretaris-generaal van de Navo werd opgevolgd door Paul Henri Spaak, was er niets bijzonders aan de hand. De ene (Britse) functionaris ging en de andere (Belgische) kwam. Er was het bekende tikkeltje weemoed, dat nu eenmaal vrijwel ieder afscheid kenmerkt. Daar bleef het echter bij, temeer omdat nu een vertegenwoordiger van een der kleinere landen op een bijzonder belangrijke plaats in de Navo terecht was gekomen. De Gaulle was toen nog niet voor de tweede keer aan de macht gekomen en binnen het bondgenootschap deden zich geen bijzondere spanningen voor. Ook toen Spaak drie jaar geleden afscheid nam als secretaris-generaal, werd dit door weinigen betreurd. Het was voor de Navo en voor Spaak het beste, dat er verandering kwam in de top van de civiele sector van de organisatie. Nu mr. D. U. Stikker, die de plaats van Spaak innam, zijn functie neerlegt, overheerst het gevoel, dat een staatsman heengaat, aan wiens groete gaven van hoofd en hart in de komende jaren juist zo'n grote behoefte zal bestaan. Dit maakt het voor de Italiaan Manlio Brosio, die hem op 1 augustus a.s. hoopt op te volgen, dubbel moeilijker, de zware taak, die op zijn schouders komt te rusten, te volbrengen.

NIETTEMIN is er geen reden om te wanhopigen, omdat iedere secretaris-generaal van de Navo tenslotte slechts iets kan bereiken, als zijn vijftien opdrachtgevers hem daartoe in staat willen stellen. In dit opzicht is het wellicht hoopgevend, dat de kandidatuur van Brosio (voorgesteld door Dean Rusk, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken onmiddellijk werd gesteund door Couve de Murville, De Gaulle's minister van buitenlandse zaken. Dit laatste is echter geenszins een garantie, omdat de mogelijkheid niet uitgesloten is, dat de Franse regering er slechts op uit is, de sympathie te winnen van de nieuwe secretaris-generaal, zulks met het oog op de veranderingen, die zich onvermijdelijk binnen het bondgenootschap zullen gaan voltrekken. Ook moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid, dat de Franse regering de benoeming van Brosio heeft willen gebruiken als middel om tot een betere verstandhouding met de Italiaanse regering te komen, vooral nu de socialisten in Rome veel meer in de melk te brokkelen hebben dan in het verleden het geval is geweest. Hoe dat zij, op het ogenblik willen wij slechts kort stilstaan bij het leven van de man, die in de komende jaren het werk van Ismay, Spaak en Stikker zal voortzetten.

IN de afgelopen zeventien jaren heeft de heer Brosio zijn land voornamelijk als ambassadeur gediend. Hij was achtereenvolgens in Moskou, Londen, Washington en Parijs. Hij was vier jaar in Moskou, drie jaar in Londen, zes jaar in de Verenigde Staten en nu al weer drie jaar in Parijs, waar hij ook met de problematiek van de Navo werd geconfronteerd. Brosio studeerde rechten in Turijn, de stad, waar hij in 1897 werd geboren. Op 23-jarige leeftijd werd hij lid van de liberale partij, trad toe tot de revolutionaire beweging en nam deel aan het verzet tegen het fascisme van Mussolini. Toen hem alle politieke activiteiten verboden werden, werkte hij in zijn geboortestad als advocaat. Deze werkzaamheden stelden hem in staat, achter de schermen nauwe contacten met anti-fascistische groeperingen te onderhouden. Na de val van Mussolini, die gevolgd werd door de Duitse bezetting, was hij actief in de ondergrondse beweging en was hij een van de leidende figuren van het Nationale bevrijdingscomité. Nadat de Duitsers waren verslagen werd Brosio secretaris-generaal van de Liberale partij. Tot 1947 maakte hij deel uit van verschillende Italiaanse kabinetten, o.a. als minister van defensie.

'VESTA' MEUBELEN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken.

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

N.V. Rederij en Haringhandel

Import - Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

Albracht N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker
Uw dokter

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(27)

John Wilkes Booth kwam terug uit de scheersalon, gladgeschoren en gepoederd. Toen hij de hal van het National Hotel doorliep stootten de gasten elkaar aan en wezen naar hem. De mensen verwisselden hem soms met zijn broer Edwin, maar dat gebeurde niet zo vaak meer als vroeger. Wilkes was nu beroemd, hij was nu zelf een grote ster.

Toen hij voorbij de portiersloge liep keek de portier plichtmatig na of er nog post was voor Booth. Er was niets. De post voor de toneelspeler was meestal geadresseerd: „c/o Ford's Opera House, 10th Street, Washington City D.C.” Hij kon er op vertrouwen dat de gebroeders Ford zijn post wel bewaarden, hoe lang het ook mocht duren eer hij weer terugkwam in de stad. Niemand, niet eens de waakzame William H. Crook, zou Booth een verdacht individu hebben kunnen noemen. Iemand die een beschuldigende vinger naar de beroemde toneelspeler zou hebben uitgestoken, zou nog vandaag aan de dag zijn gebrandmerkt als hysterisch of waanzinnig. Iedereen scheen John Wilkes Booth te kennen en iedereen scheen hem te bewonderen. Hij werd met een glimlach gegroet door mensen, die volkomen vreemd voor hem waren en zedige dames werden in zijn nabijheid bepaald vrijmoedig. Zijn naam op aanplakbiljetten en affiches was voldoende om zo goed als uitverkochte zalen te garanderen en mr. Hess, de directeur van Grover's Theatre in E Street tussen Thirteenth en Fourteenth, zou er heel wat voor over hebben gehad om hem bij Ford's vandaan te krijgen.

Misschien zou slechts één persoon zich ongerust hebben gemaakt over Booth als hij hem deze morgen had kunnen zien. Zijn naam was Oram en jaren geleden hadden Wilkes en hij, zoals jongens dat plegen te doen, in het gras van Bel Air liggen te dromen over de toekomst.

„Wat ik wil,” had Booth toen gezegd, „is niet een groot toneelspeler worden, zoals mijn vader, maar een naam in de historie”. Hij wilde vóór alles bekend worden. „Ik zal ervoor zorgen, dat mijn naam bekend zal worden bij alle komende generaties”, zei hij, en met zijn tweeën hadden ze liggen kauwen op grassprietjes en gekeken naar de grote witte wolken. Een andere schoolkameraad kwam bij hen zitten en ook hij kreeg het verhaal te horen, waarop hij vroeg wat Booth dan eigenlijk van plan was te gaan doen. Wilkes dacht even over de vraag na en zei toen ernstig:

„Ik zal je vertellen wat ik bedoel. Je hebt toch wel eens gelezen van de zeven wereldwonderen? Goed dan, laten we de kolossus van Rhodus als voorbeeld nemen. Stel je eens voor dat dit beeld nog overeind stond en dat ik het op een of andere manier omver zou gooien”. De jongens knikten. „Mijn naam zou dan bewaard blijven voor het nageslacht en nooit in vergetelheid raken, want hij zou in alle geschiedenisboeken van alle tijden vermeld en gelezen worden, duizenden jaren na onze dood. Hoe verstandig en goed wij ook mogen zijn, nooit zullen onze namen worden genoemd in zoveel geschiedenisboeken.

Zijn vriend Oram moest er even over nadenken. Toen zei hij: „Maar stel je eens voor dat het beeld je in zijn val zou meentrekken? Wat zou je dan aan al je beroemdheid hebben?”

Wilkes kwam overeind en glimlachte vergevend: „Ik zou sterven,” zei hij, „in het gelukkige bewustzijn dat ik iets had gedaan wat geen enkel ander mens ooit had gedaan en waarschijnlijk geen enkel ander mens ooit zou doen”.

Vandaag was er geen Oram in de nabijheid. Er was niemand die andere gevoelens koesterde dan afgunst bij het zien van Booth. Terwijl hij naar zijn kamer liep, kwam Michael O'Laughlin en zijn troep feestvierders de Pennsylvania Avenue af. Ze hadden ontbeten en een paar glazen

gedronken en ze voelden zich stukken beter dan een paar uur geleden. Iets van de vrolijkheid van gisteravond begon alweer terug te komen. Het eten in Welch' had goed gesmaakt en de whisky's, die sterker schenen te zijn dan die van gisteravond, hadden weer een beetje kleur gegeven aan de stad en haar de moeite van het bekijken waard gemaakt.

Ze waren met z'n vieren. Luitenant-ter-zee Henderson en Bernard J. Early probeerden het eens te worden over de juiste toon om een lied aan te heffen. Mike O'Laughlin en Edward Murphy liepen zwiingend voor de anderen uit. O'Laughlin liep zichzelf te beloven niet voor de tweede achtereenvolgende dag dronken te worden, maar hij was niet in staat om het zelf te geloven, want hij wist hoe leugenachtig hij was.

Toen ze voorbij het National Hotel kwamen, zei Bernie Early, dat als niemand er iets op tegen had hij even naar binnen zou gaan om gebruik te maken van het toilet. Er was niemand die daar iets op tegen had. Integendeel, Murphy vroeg zich af of er misschien een bar was in het hotel en zo niet, waarom dan niet. Ze liepen naar binnen en O'Laughlin zei, dat er hier een vriend van hem logeerde — John Wilkes Booth — en dat hij even naar zijn kamer zou lopen om een praatje te maken. Henderson en Murphy lieten, terwijl ze zaten te wachten, visitekaartjes drukken en na drie kwartier lieten ze er een paar naar boven brengen om te zien of ze Mike uit de kamer van zijn vriend vandaan konden krijgen. De kaartjes kwamen onbeantwoord terug en de drie vrienden gingen toen maar naar Lichau House, waar een mens zijn nuchtere verstand terug kon krijgen bij een portie gepekelde varkenspootjes en een paar grote glazen ijskoud bier. Mike zocht hen daar later weer op. Hij vertelde, dat hij had geprobeerd wat terug te krijgen van het geld dat Booth destijds van hem had geleend.

Aan de andere kant van de stad — de noordelijke kant kant — was Anna Ward vandaag al vroeg naar het postkantoor geweest. Ze was jong en lelijk en bijziende en overdreven bescheiden. Zij had een grote bewondering voor John Surratt. Wat Anna's kansen bij John aanzienlijk had verminderd was dat zij reeds de zegen had van zijn moeder. Zoals vele meisjes hebben ondervonden, kan zo iets van gevaarlijke invloed zijn op een liefdesgeschiedenis. John scheen meer sympathie voor haar te hebben wanneer hij de stad uit was, dan wanneer hij thuis was in het pension. Zoals bijvoorbeeld vandaag. Ze had twee brieven van hem gekregen, beide gestempeld „Montreal, Canada East”. Behalve een paar vellen volgeschreven met warme woorden aan Anna's adres, bevatten ze ook nog twee brieven aan zijn moeder.

Anna spoedde zich zo vlug mogelijk naar het pension in H. Street om haar geluk te delen met de weduwe Surratt. Ze had nog een andere brief voor Mrs. Surratt, afgestempeld in Maryland, maar daar had Anna geen belangstelling voor.

De twee vrouwen, allebei nogal bijziende, lazen de brieven hardop en verheugden er zich over dat John het goed maakte. Hij schreef niet wat hij eigenlijk deed in Canada, maar het was algemeen bekend dat de geconfedereerde staten van Amerika via Montreal veel geld verzonden naar en van Europa en het was een publiek geheim dat John Surratt de noordelijke blokkade tussen Richmond en Montreal had geforceerd en documenten bij zich had, die hij had verborgen in een uitgeholde hak van een laars en tussen de vloerplanken van een wagen. Een paar maal was hij aangehouden en gevisiteerd door soldaten van de Unie, maar ze hadden niets bijzonders kunnen vinden.

(wordt vervolgd)

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154

NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

GEEF DIT BLAD DOOR!

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

Scheepswerf A.v.d.Werff

Onderhoud en reparatie
van schepen

DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

N.V. Scheepsbouw v.h.

FIRMA A. LANSER

Slidrecht - Holland

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS - TELEFOON 05208 - 307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

• Albanië

Iedereen weet tegenwoordig waar Albanië ligt.

Het is het Cuba van China. Op het Congres van Berlijn in 1878, waar de erfenis van de „zieke man” (Turkije) alvast voor een gedeelte werd verdeeld, vroegen ook de Albanen om erkenning van hun nationale rechten. Maar Bismarck, „de eerlijke makelaar” had een zéér deugdelijk motief om het verzoek af te wijzen: hij deelde het Congres mee, dat er geen Albanese natie bestond.

In 1913 vielen Bulgarije, Servië, Griekenland en Montenegro samen Turkije aan. En met groot succes. Bijna al het Europese grondgebied ging voor Turkije verloren. De bondgenoten kregen vlot ruzie over de buit, waarbij Bulgarije aan het kortste eind trok. Maar Oostenrijk werd bang voor een te grote gebiedsuitbreiding van Servië en Italië wilde geen sterke macht tegenover de hiel van de laars. Het gevolg was, dat onder druk van Italië en Oostenrijk nu toch werd aanvaard, dat er een Albanese natie bestond. En zo kwam er een nieuwe staat bij, een onafhankelijke staat Albanië.

Italië en Oostenrijk creëerden samen de staat en de derde in de Dreibund (die in 1914 bezweek) leverde een vorst: Wilhelm von Wied. Uit de verte familie van de Oranje's zowel als van de Hohenzollerns.

Maar het was een raar land, dat Albanië, een land, waarin stamhoofden elkaar de macht betwisten. Deftige stamhoofden waren het bepaald niet. Ze hadden soms iets weg van roverhoofdmannen. Zou er in dat land een behoorlijke orde komen, dan moest er een flinke gendarmerie worden gevormd, een goed gedisciplineerde militaire politie, die snel en doelmatig kon optreden.

En er moesten enkele bekwame mannen worden aangezocht, om die gendarmerie te organiseren en op te leiden.

In gemeenschappelijk overleg tussen verschillende mogendheden werd goed gevonden, dat die organisatoren en instructeurs Nederlandse officieren zouden zijn. En zo vertrokken ongeveer een dozijn van onze officieren naar Albanië. Majoor Thomson, die zoals verleden week werd verhaald, in 1913 niet weer als Kamerlid werd herkozen, en in Nederland bataljonscommandant werd, vond het voor zichzelf een meer bevredigende job om dit werk in Albanië mee aan te pakken. Hij werd graag in de ploeg opgenomen, die onder leiding stond van een Nederlandse kolonel. Alleen... die kolonel lustte hem niet en werkte hem tegen. Dat de beide topfiguren zo slecht met elkaar konden opschieten, kwam de zaak niet ten goede.

En de Vorst von Wied, die nu de titel had Mbret van Albanië, leek wel een held op sokken. De Duitse Keizer beschouwde hem als een lid van het Keizerlijk Huis en stuurde hem eenmaal een vermaning, om flinker te zijn. Italië intussen stookte in Albanië om in troebel water te kunnen vissen. En opstanden en gevechten tussen stammen waren aan de orde van de dag. Maar het ergste moest nog komen.

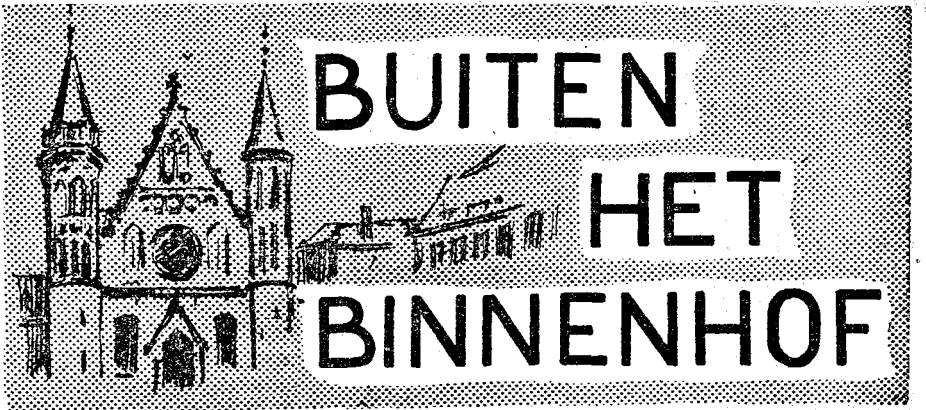
DAT de zomer van 1914 een moeilijke datum was om een vereniging te stichten zal ieder, die een beetje de wereldgeschiedenis is blijven volgen, wel toestemmen. Dat die datum, 20 juni 1914, allerminst geschikt was om een vereniging op te richten, wier naam is „Nederland in den Vreemde”, daarover is ieder het wel eens. Toch is, nu 50 jaren geleden, die vereniging tot stand gekomen. De opzet van de jonge loot aan het Nederlandse verenigingsleven was „juiste kennis in het buitenland te verspreiden over ons land”. Nu, dat buitenland had op dat moment wel andere zorgen aan zijn hoofd. 't Mankeerde er nog maar aan, dat de naam van de jonge organisatie niet luidde: „Het vreemde in Nederland”.

De oprichters waren de heren P. J. de Kanter, H. Colijn, Dr. M. de Hartogh en Generaal-majoor A. Hoogboom.

In 1913 was in Gent een internationale tentoonstelling gehouden, waarop op een verantwoorde en succesvolle wijze propaganda was gemaakt voor Nederland. Een aan die tentoonstelling verbonden „commissie voor de congressen” had op zich genomen, naast het geëxposeerde, voordrachten en lezingen over Nederland en zijn bewoners, zijn cultuur, industrie, onderwijs enz. te houden. Tijdens die activiteiten bleek hoe weinig de Belgen van hun burens afwisten. De scheiding van 1839 was wel radicaal geweest! De kennis omtrent „Holland” was bedroevend. Als België zo weinig over ons land weet, wat zullen dan andere landen aan kennis over ons bezitten, vroegen de leden van de congresscommissie zich af. Zij besloten hun opvoedend en leerzaam werk ook na afloop van de tentoonstelling voort te zetten.

In No. 14 van Staatsblad No. 1810 lezen we, dat Koninklijke goedkeuring op 12 september 1914 is verleend op de statuten van de „Vereeniging tot verbreiding van kennis over Nederland in den Vreemde”. In het hoofdbestuur namen, behalve de reeds genoemde leden van het dagelijks bestuur zitting, de heren Mr. J. A. Abendonon, Mr. J. H. L. Bergsma, Prof. dr. H. Blink, Mr. H. C. Dreselhuys, Prof. mr. J. H. van Hamel, M. Onnes van Nijnerode, G. N. de Stoppelaar, F. baron van Tuyl van Serooskerken, Jhr. Mr. J. L. W. C. van Weiler, F. W. Weissman en Jhr. mr. E. B. F. F. Wittert van Hoogland.

Er was, niettegenstaande de al spoedig uitgebroken wereldoorlog al terstond werk aan de winkel. Toen de Duitse troepen België binnenvielen, stroomden vluchtelingen vandaar ons land binnen. Dat Nederland neutraal bleef was voor de geallieerden, die tegen Duitsland c.s. stredden een doorn in het oog, maar ook was het een doorn in het oog van Duitsland c.s. Kwade berichten over ons land circuleerden in vele organen van de buitenlandse pers, ook over de behandeling in ons land van die Belgische vluchtelingen. De „Verspreiding van juiste kennis over ons land in het buitenland” was ons nu wel min of meer afgedwongen. Een speciale brochure over dit onderwerp in de Engelse, Franse en Nederlandse taal verscheen als een van de eerste publicaties der vereniging. Geen wanhoopstemming maakte zich van de leden van het bestuur meester, integendeel, een organisatie onder zulke moeilijke omstandigheden geboren was waard in stand te blijven! Toen na de Belgische vluchtelingen ook geïnterneerden van beide oorlogvoerende partijen in ons land een gedwongen verblijf kregen, konden de activiteiten van „Nederland in den Vreemde” ook in die richting gestuurd worden. Ach, het was de bedoeling aldus op te treden niet geweest, maar nu door de bijzondere omstandigheden „de

vreemde” binnen de landsgrenzen was gekomen, waarom zou men dan ook niet dicht bij huis beginnen? De Vereniging organiseerde voor geïnterneerde officieren excursies door het land, daardoor de basis leggende van goede kennis omtrent Nederland. De regering steunde dit ondernemen. Zo was „Nederland in den Vreemde” de gehele periode 1914—1918 bezig haar opzet in de praktijk te verwezenlijken. Degenen, die in woord en geschrift onze neutraliteit verdedigden waren o.a. Mr. H. W. J. M. Keuls, professor Van Hamel en Mr. dr. W. M. Westerman die als leden van de commissie „Persinlichtingen” toen voortreffelijk werk hebben gedaan.

Pas na de 1e wereldoorlog kon het werk worden aangevat, waartoe „Nederland in den Vreemde” oorspronkelijk was opgericht. Er werden brochures over Nederland uitgegeven, ook over Nederlands Indië, er kwam een film over Nederland tot stand, een fotocentrale werd opgericht, voordrachten gehouden, tentoonstellingen georganiseerd, persbureaus in het buitenland gesticht, vertegenwoordigers in het buitenland benoemd etc. etc.

Zo heeft de vereniging in de loop van 50 jaar aan het buitenland Nederland gepresenteerd, in woord, beeld en geschrift, waarvan de inhoud veel bijgedragen heeft tot een juiste kennis omtrent het ons eigene.

Dat in de moderne talen, Frans, Duits en Engels, geschriften over ons land verschijnen is begrijpelijk, de activiteit van de vereniging uit zich echter ook in het Afrikaans, Spaans, Portugees, Italiaans, Perzisch, Bahasa Indonesia, Servo-Kroatisch, Fins, Zweeds, Russisch, Esperanto en Hebreeuws.

Een apart hoofdstuk vormt voor de vereniging de inhoud van leerboeken in het buitenland waarin mede over ons land enkele bladzijden werden opgeslagen. Daarbij werden dergelijke onmogelijke zaken verteld, dat de tegenwoordige hoogleraar Dr. J. Presser al vroeg een onderzoek heeft ingesteld naar de oorzaken van de povere kennis over ons land in het buitenland. Dit lag in niet geringe mate aan het onderwijs!

Het zou te ver voeren alle ondernomen werkzaamheden van de vereniging hier uitvoerig te noemen. Dat het buitenland nog lang niet uitgeleerd is over Nederland blijkt vandaag nog wel uit talloze vragen, welke bij het bureau van „N.i.d.V.” binnenkomen. Vragen als „Bestaat er een rassenprobleem in Nederland?”, zijn winkels en andere zaken privaata eigendom?; is er verschil tussen de Engelse taal en de Nederlandse?; Er zijn inderdaad nog bewoners van „de vreemde”, die denken, dat wij hier allemaal op klompen lopen en iedere dag aan het water pompen zijn! Maar ze worden schaars.

W. J. van Goyen

KRYPTOGRAM

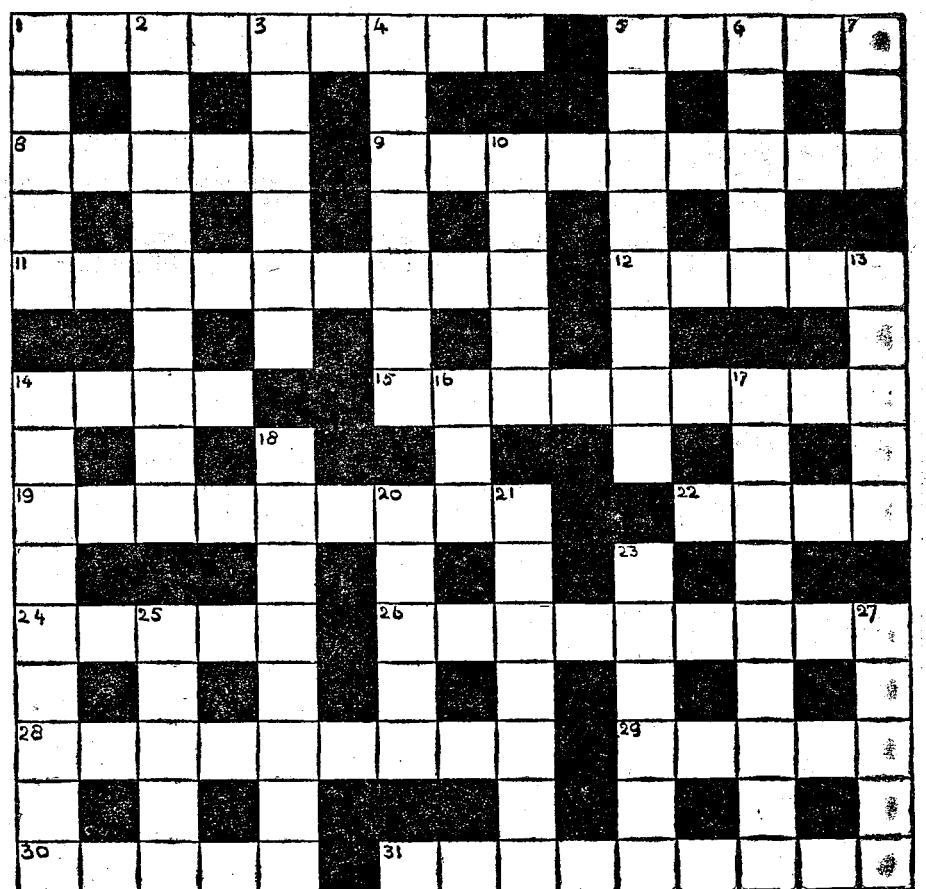
Horizontaal: 1. dit terrein ligt laag en is vochtig; 5. hij zou precies vijf trouwboekjes hebben kunnen vullen; 8. vernietig de helft van de jojo en je kunt er mee spelen; 9. in deze huid steekt een roddeiaarster; 11. Paulus liet zich hier knippen; 12. dit meisje gaat vóór de kloosterzuster; 14. het (ongeeoorloofde) middel om records te breken; 15. een zodanig karwei heeft veel van diefstal van geld; 19. zo komt men tot een onschrijftuurlijke vorm van communicatie; 22. de verbinding maakt muziek; 24. moderne Croesus; 26. dat waren nog eens reuze lui!; 28. uit één klinker vervaardigde vorm van afscheiding? 29. woonplaats van een stierheer, sterk van krachten en fel verwoed; 30. Duitse haven, die machtig werd door nauwelijks iets méér dan de aanwezigheid van Amerikaans geld; 31. doet vrouwe Fortuna haar gunstelingen.

Vertikaal: 1. Ja, krijg er maar genoeg van; 2. zo komt de verbinding tot het gesprek tot stand; 3. Duits tijdperk; 4. komt na de maaltijd; 5. stinkt; 6. nog één meer hebt u nodig; 7. zij volgt op de boer; 10. hij zorgt voor zijn tweede jeugd (ps. 103); 13. naar hier werd Philippus overgeplaatst; 14. aards eten verschaft zij hem, die hemels brood uitdeelt; 16. Japanse gulden; 17. dit is een nogal rekbaar begrip; 18. met je gebit je woede afreageren; 20. verbleekte van oranje tot geel-wit; 21. hierin moet men geen grondig inzicht in verwerven; 23. hier is weggeworpen het schild der helden (naar David); 25. boven klaagzangen te prefereren; 27. drie uren gebeden.

OPLOSSING puzzel van 23 mei

Horizontaal:

1. smak, 5. thora, 9. kilt, 13. tiran, 14. apo, 15. varia, 16. Oder, 17. eland,

19. rata, 20. kanteel, 21. dronken, 22. gedoe, 25. Anna, 27. koon, 31. massa, 33. ets, 35. knoet, 37. eed, 38. Formosa, 39. ode, 40. groet, 42. gok, 43. Pniël, 45. draf, 47. biet, 49. radar, 53. Herstal, 55. modegek 58. Edam, 59. klerk, 61. sire, 62. nemen, 63. à la, 64. Lisse, 65. Kaat, 66. animo, 67. stal.

Vertikaal:

De oplossing kan worden afgeleid uit de oplossing van horizontaal met uitzondering van:

2. Midas, 4. kartons, 9. karnton, 11. liter, 23. Detmold, 24. omega, 30. stelt, 41. erfsmet, 4. Nemesis, 48. Medea, 52. versa.

Publieke zaken in het publiek

A C H T E R P A G I N A

VELE vertegenwoordigers van de pers waren op het voorjaars-Partij Convent van 23 mei j.l. aanwezig. De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, verwelkomde de rijk geschakeerde vertegenwoordiging van landelijke en regionale pers in het bijzonder. Evenals uiteraard de televisie, welke ook tijdens de gehele bijeenkomst aanwezig was om 's avonds enkele flitsen van deze conventsvergadering in het N.T.S.-journaal te brengen voor het Nederlandse kijkerspubliek.

Miljoenen Nederlanders hebben zo in kort bestek iets kunnen zien en horen met betrekking tot het oordeel van de A.R. Partij inzake de politieke problemen welke aan de orde zijn.

Hetgeen partijvoorzitter Berghuis en waarnemend voorzitter van de Tweede Kamerfractie Smallegenbroek daarover te zeggen hadden werd zo — zij het in het kort — in zeer vele huiskamers gebracht.

Naast de televisie zorgde de pers er voor, dat men zaterdagavond, maandagmorgen en maandagavond nader over de A.R. standpunten werd ingelicht.

Er is geen betere methode dan deze om publieke zaken inderdaad publiek te doen zijn.

Openbaar

Want — reeds eerder wezen wij daarop — een politieke partij vervult een publieke functie. Daarom moeten vergaderingen zoveel mogelijk openbaar zijn.

In zijn welkomstwoorden aan de vertegenwoordigers van de publiciteitsmedia wees dr. Berghuis er nog eens op, dat het sinds 1956 — het jaar waarin hij als voorzitter optrad — slechts tweemaal is voorgekomen, behalve natuurlijk wanneer het ging om huishoudelijke vergaderingen in verband met voorbereiding van kandidaatstelling e.d., dat een besloten vergadering van het Partij Convent werd gehouden. Zo nu en dan zal er eens een besloten vergadering moeten zijn, maar echt niet te vaak.

Dr. Berghuis wees er in dit verband op, dat wij ons er daarvoor te zeer van bewust zijn, dat wij als politieke partij een publieke functie vervullen. En dan moet je als partij ook bereid zijn om je als het ware tot in alle onderdelen in het openbaar te laten zien en dus zoveel mogelijk besloten vergaderingen vermijden.

Het is dan ook duidelijk, dat de heren van de pers en televisie bijzonder welkom zijn op die openbare vergaderingen. Want wat heb je aan openbare vergaderingen als de vertegenwoordigers van de publiciteitsmedia niet aanwezig zijn?

Kritische noot

HET Partij Convent was o.m. ook in de gelegenheid het "Jaarverslag van de Anti-Revolutionaire Partij over het jaar 1963" te bespreken. Daarvan is bijna geen gebruik gemaakt, hetgeen bepaald teleurstellend moet worden genoemd. Het gaat toch niet alleen om zaken die "voorbij" zijn, "oude kost" maar tevens over zaken die ook nu nog spelen. En om lijnen die vanuit verleden en heden naar de toekomst dienen te worden getrokken. Wij hadden ons bijv. toch discussies kunnen voorstellen over propaganda, kaderwerk, buitenland enz. enz.

Op deze plaats hebben wij in het nummer van Nederlandse Gedachten d.d. 23 mei j.l. summier aangeduid wat dit brede verslag allemaal inhoudt. Met de belofte om op sommige punten nog nader terug te komen.

De twintigers

Eén van die punten is de verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd van 23 tot 21 jaar bij de Grondwetwijziging van 1963. Daarover wordt gesproken o.m. in het in dit jaarverslag opgenomen verslag van de A.R. Eerste Kamerfractie (blz. 290), van de A.R. Tweede Kamerfractie (blz. 307) en in het jaarverslag van de ARJOS (blz. 195). In het laatstgenoemde verslag wordt o.m. gezegd:

"Bij volgende verkiezingen zullen heel veel jonge mensen voor de eerste keer hun stem uit moeten brengen. Zij zullen dat op een verantwoorde wijze willen doen. Zij willen weten, waarom zij „zus of zo" kiezen.

Het „zo de ouden zongen piepen de jongen" gaat voor onze generatie bepaald niet op".

Ook al mag men hetgeen hier gesteld wordt ietwat overtrokken achten, het gaat hier om een belangrijke zaak.

Alleen al door die verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd met twee jaar zullen bij de eerstvolgende verkiezingen (1966 voor Staten en Raden) naar schatting omstreeks 300.000 jonge kie-

Enkelen van de driehonderdduizend!

zers meer naar de stembus gaan dan anders het geval zou zijn geweest.

Het is duidelijk, dat deze zaak zowel partij als ARJOS bezig houdt. Partij en ARJOS zullen in het hele land, in al hun organen zich hiermede grondig bezig moeten houden.

Die jongeren moeten weten wat van A.R. zijde wordt voorgestaan. Daarover kan men in het jongeren-verband van de ARJOS spreken, maar daarover zullen de "jonge mensen" toch ook willen praten in het verband van de partij zelf.

Het is te hopen, dat, nu de verantwoordelijkheid van de 21-23-jarigen door het hun gegeven kiesrecht toeneemt, velen zich intensiever met die politiek zullen willen bezig houden. De ARJOS staat voor hen open. Maar eveneens de partij. Jonge kiesgerechtigden horen niet alleen in de politieke jongerenorganisatie, maar ook in de partij zelf, welke zij steunen, thuis. In die partij kunnen zij over het beleid in al zijn facetten meespreken. Het is derhalve van het grootste belang, dat het aantal leden in de leeftijdsgroep van de 21-23-jarigen — trouwens in het algemeen van de 21-30-jarigen — in verhouding zeer sterk zal toenemen.

Daarop zal vanaf heden en met name moeten worden gelet tijdens de grote landelijke ledenwerfactie welke in september a.s. van start zal gaan. De partij zal in al haar geledingen met name op de werving van jongere leden gespitst moeten zijn en daar nu reeds in de zomermaanden aandacht aan moeten besteden.

Terzijde zij er in dit verband nog even aan herinnerd, dat de kiesverenigingen aan het Centraal Comité géén contributie-afracht zijn verschuldigd voor leden beneden 25 jaar, die tevens lid zijn van de ARJOS.

1963—1967

NU wij toch reeds enkele malen de ARJOS hebben genoemd willen wij op nog enkele punten uit haar jaarverslag wijzen.

Zoals men weet neemt de ARJOS landelijk steeds deel aan de verkiezingsactiviteiten voor de Tweede Kamer. De uitgangspunten van het actieplan 1963 waren: a. de ARJOS voert

een eigen actie; b. zij tracht kiesgerechtigde jonge mensen te bereiken, die tot de randkiezers behoren; c. de jonge kiezers moeten intensief worden bewerkt; d. alle Arjossers doen mee.

Wij gaan nu niet verder in op de op dit plan gebaseerde en uitgevoerde activiteiten, waaromtrent men in het verslag meer kan lezen. Wij willen alleen beklemtonen, dat een tijdig en goed wikkelen en wegen van de plannen voor 1967 nodig zal zijn voor een goede dan te voeren ARJOS-actie in het hele land. Het is een goede zaak, dat het ARJOS-hoofdbestuur op dit punt diligent is. De actie-1963 heeft weer veel ervaringsmateriaal opgeleverd.

Quiz

IN 1962/1963 hebben de ARJOS en de F.C.H.J.G. samen een Actie-Poliquiz

tussen de teams van de Rijkskweekscholen te Alkmaar en Meppel, werd via de N.C.R.V. vanuit de studio uitgezonden.

De gemengde ARJOS-FCHJG-commissie, welke de actie verzorgde, was zeer tevreden over de behaalde resultaten, zodat aan beide hoofdbesturen werd geadviseerd op deze weg voort te gaan. Het verslag besluit dit onderdeel met de mededeling, dat besloten werd een actie te voeren onder de leerlingen van verschillende middelbare scholen.

Naar wij vernemen is men druk bezig met voorbereidingen voor een dergelijke actie onder de leerlingen van de lycea, welke dan zo mogelijk in september a.s. zal starten.

Het lijkt ons van grote betekenis, dat beide jongeren-organisaties hun pogingen om de politieke belangstelling onder jongeren te bevorderen ook op deze wijze voortzetten.

Vorming

TENSLOTTE lichten wij uit het uitvoerige — 42 bladzijden tellende — ARJOS-jaarverslag nog het punt van het kaderwerk.

Reeds vele jaren is dit een gewichtig onderdeel van het jongeren-studiewerk. Aan de deelnemers aan de kadercursussen worden schriftelijke lessen toegezonden, terwijl de deelnemers enkele keren voor een conferentie bij elkaar gebracht worden.

Het kaderwerk is wel bijzonder belangrijk. Het is van niet te overschatten betekenis, dat zoveel mogelijk personen enigszins in de politieke vraagstukken thuis zijn. Hoe groter de klacht over de onduidelijkheid en ondoorzichtigheid van de politiek — terecht of ten onrechte — hoe belangrijker het kaderwerk.

Niet alleen jongeren — leden van de ARJOS — maar ook ouderen — leden van de partij — zullen hun winst kunnen doen met het cursus-materiaal.

Ook degenen, die niet aan de cursus in zijn georganiseerde vormen meedoen, maar toch graag van het voorhanden schriftelijke documentatie- en voorlichtingsmateriaal willen kennis nemen, kunnen dit te leen aanvragen bij de bibliotheek van de Dr. A. Kuyperstichting, Dr. Kuyperstraat 5 te 's-Gravenhage.

Zeeland

WIJ ontvingen het keurig verzorgde jaarverslag 1963 van het Provinciaal Comité van A.R. kiesverenigingen in Zeeland. In kort bestek wordt vrij veel en overzichtelijk cijfermateriaal geboden met betrekking tot de ledentallen per kiesvereniging en Statencentrale in deze provincie. Per Statencentrale worden de cijfers gegeven onderverdeeld naar mannelijke leden, gehuwde vrouwen en zelfstandige vrouwen. Het blijkt, dat omstreeks 10% van de leden uit vrouwen bestaat, hetgeen overeenkomt met het landelijk beeld. Ook een financieel verslag is toegevoegd.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

BON

Wanneer u zich nu abonneert, ontvangt u vanaf 1 juni Nederlandse Gedachten wekelijks voor slechts f 3,80. (tot 1-1-1965)

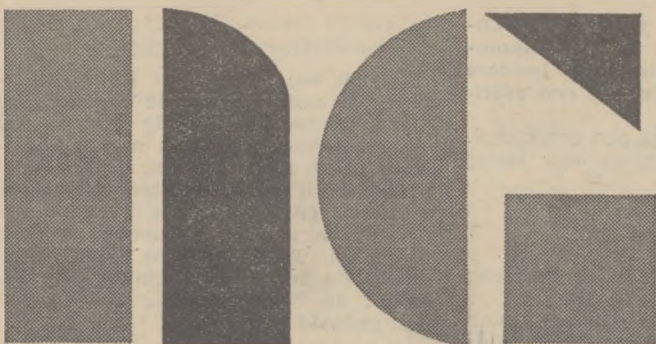
Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's Gravenhage. Giro 89673 t.n.v. A.R. Partijstichting.

Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden, dat het u voor de zondag kan bereiken.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

A.R. BOUWSTENEN

„Anti-Revolutionair Bestek” is een moeilijk te recenseren boek. In vele hoofdstukken wordt door vele auteurs een uiteenzetting gegeven over de achtereenvolgende artikelen van het in 1961 vastgestelde Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program. Bij de auteurs is een eenheid van uitgangspunt stellig aanwezig; eenheid van conceptie is een moeilijker punt. In zekere zin zou men als titel van het boekwerk hebben kunnen kiezen: „Gegist Bestek”.

Ik acht dit geen nadeel. Met de schrijver van het voorwoord, dr. Berg-huis, ben ik van mening, dat een strakke opzet, namelijk in de vorm van wat men authentieke toelichting zou kunnen noemen, niet wenselijk moet worden geacht, al was het slechts om de reden, dat elke verenging van de ruimte, die het program biedt, moet worden afgewezen.

Het eerste en het laatste hoofdstuk, te weten de „Inleiding” en de „Samenwerking” laten zich heel goed tezamen bespreken. De beide auteurs, te weten mr. J. H. Prins en mr. W. C. D. Hoogendijk houden zich in deze artikelen bezig met grondvragen.

Deze beide artikelen zijn sterk analytisch van aard. Zij trachten tot een sluitend betoog te komen met betrekking tot het wezen, het fundament van onze partij, en zij doen dat vanuit de prachtige formulering, die het inleidende artikel van het nieuwe program biedt. In de inleiding wordt het koningschap van Jezus Christus over gans de schepping gesteld. Die Koning en Zijn Wetten moeten door Overheid en Volk worden erkend en betracht.

Bron en reikwijdte van het overheidsgezag zijn dus hier aan de orde. En niemand zal kunnen ontkennen, dat het hier betreft het meest wezenlijke staatkundige probleem.

Waardevolle elementen

Op lofwaardige wijze wordt dit thema dan verder uitgewerkt.

Als vanzelf komen dan te voorschijn de begrippen vrijheid, verantwoordelijkheid en gerechtigheid. Zij zijn zo nauw verstrengeld, dat elk van deze drie slechts met gebruikmaking van de twee andere omschreven en gedefinieerd kan worden; tevens zijn zij alle niet alleen met elkaar verweven, maar ook geworteld in Christus' Koningschap en in de wetten van zijn Koninkrijk.

In nevenstaand artikel bespreekt prof. dr. J. Zijlstra het boekwerk A.R.-Bestek, de onlangs verschenen toelichting op het A.R.-beginsel- en algemeen staatkundig program.

Ik had intussen gaarne gezien, dat de lijnen nog iets verder waren doorgetrokken. Want in de weergegeven aanpak zijn inzicht en houding van de christen tegenover de politiek wel bepaald; de noodzakelijkheid van een christelijke politieke partij en van een wél te onderscheiden christelijke politiek vloeit hieruit nog niet zonder meer voort.

Vele mede-christenen zullen het weergegeven betoog accepteren; en daaruit toch niet — voor sommigen juist niet — de consequentie trekken van het zich moeten organiseren in een christelijke politieke partij. Voor zulk een betoog zijn intussen in de bedoelde twee hoofdartikelen waardevolle elementen aanwezig.

Grote historische kennis

De artikelen 1 t/m 5 worden besproken door H. Algra. Ik zou willen zeg-

gen, dat zijn artikelen meer synthetisch dan analytisch van aard zijn. Of wil men een iets andere typering: minder rede en meer gevoel. Dit is geen diskwalificatie, eerder het tegendeel.

„Vanuit het hart zijn de uitgangen des levens.”

Dat is waarachtig christelijk existentialisme. Daarom is de typering van Algra's werk, die ik hierboven gaf niet als een gebrek, doch eerder als een deugd te lezen.

Wanneer ik hieraan toevoeg, dat — zoals in al zijn werk — ook in deze vijf artikelen de auteur ons voortdurend laat medeprofitieren van zijn grote historische kennis, dan zal duidelijk zijn hoe waardevol ik deze bijdragen acht.

Aldus worden achter elkaar behandeld het Beslag van Gods Woord; Overheid en volk zelfstandig gebonden aan de Bijbel; De overheid onder het gezag van God — het Huis van Oranje; Souvereiniteit in eigen kring; De roeping van de Overheid.

Ik ga nu niet al deze artikelen nader ontleden en bespreken. De algemene typering gaf ik reeds. Als men dit leest, dan zegt men: ja, zo was het, zo heb ik het vroeger geleerd en gehoord. Zo is het mij in vlees en bloed gegaan. Daarvan kom ik niet meer los, en daarvan wil ik ook niet loskomen. Maar — al word ik aldus meegesleept — ik voel van tijd tot tijd toch enig protest opkomen. Als namelijk de analyse zijn rechten toch opeist. Soms maakt de auteur een sprong, een enkele maal draait hij naar het mij voorkomt — geestdriftig — toch ietwat in een cirkel rond.

Zoals ik na lezing van de artikelen van Prins en Hoogendijk nog een wens had, zo roept lezing van de artikelen van Algra bij mij op de behoefte aan een verdieper harmonie van gevoel en rede, van synthese en analyse.

Ik moet mij thans iets bekorten. De volgende bijdragen bevatten veel lezenswaardigs. Ik noem De Grondwet door mr. P. J. Boukema; Volksinvloed door middel van de Staten-Generaal door mr. J. A. Oosterhoff; Provincie en Gemeente door M. W. Schakel; Rechtsbestel en rechtsbedeling door dr. J. Donner; Staat en kerk door prof. mr. I. A. Diepenhorst; Onderwijs door dr. A. Veerman; Overheid en cultuur door drs. S. van Tuinen; Zedelijk leven door ds. A. J. Kret; en Volksgezondheid door prof. dr. A. C. Drogendijk.

Mens en medemens

Iets uitvoeriger zou ik thans nog willen zijn met betrekking tot een drietal artikelen, liggend op het sociaal-economisch en financiële vlak. In de eerste plaats vraagt dan de aandacht de behandeling van artikel 15, de Sociale politiek door A. Borstlap. De schrijver begint met een historisch overzicht van het sociale leven en van de sociale wetgeving in Nederland, om daarna de hedendaagse sociale problematiek te bespreken.

Hoofdpunt van bespreking vormt daarbij wat wij tegenwoordig noemen, de (herziening van de) rechtsvorm der onderneming. Borstlap geeft hierop zijn visie, die — uiteraard — één van de verschillende visies is, welke in onze kring thans leven met betrekking tot

• Vervolg op pag. 2

1955-1965

JUBILEUM-ACTIE

N.G.

• Dubbel belang

door H. M. Oldenhof,

voorzitter van het Verband van Verenigingen van A.R. gemeenten- en provinciebestuurders.

Er schijnen waarlijk nog A.R. raadsleden te zijn, die niet op „Nederlandse Gedachten” zijn geabonneerd.

Als het mij niet „van welinge-lichte zijde” was meegedeeld, zou ik het haast niet kunnen geloven!

Het is toch dunkt me duidelijk, dat een raadslid niet buiten dit blad kan. Hij heeft er m.i. een dubbel belang bij.

Hij is er in engere zin bij geïnteresseerd, omdat hij wijzer kan worden van de van tijd tot tijd verschijnende „Notities voor raadsleden”. Ze zijn van de hand van een man uit de praktijk, de heer Weststrate, wethouder van Vlaardingen, die niet alleen let op de eigen gemeente, waar overigens nogal wat om gaat, maar die ook aandacht geeft aan het beleid van andere vroedschappen.

Het A.R. raadslid zal ook in ruimere zin baat vinden bij N.G., omdat daarin vraagstukken aan de orde komen, die zich weliswaar op algemeen politiek terrein voordoen, maar die zich herhaaldelijk toch ook afspelen op het gemeentelijk erf.

Ik denk, om een actueel voorbeeld te noemen, aan de discussies omtrent subsidiëring van overheidswege van literatuur of andere kunstuitingen. Dit is een zaak waarmee, vroeg of laat, ook het raadslid te maken krijgt.

Wie zich het gevaar van geestelijke ondervoeding-als-raadslid van het lijf wil houden, bestemmee een klein deel van zijn presentiegeld voor een abonnement op Ned. Gedachten. Hij zal er geen spijt van hebben!

Zie bon op pag. 12

Gebouw

Op Gouden Wieken Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 . 55.52.00

Deze week

- Actuele commentaren (pag. 3)
- De belastingherziening (pag. 4)
- Strijd in Republikeinse partij (pag. 5)
- De eenwording van Europa (pag. 6 en 7)
- Buitenlands beleid in Eerste Kamer (pag. 8).

Luister mee...

Op woensdag 17 juni a.s. naar onze radiouitzending. Spreker: Mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij. De uitzending vindt plaats van 18.20 — 18.30 uur via Hilversum I (VARA).

Wilt u

IN HET LEVEN SLAGEN?
Dan is onze leergang

spreken in het openbaar

het „middel” om uw doel te bereiken. Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.

INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

gespreide belegging in buitenlandse obligaties

Koers op 10 juni. 725

per participatie. Effectief rendement 5½% + mogelijke extra koerswinstuitkering.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders: LABOUCHERE & CO. N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waardeversteekkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

In gesprek met onze lezers

• Achtergronden

Mijne Heren,

Met uw hoofdartikel „Bijbel en Program” in het no. van 23 mei l.l. ben ik het gaarne eens. Waarom is het nodig, weer zo op de bijbelse boodschap in de staatkunde thans de aandacht te houden?

We klagen over weinig élan voor politieke dingen en matige interesse voor politieke vergaderingen. Daar zullen wel onderscheiden oorzaken voor zijn. Misschien is één ervan wel — juist voor a.r.mensen — dat de momentele politiek verspecialiseerd is in technische vraagstukken, waarvoor je deskundigen hebt, maar die daardoor allemaal niet meer zijn in te ramen in een principieel kader.

Dat de politiek zich steeds meer heeft opgesplitst in allerlei zeer gespecialiseerde vraagstukken, is tot daaraantoe: dat was niet tegen te houden.

A.R. BOUWSTENEN

• Vervolg van pag. 1

dit even belangrijke als ingewikkelde vraagstuk.

Lezing van dit artikel deed bij mij een reeds vaker gevoeld verlangen opnieuw opkomen. Wanneer zullen wij toch eindelijk het sociale vraagstuk werkelijk en volledig zien als een probleem met betrekking tot allen in de samenleving. Hier is niet — en zelfs niet in de eerste plaats — een werknemersvraagstuk aa. de orde. Hier gaat het om mens en medemens in de samenleving. Het komt mij voor, dat het sociale vraagstuk als vraagstuk dringend emancipatie behoeft.

P.B.O.

Het hoofdstuk over Economische politiek, door drs. B. Goudzwaard, is een zeer brede verhandeling geworden, die op 68 pagina's (van de 415) beslag legt. De indeling van artikel 17 van het program volgend worden achtereenvolgens vraagstukken van economische orde en vraagstukken van economische politiek besproken. Ik heb met zeer veel belangstelling en waardering kennis genomen van dit artikel.

De auteur doet zich kennen als een degelijk vakman, die — met deze vak-kennis uitgerust — voortdurend tracht door te stoten naar de diepere funderingen van de vraagstukken, die hij behandelt. Of hij hierin geheel is geslaagd? Ik kom daarop hierna nog even terug. Maar eerst wil ik als voorbeeld van de originele aanpak van de schrijver wijzen op zijn behandeling van het vraagstuk der P.B.O. Met name acht ik waardevol zijn suggestie, dat die voorstanders van de P.B.O., die zich gaarne beroepen op de soevereiniteit in eigen kring, wel zouden mogen be-

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden

lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekkings, in te korten.

Maar als we de kiezers en kiesverenigingsleden en vooral de jongere generatie warm proberen te krijgen voor deze deskundigheidsstaatkunde door hun zoveel mogelijk die technische specialiteiten uit te leggen, zijn we eraan, lijkt me. Daaraan is bij slechts zeer weinigen behoefte. De grote moot van de mensen voelt zich geestelijk ondoord, omdat ze in al die specialité's geen geestelijke, geen bijbelse achtergronden herkent. En dan komen de debatten over bijbel en program op als ventilatiekleppen van dit onbehagen.

De voorlichting der partij aan de kiezers zal zich daarom het best kunnen samentrekken op het duidelijk maken van die geestelijke achtergronden. Dat moet natuurlijk niet geschieden in leusvorm, maar in het concreet plaatsen van een technisch politiek probleem tegen de achtergrond van een principiële visie op leven en volksbestaan. Anders krijgen we geen élan meer voor een a.r.politiek.

Voorburg dr. Joh. H. Schreurer

denken, dat dez. soevereiniteit in eigen kring ook legitiem kan worden ingeroepen door de onderneming tegenover de met publiekrechtelijke bevoegdheden toegeruste bedrijfstak, waarvan die onderneming deel uit maakt.

Het heeft mij wel bevreesd intussen, dat de schrijver aan het slot van dit gedeelte van zijn artikel zo licht heenglijdt over een door hem verwachte verdere groei van de corporatieve gedachte.

Ik citeer: „Dat betekent, dat wij de mogelijkheid onder ogen moeten zien van een ontwikkeling, waardoor ons gehele leven geleidelijk aan alle kanten in corporatieve „gemeenschappen” wordt ingekapseld; waarin door tal van organen, zogenaamd door onszelf en voor onszelf, ons gehele cultuur- en levenspatroon „democratisch” wordt uitgestippeld” (pagina 287).

Hier had de schrijver vanuit zijn principieel vertrekpunt niet moeten amendieren en clausuleren, maar eenvoudig moeten verworpen.

Overheid en bedrijfsleven

Tenslotte zet ik een vraagteken bij de wijze, waarop de verhouding overheid en bedrijfsleven wordt gefundeerd. Met betrekking tot de conclusies zijn de schrijver en ik het veelal eens (ik heb hier op het oog vooral de paragrafen 1 t/m 4 van afd. A). De schrijver leidt uit de belijdenis van Christus' Koningschap af, dat „ieder mens, op welke plaats, in welke kring en op welk terrein hij zich ook mag bevinden, zijn werkzaamheden aldaar mag uitoefenen als een rechtstreeks door Christus geroepen ambtsdrager” (pag. 252).

Daaruit leidt de schrijver direct consequenties af met betrekking tot fundamentele vragen van economische orde en economische politiek. Dit acht ik niet juist. Slechts via de beredeneerde consequenties van het ondernemingsgewijze opgebouwd economisch leven, vergeleken met de beredeneerde consequenties van andere vormen van economische orde kan ik principieel kiezen. De weg van de auteur is mij te aprioristisch, hoezeer die weg overigens ook voldoet aan de ieder mens ingeschapen behoefte aan een sluitend betoog.

Overigens besef ik aldus veel te summier een zeer belangrijke vraagstelling te hebben „afgedaan”, althans aan de orde gesteld.

Dit punt van discussie, veeleer dan van kritiek, doet niet af aan mijn waardering voor dit in menig opzicht bepaald fraaie werkstuk.

Lastig vraagstuk

Artikel 18, handelend over de Financiële politiek, wordt op bkwame wijze behandeld door G. A. Kieft. Zeer instructief is de schets, die de schrijver geeft van de verouderde opvattingen in onze kring op het stuk van het financiële beleid. Of de moderne inzichten volledig hun plaats hebben gekregen — dat geldt zowel voor art. 18 als voor het besprekingsartikel — is nog even een vraag.

Evenwicht tussen inkomsten en uitgaven, zij het ook op langere termijn, zal naar ik meen bij diepergaande analyse ook niet gehandhaafd kunnen blijven. De schrijver raakt op dit punt dan ook wel even in moeilijkheden als hij schrijft: (pag. 328) „Over een lan-

gere periode gerekend zal er een evenwichtstoestand tussen de rijksinkomsten en uitgaven moeten zijn. Immers het doel is het bereiken van een evenwicht.”

Hier trok de vaardige pen een cirkel. Maar ik geef toe, het is een lastig vraagstuk.

Financiering radio en t.v.

Tenslotte nog een drietal kritische opmerkingen.

Schrijver bepleit een financiering van radio en televisie uit de algemene middelen.

„De natie in zijn geheel zou de lasten moeten dragen die nu door een bepaalde (grote) groep alleer. wordt opgebracht”. (pag. 336).

Via wettelijke subsidiën zou dan de vrijheid behouden blijven. Ik wil er hier alleen van zeggen, dat ik hiervan ben geschrokken. De gehele paragraaf, waarom het hier gaat, en die handelt over inkomsten uit retributies enzovoort, vind ik trouwens minder gelukkig. De „run op de algemene middelen” is al sterk genoeg. In de gedaante van retributies zit toch ook de juiste kern van wat men in de bedrijfseconomie noemt „kostenplaatsen” en „kostendragers”; van de radio en televisie geldt bovendien, dat 100% financiering door de staat ook met „wettelijke subsidiën” het einde van de vrijheid kan betekenen. Dat ik bijvoorbeeld de socialistische haan op staatskosten zou horen kraaien moet mij even van het hart, maar is voor mijn standpunt niet wezenlijk. Trouwens ik zou hetzelfde kunnen stellen met betrekking tot de psalmen voor de NCRV.

Bezorgd ben ik ook over de uitlatingen op pag. 342, waar het gaat over wat de schrijver noemt, het draagkrachtbeginsel en het gemeenschapsbeginsel. Wanneer zo royaal de deur wordt opengezet voor allerlei bijzondere tarifiëring ten behoeve van allerlei bijzondere doelen, dan is het eind de (ook) fiscale chaos van de vierde republiek van Frankrijk. Met name bedrijfstaksgewijze regelingen acht ik zeer gevaarlijk en niet dan als uitzonderlijke uitzondering acceptabel.

Evenwicht niet verstoord

Tenslotte is de schrijver naar mijn mening te kritisch met betrekking tot de indirecte belastingen. In Nederland van vandaag is het evenwicht niet verstoord in die zin, dat de indirecte belastingen relatief te zwaar drukken. De schrijver moest daarom niet „de in 1962 ingevoerde oliebelasting kritisch volgen” (pag. 344) maar moet mede inventief zijn bij het aanboren van nieuwe bronnen, om het verloren gegane evenwicht tussen „direct” en „indirect” ietwat te herstellen.

Mijn kritische opmerkingen doen niet af aan mijn waardering voor dit overzichtelijke en helder geschreven artikel.

Lokaas

Onbesproken bleven nog de volgende artikelen: Maatschappelijke zorg en maatschappelijk werk door J. Schipper; Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen door H. Algra; Internationale politiek door G. A. Kieft; Moeten wij de bakens verzetten.... of niet, door A. van Ramshorst.

Over het algemeen las ik deze artikelen met genoegen. De laatstgenoemde bijdrage heeft mij wel voor enige moeilijkheden geplaatst. In de aanhef van zijn beschouwing stelt de schrijver, als ik hem goed begrijp, de vraag of wij niet de bakens moeten verzetten inzake „de beginselen, die wij tot dusverre hebben gehuldigd met betrekking tot een eventueel te voeren „bellum justum” (rechtvaardige oorlog).... gegeven het perspectief van een eventuele kernoorlog” (pag. 364).

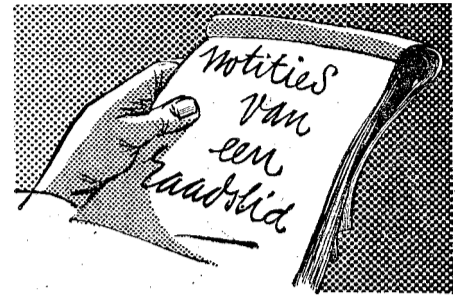
Deze ernstige en wel zeer diepgaande problemstelling komt naar mijn mening niet voldoende tot haar recht in de 122 punten, die de schrijver ons dan verder biedt. Trouwens, de schrijver heeft dat zelf ook wel gevoeld. Hij zegt dat deze 122 stellingen „zijn bedoeld als lokaas”. Zij bestrijken dan ook vele zaken die niet direct betrekking hebben op de bovengenoemde fundamentele vraag. Wij moeten afwachten, welke en hoeveel vissen de schrijver met zijn lokaas vangt.

Bouwstenen

Over de bundel als geheel moge thans nog een enkel woord worden gezegd. Het initiatief van de uitgever moet wel zeer worden toegejuicht. Evenzo dat — ik zeide het reeds — niet is gestreefd naar een authentieke interpretatie van ons nieuwe program. Wel kan men zich de vraag stellen, of de slinger aldus niet iets te veel naar één kant is uitgeslagen. De schrijvers hebben naar mijn indruk geen of weinig contact met elkaar gehad. Daardoor is het resultaat veeleer geworden „Be-spiegelingen van een aantal anti-revo-

lutionaire mensen dan een samenhangend anti-revolutionair bestek”.

Of om het nog anders te zeggen — met een aan vrij recente staatkundige gebeurtenissen ontleende beeldspraak — we hebben hier een aantal bouwstenen. Om uit te maken, welk (soort) gebouw wij er uit moeten optrekken, zullen te eniger tijd nog wel eens architect en aannemer moeten worden ontboden. Maar wellicht moeten wij daarmede nog even wachten, namelijk totdat de „politieke bouwstenen” wat zijn gedaald.

Een vrachtauto voor de deur

„Is daar nu niets aan te doen?”

Met die vraag wordt Raadslid nogal eens geconfronteerd, o.m. wanneer zijn kiezers komen klagen over het euvel dat regelmatig in woonstraten grote vrachtauto's geparkeerd staan, die het uitzicht van degenen die daar wonen helemaal wegnemen.

Vooral in het weekeinde schijnt het wel of de chauffeurs van wagens voor zgn. pelletvervoer, trucks met opleggers, kortom van grote wagens bij voorkeur de woonwijken en de rustige villabuurtjes opzoeken om hun wagens neer te zetten. Vaak ook vindt men ze bij plantsoenen, op kerkpleinen of ergens langs de rand van de weg onder een gloeiende spijker (wettelijk lantaarn geheten).

Het schijnt wel of het belangrijker is dat een vrachtovervoerder de openbare straat als zijn garage kan gebruiken, dan dat de bewoners van een straat niet in hun rustig uitzicht gehinderd worden.

Het is blijkbaar belangrijker dat een chauffeur, die geen zin heeft 's morgens vroeg zijn auto op het bedrijf te gaan halen, zijn kolossale vrachtauto dicht bij zichzelf in de buurt kan neerzetten (overigens niet voor eigendom), dan dat de burgers die daar toevallig wonen de hele zaterdag en zondag tegen een bakbeest van een vrachtauto moeten aankijken.

HET overvragen lijken, Raadslid moet helaas constateren dat sommige rechters en rechtbanken de bovengenoemde situatie normaal schijnen te vinden. Deze heren hanteren de wet. Ze zijn daarin onafhankelijk. Ze hebben van niemand een boodschap af te wachten. Niettemin vraagt Raadslid zich wel eens af of men toch niet wat meer naar het gewone gezonde verstand diende te luisteren. Want dat is soms verstandiger dan de wet. In het Wegenverkeersreglement is de kwestie van het parkeren geregeld. In art. 32 van dat reglement staat in het eerste lid onder „a”, dat het verboden is „voertuigen, rij- of trekdiere of vee te doen of te laten stilstaan zodanig, dat de vrijheid van het verkeer of de veiligheid op de weg in gevaar wordt gebracht”.

Dit artikel is voor vele edelachtbare van het parket „wet en evangelie”, maar vele edelachtbaren op de gemeentehuizen zien geen kans met dit artikel het parkeren van vrachtauto's enz. in goede banen te leiden. De zotte situatie doet zich meer dan eens voor, dat in de industriebuurtjes parkeerterreinen onbruikbaar blijft, maar dat de vrachtwagens wel in de woonwijken geparkeerd staan.

IN meer dan een gemeenteraad is over deze zaak gediscussieerd, want in vele gemeenten komt dit euvel voor. Vele vervoersbedrijven hebben wel hun wagenpark uitgebreid, maar zich niet bekommerd over stallingsruimte, over garages. Ze hebben heel eenvoudig de openbare straat als stalling, als garage in gebruik genomen. Protesten van de burgers ten spijt. Zelfs verboden van de gemeentebesturen ten spijt. Want hoe vreemd het ook lijkt, de edelachtbare heren in toga beschermen hen. Wormerveer is daar een duidelijk voorbeeld.

Daarover een volgend maal en over de vraag wat een gemeenteraad toch nog doen kan. RAADSLID

DIRECT SLAGEN VOOR UW RIJBEWIJS

Vraagt onze gratis prospectus „Zo slaagt u in één keer”

Nederlandse Voorlichting voor Rijtechniek

HARDERWIJK - POSTBUS 60

* * * Lastig parket

De opbouw van het REM-eiland heeft de vaderlandse staatkunde in een lastig parket gebracht.

Wellicht zou men daarin ook terecht gekomen zijn, zonder de spectaculaire verrichtingen van de heer Verolme en de zijnen op en onder de baren van de Noordzee. In elk geval vormen deze pogingen om in de wedloop met de tijd en de regering victorie te kraaien, een treffend bewijs van de juistheid der stelling dat regeren vooruitzien is.

Het lastige parket bestaat uit de diverse meningen die uit de bijzondere Kamercommissie naar voren komen. Dit gezelschap moet het op 11 mei bij de Kamer ingediende Wetsontwerp op de Installaties Continentaal Plat beoordeelen.

Niemand der leden wil het REM-eiland, doch de meesten willen ook het ontwerp niet tot wet verheven zien, althans niet in deze vorm. Er worden verscheidene suggesties aan de hand gedaan.

De eenvoudigste is dat dit ontwerp niet nodig is, omdat volgens internationale usance, de Nederlandse overheid al rechtsmacht heeft over de plaats waar Verolme miljoenen uit de aether hoopt te halen. Daarom zou, aldus deze leden, de regering reeds nu bevoegd zijn overtredingen tegen de Nederlandse Telefoon- en Telegraafwet tegen te gaan.

Als dat zo is, waarom veroorzaakt het kabinet dan nog al die soesah? Of is die theorie niet juist?

Ons dunkt het dat kabinet en Kamercommissie het nu snel over een procedure en de hoofdinhoud van een eventueel nieuw ontwerp eens moeten worden. Prestiges mogen daarbij geen rol spelen. Anders zou aan het gezegde: „het recht struikelt op de straten”, wel eens toegevoegd kunnen worden: „het recht verdrinkt in de zee”.

* * * V.V.D.-rem

Welke de op handen schijnende beslissing over het R.E.M.-eiland ook zal zijn, één ding moet nu eens eindelijk geregeld worden. Dat is de reclame in de televisie. Het feit, dat de R.E.M.-exploitanten genoeg adverteerders achter zich hebben om miljoenen gulden te riskeren wijst op de urgentie van het vraagstuk.

De A.R.P. is tegen commerciële televisie. Iets anders is het wanneer de bestaande televisie-organisaties (omroepverenigingen en N.T.S.) reclame-boodschappen gaan uitzenden binnen het raam van televisie-programma's, die er niet op uit zijn de kijkdichtheid met allerlei middelen te stimuleren. Dit laatste zal ongetwijfeld een commerciële televisie maatschappij doen. En ook de R.E.M., alle verhalen van de heer Verolme over meer televisie-kerkdiensten ten spijt.

De laatste maanden hebben de omroeporganisaties zich ook uitgesproken voor reclameboodschappen in hun televisie-programma's. Het hoge woord is er dus uit zij het rijkelijk laat. Evenals de pers, die op dit punt als voorbeeld kan gelden, staan de omroepverenigingen op het juiste standpunt dat vereniging van cultuur en commercie in de televisie-uitzendingen moet worden voorkomen.

De rem op een ontwikkeling in deze richting wordt echter door de V.V.D. bediend. Riep mr. Geertsema kort geleden in Eindhoven niet uit, dat in geen geval een machtiging tot het uitzenden van reclame aan de omroepverenigingen mag worden verstrekt? Aldus voegde hij eenzijdig een nieuwe „liberale” conditie aan het pacificatie-akkoord van Wassenaar toe. De situatie is nu dus zo, dat de V.V.D., die de R.E.M. niet wil, een dikke rem-streep trekt op het spoor naar een definitieve oplossing. Men zou haast denken dat andere commerciële televisie-kampioenen dan de R.E.M.-heren bij de V.V.D. het rempedaal bedienen. De vraag is slechts of alles en iedereen nu maar bereid is eveneens halt te houden. Dat is al lang genoeg gedaan met als gevolg dat de knoop thans haast onontwaaarbaar is.

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis

Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen. In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

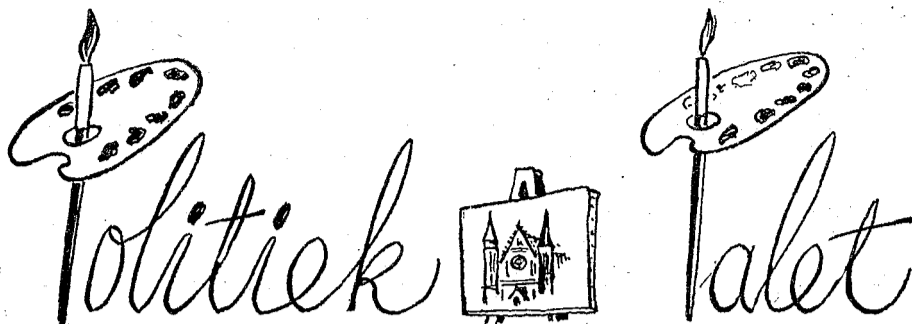
BON Gelieve te zenden rechtstreeks/via boekhandel

.. ex. Anti-Revolutionair Bestek à f 25,-

Naam

Adres

Plaats

De in 1892 geboren KVP-er Lucas heeft vorige week in de Tweede Kamer opnieuw een fiscaal geesteskind verwekt. Het was de christelijk-historische belastinginspecteur Scholten die dit Lucaskind-nieuwe-stijl in het parlement ten doop hield. Toen alle partijen gelijkelijk met de boreling in hun schik bleken, was de staatssecretaris van Financiën onmiddellijk bereid tot adoptie. Wat had men anders kunnen verwachten? Het Lucaskind no. 2 leverde hem twee miljoen gulden op, omdat het veel duurder Lucaskind no. 1 de parlementaire behandeling niet overleefde. En zo werd de jonggeborene onmiddeling de lieveling van de heer Van den Berge. Laten wij het extrakind — nu wij weten dat het een meisje van alle partijen is — maar de NEDERLANDSE MAAGD noemen, stelde hij voor. En inderdaad moet dit fiscale wonderkind — hoewel in de Kamer alle mogelijkheden uitdrukkelijk opengelaten werden — in beginsel wel als een meisje beschouwd worden. Het gaat namelijk om het kind dat de huishouding voor haar rekening neemt in gezinnen waar moeder ontbreekt of dat moeder bijstaat, als er nog minstens drie andere kinderen thuis zijn. Dit nijsere kind komt van haar 16e tot haar 27e jaar als een dubbele aftrekpost voor op vaders belastingbiljet.

Het extraatje zij de staatssecretaris van harte gegund. Hij heeft het in de Kamer niet makkelijk gehad. Eenzaam zat onze belastinggids dagen lang achter de regeringstafel om de hervormingsvoorstellen door het vuur te slepen. Daarbij kreeg deze fiscale allesweter niet alleen de keurbende van fiscale veelweters tegenover zich (Lucas, Kieft, Porthene, van den Tempel, Scholten, Van Urk), maar ook zag hij bij herhaling het politieke geschut van de fractievoorzitters op zich gericht. Het zal u in den lande niet ontgaan zijn dat de belastinghervorming in de Kamer van tijd tot tijd met enig gekraak gepaard ging. Enerzijds waren die complicaties op zich veelal appetijtelijker voor de toehoorders die het biljet niet zelf invullen dan het punten-en-komma's-werk van de kennertjes, anderzijds was hier de onsterflijke exclamatie van Tilanus Sr. weer in al haar diepte toepasselijk. Moest dat nu zo?

Het probleem was duidelijk. Na jarenlang gedokter lagen de drie wetsvoorstellen voor de loon- en inkomstenbelasting en de vermogensbelasting gereed voor de openbare behandeling. En hoewel er door de volijverige vaste commissie tezamen met de bewindslieden achter de schermen al voor dik honderd miljoen gulden aan de werkstukken vertimmerd was, diende de opknappbeurt naar het oordeel van de Kamer — getuige vele tientallen amendementen — nog veel verder te gaan. De staatssecretaris had de financiële consequenties van alle voorgestelde ingrepen zo goed en zo kwaad als het ging becijferd. Als men alles optelde lag er nog voor ver over de honderd miljoen aan wensen.

Hoeveel had de heer Van den Berge van het kabinet meegekregen om er in het parlement mee te spelen? Dat liet hij wijselijk in het midden. Maar dat het bij lange na niet genoeg was om

er de hele verlanglijst mee te kunnen honoreren, was van het begin af duidelijk.

Nu had de staatssecretaris kennelijk een plannetje in het hoofd. Hij kon het parlement weliswaar geen gedragsregels voorschrijven, maar hij had meteen al laten merken dat hij bij voorkeur alle dure wensen tot het einde wilde bewaren. Dan pas, zo moet hij gedacht hebben, zou er over en weer wat water in de wijn gedaan kunnen worden en zou men handjeklap tot zaken kunnen komen.

De Kamer dacht er aanvankelijk anders over. Gewoon post voor post beslissen en kijken hoe het uitvalt, was de redenering, waarbij men er kennelijk van uit ging dat de staatssecretaris als het om een paar wetten ging waarmee men weer jaren vooruit kon, niet kreterig zou zijn.

Het pakte anders uit. Halfweg het debat toen het allemaal teveel in de papieren dreigde te lopen, kwam de onderminister met een alternatief: of de beslissing over de dure posten uitstellen, of de Kamer zou te horen krijgen wat er zo ongeveer nog te besteden was.

Het werd schorsen, stelling betrekken en weer verlaten, opnieuw en nog eens schorsen, en het liep erop uit — na een hele middag ingewikkeld harrewaaren — dat het niet meer van tweeën één was, maar van tweeën twee: niet alleen vertelde de minister Witteveen op een gegeven moment hoogstpersoonlijk wat er (eerst een beetje, weinig, toen een beetje veel meer) nog voor een budget lag, bovendien besloot de Kamer ook nog de dure wensen te bewaren tot het eind dat de lasten moest dragen.

Terwijl ik dit schrijf is het belastingdebat nog lang niet afgelopen. Maar ik durf toch wel te voorspellen dat de zaak als u dit nummer in huis krijgt in kannen en kruiken is. Aantrekkelijke compromissen zijn al in de maak en als het niet helemaal uit de lengte komt dan zal het wel uit de breedte komen. De goede wil om er ondanks alles iets moois van te maken is royaal voorhanden. Dat betekent dat wij allemaal straks een beetje meer kunnen aftrekken, kunnen opvoeren, in mindering kunnen brengen. Een reden om alvast zachtjes in de handjes te klappen, vooruitlopend op het applaus dat straks los zal barsten als de hoofdprijs — het miljard belastingverlaging — tenslotte uitgereikt zal worden.

Voor de heer Lucas, wiens AOW bij leven en welzijn op 1 januari tot een sociaal minimum wordt opgetrokken, waren het mooie dagen. Hij hield de ene oratie na de andere, waarbij nu en dan de fiscale hartstochten fel opborrelden. Speciaal toen hij het „aanmerkelijk belang” uit de wet wilde werken. Wat dat is? Ik heb begrepen dat je een aanmerkelijk belang hebt, als je alleen of samen met de familie een aanmerkelijke portie aandelen in een (familie)nv bezit. Als je daarvan het een en ander met winst verkoopt wordt die winst als winst-uit-aanmerkelijk-belang belast; terwijl winsten op de effectenmarkt gemaakt anders niet

• Vervolg op pag. 4

* * * Beatles belangrijk?

De jongeren, die in Amsterdam en Blokker aan de Beatles hun hart, hoofd en hersens kwijt raakten, vormen slechts een klein deel van de Nederlandse jeugd. Daarom is het onbillijk de jeugd te gaan belezen over wat voor een betrekkelijk kleine schare van toepassing zou zijn. Bovendien geven niet alle jongeren zich met dezelfde ongeremdheid over aan de nieuwe rage.

Toch is er reden zich af te vragen waarom dit viertal het nu juist zo doet. Wij geloven dat dit minder aan henzelf te danken (of te wijten) is dan aan de geweldige publiciteit, die kranten, radio en televisie voor hen maken. Diezelfde media moeten zich dan ook niet (al of niet bezorgd) afvragen, hoe deze „verheerlijking” mogelijk is. Zijzelf hebben haar veroorzaakt, bijgestaan door handige grammofoonplatenfabrikanten en impressario's.

Daarom vragen die kranten na naar de bekende weg.

De Beatles, noch hun versjes stellen iets voor.

Het is de op sensatie beluste redacteur en regisseur, evenals de op goud beluste exploitant, die de schijn van het tegendeel wekken. En de massapsychose doet de rest.

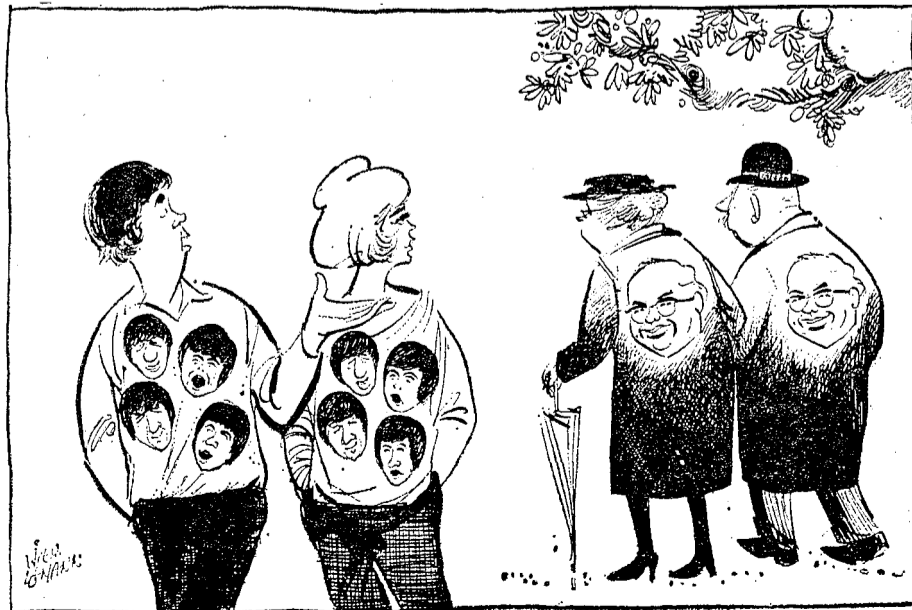
Er is reden voor pers-, radio- en televisiemensen om zich af te vragen of hun machtige hulpmiddelen niet op de een of andere manier aangewend zouden moeten worden om de jeugd even enthousiast te maken voor meer zinvolle zaken. Grammofoonplaten waarop stukken uit beroemde redevoeringen van staatslieden of reportages van belangrijke gebeurtenissen vastgelegd zijn, bewijzen dat anderen

Een dringend verzoek

Het wordt zeer op prijs gesteld, indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 vóór 1 augustus wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partijstichting te Den Haag.

In augustus zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassokosten.

Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

VELDKAMP-FANS

(Uit: „Het Parool”)

asmeta meubelen

vraagt vrijblijvend catalogi

ZAANDAM Westzijde 53 en 110 Tel. (02980) 65931
LEIDEN Aalmarkt 4 Tel. (01710) 26000
DELFT Peperstraat 12-14 Tel. (01730) 30930
DORDRECHT Voorstraat 204 Tel. (01850) 6045
BREDA Tolbrugstraat 2 Tel. (01600) 22541

Politiek Palet

• Vervolg van pag. 3

belast worden. Het is erom begonnen de familie-nv (die vrijelijk met de winst kan manipuleren) fiscaal niet in een bevoorrechte positie te plaatsen boven de open nv. Een redelijk uitgangspunt, waarbij men er — en dat gebeurde ook — nog over kon praten of de regeling niet een beetje veranderd moest worden. Maar van Lucas moest het er helemaal uit. Hij kreeg bij deze opzet alleen de KVP mee. Dat wil zeggen: er was een gelukkige en veelbelovende uitzondering; de heer Notenboom van de KVP stemde tegen het amendement van zijn partijgenoot. Ik wil daar expres even met de vinger naar wijzen.

Want stel dat het langzamerhand hoogst onwaarschijnlijke geval zich ooit voordoet dat de heer Lucas de roomse fractie verlaat. Dan zal er toch een opvolger moeten komen. En wie zal dat dan zijn? Wat mij betreft: doctorandus Notenboom. De man die het waagde het Lucasregiem te doorbreken. Een daad van moed, van beleid en van een gezegende ontrouw.

Mooier nog dan de rol van de heer Lucas was de hoofdrol van de staatssecretaris. De heer Van den Berge is geen groot redenaar. En dat hoeft ook niet als belasting je hobby is. Maar hij is wel de man die bezielde gebarend belastingproblemen haartfijn weet te ontleden en die de uitgangspunten van het systeem naarstig in de gaten houdt. Hij heeft in de Kamer al heel vaak gezegd dat er weinig voor en alles tegen was, als iemand in de loop der jaren met suggesties kwam. Maar tot een „onaanvaardbaar” had men hem nooit gekregen. Om het er nu toch eens van te laten komen heeft de heer Lucas (gesteund door de heren Kieft en Portheine) een soort practical joke uitgehaald. Hij diende een amendement in dat als basis voor de fiscale afschrijvingen in plaats van de aanschaffkosten de vervangingswaarde invoerde. Kosten dezes: 200 tot 300 miljoen gulden. Een theoretisch goed te verdedigen maar praktisch onhaalbare zaak. Geheel volgens de verwachtingen zei de staatssecretaris nu: Onaanvaardbaar! Hij kreeg de smaak zo te pakken, dat hij daarna (volkomen terecht) bij twee andere gelegenheden, toen het om een paar hoogst serieus bedoelde maar niettemin verwerpelijke amendementen ging, eveneens zijn ambt op het spel zette. Het kwam er daarbij nu eens niet op een paar belastingcenten aan, het ging om een principiële zaak. En het was voor mij een heerlijk „onaanvaardbaar”, want ik houd veel van principes. P.

* * * De belastingherziening

Hoewel oorspronkelijk gedacht was aan een technische vereenvoudiging, heeft het kabinet De Quay en vervolgens het kabinet Marijnen deze herziening ook beschouwd als ten doel hebbende een aantal „knelpunten” bij de belastingbetaler weg te nemen. Knelpunten kunnen uiteraard alleen worden weggenomen indien een bedrag uit 's rijks schatkist daarvoor wordt beschikbaar gesteld.

Dit kabinet heeft het besef en een bedrag van eerst 100, later 115, tenslotte een bedrag naar alle waarschijnlijkheid van 160 à 170 miljoen gulden beschikbaar gesteld.

Deze herziening is de eerste grondige na de bezettingstijd. Het laat zich aanzien dat de eerstkomende jaren in de wetten geen wijziging van betekenis zullen kunnen worden aangebracht. In die situatie is het duidelijk dat de Kamer van de gelegenheid gebruik moet maken om in het redelijke, een aantal knelpunten tot een oplossing te brengen.

Dit voornemen mag niet stranden op de weigering van een kabinet op grond van het feit dat de beschikbare „pot” wordt overschreden. Er moet een zekere speelruimte zijn tussen redelijke verlangens van de volksvertegenwoordiging en de budgetaire grenzen, zeker tegen de achtergrond van de komende belastingverlaging van ruim een miljard gulden, hoewel oorspronkelijk gedacht werd aan 600 miljoen gulden. De heer Smallegen stelde terecht dat de bevolking niet zou begrijpen dat aan de ene kant — ter wegneming van knelpunten — een miljard beschikbaar zou zijn en voor het wegnemen van andere knelpunten bij deze herziening een onherroepelijke grens zou worden gesteld.

Het kabinet heeft dit begrepen en heeft zich na een kort maar moeilijk en ingewikkeld debat op het standpunt gesteld dat „om der wille van een

Nu de eindbeslissing over de drie belastingwetten — loonbelasting, inkomstenbelasting, en vermogensbelasting — niet voor het ter perse gaan van Nederlandse Gedachten is gevallen, is het niet doenlijk een volledig overzicht te geven van het fiscale beraad.

Wij nemen ons voor, de volgende week een inzicht te geven inzake de meest belangrijke strijdpunten en daarnaast een overzicht te verschaffen voor hetgeen bereikt is.

Zoals wij nu een en ander kunnen overzien, zal een groot aantal belasting betalende Nederlanders direct belang hebben bij de vernieuwde wetgeving, die reeds vrij spoedig in werking zal treden.

Volkomen nieuw is o.a.: het aftrekbaar zijn van reiskosten van woon- naar werkplaats, het instituut van de z.g.n. middeling (een gladstrijken van de belastingdruk op wisselende hoge en lage opvolgende winsten en inkomens) en de invoering van een ruime aftrek van beroepskosten voor iedereen.

Verbeteringen liggen o.m. op het terrein van de oudedagsvoorziening van de middenstand en de vrije beroepen, verzachting van de fiscale druk op familie vennootschappen en een aanpassing aan de ontwikkeling van de boekhoudmethoden.

De Kamerleden die met de belastingmaterie deze beide weken én een groot aantal maanden daarvoor intens bezig zijn geweest, waren de heren Lucas (K.V.P.), Van Urk (P.v.d.A.) Portheine (V.V.D.), Kieft (A.R.) en Scholten (C.H.U.)

De overige partijen — behalve zo nu en dan de communist Bakker — hebben zich in het geheel niet laten horen.

Uit de ondertekening van de amendementen blijkt duidelijk dat er sprake is geweest van een vergaande samenwerking.

Deze samenwerking heeft ook tot gevolg gehad dat een aantal belangrijke wensen kon worden gerealiseerd, terwijl er sprake was van een aanmerkelijke verkorting van de mondelinge behandeling.

5 miljoen gulden overschrijding” van de tevoren vastgestelde pot belangrijke knelpunten niet onopgelost zullen blijven.

De Kamer heeft zich daarom de afgelopen week beraden over de prioriteit van de ingediende amendementen.

Naar het ons voorkomt zal de nadruk moeten vallen op een voorkeur voor het meest zwakke in deze maatschappij.

* * * Het aantal

Men heeft gesuggereerd als zouden er bijna honderd amendementen zijn ingediend bij de herziening van een aantal belastingwetten.

Amendementen bovendien die onaanvaardbare consequenties hadden voor 's rijks schatkist.

Als wij de situatie nog eens overzien dan waren er toen de behandeling een aanvang nam 68 amendementen ingediend.

Van dit aantal waren er 9 die in wezen slechts drie amendementen waren, omdat aanname of verwerping van de eerste betekende, dat dezelfde amendementen bij de beide andere wetten niet besproken behoefde te worden. Zo waren er op dezelfde wijze 16 amendementen die slechts 8 betekenden.

Van de 68 amendementen waren er 26 amendementen die praktisch aan 's rijks schatkist geen extra offers vroegen.

De belastingheffing werd door deze amendementen wat anders, gelijkmatiger of rechtvaardiger verdeeld dan in het voorstel van de staatssecretaris.

Er waren 38 amendementen die wel extra budgetaire offers vroegen, zowel ingediend door de regeringspartijen als door de oppositie.

Tenslotte waren er 4 amendementen die inhielden dat de belastingdruk werd verzwaaard (door de C.H.U. en de P.v.d.A. ingediend).

Daarna tijdens de loop van het debat werd nog een gering aantal amendementen ingediend die echter het bovenstaande beeld in wezen niet wijzigden.

De gewekte indruk als zou de Kamer ongehoord in haar wensen zijn geweest wordt niet door de feiten gestaafd.

* * * Alleen de vermogensbezitters?

De Kamer is met de behandeling begonnen bij de wet op de vermogensbelasting. Eenvoudig omdat deze wet een kleine wet was waarover bovendien een vrij grote mate van eenstemmigheid bestond. Een andere reden was dat de schriftelijke voorbereiding met de vermogensbelasting een aanvang had gemaakt.

Nergens anders om. Het gerucht is wijd en zijd verbreid dat de Kamer de vermogensbelasting voorrang heeft gegeven „om alvast een groot deel van de beschikbare middelen vast te leggen voor de vermogensbelasting”.

Niets is minder waar. De regering was n.l. van oordeel dat de vermogensbezitters de door hen betaalde vermogensbelasting van het inkomen (voor 1/3) mochten aftrekken.

Dit voorstel kostte 22 miljoen gul-

den. In wezen betekende dit een nadrukkelijk voordeel voor de grote inkomensgenieter en de grote vermogensbezitter.

De K.V.P., A.R. en C.H.U. waren daarentegen van oordeel dat dit bedrag moest worden aangewend voor de verhoging van de vrijstellingen aan de voet zodat een ieder — met name de kleine vermogensbezitters — hiervan zou profiteren. De bestaande vrijstellingen aan de voet waren te zeer bij de inflatie ten achter geraakt, terwijl de bezitsvorming diende te worden gestimuleerd. Daarbij waren deze fracties zich ervan bewust dat van de inkomsten- en loonbelasting de verhoging van de vrijstelling aan de voet bij de grote belastingverlaging ook belangrijk zou zijn. Het was daarom redelijk de kleine vermogensbezitters niet te vergeten.

Dit voornemen is gerealiseerd. Er is niet 20 miljoen gulden meer uitgetrokken door de Kamer dan het kabinet had voorgesteld. Er heeft slechts een ruil plaats gevonden: in plaats van naar de „groten” is praktisch hetzelfde bedrag gegaan naar allen — ook de „kleinen” onder ons.

Voor het overige heeft de Kamer — ten laste van de beschikbare budgetaire „pot” — een bedrag van rond 2 miljoen besteed ten behoeve van de landbouw en rond 2 miljoen voor een verbeterde kinderaftek voor o.a. schipperskinderen (voortaan ook dubbele kinderaftek voor kinderen beneden 16 jaar die buitenshuis ter schole gaan). De

rest van de aanvaarde amendementen had geen belangrijke mutaties ten gevolge.

Zo zijn de feiten. Het verhaal van de VARA-T.V. bv., als zou de Kamer ten nadele van de „gewone man” de vermogensbezitter extra hebben bevoorrecht, is beslist onjuist.

* * * Onaanvaardbaar

De staatssecretaris van financiën heeft in de debatten inzake de vernieuwde belastingwetgeving tot drie maal toe het onaanvaardbaar uitgesproken. Dit kan tweërlei betekenen.

Allereerst dit: „als de Kamer het amendement toch aanvaardt, trek ik de wetsontwerpen in”. Vervolgens ook: „meent de kamer dat het amendement juist is, dan treed ik af”. Het is duidelijk dat in dit geval er niet gemakkelijk in die situatie een ander bewindsman op korte termijn te vinden zal zijn, die het werk spoedig zal kunnen voortzetten.

Als de amendementen, waarover het onaanvaardbaar geklonken heeft, toch waren aanvaard, was het evenzeer dubieus of de minister ook was afgetreden. Het behoeft niet, omdat de onderwerpen waarover geschil van mening was typisch het beleid van de staatssecretaris betroffen. En dan behoeft de aftreding van zijn minister niet te volgen.

De amendementen waar het om ging betekenden een principiële aantasting van het huidige belastingrecht. De suggestie in vele kranten gezit als zouden budgetaire (financiële) gevolgen de achtergrond zijn is ten enenmale onjuist.

Naar onze mening heeft de staatssecretaris mede omdat niet duidelijk was hoe de stemming zou uitvallen, terecht het onaanvaardbaar laten horen.

Het eerste amendement was van de K.V.P.'er dr. Lucas en betrof een zaak die, naar de staatssecretaris meende, de ongelijkheid zou bevoorzeren tussen de aandeelhouders van open en gesloten vennootschappen.

Het tweede was van de P.v.d.A. die meende dat de uitkeringen krachtens de algemene bijstandswet tot elk bedrag buiten de belastingheffing moesten vallen.

Het derde was een amendement van de V.V.D. die de studiebeurzen buiten de belastingheffing wilde houden.

De staatssecretaris heeft in deze drie gevallen duidelijk laten weten, dat het hier ging om de vraag of er ongelijkheid mag zijn van belastingdruk bij gelijk inkomen. Hier was aan de orde of er vrijdom van belasting mocht zijn voor bepaalde inkomstenbestanddelen, los van elke draagkracht.

Deze vraag is nu duidelijk beantwoord in de goede zin: ook op het stuk van de belastingen behoort te gelden: gelijke monniken, gelijke kappen.

Het blijft nu — niettegenstaande de P.v.d.A. en de V.V.D. anders wilden — gelijke belastingdruk voor allen die in dezelfde situatie verkeren.

Zo alleen is er sprake van rechtvaardigheid.

Chr. H.B.S. in Toronto

De heer Speelman is nu vertrokken, maar u hoort nog van hem. Zes weken was hij in ons land om een „ton voor Toronto te krijgen” waar men een Chr. H.B.S. is begonnen, maar vanwege het feit, dat 5 nieuwe kerken en vier nieuwe Chr. lagere scholen in het district gebouwd moeten worden geen kans zag om de gebouwen voor deze school op te zetten in 1965 (voorschrijf).

De heer Speelman is reeds zeer tevreden en dankbaar voor de ontvangst en de medewerking in Nederland.

De spontane reacties vanuit alle delen van het land deden hem goed. Hij zei o.a.: „Hoewel men in Nederland allerwege Chr. scholen heeft waarvoor subsidie van het rijk wordt ontvangen, is de liefde voor het Chr. onderwijs nog groot en men is bereid te offeren voor de Chr. scholen in het buitenland waar men niet in zulke gunstige omstandigheden verkeert”.

Die liefde uitte zich op bijzondere wijze op de bondsdag van de Geref. Vrouwenverenigingen in Scheveningen, waar na een toespraak van de Heer Speelman het geld hem letterlijk werd toegeworpen. Er was geen collecte, maar de dames wilden iets doen.

In het Kurhaus werd in 5 minuten f 1.200,— op het podium neergelegd. Vele kleine bedragen met briefjes „Hier is het penningke van de weduwe, maar ik doe mee” werden ontvangen.

Met toezeggingen heeft de heer Speelman nu f 50.000,— ontvangen, dat is een 1/2 ton.

Verschillende scholen hopen acties te beginnen na de vakantie, zo ook het Chr. Lyceum Buitenveldert in Amsterdam.

Verschillende afdelingen van de Chr. Werkgevers in ons land hebben hem toegezegd een actie onder de leden op te zetten zodra het seizoen weer begint.

Het gironummer 8000 van de A'damsche bank, ten gunste van de Chr. H.B.S. Toronto blijft nog enige maanden open.

De actie begint nu goed te lopen en kan vanwege activiteiten in het najaar niet als gesloten worden beschouwd.

Een opvolgcommissie is benoemd, die het werk van de heer Speelman overneemt terwijl hij weg is.

Dr. La Fleur, erevoorzitter van de Vereniging van Chr. leraren aan Chr. H.B.S.en, Lycea en Gymnasia; drs. T. Spaan, een zakenman in Rotterdam en Lt. Kol. A. Wolting in Scheveningen zijn bereid gevonden in deze commissie zitting te nemen.

Het adres van de commissie luidt: Rijklof Groenplein 13 te Haarlem.

Goldwater verraste tegenstanders

HET is op het ogenblik nog erg moeilijk, een oordeel te geven over de mate, waarin in de Verenigde Staten sprake is van een herleving van het "conservatisme". Waar we mee te maken hebben is de plotselinge mogelijkheid, dat een extreem-rechtse politieke figuur als senator Barry Goldwater uit de staat Arizona de Republikeinse partij zal vertegenwoordigen bij de presidentsverkiezingen, die in november van dit jaar gehouden moeten worden. Met name hebben we te doen met de wijze, waarop Goldwater er in is geslaagd, de kandidatuur van zijn partij zo dicht naar zich toe te halen. We zien dan in de eerste plaats, dat men hem nooit helemaal serieus heeft genomen; in de tweede plaats, dat hij bij de open voorverkiezingen tot voor kort nog een slechte beurt maakte; in de derde plaats, dat hij een tegenstander had, die door bepaalde gebeurtenissen in diens persoonlijke leven behoorlijk gehandicapt was; en in de vierde plaats, dat de beslissende slag tussen de beide kandidaten werd geleverd in een staat, die over het algemeen vrij conservatieve figuren naar voren heeft gebracht als William Knowland, Richard Nixon en andere soortgelijke figuren. Voorts dient in de overwegingen te worden betrokken, dat Goldwater slechts met een gering verschil de voorverkiezingen in deze staat (Californië) heeft gewonnen, van een Rockefeller, die ook nog tegen had, dat hij "uit het Oosten" kwam...

TEGEN KENNEDY

Er is een tijd geweest, dat men zowel in Democratische als in Republikeinse partijkringen de activiteiten van senator Goldwater met enige zorg gadesloeg. Dat was in de tweede helft van het jaar, toen president Kennedy nog leefde. De kritiek van Goldwater op het binnen- en buitenlandse beleid van de president was bijzonder fel. De moedige houding van Kennedy tijdens de Cubaanse crisis begon al in het vergetboek te geraken, de Sowjetuni begon weer allerlei moeilijkheden te veroorzaken en het prestige van de Verenigde Staten werd in verschillende delen van de wereld weer door de goot gehaald, zoals dat aan het eind van de tweede ambtsperiode van generaal Eisenhower het geval was. Goldwater was onbarmhartig in zijn kritiek, ook en vooral wat Kennedy's houding met betrekking tot het negervraagstuk betrof. Hij kweekte een sfeer van haat en onverdraagzaamheid, die de verhouding in de Verenigde Staten vertroefde en velen bezorgd deed zijn voor de toekomst. En toen president Kennedy, die ondanks dringende waarschuwingen toch naar Texas was gegaan, in Dallas werd vermoord, had iedereen het gevoel, dat de door Goldwater opgeroepen boze machten van haat en wraak de moordenaar als instrument hadden gebruikt. De vermoedelijke moordenaar werd echter het zwijgen opgelegd en zijn geheim is met hem in het graf verdwenen.

CABOT LODGE

Terstond na de dood van Kennedy was iedereen het er over eens, dat zijn kansen om met succes naar het Amerikaanse presidentschap te dingen, vrijwel verkeken waren. In de eerste plaats, omdat de moord op president Kennedy vele Amerikanen wakker geschud had en deze mensen gingen beseffen, hoe zij zich in een gevoel van ontevredenheid hadden laten meeslepen door een extremistische politicus, maar ook, omdat hij het voortaan zou moeten opnemen tegen president Johnson, een politicus uit het Zuiden, die als gematigd conservatief bekend stond. Goldwater verklaarde heel tactisch, zich enkele maanden van kritiek op het regeringsbeleid te zullen onthou-

den. En intussen leken de kansen van "liberale" figuren in de Republikeinse partij (zoals Rockefeller) sterk te zijn gestegen. Tegenover een gematigd conservatieve kandidaat van de Democratische partij zou een gematigd liberale Republikeinse kandidaat wellicht geen slecht figuur slaan. Maar Goldwater gaf zich niet gewonnen. Met Rockefeller werd hij een van de belangrijkste gegadigden voor de kandidatuur van de Republikeinse partij. Geen van beiden maakte echter een bijzonder sterke indruk, met name in staten, waar "write-in-votes" op de stembiljetten geschreven mochten worden. Niet zij, maar Henry Cabot Lodge, de Amerikaanse ambassadeur in Zuid-Vietnam en diens campagneleiders gingen met de eer strijken.

OP DE VLAKTE

Lodge bevond zich in een bijzonder moeilijke positie. Het zou — achteraf bezien — het beste zijn geweest, als hij ontslag had genomen en naar de Verenigde Staten zou zijn teruggekeerd om zich officieel als kandidaat te laten inschrijven. Er waren echter twee redenen, waarom Lodge aan desbetreffende verzoeken uit de Verenigde Staten geen gehoor kon geven. Daar was ten eerste het bezwaar, dat hij zijn land vertegenwoordigde op een zeer belangrijke post in een ernstig bedreigd gedeelte van Zuidoost-Azië. Onder dergelijke omstandigheden ontslag nemen zou zijn politieke prestige waarschijnlijk weinig goed hebben gedaan. Een andere reden was, dat Lodge de kandidatuur van zijn partij nog helemaal niet voor het grijpen had en dat hij alles bij elkaar genomen weigerde de huid van de beer te verkopen, voordat het beest geschoten was. Ook andere Republikeinen als Richard Nixon, de vroegere vice-president en William Scranton, de gouverneur van Pennsylvania, hielden zich op de vlakte. Alle drie wachtten zij op het ogenblik, dat Goldwater en Rockefeller zich als kandidaat onmogelijk zouden hebben gemaakt om dan als "nationale figuur" naar voren te kunnen treden en (zoals Stevenson in 1952 bij de Democraten), de kandidatuur voor het presidentschap op de partijconventie zomaar in de wacht te kunnen slepen.

CALIFORNIË

Goldwater zat intussen niet stil. Terwijl hij bij de voorverkiezingen geen indrukwekkende resultaten boekte, werd zijn kandidatuur opgebouwd in de staten, waar geen voorverkiezingen worden gehouden en de partijbesturen het voor het zeggen hebben. En zo konden de politieke koffiedikkijkers kort voordat de voorverkiezingen in Californië gehouden moesten worden plotseling tot de verrassende ontdekking komen, dat Goldwater de kandidatuur van zijn partij vrijwel in de zak zou hebben, als hij in die staat als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn zou komen. En als Goldwater volgende maand de kandidatuur van zijn partij in de wacht sleept, dan heeft hij die voornamelijk te danken aan de wijze, waarop de verkiezingsstrijd in Californië zich heeft afgespeeld. Goldwater had alleen gouverneur Nelson Rockefeller tegenover zich, want er mochten in Californië geen namen op de stembiljetten worden bijgeschreven. Ware dit laatste wel het geval geweest, dan zou de uitslag van de voorverkiezingen een geheel ander beeld hebben gegeven. Dan zou bijvoorbeeld Goldwater genoeg hebben moeten nemen met een derde plaats van Richard Nixon en Henry Cabot Lodge, of in elk geval een tweede plaats na Richard Nixon, die uit Californië afkomstig is. Doordat geen van beiden zich officieel kandi-

daat had gesteld, liepen zij op een beslissend ogenblik buitenspel.

PRIVÉ-LEVEN

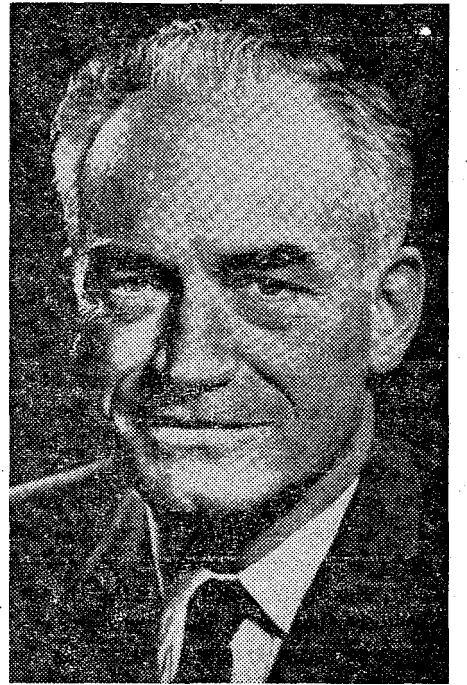
En zo had Goldwater alleen nog maar af te rekenen met Rockefeller, een man met een uitstekende staat van dienst, van wie een vooraanstaand Democraat in 1960 nog zei, dat hij door geen enkele Democraat kon worden verslagen. De Republikeinse partij, waarin de conservatieve elementen ook toen nog een belangrijke remmende factor waren, gaf echter de voorkeur aan Richard Nixon, die — zij het op het nippertje — verslagen werd door John F. Kennedy. Sindsdien is de populariteit van Rockefeller als sneeuw voor de zon verdwenen als gevolg van het feit, dat hij zich van zijn vrouw liet scheiden om na verloop van tijd een tweede huwelijk te sluiten met de (gescheiden) vrouw van een zijner vroegere medewerkers, die moeder van vier kinderen was. Vlak voor de voorverkiezingen in Californië werd uit dit huwelijk een zoon geboren. De aantrekkingskracht van Rockefeller was echter nog maar een schaduw van wat zij was geweest en de stoere, degelijke, huisvader Goldwater met zijn vierkante gezicht had in dit speciale geval een duidelijk voordeel boven de gehandicapte Rockefeller. De gouverneur heeft moeten ervaren, dat het privé-leven niet los kan worden gezien van het leven van de politicus die naar de hoogste post in het openbare leven dingt. Hetgeen niet wegneemt, dat hij bijna evenveel stemmen kreeg als Goldwater. Maar een bijna-president wordt nooit president.

BETEKENIS

Wanneer de voorverkiezingen in Californië in een vroeger stadium van de verkiezingscampagne binnen de Republikeinse partij zouden zijn gehouden, zouden zij waarschijnlijk niet alleen een andere uitslag, maar ook een andere betekenis hebben gehad. Nu werd de uitslag van de strijd in die staat als van beslissende betekenis beschouwd. We zeiden het al: in Californië pleegt men nogal eens aan een conservatief politicus de voorkeur te geven en heeft men uit historische overwegingen nu eenmaal iets tegen de politicus uit een van de oostelijke staten (en dan nog wel New York). Als men daarbij de grotere persoonlijke populariteit van Goldwater (in vergelijking met die van Rockefeller) voegt, dan is de overwinning van de senator uit Arizona niet zo verbazingwekkend, als zij thans lijkt. Slechts het feit, dat deze overwinning kwam op het voor Goldwater psychologisch meest geschikte ogenblik, heeft in de Republikeinse gelederen 'n grote schok teweeggebracht. Intussen blijft Goldwater zijn spel op meesterlijke wijze spelen. Terstond nadat zijn overwinning in Californië vaststond, nodigde hij Rockefeller uit, samen met hem in november de kandidaat van de Democratische partij (als er geen onvoorziene dingen gebeuren zal dat president Johnson zijn) te verslaan. En toen ex-president Eisenhower van de schrik bekomen was en gouverneur Scranton van Pennsylvania uitnodigde, zich tegenover Goldwater kandidaat te stellen, reageerde de senator bijzonder scherp dat een dergelijke activiteit hem zou kunnen nopen, zich uit de strijd terug te trekken, hetgeen een scheuring in de partij tot gevolg zou hebben.

VERWARRING

Hij zei er echter iets bij, nl. dat alleen als Eisenhower, Nixon en Scranton samen een aaneengesloten oppositie tegen hem zouden vormen, hem belet zou kunnen worden, de kandidatuur van de Republikeinse partij te bemachtigen. Met Scranton rekende hij al meteen af: die zal er beter aan doen, zich niet tegen mij te keren, maar te proberen, het vice-presidentschap te behalen. Hij zei, dat "als Scranton de tweede plaats zou innemen in het team, dat in november door Johnson zou worden verslagen, hij het recht zou hebben, de kandidatuur voor het presidentschap in 1968 op te eisen". Goldwater zegt van zichzelf, dat hij en Nixon en Scranton dicht bij elkaar staan op het punt van de Republikeinse beginselen. En hij beweert, dat Richard Nixon straks zijn enige grote mededinger zal blijken te zijn en zijn laatste hinderpaal bij het verkrijgen van de nominatie op de partijconventie. Dergelijke dingen zegt hij evenwel om verwarring te zaaien onder zijn tegenstanders en om bij verschillende potentiële kandidaten van zijn partij nog de valse hoop te wekken, dat alles zo'n vaart nog niet zal lopen. Intussen gaat Goldwater door om er van verzekerd te zijn, dat hij de nominatie al in de zak heeft, als de

Barry Goldwater, het grote probleem van de Republikeinen.

partijconventie nog in San Francisco moet worden gehouden.

VERDEELD

De mogelijkheid is dan ook zeker niet uitgesloten, dat de Republikeinse partij straks met een kandidaat opgescheept zit, die zij niet heeft gewild, maar die een handig gebruik heeft weten te maken van de wijze, waarop de partij haar leden in staat stelt, naar de nominatie te dingen. Naar het zich laat aanzien, heeft zij hiermede dit jaar haar eigen vonnis geveld. Want slaagt Goldwater er inderdaad in, de kandidatuur te bemachtigen, dan moet worden aangenomen, dat de meerderheid van het Amerikaanse volk wel zo verstandig zal zijn, haar stem aan president Johnson te geven. De republikeinse partij is — zoals bekend — een minderheidspartij. Wil haar kandidaat met succes de weg naar het Witte Huis afleggen, dan moet hij niet alleen alle Republikeinse kiezers, maar ook een groot deel van hen, die vier jaar geleden op de Democratische kandidaat hebben gestemd, achter zich hebben. Hier kan Goldwater eenvoudig niet op rekenen.

Maar ook wanneer men er nog in slaagt, de opmars van Goldwater op de partijconventie tot staan te brengen, moet worden aangenomen, dat een meer gematigde Republikeinse kandidaat evenmin de gehele partij achter zich zal hebben en wellicht ook niet tot de verbeelding van de „zwevende kiezers" zal spreken vanwege de verdeeldheid in de gelederen van de partij. Dat is het probleem van de Republikeinen, of Goldwater kandidaat wordt of niet. Het bestaan van de partij staat op het spel.

GEEN WONDER

Dat het conservatisme in de Verenigde Staten opnieuw de kop heeft opgestoken, valt niet te ontkennen. De internationale situatie speelt de Amerikanen parten. Zij voelen zich overal in de steek gelaten, krijgen allerwege stank voor dank, ook bij hun bondgenoten. Het is geen wonder, dat men hierover in Amerika niet erg te spreken is. Een figuur als Goldwater is er dan om olie op het vuur te gooien. In Californië heeft hij er succes mee gehad en in de zuidelijke staten kan hij ook op de steun van de Republikeinen rekenen, vooral omdat hij de kwestie van de burgerrechten tot inzet van zijn verkiezingscampagnes heeft gemaakt. Er gaan al geruime tijd stemmen op die herinneringen oproepen aan de periode, die op de eerste wereldoorlog volgde. Toen distancierden de teleurgestelde Amerikanen zich van een ruziemakend Europa, omdat ze geen tweede maal hun vingers wilden branden. Zij kwamen bedrogen uit. Omdat de Verenigde Staten zich afzijdig hielden, kon Hitler zijn gang gaan. De gevolgen voor de wereld zijn desastreus geweest. Ze zijn thans nog merkbaar, in Azië, zowel als in Europa en indirect ook in Afrika en Latijns-Amerika.

De positie van de Ver. Staten als wereldmogendheid is geen benijdenswaardige. Het is vaak een ondankebare taak, samen met anderen de veiligheid van de vrije wereld te verdedigen. Maar we kunnen ons niet voorstellen, dat het Amerikaanse volk zich thans in een extreem conservatisme zal laten meeslepen en zich niet langer van zijn verantwoordelijkheid tegenover de rest van de wereld bewust zou zijn.

db

Rockefeller, die het alleen niet tegen Goldwater kon klaren.

Ontstaan en doel van de

EUROPESE B

REEDS gedurende meer dan vijftien jaren bestaat nu de Europese Beweging. In die periode heeft zij zeer belangrijke activiteiten ontwikkeld — is zij vóórlop gegaan in de strijd voor een verenigd Europa.

En... nog steeds weten maar betrekkelijk weinig Nederlanders van haar bestaan af.

Het is deze Beweging gegaan als zovele andere op politiek gebied. De weinigen — té weinigen — verrichten onnoemelijk veel werk dat in het belang van allen is.

Maar bijna die allen halen hun schouders op — zeggen „och — die politiek” of „al dat Europees gedoe” en drinken een kop koffie, kijkend naar de televisie.

Wellicht schuilt één der oorzaken van deze lauwheid hierin, dat de gemiddelde Europeaan zich vandaag niet meer bewust is van de unieke waarde van de Europese cultuur.

Amerika is vóórgegaan op de weg van de ijskasten en automobielen — Europa is gevolgd en het bevindt zich maar al te wel bij dit comfort.

En eigenlijk is dat een ramp!

Niet alleen voor onszelf, maar óók voor de wereld.

Want: wat is Europa.

Ik dacht dat we het zó het beste kunnen omschrijven: het is een gemenebest van volken, die één gemeenschappelijke traditie hebben.

Een overlevering die enkele duizenden jaren geleden aan de oostelijke oevers van de Middellandse Zee haar oorsprong vond.

De Grieken ontdekten, ten tijde van de Perzische oorlogen dat zij leefden naar andere normen dan de Aziaten. Om zich af te zetten tegen het Oosten schiepen zij de mythe van Europa.

Toen werd geboren het Westers menselijke en humanistisch cultuurbegrip, dat één van de vormende elementen is geworden van onze Westerse beschaving.

Toch hebben de Grieken zelf weinig rechtstreekse invloed gehad op het avondland — het waren de Romeinen die de Hellenistische beschaving naar West-Europa brachten. Dit volk had

slechts een gering talent voor de schepende verbeelding der Grieken maar des te meer zin voor systematisch denken en juridische nauwkeurigheid, zodat het tóch ook zelf een zeer waardevolle bijdrage kon leveren tot de cultuur van het latere Europa.

Het enige element van niet-Westerse oorsprong in onze beschaving — en tevens het allerbelangrijkste — is het Christendom.

Uit het nabije-Oosten trad dit „nieuwe geloof” in het volle licht van de Romeins-Hellenistische cultuur te voorschijn met een nieuwe standaard van waarden, die er op gericht waren het menselijk leven te veranderen.

Drie eeuwen lang vocht het Christendom voor zijn bestaan, maar toen werd het dan ook erkend als de universele godsdienst van het Rijk.

En hiermede deed een volkomen nieuw idee van mens zijn zijn intrede:

niet de trotse humaniteit der Grieken maar de humanitas der Nederigheid.

De enkeling werd in zijn eigen betekenis erkend, de menselijke persoonlijkheid werd geëerbiedigd, bijzondere aandacht werd geschonken aan het lijdende en verdrukte. Er ontstond strijd tegen uitbuiting, onrecht en tegen alles, wat niet strookte met de liefde.

De Ouden hadden geleerd: wie de natuur aanrandt, roept de goden tegen zich op.

Het Christendom verkondigde: God staat niet aan de zijde van de natuur tegenover de mens, maar aan de zijde van de mens tegenover de natuur.

Daarmee was de natuur ontgoddelijkt: de studie der natuurwetenschappen kon beginnen en de techniek kon haar vlucht nemen.

Secularisatie

Waar echter het Christendom zijn intrede heeft gedaan ontstaat vroeg of laat de situatie dat hele volken er dankbaar de vruchten van plukken, maar slechts een kleine minderheid de boom wil, waaraan deze vruchten zijn gegroeid.

Zo werd, sedert de 18e eeuw de Europese gemeenschap aan een proces van snelle secularisatie onderworpen.

Een vrucht van de vrijheid is nu eenmaal dat de mens kan kiezen.

Bloedige oorlogen schenen en in de vorige en in onze eeuw alle waarden, die hierboven werden genoemd, te vernietigen.

Toch was het niet meer dan schijn, want ondanks rassenwaan en mensvergoding, ondanks bombardementen op de steden en het bestaan van concentratiekampen, bleef de Europeaan

tóch erkennen, dat gerechtigheid, naastenliefde en goede trouw de primaire roeping is van ieder.

Helaas echter werd dit alles meer en meer losgemaakt van Jezus Christus zelf, zodat het ontaardde in een humaniteit zonder meer.

Het getal dergenen, die God lief willen hebben boven alles en dáárom de naaste als zichzelf — is klein geworden.

Maar tóch — door zijn historie kan de Europeaan vandaag nog, beter dan wie ook, allen begrijpen die verlangen naar gezag, gemeenschap en eenheid. Als Europa trouw blijft aan de adel van zijn geboorte, dan betekent dat, dat het veel ontrouw uit de laatste paar honderd jaar ongedaan kan maken.

Dan betekent dat óók, dat het de rest van de wereld kan helpen om de weg naar verscheidenheid en de scheiding der machten, open te houden.

Van deze wil, van deze vastberadenheid om ondanks alle moeilijkheden de taak te volbrengen waarvoor de geschiedenis ons stelt, wil de Europese Beweging de uitdrukking zijn.

Artikel 2 van de statuten luidt:

De Europese Beweging heeft als algemene doelstelling de totstandkoming te bevorderen van een federatie der Europese landen

- ter verzekering van het geestelijk erfgoed hunner volken.
- ter handhaving en ontplooiing van de vrijheden en rechten hunner burgers.
- ter bevordering van de welvaart en de sociale gerechtigheid.
- ter bevordering van de opbouw ener wereldrechtsorde.

De start

Op 7 mei 1948 waren 800 gedelegeerden en 400 journalisten uit alle delen van de wereld bijeengekomen in de Ridderzaal te 's-Gravenhage.

Hier werd voor het eerst door een groep vooraanstaande Europeanen een duidelijk program opgesteld, een lijn van actie bepaald en daarmee de stoot gegeven tot het oprichten van de Europese Beweging op 25 oktober 1948 te Brussel.

In ons land bestond toen al een Beweging van Europese Federalisten (B.E.F.). Direct na de bevrijding van Nederland zochten verschillende groeperingen een onderlinge samenwerking, die later tot de oprichting van twee afzonderlijke organisaties leidde, n.l. de Europese Actie en de Europese Federatieve Beweging. Na verschillende besprekingen werd tot een fusie besloten en op 4 oktober 1947 richtten beide groepen tezamen de B.E.F. op.

Natuurlijk sloot deze Beweging zich in 1948 aan bij de internationale organisatie die ongeveer een jaar later in Brussel werd opgericht.

Vanaf haar oprichting in 1947 heeft de B.E.F. een orgaan uitgegeven, genaamd „Nieuw Europa”.

Na het Congres van Den Haag kon de aanvankelijk primitieve verschijningsvorm aanzienlijk worden verbeterd.

Er waren in ons land echter méér „Bewegingen” die de eenheid van Europa voorstonden.

Enige jaren geleden werden in Delft en Bolsward „Europese proefverkiezingen” gehouden

Ik moet
Europese
— Neder
tenden”

— Neder
voor ech
— Neder
Europese

en

Tijdens
het duit
activitei
Na enige
kon een
sonen, en
te neme
Ne
Europese
Raad vers
en niet va
paalde te
de leden
afspiege
ten van
tieke les

Binnend
E.S. het
werk, te
E
nende o
afdeling
publiekw
Sedenan
de hele
verande

Op het
ting wach
zijn aan
Afdelina
van de
Beweg
Deze in
samen
den van
het Co
door de

Op der
rijen dese
Kathol
Pr
ten en
geacht
lijk le
religieu
gemeen
strijden

zvw

In p
zwaren
tegenw
en m
door
M. Rav
Dat
zwaren
bracht
vele
zouden
Ds.
S.G.P.
zijn

„Een
zoveler
ons we
ken alle
ke stre
er tere
me, do
de wor
digheid
doorlu
Tem
bezw

VORMEN VAN EUROPESE SAMENWERKING

ONZE dagen worden beheerst door de gedachte aan de Europese eenheid. Hoe zit het echter precies met deze eenheid?

In onze kaarten geven wij een overzicht van de huidige Europese landenorganisaties. De samenwerking in Europa bestaat uit zes afzonderlijke organisaties, waarvan de EEG en de Euratom zeer nauw met elkaar verbonden zijn.

De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS), heeft een geldigheidsduur tot het jaar 2002. De landen aangesloten bij dit verdrag dragen hun nationale rechten op het gebied van kolen en staal, over aan de Gemeenschap. Een 'Hoge Autoriteit' van de EGKS heeft het laatste woord in alle aangelegenheden op het gebied van kolen en staal.

De Europese Economische Gemeenschap is verreweg de belangrijkste Europese organisatie van landen. De aangesloten landen willen de oprichting van een algemene gemeenschappelijke markt, en een vrij personen-, diensten en kapitaalverkeer tussen de aangesloten landen. Door een 'muur' (een buitentarief), om de landen wordt de onderlinge handel van de aangesloten landen sterk bevorderd terwijl de handel van de landen buiten de Gemeenschap naar de EEG aan bepaalde invoerrechten zijn onderworpen. Hierdoor raakt de EEG de belangen van heel de wereld, vooral ook omdat de landen van de EEG tot de belangrijkste handelstanden van de wereld behoren. De geldigheidsduur van de EEG is onbeperkt.

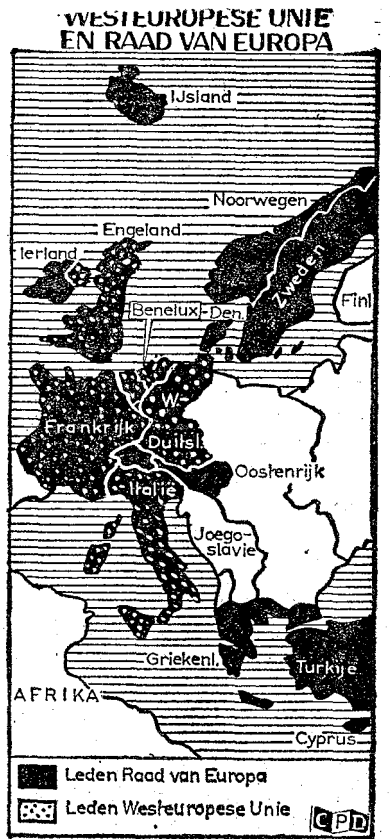
De Europese Atoomgemeenschap (EURATOM), heeft ook

een onbegrensde levensduur. De landen aangesloten bij dit verdrag — dezelfde landen als de EEG — werken eendrachtig aan de ontwikkeling en het gebruik van atoombijstof en de kernsplijtstoffen.

De Europaraad is — naar aantal leden — verreweg de grootste Europese landenorganisatie. Deze raad bezit een raad van 17 ministers en een Europees parlement van 153 leden uit de diverse Europese landen. De Raad heeft geen wetgevende macht maar is toch zeer waardevol als promotor van de Europese eenheid. De Raad van Europa, waarvan de zetel in Straatsburg gevestigd is, ijvert voor nauwere bindingen tussen de aangesloten staten op ieder gebied. Het is een soort 'Europees centrum' waar gedacht wordt boven de nationaliteiten uit. Het zijn deze contacten die de Raad van Europa waardevol maken.

De Westeuropese Unie heeft een levensduur tot het jaar 1988. De aangesloten landen hebben wederzijdse hulpverleningsplicht bij een militaire aanval op een van deze landen. Deze is in veel gevallen de Europese kern van het Atlantisch Pact en vormt ook vaak een eigen groepering in de Raad van Europa als het gaat om kwesties over de defensie.

In de groepering van de EFTA of EVA (Europese Vrijhandels Associatie), zijn zeven landen verbonden, terwijl Finland geassocieerd is. De EFTA streeft ook naar een grotere economische eenheid tussen zijn leden. Hoe-

wel een sterke groepering, is de EFTA in economische kracht de mindere van de EEG. Zonder twijfel zullen de EFTA en de EEG t.z.t. een eenheid gaan vormen. Dat Engeland — een lid van de EFTA — lid wil worden van de EEG is overbekend, evenals het verzet van Frankrijk tegen dit lidmaatschap. Ook Zweden, Denemarken en Noorwegen — allen leden van EFTA — hebben reeds blijk gegeven van hun grote belangstelling voor een lidmaatschap van de EEG. Turkije en Griekenland zijn geassocieerd met de EEG. Ierland wil t.z.t. ook lid van de EEG worden. We zijn dus wel op weg — al zal het nog wel even duren — naar een vergrote Europese Economische Gemeenschap.

Ook Zwitserland wil zich met de EEG associëren al wil het zelf zijn recht van handelspolitiek tegenover niet-leden van de EEG blijven bepalen. Ook Israël heeft wensen t.a.v. de associatie met de EEG. Er zijn reeds contacten tussen de landen geweest maar alle mogelijkheden moeten nog grondig worden bezien. In Afrika zijn 18 zelfstandige landen — vroegere gebiedsdelen van landen der EEG — geassocieerd met de EEG. Deze landen krijgen o.a. financiële steun van de EEG.

De EEG heeft overigens de laatste vijf jaar reeds zeer nauwe betrekkingen met deze 18 landen onderhouden.

Met uitzondering van de communistische landen en Finland is heel Europa en Noord-Amerika verbonden in de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO of OECD). Deze organisatie streeft naar een zo groot mogelijke samenwerking inzake de economische ontwikkeling tussen de leden. De samenwerking richt zich vooral op de vraagstukken van de wereldhandel tussen de leden.

BEGRIJPE WEGING

- Economische Liga voor samenwerking (E.L.E.S.)
- Vereniging der „Unie van Christenen“ (N.E.I.)
- Christelijke Studentenvereniging (N.S.W.)
- Christelijke Jongeren Raad der Beweging (N.J.R.)

instelling

de congres van Europa werd in juli al deze verschillende instellingen moesten worden. In de voorbereidende besprekingen werden een aantal opgesteld van per. In de uitgenodigde zitting van de Nederlandse Raad der Beweging. De leden van de Raad werden persoonlijk uitgenodigd om deel te nemen aan de congres. Wel echter konden de leden geacht worden een bijdrage te leveren aan de congresvormen van alle aspecten van de menselijke en politieke land.

In de congres verrichtte de E.L.E.S. Economisch studiecommissie, de B.E.F. als ledenwinnaar van de opdracht en in het land van de congres, van waaruit zij de congres wilde beïnvloeden.

De Raad werken en de Raad werken en de Raad werken. Een deel der leden van de Raad wordt door de congres. Een ander deel der leden wordt door de congres.

De leden bevinden zich in de congres. De congres Roomse Protestanten, socialisten en kortom allen, die onthouding in het maatschappelijke behoud van hun eigen ideologische overtuiging toch een tegensamen te moeten doen in het Verenigd Europa.

Bezwaren

In de congres leven ook bezwaren. Het is in de Raad verwoord door dr. W. P. Berghuis van der Sluis, de C.H.U. van Kraayenveld en mr. J. van der Sluis.

De congres niet zeggen dat bezwaren tot uiting worden gebracht. De congres van de G.P.V. of de S.G.P. bij de congres partij niet aanwezig.

De congres voorzitter van de congres zijn bezwaren in de congres aldus:

De congres Verenigd Europa brengt de leden met zich, dat we de congres maal moeten bedenken. De congres roekeloos met de sterren meevoeren. Wat zal de congres van het Protestantisme de congres factor was bij de congres nationale zelfstandigheid de plaats zijn van het congres van Oranje... De congres we onze gewichtige congres bedenkings, om-

dat het streven naar staatkundige eenheid in Europa veelal gepaard gaat met een onbesuisde begeerte om alle confessionele verschillen weg te vagen en om met volkomen minachting voor diep ingrijpende verschillen een eenheid van kerken te forceren.

Laat ik voor ditmaal daarop het volgende antwoorden. Naar mijn stellige overtuiging hebben zij, die zó spreken, nog nooit diepe ernst gemaakt met de betekenis van de Europese cultuur voor heel de wereld en met de taak van de belijdende Christen in deze cultuur.

Wil Europa leefbaar blijven en de wereld uitgeheven worden uit de toestand van ellende, waarin miljoenen verkeren, dan zal het moeten gelukken techniek en humanitas met elkaar te verbinden.

Een kreet als: „ik ben tegen de techniek, tegen verdergaande industrialisatie“ is volkomen hol en voos, omdat daar zonder het leven op aarde eenvoudig niet meer mogelijk is.

De enige mogelijkheid die ons rest is er voor te zorgen, dat de mens geen slaaf wordt van de machine. Er voor te zorgen dat hogere waarden dan de materiële het leven der miljoenen vervullen.

Welnu: doordat onze cultuur gekerstend werd is het in het verleden mogelijk gebleken dit in Europa, zij het stellig onvolkomen, te bereiken.

Dat kon alleen omdat wij leefden uit de overtuiging dat Christus ons had bevrijd van de machten.

Zo zal dat ook alleen in de toekomst kunnen.

Zonder Christus heeft Europa, de wereld, geen toekomst.

Mogen wij dan, omdat we vrezen voor dit of bang zijn voor dat, als toeschouwers aan de kant blijven staan?

Getuigen

Stellig zal de Europese mens, ook zonder dat wij meedoen, trachten techniek en humanitas te verbinden. Dat is nu eenmaal zijn „lot“ omdat hij stamt uit een traditie, die in levende verbinding met Christus stond.

Maar... dan zal het een humanist zijn, los van de Bron. En dié is ten dode opgeschreven.

Mógen wij nu zeggen: we zullen onze „erfdelen“ bewaren en niet meedoen. Zien we dan niet meer dat we zodoende juist het „erfdeel der vaderen“ verliezen?

En als we wel meedoen, is dan de toekomst zeker? Ook — wat weten wij van dat wat komt.

God vraagt enkel van ons dat we in het heden Zijn getuigen zijn.

Daarom beklemmt het mij vaak dat het getal der onzen, die actief meedoen aan de Europese Beweging, zo klein is.

Wij geven daarmee prijs de kans waarvan God wil dat we ze grijpen.

Niet omdat we alles zouden willen laten beslissen door wat economisch het voordeligst is.

Integendeel. Een eventueel economisch voordeel zien wij slechts als een zegen die we hebben te gebruiken ten nutte der miljoenen in Azië en Afrika die nu nog verhongeren.

Zo vervullen we de wet van Christus! G. Gruppelaar

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

Prins N.V. - Dokkum
(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN
voor automobielen en andere voertuigen
- * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
- * GEPROFILEERDE BUIZEN
- * GASFLESSEN EN ANDERE
DRUKVATEN

TELEFOON 05190 - 2043

Leiden • Oegstgeest • Alphen v/d Rijn

Leiden:
Breestraat 65 tel. 21800

Oegstgeest:
Geversstr. 41 tel. 52917

Alphen a. d. Rijn:
v. Manderslootstraat 60

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

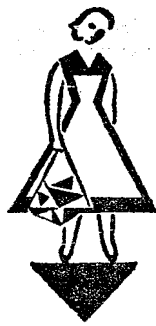
A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (01827) - Westeinde 117

Coöp. Landbouwvereniging
SAMENWERKING

GIESSENBURG - TELEFOON 01845 - 254

Alles voor de boer: veevoerders - meststoffen -
zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen -
maar ook veel voor iedereen: vaste- en
vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde-
len - gereedschappen.

GRAAFSTROOM

melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LiSaPak aangewezen voor
kantine en school

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 • TEL. 80553 • AMSTERDAM

EERSTE KAMER

Dr. Berghuis: In openheid met regering van Zuid-Afrika praten

HET moet voor een parlementariër een bijzonder ogenblik zijn, wanneer de begroting van Buitelandse Zaken aan de orde komt. Al is het slechts kort — hooguit twee dagen — hij kan zich op deze dagen bezig houden met mondiale politiek. Zo was het ook in de Eerste Kamer, waar niet minder dan tien senatoren het woord voerden. Dit verslag zou echter te uitvoerig worden, wanneer in dit bestek alle sprekers werden gememoreerd. Hoofdzaken in het debat waren de Europese integratie, de verhouding Oost-West en het rassenbeleid in Zuid-Afrika. Zelfs de Nieuw-Guinea-kwestie kwam nog eens aan de orde, zij het slechts alleen door Prof. Samkalden (PvdA).

Veranderde wereld

De heer de Niet (PvdA) gaf een breedvoerig overzicht van de ontwikkeling in de wereld na de tweede wereldoorlog. Een wereld, zo zei hij, die sindsdien sterk is veranderd. Hij bracht nog eens in herinnering hoeveel mensen in deze bijna niet-nucleaire oorlog het leven hadden gelaten. Duitsland verloor aan burgers en militairen ongeveer 3½ miljoen, Japan goed 2 miljoen, Sovjet-Rusland 17 miljoen, China 20 miljoen en de Verenigde Staten 360.000. "Ook dat verandert een wereld", zei de heer de Niet. In dit verband haalde hij een publikatie aan van Prof. van Melsen, waarin deze stelde: "onze visie moet zich steeds weer vernieuwen, naarmate de werkelijkheid nieuwe mogelijkheden openbaart". De socialistische afgevaardigde vroeg zich af in hoeverre dit is gebeurd bij ons allen en in ons allen.

Vervolgens wees hij op de ontwikkelingen in Rusland, waar de oude leuzen het niet meer doen bij de bevolking.

"Dit verklaart misschien ook een groot deel van de tegenstelling tot China, want die tegenstelling is niet alleen maar ideologisch. In vroeger tijden", vervolgde de heer de Niet, "voor het nucleaire tijdperk, zouden dergelijke verschillen, waarbij ook grensgeschillen komen, tot oorlog hebben geleid". Hij was van mening dat dit ook op andere delen in de wereld betrekking heeft, indien wij niet in een nucleair tijdperk leefden. Er was nu sprake van een zeker militair machtsevenwicht.

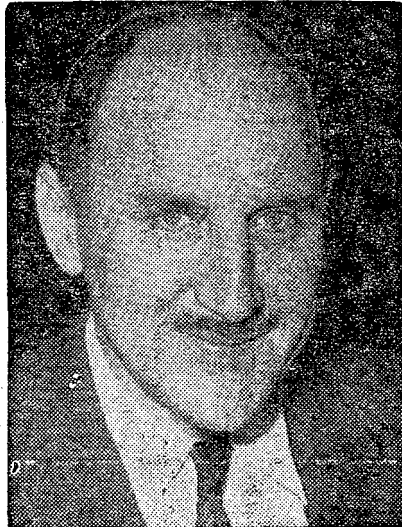
Diepe tweespalt

Prof. van Hulst (CHU) wees er op, dat Nederland momenteel niet meer zo in het wereldnieuws is dan een jaar geleden en jaren daarvoor. Nog niet zo lang geleden was de kwestie rond Nieuw-Guinea frontpaginanieuws. Hij noemde het echter een bevrijdende gedachte, dat Nederland en Indonesië zich niet meer in de grenszones van oorlog bevinden en dat beide naties thans op weg zijn naar een nieuwe toekomst.

Over de Oost-West-verhouding sprekend, zei hij, dat hier meer aan de orde is dan een geografische aanduiding.

"Het wijst op een diepe tweespalt, die aan de gehele wereldsituatie het aspect geeft, dat helaas in zo uitzonderlijke mate mede karakteristiek is voor de gehele actuele problematiek: twee Duitslanden, twee Berlijn's, twee China's, twee Korea's, twee Vietnam's en een gespleten Laos. Bij al ons spreken over vreedzame coëxistentie", vervolgde de CHU-senator, "dienen wij nimmer te vergeten, dat er in deze wereld blijkbaar heel wat te coëxisteren valt".

Prof. van Hulst ging nog uitvoerig in op de verhouding in het Oostelijke blok en op de politiek van president de Gaulle van Frankrijk ten aanzien van de erkenning van Rood-China.

MINISTER LUNS

...inbreuk op zijn auteursrecht?...

Europees parlement

De houding van Frankrijk kwam ook ter sprake, toen Prof. van Hulst kritische opmerkingen maakte over het Europese Parlement. "Sinds het verdrag van Rome is er gesproken over Europese verkiezingen, maar deze verkiezingen hebben slechts zin wanneer het Europese parlement reële bevoegdheden krijgt. Deze bevoegdheden worden — voor zover ik het kan

zien — eigenlijk keer op keer van Franse zijde getorpedeerd". Hij vond deze ontwikkeling voor de parlementariërs, die daarin zitting hebben op den duur bepaald ontmoedigend.

"Er komt zelfs een bepaalde uitzichtloosheid en ik meen", aldus Prof. van Hulst, "dat daardoor de Europese zaak grote schade lijdt. De Europese Gemeenschap geeft per jaar betrekkelijk veel geld uit om de jeugd in de gelegenheid te stellen, Luxemburg en

DR. W. P. BERGHUIS

... met sinaasappelboycot lost men geen problemen op...

Straatsburg te bezoeken. De Europese jeugd grijpt deze gelegenheid met beide handen aan, maar de jeugd moet daar ter plaatse ook de overtuiging krijgen, dat dit werk, ook het werk op parlementair niveau, perspectief heeft. Dit perspectief gaat echter ontbreken en dat vinden wij zorgelijk".

Afgedane zaken

Zoals reeds gezegd, haalde Prof. Samkalden (PvdA) oude koeien uit de sloot door minister Luns een aantal vragen te stellen over zijn beleid inzake de kwestie Nieuw Guinea. De minister had met deze aanval kennelijk niet zo'n moeite, want hij pareerde met verschillende interrupties. Op de nogal stekeleke vraag van Prof. Samkalden of deze minister bereid was het beleid van de Minister van Buitelandse zaken in het kabinet-De Quay te verdedigen, zei minister Luns, "dat hij er niet om zat te springen".

Anecdote

De heer Van Riel (VVD) zei in zijn rede o.a., dat hij nog een anecdotische vraag aan de minister had. Hij doelde hierbij op de uitspraak van de echtgenote van onze ambassadeur in Zuid-Afrika omtrent bepaalde handelingen van de Russische geheime dienst. Hij vroeg zich af of deze feiten zo na een of twee jaar wel geschikt waren om zo in het centrum van de publieke belangstelling geplaatst te worden.

"Als ik er een groot gevaar in zag", aldus de heer van Riel, "vroeg ik er helemaal niet naar". Hij was nu wel wat verwonderd, omdat de Regering in zulke zaken nogal geheimzinnig is. "Wanneer er interessante anecdotes verteld moeten en mogen worden, is deze Minister van Buitelandse Zaken zeer wel in staat ze zelf te lanceren. Ik heb dit als een soort van inbreuk op zijn auteursrecht beschouwd".

Zuid-Afrika

Dr. Berghuis (A.R.) ging uitvoerig in op de gebeurtenissen in en rond Zuid-Afrika met betrekking tot het gevoerde rassenbeleid. Hij zei, dat dit beleid ons zeer aan het hart gaat.

"Dit land is in de meest volstrekte zin van het woord in opspraak en het kan uitlopen op een groot drama. Dat verdriet ons ten zeerste. Het gaat daar om een beleid van blanken, blanken in wie wij naar den bloede en historisch en ook in het geloof onze verwanten zien en ook willen blijven zien. Wij zien dat zij in wereldwijde zin aan zeer scherpe kritiek blootstaan, een kritiek waarvan wij ons zeer eenvoudig niet kunnen distantiëren, en dat niet in de zin, dat wij willen klaar staan om de eerste steen te werpen op hen, van wie ook wij menen, dat zij op fundamentele punten dwalen, want wij zijn ons naast het gevoel van bloed- en geloofsverwantschap met het blanke deel van Zuid-Afrika tevens bewust van onze verwantschap met het zwarte deel van dit land als onze directe naasten".

„Er zijn in Zuid-Afrika dingen, die wij niet in de eerste plaats, omdat zij aan de wereldkritiek bloot-

• Hiernaast verder lezen

staan, maar omdat het christelijk geloof ons dit onmogelijk maakt, als uitgangspunten in een rassensbeleid, ook wanneer dit overigens, naar wij willen aannemen, met oprechte bedoelingen wordt gevoerd — zo moet men het, geloof ik, ook zien —, zeer eenvoudig niet kunnen accepteren. Wij kunnen eenvoudig niet accepteren dat het blanken en zwarten onmogelijk is aan één avondmaalstafel aan te zitten. Wij kunnen eenvoudig niet accepteren, dat een huwelijk tussen blank en zwart bij de wet is verboden en dat een dergelijk huwelijk als het bedrijven van ontucht naar de gevangenis kan leiden. Dan gaat het er helemaal niet om of deze gemengde huwelijken op grote schaal in maatschappelijke zin op dit ogenblik gewenst zouden zijn. Wat dit betreft, regelt overigens het maatschappelijk leven zich in het algemeen zelf wel, maar onze gehele christelijke overtuiging komt er tegen in opstand, wanneer er een zodanige kerkelijke en wereldlijke wetgeving bestaat. Het maakt ons vrijwel onmogelijk ook de wellicht goede kanten van het gevoerde beleid te onderkennen, goede kanten, waaromtrent misschien zwart en blank het ook nog eens zouden kunnen zijn. Dat laatste weten wij alleen niet. Dan zouden de zwarten de gelegenheid moeten hebben ook uit te spreken wat zij als goede kanten van het beleid zien."

De heer Berghuis uitte de wens om met de regering van Zuid-Afrika over deze problemen te praten in alle openheid.

"niet belerend, maar omdat haar lot en leven ons ter harte gaan en omdat ook wij van onze kant weer van haar kunnen leren een beter besef te krijgen van de problemen, waarmee zij zit. Wij zouden willen, dat men daar naar ons als vrienden zou willen luisteren en dat zij ons als vrienden hun problemen en moeilijkheden kunnen duidelijk maken. Nederland en Zuid-Afrika hebben jegens elkaar vanwege die religieuze en bloedverwantschap een taak. Zij zullen elkaar over en weer daarin moeten vertrouwen en gaan vertrouwen, als het vertrouwen voor een deel niet meer aanwezig is."

Over de sinaasappelboycot zei dr. Berghuis, dat men hiermede geen problemen oplost en dat men hiermede niet iemand bekeert van de dwalingen zijns weegs.

Indonesië

Over de nieuwe verhouding tot Indonesië sprekend, zei dr. Berghuis, dat hij dankbaar was voor het toenemend herstel van de goede betrekkingen. Hij hoopte dat ook tussen onze beide landen, zoals het ook met andere landen het geval is geweest, oud-koloniale verhoudingen zullen blijken te kunnen worden omgezet in vriendschappelijke en gelijkwaardige betrekkingen van onderlinge samenwerking. Ik hoop, dat oud zeer, waar het nog aanwezig is, zal worden opgeruimd en dan in die zin,

dat stoffelijke aanspraken en belangen daarbij niet een primaire plaats zullen innemen.

Tenslotte zei hij, dat hij hoopte dat het gesloten akkoord tussen Nederland en Indonesië, onder toezicht van de Verenigde Naties, mag blijken 'n juist akkoord te zijn geweest en dat de bevolking van West-Irian zich in 1969 uit volle overtuiging kan uitspreken voor een blijvend deel uitmaken van het Indonesisch staatsverband.

Europa

Zeer uitvoerig belichtte dr. Berghuis de situatie op het ogenblik ten aanzien van de eenwording van Europa. Ook hij was niet gerust op de huidige gang van zaken. Niettemin was hij van mening, dat de politieke eenwording van Europa een zaak is van de hoogste orde, vooral ook gezien in het licht van de Atlantische samenwerking.

P.S.P.-klanken

Het hele betoeg van de heer Van der Spek (PSP) had als conclusie, dat de NAVO de democratie niet verdedigt, omdat Portugal en West-Duitsland er lid van zijn. De NAVO vergroot de kans op oorlog en het is nodig dat Nederland de militair-kapitalistische gedachtengang gaat afzweren en dat zij neutralistisch en socialistisch wordt.

Minister Luns deelde in zijn antwoord aan dr. Berghuis mede, dat de Zuid-Afrikaanse regering zich momenteel beraadt over het initiatief van Nederland voor een gesprek. Hij dacht dat een dergelijk gesprek wel tot iets zou kunnen leiden. Tot de sprekers die een straffer beleid zouden wensen, zei de bewindsman, dat de regering het niet gewent acht op dit moment andere initiatieven, laat staan felle maatregelen tegen Zuid-Afrika te overwegen of te nemen.

Ten aanzien van de in ons land verblijvende Ambonezen zei de minister, dat spoedig een begin gemaakt kan worden met de repatriëring van Ambonezen naar Indonesië die zulks wensen. „Mijn Indonesische ambtgenoot heeft mij dit tijdens zijn recente bezoek toegezegd en ik meen te weten, dat van Indonesische zijde al voorbereidingen voor de uitvoering zijn getroffen”.

Vervolgens zei minister Luns: „Wat het akkoord met West-Nieuw-Guinea betreft, blijft de Regering er van uitgaan dat Indonesië daaraan volledig uitvoering zal geven. De Regering hoopt, dat het beleid van de Indonesische Regering zodanig zal zijn, dat de bevolking van dit gebied met het eindresultaat bevredigd zal zijn”.

hgr.

*** Gelijke beloning mannen en vrouwen

Ons vrouwelijk Kamerlid, mej. mr. J. C. Rutgers, heeft de ministers van Buitenlandse Zaken en Sociale Zaken gevraagd of zij willen bevorderen dat het vraagstuk van de gelijke beloning van mannen en vrouwen op de eerstvolgende vergadering van de E.E.G. Raad van Ministers besproken wordt, alsmede op een conferentie van de E.E.G. landen.

Mejuffrouw Rutgers, die blijkbaar in dit opzicht alle ijzers in het vuur wil houden, vraagt de bewindslieden er tevens aan mee te werken, dat dit probleem wordt voorgelegd aan het Economisch en Sociaal Comité van de E.E.G. Zoals men weet komen hierin de "sociale partners" uit de 6 E.E.G. landen bijeen.

Aangezien dit de werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers zijn, die in hun landen de collectieve arbeidsovereenkomsten maken en ondertekenen, wil mej. Rutgers blijkbaar zo-

wel de "top" als de "voet" nog eens bij deze materie bepalen. Zij vraagt die gelijke beloning uiteraard niet voor zichzelf, want voor parlementsleden is dit ideaal reeds verwezenlijkt...!

*** Comecon

Een gevoeliger prestige-verlies dan zij deze week boekte kon de communistische tegenhanger van de E.E.G., de Comecon, haast niet lijden. Een der satellieten van Rusland, Roemenië, verzet zich steeds meer openlijk tegen Moskou; vooral op economisch gebied. Het heeft nu het lidmaatschap van het G.A.T.T. aangevraagd. Bulgarije en Hongarije willen hetzelfde. In feite zijn dit meer moderne vormen van de desertie, die Tito reeds in 1948 pleegde. Het Westen, inzonderheid de Verenigde Staten, heeft meer aantrekkingskracht achter het IJzeren Gordijn dan de heilsorde der rode tsaren. Men hoeft de eigen Westelijke onenigheid en problemen niet te vergeten of te verdoezelen, om toch even met voldoening te constateren, dat het de grote concurrent in het Kremlin niet voor de wind gaat.

De zuster heeft moeilijkheden

Jusp in Wir Bruckenbauer, Switzerland

Neem een abonnement vóór u met vakantie gaat - zie bon op pag 12
Nederlandse Gedachten is het goedkoopste weekblad... en geeft zoveel!

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA ORY APPARATEN

AANSLUITINGEN 13-700 mm
VOOR N. VALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

ROOS

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

FA. R. MATEBOER & ZOON
wegen-, grond-, beton- en waterbouw,
bronnering en zandpalen

Burg. van Engelenweg 40, IJsselmuiden,
telefoon: Kampen 3366.

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZOON
Aannemers van
TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN
Wilnis - Telefoon (01724) 108

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF
VAN OORD
Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Beregeningsinstallaties
Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM
TELEFOON 08379 - 2227

BAGGERMAATSCHAPPIJ
TJAART VAN DER MOLEN NV
GRONINGEN
Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf
GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN

Visser Electrotechniek N.V.
BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244
Gevestigd sinds 1919

Koopt bij onze adverteerders

**KOGEL-
LAGERS**
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 0 5219 - 1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

**Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN**
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.
**HOUTBOUW HANBO
HARDINXVELD**
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2147 2 lijnen

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(28)

Nu wisten de twee vrouwen dat de oorlog was afgelopen en dat John weer spoedig thuis zou zijn.

Mrs. Surratt las de brief uit Maryland voor zichzelf. Hij was afkomstig van Charles Calvert, die haar schreef dat hij op alle mogelijke manieren had geprobeerd het geld te krijgen dat zij hem schuldig was, maar dat al zijn pogingen waren mislukt. Zijn advocaten hadden nu bij de rechtbank in Maryland een eis ingediend tot betaling van het gehele bedrag. Hij zou hiertoe niet zijn overgegaan, schreef Calvert, als hij niet een ontmoeting had gehad met John Nothey, die nu al dertien jaar lang een bedrag van 479 dollar schuldig was aan de Surratts. Nothey had hem verteld dat hij van zijn kant had getracht de betaling van deze schuld te regelen, maar dat Mrs. Surratt er geen belangstelling voor scheen te hebben dat er een regeling tot stand kwam.

De kleine weduwe brieft van woede en riep uit dat ze, hoe dan ook, nog vandaag naar Surrattsville moest. Meestal was het Mr. Wiechmann die haar er heen bracht, maar haar pensioengast was op het ogenblik op zijn werk en er was niemand anders die haar kon helpen. In ieder geval was ze vastbesloten om nog deze dag een hartig woordje te gaan spreken met Nothey.

Op het departement van Oorlog, vlak naast het Witte Huis, legde generaal Ulysses Simpson Grant de laatste hand aan zijn voorstellen en rapporten. Klein en gezet, met open tuniek en een sigaar in zijn mond stond hij te kijken naar de papieren op zijn schrijftafel, waarna hij de documenten die nu naar Stanton zouden gaan, met zijn handtekening bekrachtigde.

De minister van Oorlog was vriendelijk geweest tegen de held van de burgeroorlog, maar op een stroeve, formele manier. Hij had hem een aparte kamer aangewezen, hij had er voor gezorgd dat er bedienden in de buurt waren en hij had erop aangedrongen dat de generaal zijn vrouw mee zou nemen op het avondje bij de Stantons thuis. De minister liet de generaal niet vergeten dat Stanton de chef was, maar overigens vond hij het prettig dat de generaal oprecht-eenvoudig was, geen eerbetoen wenste, schrik had voor optreden in het openbaar, zich niet bemoeide met politieke aangelegenheden en alleen maar zijn kinderen wilde gaan bezoeken in Burlington, New Jersey.

Tot zijn verrassing had de minister ontdekt dat er in Grant eigenlijk niets was, waarvoor hij zich in acht moest nemen. Toen de generaal thuiskwam van het front had hij hem gevraagd een plan op te stellen om de grootte van het leger der Verenigde Staten terug te brengen tot iets dat een vredesniveau benaderde en een opgave te verstrekken van alle ammunitie- en levensmiddelencontracten die onmiddellijk geannuleerd konden worden.

Grant had twee dagen aan het probleem zitten werken, was dikwijls dwars over de gang naar de kamer van de minister gelopen om raad te vragen of naar de telegraafkamer om telegrammen te verzenden en had soms urenlang zitten graven in stapels contracten. Nu had hij opgegeven welke divisies konden worden besnoeid tot op welke sterkte (het leger van de Unie moest nog steeds grote gebieden in het Zuiden blijven controleren) en hij had annuleringen zitten schrijven voor contracten op spaden, wagens, bajonetten, kanonskogels, proviand, uniformen en schoenen. Hij

had ook nog tijd gevonden om twee telegrammen te sturen naar generaal Meade in Burke's Station, Virginia, waarin aan twee geconfedereerde koeriers toestemming werd gegeven naar Danville terug te keren.

Toen het werk gereed was ging hij Stantons kamer binnen en bleef daar even met de minister zitten praten. Stanton die zoals altijd bang was dat de president een vergissing zou begaan, had tot laat in de nacht zitten werken aan zijn concept voor het vredesvoorstel. Hij zat er ook nu nog aan te werken. Grant vertelde vandaag aan Stanton, zoals hij ook afgelopen donderdag had gedaan, dat de Lincolns hem hadden uitgenodigd om samen met zijn vrouw mee te gaan naar de theatervoorstelling van vanavond, maar dat geen van beiden er zin in had. Hij vertelde niet — Stanton wist wellicht nergens van — dat Julia Dent Grant had geweigerd naar het theater te gaan in het gezelschap van Mrs. Lincoln. In ieder geval, zei de generaal, wilde hij zo gauw mogelijk naar zijn twee kinderen.

Stantons zijdeachtige baard hing boven zijn papieren en zijn hoofd zwaaide heen en weer, terwijl hij nu eens het ene vredesvoorstel dan weer het andere bestudeerde. Hij sprak met korte stoten en wat hij zei was dat hij en Mrs. Stanton altijd bedankten voor de uitnodigingen van de president om mee te gaan naar het theater; overigens hadden ze vandaag nog bedankt voor zo'n uitnodiging. Hij gaf Grant de raad zich geen zorgen te maken; als de Grants niet megingen, zouden de Lincolns wel iemand anders proberen te vinden. Alle regeringsleden hadden bedankt voor dergelijke uitnodigingen en de Lincolns schenen het niemand kwalijk te nemen.

Grant voelde zich nu heel wat beter. Hij zei dat hij er niet op was gesteld zich in het openbaar te moeten ver-tonen en keerde zich om naar zijn codetelgrafist alsof hij wachtte op diens bevestiging. Mr. Stanton zei dat de generaal er verstandig aan zou doen te wachten tot na de kabinetvergadering van elf uur en daarna de president mede te delen dat hij de uitnodiging niet kon aanvaarden. Hij voegde er aan toe dat Washington giste van intriges en dat het in zeker opzicht even onbetrouwbaar was als Richmond en dat hij Lincoln herhaalde malen had gevraagd zich niet bloot te stellen aan gevaren, noch in theaters noch op openbare vergaderingen. De generaal en zijn codetelgrafist verlieten de kamer van de minister en Grant zond een boodschap naar Mrs. Grant in Willard Hotel om haar erop voor te bereiden dat ze nog vanavond zouden vertrekken naar Burlington.

Lincoln wist dit niet.

10 UUR

Een vermoeide, zwakke en bleke zon scheen over de huizen en jonge knoppen glinsterden in de koele lucht. Schepen die geladen met krijgsgevangenen voor anker hadden gelegen in de rivier, hesen nu weer de zeilen, lichtten het anker en gleden tegen de zuidwesterbries in weer verder stroomopwaarts.

In Charleston stonden omstreeks dit tijdstip trotse en verbeterde mannen toe te zien hoe de Stars and Stripes weer werd gehesen boven Fort Sumter, waar zij vier jaar geleden was neergehaald. Op het vaste land stond de federale artillerie vuur te spuwen en bij ieder schot trilde de ramen van harlestons huizen en kerken.

(wordt vervolgd)

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

GRONINGEN

sparen...
CHR. COOP. SPAARBANK
Eigen Haard g.a. (6 mnd opzegging)
4% rente
Lopendiepe 7 - Groningen - Telefoon 05900-27902 bij de Kijk in 't Labruug

Spaarrente	3 1/4%
Spaarrente leden	3 1/2%
Jeugdspaarrente met 10% premie ..	3 1/2%

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL
Noord-Nederlandse Zakkenhandel N.V.
GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres: „Jute” Telexnummer: 53073

**Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik**
GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 32
HEERLEN: Stationsstraat 9

Geeft dit blad door

„Bonte Floek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Voor VOLVO's naar WIERDA

VEENDAM Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495
SNEEK Sloepstraat 1 - Telefoon 05150 - 4215
Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 3106

DRENTE

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken
EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 2671

OVERIJSEL

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

Varwijk's Handelsonderneming en Veevoederfabriek „Salland” C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255
FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN
KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS
Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag
Scheepsbevrachting
ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Firma Gebr. Slump Brandstoffenhandel

LEMMER - TELEFOON 05146 - 564
NAGELE - TELEFOON 05276 - 2460

• **Majoor Thomson sneuvelt**

Het zou nog erger worden in Albanië, zo schreven we een vorige keer.

Het werd erger.

De tweede helft van juni 1914, dus nu een halve eeuw geleden, was nauwelijks begonnen, of een Italiaans persbureau bracht het bericht, dat de Nederlandse majoor Thomson was gesneuveld.

De Nederlandse bladen reageerden voorzichtig. Zij schreven: denk er om, het is een Italiaans bericht. De Italianen zijn momenteel de grote stokebrander in Albanië. Zij hebben de pik op majoor Thomson, want die heeft Italiaanse provocateurs laten oppakken en hij heeft geweigerd zijn verontschuldiging aan te bieden, toen Italië dat eiste en Wilhelm von Wied er hem om vroeg. „Het is in strijd met mijn eer”, had hij gezegd.

Maar na een paar dagen bleek, dat het verhaal de waarheid bevatte. Thomson was dood.

De opstandelingen waren tot in de buitenwijken van Durazzo doorgedrongen. Thomson, die altijd op het standpunt stond, dat de aanval de beste verdediging was, gaf het bevel tot een stormaanval. De gendarmes hielden zich als doof. En bleven in de loopgraven. Toen gaf Thomson het bevel opnieuw, en sprong zelf vooruit, met getrokken sabel, in de verwachting, dat de gendarmes zouden volgen. Zij volgden niet. Thomson ging alleen vooruit, en viel, dodelijk getroffen.

Groot was de ontroering in ons land. De Regering zond een oorlogsschip naar Durazzo, om het stoffelijk overschot af te halen.

De begrafenis had plaats in Groningen. Koningin Wilhelmina toonde haar meeleven, door persoonlijk de rouwplechtigheid bij te wonen.

En dr. Kuyper schreef in De Standaard: „Laten we de andere officieren naar huis roepen, dit hele vorstendom Italië is nog niet het paard waard, waarop de majoor gewoon was te rijden.”

TRANS SKANDIA EXPRESS
3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO
Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

voor **TUIN en PLANTSOEN**
hoveniersbedrijf **Ad Kraan**
AANLEG telefoon 0 1827 - 342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

HET lezen van ingezonden stukken in dag-, week- en maandbladen is een aangename tijdpassering. Een leerzame bezigheid, ook omdat meestal dusdanige stukken geschreven worden onder de invloed van de ergernis of onder die van een laaiend eens-zijn met de opvatting van de betreffende krant of van het onderhavige blad. Wie zich de ingezonden stukken herinnert met betrekking tot de door Trouw aangesneden Zuidafrikaanse apartheid of die met betrekking tot de zaak-Irene, heeft veel geleerd van de menselijke natuur. In een ingezonden stuk is de schrijver zichzelf en geeft hij zichzelf bloot, mits de redactie hem geen voorschot of hemd aantrekt. Zelden komen ingezonden stukken tot stand dagen na een zeker gebeuren. Vaak en meestal zijn zij heet van de naald en gloeiend van de pen. Men krijgt wel eens de indruk, dat de schrijver niet geschreven zou hebben als hij eens een paar nachten over het onderwerp "geslapen" had.

Nu zijn er ingezonden stukken en ingezonden stukken. Van afreagentie tot bijzonder knappe aanvullingen of mededelingen van ter zake deskundige schrijvers. Hier is wel eens meer over de ingezonden stukken in The Times geschreven en over die in The Observer. Daarover deze keer dus niet. De afstand tussen ingezonden stukken en ongezonde stukken is niet zo groot (ongezonde, zonder n!). Wie een vrije tribune opent moet er rekening mee houden dat verschillende geïnteresseerde toeschouwers wel eens meer dan één plaats willen bezetten. Met andere woorden, intomen is noodzakelijk, hoewel het "van redactiewege bekort" niet zelden een te gemakkelijke afgrenzing blijkt te zijn. Terzijde herinner ik aan een grapje, in de Groene Amsterdammer jaren geleden gebiteerd. Op de humorpagina was het volgende te lezen:

KERN VAN ONGEZONDE STUKKEN

Mijnheer de Hoofdredacteur,

hoogachtend
Piet Lut

(van redactiewege bekort)

Dat de krant het laatste woord heeft is vele ingezonden stukkenschrijvers een doorn in het oog. Aan de andere kant kan een attent lezer altijd weer dezelfde namen terugvinden onder de stukken, want er blijken vele beroeps-inzenders te bestaan.

Het schrijven van ingezonden stukken is de Engelsen aangeboren. Franse lezers reageren niet zo snel en heftig. Langzamerhand is er geen krant in Nederland of zij opent haar rubrieken voor opmerkingen, meningsuitingen, verwijten, lofprijzingen, enz.

Er zal hier en daar wel bijkomen dat men het prettig vindt zijn naam gedrukt te zien staan. Als wij lezen (het is een verzonnen voorbeeld)

JUIST!

Mijnheer de Hoofdredacteur,

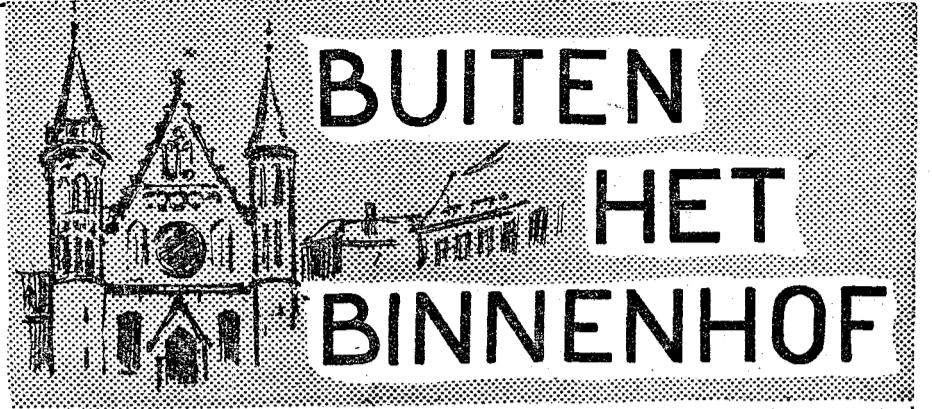
Als de heer Groenkoper (uw krant van 8 juni j.l.) schrijft dat het vlees te duur is, dan heeft hij volkomen gelijk!

C. Viseter,
Voorzitter van
het Verbond van
Vrije Voorvangers

Egmond aan Zee, Voorstraat 15

dan is dat een verkapte reclame voor de heer Viseter. Aangenomen wordt dat wanneer een schrijver op een hoofdartikel, een gebeurtenis e.d. reageert, er ongeveer twintig lezers zijn die hetzelfde denken. Maar zij schrijven niet. Een ingezonden stuk is dus in wezen twintig opmerkingen van dezelfde inhoud.

De enige krant, die gedurende 19 jaren ied're dag het-

**BUITEN
HET
BINNENHOF**

zelfde ingezonden stuk publiceerde was de New York Herald Tribune, Parijse editie. Het stuk was getekend door Old Philadelphia Lady, achter welke schuilnaam zich de eigenaar van de krant verschool, James Gordon Bennet. Deze bijzondere krantenmagnaat deed het stuk de eerste maal verschijnen op 27 december 1899. Negen-tien jaar heeft hij het hardnekkig gehandhaafd zonder echter succes te boeken. Het ingezonden stuk luidde:

Mijnheer de Hoofdredacteur,

Ik zou graag een methode kennen om een in Celsius aangegeven temperatuur om te rekenen in Fahrenheit en andersom. Met andere woorden, ik wil iedere keer wanneer ik de temperatuur zie aangegeven op een Celsius thermometer weten, hoeveel dat nu is in graden Fahrenheit.

Old Philadelphia Lady
Parijs, 24 dec. 1899

Bennet, Amerikaan, woonde in Parijs, waar, zoals in de meeste delen van het continent, Celsius-thermometers werden gebruikt. De Angelsaksische wereld echter, met name Engeland en Amerika gebruikten de Fahrenheit thermometer. Bennet dacht als ik nu maar stug dat ingezonden stuk publiceer, iedere dag weer, dan zal de aanhang van de Fahrenheit thermometer wel door de knieën gaan.

Daarom had hij zijn medewerker Barnard orders gegeven om dit ingezonden stuk te plaatsen. Hij voegde aan zijn bevel toe: "Onthoud dat het weer belangrijker is dan politiek, maatschappelijk gebeuren, kunst, sport enz. Ik ben ervan overtuigd dat de Celsius thermometer op zekere dag door iedereen zal worden gebruikt. Publiceer dit ingezonden stuk dus iedere morgen, totdat ik nadere orders geef".

Honderden ingezonden stukken kwamen als reactie op de brief van de oude dame uit Philadelphia binnen. Een reeks van berekeningen werden aangeboden. Toen Bennet inzag dat het ingezonden stuk nu lang genoeg gepubliceerd was, kwam nog een laatste ingezonden stuk van een lezer binnen

Mijnheer de Hoofdredacteur,

Tien jaar geleden bezocht ik Parijs, waar ik uw krant las, waarin ik een ingezonden stuk ontwaarde, getekend door een oude dame uit Philadelphia. Wie schetst mijn verbazing, toen ik gisteren, weer in Parijs vertoevende, uw krant inkeek en daar hetzelfde stuk wederom aantrof. Vindt u dit niet toevallig?"

Jammer dat de heer Bennet geen succes kon innen. Vandaag gebruikt de Angelsaksische wereld nog altijd Fahrenheit.

William Groenkoper

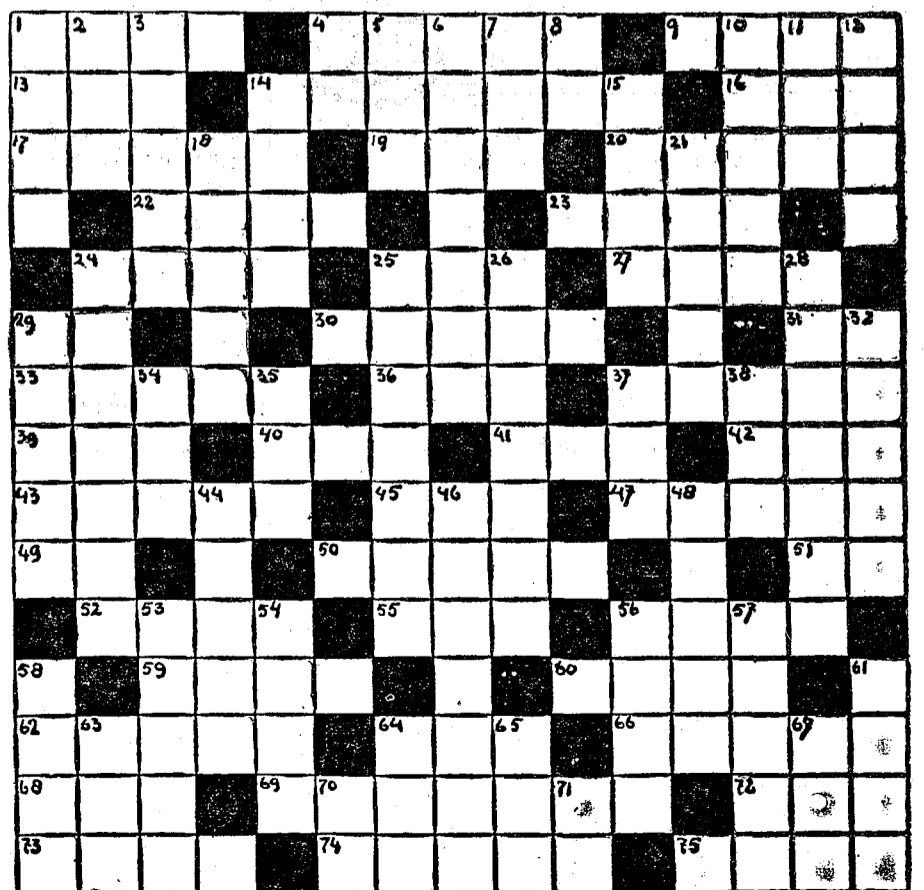
Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. vloeistof; 4. knaagdier; 9. gevierde vrouw; 13. ontsteking aan vingernagel; 14. begiftigen; 16. groente; 17. volwassen insect; 19. stuk grond; 20. vlak; 22. verdriet; 23. valwind; 24. plaats in z.w. Friesland; 25. pas geveerd; 27. onbep. voornaamwoord; 29. familielid; 30. snelheid; 31. technische school (afk.); 33. dierenverblijf; 36. groet; 37. damp; 39. groet; 40. via; 41. water; 42. familielid; 43. plaats in Drenthe; 45. zitplaats; 47. groep; 49. onbekende; 50. hier werd Jabin door Jozua verslagen; 51. uitroep; 52. ging voor de ark uit; 55. grappenmaker; 56. streven naar; 59. schouderkleed; 60. zoogdier; 62. slaapplaats; 64. plaatje; 66. upper ten; 68. vis vergaarbak; 69. rouwen; 72. kraag; 73. struisvogel; 74. leger; 75. schop.

Vertikaal: 1. goudland; 2. plakmiddel; 3. oude bijbelvertaling; 4. dieren-geluid; 5. plaats in Gelderland; 6. misdrijf; 7. getal; 8. noot; 10. aartsvader; 11. toespits; 12. gier; 14. leesstof; 15. verlichting; 18. broodbeleg; 21. vogel; 24. „achternaam" van Petrus; 25. plaats in Holland; 26. schat; 28. klappen; 29. plaats in Utrecht; 32. sportterm; 34. kruik; 35. in de toekomst; 37. droog; 38. lichaamsdeel; 44. woede; 46. delfstof; 48. muziekinstrument; 53. plaats in Overijssel; 54. windrichting; 56. bakplaats; 57. plant; 58. waterstand; 61. kwaad; 63. drank; 64. verbogen lidwoord; 65. oppervlaktemaat; 67. voorzetsel; 70. rondhout; 71. plaats in Friesland.

OPLOSSING KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1 tranendal; 5. Ebzan; 8. banjo; 9. slangevel; 11. Kenchreae;

12. nonna; 14. dope; 15. tijdrovend; 19. mondeling; 22. band; 24. nabob; 26. Enakieten; 28. eensteens; 29. Basan; 30. Emden; 31. toelachen.
Vertikaal: 1. tabak; 2. aanknop; 3. epoche; 4. dessert; 5. eigenlof; 6. zeven; 7. nel; 10. arend; 13. Asdod; 14. domineese; 16. Yen; 17. elastisch; 18. verbijten; 20. Irene; 21. glaasje; 23. Gilboa; 25. benijd; 27. nonen.

Studeren adviseren rapporteren

A C H T E R P A G I N A

Wellicht doet de titel boven dit verhaal sommigen op het eerste gezicht even wat vreemd aan. Immers, een verhaal op deze plaats, in dit blad, mag geacht worden een verhaal te zijn in verband met de politiek.

Men zegt: politiek bedrijven is een praktische aangelegenheid. In de praktische politiek gaat het uiteindelijk om concrete beslissingen terzake van actuele problemen a. in de gemeenschap van ons volk — binnenlandse politiek —, b. in de samenleving der volkeren — buitenlandse politiek —. Dan neem je dus snelle actuele beslissingen in de concrete situaties, waarin oplossingen moeten worden gevonden.

Van het voorgaande is veel waar. Maar het zou beslist te ver voeren als men aan het studeren en wat daaraan vast zit daarom weinig betekenis zou toekennen. Bovendien zou men fout doen de betekenis van het principiële uitgangspunt bij de praktische beslissing te miskennen.

In feite gaat aan die concrete politieke beslissing bijna steeds meer studie — om dit algemene begrip gemakshalve te hanteren — vooraf dan men wel zou vermoeden. Principiële en praktische studie of beter nog gezegd bestudering van de vraag hoe in de concrete situatie de beslissing moet zijn vanuit eigen principiële uitgangspunt.

Op velerlei gebied

Aan zeer vele politieke beslissingen gaan allerlei studies vooraf. Er zijn departementale studies en studies van door de regering ingestelde staatscommissies. Er zijn studies van de Sociaal-Economische Raad (S.E.R.) en studies van instanties zoals Rijkswaterstaat. Een actuele zaak, welke in veler belangstelling staat is de studie van de zogenaamde Pacificatiecommissie inzake het punt van reclame en televisie.

Wat dit laatste betreft, ook de partijen houden zich natuurlijk met dat vraagstuk bezig. Zo verscheen — men vindt ook dat weer in het "Jaarverslag van de Anti-Revolutionaire Partij" over het jaar 1963 - vorig jaar een nota over "Televisie en Reclame" van de dr. A. Kuiperstichting.

Dr. A. Kuiperstichting

De **Doctor Abraham Kuiperstichting** werd geformeerd in het jaar 1921. Het is het wetenschappelijk centrum van de partij. Men zou deze Stichting enigermate kunnen vergelijken met het "Centrum voor Staatkundige vorming" van de K.V.P., de "Dr. Wiardi Beckman Stichting" van de P.v.d.A., de "Prof. Mr. B. M. Teldersstichting" van de V.V.D. en de "Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohmanstichting" van de C.H.U.

De Kuiperstichting wordt volgens haar statuten bestuurd en beheerd door een **Raad van Beheer**, welke is samengesteld uit:

- een voorzitter en een penningmeester, te verkiezen door de Deputatenvergadering van de A.R.Partij;
- drie leden, te benoemen door het Centraal Comité;
- de leden van de Centrale Commissie van het College van Advies;
- door de Kamercentrales (18) aan te wijzen leden.

In 1963 gaf dr. J. Schouten de wens te kennen het voorzitterschap van de Kuiperstichting neer te leggen. De Deputatenvergadering wees in zijn plaats mr. J. van Aartsen aan. Als gevolg van het weer optreden van de heer Van Aartsen als minister moest alsnog een voorzitter worden aangewezen. Op voorstel van het Centraal Comité heeft daarop het Partij Convent **prof. dr. J. Zijlstra** als voorzitter aangewezen.

Taak

De taak van de Kuiperstichting - men zie artikel 26 van het partij-

statuut - is kort samengevat:

- het **uitlenen** per verzendpakket van **boeken en geschriften** uit de uitgebreide bibliotheek, waardoor in het land de studie en de voorlichting bevorderd wordt;
- het **verstrekken van adviezen** aan leden van de Staten-Generaal, Provinciale Staten, Gemeenteraden en andere belangstellenden;
- het vervullen van het **secretariaat** van het **College van Advies** van de partij en de vele **commissies** van dit college, die rapporten opstellen omtrent tal van politieke vraagstukken.

De nadere regelingen t.a.v. de Stichting zijn vastgesteld in de Statuten der Doctor Abraham Kuiperstichting.

In een bijlage bij het verslag van de Kuiperstichting treft men het aantal uitleeningen per onderwerp over het jaar 1963 aan. Het aantal uitleeningen was vorig jaar 1182 en betrof 5128 uitgeleende exemplaren (boeken, brochures, tijdschriften). (blz. 252/253).

Het aantal aanwinsten voor de bibliotheek bedroeg in het verslagjaar 277. "Voorts kan met dankbaarheid worden vermeld, dat de bibliotheek ook in 1963 een aantal schenkingen mocht ontvangen."

Van de andere vormen van dienstverlening door de Kuiperstichting aan de A.R. politiek valt, aldus het verslag, moeilijk een gedetailleerd overzicht te geven. "Een zeer groot aantal inlichtingen en adviezen wordt telefonisch of in een persoonlijk onderhoud verstrekt zonder daarvan aantekening te houden." In een bijlage treft men wel de specificatie aan van de schriftelijk verstrekte adviezen.

De staf van de Kuiperstichting bestaat uit mr. J. H. Prins, directeur; mr. W. C. D. Hoogendijk jr., adjunct-directeur; drs. J. A. Dirksen en drs. B. Goudzwaard.

In een bijlage zijn vervolgens ook de financiële verslagen opgenomen.

College van Advies

Het College van Advies, dat hiervoor reeds werd genoemd, heeft - blijkens artikel 24 van het partijstatuut - tot taak gedocumenteerde rapporten uit te brengen over vraagstukken, die betrekking hebben op de staatkunde, hetzij eigener beweging, hetzij op verzoek van het Centrale Comité of van een A.R.Kamerfractie.

Een Centrale Commissie, bestaande uit vijf leden, treedt op als dagelijks bestuur van het College.

De voorzitter van het College van Advies wordt door de Deputatenvergadering in functie gekozen. In 1963 werd **dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot** als zodanig benoemd. Hij volgde in die functie prof. mr. W. F. de Gaay Forman op, die het voorzitterschap waarnam sinds prof. mr. A. M. Donner als voorzitter had bedankt ter gelegenheid van zijn benoeming als president van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen. Prof. Donner was de eerste voorzitter van het College.

Het College van Advies telt ongeveer honderd leden, die door het Centraal Comité op voordracht van de Centrale Commissie worden benoemd.

Commissies

Er is een zestal zogenaamde "**vaste commissies**", namelijk de sociale-economische commissie, de commissie bestuurswezen, de onderwijscommissie,

commissies worden derhalve slechts bijeengeroepen indien daarvoor aanleiding wordt gezien. De **bijzondere commissies** hebben doorgaans een bepaald onderwerp in behandeling, met de bedoeling daarover een rapport voor te bereiden."

De bijzondere commissies "ongelijkmatige bevolkingsspreiding" en "subsidiering bibliotheekwezen" werden opgeheven wegens voltooiing van haar werkzaamheden.

Voorts fungeerden de commissie recreatie en zondagsrust, de commissie rechtsvorm grote ondernemingen, de commissie overheid en maatschappelijk werk en de commissie geweldsmisdrijven.

In het Reglement voor het College van Advies worden de taak, organisatie en werkwijze van het College en van de Centrale Commissie nader geregeld.

Uiteraard zullen in het algemeen leden van het College van Advies als leden der commissies worden aangetrokken. Maar soms zullen in die commissies

Een deel van de omvangrijke bibliotheek van de Kuiperstichting.

de commissie voor buitenlandse aangelegenheden, de commissie voor militaire aangelegenheden en de commissie belastingwezen.

Slechts een gedeelte van de arbeid der commissies is gericht op de totstandkoming van een rapport. "In de regel beperken de **vaste commissies** zich tot het verstrekken van advies, op verzoek dan wel uit eigen beweging, aan leden van de Kamerfracties. Deze

sies ook deskundigen worden opgenomen, die geen lid van het College zijn.

Over een en ander kan men zich nader oriënteren in het jaarverslag 1963. Alle secretarissen der kiesverenigingen en centrales hebben een exemplaar in hun bezit. Wellicht kunt u het eens van hen lenen om u nader te oriënteren omtrent het werk van de partij in haar vele geledingen.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

Internationale en interkerkelijke
**VERENIGING VAN VOLLE
EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND“**

(full gospel business men's fellowship internationaal)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:
ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.
De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.
Alle inl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. 249476. Postbus 1861.

BON

Wanneer u zich nu abonneert, ontvangt u vanaf heden Nederlandse Gedachten wekelijks voor slechts f 3,80. (tot 1-1-1965)

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's Gravenhage. Giro 89673 t.n.v. A.R. Partijstichting.

Het weekblad Nederlandse Gedachten wordt zo tijdig verzonden, dat het u voor de zondag kan bereiken.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Bijbel en politiek

IN Nederlandse Gedachten hebben wij in twee artikelen er alle nadruk op gelegd, dat wij een partij willen zijn met de Bijbel.

Dat grijpt héél diep.

Wij bedoelen er nl. mee, dat wij geloven, (alle nadruk moet hier vallen op dat woord!) dat het Woord van God een lamp is ook op het politieke pad.

Wij hebben er dus dagelijks mee te maken. Niet alléén omdat het Woord ons waarschuwt en vermaant, maar ook, en allereerst, omdat dit Woord ons onderwijst.

Het zegt ons, hoe het moet.

Hoe de overheid en het volk zich hebben te richten naar Gods ordinantiën.

Daarbij kunnen we op twee manieren, zo is onze mening, dit onderricht verschrallen.

De eerste manier is, dat we proberen vol te

houden, dat het Woord van God ons slechts een algemene aansporing geeft, die in een enkele formulering voor altijd kan worden vastgelegd.

Dan vergeten we, 1e dat de Bijbel zéér concreet is en in elke nieuwe situatie opnieuw concreet is; 2e dat de Bijbel over de gehele breedte en volheid van het leven tot ons spreekt, als wij gelovig en gehoorzaam luisteren.

Een andere verschralling is deze, dat we niet naar de Bijbel luisteren als machtig geheel, maar er een tekst uithalen voor speciaal gebruik, telkens één tekst.

Dit is een gevaar dat telkens weer blijkt, en ook in de geschiedenis ons op tragische wijze is gebleken.

Nu ontvingen wij van drs. Goudzwaard het volgende stuk:

Met belangstelling heb ik kennis genomen van uw hoofdartikel „Bijbel en program” in Nederlandse Gedachten van 23 mei j.l. Gezien het belang van dit onderwerp zou ik gaarne hierover iets willen opmerken; zulks mede in verband met het feit, dat u zich in dit artikel o.a. gekant hebt tegen een door mij in A.R. Staatskunde met instemming geciteerde uitspraak van prof. Runner, n.l. dat „the Bible does not give directions, but Direction”*. Ik ben n.l. bevreesd dat u het standpunt van prof. Runner, dat in dezen in hoofdzaak ook het mijne is, niet geheel hebt verstaan.

Ten bewijze hiervan mag ik misschien opmerken, dat ik het met uw artikel voor wat de hoofdlijnen betreft, vrijwel in alle opzichten eens ben. Met u onderschrijf ik ten volle, dat in de Bijbel Gods wil tot verlossing volkomen is geopenbaard; tevens, dat de Bijbel ons talrijke waarheden biedt over het karakter en de functie van de overheid, die wij zonder meer gelovig hebben te aanvaarden. Ontegenzeggelijk eist de Schrift van de overheid, te rekenen met de ernst van de zonde, de kerk niet te bejegenen als een menselijke organisatie, en het mandaat van de ouders ten aanzien van hun kinderen te respecteren. Ten aanzien van deze en andere „eeuwige beginselen”, zoals men hen wel — ten onrechte — noemt (ik volg in dit opzicht liever prof. Zuidema, die hier spreekt van onze „politieke geloofsbelijdenis”) bestaat m.i. tussen ons geen enkel verschil. De overheid is ongetwijfeld aan deze Bijbelse waarheden gebonden.

Wat is dan de juiste bedoeling van de van prof. Runner afkomstige en door u vrij weergegeven uitspraak, dat „the Bible does not give directions, but Direction”? Ik ben de eerste om toe te geven, dat deze zin inderdaad tot misverstaan aanleiding kan geven, en inderdaad de indruk kan wekken dat prof. Runner van Bijbelse waarheden, zoals door u genoemd, niets weten wil. Wanneer ik prof. Runner echter goed heb begrepen, is dat in het geheel zijn bedoeling niet. M.i. is datgene, wat hij heeft gepoogd met deze pregnante zin uit te drukken, ten diepste hetzelfde als door u is gesteld n.l. toen u uw artikel opmerkte, dat we de Bijbel steeds weer in zijn geheel, als één

machtige openbaring moeten lezen. Want wanneer wij de Bijbel steeds in zijn geheel moeten lezen, als één machtige openbaring, dan is het ons natuurlijk nimmer toegestaan om bepaalde Bijbelse uitspraken geheel op zichzelf te stellen, d.w.z. hen dienst te laten doen om als zelfstandige, onafhankelijk van elkaar geldende richtingsaanwijzers ons bij voorbaat uitsluit te geven over wat wij in politiek in concreto doen en laten moeten. Deze Bijbelse waarheden kunnen hun politieke gelding dan alleen krijgen in hun onverbreekelijke samenhang in de éénheid der Heilige Schrift, in de éénheid van de verkondiging van Jezus Christus als de Koning van het staatkundige leven. De zin „the Bible does not give directions, but Direction” zou ik dan ook als volgt willen parafraseren: „De Bijbel geeft geen zelfstandig geldende, onafhankelijk van elkaar „werkende” richtingswijzers, nee, zij stuurt ons in de éne Richting van het volstrekte geloof aan Jezus Christus als de grote Exegeet van de wil van de Vader; maar dan ook zo volstrekt en zo allesomvattend, dat de Heilige Geest ons door Gods Woord voortdurend indachtig maakt welke richtingen wij telkenmale in de politieke praktijk moeten inslaan”. Zo krijgen ook de door u genoemde Bijbelse waarheden hun juiste politieke gelding: niet als zelfstandige richtingsaanwijzers, maar als „waarheden, welke... door de Heilige Geest in het hart van de meest eenvoudige christen zijn geprent” (Groen van Prinsterer) — en die als zódanig, dus als door de Géest in ons

hart geschreven waarheden, in de eenheid van ons door Gods Woord gewekt geloof medebepalend zijn voor de door ons in politiek ingeslagen richting. Hoe dit mede-bepalend zijn precies fungeert — natuurlijk zal dat in geen enkel rationeel systeem kunnen vatten. Want het gaat hier om een werking van Góds Geest. Deze doet mij deze Bijbelse waarheden, in de samenhang met de éne Waarheid Jezus Christus, van dag tot dag be-leven. Deze Bijbelse waarheden zijn m.a.w. regels van geloof; zij kunnen dan ook nimmer opgaan in louter verstandelijk toe te passen zelfstandige gedragsregels.

Misschien kan ik dit alles met een voorbeeld verduidelijken. In Rom. 13 lees ik: „Wie zich... tegen de overheid verzet, wederstaat de instelling Gods, en wie dit doen zullen een oordeel over zich brengen”. Ongetwijfeld een Bijbelse uitspraak, die voor mij als christen-staatsburger van uiterst grote praktische betekenis is. Maar is het een „direction”, in de zin van: een op zich zelf staande, zelfstandig-toepasbare gedragsaanwijzing? Nee; wanneer ik deze uitspraak zó zou zien, zou ik bv. van een recht van verzet tegen atheïstische overheden nooit en te nimmer iets mogen weten. U en ik achten echter een recht van verzet niet zonder meer in strijd met de geciteerde uitspraak van Rom. 13. Maar daarmee hebben we dus tegelijkertijd erkend, dat een uitspraak als deze haar eigenlijke zin en betekenis alleen kan verkrijgen wanneer wij haar gelovig zien in onverbreekelijke samenhang met het éne Evangelie Gods en met de éne

Direction, die ons daarin gewezen is. Uitspraken als die in Romeinen 13 laten zich dus niet zelfstandig „gebruiken”; zij krijgen hun politieke betekenis alleen doordat zij in de eenheid van de Heilige Schrift ons hart bekeren. Dit aldus bekeerde hart heeft natuurlijk wel degelijk te maken met de eis, dat wij ons moeten onderwerpen aan de machten, die boven ons zijn gesteld; maar het zal deze eis dan alleen kunnen zien als geloofseis, een eis, waarvan het onmogelijk is om verstandelijk, systematisch, uit te maken in welke gevallen zij een recht van verzet uitsluit en in welke gevallen zij dat niet doet.

Samenvattend zou ik willen opmerken, dat ik van mijn kant — en hetzelfde geldt waarschijnlijk voor prof. Runner — de uitspraak, dat de Bijbel ons richtlijnen geeft, alléén verwerp zolang en voorzover men deze richtlijnen ziet als op zich zelf staande directieven, die men slechts verstandelijk-nauwgezet behoeft „op te volgen” om van een gunstig resultaat — in casu christelijke politiek — verzekerd te zijn. Het is alleen tegen deze visie op de ons in de Bijbel gegeven „richtlijnen”, dat ik in mijn artikel ge-waarschuwd heb.

Wij hebben hier nu niets aan toe te voegen. Want wij zijn het er helemaal mee eens.

Op een bepaald punt komen wij hopelijk in Nederlandse Gedachten terug.

* „De Bijbel geeft ons geen richtingsaanwijzers, maar wijst de Richting aan”. Geciteerd in A.R. Staatskunde, april 1964, blz. 97.

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES
BRANDKASTEN grote sortering

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Eso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Natuurlijk bruin

veilig tegen zonverbranding
Pigmaderm. Tube 2,95 - Flacon 7,50 en 2,95

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM

AMERSFOORT
ARNHEM

Televisie aan of uit?

WAT hadden we het vroeger als ouders toch gemakkelijk. De Standaard, het kerkblad en het advertentiebladje van de buurtwinkeliers, waren de nieuwsbronnen die ons duidelijk (en eenzijdig?) voorlichtten over het wereld-, kerkelijk- en buurtgebeuren. Tegenwoordig zijn we „gezegend” met moderne publiciteitsmiddelen zoals radio en televisie, die op alle mogelijke ruimoerige en indringende wijze de taak van de oude en vertrouwde krant hebben overgenomen.

Het is mij bekend dat heel veel ouders worstelen met het probleem wat de kinderen wel en niet via de televisie mogen zien.

Ik ben al blij dat ze dit zien, aangezien er ook velen zijn die klakkeloos aan dit probleem voorbij leven. Zelfs onze vertrouwde N.C.R.V. brengt show- en ballet-programma's, waarvan sommigen denken en ook zeggen: „Moet mijn opgroeiend kind ook daar al kennis mee maken?”

Ik dacht dat we allemaal, jongeren en ouderen, verstandigen en minder verstandigen, vromen en minder vromen, N.C.R.V.-liefhebbers en -haters, moeten leren leven met dit prachtige en verfoeilijke communicatiemiddel. Ik ga voorbij aan de groeistruipen van dit pasverworven bezit, dat wil zeggen: alles zien wat er te zien valt. Als de eerste nieuwsgierigheid er af is dan zullen we bewust moeten leren onderscheid maken tussen gewenst en minder gewenst. Daarnaast zal, als we de knop van ons toestel uitgezet hebben, vaak het probleem van het getoonde voor ons ouderen, pas echt zichtbaar worden.

Wellicht dat we dan pas zien wat we gezien hebben en van kijkers zieners worden. Op dat tijdstip zal het wijze woord van de oudere de jongere echt kunnen laten zien wat er voor positiefs of negatiefs in het gebodene was. Niemand weet van tevoren welke invloed van het vertoonde op de individuele jongere uitgaat. Dat kan heel verschillend zijn. Hetzelfde geldt voor een preek, die de een boeit en de ander afstoot.

Laten we nimmer vergeten dat de televisie zo langzamerhand in ons aller leven een grote rol speelt en dat die rol nog steeds groter wordt. Het bewust negatieve dat de beeldbuis ons vaak brengt zullen we positief moeten opvangen voor onze kinderen, die de gehele dag naar onze positieve levenshouding kijken. Deze persoonlijke en alledaagse „televisie-uitzending” is veel belangrijker dan die paar uurtjes beeldbuiscommunicatie.

U kunt gerust uw mening over het positief slechte zeggen. Zij verwachten dat van u (In hoeverre de verantwoordelijke besturen van de omroepverenigingen naar onze mening luisteren is voor mij een hele grote vraag). U kunt daarnaast ook enthousiast zijn over de positieve uitzending zoals die van de redding van de ingesloten mijnwerkers, waaraan u uw dankbaarheid kunt vastknopen dat de techniek het mogelijk maakt zichtbaar mensen te redden. Nogmaals ik ga u niet zeggen welke programma's goed en welke slecht zijn. Dat is een onmogelijke taak en het kiezen is uw verantwoording en niet de mijne. De knop aanzetten kan van meer liefde en verantwoordelijkheid getuigen dan het maar uitzetten. Niet de knop doch de mens die hem hanteert is het belangrijkste.

Dit geldt ook voor de mensen, die het beeldbuisvermaak verzorgen.

Daarom het ik zo'n hekel aan de zogenaamd flinke mensen op het scherm, die welbewust als mens het negatieve brengen. Daarvoor bestaat slechts één medicijn: positief (af)reageren. Ook ten aanzien van uw eigen kinderen.

Dorpelwachter

Meer dan eenmaal is het grapje gemaakt, dat in deze dagen Nederland in twee groepen verdeeld wordt: degenen die examens doen en degenen, die examens afnemen. Het ene jaar verloopt dit tijdperk rustiger dan het andere; dit jaar staat het jaarlijks gebeuren nogal in de belangstelling. Daar was allereerst de Franse vertaling, van rijkswege klaargemaakt, welke een deel van het Belgische volk onaangenaam trof. Zo onaangenaam, dat verontschuldiging moest worden aangeboden. Over een uitlating uit het Duits, eindexamen H.B.S. menen we, lazen we, dat drie duitse doctorendi in de letteren — hun taal wel beheersend — moeite hadden om te begrijpen wat er stond.

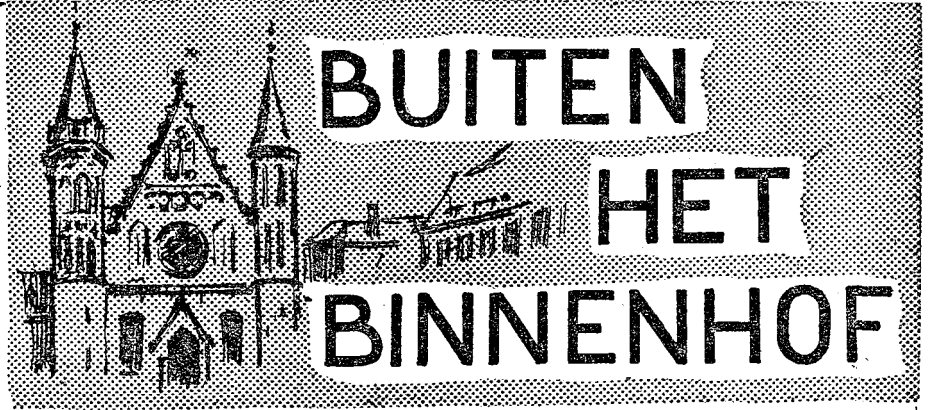
Vervolgens is Amelands burgemeester in het geweer gekomen tegen een examenopgave, omdat daarin het eiland min of meer wordt voorgesteld als een tweede Texas, waar de oliewinning alles overheerst. En nu spreken we nog maar niet eens over die jongeman, die weigert zijn examen Grieks over te doen, omdat op zijn lyceum een vermeende fraude zou zijn gepleegd.

Het is ditmaal wel rumor in casa, herrie in huis!

Komt dat nu door de mammoetwet?, vroeg een wat argeloze vriend mij. Hij lichtte zijn vraag toe met de opmerking, dat als de addertjes van onder het gras verdreven worden en de mammoeten opdruiven, er veel meer schade wordt aangericht dan anders. Wij hebben onze vriend kunnen geruststellen. Wel zijn examens onder werking van de genoemde wet anders van opzet geworden, maar blunders als de Franse vertaling-opgave hebben met mammoeten niets te maken, hoogstens met een twintigst' eeuwse olifant in een politieke porceleinkast.

Een opgewekte kandidaat heeft het woord examen eens uitgelegd als „uit” in het kwadraat. „Ex” is „uit” en amen is „uit”, zei hij. Maar de man vergiste zich deernlijk. Met examens begint het leven pas. Hoe lang het nog zal duren eer we een eindexamen op de lagere school zien ingesteld, weten wij niet. Tot nu toe begint de jongen of meisje met een examen dat toelating kan bieden tot een middelbare school. Dat examen bestaat hier wel, daar niet, zodat het geen officieel examen is, maar toch een examen. Dan volgt het eindexamen, waar officiële vertegenwoordigers komen kijken en vragen. De halve leeraarswereld en bijna de gehele hoogleraarwereld zitten vandaag en morgen aan deze zijde van het examen-tafeltje. Zij verdienen daarmee een extraatje, dat hun van rijkswege wordt verstrekt. Ieder is vriendelijk en goed voor hen, zowel rectoren, directeuren, hoofden als examens doende jongelui. Het zijn machtige vrouwen en mannen in wier handen en hersens veel verantwoordelijkheid is gelegd.

Proefwerken nazien is nog wat anders dan mondeling examineren. In de Angel Saksische rechtszalen kent men het kruisverhoor, de cross-examination. Het woord examen zit in dat woord. In het woord examen zit niet „kruisverhoor”, maar soms gaat het er wel eens op gelijken! De ene examinator stelt de kandidaat meer op zijn gemak dan de ander, maar een gezellig, vriendelijk,

uitgebalanceerd babbeltje wordt het vraag- en antwoordspel niet gauw.

Van onderwijszijde zal misschien worden opgemaakt, dat wie goed geblokt heeft, het examen niet behoeft te vrezen. In theorie is dit zo, de praktijk is, dat de knapste leerlingen nerveus zijn op het examen. Vergis ik mij niet dan tellen, althans in de eindexamens van gymnasium, h.b.s. en lyceum ook de rapportcijfers van het laatste jaar mee. Die kunnen de een helpen de ander doen struikelen. In het eerste geval kan het zijn, dat de zenuwen de a.s. eindexaminandus de baas zijn geworden, in het tweede geval komen de zwakke broeders met geluk nog wel eens ten val.

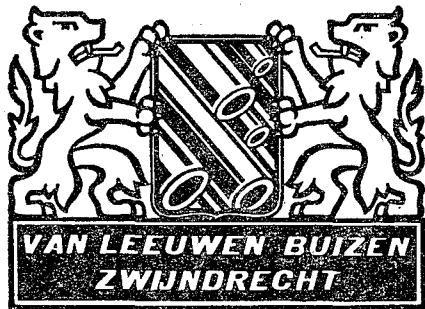
Hoe het ook zij, examens zijn er altijd geweest en zij zullen er voorlopig wel blijven.

In het Amsterdams Kerkblad trof ik een stukje over examens aan, waarin ook bijzondere aandacht gewijd wordt aan de examinator.

„Van niet minder belang is de andere kant van deze tafel, waar de mensen zitten die anderen aan een eindexamen willen helpen. Zo mag ik het toch wel stellen? Ik weet wel, dat „helpen” bij een examen in een verkeerde reuk staat. Maar dit „helpen” bedoel ik niet. Ik wil alleen maar het examen zien als een klein deeltje van het grote geheel. Dat grote geheel, dat ik per se niet uit het oog wil verliezen en dat toch terecht: helpen genoemd kan worden. Het examen is de laatste hulp. Er verschijnen geen slachtoffers of proefkonijntjes, maar mensen die ook nu geholpen moeten worden bij één van hun grootste krachtprestaties. Om deze prestatie, die prestatie moet blijven!, te kunnen verrichten onder zo gunstig mogelijke omstandigheden en met zo min mogelijk teleurstelling. Hulde aan hen, die deze kunst van het helpen verstaan.

Een examen is géén kruisverhoor. Zo is het niet bedoeld, en dat mag het ook niet worden. Want het is niet iets tussen mensen die tegenover elkaar staan; veel meer staan zij naast elkaar, om samen tot het gehoopte resultaat te komen. En dan zou het Liefdesgebod van Christus wel eens heel concrete betekenis kunnen krijgen. Zijn gebod, en Zijn belofte.”

William Goenkoppe

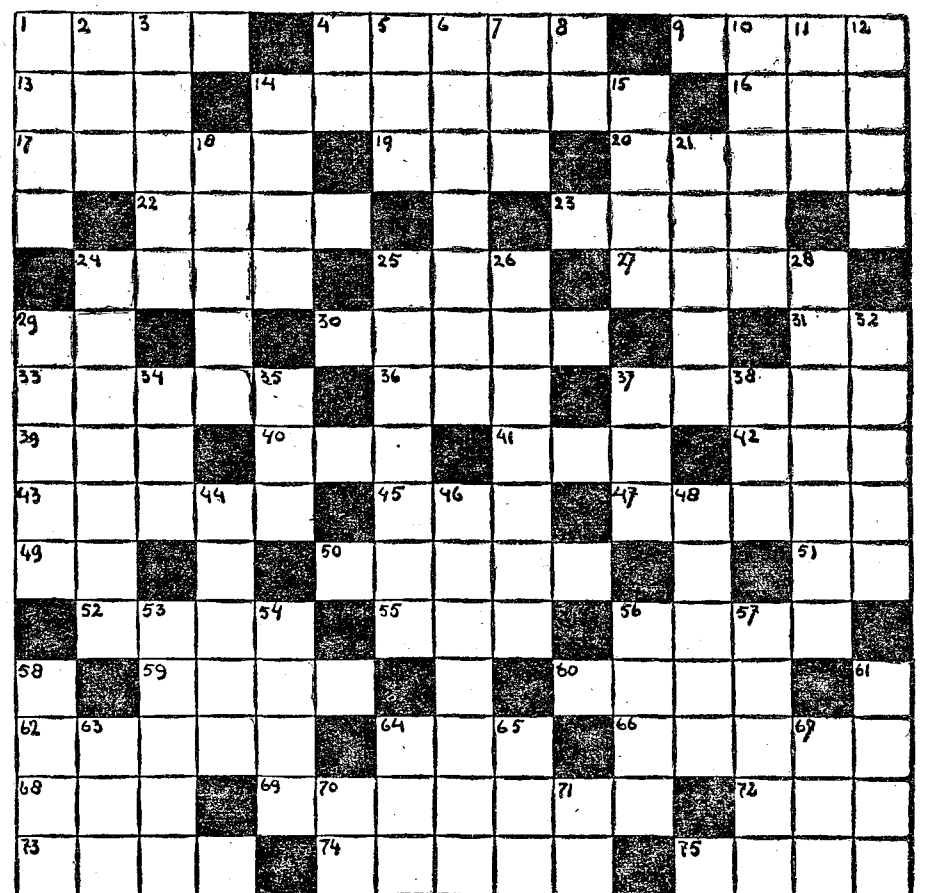

M. C. van Staaveren
AALSMEEKER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. Historische figuur; 4. bakkersgrondstof; 9. een mooie indruk maken; 13. aanw. voornaamwoord; 14. Europeaan; 16. tijdperk; 17. beweging; 19. standje; 20. toeleg; 22. land in Europa; 23. groef; 24. opening; 25. bevel; 27. grinthoop; 29. per order (afk.); 30. vaartuig; 31. ten opzichte (afk.); 33. vruchtkern; 26. voornaamwoord; 37. vettigheid; 39. jongensnaam; 40. internationale organisatie; 41. massa; 42. nauw; 43. riviermond; 45. hui; 47. kantlijn; 49. met name (afk.); 50. gewas; 51. lengtemaat; 52. drank; 55. draf; 56. gereedschap; 59. huidverharding; 60. uitblinker; 62. uitroep; 64. dood dier; 66. O.T.-figuur; 68. groet; 69. zakken; 72. dageraad; 73. kreupel; 74. vader van Mirjam; 75. vaartuig.

Vertikaal: 1. Historische figuur; 2. gevangenis; 3. bindmiddel; 4. dienstwillig (afk.); 5. boom; 6. lijst; 7. Europeaan; 8. pers. voornaamwoord; 10. dik; 11. roem; 12. internationale organisatie; 14. dodelijk wapen; 15. verbrandingsproduct; 18. hertogin; 21. wapen; 24. laars; 25. theeketel; 26. prestige; 28. deel van plant; 29. loflied; 32. muziekinstrument; 34. water in Nederland; 35. O.T.-figuur; 37. O.T.-figuur; 38. vroe-

ger; 44. vuurhaard; 46. horizont; 48. breedvoerig; 53. parten; 54. spoel; 56. wapen; 57. schildknaap v. Michaël (Vondel); 58. O.T.-figuur; 61. plezier; 63. meisjesnaam; 64. lichaamsdeel; 65. groente; 67. bijwoord; 70. ter attentie (afk.); 71. rustend (afk.)

lik; 38. mefisto; 39. ene; 40. resumé; 41. Beerta; 42. arr.; 43. namaand; 44. mores; 48. rente; 54. Cola; 56. rite; 59 sip; 60. mts.; 61. eng; 62. tel; 65. e.p.; 67. ni.

OPLOSSING PUZZEL VAN 30-5

Horizontaal: De oplossing is af te leiden uit de oplossing van vertikaal met uitzondering van: 23. Elba; 26. brak; 49. Ofir; 52. arme.

Vertikaal: 1. gamalan; 2. ed.; 3. web; 4. Eire; 5. ira; 6. dra; 7. rasp; 8. abt; 9. me; 10. asvaalt; 11. maner; 12. anders; 13. akkers; 14. kerks; 17. dor; 20. obligatie; 22. wreedaard; 24. kou; 25. met; 28. oblie; 30. Lille; 33. mug; 35.

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

**APPARATENFABRIEK
L. SCHEEPSTRA**

AMERSFOORT
Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

★ ★ Fusie

De bekendmaking van de a.s. fusie tussen de Nederlandse Handel Maatschappij en de Twentse Bank is gevolgd door een bericht over de samensmelting van de Amsterdamse en Rotterdamse Bank. Twee reuzen-banken komen dus in de plaats van 4 grote.

De snelle ontwikkelingen in het economische leven in het E.E.G.-gebied hebben de directies de noodzaak van dit paarsgewijze samengaan doen inzien.

Het is een ontwikkeling, die op zichzelf geen bezwaar ontmoet want zij sluit aan bij de gang van zaken in een hoogconjunctuur.

Wel dient te worden bedacht, dat de beide reuzen-banken op zichzelf een macht in de samenleving worden. Zij zullen zich niet slechts beperken tot dienstverlening, doch ook voorwaarden stellen, die het economisch proces sterk beïnvloeden. Daarom is het goed dat ons Program van Actie 1963 een overheidsbeleid vraagt dat misbruik van monopolies en machtsposities door ondernemers voorkomt. Het is niet zó dat wij de beide nieuwe banken bij voorbaat er van verdenken misbruik van hun positie te zullen maken. Toch is het goed te wijzen op de beschermende taak, die de overheid in alle objectiviteit ten behoeve van de zwakere delen van het bedrijfsleven dient te vervullen.

★ ★ Pijlkoker

Dat is in het Nederlands vertaald de betekenis van „Pharetra”, de naam van het studentenblad van de Vrije Universiteit. In de laatste veel besproken en beschreven editie van dat orgaan stelt de redactie zich tot taak een „zakelijke benadering van het verschijnsel der afval”. Die zakelijkheid moet dan blijken uit de vragen, die Pharetra-interviewers stellen aan enkele personen, die met het Gereformeerd-zijn gebonden hebben. In elk geval zijn die vragen zakelijker dan de meeste der gegeven antwoorden. Die zijn zo vol van een „ik-geheel-anders”-mentaliteit dat men zich afvraagt of de vrees dat deze editie de V.U. en haar grondslagen kwaad zal doen, wel gerechtvaardigd is. Een uit „Het Parool” overgenomen brief van een kolonel, die in Auswitsch gevangen zat, toont duidelijker nog dan de interviews aan, hoezeer sommigen zich een god naar eigen beeld en gelijkenis scheppen en er dan — uiteraard — niet meer in kunnen geloven. De indruk, die de meerderheid der ondervraagde afvalligen in dit nummer van Pharetra van zichzelf geeft is er één van een bekrompen zelfgenoegzaamheid.

Een leed dat ze juist graag aan anderen, de gelovigen zouden willen opdringen; doch dat is ons inziens niet gelukt. De redactie van de V.U.-Pijlkoker heeft de boog inderdaad wel strak gespannen, maar de pijl heeft het doelwit van de geïnterviewden niet geraakt en allerminst geveld. Daarvoor zijn de getuigenissen der renegaten overspannen getoont.

Dat de redactie blijkbaar geen pijlen genoeg in haar koker heeft om ook zelf tot een conclusie te komen, vormt het bewijs dat het blad een manco op het gebied van de meningsvorming vertoont. Maar misschien is dat ook teveel gevraagd. Het zijn tenslotte nog studenten.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

Een brief over de berechting van Dr. Soumokil..

Geachte Redactie,

Zowel in „Trouw” als in de „Nieuwe Haagse Courant” trof ik een verslag aan van de rede die dr. Berghuis op het jongste partijconvent heeft gehouden.

De overeenstemming tussen deze twee verslagen is zo sterk, met name op het punt dat voor mij aanleiding is tot deze reactie, dat ik deze weergave wel zonder meer als juist meen te mogen aanvaarden.

Het gaat mij dan allereerst om hetgeen dr. Berghuis heeft gezegd over de „berechting” van dr. Soumokil.

Daarover lees ik als het oordeel van dr. Berghuis: „Wij kunnen niet treden in een beoordeling van het doodvonnis tegen dr. Soumokil. Het ligt buiten onze competentie. Wij moeten er van uitgaan dat het overeenkomstig de wetgeving en de jurisprudentie van Indonesië rechtvaardig is.”

Toen ik dit had gelezen heb ik mijn ogen even uitgewreven.

Moeten we echt geloven dat dit de eerlijke overtuiging van dr. Berghuis is?

Is het hem dan onbekend dat Shahrir es, zich nog steeds in arrest bevindt zonder ooit te zijn berecht (tenminste in het openbaar)?

En herinnert dr. Berghuis zich niets meer van de processen tegen Jungschläger en Schmidt?

Ik dacht dat het zonneklaar was dat hier iets niet deugt.

Ofwel de wetgeving heeft met recht niets of weinig uitstaande.

Ofwel de eigen wetten worden met voeten getreden.

Wat van die twee het ergste is weet ik niet maar acht ik ook niet interessant want beide zijn in strijd met het wezen van het recht.

Zoals het ook in strijd met het wezen van het recht is dergelijke zaken met gesloten deuren te behandelen omdat dit noch door de openbare orde noch door de goede zeden werd geëist.

Ook een beroep op de staatsveiligheid kan hier vanzelfsprekend geen indruk maken wanneer we ons herinneren hoe Soekarno geen gelegenheid heeft laten voorbijgaan om het „verzet” van de Zuid-Molukkers te bagatelliseren.

En als dr. Berghuis zegt: Wij moeten er van uitgaan enz., dan mag ik toch wel de vraag stellen waarom wij daarvan moeten uitgaan?

Of zou dr. Berghuis hier willen verwijzen naar de eis van de christelijke naastenliefde om van de ander steeds het goede te veronderstellen?

Dit geldt toch maar zolang het tegendeel niet (ondubbelzinnig) blijkt!

En het zal toch dr. Berghuis wel evenmin mogelijk zijn als mij om het aantal rechtsschendingen waaraan het regiem van Soekarno zich in de loop der jaren heeft schuldig gemaakt nog te tellen.

Verder doet ook de verwijzing van dr. Berghuis naar de jurisprudentie hoogst merkwaardig aan.

Hoe kan dr. Berghuis waarde hechten aan een jurisprudentie die mede is gevormd door vonnissen als waarvan ik hierboven al enkele voorbeelden heb aangehaald nl. die inzake Jungschläger en Schmidt?

Of moeten wij dat alles maar vergeten ter wille van... de goede betrekkingen en zo?

Geachte redactie, ik moet zeggen dat ik van dit betoog van dr. Berghuis helemaal niets begrijp.

En dan heb ik nog niet eens de overweging in rekening gebracht dat het alle eeuwen door in strijd met de algemeen erkende erecode is geacht een krijgsgevangene ter dood te brengen.

Ja maar, zou een léék misschien kunnen zeggen (en niet dr. Berghuis) Soekarno ziet dr. Soumokil als rebel.

Maar daar mag ik dan wel tegenover stellen dat, als dr. Soumokil volgens de hedendaagse wetten een rebel is deze wetten dan in strijd zijn met het door Indonesië vrijwillig aanvaarde akkoord van de Ronde-Tafel-Conferentie en dus elke rechtsgrond missen.

Maar er zijn nog enkele andere punten in het betoog van dr. Berghuis die even de aandacht vragen.

Ik lees namelijk verder: „Een motief voor het feit dat de

zaak ons beroert kan alleen zijn gelegen in het feit dat ons land zich mede verantwoordelijk moet achten voor de houding (spatiëring van mij, Buiten) welke die Ambonezen, uit volle overtuiging en op zuiver-juridisch moeilijk aanvechtbare gronden, in hun strijd voor zelfbeschikking hebben aangenomen.”

In deze zin vind ik het door mij gespatieerd vermelde woord „houding” toch wel hoogst merkwaardig.

Naar mijn gevoelen wil dr. Berghuis hier zeggen: Die houding van de Ambonezen (nl. hun strijd voor het zelfbeschikingsrecht) is weliswaar fout, maar wij, Nederlanders hebben daar ook een heel klein beetje schuld aan.

En daarom kan ik deze zienswijze van dr. Berghuis van dit ogenblik niet anders zien dan als een volstreekte verloochening van het in 1959 mee door hem uitgebrachte rapport over het „probleem Ambon”.

Vervolgens lees ik nog: „Overigens hoop ik, dat de hier verblijvende Ambonezen in de naaste toekomst in volle vrede naar hun eigen land zullen kunnen en willen terugkeren. Naar de mens gesproken ligt ginds hun taak voor de vervulling van hun christelijke roeping.”

Om te beginnen lijkt mij het gebruik van het adjectief „christelijk” bij roeping in dit verband, om het maar zacht te zeggen: overdreven.

Maar verder, wie geeft dr. Berghuis het recht om uit te maken dat het de roeping (om dan maar niet meer van christelijke roeping te spreken) van de hier verblijvende Ambonezen is terug te keren naar Indonesië en zich te bukken onder het regiem van Soekarno?

In elk geval kan dr. Berghuis de argumentatie voor deze zienswijze bepaald niet putten uit het vermelde rapport van hemzelf en anderen.

En het wil mij voorkomen dat dit standpunt van dr. Berghuis kolonialisme is van het reinste water. Immers hij zal uitmaken wat voor de Ambonezen het beste is zelfs al brengt dit voor hen mee het volledig afzien van de rechten op zelfbeschikking als door dr. Berghuis zelf in 1959 nog zo sterk verdedigd! Dit zie ik in hetzelfde licht als het advies door tal van landen en personen destijds aan de Joden gegeven om die strijd voor een zelfstandige staat Israël maar te staken als zijnde een illusie.

Bovendien heb ik mij afgevraagd waar dr. Berghuis de moed vandaan heeft gehaald de Ambonezen op het hart te binden een dergelijke christelijke roeping te gaan vervullen in een land en onder een regiem als waarom het in deze gaat.

Heeft dr. Berghuis dan geen kennis genomen van het artikel in het „Algemeen Handelsblad” (een blad dat zich bepaald niet te buiten is gegaan aan kritiek op Soekarno) van 23 dezer, waarin een medewerker op grond van eigen waarneming schrijft over „West-Irian, een jaar na de overdracht”? En als zelfs dat artikel dr. Berghuis niets heeft gezegd dan ben ik bereid hem inzage te geven van brieven van Ambonezen die in een ogenblik van zwakte hebben gekozen voor „repatriëring” naar Java in het vaste geloof dat ze zouden kunnen doorreizen naar de Molukken, maar inmiddels smeekbrief op smeekbrief hebben geschreven om bijstand opdat ze weer uit deze „hel” verlost zouden worden.

Tenslotte nog dit: Blijkens de verslagen heeft dr. Berghuis ook nog gezegd: „Ik meen dat ons land daarom verplicht is clementie te bepleiten voor hen die in die strijd de leiding gehad hebben.”

Wat jammer dat daarop niet volgde een vermelding van hetgeen het C.C. van onze partij heeft gedaan om onze regering te bewegen zulk een clementie te bepleiten en zelfs niet de mededeling dat het C.C. in deze iets heeft gedaan. Moeten wij daaruit afleiden dat het C.C. niets heeft gedaan?

Al met al, geachte redactie, vind ik het een ontzaglijk trieste zaak dat iemand een volk, waarvoor hij nog in 1959 heeft gepleit met een warmte die bijzonder weldadig aardeed, op een zo volstreekte wijze in de steek laat.

Met dank voor de plaatsing, hoogachtend,
G. Buiten.

...en het antwoord van Dr. W. P. Berghuis

Het schrijven van de heer Buiten geeft mij aanleiding, tot de volgende opmerkingen:

1. Indien men in volle ernst en met hoop op enig succes bij de instantie wie het aangaat, en dat is in casu de President van de Republiek Indonesië, clementie wil bepleiten voor dr. Soumokil, wiens leven mij ter harte gaat, dan is het noodzakelijk, dat men in elk geval bereid is ervan uit te gaan dat overeenkomstig de wetgeving en de jurisprudentie van het betreffende land het vonnis als zodanig rechtvaardig is. Over het vonnis zelf heb ik geen oordeel uitgesproken. Daartoe heb ik niet de bevoegdheid. En ik weiger daarover in beschouwingen te treden.

Ik vrees wel, dat indien ik zou hebben gesproken in de zin zoals de heer Buiten schrijft, het levensgevaar voor dr. Soumokil door mij — gesteld dat mijn bescheiden geluid enige invloed zou kunnen hebben — eerder zou zijn vergroot dan verkleind. Ik zou zelfs in het geheel niet in het openbaar over deze zaak, die een vonnis in een ander land betreft en waarmede men zich daarom slechts met de grootst mogelijke voorzichtigheid

kan bemoeien, hebben gesproken, indien in ons land daaromtrent geen uitspraken waren gedaan, die naar mijn mening het belang van dr. Soumokil alleen maar kunnen schaden. Ik heb het belang van dr. Soumokil willen dienen door de dingen te stellen, zoals ik gedaan heb.

2. Nu, in 1964, ben ik nog evenzeer als in 1959, toen het Ambon-rapport, waarop de heer Buiten doelt en dat door een commissie onder mijn voorzitterschap is tot stand gebracht, verscheen, van oordeel, dat indertijd de Republiek der Zuid-Molukken op juiste rechtsgronden is uitgeroepen.

Maar een indertijd rechtmatig uitgeroepen zaak kan door de loop der geschiedenis blijken politiek een illusie te zijn. Ook het rapport van 1959 liet zich op het punt van politieke perspectieven zeer voorzichtig uit en wilde bepaald geen illusies wekken.

En sindsdien is de tijd weer verder voortgeschreden. De realisering van wat de Zuid-Molukse leiders zich als ideaal hebben gesteld is verder weg dan ooit en is naar mijn overtuiging een volledige hersenschim geworden. En het is mijns

inziens noodzakelijk dit uit te spreken. Het schijnt hard dit te moeten doen, vooral jegens hen die daarop hun hoop gevestigd hebben. Maar het is niet hard, wanneer een dergelijke noodzakelijke uitspraak wordt gedaan, wanneer men overigens blijk geeft begaan te zijn met de toekomst van hen om wie het gaat. En dan staat tegenover de constatering van een hersenschim het historische feit, dat de goede betrekkingen tussen Nederland en Indonesië zijn hersteld. En nu zou het zeer te betreuren zijn wanneer degenen om wie het hier in feite gaat, namelijk de Ambonezen en in het bijzonder de hier te lande verblijvende Ambonezen, zich aan iets zouden blijven vastklampen, wat toch op z'n minst de indruk wekt een illusie te zijn. En het zou des te meer te betreuren zijn, indien een mentale instelling eventuele andere mogelijkheden zou uitsluiten, waardoor zij, de Ambonezen, ook onder andere voor hen aanvaardbare omstandigheden naar hun land zouden kunnen terugkeren.

3. Naar aanleiding van mijn uitspraak: „Naar de mens gesproken ligt ginds hun taak voor de vervulling

van hun christelijke roeping”, schrijft de heer Buiten o.m.: „wie geeft dr. Berghuis het recht om uit te maken dat het de roeping van de hier verblijvende Ambonezen is terug te keren naar Indonesië en zich te bukken onder het regiem van Soekarno?” Ik maak niets uit. Zij moeten het in de eerste plaats zelf uitmaken. En ik heb eveneens gezegd, dat zij hier in Nederland moeten kunnen blijven, zolang zij dit wensen. En voorts zal het vooral ook van Indonesië afhangen of zij onder ook voor hen aanvaardbare omstandigheden zullen kunnen terugkeren. Maar ook al maak ik niets uit, ik mag wel een mening hebben en ik mag die mening ook uitspreken. En ik acht mij juist tegenover degenen, wie het betreft, verplicht dit te doen.

Het mede-instandhouden van wat politiek gesproken een illusie is, kan „voor-degekhouderij” worden. Ik heb mijnerzijds niet gesproken van een zich bukken onder het regiem van Soekarno. Dat voegt de heer Buiten aan mijn uitspraak toe. Ik heb de hoop uitgesproken,

(vervolg op pag. 6)

RIPPEN
DE PIANO VOOR MODERNE MENSEN.

OP AANVRAAG ZENDEN WIJ U GAARNE EEN UITVOERIGE PROSPECTUS.

GOLDSCHMEDING
KLASSIEK & MODERN

Raadhuilstraat 48/50, Amsterdam, tel. 221404
Schiedamsche Vest 67, Rotterdam, tel. 122766
Haarlem - Hilversum - Kampen - Goes

Klokkit 124

TIJDELIJK: 25 cent voordeel door 5 klokzegels

Nu met 5 klokzegels

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
 BATELSBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
 AANSLUITDIAMETERS 13-700 mm
 VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
 JAREN IN GEBRUIK VAN
 CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
 VAN VENEZUELA TOT FINLAND
 Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

**Houthandel en kistenfabriek
 MEILINK N.V.**
 BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
 Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
 's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
 SPECIAAL: het stellen en monteren van kapsanten.
 Wijk IV-7 - Telefoon 05271 - 294

Voor betere beton ...
N.V. SCHOKBETON
 Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zelst

N.V. Staalsteiger „Gelria“ - Nijmegen
 Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198
Complete roestvrije steigerwerken
 Specialiteit: met vaste wiggen ! !

AANNEMERSBEDRIJF J. WALRAVEN
 Nieuw te bouwen woningen te koop
 Noordweg 297 - Telefoon 01180 - 2589 - Sint Laurens

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
 NIEUWBOUW EN ONDERHOUDSWERKEN
 Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

AANNEMINGSBEDRIJF „SCHOUWEN-DUIVELAND“ N.V.
 Schuithaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110 - 2478
 Telefoon 01110-2478
 Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water- en wegebouwkundige werken.

Leveranciers van
 steigerpalen, kortelingen, betonstempels, perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen, piketten. Ook gecreosoteerde palen.
RONDHOUTHANDEL
M. J. Wilbrink & Zoon
 DORPSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

Aannemersbedrijf VERSLUIS
 NIEUWBOUW VERBOUW ONDERHOUDSWERKEN
 Middelburg - Brakstraat 9 - Telefoon 01180 - 2219

GEEF DIT BLAD DOOR!

Arjos sprak met Kamerleden

Op zaterdag 6 juni j.l. heeft weer de grote jaarlijkse Schiermonnikoog meeting van de Groninger ARJOS plaats gevonden. 's Morgens om 8 uur vertrok van Zoutkamp een speciale ARJOS boot van Zoutkamp met ruim 200 jongeren aan boord, uitgeluid door het muziekkorps „Harmonie“ van Loppersum. De ARJOS had de traditionele wijze om een meeting te houden met een „spreker“ en een slotwoord verlaten en had de Tweede Kamerfractie uitgenodigd dit jaar eens mee te gaan. Dit mocht gelukken ook, al waren er dan maar 5 fractieleden, n.l. J. Smallenbroek, Majoor Walburg, Prof. Mr. Th. A. Versteeg, G. A. Kieft en P. C. Elfferich. Gelukkig waren de heren A. Drost, burgemeester van Uithuizermeeden, R. Gosker, J. Vries, R. Huizinga en P. B. Tillema bereid van dit vijftal een tiental te maken. De heer E. van Ruller, voorzitter van het Provinciaal Comité kon helaas niet aanwezig zijn, maar kon ook niet nalaten de ARJOS een brief mee te geven: „Het meest hoop ik dat jullie de aanwezige Kamerleden eens flink aan de tand zult voelen. Ze kunnen er best tegen en ze fungeren vandaag eens als stootblok voor het opvangen van vele vragen, die bij de jeugd leven“.

Het aan de tand voelen is dan ook niet nagelaten. Onder de uitnemende leiding van de heer R. Wigboldus werd het tiental in een quiz eerst getest op hun kennis van zowel de grote politieke- als

Foto boven

Een aantal A.R. leden van de Tweede Kamer vergezelden de Arjos naar Schiermonnikoog. Op de foto ziet u links vooraan de heer J. Smallenbroek en rechts de heer G. A. Kieft. Daarachter v.l.n.r. E. Wiersema, vice-voorzitter van het Prov. Verband Groningen van de ARJOS, J. Vries, oud-voorzitter van het Prov. Verband en J. v. d. Ploeg, landelijk voorzitter v. d. ARJOS.

Foto beneden

De Arjos-boot kiest zee vanuit de haven van Zoutkamp.

(Foto's welwillend ter beschikking gesteld door de Nieuwe Provinciale Groninger Courant).

de kleine huis, tuin en keuken problemen. De fractie wist het slechts met een voorsprong van 2 punten te winnen van de niet Kamerleden; terwijl in het „persoonlijk klassement“ de heer Drost het zelfs klaar speelde gelijk met Prof. Versteeg te eindigen, elk met 5 punten. Van de fractie behaalde de heer Smallenbroek 4 punten, Walburg en Kieft elk 3 en de heer Elfferich sloot de rij met 2 punten.

Aldus op de hoogte gesteld van de enorme kennis van de Kamerleden, verdeelden de ARJOS leden zich in 10 groepen, terwijl aan elke groep een Kamerlid of een plaatsvervanger werd toegevoegd. Ook hier ging de hoop van de heer Van Ruller in vervulling. Groot was het aantal vraagstukken dat de ARJOSSERS te berde bracht, nu de topfiguren aanwezig waren. De heren Kieft en Elfferich mochten vele belasting- en landbouwvraagstukjes oplossen, de grote lossen ze natuurlijk in de Kamer op. Majoor Walburg, haast met open armen ontvangen in zijn discussiegroepen, kon nog eens het zijne zeggen van het pacifisme en aan-

SCHIERMONNIKOOG

verwante zaken. Onderwijsproblemen waren in veilige handen bij Prof. Versteeg en de heer Smallenbroek kon natuurlijk over al deze dingen wel wat zeggen.

Dit politieke evenement werd gen 1 uur besloten met een gezamenlijke picnic, uiteraard ook toe de duinen. Kamerleden houden nooit op over politiek te praten zelfs niet wanneer ze een hele middag van de natuur van Schiermonnikoog kunnen genieten, in eer heerlijke zomerzon. Alras verkoren ze een terras boven duin en strand het zal ook wel aan de warmte hebben gelegen. In ieder geval de discussies waren steeds beter te volgen voor de politieke leken die noodzaakten hun tevens meer gebruik te maken van hun lachsporen. Jammer dat de Kamerleden niet eens op een terrasje wisten den gehouden. Het viel een belevi-

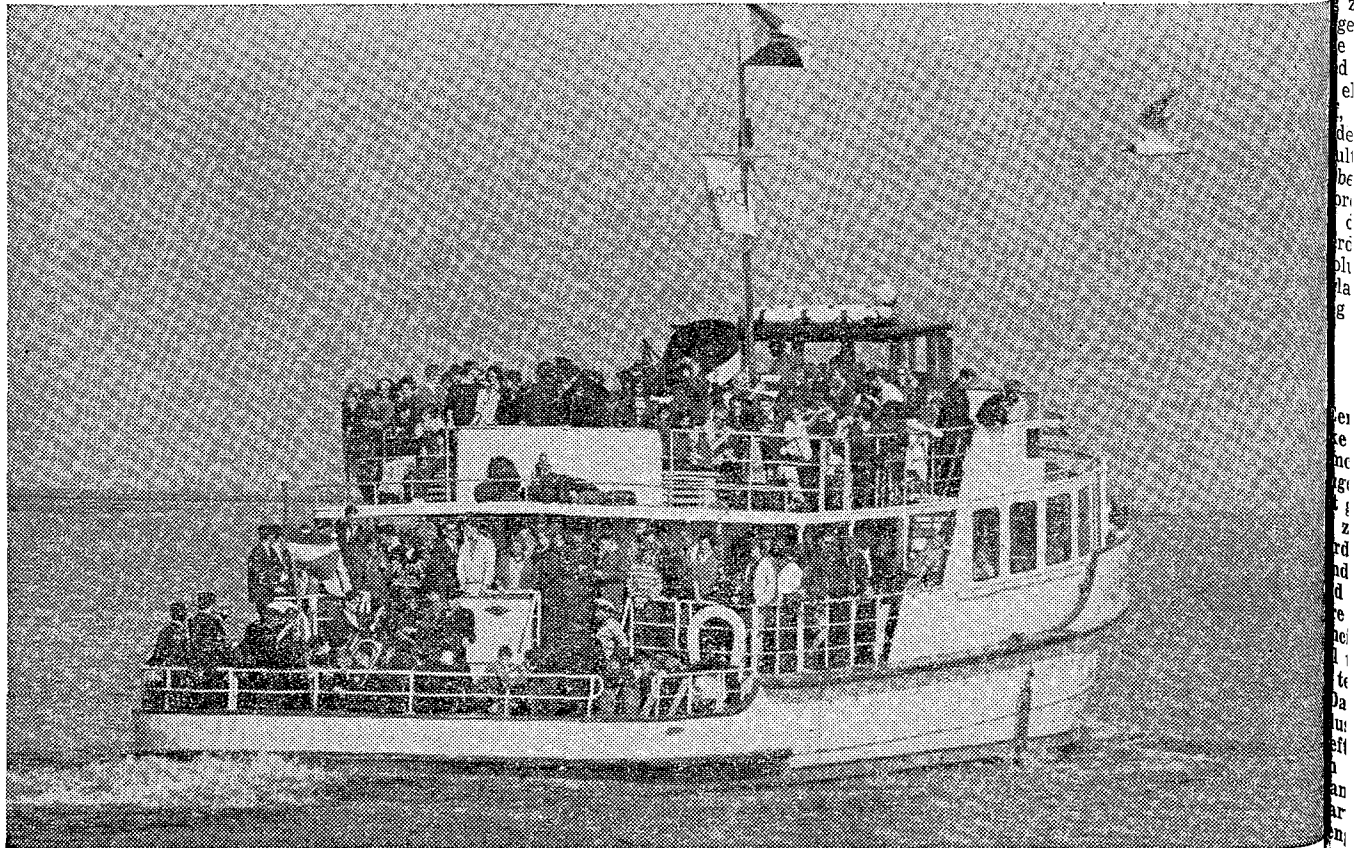
De wereld

DE Nederlandse regering heeft op voorstel van de vaste commissie voor de handelspolitiek het besluit genomen, dat de regeringsdelegatie naar de „United Nations Conference on Trade and Development“ zou worden versterkt met enkele leden uit de beide Kamers der Staten-Generaal en enkele vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven. Aanvankelijk stond ik hier erg aarzelend tegenover en wel om twee redenen. De eerste en de belangrijkste is dat op deze wijze een vermenging van verantwoordelijkheden plaats zou vinden. Het is immers de taak van de overheid om te regeren, de taak van het parlement om te controleren en zo nodig de regering tot verantwoording te roepen. Het tweede bezwaar was van zuiver praktische aard. Het moet toch uitgesloten worden geacht voor een lid van een der Kamers, een conferentie bij te wonen en de besprekingen met vrucht te volgen, indien deze conferentie drie maanden in beslag neemt. Voor beide bezwaren is een aanvaardbare oplossing gevonden. Hoewel de leden van het parlement volledig in de delegatie waren opgenomen, vervulden zij de functie van adviseurs en bleef de verantwoordelijkheid geheel bij de door de regering aangewezen ambtenaren, die aan de hand van een instructie hun werk verrichten. Formeel stond de delegatie onder leiding van de minister van economische zaken. Als zijn plaatsvervanger was aan-

gewezen de staatssecretaris van Nederlandse zaken. Het tweede bezwaar was spoedig uit de wereld, toen het besluit werd genomen, dat vijf leden van de Tweede Kamerleden en vijf leden van de Eerste Kamer zouden aflossen, zodat men niet in volle periode in Genève behoefde zijn, doch slechts een aantal weken. Achteraf beschouwd mag worden vastgesteld, dat het goed is geweest dat de regering enkele leden van de Eerste Kamer in de gelegenheid heeft gegeven een deel van deze „mammoetconferentie“ bij te wonen.

Niet bevredigend

In deze kwaliteit had ik het recht een deel van de conferentie te duarde van 23 maart tot 15 juni te wonen. In het vroegere Volsbondspaleis te Genève kwamen in de genoemde periode vertegenwoordigers van 122 landen bijeen, waarvan 84 ontwikkelingslanden, 27 geïndustrialiseerde en 11 Oostbloklanden. Ieder kwam met een stevige delegatie, het aantal afgevaardigden daarentoef. Er was een secretariaat van 165 personen. Dit grote gezelschap heeft zich gebogen over de vragen van handel en ontwikkeling.

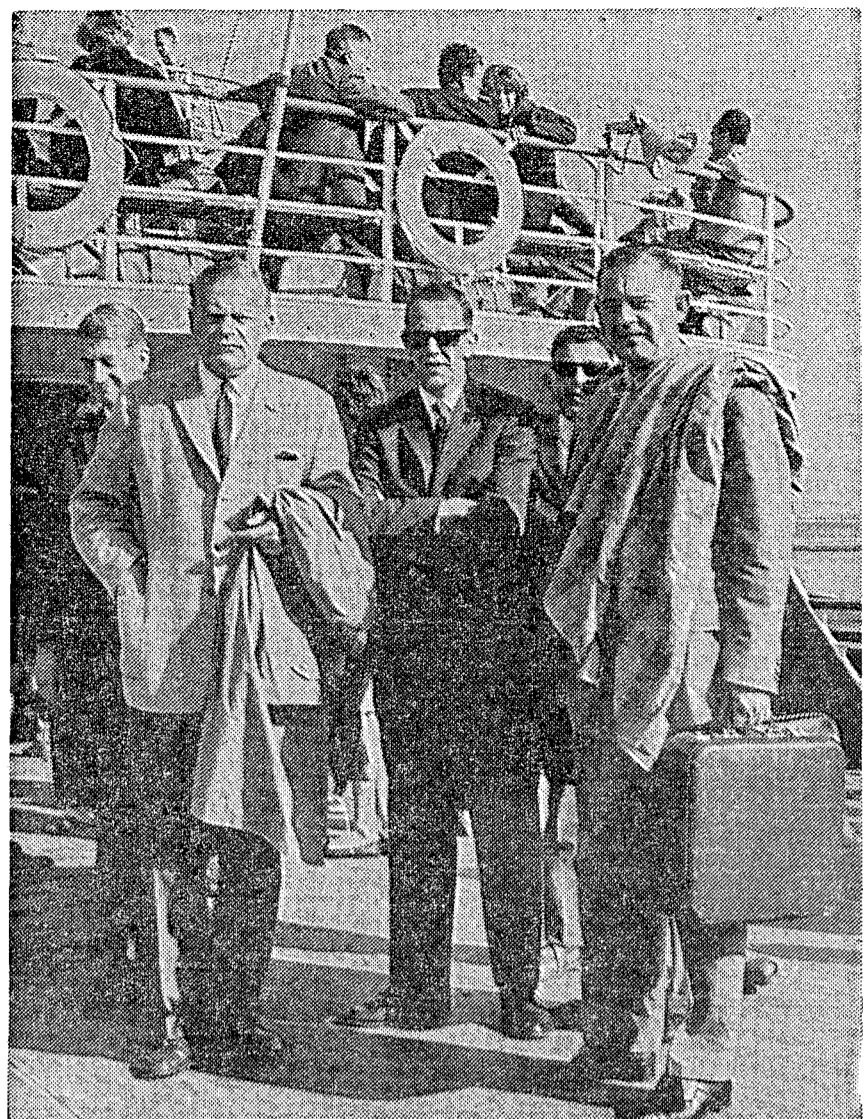

ANNIKOOG

ispen dat slechts Majoor Walburg
 de heer Kieft ertoe te brengen
 Smaren, de tocht van het terras naar
 zee te ondernemen, zich aldaar
 ontdoen van hun schoenen en
 nsen (waarbij de heer Kieft op
 rdgen initiatief nog wat verder
 geging) en zich in het zilte nat wat
 koeling te verschaffen.

u
 dat tegen half vijf was helaas ook
 me middag ten einde en vertrok
 me gezelschap weer per boot naar
 ar Zoutkamp.

kon est tot slot nog op te merken
 ran de voorzitter van het provin-
 armal verband, de heer J. van der
 'al beg 's morgens zijn medeleven
 er betuigd met de fractievoorzit-
 en de heer H. van Eijdsen en dat
 er Groninger ARJOS afscheid nam
 hsp mej. M. Boelens en de heer E.
 lehrsema, resp. penningmeeste-
 wise en vice-voorzitter van het
 oec provinciaal Verband.

landelsconferentie 1964

verstand te voorkomen wijs ik er
 dat deze zomer eveneens te Genève
 dat gehouden de z.g. GATT-tarie-
 f conferentie, ook wel genoemd de
 Kennedy-ronde. Deze conferentie is
 iet initiatief van de later overleden
 f drikaanse president bijeengeroepen,
 wel de bedoeling de bestaande han-
 r tarieven te verminderen, zo mo-
 est ik te halveren. De bedoeling is om
 te een uitbreiding van de wereld-
 handel te komen. De wereldhandels-
 nferentie is te danken aan een initi-
 ef van de Sovjet-Unie. Het Westen
 de hier aanvankelijk weinig voor,
 dat men vreesde dat de handels-
 agstukken in de politieke sfeer
 den worden getrokken. Op her-
 idelijk aandringen van de ontwik-
 ingslanden is tenslotte deze confe-
 tie belegd en het westen behoeft
 n spijt te hebben van deze beslis-
 g. Hoewel de directe resultaten bij
 ge na niet bevredigend zijn, is een
 tact tot stand gekomen, dat voor
 toekomst van grote waarde kan
 n. Op het moment dat deze regelen
 rden neergeschreven, is de confe-
 tie nog niet geëindigd, maar het is
 nig aannemelijk dat spectaculaire
 zingen in het beeld op zullen
 en. Ook al zal men elkaar nog vin-
 n op bepaalde formuleringen, dan
 zijn deze meestal vaag en weinig
 end. Bij een eerste ontmoeting als
 is vooral van belang, dat de geest
 is, dat er een wil aanwezig is
 elkaar te vinden. Het spreekt van
 , dat met name de ontwikkelings-
 den graag tot duidelijk tastbare
 ultaten wilden komen, maar tijdens
 besprekingen is ook deze vertegen-
 rdigers wel duidelijk geworden,
 de vraagstukken zeer gecomplic-
 rd liggen en de aanbevelingen en
 platies, welke worden aangenomen
 tal nadere bestudering en uitwer-
 g behoeven.

hoog gaan, enz. Ook al slaagt men er
 in, de economische groei 5% per jaar
 te doen zijn, dan nog zal er volgens
 knappe rekenmeesters ongeveer 120
 jaar nodig zijn alvorens de ontwikke-
 lingslanden het welvaartspeil van het
 Westen hebben bereikt. Dit laatste cij-
 fer geeft wel een beeld van de om-
 vang van de problematiek. Minister
 Andriessen had het gelijk wel geheel
 aan zijn zijde, toen hij in een toes-
 praak zei, dat het onmogelijk is de
 kloof op korte termijn te overbruggen.
 Maar hij zei meer, n.l. dat wij een
 krachtige druk uit kunnen oefenen in
 de goede richting. Moge, zo ging hij
 verder, de volgende generatie kunnen
 zeggen, dat in de zestiger jaren de
 grondslag is gelegd voor een welvaart
 voor alle landen ter wereld.

1% hulp

Hiervoor wegen en middelen te
 vinden was de taak van de W.H.C.
 1964. Om tot een praktische werkwijze
 te komen werden 5 hoofdcommissies
 ingesteld.

1. Internationale grondstoffen vraagstukken;
2. Handel in halffabrikaten en eindproducten;
3. Dienstenverkeer en financiering t.b.v. de uitbreiding van de handel;
4. Institutionele regelingen;
5. Invloed van economische groeperingen.

In de derde commissie zijn de mees-
 te vorderingen gemaakt.
 Het is verheugend dat overeenstem-
 ming kon worden bereikt over de be-
 kende 1% hulpverlening. Eveneens
 werd als taakstelling aanvaard de mo-
 gelijkheid van een groeipercentage van
 meer dan 5% per jaar. Op een dergel-
 ijke conferentie wordt alles met de
 nodige zorgvuldigheid geformuleerd.
 Zo zit in de hulpverlening van 1% van
 het nationale inkomen per land, zowel
 de directe overheidshulp, als de parti-
 culiere bijstand, alsmede de parti-
 culiere investeringen.

Veel zou te zeggen zijn over het
 werk van de andere commissies. Het
 lijkt mij ook al omdat het veelal een
 droge en technische materie betreft,
 niet wenselijk dit nu te doen. Wel is
 't goed om een tweetal slotopmerkingen
 te maken.

De ontwikkelingslanden hebben er
 duidelijk blijk van gegeven, dat zij zich
 ervan bewust zijn, dat tot nu toe ver-
 reweg het grootste deel van de hulp
 uit de Westelijke landen is gekomen.
 Vandaar dat deze landen er geen be-
 hoefte aan hadden de handel teveel
 in de wereldpolitiek te betrekken.

Dit betekent voor het Westen, dat
 de verantwoordelijkheid voor deze
 landen toeneemt. Dat een zo groot
 mogelijke eenheid in het optreden is
 vereist. Dit laatste was helaas niet het
 geval.

Het Oostblok heeft zich kalm gehou-
 den. Dit wijst er op dat deze confe-
 rentie er vooral één was van de ont-
 wikkellingslanden zelf. Indien men het
 met een bepaalde zaak niet eens was,
 werd even scherp tegen het Oosten
 als tegen het Westen, opgetreden.

Eerste stap

De sfeer op de conferentie was goed
 te noemen, dit kwam vooral tot uit-
 drukking in de wandelgangen, in het
 informele contact.

De wereldhandelsconferentie is een
 eerste stap op een lange weg. Wij be-
 schikken in onze wereld van vandaag
 over een groot aantal perfecte organen
 met zeer knappe mensen. Wat echter
 het meest noodzakelijk is, is de wil van
 de regeringen en de volken om beslis-
 singen te nemen die leiden tot een
 betere verdeling der welvaart en om
 zo nodig te komen tot een nieuwe ar-
 beidsverdeling. Als deze wil er is,
 komen de organen er ook wel, zij zijn
 uiteraard onmisbaar. Mogelijk zou al-
 les wel wat eenvoudiger kunnen wor-
 den als de wil tot beslissingen in de
 goede richting wat sterker aanwezig
 was.

Indien de publieke opinie, via pers
 radio en t.v. op de juiste wijze wordt
 bewerkt, zullen de regeringen van
 alle landen er niet aan ontkomen tot
 verder strekkende daden te komen dan
 nu nog het geval is.

Zo gezien kan deze eerste stap, hoe-
 wel de directe resultaten mager zijn,
 toch met vreugde worden begroet.

**VERTROUWENS ADRESSEN
 VOOR EIGEN**

Vicon Landbouwwerktuigen- en
 machinefabriek
 H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
 Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
 Importrice voor westelijk Nederland
 W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
 Telefoon (01860) - 2050

Een prettig stel vaklui willen u graag
VEILIG VERHUIZEN
 wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt
 geen leeg-gereden kilometers
BONGERS WAGENINGEN
 Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g. 3100)

DENKAVIT-KALVERMELK

de ware
 kalverliefde!

**Houdt u
 van uw
 koeien,
 kippen en
 varkens?**

Wij ook!

**Daarom leveren wij u
 rundvee-
 pluimvee-
 en varkens-
 voeders**

Fa. W. H. H. v. d. Born & Co
 GRAANHANDEL
 TERSCHUUR TEL. 03426-303

Firma M. J. Verlinde
 Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers
 Kantoor: Polderstraat B 166 B
 ZAAMSLAG
 Telefoon 01153 - 227 - 429

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Na veel passen en meten

Een nieuwe belastingjas

Tweede
Kamer

De budgetaire offers

Minister Witteveen (V.V.D.) kon er niet onder uit toen de Kamer informeerde naar de grootte van de offers ten laste van 's rijksschatkist. Maar of het verstandig was van de communist Bakker en de fractievoorzitter Vondeling van de P.v.d.A. om hier duidelijkheid te vragen? Het komt ons voor dat zij het verkeerd zagen. Als het kabinet een vast bedrag zou hebben genoemd, dan zou dat later niet meer kunnen worden overschreden — ook

al zou een erkend knelpunt om een oplossing vragen.

Toen de minister eerst vrij concreet een bedrag had genoemd, n.l. 50 miljoen gulden, waarbij dan nog rekening gehouden moest worden met de komende successiebelastingverlaging van 13 miljoen, rezen er van alle zijden terecht bezwaren.

Wat is er nu te doen met 37 miljoen voor de rechtvaardige wensen tot verbetering!

Wat voor reële zin zou een belastingherziening hebben — die er volgens toezegging op uit was om een aantal kwesties op te lossen waarop al jaren lang was aangedrongen — als een groot aantal daarvan zou blijven bestaan.

Het was beslist niet ten onrechte dat de heer Smallegenbroek (A.R.) dit „schertsbedrag” stelde tegenover het miljard dat beschikbaar zou worden gesteld voor tariefsverlaging en verhoging voor de vrijstelling aan de voet! Een bedrag dat bovendien hoger lag dan de Kamer bij de miljoenennota had kunnen vermoeden. Beide verlagingen hadden ten doel: wegne-

Antwoord van Dr. Berghuis

• Vervolg van pag. 3

dat zij in volle vrede naar hun land zullen kunnen terugkeren. En dat land staat onder het gezag van president Soekarno. En ik hoop, dat zij in volle vrede onder dat gezag kunnen terugkeren naar hun land op een zodanige wijze, dat zij hun christelijke roeping kunnen vervullen.

4. Ik wil het volk van de Ambonnezen niet, zoals de beschuldiging aan het slot van de brief van de heer Buiten luidt, in de steek laten. En naar mijn vaste overtuiging doe ik dit ook niet. Ik wil een poging doen hen te helpen. En ik zou wensen dat de heer Buiten, die als secretaris van de Stichting „Door de Eeuwen Trouw” zich zozeer voor de Ambonnezen heeft ingespannen en die hun vertrouwen geniet, er bij hen op zou willen aandringen niet vast te houden aan een gedachte, die uitzichtloos en naar de mens gesproken niet realiseerbaar is en waardoor misschien andere oplossingen worden geblokkeerd. Mijn hoop is, dat de hier te lande verblijvende Ambonnezen en dr. Soumokil in hun eigen land elkander in levende lijve nog eens zullen mogen ontmoeten en dat zij samen nog iets zullen mogen bijdragen aan de ontwikkeling van dat grote deel van de wereld, waarmee wij ons nog steeds nauw verbonden gevoelen.

BERGHUIS

ming van knelpunten. Was het dan niet redelijk een betrekkelijk gering bedrag van het een over te hevelen naar het ander tot een maximum van 5%?

De Kamer schorste de behandeling en de vaste commissie van Financiën ontving de minister en de staatssecretaris ter nadere bespreking. Daar werden kennelijk spijkers met koppen geslagen. Immers, weer in de Kamer terug, bleek de minister een wat ruimer standpunt op het oog te hebben gehad.

Hij meende dat de Kamer hem niet volledig en duidelijk had verstaan en wilde zijn uitspraak verduidelijken. Met het gevolg dat er een opening werd gemaakt naar een grotere „pot”. Niet alleen in budgetair opzicht want daarnaast bracht een nadere berekening van de gedane ramingen aan het licht, dat er behalve deze 50 miljoen gulden nog enkele tientallen miljoenen beschikbaar waren. Waaruit blijkt, dat zowel de ramin-

gen van de uitgaven als die van de inkomsten een moeilijke zaak schijnt te zijn. In elk geval — ditmaal ten voordele van de belastingplichtigen.

De bedragen

Alle wetsontwerpen tezamen zouden oorspronkelijk een netto verlies aan opbrengst geven voor de schatkist ten bedrag van 65 miljoen. Dat wil zeggen: dat was de bedoeling van het kabinet-de Quay. Hiervan was reeds verbruikt 40 miljoen voor de aftrekgeregeling ten behoeve van de gehuwde buitenshuis werkende vrouw. Rest: 25 miljoen. Later werd dit verhoogd met 80 miljoen tengevolge van een aantal aangebrachte wijzigingen ten antwoord op het voorlopig verslag. Na de besprekingen met de staatssecretaris en de vaste commissie kwam er nog 6 miljoen bij.

Totaal generaal: 111 miljoen. Er was beschikbaar gesteld 115 miljoen bij de miljoenennota, zodat de minister in feite stelde: „Kamer, voor U is eigenlijk nog ter beschikking 4 miljoen.”

Dit bedrag werd later verhoogd met 50 miljoen plus enkele tientallen miljoenen uit nadere ramingsuitkomsten, terwijl het bedrag van 13 miljoen voor de successiebelastingverlaging een zwevend karakter kreeg.

De Kamer veroverde toen een bedrag van rond 75 miljoen. En terecht — met 4 miljoen lost men op belastinggebied geen onrechtvaardige zaken op.

Het resultaat

Noch de minister, noch de staatssecretaris hebben zich in het vervolg van het debat op een formalistisch standpunt geplaatst. Bij de behandeling mag dan enkele malen het „on-aanvaardbaar” hebben geklonken — het ging daarbij om principiële zaken en niet om financiële consequenties. Behoudens omtrent het punt: de door de regering voorgestelde aftrek van de vermogensbelasting van het inkomen. Toen kon er geen geld meer ter beschikking worden gesteld.

De heer Kieft (A.R.) was van oordeel dat — ook al zou er geld voor geweest zijn, dit voorstel niet acceptabel was. Immers er zou dan een bedrag van 22 miljoen gulden worden toegedacht aan slechts de grote inkomensgenieters en de grootste vermogensbezitters. En dan nog grillig en onrechtvaardig over hen verdeeld. Het netto voordeel hiervan zou afhankelijk zijn van de toevallige grootte van het inkomen. Als dit bedrag van 22 miljoen nog beschikbaar zou zijn, waren er een aantal andere meer van gewicht zijnde wensen te vervullen.

De V.V.D. wilde ook dit voordeel

Dr. W. H. van den Berge
Staatssecretaris van Financiën

incasseren, naast de 20 miljoen die was verbruikt voor de verhoging van de belastingvrije voet voor alle vermogensbezitters (amendement Scholten C.H.U.). Maar zij kwamen daaraan niet toe, omdat Minister Witteveen (V.V.D.) en diens staatssecretaris dit voorstel introkken. Weer was de V.V.D.-fractie de tegenstander van het regeringsbeleid, waarvoor ook de V.V.D. verantwoordelijk is.

Het totale financiële „offer” dat tenslotte is gebracht voor deze belastingherziening, beliep in feite in de orde van grootte van ruim 180 miljoen gulden.

Waarschijnlijk niet een gering bedrag. Het kabinet-Marijnen heeft zich tenslotte niet aan de schrielse kant getoond na aandrang vanuit de Kamer. En de Kamer heeft hiermee terecht rekening gehouden. Er was sprake van reëel overleg tussen Kabinet en Kamer.

De verdeling der miljoenen

Er is gezegd en nog meer gesuggereerd, dat een bijzonder groot deel der gelden — door de aanvaarding van „geld kostende” amendementen — naar bepaalde groepen met name de vermogensbezitters, zou zijn gevloeid. Om deze gewekte mening weg te nemen, is het nodig de concrete cijfers te vermelden naast de aangenomen amendementen.

Loon en inkomen

- de in elkaar geschoven amendementen van de heer Kieft (A.R.) — reiskosten woon- en werkplaats aftrekbaar maken van het inkomen, van de heer Lucas (K.V.P.) — verbetering van de aftrek van beroepskosten, van de heer van Urk (P.v.d.A. — eveneens verbetering der beroepskosten — kosten aan 's rijksschatkist drie miljoen meer dan reeds door de regering was voorgesteld (± 47 miljoen).
- bejaardenaftrek extra voor weduwnaar, weduwe en vrijgezellen boven 65 jaar (amendement Kieft (A.R.) 13 miljoen
- verbeterde „middelling” ten behoeve van hen die een sterk wisselend inkomen hebben amendement Kieft (A.R.) 10 miljoen

- herstel vrijstelling landbouwgronden (amendement Lucas K.V.P.) 2 miljoen
- verhoging van de vrijstelling bij overdracht van een beroep of bedrijf van f7.500,— tot f10.000 (amendement Porthoene) 10 miljoen
- invoering van kinderaftrek voor schipperskinderen (kinderen jonger dan 16 jaar doch buitenshuis hun opvoeding genietend (amendement Lucas (K.V.P.) 7 miljoen
- verbetering van de grens der aftrekbare buitengewone lasten (amendement Lucas K.V.P.) 7 miljoen
- verbeterde giften aftrek regeling (amendement Scholten C.H.U.) 2 miljoen
- verbeterde aftrek voor gepensioneerden (amendement Lucas K.V.P.) 2 miljoen
- verbeterde regeling van bijverdiens- ten en andere inkomsten van loontrekkenden (amendement Scholten C.H.U.) 6 miljoen

Vermogen

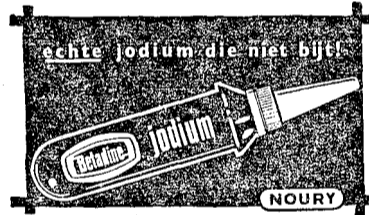
- veldinventaris buiten de vermogensbelasting — zoals op heden ook het geval is! — 2 miljoen
- inruil van regeringsvoorstel tegen een verhoging van de belastingvrije voet 0 miljoen

beide amendementen Scholten (C.H.U.)

Zó heeft de Kamer de nog beschikbare ruimte ad. ± 65 miljoen verdeeld.

Samenwerking

Uit de ondertekening van deze amendementen blijkt dat praktisch veelal dezelfde Kamerleden hun naam gaven. Dit betekent dat de vier fracties K.V.P., A.R., C.H.U. en V.V.D. in sterke mate een goede samenwerking te zien hebben gegeven.

Dat was strikt noodzakelijk. Indien geen samenwerking op een aantal belangrijke punten had plaatsgevonden zou van te voren vaststaan dat er weinig resultaat voor de belastingplichtigen zou worden bereikt. De staatssecretaris weet het spel van „verdeel en heers” uitnemend te spelen.

Hoewel ook de P.v.d.A. kennelijk is gevraagd aan deze samenwerking deel te hebben, is deze van hun kant zeer beperkt gebleven. Een tweetal amendementen is mede door hen ondertekend. Voor het overige hebben zij hun amendementen ingetrokken ten gunste van andere amendementen, dan wel zijn deze door de Kamer verworpen. Waarbij de P.v.d.A. altijd kon rekenen op de steun van de P.S.P. en de Communisten en soms van de boerenpartij — welke partij overigens alleen maar stemde. Zelfs als er duidelijke boeren-

• Hiernaast verder lezen

Verolme United
Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam • Wijnhaven 84 • Telefoon 120325

T.V.-UITZENDING

De schrijver van deze bijdrage, ons Tweede Kamerlid, de heer G. A. Kieft, heeft zich bereid verklaard om aan de vooravond van de eindstemming over de belastingherzienings-wetsontwerpen, deze zaak nader toe te lichten aan de hand van ontvangen brieven.

Dit zal geschieden in de televisie-uitzending van onze partij op maandag 29 juni van 20.20—20.30 uur.

specteur in beroep te gaan is sterk verruimd.

In tegenstelling tot de heer Van Urk (P.v.d.A.) die sterk aandrong op de invoering van een vermogenswinstbelasting meende de heer Kieft (A.R.) dat naast de bestaande vermogensbelasting en de successieheffing en gelet op de vele praktische moeilijkheden die een vermogenswinstbelasting meebrengt de tijd daarvoor niet rijp is. De heer Lucas (K.V.P.) wees een vermogenswinstbelasting, d.w.z. een belasting op de stijging van particuliere vermogens, af. Hij wees het rapport van de Wiarda Beckmanstichting (P.v.d.A.) radicaal af omdat dit rapport leidt tot een belasting van schijnwinsten! Ook de heer Scholten (C.H.U.) kon zich met die conclusie verenigen maar vroeg bijzondere aandacht voor het verschijnsel van de huidige speculatiewinsten in huizen en gronden. In verband daarmee vroeg hij — evenals de P.v.d.A. fractievoorzitter had gedaan — om fiscale maatregelen die deze speculatie zouden beteugelen.

Jeugd-puistjes PUROL-POEDER

Namens de V.V.D. betoogde de heer Portheine dat hoewel zijn fractie wel belangstelling had voor deze wetsontwerpen — hun primaire interesse uitging naar de „grote” belastingverlaging!

Nieuwe grondslagen

De heer Scholten (C.H.U.) een der jongste Kamerleden die zich uitstekend heeft gewaard in dit debat — ook bij de voorbehandeling — meende dat de huidige wetgeving wat de grondslagen betreft zo maar moest blijven. De fiscus moest maar achter de maatschappelijke ontwikkeling aanlopen en indien nodig de wetgeving daarbij in de pas laten lopen. Hij voelde niets voor een grondig onderzoek of het huidige systeem nog wel deugdelijk zou zijn.

Integenstelling daarmee meende de heer Kieft (A.R.) dat de staatssecretaris niet de juiste weg had gevolgd. In-

plaats van de maatschappelijke ontwikkeling te stimuleren liep de fiscale wetgeving achteraan bij de nieuwe opvatting van wetenschappelijke en praktisch bedrijfs-economen.

Bovendien wordt het tijd eens duidelijk na te gaan of de verhouding tussen de directe en indirecte belastingen niet scheef is getrokken. Werkt het draagkrachtbeginsel nog wel juist?

Het zou van belang zijn deze grondproblemen te doen bestuderen door een niet ambtelijke commissie. Een commissie dus waarin — zoals te doen gebruikelijk — nu eens geen fiscale hoofdamttenaren inzitten.

Ook de heer Lucas (K.V.P.) was dit oordeel toegedaan. De tot nu toe gevolgde methode lijkt meer op een lappendeken, dan op een principiële aanpak van een aantal grondproblemen.

Hij zou de instelling van een staatscommissie ook daarom toejuichen omdat daardoor de Kamer een betere voorlichting zou ontvangen dan tot op heden het geval was.

De staatssecretaris wees dit verlangen vierkant af. Een commissie kost te veel tijd en een commissie zou bovendien stagnerend werken. Hij was het liever eens met de heer Scholten (C.H.U.) en de heer Portheine (V.V.D.): de fiscale wetgeving stukje bij beetje een oprisser geven, is beter.

De concrete wijzigingen

De volgende week zal worden getracht de betekenis van de aangebrachte wijzigingen onder de loep te nemen.

WESTERVELD
Bovendien 3% korting door uw kasbono
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

ZAKKEN

Voor alle verpakkingdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

Examen doen? Mijnhardt's Zenuwtabletten

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.
J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415
NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

Rokershoest en kriebelhoest Bronchiletten

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

IVOROL tandpasta Prima en niet duur.

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties
OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

**BOOGAARD
ELEKTRICITEIT**

VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

Makelaarskantoor

L. P. SPUYBROEK

Westhavenplaats 25, telefoon 3880, na 6 uur 2661

Koop, verkoop, taxatie
van onroerende goederen

VERZEKERINGEN EN HYPOTHEKEN

VOOR VERHUIZINGEN DOOR HET HELE
LAND: TELEFOON 2407 b.g.g. 3023

Verhuis- en transportbedrijf

A. DIJKSHOORN

v/h G. v. d. Windt
SWEELINCKSTRAAT 86 - VLAARDINGEN

**Onderlinge Vlaardingse
Begravenis Onderneming**

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

1e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en -schermen.

SCHILDERSBEDRIJF

Firma F. J. Kloet & Zoon

Vlaardingen telefoon 3276
Spijkenisse telefoon 2192

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2361
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

MODEHUIS

MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

Welkom en
vrij entree

SCHILDERWERK AAN:

- * bouwwerken
- * industrie
- * gevel onderhoud
- * glas herstel
- * behangwerk
- * verfhandel

FA. D. LUB

Fenagoliuslaan 12
Taanstraat 18
Telefoon 2073
MAASSLUIS
sinds 1910

in de NOORD-OOST POLDER

**LOONBEDRIJF
MARIS N.V.**

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat

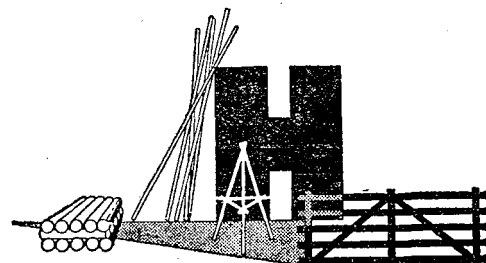
Tel. 05270-3330

EMMELOORD

SCHILDERSBEDRIJF S. POSTMA

Hoogzijde 36 - Telefoon 05273 - 1585

MARKNESSE (N.O.P.)

**FA. HARKEMA
GROOTHANDEL IN HOUT**

BEDUM MARKNESSE
TELEFOON 05901 - 2321 - 2417
TELEFOON 05273 - 1535 - 1509

De R.E.M. wil doordrukken.

Iedereen kan toch zien dat ik stappen onderneem!

(Uit De Tijd/Maasbode)

Radiocauserie van mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R.-Partij, gehouden op 17 juni.

televisie in handen zou hebben. De plaats van de uit particulier initiatief voortgekomen omroepverenigingen moet dus in een wet gewaarborgd worden. Daarmee is al veel te lang gewacht. En als reclame in radio en televisie een eis van deze tijd is, welnu dan moeten ook die omroeporganisaties advertenties in de aether kunnen brengen. Dat wil de V.V.D. tegenhouden. Maar waarom mogen de levensbeschouwelijke dagbladen dit wel doen en de omroeporganisaties, bijvoorbeeld samen met die kranten, niet? Dat zou willekeurig zijn. Willen de liberalen dat?

R.E.M.-conflict

Dat er aandrang van de kant der adverteerders is om hun reclame ook via de televisie te brengen, is nu wel duidelijk.

Niet voor niets hebben de heer Verolme en enkele andere geldschietters miljoenen geriskeerd met hun R.E.M.-eiland.

Maar als alles gaat zoals de heren van het R.E.M.-eiland wensen, halen ze die miljoenen er wel weer uit. Met een zoet winstje bovendien. Tegen dit laatste richt zich ons hoofdbezwaar niet. Ons hoofdbezwaar is tweërlei.

Ten eerste: het R.E.M.-eiland is een poging om de commerciële televisie aan Nederland op te dringen, nog voordat de wetgever daarover een besluit heeft genomen.

Ten tweede: het is bovendien een ingreep in de rechtsorde, volgens welke radio- en televisie-golflengten eerlijk moeten worden verdeeld. De andere concessie-aanvragers wachten wel netjes op een beslissing.

Waar wij dus vooral bezwaar tegen hebben is, dat de R.E.M. zo maar op eigen houtje gaat uitzenden.

Daarom moet het publiek niet nemen dat de heren van de R.E.M. slachtoffers van de verdrukte onschuld zijn.

Er is een internationale regeling, het Verdrag van Genève 1959, dat de schaarse golflengten verdeelt. Die golflengten zijn als het ware een distributie-artikel.

Het met vele zenders dichtbezaaide Europa kan en mag niet toestaan dat er zo maar, op eigen goeddunnen, nieuwe zenders bijkomen. Daarom werkt ook de Raad van Europa aan een regeling op dit gebied. In ons land is dat wettelijk al in kannen en kruiken.

Het R.E.M.-eiland denkt zich hieraan te kunnen onttrekken door buiten de territoriale wateren te blijven.

Commerciële televisie en televisie-reclame

De moeilijkheid spitst zich vandaag veel meer toe op de vraag of de bestaande omroeporganisaties en de N.T.S. ook reclame-boodschappen mogen gaan uitzenden.

Dat is niet hetzelfde als commerciële televisie. Dat verschil moet u goed zien. Want anders dan bij de commerciële televisie, willen de omroeporganisaties de reclame-boodschappen geheel afzonderlijk, dus gescheiden van het normale televisieprogramma, uitzenden.

Dat normale programma is er niet op gericht het aantal kijkers zo hoog mogelijk op te voeren tot het moment waarop de reclame op de beeldbuis komt.

Bij de commerciële televisie staat dit voorop.

Vermenging van cultuur en commercie is bij commerciële televisie dus hoogstwaarschijnlijk. De ervaringen in het buitenland tonen dit aan.

Bij de eenvoudige vorm van reclame-televisie zoals de omroeporganisaties wensen, wil men die vermenging — terecht — per sé niet.

Op dit standpunt hebben wij ons steeds gesteld.

Niet omdat wij één van die omroeporganisaties, bv. de N.C.R.V., zo graag een handje helpen, maar omdat dit ons het meest met het algemeen belang en met het culturele karakter van radio en t.v. in overeenstemming lijkt.

V.V.D.-barrière

Terug naar de moeilijkheid, die wij signaleerden.

Waarom zo zult u zeggen, gaan regering en parlement nu niet gauw de televisie-reclame mogelijk maken zonder in commerciële televisie te vervallen. Welnu, dat mag niet van de V.V.D., één der regeringspartners.

Mr. Geertsema, de politieke leider van de liberalen, heeft onlangs in Eindhoven duidelijk gezegd, dat hij er onmogelijk aan mee kan werken dat aan de bestaande omroep-organisaties en de N.T.S. een machtiging tot het uitzenden van reclame-boodschappen wordt verstrekt.

Het is maar goed, dat de kranten al advertenties opnamen voordat de heer Geertsema geboren was, anders zou hij dat wellicht ook nog willen tegenhouden. Volgens hem moet de commerciële televisie gelijke kansen hebben. Maar niemand stelt toch een advertentie-krantje op één lijn met een serieus dagblad?

Wij zijn niet tegen verruiming van de huidige omroepmogelijkheden. Het gaat ons er niet om een besloten club de hand boven het hoofd te houden. Maar volgens ons Program van Actie 1963 behoort het radio en televisiebestel niet geschoeid te zijn op commerciële leest.

Cultuur-media

Radio en televisie zijn in de eerste plaats cultuur-media, die gehanteerd moeten kunnen worden door in het volksleven gewortelde organisaties. Het gaat er hierbij om dat de veelzijdigheid van geestelijke en culturele waarden, die ons volk bezit, ook via radio en televisie tot uiting kan komen.

Daar komt in een commercieel televisie-programma, naar onze vaste overtuiging, niets van terecht. Daar komt ook niets van terecht als bijvoorbeeld uitsluitend de Overheid door middel van een staatsomroep, radio en

VOORLOPIG is dit de laatste maal dat u een uitzending van de A.R. Partij beluistert.

Na overleg met de politieke partijen heeft de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen n.l. besloten deze radio-uitzendingen in de maanden juli en augustus stop te zetten.

Mijn volgende praatje zou op woensdag 1 juli gehouden worden, maar dat gaat wegens deze vakantie-regeling dus niet door.

Forceren

De gedachten van u en mij gaan in deze dagen misschien ook meer uit naar de geneugten van bos, hei, strand en zee dan naar de politiek.

Hoewel er met name 10 km zee-waarts van het strand van Noordwijk aan een project gewerkt wordt dat meer met politiek dan met vakantie te maken heeft.

Daarom is dat onderwerp wel een passende en actuele afsluiting van deze reeks radio-causerieën.

Wat daar buitengaats bij Noordwijk aan de orde is, zou je kunnen noemen: een poging om de commerciële televisie buiten de wet om te forceren. Daar is het om begonnen. Het gaat dus om meer dan alleen reclame in de aether.

Reclame wordt op allerlei wijze gemaakt.

Er zijn reclamezuilen, aanplakbiljetten op schuttingen en muren, folders en nog allerlei andere vormen.

Ook de kranten bevatten advertenties, hele pagina's vol reclame-boodschappen.

In het rijk van radio en televisie heeft de advertentie, de reclame-boodschap, haar intrede nog niet gedaan.

Dat was en dat is tot nu toe niet mogelijk.

Gedrang

De adverteerders, de mensen die graag hun artikel willen verkopen, wensen daar verandering in te zien komen.

Met name via de televisie bereiken zij miljoenen kijkers en daar is het bij alle vormen van reclame om begonnen. De beeldbuis is een unieke etalage. Want televisie schept de mogelijkheid niet alleen om iets te laten horen, maar ook om het produkt, dat aan de man (én aan de vrouw!) gebracht moet worden, te laten zien.

Er is in ons land dan ook een stevig gedrang ontstaan om vooral via de beeldbuis reclame-boodschappen te mogen brengen.

Reeds 20 organisaties, kranten-combinaties of persoonlijke aanvragers, hebben de regering verlot gevraagd om daartoe over te mogen gaan. En de boom wordt hoe langer, hoe dikker...!

Ook de bestaande omroeporganisaties hebben nu doen weten dat zij bereid en in staat zijn reclame via hun televisie-uitzendingen te doen verzorgen.

Voor de regering is dit alles een heel probleem geworden. Dat betreft nog niet direct het al dan niet toelaten van commerciële televisie.

Bij de kabinetsformatie van 1963 werd besloten dat een pacificatie-commissie dit vraagstuk moet bestuderen. Dat gebeurt nu al maanden lang. Die commissie heeft de tijd tot 1 juli 1965. Is zij er dan nog niet uitgekomen, dan moet de regering een voorstel aan het parlement voorleggen.

Het doet dit om zich aan de werking van de nationale wet te kunnen onttrekken.

Rechtsstaat

U voelt wel, dat gaat niet. Als dat zou doorgaan, kunnen kapitaalkrachtige lieden buiten de 3 mijlszone alles uithalen waarvoor mensen, die in Nederland hetzelfde doen, in het gevang komen.

Onze regering heeft dan ook een wetsontwerp ingediend om installaties, zoals het R.E.M.-eiland, onder de nationale rechtsmacht te brengen.

De volkenrechtelijke aspecten zijn moeilijk. Juridisch is de zaak nog niet rond. Maar moeilijkheden zijn er om overwonnen te worden. Dat is de taak van kabinet en parlement. Wij dringen er op aan dat er snel recht gedaan wordt.

Waar internationale rechtregelingen te kort schieten, heeft de nationale overheid een taak. Vervult zij die niet, dan staat haar gezag op het spel. Want een samenleving waarin ieder kan doen en laten wat hij wil, bijv. daar waar de netten van het internationale en nationale recht nog niet aan elkaar gebreid zijn, wordt een chaos.

Als ook daar de orde niet gehandhaafd wordt volgens de wetten van het land waarop die buitenwettelijke activiteit zich richt, lokt de ene vrijbuiterie de andere uit.

Het is hoog spel dat gespeeld wordt daar bij Noordwijk aan Zee. Maar de inzet van het parlementaire tegenspel op het Binnenhof is nog hoger, namelijk de rechtsstaat.

Z drukkerij
zwagers
Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES

voor zenders, richtingzoekers en echoloden

ongezouten
wajang
PLANTEN MARGARINE

smakelijk
gezond
licht verteerbaar

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

RDG nederlandsse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Verdere overwegingen

AN de overwegingen omtrent Bijbel en politiek, waaraan ook drs. Goudswaard een gewaardeerde bijdrage heeft geleverd (zie Ned. Gedachten van de vorige week) ligt een gezamenlijk aanvaarde belijdenis ten grondslag. De belijdenis, dat het Woord van God het gehele leven aangrijpt, richt en leidt. Er zijn ook christen-politici, die dit ontkennen. Die b.v. stellen, dat de Bijbel wel de *gezindheid* van de politicus verandert, maar over het politiek beleid niets zegt. Dat er in elk geval bij de opstelling van een politiek program niets mee te beginnen valt. De A.R. partij verwerpt zulke gedachten. Zij spreekt over het *beslag van Gods Woord* over het gehele publieke leven.

HET is gebleken, dat de pregnante uitspraak van dr. Runner, dat de Bijbel geen directions geeft, maar een Direction, aanleiding kan geven tot misverstand.

Drs. Goudswaard en wij zijn het er over eens, dat het telkens gaat om de Bijbel als geheel en dat de Bijbel niet als de Koran mag worden gezien als een verzameling spreuken, die los en op zich zelf directions zijn.

In aansluiting daaraan willen wij aan de hand van twee vraagstukken nog enkele opmerkingen maken. Opmerkingen, die nader willen adstrueren, hoe wij de verhouding Bijbel en politiek zien.

WIJ handhaven de onderscheiding staat en maatschappij. Het staats-socialisme laat de maatschappij verteerd worden door de staat. Er zijn socialisten, die dat camoufleren, door de term gemeenschap in te voeren, terwijl zij in feite staat bedoelen. Zij zeggen dan, dat de produktie-middelen in handen van „de gemeenschap” moeten komen. Maar dat verandert aan de zaak niets.

De „corporatieve staat” doet het net andersom. Daar wordt de staat verteerd door de maatschappij. Daar blijft geen plaats over, althans op sociaal en economisch gebied, voor het eigen recht en de eigen taak van de overheid.

Die eigen taak en dat eigen recht van de overheid is Bijbels sterk gefundeerd. Daarbij beroepen we ons niet alleen op Romeinen XIII. De Bijbel is als het ware vol van de overheid, in het oude en het nieuwe testament.

Daarbij stuiten we in het Oude Testament op de „moeilijkheid”, dat we daar te maken krijgen met de theocratie. In Antirevolutionair Bestek heb ik er op gewezen, hoe dat telkens over het hoofd is gezien door vele Calvinisten uit de tijd der Reformatie, in Schotland, in Heidelberg, in Genève, en ook in Nederland. De overheid kreeg dan dezelfde taak als de theocratische koning in Israël.

In het Nieuwe Testament ontmoeten wij nergens de christelijke overheid. Wel de overheid als dienaar van Gods. Maar geen overheid, die dat zelf belijdt en er naar wil leven. Wie dat allemaal

over het hoofd ziet, komt zelfs niet tot een Schriftuurlijke studie omtrent recht en taak der overheid.

EN nu een tweede voorbeeld. In Matth. 20 vertelt de Heiland ons de gelijkens van de arbeiders in de wijngaard. De heer des huizes geeft elk van de arbeiders een penning. Ook hun, die te elfder ure zijn gehuurd. En als iemand daar aanmerking op maakt, zegt de heer des huizes: *Staat het mij niet vrij, met het mijne te doen wat ik wil?*

Wie deze volzin apart neemt en hem normatief maakt, komt tot een verabsolutering van de eigendom. Maar hij vergeet, dat deze trek in de gelijkens uitgaat van toen geldende opvattingen. En dat die opvattingen, zonder ze voor het aardse bezit als normatief te beschouwen, kunnen worden gebruikt als heenwijzing naar de vrijmacht des Heren.

Maar wij zijn daardoor niet op weg

geholpen naar een Bijbelse voorlichting over de eigendom. En toch geeft de Bijbel daarover veel fundamentele voorlichting.

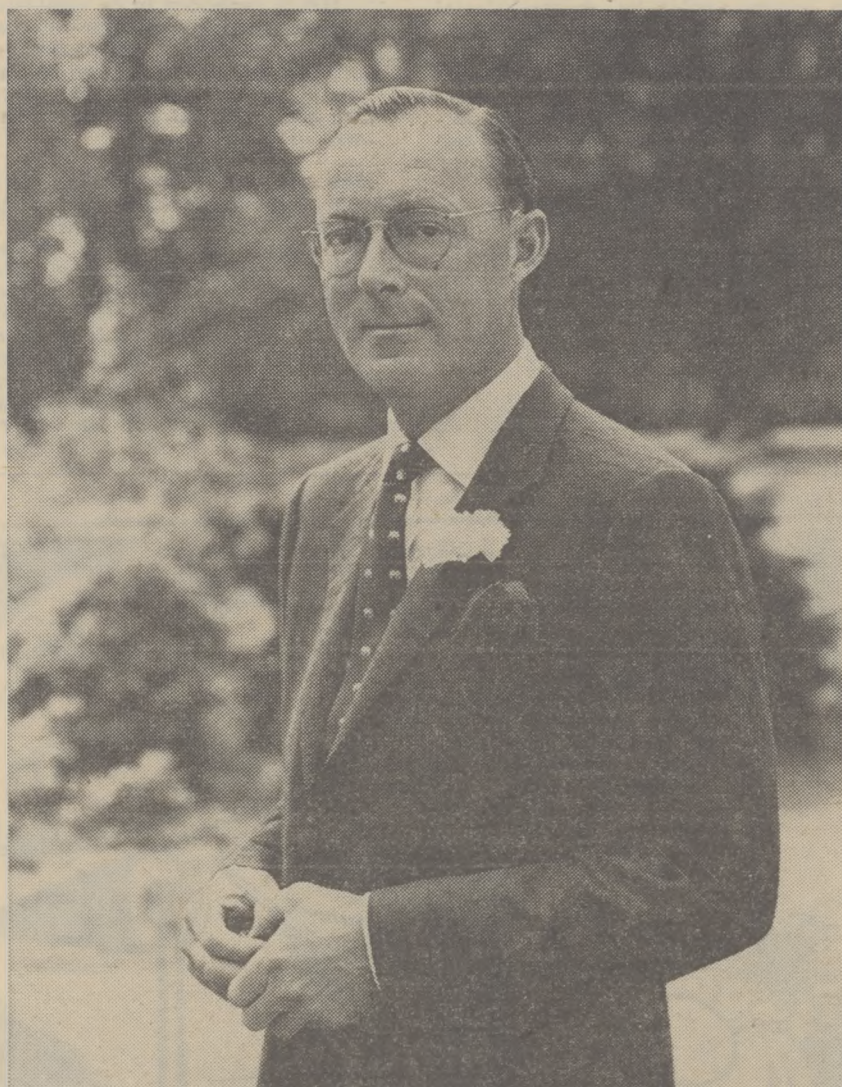
WIJLEN dr. W. A. van Es heeft een voortreffelijke studie geschreven over de eigendom in de Pentateuch (de vijf boeken van Mozes). Daarbij springt b.v. in het oog, dat grondbezit niet zonder meer op één lijn kan worden gesteld met het bezit van goud en zilver. Het Romeinse recht maakt hier geen onderscheid en maakt alle bezit op gelijke wijze absoluut. Bij tal van volken, en ook bij onze Germaanse voorouders, was eigendom van woeste grond onmogelijk. Alleen in cultuur gebrachte grond heeft een eigenaar. Eigendom en bearbeiding staan met elkaar in verband.

Een andere Bijbelse gedachte is die van het rentmeesterschap. Dat betekent, dat het mij niet geoorloofd is, met het mijne te doen wat ik wil.

De Bijbel waarschuwt tegen de gevaren van de cumulatie van bezit.

Wij zijn van mening, dat de discussies, zoals die onder meer zijn ontstaan rondom het rapport van Patrimonium, moeten leiden tot een gemeenschappelijk en ernstig onderzoek naar wat de Heilige Schrift voor blijvende richtlijn geeft betreffende de eigendom.

Het is waarlijk geen theoretisch of theologisch debat, wanneer het gaat over de vraag van het beslag van het Woord van God op het gehele leven. Het is een discussie over christelijk staatkundig beleid met een zeer actueel karakter.

Prins Bernhard hoopt a.s. maandag zijn 53ste verjaardag te vieren.

(foto Max Koot)

TIJDELIJK ONGEMAK

Bij de drukkerij, die ons weekblad verzorgt, is tijdelijk een pers buiten gebruik. Dit kan er toe leiden dat het drukken van ons blad vertraging ondervindt. Vele abonnees zullen dit in de laatste weken gemerkt hebben, omdat „Nederlandse Gedachten” bij hen op maandag werd bezorgd in plaats van op vrijdag of zaterdag. Met man en macht wordt van week tot week gewerkt om dit te voorkomen; het lukt helaas niet altijd.

Nu ons blad in juli en augustus, zoals gebruikelijk, 8 pagina's tellt, hebben we hoop dat de vertraging gemakkelijker te voorkomen is. Maar ook nu bestaat daarover geen absolute zekerheid. Vanaf september draait de drukkerij weer met 2 persen. Dan is het euvel voorgoed verholpen. Deze vernieuwingswerkzaamheden worden uitgevoerd om ook ons blad beter te kunnen bedienen.

Daarom vragen we onze abonnees met dit tijdelijk ongemak rekening te willen houden en zelfs te billijken. Vooral na de bovenstaande toelichting rekenen wij op uw welwillendheid. Deze korte uiteenzetting over de oorzaak van mogelijke vertraging bespaart ook u en ons de moeite van correspondentie daarover.

De redactie.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

vd

- PIANO'S
- VLEUGELS
- PEDALION
- ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8
Telefoon 03490 - 13877

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

7e druk. Gebonden f 7.90

Verkrijgbaar in de boekhandel. BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

Kijk en luister ...

naar de heer G. A. Kieft, die op maandag 29 juni van 20.20 - 20.30 uur in onze T.V.-uitzending zal spreken over „De fiscus en uw knelpunten”.

Deze week

- Notitie van een raadslid (pag. 2)
- Actuele commentaren (pag. 3)
- De Arabieren en Israël (pag. 4)
- Afscheid van Hagoort (pag. 5)
- Het aardgas (pag. 6 en 7)
- Eerste Kamer over geestelijke verzorging militairen (pag. 8)
- Overzicht van de belastingherziening (pag. 9)

CARL UPMANN
CIGARS

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Goldwater

Mijne Heren,

Mag ik een paar opmerkingen maken over uw artikel over Goldwater in het nummer van 13 juni?

Ik schrok een beetje toen ik las; dat „toen President Kennedy, die ondanks waarschuwingen toch naar Texas was gegaan, in Dallas werd vermoord, had iedereen (vet van mij) het gevoel dat de door Goldwater opgeroepen boze machten van haat en wraak de moordenaar als instrument hadden gebruikt. De vermoedelijke moordenaar werd echter het zwijgen opgelegd en zijn geheim is met hem in het graf verdwenen.”

Wat dat iedereen betreft: Ik herinner me dat op de dag waarop dit verschrikkelijke nieuws bekend werd alleen radio Moskou en het dagblad Trouw dit „gevoel” openbaarden. Er zullen er allicht wel meer zijn geweest, maar iedereen gaat mij toch wel wat te ver. Men oefent tegenwoordig gaarne kritiek op „rechtse”, en men spreekt dan liefst van „extrem rechtse” elementen. Ik weet echter dat er onder de Amerikanen die men graag die naam geeft, heel veel oprechte christenen zijn, die in vele opzichten heel wat dichter staan bij de beginselen die wij belijden dan de meeste politieke machthebbers in onze dagen. Ik ben er trouwens van overtuigd dat Goldwater zelf deze moord even verschrikkelijk vindt als u en ik.

Dan laat u volgen dat „de vermoedelijke moordenaar het zwijgen werd opgelegd en zijn geheim met hem in het graf is verdwenen”. Het verband waarin dit gezegd wordt wekt de indruk dat die boze rechtse elementen hier misschien ook nog wel wat mee te maken hadden.

Al zal het door de moord op de vermoedelijke moordenaar wel moeilijk zijn om deze zaak tot een geheel bevredigende oplossing te brengen, er is toch wel bekend geworden uit welke hoek deze vermoedelijke moordenaar afkomstig was. Hij had een paar jaar in Rusland gewoond, en had contacten met de mensen van Castro. Toen deze dingen bekend werden zijn de insinuaties dat de rechtse elementen hier schuldig waren dan ook wel verdwenen. En het stelt mij dan ook buitengewoon teleur, dat Nederlandse Gedachten deze onjuiste beschuldiging nu nog doet voortleven.

En dan zou ik u nog in gemoede willen vragen: meent u niet dat het toch wel een beetje begrijpelijk is dat er een zekere „rechtse” oppositie ontstaat? Vindt u de na-oorlogse ontwikkeling op internationaal politiek terrein zo bevredigend?

In 1950 overstroonden de communistische horden Korea. Hun plan werd door het kordate optreden van President Truman althans gedeeltelijk verijdeld. Het geheel afwerken van deze zaak bracht echter behoorlijke risico's met zich mee. De Verenigde Naties lieten dit karwei praktisch alleen door Amerika opknappen: En zo bleek Amerika tot een schikking bereid. De Communisten wilden dat ook wel. Ik meen

VERMAGERINGSDRUPPELS

volkomen onschadelijk plantaardig, vet oplossend en op homeopatische basis. Flac. 1½ tot 2 mnd f 5,-

NERVINA ZENUWDRUPPELS

Uit geneesk. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,-

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker

Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 155518

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Reeskamp, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekkings, in te korten.

dat Lenin of Stalin eens gezegd heeft dat je, als je aan het vechten bent, en met je bajonet op een steen stoot, je niet verder door moet stoten, maar eerst een zachter plekje moet opzoeken. Zo kwam er een wapenstilstand in Korea. Het noorden, waar de industrieën zijn bleef in communistische handen. Amerika mag voorlopig trachten het economisch zwakke Zuid-Korea, met zijn miljoenen vluchtelingen met zijn dollars zo'n beetje op de been te houden.

De communisten vonden dat bewuste zachte plekje in Vietnam. Met hetzelfde resultaat. Het economisch sterkere Noord-Vietnam werd communistisch gebied, met prachtige mogelijkheden om Zuid-Vietnam verder te bestoken en ook in Laos en Cambodja bepaalde activiteiten te ontwikkelen.

Men liet de Russische communisten ongehinderd toe de Hongaarse vrijheidsstrijd in bloed te smoren.

Toen het in Cuba al te erg werd liet Amerika even de tanden zien. Daarvan schrokken de Russen, en hun raketten, of althans een belangrijk deel daarvan ging naar Rusland terug. Wat er precies van dat en ander Russisch wapentuig in Cuba nog over is, zal wel geen outsider met enige nauwkeurigheid kunnen zeggen. En in elk geval blijft Cuba het communistische propagandacentrum van waar uit heel Zuid-Amerika heerlijk kan worden bestookt.

Verleden jaar werden we opgeschrikt door het avontuur in Zanzibar, en het was maar gelukkig dat er op het Afrikaanse continent nog wat troepen bij de hand waren van zo'n oude koloniale mogendheid. Anders had het er voor enkele van die jonge Oost-Afrikaanse staten niet zo best uitgezien.

Ik stip deze dingen maar vluchtig aan. Maar moet men er zich over verwonderen dat er ook in Amerika mensen zijn die deze ontwikkeling volgen en zich afvragen of we wel de goede kant uitgaan?

En nu is de politiek eenmaal een wat eigenaardig bedrijf. Als de strijders zich opmaken om elkaar te lijf te gaan, en hun tegenstanders gaan aanvallen, worden er, niet alleen in Amerika, wel eens grote woorden gesproken, waarvan geldt dat „de pap meestal niet zo heet wordt gegeten als ze wordt opgediend”. Dat zal ook met Barry Goldwater wel het geval zijn. Is het niet zo, dat naarmate zijn kansen om de candidaat van de Republikeinse partij te worden stijgen, zijn voorzichtigheid, als hij zich over bepaalde punten uitsprak, schijnt toe te nemen?

Ik ga hier niet verder op in. Ik heb er alleen maar op willen wijzen dat het naar mijn mening wel begrijpelijk is dat in een land als Amerika een rechtse oppositie ontstaat. En ik geloof niet dat dit „extrem conservatisme” zoals u dit noemt, zo'n groot gevaar is als u doet voorkomen.

's Gravenhage.

A. WARNAAR Jr.

• Deze kant is er ook

Geachte redactie,

In Ned. Gedachten las ik hoe de ontwikkeling van het Christelijk technisch onderwijs wel eens moeilijk gaat en te weinig medewerking krijgt juist uit kringen, waarvan men de volle medewerking zou verwachten. Dat zal zeker waar zijn!

Niet uit reactie, maar omdat het mij leed doet, mag ik U wellicht ook een andere kant laten zien.

Vorig jaar 17 augustus zond ik een verzoek om inlichtingen tot de Bond van verenigingen voor en instellingen tot bevordering van Chr. Nijverheids- en Land- en Tuinbouwonderwijs en gaf waarin te kennen dat ik belangstelling had voor de oprichting van een nijverheidsschool in deze streek. Ik ontving direct bericht terug dat de zaak zou onderzocht worden. Op 10 januari van dit jaar zond ik nog eens een herinnering. Tot op heden vernam ik niets meer.

Daarom sluit ik bij het artikel in Uw blad aan en zeg: Deze zijde is er ook, hoewel zeer tot mijn spijt!

Hoogachtend,
E. S. de Lint, Herv. pred.
Paperstraat 21, Lienden.

Nog eens: de vrachtauto voor uw deur

IN Wormerveer had men nu bijna twee jaar geleden genoeg van het stallen van vrachtauto's op de openbare weg en daarom besloot men de koe bij de horens te pakken.

In september 1962 nam de gemeenteraad het besluit de Algemene Politieverordening aan te vullen met een nieuwe bepaling, luidende:

„Het is verboden in de uitoefening van een bedrijf een vier- of meer-wielig voertuig of een aanhangwagen op de openbare weg te laten staan, als dit laten staan het karakter heeft van het gebruiken van de „weg als bergplaats.”

Men ziet aan de formulering dat het niet de bedoeling was gewoon parkeren te verbieden doch uitsluitend het gebruik van de openbare weg als bergplaats, als garage. En dan nog alleen als dat was om een bedrijf uit te oefenen. Een schoenmaker of een winkelier mogen de openbare straat toch ook niet als werkplaats of winkel gebruiken?

Wilde iemand zijn auto voor eigen huis laten staan dan mocht dat, mits de auto niet langer was dan vijf meter en

niet hoger dan twee meter. Het ging dus echt tegen de grote vrachtauto's. Die mochten ook wel op de openbare weg staan maar dan alleen op die gedeelten die b. en w. daarvoor hadden aangewezen.

Toen op 1 januari 1963 de gewijzigde Algemene Politieverordening in werking trad kon er tegen het euvel van de parkerende vrachtauto's worden opgetreden. Tegen een expeditie, die acht vrachtwagens op de openbare weg had gestald, werd proces-verbaal opge maakt. De kantonrechter te Zaandam veroordeelde hem tot acht maal f 25,— boete.

De expeditie ging echter in beroep bij de rechtbank te Haarlem en zie, deze sprak de expeditie vrij. Waarom? Omdat naar de mening van de rechtbank de bepaling van Wormerveer in strijd was met de wet.

En de wet laat wachtverboden alleen toe als de veiligheid op de weg of de vrijheid van het verkeer in gevaar gebracht wordt.

Zo is Wormerveer weer even ver als vroeger.

De gewone burger met het gewone verstand begrijpt die rechters niet. Hij vindt het helemaal niet moeilijk. Het gaat hier niet meer om parkeren maar om stallen, om het gebruiken van de openbare weg als bergplaats. En dat kan de wetgever nooit bedoeld hebben, vindt hij. Die gewone burger kan daar best gelijk in hebben. Maar zolang een wet geldig is, heeft de rechter die toe te passen ook al zou die toepassing eigenlijk onrecht zijn. Wetten maken of wetten veranderen is geen bevoegdheid van de rechterlijke macht. De wetgevende macht berust bij de Kroon en de Staten-Generaal. Maar de gewone burger, die de hinder van al die stallende vrachtauto's ondervindt, vindt dat allemaal best. Laat men dan de wet herzien en alle onduidelijkheid wegnemen, is zijn commentaar. Dat zou wellicht de oplossing zijn. Goede definities maken van „parkeren” en van „stallen” en die in het Wegenverkeersreglement opnemen.

OP het Departement van Verkeer en Waterstaat neemt men het standpunt in dat op grond van artikel 32 van het Wegenverkeersreglement (zie vorige notitie) allerlei soorten voertuigen en autowrakken kunnen worden verwijderd en dat dit in een aantal gemeenten ook inderdaad gebeurt.

Raadslid zou graag horen in welke gemeenten men vrachtauto's verhindert op de openbare weg in woonbuurten te stallen op grond van dat artikel 32. Hij gelooft daar n.l. nog niet erg in. Als het zo eenvoudig lag, zouden allerlei gemeenteraden zich niet met deze zaak bezig behoeven te houden. Want het is Wormerveer alleen niet.

IN Vlaardingen bijvoorbeeld nam men, om dit euvel tegen te gaan, in de Algemene Politieverordening een artikel op „waarbij het bezigen van de weg tot stalling van grotere motorvoertuigen dan personenauto's” verboden werd „indien daardoor aan omwonenden ernstige hinder wordt veroorzaakt”.

Wellicht dat met de motivering „hinder” iets bereikt kan worden in die gevallen, waar de verkeersveiligheid of -vrijheid niet in gevaar gebracht wordt. Maar zeker is dat volgens juristen nog lang niet. De praktijk in Vlaardingen helaas is nog niet ver genoeg gevorderd om daaruit iets te kunnen concluderen.

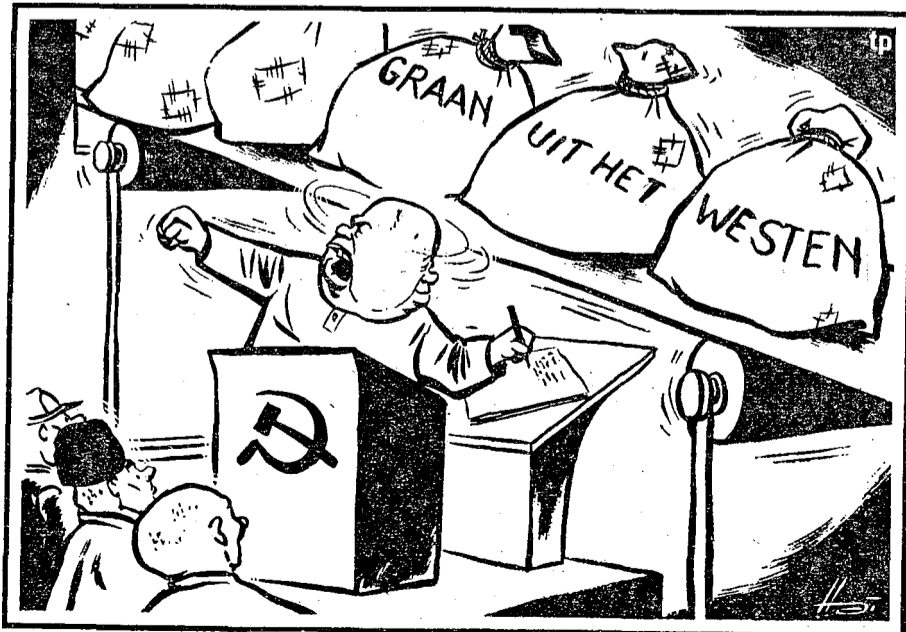
Men krijgt steeds meer de indruk dat de gemeenteraden weinig of niets kunnen uitrichten. Ze botsen steeds tegen het oude „Wegenverkeersreglement”, dat alleen maar spreekt van de vrijheid van het verkeer en de veiligheid op de weg. Maar dan dient dat reglement ten spoedigste gewijzigd te worden. Dan moeten de Staten-Generaal de minister trachten te overtuigen dat na een nieuw Koninklijk Besluit een nieuw Wegenverkeersreglement moet worden afgekondigd.

Op het departement van Verkeer en Waterstaat ligt een nieuw concept reglement geschreven door prof. Belinfante. Is Raadslid goed ingelicht dan is dat het oude reglement, maar zo herschreven, dat het voor ieder gemakkelijk leesbaar is. Een zeer loffelijk streven. Maar laat de minister dan tevens pogen een Wegenverkeersreglement te doen vaststellen, dat naast een zo groot mogelijke leesbaarheid ook een zo groot mogelijke bruikbaarheid garandeert.

Misschien is er nog één lichtpuntje in deze materie, n.l. dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad het niet eens zou zijn met de uitspraak van de Haarlemse rechtbank. In dat geval zou de procureur-generaal cassatie van het vonnis van de rechtbank kunnen aanvragen bij de Hoge Raad. Dit zou alsnog kunnen bepalen dat strafvervolg ing op grond van het artikel uit de A.P.V. van Wormerveer wel degelijk mogelijk is.

Dan zouden de gemeenteraden dus wel tegen dit euvel kunnen optreden. Laten de gemeenteraden in elk geval op hun qui-vive blijven.

Raadslid

„HET KAPITALISME — 945 — IS — 946 — IN ZIJN SOCIALE — 947 — EN ECONOMISCHE STRUCTUUR — 948 — TER DOOD — 949 — VEROORDEELD — 950 —

* * * Goede ontwikkeling

Sinds 1 mei j.l. kunnen door agrariërs aanvragen worden ingediend om hun bedrijf volgens de mogelijkheden, die het Ontwikkelings- en Saneringsfonds biedt te beëindigen.

Dat minister Biesheuvel met de instelling van dit fonds een goede greep heeft gedaan, blijkt wel uit het feit, dat reeds nu 3000 aanvragers zich hebben aangemeld. Daaronder zijn ongeveer 800 aanvragers uit Friesland en circa 750 uit Gelderland. Men zat er dus wel op te wachten. Verwacht mag dan ook worden dat vele aanvragen tot het gewenste resultaat zullen leiden.

Dit betekent dan niet alleen dat vele agrariërs op bevredigende wijze een andere „staat des levens” beginnen, doch ook dat andere bedrijven door bedrijfsvergroting meer rendabel worden. Tenminste tweemaal zoveel agrariërs als zij, die hun bedrijven beëindigen, zijn dus gebaat bij deze mogelijkheid.

* * * Verdienen

Het R.E.M.-„feuilleton” is nog niet ten einde. Deze week is de Tweede Kamer gereed gekomen met het Voorlopig Verslag inzake het wetsontwerp dat gericht is tegen de ether-vrijbuitertij vanuit zee. In een wanhopige poging zijn bestaansrecht aan te tonen, maakt het R.E.M.-gezelschap nu bekend dat het de O.T.E.M. zendtijd heeft aangeboden. Het is nog niet bekend of deze organisatie, die ook commerciële televisie wil gaan bedrijven, bezwiken is voor de verleiding om dit op deze onwettige wijze te doen. Voorts zouden culturele groepen zich tot de R.E.M. gewend hebben om via het etherkanaal, dat zij bezetten wil, te mogen uitzenden. R.E.M.-directeur Brandel deelde (volgens De Telegraaf) mee dat zo de „vrije televisie” tot stand komt. Hij bestudeert de aanvragen nauwgezet. Waarom? zou men zeggen. Het antwoord van de heer Brandel luidt: „wij willen Nederland laten zien wat vrije televisie is en daarbij zijn wij genegen ook andere groeperingen die dit verdienen (spatiëring red. N.G.) en daarvoor strijden (idem) zendtijd te geven”. Ja, ja, een mooie vrijheid is dat. Niet een objectieve wet, maar een vooringenomen R.E.M.-leiding maakt uit wie tegen het wettige televisiebestel strijden en daarom bij de R.E.M. mogen uitzenden; tegen betaling natuurlijk, want het zijn geen filantropen daar op dat R.E.M.-eiland.

Ondanks het klaroengeschal van De Telegraaf prefereren wij de vrijheid van een onpartijdige wet boven de gunsten van Brandel c.s.

* * * Verre buur

Naast Suriname ligt Brits Guyana. Het is nog niet onafhankelijk, maar het heeft wel een eigen kabinet. Het woord „eigen” is in feite niet juist. Cheddy Jagan, de premier, is van Indische afkomst en hij regeert niet namens, doch wel over de meerderheid van de bevolking. De minderheid waaruit hij voortkomt, vormt echter de bovenlaag.

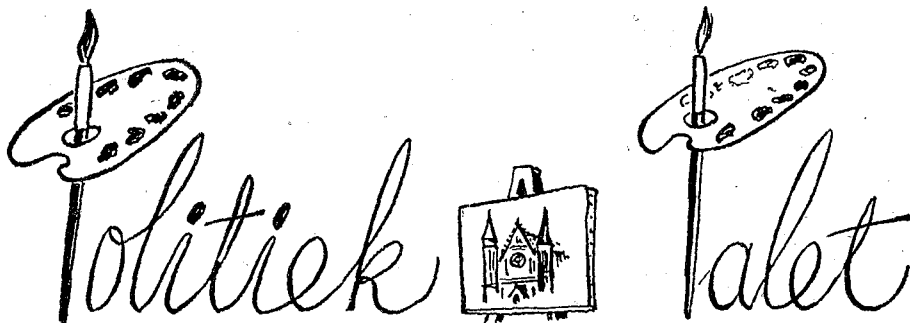
Aangezien die regering „Cyprische” onderdrukingsmethoden toepast, is de spanning in het land ten top gestegen. Bovendien is Jagan een bewonderaar van Fidel Castro, hetgeen zijn reputatie althans in Londen en Washington niet ten goede komt. Vanuit Engeland zijn militaire versterkingen naar dit onrustige gebied gezonden, waar de Britse gouverneur terecht de macht in eigen hand nam.

De rivier de Corantijne scheidt Suriname van Guyana. Hoewel vlakbij elkaar gelegen, zijn het toch verre buuren, want het grensgebied is haast onbegaanbaar.

Behalve dan voor wapensmokkelaars, die van de afwezigheid van andere grensgangers gaarne misbruik maken. Nu wordt vermoedelijk een Nederlands oorlogsschip ter beschikking gesteld om de Surinaamse regering te helpen tegen de smokkelaars op te treden.

De Surinaamse oppositie heeft dit feit aangegrepen om te betogen dat premier Pengel aan deze strijdmacht nog meer behoefte heeft om zelf in het zadel te blijven.

Hieruit blijkt dat onze verre vrienden, de Surinamers, een politieke argumentatie bezigen, die toch wel symboliseert hoezeer daar andere politieke zeden heersen dan hier. Een reden te meer, om als goede vriend te helpen het rumoer van Suriname's verre buur aan de andere kant van de Corantijne te houden.

EEN parlementair redacteur van een vaderlands dagbladconcern, aan wiens democratische gezindheid men niet mag twijfelen, heeft op de perstribune van ons parlement eens vertoefend uitgeroepen: „Alles is interessant, zolang het niet in de Tweede Kamer behandeld wordt...”

Deze hartekreet — die binnen korte tijd in het vergulde boek met klassieke uitspraken opgenomen belooft te worden — was wel heel toepasselijk, toen de Kamer de nota van minister Luns over het ontwapeningsvraagstuk behandelde.

Want vormen de wapens van onze dagen een probleem van leven en dood op kosmische schaal — en dat is iets meer dan interessant, dat is op een huiveringwekkende manier fascinerend —, een zes uur of langer duren kamerdebat over ontwapening is niet om aan te horen.

Nu was de nota op zich als inventarisatie van de ontwapeningsproblematiek en u degelijk stuk werk. Zij biedt inclusief de bijlagen binnen het bestek van zo'n vijftig pagina's een handzaam exposé van de stof. En daarbij is zij alleszins leesbaar.

Onze partijgenoot de heer Geelkerken zou de nota zelfs graag bij boekhandels en kiosken zien liggen, vertelde hij. Dat zal wel een ijdele wens blijven. Men zal zich tot de staatsdrukkerij in Den Haag moeten wenden om een exemplaar te bemachtigen. Wie dat doet, en er dan tevens nog het stuk van de Handelingen bij neemt dat het bijbehorende debat bevat, kan zich op veel aantrekkelijker manier een oordeel vormen over wat er op het gebied van wapening en ontwapening voor gedachten leven dan degene, die een wanhopige poging waagt het Kamerdebat op de voet te volgen.

Achter de schermen van het kamertoneel ontspon zich een gedachtenwisseling over de zin van deze ontwapeningspraat in een klein land als het onze. Het is volkomen onwezenlijk, zei de ene partij. Wat kan een Mommersteeg, een Ruysters, een Abma voor invloed oefenen op de stand van zaken in de wereld? Laten wij het maar gewoon bij belastingdebatten en AOW-babbels houden, dat legt tenminste nog enig gewicht in de schaal. De contrarenering was, dat er nog zo iets als de machtsfactor publieke opinie is, waardoor een gesprek als dit alleszins gewenst is.

Nu zijn wij het in dit land over deze kwestie als ontwapening en dergelijke in hoofdzaak wel eens. De enige duidelijk afwijkende mening komt uit de PSP en een hele kleine minderheid van de PvdA. In deze kring verwerpt men de (kern)bewapening als een aanvaardbaar middel om de vrede te dienen. Nu even afgezien van de juistheid van dit standpunt en zijn mogelijke gevolgen, is het, geloof ik, nuttig dat dit

geluid gehoord wordt. Het bestaan op zich van deze groep „andersdenkenden” is functioneel: het zorgt ervoor dat de aanvaarding van „de bom” als middel (bruikbaar maar niet te gebruiken) minder vanzelfsprekend wordt; de gedwongen confrontatie met de nee-zeggers maakt dat men de argumenten voor het „ja” steeds weer moet checken.

In dit verband vond ik het verhaal van de heer Slotemaker de Bruïne (PSP) ronduit teleurstellend. Waar het pacifisme goeddeels de bestaansgrond is voor de PSP als afzonderlijke socialistische partij zou men bij een debat dat zich geheel toesplitst op het thema ontwapening - veiligheid - vrede een scherp beredeneerde fundamentele kritiek op „de heersende leer” mogen verwachten, in plaats daarvan wordt men getraakteerd op een reeks kreten, een kronkelige redenering, een stortvloed van detailkritiek, en zelfs op een serie verdachtmakingen. Ik heb een handvol uitspraken getoetst. „Door de vanzelfsprekendheid van de bewapening worden de mensen met een zekere agressiviteit besmet”. En deze: „We lopen met de mensheid in de hand en hebben onszelf geblinddoekt”. En nog een: „Alle andere partijen hebben de absoluteheid van het agressieverbod niet aanvaard”.

Het treft mij dat wie het pacifisme in zijn wapen schildert hier zo agressief van leer trekt tegen wie het — ook zeer bezonnen — niet met hem eens zijn.

Inmiddels leven wij natuurlijk — en dat is maar goed ook — niet van minuut tot minuut in het besef dat wij ons op de hellingen van een vulkaan hebben gevestigd. Want hoewel het leven-met-de-bom sommigen naar het schijnt op het spreekuur van de psychiater doet belanden, is het anderszijds in ons welyaartswereidje redelijk toeven. De prijsindex heeft zich onder de invloed van het jaargetij weer wat van een gunstiger kant laten zien en het visseizoen is weer geopend. Slechts van tijd tot tijd wordt je bij de onvoorstelbaar explosieve basis van dit soms zo gezapige maar toch zo gebroken leven bepaald.

Wat mij betreft gebeurde dit laatst weer eens indringend toen ik op bezoek bij een groep Nederlandse militairen in Duitsland na enige drukken op de knop de atoomkoppen naar de hemel zag wijzen. Dan besef je dat wij net als in de middeleeuwen nog steeds achter de wallen wonen, al hebben wij ze niet zo dagelijks in het gezicht.

En een andere keer kwamen de cardinale vragen weer aan de orde toen ik het een tijdje geleden op een zonnige achtermiddag in Utrecht meemaakte hoe enige tientallen staatsburgers (christen-pacifisten) die „een nieuw politiek ethos” voorstonden de (ont)wapeningsvraagstukken aansneden. Bij die gelegenheid zei ds. Diekerhof „Het mag niet van de Here God!” en dat

* * * Wonder?

Generaal Grivas is op Cyprus teruggekeerd. Verbazingwekkender dan dit bericht is nog de mededeling dat hij een verzoening tussen Cypriotische Grieken en Turken wil bewerkstelligen. Als dat waar is en als dat lukt, is de man een standbeeld waard. Eens de vrijheidsstrijder tegen Engeland en de voorvechter van aansluiting bij Griekenland, zou deze E.O.K.A.-leider nu water en vuur willen verenigen. Het is te mooi om waar te zijn. Wat Oe Thant en de Finse bemiddelaar Tuomioja niet lukt, zou door deze ex-rebellenleider worden beproefd? Er is één argument dat Grivas' bewering enigszins geloofwaardig maakt: zijn rivaliteit jegens president Makarios, die de in 1960 moeizaam bevochten zege sinds Tweede Kerstdag 1963 publiekelijk in gevaar brengt. Wij wachten af, want de wonderen zijn de wereld nog niet uit.

* * * Symbool

Dr. Martin Luther King is het symbool van de innerlijke tweestrijd der Verenigde Staten. Dezer dagen waren een arrestatie en twee ere-doctoraten zijn deel. Doch niet alleen in het persoonlijk leven van deze neger-leider tekent de onzekerheid van de Yankee's op dit beslissende uur van hun historie zich af. In dezelfde week waarin nl. de Senaat met een grote meerderheid de wet op de burgerrechten aanvaardde, werd het nagenoeg zeker dat de tegenstemmer Barry Goldwater de presidentskandidaat van Lincoln's Grand Old Party zal worden. Het is allemaal moeilijk te verwerken. Amerika is blijkbaar nog steeds het land der onbegrensde mogelijkheden.

* * * De muur

Dat kan niet gezegd worden van Zuid-Afrika. Natuurlijk, dat land heeft anders dan de Verenigde Staten, te kampen met een overweldigende meerderheid van negers. Dat roept het gevoel op met de rug tegen de muur te staan. Doch het schijnt dat de regering-Verwoerd ook het gezicht naar die muur wendt. De rechterlijke uitspraak tegen Nelson Mandela en de verlengde verbanning van Albert Loethoeli wijzen daarop. Door alles en iedereen, die zich tegen de „apartheid” keert, voor communist uit te maken, ontnemen men zich zelf het onderscheidingsvermogen, dat in situaties als deze dubbel nodig is. Een feit als het samengaan van Tanganyika met het door rode dominantie bedreigde Zanzibar wijst er op, dat het zwarte Afrika niet bereid is zich zonder meer aan rode anarchie over te leveren. Kongo was (en is helaas) een te afschrikwekkend voorbeeld.

Voor wie zichzelf niet kleurenblind staart op de dreiging, die er ongetwijfeld is, blijven er mogelijkheden om tot een betere, definitieve oplossing te komen. Helaas wil de Zuidafrikaanse regering blijkbaar nog slechts de muur en niet de rest van de wereld zien.

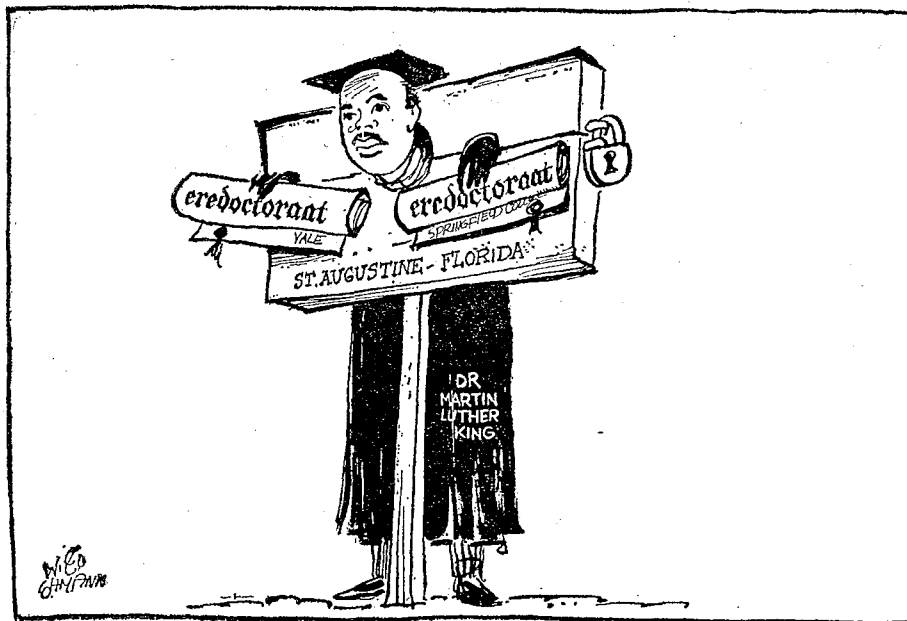
sprak de aanwezigen bijzonder aan. Maar in diezelfde bijeenkomst vertelde de Leidse studentenpredikant Rothuizen — die straks ethiek doceert in Kampen — waarom hij voor de bewapening geen beter alternatief ziet. Voor de bereidheid om met de vinger aan de knop te zitten — ik zeg het maar in mijn eigen woorden, en u moet er hem niet op vastleggen — zag hij slechts twee alibi's. Namelijk: de bereidheid om zo mogelijk te ontwapenen, en de bereidheid om onze welvaart niet voor onszelf te reserveren maar strijd te voeren tegen de honger en de ellende in de wereld.

Dat is het wat ons — ontwapeningsdebat of niet — te doen staat: werken aan ons alibi. P.

Een dringend verzoek

Het wordt zeer op prijs gesteld, indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 vóór 1 augustus wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partijstichting te Den Haag.

In augustus zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassosten. Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

(uit: Het Parool)

Zorgen in de Arabische wereld

Verdeeldheid ook gevaar voor Israël

PREMIER ESJKOL van Israël, die op meer diplomatieke wijze dan zijn voorganger Ben Goerion voor de veiligheid van zijn land waakt, heeft onlangs een bezoek gebracht aan president Johnson om met hem de ontwikkelingen in de Arabische wereld te bespreken, waardoor zijn land wordt omringd. Er was reden toe. Egypte en Irak hebben samen een gemeenschappelijke raad gevormd, waartoe ook de andere Arabische landen kunnen toetreden. Syrië leeft volkomen geïsoleerd en de Baathleiders in dat land hoeven niet vreemd op te kijken, als ze vandaag morgen door middel van een staatsgreep aan de kant worden gezet. Voorts is er een soort Palestijnse regering in ballingschap gevormd, compleet met parlement, welke "regering" zegt het gehele gebied van het vroegere Palestina te vertegenwoordigen. En daar hoort Israël nu eenmaal ook bij. Woordvoerders van deze Palestijns-Arabische regering hebben al laten weten, dat zij de Ver. Naties willen vragen, een strijdmacht naar Palestina te zenden, om "de zionistische autoriteiten daar te ontwapenen, de vreemde zionisten naar elders te sturen en toezicht uit te oefenen op een volksstemming over de politieke organisatie van alle legale burgers van Palestina, zowel Mohammedanen als Joden."

SOWJETUNIE

Nu zal het met de activiteiten van die Palestijnse regering en de reactie daarop van de Verenigde Naties zo'n vaart nog niet lopen. Men zal zich herinneren, dat de Sowjetunie al ongeveer vijftien jaar geleden de eerste is geweest, die de staat Israël heeft erkend en voor toelating er van tot de organisatie van de Verenigde Naties heeft gestemd. Dat geschiedde niet uit sympathie met de tijdens de tweede wereldoorlog zwaar bezochte Joden, die eindelijk een Nationaal tehuis hadden gevonden in het land van hun voorvaders, maar uit zuiver politieke overwegingen. Deze erkenning was bedoeld om in het Middenoosten een blijvende bron van moeilijkheden te scheppen. Verder heeft Moskou zich nooit veel aan Israël gelegen laten liggen. Als er moeilijkheden waren, stond de Sowjetunie altijd achter de Arabieren.

Het is echter opgevallen, dat men zich in het Kremlin nooit tegen het bestaan of zo men wil het voortbestaan van de Joodse staat heeft uitgesproken. Ook tijdens zijn bezoek aan Egypte ter gelegenheid van de ingebruikstelling van een deel van de enorme Assoendamd beperkte Chroesjtsjef zich tot de opmerking, dat de grenzen van Israël niet in overeenstemming zijn met het verdeelingsplan, dat de Verenigde Naties hadden opgesteld, voordat de Palestijnse oorlog uitbrak (in 1948).

'INCIDENT'

Bovendien kan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties nooit een strijdmacht naar het gebied van het vroegere Palestina zenden met de door bedoelde regering in ballingschap gevraagde opdracht, als de Verenigde Staten (en ook Engeland en Frankrijk) daar niets voor voelen. Zij kunnen dan

Premier Esjkol van Israël, die naar Washington is geweest om zoveel mogelijk waarborgen voor de veiligheid van zijn land te krijgen.

van hun vetorecht gebruik maken om een dergelijke actie te verhinderen. De moeilijkheden zullen dan ook van een andere kant komen. Die beginnen wellicht met de erkenning van genoemde Palestijns-Arabische regering in ballingschap door een aantal met de Arabische staten bevriende Aziatische en Afrikaanse landen. Mogelijk zal deze regering zich dan gaan vestigen in het door Jordanië bezette deel van het vroegere Palestina. Het beeld van vrijwilligers uit allerlei landen begint dan tot de mogelijkheden te behoren. Als het op gevechten aankomt kunnen de grote Arabische landen als Egypte, Irak en dergelijke in eerste instantie buiten schot blijven.

Zou Israël overgaan tot een tegenaanval op het Arabische deel van Palestina, dan zou de gemeenschappelijke vernietigingsaanval op Israël, waarvan Nasser al jaren droomt een feit kunnen worden. Het excuus zou dan zijn, dat men de bedreigde Arabische broeders wil steunen tegen de Israëlische agressor. Als Nasser eenmaal zo ver is, dat hij over de middelen beschikt om met Israël af te rekenen, heeft hij slechts een dergelijk incident nodig om de rest van de Arabische wereld mede in een conflict met Israël te slepen.

JORDANIË

Voor het zo ver is moet er echter nog heel wat gebeuren. Om een voorbeeld te noemen zou Jordanië afstand moeten doen van het gedeelte van Palestina, dat het tijdens de Palestijnse oorlog (na het vertrek van de Britten) heeft bezet. Het zou dan weer Transjordanië worden, zoals het vroeger heette. Nu zal men kunnen begrijpen, dat koning Hoessein van Jordanië het niet erg prettig zal vinden, als hij een deel van zijn rijkje moet afstaan aan een Palestijns-Arabische regering. Niet alleen, omdat zijn koninkrijk dan weer verdwijnt, maar vooral, omdat de Palestijns-Arabische regering ongetwijfeld een Egyptisch stempel zal dragen, het stempel van Nasser. Koning Hoessein weet beter dan wie ook, dat zijn land allang niet meer een zelfstandig bestaan zou hebben geleid, als het aan Egypte zou hebben gegreisd. Zou hij zich genoodzaakt zien, het in 1948 geannexeerde deel van het vroegere Palestina af te staan aan bovenbedoeld marionettenbewind, dan zou Nasser voor het eerst in de gelegenheid zijn, de positie van de jonge koning rechtstreeks te bedreigen.

Men ziet het: als de plannen worden uitgevoerd om een Arabische tegenregering voor geheel Palestina te vormen, komt Jordanië, hoe dan ook, in grote moeilijkheden te verkeren. Maar ook wanneer die plannen — om welke reden dan ook — nog enkele jaren in de Arabische ijskast zouden blijven, breekt er voor Jordanië een enerverende tijd aan.

STERKE MAN

De oorzaak daarvan is ook al weer de vorming van een gemeenschappelijke raad tussen Egypte en Irak, waartoe besloten werd, nadat Chroesjtsjef uit Cairo naar de Sowjetunie was teruggekeerd. Deze raad heeft tot taak gekregen een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van een geleidelijke vereniging van beide landen en daarvoor de noodzakelijke voorwaarden te scheppen. Dat president Aref van Irak naar „vereniging” met Egypte streeft of in elk geval naar zeer nauwe banden met Nasser, is helemaal niet vreemd. In de eerste plaats is hij er in 1958 al in grote moeilijkheden door gekomen, dat hij na het ten val brengen van de Iraak-

Hier staan ze dan bij elkaar: van links naar rechts Nasser, Chroesjtsjef, Aref en president Salal van Jemen, bij het afsluiten van de eerste fase van de bouw van de enorme Assoendamd in de Nijl. Het resultaat van de gezamenlijke druk op de knop ziet men op de bovenste foto.

se monarchie de pleitbezorger werd van een unie met de zogenaamde Verenigde Arabische republiek van Nasser, bestaande uit Egypte en Syrië (en in naam ook nog Jemen). Abdel Karim Kassem, die tot hij vorig jaar vermoord werd, de „sterke man” van de Iraakse republiek was, lief Aref om diens nasseristische sympathieën verbannen. Maar Aref keerde terug naar Bagdad en ging na de revolutie van vorig jaar een belangrijke rol spelen.

Aanvankelijk was hij echter aan handen en voeten gebonden, omdat de leiders van de Baathpartij de werkelijke macht in handen kregen. Wel kon toen openlijk worden gesproken over de vorming van een unie tussen Egypte, Irak en Syrië (waar de Baathleiders eveneens aan de macht waren). Van daadwerkelijke pogingen, een dergelijke unie tot stand te brengen was echter evenmin sprake, als onder Kassem.

STAATSGREEP

Het tegendeel was eerder het geval. De leiders van de Baathpartij in Syrië en Irak trokken wat hun houding tegenover Nasser betreft één lijn. Dat was de lijn van het verzet tegen de pogingen van de Egyptische president, zijn persoonlijke macht over de gehele Arabische wereld uit te breiden. Zij bewezen lippen dienen aan de gedachte van de Arabische eenheid om de bevolking van het eigen land gerust te stellen. Ondertussen namen zij echter een houding aan, die er op gericht was, de besprekingen met Nasser te doen mislukken. Zij eisten zoveel waarborgen rondom de door de drie landen te vormen unie, dat Nasser er tenslotte niets meer voor voelde, de onderhandelingen voort te zetten. De Baathleiders in Syrië en Irak hebben toen geprobeerd, de Egyptische president in een hoek te drijven door zeer nauw met elkaar te gaan samenwerken. De legers van beide landen werden onder een

gemeenschappelijk opperbevel geplaatst en andere plannen lagen klaar om uitgevoerd te worden.

De Syrische burgerlijke en militaire leiders bevonden zich in Bagdad, de hoofdstad van Irak, om dit alles te bespreken, toen er iets gebeurde, dat de zaken in de Arabische wereld weer op losse schroeven zou zetten. In hetzelfde Bagdad werd in die dagen een nieuwe staatsgreep uitgevoerd, die een eind maakte aan het bewind van de Baathleiders. Hun Syrische vrienden keerden onverrichter zake naar Damascus terug.

TEGENSTAND

Deze revolutie in Bagdad is niet zonder gevolgen gebleven. Hoewel Arefs positie sinds de jongste staatsgreep verre van gemakkelijk is, streeft hij toch openlijk naar een officiële band met Egypte. Wellicht moet men de oorzaak van Arefs streven voornamelijk in de binnenlandse situatie in Irak zoeken. Zijn bewind heeft beslist geen stevige basis. De nasseristische groeperingen zullen naar men mag aannemen de toenadering tot het land van Nasser verwekomen. Daar staat echter tegenover, dat de talrijke minderheden in Irak, zoals de Koerden en de Sjiïeten, in hun wantrouwen tegenover het huidige regiem nog zullen worden gesterkt. Voorts wijzen de ervaringen uit, dat de detachering van Egyptisch personeel in andere Arabische landen altijd felle tegenstromingen opwekt. Op de lange duur verijdelen die de verwezenlijking van alle verenigingsplannen. Ook is bekend, dat de Iraakse zakenwereld zich met hand en tand zal verzetten tegen een hervorming van de economie in Egyptische geest. En dan moet men de officieren niet vergeten.

De tegenstand die er al is zal wellicht krachtig toenemen, als Egyptische

• Hiernaast verder lezen

officieren met hun min of meer verborgen machtsaanspraken in Irak zouden worden gedetacheerd. Daarom zal Nasser misschien niet zo hard van stapel lopen als hij al vaker heeft gedaan. Hij heeft op het ogenblik vermoedelijk al voldoende aan het propagandische effect van zijn verbond met Aref.

ROL VOOR AREF

Dit laatste is mogelijk ook de verklaring voor bepaalde gebeurtenissen tijdens het bezoek van Chroesjtsjef aan Egypte. Nasser heeft die gelegenheid blijkbaar aangegrepen om Chroesjtsjef te laten zien, dat hij (Nasser) aanspraak mag maken op de positie van leider van alle Arabieren — een aanspraak, die zijn Russische gast gepoogd heeft, zoveel mogelijk weg te wimpelen. Wat het meest opviel was, dat de redevoeringen van Aref wat toon en inhoud betrof, zeer van die van Nasser en Chroesjtsjef verschilden. Aref sprak telkens op zeer emotionele wijze over de Arabische eenheid. Zijn kreet „Als Arabieren leven wij en als Arabieren zullen wij sterven” werd door de menigte met handgeklap begeleid. Chroesjtsjef keek toen demonstratief op zijn horloge en schudde vervolgens het hoofd. Maar Aref stoorde zich nergens aan en Nasser deed geen moeite, hem op andere gedachten te brengen. Niet zonder reden heeft men zich in diplomatieke kringen dan ook afgevraagd, of Aref niet een rol was toebedeeld, die hem wel erg goed lag, maar die toch een sterk propagandistische inslag had.

Nasser zou Aref te verstaan hebben gegeven, dat die het verlangen naar Arabische eenheid moest belichamen, omdat hijzelf (Nasser) dit niet zou kunnen doen, zonder het met zijn Russische gast aan de stok te krijgen. Zo kon Nasser aan Chroesjtsjef toch het verlangen naar Arabische eenheid laten zien en tegelijkertijd de Arabieren buiten Egypte tonen, dat hij zich niet al te zeer aan het communisme of de vriendschap met de Sowjetunie heeft overgegeven.

SCHAKEL

Het heeft er veel van weg, dat Nasser als schakel tussen de „Arabieren” en de Sowjetunie wil optreden. Tegenover Chroesjtsjef heeft hij verklaard, verder te willen werken voor de Arabische eenheid. Dit ondanks de nadrukkelijke verklaringen van de Russische premier, dat de solidariteit van alle werkers boven de solidariteit van de Arabieren gaat. Aan de andere kant doet Nasser tegenover de Arabieren alle mogelijke moeite, als bringer van de sociale vooruitgang op te treden. Men ziet het verband, ook met de demonstratieve stap na Chroesjtsjefs bezoek, die tot „vereniging” van Egypte en Irak moet leiden en vervolgens tot die van alle Arabische landen. En al zal Nasser wat Irak betreft voorlopig om tactische redenen kalm aan doen (in Syrië heeft hij al de nodige ervaring opgedaan), zijn streven om deze „Arabische eenheid” onder de vleugelen van het straks machtige Egypte, zal in een snel tempo worden voortgezet. Daarom maakt men zich in Syrië terrecht zorgen en is men niet helemaal meer gerust in Jordanië, Saoedi-Arabië en Koeweit.

Mochten deze landen er in slagen, hun „nationale onafhankelijkheid” te bewaren, dan zal de aandacht van Nasser zich wellicht weer geheel gaan richten op Israël. De Arabische eenheid kan een gevaar voor Israël vormen. Maar naarmate de verdeeldheid onder de Arabische landen groter wordt is de mogelijkheid niet uitgesloten dat deze toenemende verwijdering een grotere bedreiging voor de Joods staat is dan de zo moeilijk te verwezenlijken eenheid.

Afscheid van Hagoort

DINSDAG j.l. heeft de heer Hagoort tijdens een druk bezochte bijeenkomst in Utrecht — georganiseerd door het C.N.V. — afscheid genomen als redactie-secretaris van De Gids.

Meer dan veertig jaren heeft hij zijn krachten in volle overgave in dienst gesteld van de christelijk-sociale beweging. Als journalist en spreker geniet hij overal in het land grote bekendheid.

Wat zijn journalistieke werkzaamheden betreft kan worden gememoreerd, dat hij ook verbonden is geweest aan De Standdaard en hoofdredacteur is geweest van De Amsterdammer en het Zeeuws Dagblad.

Kranteartikelen zijn eendagsvliegen. En de herinnering aan de „producenten” van deze eendagsvliegen verbleekt dan ook gauw. Anders is het gesteld met boeken. Vooral wanneer het gaat om boekwerken van historisch

belang, die regelmatig worden geraadpleegd.

Ook in dit opzicht heeft Hagoort zeer verdienstelijk werk verricht.

Koning Hoessein van Jordanië, wiens land (met kunstmatige grenzen) verloren zou gaan in een groter Arabisch geheel...

In twee dikke delen heeft hij de geschiedenis van Patrimonium vastgelegd. Hij schreef voorts een boek onder de titel „De christelijk-sociale beweging” en nog onlangs verscheen van zijn hand „Twintig eeuwen emancipatie”, uitgegeven ter gelegenheid van het jubileum van de Nederlandse Christelijke Landarbeidersbond (kortgeleden in ons blad besproken), waarin een overzicht wordt gegeven van de geschiedenis van onze landarbeiders.

Het zal onze lezers niet verwonderen, als wij stellen, dat een deugdelijke kennis van de historie van grote betekenis is. Als men de eigen tijd wil verstaan zal dit alleen op vruchtbare en ontdekkende wijze kunnen gebeuren als de wortels met het verleden blijven gehandhaafd waardoor ook perspectieven voor een verder gaande groei in de toekomst kunnen worden geopend. Daarom duidt ons beginselprogramma onze richting ook aan als „christelijk-historisch”.

Allen die de maatschappelijke ontwikkeling willen verstaan, zullen dan ook de historische-beschrijvende arbeid van Hagoort met dankbaarheid gedenken.

Het voorgaande vormt reeds voldoende reden om bij het afscheid van Hagoort stil te staan.

Daar komt echter nog iets bij. Ook op politiek terrein in engere zin heeft Hagoort zich bewogen. Van 1930 tot 1945 was hij secretaris van de centrale A.R. kiesvereniging, in Utrecht. Van 1946 tot 1956 diende hij de oude Bisschopsstad als lid van de gemeenteraad.

Als spreker trad Hagoort voor besturenbonden, maar ook voor kiesverenigingen op. Er zullen weinig plaatsen in ons land zijn waar hij niet is geweest om zijn beginselen uit te dragen. Als een beroep op hem werd gedaan stond hij altijd klaar om daaraan gehoor te geven.

Tijdens de tweede wereldoorlog behoorde hij tot de „twaalf apostelen”, die door dr. Colijn waren aangewezen om de contacten in de A.R. partij te bewaren en het werk ondergronds voort te zetten.

Tenslotte: ook voor ons blad heeft Hagoort één en andermaal bijdragen geleverd, die door ons zeer op prijs werden gesteld. Aangezien Nederlandse Gedachten en De Gids bij hetzelfde bedrijf worden gedrukt ontmoetten wij hem wekelijks.

Deze regelmatige ontmoetingen en verwarmende gesprekken zullen wij missen. Gelukkig blijft de vriendschap bestaan.

Wij wensen hem en zijn vrouw een goede reis naar Nieuw-Zeeland, waar hij enkele van zijn kinderen hoopt te bezoeken. Met de verleende onderscheiding — ridder in de Orde van Oranje-Nassau — wensen wij hem hartelijk geluk.

Moge de Heer van zijn leven in de thans ingetreden nieuwe levensfase hem nabij zijn en hem kracht geven om verschillende taken, die hij nog gaarne wil verrichten, tot een goed einde te brengen en daarmee ons volk te dienen.

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf. Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

GEEF DIT BLAD DOOR!

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel

?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan. Reeds 44.000 leden gingen u voor. Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Vereniging tot Opvoeding en Verpleging van Geestezwakke kinderen

STATUTAIR GEVESTIGD TE UTRECHT.

Adres: Centraal Kantoor, Arnhemseweg 17, Amersfoort. Tel. 03490-14521. Postrekening 26816.

Leden van het Moderamen:

H. M. Oldenhof, Ede, voorzitter.
Dr. J. G. Aalders, Leeuwarden, vice-voorzitter.
Mr. L. Städtig, Amersfoort, secretaris-penningm.

Doel: Het doel der Vereniging is, de bevordering van Christelijke verzorging, naar het Woord van God, van geestezwakke kinderen, alsmede de duurzame verzorging van minderjarigen, ook al vallen dezen niet onder het begrip „geestezwakke kinderen”.

Van deze Vereniging gaan uit de stichtingen:
„s Heeren Loo-Lozenoord” te Ermelo, inrichting voor geestezwakke jongens en meisjes.

„Groot-Emaus” te Ermelo, internaat voor heropvoeding van debiele jongens en meisjes.

„Dr. Mr. Willem van den Bergh-Stichting” te Noordwijk-Binnen, inrichting voor geestezwakke kinderen en volwassenen uit de provincies Zuid-Holland. Het „Van Arkel-Instituut” te Soestdijk, internaat voor geestezwakke kinderen uit sociaal normale gezinnen.

„Groot-Schuylenburg” te Apeldoorn, inrichting voor geestezwakke jongens en meisjes.

„De Gemzensprong” te Rotterdam, tehuis voor werkende debiele jongens.

„Saxenheem” te Almeto, tehuis voor werkende debiele jongens.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546 - 444 (4 lijnen).

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

**HOLWERDA ZONEN
DOKKUM**

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

Firma C. A. Mosterd en Zonen

- INTERNATIONAAL MEUBELTRANSPORT
- RUIME BERGPLAATSEN VOOR INBOEDEL
- GESLOTEN WAGENS TOT 15 TON

LEIDEN: MIDDELSTEGRACHT 89
TELEFOON 22085 - 21496

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZONEN METSELAARS en
AANNEMERS

Bevelen zich beleeft aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

**Firma A .v. d. Meer & Zoon
AANNEMERSBEDRIJF**

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD

Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
HONSELERSDIJK

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.

Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostypapier enz.

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Vertrouwensadressen
**VOOR DEN HAAG
EN OMSTREKEN**

Sigarenmagazijn MATADOR

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940

HAARLEM - Telefoon 10441

DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

Het aardgas van Slochteren

IN 1935 werd in Nederland een aanvang gemaakt met bodemonderzoek om de eventuele aanwezigheid van aardolie vast te stellen. Na enige vondsten in Schoonebeek tijdens en na de Tweede Wereldoorlog werd in 1947 de N.V. Nederlandse Aardolie Maatschappij (N.A.M.) opgericht als een gezamenlijke onderneming van Shell en Esso, die dit onderzoek systematisch in geheel ons land voortzette. Het duurde tot 1953 voordat kon worden vastgesteld, dat ook aardgas aanwezig was. Gedurende een tiental jaren profiteren de inwoners van een aantal gemeenten in de noordelijke provincies reeds van deze bodemrijkdom.

Intussen werd naarstig voortgegaan met het verrichten van proefboringen en bodemonderzoekingen. Het uiteindelijke, overweldigende resultaat hiervan is, dat in 1959 in Groningen door de Nederlandse Aardolie Maatschappij, op 2800 meter diepte, onder een zoutlaag van 1500 meter dik, een hoeveelheid aardgas werd gevonden, die volgens in november 1963 officieel gepubliceerde gegevens 1100 miljard m³ omvat. Nog korte tijd tevoren werd gesproken over een werkelijk aangevoelde hoeveelheid van „slechts“ 470 miljard m³ aardgas! Deze rijke bodemvondst, van eminent belang voor de nationale economie, wordt in de wandeling aangeduid als de „Gasbel van Slochteren“.

Nieuw tijdperk

Binnen een tijdsbestek van vier tot zes jaar krijgt iedere Nederlander, waar hij ook in het land woont, een deel van het Slochterengas thuisbezorgd.

Het is daarom interessant eens na te gaan welke instanties met de exploitatie, de verkoop en de distributie van het aardgas bemoeienis hebben en welke consequenties het gebruik van aardgas voor de bevolking heeft.

Een totale omschakeling op aardgas brengt immers een ingrijpende verandering teweeg in de openbare gasvoorziening van Nederland. De openbare — voor het merendeel gemeentelijke — nutsbedrijven, waarin nu nog stadsgas wordt geproduceerd, zullen dan omgeschakeld zijn tot distributiebedrijven van aardgas, dat door de Nederlandse Gasunie als enige leverancier wordt verkocht.

Het pijpleidingennet met vertakkingen vanuit Slochteren tot in het overgrote deel der gemeenten zal dan vol-

door

Mr. R. M. van Reenen
wethouder van Den Haag

tooid zijn. De bij de verbruikers aanwezige, niet voor aardgas geschikte apparaten zullen omgebouwd of door nieuwe vervangen zijn.

Welke maatschappijen?

Wie zorgt voor de winning van het Groningse aardgas? Bij Koninklijk Besluit van 30 mei 1963, nr. 39, is een concessie voor de winning van „bitumina“ (olie en gas), ingevolge de wet van 21 april 1810 (Bulletin des Lois 285 „Loi concernant les mines, les minières et les carrières“), verleend aan de n.v. Nederlandse Aardolie Maatschappij (N.A.M.). Volgens deze concessie moet de N.A.M. 10% van de te maken winst aan de Staat der Nederlanden uitkeren.

De ontginning van het aardgas dient te geschieden volgens een overeenkomst van samenwerking tussen de N.A.M., de Bataafse Petroleum Maatschappij (Shell), de Standard Oil Company of New Jersey (Esso) en de Staatsmijnen. Er is voor de opsporing en winning van aardgas een maatschap aangegaan waarin de N.A.M. en de Staatsmijnen in de verhouding 60 : 40 de kosten van deze opsporing en winning van aardgas zullen dragen en naar rato in de opbrengst zullen delen. De zeggenschap in de bestuurscolleges van de maatschap is gelijkmatig aan de

deelnemende partijen toebedeeld.

De N.A.M. — die alle tot nu toe verleende concessies houdt voor de winning van bitumina in Nederland — treedt als uitvoerder van het Slochteren-project op en levert het gewonnen aardgas aan een speciaal daarvoor op 6 april 1963 — in het leven geroepen maatschappij. Deze maatschappij, n.v. Nederlandse Gasunie, is belast met de inkoop, het transport en de verkoop van het aardgas.

In het kapitaal van de Gasunie, behalve het Slochterengas ook het aardgas dat de N.A.M., Shell, Esso of de Staatsmijnen elders in Nederland winnen produceren, ontvangt, nemen de Staatsmijnen voor 40%, de Shell voor 25%, de Esso voor 25% en de Nederlandse Staat voor 10%. De staat is in de Gasunie het voormalig Slochterengasbedrijf ingebracht.

De n.v. Nederlandse Gasunie is een enige instantie in Nederland van het Groningse aardgas kan worden verkocht. Het leveren van gas aan buitenland, waarvoor nu al veel aan dit transportnet, wordt door de N.A.M. Gas Export verzorgd. Het voer exportbeleid wordt door de Gasunie bepaald. Bij exporttransport wordt het aardgas van de Nederlandse grens af door de N.A.M. of het Essovergas door de Staatsmijnen op de markt verkocht.

Teneinde het aardgas naar alle hoeken van het land te kunnen transporteren zal de Gasunie een pijpleidingennet met een lengte van ongeveer 1000 kilometer aanleggen. De diameter van de hoofdvoedingsleiding zal circa 90 centimeter bedragen. De verwachting zullen de werkzaamheden aan dit transportnet over een vijftien jaren gereed zijn. Het in de Gasunie opgenomen Staatsbedrijf beschikt reeds over een transportnet van 100 kilometer lengte. Dit bestaande uit het aanwezige 800 km lange leidingennet van de Staatsmijnen zullen ook worden voor de nationale aardgasvoorziening.

Als enige verkoopmaatschappij van aardgas uit de locaties te Slochteren is het ongetwijfeld duidelijk, dat de Nederlandse Gasunie een monopolistische positie inneemt. In verband met deze situatie is aan de Minister van Economische Zaken het toezicht opgedragen op het doen en laten van de Gasunie. Zo behoeft de Gasunie de minister goedkeuring voor de bestemming van de verkoopsprijzen van het aardgas. Het is bepaald, dat een hoeveelheid

Tijdens de constructie van het aardgasveld Slochteren.

(N.A.M.)

ren (I)

...dard m3 aardgas gereserveerd dient worden voor bijzondere doeleinden, met name voor industriële ontwikkelingsprojecten in het noorden van het land. Uitsluitend industrieën, die geen storing brengen in de landelijke concurrentieverhoudingen, kunnen gas deze gereserveerde hoeveelheid ten een lagere dan de normale verbruiksprijs van de Gasunie afnemen.

Ingrijpende wijzigingen

Aangezien de rijke aardgasvondsten in Groningen voldoende zijn voor de benodigde gasvoorziening van geheel Nederland gedurende tientallen jaren, zal de in vele streken bestaande — meestal gemeentelijke — gasproductie niet meer te vervallen. Het laat zich aanpakken, dat ook de levering van verschillende soorten afstandsgas (raffineringsgas, mijngas, hoogovengas) ten behoeve van de openbare gasvoorziening zal worden beëindigd.

Het behoeft geen betoog, dat deze verandering op aardgas ingrijpende wijzigingen van technische en economische aard zal teweeg brengen.

Deze gans gewijzigde situatie op het gebied van de gasvoorziening bracht voor de gasproducerende en gasdistribuerende gemeenten — merendeels georganiseerd in z.g. regionale organen — ertoe maatregelen te treffen, waardoor zij in staat zouden zijn gezamenlijk een gecoördineerd beleid te voeren.

Dit resulteerde in de oprichting — op 25 april 1962 — van de Commissie Samenwerking Regionale Organen voor Gasvoorziening (S.R.O.G.), waarin de regionale organen op het gebied van de gasvoorziening in Nederland zijn vertegenwoordigd, t.w.:

- 1. openbaar lichaam Gemeentelijke Gasvoorziening Zuid-Holland;
- 2. openbaar lichaam Gasbedrijf Centraal Nederland;
- 3. n.v. Gasvoorziening Noord-West Nederland;
- 4. openbaar lichaam Gasvoorziening Noord-Oost Nederland;
- 5. openbaar lichaam Gasvoorziening Noord-Oost Nederland en Noord-Nederland.

De S.R.O.G. treedt op namens de gemeentelijke gasbedrijven en voert de onderhandelingen met de Gasunie. Geheel mogelijk kan worden gesteld, dat de S.R.O.G. als het ware een monopoliepositie op aardgasgebied inneemt tegen de monopoliepositie van de Gasunie.

De financiële kant

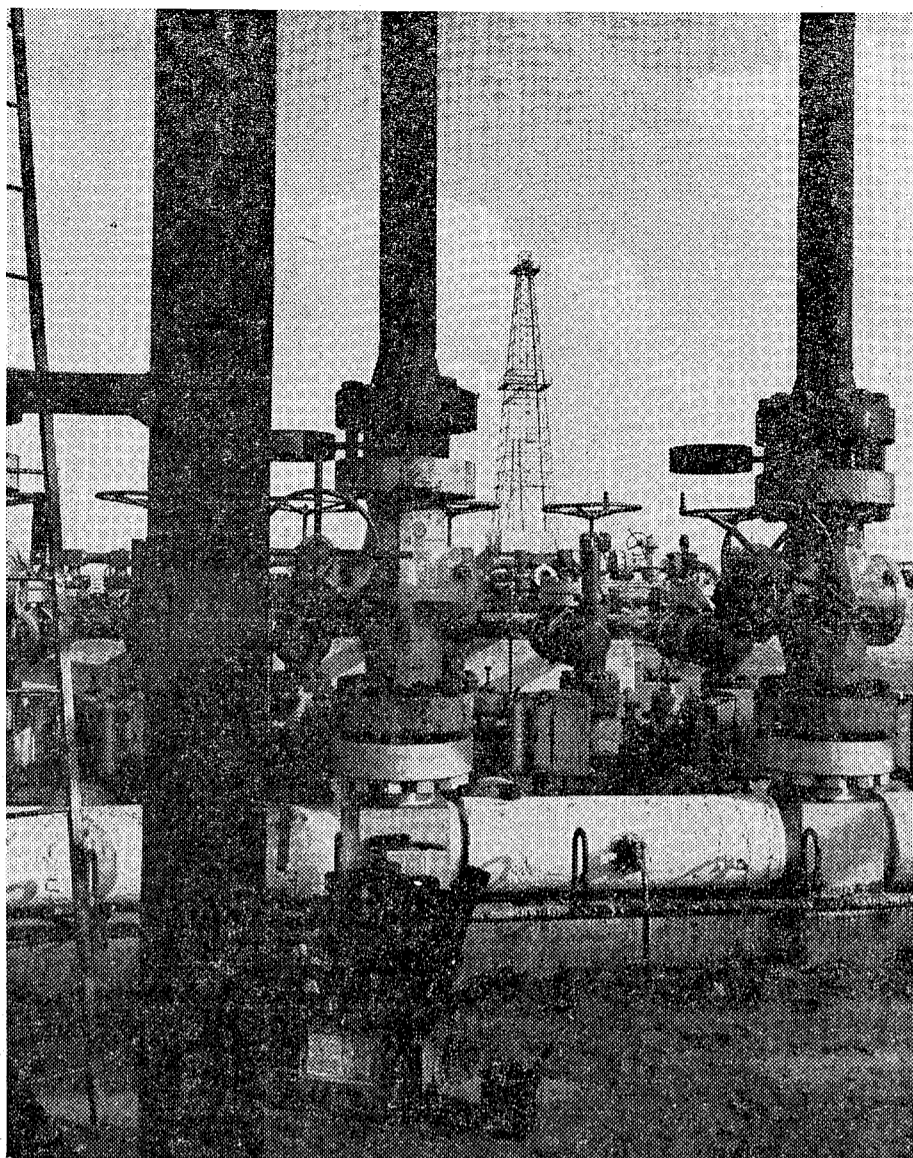
Onmiddels is overeenstemming bereikt over de door de gemeenten te betalen inkooprijzen van het aardgas. Deze rijzen en de leveringsvoorwaarden worden opgenomen in een standaardcontract, dat elke gemeente afzonderlijk met de Gasunie afsluit. De inkooprijzen van het aardgas bedraagt ca. 6 tot 6,5 cent per m3 van ongeveer 8000 kilocalorieën. Verder zal de Gasunie aan de gemeenten per bestaande gasaansluiting een eenmalige vergoeding van 50,— uitkeren om de voor de gemeenten financieel moeilijke aanvangskosten te verlichten.

Bij de tussen de S.R.O.G. en de Gasunie gevoerde onderhandelingen is tevens de aardgaslevering aan industrieën ter sprake gekomen. Overeengekomen werd, dat nieuwe leveringen aan industrieën met een jaarverbruik van meer dan een miljoen m3 aardgas rechtstreeks door de Gasunie zullen worden verzorgd en de industrieën met een lager jaarverbruik door de gemeenten. De gemeenten blijven tevens leveren aan industrieën die reeds stadsgas afnemen, ongeacht de grootte van het jaarverbruik van deze industrieën.

Provinciale bemoeienis

De omwenteling op gasvoorzieningsgebied houdt in, dat de bedrijven, die zich bezig houden met de productie en distributie van ander gas dan aardgas, geschaakeld moeten worden tot lokaal distributiebedrijven van aardgas. De regionale distributiebedrijven zullen tevens moeten worden opgericht in alle streken van het land, waar om technische redenen geen gasvoorziening bestaand. Voorkomen dient te worden, dat deze gevallen te kleine „distributiebedrijven” worden gevormd.

Dit probleem is o.m. bezien door Ge-

Een overzicht tijdens de bouw van de gasdrooginstallatie op het aardgasveld Slochteren. (N.A.M.-foto)

deputeerde Staten van Zuid-Holland en heeft geleid tot vaststelling van een Gasverordening voor die provincie (nr. 72/63). In het kort komt het hierop neer, dat voor de oprichting van gasbedrijven en voor de uitbreiding van verzorgingsgebieden van bestaande gasbedrijven een vergunning van Ge-

deputeerde Staten is vereist.

het aardgas aan de verbruikers wordt geleverd.

Propaganda en prijs

Voor het vergroten van de afzet van aardgas is het voor de gemeenten van belang, het aardgasgebruik te propaganderen, niet slechts voor huishoudelijk gebruik (kookdoeleinden en warmwatervoorziening), maar vooral voor ruimteverwarming. De prijs van het voor verwarmingsdoeleinden te leveren aardgas zal zodanig moeten zijn, dat deze vorm van verwarming kan concurreren met de prijs van de gebruikelijke producten (antraciet, cokes, olie e.d.).

Omdat de woningen in Nederland voor het overgrote deel niet ingericht zijn voor ruimteverwarming met behulp van gas, wordt reeds gewerkt aan een program van eisen, waaraan nieuw te bouwen woningen moeten voldoen om de toekomstige bewoners in staat te stellen van deze warmtebron te profiteren. In tal van gemeenten zullen de bouw- en woonverordeningen op dit punt moeten worden gewijzigd of aangepast.

In dit uiteraard niet volledige overzicht is getracht diverse facetten van het Groningse aardgas te belichten. Op een aantal voor de verbruikers rechtstreeks van belang zijnde punten zal in een slotartikel nader worden gewezen.

Maatregelen van de gemeenten

De distributie van aardgas in plaats van stadsgas heeft ten gevolge, dat de bestaande gasbedrijven grote kapitalen moeten investeren. Het aardgas zal namelijk in pure vorm en onder belangrijk hogere druk dan stadsgas aan de verbruikers worden geleverd. Dit houdt in, dat alle gemeentelijke leidingnetten moeten worden gecontroleerd op lekverliezen en waar nodig gewijzigd en voorts, dat de bij de afnemers aanwezige apparatuur moet worden omgebouwd of vervangen. Naar schatting zal dit per gasaansluiting een uitgave van minimaal f 200,— vergen. Tal van voorzieningen moeten worden getroffen, eer het zover is dat aardgas met een ongeveer tweemaal zo grote calorische waarde als stadsgas door de afnemers in hun woningen kan worden gebruikt. De gemeenten zullen vergoedingsregelingen voor de ombouwkosten van niet voor aardgas geschikte apparatuur voor huishoudelijk gebruik moeten vaststellen. En — last but not least — tarieven moeten vaststellen, waartegen

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO
Ook koel- en meubeltransporten
BONGERS · WAGENINGEN
Telefoon 3750 - Telex 45122

WOUDE & ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2 Ginne

DEPOSITO-BANKBOEKJES

4%

ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 571, tel. 221182

STEEDS GROTEVOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

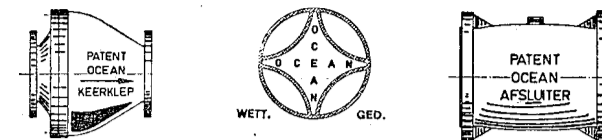
Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS · MEDIA · TRANSPORT · APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuizen enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

BETONFABRIEK DEN BOER

NIUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Opricht 1883

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM - TELEFOON 14

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 19 10 44

NIUWBOUW

Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

Fa. J. v. d. Kamp & Zn.

Meursingeweg 4
Telefoon 05220 - 1212 - 1000 - 1285
MEPPEL

Groothandel in bouwmaterialen, zand, grint, beton, en kalkmortelcentrale

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

De geestelijke verzorging in de krijgsmacht

Eerste
Kamer

Minister De Jong: „Er is inderdaad een conflict, maar wij moeten de zaken toch ook in verhouding blijven zien”

HET laatste departementale begrotingshoofdstuk — namelijk dat van Defensie — is onlangs in de Eerste Kamer aan de orde geweest. Een belangrijk punt in dit debat was de kwestie van de geestelijke verzorging in de landmacht. Minister De Jong zei zelfs: „het meest belangrijke punt”. Verschillende senatoren hebben dan ook hun visie gegeven op de ontstane situatie.

Na afloop van zo'n debat komt als het ware de vraag naar voren of de Kamerbehandeling enigszins een oplossing heeft gebracht. Dit is echter niet het geval gebleken.

De heer Matser (KVP) achtte het geheel in overeenstemming met het beginsel van de scheiding tussen kerk en staat, dat de kerk verantwoordelijk is voor de godsdienstige verzorging in het leger. Hij kon zich daarom aansluiten bij hetgeen de Minister had gezegd, dat hij slechts „gastheer” was. Anderzijds meende de heer Matser, dat de gasten wel de essentiële regels van het huis in acht behoorden te nemen. De K.V.P.-afgevaardigde betreurde het dat er thans moeilijkheden zijn ontstaan binnen de protestants geestelijke verzorging.

Bij het betoeg van de heer Matser kon de heer Van Riel (V.V.D.) zich wel aansluiten. Hij wilde er echter niet te diep op ingaan. „Het interesseert mij bijzonder, maar het zou mij niet passen”. De heer Van Riel vervolgde: „In de gevoels sfeer moet men niet aan kwesties van geloof raken, wanneer men daarbij zelf niet rechtstreeks en organisatorisch is betrokken”.

De V.V.D.-senator die zijn persoonlijke mening weergaf, zei over de gerezen conflictssituatie:

„Men kan predikanten niet bevelen iets niet te vertellen. Hier wordt menselijke wijsheid gevraagd. Men moet niet meewerken, in dienst van een apparaat gaan en zich ter beschikking van een apparaat stellen, wanneer men niets voor dit apparaat of bepaalde gewichtige facetten daarvan voelt. Dat is eenvoudig verkeerd. Men kan zich als predikant wel gedrongen of gedwongen voelen tegen bepaalde verschijnselen in de wereld in te gaan, maar dan moet men dit niet als legerpredikant doen”.

Reeds in 1914

De heer Algra (A.R.) — hoe kon het anders — ging naar aanleiding van de kwestie in de geschiedenis terug en herinnerde eraan, dat de oud-minister Talma een van de eersten is geweest, die na 1914 de geestelijke verzorging in het leger heeft georganiseerd. Reeds in die periode dacht de Regering eraan, de geestelijke verzorging van militaire distinctieven te voorzien, zonder dat zij een militaire rang bekleedden.

De heer Algra zei voorts, dat hij de geestelijke verzorging van groot belang achtte en waardering had voor hen die daarmee bezig zijn. Aan de andere kant meende hij, dat men dit belang in vredetijd ook weer niet moet overdrijven. Iedere militair, die zijn dienstplicht in Nederland vervult, kan 's zondags naar de kerk gaan. In oorlogstijd komt er een geheel andere situatie.

„dan gaat de legerpredikant en de aalmoezenier mee tot in of bij de vuurlinies om troost en bemoediging te brengen, ook en vooral bij gewonden en stervenden. De gehele opleiding en vorming moet daarop sterk gericht zijn. Als het er ooit op aan komt, zo moeten de militairen weten, dan deelt deze man lief en leed met ons”.

De heer Algra vervolgde:

„Nu kan men als ideaal stellen, dat deze arbeid eigenlijk veel meer onmiddellijk van de kerken moest uitgaan zonder de overheid als tussenschakel. Ik kan dit, ideëel gezien, aanvaarden en ik zou hieraan willen verbinden: dan moet het ook geheel op kosten van de kerken gebeuren. Dit lijkt mij een zuivere consequentie en een zeer gewenste zaak. Ik weet, dat er op dit punt grote praktische moeilijkheden zijn, omdat er toch een zekere integratie in de dienst moet zijn en dat het eenvoudig onmogelijk is, met een oorlogsschip een staalkaart van predikanten,

in verband met de verschillende kerkelijke groeperingen in Nederland, mee te sturen. Er moet dus een taakverdeling, een ordening, een coördinatie zijn. Daarom hebben wij een hoofdlegerpredikant, een hoofdvlootpredikant en een hoofdvluchtmacht predikant”.

Bevoegdheden hoofdlegerpredikant

Om geen misverstand te laten bestaan hoe het instituut van legerpredikanten ontstaan is, memoreerde de heer Algra de ministeriële beschikking van 15 oktober 1946. Hij verwees hierbij naar het jongste nummer van Anti-Revolutionaire Staatskunde, waarin op deze zaak uitvoerig wordt ingegaan. De ministeriële beschikking luidt:

„De hoofdlegerpredikant is belast met de leiding van en het toezicht op de geestelijke verzorging van het militair personeel van de Koninklijke landmacht van protestantse gezindte (artikel 1). Hij is voor de uitoefening van zijn ambt verantwoordelijk aan de minister van oorlog (artikel 2, lid 1). Hij doet aan de minister voorstellen met betrekking tot de benoeming, de bevordering en het ontslag der legerpredikanten, hun standplaats en arbeidsterrein (artikel 4, lid 1), zij het dat hij tevoren overleg dient te plegen met (wat toen heette) de Contactcommissie der Protestantse kerken (tegenwoordig bekend als C.I.O.-M.)”.

„Hij bepaalt de werkzaamheden van de legerpredikanten en geeft de nodige aanwijzingen voor het uitoefenen hunner werkzaamheden.”

In de instructie voor de legerpredikanten staat vervolgens:

„dat zij voor de uitoefening van hun ambt verantwoordelijk zijn aan de Hoofdlegerpredikant en aan diens aanwijzingen voor het uitoefenen hunner werkzaamheden gevolg dienen te geven”.

„Dat weet natuurlijk iedere legerpredikant, wanneer hij in dienst treedt. Niemand is verplicht legerpredikant te worden”, aldus de heer Algra. „Wie het wordt, doet dat vrijwillig, na kennis te hebben genomen van deze voorwaarden, ook de voorwaarde, dat de Minister standplaats en arbeidsterrein be-

H. Algra

„Niemand is verplicht legerpredikant te worden...”

De A.R.-afgevaardigde vond dit een capitulatie, omdat de defensiepolitiek van de regering, waarbij atoomwapens worden gebruikt, niet geoorloofd wordt geacht en principieel wordt verworpen. De Synode evenwel zegt nu tot de regering, en tot alle militairen, dat deze wapens nooit mogen worden gebruikt en dat de christenen dit nooit mogen aanvaarden.

„Nu zijn er legerpredikanten”, aldus de heer Algra, „door de Minister benoemd, die dit standpunt delen en het aan de dienstplichtige militairen willen verkondigen; niet alleen aan de militairen, die rechtstreeks bij de kernwapens betrokken zijn, maar het raakt het gehele militaire bestel. Sommigen zeggen: Dit is een grote vergissing; gij leest dit geschrift verkeerd; dit is niet een mededeling van wat christenplicht is; dit is niet een vermaning om naar deze stelregels te handelen; dit is niet een kerkelijke boodschap in de volstrekte zin van het woord; hier wordt een probleem ter discussie gesteld. Mijnheer de President! Wanneer dit het geval is, wordt er wel enige overbodige moeite gedaan, want het probleem was volledig ter discussie. Stel echter een ogenblik, dat het alleen ter discussie werd gesteld en alleen ter overweging werd aangeboden, dan vervalt de stelling, dat dit „ter discussie stellen” een onderdeel is van de verkondiging van het evangelie en dat het dus een belemmering van die verkondiging is, wanneer men zoekt dit tegen te gaan, want een bijdrage tot een discussie leveren is in wezen anders dan de verkondiging van het evangelie, dat zegt: Zo zegt de Here.”

De heer Algra vervolgde:

„Nu komt het voor — want wij hebben vrijheid van godsdienst —, dat b.v. in een bepaalde gemeente van de vier hervormde predikanten drie de beginselen van de P.S.P. zijn toegedaan en vrijwel elke zondag prediken over de atoombom. Zij hebben die vrijheid, voor zover de kerkeraad het goed vindt, maar een legerpredikant spreekt in het leger op territorium van de overheid. Stel nu, hij zegt niet „Hier bied ik u enige discussiestof”, maar „Ik verkondig u het evangelie en derhalve zeg ik u in de naam van Christus, dat de overheid in haar beleid ongehoorzaam is, maar dat gij gehoorzaam hebt te zijn aan Hem, die u roept; als het atoomwapen wordt gebruikt, hebt gij dus ongehoorzaam te zijn aan de overheid”, dan vraag ik men af, of dat toelaatbaar is. De overheid

• Vervolg op pag. 12

Minister De Jong

„Men weet niet waar men eindigt...”

paalt, op voorstel van de hoofdlegerpredikant. Wanneer men dat alles weet en de instructies heeft nagelezen, o.a. dat de beslissingen worden genomen na overleg met de vertegenwoordigers van de diverse kerkenootschappen, dan is volkomen duidelijk, dat veel van wat in de kritiek op de hoofdlegerpredikant is gezegd, verkeerd is geadresseerd en geadresseerd had moeten zijn aan het C.I.O.-M.”

Rapport Herv. Synode

Uitvoerig stond de heer Algra stil bij het bekende geschrift van de Nederlands Hervormde Synode. Hij zei hiervan, dat hierin geen pacifisme zonder meer wordt verkondigd.

„Er staat uitdrukkelijk op blz. 28, dat het gebruik van wapengeweld geoorloofd is als uiterste middel ter handhaving of tot herstel van de gerechtigheid. Er staat tegelijk in — en daarin trekt het gehele betoeg zich samen —, dat men in de wereld nu reeds zeker moet weten, dat de christenen en de kerk van oordeel zijn, dat kernwapenen ook in het uiterste geval niet gebruikt mogen worden en dat christenen het niet voor hun aan het Woord en de beloften Gods gebonden geweten zullen kunnen verantwoorden aan zulk een oorlog hun medewerking te geven. „Dit moet nu reeds worden gezegd en dit moet nu reeds geweten worden”. Een van de consequenties is, dat christenen van oordeel moeten zijn, dat, als het geval zich zou voordoen, dat de vijand tegen alle verwachtingen en berekeningen in toch een oorlog met inzet van kernwapenen zou beginnen, geen andere mogelijkheid aan de overheid en aan hen persoonlijk is gelaten dan een afzien van een vergelding met kernwapenen.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 • ZEIST • TELEFOON 12486

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 • HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

Anekdote

De heer Algra sprekende over de geestelijke verzorgers in uniform, vertelde de Minister en de senatoren de volgende anekdote:

„het was het voornemen van de toenmalige Minister om de hoofdlegerpredikant en de hoofdaalmoezenier de rang te geven van overste. Nu trof het echter, dat de aspirant-hoofdaalmoezenier lange tijd in zijn geestelijke orde overste was geweest. Hij zei: „ik bedank ervoor, nu ik uit het klooster kom, waar ik altijd overste ben geweest, in het leger weer overste te zijn, ik wil kolonel worden.” Toen hebben zij de hoofdlegerpredikant ook kolonel gemaakt.

De Minister antwoordde hierop: „Stelt u zich eens voor, dat hij als eerste kandidaat-hoofdaalmoezenier een generaal van een of andere orde had genomen! Dan zaten wij nu pas goed in de nesten”.

De resultaten van de belastingherziening

Om de lezers in de gelegenheid te stellen zelf een oordeel over de belastingherziening te vellen volgt hieronder een overzicht van de aangebrachte veranderingen die van belang kunnen worden geacht. Een volledig overzicht van de wijzigingen is uiteraard niet doenlijk gelet op de beperkte ruimte.

Voor meerdere informatie houden wij ons ter beschikking.

Kinderaftrek

(„Schipperkinderen”)

Kinderen beneden 16 jaar komen in aanmerking voor dubbele kinderaftrek als zij „buitenshuis” op school dan wel voor een beroepsopleiding „buitenshuis” zijn en grotendeels op kosten van de vader (moeder) worden onderhouden.

Voorheen slechts aftrek voor 1 kind mogelijk.

Beroepskosten

Voortaan voor ieder die in dienstbetrekking is een aftrekpost van 5% van het salaris met een minimum van f 240,— tot een maximum van f 600,—. Indien de belastingplichtige aantoonbaar dat hij voor f 600,— beroepskosten heeft mag hij zonder meer f 1.000,— aftrekken.

Voorheen was het minimum f 100,— en zo hij kon aantonen meer dan f 100,— te hebben dan automatisch naar 5% met een maximum van f 600,—.

De gepensioneerden vanuit een dienstbetrekking mogen voortaan in rekening brengen inplaats van f 100,— voorheen, f 150,— nu.

Als de echtgenote buitenshuis werkt geldt deze regeling voor beide echtgenoten gelijk.

Reiskosten

Reiskosten van woon- naar werkplaats waren voorheen niet aftrekbaar. Thans wordt aftrek toegelaten boven de verruimde beroepskostenregeling op basis van het openbaar vervoer van 10 tot 40 km.

Voor afstanden meer dan 40 km gelden de huidige normen.

Als de echtgenote buitenshuis werkt geldt deze regeling voor beide echtgenoten gelijk.

Ouderdomsaftrek

(invalide-aftrek)

Vrijgezellen ouder dan 65 jaar en weduwnaars of weduwen boven 65 jaar zullen nu een ouderdomsaftrek genieten van f 352,—.

Voorheen was er geen sprake van — zelfs werd de ouderdomsaftrek ontomen aan hen die ná hun 65e weduwnaar of weduwe werden!

Buitengewone lasten

a. Levensonderhoud (ruim genomen) ten behoeve van eigen kinderen en bepaalde andere familieleden zijn voortaan altijd buitengewone lasten.

b. Kosten van ziekte, invaliditeit en bevalling alleen dan buitengewone lasten voorzover deze kosten hoger liggen dan 2½% van het inkomen (met een maximum van f 500,—).

Voor overlijdenskosten geldt deze grens niet

Zijn a + b hoger dan 4% (vroeger 6%) van het inkomen dan is deze totaal-som van het inkomen aftrekbaar.

Als er meer dan 2 kinderen zijn wordt het percentage 4 per kind met ½ verlaagd.

Deze regeling is in het algemeen zwaarder dan voorheen.

De reden daarvan is dat de kosten van ziekte e.d. gemiddeld liggen op ± 2½% van het inkomen (op basis van de ziekenfondspremie voorzover door de werknemer zelf wordt betaald) zodat pas boven deze grens dit soort van kosten eigenlijk buitengewoon kan worden genoemd.

Giften

Aftrekbare giften aan kerken, partij, culturele instellingen enz. voortaan mogelijk tot 10% van het inkomen. Voorheen was dit 5%.

De ondergrens, die overschreden moet worden blijft 1% met een minimum van f 120,— (was f 100,—).

Het meerdere (tot 10%) is aftrekbaar.

Overwerk beloning

In de groep tot f 6.000,— 's jaars is het nieuwe tarief praktisch gelijk aan het huidige tarief. In de groep van f 9.000,— tot f 12.000,— op het oog een sterke verzwaring maar in feite niet omdat deze groep voorheen via de in-

TOEN EN NU

komstenbelasting altijd een zgn. „navordering” ontving, die nu niet komt. In de groep van f 6.000,— tot f 9.000,— een sterke verzwaring die in feite niet voelbaar zal zijn omdat de komende tariefherziening dit zeker zal wegnemen.

Bijverdiensten

Spaarbankrente, huurwaarde eigen huur, in het algemeen extra inkomsten bij anderen dan de (normale) werkgever, zijn nu vrij van inkomstenbelasting als deze niet hoger zijn dan f 400,—.

Voorheen was dit f 200,—.

Deze regel — als voorheen — geldt alleen voor hen die in loondienst zijn.

Recht op een aanslag in de inkomstenbelasting

Hij (of zij) die in loondienst is en door bepaalde omstandigheden méér loonbelasting zou betalen, b.v. midden in een jaar trouwen of de geboorte van een kind dan iemand hetzelfde inkomen hebbende, aan inkomstenbelasting, heeft een recht als loonbelastingplichtige op teruggaaf.

Meewerkende kinderen

Voortaan één regel: alle in het bedrijf van de ouder mee werkende (en loongetende) kinderen van 15 jaar en ouder worden geacht een dienstbetrekking te hebben. Het bestaande verschil tussen middenstandskinderen en landbouwkinderen is hiermede rechtgetrokken.

Overdracht van een bedrijf

De bestaande vrijstelling is verhoogd van f 7.500,— tot f 10.000,—. Daarnaast is de mogelijkheid geschapen in geval van overdracht van ouder op kind, als de ouder 65 jaar is dan wel invalide het bedrijf zonder extra belastingheffing voort te zetten. Daarnaast kan degene die zijn bedrijf verkoopt en voor de koopsom een lijfrente neemt ter verzorging van zijn oude dag (zodanig met weduwen en wezen verzorging) rekenen op een vrijgestelde waarde van f 200.000 indien hij 60 jaar is, invalide is, dan wel is overleden.

Is hij 50 jaar dan wordt de vrijstelling f 100.000,— en in de overige gevallen f 50.000,—.

Investeringsaftrek

De aanschaffing van bedrijfsmiddelen ter waarde vanaf f 2.000 geven recht op investeringsaftrek bij bestelling. Voorheen f 3.000.

Aanmerkelijk belang

Het instituut van het aanmerkelijk belang is gebleven maar sterk verzacht. Het tarief b.v. is verlaagd tot een vast percentage van 20%, terwijl voortaan verliezen mogen worden verrekend. Bovendien wordt een dubbele heffing over dezelfde zaak positief afgegrensd.

Lijfrentepremie-aftrek

De maximale aftrek per jaar is verhoogd van f 3.600 tot f 5.000 aan lijfrentepremie; daartegenover staat dat de straks ontvangen lijfrentetermijnen — zoals ook voorheen — volledig worden belast.

Autokosten

Het privégebruik van een auto die voor zakelijke doeleinden wordt gebezigd blijft geschat op 10% van de catalogusprijs. Voor tweedehands aangeschafte auto's wordt het percentage: 6.

Bijzonder tarief

Bijzonder tarief (20%—40% regeling) Het bestaande bijzondere tarief voor een aantal met name genoemde winsten wordt vrij straf verzwakt.

Voorheen werden de aangewezen bijzondere winsten belast met het % dat van de laatste f 600,— „gewone” inkomsten werd gegeven.

Nu — omdat van de bestaande regeling ernstig misbruik werd gemaakt — geldt het percentage dat van de laatste f 600,— „gewone” inkomsten werd gegeven over de laatste drie jaar.

Aanslaggrens

Hij die bij één werkgever in dienstbetrekking is en minder verdient dan

f 12.000 krijgt in beginsel geen aanslag in de inkomstenbelasting meer. Tot op heden was de grens f 10.800,—. Z.g.n. navorderingen worden dus tot een loon (salaris) niet meer opgelegd.

Middeling

Volledig nieuw is de regeling dat zij die sterk wisselende winsten per jaar hebben een recht krijgen op herrekening als waren deze inkomens over drie jaar gelijkelijk verdeeld. Indien het verschil in belasting meer bedraagt dan 5% en tevens meer dan f 150,— dan volgt teruggaaf.

Eenzelfde regeling geldt ook voor jaarlijks wisselende opbrengst uit eenzelfde dienstbetrekking (provisie b.v.).

Voor de liefhebbers

Voortaan zal het mogelijk zijn een bestaand systeem van winstberekening van een belastingplichtige te wijzigen indien goed Koopmansgebruik dit rechtvaardigt. Dat betekent in elk geval een verruiming van de bestaande mogelijkheden.

Gehuwde buitenshuis werkende vrouwen

In de loonbelasting geldt de 5% regeling niet voor de werkende gehuwde vrouw. Voor haar geldt een jaaraf-trek van f 740,— alvorens het tarief van 15% wordt toegepast. In verband met de verhoging van het „vrijgestelde” bedrag aan neveninkomsten tot f 400,— kan deze werkende gehuwde vrouw meestal f 1.140,— bij verdienen alvorens een inkomstenbelastingaanslag volgt.

Lijfrenteclausulepolissen

Indien naderhand de z.g. lijfrenteclausule, geplaatst op een kapitaalverzekering wordt geannuleerd zal voortaan de volledige kapitaaluitkering als inkomen worden belast naar het gewone tarief i.p.v. met het huidige tarief van (meestal) 20%. Echter de bestaande polissen met lijfrenteclausule, afgesloten voor 1 juli 1964 mogen van het bestaande tarief blijven profiteren.

In bepaalde gevallen zal de staatssecretaris echter de hardheidsclausule toe passen voor dit soort polissen, gesloten na 1 juli 1964.

Studiekosten

Als de belastingplichtige ter zake van zijn opleiding of studie voor een beroep, studiekosten moet uitgeven, worden ook deze bedragen voortaan aangemerkt als buitengewone lasten. Hieronder vallen voortaan ook b.v. de kosten van het schrijven van een proefschrift.

Natuurschoon

Landgoederen vallende onder de natuurschoonwet, worden voortaan minder zwaar belast (2/3 van de bestemmingswaarde). Als deze landgoederen op een reële wijze voor het publiek worden opengesteld, wordt de waarde gesteld op 1/4 van de bestemmingswaarde.

Vruchtgebruik

Voortaan wordt de vruchtgebruiker belast voor 80% van de werkelijke waarde. De blote eigenaar blijft vrij, terwijl de vruchtgebruiker geen verhaalsrechten meer heeft op de blote eigenaar.

Goodwill

Onomstotelijk is nu in de wet vastgelegd dat goodwill voor de vermogensbelasting niet kan worden belast.

Latente belastingsschulden

Voortaan wordt als schuld aangemerkt de druk van de inkomstenbelasting op een aantal bijzondere vermogensbestanddelen (stamrechten reserves in ondernemingen en het aanmerkelijk belang). Dit ter voorkoming van een stuk dubbele belastingheffing.

Pensioen-vrijstellingen

Ambtenarenpensioenen, andere pensioenen berustend op een pensioenregeling vallen buiten de vermogensbelasting. Oudedagsvoorziening (waaronder weduwen en wezen pensioen) bestaande in een „lijfrente” blijven thans onbelast indien deze niet overschrijden: f 17.000 per jaar voor de man, f 8.000 voor de weduwe en f 4.000 voor de volle wezen.

Eenzelfde regeling geldt voor rechten op uitkeringen en verstrekkingen

terzake van invaliditeit ziekte of ongeval.

Uitkeringen uit hoofde van wettelijke regelingen (A.O.W., A.W.W., invaliditeit, ziekte, ongeval) blijven altijd buiten de vermogensbelasting.

Vrijstellingsverhoging

Voortaan zal mede ten behoeve van de bezitsvorming en op grond van de inflatie der laatste jaren, de vrijstelling voor de vermogensbelasting worden verhoogd.

Vrijgezellen: vrij tot f 40.000 (regeling: 30.000)

gehuwden: vrij tot f 55.000 (regeling: 40.000)

kinderaftrek per kind f 13.500 (regeling: 10.000).

Voor de 65-jarigen en invaliden geldt een extra vrijstelling van f 35.000.

Samenloop inkomsten en vermogensbelasting.

In geen enkel jaar kan de som van inkomsten — en vermogensbelasting meer bedragen dan 80% van het inkomen van dat betreffende jaar.

Waardering van vermogensbestanddelen

Inplaats van de bestaande verschillende waarderingsmaatstaven (geldswaarde, verkoopwaarde, nominale waarde etc.) komt er voortaan één maatstaf: de waarde welke daaraan in het economische verkeer kan worden toegekend.

Bovendien moeten vermogensbestanddelen die een eenheid vormen (een bedrijf b.v.) met inachtneming van die eenheid worden geschat. Voorheen werd elke zaak apart gewaardeerd.

BOEKEN en periodieken

• Nuttige samenvatting

Een week na het huwelijk van Prinses Irene had de Arbeiderspers reeds een pocket-boekje gereed over „De zaak Irene” 1). Het is samengesteld door Dick Schaaf en Bert Pasterkamp, een tweetal journalisten dat er blijkbaar nog al wat uurtjes wachtlopen in Spanje, voor het paleis en elders op heeft zitten. De tijd waarin er geen werk aan de winkel was, is kennelijk gekort met het samenstellen van deze documentaire. Dat is in elk geval nuttiger dan het fabriceren van geruchten. Daarvan heeft het Nederlandse volk in de eerste maanden van 1964 rijkelijk zijn deel gehad.

Het boekje begint met een kort overzicht van het leven van de prinses. De Spaanse reis, het beruchte interview en de foto van de prinses, die de Spaanse fotograaf Jaime Penafiel op 29 januari in een kerk te Madrid maakte, zetten de „story” in, die ons land maanden lang in de ban hield.

Alle „hoofdstukken” er van liggen in dit boekje vast, plus de perscommentaren der grotere dagbladen. De „nacht van Soestdijk” biedt dan ook nog het meeste „nieuws” voor de lezer. De reportage van die uren op 7 en 8 febr. kan zelfs spannende lectuur genoemd worden. De andere verhalen kenden we al.

Over het Carlisme en de Kamerdebatten hebben de dagbladen ons immers al uitvoerig ingelicht, zoals de opgenomen hoofdartikelen bewijzen.

Van stap tot stap wordt het v. d. ere wedervaren van het paar ons daarna uit de doeken gedaan. Objectief en met journalistieke vaardigheid. De waarde van deze pocket ligt onzes inziens dan ook vooral in het geheugensteuntje, die het degene biedt, die zich dit alles later nog eens voor de geest wil halen, zonder zich al te diep in archieven of officiële geschiedbeschrijvingen te verdiepen. Men vergeet snel; dat is in dit geval niet zo heel erg, mits juist daardoor niet nog meer onwaarschijnlijke verhalen in de roulatie komen. Daarom is dit boekje wel een nuttige samenvatting van een korte, maar veelbewogen episode uit de historie van vorstenhuis en volk.

1) „De zaak Irene” pocket-uitgave (in de A.B.C.-reeks) samengesteld door Dick Schaaf en Bert Pasterkamp; uitgegeven door de N.V. Arbeiderspers te Amsterdam (224 pagina's, geïllustreerd).

Onvolmaakt

„Hij is in staat, toegeeflijk te zijn jegens de onwetenden en dwalenden, daar hij zelf ook met zwakheid omkleed is.”
(Hebr. 5 : 2, vert. Keulers)

DOOR het trekken van een scherpe lijn zet de Hebreënbrieff elk zich verheffend pontificaat met beide benen op de drasige grond van ons mensenbestaan. Er is hier alleen maar onvolmaaktheid. Restanten van volmaakte reinheid worden niet aangetroffen, evenmin als eerste tastbare blijken van een toekomstige nieuwe gerechtigheid.

Bij "de mensen" kunnen we de zuiverheid niet vinden. Zij worden naar Levitische indeling slechts onderscheiden in dwalende onwetenden en bewuste zondaars. De eersten zijn de grote scharen, die in de macht der zonde zijn begrepen en wier leven zich voortwentelt van de ene schande in de andere. Zij zijn de onreine vruchten van de onreine bomen en hun leven heeft de verzoening van dag tot dag nodig. Zij zijn de schare der blinden, die geen herder hebben en wier ogen gesloten zijn voor elke vorm van ontcoming. Voor hen wordt het heilsmysterie, in de eeuwigheid voorbereid, ontrold in de komst van het verbond der genade, waarop een offerpraktijk wordt gebouwd die in het kruis van Golgotha zijn voleinding en vervulling vindt. Voor hen, de zwakken, is het medelijden Gods in Jezus Christus — voor hen is het "mildelijk geven en niet verwijten". Zij worden geleid van melk tot vaste spijs en de innerlijke ontferming van Jezus Christus gaat naar hen uit. De Geest Gods opent hun ogen en vervult hen met een nieuwe, vaste geest, in de wedergeboorte tot een nieuwe hoop.

De andere groep is die waarvoor geen vrijstad geldt en waarvoor de hoornen van het altaar niet bestemd zijn. Zij zijn de zondaars met de opgeheven hand, geheven tegen de Here en zijn Gezalfde. Zij zijn de furie, die het Licht dat hen beschijnt, uitblazen. Zij zijn het die, eens verlicht, niet meer tot genade kunnen komen, omdat de gloed van het nieuwe leven in hen is uitgedoofd. Zij mochten willen, niet geboren te zijn geweest. Zij zijn de ziel, die gedood wordt "want zij heeft het woord des Heeren veracht en zijn gebod vernietigd; die ziel zal stellig uitgeroeid worden; haar ongerechtigheid is op haar" (Num. 15 : 31).

Bij "de mensen" kunnen we de volmaaktheid dus niet vinden. Maar evenmin in om de tempel. Zelfs niet bij de Hogepriester. Want ook daar is alles „uit de mensen" genomen. Het zijn hun kinderen, die daar staan, ook al zijn ze omhangen met de priesterlijke gewaden en gezalfd met de heilige olie. Het zijn de menselijke produkten, waartussen ze de Here offeren en het zijn menselijke materialen, waarmee ze hun heilige dienst verrichten. Zij zijn allen met dezelfde zwakheid omkleed, waarmee al die anderen voor wie zij offeren en in wier midden zij het Woord bedienen, behept zijn.

Zo ligt alles op één hoop, omdat er niemand rechtvaardig is, tot niet één toe. En daartussen is de grote Hogepriester Jezus Christus gaan staan, omkleed met hetzelfde gewaad, in alles gelijk aan „de mensen". Waarom in alles, „uitgenomen de zonde"? Omdat Hij juist op dit punt niet uit de mensen is maar uit God. Hij heeft zich — als Enige — tot de volmaakte reinheid kunnen brengen in de uiterste gehoorzaamheid, omdat Hij de volmaaktheid had. En alleen daardoor is Hij de Opening in die fatale scheidingslijn tussen het onvolmaakte hier (op de aarde) en het volmaakte daar (in de hemel). Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde — Hij is de Middelaar en de Bron van alle leven, omdat Hij eeuwigheid en tijd, reinheid en onreinheid, wit en zwart verbindt. Uitsluitend in Hem persoonlijk ligt dat heil zonder dat het hier op aarde waar ook en aan wie ook kan worden gedelegeerd. Noch aan een kerk, noch aan een priester, noch aan een heilige — zo die er

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(29)

Een oude vreemde macht was teruggekeerd in South Carolina en de Unie was van plan feest te vieren, ook al moest ze zelf zorgen voor het applaus. De grijze rook hing boven de haven toen de eerwaarde Henry Ward Beecher de woorden uitsprak waarin maar weinig zuiderlingen konden geloven — dat de schuld van de oorlog gezocht moest worden bij een kleine heersende klasse in het Zuiden, dat het gewone volk van het Zuiden zich zou herenigen met het broedervolk in het Noorden om samen de Verenigde Staten te besturen en dat deze vrede eervol was voor allen. Daarna dankte hij God „die het leven van de president tijdens deze vier bloedige jaren van weergaloos lijden en verschrikkelijke lasten had gespaard, en hem had vergund getuige te zijn van deze gelukvoorspellende bevestiging van de nationale eenheid, die hij met zoveel geduld en standvastigheid had verbeid..." In het Witte Huis had de man met zoveel geduld bezoek van een advocaat uit Detroit, genaamd William Alanson Howard. Even later ontving hij senator John P. Hale uit New Hampshire, die pas was benoemd tot ambassadeur in Spanje. Hale ging er gemakkelijk bij zitten en begon te praten. Zestien jaar lang was hij lid geweest van de senaat der Verenigde Staten, totdat hij betrokken raakte in een partij-conflict en niet meer herkozen werd. Nu was hij dankbaar voor een post die hem twaalfduizend dollar per jaar opleverde. Er werd met geen woord gerept over zijn nederlaag bij de verkiezingen en Lincoln was er de man niet naar om te beginnen over Hale's felle aanvallen op de regering. Tegenover vrienden had de ex-senator verklaard, dat hij er in zeker opzicht blij om was het land te gaan verlaten, want zijn dochter was verliefd geraakt op een toneelspeler die Wilkes Booth heette, en hij wilde geen toneelspeler in de familie. Maar een zeereis, zei hij, en een langdurig verblijf in Spanje, zouden zijn dochter haar verliefdheid wel helpen vergeten.

Lincoln gaf Hale de raad de vice-minister van Buitenlandse Zaken, Frederick Seward, op de hoogte te houden van zijn reisplannen, tenminste totdat de minister van Buitenlandse Zaken weer sterk genoeg was om zelf de leiding van zijn departement op zich te nemen. De twee mannen namen afscheid met een handdruk.

Daarna werd de volgende bezoeker binnengelaten. Voor deze man kwam de president overeind uit zijn hoge stoel. Hij liep om zijn schrijftafel heen en schudde hem hartelijk de hand. Het was John A. Cresswell, de man die naar men beweerde, had verhinderd dat Maryland uit de Unie zou treden. Lincolns humeur werd beïnvloed door de zonnestralen die door het raam aan de oostkant naar binnen vielen. Hij leunde achterover in zijn stoel en sloeg met beide handen op de gepolijste eiken armleuningen.

„Cresswell, oude vriend," zei hij vrolijk, „alles is licht vandaag. De oorlog is afgelopen. Het is een zware tijd geweest, maar we hebben het overleefd; dat wil zeggen," zijn stem daalde, „sommigen van ons hebben het overleefd".

Binnen een ogenblik was zijn gedachte aan de massale dood weer verdwenen en hij zei: „Maar het is voorbij. We gaan nu weer een goede tijd tegemoet — in een verenigd land".

Cresswell was het met hem eens. De beide mannen spraken over familie-aangelegenheden en over het eigenaardige gevoel dat het nu weer vrede was, en tenslotte kwam Cresswell voor de dag met de gunst die hij wilde vragen. Een vriend van hem was naar het zuiden gegaan en tengevolge van een of ander misverstand verzeild geraakt in het geconfedereerde leger. Hij was in handen gevallen van het Unie-leger en bevond zich nu in krijsgangenschap. Zijn vriend had niets kwaads bedoeld, maar nu zat hij er toch maar mee.

De president luisterde. Cresswell voelde in zijn zak en haalde er een paar papieren uit. Het waren verklaringen die getuigen van het goede karakter van zijn vriend. „Ik weet dat hij dom heeft gedaan," zei Cresswell, „maar hij is mijn vriend en een goede kerel. Laat hem vrij en stuur hem maar naar mij, dan neem ik de verantwoording voor hem op me".

Lincolns lange vingers grepen naar een briefopener. Hij bleef er naar zitten kijken en speelde ermee. Zijn zonnige humeur van zoëven was verdwenen.

„Cresswell," zei hij, „je doet me denken aan een troep jongelui die eens naar buiten trok om meifeest te gaan vieren. Om hun plaats van bestemming te bereiken moesten ze een ondiepe rivier oversteken en daartoe gebruikten ze een oude boot die daar in de buurt lag. Toen ze later wilden terugkeren zagen ze tot hun grote schrik dat de boot was verdwenen.

Ze beraadslaagden en prakkizeerden over allerlei manieren om over het water te komen, maar zonder resultaat. Totdat één van de jongens voorstelde, dat ieder van hen het meisje zou dragen waar hij het meest van hield, om dan met haar in zijn armen naar de overkant te waden. Dit meesterlijke voorstel werd uitgevoerd tot er nog maar twee over waren op het eiland: een klein, dik kereltje en een grote, lange, grofgebouwde oudere dame. Nu probeer jij, Cresswell, mij in precies dezelfde hachelijke positie te brengen. Jullie willen allemaal eigen vrienden uit de brand helpen en het zal jullie wel lukken om de een na de ander weg te dragen, totdat alleen Jefferson Davis en ik nog maar zijn overgebleven op het eiland en dan weet ik niet wat ik moet doen. Hoe zou ik er uit zien als ik hem er overheen probeer te sleuren? Ik geloof dat de enige manier om een dergelijke pijnlijke situatie te vermijden is, ze meteen maar allemaal tegelijk los te laten".

Mr. Cresswell verliet onverrichterzake het Witte Huis. Daarna kwamen en gingen de bezoekers snel achter elkaar. Sommigen vroegen om gratie, een soldaat vroeg om ontslag uit de dienst, andere vroegen om een vergunning voor het kopen van contrabande in het Zuiden. De president schreef korte verwijzingen naar de hoofden der departementen, die bevoegd waren in de verschillende aangelegenheden, maar toen twee bewoners der zuidelijke staten een pas kwamen aanvragen voor een bezoek aan Richmond, liet hij hen mededelen:

„Voor reizen naar en van Petersburg en Richmond zijn geen passen meer vereist. Het publiek kan heen en weer reizen op dezelfde wijze als voor de oorlog".

Tijdens een korte pauze riep hij een ordonnans bij zich. Hij vroeg hem naar Ford's Theatre te gaan in Tenth Street om de directeur mede te delen dat de president de staatsloge nodig had voor de voorstelling van vanavond en dat generaal Grant ook zou meekomen. Hij vergat waarschijnlijk mrs. Grant te noemen, want de krantenberichten van die middag vermeldden haar naam niet.

Lincoln was nogal vroeg met deze boodschap, maar daar had hij twee redenen voor. De eerste was dat de kabinetsvergadering die om 11 uur zou beginnen lang zou kunnen duren. De tweede was dat hij er zo'n idee van had dat het laatste grote zuidelijke leger van generaal Joseph Johnston vandaag zou capituleren. Hij wilde deze mededeling het liefst ontvangen in zijn werkkamer of in de telegraafkamer van het departement van Oorlog en zou dan geen tijd meer hebben om aan het theater te denken.

Iemand, misschien wel de chef van de telegraafdienst majoor Thomas T. Eckert, herinnerde minister Stanton eraan dat het vandaag Goede Vrijdag was. Stanton antwoordde dat hij dat wel wist. Zijn ondergeschikte zei daarop, dat vele christenen de gewoonte hadden om op deze dag kerkdiensten bij te wonen of in ieder geval naar de kerk te gaan. Onmiddellijk gaf Stanton opdracht dat aan alle ambtenaren van de afdelingen onder zijn jurisdictie toestemming moest worden gegeven om vrij te nemen voor het bijwonen van kerkdiensten als zij dit wensten. Deze opdracht werd direct doorgegeven en aan alle forten én militaire kampementen in en rondom Washington overgeseind. Het zou aan de bevelvoerende officier moeten worden overgelaten om in elk apart geval uit te maken of de betreffende man gemist kon worden of niet. Over Long Bridge trokken twee vermoeide regimenten Washington binnen. Zonder muziek of tromgeroffel marcheerden ze de Avenue op. De mannen zaten onder het stof. Ze liepen in gelederen van vier en marcheerden uit de maat terwijl ze rondkeken naar de huizen, de hotels, de restaurants, de kroegen en naar de mensen die aan de noordelijke zijde van de Avenue stonden; vooral naar de patriotische vrouwen die met zakdoeken stonden te wuiven.

(wordt vervolgd)

mocht zijn — kan dat worden overgedragen. Het komt hier niet eens tot gestalte: Hijzelf is immers de Gestalte van de reinheid, de volmaaktheid. Géén gemeente (ook niet de eerste christelijke gemeente), géén kerk (ook niet de „kerk van heiligen"), géén staat is heilig of wordt heilig. Géén mens bereikt de volmaaktheid, geen staatsvorm de reinheid. Wie dat denkt, komt in de beeldendienst terecht en aanbiedt tenslotte het maaksel van zijn eigen handen.

Vanuit deze centrale gedachte wordt het leven van alle tijden en in alle levensvormen duidelijk doorlicht en tot de werkelijke proporties teruggebracht. Wanneer een mens echt in het geloof staat, dus in Christus is, zal hij terstond en bij elke gelegenheid bedenken dat het leven, de samenleving, het volk en de staat nooit en te nimmer beter zal worden dan hijzelf als

mens is (en zal blijven, ook terwijl hij reeds staat in het geloof). Hetzelfde medelijden met de zwakheid, dat in de Hebreënbrieff aan God wordt toegeschreven en dat in Hebreë 5 aan de werkelijke Hogepriester wordt toegedicht, moet elke christen en elke christelijke kerk en elke christelijke maatschappelijke groepering doortrekken. Daarover heeft Paulus het trouwens ook in Philippenzen 2. Het is niet moeilijk, te zien wat dit voor de staatkunde te betekenen heeft en wat dit inhoudt voor de aspiraties van een christelijke politieke partij. Het is wat te simplistisch, om te zeggen dat christelijke politiek hetzelfde is als „strijd voeren om het volk op te trekken naar de schriftuurlijke norm". In de Heilige Schrift is het God, Jahweh, die Israël optrekt naar de norm en is het de Heilige Geest die de wereld optrekt naar de norm. Hoe geschiedt dat?

Door haar te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Maar terwijl dat geschiedt en zolang als dat geschiedt, werkt het offer en functioneert de offergerechtigheid in de hoogste mate — en over die fase komt deze tijd niet meer heen, want het kan niet. De wereld moet eerst voorbijgaan en overgaan in de nieuwe wereld, eer dat bereikt is. Een hogere fase dan „medelijden met de zwakheid" heeft Gods ondoorgrondelijke Raad in onze bedeling niet voorbereid. Het moet daarom duidelijk zijn, dat niets en niemand hier op aarde dat visioen tot vlees en bloed kan maken.

Om deze reden staat de christelijke politiek met één been in het nieuwe en met één been in het oude burgerschap. Het blijft politiek van de hunkering, de jacht „of ik ook grijpen mocht waartoe ik in Jezus Christus gegrepen ben." A. J. Kret

Vieze boeken

U moet niet verwachten dat u in dit stukje een opgave zult vinden van boeken die vies en van die, die dat niet zijn.

U begrijpt wel dat dit niet de strekking van Nederlandse Gedachten kan zijn. Toch ben ik blij dat over de zogenaamde moderne lectuur veel gesproken en gediscussieerd wordt. Ik heb respect voor ons kamerlid Algra die op „schone” wijze zijn gezonde hart heeft gelucht. Dit wil nog niet zeggen dat ik het helemaal met hem eens ben.

Onze jongens en meisjes worden overstroomd met zogenaamde moderne boeken die open en eerlijk beschrijven wat zich in slaapkamer, bordeel en bosjes afspeelt. Is dat nodig of gewenst? Ik geloof er niets van. Ik heb er geen enkele behoefte aan dat mijn kinderen op dit terrein worden voorgelicht door losgeslagen en verwrongen geesten die zich ongevraagd met mijn taak als opvoeder gaan bemoeien. Bovendien zijn deze boeken uitingen van verkrampte zielen die er behoefte aan gevoelen hun in- en uitwendige eigen viezigheid aan papier toe te vertrouwen. Deze versoonlijke belijdenis kost dan ook nog veel geld.

Zijn we hier er mee klaar om dit maar zo te stellen en dan over te gaan tot de orde van de dag? Ik geloof er niets van.

Want onze oudere kinderen hebben er recht op te weten wat zich in het leven aan moois en slechts op het sexuele terrein afspeelt. Begint u nu maar niet direct het wijze hoofd te schudden want dan mag ik u zeggen dat de Bijbel zowel het Hooglied geeft als een beschrijving van Sodom en Gomorra. U moet het één lezen en het andere niet overslaan. Nu zijn we al pratende beland bij de kern van het probleem. Als ouders en ouderen niet van jongs af hun kinderen voorlichten en voorlezen over de sexualiteit en de mooie beleving daarvan, dan zullen zij hun grote zoon of dochter niet kunnen waarschuwen voor de gevaren en zonde die op dit terrein heersen.

Daarom zijn er zoveel in onze eigen kring die onvoorbereid het leven ingaan of te vroeg grijpen naar het nog ongrijpbare.

Is het misschien zo dat wij als ouders zelf in dit opzicht in de milt verkeren en daarom juist onze kinderen in de kou laten staan? Is het misschien zo dat gezin, school, kerk en jeugdwerk (ook politiek!) veel meer samen moeten werken om een dam op te werpen tegen die wereld van smerigheid en ontluistering?

Ik kom weer terug op mijn uitgangspunt en zeg nogmaals dat ik beslist geen behoefte heb aan literaire pornografie. Ik ontken ook niet dat ik als vader van grote kinderen steun en behoefte heb aan verantwoorde lectuur en voorlichting op dit terrein teneinde mijn kinderen verantwoord tot sexuele volwassenheid te brengen.

In deze tijd van sexuele overspannenheid en grote ongelukken in en buiten het huwelijk, zal iedereen die tot verantwoordelijkheid en met betrekking tot de jeugd tot vorming oproepen is, „mooie” boeken moeten lezen om zijn kinderen tegen de vieze te kunnen waarschuwen. Dit is ook een politieke zaak en daarom: hartelijk dank, Algra!

Dorpelwachter.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van OEVERVERDEDIGINGSWERKEN GRIENDHOUDHANDEL

Telefoonno. 01846-2156-2484 Hardinxveld-Giessendam

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis

Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen.

In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

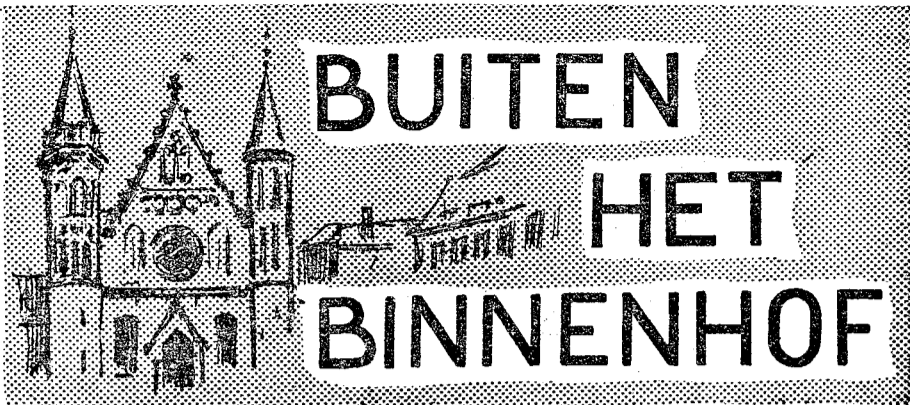
HOEVELEN van de lezers kennen „Kras”, dat hotel-restaurant in Amsterdam niet? Jaarvergaderingen, congressen, toogdagen, recepties van 1001 organisaties, bonden en verenigingen hebben in de loop der jaren in Krasnapolsky plaats gevonden. En zij vinden er nog plaats. Hoevele malen hebben wij er niet de uitslagen van de verkiezingen gehoord als gast van „Nederland en Oranje”?

Meer dan eenmaal heeft in dat pand, waar „de vaders” al kwamen, een verbouwing plaats gehad. Tegenwoordig neemt „Kras” al een groot stuk van Warmoesstraat en Dam in! Deze dagen moesten wij er weer eens wezen en hebben toen de geschiedenis van dit vergader- en logeercentrum meer uitgebreid vernomen.

Al vóór 1865 — volgend jaar zal Kras dus 100 jaar bestaan — deed een jeugdige Pool, de heer A. W. Krasnapolsky, zaken in Amsterdam. Van huis uit was hij een kleermaker, een ambacht, waarin de Polen altijd nummer één zijn geweest. In het genoemde jaar kocht hij het Poolse Café in de Warmoesstraat, niet te verwarren met het Poolse Koffiehuis, dat in de Kalverstraat stond. De heer Krasnapolsky was een geniaal man en een handig ondernemer. Zijn goede en vriendelijke manieren imponeerden. Bovendien bleek dat al wat hij ondernam succes had. Het café, onder nieuwe leiding, mocht zich direct in een ruime clientèle verheugen: kapiteins ter koopvaardij, officieren van de Kon. Marine, beursmensen e.a. die allen hun eigen stamtafel hadden. De bestellingen bestonden uit bier en koffie, de meest gedronken dranken in die dagen. Toen de wijn meer in zwang kwam, ging de heer Krasnapolsky met zijn tijd mee. Hij huurde de kelders onder de Bank van Lening, niet ver van zijn café. Daar sloeg hij de fusten rode en witte wijnen op, welke hij zelf bottelde. Zijn groot succes was echter het introduceren van „het pannekoeken-eten bij Krasnapolsky”, pannekoeken die zijn zuster Mathilde bakken en opdienen kon als niemand anders. Haar recept wordt nog altijd bij de familiepapieren zorgvuldig bewaard. Sinds de eerste pannekoek zijn in Kras tot 1940 twee miljoen van die hongerdoers opgegeten!

Het restaurant onderging steeds grotere uitbreiding. Er kwam een biljartkamer, er kwam een wintertuin! In deze laatste kon men zich ook des winters tussen de palmen verlustigen aan spijs en drank. Altijd waren er de prachtige planten en bloemen, waarvoor de heer Krasnapolsky een eigen kwekerij had gekocht.

In 1883, toen Krasnapolsky óók hotel werd, kwamen de eerste gasten logeren. In kamers met elektrisch licht!

BUITEN HET BINNENHOF

De heer Krasnapolsky had namelijk het agentschap van Edisons gloeilampen verkregen, waarom hij zich verplicht gevoelde die lamp ook in zijn etablissement te doen branden. Dit heeft grote gevolgen gehad! Want toen de Zaltbommelse bankier de heer Fred Philips met zijn zoon Gerard in die dagen bij Krasnapolsky gingen eten, was Gerard Philips, toen een jong ingenieur, zo onder de indruk van elektrisch licht, dat hij later een eigen bedrijf op dat gebied heeft gesticht, met zijn vader. Kort na de oprichting, 1891, kwam ook de tweede zoon van de heer Philips in dit bedrijf, Anton Philips.

In „The mirror of the Sea” een van de boeken van Joseph Conrad, verhaalt deze verteller van de zee, dat hij een fantastisch café bezocht, in het centrum van Amsterdam. Het had sjieke, pluche meubelen en het was elektrisch verlicht! Conrad had Krasnapolsky bezocht.

Toen Koning Willem III gehuldigd werd omdat hij 40 jaar vorst was, kon de heer Krasnapolsky de vetpotjes niet meer gebruiken; met 5000 gloeilampen illumineerde hij zijn restaurant, een ongewoon gezicht in die dagen. Koud en warm stromend water, telefoon en andere nieuwe snuffjes maakten het hotel al spoedig bekend in binnen- en buitenland.

Op 22 april 1912 overleed de heer Krasnapolsky, in de leeftijd van 78 jaar. Zijn enige zoon was eerder overleden, zodat geen opvolger in rechte lijn met de inmiddels bekend geworden naam de oprichter kon opvolgen. Zijn enthousiasme en zijn doorzettingskracht had zijn medewerkers echter genoegzaam geïnspireerd om de zaak voort te zetten.

William Graafschap

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W A FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.

GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

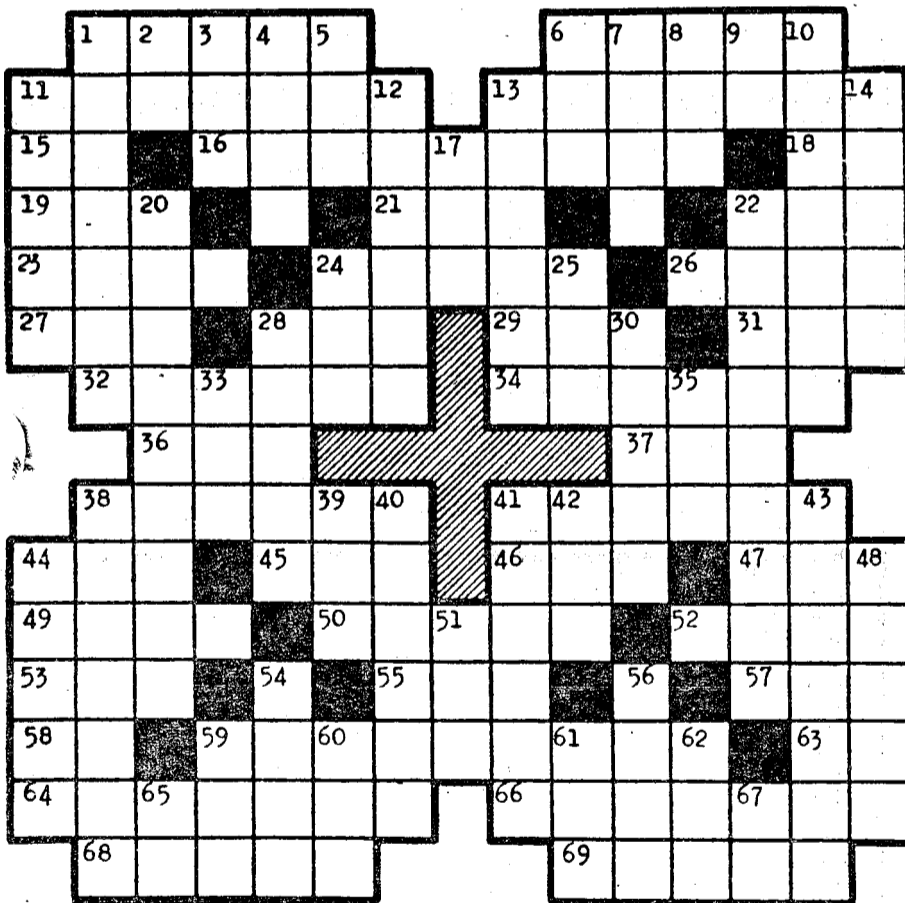

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. schande; 6. insect; 11. recht om onder de wapenen te roepen; 13. beroep; 15. geheel; 16. toneelstuk; 18. bijwoord; 19. waterkering; 21. gesteente; 22. rustplaats; 23. O.T.-figuur; 24. vlaskam; 26. historische figuur; 27. democraat (afk.); 28. draf; 29. getal; 31. grondsoort; 32. voorschriften; 34. laag persoon; 36. wiel; 37. O.T.-figuur; 38. bloemen; 41. vergelder; 44. zangstem; 45. vlug; 46. manier; 47. elasticiteit; 49. laag; 50. hoop; 52. gevierde zangeres; 53. bedekking; 55. lichaamsdeel; 57. kreet; 58. onder meer (afk.); 59. werelddeel; 63. salvis omissies (afk.); 64. peper; 66. maat; 68. voedsel; 69. gebaar.

Vertikaal: 1. gelovige; 2. lidwoord (Frans); 3. lichaamsdeel; 4. O.T.-figuur; 5. model; 6. gerecht; 7. zoodier; 8. meisjesnaam; 9. Europese tijd (afk.); 10. drank; 11. onweergod der Arameeërs; 12. R.K. staatsman uit begin dezer eeuw; 13. beschute plek; 14. plaatsbepalingsmiddel; 17. deel van schip; 20. bedrukt stuk papier; 22. griezelig vochtig; 24. vernietigingsoord; 25. jongensnaam; 28. beroep; 30. kleurling;

33. opening; 35. bedekking; 38. voor-naamwoord; 39. sterrenbeeld; 40. stad in Griekenland; 41. fonteintje; 42. meisjesnaam; 43. herziening; 44. uiteinde van een spil; 48. hoofddeksel; 51. titel; 54. deel van hand; 56. vreemde munt; 59. kunst (latijn); 60. sportattribuut; 61. traag; 62. plaats in de NOP; 65. familielid; 67. muzieknoot.

Vertikaal: Af te leiden uit horizontaal, behalve: 1. Ofir; 6. verraad; 12. aalt; 18. gele; 21. griet; 44. drift; 46. uranium; 48. orgel; 58. ebbe; 61. hels.

N. Warner:

HET WOORD VANDAAG

Een niet gedateerd Bijbels dagboek, zodat een ieder naar persoonlijke behoefte kiezen kan.

Alom in de pers geprezen! Verkrijgbaar in de boekhandel.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

Bon Gelieve te zenden rechtstreeks via boekhandel

.... ex. Het Woord vandaag à f 9,95

NAAM:

ADRES:

PLAATS:

OPLOSSING PUZZEL VAN 13 JUNI

Horizontaal: 1. olie; 4. bever; 9. diva; 13. fijt; 14. bedelen; 16. sla; 17. imago; 19. erf; 20. egaal; 22. leed; 23. bora; 24. Balk; 25. nat; 27. niks; 29. ma; 30. vaart; 31. t.s.; 33. artis; 36. adé; 37. stoom; 39. aju; 40. per; 41. zee; 42. oma; 43. rolde; 45. duo; 47. corps; 49. n.n.; 50. Merom; 51. eh!; 52. Ahio; 55. nar; 56. ogen; 59. efod; 60. ever; 62. breits; 64. dia; 66. elite; 68. bun; 69. treuren; 72. col; 73. emoe; 74. armee; 75. bats.

**Rust
met
mate**

A C H T E R R P A G I N A

HOE is nu de stand van zaken met betrekking tot de organisatie van de partij?

Wel, het vakantie-kwartaal is deze maand begonnen. In heel de partij zal (een betrekkelijke mate van) rust heersen.

Betrekkelijk, want er vinden bijvoorbeeld nog wel vergaderingen plaats. Zo vergaderde op 5 juni j.l. het landelijk A.R. Vrouwencomité en op 27 juni het Centraal Comité zelf, terwijl op regionaal niveau, om een voorbeeld te noemen, op 23 juni j.l. onder auspiciën van het Provinciaal Comité Zuid-Holland in Rotterdam vergaderd werd in verband met de oprichting van een A.R. Centrale Rijnmond.

Rust, want het is nu eenmaal vakantie-tijd en recreatie op zijn tijd is goed, ook in een politieke partij. Overigens kan die rustige tijd toch wel gedeeltelijk besteed worden om in alle organen van de partij weer wat orde op zaken te stellen ter voorbereiding van het nieuwe werkseizoen, dat ons binnenkort — immers binnen drie maanden — weer wacht.

Dit geldt met name ook de kiesverenigingen, althans haar bestuursleden. Want, wij willen voor het volgende goede aandacht vragen.

Ledenwerfactie

Er zal in september 1964 — dit werd reeds eerder bekend gemaakt — een grote landelijke ledenwerfactie van start gaan. Als men ter plaatse aan de meest elementaire voorbereidingen pas in september zou gaan beginnen, zou dat een vlotte start hinderlijk in de weg staan.

Daarom is het van belang om nu, in deze maanden, nog eens een aantal dingen na te gaan. Duidelijk moet zijn wie lid zijn van de kiesvereniging en wie niet, maar het wel zouden kunnen zijn omdat zij tot onze politieke richting behoren; mannen en vrouwen, jongeren en ouderen. De juiste namen en nauwkeurige adressen van hen moeten voor het grijpen zijn voor degenen, die in september op pad zullen gaan voor de wervingscampagne. Die gegevens moeten schriftelijk vast liggen op lijsten of in een eenvoudig kaartstelsel.

Anderzijds moet bekeken worden op wie gerekend kan worden om mede op het wervingspad te gaan. Dat is in de eerste plaats een zaak van de bestuursleden en van de leden van de propagandacommissie van de kiesvereniging.

Vacatures?

VANZELF komen wij hiermede op dit belangrijke punt, namelijk dat men zich realiseert of er vacatures zijn of bij het begin van het nieuwe seizoen te verwachten zijn in de kring van bestuur of propagandacommissie. Is dat het geval, dan is het uiteraard van groot gewicht nu reeds om te zien naar kan-

didaten om de bestaande of te verwachten vacatures zo snel mogelijk te vervullen.

Bestuurssamenstelling

In dit verband vestigen wij er nog eens de aandacht op, dat de namen en adressen van de moderamenleden — voorzitter, secretaris en penningmeester — op het partijbureau bekend moeten zijn in verband met de toezending van stukken, welke vanaf dit bureau regelmatig aan deze functionarissen plaats vindt.

De secretarissen worden verzocht steeds zo spoedig mogelijk wijzigingen in de samenstelling van het moderamen door te geven aan het partijbureau, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Mutaties

DAARNAAST is het noodzakelijk, dat de secretarissen der kiesverenigingen steeds zo snel mogelijk de wijzigingen in het ledenbestand van hun kiesvereniging aan het partijbureau doorgeven. Wilt u niet te lang wachten met het doorgeven van deze veranderingen? Al gaat het maar om een of twee personen, dan is het toch van belang die wijzigingen direct aan "Den Haag" te melden.

Immers, aan alle leden der kiesverenigingen wordt elke maand gratis het ledencontactorgaan "A.R. Post" toegezonden.

Als op het partijbureau niet bekend is, dat iemand heeft opgehouden lid

van de kiesvereniging te zijn, wordt "A.R. Post" maand in, maand uit, tevergeefs toegezonden.

En als in Den Haag niet bekend is, dat iemand als lid tot de kiesvereniging is togetreden, ontvangt hij het ledencontactorgaan niet en blijft hij verstoken van het maandelijks schriftelijke contact en de politieke voorlichting, geboden door "A.R. Post".

Daarnaast zijn de exacte cijfers omtrent de ledentallen der kiesverenigingen nodig om op juiste wijze de hoogte der contributie-afracht aan het Centraal Comité vast te stellen. Het is dus tevens en vanzelfsprekend nodig, dat altijd de ledenlijst van de secretaris volkomen overeenstemt met die van de penningmeester der kiesvereniging.

HET doorgeven van de mutaties kan door de secretarissen op eenvoudige wijze geschieden door middel van de gratis ter beschikking staande zogenaamde mutatie-lijsten of mutatie-kaarten. De secretarissen kunnen deze lijsten/kaarten steeds al naar behoefte bij het partijbureau aanvragen.

Op de mutatie-lijsten kan men vijf soorten mutaties vermelden, nl. **A.** nieuwe leden, die direct voorafgaande aan hun inschrijving geen lid van een kiesvereniging waren; **B.** leden, afkomstig uit een andere kiesvereniging; **C.** gewijzigd adres van leden binnen het ressort van de kiesvereniging; **D.** afvoeren als lid wegens vertrek naar een andere woonplaats of district; **E.** afvoeren als lid wegens bedanken of overlijden.

Het verschil tussen de lijsten en kaarten is alleen dit, dat men voor weinig mutaties de kaart kan gebruiken, voor meer wijzigingen de grotere lijst.

DAARNAAST is het goed om — vooral als er nog al wat mutaties plaats vinden — eens per jaar of anders eenmaal in de twee jaar een volledige ledenlijst ter controle aan het partijbureau toe te zenden.

Door dit alles wordt voorkomen, dat door een of andere vergissing een of meer leden tussen wal en schip raken, hetgeen bijzonder onplezierig zou zijn.

Een regelmatige controle van de leden- en financiële administratie is gewenst. Dit voorkomt verschillen bij de contributie-afracht en onjuiste adressering van "A.R. Post".

Attentie!

TENSLOTTE onderstrepen wij nog eens, dat het nodig is, dat de secretarissen op de ledenlijsten en mutatie-

staten de volledige adressen (tevens ook de aanduiding de heer, mevrouw, mejuffrouw) van nieuwe of verhuisde leden aan het partijbureau opgeven. Ook in de kleinste plaatsen is dat nodig. Sommige secretarissen in die plaatsen denken vaak, dat een zo preciese adressaanduiding overbodig is. Dat is niet juist. Immers, de P.T.T. vraagt dan aan ons bureau de adressen aan te vullen. Dit uiteraard in verband met de toezending van het weekblad Nederlandse Gedachten of het contactorgaan A.R. Post. Wij moeten dan weer corresponderen en metalen adresplaatjes opnieuw laten wijzigen enz. Dit veroorzaakt allemaal moeite en kosten, welke door de secretarissen der kiesverenigingen voorkomen kunnen worden als zij direct de volledige adressen opgeven.

Nog een ander punt. Velen zenden ons weekblad na lezing door aan kennissen of familieleden. Dat is natuurlijk prachtig. Maar men moet dan een geheel nieuw adresbandje gebruiken.

Het is dus onjuist om op het oorspronkelijke adresbandje het adres door te halen en een nieuw adres te schrijven. Zelfs indien men een postzegel bijplakt. Als het oude adresbandje gebruikt wordt retourneert de P.T.T. nl. het blad aan ons bureau. Dat is de bedoeling van de afzender niet en de onze evenmin.

Tenslotte dit. Indien aan ons bureau adreswijzigingen worden opgegeven, die slechts korte tijd gelden, bijvoorbeeld vakantie-adressen, dient dit er bij vermeld te worden. Voor definitieve adreswijzigingen wordt namelijk het oude metalen adresplaatje verwijderd en een nieuw exemplaar afgeslagen. Het is jammer van de daaraan verbonden kosten, om dit, als gevolg van onvolledigheid in de verstrekte gegevens, ook te doen voor tijdelijke adreswijzigingen.

Het lijkt ons bijzonder belangrijk wanneer aan het bovenstaande in deze wat rustige tijd even goed aandacht wordt geschonken.

**Meubiler-inrichting
ZANDBERGEN**
MEPPEL - HOOGVEEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

De geestelijke verzorging in de krijgsmacht

• Vervolg van pag. 8

mag dat niet toelaten. Het doet daarbij zelfs niet ter zake of de dominee door de Minister is benoemd en uit 's rijks kas wordt betaald dan wel alleen maar is toegelaten, dus op kosten van de kerk. De overheid kan en mag dit op haar terrein niet toelaten, omdat zij een eigen verantwoordelijkheid heeft. Het anti-revolutionaire standpunt is altijd geweest, dat de overheid haar verantwoordelijkheid zelf moet beleven en waarmaken tegenover God en tegenover het volk, zonder directieven van de kerk. Wij erkennen daarin het eigen recht der overheid. Er komt nog iets bij: er zijn geen bijzondere legerpredikanten voor b.v. Nederlands hervormde dienstplichtigen; alle niet-katholieke jongens worden naar de legerpredikant verwezen. Er zijn christenen, die het standpunt van de Nederlands Hervormde Synode allermint aanvaarden en nu zou men die militairen de boodschap willen brengen: wanneer gij christenen zijt, dan geldt ook voor u dat neen zonder ja. Zo ligt de zaak duidelijk. Op grond van dat eigen recht van de overheid en van haar verantwoordelijkheid voor de krijgsmacht, voor hen, die zij naar het front gaat sturen, mag zij een dergelijke propaganda in het leger niet toelaten. En wie dat een aantasting van de godsdienstvrijheid vindt, moet het conflict aanvaarden, want ook de overheid heeft een neen zonder ja".

Tenslotte zei de heer Algra, dat er genoeg wegen zijn om op geoorloofde wijze propaganda te bedrijven tegen het defensiebeleid van de regering. Dat is wat anders dan in de kazerne of op de vloot.

Geen casus belli

De heer Beerekamp (C.H.U.) kwam voor het conflict bij de hoofdlegerpredikant terecht, want zei hij: „het conflict is echter niet zo uitgebroken, maar anders. Niet de overheid wil atoompacifistisch denkende legerpredikanten werven of censureren, maar de hoofdlegerpredikant! Het lijkt dus eerder een kerkelijke binnenbrand. Tenzij, tenzij die hoofdleger-

predikant gehandeld heeft als een gecamoufleerde overheidsdienaar".

Het verdere betoog van de C.H.U.-afgevaardigde was in een vragende vorm gesteld. Zo wilde hij o.a. weten „of de hoofdlegerpredikant zijn stafpredikant verbodt over het atoompacifisme te schrijven en te spreken als dominee, als man van de kerk, of als kolonel, als man de overheid, als een aan de Minister verantwoording schuldige". Hij vroeg zich af wat indertijd bij het nemen van de beslissingen tegenover dominee Diekerhof bij de hoofdlegerpredikant de doorslag heeft gegeven, het kruis op zijn uniform of de sterren. De positie van de hoofdlegerpredikant brengt conflictsituaties met zich mee, omdat niemand twee heren kan dienen.

De heer Beerekamp zei verder nog, dat hij hoopte dat de Minister een uiterste aan tolerantie zou betrachten.

„Enkele atoompacifistisch denkende legerpredikanten, die dat heel voorzichtig zijn, zijn nog geen casus belli voor de overheid".

De heer Thomassen (P.v.d.A.) zei, dat er nog geen guerilla met de Ned. Herv. Kerk over deze kwestie is ontstaan, maar dat de ontplofbare stoffen er nog liggen. Hij zag met grote belangstelling de toekomstige publikatie van de Herv. Synode tegemoet.

De afgevaardigden van de C.P.N. en P.S.P., resp. mevrouw Van Ommeren-Averink en de heer Van der Spek, lieten zich over deze kwestie — uiteraard — in pacifistische zin uit.

Tevreden met gang van zaken

Minister De Jong zei in zijn antwoord, dat wij met de geestelijke verzorging zoals wij die hebben, niet blij genoeg kunnen zijn.

„Wij kunnen allemaal in de organisatie wel bepaalde dingen aanwijzen, waarvan wij zouden zeggen: dat zou ik toch liever anders zien, dat zou toch anders georganiseerd moeten worden. Het is echter wel van belang ons te realiseren, dat de organisatie,

zoals zij nu is gegroeid, de resultante is van vele stromingen, van vele opvattingen. Het is langzamerhand in de oorlog gegroeid en het meest kenmerkende van de hele zaak is, dat het werkt. Wij kunnen allemaal vragen stellen, aldus de bewindsman, en misschien kunnen wij ook wel een antwoord geven, maar dan roept datzelfde antwoord onmiddellijk tien nieuwe vragen op. Ik ben, gezien van de kant van de Overheid, uitermate blij met de zaken, zoals ze op het ogenblik zijn. Waar vindt u in de Nederlandse omstandigheden, waar alle zaken op het gebied van de godsdienst zo gevoelig liggen, een dergelijke samenwerking als wij vinden bij de godsdienstige verzorging in de krijgsmacht?

Nu is er inderdaad een conflict, maar wij moeten de zaken toch ook in verhouding blijven zien. Er hebben jarenlang honderden predikanten en aalmoezeniers tot vandaag toe voortreffelijk werk verricht, waarmede wij allemaal blij zijn. Nu is er wel een conflict met een enkeling; het is een nare kwestie en zij is uiterst belangrijk, maar mag dit nu een reden zijn om alles meteen overhoop te gooien en in onderzoek te nemen? We moeten ons daartoe niet te gauw door kleine moeilijkheden laten verleiden."

De Minister zei voorts, dat er van de Overheid beslist geen plannen bestaan om de instructie van de hoofdlegerpredikant en van de legerpredikanten weer eens in studie te nemen. „Wij zijn, hoewel wij wel bezwaren zien, toch zo blij, omdat het, het geheel overziende, zo voortreffelijk werkt en van zo groot belang is, dat wij eigenlijk niet voor een toch kleinere moeilijkheid meteen de hele zaak weer op rolletjes willen zetten, want als men eenmaal aan een dergelijke delicate zaak, die een balans is tussen de verschillende opvattingen, gaat morrelen, weet men wel, waar men begint, maar niet waar men eindigt. Is dat nu wel de moeite waard?"

De Minister was wel geneigd om wanneer er een voorstel zou komen van de zijde van alle kerken die er mee gemoeid zijn, om bepaalde facetten nader te bezien.

Over de kwestie ds. Bos-ds. Diekerhof zei de bewindsman, dat deze thans sub judice is. Er is een arbitragecommissie ingesteld.

„Laten we deze broedende kip rustig de tijd gunnen om, naar wij hopen, mooie eieren uit te broeden".